

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

جامع الأحادیث

مغفرت

جلد ۱

حدیث ۹۵۸۹

۲۵۹۶ سرعنوان (موضوع فرعی)

با ترجمه‌ی فارسی در صفحه‌ی مقابل

علی‌رضا برازش

مؤسسه انتشارات امیرکبیر

تهران، ۱۳۹۴

فَإِنَّ النَّاسَ لَوْ عَلِمُوا مَحَاسِينَ كَلَامِنَا لَاتَّبَعُونَا^۱

اگر مردم با زیبایی‌های کلام ما آشنا می‌شدند، از ما پیروی می‌کردند.

علی بن موسی الرضا علیه السلام

محتوای کتاب دقیقاً همان است که از نام کتاب بر می‌آید «جامع‌الاحادیث»؛ یعنی مؤلف در پی آن بوده است همه‌ی روایات پیرامون یک موضوع را از میان احادیث نقل‌شده در کتب محدثین و مؤلفین شیعی استخراج و به نحوی که مشاهده می‌کنید تدوین و تا جزئی‌ترین لایه‌ها، تبویب و فصل‌بندی نموده، به تشنگان معارف اهل بیت عصمت علیهم السلام ارائه کند.

هدف از تألیف این مجموعه، شناساندن معارف ناب اسلامی با برداشت مستقیم از آیات و روایات است.

شک نیست که با الهام از «وَالْمَعْرُوفُ مَا أَمَرْتُمْ بِهِ^۲»، «فَالْحَقُّ مَا رَضِيتُمُوهُ^۳» و «مَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا^۴» و «أَمَّا إِنَّهُ شَرٌّ عَلَيْكُمْ أَنْ تَقُولُوا بِشَيْءٍ مَا لَمْ تَسْمَعُوهُ مِنَّا^۵» و ده‌ها آیه و حدیث و دلایل عقلی، برای دستیابی به معارف الهی، راهی جز مراجعه به بیانات مخاطبان وحی نیست.

و البته پرواضح است هرچقدر دامنه‌ی مآخذ وسیع‌تر و نیز هرچه محقق عمیق‌تر باشد، امکان دستیابی به نظر شارع و انطباق نظریه‌ی حاصله با آن بیشتر خواهد بود.

ضرورت تألیف

شیخ کلینی در قرن سوم و چهارم با امکانات و محدودیت‌های زمانه‌ی خود، کتاب شریف «کافی» را تدوین و تبویب نمود. پس از گذشت هشت قرن، علامه مجلسی به ده‌ها بلکه صدها اثر حدیثی دیگر دست یافت و بر آن شد ضمن پذیرفتن کلیات نقشه‌ی جامع ابواب معارف که

۱. وسائل الشیعة، ج ۲۷، ص ۹۲

۲. بحار‌الأنوار، ج ۵۳، ص ۱۷۱

۳. همان

۴. سوره‌ی حشر، آیه‌ی ۷

۵. وسائل الشیعة، ج ۲۷، ص ۷۰

﴿مقدمه﴾

شیخ کلینی گسترده و حدود شانزده هزار حدیث خود را در آن تنظیم کرده بود، با توجه به در اختیار داشتن چندین برابر بیشتر از احادیثی که کلینی در اختیار داشت، همان نقشه را گسترش دهد و از بعضی فصول، بخش‌ها و ابواب جدید منشعب کند. نگاهی به فهرست کتاب‌های «کافی» هشت جلدی و «بحارالانوار» یکصد و ده جلدی بیانگر حقیقت فوق‌الذکر است.

هر چند قائلیم نایافته‌های مجلسی در مقابل یافته‌های او بسیار اندکند، ولی سخت معتقدیم حتی در محدوده‌ی خود کتاب عظیم بحارالانوار، می‌توان احادیث بسیاری یافت که در غنای محتوای ابواب دیگر همان کتاب - جز آن بابی که هم اکنون حدیث را دربر گرفته است - بتواند نقش مؤثری ایفا کند.

مزیت نسبی زمانه‌ی مجلسی به زمانه‌ی کلینی، امکان گردآوری و ادغام صدها جلد کتاب حدیثی را فراهم آورد.

لکن مزیت نسبی زمان حال به زمان تألیف بحارالانوار نیز این فرصت را در اختیار من و سایر مؤلفین قرار داده است که حتی بدون در نظر گرفتن کتب و احادیث تازه‌یافته، یعنی حتی در همان محدوده‌ی احادیث یافت‌شده و مورد قبول مؤلفان و محدثانی چون مجلسی، حرّ عاملی، فیض کاشانی و محدث نوری، دست به تألیفاتی بزنند که هرچند در همان نقشه‌ی مهندسی ابواب دین که آن بزرگان طراحی کرده‌اند می‌گنجد، ولی به دلیل دستیابی به ده‌ها برابر حدیث در هر فصل و بخش و باب، این امکان در اختیار مؤلف قرار می‌گیرد تا به فصل‌بندی و تبویبی بسیار جزئی‌تر دست زند.

اگر باب شکر در کتاب شریف «کافی» دارای ۳۰ حدیث و باب شکر در دایرةالمعارف بحارالانوار حاوی حدود ۸۰ حدیث - بدون فصل‌بندی داخلی - است، دستیابی به بیش از دو هزار حدیث از همان مأخذ مورد قبول مجلسی و دیگر محدثین، یقیناً امکانی چند برابر برای تبویبی ده‌ها برابر جزئی‌شده در اختیار مؤلف قرار داده است.

مقایسه‌ی هر اثر با آثار مشابه هم‌عصر یا آثار گذشتگان ما را بر وجود یا فقدان نوآوری در اثر مورد نظر آگاه می‌کند.

توان و حوصله‌ی مؤلف برای گردآوری بیش از سی برابر احادیث یافت‌شده در فصل و باب مشابه در دایرةالمعارف بحارالانوار و وجود فهرست چند ده صفحه‌ای و چند هزار سطری برای موضوعی که در کتاب‌های شریف کلینی و مجلسی، تقریباً هیچ زیرفصلی را به خود اختصاص نداده‌اند، بیانگر آن است که طالب دریافت معارف از سرچشمه‌ی آیات و روایات، با بهره‌گیری

﴿مقدمه﴾

مناسب از این مجموعه، با وسعت و جزئیات بسیار بیشتری به گنجینه‌ی معارف دست خواهد یافت، هدفی که در تقدّسش هیچ شبهه‌ای روا نیست.

تفاوت بارز این اثر با کارهای مشابه، در گستره‌ی روایات مورد استناد و استخراج زیرموضوع و تبویب بسیار جزئی احادیث است. مقایسه‌ی فهرست تفصیلی اثر حاضر که برای یک صفت اخلاقی تا بیش از هزار شاخه و زیرشاخه ترسیم و احادیث را در آن نظم داده است، با فهرست باب الشکر در کافی، بحارالأنوار، میزان الحکمة و یا کتب مستقل پیرامون این موضوع، بهترین بیانگر این تفاوت‌هاست.

مخاطب این مجموعه کسی است که می‌خواهد و می‌تواند مستقیماً احادیث اهل بیت (علیهم‌السلام) را مطالعه کند. استخراج بیشترین حدیث پیرامون یک موضوع و تبویب جزئی، به نحوی است که حتی مطالعه‌ی فهرست تفصیلی هر جلد از این مجموعه، خواننده را تا حدود زیادی بیش از آنچه تاکنون درباره‌ی آن موضوع می‌دانست، با آن آشنا می‌کند. کنار هم قرار گرفتن احادیث قریب‌المعنی، در نزدیک کردن معانی احادیث به فهم خواننده، بی‌تأثیر نیست. در هر صورت این مجموعه جز حدیث نیست و از آنجا که مطالعه‌ی احادیث اخلاقی نسبت به احادیث کلامی، فقهی و حتی تاریخی، برای اقشار غیر متخصص، سهل‌تر می‌باشد، در مرحله‌ی اول به موضوعات اخلاقی پرداختیم.

مجموعه‌ی حاضر جز از منابع معتبر حدیث شیعی استفاده نکرده است، لذا اعتبار آن به اعتبار مأخذی است که در پایان کتاب در بخش فهرست مأخذ ذکر کرده‌ایم.

هر قدر به کافی، من لایحضره الفقیه، تهذیب، استبصار، بحارالأنوار، وسائل الشیعه و مستدرک الوسائل و وافی اعتماد می‌کنید به این مجموعه اتکا کنید.

هر قدر به راحتی از شیخ کلینی، شیخ صدوق، شیخ طوسی، علامه مجلسی، شیخ حرّ عاملی، فیض کاشانی و سید بن طاووس حدیث نقل می‌کنید و به امام معصوم (علیه‌السلام) نسبت می‌دهید از این مجموعه نیز نقل کنید؛ و اگر در جایگاهی هستید که برای افتاء و اظهار نظر دقیق دینی، به بررسی تک‌تک زوایای احادیث می‌پردازید و با به‌کار بستن معیارهای علم رجال و درایه و فقه‌الحديث، روایات را ردّ و قبول می‌کنید، با این مجموعه نیز همان کنید که با سایر کتب حدیث.

بزرگان ما به‌راحتی در سخنرانی و نوشته‌ها و درس و بحث خود از کافی، نهج‌البلاغه، وسائل الشیعه، وافی، بحارالأنوار، غررالحکم و... نقل حدیث می‌کنند و با بردن نام نهج‌البلاغه، به اعتبار سید رضی (علیه‌السلام) و با بردن نام کافی به اعتبار کلینی (علیه‌السلام)، این باور را در شنونده و خواننده

﴿مقدمه﴾

پدید می‌آورند که آنچه می‌گویم و می‌نویسم، نقل قول از معصوم علیه السلام است. این مجموعه نیز حرفی و کلمه‌ای خارج از آنچه کلینی و صدوق و مجلسی و... نبوده و مزیت زمان حاضر است، اعم از کتاب‌های خوش چاپ و کم غلط، نرم‌افزارهای جدید، امکانات جستجوی ترکیبی با سرعت بسیار، امکان مقایسه و جستجو در صدها هزار صفحه، همه و همه این امکان را به ما داده است تا بدون خدشه به وثاقت و استحکام مطالب، با در اختیار گرفتن صدها برابر حدیث نسبت به محدثان متقدم، تبویبی بسیار جزئی و غیر قابل مقایسه با دیگر آثار ارائه دهیم و البته ویژگی این مجموعه و جلوه‌ی اثر وجودی مؤلف نیز همین بخش است - تبویب و دسته‌بندی -؛ فلذا اگر دانش مؤلف در فهم موضوع حدیث و قدرت استخراج زیرموضوع از دل روایات، مورد خدشه‌ی جدی نباشد، مجموعه‌ی حاضر، ابواب جدیدی را پیش روی طالب علم می‌گشاید و به دانش‌پژوه فرصت می‌دهد تا نقشه‌ی وسیع‌تر و جزئی‌تری از هر یک از موضوعات اخلاقی را دریافت و مطالعه کند. نقطه‌ی آغازین ایده‌ی «جامع‌الاحادیث» در اواخر دهه‌ی ۶۰ و بعد از انتخاب «معجم فهرس اصول کافی» به عنوان کتاب سال جمهوری اسلامی در سال ۶۸ بود. مؤسسه‌ی انتشارات امیرکبیر در دوره‌ی مدیریت آقای حسین انواری و ریاست حضرت آیت‌الله جنتی بر سازمان تبلیغات اسلامی، طرح «جامع‌الاحادیث» را به مؤلف پیشنهاد و مرحله‌ی اول آن از آغاز سال ۱۳۶۹ شروع شد.

مجموعه‌ی معاجم کتب روایی در ۷۰ مجلد و بالغ بر پنجاه هزار صفحه از ثمرات جانبی مرحله‌ی اول این طرح بود؛ چراکه برای تألیف کتابی که جامع همه‌ی احادیث باشد وجود معاجم حدیثی ضروری می‌نمود و در آن تاریخ جز بر اصول کافی و نهج‌البلاغه معجم حدیثی قابل ذکر دیگری نبود. هرچند ترشحات و تولیدات جنبی طرح «جامع‌الاحادیث» با استقبال جامعه‌ی علمی و حوزوی مواجه شد و رهبر معظم انقلاب و آیه‌الله مکارم شیرازی و آیه‌الله هاشمی رفسنجانی و آیه‌الله جنتی هریک بر یکی از آثار تقریظ نگاشتند و دو دوره‌ی دیگر نیز بخش‌هایی از این مجموعه به عنوان کتاب سال جمهوری اسلامی برگزیده شد. لکن به دلیل تغییر مدیریت در سازمان تبلیغات اسلامی و مؤسسه‌ی انتشارات امیرکبیر و نیز محول شدن برخی مسؤولیت‌های اجرایی از جمله معاونت فرهنگی وزارت ارشاد، مدیریت کتابخانه و مرکز اسناد آستان قدس رضوی و مدیریت شبکه‌ی یک سیما به مؤلف، اجرای مراحل پایانی این پروژه‌ی بزرگ به تأخیر افتاد. شروع دوباره‌ی این طرح مدیون مدیرعامل وقت مؤسسه‌ی انتشارات امیرکبیر برادر گرامی جناب آقای احمد نثاری است که تحت ارشادات ریاست سازمان تبلیغات اسلامی، حجة الاسلام والمسلمین دکتر سیدمهدی خاموشی طرح به فراموشی سپرده شده‌ی «جامع‌الاحادیث» را احیا

﴿مقدمه﴾

کردند و توفیق سروکارداشتن با احادیث اهل بیت علیهم السلام را بعد از وقفه‌ای نسبتاً طولانی دگربار به من بخشیدند. البته در طول این سال‌ها با ورود کامپیوتر به عرصه‌ی تحقیقات مذهبی و تأسیس و توسعه‌ی موسسات پرتعداد و در رأس آنان «مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی»، روش دستیابی به احادیث، نسبت به سال‌های شروع طرح در دهه‌ی شصت، به کلی دگرگون شده است. البته علی‌رغم جمع‌شدن مجموعه‌ی منابع روایی در یک لوح فشرده باز هم نیاز به «جامع‌الاحادیث» احساس می‌شد و با شکل‌گرفتن اولین مجلدات آن و امکان مقایسه‌ی آن با کتاب‌ها و نرم‌افزارهای موجود، این فرضیه بیشتر و بیشتر تقویت شد.

این مجموعه که از موضوعات اخلاقی، عقیدتی آغاز کرده است و راه طولانی‌ای در پیش دارد، با ارائه‌ی اولین مجلدات و اولین موضوعات، خود را در معرض نقد و پیشنهاد اساتید فن و کلیه‌ی علاقمندان به گسترش کلام معصومین علیهم السلام قرار می‌دهد. چه در انتخاب و ترتیب موضوعات و چه در نحوه‌ی دسته‌بندی و ارائه‌ی آن.

دست‌اندرکاران تهیه‌ی این اثر، خود را از راهنمایی علاقمندان به نشر روایات معصومین علیهم السلام بی‌نیاز نمی‌دانند و این مجموعه را به مثابه برگ سبزی به سلسله‌ی نورانی اهل بیت عصمت علیهم السلام تقدیم می‌کنند؛ به امید آنکه در بهره‌برداری نسل حاضر و نسل‌های آینده از بیانات ارزشمند ایشان و تطبیق هرچه بیشتر زندگی با راهنمایی‌های آن پیشوایان راستین گامی هرچند ناچیز برداشته باشند.

مقدمه را با فقراتی برگزیده از کلام فقیه و محدث معاصر و مؤسس مرکز پژوهشی دارالحدیث، آیه‌الله محمدی ری‌شهری مؤلف موسوعه‌ی حدیثی «میزان‌الحکمة»، در شأن حدیث، جایگاه آن و اهمیت تنظیم موضوعی احادیث به پایان می‌برم.

❁ حدیث، بهترین وسیله برای تبلیغ دین و آشناکردن مردم با اسلام ناب است.

❁ قرآن کریم، به مثابه قانون اساسی اسلام، بیشتر کلیات را بیان کرده و تبیین تفصیل و جزئیات را به روایات واگذار کرده است. از این رو، روایات، پس از قرآن، مهم‌ترین منبع شناخت دین به‌شمار می‌آید.

❁ حدیث، به دلیل انتساب آن به معصوم علیه السلام و وحیانی‌بودن محتوای آن، حجت است.

❁ احادیث اسلامی نه‌تنها در میان عموم مردم، بلکه در میان خواص حوزه‌های علمیه، جایگاه شایسته‌ی خود را ندارند.

❁ اگر برآیند صحیح قرآن و حدیث به زبان روز برای مردم جهان بیان شود، در عصر حاضر، اسلام بیش از هر وقت دیگر هوادار خواهد داشت.

﴿مقدمه﴾

❁ احادیث اسلامی، مانند آیات قرآن مفسّر یکدیگرند و تنظیم احادیث به صورت موضوعی، به خصوص در کنار ارائه موضوعی آیات قرآن، علاوه بر آنکه می تواند در تشخیص میزان صحت و یا سقم احادیث مؤثر باشد، موجب فهم دقیق رهنمودهای خداوند متعال و پیشوایان بزرگ اسلام نیز می شود و افزون بر این، دسترسی پژوهشگران و عموم علاقمندان به اسلام راستین را آسان می سازد.

در پایان لازم می دانم از همه ی همکاران محترم بخش های مختلف که در روند آماده سازی این مجموعه ی گرانسنگ تلاش کرده اند و به ویژه همکاران اصلی بخش ترجمه: حجت الاسلام و المسلمین سید رسول بهشتی نژاد، حجت الاسلام و المسلمین هایل جوانی و حجت الاسلام و المسلمین حسین خداپرست و آقای مصطفی خلّاش؛ سرویراستار؛ سرکار خانم زینب فرهادی و صفحه آرا؛ سرکار خانم محبوبه فیضی و سایر همکاران در بخش های استخراج، مصدربابی، ویرایش خانم ها: سمیه الله دادی، رویا حائری، اقدس السّادات حسینی، محبوبه روشنی، فائزه سیبویه، محبوبه شمشیرگرها، سهیلا عباسی، منصوره علیمردانی، مریم ناصرالملکی و آقای مجید قاسمی اقدم کمال تقدیر و سپاس را داشته و از خداوند قادر و متعال ادامه ی توفیقات آنان را خواستارم.

ایرادها، کاستی ها و اشکالات این اثر اندک نیست ولی امیدوارم عزیزان فرهیخته و نکته سنج، نظرات اصلاحی خویش را از ما دریغ نکنند.

و من الله التوفیق
علیرضا برازش

❁ مغفرت

الفهرسُ المُوْجِز

١٨٠.....	الفصلُ الأوَّلُ: ماهِيَةُ الْمَغْفِرَةِ وَ الْإِسْتِغْفَارِ.....
١٨٠.....	١-١- البابُ الأوَّلُ: معانيُ الْمَغْفِرَةِ وَ الْإِسْتِغْفَارِ.....
٤٦٢.....	١-٢- البابُ الثاني: حَتْمِيَّةُ الْمَغْفِرَةِ.....
٥٣٠.....	١-٣- البابُ الثالث: دَلَائِلُ الْمَغْفِرَةِ وَ عِلَامَاتُهَا.....
٥٣٨.....	١-٤- البابُ الرابع: وَسَائِلُ الْمَغْفِرَةِ.....
٥٤٨.....	١-٥- البابُ الخامس: مَصَادِيقُ الْمَغْفِرَةِ.....
٥٥٨.....	١-٦- البابُ السادس: مَا يُتَعَلَّقُ بِالْمَغْفِرَةِ.....
٥٦٠.....	١-٧- البابُ السابع: حُدُودُ الْمَغْفِرَةِ.....
٦٠٠.....	١-٨- البابُ الثامن: أَقْسَامُ الْمَغْفِرَةِ وَ دَرَجَاتُهَا.....
٦٢٠.....	١-٩- البابُ التاسع: مَعْرِفَةُ الْإِسْتِغْفَارِ بِمَعْرِفَةِ الْمُسْتَغْفِرِينَ وَ رُبِّهِ: ع-٢.....
٦٢٤.....	١-١٠- البابُ العاشر: التَّوْحِيدُ فِي الْغُفْرَانِ.....
٦٤٢.....	الفصلُ الثاني: أَهْمِيَّةُ الْمَغْفِرَةِ.....
٦٤٢.....	٢-١- التَّطْبِيقُ بَيْنَ الْمَغْفِرَةِ وَ سَائِرِ الْفَضَائِلِ.....
٦٥٢.....	٢-٢- التَّعَابِيرُ دَالَّةٌ عَلَى أَهْمِيَّةِ الْإِسْتِغْفَارِ وَ الْمَغْفِرَةِ.....
٦٨٠.....	٢-٣- الْأَمْرُ عَلَى الْإِسْتِغْفَارِ وَ النَّهْيُ عَنْ تَرْكِهِ.....
٦٩٨.....	٢-٤- التَّرْغِيبُ بِالْإِسْتِغْفَارِ.....
٧١٢.....	٢-٥- وَجُوبُ الْإِسْتِغْفَارِ دَلِيلٌ عَلَى أَهْمِيَّةِ.....
٧١٢.....	٢-٦- فَضْلُ الْمُسْتَغْفِرِ دَلِيلٌ عَلَى أَهْمِيَّةِ الْإِسْتِغْفَارِ وَ الْمَغْفِرَةِ.....
٧٤٦.....	٢-٧- عُمُومِيَّةُ الْإِسْتِغْفَارِ دَلِيلٌ عَلَى أَهْمِيَّةِ.....
٧٤٨.....	٢-٨- مَذْمُومَةُ تَرْكِ الْإِسْتِغْفَارِ، إِسْتِغْفَارٌ غَيْرُ صَاحِبٍ.....
٧٥٠.....	٢-٩- طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ.....
٧٥٠.....	٢-١٠- أَخَذُ: أَخَذْتُكَ بِمَغْفِرَتِكَ.....
٩٨٨.....	الفصلُ الثالث: مَا يَجِبُ أَنْ يَسْتَغْفِرَ مِنْهُ.....
٩٨٨.....	٣-١- مِنْ غَيْرِ ذَنْبٍ.....

فهرست مختصر

فصل اول: چیستی آموزش و درخواست آن.....	۱۸۱
۱-۱- بخش ۱: معانی آموزش و درخواست آن.....	۱۸۱
۱-۲- بخش ۲: قطعیت آموزش.....	۴۶۳
۱-۳- بخش ۳: نشانه‌ها و مشخصات آموزش.....	۵۳۱
۱-۴- بخش ۴: ابزار آموزش.....	۵۳۹
۱-۵- بخش ۵: مصادیق آموزش.....	۵۴۹
۱-۶- بخش ۶: متعلقات آموزش.....	۵۵۹
۱-۷- بخش ۷: حد و مرزهای آموزش.....	۵۶۱
۱-۸- بخش ۸: انواع و درجات آموزش.....	۶۰۱
۱-۹- بخش ۹: شناخت استغفار از طریق شناخت گروه‌هایی که به این صفت آراسته‌اند و ر.ب.ه: ۲-۶ ...	۶۲۱
۱-۱۰- بخش ۱۰: توحید در آموزش.....	۶۲۵
فصل دوم: اهمیت آموزش.....	۶۴۳
۲-۱- مقایسه‌ی مغفرت با سایر فضیلت‌ها.....	۶۴۳
۲-۲- عبارات دلالت‌کننده بر اهمیت و جایگاه ویژه‌ی استغفار و مغفرت.....	۶۵۳
۲-۳- فرمان به آموزش‌خواهی و نهی از ترک آن.....	۶۸۱
۲-۴- تشویق به استغفار و طلب آموزش.....	۶۹۹
۲-۵- وجوب استغفار دلالت بر اهمیت آن.....	۷۱۳
۲-۶- اهمیت و جایگاه استغفارکننده و شفیع و آمرزنده، دلیل بر اهمیت آموزش و استغفار.....	۷۱۳
۲-۷- همگانی بودن استغفار، دلالت بر اهمیت آن.....	۷۴۷
۲-۸- مذمت ترک استغفار و استغفار ناصحیح و ر.ب.ه: فصل ۵: پی‌آمدهای ترک استغفار و آمرزیده‌نشدن.....	۷۴۹
۲-۹- درخواست مغفرت.....	۷۵۱
۲-۱۰- گرفتن: با آموزش‌خواهی دست به دامن شد.م.....	۷۵۱
فصل سوم: اموری که باید از آن آموزش خواست.....	۹۸۹
۳-۱- حتی بدون گناه.....	۹۸۹

﴿الفهرس الموجز﴾

٣-٢	من الكل.....	٩٨٨
٣-٣	الذنب.....	١٠٠٢
٣-٤	الإثم، الوزر، الحوبة، الخطأ، الخطيئة، المحرمات و.....	١١٠٨
٣-٥	ما كره الله، ما يؤاخذ الله، ما يسخط الله.....	١١٧٦
٣-٦	الإصرار، العود، العمد، التمرّد، العناد و.....	١١٧٦
٣-٧	الحدّث، العيب، العار و الشنار، القدح، الشر، الإساءة، الفاحشة، القبيح.....	١١٩٠
٣-٨	التفريط، تضييع الفرائض، التقصير في العبادة، النقص، التواني في الفرائض، التباحس، التهاون.....	١٢١٢
٣-٩	الزلة، العثرة، رمزت الالفاظ و سقطت الالفاظ و هفوات اللسان.....	١٢١٦
٣-١٠	الجهل، ترك الصلاة في الجهالة، السهو، الغفلة و.....	١٢٢٢
٣-١١	الهوى، الشهوة.....	١٢٣٠
٣-١٢	العقيدة الباطلة، التحديد، الإدعاء، السب لعلّ الله.....	١٢٣٢
٣-١٣	عبادة الأصنام، الشرك، الشرك الخفي، التدليس.....	١٢٣٦
٣-١٤	خلف الوعد، عدم الوفاء.....	١٢٤٢
٣-١٥	القسم، ما وأيت من نفسي، ما آلت على نفسي، حنث يمين، اللغو في الأيمان.....	١٢٤٤
٣-١٦	الإستئثار، الخلل.....	١٢٤٦
٣-١٧	الكذب، القول، الفحش، الغيبة، السعاية و الإغواء.....	١٢٤٦
٣-١٨	اللطم، الضرب، القتل.....	١٢٥٠
الفصل الرابع: لوازم الإستغفار و شرائط قبوله.....		
٤-١	جامعية المغفرة.....	١٢٥٨
٤-٢	أسماء الله التي بعث المغفرة.....	١٢٦٠
٤-٣	صفات العبد أمام الله.....	١٢٧٢
٤-٤	صفات العبد أمام الولي.....	١٣٤٨
٤-٥	الأعمال و الصفات العبادي.....	١٤٢٠
٤-٦	صفات العبد في جنب الناس.....	١٤٠٦
٤-٧	الصفات الفردية.....	١٤٥٦
٤-٨	الإستغفار لأهل الفضائل و مغفرتهم.....	١٧١٢
٤-٩	إستغفار الأعلام و مغفرتهم.....	١٧٢٠
٤-١٠	الأقوام و أصحاب الحرف.....	١٧٤٠
الفصل الخامس: حالات الإستغفار.....		
٥-١	الإستغفار في كل حالات.....	١٧٤٢

﴿فهرست مختصر﴾

۳-۲	از همه چیز	۹۸۹
۳-۳	گناه	۱۰۰۳
۳-۴	گناه، گناه سنگین، معصیت، خطا، حرام‌ها و	۱۱۰۹
۳-۵	آنچه خدا نمی‌پسندد، آنچه خدا بر آن مؤاخذه می‌کند، آنچه خدا را به خشم می‌آورد.....	۱۱۷۷
۳-۶	اصرار، بازگشت به گناه، گناه عمدی، نافرمانی، دشمنی	۱۱۷۷
۳-۷	گناه کوچک، عیب، عار و ننگ، شر، بدی، زشتی	۱۱۹۱
۳-۸	کوتاهی، ضایع کردن واجبات، کوتاهی در انجام عبادات، نقص، سستی در انجام واجبات، کم‌کاری، سستی	۱۲۱۳
۳-۹	لغزش، لغزش‌های دیدگان و سخنان و امیال و خواسته‌های دل و ناشایسته‌های گفتاری.....	۱۲۱۷
۳-۱۰	نادانی، ترک نماز به علت عدم آگاهی، سهو و غفلت و	۱۲۲۳
۳-۱۱	میل، شهوت	۱۲۳۱
۳-۱۲	عقیده‌ی باطل، محدود دانستن قدرت خداوند، ادعای باطل، ادعای دروغین، دشنام‌دادن به علی علیه السلام	۱۲۳۳
۳-۱۳	بت‌پرستی، شرک، شرک خفی، فریبکاری	۱۲۳۷
۳-۱۴	خلف‌وعده، بی‌وفایی	۱۲۴۳
۳-۱۵	سوگند، آنچه با سوگند بر خود واجب کردم، آنچه با خود عهد کردم، شکستن سوگند، سوگند بیهوده و سست	۱۲۴۵
۳-۱۶	ترجیح‌دادن خود بر دیگری، بخل	۱۲۴۷
۳-۱۷	دروغ، بدزبانی و غیبت	۱۲۴۷
۳-۱۸	ضربه‌زدن به دیگری، کتک‌زدن، کشتن	۱۲۵۱
فصل چهارم: مقدمات و شرایط استغفار و نیز شرایط پذیرش آن.....		
۴-۱	فراگیربودن آموزش	۱۲۵۹
۴-۲	اسماء الهی که انگیزه‌آموزیدن هستند	۱۲۶۱
۴-۳	صفات و رفتار فرد نسبت به خداوند	۱۲۷۳
۴-۴	صفات و رفتار فرد نسبت به ولی	۱۳۴۹
۴-۵	صفات و رفتار فرد نسبت به احکام و عبادات	۱۴۲۱
۴-۶	صفات و رفتار فرد نسبت به هموعان	۱۶۰۷
۴-۷	صفات و رفتار فردی	۱۶۵۷
۴-۸	طلب آموزش برای گروه‌های مشخص و صاحبان فضائل	۱۷۱۳
۴-۹	افراد خاص (افرادی که برایشان طلب آموزش شده یا تصریح شده است که استغفار کرده یا مورد آموزش واقع می‌شوند)	۱۷۲۱
۴-۱۰	اقوام و صاحبان مشاغل (گروه‌هایی که برایشان طلب آموزش شده یا تصریح شده است که استغفار کرده یا مورد آموزش واقع می‌شوند)	۱۷۴۱
فصل پنجم: حالات و موقعیت‌های برتر برای استغفار و پذیرش آن.....		
۵-۱	در همه‌ی موقعیت‌ها و همه‌ی زمان‌ها استغفار کنید	۱۷۴۳

﴿الفهرسُ الموجز﴾

١٧٤٤	٥-٢ حالةُ الإِسْتِغْفَارِ.....
١٨٠٦	٥-٣ حالاتُ الْخَاصَّةِ.....
١٨٢٢	٥-٤ مَوَاقِعُ خَاصَّةٌ.....
١٨٣٤	٥-٥ الْأَوْقَاتُ الْمُنَاسِبَةُ لِلْإِسْتِغْفَارِ.....
١٩٨٤	٥-٦ الْأُمُكِنَةُ.....
٢٠٢٠	٥-٧ الْآيَاتُ وَالْأَذْكَارُ وَ عَدَدُ الْإِسْتِغْفَارِ.....
٢١٠٦	الفصلُ السَّادِسُ: رَدُّ الْإِسْتِغْفَارِ.....
٢١٠٦	١-٦ مِنْ اللَّهِ.....
٢١٠٦	٢-٦ الَّذِينَ لَا يَغْفِرُهُمُ اللَّهُ.....
٢١٦٢	٣-٦ الْعَذَابُ بَعْدَ الْمَغْفِرَةِ.....
٢١٦٨	الفصلُ السَّابِعُ: الْقَسَمُ، الْإِسْتِشْفَاعُ، الْوَسْاطَةُ وَالْإِسْتِغْفَارُ لِلْغَيْرِ.....
٢١٦٨	١-٧ الْقَسَمُ لِلْإِسْتِغْفَارِ.....
٢١٨٦	٢-٧ الَّذِينَ يَقْدِرُونَ عَلَى الشَّفَاعَةِ وَالْإِسْتِغْفَارِ لِغَيْرِهِمْ وَرَبِّهِ: ٢-٣-٤.....
٢٢١٨	٣-٧ الَّذِينَ تَسْتَغْفِرُ لَهُمْ.....
٢٣٠٢	٤-٧ لَمْ تَسْتَغْفِرُوا لَهُمْ لَهَؤْلَاءِ.....
٢٣٠٤	٥-٧ طَلَبَ عَدَمِ الْمَغْفِرَةِ.....
٢٣٠٦	الفصلُ الثَّامِنُ: ثَمَرَاتُ الْإِسْتِغْفَارِ لِنَفْسِهِ وَ لِلْآخَرِينَ.....
٢٣٠٦	١-٨ ثَمَرَاتُ الْإِسْتِغْفَارِ.....
٢٤١٤	٢-٨ ثَمَرَاتُ الْإِسْتِغْفَارِ لِلْآخَرِينَ.....
٢٤١٦	٣-٨ ثَمَرَةُ اسْتِغْفَارِ الرَّسُولِ ﷺ وَ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ لِلْآخَرِينَ.....
٢٤١٦	٤-٨ ثَمَرَاتُ عَدَمِ الْإِسْتِغْفَارِ.....
٢٤١٨	٥-٨ ثَمَرَةُ اسْتِغْفَارٍ يَكُونُ غَيْرَ صَاحِحٍ.....
٢٤١٨	٦-٨ عَوَاقِبُ عَدَمِ الْإِسْتِغْفَارِ لِلْآخَرِينَ.....
٢٤٢٠	٧-٨ عَاقِبَةُ عَدَمِ الْغُفْرَانِ.....
٢٤٢٦	٨-٨ ثَمَرَةُ عَدَمِ الْمَعْرِفَةِ بِمَغْفِرَةِ نَفْسِهِ أَوْ عَدَمِ مَغْفِرَةٍ.....
٢٤٣٠	الفصلُ التَّاسِعُ: بَعْدَ الْمَغْفِرَةِ.....
٢٤٣٠	١-٩ الْحَمْدُ.....
٢٤٣٠	٢-٩ الشُّكْرُ.....
٢٤٣٢	٣-٩ اسْتِيفَانُ الْعَمَلِ.....
٢٤٣٤	٤-٩ عَدَمُ الْعُودِ.....
٢٤٣٤	٥-٩ السَّجْدَةُ.....
٢٤٣٤	٦-٩ التَّقْوَى.....
٢٤٣٧	فهرست منابع.....

﴿فهرست مختصر﴾

۱۷۴۵	۵-۲. حالت استغفار.....
۱۸۰۷	۵-۳. موقعیت‌های ویژه.....
۱۸۲۳	۵-۴. موقعیت‌های روزمره.....
۱۸۳۵	۵-۵. زمان‌های مناسب‌تر برای آمرزش خواهی.....
۱۹۸۵	۵-۶. مکان‌های مناسب‌تر برای آمرزش.....
۲۰۲۱	۵-۷. آیات و اذکار و تعداد ذکر استغفار.....
۲۱۰۷	فصل ششم: عدم پذیرش استغفار.....
۲۱۰۷	۱- عوامل الهی.....
۲۱۰۷	۲- آنان که مورد آمرزش خداوند قرار نمی‌گیرند.....
۲۱۶۳	۳- عذاب بعد از مغفرت.....
۲۱۶۹	فصل هفتم: توسل، سوگنددادن خداوند برای آمرزش، شفاعت، میانجی‌گری و طلب آمرزش برای دیگران.....
۲۱۶۹	۱- سوگنددادن خداوند برای آمرزش.....
۲۱۸۷	۲- آنان که اجازه دارند، برای دیگران شفاعت کرده و آمرزش بخواهند و.ر.به: ۲-۳-۴.....
۲۲۱۹	۳- برای چه کسانی آمرزش بطلبیم؟.....
۲۳۰۳	۴- برای اینان طلب آمرزش نکنید.....
۲۳۰۵	۵- درخواست نیامرزیدن.....
۲۳۰۷	فصل هشتم: ثمرات استغفار برای خود و دیگران.....
۲۳۰۷	۱- نتایج طلب آمرزش.....
۲۴۱۵	۲- پی‌آمد استغفار برای دیگران.....
۲۴۱۷	۳- پی‌آمد استغفار پیامبر ﷺ و علی علیه السلام برای دیگران.....
۲۴۱۷	۴- پی‌آمد عدم استغفار.....
۲۴۱۹	۵- پی‌آمد عدم رعایت شرایط استغفار صحیح.....
۲۴۱۹	۶- پی‌آمد عدم استغفار برای دیگران.....
۲۴۲۱	۷- پی‌آمد عدم مغفرت.....
۲۴۲۷	۸- فایده‌ی عدم اطلاع قطعی از آمرزش خود و عدم آمرزش دیگران.....
۲۴۳۱	فصل نهم: بعد از مغفرت.....
۲۴۳۱	۱- ۹- سپاس.....
۲۴۳۱	۲- ۹- شکر.....
۲۴۳۳	۳- ۹- دوباره شروع کردن عمل.....
۲۴۳۵	۴- ۹- عدم بازگشت به گناه.....
۲۴۳۵	۵- ۹- سجده.....
۲۴۳۵	۶- ۹- پرهیزگاری.....
۲۴۳۷	فهرست منابع.....

الفهرس

١٨٠	 الفصل الأول: ماهية المغفرة و الإستغفار
١٨٠	 ١-١ الباب الأول: معاني المغفرة و الإستغفار
١٨٠	 ١-١-١ معاني المغفرة و معرفتها بالمُرادفات و المقاربات
١٨٠	 ١-١-١-١ المنع من إطلاع الغير، إنساء الملائكة الحفظة، المعافاة من نشر خبر الذنوب، عدم الخزي، الستر، التعمد، عدم كتابة السيئات
١٨٠	 ١-١-١-١-١ المنع من إطلاع الغير
١٨٠	 ١-١-١-١-٢ إنساء الملائكة الحفظة
١٨٠	 ١-١-١-١-٣ المعافاة من نشر خبر الذنوب
١٨٠	 ١-١-١-١-٤ عدم الخزي
١٨٢	 ١-١-١-١-٥ الستر
١٨٤	 ١-١-١-١-٦ التعمد
١٨٤	 ١-١-١-١-٧ عدم كتابة الذنب
١٨٢	 ١-١-٢ الباب الثاني: إذهاب الذنوب: الغسل، التطهير، التمثيص، التكفير، الإقلاع، النزع، القطع، الحث، الخط، التلاشي، المحو، المحق، التبديل، التعويض
١٨٦	 ١-١-٢-١ الغسل
١٨٦	 ١-١-٢-٢ التطهير
١٨٨	 ١-١-٢-٣ التكفير
١٩٢	 ١-١-٢-٤ الإقلاع
١٩٢	 ١-١-٢-٥ النزع
١٩٤	 ١-١-٢-٦ القطع
١٩٤	 ١-١-٢-٧ الحث
١٩٤	 ١-١-٢-٨ الخط
١٩٦	 ١-١-٢-٩ التلاشي
١٩٦	 ١-١-٢-١٠ المحو

فهرست

فصل اول: چپستیِ آمزش و درخواست آن.....	۱۸۱
۱-۱- بخش ۱: معانی آمزش و درخواست آن.....	۱۸۱
۱-۱-۱- معانی آمزش و شناخت آن از طریق مترادف‌ها و مفاهیم نزدیک.....	۱۸۱
۱-۱-۱-۱- گروه ۱: جلوگیری از آگاه‌شدن دیگران، پاک کردن از حافظه‌ی فرشتگان ثبت‌کننده‌ی اعمال، ایمنی از انتشار خبر گناهان، رسوانکردن، پوشاندن، پنهان کردن، ثبت‌نکردن اعمال بعد.....	۱۸۱
۱-۱-۱-۱-۱- جلوگیری از آگاه‌شدن دیگران.....	۱۸۱
۱-۱-۱-۱-۲- پاک کردن از حافظه‌ی فرشتگان ثبت‌کننده‌ی اعمال.....	۱۸۱
۱-۱-۱-۱-۳- ایمنی از انتشار خبر گناهان.....	۱۸۱
۱-۱-۱-۱-۴- رسوانکردن.....	۱۸۱
۱-۱-۱-۱-۵- پوشاندن.....	۱۸۳
۱-۱-۱-۱-۶- پنهان کردن.....	۱۸۵
۱-۱-۱-۱-۷- ثبت‌نکردن اعمال بد.....	۱۸۵
۱-۱-۱-۲- گروه ۲: شستن، پاک کردن، پوشاندن، ریشه‌کن کردن، کندن، جدا و برطرف کردن، ریختن، نابودکردن، از میان بردن، از بین بردن، تبدیل و تعویض با کار نیک.....	۱۸۷
۱-۱-۱-۲-۱- شستن.....	۱۸۷
۱-۱-۱-۲-۲- پاک کردن.....	۱۸۷
۱-۱-۱-۲-۳- پوشاندن.....	۱۸۹
۱-۱-۱-۲-۴- ریشه‌کن کردن.....	۱۹۳
۱-۱-۱-۲-۵- کندن.....	۱۹۳
۱-۱-۱-۲-۶- جدا و برطرف کردن.....	۱۹۵
۱-۱-۱-۲-۷- ریختن.....	۱۹۵
۱-۱-۱-۲-۸- ریختن.....	۱۹۵
۱-۱-۱-۲-۹- نابودکردن.....	۱۹۷
۱-۱-۱-۲-۱۰- از میان بردن.....	۱۹۷

﴿الفهرس﴾

١٩٨.....	١-١-١-٢-١١- المَحَقُّ
١٩٨.....	١-١-١-٢-١٢- التَّبْدِيلُ وَالتَّعْوِيزُ بِالْحَسَنَةِ
٢٠٠.....	١-١-١-٣- البابُ الثَّالِثُ: النِّجَاةُ، الْخَلَاصُ، فَكُّ الرِّهْنِ، الْإِغْتَاقُ، إِطْفَاءُ النَّارِ، الْعِلَاجُ، الدَّوَاءُ، ذَرْءُ الذَّنْبِ، دَفْعُ السُّوءِ، دَفْعُ الذَّنْبِ، صَرْفُ السُّوءِ، الْفَتْحُ، الْحِلُّ، الْكَشْفُ
٢٠٠.....	١-١-١-٣-١- النِّجَاةُ
٢٠٠.....	١-١-١-٣-٢- الْخَلَاصُ
٢٠٢.....	١-١-١-٣-٣- فَكُّ الرِّهْنِ
٢٠٢.....	١-١-١-٣-٤- الْإِغْتَاقُ
٢٠٤.....	١-١-١-٣-٥- إِطْفَاءُ النَّارِ
٢٠٤.....	١-١-١-٣-٦- الْعِلَاجُ
٢٠٤.....	١-١-١-٣-٧- الدَّوَاءُ
٢٠٤.....	١-١-١-٣-٨- ذَرْءُ الذَّنْبِ
٢٠٦.....	١-١-١-٣-٩- دَفْعُ السُّوءِ
٢٠٦.....	١-١-١-٣-١٠- دَفْعُ الذَّنْبِ
٢٠٦.....	١-١-١-٣-١١- صَرْفُ السُّوءِ
٢٠٦.....	١-١-١-٣-١٢- الْفَتْحُ
٢٠٦.....	١-١-١-٣-١٣- الْحِلُّ
٢٠٦.....	١-١-١-٣-١٤- الْكَشْفُ
٢٠٨.....	١-١-١-٤- البابُ الرَّابِعُ: الصَّقْلُ، الْجَلَاءُ، الْإِضَاءَةُ
٢٠٨.....	١-١-١-٤-١- الصَّقْلُ
٢٠٨.....	١-١-١-٤-٢- الْجَلَاءُ
٢٠٨.....	١-١-١-٤-٣- الْإِضَاءَةُ
٢٠٨.....	١-١-١-٥- البابُ الْخَامِسُ: إِعْطَاءُ الْعِصْمَةِ، الْإِجَارَةُ مِنَ الْعَذَابِ، التَّعَوُّدُ، الْحِفْظُ، الْحِصْنُ، الصَّبِيَانَةُ، التَّنْزِيهِ عَنْ الزَّلَلِ، تَقْوَى اللَّهِ
٢٠٨.....	١-١-١-٥-١- إِعْطَاءُ الْعِصْمَةِ
٢١٢.....	١-١-١-٥-٢- الْإِجَارَةُ مِنَ الْعَذَابِ
٢١٢.....	١-١-١-٥-٣- التَّعَوُّدُ
٢١٢.....	١-١-١-٥-٤- الْحِفْظُ
٢١٢.....	١-١-١-٥-٥- الْحِصْنُ
٢١٢.....	١-١-١-٥-٦- الصَّبِيَانَةُ
٢١٤.....	١-١-١-٥-٧- التَّنْزِيهِ عَنْ الزَّلَلِ
٢١٤.....	١-١-١-٥-٨- تَقْوَى اللَّهِ
٢١٤.....	١-١-١-٦- البابُ السَّادِسُ: الْعَافِيَةُ، السَّلَامَةُ، الْأَمَانُ، قَطْعُ وَتَيْنِ الشَّيْطَانِ
٢١٤.....	١-١-١-٦-١- الْعَافِيَةُ

﴿فهرست﴾

۱۹۹.....	۱-۱-۱-۲-۱۱- از بین بردن
۱۹۹.....	۱-۱-۱-۲-۱۲- تبدیل و تعویض با کار نیک
۲۰۱.....	۱-۱-۱-۳- گروه ۳: نجات دادن، آزاد کردن، از گرو درآوردن، رهایی بخشیدن، خاموش کردن آتش، معالجه کردن، مداوا کردن، دفع کردن خطر، رد کردن بدی ها، دفع کردن گناهان، منحرف کردن بدی ها، گشایش، گره گشایی، برداشتن موانع.....
۲۰۱.....	۱-۱-۱-۳-۱- نجات دادن.....
۲۰۱.....	۱-۱-۱-۳-۲- آزاد کردن.....
۲۰۳.....	۱-۱-۱-۳-۳- از گرو درآوردن.....
۲۰۳.....	۱-۱-۱-۳-۴- رهایی بخشیدن.....
۲۰۵.....	۱-۱-۱-۳-۵- خاموش کردن آتش.....
۲۰۵.....	۱-۱-۱-۳-۶- معالجه کردن.....
۲۰۵.....	۱-۱-۱-۳-۷- مداوا کردن.....
۲۰۵.....	۱-۱-۱-۳-۸- دفع کردن خبر.....
۲۰۷.....	۱-۱-۱-۳-۹- رد کردن بدی ها.....
۲۰۷.....	۱-۱-۱-۳-۱۰- دفع کردن گناهان.....
۲۰۷.....	۱-۱-۱-۳-۱۱- منحرف کردن بدی ها.....
۲۰۷.....	۱-۱-۱-۳-۱۲- گشایش.....
۲۰۷.....	۱-۱-۱-۳-۱۳- حلال شدن.....
۲۰۷.....	۱-۱-۱-۳-۱۴- برداشتن موانع.....
۲۰۹.....	۱-۱-۱-۴- گروه ۴: شفاف کردن، جلادادن، روشن کردن.....
۲۰۹.....	۱-۱-۱-۴-۱- شفاف کردن.....
۲۰۹.....	۱-۱-۱-۴-۲- جلادادن.....
۲۰۹.....	۱-۱-۱-۴-۳- روشن کردن.....
۲۰۹.....	۱-۱-۱-۵- گروه ۵: عطای عصمت، حمایت کردن، پناه دادن، محافظت کردن، در پناه گرفتن، حفظ کردن، نگاه داشتن از لغزش، پرهیز الهی.....
۲۰۹.....	۱-۱-۱-۵-۱- عطای عصمت.....
۲۱۳.....	۱-۱-۱-۵-۲- حمایت کردن.....
۲۱۳.....	۱-۱-۱-۵-۳- پناه دادن.....
۲۱۳.....	۱-۱-۱-۵-۴- محافظت کردن.....
۲۱۳.....	۱-۱-۱-۵-۵- در پناه گرفتن.....
۲۱۳.....	۱-۱-۱-۵-۶- حفظ کردن.....
۲۱۵.....	۱-۱-۱-۵-۷- نگاه داشتن از لغزش.....
۲۱۵.....	۱-۱-۱-۵-۸- تقوای الهی.....
۲۱۵.....	۱-۱-۱-۶- گروه ۶: عافیت، سلامت، امان، قطع کردن رگ حیات شیطان.....
۲۱۵.....	۱-۱-۱-۶-۱- عافیت.....

﴿الفهرس﴾

٢١٦.....	١-١-١٦-٢- السَّلَامَةُ.....
٢١٦.....	١-١-١٦-٣- الأَمَانُ.....
٢١٨.....	١-١-١٦-٤- قَطْعُ وَتَيْنِ الشَّيْطَانِ.....
٢١٨.....	١-١-١٧-١- البابُ السَّابِعُ: الإِمْهَالُ، تَأْخِيرُ الْأَجَلِ، الْحِلْمُ، الصَّفْحُ، التَّجَاوُزُ، الإِقَالَةُ.....
٢١٨.....	١-١-١٧-٢- الإِمْهَالُ.....
٢٢٠.....	١-١-١٧-٣- تَأْخِيرُ الْأَجَلِ.....
٢٢٠.....	١-١-١٧-٤- الْحِلْمُ.....
٢٢٢.....	١-١-١٧-٥- الصَّفْحُ.....
٢٢٢.....	١-١-١٧-٦- التَّجَاوُزُ.....
٢٢٦.....	١-١-١٧-٧- الإِقَالَةُ.....
٢٢٦.....	١-١-١٨-١- البابُ الثَّامِنُ: قِرَاءَةُ الْمَغْفِرَةِ وَالْعَفْوِ، مَعِيَّةُ الْمَغْفِرَةِ وَالْعَفْوِ، تَقْدِيمُ الْمَغْفِرَةِ عَلَى الْعَفْوِ وَتَأْخِيرُهُ، الْفُرُوقُ بَيْنَ الْمَغْفِرَةِ وَالْعَفْوِ.....
٢٢٨.....	١-١-١٨-٢- قِرَاءَةُ الْمَغْفِرَةِ وَالْعَفْوِ.....
٢٢٨.....	١-١-١٨-٣- مَعِيَّةُ الْمَغْفِرَةِ وَالْعَفْوِ.....
٢٣٠.....	١-١-١٨-٤-١- الْعَفْوُ وَالْمَغْفِرَةُ.....
٢٣٨.....	١-١-١٨-٤-٢- الْمَغْفِرَةُ وَالْعَفْوُ.....
٢٤٢.....	١-١-١٨-٤-٣- تَقْدِيمُ الْمَغْفِرَةِ عَلَى الْعَفْوِ وَتَأْخِيرُهُ.....
٢٤٢.....	١-١-١٨-٤-٤-١- الْمَغْفِرَةُ ثَمَرَةُ الْعَفْوِ.....
٢٤٢.....	١-١-١٨-٤-٤-٢- الْعَفْوُ ثَمَرَةُ الْمَغْفِرَةِ.....
٢٤٤.....	١-١-١٨-٤-٤-٣- الْفُرُوقُ بَيْنَ الْمَغْفِرَةِ وَالْعَفْوِ.....
٢٤٤.....	١-١-١٨-٤-٤-٤-١- الْعَفْوُ عَنِ الْخَطَا؛ مَغْفِرَةُ الْجُرْمِ.....
٢٤٤.....	١-١-١٨-٤-٤-٤-٢- الْعَفْوُ عَنِ الْجُرْمِ؛ مَغْفِرَةُ الذَّنْبِ.....
٢٤٤.....	١-١-١٨-٤-٤-٤-٣- بَرْدُ عَفْوِ اللَّهِ؛ حُلَاوَةُ مَغْفِرَةِ اللَّهِ.....
٢٤٤.....	١-١-١٨-٤-٤-٤-٤- حُلَاوَةُ عَفْوِ اللَّهِ؛ لَذَّةُ مَغْفِرَةِ اللَّهِ.....
٢٤٤.....	١-١-١٨-٤-٤-٤-٥- تَقْرِيبُ الْعَفْوِ؛ انَالَةُ الْمَغْفِرَةِ.....
٢٤٤.....	١-١-١٨-٤-٤-٤-٦- مَغْفِرَةُ اللَّهِ الْوَاسِعَةُ، عَفْوُ اللَّهِ الْمَاحِقُ.....
٢٤٦.....	١-١-١٨-٤-٤-٤-٧- عَفْوُ كَرِيمٍ؛ مَغْفِرَةٌ وَاسِعَةٌ.....
٢٤٦.....	١-١-١٨-٤-٤-٤-٨- بَرْدُ الْعَفْوِ؛ سَعَةُ الْغُفْرَانِ.....
٢٤٦.....	١-١-١٨-٤-٤-٤-٩- مُوجِبُ الْمَغْفِرَةِ؛ مُسْتَحِقُّ الْعَفْوِ.....
٢٤٦.....	١-١-١٨-٤-٤-٤-١٠- عَفْوٌ عَظِيمٌ؛ غُفْرَانٌ قَدِيمٌ.....
٢٤٦.....	١-١-١٨-٤-٤-٤-١١- عَفْوٌ عَظِيمٌ؛ غُفْرَانٌ جَسِيمٌ.....
٢٤٦.....	١-١-١٨-٤-٤-٤-١٢- الْعَفْوُ لَا يَنْقُصُ مِنَ اللَّهِ؛ الْغُفْرَانُ لَا يَضُرُّ اللَّهَ.....
٢٤٨.....	١-١-١٨-٤-٤-٤-١٣- أَوْسَطُ الْوَقْتِ عَفْوُ اللَّهِ؛ آخِرُ الْوَقْتِ غُفْرَانُ اللَّهِ.....

﴿فهرست﴾

۲۱۷.....	۱-۱-۱۶-۲ سلامت
۲۱۷.....	۱-۱-۱۶-۳ امان
۲۱۹.....	۱-۱-۱۶-۴ قطع کردن رگ حیات شیطان
۲۱۹.....	۱-۱-۱۷-۷ گروه ۷: مهلت دادن، به تأخیر انداختن مرگ، بردباری کردن، چشم پوشی، گذشت، نادیده گرفتن لغزش
۲۱۹.....	۱-۱-۱۷-۱ مهلت دادن
۲۲۱.....	۱-۱-۱۷-۲ به تأخیر انداختن مرگ
۲۲۱.....	۱-۱-۱۷-۳ بردباری کردن
۲۲۳.....	۱-۱-۱۷-۴ چشم پوشی
۲۲۳.....	۱-۱-۱۷-۵ گذشت
۲۲۷.....	۱-۱-۱۷-۶ نادیده گرفتن لغزش
۲۲۷.....	۱-۱-۱۸-۸ گروه ۸: قرابت آمزش و بخشش، همراهی آمزش و بخشش، تقدّم و تأخّر آمزش و بخشش، تفاوت های آمزش و بخشش
۲۲۹.....	۱-۱-۱۸-۱ قرابت آمزش و بخشش
۲۲۹.....	۱-۱-۱۸-۲ همراهی آمزش و بخشش
۲۳۱.....	۱-۱-۱۸-۲-۱ بخشش و آمزش
۲۳۹.....	۱-۱-۱۸-۲-۲ آمزش و بخشش
۲۴۳.....	۱-۱-۱۸-۳ تقدّم و تأخّر آمزش و بخشش
۲۴۳.....	۱-۱-۱۸-۳-۱ آمزش، ثمره ی بخشش
۲۴۳.....	۱-۱-۱۸-۳-۲ بخشش، ثمره ی آمزش
۲۴۵.....	۱-۱-۱۸-۴ تفاوت های آمزش و بخشش
۲۴۵.....	۱-۱-۱۸-۴-۱ بخشش خطا، آمزش جرم
۲۴۵.....	۱-۱-۱۸-۴-۲ بخشش جرم، آمزش گناه
۲۴۵.....	۱-۱-۱۸-۴-۳ خنکای بخشش الهی، شیرینی آمزش الهی
۲۴۵.....	۱-۱-۱۸-۴-۴ شیرینی بخشش الهی، لذّت آمزش الهی
۲۴۵.....	۱-۱-۱۸-۴-۵ نزدیک شدن به بخشش، رسیدن به آمزش
۲۴۵.....	۱-۱-۱۸-۴-۶ آمزش گسترده ی الهی، بخشش پاک کننده ی الهی
۲۴۷.....	۱-۱-۱۸-۴-۷ بخشش کریمانه، آمزش گسترده
۲۴۷.....	۱-۱-۱۸-۴-۸ خنکای بخشش، گستردگی آمزش
۲۴۷.....	۱-۱-۱۸-۴-۹ مستوجب آمزش، مستحقّ بخشش
۲۴۷.....	۱-۱-۱۸-۴-۱۰ بخشش عظیم، آمزش قدیم
۲۴۷.....	۱-۱-۱۸-۴-۱۱ بخشش عظیم، آمزش بزرگ
۲۴۷.....	۱-۱-۱۸-۴-۱۲ بخشش از خداوند نمی کاهد، آمزش به خداوند زیانی وارد نمی کند
۲۴۷.....	
۲۴۹.....	۱-۱-۱۸-۴-۱۳ بخشش خداوند در میانه ی وقت، آمزش خداوند در پایان وقت

﴿الفهرس﴾

٢٤٨.....	١٤-١٨٨-١-١-أَحَقُّ مَنْ عَفَا؛ أَكْرَمُ مَنْ غَفَرَ.....
٢٤٨.....	١٥-١٨٨-١-١-مَلَىءُ بِالْعَفْوِ؛ مَرْجُوٌّ لِلْمَغْفِرَةِ.....
٢٤٨.....	١٦-١٨٨-١-١-مَغْفِرَةٌ دَائِمَةٌ؛ عَفْوٌ جَمٌّ.....
٢٤٨.....	١٧-١٨٨-١-١-الْبَاسُ الْعَفْوُ بِالْمَغْفِرَةِ.....
٢٤٨.....	١٨-١٨٨-١-١-يَلِيْقُ بِالْعَفْوِ وَالْمَغْفِرَةِ.....
٢٤٨.....	١٩-١٨٨-١-١-عَفْوٌ مِنْ رَضَى عَنْهُ؛ مَغْفِرَةٌ مِنْ قَبْلِ مَنْهُ.....
٢٤٨.....	٢٠-١٨٨-١-١-يَغْفِرُ اللَّهُ بِرَحْمَتِهِ؛ يَتَفَضَّلُ بِعَفْوِهِ.....
٢٥٠.....	٩-١٨٨-١-١-البَابُ التَّاسِعُ: الرَّحْمَةُ، الْعُطُوفَةُ، التَّخَنُّنُ، الْحِفَايَةُ، الرَّأْفَةُ، الرَّفْدُ، الْمَوَدَّةُ.....
٢٥٠.....	١-١٨٨-١-١-الرَّحْمَةُ.....
٢٥٠.....	١-١٨٨-١-١-١-مَعِيَّةُ الْمَغْفِرَةِ وَالرَّحْمَةِ (عَفْوٌ رَحِيمٌ، الْعَفْوُ الرَّحِيمُ، الْعَفْوُ ذُو الرَّحْمَةِ).....
٢٥٠.....	١-١٨٨-١-١-١-١-عَفْوٌ رَحِيمٌ.....
٢٤٤.....	٢-١٨٨-١-١-١-١-الْعَفْوُ الرَّحِيمُ.....
٢٤٤.....	٣-١٨٨-١-١-١-١-الْعَفْوُ ذُو الرَّحْمَةِ.....
٢٤٤.....	٢-١٨٨-١-١-١-١-١-مَعِيَّةُ الْغُفْرَانِ وَالرَّحْمَةِ (غُفْرَانُ الرَّحْمَةِ، رَحْمَةُ الْغُفْرَانِ).....
٢٤٤.....	١-١٨٨-١-١-١-١-١-غُفْرَانُ الرَّحْمَةِ.....
٢٤٤.....	٢-١٨٨-١-١-١-١-١-رَحْمَةُ الْغُفْرَانِ.....
٢٤٤.....	٣-١٨٨-١-١-١-١-١-١-مَعِيَّةُ الْمَغْفِرَةِ وَالرَّحْمَةِ (الرَّحْمَةُ وَالْمَغْفِرَةُ وَالرَّحْمَةُ).....
٢٤٤.....	١-١٨٨-١-١-١-١-١-١-تَقَدَّمَ الرَّحْمَةُ عَلَى الْمَغْفِرَةِ بِالْوَالِوِ (الرَّحْمَةُ وَالْمَغْفِرَةُ).....
٢٧٨.....	٢-١٨٨-١-١-١-١-١-١-تَقَدَّمَ الرَّحْمَةُ عَلَى الْمَغْفِرَةِ (رَحِمَتْ فَغَفَرَتْ).....
٢٧٨.....	٣-١٨٨-١-١-١-١-١-١-تَقَدَّمَ الرَّحْمَةُ عَلَى الْمَغْفِرَةِ (تَنَشَّرَ عَلَى رَحِمَتِكَ أَوْ تَغْفِرَ لِي ذَنْبًا).....
٢٨٠.....	٤-١٨٨-١-١-١-١-١-١-تَقَدَّمَ الرَّحْمَةُ عَلَى الرَّحْمَةِ بِالْوَالِوِ (الرَّحْمَةُ وَالْمَغْفِرَةُ).....
٢٩٢.....	٥-١٨٨-١-١-١-١-١-١-تَقَدَّمَ الرَّحْمَةُ عَلَى الرَّحْمَةِ (مَغْفِرَةٌ أَوْ رَحْمَةٌ).....
٢٩٢.....	٤-١٨٨-١-١-١-١-١-١-الرَّحْمَةُ فِي الرَّحْمَةِ.....
٢٩٢.....	٥-١٨٨-١-١-١-١-١-١-الرَّحْمَةُ ثَمَرَةُ الْمَغْفِرَةِ.....
٢٩٤.....	٤-١٨٨-١-١-١-١-١-١-الرَّحْمَةُ ثَمَرَةُ الرَّحْمَةِ.....
٢٩٨.....	١-١٨٨-١-١-١-١-١-١-الرَّحْمَةُ بِالرَّحْمَةِ.....
٢٩٨.....	٧-١٨٨-١-١-١-١-١-١-الْفُرُوقُ بَيْنَ الْمَغْفِرَةِ وَالرَّحْمَةِ.....
٢٩٨.....	١-١٨٨-١-١-١-١-١-١-١-بَرْدُ الْمَغْفِرَةِ، خِلَافَةُ الرَّحْمَةِ.....
٢٩٨.....	٢-١٨٨-١-١-١-١-١-١-١-بَابُ الْمَغْفِرَةِ، أَبْوَابُ الرَّحْمَةِ.....
٣٠٠.....	٣-١٨٨-١-١-١-١-١-١-١-الرَّحْمَةُ أَوْسَعُ وَأَرْجَى.....
٣٠٠.....	٤-١٨٨-١-١-١-١-١-١-١-سَعَةُ الرَّحْمَةِ وَعِظَمُ الْمَغْفِرَةِ.....
٣٠٠.....	٥-١٨٨-١-١-١-١-١-١-١-رَحْمَةٌ وَأَسَعَةُ؛ مَغْفِرَةٌ دَائِمَةٌ.....

﴿فهرست﴾

۲۴۹.....	۱۴-۱-۱-۱۸-۱- سزاوارترین بخشنده، بزرگوارترین آمرزنده
۲۴۹.....	۱۵-۱-۱-۱۸-۱- لبریز از بخشش، مورد امید برای آمرزش
۲۴۹.....	۱۶-۱-۱-۱۸-۱- آمرزش دائم، بخشش بزرگ
۲۴۹.....	۱۷-۱-۱-۱۸-۱- پوشاندن بخشش به وسیله‌ی مغفرت
۲۴۹.....	۱۸-۱-۱-۱۸-۱- سزاوار بخشیدن و آمرزیدن
۲۴۹.....	۱۹-۱-۱-۱۸-۱- بخشیدن آن که از او راضی است، آمرزیدن آن که از او می‌پذیرد
۲۴۹.....	۲۰-۱-۱-۱۸-۱- خداوند با رحمتش می‌آمرزد و با بخشیدنش تفضل می‌کند
۲۵۱.....	۹-۱-۱-۱- گروه ۹: رحمت، محبت، رحم کردن، گرامی داشتن، رأفت، پشتیبانی، مودت
۲۵۱.....	۱-۱-۱-۹- رحمت
۲۵۱.....	۱-۱-۱-۹-۱- همراهی و همپایی آمرزش و رحمت (آمرزنده‌ای مهربان، آمرزنده‌ی مهربان، آمرزنده‌ای دارای رحمت)
۲۵۱.....	۱-۱-۱-۹-۱-۱- آمرزنده‌ای مهربان
۲۶۵.....	۲-۱-۱-۹-۱-۱- آمرزنده‌ی مهربان
۲۶۷.....	۳-۱-۱-۹-۱-۱- آمرزنده‌ی دارای رحمت
۲۶۷.....	۲-۱-۱-۹-۱-۲- همراهی و همپایی آمرزش و رحمت (رحمت آمیخته با آمرزش، آمرزش آمیخته با رحمت)
۲۶۷.....	۱-۱-۱-۹-۱-۲-۱- رحمت آمیخته با آمرزش
۲۶۷.....	۲-۱-۱-۹-۱-۲-۲- آمرزش آمیخته با رحمت
۲۶۷.....	۳-۱-۱-۹-۱-۳- همراهی آمرزش و رحمت (رحمت و آمرزش، آمرزش و رحمت)
۲۶۷.....	۱-۱-۱-۹-۱-۳-۱- تقدّم رحمت بر آمرزش با واو عطف (رحمت و آمرزش)
۲۷۹.....	۲-۱-۱-۹-۱-۳-۲- تقدّم رحمت بر آمرزش (رحم کردی، پس از آن آمرزیدی)
۲۷۹.....	۳-۱-۱-۹-۱-۳-۳- تقدّم رحمت بر آمرزش (رحمت را بر من گستردی و گناهم را آمرزیدی)
۲۸۱.....	۴-۱-۱-۹-۱-۳-۴- تقدّم آمرزش بر رحمت با واو عطف (آمرزش و رحمت)
۲۹۳.....	۵-۱-۱-۹-۱-۳-۵- تقدّم آمرزش بر رحمت (آمرزش یا رحمت)
۲۹۳.....	۴-۱-۱-۹-۱-۴- آمرزش در رحمت
۲۹۳.....	۵-۱-۱-۹-۱-۵- رحمت، نتیجه‌ی آمرزش
۲۹۷.....	۶-۱-۱-۹-۱-۶- آمرزش، نتیجه‌ی رحمت
۲۹۹.....	۱-۱-۱-۹-۱-۶-۱- آمرزیدن مهربانانه
۲۹۹.....	۷-۱-۱-۹-۱-۶-۷- تفاوت‌های آمرزش و رحمت
۲۹۹.....	۱-۱-۱-۹-۱-۷-۱- خنکای آمرزش، شیرینی رحمت
۲۹۹.....	۲-۱-۱-۹-۱-۷-۲- دربِ آمرزش، درب‌های رحمت
۳۰۱.....	۳-۱-۱-۹-۱-۷-۳- گستردگی آمرزش، امیدآفرین‌ترین رحمت
۳۰۱.....	۴-۱-۱-۹-۱-۷-۴- گستردگی رحمت، بزرگی آمرزش
۳۰۱.....	۵-۱-۱-۹-۱-۷-۵- گستردگی رحمت، دوامِ آمرزش

﴿الفهرس﴾

٣٠٠	سَعَةُ الرَّحْمَةِ سَبَقَتْ الْمَغْفِرَةَ.....	١-١-١٩١-٧٤
٣٠٠	الدُّخُولُ فِي الرَّحْمَةِ: التَّعَمُّدُ بِالْمَغْفِرَةِ.....	١-١-١٩١-٧٥
٣٠٠	الْمَغْفِرَةُ وَالدُّخُولُ فِي الرَّحْمَةِ.....	١-١-١٩١-٧٨
٣٠٠	الْمَغْفِرَةُ وَالتَّحْنُّنُ بِالرَّحْمَةِ.....	١-١-١٩١-٧٩
٣٠٠	إِفَاضَةُ الرَّحْمَةِ وَالسُّكُونُ مِنْ سَعَةِ الْغُفْرَانِ.....	١-١-١٩١-٧١٠
٣٠٢	التَّرَخُّمُ بِالرَّحْمَةِ وَتَعَمِيمُ الْمَغْفِرَةِ.....	١-١-١٩١-٧١١
٣٠٢	مَلَائِكَةُ الرَّحْمَةِ وَالبُّشْرَى بِالْمَغْفِرَةِ.....	١-١-١٩١-٧١٢
٣٠٢	عَدَمُ الْقُنُوطِ مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ وَالبَّاسِ مِنْ مَغْفِرَتِهِ.....	١-١-١٩١-٧١٣
٣٠٢	خَتَمُ إِبْتِدَائِنَا بِالسَّعَادَةِ وَالْمَغْفِرَةِ وَآخِرِنَا بِالشَّهَادَةِ وَالرَّحْمَةِ.....	١-١-١٩١-٧١٤
٣٠٢	أَوَّلُ الشَّهْرِ رَحْمَةٌ وَأَوْسَطُهُ مَغْفِرَةٌ.....	١-١-١٩١-٧١٥
٣٠٢	سُؤَالُ الْمَغْفِرَةِ وَالإِسْعَادَةُ مِنْ سَخَطِ اللَّهِ بِرَحْمَتِهِ.....	١-١-١٩١-٧١٦
٣٠٤	الْوَسِيلَةُ إِلَى الرَّحْمَةِ وَالدَّرِيعَةُ إِلَى الْغُفْرَانِ.....	١-١-١٩١-٧١٧
٣٠٤	سَبَبُ لِرَحْمَتِهِ وَعِلَّةُ لِمَغْفِرَتِهِ.....	١-١-١٩١-٧١٨
٣٠٤	رَحْمُ الْعَبْرَةِ وَغُفْرَانُ الْخَطِيئَةِ.....	١-١-١٩١-٧١٩
٣٠٤	الرَّحْمَةُ عَلَى الذَّنْبِ، الْمَغْفِرَةُ عَلَى الْخَطِيئَةِ.....	١-١-١٩١-٧٢٠
٣٠٤	أَهْلُ الرَّحْمَةِ وَوَلِيُّ الْمَغْفِرَةِ.....	١-١-١٩١-٧٢١
٣٠٤	مُسْتَقَرُّ الرَّحْمَةِ وَقُرْبُ الْمَغْفِرَةِ.....	١-١-١٩١-٧٢٢
٣٠٤	غُفْرَانُ مُنْزَرِهِ عَنْ عُقُوبَةِ الضَّعْفَاءِ، رَحِيمُ بَذْوَى الْفَاقَةِ وَالْفُقَرَاءِ.....	١-١-١٩١-٧٢٣
٣٠٤	الْعُطُوفَةُ.....	١-١-١٩١-٩٢
٣٠٤	التَّحْنُّنُ.....	١-١-١٩١-٩٣
٣٠٤	الْحِفَايَةُ.....	١-١-١٩١-٩٤
٣٠٤	الرَّافَةُ.....	١-١-١٩١-٩٥
٣١٠	الْمَوَدَّةُ.....	١-١-١٩١-٩٦
٣١٠	البَابُ الْعَاشِرُ: الإِحْسَانُ، الإِكْرَامُ، الْكَرَمُ، الْبِرُّ، الْخَيْرُ، الْبَرَكَهَةُ، الْجُودُ، الْمَعْرُوفُ، الْفَضْلُ، الطَّوْلُ، الْأَجْرُ، الْجَائِزَةُ، الْحَبَاءُ، الْمِنْحَةُ، الرَّقْدُ، الرَّزْقُ، عَائِدَةُ الْحَسَنَةِ، الْغَنِيمَةُ، النِّعْمَةُ.....	١-١-١٩١-١٠٠
٣١٠	الإِحْسَانُ.....	١-١-١٩١-١٠١
٣١٢	الإِكْرَامُ.....	١-١-١٩١-١٠٢
٣١٦	الْكَرَمُ.....	١-١-١٩١-١٠٣
٣١٨	الْبِرُّ.....	١-١-١٩١-١٠٤
٣١٨	الْخَيْرُ.....	١-١-١٩١-١٠٥
٣١٨	الْبَرَكَهَةُ.....	١-١-١٩١-١٠٦
٣٢٠	الْجُودُ.....	١-١-١٩١-١٠٧
٣٢٢	الْمَعْرُوفُ.....	١-١-١٩١-١٠٨

﴿فهرست﴾

۳۰۱.....	۱-۱-۱-۹۱-۷۶-آمزش و گستردگی رحمت
۳۰۱.....	۱-۱-۱-۹۱-۷۷-ورود در رحمت و پوشاندن با آمزش
۳۰۱.....	۱-۱-۱-۹۱-۷۸-آمزش و ورود در رحمت
۳۰۱.....	۱-۱-۱-۹۱-۷۹-آمزش و ترخم مهربانانه
۳۰۱.....	۱-۱-۱-۹۱-۷۱۰-بارش رحمت، سکونت در آمزش گسترده
۳۰۳.....	۱-۱-۱-۹۱-۷۱۱-ترخم با رحمت، فراگیری آمزش
۳۰۳.....	۱-۱-۱-۹۱-۷۱۲-فرشتگان رحمت و بشارت آمزش
۳۰۳.....	۱-۱-۱-۹۱-۷۱۳-ناامیدی از رحمت و یأس از آمزش
۳۰۳.....	۱-۱-۱-۹۱-۷۱۴-سعادت و آمزش در ابتداء، شهادت و رحمت در انتها
۳۰۳.....	۱-۱-۱-۹۱-۷۱۵-رحمت در ابتداء، آمزش در میانه راه
۳۰۳.....	۱-۱-۱-۹۱-۷۱۶-درخواست آمزش از خداوند و پناه بردن از خشم او به رحمتش
۳۰۳.....	
۳۰۵.....	۱-۱-۱-۹۱-۷۱۷-وسیله‌ای به‌سوی رحمت، راهی به‌سوی آمزش
۳۰۵.....	۱-۱-۱-۹۱-۷۱۸-سبب رحمت و علت آمزش
۳۰۵.....	۱-۱-۱-۹۱-۷۱۹-رحم بر اشک، آمزش خطا
۳۰۵.....	۱-۱-۱-۹۱-۷۲۰-رحمت بر گناه، آمزش بر خطا
۳۰۵.....	۱-۱-۱-۹۱-۷۲۱-اهل رحمت و صاحب آمزش
۳۰۵.....	۱-۱-۱-۹۱-۷۲۲-محل استقرار رحمت و نزدیکی آمزش
۳۰۵.....	۱-۱-۱-۹۱-۷۲۳-آمزشی که از عقوبت کردن ضعیفان دور باشد، رحمت به فقرا و گرفتاران
۳۰۵.....	۱-۱-۱-۹۲-محبت
۳۰۷.....	۱-۱-۱-۹۳-رحم کردن
۳۰۷.....	۱-۱-۱-۹۴-مهربانی
۳۰۷.....	۱-۱-۱-۹۵-رأفت
۳۱۱.....	۱-۱-۱-۹۶-مودت
۳۱۰-۱-۱-۱۰.....	۱-۱-۱-۱۰-نیکي کردن، گرامی داشتن، سخاوت، نیکي کردن، خیر، برکت، سخاوت، کار خیر و پسندیده، لطف، بخشش، پاداش، جایزه، محبت کردن، هدیه، روزی، پاداش نیک، سود، نعمت ...
۳۱۱.....	۱-۱-۱-۱۰-۱-نیکي کردن
۳۱۳.....	۱-۱-۱-۱۰-۲-گرامی داشتن
۳۱۷.....	۱-۱-۱-۱۰-۳-سخاوت
۳۱۹.....	۱-۱-۱-۱۰-۴-نیکي کردن
۳۱۹.....	۱-۱-۱-۱۰-۵-خیر
۳۱۹.....	۱-۱-۱-۱۰-۶-برکت
۳۲۱.....	۱-۱-۱-۱۰-۷-سخاوت
۳۲۳.....	۱-۱-۱-۱۰-۸-کار خیر و پسندیده

﴿الفهرس﴾

٣٢٢.....	١-١-١٠-٩- الفَصْلُ
٣٢٨.....	١-١-١٠-١٠- الطَّوْلُ
٣٢٨.....	١-١-١٠-١١- الأَجْرُ
٣٣٠.....	١-١-١٠-١٢- الجَائِزَةُ
٣٣٢.....	١-١-١٠-١٣- الحَبَاءُ
٣٣٢.....	١-١-١٠-١٤- المِنْحَةُ
٣٣٢.....	١-١-١٠-١٥- الرِّقْدُ
٣٣٢.....	١-١-١٠-١٦- الرِّزْقُ
٣٣٤.....	١-١-١٠-١٧- عَائِدَةُ الْحَسَنَةِ
٣٣٤.....	١-١-١٠-١٨- الْغَنِيْمَةُ
٣٣٤.....	١-١-١٠-١٩- النِّعْمَةُ
٣٣٤.....	١-١-١١- البابُ الحادى عشر: تَوْسَعَةُ الْقَبْرِ، الْجَنَّةُ، الْحَيَاةُ الطَّيِّبَةُ، الرُّوحُ، السَّعَادَةُ، الْفَلَاحُ، النُّجْحُ
٣٣٤.....	١-١-١١-١- تَوْسَعَةُ الْقَبْرِ
٣٣٤.....	١-١-١١-٢- الْجَنَّةُ
٣٣٨.....	١-١-١١-٣- الْحَيَاةُ الطَّيِّبَةُ
٣٣٨.....	١-١-١١-٤- الرُّوحُ
٣٤٠.....	١-١-١١-٥- السَّعَادَةُ
٣٤٠.....	١-١-١١-٦- الْفَلَاحُ
٣٤٠.....	١-١-١١-٧- النُّجْحُ
٣٤٠.....	١-١-١٢- البابُ الثانى عشر: تَلْقِينُ الْحُجَّةِ، إِظْهَارُ الْحُجَّةِ، الشَّفَاعَةُ، الْوَسِيلَةُ
٣٤٠.....	١-١-١٢-١- الْهِدَايَةُ
٣٤٢.....	١-١-١٢-٢- تَلْقِينُ الْحُجَّةِ
٣٤٢.....	١-١-١٢-٣- إِظْهَارُ الْحُجَّةِ
٣٤٢.....	١-١-١٢-٤- الشَّفَاعَةُ
٣٤٤.....	١-١-١٢-٥- الْوَسِيلَةُ
٣٤٤.....	١-١-١٣- البابُ الثالث عشر: تَوْبَةُ اللَّهِ، الْإِقْبَالُ، النَّظَرُ، الْإِجَابَةُ
٣٤٤.....	١-١-١٣-١- تَوْبَةُ اللَّهِ
٣٤٨.....	١-١-١٣-٢- الْإِقْبَالُ
٣٤٨.....	١-١-١٣-٣- النَّظَرُ
٣٥٠.....	١-١-١٣-٤- الْإِجَابَةُ
٣٥٢.....	١-١-١٤- البابُ الرابع عشر: الْحُبُّ، الْقُرْبُ، الرُّفْقُ، الْقَبُولُ
٣٥٢.....	١-١-١٤-١- الْحُبُّ

﴿فهرست﴾

۳۳۳.....	۱-۱-۱۰-۹- لطف، خیر
۳۳۹.....	۱-۱-۱۰-۱۰- بخشش
۳۳۹.....	۱-۱-۱۰-۱۱- پاداش
۳۳۱.....	۱-۱-۱۰-۱۲- جایزه
۳۳۳.....	۱-۱-۱۰-۱۳- لطف و بخشش
۳۳۳.....	۱-۱-۱۰-۱۴- لطف و بخشش
۳۳۳.....	۱-۱-۱۰-۱۵- عطا و بخشش
۳۳۳.....	۱-۱-۱۰-۱۶- روزی
۳۳۵.....	۱-۱-۱۰-۱۷- پاداش نیک
۳۳۵.....	۱-۱-۱۰-۱۸- سود
۳۳۵.....	۱-۱-۱۰-۱۹- نعمت
۳۳۵.....	۱-۱-۱۱- گروه ۱۱: برطرف شدن تنگی قبر، بهشت، زندگی پاکیزه، روح، خوشبختی، رستگاری، کامیابی
۳۳۵.....	۱-۱-۱۱-۱- برطرف شدن تنگی قبر
۳۳۵.....	۱-۱-۱۱-۲- بهشت
۳۳۹.....	۱-۱-۱۱-۳- زندگی پاکیزه
۳۳۹.....	۱-۱-۱۱-۴- روح
۳۴۱.....	۱-۱-۱۱-۵- خوشبختی
۳۴۱.....	۱-۱-۱۱-۶- رستگاری
۳۴۱.....	۱-۱-۱۱-۷- کامیابی
۳۴۱.....	۱-۱-۱۲- گروه ۱۲: راهنمایی، الهام شدن دلایل، روشن شدن دلایل، شفاعت، وسیله
۳۴۱.....	۱-۱-۱۲-۱- راهنمایی
۳۴۳.....	۱-۱-۱۲-۲- الهام شدن دلایل
۳۴۳.....	۱-۱-۱۲-۳- روشن شدن دلایل
۳۴۳.....	۱-۱-۱۲-۴- شفاعت
۳۴۵.....	۱-۱-۱۲-۵- وسیله
۳۴۵.....	۱-۱-۱۳- گروه ۱۳: بازگشت خداوند، روکردن خداوند، نگاه خداوند، پاسخ گویی خداوند
۳۴۵.....	۱-۱-۱۳-۱- بازگشت خداوند
۳۴۹.....	۱-۱-۱۳-۲- روکردن خداوند
۳۴۹.....	۱-۱-۱۳-۳- نگاه خداوند
۳۵۱.....	۱-۱-۱۳-۴- پاسخ گویی خداوند
۳۵۳.....	۱-۱-۱۴- گروه ۱۴: دوست داشتن خداوند، تقرب به خداوند، نزدیک شدن به خداوند، پذیرش توسط خداوند
۳۵۳.....	۱-۱-۱۴-۱- دوست داشتن خداوند

﴿الفهرس﴾

٣٥٢.....	١-١-١٤-٢- القُربُ
٣٥٤.....	١-١-١٤-٣- الزُّلفى
٣٥٤.....	١-١-١٤-٤- القَبُولُ
٣٥٨.....	١-١-١٥- البابُ الخامس عشر: أخذُ الرِّضا
٣٥٨.....	١-١-١٥-١- أخذُ الرِّضا مِنْ أَصْحَابِ الْمُظْلَمَةِ، التَّحْلِيلُ
٣٦٢.....	١-١-١٥-٢- الرِّضْوَانُ
٣٦٢.....	١-١-١٥-٢-١- رِضْوَانُ غُفْرَانٍ
٣٦٢.....	١-١-١٥-٢-٢- مَعِيَّةُ الْمَغْفِرَةِ وَ الرِّضْوَانُ
٣٦٢.....	١-١-١٥-٢-٣- رِضْوَانُ أَفْضَلُ مِنَ الْمَغْفِرَةِ
٣٦٤.....	١-١-١٥-٢-٤- رِضْوَانُ اللَّهِ فِي الْمَغْفِرَةِ
٣٦٤.....	١-١-١٥-٢-٥- الْمَغْفِرَةُ ثَمَرَةُ الرِّضْوَانِ
٣٦٤.....	١-١-١٥-٢-٦- الرِّضْوَانُ ثَمَرَةُ الْمَغْفِرَةِ
٣٦٤.....	١-١-١٥-٢-٧- مَعِيَّةُ الْمَغْفِرَةِ وَ الرِّضَاءُ بِالْوَلَوِ
٣٦٤.....	١-١-١٥-٢-٧-١- الْمَغْفِرَةُ وَ الرِّضَى
٣٧٠.....	١-١-١٥-٢-٧-٢- الرِّضَى وَ الْمَغْفِرَةُ
٣٧٨.....	١-١-١٥-٢-٧-٣- الْأَكْبَرُ مِنَ رِضْوَانِهِ؛ الْإَوْفَرُ مِنَ غُفْرَانِهِ
٣٧٨.....	١-١-١٥-٢-٧-٤- مَسَرَّةُ الرِّضْوَانِ، لَذَّةُ الْغُفْرَانِ
٣٧٨.....	١-١-١٥-٢-٧-٥- أَوَّلُ الْوَقْتِ رِضْوَانُ اللَّهِ، آخِرُ الْوَقْتِ غُفْرَانُ اللَّهِ
٣٧٨.....	١-١-١٥-٢-٧-٦- التَّطَوُّلُ عَلَى الرِّضَا؛ الزِّيَادَةُ عَلَى الْغُفْرَانِ
٣٧٨.....	١-١-١٥-٢-٧-٧- الْمَغْفِرَةُ بِالتَّطَوُّلِ؛ الرِّضَا بِالْفَضْلِ
٣٨٠.....	١-١-١٥-٢-٧-٨- عَفُوٌّ مَنْ رَضِيَ عَنْهُ؛ مَغْفِرَةٌ مَنْ قَبِلَ مِنْهُ
٣٨٠.....	١-١-١٦- البابُ السَّادس عشر: الْعِزَّةُ وَ الْقُدْرَةُ
٣٨٠.....	١-١-١٦-١- الْعِزَّةُ
٣٨٠.....	١-١-١٦-٢- الْقُدْرَةُ
٣٨٠.....	١-١-٢- مَعْرِفَةُ الْمَغْفِرَةِ بِالْأَضْدَادِ
٣٨٠.....	١-١-٢-١- الْخَيِّبَةُ
٣٨٠.....	١-١-٢-٢- كِتَابَةُ الْحِسَابِ وَ تَعَادُرُ الذَّنْبِ
٣٨٠.....	١-١-٢-٣- الظُّلْمُ
٣٨٢.....	١-١-٢-٤- الْعَدْلُ
٣٨٢.....	١-١-٢-٥- الْعَذَابُ
٣٩٠.....	١-١-٢-٦- الْعُقُوبَةُ
٣٩٢.....	١-١-٢-٧- الْغَضَبُ
٣٩٢.....	١-١-٢-٨- الْفَضِيحَةُ
٣٩٢.....	١-١-٢-٩- اللَّعْنَةُ

﴿فهرست﴾

۳۵۳.....	۱-۱-۱۴-۲- تقرّب به خداوند.....
۳۵۵.....	۱-۱-۱۴-۳- نزدیک شدن به خداوند.....
۳۵۵.....	۱-۱-۱۴-۴- پذیرش توسط خداوند.....
۳۵۹.....	۱-۱-۱۵- گروه ۱۵: جلب رضایت خداوند.....
۳۵۹.....	۱-۱-۱۵-۱- رضایتگرفتن از کسانی که به آن ها ظلم شده، حلالیت طلبی.....
۳۶۳.....	۱-۱-۱۵-۲- رضایت.....
۳۶۳.....	۱-۱-۱۵-۲-۱- رضایت همراه با آموزش.....
۳۶۳.....	۱-۱-۱۵-۲-۲- همتایی آموزش و رضوان.....
۳۶۳.....	۱-۱-۱۵-۲-۳- فضیلت رضوان بر آموزش.....
۳۶۵.....	۱-۱-۱۵-۲-۴- رضایت خدا در آموزش.....
۳۶۵.....	۱-۱-۱۵-۲-۵- آموزش، نتیجه ی رضایت.....
۳۶۵.....	۱-۱-۱۵-۲-۶- رضایت، نتیجه ی آموزش.....
۳۶۵.....	۱-۱-۱۵-۲-۷- همراهی آموزش و رضایت با واو عطف.....
۳۶۵.....	۱-۱-۱۵-۲-۷-۱- آموزش و رضایت.....
۳۷۱.....	۱-۱-۱۵-۲-۷-۲- رضایت و آموزش.....
۳۷۹.....	۱-۱-۱۵-۲-۷-۳- بزرگترین رضایت الهی، فراوان ترین آموزش الهی.....
۳۷۹.....	۱-۱-۱۵-۲-۷-۴- سرورآفرینی رضوان، لذّت آموزش.....
۳۷۹.....	۱-۱-۱۵-۲-۷-۵- اوّل وقت، رضوان الهی، آخر وقت، آموزش الهی.....
۳۷۹.....	۱-۱-۱۵-۲-۷-۶- بخشش با رضایت، افزودن بر آموزش.....
۳۷۹.....	۱-۱-۱۵-۲-۷-۷- آموزش با بخشش، رضایت با تفضّل.....
۳۷۹.....	۱-۱-۱۵-۲-۷-۸- بخشیدن آن که از او راضی است، آموزیدن آن که از او قبول کرده است.....
۳۸۱.....	۱-۱-۱۶- گروه ۱۶: عزّت، توانایی.....
۳۸۱.....	۱-۱-۱۶-۱- عزّت.....
۳۸۱.....	۱-۱-۱۶-۲- توانایی.....
۳۸۱.....	۱-۱-۲- شناخت معرفت از طریق معانی متضادّ آموزش.....
۳۸۱.....	۱-۱-۲-۱- ناامید کردن.....
۳۸۱.....	۱-۱-۲-۲- ثبت اعمال و به حساب آوردن گناهان.....
۳۸۱.....	۱-۱-۲-۳- ظلم و ستم.....
۳۸۳.....	۱-۱-۲-۴- عدالت.....
۳۸۳.....	۱-۱-۲-۵- عذاب.....
۳۹۱.....	۱-۱-۲-۶- مجازات.....
۳۹۳.....	۱-۱-۲-۷- خشم.....
۳۹۳.....	۱-۱-۲-۸- رسوا کردن.....
۳۹۳.....	۱-۱-۲-۹- لعن.....

﴿الفہرس﴾

﴿ ٣٦ ﴾

﴿فهرست﴾

۱-۱-۳	شناخت معانی استغفار از طریق معانی مترادف و مفاهیم نزدیک به آن.....	۳۹۳
۱-۱-۳-۱	گروه ۱: اسمی دارای شش معنی.....	۳۹۳
۱-۱-۳-۲	گروه ۲: پشیمانی.....	۳۹۵
۱-۱-۳-۳	گروه ۳: اعتراف، اقرار.....	۴۰۱
۱-۱-۳-۳-۱	اعتراف.....	۴۰۱
۱-۱-۳-۳-۲	اقرار.....	۴۰۱
۱-۱-۳-۴	گروه ۴: رجوع و بازگشت، توبه، ترک گناه، تصمیم به بازنگشتن به گناه، بازگشت، برگشت.....	۴۰۳
۱-۱-۳-۴-۱	رجوع و بازگشت.....	۴۰۳
۱-۱-۳-۴-۱-۱	بازگشت به کمک توبه از گناهی که از آن آمرزش می‌خواهی و ترک آن گناه.....	۴۰۳
۱-۱-۳-۴-۱-۲	بازگشت از گناه.....	۴۰۳
۱-۱-۳-۴-۱-۳	توبه.....	۴۰۵
۱-۱-۳-۴-۱-۳-۱	طلب آمرزش، توبه است.....	۴۰۵
۱-۱-۳-۴-۱-۳-۲	تصدیق کردن توبه در قلب و نیت عدم بازگشت به گناه.....	۴۰۵
۱-۱-۳-۴-۱-۳-۳	توبه، حدّ آمرزش‌خواهی است.....	۴۰۷
۱-۱-۳-۴-۱-۳-۴	توبه‌کننده‌ای آمرزش‌خواه.....	۴۰۷
۱-۱-۳-۴-۱-۳-۵	آمرزش‌خواهان توبه‌کننده.....	۴۰۷
۱-۱-۳-۴-۱-۳-۶	توبه‌کنندگان آمرزش‌خواه.....	۴۰۷
۱-۱-۳-۴-۱-۳-۷	توبه‌ی آنان آمرزش‌خواهی است.....	۴۰۷
۱-۱-۳-۴-۱-۳-۸	آمرزش‌خواهانه به‌سوی ما توبه کن.....	۴۰۹
۱-۱-۳-۴-۱-۳-۹	توبه‌کارانه با آمرزش‌خواهی پناه جست.....	۴۰۹
۱-۱-۳-۴-۱-۳-۱۰	آمرزش‌خواهی، یادآور توبه است.....	۴۰۹
۱-۱-۳-۴-۱-۳-۱۱	آمرزش‌خواهی، شرط توبه است.....	۴۰۹
۱-۱-۳-۴-۱-۳-۱۲	آمرزش‌خواستن پیامبر ﷺ، شرط توبه است.....	۴۰۹
۱-۱-۳-۴-۱-۳-۱۳	آمرزش و توبه، دو نعمت پیاپی.....	۴۰۹
۱-۱-۳-۴-۱-۳-۱۴	محقق شدن آمرزش با توبه.....	۴۰۹
۱-۱-۳-۴-۱-۳-۱۵	آمرزش، راه قبول توبه.....	۴۱۱
۱-۱-۳-۴-۱-۳-۱۶	آمرزش، نتیجه‌ی توبه.....	۴۱۱
۱-۱-۳-۴-۱-۳-۱۷	اول آمرزش‌خواهی، بعد توبه.....	۴۱۳
۱-۱-۳-۴-۱-۳-۱۸	آمرزش‌خواهی بعد از توبه.....	۴۱۵
۱-۱-۳-۴-۱-۳-۱۹	توبه، بعد از آمرزش‌خواهی.....	۴۱۵
۱-۱-۳-۴-۱-۳-۲۰	همراهی توبه و آمرزش‌خواهی.....	۴۱۵
۱-۱-۳-۴-۱-۳-۲۱	همراهی آمرزش‌خواهی و درخواست توبه.....	۴۲۷
۱-۱-۳-۴-۱-۳-۲۲	همراهی آمرزش‌خواهی و توبه‌ی خدا.....	۴۲۷

﴿الفهرس﴾

٤٢٦.....	١-١-٣-٤-٣-٢٣ مَعِيَةُ الْمَغْفِرَةِ وَ التَّوْبَةِ مِنْ اللَّهِ.....
٤٢٨.....	١-١-٣-٤-٣-٢٤ مَعِيَةُ الْإِسْتِغْفَارِ وَ قَبُولِ التَّوْبَةِ.....
٤٣٠.....	١-١-٣-٤-٤..... الْأَوْبَةُ.....
٤٣٠.....	١-١-٣-٤-٥..... الْعَوْدُ.....
٤٣٢.....	١-١-٣-٥..... الباب الخامس: الْإِسْتِعَاذَةُ، الْإِسْتِعْصَامُ، الْإِسْتِقَالَةُ.....
٤٣٢.....	١-١-٣-٥-١..... الْإِسْتِعَاذَةُ.....
٤٣٢.....	١-١-٣-٥-٢..... الْإِسْتِعْصَامُ.....
٤٣٢.....	١-١-٣-٥-٣..... الْإِسْتِقَالَةُ.....
٤٣٤.....	١-١-٣-٥..... الباب السادس: الْخُشُوعُ، الْإِنَابَةُ، الْبُكَاءُ.....
٤٣٤.....	١-١-٣-٥-١..... الْخُشُوعُ.....
٤٣٤.....	١-١-٣-٥-٢..... الْإِنَابَةُ.....
٤٣٤.....	١-١-٣-٥-٣..... الْبُكَاءُ.....
٤٣٦.....	١-١-٣-٥..... الباب السابع: التَّوْحِيدُ، الْإِيمَانُ، التَّصَدِيقُ، الرَّجَاءُ، الشُّكْرُ.....
٤٣٦.....	١-١-٣-٥-١..... التَّوْحِيدُ.....
٤٣٦.....	١-١-٣-٥-٢..... الْإِيمَانُ.....
٤٣٨.....	١-١-٣-٥-٣..... التَّصَدِيقُ.....
٤٣٨.....	١-١-٣-٥-٤..... الرَّجَاءُ.....
٤٣٨.....	١-١-٣-٥-٥..... الشُّكْرُ.....
٤٤٠.....	١-١-٣-٥..... الباب التاسع: الْكَيْسَاسَةُ، التَّقْوَى، الْكَفُّ.....
٤٤٠.....	١-١-٣-٥-١..... الْكَيْسَاسَةُ.....
٤٤٠.....	١-١-٣-٥-٢..... التَّقْوَى.....
٤٤٠.....	١-١-٣-٥-٣..... الْكَفُّ.....
٤٤٢.....	١-١-٣-٥..... الباب التاسع: الْأَدَاءُ، أَدَاءُ الدِّيَّةِ، أَدَاءُ الْحَقِّ، حَمْلُ الْحُقُوقِ، الْإِصْلَاحُ.....
٤٤٢.....	١-١-٣-٥-١..... الْأَدَاءُ.....
٤٤٢.....	١-١-٣-٥-١-١..... أَدَاءُ الدِّيَّةِ.....
٤٤٢.....	١-١-٣-٥-١-٢..... أَدَاءُ الْحَقِّ، حَمْلُ الْحُقُوقِ.....
٤٤٤.....	١-١-٣-٥-٢..... الْإِصْلَاحُ.....
٤٤٤.....	١-١-٣-٥..... الباب العاشر: الصَّلَاةُ، الْقِرَاءَةُ، الذِّكْرُ، الدُّعَاءُ، الصَّلَوَاتُ، التَّسْبِيحُ.....
٤٤٤.....	١-١-٣-٥-١..... الصَّلَاةُ.....
٤٤٤.....	١-١-٣-٥-٢..... الْقِرَاءَةُ.....
٤٤٤.....	١-١-٣-٥-٣..... الذِّكْرُ.....
٤٤٤.....	١-١-٣-٥-٤..... الدُّعَاءُ.....
٤٤٨.....	١-١-٣-٥-٥..... الصَّلَوَاتُ.....
٤٤٨.....	١-١-٣-٥-٦..... التَّسْبِيحُ.....

﴿فهرست﴾

۴۲۷.....	۱-۱-۳-۴-۳-۲۳ همراهی آمرزش و توبه‌ی خدا
۴۲۹.....	۱-۱-۳-۴-۳-۲۴ همراهی آمرزش‌خواهی و قبول‌شدن توبه
۴۳۱.....	۱-۱-۳-۴-۴ بازگشت
۴۳۱.....	۱-۱-۳-۴-۵ بازگشت
۴۳۳.....	۱-۱-۳-۵ گروه ۵: پناه‌بردن، چنگ‌زدن، درخواست بخشش
۴۳۳.....	۱-۱-۳-۵-۱ پناه‌بردن
۴۳۳.....	۱-۱-۳-۵-۲ چنگ‌زدن
۴۳۳.....	۱-۱-۳-۵-۳ درخواست بخشش
۴۳۵.....	۱-۱-۳-۶ گروه ۶: خشوع، زاری، گریه
۴۳۵.....	۱-۱-۳-۶-۱ خشوع
۴۳۵.....	۱-۱-۳-۶-۲ زاری
۴۳۵.....	۱-۱-۳-۶-۳ گریه
۴۳۷.....	۱-۱-۳-۷ گروه ۷: توحید، ایمان، تصدیق، امید، سپاسگزاری
۴۳۷.....	۱-۱-۳-۷-۱ توحید
۴۳۷.....	۱-۱-۳-۷-۲ ایمان
۴۳۹.....	۱-۱-۳-۷-۳ تصدیق
۴۳۹.....	۱-۱-۳-۷-۴ امید
۴۳۹.....	۱-۱-۳-۷-۵ سپاسگزاری
۴۴۱.....	۱-۱-۳-۸ گروه ۸: زیرکی، پرهیزگاری، دست‌کشیدن
۴۴۱.....	۱-۱-۳-۸-۱ زیرکی
۴۴۱.....	۱-۱-۳-۸-۲ پرهیزگاری
۴۴۱.....	۱-۱-۳-۸-۳ دست‌کشیدن
۴۴۳.....	۱-۱-۳-۹ گروه ۹: اداکردن، پرداخت دیه، اداکردن حقوق، پرداخت حق، اصلاح‌کردن
۴۴۳.....	۱-۱-۳-۹-۱ اداکردن
۴۴۳.....	۱-۱-۳-۹-۱ پرداخت دیه
۴۴۳.....	۱-۱-۳-۹-۱-۲ اداکردن حقوق، پرداخت حق
۴۴۵.....	۱-۱-۳-۹-۲ اصلاح‌کردن
۴۴۵.....	۱-۱-۳-۱۰ گروه ۱۰: نماز، تلاوت قرآن، ذکر، دعا، صلوات، تسبیح
۴۴۵.....	۱-۱-۳-۱۰-۱ نماز
۴۴۷.....	۱-۱-۳-۱۰-۲ تلاوت قرآن
۴۴۷.....	۱-۱-۳-۱۰-۳ ذکر
۴۴۷.....	۱-۱-۳-۱۰-۴ دعا
۴۴۹.....	۱-۱-۳-۱۰-۵ صلوات
۴۴۹.....	۱-۱-۳-۱۰-۶ تسبیح

﴿الفهرس﴾

- ١١-١-٣-١ الباب الحادى عشر: الإِسْقَامَةُ، إِسْقَامَةُ الرُّوحِ، إِسْقَامَةُ النَّفْسِ، العَزْمُ عَلَى التَّرْكِ... ٤٥٠
- ١-١-٣-١١-١ الإِسْقَامَةُ..... ٤٥٠
- ١-١-٣-١١-١-١ إِسْقَامَةُ الرُّوحِ..... ٤٥٠
- ١-١-٣-١١-١-٢ إِسْقَامَةُ النَّفْسِ..... ٤٥٠
- ١-١-٣-١١-٢ العَزْمُ عَلَى التَّرْكِ..... ٤٥٠
- ١-١-٣-١١-٣ التَّرْكِ..... ٤٥٦
- ١-١-٣-١١-٤ مَعْرِفَةُ الإِسْتِغْفَارِ بِالْأَضْدَادِ..... ٤٥٦
- ١-١-٤-١ الإِصْرَارُ..... ٤٥٦
- ١-١-٤-٢ الإِقَامَةُ عَلَى الذَّنْبِ..... ٤٦٠
- ١-١-٤-٣ الإِقَامَةُ عَلَى الْفِعْلِ..... ٤٦٢
- ١-١-٤-٤ الإِغْتِرَارُ..... ٤٦٢
- ١-١-٤-٥ تَضْيِيعُ حَقِّ الرَّجَاءِ..... ٤٦٢
- ١-١-٤-٦ العَجْزُ..... ٤٦٢
- ١-١-٤-٧ الإِسْتِشَارُ..... ٤٦٢
- ١-٢ الباب الثَّانِي: حَتْمِيَّةُ الْمَغْفِرَةِ..... ٤٦٢
- ١-٢-١ الْمَغْفِرَةُ قَبْلَ الْإِسْتِغْفَارِ..... ٤٦٤
- ١-٢-٢ أَسْمَاءُ اللَّهِ دَالٌّ عَلَى حَتْمِيَّةِ الْمَغْفِرَةِ..... ٤٦٤
- ١-٢-٢-١ الْغَافِرُ، غَافِرٌ، خَيْرُ الْغَافِرِينَ..... ٤٦٤
- ١-٢-٢-١-١ الْغَافِرُ..... ٤٦٤
- ١-٢-٢-١-١-١ الْغَافِرُ لِذَنْبِي..... ٤٦٤
- ١-٢-٢-١-١-٢ غَافِرُ الذَّنْبِ الْعَظِيمِ..... ٤٦٤
- ١-٢-٢-١-١-٣ الْغَافِرُ لِلذَّنْبِ الْعَظِيمِ..... ٤٦٤
- ١-٢-٢-١-١-٤ غَافِرٌ لَا يَظْلِمُ..... ٤٦٤
- ١-٢-٢-١-٢ غَافِرٌ..... ٤٦٤
- ١-٢-٢-١-٢-١ غَافِرُ الذَّنْبِ..... ٤٦٦
- ١-٢-٢-١-٢-٢ غَافِرُ الذَّنْبِ الْكَبِيرِ..... ٤٦٦
- ١-٢-٢-١-٢-٣ غَافِرُ ذَنْبِ دَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلَامُ..... ٤٦٦
- ١-٢-٢-١-٢-٤ غَافِرُ الذُّنُوبِ..... ٤٦٦
- ١-٢-٢-١-٢-٥ غَافِرُ الْمُذْنِبِينَ..... ٤٦٦
- ١-٢-٢-١-٢-٦ غَافِرُ حُوبَتِهِ..... ٤٦٦
- ١-٢-٢-١-٢-٧ غَافِرُ الْخَطَاءِ..... ٤٦٦
- ١-٢-٢-١-٢-٨ غَافِرُ الْخَطَايَا..... ٤٦٦
- ١-٢-٢-١-٢-٩ غَافِرُ الْخَطِيئَاتِ..... ٤٦٦
- ١-٢-٢-١-٢-١٠ غَافِرُ زَلَّتِي..... ٤٦٨

﴿فهرست﴾

۴۵۱.....	۱۱-۳-۱۱-۱ گروه ۱۱: پایداری، ثبات روح، استقامت نفس، عزم بر ترک گناه.....
۴۵۱.....	۱۱-۳-۱۱-۱ پایداری.....
۴۵۱.....	۱۱-۳-۱۱-۱ ثبات روح.....
۴۵۱.....	۱۱-۳-۱۱-۲ استقامت نفس.....
۴۵۱.....	۱۱-۳-۱۱-۲ عزم بر ترک گناه.....
۴۵۷.....	۱۱-۳-۱۱-۳ ترک.....
۴۵۷.....	۱۱-۴-۱ شناخت استغفار از طریق مفاهیم متضاد.....
۴۵۷.....	۱۱-۴-۱ اصرار.....
۴۶۱.....	۱۱-۴-۲ اصرار بر گناه.....
۴۶۳.....	۱۱-۴-۳ تداوم انجام یک فعل.....
۴۶۳.....	۱۱-۴-۴ خودفریبی.....
۴۶۳.....	۱۱-۴-۵ سوء استفاده از مفهوم رجا و امید.....
۴۶۳.....	۱۱-۴-۶ ناتوانی.....
۴۶۳.....	۱۱-۴-۷ بشارت و مژدگانی.....
۴۶۳.....	۱-۲-۲ بخش ۲: قطعیت آمزش.....
۴۶۵.....	۱-۲-۱ آمزش قبل از طلب آن.....
۴۶۵.....	۱-۲-۲ نام‌هایی از خداوند که بر قطعیت آمزش دلالت دارد.....
۴۶۵.....	۱-۲-۲-۱ آمزنده، بهترین آمزنده.....
۴۶۵.....	۱-۲-۲-۱-۱ آمزنده.....
۴۶۵.....	۱-۲-۲-۱-۱-۱ آمزنده‌ی گناه.....
۴۶۵.....	۱-۲-۲-۱-۱-۲ آمزنده‌ی گناه بزرگ.....
۴۶۵.....	۱-۲-۲-۱-۱-۳ خدای آمزنده‌ی گناه بزرگ.....
۴۶۵.....	۱-۲-۲-۱-۱-۴ آمزنده‌ای که ظلم نمی‌کند.....
۴۶۵.....	۱-۲-۲-۱-۲ آمزنده.....
۴۶۷.....	۱-۲-۲-۱-۲-۱ آمزنده‌ی گناه.....
۴۶۷.....	۱-۲-۲-۱-۲-۲ آمزنده‌ی گناه بزرگ.....
۴۶۷.....	۱-۲-۲-۱-۲-۳ آمزنده‌ی گناه داود عليه السلام
۴۶۷.....	۱-۲-۲-۱-۲-۴ آمزنده‌ی گناهان.....
۴۶۷.....	۱-۲-۲-۱-۲-۵ آمزنده‌ی گناهکاران.....
۴۶۷.....	۱-۲-۲-۱-۲-۶ آمزنده‌ی گناه فرد.....
۴۶۷.....	۱-۲-۲-۱-۲-۷ آمزنده‌ی خطا.....
۴۶۷.....	۱-۲-۲-۱-۲-۸ آمزنده‌ی خطاها.....
۴۶۷.....	۱-۲-۲-۱-۲-۹ آمزنده‌ی خطاها.....
۴۶۹.....	۱-۲-۲-۱-۲-۱۰ آمزنده‌ی لغزشم.....

﴿الفہرس﴾

﴿ ٣٨ ﴾

﴿فہرست﴾

﴿ ۳۹ ﴾

﴿الفهرس﴾

١-٢-٢-٤	الْعُفْرَانُ، مَدْرَجُ السُّعْدَاءِ فِي عُفْرَانِهِ، أَعَزُّ عُفْرَانًا، ذُو الْمَنِّ وَالْعُفْرَانِ، ذُو الْعَفْوِ وَ
٤٩٦	الْعُفْرَانِ، قَدِيمُ عُفْرَانِ اللَّهِ.....
١-٢-٢-٤-١	الْعُفْرَانُ.....
١-٢-٢-٤-٢	مَدْرَجُ السُّعْدَاءِ فِي عُفْرَانِهِ.....
١-٢-٢-٤-٣	أَعَزُّ عُفْرَانًا.....
١-٢-٢-٤-٤	ذُو الْمَنِّ وَالْعُفْرَانِ.....
١-٢-٢-٤-٥	ذُو مَنٍّ وَ عُفْرَانِ.....
١-٢-٢-٤-٦	ذُو الْعَفْوِ وَالْعُفْرَانِ.....
١-٢-٢-٤-٧	قَدِيمُ عُفْرَانِ اللَّهِ.....
١-٢-٢-٥	الْمُسْتَغْفِرُ، مُسْتَغْفِرٌ لِلْمُذْنِبِينَ.....
١-٢-٢-٥-١	مُسْتَغْفِرٌ لِلْمُذْنِبِينَ.....
١-٢-٢-٥-٢	الْأَغْفَرُ.....
١-٢-٢-٥-١	أَغْفَرُ الشُّكُورِ.....
١-٢-٢-٥-٢	أَغْفَرُ الْغَافِرِينَ.....
١-٢-٢-٥-٣	أَغْفَرُ مِنْ كُلِّ غَفُورٍ.....
١-٢-٢-٥-٧	أَهْلُ الْمَغْفِرَةِ، الْعَوَادُّ بِالْمَغْفِرَةِ، الْأَوْلَى بِالْمَغْفِرَةِ.....
١-٢-٢-٥-١	أَهْلُ الْمَغْفِرَةِ.....
١-٢-٢-٥-٢	الْعَوَادُّ بِالْمَغْفِرَةِ.....
١-٢-٢-٥-٣	الْأَوْلَى بِالْمَغْفِرَةِ.....
١-٢-٢-٥-٤	مُعْطٍ بِالْمَغْفِرَةِ.....
١-٢-٢-٥-٥	جَدِيرٌ بِالْمَغْفِرَةِ.....
١-٢-٢-٥-٦	الْجُودُ بِالْمَغْفِرَةِ.....
١-٢-٢-٥-٧	جَوَادُّ بِالْمَغْفِرَةِ.....
١-٢-٢-٥-٨	ذُو الْمَغْفِرَةِ.....
١-٢-٢-٥-٨-١	ذُو الْعَفْوِ وَالْمَغْفِرَةِ.....
١-٢-٢-٥-٨-٢	ذُو الْقُوَّةِ وَالْمَغْفِرَةِ.....
١-٢-٢-٥-٨-٩	ذُو مَغْفِرَةٍ.....
١-٢-٢-٥-٨-٩-١	ذُو مَغْفِرَةٍ لِلنَّاسِ.....
١-٢-٢-٥-٨-٩-٢	ذُو مَغْفِرَةٍ لِلطَّالِبِينَ.....
١-٢-٢-٥-٨-٩-٣	ذُو مَغْفِرَةٍ دَائِمَةٍ.....
١-٢-٢-٥-٨-٩-٤	فِي الْمَغْفِرَةِ رِضَالُ اللَّهِ.....
١-٢-٢-٥-٨-٩-١٠	مَرْجُوٌّ لِلْمَغْفِرَةِ.....
١-٢-٢-٥-٨-٩-١١	وَاسِعٌ الْمَغْفِرَةِ.....
١-٢-٢-٥-٨-٩-١٢	وَهَّابٌ بِالْمَغْفِرَةِ.....
١-٢-٢-٥-٨-٩-١٣	وَهَّابٌ الْمَغْفِرَةِ.....

﴿فهرست﴾

۱-۲-۲-۴-۱	آمزش، محلّ بالارفتن سعادتمندان در مدارج آمزش، عزّتمدانه‌ترین آمزش، صاحب لطف و آمزش، آمزش دیرپای الهی.....	۴۹۷
۱-۲-۲-۴-۱	آمزش.....	۴۹۷
۱-۲-۲-۴-۲	بالا بردن سعادتمندان در مدارج آمزش.....	۴۹۷
۱-۲-۲-۴-۳	عزّتمدانه‌ترین آمزش.....	۴۹۷
۱-۲-۲-۴-۴	صاحب لطف و آمزش.....	۴۹۹
۱-۲-۲-۴-۵	صاحب لطف و آمزش.....	۴۹۹
۱-۲-۲-۴-۶	صاحب بخشش و آمزش.....	۴۹۹
۱-۲-۲-۴-۷	آمزش دیرپای الهی.....	۴۹۹
۱-۲-۲-۵	آمزش‌خواه، آمزش‌خواه برای گناهکاران.....	۴۹۹
۱-۲-۲-۵-۱	آمزش‌خواه برای گناهکاران.....	۴۹۹
۱-۲-۲-۶	آمزنده‌ترین.....	۵۰۱
۱-۲-۲-۶-۱	آمزنده‌ترین سپاسگزار.....	۵۰۱
۱-۲-۲-۶-۲	آمزنده‌ترین آمزندگان.....	۵۰۱
۱-۲-۲-۶-۳	آمزنده‌تر از هر آمزنده‌ای.....	۵۰۱
۱-۲-۲-۷	اهل معرفت، بازگشت‌کننده با آمزش، سزاوار به آمزش.....	۵۰۱
۱-۲-۲-۷-۱	اهل معرفت.....	۵۰۱
۱-۲-۲-۷-۲	بازگشت‌کننده با آمزش.....	۵۰۱
۱-۲-۲-۷-۳	سزاوار به آمزش.....	۵۰۳
۱-۲-۲-۷-۴	آمزش را عطا می‌کنی.....	۵۰۳
۱-۲-۲-۷-۵	سزاوار آمزیدن.....	۵۰۳
۱-۲-۲-۷-۶	آمزش را سخاوتمندانه عرضه می‌کند.....	۵۰۳
۱-۲-۲-۷-۷	عرضه‌ی سخاوتمندانه‌ی آمزش.....	۵۰۳
۱-۲-۲-۷-۸	صاحب آمزش.....	۵۰۳
۱-۲-۲-۷-۸-۱	صاحب بخشش و آمزش.....	۵۰۳
۱-۲-۲-۷-۸-۲	صاحب توان و آمزش.....	۵۰۵
۱-۲-۲-۷-۹	صاحب آمزش.....	۵۰۵
۱-۲-۲-۷-۹-۱	صاحب آمزش برای مردم.....	۵۰۵
۱-۲-۲-۷-۹-۲	صاحب آمزش برای درخواست‌کنندگان.....	۵۰۵
۱-۲-۲-۷-۹-۳	صاحب آمزش دائمی.....	۵۰۵
۱-۲-۲-۷-۹-۴	رضایت تو در آمزیدن است.....	۵۰۵
۱-۲-۲-۷-۱۰	مرجع امید برای آمزش.....	۵۰۵
۱-۲-۲-۷-۱۱	صاحب آمزش گسترده.....	۵۰۵
۱-۲-۲-۷-۱۲	بخشنده‌ی آمزش.....	۵۰۷
۱-۲-۲-۷-۱۳	بخشنده‌ی آمزش.....	۵۰۷

﴿الفهرس﴾

- ٥٠٦.....١٢-٢-٧-١٤- وَلِيُّ الْمَغْفِرَةِ.....
- ٥٠٦.....١٢-٢-٧-١٥- وَلِيُّ الرُّضْوَانِ وَالْمَغْفِرَةِ.....
- ٥٠٦.....١٢-٢-٨- مَنْ أَلَذِي غَفَرَ.....
- ٥٠٦.....١٢-٢-٨-١- مَنْ غَفَرَ ذُنُوبِي.....
- ٥٠٦.....١٢-٢-٨-٢- مَنْ تَجَاوَزَ فَعَفَرَ.....
- ٥٠٨.....١٢-٢-٨-٣- مَنْ اسْتَغْفَرَ فَعَفَرَ اللَّهُ.....
- ٥٠٨.....١٢-٢-٨-٤- مَنْ قَدَّرَ فَعَفَرَ.....
- ٥٠٨.....١٢-٢-٨-٥- مَنْ غَفَرَ الْكَثِيرَ.....
- ٥٠٨.....١٢-٢-٨-٦- مَنْ غَفَرَ بَعْدَ أَنْ سَتَرَ.....
- ٥٠٨.....١٢-٢-٩- مَنْ
- ٥٠٨.....١٢-٢-٩-١- مَنْ لَا تَنْقُصُهُ الْمَغْفِرَةُ.....
- ٥٠٨.....١٢-٢-٩-٢- مَنْ لَا يَزِدُّهُ عَلَى تَتَابُعِ الذُّنُوبِ إِلَّا مَغْفِرَةٌ.....
- ٥٠٨.....١٢-٢-٩-٣- مَنْ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا هُوَ.....
- ٥٠٨.....١٢-٢-٩-٤- مَنْ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ سِوَاهُ.....
- ٥٠٨.....١٢-٢-٩-٥- مَنْ يَغْفِرُ طَلَمْنَا.....
- ٥٠٨.....١٢-٢-٩-٦- مَنْ يَغْفِرُ لِمَنْ يَشَاءُ.....
- ٥١٠.....١٢-٢-٩-٧- مَنْ لَمْ يَشِقْ بِتَقِيمَتِهِ الْمُسْتَغْفِرُونَ.....
- ٥١٠.....١٢-٢-٩-٨- مَنْ لَا يَتَعَاطَمُهُ غُفْرَانُ الذُّنُوبِ.....
- ٥١٠.....١٢-٢-٩-٩- مَنْ وَكَّلَ بِالْإِسْتِغْفَارِ لِي مَلَائِكَتُهُ.....
- ٥١٠.....١٢-٢-٩-١٠- مَنْ يَخْزِي بِالسَّيِّئَاتِ غُفْرَانًا.....
- ٥١٠.....١٢-٢-٩-١١- مَنْ لَمْ يَزَلْ عَفْوًا عَفَارًا.....
- ٥١٠.....١٢-٢-٩-١٢- مَنْ تُسَمَّى بِالْعَفْوِ الرَّحِيمُ.....
- ٥١٠.....١٢-٢-١٠- الَّذِي.....
- ٥١٠.....١٢-٢-١٠-١- الَّذِي غَفَرْتَ.....
- ٥١٢.....١٢-٢-١٠-٢- الَّذِي تَغْفِرُ الذُّنُوبَ.....
- ٥١٢.....١٢-٢-١٠-٣- الَّذِي لَمْ أَزَلْ تَغْفِرُ.....
- ١١-٢-٢- أَحَقُّ مَنْ غَفَرَ، أَكْرَمُ مَنْ غَفَرَ، أَكْرَمُ مَنْ اسْتَغْفَرَهُ الْخَاطِئُونَ، خَيْرُ مَنْ رَجَوْتُ عِنْدَهُ الْمَغْفِرَةَ، أَعْطَفُ مَنْ أَطَافَ بِهِ الْمُسْتَغْفِرُونَ.....
- ٥١٢.....١٢-٢-١١-١- أَحَقُّ مَنْ غَفَرَ.....
- ٥١٢.....١٢-٢-١١-٢- أَكْرَمُ مَنْ غَفَرَ.....
- ٥١٢.....١٢-٢-١١-٣- أَكْرَمُ مَنْ اسْتَغْفَرَهُ الْخَاطِئُونَ.....
- ٥١٢.....١٢-٢-١١-٤- خَيْرُ مَنْ رَجَوْتُ عِنْدَهُ الْمَغْفِرَةَ.....
- ٥١٢.....١٢-٢-١١-٥- أَعْطَفُ مَنْ أَطَافَ بِهِ الْمُسْتَغْفِرُونَ.....
- ٥١٢.....١٢-٢-١٢- مُجِيبُ عِبَادِي الْمُسْتَغْفِرِينَ، قَوْزُ الْمُسْتَغْفِرِينَ.....

﴿فهرست﴾

۵۰۷.....	۱-۲-۲۷-۱۴ صاحب آموزش
۵۰۷.....	۱-۲-۲۷-۱۵ صاحب رضایت و آموزش
۵۰۷.....	۱-۲-۲۸- آن که می‌آموزد.....
۵۰۷.....	۱-۲-۲۸-۱ آن که گناهانم را می‌آموزد.....
۵۰۷.....	۱-۲-۲۸-۲ آن که چشم‌پوشی می‌کند و می‌آموزد.....
۵۰۷.....	۱-۲-۲۸-۳ آن که از او آموزش می‌خواهند و او می‌آموزد.....
۵۰۹.....	۱-۲-۲۸-۴ آن که می‌تواند [عقوبت کند] ولی می‌آموزد.....
۵۰۹.....	۱-۲-۲۸-۵ آن که [خطاهای] بسیار را می‌آموزد.....
۵۰۹.....	۱-۲-۲۸-۶ آن که بعد از اینکه می‌پوشاند، می‌آموزد.....
۵۰۹.....	۱-۲-۲۹- آن که.....
۵۰۹.....	۱-۲-۲۹-۱ آن که آموزش از او چیزی نمی‌کاهد.....
۵۰۹.....	۱-۲-۲۹-۲ آن که در مقابل گناهان پی‌درپی، جز بر آموزش نمی‌افزاید.....
۵۰۹.....	۱-۲-۲۹-۳ آن که گناهان را جز او کسی نمی‌آموزد.....
۵۰۹.....	۱-۲-۲۹-۴ آن که گناهان را جز او کسی نمی‌آموزد.....
۵۰۹.....	۱-۲-۲۹-۵ آن که ستم‌های ما را می‌آموزد.....
۵۰۹.....	۱-۲-۲۹-۶ آن که هرکس را بخواند، می‌آموزد.....
۵۱۱.....	۱-۲-۲۹-۷ آن که آموزش خواهانش بیچاره و بدبخت نمی‌شوند.....
۵۱۱.....	۱-۲-۲۹-۸ آن که آمرزیدن گناهان بر او سخت نیست.....
۵۱۱.....	۱-۲-۲۹-۹ آن که فرشتگان را مأمور آمرزیدن کرده است.....
۵۱۱.....	۱-۲-۲۹-۱۰ آن که بدی‌ها را با آموزش پاسخ می‌دهد.....
۵۱۱.....	۱-۲-۲۹-۱۱ آن که همیشه بخشنده و آمرزنده است.....
۵۱۱.....	۱-۲-۲۹-۱۲ آن که «بسیار آمرزنده‌ی مهربان» نامیده می‌شود.....
۵۱۱.....	۱-۲-۳۰- آن که.....
۵۱۱.....	۱-۲-۳۰-۱ آن که می‌آموزد.....
۵۱۳.....	۱-۲-۳۰-۲ آن که گناهان را می‌آموزد.....
۵۱۳.....	۱-۲-۳۰-۳ آن که همیشه آمرزنده است.....
۵۱۳.....	۱-۲-۳۱- سزاوارترین کس برای آموزش، سخاوتمندترین آمرزنده.....
۵۱۳.....	۱-۲-۳۱-۱ سزاوارترین کس برای آموزش.....
۵۱۳.....	۱-۲-۳۱-۲ سخاوتمندترین آمرزنده.....
۵۱۳.....	۱-۲-۳۱-۳ سخاوتمندترینی که خطاکاران از او طلب آموزش می‌کنند.....
۵۱۳.....	۱-۲-۳۱-۴ بهترین کسی که می‌توان برای آموزش به او امید بست.....
۵۱۳.....	۱-۲-۳۱-۵ مهربان‌ترین کسی که آموزش خواهان به او رو می‌کنند و گرد او می‌گردند.....
۵۱۳.....	۱-۲-۳۲- دوستدار بندگان آموزش‌خواه، پیروزی آموزش‌خواهان.....

﴿الفهرس﴾

٥١٢.....	١-٢-٢-١٢-١- مُجِبُّ عِبَادِي الْمُسْتَغْفِرِينَ.....
٥١٢.....	١-٢-٢-١٢-٢- قَوْزُ الْمُسْتَغْفِرِينَ.....
٥١٤.....	١-٢-٣- مَوَاعِيدُ اللَّهِ الَّتِي دَالَّةٌ عَلَى خْتِمَةِ الْمَغْفِرَةِ.....
٥١٤.....	١-٢-٣-١- الْوُجُوبُ.....
٥١٤.....	١-٢-٣-٢- الْحَتْمُ.....
٥١٤.....	١-٢-٣-٣- الْوَعْدُ.....
٥١٤.....	١-٢-٣-٤- الشَّأْنُ.....
٥١٤.....	١-٢-٣-٤-١- مِنْ شَأْنِ اللَّهِ مَغْفِرَةُ الْعِبَادِ.....
٥١٦.....	١-٢-٣-٤-٢- مِنْ شَأْنِ اللَّهِ غُفْرَانُ الذَّنْبِ.....
٥١٦.....	١-٢-٣-٤-٣- مِنْ شَأْنِ اللَّهِ الْمَغْفِرَةُ.....
٥١٦.....	١-٢-٣-٥- يَغْفِرُ الذُّنُوبَ لِأَنَّهُ مَوْصُوفٌ بِالْجُودِ.....
٥١٦.....	١-٢-٤-١- صِفَاتُ اللَّهِ الَّتِي دَالَّةٌ عَلَى الرَّجَاءِ وَ الْيَقِينِ بِالْمَغْفِرَةِ.....
٥١٦.....	١-٢-٤-١- الرَّجَاءُ وَ الطَّمَعُ.....
٥١٦.....	١-٢-٤-٢- الرَّجَاءُ وَ عَدَمُ الْيَأْسِ.....
٥١٨.....	١-٢-٤-٢-١- حَقٌّ أَنْ لَا يَبْتَاسَ مِنْهَا.....
٥١٨.....	١-٢-٤-٣- الْحُسْنُ الظَّنُّ.....
٥١٨.....	١-٢-٤-٤- التَّمَنَّى.....
٥٢٠.....	١-٢-٤-٥- الْوُجْدَانُ.....
٥٢٠.....	١-٢-٤-٦- الْمَعْرِفَةُ.....
٥٢٠.....	١-٢-٤-٧- الْعِلْمُ.....
٥٢٠.....	١-٢-٤-٨- الْيَقِينُ.....
٥٢٠.....	١-٢-٥- عَدَمُ الْفَصْلِ بَيْنَ الْإِسْتِغْفَارِ وَ الْمَغْفِرَةِ.....
٥٢٠.....	١-٢-٥-١- أَسْتَغْفِرُكَ فَتَغْفِرَ لِي.....
٥٢٠.....	١-٢-٥-٢- إِسْتَغْفِرُونِي أَعْفِرْ لَكُمْ.....
٥٢٠.....	١-٢-٥-٣- إِسْتَغْفِرُوهُ يَغْفِرْ لَكُمْ.....
٥٢٠.....	١-٢-٥-٤- ذُنُوبُ الْمُسْتَغْفِرِينَ مَغْفُورَةٌ.....
٥٢٢.....	١-٢-٥-٥- يَسْتَغْفِرُ اللَّهُ فَيَغْفِرُ لَهُ.....
٥٢٢.....	١-٢-٥-٦- شَرَطُ الْمَغْفِرَةِ الْإِسْتِغْفَارُ.....
٥٢٢.....	١-٢-٥-٧- خَرَفُ الشَّرْطِ: إِنْ.....
٥٢٢.....	١-٢-٥-٨- إِنْ إِسْتَغْفَرْتَنِي غَفَرْتُ لَكَ.....
٥٢٢.....	١-٢-٥-٩- إِنْ إِسْتَغْفَرَ غَفَرْتُ لَهُ.....
٥٢٢.....	١-٢-٥-١٠- إِنْ أَنْتُمْ إِسْتَغْفَرْتُمْ غَفَرْتُ لَكُمْ.....
٥٢٢.....	١-٢-٥-١١- إِنْ إِسْتَغْفَرَ لَمْ يُكْتَبْ عَلَيْهِ.....
٥٢٤.....	١-٢-٥-١٢- إِذَا.....
٥٢٤.....	١-٢-٥-١٣- إِذَا اسْتَغْفَرْتَ اللَّهَ فَاللَّهُ يَغْفِرْ لَكَ.....

﴿فهرست﴾

۵۱۳.....	۱-۲-۱۲-۱- دوستدار بندگان آمرزش خواه.....
۵۱۳.....	۱-۲-۱۲-۲- پیروزی آمرزش خواهان.....
۵۱۵.....	۱-۲-۳- وعده های الهی، دلالت بر قطعیت آمرزش.....
۵۱۵.....	۱-۲-۳-۱- وجوب.....
۵۱۵.....	۱-۲-۳-۲- حتمیت.....
۵۱۵.....	۱-۲-۳-۳- وعده.....
۵۱۵.....	۱-۲-۳-۴- شأن و شایستگی.....
۵۱۵.....	۱-۲-۳-۴-۱- آمرزش بندگان سزاوار خداوند است.....
۵۱۷.....	۱-۲-۳-۴-۲- سزاوار خداست که گناهان را بیامرزد.....
۵۱۷.....	۱-۲-۳-۴-۳- آمرزش، شأن و در خور خداست.....
۵۱۷.....	۱-۲-۳-۵- گناهان را می آمرزد، چون به سخاوتمندی شناخته شده است.....
۵۱۷.....	۱-۲-۴- صفاتی از خداوند که بر امید و یقین نسبت به پذیرش استغفار دلالت دارند.....
۵۱۷.....	۱-۲-۴-۱- امید و طمع.....
۵۱۷.....	۱-۲-۴-۲- امید و قطع ناامیدی.....
۵۱۹.....	۱-۲-۴-۲-۱- سزاوار است که از آمرزش قطع امید نکند.....
۵۱۹.....	۱-۲-۴-۳- گمان نیک.....
۵۱۹.....	۱-۲-۴-۴- آرزو.....
۵۲۱.....	۱-۲-۴-۵- وجدان.....
۵۲۱.....	۱-۲-۴-۶- شناخت.....
۵۲۱.....	۱-۲-۴-۷- علم.....
۵۲۱.....	۱-۲-۴-۸- یقین.....
۵۲۱.....	۱-۲-۵- استغفار و آمرزش بدون هیچ فاصله و حرف شرط.....
۵۲۱.....	۱-۲-۵-۱- از تو آمرزش می خواهم و تو می آمرزی.....
۵۲۱.....	۱-۲-۵-۲- از من آمرزش بخواهید، شما را می آمرزم.....
۵۲۱.....	۱-۲-۵-۳- از او آمرزش بخواهید، شما را می آمرزد.....
۵۲۱.....	۱-۲-۵-۴- گناهان آمرزش خواهان، آمرزیده است.....
۵۲۳.....	۱-۲-۵-۵- از خدا آمرزش می خواهد و خداوند او را می آمرزد.....
۵۲۳.....	۱-۲-۶- شرط آمرزش، طلب آمرزش است.....
۵۲۳.....	۱-۲-۶-۱- اگر.....
۵۲۳.....	۱-۲-۶-۱-۱- اگر آمرزش بخواهی، می آمرزم.....
۵۲۳.....	۱-۲-۶-۱-۲- اگر آمرزش بخواهد، او را می آمرزم.....
۵۲۳.....	۱-۲-۶-۱-۳- اگر شما آمرزش بخواهید، می آمرزم.....
۵۲۳.....	۱-۲-۶-۱-۴- اگر آمرزش بخواهد، گناهِش را نمی نویسم.....
۵۲۵.....	۱-۲-۶-۲- آنگاه که.....
۵۲۵.....	۱-۲-۶-۲-۱- آنگاه که از خدا آمرزش بخواهد، خدا او را می آمرزد.....

﴿الفہرس﴾

﴿ ٤٤ ﴾

﴿فهرست﴾

۵۲۵.....	۱-۲-۶-۲-۲- آنگاه که از من آمرزش بخواهی، تو را می‌آمرزم.....
۵۲۵.....	۱-۲-۶-۳- حرف مگر.....
۵۲۵.....	۱-۲-۶-۴- پیوسته.....
۵۲۵.....	۱-۲-۶-۴-۱- پیوسته پشیمان و آمرزش خواه بود تا آنکه خدا او را آمرزید.....
۵۲۵.....	۱-۲-۶-۴-۲- هر زمان مؤمن با توبه بازگردد، خداوند نیز با آمرزش به سوی او بازمی‌گردد.....
۵۲۷.....	
۵۲۷.....	۱-۲-۶-۴-۳- تا زمانی که مرا بخوانی، یقین پیدا می‌کنی که من تو را می‌آمرزم.....
۵۲۷.....	۱-۲-۶-۵- آن که.....
۵۲۷.....	۱-۲-۶-۵-۱- آن که آمرزش بخواهد، خدا او را می‌آمرزد و آن که آمرزش نخواهد، آمرزیده نمی‌شود.....
۵۲۷.....	۱-۲-۶-۵-۲- آن که آمرزش بخواهد، به آمرزش می‌رسد.....
۵۲۷.....	۱-۲-۶-۵-۳- صاحب آمرزش است برای آن که آمرزش بخواهد.....
۵۲۹.....	۱-۲-۶-۵-۴- آمرزنده‌ی آن که آمرزش بخواهد.....
۵۲۹.....	۱-۲-۶-۵-۵- به آن که آمرزش خواستن عطا شود، از آمرزش محروم نخواهد بود.....
۵۲۹.....	۱-۲-۷- استفهام انکاری.....
۵۲۹.....	۱-۲-۸- نفی در نفی.....
۵۲۹.....	۱-۲-۸-۱- رد نمی‌شود.....
۵۲۹.....	۱-۲-۸-۲- امکان ندارد خدا در توبه را بگشاید و در آمرزش را ببندد.....
۵۲۹.....	۱-۲-۸-۳- سخاوت اجازه نمی‌دهد بین من و آمرزشم مانع ایجاد شود.....
۵۲۹.....	۱-۲-۹- علیرغم قطعیت آمرزش، بنده باید حالت عدم اطلاع یقینی از آمرزش بگیرد تا از حال تضرع و انکسار خارج نشود.....
۵۳۱.....	۱-۲-۹-۱- نمی‌دانید که آمرزش کی فرود می‌آید.....
۵۳۱.....	۱-۲-۹-۲- نمی‌دانم خطایم را آمرزیدی یا می‌خواهی رسوایم کنی.....
۵۳۱.....	۱-۲-۹-۳- به هنگام مرگ حالم چگونه است؟ آیا گناهانم مورد آمرزش قرار گرفته است؟.....
۵۳۱.....	۱-۲-۹-۴- آمرزش خواستن کسی که نمی‌داند جایگاهش در آتش است یا بهشت.....
۵۳۱.....	۱-۲-۹-۵- آمرزش خواستن کسی که موقعیت خود را نمی‌داند و از آینده‌ی خود آگاه نیست.....
۵۳۱.....	۱-۲-۹-۶- مادامی که نمی‌دانی گناهانت آمرزیده شده به بررسی گناهان دیگران نپرداز.....
۵۳۱.....	۱-۲-۹-۷- در عیب‌نهادن بر دیگران شتاب مکن، چه بسا آمرزیده شده باشد.....
۵۳۱.....	۱-۳- بخش ۳: نشانه‌ها و مشخصات آمرزش.....
۵۳۱.....	۱-۳-۱- نشانه‌ی آمرزش.....
۵۳۱.....	۱-۳-۱-۱- فرمانبرداری بعد از نافرمانی.....
۵۳۳.....	۱-۳-۲- مشخصات آمرزش.....
۵۳۳.....	۱-۳-۲-۱- خنکی.....
۵۳۳.....	۱-۳-۲-۲- شیرینی.....
۵۳۳.....	۱-۳-۲-۳- گوارایی.....

﴿الفهرس﴾

٥٣٢.....	١-٣-٢-٤..... الطَّعْمُ
٥٣٢.....	١-٣-٢-٥..... اللَّذَّةُ
٥٣٤.....	١-٣-٢-٦..... الْبَرَكَةُ
٥٣٤.....	١-٣-٢-٧..... السَّرْعَةُ
٥٣٤.....	١-٣-٢-٧-١..... إِنَّ اللَّهَ إِلَى الْعَفْوِ وَالْمَغْفِرَةِ أَسْرَعُ مِنَّا مِنَ الْغَضَبِ وَالْعُقُوبَةِ
٥٣٤.....	١-٣-٢-٨..... أَرْجَى مِنْ عَمَلِنَا
٥٣٤.....	١-٣-٢-٩..... الْعِظْمَةُ
٥٣٤.....	١-٣-٢-٩-١..... أَعْظَمُ مِنْ ذُنُوبِنَا
٥٣٤.....	١-٣-٢-٩-٢..... أَعْظَمُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ
٥٣٤.....	١-٣-٢-١٠..... الْوُسْعَةُ
٥٣٤.....	١-٣-٢-١٠-١..... مَغْفِرَةُ اللَّهِ أَوْسَعُ مِنْ ذُنُوبِنَا
٥٣٨.....	١-٣-٢-١١..... الْكِفَايَةُ
٥٣٨.....	١-٣-٢-١١-١..... أَكْفَى مِنْ فِعْلِنَا
٥٣٨.....	١-٤- البابُ الرَّابِعُ: وَسَائِلُ الْمَغْفِرَةِ.....
٥٣٨.....	١-٤-١- البابُ الأوَّلُ: الْأَعْضَاءُ وَالْجَوَارِحُ.....
٥٣٨.....	١-٤-١-١..... الْجَوَارِحُ
٥٣٨.....	١-٤-١-٢..... الْقَلْبُ
٥٤٠.....	١-٤-١-٣..... اللِّسَانُ
٥٤٠.....	١-٤-٢- البابُ الثَّانِي: الْعِبَادَاتُ.....
٥٤٠.....	١-٤-٢-١..... الصَّدَقَةُ
٥٤٢.....	١-٤-٢-٢..... الصَّلَاةُ
٥٤٦.....	١-٤-٢-٣..... الصَّلَوَاتُ
٥٤٦.....	١-٤-٢-٤..... الْغُسْلُ
٥٤٦.....	١-٤-٢-٥..... الْآلَاتُ
٥٤٨.....	١-٤-٣- البابُ الثَّالِثُ: الْوَسَائِلُ وَالْوَسَائِلُ.....
٥٤٨.....	١-٤-٣-١..... رَسُولُ الْبَلَاغِ
٥٤٨.....	١-٤-٣-٢..... مَلَائِكَةُ الْبُشْرَى
٥٤٨.....	١-٥- البابُ الْخَامِسُ: مَصَادِيقُ الْمَغْفِرَةِ.....
٥٤٨.....	١-٥-١- البابُ الأوَّلُ: الْمَعْصُومُونَ عليهم السلام
٥٤٨.....	١-٥-١-١..... الْإِمَامُ عليه السلام
٥٤٨.....	١-٥-١-٢..... أَهْلُ الْبَيْتِ عليهم السلام
٥٤٨.....	١-٥-١-٣..... أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام
٥٥٠.....	١-٥-٢- البابُ الثَّانِي: الطَّهَارَةُ.....
٥٥٠.....	١-٥-٢-١..... الْمَاءُ

﴿فهرست﴾

۵۳۳.....	۱-۳-۲-۴- طعم.....
۵۳۳.....	۱-۳-۲-۵- لذت.....
۵۳۵.....	۱-۳-۲-۶- برکت.....
۵۳۵.....	۱-۳-۲-۷- سرعت.....
۵۳۵.....	۱-۳-۲-۷-۱- خداوند برای بخشیدن و آمرزیدنمان نسبت به خشم گرفتن و عقوبت کردن شتاب بیشتری دارد.....
۵۳۵.....	۱-۳-۲-۸- امیدآفرین تر از عملمان.....
۵۳۵.....	۱-۳-۲-۹- بزرگی.....
۵۳۵.....	۱-۳-۲-۹-۱- بزرگ تر از گناهانمان.....
۵۳۵.....	۱-۳-۲-۹-۲- بزرگ تر از هر چیز.....
۵۳۵.....	۱-۳-۲-۱۰- گستردگی.....
۵۳۵.....	۱-۳-۲-۱۰-۱- آمرزش خداوند از گناهان ما گسترده تر است.....
۵۳۹.....	۱-۳-۲-۱۱- بسندگی.....
۵۳۹.....	۱-۳-۲-۱۱-۱- بسنده تر از افعال ما.....
۵۳۹.....	۱-۴- بخش ۴: ابزار آمرزش.....
۵۳۹.....	۱-۴-۱- گروه ۱: اعضاء و جوارح.....
۵۳۹.....	۱-۴-۱-۱- جوارح.....
۵۳۹.....	۱-۴-۱-۲- قلب.....
۵۴۱.....	۱-۴-۱-۳- زبان.....
۵۴۱.....	۱-۴-۲- گروه ۲: اعمال عبادی.....
۵۴۱.....	۱-۴-۲-۱- صدقه.....
۵۴۳.....	۱-۴-۲-۲- نماز.....
۵۴۷.....	۱-۴-۲-۳- صلوات.....
۵۴۷.....	۱-۴-۲-۴- غسل.....
۵۴۷.....	۱-۴-۲-۵- ابزار.....
۵۴۹.....	۱-۴-۳- گروه ۳: وسائل و وسائط.....
۵۴۹.....	۱-۴-۳-۱- پیک ابلاغ کننده ی آمرزش.....
۵۴۹.....	۱-۴-۳-۲- فرشتگان بشارت دهنده.....
۵۴۹.....	۱-۵- بخش ۵: مصادیق آمرزش.....
۵۴۹.....	۱-۵-۱- گروه ۱: خاندان عصمت علیهم السلام
۵۴۹.....	۱-۵-۱-۱- امام علیه السلام
۵۴۹.....	۱-۵-۱-۲- اهل البيت علیهم السلام
۵۴۹.....	۱-۵-۱-۳- امیرالمومنین علیه السلام
۵۵۱.....	۱-۵-۲- گروه ۲: شستشو، رفع آلودگی ها.....
۵۵۱.....	۱-۵-۲-۱- آب.....

﴿الفهرس﴾

٥٥٠.....	١-٥٢-٢- الوُضوءُ
٥٥٠.....	١-٥٢-٣- الغُسلُ
٥٥٠.....	١-٥٢-٤- البُكاءُ
٥٥٠.....	١-٥٢-٥- رَمَضانُ (رَمَضُ الذُّنوبِ)
٥٥٠.....	١-٥٢-٦- التَّوْبَةُ
٥٥٢.....	١-٥٢-٧- الصَّفا
٥٥٢.....	١-٥٣- البابُ الثَّالثُ: العِباداتُ
٥٥٢.....	١-٥٣-١- الصَّلَاةُ
٥٥٢.....	١-٥٣-٢- الطَّاعَةُ
٥٥٢.....	١-٥٤- البابُ الرَّابِعُ: المُعَامَلَةُ الإِجْتِمَاعِيَّةُ
٥٥٢.....	١-٥٤-١- أداءُ حَقِّ الوالِدَيْنِ
٥٥٢.....	١-٥٤-٢- إِذْخَالُ السَّرُورِ
٥٥٢.....	١-٥٤-٣- الهَدِيَّةُ
٥٥٢.....	١-٥٥- البابُ الخَامِسُ: إطفاءُ السَّترِ، التَّكْفِيرُ، حُلُّ القَيْدِ، الحَتُّ، التَّنَائُرُ، الحَطُّ، الخِلاصُ، تأخيرُ الأجلِ، عَدَمُ العِقَابِ، الدَّواءُ
٥٥٤.....	١-٥٥-١- الإطفاءُ
٥٥٤.....	١-٥٥-٢- السَّترُ
٥٥٤.....	١-٥٥-٣- التَّكْفِيرُ
٥٥٤.....	١-٥٥-٤- حُلُّ القَيْدِ
٥٥٤.....	١-٥٥-٥- الحَتُّ
٥٥٤.....	١-٥٥-٦- التَّنَائُرُ
٥٥٤.....	١-٥٥-٧- الحَطُّ
٥٥٤.....	١-٥٥-٨- الخِلاصُ
٥٥٤.....	١-٥٥-٩- تأخيرُ الأجلِ
٥٥٤.....	١-٥٥-١٠- عَدَمُ العِقَابِ
٥٥٤.....	١-٥٥-١١- الدَّواءُ
٥٥٤.....	١-٥٦- مَصَادِيقُ الإِسْتِغْفَارِ الخَطَأِ
٥٥٤.....	١-٥٦-١- اللَّعْنَةُ وَالعَذَابُ
٥٥٤.....	١-٥٦-٢- اللَّتَامَةُ
٥٥٨.....	١-٥٦- البابُ السَّادِسُ: ما يُتَعَلَّقُ بِالمَغْفِرَةِ
٥٥٨.....	١-٥٦-١- آثارُ المَغْفِرَةِ
٥٥٨.....	١-٥٦-٢- بابُ المَغْفِرَةِ
٥٥٨.....	١-٥٦-٣- ديوانُ الغُفرانِ
٥٥٨.....	١-٥٦-٤- صَحِيفَةُ الإِسْتِغْفَارِ
٥٥٨.....	١-٥٦-٥- عَزَائِمُ المَغْفِرَةِ

﴿ فهرست ﴾

۵۵۱	۱-۵۲-۲- وضو.....
۵۵۱	۱-۵۲-۳- غسل.....
۵۵۱	۱-۵۲-۴- گریه.....
۵۵۱	۱-۵۲-۵- رمضان (آب کردن و از بین بردن گناهان).....
۵۵۱	۱-۵۲-۶- توبه.....
۵۵۳	۱-۵۲-۷- پاکی.....
۵۵۳	۱-۵۳- گروه ۳: اعمال عبادی.....
۵۵۳	۱-۵۳-۱- نماز.....
۵۵۳	۱-۵۳-۲- فرمانبرداری.....
۵۵۳	۱-۵۳- گروه ۴: رفتار اجتماعی.....
۵۵۳	۱-۵۴-۱- ادای حقوق پدر و مادر.....
۵۵۳	۱-۵۴-۲- شاد کردن.....
۵۵۳	۱-۵۴-۳- هدیه.....
۵۵۵	۱-۵۵- گروه ۵: خاموش کردن، پوشاندن، پنهان کردن و.....
۵۵۵	۱-۵۵-۱- خاموش کردن.....
۵۵۵	۱-۵۵-۲- پوشاندن.....
۵۵۵	۱-۵۵-۳- پنهان کردن.....
۵۵۵	۱-۵۵-۴- باز کردن گره.....
۵۵۵	۱-۵۵-۵- ریختن.....
۵۵۵	۱-۵۵-۶- پراکنده کردن.....
۵۵۷	۱-۵۵-۷- آموزش.....
۵۵۷	۱-۵۵-۸- خلاص کردن.....
۵۵۷	۱-۵۵-۹- به تأخیر انداختن مرگ (مهلت دادن).....
۵۵۷	۱-۵۵-۱۰- عقوبت نکردن.....
۵۵۷	۱-۵۵-۱۱- درمان.....
۵۵۷	۱-۵۶- گروه ۶: مصادیقی برای آموزش نابجا و یا ناقص.....
۵۵۷	۱-۵۶-۱- لعنت و عذاب.....
۵۵۷	۱-۵۶-۲- پستی.....
۵۵۹	۱-۶- بخش ۶: متعلقات آموزش.....
۵۵۹	۱-۶-۱- آثار آموزش.....
۵۵۹	۱-۶-۲- درِ آموزش.....
۵۵۹	۱-۶-۳- دفتر آموزش.....
۵۵۹	۱-۶-۴- رضایت آموزش.....
۵۵۹	۱-۶-۵- کتاب آموزش.....
۵۶۱	۱-۶- پایه‌های محکم آموزش.....

﴿الفهرس﴾

٥٦٠	١٦-٧-١- كَنْزُ الْمَغْفِرَةِ.....
٥٦٠	١-٧- البابُ السَّامِعُ: حُدُودُ الْمَغْفِرَةِ.....
٥٦٠	١-٧-١- حَذُّ الْمَغْفِرَةِ.....
٥٦٠	١-٧-١-١- حَذُّ الْمَغْفُورِ وَ غَيْرِ الْمَغْفُورِ.....
٥٦٠	١-٧-١-١-١- مَا وَضَعَ اللَّهُ فِيهِ حَدًّا.....
٥٦٠	١-٧-١-١-٢- التَّوْبَةُ.....
٥٦٢	١-٧-١-٢- حَذُّ عَظَمَةِ الْمَغْفِرَةِ.....
٥٦٢	١-٧-١-٢-١- فَوْقَ اسْتِحْقَاقِ الْعُفُو.....
٥٦٢	١-٧-١-٣- حَذُّ الذُّنُوبِ الْعِظَامِ الَّتِي تُغْفَرُ.....
٥٦٢	١-٧-١-٣-١- وَ إِنْ كَانَتْ مِثْلُ ذُنُوبِ الثَّقَلَيْنِ.....
٥٦٢	١-٧-١-٣-٢- زِنَةُ الْجَنَّةِ.....
٥٦٢	١-٧-١-٣-٣- السَّمَاوَاتُ.....
٥٦٤	١-٧-١-٣-٤- بَلَاغُ الْخَطَايَا عَنَانَ السَّمَاءِ.....
٥٦٤	١-٧-١-٣-٥- وَ لَوْ كَانَتْ الذُّنُوبُ مِثْلَ السَّمَاوَاتِ السَّيِّعِ وَ الْأَرْضَيْنِ السَّيِّعِ وَ ثِقَلِ الْجِبَالِ وَ عَدَدِ الْأَمْطَارِ وَ مَا فِي الْبَرِّ وَ الْبَحْرِ.....
٥٦٤	١-٧-١-٣-٦- أَكْثَرُ مِنْ زَيْدِ الْبَحْرِ.....
٥٦٤	١-٧-١-٣-٧- مِثْلُ الْأَرْضِ.....
٥٦٤	١-٧-١-٣-٨- أَكْثَرُ مِنْ رَمْلِ عَالِجٍ.....
٥٦٤	١-٧-١-٣-٩- مِثْلُ الْقِيَابِ.....
٥٦٦	١-٧-١-٣-١٠- الْكِبَائِرُ.....
٥٦٨	١-٧-١-٣-١٠-١- الْكُفْرُ.....
٥٦٨	١-٧-١-٣-١٠-٢- دَمُ الْحَرَامِ.....
٥٦٨	١-٧-١-٤- حَذُّ الذُّنُوبِ الَّتِي تُغْفَرُ.....
٥٦٨	١-٧-١-٤-١- الْمَغْفِرَةُ بِعَدَدِ شُعُورِ أَغْنَامِ بَنِي كَلْبٍ وَ رِبْعَةٍ وَ مُضَرَ.....
٥٧٠	١-٧-١-٤-٢- عَدَدُ الْقَطْرِ.....
٥٧٠	١-٧-١-٤-٣- لَا حَدَّ فِيهِ.....
٥٧٠	١-٧-١-٤-٣-١- كُلُّ الذَّنْبِ.....
٥٧٤	١-٧-١-٤-٣-٢- إِنْ اللَّهُ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا.....
٥٧٤	١-٧-١-٤-٣-٣- كُلَّمَا عَادَ بِالِاسْتِغْفَارِ.....
٥٧٦	١-٧-١-٤-٣-٤- لَا أُبَالَى.....
٥٧٦	١-٧-١-٤-٣-٥- لَا تَعْجَلْ فِي عَيْبِ عَبْدٍ بِذَنْبِهِ فَلَعَلَّهُ مَغْفُورٌ لَهُ.....
٥٧٦	١-٧-١-٤-٣-٦- فَكَمْ عَاكِفٍ عَلَى ذَنْبِهِ خَتَمَ لَهُ بِالْمَغْفِرَةِ.....
٥٧٨	١-٧-٢- حَذُّ الْإِسْتِغْفَارِ.....
٥٧٨	١-٧-٢-١- الْخَلْقُ الَّذِينَ تَسْتَغْفِرُ لَهُمْ.....

﴿فهرست﴾

۵۶۱	۱-۶-۷- گنج آموزش.....
۵۶۱	۱-۷- بخش ۷: حدّ و مرزهای آموزش.....
۵۶۱	۱-۷-۱- حدّ آموزش.....
۵۶۱	۱-۷-۱-۱- مرز آمرزیده و نیامرزیده.....
۵۶۱	۱-۷-۱-۱-۱- آنچه خداوند بر آن حدّ قرار داده است.....
۵۶۱	۱-۷-۱-۱-۲- توبه.....
۵۶۳	۱-۷-۱-۲- حدّ بزرگی آموزش.....
۵۶۳	۱-۷-۱-۲-۱- فراتر از آنکه سزاوار بخشش باشد.....
۵۶۳	۱-۷-۱-۲-۳- حدّ بزرگی گناهایی که مورد آموزش واقع خواهند شد.....
۵۶۳	۱-۷-۱-۳-۱- حتی اگر به اندازه‌ی گناهان جنّ و انس باشد.....
۵۶۳	۱-۷-۱-۳-۲- به وزن بهشت.....
۵۶۳	۱-۷-۱-۳-۳- آسمان‌ها.....
۵۶۵	۱-۷-۱-۳-۴- حتی اگر خطاهای انسان به بلندای آسمان برسد.....
۵۶۵	۱-۷-۱-۳-۵- حتی اگر گناهانت آسمان‌های هفتگانه و زمین‌های هفتگانه را پر کند و به وزن کوه‌ها و به عدد قطرات باران و به وسعت خشکی‌ها و دریاها باشد.....
۵۶۵	۱-۷-۱-۳-۶- بیش از کف دریاها.....
۵۶۵	۱-۷-۱-۳-۷- به حجم زمین.....
۵۶۵	۱-۷-۱-۳-۸- بیش از ریگ‌های انبوه.....
۵۶۵	۱-۷-۱-۳-۹- حتی به بزرگی گنبد آسمان.....
۵۶۷	۱-۷-۱-۳-۱۰- حتی گناهان کبیره.....
۵۶۹	۱-۷-۱-۳-۱۰-۱- حتی کفر.....
۵۶۹	۱-۷-۱-۳-۱۰-۲- حتی خون به ناحق ریخته شده.....
۵۶۹	۱-۷-۱-۴- حدّ کمی گناهایی که مورد آموزش واقع خواهند شد.....
۵۶۹	۱-۷-۱-۴-۱- حتی به تعداد موهای احشام قبیله‌های بنی کلب و ربیع و مُضَر.....
۵۷۱	۱-۷-۱-۴-۲- به تعداد قطرات باران.....
۵۷۱	۱-۷-۱-۴-۳- نامحدود.....
۵۷۱	۱-۷-۱-۴-۳-۱- همه‌ی گناهان.....
۵۷۵	۱-۷-۱-۴-۳-۲- خداوند همه‌ی گناهان را می‌آمرزد.....
۵۷۵	۱-۷-۱-۴-۳-۳- تا آنجا که کسی آموزش‌خواهی کند.....
۵۷۷	۱-۷-۱-۴-۳-۴- بی‌محابا.....
۵۷۷	۱-۷-۱-۴-۳-۵- در بررسی عیب دیگران شتاب مکن، چه بسا آمرزیده شده باشد.....
۵۷۷	۱-۷-۱-۴-۳-۶- چه بسا کسی که مدّت زیادی گناه کند اما عاقبتش با آموزش پایان یابد.....
۵۷۹	۱-۷-۲- حدّ آموزش‌خواهی.....
۵۷۹	۱-۷-۲-۱- محدوده‌ی موجوداتی که استغفار می‌کنند.....

﴿الفهرس﴾

٥٧٨.....	١-٧-٢-١-١ كُلُّ الْخَلْقِ
٥٧٨.....	١-٧-٢-٢-١ الْحَدُّ الزَّمَنِيُّ لِلِاسْتِغْفَارِ
٥٧٨.....	١-٧-٢-٢-١ حَتَّى تَبْلُغَ النَّفْسُ هَذِهِ
٥٧٨.....	١-٧-٢-٢-٢ الْمَوْتُ
٥٨٠.....	١-٧-٢-٣-١ تِكْرَارُ الْإِسْتِغْفَارِ
٥٨٠.....	١-٧-٢-٣-١ لَا يَزَالُ
٥٨٠.....	١-٧-٢-٣-٢ كُلَّمَا عَادَ الْمُؤْمِنُ بِالِاسْتِغْفَارِ وَ التَّوْبَةِ عَادَ اللَّهُ عَلَيْهِ بِالمَغْفِرَةِ
٥٨٠.....	١-٧-٢-٣-٣ حَتَّى يَكُونَ الشَّيْطَانُ هُوَ الْمَحْسُورُ
٥٨٠.....	١-٧-٢-٣-٤ حَتَّى يَكُونَ الشَّيْطَانُ هُوَ الْخَسِيرُ
٥٨٢.....	١-٧-٢-٣-٥ الدَّوَامُ
٥٨٢.....	١-٧-٢-٣-٦ الْوَصْلُ
٥٨٢.....	١-٧-٢-٣-٧ الْمُوَاطَّئَةُ
٥٨٢.....	١-٧-٢-٣-٨ لُزُومُ الْإِسْتِغْفَارِ
٥٨٢.....	١-٧-٢-٣-٩ الشَّدَّةُ
٥٨٢.....	١-٧-٢-٣-١٠ الْإِلْحَاحُ
٥٨٤.....	١-٧-٢-٣-١١ الْإِذْمَانُ
٥٨٤.....	١-٧-٢-٣-١٢ الْإِسْتِهْنَاءُ
٥٨٤.....	١-٧-٢-٣-١٣ الْإِضْعَافُ
٥٨٤.....	١-٧-٢-٣-١٤ الْكَثْرَةُ
٥٩٠.....	١-٧-٢-٣-١٥ مَا تَيَسَّرَ
٥٩٢.....	١-٧-٢-٣-١٦ مَا اسْتَطَاعَتْ
٥٩٢.....	١-٧-٢-٤-١ التَّكْرَارُ فِي الزَّمَنِ
٥٩٢.....	١-٧-٢-٤-١ السَّنَةُ
٥٩٢.....	١-٧-٢-٤-٢ الشَّهْرَانِ
٥٩٢.....	١-٧-٢-٤-٣ أَرْبَعُونَ لَيْلَةَ الْجُمُعَةِ
٥٩٤.....	١-٧-٢-٥-١ تِكْرَارُ الْإِسْتِغْفَارِ
٥٩٤.....	١-٧-٢-٥-١ الثَّلَاثُ
٥٩٤.....	١-٧-٢-٥-٢ الْأَرْبَعَةُ
٥٩٤.....	١-٧-٢-٥-٣ السَّبْعَةُ
٥٩٦.....	١-٧-٢-٥-٤ الْعِشْرُونَ
٥٩٦.....	١-٧-٢-٥-٥ السَّبْعُونَ
٥٩٦.....	١-٧-٢-٥-٦ الْمِائَةُ
٥٩٦.....	١-٧-٢-٥-٧ سَبْعَةُ مِائَةٍ
٥٩٦.....	١-٧-٢-٥-٨ الْأَلْفُ

﴿فهرست﴾

۵۷۹.....	۱-۷-۲-۱-۱ همه
۵۷۹.....	۱-۷-۲-۲-۱ حدّ زمانی امکان استغفار.....
۵۷۹.....	۱-۷-۲-۲-۱ تا رسیدن جان به گلو.....
۵۷۹.....	۱-۷-۲-۲-۲ مرگ.....
۵۸۱.....	۱-۷-۲-۳-۱ حدّ تکرار استغفار.....
۵۸۱.....	۱-۷-۲-۳-۱ مادام.....
۵۸۱.....	۱-۷-۲-۳-۲ هر قدر مؤمن آمرزش بخواد و توبه کند، خدا با آمرزش به او رو می کند.....
۵۸۱.....	۱-۷-۲-۳-۳ تا آنکه شیطان مغلوب شود.....
۵۸۱.....	۱-۷-۲-۳-۴ تا آنکه شیطان سرافکنده شود.....
۵۸۳.....	۱-۷-۲-۳-۵ دوام.....
۵۸۳.....	۱-۷-۲-۳-۶ پیوستگی.....
۵۸۳.....	۱-۷-۲-۳-۷ مواظبت بر آمرزش خواهی.....
۵۸۳.....	۱-۷-۲-۳-۸ چسبیدن و همراهی با استغفار.....
۵۸۳.....	۱-۷-۲-۳-۹ شدّت.....
۵۸۳.....	۱-۷-۲-۳-۱۰ اصرار.....
۵۸۵.....	۱-۷-۲-۳-۱۱ عادت کردن بر آمرزش خواهی.....
۵۸۵.....	۱-۷-۲-۳-۱۲ مشغول شدن مداوم.....
۵۸۵.....	۱-۷-۲-۳-۱۳ چند برابر.....
۵۸۵.....	۱-۷-۲-۳-۱۴ فراوانی آمرزش خواهی.....
۵۹۱.....	۱-۷-۲-۳-۱۵ تا آنجا که میسر است.....
۵۹۳.....	۱-۷-۲-۳-۱۶ هر قدر می توانی.....
۵۹۳.....	۱-۷-۲-۴-۱ تداوم در طول زمان.....
۵۹۳.....	۱-۷-۲-۴-۱ یک سال.....
۵۹۳.....	۱-۷-۲-۴-۲ دو ماه.....
۵۹۳.....	۱-۷-۲-۴-۳ چهل شب جمعه.....
۵۹۵.....	۱-۷-۲-۵-۱ تکرار استغفار به تعداد.....
۵۹۵.....	۱-۷-۲-۵-۱ سه مرتبه.....
۵۹۵.....	۱-۷-۲-۵-۲ چهار مرتبه.....
۵۹۵.....	۱-۷-۲-۵-۳ هفت مرتبه.....
۵۹۷.....	۱-۷-۲-۵-۴ بیست مرتبه.....
۵۹۷.....	۱-۷-۲-۵-۵ هفتاد مرتبه.....
۵۹۷.....	۱-۷-۲-۵-۶ صد مرتبه.....
۵۹۷.....	۱-۷-۲-۵-۷ هفتصد مرتبه.....
۵۹۷.....	۱-۷-۲-۵-۸ هزار مرتبه.....

﴿الفهرس﴾

٥٩٨.....	١-٧-٢٦- زَمَانُ الْإِسْتِغْرَاقِ بَيْنَ الْإِسْتِغْفَارِ وَالْمَغْفِرَةِ
٥٩٨.....	١-٧-٢٦-١- طَرِيقَةُ الْعَيْنِ
٥٩٨.....	١-٧-٢٦-٢- عَشْرَةُ أَيَّامٍ
٥٩٨.....	١-٧-٢٦-٧- زَمَانُ الْإِسْتِغْرَاقِ بَيْنَ الْخَطَا وَالْإِسْتِغْفَارِ
٥٩٨.....	١-٧-٢٦-٧-١- سَبْعُ سَاعَاتٍ
٦٠٠.....	١-٧-٢٦-٤- عِشْرُونَ سَنَةً
٦٠٠.....	١-٧-٢٦-٥- خَمْسَ وَ عِشْرُونَ سَنَةً
٦٠٠.....	١-٨- البابُ الثَّامِنُ: أَقْسَامُ الْمَغْفِرَةِ وَ دَرَجَاتُهَا
٦٠٠.....	١-٨-١- أَقْسَامُ الْأَرْبَعَةِ عَشَرَ لِلْإِسْتِغْفَارِ الْمَذْكُورِ فِي الدَّعَاءِ بَعْدَ الزِّيَارَةِ عَلَى بِنِ مُوسَى الرُّضَا عليه السلام
٦٠٠.....	١-٨-١-١- إِسْتِغْفَارُ حَيَاءٍ
٦٠٠.....	١-٨-١-٢- إِسْتِغْفَارُ رَجَاءٍ
٦٠٠.....	١-٨-١-٣- إِسْتِغْفَارُ انَابَةٍ
٦٠٢.....	١-٨-١-٤- إِسْتِغْفَارُ رَغْبَةٍ
٦٠٢.....	١-٨-١-٥- إِسْتِغْفَارُ رَهْبَةٍ
٦٠٢.....	١-٨-١-٦- إِسْتِغْفَارُ طَاعَةٍ
٦٠٢.....	١-٨-١-٧- إِسْتِغْفَارُ إِيمَانٍ
٦٠٢.....	١-٨-١-٨- إِسْتِغْفَارُ إِقْرَارٍ
٦٠٢.....	١-٨-١-٩- إِسْتِغْفَارُ إِخْلَاصٍ
٦٠٢.....	١-٨-١-١٠- إِسْتِغْفَارُ تَقْوَى
٦٠٢.....	١-٨-١-١١- إِسْتِغْفَارُ تَوَكُّلٍ
٦٠٢.....	١-٨-١-١٢- إِسْتِغْفَارُ ذَلَّةٍ
٦٠٢.....	١-٨-١-١٣- إِسْتِغْفَارُ عَامِلٍ لَكَ
٦٠٢.....	١-٨-١-١٤- إِسْتِغْفَارُ هَارِبٍ مِنْكَ إِلَيْكَ
٦٠٢.....	١-٨-١-٢- إِهْلُ الْمَغْفِرَةِ، حُسْنُ الْإِسْتِغْفَارِ، غَزَائِمُ الْمَغْفِرَةِ، عَظِيمُ مَغْفِرَةِ اللَّهِ، عَظِيمُ غُفْرَانِ اللَّهِ، أَعْظَمُ مَغْفِرَةٍ، جَسِيمُ غُفْرَانِ اللَّهِ، كَرِيمُ غُفْرَانِ اللَّهِ، سَيِّدُ الْإِسْتِغْفَارِ، خَيْرُ الْإِسْتِغْفَارِ، أَفْضَلُ الْمَغْفِرَةِ
٦٠٤.....	
٦٠٤.....	١-٨-١-٢-١- أَهْلُ الْمَغْفِرَةِ
٦٠٤.....	١-٨-١-٢-٢- حُسْنُ الْإِسْتِغْفَارِ
٦٠٤.....	١-٨-١-٢-٣- غَزَائِمُ مَغْفِرَةِ اللَّهِ
٦٠٤.....	١-٨-١-٢-٤- عَظِيمُ مَغْفِرَةِ اللَّهِ، عَظِيمُ غُفْرَانِ اللَّهِ
٦٠٤.....	١-٨-١-٢-٥- أَعْظَمُ مَغْفِرَةٍ
٦٠٦.....	١-٨-١-٢-٦- جَسِيمُ غُفْرَانِ اللَّهِ
٦٠٦.....	١-٨-١-٢-٧- كَرِيمُ غُفْرَانِ اللَّهِ
٦٠٦.....	١-٨-١-٢-٨- سَيِّدُ الْإِسْتِغْفَارِ

﴿فهرست﴾

۵۹۹.....	۱-۷-۲-۶- فاصله‌ی زمانی استغفار و آمرزش.....
۵۹۹.....	۱-۷-۲-۶-۱- چشم بر هم زدنی.....
۵۹۹.....	۱-۷-۲-۶-۲- ده روز.....
۵۹۹.....	۱-۷-۲-۷- فاصله‌ی زمانی خطا و استغفار.....
۵۹۹.....	۱-۷-۲-۷-۱- هفت ساعت.....
۶۰۱.....	۱-۷-۲-۷-۲- بیست سال.....
۶۰۱.....	۱-۷-۲-۷-۳- بیست و پنج سال.....
۶۰۱.....	۱-۸- بخش ۸: انواع و درجات آمرزش.....
۶۰۱.....	۱-۸-۱- انواع و درجات.....
۶۰۱.....	۱-۸-۱-۱- انواع چهارده‌گانه‌ی آمرزش مذکور در دعای بعد از زیارت امام رضا (علیه السلام).....
۶۰۱.....	۱-۸-۱-۱-۱- آمرزش خواستن از روی شرم.....
۶۰۱.....	۱-۸-۱-۱-۲- آمرزش خواستن با امیدواری.....
۶۰۱.....	۱-۸-۱-۱-۳- آمرزش خواستن همراه با زاری.....
۶۰۳.....	۱-۸-۱-۱-۴- آمرزش خواستن با امید.....
۶۰۳.....	۱-۸-۱-۱-۵- آمرزش خواستن با ترس.....
۶۰۳.....	۱-۸-۱-۱-۶- آمرزش خواستن با فرمانبرداری.....
۶۰۳.....	۱-۸-۱-۱-۷- آمرزش خواستن با ایمان.....
۶۰۳.....	۱-۸-۱-۱-۸- آمرزش خواستن با اقرار.....
۶۰۳.....	۱-۸-۱-۱-۹- آمرزش خواستن با اخلاص.....
۶۰۳.....	۱-۸-۱-۱-۱۰- آمرزش خواستن با تقوی و پرهیزگاری.....
۶۰۳.....	۱-۸-۱-۱-۱۱- آمرزش خواستن همراه با توکل.....
۶۰۳.....	۱-۸-۱-۱-۱۲- آمرزش خواستن ذلیلانه.....
۶۰۳.....	۱-۸-۱-۱-۱۳- آمرزش خواستن آن که کاری انجام داده.....
۶۰۳.....	۱-۸-۱-۱-۱۴- آمرزش خواستن آن که از تو هراسان و به سویت گریزان است.....
۶۰۳.....	۱-۸-۱-۲- اهل آمرزش، بهترین استغفار، پایه‌های محکم آمرزش، آمرزش بزرگ خداوند، آمرزیدن بزرگ، بزرگ‌ترین آمرزش، آمرزش بزرگ، آمرزش سخاوتمندانه، سرور آمرزش خواهی‌ها، بهترین آمرزش خواهی، بافضیلت‌ترین آمرزش.....
۶۰۵.....	۱-۸-۱-۲-۱- اهل آمرزش.....
۶۰۵.....	۱-۸-۱-۲-۲- بهترین استغفار.....
۶۰۵.....	۱-۸-۱-۲-۳- پایه‌های محکم آمرزش.....
۶۰۵.....	۱-۸-۱-۲-۴- آمرزش بزرگ خداوند.....
۶۰۵.....	۱-۸-۱-۲-۵- بزرگ‌ترین آمرزش.....
۶۰۷.....	۱-۸-۱-۲-۶- آمرزش بزرگ.....
۶۰۷.....	۱-۸-۱-۲-۷- آمرزش سخاوتمندانه.....
۶۰۷.....	۱-۸-۱-۲-۸- سرور آمرزش‌ها.....

﴿الفهرس﴾

- ١٨١-٢-٩- خَيْرُ الْإِسْتِغْفَارِ ٦٠٦
- ١٨١-٢-١٠- أَفْضَلُ الْمَغْفِرَةِ ٦٠٦
- ١٨١-٣- مَغْفِرَةٌ تَامَّةٌ، تَمَامُ مَغْفِرَةِ اللَّهِ، أَتَمُّ الْإِسْتِغْفَارِ ٦٠٨
- ١٨١-٣-١- مَغْفِرَةٌ تَامَّةٌ ٦٠٨
- ١٨١-٣-٢- تَمَامُ مَغْفِرَةِ اللَّهِ ٦٠٨
- ١٨١-٣-٣- أَتَمُّ الْإِسْتِغْفَارِ ٦٠٨
- ١٨١-٤- إِسْتِعْمَالُ شَدِيدٍ فِي الْإِسْتِغْفَارِ ٦٠٨
- ١٨١-٥- طُولُ الْإِسْتِغْفَارِ ٦٠٨
- ١٨١-٥-١- طُولُ اسْتِغْفَارٍ وَحْدَهُ ٦٠٨
- ١٨١-٥-٢- إِطَالَةُ الْإِسْتِغْفَارِ ٦٠٨
- ١٨١-٦- قَدِيمُ غُفْرَانِ اللَّهِ ٦١٠
- ١٨١-٧- الْإِسْتِغْفَارُ عَلَى التَّوْحِيدِ (إِسْتِغْفَارُ مَنْ لَا يَرْجُو سِوَاهُ، إِسْتِغْفَارُ مَنْ يَعْلَمُ أَنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ) وَرَبِّهِ: ١٠-١ ٦١٠
- ١٨١-٧-١- اسْتِغْفَارُ مَنْ لَا يَرْجُو سِوَاهُ ٦١٠
- ١٨١-٧-٢- اسْتِغْفَارُ مَنْ يَعْلَمُ أَنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا اللَّهُ ٦١٠
- ١٨١-٨- الْإِسْتِغْفَارُ عَلَى الشَّكِّ، الْإِسْتِغْفَارُ عَلَى الْيَقِينِ ٦١٠
- ١٨١-٨-١- الْإِسْتِغْفَارُ عَلَى الشَّكِّ ٦١٠
- ١٨١-٨-٢- الْإِسْتِغْفَارُ عَلَى الْيَقِينِ بِالْمَغْفِرَةِ ٦١٢
- ١٨١-٨-٣- الْإِسْتِغْفَارُ عَلَى الْيَقِينِ بِالْمَجَازَةِ ٦١٢
- ١٨١-٩- مَغْفِرَةٌ عَامَّةٌ وَ مَغْفِرَةٌ خَاصَّةٌ ٦١٢
- ١٨١-٩-١- مَغْفِرَةٌ عَامَّةٌ ٦١٢
- ١٨١-١٠- الْإِسْتِغْفَارُ عَلَى وَجْهِ الْوَلَايَةِ وَ الْإِسْتِغْفَارُ عَلَى وَجْهِ الشَّفَاعَةِ ٦١٢
- ١٨١-١١- مَغْفِرَةٌ ٦١٢
- ١٨١-١١-١- مَغْفِرَةٌ لَا رُجُوعَ بَعْدَهَا إِلَى الْمَعْصِيَةِ ٦١٢
- ١٨١-١١-٢- مَغْفِرَةٌ عَزَمَ خَزَمَ حَتَمَ ٦١٢
- ١٨١-١١-٣- مَغْفِرَةٌ لَا يُقَارِنُهَا شَقَاءٌ ٦١٤
- ١٨١-١١-٤- مَغْفِرَةٌ لَا شَقَاوَةَ بَعْدَهَا أَبَدًا ٦١٤
- ١٨١-١١-٥- مَغْفِرَةٌ لَا مُعَادَرَةَ ذَنْبًا وَ لَا يُكْتَبُ عَلَيْنَا بَعْدَهَا حِسَابٌ ٦١٦
- ١٨١-١١-٦- مَغْفِرَةٌ لَا يُقْتَرَفُ بَعْدَهَا ذَنْبٌ ٦١٦
- ١٨١-١١-٧- مَغْفِرَةٌ لَا سَخَطَ بَعْدَهَا ٦١٦
- ١٨١-١١-٨- الْإِسْتِغْفَارُ الَّذِي لَا يُعَذِّبُ قَائِلَهُ ٦١٦
- ١٨١-١١-٩- مَغْفِرَةٌ لَا يُعَذِّبُهُ بَعْدَهَا ٦١٦
- ١٨١-١١-١٠- مَغْفِرَةٌ لَا عَذَابَ بَعْدَهَا ٦١٦
- ١٨١-١١-١١- مَغْفِرَةٌ لَا يُقَارِنُهَا شَقَاءٌ ٦١٦

﴿فهرست﴾

۶۰۷.....	۱-۸-۱۲-۹- بهترین آموزش
۶۰۷.....	۱-۸-۱۲-۱۰- بافضیلت‌ترین آموزش
۶۰۹.....	۱-۸-۱۳- آموزش کامل، کامل‌ترین آموزش خواهی، بافضیلت‌ترین آموزش
۶۰۹.....	۱-۸-۱۳-۱- آموزش کامل
۶۰۹.....	۱-۸-۱۳-۲- کامل‌ترین آموزش خواهی
۶۰۹.....	۱-۸-۱۳-۳- بافضیلت‌ترین آموزش
۶۰۹.....	۱-۸-۱۴- پرداخت شدید به آموزش خواهی
۶۰۹.....	۱-۸-۱۵- استغفار طولانی
۶۰۹.....	۱-۸-۱۵-۱- طولانی کردن یک استغفار
۶۰۹.....	۱-۸-۱۵-۲- طولانی کردن استغفار
۶۱۱.....	۱-۸-۱۶- قدیم‌بودن آموزش الهی
۶۱۱.....	۱-۸-۱۷- یگانه دانستن آموزنده؛ (آموزش خواستن از کسی که جز او به دیگری امید نیست، آموزش خواستن کسی که می‌داند جز او دیگری گناه او را نمی‌آمزد و ربه: ۱۰-۱-۱۱.....)
۶۱۱.....	۱-۸-۱۷-۱- آموزش خواستن از کسی که جز او به دیگری امید نیست
۶۱۱.....	۱-۸-۱۷-۲- آموزش خواستن کسی که می‌داند جز او دیگری گناه او را نمی‌آمزد
۶۱۱.....	۱-۸-۱۸- آموزش خواهی همراه با شک، آموزش خواهی همراه با یقین
۶۱۱.....	۱-۸-۱۸-۱- آموزش خواهی همراه با شک
۶۱۳.....	۱-۸-۱۸-۲- آموزش خواهی همراه با یقین به آموزش
۶۱۳.....	۱-۸-۱۸-۳- آموزش خواهی همراه با یقین به مجازات
۶۱۳.....	۱-۸-۱۹- آموزش عام و آموزش خاص
۶۱۳.....	۱-۸-۱۹-۱- آموزش عام
۶۱۳.....	۱-۸-۱۹-۱۰- آموزش خواهی از جنبه‌ی ولایت و آموزش خواهی از جنبه‌ی شفاعت
۶۱۳.....	۱-۸-۱۹-۱۱- آموزش قطعی و بی‌بازگشت
۶۱۳.....	۱-۸-۱۹-۱۱-۱- آموزشی که بعد از آن به گناه بازنگردم
۶۱۳.....	۱-۸-۱۹-۱۱-۲- آموزشی قطعی و حتمی
۶۱۵.....	۱-۸-۱۹-۱۱-۳- آموزشی که با سختی و بدبختی همراه نباشد
۶۱۵.....	۱-۸-۱۹-۱۱-۴- آموزشی که هیچ‌گاه بعد از آن به سختی و بدبختی دچار نشویم
۶۱۷.....	۱-۸-۱۹-۱۱-۵- آموزشی که بعد از آن گناهی بر ما نشماری و حسابی از ما نکشی
۶۱۷.....	۱-۸-۱۹-۱۱-۶- آموزشی که بعد از آن گناهی مرتکب نشویم
۶۱۷.....	۱-۸-۱۹-۱۱-۷- آموزشی که بعد از آن مورد خشم خدا قرار نگیریم
۶۱۷.....	۱-۸-۱۹-۱۱-۸- آموزش خواستنی که گوینده‌اش عذاب نبیند
۶۱۷.....	۱-۸-۱۹-۱۱-۹- آموزشی که بعد از آن عذابی نباشد
۶۱۷.....	۱-۸-۱۹-۱۱-۱۰- آموزشی که بعد از آن عذابی نباشد
۶۱۷.....	۱-۸-۱۹-۱۱-۱۱- آموزشی که با سختی و مشقت همراه نباشد

﴿الفهرس﴾

١٢-١١-١٨٨-١	مَغْفِرَةٌ تُغَادِرُ لِي خَطِيئَةً وَلَا ذَنْبًا وَلَا أَرْتَكِبُ بَعْدَهَا مُحَرَّمًا.....	٦١٨
١٣-١١-١٨٨-١	مَغْفِرَةٌ لَا رُجُوعَ بَعْدَهَا إِلَى مَعْصِيَتِكَ.....	٦١٨
١٢-١١-١٨٨-١	يَسِيرُ الْإِسْتِغْفَارُ.....	٦١٨
١٣-١١-١٨٨-١	مَغْفِرَةٌ وَازِعَةٌ.....	٦١٨
١٤-١١-١٨٨-١	اللُّؤْمُ.....	٦١٨
٩-١-الباب التاسع:	مَعْرِفَةُ الْإِسْتِغْفَارِ بِمَعْرِفَةِ الْمُسْتَغْفِرِينَ وَرَبِّهِ: ع-٢.....	٦٢٠
١-٩-١	الأولياء.....	٦٢٠
١-٩-٢	الشيعة.....	٦٢٠
١-٩-٣	الموقنون.....	٦٢٠
١-٩-٤	المؤمنون.....	٦٢٠
١-٩-٥	العاقل.....	٦٢٢
١-٩-٦	العالم.....	٦٢٢
١-٩-٧	الكرام.....	٦٢٢
١-٩-٨	الصابرون.....	٦٢٢
١-٩-٩	العابدون.....	٦٢٤
١-٩-١٠	الدائمون عَلَى صَلَاةِ اللَّيْلِ.....	٦٢٤
١-٩-١١	التوابعون الأوابعون.....	٦٢٤
١-٩-١٢	أهل الطاعة.....	٦٢٤
١٠-١-الباب العاشر:	التَّوْحِيدُ فِي الْغُفْرَانِ.....	٦٢٤
١-١٠-١	هُوَ.....	٦٢٤
١-١٠-١-١	إِنَّ اللَّهَ هُوَ الَّذِي يَغْفِرُ الذُّنُوبَ.....	٦٢٤
١-١٠-٢	إِلَّا.....	٦٢٦
١-١٠-٢-١	إِلَّا اللَّهَ.....	٦٢٦
١-١٠-٢-١	إِلَّا هُوَ.....	٦٢٦
١-١٠-٢-٢	إِلَّا أَنَا.....	٦٢٦
١-١٠-٢-٣	إِلَّا أَنْتَ.....	٦٢٨
١-١٠-٢-٤	إِلَّا بِكَ.....	٦٣٠
١-١٠-٢-٤	لَمْ أَتَّقِ بِهِمْ، وَتَقَتُ بِكَ رَبِّي فِي الْمَغْفِرَةِ.....	٦٣٠
١-١٠-٢-٥	إِلَّا مِنْ عِنْدِكَ.....	٦٣٠
١-١٠-٢-٦	إِلَّا إِيَّاكَ.....	٦٣٠
١-١٠-٢-٧	إِلَّا مَغْفِرَتَكَ.....	٦٣٢
١-١٠-٢-٨	لَا يَغْفِرُ إِلَّا الْعَظِيمُ.....	٦٣٢
١-١٠-٣	دُونَكَ، سِوَاكَ، سِوَاهُ، غَيْرَكَ، غَيْرُ مَغْفِرَتِكَ، غَيْرُهُ، غَيْرِي.....	٦٣٢

﴿فہرست﴾

۱۱-۱۲-۱۸-۱- آمرزشی که بعد از آن بر من خطا و گناهی ننویسی و من بعد از آن مرتکب حرام نشوم ۶۱۹

۱۱-۱۳-۱۸-۱- آمرزشی که بعد از آن بازگشتی به نافرمانی نباشد ۶۱۹

۱۱-۱۲-۱۸-۱- آمرزش خواستن آسان ۶۱۹

۱۱-۱۳-۱۸-۱- آمرزش گسترده ۶۱۹

۱۱-۱۴-۱۸-۱- آمرزش خواستن پست ۶۱۹

۱-۹- بخش ۹: شناخت استغفار از طریق شناخت گروه‌هایی که به این صفت آراسته‌اند و ربه: ۲-۶۲۱

۱-۹-۱- اولیا ۶۲۱

۱-۹-۲- شیعه ۶۲۱

۱-۹-۳- اهل یقین ۶۲۱

۱-۹-۴- اهل ایمان ۶۲۱

۱-۹-۵- خردمند ۶۲۳

۱-۹-۶- دانشمند ۶۲۳

۱-۹-۷- سخاوتمندان ۶۲۳

۱-۹-۸- صابران ۶۲۳

۱-۹-۹- عبادت‌کنندگان ۶۲۵

۱-۹-۱۰- آنان که پیوسته نماز شب به پا می‌دارد ۶۲۵

۱-۹-۱۱- توبه‌کاران زاری‌کننده ۶۲۵

۱-۹-۱۲- اهل فرمانبرداری ۶۲۵

۱-۱۰- بخش ۱۰: توحید در آمرزش ۶۲۵

۱-۱۰-۱- او ۶۲۵

۱-۱۰-۱- خداوند همان کسی است که گناهان را می‌آمرزد ۶۲۵

۱-۱۰-۲- فقط ۶۲۷

۱-۱۰-۲-۱- فقط خدا ۶۲۷

۱-۱۰-۲-۱- فقط او ۶۲۷

۱-۱۰-۲-۲- فقط من ۶۲۷

۱-۱۰-۲-۳- فقط تو ۶۲۹

۱-۱۰-۲-۴- فقط تو ۶۳۱

۱-۱۰-۲-۴- به آنان اطمینان ندارم، پروردگارا، برای آمرزش، به تو اطمینان دارم ۶۳۱

۱-۱۰-۲-۵- فقط به آنچه نزد توست ۶۳۱

۱-۱۰-۲-۶- فقط تو ۶۳۱

۱-۱۰-۲-۷- فقط آمرزش تو ۶۳۳

۱-۱۰-۲-۸- جز عظیم نمی‌آمرزد ۶۳۳

۱-۱۰-۳- گروه ۲: غیر از تو، جز آمرزش تو، جز او، جز من ۶۳۳

﴿الفهرس﴾

٦٣٤.....	١-١٠-٣-١- دُونَكَ.....
٦٣٤.....	١-١٠-٣-٢- سِوَاكَ.....
٦٣٤.....	١-١٠-٣-٣- سِوَاهُ.....
٦٣٤.....	١-١٠-٣-٤- غَيْرُكَ.....
٦٣٦.....	١-١٠-٣-٥- غَيْرُ مَغْفِرَتِكَ.....
٦٣٦.....	١-١٠-٣-٦- غَيْرُهُ.....
٦٣٦.....	١-١٠-٣-٧- غَيْرِي.....
٦٣٨.....	١-١٠-٤- الإِسْتِفْهَامِيَّةُ: كَيْفَ؟ مَنْ؟.....
٦٣٨.....	١-١٠-٤-١- كَيْفَ؟.....
٦٣٨.....	١-١٠-٤-٢- مَنْ؟.....
٦٤٠.....	١-١٠-٥- كُلُّ.....
٦٤٠.....	١-١٠-٥-١- كُلُّهُ.....
٦٤٠.....	١-١٠-٥-٢- يَضْرِبُ اللُّغَاتِ.....
٦٤٢.....	الفصلُ الثَّانِي: أَهْمِيَّةُ الْمَغْفِرَةِ.....
٦٤٢.....	٢-١- التَّطْبِيقُ بَيْنَ الْمَغْفِرَةِ وَ سَائِرِ الْفَضَائِلِ.....
٦٤٢.....	٢-١-١- الْفَضْلُ عَلَى سَائِرِ الْفَضَائِلِ.....
٦٤٢.....	٢-١-١-١- أَوَّلُ الْحَاجَةِ وَ أَهْمُهَا.....
٦٤٢.....	٢-١-١-٢- مِنْ أَقْدَمَ وَ أَتَمَّ عِنَايَاتِ اللَّهِ لِأَدَمَ عَلَى الشَّيْطَانِ.....
٦٤٤.....	٢-١-١-٣- مِنْ أَجْمَعَ الدُّعَاءِ.....
٦٤٤.....	٢-١-١-٤- أَحَبُّ الْكَلَامِ.....
٦٤٤.....	٢-١-١-٥- أَحَبُّ الْعِبَادِ مُسْتَغْفِرُونَ.....
٦٤٤.....	٢-١-١-٦- أَرْجَى مِنْ عَمَلِي.....
٦٤٤.....	٢-١-١-٧- أَسْرَعُ مُثُوبَةً.....
٦٤٤.....	٢-١-١-٨- الْخَيْرُ.....
٦٤٤.....	٢-١-١-٨-١- إِذَا أَرَادَ اللَّهُ بَعْدَ خَيْرٍ يُذَكِّرُهُ الْإِسْتِغْفَارَ.....
٦٤٤.....	٢-١-١-٨-٢- خَيْرُ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ.....
٦٤٤.....	٢-١-١-٨-٣- خَيْرُ الْعِبَادِ.....
٦٤٤.....	٢-١-١-٨-٤- خَيْرُ أُمَّتِي.....
٦٤٨.....	٢-١-١-٨-٥- خَيْرُ مَا يُخَلِّفُهُ الرَّجُلُ.....
٦٤٨.....	٢-١-١-٨-٦- خَيْرُ مِمَّا يَجْمَعُونَ.....
٦٤٨.....	٢-١-١-٨-٧- نِعَمَ الْوَسِيلَةِ.....
٦٤٨.....	٢-١-١-٨-٨- خَيْرُ الْعِبَادَةِ.....
٦٤٨.....	٢-١-١-٨-٩- خَيْرُ الدُّعَاءِ.....
٦٤٨.....	٢-١-١-٩- أَعْظَمُ.....

﴿فهرست﴾

۶۳۵.....	۱-۱۰-۳-۱- غیر از تو.....
۶۳۵.....	۱-۱۰-۳-۲- غیر از تو.....
۶۳۵.....	۱-۱۰-۳-۳- جز او.....
۶۳۵.....	۱-۱۰-۳-۴- غیر از تو.....
۶۳۷.....	۱-۱۰-۳-۵- جز آموزش تو.....
۶۳۷.....	۱-۱۰-۳-۶- جز او.....
۶۳۷.....	۱-۱۰-۳-۷- جز من.....
۶۳۹.....	۱-۱۰-۴- چگونه؟ چه کسی؟.....
۶۳۹.....	۱-۱۰-۴-۱- چگونه؟.....
۶۳۹.....	۱-۱۰-۴-۲- چه کسی؟.....
۶۴۱.....	۱-۱۰-۵- همه.....
۶۴۱.....	۱-۱۰-۵-۱- همه ی آن.....
۶۴۱.....	۱-۱۰-۵-۲- با الفاظ گوناگون.....
۶۴۳.....	فصل دوم: اهمیت آموزش.....
۶۴۳.....	۲-۱- مقایسه ی مغفرت با سایر فضیلت ها.....
۶۴۳.....	۲-۱-۱- اولویت، برتری نسبت به سایر فضائل.....
۶۴۳.....	۲-۱-۱-۱- اولین و مهم ترین حاجت.....
۶۴۳.....	۲-۱-۱-۲- از نخستین و کامل ترین الطاف خداوند به آدم ﷺ در مقابل شیطان.....
۶۴۵.....	۲-۱-۱-۳- از جامع ترین دعاها.....
۶۴۵.....	۲-۱-۱-۴- دوست داشتنی ترین سخن.....
۶۴۵.....	۲-۱-۱-۵- دوست داشتنی ترین بندگان، آموزش خواهند.....
۶۴۵.....	۲-۱-۱-۶- امیدآفرین تر از عمل خودم.....
۶۴۵.....	۲-۱-۱-۷- سریع ترین پاداش.....
۶۴۵.....	۲-۱-۱-۸- خیر.....
۶۴۷.....	۲-۱-۱-۸-۱- هرگاه خدا اراده کند که به بنده ای خیر برساند، آموزش خواستن را به یاد او می آورد.....
۶۴۷.....	۲-۱-۱-۸-۲- خیر دنیا و آخرت.....
۶۴۷.....	۲-۱-۱-۸-۳- بهترین بنده.....
۶۴۷.....	۲-۱-۱-۸-۴- بهترین امت من.....
۶۴۹.....	۲-۱-۱-۸-۵- بهترین چیزی که آدمی به جای می گذارد.....
۶۴۹.....	۲-۱-۱-۸-۶- بهتر از آنچه جمع کرده اید.....
۶۴۹.....	۲-۱-۱-۸-۷- بهترین وسیله.....
۶۴۹.....	۲-۱-۱-۸-۸- بهترین عبادت.....
۶۴۹.....	۲-۱-۱-۸-۹- بهترین دعا.....
۶۴۹.....	۲-۱-۱-۹- بزرگ ترین.....

﴿الفهرس﴾

٦٤٨.....	٢-١-١-٩-١- أَعْظَمُ أَجْراً.....
٦٤٨.....	٢-١-١-٩-٢- أَعْظَمُ جِزَاءً.....
٦٤٨.....	٢-١-١-٩-٣- أَعْظَمُ مِنَ الذُّنُوبِ.....
٦٤٨.....	٢-١-١-٩-٤- أَعْظَمُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ.....
٦٤٨.....	٢-١-١-٩-٥- أَعْظَمُ بَرَكَةً.....
٦٥٠.....	٢-١-١-١٠- أَفْضَلُ.....
٦٥٠.....	٢-١-١-١٠-١- أَفْضَلُ الدُّعَاءِ.....
٦٥٠.....	٢-١-١-١٠-٢- أَفْضَلُ التَّوَسُّلِ.....
٦٥٠.....	٢-١-١-١٠-٣- أَفْضَلُ الْأَمَالِ.....
٦٥٠.....	٢-١-١-١١- أَكْثَرُ مِمَّا يُصِيبُ الْعَبْدَ.....
٦٥٠.....	٢-١-١-١٢- أَوْسَعُ مِنْ ذُنُوبِنَا.....
٦٥٢.....	٢-١-١-١٣- أَنْجَحُ شَفِيعٍ.....
٦٥٢.....	٢-٢- التَّعَابِيرُ دَالَّةٌ عَلَى أَهَمِّيَّةِ الْإِسْتِغْفَارِ وَالْمَغْفِرَةِ.....
٦٥٢.....	٢-٢-١- بُكَاءُ إِبْلِيسَ، إِعْجَابُ اللَّهِ.....
٦٥٢.....	٢-٢-١-١- بُكَاءُ إِبْلِيسَ مِنْ مَغْفِرَةِ الْعَبْدِ.....
٦٥٢.....	٢-٢-١-٢- بُغْضُ إِبْلِيسَ مِنْ مَغْفِرَةِ الْعَبْدِ.....
٦٥٢.....	٢-٢-١-٣- إِنْ اللَّهَ يُعْجَبُ بِعَبْدِهِ إِذَا قَالَ أَغْفِرْ لِي ذُنُوبِي يَعْلَمُ أَنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ غَيْرُهُ.....
٦٥٢.....	٢-٢-٢- قَرِينُ الرَّسُولِ ﷺ، دَعْوَةُ النَّبِيِّ ﷺ، تَعَجُّبُ الْإِمَامِ ﷺ مِنْ هَلَاكَةِ النَّاسِ مَعَ وُجُودِ الْأَسْتِغْفَارِ.....
٦٥٢.....	٢-٢-٢-١- قَرِينُ الرَّسُولِ ﷺ.....
٦٥٤.....	٢-٢-٢-٢- دَعْوَةُ النَّبِيِّ ﷺ.....
٦٥٤.....	٢-٢-٢-٣- رَدُّ دُعَاءِ يُونُسَ ﷺ لِإِسْتِغْفَارِ النَّاسِ.....
٦٥٤.....	٢-٢-٢-٤- تَعَجُّبُ الْإِمَامِ ﷺ مِنْ هَلَاكَةِ النَّاسِ مَعَ وُجُودِ الْأَسْتِغْفَارِ.....
٦٥٤.....	٢-٢-٣- الْحَمْدُ وَ سَجْدَةُ الشُّكْرِ لِلْمَغْفِرَةِ.....
٦٥٤.....	٢-٢-٣-١- الْحَمْدُ وَ لِلْمَغْفِرَةِ.....
٦٥٤.....	٢-٢-٣-٢- سَجْدَةُ الشُّكْرِ لِلْمَغْفِرَةِ.....
٦٥٤.....	٢-٢-٤- مَعِيَّةُ الشُّكْرِ وَ الْإِيمَانِ.....
٦٥٤.....	٢-٢-٤-١- الْإِسْتِغْفَارُ وَ الْإِيمَانُ.....
٦٥٤.....	٢-٢-٤-٢- مَقَارَنَةُ الشُّكْرِ وَ الْمَغْفِرَةِ.....
٦٥٤.....	٢-٢-٥- دَرَجَةُ الْعُلِيِّينَ، أَهْلُ اللَّهِ، طُوبَى لِلْمَغْفُورِ، لَيْسَ مِنَّا مَنْ لَمْ يَسْتَغْفِرِ اللَّهَ مِنْ سَيِّئَاتِهِ، مَدَحُ اللَّهِ الْمُسْتَغْفِرِينَ.....
٦٥٤.....	٢-٢-٥-١- دَرَجَةُ الْعُلِيِّينَ.....
٦٥٨.....	٢-٢-٥-٢- أَهْلُ اللَّهِ.....
٦٥٨.....	٢-٢-٥-٣- طُوبَى لِلْمَغْفُورِ.....

﴿فهرست﴾

۶۴۹.....	۲-۱-۱-۹-۱- عظیم‌ترین پاداش
۶۴۹.....	۲-۱-۱-۹-۲- عظیم‌ترین پاداش
۶۴۹.....	۲-۱-۱-۹-۳- بزرگ‌تر از گناهان
۶۴۹.....	۲-۱-۱-۹-۴- بزرگ‌تر از هر چیز
۶۴۹.....	۲-۱-۱-۹-۵- بزرگ‌ترین برکت
۶۵۱.....	۲-۱-۱-۱۰- بهترین
۶۵۱.....	۲-۱-۱-۱۰-۱- بهترین دعا
۶۵۱.....	۲-۱-۱-۱۰-۲- بهترین توسل
۶۵۱.....	۲-۱-۱-۱۰-۳- بهترین آرزو
۶۵۱.....	۲-۱-۱-۱۱- بهترین چیزی که به بنده می‌رسد
۶۵۱.....	۲-۱-۱-۱۲- گسترده‌تر از گناهان
۶۵۳.....	۲-۱-۱-۱۳- کامیاب‌ترین میانجی
۶۵۳.....	۲-۲- عبارات دلالت‌کننده بر اهمیت و جایگاه ویژه‌ی استغفار و مغفرت
۶۵۳.....	۲-۲-۱- گریه‌ی ابلیس، خوش آمدن خداوند
۶۵۳.....	۲-۲-۱-۱- گریه‌ی ابلیس از آموزش بنده
۶۵۳.....	۲-۲-۱-۲- بغض ابلیس از آموزش بنده
۶۵۳.....	۲-۲-۱-۳- خداوند از اینکه ببیند بنده‌ای می‌داند که آمرزنده‌ای جز خدا نیست، به شگفت می‌آید
۶۵۳.....	
۶۵۳.....	۲-۲-۲- همتای رسول الله ﷺ، دعوت پیامبر ﷺ، ردّ دعای یونس به خاطر استغفار مردم، تعجب امام علی (ع) از هلاکت مردم با وجود امکان بهره‌مندی از استغفار
۶۵۳.....	۲-۲-۲-۱- همتای رسول خدا ﷺ
۶۵۵.....	۲-۲-۲-۲- دعای پیامبر ﷺ
۶۵۵.....	۲-۲-۲-۳- ردّ دعای یونس به خاطر استغفار مردم
۶۵۵.....	۲-۲-۲-۴- تعجب امام علی (ع) از هلاکت مردم با وجود امکان بهره‌مندی از استغفار
۶۵۵.....	۲-۲-۳- حمد و سجده‌ی شکر برای آمرزیده‌شدن
۶۵۵.....	۲-۲-۳-۱- حمد بر مغفرت
۶۵۷.....	۲-۲-۳-۲- سجده‌ی شکر بر مغفرت
۶۵۷.....	۲-۲-۴- همتای شکر و ایمان
۶۵۷.....	۲-۲-۴-۱- رابطه‌ی استغفار و ایمان
۶۵۷.....	۲-۲-۴-۲- شکر، هم‌طراز مغفرت
۶۵۷.....	۲-۲-۵- درجه‌ی علّیین، اهل الله، خوشا به حال آمرزیده، آن که از بدی‌هایش طلب آمرزش نکند، از ما نیست، خداوند آمرزش‌خواهان را ستوده است
۶۵۷.....	۲-۲-۵-۱- درجه‌ی علّیین
۶۵۹.....	۲-۲-۵-۲- اهل الله
۶۵۹.....	۲-۲-۵-۳- خوشا به حال آمرزیده

﴿الفهرس﴾

٢-٢-٥-٤	لَيْسَ مِنَّا مَنْ لَمْ يَسْتَغْفِرَ اللَّهَ مِنْ سَيِّئَاتِهِ.....	٦٥٨
٢-٢-٥-٥	مَدَحَ اللَّهُ الْمُسْتَغْفِرِينَ.....	٦٦٠
٢-٢-٥-٦	لا يُصْلِحُ الذُّنُوبُ إِلَّا بِالِاسْتِغْفَارِ، تَبْدِيلُ الْفَاسِقِ بِالصَّادِقِ.....	٦٦٠
٢-٢-٥-١	لا يُصْلِحُ الذُّنُوبُ إِلَّا بِالِاسْتِغْفَارِ.....	٦٦٠
٢-٢-٥-٢	تَبْدِيلُ الْفَاسِقِ بِالصَّادِقِ.....	٦٦٠
٢-٢-٥-٧	الْأَمَانُ، الْإِنْسُ، حُبُّ اللَّهِ، الرِّضَا.....	٦٦٠
٢-٢-٥-١	الْأَمَانُ.....	٦٦٠
٢-٢-٥-٢	الْإِنْسُ.....	٦٦٠
٢-٢-٥-٣	حُبُّ اللَّهِ.....	٦٦٢
٢-٢-٥-٤	الرِّضَا.....	٦٦٢
٢-٢-٥-٨	الدَّوَاءُ، الزَّيْنَةُ، السَّلَاحُ.....	٦٦٢
٢-٢-٥-١	الدَّوَاءُ.....	٦٦٢
٢-٢-٥-٢	الزَّيْنَةُ.....	٦٦٤
٢-٢-٥-٣	السَّلَاحُ.....	٦٦٤
٢-٢-٥-٩	السَّعَادَةُ، الْفَوْزُ، الرَّاحَةُ.....	٦٦٤
٢-٢-٥-١	السَّعَادَةُ.....	٦٦٤
٢-٢-٥-٢	الْفَوْزُ.....	٦٦٤
٢-٢-٥-٣	الرَّاحَةُ.....	٦٦٤
٢-٢-٥-١٠	الشَّهَادَةُ بِالْمَغْفِرَةِ كَالشَّهَادَةِ بِالتَّوْحِيدِ، قَضَاءُ الْإِسْتِغْفَارِ.....	٦٦٤
٢-٢-٥-١-١	الشَّهَادَةُ بِالْمَغْفِرَةِ كَالشَّهَادَةِ بِالتَّوْحِيدِ.....	٦٦٤
٢-٢-٥-١-٢	قَضَاءُ الْإِسْتِغْفَارِ.....	٦٦٤
٢-٢-٥-١١	ثَوَابُ الْحَجِّ، جُبْرَانُ حُقُوقِ الْمُضَيِّعَةِ، جِهَةُ الدُّعَاءِ.....	٦٦٤
٢-٢-٥-١١-١	ثَوَابُ الْحَجِّ.....	٦٦٦
٢-٢-٥-١١-٢	جُبْرَانُ حُقُوقِ الْمُضَيِّعَةِ.....	٦٦٦
٢-٢-٥-١١-٣	جِهَةُ الدُّعَاءِ.....	٦٦٦
٢-٢-٥-١٢	الْقَسَمُ بِغُفْرَانِ اللَّهِ، التَّعَوُّدُ بِغُفْرَانِ اللَّهِ، الْإِسْتِغْفَارُ حِصْنٌ، الْإِتِّكَالُ عَلَى الْمَغْفِرَةِ.....	٦٦٦
٢-٢-٥-١٢-١	قَسَمُ بِغُفْرَانِ اللَّهِ.....	٦٦٦
٢-٢-٥-١٢-٢	التَّعَوُّدُ بِغُفْرَانِ اللَّهِ.....	٦٦٨
٢-٢-٥-١٢-٣	الْإِسْتِغْفَارُ حِصْنٌ.....	٦٦٨
٢-٢-٥-١٢-٤	الْإِتِّكَالُ عَلَى الْمَغْفِرَةِ.....	٦٦٨
٢-٢-٥-١٣	الْمَغْفِرَةُ مِثْلُ اللَّهِ، قَرَى اللَّهُ، الْهَدْيَةُ لِلرَّسُولِ ﷺ وَ أُمَّتِهِ، الْهَدْيَةُ لِلْمَيِّتِ، التَّحْفَةُ لِلْمَيِّتِ، الْبِشَارَةُ، الْجَائِزَةُ، الثَّوَابُ، الْحَسَنَةُ، النِّعْمَةُ، أَفْضَلُ الْعَطَايَا مِنَ اللَّهِ لَا دَمَ لَهَا عَلَى الشَّيْطَانِ، الرَّحْمَةُ.....	٦٦٨
٢-٢-٥-١٣-١	الْمَغْفِرَةُ مِثْلُ اللَّهِ.....	٦٦٨

﴿فهرست﴾

۶۵۹	۲-۲-۵-۴- آن که از بدی‌هایش طلب آمرزش نکند، از ما نیست.....
۶۶۱	۲-۲-۵-۵- خداوند آمرزش خواهان را ستوده است.....
۶۶۱	۲-۲-۶- گناهان جز با استغفار حل و فصل نمی‌شود، تبدیل شدن گناه کار به دوست.....
۶۶۱	۲-۲-۶-۱- گناهان جز با استغفار حل و فصل نمی‌شود.....
۶۶۱	۲-۲-۶-۲- تبدیل شدن گناه کار به دوست.....
۶۶۱	۲-۲-۷- امان، انس، دوستی خدا، رضایت.....
۶۶۱	۲-۲-۷-۱- امان.....
۶۶۱	۲-۲-۷-۲- انس.....
۶۶۳	۲-۲-۷-۳- دوستی خدا.....
۶۶۳	۲-۲-۷-۴- رضایت.....
۶۶۳	۲-۲-۸- درمان، آرایش، اسلحه.....
۶۶۳	۲-۲-۸-۱- درمان.....
۶۶۵	۲-۲-۸-۲- آرایش.....
۶۶۵	۲-۲-۸-۳- اسلحه.....
۶۶۵	۲-۲-۹- خوشبختی، کامیابی، راحتی.....
۶۶۵	۲-۲-۹-۱- خوشبختی.....
۶۶۵	۲-۲-۹-۲- کامیابی.....
۶۶۵	۲-۲-۹-۳- راحتی.....
۶۶۵	۲-۲-۱۰- شهادت به آمرزش در ردیف شهادت به توحید، قضای استغفار.....
۶۶۵	۲-۲-۱۰-۱- شهادت به آمرزش در ردیف شهادت به توحید.....
۶۶۵	۲-۲-۱۰-۲- قضای استغفار.....
۶۶۵	۲-۲-۱۱- پاداش حج، جبران کننده‌ی حقوق تضییع شده، راه دعا.....
۶۶۷	۲-۲-۱۱-۱- پاداش حج.....
۶۶۷	۲-۲-۱۱-۲- جبران کننده‌ی حقوق تضییع شده.....
۶۶۷	۲-۲-۱۱-۳- راه دعا.....
۶۶۷	۲-۲-۱۲- سوگند به آمرزش الهی، پناه بردن به آمرزش الهی، آمرزش خواهی پناهگاه است، تکیه به آمرزش.....
۶۶۷	۲-۲-۱۲-۱- سوگند به آمرزش الهی.....
۶۶۹	۲-۲-۱۲-۲- پناه بردن به آمرزش الهی.....
۶۶۹	۲-۲-۱۲-۳- آمرزش خواهی پناهگاه است.....
۶۶۹	۲-۲-۱۲-۴- تکیه به آمرزش.....
۶۶۹	۲-۲-۱۳- آمرزش لطف خداوند است، میهمانی خدا، هدیه‌ای برای پیامبر ﷺ و امت او، هدیه‌ای برای مردگان، تحفه‌ای برای مردگان، مؤدگانی، جایزه، پاداش، کار خیر، نعمت، برترین عطیه‌ی الهی به آدم در مقابل شیطان، رحمت.....
۶۶۹	۲-۲-۱۳-۱- آمرزش لطف خداوند است.....

﴿الفهرس﴾

٦٧٠.....	٢-٢-١٣-٢ قَرَى اللهُ
٦٧٠.....	٢-٢-١٣-٣ الهدية للرسول ﷺ و أمته
٦٧٠.....	٢-٢-١٣-٤ الهدية للميت
٦٧٠.....	٢-٢-١٣-٥ التَّخْفَةُ لِلْمَيِّتِ
٦٧٢.....	٢-٢-١٣-٦ البشارة
٦٧٢.....	٢-٢-١٣-٧ الجائزة
٦٧٢.....	٢-٢-١٣-٨ الثَّوَابُ
٦٧٢.....	٢-٢-١٣-٩ الحسنة
٦٧٢.....	٢-٢-١٣-١٠ النعمة
٦٧٤.....	٢-٢-١٣-١١ أفضل العطايا من الله لا دم ﷺ على الشيطان
٦٧٤.....	٢-٢-١٢-١٢ الرحمة
٦٧٤.....	٢-٢-١٤ خاتم الخير في الأعمال، منتهى حاجة، ما يلحق بالمؤمن بعد وفاته، ما يستفح بها المؤمن بعد موته.....
٦٧٤.....	٢-٢-١٤-١ خاتم الخير في الأعمال
٦٧٤.....	٢-٢-١٤-٢ منتهى حاجة
٦٧٤.....	٢-٢-١٤-٣ ما يلحق بالمؤمن بعد وفاته
٦٧٤.....	٢-٢-١٤-٤ ما يستفح بها المؤمن بعد موته
٦٧٤.....	٢-٢-١٥ علامة الكياسة، العيد لمن غفر له
٦٧٤.....	٢-٢-١٥-١ علامة الكياسة
٦٧٤.....	٢-٢-١٥-٢ العيد لمن غفر له
٦٧٤.....	٢-٢-١٦ لو لا هم لانزلت عذابي، لو لا هم لخلق الله خلقا حتى يذنبوا ثم يستغفروا.....
٦٧٤.....	٢-٢-١٦-١ لو لا هم لانزلت عذابي
٦٧٤.....	٢-٢-١٦-٢ لو لا هم لخلق الله خلقا حتى يذنبوا ثم يستغفروا
٦٧٤.....	٢-٢-١٧ فما سمع منه غير الاستغفار، لا غنى بك عن مغفرته، كيف يستغنى المذنب عن يملك مغفرته، لا تنقضي مسألتي حتى تغفر لي.....
٦٧٤.....	٢-٢-١٧-١ فما سمع منه غير الاستغفار
٦٧٤.....	٢-٢-١٧-٢ لا غنى بك عن مغفرته
٦٧٤.....	٢-٢-١٧-٣ كيف يستغنى المذنب عن يملك مغفرته
٦٧٨.....	٢-٢-١٧-٤ لا تنقضي مسألتي حتى تغفر لي
٦٧٨.....	٢-٢-١٨ إذا أراد بعبد شرا أنساه الاستغفار، الاستدراج ترك الاستغفار.....
٦٧٨.....	٢-٢-١٨-١ إذا أراد بعبد شرا أنساه الاستغفار
٦٧٨.....	٢-٢-١٨-٢ الاستدراج ترك الاستغفار

﴿ فهرست ﴾

۶۷۱	 ۲-۲-۱۳-۲ میهمانی خدا
۶۷۱	 ۲-۲-۱۳-۳ هدیه‌ای برای پیامبر ﷺ و امت او
۶۷۱	 ۲-۲-۱۳-۴ هدیه‌ای برای مردگان
۶۷۱	 ۲-۲-۱۳-۵ تحفه‌ای برای مردگان
۶۷۳	 ۲-۲-۱۳-۶ مؤدگانی
۶۷۳	 ۲-۲-۱۳-۷ جایزه
۶۷۳	 ۲-۲-۱۳-۸ پاداش
۶۷۳	 ۲-۲-۱۳-۹ کار خیر
۶۷۳	 ۲-۲-۱۳-۱۰ نعمت
۶۷۵	 ۲-۲-۱۳-۱۱ برترین عطیه‌ی الهی به آدم در مقابل شیطان
۶۷۵	 ۲-۲-۱۳-۱۲ رحمت
۶۷۵	 ۲-۲-۱۴ بهترین خاتمه‌دهنده برای اعمال، حاجت‌نهایی، آنچه بعد از مرگ مؤمن به او ملحق می‌شود، آنچه بعد از مرگ، مؤمن از آن بهره‌مند می‌شود
۶۷۵	 ۲-۲-۱۴-۱ بهترین خاتمه‌دهنده برای اعمال
۶۷۵	 ۲-۲-۱۴-۲ حاجت‌نهایی
۶۷۵	 ۲-۲-۱۴-۳ آنچه بعد از مرگ مؤمن به او ملحق می‌شود
۶۷۵	 ۲-۲-۱۴-۴ آنچه بعد از مرگ از آن بهره‌مند می‌شود
۶۷۵	 ۲-۲-۱۵ علامت زیرکی، عید برای کسی که مورد آموزش واقع شده باشد عید است
۶۷۵	 ۲-۲-۱۵-۱ علامت زیرکی
۶۷۷	 ۲-۲-۱۵-۲ عید، برای کسی که مورد آموزش واقع شده باشد عید است
۶۷۷	 ۲-۲-۱۶ اگر آموزش‌خواهان نبودند عذاب را نازل می‌کردم، اگر آموزش‌خواهان نبودند، گروهی می‌آفریدم که گناه کنند و آموزش بخواهند
۶۷۷	 ۲-۲-۱۶-۱ اگر آموزش‌خواهان نبودند عذاب را نازل می‌کردم
۶۷۷	 ۲-۲-۱۶-۲ اگر آموزش‌خواهان نبودند، گروهی می‌آفریدم که گناه کنند و آموزش بخواهند
۶۷۷	 ۲-۲-۱۷ از او جز آموزش‌خواهی شنیده نشد، از آموزش او بی‌نیازی حاصل نیست، چگونه ممکن است گناهکار از آن آموزشی که به دست اوست بی‌نیاز باشد؟ درخواستم پایان نمی‌پذیرد مگر آنکه مرا بیاموزی
۶۷۷	 ۲-۲-۱۷-۱ از او جز آموزش‌خواهی شنیده نشد
۶۷۷	 ۲-۲-۱۷-۲ از آموزش او بی‌نیازی حاصل نیست
۶۷۷	 ۲-۲-۱۷-۳ چگونه ممکن است گناهکار از آن آموزشی که به دست اوست بی‌نیاز باشد؟
۶۷۹	 ۲-۲-۱۷-۴ درخواستم پایان نمی‌پذیرد مگر آنکه مرا بیاموزی
۶۷۹	 ۲-۲-۱۸ هرگاه خداوند بد کسی را بخواهد، آموزش‌خواهی را از یادش می‌برد، ترک آموزش‌خواهی استدراج است
۶۷۹	 ۲-۲-۱۸-۱ هرگاه خداوند بد کسی را بخواهد، آموزش‌خواهی را از یادش می‌برد
۶۷۹	 ۲-۲-۱۸-۲ ترک آموزش‌خواهی استدراج است

﴿الفهرس﴾

٢-٢-١٩	فَالْحَاءُ فِي حُطَى، حُطُوطُ الْخَطَايَا عَنْ الْمُسْتَغْفِرِينَ.....	٦٧٨
٢-٢-٢٠	لِلْمَرْءِ لَا عَلَيْهِ، لَا يَضُرُّ مَعَهُ، لِلْمَرْءِ عَلَى الشَّيْطَانِ.....	٦٧٨
٢-٢-٢٠-١	لِلْمَرْءِ لَا عَلَيْهِ.....	٦٧٨
٢-٢-٢٠-٢	لِلْمَرْءِ عَلَى الشَّيْطَانِ.....	٦٧٨
٢-٢-٢٠-٣	لَا يَضُرُّ مَعَهُ.....	٦٨٠
٢-٣	الْأَمْرُ عَلَى الْإِسْتِغْفَارِ وَ النَّهْيُ عَنْ تَرْكِهِ.....	٦٨٠
٢-٣-١	الْأَمْرُ عَلَى الْإِسْتِغْفَارِ (إِسْتَغْفِرْ، إِسْتَغْفِرْهُ، إِسْتَغْفِرُوا، فَلْيَسْتَغْفِرْ، فَاسْتَغْفِرُونِي، إِسْتَغْفِرُوهُ، إِسْتَغْفِرِي، إِسْتَغْفِرْنِي).....	٦٨٠
٢-٣-١-١	إِسْتَغْفِرْ.....	٦٨٠
٢-٣-١-٢	إِسْتَغْفِرْهُ.....	٦٨٢
٢-٣-١-٣	إِسْتَغْفِرُوا.....	٦٨٤
٢-٣-١-٤	فَلْيَسْتَغْفِرْ.....	٦٨٦
٢-٣-١-٥	فَاسْتَغْفِرُونِي.....	٦٨٦
٢-٣-١-٦	إِسْتَغْفِرُوهُ.....	٦٨٦
٢-٣-١-٧	إِسْتَغْفِرِي.....	٦٨٨
٢-٣-١-٨	إِسْتَغْفِرْنِي.....	٦٨٨
٢-٣-٢	الْإِسْتِغْفَارُ بِلَفْظِ الْأَمْرِ (أَمَرْتُكَ، أَمَرْنَا، أَمْرَهُ).....	٦٨٨
٢-٣-٢-١	أَمَرْتُكَ بِالْإِسْتِغْفَارِ.....	٦٨٨
٢-٣-٢-٢	أَمَرْنَا بِالْإِسْتِغْفَارِ.....	٦٨٨
٢-٣-٢-٣	أَمْرَهُ أَنْ يَسْتَغْفِرَ اللَّهَ.....	٦٩٠
٢-٣-٣	إِتَّبَعَ الذَّنْبَ بِالْإِسْتِغْفَارِ.....	٦٩٠
٢-٣-٤	اجْعَلُوا شُغْلَكُمْ فِي التَّيْمَاسِ مَغْفِرَتَهُ.....	٦٩٠
٢-٣-٥	وَلْيَدْعُوا بِالْمَغْفِرَةِ.....	٦٩٠
٢-٣-٦	رَطَّبْ شَفْتَيْكَ بِالْإِسْتِغْفَارِ.....	٦٩٠
٢-٣-٧	الْأَمْرُ عَلَى طَلَبِ الْمَغْفِرَةِ: (إِسْأَلْ، سَلُوا، فَاسْأَلُونِي).....	٦٩٠
٢-٣-٧-١	إِسْأَلِ اللَّهَ الْمَغْفِرَةَ.....	٦٩٠
٢-٣-٧-٢	سَلُوا اللَّهَ الْمَغْفِرَةَ.....	٦٩٠
٢-٣-٧-٣	فَاسْأَلُونِي الْمَغْفِرَةَ.....	٦٩٢
٢-٣-٨	سَارِعُوا إِلَى مَغْفِرَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ.....	٦٩٢
٢-٣-٩	سَابِقُوا إِلَى مَغْفِرَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ.....	٦٩٢
٢-٣-١٠	عَلَيْكَ كَثْرَةُ الْإِسْتِغْفَارِ.....	٦٩٢
٢-٣-١١	عَلَيْكُمْ بِاسْتِغْفَارِ.....	٦٩٤
٢-٣-١٢	عَلَيْكَ بِالْإِسْتِغْفَارِ.....	٦٩٤

﴿فهرست﴾

۲-۲-۱۹- «حاء» در «حطی» ریزش خطاهای آمرزش خواهان است.....	۶۷۹
۲-۲-۲۰- به نفع آدمی است نه به ضرر او، در مقابله با شیطان، همراه اوست، با همراه داشتنش زیبایی در کار نیست.....	۶۷۹
۲-۲-۲۰-۱- به نفع آدمی است نه به ضرر او.....	۶۷۹
۲-۲-۲۰-۲- در مقابله با شیطان، همراه و یاور آدمی است.....	۶۷۹
۲-۲-۲۰-۳- با همراهی آمرزش خواهی زبانی در کار نیست.....	۶۸۱
۲-۳- فرمان به آمرزش خواهی و نهی از ترک آن.....	۶۸۱
۲-۳-۱- امر به آمرزش خواهی: (آمرزش بخواه، از او آمرزش بخواه، آمرزش بخواید، پس آمرزش بخواه، پس از من آمرزش بخواید، از او آمرزش بخواید، آمرزش بخواید، از من آمرزش بخواید).....	۶۸۱
۲-۳-۱-۱- آمرزش بخواه.....	۶۸۱
۲-۳-۱-۲- از او آمرزش بخوام.....	۶۸۳
۲-۳-۱-۳- آمرزش بخواید.....	۶۸۵
۲-۳-۱-۴- پس آمرزش بخوام.....	۶۸۷
۲-۳-۱-۵- پس از من آمرزش بخواید.....	۶۸۷
۲-۳-۱-۶- از او آمرزش بخواید.....	۶۸۷
۲-۳-۱-۷- آمرزش بخواید.....	۶۸۹
۲-۳-۱-۸- از من آمرزش بخواید.....	۶۸۹
۲-۳-۲- استفاده‌ی مستقیم از لفظ امر (تو را به آمرزش خواهی فرمان می‌دهم، دستور داریم که آمرزش بخوایم، او را فرمان داد تا از خدا آمرزش بخواید).....	۶۸۹
۲-۳-۲-۱- تو را به آمرزش خواهی فرمان می‌دهم.....	۶۸۹
۲-۳-۲-۲- دستور داریم که آمرزش بخوایم.....	۶۸۹
۲-۳-۲-۳- او را فرمان داد تا از خدا آمرزش بخواید.....	۶۹۱
۲-۳-۳- پس از گناه، با آمرزش خواهی آن را دنبال و تمام کن.....	۶۹۱
۲-۳-۴- خود را به طلب آمرزش مشغول کنید.....	۶۹۱
۲-۳-۵- به آمرزش دعوت کنید.....	۶۹۱
۲-۳-۶- لبانت را با آمرزش خواهی مرطوب کن.....	۶۹۱
۲-۳-۷- فرمان به آمرزش خواهی: (از خدا آمرزش بخواید، پس از من آمرزش بخواید).....	۶۹۱
۲-۳-۷-۱- از خدا آمرزش بخواید.....	۶۹۱
۲-۳-۷-۲- از خدا آمرزش بخواید.....	۶۹۱
۲-۳-۷-۳- پس از من آمرزش بخواید.....	۶۹۳
۲-۳-۸- به‌سوی آمرزش پروردگارتان بشتابید.....	۶۹۳
۲-۳-۹- به‌سوی آمرزش پروردگارتان سبقت بگیرید.....	۶۹۳
۲-۳-۱۰- بر تو باد که بسیار آمرزش بخوای.....	۶۹۳
۲-۳-۱۱- بر شما باد آمرزش خواستن.....	۶۹۵
۲-۳-۱۲- بر تو باد آمرزش خواستن.....	۶۹۵

﴿الفہرس﴾

٢٣-١٣- عَلَيَّهِ بِالِاسْتِغْفَارِ..... ٢٣-١٣-٢٠
٢٣-١٤- تَعَطَّوْا بِالِاسْتِغْفَارِ..... ٢٣-١٤-٢٠
٢٣-١٥- تَعَلَّمُوا سَيِّدَ الْاسْتِغْفَارِ..... ٢٣-١٥-٢٠
٢٣-١٦- عَوِّدُوا اَللَّسِيَّتَكُمْ الْاسْتِغْفَارَ..... ٢٣-١٦-٢٠
٢٣-١٧- تَفَرَّقُوا بِالِاسْتِغْفَارِ..... ٢٣-١٧-٢٠
٢٣-١٨- اَفْضُ بِالِاسْتِغْفَارِ..... ٢٣-١٨-٢٠
٢٣-١٩- الْأَمْرُ بِكَثْرَةِ الْإِسْتِغْفَارِ: (إِسْتَكْثَرُوا، أَكْثَرُوا، أَكْثَرْنَ، عَلَيْكَ بِكَثْرَةِ الْإِسْتِغْفَارِ وَ...) ر.به: ٢٠-٢٣-
كَثْرَةُ الْإِسْتِغْفَارِ وَ شِدَّتُهُ..... ٢٣-١٩-٢٠
٢٣-٢٠- اَلْجُؤُا فِي الْاسْتِغْفَارِ..... ٢٣-٢٠-٢٠
٢٣-٢١- اَلزَّمِ الْاسْتِغْفَارَ..... ٢٣-٢١-٢٠
٢٣-٢٢- اَلنَّهْيُ عَنْ تَرْكِ الْإِسْتِغْفَارِ وَ نِسْيَانِهِ..... ٢٣-٢٢-٢٠
٢٣-٢٢-١- لَا تَدْعُ صَلَاةَ الْاسْتِغْفَارِ..... ٢٣-٢٢-١-٢٠
٢٣-٢٢-٢- لَا تَنْسِينِ الْاسْتِغْفَارَ..... ٢٣-٢٢-٢-٢٠
٢٣-٢٣- اَلتَّرْغِيبُ بِالِاسْتِغْفَارِ..... ٢٣-٢٣-٢٠
٢٣-٢٤-١- هَلْ مِنْ مُسْتَغْفِرٍ فَأَغْفِرَ لَهُ..... ٢٣-٢٤-١-٢٠
٢٣-٢٤-٢- أَلَا مُسْتَغْفِرٌ فَأَغْفِرَ لَهُ..... ٢٣-٢٤-٢-٢٠
٢٣-٢٤-٣- أَفَلَا يَتُوبُونَ إِلَى اللَّهِ وَ يَسْتَغْفِرُونَهُ..... ٢٣-٢٤-٣-٢٠
٢٣-٢٤-٤- أَمَا تَجِئُونَ أَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَكُمْ..... ٢٣-٢٤-٤-٢٠
٢٣-٢٤-٥- أَلَا تَجِئُونَ أَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَكُمْ..... ٢٣-٢٤-٥-٢٠
٢٣-٢٤-٦- أَنْ تَبْتَغُوا مَغْفِرَةً..... ٢٣-٢٤-٦-٢٠
٢٣-٢٤-٧- وَ اللَّهُ يَدْعُوا إِلَى الْمَغْفِرَةِ..... ٢٣-٢٤-٧-٢٠
٢٣-٢٤-٨- يَدْعُوكُمْ لِيَغْفِرَ لَكُمْ مِنْ ذُنُوبِكُمْ..... ٢٣-٢٤-٨-٢٠
٢٣-٢٤-٩- إِنَّ اللَّهَ مُعْزِزُ عَنِ الْمُسْتَغْفِرِ لِتَحْرِيبِهِ بِالِاسْتِغْفَارِ الْأَكْثَرِ..... ٢٣-٢٤-٩-٢٠
٢٣-٢٤-١٠- مَا مَنَعَ النَّاسَ أَنْ يَسْتَغْفِرُوا رَبَّهُمْ..... ٢٣-٢٤-١٠-٢٠
٢٣-٢٤-١١- نَبِئْ عِبَادِي أَنِّي أَنَا الْغَفُورُ الرَّحِيمُ..... ٢٣-٢٤-١١-٢٠
٢٣-٢٤-١٢- لَوْ لَا تَسْتَغْفِرُونَ اللَّهَ..... ٢٣-٢٤-١٢-٢٠
٢٣-٢٤-١٣- شِدَّةُ الْإِسْتِغْفَارِ وَ كَثْرَتُهُ وَ التَّرْغِيبُ بِهِ وَ ر.به: اَلْفَصْلُ الْأَوَّلُ، مَا هِيَ الْمَغْفِرَةُ وَ الْإِسْتِغْفَارُ..... ٢٣-٢٤-١٣-٢٠
٢٣-٢٤-١٣-١- الشَّدَّةُ..... ٢٣-٢٤-١٣-١-٢٠
٢٣-٢٤-١٣-٢- اَلْإِلْحَاحُ..... ٢٣-٢٤-١٣-٢-٢٠
٢٣-٢٤-١٣-٣- إِذْمَانُ الْإِسْتِغْفَارِ..... ٢٣-٢٤-١٣-٣-٢٠
٢٣-٢٤-١٣-٤- اَلِاسْتِهْتَارُ..... ٢٣-٢٤-١٣-٤-٢٠
٢٣-٢٤-١٣-٥- اَلِاسْتِمْرَارُ..... ٢٣-٢٤-١٣-٥-٢٠
٢٣-٢٤-١٣-٦- اَلدَّوَامُ..... ٢٣-٢٤-١٣-٦-٢٠
٢٣-٢٤-١٣-٧- لَمْ أَزَلْ..... ٢٣-٢٤-١٣-٧-٢٠
٢٣-٢٤-١٣-٨- اَلْوَصْلُ..... ٢٣-٢٤-١٣-٨-٢٠

﴿فهرست﴾

۶۹۵.....	۲-۳-۱۳- بر اوست که آمرزش بخواهد.....
۶۹۵.....	۲-۳-۱۴- خود را با آمرزش خواستن معطر کنید.....
۶۹۵.....	۲-۳-۱۵- سرور آمرزش خواستن ها را بیاموزید.....
۶۹۷.....	۲-۳-۱۶- زبانتان را به آمرزش خواهی برگردانید.....
۶۹۷.....	۲-۳-۱۷- با آمرزش خواهی از یکدیگر جدا شوید.....
۶۹۷.....	۲-۳-۱۸- با آمرزش خواهی حرکت کن.....
۶۹۷.....	۲-۳-۱۹- دستور به فراوانی آمرزش خواهی (طلب زیادی کنید، طلب زیاد کن، طلب زیاد کنید، حتما طلب زیاد کن، بر تو باد به کثرت استغفار و...).....
۶۹۷.....	۲-۳-۲۰- در آمرزش خواستن اصرار کنید.....
۶۹۷.....	۲-۳-۲۱- با آمرزش خواهی همراه شوید.....
۶۹۷.....	۲-۳-۲۲- نهی از ترک کردن.....
۶۹۷.....	۲-۳-۲۲-۱- نماز استغفار را ترک نکن.....
۶۹۹.....	۲-۳-۲۲-۲- آمرزش خواستن را ترک نکن.....
۶۹۹.....	۲-۴- تشویق به استغفار و طلب آمرزش.....
۶۹۹.....	۲-۴-۱- آیا آمرزش خواهی هست که او را بیامرزیم؟.....
۶۹۹.....	۲-۴-۲- آیا آمرزش خواهی نیست که او را بیامرزیم؟.....
۶۹۹.....	۲-۴-۳- چرا به سویی خدا باز نمی گردید و از او آمرزش نمی خواهید.....
۶۹۹.....	۲-۴-۴- آیا دوست ندارید که خداوند شما را بیامرزد؟.....
۶۹۹.....	۲-۴-۵- آیا دوست ندارید که خداوند شما را بیامرزد؟.....
۶۹۹.....	۲-۴-۶- آمرزش او را بطلبید.....
۶۹۹.....	۲-۴-۷- خداوند به آمرزش خود دعوت می کند.....
۷۰۱.....	۲-۴-۸- شما را می خواند تا گناهاتان را بیامرزد.....
۷۰۱.....	۲-۴-۹- خداوند از آمرزش خواه روی می گرداند که او را به آمرزش خواستن بیشتر ترغیب کند.....
۷۰۱.....	۲-۴-۱۰- چه چیز مردم را از آمرزش خواستن مانع شده است؟.....
۷۰۱.....	۲-۴-۱۱- بندگانم را آگاه کن که منم بسیار آمرزنده ی مهربان.....
۷۰۱.....	۲-۴-۱۲- چرا آمرزش نمی خواهند؟.....
۷۰۱.....	۲-۴-۱۳- کثرت و شدت استغفار و تشویق به آن و ربه فصل اول حدّ آمرزش خواهی.....
۷۰۱.....	۲-۴-۱۳-۱- شدّت.....
۷۰۳.....	۲-۴-۱۳-۲- اصرار.....
۷۰۳.....	۲-۴-۱۳-۳- تداوم استغفار.....
۷۰۳.....	۲-۴-۱۳-۴- حرص بر آمرزش خواهی.....
۷۰۳.....	۲-۴-۱۳-۵- استمرار و تداوم.....
۷۰۳.....	۲-۴-۱۳-۶- دوام.....
۷۰۳.....	۲-۴-۱۳-۷- مادام.....
۷۰۵.....	۲-۴-۱۳-۸- اتصال و پی در پی بودن.....

﴿الفهرس﴾

٧٠٤.....	٢-٤-١٣-٩-المُؤَاطَبَةُ.....
٧٠٤.....	٢-٤-١٣-١٠-الزُّومُ.....
٧٠٤.....	٢-٤-١٣-١١-الإِضْعَافُ.....
٧٠٤.....	٢-٤-١٣-١٢-الكَثْرَةُ.....
٧٠٤.....	٢-٤-١٣-١٢-١-أَكْثَرُ مِنَ الْإِسْتِغْفَارِ.....
٧٠٨.....	٢-٤-١٣-١٢-٢-إِسْتَكْبَرُوا مِنْ قَوْلِ اسْتَغْفِرُ اللَّهَ.....
٧٠٨.....	٢-٤-١٣-١٢-٣-أَكْثَرُ.....
٧٠٨.....	٢-٤-١٣-١٢-٤-أَكْبَرُوا.....
٧١٠.....	٢-٤-١٣-١٢-٥-أَكْثَرُنَ.....
٧١٠.....	٢-٤-١٣-١٢-٦-الكَثْرَةُ.....
٧١٠.....	٢-٤-١٣-١٢-٧-الكَثِيرُ.....
٧١٠.....	٢-٤-١٣-١٢-٨-عَلَيْكَ بِكَثْرَةِ الْإِسْتِغْفَارِ.....
٧١٢.....	٢-٤-١٣-١٢-٩-يُكْثِرُ.....
٧١٢.....	٢-٤-١٣-١٢-١٠-فَلْيَكْثُرْ.....
٧١٢.....	٢-٥-وُجُوبُ الْإِسْتِغْفَارِ دَلِيلٌ عَلَى أَهْمِيَّةِ.....
٧١٢.....	٢-٥-١-وُجُوبُ الْإِسْتِغْفَارِ الْيَوْمِيَّةِ.....
٧١٢.....	٢-٥-٢-وُجُوبُ الْإِسْتِغْفَارِ لِلْوَالِدَيْنِ.....
٧١٢.....	٢-٥-٣-وُجُوبُ الْإِسْتِغْفَارِ لِعَلَى ﷺ.....
٧١٢.....	٢-٦-فَضْلُ الْمُسْتَغْفِرِ دَلِيلٌ عَلَى أَهْمِيَّةِ الْإِسْتِغْفَارِ وَ الْمَغْفِرَةِ.....
٧١٢.....	٢-٦-١-أَهْلُ الْمَغْفِرَةِ.....
٧١٤.....	٢-٦-١-١-الله و.ر.به: أسماء الله.....
٧١٤.....	٢-٦-٢-الإِسْتِغْفَارُ لِنَفْسِهِ.....
٧١٤.....	٢-٦-٢-١-الْأَنْبِيَاءُ الطَّيِّبِينَ.....
٧١٤.....	٢-٦-٢-١-مُحَمَّدٌ ﷺ.....
٧١٨.....	٢-٦-٢-١-٢-آدَمُ ﷺ.....
٧٢٠.....	٢-٦-٢-١-٣-آدِرِيسُ ﷺ.....
٧٢٠.....	٢-٦-٢-١-٤-دَاوُدُ ﷺ.....
٧٢٢.....	٢-٦-٢-١-٥-مُوسَى ﷺ.....
٧٢٢.....	٢-٦-٢-١-٦-يُوسُفُ ﷺ.....
٧٢٢.....	٢-٦-٢-١-٧-يَعْقُوبُ ﷺ.....
٧٢٢.....	٢-٦-٢-٢-أَهْلُ الْبَيْتِ ﷺ.....
٧٢٤.....	٢-٦-٢-١-عَلَى ﷺ.....
٧٢٤.....	٢-٦-٢-٢-الصَّادِقُ ﷺ.....
٧٢٤.....	٢-٦-٢-٣-مُوسَى بْنُ جَعْفَرٍ ﷺ.....
٧٢٤.....	٢-٦-٢-٤-الْحُجَّةُ ﷺ.....

﴿فهرست﴾

۷۰۵.....	۲-۴-۱۳-۹- مواظبت بر آموزش خواهی.....
۷۰۵.....	۲-۴-۱۳-۱۰- همراهی با آموزش خواهی.....
۷۰۵.....	۲-۴-۱۳-۱۱- چند برابر.....
۷۰۵.....	۲-۴-۱۳-۱۲- فراوانی.....
۷۰۵.....	۲-۴-۱۳-۱۲-۱- بسیار آموزش بخواه.....
۷۰۹.....	۲-۴-۱۳-۱۲-۲- زیاد بگوئید: «اَسْتَغْفِرُ اللَّهَ».....
۷۰۹.....	۲-۴-۱۳-۱۲-۳- زیاد آموزش بخواه.....
۷۰۹.....	۲-۴-۱۳-۱۲-۴- زیاد آموزش بخواهید.....
۷۱۱.....	۲-۴-۱۳-۱۲-۵- زیاد آموزش بخواهند.....
۷۱۱.....	۲-۴-۱۳-۱۲-۶- فراوانی.....
۷۱۱.....	۲-۴-۱۳-۱۲-۷- فراوان.....
۷۱۱.....	۲-۴-۱۳-۱۲-۸- بر تو باد که فراوان آموزش بخوای.....
۷۱۳.....	۲-۴-۱۳-۱۲-۹- زیاد آموزش بخواهد.....
۷۱۳.....	۲-۴-۱۳-۱۲-۱۰- باید که زیاد آموزش بخواهد.....
۷۱۳.....	۲-۵- وجوب استغفار دلالت بر اهمیت آن.....
۷۱۳.....	۲-۵-۱- وجوب استغفار روزانه.....
۷۱۳.....	۲-۵-۲- لزوم آموزش خواستن برای پدر و مادر.....
۷۱۳.....	۲-۵-۳- وجوب آموزش برای علی (علیه السلام).....
۷۱۳.....	۲-۶- اهمیت و جایگاه استغفارکننده و شفیع و آمرزنده، دلیل بر اهمیت آموزش و استغفار.....
۷۱۳.....	۲-۶-۱- اهل آموزش.....
۷۱۵.....	۲-۶-۱-۱- خداوند.....
۷۱۵.....	۲-۶-۲- درخواست آموزش برای خود.....
۷۱۵.....	۲-۶-۲-۱- پیامبران (علیهم السلام).....
۷۱۵.....	۲-۶-۲-۱-۱- حضرت محمد (صلی الله علیه و آله).....
۷۱۹.....	۲-۶-۲-۱-۲- آدم (علیه السلام).....
۷۲۱.....	۲-۶-۲-۱-۳- ادریس (علیه السلام).....
۷۲۱.....	۲-۶-۲-۱-۴- داود (علیه السلام).....
۷۲۳.....	۲-۶-۲-۱-۵- موسی (علیه السلام).....
۷۲۳.....	۲-۶-۲-۱-۶- یوسف (علیه السلام).....
۷۲۳.....	۲-۶-۲-۱-۷- یعقوب (علیه السلام).....
۷۲۳.....	۲-۶-۲-۲- اهل بیت (علیهم السلام).....
۷۲۵.....	۲-۶-۲-۲-۱- امام علی (علیه السلام).....
۷۲۵.....	۲-۶-۲-۲-۲- امام صادق (علیه السلام).....
۷۲۵.....	۲-۶-۲-۲-۳- امام موسی بن جعفر (علیه السلام).....
۷۲۵.....	۲-۶-۲-۲-۴- امام زمان (علیه السلام).....

﴿الفهرس﴾

٧٣٤.....	٢-٢-٣- الملائكةُ.....
٧٣٨.....	٢-٣- كلمةُ الإستغفارِ عَلَى خاتمِ الرِّسولِ ﷺ.....
٧٣٨.....	٢-٤- إستغفارُ الأولياءِ لِلآخرينَ.....
٧٣٨.....	٢-٤-١- محمد ﷺ.....
٧٣٠.....	٢-٤-٢- الأئمةُ الطَّيِّبَةُ.....
٧٣٢.....	٢-٤-٢-١- امير المؤمنين الطَّيِّبُ.....
٧٣٢.....	٢-٤-٣- سائرُ الأنبياءِ الطَّيِّبَةُ.....
٧٣٢.....	٢-٤-٣-١- آدم الطَّيِّبُ.....
٧٣٢.....	٢-٤-٣-٢- ادريس الطَّيِّبُ.....
٧٣٢.....	٢-٤-٣-٣- اسماعيل الطَّيِّبُ.....
٧٣٢.....	٢-٤-٣-٤- عيسى و يحيى الطَّيِّبَةُ.....
٧٣٤.....	٢-٤-٣-٥- موسى الطَّيِّبُ.....
٧٣٤.....	٢-٤-٣-٦- هارون الطَّيِّبُ.....
٧٣٤.....	٢-٤-٣-٧- يعقوب الطَّيِّبُ.....
٧٣٤.....	٢-٤-٣-٨- يوسف الطَّيِّبُ.....
٧٣٤.....	٢-٤-٤- الملائكةُ.....
٧٤٢.....	٢-٤-٤-١- ميكائيل الطَّيِّبُ.....
٧٤٢.....	٢-٤-٤-٢- رِضْوَانُ وَ مَالِكُ.....
٧٤٢.....	٢-٤-٤-٥- العرش و الكرسي.....
٧٤٤.....	٢-٤-٤- أهلُ السَّماءِ.....
٧٤٤.....	٢-٤-٤-٧- الأصحاب.....
٧٤٤.....	٢-٤-٧-١- سلمان ﷺ.....
٧٤٤.....	٢-٤-٧-٢- ابوذر ﷺ.....
٧٤٤.....	٢-٤-٧-٣- مؤمن آلِ فرعون.....
٧٤٤.....	٢-٤-٨- مكانُ الذِّكر.....
٧٤٤.....	٢-٤-٩- الطَّائِفُونَ.....
٧٤٤.....	٢-٤-١٠- الوَحْشُ وَ الطَّيْرُ وَ حِيتَانُ البَحْرِ.....
٧٤٤.....	٢-٤-١٠-١- البَبَّغَاءُ.....
٧٤٤.....	٢-٤-١٠-٢- البَطَّةُ.....
٧٤٤.....	٢-٤-١٠-٣- الذِّبْكُ.....
٧٤٤.....	٢-٤-١٠-٤- الطَّائِوسُ.....
٧٤٤.....	٢-٤-١٠-٥- العَصْفُورُ.....
٧٤٤.....	٢-٧- عُمُومِيَّةُ الإِسْتِغْفَارِ ذَلِيلُ عَلَى أَهْمِيَّتِهِ.....
٧٤٤.....	٢-٧-١- إِسْتِغْفَرَ لَهُ كُلُّ شَيْءٍ.....

﴿ فهرست ﴾

۷۲۵.....	۲-۲-۳- فرشتگان.....
۷۲۹.....	۲-۳- کلمه‌ی استغفار، نقش خاتم اولیاء الله.....
۷۲۹.....	۲-۴- استغفار بزرگان برای دیگران.....
۷۲۹.....	۲-۴-۱- محمد ﷺ.....
۷۳۱.....	۲-۴-۲- ائمه الطاهرین.....
۷۳۳.....	۲-۴-۲-۱- امیرالمؤمنین ﷺ.....
۷۳۳.....	۲-۴-۳- سایر پیامبران الطاهرین.....
۷۳۳.....	۲-۴-۳-۱- آدم ﷺ.....
۷۳۳.....	۲-۴-۳-۲- ادریس ﷺ.....
۷۳۳.....	۲-۴-۳-۳- اسماعیل ﷺ.....
۷۳۳.....	۲-۴-۳-۴- عیسی و یحییٰ ﷺ.....
۷۳۵.....	۲-۴-۳-۵- موسیٰ ﷺ.....
۷۳۵.....	۲-۴-۳-۶- هارون ﷺ.....
۷۳۵.....	۲-۴-۳-۷- یعقوب ﷺ.....
۷۳۵.....	۲-۴-۳-۸- یوسف ﷺ.....
۷۳۵.....	۲-۴-۴- فرشتگان.....
۷۴۳.....	۲-۴-۴-۱- میکائیل ﷺ.....
۷۴۳.....	۲-۴-۴-۲- رضوان و مالک.....
۷۴۳.....	۲-۴-۴-۵- عرش و کرسی.....
۷۴۵.....	۲-۴-۴- اهل آسمان.....
۷۴۵.....	۲-۴-۴-۷- اصحاب.....
۷۴۵.....	۲-۴-۷-۱- سلمان ر.ه.....
۷۴۵.....	۲-۴-۷-۲- ابوذر ر.ه.....
۷۴۵.....	۲-۴-۷-۳- مؤمن آل فرعون.....
۷۴۵.....	۲-۴-۸- مکان ذکر.....
۷۴۵.....	۲-۴-۹- طواف کنندگان.....
۷۴۵.....	۲-۴-۱۰- وحوش، پرندگان و ماهیان.....
۷۴۷.....	۲-۴-۱۰-۱- طوطی.....
۷۴۷.....	۲-۴-۱۰-۲- مرغابی.....
۷۴۷.....	۲-۴-۱۰-۳- خروس.....
۷۴۷.....	۲-۴-۱۰-۴- طاووس.....
۷۴۷.....	۲-۴-۱۰-۵- گنجشک.....
۷۴۷.....	۲-۷- همگانی بودن استغفار، دلالت بر اهمیت آن.....
۷۴۷.....	۲-۷-۱- همه چیز از او آموزش می‌خواهند.....

﴿الفهرس﴾

- ٢٨- مَذْمُومَةٌ تَرُكُ الْإِسْتِغْفَارِ، إِسْتِغْفَارٌ غَيْرُ صَحِيحٍ..... ٧٤٨
- ٢٨١- تَرُكُ الْإِسْتِغْفَارِ..... ٧٤٨
- ٢٨٢- يُسْأَلُ الْعَبْدُ عَبْدٌ يُسْأَلُ الْمَغْفِرَةَ وَهُوَ يَعْمَلُ بِالْمَعْصِيَةِ..... ٧٤٨
- ٢٨٣- فَمَنْ أَسْوَأُ حَالًا مِنِّي إِنْ لَمْ تَتَذَكَّرْنِي بِالْغُفْرَانِ..... ٧٤٨
- ٢٨٤- وَإِنْ لَمْ تَكُنْ غَفَرْتَ لِي قَوْلًا سَوَاءً..... ٧٤٨
- ٢٨٥- الشَّقِيُّ مَنْ حَرَّمَ غُفْرَانَ اللَّهِ..... ٧٤٨
- ٢٨٦- مَنْ لَمْ يَسْتَغْفِرْ، هُوَ فِي رُؤْمَةِ الْمُقْصِرِينَ..... ٧٤٨
- ٢٨٧- الْإِسْتِعَاذَةُ مِنْ تَرُكِ الْإِسْتِغْفَارِ أَوْ نِسْيَانِهِ..... ٧٥٠
- ٢٨٨- الْعَجَبُ لِمَنْ يَهْلِكُ وَالْإِسْتِغْفَارُ مَعَهُ..... ٧٥٠
- ٢٨٩- أَوْعَدْتَ الْوَعِيدَ الشَّدِيدَ عَلَى الْيَأْسِ مِنْ مَغْفِرَتِكَ..... ٧٥٠
- ٢٩- طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ..... ٧٥٠
- ٢٩١- أَتَى: أَتَيْتُ مُسْتَغْفِرًا؛ أَتَيْنَا مِنْ لَدُنْكَ مَغْفِرَةً..... ٧٥٠
- ٢٩١٠- أَخَذْتُكَ بِمَغْفِرَتِكَ..... ٧٥٠
- ٢٩١٠-٢- أَمَلُ: فَمَا أَنَا مُؤَمِّلٌ غَيْرُ غُفْرَانِكَ..... ٧٥٠
- ٢٩١٠-٣- أَمِنُ: أَمِنَ خَوْفِي بِغُفْرَانِكَ..... ٧٥٢
- ٢٩١٠-٤- إِنْ: إِنْ لَمْ تَغْفِرْ لَنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ..... ٧٥٢
- ٢٩١٠-٤-١- لَئِنْ لَمْ يَغْفِرْ لَنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ..... ٧٥٢
- ٢٩١٠-٤-٢- إِلَّا تَغْفِرْ لِي أَكُنْ مِنَ الْخَاسِرِينَ..... ٧٥٢
- ٢٩٤- انْسُ: انْسُ وَخَشْتَهُمَا بِأَثَرِ غُفْرَانِكَ..... ٧٥٢
- ٢٩١٠-٧- بَعَثَ: إِعْتَنَى مِنْ مَضْجَعِي لِذِكْرِكَ وَاسْتِغْفَارِكَ..... ٧٥٢
- ٢٩١٠-٨- بَلَّغَ: بَلَّغْنَا إِلَى مَغْفِرَتِكَ..... ٧٥٢
- ٢٩١٠-٩- تَمَمَ: فَاتِمَّ نِعْمَتَكَ بِالْغُفْرَانِ..... ٧٥٤
- ٢٩١٠-١٠- تَوَبَ: تَبَّ عَلَيْنَا مُسْتَغْفِرِينَ، تَبَّ عَلَى مُسْتَغْفِرٍ..... ٧٥٤
- ٢٩١٠-١١- جَعَلَ: اجْعَلْنِي فِيهَا مِنْ سَعْدَاءِ خَلْقِكَ بِمَغْفِرَتِكَ، أَسْأَلُكَ أَنْ تَجْعَلَ لِي مَغْفِرَةً، أَسْأَلُكَ أَنْ تَجْعَلَ إِسَاءَتِي مَغْفُورَةً..... ٧٥٤
- ٢٩١٠-١٢- جَمَعَ: اجْمَعْ بَيْنِي وَبَيْنَهُمَا فِي مَغْفِرَتِكَ..... ٧٦٤
- ٢٩١٠-١٣- جَوَّبَ: أَجَابَكَ اللَّهُ بِالْمَغْفِرَةِ..... ٧٦٤
- ٢٩١٠-١٤- جَوَّرَ: نَسْتَجِيرُ بِمَغْفِرَةِ اللَّهِ، مُسْتَجِيرًا بِمَغْفِرَتِكَ..... ٧٦٤
- ٢٩١٠-١٥- جِيَا: جِئْتُكَ لِتَغْفِرَ لِي: جِئْتُ تَائِبًا، فَتَبَّ عَلَى مُسْتَغْفِرٍ..... ٧٦٤
- ٢٩١٠-١٦- حَبَسَ: فَاحْتَبَسَهَا فِي مَحَلٍّ مَغْفِرَتِكَ..... ٧٦٤
- ٢٩١٠-١٧- حَرَّمَ: لَا تَحْرِمْنَا الْمَغْفِرَةَ، لَا تَحْرِمْنَا غُفْرَانَكَ وَ..... ٧٦٦
- ٢٩١٠-١٨- حَسَنَ: أَحْسِنْ أَوْتِي مَغْفُورَ الْعَلَانِيَةِ..... ٧٦٦
- ٢٩١٠-١٩- حَمَلَ: فَاحْتَمَلُهُ بِمَغْفِرَتِكَ..... ٧٦٦

﴿فهرست﴾

۲-۸ مذمت ترک استغفار و استغفار ناصحیح و ر.به: فصل ۵: پی آمدهای ترک استغفار و آموزیده نشدن	۷۴۹
۲-۸-۱ ترک استغفار، ضایع کردن حقیقت امید است.....	۷۴۹
۲-۸-۲ بندهای که آموزش می‌خواهد و همچنان نافرمانی می‌کند، بد بندهای است.....	۷۴۹
۲-۸-۳ اگر مرا با آموزش پاسخ ندهی، چه کسی از من بدحال تر خواهد بود؟.....	۷۴۹
۲-۸-۴ اگر مرا نیاموزی، پس وای بر من!.....	۷۴۹
۲-۸-۵ بدبخت کسی است که از آموزش الهی محروم بماند.....	۷۴۹
۲-۸-۶ آن که طلب آموزش نکند در زمره‌ی مقصّرین خواهد بود.....	۷۴۹
۲-۸-۷ پناه‌بردن به خدا از ترک آموزش خواهی یا فراموش کردن آن.....	۷۵۱
۲-۸-۸ شگفت از کسی که با داشتن استغفار به هلاکت افتد.....	۷۵۱
۲-۸-۹ بر ناامیدشدن از آمرزش و عده‌ی شدید داده‌ای.....	۷۵۱
۲-۹ درخواست مغفرت	۷۵۱
۲-۹-۱ آمدن: آموزش خواهانه آمده‌ام، از ناحیه تو برای ما آموزش آمده است.....	۷۵۱
۲-۱۰ گرفتن: با آموزش خواهی دست به دامن شدیم.....	۷۵۱
۲-۱۰-۲ آرزو: من به جز به آمرزش، به چیز دیگری امید نبسته‌ام.....	۷۵۱
۲-۱۰-۳ امان: بیمم را با آمرزش به امنیت بدل کن.....	۷۵۳
۲-۱۰-۴ اگر: اگر ما را نیاموزی از زیانکاران خواهیم بود.....	۷۵۳
۲-۱۰-۴-۱ اگر ما را نیاموزی از زیانکاران خواهیم بود.....	۷۵۳
۲-۱۰-۴-۲ اگر مرا نیاموزی از زیانکاران خواهیم بود.....	۷۵۳
۲-۱۰-۴-۳ با آموزش خود وحشت ایشان را برطرف کن.....	۷۵۳
۲-۱۰-۷ مرا برای ذکر و استغفار، از جایگاه خواب بلند کن.....	۷۵۳
۲-۱۰-۸ رساندن: ما را به آموزش خود برسان.....	۷۵۳
۲-۱۰-۹ تمام کردن: با آموزش نعمت را بر من تمام کن.....	۷۵۵
۲-۱۰-۱۰ توبه: توبه‌ی ما را که آموزش خواهیم بپذیر.....	۷۵۵
۲-۱۰-۱۱ قرار دادن: با آمرزش ما را از سعادتمندترین بندگان قرار ده، از تو می‌خواهم که آمرزش را شامل حال من کنی، از تو می‌خواهم گناه مرا آموزیده قرار دهی.....	۷۵۵
۲-۱۰-۱۲ جمع کردن: بین من و پدر و مادرم را با آموزش جمع کن.....	۷۶۵
۲-۱۰-۱۳ پاسخ: خداوند با آموزش به تو پاسخ دهد.....	۷۶۵
۲-۱۰-۱۴ پناه‌بردن: به وسیله‌ی آموزش خواهی به خدا پناه می‌بریم.....	۷۶۵
۲-۱۰-۱۵ آمدن: آمده‌ام که مرا بیاموزی، توبه‌کارانه آمده‌ام، پس توبه‌ی ما که آموزش خواهیم بپذیر	۷۶۵
۲-۱۰-۱۶ نگه داشتن: آن را در جایگاه آمرزش نگاهدار.....	۷۶۵
۲-۱۰-۱۷ محروم کردن: آموزش را از ما دریغ مدار، ما را از غفرانت محروم نکن.....	۷۶۷
۲-۱۰-۱۸ نیکی کردن: بازگشت مرا با آموزش آشکار، بازگشتی نیکو قرار ده.....	۷۶۷
۲-۱۰-۱۹ حمل کردن: او را با آموزش خود همراه کن.....	۷۶۷

الفهرس

- ٢٠-١٠-٢٠. حنن: تَحَنَّنْ عَلَيَّ بِمَغْفِرَتِكَ ٧٦٦
- ٢١-١٠-٢١. حوج: أَوَّلُ حَاجَتِي إِلَيْكَ أَنْ تُغْفِرَ لِي، لِي إِلَى مَغْفِرَتِكَ أَشَدُّ الْحَاجَةِ وَ ٧٦٦
- ٢٢-١٠-٢٢. ختم: أَسْأَلُكَ أَنْ خَتَمْتَ لَهُ بِالْمَغْفِرَةِ، إِيْتِمَ لِي بِالْمَغْفِرَةِ وَ ٧٦٦
- ٢٣-١٠-٢٣. خرج: لَا تُخْرِجْنِي إِلَّا بِذَنْبٍ مَغْفُورٍ، وَ لَا تُخْرِجْنِي إِلَّا وَ قَدْ غَفَرْتَ ذَلِكَ لِي، فَلِمَغْفِرَتِكَ خَرَجْتُ إِلَيْكَ ٧٦٨
- ٢٤-١٠-٢٤. خصص: أَخْصُصْنِي مِنْكَ بِمَغْفِرَةٍ، خُصَّ رَجُلًا بِالْإِسْتِغْفَارِ ٧٦٨
- ٢٥-١٠-٢٥. خلو: لَا تَخْلِيَنِي مِنْ بَرْدِ غَفْرِكَ ٧٧٠
- ٢٦-١٠-٢٦. دخل: ادْخُلْ عَلَيْهِمُ الْمَغْفِرَةَ ٧٧٠
- ٢٧-١٠-٢٧. دعو: ادْعُوا أَنْ تُغْفِرَ لِي، ادْعُواكَ لِذَنْبٍ لَا يَغْفِرُهُ غَيْرُكَ، ادْعُواكَ لِمَغْفِرَةٍ ٧٧٠
- ٢٨-١٠-٢٨. ذكر: اذْكُرْ وَالِدَيَّ بِمَغْفِرَتِكَ ٧٧٢
- ٢٩-١٠-٢٩. ذوق: ادْقِنَا حُلَاوَةَ مَغْفِرَتِكَ، ادْقِنَا لَذَّةَ مَغْفِرَتِكَ، ادْقِنِي بَرْدَ مَغْفِرَتِكَ ٧٧٢
- ٣٠-١٠-٣٠. رأى: ارْأِنِي الْبُشْرَى بِالْمَغْفِرَةِ ٧٧٢
- ٣١-١٠-٣١. رجو: ادْعُواكَ دُعَاءَ مَنْ رَجَاكَ لِعَظِيمِ مَغْفِرَتِكَ، ارْجُو مِنَ الْغُفْرَانِ، رَجَاءَ قَدِيمِ غُفْرَانِكَ، رَجَوْتُ وَاسِعَ مَغْفِرَتِكَ، رَجَائِي أَنْ تُغْفِرَ لِي وَ ٧٧٢
- ٣٢-١٠-٣٢. رد: ارْزُدْ يَدِي عَلَى مَلَأَى مِنْ مَغْفِرَتِكَ، لَا تَرُدَّنِي فِي الْمَغْفِرَةِ، لَا تَرُدَّنِي إِلَّا بِذَنْبٍ مَغْفُورٍ ٧٧٦
- ٣٣-١٠-٣٣. رزق: ارْزُقْنَا مَغْفِرَتَهُ، ارْزُقْنِي حُلَاوَةَ الْمَغْفِرَةِ، ارْزُقْنَا بَرْدَ الْمَغْفِرَةِ وَ ٧٧٦
- ٣٤-١٠-٣٤. رود: أُرِيدُ النَّجَاةَ لِمَنْ اسْتَغْفَرَ ٧٧٦
- ٣٥-١٠-٣٥. زين: زَيْنَكُمْ بِالْمَغْفِرَةِ ٧٧٨
- ٣٦-١٠-٣٦. سأل: أَسْأَلُ اللَّهَ الْمَغْفِرَةَ، أَسْأَلُكَ الْعَوْدَ مِنْكَ عَلَيَّ بِالْمَغْفِرَةِ وَ ٧٧٨
- ٣٧-١٠-٣٧. سعد: أَنْ تُسْعِدَنِي بِمَغْفِرَتِكَ ٨٠٢
- ٣٨-١٠-٣٨. سكن: أَسْكُنْ إِلَيْهِ مِنْ سَعَةِ غُفْرَانِكَ ٨٠٤
- ٣٩-١٠-٣٩. سلم: سَلَّمْنَا حَتَّى يَنْقُضِيَ شَهْرُ رَمَضَانَ وَ قَدْ غَفَرْتَ لَنَا ٨٠٤
- ٤٠-١٠-٤٠. شفغ: فَاشْفَعْ لِي فِي الْغُفْرَانِ، فَكُنْ شَفِيعًا فِي غُفْرَانِ ذُنُوبِي وَ ٨٠٤
- ٤١-١٠-٤١. صدق: تَصَدَّقْ عَلَيَّ وَ تَغْفِرْ بِهَا مَا مَضَى ٨٠٦
- ٤٢-١٠-٤٢. صرف: لَا تَصْرِفْنِي مِنْ مَقَامِي هَذَا إِلَّا بِذَنْبٍ مَغْفُورٍ ٨٠٦
- ٤٣-١٠-٤٣. طلب: طَلِبُ الْمَغْفِرَةِ، أَقْبَلْنَا لِمَغْفِرَتِكَ طَلَابًا، مِنْ أَيْنَ يَطْلُبُ الْعَبْدُ الْمَغْفِرَةَ إِلَّا مِنْ عِنْدِ سَيِّدِهِ ٨٠٦
- ٤٤-١٠-٤٤. طمع: إِنَّا نَطْمَعُ أَنْ يَغْفِرَ لَنَا، أَطْمَحُ أَنْ يُغْفَرَ لِي، طَامِعًا فِي مَغْفِرَتِكَ، طَمَعِي فِي مَغْفِرَتِكَ ٨٠٦
- ٤٥-١٠-٤٥. طهر: إِنِّي تَطَهَّرْتُ ابْتِغَاءَ مَغْفِرَتِكَ ٨٠٨
- ٤٥-١٠-٤٥. طول: تَطَوَّلْ عَلَيَّ بِالْمَغْفِرَةِ ٨٠٨
- ٤٦-١٠-٤٦. ظن: وَ قَدْ كَانَ فِي حُسْنِ ظَنِّي بِكَ أَنْ تُغْفِرَ لِي ذُنُوبِي ٨٠٨
- ٤٧-١٠-٤٧. عصي: مَا أَنَا بِأَعْصَى مَنْ عَصَاكَ فَغَفَرْتَ لَهُ ٨٠٨

﴿فهرست﴾

۲۰-۲-۱۰	لطف کردن: با آموزیدنت به من لطف کن.....	۷۶۷
۲۱-۲-۱۰	درخواست: اولین درخواست من آن است که مرا مورد آموزش قرار دهی، من به آموزشت	
۷۶۷	محتاج ترم.....	۷۶۷
۲۲-۲-۱۰	پایان کار: از تو می‌خواهم که پایان کار او و مرا آموزش قرار دهی.....	۷۶۷
۲۳-۲-۱۰	اخراج: مرا جز با گناه آموزیده خارج مکن، مرا خارج مکن مگر اینکه مرا آموزیده باشی.....	۷۶۹
۲۴-۲-۱۰	اختصاص: به من آموزش اختصاص بده، او را با آموزش، مورد عنایت خاص قرار داد.....	۷۶۹
۲۵-۲-۱۰	دور کردن: مرا از خنکای آموزشت دور مدار.....	۷۷۱
۲۶-۲-۱۰	وارد کردن: آموزش را بر ایشان وارد کن.....	۷۷۱
۲۷-۲-۱۰	خواستن: می‌خوانمت که مرا بیاموزی، برای گناهی می‌خوانمت که جز تو آن را نمی‌آمزد،	
۷۷۱	برای آموزش می‌خوانمت.....	۷۷۱
۲۸-۲-۱۰	یاد کردن: پدر و مادرم را با آموزش یاد کن.....	۷۷۳
۲۹-۲-۱۰	چشاندن: شیرینی آموزش را به ما بچشان.....	۷۷۳
۳۰-۲-۱۰	نشان دادن: بشارت آموزش را به من بنمایان.....	۷۷۳
۳۱-۲-۱۰	امید: تو را می‌خوانم - خواندن کسی که به آموزش عظیم امید دارد - ؛ به آموزشت امید	
۷۷۳	دارم.....	۷۷۳
۳۲-۲-۱۰	بازگرداندن: دستم را پر از آموزش به من برگردان، در آموزش مرا دست خالی برنگردان	
۷۷۷		۷۷۷
۳۳-۲-۱۰	روزی: آموزش روزی‌مان کن.....	۷۷۷
۳۴-۲-۱۰	اراده کرده‌ام که هر آن کس آموزش بخواهد، نجاتش دهم.....	۷۷۷
۳۵-۲-۱۰	آراستن: شما را با آموزش آراستم.....	۷۷۹
۳۶-۲-۱۰	درخواست کردن: از خدا آموزش می‌خواهم.....	۷۷۹
۳۷-۲-۱۰	سعادت: مرا به آموزشت سعادت‌مند کن.....	۸۰۳
۳۸-۲-۱۰	جای دادن: او را در آموزش گسترده‌ات جای ده.....	۸۰۵
۳۹-۲-۱۰	سلامت: ما را به سلامت از ماه رمضان بیرون بر درحالی که ما را آموزیده باشی.....	۸۰۵
۴۰-۲-۱۰	شفاعت: برای دریافت آموزش، شفیع باش.....	۸۰۵
۴۱-۲-۱۰	صدقه: صدقه بده و گناهان گذشته‌ام را بیامرز.....	۸۰۷
۴۲-۲-۱۰	برگرداندن: از جایگاهم روی نگردانم، مگر با گناه آموزیدم.....	۸۰۷
۴۳-۲-۱۰	طلب: طلب آموزش، برای طلب آموزش به تو رو کرده ایم، بنده از کجا جز درگاه مولای	
۸۰۷	خود آموزش بطلبد.....	۸۰۷
۴۴-۲-۱۰	طمع: ما طمع داریم که ما را بیاموزی، طمع دارم که مرا بیاموزی، طمع مغفرت داریم،	
۸۰۷	طمع من به آموزش توست.....	۸۰۷
۴۵-۲-۱۰	طهارت: پاکی می‌جویم و جوای آموزشت هستم.....	۸۰۹
۴۵-۲-۱۰	با آموزش بر من ببخش.....	۸۰۹
۴۶-۲-۱۰	گمان: چنین گمان دارم که گناهم را می‌آموزی.....	۸۰۹
۴۷-۲-۱۰	نافرمانی: من از آنکه معصیت تو را کرده و او را آموزیده‌ای گناهکارتر نیستم.....	۸۰۹

﴿الفهرس﴾

٨٠٨.....	٢-١٠-٤٨ عَطُوا: أَعْطِنِي الْمَغْفِرَةَ.....
٨١٠.....	٢-١٠-٤٩ عَظِم: أَعْظِمْ لِي فِيهِ بَرَكَةَ الْمَغْفِرَةِ.....
٨١٠.....	٢-١٠-٥٠ عَفُو: عَافِنِي عَافِيَةً تَغْفِرْ بِهَا ذَنْبِي.....
٨١٠.....	٢-١٠-٥١ عَقَب: عَقَّبْ عَلَيَّ بِغُفْرَانِكَ.....
٨١٢.....	٢-١٠-٥٢ عَلِق: مُتَعَلِّقًا بِعَمُودِ غُفْرَانِكَ.....
٨١٢.....	٢-١٠-٥٣ الْعَمَلُ: وَاسْتَعْمِلْنِي بِمَا أَسْتَحِقُّ بِهِ غُفْرَانِكَ.....
٨١٢.....	٢-١٠-٥٤ عَمِم: أَعْمَمْنَا بِمَغْفِرَتِكَ.....
٨١٢.....	٢-١٠-٥٥ عَوْد: أَنْ نَعُودَ بِغُفْرَانِكَ، أَنْ نَعُودَ ذَنْبَ مَغْفُورٍ.....
٨١٢.....	٢-١٠-٥٦ عَوْد: أَعُوذُ بِغُفْرَانِ اللَّهِ، أَعُوذُ بِكَ أَنْ لَا تَغْفِرَهُ.....
٨١٤.....	٢-١٠-٥٧ عَوْن: أَعْنِي عَلَيَّ اسْتِغْفَارَكَ.....
٨١٤.....	٢-١٠-٥٨ غَفِر: اسْتَغْفِرْ، اسْتَغْفِرُوا، اِغْفِرْ، تَغْفِرْ، تَسْتَغْفِرْ وَ.....
٨١٤.....	٢-١٠-٥٨١ اسْتَغْفِرْ.....
٨٣٠.....	٢-١٠-٥٨٢ اسْتَغْفِرْتُ.....
٨٣٢.....	٢-١٠-٥٨٣ اسْتَغْفِرُكَ.....
٨٨٠.....	٢-١٠-٥٨٤ اسْتَغْفِرْنَ.....
٨٨٠.....	٢-١٠-٥٨٥ اسْتَغْفِرُهُ.....
٨٨٠.....	٢-١٠-٥٨٦ اسْتَغْفِرُوا.....
٨٨٢.....	٢-١٠-٥٨٧ اِغْفِرْ.....
٩٤٤.....	٢-١٠-٥٨٨ اِغْفِرْهُ.....
٩٤٦.....	٢-١٠-٥٨٩ اِغْفِرْهَا.....
٩٤٦.....	٢-١٠-٥٨١٠ تَسْتَغْفِرْ.....
٩٤٦.....	٢-١٠-٥٨١١ تَغْفِرْ.....
٩٥٠.....	٢-١٠-٥٨١٢ الْغَافِرُ.....
٩٥٠.....	٢-١٠-٥٨١٣ غَفَرَ.....
٩٥٢.....	٢-١٠-٥٨١٤ الْغُفْرَانُ.....
٩٥٤.....	٢-١٠-٥٨١٥ غُفْرَانِكَ.....
٩٥٤.....	٢-١٠-٥٨١٦ غَفَرْتُ.....
٩٥٦.....	٢-١٠-٥٨١٧ غَفَرْتَهُ.....
٩٥٦.....	٢-١٠-٥٨١٨ لَا تَغْفِرْ.....
٩٥٨.....	٢-١٠-٥٨١٩ الْمُسْتَغْفِرُ.....
٩٥٨.....	٢-١٠-٥٨٢٠ مُسْتَغْفِرًا.....
٩٦٠.....	٢-١٠-٥٨٢١ مُسْتَغْفِرُكَ.....
٩٦٠.....	٢-١٠-٥٨٢٢ الْمُسْتَغْفِرُونَ.....
٩٦٠.....	٢-١٠-٥٨٢٣ الْمَغْفِرَةُ.....

﴿فهرست﴾

۸۰۹.....	۲-۱۰-۴۸ عطا کردن: آمرزش عطايم كن.....
۸۱۱.....	۲-۱۰-۴۹ بزرگی: برکت آمرزش را برای من بزرگ در نظر بگیر.....
۸۱۱.....	۲-۱۰-۵۰ عافیت: عافیت عطايم كن، عافیتی كه به آن گناه را بيامري.....
۸۱۱.....	۲-۱۰-۵۱ پیگیری: با آمرزش مرا تعقيب كن.....
۸۱۳.....	۲-۱۰-۵۲ آویخته: به ستون آمرزش آويخته‌ام.....
۸۱۳.....	۲-۱۰-۵۳ کار: مرا آن چنان به کار گیر كه سزاوار آمرزش شوم.....
۸۱۳.....	۲-۱۰-۵۴ فراگیر: آمرزش را بر ما فراگیر كن.....
۸۱۳.....	۲-۱۰-۵۵ بازگشت: با آمرزش به ما برگرد، تا ما با گناه آمزیده برگردیم.....
۸۱۳.....	۲-۱۰-۵۶ بازگشت: به آمرزش الهی پناه می‌برم، به تو پناه می‌برم اگر گناه را بيامري.....
۸۱۵.....	۲-۱۰-۵۷ یاری کردن: مرا بر طلب آمرزش یاری كن.....
۸۱۵.....	۲-۱۰-۵۸ آمرزش: آمرزش می‌خواهم، آمرزش بخواهید، بيامري، طلب آمرزش می‌کنی...
۸۱۵.....	۲-۱۰-۵۸-۱ آمرزش می‌خواهم.....
۸۳۱.....	۲-۱۰-۵۸-۲ آمرزش خواستم.....
۸۳۳.....	۲-۱۰-۵۸-۳ از تو آمرزش می‌خواهم.....
۸۸۱.....	۲-۱۰-۵۸-۴ آمرزش بخواهید.....
۸۸۱.....	۲-۱۰-۵۸-۵ از او آمرزش بخواهید.....
۸۸۱.....	۲-۱۰-۵۸-۶ آمرزش بخواهید.....
۸۸۳.....	۲-۱۰-۵۸-۷ ببخش.....
۹۴۵.....	۲-۱۰-۵۸-۸ آن را ببخش.....
۹۴۷.....	۲-۱۰-۵۸-۹ بدی‌ها را ببخش.....
۹۴۷.....	۲-۱۰-۵۸-۱۰ طلب آمرزش می‌کنی.....
۹۴۷.....	۲-۱۰-۵۸-۱۱ می‌بخشی.....
۹۵۱.....	۲-۱۰-۵۸-۱۲ آمرزنده.....
۹۵۱.....	۲-۱۰-۵۸-۱۳ آمرزید.....
۹۵۳.....	۲-۱۰-۵۸-۱۴ آمرزش.....
۹۵۵.....	۲-۱۰-۵۸-۱۵ آمرزش تو.....
۹۵۵.....	۲-۱۰-۵۸-۱۶ آمرزیدی.....
۹۵۷.....	۲-۱۰-۵۸-۱۷ او را آمرزیدی.....
۹۵۷.....	۲-۱۰-۵۸-۱۸ نیامرزیدی.....
۹۵۹.....	۲-۱۰-۵۸-۱۹ آمرزش خواه.....
۹۵۹.....	۲-۱۰-۵۸-۲۰ آمرزش خواه.....
۹۶۱.....	۲-۱۰-۵۸-۲۱ از تو آمرزش می‌خواهم.....
۹۶۱.....	۲-۱۰-۵۸-۲۲ آمرزش خواهان.....
۹۶۱.....	۲-۱۰-۵۸-۲۳ آمرزش.....

﴿الفهرس﴾

٩٦٢.....	٢-١٠-٥٨٢٤- مَغْفِرَتِكَ.....
٩٦٢.....	٢-١٠-٥٨٢٥- نَسْتَغْفِرُكَ.....
٩٦٤.....	٢-١٠-٥٨٢٦- نَسْتَغْفِرُوهُ.....
٩٦٤.....	٢-١٠-٥٨٢٧- يَسْتَغْفِرُ.....
٩٦٦.....	٢-١٠-٥٨٢٨- يَسْتَغْفِرُهُ.....
٩٦٦.....	٢-١٠-٥٨٢٩- يَسْتَغْفِرُوا.....
٩٦٦.....	٢-١٠-٥٨٣٠- يَسْتَغْفِرُونَ.....
٩٦٨.....	٢-١٠-٥٨٣١- يَغْفِرُ.....
٩٦٨.....	٢-١٠-٥٩- غفل: لَا تَغْفُلْ عَنِ الْإِسْتِغْفَارِ.....
٩٦٨.....	٢-١٠-٦٠- غمد: أَنْ تَتَّعِمْتُ بِمَغْفِرَتِكَ، تَعَمَّدَ الذُّنُوبَ بِالْغُفْرَانِ.....
٩٧٠.....	٢-١٠-٦١- فتح: إِفْتَحْ عَلَى مَغْفِرَتِكَ، إِفْتَحْ لِي أَبْوَابَ مَغْفِرَتِكَ.....
٩٧٠.....	٢-١٠-٦٢- فضل: تَفَضَّلْ عَلَى مَغْفِرَتِكَ، تَفَضَّلْ عَلَى الْغُفْرَانِ.....
٩٧٠.....	٢-١٠-٦٣- فعل: إِفْعَلْ بِي مِنَ الْمَغْفِرَةِ.....
٩٧٠.....	٢-١٠-٦٤- فقر: أَنَا فَقِيرٌ إِلَى غُفْرَانِكَ، أَنَا أَفْقَرُهُمْ إِلَيْكَ لِذَنْبٍ تَغْفِرُهُ.....
٩٧٠.....	٢-١٠-٦٥- قبل: أَقْبَلْنَا لِمَغْفِرَتِكَ طَلَابًا.....
٩٧٠.....	٢-١٠-٦٦- قصد: قَصَدْتُ إِلَيْكُمْ أَنْ يَغْفِرَ ذَنْبِي.....
٩٧٢.....	٢-١٠-٦٧- قلب: إِقْلِبْنِي مُفْلِحًا مِنَ الْمَغْفِرَةِ، إِقْلِبْنِي وَلَمْ تُبْقِ ذَنْبًا إِلَّا غَفَرْتَهُ.....
٩٧٢.....	٢-١٠-٦٨- قنط: لَا تَقْنَطْنِي مِنْ مَغْفِرَتِكَ.....
٩٧٢.....	٢-١٠-٦٩- كتب: كُتِبَ لِي الْمَغْفِرَةُ، اكْتُبْنِي مِمَّنْ خَتَمَهُ بِالْمَغْفِرَةِ وَ.....
٩٧٤.....	٢-١٠-٧٠- كثر: اسْتَكَثَرُوا مِنْ قَوْلِ اسْتَغْفِرُ اللَّهَ.....
٩٧٤.....	٢-١٠-٧١- كرم: أَكْرَمَنِي بِمَغْفِرَتِكَ، أَكْمِلْ كَرَامَتِي بِغُفْرَانِكَ وَ.....
٩٧٤.....	٢-١٠-٧٢- كسو: أَكْسَهُ مِنْ خَلْعِ الْغُفْرَانِ.....
٩٧٤.....	٢-١٠-٧٣- كمل: أَكْمِلْ كَرَامَتِي بِغُفْرَانِكَ.....
٩٧٤.....	٢-١٠-٧٤- كون: كُنْ لِذَنْبِي غَافِرًا، إِنِّي كُنْتُ مِنَ الْمُسْتَغْفِرِينَ.....
٩٧٦.....	٢-١٠-٧٥- لجأ: أَلْتَجِئُ إِلَى مَغْفِرَتِكَ.....
٩٧٦.....	٢-١٠-٧٦- لحق: أَسْأَلُكَ أَنْ تُلْحِقَنِي مِنْ دُعَائِهِمْ مَغْفِرَةً، تُلْحِقَنِي بِالْمُسْتَغْفِرِينَ.....
٩٧٦.....	٢-١٠-٧٧- لفو: تَلَفَنِي بِالْمَغْفِرَةِ.....
٩٧٦.....	٢-١٠-٧٨- لقي: أَلْقَى الْقَبِي بِمَغْفِرَتِكَ.....
٩٧٦.....	٢-١٠-٧٩- لمس: أَلْتَمِسُ غُفْرَانَكَ.....
٩٧٦.....	٢-١٠-٨٠- لهم: أَلْهِمْنِي... حَتَّى أَعْلَمَ أَنَّكَ غَفَرْتَ لِي.....
٩٧٦.....	٢-١٠-٨١- لود: لُدْتُ بِمَغْفِرَتِكَ.....
٩٧٦.....	٢-١٠-٨٢- ليس: لَيْسَ لِي غَيْرُ مَغْفِرَتِكَ.....
٩٧٦.....	٢-١٠-٨٣- ماضو: أَمْضَى بِهَا فِي الْمَغْفُورِينَ.....

﴿فهرست﴾

۹۶۳	 ۲۰۱۰-۵۸۲۴. آموزش تو.....
۹۶۳	 ۲۰۱۰-۵۸۲۵. از تو آموزش می‌خواهیم.....
۹۶۵	 ۲۰۱۰-۵۸۲۶. از او آموزش می‌خواهیم.....
۹۶۵	 ۲۰۱۰-۵۸۲۷. آموزش می‌خواهد.....
۹۶۷	 ۲۰۱۰-۵۸۲۸. از او آموزش می‌خواهد.....
۹۶۷	 ۲۰۱۰-۵۸۲۹. آموزش می‌خواهند.....
۹۶۷	 ۲۰۱۰-۵۸۳۰. آموزش می‌خواهند.....
۹۶۹	 ۲۰۱۰-۵۸۳۱. می‌بخشد.....
۹۶۹	 ۲۰۱۰-۵۹. غفلت: از طلب آموزش غافل مشو.....
۹۶۹	 ۲۰۱۰-۶۰. پوشاندن: با آمزشت مرا بپوشان، گناهان را با آموزش می‌پوشاند.....
۹۷۱	 ۲۰۱۰-۶۱. گشایش: آمزشت را بر من باز کن، درهای آمزشت را بر من باز کن.....
۹۷۱	 ۲۰۱۰-۶۲. فضل: با آمزشت بر من لطف و تفضل کن.....
۹۷۱	 ۲۰۱۰-۶۳. عمل کردن: با آموزش با من عمل کن.....
۹۷۱	 ۲۰۱۰-۶۴. نیازمند: من نیازمند آموزش تو هستم، من برای آموزش گناه، از همه نیازمندترم.....
۹۷۱	 ۲۰۱۰-۶۵. رو کردن: برای طلب آمزشت به تو رو کرده‌ایم.....
۹۷۱	 ۲۰۱۰-۶۶. قصد کردن: به شما رو کرده‌ام که گناهم آمرزیده شود.....
۹۷۳	 ۲۰۱۰-۶۷. برگرداندن: مرا رستگار از دریافت آموزش برگردان.....
۹۷۳	 ۲۰۱۰-۶۸. ناامیدی: مرا از دریافت آموزش نا امید نکن.....
۹۷۳	 ۲۰۱۰-۶۹. نوشتن: آموزش را برایم بنویس، مرا در زمره‌ی افرادی بنویس که عاقبتشان را با آموزش نوشته‌ای.....
۹۷۵	 ۲۰۱۰-۷۰. زیاد کردن: ذکر «أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ» را زیاد بگویند.....
۹۷۵	 ۲۰۱۰-۷۱. گرمی داشتن: با آمزشت مرا گرمی بدار، گرمی داشتتم را با آمزشت کامل کن.....
۹۷۵	 ۲۰۱۰-۷۲. لباس پوشاندن: لباس آموزش بر او بپوشان.....
۹۷۵	 ۲۰۱۰-۷۳. کامل کردن: گرمی داشتتم را با آموزش به کمال برسان.....
۹۷۵	 ۲۰۱۰-۷۴. بودن: آمرزنده‌ی گناهانم باش، من از آموزش خواهانم.....
۹۷۷	 ۲۰۱۰-۷۵. پناه: به‌سوی آموزش تو پناه می‌آورم.....
۹۷۷	 ۲۰۱۰-۷۶. ملحق شدن: از تو می‌خواهم که به دعای ایشان آموزش را به من ملحق کنی، مرا به آموزش خواهان ملحق کن.....
۹۷۷	 ۲۰۱۰-۷۷. تلافی کردن: با آموزش رفتار مرا تلافی کن.....
۹۷۷	 ۲۰۱۰-۷۸. ملاقات: مرا با آموزش ملاقات ده، با آمزشت با من ملاقات کن.....
۹۷۷	 ۲۰۱۰-۷۹. التماس: طلب آموزش دارم.....
۹۷۷	 ۲۰۱۰-۸۰. الهام کردن: به من الهام کن که بدانم مرا آفریدی.....
۹۷۷	 ۲۰۱۰-۸۱. پناه بردن: به آمزشت پناه می‌آورم.....
۹۷۷	 ۲۰۱۰-۸۲. نیست: مرا جز آموزش تو چیزی نیست.....
۹۷۷	 ۲۰۱۰-۸۳. حکم و ثبت کردن: با آن مرا در آمرزیدگان برگردان.....

﴿الفهرس﴾

٩٧٨	٢-١٠-٨٤- منح: تَمْحُنِي الْغُفْرَانَ.....
٩٧٨	٢-١٠-٨٥- منن: اٰمِنٌ عَلٰى بِالْمَغْفِرَةِ.....
٩٧٨	٢-١٠-٨٦- مهد: مَهْدِيٍّ وَ اَعْنِيْ عَلٰى اسْتِغْفَارِكَ.....
٩٧٨	٢-١٠-٨٧- نجز: اَنْجِزْ لِيْ مَا وَعَدْتَنِيْ مِنَ الْمَغْفِرَةِ.....
٩٨٠	٢-١٠-٨٨- نزل: اَنْزِلْ عَلٰى مَغْفِرَتِكَ.....
٩٨٠	٢-١٠-٨٩- نشر: اَنْشُرْ عَلٰى مَغْفِرَتِكَ.....
٩٨٠	٢-١٠-٩٠- نظر: اَنْظُرْ اِلٰى نَمٍّ لَا تَصْرِفُهُ اِلَّا بِمَغْفِرَتِكَ، اَنْظُرْ اِلٰى بِالْمَغْفِرَةِ وَ.....
٩٨٠	٢-١٠-٩١- نيل: اَسْأَلُكَ بَلَاغًا اَنَالَ بِهِ مَغْفِرَتَكَ.....
٩٨٠	٢-١٠-٩٢- هلك: لَا تُهْلِكْنِيْ غَمًّا حَتّٰى تَغْفِرَ لِيْ.....
٩٨٠	٢-١٠-٩٣- هلل: اَللّٰهُمَّ اَهْلِلْهُ عَلَيْنَا بِيَمْنٍ وَ مَغْفِرَةٍ.....
٩٨٢	٢-١٠-٩٤- وثق: وَثِقْتُ بِكَ رَبِّ فِى الْمَغْفِرَةِ لِيْ.....
٩٨٢	٢-١٠-٩٥- وجب: اَوْجِبْ لِيْ مِنَ الْمَغْفِرَةِ، اَوْجِبْ اِلَى الْمَغْفِرَةِ.....
٩٨٢	٢-١٠-٩٦- وجه: اَتَوَجَّهْ اِلَيْكَ فِى غُفْرَانٍ دُنُوْبِيْ، تَوَجَّهْتُ اِلَى رَبِّىْ فِى مَغْفِرَةِ دُنُوْبِيْ وَ.....
٩٨٤	٢-١٠-٩٧- ودع: لَا تَدْعُ لَنَا ذَنْبًا اِلَّا غَفَرْتَهُ، لَا تَدْعُ لِيْ ذَنْبًا اِلَّا غَفَرْتَهُ.....
٩٨٤	٢-١٠-٩٨- وسع: اَوْسِعْ عَلٰى خَطَايَاىْ بِمَغْفِرَتِكَ.....
٩٨٤	٢-١٠-٩٩- وسل: اَتَوَسَّلُ اِلَى اللّٰهِ فِى غُفْرَانٍ حَوْبَتِيْ، اَتَوَسَّلُ بِاقْرَبِ صِفَاتِكَ اِلَى الْغُفْرَانِ.....
٩٨٤	٢-١٠-١٠٠- وصل: تَوْصِلْ اِلَيْهَا لَذَّةَ غُفْرَانِكَ.....
٩٨٤	٢-١٠-١٠١- وفد: اِلَى مَغْفِرَتِكَ وَفَدْتُ.....
٩٨٤	٢-١٠-١٠٢- وفر: اَنْ تُؤَفِّرَ حَظِّيْ مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ تَغْفِرُهُ.....
٩٨٤	٢-١٠-١٠٣- وكل: عَلٰى غُفْرَانِكَ اَتَكَلَّمْتُ.....
٩٨٤	٢-١٠-١٠٤- ولي: اَوْلِيْنِيْ فِى آخِرِهِ بِمَغْفِرَتِكَ.....
٩٨٤	٢-١٠-١٠٥- وهب: هَبْ لِيْ الْمَغْفِرَةَ، اَنْ يَهَبَ لَنَا مَغْفِرَةً.....
٩٨٤	٢-١٠-١٠٦- ياس: لَا تُؤَيِّسْنِيْ مِنْ مَغْفِرَتِكَ.....
٩٨٨	الفصلُ الثَّالِثُ: مَا يَجِبُ اَنْ يَسْتَغْفِرَ مِنْهُ.....
٩٨٨	٣-١- مِنْ غَيْرِ ذَنْبٍ.....
٩٨٨	٣-٢- مِنَ الْكُلِّ.....
٩٨٨	٣-٢-١- مَا كَانَ وَ مَا يَكُونُ.....
٩٨٨	٣-٢-٢- كُلُّ مَجْلِسٍ.....
٩٩٠	٣-٢-٣- كُلُّ شُغْلٍ يَغْيِرُ طَاعَةَ اللّٰهِ وَ.....
٩٩٠	٣-٢-٤- كُلُّ مَا مِنْهُ.....
٩٩٠	٣-٢-٥- كُلُّ مَا اَمْلَكَ.....
٩٩٠	٣-٢-٦- مَا اَكْتَسَبْنَاهُ، الْمَكْسَبُ.....
٩٩٠	٣-٢-٧- مَا اقْتَرَفْنَا.....

﴿فهرست﴾

۹۷۹	۲-۱۰-۸۴. بخشیدن: آمرزش به من ببخش.....
۹۷۹	۲-۱۰-۸۵. مَنّت گذاشتن: بر من مَنّت گذار و مرا بیامرز.....
۹۷۹	۲-۱۰-۸۶. آماده کردن: شرایط را برایم آماده کن و بر دریافت آمرزش کمکم کن.....
۹۷۹	۲-۱۰-۸۷. وفا کردن: آنچه از آمرزش وعده داده‌ای وفا کن.....
۹۸۱	۲-۱۰-۸۸. نازل کردن: آمرزش را بر من فرود آور.....
۹۸۱	۲-۱۰-۸۹. منتشر کردن: آمرزش را بر من منتشر کن.....
۹۸۱	۲-۱۰-۹۰. نگاه کردن: به من بنگر و آنگاه نگاهت را جز با آمرزیدن از من برنگردان.....
۹۸۱	۲-۱۰-۹۱. دست یافتن: خبری ده که بدانم به آمرزش دست یافته‌ام.....
۹۸۱	۲-۱۰-۹۲. هلاکت: از گرفتاری مرا نهمیران مگر آنکه مرا بیامرزی.....
۹۸۱	۲-۱۰-۹۳. هلال ماه: خدایا هلال این ماه را با برکت و آمرزش بر ما بتابان.....
۹۸۳	۲-۱۰-۹۴. اطمینان: پروردگارا اطمینان دارم که مرا می‌آمرزی.....
۹۸۳	۲-۱۰-۹۵. واجب کردن: مرا مستوجب آمرزش قرار بده.....
۹۸۳	۲-۱۰-۹۶. رو کردن: به تو رو می‌کنم که گناه را بیامرزی، به پروردگارم رومی‌کنم تا گناه را بیامزد.....
۹۸۵	۲-۱۰-۹۷. باقی گذاشتن: گناهی بر ما باقی مگذار مگر آنکه آن را بیامرزی.....
۹۸۵	۲-۱۰-۹۸. گسترش: آمرزش را به همه‌ی خطاهایم بگستران.....
۹۸۵	۲-۱۰-۹۹. توسل: برای آمرزش گناهانم به خدا متوسل می‌شوم.....
۹۸۵	۲-۱۰-۱۰۰. رسیدن: لذت آمرزش را به او برسان.....
۹۸۷	۲-۱۰-۱۰۱. وارد شدن: به خوان آمرزش وارد شده‌ام.....
۹۸۷	۲-۱۰-۱۰۲. فراوان کردن: بهرام را از آمرزشی که بر هر گناهی می‌دهی فراوان ساز.....
۹۸۷	۲-۱۰-۱۰۳. تکیه کردن: بر آمرزش تکیه کرده‌ام.....
۹۸۷	۲-۱۰-۱۰۴. سرپرستی: در پایان با آمرزش سرپرستی‌ام کن.....
۹۸۷	۲-۱۰-۱۰۵. بخشیدن: آمرزش را به من ببخش، آمرزش را به ما ببخش.....
۹۸۷	۲-۱۰-۱۰۶. ناامیدی: مرا از آمرزش ناامید نکن.....
۹۸۹	فصل سوم: اموری که باید از آن آمرزش خواست.....
۹۸۹	۳-۱. حتی بدون گناه.....
۹۸۹	۳-۲. از همه چیز.....
۹۸۹	۳-۲-۱. از هرچه هست و هرچه خواهد بود.....
۹۸۹	۳-۲-۲. هر مجلسی.....
۹۹۱	۳-۲-۳. هر مشغولیتی به غیر از فرمانبرداری خدا.....
۹۹۱	۳-۲-۴. هرچه از ماست.....
۹۹۱	۳-۲-۵. هرچه داریم.....
۹۹۱	۳-۲-۶. هرچه به دست آورده‌ایم.....
۹۹۱	۳-۲-۷. هر آنچه انجام داده‌ایم.....

﴿الفهرس﴾

٩٩٠	٣-٢-٨	مَا نَظَرْتُ إِلَيْهِ عَيْنَانَا وَمَا مَسَّتْ إِلَيْهِ قَدَمَيْنَا وَأَصْنَعِي إِلَيْهِ سَمْعُنَا وَبَاشِرُهُ جِلْدُنَا.....
٩٩٠	٣-٢-٩	مَا يَرَى.....
٩٩٢	٣-٢-١٠	مَا يَعْلَمُ مِنْهُ.....
٩٩٤	٣-٢-١١	مَا مَضَى فِي عِلْمِ اللَّهِ.....
٩٩٤	٣-٢-١٢	مَا أَطْلَعَ اللَّهُ عَلَيْهِ مِنَّا وَخَفِيَ عَلَى الْخَلْقِ.....
٩٩٤	٣-٢-١٣	مَا قَدْ سَلَفَ.....
٩٩٤	٣-٢-١٤	مَا قَدَّمْنَا وَمَا أَخَّرْنَا.....
٩٩٨	٣-٢-١٥	مَا خَفِيَ عَلَى الْآدَمِيِّينَ.....
٩٩٨	٣-٢-١٦	مَا خَفِيَ عَلَى النَّاسِ.....
٩٩٨	٣-٢-١٧	مَا لَا يَعْلَمُونَ.....
٩٩٨	٣-٢-١٨	مَا أَسْرَرْنَا وَمَا أَعْلَنَّا.....
١٠٠٢	٣-٣	الذَّنْبُ.....
١٠٠٢	٣-٣-١	كُلُّ الذُّنُوبِ.....
١٠٠٤	٣-٣-٢	كُلُّ الذَّنْبِ.....
١٠٣٦	٣-٣-٣	ذَنْبٌ.....
١٠٣٨	٣-٣-٤	ذَنْبٌ ذَنْبٌ.....
١٠٣٨	٣-٣-٥	جَمِيعُ الذُّنُوبِ.....
١٠٤٠	٣-٣-٦	ذُنُوبُنَا أَجْمَعِينَ.....
١٠٤٠	٣-٣-٧	ذُنُوبُ السِّرِّ.....
١٠٤٠	٣-٣-٨	ذُنُوبُ الْغَلَايَةِ.....
١٠٤٠	٣-٣-٩	ذُنُوبُ اللَّيْلِ.....
١٠٤٢	٣-٣-١٠	ذُنُوبُ النَّهَارِ.....
١٠٤٢	٣-٣-١١	مَا سَتَرَ اللَّهُ مِنْ غَيْرِهِ مِنْ ذَنْبٍ.....
١٠٤٢	٣-٣-١٢	مَا خَفِيَ مِنْ ذُنُوبِنَا وَمَا عَلَنَ.....
١٠٤٢	٣-٣-١٣	لِلْجَهَالَاتِ مِنْ ذُنُوبِنَا.....
١٠٤٢	٣-٣-١٤	ذَنْبٌ لَمْ يَطْلَعْ عَلَيْهِ غَيْرُهُ.....
١٠٤٤	٣-٣-١٥	مَا أَذْنَبْنَا.....
١٠٤٤	٣-٣-١٦	مَا صَعَنَّا مِنَ الذُّنُوبِ.....
١٠٤٤	٣-٣-١٧	الذَّنْبُ.....
١٠٤٦	٣-٣-١٨	ذَنْبٌ.....
١٠٤٨	٣-٣-١٩	الذَّنْبُ الَّذِي.....
١٠٥٠	٣-٣-٢٠	ذَنْبِي.....
١٠٥٢	٣-٣-٢١	ذَنْبِنَا.....
١٠٥٢	٣-٣-٢٢	ذَنْبِكَ.....

﴿ فهرست ﴾

۳-۲-۸	هرآن چه چشمانم بدان نگریسته و پاهایم به سوی آن گام برداشته و گوش هایم آن را شنیده و پوستم آن را لمس کرده باشد.....	۹۹۱
۳-۲-۹	آنچه دیده ای.....	۹۹۱
۳-۲-۱۰	آنچه از ما می دانی.....	۹۹۳
۳-۲-۱۱	آنچه در علم توست.....	۹۹۵
۳-۲-۱۲	آنچه از آن بر من آگاهی و بر آفریدگانت پنهان است.....	۹۹۵
۳-۲-۱۳	آنچه گذشته است.....	۹۹۵
۳-۲-۱۴	آنچه پیش فرستادیم و آنچه پس خواهیم فرستاد.....	۹۹۵
۳-۲-۱۵	آنچه بر آدمیان پنهان است.....	۹۹۹
۳-۲-۱۶	آنچه بر مردمان پنهان است.....	۹۹۹
۳-۲-۱۷	آنچه نمی دانند.....	۹۹۹
۳-۲-۱۸	آنچه در خفا و آنچه آشکارا انجام دادیم.....	۹۹۹
۳-۳	گناه.....	۱۰۰۳
۳-۳-۱	همه ی گناهان.....	۱۰۰۳
۳-۳-۲	هر گناهی.....	۱۰۰۵
۳-۳-۳	گناهی.....	۱۰۳۷
۳-۳-۴	گناه به گناه.....	۱۰۳۹
۳-۳-۵	همه ی گناهان.....	۱۰۳۹
۳-۳-۶	همه ی گناهان.....	۱۰۴۱
۳-۳-۷	گناهان مخفی.....	۱۰۴۱
۳-۳-۸	گناهان آشکار.....	۱۰۴۱
۳-۳-۹	گناهان شب.....	۱۰۴۱
۳-۳-۱۰	گناهان روز.....	۱۰۴۳
۳-۳-۱۱	گناهی که از جز خودت پوشاندی.....	۱۰۴۳
۳-۳-۱۲	گناهان مخفی و آشکار.....	۱۰۴۳
۳-۳-۱۳	از گناهانی که بر آن آگاهی نداریم.....	۱۰۴۳
۳-۳-۱۴	گناهی که جز او کسی بر آن آگاهی ندارد.....	۱۰۴۳
۳-۳-۱۵	گناهی که مرتکب شده ایم.....	۱۰۴۵
۳-۳-۱۶	گناهی که مرتکب شده ایم.....	۱۰۴۵
۳-۳-۱۷	گناه.....	۱۰۴۵
۳-۳-۱۸	گناهی.....	۱۰۴۷
۳-۳-۱۹	گناهی که.....	۱۰۴۹
۳-۳-۲۰	گناه.....	۱۰۵۱
۳-۳-۲۱	گناه ما.....	۱۰۵۳
۳-۳-۲۲	گناه تو.....	۱۰۵۳

الفهرس

١٠٥٤.....	٣-٣-٢٣..... ذَنْبُهُ
١٠٥٦.....	٣-٣-٢٤..... ذَنْبُهُمْ
١٠٥٨.....	٣-٣-٢٥..... الذُّنُوبُ
١٠٦٢.....	٣-٣-٢٦..... ذُنُوبٌ
١٠٦٤.....	٣-٣-٢٧..... ذُنُوبُ الَّتِي
١٠٧٠.....	٣-٣-٢٨..... ذُنُوبِي
١٠٧٨.....	٣-٣-٢٩..... ذُنُوبَنَا
١٠٨٠.....	٣-٣-٣٠..... ذُنُوبِكُ
١٠٨٢.....	٣-٣-٣١..... ذُنُوبِكُمْ
١٠٨٤.....	٣-٣-٣٢..... ذُنُوبُهُ
١٠٨٦.....	٣-٣-٣٣..... ذُنُوبُهُمْ
١٠٨٨.....	٣-٣-٣٤..... الذَّنْبُ الْعَظِيمُ
١٠٩٠.....	٣-٣-٣٥..... ذَنْبِي الْعَظِيمُ
١٠٩٠.....	٣-٣-٣٦..... الذُّنُوبُ الْعَظِيمَةُ
١٠٩٠.....	٣-٣-٣٧..... الذُّنُوبُ الْعَظَامُ
١٠٩٢.....	٣-٣-٣٨..... عَظِيمُ الذُّنُوبِ
١٠٩٢.....	٣-٣-٣٩..... عَظِيمُ ذُنُوبِي
١٠٩٢.....	٣-٣-٤٠..... الْعَظِيمُ مِنْ ذُنُوبِي
١٠٩٢.....	٣-٣-٤١..... لِلْجَمَّاتِ مِنْ ذُنُوبِنَا
١٠٩٢.....	٣-٣-٤٢..... الْكَثِيرُ مِنَ الذُّنُوبِ وَالْقَلِيلُ
١٠٩٤.....	٣-٣-٤٣..... الذُّنُوبُ مِثْلُ عَدَدِ النُّجُومِ
١٠٩٤.....	٣-٣-٤٤..... مَنْ عَمِلَ حَسَنَاتٍ دُنْيَا ذُنُوبًا
١٠٩٤.....	٣-٣-٤٥..... كَثْرَةُ الذُّنُوبِ
١٠٩٤.....	٣-٣-٤٦..... قَلِيلُ الذُّنُوبِ
١٠٩٦.....	٣-٣-٤٧..... أَهْلُ الذُّنُوبِ
١٠٩٦.....	٣-٣-٤٨..... الْعُكُوفُ عَلَى الذَّنْبِ
١٠٩٦.....	٣-٣-٤٩..... ذَنْبٌ كَبِيرٌ
١٠٩٦.....	٣-٣-٥٠..... كِبَائِرُ الذُّنُوبِ
١٠٩٦.....	٣-٣-٥١..... كَبِيرَةٌ وَصَغِيرَةٌ
١١٠٠.....	٣-٣-٥٢..... ذَنْبٌ صَغِيرٌ
١١٠٠.....	٣-٣-٥٣..... ذَنْبًا مُخِطًا
١١٠٠.....	٣-٣-٥٤..... مُقْطَعَاتُ الذُّنُوبِ
١١٠٠.....	٣-٣-٥٥..... مُوَبِقَاتُ الذُّنُوبِ
١١٠٠.....	٣-٣-٥٦..... السَّالِفُ مِنْ ذَنْبِي
١١٠٠.....	٣-٣-٥٧..... قَدْ سَلَفَ مِنْ ذُنُوبِي

﴿ فهرست ﴾

۱۰۵۵.....	۳-۳-۲۳ گناه او.....
۱۰۵۷.....	۳-۳-۲۴ گناه ایشان.....
۱۰۵۹.....	۳-۳-۲۵ گناهان.....
۱۰۶۳.....	۳-۳-۲۶ گناهانی.....
۱۰۶۵.....	۳-۳-۲۷ گناهانی که.....
۱۰۷۱.....	۳-۳-۲۸ گناهانم.....
۱۰۷۹.....	۳-۳-۲۹ گناهانم.....
۱۰۸۱.....	۳-۳-۳۰ گناهانت.....
۱۰۸۳.....	۳-۳-۳۱ گناهانتان.....
۱۰۸۵.....	۳-۳-۳۲ گناهانش.....
۱۰۸۷.....	۳-۳-۳۳ گناهانشان.....
۱۰۸۹.....	۳-۳-۳۴ گناه بزرگ.....
۱۰۹۱.....	۳-۳-۳۵ گناه بزرگم.....
۱۰۹۱.....	۳-۳-۳۶ گناه بزرگ.....
۱۰۹۱.....	۳-۳-۳۷ گناهان بزرگ.....
۱۰۹۳.....	۳-۳-۳۸ گناهان بزرگ.....
۱۰۹۳.....	۳-۳-۳۹ گناه بزرگم.....
۱۰۹۳.....	۳-۳-۴۰ گناه بزرگ من.....
۱۰۹۳.....	۳-۳-۴۰ برای گناهان بزرگمان.....
۱۰۹۳.....	۳-۳-۴۲ گناهان بسیار و اندک.....
۱۰۹۵.....	۳-۳-۴۳ گناهانی به تعداد ستارگان.....
۱۰۹۵.....	۳-۳-۴۴ کسی که آن قدر گناه کند تا دنیا را پر کند.....
۱۰۹۵.....	۳-۳-۴۵ گناهان بسیار.....
۱۰۹۵.....	۳-۳-۴۶ گناهان اندک.....
۱۰۹۷.....	۳-۳-۴۷ اهل گناه.....
۱۰۹۷.....	۳-۳-۴۸ استقرار بر گناه.....
۱۰۹۷.....	۳-۳-۴۹ گناه بزرگ.....
۱۰۹۷.....	۳-۳-۵۰ گناهان بزرگ.....
۱۰۹۷.....	۳-۳-۵۱ گناه بزرگ و گناه کوچک.....
۱۱۰۱.....	۳-۳-۵۲ گناه کوچک.....
۱۱۰۱.....	۳-۳-۵۳ گناه از بین برنده‌ی حسنات.....
۱۱۰۱.....	۳-۳-۵۴ گناهان بزرگ.....
۱۱۰۱.....	۳-۳-۵۵ گناهان هلاک‌کننده.....
۱۱۰۱.....	۳-۳-۵۶ گناهان گذشته‌ام.....
۱۱۰۱.....	۳-۳-۵۷ گناهان گذشته‌ام.....

﴿الفهرس﴾

١١٠٠.....	٣-٣-٥٨- مَا سَلَفَ مِنْ ذُنُوبِي.....
١١٠٢.....	٣-٣-٥٩- مَا سَلَفَ ذُنُوبُنَا.....
١١٠٢.....	٣-٣-٦٠- مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ وَ مَا تَأَخَّرَ.....
١١٠٤.....	٣-٣-٦١- مَا تَقَدَّمَ مِنْهَا وَ مَا تَأَخَّرَ مِنْ ذُنُوبِي.....
١١٠٦.....	٣-٣-٦٢- مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَ مَا تَأَخَّرَ.....
١١٠٦.....	٣-٣-٦٣- مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذُنُوبِنَا وَ مَا تَأَخَّرَ.....
١١٠٨.....	٣-٣-٦٤- مَا مَضَى مِنْ ذُنُوبِي.....
١١٠٨.....	٣-٤- الإِثْمُ، الْوِزْرُ، الْحَوْبَةُ، الْخَطَأُ، الْخَطِيئَةُ، الْمُحْرَمَاتُ وَ.....
١١٠٨.....	٣-٤-١- الإِثْمُ.....
١١١٠.....	٣-٤-٢- الْوِزْرُ.....
١١١٢.....	٣-٤-٣- الْحَوْبَةُ.....
١١١٢.....	٣-٤-٤- الْخَطَأُ، الْخَطِيئَةُ.....
١١٣٦.....	٣-٤-٥- الْحَرَامُ (مُحْرَمَاتُ).....
١١٣٨.....	٣-٤-٦- مُحْرَمَاتُ الصَّوْمِ.....
١١٣٨.....	٣-٤-٦-١- مَنْ لَامَسَ جَارِيَةً فِي شَهْرِ رَمَضَانَ فَأَمْدَى.....
١١٤٠.....	٣-٤-٦-٢- مَنْ نَامَ عَلَى الْإِخْتِلَامِ مُتَعَمِّدًا فِي شَهْرِ رَمَضَانَ حَتَّى أَصْبَحَ.....
١١٤٠.....	٣-٤-٦-٣- الْقِيءُ.....
١١٤٠.....	٣-٤-٧- مُحْرَمَاتُ الْإِحْرَامِ.....
١١٤٠.....	٣-٤-٧-١- مَسُّ الطَّيِّبِ.....
١١٤٠.....	٣-٤-٧-٢- إِنْ قَبِلَ امْرَأَتُهُ عَلَى شَهْوَةٍ فَأَمْنَى.....
١١٤٠.....	٣-٤-٧-٣- أَكْلُ الزَّعْفَرَانِ.....
١١٤٠.....	٣-٤-٦-٤- مَنْ أَفَاضَ إِلَى الْبَيْتِ فَعَلَبَتْ عَيْنَاهُ حَتَّى أَصْبَحَ.....
١١٤٠.....	٣-٤-٨- الْجُرْمُ.....
١١٤٤.....	٣-٤-٩- الْجَرِيرَةُ.....
١١٤٤.....	٣-٤-١٠- الْجَنَائِةُ.....
١١٤٦.....	٣-٤-١١- الْعَصْيَانُ.....
١١٥٦.....	٣-٤-١٢- الظُّلْمُ.....
١١٧٠.....	٣-٤-١٣- الْجَوْرُ عَلَى النَّفْسِ.....
١١٧٠.....	٣-٤-١٤- الْإِسْرَافُ عَلَى النَّفْسِ.....
١١٧٢.....	٣-٤-١٥- التَّهَوُّرُ.....
١١٧٢.....	٣-٤-١٦- الْجُرَافَةُ.....
١١٧٤.....	٣-٤-١٧- الْخِيَانَةُ.....
١١٧٤.....	٣-٤-١٨- الْفِسْقُ وَ الْفُسُوقُ.....
١١٧٤.....	٣-٤-١٩- الضَّلَالَةُ.....
١١٧٤.....	٣-٤-٢٠- سُلُوكُ سَبِيلِ الْمُرْتَجِّ.....

﴿فهرست﴾

۱۱۰۱.....	۳-۳-۵۸ گناهان گذشته‌ام.....
۱۱۰۳.....	۳-۳-۵۹ گناهان گذشته‌ی ما.....
۱۱۰۳.....	۳-۳-۶۰ گناهان پیشین و گناهان پسین من.....
۱۱۰۵.....	۳-۳-۶۱ گناهان پیشین و گناهان پسین.....
۱۱۰۷.....	۳-۳-۶۲ گناهان پیشین و گناهان پسین او.....
۱۱۰۷.....	۳-۳-۶۳ گناهان پیشین و گناهان پسین ما.....
۱۱۰۹.....	۳-۳-۶۴ گناهان گذشته‌ام.....
۱۱۰۹.....	۳-۴ گناه، گناه سنگین، معصیت، خطا، حرام‌ها و.....
۱۱۰۹.....	۳-۴-۱ گناه.....
۱۱۱۱.....	۳-۴-۲ گناه سنگین.....
۱۱۱۳.....	۳-۴-۳ معصیت.....
۱۱۱۳.....	۳-۴-۴ خطا.....
۱۱۳۷.....	۳-۴-۵ حرام.....
۱۱۳۹.....	۳-۴-۶ باطل‌کنندگان روزه.....
۱۱۳۹.....	۳-۴-۶-۱ آن‌که در ماه مبارک رمضان با زنی تماس جنسی کند.....
۱۱۴۱.....	۳-۴-۶-۲ آن‌که عمداً در ماه رمضان درحال احتلام بخوابد تا صبح شود.....
۱۱۴۱.....	۳-۴-۶-۳ تهوع.....
۱۱۴۱.....	۳-۴-۷ آنچه درحال احرام جایز نیست.....
۱۱۴۱.....	۳-۴-۷-۱ استفاده از بوی خوش.....
۱۱۴۱.....	۳-۴-۷-۲ بوسیدن همسر با شهوت.....
۱۱۴۱.....	۳-۴-۷-۳ خوردن زعفران.....
۱۱۴۱.....	۳-۴-۷-۴ آن‌که به‌سوی بیت الله حرکت کند ولی خوابش ببرد تا صبح شود.....
۱۱۴۱.....	۳-۴-۸ جرم.....
۱۱۴۵.....	۳-۴-۹ بزه.....
۱۱۴۵.....	۳-۴-۱۰ جنایت.....
۱۱۴۷.....	۳-۴-۱۱ نافرمانی.....
۱۱۵۷.....	۳-۴-۱۲ ستم.....
۱۱۷۱.....	۳-۴-۱۳ ظلم به نفس.....
۱۱۷۱.....	۳-۴-۱۴ ظلم و اسراف به نفس.....
۱۱۷۳.....	۳-۴-۱۵ بی‌باکی.....
۱۱۷۳.....	۳-۴-۱۶ جرأت.....
۱۱۷۵.....	۳-۴-۱۷ خیانت.....
۱۱۷۵.....	۳-۴-۱۸ فسق.....
۱۱۷۵.....	۳-۴-۱۹ گمراهی.....
۱۱۷۵.....	۳-۴-۲۰ پیمودن راه‌های پر پیچ و خم و لغزنده.....

﴿الفهرس﴾

١١٧٦.....	٣-٤-٢١- التَّدَاخُصُّ لِلشَّقَوَةِ
١١٧٦.....	٣-٤-٢٢- اللَّمَمُ
١١٧٦.....	٣-٤-٢٣- خُطُوتُ الشَّيْطَانِ
١١٧٦.....	٣-٥- مَا كَرِهَ اللَّهُ، مَا يُؤَاخِذُهُ اللَّهُ، مَا يُسَخِّطُ اللَّهُ
١١٧٦.....	٣-٥-١- مَا كَرِهَ اللَّهُ
١١٧٦.....	٣-٥-٢- مَا يُؤَاخِذُهُ اللَّهُ
١١٧٦.....	٣-٥-٣- مَا يُسَخِّطُ اللَّهُ
١١٧٦.....	٣-٦- الإِصْرَارُ، الْعَوْدُ، الْعَمْدُ، التَّمَرُّدُ، الْعِنَادُ و...
١١٧٦.....	٣-٦-١- الإِصْرَارُ
١١٧٨.....	٣-٦-٢- الْعَوْدُ
١١٨٤.....	٣-٦-٣- الْعَمْدُ
١١٨٨.....	٣-٦-٤- التَّمَرُّدُ
١١٨٨.....	٣-٦-٥- الْعِنَادُ
١١٨٨.....	٣-٦-٦- الْمُكَابَرَةُ (الْعِنَادُ وَ الْعَدَاوَةُ)
١١٨٨.....	٣-٦-٧- الْبَغْيُ (مَا اكْتَسَبَتْهُ الْيَدُ الْبَاغِيَّةُ)
١١٨٨.....	٣-٦-٨- الْجُحُودُ
١١٨٨.....	٣-٦-٩- الرَّدُّ عَلَى اللَّهِ
١١٩٠.....	٣-٦-١٠- الْعَدَاوَةُ
١١٩٠.....	٣-٦-١١- الصَّنَدُ
١١٩٠.....	٣-٧- الْحَدَثُ، الْعَيْبُ، الْعَارُ وَ الشَّنَارُ، الْقَذْحُ، الشَّرُّ، الْإِسَاءَةُ، الْفَاحِشَةُ، الْقَبِيحُ
١١٩٠.....	٣-٧-١- الْحَدَثُ
١١٩٢.....	٣-٧-٢- الْعَيْبُ
١١٩٢.....	٣-٧-٣- الْعَارُ وَ الشَّنَارُ
١١٩٢.....	٣-٧-٤- الْقَذْحُ
١١٩٢.....	٣-٧-٥- الشَّرُّ
١١٩٢.....	٣-٧-٦- الْإِسَاءَةُ
١٢٠٨.....	٣-٧-٧- الْفَاحِشَةُ
١٢١٠.....	٣-٧-٨- الْقَبِيحُ
١٢١٢.....	٣-٨- التَّفْرِيطُ، تَضْيِيعُ الْفَرَائِضِ، التَّقْصِيرُ فِي الْعِبَادَةِ، النِّقْصُ، التَّوَانِي فِي الْفَرَائِضِ، التَّبَاخُسُ، التَّهَاوُنُ
١٢١٢.....	٣-٨-١- التَّفْرِيطُ
١٢١٢.....	٣-٨-٢- تَضْيِيعُ الْفَرَائِضِ
١٢١٤.....	٣-٨-٣- التَّقْصِيرُ فِي الْعِبَادَةِ
١٢١٦.....	٣-٨-٤- النِّقْصُ
١٢١٦.....	٣-٨-٥- التَّوَانِي فِي الْفَرَائِضِ

﴿فهرست﴾

۱۱۷۷.....	۳-۴-۲۱- لغزش به پرتگاه شقاوت.....
۱۱۷۷.....	۳-۴-۲۲- گناهان کوچک.....
۱۱۷۷.....	۳-۴-۲۳- گام‌های شیطان.....
۱۱۷۷.....	۳-۵- آنچه خدا نمی‌پسندد، آنچه خدا بر آن مؤاخذه می‌کند، آنچه خدا را به خشم می‌آورد.....
۱۱۷۷.....	۳-۵-۱- آنچه خدا نمی‌پسندد.....
۱۱۷۷.....	۳-۵-۲- آنچه خدا بر آن مؤاخذه می‌کند.....
۱۱۷۷.....	۳-۵-۳- آنچه خدا را به خشم می‌آورد.....
۱۱۷۷.....	۳-۶- اصرار، بازگشت به گناه، گناه عمدی، نافرمانی، دشمنی.....
۱۱۷۷.....	۳-۶-۱- اصرار.....
۱۱۷۹.....	۳-۶-۲- بازگشت به گناه.....
۱۱۸۵.....	۳-۶-۳- گناه عمدی.....
۱۱۸۹.....	۳-۶-۴- نافرمانی.....
۱۱۸۹.....	۳-۶-۵- دشمنی.....
۱۱۸۹.....	۳-۶-۶- گردن‌فرازی (دشمنی و سرسختی).....
۱۱۸۹.....	۳-۶-۷- سرکشی (آنچه با دستان سرکش به دست می‌آید).....
۱۱۸۹.....	۳-۶-۸- انکار.....
۱۱۸۹.....	۳-۶-۹- ردّ آنچه خداوند فرموده است.....
۱۱۹۱.....	۳-۶-۱۰- دشمنی.....
۱۱۹۱.....	۳-۶-۱۱- ایجاد مانع.....
۱۱۹۱.....	۳-۷- گناه کوچک، عیب، عار و ننگ، شر، بدی، زشتی.....
۱۱۹۱.....	۳-۷-۱- گناه کوچک.....
۱۱۹۳.....	۳-۷-۲- عیب.....
۱۱۹۳.....	۳-۷-۳- عار و ننگ.....
۱۱۹۳.....	۳-۷-۴- عیب.....
۱۱۹۳.....	۳-۷-۵- شر.....
۱۱۹۳.....	۳-۷-۶- بدی.....
۱۲۰۹.....	۳-۷-۷- زشتی.....
۱۲۱۱.....	۳-۷-۸- زشتی.....
۱۲۱۳.....	۳-۸- کوتاهی، ضایع کردن واجبات، کوتاهی در انجام عبادات، نقص، سستی در انجام واجبات، کم‌کاری، سستی.....
۱۲۱۳.....	۳-۸-۱- کوتاهی.....
۱۲۱۳.....	۳-۸-۲- ضایع کردن واجبات.....
۱۲۱۵.....	۳-۸-۳- کوتاهی در انجام عبادات.....
۱۲۱۷.....	۳-۸-۴- نقص، کاستی.....
۱۲۱۷.....	۳-۸-۵- سستی در انجام واجبات.....

﴿الفهرس﴾

١٢١٦.....	٣٨٦- التَّبَاخُسُ
١٢١٦.....	٣٨٧- التَّهَاوُنُ
١٢١٦.....	٣٩- الزَّلَّةُ، العَثْرَةُ، رَمَزَاتُ الْأَلْحَاطِ وَ سَقَطَاتُ الْأَلْفَاطِ وَ هَفَوَاتُ اللِّسَانِ
١٢١٦.....	٣٩١- الزَّلَّةُ
١٢٢٠.....	٣٩٢- العَثْرَةُ
١٢٢٠.....	٣٩٣- رَمَزَاتُ الْأَلْحَاطِ وَ سَقَطَاتُ الْأَلْفَاطِ وَ شَهَوَاتُ الْجَنَانِ وَ هَفَوَاتُ اللِّسَانِ
١٢٢٢.....	٣١٠- الجَهْلُ، تَرَكَ الصَّلَاةَ فِي الْجَهَالَةِ، السَّهْوُ، الْغَفْلَةُ وَ...
١٢٢٢.....	٣١٠-١- الجَهْلُ
١٢٢٤.....	٣١٠-١-١- مَنْ تَرَكَ الصَّلَاةَ فِي جَهَالَتِهِ
١٢٢٤.....	٣١٠-٢- السَّهْوُ
١٢٢٤.....	٣١٠-٣- الْغَفْلَةُ
١٢٢٦.....	٣١٠-٤- الْهَزْلُ
١٢٢٦.....	٣١٠-٥- النَّسْيَانُ
١٢٣٠.....	٣١١- الْهَوَى، الشَّهْوَةُ
١٢٣٠.....	٣١١-١- مَا دَعَا الْإِنْسَانُ إِلَيْهِ الْهَوَى
١٢٣٠.....	٣١١-٢- الشَّهْوَةُ
١٢٣٠.....	٣١١-٢-١- مَا أَصَبَتْ مِنْ الشَّهَوَاتِ
١٢٣٠.....	٣١١-٢-٢- إِثَارُ الشَّهْوَةِ
١٢٣٠.....	٣١١-٢-٣- الْعَمَلُ بِالشَّهْوَةِ
١٢٣٠.....	٣١١-٢-٤- شَهَوَاتُ الْجَنَانِ
١٢٣٠.....	٣١١-٣- شَهْوَةُ الْفَرْجِ
١٢٣٠.....	٣١١-٣-١- الرِّثَا
١٢٣٢.....	٣١١-٣-٢- مَنْ وَقَعَ جَارِيَتُهُ قَبْلَ أَنْ يُسْتَبْرَأَ
١٢٣٢.....	٣١١-٣-٣- مَنْ وَقَعَ امْرَأَتَهُ وَ هِيَ حَائِضٌ
١٢٣٢.....	٣١١-٣-٤- مَنْ نَكَحَ امْرَأَتَهُ وَ هُوَ صَائِمٌ فِي رَمَضَانَ
١٢٣٢.....	٣١١-٣-٥- نَسِيَ أَنْ يَشْتَرِطَ حَتَّى وَقَعَهَا
١٢٣٢.....	٣١٢- الْعَقِيدَةُ الْبَاطِلَةُ، التَّحْدِيدُ، الْإِدْعَا، السَّبُّ لَعَلَى ﷺ
١٢٣٢.....	٣١٢-١- الْعَقِيدَةُ الْبَاطِلَةُ
١٢٣٤.....	٣١٢-٢- التَّحْدِيدُ
١٢٣٤.....	٣١٢-٣- مَا يَدْعُونَ
١٢٣٤.....	٣١٢-٤- إِدْعَاءُ الْكُذْبِ
١٢٣٤.....	٣١٢-٥- السَّبُّ لَعَلَى ﷺ
١٢٣٦.....	٣١٣- عِبَادَةُ الْأَصْنَامِ، الشُّرْكُ، الشُّرْكُ الْخَفِيُّ، التَّدْلِيسُ
١٢٣٦.....	٣١٣-١- عِبَادَةُ الْأَصْنَامِ

﴿فهرست﴾

۳۸۶- کم کاری.....	۱۲۱۷
۳۸۷- سستی.....	۱۲۱۷
۳-۹ لغزش، لغزش های دیدگان و سخنان و امیال و خواسته های دل و ناشایسته های گفتاری.....	۱۲۱۷
۳-۹۱- لغزش.....	۱۲۱۷
۳-۹۲- اشتباه.....	۱۲۲۱
۳-۹۳- لغزش های دیدگان و سخنان و امیال و خواسته های دل و ناشایسته های گفتاری.....	۱۲۲۱
۳-۱۰ نادانی، ترک نماز به علت عدم آگاهی، سهو و غفلت و.....	۱۲۲۳
۳-۱۰-۱ نادانی.....	۱۲۲۳
۳-۱۰-۱-۱ آن که به خاطر نادانی نماز را ترک کرده باشد.....	۱۲۲۵
۳-۱۰-۲ سهو و خطا.....	۱۲۲۵
۳-۱۰-۳ غفلت.....	۱۲۲۵
۳-۱۰-۴ گفتار بیهوده.....	۱۲۲۷
۳-۱۰-۵ فراموشی.....	۱۲۲۷
۳-۱۱ میل، شهوت.....	۱۲۳۱
۳-۱۱-۱ آنچه هوی و هوس ما را به آن می خواند.....	۱۲۳۱
۳-۱۱-۲ شهوت.....	۱۲۳۱
۳-۱۱-۲-۱ شهوتهایی که گرفتار آن شدم.....	۱۲۳۱
۳-۱۱-۲-۲ ترجیح دادن شهوت.....	۱۲۳۱
۳-۱۱-۲-۳ عمل بر مبنای خواهش های نفسانی.....	۱۲۳۱
۳-۱۱-۲-۴ امیال باطنی.....	۱۲۳۱
۳-۱۱-۳ شهوت جنسی.....	۱۲۳۱
۳-۱۱-۳-۱ زنا.....	۱۲۳۱
۳-۱۱-۳-۲ همبستر شدن با کنیز قبل از اطمینان از پاک بودن رحم [و اتمام عده].....	۱۲۳۳
۳-۱۱-۳-۳ همبستر شدن با زن حائض.....	۱۲۳۳
۳-۱۱-۳-۴ همبستر شدن با زن روزه دار.....	۱۲۳۳
۳-۱۱-۳-۵ همبستر شدن قبل از مشخص کردن شروط عقد.....	۱۲۳۳
۳-۱۲ عقیده ی باطل، محدود دانستن قدرت خداوند، ادعای باطل، ادعای دروغین، دشنام دادن به علی علیه السلام	۱۲۳۳
۳-۱۲-۱ عقیده ی باطل.....	۱۲۳۳
۳-۱۲-۲ محدود دانستن قدرت خداوند.....	۱۲۳۵
۳-۱۲-۳ ادعای باطل.....	۱۲۳۵
۳-۱۲-۴ ادعای دروغین.....	۱۲۳۵
۳-۱۲-۵ دشنام دادن به علی علیه السلام	۱۲۳۵
۳-۱۳ بت پرستی، شرک، شرک خفی، فریبکاری.....	۱۲۳۷
۳-۱۳-۱ بت پرستی.....	۱۲۳۷

﴿الفهرس﴾

١٢٣٦.....	٣-١٣-٢- الشُّرْكُ.....
١٢٣٨.....	٣-١٣-٣- الشُّرْكُ الْخَفِيُّ.....
١٢٣٨.....	٣-١٣-٤- التَّدْلِيسُ.....
١٢٣٨.....	٣-١٣-٥- مُخَالَفَةُ الْقَلْبِ وَ اللِّسَانِ.....
١٢٣٨.....	٣-١٣-٦- الْمُخَالَفَةُ (عَدَمُ الْإِخْلَاصِ).....
١٢٤٠.....	٣-١٣-٧- مَا عَرَضَ فِي الصَّدْرِ.....
١٢٤٠.....	٣-١٣-٨- الْإِضْمَارُ.....
١٢٤٢.....	٣-١٤- خُلْفُ الْوَعْدِ، عَدَمُ الْوَفَاءِ.....
١٢٤٢.....	٣-١٤-١- خُلْفُ الْوَعْدِ.....
١٢٤٢.....	٣-١٤-٢- عَدَمُ الْوَفَاءِ.....
١٢٤٤.....	٣-١٥- الْقَسَمُ، مَا وَأَيْتُ مِنْ نَفْسِي، مَا آلَيْتُ عَلَى نَفْسِي، حِنْثُ يَمِينٍ، اللَّغْوُ فِي الْإِيمَانِ.....
١٢٤٤.....	٣-١٥-١- الْقَسَمُ.....
١٢٤٤.....	٣-١٥-٢- مَا وَأَيْتُ مِنْ نَفْسِي.....
١٢٤٤.....	٣-١٥-٣- مَا آلَيْتُ عَلَى نَفْسِي.....
١٢٤٤.....	٣-١٥-٤- حِنْثُ يَمِينٍ.....
١٢٤٦.....	٣-١٥-٥- اللَّغْوُ فِي الْإِيمَانِ.....
١٢٤٦.....	٣-١٦- الْإِسْتِثْنَاءُ، الْبُخْلُ.....
١٢٤٦.....	٣-١٦-١- الْإِسْتِثْنَاءُ.....
١٢٤٦.....	٣-١٦-٢- الْبُخْلُ.....
١٢٤٦.....	٣-١٧- الْكَذِبُ، الْقَوْلُ، الْفُحْشُ، الْغَيْبَةُ، السَّعَايَةُ وَ الْإِغْوَاءُ.....
١٢٤٦.....	٣-١٧-١- الْكَذِبُ.....
١٢٤٨.....	٣-١٧-٢- الْقَوْلُ.....
١٢٤٨.....	٣-١٧-٣- الْفُحْشُ.....
١٢٤٨.....	٣-١٧-٤- الْغَيْبَةُ.....
١٢٤٨.....	٣-١٧-٥- السَّعَايَةُ وَ الْإِغْوَاءُ.....
١٢٥٠.....	٣-١٨- اللَّطْمُ، الضَّرْبُ، الْقَتْلُ.....
١٢٥٠.....	٣-١٨-١- اللَّطْمُ.....
١٢٥٠.....	٣-١٨-٢- الضَّرْبُ.....
١٢٥٠.....	٣-١٨-٣- الْقَتْلُ.....
١٢٥٢.....	الفصل الرابع: لَوَازِمُ الْإِسْتِغْفَارِ وَ شَرَائِطُ قَبُولِهِ.....
١٢٥٨.....	٤-١- جَامِعِيَةُ الْمَغْفَرَةِ.....
١٢٥٨.....	٤-١-١- عَدَمُ إِمْكَانِ الْمَعْرِفَةِ بِحْتِمِيَّةِ الْقَبُولِ لِلْمَغْفَرَةِ.....
١٢٥٨.....	٤-١-٢- إِنْ اللَّهَ يَغْفِرُ لِمَنْ يَشَاءُ.....

﴿ فهرست ﴾

۱۳۳۷.....	۳-۱۳-۲- شرک.....
۱۳۳۹.....	۳-۱۳-۳- شرک خفی.....
۱۳۳۹.....	۳-۱۳-۴- فریبکاری.....
۱۳۳۹.....	۳-۱۳-۵- مخالفت قلب با زبان.....
۱۳۳۹.....	۳-۱۳-۶- مخلوط شدن نیت عمل (عدم اخلاص).....
۱۳۴۱.....	۳-۱۳-۷- آنچه در سینه‌ام خطور می‌کند.....
۱۳۴۱.....	۳-۱۳-۸- نیت کردن.....
۱۳۴۳.....	۳-۱۴- خلف وعده، بی‌وفایی.....
۱۳۴۳.....	۳-۱۴-۱- خلف وعده.....
۱۳۴۳.....	۳-۱۴-۲- بی‌وفایی.....
۱۳۴۵.....	۳-۱۵- سوگند، آنچه با سوگند بر خود واجب کردم، آنچه با خود عهد کردم، شکستن سوگند، سوگند بیهوده و سست.....
۱۳۴۵.....	۳-۱۵-۱- سوگند.....
۱۳۴۵.....	۳-۱۵-۲- آنچه با سوگند بر خود واجب کردم.....
۱۳۴۵.....	۳-۱۵-۳- آنچه با خود عهد کردم.....
۱۳۴۵.....	۳-۱۵-۴- شکستن سوگند.....
۱۳۴۷.....	۳-۱۵-۵- سوگند بیهوده و سست.....
۱۳۴۷.....	۳-۱۶- ترجیح دادن خود بر دیگری، بخل.....
۱۳۴۷.....	۳-۱۶-۱- ترجیح دادن خود بر دیگری.....
۱۳۴۷.....	۳-۱۶-۲- بخل.....
۱۳۴۷.....	۳-۱۷- دروغ، بدزبانی و غیبت.....
۱۳۴۷.....	۳-۱۷-۱- دروغ.....
۱۳۴۹.....	۳-۱۷-۲- کلام.....
۱۳۴۹.....	۳-۱۷-۳- بدزبانی.....
۱۳۴۹.....	۳-۱۷-۴- غیبت.....
۱۳۴۹.....	۳-۱۷-۵- بدگویی و فریبکاری.....
۱۳۵۱.....	۳-۱۸- ضربه زدن به دیگری، کتک زدن، کشتن.....
۱۳۵۱.....	۳-۱۸-۱- ضربه زدن به دیگری.....
۱۳۵۱.....	۳-۱۸-۲- کتک زدن.....
۱۳۵۱.....	۳-۱۸-۳- کشتن.....
۱۳۵۹.....	فصل چهارم: مقدمات و شرایط استغفار و نیز شرایط پذیرش آن.....
۱۳۵۹.....	۴-۱- فراگیر بودن آمرزش.....
۱۳۵۹.....	۴-۱-۱- درک تام آمرزش و یقین به موقعیتی که استغفار حتماً مورد پذیرش قرار گیرد، برای بشر میسر نیست و ر.به: فصل ۱: قطعیت مغفرت.....
۱۳۵۹.....	۴-۱-۲- خداوند هر کس را بخواهد می‌آمرزد.....

﴿الفهرس﴾

١٢٥٨.....	٤-١-٣- لَعَلَّهُ (كُلُّ النَّاسِ) مَغْفُورٌ لَهُ.....
١٢٦٠.....	٤-٢- أَسْمَاءُ اللَّهِ الَّتِي بَعَثَ الْمَغْفِرَةَ.....
١٢٦٠.....	٤-٢-١- إِرَادَةُ اللَّهِ، إِرَادَةُ الْخَيْرِ.....
١٢٦٠.....	٤-٢-٢- هُوَ أَهْلُ الْمَغْفِرَةِ.....
١٢٦٠.....	٤-٢-٣- هُوَ أَوْلَى بِالْمَغْفِرَةِ.....
١٢٦٠.....	٤-٢-٤- هُوَ جَدِيرٌ بِالْمَغْفِرَةِ.....
١٢٦٢.....	٤-٢-٥- التَّذَكُّرُ.....
١٢٦٢.....	٤-٢-٦- الْجَلَالُ.....
١٢٦٢.....	٤-٢-٧- الْجُودُ.....
١٢٦٢.....	٤-٢-٨- الْجَلْمُ.....
١٢٦٢.....	٤-٢-٩- الدَّعْوَةُ.....
١٢٦٤.....	٤-٢-١٠- الرَّحْمَةُ.....
١٢٦٦.....	٤-٢-١١- شَأْنُهُ الْمَغْفِرَةُ.....
١٢٦٦.....	٤-٢-١٢- الطَّوْلُ.....
١٢٦٦.....	٤-٢-١٣- الْعَفْوُ.....
١٢٦٨.....	٤-٢-١٤- الْقُدْرَةُ.....
١٢٦٨.....	٤-٢-١٥- الْفَضْلُ.....
١٢٦٨.....	٤-٢-١٦- الْكَرَمُ.....
١٢٧٠.....	٤-٢-١٧- الْمَجْدُ.....
١٢٧٠.....	٤-٢-١٨- الْمَشِيَّةُ.....
١٢٧٠.....	٤-٢-١٩- الْمِنَّةُ.....
١٢٧٢.....	٤-٢-٢٠- النُّورُ.....
١٢٧٢.....	٤-٢-٢١- الْهَبَةُ.....
١٢٧٢.....	٤-٣- صِفَاتُ الْعَبْدِ أَمَامَ اللَّهِ.....
١٢٧٢.....	٤-٣-١- الْمَعْرِفَةُ وَالتَّوْحِيدُ وَ الْإِيمَانُ وَ الْيَقِينُ.....
١٢٧٢.....	٤-٣-١-١- الْمَعْرِفَةُ.....
١٢٧٢.....	٤-٣-١-١-١- مَعْرِفَةُ اللَّهِ.....
١٢٧٢.....	٤-٣-١-١-٢- الْمَعْرِفَةُ بِأَنَّ النِّعْمَةَ مِنْ اللَّهِ.....
١٢٧٢.....	٤-٣-١-٢- التَّوْحِيدُ.....
١٢٧٢.....	٤-٣-١-٢-١- الْمَعْرِفَةُ بِأَنَّ اللَّهَ وَاحِدٌ أَحَدٌ.....
١٢٧٨.....	٤-٣-١-٢-٢- التَّوْحِيدُ فِي الْإِعْتِصَامِ.....
١٢٧٨.....	٤-٣-١-٢-٣- التَّوْحِيدُ فِي الْمَغْفِرَةِ.....
١٢٨٠.....	٤-٣-١-٢-٤- الشَّهَادَةُ بِالتَّوْحِيدِ.....
١٢٨٠.....	٤-٣-١-٣- الْإِيمَانُ.....
١٣٠٠.....	٤-٣-١-٤- الْيَقِينُ.....

﴿فهرست﴾

۱۲۵۹.....	۴-۱-۳- هرکس می‌تواند در مظانّ آمرزش باشد.....
۱۲۶۱.....	۴-۲- اسماء الهی که انگیزه آمرزیدن هستند.....
۱۲۶۱.....	۴-۲-۱- اراده‌ی الهی، اراده‌ی خیر.....
۱۲۶۱.....	۴-۲-۲- او اهل آمرزش است.....
۱۲۶۱.....	۴-۲-۳- او به آمرزش سزاوارتر است.....
۱۲۶۱.....	۴-۲-۴- او به آمرزش شایسته‌تر است.....
۱۲۶۳.....	۴-۲-۵- یادآوری.....
۱۲۶۳.....	۴-۲-۶- جلالت.....
۱۲۶۳.....	۴-۲-۷- سخاوت.....
۱۲۶۳.....	۴-۲-۸- بردباری.....
۱۲۶۳.....	۴-۲-۹- دعوت.....
۱۲۶۵.....	۴-۲-۱۰- رحمت و مهربانی.....
۱۲۶۷.....	۴-۲-۱۱- شأن او آمرزش است.....
۱۲۶۷.....	۴-۲-۱۲- بخشش.....
۱۲۶۷.....	۴-۲-۱۳- عفو.....
۱۲۶۹.....	۴-۲-۱۴- قدرت.....
۱۲۶۹.....	۴-۲-۱۵- فضل.....
۱۲۶۹.....	۴-۲-۱۶- کرم و سخاوت.....
۱۲۷۱.....	۴-۲-۱۷- بزرگواری.....
۱۲۷۱.....	۴-۲-۱۸- مشیت.....
۱۲۷۱.....	۴-۲-۱۹- لطف و منت.....
۱۲۷۳.....	۴-۲-۲۰- نور.....
۱۲۷۳.....	۴-۲-۲۱- بخشش.....
۱۲۷۳.....	۴-۳- صفات و رفتار فرد نسبت به خداوند.....
۱۲۷۳.....	۴-۳-۱- معرفت، توحید، ایمان، یقین.....
۱۲۷۳.....	۴-۳-۱-۱- معرفت.....
۱۲۷۳.....	۴-۳-۱-۱-۱- شناخت خدا.....
۱۲۷۳.....	۴-۳-۱-۱-۲- آگاهی از اینکه نعمت از طرف خداوند است.....
۱۲۷۳.....	۴-۳-۱-۲- توحید.....
۱۲۷۳.....	۴-۳-۱-۲-۱- آگاهی از اینکه خداوند یگانه و یکتاست.....
۱۲۷۹.....	۴-۳-۱-۲-۲- توحید در چنگ زدن.....
۱۲۷۹.....	۴-۳-۱-۲-۳- توحید در آمرزش.....
۱۲۸۱.....	۴-۳-۱-۲-۴- شهادت به توحید.....
۱۲۸۱.....	۴-۳-۱-۳- ایمان.....
۱۳۰۱.....	۴-۳-۱-۴- یقین.....

﴿الفهرس﴾

١٣٠٠.....	٤-٣-٢- المَحَبَّةُ.....
١٣٠٢.....	٤-٣-٣- الشُّكْرُ وَ الْحَمْدُ.....
١٣٠٢.....	٤-٣-٣-١- الشُّكْرُ.....
١٣٠٢.....	٤-٣-٣-٢- الْحَمْدُ.....
١٣٠٦.....	٤-٣-٤- حُسْنُ الظَّنِّ، الْأَمَلُ، الرَّجَاءُ وَ الْخَوْفُ.....
١٣٠٦.....	٤-٣-٤-١- حُسْنُ الظَّنِّ.....
١٣٠٦.....	٤-٣-٤-٢- الْأَمَلُ.....
١٣٠٦.....	٤-٣-٤-٣- الرَّجَاءُ.....
١٣١٠.....	٤-٣-٤-٤- الْخَوْفُ.....
١٣١٢.....	٤-٣-٥- الْخُشُوعُ، الْخَشْيَةُ، التَّضَرُّعُ، عَدَمُ التَّكْبِيرِ.....
١٣١٢.....	٤-٣-٥-١- الْخُشُوعُ.....
١٣١٤.....	٤-٣-٥-٢- الْخَشْيَةُ.....
١٣١٤.....	٤-٣-٥-٣- التَّضَرُّعُ.....
١٣١٤.....	٤-٣-٥-٤- عَدَمُ التَّكْبِيرِ.....
١٣١٤.....	٤-٣-٦- الْإِنْقِطَاعُ وَ الْإِعْتِصَامُ.....
١٣١٤.....	٤-٣-٧- الْإِخْلَاصُ.....
١٣١٤.....	٤-٣-٧-١- الْإِخْلَاصُ فِي إجْتِنَابِ الْحَرَامِ.....
١٣١٦.....	٤-٣-٧-٢- الْإِخْلَاصُ فِي الدُّعَاءِ.....
١٣١٦.....	٤-٣-٧-٣- الْإِخْلَاصُ فِي الذِّكْرِ.....
١٣١٦.....	٤-٣-٧-٤- الْإِخْلَاصُ فِي الزِّيَارَةِ.....
١٣١٦.....	٤-٣-٧-٥- الْإِخْلَاصُ فِي الْإِنْفَاقِ.....
١٣١٨.....	٤-٣-٧-٦- الْإِخْلَاصُ فِي الصَّوْمِ.....
١٣١٨.....	٤-٣-٧-٧- تَصْحِيحُ الضَّمِيرِ.....
١٣١٨.....	٤-٣-٧-٨- تَصْحِيحُ النِّيَّةِ فِي الْأَسْتِغْفَارِ.....
١٣١٨.....	٤-٣-٧-٩- عَدَمُ غَفْلَةِ الْقَلْبِ.....
١٣١٨.....	٤-٣-٨- الْإِجَابَةُ، النَّصْرُ، التَّقْوَى وَ صِيَانَةُ النَّفْسِ، صِيَانَةُ الدِّينِ وَ حِفْظُ الدِّينِ، مَنْ دَانَ بِدِينِ اللَّهِ، الْإِسْلَامُ، الطَّاعَةُ، الْإِتِّبَاعُ، إِتِّبَاعُ الذِّكْرِ، أدَاءُ الْفَرَائِضِ، أدَاءُ حَقِّ اللَّهِ، الْوَفَاءُ بِالنَّذْرِ، الْعَمَلُ بِرِضَى اللَّهِ، الذِّكْرُ وَرَبِّهِ: ٤-٣-٨-١.....
١٣٢٠.....	٤-٣-٨-١- الْإِجَابَةُ.....
١٣٢٠.....	٤-٣-٨-٢- النَّصْرُ.....
١٣٢٠.....	٤-٣-٨-٣- التَّقْوَى وَ صِيَانَةُ النَّفْسِ.....
١٣٢٤.....	٤-٣-٨-٤- صِيَانَةُ النَّفْسِ وَ حِفْظُ الدِّينِ.....
١٣٢٤.....	٤-٣-٨-٥- مَنْ دَانَ بِدِينِ اللَّهِ.....
١٣٢٤.....	٤-٣-٨-٦- الْإِسْلَامُ.....
١٣٢٦.....	٤-٣-٨-٧- الطَّاعَةُ.....

﴿فهرست﴾

۱۳۰۱.....	۴-۳-۲- محبت.....
۱۳۰۳.....	۴-۳-۳- شکر و حمد.....
۱۳۰۳.....	۴-۳-۳-۱- شکر.....
۱۳۰۳.....	۴-۳-۳-۲- حمد.....
۱۳۰۷.....	۴-۳-۴- حسن ظن، آرزو، بیم و امید.....
۱۳۰۷.....	۴-۳-۴-۱- حسن ظن.....
۱۳۰۷.....	۴-۳-۴-۲- آرزو.....
۱۳۰۷.....	۴-۳-۴-۳- امید.....
۱۳۱۱.....	۴-۳-۴-۴- بیم.....
۱۳۱۳.....	۴-۳-۵- خشوع، خشیت و ترس همراه با احترام، زاری، تکبرنداشتن.....
۱۳۱۳.....	۴-۳-۵-۱- خشوع.....
۱۳۱۵.....	۴-۳-۵-۲- خشیت و ترس همراه با احترام.....
۱۳۱۵.....	۴-۳-۵-۳- زاری.....
۱۳۱۵.....	۴-۳-۵-۴- تکبرنداشتن.....
۱۳۱۵.....	۴-۳-۶- بریدن از غیر و چنگ‌زدن.....
۱۳۱۵.....	۴-۳-۷- اخلاص.....
۱۳۱۵.....	۴-۳-۷-۱- اخلاص در دوری از محرّمات.....
۱۳۱۷.....	۴-۳-۷-۲- اخلاص در دعا.....
۱۳۱۷.....	۴-۳-۷-۳- اخلاص در ذکر.....
۱۳۱۷.....	۴-۳-۷-۴- اخلاص در زیارت.....
۱۳۱۷.....	۴-۳-۷-۵- اخلاص در انفاق.....
۱۳۱۹.....	۴-۳-۷-۶- اخلاص در روزه.....
۱۳۱۹.....	۴-۳-۷-۷- اصلاح نیت.....
۱۳۱۹.....	۴-۳-۷-۸- اصلاح نیت در امرزش خواستن.....
۱۳۱۹.....	۴-۳-۷-۹- غافل‌نبودن قلب.....
۱۳۲۸.....	۴-۳-۸- اجابت، یاری، پرهیزگاری و نگهداری نفس، نگهداری نفس و حفظ دین، آن‌کس که به روش خداوند عمل کند، تسلیم، فرمانبرداری، پیروی، پیروی از قرآن، ادای واجبات، ادای حقوق الهی، ادای نذر، عمل به آنچه در آن رضایت خداست، یاد و ربه: ۴-۶-۵.....
۱۳۲۱.....	۴-۳-۸-۱- اجابت.....
۱۳۲۱.....	۴-۳-۸-۲- یاری.....
۱۳۲۱.....	۴-۳-۸-۳- پرهیزگاری و نگهداری نفس.....
۱۳۲۵.....	۴-۳-۸-۴- بازداشتن نفس و حفظ دین.....
۱۳۲۵.....	۴-۳-۸-۵- آن‌کس که به روش خداوند عمل کند.....
۱۳۲۵.....	۴-۳-۸-۶- تسلیم.....
۱۳۲۷.....	۴-۳-۸-۷- فرمانبرداری.....

﴿الفهرس﴾

١٣٢٦	٤-٣٨٨-١ الإِتِّبَاعُ.....
١٣٢٨	٤-٣٨٨-١ الإِتِّبَاعُ الذِّكْرُ.....
١٣٢٨	٤-٣٨٨-٩ أداءُ الفرائضِ.....
١٣٢٨	٤-٣٨٨-١٠ أداءُ حقِّ الله.....
١٣٢٨	٤-٣٨٨-١١ الوفاءُ بالنَّذْرِ.....
١٣٣٠	٤-٣٨٨-١٢ العملُ بِرِضَى الله.....
١٣٣٠	٤-٣٨٨-١٣ الذِّكْرُ.....
١٣٣٠	٤-٣٨٨-١٣-١ نَقَشُ خَاتَمِهِ ذِكْرٌ أَوْ آيَةٌ مِنْ كِتَابِ اللهِ.....
١٣٣٠	٤-٣٨٨-١٤ إِخْلَالُ الْقَيْلَةِ.....
١٣٣٠	٤-٣٨٩-٩ التَّوْبَةُ، الْاَوْبَةُ، الْإِنَابَةُ، الرَّجُوعُ.....
١٣٣٠	٤-٣٨٩-١ التَّوْبَةُ.....
١٣٤٢	٤-٣٨٩-٢ الْاَوْبَةُ.....
١٣٤٢	٤-٣٨٩-٣ الْإِنَابَةُ.....
١٣٤٤	٤-٣٨٩-٤ الرَّجُوعُ.....
١٣٤٤	٤-٣٩٠-١٠ الْإِفْرَارُ وَ التَّذَكُّرُ لِلذَّنْبِ، الْإِعْتِرَافُ، الْمَعْذِرَةُ.....
١٣٤٤	٤-٣٩٠-١ الْإِفْرَارُ وَ التَّذَكُّرُ لِلذَّنْبِ.....
١٣٤٦	٤-٣٩٠-١-١ الْإِفْرَارُ بِأَنَّهُ مُسْتَحِقٌّ لِلْعَذَابِ.....
١٣٤٦	٤-٣٩٠-٢ الْإِعْتِرَافُ.....
١٣٤٨	٤-٣٩٠-٣ الْمَعْذِرَةُ.....
١٣٤٨	٤-٣٩٤-٤ صِفَاتُ الْعَبْدِ أَمَامَ الْوَلِيِّ.....
١٣٤٨	٤-٣٩٤-١ الْإِتِّبَانُ مِنْ بَابِ الْوَلَايَةِ.....
١٣٤٨	٤-٣٩٤-٢ الْأَكْلُ مِنْ مَوَائِدِهِمْ طَبَقَاتُ
١٣٤٨	٤-٣٩٤-٣ الْإِيمَانُ بِالْوَلَايَةِ.....
١٣٤٨	٤-٣٩٤-٤ الْإِتِّبَاعُ.....
١٣٥٠	٤-٣٩٤-٥ الثَّبَاتُ عَلَى أَمْرِ الْوَلَايَةِ.....
١٣٥٠	٤-٣٩٤-٦ الْإِجَابَةُ.....
١٣٥٠	٤-٣٩٤-٧ حُبُّ آلِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، حُبُّ عَلَى صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
١٣٥٤	٤-٣٩٤-٨ خَفَضُ الصَّوْتِ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
١٣٥٦	٤-٣٩٤-٩ الدُّخُولُ فِي الْوَلَايَةِ.....
١٣٥٦	٤-٣٩٤-١٠ إِدَارَةُ سُبْحَةِ مِنْ تَرْبَةِ الْحُسَيْنِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
١٣٥٦	٤-٣٩٤-١١ الدِّيَانَةُ بِكُلِّ إِمَامٍ مِنَ اللَّهِ، الدِّيَانَةُ بِدِينِ الْحَقِّ.....
١٣٥٦	٤-٣٩٤-١٢ التَّذَاكُرُ.....
١٣٥٦	٤-٣٩٤-١٣ الرِّضَايَةُ.....
١٣٥٨	٤-٣٩٤-١٤ الرِّقَّةُ عِنْدَ ذِكْرِهِمْ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
١٣٥٨	٤-٣٩٤-١٥ زِيَارَتُهُمْ وَ زِيَارَةُ مَشَاهِدِهِمْ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

﴿فهرست﴾

۱۳۲۷.....	۴-۳۸۸- پیروی.....
۱۳۲۹.....	۴-۳۸۸-۱ پیروی از قرآن.....
۱۳۲۹.....	۴-۳۸۹- ادای واجبات.....
۱۳۲۹.....	۴-۳۸۱۰- ادای حقوق الهی.....
۱۳۲۹.....	۴-۳۸۱۱- ادای نذر.....
۱۳۳۱.....	۴-۳۸۱۲- عمل به آنچه در آن رضایت خداست.....
۱۳۳۱.....	۴-۳۸۱۳- یاد.....
۱۳۳۱.....	۴-۳۸۱۳-۱ نقش انگشتری اش نام خدا یا آیه‌ای از کتاب خدا باشد.....
۱۳۳۱.....	۴-۳۸۱۴- بزرگداشت قبله.....
۱۳۳۱.....	۴-۳-۹ توبه، بازگشت، زاری.....
۱۳۳۱.....	۴-۳-۹۱ توبه.....
۱۳۴۳.....	۴-۳-۹۲ بازگشت.....
۱۳۴۳.....	۴-۳-۹۳ زاری.....
۱۳۴۵.....	۴-۳-۹۴ بازگشت.....
۱۳۴۵.....	۴-۳-۱۰ اقرار و یادآوری گناه، اعتراف، عذرخواهی.....
۱۳۴۵.....	۴-۳-۱۰-۱ اقرار و یادآوری گناه.....
۱۳۴۷.....	۴-۳-۱۰-۱-۱ اقرار به اینکه سزاوار عذاب شدن است.....
۱۳۴۷.....	۴-۳-۱۰-۲ اعتراف.....
۱۳۴۹.....	۴-۳-۱۰-۳ عذرخواهی.....
۱۳۴۹.....	۴-۴- صفات و رفتار فرد نسبت به ولی.....
۱۳۴۹.....	۴-۴-۱ ورود از دروازه‌ی ولایت.....
۱۳۴۹.....	۴-۴-۲ خوردن از سفره‌ی اهل بیت (علیهم‌السلام).....
۱۳۴۹.....	۴-۴-۳ ایمان به ولایت.....
۱۳۴۹.....	۴-۴-۴ پیروی.....
۱۳۵۱.....	۴-۴-۵ پایداری در امر ولایت.....
۱۳۵۱.....	۴-۴-۶ پاسخ‌گویی.....
۱۳۵۱.....	۴-۴-۷ دوستی خاندان محمد (صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم)، دوستی علی (علیه‌السلام).....
۱۳۵۵.....	۴-۴-۸ پایین آوردن صدا نزد پیامبر (صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم).....
۱۳۵۷.....	۴-۴-۹ داخل شدن در ولایت.....
۱۳۵۷.....	۴-۴-۱۰ گرداندن تسبیحی از تربت امام حسین (علیه‌السلام).....
۱۳۵۷.....	۴-۴-۱۱ پیروی از همه‌ی امامان منصوب از طرف خدا، پیروی از دستورات دین حق.....
۱۳۵۷.....	۴-۴-۱۲ به یاد یکدیگر آوردن.....
۱۳۵۷.....	۴-۴-۱۳ رضایت.....
۱۳۵۹.....	۴-۴-۱۴ رقت قلب به هنگام یاد اهل بیت (علیهم‌السلام).....
۱۳۵۹.....	۴-۴-۱۵ زیارت امامان و قبور ایشان (علیهم‌السلام).....

﴿الفهرس﴾

١٣٥٨	١٥-٤-١-زيارة مشهد الرسول ﷺ
١٣٦٠	١٥-٤-٢-زيارة مشهد أمير المؤمنين عليه السلام
١٣٦٢	١٥-٤-٣-زيارة قبر الطاهرة فاطمة عليها السلام
١٣٦٤	١٥-٤-٤-زيارة مشهد الحسين عليه السلام
١٣٨٠	١٥-٤-٥-زيارة الصادق عليه السلام
١٣٨٠	١٥-٤-٦-زيارة مشهد الرضا عليه السلام
١٣٨٢	١٥-٤-٧-زيارة الحجة ﷺ
١٣٨٢	١٦-٤-الإستشفاع منهم عليهم السلام
١٣٨٦	١٧-٤-الشهادة بالرسالة
١٣٨٦	١٨-٤-التشيع
١٤٠٠	١٩-٤-التصديق
١٤٠٠	٢٠-٤-الصلوات
١٤٠٤	٢١-٤-طلب الإستغفار منهم ور.به: ٣-٤
١٤٠٦	٢٢-٤-الإطاعة
١٤٠٦	٢٣-٤-معرفة الإمام (حقه و حرمة و ولايته)
١٤١٠	٢٤-٤-تعريف الإمام و الولاية
١٤١٢	٢٥-٤-العلم بإمامة الإمام
١٤١٢	٢٦-٤-الإقرار (الإستماع، و النظر بفضائلهم مقرأ بها)
١٤١٢	٢٧-٤-كتابة فضائلهم
١٤١٢	٢٨-٤-لعن أعدائهم
١٤١٢	٢٩-٤-التمسك
١٤١٤	٣٠-٤-النظر إليهم
١٤١٦	٣١-٤-التوجه بهم
١٤١٦	٣٢-٤-التوسل
١٤١٦	٣٣-٤-الولاية
١٤٢٠	٥-٤-الأعمال و الصفات العبادي
١٤٢٠	١-٤-٥-نفس العباد، أداء الفرائض و قضاؤها
١٤٢٢	١-١-٤-٥-العبادة
١٤٢٢	١-٢-٤-٥-القنوت
١٤٢٢	١-٣-٤-٥-أداء الفرائض
١٤٢٢	١-٤-٤-٥-قضاء الفرائض
١٤٢٢	٢-٤-٥-الوضوء و الغسل
١٤٢٢	١-٢-٤-٥-الوضوء
١٤٢٨	١-١-٤-٥-٢-المضمضة و الإستنشاق
١٤٢٨	٢-٢-٤-٥-الغسل

﴿ فهرست ﴾

۱۳۵۹.....	۴-۱۵-۱- زیارت حرم نبوی ﷺ
۱۳۶۱.....	۴-۱۵-۲- زیارت مرقد امیرالمؤمنین علی علیه السلام
۱۳۶۳.....	۴-۱۵-۳- زیارت مرقد حضرت فاطمه علیها السلام
۱۳۶۵.....	۴-۱۵-۴- زیارت مرقد سیدالشهداء علیهم السلام
۱۳۸۱.....	۴-۱۵-۵- زیارت مرقد امام صادق علیهم السلام
۱۳۸۱.....	۴-۱۵-۶- زیارت مرقد امام رضا علیهم السلام
۱۳۸۳.....	۴-۱۵-۷- دیدار امام عصر علیهم السلام
۱۳۸۳.....	۴-۱۶- درخواست شفاعت از اهل بیت علیهم السلام
۱۳۸۷.....	۴-۱۷- شهادت به رسالت حضرت محمد ﷺ
۱۳۸۷.....	۴-۱۸- تشیع
۱۴۰۱.....	۴-۱۹- تصدیق و راست دانستن دعوت پیامبر ﷺ
۱۴۰۱.....	۴-۲۰- صلوات
۱۴۰۵.....	۴-۲۱- طلب آمرزش خواهی از ایشان
۱۴۰۷.....	۴-۲۲- پیروی
۱۴۰۷.....	۴-۲۳- شناخت امام (حق امام، حرمت امام و ولایت امام)
۱۴۱۱.....	۴-۲۴- شناخت امام و ولایت
۱۴۱۳.....	۴-۲۵- آگاهی به امامت امام
۱۴۱۳.....	۴-۲۶- اقرار (شنیدن و نگرستن به فضائل ایشان و اقرار به آن)
۱۴۱۳.....	۴-۲۷- نگارش فضائل ایشان
۱۴۱۳.....	۴-۲۸- لعنت کردن دشمنان
۱۴۱۳.....	۴-۲۹- چنگ زدن
۱۴۱۵.....	۴-۳۰- نگرستن به ایشان
۱۴۱۷.....	۴-۳۱- توجه به ایشان
۱۴۱۷.....	۴-۳۲- توسل
۱۴۱۷.....	۴-۳۳- ولایت
۱۴۲۱.....	۴-۵- صفات و رفتار فرد نسبت به احکام و عبادات
۱۴۲۱.....	۴-۵-۱- اصل عبادت، ادای واجبات و قضای آن
۱۴۲۳.....	۴-۵-۱-۱- عبادت
۱۴۲۳.....	۴-۵-۱-۲- قنوت
۱۴۲۳.....	۴-۵-۱-۳- ادای واجبات
۱۴۲۳.....	۴-۵-۱-۴- قضا کردن واجبات
۱۴۲۳.....	۴-۵-۲- وضو و غسل
۱۴۲۳.....	۴-۵-۲-۱- وضو
۱۴۲۹.....	۴-۵-۲-۱- آب در دهان و بینی گرداندن
۱۴۲۹.....	۴-۵-۲-۲- غسل

﴿الفهرس﴾

١٤٢٨	 غُسْلُ الْإِسْتِغْفَارِ ٤-٥-٢-٢-١
١٤٢٨	 غُسْلُ الْجُمُعَةِ ٤-٥-٢-٢-٢
١٤٣٠	 غُسْلُ الْعِيدِ ٤-٥-٢-٢-٣
١٤٣٠	 غُسْلُ الْجَنَابَةِ ٤-٥-٢-٢-٤
١٤٣٠	 الْمَسْجِدُ ٤-٥-٣
١٤٣٢	 الْخُطُوبَةُ إِلَيْهَا ٤-٥-٣-١
١٤٣٢	 الدُّخُولُ فِيهَا ٤-٥-٣-٢
١٤٣٢	 الْإِسْرَاجُ فِي الْمَسْجِدِ ٤-٥-٣-٣
١٤٣٢	 كَنَاسَةُ الْمَسْجِدِ ٤-٥-٣-٤
١٤٣٢	 إِنْتِظَارُ الصَّلَاةِ ٤-٥-٣-٥
١٤٣٤	 الصَّلَاةُ ٤-٥-٤
١٤٣٤	 مَعْرِفَةُ حَقِّ الصَّلَاةِ ٤-٥-٤-١
١٤٣٦	 إِقَامَةُ الصَّلَاةِ، وَ الْإِسْتِغْفَارُ فِيهَا وَ بَعْدَهَا ٤-٥-٤-٢
١٤٤٢	 الْإِسْتِغْفَارُ بَعْدَ الصَّلَاةِ ٤-٥-٤-٢-١
١٤٤٢	 الْإِسْتِغْفَارُ بَعْدَ التَّسْبِيحِ ٤-٥-٤-٢-٢
١٤٤٢	 أَقْسَامُ الصَّلَاةِ ٤-٥-٤-٣
١٤٤٢	 صَلَاةُ الْفَرِيضَةِ وَ نَوَافِلُهَا ٤-٥-٤-٣-١
١٤٤٤	 بَعْدَ كُلِّ فَرِيضَةٍ ٤-٥-٤-٣-١-١
١٤٤٤	 بَعْدَ صَلَاةِ الْمَكْتُوبَةِ فِي شَهْرِ رَمَضَانَ ٤-٥-٤-٣-١-١-١
١٤٤٤	 صَلَاةُ الْغَدَاةِ أَوْ الْفَجْرِ ٤-٥-٤-٣-١-٢
١٤٤٦	 صَلَاةُ فَجْرِ الْجُمُعَةِ ٤-٥-٤-٣-١-٢-٢
١٤٤٦	 نَافِلَةُ الْفَجْرِ ٤-٥-٤-٣-١-٢-٣
١٤٤٦	 عَقِيبُ صَلَاةِ الْفَجْرِ ٤-٥-٤-٣-١-٢-٤
١٤٤٨	 صَلَاةُ الزَّوَالِ ٤-٥-٤-٣-١-٣
١٤٤٨	 نَافِلَةُ صَلَاةِ الزَّوَالِ ٤-٥-٤-٣-١-٣-١
١٤٤٨	 صَلَاةُ الْعَصْرِ ٤-٥-٤-٣-١-٤
١٤٤٨	 بَعْدَ صَلَاةِ الْعَصْرِ ٤-٥-٤-٣-١-٤-١
١٤٥٠	 صَلَاةُ الْمَغْرَبِ ٤-٥-٤-٣-١-٥
١٤٥٢	 نَافِلَةُ الْمَغْرَبِ ٤-٥-٤-٣-١-٥-١
١٤٥٢	 صَلَاةُ اللَّيْلِ ٤-٥-٤-٣-١-٦
١٤٥٤	 قَضَاءُ صَلَاةِ اللَّيْلِ ٤-٥-٤-٣-١-٦-١
١٤٥٤	 صَلَاةُ اللَّيْلِ فِي شَهْرِ رَمَضَانَ ٤-٥-٤-٣-١-٦-٢
١٤٥٤	 الْإِسْتِغْفَارُ فِي قُنُوتِ الْوُتْرِ ٤-٥-٤-٣-١-٦-٣
١٤٥٤	 الْإِسْتِغْفَارُ فِي قُنُوتِ الْوُتْرِ سَبْعِينَ مَرَّةً ٤-٥-٤-٣-١-٦-٤
١٤٥٦	 صَلَاةُ الْجَمَاعَةِ ٤-٥-٤-٣-١-٧

﴿فهرست﴾

۱۴۲۹	 غسل استغفار ۴-۵-۲-۲-۱
۱۴۲۹	 غسل جمعه ۴-۵-۲-۲-۲
۱۴۳۱	 غسل عید ۴-۵-۲-۲-۳
۱۴۳۱	 غسل جنابت ۴-۵-۲-۲-۴
۱۴۳۱	 مسجد ۴-۵-۳
۱۴۳۳	 گام برداشتن به سوی مسجد ۴-۵-۳-۱
۱۴۳۳	 ورود به مسجد ۴-۵-۳-۲
۱۴۳۳	 روشن کردن چراغ مسجد ۴-۵-۳-۳
۱۴۳۳	 خاک رویی مسجد ۴-۵-۳-۴
۱۴۳۳	 انتظار کشیدن برای نماز ۴-۵-۳-۵
۱۴۳۵	 نماز ۴-۵-۴
۱۴۳۵	 شناخت حق نماز ۴-۵-۴-۱
۱۴۳۷	 برپاداشتن نماز و آمزش خواهی در نماز و بعد از نماز ۴-۵-۴-۲
۱۴۴۳	 آمزش خواهی بعد از نماز ۴-۵-۴-۲-۱
۱۴۴۳	 آمزش خواهی بعد از تسبیح ۴-۵-۴-۲-۲
۱۴۴۳	 انواع نماز ۴-۵-۴-۳
۱۴۴۳	 نماز واجب و نوافل آن ۴-۵-۴-۳-۱
۱۴۴۵	 بعد از هر نماز واجب ۴-۵-۴-۳-۱-۱
۱۴۴۵	 بعد از نماز واجب در ماه رمضان ۴-۵-۴-۳-۱-۱-۱
۱۴۴۵	 نماز صبح ۴-۵-۴-۳-۱-۲
۱۴۴۷	 نماز صبح جمعه ۴-۵-۴-۳-۱-۲-۲
۱۴۴۷	 نافله ی صبح ۴-۵-۴-۳-۱-۲-۳
۱۴۴۷	 در تعقیب نماز صبح ۴-۵-۴-۳-۱-۲-۴
۱۴۴۹	 نماز ظهر ۴-۵-۴-۳-۱-۳
۱۴۴۹	 نافله ی نماز ظهر ۴-۵-۴-۳-۱-۳-۱
۱۴۴۹	 نماز عصر ۴-۵-۴-۳-۱-۴
۱۴۴۹	 بعد از نماز عصر ۴-۵-۴-۳-۱-۴-۱
۱۴۵۱	 نماز مغرب ۴-۵-۴-۳-۱-۵
۱۴۵۳	 نافله ی نماز مغرب ۴-۵-۴-۳-۱-۵-۱
۱۴۵۳	 نماز شب ۴-۵-۴-۳-۱-۶
۱۴۵۵	 قضای نماز شب ۴-۵-۴-۳-۱-۶-۱
۱۴۵۵	 نماز شب در ماه رمضان ۴-۵-۴-۳-۱-۶-۲
۱۴۵۵	 آمزش خواستن در قنوت نماز وتر ۴-۵-۴-۳-۱-۶-۳
۱۴۵۵	 هفتاد بار آمزش خواستن در قنوت نماز وتر ۴-۵-۴-۳-۱-۶-۴
۱۴۵۷	 نماز جماعت ۴-۵-۴-۳-۱-۷

﴿الفهرس﴾

١٤٥٨	٤-٥-٣-١-٨ صلاة الجمعة
١٤٦٠	٤-٥-٣-٢ الصلاة في أيام الأسبوع
١٤٦٠	٤-٥-٣-٢-١ صلاة ليلة الجمعة
١٤٦٢	٤-٥-٣-٢-٢ صلاة يوم الجمعة
١٤٦٦	٤-٥-٣-٢-٢-١ صلاة الفجر في يوم الجمعة
١٤٦٦	٤-٥-٣-٢-٢-٢ بعد الركعتين قبل الفريضة يوم الجمعة
١٤٦٦	٤-٥-٣-٢-٢-٣ صلاة ليلة السبت
١٤٦٨	٤-٥-٣-٢-٢-٤ صلاة ليلة الأحد
١٤٦٨	٤-٥-٣-٢-٢-٥ صلاة ليلة الإثنين
١٤٧٠	٤-٥-٣-٢-٢-٦ صلاة يوم الإثنين
١٤٧٤	٤-٥-٣-٢-٢-٧ صلاة ليلة الثلاثاء
١٤٧٤	٤-٥-٣-٢-٢-٨ صلاة يوم الثلاثاء
١٤٧٤	٤-٥-٣-٢-٢-٩ صلاة ليلة الأربعاء
١٤٧٤	٤-٥-٣-٢-٢-١٠ صلاة يوم الأربعاء
١٤٧٦	٤-٥-٣-٢-٢-١١ صلاة ليلة الخميس
١٤٧٦	٤-٥-٣-٢-٢-١٢ صلاة يوم الخميس
١٤٧٦	٤-٥-٣-٢-٣ الصلاة في أيام الشهور
١٤٧٨	٤-٥-٣-٣-١ الصلاة في رجب
١٤٧٨	٤-٥-٣-٣-١-١ أول ليلة منه
١٤٧٨	٤-٥-٣-٣-١-٢ أول يوم منه
١٤٨٠	٤-٥-٣-٣-١-٣ أول خميس من رجب
١٤٨٠	٤-٥-٣-٣-١-٤ الليلة الثانية
١٤٨٠	٤-٥-٣-٣-١-٥ الليلة الثالثة
١٤٨٠	٤-٥-٣-٣-١-٦ الليلة السابعة
١٤٨٢	٤-٥-٣-٣-١-٧ الليلة التاسعة
١٤٨٢	٤-٥-٣-٣-١-٨ اليوم التاسع
١٤٨٢	٤-٥-٣-٣-١-٩ الليلة الحادية عشرة
١٤٨٢	٤-٥-٣-٣-١-١٠ الليلة الثانية عشرة
١٤٨٢	٤-٥-٣-٣-١-١١ الليلة الثالثة عشرة
١٤٨٢	٤-٥-٣-٣-١-١٢ الليلة الرابعة عشرة
١٤٨٤	٤-٥-٣-٣-١-١٣ ليلة النصف من رجب
١٤٨٤	٤-٥-٣-٣-١-١٤ الليلة الثامنة عشرة
١٤٨٤	٤-٥-٣-٣-١-١٥ الليلة العشرون
١٤٨٤	٤-٥-٣-٣-١-١٦ الليلة الحادية والعشرون
١٤٨٦	٤-٥-٣-٣-١-١٧ الليلة الثانية والعشرون

﴿فهرست﴾

۱۴۵۹	۴-۵-۴-۳-۱-۸- نماز جمعه
۱۴۶۱	۴-۵-۴-۳-۲- نماز در روزهای هفته
۱۴۶۱	۴-۵-۴-۳-۲-۱- نماز در شب جمعه
۱۴۶۳	۴-۵-۴-۳-۲-۲- نماز در روز جمعه
۱۴۶۷	۴-۵-۴-۳-۲-۲-۱- نماز صبح جمعه
۱۴۶۷	۴-۵-۴-۳-۲-۲-۲- بعد از دو رکعت نافله و قبل از نماز واجب جمعه
۱۴۶۷	۴-۵-۴-۳-۲-۳- نماز در شب شنبه
۱۴۶۹	۴-۵-۴-۳-۲-۴- نماز در شب یکشنبه
۱۴۶۹	۴-۵-۴-۳-۲-۵- نماز در شب دوشنبه
۱۴۷۱	۴-۵-۴-۳-۲-۶- نماز در روز دوشنبه
۱۴۷۵	۴-۵-۴-۳-۲-۷- نماز در شب سه شنبه
۱۴۷۵	۴-۵-۴-۳-۲-۸- نماز در روز سه شنبه
۱۴۷۵	۴-۵-۴-۳-۲-۹- نماز در شب چهارشنبه
۱۴۷۵	۴-۵-۴-۳-۲-۱۰- نماز در روز چهارشنبه
۱۴۷۷	۴-۵-۴-۳-۲-۱۱- نماز در شب پنجشنبه
۱۴۷۷	۴-۵-۴-۳-۲-۱۲- نماز در روز پنجشنبه
۱۴۷۷	۴-۵-۴-۳-۳- نماز در روزه‌های ماه
۱۴۷۹	۴-۵-۴-۳-۳-۱- نماز در ماه رجب
۱۴۷۹	۴-۵-۴-۳-۳-۱-۱- اولین شب آن
۱۴۷۹	۴-۵-۴-۳-۳-۱-۲- اولین روز آن
۱۴۸۱	۴-۵-۴-۳-۳-۱-۳- اولین پنجشنبه‌ی رجب
۱۴۸۱	۴-۵-۴-۳-۳-۱-۴- شب دوم
۱۴۸۱	۴-۵-۴-۳-۳-۱-۵- روز سوم
۱۴۸۱	۴-۵-۴-۳-۳-۱-۶- شب هفتم
۱۴۸۳	۴-۵-۴-۳-۳-۱-۷- شب نهم
۱۴۸۳	۴-۵-۴-۳-۳-۱-۸- روز نهم
۱۴۸۳	۴-۵-۴-۳-۳-۱-۹- شب یازدهم
۱۴۸۳	۴-۵-۴-۳-۳-۱-۱۰- شب دوازدهم
۱۴۸۳	۴-۵-۴-۳-۳-۱-۱۱- شب سیزدهم
۱۴۸۳	۴-۵-۴-۳-۳-۱-۱۲- شب چهاردهم
۱۴۸۵	۴-۵-۴-۳-۳-۱-۱۳- شب نیمه‌ی رجب
۱۴۸۵	۴-۵-۴-۳-۳-۱-۱۴- شب هجدهم
۱۴۸۵	۴-۵-۴-۳-۳-۱-۱۵- شب بیستم
۱۴۸۵	۴-۵-۴-۳-۳-۱-۱۶- شب بیست و یکم
۱۴۸۷	۴-۵-۴-۳-۳-۱-۱۷- شب بیست و دوم

﴿الفِہْرِس﴾

١٨-٣-٤٥٥-٣-٣-١-١٨..... اللَّيْلَةُ الْخَامِسَةُ وَالْعِشْرُونَ

١٩-٣-٣-١-١٩-٤٥٥-٣-٣-١-١٩..... اللَّيْلَةُ السَّادِسَةُ وَالْعِشْرُونَ

٢٠-٣-٣-١-٢٠-٤٥٥-٣-٣-١-٢٠..... اللَّيْلَةُ السَّابِعَةُ وَالْعِشْرُونَ

٢-٣-٣-١-٢-٤٥٥-٣-٣-١-٢..... الصَّلَاةُ فِي شَعْبَانَ

١-٣-٣-١-١-٤٥٥-٣-٣-١-١..... اللَّيْلَةُ الْأُولَى

٢-٣-٣-١-٢-٤٥٥-٣-٣-١-٢..... اللَّيْلَةُ الثَّامِنَةُ

٣-٣-٣-١-٣-٤٥٥-٣-٣-١-٣..... اللَّيْلَةُ الْعَاشِرَةُ

٤-٣-٣-١-٤-٤٥٥-٣-٣-١-٤..... اللَّيْلَةُ الثَّانِيَةُ عَشْرَةَ

٥-٣-٣-١-٥-٤٥٥-٣-٣-١-٥..... اللَّيْلَةُ الرَّابِعَةُ عَشْرَةَ

٦-٣-٣-١-٦-٤٥٥-٣-٣-١-٦..... لَيْلَةُ النُّصْفِ مِنْ شَعْبَانَ

٧-٣-٣-١-٧-٤٥٥-٣-٣-١-٧..... اللَّيْلَةُ السَّابِعَةُ عَشْرَةَ

٨-٣-٣-١-٨-٤٥٥-٣-٣-١-٨..... اللَّيْلَةُ التَّاسِعَةُ عَشْرَةَ

٣-٣-٣-١-٣-٤٥٥-٣-٣-١-٣..... الصَّلَاةُ فِي شَهْرِ رَمَضَانَ

١-٣-٣-١-١-٤٥٥-٣-٣-١-١..... اللَّيْلَةُ الْأُولَى

٢-٣-٣-١-٢-٤٥٥-٣-٣-١-٢..... اللَّيْلَةُ الثَّانِيَةُ

٣-٣-٣-١-٣-٤٥٥-٣-٣-١-٣..... اللَّيْلَةُ الثَّلَاثَةُ

٤-٣-٣-١-٤-٤٥٥-٣-٣-١-٤..... اللَّيْلَةُ السَّابِعَةُ

٥-٣-٣-١-٥-٤٥٥-٣-٣-١-٥..... لَيْلَةُ النُّصْفِ مِنْ رَمَضَانَ

٦-٣-٣-١-٦-٤٥٥-٣-٣-١-٦..... اللَّيْلَةُ التَّاسِعَةُ عَشْرَةَ

٧-٣-٣-١-٧-٤٥٥-٣-٣-١-٧..... لَيْلَةُ الْعِشْرِينَ

٨-٣-٣-١-٨-٤٥٥-٣-٣-١-٨..... لَيْلَةُ الْقَدْرِ

٩-٣-٣-١-٩-٤٥٥-٣-٣-١-٩..... اللَّيْلَةُ السَّابِعَةُ وَالْعِشْرُونَ

١٠-٣-٣-١-١٠-٤٥٥-٣-٣-١-١٠..... اللَّيْلَةُ الثَّامِنَةُ وَالْعِشْرُونَ

١١-٣-٣-١-١١-٤٥٥-٣-٣-١-١١..... آخِرُ لَيْلَةٍ مِنْ شَهْرِ رَمَضَانَ

٤-٣-٣-١-٤-٤٥٥-٣-٣-١-٤..... الصَّلَاةُ فِي شَهْرِ شَوَّالٍ

١-٣-٣-١-١-٤٥٥-٣-٣-١-١..... لَيْلَةُ الْفِطْرِ

٢-٣-٣-١-٢-٤٥٥-٣-٣-١-٢..... يَوْمُ الْفِطْرِ

٣-٣-٣-١-٣-٤٥٥-٣-٣-١-٣..... صَلَاةُ الْعِيدِ

٥-٣-٣-١-٥-٤٥٥-٣-٣-١-٥..... الصَّلَاةُ فِي يَوْمِ الْأَحَدِ فِي ذِي الْقَعْدَةِ

٦-٣-٣-١-٦-٤٥٥-٣-٣-١-٦..... الصَّلَاةُ فِي ذِي الْحِجَّةِ

١-٣-٣-١-١-٤٥٥-٣-٣-١-١..... أَوَّلُ لَيْلَةٍ

٢-٣-٣-١-٢-٤٥٥-٣-٣-١-٢..... يَوْمُ عَرَفَةَ

٣-٣-٣-١-٣-٤٥٥-٣-٣-١-٣..... يَوْمُ الْمُبَاهَلَةِ، الْيَوْمُ الرَّابِعُ وَالْعِشْرُونَ مِنْ ذِي الْحِجَّةِ

٧-٣-٣-١-٧-٤٥٥-٣-٣-١-٧..... صَلَاةُ يَوْمِ النَّيْرُوزِ

٤-٣-٣-١-٤-٤٥٥-٣-٣-١-٤..... أَقْسَامُ الصَّلَاةِ، حَسَبَ مَكَانِ الصَّلَاةِ

﴿فهرست﴾

۱۴۸۷.....	شب بیست و پنجم-۴-۵-۴-۳-۳-۱-۱۸
۱۴۸۷.....	شب بیست و ششم-۴-۵-۴-۳-۳-۱-۱۹
۱۴۸۹.....	شب بیست و هفتم-۴-۵-۴-۳-۳-۱-۲۰
۱۴۸۹.....	نماز در شعبان-۴-۵-۴-۳-۳-۲-۲
۱۴۸۹.....	شب اول-۴-۵-۴-۳-۳-۲-۱
۱۴۹۱.....	شب هشتم-۴-۵-۴-۳-۳-۲-۲
۱۴۹۱.....	شب دهم-۴-۵-۴-۳-۳-۲-۳
۱۴۹۱.....	شب دوازدهم-۴-۵-۴-۳-۳-۲-۴
۱۴۹۱.....	شب چهاردهم-۴-۵-۴-۳-۳-۲-۵
۱۴۹۳.....	شب نیمه‌ی شعبان-۴-۵-۴-۳-۳-۲-۶
۱۴۹۳.....	شب هفدهم-۴-۵-۴-۳-۳-۲-۷
۱۴۹۵.....	شب و روز نوزدهم-۴-۵-۴-۳-۳-۲-۸
۱۴۹۵.....	نماز در ماه رمضان-۴-۵-۴-۳-۳-۳-۳
۱۴۹۵.....	شب اول-۴-۵-۴-۳-۳-۳-۱
۱۴۹۷.....	شب دوم-۴-۵-۴-۳-۳-۳-۲
۱۴۹۷.....	شب سوم-۴-۵-۴-۳-۳-۳-۳
۱۴۹۷.....	شب هفتم-۴-۵-۴-۳-۳-۳-۴
۱۴۹۷.....	شب نیمه‌ی رمضان-۴-۵-۴-۳-۳-۳-۵
۱۴۹۷.....	شب نوزدهم-۴-۵-۴-۳-۳-۳-۶
۱۴۹۹.....	شب بیستم-۴-۵-۴-۳-۳-۳-۷
۱۴۹۹.....	شب قدر-۴-۵-۴-۳-۳-۳-۸
۱۵۰۱.....	شب بیست و هفتم-۴-۵-۴-۳-۳-۳-۹
۱۵۰۱.....	شب بیست و هشتم-۴-۵-۴-۳-۳-۳-۱۰
۱۵۰۱.....	آخرین شب از ماه رمضان-۴-۵-۴-۳-۳-۳-۱۱
۱۵۰۵.....	نماز در ماه شوال-۴-۵-۴-۳-۳-۴-۴
۱۵۰۵.....	شب عید فطر-۴-۵-۴-۳-۳-۴-۱
۱۵۰۷.....	روز عید فطر-۴-۵-۴-۳-۳-۴-۲
۱۵۰۷.....	نماز عید-۴-۵-۴-۳-۳-۴-۳
۱۵۰۷.....	نماز در یکشنبه‌ی ذی‌القعدة-۴-۵-۴-۳-۳-۵
۱۵۰۹.....	نماز در ذی‌الحجه-۴-۵-۴-۳-۳-۶
۱۵۰۹.....	شب اول-۴-۵-۴-۳-۳-۶-۱
۱۵۰۹.....	روز عرفه-۴-۵-۴-۳-۳-۶-۲
۱۵۰۹.....	روز مباهله، روز بیست و چهارم ذی‌الحجه-۴-۵-۴-۳-۳-۶-۳
۱۵۰۹.....	نماز در نوروز-۴-۵-۴-۳-۳-۷
۱۵۱۱.....	اقسام نماز بر حسب مکان آن-۴-۵-۴-۳-۴

﴿الفهرس﴾

١٥١٠	٤-٥-٤-٣-٤-١	الصَّلَاةُ فِي مَسْجِدِ الرَّسُولِ ﷺ
١٥١٠	٤-٥-٤-٣-٤-٢	الصَّلَاةُ فِي صَحْرَاءٍ، فَلَاحٍ، بَرَّازٍ مِنَ الْأَرْضِ
١٥١٠	٤-٥-٤-٣-٥	أقسامُ الصَّلَاةِ: (صَلَاةُ الْمُغْفِرَةِ، صَلَاةُ الطَّوَّافِ، صَلَاةُ الْإِسْتِسْقَاءِ، و...) ..
١٥١٠	٤-٥-٤-٣-٥-٣	صَلَاةُ الْمُغْفِرَةِ
١٥١٠	٤-٥-٤-٣-٥-٣-١	رَكَعَتَانِ
١٥١٤	٤-٥-٤-٣-٥-٣-٢	أَرْبَعُ رَكَعَاتٍ
١٥١٦	٤-٥-٤-٣-٥-٣-٣	سِتُّ رَكَعَاتٍ
١٥١٦	٤-٥-٤-٣-٥-٣-٤	ثَمَانُ رَكَعَاتٍ
١٥١٦	٤-٥-٤-٣-٥-٣-٥	إِثْنَتَيْ عَشْرَةَ رَكَعَةً
١٥١٦	٤-٥-٤-٣-٥-٣-٦	مِائَةُ رَكَعَةٍ
١٥١٨	٤-٥-٤-٣-٥-٤	صَلَاةُ الطَّوَّافِ
١٥١٨	٤-٥-٤-٣-٥-٥	صَلَاةُ الْإِسْتِسْقَاءِ
١٥١٨	٤-٥-٤-٣-٥-٦	صَلَاةُ الْمَيِّتِ
١٥١٨	٤-٥-٤-٣-٥-٧	الصَّلَاةُ لِطَلَبِ الْوَلَدِ
١٥٢٠	٤-٥-٤-٣-٥-٨	صَلَاةُ لِحِفْظِ الْقُرْآنِ
١٥٢٠	٤-٥-٤-٣-٥-٩	صَلَاةُ التَّشْيِيعِ
١٥٢٠	٤-٥-٤-٣-٥-١٠	أقسامُ الصَّلَاةِ
١٥٢٠	٤-٥-٤-٣-٥-١-١	صَلَاةُ النَّبِيِّ ﷺ
١٥٢٠	٤-٥-٤-٣-٥-١-٢	صَلَاةُ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ
١٥٢٤	٤-٥-٤-٣-٥-١-٣	صَلَاةُ جَعْفَرٍ
١٥٢٨	٤-٥-٤-٣-٥-١-٤	أجزاءُ الصَّلَاةِ
١٥٢٨	٤-٥-٤-٣-٥-١-١	التَّأَذُّبُ
١٥٣٠	٤-٥-٤-٣-٥-١-٢	إِجَابَةُ الْأَذَانِ
١٥٣٠	٤-٥-٤-٣-٥-١-٣	القُنُوتُ وَرَبِّهِ صَلَاةُ اللَّيْلِ، قُنُوتُ الْوُتْرِ
١٥٣٠	٤-٥-٤-٣-٥-١-٤	الرُّكُوعُ وَ السُّجُودُ
١٥٣٢	٤-٥-٤-٣-٥-١-٥	فِي السَّجْدَةِ
١٥٣٢	٤-٥-٤-٣-٥-١-٦	وَضْعُ الْخَدِّ الْأَيْمَنِ عَلَى الْأَرْضِ
١٥٣٤	٤-٥-٤-٣-٥-١-٧	فِي السَّجْدَةِ بَيْنَ الْأَذَانِ وَالْإِقَامَةِ
١٥٣٤	٤-٥-٤-٣-٥-١-٨	فِي سَجْدَةِ الشُّكْرِ
١٥٣٤	٤-٥-٤-٣-٥-١-٩	بَعْدَ السُّجُودِ
١٥٣٤	٤-٥-٤-٣-٥-١-١٠	بَعْدَ التَّشَهُّدِ
١٥٣٤	٤-٥-٥-١-١	الصَّوْمُ
١٥٣٦	٤-٥-٥-١-١	أقسامُ الصَّوْمِ
١٥٣٦	٤-٥-٥-١-١-١	صَوْمُ الْفَرِيضَةِ
١٥٤٠	٤-٥-٥-١-١-٢	صَوْمُ التَّطَوُّعِ

﴿فهرست﴾

۱۵۱۱	 نماز در مسجد نبوی ﷺ	۴-۵-۴-۳-۴-۱
۱۵۱۱	 نماز در صحراء، بیابان و زمین بدون سقف	۴-۵-۴-۳-۴-۲
۱۵۱۱	 انواع نماز	۴-۵-۴-۳-۵
۱۵۱۱	 نماز آمرزش	۴-۵-۴-۳-۵-۳
۱۵۱۱	 دو رکعت	۴-۵-۴-۳-۵-۳-۱
۱۵۱۵	 چهار رکعت	۴-۵-۴-۳-۵-۳-۲
۱۵۱۷	 شش رکعت	۴-۵-۴-۳-۵-۳-۳
۱۵۱۷	 هشت رکعت	۴-۵-۴-۳-۵-۳-۴
۱۵۱۷	 دوازده رکعت	۴-۵-۴-۳-۵-۳-۵
۱۵۱۷	 صد رکعت	۴-۵-۴-۳-۵-۳-۶
۱۵۱۹	 نماز طواف	۴-۵-۴-۳-۵-۴
۱۵۱۹	 نماز باران	۴-۵-۴-۳-۵-۵
۱۵۱۹	 نماز میت	۴-۵-۴-۳-۵-۶
۱۵۱۹	 نماز برای درخواست فرزند	۴-۵-۴-۳-۵-۷
۱۵۲۱	 نماز برای حفظ کردن قرآن	۴-۵-۴-۳-۵-۸
۱۵۲۱	 نماز تسبیح	۴-۵-۴-۳-۵-۹
۱۵۲۱	 انواع نماز	۴-۵-۴-۳-۶
۱۵۲۱	 نماز پیامبر ﷺ	۴-۵-۴-۳-۶-۱
۱۵۲۱	 نماز امیرالمؤمنین (علیه السلام)	۴-۵-۴-۳-۶-۲
۱۵۲۵	 نماز جعفر طیار	۴-۵-۴-۳-۶-۳
۱۵۲۹	 اجزای نماز	۴-۵-۴-۴
۱۵۲۹	 اذان	۴-۵-۴-۴-۱
۱۵۳۱	 پاسخ دادن به مؤذن	۴-۵-۴-۴-۲
۱۵۳۱	 قنوت	۴-۵-۴-۴-۳
۱۵۳۱	 رکوع و سجود	۴-۵-۴-۴-۴
۱۵۳۳	 در سجده	۴-۵-۴-۴-۵
۱۵۳۳	 قراردادن گونه‌ی راست بر زمین	۴-۵-۴-۴-۶
۱۵۳۵	 در سجده‌ی بین اذان و اقامه	۴-۵-۴-۴-۷
۱۵۳۵	 در سجده‌ی شکر	۴-۵-۴-۴-۸
۱۵۳۵	 بعد از سجده	۴-۵-۴-۴-۹
۱۵۳۵	 بعد از تشهد	۴-۵-۴-۴-۱۰
۱۵۳۵	 روزه	۴-۵-۵
۱۵۳۷	 انواع روزه	۴-۵-۵-۱
۱۵۳۷	 روزه‌ی واجب	۴-۵-۵-۱-۱
۱۵۴۱	 روزه‌ی مستحب	۴-۵-۵-۱-۲

﴿الفهرس﴾

١٥٤٠	٢-١-٤٥٥-٤- صَوْمُ شَهْرِ رَجَبٍ
١٥٤٢	١-١-٢-١-٤٥٥-٤- صَوْمُ أَوَّلِ خَمِيسٍ مِنْ رَجَبٍ
١٥٤٢	٢-١-٢-١-٤٥٥-٤- صَوْمُ أَيَّامِ الْبَيْضِ مِنْ رَجَبٍ
١٥٤٤	٣-١-٢-١-٤٥٥-٤- صَوْمُ سَابِعِ وَ عَشْرِينَ مِنْ رَجَبٍ
١٥٤٤	٤-١-٢-١-٤٥٥-٤- صَوْمُ يَوْمِ الثَّلَاثِينَ مِنْ رَجَبٍ
١٥٤٤	٢-٢-١-٤٥٥-٤- صَوْمُ شَهْرِ شَعْبَانَ
١٥٤٦	١-٢-٢-١-٤٥٥-٤- صَوْمُ أَوَّلِ يَوْمٍ مِنْ شَعْبَانَ
١٥٤٦	٢-٢-٢-١-٤٥٥-٤- صَوْمُ خَمِيسٍ فِي شَعْبَانَ
١٥٤٨	٣-٢-٢-١-٤٥٥-٤- صَوْمُ آخِرِ يَوْمٍ مِنْ شَعْبَانَ
١٥٤٨	٣-٢-١-٤٥٥-٤- صَوْمُ خَمْسِ وَ عَشْرِينَ مِنْ ذِي الْقَعْدَةِ
١٥٤٨	٤-٢-١-٤٥٥-٤- صَوْمُ يَوْمِ عَرَفَةَ
١٥٤٨	٥-٢-١-٤٥٥-٤- الصَّوْمُ فِي شِدَّةِ الْحَرِّ
١٥٤٨	٢-٤٥٥-٤- وَقْتُ اسْتِغْفَارِ الصَّائِمِ
١٥٤٨	١-٤٥٥-٢- قَبْلَ إِفْطَارِهِ
١٥٤٨	٢-٤٥٥-٢- عِنْدَ إِفْطَارِهِ
١٥٥٠	٣-٤٥٥-٢- مَنْ تَصَدَّقَ وَقْتُ إِفْطَارِهِ
١٥٥٠	٤-٤٥٥-٢- الزَّكَاةُ وَرَبِّهِ: الصَّدَقَةُ
١٥٥٠	١-٤٥٥-٢- طَلَبُ الْخَلَالِ
١٥٥٠	٢-٤٥٥-٢- أَكْلُ الْخَلَالِ
١٥٥٠	٧-٤٥٥-٢- الْحَجُّ
١٥٦٤	١-٧-٤٥٥-٤- مَعْرِفَةُ حَقِّ الْكَعْبَةِ وَ إِجْلَالُ الْقِبْلَةِ
١٥٦٦	٢-٧-٤٥٥-٤- الْإِحْرَامُ
١٥٦٦	٣-٧-٤٥٥-٤- التَّلْبِيَةُ
١٥٦٦	٤-٧-٤٥٥-٤- النَّظَرُ إِلَى الْبَيْتِ
١٥٦٦	٥-٧-٤٥٥-٤- الطَّوَافُ
١٥٧٠	١-٧-٤٥٥-٤- بَعْدَ الطَّوَافِ
١٥٧٠	٦-٧-٤٥٥-٤- الْإِفَاضَةُ مِنَ الْعَرَفَاتِ
١٥٧٢	٧-٧-٤٥٥-٤- الْهَدْيُ
١٥٧٤	٨-٧-٤٥٥-٤- الْخَلْقُ
١٥٧٤	٩-٧-٤٥٥-٤- التَّقْصِيرُ
١٥٧٤	١٠-٧-٤٥٥-٤- الرَّمْيُ
١٥٧٤	٨-٤٥٥-٤- زِيَارَةُ الْمَشَاهِدِ الْمُكْرَمَةِ وَرَبِّهِ: ٢-٦ - الْوَلَايَةُ
١٥٧٤	٩-٤٥٥-٤- الْجِهَادُ
١٥٧٦	١-٩-٤٥٥-٤- تَجْهِيزُ الْمُجَاهِدِينَ
١٥٧٦	١٠-٤٥٥-٤- الْأَمْرُ بِالْمَعْرُوفِ

﴿فهرست﴾

۱۵۴۱	روزه‌ی ماه رجب	۴-۵-۵-۱-۲
۱۵۴۳	روزه‌ی اولین پنجشنبه‌ی رجب	۴-۵-۵-۱-۲-۱-۱
۱۵۴۳	روزه‌ی ایّام البیض در ماه رجب	۴-۵-۵-۱-۲-۱-۲
۱۵۴۵	روزه‌ی بیست و هفتم رجب	۴-۵-۵-۱-۲-۱-۳
۱۵۴۵	روزه‌ی سی‌ام رجب	۴-۵-۵-۱-۲-۱-۴
۱۵۴۵	روزه‌ی ماه شعبان	۴-۵-۵-۱-۲-۲
۱۵۴۷	روزه‌ی اولین روز شعبان	۴-۵-۵-۱-۲-۲-۱
۱۵۴۷	روزه‌ی پنجشنبه در شعبان	۴-۵-۵-۱-۲-۲-۲
۱۵۴۹	روزه‌ی روز آخر شعبان	۴-۵-۵-۱-۲-۲-۳
۱۵۴۹	روزه‌ی بیست و پنجم ذیقعد	۴-۵-۵-۱-۲-۳
۱۵۴۹	روزه‌ی روز عرفه	۴-۵-۵-۱-۲-۴
۱۵۴۹	روزه در شدّت گرما	۴-۵-۵-۱-۲-۵
۱۵۴۹	زمان آمرزش‌خواهی روزه‌دار	۴-۵-۵-۲
۱۵۴۹	قبل از افطار	۴-۵-۵-۲-۱
۱۵۴۹	هنگام افطار	۴-۵-۵-۲-۲
۱۵۵۱	آن کس که زمان افطار صدقه دهد	۴-۵-۵-۲-۳
۱۵۵۱	زکات، حلال‌خواری و ربه: صدقه	۴-۵-۶
۱۵۵۱	به‌دست‌آوردن روزی حلال	۴-۵-۶-۱
۱۵۵۱	حلال‌خواری	۴-۵-۶-۲
۱۵۵۱	حج	۴-۵-۷
۱۵۶۵	شناخت حقّ کعبه و گرامی‌داشت قبله	۴-۵-۷-۱
۱۵۶۷	إحرام	۴-۵-۷-۲
۱۵۶۷	لَبَّیک گفتن	۴-۵-۷-۳
۱۵۶۷	نگریستن به کعبه	۴-۵-۷-۴
۱۵۶۷	طواف	۴-۵-۷-۵
۱۵۷۱	بعد از طواف	۴-۵-۷-۵-۱
۱۵۷۱	کوچ‌کردن از عرفات به‌سوی منی	۴-۵-۷-۶
۱۵۷۳	قربانی	۴-۵-۷-۷
۱۵۷۵	سرتراشیدن	۴-۵-۷-۸
۱۵۷۵	کوتاه‌کردن مو یا ناخن	۴-۵-۷-۹
۱۵۷۵	پرتاب سنگ به ستون شیطان	۴-۵-۷-۱۰
۱۵۷۵	زیارت	۴-۵-۸
۱۵۷۵	جهاد	۴-۵-۹
۱۵۷۷	تهیّه‌ی ساز و برگ برای جهادگران	۴-۵-۹-۱
۱۵۷۷	امر به معروف	۴-۵-۱۰

﴿الفهرس﴾

١٥٧٨.....	٤-٥-١١- القرآن
١٥٧٨.....	٤-٥-١١-١ آية الكرسي
١٥٨٠.....	٤-٥-١١-٢ «شَهِدَ اللَّهُ»
١٥٨٠.....	٤-٥-١١-٣ «وَمَنْ يَعْمَلْ سُوءًا أَوْ يَظْلِمْ نَفْسَهُ»
١٥٨٠.....	٤-٥-١١-٤ «قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ»
١٥٨٠.....	٤-٥-١١-٥ الأنعام
١٥٨٢.....	٤-٥-١١-٦ النور
١٥٨٢.....	٤-٥-١١-٧ يس
١٥٨٤.....	٤-٥-١١-٨ الحواميم
١٥٨٤.....	٤-٥-١١-٩ التبارك
١٥٨٤.....	٤-٥-١١-١٠ النبأ، ق، البروج، الطارق
١٥٨٤.....	٤-٥-١١-١١ القدر
١٥٨٤.....	٤-٥-١١-١٢ التوحيد
١٥٨٨.....	٤-٥-١١-١٣ قراءة القرآن عن حفظ
١٥٨٨.....	٤-٥-١١-١٤ ختم القرآن
١٥٩٠.....	٤-٥-١٢- الإخياء والتَّهَجُّد، الدُّعاء والمُناجاة
١٥٩٠.....	٤-٥-١٢-١ الإخياء والتَّهَجُّد
١٥٩٢.....	٤-٥-١٢-١-١ مَنْ صَلَّى سُدُسَ لَيْلَةٍ
١٥٩٢.....	٤-٥-١٢-٢ الدُّعاء والمُناجاة
١٥٩٢.....	٤-٥-١٢-٢-١ الإخلاص في الدُّعاء
١٥٩٢.....	٤-٥-١٢-٢-٢ المُناجاة في جَوْفِ اللَّيْلِ
١٥٩٤.....	٤-٥-١٢-٢-٣ الأدعية الخاصة
١٥٩٤.....	٤-٥-١٢-٢-٣-١ دُعاء الكُميل
١٥٩٤.....	٤-٥-١٢-٢-٣-٢ دُعاء صلاة أمير المؤمنين عليه السلام
١٥٩٦.....	٤-٥-١٢-٢-٣-٣ دُعاء أم داود
١٥٩٦.....	٤-٥-١٢-٢-٣-٤ دُعاء «يَا وَاسِعاً بِحُسْنِ عَائِدَتِهِ»
١٥٩٨.....	٤-٥-١٢-٢-٣-٥ دُعاء طَلَبِ الْوَلَدِ وَالْمَالِ
١٦٠٠.....	٤-٥-١٣- الذكر
١٦٠٢.....	٤-٥-١٣-٣ دَوَامُ الذِّكْرِ
١٦٠٢.....	٤-٥-١٣-٤ أذكارُ الخاص
١٦٠٢.....	٤-٥-١٣-١ قَوْلُ «بِسْمِ اللَّهِ»
١٦٠٤.....	٤-٥-١٣-٢ مَا شَاءَ اللَّهُ
١٦٠٤.....	٤-٥-١٣-٣ التَّسْبِيحُ
١٦٠٤.....	٤-٥-١٣-٤-٤ إِسْتِزْجَاعُ
١٦٠٦.....	٤-٥-١٣-٤-٥ الحِطَّةُ

﴿ فهرست ﴾

۱۵۷۹.....	۴-۵-۱۱- قرآن.....
۱۵۷۹.....	۴-۵-۱۱-۱- قرائت «آیه الکرسی».....
۱۵۸۱.....	۴-۵-۱۱-۲- قرائت آیه: «شَهِدَ اللَّهُ».....
۱۵۸۱.....	۴-۵-۱۱-۳- قرائت آیه: «وَمَنْ يَعْمَلْ سُوءًا أَوْ يَظْلِمْ نَفْسَهُ».....
۱۵۸۱.....	۴-۵-۱۱-۴- قرائت آیه: «قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ».....
۱۵۸۱.....	۴-۵-۱۱-۵- قرائت سورهی انعام.....
۱۵۸۳.....	۴-۵-۱۱-۶- قرائت سورهی نور.....
۱۵۸۳.....	۴-۵-۱۱-۷- قرائت سورهی یس.....
۱۵۸۵.....	۴-۵-۱۱-۸- قرائت سورههایی که با «حم» شروع می‌شود.....
۱۵۸۵.....	۴-۵-۱۱-۹- قرائت سورهی تبارک.....
۱۵۸۵.....	۴-۵-۱۱-۱۰- قرائت سورههای نبأ، ق، بروج، طارق.....
۱۵۸۵.....	۴-۵-۱۱-۱۱- قرائت سورهی قدر.....
۱۵۸۷.....	۴-۵-۱۱-۱۲- قرائت سورهی توحید.....
۱۵۸۹.....	۴-۵-۱۱-۱۳- قرائت قرآن از حفظ.....
۱۵۸۹.....	۴-۵-۱۱-۱۴- ختم قرآن.....
۱۵۹۱.....	۴-۵-۱۲- شب‌زنده‌داری، دعا و مناجات.....
۱۵۹۱.....	۴-۵-۱۲-۱- شب‌زنده‌داری.....
۱۵۹۳.....	۴-۵-۱۲-۱-۱- آن که یک ششم شب را به نماز بگذراند.....
۱۵۹۳.....	۴-۵-۱۲-۲- دعا و مناجات.....
۱۵۹۳.....	۴-۵-۱۲-۲-۱- اخلاص در دعا.....
۱۵۹۳.....	۴-۵-۱۲-۲-۲- مناجات در دل شب.....
۱۵۹۵.....	۴-۵-۱۲-۲-۳- دعا‌های خاص.....
۱۵۹۵.....	۴-۵-۱۲-۲-۳-۱- دعای کمیل.....
۱۵۹۵.....	۴-۵-۱۲-۲-۳-۲- دعای نماز امیرالمؤمنین (علیه السلام).....
۱۵۹۷.....	۴-۵-۱۲-۲-۳-۳- دعای ام داود.....
۱۵۹۷.....	۴-۵-۱۲-۲-۳-۴- دعای «يَا وَاسِعًا بِحُسْنِ عَائِدَتِهِ».....
۱۵۹۹.....	۴-۵-۱۲-۲-۳-۵- دعای درخواست فرزند و مال.....
۱۶۰۱.....	۴-۵-۱۳- ذکر.....
۱۶۰۳.....	۴-۵-۱۳-۳- تداوم ذکر.....
۱۶۰۳.....	۴-۵-۱۳-۴- ذکرهای خاص.....
۱۶۰۳.....	۴-۵-۱۳-۱- گفتن «بسم الله».....
۱۶۰۵.....	۴-۵-۱۳-۴-۲- گفتن «مَا شَاءَ اللَّهُ».....
۱۶۰۵.....	۴-۵-۱۳-۴-۳- گفتن «سُبْحَانَ اللَّهِ».....
۱۶۰۵.....	۴-۵-۱۳-۴-۴- گفتن «إِنَّا لِلَّهِ وَ إِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ».....
۱۶۰۷.....	۴-۵-۱۳-۴-۵- درخواست ریزش گناهان و گفتن «حِطَّه» (بریز).....

﴿الفِہْرِس﴾

٤-٦. صفات العُبد في جَنبِ الناس.....

١-٤. في جَنبِ الجَميع..... ١٦٠٦

١-١. ٤-١. التَّعليمُ وَ التَّبليغُ وَ الهِدايَةُ..... ١٦٠٦

١-١. ٤-١. الدَّلالةُ عَلَى الخَيْرِ..... ١٦٠٨

١-١. ٤-١. تَعليمُ الوُصُوِّ وَ الصَّلَاةِ..... ١٦٠٨

١-٢. ٤-١. التَّشْيِيطُ (مَنْعُهُمْ عَنِ المَعْصِيَةِ)..... ١٦٠٨

١-٣. ٤-١. التَّواضُّعُ وَ عَدَمُ التَّكَبُّرِ وَ التَّجَبُّرِ..... ١٦١٢

١-٣. ٤-١. التَّواضُّعُ..... ١٦١٢

١-٣. ٤-١. عَدَمُ التَّكَبُّرِ وَ التَّجَبُّرِ..... ١٦١٢

١-٤. ٤-١. طَلَبُ الحِلِّيَّةِ، أداءُ الحَقِّ، قِضاءُ الدَّيْنِ..... ١٦١٢

١-٤. ٤-١. طَلَبُ الحِلِّيَّةِ..... ١٦١٢

١-٤. ٤-١. أداءُ الحَقِّ..... ١٦١٤

١-٤. ٤-١. قِضاءُ الدَّيْنِ..... ١٦١٤

١-٥. ٤-١. المُواساةُ بِالْمالِ، مُساواةُ النَّفْسِ بِهِمْ، الإِنْفاقُ وَ الصَّدَقَةُ، القَرَضُ، السَّخَاوَةُ، المُرُوَّةُ..... ١٦١٤

١-٥. ٤-١. المُواساةُ بِالْمالِ..... ١٦١٤

١-٥. ٤-١. مُساواةُ النَّفْسِ بِهِمْ..... ١٦١٤

١-٥. ٤-١. الإِنْفاقُ وَ الصَّدَقَةُ..... ١٦١٤

١-٥. ٤-١. القَرَضُ..... ١٦١٨

١-٥. ٤-١. السَّخَاوَةُ..... ١٦١٨

١-٥. ٤-١. المُرُوَّةُ..... ١٦١٨

١-٦. ٤-١. نِيَّةُ عَدَمِ الظُّلْمِ، البرُّ، الإِحْسَانُ، العَفْوُ، الصَّفْحُ، الشَّفَاعَةُ، إِدْخَالُ السُّرُورِ، رَدُّ العَادِيَةِ، الحَسَنَةُ..... ١٦١٨

١-٦. ٤-١. نِيَّةُ عَدَمِ الظُّلْمِ..... ١٦١٨

١-٦. ٤-١. البرُّ..... ١٦٢٠

١-٦. ٤-١. الإِحْسَانُ..... ١٦٢٠

١-٦. ٤-١. العَفْوُ..... ١٦٢٢

١-٦. ٤-١. الصَّفْحُ..... ١٦٢٤

١-٦. ٤-١. الشَّفَاعَةُ..... ١٦٢٤

١-٦. ٤-١. إِدْخَالُ السُّرُورِ..... ١٦٢٤

١-٦. ٤-١. رَدُّ العَادِيَةِ..... ١٦٢٦

١-٦. ٤-١. الحَسَنَةُ..... ١٦٢٦

١-٧. ٤-١. السَّلَامُ، المُصَافَحَةُ، المَعَانِقَةُ، الشَّهَادَةُ عَلَى النِّكَاحِ، العِيَادَةُ، زِيَارَةُ القَبْرِ..... ١٦٢٦

١-٧. ٤-١. السَّلَامُ..... ١٦٢٦

﴿ فهرست ﴾

۴-۶	صفات و رفتار فرد نسبت به همنوعان	۱۶۰۷
۴-۶-۱	نسبت به همه	۱۶۰۷
۴-۶-۱-۱	آموزش و تبلیغ و راهنمایی	۱۶۰۷
۴-۶-۱-۱-۱	راهنمایی به خیر	۱۶۰۹
۴-۶-۱-۱-۲	آموزش وضو و نماز	۱۶۰۹
۴-۶-۱-۲	مانع شدن دیگران از ارتکاب گناه	۱۶۰۹
۴-۶-۱-۳	تواضع و عدم تکبر و برتری طلبی	۱۶۱۳
۴-۶-۱-۳-۱	تواضع	۱۶۱۳
۴-۶-۱-۳-۲	عدم تکبر و برتری طلبی	۱۶۱۳
۴-۶-۱-۴	حلالیت طلبی، ادا کردن حق، پرداختن قرض	۱۶۱۳
۴-۶-۱-۴-۱	حلالیت طلبی	۱۶۱۳
۴-۶-۱-۴-۲	ادای حق	۱۶۱۵
۴-۶-۱-۴-۳	پرداختن قرض	۱۶۱۵
۴-۶-۱-۵	دیگران را در مال خود سهیم کردن، خود را با دیگران در اموال خود مساوی قرار دادن،	
	انفاق و صدقه	۱۶۱۵
۴-۶-۱-۵-۱	دیگران را در مال خود سهیم کردن	۱۶۱۵
۴-۶-۱-۵-۲	خود را با دیگران در اموال خود مساوی قرار دادن	۱۶۱۵
۴-۶-۱-۵-۳	انفاق و صدقه	۱۶۱۵
۴-۶-۱-۵-۴	وام	۱۶۱۹
۴-۶-۱-۵-۵	سختی	۱۶۱۹
۴-۶-۱-۵-۶	جوانمردی	۱۶۱۹
۴-۶-۱-۶	نیت بر ستم روانداشتن، نیکی، نیکی، بخشش، گذشت، شفاعت، شادمان کردن،	
	رد کردن متجاوز، نیکی	۱۶۱۹
۴-۶-۱-۶-۱	نیت بر ستم روانداشتن	۱۶۱۹
۴-۶-۱-۶-۲	نیکی	۱۶۲۱
۴-۶-۱-۶-۳	نیکی	۱۶۲۱
۴-۶-۱-۶-۴	بخشش	۱۶۲۳
۴-۶-۱-۶-۵	گذشت	۱۶۲۵
۴-۶-۱-۶-۶	شفاعت	۱۶۲۵
۴-۶-۱-۶-۷	شادمان کردن	۱۶۲۵
۴-۶-۱-۶-۸	رد کردن متجاوز	۱۶۲۷
۴-۶-۱-۶-۹	نیکی	۱۶۲۷
۴-۶-۱-۷	سلام، دست دادن، در آغوش گرفتن، شاهد عقد ازدواج بودن، عیادت بیمار، زیارت اهل	
	قبور	۱۶۲۷
۴-۶-۱-۷-۱	سلام	۱۶۲۷

﴿الفهرس﴾

١٦٢٦	١٧-٢-٤٠-المُصَافَحَةُ.....
١٦٢٦	١٧-٣-٤٠-المُعَانَقَةُ.....
١٦٢٨	١٧-٤-٤٠-الشَّهَادَةُ عَلَى النِّكَاحِ.....
١٦٢٨	١٧-٥-٤٠-الْعِبَادَةُ.....
١٦٣٠	١٧-٦-٤٠-زِيَارَةُ الْقَبْرِ.....
١٦٣٠	١٨-٤-٤٠-حُسْنُ الْخُلُقِ، حُسْنُ الْكَلَامِ، عَدَمُ الْغِيْبَةِ، التَّسْمِيَةُ.....
١٦٣٠	١٨-١-٤٠-حُسْنُ الْخُلُقِ.....
١٦٣٠	١٨-٢-٤٠-حُسْنُ الْكَلَامِ.....
١٦٣٠	١٨-٣-٤٠-عَدَمُ الْغِيْبَةِ.....
١٦٣٢	١٨-٤-٤٠-التَّسْمِيَةُ.....
١٦٣٢	٢-٤٠-فِي جَنْبِ الْآخَرِينَ.....
١٦٣٢	٢-١-٤٠-الْوَالِدَيْنِ.....
١٦٣٢	٢-١-٤٠-الْبِرُّ.....
١٦٣٤	٢-١-٤٠-زِيَارَةُ قَبْرِ الْوَالِدَيْنِ.....
١٦٣٤	٢-٢-٤٠-الرَّوْجُ.....
١٦٣٤	٢-٢-٤٠-الطَّاعَةُ.....
١٦٣٦	٢-٣-٤٠-الأَرْحَامُ.....
١٦٣٦	٢-٣-٤٠-الصَّلَاةُ.....
١٦٣٦	٢-٤-٤٠-الإِخْوَانُ.....
١٦٣٦	٢-٤-٤٠-الزِّيَارَةُ.....
١٦٣٦	٢-٤-٤٠-المُرَاعَاةُ.....
١٦٣٦	٢-٤-٤٠-قَضَاءُ الْحُقُوقِ.....
١٦٣٦	٢-٤-٤٠-الْحُبُّ.....
١٦٣٨	٢-٤-٤٠-الإِشْبَاعُ وَ التَّنْفِيسُ.....
١٦٣٨	٢-٥-٤٠-الجَارُ.....
١٦٣٨	٢-٥-٤٠-كَفُّ الْأَذَى.....
١٦٣٨	٢-٥-٤٠-عَدَمُ الْأَذِيَّةِ.....
١٦٣٨	٢-٥-٤٠-الرِّضَاءُ.....
١٦٣٨	٢-٥-٤٠-الضَّيْفُ.....
١٦٤٠	٢-٧-٤٠-المَمْلُوكُ.....
١٦٤٠	٢-٧-٤٠-التَّخْفِيفُ.....
١٦٤٠	٢-٨-٤٠-الفُقَرَاءُ.....
١٦٤٠	٢-٨-٤٠-النَّفْعُ.....
١٦٤٠	٢-٨-٤٠-قَضَاءُ الْحَاجَةِ.....

﴿فهرست﴾

۱۶۲۷	 ۴-۱۷-۲- دست دادن
۱۶۲۷	 ۴-۱۷-۳- در آغوش گرفتن
۱۶۲۹	 ۴-۱۷-۴- شاهد عقد ازدواج بودن
۱۶۲۹	 ۴-۱۷-۵- عیادت بیمار
۱۶۳۱	 ۴-۱۷-۶- زیارت اهل قبور
۱۶۳۱	 ۴-۱۸- اخلاق نیکو، خوش کلامی، غیبت نکردن، بعد از عطسه‌ی دیگری «يَرْحَمُكَ اللهُ» گفتن
۱۶۳۱	 ۴-۱۸-۱- اخلاق نیکو
۱۶۳۱	 ۴-۱۸-۲- خوش کلامی
۱۶۳۱	 ۴-۱۸-۳- غیبت نکردن
۱۶۳۳	 ۴-۱۸-۴- بعد از عطسه‌ی دیگران «يَرْحَمُكَ اللهُ» گفتن
۱۶۳۳	 ۴-۲- نسبت به دیگران (گروه‌های خاص)
۱۶۳۳	 ۴-۲-۱- در مقابل پدر و مادر
۱۶۳۳	 ۴-۲-۱-۱- نیکی
۱۶۳۵	 ۴-۲-۱-۲- زیارت قبر پدر و مادر
۱۶۳۵	 ۴-۲-۲- در برابر همسر
۱۶۳۵	 ۴-۲-۲-۱- فرمانبرداری
۱۶۳۷	 ۴-۲-۲-۳- در برابر نزدیکان
۱۶۳۷	 ۴-۲-۳-۱- صله‌ی رحم
۱۶۳۷	 ۴-۲-۳-۴- در برابر برادران ایمانی
۱۶۳۷	 ۴-۲-۴-۱- دیدار
۱۶۳۷	 ۴-۲-۴-۲- رعایت حقوق
۱۶۳۷	 ۴-۲-۴-۳- ادای حقوق
۱۶۳۷	 ۴-۲-۴-۴- محبت
۱۶۳۹	 ۴-۲-۴-۵- سیر کردن و رفع نگرانی
۱۶۳۹	 ۴-۲-۵- در برابر همسایه
۱۶۳۹	 ۴-۲-۵-۱- دست از آزار برداشتن
۱۶۳۹	 ۴-۲-۵-۲- اذیت نکردن
۱۶۳۹	 ۴-۲-۵-۳- رضایت
۱۶۳۹	 ۴-۲-۶- در مقابل مهمان
۱۶۴۱	 ۴-۲-۷- در برابر خدمتکار
۱۶۴۱	 ۴-۲-۷-۱- سبک کردن وظیفه، آسان گرفتن
۱۶۴۱	 ۴-۲-۸- در برابر نیازمندان
۱۶۴۱	 ۴-۲-۸-۱- سودرساندن
۱۶۴۱	 ۴-۲-۸-۲- رفع نیاز

﴿الفهرس﴾

١٦٤٢	الإطعامُ ٤-٢-٨٣
١٦٤٤	الإكساءُ ٤-٢-٨٤
١٦٤٤	اليتيمُ ٤-٢-٩
١٦٤٤	الكفالةُ ٤-٢-٩١
١٦٤٤	الإيواءُ ٤-٢-٩٢
١٦٤٦	مَنْ عالَ ٤-٢-٩٣
١٦٤٦	الميتُ ٤-٢-١٠
١٦٤٦	الغسلُ ٤-٢-١٠-١
١٦٤٦	أداءُ الأمانةِ في الغسلِ ٤-٢-١٠-٢
١٦٤٦	التشيعُ ٤-٢-١٠-٣
١٦٥٠	الحملُ ٤-٢-١٠-٤
١٦٥٠	الدفنُ ٤-٢-١٠-٥
١٦٥٢	الدخولُ في القبرِ ٤-٢-١٠-٦
١٦٥٤	الدعاءُ ٤-٢-١٠-٧
١٦٥٦	صلاةُ الميتِ ٤-٢-١٠-٨
١٦٥٦	الشهادةُ على الخيرِ ٤-٢-١٠-٩
١٦٥٦	الصفاتُ الفرديةُ ٤-٧
١٦٥٨	العلمُ، الفقهُ، العقلُ ٤-٧-١
١٦٥٨	العلمُ ٤-٧-١-١
١٦٦٤	العلمُ بأنَّ اللهَ ذو قُدرةٍ على المغفرةِ و العذابِ ٤-٧-١-١-١
١٦٦٤	تعلُّمُ الوضوءِ و الصلاةِ ٤-٧-١-١-٢
١٦٦٤	الفقهُ ٤-٧-١-٢
١٦٦٦	العقلُ ٤-٧-١-٣
١٦٦٦	الحياءُ و الندامةُ ٤-٧-٢
١٦٦٦	الحياءُ ٤-٧-٢-١
١٦٦٦	سترُ السيئةِ ٤-٧-٢-٢
١٦٦٦	الندامةُ ٤-٧-٢-٣
١٦٧٢	البكاءُ ٤-٧-٣
١٦٧٦	الإجتنبُ و التَّركُ و ربه: ٤-٣-٨٣ ٤-٧-٤
١٦٧٦	الإجتنبُ ٤-٧-٤-١
١٦٧٨	الإمساكُ ٤-٧-٤-٢
١٦٨٠	التَّركُ ٤-٧-٤-٣
١٦٨٠	تَرْكُ الذُّنوبِ ٤-٧-٤-٣-١
١٦٨٠	تَرْكُ الْمُعْصِيَةِ ٤-٧-٤-٣-٢
١٦٨٢	تَرْكُ الإصرارِ ٤-٧-٤-٣-٣

﴿فهرست﴾

۱۶۴۳	غذادادن ۴-۲-۸-۳
۱۶۴۵	لباس پوشاندن ۴-۲-۸-۴
۱۶۴۵	در برابر یتیمان ۴-۲-۹
۱۶۴۵	به عهده گرفتن سرپرستی ۴-۲-۹-۱
۱۶۴۵	پناه دادن ۴-۲-۹-۲
۱۶۴۷	در برابر افراد عائله مند ۴-۲-۹-۳
۱۶۴۷	برای میّت ۴-۲-۱۰
۱۶۴۷	غسل ۴-۲-۱۰-۱
۱۶۴۷	امانت داری در هنگام غسل ۴-۲-۱۰-۲
۱۶۴۷	تشییع جنازه ۴-۲-۱۰-۳
۱۶۵۱	حمل تابوت ۴-۲-۱۰-۴
۱۶۵۱	تدفین ۴-۲-۱۰-۵
۱۶۵۳	وارد قبر شدن ۴-۲-۱۰-۶
۱۶۵۵	دعا ۴-۲-۱۰-۷
۱۶۵۷	نماز میّت ۴-۲-۱۰-۸
۱۶۵۷	شهادت دادن بر اینکه از او خیر دیده ایم ۴-۲-۱۰-۹
۱۶۵۷	صفات و رفتار فردی ۴-۷
۱۶۵۹	علم آموزی، عقل ۴-۷-۱
۱۶۵۹	علم آموزی ۴-۷-۱-۱
۱۶۶۵	آگاه شدن بر اینکه خداوند توانایی دارد که پیامرزد یا عذاب کند ۴-۷-۱-۱-۱
۱۶۶۵	آموختن وضو و نماز ۴-۷-۱-۱-۲
۱۶۶۵	علم دین ۴-۷-۱-۲
۱۶۶۷	عقل ۴-۷-۱-۳
۱۶۶۷	شرم و پشیمانی ۴-۷-۲
۱۶۶۷	شرمساری ۴-۷-۲-۱
۱۶۶۷	پوشاندن زشتی ها ۴-۷-۲-۲
۱۶۶۷	پشیمانی ۴-۷-۲-۳
۱۶۷۳	گریه ۴-۷-۳
۱۶۷۷	دوری از گناه و ربه: ۴-۳-۸-۳ ۴-۷-۴
۱۶۷۷	دوری از گناه ۴-۷-۴-۱
۱۶۷۹	دست باز داشتن ۴-۷-۴-۲
۱۶۸۱	ترک ۴-۷-۴-۳
۱۶۸۱	ترک گناهان ۴-۷-۴-۳-۱
۱۶۸۱	ترک نافرمانی ۴-۷-۴-۳-۲
۱۶۸۳	اصرار نکردن بر گناه ۴-۷-۴-۳-۳

﴿الفهرس﴾

١٦٨٤	٤-٧-٤-٣-٤- ترْكُ الدُّنْيَا وَ رَفْضُهُ، طَلَّاقُ الرَّاحَةِ، الْإِنْقِطَاعُ عَنِ الْعَادَاتِ، قَلْعُ عُرُوقِ مَنَابِتِ الشَّهَوَاتِ.....
١٦٨٤	٤-٧-٤-٣-٥- ترْكُ اللَّذَاتِ.....
١٦٨٤	٤-٧-٤-٣-٤- ترْكُ الْمُخَالَفَةِ.....
١٦٨٤	٤-٧-٤-٤- التَّنَصُّلُ (التَّبَرُّؤُ).....
١٦٨٤	٤-٧-٤-٥- الْمُهَاجِرَةُ.....
١٦٨٨	٤-٧-٤-٤- التَّقِيَّةُ.....
١٦٨٨	٤-٧-٤-٧- الْحِفْظُ.....
١٦٨٨	٤-٧-٤-٧-١- حِفْظُ اللِّسَانِ.....
١٦٨٨	٤-٧-٤-٧-٢- الصَّمْتُ.....
١٦٨٨	٤-٧-٤-٧-٣- حِفْظُ الْفَرْجِ.....
١٦٨٨	٤-٧-٤-٧-٤- حِفْظُ الْعِفَّةِ.....
١٦٨٨	٤-٧-٤-٨- عَدَمُ الْعُودِ.....
١٦٩٤	٤-٧-٤-٩- عَدَمُ اخْتِقَارِ الْمُعْصِيَةِ.....
١٦٩٤	٤-٧-٥- الصَّبْرُ وَ الْجِلْمُ وَ الْإِحْتِمَالُ.....
١٦٩٤	٤-٧-٥-١٠- الصَّبْرُ.....
١٧٠٠	٤-٧-٥-١١- الْجِلْمُ.....
١٧٠٠	٤-٧-٥-١٢- الْإِحْتِمَالُ.....
١٧٠٠	٤-٧-٤- النَّيَّةُ.....
١٧٠٠	٤-٧-٤-١- نِيَّةُ الْخَيْرِ.....
١٧٠٠	٤-٧-٧- الْعَمَلُ.....
١٧٠٠	٤-٧-٧-١- عَدَمُ الْكَسَالَةِ وَ الْعَفَلَةِ.....
١٧٠٠	٤-٧-٧-٢- الْعَمَلُ الصَّالِحُ.....
١٧٠٤	٤-٧-٧-٣- الْعَمَلُ الْخَيْرُ.....
١٧٠٨	٤-٧-٧-٤- الْقَوْلُ السَّيِّدُ.....
١٧٠٨	٤-٧-٧-٥- الْخَيْرُ.....
١٧١٠	٤-٧-٧-٤- الْمَعْرُوفُ.....
١٧١٠	٤-٧-٧-٧- الْحَسَنَةُ.....
١٧١٠	٤-٧-٧-٧-١- الرِّيَاضَةُ.....
١٧١٢	٤-٨- الإِسْتِغْفَارُ لِأَهْلِ الْفَضَائِلِ وَ مَغْفِرَتُهُمْ.....
١٧١٢	٤-٨-١- أُمَّةُ مُحَمَّدٍ ﷺ.....
١٧١٤	٤-٨-٢- أَهْلُ دِينِ اللَّهِ.....
١٧١٨	٤-٨-٣- أَوْلِيَاءُ اللَّهِ.....
١٧١٨	٤-٨-٤- الْمُؤَقِّنُونَ.....
١٧١٨	٤-٨-٥- الْخَاطِئُونَ.....

﴿فهرست﴾

۴-۷-۴-۳-۴ ترک دنیا و وا گذاشتن آن، ترک راحتی، کنارگذاشتن عادات، کندن رگ‌های	۱۶۸۵
حیات شهوات.....	
۴-۷-۴-۳-۵ ترک لذات.....	۱۶۸۷
۴-۷-۴-۳-۶ ترک مخالفت با دستورات خداوند.....	۱۶۸۷
۴-۷-۴-۴-۴ بیزاری (از راه‌های مخالف).....	۱۶۸۷
۴-۷-۴-۵ مهاجرت.....	۱۶۸۷
۴-۷-۴-۶ تقیّه.....	۱۶۸۹
۴-۷-۴-۷ حفظ.....	۱۶۸۹
۴-۷-۴-۷-۱ نگهداری زبان.....	۱۶۸۹
۴-۷-۴-۷-۲ سکوت.....	۱۶۸۹
۴-۷-۴-۷-۳ حفظ آلت جنسی از گناه.....	۱۶۸۹
۴-۷-۴-۷-۴ پاکدامنی.....	۱۶۸۹
۴-۷-۴-۸ عدم بازگشت به گناه.....	۱۶۸۹
۴-۷-۴-۹ کوچک‌نشمردن گناهان.....	۱۶۹۷
۴-۷-۵ صبر و بردباری و تحمل ناگواری‌ها.....	۱۶۹۷
۴-۷-۵-۱۰ صبر.....	۱۶۹۷
۴-۷-۵-۱۱ بردباری.....	۱۷۰۱
۴-۷-۵-۱۲ تحمل ناگواری‌ها.....	۱۷۰۱
۴-۷-۶ نیت.....	۱۷۰۱
۴-۷-۶-۱ نیت خیر.....	۱۷۰۱
۴-۷-۷ عمل.....	۱۷۰۱
۴-۷-۷-۱ کسل و غافل نبودن.....	۱۷۰۱
۴-۷-۷-۲ عمل شایسته.....	۱۷۰۱
۴-۷-۷-۳ عمل نیک.....	۱۷۰۷
۴-۷-۷-۴ گفتار محکم.....	۱۷۰۹
۴-۷-۷-۵ عمل خیر.....	۱۷۰۹
۴-۷-۷-۶ عمل خیر.....	۱۷۱۱
۴-۷-۷-۷ عمل خیر.....	۱۷۱۱
۴-۷-۷-۷-۱ تمرین و تکرار عمل.....	۱۷۱۱
۴-۸ طلب آموزش برای گروه‌های مشخص و صاحبان فضائل.....	۱۷۱۳
۴-۸-۱ برای امت محمد ﷺ.....	۱۷۱۳
۴-۸-۲ برای دینداران.....	۱۷۱۷
۴-۸-۳ برای اولیاء الله.....	۱۷۱۹
۴-۸-۴ برای اهل یقین.....	۱۷۱۹
۴-۸-۵ برای خطاکاران.....	۱۷۱۹

﴿الفهرس﴾

- ١٧٣٠.....٤-٨٤- عِبْدُ مُعَاقِبٍ فِي الدُّنْيَا.....
- ١٧٣٠.....٤-٩- إِسْتِعْقَارُ الْأَعْلَامِ وَمَغْفِرَتُهُمْ.....
- ١٧٣٠.....٤-٩١- آدَمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ.....
- ١٧٣٢.....٤-٩٢- إِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ.....
- ١٧٣٢.....٤-٩٣- أَبُو أَيُّوبَ الْأَنْصَارِيُّ.....
- ١٧٣٤.....٤-٩٤- أَبُو ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ.....
- ١٧٣٤.....٤-٩٥- إِدْرِيسُ عَلَيْهِ السَّلَامُ.....
- ١٧٣٤.....٤-٩٦- أُمُّ دَاوُدَ.....
- ١٧٣٤.....٤-٩٧- أَنَسٍ.....
- ١٧٣٤.....٤-٩٨- أَهْلُ الْبَيْتِ عَلَيْهِ السَّلَامُ.....
- ١٧٣٤.....٤-٩٩- بُرَيْدَةُ.....
- ١٧٣٦.....٤-٩١٠- بَنُو يَعْقُوبَ عَلَيْهِ السَّلَامُ.....
- ١٧٣٦.....٤-٩١١- دَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلَامُ.....
- ١٧٣٦.....٤-٩١٢- الرُّسُلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ.....
- ١٧٣٨.....٤-٩١٣- زَيْدٌ.....
- ١٧٣٨.....٤-٩١٤- زَيْدُ بْنُ عَمْرٍو.....
- ١٧٣٨.....٤-٩١٥- السَّخَرَةُ فِي بَنِي إِسْرَائِيلَ.....
- ١٧٣٨.....٤-٩١٦- سُلَيْمَانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ.....
- ١٧٣٨.....٤-٩١٧- عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ.....
- ١٧٣٢.....٤-٩١٨- عَمَّارٌ.....
- ١٧٣٢.....٤-٩١٩- فَاطِمَةُ بِنْتُ أَسَدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا.....
- ١٧٣٢.....٤-٩٢٠- مُحَمَّدٌ ﷺ.....
- ١٧٣٦.....٤-٩٢١- مُوسَى بْنُ جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ.....
- ١٧٣٨.....٤-٩٢٢- مُوسَى بْنُ عِمْرَانَ عَلَيْهِ السَّلَامُ.....
- ١٧٣٨.....٤-٩٢٣- مُؤْمِنُ آلِ فِرْعَوْنَ وَحَبِيبُ النَّجَّارِ.....
- ١٧٣٨.....٤-٩٢٤- وَلَدُ فَاطِمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا.....
- ١٧٣٨.....٤-٩٢٥- نُوحٌ عَلَيْهِ السَّلَامُ.....
- ١٧٣٨.....٤-٩٢٦- يَعْقُوبُ عَلَيْهِ السَّلَامُ.....
- ١٧٣٨.....٤-٩٢٧- يُونسُ عَلَيْهِ السَّلَامُ.....
- ١٧٤٠.....٤-١٠- الْأَقْوَامُ وَأَصْحَابُ الْحِرَفِ.....
- ١٧٤٠.....٤-١٠-١- أَهْلُ الْأَبَةِ.....
- ١٧٤٠.....٤-١٠-٢- أَهْلُ الْبَذْرِ.....
- ١٧٤٠.....٤-١٠-٣- أَهْلُ قُمْ.....

﴿فهرست﴾

- ۴۸۶- برای بندهای که سزای عملش را در دنیا دیده است..... ۱۷۳۱
- ۴۹- افراد خاص (افرادی که برایشان طلب آمرزش شده یا تصریح شده است که استغفار کرده یا مورد آمرزش واقع می‌شوند)..... ۱۷۳۱
- ۴۹۱- آدم عليه السلام..... ۱۷۳۱
- ۴۹۲- ابراهیم عليه السلام..... ۱۷۳۳
- ۴۹۳- ابو ایوب انصاری..... ۱۷۳۳
- ۴۹۴- ابوذر..... ۱۷۳۵
- ۴۹۵- ادريس عليه السلام..... ۱۷۳۵
- ۴۹۶- ام داود..... ۱۷۳۵
- ۴۹۷- آنس..... ۱۷۳۵
- ۴۹۸- خاندان پیامبر عليه السلام..... ۱۷۳۵
- ۴۹۹- بُریده..... ۱۷۳۵
- ۴۹۱۰- فرزندان یعقوب عليه السلام..... ۱۷۳۷
- ۴۹۱۱- داود عليه السلام..... ۱۷۳۷
- ۴۹۱۲- پیامبران عليه السلام..... ۱۷۳۷
- ۴۹۱۳- زید..... ۱۷۳۹
- ۴۹۱۴- زیدبن عمرو..... ۱۷۳۹
- ۴۹۱۵- ساحران دربار فرعون..... ۱۷۳۹
- ۴۹۱۶- سلمان رضی الله عنه..... ۱۷۳۹
- ۴۹۱۷- علی عليه السلام..... ۱۷۳۹
- ۴۹۱۸- عمار..... ۱۷۳۳
- ۴۹۱۹- فاطمه بنت اسد رضی الله عنها..... ۱۷۳۳
- ۴۹۲۰- محمد صلى الله عليه وآله..... ۱۷۳۳
- ۴۹۲۱- موسی بن جعفر عليه السلام..... ۱۷۳۷
- ۴۹۲۲- موسی بن عمران عليه السلام..... ۱۷۳۹
- ۴۹۲۳- مؤمن آل فرعون و حبیب نجار..... ۱۷۳۹
- ۴۹۲۴- فرزندان فاطمه رضی الله عنها..... ۱۷۳۹
- ۴۹۲۵- نوح عليه السلام..... ۱۷۳۹
- ۴۹۲۶- یعقوب عليه السلام..... ۱۷۳۹
- ۴۹۲۷- یونس عليه السلام..... ۱۷۳۹
- ۴۱۰- اقوام و صاحبان مشاغل (گروه هایی که برایشان طلب آمرزش شده یا تصریح شده است که استغفار کرده یا مورد آمرزش واقع می‌شوند)..... ۱۷۴۱
- ۴۱۰-۱- اهالی منطقه‌ی آبه..... ۱۷۴۱
- ۴۱۰-۲- حاضران جنگ بدر..... ۱۷۴۱
- ۴۱۰-۳- اهالی شهر قم..... ۱۷۴۱

﴿الفهرس﴾

١٧٤٠.....	٤-١٠-٤ الزَّارِعُ.....
١٧٤٠.....	٤-١٠-٥ الْجَمَالُ.....
١٧٤٢.....	الفصل الخامس: حالاتُ الاستِغفارِ.....
١٧٤٢.....	٥-١ الاستِغْفَارُ فِي كُلِّ حالاتٍ.....
١٧٤٢.....	٥-١-١ مَا دُمْتَ حَيًّا.....
١٧٤٢.....	٥-١-٢ بَعْدَ كُلِّ مَجْلِسٍ.....
١٧٤٢.....	٥-١-٣ عِنْدَ الْقِيَامِ مِنْ كُلِّ مَجْلِسٍ.....
١٧٤٤.....	٥-٢ حالةُ الاستِغْفارِ.....
١٧٤٤.....	٥-٢-١ الإبتِهالُ.....
١٧٤٤.....	٥-٢-٢ الإختِسَابُ ور.به: الإيمانُ وَ الإختِسَابُ.....
١٧٤٤.....	٥-٢-٣ الإخبَاتُ.....
١٧٤٤.....	٥-٢-٤ الإخلاصُ.....
١٧٤٤.....	٥-٢-٥ الإذعانُ.....
١٧٤٤.....	٥-٢-٦ الإستِجارةُ.....
١٧٤٤.....	٥-٢-٧ الإستِقالَةُ.....
١٧٤٤.....	٥-٢-٨ الإستِكانَةُ.....
١٧٤٨.....	٥-٢-٩ الإستِترْحامُ.....
١٧٤٨.....	٥-٢-١٠ الإستِعطافُ.....
١٧٤٨.....	٥-٢-١١ الإستِمناجُ.....
١٧٤٨.....	٥-٢-١٢ الإشفاقُ.....
١٧٤٨.....	٥-٢-١٣ الإضطِرارُ.....
١٧٥٠.....	٥-٢-١٣-١ الإضطِرارُ (مَنْ ضَلَّتْ حِيلَتُهُ).....
١٧٥٠.....	٥-٢-١٣-٢ الإضطِرارُ (مَنْ لَمْ يَجِدْ مَلْجَأً).....
١٧٥٠.....	٥-٢-١٣-٣ الإضطِرارُ (مَنْ لَا يَجِدُ لِدُنْيِهِ غَافِرًا غَيْرُهُ).....
١٧٥٠.....	٥-٢-١٤ الإطمئنانُ.....
١٧٥٢.....	٥-٢-١٥ الإعتذارُ.....
١٧٥٢.....	٥-٢-١٦ الإعتِرافُ.....
١٧٥٢.....	٥-٢-١٧ الإقرارُ.....
١٧٥٤.....	٥-٢-١٨ الأملُ.....
١٧٥٤.....	٥-٢-١٩ الإنابةُ.....
١٧٥٤.....	٥-٢-٢٠ الإنافَةُ عَلَى الْمَهَالِكِ.....
١٧٥٤.....	٥-٢-٢١ الإنفرادُ.....
١٧٥٤.....	٥-٢-٢٢ الإنقطاعُ.....
١٧٥٤.....	٥-٢-٢٣ الإنكسارُ.....
١٧٥٤.....	٥-٢-٢٤ الإيحاشُ.....

﴿فهرست﴾

۱۷۴۱.....	۴-۱۰-۴ کشاورزان.....
۱۷۴۱.....	۴-۱۰-۵ شترداران.....
۱۷۴۳.....	فصل پنجم: حالات و موقعیت‌های برتر برای استغفار و پذیرش آن.....
۱۷۴۳.....	۵-۱ در همه‌ی موقعیت‌ها و همه‌ی زمان‌ها استغفار کنید.....
۱۷۴۳.....	۵-۱-۱ مادام که در قید حیات هستید استغفار کنید.....
۱۷۴۳.....	۵-۱-۲ در پایان هر مجلسی استغفار کنید.....
۱۷۴۳.....	۵-۱-۳ در هر تغییر موقعیت و برخاستن از هر مجلس استغفار کنید.....
۱۷۴۵.....	۵-۲ حالت استغفار.....
۱۷۴۵.....	۵-۲-۱ زاری.....
۱۷۴۵.....	۵-۲-۲ اعتقاد به محاسبه‌ی روز جزا و: به ایمان و کار برای خدا.....
۱۷۴۵.....	۵-۲-۳ تواضع.....
۱۷۴۵.....	۵-۲-۴ اخلاص.....
۱۷۴۵.....	۵-۲-۵ اقرار.....
۱۷۴۷.....	۵-۲-۶ پناه‌خواستن.....
۱۷۴۷.....	۵-۲-۷ درخواست گذشت.....
۱۷۴۷.....	۵-۲-۸ زاری.....
۱۷۴۹.....	۵-۲-۹ درخواست رحمت.....
۱۷۴۹.....	۵-۲-۱۰ درخواست عطا و عطا شدن.....
۱۷۴۹.....	۵-۲-۱۱ درخواست لطف.....
۱۷۴۹.....	۵-۲-۱۲ بیم.....
۱۷۴۹.....	۵-۲-۱۳ بیچارگی.....
۱۷۵۱.....	۵-۲-۱۳ بیچارگی (حال آن که راه چاره را گم کرده).....
۱۷۵۱.....	۵-۲-۱۳-۲ بیچارگی (حال آن که پناه‌گاهی نمی‌یابد).....
۱۷۵۱.....	۵-۲-۱۳-۳ بیچارگی (حال آن که برای بخشش گناهانش، آمرزنده‌ی دیگری نمی‌شناسد).....
۱۷۵۱.....	۵-۲-۱۴ اطمینان.....
۱۷۵۳.....	۵-۲-۱۵ پوزش.....
۱۷۵۳.....	۵-۲-۱۶ اعتراف.....
۱۷۵۳.....	۵-۲-۱۷ اقرار.....
۱۷۵۵.....	۵-۲-۱۸ آرزو.....
۱۷۵۵.....	۵-۲-۱۹ زاری.....
۱۷۵۵.....	۵-۲-۲۰ مشرف شدن بر مهلکه‌ها.....
۱۷۵۷.....	۵-۲-۲۱ تنهایی.....
۱۷۵۷.....	۵-۲-۲۲ بریدن از دیگران.....
۱۷۵۷.....	۵-۲-۲۳ شکستگی.....
۱۷۵۷.....	۵-۲-۲۴ ترسان بودن.....

﴿الفهرس﴾

١٧٥٦.....	٥٢-٢٥. الإيمان و الإختساب.....
١٧٥٨.....	٥٢-٢٦. البؤس.....
١٧٥٨.....	٥٢-٢٧. البكاء.....
١٧٦٢.....	٥٢-٢٨. التصرع.....
١٧٦٤.....	٥٢-٢٩. التعود.....
١٧٦٤.....	٥٢-٣٠. التنصل.....
١٧٦٦.....	٥٢-٣١. التواضع.....
١٧٦٨.....	٥٢-٣٢. التوحيد.....
١٧٧٠.....	٥٢-٣٣. الخذر.....
١٧٧٠.....	٥٢-٣٤. حُسْنُ الظَّن.....
١٧٧٠.....	٥٢-٣٥. الحسب.....
١٧٧٠.....	٥٢-٣٦. الحفاية.....
١٧٧٢.....	٥٢-٣٧. الخضوع.....
١٧٧٤.....	٥٢-٣٨. الخشوع.....
١٧٧٦.....	٥٢-٣٩. الخوف.....
١٧٧٨.....	٥٢-٤٠. الذلة.....
١٧٨٠.....	٥٢-٤١. الرجاء.....
١٧٨٢.....	٥٢-٤٢. الرقة.....
١٧٨٢.....	٥٢-٤٣. الركوع.....
١٧٨٢.....	٥٢-٤٤. الذنب.....
١٧٨٦.....	٥٢-٤٥. الرهبة و الرغبة.....
١٧٨٦.....	٥٢-٤٦. السجدة.....
١٧٨٦.....	٥٢-٤٧. السكينة.....
١٧٨٨.....	٥٢-٤٨. الصرخة.....
١٧٩٠.....	٥٢-٤٩. الضعف.....
١٧٩٠.....	٥٢-٥٠. الطلب.....
١٧٩٠.....	٥٢-٥١. الطمع.....
١٧٩٠.....	٥٢-٥٢. العبودية.....
١٧٩٢.....	٥٢-٥٣. العج.....
١٧٩٤.....	٥٢-٥٤. عَدَمُ التَّكَبُّر.....
١٧٩٦.....	٥٢-٥٥. العلمُ بِقُدْرَةِ اللَّهِ.....
١٧٩٦.....	٥٢-٥٦. العلمُ بِاطِّلاعِ اللَّهِ.....
١٧٩٦.....	٥٢-٥٧. العلمُ بِعَظَمَةِ عَفْوِ اللَّهِ.....
١٧٩٨.....	٥٢-٥٨. عِنْدَ قَلْبِهِ وَ إِسْرَارِهِ صِفَاتُ الْجَنَّةِ وَ أَصْحَابِ الذُّنُوبِ.....
١٧٩٨.....	٥٢-٥٩. الفرع.....

﴿فهرست﴾

۱۷۵۷.....	۵۲-۲۵ ایمان و کار برای خدا.....
۱۷۵۹.....	۵۲-۲۶ گرفتاری.....
۱۷۵۹.....	۵۲-۲۷ گریه.....
۱۷۶۳.....	۵۲-۲۸ زاری.....
۱۷۶۵.....	۵۲-۲۹ پناه بردن به خدا.....
۱۷۶۵.....	۵۲-۳۰ بیزاری از گناه.....
۱۷۶۷.....	۵۲-۳۱ تواضع.....
۱۷۶۹.....	۵۲-۳۲ اعتقاد به یگانگی خدا.....
۱۷۷۱.....	۵۲-۳۳ احتیاط.....
۱۷۷۱.....	۵۲-۳۴ گمان نیک.....
۱۷۷۱.....	۵۲-۳۵ فروماندگی.....
۱۷۷۱.....	۵۲-۳۶ با پای پیاده و آرام راه رفتن.....
۱۷۷۳.....	۵۲-۳۷ خضوع (کرنش اعضای ظاهری).....
۱۷۷۵.....	۵۲-۳۸ خشوع (کرنش جوارح درونی).....
۱۷۷۷.....	۵۲-۳۹ بیم.....
۱۷۷۹.....	۵۲-۴۰ ذلت و اظهار کوچکی.....
۱۷۸۱.....	۵۲-۴۱ امید.....
۱۷۸۳.....	۵۲-۴۲ رقت و نازک دلی.....
۱۷۸۳.....	۵۲-۴۳ رکوع.....
۱۷۸۳.....	۵۲-۴۴ گناه.....
۱۷۸۷.....	۵۲-۴۵ بیم و امید.....
۱۷۸۷.....	۵۲-۴۶ سجده.....
۱۷۸۷.....	۵۲-۴۷ آرامش.....
۱۷۸۹.....	۵۲-۴۸ فریاد دادخواهی.....
۱۷۹۱.....	۵۲-۴۹ ناتوانی.....
۱۷۹۱.....	۵۲-۵۰ درخواست.....
۱۷۹۱.....	۵۲-۵۱ طمع.....
۱۷۹۱.....	۵۲-۵۲ بندگی.....
۱۷۹۳.....	۵۲-۵۳ فریاد.....
۱۷۹۵.....	۵۲-۵۴ کبرنورزیدن.....
۱۷۹۷.....	۵۲-۵۵ علم به توانایی خدا.....
۱۷۹۷.....	۵۲-۵۶ علم به آگاهی خدا.....
۱۷۹۷.....	۵۲-۵۷ علم به بزرگی عفو و بخشش خدا.....
۱۷۹۹.....	۵۲-۵۸ در خلوت و در ضمیر، خود را دارای صفات گناهکاران بدانند.....
۱۷۹۹.....	۵۲-۵۹ زاری، فریاد.....

﴿الفهرس﴾

١٧٩٨.....	٥٢٦٠ هـ. الفقرُ
١٧٩٨.....	٥٢٦١ هـ. القِلَّةُ
١٧٩٨.....	٥٢٦٢ هـ. المَسْكَنَةُ
١٨٠٠.....	٥٢٦٣ هـ. مَعَ الْمُسْتَغْفِرِينَ
١٨٠٠.....	٥٢٦٤ هـ. المَعْرِفَةُ بِكَرَمِ اللَّهِ
١٨٠٠.....	٥٢٦٥ هـ. المَعْرِفَةُ بِالْوِلَايَةِ
١٨٠٠.....	٥٢٦٦ هـ. مَنْ شَسَعَتْ شَقَّتُهُ وَ قَلَّتْ عَدَّتُهُ
١٨٠٠.....	٥٢٦٧ هـ. مَنْ لَا يَعْلَمُ عَلَى أَيِّ مَنَزِلَةٍ
١٨٠٠.....	٥٢٦٨ هـ. مَنْ لَا يَعُودُ
١٨٠٠.....	٥٢٦٩ هـ. مَنْ لَمْ يَتَزَوَّذْ
١٨٠٠.....	٥٢٧٠ هـ. المَنِيَّةُ
١٨٠٠.....	٥٢٧١ هـ. النَّدَامَةُ
١٨٠٢.....	٥٢٧٢ هـ. الهَرَبُ
١٨٠٢.....	٥٢٧٣ هـ. الْهَلَاكَةُ وَالْغَرَقُ
١٨٠٢.....	٥٢٧٤ هـ. الْوُثُوقُ
١٨٠٤.....	٥٢٧٥ هـ. الْوَحْشَةُ
١٨٠٤.....	٥٢٧٦ هـ. وَضَعَ الْخَدَّ عَلَى الْأَرْضِ
١٨٠٤.....	٥٢٧٧ هـ. الْوَقَارُ
١٨٠٦.....	٥٢٧٨ هـ. الْيَقِينُ بِالْمُجَازَاةِ
١٨٠٦.....	٥٢٧٩ هـ. حَالَاتُ الْخَاصَّةِ
١٨٠٦.....	٥٢٨٠ هـ. الْبَلَاءُ
١٨٠٦.....	٥٢٨١ هـ. الْإِثْلَاءُ
١٨٠٦.....	٥٢٨٢ هـ. الْخَطَأُ فِي أَيَّامِ الْجَاهِلِيَّةِ
١٨٠٨.....	٥٢٨٣ هـ. الْإِسْتِضْعَافُ
١٨٠٨.....	٥٢٨٤ هـ. وَقُوعُ الْعَيْبَةِ عَلَيْهِ
١٨٠٨.....	٥٢٨٥ هـ. الْفَقْرُ وَ ضَيْقُ الْمَعَاشِ
١٨٠٨.....	٥٢٨٦ هـ. التَّغْيِيرُ
١٨٠٨.....	٥٢٨٧ هـ. الشَّدَائِدُ
١٨١٠.....	٥٢٨٨ هـ. الدِّينُ
١٨١٠.....	٥٢٨٩ هـ. الْهَمُّ
١٨١٠.....	٥٢٩٠ هـ. الْهَوَلُ وَ الْمُهْنَةُ
١٨١٠.....	٥٢٩١ هـ. الْكُفُولَةُ، الْمَرَضُ، الْحَجَامَةُ، الْحُمَّى، الْمَوْتُ
١٨١٠.....	٥٢٩٢ هـ. الْكُفُولَةُ
١٨١٠.....	٥٢٩٣ هـ. الْمَرَضُ
١٨١٢.....	٥٢٩٤ هـ. الْحَجَامَةُ

﴿فهرست﴾

۱۷۹۹.....	۵۲۶۰- نیاز.....
۱۷۹۹.....	۵۲۶۱- کم دانستن.....
۱۷۹۹.....	۵۲۶۲- بیچارگی.....
۱۸۰۱.....	۵۲۶۳- همراهی با آموزش خواهان.....
۱۸۰۱.....	۵۲۶۴- آگاهی به کرم و سخاوت خداوند.....
۱۸۰۱.....	۵۲۶۵- شناخت ولایت.....
۱۸۰۱.....	۵۲۶۶- حال آن کس که لوازم خود را از دست داده و آمادگیش کم است.....
۱۸۰۱.....	۵۲۶۷- حال آن کس که نمی داند جایگاهش کجا خواهد بود.....
۱۸۰۱.....	۵۲۶۸- آن کس که به گناه باز نمی گردد.....
۱۸۰۱.....	۵۲۶۹- حال آن کس که توشه ای ندارد.....
۱۸۰۱.....	۵۲۷۰- آرزو و امید.....
۱۸۰۱.....	۵۲۷۱- پشیمانی.....
۱۸۰۳.....	۵۲۷۲- فرار.....
۱۸۰۳.....	۵۲۷۳- هلاکت و غرق.....
۱۸۰۳.....	۵۲۷۴- اعتماد.....
۱۸۰۵.....	۵۲۷۵- وحشت.....
۱۸۰۵.....	۵۲۷۶- گونه نهادن بر خاک.....
۱۸۰۵.....	۵۲۷۷- وقار.....
۱۸۰۷.....	۵۲۷۸- یقین به مجازات شدن.....
۱۸۰۷.....	۵-۳ موقعیت های ویژه.....
۱۸۰۷.....	۵۳-۱ آزمایش و سختی.....
۱۸۰۷.....	۵۳-۱-۱ آزمایش.....
۱۸۰۷.....	۵۳-۱-۲ وقوع خطا در شرائط جهل و عدم آگاهی.....
۱۸۰۹.....	۵۳-۱-۳ ضعیف نگاه داشته شدن.....
۱۸۰۹.....	۵۳-۱-۴ مورد غیبت واقع شدن.....
۱۸۰۹.....	۵۳-۱-۵ نیاز و تنگدستی.....
۱۸۰۹.....	۵۳-۱-۶ تغییر و دگرگونی.....
۱۸۰۹.....	۵۳-۱-۷ سختی.....
۱۸۱۱.....	۵۳-۱-۸ وامداری.....
۱۸۱۱.....	۵۳-۱-۹ نگرانی.....
۱۸۱۱.....	۵۳-۱-۱۰ ترس و سختی.....
۱۸۱۱.....	۵۳-۲ کهنسالی، بیماری، حجامت، تب، مرگ.....
۱۸۱۱.....	۵۳-۲-۱ کهنسالی.....
۱۸۱۱.....	۵۳-۲-۲ بیماری.....
۱۸۱۳.....	۵۳-۲-۳ حجامت.....

﴿الفهرس﴾

١٨١٢	٥-٣-٢-٤ الحُمَى
١٨١٢	٥-٣-٢-٥ المَوْتُ
١٨١٦	٥-٣-٣ الذَّنْبُ وَ الْخَطَا
١٨١٦	٥-٣-٣-١ الإِسَاءَةُ
١٨١٨	٥-٣-٣-٢ الْخَطِيئَةُ
١٨٢٠	٥-٣-٣-٣ الْفُسُوقُ
١٨٢٠	٥-٣-٣-٤ اللَّهْوُ
١٨٢٠	٥-٣-٣-٥ بَعْدَ الْعِيبَةِ
١٨٢٠	٥-٣-٣-٦ تَرْكِيبَةُ النَّفْسِ
١٨٢٠	٥-٣-٣-٧ الظُّلْمُ لِنَفْسِهِ
١٨٢٢	٥-٤ مَوَاقِعُ خَاصَّةٌ
١٨٢٢	٥-٤-١ النَّوْمُ وَ الْإِيقَاضُ
١٨٢٢	٥-٤-١-١ عِنْدَ الْمَنَامِ
١٨٢٦	٥-٤-١-٢ الْإِنْتِبَاهُ
١٨٢٦	٥-٤-٢ الْأَكْلُ وَ الشَّرْبُ وَ اللَّبَاسُ
١٨٢٦	٥-٤-٢-١ عِنْدَ الطَّعَامِ
١٨٢٦	٥-٤-٢-١-١ عِنْدَ مَوَائِدِ آلِ مُحَمَّدٍ ﷺ
١٨٢٦	٥-٤-٢-١-٢ أَكْلُ الْخَلِّ
١٨٢٨	٥-٤-٢-١-٣ أَكْلُ تَمْرَةِ الْمُلْقَاةِ
١٨٢٨	٥-٤-٢-١-٤ أَكْلُ الْعَسَلِ
١٨٢٨	٥-٤-٢-١-٥ لَحْسُ الْقُصْعَةِ
١٨٢٨	٥-٤-٢-٢ الشَّرْبُ
١٨٢٨	٥-٤-٢-٢-١ شَرْبُ سُورِ الْمُؤْمِنِ
١٨٢٨	٥-٤-٢-٢-٢ شَرْبُ مَاءِ النَّيَّسَانِ
١٨٢٨	٥-٤-٢-٢-٣ اللَّبَاسُ
١٨٢٨	٥-٤-٢-٣-١ عِنْدَ السَّتْرِ بِالثَّوْبِ الْجَدِيدِ
١٨٣٠	٥-٤-٢-٣-٢ عِنْدَ بُسِّ خَاتَمِ نَقْشِهِ ذِكْرُ أَوْ آيَةٍ مِنْ كِتَابِ اللَّهِ
١٨٣٠	٥-٤-٢-٣-٣ عِنْدَ بُسِّ الْجَزَعِ
١٨٣٠	٥-٤-٢-٣-٤ الْعَصَا
١٨٣٠	٥-٤-٣ السَّلَامَةُ وَ الرِّبَةُ
١٨٣٠	٥-٤-٣-١ السُّوَاكُ
١٨٣٠	٥-٤-٣-٢ شَمُّ الرِّيحَانِ
١٨٣٠	٥-٤-٤ التَّرْوِيجُ، الْحَمْلُ، وَضْعُ الْحَمْلِ، الْفِرَاقُ مِنَ الرُّضَاعِ، مَوْتُ الْوَلَدِ
١٨٣٢	٥-٤-٤-١ التَّرْوِيجُ

﴿فهرست﴾

۱۸۱۳.....	۵-۳-۲-۴ تب.....
۱۸۱۳.....	۵-۳-۲-۵ مرگ.....
۱۸۱۷.....	۵-۳-۳ گناه و خطا.....
۱۸۱۷.....	۵-۳-۳-۱ بدی.....
۱۸۱۹.....	۵-۳-۳-۲ خطا.....
۱۸۲۱.....	۵-۳-۳-۳ زشتی.....
۱۸۲۱.....	۵-۳-۳-۴ بازی و بیهودگی.....
۱۸۲۱.....	۵-۳-۳-۵ بعد از غیبت.....
۱۸۲۱.....	۵-۳-۳-۶ خود را بی گناه پنداشتن.....
۱۸۲۱.....	۵-۳-۳-۷ ستم بر خود.....
۱۸۲۳.....	۵-۴ موقعیت‌های روزمره.....
۱۸۲۳.....	۵-۴-۱ خواب و بیداری.....
۱۸۲۳.....	۵-۴-۱-۱ هنگام خواب.....
۱۸۲۷.....	۵-۴-۱-۲ هنگام بیدارشدن.....
۱۸۲۷.....	۵-۴-۲ هنگام خوردن، آشامیدن و پوشیدن.....
۱۸۲۷.....	۵-۴-۲-۱ هنگام غذاخوردن.....
۱۸۲۷.....	۵-۴-۲-۱-۱ حاضرشدن سر سفره‌ی خاندان رسول خدا ﷺ.....
۱۸۲۷.....	۵-۴-۲-۱-۲ خوردن سرکه.....
۱۸۲۹.....	۵-۴-۲-۱-۳ خوردن خرمایی که از درخت بر زمین افتاده باشد.....
۱۸۲۹.....	۵-۴-۲-۱-۴ خوردن عسل.....
۱۸۲۹.....	۵-۴-۲-۱-۵ لیسیدن ظرف.....
۱۸۲۹.....	۵-۴-۲-۲ نوشیدن.....
۱۸۲۹.....	۵-۴-۲-۲-۱ نوشیدن نیم‌خورده‌ی مؤمن.....
۱۸۲۹.....	۵-۴-۲-۲-۲ نوشیدن آب نیسان.....
۱۸۲۹.....	۵-۴-۲-۳ هنگام پوشیدن.....
۱۸۲۹.....	۵-۴-۲-۳-۱ هنگام پوشیدن لباس نو.....
۱۸۳۱.....	۵-۴-۲-۳-۲ هنگام دست‌کردن انگشتری که نقشش آیه‌ی قرآن باشد.....
۱۸۳۱.....	۵-۴-۲-۳-۳ هنگام دست‌کردن انگشتری که نگینش مهره‌ی یمانی سیاه و سفید باشد.....
۱۸۳۱.....	
۱۸۳۱.....	۵-۴-۲-۳-۴ عصا به دست گرفتن.....
۱۸۳۱.....	۵-۴-۳ بهداشت و آرایش.....
۱۸۳۱.....	۵-۴-۳-۱ مسواک‌زدن.....
۱۸۳۱.....	۵-۴-۳-۲ استعمال بوی خوش.....
۱۸۳۱.....	۵-۴-۴ ازدواج، بارداری، زایمان، تولّد فرزند، پایان شیرخوارگی، مرگ فرزند.....
۱۸۳۳.....	۵-۴-۴-۱ ازدواج.....

﴿الفهرس﴾

١٨٣٢	٥٤٤-٢-٤-٥ الحَمْلُ
١٨٣٢	٥٤٤-٣-٤-٥ وَضْعُ الحَمْلِ
١٨٣٢	٥٤٤-٤-٤-٥ ولادةُ ابْنَةٍ
١٨٣٢	٥٤٤-٥-٤-٥ الفراغُ مِنَ الرُّضَاعِ
١٨٣٤	٥٤٤-٦-٤-٥ مَوْتُ الوَلَدِ
١٨٣٤	٥٤٤-٧-٤-٥ السَّفَرُ
١٨٣٤	٥٤٤-٨-٤-٥ الرُّكَّابُ
١٨٣٤	٥٤٤-٩-٤-٥ السَّيْرُ
١٨٣٤	٥٤٤-١٠-٤-٥ السَّفَرُ
١٨٣٤	٥٤٤-١١-٤-٥ المَطَرُ
١٨٣٤	٥٥-١-الأوقاتُ المُناسِبَةُ لِلِاسْتِغْفَارِ
١٨٣٤	٥٥-٢-ساعاتُ اللَّيْلِ وَ النَّهَارِ
١٨٣٦	٥٥-٣-١-أوقاتُ الصَّلَوَاتِ الخَمْسِ
١٨٣٦	٥٥-٣-٢-اللَّيْلُ
١٨٣٨	٥٥-٣-٢-١-أخِرُ اللَّيْلِ
١٨٣٨	٥٥-٣-٢-٢-نِصْفُ اللَّيْلِ
١٨٤٠	٥٥-٣-٢-٣-جَوْفُ اللَّيْلِ
١٨٤٠	٥٥-٣-٢-٤-الثُّلُثُ الأَخِيرُ
١٨٤٢	٥٥-٣-٢-٥-سُدُسُ اللَّيْلِ
١٨٤٢	٥٥-٣-٣-السَّحَرُ
١٨٥٠	٥٥-٣-٤-الفَجْرُ
١٨٥٢	٥٥-٣-٤-١-بَعْدُ صَلَاةِ الفَجْرِ
١٨٥٢	٥٥-٣-٥-بَيْنُ الطُّلُوعَيْنِ
١٨٥٤	٥٥-٣-٦-الغَدَاةُ
١٨٥٤	٥٥-٣-٧-الصَّبَاحُ
١٨٥٦	٥٥-٣-٨-الطُّلُوعُ
١٨٥٦	٥٥-٣-٩-أَوَّلُ النَّهَارِ
١٨٥٦	٥٥-٣-١٠-الرَّوَالُ، وَقْتُ الظُّهْرِ
١٨٥٨	٥٥-٣-١١-أخِرُ النَّهَارِ
١٨٥٨	٥٥-٣-١٢-العَصْرُ
١٨٥٨	٥٥-٣-١٣-بَعْدُ العَصْرِ
١٨٦٠	٥٥-٣-١٤-المَسَاءُ
١٨٦٢	٥٥-٣-١٥-قَبْلَ الفُطُورِ
١٨٦٢	٥٥-٣-١٦-بَعْدُ المَعْرَبِ
١٨٦٢	٥٥-٣-١٧-العَشِيَّةُ

﴿ فهرست ﴾

۱۸۳۳.....	۵-۴-۲ بارداری.....
۱۸۳۳.....	۵-۴-۳ زایمان.....
۱۸۳۳.....	۵-۴-۴ تولّد فرزند.....
۱۸۳۳.....	۵-۴-۵ پایان شیرخوارگی.....
۱۸۳۵.....	۵-۴-۶ مرگ فرزند.....
۱۸۳۵.....	۵-۴-۷ سیر و سفر.....
۱۸۳۵.....	۵-۴-۸ سوارشدن.....
۱۸۳۵.....	۵-۴-۹ هنگام رفتن رام.....
۱۸۳۵.....	۵-۴-۱۰ سفر.....
۱۸۳۵.....	۵-۴-۱۱ باران.....
۱۸۳۵.....	۵-۵-۱ زمان‌های مناسب‌تر برای آمزش خواهی.....
۱۸۳۵.....	۵-۵-۲ اوقات شبانه‌روز.....
۱۸۳۷.....	۵-۵-۱-۱ وقت نمازهای پنج‌گانه.....
۱۸۳۷.....	۵-۵-۱-۲ شب.....
۱۸۳۹.....	۵-۵-۱-۲-۱ آخر شب.....
۱۸۳۹.....	۵-۵-۱-۲-۲ نیمه‌شب.....
۱۸۴۱.....	۵-۵-۱-۲-۳ در دل شب.....
۱۸۴۱.....	۵-۵-۱-۲-۴ یک سوّم پایانی شب.....
۱۸۴۳.....	۵-۵-۱-۲-۵ یک ششم شب.....
۱۸۴۳.....	۵-۵-۱-۳ سحر.....
۱۸۵۱.....	۵-۵-۱-۴ طلوع سپیده‌دم.....
۱۸۵۳.....	۵-۵-۱-۴-۱ بعد از نماز صبح.....
۱۸۵۳.....	۵-۵-۱-۵ بین سپیده‌دم و طلوع خورشید.....
۱۸۵۵.....	۵-۵-۱-۶ صبح.....
۱۸۵۵.....	۵-۵-۱-۷ صبح.....
۱۸۵۷.....	۵-۵-۱-۸ هنگام طلوع خورشید.....
۱۸۵۷.....	۵-۵-۱-۹ آغاز روز.....
۱۸۵۷.....	۵-۵-۱-۱۰ نیم‌روز.....
۱۸۵۹.....	۵-۵-۱-۱۱ پایان روز.....
۱۸۵۹.....	۵-۵-۱-۱۲ عصر.....
۱۸۵۹.....	۵-۵-۱-۱۳ بعد از عصر.....
۱۸۶۱.....	۵-۵-۱-۱۴ بعد از ظهر.....
۱۸۶۳.....	۵-۵-۱-۱۵ قبل از افطار.....
۱۸۶۳.....	۵-۵-۱-۱۶ بعد از مغرب.....
۱۸۶۳.....	۵-۵-۱-۱۷ شامگاهان.....

﴿الفهرس﴾

١٨٠-١-٥٥٥	بَعْدُ الْعِشَاءِ.....	١٨٦٢
٥٥٥-٢	أَيَّامُ الْأُسْبُوعِ.....	١٨٦٤
٥٥٥-٢-١	لَيْلَةُ الْجُمُعَةِ.....	١٨٦٤
٥٥٥-٢-٢	سَحَرُ الْجُمُعَةِ.....	١٨٧٢
٥٥٥-٢-٣	يَوْمُ الْجُمُعَةِ.....	١٨٧٢
٥٥٥-٢-٤	عَصْرُ الْجُمُعَةِ.....	١٨٨٢
٥٥٥-٢-٥	لَيْلَةُ السَّبْتِ.....	١٨٨٢
٥٥٥-٢-٦	لَيْلَةُ الْأَحَدِ.....	١٨٨٤
٥٥٥-٢-٧	لَيْلَةُ الْإِثْنَيْنِ.....	١٨٨٤
٥٥٥-٢-٨	يَوْمُ الْإِثْنَيْنِ.....	١٨٨٦
٥٥٥-٢-٩	يَوْمُ الْإِثْنَيْنِ وَ يَوْمُ الْخَمِيسِ.....	١٨٨٨
٥٥٥-٢-١٠	لَيْلَةُ الثَّلَاثَاءِ.....	١٨٩٠
٥٥٥-٢-١١	يَوْمُ الثَّلَاثَاءِ.....	١٨٩٠
٥٥٥-٢-١٢	لَيْلَةُ الْأَرْبَعَاءِ.....	١٨٩٠
٥٥٥-٢-١٣	يَوْمُ الْأَرْبَعَاءِ.....	١٨٩٢
٥٥٥-٢-١٤	لَيْلَةُ الْخَمِيسِ.....	١٨٩٢
٥٥٥-٢-١٥	يَوْمُ الْخَمِيسِ.....	١٨٩٤
٥٥٥-٣	شُهُورُ السَّنَةِ.....	١٨٩٦
٥٥٥-٣-١	مُحَرَّمٌ.....	١٨٩٦
٥٥٥-٣-١-١	عَاشُورَاءُ.....	١٨٩٦
٥٥٥-٣-١-٢	الْعِشْرُونَ.....	١٨٩٦
٥٥٥-٣-٢	الْيَوْمُ التَّاسِعُ مِنْ رَبِيعِ الْأَوَّلِ.....	١٨٩٦
٥٥٥-٣-٣	شَهْرُ رَجَبٍ.....	١٨٩٦
٥٥٥-٣-٣-١	لَيْلَةُ الرَّعَائِبِ.....	١٩٠٤
٥٥٥-٣-٣-٢	أَوَّلُ لَيْلَةٍ مِنْهُ.....	١٩٠٦
٥٥٥-٣-٣-٣	أَوَّلُ يَوْمٍ مِنْهُ.....	١٩٠٦
٥٥٥-٣-٣-٤	اللَّيْلَةُ الثَّانِيَةُ.....	١٩٠٦
٥٥٥-٣-٣-٥	اللَّيْلَةُ السَّابِعَةُ.....	١٩٠٨
٥٥٥-٣-٣-٦	اللَّيْلَةُ الثَّانِيَةُ.....	١٩٠٨
٥٥٥-٣-٣-٧	اللَّيْلَةُ الْخَادِيَةُ عَشْرَةَ.....	١٩٠٨
٥٥٥-٣-٣-٨	اللَّيْلَةُ الثَّالِثَةُ عَشْرَةَ.....	١٩٠٨
٥٥٥-٣-٣-٩	اللَّيْلَةُ الرَّابِعَةُ عَشْرَةَ.....	١٩١٠
٥٥٥-٣-٣-١٠	لَيْلَةُ النِّصْفِ مِنْ رَجَبٍ.....	١٩١٠
٥٥٥-٣-٣-١١	أَيَّامُ الْبَيْضِ.....	١٩١٠
٥٥٥-٣-٣-١٢	اللَّيْلَةُ الثَّامِنَةُ عَشْرَةَ.....	١٩١٠

﴿ فهرست ﴾

۱۸۶۳.....	۱۸-۱-۵۵۵ بعد از نماز عشاء.....
۱۸۶۵.....	۲-۵۵۵ ایام هفته.....
۱۸۶۵.....	۱-۵۵۲ شب جمعه.....
۱۸۷۳.....	۲-۵۵۲ سحر جمعه.....
۱۸۷۳.....	۳-۵۵۲ روز جمعه.....
۱۸۸۳.....	۴-۵۵۲ عصر جمعه.....
۱۸۸۳.....	۵-۵۵۲ شب شنبه.....
۱۸۸۵.....	۶-۵۵۲ شب یکشنبه.....
۱۸۸۵.....	۷-۵۵۲ شب دوشنبه.....
۱۸۸۷.....	۸-۵۵۲ روز دوشنبه.....
۱۸۸۹.....	۹-۵۵۲ دوشنبه و پنجشنبه.....
۱۸۹۱.....	۱۰-۵۵۲ شب سه‌شنبه.....
۱۸۹۱.....	۱۱-۵۵۲ روز سه‌شنبه.....
۱۸۹۱.....	۱۲-۵۵۲ شب چهارشنبه.....
۱۸۹۳.....	۱۳-۵۵۲ روز چهارشنبه.....
۱۸۹۳.....	۱۴-۵۵۲ شب پنجشنبه.....
۱۸۹۵.....	۱۵-۵۵۲ روز پنجشنبه.....
۱۸۹۷.....	۳-۵۵۵ ایام سال (ماه‌های قمری).....
۱۸۹۷.....	۱-۵۵۳ محرم.....
۱۸۹۷.....	۱-۱-۵۵۳ دهم.....
۱۸۹۷.....	۲-۱-۵۵۳ بیستم.....
۱۸۹۷.....	۲-۵۵۳ روز نهم ربیع الاول.....
۱۸۹۷.....	۳-۵۵۳ ماه رجب.....
۱۹۰۵.....	۱-۳-۵۵۳ شب اولین جمعه‌ی ماه رجب.....
۱۹۰۷.....	۲-۳-۵۵۳ شب اول.....
۱۹۰۷.....	۳-۳-۵۵۳ روز اول.....
۱۹۰۷.....	۴-۳-۵۵۳ شب دوم.....
۱۹۰۹.....	۵-۳-۵۵۳ شب هفتم.....
۱۹۰۹.....	۶-۳-۵۵۳ شب نهم.....
۱۹۰۹.....	۷-۳-۵۵۳ یازدهم.....
۱۹۰۹.....	۸-۳-۵۵۳ سیزدهم.....
۱۹۱۱.....	۹-۳-۵۵۳ چهاردهم.....
۱۹۱۱.....	۱۰-۳-۵۵۳ پانزدهم.....
۱۹۱۱.....	۱۱-۳-۵۵۳ روزهای سیزدهم و چهاردهم و پانزدهم.....
۱۹۱۱.....	۱۲-۳-۵۵۳ شب هجدهم.....

﴿الفهرس﴾

١٩١٢	٥٥٣-٣-١٣- اليومُ العِشْرُونَ
١٩١٢	٥٥٣-٣-١٤- اللَّيْلَةُ الْحَادِيَةُ وَالْعِشْرُونَ
١٩١٢	٥٥٣-٣-١٥- اللَّيْلَةُ الثَّانِيَةُ وَالْعِشْرُونَ
١٩١٤	٥٥٣-٣-١٦- اللَّيْلَةُ الْخَامِسَةُ وَالْعِشْرُونَ
١٩١٤	٥٥٣-٣-١٧- اللَّيْلَةُ السَّادِسَةُ وَالْعِشْرُونَ
١٩١٤	٥٥٣-٣-١٨- اللَّيْلَةُ السَّابِعَةُ وَالْعِشْرُونَ
١٩١٦	٥٥٣-٣-١٩- اليومُ السَّابِعُ وَالْعِشْرُونَ
١٩١٦	٥٥٣-٣-٢٠- يَوْمُ السَّابِعِ الْعِشْرُونَ، الثَّامِنُ وَالْعِشْرُونَ، وَالتَّاسِعُ وَالْعِشْرُونَ
١٩١٦	٥٥٣-٤- شَهْرُ شَعْبَانَ
١٩٢٤	٥٥٣-٤-١- كُلُّ خَمِيسٍ مِنْهُ
١٩٢٤	٥٥٣-٤-٢- اليومُ الأوَّلُ
١٩٢٤	٥٥٣-٤-٣- اللَّيْلَةُ الثَّامِنَةُ
١٩٢٤	٥٥٣-٤-٤- اللَّيْلَةُ الْعَاشِرَةُ
١٩٢٤	٥٥٣-٤-٥- اللَّيْلَةُ الثَّانِيَةُ عَشْرَةَ
١٩٢٦	٥٥٣-٤-٦- اللَّيْلَةُ الرَّابِعَةُ عَشْرَةَ
١٩٢٦	٥٥٣-٤-٧- لَيْلَةُ النُّصْفِ مِنْ شَعْبَانَ
١٩٣٢	٥٥٣-٤-٨- اللَّيْلَةُ السَّابِعَةُ عَشْرَةَ
١٩٣٢	٥٥٣-٤-٩- اللَّيْلَةُ التَّاسِعَةُ عَشْرَةَ
١٩٣٢	٥٥٣-٤-١٠- آخِرُ جُمُعَةٍ مِنْهُ
١٩٣٢	٥٥٣-٤-١١- اليومُ الْآخِرُ
١٩٣٤	٥٥٣-٥- شَهْرُ رَمَضَانَ
١٩٤٦	٥٥٣-٥-١- كُلُّ لَيْلَةٍ مِنْهُ
١٩٤٨	٥٥٣-٥-٢- اللَّيْلَةُ الْأُولَى
١٩٥٠	٥٥٣-٥-٣- اللَّيْلَةُ الثَّانِيَةُ
١٩٥٢	٥٥٣-٥-٤- اللَّيْلَةُ الثَّالِثَةُ
١٩٥٢	٥٥٣-٥-٥- اللَّيْلَةُ الثَّامِنَةُ
١٩٥٢	٥٥٣-٥-٦- اللَّيْلَةُ الْعَاشِرَةُ
١٩٥٢	٥٥٣-٥-٧- لَيْلَةُ النُّصْفِ مِنْ رَمَضَانَ
١٩٥٢	٥٥٣-٥-٨- اليومُ السَّابِعُ عَشَرَ
١٩٥٤	٥٥٣-٥-٩- اليومُ الثَّامِنُ عَشَرَ
١٩٥٤	٥٥٣-٥-١٠- اللَّيْلَةُ وَالْيَوْمُ التَّاسِعُ عَشَرَ
١٩٥٤	٥٥٣-٥-١١- الْعَشْرَةُ الْآخِرَةُ
١٩٥٤	٥٥٣-٥-١٢- اللَّيْلَةُ الْعِشْرُونَ
١٩٥٦	٥٥٣-٥-١٣- لِيَالِي الْقَدْرِ
١٩٦٠	٥٥٣-٥-١٤- اللَّيْلَةُ الثَّانِيَةُ وَالْعِشْرُونَ

﴿فهرست﴾

۱۹۱۳.....	۵-۵-۳-۳-۱۳ شب بیستم.....
۱۹۱۳.....	۵-۵-۳-۳-۱۴ شب بیست و یکم.....
۱۹۱۳.....	۵-۵-۳-۳-۱۵ شب بیست و دوم.....
۱۹۱۵.....	۵-۵-۳-۳-۱۶ شب بیست و پنجم.....
۱۹۱۵.....	۵-۵-۳-۳-۱۷ شب بیست و ششم.....
۱۹۱۵.....	۵-۵-۳-۳-۱۸ شب بیست و هفتم (مبعث).....
۱۹۱۷.....	۵-۵-۳-۳-۱۹ روز بیست و هفتم (مبعث).....
۱۹۱۷.....	۵-۵-۳-۳-۲۰ شب‌های بیست و هفتم، بیست و هشتم و بیست و نهم.....
۱۹۱۷.....	۵-۵-۳-۴ ماه شعبان.....
۱۹۲۵.....	۵-۵-۳-۴-۱ پنجشنبه‌ها.....
۱۹۲۵.....	۵-۵-۳-۴-۲ روز اول.....
۱۹۲۵.....	۵-۵-۳-۴-۳ شب هشتم.....
۱۹۲۵.....	۵-۵-۳-۴-۴ شب دهم.....
۱۹۲۵.....	۵-۵-۳-۴-۵ شب دوازدهم.....
۱۹۲۷.....	۵-۵-۳-۴-۶ شب چهاردهم.....
۱۹۲۷.....	۵-۵-۳-۴-۷ شب نیمه‌ی شعبان.....
۱۹۳۳.....	۵-۵-۳-۴-۸ شب هفدهم.....
۱۹۳۳.....	۵-۵-۳-۴-۹ شب نوزدهم.....
۱۹۳۳.....	۵-۵-۳-۴-۱۰ روز جمعه آخر شعبان.....
۱۹۳۳.....	۵-۵-۳-۴-۱۱ روز آخر.....
۱۹۳۵.....	۵-۵-۳-۵ ماه رمضان.....
۱۹۴۷.....	۵-۵-۳-۵-۱ هر شب.....
۱۹۴۹.....	۵-۵-۳-۵-۲ شب اول.....
۱۹۵۱.....	۵-۵-۳-۵-۳ شب دوم.....
۱۹۵۳.....	۵-۵-۳-۵-۴ شب سوم.....
۱۹۵۳.....	۵-۵-۳-۵-۵ هشتم.....
۱۹۵۳.....	۵-۵-۳-۵-۶ دهم.....
۱۹۵۳.....	۵-۵-۳-۵-۷ شب پانزدهم.....
۱۹۵۳.....	۵-۵-۳-۵-۸ روز هفدهم.....
۱۹۵۵.....	۵-۵-۳-۵-۹ روز هجدهم.....
۱۹۵۵.....	۵-۵-۳-۵-۱۰ شب و روز نوزدهم.....
۱۹۵۵.....	۵-۵-۳-۵-۱۱ دهه‌ی آخر.....
۱۹۵۵.....	۵-۵-۳-۵-۱۲ شب بیستم.....
۱۹۵۷.....	۵-۵-۳-۵-۱۳ شب‌های قدر.....
۱۹۶۱.....	۵-۵-۳-۵-۱۴ شب بیست و دوم.....

﴿الفهرس﴾

١٩٦٠	٥٥٣-٥٥١٥- اللّيلةُ الثّالثةُ وَ العِشْرُونَ
١٩٦٠	٥٥٣-٥٥١٦- اللّيلةُ السّادسةُ وَ العِشْرُونَ
١٩٦٠	٥٥٣-٥٥١٧- اللّيلةُ السّابعةُ وَ العِشْرُونَ
١٩٦٠	٥٥٣-٥٥١٨- اللّيلةُ الثّامنةُ وَ العِشْرُونَ
١٩٦٢	٥٥٣-٥٥١٩- آخرُ جُمعةٍ مِنْهُ
١٩٦٢	٥٥٣-٥٥٢٠- آخرُ لَيْلَةٍ رَمَضانَ
١٩٦٤	٥٥٣-٥٥٢١- اليومُ الأخيرُ مِنْ رَمَضانَ
١٩٦٤	٥٥٣-٥٥٢٦- شَوّالَ
١٩٦٤	٥٥٣-٥٥٢٦- لَيْلَةُ الْفِطْرِ
١٩٦٨	٥٥٣-٥٥٢٦- يَوْمُ الْفِطْرِ
١٩٧٠	٥٥٣-٥٥٢٧- اليومُ الخامسُ وَ العِشْرُونَ مِنْ ذِي الْقَعْدَةِ
١٩٧٠	٥٥٣-٥٥٢٨- ذِي الْحِجَّةِ
١٩٧٠	٥٥٣-٥٥٢٨- لَيَالٍ عَشْرَ
١٩٧٠	٥٥٣-٥٥٢٨- يَوْمُ الْأَوَّلِ
١٩٧٠	٥٥٣-٥٥٢٨- لَيْلَةُ عَرَفَةَ
١٩٧٢	٥٥٣-٥٥٢٨- يَوْمُ عَرَفَةَ
١٩٧٦	٥٥٣-٥٥٢٨- عَشِيَّةُ عَرَفَةَ، لَيْلَةُ الْأَضْحَى
١٩٧٨	٥٥٣-٥٥٢٨- عيدُ الْأَضْحَى
١٩٧٨	٥٥٣-٥٥٢٨- عيدُ الْغَدِيرِ
١٩٨٠	٥٥٣-٥٥٢٨- يَوْمُ الْمُبَاهَلَةِ
١٩٨٠	٥٥٣-٥٥٢٩- آخرُ السَّنَةِ
١٩٨٠	٥٥٣-٥٥٣٠- يَوْمُ النَّبَرِ
١٩٨٢	٥٥٤-٥٥٢٤- الْأَيَّامُ وَاللَّيَالَى فِي كُلِّ شَهْرٍ
١٩٨٢	٥٥٤-٥٥٢٤- الْأَوَّلُ
١٩٨٢	٥٥٤-٥٥٢٤- أَيَّامُ الْبَيْضِ
١٩٨٢	٥٥٤-٥٥٢٤- التَّاسِعَةُ عَشْرَةَ
١٩٨٢	٥٥٤-٥٥٢٤- الْحَادِي وَ الْعِشْرُونَ
١٩٨٤	٥٥٤-٥٥٢٤- الثَّالِثُ وَ الْعِشْرُونَ
١٩٨٤	٥٥٤-٥٥٢٤- الْأَوْقَاتُ الَّتِي نَحْتَاجُ إِلَى الْمَغْفِرَةِ
١٩٨٤	٥٥٥-٥٥٢٤- عِنْدَ التَّوَقُّفِ
١٩٨٤	٥٥٥-٥٥٢٤- بَعْدَ الْمَوْتِ
١٩٨٤	٥٥٥-٥٥٢٤- فِي الْآخِرَةِ وَالْأُولَى
١٩٨٤	٥٥٥-٥٥٢٤- يَوْمُ الدِّينِ
١٩٨٤	٥٥٥-٥٥٢٤- الْأَمْكِنَةُ
١٩٨٤	٥٥٥-٥٥٢٤- أَيْنَ مَا كُنْتُمْ حَتَّى بَطْنَ الْحَوْتِ

﴿فهرست﴾

۱۹۶۱.....	۵-۳-۵-۱۵ شب بیست و سوم.....
۱۹۶۱.....	۵-۳-۵-۱۶ روز بیست و ششم.....
۱۹۶۱.....	۵-۳-۵-۱۷ شب بیست و هفتم.....
۱۹۶۱.....	۵-۳-۵-۱۸ شب بیست و هشتم.....
۱۹۶۳.....	۵-۳-۵-۱۹ آخرین جمعه.....
۱۹۶۳.....	۵-۳-۵-۲۰ شب آخر.....
۱۹۶۵.....	۵-۳-۵-۲۱ آخرین روز.....
۱۹۶۵.....	۵-۳-۵-۲۶ ماه شوال.....
۱۹۶۵.....	۵-۳-۵-۲۶-۱ شب عید فطر.....
۱۹۶۹.....	۵-۳-۵-۲۶-۲ روز عید فطر.....
۱۹۷۱.....	۵-۳-۵-۲۷ بیست و پنجم ماه ذی القعدة.....
۱۹۷۱.....	۵-۳-۵-۲۸ ذی الحجة.....
۱۹۷۱.....	۵-۳-۵-۲۸-۱ دهه ی اول ذی الحجة.....
۱۹۷۱.....	۵-۳-۵-۲۸-۲ شب اول ذی الحجة.....
۱۹۷۱.....	۵-۳-۵-۲۸-۳ شب عرفه.....
۱۹۷۳.....	۵-۳-۵-۲۸-۴ روز عرفه.....
۱۹۷۷.....	۵-۳-۵-۲۸-۵ شامگاه عرفه، شب عید قربان.....
۱۹۷۹.....	۵-۳-۵-۲۸-۶ عید قربان.....
۱۹۷۹.....	۵-۳-۵-۲۸-۷ عید غدیر.....
۱۹۸۱.....	۵-۳-۵-۲۸-۸ روز مباهله.....
۱۹۸۱.....	۵-۳-۵-۲۹ پایان سال.....
۱۹۸۱.....	۵-۳-۵-۳۰ نوروز.....
۱۹۸۳.....	۵-۳-۵-۳۴ روزها و شب های معین در همه ی ماه ها.....
۱۹۸۳.....	۵-۴-۵-۱ اول.....
۱۹۸۳.....	۵-۴-۵-۲ سیزدهم و چهاردهم و پانزدهم.....
۱۹۸۳.....	۵-۴-۵-۳ نوزدهم.....
۱۹۸۳.....	۵-۴-۵-۴ بیست و یکم.....
۱۹۸۵.....	۵-۴-۵-۵ بیست و سوم.....
۱۹۸۵.....	۵-۵-۵-۵ زمان هایی که به آموزش نیازمندیم.....
۱۹۸۵.....	۵-۵-۵-۱ هنگام مرگ.....
۱۹۸۵.....	۵-۵-۵-۲ بعد از مرگ.....
۱۹۸۵.....	۵-۵-۵-۳ در دنیا و آخرت.....
۱۹۸۵.....	۵-۵-۵-۴ روز جزا.....
۱۹۸۵.....	۵-۶ مکان های مناسب تر برای آموزش.....
۱۹۸۵.....	۵-۶-۱ هرجا باشید - حتی در شکم ماهی -.....

﴿الفهرس﴾

١٩٨٤.....	٥٦-٢ مَكَّة.....
١٩٨٨.....	٥٦-٢-١ الحَرَمُ (مَحَلُّ الإِحْرَامِ).....
١٩٨٨.....	٥٦-٢-٢ مَسْجِدُ الْحَرَامِ.....
١٩٩٠.....	٥٦-٢-٢-١ حِذَاءُ بَيْتِ الْمُعَمُّورِ.....
١٩٩٠.....	٥٦-٢-٢-٢ الْعَرْشُ.....
١٩٩٠.....	٥٦-٢-٢-٣ الْكُعْبَةُ.....
١٩٩٢.....	٥٦-٢-٢-٣-١ أَخْذُ بِاسْتِثَارِ الْكُعْبَةِ.....
١٩٩٢.....	٥٦-٢-٢-٣-٢ دَاخِلُ الْكُعْبَةِ.....
١٩٩٤.....	٥٦-٢-٢-٤ مَقَامُ إِبْرَاهِيمَ ﷺ.....
١٩٩٤.....	٥٦-٢-٢-٥ الْمُسْتَجَارُ.....
١٩٩٤.....	٥٦-٢-٢-٦ الرُّكْنُ الْيَمَانِيُّ.....
١٩٩٦.....	٥٦-٢-٢-٧ الْمُلتَزِمُ.....
١٩٩٦.....	٥٦-٢-٢-٨ الصَّفَا.....
١٩٩٨.....	٥٦-٣ المشاعرُ.....
١٩٩٨.....	٥٦-٣-١ المِنَى.....
١٩٩٨.....	٥٦-٣-١-١ المَازِمَانُ.....
٢٠٠٠.....	٥٦-٣-١-٢ الْجَبَلُ.....
٢٠٠٠.....	٥٦-٣-٢ الْعَرَافَاتُ.....
٢٠٠٤.....	٥٦-٣-٣ الْمَشْعَرُ.....
٢٠٠٦.....	٥٦-٤ مَدِينَةُ النَّبِيِّ ﷺ.....
٢٠٠٦.....	٥٦-٤-١ مَسْجِدُ النَّبِيِّ ﷺ.....
٢٠٠٦.....	٥٦-٤-٢ قَبْرُ حَمْزَةَ سَيِّدِ الشُّهَدَاءِ - مَدَافِنُ شُهَدَاءِ أُحُدٍ.....
٢٠٠٦.....	٥٦-٥ النَّجْفُ.....
٢٠٠٨.....	٥٦-٥ مَسْجِدُ الْكُوفَةِ.....
٢٠٠٨.....	٥٦-٧ الْكَرْبَلَاءُ.....
٢٠٠٨.....	٥٦-٧-١ قَبْرُ الْحُسَيْنِ ﷺ.....
٢٠١٤.....	٥٦-٨ مَشْهَدُ الْكَاطِمِيِّنَ ﷺ.....
٢٠١٤.....	٥٦-٩ مَشْهَدُ الرِّضَا ﷺ.....
٢٠١٦.....	٥٦-١٠ مَشْهَدُ الْعَسْكَرِيِّينَ ﷺ.....
٢٠١٦.....	٥٦-١١ الْمَسْجِدُ.....
٢٠١٨.....	٥٦-١٢ قَبْرُ الْوَالِدَيْنِ.....
٢٠١٨.....	٥٦-١٣ عِنْدَ الْمَقَابِرِ.....
٢٠٢٠.....	٥٦-١٤ مَجْلِسُ الْعُلَمَاءِ.....
٢٠٢٠.....	٥٦-١٥ الطُّرُقُ وَالْأَسْوَاقُ وَالْيَبُوتُ وَالْمَجَالِسُ وَالْمَوَائِدُ.....
٢٠٢٠.....	٥٦-١٧ الْآيَاتُ وَالْأَذْكَارُ وَعَدَدُ الْإِسْتِغْفَارِ.....

﴿فهرست﴾

۱۹۸۵.....	۵۶-۲ مکّه.....
۱۹۸۹.....	۵۶-۲-۱ محدوده‌ی حرم.....
۱۹۸۹.....	۵۶-۲-۲ مسجدالحرام.....
۱۹۹۱.....	۵۶-۲-۲-۱ در مقابل بیت المعمور (دور کعبه).....
۱۹۹۱.....	۵۶-۲-۲-۲ عرش.....
۱۹۹۱.....	۵۶-۲-۲-۳ کعبه.....
۱۹۹۳.....	۵۶-۲-۲-۳-۱ در حال گرفتن پرده‌یکعبه.....
۱۹۹۳.....	۵۶-۲-۲-۳-۲ داخل کعبه.....
۱۹۹۵.....	۵۶-۲-۲-۴ مقام ابراهیم علیه السلام
۱۹۹۵.....	۵۶-۲-۲-۵ مستجار.....
۱۹۹۵.....	۵۶-۲-۲-۶ رکن یمانی.....
۱۹۹۷.....	۵۶-۲-۲-۷ ملّتم.....
۱۹۹۷.....	۵۶-۲-۲-۸ کوه صفا.....
۱۹۹۹.....	۵۶-۳ مشعر و منی.....
۱۹۹۹.....	۵۶-۳-۱ منی.....
۱۹۹۹.....	۵۶-۳-۱-۱ راه باریک بین مشعر و عرفات.....
۲۰۰۱.....	۵۶-۳-۱-۲ کوه (واقع در عرفات).....
۲۰۰۱.....	۵۶-۳-۲ عرفات.....
۲۰۰۵.....	۵۶-۳-۳ مشعر.....
۲۰۰۷.....	۵۶-۴ مدینه.....
۲۰۰۷.....	۵۶-۴-۱ مسجد نبوی صلی الله علیه و آله
۲۰۰۷.....	۵۶-۴-۲ قبر حضرت حمزه - قبرستان شهدای احد.....
۲۰۰۷.....	۵۶-۵ نجف اشرف.....
۲۰۰۹.....	۵۶-۶ مسجد کوفه.....
۲۰۰۹.....	۵۶-۷ کربلا.....
۲۰۰۹.....	۵۶-۷-۱ مرقد امام حسین علیه السلام
۲۰۱۵.....	۵۶-۸ کاظمین علیه السلام
۲۰۱۵.....	۵۶-۹ مشهد مقدّس امام رضا علیه السلام
۲۰۱۷.....	۵۶-۱۰ مزار امام هادی علیه السلام و امام حسن عسکری علیه السلام (سامرا).....
۲۰۱۷.....	۵۶-۱۱ مسجد.....
۲۰۱۹.....	۵۶-۱۲ قبر پدر و مادر.....
۲۰۱۹.....	۵۶-۱۳ قبرستان.....
۲۰۲۱.....	۵۶-۱۴ مجلس علما و دانشمندان.....
۲۰۲۱.....	۵۶-۱۵ راه‌ها، بازارها، خانه‌ها، مجالس و سفره‌ها.....
۲۰۲۱.....	۵۶-۱۷ آیات و اذکار و تعداد ذکر استغفار.....

﴿الفهرس﴾

٢٠٢٠.....	٥٧-١ هـ السُّورُ.....
٢٠٢٠.....	٥٧-١-١ هـ سُورَةُ الْفَاتِحَةِ.....
٢٠٢٢.....	٥٧-١-٢ هـ سُورَةُ الْكَهْفِ.....
٢٠٢٢.....	٥٧-١-٣ هـ سُورَةُ يَس.....
٢٠٢٢.....	٥٧-١-٤ هـ الْخَوَامِيْمُ.....
٢٠٢٤.....	٥٧-١-٤-١ هـ سُورَةُ الْمُؤْمِنِ.....
٢٠٢٤.....	٥٧-١-٤-٢ هـ سُورَةُ الشُّورَى (حمعسق).....
٢٠٢٤.....	٥٧-١-٤-٣ هـ سُورَةُ الدُّخَانِ.....
٢٠٢٤.....	٥٧-١-٥ هـ سُورَةُ النَّجْمِ.....
٢٠٢٤.....	٥٧-١-٦ هـ سُورَةُ الْحَشْرِ.....
٢٠٢٤.....	٥٧-١-٧ هـ سُورَةُ الصَّفِّ (سُورَةُ عِيسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ).....
٢٠٢٤.....	٥٧-١-٨ هـ سُورَةُ التَّبَارَكِ.....
٢٠٢٤.....	٥٧-١-٩ هـ سُورَةُ الْفَجْرِ.....
٢٠٢٤.....	٥٧-١-١٠ هـ سُورَةُ الْقَدْرِ.....
٢٠٣٢.....	٥٧-١-١١ هـ سُورَةُ الْمَاعُونِ.....
٢٠٣٢.....	٥٧-١-١٢ هـ سُورَةُ الْجَحْدِ.....
٢٠٣٢.....	٥٧-١-١٣ هـ سُورَةُ التَّوْحِيدِ.....
٢٠٣٢.....	٥٧-١-١٣-١ هـ مَرَّةٌ وَاحِدَةً.....
٢٠٣٤.....	٥٧-١-١٣-٢ هـ مَرَّتَانِ.....
٢٠٣٤.....	٥٧-١-١٣-٣ هـ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ.....
٢٠٣٤.....	٥٧-١-١٣-٤ هـ عَشْرَةَ مَرَّاتٍ.....
٢٠٣٤.....	٥٧-١-١٣-٥ هـ إِحْدَى عَشْرَةَ مَرَّةً.....
٢٠٣٤.....	٥٧-١-١٣-٦ هـ خَمْسَ عَشْرَةَ مَرَّةً.....
٢٠٣٤.....	٥٧-١-١٣-٧ هـ إِحْدَى وَ عِشْرُونَ مَرَّةً.....
٢٠٣٤.....	٥٧-١-١٣-٨ هـ أَرْبَعُونَ مَرَّةً.....
٢٠٣٤.....	٥٧-١-١٣-٩ هـ خَمْسُونَ مَرَّةً.....
٢٠٣٤.....	٥٧-١-١٣-١٠ هـ مِائَةَ مَرَّةً.....
٢٠٣٤.....	٥٧-١-١٣-١١ هـ مِائَتَانِ مَرَّةً.....
٢٠٣٨.....	٥٧-١-١٣-١٢ هـ خَمْسُمِائَةَ مَرَّةً.....
٢٠٣٨.....	٥٧-٢ هـ الْآيَاتِ.....
٢٠٣٨.....	٥٧-٢-١ هـ آيَةُ «وَمَنْ يَعْمَلْ سُوءًا».....
٢٠٣٨.....	٥٧-٢-٢ هـ آيَةُ «قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ إِلَيَّ أُخْرِهَا».....
٢٠٣٨.....	٥٧-٢-٣ هـ آيَةُ الْكُرْسِيِّ.....
٢٠٤٠.....	٥٧-٢-٤ هـ آيَةُ السُّخْرَةِ (الأعراف ٥٤).....
٢٠٤٠.....	٥٧-٢-٥ هـ آيَةُ «شَهِدَ اللَّهُ».....

﴿فهرست﴾

۲۰۲۱.....	۵-۷-۱ سوره‌ها.....
۲۰۲۱.....	۵-۷-۱-۱ سوره‌ی حمد.....
۲۰۲۳.....	۵-۷-۱-۲ سوره‌ی کهف.....
۲۰۲۳.....	۵-۷-۱-۳ سوره‌ی یس.....
۲۰۲۳.....	۵-۷-۱-۴ حوامیم (سوره‌هایی که با «حم» آغاز می‌شوند).....
۲۰۲۵.....	۵-۷-۱-۴-۱ سوره‌ی مؤمن.....
۲۰۲۵.....	۵-۷-۱-۴-۲ سوره‌ی شوری.....
۲۰۲۵.....	۵-۷-۱-۴-۳ سوره‌ی دخان.....
۲۰۲۷.....	۵-۷-۱-۵ سوره‌ی نجم.....
۲۰۲۷.....	۵-۷-۱-۶ سوره‌ی حشر.....
۲۰۲۷.....	۵-۷-۱-۷ سوره‌ی صف.....
۲۰۲۷.....	۵-۷-۱-۸ سوره‌ی تبارک.....
۲۰۲۷.....	۵-۷-۱-۹ سوره‌ی فجر.....
۲۰۲۷.....	۵-۷-۱-۱۰ سوره‌ی قدر.....
۲۰۳۳.....	۵-۷-۱-۱۱ سوره‌ی ماعون.....
۲۰۳۳.....	۵-۷-۱-۱۲ سوره‌ی کافرون.....
۲۰۳۳.....	۵-۷-۱-۱۳ سوره‌ی توحید.....
۲۰۳۳.....	۵-۷-۱-۱۳-۱ یک مرتبه.....
۲۰۳۵.....	۵-۷-۱-۱۳-۲ دو مرتبه.....
۲۰۳۵.....	۵-۷-۱-۱۳-۳ سه مرتبه.....
۲۰۳۵.....	۵-۷-۱-۱۳-۴ ده مرتبه.....
۲۰۳۵.....	۵-۷-۱-۱۳-۵ یازده مرتبه.....
۲۰۳۵.....	۵-۷-۱-۱۳-۶ پانزده مرتبه.....
۲۰۳۵.....	۵-۷-۱-۱۳-۷ بیست و یک مرتبه.....
۲۰۳۵.....	۵-۷-۱-۱۳-۸ چهل مرتبه.....
۲۰۳۷.....	۵-۷-۱-۱۳-۹ پنجاه مرتبه.....
۲۰۳۷.....	۵-۷-۱-۱۳-۱۰ صد مرتبه.....
۲۰۳۷.....	۵-۷-۱-۱۳-۱۱ دویست مرتبه.....
۲۰۳۹.....	۵-۷-۱-۱۳-۱۲ پانصد مرتبه.....
۲۰۳۹.....	۵-۷-۲ آیات.....
۲۰۳۹.....	۵-۷-۲-۱ آیه‌ی «وَمَنْ يَعْمَلْ سُوءًا».....
۲۰۳۹.....	۵-۷-۲-۲ آیه‌ی «قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ».....
۲۰۳۹.....	۵-۷-۲-۳ آیه‌ی الكرسی.....
۲۰۴۱.....	۵-۷-۲-۴ آیه‌ی سخره (اعراف ۵۴).....
۲۰۴۱.....	۵-۷-۲-۵ آیه‌ی «شَهِدَ اللَّهُ».....

﴿الفهرس﴾

٢٠٤٠.....	٥٧٣-٥-الأذكارُ والأذعية.....
٢٠٤٠.....	٥٧٣-٥-١-دُعَاءُ امُّ دَاوُدَ.....
٢٠٤٠.....	٥٧٣-٥-٢-الْيَسْتَشِيرُ.....
٢٠٤٠.....	٥٧٣-٥-٣-أَسْأَلُكَ.....
٢٠٤٢.....	٥٧٣-٥-٤-أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِي ...
٢٠٤٤.....	٥٧٣-٥-٥-أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَ أَتُوبُ إِلَيْهِ.....
٢٠٤٦.....	٥٧٣-٥-٦-أَشْهَدُ.....
٢٠٤٦.....	٥٧٣-٥-٧-أَعْدَدْتُ.....
٢٠٤٦.....	٥٧٣-٥-٨-أَعُوذُ.....
٢٠٤٨.....	٥٧٣-٥-٩-الْحَمْدُ لِلَّهِ.....
٢٠٤٨.....	٥٧٣-٥-١٠-السَّلَامُ.....
٢٠٤٨.....	٥٧٣-٥-١١-اللَّهُ أَكْبَرُ.....
٢٠٥٠.....	٥٧٣-٥-١٢-اللَّهُمَّ.....
٢٠٥٤.....	٥٧٣-٥-١٣-الِاسْتِرجَاعُ.....
٢٠٥٤.....	٥٧٣-٥-١٤-بِسْمِ اللَّهِ.....
٢٠٦٢.....	٥٧٣-٥-١٥-حَيَّ عَلَى.....
٢٠٦٢.....	٥٧٣-٥-١٦-سُبْحَانَ اللَّهِ.....
٢٠٦٤.....	٥٧٣-٥-١٧-سُبْحَانَكَ.....
٢٠٦٦.....	٥٧٣-٥-١٨-سَجَدَ لَكَ.....
٢٠٦٦.....	٥٧٣-٥-١٩-لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ.....
٢٠٧٠.....	٥٧٣-٥-٢٠-لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ.....
٢٠٧٠.....	٥٧٣-٥-٢١-مَا شَاءَ اللَّهُ.....
٢٠٧٠.....	٥٧٣-٥-٢٢-وَ الَّذِي.....
٢٠٧٠.....	٥٧٣-٥-٢٣-وَ اللَّهُ.....
٢٠٧٠.....	٥٧٣-٥-٢٤-يَا ذَا الْجَلَالِ.....
٢٠٧٢.....	٥٧٣-٥-٢٥-يَا رَبَّ.....
٢٠٧٢.....	٥٧٣-٥-٢٦-يَا رَبَّنَا.....
٢٠٧٢.....	٥٧٣-٥-٢٧-يَا عَظِيمُ.....
٢٠٧٢.....	٥٧٣-٥-٢٨-يَا مَنْ.....
٢٠٧٤.....	٥٧٣-٥-٢٩-يَا نُورِي.....
٢٠٧٤.....	٥٧٣-٥-٣٠-يَا وَاسِعَ الْمَغْفِرَةِ.....
٢٠٧٦.....	٥٧٣-٥-٤-عَدَدُ الْاسْتِغْفَارِ.....
٢٠٧٦.....	٥٧٤-٥-١-مَرَّةً وَاحِدَةً.....
٢٠٧٦.....	٥٧٤-٥-٢-ثَلَاثُ مَرَّاتٍ.....
٢٠٧٨.....	٥٧٤-٥-٣-خَمْسُ مَرَّاتٍ.....

﴿فهرست﴾

۲۰۴۱.....	۵-۷-۳ اذکار و دعاها.....
۲۰۴۱.....	۵-۷-۳-۱ دعای امّ داود.....
۲۰۴۱.....	۵-۷-۳-۲ دعای یشتشیر.....
۲۰۴۱.....	۵-۷-۳-۳ از تو می‌خواهم.....
۲۰۴۳.....	۵-۷-۳-۴ از خدایی آمرزش می‌خواهم که.....
۲۰۴۵.....	۵-۷-۳-۵ از خداوند طلب آمرزش می‌کنم و به‌سوی او باز می‌گردم.....
۲۰۴۷.....	۵-۷-۳-۶ شهادت می‌دهم.....
۲۰۴۷.....	۵-۷-۳-۷ آماده کرده‌ام.....
۲۰۴۷.....	۵-۷-۳-۸ پناه می‌برم.....
۲۰۴۹.....	۵-۷-۳-۹ ستایش مخصوص خداست.....
۲۰۴۹.....	۵-۷-۳-۱۰ سلام بر.....
۲۰۴۹.....	۵-۷-۳-۱۱ خدا بزرگ‌تر از آن است که وصف شود.....
۲۰۵۱.....	۵-۷-۳-۱۲ خدایا.....
۲۰۵۵.....	۵-۷-۳-۱۳ ذکر «إِنَّا لِلّٰهِ وَّ إِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ».....
۲۰۵۵.....	۵-۷-۳-۱۴ بِسْمِ اللّٰهِ.....
۲۰۶۳.....	۵-۷-۳-۱۵ بشتابید.....
۲۰۶۳.....	۵-۷-۳-۱۶ خداوند پاک و منزّه است.....
۲۰۶۵.....	۵-۷-۳-۱۷ پاک و منزّهی.....
۲۰۶۷.....	۵-۷-۳-۱۸ برای تو سجده می‌کند.....
۲۰۶۷.....	۵-۷-۳-۱۹ خدایی جز خدای یگانه نیست.....
۲۰۷۱.....	۵-۷-۳-۲۰ هیچ حرکت و هیچ نیرویی جز از طرف خداوند نیست.....
۲۰۷۱.....	۵-۷-۳-۲۱ آنچه خدا بخواهد.....
۲۰۷۱.....	۵-۷-۳-۲۲ و آن‌که.....
۲۰۷۱.....	۵-۷-۳-۲۳ به خدا سوگند.....
۲۰۷۱.....	۵-۷-۳-۲۴ ای صاحب جلالت.....
۲۰۷۳.....	۵-۷-۳-۲۵ پروردگارا.....
۲۰۷۳.....	۵-۷-۳-۲۶ ای پروردگار ما.....
۲۰۷۳.....	۵-۷-۳-۲۷ ای بزرگ.....
۲۰۷۳.....	۵-۷-۳-۲۸ ای آن‌که.....
۲۰۷۵.....	۵-۷-۳-۲۹ ای روشنایی من.....
۲۰۷۵.....	۵-۷-۳-۳۰ ای صاحب آمرزش گسترده.....
۲۰۷۷.....	۵-۷-۴ تعداد استغفار.....
۲۰۷۷.....	۵-۷-۴-۱ یک مرتبه.....
۲۰۷۷.....	۵-۷-۴-۲ سه مرتبه.....
۲۰۷۹.....	۵-۷-۴-۳ پنج مرتبه.....

﴿الفهرس﴾

٢٠٧٨.....	٥٧٤-٤-٤.....سَبْعُ مَرَّاتٍ.....
٢٠٧٨.....	٥٧٤-٤-٥.....عَشْرُ مَرَّاتٍ.....
٢٠٨٢.....	٥٧٤-٤-٦.....خَمْسُ عَشْرَةَ مَرَّةً.....
٢٠٨٢.....	٥٧٤-٤-٧.....خَمْسُ وَ عَشْرُونَ مَرَّةً.....
٢٠٨٢.....	٥٧٤-٤-٨.....أَرْبَعُونَ لَيْلَةً.....
٢٠٨٢.....	٥٧٤-٤-٩.....سَبْعُونَ مَرَّةً.....
٢٠٩٦.....	٥٧٤-٤-١٠.....إِخْدَى وَ سَبْعُونَ مَرَّةً.....
٢٠٩٦.....	٥٧٤-٤-١١.....مِائَةٌ مَرَّةً.....
٢١٠٢.....	٥٧٤-٤-١٢.....ثَلَاثُمِائَةٍ مَرَّةً.....
٢١٠٢.....	٥٧٤-٤-١٣.....أَرْبَعُمِائَةٍ مَرَّةً.....
٢١٠٢.....	٥٧٤-٤-١٤.....سَبْعُمِائَةٍ مَرَّةً.....
٢١٠٢.....	٥٧٤-٤-١٥.....أَلْفٌ مَرَّةً.....
٢١٠٤.....	٥٧٤-٤-١٦.....خَمْسَةُ آلَافٍ مَرَّةً.....
٢١٠٤.....	٥٧٤-٤-١٧.....ثَلَاثُونَ أَلْفَ مَرَّةً.....
٢١٠٤.....	٥٧٤-٤-١٨.....مَا تَيْسَّرُ.....
٢١٠٤.....	٥٧٤-٥.....كَلَامُ السِّرِّ.....
٢١٠٤.....	٥٧٤-٦.....الِاسْتِغْفَارُ بِغَيْرِ الذِّكْرِ.....
٢١٠٤.....	٥٧٤-٧.....صَلَاةُ الِاسْتِغْفَارِ.....
٢١٠٦.....	الفصل السادس: رَدُّ الِاسْتِغْفَارِ.....
٢١٠٦.....	١- عَنِ اللَّهِ.....
٢١٠٦.....	١-١ عَنِ إِرَادَةِ اللَّهِ.....
٢١٠٦.....	١-٢ عَنِ الِاسْتِذْرَاجِ.....
٢١٠٦.....	٢- عَنِ الَّذِينَ لَا يَغْفِرُهُمُ اللَّهُ.....
٢١٠٦.....	٢-١ عَنِ الْأَعْمَالِ الَّتِي تُوجِبُ رَدَّ الْمَغْفِرَةِ.....
٢١٠٨.....	٢-١-١ عَنِ الْعَقِيدَةِ الْبَاطِلَةِ فِي التَّوْحِيدِ.....
٢١٠٨.....	٢-١-١-١ عَنِ الْبِدْعَةِ.....
٢١٠٨.....	٢-١-١-٢ عَنِ الْقَدَرِيَّةِ.....
٢١٠٨.....	٢-١-١-٣ عَنِ الْمُرْجَةِ.....
٢١٠٨.....	٢-١-١-٤ عَنِ التَّقْصِيرِ فِي الرَّجَاءِ.....
٢١٠٨.....	٢-١-١-٥ عَنِ سُوءِ الظَّنِّ بِاللَّهِ.....
٢١٠٨.....	٢-١-١-٦ عَنِ الشُّرْكِ.....
٢١١٦.....	٢-١-١-٧ عَنِ الصَّدِّ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ.....
٢١١٦.....	٢-١-١-٨ عَنِ الظُّلْمِ.....
٢١١٦.....	٢-١-١-٩ عَنِ فَقْدِ الدِّينِ.....
٢١١٦.....	٢-١-١-١٠ عَنِ الْكُفْرِ.....

﴿فهرست﴾

۲۰۷۹.....	۵-۷-۴-۴ هفت مرتبه.....
۲۰۷۹.....	۵-۷-۴-۵ ده مرتبه.....
۲۰۸۳.....	۵-۷-۴-۶ پانزده مرتبه.....
۲۰۸۳.....	۵-۷-۴-۷ بیست و پنج مرتبه.....
۲۰۸۳.....	۵-۷-۴-۸ چهل مرتبه.....
۲۰۸۳.....	۵-۷-۴-۹ هفتاد مرتبه.....
۲۰۹۷.....	۵-۷-۴-۱۰ هفتاد و یک مرتبه.....
۲۰۹۷.....	۵-۷-۴-۱۱ صد مرتبه.....
۲۱۰۳.....	۵-۷-۴-۱۲ سیصد مرتبه.....
۲۱۰۳.....	۵-۷-۴-۱۳ چهارصد مرتبه.....
۲۱۰۳.....	۵-۷-۴-۱۴ هفتصد مرتبه.....
۲۱۰۳.....	۵-۷-۴-۱۵ هزار بار.....
۲۱۰۵.....	۵-۷-۴-۱۶ پنج هزار مرتبه.....
۲۱۰۵.....	۵-۷-۴-۱۷ سی هزار مرتبه.....
۲۱۰۵.....	۵-۷-۴-۱۸ هر چه می توانی.....
۲۱۰۵.....	۵-۷-۵ سخن پنهانی.....
۲۱۰۵.....	۵-۷-۶ استغفار بدون کلام.....
۲۱۰۵.....	۵-۷-۷ نماز استغفار.....
۲۱۰۷.....	فصل ششم: عدم پذیرش استغفار.....
۲۱۰۷.....	۱- عوامل الهی.....
۲۱۰۷.....	۱-۱ اراده ی الهی.....
۲۱۰۷.....	۱-۲ استدراج.....
۲۱۰۷.....	۲- آنان که مورد آمرزش خداوند قرار نمی گیرند.....
۲۱۰۷.....	۲-۱ عقاید و افعالی که ارتکاب آن موجب عدم آمرزش می شود.....
۲۱۰۹.....	۲-۱-۱ اعتقاد باطل در ارتباط با توحید.....
۲۱۰۹.....	۲-۱-۱-۱ بدعت.....
۲۱۰۹.....	۲-۱-۱-۲ اعتقاد به قدریه.....
۲۱۰۹.....	۲-۱-۱-۳ اعتقاد به مرجئه.....
۲۱۰۹.....	۲-۱-۱-۴ کوتاهی در رجاء و امید به خدا.....
۲۱۰۹.....	۲-۱-۱-۵ گمان بد به خدا.....
۲۱۰۹.....	۲-۱-۱-۶ شرک.....
۲۱۱۷.....	۲-۱-۱-۷ ایجاد مانع در راه خدا.....
۲۱۱۷.....	۲-۱-۱-۸ ظلم و ستم.....
۲۱۱۷.....	۲-۱-۱-۹ بی دینی.....
۲۱۱۷.....	۲-۱-۱-۱۰ کفر.....

﴿الفهرس﴾

٢١١٨	٢-١-١-١١	ع- النِّفَاقُ وَ الْكُفْرُ
٢١١٨	٢-١-١-١٢	ع- مَنْ لَا يَعْلَمُ أَنَّ اللَّهَ أَنْ يُعَذِّبَهُ أَوْ يَعْفُوَ عَنْهُ
٢١٢٠	٢-١-١-١٣	ع- الْكِبَرُ وَ الْإِسْتِكْبَارُ
٢١٢٠	٢-١-١-١٤	ع- الْكِهَانَةُ
٢١٢٠	٢-١-٢	ع- فِي جَنْبِ الرَّسُولِ ﷺ وَ الْقُرْآنِ
٢١٢٠	٢-١-٢-١	ع- جَحْدُ النُّبُوَّةِ
٢١٢٠	٢-١-٣	ع- فِي جَنْبِ الْوَلَايَةِ
٢١٢٠	٢-١-٣-١	ع- أَذْيَةُ الْأَوْلِيَاءِ
٢١٢٠	٢-١-٣-٢	ع- الْجَحُودُ
٢١٢٢	٢-١-٣-٣	ع- الظُّلْمُ عَلَى آلِ مُحَمَّدٍ ﷺ
٢١٢٤	٢-١-٣-٤	ع- الْعَدَاوَةُ لِآلِ مُحَمَّدٍ ﷺ
٢١٢٤	٢-١-٣-٥	ع- عَدَمُ أَداءِ الصَّلَوَاتِ
٢١٢٤	٢-١-٣-٦	ع- عَدَمُ التَّمَسُّكِ بِحَبْلِ اللَّهِ
٢١٢٤	٢-١-٣-٧	ع- كَيْثَمَانُ فَضِيلَةِ أَهْلِ الْبَيْتِ
٢١٢٤	٢-١-٣-٨	ع- نَكْتُ الْبَيْعَةِ
٢١٢٤	٢-١-٣-٩	ع- وَلَايَةُ عَدُوِّ اللَّهِ
٢١٢٨	٢-١-٤	ع- فِي جَنْبِ النَّاسِ
٢١٢٨	٢-١-٤-١	ع- إِخْذَاتُ الدِّينِ
٢١٢٨	٢-١-٤-٢	ع- إِضْلَالُ النَّاسِ
٢١٢٨	٢-١-٤-٣	ع- بَيْعُ الْحَرِّ
٢١٢٨	٢-١-٤-٤	ع- التَّجَاوُزُ بِأَمْوَالِ النَّاسِ
٢١٢٨	٢-١-٤-٥	ع- تَضْيِيعُ حَقُوقِ الْأَخْوَانِ
٢١٣٠	٢-١-٤-٦	ع- جَحْدُ الْمَهْرِ أَوْ تَأْخِيرُهُ
٢١٣٠	٢-١-٤-٧	ع- تَأْخِيرُ الْمَهْرِ
٢١٣٠	٢-١-٤-٨	ع- الْخُصُومَاتُ
٢١٣٠	٢-١-٤-٩	ع- السَّحَرُ
٢١٣٠	٢-١-٤-١٠	ع- سُوءُ الْخُلُقِ
٢١٣٠	٢-١-٤-١١	ع- إِسْقَاءُ الْخَمْرِ مَوْلُوداً
٢١٣٠	٢-١-٤-١٢	ع- الظُّلْمُ وَ الْمَظْلَمَةُ
٢١٣٢	٢-١-٤-١٣	ع- عَاقِبَةُ الْوَالِدَيْنِ
٢١٣٢	٢-١-٤-١٤	ع- عَدَمُ أَداءِ حَقِّ الْوَالِدَيْنِ، الْعَاقُ
٢١٣٤	٢-١-٤-١٥	ع- عَدَمُ الْغُفْرَانِ فِي حَيَاةِ الْوَالِدَيْنِ
٢١٣٤	٢-١-٤-١٦	ع- الْعَسَارُ
٢١٣٤	٢-١-٤-١٧	ع- غَضَبُ الْأَجْرَةِ
٢١٣٤	٢-١-٤-١٨	ع- الْغَيْبَةُ

﴿فهرست﴾

۲۱۱۹.....	ع-۲-۱-۱-۱۱ نفاق و کفر.....
۲۱۱۹.....	ع-۲-۱-۱-۱۲ آن که نمی‌داند خدا می‌تواند او را عذاب کند یا ببخشد.....
۲۱۲۱.....	ع-۲-۱-۱-۱۳ کبر و استکبار.....
۲۱۲۱.....	ع-۲-۱-۱-۱۴ سحر و جادو.....
۲۱۲۱.....	ع-۲-۱-۲ در ارتباط با اعتقاد به رسول خدا ﷺ و قرآن.....
۲۱۲۱.....	ع-۲-۱-۲-۱ انکار نبوت رسول خدا ﷺ.....
۲۱۲۱.....	ع-۲-۱-۳ در ارتباط با ولایت.....
۲۱۲۱.....	ع-۲-۱-۳-۱ آزاررساندن به اولیای خدا.....
۲۱۲۱.....	ع-۲-۱-۳-۲ انکار ولایت.....
۲۱۲۳.....	ع-۲-۱-۳-۳ ظلم به خاندان پیامبر ﷺ.....
۲۱۲۵.....	ع-۲-۱-۳-۴ دشمنی با خاندان پیامبر ﷺ.....
۲۱۲۵.....	ع-۲-۱-۳-۵ عدم ذکر صلوات بعد از شنیدن نام رسول خدا ﷺ.....
۲۱۲۷.....	ع-۲-۱-۳-۶ چنگ‌نزدن به ریسمان الهی.....
۲۱۲۷.....	ع-۲-۱-۳-۷ پوشاندن فضائل اهل بیت ﷺ.....
۲۱۲۷.....	ع-۲-۱-۳-۸ شکستن بیعت.....
۲۱۲۷.....	ع-۲-۱-۳-۹ پذیرش ولایت دشمنان خدا.....
۲۱۲۹.....	ع-۲-۱-۴ در ارتباط با حق الناس.....
۲۱۲۹.....	ع-۲-۱-۴-۱ پدیدآوردن دین نو (بدعت).....
۲۱۲۹.....	ع-۲-۱-۴-۲ گمراه کردن مردم.....
۲۱۲۹.....	ع-۲-۱-۴-۳ خرید انسان آزاد.....
۲۱۲۹.....	ع-۲-۱-۴-۴ تجاوز به اموال مردم.....
۲۱۲۹.....	ع-۲-۱-۴-۵ ضایع کردن حقوق برادران.....
۲۱۳۱.....	ع-۲-۱-۴-۶ انکارکردن مهریه و یا تأخیر در پرداخت آن.....
۲۱۳۱.....	ع-۲-۱-۴-۷ تأخیر در پرداخت مهریه.....
۲۱۳۱.....	ع-۲-۱-۴-۸ دشمنی.....
۲۱۳۱.....	ع-۲-۱-۴-۹ سحر و جادو.....
۲۱۳۱.....	ع-۲-۱-۴-۱۰ بدخلقی.....
۲۱۳۱.....	ع-۲-۱-۴-۱۱ نوشاندن شراب به نوزاد.....
۲۱۳۱.....	ع-۲-۱-۴-۱۲ ظلم و حق الناس.....
۲۱۳۳.....	ع-۲-۱-۴-۱۳ عاقی والدین.....
۲۱۳۳.....	ع-۲-۱-۴-۱۴ ادا نکردن حق پدر و مادر.....
۲۱۳۵.....	ع-۲-۱-۴-۱۵ بخشیده نشدن فرد در طول حیات والدینش.....
۲۱۳۵.....	ع-۲-۱-۴-۱۶ باج‌گیری.....
۲۱۳۵.....	ع-۲-۱-۴-۱۷ پرداخت نکردن حقوق کارگر.....
۲۱۳۷.....	ع-۲-۱-۴-۱۸ غیبت.....

﴿الفهرس﴾

٢١٣٦	٢-١٤-١٩ ع- القتل و إهراق الدّم.....
٢١٣٦	٢-١٤-٢٠ ع- قطع الرّجيم.....
٢١٣٨	٢-١٤-٢١ ع- كلام على الخُصومة.....
٢١٣٨	٢-١٤-٢٢ ع- من بات شبعاناً و بخصرته مؤمن جائع.....
٢١٤٠	٢-١٥ ع- الذنب و المعصية.....
٢١٤٠	٢-١٥-١ ع- الذنب على العلم.....
٢١٤٠	٢-١٥-٢ ع- ذنب غير مغفور.....
٢١٤٠	٢-١٥-٣ ع- ذنب مُحيط.....
٢١٤٠	٢-١٥-٤ ع- الإضرار عليها.....
٢١٤٢	٢-١٥-٥ ع- الإقامة عليها.....
٢١٤٤	٢-١٥-٦ ع- التّماذى فيها.....
٢١٤٤	٢-١٥-٧ ع- كثرتها.....
٢١٤٤	٢-١٥-٨ ع- إسحقافها.....
٢١٤٤	٢-١٥ ع- ذنوب آخر.....
٢١٤٤	٢-١٦-١ ع- الكبائر.....
٢١٤٦	٢-١٦-٢ ع- إضمار السوء.....
٢١٤٦	٢-١٦-٣ ع- إتباع الهوى.....
٢١٤٦	٢-١٦-٤ ع- ترك التّقيّة.....
٢١٤٨	٢-١٦-٥ ع- حبّ الدّنيا.....
٢١٤٨	٢-١٦-٦ ع- الشّع.....
٢١٤٨	٢-١٦-٧ ع- شرب الخمر.....
٢١٥٠	٢-١٧-٨ ع- صاحب شاهين.....
٢١٥٠	٢-١٧-٩ ع- عدم أداء كباير الفرائض.....
٢١٥٢	٢-١٧-١٠ ع- عدم تبعيّة الذّنب بحسنة.....
٢١٥٢	٢-١٧-١١ ع- ترك التّوبة في رمضان.....
٢١٥٢	٢-١٧-١٢ ع- الغفلة و الكسالة.....
٢١٥٢	٢-١٧-١٣ ع- الفسق.....
٢١٥٢	٢-١٧-١٤ ع- فقد العقل.....
٢١٥٤	٢-١٧-١٥ ع- ما وضع له حداً.....
٢١٥٤	٢-١٧-١٦ ع- المشاحنة.....
٢١٥٦	٢-١٧ ع- من لا يستغفر.....
٢١٥٦	٢-١٧-١ ع- من لا يستغفر في شعبان.....
٢١٥٦	٢-١٧-٢ ع- من لا يستغفر في رمضان.....
٢١٥٦	٢-١٧-٣ ع- من لا يستغفر في ليلة القدر.....
٢١٥٨	٢-٢ ع- الأعلام الذين لا يغفر الله.....

﴿فهرست﴾

۲۱۳۷.....	۱۹-۴-۲-ع کشتار و خونریزی.....
۲۱۳۷.....	۲۰-۴-۲-ع بریدن از خویشاوندان.....
۲۱۳۹.....	۲۱-۴-۲-ع سخن گفتن با خصومت و دشمنی.....
۲۱۳۹.....	۲۲-۴-۲-ع آن که سیر بخوابد و در نزدیکی او مؤمنی گرسنه باشد.....
۲۱۴۱.....	۱۵-۲-ع گناه و نافرمانی.....
۲۱۴۱.....	۱-۱۵-۲-ع گناه آگاهانه.....
۲۱۴۱.....	۲-۱۵-۲-ع گناه نابخشودنی.....
۲۱۴۱.....	۳-۱۵-۲-ع گناه از بین برنده‌ی حسنات.....
۲۱۴۱.....	۴-۱۵-۲-ع اصرار بر گناه.....
۲۱۴۳.....	۵-۱۵-۲-ع تداوم گناه.....
۲۱۴۵.....	۶-۱۵-۲-ع تداوم گناه.....
۲۱۴۵.....	۷-۱۵-۲-ع زیاد گناه کردن.....
۲۱۴۵.....	۸-۱۵-۲-ع سبک شمردن گناه.....
۲۱۴۵.....	۱-۱۵-۲-ع دیگر گناهان.....
۲۱۴۵.....	۱-۱۶-۲-ع گناه کبیره.....
۲۱۴۷.....	۲-۱۶-۲-ع نیت بد.....
۲۱۴۷.....	۳-۱۶-۲-ع پیروی از هوای نفس.....
۲۱۴۷.....	۴-۱۶-۲-ع تقیه نکردن.....
۲۱۴۹.....	۵-۱۶-۲-ع حبّ دنیا.....
۲۱۴۹.....	۶-۱۶-۲-ع حرص همراه با بخل.....
۲۱۴۹.....	۷-۱۶-۲-ع شرابخواری.....
۲۱۵۱.....	۸-۱۶-۲-ع صاحب پرنده‌ی شاهین.....
۲۱۵۱.....	۹-۱۶-۲-ع انجام ندادن واجبات مهم.....
۲۱۵۳.....	۱۰-۱۶-۲-ع انجام ندادن کار نیک بعد از گناه.....
۲۱۵۳.....	۱۱-۱۶-۲-ع توبه نکردن در ماه رمضان.....
۲۱۵۳.....	۱۲-۱۶-۲-ع غفلت و کسالت.....
۲۱۵۳.....	۱۳-۱۶-۲-ع فسق و گناه.....
۲۱۵۳.....	۱۴-۱۶-۲-ع بی عقلی.....
۲۱۵۵.....	۱۵-۱۶-۲-ع هرگناهی که برای آن حدّ شرعی مقرر شده باشد.....
۲۱۵۵.....	۱۶-۱۶-۲-ع کینه توزی.....
۲۱۵۷.....	۱۷-۲-ع آنان که درخواست آمزش نمی کنند.....
۲۱۵۷.....	۱-۱۷-۲-ع آن که در ماه شعبان آمزش نخواهد.....
۲۱۵۷.....	۲-۱۷-۲-ع آن که در ماه رمضان آمزش نخواهد.....
۲۱۵۷.....	۳-۱۷-۲-ع آن که در شب قدر آمزش نخواهد.....
۲۱۵۹.....	۲-۲-ع افراد خاص و شناخته شده‌ای که خداوند آن‌ها را نمی آمزد.....

﴿الفهرس﴾

٢١٥٨.....	٢-٢-١ ع- إنبلس
٢١٥٨.....	٢-٢-٢ ع- ابو زريق
٢١٥٨.....	٢-٢-٣ ع- ابوموسى
٢١٥٨.....	٢-٢-٤ ع- الجريح
٢١٥٨.....	٢-٢-٥ ع- حُجْرُ بْنُ زَائِدَةَ وَ عَامِرُ بْنُ جُذَاعَةَ
٢١٦٠.....	٢-٢-٦ ع- حَكَمُ بْنُ عَتَبَةَ
٢١٦٠.....	٢-٢-٧ ع- طَلْحَةَ وَ الزُّبَيْرُ
٢١٦٠.....	٢-٢-٨ ع- عَبْدُ الرَّحْمَنِ
٢١٦٠.....	٢-٢-٩ ع- عَثْمَانُ
٢١٦٢.....	٢-٢-١٠ ع- مَنْ قَتَلَ الْحُسَيْنَ عليه السلام
٢١٦٢.....	٢-٢-١١ ع- معاوية
٢١٦٢.....	٣ ع- الْعَذَابُ بَعْدَ الْمَغْفِرَةِ
٢١٦٢.....	٣-١ ع- مَنْ شَرِبَ الْخَمْرَ وَ هُوَ يَعْلَمُ أَنَّهُ حَرَامٌ
٢١٦٤.....	٣-٢ ع- مَنْ سَقَى مَوْلُوداً خُمراً
٢١٦٤.....	٣-٣ ع- مَنْ لَمْ يَقْضِ حَاجَةَ أَخِيهِ
٢١٦٤.....	٣-٤ ع- مَنْ تَخَلَّى بِجَاهِهِ عَلَى أَخِيهِ
٢١٦٦.....	٣-٥ ع- مَنْ أَشْبَعَ نَاصِياً
٢١٦٦.....	٣ ع- مَنْ أَكَلَ مَالَ الْيَتِيمِ
٢١٦٨.....	الفصل السابع: القسم، الاستشفاع، الوساطة و الاستغفار للغير
٢١٦٨.....	٧-١ القسم للاستغفار
٢١٦٨.....	٧-١-١ القسم بالقرآن
٢١٦٨.....	٧-١-٢ القسم بمحمد عليه السلام
٢١٦٨.....	٧-١-٣ القسم بمحمد و آله عليهم السلام
٢١٧٠.....	٧-١-٣-١ القسم بجاههم عليهم السلام
٢١٧٠.....	٧-١-٣-٢ القسم بحرمة محمد و آل محمد عليهم السلام
٢١٧٠.....	٧-١-٤ بحق
٢١٧٠.....	٧-١-٤-١ بحق الله جل جلاله
٢١٧٠.....	٧-١-٤-٢ بحق محمد عليه السلام
٢١٧٢.....	٧-٢-٣ بحق محمد و آله عليهم السلام
٢١٧٤.....	٧-٢-٤-٤ بحق أمير المؤمنين عليه السلام
٢١٧٦.....	٧-٢-٤-٥ بحق الحسين عليه السلام
٢١٧٨.....	٧-٢-٤-٦ بحق المهدي عليه السلام
٢١٧٨.....	٧-١-٥ بدعوة
٢١٧٨.....	٧-١ ع- بهذا الاسم

﴿فهرست﴾

۲۱۵۹.....	۲-۲-۱- عر ابلیس.....
۲۱۵۹.....	۲-۲-۲- عر ابوزریق.....
۲۱۵۹.....	۲-۲-۳- عر ابوموسی.....
۲۱۵۹.....	۲-۲-۴- عر جریج.....
۲۱۵۹.....	۲-۲-۵- عر حجر بن زائده و عامر بن جذاعه.....
۲۱۶۱.....	۲-۲-۶- عر حکم ابن عتیه.....
۲۱۶۱.....	۲-۲-۷- عر طلحه و زبیر.....
۲۱۶۱.....	۲-۲-۸- عر عبدالرحمن.....
۲۱۶۱.....	۲-۲-۹- عر عثمان.....
۲۱۶۳.....	۲-۲-۱۰- عر قاتلان امام حسین علیه السلام
۲۱۶۳.....	۲-۲-۱۱- عر معاویه.....
۲۱۶۳.....	۳- عر عذاب بعد از مغفرت.....
۲۱۶۳.....	۳-۱- عر آن که شراب بنوشد و به حرام بودن آن آگاه باشد.....
۲۱۶۵.....	۳-۲- عر آن که نوزادی را شراب بنوشاند.....
۲۱۶۵.....	۳-۳- عر آن که نیاز برادرش را برآورده نکند.....
۲۱۶۵.....	۳-۴- عر آن که برای برادرش از آبروی خود خرج نکند.....
۲۱۶۷.....	۳-۵- عر آن که ناصبی را سیر کند.....
۲۱۶۷.....	۳-۶- عر آن که مال یتیم را بخورد.....
فصل هفتم: توسل، سوگند دادن خداوند برای آموزش، شفاعت، میانجی گری و طلب آمرزش	
۲۱۶۹.....	برای دیگران.....
۲۱۶۹.....	۷-۱- سوگند دادن خداوند برای آموزش.....
۲۱۶۹.....	۷-۱-۱- سوگند به قرآن.....
۲۱۶۹.....	۷-۱-۲- سوگند به محمد صلی الله علیه و آله
۲۱۶۹.....	۷-۱-۳- سوگند به محمد و خاندانش علیهم السلام
۲۱۷۱.....	۷-۱-۳-۱- سوگند به آبروی خاندان پیامبر صلی الله علیه و آله
۲۱۷۱.....	۷-۱-۳-۲- سوگند به حرمت محمد صلی الله علیه و آله و خاندانش علیهم السلام
۲۱۷۱.....	۷-۱-۴- سوگند به حق.....
۲۱۷۱.....	۷-۱-۴-۱- سوگند به حق خداوندی که جلالش عظیم است.....
۲۱۷۱.....	۷-۱-۴-۲- سوگند به حق محمد صلی الله علیه و آله
۲۱۷۳.....	۷-۱-۴-۳- سوگند به حق محمد صلی الله علیه و آله و خاندان ایشان علیهم السلام
۲۱۷۵.....	۷-۱-۴-۴- سوگند به حق امیرالمؤمنین علیه السلام
۲۱۷۷.....	۷-۱-۴-۵- سوگند به حق امام حسین علیه السلام
۲۱۷۹.....	۷-۱-۴-۶- سوگند به حق حضرت مهدی علیه السلام
۲۱۷۹.....	۷-۱-۵- سوگند به دعای.....
۲۱۷۹.....	۷-۱-۶- سوگند به این اسم.....

﴿الفهرس﴾

٢١٨٠.....	٧-١-٧- بِهَذِهِ الْأَسْمَاءِ.....
٢١٨٠.....	٧-٢-٨- بِاسْمِ الْأَعْظَمِ.....
٢١٨٠.....	٧-١-٩- بِاسْمِكَ.....
٢١٨٠.....	٧-١-١٠- بِاسْمِكَ الَّذِي.....
٢١٨٢.....	٧-١-١١- بِالْإِسْمِ الَّذِي.....
٢١٨٢.....	٧-١-١٢- بِأَسْمَاءِ.....
٢١٨٤.....	٧-١-١٣- بِمَكْنُونِ أَسْمَائِكَ.....
٢١٨٤.....	٧-١-١٤- بِالتَّجَلَّى.....
٢١٨٤.....	٧-١-١٥- بِتَوْحِيدِكَ.....
٢١٨٤.....	٧-١-١٦- بِرَحْمَتِكَ.....
٢١٨٤.....	٧-١-١٧- بِقُدْرَتِكَ.....
٢١٨٤.....	٧-١-١٨- بِمُوجِبَاتِ رَحْمَتِكَ.....
٢١٨٤.....	٧-١-١٩- بِوَجْهِكَ الْكَرِيمِ وَكَلِمَاتِكَ التَّامَّةِ.....
٢١٨٤.....	٧-١-٢٠- بِنُورِ وَجْهِكَ الْكَرِيمِ.....
٢١٨٤.....	٧-١-٢١- بِالتَّجَلَّى الْأَعْظَمِ.....
٢١٨٤.....	٧-٢- الَّذِينَ يَقْدُرُونَ عَلَى الشَّفَاعَةِ وَالْإِسْتِغْفَارِ لغيرِهِمْ وَرَبِّهِ: ٢-٣-٤.....
٢١٨٤.....	٧-٢-١- الْقُرْآنُ وَبَرَكَاتُهُ.....
٢١٨٨.....	٧-٢-٢- الْأَنْبِيَاءُ وَالْأَوْصِيَاءُ.....
٢١٨٨.....	٧-٢-٢-١- مُحَمَّدٌ ﷺ.....
٢١٩٠.....	٧-٢-٢-٢- مُحَمَّدٌ ﷺ وَآلُهُ ﷺ.....
٢١٩٢.....	٧-٢-٢-٢-١- بِدُعَائِهِمْ ﷺ.....
٢١٩٢.....	٧-٢-٢-٢-٢- بِدُعْوَتِهِمْ ﷺ.....
٢١٩٢.....	٧-٢-٢-٢-٣- بِقِيَادَتِهِمْ ﷺ.....
٢١٩٢.....	٧-٢-٢-٢-٤- بِشَفَاعَتِهِمْ ﷺ.....
٢١٩٢.....	٧-٢-٢-٢-٥- بِوَسْاطَتِهِمْ ﷺ، طَلِبُهُمُ الْإِسْتِغْفَارَ.....
٢٢٠٠.....	٧-٢-٢-٢-٦- بِوَسِيلَتِهِمْ ﷺ.....
٢٢٠٠.....	٧-٢-٢-٣- عَلَى ﷺ.....
٢٢٠٠.....	٧-٢-٢-٤- الزُّهْرَاءُ ﷺ.....
٢٢٠٠.....	٧-٢-٢-٥- الْحُجَّةُ ﷺ.....
٢٢٠٠.....	٧-٢-٣- سَائِرُ الْأَنْبِيَاءِ ﷺ.....
٢٢٠٠.....	٧-٢-٣-١- آدَمُ ﷺ.....
٢٢٠٠.....	٧-٢-٣-٢- إِبْرَاهِيمُ ﷺ.....
٢٢٠٢.....	٧-٢-٣-٣- إِدْرِيسُ ﷺ.....
٢٢٠٢.....	٧-٢-٣-٤- إِسْمَاعِيلُ ﷺ.....
٢٢٠٢.....	٧-٢-٣-٥- دَاوُدُ ﷺ.....

﴿ فهرست ﴾

۲۱۸۱.....	۷-۱-۷- سوگند به این اسم‌ها.....
۲۱۸۱.....	۷-۱-۸- سوگند به اسم اعظم.....
۲۱۸۱.....	۷-۱-۹- سوگند به نامت.....
۲۱۸۱.....	۷-۱-۱۰- سوگند به آن نامت که.....
۲۱۸۳.....	۷-۱-۱۱- سوگند به آن نامی که.....
۲۱۸۳.....	۷-۱-۱۲- سوگند به نام‌ها.....
۲۱۸۵.....	۷-۱-۱۳- سوگند به نام‌های پنهانت.....
۲۱۸۵.....	۷-۱-۱۴- سوگند به آن تجلی و ظهور [در مبعث].....
۲۱۸۵.....	۷-۱-۱۵- سوگند به یگانگی‌ات.....
۲۱۸۵.....	۷-۱-۱۶- سوگند به مهربانی‌ات.....
۲۱۸۵.....	۷-۱-۱۷- سوگند به توانایی‌ات.....
۲۱۸۵.....	۷-۱-۱۸- سوگند به آنچه رحمت تو را فرود می‌آورد.....
۲۱۸۵.....	۷-۱-۱۹- سوگند به وجه کریمانه و کلمات کاملت.....
۲۱۸۷.....	۷-۱-۲۰- سوگند به نور وجه کریمانه‌ات.....
۲۱۸۷.....	۷-۱-۲۱- سوگند به مولود با عظمت.....
۲۱۸۷.....	۷-۲- آنان که اجازه دارند، برای دیگران شفاعت کرده و آمرزش بخواهند و.ر.به: ۴-۳-۲.....
۲۱۸۷.....	۷-۲-۱- قرآن و برکات آن.....
۲۱۸۹.....	۷-۲-۲- پیامبران و ائمه علیهم‌السلام
۲۱۸۹.....	۷-۲-۲-۱- محمد صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم
۲۱۹۱.....	۷-۲-۲-۲- محمد صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم و خاندان ایشان علیهم‌السلام
۲۱۹۳.....	۷-۲-۲-۲-۱- به دعای ایشان علیهم‌السلام
۲۱۹۳.....	۷-۲-۲-۲-۲- به دعای ایشان علیهم‌السلام
۲۱۹۳.....	۷-۲-۲-۲-۳- به پیشوایی ایشان علیهم‌السلام
۲۱۹۳.....	۷-۲-۲-۲-۴- به میانجی‌گری ایشان علیهم‌السلام
۲۱۹۳.....	۷-۲-۲-۲-۵- به میانجی‌گری ایشان علیهم‌السلام و آمرزش‌خواهی ایشان علیهم‌السلام
۲۲۰۱.....	۷-۲-۲-۲-۶- به وسیله‌ی ایشان علیهم‌السلام
۲۲۰۱.....	۷-۲-۲-۳- علی علیه‌السلام
۲۲۰۱.....	۷-۲-۲-۴- زهرا علیها‌السلام
۲۲۰۱.....	۷-۲-۲-۵- حضرت مهدی علیه‌السلام
۲۲۰۱.....	۷-۲-۳- پیامبران دیگر علیهم‌السلام
۲۲۰۱.....	۷-۲-۳-۱- آدم علیه‌السلام
۲۲۰۱.....	۷-۲-۳-۲- ابراهیم علیه‌السلام
۲۲۰۳.....	۷-۲-۳-۳- ادريس علیه‌السلام
۲۲۰۳.....	۷-۲-۳-۴- اسماعیل علیه‌السلام
۲۲۰۳.....	۷-۲-۳-۵- داود علیه‌السلام

﴿الفهرس﴾

٢٢٠٢.....	٧-٢-٢٦- عيسى وَ يَحْيَى عَلَيْهِ السَّلَامُ.....
٢٢٠٢.....	٧-٢-٢٦-٧- مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ.....
٢٢٠٤.....	٧-٢-٢٦-٨- هَارُونَ عَلَيْهِ السَّلَامُ.....
٢٢٠٤.....	٧-٢-٢٦-٩- يَعْقُوبُ عَلَيْهِ السَّلَامُ.....
٢٢٠٤.....	٧-٢-٢٦-١٠- يُوسُفُ عَلَيْهِ السَّلَامُ.....
٢٢٠٤.....	٧-٢-٢٦-٤- الملائكة.....
٢٢١٢.....	٧-٢-٢٦-١- حَمَلَةُ الْعَرْشِ.....
٢٢١٢.....	٧-٢-٢٦-٢- أَهْلُ السَّمَاءِ.....
٢٢١٢.....	٧-٢-٢٦-٣- الْمَالِكُ وَ رِضْوَانُ.....
٢٢١٢.....	٧-٢-٢٦-٤- مَلِكُ اسْمُهُ عَلِيُّ.....
٢٢١٤.....	٧-٢-٢٦-٥- مَنْصُورُ.....
٢٢١٤.....	٧-٢-٢٦-٤- ميكائيلُ.....
٢٢١٤.....	٧-٢-٢٦-٥- الْعَرْشُ وَ الْكُرْسِيُّ وَ الْفِرْدَوْسُ.....
٢٢١٤.....	٧-٢-٢٦-٤- مَكَانُ الذِّكْرِ.....
٢٢١٤.....	٧-٢-٢٦-٧- الْحِيتَانُ، الطُّيُورُ، الطَّيِّبَةُ.....
٢٢١٦.....	٧-٢-٢٦-٨- أَصْحَابُ الْفَضَائِلِ.....
٢٢١٦.....	٧-٢-٢٦-٨-١- الطَّائِفُونَ.....
٢٢١٦.....	٧-٢-٢٦-٨-٢- الْمُؤْمِنُونَ.....
٢٢١٨.....	٧-٣-١- الَّذِينَ نَسْتَغْفِرُ لَهُمْ.....
٢٢١٨.....	٧-٣-١- لِلْوَالِدَيْنِ، لِلْأَقْرَبَاءِ.....
٢٢١٨.....	٧-٣-١-١- مَنْ فِي الْأَرْضِ.....
٢٢١٨.....	٧-٣-١-٢- سَيِّدِي.....
٢٢١٨.....	٧-٣-١-٣- مَنْ عَلَّمَنِي.....
٢٢١٨.....	٧-٣-١-٤- الْوَالِدَيْنِ (الآباء وَ الْأُمَهَاتِ)، مَنْ وَلَدَنِي.....
٢٢٣٢.....	٧-٣-١-٤-١- الْعَمَلُ الصَّالِحُ لِلْوَلَدِ، عَامِلُ لُغْرَانِ أَبَوَيْهِ.....
٢٢٣٢.....	٧-٣-١-٥- لِوَالِدَيْنَا وَ مَا وَلَدَا.....
٢٢٣٤.....	٧-٣-١-٤- الأزواجُ.....
٢٢٣٤.....	٧-٣-١-٧- الْأَهْلُ وَ الْوَلَدُ.....
٢٢٣٨.....	٧-٣-١-٨- الدُّرِّيَّةُ.....
٢٢٣٨.....	٧-٣-١-٩- مَنْ نَصَرَ الْوُلْدَانُ.....
٢٢٤٠.....	٧-٣-١-١٠- الْإِخْوَانُ.....
٢٢٤٤.....	٧-٣-١-١١- الْقَرَابَاتُ.....
٢٢٤٦.....	٧-٣-١-١٢- الْأَصْدِقَاءُ.....
٢٢٤٦.....	٧-٣-١-١٣- الْجِيرَانُ.....
٢٢٤٦.....	٧-٣-١-١٤- مَنْ اغْتَبَنَهُ.....

﴿فهرست﴾

۲۲۰۳.....	۷-۲-۳-۶ یحیی علیہ السلام.....
۲۲۰۳.....	۷-۲-۳-۷ موسی علیہ السلام.....
۲۲۰۵.....	۷-۲-۳-۸ هارون علیہ السلام.....
۲۲۰۵.....	۷-۲-۳-۹ یعقوب علیہ السلام.....
۲۲۰۵.....	۷-۲-۳-۱۰ یوسف علیہ السلام.....
۲۲۰۵.....	۷-۲-۴ فرشتگان.....
۲۲۱۳.....	۷-۲-۴-۱ حاملان عرش.....
۲۲۱۳.....	۷-۲-۴-۲ ساکنان آسمان.....
۲۲۱۳.....	۷-۲-۴-۳ مالک و رضوان.....
۲۲۱۳.....	۷-۲-۴-۴ فرشته‌ای به نام علی.....
۲۲۱۵.....	۷-۲-۴-۵ منصور.....
۲۲۱۵.....	۷-۲-۴-۶ میکائیل.....
۲۲۱۵.....	۷-۲-۵ عرش و کرسی و فردوس.....
۲۲۱۵.....	۷-۲-۶ مکان ذکر استغفار.....
۲۲۱۵.....	۷-۲-۷ ماهی، پرندگان، آهو.....
۲۲۱۷.....	۷-۲-۸ صاحبان فضل.....
۲۲۱۷.....	۷-۲-۸-۱ طواف کنندگان.....
۲۲۱۷.....	۷-۲-۸-۲ مؤمنان.....
۲۲۱۹.....	۷-۳ برای چه کسانی آموزش بطلبیم؟.....
۲۲۱۹.....	۷-۳-۱ طلب آموزش برای پدر و مادر، نزدیکان، ذوی الحقوق و.....
۲۲۱۹.....	۷-۳-۱-۱ برای هرکس که بر روی زمین است.....
۲۲۱۹.....	۷-۳-۱-۲ برای سرورم.....
۲۲۱۹.....	۷-۳-۱-۳ برای آموزگارم.....
۲۲۱۹.....	۷-۳-۱-۴ برای پدر و مادرم که مرا به دنیا آورده‌اند.....
۲۲۳۳.....	۷-۳-۱-۴-۱ عمل صالح فرزند، عامل بخشش والدین.....
۲۲۳۳.....	۷-۳-۱-۵ خواهران و برادران.....
۲۲۳۵.....	۷-۳-۱-۶ همسران.....
۲۲۳۵.....	۷-۳-۱-۷ خانواده و فرزندان.....
۲۲۳۹.....	۷-۳-۱-۸ نسل.....
۲۲۳۹.....	۷-۳-۱-۹ هرکس به فرزندانم کمک کند.....
۲۲۴۱.....	۷-۳-۱-۱۰ برادران.....
۲۲۴۵.....	۷-۳-۱-۱۱ نزدیکان.....
۲۲۴۷.....	۷-۳-۱-۱۲ دوستان.....
۲۲۴۷.....	۷-۳-۱-۱۳ همسایگان.....
۲۲۴۷.....	۷-۳-۱-۱۴ هر آن که غیبتش را کرده‌ایم.....

﴿الفهرس﴾

٢٢٤٨	٧-٣-١-١٥	بَعْضُ لِبْعُضٍ
٢٢٤٨	٧-٣-١-١٦	غَائِنَا
٢٢٤٨	٧-٣-١-١٧	الْأَمْوَاتُ
٢٢٥٤	٧-٣-١-١٧-١	تَوْبَةُ الْعَبْدِ، عَامِلُ لُغْفَرَانِ أَهْلِ الْقُبُورِ
٢٢٥٤	٧-٣-١-١٨	أَهْلُ الْبَقِيعِ
٢٢٥٦	٧-٣-١-١٩	أَهْلُ الْعَرَفَاتِ
٢٢٥٦	٧-٣-١-٢٠	زُورَارُ قَبْرِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الْحُسَيْنِ (عَلَيْهِ السَّلَامُ)
٢٢٥٦	٧-٣-١-٢١	الْمَنُوبُ
٢٢٥٦	٧-٣-٢	طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ لِلْآخِرِينَ (الْأَغْلَامُ)
٢٢٥٦	٧-٣-٢-١	مُحَمَّدٌ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) وَ أَهْلُ بَيْتِهِ (عَلَيْهِمُ السَّلَامُ)
٢٢٥٦	٧-٣-٢-١-١	مُحَمَّدٌ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ)
٢٢٥٨	٧-٣-٢-١-٢	عَلَى (عَلَيْهِ السَّلَامُ)
٢٢٦٠	٧-٣-٢-١-٣	فَاطِمَةُ (عَلَيْهَا السَّلَامُ)
٢٢٦٢	٧-٣-٢-٢	الْأَنْبِيَاءُ (عَلَيْهِمُ السَّلَامُ)
٢٢٦٢	٧-٣-٢-٢-١	آدَمُ (عَلَيْهِ السَّلَامُ)
٢٢٦٢	٧-٣-٢-٢-٢	إِدْرِيسُ (عَلَيْهِ السَّلَامُ)
٢٢٦٢	٧-٣-٢-٢-٣	مُوسَى بْنُ عِمْرَانَ (عَلَيْهِ السَّلَامُ)
٢٢٦٢	٧-٣-٢-٢-٤	هَارُونَ (عَلَيْهِ السَّلَامُ)
٢٢٦٢	٧-٣-٢-٢-٥	يَحْيَى وَ عِيسَى (عَلَيْهِمَا السَّلَامُ)
٢٢٦٢	٧-٣-٢-٢-٦	يُوسُفُ (عَلَيْهِ السَّلَامُ)
٢٢٦٢	٧-٣-٢-٢-٣	أَلُ يَاسِرٍ
٢٢٦٤	٧-٣-٢-٢-٣	إِبْنُ مُكَفَّفٍ
٢٢٦٤	٧-٣-٢-٢-٢	أَبُو أَيُّوبُ
٢٢٦٤	٧-٣-٢-٢-٦	أَبُو طَالِبٍ (عَلَيْهِ السَّلَامُ)
٢٢٦٦	٧-٣-٢-٢-٧	أَتْبَاعُ الرُّسُلِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ)
٢٢٦٦	٧-٣-٢-٢-٨	الْأَشْعَرِيُّونَ
٢٢٦٦	٧-٣-٢-٢-٩	أُمَّةُ رَسُولِ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ)
٢٢٦٦	٧-٣-٢-٢-١٠	الْأَنْصَارُ
٢٢٦٨	٧-٣-٢-٢-١١	بُرَيْدَةُ
٢٢٦٨	٧-٣-٢-٢-١٢	جَعْفَرُ (عَلَيْهِ السَّلَامُ)
٢٢٧٠	٧-٣-٢-٢-١٣	حَبِيبُ النَّجَّارِ
٢٢٧٠	٧-٣-٢-٢-١٤	خَدِيجَةُ (عَلَيْهَا السَّلَامُ)
٢٢٧٠	٧-٣-٢-٢-١٥	دَرْدَائِيلُ
٢٢٧٠	٧-٣-٢-٢-١٦	الرَّاهِبُ
٢٢٧٠	٧-٣-٢-٢-١٧	زَيْدُ

﴿فهرست﴾

۲۲۴۹.....	۷-۳-۱-۱۵- گروهی برای گروه دیگر.....
۲۲۴۹.....	۷-۳-۱-۱۶- برای آن که نزد ما حاضر نیست.....
۲۲۴۹.....	۷-۳-۱-۱۷- برای اموات.....
۲۲۵۵.....	۷-۳-۱-۱۷-۱- توبه‌ی بنده، عامل بخشش اهل قبور.....
۲۲۵۵.....	۷-۳-۱-۱۸- اهل بقیع.....
۲۲۵۷.....	۷-۳-۱-۱۹- اهل عرفات.....
۲۲۵۷.....	۷-۳-۱-۲۰- زائران قبر امام حسین علیه السلام
۲۲۵۷.....	۷-۳-۱-۲۱- آن که نیابت حج داده است.....
۲۲۵۷.....	۷-۳-۱-۲۲- استغفار برای دیگران، (افراد معروف و شناخته شده).....
۲۲۵۷.....	۷-۳-۲-۱- محمد صلی الله علیه و آله و خاندان ایشان علیهم السلام
۲۲۵۷.....	۷-۳-۲-۱-۱- محمد صلی الله علیه و آله
۲۲۵۹.....	۷-۳-۲-۱-۲- علی علیه السلام
۲۲۶۱.....	۷-۳-۲-۱-۳- فاطمه علیها السلام
۲۲۶۳.....	۷-۳-۲-۲- انبیاء علیهم السلام
۲۲۶۳.....	۷-۳-۲-۲-۱- آدم علیه السلام
۲۲۶۳.....	۷-۳-۲-۲-۲- ادریس علیه السلام
۲۲۶۳.....	۷-۳-۲-۲-۳- موسی علیه السلام
۲۲۶۳.....	۷-۳-۲-۲-۴- هارون علیه السلام
۲۲۶۳.....	۷-۳-۲-۲-۵- یحیی و عیسی علیهما السلام
۲۲۶۳.....	۷-۳-۲-۲-۶- یوسف علیه السلام
۲۲۶۳.....	۷-۳-۲-۳- آل یاسر.....
۲۲۶۵.....	۷-۳-۲-۴- ابن مکفف.....
۲۲۶۵.....	۷-۳-۲-۵- ابو ایوب.....
۲۲۶۵.....	۷-۳-۲-۶- ابوطالب علیه السلام
۲۲۶۷.....	۷-۳-۲-۷- پیروان پیامبر صلی الله علیه و آله
۲۲۶۷.....	۷-۳-۲-۸- اشعریین.....
۲۲۶۷.....	۷-۳-۲-۹- اُمّت رسول خدا صلی الله علیه و آله
۲۲۶۷.....	۷-۳-۲-۱۰- انصار.....
۲۲۶۹.....	۷-۳-۲-۱۱- بریده.....
۲۲۶۹.....	۷-۳-۲-۱۲- جعفر.....
۲۲۷۱.....	۷-۳-۲-۱۳- حبیب نجّار.....
۲۲۷۱.....	۷-۳-۲-۱۴- خدیجه علیها السلام
۲۲۷۱.....	۷-۳-۲-۱۵- دردیائیل.....
۲۲۷۱.....	۷-۳-۲-۱۶- راهب.....
۲۲۷۱.....	۷-۳-۲-۱۷- زید.....

﴿الفهرس﴾

٢٢٧٠	٧-٣-٢-١٨ صَلَٰٓئِيلُ
٢٢٧٠	٧-٣-٢-١٩ الْعَبَاسُ
٢٢٧٢	٧-٣-٢-٢٠ عَمَّارُ
٢٢٧٢	٧-٣-٢-٢١ فَاطِمَةُ بِنْتُ أَسَدٍ ﷺ
٢٢٧٢	٧-٣-٢-٢٢ قَوْمُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ
٢٢٧٢	٧-٣-٢-٢٣ الْكُمَيْتُ
٢٢٧٢	٧-٣-٢-٢٤ مُؤْمِنُ آلِ فِرْعَوْنَ
٢٢٧٢	٧-٣-٢-٢٥ النَّجَاشِيُّ
٢٢٧٢	٧-٣-٣- طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ لِلْآخِرِينَ (أَصْحَابُ الْفَضَائِلِ)
٢٢٧٢	٧-٣-٣-١ الْأَبْرَارُ
٢٢٧٤	٧-٣-٣-٢ الْأَتْبَاعُ
٢٢٧٤	٧-٣-٣-١ الَّذِينَ تَبِعُوا
٢٢٧٤	٧-٣-٣-٢ الْأَتْبَاعُ الْخَيْرُ
٢٢٧٤	٧-٣-٣-٣ مَنْ تَبِعَنِي
٢٢٧٤	٧-٣-٣-٣ الْأَصْحَابُ
٢٢٧٤	٧-٣-٣-٤ الَّذِينَ سَبَقُوا
٢٢٧٤	٧-٣-٣-٥ أَهْلُ الرَّحْمَةِ
٢٢٧٤	٧-٣-٣-٦ أَهْلُ الطَّاعَةِ
٢٢٧٤	٧-٣-٣-٧ النَّاتِبُ
٢٢٧٨	٧-٣-٣-٨ الدَّاكِرُ
٢٢٧٨	٧-٣-٣-٩ الشَّيْعَةُ
٢٢٨٠	٧-٣-٣-١٠ الصَّالِحُونَ
٢٢٨٢	٧-٣-٣-١١ الْمُحِبُّ
٢٢٨٢	٧-٣-٣-١٢ الْمُسْلِمُونَ
٢٢٨٤	٧-٣-٣-١٣ مَنْ دَخَلَ بَيْتِي مُؤْمِنًا
٢٢٨٤	٧-٣-٣-١٤ مَنْ قَلَدَنِي يَدًا
٢٢٨٤	٧-٣-٣-١٥ مَنْ لَا يَمْلِكُ إِلَّا الدُّعَاءُ
٢٢٨٤	٧-٣-٣-١٦ مَنْ نَصَرَ وَلَدِي
٢٢٨٤	٧-٣-٣-١٧ مَنْ وَحَدَ
٢٢٨٤	٧-٣-٣-١٨ الْمُؤْمِنُونَ وَ الْمُؤْمِنَاتُ
٢٢٩٨	٧-٣-٣-١٨-١ أَرْبَعُونَ مُؤْمِنًا
٢٢٩٨	٧-٣-٣-١٩ وَالِدٌ دَخَلَ فِي الْإِسْلَامِ
٢٢٩٨	٧-٣-٣-٢٠ الْأَوْلِيَاءُ
٢٢٩٨	٧-٣-٤- طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ لِلْآخِرِينَ (أَصْحَابُ الرِّذَائِلِ)
٢٢٩٨	٧-٣-٤-١ الْخَاطِئُونَ

﴿فهرست﴾

۲۲۷۱.....	صلصائیل.....۷-۳-۲-۱۸
۲۲۷۱.....	عبّاس.....۷-۳-۲-۱۹
۲۲۷۳.....	عمّار.....۷-۳-۲-۲۰
۲۲۷۳.....	فاطمه بنت اسد.....۷-۳-۲-۲۱
۲۲۷۳.....	قوم رسول خدا ﷺ.....۷-۳-۲-۲۲
۲۲۷۳.....	کُمَیت.....۷-۳-۲-۲۳
۲۲۷۳.....	مؤمن آل فرعون.....۷-۳-۲-۲۴
۲۲۷۳.....	نجاشی.....۷-۳-۲-۲۵
۲۲۷۳.....	دعا برای دیگران (صاحبان صفات مثبت).....۷-۳-۳
۲۲۷۳.....	نیکان.....۷-۳-۳-۱
۲۲۷۵.....	پیروان.....۷-۳-۳-۲
۲۲۷۵.....	آنان که پیروی کردند.....۷-۳-۳-۲-۱
۲۲۷۵.....	پیروان کارهای نیک.....۷-۳-۳-۲-۲
۲۲۷۵.....	کسی که از من پیروی کند.....۷-۳-۳-۲-۳
۲۲۷۵.....	اصحاب.....۷-۳-۳-۳
۲۲۷۷.....	سبقت گیرندگان.....۷-۳-۳-۴
۲۲۷۷.....	اهل رحمت.....۷-۳-۳-۵
۲۲۷۷.....	فرمانبرداران.....۷-۳-۳-۶
۲۲۷۷.....	توبه کنندہ.....۷-۳-۳-۷
۲۲۷۹.....	یادکننده ی خدا.....۷-۳-۳-۸
۲۲۷۹.....	شیعه.....۷-۳-۳-۹
۲۲۸۱.....	صالحان.....۷-۳-۳-۱۰
۲۲۸۳.....	دوستدار اهل بیت ﷺ.....۷-۳-۳-۱۱
۲۲۸۳.....	مسلمانان.....۷-۳-۳-۱۲
۲۲۸۵.....	آن که با ایمان وارد خانه ام شود.....۷-۳-۳-۱۳
۲۲۸۵.....	آن که مرا رهین مَنّت خود کرده باشد.....۷-۳-۳-۱۴
۲۲۸۵.....	آن که جز دعا چیزی ندارد.....۷-۳-۳-۱۵
۲۲۸۵.....	آن که فرزندم را یاری کند.....۷-۳-۳-۱۶
۲۲۸۵.....	اهل توحید.....۷-۳-۳-۱۷
۲۲۸۵.....	مردان و زنان با ایمان.....۷-۳-۳-۱۸
۲۲۹۹.....	چهل مؤمن.....۷-۳-۳-۱۸-۱
۲۲۹۹.....	پدران مسلمان.....۷-۳-۳-۱۹
۲۲۹۹.....	اولیا.....۷-۳-۳-۲۰
۲۲۹۹.....	طلب آمرزش برای دیگران (صاحبان صفات منفی).....۷-۳-۴
۲۲۹۹.....	خطاکاران.....۷-۳-۴-۱

﴿الفهرس﴾

٢٣٠٠	٧-٣-٤-٢. أهلُ المَظْلَمَةِ
٢٣٠٢	٧-٣-٤-٣. المَذْنِبُ
٢٣٠٢	٧-٤. لَمْ تَسْتَغْفِرُوا لَهُوَلَاءِ
٢٣٠٢	٧-٤-١. المَشْرُكُونَ
٢٣٠٢	٧-٤-٢. عَدُوُّ اللَّهِ ﷻ
٢٣٠٢	٧-٤-٣. عَدُوُّ عَلَى ﷺ
٢٣٠٤	٧-٥. طَلَبُ عَدَمِ الْمَغْفِرَةِ
٢٣٠٤	٧-٥-١. عَلَى الْعَصَاةِ
٢٣٠٤	٧-٥-٢. عَلَى أَعْدَاءِ آلِ مُحَمَّدٍ ﷺ
٢٣٠٦	الفصلُ الثَّامِنُ: ثَمَرَاتُ الْإِسْتِغْفَارِ لِنَفْسِهِ وَ لِلْآخَرِينَ
٢٣٠٦	١- ثَمَرَاتُ الْإِسْتِغْفَارِ
٢٣٠٦	١-١. الْحَتُّ، الْحَطُّ، النَّثْرُ، وَضْعُ الْأَوْزَارِ، التَّكْفِيرُ، الْإِزَالَةُ، الْإِسْقَاطُ، الْإِمْحَاءُ، الْإِلْقَاءُ، الْمَحْقُ، عَدَمُ الْإِثْبَاءِ
٢٣٠٦	١-١-١. الْحَتُّ
٢٣٠٦	١-١-٢. الْحَطُّ
٢٣٠٨	١-١-٣. النَّثْرُ
٢٣٠٨	١-١-٤. وَضْعُ الْأَوْزَارِ
٢٣٠٨	١-١-٥. التَّكْفِيرُ
٢٣١٠	١-١-٦. الْإِزَالَةُ
٢٣١٠	١-١-٧. الْإِسْقَاطُ
٢٣١٠	١-١-٨. الْإِمْحَاءُ
٢٣١٤	١-١-٩. الْإِلْقَاءُ
٢٣١٤	١-١-١٠. الْمَحْقُ
٢٣١٤	١-١-١١. عَدَمُ الْإِثْبَاءِ
٢٣١٤	١-٢. الْخَلَاصُ مِنْ قَيْدِ الذُّنُوبِ: الْفَكُّ، الْحَلُّ، الطَّلُقُ، الْعِثْقُ، النَّجَاةُ
٢٣١٤	١-٢-١. الْفَكُّ
٢٣١٦	١-٢-٢. الْحَلُّ
٢٣١٦	١-٢-٣. الطَّلُقُ
٢٣١٦	١-٢-٤. الْعِثْقُ
٢٣١٦	١-٢-٥. النَّجَاةُ
٢٣١٨	١-٣. الْفَرَجُ: الْكَشْفُ، الْفَرَجُ، الْمَخْرَجُ، قَطْعُ الْحَبْسِ
٢٣١٨	١-٣-١. الْكَشْفُ
٢٣١٨	١-٣-٢. الْفَرَجُ
٢٣٢٠	١-٣-٣. الْمَخْرَجُ
٢٣٢٠	١-٣-٤. قَطْعُ الْحَبْسِ

﴿ فهرست ﴾

۲۳۰۱.....	۷-۳-۴-۲- آنان که مظلومه بر گردن دارند.....
۲۳۰۳.....	۷-۳-۴-۳- گناهکار.....
۲۳۰۳.....	۷-۴- برای اینان طلب آمرزش نکنید.....
۲۳۰۳.....	۷-۴-۱- مشرکان.....
۲۳۰۳.....	۷-۴-۲- دشمن خدا.....
۲۳۰۳.....	۷-۴-۳- دشمن علی علیه السلام
۲۳۰۵.....	۷-۵- درخواست نیامرزیدن.....
۲۳۰۵.....	۷-۵-۱- برای نافرمانان.....
۲۳۰۵.....	۷-۵-۲- برای دشمنان خاندان پیامبر صلی الله علیه و آله
۲۳۰۷.....	فصل هشتم: ثمرات استغفار برای خود و دیگران
۲۳۰۷.....	۸-۱- نتایج طلب آمرزش.....
۲۳۰۷.....	۸-۱-۱- ریختن، ریزش، برداشتن بار گناهان، پوشاندن، کندن، انداختن، محو کردن، انداختن، ناپدید کردن، باقی نماندن گناه.....
۲۳۰۷.....	۸-۱-۱-۱- ریختن.....
۲۳۰۷.....	۸-۱-۱-۲- ریزش.....
۲۳۰۹.....	۸-۱-۱-۳- پراکنده کردن.....
۲۳۰۹.....	۸-۱-۱-۴- برداشتن بار گناهان.....
۲۳۰۹.....	۸-۱-۱-۵- پوشاندن.....
۲۳۱۱.....	۸-۱-۱-۶- کندن.....
۲۳۱۱.....	۸-۱-۱-۷- انداختن.....
۲۳۱۱.....	۸-۱-۱-۸- محو کردن.....
۲۳۱۵.....	۸-۱-۱-۹- انداختن.....
۲۳۱۵.....	۸-۱-۱-۱۰- ناپدید کردن.....
۲۳۱۵.....	۸-۱-۱-۱۱- باقی نماندن گناه.....
۲۳۱۵.....	۸-۱-۲- رهایی از قیود گناهان (باز کردن، گشودن، جدا کردن، آزاد کردن، نجات دادن).....
۲۳۱۵.....	۸-۱-۲-۱- باز کردن.....
۲۳۱۷.....	۸-۱-۲-۲- گشودن.....
۲۳۱۷.....	۸-۱-۲-۳- جدا کردن.....
۲۳۱۷.....	۸-۱-۲-۴- آزاد کردن.....
۲۳۱۷.....	۸-۱-۲-۵- نجات دادن.....
۲۳۱۹.....	۸-۱-۳- رفع گرفتاری (برداشتن گرفتاری، رفع گرفتاری، خروج از گرفتاری، پایان دوره‌ی زندان).....
۲۳۱۹.....	۸-۱-۳-۱- برداشتن گرفتاری.....
۲۳۱۹.....	۸-۱-۳-۲- رفع گرفتاری.....
۲۳۲۱.....	۸-۱-۳-۳- خروج از گرفتاری.....
۲۳۲۱.....	۸-۱-۳-۴- پایان دوره‌ی زندان.....

﴿الفهرس﴾

٢٣٣٠.....	١٠٤-١ دفعُ البلاءِ، دفعُ الفقرِ و القحطِ.....
٢٣٣٠.....	١٠٤-١ دفعُ البلاءِ.....
٢٣٣٢.....	١٠٤-٢ دفعُ الفقرِ و القحطِ.....
٢٣٣٢.....	١٠٥-١ التَّخْفِيفُ، الإِقَالَةُ، التَّجَاوُزُ.....
٢٣٣٢.....	١٠٥-١ التَّخْفِيفُ.....
٢٣٣٢.....	١٠٥-٢ الإِقَالَةُ.....
٢٣٣٤.....	١٠٥-٣ التَّجَاوُزُ.....
٢٣٣٤.....	١٠٥-٤ التَّعْوِيزُ، العِلاجُ، الدَّواءُ، الإِصْلاحُ.....
٢٣٣٤.....	١٠٥-١ التَّعْوِيزُ.....
٢٣٣٤.....	١٠٥-٢ العِلاجُ.....
٢٣٣٤.....	١٠٥-٣ الدَّواءُ.....
٢٣٣٤.....	١٠٥-٤ الإِصْلاحُ.....
٢٣٣٦.....	١٠٧-١ التَّطْهِيرُ، الغُسْلُ.....
٢٣٣٦.....	١٠٧-١ التَّطْهِيرُ.....
٢٣٣٦.....	١٠٧-٢ الغُسْلُ.....
٢٣٣٦.....	١٠٨-١ الجَلَاءُ، الصَّفَا، الصَّقْلُ، التَّرْكِيَّةُ، دَفْعُ الرِّينِ، دَفْعُ الغَيْنِ، قَطْعُ الأَوْسَاخِ، التَّمْحِيصُ، التَّخْلِيسُ.....
٢٣٣٦.....	١٠٨-١ الجَلَاءُ.....
٢٣٣٨.....	١٠٨-٢ الصَّفَا.....
٢٣٣٨.....	١٠٨-٣ الصَّقْلُ.....
٢٣٣٨.....	١٠٨-٤ التَّرْكِيَّةُ.....
٢٣٣٨.....	١٠٨-٥ دَفْعُ الرِّينِ.....
٢٣٣٨.....	١٠٨-٦ دَفْعُ الغَيْنِ.....
٢٣٣٠.....	١٠٨-٧ قَطْعُ الأَوْسَاخِ.....
٢٣٣٠.....	١٠٨-٨ التَّمْحِيصُ.....
٢٣٣٠.....	١٠٨-٩ التَّخْلِيسُ.....
٢٣٣٠.....	١٠٩-١ المَعْفَرَةُ، العَفْوُ، المَعَاْفَةُ، العُطُوفَةُ، الرَّحْمَةُ.....
٢٣٣٢.....	١٠٩-١ المَعْفَرَةُ.....
٢٣٣٨.....	١٠٩-٢ العَفْوُ.....
٢٣٤٢.....	١٠٩-٣ المَعَاْفَةُ.....
٢٣٤٢.....	١٠٩-٤ العُطُوفَةُ.....
٢٣٤٢.....	١٠٩-٥ الرَّحْمَةُ.....
٢٣٤٦.....	١٠-١ قَطْعُ وَتَيْنِ الشَّيْطَانِ، فَسَادُ مَا عِنْدَ الشَّيْطَانِ، حُسُورُ الشَّيْطَانِ.....
٢٣٤٦.....	١٠-١ قَطْعُ وَتَيْنِ الشَّيْطَانِ.....

﴿فهرست﴾

۲۳۲۱.....	۱-۴ دفع بلا، برطرف شدن فقر و قحطی.....
۲۳۲۱.....	۱-۴-۱ دفع بلا.....
۲۳۲۳.....	۱-۴-۲ برطرف شدن فقر و قحطی.....
۲۳۲۳.....	۱-۵ سبک گرفتن، چشم پوشی، گذشت.....
۲۳۲۳.....	۱-۵-۱ سبک گرفتن.....
۲۳۲۳.....	۱-۵-۲ چشم پوشی.....
۲۳۲۵.....	۱-۵-۳ گذشت.....
۲۳۲۵.....	۱-۶ تبدیل گرفتاری به عافیت، معالجه و رفع گرفتاری، درمان، اصلاح.....
۲۳۲۵.....	۱-۶-۱ تبدیل گرفتاری با عافیت.....
۲۳۲۵.....	۱-۶-۲ معالجه و رفع گرفتاری.....
۲۳۲۵.....	۱-۶-۳ درمان.....
۲۳۲۵.....	۱-۶-۴ اصلاح.....
۲۳۲۷.....	۱-۷ پاک کردن، شستشو.....
۲۳۲۷.....	۱-۷-۱ پاک کردن.....
۲۳۲۷.....	۱-۷-۲ شستشو.....
۲۳۲۷.....	۱-۸ جلادادن، صفادادن، صیقلی کردن، پاک کردن، برداشتن آلودگی ها، برطرف کردن ابرها و غبارها، برطرف کردن، تصفیه، خالص کردن.....
۲۳۲۷.....	۱-۸-۱ جلادادن.....
۲۳۲۹.....	۱-۸-۲ صفادادن.....
۲۳۲۹.....	۱-۸-۳ صیقلی کردن.....
۲۳۲۹.....	۱-۸-۴ پاک کردن.....
۲۳۲۹.....	۱-۸-۵ برداشتن آلودگی ها.....
۲۳۲۹.....	۱-۸-۶ برطرف کردن ابرها و غبارها.....
۲۳۳۱.....	۱-۸-۷ برطرف کردن.....
۲۳۳۱.....	۱-۸-۸ تصفیه.....
۲۳۳۱.....	۱-۸-۹ خالص کردن.....
۲۳۳۱.....	۱-۹ آمرزش، عفو، معاف کردن، عافیت، مهر، رحمت.....
۲۳۳۳.....	۱-۹-۱ آمرزش.....
۲۳۳۹.....	۱-۹-۲ عفو.....
۲۳۴۳.....	۱-۹-۳ معاف کردن، عافیت.....
۲۳۴۳.....	۱-۹-۴ مهر.....
۲۳۴۳.....	۱-۹-۵ رحمت.....
۲۳۴۷.....	۱-۱۰ قطع شدن رگ شیطان، از بین رفتن حربه های شیطان، شکست خوردن شیطان و حسرت خوردن او.....
۲۳۴۷.....	۱-۱۰-۱ قطع شدن رگ شیطان.....

﴿الفهرس﴾

٢٣٤٨	١٠-١-٢	فساد ما عند الشيطان.....
٢٣٤٨	١٠-١-٣	حسور الشيطان.....
٢٣٤٨	١١-١	الأمان، الإجابة، التَّعوُّذ.....
٢٣٤٨	١١-١-١	الأمان.....
٢٣٥٠	١١-١-٢	الإجابة.....
٢٣٥٠	١١-١-٣	التَّعوُّذ.....
٢٣٥٠	١١-١٢	الإجابة، العوذ، توبة الله.....
٢٣٥٢	١١-١٢-١	الإجابة.....
٢٣٥٢	١١-١٢-٢	العوذ.....
٢٣٥٤	١١-١٢-٣	توبة الله.....
٢٣٥٤	١٣-١	النَّظَر، القُربُ وَ الزُّلفى، الأُنس، الرِّضاية، عَدَمُ السَّخَطِ، حُبُّ الله، الكَرَامَةُ، الدُّخُولُ فى زُمْرَةِ أَهْلِ الله.....
٢٣٥٤	١٣-١-١	النَّظَر.....
٢٣٥٤	١٣-١-٢	القُربُ وَ الزُّلفى.....
٢٣٥٤	١٣-١-٣	الأُنس.....
٢٣٥٨	١٣-١-٤	الرِّضاية.....
٢٣٦٢	١٣-١-٥	عَدَمُ السَّخَطِ.....
٢٣٦٢	١٣-١-٦	حُبُّ الله.....
٢٣٦٤	١٣-١-٧	الكَرَامَةُ.....
٢٣٦٤	١٣-١-٨	الدُّخُولُ فى زُمْرَةِ أَهْلِ الله.....
٢٣٦٤	١٤-١	الْمَدْحُ، الْعَجَبُ، صَلَوَاتُ الْمَلَائِكَةِ.....
٢٣٦٤	١٤-١-١	الْمَدْحُ.....
٢٣٦٤	١٤-١-٢	الْعَجَبُ.....
٢٣٦٤	١٤-١-٣	صَلَوَاتُ الْمَلَائِكَةِ.....
٢٣٦٤	١٥-١	النَّفْعُ، دَفْعُ الضَّرَرِ، الْخَيْرُ، الرِّزْقُ، الْمَطَرُ، الْكِفَايَةُ، الْمَالُ، الْوَلَدُ، الْمَتَاعُ، الْإِسْقَاءُ، رَفْعُ الْقُحْطِ، إِزْدِيَادُ الْقُوَّةِ، الْفَضْلُ.....
٢٣٦٤	١٥-١-١	النَّفْعُ.....
٢٣٦٤	١٥-١-٢	دَفْعُ الضَّرَرِ.....
٢٣٦٤	١٥-١-٣	الْخَيْرُ.....
٢٣٦٤	١٥-١-٤	الرِّزْقُ، الْمَطَرُ.....
٢٣٦٨	١٥-١-٥	الْكِفَايَةُ.....
٢٣٧٠	١٥-١-٦	الْمَالُ.....
٢٣٧٠	١٥-١-٧	الْوَلَدُ.....
٢٣٧٢	١٥-١-٨	الْمَتَاعُ.....
٢٣٧٢	١٥-١-٩	الْإِسْقَاءُ.....

﴿فهرست﴾

۲۳۴۹.....	۸۱-۱۰-۲ از بین رفتن حربه‌های شیطان.....
۲۳۴۹.....	۸۱-۱۰-۳ شکست خوردن شیطان و حسرت خوردن او.....
۲۳۴۹.....	۸۱-۱۱ در امنیت قرار گرفتن، پناه گرفتن، پناه گرفتن.....
۲۳۴۹.....	۸۱-۱۱-۱ در امنیت قرار گرفتن.....
۲۳۵۱.....	۸۱-۱۱-۲ پناه گرفتن.....
۲۳۵۱.....	۸۱-۱۱-۳ پناه گرفتن.....
۲۳۵۱.....	۸۱-۱۲ پاسخ خداوند، بازگشت، بازگشت خداوند.....
۲۳۵۳.....	۸۱-۱۲-۱ پاسخ خداوند.....
۲۳۵۳.....	۸۱-۱۲-۲ بازگشت.....
۲۳۵۵.....	۸۱-۱۲-۳ بازگشت خداوند.....
۲۳۵۵.....	۸۱-۱۳ نگاه خداوند، نزدیکی، انس، خشنودی، خشم‌نگرفتن، محبت خداوند، گرامی داشت، داخل شدن در زمره‌ی اهل الله.....
۲۳۵۵.....	۸۱-۱۳-۱ نگاه خداوند.....
۲۳۵۷.....	۸۱-۱۳-۲ نزدیکی.....
۲۳۵۷.....	۸۱-۱۳-۳ انس.....
۲۳۵۹.....	۸۱-۱۳-۴ خشنودی.....
۲۳۶۳.....	۸۱-۱۳-۵ خشم‌نگرفتن.....
۲۳۶۳.....	۸۱-۱۳-۶ محبت خداوند.....
۲۳۶۵.....	۸۱-۱۳-۷ گرامی داشت.....
۲۳۶۵.....	۸۱-۱۳-۸ داخل شدن در زمره‌ی اهل الله.....
۲۳۶۵.....	۸۱-۱۴ مدح و ستایش، به‌شگفت‌آمدن، درود فرشتگان.....
۲۳۶۵.....	۸۱-۱۴-۱ مدح و ستایش.....
۲۳۶۵.....	۸۱-۱۴-۲ به‌شگفت‌آمدن.....
۲۳۶۵.....	۸۱-۱۴-۳ درود فرشتگان.....
۲۳۶۵.....	۸۱-۱۵ فایده، دفع ضرر، خیر، روزی، باران، بسندگی و بی‌نیازی، مال، فرزند، کالا، طلب باران، برطرف شدن قحطی، افزایش توانایی، فضل.....
۲۳۶۷.....	۸۱-۱۵-۱ فایده.....
۲۳۶۷.....	۸۱-۱۵-۲ دفع ضرر.....
۲۳۶۷.....	۸۱-۱۵-۳ خیر.....
۲۳۶۷.....	۸۱-۱۵-۴ روزی، باران.....
۲۳۶۹.....	۸۱-۱۵-۵ بسندگی، بی‌نیازی.....
۲۳۷۱.....	۸۱-۱۵-۶ مال.....
۲۳۷۱.....	۸۱-۱۵-۷ فرزند.....
۲۳۷۳.....	۸۱-۱۵-۸ کالا.....
۲۳۷۳.....	۸۱-۱۵-۹ طلب باران.....

﴿الفهرس﴾

٢٣٧٢	١٥-١٠-١١-٨ رَفْعُ الْقَحْطِ
٢٣٧٤	١٥-١١-٨ ازْدِيَادُ الْقُوَّةِ
٢٣٧٤	١٥-١٢-٨ الْفَضْلُ
٢٣٧٤	١٦-٨ الثَّوَابُ، عَدَمُ الْعِقَابِ، رَفْعُ الْعَذَابِ، دَفْعُ النَّارِ، إِطْفَاءُ النَّارِ، الْجَنَّةُ، الْأَجْرُ، الْجَزَاءُ، تَضَاعُفُ الْحَسَنَاتِ
٢٣٧٤	١٦-١-٨ الثَّوَابُ
٢٣٧٤	١٦-٢-٨ عَدَمُ الْعِقَابِ
٢٣٧٤	١٦-٣-٨ رَفْعُ الْعَذَابِ
٢٣٨٢	١٦-٤-٨ دَفْعُ النَّارِ
٢٣٨٤	١٦-٥-٨ إِطْفَاءُ النَّارِ
٢٣٨٤	١٦-٤-٨ الْجَنَّةُ
٢٣٩٢	١٦-٧-٨ الْأَجْرُ
٢٣٩٢	١٦-٨-٨ الْجَزَاءُ
٢٣٩٢	١٦-٩-٨ تَضَاعُفُ الْحَسَنَاتِ
٢٣٩٤	١٧-٨ السَّعَادَةُ، عَدَمُ الشَّقَاوَةِ، عَدَمُ الْهَلَاكَةِ، الْفَلَاحُ، طُوبَى لَهُ، الدَّرَجَةُ، رَفْعُ الصَّحِيفَةِ
٢٣٩٤	١٧-١-٨ السَّعَادَةُ
٢٣٩٤	١٧-٢-٨ عَدَمُ الشَّقَاوَةِ
٢٣٩٤	١٧-٣-٨ عَدَمُ الْهَلَاكَةِ
٢٣٩٤	١٧-٤-٨ الْفَلَاحُ
٢٣٩٨	١٧-٥-٨ طُوبَى لَهُ
٢٣٩٨	١٧-٤-٨ الدَّرَجَةُ
٢٤٠٠	١٧-٧-٨ رَفْعُ الصَّحِيفَةِ
٢٤٠٠	١٨-٨ عَدَمُ الْمُحَاسَبَةِ، إِنْسَاءُ الْحَفْظَةِ، عَدَمُ أَطْلَاعِ أَحَدٍ، عَدَمُ الْكِتَابَةِ، عَدَمُ الْخِزْيِ
٢٤٠٠	١٨-١-٨ عَدَمُ الْمُحَاسَبَةِ
٢٤٠٠	١٨-٢-٨ إِنْسَاءُ الْحَفْظَةِ
٢٤٠٠	١٨-٣-٨ عَدَمُ أَطْلَاعِ أَحَدٍ
٢٤٠٢	١٨-٤-٨ عَدَمُ الْكِتَابَةِ
٢٤٠٢	١٨-٤-١ عَدَمُ كِتَابَةِ الْكِبَائِرِ
٢٤٠٤	١٨-٥-٨ عَدَمُ الْخِزْيِ
٢٤٠٤	١٩-٨ النَّورُ، تَلَالُؤُ الصَّحِيفَةِ
٢٤٠٤	١٩-١-٨ النَّورُ
٢٤٠٤	١٩-٢-٨ تَلَالُؤُ الصَّحِيفَةِ
٢٤٠٤	٢٠-٨ الْفَرَحُ، الْعِيدُ، الرُّوحُ

﴿فهرست﴾

۲۳۷۳.....	۸۱-۱۵-۱۰- برطرف شدن قحطی.....
۲۳۷۵.....	۸۱-۱۵-۱۱- افزایش توانایی.....
۲۳۷۵.....	۸۱-۱۵-۱۲- فضل.....
۲۳۷۵.....	۸۱-۱۶- ثواب، عقوبت نشدن، برطرف شدن عذاب، کنارزدن آتش، خاموش کردن آتش، بهشت، پاداش، چند برابر شدن نیکی‌ها.....
۲۳۷۵.....	۸۱-۱۶-۱- ثواب.....
۲۳۷۷.....	۸۱-۱۶-۲- عقوبت نشدن.....
۲۳۷۷.....	۸۱-۱۶-۳- برطرف شدن عذاب.....
۲۳۸۳.....	۸۱-۱۶-۴- کنارزدن آتش.....
۲۳۸۵.....	۸۱-۱۶-۵- خاموش کردن آتش.....
۲۳۸۵.....	۸۱-۱۶-۶- بهشت.....
۲۳۹۳.....	۸۱-۱۶-۷- پاداش.....
۲۳۹۳.....	۸۱-۱۶-۸- پاداش.....
۲۳۹۳.....	۸۱-۱۶-۹- مضاعف شدن نیکی‌ها.....
۲۳۹۵.....	۸۱-۱۷- سعادت، بدبخت نشدن، هلاک نشدن، رستگاری، خوشا به حالشان، درجه، برداشتن نامه‌ی اعمال.....
۲۳۹۵.....	۸۱-۱۷-۱- سعادت.....
۲۳۹۵.....	۸۱-۱۷-۲- بدبخت نشدن.....
۲۳۹۷.....	۸۱-۱۷-۳- هلاک نشدن.....
۲۳۹۷.....	۸۱-۱۷-۴- رستگاری.....
۲۳۹۹.....	۸۱-۱۷-۵- خوشا به حالشان.....
۲۳۹۹.....	۸۱-۱۷-۶- درجه.....
۲۴۰۱.....	۸۱-۱۷-۷- برداشتن نامه‌ی اعمال.....
۲۴۰۱.....	۸۱-۱۸- حساب نکشیدن، پاک کردن حافظه‌ی فرشتگان، عدم اطلاع حتی یک نفر، ننوشتن، رسوانشدن.....
۲۴۰۱.....	۸۱-۱۸-۱- حساب نکشیدن.....
۲۴۰۱.....	۸۱-۱۸-۲- پاک کردن حافظه‌ی فرشتگان.....
۲۴۰۱.....	۸۱-۱۸-۳- عدم اطلاع حتی یک نفر.....
۲۴۰۳.....	۸۱-۱۸-۴- ننوشتن.....
۲۴۰۳.....	۸۱-۱۸-۴-۱- ننوشتن گناهان بزرگ.....
۲۴۰۵.....	۸۱-۱۸-۵- رسوانشدن.....
۲۴۰۵.....	۸۱-۱۹- نور، درخشیدن پرونده.....
۲۴۰۵.....	۸۱-۱۹-۱- نور.....
۲۴۰۷.....	۸۱-۱۹-۲- درخشیدن پرونده.....
۲۴۰۷.....	۸۱-۲۰- شادمانی، عید، روح.....

﴿الفهرس﴾

٢٤٠٣-١١-٢٠٠٣	الْفَرَحُ	٢٤٠٦
٢٤٠٣-١١-٢٠٠٤	الْعِيدُ	٢٤٠٦
٢٤٠٣-١١-٢٠٠٥	الرَّاحَةُ	٢٤٠٦
٢٤٠٣-١١-٢١٠٢١	الإيمان، شَرْحُ الصِّدْرِ، الْعِصْمَةُ، الشَّهَادَةُ، الدُّخُولُ فِي الصِّدِّيقِينَ	٢٤٠٦
٢٤٠٣-١١-٢١٠١	الإيمان	٢٤٠٦
٢٤٠٣-١١-٢١٠٢	شَرْحُ الصِّدْرِ	٢٤٠٨
٢٤٠٣-١١-٢١٠٣	الْعِصْمَةُ	٢٤٠٨
٢٤٠٣-١١-٢١٠٤	الشَّهَادَةُ	٢٤١٠
٢٤٠٣-١١-٢١٠٥	الدُّخُولُ فِي زُمْرَةِ الصِّدِّيقِينَ	٢٤١٠
٢٤٠٣-١١-٢٢٠٢٢	قَبُولُ الشَّهَادَةِ، قَبُولُ التَّوْبَةِ، قَبُولُ الصَّلَاةِ	٢٤١٠
٢٤٠٣-١١-٢٢٠٢١	قَبُولُ الشَّهَادَةِ	٢٤١٠
٢٤٠٣-١١-٢٢٠٢٢	قَبُولُ التَّوْبَةِ	٢٤١٢
٢٤٠٣-١١-٢٢٠٢٣	قَبُولُ الصَّلَاةِ	٢٤١٢
٢٤٠٣-١١-٢٣٠٢٣	تَلْقِينُ الْحُجَّةِ، تَوْسِيعَةُ الْقَبْرِ	٢٤١٤
٢٤٠٣-١١-٢٣٠٢١	تَلْقِينُ الْحُجَّةِ	٢٤١٤
٢٤٠٣-١١-٢٣٠٢٢	تَوْسِيعَةُ الْقَبْرِ	٢٤١٤
٢٤٠٣-١١-٢٣٠٢٢	ثَمَرَاتُ الْإِسْتِغْفَارِ لِلْآخِرِينَ	٢٤١٤
٢٤٠٣-١١-٢٣٠٢١	ثَمَرَاتُ الْإِسْتِغْفَارِ لِلْأَبْوَيْنِ	٢٤١٤
٢٤٠٣-١١-٢٣٠٢١	أَدَاءُ حَقِّ الْوَالِدَيْنِ	٢٤١٤
٢٤٠٣-١١-٢٣٠٢٢	الدُّخُولُ فِي زُمْرَةِ الْأَنْبَارِ	٢٤١٤
٢٤٠٣-١١-٢٣٠٢٢	ثَمَرَاتُ الْإِسْتِغْفَارِ لِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ	٢٤١٦
٢٤٠٣-١١-٢٣٠٢١	الشَّفَاعَةُ	٢٤١٦
٢٤٠٣-١١-٢٣٠٢٢	رَدُّ الْمَغْفِرَةِ إِلَيْهِ	٢٤١٦
٢٤٠٣-١١-٢٣٠٢٣	ثَمَرَاتُ الْإِسْتِغْفَارِ لِأَعْدَاءِ الدِّينِ	٢٤١٦
٢٤٠٣-١١-٢٣٠٢٣	ثَمَرَةُ اسْتِغْفَارِ الرَّسُولِ ﷺ وَ عَلَى ﷺ لِلْآخِرِينَ	٢٤١٦
٢٤٠٣-١١-٢٣٠٢١	الشَّهَادَةُ	٢٤١٦
٢٤٠٣-١١-٢٣٠٢٢	شَمُّ رَاحَةِ الْجَنَّةِ	٢٤١٦
٢٤٠٣-١١-٢٣٠٢٤	ثَمَرَاتُ عَدَمِ الْإِسْتِغْفَارِ	٢٤١٦
٢٤٠٣-١١-٢٣٠٢١	الْعَذَابُ	٢٤١٦
٢٤٠٣-١١-٢٣٠٢٢	الْهَلَاكَةُ	٢٤١٨
٢٤٠٣-١١-٢٣٠٢٣	التَّضْيِيعُ	٢٤١٨
٢٤٠٣-١١-٢٣٠٢٥	ثَمَرَةُ اسْتِغْفَارِ يَكُونُ غَيْرَ صَحِيحٍ	٢٤١٨
٢٤٠٣-١١-٢٣٠٢٥	سُخْرَةُ الشَّيْطَانِ	٢٤١٨
٢٤٠٣-١١-٢٣٠٢٦	عَوَاقِبُ عَدَمِ الْإِسْتِغْفَارِ لِلْآخِرِينَ	٢٤١٨
٢٤٠٣-١١-٢٣٠٢٦	عَوَاقِبُ عَدَمِ الْإِسْتِغْفَارِ لِلْوَالِدَيْنِ	٢٤١٨

﴿فهرست﴾

۲۴۰۷.....	۱-۲۰-۳ شادمانی.....
۲۴۰۷.....	۱-۲۱-۴ عید.....
۲۴۰۷.....	۱-۲۰-۵ آرامش.....
۲۴۰۷.....	۱-۲۱ ایمان، گشادگی سینه، عصمت، شهادت، داخل شدن در زمره ی صدیقان.....
۲۴۰۷.....	۱-۲۱-۱ ایمان.....
۲۴۰۹.....	۱-۲۱-۲ گشادگی سینه.....
۲۴۰۹.....	۱-۲۱-۳ عصمت.....
۲۴۱۱.....	۱-۲۱-۴ شهادت.....
۲۴۱۱.....	۱-۲۱-۵ داخل شدن در زمره ی صدیقان.....
۲۴۱۱.....	۱-۲۲ پذیرش شهادت، پذیرش توبه، پذیرش نماز.....
۲۴۱۱.....	۱-۲۲-۱ پذیرش شهادت.....
۲۴۱۳.....	۱-۲۲-۲ پذیرش توبه.....
۲۴۱۳.....	۱-۲۲-۳ پذیرش نماز.....
۲۴۱۵.....	۱-۲۳ تلقین شدن حجّت ها و دلایل برای پاسخ گویی، گشایش قبر.....
۲۴۱۵.....	۱-۲۳-۱ الهام شدن حجّت ها و دلایل برای پاسخ گویی.....
۲۴۱۵.....	۱-۲۳-۲ گشایش قبر.....
۲۴۱۵.....	۱-۲ پی آمد استغفار برای دیگران.....
۲۴۱۵.....	۱-۲-۱ پی آمد استغفار برای والدین.....
۲۴۱۵.....	۱-۲-۱-۱ ادای حق پدر و مادر.....
۲۴۱۵.....	۱-۲-۱-۲ داخل شدن در زمره ی نیکان.....
۲۴۱۷.....	۱-۲-۲ پی آمد استغفار برای مردان و زنان اهل ایمان.....
۲۴۱۷.....	۱-۲-۲-۱ شفاعت.....
۲۴۱۷.....	۱-۲-۲-۲ برگشتن آمرزش به سوی خودش.....
۲۴۱۷.....	۱-۲-۳ پی آمد استغفار برای دشمنان دین و ولایت.....
۲۴۱۷.....	۱-۳ پی آمد استغفار پیامبر ﷺ و علی ﷺ برای دیگران.....
۲۴۱۷.....	۱-۳-۱ شهادت.....
۲۴۱۷.....	۱-۳-۲ بوی خوش بهشت.....
۲۴۱۷.....	۱-۴ پی آمد عدم استغفار.....
۲۴۱۷.....	۱-۴-۱ عذاب.....
۲۴۱۹.....	۱-۴-۲ هلاکت.....
۲۴۱۹.....	۱-۴-۳ ضایع کردن.....
۲۴۱۹.....	۱-۵ پی آمد عدم رعایت شرایط استغفار صحیح.....
۲۴۱۹.....	۱-۵-۱ تحت تسخیر شیطان.....
۲۴۱۹.....	۱-۶ پی آمد عدم استغفار برای دیگران.....
۲۴۱۹.....	۱-۶-۱ پی آمد عدم استغفار برای والدین.....

﴿الفهرس﴾

٢٤١٨	١-١-١ عاقبُ العاقُ
٢٤١٨	١-٢ عاقبةُ عَدَمِ الإِسْتِغْفَارِ لِلْمُؤْمِنِ الْخَاطِئِ
٢٤١٨	١-٢-١ عاقبُهُ عَلَيْهِ وَزُرُ ذَلِكَ الَّذِي أَفْشَاهُ عَلَيْهِ
٢٤٢٠	١-٧ عاقبةُ عَدَمِ الْغُفْرَانِ
٢٤٢٠	١-٧-١ الحَسْرَةُ
٢٤٢٠	١-٧-٢ الخُسْرَانُ
٢٤٢٢	١-٧-٣ سُوءُ الْحَالِ
٢٤٢٢	١-٧-٤ الشَّقَاوَةُ
٢٤٢٤	١-٧-٥ الْعَارُ وَ الشَّارُ
٢٤٢٤	١-٧-٦ الْفَضِيحَةُ
٢٤٢٤	١-٧-٧ الشَّدَّةُ
٢٤٢٦	١-٧-٨ النَّارُ
٢٤٢٦	١-٧-٩ الْوَيْلُ
٢٤٢٦	١-٧-١٠ اللَّغْنُ
٢٤٢٦	١-٨ ثَمَرَةُ عَدَمِ الْمَعْرِفَةِ بِمَغْفِرَةِ نَفْسِهِ أَوْ عَدَمِ مَغْفِرَةِ
٢٤٢٦	١-٨-١ تَرْكُ الْإِسْتِغْلَالِ بِعُيُوبِ الْغَيْرِ
٢٤٣٠	الفصلُ التَّاسِعُ: بَعْدَ الْمَغْفِرَةِ
٢٤٣٠	٩-١ الْحَمْدُ
٢٤٣٠	٩-٢ الشُّكْرُ
٢٤٣٢	٩-٣ إِسْتِيفَانُ الْعَمَلِ
٢٤٣٤	٩-٤ عَدَمُ الْعَوْدِ
٢٤٣٤	٩-٥ السَّجْدَةُ
٢٤٣٤	٩-٦ التَّقْوَى
٢٤٣٧	فهرست منابع

﴿فهرست﴾

۲۴۱۹.....	۱-۱-۱-۱ عاقّ والدین.....
۲۴۱۹.....	۱-۲-۱-۱ پی آمد عدم استغفار برای مؤمنِ خطاکار.....
۲۴۱۹.....	۱-۲-۱-۲ گناهی از دیگران را که تو فاش کرده‌ای، برای تو نوشته خواهد شد.....
۲۴۲۱.....	۱-۷-۱ پی آمد عدم مغفرت.....
۲۴۲۱.....	۱-۷-۱-۱ حسرت.....
۲۴۲۱.....	۱-۷-۲-۱ خسران و زیان دیدن.....
۲۴۲۳.....	۱-۷-۳-۱ بدحالی.....
۲۴۲۳.....	۱-۷-۴-۱ بدبختی.....
۲۴۲۵.....	۱-۷-۵-۱ عیب و ننگ.....
۲۴۲۵.....	۱-۷-۶-۱ رسوایی.....
۲۴۲۵.....	۱-۷-۷-۱ سختی.....
۲۴۲۷.....	۱-۷-۸-۱ آتش جهنّم.....
۲۴۲۷.....	۱-۷-۹-۱ وای بر او.....
۲۴۲۷.....	۱-۷-۱۰-۱ نفرین.....
۲۴۲۷.....	۱-۸-۱ فایده‌ی عدم اطلاع قطعی از آمرزش خود و عدم آمرزش دیگران.....
۲۴۲۷.....	۱-۸-۱ ترک عیب‌جویی.....
۲۴۳۱.....	فصل نهم: بعد از مغفرت.....
۲۴۳۱.....	۹-۱-۱-۱ سیاس.....
۲۴۳۱.....	۹-۲-۱-۱ شکر.....
۲۴۳۳.....	۹-۳-۱-۱ دوباره شروع کردنِ عمل.....
۲۴۳۵.....	۹-۴-۱-۱ عدم بازگشت به گناه.....
۲۴۳۵.....	۹-۵-۱-۱ سجده.....
۲۴۳۵.....	۹-۶-۱-۱ پرهیزگاری.....
۲۴۳۷.....	فهرست منابع.....

الفصل الأول: ماهية المغفرة والاستغفار

١-١- الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار

١-١-١- معاني المغفرة ومعرفتها بالمرادفات والمقاربات

١-١-١-١- المنع من إطلاع الغير، إنساء الملائكة الحفظة، المعافاة من نشر خبر الذنوب، عدم الخزي، الستر، التعمد، عدم كتابة السيئات
١-١-١-١-١- المنع من إطلاع الغير

﴿١﴾ الباقر عليه السلام: إذا كان يوم القيامة وحاسب الله عبده المؤمن أوقفه على ذنوبه ذنباً ذنباً ثم غفرها له لا يطلع على ذلك ملكاً مقرباً ولا نبياً مرسلًا؛ بحار الأنوار، ج ٧، ص ٢٥٩
١-١-١-١-٢- إنساء الملائكة الحفظة

﴿٢﴾ يا داود اسمع مني ما أقول والحق أقول من آتاني وهو مستحي من المعاصي التي عصاني بها غفرتها له وأنسيته حافظيها؛ وسائل الشيعة، ج ١٦، ص ٦٢

﴿٣﴾ الصادق عليه السلام: يا داود إن عبدي المؤمن إذا أذنب ذنباً ثم رجع وتاب من ذلك الذنب واستحيا مني عند ذكره غفرت له وأنسيته الحفظة وأبدلته الحسنة ولا أبالي وأنا أرحم الراحمين؛ وسائل الشيعة، ج ١٦، ص ٧٤

١-١-١-٣- المعافاة من نشر خبر الذنوب

﴿٤﴾ الرسول عليه السلام: يا عظيم أتيتك بكذا وكذا ويسمى الأمر الذي أتى به فأغفر لي تبعته وعافني من إشاعته بعد مقامي هذا؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٣٠٨

١-١-١-٤- عدم الخزي

﴿٥﴾ الرسول عليه السلام: فليت شعري تغفر خطيئتي أم تفضحني بها يوم القيامة؛ مستدرک الوسائل،

ج ١٢، ص ١٣٥

فصل اوّل: چِستیِ آمرزش و درخواست آن

۱-۱- بخش ۱: معانیِ آمرزش و درخواست آن

۱-۱-۱- معانیِ آمرزش و شناختِ آن از طریق مترادف‌ها و مفاهیمِ نزدیک

۱-۱-۱-۱- گروه ۱: جلوگیری از آگاه‌شدن دیگران، پاک‌کردن از حافظه‌ی فرشتگان
ثبت‌کننده‌ی اعمال، ایمنی از انتشار خبر گناهان، رسوانکردن، پوشاندن، پنهان‌کردن،
ثبت‌نکردن اعمال بعد

۱-۱-۱-۱-۱- جلوگیری از آگاه‌شدن دیگران

﴿۱﴾ هنگامی که روز قیامت فرا برسد، خداوند بنده‌ی مؤمنش را مورد محاسبه قرار می‌دهد، و او را به یک‌یک گناهانش آگاه می‌سازد، سپس گناهان را بر او می‌بخشد، و هیچ فرشته‌ی مقرب و نبیّ مرسل را از آن آگاه نمی‌سازد.

۱-۱-۱-۱-۲- پاک‌کردن از حافظه‌ی فرشتگان ثبت‌کننده‌ی اعمال

﴿۲﴾ ای داود! آنچه را می‌گویم از من بشنو! که من تنها به حقّ سخن می‌گویم: هرکس به درگاه من آید، و از گناهی که با انجام آن‌ها مرا نافرمانی کرده، شرم‌منده باشد، من گناهانش را آمرزیده و آن‌ها را از حافظه‌ی دو فرشته‌ی حسابگر پاک خواهم کرد.

﴿۳﴾ ای داود! اگر بنده‌ی مؤمن من گناه کند و سپس ترک کرده و از آن گناه توبه نماید، و هنگام یادآوردن گناه از من شرم کند، او را می‌آمرزم و آن را از یاد فرشتگان ثبت‌کننده‌ی گناه پاک می‌کنم، و آن گناهان را تبدیل به اعمال نیک می‌کنم و از این کار باکی ندارم؛ و من مهربان‌ترین مهربانانم.

۱-۱-۱-۱-۳- ایمنی از انتشار خبر گناهان

﴿۴﴾ ای بزرگ؛ فلان و فلان را نزد تو آوردم. آثار به جای مانده از این گناه را بر من ببخشای و مرا از پراکنده‌شدن آن بعد از این جایگاهم، در امان دار؛ ای مهربان.

۱-۱-۱-۱-۴- رسوانکردن

﴿۵﴾ کاش می‌دانستم خطایم را می‌آمرزی یا روز قیامت مرا رسوا می‌کنی.

﴿الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار﴾

١-١-١-٥- السُّتْرُ

﴿٦﴾ الرسول ﷺ: أَقْلَنِي عَثْرَتِي وَاسْتُرْنِي بِسِتْرِكَ وَاغْفِرْ لِي وَاعْفُ عَنِّي بِعَفْوِكَ وَارْحَمْنِي بِرَحْمَتِكَ وَتَجَاوَزْ عَنِّي بِقُدْرَتِكَ؛ البلد الأمين، ص ١٩٧

﴿٧﴾ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَنَا بِهِ كَبَائِرَ الذُّنُوبِ وَاسْتُرْ بِهِ عَلَيْنَا قَبَائِحَ الْعُيُوبِ؛ بحار الأنوار، ج ٨٩، ص ٣٦٩

﴿٨﴾ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي ذُنُوبِي وَأَقْبَلْ تَوْبَتِي وَأَظْهِرْ حُجَّتِي وَاسْتُرْ عَوْرَتِي وَاجْعَلْ مُحَمَّدًا وَآلَ

مُحَمَّدٍ الْمُصْطَفَيْنِ أَوْلِيَائِي يَسْتَغْفِرُونَ لِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ١٨٠

﴿٩﴾ السَّجَاد ﷺ: اللَّهُمَّ هِدِّيْنِي فَلَهَوْتُ وَوَعَّظْتَ فَقَسَوْتُ وَأَبْلَيْتَ الْجَمِيلَ فَعَصَيْتُ وَعَرَفْتُ

فَأَصْرَرْتُ ثُمَّ عَرَفْتُ فَاسْتَغْفَرْتُ فَأَقْلَمْتُ فَعُدْتُ فَسْتَرْتُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ١٨٠

﴿١٠﴾ الحسين ﷺ: اللَّهُمَّ يَا مَنْ مَلَكَ فَقْدَرٌ وَقَدَرٌ فَقَهْرٌ وَعَصِي فَسْتَرٌ وَاسْتَغْفِرَ فَغْفِرَ؛

بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٢٢

﴿١١﴾ أَنْ تَغْفِرَ لِي مُوبِقَاتِ الذُّنُوبِ وَتَسْتُرَ عَلَيَّ فَاضِحَاتِ الْعُيُوبِ؛ بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ٣٤٧

﴿١٢﴾ الباقر ﷺ: أَنْ... تَسْتُرَ عَلَيَّ ذُنُوبِي وَتَغْفِرَهَا لِي؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ١٦

﴿١٣﴾ الصادق ﷺ: تُعْصِي رَبَّنَا فَتَسْتُرُ وَتَغْفِرُ؛ بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ١١٩

﴿١٤﴾ الرسول ﷺ: تَغْفِرُ الْخَطَايَا وَتَسْتُرُ الْعُيُوبِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٣٧٤

﴿١٥﴾ الصادق ﷺ: رَجَوْتُ بِمُؤَالَاتِكَ وَشَفَاعَتِكَ مَحْوَ ذُنُوبِي وَسِتْرَ عَوْرَتِي وَمَغْفِرَةَ ذُنُوبِي

وَزَلِّي؛ البلد الأمين، ص ٢٨٦

﴿١٦﴾ عَبْدَ اللَّهِ الْحَذَرَ الْحَذَرَ فَوَ اللَّهُ لَقَدْ سَتَرَ حَتَّى كَانَهُ قَدْ غَفَرَ وَ لَقَدْ أَهْمَلَ حَتَّى كَانَهُ قَدْ

أَهْمَلَ؛ بحار الأنوار، ج ٧٥، ص ٤٥٤

﴿١٧﴾ السَّجَاد ﷺ: فَأَغْفِرْ لِي مَا سَتَرْتُ مِنْ غَيْرِكَ مِنْ ذَنْبٍ وَبَارَزْتُكَ بِخَطِيئَتِي مِنْ جَهْلِي

لِلَّذِي خِفْتُ مِنْ خَلْقِكَ وَ رَجَوْتُ مِنْ عَفْوِكَ؛ إقبال الأعمال، ص ١٩٣

﴿١٨﴾ أمير المؤمنين ﷺ: فَصَلَّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَ اخْصُصْنَا مِنْ رَحْمَتِكَ وَ مُؤَيَّدَاتِ لُطْفِكَ

بِأَوْجِبِهَا لِلْإِقَالَاتِ وَ اعْصِمِهَا مِنَ الْإِضَاعَاتِ وَ أَنْجِهَا مِنَ الْهَلَكَاتِ وَ ارْشِدْهَا إِلَى الْهَدَايَاتِ وَ

أَوْقَاهَا مِنَ الْآفَاتِ وَ اعْصِمِهَا مِنَ الْإِضَاعَاتِ وَ أَوْقِرْهَا مِنَ الْحَسَنَاتِ وَ أَنْزِلْهَا بِالْبَرَكَاتِ وَ أَرْزِدْهَا

فِي الْقِسْمِ وَ اسْبِعْهَا لِلنَّعَمِ وَ اسْتُرْهَا لِلْعُيُوبِ وَ اغْفِرْهَا لِلذُّنُوبِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٤٠٤

بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن

۵-۱-۱-۱- پوشاندن

﴿۶﴾ و لغزشم را نادیده بگیر و به پوشش خود بپوشان و مرا بیامرز و به عفو خود از من گذشت کن و به رحمت بر من رحم کن و به قدرتت از من درگذر.

﴿۷﴾ خدایا؛ گناهان کبیره‌ی ما را به حق ایشان بیامرز و زشتی‌های اعمال نادرست ما را به حق ایشان بپوشان.

﴿۸﴾ خدایا؛ گناهانم را بیامرز و توبه‌ام را بپذیر و راهنمایم را آشکار ساز و عیوبم را بپوشان و محمد و خاندان برگزیده‌ی محمد را یاوران من گردان تا برایم آمرزش بخواهند.

﴿۹﴾ خداوندا؛ مرا هدایت کردی ولی من سرباز زدم؛ مرا پند دادی و قلب من سخت شد؛ با من نیکو رفتار نمودی ولی عصیان کردم؛ به من معرفت دادی پس اصرار کردم سپس معرفت دادی پس طلب آمرزش نمودم و تو از لغزشم گذشتی و بازگشتم و تو پوشاندی.

﴿۱۰﴾ خداوندا؛ ای کسی که مالک است و تقدیر می‌کند، قدرت دارد و غلبه می‌کند؛ نافرمانی‌اش می‌کنند و او می‌پوشاند؛ از او طلب آمرزش می‌شود و او می‌آمرزد.

﴿۱۱﴾ [و از تو می‌خواهم] که گناهان هلاک‌کننده‌ی مرا بیامرزی و عیب‌ها و زشتی‌های رسواکننده‌ام را بپوشانی.

﴿۱۲﴾ که... گناهانم را بپوشانی و بیامرزی.

﴿۱۳﴾ پروردگارا؛ نافرمانی‌ات می‌کنند و می‌پوشانی و می‌آمرزی.

﴿۱۴﴾ گناهان را می‌آمرزی و عیب‌های بندگان را می‌پوشانی.

﴿۱۵﴾ به واسطه‌ی محبت و ولایت تو و شفاعت تو، امید دارم که گناهانم محو و زشتی‌ام پوشیده و گناهان و لغزش‌هایم آمرزیده شود.

﴿۱۶﴾ بندگان خدا؛ بترسید، بترسید! به خدا قسم، گناه شما را چنان پوشانده مثل اینکه بخشیده شده است، و چنان مهلت داده که خیال می‌کنی بی‌اهمیت است و رهایت کرده.

﴿۱۷﴾ گناهی را که از غیر خودت پوشاندی اما من به خاطر جهلم با آن‌ها به جنگ تو برخاستم و گناهی را که از خلق تو واهمه دارم ولی درباره‌ی آن‌ها به عفو تو امیدوارم، بیامرز.

﴿۱۸﴾ بر محمد و آل او رحمت بفرست و ما را به رحمت خود و لطف تأییدکننده‌ی خود که شایسته‌ترین آن‌ها برای درگذشتن و محفوظ‌ترین آن‌ها از تباهی و رهایافته‌ترین آن‌ها از هلاکت‌ها و راه‌یابنده‌ترین آن‌ها به هدایت و در امان‌ترین آن‌ها از آفت‌ها و نگاه‌داشته‌ترین آن‌ها از تباهی‌ها و بسیارترین آن‌ها از نیکی‌ها و فروزیزاننده‌ترین آن‌ها از برکات و بیشترین آن‌ها در بهره و فراوان‌ترین آن‌ها در نعمت‌ها و پوشاننده‌ترین آن‌ها در عیب‌ها و آمرزنده‌ترین آن‌ها در گناهان است، مخصوص گردان.

البَابُ الْأَوَّلُ: مَعَانِي الْمَغْفِرَةِ وَالْإِسْتِغْفَارِ ﴿

﴿١٩﴾ الرضا عليه السلام: فَمَا مَعْنَى قَوْلِ مُوسَى رَبِّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي فَاغْفِرْ لِي، قَالَ يَقُولُ إِنِّي وَصَعْتُ نَفْسِي غَيْرَ مَوْضِعِهَا بِدُخُولِي هَذِهِ الْمَدِينَةَ فَاغْفِرْ لِي أَيْ اسْتُرْنِي مِنْ أَعْدَائِكَ لِثَلَاثٍ يَطْفَرُوا بِى فَقَتَلُونِى؛ بحار الأنوار، ج ١١، ص ٧٩

﴿٢٠﴾ امير المؤمنين عليه السلام: فَوَاللَّهِ لَقَدْ سَتَرَ حَتَّى كَانَهُ غُفْرًا؛ بحار الأنوار، ج ٦، ص ١٣٦

﴿٢١﴾ الصادق عليه السلام: فَيَا مَنْ أَحْصَى الْقَلِيلَ فَشَكَرَهُ وَتَجَاوَزَ عَنِ الْكَثِيرِ فَغَفَرَهُ بَعْدَ أَنْ سَتَرَهُ؛

بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٣٣٦

﴿٢٢﴾ الرسول ﷺ: كَفَّ أَذَاكَ عَنْ نَفْسِكَ وَلَا تَتَّبِعْ هَوَاهَا فِي مَعْصِيَةِ اللَّهِ إِذْ تَخَاصِمُكَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَيَلْعَنُ بَعْضُكُمْ بَعْضًا إِلَّا أَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ وَيَسْتُرْ؛ مجموعة ورام، ج ١، ص ٩٦

﴿٢٣﴾ لَا أَجِدُ لِدُنُوبِي غَافِرًا وَلَا لِتَوْبَتِي قَابِلًا وَلَا لِنِدَائِي سَامِعًا وَلَا لِعَثْرَتِي مُقِيلًا وَلَا لِعَوْرَتِي سَاتِرًا وَلَا لِدُعَائِي مُجِيبًا غَيْرَكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٧، ص ٤٢٣

﴿٢٤﴾ وَقَدْ أَتَكَلْتُ عَلَى شَفَاعَتِكَ وَرَجَوْتُ بِمَوَالِكَ وَشَفَاعَتِكَ مَحَوِّ دُنُوبِي وَسَتَرِ عُيُوبِي وَمَغْفِرَةِ زَلَلِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٩، ص ١١٨

﴿٢٥﴾ الصادق (عليه السلام): يَا مَنْ أَخَذَ الْقَلِيلَ وَشَكَرَهُ وَسَتَرَ الْكَثِيرَ وَغَفَرَهُ؛ إقبال الأعمال، ص ٩

٦-١-١-١-١-التغمد

﴿٢٦﴾ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مَسْأَلَةَ الْمُضْطَرِّ إِلَيْكَ الْمُشْفِقِ مِنْ عَذَابِكَ الْخَائِفِ مِنْ عِقَابِكَ أَنْ تَغْفِرَ لِي وَتَعْمَدَنِي وَتَحْنَنَ عَلَيَّ بِرَحْمَتِكَ وَتَعُودَ عَلَيَّ بِمَغْفِرَتِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٩، ص ١٠

﴿٢٧﴾ الصَّادِقُ (عليه السلام): تَعْمَدَنِي بِعَفْوِكَ وَمَغْفِرَتِكَ فِي ذُنُوبِي وَآخِرَتِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٢٤٢

﴿٢٨﴾ السَّجَادُ ﷺ: تَغَمَّدَنِي فِي يَوْمِي هَذَا بِمَا تَغَمَّدَ بِهِ مَنْ جَارَ إِلَيْكَ مُنْتَصِلًا، وَعَاذَ بِاسْتِغْفَارِكَ تَائِبًا؛ الصحيفة السجادية ﷺ، الدعاء ٤٧

٧-١-١-١-١-عَدَمُ كِتَابَةِ الذَّنْبِ

﴿٢٩﴾ الصادق عليه السلام: إِنْ الْعَبْدَ إِذَا أَذْنَبَ ذَنْبًا أَجَلَ مِنْ غُدْوَةٍ إِلَى اللَّيْلِ فَإِنْ اسْتَغْفَرَ اللَّهَ لَمْ يُكْتَبْ عَلَيْهِ؛ الكافي، ج ٢، ص ٤٣٧

﴿٣٠﴾ الرسول ﷺ: إِنَّ صَاحِبَ الشَّمَالِ لَيَرْفَعُ الْقَلَمَ سِتَّ سَاعَاتٍ عَنِ الْعَبْدِ الْمُسْلِمِ الْمُخْطِئِ أَوْ الْمُسِيءِ فَإِنْ نَدِمَ وَاسْتَغْفَرَ اللَّهَ مِنْهَا أَقْبَاهَا وَإِلَّا كُتِبَ وَاحِدَةً؛ بحار الأنوار، ج ٥، ص ٣٢١

بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن

﴿۱۹﴾ معنای سخن موسی علیه السلام چیست که گفت: «پروردگارا! من به خود ظلم کردم، مرا ببخش؟» فرمود: مراد موسی علیه السلام این بود که من با ورود خود به این شهر خود را در موضعی قرار داده‌ام که نباید قرار می‌دادم؛ پس مرا از دشمنان مخفی بدار که مبادا بر من دست یابند و مرا بکشند.

﴿۲۰﴾ به خدا سوگند؛ که چنان گناهان شما را پوشانده که گویا آن را آمرزیده است.
﴿۲۱﴾ ای کسی که [ثواب] اندک و ناچیز را هم به حساب می‌آورد و جبران می‌کند و از [گناهان] بسیار چشم می‌پوشد و درمی‌گذرد و بعد از آنکه آن را می‌پوشاند، می‌آمرزد.
﴿۲۲﴾ آزار خود را از خویشتن بازدار و از هوای نفس برای معصیت خدا پیروی نکن، زیرا روز قیامت، تو خود با خویشتن دشمن خواهی بود و بعضی از شما بعضی دیگر را لعنت می‌کنند، مگر آنکه خداوند بیامرزد و گناهان را بپوشاند.

﴿۲۳﴾ [پروردگارا!] نه برای گناهانم جز تو آمرزنده‌ای می‌یابم و نه برای توبه‌ام پذیرنده‌ای و نه برای صدایم شنوایی و نه برای لغزش‌هایم چشم‌پوشنده‌ای و نه برای زشتی‌هایم پوشاننده‌ای و نه برای دعایم اجابت‌کننده‌ای.

﴿۲۴﴾ بر شفاعت تکیه کرده‌ام و با امید به ولایت و شفاعت، به از بین رفتن گناهان و پوشیده شدن عیب‌ها و آمرزش لغزش‌هایم امیدوارم.

﴿۲۵﴾ ای آن که کم را می‌پذیری و بابت آن تشکر می‌کنی؛ و ای آن که خطاهای زیاد را می‌پوشانی و می‌بخشی.

۱-۱-۱-۶- پنهان کردن

﴿۲۶﴾ خدایا؛ از تو مانند شخص درمانده به درگاه تو و ترسان از عذاب و هراسان از کيفرت، درخواست می‌کنم که مرا بیامرزی و بر من چشم‌پوشی نمایی، و با رحمت خودت به من مهربانی کنی و با من از روی آمرزش رفتار نمایی.

﴿۲۷﴾ با عفو و گذشت و آمرزش در دنیا و آخرت، [گناهان] مرا بپوشان.
﴿۲۸﴾ در این روز [گناهان] مرا بپوشان آن‌چنان که، کسی را که با حال بیزاری از گناه به‌سوی تو زاری کند، می‌پوشانی و در حال توبه، با طلب آمرزش به تو پناه می‌آورد.

۱-۱-۱-۷- ثبت نکردن اعمال بد

﴿۲۹﴾ هرگاه بنده مرتکب گناه شود، از صبحگاه تا هنگام شب مهلت می‌یابد، [تا توبه کند] و اگر از خداوند طلب آمرزش کند، گناه او ثبت نمی‌شود.

﴿۳۰﴾ فرشته‌ی سمت چپ از بنده‌ی مسلمان خطاکار یا گناهکار شش ساعت قلم برمی‌دارد، اگر پشیمان شد و استغفار کرد، قلم را زمین می‌گذارد و گرنه یک گناه برایش نوشته می‌شود.

البَابُ الْأَوَّلُ: مَعَانِي الْمَغْفِرَةِ وَالْإِسْتِغْفَارِ

﴿٣١﴾ إِنَّ صَاحِبَ الْيَمِينِ أَمِيرٌ عَلَى صَاحِبِ الشَّمَالِ فَإِذَا عَمِلَ حَسَنَةً كَتَبَهَا لَهُ صَاحِبُ الْيَمِينِ بَعُشْرَ أَمْثَالِهَا وَإِذَا عَمِلَ سَيِّئَةً فَارَادَ صَاحِبُ الشَّمَالِ أَنْ يَكْتُبَهَا قَالَ لَهُ صَاحِبُ الْيَمِينِ أَمْسِكْ فِيمُسْكُ عَنْهُ سَبْعَ سَاعَاتٍ فَإِنْ اسْتَغْفَرَ اللَّهُ مِنْهَا لَمْ يَكْتُبْ عَلَيْهِ شَيْءٌ وَإِنْ لَمْ يَسْتَغْفِرِ اللَّهُ كُتِبَتْ لَهُ سَيِّئَةٌ وَاحِدَةٌ؛ بحار الأنوار، ج ٥، ص ٣٢١

﴿٣٢﴾ الصادق عليه السلام: حَاجُ غُفْرَانِهِ مَا عَمِلَ فِي عُمْرِهِ وَلَا يُكْتَبُ عَلَيْهِ سَيِّئَةٌ فِيمَا يَسْتَأْنِفُ وَ ذَلِكَ أَنْ تَذَرِكَهُ الْعِصْمَةُ مِنَ اللَّهِ فَلَا يَأْتِي بِكَبِيرَةٍ أَبَدًا فَمَا دُونَ الْكَبَائِرِ مَعْفُورٌ لَهُ؛ مستدرک الوسائل، ج. ١٠، ص. ٣٠

﴿٣٣﴾ الباقِرُ ﷺ: مَا مِنْ عَبْدٍ مُؤْمِنٍ يُذْنِبُ ذَنْبًا إِلَّا أَجَلَهُ اللَّهُ فِيهِ سَعَةً سَاعَاتٍ فَإِنْ هُوَ تَابَ مِنْهُ وَاسْتَغْفَرَ لَمْ يُكْتَبْ عَلَيْهِ وَإِنْ لَمْ يَتُبْ كُتِبَ عَلَيْهِ سَيِّئَةً وَاحِدَةً؛ بحار الأنوار، ج ٤٨، ص ٢٤٦

﴿٣٤﴾ الصادق ﷺ: مَنْ أَذْنَبَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ذَنْبًا أَجَلَ مِنْ غُدُوهِ إِلَى اللَّيْلِ فَإِنْ اسْتَغْفَرَ لَمْ يُكْتَبْ عَلَيْهِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٠، ص ٢٨١

١-٢-١-١-البَابُ الثَّانِي: إِذْهَابُ الذَّنُوبِ: الْغُسْلُ، التَّطَهِيرُ، التَّمْحِيطُ، التَّكْفِيرُ، الْإِفْلَاحُ، النَّزْعُ، الْقَطْعُ، الْحَتُّ، الْحَطُّ، التَّلَاشِيُّ، الْمَحْوُ، الْمَحَقُّ، التَّبْدِيلُ، التَّعْوِيزُ
١-٢-١-١-٢-الْغُسْلُ

﴿٣٥﴾ الرسول ﷺ: عَنْ أَبِي ذَرٍّ عَنِ النَّبِيِّ فِي وَصِيَّتِهِ لَهُ قَالَ: قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَمَا تَوْبَةُ الرَّجُلِ
الَّذِي يَكْذِبُ مُتَعَمِّدًا قَالَ: الْإِسْتِغْفَارُ وَ صَلَوَاتُ الْخُمْسِ تَغْسِلُ ذَلِكَ؛ وسائل الشيعة، ج ١٢، ص ٢٥١
٢-٢-١-١-١-التَّطْهِيرُ

﴿٣٦﴾ اللَّهُمَّ فَإِنْ كُنْتَ قَدْ غَفَرْتَ لِي ذُنُوبِي وَأَصْلَحْتَ لِي عُيُوبِي وَطَهَّرْتَ قَلْبِي وَكَتَبْتَ لِي الْبِرَاءَةَ مِنْ أَمْرِ دُنْيَايَ وَآخِرَتِي فَلَنْ يَنْقَلِبَ الْمُتَغَلِّبُونَ إِلَّا بِفَضْلٍ يَنْفِرُ بِهِ وَإِنْ كُنْتُ لَمْ تَفْعَلْ ذَلِكَ بِمَا جِئْتُ عَلَى نَفْسِي فَاعْفُ عَنِّي وَارْحَمْنِي قَبْلَ أَنْ تَنْتَهِىَ عَنِّي بِتَيْكَ دَارِي؛ المقنعة، ص ٤٢٧

﴿٣٧﴾ امير المؤمنين عليه السلام: إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُطَهِّرُ شَيْعَتَنَا مِنْ ذُنُوبِهِمْ فِي الدُّنْيَا بِمَا يُبْتَلِيهِمْ بِهِ مِنَ
الْمِحْنِ وَبِمَا يَعْرِفُهُ لَهُمْ؛ بحار الأنوار، ج ٤٤، ص ٢٣٢

﴿٣٨﴾ فَإِنَّهُ إِن لَّمْ يَرْدِ بِمَا أَمَرْتُكَ بِهِ غَيْرِي خَلَصْتَهُ مِنْ كِبِيرَتِهِ تِلْكَ حَتَّى أَغْفِرَهَا لَهُ وَ أَطَهَّرَهُ الْأَبَدَ مِنْهَا لِأَنِّي قَدْ عَلَّمْتُكَ أَسْمَاءَ أُجِيبَ بِهَا الدَّاعِيَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٣٠٨

بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن

﴿۳۱﴾ فرشته‌ی سمت راست فرماندهی فرشته‌ی سمت چپ است. هرگاه بنده کار خوبی انجام دهد، فرشته‌ی سمت راست ده برابر آن را برایش می‌نویسد و هرگاه کار بدی انجام داد، همین که فرشته‌ی سمت چپ خواست بنویسد، فرشته‌ی سمت راست به او می‌گوید: «دست نگه دار و صبر کن»؛ تا هفت ساعت صبر می‌کند، اگر [بنده] از آن کار زشت توبه کرد، چیزی برای او نمی‌نویسد و اگر استغفار نکرد یک گناه برای او می‌نویسد.

﴿۳۲﴾ حاجی، به خاطر آنچه قبلاً انجام داده، آمرزیده شده و در شروع دوباره، گناهی در پرونده‌اش ثبت نمی‌شود، و این امر، تدارک عصمت از طرف خدای تعالی است. پس هرگز کبیره‌ای مرتکب نمی‌شود و هرچه غیر از گناهان کبیره‌اش، آمرزیده شده است.

﴿۳۳﴾ هر بنده‌ی مؤمنی که مرتکب گناهی شود، خداوند هفت ساعت به او مهلت می‌دهد که اگر توبه کند و استغفار نماید، در نامه‌ی عمل او ثبت نمی‌شود، ولی اگر توبه نکرد، یک گناه برایش نوشته می‌شود.

﴿۳۴﴾ هر مؤمنی که گناه کند، از صبح تا شام به او مهلت داده شود. اگر توبه کند بر او چیزی نوشته نمی‌شود.

۱-۱-۱-۲- گروه ۲: شستن، پاک کردن، پوشاندن، ریشه‌کن کردن، کندن، جدا و برطرف کردن، ریختن، نابود کردن، از میان بردن، از بین بردن، تبدیل و تعویض با کار نیک
۱-۱-۱-۲-۱- شستن

﴿۳۵﴾ ابوذر گوید: به پیامبر ﷺ عرض کردم: «ای پیامبر خدا! شخصی که عمداً دروغ گفته باشد، توبه‌اش چیست؟» فرمود: «ادای نماز پنج‌گانه و طلب آمرزش از خدا، گناه او را می‌شوید».

۱-۱-۱-۲-۲- پاک کردن

﴿۳۶﴾ خدایا! اگر گناهانم را آمرزیدی و معاییم را اصلاح و قلبم را پاک کردی و خلاصی از امور دنیا و آخرت را برایم نوشته‌ای، می‌دانم که هیچ بدی از من جز با لطف تو دور نشده است؛ و اما اگر چنین نکنی، به خاطر ظلم‌هایی بوده است که در حق خود انجام داده‌ام؛ پس قبل از اینکه از دنیا بروم مرا بیامرز و به من رحم کن.

﴿۳۷﴾ خداوند متعال شیعیان ما را در دنیا با دچار کردنشان به محنت و با آمرزش آن‌ها از گناهانشان پاک می‌کند.

﴿۳۸﴾ به‌راستی که اگر بنده در آنچه تو را امر کردم، دیگری را وارد نسازد، او را از گناه کبیره‌اش رها می‌کنم تا اینکه آن را برای او بیامرزم و تا ابد او را از آن پاک سازم، زیرا من به تو اسم‌هایی آموختم که دعاکننده‌ی با آن‌ها اجابت می‌شود.

﴿الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار﴾

﴿٣٩﴾ الباقر ﷺ: لَوْ لَا أَنَّكُمْ تُذْنِبُونَ فَتَسْتَغْفِرُونَ اللَّهَ لَخَلَقَ اللَّهُ خَلْقًا حَتَّى يُذْنِبُوا فَيَسْتَغْفِرُوا اللَّهَ فَيَغْفِرَ لَهُمْ إِنْ الْمُؤْمِنَ مَقْتَنُ تَوَّابٌ أَمَا سَمِعْتَ قَوْلَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ إِنْ اللَّهُ يُحِبُّ التَّوَّابِينَ وَ يُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ وَقَالَ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ؛ مجموعة ورام، ج ٢، ص ٢١٠

﴿٤٠﴾ السجاد ﷺ: يَغْفِرُ اللَّهُ لِلْمُؤْمِنِ كُلَّ ذَنْبٍ وَيُطَهِّرُهُ مِنْهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ مَا خَلَا ذَنْبَيْنِ تَرَكَ النَّفِيَّةَ وَ تَضَيَّعَ حَقُوقَ الْإِخْوَانِ؛ وسائل الشيعة، ج ١٦، ص ٢٢٣

﴿٤١﴾ امير المؤمنين ﷺ: حُسْنُ الْاسْتِغْفَارِ يُمَحِّصُ الذُّنُوبَ؛ مستدرک الوسائل، ج ١٢، ص ١٢٢

﴿٤٢﴾ الهادي ﷺ: يَسِيرُ التَّوْبَةُ وَالْاسْتِغْفَارُ يُمَحِّصُ الْمَعَاصِيَ وَالْإِصْرَارَ؛ مستدرک الوسائل،

ج ١٢، ص ١٣٠

٣-٢-١-١-التكفير

﴿٤٣﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنْ تَتَّقُوا اللَّهَ يَجْعَلْ لَكُمْ فُرْقَانًا وَيُكَفِّرْ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ (الأنفال: ٢٩)

﴿٤٤﴾ امير المؤمنين ﷺ: وَأَمَّا قَوْلُهُ حَتَّى عَلَى الصَّلَاةِ أَيْ هَلُمُّوا إِلَى خَيْرِ أَعْمَالِكُمْ وَ دَعْوَةِ رَبِّكُمْ وَ سَارِعُوا إِلَى مَغْفِرَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ وَ إِطْفَاءِ نَارِكُمْ الَّتِي أَوْقَدْتُمُوهَا عَلَى ظُهُورِكُمْ وَ فَكَاكِ رِقَابِكُمْ الَّتِي رَهَنْتُمُوهَا بِذُنُوبِكُمْ لِيُكَفِّرَ اللَّهُ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَيَغْفِرَ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ؛ مستدرک الوسائل، ج ٤، ص ٦٨

﴿٤٥﴾ الرسول ﷺ: مَنْ ظَلَمَ أَحَدًا فَفَاتَهُ فَلْيَسْتَغْفِرِ اللَّهَ لَهُ فَإِنَّهُ كَفَّارَةٌ لَهُ؛ الكافي، ج ٢، ص ٣٣٤

﴿٤٦﴾ الرسول ﷺ: مَنْ ظَلَمَ أَحَدًا فَفَاتَهُ فَلْيَسْتَغْفِرِ اللَّهَ كُلَّمَا ذَكَرَهُ فَإِنَّهُ كَفَّارَةٌ لَهُ؛

مستدرک الوسائل، ج ١٢، ص ١٠٣

﴿٤٧﴾ الصادق ﷺ: مَنْ عَجَزَ عَنِ الْكَفَّارَةِ الَّتِي تَجِبُ عَلَيْهِ صَوْمٌ أَوْ عَتَقٌ أَوْ صَدَقَةٌ فِي يَمِينٍ أَوْ نَذْرٌ أَوْ قَتْلٌ أَوْ غَيْرَ ذَلِكَ مِمَّا يَجِبُ عَلَى صَاحِبِهِ فِيهِ الْكَفَّارَةُ فَالْاسْتِغْفَارُ لَهُ كَفَّارَةٌ مَا خَلَا يَمِينَ الظَّهَارِ فَإِنَّهُ إِذَا لَمْ يَجِدْ مَا يُكَفِّرُ حَرْمٌ عَلَيْهِ أَنْ يُجَامِعَهَا وَفُرْقٌ بَيْنَهُمَا إِلَّا أَنْ تَرْضَى الْمَرْأَةُ أَنْ تَكُونَ مَعَهُ وَ لَا يُجَامِعُهَا؛ الكافي، ج ٧، ص ٤٦١

﴿٤٨﴾ الصادق ﷺ: أَنْ تَكْتَبِي مِنْ حُجَّاجِ بَيْتِكَ الْحَرَامِ الْمَبْرُورِ حَجَّهُمْ الْمَشْكُورِ سَعْيُهُمْ الْمَغْفُورِ ذُنُوبُهُمْ الْمُكَفَّرِ عَنْهُمْ سَيِّئَاتُهُمْ؛ الكافي، ج ٤، ص ٧١

بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن

﴿۳۹﴾ اگر گناه نمی‌کردید تا از خدا آمرزش بخواهید، هر آینه خداوند مخلوقی می‌آفرید تا گناه کنند و سپس از خدا آمرزش بخواهند و خدا آن‌ها را بیامرزد. به‌راستی مؤمن فتنه‌پذیر و بسیار توبه‌کننده است. آیا سخن خدای عزّ و جل را نشنیده‌ای که می‌فرماید: «به‌راستی خداوند بسیار توبه‌کنندگان و پاکان را دوست دارد؟» و نیز می‌فرماید: «از پروردگار خود آمرزش بخواهید و به‌سوی او بازگردید».

﴿۴۰﴾ خداوند هر گناهی را از مؤمنان می‌آمرزد و او را در دنیا و آخرت پاک می‌کند جز از دو گناه: ترک تقیّه و ضایع کردن حقوق برادران دینی.

﴿۴۱﴾ استغفار نیکو، گناهان را پاک می‌کند.

﴿۴۲﴾ توبه و استغفار اندک، معاصی و اصرار بر آن‌ها را پاک می‌کند.

۳-۲-۱-۱- پوشاندن

﴿۴۳﴾ ای کسانی که ایمان آورده‌اید! اگر از (مخالفت فرمان) خدا بپرهیزید، برای شما وسیله‌ای جهت جداساختن حق از باطل قرار می‌دهد؛ (روشن‌بینی خاصی که در پرتو آن، حق را از باطل خواهید شناخت)؛ و گناهانتان را می‌پوشاند؛ و شما را می‌آمرزد؛ و خداوند صاحب فضل و بخشش عظیم است!

﴿۴۴﴾ «حیّ علی الصلاة» یعنی به‌سوی بهترین اعمال و دعوت پروردگار خویش بیایید و بشتابید به‌سوی آمرزش پروردگار و فرونشاندن آتش خویش که آن را با دست‌های خود افروخته‌اید و رهاکردن گردن‌های خود که آن‌ها را با گناهان خویش گرو گذاشته‌اید تا خدا بدی‌های شما را از شما بپوشاند و گناهان شما را بیامرزد.

﴿۴۵﴾ هرکس به فردی ستم کند سپس به او دسترسی نیابد (تا آمرزش بخواهد)، باید برای او طلب آمرزش کند که همانا کفّاره‌ی او خواهد بود.

﴿۴۶﴾ هرکس به فردی ستم کند سپس به او دست نیابد (تا آمرزش بخواهد)، باید هر بار به یاد او می‌افتد برای او طلب آمرزش کند که این کفّاره‌ی او خواهد بود.

﴿۴۷﴾ هرکس کفّاره‌ی همچون روزه یا آزادکردن بنده - به خاطر قسم یا نذر یا قتل یا غیر از آن - بر او واجب شود و از ادای آن ناتوان باشد، کفّاره‌ی او طلب آمرزش خواهد بود؛ البته به‌جز سوگند ظهار که در این صورت اگر نتواند کفّاره بدهد نمی‌تواند با همسرش همبستر شود و باید بین او و همسرش جدایی باشد مگر اینکه همسرش رضایت دهد، ولی با این وجود باز هم نباید قبل از پرداخت کفّاره نزدیکی کند.

﴿۴۸﴾ [خداوند!؛ از تو می‌خواهم] مرا در ردیف حاجیان خانه‌ی خودت منظور کنی؛ حاجیانی که با حجّ مقبول بازگردند و تلاش و کوشش آنان شایسته‌ی شکر تو، خطاهایشان پوشیده و گناهانشان بخشیده شده باشد.

﴿الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار﴾

﴿٤٩﴾ الرسول ﷺ: إِنَّ كَفَّارَةَ الْمَجْلِسِ سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ رَبُّ نَبِّ عَلَى وَاغْفِرْ لِي؛ مستدرک الوسائل، ج ٥، ص ٢٩٠

﴿٥٠﴾ الصادق ﷺ: رَبَّنَا آمَنَّا بِكَ وَصَدَّقْنَا نَبِيَّكَ وَوَالَيْنَا وَلِيَّكَ وَالْأَوْلِيَاءَ مِنْ بَعْدِ نَبِيِّكَ وَوَلَيْكَ مَوَالِي الْمُؤْمِنِينَ عَلَى بَنِ أَبِي طَالِبٍ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَالْإِمَامَ الْهَادِيَ مِنْ بَعْدِ الرَّسُولِ النَّذِيرِ الْمُنْدِرِ وَالسَّرَاجَ الْمُنِيرِ رَبَّنَا فَكَمَا كَانَ مِنْ شَأْنِكَ أَنْ جَعَلْتَنَا مِنْ أَهْلِ الْوَفَاءِ بِعَهْدِكَ بِمَنْكَ عَلَيْنَا وَلُطْفِكَ لَنَا فَلْيَكُنْ مِنْ شَأْنِكَ أَنْ تَغْفِرَ لَنَا ذُنُوبَنَا وَتُكَفِّرَ عَنَّا سَيِّئَاتِنَا؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٣٠٦

﴿٥١﴾ الصادق ﷺ: عَنْ الْحَسَنِ الصَّبَّاحِيِّ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ﷺ عَنِ الرَّجُلِ يُظَاهِرُ مِنْ أَمْرَاتِهِ قَالَ فَيُكْفَرُ قُلْتُ فَإِنَّهُ وَاقِعٌ مِنْ قَبْلِ أَنْ يُكْفَرَ قَالَ فَقَدْ أَتَى حَدًّا مِنْ حُدُودِ اللَّهِ فَلَيْسَتْ تَغْفِرَ اللَّهُ وَكَيْفَ حَتَّى يُكْفَرَ؛ من لا يحضره الفقيه، ج ٣، ص ٥٣٠

﴿٥٢﴾ الباقر ﷺ: عَنْ زُرَّارَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ﷺ قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ شَيْءٍ مِنْ كَفَّارَةِ الْيَمِينِ فَقَالَ يَصُومُ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ قُلْتُ إِنَّهُ ضَعْفٌ عَنِ الصَّوْمِ وَعَجَزٌ قَالَ يَتَصَدَّقُ عَلَى عَشْرَةِ مَسَاكِينَ قُلْتُ إِنَّهُ عَجَزٌ عَنْ ذَلِكَ قَالَ فَلَيْسَتْ تَغْفِرَ اللَّهُ وَلَا يَعُدُّ فَإِنَّهُ أَفْضَلُ الْكَفَّارَةِ وَأَقْصَاهُ وَأَذْنَاهُ فَلَيْسَتْ تَغْفِرَ رَبَّهُ وَيُظْهِرُ تَوْبَةً وَنَدَامَةً؛ الكافي، ج ٧، ص ٤٥٣

﴿٥٣﴾ الصادق ﷺ: فِي كَفَّارَةِ الطَّمْثِ أَنَّهُ يَتَصَدَّقُ إِذَا كَانَ فِي أَوَّلِهِ بِدِينَارٍ وَفِي وَسْطِهِ نِصْفَ دِينَارٍ وَفِي آخِرِهِ رُبْعَ دِينَارٍ قُلْتُ فَإِنْ لَمْ يَكُنْ عِنْدَهُ مَا يُكْفَرُ قَالَ فَلْيَتَصَدَّقْ عَلَى مِسْكِينٍ وَاحِدٍ وَإِلَّا اسْتَغْفَرَ اللَّهُ وَلَا يَعُودُ فَإِنَّ الْإِسْتِغْفَارَ تَوْبَةٌ وَكَفَّارَةٌ لِكُلِّ مَنْ لَمْ يَجِدِ السَّبِيلَ إِلَى شَيْءٍ مِنَ الْكَفَّارَةِ؛ تهذيب الأحكام، ج ١، ص ١٦٤

﴿٥٤﴾ الرسول ﷺ: اللَّهُمَّ... كَمَا غَفَرْتَ لِمُحَمَّدٍ ﷺ فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَكُفِّرْ عَنَّا سَيِّئَاتِنَا مَا قَدَّمْنَا وَمَا أَخَّرْنَا وَمَا أَسْرَرْنَا وَمَا أَعْلَنَّا؛ مستدرک الوسائل، ج ٢، ص ٢٣٥

﴿٥٥﴾ وَاجْعَلْنِي مِنْ عِبَادِكَ الَّذِينَ تَغْفِرُ لَهُمْ ذُنُوبَهُمْ وَتُكَفِّرُ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٣١٤

﴿٥٦﴾ رَبَّنَا إِنَّا سَمِعْنَا مُنَادِيًا يُنَادِي لِلْإِيمَانِ أَنْ آمِنُوا بِرَبِّكُمْ فَآمَنَّا رَبَّنَا فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَكَفِّرْ عَنَّا سَيِّئَاتِنَا وَتَوَفَّنَا مَعَ الْأَبْرَارِ (آل عمران: ١٩٣)

بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن

﴿۴۹﴾ کفّاره‌ی هر مجلس که در آن می‌نشینند، این ذکر است: «خدایا! منزه‌ی و حمد و سپاس مخصوص توست و خدایی جز تو نیست. پروردگارا! توبه‌ی مرا بپذیر و بیامرز».

﴿۵۰﴾ پروردگارا! به تو ایمان آوردیم و پیامبرت را تصدیق کردیم و ولایت ولّیت و اولیای بعد از پیامبر را پذیرفتیم - ولیّ تو و مولای مؤمنین، علی بن ابی طالب (علیه السلام) - امام هدایتگر بعد از پیامبر، هشداردهنده و بشارت‌دهنده و چراغ نورانی؛ پروردگارا! همچنان که از تو انتظار می‌رود با نعمتی که به ما عطا می‌کنی و لطفی که به ما داری، ما را اهل وفای به عهد قرار دهی، پس انتظار داریم که گناهانمان را بیامیزی و بدی‌هایمان را بیوشانی.

﴿۵۱﴾ حسن صیقل گوید: از امام صادق (علیه السلام) پرسیدم: «مردی از زنش اظهار کرده، حکمش چیست؟» فرمود: «کفّاره دهد». عرض کردم: «اگر کفّاره ندهد و همبستر شود چه؟» فرمود: «حریم خدا را شکسته پس باید از خداوند طلب آمرزش کند و دیگر نزدیکی نکند تا کفّاره دهد».

﴿۵۲﴾ زراره گوید: از امام (علیه السلام) درباره‌ی کفّاره‌ی قسم سؤال کردم، فرمود: «سه روز روزه بگیرد». عرض کردم: «اگر توان روزه گرفتن نداشت و عاجز بود، چه؟» فرمود: «به ده مسکین صدقه دهد». عرض کردم: «اگر از آن هم عاجز بود، چه؟» فرمود: «از خداوند طلب آمرزش کند و به آن [گناه] بازنگردد، آن با فضیلت‌تر از کفّاره است و دورترین و نزدیک‌ترین آن. سپس از پروردگارش طلب آمرزش کند و توبه‌اش ظاهر و ندامتش را آشکار کند».

﴿۵۳﴾ داود بن فرقد از امام صادق (علیه السلام) روایت می‌کند که فرمود: «اگر مرد در ابتدای ایّام حیض با همسرش نزدیکی کند باید یک دینار، در وسط ایّام حیض نصف دینار و در پایان آن ربع دینار را به عنوان صدقه پرداخت کند». گفتم: «اگر نزد او چیزی برای کفّاره دادن وجود نداشته باشد، باید چه کاری انجام دهد؟» فرمود: «باید به یک نیازمند صدقه بدهد و اگر توان صدقه دادن به مسکین را نیز نداشته باشد باید استغفار کند و آن کار را تکرار نکند، به‌راستی که استغفار به منزله‌ی توبه و کفّاره است برای کسی که راهی برای پرداخت کفّاره نمی‌یابد».

﴿۵۴﴾ خداوندا! همچنان که محمد (صلی الله علیه و آله) را آمرزیدی، گناهان ما را نیز بیامرز و زشتی‌هایمان را بیوشان، آنچه را که پیش از این مرتکب شده‌ایم یا پس از این مرتکب می‌شویم و نیز هرآنچه مخفی یا آشکار باشد.

﴿۵۵﴾ مرا از آن بندگان قرار ده که گناهانشان را می‌آمرزی و خطا و نافرمانی‌هایشان را می‌پوشانی.

﴿۵۶﴾ پروردگارا! ما صدای منادی (تو) را شنیدیم که این چنین به ایمان دعوت می‌کرد: «به پروردگار خود، ایمان بیاورید!» و ما ایمان آوردیم؛ پروردگارا! گناهان ما را ببخش! و بدی‌های ما را بیوشان! و ما را با نیکان (و در مسیر آنها) بمیران.

﴿الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار﴾

﴿٥٧﴾ الرسول ﷺ: إِذَا فُتِمَ مِنْ مَجْلِسِكَ تَقُولُ سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ أَغْفِرْ لِي وَتُبْ عَلَيَّ وَقَالَ إِنَّهُ كَفَّارَةُ الْمَجْلِسِ؛ مستدرک الوسائل، ج ١٥، ص ٢٢٨

﴿٥٨﴾ امیر المؤمنین (علیه السلام): اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا لَا يَسَعُهُ إِلَّا مَغْفِرَتُكَ وَلَا يَمْحُوهُ إِلَّا عَفْوُكَ وَلَا يُكَفِّرُهُ إِلَّا تَجَاوُزُكَ وَفَضْلُكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٢٥٥

﴿٥٩﴾ الصادق (علیه السلام): اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ فِيمَا تَقْضِي وَتَقْدِرُ مِنَ الْأَمْرِ الْمَخْتُومِ فِي الْأَمْرِ الْحَكِيمِ مِنْ الْقَضَاءِ الَّذِي لَا يُرَدُّ وَلَا يُبَدَّلُ أَنْ تَكْتُبَنِي مِنْ حُجَّاجِ بَيْتِكَ الْحَرَامِ الْمَبْرُورِ حَجَّتِهِمُ الْمَكْفَرِ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمُ الْمَغْفُورِ ذُنُوبِهِمْ؛ الكافي، ج ٤، ص ١٦١

﴿٦٠﴾ امیر المؤمنین (علیه السلام): اللَّهُمَّ فَاغْفِرْ لِي مَا لَا يَسَعُهُ إِلَّا مَغْفِرَتُكَ وَلَا يَمْحُوهُ إِلَّا عَفْوُكَ وَلَا يُكَفِّرُهُ إِلَّا فَضْلُكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٢٤٩

﴿٦١﴾ اللَّهُمَّ فَاغْفِرْ لِي مَا لَا يَسَعُهُ إِلَّا مَغْفِرَتُكَ وَلَا يَمْحُوهُ إِلَّا عَفْوُكَ وَلَا يُكَفِّرُهُ إِلَّا تَجَاوُزُكَ وَفَضْلُكَ؛ البلد الأمين، ص ٣٤٦

١-١-٢-٤- الإقلاع

﴿٦٢﴾ الرسول ﷺ: إِذَا أَذْنَبَ الْعَبْدُ كَانَ نُقْطَةً سَوْدَاءَ عَلَى قَلْبِهِ فَإِنْ هُوَ تَابَ وَأَقْلَعَ وَاسْتَغْفَرَ صَفَا قَلْبُهُ مِنْهَا وَإِنْ هُوَ لَمْ يَتُبْ وَلَمْ يَسْتَغْفِرْ كَانَ الذَّنْبُ عَلَى الذَّنْبِ وَالسَّوَادُ عَلَى السَّوَادِ حَتَّى يَغْمُرَ الْقَلْبَ فَيَمُوتُ بِكَثْرَةِ غَطَاءِ الذُّنُوبِ عَلَيْهِ وَذَلِكَ قَوْلُهُ تَعَالَى بَلْ رَانَ عَلَى قُلُوبِهِمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ؛ مستدرک الوسائل، ج ١١، ص ٣٣٣

﴿٦٣﴾ امیر المؤمنین (علیه السلام): ثُمَّ إِنَّهُ لَمْ يَتُبْ عَلَى وَلَدٍ يَعْقُوبُ إِلَّا بَعْدَ اسْتِغْفَارٍ وَتَوْبَةٍ وَإِقْلَاعٍ وَإِنَابَةٍ وَإِقْرَارٍ؛ بحار الأنوار، ج ٢٩، ص ٥٥٨

﴿٦٤﴾ الرسول ﷺ: فَوَ الَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ أَلَا يَنْصَرِفُ مِنْ هَذَا الْمَوْقِفِ أَحَدٌ إِلَّا وَقَدْ غُفِرَ لَهُ إِلَّا صَاحِبَ كَبِيرَةٍ مُضِرًّا عَلَيْهَا لَا يُحَدِّثُ نَفْسَهُ بِالْإِقْلَاعِ عَنْهَا؛ دعائم الإسلام، ج ٢، ص ١٨١

﴿٦٥﴾ امیر المؤمنین (علیه السلام): خَيْرُ الْاسْتِغْفَارِ عِنْدَ اللَّهِ الْإِقْلَاعُ وَالنَّدَمُ؛ مجموعة ورام، ج ٢، ص ١٢٣

١-١-٢-٥- النزاع

﴿٦٦﴾ الرسول ﷺ: إِنْ الْمَرْءَ إِذَا أَذْنَبَ كَانَتْ نُكْتَةً سَوْدَاءَ فِي قَلْبِهِ فَإِنْ تَابَ وَنَزَعَ فَاسْتَغْفَرَ صُفِّلَ قَلْبُهُ مِنْهَا؛ مشكاة الأنوار، ص ٢٥٦

بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن

﴿۵۷﴾ هرگاه از جاییت برخاستی بگو: پروردگارا! پاک و منزّهی و تو را می‌ستایم، ای آن که جز تو خدایی نیست، مرا بیامرز و توبه‌ام را بپذیر... همانا این ذکر کفّاره‌ی آن مجلس است.

﴿۵۸﴾ بیامرز! آنچه را که جز آمرزش تو فرا نمی‌گیرد و جز گذشت تو آن را برطرف نمی‌کند و جز عفو و بخشش تو آن را نمی‌پوشاند.

﴿۵۹﴾ بار خدایا! از تو می‌خواهم که در قضا و قَدَرَت، در فرمان قاطعت که با کاردانی و حکمت توأم است، در آن قضا و قدری که برگشت نمی‌خورد و دگرگونی نمی‌پذیرد، مرا در ردیف حاجیان خانه‌ی خودت منظور کنی، حاجیانی که با حجّ مقبول بازمی‌گردند و خطاهایشان پوشیده و گناهانشان آمرزیده می‌شود.

﴿۶۰﴾ خداوندا! گناهان مرا بیامرز؛ آنچه را که جز آمرزش تو آن را فرا نمی‌گیرد، و جز عفو تو آن را محو نمی‌کند، و جز لطف و فضل تو، آن را نمی‌پوشاند.

﴿۶۱﴾ خداوندا! گناهان مرا بیامرز؛ آنچه را که جز آمرزش تو آن را فرا نمی‌گیرد، و جز عفو تو آن را نابود نمی‌کند، و جز گذشت و لطف تو، آن را نمی‌پوشاند.

۴-۲-۱-۱-۱-ریشه‌کن کردن

﴿۶۲﴾ هرگاه بنده گناه کند نقطه‌ای سیاه بر دلش ایجاد می‌شود، پس اگر توبه کند و بازگردد و آن نقطه را ریشه‌کن کند و طلب آمرزش نماید، دلش از آن سیاهی پاک و نورانی می‌شود؛ و اگر توبه و طلب آمرزش نکند، گناه بر روی گناه جمع می‌شود و سیاهی بر روی سیاهی، به‌طوری که همه‌ی دلش را سیاهی می‌پوشاند. پس به‌واسطه‌ی حجاب‌های زیاد گناه، دلش می‌میرد چنان که خدای متعال می‌فرماید: «بلکه اعمالشان چون زنگاری بر دل‌هایشان نشسته است».

﴿۶۳﴾ خداوند فرزندان یعقوب علیه السلام را جز بعد از استغفار، توبه، بازگشت و ترک [گناه] و اقرار به آن، نیامرزید.

﴿۶۴﴾ به خدایی که جان محمد صلی الله علیه و آله به دست اوست، از این سرزمین کسی محروم و نیامرزیده باز نمی‌گردد مگر اینکه مرتکب گناه کبیره‌ای شده باشد و بر آن اصرار داشته و تصمیم نداشته باشد وجود خویش را از آن گناه پاک کند.

﴿۶۵﴾ بهترین استغفار نزد خداوند، دست‌کشیدن از گناه و پشیمانی است.

۵-۲-۱-۱-۱-کندن

﴿۶۶﴾ هنگامی که انسان گناه می‌کند، نقطه‌ی سیاهی در دل او پیدا می‌شود که اگر توبه و ترک کند و استغفار نماید، دلش از آن پاک می‌شود.

﴿الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار﴾

﴿٦٧﴾ الرسول ﷺ: إِنَّ الْمُؤْمِنَ إِذَا أَذْنَبَ كَانَتْ نُكْتَةً سَوْدَاءَ فِي قَلْبِهِ فَإِنْ تَابَ وَنَزَعَ وَاسْتَغْفَرَ صُقِلَ قَلْبُهُ مِنْهُ وَإِنْ زَادَ زَادَتْ فَذَلِكَ الرَّيْنُ الَّذِي ذَكَرَهُ اللَّهُ فِي كِتَابِهِ كَلَّا بَلْ رَانَ عَلَى قُلُوبِهِمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ؛ روضة الواعظين، ج ٢، ص ٤١٤

٦-٢-١-١-١-القطع

﴿٦٨﴾ ثِيَابُ الْعَاصِي تُقَالُ عَلَى الْأَبْدَانِ وَوَسَخُ عَلَى الْوَجْهِ وَوَسَخُ الْأَبْدَانِ يَنْقَطِعُ بِالْمَاءِ وَوَسَخُ الذُّنُوبِ لَا يَنْقَطِعُ إِلَّا بِالْمَغْفِرَةِ؛ بحار الأنوار، ج ٧٤، ص ٣٩

٧-٢-١-١-١-الحت

﴿٦٩﴾ أمير المؤمنين ﷺ: أَلِاسْتَغْفَارُ يَحُتُّ الذُّنُوبَ حَتَّى الْوَرَقِ ثُمَّ نَلَا قَوْلُهُ تَعَالَى: وَمَنْ يَعْمَلْ سُوءًا أَوْ يَظْلِمْ نَفْسَهُ ثُمَّ يَسْتَغْفِرِ اللَّهَ يَجِدِ اللَّهَ غَفُورًا رَحِيمًا؛ شرح نهج البلاغة، ج ٢٠، ص ٣١٥

٨-٢-١-١-١-الخط

﴿٧٠﴾ وَقُولُوا حِطَّةٌ؛ مَغْفِرَةٌ حُطَّ عَنْهَا أَيْ اغْفِرْ لَنَا؛ بحار الأنوار، ج ١٣، ص ٢٢٦

﴿٧١﴾ السَّجَادَ ﷺ: إِلَهِي إِنْ كَانَ النَّدَمُ عَلَى الذَّنْبِ تَوْبَةً فَإِنِّي وَعَزَّتْكَ مِنَ النَّادِمِينَ وَإِنْ كَانَ

الاستغفار من الخطيئة حطة فإنني لك من المستغفرين؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ١٤٢

﴿٧٢﴾ أمير المؤمنين ﷺ: هَؤُلَاءِ بَنُو إِسْرَائِيلَ نَصِبَ لَهُمْ بَابُ حِطَّةٍ وَأَنْتُمْ يَا مَعْشَرَ أُمَّةٍ مُحَمَّدٍ نَصِبَ لَكُمْ بَابُ حِطَّةٍ أَهْلُ بَيْتِ مُحَمَّدٍ ﷺ وَأَمَرْتُمْ بِاتِّبَاعِ هُدَاهُمْ وَلَزُومِ طَرِيقَتِهِمْ لِيُغْفَرَ لَكُمْ بِذَلِكَ خَطَايَاكُمْ وَذُنُوبُكُمْ وَلِيَزْدَادَ الْمُحْسِنُونَ مِنْكُمْ وَبَابُ حِطَّتِكُمْ أَفْضَلُ مِنْ بَابِ حِطَّتِهِمْ لِأَنَّ ذَلِكَ كَانَ بِأَخَاشِيبَ وَنَحْنُ؛ بحار الأنوار، ج ٢٣، ص ١٢٢

﴿٧٣﴾ أمير المؤمنين ﷺ: اللَّهُمَّ إِنَّكَ افْتَرَضْتَ عَلَى الْأَبَاءِ وَالْأُمَّهَاتِ حُقُوقًا عَظُمَتْهَا وَأَنْتَ أَوْلَى مَنْ حَطَّ الْأَوْزَارَ عَنِّي وَخَفَفَهَا وَآدَى الْحُقُوقَ عَنْ عِبِيدِهِ وَاحْتَمَلَهَا يَا رَبَّ أَدِّهَا عَنِّي إِلَيْهِمْ وَاغْفِرْ لِي وَلِإِخْوَانِي الْمُؤْمِنِينَ الصَّالِحِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٢٧٥

﴿٧٤﴾ الْحِجَّةُ ﷺ: أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَفْسَحَ لِي فِي قَبْرِى وَتَحُطَّ عَنِّي

وَزْرِي وَتَشُدَّ لِي أَرْزِي وَتَغْفِرَ لِي ذَنْبِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٢٧٠

﴿٧٥﴾ تَصَدَّقْ عَلَيَّ فِي هَذِهِ السَّاعَةِ بِرَحْمَةٍ مِنْ عِنْدِكَ تُهْدِيْ بِهَا قَلْبِي وَتَجْمَعُ بِهَا أَمْرِي وَتَلْمُ بِهَا شَعْنِي وَتُبَيِّضُ بِهَا وَجْهِي وَتُكْرِمُ بِهَا مَقَامِي وَتَحُطُّ بِهَا عَنِّي وَزْرِي وَتَغْفِرُ بِهَا مَا مَضَى مِنْ ذُنُوبِي وَتَعْصِمُنِي فِيهَا بَقِيَّ مِنْ عُمْرِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٩، ص ٢١

بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن

﴿۶۷﴾ هنگامی که انسان گناه کند، نقطه‌ی سیاهی در دل او پیدا می‌شود. اگر توبه و ترک کند و استغفار نماید، دلش از آن پاک می‌شود، و اگر گناهش اضافه شود آن نقطه نیز بزرگ‌تر می‌شود، و این همان زنگاری است که خدای متعال در کتابش فرمود: «نه این چنین است که می‌پندارند، بلکه اعمالشان چون زنگاری بر دل‌هایشان می‌نشیند».

۱-۱-۱-۲-۶ جدا و برطرف کردن

﴿۶۸﴾ لباس گناه برای بدن‌ها سنگین است و باعث چرکین کردن صورت‌هاست و چرک بدن‌ها به وسیله‌ی آب برطرف می‌شود، ولی چرک گناهان جز با آمرزش برطرف نمی‌شود.

۱-۱-۱-۲-۷ ریختن

﴿۶۹﴾ طلب آمرزش گناهان را مانند برگ‌های درخت می‌ریزد. سپس کلام خداوند بلندمرتبه را تلاوت کرد: «کسی که کار بدی انجام دهد یا به خود ستم کند، سپس از خداوند طلب آمرزش نماید، خداوند را آمرزنده و مهربان خواهد یافت».

۱-۱-۱-۲-۸ ریختن

﴿۷۰﴾ «وَقُولُوا حِطَّةً»؛ یعنی بخشش و مغفرت؛ «حُطَّ عَنَّا» یعنی ما را ببخش.

﴿۷۱﴾ خداوند! اگر ندامت و پشیمانی از گناه توبه است، قسم به عزّت تو که من از پشیمانانم و اگر استغفار و طلب آمرزش از خطاها، موجب ریزش گناهان است، پس من از استغفارکنندگان هستم.

﴿۷۲﴾ برای بنی اسرائیل باب حطّه را قرار دادند. ای امت محمد! برای شما نیز باب حطّه، اهل بیت محمد قرار داده شد و دستور داده‌اند از راه هدایت ایشان پیروی کنید و راه آن‌ها را طی کنید تا بدین وسیله گناهانتان بخشیده شود تا مقام نیکوکاران افزایش یابد. و باب حطّه‌ی شما بهتر از باب حطّه‌ی بنی اسرائیل است، زیرا درب آن‌ها مجموعه‌ای از چند چوب بود، ولی درب حطّه‌ی شما سخنگویان صادق و مؤمن و راهنما و فاضل هستند.

﴿۷۳﴾ خدایا! تو برای پدران و مادران، حقوقی را بر عهده‌ی من واجب فرمودی و آن حقوق را بزرگ شمردی، حال آنکه تو برای ریختن گناهان و از بین بردن آن‌ها و آدای حقوق بندگان از هر کس سزاوارتری؛ پس آن حقوقی را که از پدر و مادر به گردن من است، آدای آن‌ها را نیز خود برعهده گیر. و مرا و برادران باایمان و صالحم را بیامرز.

﴿۷۴﴾ بر محمد و خاندان محمد درود فرست، قبرم را وسعت ده، سنگینی بار اعمالم را برطرف و پشتم را محکم کن و گناهم را بیامرز.

﴿۷۵﴾ با رحمت خودت در این لحظه بر من نیکی کن؛ به گونه‌ای که به وسیله‌ی آن قلبم هدایت شود، و امورم را سامان بخشی، و پراکندگی‌ام را جمع کنی، و مرا رو سفید گردانی، و جایگاهم را به وسیله‌ی آن بزرگ نمایی، و بارم را از دوشم برداری، و گناهان گذشته‌ام را بیامرزی، و در عمر باقی مانده‌ام مرا حفظ کنی.

﴿الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار﴾

﴿٧٦﴾ الرسول ﷺ: فَمَثَلُ أَهْلِ بَيْتِي فِي هَذِهِ الْأُمَّةِ كَمَثَلِ سَفِينَةِ نُوحٍ ﷺ مِنْ رَكِبَهَا نَجَا وَمَنْ تَخَلَّفَ عَنْهَا هَلَكَ، وَمَثَلُ بَابِ حِطَّةٍ فِي بَنِي إِسْرَائِيلَ مَنْ دَخَلَهُ غُفْرَ لَهُ؛ بحار الأنوار، ج ٣٠، ص ٤٠
﴿٧٧﴾ الصادق ﷺ: فَيَحِطُّ اللَّهُ تِلْكَ اللَّيْلَةَ عَمَّنْ أَرَادَ أَنْ يَحِطَّ عَنْهُ ذُنُوبُهُ وَيَغْفِرَ لِمَنْ أَرَادَ أَنْ يَغْفِرَ لَهُ؛ الكافي، ج ٤، ص ٤٦٨

﴿٧٨﴾ السجّاد ﷺ: لَا يَتَعَاطَمُكَ يَا سَيِّدِي ذَنْبٌ أَنْ تَغْفِرَهُ وَلَا خَطِيئَةٌ أَنْ تَحُطَّهَا عَنِّي؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ١٣٦
١-١-١-٢-٩- التلاشي

﴿٧٩﴾ الصادق ﷺ: وَفِيحَ عَمَلِي فَأَغْفِرُهُ وَاجْعَلْهُ هَبَاءً مَثْثُورًا مُتَلَاشِيًّا؛ مستدرک الوسائل، ج ٤، ص ١٥٤
١-١-١-٢-١٠- المحو

﴿٨٠﴾ امير المؤمنين ﷺ: الْعَجَبُ مِمَّنْ يَقْنَطُ وَمَعَهُ الْمِمْحَاةُ قِيلَ وَمَا الْمِمْحَاةُ قَالَ الْإِسْتِغْفَارُ؛ وسائل الشيعة، ج ٧، ص ١٧٧

﴿٨١﴾ امير المؤمنين ﷺ: اللَّهُمَّ فَأَغْفِرْ لِي مَا لَا يَسَعُهُ إِلَّا مَغْفِرَتُكَ وَلَا يَمْحُوهُ إِلَّا عَفْوُكَ وَلَا يُكَفِّرُهُ إِلَّا فَضْلُكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٢٤٩

﴿٨٢﴾ الباقر ﷺ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَالْإِسْتِغْفَارُ لَكُمْ حِصْنَيْنِ حَصِينَيْنِ مِنَ الْعَذَابِ فَمَضَى أَكْبَرُ الْحَصْنَيْنِ وَبَقِيَ الْإِسْتِغْفَارُ فَأَكْثَرُوا مِنْهُ فَإِنَّهُ مِمْحَاةٌ لِلذُّنُوبِ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ وَأَنْتَ فِيهِمْ وَمَا كَانَ اللَّهُ مُعَذِّبَهُمْ وَهُمْ يَسْتَغْفِرُونَ؛ وسائل الشيعة، ج ١٦، ص ٦٨

﴿٨٣﴾ اللَّهُمَّ إِنْ كَانَتْ صَحِيفَتِي مُسْوَدَّةً بِالذُّنُوبِ إِلَيْكَ فَإِنِّي أَعُولُ فِي مَحْوِهَا فِي هَذِهِ اللَّيَالِي الْبَيْضِ عَلَيْكَ وَارْجُو مِنَ الْغُفْرَانِ وَالْعَفْوِ مَا هُوَ بِيَدِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٣٣
﴿٨٤﴾ الرسول ﷺ: بِنُورٍ وَجْهِكَ الَّذِي أَضَاءَ لَهُ كُلُّ شَيْءٍ أَنْ تَغْفِرَ لِي كُلَّ ذَنْبٍ وَتَمْحُوَ عَنِّي كُلَّ خَطِيئَةٍ؛ بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ٣٢٥

﴿٨٥﴾ الصادق ﷺ: رَجَوْتُ بِمُؤَالَاتِكَ وَشَفَاعَتِكَ مَحْوَ ذُنُوبِي وَسِتْرَ عَوْرَتِي وَمَغْفِرَةَ ذُنُوبِي وَزَلِّي؛ البلد الأمين، ص ٢٨٦

﴿٨٦﴾ امير المؤمنين ﷺ: عَوَّذُ نَفْسِكَ الْإِسْتِغْنَاءَ بِالذِّكْرِ وَالْإِسْتِغْفَارِ فَإِنَّهُ يَمْحُو عَنْكَ الْحَوْبَةَ وَيُعْظِمُ لَكَ الْمُتُوبَةَ؛ مستدرک الوسائل، ج ١٢، ص ١٢٣

بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن

﴿۷۶﴾ مَثَل اهل بیت من در میان این اُمّت همانند کشتی نوح است که هرکس در آن نشیند، از مرگ نجات می‌یابد و هرکس از آن تخلف ورزد، غرق می‌شود و مانند «باب حطّه» در بنی اسرائیل است که هرکس داخل آن شود، آمرزیده می‌شود.

﴿۷۷﴾ از این رو در آن شب گناهان هرکس را بخواهد، فرومی‌ریزد. و هرکس را اراده کند می‌آمرزد.

﴿۷۸﴾ ای آقای من؛ اینکه گناهان را ببخشی یا آن را فروریزی، برایت بزرگ نیست.

۹-۲-۱-۱-۱- نابود کردن

﴿۷۹﴾ و زشتی عملم را بیامرز و آن را چون گردی پراکنده و نابود کن.

۱۰-۲-۱-۱-۱- از میان بردن

﴿۸۰﴾ در عجبم از کسی که ناامید است با اینکه محوکننده‌ای همراه دارد! گفته شد: «محوکننده چیست؟» فرمود: «استغفار».

﴿۸۱﴾ خداوندا؛ گناهان مرا بیامرز؛ آنچه را که جز آمرزش تو آن را فرا نمی‌گیرد، و جز عفو تو آن را از میان نمی‌برد، و جز لطف و فضل تو، آن را نمی‌پوشاند.

﴿۸۲﴾ پیامبر خدا ﷺ و طلب آمرزش، دو قلعه‌ی نگهدارنده‌ی شما از عذابند. قلعه‌ی بزرگ‌تر از دست رفت و فقط استغفار مانده است. پس زیاد استغفار کنید که گناهان شما را پاک می‌کند. که خداوند عزّ و جلّ می‌فرماید: «تا هنگامی که تو [ای رسول خدا ﷺ] در میان آنان هستی، خدا آنان را عذاب نمی‌کند، و تا هنگامی که استغفار می‌کنند خدا آنان را عذاب نخواهد کرد».

﴿۸۳﴾ خداوندا؛ اگرچه نامه‌ی عملم با گناهان سیاه و تیره شد، با این وجود، من از تو در زدودن گناهانم در این شب‌های سپید بر تو اعتماد دارم و به آمرزش و گذشتی که در دست توست امید بستم.

﴿۸۴﴾ به حقّ نور رویت که از آن هر چیزی روشن شده است، همه‌ی گناهانم را بیامرز و هر خطایی را محو کن.

﴿۸۵﴾ به واسطه‌ی محبت و ولایت تو و شفاعت تو، امید دارم که گناهانم محو و زشتی‌ام پوشیده و گناهان و لغزش‌هایم آمرزیده شود.

﴿۸۶﴾ خودت را عادت بده که سرگرم یاد خدا و استغفار باشی که این کار گناهت را پاک می‌کند و پاداشت را بزرگ خواهد کرد.

﴿الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار﴾

﴿٨٧﴾ امير المؤمنين عليه السلام: فَأَمَّا الدُّعَاءُ فَيُذْفَعُ بِهِ عَنْكُمْ الْبَلَاءُ وَأَمَّا الْإِسْتِغْفَارُ فَيَمْحَى ذُنُوبَكُمْ؛

الكافي، ج ٤، ص ٨٨

﴿٨٨﴾ الرسول ﷺ: فَقَدْ مَحَوَا مَا كَانَ مِنْ ذُنُوبِهِمْ بِاسْتِغْفَارِهِمْ وَتَوْبَتِهِمْ وَاسْتَحَقُّوا الْكَرَامَةَ

لِمَحَبَّتِهِمْ لَنَا وَمَوَالَاتِهِمْ؛ بحار الأنوار، ج ٦٥، ص ١٥٩

﴿٨٩﴾ الرسول ﷺ: قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ الرَّجُلُ يَكُونُ حَسَنَ الْعَقْلِ كَثِيرَ الذُّنُوبِ قَالَ مَا مِنْ آدَمِيٍّ

إِلَّا وَلَهُ ذُنُوبٌ وَخَطَايَا يَقْتَرِفُهَا فَمَنْ كَانَتْ سَجِيَّتُهُ الْعَقْلَ وَغَرِيزَتُهُ الْبَقِينَ لَمْ تَضُرَّهُ ذُنُوبُهُ قِيلَ

كَيْفَ ذَاكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ لِأَنَّهُ كُلَّمَا أَخْطَأَ لَمْ يَلْبَثْ أَنْ يَتَذَكَّرَ ذَلِكَ بِتَوْبَةٍ وَنَدَامَةٍ عَلَى مَا

كَانَ مِنْهُ فَيَمْحُو ذُنُوبَهُ أَيْ يُغْفِرُ ذُنُوبَهُ؛ مجموعة ورام، ج ١، ص ٦٢

﴿٩٠﴾ وَقَدْ أَتَيْتُكَ عَلَى شَفَاعَتِكَ وَرَجَوْتُ بِمَوَالَاتِكَ وَشَفَاعَتِكَ مَحْوَ ذُنُوبِي وَسِتْرَ

غُيُوبِي وَمَغْفِرَةَ زَلِّي؛ بحار الأنوار، ج ٩٩، ص ١١٨

﴿٩١﴾ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ أَتَيْتُكَ مُتَقَرِّبًا بِزِيَارَتِكَ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى وَمُسْتَشْفِعًا بِكَ إِلَيْهِ فَاشْفَعْ

لِي عِنْدَ رَبِّكَ لِغُفْرَانِي ذُنُوبِي وَيَعْفُو عَنْ جُرْأِي وَيَتَجَاوَزَ عَنْ سَيِّئَاتِي وَيَمْحُو عَنِّي خَطِيئَاتِي وَ

يُدْخِلَنِي الْجَنَّةَ وَيَتَفَضَّلَ عَلَيَّ بِمَا هُوَ أَهْلُهُ وَيَغْفِرَ لِي وَلِإِبَائِي وَلِإِخْوَانِي وَلِجَمِيعِ الْمُؤْمِنِينَ وَ

الْمُؤْمِنَاتِ فِي مَشَارِقِ الْأَرْضِ وَمَغَارِبِهَا بِفَضْلِهِ وَجُودِهِ وَمَنِّهِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٩، ص ١٤

١١-١٢-١-١١-المحقق

﴿٩٢﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا لَا يَسَعُهُ إِلَّا مَغْفِرَتُكَ وَلَا يَمْحُوهُ إِلَّا عَفْوُكَ وَلَا

يُكَفِّرُهُ إِلَّا تَجَاوُزُكَ وَفَضْلُكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٢٥٥

﴿٩٣﴾ اللَّهُمَّ فَاغْفِرْ لِي مَا لَا يَسَعُهُ إِلَّا مَغْفِرَتُكَ وَلَا يَمْحُوهُ إِلَّا عَفْوُكَ وَلَا يُكَفِّرُهُ إِلَّا

تَجَاوُزُكَ وَفَضْلُكَ؛ البلد الأمين، ص ٣٤٦

١٢-١-١٢-١-التبديل والتعويض بالحسنة

﴿٩٤﴾ الصادق عليه السلام: إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى إِذَا أَرَادَ أَنْ يُحَاسِبَ الْمُؤْمِنَ أَعْطَاهُ كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ وَ

حَاسَبَهُ فِيمَا بَيْنَهُ وَبَيْنَهُ فَيَقُولُ عَبْدِي فَعَلْتَ كَذَا وَكَذَا وَعَمِلْتَ كَذَا وَكَذَا فَيَقُولُ نَعَمْ يَا رَبُّ قَدْ

فَعَلْتُ ذَلِكَ فَيَقُولُ قَدْ غَفَرْتُهَا لَكَ وَأَبْدَلْتُهَا حَسَنَاتٍ فَيَقُولُ النَّاسُ سُبْحَانَ اللَّهِ أَمَا كَانَ لِهَذَا

الْعَبْدِ سَيِّئَةٌ وَاحِدَةٌ وَهُوَ قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ فَأَمَّا مَنْ أُوْتِيَ كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ فَسَوْفَ يُحَاسَبُ حِسَابًا

يَسِيرًا؛ بحار الأنوار، ج ٧، ص ٣٢٤

بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن

﴿۸۷﴾ به وسیله‌ی دعا بلا از شما برطرف می‌شود و طلب آمرزش نیز گناهانتان را از بین می‌برد.

﴿۸۸﴾ چون توبه و استغفار کردند گناهانشان محو شد و چون ولایت و محبت ما را پذیرفته‌اند، شایسته‌ی اکرامند.

﴿۸۹﴾ گفته شد: «ای رسول خدا ﷺ مردی است که عقل و خرد نیکویی دارد ولی گناهان او بسیار است». حضرت فرمود: «(جز انبیا و اوصیای ایشان) کسی نیست که گناه و خطایی مرتکب نشود، ولی کسی که واجد عقل و یقین باشد، گناهان به او زیانی نمی‌رسانند». عرض شد: «چگونه ممکن است؟» فرمود: «زیرا هرگاه شخص عاقل خطایی کند (و گناهی مرتکب شود) بی‌درنگ آن را با توبه و پشیمانی جبران می‌کند. و خداوند گناهان او را محو و نابود می‌کند، یعنی گناهان وی را می‌آمرزد».

﴿۹۰﴾ بر شفاعت تکیه کرده‌ام و با امید به ولایت و شفاعت، به از بین رفتن گناهان و پوشیده شدن عیب‌ها و آمرزش لغزش‌هایم امیدوارم.

﴿۹۱﴾ ای فرزند رسول خدا؛ نزد آمدن و با زیارت تو به سوی خداوند متعال تقرب می‌جویم و تو را شفیع خود کرده‌ام، نزد پروردگارت شفیع من باش تا گناهانم را ببخشد و جرمم را ببخشد و از بدی‌هایم بگذرد و خطاهایم را محو کند و مرا به بهشت وارد کند و آن‌گونه که شایسته‌ی خویش است بر من نیکی کند و من و پدران و برادران و همه‌ی مردان و زنان مؤمن را که در شرق و غرب زمین هستند با فضل و سخاوت و بخشش خویش ببامرزد.

۱۱-۲-۱-۱- از بین بردن

﴿۹۲﴾ ببامرز! آنچه را که جز آمرزش تو فرا نمی‌گیرد و جز گذشت تو آن را از بین نمی‌برد و جز عفو و بخشش تو آن را نمی‌پوشاند.

﴿۹۳﴾ خداوند! گناهان مرا ببامرز؛ آنچه را که جز آمرزش تو آن را فرا نمی‌گیرد، و جز عفو تو آن را نابود نمی‌کند، و جز گذشت و لطف تو، آن را نمی‌پوشاند.

۱۲-۲-۱-۱- تبدیل و تعویض با کار نیک

﴿۹۴﴾ هرگاه خدای تعالی بخواهد (اعمال) بنده‌ی مؤمن را محاسبه کند، نامه‌ی اعمالش را به دست راستش می‌دهد و تمام آنچه را که بین او و خداست، مورد توجه قرار می‌دهد و می‌گوید: «بنده‌ی من فلان و فلان کار را انجام دادی و فلان و فلان عمل را مرتکب شدی». پس بنده می‌گوید: «بله پروردگارا؛ من آن را انجام داده‌ام». خداوند می‌فرماید: «من نیز تو را آمرزیدم و گناهانت را به نیکی تبدیل کردم». مردم می‌گویند: «پاک و منزّه است خدا، آیا برای این بنده هیچ گناهی ثبت نشده بود؟» و این اشاره به این کلام خدای متعال است: «پس زمانی که کتاب [نامه‌ی اعمال] کسی به دست راستش داده شود با نرمی و آسانی به حساب او رسیدگی می‌شود».

﴿الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار﴾

﴿٩٥﴾ الكاظم عليه السلام: يَا رَبِّ يَا رَبِّ مَا أَقْدَرَكَ مَا أَقْدَرَكَ مَا أَقْدَرَكَ عَلَى تَعْوِضِ كُلِّ مَنْ كَانَتْ لَهُ قِبَلِي تَبِعَةٌ وَتَغْفِرُ لِي فَإِنَّ مَغْفِرَتَكَ لِلظَّالِمِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٣٤١

﴿٩٦﴾ الصادق عليه السلام: يَا دَاوُدُ إِنَّ عَبْدِي الْمُؤْمِنَ إِذَا أَذْنَبَ ذَنْبًا ثُمَّ رَجَعَ وَتَابَ مِنْ ذَلِكَ الذَّنْبِ وَاسْتَحْيَا مِنِّي عِنْدَ ذِكْرِهِ غَفَرْتُ لَهُ وَانْسَيْتُهُ الْحَفْظَةَ وَأَبْدَلْتُهُ الْحَسَنَةَ وَلَا أَبَالِي وَأَنَا أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ؛ وسائل الشيعة، ج ١٦، ص ٧٤

١-١-١-٣- الباب الثالث: النجاة، الخلاص، فك الرهن، الإعتاق، إطفاء النار، العلاج، الدواء، درء الذنب، دفع السوء، دفع الذنب، صرف السوء، الفتح، الحل، الكشف
١-١-٣-١- النجاة

﴿٩٧﴾ أمير المؤمنين عليه السلام: الْعَجَبُ لِمَنْ يَهْلِكُ وَالنَّجَاةُ مَعَهُ قِيلَ وَمَا هِيَ قَالِ الْإِسْتِغْفَارُ؛ الدعوات، ص ٣١

﴿٩٨﴾ أمير المؤمنين عليه السلام: الْعَجَبُ مِمَّنْ يَهْلِكُ وَالْمُنْجَاةُ مَعَهُ قِيلَ وَمَا هِيَ قَالِ الْإِسْتِغْفَارُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٠، ص ٢٨٣

﴿٩٩﴾ أمير المؤمنين عليه السلام: عَجِبْتُ لِمَنْ يَقْنَطُ وَمَعَهُ النَّجَاةُ وَهُوَ الْإِسْتِغْفَارُ؛ غرر الحكم، ص ١٩٥
﴿١٠٠﴾ الباقر عليه السلام: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَالْإِسْتِغْفَارُ حَصْنَيْنِ لَكُمْ مِنَ الْعَذَابِ فَمَضَى أَكْبَرُ

الْحَصْنَيْنِ وَبَقِيَ الْإِسْتِغْفَارُ فَأَكْثَرُوا مِنْهُ فَإِنَّهُ مَنْجَاةٌ لِلذُّنُوبِ؛ تفسير العياشي، ج ٢، ص ٥٤
﴿١٠١﴾ الرسول عليه السلام: وَعَلَيْكَ بِالْإِسْتِغْفَارِ فَإِنَّهُ الْمُنْجَاةُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٦، ص ٤٠٣

﴿١٠٢﴾ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا نَبِيَّ الرَّحْمَةِ وَقَائِدَ الْخَيْرِ وَالْبَرَكَةِ وَدَاعِيَ الْخُلُقِ إِلَى طَرِيقِ النَّجَاةِ وَالْمَغْفِرَةِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٧، ص ١٧٥

﴿١٠٣﴾ وَاسْأَلِ اللَّهَ الْعِصْمَةَ وَالنَّجَاةَ وَالْمَغْفِرَةَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٨، ص ٣٢٦
١-١-٣-٢- الخلاص

﴿١٠٤﴾ الصادق عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاجْعَلْهُ مِنْ شَأْنِكَ فَإِنَّكَ كُلَّ يَوْمٍ فِي شَأْنِ اللَّهِمَّ وَاكْتُبْهُ فِي عِلِّيْنِ فِي كِتَابٍ لَا يُمَحَى وَلَا يُبَدَّلُ بَأَنْ تَقُولَ قَدْ غَفَرْتُ لِعَبْدِي مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَمَا تَأَخَّرَ وَاسْتَجَبْتُ لَهُ دَعْوَتَهُ وَوَقَّعْتُهُ وَاصْطَفَيْتُهُ لِنَفْسِي وَكَرَّمْتُهُ وَفَضَّلْتُهُ وَعَصَمْتُهُ وَهَدَيْتُهُ وَزَكَّيْتُهُ وَاصْلَحْتُهُ وَاسْتَخْلَصْتُهُ وَغَفَرْتُ لَهُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٤٧

بخش ۱: معانی آمزش و درخواست آن

﴿۹۵﴾ پروردگارا! پروردگارا! پروردگارا! تو چقدر توانایی؛ چقدر توانایی؛ چقدر توانایی؛ بر اینکه حقوقی که بر گردن من است جبران کنی و مرا بیامیزی، به راستی که آمزش تو برای ستمکاران است.

﴿۹۶﴾ ای داود؛ اگر بنده‌ی مؤمن من گناه کند و سپس ترک کرده و از آن گناه توبه نماید، و هنگام یادآوردن گناه از من شرم کند، او را می‌آمزم و آن را از یاد فرشتگان ثبت‌کننده‌ی گناه پاک می‌کنم، و آن گناهان را تبدیل به اعمال نیک می‌کنم و از این کار باکی ندارم؛ و من مهربان‌ترین مهربانانم.

۱-۱-۱-۳ گروه ۳: نجات‌دادن، آزادکردن، از گرو درآوردن، رهایی‌بخشیدن، خاموش کردن آتش، معالجه کردن، مداواکردن، دفع کردن خطر، رد کردن بدی‌ها، دفع کردن گناهان، منحرف کردن بدی‌ها، گشایش، گره‌گشایی، برداشتن موانع

۱-۱-۱-۳-۱ نجات‌دادن

﴿۹۷﴾ امام علی علیه السلام فرمود: «شگفتا از کسی که در حال هلاکت و نابودی است؛ حال آنکه نجات با اوست، گفته شد: «نجات چیست؟» فرمود: «استغفار».

﴿۹۸﴾ شگفتا از کسی که ناامید است حال آنکه سبب نجاتش همراه اوست. پرسیدند: «نجات چیست؟» فرمود: «استغفار».

﴿۹۹﴾ در شگفتم از کسی که ناامید شده با اینکه او ابزار نجات را با خود دارد و آن همان «استغفار» است.

﴿۱۰۰﴾ پیامبر خدا صلی الله علیه و آله و طلب آمزش، دو قلعه‌ی نگهدارنده‌ی شما از عذابند. قلعه‌ی بزرگ‌تر از دست رفت و فقط استغفار مانده است. پس زیاد استغفار کنید که نجات‌دهنده‌ی شما از گناهان است.

﴿۱۰۱﴾ بر تو باد استغفار که راه نجات است.

﴿۱۰۲﴾ سلام بر تو ای پیام‌آور رحمت و خیر و نیکی و برپادارنده‌ی خیر و برکت و دعوت‌کننده‌ی مردم به سوی راه نجات و رستگاری و آمزش.

﴿۱۰۳﴾ و از خداوند عصمت و نجات و آمزش بخواه.

۱-۱-۱-۳-۲ آزادکردن

﴿۱۰۴﴾ خداوندا! این کار را در آنچه می‌خواهی انجام دهی قرار بده، زیرا تو هر روز اموری را مقرر می‌کنی. خداوندا! آن را در علّیین، در کتابی که محو و دگرگون نمی‌شود ثبت کن و این گونه بگو: «تمام گناهانی که بنده‌ام پیش از این مرتکب شده باشد یا پس از این مرتکب شود، آمزیدم؛ دعای او را اجابت می‌کنم، او را موفق می‌کنم و برای خودم برمی‌گزینم و تکریم می‌کنم و مورد فضل و رحمتم قرار می‌دهم، پاکدامنی او را حفظ می‌کنم، او را هدایت کرده و پاکش می‌کنم، آموزش را اصلاح می‌کنم و نجاتش می‌دهم و گناهانش را می‌آمزم».

البَابُ الْأَوَّلُ: مَعَانِي الْمَغْفِرَةِ وَالْإِسْتِغْفَارِ ﴿

٣-٣-١-١-١ فكُّ الرهن

﴿١٠٥﴾ الرِّسُولُ ﷺ: أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ أَنْفُسَكُمْ مَرْهُونَةٌ بِأَعْمَالِكُمْ فَكُوهَا بِاسْتِغْفَارِكُمْ؛

وسائل الشيعة، ج ١٠، ص ٣١٣

﴿١٠٦﴾ امير المؤمنين عليه السلام: وَامَّا قَوْلُهُ حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ اَيَّ هَلُمُّوْا اِلَى خَيْرِ اَعْمَالِكُمْ وَدَعْوَةِ رَبِّكُمْ وَسَارِعُوْا اِلَى مَغْفِرَةٍ مِّنْ رَبِّكُمْ وَاطْفَءِ نَارَكُمْ اَتَى اَوْقَدْتُمُوهَا عَلَى ظُهُورِكُمْ وَفَكَارِ رِقَابِكُمُ التِّى رَهْتُمُوهَا بِذُنُوبِكُمْ لِيُكَفِّرَ اللّٰهُ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَيَغْفِرَ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ؛

مستدرک الوسائل، ج ۴، ص ۶۸

٤-٣-١-١-الإعتاق

﴿١٠٧﴾ الصَّادِقُ (عليه السلام): وَاجْعَلْنِي مِمَّنْ أَعْتَقْتَهُ فِي هَذَا الشَّهْرِ مِنَ النَّارِ وَغَفَرْتَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ

ذَنْبِهِ وَمَا تَأَخَّرَ؛ البلد الأمين، ص ٢٣٥

﴿١٠٨﴾ أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تُبَسِّرَ لِي فِي هَذَا الشَّهْرِ الْعَظِيمِ الَّذِي

تُعْتَقُ فِيهِ الرِّقَابَ وَتَغْفِرُ فِيهِ الذُّنُوبَ مَا أَخَافُ عُسْرَهُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٤١

﴿١٠٩﴾ الباقِرُ ^{الْعَلَمَةُ}: هُوَ شَهْرُ أَوَّلِهِ رَحْمَةٌ وَ أَوْسَطُهُ مَغْفِرَةٌ وَ آخِرُهُ الْإِجَابَةُ وَ الْعِنَقُ مِنَ النَّارِ؛

الكافي، ج ٤، ص ٦٦

﴿١١٠﴾ اللَّهُمَّ إِنِّي صَلَّيْتُ هَذِهِ الصَّلَاةَ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِكَ وَطَلَبَ نَائِلِكَ وَمَعْرِوْفِكَ وَرَجَاءَ رَفْدِكَ وَجَائِزَتِكَ وَعَظِيمِ عَفْوِكَ وَقَدِيمِ غُفْرَانِكَ اللَّهُمَّ فَصِّلْ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلَ مُحَمَّدٍ وَارْفَعْهَا لِي فِي عَالَمَيْنِ وَقَبْلِهَا مِنِّي وَاجْعَلْ نَائِلَكَ وَمَعْرِوْفَكَ وَرَجَاءَ مَا أَرْجُو مِنكَ فَكَأَنَّ رَقَبَتِي مِنَ النَّارِ وَالْفَوْزَ بِالْحَنَّةِ وَمَا جَمَعْتَ مِنْ أَنْوَاعِ النِّعَمِ وَمِنْ حُسْنِ الْحُورِ الْعِينِ وَاجْعَلْ جَائِزَتِي مِنكَ الْعِنَقَ مِنَ النَّارِ وَغُفْرَانَ ذُنُوبِي وَذُنُوبَ وَالِدَيَّ وَمَا وَلَدَا وَجَمِيعَ إِخْوَانِي وَأَخَوَاتِي الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَالْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ الْأَحْيَاءِ مِنْهُمْ وَالْأَمْوَاتِ؛ بِحَارِ الْأَنْوَارِ،

ج ۸۸، ص ۲۰۱

﴿ ١١١ ﴾ الرضا عليه السلام: عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ بْنِ فَضَّالٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: سَأَلْتُ عَلِيَّ بْنَ مُوسَى الرضا عليه السلام عَنْ لَيْلَةِ النِّصْفِ مِنْ شَعْبَانَ فَقَالَ هِيَ لَيْلَةٌ يُعْتَقُ فِيهَا اللَّهُ مِنَ النَّارِ وَ يَغْفِرُ فِيهَا الذُّنُوبَ الْكِبَارَ قُلْتُ فَهَلْ فِيهَا صَلَاةٌ زِيَادَةٌ عَلَى صَلَاةِ سَائِرِ اللَّيَالِي فَقَالَ لَيْسَ فِيهَا شَيْءٌ مُوَظَّفٌ وَ لَكِنْ إِنْ أَحْبَبْتَ أَنْ تَتَطَوَّعَ فِيهَا بِشَيْءٍ فَتَلِيكَ بِصَلَاةِ جَعْفَرِ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام وَ أَكْثَرَ فِيهَا مِنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَ الْاسْتِغْفَارِ وَ الدَّعَاءِ؛ وسائل الشيعة، ج ٨، ص ٥٩

اللَّهِ وَالِاسْتِغْفَارَ وَالِدُعَاءَ؛ وسائل الشيعة، ج ٨، ص ٥٩

بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن

۳-۱-۱-۱-۱-۱ از گرو در آوردن

﴿۱۰۵﴾ ای مردم؛ نفس شما در گرو کردار شماست، آن را با استغفار رها کنید.

﴿۱۰۶﴾ «حیّ علی الصلاة» یعنی به سوی بهترین اعمال و دعوت پروردگار خویش بیاوید و بشتابید به سوی آمرزش پروردگار و فرونشاندن آتش خویش که آن را با دست‌های خود افروخته‌اید و رها کردن گردن‌های خود که آن‌ها را با گناهان خویش گرو گذاشته‌اید تا خدا بدی‌های شما را از شما بپوشاند و گناهان شما را بپامزد.

۴-۱-۱-۱-۱-۱ رهایی بخشیدن

﴿۱۰۷﴾ پروردگارا؛ مرا از زمره‌ی کسانی قرار بده که در این ماه از [عذاب] آتش رهاشان ساختی و گناهان گذشته و آینده‌ی آنان را بخشیدی.

﴿۱۰۸﴾ [پروردگارا؛] از تو می‌خواهم که بر محمد و خاندانش درود بفرستی و در این ماه با عظمت که هر گرفتار گناهی از آتش آزاد می‌شود، بر من آسان‌گیری و گناهان هرکس را که از سختی‌هایش می‌هراسد، بپامری.

﴿۱۰۹﴾ رمضان ماهی است که آغاز آن رحمت و میانه‌اش آمرزش و پایان آن پذیرش دعا و رهایی از آتش دوزخ است.

﴿۱۱۰﴾ خداوند؛ من این نماز را برای طلب رضایت، جایزه و نیکی تو، و به امید پاداش و بخشش بزرگ و آمرزش دیرینه‌ی تو به جای آوردم. خداوند؛ پس بر محمد و آل محمد درود بفرست و نمازم را برایم تا علّیون بالا ببر و آن را از من بپذیر و عطا و نیکی و امید آنچه که از تو امید داشتیم را رهاییم از آتش دوزخ، و کامیابی به بهشت و نعمت‌های متنوع گردآمده در آن و زنان زیبای بهشتی قرار بده. و پاداشم را آزاد شدن از آتش و آمرزش گناهانم و گناهان پدر و مادرم و تمام فرزندان آن‌ها و همه‌ی برادران و خواهران بالیمان و مسلمانم، مرده‌ها و زنده‌های آنان قرار بده.

﴿۱۱۱﴾ علی بن فضال از پدرش نقل می‌کند که گوید: «از امام رضا علیه السلام درباره‌ی شب نیمه‌ی شعبان پرسیدم». فرمود: «شب نیمه‌ی شعبان، شبی است که خداوند بندگان را از آتش جهنم آزاد می‌فرماید و گناهان بزرگ را در آن شب می‌آمرزد». به ایشان گفته شد: «آیا برای آن شب نمازی بیشتر از شب‌های دیگر هست؟» فرمود: «دستور واجبی نیست، ولی اگر دوست دارید که در آن شب نماز مستحبی به جا آورید، بر شما باد که نماز جعفر طیار علیه السلام را بخوانید و بسیار دعا و طلب آمرزش کنید».

﴿الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار﴾

﴿١١٢﴾ الصادق عليه السلام: عَنْ سَمَاعَةَ قَالَ: سَأَلْتُهُ عَمَّنْ قَتَلَ مُؤْمِنًا مُتَعَمِّدًا هَلْ لَهُ تَوْبَةٌ قَالَ لَا يَسْتَغْفِرُ حَتَّى يُوَدَّى دَيْتَهُ إِلَى أَهْلِهِ وَيُعْتِقَ رَقَبَةً وَيَصُومَ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ وَيَسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَيَتُوبُ إِلَيْهِ وَ يَتَضَرَّعَ؛ تَهْذِيبُ الْأَحْكَامِ، ج ٨، ص ٣٢٣

﴿١١٣﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: وَهُوَ شَهْرُ أَوَّلِهِ رَحْمَةً وَأَوْسَطُهُ مَغْفِرَةً وَآخِرُهُ عِتْقٌ مِنَ النَّارِ؛ مستدرک الوسائل، ج ٧، ص ٤٢٨

﴿١١٤﴾ الصادق عليه السلام: وَاجْعَلْنِي فِيهَا مِنْ عِتْقَائِكَ وَطَلْقَائِكَ مِنَ النَّارِ وَ سَعْدَاءِ خَلْقِكَ الَّذِينَ أَغْنَيْتَهُمْ وَأَوْسَعْتَ عَلَيْهِمْ فِي الرِّزْقِ وَصُنَّتَهُمْ مِنْ بَيْنِ خَلْقِكَ وَلَمْ تَبْتَلِهِمْ وَمَنْ مَنَنْتَ عَلَيْهِ بِرَحْمَتِكَ وَمَغْفِرَتِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٣٦١

٥-٣-١-١- إطفاء النار

﴿١١٥﴾ امير المؤمنين عليه السلام: وَآمَّا قَوْلُهُ حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ أَيْ هَلُمُّوا إِلَى خَيْرِ أَعْمَالِكُمْ وَدَعْوَةِ رَبِّكُمْ وَ سَارِعُوا إِلَى مَغْفِرَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ وَ إِطْفَاءِ نَارِكُمْ الَّتِي أَوْقَدْتُمُوهَا عَلَى ظُهُورِكُمْ وَ فَكَاكِ رِقَابِكُمْ الَّتِي رَهَنْتُمُوهَا بِذُنُوبِكُمْ لِيَكْفِرَ اللَّهُ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَيَغْفِرَ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ؛ مستدرک الوسائل، ج ٤، ص ٦٨

٦-٣-١-١- العلاج

﴿١١٦﴾ امير المؤمنين عليه السلام: مُعَالَجَةُ الذُّنُوبِ بِالْغُفْرَانِ مِنْ أَخْلَاقِ الْكِرَامِ؛ غرر الحكم، ص ٢٤٥

٧-٣-١-١- الدواء

﴿١١٧﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: أَلَا أَنْبِئُكُمْ بِدَائِكُمْ مِنْ دَوَائِكُمْ دَاوُّكُمْ الذُّنُوبَ وَ دَوِّوْكُمْ الْإِسْتِغْفَارَ؛ مستدرک الوسائل، ج ١١، ص ٣٣٣

﴿١١٨﴾ امير المؤمنين عليه السلام: الْإِسْتِغْفَارُ دَوَاءُ الذُّنُوبِ؛ مستدرک الوسائل، ج ١٢، ص ١٢٢

﴿١١٩﴾ امير المؤمنين عليه السلام: الذُّنُوبُ الدَّاءُ وَ الدَّوَاءُ الْإِسْتِغْفَارُ وَ الشِّفَاءُ أَنْ لَا تَعُودَ؛ مستدرک الوسائل، ج ١٢، ص ١٢٩

﴿١٢٠﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: إِنْ لِكُلِّ شَيْءٍ دَوَاءٌ وَ دَوَاءُ الذَّنْبِ الْإِسْتِغْفَارُ؛ جامع الأخبار، ص ٥٧

٨-٣-١-١- دَرُّ الذَّنْبِ

﴿١٢١﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَ قَدْ سَأَلْتُكَ عَنْ أَشَدِّهَا تَمْحِصًا لِذَنْبِي فَعَرَفَنِي أَنَّهُ الْحَرَقُ بِالنَّارِ اللَّهُمَّ وَ إِنِّي قَدْ اخْتَرْتُهُ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ فَاجْعَلْهُ تَمْحِصًا لِي فِي النَّارِ قَالَ فَبَكَى أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ثُمَّ اتَّفَقَ إِلَى أَصْحَابِهِ فَقَالَ مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَنْظُرَ إِلَى رَجُلٍ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ فَلْيَنْظُرْ إِلَى هَذَا ثُمَّ قَالَ لَهُ فُمْ يَا هَذَا الرَّجُلُ فَقَدْ غَفَرَ اللَّهُ لَكَ ذَنْبَكَ وَ دَرَأَ عَنْكَ الْحَدَّ؛ بحار الأنوار، ج ٧٦، ص ٧٣

بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن

﴿۱۱۲﴾ سماعه گوید: از امام صادق علیه السلام در مورد کسی که مؤمنی را از روی عمد بکشد پرسیدم: «آیا توبه دارد؟ [یعنی توبه‌اش پذیرفته می‌شود یا نه]؟ فرمود: «نه، مگر آنکه دیه‌اش را به اولیای او بدهد، و بنده‌ای را آزاد نماید، و دو ماه پی‌درپی روزه بگیرد، و از خداوند عزّ و جل طلب آمرزش کند، و به‌سوی او توبه کند و زاری نماید».

﴿۱۱۳﴾ ماه رمضان ماهی است که آغازش رحمت، میانه‌اش آمرزش و آخرش رهایی از آتش است

﴿۱۱۴﴾ در این شب مرا از بندگان آزاد و دورشده از آتش و سعادت‌مند قرار ده، همان‌ها که بی‌نیازشان ساختی و روزی‌شان را فراوان نمودی و بین مخلوقات حفظشان کردی و گرفتارشان ساختی و با رحمت و آمرزش بر ایشان منت نهادی.

۵-۳-۱-۱-۱ خاموش کردن آتش

﴿۱۱۵﴾ «حیّ علی الصلاة» یعنی به‌سوی بهترین اعمال و دعوت پروردگار خویش بیاوید و بشتابید به‌سوی آمرزش پروردگار و فرونشاندن آتش خویش که آن را با دست‌های خود افروخته‌اید و رهاکردن گردن‌های خود که آن‌ها را با گناهان خویش گرو گذاشته‌اید تا خدا بدی‌های شما را از شما بپوشاند و گناهان شما را بپامزد.

۶-۳-۱-۱-۱ معالجه کردن

﴿۱۱۶﴾ درمان گناهان با آمرزش و گذشت، از اخلاق جوانمردان است.

۷-۳-۱-۱-۱ مداوا کردن

﴿۱۱۷﴾ آیا شما را از درد و درمانتان آگاه نکنم؟ دردتان «گناه» و درمانتان «استغفار» است.

﴿۱۱۸﴾ طلب آمرزش و استغفار، داروی گناهان است.

﴿۱۱۹﴾ گناهان همچون بیماری هستند و طلب آمرزش و استغفار داروی آن است و شفای کامل آن است که به گناه برنگردی.

﴿۱۲۰﴾ هر چیزی درمانی دارد و درمان گناه، طلب آمرزش از خداوند است.

۸-۳-۱-۱-۱ دفع کردن خبر

﴿۱۲۱﴾ [مرد گفت:] خدایا من از او سخت‌ترینش را خواستم تا گناهم پاک شود و او هم آتش را معرفی کرد. خدایا من آن را انتخاب کردم. بر محمد و آل محمد درود بفرست و این آتش را پاک‌کننده‌ی من قرار ده. امیرالمؤمنین علیه السلام گریه کرد و به اصحابش فرمود: «دوست دارم به مردی از اهل بهشت نگاه کنید، به این مرد نگاه کنید». و سپس به او فرمود: «ای مرد، بلند شو! خدا از گناه تو گذشت و حدّ را از تو برداشت».

بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن

۹-۱-۱-۳-۱- رد کردن بدی ها

﴿۱۲۲﴾ به حقّ آن نامت که صورت ها برای آن فروتنی کردند و صداها برای آن به خاموشی گراییدند و گردن ها به کرنش افتادند و مخلوقات برایش ذلیل و قلب ها از ترس آن بیمناک شدند، از تو می خواهم که مرا بیامرزی و به من رحم کنی و هر بدی و ناراحتی را از من دور کنی.

۱۰-۱-۱-۳-۱- دفع کردن گناهان

﴿۱۲۳﴾ مرا بیامرز، من به گناهی که در حقّ خود روا داشته ام اقرار می کنم؛ و کسی جز تو، گناهان بزرگ را دفع می کند.

۱۱-۱-۱-۳-۱- منحرف کردن بدی ها

﴿۱۲۴﴾ بار خدایا؛ تو به آنچه کرده ام دانتری؛ پس برای من آنچه را که می دانی بیامرز و به قدرت و توانایی خود، مرا به آنچه دوست داری، باز گردان.

﴿۱۲۵﴾ خداوند بلندمرتبه فرمود: «ای یعقوب؛ در برابر تو و فرزندان گناهکارت بسیار رعایت ادب کردم. ای یعقوب؛ اگر هنگامی که مصیبت ها بر تو وارد شد، از آن ها به درگاه من شکوه می کردی و آمرزش می خواستی و از گناهت توبه می کردی با اینکه آن مصیبت ها را بر تو مقدّر کرده بودم، آن ها را از تو برمی گرداندم، ولی شیطان تو را از یاد من بازداشت و از رحمتم ناامید شدی».

۱۲-۱-۱-۳-۱- گشایش

﴿۱۲۶﴾ پروردگارا؛ ما را بیامرز و از گناهانمان درگذر و ما را مورد رحمت خود قرار ده و میان ما و قوممان به حقّ و راستی گشایش برقرار کن درحالی که تو بهترین گشایش دهنده گانی.

۱۳-۱-۱-۳-۱- حلال شدن

﴿۱۲۷﴾ قید و بند گناهان را از من بردار و گناه مرا بیامرز.

﴿۱۲۸﴾ سپس بعد از آن هفت بار دور کعبه طواف کرد و آن طواف نساء است که مُخْرِم قبل از به جا آوردن آن نمی تواند از همسرش لذّت جنسی ببرد. آدم ﷺ آن طواف را انجام داد. و جبرئیل به او گفت: «خداوند گناهت را آمرزید و توبهات را پذیرفت و همسرت بر تو حلال شد».

﴿۱۲۹﴾ پس آدم ﷺ آزاد، گناهِش بخشوده، توبه اش پذیرفته و همسرش بر او حلال شد.

۱۴-۱-۱-۳-۱- برداشتن موانع

﴿۱۳۰﴾ برای کامیابی در رسیدن به خواسته ام و برطرف شدن گرفتاری ام و اجابت دعایم و آمرزش گناهم به خداوند توسّل می جویم.

﴿الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار﴾

١-١-١-٤- الباب الرابع: الصَّقل، الجَلَاءُ، الإِضَاءَةُ

١-١-١-٤-١- الصَّقلُ

﴿١٣١﴾ الرسول ﷺ: إِنَّ الْمَرْءَ إِذَا أَذْنَبَ كَانَتْ نُكْتَةٌ سَوْدَاءٌ فِي قَلْبِهِ فَإِنْ تَابَ وَنَزَعَ فَاسْتَغْفَرَ

صَقِلَ قَلْبُهُ مِنْهَا؛ مشكاة الأنوار، ص ٢٥٦

﴿١٣٢﴾ الرسول ﷺ: إِنَّ الْمُؤْمِنَ إِذَا أَذْنَبَ كَانَتْ نُكْتَةٌ سَوْدَاءٌ فِي قَلْبِهِ فَإِنْ تَابَ وَنَزَعَ وَ

اسْتَغْفَرَ صَقِلَ قَلْبُهُ مِنْهُ وَإِنْ زَادَ زَادَتْ فَذَلِكَ الرَّيْنُ الَّذِي ذَكَرَهُ اللَّهُ فِي كِتَابِهِ كُلًّا بَلْ رَانَ عَلَى

قُلُوبِهِمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ؛ روضة الواعظين، ج ٢، ص ٤١٤

١-١-١-٤-٢- الجَلَاءُ

﴿١٣٣﴾ الرسول ﷺ: إِنَّ لِلْقُلُوبِ صَدَأً كَصَدَأِ النَّحَاسِ فَاجْلُوهَا بِالِاسْتِغْفَارِ؛ وسائل الشيعة، ج ٧، ص ١٧٦

١-١-١-٤-٣- الإِضَاءَةُ

﴿١٣٤﴾ وَأَدْخِلْ عَلَى أَسْلَافِنَا مِنْ أَهْلِ الْإِيمَانِ الرُّوحَ وَالرَّحْمَةَ وَالضِّيَاءَ وَالْمَغْفِرَةَ؛

بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ١٨٣

١-١-١-٥- الباب الخامس: إعطاءُ العِصْمَةِ، الإِجَارَةُ مِنَ الْعَذَابِ، التَّعَوُّدُ، الْحِفْظُ، الْحِصْنُ، الصِّيَانَةُ، التَّنَزُّهُ

عَنِ الزَّلَلِ، تَقْوَى اللَّهِ

١-١-١-٥-١- إعطاءُ العِصْمَةِ

﴿١٣٥﴾ الكاظم ﷺ: أَسْأَلُكَ أَنْ تَغْفِرَ لِي مَا مَضَى مِنَ الذُّنُوبِ الَّتِي حَصَرْتُهَا حَفَظْتُكَ وَ

أَخَصْتُهَا كِرَامَ مَلَائِكَتِكَ عَلَىَّ وَأَنْ تَعْصِمَنِي إِلَهِي مِنَ الذُّنُوبِ فِيمَا بَقِيَ مِنْ عُمْرِي إِلَى مُنْتَهَى

أَجَلِي؛ الكافي، ج ٤، ص ٧٢

﴿١٣٦﴾ الرسول ﷺ: أَسْأَلُكَ يَا مَنْ تَقَدَّسَتْ أَسْمَاؤُهُ وَكُرِّمَتْ ثَنَائُهُ وَعَظُمَتْ آلَاؤُهُ أَنْ تُصَلِّيَ

عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَغْفِرَ لَنَا مَا مَضَى مِنْ ذُنُوبِنَا وَتَعْصِمَنَا مِنْ ذُنُوبِنَا وَتَعْصِمَنَا مَا بَقِيَ

مِنْ عُمْرِنَا؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ١٣٩

﴿١٣٧﴾ الرسول ﷺ: اسْتَكَثِرُوا فِي رَجَبٍ مِنْ قَوْلِ اسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَ سَلُوا اللَّهَ الْإِقَالََةَ وَ التَّوْبَةَ فِيمَا

مَضَى وَ الْعِصْمَةَ فِيمَا بَقِيَ مِنْ أَجَالِكُمْ؛ وسائل الشيعة، ج ١٠، ص ٥١١

﴿١٣٨﴾ الكاظم ﷺ: وَ اغْفِرْ لِي كُلَّ مَا سَلَفَ مِنْ ذُنُوبِي وَ اغْصِمْنِي فِيمَا بَقِيَ مِنْ عُمْرِي؛

تهذيب الأحكام، ج ٣، ص ١١٤

بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن

۴-۱-۱-۱-۱: گروه ۴: شفاف کردن، جلادادن، روشن کردن

۴-۱-۱-۱-۱-۱: شفاف کردن

﴿۱۳۱﴾ هنگامی که انسان گناه می کند، نقطه‌ی سیاهی در دل او پیدا می شود که اگر توبه و ترک کند و استغفار نماید، دلش از آن پاک می شود.

﴿۱۳۲﴾ هنگامی که انسان گناه کند، نقطه‌ی سیاهی در دل او پیدا می شود. اگر توبه و ترک کند و استغفار نماید، دلش از آن پاک می شود، و اگر گناهش اضافه شود آن نقطه نیز بزرگ تر می شود، و این همان زنگاری است که خدای متعال در کتابش فرمود: «نه این چنین است که می پندارند، بلکه اعمالشان چون زنگاری بر دل هایشان می نشیند».

۴-۱-۱-۱-۲: جلادادن

﴿۱۳۳﴾ دل ها نیز مانند مس زنگار می گیرند، پس آن را به وسیله‌ی استغفار جلا دهید.

۴-۱-۱-۱-۳: روشن کردن

﴿۱۳۴﴾ بر گذشتگانمان از اهل ایمان راحتی و رحمت و نور و روشنایی و آمرزش را عطا فرما.

۵-۱-۱-۱-۱: گروه ۵: عطاء عصمت، حمایت کردن، پناه دادن، محافظت کردن، در پناه گرفتن، حفظ کردن، نگاه داشتن از لغزش، پرهیز الهی

۵-۱-۱-۱-۱: عطاء عصمت

﴿۱۳۵﴾ از تو می خواهم که گناهان گذشته‌ی مرا ببخشی؛ گناهایی که نگهبانان تو آن را نگاه داشتند و فرشتگان بلندمرتبه‌ات آن را ثبت کردند. و از تو می خواهم ای خدا که مرا در باقی مانده‌ی عمرم تا آخرین لحظه‌ی زندگی، از گناه بازداری.

﴿۱۳۶﴾ ای کسی که اسماء و نام هایش تقدیس شده و ثنایش تکریم شده و نعماتش تعظیم شده است؛ از تو می خواهم بر محمد و خاندانش درود بفرستی و گناهان گذشته‌ی ما را بیامری و ما را در آنچه از عمرمان باقی مانده است، پاک و محفوظ داری.

﴿۱۳۷﴾ در ماه رجب ذکر «استغفرالله» را بسیار بگویند و از خداوند متعال، عفو، توبه از گناهان گذشته و پاکی از گناه در مهلت باقی مانده را بخواهید.

﴿۱۳۸﴾ همه‌ی گناهان گذشته‌ام را بیامرز و مرا در باقیمانده‌ی عمرم از گناه محفوظ دار.

﴿الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار﴾

﴿١٣٩﴾ الرضا عليه السلام: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا وَتُبْ عَلَيْنَا وَعَافِنَا وَاعْصِمْنَا؛ بحار الأنوار، ج ٨٤،

ص ٢١٥

﴿١٤٠﴾ الرضا عليه السلام: اللَّهُمَّ اغْفِرْ مَا مَضَى مِنْ ذُنُوبِي وَاعْصِمْنِي فِيمَا بَقِيَ مِنْ عُمْرِي؛ بحار الأنوار،

ج ٨٤، ص ٢١٣

﴿١٤١﴾ الكاظم عليه السلام: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ تَوْبَةً نَصُوحًا تَقْبَلُهَا مِنِّي تَبْقَى عَلَيَّ بَرَكَتُهَا وَتَغْفِرُ بِهَا

مَا مَضَى مِنْ ذُنُوبِي وَتَعْصِمُنِي بِهَا فِيمَا بَقِيَ مِنْ عُمْرِي؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ١٦٥

﴿١٤٢﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ عَمَلًا بِالْحَسَنَاتِ وَعِصْمَةً عَنِ السَّيِّئَاتِ وَمَغْفِرَةً

لِلذُّنُوبِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٢٨٩

﴿١٤٣﴾ الصادق عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاجْعَلْهُ مِنْ شَأْنِكَ فَإِنَّكَ كُلَّ يَوْمٍ فِي شَأْنِ اللَّهِ وَاجْعَلْهُ فِي

عَلَيْنِي فِي كِتَابٍ لَا يُمَحَى وَلَا يُبَدَّلُ بَأَنْ تَقُولَ قَدْ غَفَرْتُ لِعَبْدِي مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَمَا تَأَخَّرَ وَاسْتَجَبْتُ لَهُ دَعْوَتَهُ وَوَفَّقْتَهُ وَاصْطَفَيْتَهُ لِنَفْسِي وَكَرَّمْتَهُ وَفَضَّلْتَهُ وَعَصَمْتَهُ وَهَدَيْتَهُ وَزَكَّيْتَهُ وَ

أَصْلَحْتَهُ وَاسْتَخْلَصْتَهُ وَغَفَرْتُ لَهُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٤٧

﴿١٤٤﴾ الأئمة عليهم السلام: اللَّهُمَّ وَأَوَّلُ حَاجَتِي إِلَيْكَ أَنْ تَغْفِرَ لِي مَا سَلَفَ مِنْ ذُنُوبِي عَلَى كَثَرَتِهَا وَ

تَعْصِمْنِي فِيمَا بَقِيَ مِنْ عُمْرِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٩، ص ١٦٩

﴿١٤٥﴾ الصادق عليه السلام: إِنِّي لَأَعْلَمُ قَوْمًا قَدْ غَفَرَ اللَّهُ لَهُمْ وَرَضِيَ عَنْهُمْ وَعَصَمَهُمْ وَرَحِمَهُمْ وَ

حَفِظَهُمْ مِنْ كُلِّ سُوءٍ وَأَيْدَهُمْ وَهَدَاهُمْ إِلَى كُلِّ رُشْدٍ وَبَلَغَ بِهِمْ غَايَةَ الْإِمْكَانِ قِيلَ مَنْ هُمْ يَا أَبَا

عَبْدِ اللَّهِ قَالَ أُولَئِكَ شِيعَتُنَا الْأَبْرَارُ شِيعَةٌ عَلَى عليه السلام؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ١٤٢

﴿١٤٦﴾ تَصَدَّقْ عَلَيَّ فِي هَذِهِ السَّاعَةِ بِرَحْمَةٍ مِنْ عِنْدِكَ تَهْدِي بِهَا قَلْبِي وَتَجْمَعُ بِهَا أَمْرِي وَ

تَلُمُ بِهَا شَعْنِي وَتُبَيِّضُ بِهَا وَجْهِي وَتُكْرِمُ بِهَا مَقَامِي وَتَحْطُ بِهَا عَنِّي وَزُرِّي وَتَغْفِرُ بِهَا مَا مَضَى

مِنْ ذُنُوبِي وَتَعْصِمُنِي بِهَا فِيمَا بَقِيَ مِنْ عُمْرِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٩، ص ٧٥

﴿١٤٧﴾ الصادق عليه السلام: حَاجُّ غُفْرٍ لَهُ مَا عَمِلَ فِي عُمْرِهِ وَلَا يُكْتَبُ عَلَيْهِ سَيِّئَةٌ فِيمَا يَسْتَأْنِفُ وَ

ذَلِكَ أَنْ تُدْرِكَهُ الْعِصْمَةُ مِنَ اللَّهِ فَلَا يَأْتِي بِكَبِيرَةٍ أَبَدًا فَمَا دُونَ الْكَبَائِرِ مَغْفُورٌ لَهُ؛

مستدرک الوسائل، ج ١٠، ص ٣٠

﴿بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن﴾

﴿۱۳۹﴾ خدایا؛ ما را بیمارز و مورد رحمت خویش قرار ده و توبه‌مان را بپذیر و عافیت را نصیب ما کن و از گناه و خطا ایمنی بخش.

﴿۱۴۰﴾ خدایا؛ گناهان گذشته‌ام را بیمارز و در آینده نیز مرا از [گناه] نگاه دار.

﴿۱۴۱﴾ خدایا؛ از تو می‌خواهم که توفیق توبه‌ی نصوح را به من عطا کنی و آن را از من بپذیری و برکاتت را بر من باقی بگذاری و گناهان گذشته‌ام را بیمارزی و در باقیمانده‌ی عمرم مرا از گناهان حفظ کنی.

﴿۱۴۲﴾ خدایا؛ عملی را که سرشار از نیکی‌ها باشد و پاکدامنی از هرگونه گناه و نیز آمرزش گناهانم را از تو درخواست می‌کنم.

﴿۱۴۳﴾ خداوندا؛ این کار را در آنچه می‌خواهی انجام دهی قرار بده، زیرا تو هر روز اموری را مقرر می‌کنی. خداوندا؛ آن را در علّیین، در کتابی که محو و دگرگون نمی‌شود ثبت کن و این‌گونه بگو: «تمام گناهانی که بنده‌ام پیش از این مرتکب شده باشد یا پس از این مرتکب شود، آمرزیدم؛ دعای او را اجابت می‌کنم، او را موفق می‌کنم و برای خودم برمی‌گزینم و تکریم می‌کنم و مورد فضل و رحمتم قرار می‌دهم، پاکدامنی او را حفظ می‌کنم، او را هدایت کرده و پاکش می‌کنم، آموزش را اصلاح می‌کنم و نجاتش می‌دهم و گناهانش را می‌آمرزم».

﴿۱۴۴﴾ خداوندا؛ اولین حاجت من از تو آن است که گناهانی را که پیش از این انجام داده‌ام با وجود فراوانی‌شان بیمارزی و در باقی‌مانده‌ی عمرم نیز مرا از [گناه] نگاه داری.

﴿۱۴۵﴾ امام صادق (علیه السلام) فرمود: «من جمعی را می‌شناسم که خداوند آن‌ها را آمرزیده و از آن‌ها خشنود شده و آنان را از گناهان نگاه‌داشته و به ایشان مهر ورزیده، از هر بدی دورشان داشته و به‌سوی هر امر مایه‌ی رشد و پیشرفت راهنمایی و تأیید کرده و آن‌ها را تا نهایت درجه‌ی ممکن بالا برده است». سؤال شد: «یا ابا عبدالله آن‌ها چه کسانی هستند؟» فرمود: «آن‌ها شیعیان نیکوکار ما، شیعه‌ی حضرت علی (علیه السلام) هستند».

﴿۱۴۶﴾ با رحمت خودت در این لحظه بر من نیکی کن؛ به‌گونه‌ای که به‌وسیله‌ی آن قلبم را هدایت کنی، و امورم را سامان بخشی، و پراکندگی‌ام را جمع کنی، و مرا رو سفید گردانی، و جایگاهم را به‌وسیله‌ی آن بزرگ نمایی، و بارم را از دوشم برداری، و گناهان گذشته‌ام را بیمارزی، و در عمر باقی مانده‌ام مرا حفظ کنی.

﴿۱۴۷﴾ حاجی، برای آنچه در عمرش عمل کرده آمرزیده شده و در اعمال جدیدی که شروع می‌کند برای او گناهی ثبت نمی‌شود، و این تدارک عصمت، اعطای خدای تعالی است. پس هرگز کبیره‌ای مرتکب نمی‌شود و هرچه غیر از گناهان کبیره‌اش، آمرزیده شده است.

﴿الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار﴾

٢-١-١-٥- الإجارة من العذاب

﴿١٤٨﴾ الصادق عليه السلام: أسألك أن تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَغْفِرَ لِي ذُنُوبِي كُلَّهَا وَتُجِيرَنِي مِنْ عَذَابِكَ وَتُوجِبَ لِي رِضْوَانَكَ وَأَمَانَكَ وَإِحْسَانَكَ وَغُفْرَانَكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٤٠٢

﴿١٤٩﴾ أمير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ يَا مَنْ يَصْرِفُ الْبَلَايَا وَيَعْلَمُ الْخَفَايَا وَيُجْزِلُ الْعَطَايَا سُؤَالَ نَادِمٍ عَلَى اقْتِرَافِ الْآثَامِ وَسَالِمٍ عَلَى الْمَعَاصِي مِنَ اللَّيَالِي وَالْأَيَّامِ إِذْ لَمْ يَجِدْ مُجِيرًا سِوَاكَ لِغُفْرَانِهَا وَلَا مَوْثِقًا يَفْزَعُ إِلَيْهِ لَارْتِبَاءٍ كَشَفَ فَاقَتَهُ إِلَّا إِيَّاكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ١٧١

٣-١-١-٥- التَّعَوُّذُ

﴿١٥٠﴾ الصادق عليه السلام: فَأَغْفِرْ لِي مُتَعَوِّذًا؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٣٦١

٤-١-١-٥- الحِفْظُ

﴿١٥١﴾ الصادق عليه السلام: إِنِّي لَأَعْلَمُ قَوْمًا قَدْ غَفَرَ اللَّهُ لَهُمْ وَرَضِيَ عَنْهُمْ وَعَصَمَهُمْ وَرَحِمَهُمْ وَحَفِظَهُمْ مِنْ كُلِّ سُوءٍ وَأَيْدِهِمْ وَهَدَاهُمْ إِلَى كُلِّ رُشْدٍ وَبَلَغَ بِهِمْ غَايَةَ الْإِمْكَانِ قِيلَ مَنْ هُمْ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ قَالَ أُولَئِكَ شِيعَتُنَا الْأَبْرَارُ شِيعَةٌ عَلَى اللَّهِ؛ بحار الأنوار، ج ٦٥، ص ١٤٢

٥-١-١-٥- الحِصْنُ

﴿١٥٢﴾ الباقر عليه السلام: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَالِاسْتِغْفَارُ حِصْنَيْنِ لَكُمْ مِنَ الْعَذَابِ فَمَضَى أَكْبَرُ الْحِصْنَيْنِ وَبَقِيَ الْإِسْتِغْفَارُ فَأَكْثَرُوا مِنْهُ فَإِنَّهُ مَنَاجَاةٌ لِلذُّنُوبِ؛ تفسير العياشي، ج ٢، ص ٥٤

﴿١٥٣﴾ الباقر عليه السلام: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَالِاسْتِغْفَارُ لَكُمْ حِصْنَيْنِ حِصْنَيْنِ مِنَ الْعَذَابِ فَمَضَى أَكْبَرُ الْحِصْنَيْنِ وَبَقِيَ الْإِسْتِغْفَارُ فَأَكْثَرُوا مِنْهُ فَإِنَّهُ مِمَحَاةٌ لِلذُّنُوبِ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ وَأَنْتَ فِيهِمْ وَمَا كَانَ اللَّهُ مُعَذِّبَهُمْ وَهُمْ يَسْتَغْفِرُونَ؛ وسائل الشيعة، ج ١٦، ص ٦٨

﴿١٥٤﴾ أمير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَأَنْتَ مَنْنْتَ عَلَى الصَّالِحِينَ فَهَدَيْتَهُمْ بِرُشْدِكَ عَنِ الضَّلَالَةِ وَسَدَدْتَهُمْ وَنَزَهْتَهُمْ عَنِ الزَّلَلِ فَمَنْحَتَهُمْ مِنْحَكَ وَحَصَّنْتَهُمْ عَنْ مَعْصِيَتِكَ وَأَدْرَجْتَهُمْ فِي دَرَجِ الْمَغْفُورِينَ لَهُمْ وَإِلَيْهِمْ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٢٨٠

٦-١-١-٥- الصِّيَانَةُ

﴿الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار﴾

﴿١٥٥﴾ الصادق عليه السلام: وَاجْعَلْنِي فِيهَا مِنْ عُتَقَائِكَ وَطَلَقَائِكَ مِنَ النَّارِ وَسَعْدَاءِ خَلْقِكَ الَّذِينَ أَغْنَيْتَهُمْ وَأَوْسَعْتَ عَلَيْهِمْ فِي الرِّزْقِ وَصُنَّتَهُمْ مِنْ بَيْنِ خَلْقِكَ وَلَمْ تَبْتَلِهِمْ وَمِمَّنْ مَنَنْتَ عَلَيْهِ بِرَحْمَتِكَ وَمَغْفِرَتِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٣٦١

١-١-١-٥-٧-التنزيه عن الزلل

﴿١٥٦﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَأَنْتَ مَنَنْتَ عَلَى الصَّالِحِينَ فَهَدَيْتَهُمْ بِرُشْدِكَ عَنِ الضَّلَالَةِ وَسَدَدْتَهُمْ وَنَزَهْتَهُمْ عَنِ الزَّلَلِ فَمَنْحَتَهُمْ مِنْحَكَ وَحَصَّنْتَهُمْ عَنْ مَعْصِيَتِكَ وَأَذَرَجْتَهُمْ فِي دَرَجِ الْمَغْفُورِينَ لَهُمْ وَإِلَيْهِمْ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٢٨٠

١-١-١-٥-٨-تقوى الله

﴿١٥٧﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اسْتَغْفِرُكَ لِذَنْبِي وَأَسْتَقِيلُكَ لِعَثْرَتِي فَأَحْسِنْ إِجَابَتِي فَإِنَّكَ أَهْلُ الْإِجَابَةِ وَأَهْلُ التَّقْوَى وَأَهْلُ الْمَغْفِرَةِ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿١٥٨﴾ السجادة عليه السلام: فَإِنْ عَذَّبْتَنِي فَبِذُنُوبِي وَبِمَا أَنَا أَهْلُهُ وَإِنْ غَفَرْتَ لِي فَبِرَحْمَتِكَ وَبِمَا أَنْتَ أَهْلُهُ أَنْتَ أَهْلُ التَّقْوَى وَأَهْلُ الْمَغْفِرَةِ وَأَنَا مِنْ أَهْلِ الذُّنُوبِ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٠٨

﴿١٥٩﴾ فَإِنَّكَ أَهْلُ التَّقْوَى وَالرَّحْمَةِ وَوَلِيُّ الرُّضْوَانِ وَالْمَغْفِرَةِ؛ مستدرک الوسائل، ج ٦، ص ٣٦٥

﴿١٦٠﴾ الباقر عليه السلام: هُوَ أَهْلُ التَّقْوَى وَأَهْلُ الْمَغْفِرَةِ، قَالَ فَالتَّقْوَى فِي هَذَا الْمَوْضِعِ النَّبِيُّ ﷺ وَالْمَغْفِرَةُ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام؛ بحار الأنوار، ج ٢٤، ص ٣٢٥

١-١-١-٦-الباب السادس: العافية، السلامة، الأمان، قطع وتبين الشيطان
١-١-١-٦-١-العافية

﴿١٦١﴾ امير المؤمنين عليه السلام: أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تُتَوَكَّلَنِي بِرَحْمَتِكَ وَتَشْمَلَنِي بِعَافِيَتِكَ وَتُسْعِدَنِي بِمَغْفِرَتِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ١١٣

﴿١٦٢﴾ اسْتَغْفِرُكَ مِنْ جَمِيعِ الذُّنُوبِ وَأَسْأَلُكَ الْغَنِيمَةَ فِيمَا بَقِيَ مِنْ عُمْرِي بِالْعَافِيَةِ أَبَدًا مَا أَبْقَيْتَنِي؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ٣٨١

﴿١٦٣﴾ الرسول ﷺ: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِحَقِّ مَا فِي هَذَا الْكِتَابِ مِنْ أَسْمَائِكَ وَدُعَائِكَ وَأَسْمَائِكَ الْحُسْنَى وَاللَّائِكَ الْكُبْرَى الْعُظْمَى أَنْ تُغْفِرَ لِي مَا سَلَفَ مِنْ ذُنُوبِي وَعَافِنِي فِيمَا بَقِيَ مِنْ عُمْرِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٠، ص ٢٦٧

بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن

﴿۱۵۵﴾ در این شب مرا از بندگان آزاد و دور شده از آتش و سعادت مند قرار ده، همان‌ها که بی‌نیازشان ساختی و روزی‌شان را فراوان نمودی و بین مخلوقات حفظشان کردی و گرفتارشان نساختی و با رحمت و آمرزش بر ایشان مَنّت نهادی.

۷-۱-۱-۵-۱- نگاه داشتن از لغزش

﴿۱۵۶﴾ خدایا تو بر شایستگان مَنّت نهادی و با هدایت خویش آنان را از گمراهی هدایت کردی و آنان را اصلاح نمودی و از لغزش دور کردی و نعمت را به آن‌ها بخشیدی و آنان را از نافرمانی خویش حفظ کردی و آنان را در رده‌ی آمرزیدگان جای دادی.

۸-۱-۱-۵-۱- تقوای الهی

﴿۱۵۷﴾ از تو می‌خواهم که گناهم را ببخشی و از لغزشم درگذری، پس به نیکی اجابت کن که تو سزاوار اجابت و اهل تقوا و آمرزش هستی.

﴿۱۵۸﴾ پس اگر مرا عذاب کنی به خاطر گناهان من است و به خاطر چیزهایی که استحقاق آن را داشتم. و اگر مرا بیامرزی، از روی رحمت تو و به خاطر آنچه که تو شایسته‌ی آن بودی، هست؛ تو اهل تقوا و مغفرتی و من از اهل گناه و خطا هستم.

﴿۱۵۹﴾ تو اهل تقوا و رحمت و سرپرست و صاحب رضوان و آمرزش هستی.

﴿۱۶۰﴾ «هُوَ أَهْلُ التَّقْوَى وَ أَهْلُ الْمَغْفِرَةِ»؛ منظور از تقوا در این آیه پیامبر اکرم ﷺ و آمرزش، امیرالمؤمنین (علیه السلام) است.

۶-۱-۱-۱- گروه ۶: عافیت، سلامت، امان، قطع کردن رگ حیات شیطان

۱-۱-۱-۶-۱- عافیت

﴿۱۶۱﴾ از تو می‌خواهم که بر محمد و خاندانش درود بفرستی، و با رحمت خویش مرا سرپرستی کرده و عافیت را شامل حالم کنی و با آمرزش مرا سعادت مند نمایی.

﴿۱۶۲﴾ و از همه‌ی گناهان از تو آمرزش می‌طلبم و از تو درخواست بهره‌مندی در ادامه‌ی زندگی‌ام را دارم، همراه با عافیت تا زمانی که زنده‌ام می‌داری.

﴿۱۶۳﴾ خداوند! از تو می‌خواهم به حق آنچه از دعا و نیز از نام‌های مبارک تو در این کتاب است، گناهان گذشته‌ی مرا بیامرزی و در آنچه از عمرم باقی مانده است، مرا عافیت عطا کنی.

البَابُ الْأَوَّلُ: مَعَانِي الْمَغْفِرَةِ وَالْإِسْتِغْفَارِ

﴿١٦٤﴾ الصادق عليه السلام: إِنِّي أَسْأَلُكَ قَوْلَ التَّوَّابِينَ وَعَمَلَهُمْ وَتَوْبَةَ الْأَنْبِيَاءِ وَصِدْقَهُمْ وَسَخَاءَ الْمُجَاهِدِينَ وَثَوَابَهُمْ وَشُكْرَ الْمُصْطَفِينَ وَنُصْحَهُمْ وَعَمَلَ الذَّاكِرِينَ وَيَقِينَهُمْ وَإِيمَانَ الْعُلَمَاءِ وَفَقَهُهُمْ وَتَعَبُدَ الْخَاشِعِينَ وَتَوَاضَعَهُمْ وَحِلْمَ الْعُلَمَاءِ وَصَبْرَهُمْ وَخَشْيَةَ الْمُتَّقِينَ وَرَغْبَتَهُمْ وَتَصَدِيقَ الْمُؤْمِنِينَ وَتَوَكُّلَهُمْ وَرَجَاءَ الْخَائِفِينَ الْمُحْسِنِينَ وَبِرَّهُمْ وَالْعَافِيَةَ بِالْمَغْفِرَةِ: بحار الأنوار،

ج ۹۴، ص ۲۶۷

﴿١٦٥﴾ جَعَلَنِي اللَّهُ مِمَّنْ انْقَلَبَ عَنْ زِيَارَتِكُمْ وَ ذِكْرِكُمْ وَ الصَّلَاةَ لَكُمْ وَ التَّسْلِيمَ عَلَيْكُمْ مُفْلِحاً مُنْجِجاً غَانِماً سَالِماً مُعَافَاً غَنِيّاً فَائِزاً بِرِضْوَانِ اللَّهِ وَ رَحْمَتِهِ وَ فَضْلِهِ وَ كِفَايَتِهِ وَ نَصْرِهِ وَ أَمْنِهِ وَ مَغْفِرَتِهِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٩، ص ١٥٧

﴿١٦٦﴾ الرّسول ﷺ: كُلُّكُمْ مُذْنِبٌ إِلَّا مَنْ عَافَيْتُهُ فَاسْأَلُونِي الْمَغْفِرَةَ أَغْفِرَ لَكُمْ وَمَنْ عَلِمَ أَنِّي
ذُو قُدْرَةٍ عَلَى الْمَغْفِرَةِ فَاسْتَغْفِرْنِي بِقُدْرَتِي غَفَرْتُ لَهُ؛ مستدرک الوسائل، ج ٥، ص ١٦٣

﴿١٦٧﴾ الرَّسُولُ ﷺ: يَا عَظِيمُ أَتَيْتَكَ بِكَذَا وَكَذَا وَيَسْمَى الْأَمْرَ الَّذِي أَتَى بِهِ فَأَغْفِرْ لِي تَبِعْتُهُ
وَعَافِنِي مِنْ إِشَاعَتِهِ بَعْدَ مَقَامِي هَذَا؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٣٠٨

٢-٦-١-١-١-السَّلامَةُ

﴿١٦٨﴾ الصَّادِقُ عليه السلام: اللَّهُمَّ أَظِلَّنِي مِنْ تَحْتِ كَفِّكَ وَهَبْ لِي السَّلَامَةَ فِي وَجْهِ هَذَا ابْتِغَاءَ السَّلَامَةِ وَالْعَافِيَةِ وَالْمَغْفِرَةِ؛ مستدرک الوسائل، ج ٣، ص ٤٦٠

٣-٦-١-١-الأمان

﴿١٦٩﴾ امير المؤمنين عليه السلام: فِي الْأَرْضِ أَمَانَانِ مِنْ عَذَابِ اللَّهِ سُبْحَانَهُ وَقَدْ رُفِعَ أَحَدُهُمَا فَدُونَكُمْ الْآخَرَ فَمَسَكُوا بِهِ أَمَّا الْأَمَانُ الَّذِي رُفِعَ فَهُوَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَأَمَّا الْأَمَانُ الْبَاقِي فَهُوَ الْإِسْتِغْفَارُ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ مِنْ قَائِلٍ وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ وَأَنْتَ فِيهِمْ وَمَا كَانَ اللَّهُ مُعَذِّبَهُمْ وَهُمْ يَسْتَغْفِرُونَ؛ روضة الواعظين، ج ٢، ص ٤٧٨

﴿١٧٠﴾ امير المؤمنين (عليه السلام): كَانَ فِي النَّاسِ أَمَانَانِ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَ الْاسْتِغْفَارُ فَرَفَعَ مِنْهُمْ أَمَانٌ وَ هُوَ رَسُولُ اللَّهِ وَ بَقِيَ عَلَيْهِمْ أَمَانٌ وَ هُوَ الْاسْتِغْفَارُ؛ إرشاد القلوب، ج ١، ص ٣١

﴿١٧١﴾ امير المؤمنين (عليه السلام): لَكَانَ فِي الْأَرْضِ أَمَانَانِ فَرُفِعَ أَحَدُهُمَا وَهُوَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَتَمَسَّكُوا بِالْآخَرِ وَهُوَ الْإِسْتِعْفَارُ؛ بحار الأنوار، ج ٧٥، ص ٦٧

﴿١٧٢﴾ الحجة عليه السلام: برضوان غفران أمان رحمتك؛ البلد الأمين، ص ٣٤٩

بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن

﴿۱۶۴﴾ از تو گفتار توبه‌کننده‌ها و کردارشان، و توبه‌ی پیامبران و راستی‌شان، و سخاوت مجاهدان و ثوابشان، و شکرگزاری برگزیده‌ها و خیرخواهی‌شان، و عمل ذاکرین و یقین آنان، و ایمان دانشمندان و فهمشان، و پرستش خاشعان و تواضعشان، و بردباری فقها و صبرشان، و ترس پرهیزکاران و رغبتشان، و باور مؤمنان و توکلشان، و امید خداترسان نیکوکار و کردار نیکشان، و عافیت به واسطه‌ی آمرزش را درخواست می‌کنم.

﴿۱۶۵﴾ و خداوند مرا از کسانی قرار دهد که از زیارت و یاد شما، و درودفرستادن بر شما، و سلام‌دادن به شما، کامیاب و پیروز، و موفق و سالم، و بخشیده‌شده و توانگر، و دست‌یافته به رضوان خداوند و رحمت او، و فضل و نگاه‌داشتن او، و یاری و امنیتی او، و آمرزش او برمی‌گردند. ﴿۱۶۶﴾ همه‌ی شما گناهکار هستید مگر کسانی که من آن‌ها را از گناه بازمی‌دارم. پس از من آمرزش بخواهید تا من آن‌ها را بیامرم. هرکس معتقد باشد که من قادرم ببخشم و از من طلب آمرزش کند، او را می‌آمرزم.

﴿۱۶۷﴾ ای بزرگ؛ فلان و فلان را نزد تو آوردم. آثار به جای مانده از این گناه را بر من ببخشای و مرا از پراکنده‌شدن آن بعد از این جایگاهم، در امان دار؛ ای مهربان.

۲-۱-۱-۶-۱-۱ سلامت

﴿۱۶۸﴾ خداوند! مرا در سایه‌سار رحمت و زیر چتر حمایت قرار بده و سلامتی را به من مرحمت فرما که من خواهان سلامتی و عافیت و آمرزش هستم.

۳-۱-۱-۶-۱-۱ امان

﴿۱۶۹﴾ در روی زمین دو امان از عذاب خدای سبحان وجود داشت که یکی از آن دو برداشته شده؛ پس بر شما باد به التزام به دیگری؛ به آن متمسک شوید. اما آن امانی که برداشته شد، رسول خدا ﷺ است و اما آن امانی که باقی است، استغفار کردن است؛ خداوند متعال فرمود: «ولی [ای پیامبر!] تا تو در میان آن‌ها هستی، خداوند آن‌ها را مجازات نخواهد کرد؛ و [نیز] تا استغفار می‌کنند، خداوند عذابشان نمی‌کند».

﴿۱۷۰﴾ در میان مردم دو چیز امان از عذاب خدا بود: یکی رسول خدا ﷺ و دیگری استغفار. پس یکی از آن دو برداشته شد و آن رسول خدا ﷺ است و برای آن‌ها امان دیگری باقی مانده که آن «استغفار» است.

﴿۱۷۱﴾ در روی زمین دو چیز امان [از عذاب خداوند بود] که یکی برداشته شد و آن پیامبر اکرم ﷺ بود؛ به دومی چنگ بزنید که همان «استغفار» است. ﴿۱۷۲﴾ قسم به رضایت، آمرزش، پناه، و رحمت.

البَابُ الْأَوَّلُ: مَعَانِي الْمَغْفِرَةِ وَالْإِسْتِغْفَارِ

﴿١٧٣﴾ السَّجَّادُ ﷺ: كَانَ فِي بَنِي إِسْرَائِيلَ رَجُلٌ يُنَبِّشُ الْقُبُورَ فَأَعْتَلَّ جَارٌ لَهُ فَخَافَ الْمَوْتَ فَبَعَثَ إِلَى النَّبَأِشِ فَقَالَ كَيْفَ كَانَ جَوَارِي لَكَ قَالَ أَحْسَنَ جَوَارٍ قَالَ فَإِن لِّي إِلَيْكَ حَاجَةٌ قَالَ فَضَيِّتُ حَاجَتَكَ قَالَ فَأَخْرَجَ إِلَيْهِ كَفَيْنِي فَقَالَ أَحِبُّ أَنْ تَأْخُذَ أَحَبَّهُمَا إِلَيْكَ وَإِذَا دُفِنْتُ فَلَا تُنَبِّشْنِي فَامْتَنَعَ النَّبَأِشُ مِنْ ذَلِكَ وَآبَى أَنْ يَأْخُذَهُ فَقَالَ لَهُ الرَّجُلُ أَحِبُّ أَنْ تَأْخُذَهُ فَلَمْ يَزَلْ بِهِ حَتَّى أَخَذَ أَحَبَّهُمَا وَمَاتَ الرَّجُلُ فَلَمَّا دُفِنَ قَالَ النَّبَأِشُ هَذَا قَدْ دُفِنَ فَمَا عَلِمَهُ بَأْنِي تَرَكْتُ كَفَنَهُ أَوْ أَخَذْتُهُ لَأَخُذْتَهُ فَآتَى قَبْرَهُ فَنَبَّشَهُ فَسَمِعَ صَائِحًا يَقُولُ وَيَصِيحُ بِهِ لَا تَفْعَلْ فَفَزِعَ النَّبَأِشُ مِنْ ذَلِكَ فَتَرَكَهُ وَتَرَكَ مَا كَانَ عَلَيْهِ وَ قَالَ لَوَلَدِهِ أَيْ أَبُ كُنْتُ لَكُمْ قَالُوا نَعَمْ الْآبُ كُنْتُ لَنَا قَالَ فَإِن لِّي إِلَيْكُمْ حَاجَةٌ قَالُوا قُلْ مَا شِئْتَ فَإِنَّا سَنَصِيرُ إِلَيْهِ إِنْ شَاءَ اللَّهُ قَالَ فَأَحْبِبْ إِذَا أَنَا مِتُّ أَنْ تَأْخُذُونِي فَتَحْرِقُونِي بِالنَّارِ فَإِذَا صِيرْتُ رَمَادًا دَفِنُونِي ثُمَّ تَعَمَّدُوا بِي رِيحًا عَاصِفًا فَدَرُّوا نِصْفِي فِي الْبَرِّ وَ نِصْفِي فِي الْبَحْرِ قَالُوا نَفْعَلْ فَلَمَّا مَاتَ فَعَلَ بَعْضُ وَلَدِهِ مَا أَوْصَاهُمْ بِهِ فَلَمَّا ذَرُّوه قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ لِلْبَرِّ اجْمَعْ مَا فِيكَ وَ قَالَ لِلْبَحْرِ اجْمَعْ مَا فِيكَ فَإِذَا الرَّجُلُ قَائِمٌ بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ جَلَّ جَلَّالُهُ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ مَا حَمَلَكَ عَلَى مَا أَوْصَيْتُ وَلَدَكَ أَنْ يَفْعَلُوهُ بِكَ قَالَ حَمَلَنِي عَلَى ذَلِكَ وَ عَزَّتْكَ خَوْفُكَ فَقَالَ اللَّهُ جَلَّ جَلَّالُهُ فَإِنِّي سَأَرْضِي خُصُومَكَ وَ قَدْ آمَنْتُ خَوْفَكَ وَ غَفَرْتُ لَكَ؛

بحار الأنوار، ج ٦٧، ص ٣٧٧

٤-٦-١-١-١- قَطْعُ وَتَيْنِ الشَّيْطَانِ

﴿١٧٤﴾ الرَسُولُ ﷺ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ لِأَصْحَابِهِ أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِشَيْءٍ إِنْ أَنْتُمْ فَعَلْتُمُوهُ تَبَاعَدَ الشَّيْطَانُ مِنْكُمْ كَمَا تَبَاعَدَ الْمَشْرِقُ مِنَ الْمَغْرِبِ قَالُوا بَلَى قَالَ الصَّوْمُ يُسَوِّدُ وَجْهَهُ وَالصَّدَقَةُ تَكْسِرُ ظَهْرَهُ وَالْحُبُّ فِي اللَّهِ وَالْمُؤَاوَزَةُ عَلَى الْعَمَلِ الصَّالِحِ يَقْطَعُ دَابِرَهُ وَالِاسْتِغْفَارُ يَقْطَعُ تَيْنَهُ الْكَافِي،

ج ۴، ص ۶۲

٧-١-١- الباب السابع: الإمهال، تأخير الأجل، الحلم، الصفح، التجاوز، الإقالة

١-٧-١-١-١-الإمّهال

بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن

﴿۱۷۳﴾ در بنی اسرائیل مردی کفن دزد بود و همسایه‌ای داشت. همسایه بیمار شد و مرگ خود را نزدیک دید. مرد همسایه، کفن دزد را خواست. به او گفت: «من چگونه همسایه‌ای بودم؟ کفن دزد گفت: «بهترین همسایه». گفت: «تقاضایی دارم». کفن دزد گفت: «خواسته‌ات حتماً تأمین می‌شود». مرد همسایه دو عدد کفن در مقابل او گذاشت و گفت: «دوست دارم بهترین این‌ها را برداری و هنگامی که من مردم قبر مرا نبش نکنی و کفن مرا نزدی». کفن دزد به ملاحظه‌ی آشنایی و همسایگی از برداشتن کفن خودداری کرد، ولی همسایه اصرار کرد. بالأخره کفن بهتر را برداشت. اتفاقاً در همان شب‌ها آن شخص فوت کرد. پس از اینکه به خاک سپرده شد، کفن دزد فکر کرد و پیش خود گفت: «این شخص که مرد و به خاک سپرده شد و الآن چه می‌داند من کفن او را برداشته‌ام و یا رها کرده‌ام؟! طبق عادت همیشگی خود شبانه بر سر قبر آمد. همین که قبر را شکافت ناگهان صدایی شنید که به او گفت: «چنین نکن». کفن دزد سخت وحشت‌زده شد و به کلی این عمل ننگین را کنار گذاشت. بعداً در مقام وصیت برآمد و به فرزندان گفت: «من برای شما چگونه پدری بودم؟ گفتند: «پدر خوبی بودی». گفت: «من از شما تقاضایی دارم». گفتند: «هرچه می‌خواهی بگو که اگر خدا بخواهد حتماً انجام خواهیم داد». گفت: «من دوست دارم بعد از مردنم بدن مرا به آتش بسوزانید و چون خاکستر شدم خاکستر بدن مرا به باد داده نیمی را به دریا و نیم دیگرش را به بیابان پراکنده سازید». پس از مردن کفن دزد، یکی از فرزندانش به وصیت عمل کرد و چون خاکسترش را پراکنده کرد، خداوند متعال به دریا و بیابان فرمان داد که ذرات بدن مرد را جمع کنند. ناگهان مرد کفن دزد زنده شد و ایستاد. خداوند متعال به او خطاب کرد و فرمود: «چرا چنین وصیتی کردی؟ عرض کرد: «قسم به عزّت و عظمت تو جز خوف و ترس از عذاب هیچ عاملی در میان نبود». خدای مهربان فرمود: «من هم به پاداش این عمل تمام دشمنانت را از تو راضی خواهم کرد و خوف و وحشتت را به امن و امان تبدیل کرده و تو را مشمول بخشش و آمرزش خود کردم.

۴-۱-۱-۶-۱ قطع کردن رگ حیات شیطان

﴿۱۷۴﴾ پیامبر ﷺ به یارانش فرمود: «آیا نمی‌خواهید چیزی به شما بیاموزم که اگر انجام دهید شیطان به اندازه‌ی مغرب تا مشرق از شما دور می‌شود؟ گفتند: «چرا ای پیامبر خدا». فرمود: «روزه، رویش را سیاه می‌کند، صدقه پشتش را می‌شکند، دوستی در راه خدا و همدستی در کار خوب، دنباله‌اش را می‌برد و استغفار رگ حیاتش را قطع می‌کند».

۷-۱-۱-۱-۱ گروه ۷: مهلت دادن، به تأخیر انداختن مرگ، بردباری کردن، چشم‌پوشی، گذشت،

نادیده گرفتن لغزش

۱-۷-۱-۱-۱ مهلت دادن

﴿الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار﴾

﴿١٧٥﴾ امير المؤمنين عليه السلام: سُبْحَانَ اللَّهِ الَّذِي لَا يَرُدُّ مَا قَضَى وَلَا يُصْرِفُ مَا أَمْضَى وَلَا يَمْنَعُ مَا

أَعْطَى وَلَا يَهْفُو وَلَا يَنْسَى وَلَا يُعْجَلُ بَلْ يُمְهَلُ وَيَعْفُو وَيَغْفِرُ؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ١٣٨

﴿١٧٦﴾ عِبَادَ اللَّهِ الْحَذَرَ الْحَذَرَ فَوَ اللَّهِ لَقَدْ سَتَرَ حَتَّى كَانَهُ قَدْ غَفَرَ وَ لَقَدْ أَمْهَلَ حَتَّى كَانَهُ قَدْ

أَمْهَلَ؛ بحار الأنوار، ج ٧٥، ص ٤٥٤

١-١-٧-٢- تأخير الأجل

﴿١٧٧﴾ يَغْفِرْ لَكُمْ مِّنْ ذُنُوبِكُمْ وَيُخْرِجْكُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى إِنِ أَجَلَ اللَّهِ إِذَا جَاءَ لَا يُؤَخَّرُونَ

كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ (نوح: ٤)

١-١-٧-٣- الحلم

﴿١٧٨﴾ لَا يُؤَاخِذُكُمُ اللَّهُ بِاللَّغْوِ فِي أَيْمَانِكُمْ وَلَكِنْ يُؤَاخِذُكُمْ بِمَا كَسَبَتْ قُلُوبُكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ

حَلِيمٌ (البقرة: ٢٢٥)

﴿١٧٩﴾ وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِي مَا عَرَضْتُمْ بِهِ مِنْ خُطْبَةِ النِّسَاءِ أَوْ أَكْنَنْتُمْ فِي أَنْفُسِكُمْ عَلِمَ اللَّهُ أَنَّكُمْ

سَتَذْكُرُونَهُنَّ وَلَكِنْ لَا تُوَاعِدُوهُنَّ سِرًّا إِلَّا أَنْ تَقُولُوا قَوْلًا مَّعْرُوفًا وَلَا تَعْزِمُوا عُقْدَةَ النِّكَاحِ حَتَّىٰ

يَبْلُغَ الْكِتَابُ أَجَلَهُ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي أَنْفُسِكُمْ فَاحْذَرُوهُ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ غَفُورٌ حَلِيمٌ

(البقرة: ٢٣٥)

﴿١٨٠﴾ قَوْلٌ مَّعْرُوفٌ وَمَغْفِرَةٌ خَيْرٌ مِّنْ صَدَقَةٍ يَتْبَعُهَا أَذًى وَاللَّهُ غَنِيٌّ حَلِيمٌ (البقرة: ٢٦٣)

﴿١٨١﴾ إِنَّ الَّذِينَ تَوَلَّوْا مِنْكُمْ يَوْمَ الْتَقَى الْجَمْعَانِ إِنَّمَا اسْتَزَلَّهُمُ الشَّيْطَانُ بِبَعْضِ مَا كَسَبُوا وَلَقَدْ

عَفَا اللَّهُ عَنْهُمْ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ حَلِيمٌ (آل عمران: ١٥٥)

﴿١٨٢﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَسْأَلُوا عَنَ أَشْيَاءٍ إِن تَبَدَّلَ لَكُمْ تَسْؤُهُمْ وَإِن تَسْأَلُوا عَنْهَا حِينَ

يُنَزَّلُ الْقُرْآنُ تُبَدَّلَ لَكُمْ عَفَا اللَّهُ عَنْهَا وَاللَّهُ غَفُورٌ حَلِيمٌ (المائدة: ١٠١)

﴿١٨٣﴾ تُسَبِّحُ لَهُ السَّمَاوَاتُ السَّبْعُ وَالْأَرْضُ وَمَن فِيهِنَّ وَإِن مِّن شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ وَ

لَكِن لَّا تَفْقَهُونَ تَسْبِيحَهُمْ إِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا (الإسراء: ٤٤)

بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن

﴿۱۷۵﴾ منزّه است خدایی که از آنچه حکم کرده باز نمی‌گردد [و کسی نمی‌تواند آن را باز گرداند] و آنچه را امضا کرده کسی نمی‌تواند از انجامش جلوگیری کند و آنچه را عطا فرموده کسی نمی‌تواند منع کند؛ و لغزش و نسیانی در دستورش نیست، و شتاب نمی‌کند. بلکه مهلت داده و عفو می‌کند و می‌آمرزد.

﴿۱۷۶﴾ بندگان خدا؛ بترسید! بترسید! به خدا قسم، گناه شما را چنان پوشانده مثل اینکه بخشیده شده‌اید، و چنان مهلت داده که خیال می‌کنی بی‌اهمیت است و رهایت کرده.

۱-۱-۱-۷-۲ به تأخیر انداختن مرگ

﴿۱۷۷﴾ اگر چنین کنید، خدا گناهانتان را می‌آمرزد و تا زمان معینی شما را عمر می‌دهد؛ زیرا هنگامی که اجل الهی فرا رسد، تأخیری نخواهد داشت اگر می‌دانستید!

۱-۱-۱-۷-۳ بردباری کردن

﴿۱۷۸﴾ خداوند شما را به خاطر سوگندهایی که بدون توجه یاد می‌کنید، مؤاخذه نخواهد کرد، اما به آنچه دل‌های شما کسب کرده، [و سوگندهایی که از روی اراده و اختیار، یاد می‌کنید]، مؤاخذه می‌کند. و خداوند، آمرزنده و بردبار است.

﴿۱۷۹﴾ و گناهی بر شما نیست که به‌طور کنایه، (از زنانی که همسرانشان مرده‌اند) خواستگاری کنید، و یا در دل تصمیم بر این کار بگیرید؛ خداوند می‌داندست شما به یاد آن‌ها خواهید افتاد؛ (و با خواسته طبیعی شما به شکل معقول، مخالف نیست)؛ ولی پنهانی با آن‌ها قرار زناشویی نگذارید، مگر اینکه به طرز پسندیده‌ای [به‌طور کنایه] اظهار کنید! (ولی در هر حال)، اقدام به ازدواج ننمایید، تا عده‌ی آن‌ها سرآید! و بدانید خداوند آنچه را در دل دارید، می‌داند! از مخالفت او بپرهیزید! و بدانید خداوند، آمرزنده و بردبار است (و در مجازات بندگان، عجله نمی‌کند)!

﴿۱۸۰﴾ گفتار پسندیده (در برابر نیازمندان)، و عفو (و گذشت از خشونت‌های آن‌ها)، از صدقه‌ای که آزاری به دنبال آن باشد، بهتر است؛ و خداوند، بی‌نیاز و بردبار است.

﴿۱۸۱﴾ کسانی که در روز روبروشدن دو گروه با یکدیگر (در جنگ احد)، فرار کردند، شیطان آن‌ها را بر اثر بعضی از گناهانی که مرتکب شده بودند، به لغزش انداخت؛ و خداوند آن‌ها را بخشید. خداوند، آمرزنده و بردبار است.

﴿۱۸۲﴾ ای کسانی که ایمان آورده‌اید! از چیزهایی نپرسید که اگر برای شما آشکار شود، شما را ناراحت می‌کند؛ و اگر به هنگام نزول قرآن، از آن‌ها سؤال کنید، برای شما آشکار می‌شود؛ خداوند آن‌ها را بخشیده (و نادیده گرفته) است. و خداوند، آمرزنده و بردبار است.

﴿۱۸۳﴾ آسمان‌های هفتگانه و زمین و کسانی که در آن‌ها هستند، همه تسبیح او می‌گویند؛ و در واقع موجودی نیست که تسبیح و حمد او نگوید؛ ولی شما تسبیح آن‌ها را درک نمی‌کنید؛ او بردبار و بسیار آمرزنده است.

﴿الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار﴾

﴿١٨٤﴾ إِنَّ اللَّهَ يُمْسِكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ أَنْ تَزُولَا وَلَئِنْ زَالَتَا إِنْ أَمْسَكَهُمَا مِنْ أَحَدٍ مِنْ بَعْدِهِ إِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا (فاطر: ٤١)
١-١-١-٧-٤- الصفح

﴿١٨٥﴾ الباقر ﷺ: اغفر واصفح؛ بحار الأنوار، ج ٧، ص ١٢٥

﴿١٨٦﴾ امير المؤمنين ﷺ: فَأَمَّا مَا ذَكَرَ مِنْ أَمْرِ السَّابِقِينَ فَإِنَّهُمْ أَنْبِيَاءُ مُرْسَلُونَ وَغَيْرُ مُرْسَلِينَ جَعَلَ اللَّهُ فِيهِمْ خَمْسَةَ أَرْوَاحٍ رُوحَ الْقُدُسِّ وَ رُوحَ الْإِيمَانِ وَ رُوحَ الْقُوَّةِ وَ رُوحَ الشَّهْوَةِ وَ رُوحَ الْبَدَنِ فَبِرُوحِ الْقُدُسِّ بُعِثُوا أَنْبِيَاءَ مُرْسَلِينَ وَ غَيْرَ مُرْسَلِينَ وَ بِهَا عَلِمُوا الْأَشْيَاءَ وَ بِرُوحِ الْإِيمَانِ عَبَدُوا اللَّهَ وَ لَمْ يُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا وَ بِرُوحِ الْقُوَّةِ جَاهَدُوا عَدُوَّهُمْ وَ عَالَجُوا مَعَاشَهُمْ وَ بِرُوحِ الشَّهْوَةِ أَصَابُوا لَذِيذَ الطَّعَامِ وَ نَكَحُوا الْحَلَالَ مِنْ شَبَابِ النِّسَاءِ وَ بِرُوحِ الْبَدَنِ دَبُّوا وَ دَرَجُوا فَهَؤُلَاءِ مَغْفُورٌ لَهُمْ مَصْفُوحٌ عَنْ ذُنُوبِهِمْ؛ الكافي، ج ٢، ص ٢٨١

﴿١٨٧﴾ الصادق ﷺ: قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ وَ لِيَعْفُوا وَ لِيَصْفَحُوا أَلَا تُحِبُّونَ أَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَكُمْ وَ اللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ وَ مَنْ لَا يَغْفُو عَنْ بَشَرٍ مِثْلِهِ كَيْفَ يَرْجُو عَفْوَ مَلِكٍ جَبَّارٍ؛ بحار الأنوار، ج ٨، ص ٢٢٣
﴿١٨٨﴾ الصادق ﷺ: لِأَنَّ الْعَفْوَ وَ الْعُفْرَانَ صِفَةُ مَنْ صِفَاتِ اللَّهِ تَعَالَى أَوْدَعَهُمَا فِي أَسْرَارٍ أَصْفِيَانِهِ لِيَتَخَلَّقُوا مَعَ الْخَلْقِ بِأَخْلَاقِ خَالِقِهِمْ وَ جَاعِلِهِمْ لِذَلِكَ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ وَ لِيَعْفُوا وَ لِيَصْفَحُوا أَلَا تُحِبُّونَ أَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَكُمْ وَ اللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ؛ مستدرک الوسائل، ج ٩، ص ٥
﴿١٨٩﴾ امير المؤمنين ﷺ: يَدْعُوهُمْ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ آخِرًا كَمَا دَعَاهُمْ أَوَّلًا فَكَتَبَ إِلَيْهِمْ كِتَابًا يُحَذِّرُهُمْ فِيهِ وَ يَنْذِرُهُمْ عَذَابَ اللَّهِ وَ يَعِدُهُمُ الصَّفْحَ وَ يُمْنِيهِمْ مَغْفِرَةَ رَبِّهِمْ؛ بحار الأنوار، ج ٣٥، ص ٢٨٦

﴿١٩٠﴾ وَ لَا يَأْتِلْ أُولُوا الْفَضْلِ مِنْكُمْ وَ السَّعَةِ أَنْ يُؤْتُوا أُولِي الْقُرْبَى وَ الْمَسَاكِينَ وَ الْمُهَاجِرِينَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَ لِيَعْفُوا وَ لِيَصْفَحُوا أَلَا تُحِبُّونَ أَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَكُمْ وَ اللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ (النور: ٢٢)
﴿١٩١﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنْ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ وَ أَوْلَادِكُمْ عَدَاؤُكُمْ فَاحْذَرُوهُمْ إِنْ تَعَفُّوا وَ تَصَفَّحُوا وَ تَغْفِرُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ (التغابن: ١٤)
١-١-١-٧-٥- التجاوز

﴿١٩٢﴾ الرضا ﷺ: وَ اغْفِرْ لَنَا الْخَطِيئَاتِ وَ تَجَاوَزْ عَنَّا السَّيِّئَاتِ؛ مستدرک الوسائل، ج ٧، ص ٤٤٤

بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن

﴿۱۸۴﴾ خداوند آسمان‌ها و زمین را نگاه می‌دارد تا از مدار خود منحرف نشوند؛ و هرگاه منحرف گردند، کسی جز او نمی‌تواند آن‌ها را نگاه دارد، او بردبار و آمرزنده است!

۴-۷-۱-۱- چشم‌پوشی

﴿۱۸۵﴾ بیامرز و درگذر.

﴿۱۸۶﴾ اما آنچه درباره‌ی سابقین فرمود، دلالت بر پیامبران مرسل و غیر مرسل دارد، و خدا در آن‌ها پنج روح نهاده است؛ روح القدس، روح ایمان، روح قوّت، روح شهوت و روح بدن. به‌وسیله‌ی روح القدس؛ به پیامبری مبعوث شدند، - مرسل شدند یا غیر مرسل - و به‌واسطه‌ی آن هر چیز را دانستند و به‌وسیله‌ی روح ایمان، خدا را پرستیدند و چیزی با او شریک نساختند. و با روح قوّت، با دشمنان نبرد کردند و به کار و زندگی پرداختند؛ و با روح شهوت؛ دنبال خوراک لذیذ و همسری با زنان جوان رفتند و با روح بدن، حرکت کردند و به راه افتادند، اینان آمرزیده‌اند و از گناهانشان چشم‌پوشی شده است.

﴿۱۸۷﴾ خداوند فرموده است: «آن‌ها باید عفو کنند و چشم‌پیوشند؛ آیا دوست نمی‌دارید، خداوند شما را ببخشد؟! و خداوند آمرزنده و مهربان است». پس اگر کسی انسانی مانند خود را عفو نکند، چگونه امیدوار است که خداوند جبار از او درگذرد.

﴿۱۸۸﴾ عفو و آمرزش دو صفت از صفات خداوند هستند، که آن‌ها را در میان بندگان خود به ودیعت نهاده تا مردم به اخلاق خداوندی متخلّق شوند. و فرموده است: «آن‌ها باید عفو کنند و چشم‌پیوشند؛ آیا دوست نمی‌دارید خداوند شما را ببخشد؟! و خداوند آمرزنده و مهربان است».

﴿۱۸۹﴾ برای آخرین بار آنان را به‌سوی خدا خواند، همان‌گونه که نخستین بار خوانده بود. و به آنان نامه‌ای نوشت و در نامه، آنان را بر حذر داشت و از عذاب خدا بیم داد و به آنان وعده‌ی عفو داد و آمرزش خداوند را به آنان یادآور شد.

﴿۱۹۰﴾ آن‌ها که از میان شما دارای برتری (مالی) و وسعت زندگی هستند نباید سوگند یاد کنند که از انفاق نسبت به نزدیکان و مستمندان و مهاجران در راه خدا دریغ نمایند؛ آن‌ها باید عفو کنند و چشم‌پیوشند؛ آیا دوست نمی‌دارید خداوند شما را ببخشد؟! و خداوند آمرزنده و مهربان است!

﴿۱۹۱﴾ ای کسانی که ایمان آورده‌اید! بعضی از همسران و فرزندان شما هستند، از آن‌ها بر حذر باشید؛ و اگر عفو کنید و چشم‌پیوشید و ببخشید، (خدا شما را می‌بخشد)؛ چرا که خداوند بخشنده و مهربان است!

۵-۷-۱-۱- گذشت

﴿۱۹۲﴾ گناهان ما را بیامرز و از بدی‌های ما درگذر.

﴿الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار﴾

﴿١٩٣﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اغفر لي ما لا يسعه إلا مغفرتك ولا يمحاه إلا عفوك ولا يكفره إلا تجاوزك وفضلك؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٢٥٥

﴿١٩٤﴾ الصادق عليه السلام: اللهم اغفر لي وتجاوز عني؛ مستدرک الوسائل، ج ٦، ص ١١٤

﴿١٩٥﴾ الرسول عليه السلام: أقلني عثرتي واسترني بسترک واغفر لي واغفر عني بعفوك و

ارحمني برحمتك وتجاوز عني بقدرتك؛ البلد الأمين، ص ١٩٧

﴿١٩٦﴾ اللهم اغفر وارحم وتجاوز عما تعلم؛ بحار الأنوار، ج ٩٨، ص ٢٥٦

﴿١٩٧﴾ السجاد عليه السلام: اللهم إلى مغفرتك وقدت، وإلى عفوك قصدت، وإلى تجاوزك

اشتقت، وبفضلك وثقت، وليس عندي ما يوجب لي مغفرتك، ولا في عملي ما أستحق به عفوك؛ الصحيفة السجادية عليه السلام، الدعاء ٢٠

﴿١٩٨﴾ الرضا عليه السلام: اللهم إن كان مُحْسِنًا فزد في إحسانه وإن كان مُسِيئًا فتجاوز عنه واغفر

له؛ فقه الرضا عليه السلام، ص ١٧١

﴿١٩٩﴾ الصادق عليه السلام: اللهم إن كان يحب الخير وأهله فاغفر له وارحمه وتجاوز عنه؛

الكافي، ج ٣، ص ١٨٧

﴿٢٠٠﴾ الرضا عليه السلام: اللهم إني أتوسل إليك بهم وأتقرب إليك وأتوجه إليك اللهم

اجعلني بهم وجيها اللهم اغفر لي بهم وتجاوز عن سيئاتي بهم وارحمنا بهم واشفعني بهم؛

بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢١٥

﴿٢٠١﴾ اللهم فاغفر لي ما لا يسعه إلا مغفرتك ولا يمحاه إلا عفوك ولا يكفره إلا

تجاوزك وفضلك؛ البلد الأمين، ص ٣٤٦

﴿٢٠٢﴾ الرضا عليه السلام: أن الله قد غفر لمُحْسِنِهِمْ وتجاوز عن مُسِيئِهِمْ إلا من أشرك به أو آذى ولياً

من أوليائي أو أضمر له سوءاً فإن الله لا يغفر له حتى يرجع عنه؛ مستدرک الوسائل، ج ٩، ص ١٠٢

﴿٢٠٣﴾ الرضا عليه السلام: رب اغفر وارحم وتجاوز عما تعلم؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢١٥

﴿٢٠٤﴾ الصادق عليه السلام: فيا من أحصى القليل فشكره وتجاوز عن الكثير فغفره بعد أن ستره؛

بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٣٣٦

﴿٢٠٥﴾ ولا اكتسب بعدها خطيئة ولا إثماً مغفرة تطهر بها قلبي وتخفف بها ظهري و

تجاوز بها عن إصرى وتضع بها عني وزري وتزكي بها عملي وتجاوز بها عن سيئاتي وتلقني

بها عند فراق الدنيا حجتى وأنظر بها إلى وجهك الكريم يوم القيامة وعلى منك نور و

كرامة؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ١٣٣

﴿بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن﴾

﴿۱۹۳﴾ بیامرز! آنچه را که جز آمرزش تو فرا نمی‌گیرد و جز گذشت تو آن را برطرف نمی‌کند و جز عفو و بخشش تو آن را نمی‌پوشاند.

﴿۱۹۴﴾ مرا بیامرز و از تقصیر من درگذر.

﴿۱۹۵﴾ و لغزشم را نادیده بگیر و به پوشش خود بیوشان و مرا بیامرز و به عفو خود از من گذشت کن و به رحمت بر من رحم کن و به قدرتت از من درگذر.

﴿۱۹۶﴾ خدایا! ما را بیامرز و بر ما رحم کن و از آنچه خود می‌دانی درگذر.

﴿۱۹۷﴾ بار خدایا! به‌سوی آمرزش تو آمده‌ام و به عفو و بخشش تو آهنگ کرده‌ام، گذشت تو را آرزومندم و به احسان و نیکی تو اطمینان دارم، درحالی که چیزی که موجب آمرزیدن تو شود در من نیست، و در کردارم چیزی که به سبب آن عفو تو را سزاوار شوم یافت نمی‌شود.

﴿۱۹۸﴾ بار خدایا! اگر نیکوکار بوده است، پس تو احسان خود را به او بیافزا و اگر گناهکار بوده، از گناهانش درگذر، و او را مورد عفو و آمرزش خود قرار ده.

﴿۱۹۹﴾ بار خدایا! اگر این شخص خیر و اهل آن را دوست می‌داشته پس او را بیامرز و مورد رحمت قرار ده و از گناهان و تقصیرات او درگذر.

﴿۲۰۰﴾ خداوندا! با وساطت ایشان به درگاه تو می‌آیم و به تو نزدیکی می‌جویم و به تو رو می‌کنم، خداوندا! به حق ایشان، مرا آبرومند قرار بده، خداوندا! به حق ایشان، مرا بیامرز و به حق ایشان، از گناهانم درگذر و به حق ایشان، مرا مورد مرحمت خویش قرار بده و به حق ایشان، شفاعتم کن.

﴿۲۰۱﴾ خداوندا! گناهان مرا بیامرز؛ آنچه را که جز آمرزش تو آن را فرا نمی‌گیرد، و جز عفو تو آن را نابود نمی‌کند، و جز گذشت و لطف تو، آن را نمی‌پوشاند.

﴿۲۰۲﴾ خداوند نیکان را می‌آمرزد و از بدکارانشان درمی‌گذرد، جز آن که برای من شریکی بیاورد؛ (یعنی در امامت) یا یکی از اولیای من را بیازارد؛ یا بدی از او را در دل بگیرد، که خدا او را نمی‌آمرزد، تا وقتی که برگردد.

﴿۲۰۳﴾ پروردگارا! ما را بیامرز و بر ما رحم کن و از آنچه خود می‌دانی درگذر.

﴿۲۰۴﴾ ای کسی که [ثواب] اندک و ناچیز را هم به حساب می‌آورد و جبران می‌کند و از [گناهان] بسیار چشم می‌پوشد و درمی‌گذرد و بعد از آنکه آن را می‌پوشاند، می‌آمرزد..

﴿۲۰۵﴾ بخششی که با آن قلبم را مطهر کنی و بارم را سبک کنی و با آن از گناهانم درگذری و با آن بار گرانم را از دوش من برداری و با آن عملم را پاک کنی و از بدی‌هایم بگذری و به هنگام فراق دنیا حجت‌م را بر من تلقین کنی و با آن در روز قیامت به ذات کریمت نگاه کنم درحالی که از تو نور و کرامتی بر من است.

﴿الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار﴾

﴿٢٠٦﴾ الرسول ﷺ: قَالَتْ أُمِّي فَاطِمَةُ بِنْتُ الْحُسَيْنِ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فِي النَّوْمِ فَقَالَ لِي يَا بُنَيَّةُ لَا تُخْسِرِي مِيزَانَكَ وَأَقِيمِي وَزَنَهُ وَثَقِّلِيهِ بِقِرَاءَةِ آيَةِ الْكُرْسِيِّ فَمَا قَرَأَهَا مِنْ أَهْلِي أَحَدٌ إِلَّا ارْتَجَّتِ السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ بِمَلَائِكَتِهَا وَقَدَسُوا بِزَجْلِ النَّسْبِ وَالْتَهَلِيلِ وَالتَّقْدِيسِ وَالتَّمْجِيدِ ثُمَّ دَعَوْا بِأَجْمَعِهِمْ لِقَارِئِهَا يُغْفِرَ لَهُ كُلُّ ذَنْبٍ وَيَجَاوِزَ عَنْهُ كُلُّ خَطِيئَةٍ؛ بحار الأنوار، ج ٨٦، ص ٣٥٥

﴿٢٠٧﴾ الرسول ﷺ: وَأَغْفِرْ لِي وَارْحَمْنِي وَتَجَاوِزْ عَنِّي؛ البلد الأمين، ص ١٩٨

﴿٢٠٨﴾ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ أَتَيْتُكَ مُتَقَرِّبًا بِزِيَارَتِكَ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى وَمُسْتَشْفِعًا بِكَ إِلَيْهِ فَاشْفَعْ لِي عِنْدَ رَبِّكَ لِيُغْفِرَ لِي ذُنُوبِي وَيَعْفُوَ عَن جُرْمِي وَيَتَجَاوَزَ عَن سَيِّئَاتِي وَيَمْحُو عَنِّي خَطِيئَاتِي وَيُدْخِلَنِي الْجَنَّةَ وَيَتَفَضَّلَ عَلَيَّ بِمَا هُوَ أَهْلُهُ وَيَغْفِرَ لِي وَلِإِخْوَانِي وَلِجَمِيعِ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ فِي مَشَارِقِ الْأَرْضِ وَمَغَارِبِهَا بِفَضْلِهِ وَجُودِهِ وَمَنِّهِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٩، ص ١٤٦-١٤٧-١٤٨-الإقالة

﴿٢٠٩﴾ الرسول ﷺ: اسْتَكَثِرُوا فِي رَجَبٍ مِنْ قَوْلِ اسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَسَلُّوا اللَّهَ الْإِقَالََةَ وَالتَّوْبَةَ فِيمَا مَضَى وَالْعِصْمَةَ فِيمَا بَقِيَ مِنْ أَجَالِكُمْ؛ وسائل الشيعة، ج ١٠، ص ٥١١

﴿٢١٠﴾ الكاظم ﷺ: أَقِلْ يَا غَفُورُ عَثْرَتِي؛ تهذيب الأحكام، ج ٣، ص ١٠٨

﴿٢١١﴾ الرسول ﷺ: أَقِلْنِي عَثْرَتِي وَاسْتُرْنِي بِسِتْرِكَ وَأَغْفِرْ لِي وَاعْفُ عَنِّي بِعَفْوِكَ وَارْحَمْنِي بِرَحْمَتِكَ وَتَجَاوِزْ عَنِّي بِقُدْرَتِكَ؛ البلد الأمين، ص ١٩٧

﴿٢١٢﴾ أمير المؤمنين ﷺ: أَقِلْنِي عَثْرَتِي وَأَغْفِرْ زَلَّتِي؛ إقبال الأعمال، ص ٧٠٩

﴿٢١٣﴾ السَّجَّاد ﷺ: اللَّهُمَّ هِدْنِي فَلَهْوَتُ وَوَعظْتُ فَقَسَوْتُ وَأَبْلَيْتُ الْجَمِيلَ فَعَصَيْتُ وَعَرَفْتُ فَأَصْرَرْتُ ثُمَّ عَرَفْتُ فَاسْتَغْفَرْتُ فَأَقَلْتُ فَعُدْتُ فَسَتَرْتُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ١٨٠

﴿٢١٤﴾ الكاظم ﷺ: تُقِيلُ عَثْرَتِي وَتَغْفِرُ ذُنُوبِي؛ تهذيب الأحكام، ج ٣، ص ١٢١

﴿٢١٥﴾ الصادق ﷺ: فَنَادَتْ دَاوُدَ بِالْخِلَافَةِ فَقَبَّلَهَا وَلَمْ يَشْتَرِطْ فِيهَا بَشْرَطَ لُقْمَانَ فَأَعْطَاهُ اللَّهُ الْخِلَافَةَ فِي الْأَرْضِ وَأَبْلَى فِيهَا غَيْرَ مَرَّةٍ وَكُلُّ ذَلِكَ يَهْوِي فِي الْخَطَا يُقِيلُهُ اللَّهُ وَيَغْفِرُ لَهُ؛

بحار الأنوار، ج ١٣، ص ٤١١

١-١-٨-١- الباب الثامن: قرابة المغفرة والعفو، معية المغفرة والعفو، تقديم المغفرة على العفو وتأخيرها، الفروق بين المغفرة والعفو

بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن

﴿۲۰۶﴾ مادرم فاطمه دختر امام حسین علیه السلام گفت: رسول خدا صلی الله علیه و آله را در خواب دیدم که به من فرمود: «دختر عزیزم؛ ترازوی عملت را سبک نکن و وزنش را با قرائت آیه‌الکرسی سنگین کن که هیچ کس از خانواده‌ام آن را نمی‌خواند مگر آنکه آسمان‌ها و زمین، فرشتگان خود را می‌لرزاند و با صدای بلند خدا را تقدیس و تسبیح می‌کنند و به یگانگی می‌خوانند و بزرگ می‌شمردند و سپس همگی برای خواننده‌ی آیه‌الکرسی دعا می‌کنند و تمامی گناهانش آمرزیده و از تمامی خطاهایش چشم‌پوشی می‌شود.

﴿۲۰۷﴾ مرا بیامرز و به من رحم کن و از من بگذر.

﴿۲۰۸﴾ ای فرزند رسول خدا؛ نزد آدم و با زیارت تو به‌سوی خداوند متعال تقرب می‌جویم و تو را شفیع خود کرده‌ام، نزد پروردگارت شفیع من باش تا گناهانم را بیامرزد و جرمم را ببخشد و از بدی‌هایم بگذرد و خطاهایم را محو کند و مرا به بهشت وارد کند و آن‌گونه که شایسته‌ی خویش است بر من نیکی کند و من و پدران و برادران و همه‌ی مردان و زنان مؤمن را که در شرق و غرب زمین هستند با فضل و سخاوت و بخشش خویش بیامرزد.

۶-۷-۱-۱-۱-۱ نادیده گرفتن لغزش

﴿۲۰۹﴾ در ماه رجب ذکر «استغفرالله» را بسیار بگوئید و از خداوند متعال، عفو، توبه از گناهان گذشته و پاک‌ی از گناه در مهلت باقی‌مانده را بخواهید.

﴿۲۱۰﴾ ای آمرزنده؛ گناهان و لغزش‌هایم را نادیده بگیر.

﴿۲۱۱﴾ و لغزشم را نادیده بگیر و به پوشش خود بیوشان و مرا بیامرز و به عفو خود از من گذشت کن و به رحمت بر من رحم کن و به قدرتت از من درگذر.

﴿۲۱۲﴾ لغزشم را نادیده بگیر و گناهم را بیامرز.

﴿۲۱۳﴾ خداوندا؛ هدایت‌م کردی، من غافل شدم؛ پندم دادی، من سنگدل شدم؛ با من به زیبایی رفتار کردی، من نافرمانی کردم؛ خطاهای مرا به من شناساندی، من در گناه اصرار ورزیدم؛ سپس به گناهانم پی بردم و آمرزش خواستم و تو نیز از من گذشتی؛ آن‌گاه دوباره به گناه بازگشتم و تو پوشاندی.

﴿۲۱۴﴾ لغزش‌هایم را نادیده می‌گیری و گناهانم را می‌آمرزی.

﴿۲۱۵﴾ فرشتگان فرمان خلافت آوردند و داود این امر را پذیرفت و شرطی را که لقمان کرده بود، برای پذیرش خود قید نکرد، لذا خداوند او را جانشین خود در زمین قرار داد و مکرراً او را مورد آزمایش قرار داد و هر بار که او سقوط می‌کرد خداوند از او در می‌گذشت و او را می‌آمرزید.

۸-۱-۱-۱-۱ گروه ۸: قرابت آمرزش و بخشش، همراهی آمرزش و بخشش، تقدّم و تأخّر آمرزش و بخشش، تفاوت‌های آمرزش و بخشش

﴿الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار﴾

١-١-٨-١- قرابة المغفرة والعفو

﴿٢١٦﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْرَبُوا الصَّلَاةَ وَأَنْتُمْ سُكَارَى حَتَّى تَعْلَمُوا مَا تَقُولُونَ وَلَا جُنُبًا إِلَّا عَابِرِي سَبِيلٍ حَتَّى تَغْتَسِلُوا وَإِنْ كُنْتُمْ مَرْضَى أَوْ عَلَى سَفَرٍ أَوْ جَاءَ أَحَدٌ مِنْكُمْ مِنَ الْغَائِطِ أَوْ لَامَسْتُمُ النِّسَاءَ فَلَمْ تَجِدُوا مَاءً فَتَيَمَّمُوا صَعِيدًا طَيِّبًا فَامْسَحُوا بِوُجُوْهِكُمْ وَأَيْدِيكُمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَفُوًّا غَفُورًا (النساء: ٤٣)

﴿٢١٧﴾ إِلَّا الْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانَ لَا يَسْتَطِيعُونَ حِيلَةً وَلَا يَهْتَدُونَ سَبِيلًا، فَأُولَئِكَ عَسَى اللَّهُ أَنْ يَعْفُو عَنْهُمْ وَكَانَ اللَّهُ عَفُوًّا غَفُورًا (النساء: ٩٨-٩٩)

﴿٢١٨﴾ ذَلِكَ وَمَنْ عَاقَبَ بِمِثْلِ مَا عُوقِبَ بِهِ ثُمَّ بُغِيَ عَلَيْهِ لَيَنْصُرَنَّهُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ لَعَفُوٌّ غَفُور (الحج: ٦٠)

﴿٢١٩﴾ الَّذِينَ يُظَاهِرُونَ مِنْكُمْ مِنْ نِسَائِهِمْ مَا هُنَّ أُمَّهَاتِهِمْ إِنْ أُمَّهُاتُكُمْ إِلَّا اللَّائِي وَلَدْتَهُمْ وَإِنَّهُمْ لَيَقُولُونَ مُنْكَرًا مِنَ الْقَوْلِ وَزُورًا وَإِنَّ اللَّهَ لَعَفُوٌّ غَفُور (المجادلة: ٢)

﴿٢٢٠﴾ أمير المؤمنين (عليه السلام): وَقَدْ جِئْتُكَ هَارِبًا مِنْ ذُنُوبِي مُتَنَصِّلًا إِلَيْكَ مِنْ سَيِّئِ عَمَلِي رَاجِيًا لَكَ فِي مَوْقِفِي مُبْتَهِلًا إِلَيْكَ فِي الْعَفْوِ عَنْ مَعَاصِيٍّ مُسْتَغْفِرًا؛ بحار الأنوار، ج ٩٧، ص ٣٢٦

﴿٢٢١﴾ السَّجَاد (عليه السلام): إِلَهِي إِنْ عَفَوْتَ فَمَنْ أَوْلَى مِنْكَ بِالْغُفْرَانِ؛ إقبال الأعمال، ص ٧٣

﴿٢٢٢﴾ العسكري (عليه السلام): إِلَهِي نَفْسِي تُمْنِنِي بِأَنَّكَ تَغْفِرُ لِي فَأَكْرَمُ بِهَا أُمْنِيَّةَ بَشَرَتٍ بِعَفْوِكَ فَصَدَّقْ بِكَرَمِكَ مُبَشِّرَاتٍ تُمْنِنُهَا؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ١٠٦

﴿٢٢٣﴾ السَّجَاد (عليه السلام): فَأَغْفِرْ لِي مَا سَتَرْتُ مِنْ غَيْرِكَ مِنْ ذَنْبٍ وَبَارِزْتُكَ بِخَطِيئَتِي مِنْ جَهْلِي لِلَّذِي خِفْتُ مِنْ خَلْقِكَ وَرَجَوْتُ مِنْ عَفْوِكَ؛ إقبال الأعمال، ص ١٩٣

﴿٢٢٤﴾ السَّجَاد (عليه السلام): إِلَهِي عَصَاكَ آدَمُ فَغَفَرْتَهُ وَ عَصَاكَ خَلْقُ مِنْ ذُرِّيَّتِهِ فَيَا مَنْ عَفَا عَنِ الْوَالِدِ مَعْصِيَّتُهُ اغْفُ عَنِ الْوَلَدِ الْعَصَاةَ لَكَ مِنْ ذُرِّيَّتِهِ؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ١٤٠

﴿٢٢٥﴾ الرسول (صلى الله عليه وآله): قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ مَنْ أَذْنَبَ ذَنْبًا صَغِيرًا كَانَ أَوْ كَبِيرًا وَهُوَ لَا يَعْلَمُ أَنَّ لِي أَنْ أَعَذِّبَهُ أَوْ أَعْفُو عَنْهُ لَا غَفَرْتُ لَهُ ذَلِكَ الذَّنْبَ أَبَدًا وَمَنْ أَذْنَبَ ذَنْبًا صَغِيرًا كَانَ أَوْ كَبِيرًا وَهُوَ يَعْلَمُ أَنَّ لِي أَنْ أَعَذِّبَهُ أَوْ أَعْفُو عَنْهُ غَفَوْتُ عَنْهُ؛ وسائل الشيعة، ج ١٦، ص ٦٠

١-١-٨-٢- مَعِيَّةُ الْمَغْفِرَةِ وَالْعَفْوِ

بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن

۱-۸-۱-۱-۱- قرابت آمزش و بخشش

﴿۲۱۶﴾ ای کسانی که ایمان آورده‌اید! در حال مستی به نماز نزدیک نشوید، تا بدانید چه می‌گویید! و همچنین هنگامی که جُنُب هستید مگر اینکه مسافر باشید - تا غسل کنید. و اگر بیمارید، یا مسافر، و یا «قضای حاجت» کرده‌اید، و یا با زنان آمیزش جنسی داشته‌اید، و در این حال، آب (برای وضو یا غسل) نیافتید، با خاک پاکی تیمم کنید! (به این طریق که) صورت‌ها و دست‌هایتان را با آن مسح نمایید. خداوند، بخشنده و آمرزنده است.

﴿۲۱۷﴾ مگر آن دسته از مردان و زنان و کودکانی که به‌راستی تحت فشار قرار گرفته‌اند (و حقیقتاً مستضعفند)؛ نه چاره‌ای دارند، و نه راهی (برای نجات از آن محیط آلوده) می‌یابند، ممکن است خداوند، آن‌ها را مورد عفو قرار دهد؛ و خداوند، عفوکننده و آمرزنده است.

﴿۲۱۸﴾ [آری]، مطلب چنین است! و هر کس به همان مقدار که به او ستم شده مجازات کند، سپس مورد تعدی قرار گیرد، خدا او را یاری خواهد کرد؛ یقیناً خداوند بخشنده و آمرزنده است!

﴿۲۱۹﴾ کسانی که از شما نسبت به همسرانشان «ظهار» می کنند (و می گویند: «أَنْتِ عَلَيَّ كَظْهَرِ أُمِّي؛ تو نسبت به من به منزله ی مادرم هستی»)، آنان هرگز مادرانشان نیستند؛ مادرانشان تنها کسانی اند که آن ها را به دنیا آورده اند! آن ها سخنی زشت و باطل می گویند؛ و خداوند بخشنده و آمرزنده است!

﴿۲۲۰﴾ به‌سوی تو آمده‌ام درحالی‌که از گناه فرار کرده‌ام و از اعمال ناشایستم بیزار هستم؛ و در این جایگاه با زاری به درگاهت، به عفو امید بسته و از نافرمانی‌هایم آمرزش می‌خواهم.

﴿۲۲۱﴾ خدایا! اگر عفو کنی پس کیست سزاوارتر از تو به آمرزش.

﴿۲۳۲﴾ خداوند! نفسم به من بشارت و امید می‌دهد که تو مرا می‌آمرزی. پس به نفسم اکرام کن و امیدی را که به عفو تو دارد به حقیقت پیوند ده.

﴿۲۳۳﴾ گناھانی را که از غیر خودت پوشاندی اما من به خاطر جهلم با آن‌ها به جنگ تو برخاستم و گناھانی را که از خلق تو واهمه دارم ولی درباره‌ی آن‌ها به عفو تو امیدوارم، بیامرز.

﴿۲۲۴﴾ خدایا؛ آدم (علیه السلام) تو را نافرمانی کرد و تو او را آمرزیدی، و برخی از نسل او تو را نافرمانی کردند. پس ای کسی که گناهان پدر را می‌بخشی و می‌آمرزی، فرزندان نافرمانش را نیز ببخش و بیامرز.

﴿۲۲۵﴾ خداوند عزّ و جل می‌فرماید: «هرکس گناهی صغیره یا کبیره مرتکب شود و نداند که من می‌توانم او را عذاب کنم یا ببخشایم، هرگز گناه او را نمی‌آمرزم و هرکس گناهی صغیره یا کبیره مرتکب شود و بداند که در اختیار من است که او را عذاب کنم یا ببخشم، او را می‌بخشم».

۲-۸-۱-۱-۱- همراهی آموزش و بخشش

﴿الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار﴾

﴿٢٣٧﴾ الرسول ﷺ: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْأَمْنَ وَالْإِيْمَانَ وَالسَّلَامَةَ وَالْإِسْلَامَ وَالْعَفْوَ وَالْغُفْرَانَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٠، ص ٢٦٧

﴿٢٣٨﴾ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِوَالِدَيِّ وَأَهْلِ بَيْتِي وَإِخْوَانِي الْيَقِينِ وَالْعَفْوَ وَالْمُعَافَاةَ وَالْمَغْفِرَةَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٦، ص ٢٥٠

﴿٢٣٩﴾ اللَّهُمَّ إِنِّي صَلَّيْتُ هَذِهِ الصَّلَاةَ ائْتِغَاءَ مَرْضَاتِكَ وَطَلَبَ نَائِلِكَ وَمَعْرِفِكَ وَرَجَاءَ رَفْدِكَ وَجَائِزَتِكَ وَعَظِيمِ عَفْوِكَ وَقَدِيمِ غُفْرَانِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ٢٠١

﴿٢٤٠﴾ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَأَعْطِنِي السَّعَةَ وَالِدَّةَ وَالْأَمْنَ وَالصَّحَّةَ وَالْقُنُوعَ وَالْعِصْمَةَ وَالْيَقِينَ وَالْعَفْوَ وَالْعَافِيَةَ وَالْمُعَافَاةَ وَالْمَغْفِرَةَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢٩٧

﴿٢٤١﴾ اللَّهُمَّ لَا تَقْنَطْنِي مِنْ رَحْمَتِكَ وَلَا تُؤَيِّسْنِي مِنْ عَفْوِكَ وَمَغْفِرَتِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٣١٤

﴿٢٤٢﴾ الصادق ﷺ: اللَّهُمَّ وَقَدْ رَجَوْتُ كَرِيمَ عَفْوِكَ وَوَسَّعَ مَغْفِرَتِكَ؛ تهذيب الأحكام، ج ٦، ص ٦٢

﴿٢٤٣﴾ اللَّهُمَّ وَلِيَّ إِلَى عَفْوِكَ وَمَعْرِفِكَ وَمَغْفِرَتِكَ وَرَحْمَتِكَ وَرِضْوَانِكَ وَعَافِيَتِكَ وَعِصْمَتِكَ وَحُسْنِ إِجَابَتِكَ أَعْظَمُ الْفَاقَةِ وَأَشَدُّ الْحَاجَةِ؛ إقبال الأعمال، ص ٤١١

﴿٢٤٤﴾ العسكري ﷺ: إِلَهِي أَتَقْنِي الْحَسَنَاتِ بَيْنَ جُودِكَ وَكَرَمِكَ وَأَتَقْنِي السَّيِّئَاتِ بَيْنَ عَفْوِكَ وَمَغْفِرَتِكَ وَقَدْ رَجَوْتُ أَنْ لَا يُضَيِّعَ بَيْنَ ذَيْنِ وَذَيْنِ مُسِيءٌ وَمُحْسِنٌ؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ١٠٦

﴿٢٤٥﴾ إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى بَعَثَ أَنْبِيَاءَ وَرُسُلًا فَجَعَلَهُمْ حُجَجًا عَلَى عِبَادِهِ غُذْرًا أَوْ نُذْرًا لَا يُطَاعُ إِلَّا بِعِلْمِهِ وَإِذْنِهِ يَمُنُّ بِالطَّاعَةِ عَلَى مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ ثُمَّ يُثِيبُ عَلَيْهَا وَيُعْصِي بِعِلْمٍ مِنْهُ فَيَعْفُو وَيَغْفِرُ بِجَلَمِهِ؛ شرح نهج البلاغة، ج ٥، ص ٢٥١

﴿٢٤٦﴾ أَنَّ اللَّهَ سُبْحَانَهُ قَالَ لِمُوسَى حِينَ أَرْسَلَهُ إِلَى فِرْعَوْنَ يَتَوَعَّدُهُ وَأَخْبَرَهُ أَنِّي إِلَى الْعَفْوَ وَالْمَغْفِرَةِ أَسْرَعُ مَنِّي إِلَى الْغَضَبِ وَالْعُقُوبَةِ؛ عدة الداعي، ص ١٤٥

﴿٢٤٧﴾ الرسول ﷺ: أَنْعِمُ عَلَى بِالْعَفْوَ وَالْعَافِيَةِ وَالْمَغْفِرَةِ؛ بحار الأنوار، ج ٨٦، ص ٣٧٤

﴿٢٤٨﴾ أمير المؤمنين ﷺ: أَنِّي إِذَا ذَكَرْتُ كِبَرَ ذَنْبِي وَعِظَمَ عَفْوِكَ وَغُفْرَانِكَ وَجَدْتُ الْحَاصِلَ بَيْنَهُمَا لِي أَقْرَبُهُمَا إِلَى رَحْمَتِكَ وَرِضْوَانِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٧، ص ٤٤٩

﴿٢٤٩﴾ الصادق ﷺ: تَعْفُو وَتَغْفِرُ بَعْدَ مَا تَقْدِرُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٤١

﴿بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن﴾

﴿۲۳۷﴾ خداوندا! ایمنی و ایمان و سلامت و تسلیم در برابر اوامرت و بخشش و آمرزش را از تو خواهانم.

﴿۲۳۸﴾ خداوندا! برای خود، پدر، مادر، فرزندان و خانواده‌ام و برادران ایمانی‌ام، یقین و گذشت و چشم‌پوشی و آمرزش را خواهانم.

﴿۲۳۹﴾ خداوندا! من این نماز را برای طلب رضایت و طلب جایزه و نیکی تو، و به امید عطا و پاداش تو و بخشش بزرگ و آمرزش دیرینه تو به جای آوردم.

﴿۲۴۰﴾ بار خدایا! بر محمد و خاندانش درود فرست و به من وسعت و آرامش و امنیت و ایمنی و کفایت و سلامتی و بهبودی و قناعت و عصمت و یقین و عفو و گذشت و عافیت و چشم‌پوشی از گناهان و آمرزش مرحمت فرما.

﴿۲۴۱﴾ بار خدایا! مرا از رحمت خود ناامید نگردان و از بخشش و آمرزش مأیوسم نکن.

﴿۲۴۲﴾ خداوندا! به عفو و آمرزش گسترده‌ات امید بسته‌ام.

﴿۲۴۳﴾ خداوندا! من به عفو، لطف، آمرزش، رحمت، رضایت، سلامتی، عافیت، عصمت از گناه و اجابت نیکوی تو، بیشترین نیاز را دارم.

﴿۲۴۴﴾ خدایا! نیکی‌ها، مرا در آستانه‌ی جود و کرامت قرار داده و نافرمانی‌ها، مرا میان عفو و مغفرت انداخته است، و امیدوارم که هیچ بدکار و نیکوکاری در این میان ضایع نشود.

﴿۲۴۵﴾ خداوند متعال پیامبران و رسولان را فرستاد و آنان را حجت‌هایی بر بندگان قرار داد تا مردم بهانه‌ای نداشته و از او پروا کنند، کسی جز بر مبنای علم و اجازه‌ی خداوند، از او فرمان نمی‌برد. به هریک از بندگان خویش که بخواهد منت سعادتمندانی را ارزانی می‌دارد و او را بر این طاعت پاداش می‌دهد و نافرمانی خداوند نیز از دایره‌ی علم خداوند خارج نیست، و اگر او بخواهد از آن می‌گذرد و به بردباری خویش او را می‌آمرزد.

﴿۲۴۶﴾ خداوند سبحان هنگامی که حضرت موسی علیه السلام را به سوی فرعون فرستاد تا تهدیدش کند، به او فرمود که به فرعون بگوید: «سرعت من در گذشت و آمرزش نسبت به خشم و عقوبت بیشتر است».

﴿۲۴۷﴾ با عفو و عافیت و آمرزش مرا مورد لطف خویش قرار ده.

﴿۲۴۸﴾ چون بزرگی گناه خود و عظمت عفو و آمرزش تو را یاد کنم، از میان این دو می‌یابم که آنچه به رحمت و رضایت نزدیک‌تر است نصیبم می‌شود.

﴿۲۴۹﴾ با اینکه می‌توانی [عقوبت کنی] عفو می‌کنی و می‌آمرزی.

﴿الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار﴾

﴿٢٥٠﴾ الصادق عليه السلام: تَعَمَّدَنِي بِعَفْوِكَ وَمَغْفِرَتِكَ فِي ذُنُوبِي وَآخِرَتِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٤،

ص ٢٤٢

﴿٢٥١﴾ الصادق عليه السلام: تَفْسِيرُ الْعَفْوِ أَنْ لَا تَلْزَمَ صَاحِبَكَ فِيمَا أَجْرَمَ ظَاهِرًا وَتَنْسَى مِنَ الْأَصْلِ مَا أَصِيبَتْ مِنْهُ بَاطِنًا وَتَزِيدَ عَلَى الْإِحْسَانِ إِحْسَانًا وَلَنْ يَجِدَ إِلَى ذَلِكَ سَبِيلًا إِلَّا مَنْ قَدْ عَفَا اللَّهُ عَنْهُ وَغَفَرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَ مَا تَأَخَّرَ؛ مستدرک الوسائل، ج ٩، ص ٥

﴿٢٥٢﴾ الباقر عليه السلام: تَقُولُ فِي قُنُوتِ الْفَرِيضَةِ فِي الْأَيَّامِ كُلِّهَا إِلَّا فِي الْجُمُعَةِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِوَلَدِي وَأَهْلِ بَيْتِي وَإِخْوَانِي الْمُؤْمِنِينَ فِيكَ الْيَقِينَ وَالْعَفْوَ وَالْمُعَافَاةَ وَالرَّحْمَةَ وَالْمَغْفِرَةَ وَالْعَافِيَةَ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ؛ وسائل الشيعة، ج ٦، ص ٢٧٥

﴿٢٥٣﴾ أمير المؤمنين عليه السلام: جَعَلَ عَفْوُهُ وَمَغْفِرَتُهُ لِأَهْلِ طَاعَتِهِ وَ جَعَلَ عَذَابُهُ وَ عِقَابُهُ لِمَنْ عَصَاهُ وَ خَالَفَ أَمْرَهُ وَ ابْتَدَعَ فِي دِينِهِ مَا لَيْسَ مِنْهُ؛ الجمل، ص ٤٠٠

﴿٢٥٤﴾ أمير المؤمنين عليه السلام: سُبْحَانَ اللَّهِ الَّذِي لَا يَرُدُّ مَا قَضَى وَلَا يُصْرِفُ مَا أَمْضَى وَلَا يَمْنَعُ مَا أَعْطَى وَلَا يَهْفُو وَلَا يَنْسَى وَلَا يُعْجَلُ بَلْ يُمَهِّلُ وَيَعْفُو وَيَغْفِرُ؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ١٣٨

﴿٢٥٥﴾ سُبْحَانَ ذِي الْعَفْوِ وَالْمَغْفِرَةِ؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ١٨٥

﴿٢٥٦﴾ السَّجَّاد عليه السلام: سَيِّدِي أَلْقَتَنِي الْحَسَنَاتُ بَيْنَ جُودِكَ وَإِحْسَانِكَ وَأَلْقَتَنِي السَّيِّئَاتُ بَيْنَ

عَفْوِكَ وَغُفْرَانِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ١٦٥

﴿٢٥٧﴾ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَارْزُقْنِي السَّعَةَ وَالِدَّةَ وَالْأَمْنَ وَالْقَنَاعَةَ وَالْعِصْمَةَ وَالتَّوْفِيقَ فِي جَمِيعِ أُمُورِي وَالْعَفْوَ وَالْعَافِيَةَ وَالْمَغْفِرَةَ؛ العدد القوية، ص ٣٠٧

﴿٢٥٨﴾ السَّجَّاد عليه السلام: فَأَحَقُّ مَنْ عَفَا أَنْتَ وَأَكْرَمُ مَنْ غَفَرَ؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ١٣٣

﴿٢٥٩﴾ فَاسْأَلْكَ يَا رَبَّ أَنْ تُدَارِكَنِي سَعَةُ رَحْمَتِكَ الَّتِي سَبَقَتْ غَضَبَكَ وَحِلْمَكَ وَ

عَفْوَكَ وَمَغْفِرَتَكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ٨٠

﴿٢٦٠﴾ أمير المؤمنين عليه السلام: فَإِنَّ اللَّهَ ذُو رَحْمَةٍ وَاسِعَةٍ وَمَغْفِرَةٍ دَائِمَةٍ وَعَفْوٍ جَمٍّ؛ بحار الأنوار،

ج ٣٢، ص ٢٣٠

﴿٢٦١﴾ فَانْشُرْ عَلَيَّ مِنْ سَعَةِ رَحْمَتِكَ وَ عَظَمِ عَفْوِكَ وَمَغْفِرَتِكَ مَا تُنْجِينِي بِهِ مِنَ النَّارِ وَ

تُدْخِلْنِي بِهِ الْجَنَّةَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٣١٤

﴿٢٦٢﴾ السَّجَّاد عليه السلام: فَإِنَّكَ مَلِيٌّ بِالْعَفْوِ، مَرْجُوٌّ لِلْمَغْفِرَةِ؛ الصحيفة السجادية عليه السلام، الدعاء ١٢

بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن

- ﴿۲۵۰﴾ با عفو و گذشت و آمرزش در دنیا و آخرت، [گناهان] مرا بیوشان.
- ﴿۲۵۱﴾ حقیقت عفو آن است که از رفیقت درگذری و خطاهای او را را ظاهر نکنی، سخن ناروای او را فراموش کنی و از بدی‌ای که از او دیده‌ای در دل چیزی نگه نداری و بر احسان خود نسبت به او بیافزایی. کسی به این مقام نخواهد رسید مگر اینکه خداوند از او در گذشته و گناهان گذشته و آینده‌ی او را مورد آمرزش قرار داده باشد.
- ﴿۲۵۲﴾ در قنوت نمازهای واجب، هر روز غیر از جمعه چنین بگو: «خداوندا! برای خود، پدر، مادر، فرزندان، خانواده‌ام و برادران ایمانی‌ام که به خاطر تو با ایشان دوستی می‌کنم، برای همه‌ی ایشان از تو می‌خواهم که آنان را صاحب یقین گردانی و همه را مورد بخشش خود قرار دهی و از همه درگذری و رحمت واسعه‌ی خویش را شامل همه سازی و گناهان همه را بیامیزی و در دنیا و آخرت عافیت عطا فرمایی».
- ﴿۲۵۳﴾ گذشت و عفو و آمرزشش را برای اهل طاعت و بندگی و عذاب و عقوبتش را برای کسی که نافرمان و گناهکار و مخالف امر اوست و بدعتی در دین می‌آورد که در دین نبوده است، قرار داد.
- ﴿۲۵۴﴾ منزّه است خدایی که از آنچه حکم کرده باز نمی‌گردد [و کسی نمی‌تواند آن را باز گرداند] و آنچه را امضا کرده کسی نمی‌تواند از انجامش جلوگیری کند و آنچه را عطا فرموده کسی نمی‌تواند منع کند؛ و لغزش و نسیانی در دستورش نیست، و شتاب نمی‌کند. بلکه مهلت داده و عفو می‌کند و می‌آمرزد.
- ﴿۲۵۵﴾ پاک و منزّه است صاحب عفو و آمرزش.
- ﴿۲۵۶﴾ مولای من؛ کارهای نیک، مرا میان جود و کرامت انداخته و گناهانم، مرا در میان گذشت و آمرزش قرار داده است.
- ﴿۲۵۷﴾ بر محمد و خاندان محمد درود بفرست و وسعت و آرامش و امنیت و ایمنی و کفایت و قناعت و عصمت و توفیق در همه‌ی کارهایم و عفو و گذشت و عافیت و آمرزش را روزی‌ام قرار ده.
- ﴿۲۵۸﴾ شایسته‌ترین کسی که عفو می‌کند و با کرامت‌ترین کسی که می‌آمرزد، تو هستی.
- ﴿۲۵۹﴾ پروردگارا! از تو می‌خواهم که با گستره‌ی رحمت که بر غضب تو سبقت گرفته و با حلم و بردباری و گذشت و آمرزش، مرا پشتیبانی کنی.
- ﴿۲۶۰﴾ خداوند دارای رحمت وسیع و آمرزش همیشگی و گذشت بسیار است.
- ﴿۲۶۱﴾ از رحمت واسعه و گذشت بسیار و آمرزش و آنچه که مرا با آن از آتش نجات می‌دهی بر من فرو ریز و مرا به بهشت وارد ساز.

﴿الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار﴾

﴿٢٦٣﴾ فَإِنِّي أَتَوَسَّلُ بِأَقْرَبِ صِفَاتِكَ إِلَى الْعَفْوِ وَالْغُفْرَانِ؛ مهج الدعوات، ص ٣٣٦
 ﴿٢٦٤﴾ فَإِنِّي قَصَدْتُ إِلَيْكُمْ وَرَجَوْتُ بَسَلَامِي عَلَيْكُمْ وَوَفَوِي بِعَرَصَتِكُمْ وَاسْتِشْفَاعِي بِكُمْ
 إِلَى اللَّهِ أَنَّ يَعْفُو عَنِّي وَيَغْفِرَ ذَنْبِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٧، ص ٣٤٥
 ﴿٢٦٥﴾ السَّجَادُ ﷺ: فَقَدِيمًا مَا مَنَنْتَ عَلَى أَوْلِيَائِكَ وَمُسْتَحِقِّي عُقُوبَتِكَ بِالْعَفْوِ وَالْمَغْفِرَةِ؛

بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٣٦

﴿٢٦٦﴾ الهادي ﷺ: فَنَحْنُ وَاثِقُونَ بَيْنَ رَغْبَةٍ وَرَهْبَةٍ ارْتِقَابًا قَدْ أَقْبَلْنَا لِعَفْوِكَ وَمَغْفِرَتِكَ
 طَلَبًا فَأَذَلَّلْنَا لِقُدْرَتِكَ وَعَزَّتْكَ رِقَابًا؛ بحار الأنوار، ج ٩٩، ص ١٨٢
 ﴿٢٦٧﴾ الباقر ﷺ: فَبِمَا طُوبَى لِلثَّابِتِينَ عَلَى أَمْرِنَا فِي ذَلِكَ الزَّمَانِ إِنَّا أَدْنَى مَا يَكُونُ لَهُمْ مِنَ
 الثَّوَابِ أَنْ يُنَادِيَهُمُ الْبَارِيُّ عَزَّ وَجَلَّ عِبَادِي آمَنْتُمْ بِسِرِّي وَصَدَقْتُمْ بِغَيْبِي فَأَبْشِرُوا بِحُسْنِ الثَّوَابِ
 مِنِّي فَاتَّبِعُوا عِبَادِي وَإِمَائِي حَقًّا مِنْكُمْ أَتَقَبَّلُ وَعَنْكُمْ أَغْفُو وَلكُمْ أَغْفِرُ؛ بحار الأنوار، ج ٥٢، ص ١٤٥
 ﴿٢٦٨﴾ الرضا ﷺ: لَا أَدْرِي أَيَّ نِعْمِكَ أَشْكُرُ أَوْ حِينَ تَطَوَّلْتَ عَلَى الرِّضَا وَتَفَضَّلْتَ بِالْعَفْوِ
 عَمَّا مَضَى أَمْ حِينَ زِدْتَ عَلَى الْعَفْوِ وَالْغُفْرَانِ بِاسْتِثْنَاءِ الْكَرَمِ وَالْإِحْسَانِ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤،

ص ٢٨٠

﴿٢٦٩﴾ الهادي ﷺ: لَا تَحْرِمْنَا شَفَاعَتَهُمْ حَتَّى نَنْظُرَ بِعَفْوِكَ وَغُفْرَانِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٩،

ص ١٨٢

﴿٢٧٠﴾ الصادق ﷺ: لِأَنَّ الْعَفْوَ وَالْغُفْرَانَ صِفَةُ مَنْ صِفَاتِ اللَّهِ تَعَالَى أَوْدَعَهُمَا فِي أَسْرَارِ
 أَصْفِيَائِهِ لِيَتَخَلَّقُوا مَعَ الْخَلْقِ بِأَخْلَاقِ خَالِقِهِمْ وَجَاعِلِهِمْ لِذَلِكَ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ وَلْيَعْفُوا وَ
 لْيَصْفَحُوا أَلَا تُحِبُّونَ أَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ؛ مستدرک الوسائل، ج ٩، ص ٥
 ﴿٢٧١﴾ الصادق ﷺ: لَكَ مُنْتَهَى الْحَمْدِ الْخَالِدِ الدَّائِمِ الرَّائِدِ الْمُخَلَّدِ السَّرْمَدِ الَّذِي لَا يَنْفَدُ
 طَوْلُ الْأَبَدِ جَلَّ ثَنَاؤُكَ أَعْتَنَّا عَلَيْهِ حَتَّى قَضَيْنَا صِيَامَهُ وَقِيَامَهُ مِنْ صَلَاةٍ وَمَا كَانَ مِنَّا فِيهِ مِنْ بَرٍّ
 أَوْ شُكْرٍ أَوْ ذِكْرٍ اللَّهُمَّ فَتَقَبَّلْهُ مِنَّا بِأَحْسَنِ قَبُولِكَ وَتَجَاوَزْكَ وَعَفْوِكَ وَصَفْحِكَ وَغُفْرَانِكَ
 وَحَقِيقَةِ رِضْوَانِكَ؛ الكافي، ج ٤، ص ١٦٥

﴿٢٧٢﴾ السَّجَادُ ﷺ: فَقَدِيمًا مَا مَنَنْتَ عَلَى أَوْلِيَائِكَ وَمُسْتَحِقِّي عُقُوبَتِكَ بِالْعَفْوِ وَالْمَغْفِرَةِ
 سَيِّدِي عَافِيَةً مَنْ أَرْجُو إِذَا لَمْ أَرْجُ عَافِيَتِكَ وَعَفْوَ مَنْ أَرْجُو إِذَا لَمْ أَرْجُ عَفْوَكَ وَرَحْمَةً مَنْ
 أَرْجُو إِذَا لَمْ أَرْجُ رَحْمَتَكَ وَمَغْفِرَةً مَنْ أَرْجُو إِذَا لَمْ أَرْجُ مَغْفِرَتَكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٣٦

بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن

- ﴿۲۶۲﴾ تو لبریز از عفو و گذشت، و مورد امید برای آمرزش هستی.
- ﴿۲۶۳﴾ من با نزدیک‌ترین صفت‌های تو به عفو و آمرزش متوسل می‌شوم.
- ﴿۲۶۴﴾ من قصد آمدن به‌سوی شما را کردم و در سلام‌دادن به شما و ایستادن نزد شما و شفیع قراردادن نزد خداوند، امید آن دارم که مرا عفو کند و گناهم را ببامزد.
- ﴿۲۶۵﴾ تو از دیرباز همیشه با عفو و آمرزش بر اولیا و مستحقان عذاب منت نهاده‌ای.
- ﴿۲۶۶﴾ ما بین رغبت و ترس با چشم امید، اعتماد داریم و خواهان عفو و مغفرت هستیم و چون بندگان، در برابر قدرت و عزت خوار و ذلیل هستیم.
- ﴿۲۶۷﴾ خوش به حال آن‌ها که در آن زمان بر عقیده‌ی خود نسبت به ما ثابت می‌مانند. کمترین ثوابی که آن‌ها دارند این است که خداوند متعال آن‌ها را با این کلام صدا می‌زند: بندگان من؛ که به اسرار من ایمان آوردید و نادیده‌های مرا تصدیق کردید، شما را به ثواب نیکوی خود مرده می‌دهم، شما بندگان حقیقی من هستید. عبادت شما را می‌پذیرم و از تقصیرات شما می‌گذرم و شما را می‌آمرزم.
- ﴿۲۶۸﴾ پروردگارا! نمی‌دانم کدام نعمت را شکر گویم؟! آن‌گاه که بر من منت گذاشتی و از من خشنود شدی و بخشش اعمال گذشته‌ام را بشارت دادی، یا آن‌گاه که با اکرام و احسان جدید، بر میزان عفو و آمرزش افزودی؟!
- ﴿۲۶۹﴾ ما را از شفاعت ایشان محروم نفرما تا اینکه به دریافت عفو و آمرزش پیروز و سعادتمند شویم.
- ﴿۲۷۰﴾ عفو و آمرزش دو صفت از صفات خداوند هستند، که آن‌ها را در میان بندگان خود به ودیعت نهاده تا مردم به اخلاق خداوندی متخلق شوند. و فرموده است: «آن‌ها باید عفو کنند و چشم ببوشند؛ آیا دوست نمی‌دارید خداوند شما را ببخشد؟! و خداوند آمرزنده و مهربان است.»
- ﴿۲۷۱﴾ تو سزاوار حقّ عظیم و ستایشی جاودانه و سرمد هستی؛ ستایشی که برای ابد در زمانه بپاید. خدایا! ثنایت والای از آنچه گفته شده است؛ تو ما را یاری دادی تا روزه‌ی این ماه را گرفتیم و شب‌های این ماه را با راز و نیازت سپری کردیم و با توفیق تو، به عبادت و شکر و ذکر نام‌هایت پرداختیم. بار خدایا! تو این ماه عبادت و طاعت را همراه با گذشت و عفو و آمرزش و با آمرزش و رضایتی حقیقی به نیک‌ترین وجه ممکن از ما بپذیر.
- ﴿۲۷۲﴾ دیر زمانی است که بر اولیای و سزاواران عقوبت با عفو و آمرزش منت نهاده‌ای؛ آقای من؛ اگر به عافیت تو امیدوار نباشم به عافیت که دل بندم؟ چون به عفو تو امید نداشته باشم به عفو که امید بندم؟ و چون به رحمت تو امید نداشته باشم به رحمت که دل بندم؟ و اگر به آمرزش تو امید نداشته باشم به آمرزش که امید بندم؟

﴿الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار﴾

﴿٢٧٣﴾ امير المؤمنين عليه السلام: نَسَّأَلُهُ عَفْوَ مَنْ رَضِيَ عَنْهُ وَ مَغْفِرَةً مَنْ قَبِلَ مِنْهُ؛ بحار الأنوار، ج ٧٤،

ص ٣٤٤

﴿٢٧٤﴾ الصادق عليه السلام: وَ اغْفُ عَنَّا وَ اغْفِرْ لَنَا وَ ارْحَمْنَا؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ١٦٧

﴿٢٧٥﴾ الرسول عليه السلام: وَ اغْفُ عَنِّي وَ اغْفِرْ لِي فِي هَذَا الشَّهْرِ وَ هَذِهِ اللَّيْلَةِ؛ البلد الأمين، ص ١٩٨

﴿٢٧٦﴾ وَ اكْسُهُ مِنْ [مَعَ] خَلَعَ الْعَفْوِ وَ الْغُفْرَانِ؛ إقبال الأعمال، ص ٢٧٨

﴿٢٧٧﴾ الصادق عليه السلام: وَ قَدْ رَجَوْتُكَ يَا إِلَهِي أَنْ تَكُونَ بِلُطْفِكَ تَتَغَمَّدُ عَبْدَكَ الْمُقِرَّ بِفَوَاحِ

الذُّنُوبِ بِالْعَفْوِ وَ الْمَغْفِرَةِ؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ٣١٦

﴿٢٧٨﴾ امير المؤمنين عليه السلام: يَا مَنَّانُ أَذْرِكُنِي فِيمَنْ أَحْبَبْتَ وَ أَوْجِبْ لِي عَفْوَكَ وَ غُفْرَانَكَ؛

بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٣٠١

٢-١-١٨-١-المغفرة والعفو

﴿٢٧٩﴾ الباقر عليه السلام: عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام: قَالَ: ... يَا مُحَمَّدُ بْنُ مُسْلِمٍ أَ تَرَى الْعَبْدَ الْمُؤْمِنَ يَنْدِمُ عَلَى ذَنْبِهِ وَ يَسْتَغْفِرُ مِنْهُ وَ يَتُوبُ ثُمَّ لَا يَقْبَلُ اللَّهُ تَوْبَتَهُ قُلْتُ فَإِنَّهُ فَعَلَ ذَلِكَ مِرَارًا يُذْنِبُ ثُمَّ يَتُوبُ وَ يَسْتَغْفِرُ اللَّهُ فَقَالَ كَلَّمَا عَادَ الْمُؤْمِنُ بِالْإِسْتِغْفَارِ وَ التَّوْبَةِ عَادَ اللَّهُ عَلَيْهِ بِالْمَغْفِرَةِ وَ إِنَّ اللَّهَ عَفُورٌ رَحِيمٌ يَقْبَلُ التَّوْبَةَ وَ يَعْفُو عَنِ السَّيِّئَاتِ فَإِيَّاكَ أَنْ تُقْسِطَ الْمُؤْمِنِينَ مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ؛ الكافي، ج ٢، ص ٤٣٤

﴿٢٨٠﴾ الرسول عليه السلام: أَقْلِنِي عَثْرَتِي وَ اسْتُرْنِي بِسِتْرِكَ وَ اغْفِرْ لِي وَ اغْفُ عَنِّي بِعَفْوِكَ وَ

ارْحَمْنِي بِرَحْمَتِكَ وَ تَجَاوَزْ عَنِّي بِقُدْرَتِكَ؛ البلد الأمين، ص ١٩٧

﴿٢٨١﴾ الصادق عليه السلام: اللَّهُمَّ اغْفِرْ وَ ارْحَمْ وَ اغْفُ عَمَّا تَعَلَّمَ؛ تهذيب الأحكام، ج ٥، ص ١٤٨

﴿٢٨٢﴾ السَّجَّاد عليه السلام: اللَّهُمَّ إِلَى مَغْفِرَتِكَ وَقَدْتُ، وَ إِلَى عَفْوِكَ قَصَدْتُ، وَ إِلَى تَجَاوُزِكَ

اشْتَقْتُ، وَ بِفَضْلِكَ وَثَقْتُ، وَ لَيْسَ عِنْدِي مَا يُوجِبُ لِي مَغْفِرَتَكَ، وَ لَا فِي عَمَلِي مَا اسْتَحِقُّ بِهِ

عَفْوِكَ؛ الصحيفة السجادية عليه السلام، الدعاء ٢٠

﴿٢٨٣﴾ اللَّهُمَّ إِنْ كَانَتْ صَحِيفَتِي مُسَوَّدَةً بِالذُّنُوبِ إِلَيْكَ فَإِنِّي أُعَوِّلُ فِي مَحْوِهَا فِي هَذِهِ

الْيَالِي أَلْبِيضَ عَلَيْكَ وَ أَرْجُو مِنَ الْغُفْرَانِ وَ الْعَفْوِ مَا هُوَ بِيَدِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٣٣

﴿٢٨٤﴾ امير المؤمنين عليه السلام: الْمَقَرَّ لَغُفْرَانِ الذُّنُوبِ بِالْمَغْفِرَةِ وَ الْعَفْوِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٢٨٥

بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن

﴿۲۷۳﴾ بخشش کسی را که خداوند از او خشنود است و آمرزش کسی را که خدا [توبه‌ی] او را پذیرفته است، از خدا خواهیم.

﴿۲۷۴﴾ ما را ببخش و بیامرز و بر ما رحم کن.

﴿۲۷۵﴾ از من درگذر و مرا در این ماه و این شب بیامرز.

﴿۲۷۶﴾ و از لباس‌های عفو و آمرزش بر او بپوشان.

﴿۲۷۷﴾ ای خدای من؛ امید دارم که با لطف خودت، بنده‌ی معترف به انجام گناهان سنگین را با عفو و آمرزشت بپوشانی.

﴿۲۷۸﴾ ای بسیار نعمت‌دهنده؛ مرا در میان آنان که دوستشان داری بپذیر؛ و مستوجب بخشش و آمرزش قرار ده.

۲-۸-۱-۱-۱- آمرزش و بخشش

﴿۲۷۹﴾ محمد بن مسلم گوید: امام باقر (علیه السلام) به من فرمود: «ای محمد بن مسلم؛ آیا چنین می‌پنداری که ممکن است بنده‌ی مؤمن از خطای خود پشیمان شود و با طلب آمرزش و پوزش، راه آشتی بجوید و خداوند توبه‌ی او را نپذیرد؟» من گفتم: «پس اگر بارها و بارها توبه‌ی خود را بشکند و باز توبه کند، چه صورتی خواهد داشت؟» فرمود: «هر بار که بنده‌ی مؤمن توبه و طلب آمرزش کند، خداوند توبه‌ی او را می‌پذیرد و او را می‌بخشد. خداوند آمرزنده‌ی مهربان است. توبه را می‌پذیرد و از بدی‌ها درمی‌گذرد. مبادا مردم را از رحمت و مهر الهی مأیوس کنی».

﴿۲۸۰﴾ و لغزشم را نادیده بگیر و به پوشش خود بپوشان و مرا بیامرز و به عفو خود از من گذشت کن و به رحمتت بر من رحم کن و به قدرتت از من درگذر.

﴿۲۸۱﴾ خدایا؛ ما را بیامرز و بر ما ببخشا و آنچه می‌دانی درگذر.

﴿۲۸۲﴾ بار خدایا؛ به‌سوی آمرزش تو آمده‌ام و به عفو و بخشش تو آهنگ کرده‌ام، گذشت تو را آرزومندم و به احسان و نیکی تو اطمینان دارم، درحالی که چیزی که موجب آمرزیدن تو شود در من نیست، و در کردارم چیزی که به سبب آن عفو تو را سزاوار شوم یافت نمی‌شود.

﴿۲۸۳﴾ خداوندا؛ اگرچه نامه‌ی عملم با گناهان سیاه و تیره شد، با این وجود، من از تو در زدودن گناهانم در این شب‌های سپید بر تو اعتماد دارم و به آمرزش و گذشتی که در دست توست امید بستم.

﴿۲۸۴﴾ به پناهگاه برای آمرزش گناهان به‌وسیله‌ی آمرزش و عفو [امید بسته‌ام].

﴿الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار﴾

﴿٢٨٥﴾ الرسول ﷺ: فَلَا يَتَكَلَّمُ الْعَامِلُونَ عَلَى أَعْمَالِهِمْ الَّتِي يَعْمَلُونَهَا لِتَوَابِي فَإِنَّهُمْ لَوْ اجْتَهَدُوا وَ اتَّعَبُوا أَنْفُسَهُمْ وَ أَفْنَوْا أَعْمَارَهُمْ فِي عِبَادَتِي كَانُوا مُقْصِرِينَ غَيْرَ بِالْغَيْنِ فِي عِبَادَتِهِمْ كُنْهَ عِبَادَتِي فِيمَا يَطْلُبُونَ عِنْدِي مِنْ كَرَامَتِي وَ النِّعَمِ فِي جَنَّتِي وَ رَفِيعِ دَرَجَاتِي الْعُلَى فِي جِوَارِي وَ لَكِنْ فَبِرَحْمَتِي فَلْيَتَّقُوا وَ بِفَضْلِي فَلْيَفْرَحُوا وَ إِلَى حُسْنِ الظَّنِّ بِي فَلْيَطْمَئِنُّوا فَإِنَّ رَحْمَتِي عِنْدَ ذَلِكَ تَدَارِكُهُمْ وَ مَنِّي يُبَلِّغُهُمْ رِضْوَانِي وَ مَغْفِرَتِي تُلْبِسُهُمْ عَفْوِي؛ الكافي، ج ٢، ص ٦٠

﴿٢٨٦﴾ الرسول ﷺ: قَالَ جَبْرَائِيلُ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى عَبْدِي إِذَا عَرَفْتَنِي وَ عَبْدَتَنِي وَ رَجَوْتَنِي وَ لَمْ تُشْرِكْ بِي شَيْئاً غَفَرْتُ لَكَ عَلَى مَا كَانَ مِنْكَ وَ لَوْ اسْتَقْبَلْتَنِي بِمِلْءِ الْأَرْضِ خَطَايَا وَ ذُنُوباً اسْتَقْبَلْتُكَ بِمِلْئِهَا مَغْفِرَةً وَ عَفْواً وَ أَغْفِرُ لَكَ وَ لَا أَبَالِي؛ إرشاد القلوب، ج ١، ص ١٠٧

﴿٢٨٧﴾ الصادق عليه السلام: أَكْثَرُ الصَّلَاةِ عَلَى النَّبِيِّ وَ آلِهِ وَ اسْأَلِ الْمَغْفِرَةَ وَ الرِّضْوَانَ وَ الْجَنَّةَ وَ الْعَفْوَ وَ اسْتَعِذْ مِنْ سَخَطِهِ وَ مِنَ النَّارِ بِرَحْمَتِهِ؛ مستدرک الوسائل، ج ٩، ص ١٨١

﴿٢٨٨﴾ نَاجِيَّتُكَ مُسْرِفاً عَلَى نَفْسِي مُفْتَقِراً مُحْتَاجاً إِلَى فَضْلِكَ فَقِيراً إِلَى سَعَتِكَ وَ اتَّقَا بِمَغْفِرَتِكَ وَ عَفْوِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٤٣٥

﴿٢٨٩﴾ السَّجَادَةُ ﷻ: وَإِنْ كُنْتَ تَغْفِرُ لِي حِينَ اسْتَوْجِبُ مَغْفِرَتَكَ، وَ تَعْفُو عَنِّي حِينَ اسْتَحِقُّ عَفْوَكَ فَإِنَّ ذَلِكَ غَيْرُ وَاجِبٍ لِي بِاسْتِحْقَاقٍ، وَ لَا أَنَا أَهْلُ لَهُ بِاسْتِجَابٍ؛ الصحيفة السجادية ﷻ، الدعاء ١٦

﴿٢٩٠﴾ امير المؤمنين عليه السلام: وَقَدْ رَجَوْتُ أَنْ أَكُونَ بِلُطْفِكَ وَ جُودِكَ مُتَعَمِّداً بِجُودِكَ وَ الْمَقَرَّ لَغُفْرَانِ الذُّنُوبِ بِالْمَغْفِرَةِ وَ الْعَفْوِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٢٨٥

﴿٢٩١﴾ الرسول ﷺ: وَ لَوْ اسْتَقْبَلْتَنِي بِمِلْءِ الْأَرْضِ خَطَايَا وَ ذُنُوباً اسْتَقْبَلْتُكَ بِمِلْئِهَا مَغْفِرَةً وَ عَفْواً وَ أَغْفِرُ لَكَ وَ لَا أَبَالِي؛ إرشاد القلوب، ج ١، ص ١٠٧

﴿٢٩٢﴾ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ أَتَيْتُكَ مُتَقَرِّباً بِزِيَارَتِكَ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى وَ مُسْتَشْفِعاً بِكَ إِلَيْهِ فَاشْفَعْ لِي عِنْدَ رَبِّكَ لِغُفْرَانِ ذُنُوبِي وَ يَعْفُو عَنْ جُرْمِي وَ يَتَجَاوَزَ عَنْ سَيِّئَاتِي وَ يَمْحُو عَنِّي خَطِيئَاتِي وَ يُدْخِلَنِي الْجَنَّةَ وَ يَتَفَضَّلَ عَلَيَّ بِمَا هُوَ أَهْلُهُ وَ يَغْفِرَ لِي وَ لَا بَائِي وَ لَا إِخْوَانِي وَ لِجَمِيعِ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ فِي مَشَارِقِ الْأَرْضِ وَ مَغَارِبِهَا بِفَضْلِهِ وَ جُودِهِ وَ مِنْهُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٩، ص ١٤

﴿٢٩٣﴾ يَا مَنْ لَا يَزْدَادُ عَلَى كَثْرَةِ الْعَطَاءِ إِلَّا كَرَمًا وَ جُودًا وَ عَلَى تَتَابُعِ الذُّنُوبِ إِلَّا مَغْفِرَةً وَ عَفْواً؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٩٩

﴿بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن﴾

﴿۲۸۵﴾ عمل کنندگان نباید به اعمالی که به خاطر ثواب بردن انجام می دهند متکی باشند، زیرا اگر آنان کوشش کنند، خود را به زحمت اندازند و عمر خود را در عبادت صرف نمایند، باز هم مقصّرند و به کنه بندگی ام نمی رسند و آنچه را از کرامت و نعمت های بهشتی و توجّهات والا و درجات عالی که درخواست کنند به آن نمی رسند، ولی باید فقط به رحمت اعتماد کنند، و به فضل شادمان شوند، و با گمان نیکو نسبت به من اطمینان حاصل کنند. در این حال رحمت دستگیرشان شود، و آنان را به بهشت می برم و می آمرزم و بر آنان لباس گذشت و عفو می پوشانم.

﴿۲۸۶﴾ جبرئیل علیه السلام گوید، خداوند متعال فرمود: بنده ی من؛ هرگاه مرا شناختی، مرا عبادت کردی و به من امیدوار بودی و کسی را با من شریک نساختی، تو را می آمرزم؛ اگر گناهانت دنیا را پر کرده باشد، من هم دنیا را برای تو از آمرزش پر می کنم و باکی هم ندارم.

﴿۲۸۷﴾ بر پیامبر و خاندانش بسیار صلوات فرست و از خداوند آمرزش و خشنودی و بهشت و بخشش طلب کن؛ و از خشم و جهنّم او به مهربانی اش پناه ببر.

﴿۲۸۸﴾ با تو مناجات می کنم درحالی که در حقّ خودم اسراف کرده و به فضل و کرم گسترده ی تو نیازمند و به آمرزش و عفو مطمئن هستم.

﴿۲۸۹﴾ اگر آن گاه که مستوجب آمرزش تو شوم مرا بیامرزی و آن گاه که مرا مستحقّ دریافت عفو بدانی و مرا ببخشی؛ سخت معتقدم که آن آمرزش و بخشایش را با شایستگی خودم دریافت نکرده ام، [بلکه از فضل و احسان تو بوده است].

﴿۲۹۰﴾ بارالها! امید بسته ام که با لطف، بنده ی معترف به گناهان بزرگ را با عفو و مغفرت بیوشانی.

﴿۲۹۱﴾ حتّی اگر گناهانت دنیا را پر کرده باشد، من هم دنیا را برای تو از آمرزش و گذشت پر می کنم و می آمرزم و باکی هم ندارم.

﴿۲۹۲﴾ ای فرزند رسول خدا؛ نزد آدم و با زیارت تو به سوی خداوند متعال تقرّب می جویم و تو را شفیع خود کرده ام، نزد پروردگارت شفیع من باش تا گناهانم را بیامرزد و جرمم را ببخشد و از بدی هایم بگذرد و خطاهایم را محو کند و مرا به بهشت وارد کند و آن گونه که شایسته ی خویش است بر من نیکی کند و من و پدران و برادران و همه ی مردان و زنان مؤمن را که در شرق و غرب زمین هستند با فضل و سخاوت و بخشش خویش بیامرزد.

﴿۲۹۳﴾ ای کسی که بخشش زیاد، جز بر جود و کرمش نمی افزاید و در مقابل گناهان پی درپی، جز بر آمرزش و عفو افزوده نمی شود.

البَابُ الْأَوَّلُ: مَعَانِي الْمَغْفِرَةِ وَالْإِسْتِغْفَارِ

﴿٢٩٤﴾ الصادق عليه السلام: يُجْزِئُكَ فِي الْقُنُوتِ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا وَاعْفُ عَنَّا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ؛ الكافي، ج ٣، ص ٣٤٠

٣-١-١٨-١-تَقْدِيمُ الْمَغْفِرَةِ عَلَى الْعَفْوِ وَتَأْخِيرُهُ
 ١-١-١٨-٣-١-الْمَغْفِرَةُ ثَمَرَةُ الْعَفْوِ

﴿۲۹۵﴾ الصّادق علیہ السلام: اِغْفِرْ لِي عَظِيمَ ذُنُوبِي بِعَظِيمِ عَفْوِكَ وَكَبِيرَ تَقْرِيطِي بِظَاهِرِ كَرَمِكَ؛
مستدرک الوسائل، ج ۵، ص ۹۵

﴿٢٩٦﴾ اللَّهُمَّ أَلْهَمْنِي فِي سَاعَتِي هَذِهِ الطُّمَأْنِينَ بَعْفُوكَ عَنِّي وَقَبُولَكَ لِي عَمَلِي [عَلَى] مَا كَانَ مِنِّي حَتَّى أَعْلَمَ أَنَّكَ قَدْ رَحِمْتَنِي وَغَفَرْتَ لِي وَتَكْرَّمْتَ وَتَفَضَّلْتَ وَتَطَوَّلْتَ وَمَنْنْتَ؛

إقبال الأعمال، ص ٢٤٢

﴿٢٩٧﴾ الرسول ﷺ: يَا سَلْمَانَ إِنَّهُ مَنْ دَعَا بِهَذَا الدُّعَاءِ وَكَانَ فِي حَيَاتِهِ قَدْ ارْتَكَبَ الْكَبَائِرَ ثُمَّ مَاتَ مِنْ لَيْلَتِهِ أَوْ مِنْ يَوْمِهِ بَعْدَ مَا دَعَا اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ بِهَذَا الدُّعَاءِ مَاتَ شَهِيدًا وَإِنْ مَاتَ يَا سَلْمَانَ عَلَى غَيْرِ تَوْبَةٍ غَفَرَ اللَّهُ ذُنُوبَهُ بِكَرَمِهِ وَعَفْوِهِ وَهُوَ هَذَا الدُّعَاءُ تَقُولُ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْمَلِكُ الْحَقُّ الْمُبِينُ الْمُدَبِّرُ بِلَا وَزِيرٍ وَلَا خَلْقٍ مِنْ عِبَادِهِ

يَسْتَشِيرُ؛ بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ٣٣٢

﴿٢٩٨﴾ السَّجَادُ عليه السلام: يَكَاذُ رَجَائِي لَكَ مَعَ الذُّنُوبِ يَغْلِبُ رَجَائِي لَكَ مَعَ الْأَعْمَالِ لِأَنِّي أَجِدُنِي
أَعْتَمِدُ فِي الْأَعْمَالِ عَلَى الْإِخْلَاصِ وَكَيْفَ أُحْرِزُهَا وَأَنَا بِالْآفَةِ مَعْرُوفٌ وَأَجِدُنِي فِي الذُّنُوبِ
أَعْتَمِدُ عَلَى عَفْوِكَ وَكَيْفَ لَا تَعْفِيَهَا وَأَنْتَ بِالْجُودِ مَوْصُوفٌ؛ شرح نهج البلاغة، ج ١١، ص ١٩٢

٢-١-٨-١-١- العفو ثَمَرَةُ الْمَغْفِرَةِ

﴿٢٩٩﴾ الصادق عليه السلام: اسْتَغْفِرُ اللَّهَ أَضْعَافُ ذَلِكَ وَأَضْعَافًا مُضَاعَفَةً وَأَمْثَالًا مُمْتَلَّةً حَتَّى أَبْلُغَ رِضَا اللَّهَ وَأَفُوزَ بِعَقْوِهِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٥٧

﴿٣٠﴾ السَّجَادَ لِلَّهِ: اسْتَغْفِرُوا اللَّهَ وَتُوبُوا إِلَيْهِ فَإِنَّهُ يَقْبَلُ التَّوْبَةَ وَيَعْفُو عَنِ السَّيِّئَةِ وَ يَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ؛ الكافي، ج ٨، ص ١٦

﴿٣٠١﴾ هَذَا رَجَاءٌ عَفْوِكَ أَنْ تَعْفُوَ عَنِّي وَتُفْتَحَ لِي أَبْوَابَ الْخَيْرِ كُلِّهَا بِكَرَمِكَ وَالرَّحْمَةِ وَالْمَغْفِرَةِ؛ إقبال الأعمال، ص ٢٢١

بخش ۱: معانی امراض و درخواست آن

﴿۲۹۴﴾ کفایت می‌کند که در قنوت نماز بگویید: «بار خدایا؛ ما را بیمارز و به ما رحم کن. در دنیا و آخرت عافیت نصیب ما بفرما و از خطای ما بگذر. تو بر هر کاری توانایی.»

۳-۸-۱-۱-۱- تقدّم و تأخّر آمزش و بخشش

۱-۳-۸-۱-۱-۱-آموزش، تمرین بخشش

﴿۲۹۵﴾ خدایا، گناهان عظیم مرا با گذشت عظیم خودت و کم کاری بزرگ مرا با بزرگواری آشکار خودت بیامرز.

﴿۲۹۶﴾ خداوند؛ در این ساعت، اطمینان به بخشیده شدن و پذیرش عملم را به من الهام کن تا اینکه بدانم به من رحم می‌کنی و مرا می‌آموزی و مورد کرامت قرار می‌دهی و لطف و مرحمت کرده و مرا غرق نعمت می‌کنی.

﴿۲۹۷﴾ ای سلمان؛ هر کس این دعا را بخواند؛ حتی اگر در زندگی اش همه ی گناهان کبیره را مرتکب شده باشد، اگر در همان روز یا شب که این دعا را خوانده باشد بمیرد، شهید خواهد بود، اگرچه ای سلمان آن شخص با توبه نمیرد؛ خدای تعالی همه ی گناهان او را به کرم خود و عفو خود می آمرزد و دعا این است: «به نام خدای بخشنده ی مهربان. همه ی ستایش ها برای خداست که خدایی جز خدای یکتا نیست، به راستی او پادشاه است، قدرت او [و آیات او] پیدا، تدبیرکننده است؛ بدون هیچ وزیری و آفریده ای از بندگان خود که بخواد با آن ها مشورت کند».

﴿۲۹۸﴾ گویا امیدم به تو هنگام گناهان بیش از هنگام انجام اعمال نیک است، زیرا هنگامی که عمل نیک انجام دهم بر اخلاص خود تکیه می‌کنم، من که به آفت معروفم چگونه می‌توانم اخلاص داشته باشم؟ اما هنگام گناه تکیه‌ام بر عفو توست، تو که دارای بخشش و صف‌ناشدنی هستی، چگونه گناهانم را نیامرزی؟

۲-۳-۸-۱-۱-۱- بخشش، ثمره‌ی آموزش

﴿۲۹۹﴾ از خداوند طلب آموزش می‌کنم چند برابر و چندین برابر آن، تا به رضایت خداوند برسم و به آموزش او دست یابم.

﴿۳۰﴾ از خدا آمرزش خواهید و به‌سوی او باز گردید زیرا اوست که توبه‌پذیر است و از گناه درگذرد و می‌داند که شما چه می‌کنید.

﴿۳۰۱﴾ به واسطه‌ی کرم و رحمت و آمرزش مرا عفو کن و همه‌ی درهای خیر را برایم بگشا.

﴿الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار﴾

﴿٣٠٢﴾ الرسول ﷺ: قَالَ رَجُلٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي أَذْنِبُ فَمَا أَقُولُ إِذَا تَبْتُ قَالَ اسْتَغْفِرِ اللَّهَ فَقَالَ إِنِّي أَتُوبُ ثُمَّ أَعُودُ فَقَالَ كَلَّمَا أَذْنَبْتَ اسْتَغْفِرِ اللَّهَ فَقَالَ إِذْنُ تَكْثُرُ ذُنُوبِي فَقَالَ عَفْوُ اللَّهِ أَكْثَرُ فَلَا تَزَالُ تَتُوبُ حَتَّى يَكُونَ الشَّيْطَانُ هُوَ الْمَدْحُورُ؛ وسائل الشريعة، ج ١٦، ص ٨١

١-١-٨-٤-١-٨-٤ الفُروقُ بَيْنَ الْمَغْفِرَةِ وَالْعَفْوِ

١-١-٨-٤-١-٨-٤-١ العَفْوُ عَنِ الْخَطَا؛ مَغْفِرَةُ الْجُرْمِ

﴿٣٠٣﴾ أَتَيْتُكَ أَرْجُو أَكْثَرَ عَفْوِكَ الَّذِي عَفَوْتَ بِهِ عَنِ الْخَاطِئِينَ وَأَنْتَ الَّذِي عَفَرْتَ لَهُمْ

عَظِيمَ جُرْمِهِمْ؛ بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ٢٤

١-١-٨-٤-١-٨-٤-٢ العَفْوُ عَنِ الْجُرْمِ؛ مَغْفِرَةُ الذَّنْبِ

﴿٣٠٤﴾ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ أَتَيْتُكَ مُتَقَرِّبًا بِزِيَارَتِكَ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى وَ مُسْتَشْفِعًا بِكَ إِلَيْهِ فَاشْفَعْ لِي عِنْدَ رَبِّكَ لِیَغْفِرَ لِي ذُنُوبِي وَيَعْفُو عَنْ جُرْمِي وَيَتَجَاوَزَ عَنِّي سَيِّئَاتِي وَيَمْحُو عَنِّي خَطِيئَاتِي وَيُدْخِلَنِي الْجَنَّةَ وَيَتَفَضَّلَ عَلَيَّ بِمَا هُوَ أَهْلُهُ وَيَغْفِرَ لِي وَلِأَبَائِي وَلِأَخَوَانِي وَلِجَمِيعِ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ فِي مَشَارِقِ الْأَرْضِ وَمَغَارِبِهَا بِفَضْلِهِ وَجُودِهِ وَمَنِّهِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٩، ص ١٤

١-١-٨-٤-١-٨-٤-٣ بَرْدُ عَفْوِ اللَّهِ؛ حَلَاوَةُ مَغْفِرَةِ اللَّهِ

﴿٣٠٥﴾ الصادق ﷺ: أَذِقْنَا بَرْدَ عَفْوِكَ وَ حَلَاوَةَ مَغْفِرَتِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٢٦٤

١-١-٨-٤-١-٨-٤-٤ حَلَاوَةُ عَفْوِ اللَّهِ؛ لَذَّةُ مَغْفِرَةِ اللَّهِ

﴿٣٠٦﴾ السَّجَّاد ﷺ: أَذِقْنَا حَلَاوَةَ عَفْوِكَ وَ لَذَّةَ مَغْفِرَتِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ١٥٢

١-١-٨-٤-١-٨-٤-٥ تَقْرِيبُ الْعَفْوِ؛ انَالَةُ الْمَغْفِرَةِ

﴿٣٠٧﴾ أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلَ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تُعِيدَنِي مِنْ شَرِّ خَلْقِكَ وَ تَقْرِبَنِي مِنْ عَفْوِكَ وَ تَنْشُرَ عَلَيَّ مِنْ فَضْلِكَ مَا تُغْنِينِي بِهِ عَنْ جَمِيعِ خَلْقِكَ وَ يَكُونُ لِي بَلَاغًا أَنَالُ بِهِ مَغْفِرَتَكَ وَ رِضْوَانَكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٢٧٠

١-١-٨-٤-١-٨-٤-٦ مَغْفِرَةُ اللَّهِ الْوَاسِعَةُ، عَفْوُ اللَّهِ الْمَاحِقُ

﴿٣٠٨﴾ امير المؤمنين ﷺ: إِغْفِرْ لِي مَا لَا يَسَعُهُ إِلَّا مَغْفِرَتُكَ وَ لَا يَمْحُوهُ إِلَّا عَفْوُكَ وَ لَا

يُكَفِّرُهُ إِلَّا تَجَاوُزُكَ وَ فَضْلُكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٢٥٥

﴿٣٠٩﴾ امير المؤمنين ﷺ: اللَّهُمَّ فَاغْفِرْ لِي مَا لَا يَسَعُهُ إِلَّا مَغْفِرَتُكَ وَ لَا يَمْحُوهُ إِلَّا عَفْوُكَ وَ لَا

يُكَفِّرُهُ إِلَّا فَضْلُكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٢٤٩

بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن

﴿۳۰۲﴾ مردی عرض کرد: «ای پیامبر خدا من گناه می‌کنم، و هنگامی که توبه می‌کنم چیزی نمی‌گویم؟» فرمود: «استغفار کن». گفت: «من توبه می‌کنم ولی دوباره گناه می‌کنم». فرمود: «هرگاه گناه کردی از خدا طلب آمرزش کن». گفت: «اگر گناهان من زیاد شود؟» حضرت فرمود: «عفو خدای متعال زیادتر است. آن قدر توبه‌ی بنده را قبول می‌فرماید تا شیطان را از او مأیوس و دور کند».

۱-۱-۸-۴-۱ تفاوت‌های آمرزش و بخشش

۱-۱-۸-۴-۱-۱ بخشش خطا، آمرزش جرم

﴿۳۰۳﴾ به سویت آمدم، و امید به بزرگ‌ترین بخشش که به‌وسیله‌ی آن خطاکاران را بخشیدی، دارم. که تو کسی هستی که بزرگ‌ترین جرم آن‌ها را بخشیدی.

۱-۱-۸-۴-۲ بخشش جرم، آمرزش گناه

﴿۳۰۴﴾ ای فرزند رسول خدا؛ نزد آدم و با زیارت تو به‌سوی خداوند متعال تقرب می‌جویم و تو را شفیع خود کرده‌ام، نزد پروردگارت شفیع من باش تا گناهانم را ببامرز و جرمم را ببخشد و از بدی‌هایم بگذرد و خطاهایم را محو کند و مرا به بهشت وارد کند و آن‌گونه که شایسته‌ی خویش است بر من نیکی کند و من و پدران و برادران و همه‌ی مردان و زنان مؤمن را که در شرق و غرب زمین هستند با فضل و سخاوت و بخشش خویش ببامرز.

۱-۱-۸-۴-۳ خنکای بخشش الهی، شیرینی آمرزش الهی

﴿۳۰۵﴾ خنکای بخشش و گذشت را به ما بچشان و شیرینی آمرزش را به کام ما برسان.

۱-۱-۸-۴-۴ شیرینی بخشش الهی، لذت آمرزش الهی

﴿۳۰۶﴾ شیرینی بخشش و لذت آمرزش را به ما بچشان.

۱-۱-۸-۴-۵ نزدیک‌شدن به بخشش، رسیدن به آمرزش

﴿۳۰۷﴾ از تو می‌خواهم که بر محمد و خاندان محمد درود فرستی و مرا از شر آفریدگان خود پناه دهی و مرا به عفو و گذشت نزدیک سازی و فضل خود را بر من بگسترانی آنچنان که مرا به سبب آن از جمیع آفریدگانت بی‌نیاز کند و فضل و رحمتی را بر من مقرر فرمایی که مرا به آمرزش و خشنودی تو برساند.

۱-۱-۸-۴-۶ آمرزش گسترده‌ی الهی، بخشش پاک‌کننده‌ی الهی

﴿۳۰۸﴾ ببامرز! آنچه را که جز آمرزش تو فرا نمی‌گیرد و جز گذشت تو آن را برطرف نمی‌کند و جز عفو و بخشش تو آن را نمی‌پوشاند.

﴿۳۰۹﴾ خداوندا؛ گناهان مرا ببامرز؛ آنچه را که جز آمرزش تو آن را فرا نمی‌گیرد، و جز عفو تو آن را محو نمی‌کند، و جز لطف و فضل تو، آن را نمی‌پوشاند.

بخش ۱: معانی آمزش و درخواست آن

۷-۴-۸-۱-۱-۱- بخشش کریمانه، آموزش گسترده

﴿۳۱۰﴾ خداوندا؛ به عفو و آمرزش گسترده‌ات امید بسته‌ام.

۸-۴-۸-۱-۱-۱- خنکای بخشش، گستردگی آموزش

﴿۳۱۱﴾ خدایا؛ بر غریبی او رحم کن و تنهایی او را به رحمت متصل ساز و او را از تنهایی‌های بیهوده‌ای بخش، و وحشت او را به آنچه خود می‌دانی انس ده، تا وحشتش زایل شود؛ و او را از ترس عذاب خود ایمن کن، رحمت را بر او فرو ریز، و از خنکای عفو و گستره‌ی آمرزش نصیب او گردان.

٩-٤-٨-١-١-١- مستوجب آموزش، مستحق بخشش

﴿۳۱۲﴾ بار خدایا؛ به‌سوی آموزش تو آمده‌ام و به عفو و بخشش تو آهنگ کرده‌ام، گذشت تو را آرزومندم و به احسان و نیکی تو اطمینان دارم، درحالی‌که چیزی که موجب آمرزیدن تو شود در من نیست، و در کردارم چیزی که به سبب آن عفو تو را سزاوار شوم، یافت نمی‌شود.

﴿۳۱۳﴾ اگر آن‌گاه که مرا مستوجب آموزش بدانی و بیامیزی و حتی اگر مرا شایسته‌ی عفو بدانی و مرا ببخشی؛ آن آموزش و بخشایش را با شایستگی خودم دریافت نکرده‌ام، [بلکه از فضل و احسان تو بوده است].

۱۰-۴-۸-۱-۱-۱- بخشش عظیم، آموزش قدیم

﴿۳۱۴﴾ خداوند؛ من این نماز را برای طلب رضایت، جایزه و نیکی تو، و به امید پاداش و بخشش بزرگ و آمرزش دیرینه‌ی تو به جای آوردم. خداوند؛ پس بر محمد و آل محمد درود بفرست و نمازم را برایم تا علیون بالا ببر و آن را از من بپذیر و عطا و نیکی و امید آنچه که از تو امید داشتم را رهاییم از آتش دوزخ، و کامیابی به بهشت و نعمت‌های متنوع گردآمده در آن و زنان زیبای بهشتی قرار بده. و پاداشم را آزادشدن از آتش و آمرزش گناهانم و گناهان پدر و مادرم و تمام فرزندان آن‌ها و همه‌ی برادران و خواهران بالیمان و مسلمانم، مرده‌ها و زنده‌های آنان قرار بده.

۱۱-۴-۸-۱-۱-۱- بخشش عظیم، آموزش بزرگ

﴿۳۱۵﴾ بخشش عظیم تو، بر سر اعتراف‌کنندگان [به خطا و گناه] گسترده است و آمرزش تنومند تو شامل توبه‌کنندگان است.

۱۲-۴-۸-۱-۱-۱- بخشش از خداوند نمی‌کاهد، آموزش به خداوند زیانی وارد نمی‌کند

﴿۳۱۶﴾ خدایا؛ گناهانم به تو آسیبی نمی‌رساند و آمرزش از تو نمی‌کاهد. آنچه را که زبانی به تو نمی‌رساند بیمار، و آنچه را که از تو چیزی نمی‌کاهد به من عطا کن.

﴿الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار﴾

- ١٣-٤-١-١-١-أوسط الوقت عفو الله؛ آخر الوقت غفران الله
 ﴿٣١٧﴾ الكاظم (عليه السلام): أَنَّ لِكُلِّ صَلَاةٍ ثَلَاثَةَ أَوْقَاتٍ أَوَّلُ وَ أَوْسَطُ وَ آخِرُ فَأَوَّلُ الْوَقْتِ رِضْوَانُ اللَّهِ
 وَ أَوْسَطُهُ عَفْوُ اللَّهِ وَ آخِرُهُ غُفْرَانُ اللَّهِ؛ مستدرک الوسائل، ج ٣، ص ١٠٠
 ١٤-٤-١-١-١-أحق من عفا؛ أكرم من غفر
 ﴿٣١٨﴾ السجّاد (عليه السلام): فَأَحَقُّ مِنْ عَفَا أَنْتَ وَ أَكْرَمُ مِنْ غَفَرَ؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ١٣٣
 ١٥-٤-١-١-١-مليّ بالعفو؛ مرجو للمغفرة
 ﴿٣١٩﴾ السجّاد (عليه السلام): فَإِنَّكَ مَلِيٌّ بِالْعَفْوِ، مَرْجُوٌّ لِلْمَغْفِرَةِ؛ الصحيفة السجّادية (عليه السلام)، الدعاء ١٢
 ١٦-٤-١-١-١-مغفرة دائمة؛ عفو جم
 ﴿٣٢٠﴾ امير المؤمنين (عليه السلام): فَإِنَّ اللَّهَ ذُو رَحْمَةٍ وَاسِعَةٍ وَ مَغْفِرَةٍ دَائِمَةٍ وَ عَفْوٍ جَمٍّ؛ بحار الأنوار،

ج ٣٢، ص ٢٣٠

- ١٧-٤-١-١-١-الباس العفو بالمغفرة
 ﴿٣٢١﴾ الرسول (صلى الله عليه وآله): فَلَا يَتَكَلَّمُ الْعَامِلُونَ عَلَى أَعْمَالِهِمْ الَّتِي يَعْمَلُونَهَا لِثَوَابٍ فَإِنَّهُمْ لَوْ اجْتَهَدُوا وَ
 اتَّعَبُوا أَنْفُسَهُمْ وَ أَفْنَوْا أَعْمَارَهُمْ فِي عِبَادَتِي كَانُوا مُقْصِرِينَ غَيْرَ بِالْغَيْنِ فِي عِبَادَتِهِمْ كُنْهَ عِبَادَتِي
 فِيمَا يَطْلُبُونَ عِنْدِي مِنْ كَرَامَتِي وَ النِّعَمِ فِي جَنَاتِي وَ رَفِيعِ دَرَجَاتِي الْعُلَى فِي جِوَارِي وَ لَكِنْ
 فَبَرَحْمَتِي فَلْيَتَّقُوا وَ بَفَضْلِي فَلْيَفْرَحُوا وَ إِلَى حُسْنِ الظَّنِّ بِي فَلْيَطْمَئِنُّوا فَإِنَّ رَحْمَتِي عِنْدَ ذَلِكَ
 تَذَارِكُهُمْ وَ مِنِّي يُبَلِّغُهُمْ رِضْوَانِي وَ مَغْفِرَتِي تُلْبِسُهُمْ عَفْوِي؛ الكافي، ج ٢، ص ٦٠
 ١٨-٤-١-١-١-يليق بالعفو والمغفرة
 ﴿٣٢٢﴾ الباقر (عليه السلام): فَيَا طُوبَى لِلثَّابِتِينَ عَلَى أَمْرِنَا فِي ذَلِكَ الزَّمَانِ إِنْ أَدْنَى مَا يَكُونُ لَهُمْ مِنْ
 الثَّوَابِ أَنْ يُنَادِيَهُمُ الْبَارِئُ عَزَّ وَ جَلَّ عِبَادِي آمَنْتُمْ بِسِرِّي وَ صَدَقْتُمْ بِغَيْبِي فَأَبْشِرُوا بِحُسْنِ الثَّوَابِ
 مِنِّي فَاتُّمَّ عِبَادِي وَ إِمَائِي حَقًّا مِنْكُمْ أَتَقَبَّلُ وَ عَنْكُمْ أَغْفُو وَ لَكُمْ أَغْفِرُ؛ بحار الأنوار، ج ٥٢، ص ١٤٥
 ١٩-٤-١-١-١-عفو من رضى عنه؛ مغفرة من قبل منه
 ﴿٣٢٣﴾ امير المؤمنين (عليه السلام): نَسَّأَلُهُ عَفْوُ مَنْ رَضِيَ عَنْهُ وَ مَغْفِرَةٌ مَنْ قَبَلَ مِنْهُ؛ بحار الأنوار، ج ٧٤،

ص ٣٤٤

- ٢٠-٤-١-١-١-يغفر الله برحمته؛ يتفضل بعفوه
 ﴿٣٢٤﴾ امير المؤمنين (عليه السلام): يُوقَفُ الْعَبْدُ بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ تَعَالَى فَيَقُولُ قِيسُوا بَيْنَ نِعَمِي عَلَيْهِ وَ بَيْنَ
 عَمَلِي فَتَسْتَعْرِقُ النِّعَمُ الْعَمَلَ فَيَقُولُونَ قَدْ اسْتَعْرِقَ النِّعَمُ الْعَمَلَ فَيَقُولُ هَبُوا لَهُ النِّعَمَ وَ قِيسُوا بَيْنَ

بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن

۱۳-۱-۸-۴-۱۱-۱- بخشش خداوند در میانه‌ی وقت، آمرزش خداوند در پایان وقت ﴿۳۱۷﴾ برای هر نمازی سه وقت در نظر گرفته شده است؛ اوّل و وسط و آخر. پس اوّل وقت، رضوان و رضایت حق تعالی است و وسط آن بخشش و گذشت است و پایان آن آمرزش.

۱۴-۱-۸-۴-۱۱-۱- سزاوارترین بخشنده، بزرگوارترین آمرزنده ﴿۳۱۸﴾ شایسته‌ترین کسی که عفو می‌کند و با کرامت‌ترین کسی که می‌آمرزد، تو هستی.

۱۵-۱-۸-۴-۱۱-۱- لبریز از بخشش، مورد امید برای آمرزش ﴿۳۱۹﴾ تو لبریز از عفو و گذشت، و مورد امید برای آمرزش هستی.

۱۶-۱-۸-۴-۱۱-۱- آمرزش دائم، بخشش بزرگ ﴿۳۲۰﴾ خداوند دارای رحمت وسیع و آمرزش همیشگی و گذشت بسیار است.

۱۷-۱-۸-۴-۱۱-۱- پوشاندن بخشش به وسیله‌ی مغفرت ﴿۳۲۱﴾ عمل‌کنندگان نباید به اعمالی که به خاطر ثواب‌بردن انجام می‌دهند متکی باشند، زیرا اگر آنان کوشش کنند و خود را به زحمت اندازند و عمر خود را در عبادتم صرف نمایند، باز هم مقصّرند و به کینه بندگی‌ام نمی‌رسند و آنچه را از کرامت و نعمت‌های بهشتی و توجّهات والا و درجات عالی که درخواست کنند به آن نمی‌رسند، ولی فقط باید به رحمت اعتماد کنند، و به فضل شادمان شوند، و با گمان نیکو نسبت به من اطمینان حاصل کنند. در این حال رحمت دستگیرشان می‌شود، و آنان را به بهشت می‌برم و به وسیله‌ی مغفرت، عفو و بخشش را بر آنان می‌پوشانم.

۱۸-۱-۸-۴-۱۱-۱- سزاوار بخشیدن و آمرزیدن ﴿۳۲۲﴾ خوش به حال آن‌ها که در آن زمان بر عقیده‌ی خود نسبت به ما ثابت می‌مانند. کمترین ثوابی که آن‌ها دارند این است که خداوند متعال آن‌ها را با این کلام صدا می‌زند: بندگان من؛ که به اسرار من ایمان آوردید و نادیده‌های مرا تصدیق کردید، شما را به ثواب نیکوی خود مژده می‌دهم، شما بندگان حقیقی من هستید. عبادت شما را می‌پذیرم و از تقصیرات شما می‌گذرم و شما را می‌آمرزم.

۱۹-۱-۸-۴-۱۱-۱- بخشیدن آن که از او راضی است، آمرزیدن آن که از او می‌پذیرد ﴿۳۲۳﴾ بخشش کسی را که خداوند از او خشنود است و آمرزش کسی را که خدا [توبه‌ی] او را پذیرفته است، از خدا خواهیم.

۲۰-۱-۸-۴-۱۱-۱- خداوند با رحمتش می‌آمرزد و با بخشیدنش تفضل می‌کند ﴿۳۲۴﴾ بنده را در برابر خدا می‌ایستاند و خداوند می‌فرماید: نعمتی را که به او دادم با کردارش بسنجید؛ نعمت خدا همه‌ی کردارش را فرامی‌گیرد. می‌فرماید: نعمت‌هایم را به او ببخشید و کردار نیک و بدش را با هم بسنجید و اگر هر دو برابرند به نیکش از بدش درگذرید و او را به بهشت ببرید؛ اگر نیکش فزونی دارد خدا پاداش آن را به او می‌دهد و اگر بدش فزونی

﴿الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار﴾

الْخَيْرِ وَالشَّرِّ مِنْهُ فَإِنْ اسْتَوَى الْعَمَلَانِ أَذْهَبَ اللَّهُ الشَّرَّ بِالْخَيْرِ وَادْخَلَهُ الْجَنَّةَ وَإِنْ كَانَ لَهُ فَضْلٌ
أَعْطَاهُ اللَّهُ بِفَضْلِهِ وَإِنْ كَانَ عَلَيْهِ فَضْلٌ وَهُوَ مِنْ أَهْلِ التَّقْوَى وَلَمْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ تَعَالَى وَاتَّقَى
الشُّرَكَ بِهِ فَهُوَ مِنْ أَهْلِ الْمَغْفِرَةِ يَغْفِرُ اللَّهُ لَهُ بِرَحْمَتِهِ إِنْ شَاءَ وَيَتَفَضَّلُ عَلَيْهِ بِعَفْوِهِ؛ بحار الأنوار.

ج ٥، ص ٣٣٤

٩-١-١-١-١ الباب التاسع: الرَّحْمَةُ، الْعُطُوفَةُ، التَّحَنُّنُ، الْحِفَايَةُ، الرَّأْفَةُ، الرَّفْدُ، الْمَوَدَّةُ

٩-١-١-١-١ الرَّحْمَةُ

١-١-١-٩-١-١ مَعِيَةُ الْمَغْفِرَةِ وَالرَّحْمَةِ (غُفُورٌ رَحِيمٌ، الْغُفُورُ الرَّحِيمُ، الْغُفُورُ ذُو الرَّحْمَةِ)

١-١-١-٩-١-١ غُفُورٌ رَحِيمٌ

﴿٣٢٥﴾ إِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ وَالدَّمَ وَلَحْمَ الْخَنزِيرِ وَمَا أُهْلَ بِهِ لِغَيْرِ اللَّهِ فَمَنْ اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَ
لَا عَادٍ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ (البقرة: ١٧٣)

﴿٣٢٦﴾ فَمَنْ خَافَ مِنْ مُوصٍ جَنَفًا أَوْ إِثْمًا فَأَصْلَحَ بَيْنَهُمْ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

(البقرة: ١٨٢)

﴿٣٢٧﴾ وَقَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَكُمْ وَلَا تَعْتَدُوا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ، وَاقْتُلُوهُمْ
حَيْثُ تَقِفْتُمُوهُمْ وَأَخْرِجُوهُمْ مِنْ حَيْثُ أَخْرَجُوكُمْ وَالْفِتْنَةُ أَشَدُّ مِنَ الْقَتْلِ وَلَا تُقَاتِلُوهُمْ عِنْدَ
الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ حَتَّى يُقَاتِلُوكُمْ فِيهِ فَإِنْ قَاتَلُوكُمْ فَاقْتُلُوهُمْ كَذَلِكَ جَزَاءُ الْكَافِرِينَ، فَإِنْ انْتَهَوْا فَإِنَّ

اللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ (البقرة: ١٩٢)

﴿٣٢٨﴾ ثُمَّ أَفِيضُوا مِنْ حَيْثُ أَفَاضَ النَّاسُ وَاسْتَغْفِرُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ (البقرة: ١٩٩)

﴿٣٢٩﴾ إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أُولَئِكَ يَرْجُونَ رَحْمَتَ اللَّهِ وَ

اللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ (البقرة: ٢١٨)

﴿٣٣٠﴾ لِلَّذِينَ يُؤْلُونَ مِنْ نِسَائِهِمْ تَرَبُّصُ أَرْبَعَةِ أَشْهُرٍ فَإِنْ فَاءُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ (البقرة:

٢٢٦)

﴿٣٣١﴾ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ... إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَأَصْلَحُوا فَإِنَّ اللَّهَ

غَفُورٌ رَحِيمٌ (آل عمران: ٨٦ و ٨٩)

﴿٣٣٢﴾ وَاللَّهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ يَغْفِرُ لِمَن يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَن يَشَاءُ وَاللَّهُ غَفُورٌ

رَحِيمٌ (آل عمران: ١٢٩)

بخش ۱: معانی آموزش و درخواست آن

دارد ولی پرهیزکار بوده و به خدا شرک نیاورده، شایسته‌ی آموزش می‌شود و اگر خدا بخواهد به رحمت خود او را می‌آمزد با عفو خود به او لطف می‌کند.

۹-۱-۱-۱ گروه ۹: رحمت، محبت، رحم کردن، گرمی‌داشتن، رأفت، پشتیبانی، مودت

۹-۱-۱-۱-۱ رحمت

۹-۱-۱-۱-۱ همراهی و همپایی آموزش و رحمت (آمزنده‌ای مهربان، آمزنده‌ی مهربان، آمزنده‌ای دارای رحمت)

۹-۱-۱-۱-۱-۱ آمزنده‌ای مهربان

﴿۳۲۵﴾ خداوند، تنها مردار، خون، گوشت خوک و آنچه را با نام غیر خدا سر بریده‌اند، بر شما حرام کرده است؛ اما کسانی که ناچار شوند، درحالی که تجاوز و تعدی از حدّ ننمایند، (خدا آن‌ها را می‌بخشد؛ چرا که) خدا بخشنده و مهربان است.

﴿۳۲۶﴾ و کسی که از انحراف وصیت‌کننده (و تمایل یک‌جانبه‌ی او به بعضی از ورثه)، یا از گناه او (که مبدا وصیت به کار خلافی کند) بترسد، و میان آن‌ها را اصلاح دهد، گناهی بر او نیست؛ (و مشمول حکم تبدیل وصیت نمی‌باشد.) خداوند، آمزنده و مهربان است.

﴿۳۲۷﴾ و در راه خدا، با کسانی که با شما می‌جنگند، نبرد کنید و از حدّ تجاوز نکنید، که خدا تعدی‌کنندگان را دوست نمی‌دارد و آن‌ها را [بت پرستانی که از هیچ گونه جنایتی ابا ندارند] هر کجا یافتید، به قتل برسانید! و از آن جا که شما را بیرون ساختند [مکه]، آن‌ها را بیرون کنید! و فتنه (و بت پرستی) از کشتار هم بدتر است! و با آن‌ها، کنار مسجد الحرام (در منطقه‌ی حرم)، جنگ نکنید مگر اینکه در آن جا با شما بجنگند. پس اگر (در آن جا) با شما پیکار کردند، آن‌ها را به قتل برسانید؛ چنین است جزای کافران! و اگر خودداری کردند، خداوند آمزنده‌ی مهربان است. ﴿۳۲۸﴾ سپس از همان جا که مردم کوچ می‌کنند، (به سوی سرزمین منی) کوچ کنید! و از خداوند آموزش بخواهید، که خدا آمزنده‌ای مهربان است.

﴿۳۲۹﴾ کسانی که ایمان آورده و کسانی که هجرت و در راه خدا جهاد کرده‌اند، آن‌ها امید به رحمت پروردگار دارند و خداوند آمزنده‌ای مهربان است.

﴿۳۳۰﴾ کسانی که زنان خود را «ایلاء» می‌کنند، می‌توانند چهار ماه انتظار بکشند. (و در ضمن این چهار ماه، وضع خود را با همسر خویش، از نظر ادامه‌ی زندگی یا طلاق، روشن سازند.) اگر (در این فرصت) بازگشت کنند، (چیزی بر آن‌ها نیست؛ زیرا) خداوند، آمزنده و مهربان است.

﴿۳۳۱﴾ مگر کسانی که پس از آن، توبه کنند و بر اصلاح بگرایند؛ (و در مقام جبران گناهان گذشته برآیند، که توبه‌ی آن‌ها پذیرفته خواهد شد)؛ زیرا خداوند، آمزنده‌ای مهربان است.

﴿۳۳۲﴾ و آنچه در آسمان‌ها و زمین است، از آن خداست. هر کس را بخواهد (و شایسته بدانند)، می‌بخشد؛ و هر کس را بخواهد، مجازات می‌کند؛ و خداوند آمزنده‌ای مهربان است.

﴿الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار﴾

﴿٣٣٣﴾ حُرِّمَتْ عَلَيْكُمْ أُمَّهَاتُكُمْ وَبَنَاتُكُمْ وَأَخَوَاتُكُمْ وَعَمَّاتُكُمْ وَخَالَاتُكُمْ وَبَنَاتُ الْأَخِ وَبَنَاتُ الْأُخْتِ وَأُمَّهَاتُكُمُ اللَّاتِي أَرْضَعْنَكُمْ وَأَخَوَاتُكُم مِّنَ الرَّضَاعَةِ وَأُمَّهَاتُ نِسَائِكُمْ وَرَبَائِبُكُمُ اللَّاتِي فِي حُجُورِكُم مِّن نِّسَائِكُمُ اللَّاتِي دَخَلْتُم بِهِنَّ فَإِنْ لَّمْ تَكُونُوا دَخَلْتُم بِهِنَّ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ وَحَلَائِلُ أَبْنَائِكُمُ الَّذِينَ مِنْ أَصْلَابِكُمْ وَأَنْ تَجْمَعُوا بَيْنَ الْأُخْتَيْنِ إِلَّا مَا قَدْ سَلَفَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُوراً رَّحِيماً (النساء: ٢٣)

﴿٣٣٤﴾ وَمَنْ لَّمْ يَسْتَطِعْ مِنْكُمْ طَوْلاً أَنْ يَنْكِحَ الْمُحْصَنَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ فَمَنْ مَّا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ مِنْ فِتْيَانِكُمُ الْمُؤْمِنَاتِ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِإِيمَانِكُمْ بَعْضُكُمْ مِنْ بَعْضٍ فَانكِحُوهُنَّ بِإِذْنِ أَهْلِهِنَّ وَآتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ مُحْصَنَاتٍ غَيْرَ مُسَافِحَاتٍ وَلَا مُتَّخِذَاتِ أَخْدَانٍ فَإِذَا أُحْصِنَ فَإِنَّهُنَّ أَتَيْنَ بِفَاحِشَةٍ فَعَلَيْهِنَّ نِصْفُ مَا عَلَى الْمُحْصَنَاتِ مِنَ الْعَذَابِ ذَلِكَ لِمَنْ خَشِيَ الْعَنَتَ مِنْكُمْ وَأَنْ تَصْبِرُوا خَيْرٌ لَّكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ (النساء: ٢٥)

﴿٣٣٥﴾ فَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ عَلَى الْقَاعِدِينَ أَجْراً عَظِيماً، دَرَجَاتٍ مِنْهُ وَمَغْفِرَةً وَرَحْمَةً وَكَانَ اللَّهُ غَفُوراً رَّحِيماً (النساء: ٩٦-٩٥)

﴿٣٣٦﴾ مَنْ يَهَاجِرْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يَجِدْ فِي الْأَرْضِ مُرَافِعاً كَثِيراً وَسَعَةً وَمَنْ يَخْرُجْ مِنْ بَيْتِهِ مُهَاجِراً إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ يُدْرِكْهُ الْمَوْتُ فَقَدْ وَقَعَ أَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ وَكَانَ اللَّهُ غَفُوراً رَّحِيماً (النساء: ١٠٠)

﴿٣٣٧﴾ وَاسْتَغْفِرِ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُوراً رَّحِيماً (النساء: ١٠٦)

﴿٣٣٨﴾ وَمَنْ يَعْمَلْ سُوءاً أَوْ يَظْلِمْ نَفْسَهُ ثُمَّ يَسْتَغْفِرِ اللَّهُ يَجِدِ اللَّهُ غَفُوراً رَّحِيماً (النساء: ١١٠)

﴿٣٣٩﴾ وَلَنْ تَسْتَطِيعُوا أَنْ تَعْدِلُوا بَيْنَ النِّسَاءِ وَلَوْ حَرَصْتُمْ فَلَا تَمِيلُوا كُلَّ الْمِيلِ فَتَدْرُوا كَالْمِخْلَقَةِ إِنْ تَصِلُوا وَتَتَّقُوا فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُوراً رَّحِيماً (النساء: ١٢٩)

﴿٣٤٠﴾ وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَلَمْ يُفَرِّقُوا بَيْنَ أَحَدٍ مِنْهُمْ أُولَئِكَ سَوْفَ يُؤْتِيهِمْ أَجُورُهُمْ وَكَانَ اللَّهُ غَفُوراً رَّحِيماً (النساء: ١٥٢)

﴿٣٤١﴾ حُرِّمَتْ عَلَيْكُمْ الْمَيْتَةُ وَالْدَّمُ وَلَحْمُ الْخِنْزِيرِ وَمَا أُهِلَّ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ وَالْمُنْخَنِقَةُ وَالْمَوْقُوذَةُ وَالْمُتَرَدِّيَةُ وَالنَّطِيحَةُ وَمَا أَكَلَ السَّبُعُ إِلَّا مَا ذَكَّيْتُمْ وَمَا ذُبِحَ عَلَى النُّصُبِ وَأَنْ تَسْتَقْسِمُوا بِالْأَزْلَامِ

بخش ۱: معانی آمزش و درخواست آن

﴿۳۳۳﴾ حرام شده است بر شما، مادران و دختران و خواهران و عمه‌ها و خاله‌ها و دختران برادر و دختران خواهر شما و مادرانی که شما را شیر داده‌اند و خواهران رضاعی شما و مادران همسرانتان و دختران همسران که در دامن شما پرورش یافته‌اند از همسرانی که با آن‌ها آمزش جنسی داشته‌اید - و چنانچه با آن‌ها آمزش جنسی نداشته‌اید، (ازدواج با دختران آن‌ها) برای شما مانعی ندارد - و (همچنین) همسران پسرانتان که از نسل شما هستند (- نه پسرخوانده‌ها -) و (نیز حرام است بر شما) جمع میان دو خواهر؛ مگر آنچه در گذشته واقع شده؛ چرا که خداوند، آمرزنده‌ای مهربان است.

﴿۳۳۴﴾ و آن‌ها که توانایی ازدواج با زنان (آزاد) پاکدامن بالیمان را ندارند، می‌توانند با زنان پاکدامن از بردگان بالیمانی که در اختیار دارید ازدواج کنند - خدا به ایمان شما آگاه‌تر است؛ و همگی اعضای یک پیکرید - با اجازه‌ی صاحبانشان با آنان ازدواج کنید و مهرشان را به خودشان بدهید؛ به شرط آنکه پاکدامن باشند، نه آنان که به‌طور آشکار مرتکب زنا می‌شوند، و نه آنان که دوست پنهانی بگیرند. و در صورتی که «محسنه» باشند و مرتکب عمل منافی عفت شوند، نصف مجازات زنان آزاد را خواهند داشت. این (اجازه‌ی ازدواج با کنیزان) برای کسانی از شماست که بترسند (از نظر غریزه‌ی جنسی) به زحمت بیافتند؛ و (با این حال نیز) خودداری (از ازدواج با آنان) برای شما بهتر است. و خداوند، آمرزنده‌ای مهربان است.

﴿۳۳۵﴾ مجاهدان را بر نشستگان، با پاداش عظیمی برتری بخشیده است، درجات از طرف خداوند، و آمزش و رحمت (نصیب آنان می‌شود)؛ و (اگر لغزش‌هایی داشته‌اند)، خداوند آمرزنده و مهربان است. ﴿۳۳۶﴾ کسی که در راه خدا هجرت کند، جاهای امن فراوان و گسترده‌ای در زمین می‌یابد. و هرکس به عنوان مهاجرت به سوی خدا و پیامبر او، از خانه‌ی خود بیرون رود و مرگش فرا رسد، پاداش او بر خداست؛ و خداوند، آمرزنده و مهربان است.

﴿۳۳۷﴾ و از خداوند، طلب آمزش کن! که خداوند، آمرزنده و مهربان است.

﴿۳۳۸﴾ کسی که کار ناشایستی انجام دهد یا به خود ستم کند، سپس از خداوند طلب آمزش نماید، خدا را آمرزنده‌ای مهربان خواهد یافت.

﴿۳۳۹﴾ شما هرگز نمی‌توانید (از نظر محبت) در میان زنان، عدالت برقرار کنید، هرچند کوشش نمایید! - ولی تمایل خود را به کلی متوجه یک طرف نسازید که دیگری را به‌صورت زنی که شوهرش را از دست داده درآورید، و اگر راه صلاح و پرهیزگاری پیش گیرید، خداوند آمرزنده‌ای مهربان است.

﴿۳۴۰﴾ کسانی که به خدا و رسولان او ایمان آورده، و میان آن‌ها فرق نمی‌گذارند، پاداششان را خواهد داد؛ خداوند، آمرزنده‌ای مهربان است.

﴿۳۴۱﴾ گوشت مردار و خون و گوشت خوک و حیواناتی که به غیر نام خدا ذبح شوند، و حیوانات خفه‌شده، و به زجر کشته‌شده، و آن‌ها که بر اثر پرت‌شدن از بلندی بمیرند، و آن‌ها که

﴿الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار﴾

ذَلِكُمْ فَسُقُ الْيَوْمَ بَيِّنَاتٍ لِّلَّذِينَ كَفَرُوا مِن دِينِكُمْ فَلَا تُخَسِّسُوا لَهُمْ وَاسْتَوْسُوا لِيَوْمِ الْآخِرَةِ لَعَلَّكُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٣٠﴾ وَآتَمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا فَمَنِ اضْطُرَّ فِي مَخْمَصَةٍ غَيْرِ مُتَجَانِفٍ لِإِثْمِهِ فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ (المائدة: ٣٠)

﴿٣٤٢﴾ إِنَّمَا جَزَاءُ الَّذِينَ يُحَارِبُونَ اللَّهَ وَرُسُلَهُ وَيَسْعَوْنَ فِي الْأَرْضِ فَسَادًا أَنْ يُقَتَّلُوا أَوْ يُصَلَّبُوا أَوْ تُقَطَّعَ أَيْدِيهِمْ وَأَرْجُلُهُمْ مِنْ خِلَافٍ أَوْ يُنْفَوْا مِنَ الْأَرْضِ ذَلِكَ لَهُمْ خِزْيٌ فِي الدُّنْيَا وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ، إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِنْ قَبْلِ أَنْ تَقْدِرُوا عَلَيْهِمْ فَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ (المائدة: ٣٣-٣٤)

﴿٣٤٣﴾ فَمَنْ تَابَ مِنْ بَعْدِ ظُلْمِهِ وَأَصْلَحَ فَإِنَّ اللَّهَ يَتُوبُ عَلَيْهِ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ (المائدة: ٣٩)

﴿٣٤٤﴾ أَفَلَا يَتُوبُونَ إِلَى اللَّهِ وَيَسْتَغْفِرُونَ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ (المائدة: ٧٤)

﴿٣٤٥﴾ اعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ وَأَنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ (المائدة: ٩٨)

﴿٣٤٦﴾ وَإِذَا جَاءَكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِنَا فَقُلْ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ كَتَبَ رَبُّكُمْ عَلَى نَفْسِهِ الرَّحْمَةَ أَنَّهُ مَنْ عَمِلَ مِنْكُمْ سُوءًا بِجَهَالَةٍ ثُمَّ تَابَ مِنْ بَعْدِهِ وَأَصْلَحَ فَأَنَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ (الأنعام: ٥٤)

﴿٣٤٧﴾ قُلْ لَا أَجِدُ فِي مَا أُوحِيَ إِلَيَّ مُحَرَّمًا عَلَى طَاعِمٍ يَطْعَمُهُ إِلَّا أَنْ يَكُونَ مَيْتَةً أَوْ دَمًا مَسْفُوحًا أَوْ لَحْمَ خَنزِيرٍ فَإِنَّهُ رَجَسٌ أَوْ فِسْقًا أُهْلًا لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ فَمَنِ اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَلَا عَادٍ فَإِنَّ رَبَّكَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ (الأنعام: ١٤٥)

﴿٣٤٨﴾ وَهُوَ الَّذِي جَعَلَكُمْ خَلَائِفَ الْأَرْضِ وَرَفَعَ بَعْضَكُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ لِيَبْلُوَكُمْ فِي مَا آتَاكُمْ إِنَّ رَبَّكَ سَرِيعُ الْعِقَابِ وَإِنَّهُ لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ (الأنعام: ١٦٥)

﴿٣٤٩﴾ الَّذِينَ عَمِلُوا السَّيِّئَاتِ ثُمَّ تَابُوا مِنْ بَعْدِهَا وَآمَنُوا إِنَّ رَبَّكَ مِنْ بَعْدِهَا لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ (الأعراف: ١٥٣)

بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن

به ضرب شاخ حیوان دیگری مرده باشند، و باقیمانده‌ی صید حیوان درنده - مگر آنکه (به‌موقع به آن حیوان برسید، و) آن را سرببرید - و حیواناتی که روی بت‌ها (یا در برابر آن‌ها) ذبح می‌شوند، (همه) بر شما حرام شده است؛ و (همچنین) قسمت کردن گوشت حیوان به وسیله‌ی چوبه‌های تیر مخصوص بخت‌آزمایی؛ تمام این اعمال، فسق و گناه است؛ امروز، کافران از (زوال) آیین شما، مأیوس شدند؛ بنا بر این، از آن‌ها نترسید! و از (مخالفت) من بترسید! امروز، دین شما را کامل کردم؛ و نعمت خود را بر شما تمام کردم؛ و اسلام را به عنوان آیین (جاودان) شما پذیرفتم - اما آن‌ها که در حال گرسنگی، دستشان به غذای دیگری نرسد، و متمایل به گناه نباشند، (مانعی ندارد که از گوشت‌های ممنوع بخورند)؛ خداوند، آمرزنده و مهربان است.

﴿۳۴۲﴾ کیفر آن‌ها که با خدا و پیامبرش به جنگ برمی‌خیزند و در روی زمین اقدام به فساد می‌کنند، فقط این است که کشته شوند؛ یا به دار آویخته گردند؛ یا (چهار انگشت از) دست (راست) و پای (چپ) آن‌ها، به‌عکس یکدیگر، بریده شود؛ و یا از سرزمین خود تبعید گردند. این رسوایی آن‌ها در دنیا است؛ و در آخرت نیز مجازات بزرگی دارند. مگر آن‌ها که پیش از دست‌یافتن شما بر آنان، توبه کنند؛ پس بدانید (خدا توبه‌ی آن‌ها را می‌پذیرد) خداوند آمرزنده و مهربان است. ﴿۳۴۳﴾ اما آن کس که پس از ستم کردن، توبه و جبران نماید، خداوند توبه‌ی او را می‌پذیرد؛ (و از این مجازات؛ معاف می‌شود، زیرا) خداوند، آمرزنده و مهربان است.

﴿۳۴۴﴾ یا به سوی خدا باز نمی‌گردند و از او طلب آمرزش نمی‌کنند؟ (درحالی‌که) خداوند آمرزنده‌ای مهربان است.

﴿۳۴۵﴾ بدانید خدا دارای مجازات شدید، و (در عین حال) آمرزنده‌ای مهربان است. ﴿۳۴۶﴾ هر گاه کسانی که به آیات ما ایمان دارند نزد تو آیند، به آن‌ها بگو: «سلام بر شما؛ پروردگارتان، رحمت را بر خود واجب کرده؛ هرکس از شما کار ناشایستی از روی نادانی کند، سپس توبه و اصلاح (و جبران) نماید، (مشمول رحمت خدا می‌شود چرا که) او آمرزنده‌ای مهربان است.» ﴿۳۴۷﴾ بگو: «در آنچه بر من وحی شده، هیچ غذای حرامی نمی‌یابم؛ به‌جز اینکه مردار باشد، یا خونی که (از بدن حیوان) بیرون ریخته، یا گوشت خوک - که این‌ها همه پلیدند - یا حیوانی که به گناه، هنگام سر بریدن، نام غیر خدا [نام بت‌ها] بر آن برده شده است.» اما کسی که ناچار (به خوردن این محرّمات) شود، - بی آنکه خواهان لذّت باشد و یا زیاده روی کند - (گناهی بر او نیست)؛ زیرا پروردگارت، آمرزنده‌ای مهربان است.

﴿۳۴۸﴾ و او کسی است که شما را جانشینان (و نمایندگان) خود در زمین ساخت، و درجات بعضی از شما را بالاتر از بعضی دیگر قرار داد، تا شما را به وسیله‌ی آنچه در اختیارتان قرار داده بیازماید؛ به یقین پروردگار تو زودکیفر و آمرزنده‌ای مهربان است.

﴿۳۴۹﴾ و آن‌ها که گناه کردند و بعد از آن توبه کردند و ایمان آوردند، (امید عفو او را دارند؛ زیرا) پروردگار تو، در پی این کار، آمرزنده‌ای مهربان است.

﴿الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار﴾

﴿٣٥٠﴾ وَإِذْ تَأَذَّنَ رَبُّكَ لِيُبْعَثَنَّ عَلَيْهِمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ مَنْ يَسُومُهُمْ سُوءَ الْعَذَابِ إِنَّ رَبَّكَ لَسَرِيعُ الْعِقَابِ وَإِنَّهُ لَغَفُورٌ رَحِيمٌ (الأعراف: ١٦٧)

﴿٣٥١﴾ فَكُلُوا مِمَّا غَنِمْتُمْ حَلَالًا طَيِّبًا وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ (الأنفال: ٦٩)

﴿٣٥٢﴾ يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِمَنْ فِي أَيْدِيكُمْ مِنَ الْأَسْرَىٰ إِنَّ يَعْلَمَ اللَّهُ فِي قُلُوبِكُمْ خَيْرًا يُؤْتِكُمْ خَيْرًا مِمَّا أَخَذَ مِنْكُمْ وَيَغْفِرَ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ (الأنفال: ٧٠)

﴿٣٥٣﴾ فَإِذَا أُنْسِلَخَ الْأَشْهُرُ الْحُرُمُ فَاقْتُلُوا الْمُشْرِكِينَ حَيْثُ وَجَدْتُمُوهُمْ وَخُذُوهُمْ وَاحْصُرُوهُمْ وَاقْعُدُوا لَهُمْ كُلَّ مَرْصِدٍ فَإِنْ تَابُوا وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ فَخَلُّوا سَبِيلَهُمْ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ (التوبة: ٥)

﴿٣٥٤﴾ ثُمَّ يَتُوبُ اللَّهُ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ عَلَىٰ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ (التوبة: ٢٧)

﴿٣٥٥﴾ لَيْسَ عَلَى الضُّعَفَاءِ وَلَا عَلَى الْمَرْضَىٰ وَلَا عَلَى الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ مَا يُنْفِقُونَ حَرَجٌ إِذَا نَصَحُوا لِلَّهِ وَرَسُولِهِ مَا عَلَى الْمُحْسِنِينَ مِنْ سَبِيلٍ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ (التوبة: ٩١)

﴿٣٥٦﴾ وَمِنَ الْأَعْرَابِ مَنْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَيتَّخِذُ مَا يُنْفِقُ قُرْبَاتٍ عِنْدَ اللَّهِ وَصَلَوَاتِ الرَّسُولِ أَلَا إِنَّهَا قُرْبَةٌ هُمْ سَيِّدُخْلُهُمُ اللَّهُ فِي رَحْمَتِهِ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ (التوبة: ٩٩)

﴿٣٥٧﴾ وَآخَرُونَ اعْتَرَفُوا بِذُنُوبِهِمْ خَلَطُوا عَمَلًا صَالِحًا وَآخَرَ سَيِّئًا عَسَى اللَّهُ أَنْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ (التوبة: ١٠٢)

﴿٣٥٨﴾ وَقَالَ ارْكَبُوا فِيهَا بِسْمِ اللَّهِ مَجْرَاهَا وَمُرْسَاهَا إِنَّ رَبِّي لَغَفُورٌ رَحِيمٌ (هود: ٤١)

﴿٣٥٩﴾ وَمَا أُبْرِئُ نَفْسِي إِنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ إِلَّا مَا رَحِمَ رَبِّي إِنَّ رَبِّي غَفُورٌ رَحِيمٌ (يوسف: ٥٣)

﴿٣٦٠﴾ رَبِّ إِنِّي هُنَّ أَضَلَّلْتُ كَثِيرًا مِنَ النَّاسِ فَمَنْ تَبِعَنِي فَإِنَّهُ مِنِّي وَمَنْ عَصَانِي فَإِنَّكَ غَفُورٌ

رَحِيمٌ (إبراهيم: ٣٦)

﴿٣٦١﴾ وَإِنْ تَعُدُّوا نِعْمَةَ اللَّهِ لَا تُحْصُوهَا إِنَّ اللَّهَ لَغَفُورٌ رَحِيمٌ (النحل: ١٨)

بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن

﴿۳۵۰﴾ و (نیز به خاطر بیاور) هنگامی را که پروردگارت اعلام کرد: تا دامنه‌ی قیامت، کسی را بر آن‌ها مسلط خواهد ساخت که همواره آن‌ها را در عذاب سختی قرار دهد؛ زیرا پروردگارت مجازاتش سریع، (و در عین حال، نسبت به توبه‌کاران) آمرزنده‌ای مهربان است.

﴿۳۵۱﴾ از آنچه به غنیمت گرفته‌اید، حلال و پاکیزه بخورید؛ و از خدا بپرهیزید؛ خداوند آمرزنده‌ای مهربان است.

﴿۳۵۲﴾ ای پیامبر؛ به اسیرانی که در دست شما هستند بگو: «اگر خداوند، خیری در دل‌های شما بداند، (و نیات پاک‌ی داشته باشید)، بهتر از آنچه از شما گرفته شده به شما می‌دهد؛ و شما را می‌بخشد؛ و خداوند آمرزنده‌ای مهربان است».

﴿۳۵۳﴾ (اما) وقتی ماه‌های حرام پایان گرفت، مشرکان را هر جا یافتید به قتل برسانید؛ و آن‌ها را اسیر سازید؛ و محاصره کنید؛ و در هر کمینگاه، بر سر راه آن‌ها بنشینید! هر گاه توبه کنند، و نماز را برپا دارند، و زکات را بپردازند، آن‌ها را رها سازید؛ زیرا خداوند آمرزنده‌ای مهربان است.

﴿۳۵۴﴾ بعد از آن خداوند توبه‌ی هرکس را بخواهد (و شایسته بداند)، می‌پذیرد؛ و خداوند آمرزنده‌ای مهربان است.

﴿۳۵۵﴾ بر ضعیفان و بیماران و آن‌ها که وسیله‌ای برای انفاق (در راه جهاد) ندارند، ایرادی نیست (که در میدان جنگ شرکت نجویند)، هرگاه برای خدا و رسولش خیرخواهی کنند؛ (و از آنچه در توان دارند، مضایقه نمایند)، بر نیکوکاران راه مؤاخذه نیست؛ و خداوند آمرزنده‌ای مهربان است.

﴿۳۵۶﴾ گروهی (دیگر) از اعراب بادیه‌نشین، به خدا و روز رستاخیز ایمان دارند؛ و آنچه را انفاق می‌کنند، مایه‌ی تقرب به خدا، و دعای بر پیامبر می‌دانند؛ آگاه باشید این‌ها مایه‌ی تقرب آن‌هاست. خداوند به‌زودی آنان را در رحمت خود وارد خواهد ساخت؛ به یقین، خداوند آمرزنده‌ای مهربان است!

﴿۳۵۷﴾ و گروهی دیگر، به گناهان خود اعتراف کردند؛ و کار خوب و بد را به هم آمیختند؛ امید می‌رود که خداوند توبه‌ی آن‌ها را بپذیرد؛ به یقین، خداوند آمرزنده‌ای مهربان است!

﴿۳۵۸﴾ او گفت: «به نام خدا بر آن سوار شوید! و هنگام حرکت و توقف کشتی، او را یاد کنید، که پروردگارم آمرزنده‌ای مهربان است».

﴿۳۵۹﴾ من هرگز خودم را تبرئه نمی‌کنم، که نفس (سرکش) بسیار به بدی‌ها امر می‌کند؛ مگر آنچه را پروردگارم رحم کند! پروردگارم آمرزنده‌ای مهربان است.»

﴿۳۶۰﴾ پروردگارا! آن‌ها [بت‌ها] بسیاری از مردم را گمراه ساختند! هرکس از من پیروی کند از من است؛ و هرکس مرا نافرمانی کند، تو آمرزنده و مهربانی!

﴿۳۶۱﴾ و اگر نعمت‌های خدا را بشمارید، هرگز نمی‌توانید آن‌ها را شماره کنید؛ خداوند آمرزنده‌ای مهربان است.

﴿الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار﴾

﴿٣٦٢﴾ ثُمَّ إِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ هَاجَرُوا مِنْ بَعْدِ مَا فُتِنُوا ثُمَّ جَاهَدُوا وَصَبَرُوا إِنَّ رَبَّكَ مِنْ بَعْدِهَا لَغَفُورٌ رَحِيمٌ (النحل: ١١٠)

﴿٣٦٣﴾ إِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ وَالدَّمَ وَحُمَ الْخَنزِيرِ وَمَا أَهْلَ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ فَمَنْ اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَلَا عَادٍ فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ (النحل: ١١٥)

﴿٣٦٤﴾ ثُمَّ إِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ عَمِلُوا الشُّوَاءَ بِجَهَالَةٍ ثُمَّ تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَأَصْلَحُوا إِنَّ رَبَّكَ مِنْ بَعْدِهَا لَغَفُورٌ رَحِيمٌ (النحل: ١١٩)

﴿٣٦٥﴾ وَلَيَسْتَغْفِرِ الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ نِكَاحًا حَتَّى يُغْنِيَهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَالَّذِينَ يَبْتَغُونَ الْكِتَابَ مِمَّا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ فَكَاتِبُوهُمْ إِنْ عَلِمْتُمْ فِيهِمْ خَيْرًا وَآتُوهُمْ مِنْ مَالِ اللَّهِ الَّذِي آتَاكُمْ وَلَا تُكْرِهُوا فَتِيَاتِكُمْ عَلَى الْبِغَاءِ إِنْ أَرَدْنَ تَحَصُّنًا لِيَبْتِغُوا عَرَضَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَمَنْ يُكْرِهِنَّ فَإِنَّ اللَّهَ مِنْ بَعْدِ إِكْرَاهِهِنَّ غَفُورٌ رَحِيمٌ (النور: ٣٣)

﴿٣٦٦﴾ إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُولِهِ وَإِذَا كَانُوا مَعَهُ عَلَى أَمْرٍ جَامِعٍ لَمْ يَذْهَبُوا حَتَّى يَسْتَأْذِنُوهُ إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَأْذِنُونَكَ أُولَئِكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَرُسُولِهِ فَإِذَا اسْتَأْذَنُوكَ لِبَعْضِ شَأْنِهِمْ فَأَذَنْ لَنْ شِئْتَ مِنْهُمْ وَاسْتَغْفِرْ لَهُمُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ (النور: ٦٢)

﴿٣٦٧﴾ تَبَارَكَ الَّذِي نَزَّلَ الْفُرْقَانَ عَلَى عَبْدِهِ... قُلْ أَنْزَلَهُ الَّذِي يَعْلَمُ السِّرَّ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ إِنَّهُ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا (الفرقان: ٦)

﴿٣٦٨﴾ إِلَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ عَمَلًا صَالِحًا فَأُولَئِكَ يُبَدِّلُ اللَّهُ سَيِّئَاتِهِمْ حَسَنَاتٍ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا (الفرقان: ٧٠)

﴿٣٦٩﴾ إِلَّا مَنْ ظَلَمَ ثُمَّ بَدَّلْ حُسْنًا بَعْدَ سُوءٍ فَإِنِّي غَفُورٌ رَحِيمٌ (النمل: ١١)

﴿٣٧٠﴾ أَدْعُوهُمْ لِأَبَائِهِمْ هُوَ أَقْسَطُ عِنْدَ اللَّهِ فَإِنْ لَمْ تَعْلَمُوا آبَاءَهُمْ فَإِخْوَانُكُمْ فِي الدِّينِ وَ مَوَالِيكُمْ وَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ فِيمَا أَخْطَأْتُمْ بِهِ وَلَكِنْ مَا تَعَمَّدَتْ قُلُوبُكُمْ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا (الأحزاب: ٥)

بخش ۱: معانی آموزش و درخواست آن

﴿۳۶۲﴾ اما پروردگار تو نسبت به کسانی که بعد از فریب خوردن، (به ایمان بازگشتند و) هجرت کردند؛ سپس جهاد کردند و در راه خدا استقامت کردند؛ بعد از انجام این کارها، آمرزنده‌ای مهربان است (و آن‌ها را مشمول رحمت خود می‌سازد).

﴿۳۶۳﴾ خداوند، تنها مردار، خون، گوشت خوک و آنچه را با نام غیر خدا سر بریده‌اند، بر شما حرام کرده است؛ اما کسانی که ناچار شوند، درحالی که تجاوز و تعدی از حدّ ننمایند، (خدا آن‌ها را می‌بخشد؛ چرا که) خدا بخشنده و مهربان است.

﴿۳۶۴﴾ اما پروردگارت نسبت به آن‌ها که از روی جهالت، بدی کرده‌اند، سپس توبه کرده و در مقام جبران برآمده‌اند، بعد از آن آمرزنده‌ای مهربان است.

﴿۳۶۵﴾ و کسانی که امکانی برای ازدواج نمی‌یابند، باید پاکدامنی پیشه کنند تا خداوند از فضل خود آنان را بی‌نیاز گرداند! و آن بردگانتان که خواستار مکاتبه [قرار داد مخصوص برای آزادشدن] هستند، با آنان قرار داد ببندید اگر رشد و صلاح در آنان احساس می‌کنید (که بعد از آزادی، توانایی زندگی مستقل را دارند)؛ و چیزی از مال خدا را که به شما داده است به آنان بدهید! و کنیزان خود را برای دستیابی متاع ناپایدار زندگی دنیا مجبور به خود فروشی نکنید اگر خودشان می‌خواهند پاک بمانند! و هر کس آن‌ها را (بر این کار) اجبار کند، (سپس پشیمان شود) خداوند بعد از این اجبار آن‌ها آمرزنده‌ای مهربان است! (توبه کنید و بازگردید، تا خدا شما را ببخشد!)

﴿۳۶۶﴾ مؤمنان واقعی کسانی هستند که به خدا و رسولش ایمان آورده‌اند و هنگامی که در کار مهمی با او باشند، بی‌اجازه‌ی او جایی نمی‌روند؛ کسانی که از تو اجازه می‌گیرند، آنانند که به خدا و پیامبرش ایمان آورده‌اند! در این صورت، هر گاه برای بعضی کارهای مهم خود از تو اجازه بخواهند، به هر یک از آنان که می‌خواهی (و صلاح می‌بینی) اجازه ده، و برایشان از خدا آموزش بخواه که خداوند آمرزنده و مهربان است!

﴿۳۶۷﴾ زوال‌ناپذیر و پر برکت است کسی که قرآن را بر بنده‌اش نازل کرد... بگو: «کسی آن را نازل کرده که اسرار آسمان‌ها و زمین را می‌داند؛ او (همیشه) آمرزنده‌ای مهربان بوده است!»

﴿۳۶۸﴾ مگر کسانی که توبه کنند و ایمان آورند و عمل صالح انجام دهند، که خداوند گناهان آنان را به حسنات مبدل می‌کند؛ و خداوند همواره آمرزنده‌ای مهربان بوده است!

﴿۳۶۹﴾ مگر کسی که ستم کند؛ سپس بدی را به نیکی تبدیل نماید، که (توبه‌ی او را می‌پذیرم، و) من آمرزنده‌ای مهربانم.

﴿۳۷۰﴾ آن‌ها را به نام پدرانشان بخوانید که این کار نزد خدا عادلانه‌تر است؛ و اگر پدرانشان را نمی‌شناسید، آن‌ها برادران دینی و موالی شما هستند؛ اما در خطاهایی که از شما سر می‌زند (و بدون توجه آن‌ها را به نام دیگران صدا می‌زنید) گناهی بر شما نیست، ولی آنچه را از روی عمد می‌گویید (مورد حساب قرار خواهد داد)؛ و خداوند آمرزنده‌ای مهربان است.

﴿الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار﴾

﴿٣٧١﴾ لِيَجْزِيَ اللَّهُ الصَّادِقِينَ بِصِدْقِهِمْ وَيُعَذِّبَ الْمُنَافِقِينَ إِنْ شَاءَ أَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُوراً رَحِيماً (الأحزاب: ٢٤)

﴿٣٧٢﴾ يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَحْلَلْنَا لَكَ أَزْوَاجَكَ اللَّاتِي آتَيْتَ أَجُورَهُنَّ وَمَا مَلَكَتْ يَمِينُكَ مِمَّا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَيْكَ وَبَنَاتِ عَمَّاتِكَ وَبَنَاتِ خَالَاتِكَ وَبَنَاتِ خَالَاتِكَ اللَّاتِي هَاجَرْنَ مَعَكَ وَامْرَأَةً مُؤْمِنَةً إِنْ وَهَبَتْ نَفْسَهَا لِلنَّبِيِّ إِنْ أَرَادَ النَّبِيُّ أَنْ يَسْتَنْكِحَهَا خَالِصَةً لَكَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ قَدْ عَلِمْنَا مَا فَرَضْنَا عَلَيْهِمْ فِي أَزْوَاجِهِمْ وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ لِكَيْلَا يَكُونَ عَلَيْكَ حَرَجٌ وَكَانَ اللَّهُ غَفُوراً رَحِيماً (الأحزاب: ٥٠)

﴿٣٧٣﴾ يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِأَزْوَاجِكَ وَبَنَاتِكَ وَنِسَاءِ الْمُؤْمِنِينَ يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ مِنْ جَلَابِيبِهِنَّ ذَلِكَ أَدْنَى أَنْ يُعْرَفْنَ فَلَا يُؤْذِينَ وَكَانَ اللَّهُ غَفُوراً رَحِيماً (الأحزاب: ٥٩)

﴿٣٧٤﴾ لِيُعَذِّبَ اللَّهُ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ وَالْمُشْرِكِينَ وَالْمُشْرِكَاتِ وَيَتُوبَ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَكَانَ اللَّهُ غَفُوراً رَحِيماً (الأحزاب: ٧٣)

﴿٣٧٥﴾ إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا تَتَنَزَّلُ عَلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ أَلَّا تَخَافُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَبْشِرُوا بِالْجَنَّةِ الَّتِي كُنتُمْ تُوعَدُونَ، نَحْنُ أَوْلِيَائُكُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ وَلَكُمْ فِيهَا مَا تَشْتَهُي أَنْفُسُكُمْ وَلَكُمْ فِيهَا مَا تَدَّعُونَ، نُزِّلَ مِنْ غَفُورٍ رَحِيمٍ (فصلت: ٣٠-٣٢)

﴿٣٧٦﴾ وَاللَّهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ يَعْفِرُ لِمَنْ يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ وَكَانَ اللَّهُ غَفُوراً رَحِيماً (الفتح: ١٤)

﴿٣٧٧﴾ وَلَوْ أَنَّهُمْ صَبَرُوا حَتَّى تَخْرُجَ إِلَيْهِمْ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ (الحجرات: ٥)

﴿٣٧٨﴾ قَالَتِ الْأَعْرَابُ آمَنَّا قُلْ لَمْ تُؤْمِنُوا وَلَكِنْ قُولُوا أَسْلَمْنَا وَلَمَّا يَدْخُلِ الْإِيمَانُ فِي قُلُوبِكُمْ وَإِنْ تُطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ لَا يَلِتْكُمْ مِنْ أَعْمَالِكُمْ شَيْئاً إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ (الحجرات: ١٤)

بخش ۱: معانی آموزش و درخواست آن

﴿۳۷۱﴾ هدف این است که خداوند صادقان را به خاطر صدقشان پاداش دهد، و منافقان را هر گاه اراده کند عذاب نماید یا (اگر توبه کنند) توبه‌ی آن‌ها را بپذیرد؛ چرا که خداوند آمرزنده و مهربان است.

﴿۳۷۲﴾ ای پیامبر؛ ما همسران تو را که مهرشان را پرداخته‌ای برای تو حلال کردیم، و همچنین کنیزانی که از طریق غنایمی که خدا به تو بخشیده است مالک شده‌ای و دختران عمومی تو، و دختران عمه‌ها، و دختران دایی تو، و دختران خاله‌ها که با تو مهاجرت کردند (ازدواج با آن‌ها برای تو حلال است) و هر گاه زن با ایمانی خود را به پیامبر ببخشد (و مهری برای خود نخواهد) چنانچه پیامبر بخواهد می‌تواند او را به همسری برگزیند؛ اما چنین ازدواجی تنها برای تو مجاز است نه دیگر مؤمنان؛ ما می‌دانیم برای آنان در مورد همسرانشان و کنیزانشان چه حکمی مقرر داشته‌ایم (و مصلحت آنان چه حکمی را ایجاب می‌کند)؛ این به خاطر آن است که مشکلی (در ادای رسالت) بر تو نباشد (و از این راه حامیان فزونتری فراهم سازی)؛ و خداوند آمرزنده‌ای مهربان است.

﴿۳۷۳﴾ ای پیامبر؛ به همسران و دختران و زنان مؤمنان بگو: «جلیبابها [روسری‌های بلند] خود را بر خویش فروافکنند، این کار برای اینکه شناخته شوند و مورد آزار قرار نگیرند بهتر است؛ (و اگر تاکنون خطا و کوتاهی از آن‌ها سر زده توبه کنند) خداوند همواره آمرزنده‌ای مهربان است. ﴿۳۷۴﴾ هدف این بود که خداوند مردان و زنان منافق و مردان و زنان مشرک را (از مؤمنان جدا سازد و آنان را) عذاب کند، و خدا رحمت خود را بر مردان و زنان باایمان بفرستد؛ خداوند همواره آمرزنده و مهربان است!

﴿۳۷۵﴾ به یقین کسانی که گفتند: «پروردگار ما خداوند یگانه است!» سپس استقامت کردند، فرشتگان بر آنان نازل می‌شوند و می‌گویند: «تترسید و غمگین مباشید، و بشارت باد بر شما به آن بهشتی که به شما وعده داده شده است؛ ما یاران و مددکاران شما در زندگی دنیا و آخرت هستیم؛ و برای شما هر چه دلتان بخواهد در بهشت فراهم است، و هر چه درخواست کنید به شما داده می‌شود! این‌ها وسیله‌ی پذیرایی از سوی خداوند آمرزنده و مهربان است!».

﴿۳۷۶﴾ مالکیت و حاکمیت آسمان‌ها و زمین از آن خداست؛ هرکس را بخواهد (و شایسته بدانند) می‌بخشد، و هرکس را بخواهد مجازات می‌کند؛ و خداوند آمرزنده‌ای مهربان است.

﴿۳۷۷﴾ اگر آن‌ها صبر می‌کردند تا خود به سراغشان آیی، برای آنان بهتر بود؛ و خداوند آمرزنده‌ای مهربان است.

﴿۳۷۸﴾ عرب‌های بادیه‌نشین گفتند: «ایمان آورده‌ایم» بگو: «شما ایمان نیاورده‌اید، ولی بگویید: اسلام آورده‌ایم، اما هنوز ایمان وارد قلب شما نشده است؛ و اگر از خدا و رسولش اطاعت کنید، چیزی از پاداش کارهای شما را فروگذار نمی‌کند، خداوند، آمرزنده‌ای مهربان است.»

﴿الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار﴾

﴿٣٧٩﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَآمِنُوا بِرَسُولِهِ يُؤْتِكُمْ كِفْلَيْنِ مِنْ رَحْمَتِهِ وَيَجْعَلْ لَكُمْ نُورًا تَمْشُونَ بِهِ وَيَغْفِرْ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ (الحديد: ٢٨)

﴿٣٨٠﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نَاجَيْتُمُ الرَّسُولَ فَقَدِّمُوا بَيْنَ يَدَيْ نَجْوَاكُمْ صَدَقَةٌ ذَلِكَ خَيْرٌ لَكُمْ وَأَطْهَرُ فَإِنْ لَمْ تَجِدُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ (المجادلة: ١٢)

﴿٣٨١﴾ عَسَى اللَّهُ أَنْ يَجْعَلَ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ الَّذِينَ عَادَيْتُمْ مِنْهُمْ مَوْدَّةً وَاللَّهُ قَدِيرٌ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ (المتحنة: ٧)

﴿٣٨٢﴾ يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِذَا جَاءَكَ الْمُؤْمِنَاتُ يُبَايِعْنَكَ عَلَى أَنْ لَا يُشْرِكْنَ بِاللَّهِ شَيْئًا وَلَا يَسْرِقْنَ وَلَا يَزْنِينَ وَلَا يَقْتُلْنَ أَوْلَادَهُنَّ وَلَا يَأْتِينَ بِهْتَانٍ يَقْتَرِبْنَهُ بَيْنَ أَيْدِيهِنَّ وَأَرْجُلِهِنَّ وَلَا يَعَصِيَنَّكَ فِي مَعْرُوفٍ فَبَايِعْهُنَّ وَاسْتَغْفِرْ لَهُنَّ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ (المتحنة: ١٢)

﴿٣٨٣﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنْ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ وَأَوْلَادُكُمْ عَدُوًّا لَكُمْ فَاحْذَرُوهُمْ وَإِنْ تَعَفَّوْا وَتَصَفَّحُوا وَتَغْفِرُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ (التغابن: ١٤)

﴿٣٨٤﴾ يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ لِمَ تُحَرِّمُ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكَ تَبْتَغِي مَرْضَاتِ أَزْوَاجِكَ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ (التحریم: ١)

﴿٣٨٥﴾ إِنَّ رَبَّكَ يَعْلَمُ أَنَّكَ تَقُومُ أَدْنَى مِنْ ثُلُثِي اللَّيْلِ وَنِصْفَهُ وَثُلُثَهُ وَطَائِفَةٌ مِنَ الَّذِينَ مَعَكَ وَاللَّهُ يُقَدِّرُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ عَلِمَ أَنْ لَنْ تُحْصِيَهُ فَتَابَ عَلَيْكُمْ فَاقْرَءُوا مَا تَيَسَّرَ مِنَ الْقُرْآنِ عَلِمَ أَنْ سَيَكُونُ مِنْكُمْ مَرْضَى وَآخَرُونَ يَضْرِبُونَ فِي الْأَرْضِ يَبْتَغُونَ مِنْ فَضْلِ اللَّهِ وَآخَرُونَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَاقْرَءُوا مَا تَيَسَّرَ مِنْهُ وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَاقْرَءُوا اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا وَمَا تُقَدِّمُوا لِأَنْفُسِكُمْ مِنْ خَيْرٍ تَجِدُوهُ عِنْدَ اللَّهِ هُوَ خَيْرٌ وَأَعْظَمُ أَجْرًا وَاسْتَغْفِرُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ (الزمل: ٢٠)

﴿٣٨٦﴾ الباقر (عليه السلام): عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ (عليه السلام) قَالَ: ... يَا مُحَمَّدُ بْنُ مُسْلِمٍ أَ تَرَى الْعَبْدَ الْمُؤْمِنَ يَنْدُمُ عَلَى ذَنْبِهِ وَيَسْتَغْفِرُ مِنْهُ وَيَتُوبُ ثُمَّ لَا يَقْبَلُ اللَّهُ تَوْبَتَهُ قُلْتُ فَإِنَّهُ فَعَلَ ذَلِكَ مِرَارًا يُذْنِبُ ثُمَّ يَتُوبُ وَيَسْتَغْفِرُ اللَّهُ فَقَالَ كُلَّمَا عَادَ الْمُؤْمِنُ بِالِاسْتِغْفَارِ وَالتَّوْبَةِ عَادَ اللَّهُ عَلَيْهِ بِالْمَغْفِرَةِ وَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ يَقْبَلُ التَّوْبَةَ وَيَعْفُو عَنِ السَّيِّئَاتِ فَإِيَّاكَ أَنْ تُقْنِطَ الْمُؤْمِنِينَ مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ؛ الكافي، ج ٢، ص ٤٣٤

بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن

﴿۳۷۹﴾ ای کسانی که ایمان آورده‌اید؛ تقوای الهی پیشه کنید و به رسولش ایمان بیاورید تا دو سهم از رحمتش به شما ببخشد و برای شما نوری قرار دهد که با آن (در میان مردم و در مسیر زندگی خود) راه بروید و گناهان شما را ببخشد؛ و خداوند آمرزنده‌ای مهربان است.

﴿۳۸۰﴾ ای کسانی که ایمان آورده‌اید! هنگامی که می‌خواهید با رسول خدا نجوا کنید (و سخنان درگوشی بگویید)، قبل از آن صدقه‌ای (در راه خدا) بدهید؛ این برای شما بهتر و پاکیزه‌تر است و اگر توانایی نداشته باشید، خداوند آمرزنده‌ای مهربان است!

﴿۳۸۱﴾ امید است خدا میان شما و کسانی از مشرکین که با شما دشمنی کردند (از راه اسلام) پیوند محبت برقرار کند؛ خداوند تواناست و خداوند آمرزنده‌ای مهربان است.

﴿۳۸۲﴾ ای پیامبر؛ هنگامی که زنان مؤمن نزد تو آیند و با تو بیعت کنند که چیزی را شریک خدا قرار ندهند، دزدی و زنا نکنند، فرزندان خود را نکشند، تهمت و افترای پیش دست و پای خود نیاورند و در هیچ کار شایسته‌ای مخالفت فرمان تو نکنند، با آن‌ها بیعت کن و برای آنان از درگاه خداوند آمرزش بخواه که خداوند آمرزنده‌ای مهربان است!

﴿۳۸۳﴾ ای کسانی که ایمان آورده‌اید! بعضی از همسران و فرزندان دشمنان شما هستند، از آن‌ها بر حذر باشید؛ و اگر عفو کنید و چشم بپوشید و ببخشید، (خدا شما را می‌بخشد)؛ چرا که خداوند آمرزنده‌ای مهربان است!

﴿۳۸۴﴾ ای پیامبر؛ چرا چیزی را که خدا بر تو حلال کرده به خاطر جلب رضایت همسرانت بر خود حرام می‌کنی؟! و خداوند آمرزنده‌ای رحیم است.

﴿۳۸۵﴾ پروردگارت می‌داند که تو و گروهی از آن‌ها که با تو هستند نزدیک دوسوم از شب یا نصف یا یک‌سوم آن را به پا می‌خیزند؛ خداوند شب و روز را اندازه‌گیری می‌کند؛ او می‌داند که شما نمی‌توانید مقدار آن را (به دقت) اندازه‌گیری کنید (برای عبادت کردن)، پس شما را بخشید؛ اکنون هرچه برای شما میسر است قرآن بخوانید؛ او می‌داند به‌زودی گروهی از شما بیمار می‌شوند، و گروهی دیگر برای به دست آوردن فضل الهی (و کسب روزی) به سفر می‌روند، و گروهی دیگر در راه خدا جهاد می‌کنند (و از تلاوت قرآن بازمی‌مانند)، پس به اندازه‌ای که برای شما ممکن است از آن تلاوت کنید و نماز را بر پا دارید و زکات پردازید و به خدا «قرض الحسنه» دهید [در راه او اتفاق نمایید] و (بدانید) آنچه را از کارهای نیک برای خود از پیش می‌فرستید نزد خدا به بهترین وجه و بزرگترین پاداش خواهید یافت؛ و از خدا آمرزش بخواهید، که خداوند آمرزنده و مهربان است!

﴿۳۸۶﴾ محمد بن مسلم گوید: امام باقر علیه السلام به من فرمود: «ای محمد بن مسلم؛ آیا چنین می‌پنداری که ممکن است بنده‌ی مؤمن از خطای خود پشیمان شود و با طلب آمرزش و پوزش، راه آشتی بجوید و خداوند توبه‌ی او را نپذیرد؟ من گفتم: «پس اگر بارها و بارها توبه‌ی خود را بشکند و باز توبه کند، چه صورتی خواهد داشت؟» فرمود: «هر بار که بنده‌ی مؤمن توبه و طلب آمرزش کند، خداوند توبه‌ی او را می‌پذیرد و او را می‌بخشد. خداوند آمرزنده‌ای مهربان است. توبه را می‌پذیرد و از بدی‌ها درمی‌گذرد. مبادا مردم را از رحمت و مهر الهی مأیوس کنی.»

البَابُ الْأَوَّلُ: مَعَانِي الْمَغْفِرَةِ وَالْإِسْتِغْفَارِ

﴿٣٨٧﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اَلِاسْتَغْفَارُ يَحُتُّ الذُّنُوبَ حَتَّ الْوَرَقِ ثُمَّ تَلَا قَوْلَهُ تَعَالَى: وَمَنْ يَعْمَلْ سُوءًا أَوْ يَظْلِمْ نَفْسَهُ ثُمَّ يَسْتَغْفِرِ اللَّهَ يَجِدِ اللَّهَ غَفُورًا رَحِيمًا؛ شرح نهج البلاغة، ج ٢٠، ص ٣١٥

﴿٣٨٨﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اِنَّ الْعَبْدَ لَيُذْنِبُ ثُمَّ يَذْكُرُ بَعْدَ خَمْسٍ وَعِشْرِينَ سَنَةً فَيَسْتَغْفِرُ اللَّهَ مِنْهُ فَيَغْفِرُ لَهُ ثُمَّ قَرَأَ وَمَنْ يَعْمَلْ سُوءًا أَوْ يَظْلِمْ نَفْسَهُ ثُمَّ يَسْتَغْفِرِ اللَّهَ يَجِدِ اللَّهَ غَفُورًا رَحِيمًا؛ مستدرک الوسائل، ج ١٢، ص ١٣٩

﴿٣٨٩﴾ الصادق عليه السلام: قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ وَلْيَعْفُوا وَلْيَصْفَحُوا أَلَا تُحِبُّونَ أَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ وَمَنْ لَا يَعْفُو عَنْ بَشَرٍ مِثْلِهِ كَيْفَ يَرْجُو عَفْوَ مَلِكٍ جَبَّارٍ؛ بحار الأنوار، ج ٤٨، ص ٤٢٣

﴿٣٩٠﴾ الصادق عليه السلام: إِنْ أَلَانَ الْعَفْوُ وَالْغُفْرَانُ صِفَةً مِنْ صِفَاتِ اللَّهِ تَعَالَى أَوْدَعَهُمَا فِي أَشْرَارٍ أَصْفِيَانِهِ لِيَتَخَلَّفُوا مَعَ الْخَلْقِ بِأَخْلَاقٍ خَالِقِهِمْ وَجَاعِلِهِمْ لِذَلِكَ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ وَيُعْفُوا وَيُظْنِحُوا لَا تُحِبُّونَ أَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ؛ مستدرک الوسائل، ج ٩، ص ٥

﴿٣٩١﴾ الرسول صلى الله عليه وآله وسلم: مَا كَانَ لِيَفْتَحَ بَابَ التَّوْبَةِ وَيُعْلِقَ بَابَ الْمَغْفِرَةِ وَهُوَ يَقُولُ وَمَنْ يَعْمَلْ سُوءًا أَوْ يَظْلِمْ نَفْسَهُ ثُمَّ يَسْتَغْفِرِ اللَّهَ يَجِدِ اللَّهَ غَفُورًا رَحِيمًا؛ مجموعة ورام، ج ٢، ص ٢٣٧

﴿٣٩٢﴾ امير المؤمنين عليه السلام: وَقُلْتُ تَبَارَكْتَ وَتَعَالَيْتَ أَ فَلَا يُتَوَّبُونَ إِلَى اللَّهِ وَيَسْتَغْفِرُونَهُ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ وَأَنَا اسْتَغْفِرُكَ وَآتُوبُ إِلَيْكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢٨٢

١-٢-١-٩-١-١-الغفور الرحيم

﴿٣٩٣﴾ وَإِنْ يَمَسُّكَ اللَّهُ بِضُرٍّ فَلَا كَاشِفَ لَهُ إِلَّا هُوَ وَإِنْ يُرِدْكَ بِخَيْرٍ فَلَا رَادَّ لِفَضْلِهِ يُصِيبُ
بِهِ مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَهُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ (يونس: ١٠٧)

﴿٣٩٤﴾ قَالَ سَوْفَ أَسْتَغْفِرُ لَكُمْ رَبِّي إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ (يوسف: ٩٨)

﴿٣٩٥﴾ نَبِيُّ عِبَادِي أَنِّي أَنَا الْغَفُورُ الرَّحِيمُ (الحجر: ٤٩)

﴿٣٩٦﴾ قَالَ: رَبِّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي فَاغْفِرْ لِي فَغَفَرَ لَهُ إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ (القصص: ١٦)

﴿٣٩٧﴾ يَعْلَمُ مَا يَلْجِ فِي الْأَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَمَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا وَهُوَ
الرَّحِيمُ الْغَفُورُ (سبا: ٢)

﴿٣٩٨﴾ قُلْ يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَى أَنْفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ
جَمِيعًا إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ (الزمر: ٥٣)

بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن

﴿۳۸۷﴾ طلب آمرزش گناهان را مانند برگ‌های درخت می‌ریزد. سپس کلام خداوند بلندمرتبه را تلاوت کرد: «کسی که کار بدی انجام دهد یا به خود ستم کند، سپس از خداوند طلب آمرزش نماید، خداوند را آمرزنده و مهربان خواهد یافت».

﴿۳۸۸﴾ بنده‌ای گناهی مرتکب می‌شود [و بعد آن را فراموش می‌کند]، سپس بعد از بیست و پنج سال آن را به خاطر می‌آورد و از خدای تعالی طلب آمرزش می‌کند؛ حق تعالی او را می‌آمرزد، سپس این آیه را تلاوت فرمود: «هرکس به خود بدی یا ستم کند سپس از خداوند طلب آمرزش کند، خدا را بسیار آمرزنده و مهربان می‌یابد».

﴿۳۸۹﴾ خداوند فرموده است: «آن‌ها باید عفو کنند و چشم ببوشند؛ آیا دوست نمی‌دارید، خداوند شما را ببخشد؟! و خداوند آمرزنده و مهربان است». پس اگر کسی انسانی مانند خود را عفو نکند، چگونه امیدوار است که خداوند جبار از او درگذرد.

﴿۳۹۰﴾ عفو و آمرزش دو صفت از صفات خداوند هستند، که آن‌ها را در میان بندگان خود به ودیعت نهاده تا مردم به اخلاق خداوندی متخلّق شوند. و فرموده است: «آن‌ها باید عفو کنند و چشم ببوشند؛ آیا دوست نمی‌دارید خداوند شما را ببخشد؟! و خداوند آمرزنده و مهربان است».

﴿۳۹۱﴾ خداوندی که در توبه را گشوده است، هیچ‌گاه در آمرزش را نمی‌بندد؛ و فرموده است: هرکس کار ناشایستی انجام دهد، یا بر خود ستم روا دارد و سپس از خدا آمرزش خواهد، خدا را آمرزنده و مهربان خواهد یافت.

﴿۳۹۲﴾ تو که بزرگ و برتری فرمودی: «آیا به‌سوی خدا بر نمی‌گردید که از او طلب آمرزش کنید و خدا آمرزنده‌ای مهربان است» و من از تو آمرزش می‌خواهم و به درگاهت توبه می‌کنم.

۱-۱-۱-۹-۱-۱-۲ آمرزنده‌ی مهربان

﴿۳۹۳﴾ و اگر خداوند، (برای امتحان یا کیفر گناه) زبانی به تو رساند، هیچ‌کس جز او آن را برطرف نمی‌سازد؛ و اگر اراده‌ی خیری برای تو کند، هیچ‌کس مانع فضل او نخواهد شد؛ آن را به هرکس از بندگانش بخواهد می‌رساند؛ و او آمرزنده‌ای مهربان است».

﴿۳۹۴﴾ گفت: «به‌زودی برای شما از پروردگارم آمرزش می‌طلبم، که او آمرزنده‌ای مهربان است».

﴿۳۹۵﴾ بندگانم را آگاه کن که من مرزنده‌ی مهربانم.

﴿۳۹۶﴾ (موسی) عرض کرد: «پروردگارا! من به خویشتن ستم کردم؛ مرا ببخش!» خداوند او را بخشید، زیرا که او آمرزنده‌ی مهربان است.

﴿۳۹۷﴾ آنچه در زمین فرومی‌رود و آنچه را از آن برمی‌آید می‌داند، و (همچنین) آنچه از

آسمان نازل می‌شود و آنچه بر آن بالا می‌رود؛ و او آمرزنده‌ای مهربان است.

﴿۳۹۸﴾ بگو: «ای بندگان من که بر خود اسراف و ستم کرده‌اید! از رحمت خداوند ناامید نشوید

که خدا همه‌ی گناهان را می‌آمرزد، زیرا او آمرزنده‌ای مهربان است.

البَابُ الْأَوَّلُ: مَعَانِي الْمَغْفِرَةِ وَالْإِسْتِغْفَارِ

﴿٣٩٩﴾ تَكَادُ السَّمَاوَاتُ يَتَفَطَّرْنَ مِنْ فَوْقِهِنَّ وَالْمَلَائِكَةُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَيَسْتَغْفِرُونَ لِمَنْ فِي الْأَرْضِ أَلَا إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ (الشورى: ٥)

﴿٤٠﴾ أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ قُلْ إِنِ افْتَرَيْتُهُ فَلَا تَمْلِكُونَ لِي مِنَ اللَّهِ شَيْئاً هُوَ أَعْلَمُ بِمَا تُفْعِلُونَ فِيهِ كَفَىٰ بِهِ شَهِيداً بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَهُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ (الأحقاف: ٨)

﴿٤٠١﴾ أَلَمْ أَقُلْ لَكُمْ إِنِّي أَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ قَالُوا لَهُ يَا أَبَانَا اسْتَغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا إِنَّا كُنَّا خَاطِئِينَ فَقَالَ لَهُمْ سَوْفَ اسْتَغْفِرُ لَكُمْ رَبِّي إِنَّهُ هُوَ الْعَفُورُ الرَّحِيمُ قَالَ آخِرُهُمْ إِلَى السَّحَرِ لَأَنَّا نَدْعُوهُ وَاسْتَغْفَرُ مُسْتَجَابٍ فِيهِ؛ بحار الأنوار، ج ١٢، ص ٢٥٠

﴿٤٠٢﴾ الرِّسَالَةُ: اَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ
الْغَفُورُ الرَّحِيمُ: الكافي، ج ٢، ص ٤٢٩

﴿٤٠٣﴾ الصّادق عليه السلام: إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ وَاللَّهُ مَا أَرَادَ بِهَذَا غَيْرَكُمْ؛ الكافي، ج ٨، ص ٣٥

﴿٤٠٤﴾ الجواد ﷺ: يَا مَنْ تَسْمَى بِالْغَفُورِ الرَّحِيمِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٩، ص ٥٥

١-٣-١-١-٩-١-١- الغفور ذو الرحمة

﴿٤٥﴾ وَرَبُّكَ الْغَفُورُ ذُو الرَّحْمَةِ لَوْ يُؤَاخِذُهُمْ بِمَا كَسَبُوا الْعَجَلُ لَهُمُ الْعَذَابُ بَلْ لَهُمْ مَوْعِدٌ لَنْ يَجِدُوا مِنْ دُونِهِ مَوْثِقًا (الكهف: ٥٨)

١-٢-٩-١-١-١-مَعِيَةُ الْعُفْرَانِ وَالرَّحْمَةِ (عُفْرَانُ الرَّحْمَةِ، رَحْمَةُ الْعُفْرَانِ)
١-٢-١-٩-١-١-غُفْرَانُ الرَّحْمَةِ

﴿٤٠٦﴾ الْحِجَّةُ الْبَلَدُ الْأَمِينُ: بِرِضْوَانِ غُفْرَانِ أَمَانَ رَحْمَتِكَ؛ الْبَلَدُ الْأَمِينُ، ص ٣٤٩
١-٢-٢-١-٩-١-١-١- رَحْمَةُ الْغُفْرَانِ

﴿٤٠٧﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ ارْحَمْنِي رَحْمَةَ الْقُرْآنِ إِنْ لَمْ تَرْحَمْنِي رَحْمَةَ الرِّضَا؛ شرح نهج البلاغة، ج ٢٠، ص ٣١٩

١-٣-٩-١-١- مَعِيَةُ الْمَغْفِرَةِ وَ الرَّحْمَةَ (الرَّحْمَةُ وَالْمَغْفِرَةُ، الْمَغْفِرَةُ وَ الرَّحْمَةُ)
١-٣-٩-١-١- تَقْدِمُ الرَّحْمَةَ عَلَى الْمَغْفِرَةِ بِالْوَاوِ (الرَّحْمَةُ وَالْمَغْفِرَةُ)

بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن

﴿۳۹۹﴾ نزدیک است آسمان‌ها (به خاطر نسبت‌های ناروای مشرکان) از بالا متلاشی شوند و فرشتگان پیوسته تسبیح و حمد پروردگارشان را به‌جا می‌آورند و برای کسانی که در زمین هستند استغفار می‌کنند؛ آگاه باشید خداوند آمرزنده و مهربان است.

﴿۴۰۰﴾ بلکه می‌گویند: «این آیات را بر خدا افترا بسته است!» بگو: «اگر من آن را به‌دروغ به خدا نسبت داده باشم (لازم است مرا رسوا کند و) شما نمی‌توانید در برابر خداوند از من دفاع کنید! او کارهایی را که شما در آن وارد می‌شوید بهتر می‌داند؛ همین بس که خداوند گواه میان من و شما باشد؛ و او آمرزنده و مهربان است!»

﴿۴۰۱﴾ یعقوب علیه السلام به فرزندان خود گفت: «آیا من به شما نگفتم که از جانب خدا چیزی را می‌دانم که شما نمی‌دانید؟ گفتند: «پدر جان از درگاه خدای تعالی آمرزش گناهانمان را درخواست کن زیرا که ما خطا کاریم». یعقوب گفت: «به‌زودی از پروردگار خود برای شما آمرزش می‌خواهم که او آمرزنده و مهربان است». دعا را تا موقع سحر تأخیر انداخت، چون دعا و استغفار هنگام سحر مستجاب می‌شود.

﴿۴۰۲﴾ از خدایی که جز او خدایی نیست آمرزش می‌خواهم، او که بر پنهان و نهان آگاه است، صاحب عزّت و حکمت و آمرزنده‌ی مهربان.

﴿۴۰۳﴾ خدا همه‌ی گناهان را خواهد بخشید که او خدایی آمرزنده و بسیار مهربان است؛ به خدا قسم، منظور از این آیه جز شما نیست.

﴿۴۰۴﴾ ای کسی که به نام آمرزنده‌ی مهربان نامیده شد.

۱-۱-۱-۹-۱-۱-۳ آمرزنده‌ی دارای رحمت

﴿۴۰۵﴾ و پروردگار تو آمرزنده‌ای دارای رحمت است؛ اگر می‌خواست آنان را به خاطر اعمالشان مجازات کند، عذاب را هر چه زودتر برای آن‌ها می‌فرستاد؛ ولی برای آنان موعدی است که هرگز از آن راه فراری نخواهند داشت.

۱-۱-۱-۹-۱-۱-۲ همراهی و همپایی آمرزش و رحمت (رحمت آمیخته با آمرزش، آمرزش آمیخته با رحمت)

۱-۱-۱-۹-۱-۱-۲-۱ رحمت آمیخته با آمرزش

﴿۴۰۶﴾ قسم به رضایتِ آمرزش پناهِ رحمت.

۱-۱-۱-۹-۱-۱-۲-۲ آمرزش آمیخته با رحمت

﴿۴۰۷﴾ خداوند! بر من رحمت آر، رحمتی از سرِ آمرزش؛ اگر رحمتی از سرِ رضایت و خشنودی عطا نمی‌کنی.

۱-۱-۱-۹-۱-۱-۳ همراهی آمرزش و رحمت (رحمت و آمرزش، آمرزش و رحمت)

۱-۱-۱-۹-۱-۱-۳-۱ تقدّم رحمت بر آمرزش با واو عطف (رحمت و آمرزش)

﴿الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار﴾

﴿٤٠٨﴾ وَاتَّخَذَ قَوْمُ مُوسَى مِنْ بَعْدِهِ مِنْ خُلِيِّهِمْ عِجْلًا جَسَدًا لَهُ خُورٌ أَلَمَ يَرَوْا أَنَّهُ لَا يُكَلِّمُهُمْ وَلَا يَهْدِيهِمْ سَبِيلًا اتَّخَذُوهُ وَكَانُوا ظَالِمِينَ، وَلَمَّا سَقَطَ فِي أَيْدِيهِمْ وَرَأَوْا أَنَّهُمْ قَدْ ضَلُّوا قَالُوا لَئِنْ لَمْ يَرْحَمْنَا رَبُّنَا وَيَغْفِرْ لَنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ (الأعراف: ١٤٩-١٤٨)

﴿٤٠٩﴾ الرسول ﷺ: أَتَبْلُوا رَبَّكُمْ فِي هَذِهِ الْمَوَاطِنِ أَمْرًا تَسْتَوْجِبُوا بِهِ الَّذِي وَعَدَكُمْ مِنْ رَحْمَتِهِ وَمَغْفِرَتِهِ؛ بحار الأنوار، ج ١٩، ص ٣٣٣

﴿٤١٠﴾ أَذْخَلَ عَلَى أَسْلَافِنَا مِنْ أَهْلِ الْإِيمَانِ الرُّوحَ وَالرَّحْمَةَ وَالضِّيَاءَ وَالْمَغْفِرَةَ؛ بحار الأنوار،

ج ٩٥، ص ١٨٣

﴿٤١١﴾ امير المؤمنين ﷺ: أَذْخَلَ عَلَيْهِمُ الرَّحْمَةَ وَالْمَغْفِرَةَ؛ الكافي، ج ٨، ص ١٧٥

﴿٤١٢﴾ الرسول ﷺ: إِذَا وَقَفْتَ عَشِيَّةَ عَرَفَةَ فَإِنَّ اللَّهَ يَهْبِطُ بِرَحْمَتِهِ إِلَى السَّمَاءِ الدُّنْيَا حَتَّى تُظِلَّ عَلَى أَهْلِ مَكَّةَ فَيُبَاهِي بِهِمُ الْمَلَائِكَةَ فَيَقُولُ هَؤُلَاءِ عِبَادِي جَاءُونِي شِعْنًا مِنْ كُلِّ فَجٍّ عَمِيقٍ يَرْجُونَ رَحْمَتِي وَمَغْفِرَتِي فَلَوْ كَانَتْ ذُنُوبُهُمْ بَعْدَ الرَّمَالِ أَوْ كَعَدَدِ الْقَطْرِ أَوْ كَرَبْدِ الْبَحْرِ لَغَفَرْتُهَا لَهُمْ؛ مستدرک الوسائل، ج ٨، ص ٤٢

﴿٤١٣﴾ الصادق ﷺ: أَذْكَرُ وَالِدَيَّ وَجَمِيعَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ بِرَحْمَتِكَ وَمَغْفِرَتِكَ؛

بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ١٥٢

﴿٤١٤﴾ الرسول ﷺ: أَرْنِي يَا سَيِّدِي مَلَائِكَةَ الرَّحْمَةِ وَالْبُشْرَى بِالْمَغْفِرَةِ بِمَا تَكُونُ بِهِ عَيْنِي قَرِيرَةً وَنَفْسِي إِلَيْهِ تَائِقَةً سَاكِنَةً وَجَوَارِحِي بِهِ مُطْمَئِنَّةٌ قَبْلَ فِرَاقِ الدُّنْيَا؛ بحار الأنوار، ج ٨٦، ص ٣٧٨

﴿٤١٥﴾ الرسول ﷺ: أَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ الَّذِي فِي خَزَائِنِ رَحْمَتِكَ وَمَغْفِرَتِكَ فَهُوَ يَتَرَأَّفُ بِرَأْفَتِكَ عَلَى الرَّاحِمِينَ وَالْمُسْتَغْفِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٠، ص ٢٥٩

﴿٤١٦﴾ الرسول ﷺ: أَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ الَّذِي كَتَبْتَهُ حَوْلَ سِدْرَةِ الْمُنْتَهَى عِنْدَهَا جَنَّةُ الْمَأْوَى وَجَعَلْتَ فِيهَا رَحْمَتَكَ وَمَغْفِرَتَكَ وَرِضْوَانَكَ بِذَلِكَ الْإِسْمِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٠، ص ٢٥٩

﴿٤١٧﴾ السَّجَّاد ﷺ: أَسْأَلُكَ مَسْأَلَةَ الْمُضْطَرِّ إِلَيْكَ الْمُشْفِقِ مِنْ عَذَابِكَ الْخَافِ مِنْ عُقُوبَتِكَ أَنْ تَغْفِرَ لِي وَتَحْنَنَ عَلَيَّ بِرَحْمَتِكَ وَأَنْ تَجُودَ عَلَيَّ بِمَغْفِرَتِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٣٤

﴿٤١٨﴾ أَسْأَلُكَ يَا كَرِيمُ يَا كَرِيمُ بِمَجْدِكَ وَجُودِكَ وَفَضْلِكَ وَمَنِّكَ وَرَأْفَتِكَ وَرَحْمَتِكَ وَمَغْفِرَتِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ١٥٩

﴿٤١٩﴾ الصادق ﷺ: أَعْطِنِي أَفْضَلَ مَا أَعْطَيْتَ أَحَدًا مِنْهُمْ مِنَ الْخَيْرِ وَالْبَرَكَاتِ وَالْعَافِيَةِ وَالرَّحْمَةِ وَالرِّضْوَانِ وَالْمَغْفِرَةِ؛ من لا يحضره الفقيه، ج ٢، ص ٥٤٣

بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن

﴿۴۰۸﴾ قوم موسی بعد (از رفتن) او (به میعادگاه خدا)، از زیورهای خود گوساله‌ای ساختند؛ جسد بی‌جانی که صدای گوساله داشت! آیا آن‌ها نمی‌دیدند که با آنان سخن نمی‌گوید، و به راه (راست) هدایتشان نمی‌کند؟! آن گوساله را (خدای خود) انتخاب کردند، و ظالم بودند! و هنگامی که حقیقت به دستشان افتاد، و دیدند که گمراه شده‌اند، گفتند: «اگر پروردگارمان به ما رحم نکند، و ما را نیامرزد، به‌طور قطع از زیانکاران خواهیم بود».

﴿۴۰۹﴾ آفریدگار شما در حوادث شما را امتحان کرده تا استحقاق آنچه را که از رحمت و آمرزش به شما وعده داده پیدا کنید.

﴿۴۱۰﴾ بر گذشتگانمان از اهل ایمان راحتی و رحمت و نور و روشنایی و آمرزش را عطا فرما.

﴿۴۱۱﴾ رحمت و آمرزش را بر ایشان نازل فرما.

﴿۴۱۲﴾ هنگامی که شب عرفه وقوف کردی خداوند با رحمتش بر آسمان دنیا فرود می‌آید تا بر اهل مکه سایه افکند و به‌وسیله‌ی آن‌ها بر فرشتگان مباحثات کند. پس می‌گوید: «این‌ها بندگان ژولیده و غبارآلود من هستند که از همه‌جا آمده‌اند، به رحمت و آمرزش من امیدوارند، پس اگر گناهانشان به تعداد شن‌ها یا تعداد قطره‌ها یا کف دریا باشد، قطعاً آن‌ها را می‌بخشم».

﴿۴۱۳﴾ پدر و مادر من را و تمامی زنان و مردان مؤمن را با رحمت و آمرزش یاد کن.

﴿۴۱۴﴾ ای آقای من؛ فرشتگان رحمت و بشارت‌دهنده‌ی آمرزش را با رحمت و آمرزش به من بنمایان تا چشمانم روشن و جانم در کمال آرامش مشتاق دیدارشان باشد و جسمم قبل از ترک دنیا به دریافت رحمت مطمئن شده باشد.

﴿۴۱۵﴾ ای خدا، از تو می‌خواهم به نامت که در خزائن رحمت و مغفرت توست، و او به رأفت و رحمت تو بر رحم‌کنندگان و استغفارکنندگان رؤوف و مهربان است.

﴿۴۱۶﴾ ای خدا، از تو می‌خواهم به نامت که آن را دور سدرۃ‌المنتهی نوشتی که جنة‌المأوی نزد آن است، و رحمت و مغفرت و رضوان را در آن قرار دادی.

﴿۴۱۷﴾ مانند کسی که چاره‌ای ندارد و بیمناک از عذاب تو و ترسان از کیفر توست، از تو می‌خواهم مرا بیامرزی و با رحمت نسبت به من مهر ورزی و با آمرزش گناهانم مرا از سخاوت خود بهره‌مند سازی.

﴿۴۱۸﴾ ای بزرگوار، ای بزرگوار؛ از تو می‌خواهم که به بزرگواری و شوکت و بخشش، و به فضل و نعمت و مهر و رحمت و آمرزش [به من رحم کنی].

﴿۴۱۹﴾ بهترین نمونه‌ی خیر و برکت و عافیت و رحمت و رضوان و مغفرتی را که به یکی از آنان عطا کرده‌ای، به من عطا کن.

﴿الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار﴾

﴿٤٢٠﴾ الكاظم عليه السلام: أعطني فيه أفضل ما تُعطى أولياءك المُقربين من الرحمة والمغفرة والتَّحَنُّنِ وَالْإِجَابَةِ وَالْعَفْوِ وَالْمَغْفِرَةِ الدَّائِمَةِ؛ تهذيب الأحكام، ج ٣، ص ١١٣

﴿٤٢١﴾ الصادق عليه السلام: أعطني فيه أفضل ما تُعطى أولياءك المؤمنين من الهدى والرحمة والمغفرة؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٣٥٩

﴿٤٢٢﴾ امير المؤمنين عليه السلام: أعيدُ نفسي وديني وأهلي ومالي وولدي وخواتيم عملي وما رزقني ربي وخولني بعزة الله وعظمة الله وجبروت الله وسلطان الله ورحمة الله ورأفة الله وغفران الله؛ مستدرک الوسائل، ج ٥، ص ٤٧

﴿٤٢٣﴾ الرسول عليه السلام: ألا فاعتنموا مجلس العلماء فإنها روضة من رياض الجنة تنزل عليهم الرحمة والمغفرة كما يُمطر من السماء يجلسون بين أيديهم مُذنبين ويقومون مغفورين لهم والملائكة يستغفرون لهم ما داموا جلوساً عندهم وإن الله ينظر إليهم فيغفر للعالم والمتعلم والناظر والمحِبَّ لهم؛ جامع الأخبار، ص ٣٨

﴿٤٢٤﴾ السجّاد عليه السلام: الحمد لله الذي حكّم لأوليائه بالسعادة وختم لأوصيائه ببُلُوغِ الإرادة نقلهم إلى الرحمة والرأفة والرضوان والمغفرة؛ بحار الأنوار، ج ٤٥، ص ١٥٨

﴿٤٢٥﴾ الباقر عليه السلام: اللهم ارحم الكميّة واغفر له ثلاث مرّات؛ بحار الأنوار، ج ٤٦، ص ٣٣٣

﴿٤٢٦﴾ الرضا عليه السلام: اللهم ارحم غربته وصلّ وحدته وأنس وحشته وآمن روعته وأفض عليه من رحمتك وأسكن إليه من برد عفوك وسعة غفرانك؛ بحار الأنوار، ج ٧٩، ص ٣٩

﴿٤٢٧﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللهم ارحمنا برحمتك واغمنا بمغفرتك؛ من لا يحضره الفقيه، ج ١، ص ٥١٤

﴿٤٢٨﴾ اللهم ألهمني في ساعتي هذه الطمأنينة بعفوك عني وقبولك لي عملي [على] ما كان مني حتى أعلم أنك قد رحمتني وغفرت لي وتكرمت وتفضلت وتطوّلت ومننت؛ إقبال الأعمال، ص ٢٦٢

﴿٤٢٩﴾ اللهم إنك تنزل في هذا الليل والنهار ما شئت فأنزل على وعلى إخواني وأهلي وأهل حُرَاتِي من رحمتك ورضوانك ومغفرتك ورزقك الواسع ما تجعله قواماً لِدِينِي؛ بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ١٤٣

﴿بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن﴾

﴿۴۲۰﴾ برترین چیزهایی را که به بندگان شایسته‌ات در این ماه (رمضان) قسمت می‌کنی و برترین چیزهایی را که به اولیای مقرب خود می‌دهی؛ مانند رحمت و آمرزش و مهرورزی و اجابت دعا و گذشت و آمرزش دائمی، به من نیز قسمت کن.

﴿۴۲۱﴾ بافضیلت‌ترین چیزهایی را که به دوستان بالایمانت از هدایت و رحمت و آمرزش عطا کرده‌ای، به من نیز عطا کن.

﴿۴۲۲﴾ خودم را و دین و مال و خانواده‌ام و پایان کارم را و هرچه خداوند روزی‌ام کرده و به من واگذارده را به عزت خداوند و بزرگی و جبروت و سلطنت و رحمت و مهربانی و عزت و آمرزش پناه می‌دهم.

﴿۴۲۳﴾ مجلس اهل علم و دانش را غنیمت شمارید که باغی از باغ‌های بهشت است، بر ایشان رحمت و آمرزش نازل می‌شود؛ همان‌گونه که باران از آسمان می‌بارد، گنهکاران روبروی ایشان می‌نشینند و آمرزیده از مقابل ایشان برمی‌خیزند و می‌روند و مادامی که نزد ایشان نشسته باشند فرشتگان برای ایشان طلب آمرزش می‌کنند، و خداوند بر ایشان نظر رحمت می‌کند و دانشمند و دانشجو و آن‌که به این دو بنگرد و آن‌که این دو گروه را دوست داشته باشد، را می‌آمرزد.

﴿۴۲۴﴾ حمد و ستایش مخصوص خداوندی است که سعادت و نیکبختی را برای دوستانش حکم کرده است و برای جانشینانش تحقق اراده‌شان را ثبت فرموده است. و آنان را به مسیر مهربانی و رأفت و رضایت و آمرزش انتقال داده است.

﴿۴۲۵﴾ سه بار گفت: خدایا! بر کَمِیتِ رحم کن و او را بیامرز.

﴿۴۲۶﴾ خدایا! بر غریبی او رحم کن و تنهایی او را به رحمت متصل ساز و او را از تنهایی رهایی بخش، و وحشت او را به آنچه خود می‌دانی انس ده، تا وحشتش زایل شود؛ و او را از ترس عذاب خود ایمن کن، رحمت را بر او فرو ریز، و از خنکای عفو و گستره‌ی آمرزش نصیب او گردان.

﴿۴۲۷﴾ خدایا! با رحمت بیکرانت به ما رحم کن و [سایه‌ی] آمرزش را بر سر ما بگستران.

﴿۴۲۸﴾ خداوندا! در این ساعت، اطمینان به بخشیده‌شدن و پذیرش عملم را به من الهام کن تا اینکه بدانم به من رحم می‌کنی و مرا می‌آمرزی و مورد کرامت قرار می‌دهی و لطف و مرحمت کرده و مرا غرق نعمت می‌کنی.

﴿۴۲۹﴾ خدایا! تو هرچه را بخواهی، در این شب و روز نازل می‌کنی، پس بر من و برادرانم و خانواده‌ام و خویشانم از رحمت و خشنودی و آمرزش و روزی گسترده‌ات که باعث استواری دین و دنیایم شود، فرود آور.

﴿الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار﴾

﴿٤٣٠﴾ اللهم إني صليت هذه الصلاة انتغاء رحمتك ورضوانك ومغفرتك؛ بحار الأنوار،

ج ٩٧، ص ٤١٢

﴿٤٣١﴾ الصادق عليه السلام: اللهم أوجب لي من الرحمة والرضوان والمغفرة؛ بحار الأنوار، ج ٩٧،

ص ٣٤١

﴿٤٣٢﴾ الصادق عليه السلام: اللهم أوجب لي من رحمتك ومغفرتك ورضوانك؛ تهذيب الأحكام،

ج ٣، ص ١٢٦

﴿٤٣٣﴾ الباقر عليه السلام: اللهم صل على محمد وآل محمد واجعلني في مقام من تناله منك

صلاة ورحمة ومغفرة؛ مستدرک الوسائل، ج ١٠، ص ٤١٢

﴿٤٣٤﴾ اللهم صل عليه وعلى أهل بيته صلاة ترضاها لهم وبلغهم منا تحية كثيرة وسلاماً و

آتياً من لدنك في مولاتهم فضلاً وإحساناً ورحمةً وغفراناً؛ بحار الأنوار، ج ٩٧، ص ١٨٥

﴿٤٣٥﴾ اللهم لا تقنطني من رحمتك ولا تؤيسني من عفوك ومغفرتك؛ بحار الأنوار، ج ٩٥،

ص ٣١٤

﴿٤٣٦﴾ الرسول عليه السلام: اللهم وأسألك السعة والدعة والأمن والكفاية والسلامة والصحة و

القنوع والعصمة والهدى والرحمة والعافية واليقين والمغفرة؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٦٤

﴿٤٣٧﴾ الصادق عليه السلام: إن ألميت ليفرح بالترحم عليه والاستغفار له كما يفرح الحي بالهدية

تهدى إليه؛ من لا يحضره الفقيه، ج ١، ص ١٨٣

﴿٤٣٨﴾ أن تدخلني في رحمتك وتغمدني بمغفرتك؛ البلد الأمين، ص ٤٣٠

﴿٤٣٩﴾ هذا رجاء عفوك أن تعفو عني وتفتح لي أبواب الخير كلها بكرمك والرحمة و

المغفرة؛ إقبال الأعمال، ص ٢٢١

﴿٤٤٠﴾ أمير المؤمنين عليه السلام: إن هذا اليوم يوم جعله الله لكم عيداً وهو سيد أيامكم وأفضل

أعيادكم وقد أمركم الله في كتابه بالسعي فيه إلى ذكره فلتعظم رغبتكم فيه ولتخلص نيئتكم

فيه وأكثروا فيه التضرع والدعاء ومسألة الرحمة والغفران؛ من لا يحضره الفقيه، ج ١، ص ٤٢٧

﴿٤٤١﴾ أمير المؤمنين عليه السلام: أنا يد الله المبسوط على عباده بالرحمة والمغفرة؛ بحار الأنوار،

ج ٤، ص ٨

﴿٤٤٢﴾ السجاد عليه السلام: إنقطع الرجاء إلا منك في هذا اليوم تطول على فيه بالرحمة والمغفرة؛

بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٣٢

بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن

﴿۴۳۰﴾ خداوندا! من برای دستیابی به رحمت و رضایت و آمرزش تو، این نماز را به جا آوردم.

﴿۴۳۱﴾ خداوندا! رحمت و رضوان و آمرزش را بر من واجب کن.

﴿۴۳۲﴾ خداوندا! رحمت و رضوان و آمرزش را بر من واجب کن.

﴿۴۳۳﴾ خداوندا! بر محمد و خاندان پاکش درود فرست و در این مقام و جایگاه مرا از کسانی قرار بده که درود و رحمت و آمرزش تو به آن‌ها می‌رسد.

﴿۴۳۴﴾ خداوندا! بر او و اهل بیتش درود بفرست؛ درودی که از ایشان راضی شوی، و از طرف ما به ایشان تحیت فراوان و سلام را برسان؛ و به‌خاطر پذیرفتن ولایت ایشان، از نزد خودت فضل و رحمت و احسان و نیکی و آمرزش نصیب ما کن.

﴿۴۳۵﴾ بار خدایا! مرا از رحمت خود ناامید نگردان و از بخشش و آمرزش مأیوسم نکن.

﴿۴۳۶﴾ خداوندا! از تو وسعت و آرامش و امنیت و ایمنی و کفایت و سلامتی و بهبود و اطاعت و فرمان‌برداری و عصمت و هدایت و رحمت و عفو و گذشت و عافیت و یقین و آمرزش می‌خواهم.

﴿۴۳۷﴾ میّت به خاطر رحمت و آمرزشی که برای او درخواست می‌کنند، شادمان می‌شود، همان‌گونه که فرد زنده، به خاطر هدیه‌ای که به او می‌دهند، خوشحال می‌شود.

﴿۴۳۸﴾ مرا در رحمت داخل کن و با آمرزش مرا بیوشان.

﴿۴۳۹﴾ به‌واسطه‌ی کرم و رحمت و آمرزش مرا عفو کن و همه‌ی درهای خیر را برایم بگشا.

﴿۴۴۰﴾ امروز [روز جمعه]، روزی است که خدا آن را برای شما عید قرار داده است و آن سرور روزهای شما و برترین اعیاد شماست و خدا در این روز شما را به شتاب به‌سوی ذکر خود فرمان داده است؛ پس باید علاقه‌ی قلبی شما به این روز، عظمت یابد و نیت شما در این روز خالص باشد و در این روز بر تضرّع و دعا، و بر طلب رحمت و آمرزش خود بیافزایید.

﴿۴۴۱﴾ من دست گشاده‌ی خدا به رحمت و آمرزش بر بندگانم هستم.

﴿۴۴۲﴾ در این روز امید، جز از تو قطع شد. پس با رحمت و آمرزش بر من منت بگذار.

﴿الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار﴾

﴿٤٤٣﴾ الصادق عليه السلام: إِنَّمَا دَعَاكَ بِفَضْلِهِ لِيَرْحَمَكَ وَيُبْعِدَكَ مِنْ عُقُوبَتِهِ وَيَنْشُرَ عَلَيْكَ مِنْ بَرَكَاتِ حَنَانِيَّتِهِ وَيَهْدِيكَ إِلَى سَبِيلِ رِضَاهُ وَيَفْتَحَ عَلَيْكَ بَابَ مَغْفِرَتِهِ؛ مستدرک الوسائل، ج ٤، ص ٩٥

﴿٤٤٤﴾ الصادق عليه السلام: أَوْجِبْ لِي زِيَادَةً مِنْ إِتْمَامِ النُّعْمَةِ بِسَعَةِ الرَّحْمَةِ وَالْمَغْفِرَةِ؛ بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ٢٧٨

﴿٤٤٥﴾ أَوْعَدْتَ الْوَعِيدَ الشَّدِيدَ عَلَى الْقُنُوطِ مِنْ رَحْمَتِكَ وَالْيَاسِ مِنْ رَوْحِكَ وَمَغْفِرَتِكَ؛ البلد الأمين، ص ٤٣٠

﴿٤٤٦﴾ الباقر عليه السلام: تَقُولُ فِي قُنُوتِ الْفَرِيضَةِ فِي الْأَيَّامِ كُلِّهَا إِلَّا فِي الْجُمُعَةِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِوَالِدَيَّ وَأَهْلِ بَيْتِي وَإِخْوَانِي الْمُؤْمِنِينَ فِيكَ الْيَقِينَ وَالْعَفْوَ وَالْمُعَافَاةَ وَالرَّحْمَةَ وَالْمَغْفِرَةَ وَالْعَافِيَةَ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ؛ وسائل الشيعة، ج ٦، ص ٢٧٥

﴿٤٤٧﴾ السَّجَّاد عليه السلام: ثُمَّ لَمْ يَمْنَعَكَ طَوْلُ عُكُوفِهِمْ عَلَى عَظِيمِ الْجُرْمِ أَنْ عُذْتُ عَلَيْهِمْ بِالرَّحْمَةِ وَالْمَغْفِرَةِ؛ الصحيفة السجادية عليه السلام، الدعاء ٤٨

﴿٤٤٨﴾ جَعَلَنِي اللَّهُ مِمَّنْ انْقَلَبَ عَنْ زِيَارَتِكُمْ وَذِكْرِكُمْ وَالصَّلَاةِ لَكُمْ وَالتَّسْلِيمِ عَلَيْكُمْ مُفْلِحًا مُنْجِحًا غَانِمًا سَالِمًا مُعَافَاً غَنِيًّا فَائِزًا بِرِضْوَانِ اللَّهِ وَرَحْمَتِهِ وَفَضْلِهِ وَكَفَائَتِهِ وَنَصْرِهِ وَأَمْنِهِ وَمَغْفِرَتِهِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٩، ص ١٥٧

﴿٤٤٩﴾ أمير المؤمنين عليه السلام: جَعَلَهُ اللَّهُ سَبَبًا لِرَحْمَتِهِ وَوُصْلَةً وَوَسِيلَةً إِلَى جَنَّتِهِ وَعِلَّةً لِمَغْفِرَتِهِ؛ الكافي، ج ٤، ص ١٩٨

﴿٤٥٠﴾ الزهراء عليها السلام: حَتَّى تَقْبَلَ تَوْبَتِي وَتَرْحَمَ عِثْرَتِي وَتَغْفِرَ لِي خَطِيئَتِي؛ بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ٨٥

﴿٤٥١﴾ الصادق عليه السلام: صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ الْأَخْيَارِ صَلَاةً تُزَلِّفُهُمْ وَتَمْنَحُهُمْ وَتُكْرِمُهُمْ وَتَحْبُوهُمْ وَتُقَرِّبُهُمْ وَتُدْنِيهِمْ وَتُقَوِّيَهُمْ وَتُسَدِّدُهُمْ وَتَجْعَلُنِي وَجَمِيعَ مُحِبِّيهِمْ فِي مَوْقِفِي هَذَا مِمَّنْ تَنَالُهُ مِنْكَ رَحْمَةٌ وَرَأْفَةٌ وَكَرَامَةٌ وَمَغْفِرَةٌ؛ بحار الأنوار، ج ٩٧، ص ٣٥٢

﴿٤٥٢﴾ ضَاقَتْ عَلَى الْأَرْضِ بِمَا رَحِبَتْ رَبٌّ فَأَوْسَعَ عَلَى ذُنُوبِي بِرَحْمَتِكَ وَعَلَى خَطَايَايَ بِمَغْفِرَتِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ٧٨

﴿٤٥٣﴾ العسكري عليه السلام: طَمَعِي يَا رَبِّ فِي رَحْمَتِكَ وَمَغْفِرَتِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ٤٨

﴿بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن﴾

﴿۴۴۳﴾ به فضل خود تو را به سوی خویش دعوت فرموده است که مورد رحمت و احسان خود قرار دهد و از عقوبت و غضب خود برهاند و از برکات لطف و رحمت خود بر تو نازل کند، و در آمرزش خود را به روی تو باز کرده تا به راه رضا و خشنودی خود هدایت فرماید.

﴿۴۴۴﴾ به واسطه‌ی وسعت رحمت و آمرزش مرا از نعمت کاملت بیشتر برخوردار کن.

﴿۴۴۵﴾ تو کسی را که از رحمت و آمرزش ناامید شود، وعده‌ی عذاب شدیدی دادی.

﴿۴۴۶﴾ در قنوت نمازهای واجب، هر روز غیر از جمعه چنین بگو: خداوندا! برای خود، پدر، مادر، فرزندان، خانواده‌ام و برادران ایمانی‌ام که به خاطر تو با ایشان دوستی می‌کنم، برای همه‌ی ایشان از تو می‌خواهم که آنان را صاحب یقین گردانی و همه را مورد بخشش خود قرار دهی و از همه درگذری و رحمت واسعه‌ی خویش را شامل همه سازی و گناهان همه را بیامیزی و در دنیا و آخرت عاقبت عطا فرمایی.

﴿۴۴۷﴾ سپس طول و بسیاری ایستادگی‌شان بر گناه بزرگ، تو را باز نداشته از اینکه بر ایشان رحمت و آمرزش احسان نمایی.

﴿۴۴۸﴾ و خداوند مرا از کسانی قرار دهد که از زیارت و یاد شما، و درودفرستادن بر شما، و سلام‌دادن به شما، کامیاب و پیروز، و موفق و سالم، و بخشیده‌شده و توانگر، و دست‌یافته به رضوان خداوند و رحمت او، و فضل و نگاه‌داشتن او، و یاری و امنیت او، و آمرزش او برمی‌گردند.

﴿۴۴۹﴾ خداوند متعال زیارت خانه را موجب رحمت خود و وسیله‌ی رسیدن به بهشت و علّت آمرزش قرار داد.

﴿۴۵۰﴾ تا اینکه توبه‌ام را پذیرفته و بر اشک چشمم رحم کنی و گناهم را بیامیزی.

﴿۴۵۱﴾ بر محمد و خاندان نیکش درود بفرست. درودی که آن‌ها را به تو نزدیک کند و به آن‌ها بخشش عطا کنی و گرامی‌شان بداری، قوی و استوارشان کنی و همه‌ی دوستداران آن‌ها را در این موقعیت، از کسانی قرار دهی که از جانب تو به آن‌ها رحمت و رأفت و کرامت و آمرزش می‌رسد.

﴿۴۵۲﴾ زمین با همه‌ی فراخی بر من تنگ شده است. پروردگارا! سایه‌ی لطف و رحمت را بر گناهانم و سایه‌ی آمرزش را بر خطاهایم بگستران.

﴿۴۵۳﴾ پروردگارا! طمع من در رحمت و آمرزش توست.

﴿الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار﴾

﴿٤٥٤﴾ فَأَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلَ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تُؤْمِنَنِي مَكْرَكَ وَتُعَافِنِي مِنْ سَخَطِكَ وَتَجْعَلَنِي مِنْ أَوْلِيَاءِ طَاعَتِكَ وَتَفْضَلَ عَلَيَّ بِرَحْمَتِكَ وَمَغْفِرَتِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ١

﴿٤٥٥﴾ السَّجَادُ ﷺ: فَأَنْزِلْ عَلَيَّ وَ عَلَيَّ إِخْوَانِي وَأَهْلِي وَأَهْلَ حُزَانَتِي مِنْ رَحْمَتِكَ وَ رِضْوَانِكَ وَ مَغْفِرَتِكَ؛ مصباح المتعبد، ص ٢٠٥

﴿٤٥٦﴾ فَأَنْشُرْ عَلَيَّ مِنْ سَعَةِ رَحْمَتِكَ وَ عَظَمِ عَفْوِكَ وَ مَغْفِرَتِكَ مَا تُنْجِنِي بِهِ مِنَ النَّارِ وَ تَدْخِلُنِي بِهِ الْجَنَّةَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٣١٤

﴿٤٥٧﴾ الصَّادِقُ ﷺ: فَأَنْظُرْ إِلَيَّ مِنْكَ نَظْرَةَ رَحْمَةٍ وَ مَغْفِرَةٍ وَ رِضْوَانٍ تُغْنِينِي بِتِلْكَ النَّظْرَةِ عَمَّنْ سِوَاكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٢٤٠

﴿٤٥٨﴾ فَإِنَّكَ أَهْلُ التَّقْوَى وَ الرَّحْمَةِ وَ وَلِيُّ الرِّضْوَانِ وَ الْمَغْفِرَةِ؛ مستدرک الوسائل، ج ٦، ص ٣٦٥

﴿٤٥٩﴾ الرَّسُولُ ﷺ: فَقُلْتُ يَا جَبْرِئِيلُ وَمَا هَذِهِ اللَّيْلَةُ قَالَ هِيَ لَيْلَةُ النُّصْفِ مِنْ شَعْبَانَ فَمَ يَا مُحَمَّدُ فَأَقَامَنِي ثُمَّ ذَهَبَ بِي إِلَى الْبَقِيعِ ثُمَّ قَالَ لِي ارْفَعْ رَأْسَكَ فَإِنَّ هَذِهِ لَيْلَةُ تَفْتَحُ فِيهَا أَبْوَابُ السَّمَاءِ فَيُفْتَحُ فِيهَا أَبْوَابُ الرَّحْمَةِ وَ بَابُ الرِّضْوَانِ وَ بَابُ الْمَغْفِرَةِ؛ مستدرک الوسائل، ج ٦، ص ٢٨٥

﴿٤٦٠﴾ الرَّسُولُ ﷺ: قَالَ آدَمُ ﷺ حَقٌّ لِمَنْ عَرَفَكَ يَا إِلَهِي بِنِعْمَتِكَ أَنْ لَا يَعْصِيكَ بِهَا وَلِمَنْ عِلِمَ سَعَةَ رَحْمَتِكَ وَ مَغْفِرَتِكَ أَنْ لَا يَيْئَسَ مِنْهَا؛ بحار الأنوار، ج ٢٦، ص ٣٠٩

﴿٤٦١﴾ الْبَاقِرُ ﷺ: وَ لَكَ عِنْدِي طَلِبَاتٌ مِنْ ذُنُوبٍ أَنَا بِهَا مُرْتَهِنٌ قَدْ أَوقَرْتَ ظَهْرِي وَ أَوْبَقْتَنِي وَ إِلَّا تَرْحَمْنِي وَ تَغْفِرْهَا لِي أَكُنْ مِنَ الْخَاسِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ١٦

﴿٤٦٢﴾ السَّجَادُ ﷺ: لَا تَجْعَلْهُ آخِرَ شَهْرِ رَمَضَانَ صُمُّهُ لَكَ وَ قُمْتُ إِلَيْكَ فِيهِ وَ عِبَدْتُكَ فِيهِ وَ لَا وَدَاعِي إِيَّاهُ وَ دَاعٍ مَنْ رَدَدْتَ إِلَيْهِ عَمَلَهُ وَ لَمْ تُقْبَلْ مِنْهُ صِيَامُهُ وَ قِيَامُهُ وَ عِبَادَتُهُ بَلْ تُوجِبْ لِي فِيهِ رَحْمَتَكَ وَ مَغْفِرَتَكَ؛ إقبال الأعمال، ص ٢٦٤

﴿٤٦٣﴾ لَا تَصْرِفْنِي مِنْ مَقَامِي هَذَا إِلَّا بِسَعْيٍ مَشْكُورٍ وَ ذَنْبٍ مَغْفُورٍ وَ عَمَلٍ مَقْبُولٍ وَ رَحْمَةٍ وَ مَغْفِرَةٍ وَ نَعِيمٍ مَوْصُولٍ بِنَعِيمٍ آخِرَةٍ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٣٦٣

﴿٤٦٤﴾ السَّجَادُ ﷺ: لَمْ يَمْنَعْكَ طَوْلُ عُكُوفِهِمْ عَلَى عَظِيمِ الْجُرْمِ أَنْ عُدْتَ عَلَيْهِمْ بِالرَّحْمَةِ وَ الْمَغْفِرَةِ؛ جمال الأسبوع، ص ٢٢٧

﴿٤٦٥﴾ السَّجَادُ ﷺ: فَقَدِيمًا مَا مَنَنْتَ عَلَيَّ أَوْلِيَائِكَ وَ مُسْتَحَقِّي عُقُوبَتِكَ بِالْعَفْوِ وَ الْمَغْفِرَةِ سَيِّدِي عَافِيَةٌ مَنْ أَرْجُو إِذَا لَمْ أَرْجُ عَافِيَتَكَ وَ عَفْوٌ مَنْ أَرْجُو إِذَا لَمْ أَرْجُ عَفْوَكَ وَ رَحْمَةٌ مَنْ أَرْجُو إِذَا لَمْ أَرْجُ رَحْمَتَكَ وَ مَغْفِرَةٌ مَنْ أَرْجُو إِذَا لَمْ أَرْجُ مَغْفِرَتَكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٣٦

بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن

﴿۴۵۴﴾ پس از تو می‌خواهم که بر محمد و خاندانش درود بفرستی و مرا از مکرر ایمن بداری و از خشم معاف کنی و مرا از اولیای طاعتت قرار دهی و با رحمت و مغفرت بر من لطف کنی.

﴿۴۵۵﴾ از رحمت و رضایت و آمرزش، بر من و برادرانم و خانواده و نزدیکانم نازل فرما.
﴿۴۵۶﴾ از رحمت واسعه و گذشت بسیار و آمرزش و آنچه که مرا با آن از آتش نجات می‌دهی بر من فرو ریز و مرا به بهشت وارد ساز.
﴿۴۵۷﴾ با رحمت و آمرزش و رضایت بر من نظر کن تا با آن نگاه مرا از هر کس جز خودت بی‌نیاز کنی.

﴿۴۵۸﴾ تو اهل تقوا و رحمت و سرپرست و صاحب رضوان و آمرزش هستی.
﴿۴۵۹﴾ پیامبر ﷺ فرمود: به جبرئیل گفتم: «ای جبرئیل! این چه شبی است؟» گفت: «این شب نیمه‌ی شعبان است. برخیز ای محمد ﷺ». پس مرا بلند کرد و به‌سوی بقیع برد و به من گفت: «سرت را بالا بگیر. در این شب درهای آسمان و درهای رحمت و رضایت و آمرزش گشوده می‌شود».

﴿۴۶۰﴾ آدم ﷺ گفت: «خدایا! شایسته است کسی که تو را می‌شناسد، به‌وسیله‌ی نعمت‌هایت با تو مخالفت و معصیت نکند و هر کس گسترش رحمت و مغفرت تو را بداند، مأیوس نگردد».
﴿۴۶۱﴾ به خاطر گناهایی که من در گرو آنها هستم و کمرم را خم کرده و مرا در خود فرو برده، اگر به من رحم نکنی و آن را بر من نبخشی، از زیانکاران خواهم بود.
﴿۴۶۲﴾ این ماه را آخرین رضائی که روزه گرفتم و شب‌زنده‌داری و عبادت کردم قرار نده. وداع مرا با ماه رمضان مانند وداع کسی که به عمل خودش واگذار شده و روزه و نماز و عبادتش پذیرفته نشده، قرار نده، بلکه مرا شایسته‌ی دریافت رحمت و آمرزش قرار ده.
﴿۴۶۳﴾ و از این جایگاه مرا برنگردان مگر اینکه کوششم را بستایی و گناهم را ببخشایی و عملم را بپذیری و رحمت، آمرزش و نعمت فراوانت را به نعمت بسیار آخرت پیوند دهی.
﴿۴۶۴﴾ سپس طول و بسیاری ایستادگی‌شان بر گناه بزرگ، تو را باز نداشته از اینکه بر ایشان رحمت و آمرزش احسان نمایی.

﴿۴۶۵﴾ دیر زمانی است که بر اولیای و سزاواران عقوبت با عفو و آمرزش مت‌نهادی؛ آقای من؛ اگر به عافیت تو امیدوار نباشم به عافیت که دل بندم؟ چون به عفو تو امید نداشته باشم به عفو که امید بندم؟ و چون به رحمت تو امید نداشته باشم به رحمت که دل بندم؟ و اگر به آمرزش امید نداشته باشم به آمرزش که امید بندم؟

البَابُ الْأَوَّلُ: مَعَانِي الْمَغْفِرَةِ وَالْإِسْتِغْفَارِ

﴿٤٦٦﴾ اللَّهُمَّ إِنِّي زُرْتُ هَذَا الْإِمَامَ... مُسْتَشْفِعاً بِوَلِيِّكَ وَابْنِ أَوْلِيَائِكَ وَصَفِيكَ وَابْنِ أَصْفِيَائِكَ وَآمِنِكَ وَابْنِ أَمْنَائِكَ وَخَلِيفَتِكَ وَابْنِ خُلَفَائِكَ الَّذِينَ جَعَلْتَهُمُ الْوَسِيلَةَ إِلَيَّ رَحْمَتِكَ وَرِضْوَانِكَ وَالذَّرِيعَةَ إِلَيَّ رَافِعَتِكَ وَغُفْرَانِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٩، ص ١٦٩

﴿٤٦٧﴾ هَذَا آخِرُ يَوْمٍ مِنْ شَهْرِ رَمَضَانَ فَإِذَا انْقَضَى فَاخْتِمُهُ لَنَا وَ الشَّهَادَةُ [بِالسَّعَادَةِ] وَ الرَّحْمَةُ وَ الْمَغْفِرَةُ؛ إقبال الأعمال، ص ٢٦١

﴿٤٦٨﴾ الصَّادِقُ عليه السلام: وَاجْعَلْنِي فِيهَا مِنْ عُقَايِكَ وَطَلْقَايِكَ مِنَ النَّارِ وَسَعْدَاءِ خَلْقِكَ الَّذِينَ أَغْنَيْتَهُمْ وَأَوْسَعْتَ عَلَيْهِمْ فِي الرِّزْقِ وَصَنَنْتَهُمْ مِنْ بَيْنِ خَلْقِكَ وَلَمْ تَبْتَلِيَهُمْ وَمِمَّنْ مَنَنْتَ عَلَيْهِ بِرَحْمَتِكَ وَمَغْفِرَتِكَ: بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٣٦١

﴿٤٦٩﴾ الرّسول ﷺ: وَاجْمَعْ بَيْنِي وَبَيْنَهُمَا فِي مُسْتَقَرِّ رَحْمَتِكَ وَقَرِّبْ مِنْ رِضْوَانِكَ وَ
مَغْفِرَتِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٦، ص ٣٧٨

﴿٤٧٠﴾ الرّسول ﷺ وَإِذَا وَقَعَتِ غَشِيَّةٌ عَرَفَتْهُ فَإِنَّ اللَّهَ هَيَّطَ بِرَحْمَتِهِ إِلَى السَّمَاءِ الدُّنْيَا حَتَّى تَنْظِلَ عَلَى أَهْلِ مَكَّةَ فَيَأْخُذَ بِهِمْ الْمَلَائِكَةُ فَيَقُولُ هَؤُلَاءِ عِبَادِي جَاءُوا نِي شُعْنًا مِنْ كُلِّ فِجٍّ عَمِيقٍ يَرْجُونَ رَحْمَتِي وَ مَغْفِرَتِي فَلَوْ كَانَتْ ذُنُوبُهُمْ بِعَدَدِ الرَّمَالِ أَوْ كَعَدَدِ الْقَطْرِ أَوْ كَزَبَدِ الْبَحْرِ لَغَفَرْتُهُمْ لَّهُمْ؛ مستدرک الوسائل، ج ٨، ص ٤٢

﴿٤٧١﴾ السَّجَادَ ﷺ وَارْزُقْنَا حَجَّ بَيْتِكَ وَزِيَارَةَ قَبْرِ نَبِيِّكَ صَلَوَاتِكَ وَرَحْمَتِكَ وَ
مَغْفِرَتِكَ وَبَرَكَاتِكَ وَرِضْوَانِكَ عَلَيْهِ وَعَلَى أَهْلِ بَيْتِهِ، بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٨٥

﴿٤٧٢﴾ امير المؤمنين عليه السلام: وَاعْلَمُوا أَنَّ أَقْرَبَ مَا يَكُونُ الْعَبْدُ إِلَى الرَّحْمَةِ وَالْمَغْفِرَةِ حِينَ مَا يَعْمَلُ بَطَاعَةَ اللَّهِ وَمَنَاصِحَتِهِ فِي التَّوْبَةِ؛ بحار الأنوار، ج ٣٣، ص ٥٤٣

﴿٤٧٣﴾ الْكَافِمُ: ﴿١﴾ وَانْشُرْ عَلَيَّ رَحْمَتَكَ وَ مَغْفِرَتَكَ؛ المصباح للكفعمي، ص ٢٧٨

﴿٤٧٤﴾ امير المؤمنين (عليه السلام): يَا مُعَاوِيَةُ لَوْ تَرَحَّمْتُ عَلَيْكَ وَ عَلَى طَلْحَةَ وَ الزُّبَيْرَ مَا كَانَ تَرْحُمِي عَلَيْكُمْ وَ اسْتَغْفَارِي لَكُمْ لِيُحِقَّ بَاطِلًا بَلْ يَجْعَلُ اللَّهُ تَرْحُمِي عَلَيْكُمْ وَ اسْتَغْفَارِي لَكُمْ لَعْنَةً وَ عَذَابًا؛

کتاب سلیم بن قیس، ص ۷۶۹

٢-٣-١-٩-١-١-١- تقدم الرحمة على المغفرة (رحمت ففرت)

﴿٤٧٥﴾ السَّجَادَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: حَلُمْتُ فَسَرْتُ وَرَحِمْتُ فَغَفَرْتُ؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ١٥٣

٣-١-٩-١-١-١-تَقْدُمُ الرَّحْمَةِ عَلَى الْمَغْفِرَةِ (تَنْشُرْ عَلَيَّ رَحِمَتَكَ أَوْ تَغْفِرْ لِي ذُنْبًا)

﴿٤٧٦﴾ السَّجَادَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: فَاسْأَلْكَ أَنْ تُقْبَلَ عَلَيَّ بِوَجْهِكَ وَتَنْشُرَ عَلَيَّ رَحْمَتَكَ وَتُنْزِلَ عَلَيَّ شَيْئًا مِنْ بَرَكَاتِكَ وَتَرْفَعَ لِي إِلَيْكَ صَوْتًا أَوْ تَغْفِرَ لِي ذَنْبًا؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٣٠

بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن

﴿۴۶۶﴾ خدایا، من این امام را زیارت کردم، درحالی که... شفاعت خواهان از ولی و پسر اولیاء تو، و برگزیده و پسر برگزیدگان تو، و امانتدار و پسر امانتداران تو، و جانشین و پسر جانشینان تو، همان کسانی که وسیله‌ای برای رحمت و رضوان خود، و خانه‌ای برای مهربانی و آمرزش خود قرار دادی.

﴿۴۶۷﴾ امروز آخرین روز از ماه رمضان است. پس هرگاه پایان یافت آن را برای ما ختم به خیر فرما و شهادت [سعادت] و رحمت و آمرزش را نصیب ما بفرما.

﴿۴۶۸﴾ در این شب مرا از بندگان آزاد و دورشده از آتش و سعادت‌مند قرار ده، همان‌ها که بی‌نیازشان ساختی و روزی‌شان را فراوان نمودی و بین مخلوقات حفظشان کردی و آن‌ها را گرفتار نساختی و با رحمت و آمرزش بر ایشان منت نهادی.

﴿۴۶۹﴾ میان من و پدر و مادرم را در جایگاه رحمت جمع فرما و به رضوان و آمرزش نزدیک کن.

﴿۴۷۰﴾ چون شب عرفه وقوف کردی، خداوند رحمتش را به آسمان دنیا نازل می‌کند تا اینکه بر اهل مکه سایه می‌اندازد و با آن‌ها بر فرشتگان مباهات می‌کند و می‌فرماید: «اینان بندگان پریشان‌موی من هستند. از هر دره‌ی عمیقی به‌سویم آمدند درحالی که امید به رحمت و آمرزشم دارند و اگر گناهانشان به تعداد شن‌ها و یا قطرات باران و یا کف دریا باشد حتماً می‌آمرزم».

﴿۴۷۱﴾ حجّ خانهات و زیارت قبر پیامبرت را که درود و رحمت و آمرزش و برکات و رضایت و رضوانت بر او و بر خاندانش باد، روزی ما ساز.

﴿۴۷۲﴾ بدانید که نزدیک‌ترین حالتی که بندگان را به رحمت و آمرزش می‌رساند، زمانی است که مشغول اطاعت پروردگار و توبه‌ی خالصانه‌اند.

﴿۴۷۳﴾ رحمت و آمرزش خود را بر من بگستران.

﴿۴۷۴﴾ ای معاویه؛ به جان خودم سوگند؛ حتی اگر بر تو و طلحه و زبیر رحمت بفرستم، رحمت‌فرستادنم بر شما باطلی را حق نمی‌کند بلکه خداوند رحمت و استغفار مرا بر شما لعنت و عذاب قرار می‌دهد.

۲-۳-۱-۱-۱-۱-۱-۱-۱-۱ تقدّم رحمت بر آمرزش (رحم کردی، پس از آن آمرزیدی)

﴿۴۷۵﴾ بردباری نمودی و پوشاندی و رحم کردی و پس از آن آمرزیدی.

۳-۳-۱-۱-۱-۱-۱-۱-۱-۱ تقدّم رحمت بر آمرزش (رحمتت را بر من گستردی و گناهم را آمرزیدی)

﴿۴۷۶﴾ به حقّ روی با کرامتت از تو می‌خواهم که مرا بپذیری و رحمتت را به‌سوی من روانه کنی و برکاتت را بر من نازل فرمایی و صدایم را به‌سوی خود بلند کنی و یا گناهانم را بیامری.

البَابُ الْأَوَّلُ: مَعَانِي الْمَغْفِرَةِ وَالْإِسْتِغْفَارِ ﴿

﴿٤٧٧﴾ فَاسْأَلْكَ أَنْ تُقْبَلَ عَلَىٰ بَوْحِهِكَ الْكَرِيمِ وَتَشْرَعَ عَلَيَّ رَحْمَتَكَ وَتَنْزِلَ عَلَيَّ بَرَكَاتِكَ وَإِنْ كَانَتْ قَدْ مَنَعَتْ أَنْ تَرْفَعَ لِي إِلَيْكَ صَوْتًا أَوْ تَغْفِرَ لِي ذَنْبًا؛ بحار الأنوار، ج ٩٩،

ص ۱۷۲

٤-٣-١-٩-١-١-١- تقدمُ الْمَغْفِرَةُ عَلَى الرَّحْمَةِ بِالْوَاوِ (الْمَغْفِرَةُ وَالرَّحْمَةُ)

﴿٢٧٨﴾ لَا يَكْفُفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا لَهَا مَا كَسَبَتْ وَ عَلَيْهَا مَا اكْتَسَبَتْ رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا إِن نَّسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْ عَلَيْنَا إَصْرًا كَمَا حَمَلْتَهُ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِنَا رَبَّنَا وَلَا تُحَمِّلْنَا مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهِ وَاعْفُ عَنَّا وَاعْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا أَنْتَ مَوْلَانَا فَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ (البقرة: ٢٧٨)

(287

﴿٤٧٩﴾ وَلَئِنْ قُتِلْتُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ مُتُّمْ لَمَغْفِرَةٌ مِنَ اللَّهِ وَرَحْمَةٌ خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ (آل عمران: ١٥٧)

﴿٤٨٠﴾ قَالَا رَبَّنَا ظَلَمْنَا أَنْفُسَنَا وَإِنْ لَمْ تَغْفِرْ لَنَا وَتَرْحَمْنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ (الأعراف: ٢٣)

﴿٤٨١﴾ وَ اخْتَارَ مُوسَىٰ قَوْمَهُ سَبْعِينَ رَجُلًا لِّمِيقَاتِنَا فَلَمَّا أَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ قَالَ رَبِّ لَوْ شِئْتَ أَهْلَكْتَهُم مِّن قَبْلَ وَإِيَّايَ أَتُهْلِكُنَا بِمَا فَعَلَ السُّفَهَاءُ مِنَّا إِنَّ هِيَ إِلَّا فِتْنَتُكَ تُضِلُّ بِهَا مَن تَشَاءُ وَتَهْدِي مَن تَشَاءُ أَنْتَ وَلِيُّنَا فَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا وَأَنْتَ خَيْرُ الْغَافِرِينَ (الأعراف: ١٥٥)

﴿٤٨٢﴾ قَالَ رَبِّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ أَنْ أَسْأَلَكَ مَا لَيْسَ لِي بِهِ عِلْمٌ وَإِلَّا تَغْفِرْ لِي وَتَرْحَمْنِي أَكُنْ مِنَ

الخَاسِرِينَ (هود: ٤٧)

﴿٤٨٣﴾ إِنَّهُ كَانَ فَرِيقٌ مِّنْ عِبَادِي يَقُولُونَ رَبَّنَا آمَنَّا فَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ

(المؤمنون: ١٠٩)

﴿٤٨٤﴾ وَقُلْ رَبِّ اغْفِرْ وَارْحَمْ وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ (المؤمنون: ١١٨)

﴿٤٨٥﴾ الصادق (عليه السلام): أَذْفَنِي بَرْدَ عَفْوِكَ وَ مَغْفِرَتِكَ وَ حَلَاوَةَ رَحْمَتِكَ؛ المصباح للكفعمي،

ص ۱۹

﴿٤٨٦﴾ الصَّادِق عليه السلام: أَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ الَّذِي دَعَاكَ بِهِ عِبَادُكَ الَّذِينَ اسْتَجَبْتَ لَهُمْ وَ

أَنْبِيَائُكَ فَغَفَرْتَ لَهُمْ وَرَحِمْتَهُمْ؛ الكافي، ج ٢، ص ٥٧٦

بخش ۱: معانی آمزش و درخواست آن

﴿۴۷۷﴾ اگرچه صدایم به تو نمی‌رسد و لایق نیستم که گناهم را بیامری، به حق روی با کرامت از تو می‌خواهم که مرا بپذیری و رحمت را به‌سوی من روانه کنی و برکات را بر من نازل فرمایی.

۴-۳-۱-۹-۱-۱-۱- تقدّم آمزش بر رحمت با واو عطف (آمزش و رحمت)

﴿۴۷۸﴾ خداوند هیچ‌کس را، جز به اندازه‌ی توانایی‌اش، تکلیف نمی‌کند. (انسان)، هر کار (نیکی) را انجام دهد، برای خود انجام داده؛ و هر کار (بدی) کند، به زیان خود کرده است. (مؤمنان می‌گویند: پروردگارا! اگر ما فراموش یا خطا کردیم، ما را مؤاخذه مکن! پروردگارا! تکلیف سنگینی بر ما قرار مده، آن‌چنان‌که (به خاطر گناه و طغیان)، بر کسانی که پیش از ما بودند، قرار دادی! پروردگارا! آنچه طاقت تحمل آن را نداریم، بر ما مقرر مدار! و آثار گناه را از ما بشوی! ما را بیامرز و در رحمت خود قرار ده! تو مولا و سرپرست مایی، پس ما را بر جمعیت کافران پیروز گردان!

﴿۴۷۹﴾ اگر هم در راه خدا کشته شوی یا بمیرید، (زیان نکرده‌اید؛ زیرا) آمزش و رحمت خدا، از تمام آنچه آن‌ها (در طول عمر خود)، جمع‌آوری می‌کنند، بهتر است!

﴿۴۸۰﴾ گفتند: «پروردگارا! ما به خویشتن ستم کردیم! و اگر ما را نیامری و به ما رحم نکنی، از زیانکاران خواهیم بود!»

﴿۴۸۱﴾ موسی از قوم خود، هفتاد تن از مردان را برای میعادگاه ما برگزید؛ و هنگامی که زمین‌لرزه آن‌ها را فرا گرفت (و هلاک شدند)، گفت: «پروردگارا! اگر می‌خواستی، می‌توانستی آن‌ها و مرا پیش از این نیز هلاک کنی! آیا ما را به آنچه سفیهان مان انجام داده‌اند، (مجازات و) هلاک می‌کنی؟! این، جز آزمایش تو، چیز دیگر نیست؛ که هرکس را بخواهی (و مستحق بدانی)، به وسیله آن گمراه می‌سازی؛ و هرکس را بخواهی (و شایسته ببینی)، هدایت می‌کنی! تو ولیّ مایی، و ما را بیامرز، بر ما رحم کن، و تو بهترین آمرزندگان!

﴿۴۸۲﴾ عرض کرد: «پروردگارا! من به تو پناه می‌برم که از تو چیزی بخواهم که از آن آگاهی ندارم! و اگر مرا نبخشی، و بر من رحم نکنی، از زیانکاران خواهم بود!»

﴿۴۸۳﴾ گروهی از بندگانم می‌گفتند: پروردگارا! ما ایمان آوردیم؛ ما را بیامرز و بر ما رحم کن؛ و تو بهترین رحم‌کنندگان!

﴿۴۸۴﴾ و بگو: «پروردگارا! مرا بیامرز و به من رحم کن؛ و تو بهترین رحم‌کنندگان!

﴿۴۸۵﴾ خنکای گذشت و آمزش و شیرینی رحمت را به من بچشان.

﴿۴۸۶﴾ از تو به حق آن نامت که بنده‌هایت با آن نام تو را می‌خوانند؛ آنان که دعایشان را همراه دعای پیامبران اجابت می‌کنی و آنان را می‌آمیزی و ایشان را رحمت می‌کنی، می‌خواهم.

﴿الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار﴾

﴿٤٨٧﴾ الصادق عليه السلام: أسألك باسمِكَ الَّذِي عَنَتَ لَهُ الْوُجُوهُ وَخَشَعَتَ لَهُ الْأَصْوَاتُ وَ خَضَعَتَ لَهُ الرِّقَابُ وَ ذَلَّتْ لَهُ الْخَلَائِقُ وَ وَجَلَتْ مِنْ خَشْيَتِهِ الْقُلُوبُ أَنْ تَغْفِرَ لِي وَ تَرْحَمَنِي وَ تَدْفَعَ عَنِّي كُلَّ سُوءٍ وَ مَكْرُوهٍ؛ بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ٨٢

﴿٤٨٨﴾ السَّجَّاد عليه السلام: أسألكَ مَسْأَلَةَ الْمُضْطَرِّ إِلَيْكَ الْمُشْفِقِ مِنْ عَذَابِكَ الْخَائِفِ مِنْ عِقُوبَتِكَ أَنْ تَغْفِرَ لِي وَ تَحْنَنَ عَلَيَّ بِرَحْمَتِكَ وَ أَنْ تَجُودَ عَلَيَّ بِمَغْفِرَتِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٣٤

﴿٤٨٩﴾ أسألكَ يَا رَبَّ تَوْبَةً نَصُوحًا تَرْضَاهَا وَ نِيَّةً تَحْمَدُهَا وَ عَمَلًا صَالِحًا تَقْبَلُهُ وَ أَنْ تَغْفِرَ لِي وَ تَرْحَمَنِي إِذَا تَوَقَّيْتَنِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٩، ص ١٦٩

﴿٤٩٠﴾ أَسْتَغْفِرُكَ مِنَ الذُّنُوبِ الَّتِي لَا يَغْفِرُهَا غَيْرُكَ فَاغْفِرْ لِي وَ ارْحَمْنِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٣٧٧

﴿٤٩١﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَ ارْحَمْهُمَا كَمَا رَبَّيَانِي صَغِيرًا؛ بحار الأنوار، ج ٨٦، ص ٣٧٧

﴿٤٩٢﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: أَقْلُنِي عَثْرَتِي وَ اسْتُرْنِي بِسِتْرِكَ وَ اغْفِرْ لِي وَ اغْفِرْ عَنِّي بِعَفْوِكَ وَ ارْحَمْنِي بِرَحْمَتِكَ وَ تَجَاوَزْ عَنِّي بِقُدْرَتِكَ؛ البلد الأمين، ص ١٩٧

﴿٤٩٣﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: الْحَسَنَةُ فِي الدُّنْيَا الصَّحَّةُ وَ الْعَافِيَةُ وَ فِي الْآخِرَةِ الْمَغْفِرَةُ وَ الرَّحْمَةُ؛ بحار الأنوار، ج ٧٨، ص ١٧٤

﴿٤٩٤﴾ الرضا عليه السلام: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَنَا وَ ارْحَمْنَا وَ تُبْ عَلَيْنَا وَ عَافِنَا وَ اغْصِنْنَا؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢١٥

﴿٤٩٥﴾ اللَّهُمَّ اغْفِرْ وَ ارْحَمْ وَ تَجَاوَزْ عَمَّا تَعْلَمُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٨، ص ٢٥٦

﴿٤٩٦﴾ الصادق عليه السلام: اللَّهُمَّ اغْفِرْ وَ ارْحَمْ وَ اغْفِرْ عَمَّا تَعْلَمُ؛ تهذيب الأحكام، ج ٥، ص ١٤٨

﴿٤٩٧﴾ الصادق عليه السلام: اللَّهُمَّ إِنْ كَانَ يُحِبُّ الْخَيْرَ وَ أَهْلُهُ فَاغْفِرْ لَهُ وَ ارْحَمْهُ وَ تَجَاوَزْ عَنْهُ وَ إِنْ كَانَ الْمُسْتَضْعَفُ مِنْكَ بِسَبِيلٍ فَاسْتَغْفِرْ لَهُ عَلَى وَجْهِ الشَّفَاعَةِ لَا عَلَى وَجْهِ الْوَلَايَةِ؛ الكافي، ج ٣، ص ١٨٧

﴿٤٩٨﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: اللَّهُمَّ إِنْ مَغْفِرَتِكَ أَرْجَى مِنْ عَمَلِي وَ إِنْ رَحْمَتِكَ أَوْسَعُ مِنْ ذَنْبِي؛ مستدرک الوسائل، ج ٥، ص ٨٤

﴿٤٩٩﴾ الزهراء عليها السلام: اللَّهُمَّ إِنْ مَغْفِرَتِكَ أَوْسَعُ مِنْ ذُنُوبِنَا وَ رَحْمَتِكَ أَرْجَى عِنْدَنَا مِنْ أَعْمَالِنَا؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ٣٣٨

﴿بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن﴾

﴿۴۸۷﴾ به حقّ آن نامت که صورت‌ها برای آن فروتنی کردند و صداها برای آن به خاموشی گراییدند و گردن‌ها به کرنش افتادند و مخلوقات برایش ذلیل و قلب‌ها از ترس آن بیمناک شدند، از تو می‌خواهم که مرا بیامرزی و به من رحم کنی و هر بدی و ناراحتی را از من دور کنی.

﴿۴۸۸﴾ مانند کسی که چاره‌ای ندارد و بیمناک از عذاب تو و ترسان از کیفر توست، از تو می‌خواهم مرا بیامرزی و با رحمت نسبت به من مهر ورزی و با آمرزش گناهانم مرا از سخاوت خود بهره‌مند سازی.

﴿۴۸۹﴾ پروردگارا! توبه‌ی بی‌ریایی که از آن خشنود می‌شوی و نیتی که آن را می‌ستایی و عمل صالحی را که می‌پذیری از تو درخواست می‌کنم؛ و نیز هنگامی که مرا می‌میرانی، بیامرز و به من رحم کن.

﴿۴۹۰﴾ پروردگارا! از گناهانی که آن‌ها را کسی جز تو نمی‌بخشد، آمرزش می‌خواهم؛ پس مرا بیامرز و به من رحم کن.

﴿۴۹۱﴾ من و پدر و مادرم را بیامرز و به ایشان رحم کن، همچنان که ایشان در دوران کودکی با مهربانی تربیتم کردند.

﴿۴۹۲﴾ و لغزشم را نادیده بگیر و به پوشش خود بیوشان و مرا بیامرز و به عفو خود از من گذشت کن و به رحمت بر من رحم کن و به قدرتت از من درگذر.

﴿۴۹۳﴾ حسنه در دنیا، سلامتی و عافیت و در آخرت، آمرزش و رحمت است.

﴿۴۹۴﴾ خدایا! ما را بیامرز و مورد رحمت خویش قرار ده و توبه‌مان را بپذیر و عافیت را نصیب ما کن و از گناه و خطایم بی‌بخش.

﴿۴۹۵﴾ خدایا! ما را بیامرز و بر ما رحم کن و از آنچه خود می‌دانی درگذر.

﴿۴۹۶﴾ خدایا! ما را بیامرز و بر ما ببخشا و آنچه می‌دانی درگذر.

﴿۴۹۷﴾ بار خدایا! اگر این شخص، نیکی و اهل آن را دوست می‌داشته، او را بیامرز و مورد رحمت خود قرار ده و از گناهان و تقصیرات او درگذر. و اگر مستضعف با تو نوعی پیوستگی دارد، برای او بر مبنای شفاعت، نه بر مبنای ولایت، طلب آمرزش و بخشش کن.

﴿۴۹۸﴾ خداوند! آمرزش تو، امیدوارکننده‌تر از عمل من، و رحمت تو وسیع‌تر از گناهان من است.

﴿۴۹۹﴾ پروردگارا! آمرزش تو از گناهان ما گسترده‌تر، و رحمت تو از اعمال ما امیدوارکننده‌تر است.

﴿الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار﴾

﴿٥٠٠﴾ اللَّهُمَّ فَإِنْ كُنْتُ قَدْ غَفَرْتُ لِي ذُنُوبِي وَأَصْلَحْتُ لِي عُيُوبِي وَطَهَرْتُ قَلْبِي وَكُنْتُ لِي الْبَرَاءَةَ مِنْ أَمْرِ دُنْيَايَ وَآخِرَتِي فَلَنْ يَنْقَلِبَ الْمُتَقَلِّبُونَ إِلَّا بِفَضْلٍ يَنْفِرُ بِهِ وَإِنْ كُنْتُ لَمْ تَفْعَلْ ذَلِكَ بِمَا جَنَيْتُ عَلَى نَفْسِي فَاغْفِرْ لِي وَارْحَمْنِي قَبْلَ أَنْ تَنْتَازِيَ عَنِّيكَ دَارِي؛ المقتعة، ص ٢٢٧

﴿٥٠١﴾ الرضا عليه السلام: اللَّهُمَّ إِنِّي أَتَوَسَّلُ إِلَيْكَ بِهِمْ وَأَتَقَرَّبُ إِلَيْكَ وَأَتَوَجَّهُ إِلَيْكَ اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي بِهِمْ وَجِيهًا اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي بِهِمْ وَتَجَاوَزْ عَن سَيِّئَاتِي بِهِمْ وَارْحَمْنَا بِهِمْ وَاشْفَعْنِي بِهِمْ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢١٥

﴿٥٠٢﴾ الصادق عليه السلام: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بَرَكَةَ يَوْمِي هَذَا وَمَا نَزَلَ فِيهِ مِنْ عَافِيَةٍ وَمَغْفِرَةٍ وَرَحْمَةٍ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ١١٩

﴿٥٠٣﴾ اللَّهُمَّ أَوْجِبْ لِي مِنْكَ الْمَغْفِرَةَ وَالرَّحْمَةَ وَالرِّزْقَ الْوَاسِعَ الطَّيِّبَ النَّافِعَ كَمَا أَوْجَبْتَ لِمَنْ أَتَى نَبِيَّكَ مُحَمَّدًا عَلَيْهِ وَآلِهِ السَّلَامُ وَهُوَ حَيٌّ فَاقْرَأْ لَهُ بِذُنُوبِهِ وَاسْتَغْفِرْ لَهُ رَسُولُكَ عليه السلام فَعَفَرْتَ لَهُ بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٧، ص ١٨٦

﴿٥٠٤﴾ الرسول عليه السلام: اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَانْظُرْ إِلَيَّ فِي وَقْتِي هَذَا وَفِي جَمِيعِ أَوْقَاتِي نَظْرَةً يَكُونُ لِي فِيهَا الْخَيْرَةُ لِلدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَتَقْلِبْنِي مَعَهَا عَنْ مَوْضِعِي بِالْمَغْفِرَةِ وَالرَّحْمَةِ؛ بحار الأنوار، ج ٨٦، ص ٣٧٣

﴿٥٠٥﴾ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَتَقَبَّلْ صَوْمِي وَصَلَاتِي وَنُسُكِي فِي هَذَا الشَّهْرِ رَمَضَانَ الْمُفْتَرَضَ عَلَيْنَا صِيَامُهُ وَارْزُقْنِي فِيهِ مَغْفِرَتَكَ وَرَحْمَتَكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٥

﴿٥٠٦﴾ اللَّهُمَّ فَاجْعَلْ عَوْضَنَا مِنْ شَهْرِ صَوْمِنَا مَغْفِرَتَكَ وَرَحْمَتَكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ١٨٣

﴿٥٠٧﴾ الرسول عليه السلام: اللَّهُمَّ مَغْفِرَتَكَ أَوْسَعُ مِنْ ذُنُوبِي وَرَحْمَتِكَ أَرْجَى عِنْدِي مِنْ عَمَلِي؛

مستدرک الوسائل، ج ٥، ص ١٣٥

﴿٥٠٨﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ نَفْسِي خَلَقْتَهَا وَبِيَدِكَ حَيَاتُهَا وَمَوْتُهَا اللَّهُمَّ فَإِنْ أَمْسَكَتَهَا فَإِلَى رِضْوَانِكَ وَالْجَنَّةِ وَإِنْ أَرْسَلْتَهَا فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَاغْفِرْ لَهَا وَارْحَمَهَا؛ بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ٢٧٦

﴿٥٠٩﴾ الصادق عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاجْعَلْ صَلَوَاتِكَ وَغُفْرَانِكَ وَرِضْوَانِكَ وَمُعَافَاتِكَ وَكَرَامَتِكَ وَرَحْمَتِكَ وَمَنِّكَ وَفَضْلِكَ وَسَلَامَكَ وَشَرَفَكَ وَإِعْظَامَكَ وَتَجِيبَكَ وَصَلَوَاتِ مَلَائِكَتِكَ وَرُسُلِكَ وَأَنْبِيَائِكَ وَالْأَوْصِيَاءِ وَالشُّهَدَاءِ وَالصَّدِّيقِينَ مِنْ عِبَادِكَ

بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن

﴿۵۰۰﴾ [خدایا]؛ اگر گناهانم را آمرزیدی و معاییم را اصلاح و قلبم را پاک کردی و خلاصی از امور دنیا و آخرت را برایم نوشته‌ای، می‌دانم که هیچ بدی از من جز با لطف تو دور نشده است؛ و اما اگر چنین نکنی، به خاطر ظلم‌هایی بوده است که در حق خود انجام داده‌ام؛ پس قبل از اینکه از دنیا بروم مرا بیامرز و به من رحم کن.

﴿۵۰۱﴾ خداوندا؛ با وساطت ایشان به درگاه تو می‌آیم و به تو نزدیکی می‌جویم و به تو رو می‌کنم، خداوندا؛ به حق ایشان، مرا آبرومند قرار بده، خداوندا؛ به حق ایشان، مرا بیامرز و به حق ایشان، از گناهانم درگذر و به حق ایشان، مرا مورد مرحمت خویش قرار بده و به حق ایشان، شفاعتم کن.

﴿۵۰۲﴾ خداوندا؛ برکت، عافیت و آمرزشی را که در این روز مقدر شده، از تو می‌خواهم.

﴿۵۰۳﴾ بار خدایا؛ از جانب خود مغفرت، رحمت، روزی گسترده، پاک، سودمند بر من واجب کن، چنانکه برای کسی واجب کردی که نزد پیامبرت محمد ﷺ درحالی که او زنده بود آمد، و گناهانش را بر او اعتراف کرد و رسالت برای او طلب آمرزش کرد و تو با رحمت او را بخشیدی ای مهربان‌ترین مهربانان.

﴿۵۰۴﴾ خداوندا؛ بر محمد و خاندانش درود بفرست و در این وقت و در همه‌ی اوقاتم به من بنگر، نگاهی که برای من سرمنشأ خیر دنیا و آخرت باشد و با آن مرا از این جایگاهم با مغفرت و رحمت جابجا کن.

﴿۵۰۵﴾ خداوندا؛ بر محمد و خاندانش درود بفرست و روزه، نماز و اعمالم را در این ماه رمضان که روزه‌اش را بر ما واجب ساختی، بپذیر و در آن آمرزش و رحمت و مهربانی‌ات را روزی ما قرار ده.

﴿۵۰۶﴾ خداوندا؛ در مقابل روزه‌ی ما در این ماه، آمرزش و رحمت را قرار ده.

﴿۵۰۷﴾ خدایا؛ آمرزش تو از گناهان من گسترده‌تر، و رحمت تو در نظر من از اعمالم امیدوارکننده‌تر است.

﴿۵۰۸﴾ خداوندا؛ این نفس من است که تو آن را آفریده‌ای، و زندگانی و مرگ آن به دست توست. خداوندا؛ اگر آن را در این دنیا زنده نگاه داشتی، به‌سوی خشنودی و بهشت روانه ساز و اگر آن را به‌سوی عالم آخرت روانه ساختی، بر محمد و خاندانش درود فرست و آن را بیامرز و مورد رحمت خویش قرار ده.

﴿۵۰۹﴾ خداوندا؛ درودها و آمرزش و رضایت و سلامتی و عافیت و کرامت و رحمت و لطف و منت و فضل و تندرستی و شرافت و بزرگداشت و احترام و درود فرشتگان و رسولان و پیامبران و جانشینان و شهدا و راستگویان و راستان از بندگان صالح و نیکوکردارت را، درحالی که ایشان نیکو

﴿الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار﴾

الصَّالِحِينَ وَحَسَنَ أَوْلِيكَ رَفِيقًا وَأَهْلَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِينَ وَمَا بَيْنَهُمَا وَمَا فَوْقَهُمَا وَمَا تَحْتَهُمَا وَمَا بَيْنَ الْخَافِقِينَ وَمَا بَيْنَ الْهَوَاءِ وَالشَّمْسِ وَالْقَمَرِ وَالنُّجُومِ وَالْجِبَالِ وَالشَّجَرِ وَالدَّوَابِّ وَمَا سَجَّ لَكَ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَفِي الظُّلُمَةِ وَالضِّيَاءِ بِالْغَدُوِّ وَالْأَصَالِ وَفِي آنَاءِ اللَّيْلِ وَأَطْرَافِ النَّهَارِ وَسَاعَاتِهِ عَلَى مُحَمَّدَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ وَخَاتَمِ النَّبِيِّينَ وَإِمَامِ الْمُتَّقِينَ وَمَوْلَى الْمُؤْمِنِينَ وَوَلِيِّ الْمُسْلِمِينَ وَفَائِدِ الْغُرِّ الْمُحَجَّلِينَ وَرَسُولِ رَبِّ الْعَالَمِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ٨٤

﴿٥١٠﴾ السَّجَادَ ﷺ: اللَّهُمَّ وَإِنْ سَبَقَتْ مَغْفِرَتُكَ لَهُمَا فَشَفِّعْهُمَا فِيَّ، وَإِنْ سَبَقَتْ مَغْفِرَتُكَ لِي فَشَفِّعْنِي فِيهِمَا حَتَّى نَجْتَمِعَ بِرَأْفَتِكَ فِي دَارِ كَرَامَتِكَ وَمَحَلِّ مَغْفِرَتِكَ وَرَحْمَتِكَ؛ الصحيفة

السجادية ﷺ، الدعاء ٢٤

﴿٥١١﴾ اللَّهُمَّ وَلِيَّ إِلَى عَفْوِكَ وَمَعْرِفَتِكَ وَمَغْفِرَتِكَ وَرَحْمَتِكَ وَرِضْوَانِكَ وَعَافِيَتِكَ وَعِصْمَتِكَ وَحُسْنِ إِجَابَتِكَ أَعْظَمُ الْفَاقَةِ وَأَشَدُّ الْحَاجَةِ؛ إقبال الأعمال، ص ٤١١

﴿٥١٢﴾ إِلَهِي غَارَتْ نُجُومُ سَمَاوَاتِكَ وَهَجَعَتْ عُيُونُ أُنَامِكَ وَأَبْوَابُكَ مُفْتَحَاتٌ لِلْسَّائِلِينَ جَنَّتِكَ لِتَغْفِرَ لِي وَتَرْحَمَنِي؛ بحار الأنوار، ج ٤٦، ص ٨١

﴿٥١٣﴾ امير المؤمنين ﷺ: إِنْ أَقْرَبَ مَا يَكُونُ الْعَبْدُ إِلَى الْمَغْفِرَةِ وَالرَّحْمَةِ حِينَ يَعْمَلُ لِلَّهِ بِطَاعَتِهِ وَيَنْصَحُهُ فِي التَّوْبَةِ؛ بحار الأنوار، ج ٧٤، ص ٣٨٧

﴿٥١٤﴾ الرسول ﷺ: أَنَّ الْعَبْدَ إِذَا اثْبَتَهُ اللَّهُ بِبَلَاءٍ فِي جَسَدِهِ قَالَ لِلْمَلِكِ اكْتُبْ لَهُ صَالِحَ عَمَلِهِ الَّذِي كَانَ يَعْمَلُ فَإِنْ شَفَاهُ غَسَلَهُ وَطَهَّرَهُ وَإِنْ قَبَضَهُ غَفَرَ لَهُ وَرَحِمَهُ؛ عوالي اللآلي، ص ١، ص ١٠٠

﴿٥١٥﴾ أَنْ تَغْفِرَ لِي وَتَرْحَمَنِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٣٥٩

﴿٥١٦﴾ الرسول ﷺ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ دَعَا عَشِيَّةَ عَرَفَةَ لِأُمَّتِهِ بِالْمَغْفِرَةِ وَالرَّحْمَةِ فَاجَابَهُ اللَّهُ إِنَّي قَدْ فَعَلْتُ إِلَّا ظَلَمَ بَعْضُهُمْ بَعْضًا فَأَمَّا ذُنُوبُهُمْ فِيمَا بَيْنِي وَبَيْنَهُمْ فَقَدْ غَفَرْتُهَا فَقَالَ يَا رَبِّ إِنَّكَ قَادِرٌ أَنْ تُثِيبَ هَذَا الْمَظْلُومَ خَيْرًا مِنْ مَظْلَمَتِهِ وَتَغْفِرَ لِهَذَا الظَّالِمِ قَالَ فَلَمْ يُجِبْهُ تِلْكَ الْعَشِيَّةَ فَلَمَّا كَانَ غَدَاةَ الْمُزْدَلِفَةِ أَعَادَ الدُّعَاءَ فَاجَابَهُ اللَّهُ تَعَالَى إِنَّي قَدْ غَفَرْتُ لَهُمْ قَالَ ثُمَّ تَبَسَّمَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ لَهُ بَعْضُ أَصْحَابِهِ تَبَسَّمْتَ فِي سَاعَةٍ لَمْ تَكُنْ تَتَبَسَّمُ فِيهَا فَقَالَ تَبَسَّمْتُ مِنْ عَدُوِّ اللَّهِ إِبْلِيسَ إِنَّهُ لَمَّا عَلِمَ أَنَّ اللَّهَ قَدْ اسْتَجَابَ لِي فِي أُمَّتِي أَهْوَى يَدْعُو بِالْوَيْلِ وَالتُّبُّورِ وَيَحْتُو التُّرَابَ عَلَى رَأْسِهِ؛

عوالي اللآلي، ج ١، ص ١٢٤

بخش ۱: معانی آمزش و درخواست آن

رفیقانی هستند و اهل و ساکنان آسمان‌ها و زمین‌ها و آنچه بین آن دو است و هرچه در بالای آن دو و زیر آن‌هاست و آنچه از جنبندگان که بین آن‌هاست و آنچه در میان هواست و خورشید و ماه و ستارگان و کوه‌ها و درختان و موجودات و تمام آنچه که تو را در خشکی و دریاها تسبیح می‌گویند و در تاریکی و نور و در بامداد و شامگاه و در تمام لحظات شب و پهنای روز و ساعت‌های آن بر محمدبن عبدالله آقا و سرور و ستارگان رسالت و پایان انبیا و پیشاهنگ اهل تقوا و مولای اهل ایمان و سرپرست مسلمانان پیشوای شناخته شده‌ی مشهور و رسول پروردگار عالمیان قرار بده.

﴿۵۱۰﴾ بار خدایا! اگر آمزش بر آنان پیشی گرفته، پس آن‌ها را شفیع من گردان، و اگر آمزش نسبت به من پیشی گرفته، مرا شفیع آن‌ها ساز، تا همگی به مهربانی تو در سرای کرامت و محلّ آمزش و رحمت گرد آییم.

﴿۵۱۱﴾ خداوند! من به عفو، لطف، آمزش، رحمت، رضایت، سلامتی، عافیت، عصمت از گناه و اجابت نیکوی تو، بیشترین نیاز را دارم.

﴿۵۱۲﴾ خدایا! ستارگان غروب کردند، چشم مردمان به خواب رفت، ولی در خانه‌ی تو برای نیازمندان باز است؛ خدایا! آمده‌ام که مرا بیامری و به من رحم کنی.

﴿۵۱۳﴾ نزدیک‌ترین حالت برای آمزش و بخشش بندگان آن است که به فرمان‌برداری خداوند مشغول و در توبه صادق باشند.

﴿۵۱۴﴾ هرگاه خداوند بنده‌ای را به بیماری جسمی مبتلا کند، به فرشته‌ی نگهدارش می‌گوید: اعمالی که در سلامتی انجام می‌داد برایش بنویس. اگر از آن بیماری رها شود گناهانش پاک شده و اگر از دنیا برود آمرزیده شده و مورد رحمت خواهد بود.

﴿۵۱۵﴾ [پروردگارا! از تو می‌خواهم] که مرا بیامری و با من مهربان باشی.

﴿۵۱۶﴾ رسول خدا ﷺ در شب عرفه برای امتش، آمزش و رحمت خواست. خداوند دعایش را مستجاب نمود و فرمود: «به غیر از ظلم‌هایی که به یکدیگر کرده‌اید بقیه را بخشیدم». رسول خدا ﷺ فرمود: «پروردگارا! تو می‌توانی به مظلوم به خاطر ظلمی که به او رسیده پاداش خیر دهی و این ظالم را نیز ببخشی». خداوند شب عرفه دعایش را اجابت نکرد. در ظهر عرفه پیامبر دعا را تکرار کرد؛ خداوند متعال اجابت کرد و فرمود: «همه را بخشیدم». سپس رسول خدا ﷺ لبخند زد. بعضی از اصحاب گفتند: «در لحظاتی که زمان لبخند نبود، لبخند زدید». پیامبر ﷺ فرمود: «به ابلیس، دشمن خدا خندیدم. وقتی دانست خداوند دعای مرا در مورد امتم اجابت کرد، سقوط کرد و اوایل گویان خاک بر سر می‌ریخت».

﴿الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار﴾

﴿٥١٧﴾ أَنْتَ اللَّهُ الَّذِي اسْتَجَبْتَ لِآدَمَ وَ حَوَّاءَ حِينَ قَالَا رَبَّنَا ظَلَمْنَا أَنْفُسَنَا وَإِنْ لَمْ تَغْفِرْ لَنَا وَ تَرْحَمْنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٨، ص ٣٤٢

﴿٥١٨﴾ السَّجَادُ ﷺ: إِنِّي بِمَغْفِرَتِكَ وَ رَحْمَتِكَ أَوْثِقُ مِنِّي بِعَمَلِي، وَ لَمَغْفِرَتِكَ وَ رَحْمَتِكَ أَوْسَعُ مِنِّي ذُنُوبِي؛ الصحيفة السجادية ﷺ، الدعاء ٤٨

﴿٥١٩﴾ الصادق ﷺ: إِنِّي لَأَعْلَمُ قَوْمًا قَدْ غَفَرَ اللَّهُ لَهُمْ وَ رَضِيَ عَنْهُمْ وَ عَصَمَهُمْ وَ رَحِمَهُمْ وَ حَفِظَهُمْ مِنْ كُلِّ سُوءٍ وَ أَيْدِهِمْ وَ هَدَاهُمْ إِلَى كُلِّ رُشْدٍ وَ بَلَغَ بِهِمْ غَايَةَ الْإِمْكَانِ قِيلَ مَنْ هُمْ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ قَالَ أُولَئِكَ شِيعَتُنَا الْأَبْرَارُ شِيعَةٌ عَلَى ﷺ؛ بحار الأنوار، ج ٦٥، ص ١٤٢

﴿٥٢٠﴾ تَفَضَّلَ عَلَى فُقَرَاءِ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ بِالْغِنَاءِ وَ الثَّرْوَةِ وَ عَلَى مَرْضَى الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ بِالشِّفَاءِ وَ الصَّحَّةِ وَ عَلَى أَحْيَاءِ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ بِاللُّطْفِ وَ الْكَرَامَةِ وَ عَلَى أَمْوَاتِ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ بِالْمَغْفِرَةِ وَ الرَّحْمَةِ؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ١٠٠

﴿٥٢١﴾ الباقر ﷺ: تَفَضَّلَ عَلَى بِمَغْفِرَتِكَ وَ رَحْمَتِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ١٦

﴿٥٢٢﴾ الرسول ﷺ: عَنْ جَابِرٍ: دَخَلْتُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي آخِرِ جُمُعَةٍ مِنْ شَهْرِ رَمَضَانَ فَلَمَّا بَصُرَ بِي قَالَ لِي يَا جَابِرُ هَذَا آخِرُ جُمُعَةٍ مِنْ شَهْرِ رَمَضَانَ فَوَدَّعُهُ وَ قُلَ اللَّهُمَّ لَا تَجْعَلْهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنْ صِيَامِنَا إِيَّاهُ فَإِنْ جَعَلْتَهُ فَاجْعَلْنِي مَرْحُومًا وَ لَا تَجْعَلْنِي مَخْرُومًا فَإِنَّهُ مَنْ قَالَ ذَلِكَ ظَفِرَ بِأَحَدِي الْحُسَيْنَيْنِ إِمَّا بِبُلُوغِ شَهْرِ رَمَضَانَ مِنْ قَابِلٍ وَ إِمَّا بِغُفْرَانِ اللَّهِ وَ رَحْمَتِهِ؛ وسائل الشيعة، ج ١٠، ص ٣٦٥

﴿٥٢٣﴾ الرضا ﷺ: رَبِّ اغْفِرْ وَ ارْحَمْ وَ تَجَاوَزْ عَمَّا تَعْلَمُ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢١٥

﴿٥٢٤﴾ الصادق ﷺ: رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَ ارْحَمْنَا وَ افْتَحْ بَيْنَنَا وَ بَيْنَ قَوْمِنَا بِالْحَقِّ وَ أَنْتَ خَيْرُ الْفَاتِحِينَ؛ المقنعة، ص ١٣٠

﴿٥٢٥﴾ الصادق ﷺ: رَبَّنَا ظَلَمْنَا أَنْفُسَنَا وَإِنْ لَمْ تَغْفِرْ لَنَا وَ تَرْحَمْنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ١١، ص ١٦١

﴿٥٢٦﴾ الصادق ﷺ: عِلَاجُ ذَلِكَ الْفِرَارُ مِنَ النَّاسِ وَ رَفْضُ الدُّنْيَا وَ طَلَاقُ الرَّاحَةِ وَ الْانْقِطَاعُ عَنِ الْعَادَاتِ وَ قَلْعُ عُرُوقِ مَنَابِتِ الشَّهَوَاتِ بِدَوَامِ الذِّكْرِ لِلَّهِ وَ لُزُومِ الطَّاعَةِ لَهُ وَ اخْتِمَالُ جَفَاءِ الْخَلْقِ وَ مُلَازِمَةُ الْقُرْبَى وَ شِمَاتَةُ الْعَدُوِّ مِنَ الْأَهْلِ وَ الْقَرَابَةِ فَإِذَا فَعَلْتَ ذَلِكَ فَقَدْ فَتَحْتَ عَلَيْكَ بَابَ عَطْفِ اللَّهِ وَ حُسْنِ نَظَرِهِ إِلَيْكَ بِالْمَغْفِرَةِ وَ الرَّحْمَةِ؛ بحار الأنوار، ج ٧٠، ص ٣٩٥

بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن

﴿۵۱۷﴾ [پروردگارا!] تو آن خدایی هستی که به آدم و حوّا هنگامی که گفتند: «خدایا به خود ستم روا داشتیم، اگر ما را نبخشی و به ما رحم نکنی، از زیان کاران خواهیم بود»، پاسخ مثبت دادی. ﴿۵۱۸﴾ اطمینانم به آمرزش و رحمت و مهربانی‌ات از عمل و کردارم بیشتر است، زیرا آمرزش و رحمتت از گناهانم وسیع‌تر است.

﴿۵۱۹﴾ امام صادق علیه السلام فرمود: «من جمعی را می‌شناسم که خداوند آن‌ها را آمرزیده و از آن‌ها خشنود شده و آنان را از گناهان نگاه‌داشته و به ایشان مهر ورزیده، از هر بدی دورشان داشته و به‌سوی هر امر مایه‌ی رشد و پیشرفت راهنمایی و تأیید کرده و آن‌ها را تا نهایت درجه‌ی ممکن بالا برده است». سؤال شد: «یا ابا عبدالله آن‌ها چه کسانی هستند؟» فرمود: «آن‌ها شیعیان نیکوکار ما، شیعه‌ی حضرت علی علیه السلام هستند».

﴿۵۲۰﴾ بر نیازمندان مؤمن با بی‌نیازی و ثروت، بر بیماران مؤمن با شفا دادن و تندرستی، بر مؤمنین در قید حیات با مهربانی و بخشش، و بر امواتشان با آمرزش و رحمت احسان کن.

﴿۵۲۱﴾ [پروردگارا!] با رحمت و آمرزشت بر من تفضل کن.

﴿۵۲۲﴾ جابرین عبدالله انصاری گوید: در جمعه‌ی آخر ماه رمضان خدمت رسول خدا صلی الله علیه و آله رسیدم، هنگامی که به من نگاه کرد، فرمود: «ای جابر؛ این آخرین جمعه از ماه رمضان است، با آن وداع کن و بگو: «خداوندا، آن را آخرین دوره‌ی روزه‌داری ما قرار نده، اگر هم قرار دادی مرا از زمره‌ی رحمت‌شدگان قرار ده و نه از محرومان». اگر کسی آن را بگوید به یکی از دو خیر موفّق و کامیاب خواهد بود؛ رسیدن به ماه رمضان بعدی یا وصول به آمرزش الهی و رحمتش».

﴿۵۲۳﴾ پروردگارا! ما را بیامرز و بر ما رحم کن و از آنچه خود می‌دانی درگذر.

﴿۵۲۴﴾ پروردگارا! ما را بیامرز و از گناهانمان درگذر و ما را مورد رحمت خود قرار ده و میان ما و قوممان به حقّ و راستی گشایش برقرار کن درحالی که تو بهترین گشایش‌دهندگانی.

﴿۵۲۵﴾ پروردگارا! ما به خویشتن ستم کردیم و اگر تو ما را نیامرزی و به ما رحم نکنی، از زیانکاران خواهیم بود.

﴿۵۲۶﴾ علاج همه‌ی دردها آن است که انسان جامعه‌ی فاسد را ترک کند و از گرایش به دنیا دست بازدارد، و خود را از عادات ناپسند خلاص سازد و شهوت‌ها و هوس‌ها را از خود دور کند و به ذکر خدا مشغول شود و به طاعت خدا گردن نهد. از مشقّت‌ها و ناراحتی‌هایی که از طرف مردم می‌آید و نیز از آزار آن‌ها ناراحت نشود، و باید خود را به خداوند نزدیک نماید و از شمت‌دشمنان و دوستان و خویشاوندان نه‌راسد و در راه خدا ثابت‌قدم بماند. هرگاه این کارها را بکنی درهای محبّت خداوند به روی شما گشوده خواهد شد و خداوند نظر لطف به شما خواهد داشت و شما را مورد رحمت و آمرزش خود قرار خواهد داد.

﴿الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار﴾

- ﴿٥٢٧﴾ عَلَى أَمْوَاتِ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ بِالْمَغْفِرَةِ وَ الرَّحْمَةِ؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ١٠٠
- ﴿٥٢٨﴾ امير المؤمنين (عليه السلام): فَاعْلَمُوا عِبَادَ اللَّهِ أَنَّ اللَّهَ سَائِلُكُمْ عَنِ الصَّغِيرِ مِنْ أَعْمَالِكُمْ وَ الْكَبِيرِ فَإِنْ يُعَذِّبْ فَتَحْنُ الظَّالِمُونَ وَ إِنْ يَغْفِرَ وَ يَرْحَمَ فَهُوَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٣٣، ص ٥٤٣
- ﴿٥٢٩﴾ السَّجَّاد (عليه السلام): فَأَفْعَلُ بِي مَا أَنْتَ أَهْلُهُ مِنَ الْمَغْفِرَةِ وَ الرَّحْمَةِ؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ١٤٥
- ﴿٥٣٠﴾ الصادق (عليه السلام): فَأَمْنُنْ عَلَى بِالرَّحْمَةِ وَ الرِّضْوَانِ وَ الرَّأْفَةِ وَ الْعُفْرَانِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ١٣٧

- ﴿٥٣١﴾ الصادق (عليه السلام): فَأَنَا الْيَوْمَ لِمَغْفِرَتِكَ أَرْجَى مِنْ لِعَمَلِي وَ لِمَغْفِرَتِكَ وَ رَحْمَتِكَ أَوْسَعُ مِنْ ذُنُوبِي؛ الكافي، ج ٢، ص ٥٨٠
- ﴿٥٣٢﴾ فَإِنِّي لِمَغْفِرَتِكَ وَ رَحْمَتِكَ أَرْجَى مِنْ لِعَمَلِي وَ مَغْفِرَتِكَ وَ رَحْمَتِكَ أَوْسَعُ لِي مِنْ ذُنُوبِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ١٧
- ﴿٥٣٣﴾ فَيَا حَسْرَةَ نَفْسِي [وَ] إِنْ لَمْ تَغْفِرْ لِي وَ تَرْحَمْنِي فَأَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٨، ص ٢٤٧

- ﴿٥٣٤﴾ الصادق (عليه السلام): عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (عليه السلام) قَالَ: قُلْتُ لَهُ إِذَا خَرَجْنَا إِلَى أَبِيكَ أَوْ فَلَسْنَا فِي حَجٍّ قَالَ بَلَى قُلْتُ فَيَلْزَمُنَا مَا يَلْزَمُ الْحَاجَّ قَالَ مَا ذَا قُلْتُ مِنَ الْأَشْيَاءِ الَّتِي تَلْزَمُ الْحَاجَّ قَالَ يَلْزَمُكَ حُسْنُ الصُّحْبَةِ لِمَنْ صَحَبَكَ وَ يَلْزَمُكَ قَلَّةُ الْكَلَامِ إِلَّا بِخَيْرٍ وَ يَلْزَمُكَ كَثْرَةُ ذِكْرِ اللَّهِ وَ يَلْزَمُكَ نِظَافَةُ الثِّيَابِ وَ يَلْزَمُكَ الْغُسْلُ قَبْلَ أَنْ تَأْتِيَ الْحَائِرَ وَ يَلْزَمُكَ الْخُشُوعُ وَ كَثْرَةُ الصَّلَاةِ وَ الصَّلَاةُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ يَلْزَمُكَ التَّوْقِيرُ لِأَخْذِ مَا لَيْسَ لَكَ وَ يَلْزَمُكَ أَنْ تَغُضَّ بَصْرَكَ وَ يَلْزَمُكَ أَنْ تَعُودَ عَلَى أَهْلِ الْحَاجَةِ مِنْ إِخْوَانِكَ إِذَا رَأَيْتَ مُنْقَطِعًا وَ الْمُوَاسَاةَ وَ يَلْزَمُكَ التَّقِيَّةُ الَّتِي هِيَ قِوَامُ دِينِكَ بِهَا وَ الْوَرَعَ عَمَّا نَهَيْتَ عَنْهُ وَ الْخُصُومَةَ وَ كَثْرَةَ الْإِيمَانِ وَ الْجِدَالَ الَّذِي فِيهِ الْإِيمَانُ فَإِذَا فَعَلْتَ ذَلِكَ تَمَّ حُجُّكَ وَ عُمُرَتُكَ وَ اسْتَوْجِبْتَ مِنَ الَّذِي طَلَبْتَ مَا عِنْدَهُ بِنَفَقَتِكَ أَنْ تَنْصَرِفَ بِالْمَغْفِرَةِ وَ الرَّحْمَةِ وَ الرِّضْوَانِ؛ وسائل الشيعة، ج ١٤، ص ٥٢٧
- ﴿٥٣٥﴾ الباقر (عليه السلام): كَتَبَ أَبُو جَعْفَرٍ (عليه السلام) فِي رِسَالَةٍ إِلَى بَعْضِ خُلَفَاءِ بَنِي أُمَيَّةٍ وَ مِنْ ذَلِكَ: (الرسول) مَا ضَيَّعَ الْجِهَادَ الَّذِي فَضَّلَهُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ عَلَى الْأَعْمَالِ وَ فَضَّلَ عَامِلَهُ عَلَى الْعُمَالِ تَفْضِيلًا فِي الدَّرَجَاتِ وَ الْمَغْفِرَةِ وَ الرَّحْمَةِ لِأَنَّهُ ظَهَرَ بِهِ الدِّينُ؛ الكافي، ج ٥، ص ٣

بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن

﴿۵۲۷﴾ بر مردان و زنان مؤمن مرده‌ی ما به آمرزش و رحمت [نظر کن].
﴿۵۲۸﴾ ای بندگان خدا! بدانید که خدای عزّ و جلّ از اعمال کوچک و بزرگتان سؤال می‌کند، پس اگر مجازات کند ما ستمکارترینیم و اگر بیامرزد و رحم کند، او مهربان‌ترین مهربانان است.
﴿۵۲۹﴾ با من آن‌گونه با آمرزش و رحمت رفتار کن که تو شایسته‌ی آنی.
﴿۵۳۰﴾ با رحمت و رضایت و مهربانی و آمرزش بر من منت بگذار.
﴿۵۳۱﴾ من امروز به آمرزش تو امید بیشتری دارم تا به کردارم، آری آمرزش تو وسیع‌تر از گناهان من است.

﴿۵۳۲﴾ من به آمرزش و بخشایش نسبت به کردارم امید بیشتری دارم. آری گنجایش آمرزش و بخشایش از گناهان من بیشتر است.
﴿۵۳۳﴾ واحسرتا بر من؛ اگر مرا نیامرزی و بر من رحم نکنی. با اینکه تو مهربان‌ترین مهربانانی.

﴿۵۳۴﴾ محمد بن مسلم گوید: محضر مبارک امام صادق (علیه السلام) عرض کردم: «هرگاه به زیارت پدر بزرگوارتان امام حسین (علیه السلام) می‌رویم آیا در همان هیئت و کیفیتی باشیم که به حج می‌رویم؟» حضرت فرمود: «بلی». عرض کردم: «پس آنچه بر حاجی لازم است بر ما نیز لازم است؟» فرمود: «از آنچه بر حاجی و بر زائر نیز لازم است، آن است که با همراهانت خوش‌رفتار باشی، سخن اندک بگویی و حتی الامکان جز به خیر سخن نگویی. بر تو لازم است بیشتر به یاد خدا باشی و جامه و لباس‌هایت را پاکیزه نگاه داری و پیش از اینکه به کربلا برسی غسل کنی. لازم است خاشع باشی و زیاد نماز بخوانی و بر محمد و خاندانش بسیار صلوات بفرستی و به آنچه متعلق به تو نیست احترام گذاشته و در آن تصرف نکنی. لازم است به آنچه حلال نیست نگاه نکنی و چشم خود را از آن فروبندی. لازم است وقتی برادر ایمانی خود را نیازمند دیدی و دانستی که به واسطه‌ی نداشتن مال از ادامه‌ی عمل عاجز است به دیدنش رفته و او را کمک کرده و از مال خود به او بدهی. بر تو لازم است که تقیه را رعایت کنی زیرا دین تو به آن پایدار است. واجب است از آنچه نهی شده‌ای و از خصومت و دشمنی و زیاد قسم‌خوردن و از جدال کردنی که در اثنای آن به قسم‌خوردن مبادرت می‌ورزی، دوری کنی و وقتی به این دستورها عمل کردی، البته حجّ و عمره‌ی تو تمام و کامل بوده و سزاوار توست از آن که مالت را در راه او صرف کرده‌ای، آنچه می‌خواهی درخواست کنی و با آمرزش و رحمت و رضوان پروردگار از سفر بازگردی».

﴿۵۳۵﴾ امام باقر (علیه السلام) در نامه‌ای به یکی از خلفای بنی‌امیه چنین نوشت: پیامبر (صلی الله علیه و آله) جهاد را که خدای متعال آن را بر اعمال دیگر فضیلت داده است و عمل‌کننده به آن را در درجات و آمرزش و رحمت بر سایرین برتری داده ضایع نکرد، چراکه به وسیله‌ی آن دین ظاهر و آشکار می‌شود.

﴿الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار﴾

﴿٥٣٦﴾ الحسين عليه السلام: مَغْفِرَتِكَ وَرَحْمَتِكَ يَا رَبَّ أَكْظَمُ وَأَوْسَعُ مِنْهَا لِأَنَّهَا وَسِعَتْ كُلَّ شَيْءٍ؛ المصباح للكفعمي، ص ٧٦٧

﴿٥٣٧﴾ السجّاد عليه السلام: هَذَا شَهْرُ الْمَغْفِرَةِ وَالرَّحْمَةِ؛ المصباح للكفعمي، ص ٦١٨

﴿٥٣٨﴾ الكاظم عليه السلام: وَاجْعَلْ عَاقِبَةَ أَمْرِي إِلَى غُفْرَانِكَ وَرَحْمَتِكَ؛ تهذيب الأحكام، ج ٣، ص ١١٤

﴿٥٣٩﴾ الصادق عليه السلام: وَاعْفُ عَنَّا وَاعْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ١٦٧

﴿٥٤٠﴾ امير المؤمنين عليه السلام: وَاعْلَمُوا عِبَادَ اللَّهِ أَنَّ مَا بَعْدَ الْمَوْتِ أَشَدُّ مِنَ الْمَوْتِ لِمَنْ لَا يَعْفِرُ اللَّهُ لَهُ وَيَرْحَمُهُ؛ بحار الأنوار، ج ٣٣، ص ٥٤٥

﴿٥٤١﴾ الرسول عليه السلام: وَاعْفِرْ لِي وَارْحَمْنِي وَتَجَاوَزْ عَنِّي؛ البلد الأمين، ص ١٩٨

﴿٥٤٢﴾ امير المؤمنين عليه السلام: وَأَنْ تَغْفِرَ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَتَرْحَمَهُمَا كَمَا رَبَّيَانِي صَغِيرًا؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٢٢٠

﴿٥٤٣﴾ الصادق عليه السلام: يُجْزِئُكَ فِي الْقُنُوتِ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا وَعَافِنَا وَاعْفُ عَنَّا فِي

الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ؛ الكافي، ج ٣، ص ٣٤٠

١-١-٩-١-٣-٥- تَقَدَّمُ الْمَغْفِرَةَ عَلَى الرَّحْمَةِ (مَغْفِرَةٌ أَوْ رَحْمَةٌ)

﴿٥٤٤﴾ الكاظم عليه السلام: اللَّهُمَّ مَا قَسَمْتَ فِيهِ مِنْ رِزْقٍ أَوْ خَيْرٍ أَوْ عَافِيَةٍ أَوْ فَضْلٍ أَوْ مَغْفِرَةٍ أَوْ

رَحْمَةٍ فَاجْعَلْ نَصِيبَنَا فِيهِ الْأَكْبَرَ وَحَظَّنَا فِيهِ الْأَوْفَرَ؛ مستدرک الوسائل، ج ٧، ص ٤٤٢

١-١-٩-١-٤- الْمَغْفِرَةُ فِي الرَّحْمَةِ

﴿٥٤٥﴾ الرسول عليه السلام: أَنْظِرْ إِلَيَّ بِعَيْنِكَ الرَّحِيمَةِ نَظْرَةً تَكُونُ لِي فِيهَا الْخَيْرَةُ وَمَعَهَا الْمَغْفِرَةُ؛

بحار الأنوار، ج ٨٦، ص ٣٧٤

١-١-٩-١-٥- الرَّحْمَةُ ثَمَرَةُ الْمَغْفِرَةِ

﴿٥٤٦﴾ وَلَمَّا رَجَعَ مُوسَى إِلَى قَوْمِهِ... قَالَ رَبِّ اغْفِرْ لِي وَلِإِخْوِي وَأَدْخِلْنَا فِي رَحْمَتِكَ وَأَنْتَ

أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ (الأعراف: ١٥٠-١٥١)

﴿٥٤٧﴾ الصادق عليه السلام: قَوْلُهُ وَلَوْ أَنَّهُمْ إِذْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ جَاؤُكَ فَاسْتَغْفَرُوا اللَّهَ وَاسْتَغْفَرَ لَهُمْ

الرَّسُولُ لَوَجَدُوا اللَّهَ تَوَّابًا رَحِيمًا قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام: مَنْ غَنِيَ بِقَوْلِهِ جَاؤُكَ فَقَالَ الرَّجُلُ لَا

نَذْرِي قَالَ إِنَّمَا عَنِّي تَبَارَكَ وَتَعَالَى فِي قَوْلِهِ جَاؤُكَ يَا عَلِيُّ فَاسْتَغْفَرُوا اللَّهَ وَاسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ

الْآيَةُ؛ بحار الأنوار، ج ٨٩، ص ٦١

بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن

﴿۵۳۶﴾ پروردگارا! آموزش و رحمتت بزرگتر و گسترده‌تر از آن است. چون همه‌چیز را در بر می‌گیرد.

﴿۵۳۷﴾ این ماه، ماه آمرزش و رحمت است.

﴿۵۳۸﴾ عاقبت امورم را به سوی آمرزش و رحمت رهنمون کن.

﴿۵۳۹﴾ ما را ببخش و پیامرز و بر ما رحم فرما.

﴿۵۴۰﴾ ای بندگان خدا؛ بدانید که آنچه پس از مرگ [اتفاق خواهد افتاد] برای کسی که خدا او را نیامرزد و به او رحم نکند، شدیدتر و سخت‌تر از مرگ است.

﴿۵۴۱﴾ مرا پیامرز و به من رحم کن و از من بگذر.

﴿۵۴۲﴾ مرا و پدر و مادرم را بیامرز و آن دو را مشمول رحمت گسترده‌ی خویش بگردان همچنان که در خردسالی مرا تربیت کردند.

﴿۵۴۳﴾ کفایت می‌کند که در قنوت نماز بگویید: «بار خدایا؛ مارا بیمارز و بر ما رحم کن. در دنیا و آخرت عافیت نصیب ما بفرما و از خطای ما بگذر. تو بر هر کاری توانایی».

۵-۳-۱-۹-۱-۱- تقدّم آموزش بر رحمت (آموزش یا رحمت)

﴿۵۴۴﴾ خداوند؛ هرچه روزی، خیر، عافیت، لطف، آموزش، و یا رحمت تقسیم می‌کنی، نصیب و بهره‌ی ما را در آن بسیار بزرگ و فراوان قرار ده.

۴-۱-۹-۱-۱-آمزش در رحمت

﴿۵۴۵﴾ با نظر رحمت و لطف به من بنگر، نگاهی که در آن برای من خیر بسیار همراه آمرزش باشد.

۵-۱-۹-۱-۱-رحمت، نتیجه‌ی آموزش

﴿۵۴۶﴾ و هنگامی که موسی خشمگین و اندوهناک به سوی قوم خود بازگشت... (موسی) گفت: «پروردگارا! من و برادرم را بیمارز، و ما را در رحمت خود داخل فرما که تو مهربان‌ترین مهربانانی!»

﴿۵۴۷﴾ درباره‌ی آیه‌ی «اگر آنان که به خود ستم کردند نزد تو آیند و طلب آمرزش کنند و پیامبر نیز برای ایشان طلب آمرزش کند، خدا را توبه‌پذیر و مهربان خواهند یافت» امام صادق علیه السلام فرمود: «منظور چه کسی است؟» راوی گفت: «نمی‌دانم». امام صادق علیه السلام فرمود: «منظور خداوند از کسی که خدمت پیامبر صلی الله علیه و آله آمد و طلب آمرزش کرد و پیامبر نیز برای او آمرزش خواست، علی علیه السلام است».

﴿الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار﴾

﴿٥٤٨﴾ الرسول ﷺ: أَ تَدْرِي يَا يُونُسُ لَعَلَّ اللَّهَ إِذَا أَنْزَلَ عَلَيْهِمُ الْعَذَابَ فَأَحْسُوا بِهِ أَنْ يُتُوبُوا إِلَيْهِ وَيَسْتَغْفِرُوا فَيَرْحَمَهُمْ فَإِنَّهُ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ وَيَكْشِفَ عَنْهُمْ الْعَذَابَ مِنْ بَعْدِ مَا أَخْبَرْتَهُمْ عَنْ اللَّهِ أَنَّهُ يُنْزِلُ عَلَيْهِمُ الْعَذَابَ يَوْمَ الْأَرْبَعَاءِ فَتَكُونُ بِذَلِكَ عَنْدهُمْ كَذَابًا؛ بحار الأنوار، ج ١٤، ص ٣٩٥

﴿٥٤٩﴾ الرسول ﷺ: إِذَا قَالَ يَا وَاسِعَ الْمَغْفِرَةِ فَتَحَ اللَّهُ تَعَالَى لَهُ سَبْعِينَ بَابًا مِنَ الرَّحْمَةِ فَهُوَ يَخُوضُ فِي رَحْمَةِ اللَّهِ تَعَالَى حَتَّى يَخْرُجَ مِنَ الدُّنْيَا؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ١٩٨

﴿٥٥٠﴾ الصادق عليه السلام: أَعْطَانِي كِتَابِي بِيَمِينِي أَقْرَبَ بِحَسَنَاتِهِ وَتُبِصُّ بِهَا وَجْهِي وَتُرَجَّحُ بِهَا مِيزَانِي وَآمَضِي بِهَا فِي الْمَغْفُورِينَ لَهُمْ مِنْ عِبَادِكَ إِلَى رَحْمَتِكَ وَرِضْوَانِكَ؛ المقتعة، ص ١٢٧

﴿٥٥١﴾ امير المؤمنين عليه السلام: أَنِّي إِذَا ذَكَرْتُ كِبَرَ ذَنْبِي وَعَظَمَ عَفْوِكَ وَغُفْرَانِكَ وَجَدْتُ الْحَاصِلَ بَيْنَهُمَا لِي أَقْرَبَهُمَا إِلَى رَحْمَتِكَ وَرِضْوَانِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٧، ص ٤٤٩

﴿٥٥٢﴾ الرسول ﷺ: أَوْحَى اللَّهُ إِلَى إِسْرَافِيلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنْ اهْبِطْ إِلَى قَوْمِ يُونُسَ فَإِنَّهُمْ قَدْ عَجَبُوا إِلَيَّ بِالْبُكَاءِ وَالتَّضَرُّعِ وَتَابُوا إِلَيَّ وَاسْتَغْفَرُونِي فَارْحَمْنِي وَتُبْتُ عَلَيْهِمْ وَأَنَا اللَّهُ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ أَسْرِعْ إِلَى قَبُولِ تَوْبَةِ عَبْدِي النَّائِبِ مِنَ الذُّنُوبِ؛ تفسير العياشي، ج ٢، ص ١٣٣

﴿٥٥٣﴾ الرضا عليه السلام: سَابِقُوا إِلَى مَغْفِرَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ قَبْلَ أَنْ يُضْرَبَ بِالسُّورِ بِبَاطِنِ الرَّحْمَةِ وَظَاهِرِ الْعَذَابِ فَنَنَادُونَ فَلَا يُسْمَعُ نِدَاؤُكُمْ وَتَضْجُونَ فَلَا يُخْفَلُ بِضَجِّكُمْ وَقَبْلَ أَنْ تَسْتَغِيثُوا فَلَا تُغَاثُوا سَارِعُوا إِلَى الطَّاعَاتِ قَبْلَ فَوْتِ الْأَوْقَاتِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ١١٦

﴿٥٥٤﴾ الرسول ﷺ: فَقَالَ لَهُ رُوْبَيْلٌ أَ تَدْرِي يَا يُونُسُ لَعَلَّ اللَّهَ إِذَا أَنْزَلَ عَلَيْهِمُ الْعَذَابَ فَأَحْسُوا بِهِ، أَنْ تَتُوبُوا إِلَيْهِ وَيَسْتَغْفِرُوهُ فَيَرْحَمَهُمْ فَإِنَّهُ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ؛ تفسير العياشي، ج ٢، ص ١٣١

﴿٥٥٥﴾ امير المؤمنين عليه السلام: لَا تَحْرِمْنِي بِرَحْمَتِكَ وَلَا تُعَذِّبْنِي وَأَنَا أَسْتَغْفِرُكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ١٩٨

﴿٥٥٦﴾ الرسول ﷺ: نَزَلَ جِبْرِئِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَكُنْتُ أَصَلِّي خَلْفَ الْمَقَامِ قَالَ فَلَمَّا فَرَغْتُ اسْتَغْفَرْتُ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ لِأُمَّتِي فَقَالَ لِي جِبْرِئِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَا مُحَمَّدُ أَرَأَيْكَ حَرِيصًا عَلَى أُمَّتِكَ وَاللَّهُ تَعَالَى رَحِيمٌ بَعِيدٌ؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٣٦٤

﴿٥٥٧﴾ امير المؤمنين عليه السلام: وَقُلْتَ تَبَارَكْتَ وَتَعَالَيْتَ وَاسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تَوَبُوا إِلَيْهِ إِنَّ رَبِّي رَحِيمٌ وَدُودٌ وَأَنَا أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢٨٢

بخش ۱: معانی آمزش و درخواست آن

﴿۵۴۸﴾ روبیل گفت: ای یونس، آیا می‌دانی ممکن است هنگامی که عذاب بر آنان نازل می‌شود، آن را احساس کنند و به درگاه خداوند توبه و طلب بخشش کنند. و خداوند به آنان رحم کند که حقیقتاً او مهربانترین مهربانان است. و بعد از آنکه تو به ایشان خبر دادی که خداوند در روز چهارشنبه عذاب را نازل می‌کند عذاب را از آنان برطرف سازد و بدین وسیله نزد قومت به عنوان دروغ گو شناخته شوی.

﴿۵۴۹﴾ هنگامی که بگوید: «يَا وَاسِعَ الْمَغْفِرَةِ»، خداوند عزیز و جلیل هفتاد در رحمت به روی او می‌گشاید طوری که او در رحمت خدا غوطه می‌خورد تا از دنیا خارج شود.

﴿۵۵۰﴾ نامهی عملم را به دست راستم بده که شادمان شود؛ و با آن روسفیدم کن و ترازوی اعمالم را سنگین تر کن و نام مرا در ردیف بندگان که به‌سوی رحمت و خشنودیت می‌روند ثبت کن.

﴿۵۵۱﴾ چون بزرگی گناه خود و عظمت عفو و آمزش تو را یاد کنم، از میان این دو می‌یابم که آنچه به رحمت و رضایت نزدیک‌تر است نصیبم می‌شود.

﴿۵۵۲﴾ خدای متعال به اسرافیل وحی کرد که بر قوم یونس نازل شو؛ زیرا آن‌ها با گریه و زاری فراوان به‌سوی من توبه کرده و آمزش خواسته‌اند؛ پس من بر ایشان رحم کردم و توبه‌شان را پذیرفتم؛ و منم آن خدای توبه‌پذیر مهربان که توبه‌ی بنده‌ای را که از گناهش باز می‌گردد به سرعت می‌پذیرم.

﴿۵۵۳﴾ به‌سوی آمزش پروردگار خود سبقت گیرید، قبل از آنکه بین شما دیواری زده شود که درونش رحمت خدا و ظاهرش عذاب خدا باشد، پس هرچه فریاد زنید کسی به فریاد شما گوش نخواهد داد و هرچه ضجّه و ناله کنید بر ناله و ضجّه‌ی شما کسی جمع نخواهد شد و قبل از آنکه التماس کنید، به دادتان نخواهند رسید؛ پس قبل از آنکه وقت را از دست بدهید به‌سوی طاعت خدا بشتابید.

﴿۵۵۴﴾ روبیل گفت: ای یونس؛ آیا می‌دانی که شاید بعد از نزول عذاب، این قوم توبه کنند و از خدا بخواهند عذاب را بر طرف کند. در نتیجه خدا به آنان رحم کند. چرا که خدا مهربان‌ترین مهربانان است.

﴿۵۵۵﴾ مرا از دریافت رحمت محروم نکن. و حال که از تو آمزش می‌خواهم، مرا عذاب نکن.

﴿۵۵۶﴾ جبرئیل علیه السلام نازل شد، درحالی که من پشت مقام ابراهیم نماز می‌خواندم. چون از نماز فارغ شدم از خدای تعالی برای امت خود طلب آمزش کردم. جبرئیل علیه السلام گفت: ای محمد؛ تو را حریص بر امت خود می‌بینم و حال آن که خدای تعالی به بندگان خود رحیم است.

﴿۵۵۷﴾ تو خود فرمودی: از پروردگار خویش آمزش بخواهید و به درگاهش توبه کنید. به‌راستی پروردگار من مهربان و بامحبت است؛ و من از تو آمزش می‌خواهم و به درگاهت توبه می‌کنم.

البَابُ الْأَوَّلُ: مَعَانِي الْمَغْفِرَةِ وَالْإِسْتِغْفَارِ ﴿

١-٦-١-٩-١-١-المَغْفِرَةُ ثَمَرَةُ الرَّحْمَةِ

﴿٥٥٨﴾ وَاسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ إِنَّ رَبِّي رَحِيمٌ وَدُودٌ (هود: ٩٠)

﴿٥٥٩﴾ قَالَ لَا تَثْرِيبَ عَلَيْكُمُ الْيَوْمَ يَغْفِرُ اللَّهُ لَكُمْ وَهُوَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ (يوسف: ٩٢)

﴿٥٦٠﴾ إِنَّهُ كَانَ فَرِيقٌ مِّنْ عِبَادِي يَقُولُونَ رَبَّنَا آمَنَّا فَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ

(المؤمنون: ١٠٩)

﴿٥٦﴾ وَقُلْ رَبِّ اغْفِرْ وَارْحَمْ وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ (المؤمنون: ١١٨)

﴿٥٦٣﴾ قُلْ يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِن رَّحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ

جَمِيعاً إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ (الزمر: ٥٣)

﴿٥٦٣﴾ ابن عباس رضي الله عنه: إِذَا كَانَ يَوْمُ سَادِسٍ وَعِشْرِينَ يَنْظُرُ اللَّهُ إِلَيْكُمْ بِالرَّحْمَةِ فَيَغْفِرُ لَكُمْ

الذُّنُوبَ كُلَّهَا إِلَّا الدِّمَاءَ وَالْأَمْوَالَ وَقَدَسَ بَيْنَكُمْ؛ ثواب الأعمال، ص ٧٠

﴿٥٦٤﴾ الرَّسُولُ ﷺ: إِذَا كَانَ يَوْمُ سِتَّةَ وَعَشْرِينَ يَنْظُرُ اللَّهُ إِلَيْكُمْ بِالرَّحْمَةِ فَيَغْفِرُ لَكُمْ الذُّنُوبَ

كُلَّهَا إِلَّا الدَّمَاءَ وَالْأَمْوَالَ؛ وسائل الشيعة، ج ١٠، ص ٢٤٣

﴿٥٦٥﴾ الرَّسُولُ ﷺ: أَرْنِي يَا سَيِّدِي مَلَائِكَةَ الرَّحْمَةِ وَالْبُشْرَى بِالْمَغْفِرَةِ بِمَا تَكُونُ بِهِ عَيْنِي

قَبِيرَةً وَنَفْسِي إِلَيْهِ تَائِقَةٌ سَاكِنَةٌ وَجَوَارِحِي بِهِ مُطْمَئِنَّةٌ قَبْلَ فِرَاقِ الدُّنْيَا؛ بحار الأنوار، ج ٨٦.

ص ۳۷۸

﴿٥٦﴾ الصَّادِقُ عليه السلام: اللَّهُمَّ إِنَّ اسْتَغْفَرِي إِيَّاكَ مَعَ إِصْرَارِي لِلزُّنُومِ وَإِنْ تَرَكِي الْإِسْتِغْفَارَ لَكَ

مَعَ سَعَةِ رَحْمَتِكَ لَعَجْزُ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢٠٤

﴿٥٦٧﴾ السَّجَادُ الْقَائِمُ: اللَّهُمَّ إِنَّ اسْتَغْفَارِي إِيَّاكَ مَعَ الْإِصْرَارِ عَلَى الذَّنْبِ لَوْمْ وَ تَرْكِي لِلِاسْتِغْفَارِ

مَعَ سَعَةِ رَحْمَتِكَ عَجْزُ؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ١٣٢

﴿٥٦٨﴾ اللَّهُمَّ إِنْ تُعَذِّبْنِي فَبَذْنُوْبِي وَ لَمْ تَظْلَمْنِي شَيْئًا وَ إِنْ تَغْفِرْ لِي فَخَيْرٌ رَاحِمٌ؛ بحار الأنوار،

ج ۹۷، ص ۴۱۲

﴿٥٦٩﴾ داود عليه السلام: يَا دَاوُدُ إِنِّي لَمْ آتِسْهُمْ أَحْيَاءَ مَرْزُوقِينَ فَكَيْفَ آتَسَاهُمْ أَمْوَاتًا مَرْحُومِينَ كَلَّمَا

قَطَعْتُ لَهُمْ إِرْبًا غَفَرْتُ لَهُمْ ذُنُوبًا وَاعْفِرْ لَهُمْ كُلَّ شَعْرَةٍ سَقَطَتْ وَكُلَّ عَظْمٍ يَلِيَّ وَأَنَا أَرْحَمُ

الرَّاحِمِينَ؛ الدعوات، ص ٢٧٦

بخش ۱: معانی آمزش و درخواست آن

۱-۶-۱-۹-۱-۱-۱-آمزش، نتیجه‌ی رحمت

﴿۵۵۸﴾ از پروردگار خود، آمرزش بخواهید؛ و به سوی او بازگردید؛ که پروردگارم مهربان و با محبت است.

﴿۵۵۹﴾ (یوسف) گفت: «امروز ملامت و توییخی بر شما نیست! خداوند شما را می‌آمزد؛ زیرا او مهربان‌ترین مهربانان است!

﴿۵۶۰﴾ گروهی از بندگانم می گفتند: پروردگارا؛ ما ایمان آوردیم، ما را بیامرز و بر ما رحم کن؛ و تو بهترین رحم کننده گان!

﴿۵۶۱﴾ و بگو: «پروردگارا! مرا بیمار و به من رحم کن؛ که تو بهترین رحم‌کنندگانی».

﴿۵۶۲﴾ بگو: «ای بندگان من که بر خود اسراف و ستم کرده‌اید! از رحمت خداوند ناامید نشوید که خدا همه‌ی گناهان را می‌آمرزد، زیرا او آموزنده‌ای مهربان است».

﴿۵۶۳﴾ چون روز بیست و ششم ماه فرارسد، خداوند با نظر رحمت به شما می‌نگرد و همه‌ی گناهانتان را جز ریختن خون و دست‌درازی به دارایی‌های دیگران (حقّ الناس) می‌آمرزد.

﴿۵۶۴﴾ چون روز بیست و ششم فرارسد، خداوند نظر رحمت به‌سوی شما می‌کند و جز قتل نفس و حقوق مادی همه‌ی گناهانتان را می‌آمرزد.

«۵۶۵» ای آقای من؛ فرشتگان رحمت و بشارت‌دهنده‌ی آموزش را با رحمت و آموزش به من بنمایان تا چشمانم روشن و جانم در کمال آرامش مشتاق دیدارشان باشد و جسمم قبل از ترک دنیا به دریافت رحمت مطمئن شده باشد.

﴿۵۶۶﴾ پروردگارا! آمرزش خواستن من از تو با اینکه به گناهانم اصرار دارم، سرزنش است و ترک کردن استغفار با وجود وسعت رحمت تو، عجز و ناتوانی است.

﴿۵۶۷﴾ پروردگارا! آموزش خواستن من از تو علیرغم اصرار بر گناه، سرزنش است و ترک کردن استغفار با وجود وسعت رحمت تو، عجز و ناتوانی است.

﴿۵۶۸﴾ خدایا؛ اگر مرا عذاب کنی، فقط به خاطر گناهانم است و تو به قدر ذره‌ای ظلم نمی‌کنی؛ و اگر مرا بیامیزی، پس تنها به این دلیل است که تو بهترین رحم‌کننده‌ای.

﴿۵۶۹﴾ ای داود؛ همانا من آن‌ها را درحالی‌که زنده و روزی‌خور بودند، فراموششان نکردم؟ حال که مرده‌اند و باید بر آن‌ها رحم شود، چگونه فراموششان کنم؟ هرگاه یکی از اعضای بدنشان از هم جدا شود، گناهی از گناهانشان را می‌بخشم و هر مویی که از آن‌ها ریخته شود و به ازای هر استخوانی که پوسیده شود، ایشان را می‌آمرزم. چراکه من مهربان‌ترین مهربانانم.

البَابُ الْأَوَّلُ: مَعَانِي الْمَغْفِرَةِ وَالْإِسْتِغْفَارِ

﴿٥٧٠﴾ الرسول ﷺ: إِنَّ اللَّهَ يَرْحَمُ عَصَاةَ أُمَّتِي فِي اللَّيْلَةِ الْمُبَارَكَةِ بَعْدَ شُعُورِ أَغْنَامِ بَنِي كَلْبٍ وَرَبِيعَةٍ وَضُرٍّ فَيَغْفِرُ لَهُمْ إِلَّا ثَمَانِيَةَ نَفَرٍ الْمُشْرِكِ وَالْكَاهِنِ وَالسَّاحِرِ وَالْعَاقِ وَآكِلِ الرِّبَا وَ مُذْمِنِ الْخُمْرِ وَالزَّانِي وَالْمَاجِنِ؛ مستدرک الوسائل، ج ١٣، ص ١٠٩

﴿٥٧١﴾ السَّجَادُ الرَّابِعُ: حُلِّمْتَ فَسْتَرْتُ وَرَحِمْتَ فَغَفَرْتُ؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ١٥٣

﴿٥٧٢﴾ السَّجَادَ ﷺ: فَإِنْ غَفَرْتَ فَخَيْرٌ رَاحِمٍ وَإِنْ عَذَّبْتَ فَغَيْرُ ظَالِمٍ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٨٢

﴿٥٧٣﴾ الصَّادِقُ عليه السلام: وَاسْأَلِ الْمَغْفِرَةَ وَالرِّضْوَانَ وَالْجَنَّةَ وَالْعَفْوَ وَاسْتَعِذْ مِنْ سَخَطِهِ وَمِنْ

النَّارَ بِرَحْمَتِهِ؛ مستدرک الوسائل، ج ۹، ص ۱۸۱

﴿٥٧٤﴾ الصَّادِقُ عليه السلام: يَا رَبِّ لَوْ أَرْضَيْتَ عَنِّي كُلَّ مَنْ لَهُ قَلْبِي تَبَعُهُ وَأَدْخَلْتَنِي الْجَنَّةَ بِرَحْمَتِكَ

وَعَفَّرْتُ لِي ذُنُوبِي فَإِنَّ مَغْفِرَتَكَ لِلخَاطِئِينَ وَأَنَا مِنْهُمْ فَاعْفِرْ لِي خَطَايَا يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ؛

بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٣٣٦

١-٦-١-٩-١-١-١- المَغْفِرَةُ بِالرَّحْمَةِ

﴿٥٧٥﴾ اللَّهُمَّ أَوْجِبْ لِي مِنْكَ الْمَغْفِرَةَ وَالرَّحْمَةَ وَالرِّزْقَ الْوَاسِعَ الطَّيِّبَ النَّافِعَ كَمَا أَوْجِبْتَ

لَمَنْ أَتَى نَبِيَّكَ مُحَمَّدًا عَلَيْهِ وَآلِهِ السَّلَامُ وَهُوَ حَيٌّ فَأَقَرَّ لَهُ بِذُنُوبِهِ وَاسْتَغْفَرَ لَهُ رَسُولُكَ ﷺ

فَغَفَرْتُ لَهُ بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٧، ص ١٨٦

﴿٥٧٦﴾ اللَّهُمَّ وَلَا تُخْرِجْنِي مِنَ الدُّنْيَا وَلَا أَحَدٍ فِي رَقَبَتِي تَبَعَهُ وَلَا ذَنْبٌ إِلَّا وَقَدْ غَفَرْتَ ذَلِكَ

لِي بَكْرَمِكَ وَرَحْمَتِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٣٣٢

﴿٥٧٧﴾ السَّجَّادُ (عليه السلام): فَإِنْ عَذَّبْتَنِي فَبِذُنُوبِي وَبِمَا أَنَا أَهْلُهُ وَإِنْ غَفَرْتَ لِي فَبِرَحْمَتِكَ وَبِمَا

أَنْتَ أَهْلُهُ أَنْتَ أَهْلُ التَّقْوَى وَأَهْلُ الْمَغْفِرَةِ وَأَنَا مِنْ أَهْلِ الذُّنُوبِ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٠٨

١-٧-١-٩-١-١- الفُروقُ بَيْنَ الْمَغْفِرَةِ وَالرَّحْمَةِ

١-٧-١-٩-١-١-١- برْدُ الْمَغْفِرَةِ، حَلَاوَةُ الرَّحْمَةِ

﴿٥٧٨﴾ الصَّادِقُ (عليه السلام): أَذْقِنِي بَرْدَ عَفْوِكَ وَمَغْفِرَتِكَ وَحُلَاوَةَ رَحْمَتِكَ؛ المصباح للكفعمي.

ص ۱۹

٢-٧-١-٩-١-١-١- بابُ الْمَغْفِرَةِ، أَبْوَابُ الرَّحْمَةِ

﴿٥٧٩﴾ الرسول ﷺ: فَقُلْتُ يَا جَبْرِئِيلُ وَمَا هَذِهِ اللَّيْلَةُ قَالَ هِيَ لَيْلَةُ النُّصْفِ مِنْ شَعْبَانَ قُمْ يَا

مُحَمَّدٌ فَأَقَامَنِي ثُمَّ ذَهَبَ بِي إِلَى الْبَيْعِ ثُمَّ قَالَ لِي ارْفَعْ رَأْسَكَ فَإِنَّ هَذِهِ لَيْلَةٌ تُفْتَحُ فِيهَا أَبْوَابُ

السَّمَاءِ فَيَفْتَحُ فِيهَا أَبْوَابُ الرَّحْمَةِ وَبَابُ الرِّضْوَانِ وَبَابُ الْمَغْفِرَةِ؛ مستدرک الوسائل، ج ٦، ص ٢٨٥

(୨୭୩)

بخش ۱: معانی امراض و درخواست آن

﴿۵۷۰﴾ خداوند گناهکاران امت مرا در شب پربرکت [قدر]، به تعداد پشم‌های گوسفندان قبیله ی بنی کلب و ربیعۀ و مضر می‌آمرزد. مگر هشت گروه را که آن‌ها: مشرک، جادوگر و ساحر، عاقّ والدین، رباخوار، آماده‌کننده‌ی شراب و زناکار و شخص بی‌حیا و بی‌شرم هستند.

﴿۵۷۱﴾ بردباری نمودی و پوشاندی و رحم کردی و پس از آن آزمیدی.

﴿۵۷۲﴾ اگر بیمارزی بهترین رحم‌کنندگانی و اگر عذاب کنی تو ظالم نیستی.

﴿۵۷۳﴾ آمرزش، خشنودی، بهشت و بخشش را طلب کن و از خشم خدا و از آتش جهنّم به رحمت خدا پناه ببر.

﴿۵۷۴﴾ پروردگارا؛ چه می‌شود اگر هرکس را که من در مورد او مسئولیتی بر گردن دارم از من خوش گردانی و به رحمت خویش مرا در بهشت وارد کنی و گناهانم را بیامیزی؛ به‌راستی که آموزش تو مخصوص خطاکاران است و من نیز از آنانم، پس از خطایم درگذرای پروردگار جهانیان.

۱-۶-۱-۹-۱-۱-۱-آموزیدن مهربانانه

﴿۵۷۵﴾ بار خدایا؛ از جانب خود مغفرت، رحمت، روزی گسترده، پاک، سودمند بر من واجب کن، چنانکه برای کسی واجب کردی که نزد پیامبرت محمد ﷺ درحالی که او زنده بود آمد، و گناهانش را بر او اعتراف کرد و رسولت برای او طلب آمرزش کرد و تو با رحمت او را بخشیدی ای مهربان‌ترین مهربانان.

﴿۵۷۶﴾ خداوند؛ درحالی که بر گردن من حقی از دیگران و یا گناهی باشد، مرا از دنیا نبر؛ مگر اینکه آن را به کرم و رحمت آموزیده باشم.

﴿۵۷۷﴾ پس اگر مرا عذاب کنی به خاطر گناهان من است و به خاطر چیزهایی که استحقاق آن را داشتم. و اگر مرا بیماری، از روی رحمت تو و به خاطر آنچه که تو شایسته‌ی آن بودی، هست؛ تو اهل تقوا و مغفرتی و من از اهل گناه و خطا هستم.

۷-۱-۹-۱-۱- تفاوت‌های آمزش و رحمت

۱-۷-۱-۹-۱-۱-۱- خنکای آمرزش، شیرینی رحمت

﴿ ۵۷۸ ﴾ خنکای گذشت و آمرزش و شیرینی رحمت را به من بچشان.

۲-۷-۱-۹-۱-۱-در ب آمرزش، در ب های رحمت

﴿۵۷۹﴾ پیامبر ﷺ فرمود: به جبرئیل گفتم: «ای جبرئیل؛ این چه شبی است؟» گفت: «این شب نیمه‌ی شعبان است. برخیز ای محمد ﷺ». پس مرا بلند کرد و به‌سوی بقیع برد و به من گفت: «سرت را بالا بگیر. در این شب درهای آسمان و درهای رحمت و رضایت و آمرزشت گشوده می‌شود».

البَابُ الْأَوَّلُ: مَعَانِي الْمَغْفِرَةِ وَالْإِسْتِغْفَارِ ﴿

٣-٧-١-٩-١-١-المَغْفِرَةِ وَالرَّحْمَةِ أَوْسَعُ وَأَرْجَى

﴿٥٨٠﴾ الرَّسُولُ ﷺ: اللَّهُمَّ إِنَّ مَغْفِرَتَكَ أَرْجَى مِنْ عَمَلِي وَإِنَّ رَحْمَتَكَ أَوْسَعُ مِنْ ذَنْبِي؛

مستدرک الوسائل، ج ۵، ص ۸۴

(٥٨١) الزهراء عليها السلام: اللَّهُمَّ إِنَّ مَغْفِرَتَكَ أَوْسَعُ مِنْ ذُنُوبِنَا وَ رَحْمَتِكَ أَرْجَى عِنْدَنَا مِنْ أَعْمَالِنَا؛

بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ٣٣٨

﴿٥٨٢﴾ الرَّسُولُ ﷺ: اللَّهُمَّ مَغْفِرَتِكَ أَوْسَعَ مِنْ ذُنُوبِي وَرَحْمَتِكَ أَرْجَى عِنْدِي مِنْ عَمَلِي؛

مستدرک الوسائل، ج ۵، ص ۱۳۵

٤-٧-١-٩-١-١- سَعَةُ الرَّحْمَةِ وَعِظُ الْمَغْفِرَةِ

﴿٥٨٣﴾ فَأَنْشُرْ عَلَيَّ مِنْ سَعَةِ رَحْمَتِكَ وَاعْظِمْ عَفْوَكَ وَامْغُفِرْ لِي مَا تَجْنِي بِهِ مِنَ النَّارِ وَ

تَدْخِلْنِي بِهِ الْجَنَّةَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٣١٤

٥-٧-١-٩-١-١- رَحْمَةٌ وَاسِعَةٌ؛ مَغْفِرَةٌ دَائِمَةٌ

﴿٥٨٤﴾ امير المؤمنين عليه السلام: فَإِنَّ اللَّهَ ذُو رَحْمَةٍ وَاسِعَةٍ وَمَغْفِرَةٍ دَائِمَةٍ وَعَفْوٍ جَمٍّ؛ بحار الأنوار،

ج ۳۲، ص ۲۳۰

٦-٧-١-٩-١-١- سَعَةُ الرَّحْمَةِ سَبَقَتْ الْمَغْفِرَةَ

(٥٨٥) فَاسْأَلْكَ يَا رَبَّ أَنْ تُدَارِكَنِي سَعَةً رَحْمَتِكَ الَّتِي سَبَقَتْ غَضَبَكَ وَحِلْمُكَ وَ

عَفْوُكَ وَ مَغْفِرَتُكَ؛ بحار الأنوار، ج ۸۸، ص ۸۰

٧-١-٧-١-٩-١-١-١-الدُّخُولُ فِي الرَّحْمَةِ؛ التَّغَمَّدُ بِالْمَغْفِرَةِ

﴿٥٨٦﴾ أَنْ تُدْخِلَنِي فِي رَحْمَتِكَ وَتَغْمِدَنِي بِمَغْفِرَتِكَ؛ البلد الأمين، ص ٤٣٠

٨-٧-١-٩-١-١-المَغْفِرَةُ وَالدُّخُولُ فِي الرَّحْمَةِ

﴿٥٨٧﴾ وَلَمَّا رَجَعَ مُوسَى إِلَى قَوْمِهِ... قَالَ رَبِّ اغْفِرْ لِي وَلِإِخْوِي وَادْخُلْنَا فِي رَحْمَتِكَ وَأَنْتَ

أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ (الأعراف: ١٥٠-١٥١)

٩-٧-١-٩-١-١-المَغْفِرَةُ وَالتَّحَنُّنُ بِالرَّحْمَةِ

﴿٥٨٨﴾ السَّجَادَ الْعَبْدُ: أَسْأَلُكَ مَسْأَلَةَ الْمُضْطَرِّ إِلَيْكَ الْمَشْفِقِ مِنْ عَذَابِكَ الْخَائِفِ مِنْ عُقُوبَتِكَ

أَنْ تَغْفِرَ لِي وَتَحْنَنَّ عَلَيَّ بِرَحْمَتِكَ وَأَنْ تَجُودَ عَلَيَّ بِمَغْفِرَتِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٣٤

١٠-٧-١-٩-١-١-إِفاضة الرَّحمة والسُّكونُ مِنْ سَعَةِ الْغُفْرانِ

﴿بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن﴾

۳-۷-۱-۹-۱-۱-۱- گسترده‌گی آمرزش، امیدآفرین‌ترین رحمت

﴿۵۸۰﴾ خداوند! آمرزش تو، امیدوارکننده‌تر از عمل من، و رحمت تو وسیع‌تر از گناهان من است.

﴿۵۸۱﴾ پروردگارا! آمرزش تو از گناهان ما گسترده‌تر، و رحمت تو از اعمال ما امیدوارکننده‌تر است.

﴿۵۸۲﴾ خدایا! آمرزش تو از گناهان من گسترده‌تر، و رحمت تو در نظر من از اعمالم امیدوارکننده‌تر است.

۴-۷-۱-۹-۱-۱-۱- گسترده‌گی رحمت، بزرگی آمرزش

﴿۵۸۳﴾ از رحمت واسعه و گذشت بسیار و آمرزش و آنچه که مرا با آن از آتش نجات می‌دهی بر من فرو ریز و مرا به بهشت وارد ساز.

۵-۷-۱-۹-۱-۱-۱- گسترده‌گی رحمت، دوامِ آمرزش

﴿۵۸۴﴾ خداوند دارای رحمت وسیع و آمرزش همیشگی و گذشت بسیار است.

۶-۷-۱-۹-۱-۱-۱- آمرزش و گسترده‌گی رحمت

﴿۵۸۵﴾ پروردگارا! از تو می‌خواهم که با گسترده‌ی رحمت که بر غضب تو سبقت گرفته و با حلم و بردباری و گذشت و آمرزش، مرا پشتیبانی کنی.

۷-۷-۱-۹-۱-۱-۱- ورود در رحمت و پوشاندن با آمرزش

﴿۵۸۶﴾ مرا در رحمت داخل کن و با آمرزش مرا بپوشان.

۸-۷-۱-۹-۱-۱-۱- آمرزش و ورود در رحمت

﴿۵۸۷﴾ و هنگامی که موسی خشمگین و اندوهناک به سوی قوم خود بازگشت... (موسی) گفت: «پروردگارا! من و برادرم را بیامرز و ما را در رحمت خود داخل فرما، و تو مهربان‌ترین مهربانانی!»

۹-۷-۱-۹-۱-۱-۱- آمرزش و ترخم مهربانانه

﴿۵۸۸﴾ مانند کسی که چاره‌ای ندارد و بیمناک از عذاب تو و ترسان از کیفر توست، از تو می‌خواهم مرا بیامرزی و با رحمت نسبت به من مهر ورزی و با آمرزش گناهانم مرا از سزاوت خود بهره‌مند سازی.

۱۰-۷-۱-۹-۱-۱-۱- بارش رحمت، سکونت در آمرزش گسترده

البَابُ الْأَوَّلُ: مَعَانِي الْمَغْفِرَةِ وَالْإِسْتِغْفَارِ

﴿٥٨٩﴾ الرضا (عليه السلام): اللَّهُمَّ ارْحَمْ غُرْبَتَهُ وَصِلْ وَحَدَثَهُ وَأَنْسِ وَحَشَتَهُ وَأَمِنْ رَوْعَتَهُ وَأَفِضْ عَلَيْهِ مِنْ رَحْمَتِكَ وَأَسْكِنْ إِلَيْهِ مِنْ بَرْدِ عَفْوِكَ وَ سَعَةِ غَفْرَانِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٧٩، ص ٣٩

١١-٧-١-٩-١-١- التَّوَحُّمُ بِالرَّحْمَةِ وَ تَعْمِيمُ الْمَغْفِرَةِ

﴿٥٩٠﴾ امير المؤمنين (عليه السلام): اللَّهُمَّ ارْحَمْنَا بِرَحْمَتِكَ وَ اَعْمَمْنَا بِمَغْفِرَتِكَ؛ من لا يحضره الفقيه، ج ١،

ص ۵۱۴

١٢-٧-٩-١-١-١-مَلَائِكَةُ الرَّحْمَةِ وَالْبَشَرِيُّ بِالْمَغْفِرَةِ
 ﴿٥٩١﴾ الرِّسُولُ ﷺ ارْنِي يَا سَيِّدِي مَلَائِكَةَ الرَّحْمَةِ وَالْبَشَرِيُّ بِالْمَغْفِرَةِ بِمَا تَكُونُ بِهِ عَيْنِي قَرِيرَةً وَ
 نَفْسِي إِلَيْهِ تَائِقَةٌ سَاقِئَةٌ وَجَوَارِحِي بِهِ مُطْمَئِنَّةٌ قَبْلَ فِرَاقِ الدُّنْيَا؛ بحار الأنوار، ج ٨٦، ص ٣٧٨
 ١٣-٧-٩-١-١-١-عَدَمُ الْقَنُوطِ مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ وَالْيَأْسِ مِنْ مَغْفِرَتِهِ
 ﴿٥٩٢﴾ اللَّهُمَّ لَا تُقْضِنِي مِنْ رَحِمَتِكَ وَلَا تُؤَسِّنِي مِنْ عَفْوِكَ وَمَغْفِرَتِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥،

ص ۳۱۴

﴿٥٩٣﴾ أَوْعَدْتَ الْوَعِيدَ الشَّدِيدَ عَلَى الْقُنُوطِ مِنْ رَحْمَتِكَ وَالْيَأْسِ مِنْ رَوْحِكَ وَمَغْفِرَتِكَ؛
البلد الأمين، ص ٤٣٠

البلد الأمين، ص ٤٣٠

١٤-٧-١-٩-١-١- ختم إبتدائنا بالسَّعَادَةِ وَالْمَغْفِرَةِ وَ آخِرَنَا بِالشَّهَادَةِ وَالرَّحْمَةِ
 ﴿٥٩٤﴾ طَالِبُ الرَّحْمَةِ: فَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ الَّذِي خَتَمَ لَأَوَّلِنَا بِالسَّعَادَةِ وَالْمَغْفِرَةِ وَلِآخِرِنَا
 بِالشَّهَادَةِ وَالرَّحْمَةِ؛ اللّهُوف، ص ١٨٣
 ١٥-٧-١-٩-١-١- أَوَّلُ الشَّهْرِ رَحْمَةٌ وَأَوْسَطُهُ مَغْفِرَةٌ
 ﴿٥٩٥﴾ الرُّسُولُ ﷺ: وَهُوَ شَهْرُ أَوَّلِهِ رَحْمَةٌ وَأَوْسَطُهُ مَغْفِرَةٌ وَ آخِرُهُ عِتْقٌ مِنَ النَّارِ؛
 مستدرک الوسائل، ج ٧، ص ٤٢٨

مستدرک الوسائل، ج ۷، ص ۴۲۸

﴿٥٩٦﴾ الْبَاقِرُ الْبَاقِرُ: هُوَ شَهْرُ أَوَّلِهِ رَحْمَةٌ وَأَوْسَطُهُ مَغْفِرَةٌ وَآخِرُهُ الْإِجَابَةُ وَالْعِقُّ مِنَ النَّارِ؛
الكافي، ج ٤، ص ٦٦

الكافي، ج ٤، ص ٦٦

١٦-٧-١-٩-١-١-سؤالُ الْمُغْفِرَةِ وَالْإِسْتِعَاذَةُ مِنْ سَخَطِ اللَّهِ بِرَحْمَتِهِ
 ﴿٥٩٧﴾ الصَّادِقُ (عليه السلام): وَاسْأَلِ الْمُغْفِرَةَ وَالرِّضْوَانَ وَالْجَنَّةَ وَالْعَفْوَ وَاسْتَعِذْ مِنْ سَخَطِهِ وَمِنْ
 النَّارِ بِرَحْمَتِهِ؛ مستدرک الوسائل، ج ٩، ص ١٨١

النَّارُ بِرَحْمَتِهِ؛ مستدرک الوسائل، ج ۹، ص ۱۸۱

﴿بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن﴾

﴿۵۸۹﴾ خدایا؛ بر غریبی او رحم کن و تنهایی او را به رحمت متصل ساز و او را از تنهایی رهایی بخش، و وحشت او را به آنچه خود می‌دانی انس ده، تا وحشتش زایل شود؛ و او را از ترس عذاب خود ایمن کن، رحمت را بر او فرو ریز، و از خنکای عفو و گسترهی آمرزش نصیب او گردان.

۱۱-۷-۱-۹-۱-۱-۱- ترخم با رحمت، فراگیری آمرزش

﴿۵۹۰﴾ خدایا؛ با رحمت بیکرانت به ما رحم کن و [سایه‌ی] آمرزش را بر سر ما بگستران.

۱۲-۷-۱-۹-۱-۱-۱- فرشتگان رحمت و بشارت آمرزش

﴿۵۹۱﴾ ای آقای من؛ فرشتگان رحمت و بشارت‌دهنده‌ی آمرزش را با رحمت و آمرزش به من بنمایان تا چشمانم روشن و جانم در کمال آرامش مشتاق دیدارشان باشد و جسمم قبل از ترک دنیا به دریافت رحمت مطمئن شده باشد.

۱۳-۷-۱-۹-۱-۱-۱- ناامیدی از رحمت و یأس از آمرزش

﴿۵۹۲﴾ بار خدایا؛ مرا از رحمت خود ناامید نگردان و از بخشش و آمرزش مأیوسم نکن.

﴿۵۹۳﴾ تو کسی را که از رحمت و آمرزش ناامید شود، وعده‌ی عذاب شدیدی دادی.

۱۴-۷-۱-۹-۱-۱-۱- سعادت و آمرزش در ابتدا، شهادت و رحمت در انتها

﴿۵۹۴﴾ ستایش مخصوص خداوندی است که آغاز کار ما را به سعادت و آمرزش و فرجام کارمان را به شهادت و رحمت رقم زد.

۱۵-۷-۱-۹-۱-۱-۱- رحمت در ابتدا، آمرزش در میانه راه

﴿۵۹۵﴾ ماه رمضان ماهی است که آغازش رحمت، میانه‌اش آمرزش و آخرش رهایی از آتش است.

﴿۵۹۶﴾ رمضان ماهی است که آغاز آن رحمت و میانه‌اش آمرزش و پایان آن پذیرش دعا و رهایی از آتش دوزخ است.

۱۶-۷-۱-۹-۱-۱-۱- درخواست آمرزش از خداوند و پناه‌بردن از خشم او به رحمتش

﴿۵۹۷﴾ آمرزش، خشنودی، بهشت و بخشش را طلب کن و از خشم خدا و از آتش جهنم به رحمت خدا پناه ببر.

بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن

۱۷-۷-۱-۹-۱-۱-۱- وسیله‌ای به‌سوی رحمت، راهی به‌سوی آمرزش

﴿۵۹۸﴾ خدایا، من این امام را زیارت کردم، درحالی‌که... شفاعت‌خواهان از ولیّ و پسر اولیاء تو، و برگزیده و پسر برگزیدگان تو، و امانتدار و پسر امانتداران تو، و جانشین و پسر جانشینان تو، همان کسانی که وسیله‌ای برای رحمت و رضوان خود، و خانه‌ای برای مهربانی و آمرزش خود قرار دادی.

۱۸-۷-۱-۹-۱-۱-۱- سبب رحمت و علت آمرزش

﴿۵۹۹﴾ خداوند متعال زیارت خانه را موجب رحمت خود و وسیله‌ی رسیدن به بهشت و علت آمرزش قرار داد.

۱۹-۷-۱-۹-۱-۱-۱- رحم بر اشک، آمرزش خطا

﴿۶۰۰﴾ تا اینکه توبه‌ام را پذیرفته و بر اشک چشمم رحم کنی و گناهم را ببامری.

۲۰-۷-۱-۹-۱-۱-۱- رحمت بر گناه، آمرزش بر خطا

﴿۶۰۱﴾ زمین با همه‌ی فراخی بر من تنگ شده است. پروردگارا! سایه‌ی لطف و رحمت را بر گناهانم و سایه‌ی آمرزش را بر خطاهایم بگستران.

۲۱-۷-۱-۹-۱-۱-۱- اهل رحمت و صاحب آمرزش

﴿۶۰۲﴾ تو اهل تقوا و رحمت و سرپرست و صاحب رضوان و آمرزش هستی.

۲۲-۷-۱-۹-۱-۱-۱- محلّ استقرار رحمت و نزدیکی آمرزش

﴿۶۰۳﴾ [پروردگارا!] میان من و پدر و مادرم را در جایگاه رحمت جمع فرما و به رضوان و آمرزش نزدیک کن.

۲۳-۷-۱-۹-۱-۱-۱- آمرزشی که از عقوبت‌کردن ضعیفان دور باشد، رحمت به فقرا و گرفتاران

﴿۶۰۴﴾ امشب من و پدر و مادرم و همه‌ی مردان و زنان مؤمن را بیمارز؛ چراکه تو از کیفر ناتوان منزّهی و نسبت به نیازمندان و فقیران مهربانی و نسبت به بندگان بخشنده‌ای و در برابر فروتنی و خواری‌شان مهربانی. دوستی هستی که صدقه‌دادن بر بندگان چیزی از تو نمی‌کاهد و بی‌نیاز کردن ایشان با لطف تو، تو را نیازمند نمی‌کند.

۲-۹-۱-۱-۱- محبت

﴿الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار﴾

﴿٦٠٥﴾ الصادق عليه السلام: عَنْ فُرَاتِ بْنِ أَخْنَفَ قَالَ: كُنْتُ عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام إِذْ دَخَلَ عَلَيْهِ رَجُلٌ مِنْ هَؤُلَاءِ الْمَلَاعِينِ فَقَالَ وَاللَّهِ لَأَسُوءُ نَفْسٍ فِي شِيعَتِهِ فَقَالَ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ... إِنَّ شِيعَتَكَ يَشْرَبُونَ النَّبِيذَ فَقَالَ وَمَا بَأْسُ النَّبِيذِ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ أَصْحَابَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ كَانُوا يَشْرَبُونَ النَّبِيذَ فَقَالَ لَسْتُ أَغْنِيكَ النَّبِيذَ أَغْنِيكَ الْمُسْكِرَ فَقَالَ شِيعَتُنَا أَزْكَى وَأَطْهَرُ مِنْ أَنْ يَجْرِيَ لِلشَّيْطَانِ فِي أَمْعَائِهِمْ رَيْسٌ وَإِنْ فَعَلَ ذَلِكَ الْمَخْذُولُ مِنْهُمْ فَيَجِدُ رَبًّا رُفَاً وَنَبِيًّا بِالِاسْتِغْفَارِ لَهُ عَطُوفًا وَوَلِيًّا لَهُ عِنْدَ الْحَوْضِ وَلُوفًا وَتَكُونُ وَأَصْحَابُكَ بِيَرَهُوتَ عَطُوفًا؛ بحار الأنوار، ج ٤٧، ص ٣٨١

﴿٦٠٦﴾ الصادق عليه السلام: عِلَاجُ ذَلِكَ الْفِرَارِ مِنَ النَّاسِ وَرَفْضُ الدُّنْيَا وَطَلَاقُ الرَّاحَةِ وَالْانْقِطَاعُ عَنِ الْعَادَاتِ وَقَلْعُ غُرُوقِ مَنَابِتِ الشَّهَوَاتِ بِدَوَامِ الذِّكْرِ لِلَّهِ وَلُزُومِ الطَّاعَةِ لَهُ وَاحْتِمَالُ جَفَاءِ الْخَلْقِ وَمُلَازِمَةُ الْقُرْبَى وَشِمَاتَةِ الْعَدُوِّ مِنَ الْأَهْلِ وَالْقَرَابَةِ فَإِذَا فَعَلْتَ ذَلِكَ فَقَدْ فَتَحْتَ عَلَيْكَ بَابَ عَطْفِ اللَّهِ وَحُسْنِ نَظَرِهِ إِلَيْكَ بِالْمَغْفِرَةِ وَالرَّحْمَةِ؛ بحار الأنوار، ج ٧٠، ص ٣٩٥
٣-٩-١-١-١-التَّحْنُنُ

﴿٦٠٧﴾ السَّجَّاد عليه السلام: أَسْأَلُكَ مَسْأَلَةَ الْمُضْطَرِّ إِلَيْكَ الْمُشْفِقِ مِنْ عَذَابِكَ الْخَائِفِ مِنْ عُقُوبَتِكَ أَنْ تَغْفِرَ لِي وَتَحْنَنَ عَلَيَّ بِرَحْمَتِكَ وَأَنْ تَجُودَ عَلَيَّ بِمَغْفِرَتِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٣٤

﴿٦٠٨﴾ الكاظم عليه السلام: أَعْطِنِي فِيهِ أَفْضَلَ مَا تُعْطِي أَوْلِيَاءَكَ الْمُتَّقِينَ مِنَ الرَّحْمَةِ وَالْمَغْفِرَةِ وَالتَّحْنُنِ وَالْإِجَابَةِ وَالْعَفْوِ وَالْمَغْفِرَةِ الدَّائِمَةِ؛ تهذيب الأحكام، ج ٣، ص ١١٣

﴿٦٠٩﴾ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مَسْأَلَةَ الْمُضْطَرِّ إِلَيْكَ الْمُشْفِقِ مِنْ عَذَابِكَ الْخَائِفِ مِنْ عُقُوبَتِكَ أَنْ تَغْفِرَ لِي وَتَغْمِدَنِي وَتَحْنَنَ عَلَيَّ بِرَحْمَتِكَ وَتَعُودَ عَلَيَّ بِمَغْفِرَتِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٩، ص ١٠

﴿٦١٠﴾ تَحْنَنَ عَلَيَّ بِمَغْفِرَتِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٨٦

٤-٩-١-١-١-الْحِفَايَةُ

﴿٦١١﴾ قَالَ سَلَامٌ عَلَيْكَ سَأَسْتَغْفِرُ لَكَ رَبِّي إِنَّهُ كَانَ بِي حَفِيًّا (مريم: ٤٧)

٥-٩-١-١-١-الرَّافَةُ

بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن

﴿۶۰۵﴾ از فرات بن ابراهیم نقل است که گفته: خدمت امام صادق علیه السلام بودم، مردی از نابکاران وارد شد و گفت: «به خدا سوگند! او را درباره‌ی شیعیانش ناراحت خواهم کرد، گفت: ... شیعیان شما نبیذ می‌آشامند، امام علیه السلام فرمود: «پدرم از جابر نقل کرده که اصحاب پیامبر صلی الله علیه و آله نبیذ می‌آشامیدند». گفت: «منظورم شراب است». امام علیه السلام فرمود: «شیعیان ما پاکدامن‌تر از آنان هستند که شیطان در شکم آن‌ها رخنه کند، ولی اگر احیاناً یکی از افراد پست و خوار ایشان چنین کند، با خدایی مهربان و پیامبری دلسوز و آمرزش‌خواه و امامی که در جلوی حوض کوثر نورش فضا را روشن کرده روبرو می‌شود، ولی تو با دوستانت در برهوت جمع خواهید بود».

﴿۶۰۶﴾ علاج همه‌ی دردها آن است که انسان جامعه‌ی فاسد را ترک کند و از گرایش به دنیا دست بازدارد، و خود را از عادات ناپسند خلاص سازد و شهوت‌ها و هوس‌ها را از خود دور کند و به ذکر خدا مشغول شود و به طاعت خدا گردن نهد. از مشقت‌ها و ناراحتی‌هایی که از طرف مردم می‌آید و نیز از آزار آن‌ها ناراحت نشود، و باید خود را به خداوند نزدیک نماید و از شمانت دشمنان و دوستان و خویشاوندان نه‌راسد و در راه خدا ثابت‌قدم بماند. هرگاه این کارها را بکنی درهای محبت خداوند به روی شما گشوده خواهد شد و خداوند نظر لطف به شما خواهد داشت و شما را مورد رحمت و آمرزش خود قرار خواهد داد.

۳-۹-۱-۱-رحم کردن

﴿۶۰۷﴾ مانند کسی که چاره‌ای ندارد و بیمناک از عذاب تو و ترسان از کیفر توست، از تو می‌خواهم مرا بیامرزی و با رحمت نسبت به من مهر ورزی و با آمرزش گناهانم مرا از سخاوت خود بهره‌مند سازی.

﴿۶۰۸﴾ برترین چیزهایی را که به بندگان شایسته‌ات در این ماه (رمضان) قسمت می‌کنی و برترین چیزهایی را که به اولیای مقرب خود می‌دهی؛ مانند رحمت و آمرزش و مهرورزی و اجابت دعا و گذشت و آمرزش دائمی، به من نیز قسمت کن.

﴿۶۰۹﴾ خدایا! از تو مانند شخص درمانده به درگاه تو و ترسان از عذاب و هراسان از کيفرت، درخواست می‌کنم که مرا بیامرزی و بر من چشم‌پوشی نمایی، و با رحمت خودت به من مهربانی کنی و با من از روی آمرزش رفتار نمایی.

﴿۶۱۰﴾ با آمرزشت، به من مهربانی کن.

۴-۹-۱-۱-مهربانی

﴿۶۱۱﴾ (ابراهیم) گفت: «سلام بر تو! من به‌زودی از پروردگارم برای تقاضای عفو می‌کنم؛ چرا که او همواره نسبت به من مهربان بوده است»!

۵-۹-۱-۱-رأفت

﴿الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار﴾

﴿٦١٢﴾ الصادق عليه السلام: عَنْ فُرَاتِ بْنِ أَحْنَفَ قَالَ: كُنْتُ عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام إِذْ دَخَلَ عَلَيْهِ رَجُلٌ مِنْ هَؤُلَاءِ الْمَلَاعِينِ فَقَالَ وَاللَّهِ لَأَسُوءُ نَفْسٍ فِي شِيعَتِهِ فَقَالَ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ... إِنَّ شِيعَتَكَ يَشْرَبُونَ النَّبِيذَ فَقَالَ وَمَا بَأْسُ النَّبِيذِ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ أَصْحَابَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ كَانُوا يَشْرَبُونَ النَّبِيذَ فَقَالَ لَسْتُ أَغْنِيكَ النَّبِيذَ أَغْنِيكَ الْمُسْكِرَ فَقَالَ شِيعَتُنَا أَرْكَى وَأَطْهَرُ مِنْ أَنْ يَجْرِيَ لِلشَّيْطَانِ فِي أَمْعَائِهِمْ رَيْسٌ وَإِنْ فَعَلَ ذَلِكَ الْمَحْذُولُ مِنْهُمْ فَيَجِدُ رَبًّا رَؤُفًا وَنَبِيًّا بِالِاسْتِغْفَارِ لَهُ عَظُوفًا وَوَلِيًّا لَهُ عِنْدَ الْحَوْضِ وَلُوفًا وَتَكُونُ وَأَصْحَابُكَ بِيَرَهُوتَ عَظُوفًا؛ بحار الأنوار، ج ٤٧، ص ٣٨١

﴿٦١٣﴾ الرسول عليه السلام: أَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ الَّذِي فِي خَزَائِنِ رَحْمَتِكَ وَمَغْفِرَتِكَ فَهُوَ يَتَرَأَّفُ بِرَأْفَتِكَ عَلَى الرَّاحِمِينَ وَالْمُسْتَغْفِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٠، ص ٢٥٩

﴿٦١٤﴾ أَسْأَلُكَ يَا كَرِيمُ يَا كَرِيمُ بِمَجْدِكَ وَجُودِكَ وَفَضْلِكَ وَمَنَّكَ وَرَأْفَتِكَ وَرَحْمَتِكَ وَمَغْفِرَتِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ١٥٩

﴿٦١٥﴾ السَّجَّاد عليه السلام: الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي حَكَمَ لَأَوْلِيَائِهِ بِالسَّعَادَةِ وَخَتَمَ لَأَوْصِيَائِهِ بِبُلُوغِ الْإِرَادَةِ نَقَلَهُمْ إِلَى الرَّحْمَةِ وَالرَّأْفَةِ وَالرَّضْوَانِ وَالْمَغْفِرَةِ؛ بحار الأنوار، ج ٤٥، ص ١٥٨

﴿٦١٦﴾ السَّجَّاد عليه السلام: اللَّهُمَّ وَإِنْ سَبَقَتْ مَغْفِرَتُكَ لَهُمَا فَشَفِّعْهُمَا فِيَّ، وَإِنْ سَبَقَتْ مَغْفِرَتُكَ لِي فَشَفِّعْنِي فِيهِمَا حَتَّى نَجْتَمِعَ بِرَأْفَتِكَ فِي دَارِ كَرَامَتِكَ وَمَحَلِّ مَغْفِرَتِكَ وَرَحْمَتِكَ؛ الصحيفة السجادية عليه السلام، الدعاء ٢٤

﴿٦١٧﴾ الصادق عليه السلام: صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ الْآخِيَارِ صَلَاةَ تَزْلُفُهُمْ وَتَمْنَحُهُمْ وَتُكْرِمُهُمْ وَتَحْبُوهُمْ وَتَقَرِّبُهُمْ وَتُذْنِبُهُمْ وَتَقْوِيَهُمْ وَتُسَدِّدُهُمْ وَتَجْعَلْنِي وَجَمِيعَ مُحِبِّيهِمْ فِي مَوْفَقِي هَذَا مِنْ تَنَالِهِ مِنْكَ رَحْمَةً وَرَأْفَةً وَكَرَامَةً وَمَغْفِرَةً؛ بحار الأنوار، ج ٩٧، ص ٣٥٢

﴿٦١٨﴾ الصادق عليه السلام: فَاْمُنُّنْ عَلَيَّ بِالرَّحْمَةِ وَالرَّضْوَانِ وَالرَّأْفَةِ وَالْغُفْرَانِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ١٣٧

﴿٦١٩﴾ الصادق عليه السلام: لَيْسَ إِلَّا رَأْفَتُكَ وَمَغْفِرَتُكَ تُنَجِّنِي؛ إقبال الأعمال، ص ٣١

﴿٦٢٠﴾ الصادق عليه السلام: لَيْسَ إِلَّا رَأْفَتُكَ وَمَغْفِرَتُكَ تُنَجِّنِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٣٦٤

﴿٦٢١﴾ اللَّهُمَّ إِنِّي زُرْتُ هَذَا الْإِمَامَ... مُسْتَشْفِعاً بِوَلِيِّكَ وَابْنِ أَوْلِيَائِكَ وَصَفِيِّكَ وَابْنِ أَصْفِيَائِكَ وَآمِينَكَ وَابْنَ أَمْنَائِكَ وَخَلِيفَتِكَ وَابْنَ خُلَفَائِكَ الَّذِينَ جَعَلْتَهُمُ الْوَسِيلَةَ إِلَيَّ رَحْمَتِكَ وَرِضْوَانِكَ وَالدَّرِيعَةَ إِلَى رَأْفَتِكَ وَغُفْرَانِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٩، ص ١٦٩

بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن

﴿۶۱۲﴾ از فرات بن ابراهیم نقل است که گفته: خدمت امام صادق علیه السلام بودم، مردی از نابکاران وارد شد و گفت: «به خدا سوگند! او را درباره‌ی شیعیانش ناراحت خواهم کرد، گفت: ... شیعیان شما نبیذ می‌آشامند، امام علیه السلام فرمود: «پدرم از جابر نقل کرده که اصحاب پیامبر صلی الله علیه و آله نبیذ می‌آشامیدند». گفت: «منظورم شراب است». امام علیه السلام فرمود: «شیعیان ما پاکدامن‌تر از آنان هستند که شیطان در شکم آن‌ها رخنه کند، ولی اگر احیاناً یکی از افراد پست و خوار ایشان چنین کند، با خدایی مهربان و پیامبری دلسوز و آمرزش‌خواه و امامی که در جلوی حوض کوثر نورش فضا را روشن کرده روبرو می‌شود، ولی تو با دوستان در برهوت جمع خواهید بود».

﴿۶۱۳﴾ ای خدا، از تو می‌خواهم به نامت که در خزائن رحمت و مغفرت توست، و او به رأفت و رحمت تو بر رحم‌کنندگان و استغفارکنندگان رؤوف و مهربان است.

﴿۶۱۴﴾ ای بزرگوار، ای بزرگوار، ای بزرگوار؛ از تو می‌خواهم که به بزرگواری و شوکت و بخشش، و به فضل و نعمت و مهر و رحمت و آمرزش [به من رحم کنی].

﴿۶۱۵﴾ حمد و ستایش مخصوص خداوندی است که سعادت و نیکبختی را برای دوستانش حکم کرده است و برای جانشینانش تحقق اراده‌شان را ثبت فرموده است. و آنان را به مسیر مهربانی و رأفت و رضایت و آمرزش انتقال داده است.

﴿۶۱۶﴾ بار خدایا! اگر آمرزش به آنان پیشی گرفته، پس آن‌ها را شفیع من گردان، و اگر آمرزش نسبت به من پیشی گرفته، مرا شفیع آن‌ها ساز، تا همگی به مهربانی تو در سرای کرامت و محلّ آمرزش و رحمت گرد آییم.

﴿۶۱۷﴾ بر محمد و خاندان نیکش درود بفرست. درودی که آن‌ها را به تو نزدیک کند و به آن‌ها بخشش عطا کنی و گرمی‌شان بداری، قوی و استوارشان کنی و همه‌ی دوستداران آن‌ها را در این موقعیت، از کسانی قرار دهی که از جانب تو به آن‌ها رحمت و رأفت و کرامت و آمرزش می‌رسد.

﴿۶۱۸﴾ با رحمت و رضایت و مهربانی و آمرزش بر من منت بگذار.

﴿۶۱۹﴾ جز رأفت و مهر و آمرزش نجات‌بخشی نیست.

﴿۶۲۰﴾ جز رأفت و مهر و آمرزش نجات‌بخشی نیست.

﴿۶۲۱﴾ خدایا، من این امام را زیارت کردم، درحالی‌که... شفاعت‌خواهان از ولیّ و پسر اولیاء تو، و برگزیده و پسر برگزیدگان تو، و امانتدار و پسر امانتداران تو، و جانشین و پسر جانشینان تو، همان کسانی که وسیله‌ای برای رحمت و رضوان خود، و خانه‌ای برای مهربانی و آمرزش خود قرار دادی.

﴿الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار﴾

٤-٩-١-١-المودة

﴿٤٢٢﴾ الرسول ﷺ: إِنَّكَ غَفُورٌ وَدُودٌ؛ البلد الأمين، ص ٤٢٤

﴿٤٢٣﴾ امير المؤمنين عليه السلام: وَقُلْتُ تَبَارَكْتَ وَتَعَالَيْتَ وَاسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تَوْبُوا إِلَيْهِ إِنَّ رَبِّي

رَحِيمٌ وَدُودٌ وَأَنَا أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢٨٢

﴿٤٢٤﴾ وَاسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تَوْبُوا إِلَيْهِ إِنَّ رَبِّي رَحِيمٌ وَدُودٌ (هود: ٩٠)

١٠-١-١-الباب العاشر: الإحسان، الإكرام، الكرم، البر، الخير، البركة، الجود، المعروف، الفضل، الطول، الأجر، الجائزة، الحباء، المنحة، الرقة، الرزق، عائدة الحسنة، الغنيمة، النعمة

١-١-١-١-الإحسان

﴿٤٢٥﴾ الصادق عليه السلام: أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَغْفِرَ لِي ذُنُوبِي كُلَّهَا وَ

تُجِيرَنِي مِنْ عَذَابِكَ وَتُوجِبَ لِي رِضْوَانَكَ وَأَمَانَكَ وَإِحْسَانَكَ وَغُفْرَانَكَ؛ بحار الأنوار،

ج ٩٥، ص ٤٠٢

﴿٤٢٦﴾ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيْهِ وَعَلَى أَهْلِ بَيْتِهِ صَلَاةَ تَرْضَاهَا لَهُمْ وَبَلِّغْهُمْ مِنَّا تَحِيَّةً كَثِيرَةً وَسَلَامًا وَ

آتِنَا مِنْ لَدُنْكَ فِي مَوَالَاتِهِمْ فَضْلًا وَإِحْسَانًا وَرَحْمَةً وَغُفْرَانًا؛ بحار الأنوار، ج ٩٧، ص ١٨٥

﴿٤٢٧﴾ اللَّهُمَّ عَقِّبْ عَلَيَّ بِغُفْرَانِكَ فِي عِقَابِهِ وَأَمْنِي مِنْ عَذَابِكَ مَا أَخْشَاهُ وَقِنِي مِنْ صُنُوفِهِ

مَا أَتَوَقَّاهُ وَاحْتِمِ لِي فِي خَاتِمَتِهِ بِخَيْرٍ تُجْزِلُ مِنْهُ عَطِيَّتِي وَتَشْفَعُ فِيهِ مَسَائِلِي وَتَسُدُّ بِهِ فَاقَتِي وَ

تَنْفِي بِهِ شِقْوَتِي وَتُقَرِّبُ بِهِ سَعَادَتِي وَتَمْلَأْ يَدِي مِنْ خَيْرَاتِ الدَّارَيْنِ بِأَفْضَلِ مَا مَلَأَتْ بِهِ يَدَ سَائِلٍ

وَرَجَعْتَ بِهِ أَمَلٍ أَمِلَ وَتَمْنَحْنِي فِي وَالِدِي وَفِي جَمِيعِ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ الْغُفْرَانَ وَالرِّضْوَانَ

وَتَذَكِّرْهُمْ مِنْكَ بِإِحْسَانٍ تَنْبِيْلُ أَرْوَاحَهُمْ مَسَرَّةَ رِضْوَانِكَ وَتُوصِلُ إِلَيْهَا لَذَّةَ غُفْرَانِكَ؛

بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٦٨

﴿٤٢٨﴾ السَّجَّاد عليه السلام: إِلَهِي رَجَائِي مِنْكَ غُفْرَانٌ وَظَنِّي فِيكَ إِحْسَانٌ؛ بحار الأنوار، ج ٩١،

ص ١٤٠

﴿٤٢٩﴾ فَإِنِّي أَتَوَسَّلُ بِأَقْرَبِ صِفَاتِكَ إِلَى الْعَفْوِ وَالْغُفْرَانِ أَنْ تَطْلُبَ لِي مَا أَحْتَاجُ إِلَيْهِ مِنْ

أَقْرَبِ صِفَاتِكَ إِلَى الْكَرَمِ وَالْإِحْسَانِ؛ مهج الدعوات، ص ٣٣٦

بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن

۹-۱-۱-۱-۱-۱ مودت

﴿۶۲۲﴾ بسیار آمرزنده و مهربان هستی.

﴿۶۲۳﴾ تو خود فرمودی: از پروردگار خویش آمرزش بخواهید و به درگاهش توبه کنید. به راستی پروردگار من مهربان و بامحبت است؛ و من از تو آمرزش می‌خواهم و به درگاهت توبه می‌کنم.

﴿۶۲۴﴾ از پروردگار خود، آمرزش بخواهید؛ و به سوی او بازگردید؛ که پروردگارم مهربان و دوستدار (بندگان توبه‌کار) است!

۱۰-۱-۱-۱-۱ نیکی کردن، گرمی داشتن، سخاوت، نیکی کردن، خیر، برکت، سخاوت، کار خیر و پسندیده، لطف، بخشش، پاداش، جایزه، محبت کردن، هدیه، روزی، پاداش نیک، سود، نعمت
۱-۱۰-۱-۱-۱ نیکی کردن

﴿۶۲۵﴾ از تو می‌خواهم که بر محمد و خاندانش درود بفرستی و همه‌ی گناهانم را بیامیزی و مرا از عذابت در پناه گیری و ایمن گردانی و بر من بهشت رضوان و پناه و امنیت و احسان و کرم و آمرزش را واجب کنی.

﴿۶۲۶﴾ خداوندا؛ بر او و اهل بیتش درود بفرست؛ درودی که از ایشان راضی شوی، و از طرف ما به ایشان تحیت فراوان و سلام را برسان؛ و به‌خاطر پذیرفتن ولایت ایشان، از نزد خودت فضل و رحمت و احسان و نیکی و آمرزش نصیب ما کن.

﴿۶۲۷﴾ خداوندا؛ در پایان این ماه آمرزش را در پی من قرار ده و از آنچه بیم دارم، از عذابت ایمن گردان و از آنچه می‌پرهیزم، از انواع کيفرت نگاه دار و پایان آن را برای من ختم به خیر کن، به گونه‌ای که عطای من از آن فراوان شود و درخواست مرا در این ماه شفاعت کن و نیازم را برطرف ساز و بدبختی را از من دور کن و نیکبختی‌ام را نزدیک گردان و دستم را از نیکی‌های دو دنیا آکنده کن، به برترین چیزهایی که دست درخواست‌کنندگان را پر کرده‌ای و آرزوی آرزومندان را برآوردی، و پدر و مادر و همه مردان و زنان مؤمن را بیامرز و از آنان خرسند باش و با نیکی از آنان یاد کن تا شادمانی رضایت به روح آنان برسد و لذت آمرزش را نیز به دنبال داشته باشد.

﴿۶۲۸﴾ خداوندا؛ آرزوی من آمرزش تو و گمان [خیر] من در احسان و نیکی توست.

﴿۶۲۹﴾ من با نزدیک‌ترین صفت‌های تو به درگذشتن تو از گناهانم و آمرزش متوسل می‌شوم؛ تا برای من آنچه را که به آن محتاجم - از نزدیک‌ترین صفت‌های تو به بخشش و احسان - درخواست کنی.

البَابُ الْأَوَّلُ: مَعَانِي الْمَغْفِرَةِ وَالْإِسْتِغْفَارِ

﴿٤٣٠﴾ الرضا عليه السلام: فَمَسَّأَلَنِي لَكَ يَا رَبِّ فِي هَذَا الْمَقَامِ الْمَوْصُوفِ مَقَامَ الْعَبْدِ الْبَائِسِ الْمَلْهُوفِ أَنْ تَغْفِرَ لِي مَا سَلَفَ مِنْ ذُنُوبِي وَتَعْصِمَنِي فِيهَا بَقِيَّ مِنْ غَمْرِي وَأَنْ تَرْحَمَ وَالِدَيَّ الْغَرِيْبَيْنِ فِي بَطْنِ الْجَنَادِلِ الْبَعِيدَيْنِ مِنَ الْأَهْلِ وَالْمَنَازِلِ صِلْ وَخَدِّتَهُمَا بِأَنْوَارِ إِحْسَانِكَ وَآنِسْ وَخَشَّتَهُمَا بِأَنْوَارِ غُفْرَانِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢٨٠

﴿٦٣١﴾ الرضا (عليه السلام): لَا أَدْرِي أَيَّ يَمِّكَ أَشْكُرُ أَوْ حِينَ تَطَوَّلْتَ عَلَى الرِّضَا وَ تَفَضَّلْتَ بِالْعَفْوِ عَمَّا مَضَى أَمْ حِينَ زِدْتَ عَلَى الْعَفْوِ وَالْعُفْرَانِ بِاسْتِثْنَائِ الْكَرَمِ وَالْإِحْسَانِ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢٨٠

٢-١٠-١-١-الإكرامُ

﴿٦٣٢﴾ السَّجَادَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تُقَلِّبَنِي فِيهِ مُفْلِحًا مُنْجِيًا بِأَفْضَلِ مَا انْقَلَبَ بِهِ مِنْ رَضِيَّتِ عَنْهُ وَاسْتَجَبْتَ دَعَاءَهُ وَقَبَّلْتَهُ وَأَجَزَلْتَ حَيَاةَ وَغَفَرْتَ ذُنُوبَهُ وَأَكْرَمْتَهُ وَلَمْ تَسْتَبْدِلْ بِهِ سِوَاهُ وَشَرَّفْتَ مَقَامَهُ وَبَاهَيْتَ بِهِ مَنْ هُوَ خَيْرٌ مِنْهُ وَقَلْبِنَهُ بِكُلِّ حَوَائِجِهِ وَأَحْسِنْتَ بَعْدَ الْمَمَاتِ حَيَاةَ طَبِيعَةٍ وَخَتَمْتَ لَهُ بِالْمَغْفِرَةِ: بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٣٢

﴿٦٣﴾ الرسول ﷺ: أَسْأَلُكَ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ يَا عَزِيزُ يَا عَزِيزُ يَا عَزِيزُ أَنْ تُرِيَنِي فِي مَنَامِي مَا رَجَوْتُ مِنْكَ وَأَنْ تُكَرِّمَنِي بِمَغْفِرَةِ خَطِيئَتِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٣٧٤

﴿٦٣٤﴾ السَّجَاد الْعَلِيَّة: أَكْمِلْ كَرَامَتِي بِغُفْرَانِكَ؛ الصحيفة السجادية الطَّيِّبَةُ، الدعاء ٤١

﴿٦٣٥﴾ اللَّهُمَّ أَهْمِنِي فِي سَاعَتِي هَذِهِ الطَّمَأْنِينَةِ بَعْفُوكَ عَنِّي وَاقْبُولْكَ لِي عَمَلِي [عَلَى] مَا كَانَ مِنِّي حَتَّى أَغْلَمَ أَتَاكَ قَدْ رَحِمْتَنِي وَغَفَرْتَ لِي وَتَكْرَّمْتَ وَتَفَضَّلْتَ وَتَطَوَّلْتَ وَمَنْنْتَ؛ إقبال الأعمال، ص ٢٦٢

﴿٤٣٦﴾ الصَّادِقُ (عليه السلام): اللَّهُمَّ وَاجْعَلْ صَلَوَاتِكَ وَغُفْرَانِكَ وَرِضْوَانِكَ وَمُعَافَاتِكَ وَكَرَامَتِكَ وَرَحْمَتِكَ وَمَنِّكَ وَفَضْلِكَ وَسَلَامَكَ وَشَرَفَكَ وَإِعْظَامَكَ وَتَبَجُّيلَكَ وَصَلَوَاتِ مَلَائِكَتِكَ وَرُسُلِكَ وَانْبِيَائِكَ وَالْأَوْصِيَاءِ وَالشُّهَدَاءِ وَالصِّدِّيقِينَ مِنْ عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ وَحَسَنَ أَوْلِيَكَ رَفِيقًا وَأَهْلَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِينَ وَمَا بَيْنَهُمَا وَمَا فَوْقَهُمَا وَمَا تَحْتَهُمَا وَمَا بَيْنَ الْخَافِقِينَ وَمَا بَيْنَ الْهَوَاءِ وَالشَّمْسِ وَالْقَمَرِ وَالنُّجُومِ وَالْجِبَالِ وَالشَّجَرِ وَالْدَّوَابِّ وَمَا سَبَّحَ لَكَ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَفِي الظُّلُمَةِ وَالضِّيَاءِ بِالْعُدُوِّ وَالْأَصَالِ وَفِي آثَاءِ اللَّيْلِ وَأَطْرَافِ النَّهَارِ وَسَلَامَتِهِ عَلَى مُحَمَّدٍ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ وَخَاتَمِ النَّبِيِّينَ وَإِمَامِ الْمُتَّقِينَ وَمَوْلَى الْمُؤْمِنِينَ وَمَوْلَى الْمُسْلِمِينَ وَقَائِدِ الْغُرِّ الْمُحَجَّلِينَ وَرَسُولِ رَبِّ الْعَالَمِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ٨٤

بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن

﴿۶۳۰﴾ پروردگارا! خواسته‌ام در این جایگاه، یعنی جایگاه بنده‌ی فقیر ناامید، آن است که گناهان گذشته‌ام را آمرزیده و در باقی‌مانده‌ی عمرم مرا از گناه بازداری، و پدر و مادرم که دور از خانه و خانواده و غریبانه در زیر خاک‌ها قرار دارند را مورد آمرزش قرار دهی. تنهائیشان را با انوار احسانت از بین ببر و وحشتشان را با آثار غفران و بخششت به انس مبدل ساز.

﴿۶۳۱﴾ پروردگارا! نمی‌دانم کدام نعمت را شکر گویم؟! آن‌گاه که بر من منت گذاشتی و از من خشنود شدی و بخشش اعمال گذشته‌ام را بشارت دادی، یا آن‌گاه که با اکرام و احسان جدید، بر میزان عفو و آمرزشت افزودی؟!

۲-۱۰-۱-۱-۱-گرامی داشتن

﴿۶۳۲﴾ از تو می‌خواهم که بر محمد و آل محمد درود بفرستی و در این روز مرا رستگار و کامیاب از درگاهت برگردان، به بهترین صورت که از کسی خشنود گردیدی و دعایش را اجابت نمودی و پذیرفتی و عطای فراوان به او بخشیدی و گناهانش را آمرزیدی و گرامی داشتی و کسی دیگر را به جای او بر نگزیدی و مقامش را والا گرداندی و در نزد افراد بهتر از او به او مباحثات کردی و با برآوردن تمامی حوائجش از درگاهت برگرداندی و بعد از مرگ نیز او را به زندگانی پاکیزه زنده گرداندی و پایان کار او را به آمرزش پایان دادی و به آنان که دوستش دارد، ملحق کردی.

﴿۶۳۳﴾ ای خدا، ای خدا، ای خدا، ای عزیز، ای عزیز، ای عزیز، از تو می‌خواهم که در خواب آرزویم را به من بنمایی و گناهم را ببامری.

﴿۶۳۴﴾ اکرام و نیکی خود را با آمرزش من کامل کن.

﴿۶۳۵﴾ خداوندا! در این ساعت، اطمینان به بخشیده‌شدن و پذیرش عملم را به من الهام کن تا اینکه بدانم به من رحم می‌کنی و مرا می‌آمرزی و مورد کرامت قرار می‌دهی و لطف و مرحمت کرده و مرا غرق نعمت می‌کنی.

﴿۶۳۶﴾ خداوندا! درودها و آمرزش و رضایت و سلامتی و عافیت و کرامت و رحمت و لطف و منت و فضل و تندرستی و شرافت و بزرگداشت و احترام و درود فرشتگان و رسولان و پیامبران و جانشینان و شهدا و راستگویان و راستان از بندگان صالح و نیکوکردارت را، درحالی که ایشان نیکو رقیقانی هستند و اهل و ساکنان آسمان‌ها و زمین‌ها و آنچه بین آن دو است و هرچه در بالای آن دو و زیر آن‌هاست و آنچه از جنبندگان که بین آن‌هاست و آنچه در میان هواست و خورشید و ماه و ستارگان و کوه‌ها و درختان و موجودات و تمام آنچه که تو را در خشکی و دریاها تسبیح می‌گویند و در تاریکی و نور و در بامداد و شامگاه و در تمام لحظات شب و پهنای روز و ساعت‌های آن بر محمدبن عبدالله آقا و سرور و ستارگان رسالت و پایان انبیا و پیشاهنگ اهل تقوا و مولای اهل ایمان و سرپرست مسلمانان پیشوای شناخته شده‌ی مشهور و رسول پروردگار عالمیان قرار بده.

﴿الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار﴾

﴿٦٣٧﴾ الصادق عليه السلام: اللهم واجعله من شأنك فإنك كل يوم في شأن اللهم واكتبه في عِلِّين في كتاب لا يمحي ولا يبذل بأن تقول قد غفرت لِعبدى ما تقدم من ذنبه وما تأخر واستجبت له دعوته ووفقته واصطفيت له لنفسى وكرمته وفضلته وعصمته وهديته وزكّيته وأصلحته واستخلصته وغفرت له؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٤٧

﴿٦٣٨﴾ اللهم ولا تخرجني من الدنيا ولا حد في رقتي تبعه ولا ذنب إلا وقد غفرت ذلك لى بكرمك ورحمتك؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٣٣٢

﴿٦٣٩﴾ امير المؤمنين عليه السلام: المنتظر وقت الصلاة بعد الصلاة من زوار الله عز وجل وحق على الله أن يكرم زائره وأن يعطيه ما سأل والحاج المغمير وفد الله وحق على الله أن يكرم وفده ويحبوه بالمغفرة؛ وسائل الشيعة، ج ٤، ص ١١٦

﴿٦٤٠﴾ العسكري عليه السلام: إلهي نفسى تمنى بأنك تغفر لى فأكرم بها أمنيّة بشرت بعفوك فصدق بكرمك مبشرات تمنى بها؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ١٠٦

﴿٦٤١﴾ هذا رجاء عفوكم أن تغفروا عني وتفتح لى أبواب الخير كلها بكرمك والرحمة والمغفرة؛ إقبال الأعمال، ص ٢٢١

﴿٦٤٢﴾ السجاد عليه السلام: أنت الكريم العواد بالمغفرة؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٣٦

﴿٦٤٣﴾ انظر إلى بوجهك الكريم نظرة استكمل بها الكرامة والإيمان ثم لا تصرفه إلا بمغفرتك وتوئتك؛ مستدرک الوسائل، ج ٤، ص ١٢٩

﴿٦٤٤﴾ الصادق عليه السلام: تركى الاستغفار مع معرفتى بكرمك عجز؛ تهذيب الأحكام، ج ٣، ص ٩٠

﴿٦٤٥﴾ تصدق على فى هذه الساعة برحمة من عندك تهدئ بها قلبى وتجمع بها أمرى وتلم بها شعنى وتبيض بها وجهى وتكرم بها مقامى وتحط بها عنى وزرى وتغفر بها ما مضى من ذنوبى وتعصمنى فيما بقى من عمرى؛ بحار الأنوار، ج ٩٩، ص ٢١

﴿٦٤٦﴾ الصادق عليه السلام: صل على محمد وآله الأختيار صلاة تزلزلهم وتمنحهم وتكرمهم وتحبهم وتقربهم وتدينهم وتقويهم وتسددهم وتجعلنى وجميع محبيهم فى موقفى هذا ممن تناله منك رحمة ورافة وكرامة ومغفرة؛ بحار الأنوار، ج ٩٧، ص ٣٥٢

﴿٦٤٧﴾ السجاد عليه السلام: فأحق من عفا أنت وأكرم من غفر؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ١٣٣

﴿٦٤٨﴾ السجاد عليه السلام: فامنن على بكرم غفرانك؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ١٦١

بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن

﴿۶۳۷﴾ خداوندا! این کار را در آنچه می‌خواهی انجام دهی قرار بده، زیرا تو هر روز اموری را مقرر می‌کنی. خداوندا! آن را در علّیین، در کتابی که محو و دگرگون نمی‌شود ثبت کن و این‌گونه بگو: «تمام گناهایی که بنده‌ام پیش از این مرتکب شده باشد یا پس از این مرتکب شود، آمرزیدم؛ دعای او را اجابت می‌کنم، او را موفق می‌کنم و برای خودم برمی‌گزینم و تکریم می‌کنم و مورد فضل و رحمت قرار می‌دهم، پاکدامنی او را حفظ می‌کنم، او را هدایت کرده و پاکش می‌کنم، آموزش را اصلاح می‌کنم و نجاتش می‌دهم و گناهانش را می‌آمرزم».

﴿۶۳۸﴾ خداوندا! درحالی‌که بر گردن من حقی از دیگران و یا گناهی باشد، مرا از دنیا نبر؛ مگر اینکه آن را به کرم و رحمت آمرزیده باشی.

﴿۶۳۹﴾ کسی که بعد از نماز منتظر وقت نماز دیگر است، از زوّار خدا به شمار می‌آید، و شایسته است که خداوند زوّار خود را گرمی بدارد و خواسته‌ی او را عطا کند. حاجی و عمره‌گزار میهمان خداوند هستند. شایسته است که خداوند میهمان خود را گرمی بدارد و با آمرزش خویش او را مورد محبت قرار دهد.

﴿۶۴۰﴾ خداوندا! نفسم به من بشارت و امید می‌دهد که تو مرا می‌آمرزی. پس به نفسم اکرام کن و امیدی را که به عفو دارد به حقیقت پیوند ده.

﴿۶۴۱﴾ به‌واسطه‌ی کرم و رحمت و آمرزش مرا عفو کن و همه‌ی درهای خیر را برایم بگشا.

﴿۶۴۲﴾ تو بزرگواری هستی که بسیار به آمرزش بازمی‌گردی.

﴿۶۴۳﴾ و با چهره‌ی بخشنده‌ی خود به من نظری افکن تا در سایه‌ی آن نظر کرامت و ایمان را کامل سازم، و جز با مغفرت و توبه خود چهره از من برنگیر.

﴿۶۴۴﴾ ترک استغفار با اینکه می‌دانم تو کریمی، نشانه‌ی ناتوانی و عجز است.

﴿۶۴۵﴾ [خداوندا!] با رحمت خودت در این لحظه بر من نیکی کن؛ به‌گونه‌ای که به‌وسیله‌ی آن قلبم هدایت شود، و امورم را سامان بخشی، و پراکندگی‌ام را جمع کنی، و مرا رو سفید گردانی، و جایگاهم را به‌وسیله‌ی آن بزرگ نمایی، و بارم را از دوشم برداری، و گناهان گذشته‌ام را بیامرزی، و در عمر باقی مانده‌ام مرا حفظ کنی.

﴿۶۴۶﴾ بر محمد و خاندان نیکش درود بفرست. درودی که آن‌ها را به تو نزدیک کند و به آن‌ها بخشش عطا کنی و گرمی‌شان بداری، قوی و استوارشان کنی و همه‌ی دوستداران آن‌ها را در این موقعیت، از کسانی قرار دهی که از جانب تو به آن‌ها رحمت و رأفت و کرامت و آمرزش می‌رسد.

﴿۶۴۷﴾ شایسته‌ترین کسی که عفو می‌کند و با کرامت‌ترین کسی که می‌آمرزد، تو هستی.

﴿۶۴۸﴾ با آمرزش با کرامت بر من منت گذار.

البَابُ الْأَوَّلُ: مَعَانِي الْمَغْفِرَةِ وَالْإِسْتِغْفَارِ

﴿٤٤٩﴾ فَإِنِّي آتَوْسَلُّ بِأَقْرَبِ صِفَاتِكَ إِلَى الْعَفْوِ وَالْغُفْرَانِ أَنْ تَطْلُبَ لِي مَا أَحْتَاجُ إِلَيْهِ مِنْ أَقْرَبِ صِفَاتِكَ إِلَى الْكَرَمِ وَالْإِحْسَانِ؛ مهج الدعوات، ص ٣٣٦

﴿٤٥٠﴾ الرسول ﷺ: فَقَدْ مَحَوُ مَا كَانَ مِنْ ذُنُوبِهِمْ بِاسْتِغْفَارِهِمْ وَتَوْبَتِهِمْ وَاسْتَحَقُّوا الْكَرَامَةَ لِمَحَبَّتِهِمْ لَنَا وَمَوَالَتِهِمْ؛ بحار الأنوار، ج ٤٥، ص ١٥٩

﴿٤٥١﴾ مَرْحَبًا بِكَ يَا أَهْلَ الْعِرَاقِ أَ تَذْكُرُ لِيَلْتِكَ بَيْطُنْ كَرْبَلَاءَ وَمَا رَأَيْتَ مِنْ كَرَامَةِ اللَّهِ تَعَالَى لِأَوْلِيَائِنَا إِنَّ اللَّهَ قَدْ قَبِلَ تَوْبَتَكَ وَغَفَرَ خَطِيئَتَكَ؛ بحار الأنوار، ج ٤٥، ص ٤٠٢

﴿٤٥٢﴾ امير المؤمنين (عليه السلام): نَحْنُ مُرْتَهِنُونَ بِالْأَعْمَالِ نَرْجُو مِنَ اللَّهِ الْغُفْرَانَ بِالْكَرَمِ وَالِامْتِنَانِ؛ إرشاد القلوب، ج ١، ص ١٩٦

﴿٤٥٣﴾ أُولَئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا هُمْ دَرَجَاتٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَمَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ (الأنفال: ٤)
﴿٤٥٤﴾ فَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ هُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ (الحج: ٥٠)
﴿٤٥٥﴾ لِيَجْزِيَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَئِكَ هُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ (سبا: ٤)
﴿٤٥٦﴾ وَجَاءَ مِنْ أَقْصَا الْمَدِينَةِ رَجُلٌ يَسْعَى قَالَ يَا قَوْمِ اتَّبِعُوا الْمُرْسَلِينَ... قِيلَ ادْخُلِ الْجَنَّةَ قَالَ
يَا لَيْتَ قَوْمِي يَعْلَمُونَ، بِمَا غَفَرَ لِي رَبِّي وَجَعَلَنِي مِنَ الْمُكْرَمِينَ (يس: ٢٧)
٣-١٠-١-١-١-الكرّم

﴿٤٥٧﴾ إِنَّمَا تُنذِرُ مَنِ اتَّبَعَ الذِّكْرَ وَخَشِيَ الرَّحْمَنَ بِالْغَيْبِ فَبَشِّرْهُ بِمَغْفِرَةٍ وَأَجْرٍ كَرِيمٍ (يس: ١١)

﴿٤٥٨﴾ الصَّادِقُ ﷺ: اللَّهُمَّ إِنِّ اسْتَغْفَرُكَ مَعَ الْإِصْرَارِ لَوْمْ وَتَرَكِي اسْتَغْفَارَ مَعَ مَعْرِفَتِي بِكَرَمِكَ عَجْزُ: تهذيب الأحكام، ج ٣، ص ٩٠

﴿٤٥٩﴾ فَلَا تُخَيِّبْ يَا سَيِّدِي طَمَعِي وَلَا تُحَقِّقْ حَزَنِي فَقَدْ لَذْتُ بِجُودِكَ وَكَرَمِكَ وَ

مَغْفِرَتِكَ: بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٤٣٧

﴿٦٠﴾ الرضا (عليه السلام): لَا أَذْرِي أَيَّ نِعْمِكَ أَشْكُرُ أَحِينَ تَطَوَّلْتُ عَلَى الرِّضَا وَتَفَضَّلْتَ بِالْعَفْوِ عَمَّا مَضَى أَمْ حِينَ زِدْتُ عَلَى الْعَفْوِ وَالْعُفْرَانِ بِاسْتِثْنَائِ الْكَرَمِ وَالْإِحْسَانِ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢٨٠

﴿٦٦﴾ الرّسول ﷺ يَا سَلْمَانُ إِنَّهُ مَنْ دَعَا بِهَذَا الدُّعَاءِ وَكَانَ فِي حَيَاتِهِ قَدْ ارْتَكَبَ الْكَبَائِرَ ثُمَّ مَاتَ مِنْ لَيْلَتِهِ أَوْ مِنْ يَوْمِهِ بَعْدَ مَا دَعَا اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ بِهَذَا الدُّعَاءِ مَاتَ شَهِيدًا وَإِنْ مَاتَ يَا سَلْمَانُ عَلَى غَيْرِ تَوْبَةٍ غَفَرَ اللَّهُ ذُنُوبَهُ بِكَرَمِهِ وَعَفْوِهِ وَهُوَ هَذَا الدُّعَاءُ تَقُولُ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ

بخش ۱: معانی آموزش و درخواست آن

﴿۶۴۹﴾ من با نزدیک‌ترین صفت‌های تو به درگذشتن تو از گناهانم و آمرزش متوسل می‌شوم؛ تا برای من آنچه را که به آن محتاجم - از نزدیک‌ترین صفت‌های تو به بخشش و احسان - درخواست کنی.

﴿۶۵۰﴾ چون توبه و استغفار کردند گناهانشان محو شد و چون ولایت و محبت ما را پذیرفته‌اند؛ شایسته‌ی اکرانند.

﴿۶۵۱﴾ مرحبا به ای اهل عراق؛ داستان کربلا را در نظر داری؟ دیدی خدا تا کجا دوستان ما را گرمی داشت؟ بدان که خدا توبه‌ی تو را پذیرفت و گناه تو را آمرزد.

﴿۶۵۲﴾ ما اینک در گرو اعمال خویشیم و امیدواریم که خداوند با کرم و منت خویش ما را بیامزد.

﴿۶۵۳﴾ (آری)، مؤمنان حقیقی آن‌ها هستند؛ برای آنان نزد پروردگارشان درجاتی است؛ و برای آن‌ها، آمرزش و روزی بی‌عیب و نقص مقرر شده است.

﴿۶۵۴﴾ آن‌ها که ایمان آوردند و اعمال صالح انجام دادند، آمرزش و روزی پرارزشی دریافت خواهند کرد.

﴿۶۵۵﴾ تا کسانی را که ایمان آورده و کارهای شایسته انجام داده‌اند پاداش دهد؛ برای آنان آمرزش و روزی پرارزشی است!

﴿۶۵۶﴾ و مردی (با ایمان) از دورترین نقطه شهر با شتاب فرا رسید، گفت: «ای قوم من! از فرستادگان (خدا) پیروی کنید!» (سرانجام او را شهید کردند و) به او گفته شد: «وارد بهشت شو!» گفت: «ای کاش قوم من می‌دانستند، که پروردگارم مرا آمرزیده و از گرمی‌داشتگان قرار داده است!»

۳-۱۰-۱-۱- سخاوت

﴿۶۵۷﴾ تو فقط کسی را بیم می‌دهی که از این تذکر (الهی) درس بگیرد و در نهان از خداوند رحمان بترسد؛ چنین کسی را به آمرزش و پاداشی پرارزش بشارت ده!

﴿۶۵۸﴾ خداوند! طلب آمرزش من علیرغم اصرار [بر گناه] نشانه‌ی پستی، و ترک استغفار علیرغم شناختن نسبت به کرم و لطف تو، نشانه‌ی عجز و ناتوانی من است.

﴿۶۵۹﴾ ای آقای من؛ امیدم را ناامید نکن و ترسم را محقق نکن که من به بخشش و کرم آمرزش تو پناهنده شدم.

﴿۶۶۰﴾ پروردگارا! نمی‌دانم کدام نعمت را شکر گویم؟! آن‌گاه که بر من منت گذاشتی و از من خشنود شدی و بخشش اعمال گذشته‌ام را بشارت دادی، یا آن‌گاه که با اکرام و احسان جدید، بر میزان عفو و آمرزش افزودی؟!

﴿۶۶۱﴾ ای سلمان؛ هرکس این دعا را بخواند؛ حتی اگر در زندگی‌اش همه‌ی گناهان کبیره را مرتکب شده باشد، اگر در همان روز یا شب که این دعا را خوانده باشد بمیرد، شهید خواهد بود، اگرچه ای سلمان آن شخص با توبه نمیرد؛ خدای تعالی همه‌ی گناهان او را به کرم خود و عفو

البَابُ الْأَوَّلُ: مَعَانِي الْمَغْفِرَةِ وَالْإِسْتِغْفَارِ ﴿

الرَّحِيمِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْمَلِكُ الْحَقُّ الْمُبِينُ الْمُدَبِّرُ بَلَا وَزِيرٍ وَلَا خَلْقٍ مِنْ عِبَادِهِ
يَسْتَشِيرُ؛ بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ٣٣٢

٤-١٠-١-١-١ البر

﴿٦٦٢﴾ امير المؤمنين عليه السلام: وَارْذُدْ يَدِي عَلَى مَلَأَى مِنْ خَيْرِكَ وَفَضْلِكَ وَبِرِّكَ وَعَافِيَتِكَ وَ مَغْفِرَتِكَ: بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ٣٢٨

٥-١٠-١-١-١-الخَيْرُ

﴿٤٤٣﴾ الْكَافِرُ: اللَّهُمَّ مَا قَسَمْتَ فِيهِ مِنْ رِزْقٍ أَوْ خَيْرٍ أَوْ عَافِيَةٍ أَوْ فَضْلٍ أَوْ مَغْفِرَةٍ أَوْ رَحْمَةٍ فَاجْعَلْ نَصِيبَنَا فِيهِ الْأَكْبَرَ وَحَظَّنَا فِيهِ الْأَوْفَرَ؛ مستدرک الوسائل، ج ٧، ص ٤٤٢

﴿٦٦﴾ الصّادق عليه السلام: اللَّهُمَّ فَارْزُقْنِي قِيَامَهَا وَالنَّظَرَ إِلَى مَا عَظَّمْتَ مِنْهَا مِنْ غَيْرِ حُضُورِ أَجَلٍ وَلَا قُرْبِهِ وَلَا انْقِطَاعِ أَمَلٍ وَلَا قُوَّتِهِ وَوَقَّفْنِي فِيهَا لِعَمَلٍ تَرْفَعُهُ وَدُعَاءٍ تَسْمَعُهُ وَتَضَرَّعَ تَرْحَمُهُ وَشَرِّ تَصْرِفُهُ وَخَيْرِ تَهَبُّهُ وَغُفْرَانٍ تُوَحِّبُهُ، بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ١٥٢

﴿٦٦٥﴾ الصَّادِقُ (عليه السلام): أَعْطِنِي أَفْضَلَ مَا أَعْطَيْتَ أَحَدًا مِنْهُمْ مِنَ الْخَيْرِ وَالْبَرَكَةِ وَالْعَافِيَةِ وَالرَّحْمَةِ وَالرِّضْوَانِ وَالْمَغْفِرَةِ؛ من لا يحضره الفقيه، ج ٢، ص ٥٤٣

﴿٦٦﴾ الرَّسُولُ ﷺ: أَنْظِرْ إِلَى بَعِيْنِكَ الرَّحِيْمَةَ نَظْرَةً تَكُوْنُ لِيْ فِيْهَا الْخِيْرَةُ وَمَعَهَا الْمَغْفِرَةُ؛
بحار الأنوار، ج ٨٦، ص ٣٧٤

﴿٦٦٧﴾ امير المؤمنين عليه السلام: وَارْزُقْ يَدَيَّ عَلَى مَلَأَى مِنْ حَيْرِكَ وَفَضْلِكَ وَبِرِّكَ وَعَافِيَتِكَ وَ مَغْفِرَتِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ٣٢٨

ع-١٠-١-١-١ البركة

﴿٦٦٨﴾ الصَّادِقُ (عليه السلام): أَعْطَيْتِي أَفْضَلَ مَا أَعْطَيْتَ أَحَدًا مِنْهُمْ مِنَ الْخَيْرِ وَالْبَرَكَةِ وَالْعَافِيَةِ وَالرَّحْمَةِ وَالرِّضْوَانِ وَالْمَغْفِرَةِ؛ من لا يحضره الفقيه، ج ٢، ص ٥٤٣

﴿٤٦٩﴾ الْكَافِرُ: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ تَوْبَةً نَصُوحًا تَقْبَلُهَا مِنِّي تَبْقَى عَلَى بَرَكَتِهَا وَتَغْفِرَ بِهَا مَا مَضَى مِنْ ذُنُوبِي وَتَعْصِمَنِي بِهَا فِيمَا بَقِيَ مِنْ عُمْرِي؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ١٦٥

﴿٦٧٠﴾ الصَّادِقُ (عليه السلام): أَنزَلَ عَلَيَّ وَعَلَى إِخْوَانِي وَأَهْلِي وَجِرَانِي بَرَكَاتِكَ وَمَغْفِرَتِكَ؛ تهذيب الأحكام، ج ٣، ص ٩٥

﴿٦٧١﴾ الصادق (عليه السلام): إِنَّمَا دَعَاكَ بِفَضْلِهِ لِيَرْحَمَكَ وَيُعِيدَكَ مِنْ غُفْوَيْهِ وَيُنْشُرَ عَلَيْكَ مِنْ بَرَكَاتِ حَنَانَتِهِ وَيَهْدِيكَ إِلَى سَبِيلِ رِضَاهِ وَيُفْتَحَ عَلَيْكَ بَابُ مَغْفِرَتِهِ؛ مستدرک الوسائل، ج ٤،

ص ۹۵

بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن

خود می‌آمرزد و دعا این است: «به نام خدای بخشنده‌ی مهربان. همه‌ی ستایش‌ها برای خداست که خدایی جز خدای یکتا نیست، به‌راستی او پادشاه است، قدرت او [و آیات او] پیدا، تدبیرکننده است؛ بدون هیچ وزیری و آفریده‌ای از بندگان خود که بخواهد با آن‌ها مشورت کند».

۴-۱-۱-۱-۱-۱ نیکی کردن

﴿۶۶۲﴾ دست (حاجت) مرا پر از خیر و فضل و نیکی و عافیت و آمرزش خود، به‌سویم بازگردان.

۵-۱-۱-۱-۱-۱ خیر

﴿۶۶۳﴾ خداوندا؛ هرچه روزی، خیر، عافیت، لطف، آمرزش، و یا رحمت تقسیم می‌کنی، نصیب و بهره‌ی ما را در آن بسیار بزرگ و فراوان قرار ده.

﴿۶۶۴﴾ خداوندا؛ شب‌زنده‌داری امشب را روزی‌ام کن؛ همراه با تأمل در عظمتش، قبل از رسیدن یا نزدیک شدن مرگ، قبل از قطع شدن یا ازدست رفتن آرزوها، و مرا امشب موفق بدا؛ به انجام عملی که آن را بالا بری، دعایی که آن را بشنوی، زاری و انابه‌ای که به آن رحمت آوری، و شر و فتنه‌ای که آن را برگردانی، و خیری که عطا کنی، و آمرزشی که واجب و حتمی کنی.

﴿۶۶۵﴾ بهترین نمونه‌ی خیر و برکت و عافیت و رحمت و رضوان و مغفرتی را که به یکی از آنان عطا کرده‌ای، به من عطا کن.

﴿۶۶۶﴾ با نظر رحمت و لطف به من بنگر، نگاهی که در آن برای من خیر بسیار همراه آمرزش باشد.

﴿۶۶۷﴾ دست (حاجت) مرا پر از خیر و فضل و نیکی و عافیت و آمرزش خود، به‌سویم بازگردان.

۶-۱-۱-۱-۱-۱ برکت

﴿۶۶۸﴾ بهترین نمونه‌ی خیر و برکت و عافیت و رحمت و رضوان و مغفرتی را که به یکی از آنان عطا کرده‌ای، به من عطا کن.

﴿۶۶۹﴾ خدایا؛ از تو می‌خواهم که توفیق توبه‌ی نصوح را به من عطا کنی و آن را از من بپذیری و برکات را بر من باقی بگذاری و گناهان گذشته‌ام را بیامرزی و در باقیمانده‌ی عمرم مرا از گناهان حفظ کنی.

﴿۶۷۰﴾ [پروردگارا!؛] بر من و برادرانم و خانواده و عزیزانم، برکات و آمرزش را نازل کن.

﴿۶۷۱﴾ به فضل خود تو را به‌سوی خویش دعوت فرموده است که مورد رحمت و احسان خود قرار دهد و از عقوبت و غضب خود برهاند و از برکات لطف و رحمت خود بر تو نازل کند، و در آمرزش خود را به روی تو باز کرده تا به راه رضا و خشنودی خود هدایت فرماید.

﴿الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار﴾

﴿٦٧٢﴾ الصادق عليه السلام: فَاجْعَلْهُ اللَّهُمَّ هِلَالَ بَرَكَاتٍ وَسَعَادَاتٍ كَامِلَةِ الْأَمَانِ وَالْعُفْرَانِ وَالرِّضْوَانِ؛ إقبال الأعمال، ص ٦٨٣

﴿٦٧٣﴾ فَاسْأَلْكَ أَنْ تُقْبَلَ عَلَى بَوَجهِكَ الْكَرِيمِ وَتَنْشُرَ عَلَيَّ رَحْمَتَكَ وَتُنْزِلَ عَلَيَّ بَرَكَاتِكَ وَإِنْ كَانَتْ قَدْ مَنَعَتْ أَنْ تَرْفَعَ لِي إِلَيْكَ صَوْتًا أَوْ تَغْفِرَ لِي ذَنْبًا؛ بحار الأنوار، ج ٩٩، ص ١٧٢

﴿٦٧٤﴾ كُلُّ أَحَدٍ يَسْتَغْفِرُ لَهُ الطَّائِفُونَ أَغْفِرُ لَهُ بِبَرَكَاتٍ دُعَائِهِمْ؛ مستدرک الوسائل، ج ٩، ص ٣٧٥
﴿٦٧٥﴾ السَّجَاد عليه السلام: وَارْزُقْنَا حَاجَّ بَيْتِكَ وَزِيَارَةَ قَبْرِ نَبِيِّكَ صَلَوَاتِكَ وَرَحْمَتِكَ وَمَغْفِرَتِكَ وَبَرَكَاتِكَ وَرِضْوَانِكَ عَلَيْهِ وَعَلَى أَهْلِ بَيْتِهِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٨٥
١٠-١-١-١- الجود

﴿٦٧٦﴾ السَّجَاد عليه السلام: أَسْأَلُكَ مَسْأَلَةَ الْمُضْطَرِّ إِلَيْكَ الْمُشْفِقِ مِنْ عَذَابِكَ الْخَائِفِ مِنْ عَقُوبَتِكَ أَنْ تَغْفِرَ لِي وَتَحْنَنَ عَلَيَّ بِرَحْمَتِكَ وَأَنْ تَجُودَ عَلَيَّ بِمَغْفِرَتِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٣٤

﴿٦٧٧﴾ الصادق عليه السلام: اللَّهُمَّ وَمَا افْتَرَضْتَ عَلَيَّ مِنْ حُقُوقِ الْأَبَاءِ وَالْأُمَّهَاتِ وَالْإِخْوَةِ وَالْأَخَوَاتِ فَاحْمِلْهُ اللَّهُمَّ عَنِّي بِجُودِكَ وَمَغْفِرَتِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٢٩٠
﴿٦٧٨﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَمَا افْتَرَضْتَ عَلَيَّ مِنْ حُقُوقِ الْوَالِدَيْنِ الْأَبَاءِ وَالْأُمَّهَاتِ وَالْإِخْوَةِ وَالْأَخَوَاتِ فَاحْمِلْهُ بِجُودِكَ وَمَغْفِرَتِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٢٨٥
﴿٦٧٩﴾ امير المؤمنين عليه السلام: فَقَدِيمًا جُذْتُ عَلَى الْمُذْنِبِينَ بِالْمَغْفِرَةِ؛ البلد الأمين، ص ٩٦
﴿٦٨٠﴾ فَلَا تُخَيِّبْ يَا سَيِّدِي طَمَعِي وَلَا تُحَقِّقْ حَذْرِي فَقَدْ لُذْتُ بِجُودِكَ وَكَرَمِكَ وَمَغْفِرَتِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٤٣٧

﴿٦٨١﴾ الصادق عليه السلام: وَاغْفِرْ لِي فِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ وَلِوَالِدَيَّ وَلِجَمِيعِ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ عُفْرَانٍ مُتَنَزِّهٍ عَنْ عَقُوبَةِ الضُّعْفَاءِ رَحِيمٍ بِذَوِي الْفَاقَةِ وَالْفُقَرَاءِ جَادٍ عَلَى عِبِيدِهِ شَفِيقٍ بِخُضُوعِهِمْ وَذَلَّتِهِمْ رَفِيقٍ لَا تَنْقُصُهُ الصَّدَقَةُ عَلَيْهِمْ وَلَا يُفْقِرُهُ مَا يُغْنِيهِمْ مِنْ صَنِيعِهِ إِلَيْهِمْ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ١٦٠
﴿٦٨٢﴾ امير المؤمنين عليه السلام: وَقَدْ رَجَوْتُ أَنْ أَكُونَ بِلُطْفِكَ وَجُودِكَ مُتَعَمِّدًا بِجُودِكَ وَالْمَقَرِّ لِعُفْرَانِ الذُّنُوبِ بِالْمَغْفِرَةِ وَالْعَفْوِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٢٨٥

بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن

﴿۶۷۲﴾ خداوندا! این ماه را هلال برکت‌ها و سعادت‌های نیکو با امنیّت کامل و آمرزش و رضایت و رضوان قرار بده.

﴿۶۷۳﴾ [خداوندا!؛ اگرچه صدایم به تو نمی‌رسد و لایق نیستم که گناهم را بیامرزی، به حقّ روی با کرامت از تو می‌خواهم که مرا بپذیری و رحمتت را به‌سوی من روانه کنی و برکاتت را بر من نازل فرمایی.

﴿۶۷۴﴾ هرکس را که طواف‌کنندگان برای او طلب آمرزش کنند، به برکت دعای ایشان می‌آمرزم.

﴿۶۷۵﴾ حجّ‌خانه‌ات و زیارت قبر پیامبرت را که درود و رحمت و آمرزش و برکات و رضایت و رضوانت بر او و بر خاندانش باد، روزی ما ساز.

۷-۱۰-۱-۱-۱ سخاوت

﴿۶۷۶﴾ مانند کسی که چاره‌ای ندارد و بیمناک از عذاب تو و ترسان از کیفر توست، از تو می‌خواهم مرا بیامرزی و با رحمتت نسبت به من مهر ورزی و با آمرزش گناهانم مرا از سخاوت خود بهره‌مند سازی.

﴿۶۷۷﴾ خداوندا! آنچه از حقّ پدران و مادران و برادران و خواهران را بر من واجب ساختی. به جود و سخاوت و آمرزش آن را از عهده‌ام بردار.

﴿۶۷۸﴾ خداوندا! و آنچه از حقوق والدین؛ پدران و مادران و برادران و خواهران را بر من واجب ساختی. به جود و سخاوت و آمرزش آن را از عهده‌ام بردار.

﴿۶۷۹﴾ و از قدیم گناهکاران را بخشیدی.

﴿۶۸۰﴾ ای آقای من؛ امیدم را ناامید نکن و ترسم را محقّق نکن که من به بخشش و کرم آمرزش تو پناهنده شدم.

﴿۶۸۱﴾ امشب من و پدر و مادرم و همه‌ی مردان و زنان مؤمن را بیامرز؛ چراکه تو از کیفر ناتوان منزّه‌ی و نسبت به نیازمندان و فقیران مهربانی و نسبت به بندگان بخشنده‌ای و در برابر فروتنی و خواری‌شان مهربانی. دوستی هستی که صدقه‌دادن بر بندگان چیزی از تو نمی‌کاهد و بی‌نیاز کردن ایشان با لطف تو، تو را نیازمند نمی‌کند.

﴿۶۸۲﴾ بارالها! امید بسته‌ام که با لطفت، بنده‌ی معترف به گناهان بزرگ را با عفو و مغفرت بیوشانی.

﴿الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار﴾

﴿٦٨٣﴾ السَّجَادُ ﷺ: يَكَادُ رَجَائِي لَكَ مَعَ الذُّنُوبِ يَغْلِبُ رَجَائِي لَكَ مَعَ الْأَعْمَالِ لِأَنِّي أَجِدُنِي
أَعْتَمِدُ فِي الْأَعْمَالِ عَلَى الْإِخْلَاصِ وَكَيْفَ أُحْرِزُهَا وَأَنَا بِالْآفَةِ مَعْرُوفٌ وَأَجِدُنِي فِي الذُّنُوبِ
أَعْتَمِدُ عَلَى عَفْوِكَ وَكَيْفَ لَا تَغْفِرُهَا وَأَنْتَ بِالْجُودِ مَوْصُوفٌ؛ شرح نهج البلاغة، ج ١١، ص ١٩٢
٨-١-١-١-المعروف

﴿٦٨٤﴾ اللَّهُمَّ وَلِيَّ إِلَى عَفْوِكَ وَمَعْرُوفِكَ وَمَغْفِرَتِكَ وَرَحْمَتِكَ وَرِضْوَانِكَ وَعَافِيَتِكَ
وَعِصْمَتِكَ وَحُسْنِ إِجَابَتِكَ أَعْظَمُ الْفَاقَةِ وَأَشَدُّ الْحَاجَةِ؛ إقبال الأعمال، ص ٤١١
٩-١-١-١-الفضل

﴿٦٨٥﴾ أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلَ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تُعِيدَنِي مِنْ شَرِّ خَلْقِكَ وَتُقَرِّبَنِي مِنْ
عَفْوِكَ وَتَنْشُرَ عَلَيَّ مِنْ فَضْلِكَ مَا تُغْنِينِي بِهِ عَنْ جَمِيعِ خَلْقِكَ وَيَكُونُ لِي بَلَاغًا أَنَالُ بِهِ
مَغْفِرَتَكَ وَرِضْوَانَكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٢٧٠

﴿٦٨٦﴾ أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَأَسْأَلُهُ مِنْ فَضْلِهِ؛ المصباح للكفعمي، ص ٦٤
﴿٦٨٧﴾ امير المؤمنين ﷺ: إِغْفِرْ لِي مَا لَا يَسَعُهُ إِلَّا مَغْفِرَتُكَ وَلَا يَمَحُّهُ إِلَّا عَفْوُكَ وَلَا
يُكَفِّرُهُ إِلَّا تَجَاوُزُكَ وَفَضْلُكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٢٥٥
﴿٦٨٨﴾ اللَّهُمَّ أَلْهِمْنِي فِي سَاعَتِي هَذِهِ الطَّمَأْنِينَةَ بِعَفْوِكَ عَنِّي وَفَيْدِكَ لِي عَمَلِي [عَلَيَّ] مَا
كَانَ مِنِّي حَتَّى أَعْلَمَ أَنَّكَ قَدْ رَحِمْتَنِي وَغَفَرْتَ لِي وَتَكَرَّمْتَ وَتَفَضَّلْتَ وَتَطَوَّلْتَ وَمَنَنْتَ؛
إقبال الأعمال، ص ٢٦٢

﴿٦٨٩﴾ السَّجَادُ ﷺ: اللَّهُمَّ إِلَى مَغْفِرَتِكَ وَقَدَّتْ، وَإِلَى عَفْوِكَ قَصَدْتُ، وَإِلَى تَجَاوُزِكَ
اشْتَقْتُ، وَبِفَضْلِكَ وَتَقْتُ، وَلَيْسَ عِنْدِي مَا يُوجِبُ لِي مَغْفِرَتَكَ، وَلَا فِي عَمَلِي مَا أَسْتَحِقُّ بِهِ
عَفْوِكَ؛ الصحيفة السجادية ﷺ، الدعاء ٢٠

﴿٦٩٠﴾ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيْهِ وَعَلَى أَهْلِ بَيْتِهِ صَلَاةَ تَرْضَاهَا لَهُمْ وَبَلِّغْهُمْ مِنَّا تَحِيَّةً كَثِيرَةً وَسَلَامًا وَ
آتِنَا مِنْ لَدُنْكَ فِي مَوَالَاتِهِمْ فَضْلًا وَإِحْسَانًا وَرَحْمَةً وَغُفْرَانًا؛ بحار الأنوار، ج ٩٧، ص ١٨٥
﴿٦٩١﴾ اللَّهُمَّ فَاغْفِرْ لِي مَا لَا يَسَعُهُ إِلَّا مَغْفِرَتُكَ وَلَا يَمَحُّهُ إِلَّا عَفْوُكَ وَلَا يَكْفِّرُهُ إِلَّا
تَجَاوُزُكَ وَفَضْلُكَ؛ البلد الأمين، ص ٣٤٦

﴿٦٩٢﴾ الكاظم ﷺ: اللَّهُمَّ مَا قَسَمْتَ فِيهِ مِنْ رِزْقٍ أَوْ خَيْرٍ أَوْ عَافِيَةٍ أَوْ فَضْلٍ أَوْ مَغْفِرَةٍ أَوْ
رَحْمَةٍ فَاجْعَلْ نَصِيبَنَا فِيهِ الْأَكْبَرَ وَحَظَّنَا فِيهِ الْأَوْفَرَ؛ مستدرک الوسائل، ج ٧، ص ٤٤٢

بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن

﴿۶۸۳﴾ گویا امیدم به تو هنگام گناهان بیش از هنگام انجام اعمال نیک است، زیرا هنگامی که عمل نیک انجام دهم بر اخلاص خود تکیه می‌کنم، من که به آفت معروفم چگونه می‌توانم اخلاص داشته باشم؟ اما هنگام گناه تکیه‌ام بر عفو توست، تو که دارای بخشش و صف‌ناشدنی هستی، چگونه گناهانم را نیامرزی؟

۸-۱۰-۱-۱- کار خیر و پسندیده

﴿۶۸۴﴾ خداوند! من به عفو، لطف، آمرزش، رحمت، رضایت، سلامتی، عافیت، عصمت از گناه و اجابت نیکوی تو، بیشترین نیاز را دارم.

۹-۱۰-۱-۱- لطف، خیر

﴿۶۸۵﴾ از تو می‌خواهم که بر محمد و خاندان محمد درود فرستی و مرا از شرّ آفریدگان خود پناه دهی و مرا به عفو و گذشت نزدیک سازی و فضل خود را بر من بگسترانی آنچنان که مرا به سبب آن از جمیع آفریدگانت بی‌نیاز کند و فضل و رحمتی را بر من مقرر فرمایی که مرا به آمرزش و خشنودی تو برساند.

﴿۶۸۶﴾ از خداوند طلب آمرزش می‌کنم و از او می‌خواهم که از فضل خود به من عطا کند.

﴿۶۸۷﴾ بیامرزا! آنچه را که جز آمرزش تو فرا نمی‌گیرد و جز گذشت تو آن را برطرف نمی‌کند و جز عفو و بخشش تو آن را نمی‌پوشاند.

﴿۶۸۸﴾ خداوند! در این ساعت، اطمینان به بخشیده‌شدن و پذیرش عملم را به من الهام کن تا اینکه بدانم به من رحم می‌کنی و مرا می‌آمرزی و مورد کرامت قرار می‌دهی و لطف و مرحمت کرده و مرا غرق نعمت می‌کنی.

﴿۶۸۹﴾ بار خدایا! به‌سوی آمرزش تو آمده‌ام و به عفو و بخشش تو آهنگ کرده‌ام، گذشت تو را آرزومندم و به احسان و نیکی تو اطمینان دارم، درحالی که چیزی که موجب آمرزیدن تو شود در من نیست، و در کردارم چیزی که به سبب آن عفو تو را سزاوار شوم یافت نمی‌شود.

﴿۶۹۰﴾ خداوند! بر او و اهل بیتش درود بفرست؛ درودی که از ایشان راضی شوی، و از طرف ما به ایشان تحیت فراوان و سلام را برسان؛ و به‌خاطر پذیرفتن ولایت ایشان، از نزد خودت فضل و رحمت و احسان و نیکی و آمرزش نصیب ما کن.

﴿۶۹۱﴾ خداوند! گناهان مرا بیامرزا؛ آنچه را که جز آمرزش تو آن را فرا نمی‌گیرد، و جز عفو تو آن را نابود نمی‌کند، و جز گذشت و لطف تو، آن را نمی‌پوشاند.

﴿۶۹۲﴾ خداوند! هرچه روزی، خیر، عافیت، لطف، آمرزش، و یا رحمت تقسیم می‌کنی، نصیب و بهره‌ی ما را در آن بسیار بزرگ و فراوان قرار ده.

﴿الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار﴾

﴿٦٩٣﴾ اللَّهُمَّ مَا كَانَ لِأَحَدٍ مِنْ خَلْقِكَ عِنْدِي مِنْ مَظْلَمَةٍ فِي عِرْضٍ أَوْ مَالٍ أَوْ غَيْرِهِ فَاعْفِرْ ذَلِكَ فِيمَا بَيْنِي وَبَيْنَكَ وَأَرْضِ عِبَادِكَ عَنِّي بِمَا شِئْتَ مِنْ فَضْلِكَ وَخَزَائِكَ؛ بحار الأنوار.

ج ٨٨، ص ٨٤

﴿٦٩٤﴾ الصادق عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاجْعَلْ صَلَوَاتِكَ وَغُفْرَانِكَ وَرِضْوَانِكَ وَمُعَافَاتِكَ وَكَرَامَتِكَ وَرَحْمَتِكَ وَمَنِّكَ وَفَضْلِكَ وَسَلَامَكَ وَشَرَفَكَ وَإِعْظَامَكَ وَتَبْجِيلَكَ وَصَلَوَاتِ مَلَائِكَتِكَ وَرُسُلِكَ وَأَنْبِيَائِكَ وَالْأَوْصِيَاءِ وَالشُّهَدَاءِ وَالصَّادِقِينَ مِنْ عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ وَحَسَنَ أَوْلِيكَ رَفِيقًا وَأَهْلَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِينَ وَمَا بَيْنَهُمَا وَمَا فَوْقَهُمَا وَمَا تَحْتَهُمَا وَمَا بَيْنَ الْخَافَتَيْنِ وَمَا بَيْنَ الْهَوَاءِ وَالشَّمْسِ وَالْقَمَرِ وَالنُّجُومِ وَالْجِبَالِ وَالشَّجَرِ وَالِدَوَابِّ وَمَا سَجَّ لَكَ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَفِي الظُّلُمَةِ وَالضِّيَاءِ بِالْغَدُوِّ وَالْأَصَالِ وَفِي آنَاءِ اللَّيْلِ وَأَطْرَافِ النَّهَارِ وَسَاعَاتِهِ عَلَى مُحَمَّدٍ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ وَخَاتَمِ النَّبِيِّينَ وَإِمَامِ الْمُتَّقِينَ وَمَوْلَى الْمُؤْمِنِينَ وَوَلِيِّ الْمُسْلِمِينَ وَفَائِدِ الْغُرِّ الْمُحَجَّلِينَ وَرَسُولِ رَبِّ الْعَالَمِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ٨٤

﴿٦٩٥﴾ الصادق عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاجْعَلْهُ مِنْ شَأْنِكَ فَإِنَّكَ كُلَّ يَوْمٍ فِي شَأْنِ اللَّهِ وَمَا أَكْتَبَهُ فِي عِلِّيِّينَ فِي كِتَابٍ لَا يُمْحَى وَلَا يُبَدَّلُ بَأَن تَقُولَ قَدْ غُفِرْتُ لِعَبْدِي مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَمَا تَأَخَّرَ وَاسْتَجَبْتُ لَهُ دَعْوَتَهُ وَوَفَّقْتَهُ وَاصْطَفَيْتَهُ لِنَفْسِي وَكَرَّمْتَهُ وَفَضَّلْتَهُ وَعَصَمْتَهُ وَهَدَيْتَهُ وَزَكَّيْتَهُ وَأَصْلَحْتَهُ وَاسْتَخْلَصْتَهُ وَغُفِرْتُ لَهُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٤٧

﴿٦٩٦﴾ تَفَضَّلْ عَلَى فَقَرَاءِ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ بِالْغِنَاءِ وَالثَّرْوَةِ وَعَلَى مَرْضَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ بِالشِّفَاءِ وَالصِّحَّةِ وَعَلَى أَحْيَاءِ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ بِاللُّطْفِ وَالْكَرَامَةِ وَعَلَى أَمْوَاتِ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ بِالْمَغْفِرَةِ وَالرَّحْمَةِ؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ١٠٠

﴿٦٩٧﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: تَفَضَّلْ عَلَى بِالْقَبُولِ وَالْغُفْرَانِ؛ بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ٣٨

﴿٦٩٨﴾ السَّجَّاد عليه السلام: تَفَضَّلْ عَلَى بِرَحْمَتِكَ وَمَغْفِرَتِكَ؛ جمال الأسبوع، ص ٣٨٩

﴿٦٩٩﴾ جَعَلَنِي اللَّهُ مِنْ أَمْنِ أَنْقَلَبَ عَنْ زِيَارَتِكُمْ وَذِكْرِكُمْ وَالصَّلَاةِ لَكُمْ وَالتَّسْلِيمِ عَلَيْكُمْ مُفْلِحًا مُنْجِحًا غَانِمًا سَالِمًا مُعَافَاً غَنِيًّا فَائِزًا بِرِضْوَانِ اللَّهِ وَرَحْمَتِهِ وَفَضْلِهِ وَكِفَايَتِهِ وَنَصْرِهِ وَأَمْنِهِ وَمَغْفِرَتِهِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٩، ص ١٥٧

بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن

﴿۶۹۳﴾ خداوندا؛ چنانچه یکی از مخلوقات مظلومه‌ای مثل آبرو یا مال یا غیر از آن، بر عهده‌ی من داشته باشد، آنچه را میان من و توسل بیمارز، و با آنچه از فضل و خزائن غیبی‌ات که می‌خواهی، به او ببخش و او را از من راضی کن.

﴿۶۹۴﴾ خداوندا؛ درودها و آمرزش و رضایت و سلامتی و عافیت و کرامت و رحمت و لطف و منت و فضل و تندرستی و شرافت و بزرگداشت و احترام و درود فرشتگان و رسولان و پیامبران و جانشینان و شهدا و راستگویان و راستان از بندگان صالح و نیکوکردارت را، درحالی که ایشان نیکو ریفقانی هستند و اهل و ساکنان آسمان‌ها و زمین‌ها و آنچه بین آن دو است و هرچه در بالای آن دو و زیر آن‌هاست و آنچه از جنبندگان که بین آن‌هاست و آنچه در میان هواست و خورشید و ماه و ستارگان و کوه‌ها و درختان و موجودات و تمام آنچه که تو را در خشکی و دریاها تسبیح می‌گویند و در تاریکی و نور و در بامداد و شامگاه و در تمام لحظات شب و پهنای روز و ساعت‌های آن بر محمدبن عبدالله آقا و سرور و ستارگان رسالت و پایان انبیا و پیشاهنگ اهل تقوا و مولای اهل ایمان و سرپرست مسلمانان پیشوای شناخته شده‌ی مشهور و رسول پروردگار عالمیان قرار بده.

﴿۶۹۵﴾ خداوندا؛ این کار را در آنچه می‌خواهی انجام دهی قرار بده، زیرا تو هر روز اموری را مقرر می‌کنی. خداوندا؛ آن را در علّیین، در کتابی که محو و دگرگون نمی‌شود ثبت کن و این‌گونه بگو: «تمام گناهانی که بنده‌ام پیش از این مرتکب شده باشد یا پس از این مرتکب شود، آمرزیدم؛ دعای او را اجابت می‌کنم، او را موفق می‌کنم و برای خودم برمی‌گزینم و تکریم می‌کنم و مورد فضل و رحمتم قرار می‌دهم، پاکدامنی او را حفظ می‌کنم، او را هدایت کرده و پاکش می‌کنم، آموزش را اصلاح می‌کنم و نجاتش می‌دهم و گناهانش را می‌آمرزم».

﴿۶۹۶﴾ بر نیازمندان مؤمن با بی‌نیازی و ثروت، بر بیماران مؤمن با شفا دادن و تندرستی، بر مؤمنین در قید حیات با مهربانی و بخشش، و بر امواتشان با آمرزش و رحمت احسان کن.

﴿۶۹۷﴾ با پذیرش و آمرزش [بر من] تفضل کن.

﴿۶۹۸﴾ [پروردگارا] با آمرزش و رحمت بر من تفضل کن.

﴿۶۹۹﴾ و خداوند مرا از کسانی قرار دهد که از زیارت و یاد شما، و درودفرستادن بر شما، و سلام‌دادن به شما، کامیاب و پیروز، و موفق و سالم، و بخشیده‌شده و توانگر، و دست‌یافته به رضوان خداوند و رحمت او، و فضل و نگاه‌داشتن او، و یاری و امّیت او، و آمرزش او برمی‌گردند.

﴿الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار﴾

﴿٧٠٠﴾ السجّاد عليه السلام: سَيِّدِي إِنَّ غَفَرْتَ فَبِفَضْلِكَ وَإِنْ عَذَّبْتَ فَبِعَذَابِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩١،

ص ١٦٥

﴿٧٠١﴾ فَاسْأَلْكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلَ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تُؤْمِنَنِي مَكْرُكَ وَتُعَافِيَنِي مِنْ سَخَطِكَ وَتَجْعَلَنِي مِنْ أَوْلِيَاءِ طَاعَتِكَ وَتَفْضَلَ عَلَيَّ بِرَحْمَتِكَ وَمَغْفِرَتِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٧،

ص ١

﴿٧٠٢﴾ السجّاد عليه السلام: لَا يَجِبُ لِأَحَدٍ أَنْ تَغْفِرَ لَهُ بِاسْتِحْقَاقِهِ، وَلَا أَنْ تَرْضَى عَنْهُ بِاسْتِجَابِهِ، فَمَنْ غَفَرْتَ لَهُ فَبَطُولِكَ، وَمَنْ رَضِيتَ عَنْهُ فَبِفَضْلِكَ؛ الصحيفة السجادية عليه السلام، الدعاء ٢٠

﴿٧٠٣﴾ امير المؤمنين عليه السلام: وَارْزُقْ يَدِي عَلَى مَلَأَى مِنْ خَيْرِكَ وَفَضْلِكَ وَبِرِّكَ وَعَافِيَتِكَ وَ

مَغْفِرَتِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ٣٢٨

﴿٧٠٤﴾ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ أَتَيْتُكَ مُتَقَرِّبًا بِزِيَارَتِكَ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى وَمُسْتَشْفِعًا بِكَ إِلَيْهِ فَاشْفَعْ لِي عِنْدَ رَبِّكَ لِغُفْرَانِي ذُنُوبِي وَيَعْفُو عَن جُرْأِي وَيَتَجَاوَزَ عَن سَيِّئَاتِي وَيَمْحُو عَنِّي خَطِيئَاتِي وَيُدْخِلْنِي الْجَنَّةَ وَيَتَفَضَّلَ عَلَيَّ بِمَا هُوَ أَهْلُهُ وَيَغْفِرَ لِي وَلِأَبَائِي وَلِإِخْوَانِي وَلِجَمِيعِ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ فِي مَشَارِقِ الْأَرْضِ وَمَغَارِبِهَا بِفَضْلِهِ وَجُودِهِ وَمَنِّهِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٩، ص ١٤

﴿٧٠٥﴾ امير المؤمنين عليه السلام: يُوقَفُ الْعَبْدُ بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ تَعَالَى فَيَقُولُ قِسُوا بَيْنَ نِعْمِي عَلَيْهِ وَبَيْنَ عَمَلِي فَتَسْتَغْرِقُ النِّعَمُ الْعَمَلَ فَيَقُولُونَ قَدْ اسْتَغْرَقَ النِّعَمُ الْعَمَلَ فَيَقُولُ هَيُّوا لَهُ النِّعَمَ وَ قِسُوا بَيْنَ الْخَيْرِ وَالشَّرِّ مِنْهُ فَإِنْ اسْتَوَى الْعَمَلَانِ أَذْهَبَ اللَّهُ الشَّرَّ بِالْخَيْرِ وَأَدْخَلَهُ الْجَنَّةَ وَإِنْ كَانَ لَهُ فَضْلٌ أَعْطَاهُ اللَّهُ بِفَضْلِهِ وَإِنْ كَانَ عَلَيْهِ فَضْلٌ وَهُوَ مِنْ أَهْلِ التَّقْوَى وَلَمْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ تَعَالَى وَاتَّقَى الشَّرَّكَ بِهِ فَهُوَ مِنْ أَهْلِ الْمَغْفِرَةِ يَغْفِرُ اللَّهُ لَهُ بِرَحْمَتِهِ إِنْ شَاءَ وَيَتَفَضَّلُ عَلَيْهِ بِعَفْوِهِ؛ بحار الأنوار،

ج ٥، ص ٣٣٤

﴿٧٠٦﴾ الشَّيْطَانُ يَعِدُكُمُ الْفَقْرَ وَيَأْمُرُكُمُ بِالْفَحْشَاءِ وَاللَّهُ يَعِدُكُم مَّغْفِرَةً مِنْهُ وَفَضْلًا وَاللَّهُ

وَاسِعٌ عَلِيمٌ (البقرة: ٢٦٨)

﴿٧٠٧﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنْ تَتَّقُوا اللَّهَ يَجْعَلْ لَكُمْ فُرْقَانًا وَيُكَفِّرْ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ وَ

اللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ (الأنفال: ٢٩)

بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن

﴿۷۰۰﴾ ای مولای من؛ اگر بیامرزی به فضل خود بخشیده‌ای و اگر عذاب کنی از روی عدل توست.

﴿۷۰۱﴾ پس از تو می‌خواهم که بر محمد و خاندانش درود بفرستی و مرا از مکرت ایمن بداری و از خشم معاف کنی و مرا از اولیای طاعتت قرار دهی و با رحمت و مغفرت بر من لطف کنی.

﴿۷۰۲﴾ کسی شایستگی ندارد که به خاطر استحقاقش او را بیامرزی، و نه به سبب سزاواری‌اش از او راضی و خشنود گردی و او را مشمول رحمت خود نمایی، پس هرکس را بیامرزی از انعام توست، و از هرکس راضی شوی از احسان تو.

﴿۷۰۳﴾ دست (حاجت) مرا پر از خیر و فضل و نیکی و عافیت و آمرزش خود، به‌سویم بازگردان.

﴿۷۰۴﴾ ای فرزند رسول خدا؛ نزدت آمدم و با زیارت تو به‌سوی خداوند متعال تقرب می‌جویم و تو را شفیع خود کرده‌ام، نزد پروردگارت شفیع من باش تا گناهانم را بیامرزد و جرمم را ببخشد و از بدی‌هایم بگذرد و خطاهایم را محو کند و مرا به بهشت وارد کند و آن‌گونه که شایسته‌ی خویش است بر من نیکی کند و من و پدران و برادران و همه‌ی مردان و زنان مؤمن را که در شرق و غرب زمین هستند با فضل و سخاوت و بخشش خویش بیامرزد.

﴿۷۰۵﴾ بنده را در برابر خدا می‌ایستاند و خداوند می‌فرماید: نعمتی را که به او دادم با کردارش بسنجید؛ نعمت خدا همه‌ی کردارش را فرامی‌گیرد. می‌فرماید: نعمت‌هایم را به او ببخشید و کردار نیک و بدش را با هم بسنجید و اگر هر دو برابرند به نیکش از بدش درگذرید و او را به بهشت ببرید؛ اگر نیکش فزونی دارد خدا پاداش آن را به او می‌دهد و اگر بدش فزونی دارد ولی پرهیزکار بوده و به خدا شرک نیاورده، شایسته‌ی آمرزش می‌شود و اگر خدا بخواهد به رحمت خود او را می‌آمرزد با عفو خود به او لطف می‌کند.

﴿۷۰۶﴾ شیطان، شما را (به هنگام انفاق)، وعده‌ی فقر و تهیدستی می‌دهد؛ و به فحشا (و زشتی‌ها) امر می‌کند؛ ولی خداوند به شما وعده‌ی «آمرزش» و «فزونی» می‌دهد؛ و خداوند، قدرتش وسیع، و (به هر چیز) داناست. (به همین دلیل، به وعده‌های خود، وفا می‌کند.)

﴿۷۰۷﴾ ای کسانی که ایمان آورده‌اید! اگر از (مخالفت فرمان) خدا پرهیزید، برای شما وسیله‌ای جهت جدا ساختن حق از باطل قرار می‌دهد؛ (روشن‌بینی خاصی که در پرتو آن، حق را از باطل خواهید شناخت)؛ و گناهانتان را می‌پوشاند؛ و شما را می‌آمرزد؛ و خداوند صاحب فضل و بخشش عظیم است!

﴿الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار﴾

١٠-١٠-١-١-الطول

﴿٧٠٨﴾ اللَّهُمَّ اللَّهُمَّ فِي سَاعَتِي هَذِهِ الطُّمَأْنِينَةَ بَعُفُوكَ عَنِّي وَ قَبُولَكَ لِي عَمَلِي [عَلَى] مَا كَانَ مِنِّي حَتَّى أَغْلَمَ أَنَّكَ قَدْ رَحِمْتَنِي وَ غَفَرْتَ لِي وَ تَكْرَّمْتَ وَ تَفَضَّلْتَ وَ تَطَوَّلْتَ وَ مَنَنْتَ؛ إقبال الأعمال، ص ٢٤٢

﴿٧٠٩﴾ السَّجَادَ ﷺ: إِنَّ رَبَّكُمْ تَطَوَّلَ عَلَيْكُمْ فِي هَذَا الْيَوْمِ فَغْفَرَ لِمُحْسِنِكُمْ وَ شَفَعَ مُحْسِنَكُمْ فِي مُسِيئِكُمْ فَأَفِيضُوا مَغْفُوراً لَكُمْ وَ ضَمِنَ لِأَهْلِ التَّوْبَاتِ مِنْ عِنْدِهِ الرِّضَا؛ الكافي، ج ٤، ص ٢٥٧
﴿٧١٠﴾ السَّجَادَ ﷺ: إِنَّ قَطْعَ الرَّجَاءِ إِلَّا مِنْكَ فِي هَذَا الْيَوْمِ تَطَوَّلَ عَلَى فِيهِ بِالرَّحْمَةِ وَ الْمَغْفِرَةِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٣٢

﴿٧١١﴾ السَّجَادَ ﷺ: لَا يَجِبُ لِأَحَدٍ أَنْ تَغْفِرَ لَهُ بِاسْتِحْقَاقِهِ، وَلَا أَنْ تَرْضَى عَنْهُ بِاسْتِجَابِهِ، فَمَنْ غَفَرْتَ لَهُ فَبَطَوَّلَكَ، وَ مَنْ رَضِيَتْ عَنْهُ فَبَفَضَّلَكَ؛ الصحيفة السجادية ﷺ، الدعاء ٣٧
﴿٧١٢﴾ الصَّادِقَ ﷺ: اللَّهُمَّ وَ اجْعَلْ صَلَوَاتِكَ وَ غُفْرَانَكَ وَ رِضْوَانَكَ وَ مُعَافَاةَكَ وَ كَرَامَتَكَ وَ رَحْمَتَكَ وَ مَنْكَ وَ فَضْلَكَ وَ سَلَامَكَ وَ شَرَفَكَ وَ إِعْظَامَكَ وَ تَبَجِيلَكَ وَ صَلَوَاتِ مَلَائِكَتِكَ وَ رُسُلِكَ وَ أَنْبِيَائِكَ وَ الْأَوْصِيَاءِ وَ الشُّهَدَاءِ وَ الصَّدِيقِينَ مِنْ عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ وَ حَسَنَ أَوْلِيَّكَ رَفِيقاً وَ أَهْلَ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِينَ وَ مَا بَيْنَهُمَا وَ مَا فَوْقَهُمَا وَ مَا تَحْتَهُمَا وَ مَا بَيْنَ الْخَافَتَيْنِ وَ مَا بَيْنَ الْهَوَاءِ وَ الشَّمْسِ وَ الْقَمَرِ وَ النُّجُومِ وَ الْجِبَالِ وَ الشَّجَرِ وَ الدَّوَابِّ وَ مَا سَجَّ لَكَ فِي الْبَرِّ وَ الْبَحْرِ وَ فِي الظُّلُمَةِ وَ الضِّيَاءِ بِالْعُدُوِّ وَ الْأَصَالِ وَ فِي أَنَاءِ اللَّيْلِ وَ أَطْرَافِ النَّهَارِ وَ سَاعَاتِهِ عَلَى مُحَمَّدٍ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ وَ خَاتَمِ النَّبِيِّينَ وَ إِمَامِ الْمُتَّقِينَ وَ مَوْلَى الْمُؤْمِنِينَ وَ وَلِيِّ الْمُسْلِمِينَ وَ قَائِدِ الْغُرِّ الْمُحَجَّلِينَ وَ رَسُولِ رَبِّ الْعَالَمِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ٨٤

﴿٧١٣﴾ الصَّادِقَ ﷺ: فَاْمُنْ عَلَى بِالرَّحْمَةِ وَ الرِّضْوَانِ وَ الرَّأْفَةِ وَ الْغُفْرَانِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ١٣٧

﴿٧١٤﴾ السَّجَادَ ﷺ: فَقَدِيمًا مَا مَنَنْتَ عَلَى أَوْلِيَائِكَ وَ مُسْتَحَقِّي عُقُوبَتِكَ بِالْعَفْوِ وَ الْمَغْفِرَةِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٣٦

﴿٧١٥﴾ أمير المؤمنين ﷺ: نَحْنُ مُرْتَهِنُونَ بِالْأَعْمَالِ نَرْجُو مِنَ اللَّهِ الْغُفْرَانَ بِالْكَرَمِ وَ الْإِمْتِنَانِ؛ إرشاد القلوب، ج ١، ص ١٩٦

١١-١٠-١-١-الأجر

﴿٧١٦﴾ وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ عَظِيمٌ (المائدة: ٩)

بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن

۱۰-۱-۱-۱-۱-بخشش

﴿۷۰۸﴾ خداوند! در این ساعت، اطمینان به بخشیده شدن و پذیرش عملم را به من الهام کن تا اینکه بدانم به من رحم می‌کنی و مرا می‌آمرزی و مورد کرامت قرار می‌دهی و لطف و مرحمت کرده و مرا غرق نعمت می‌کنی.

﴿۷۰۹﴾ پروردگارتان امروز شما را مورد عنایت خود قرار داد، نیکوکاران شما را آمرزید، و شفاعت نیکوکارانتان را در حق گناهکارانتان پذیرفت، پس اینک با آمرزش به شهر و دیار خود بازگردید، خداوند متعال ضمانت کرده که از کسانی که [هنوز] گناهای به گردن دارند نیز خشنود شود.

﴿۷۱۰﴾ در این روز امید، جز از تو قطع شد. پس با رحمت و آمرزش بر من منت بگذار.

﴿۷۱۱﴾ کسی شایستگی ندارد که به خاطر استحقاقش او را بیامرزی، و نه به سبب سزاواری‌اش از او راضی و خشنود گردی و او را مشمول رحمت خود نمایی، پس هرکس را بیامرزی از انعام توست، و از هرکس راضی شوی از احسان تو.

﴿۷۱۲﴾ خداوند! درودها و آمرزش و رضایت و سلامتی و عافیت و کرامت و رحمت و لطف و منت و فضل و تندرستی و شرافت و بزرگداشت و احترام و درود فرشتگان و رسولان و پیامبران و جانشینان و شهدا و راستگویان و راستان از بندگان صالح و نیکوکردارت را، درحالی که ایشان نیکو رقیقانی هستند و اهل و ساکنان آسمان‌ها و زمین‌ها و آنچه بین آن دو است و هرچه در بالای آن دو و زیر آن‌هاست و آنچه از جنبندگان که بین آن‌هاست و آنچه در میان هواست و خورشید و ماه و ستارگان و کوه‌ها و درختان و موجودات و تمام آنچه که تو را در خشکی و دریاها تسبیح می‌گویند و در تاریکی و نور و در بامداد و شامگاه و در تمام لحظات شب و پهنای روز و ساعت‌های آن بر محمد بن عبدالله آقا و سرور و ستارگان رسالت و پابان انبیا و پیشاهنگ اهل تقوا و مولای اهل ایمان و سرپرست مسلمانان پیشوای شناخته شده‌ی مشهور و رسول پروردگار عالمیان قرار بده.

﴿۷۱۳﴾ با رحمت و رضایت و مهربانی و آمرزش بر من منت بگذار.

﴿۷۱۴﴾ تو همیشه با عفو و آمرزش، بر اولیا و مستحقان عذابت منت نهاده‌ای.

﴿۷۱۵﴾ ما اینک در گرو اعمال خویشیم و امیدواریم که خداوند با کرم و منت خویش ما را بیامرزد.

۱۱-۱-۱-۱-۱-پاداش

﴿۷۱۶﴾ خداوند، به آن‌ها که ایمان آورده و اعمال صالح انجام داده‌اند، وعده‌ی آمرزش و پاداش عظیمی داده است.

﴿الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار﴾

﴿٧١٧﴾ وَلَئِنْ أَذَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنَّا رَحْمَةً ثُمَّ نَزَعْنَاهَا مِنْهُ إِنَّهُ لَيَكُفِّرُ... إِلَّا الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَئِكَ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ (هود: ٩-١١)

﴿٧١٨﴾ إِنَّ الْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ وَالْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَالْقَانِتِينَ وَالْقَانِتَاتِ وَالصَّادِقِينَ وَالصَّادِقَاتِ وَالصَّابِرِينَ وَالصَّابِرَاتِ وَالْخَاشِعِينَ وَالْخَاشِعَاتِ وَالْمُتَصَدِّقِينَ وَالْمُتَصَدِّقَاتِ وَالصَّائِمِينَ وَالصَّائِمَاتِ وَالْحَافِظِينَ فُرُوجَهُمْ وَالْحَافِظَاتِ وَالذَّاكِرِينَ اللَّهَ كَثِيرًا وَالذَّاكِرَاتِ أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا (الأحزاب: ٣٥)

﴿٧١٩﴾ الَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ (فاطر: ٧)

﴿٧٢٠﴾ إِنَّمَا تُنذِرُ مَنِ اتَّبَعَ الذِّكْرَ وَخَشِيَ الرَّحْمَنَ الْغَيْبِ فَبَشَّرْهُ بِمَغْفِرَةٍ وَأَجْرٍ كَرِيمٍ (يس: ١١)

﴿٧٢١﴾ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ تَرَاهُمْ رُكْعًا سُجَّدًا يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا سِيَاهُهم فِي وُجُوهِهم مِنْ أَثَرِ السُّجُودِ ذَلِكَ مَثَلُهُمْ فِي التَّوْرَةِ وَمَثَلُهُمْ فِي الْإِنْجِيلِ كَزَرْعٍ أَخْرَجَ شَطْأَهُ فَآزَرَهُ فَاسْتَغْلَظَ فَاسْتَوَى عَلَى سُوقِهِ يُعْجِبُ الزُّرَّاعَ لِيُغَيِّظَ بِهِمُ الْكُفَّارَ وَعَدَّ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنْهُمْ مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا (الفتح: ٢٩)

﴿٧٢٢﴾ إِنَّ الَّذِينَ يُغُضُّونَ أَصْوَاتَهُمْ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ أُولَئِكَ الَّذِينَ امْتَحَنَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ فَلْتَتَّقُوا اللَّهَ مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا (الحجرات: ٣)

﴿٧٢٣﴾ إِنَّ الَّذِينَ يُخَشَوْنَ رَبَّهُمْ بِالْغَيْبِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ (الملك: ١٢)

١٢-١٠-١-١- الجائزة

﴿٧٢٤﴾ اللَّهُمَّ إِنِّي صَلَّيْتُ هَذِهِ الصَّلَاةَ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِكَ وَطَلَبِ نَائِلِكَ وَمَعْرِوْفِكَ وَرَجَاءِ رِفْدِكَ وَجَائِزَتِكَ وَعَظِيمِ عَفْوِكَ وَقَدِيمِ غُفْرَانِكَ اللَّهُمَّ فَصِّلْ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَارْفَعْهَا لِي فِي عِلِّيِّينَ وَتَقَبَّلْهَا مِنِّي وَاجْعَلْ نَائِلَكَ وَمَعْرِوْفَكَ وَرَجَاءَ مَا أَرْجُو مِنْكَ فَكَأَكْ رَقِيَّتِي مِنَ النَّارِ وَالْفُوزَ بِالْجَنَّةِ وَمَا جَمَعْتَ مِنْ أَنْوَاعِ النِّعَمِ وَمِنْ حُسْنِ الْحُورِ الْعِينِ وَاجْعَلْ جَائِزَتِي مِنْكَ الْعِثْقَ مِنَ النَّارِ وَغُفْرَانَ ذُنُوبِي وَذُنُوبَ وَالِدَيَّ وَمَا وَلَدَا وَجَمِيعِ إِخْوَانِي وَأَخَوَاتِي الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَالْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ الْأَحْيَاءِ مِنْهُمْ وَالْأَمْوَاتِ؛ بِحَارِ الْأَنْوَارِ،

ج ٨٨، ص ٢٠١

بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن

﴿۷۱۷﴾ و اگر از جانب خویش، نعمتی به انسان بچشانیم، سپس آن را از او بگیریم، بسیار نومید و ناسپاس خواهد بود! مگر آن‌ها که (در سایه ایمان راستین)، صبر و استقامت ورزیدند و کارهای شایسته انجام دادند؛ که برای آن‌ها، آمرزش و اجر بزرگی است!

﴿۷۱۸﴾ به یقین، مردان مسلمان و زنان مسلمان، مردان با ایمان و زنان با ایمان، مردان مطیع فرمان خدا و زنان مطیع فرمان خدا، مردان راستگو و زنان راستگو، مردان صابر و شکیبا و زنان صابر و شکیبا، مردان با خشوع و زنان با خشوع، مردان انفاق کننده و زنان انفاق کننده، مردان روزه‌دار و زنان روزه‌دار، مردان پاکدامن و زنان پاکدامن و مردانی که بسیار به یاد خدا هستند و زنانی که بسیار یاد خدا می‌کنند، خداوند برای همه‌ی آنان آمرزش و پاداش عظیمی فراهم ساخته است.

﴿۷۱۹﴾ کسانی که راه کفر پیش گرفتند، برای آنان عذابی سخت است؛ و کسانی که ایمان آوردند و کارهای شایسته انجام دادند، آمرزش و پاداش بزرگ از آن‌هاست!

﴿۷۲۰﴾ تو فقط کسی را بیم می‌دهی که از این تذکر (الهی) درس بگیرد و در نهان از خداوند رحمان بترسد؛ چنین کسی را به آمرزش و پاداشی پرازش بشارت ده!

﴿۷۲۱﴾ محمد ﷺ فرستاده خداست؛ و کسانی که با او هستند در برابر کفار سرسخت و شدید، و در میان خود مهربانند؛ پیوسته آن‌ها را در حال رکوع و سجود می‌بینی درحالی‌که همواره فضل خدا و رضای او را می‌خواهند؛ نشانه‌ی آن‌ها در صورتشان از اثر سجده نمایان است؛ این توصیف آنان در تورات و توصیف آنان در انجیل است، همانند زراعتی که جوانه‌های خود را خارج ساخته، سپس به تقویت آن پرداخته تا محکم شده و بر پای خود ایستاده است و به‌قدری نمو و رشد کرده که زارعان را به شگفتی وامی‌دارد؛ این برای آن است که کافران را به خشم آورد (ولی) کسانی از آن‌ها را که ایمان آورده و کارهای شایسته انجام داده‌اند، خداوند وعده‌ی آمرزش و اجر عظیمی داده است.

﴿۷۲۲﴾ آن‌ها که صدای خود را نزد رسول خدا کوتاه می‌کنند همان کسانی هستند که خداوند دل‌هایشان را برای تقوا خالص کرده، و برای آنان آمرزش و پاداش عظیمی در نظر گرفته شده است.

﴿۷۲۳﴾ (اما) کسانی که از پروردگارشان در نهان می‌ترسند، مسلماً آمرزش و پاداش بزرگی برایشان در نظر گرفته شده است.

۱۲-۱۰-۱-۱- جایزه

﴿۷۲۴﴾ خداوند! من این نماز را برای طلب رضایت، جایزه و نیکی تو، و به امید پاداش و بخشش بزرگ و آمرزش دیرینه‌ی تو به جای آوردم. خداوند! پس بر محمد و آل محمد درود بفرست و نمازم را برایم تا علّیون بالا ببر و آن را از من بپذیر و عطا و نیکی و امید آنچه که از تو امید داشتم را رهایم از آتش دوزخ، و کامیابی به بهشت و نعمت‌های متنوع گردآمده در آن و زنان زیبای بهشتی قرار بده. و پاداشم را آزادشدن از آتش و آمرزش گناهانم و گناهان پدر و مادرم و تمام فرزندان آن‌ها و همه‌ی برادران و خواهران بالیمان و مسلمانم، مرده‌ها و زنده‌های آنان قرار بده.

﴿الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار﴾

١٣-١٠-١-١-الحباء

﴿٧٢٥﴾ امير المؤمنين عليه السلام: أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَقْلِبَنِي فِيهِ مُفْلِحاً مُنْجِحاً بِأَفْضَلِ مَا أَنْقَلَبَ بِهِ مِنْ رَضِيَتْ عَنْهُ وَاسْتَجَبَتْ دُعَاءَهُ وَقَبِلَتْهُ وَأَجَزَلَتْ حِبَاءَهُ وَغَفَرَتْ ذُنُوبَهُ وَأَكْرَمَتْهُ وَلَمْ تَسْتَبْدِلْ بِهِ سِوَاهُ وَشَرَّفَتْ مَقَامَهُ وَبَاهَيْتْ بِهِ مَنْ هُوَ خَيْرُ مَنْهُ وَقَلْبَتْهُ بِكُلِّ حَوَائِجِهِ وَأَحْيَيْتَهُ بَعْدَ الْمَمَاتِ حَيَاةً طَيِّبَةً وَخَتَمْتَ لَهُ بِالْمَغْفِرَةِ؛ البلد الأمين، ص ٢٤٩

﴿٧٢٦﴾ امير المؤمنين عليه السلام: الْمُتَنَتِّظُ وَقْتَ الصَّلَاةِ بَعْدَ الصَّلَاةِ مِنْ زُورِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَحَقُّ عَلَى اللَّهِ أَنْ يُكْرِمَ زَائِرَهُ وَأَنْ يُعْطِيَهُ مَا سَأَلَ وَالْحَاجُّ الْمُعْتَمِرُ وَقَدْ أَلَّهِ وَحَقُّ عَلَى اللَّهِ أَنْ يُكْرِمَ وَقْدَهُ وَيَحْبُوهُ بِالْمَغْفِرَةِ؛ وسائل الشيعة، ج ٤، ص ١١٦

١٤-١٠-١-١-المنحة

﴿٧٢٧﴾ الرسول عليه السلام: أَسْتَغْفِرُكَ وَأَسْتَمْنِحُكَ وَأَتَضَرَّعُ إِلَيْكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٦، ص ٣١٩

﴿٧٢٨﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَأَنْتَ مَنْنْتَ عَلَى الصَّالِحِينَ فَهَدَيْتَهُمْ بِرُشْدِكَ عَنِ الضَّلَالَةِ وَسَدَدْتَهُمْ وَنَزَّهْتَهُمْ عَنِ الزَّلَلِ فَمَنْحَتَهُمْ مِنْكَ وَحَصَّنْتَهُمْ عَنْ مَعْصِيَتِكَ وَأَذَرَجْتَهُمْ فِي دَرَجِ الْمَغْفُورِينَ لَهُمْ وَإِلَيْهِمْ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٢٨٠

١٥-١٠-١-١-الرفد

﴿٧٢٩﴾ اللَّهُمَّ إِنِّي صَلَّيْتُ هَذِهِ الصَّلَاةَ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِكَ وَطَلَبِ نَائِلِكَ وَمَعْرِوْفِكَ وَرَجَاءِ رِفْدِكَ وَجَائِزَتِكَ وَعَظِيمِ غَفْوِكَ وَقَدِيمِ غُفْرَانِكَ اللَّهُمَّ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَارْفَعْهَا لِي فِي عِلِّيِّينَ وَتَقَبَّلْهَا مِنِّي وَاجْعَلْ نَائِلَكَ وَمَعْرِوْفَكَ وَرَجَاءَ مَا أَرْجُو مِنْكَ فَكَأَكْ رَقِيَّتِي مِنَ النَّارِ وَالْفُورَ بِالْجَنَّةِ وَمَا جَمَعْتَ مِنْ أَنْوَاعِ النِّعَمِ وَمِنْ حُسْنِ الْخُورِ الْعَيْنِ وَاجْعَلْ جَائِزَتِي مِنْكَ الْعِتْقَ مِنَ النَّارِ وَغُفْرَانَ ذُنُوبِي وَذُنُوبَ وَالِدَيَّ وَمَا وَلَدَا وَجَمِيعَ إِخْوَانِي وَآخَوَاتِي الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَالْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ الْأَحْيَاءِ مِنْهُمْ وَالْأَمْوَاتِ؛ بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ٢٠١

١٦-١٠-١-١-الرزق

﴿٧٣٠﴾ اللَّهُمَّ أَوْجِبْ لِي مِنْكَ الْمَغْفِرَةَ وَالرَّحْمَةَ وَالرِّزْقَ الْوَاسِعَ الطَّيِّبَ النَّافِعَ كَمَا أَوْجَبْتَ لِمَنْ أَتَى نَبِيَّكَ مُحَمَّدًا عَلَيْهِ وَآلِهِ السَّلَامُ وَهُوَ حَيٌّ فَاقْرَ لَهُ بِذُنُوبِهِ وَاسْتَغْفِرْ لَهُ رَسُولُكَ عليه السلام فَعَفَرْتَ لَهُ بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٧، ص ١٨٦

بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن

۱۳-۱۰-۱-۱- لطف و بخشش

﴿۷۲۵﴾ از تو می‌خواهم که بر محمد و خاندانش درود بفرستی و مرا رستگار و پیروز برگردانی به بالاترین شکلی که کسی را برگرداندی؛ از جمله کسی که از او راضی شدی و دعایش را مستجاب کردی و او را پذیرفتی و جایزه‌ی بزرگی به او دادی و گناهِش را آمرزیدی و گرامی‌اش داشتی و دیگری را به جای او قرار ندادی و مقامش را بالا بردی و با او بر کسی که بهتر از اوست مباحثات کردی و همه‌ی حاجاتش را روا کردی و به او بعد از مرگ زندگی پاک بخشیدی و سرانجامش را با آمرزش به پایان رساندی.

﴿۷۲۶﴾ کسی که بعد از نماز منتظر وقت نماز دیگر است، از زوار خدا به شمار می‌آید، و شایسته است که خداوند زوار خود را گرامی بدارد و خواسته‌ی او را عطا کند. حاجی و عمره‌گزار میهمان خداوند هستند. شایسته است که خداوند میهمان خود را گرامی بدارد و با آمرزش خویش او را مورد محبت قرار دهد.

۱۴-۱۰-۱-۱- لطف و بخشش

﴿۷۲۷﴾ از تو آمرزش می‌خواهم و از تو بخشش می‌جویم و به پیشگاه تو ناله و زاری می‌کنم. ﴿۷۲۸﴾ خدایا تو بر شایستگان منت نهادی و با هدایت خویش آنان را از گمراهی هدایت کردی و آنان را اصلاح نمودی و از لغزش دور کردی و نعمت را به آنها بخشیدی و آنان را از نافرمانی خویش حفظ کردی و آنان را در رده‌ی آمرزیدگان جای دادی.

۱۵-۱۰-۱-۱- عطا و بخشش

﴿۷۲۹﴾ خداوند! من این نماز را برای طلب رضایت، جایزه و نیکی تو، و به امید پاداش و بخشش بزرگ و آمرزش دیرینه‌ی تو به جای آوردم. خداوند! پس بر محمد و آل محمد درود بفرست و نمازم را برایم تا علیون بالا ببر و آن را از من بپذیر و عطا و نیکی و امید آنچه که از تو امید داشتم را رهاییم از آتش دوزخ، و کامیابی به بهشت و نعمت‌های متنوع گردآمده در آن و زنان زیبای بهشتی قرار بده. و پاداشم را آزادشدن از آتش و آمرزش گناهانم و گناهان پدر و مادرم و تمام فرزندان آنها و همه‌ی برادران و خواهران بالیمان و مسلمانم، مرده‌ها و زنده‌های آنان قرار بده.

۱۶-۱۰-۱-۱- روزی

﴿۷۳۰﴾ بار خدایا! از جانب خود مغفرت، رحمت، روزی گسترده، پاک، سودمند بر من واجب کن، چنانکه برای کسی واجب کردی که نزد پیامبرت محمد ﷺ درحالی که او زنده بود آمد، و گناهانش را بر او اعتراف کرد و رسولت برای او طلب آمرزش کرد و تو با رحمت او را بخشیدی ای مهربان‌ترین مهربانان.

﴿الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار﴾

﴿٧٣١﴾ أولئك هم المؤمنون حقا هم درجات عند ربهم ومغفرة ورزق كريم (الأنفال: ٤)

﴿٧٣٢﴾ فالذين آمنوا وعملوا الصالحات هم مغفرة ورزق كريم (الحج: ٥٠)

﴿٧٣٣﴾ ليجزى الذين آمنوا وعملوا الصالحات أولئك هم مغفرة ورزق كريم (سبا: ٤)

١٧-١٠-١-١-عائدة الحسنة

﴿٧٣٤﴾ أسألك العود على بالمغفرة والعائدة الحسنة على؛ بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ٢٠

١٨-١٠-١-١-الغنيمه

﴿٧٣٥﴾ استغفرُك من جميع الذنوب وأسألك الغنيمه فيما بقي من عمري بالعافيه أبدا ما

أبقيتني؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ٣٨١

١٩-١٠-١-١-النعمة

﴿٧٣٦﴾ الحسين عليه السلام: الله أكبر وأعلى وأجل من أن يعلم أحد مبلغ كرامته لأوليائه وعفوته لأعدائه ومبلغ عفوهِ وغفرانه ونعمته لمن أجابه وأجاب رسوله؛ مستدرک الوسائل،

ج ٤، ص ٦٨

﴿٧٣٧﴾ الصادق عليه السلام: اللهم اجعلني من الذين أنعمت عليهم بمغفرتك؛ بحار الأنوار، ج ٩٤،

ص ٢٧٠

﴿٧٣٨﴾ الصادق عليه السلام: أوجب لي زيادة من إتمام النعمة بسعة الرحمة والمغفرة؛ بحار الأنوار،

ج ٨٣، ص ٢٧٨

﴿٧٣٩﴾ الحسين عليه السلام: أوجب لي زيادة من إتمام النعمة بسعة المغفرة؛ البلد الأمين، ص ٢٨

﴿٧٤٠﴾ الرضا عليه السلام: كما بدأتني بالإحسان فاتم نعمتك بالغفران؛ مستدرک الوسائل، ج ١٠،

ص ٢٥

١١-١-١-١-الباب الحادي عشر: توسعة القبر، الجنة، الحياة الطيبة، الروح، السعادة، الفلاح، النجح

١-١١-١-١-توسعة القبر

﴿٧٤١﴾ اللهم اغفر لأمي فاطمة بنت أسد ولقنها حُبَّتْها وسع عليها مُدْخَلْها بِحَقِّ نبيك

مُحَمَّدٍ وَالْأَنْبِيَاءِ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِي؛ بحار الأنوار، ج ٣٥، ص ١٧٩

٢-١١-١-١-الجنة

﴿٧٤٢﴾ امير المؤمنين عليه السلام: أن أمير المؤمنين صلوات الله عليه بعث إلى رجل بخمسة أوساق

من تمر البغيبة وكان الرجل ممن يرجو نوافله ويؤمل نائله ورفده وكان لا يسأل عليا عليه السلام و

﴿٣٣٤﴾

بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن

﴿۷۳۱﴾ (آری)، مؤمنان حقیقی آن‌ها هستند؛ برای آنان نزد پروردگارشان درجاتی است؛ و برای آن‌ها، آمرزش و روزی بی‌عیب و نقص مقرر شده است.

﴿۷۳۲﴾ آن‌ها که ایمان آوردند و اعمال صالح انجام دادند، آمرزش و روزی پرارزشی دریافت خواهند کرد.

﴿۷۳۳﴾ تا کسانی را که ایمان آورده و کارهای شایسته انجام داده‌اند پاداش دهد؛ برای آنان آمرزش و روزی پرارزشی است!

۱۷-۱۰-۱-۱-۱ پاداش نیک

﴿۷۳۴﴾ از تو می‌خواهم با آمرزش و لطف به من توجّه کنی.

۱۸-۱۰-۱-۱-۱ سود

﴿۷۳۵﴾ و از همه‌ی گناهان از تو آمرزش می‌طلبم و از تو درخواست بهره‌مندی در ادامه‌ی زندگی‌ام را دارم، همراه با عافیت تا زمانی که زنده‌ام می‌داری.

۱۹-۱۰-۱-۱-۱ نعمت

﴿۷۳۶﴾ خداوند بزرگ‌تر و برتر و گرامی‌تر از آن است که کسی اندازه‌ی کرامتش را برای دوستانش و نیز بزرگی عقوبتش را برای دشمنانش؛ و میزان عفو و آمرزش و نعمتش را برای کسی که او و رسولش را اجابت کرده‌اند، بداند.

﴿۷۳۷﴾ خدایا؛ مرا از آن کسانی قرار ده که با آمرزش آن‌ها را مورد لطف قرار دادی.

﴿۷۳۸﴾ به‌واسطه‌ی وسعت رحمت و آمرزش مرا از نعمت کاملت بیشتر برخوردار کن.

﴿۷۳۹﴾ به‌واسطه‌ی وسعت آمرزش مرا از نعمت کاملت بیشتر برخوردار کن.

﴿۷۴۰﴾ چه بسیار لطفی که با احسان و اکرام برایم آغاز کردی و نعمت را با آمرزش به پایان

رساندی.

۱۱-۱-۱-۱-۱ گروه ۱۱: برطرف‌شدن تنگی قبر، بهشت، زندگی پاکیزه، روح، خوشبختی،

رستگاری، کامیابی

۱-۱۱-۱-۱-۱ برطرف‌شدن تنگی قبر

﴿۷۴۱﴾ بار خدایا؛ به حقّ محمدّ پیامبرت و پیامبران پیشین، مادرم فاطمه بنت اسد را پیامرز و حجتش را به او تلقین کن و قبرش را بر او وسعت بخش.

۲-۱۱-۱-۱-۱ بهشت

﴿۷۴۲﴾ امیر المؤمنین علیه السلام پنج وسق (معادل سیصد پیمانه) از خرمای مزرعه‌ی بغیغه را برای فردی فرستاد و این شخص پیش از این فردی توانگر بود که مردمان از او منتفع می‌شدند ولی حالا دچار تنگدستی شده بود ولی از حضرت امیر المؤمنین علیه السلام و از غیر او درخواست کمک مالی

﴿الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار﴾

لَا غَيْرَهُ شَيْئًا فَقَالَ رَجُلٌ لِأَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام وَاللَّهِ مَا سَأَلَكَ فُلَانٌ وَلَقَدْ كَانَ يُجْزئُهُ مِنَ الْخُمْسَةِ الْأَوْسَاقِ وَسُقُ وَاحِدٌ فَقَالَ لَهُ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام لَا كَثُرَ اللَّهُ فِي الْمُؤْمِنِينَ ضَرْبُكَ أُعْطِيَ أَنَا وَتَبَخَّلَ أَنْتَ لِلَّهِ أَنْتَ إِذَا أَنَا لَمْ أُعْطِ الَّذِي يَرْجُونِي إِلَّا مِنْ بَعْدِ الْمَسْأَلَةِ ثُمَّ أُعْطِيَ بَعْدَ الْمَسْأَلَةِ فَلَمْ أُعْطِهِ ثَمَنَ مَا أَخَذْتُ مِنْهُ وَذَلِكَ لِأَنِّي عَرَضْتُهُ أَنْ يُبْذَلَ لِي وَجْهَهُ الَّذِي يُعْفَرُ فِي التُّرَابِ لِرَبِّي وَرَبِّهِ عِنْدَ تَعَبُّدِهِ لَهُ وَطَلَبَ حَوَائِجِهِ إِلَيْهِ فَمَنْ فَعَلَ هَذَا بِأَخِيهِ الْمُسْلِمِ وَقَدْ عَرَفَ أَنَّهُ مَوْضِعُ لَصَلَتِهِ وَمَعْرُوفِهِ فَلَمْ يُصَدِّقْ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ فِي دُعَائِهِ لَهُ حَيْثُ يَتَمَنَّى لَهُ الْجَنَّةَ بِلِسَانِهِ وَيُبْخَلُ عَلَيْهِ بِالْحُطَامِ مِنْ مَالِهِ وَذَلِكَ أَنَّ الْعَبْدَ قَدْ يَقُولُ فِي دُعَائِهِ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ فَإِذَا دَعَا لَهُمْ بِالْمَغْفِرَةِ فَقَدْ طَلَبَ لَهُمُ الْجَنَّةَ فَمَا أَنْصَفَ مَنْ فَعَلَ هَذَا بِالْقَوْلِ وَلَمْ يُحَقِّقْهُ بِالْفِعْلِ؛ الْكَافِي.

ج ٤، ص ٢٢

﴿٧٤٣﴾ أَتَيْتَ مِنَّةً مِنْكَ عَلَيْهِ شَجَرَةٌ مِنْ يَقُطِيبٍ وَأَجْرَيْتَ لَهُ فُرَاتًا مِنْ مَعِينٍ فَلَمَّا اسْتَغْفَرَ وَ

تَابَ خَرَفَتْ لَهُ إِلَى الْجَنَّةِ بَابًا إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ٢٨

﴿٧٤٤﴾ أَنْتَ تَدْعُو إِلَى الْجَنَّةِ وَالْمَغْفِرَةِ؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ١٧٨

﴿٧٤٥﴾ امير المؤمنين عليه السلام: جَعَلَهُ اللَّهُ سَبَبًا لِرَحْمَتِهِ وَوَصْلَةً وَوَسِيلَةً إِلَى جَنَّتِهِ وَعِلَّةً

لِمَغْفِرَتِهِ؛ الْكَافِي، ج ٤، ص ١٩٨

﴿٧٤٦﴾ امير المؤمنين عليه السلام: سَارِعُوا إِلَى مَغْفِرَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ

أَعِدَّتْ لِلْمُتَّقِينَ فَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ لَنْ تَنَالُوهَا إِلَّا بِالتَّقْوَى؛ بحار الأنوار، ج ٦٥، ص ٦١

﴿٧٤٧﴾ الصادق عليه السلام: سَأَلَ السُّدِّيُّ جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ عليه السلام عَنْ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِي وَعَدَ

الْمُتَّقُونَ قَالَ هِيَ فِي عَلِيٍّ وَأَوْلَادِهِ وَشَبِيعَتِهِمْ هُمُ الْمُتَّقُونَ وَهُمْ أَهْلُ الْجَنَّةِ وَالْمَغْفِرَةِ؛ بحار الأنوار،

ج ٧، ص ٢٠٢

﴿٧٤٨﴾ فَمَنْ أَرَادَ الْجَنَّةَ وَالْمَغْفِرَةَ فَلْيَخْرُجْ إِلَى هَؤُلَاءِ الْقَوْمِ فَلْيَجَاهِدْهُمْ فِي اللَّهِ؛ بحار الأنوار،

ج ٣٣، ص ٥٦٠

﴿٧٤٩﴾ الصادق عليه السلام: فَمَنْ صَبَرَ كُرْهًا وَلَمْ يَشْكُ إِلَى الْخَلْقِ وَلَمْ يَجْزَعْ بِهَيْتِكَ سِتْرِهِ فَهُوَ مِنْ

الْعَامِّ وَنَصِيبُهُ مَا قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ وَبَشَّرِ الصَّابِرِينَ أَيْ بِالْجَنَّةِ وَالْمَغْفِرَةِ؛ مستدرک الوسائل، ج ٢،

ص ٤٢٧

بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن

نمی‌کرد. بعد از بخشش فردی به حضرت علیه السلام گفت: یا امیر المؤمنین به خدا قسم فلانی از شما چیزی درخواست نکرد، لذا اگر یک وسق که شصت صاع باشد به او می‌دادید برای او کافی بود. حضرت امیر المؤمنین علیه السلام فرمود: خداوند امثال تو را زیاد نکند، من می‌دهم و تو بخل می‌ورزی؟ انصاف داشته باش! هرگاه به شخصی که به بخشش من امیدوار است چیزی بیش از درخواستش ندهم و معادل درخواستش را به او بدهم، پس آن چه به او بدهم بهای آبروی اوست؛ زیرا که من او را وادار کرده‌ام که رویی را که در مقابل پروردگار برای حاجت‌خواستن به خاک می‌مالد، چنین رویی را نزد من آورد و از من درخواست کند؛ و من با بخشش معادل خواسته‌اش بهای روانداختن او را هم پرداخت نکرده‌ام. پس کسی که با برادر مؤمن خود چنین کند و بداند که او پیرشان است و شایسته‌ی دریافت احسان و انعام اوست. پس در دعایی که برای او می‌کند صادق نبوده است، چون شخصی که مال باطل دنیا را از او مضایقه کند چگونه بهشت با صد هزاران هزار نعمت دائمی را برای او خواهد خواست؟ زیرا بنده دعا می‌کند که خداوند؛ مردان و زنان مؤمن را بیامرزد. هرگاه از طرف او طلب آمرزش کند، بهشت را برایش درخواست کرده است و چه بی‌انصافی است کسی که چنین چیزی بگوید ولی آن را با عمل تأیید نکند.

﴿۷۴۳﴾ از روی لطف و مهربانی برایش درخت کدو رویندی و چشمه‌ای از آب شیرین جاری کردی؛ و چون استغفار و توبه کرد دری برای او به‌سوی بهشت باز کردی. به‌راستی که تو بسیار بخشنده‌ای.

﴿۷۴۴﴾ تو به‌سوی بهشت و آمرزش دعوت می‌کنی.

﴿۷۴۵﴾ خداوند متعال زیارت خانه را موجب رحمت خود و وسیله‌ی رسیدن به بهشت و علت آمرزش قرار داد.

﴿۷۴۶﴾ به‌سوی آمرزش پروردگار و به‌سوی بهشتی که پهنای آن به اندازه‌ی زمین و آسمان است و برای پرهیزگاران مهتاً شده از همدیگر پیشی بجویند. و بدانید که جز با تقوا و نیکوکاری به آن بهشت نخواهید رسید.

﴿۷۴۷﴾ سدی از امام صادق علیه السلام درباره‌ی کلام خداوند متعال: «مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِي وَعِدَ الْمُتَّقُونَ» پرسید. امام علیه السلام فرمود: «درباره‌ی علی علیه السلام و فرزندان و پیروانش است که اهل تقوا و اهل بهشت و آمرزش هستند».

﴿۷۴۸﴾ هرکس بهشت و آمرزش را قصد کند، پس به‌یقین باید به‌سوی آن قوم خارج شود و در راه خدا با ایشان مجاهده کند.

﴿۷۴۹﴾ و کسی که با ناراحتی صبر نماید و به مخلوق شکایت حال ننماید و با بی‌تابی رنج درونی و نهفته خود را فاش نکند، چنین کسی از طبقه‌ی عوام است که خداوند در حق آنان می‌فرماید: «وَبَشِّرِ الصَّابِرِينَ» یعنی مژده بهشت و مغفرت و رحمت.

﴿الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار﴾

﴿٧٥٠﴾ الصادق عليه السلام: أَكْثَرُ الصَّلَاةِ عَلَى النَّبِيِّ وَآلِهِ وَاسْأَلِ الْمَغْفِرَةَ وَالرِّضْوَانَ وَالْجَنَّةَ وَالْعَفْوَ
وَاسْتَعِذْ مِنْ سَخَطِهِ وَمِنْ النَّارِ بِرَحْمَتِهِ؛ مستدرک الوسائل، ج ٩، ص ١٨١

﴿٧٥١﴾ وَلَا تَنْكِحُوا الْمُشْرِكَاتِ حَتَّى يُؤْمِنَ وَلَأَمَّةٌ مُؤْمِنَةٌ خَيْرٌ مِنْ مُشْرِكَةٍ وَلَوْ أَعْجَبَتْكُمْ وَلَا
تُنْكِحُوا الْمُشْرِكِينَ حَتَّى يُؤْمِنُوا وَلَعَبْدٌ مُؤْمِنٌ خَيْرٌ مِنْ مُشْرِكٍ وَلَوْ أَعْجَبَكُمْ أُولَئِكَ يَدْعُونَ إِلَى النَّارِ
وَاللَّهُ يَدْعُوا إِلَى الْجَنَّةِ وَالْمَغْفِرَةِ بِإِذْنِهِ وَبَيَّنَّ آيَاتِهِ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ (البقرة: ٢٢١)

﴿٧٥٢﴾ أُولَئِكَ جَزَاءُ هُمْ مَغْفِرَةٌ مِنْ رَبِّهِمْ وَجَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَنَعَمْ
أَجْرُ الْعَامِلِينَ (آل عمران: ١٣٦)

﴿٧٥٣﴾ سَابِقُوا إِلَى مَغْفِرَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا كَعَرْضِ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ أُعِدَّتْ لِلَّذِينَ
ءَامَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ (الحديد: ٢١)

﴿٧٥٤﴾ يَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَيُدْخِلْكُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَمَسَاكِينَ طَيِّبَةً فِي جَنَّاتٍ
عَدْنٍ ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ (الصف: ١٢)

١١-١-١-١١-٣- الحَيَاةُ الطَّيِّبَةُ

﴿٧٥٥﴾ السَّجَّاد عليه السلام: أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تُقَلِّبَنِي فِيهِ مُفْلِحًا مُنْجِحًا
بِأَفْضَلِ مَا أَنْقَلَبَ بِهِ مِنْ رَضِيَتْ عَنْهُ وَاسْتَجَبَتْ دُعَاءَهُ وَقَبِلَتْهُ وَأَجَزَلَتْ حِبَاءَهُ وَغَفَرَتْ ذُنُوبَهُ وَ
أَكْرَمَتْهُ وَلَمْ تَسْتَبْدِلْ بِهِ سِوَاهُ وَشَرَّفَتْ مَقَامَهُ وَبَاهَيْتْ بِهِ مَنْ هُوَ خَيْرٌ مِنْهُ وَقَلْبَتَهُ بِكُلِّ
حَوَائِجِهِ وَآخِيَّتِهِ بَعْدَ الْمَمَاتِ حَيَاةً طَيِّبَةً وَخَتَمْتَ لَهُ بِالْمَغْفِرَةِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٣٢

﴿٧٥٦﴾ امير المؤمنين عليه السلام: أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تُقَلِّبَنِي فِيهِ مُفْلِحًا
مُنْجِحًا بِأَفْضَلِ مَا أَنْقَلَبَ بِهِ مِنْ رَضِيَتْ عَنْهُ وَاسْتَجَبَتْ دُعَاءَهُ وَقَبِلَتْهُ وَأَجَزَلَتْ حِبَاءَهُ وَغَفَرَتْ
ذُنُوبَهُ وَأَكْرَمَتْهُ وَلَمْ تَسْتَبْدِلْ بِهِ سِوَاهُ وَشَرَّفَتْ مَقَامَهُ وَبَاهَيْتْ بِهِ مَنْ هُوَ خَيْرٌ مِنْهُ وَقَلْبَتَهُ بِكُلِّ
حَوَائِجِهِ وَآخِيَّتِهِ بَعْدَ الْمَمَاتِ حَيَاةً طَيِّبَةً وَخَتَمْتَ لَهُ بِالْمَغْفِرَةِ؛ البلد الأمين، ص ٢٤٩

١١-١-١-١١-٤- الرُّوحُ

﴿٧٥٧﴾ أَدْخِلْ عَلَى أَسْلَافِنَا مِنْ أَهْلِ الْإِيمَانِ الرُّوحَ وَالرَّحْمَةَ وَالضِّيَاءَ وَالْمَغْفِرَةَ؛ بحار الأنوار،

ج ٩٥، ص ١٨٣

بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن

﴿۷۵۰﴾ بر پیامبر و خاندانش بسیار صلوات فرست و از خداوند آمرزش و خشنودی و بهشت و بخشش طلب کن؛ و از خشم و جهنم او به مهربانی‌اش پناه ببر.

﴿۷۵۱﴾ و با زنان مشرک و بت‌پرست، تا ایمان نیاورده‌اند، ازدواج نکنید! (اگر چه جز به ازدواج با کنیزان، دسترسی نداشته باشید؛ زیرا) کنیز باایمان، از زن آزاد بت‌پرست، بهتر است؛ هرچند (زیبایی، یا ثروت، یا موقعیت او) شما را به شگفتی آورد. و زنان خود را به ازدواج مردان بت‌پرست، تا ایمان نیاورده‌اند، در نیاورید! (اگر چه ناچار شوید آن‌ها را به همسری غلامان باایمان درآورید؛ زیرا) یک غلام باایمان، از یک مرد آزاد بت‌پرست، بهتر است؛ هرچند (مال و موقعیت و زیبایی او)، شما را به شگفتی آورد. آن‌ها دعوت به سوی آتش می‌کنند؛ و خدا دعوت به بهشت و آمرزش - به اجازه‌ی خود - می‌نماید، و آیات خویش را برای مردم روشن می‌سازد؛ شاید متذکر شوند!

﴿۷۵۲﴾ آن‌ها پاداششان آمرزش پروردگار، و بهشت‌هایی است که از زیر درختانش، نهرها جاری است؛ جاودانه در آن می‌مانند؛ چه نیکو است پاداش اهل عمل!

﴿۷۵۳﴾ به پیش تازید برای رسیدن به آمرزش پروردگارتان و بهشتی که پهنه‌ی آن مانند پهنه‌ی آسمان و زمین است و برای کسانی که به خدا و رسولانش ایمان آورده‌اند؛ آماده شده است، این فضل خداوند است که به هر کس بخواهد می‌دهد؛ و خداوند صاحب فضل عظیم است.

﴿۷۵۴﴾ (اگر چنین کنید) گناهانتان را می‌بخشد و شما را در باغ‌هایی از بهشت داخل می‌کند که نهرها از زیر درختانش جاری است و در مسکن‌های پاکیزه در بهشت جاویدان جای می‌دهد؛ و این پیروزی عظیم است!

۳-۱۱-۱-۱- زندگی پاکیزه

﴿۷۵۵﴾ از تو می‌خواهم که بر محمد و آل محمد درود بفرستی و در این روز مرا رستگار و کامیاب از درگاهت برگردان، به بهترین صورت که از کسی خشنود گردیدی و دعایش را اجابت نمودی و پذیرفتی و عطای فراوان به او بخشیدی و گناهانش را آمرزیدی و گرامی داشتی و کسی دیگر را به جای او بر نگزیدی و مقامش را والا گرداندی و در نزد افراد بهتر از او به او مباحثات کردی و با برآوردن تمامی حوائجش از درگاهت برگرداندی و بعد از مرگ نیز او را به زندگانی پاکیزه زنده گرداندی و پایان کار او را به آمرزش پایان دادی و به آنان که دوستش دارد، ملحق کردی.

﴿۷۵۶﴾ از تو می‌خواهم که بر محمد و خاندانش درود بفرستی و مرا رستگار و پیروز برگردانی به بالاترین شکلی که کسی را برگرداندی؛ از جمله کسی که از او راضی شدی و دعایش را مستجاب کردی و او را پذیرفتی و جایزه‌ی بزرگی به او دادی و گناهش را آمرزیدی و گرامی‌اش داشتی و دیگری را به جای او قرار ندادی و مقامش را بالا بردی و با او بر کسی که بهتر از اوست مباحثات کردی و همه‌ی حاجاتش را روا کردی و به او بعد از مرگ زندگی پاک بخشیدی و سرانجامش را با آمرزش به پایان رساندی.

۴-۱۱-۱-۱- روح

﴿۷۵۷﴾ بر گذشتگانمان از اهل ایمان راحتی و رحمت و نور و روشنایی و آمرزش را عطا فرما.

﴿الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار﴾

﴿٧٥٨﴾ أَوْعَدْتَ الْوَعِيدَ الشَّدِيدَ عَلَى الْفَنُوطِ مِنْ رَحْمَتِكَ وَالْيَأْسِ مِنْ رَوْحِكَ وَمَغْفِرَتِكَ؛

البلد الأمين، ص ٤٣٠

﴿٧٥٩﴾ امير المؤمنين عليه السلام: هُوَ شَهْرٌ يُقْبَلُ أَهْلُ الْإِيمَانِ بِالْمَغْفِرَةِ وَالرِّضْوَانِ وَالرَّوْحِ وَالرَّيْحَانِ

وَمَرْضَاةَ الْمَلِكِ الدِّيَّانِ؛ فضائل الأشهر الثلاثة، ص ١٠٧

١١-١-١١-٥ السَّعَادَةُ

﴿٧٦٠﴾ الصادق عليه السلام: اللَّهُمَّ اخْتِمْ لِي بِالسَّعَادَةِ وَالْمَغْفِرَةِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٧، ص ٣٤١

﴿٧٦١﴾ طالب عليه السلام: فَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ الَّذِي خَتَمَ لَنَاوَلَنَا بِالسَّعَادَةِ وَالْمَغْفِرَةِ وَلَاخِرَنَا

بِالشَّهَادَةِ وَالرَّحْمَةِ؛ اللهوف، ص ١٨٣

﴿٧٦٢﴾ هَذَا آخِرُ يَوْمٍ مِنْ شَهْرِ رَمَضَانَ فَإِذَا انْقَضَى فَاخْتِمْهُ لَنَا وَالشَّهَادَةَ [بِالسَّعَادَةِ] وَالرَّحْمَةَ وَالْمَغْفِرَةَ؛ إقبال الأعمال، ص ٢٦١

١١-١-١١-٦ الْفَلَاحُ

﴿٧٦٣﴾ الصادق عليه السلام: اللَّهُمَّ أَقْلِبْنِي مُفْلِحًا مُنْجِحًا مُسْتَجَابًا لِي بِأَفْضَلِ مَا يَرْجِعُ بِهِ أَحَدٌ مِنْ

وَقَدِكَ مِنَ الْمَغْفِرَةِ؛ الكافي، ج ٤، ص ٥٣٠

١١-١-١١-٧ النُّجُجُ

﴿٧٦٤﴾ اتَّوَسَّلْ إِلَى اللَّهِ فِي نَجْحِ طَلَبَتِي وَكَشْفِ كُرْبَتِي وَإِجَابَةِ دَعْوَتِي وَعُفْرَانِ حَوْبَتِي؛

بحار الأنوار، ج ٩٧، ص ٢١١

﴿٧٦٥﴾ الصادق عليه السلام: اللَّهُمَّ أَقْلِبْنِي مُفْلِحًا مُنْجِحًا مُسْتَجَابًا لِي بِأَفْضَلِ مَا يَرْجِعُ بِهِ أَحَدٌ مِنْ

وَقَدِكَ مِنَ الْمَغْفِرَةِ؛ الكافي، ج ٤، ص ٥٣٠

١١-١-١٢ الباب الثاني عشر: الهداية، تلقين الحجة، إظهار الحجة، الشفاعة، الوسيلة

١١-١-١٢-١ الهداية

﴿٧٦٦﴾ الصادق عليه السلام: أَعْطِنِي فِيهِ أَفْضَلَ مَا تُعْطِي أَوْلِيَاءَكَ الْمُؤْمِنِينَ مِنَ الْهُدَى وَالرَّحْمَةِ وَالْمَغْفِرَةِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٣٥٩

﴿٧٦٧﴾ الصادق عليه السلام: أَنْ يَهَبَ لَنَا فِي سَفَرِنَا أَمْنَةً وَإِيمَانًا وَسَلَامَةً وَإِسْلَامًا وَفَقْهًا وَتَوْفِيقًا وَبَرَكَاتٍ وَهُدًى وَشُكْرًا وَعَافِيَةً وَمَغْفِرَةً وَعَزْمًا لَا يُعَادِرُ ذَنْبًا؛ بحار الأنوار، ج ٧٣، ص ٢٥٠

﴿٧٦٨﴾ الرسول عليه السلام: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا رَأَى الْهَلَالَ اسْتَقْبَلَ الْقِبْلَةَ وَكَبَّرَ ثُمَّ قَالَ هَلَالٌ رُشْدٍ

اللَّهُمَّ أَهْلُهُ عَلَيْنَا بِيَمْنٍ وَإِيمَانٍ وَسَلَامَةٍ وَإِسْلَامٍ وَهُدًى وَمَغْفِرَةٍ وَعَافِيَةٍ مُجَلَّلَةٍ وَرِزْقٍ وَاسِعٍ

إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ؛ وسائل الشيعة، ج ١٠، ص ٣٢٤

﴿٣٣٠﴾

بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن

﴿۷۵۸﴾ تو کسی را که از رحمت و آمرزش ناامید شود، وعده‌ی عذاب شدیدی دادی.
﴿۷۵۹﴾ رمضان ماهی است که اهل ایمان با آمرزش و رضایت و رضوان و آرامش و بوی خوش و خشنودی خدای مالک داور، پذیرفته می‌شوند.

۱-۱-۱۱-۵- خوشبختی

﴿۷۶۰﴾ خداوندا! عاقبت مرا به سعادت و آمرزش ختم فرما.
﴿۷۶۱﴾ ستایش مخصوص خداوندی است که آغاز کار ما را به سعادت و آمرزش و فرجام کارمان را به شهادت و رحمت رقم زد.
﴿۷۶۲﴾ امروز آخرین روز از ماه رمضان است. پس هرگاه پایان یافت آن را برای ما ختم به خیر فرما و شهادت (سعادت) و رحمت و آمرزش نصیب ما بفرما.

۱-۱-۱۱-۶- رستگاری

﴿۷۶۳﴾ خداوندا! مرا رستگار، کامیاب و موفق و با دریافت بهترین آمرزش‌هایی که به یکی مهمانانت داده‌ای، برگردان.

۱-۱-۱۱-۷- کامیابی

﴿۷۶۴﴾ برای کامیابی در رسیدن به خواسته‌ام و برطرف‌شدن گرفتاری‌ام و اجابت دعایم و آمرزش گناه‌ام به خداوند توسّل می‌جویم.
﴿۷۶۵﴾ خداوندا! مرا رستگار، کامیاب و موفق و با دریافت بهترین آمرزش‌هایی که به یکی مهمانانت داده‌ای، برگردان.

۱-۱-۱۲- گروه ۱۲: راهنمایی، الهام‌شدن دلایل، روشن‌شدن دلایل، شفاعت، وسیله

۱-۱-۱۲-۱- راهنمایی

﴿۷۶۶﴾ [پروردگارا!] بافضیلت‌ترین چیزهایی را که به دوستان باایمانت از هدایت و رحمت و آمرزش عطا کرده‌ای، به من نیز عطا کن.
﴿۷۶۷﴾ [از خداوند می‌خواهم که] در سفرمان آسودگی و ایمان و سلامت و اسلام و فهم و توفیق و برکت و هدایت و شکر و عافیت و آمرزش و اراده ببخشد و گناهی را فرونگذارد.
﴿۷۶۸﴾ رسول خدا ﷺ هنگامی که هلال ماه را می‌دید: رو به سوی قبله می‌کرد و تکبیر می‌گفت و بعد از آن می‌گفت: «هلال راهنما، خداوندا! این ماه را با میمنت و ایمان و سلامتی و اسلام و هدایت و آمرزش و عافیت مجلّل و روزی گسترده برای ما شروع کن. که تو بر هر چیز توانایی».

﴿الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار﴾

﴿٧٦٩﴾ الكاظم عليه السلام: عَنْ عَلِيِّ بْنِ جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ: كَتَبْتُ إِلَى أَبِي الْحَسَنِ عليه السلام أَنْ قَوْمًا مِنْ مَوَالِيكَ يَدْخُلُونَ فِي عَمَلِ السُّلْطَانِ وَلَا يُؤْثِرُونَ عَلَى إِخْوَانِهِمْ وَإِنْ نَابَتْ أَحَدًا مِنْ مَوَالِيكَ نَائِبَةً قَامُوا فَكَتَبَ أُولَئِكَ هُمْ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا عَلَيْهِمْ مَغْفِرَةٌ مِنْ رَبِّهِمْ وَرَحْمَةٌ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُهْتَدُونَ؛ مستدرک الوسائل، ج ١٣، ص ١٣٠

﴿٧٧٠﴾ إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا ثُمَّ آمَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا ثُمَّ أَرَادُوا كُفْرًا لَمْ يَكُنِ اللَّهُ لِيَغْفِرَ لَهُمْ وَلَا لِيَهْدِيَهُمْ سَبِيلًا (النساء: ١٣٧)

﴿٧٧١﴾ وَمَا مَنَعَ النَّاسَ أَنْ يُؤْمِنُوا إِذْ جَاءَهُمْ الْهُدَى وَيَسْتَغْفِرُوا رَبَّهُمْ إِلَّا أَنْ تَأْتِيَهُمْ سُنَّةٌ الْأَوَّلِينَ أَوْ يَأْتِيَهُمُ الْعَذَابُ قُبُلًا (الكهف: ٥٥)

١-١٢-١-١-٢-٢-٢ تَلْقِيْنُ الْحُجَّةِ

﴿٧٧٢﴾ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَأُمِّي فَاطِمَةَ بِنْتِ أَسَدٍ وَلَقْنَهَا حُجَّتَهَا وَسَّعَ عَلَيْهَا مُدْخَلَهَا بِحَقِّ نَيْيِكَ مُحَمَّدٍ وَالْأَنْبِيَاءِ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِي؛ بحار الأنوار، ج ٣٥، ص ١٧٩

١-١٢-١-١-٢-٣-٣ إِظْهَارُ الْحُجَّةِ

﴿٧٧٣﴾ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي ذُنُوبِي وَأَقْبَلْ تَوْبَتِي وَأَظْهِرْ حُجَّتِي وَاسْتُرْ عَوْرَتِي وَاجْعَلْ مُحَمَّدًا وَآلَ مُحَمَّدٍ الْمُصْطَفَيْنِ أَوْلِيَاءِي يَسْتَغْفِرُونَ لِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ١٨٠

﴿٧٧٤﴾ وَلَا أَكْتَسِبُ بَعْدَهَا خَطِيئَةً وَلَا إِثْمًا مَغْفِرَةً تَطْهَرُ بِهَا قَلْبِي وَتُخَفِّفُ بِهَا ظَهْرِي وَتَجَاوِزُ بِهَا عَنْ إِصْرِي وَتَضَعُ بِهَا عَنِّي وَزْرِي وَتُرْكِي بِهَا عَمَلِي وَتَجَاوِزُ بِهَا عَنْ سَيِّئَاتِي وَتَلْقِنَنِي بِهَا عِنْدَ فِرَاقِ الدُّنْيَا حُجَّتِي وَأَنْظُرُ بِهَا إِلَى وَجْهِكَ الْكَرِيمِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَعَلَى مِنْكَ نُورٌ وَكَرَامَةٌ؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ١٣٣

١-١٢-١-١-٢-٤-٤ الشَّفَاعَةُ

﴿٧٧٥﴾ امير المؤمنين عليه السلام: لَا شَفِيعَ أَنْجَحُ مِنَ الْإِسْتِغْفَارِ؛ غرر الحكم، ص ١٩٥

﴿٧٧٦﴾ الرسول عليه السلام: النَّدَمُ تَوْبَةٌ وَالتَّائِبُ مُسْتَحِقٌّ لِلشَّفَاعَةِ وَالْغُفْرَانِ؛ بحار الأنوار، ج ٨، ص ٣٤

﴿٧٧٧﴾ السَّجَاد عليه السلام: إِنْ رَبَّكُمْ تَطَوَّلَ عَلَيْكُمْ فِي هَذَا الْيَوْمِ فَغَفَرَ لِمُحْسِنِكُمْ وَشَفَعَ مُحْسِنَكُمْ

فِي مُسِيئَتِكُمْ فَأَفِضُوا مَغْفُورًا لَكُمْ وَصَمِّنْ لَأَهْلِ التَّعَاتِ مِنْ عِنْدِهِ الرِّضَا؛ الكافي، ج ٤، ص ٢٥٧

﴿٧٧٨﴾ الصادق عليه السلام: سُئِلَ الصَّادِقُ عليه السلام عَنْ هَذِهِ آيَةِ قَالَ إِذَا حَسَرَ اللَّهُ النَّاسَ فِي صَعِيدٍ وَاحِدٍ

أَجَلَ اللَّهُ أَشْيَاعَنَا أَنْ يُنَاقِشَهُمْ فِي الْحِسَابِ فَنَقُولُ إِلَهَنَا هَؤُلَاءِ شِيعَتُنَا فَيَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى قَدْ جَعَلْتُ

بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن

﴿۷۶۹﴾ علی بن جعفر گوید: به امام کاظم علیه السلام نوشتم که گروهی از دوستان شما در دستگاه حاکم وارد شده‌اند ولی در رفتاری‌ها برای دوستانشان کاری نمی‌کنند. اگر یکی از موالی شما نماینده شود، آن‌ها [مشکلاتشان حل می‌شود]. امام علیه السلام چنین نوشت: آنان به حق اهل ایمانند، آمرزش و رحمت پروردگار با ایشان است و آنان هدایت شده‌اند.

﴿۷۷۰﴾ کسانی که ایمان آوردند، سپس کافر شدند، باز هم ایمان آوردند، و دیگر بار کافر شدند، سپس بر کفر خود افزودند، خدا هرگز آن‌ها را نخواهد آمرزید، و آن‌ها را به راه (راست) هدایت نخواهد کرد.

﴿۷۷۱﴾ و چیزی مردم را بازداشت از اینکه - وقتی هدایت به سراغشان آمد - ایمان بیاورند و از پروردگارشان طلب آمرزش کنند، جز اینکه (خیره‌سری کردند؛ گویی می‌خواستند) سرنوشت پیشینیان برای آنان بیاید، یا عذاب (الهی) در برابرشان قرار گیرد!

۲-۱۲-۱-۱- الهام شدن دلایل

﴿۷۷۲﴾ بار خدایا! به حق محمد پیامبرت و پیامبران پیشین، مادرم فاطمه بنت اسد را پیامرز و حجتش را به او تلقین کن و قبرش را بر او وسعت بخش.

۳-۱۲-۱-۱- روشن شدن دلایل

﴿۷۷۳﴾ خدایا! گناهانم را پیامرز و توبه‌ام را بپذیر و راهنمایم را آشکار ساز و عیوبم را بپوشان و محمد و خاندان برگزیده‌ی محمد را یاوران من گردان تا برایم آمرزش بخواهند.

﴿۷۷۴﴾ بخششی که با آن قلبم را مطهر کنی و بارم را سبک کنی و با آن از گناهم درگذری و با آن بار گرانم را از دوش من برداری و با آن عملم را پاک کنی و از بدی‌هایم بگذری و به هنگام فراق دنیا حجت‌م را بر من تلقین کنی و با آن در روز قیامت به ذات کریمت نگاه کنم درحالی‌که از تو نور و کرامتی بر من است.

۴-۱۲-۱-۱- شفاعت

﴿۷۷۵﴾ شفیع‌ی نجات‌بخش‌تر از استغفار نیست.

﴿۷۷۶﴾ پشیمانی توبه است. و توبه‌کننده مستحق شفاعت و آمرزش است.

﴿۷۷۷﴾ پروردگارتان امروز شما را مورد عنایت خود قرار داد، نیکوکاران شما را آمرزید، و شفاعت نیکوکارانتان را در حق گناهکارانتان پذیرفت، پس اینک با آمرزش به شهر و دیار خود بازگردید، خداوند متعال ضمانت کرده که از کسانی که [هنوز] گناهانی به گردن دارند نیز خشنود شود.

﴿۷۷۸﴾ از امام صادق علیه السلام درباره‌ی این آیه (سوره‌ی غاشیه) پرسیده شد. فرمود: «وقتی که خداوند همه را در صحرای محشر جمع کند، شیعیان ما را بزرگ می‌دارد. ما می‌گوییم: «خداوند! این‌ها

﴿الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار﴾

أَمَرَهُمْ إِلَيْكُمْ وَقَدْ شَفَعْتُمْ فِيهِمْ وَغَفَرْتُ لِمُسِيئِهِمْ أَدْخُلُوهُمْ الْجَنَّةَ بِغَيْرِ حِسَابٍ؛ بحار الأنوار، ج ٨، ص ٥٠

﴿٧٧٩﴾ فَإِذَا جَاءَ وَقْتُ صَلَاةِ الصُّبْحِ يَصْعَدُونَ إِلَى السَّمَاءِ فَتَسْتَقْبِلُهُمْ سَاكِنُو السَّمَاءِ وَيَقُولُونَ لَهُمْ مِنْ أَيْنَ جِئْتُمْ فَيَقُولُونَ مِنَ الْأَرْضِ فَإِنَّ الْبَارِحَةَ كَانَتْ لَيْلَةً الْقَدَرِ فَيَقُولُونَ مَا فَعَلَ اللَّهُ بِحَوَائِجِ أُمَّةٍ مُحَمَّدٍ ﷺ فَيَقُولُونَ إِنَّ اللَّهَ غَفَرَ لَصَالِحِيهَا وَشَفَعَ لَطَالِحِيهَا؛ مستدرک الوسائل، ج ٧، ص ٤٦٠

﴿٧٨٠﴾ وَقَدْ اتَّكَلْتُ عَلَى شَفَاعَتِكَ وَرَجَوْتُ بِمَوْلَاتِكَ وَشَفَاعَتِكَ مَحْوَ ذُنُوبِي وَسِتْرَ

عُيُوبِي وَمَغْفِرَةَ زَلِّي؛ بحار الأنوار، ج ٩٩، ص ١١٨
٥-١٢-١-١-١-الوسيلة

﴿٧٨١﴾ الرسول ﷺ: نِعَمَ الْوَسِيلَةَ لِالِاسْتِغْفَارِ؛ مستدرک الوسائل، ج ١٢، ص ١٢٤

١٣-١-١-١-الباب الثالث عشر: تَوْبَةُ اللَّهِ، الْإِقْبَالُ، النَّظَرُ، الْإِجَابَةُ
١-١٣-١-١-تَوْبَةُ اللَّهِ

﴿٧٨٢﴾ وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَسُولٍ إِلَّا لِيُطَاعَ بِإِذْنِ اللَّهِ وَلَوْ أَنَّهُمْ إِذْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ جَاءُوكَ فَاسْتَغْفَرُوا اللَّهَ وَاسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ لَوَجَدُوا اللَّهَ تَوَّابًا رَحِيمًا (النساء: ٦٤)

﴿٧٨٣﴾ الصادق ﷺ: قَوْلُهُ وَلَوْ أَنَّهُمْ إِذْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ جَاءُوكَ فَاسْتَغْفَرُوا اللَّهَ وَاسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ لَوَجَدُوا اللَّهَ تَوَّابًا رَحِيمًا قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ﷺ مَنْ عَنِ بَقَوْلِهِ جَاءُوكَ فَقَالَ الرَّجُلُ لَا نَذْرِي قَالَ إِنَّمَا عَنِي تَبَارَكَ وَتَعَالَى فِي قَوْلِهِ جَاءُوكَ يَا عَلِيُّ فَاسْتَغْفَرُوا اللَّهَ وَاسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ

الآية؛ بحار الأنوار، ج ٨٩، ص ٦١

﴿٧٨٤﴾ فَمَنْ تَابَ مِنْ بَعْدِ ظُلْمِهِ وَأَصْلَحَ فَإِنَّ اللَّهَ يَتُوبُ عَلَيْهِ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ (المائدة: ٣٩)

﴿٧٨٥﴾ غَافِرِ الذَّنْبِ وَقَابِلِ التَّوْبِ شَدِيدِ الْعِقَابِ ذِي الطُّوْلِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ إِلَيْهِ الْمَصِيرُ (غافر: ٣)

﴿٧٨٦﴾ إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ، وَرَأَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِي دِينِ اللَّهِ أَفْوَاجًا، فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْهُ إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا (النصر: ١-٣)

﴿٧٨٧﴾ الرسول ﷺ: قَالَ وَاسْتَغْفِرْهُ إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا، وَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ: هَذِهِ هَدْيَةٌ لِي وَلِأُمَّتِي خَاصَّةً مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَلَمْ يُعْطِهَا أَحَدًا مِنَ الْأَنْبِيَاءِ الَّذِينَ كَانُوا قَبْلِي وَلَا غَيْرِهِمْ؛ بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ١٣٠

بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن

شیعیان ما هستند». خداوند متعال می‌فرماید: «کار آن‌ها را به شما واگذار می‌کنم و شما را شفیع آن‌ها قرار می‌دهم و بدکاران آن‌ها را می‌بخشم». آن‌ها را بدون محاسبه به بهشت وارد کنید».

﴿۷۷۹﴾ آن هنگام که وقت نماز صبح وارد شد، [فرشتگان] به‌سوی آسمان بالا می‌روند. ساکنان آسمان از ایشان استقبال می‌کنند و به ایشان می‌گویند: «از کجا آمده‌اید؟ ایشان جواب می‌دهند: «از جانب زمین آمده‌ایم، دیشب شب قدر بود». پس (ساکنان آسمان) می‌پرسند: «خدا با درخواست‌های امت محمد ﷺ چه کرد؟» می‌گویند: «خداوند صالح و نیکوکار ایشان را آمرزید و افراد بدکردار و فاسد ایشان را هم شفاعت کرد».

﴿۷۸۰﴾ بر شفاعت تکیه کرده‌ام و با امید به ولایت و شفاعت، به از بین رفتن گناهان و پوشیده‌شدن عیب‌ها و آمرزش لغزش‌هایم امیدوارم.

۵-۱۲-۱-۱-۱-۱ وسیله

﴿۷۸۱﴾ بهترین وسیله استغفار است.

۱۳-۱-۱-۱-۱ گروه ۱۳: بازگشت خداوند، روکردن خداوند، نگاه خداوند، پاسخ‌گویی خداوند

۱-۱۳-۱-۱-۱ بازگشت خداوند

﴿۷۸۲﴾ ما هیچ پیامبری را نفرستادیم مگر برای اینکه به فرمان خدا، از وی اطاعت شود. و اگر این مخالفان، هنگامی که به خود ستم می‌کردند (و فرمان‌های خدا را زیر پا می‌گذاشتند)، نزد تو می‌آمدند؛ و از خدا طلب آمرزش می‌کردند؛ و پیامبر هم برای آن‌ها استغفار می‌کرد؛ خدا را توبه پذیر و مهربان می‌یافتند.

﴿۷۸۳﴾ درباره‌ی آیه: «اگر آنان که به خود ستم کردند نزد تو آیند و طلب آمرزش کنند و پیامبر نیز برای ایشان طلب آمرزش کند، خدا را توبه‌پذیر و مهربان خواهند یافت» امام صادق (ع) فرمود: «منظور چه کسی است؟» راوی گفت: «نمی‌دانم». امام صادق (ع) فرمود: «منظور خداوند از کسی که خدمت پیامبر ﷺ آمد و طلب آمرزش کرد و پیامبر نیز برای او آمرزش خواست، علی (ع) است».

﴿۷۸۴﴾ اما آن که پس از ستم کردن، توبه و جبران نماید، خداوند توبه‌ی او را می‌پذیرد؛ (و از این مجازات؛ معاف می‌شود، زیرا) خداوند، آمرزنده و مهربان است.

﴿۷۸۵﴾ خداوندی که آمرزنده‌ی گناه، پذیرنده‌ی توبه، دارای مجازات سخت، و صاحب نعمت فراوان است؛ هیچ معبودی جز او نیست؛ و بازگشت (همه‌ی شما) تنها به‌سوی اوست.

﴿۷۸۶﴾ هنگامی که یاری خدا و پیروزی فرارسد، و بینی مردم گروه گروه وارد دین خدا می‌شوند، پروردگارت را تسبیح و حمد کن و از او آمرزش بخواه که او بسیار توبه‌پذیر است!

﴿۷۸۷﴾ خداوند فرمود: طلب آمرزش کنید که خداوند بسیار توبه‌پذیر است. پیامبر ﷺ فرمود:

این هدیه مخصوص من و امت من اعم از زنان و مردان است، و به هیچ‌یک از پیامبران پیش از من و به غیر آنان داده نشده است.

﴿الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار﴾

﴿٧٨٨﴾ الرسول ﷺ: إِذَا قُمْتَ مِنْ مَجْلِسِكَ تَقُولُ سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ
اغْفِرْ لِي وَتُبْ عَلَيَّ وَقَالَ إِنَّهُ كَفَّارَةُ الْمَجْلِسِ؛ مستدرک الوسائل، ج ١٥، ص ٢٢٨

﴿٧٨٩﴾ الرضا ﷺ: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا وَتُبْ عَلَيْنَا وَعَافِنَا وَاعْصِمْنَا بِحَارِ الْأَنْوَارِ، ج ٨٤،

ص ٢١٥

﴿٧٩٠﴾ الكاظم ﷺ: اللَّهُمَّ إِلَيْكَ فَرَرْنَا مِنْ ذُنُوبِنَا فَأَوِنَا تَائِبِينَ وَتُبْ عَلَيْنَا مُسْتَغْفِرِينَ؛

تهذيب الأحكام، ج ٣، ص ١١٣

﴿٧٩١﴾ الرسول ﷺ: إِنَّ كَفَّارَةَ الْمَجْلِسِ سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ رَبُّنَا

عَلَيَّ وَاغْفِرْ لِي؛ مستدرک الوسائل، ج ٥، ص ٢٩٠

﴿٧٩٢﴾ الرسول ﷺ: أَوْحَى اللَّهُ إِلَى إِسْرَافِيلَ ﷺ أَنْ اهْبِطْ إِلَى قَوْمِ يُونُسَ فَإِنَّهُمْ قَدْ عَجَبُوا إِلَيَّ

بِالْبُكَاءِ وَالتَّضَرُّعِ وَتَابُوا إِلَيَّ وَاسْتَغْفَرُونِي فَرَحِمْتُهُمْ وَتُبْتُ عَلَيْهِمْ وَأَنَا اللَّهُ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ

أَسْرَعَ إِلَى قَبُولِ تَوْبَةِ عَبْدِي التَّائِبِ مِنَ الذُّنُوبِ؛ تفسير العياشي، ج ٢، ص ١٣٣

﴿٧٩٣﴾ الرسول ﷺ: تَابَ اللَّهُ عَلَى دَاوُدَ وَغَفَرَ لَهُ ذَنْبَهُ؛ بحار الأنوار، ج ٩، ص ٣٤٠

﴿٧٩٤﴾ امير المؤمنين ﷺ: نُعْصِي رَبَّنَا فَتَغْفِرْ وَتُجِيبُ الْمُضْطَرَّ وَتُكْشِفُ السُّوءَ وَتَشْفِي السُّقَمَ

وَتُنَجِّي مِنَ الْكَرْبِ وَتَقْبَلُ التَّوْبَةَ وَتَغْفِرُ الذُّنُوبَ؛ مستدرک الوسائل، ج ٥، ص ٨٢

﴿٧٩٥﴾ امير المؤمنين ﷺ: ثُمَّ إِنَّهُ لَمْ يَتُبْ عَلَى وَلَدٍ يَعْقُوبُ إِلَّا بَعْدَ اسْتِغْفَارٍ وَتَوْبَةٍ، وَإِقْلَاعٍ وَ

إِنَابَةٍ، وَإِقْرَارٍ؛ بحار الأنوار، ج ٢٩، ص ٥٥٨

﴿٧٩٦﴾ الهادي ﷺ: عِبَادِي مَعِيَ بَيْنَ خِلَالِ ثَلَاثٍ إِمَّا تَابُوا إِلَى فَتُبْتُ عَلَيْهِمْ وَغَفَرْتُ ذُنُوبَهُمْ وَ

سَتَرْتُ غُيُوبَهُمْ وَإِمَّا كَفَفْتُ عَنْهُمْ عَذَابِي لِعِلْمِي بِأَنَّهُ سَيَخْرُجُ مِنْ أَصْلَابِهِمْ ذُرِّيَّاتٌ مُؤْمِنُونَ فَأَرْفُقُ

بِالْأَبَاءِ الْكَافِرِينَ وَأَتَأْنِي بِالْأُمَّهَاتِ الْكَافِرَاتِ وَأَرْفَعُ عَنْهُمْ عَذَابِي لِيَخْرُجَ ذَلِكَ الْمُؤْمِنُ مِنْ

أَصْلَابِهِمْ فَإِذَا تَزَايَلُوا حَقَّ بِهِمْ عَذَابِي وَحَاقَ بِهِمْ بَلَاءِي وَإِنْ لَمْ يَكُنْ هَذَا وَلَا هَذَا فَإِنَّ الَّذِي

أَعْدَدْتُ لَهُمْ مِنْ عَذَابِي أَعْظَمُ مِمَّا تُرِيدُهُ بِهِمْ فَإِنَّ عَذَابِي لِعِبَادِي عَلَى حَسَبِ جَلَالِي وَكِبْرِيَائِي؛

بحار الأنوار، ج ٩، ص ٢٧٩

﴿٧٩٧﴾ الصادق ﷺ: فَأَتَاهُمْ صَالِحٌ ﷺ فَقَالَ لَهُمْ يَا قَوْمِ إِنِّي رَسُولُ رَبِّكُمْ إِلَيْكُمْ وَهُوَ يَقُولُ

لَكُمْ إِنْ أَنْتُمْ تُبْتَغُونَ وَرَجَعْتُمْ وَاسْتَغْفَرْتُمْ غَفَرْتُ لَكُمْ وَتُبْتُ عَلَيْكُمْ؛ الكافي، ج ٨، ص ١٨٧

﴿٧٩٨﴾ مَنْ تَابَ تَبَّ عَلَيْهِ وَمَنْ آتَابَ غَفِرَ لَهُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٤٦٢

بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن

﴿۷۸۸﴾ هرگاه از جایت برخاستی، چنین بگو: پروردگارا! پاک و منزّهی و تو را می‌ستایم، ای آن که جز تو خدایی نیست، مرا بیامرز و توبه‌ام را بپذیر... همانا این ذکر کفّاره‌ی آن مجلس است. ﴿۷۸۹﴾ خدایا! ما را بیامرز و مورد رحمت خویش قرار ده و توبه‌مان را بپذیر و عافیت را نصیب ما کن و از گناه و خطایم ببخش.

﴿۷۹۰﴾ خداوند! از گناهانمان به‌سوی تو فرار می‌کنیم و تو را با حال توبه می‌خوانیم و از تو طلب آمرزش می‌کنیم و می‌خواهیم که توبه‌ی ما را بپذیری.

﴿۷۹۱﴾ کفّاره‌ی هر مجلس که در آن می‌نشینند، این ذکر است: «خدایا! منزّهی و حمد و سپاس مخصوص توست و خدایی جز تو نیست. پروردگارا! توبه‌ی مرا بپذیر و بیامرز».

﴿۷۹۲﴾ خدای متعال به اسرافیل وحی کرد که بر قوم یونس نازل شو؛ زیرا آن‌ها با گریه و زاری فراوان به‌سوی من توبه کرده و آمرزش خواسته‌اند؛ پس من بر ایشان رحم کردم و توبه‌شان را پذیرفتم؛ و منم آن خدای توبه‌پذیر مهربان که توبه‌ی بنده‌ای را که از گناهش باز می‌گردد به سرعت می‌پذیرم.

﴿۷۹۳﴾ خداوند توبه‌ی داود را پذیرفت و او را بخشید.

﴿۷۹۴﴾ پروردگارا! تو را نافرمانی می‌کنند و تو آنان را می‌بخشی و می‌آمرزی. تو دعای بیچارگان و درماندگان را اجابت می‌کنی، پس بلاها و بدی‌ها را از آنان رد می‌کنی و بیماران را شفا می‌بخشی و بندگان را از تنگدلی‌ها رهایی می‌بخشی و توبه را می‌پذیری و گناهان را می‌بخشی.

﴿۷۹۵﴾ خداوند فرزندان یعقوب (علیه السلام) را جز بعد از استغفار، توبه، بازگشت و ترک [گناه] و اقرار به آن، نیامرزید.

﴿۷۹۶﴾ بندگان نسبت به من در یکی از این سه حالت هستند: ۱. یا توبه می‌کنند و من توبه‌ی آن‌ها را می‌پذیرم و گناهشان را می‌آمرزم و عیب‌های آن‌ها را می‌پوشانم. ۲. یا آن‌ها را عذاب نمی‌کنم چون می‌دانم از نسل ایشان فرزندان مؤمن به‌وجود خواهد آمد. نسبت به پدر و مادر کافر آن‌ها مدارا می‌کنم و عذابشان نمی‌کنم تا آن فرزند مؤمن متولد شود. وقتی متولد شد، گرفتار عذاب و بلای من می‌شوند. ۳. اگر نه جزء دسته اول و نه دسته دوم باشند، آن کیفری که برای آن‌ها آماده کرده‌ام شدیدتر از نفرینی است که تو می‌کنی، زیرا عذاب و کیفر من برای بندگان مناسب کبریا و جلال من است.

﴿۷۹۷﴾ صالح به‌سوی آن‌ها آمد و گفت: ای مردم، من رسول شما از طرف پروردگارم هستم و می‌فرماید: اگر شما توبه کنید و بازگردید و استغفار کنید، شما را می‌آمرزم و توبه‌تان را می‌پذیرم!

﴿۷۹۸﴾ هرکس توبه کند، خداوند توبه‌اش را می‌پذیرد و هرکس بازگردد آمرزیده می‌شود.

﴿الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار﴾

﴿٧٩٩﴾ وَآمَنْ عَيْنَا بِالتَّوْبَةِ وَالْمَغْفِرَةِ؛ بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ٢٦

١٣-١-١-الإقبال

﴿٨٠٠﴾ السَّجَادُ ﷺ: أَنْ تُقْبَلَ عَلَى بَوَّجْهِكَ وَتَنْشُرَ عَلَى رَحْمَتِكَ وَتُنْزَلَ عَلَى شَيْئًا مِنْ

بَرَكَاتِكَ وَتَرْفَعَ لِي إِلَيْكَ صَوْتًا أَوْ تَغْفِرَ لِي ذَنْبًا؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٣٠

﴿٨٠١﴾ فَاسْأَلْكَ أَنْ تُقْبَلَ عَلَى بَوَّجْهِكَ الْكَرِيمِ وَتَنْشُرَ عَلَى رَحْمَتِكَ وَتُنْزَلَ عَلَى

بَرَكَاتِكَ وَإِنْ كَانَتْ قَدْ مَنَعَتْ أَنْ تَرْفَعَ لِي إِلَيْكَ صَوْتًا أَوْ تَغْفِرَ لِي ذَنْبًا؛ بحار الأنوار، ج ٩٩،

ص ١٧٢

١٣-١-١-النَّظَرُ

﴿٨٠٢﴾ الرَّسُولُ ﷺ: أَلَا فَاعْتَنِمُوا مَجْلِسَ الْعُلَمَاءِ فَإِنَّهَا رَوْضَةٌ مِنْ رِيَاضِ الْجَنَّةِ تَنْزِلُ عَلَيْهِمُ

الرَّحْمَةُ وَالْمَغْفِرَةُ كَمَا يُمَطَّرُ مِنَ السَّمَاءِ يَجْلِسُونَ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ مُذْنِبِينَ وَيَقُومُونَ مَغْفُورِينَ لَهُمْ وَ

الْمَلَائِكَةُ يَسْتَغْفِرُونَ لَهُمْ مَا دَامُوا جُلُوسًا عَنْدهُمْ وَإِنَّ اللَّهَ يَنْظُرُ إِلَيْهِمْ فَيَغْفِرُ لِلْعَالَمِ وَالْمُتَعَلِّمِ وَ

الْناظِرِ وَالْمُحِبِّ لَهُمْ؛ جامع الأخبار، ص ٣٨

﴿٨٠٣﴾ السَّجَادُ ﷺ: أَلْبَسَنِي مِنْ نَظَرِكَ ثَوْبًا يُعْطَى عَلَى التَّعَبَاتِ وَتَغْفِرُهَا لِي؛ بحار الأنوار،

ج ٩٥، ص ٩٠

﴿٨٠٤﴾ الرَّسُولُ ﷺ: اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَانْظُرْ إِلَيَّ فِي وَقْتِي هَذَا وَفِي جَمِيعِ

أَوْقَاتِي نَظْرَةً يَكُونُ لِي فِيهَا الْخَيْرَةُ لِلدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَتُقْلِّبْنِي مَعَهَا عَنْ مَوْضِعِي بِالْمَغْفِرَةِ وَ

الرَّحْمَةِ؛ بحار الأنوار، ج ٨٦، ص ٣٧٣

﴿٨٠٥﴾ الصَّادِقُ ﷺ: أَنَا الضَّامِنُ عَلَيْهِ وَيَنْظُرُ اللَّهُ إِلَيْهِ فِي كُلِّ يَوْمٍ ثَلَاثِمِائَةٍ وَسِتِّينَ نَظْرَةً وَمَنْ

يَنْظُرُ إِلَيْهِ يُنْزَلُ عَلَيْهِ الرَّحْمَةُ وَالْمَغْفِرَةُ؛ مستدرک الوسائل، ج ٦، ص ٥١

﴿٨٠٦﴾ الرَّسُولُ ﷺ: انْظُرْ إِلَيَّ بِعَيْنِكَ الرَّحِيمَةِ نَظْرَةً تَكُونُ لِي فِيهَا الْخَيْرَةُ وَمَعَهَا الْمَغْفِرَةُ؛

بحار الأنوار، ج ٨٦، ص ٣٧٤

﴿٨٠٧﴾ انْظُرْ إِلَيَّ بِوَجْهِكَ الْكَرِيمِ نَظْرَةً اسْتَكْمِلُ بِهَا الْكَرَامَةَ وَالْإِيمَانَ ثُمَّ لَا تَصْرِفْهُ إِلَّا

بِمَغْفِرَتِكَ وَتَوْتِكَ؛ مستدرک الوسائل، ج ٤، ص ١٢٩

﴿٨٠٨﴾ الصَّادِقُ ﷺ: عِلَاجُ ذَلِكَ الْفِرَارُ مِنَ النَّاسِ وَرَفْضُ الدُّنْيَا وَطَلَّاقُ الرَّاحَةِ وَالْانْقِطَاعُ

عَنِ الْعَادَاتِ وَقَلْعُ عُرُوقِ مَنَابِتِ الشَّهَوَاتِ بِدَوَامِ الذِّكْرِ لِلَّهِ وَلَزُومِ الطَّاعَةِ لَهُ وَاحْتِمَالُ جَفَاءِ

بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن

﴿۷۹۹﴾ با توبه و آمرزش، بر ما مَنّت بگذار.

۲-۱۳-۱-۱-۱-۱ روکردن خداوند

﴿۸۰۰﴾ [خداوند!؛] به حقّ روی با کرامت از تو می‌خواهم که مرا بپذیری و رحمت را به‌سوی من روانه کنی و برکات را بر من نازل فرمایی و صدایم را به‌سوی خود بلند کنی و یا گناهانم را بیامیزی.

﴿۸۰۱﴾ [خداوند!؛] اگرچه صدایم به تو نمی‌رسد و لایق نیستم که گناهانم را بیامیزی، به حقّ روی با کرامت از تو می‌خواهم که مرا بپذیری و رحمت را به‌سوی من روانه کنی و برکات را بر من نازل فرمایی.

۳-۱۳-۱-۱-۱-۱ نگاه خداوند

﴿۸۰۲﴾ مجلس اهل علم و دانش را غنیمت شمارید که باغی از باغ‌های بهشت است، بر ایشان رحمت و آمرزش نازل می‌شود؛ همان‌گونه که باران از آسمان می‌بارد، گنهکاران روبروی ایشان می‌نشینند و آمرزیده از مقابل ایشان برمی‌خیزند و می‌روند و مادامی که نزد ایشان نشسته باشند فرشتگان برای ایشان طلب آمرزش می‌کنند، و خداوند بر ایشان نظر رحمت می‌کند و دانشمند و دانشجو و آن که به این دو بنگرد و آن که این دو گروه را دوست داشته باشد، را می‌آمرزد.

﴿۸۰۳﴾ از نگاه مهربانانه‌ی خود لباسی بر من بپوشان که عواقب و زشتی‌های گناهان را برایم بپوشاند تا آن‌ها را بیامیزی.

﴿۸۰۴﴾ خداوند!؛ بر محمد و خاندانش درود بفرست و در این وقت و در همه‌ی اوقاتم به من بنگر، نگاهی که برای من سرمنشأ خیر دنیا و آخرت باشد و با آن مرا از این جایگاهم با مغفرت و رحمت جابجا کن.

﴿۸۰۵﴾ من او را ضمانت می‌کنم و خداوند در هر روز، سپید و شصت مرتبه به او می‌نگرد و هرکس را که خداوند بر او نظر بیافکند، رحمت و آمرزش بر او نازل می‌شود.

﴿۸۰۶﴾ با نظر رحمت و لطف به من بنگر، نگاهی که در آن برای من خیر بسیار همراه آمرزش باشد.

﴿۸۰۷﴾ و با چهره‌ی بخشنده‌ی خود به من نظری افکن تا در سایه‌ی آن نظر کرامت و ایمان را کامل سازم، و جز با مغفرت و توبه خود چهره از من برنگیر.

﴿۸۰۸﴾ علاج همه‌ی دردها آن است که انسان جامعه‌ی فاسد را ترک کند و از گرایش به دنیا دست بازدارد، و خود را از عادات ناپسند خلاص سازد و شهوت‌ها و هوس‌ها را از خود دور کند و به ذکر خدا مشغول شود و به طاعت خدا گردن نهد. از مشقّت‌ها و ناراحتی‌هایی که از طرف

﴿الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار﴾

الخلق و ملازمة القُربى و شِماتة العدو من الأهل و القرابة فإذا فعلت ذلك فقد فتحت عليك باب عطف الله و حسن نظره إليك بالمغفرة و الرحمة؛ بحار الأنوار، ج ٧٠، ص ٣٩٥

﴿٨٠٩﴾ الرسول ﷺ: فإذا كان أول ليلة من شهر رمضان نظر الله عز و جل إليهم و من نظر الله إليه لم يعذبهُ أبداً و أما الثانية فإن خلوف أفواههم حين يمسون عند الله عز و جل أطيب من ريح المسك و أما الثالثة فإن الملائكة يستغفرون لهم في ليالهم و نهارهم؛ بحار الأنوار، ج ٩٣، ص ٣٦٤

﴿٨١٠﴾ و لا اكتسب بعدها خطيئة و لا إنما مغفرة تطهر بها قلبي و تخفف بها ظهري و تجاوز بها عن إصرى و تضع بها عنى وزرى و تزكى بها عملى و تجاوز بها عن سيئاتى و تلقننى بها عند فراق الدنيا حجتى و أنظر بها إلى وجهك الكريم يوم القيامة و على منك نور و كرامة؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ١٣٣

١٣-٤-١-١-١-الإجابة

﴿٨١١﴾ اتوسل إلى الله فى نَجح طلبتى و كشف كُربتى و إجابة دُعوتى و عُفْوانِ حَوْبَتى؛ بحار الأنوار، ج ٩٧، ص ٢١١

﴿٨١٢﴾ الرسول ﷺ: إن الله سبحانه و تعالى اصطفانا و اصطفى شيعتنا من قبل أن نكون أجساماً فدعانا و أجبتنا فغفر لنا و لشيعتنا من قبل أن نستغفر الله؛ بحار الأنوار، ج ٢٦، ص ٣٤٣

﴿٨١٣﴾ امير المؤمنين ﷺ: فيا غافر الذنوب استغفرك لذنبى و استغفرك لعنترتى فأحسن إجابتى؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٨١٤﴾ لا أجد لذنوبى غافراً و لا لتوبتى قابلاً و لا لندائى سامعاً و لا لعنترتى مقبلاً و لا لعورتى سائراً و لا لدُعائى مُجيباً غيرك؛ بحار الأنوار، ج ٩٧، ص ٤٢٣

﴿٨١٥﴾ الباقر ﷺ: هو شهر أوله رحمة و أوسطه مغفرة و آخره إجابة و العتق من النار؛ الكافي، ج ٤، ص ٦٦

﴿٨١٦﴾ امير المؤمنين ﷺ: و قلت تباركت و تعاليت هو أنشأكم من الأرض و استعمركم فيها فاستغفروه ثم توبوا إليه إن ربي قريب مجيب و أنا استغفرُك و أتوبُ إليك؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢٨٢

بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن

مردم می‌آید و نیز از آزار آن‌ها ناراحت نشود، و باید خود را به خداوند نزدیک نماید و از شماتت دشمنان و دوستان و خویشاوندان نهراسد و در راه خدا ثابت‌قدم بماند. هرگاه این کارها را بکنی درهای محبت خداوند به روی شما گشوده خواهد شد و خداوند نظر لطف به شما خواهد داشت و شما را مورد رحمت و آمرزش خود قرار خواهد داد.

﴿۸۰۹﴾ چون شب اوّل ماه رمضان فرا رسد، خدای عزّ و جلّ به آنان نظر می‌کند و هرکس که خدا به او نظر کند، هرگز او را عذاب نخواهد کرد. و بوی دهانشان به هنگام عصر نزد خدای عزّ و جلّ خوشبوتر از مشک است. و فرشتگان شبانه‌روز برای آنان طلب آمرزش می‌کنند. ﴿۸۱۰﴾ بخششی که با آن قلبم را مطهر کنی و بارم را سبک کنی و با آن از گناهم درگذری و با آن بار گرانم را از دوش من برداری و با آن عملم را پاک کنی و از بدی‌هایم بگذری و به هنگام فراق دنیا حجتّم را بر من تلقین کنی و با آن در روز قیامت به ذات کریمت نگاه کنم درحالی‌که از تو نور و کرامتی بر من است.

۴-۱۳-۱-۱- پاسخ‌گویی خداوند

﴿۸۱۱﴾ برای کامیابی در رسیدن به خواسته‌ام و برطرف‌شدن گرفتاری‌ام و اجابت دعایم و آمرزش گناهم به خداوند توسّل می‌جویم.

﴿۸۱۲﴾ خداوند سبحان ما و شیعیانمان را قبل از اینکه جسم باشیم، برگزید. ما را فرا خواند و جواب دادیم؛ آن‌گاه ما و شیعیانمان را آمرزید قبل از اینکه طلب آمرزش کنیم.

﴿۸۱۳﴾ پس ای آمرزنده‌ی گناهان؛ از تو برای گناهم طلب آمرزش می‌کنم و تقاضا می‌کنم که لغزشم را ببخشی و نیک اجابتم فرمایی.

﴿۸۱۴﴾ [پروردگارا!] نه برای گناهانم جز تو آمرزنده‌ای می‌یابم و نه برای توبه‌ام پذیرنده‌ای و نه برای صدایم شنوایی و نه برای لغزش‌هایم چشم‌پوشنده‌ای و نه برای زشتی‌هایم پوشاننده‌ای و نه برای دعایم اجابت‌کننده‌ای.

﴿۸۱۵﴾ رمضان ماهی است که آغاز آن رحمت و میانه‌اش آمرزش و پایان آن پذیرش دعا و رهایی از آتش دوزخ است.

﴿۸۱۶﴾ تو که بزرگ و برتری فرمودی: ... «او شما را از زمین پدید آورد و آبادی آن را به شما سپرد، پس از او آمرزش بخواهید آن‌گاه به درگاهش توبه کنید که به‌راستی پروردگار من نزدیک و اجابت‌کننده [دعاها] است». و من از تو آمرزش می‌خواهم و به درگاهت توبه می‌کنم.

﴿الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار﴾

﴿٨١٧﴾ وَإِلَى ثُمُودَ أَخَاهُمْ صَالِحًا قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ هُوَ أَنْشَأَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ وَاسْتَعْمَرَكُمْ فِيهَا فَاسْتَغْفِرُوا لَهُمْ تَتَوَبُّوا إِلَيْهِ إِنَّ رَبِّي قَرِيبٌ مُجِيبٌ (هود: ٦١)
١٤-١-١-الباب الرابع عشر: الحب، القرب، الزلفى، القبول
١٤-١-١-١٤-١-الحُب

﴿٨١٨﴾ الصادق عليه السلام: عَنْ مَالِكِ بْنِ أَعْيَنَ الْجُهَنِيِّ قَالَ: أَقْبَلَ إِلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فَقَالَ أَنْتُمْ وَاللَّهِ شِيعَتُنَا إِلَى أَنْ قَالَ لَا يَقْدِرُ أَحَدٌ أَنْ يَصِفَ حَقَّ الْمُؤْمِنِ وَيَقُومَ بِهِ مِمَّا أَوْجَبَ اللَّهُ عَلَى أَخِيهِ الْمُؤْمِنِ وَاللَّهُ يَا مَالِكُ إِنَّ الْمُؤْمِنِينَ لَيَلْتَقِيَانِ فَيَصَافِحُ كُلُّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا صَاحِبَهُ فَمَا يَزَالُ اللَّهُ نَظِيرًا إِلَيْهِمَا بِالْمَحَبَّةِ وَالْمَغْفِرَةِ؛ وسائل الشيعة، ج ١٢، ص ٢٢٢
١٤-١-١-١٤-٢-القرب

﴿٨١٩﴾ الرسول صلى الله عليه وآله وسلم: أَسْأَلُكَ بِالاسْمِ الَّذِي دَعَاكَ بِهِ عَبْدُكَ وَنَبِيُّكَ دَاوُدُ فَاسْتَجَبْتَ لَهُ دُعَاؤُهُ وَ سَخَّرْتَ لَهُ الْجِبَالَ يُسَبِّحُنَ مَعَهُ بِالْعَشِيِّ وَالْإِبْكَارِ وَالطَّيْرَ مَحْشُورَةً كُلُّ لَهُ أَوَّابٌ وَ شَدَّدْتَ مُلْكَهُ وَ آتَيْتَهُ الْحِكْمَةَ وَ فَضَّلَ الْخَطَابَ وَ آتَيْتَ لَهُ الْحَدِيدَ وَ عَلَّمْتَهُ صَنْعَةَ لُبُوسٍ لَهُمْ وَ غَفَرْتَ ذَنْبَهُ وَ كُنْتَ مِنْهُ قَرِيبًا؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٢٧٠
﴿٨٢٠﴾ الباقر عليه السلام: اسْتَغْفِرُ اللَّهَ رَبِّي وَ أَتُوبُ إِلَيْهِ إِنَّ رَبِّي قَرِيبٌ مُجِيبٌ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ١٠٤

﴿٨٢١﴾ اللَّهُمَّ وَ قَدْ كَانَ فِي أَمَلِي وَ رَجَائِي أَنْ تَغْفِرَ لِي فَإِنْ كُنْتُ يَا رَبِّ قَدْ فَعَلْتُ فَازْدَدْ عَنِّي رِضًا وَ قَرِّبْنِي إِلَيْكَ زَلْفَى فَإِنْ لَمْ تَكُنْ فَعَلْتُ يَا رَبِّ فَمِنْ الْآنَ فَاغْفِرْ لِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٦، ص ٣٧٢

﴿٨٢٢﴾ الباقر عليه السلام: إِنَّ... الْمَغْفِرَةَ وَ الْمُعَافَاةَ وَ الْيُسْرَ وَ الْبُشْرَى وَ الرِّضْوَانَ وَ الْقُرْبَ وَ النَّصْرَ وَ التَّمَكُّنَ وَ الرَّجَاءَ وَ الْمَحَبَّةَ مِنَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ لِمَنْ تَوَلَّى عَلِيًّا عليه السلام وَ اتَّخَذَ بِهِ وَ بَرِيٍّ مِنْ عَدُوِّهِ وَ سَلَّمَ لِفَضْلِهِ وَ لِلْأَوْصِيَاءِ مِنْ بَعْدِهِ؛ الكافي، ج ١، ص ٢١٠
﴿٨٢٣﴾ الرسول صلى الله عليه وآله وسلم: وَ اجْمَعْ بَيْنِي وَ بَيْنَهُمَا فِي مُسْتَقَرِّ رَحْمَتِكَ وَ قَرِّبْ مِنْ رِضْوَانِكَ وَ مَغْفِرَتِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٦، ص ٣٧٨

بخش ۱: معانی آمزش و درخواست آن

﴿۸۱۷﴾ و به‌سوی قوم «ثمود»، برادرشان «صالح» را (فرستادیم)؛ گفت: «ای قوم من! خدا را پرستش کنید، که معبودی جز او برای شما نیست! اوست که شما را از زمین آفرید، و آبادی آن را به شما واگذاشت! از او آمزش بخواهید، سپس به سوی او بازگردید، که پروردگارم (به بندگان خود) نزدیک، و اجابت‌کننده (خواسته‌های آنها) است!»

۱۴-۱-۱-۱۴ گروه ۱۴: دوست‌داشتن خداوند، تقرّب به خداوند، نزدیک‌شدن به خداوند، پذیرش توسط خداوند

۱-۱۴-۱-۱-۱۴ دوست‌داشتن خداوند

﴿۸۱۸﴾ مالک‌بن‌اعین جهنی گوید: امام صادق علیه السلام به من فرمود: به خدا سوگند شما پیروان ما هستید، تا آنجا که فرمود: کسی نمی‌تواند حق مؤمن را توصیف کند و حقوق واجب برادرش را ادا کند. ای مالک، به خدا قسم وقتی که مؤمنان با یکدیگر ملاقات و مصافحه می‌کنند، خداوند همواره به آنان نظر محبت و آمزش دارد.

۲-۱۴-۱-۱-۱-۱۴ تقرّب به خداوند

﴿۸۱۹﴾ از تو به آن نامی درخواست می‌کنم که بنده و پیامبرت داود علیه السلام تو را با آن خوانده است و تو دعایش را اجابت کردی و کوه‌ها را برای او مسخّر کردی که با او شب و روز تسبیح گویند، مرغان همه به‌سوی او جمع گشته و همگی برای او به حال ناله و زاری افتند؛ و نیز پادشاهی او را محکم کردی و به او دانایی و نیروی تشخیص حق از باطل را عطا کردی؛ آهن را برای او را نرم کردی و به او روش زره‌ساختن آموختی و گناه او را آمرزیدی و بسیار به او نزدیک بودی.

﴿۸۲۰﴾ از خدایی که پروردگار من است، طلب آمزش کرده و به‌سوی او توبه می‌کنم که پروردگار من نزدیک و پاسخگوست.

﴿۸۲۱﴾ خداوندا، امید و مرادی که داشتم و دارم این است که گناهان مرا بیامری، پس اگر مرا آمرزیده‌ای، رضایت را از من بیشتر کن و مرا به قرب خود برسان و اگر تاکنون نیامرزیده‌ای، الآن بیامرز.

﴿۸۲۲﴾ آمزش و بخشیده‌شدن و توانگری و بشارت و خرسندی خدا و نزدیکی به خدا و یاری الهی و توانایی و امیدواری و محبت خدای عزّ و جلّ، همه و همه برای کسی است که علی علیه السلام را دوست بدارد و امامت او را قبول کند و از دشمنانش بیزاری جوید و به فضیلت او و اوصیایش گردن نهد.

﴿۸۲۳﴾ [پروردگارا!] میان من و پدر و مادرم را در جایگاه رحمت جمع فرما و به رضوان و آمرزش نزدیک کن.

﴿الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار﴾

﴿٨٢٤﴾ أمير المؤمنين عليه السلام: وَقُلْتَ تَبَارَكْتَ وَتَعَالَيْتَ هُوَ أَنْشَأَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ وَاسْتَعْمَرَكُمْ فِيهَا فَاسْتَغْفِرُوهُ ثُمَّ تَوْبُوا إِلَيْهِ إِنَّ رَبِّي قَرِيبٌ مُجِيبٌ وَأَنَا أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢٨٢

﴿٨٢٥﴾ وَإِلَى ثَمُودَ أَخَاهُمْ صَالِحًا قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ هُوَ أَنْشَأَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ وَاسْتَعْمَرَكُمْ فِيهَا فَاسْتَغْفِرُوهُ ثُمَّ تَوْبُوا إِلَيْهِ إِنَّ رَبِّي قَرِيبٌ مُجِيبٌ (هود: ٦١) ٣-١٤-١-١-الزلفي

﴿٨٢٦﴾ ظَنَّ دَاوُدُ أَنَّمَا فَتَنَّهُ فَاسْتَغْفَرَ رَبَّهُ وَخَرَّ رَاكِعًا وَأَنَابَ، فَغَفَرْنَا لَهُ ذَلِكَ وَإِنْ لَهُ عِنْدَنَا لَزُلْفَى وَحُسْن مَثَابٍ (ص: ٢٥-٢٤) ٤-١٤-١-١-القبول

﴿٨٢٧﴾ الباقر عليه السلام: أَسْأَلُكَ بِحَقِّ حَبِيبِكَ مُحَمَّدٍ عليه السلام لَمَّا غَفَرْتَ لِي الْكَثِيرَ مِنَ الذُّنُوبِ وَالْقَلِيلِ وَقَبِلْتَ مِنْ عَمَلِي الْبَاسِيسِ؛ وسائل الشيعة، ج ٦، ص ٣٤٠

﴿٨٢٨﴾ أمير المؤمنين عليه السلام: أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ أَرْسَلَهُ دَاعِيًا إِلَى الْحَقِّ وَشَاهِدًا عَلَى الْخَلْقِ فَلَبَّغَ رِسَالَاتِ رَبِّهِ كَمَا أَمَرَهُ لَا مُتَعَدِّيًا وَلَا مَقْصُورًا وَجَاهِدَ فِي اللَّهِ أَغْدَاءَهُ لَا وَاْنِيَاءَ وَلَا نَاكِلًا وَنَصَحَ لَهُ فِي عِبَادِهِ صَابِرًا مُحْتَسِبًا وَقَبَضَهُ اللَّهُ إِلَيْهِ وَرَضِيَ عَمَلَهُ وَتَقَبَّلَ سَعْيَهُ وَغَفَرَ لَهُ ذَنْبَهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ؛ مصباح المتهجد، ص ٣٨٠

﴿٨٢٩﴾ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي ذُنُوبِي وَأَقْبَلْ تَوْبَتِي وَأَظْهِرْ حُجَّتِي وَاسْتُرْ عَوْرَتِي وَاجْعَلْ مُحَمَّدًا وَآلَ مُحَمَّدٍ الْمُصْطَفَيْنِ أَوْلِيَائِي يَسْتَغْفِرُونَ لِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ١٨٠

﴿٨٣٠﴾ اللَّهُمَّ اَلْهَمْنِي فِي سَاعَتِي هَذِهِ الطُّمَأْنِينَةَ بِعَفْوِكَ عَنِّي وَقَبُولِكَ لِي عَمَلِي [عَلَى] مَا كَانَ مِنِّي حَتَّى أَعْلَمَ أَنَّكَ قَدْ رَحِمْتَنِي وَغَفَرْتَ لِي وَتَكَرَّمْتَ وَتَفَضَّلْتَ وَتَطَوَّلْتَ وَمَنَّتْ؛ إقبال الأعمال، ص ٢٦٢

﴿٨٣١﴾ أَنَّ سَبَبَ رَفْعِ إِدْرِيسَ إِلَى السَّمَاءِ أَنَّ مَلَكًا بَشَرَهُ بِالْقَبُولِ وَالْمَغْفِرَةِ فَتَمَنَّى الْحَيَاةَ فَقَالَ لَهُ الْمَلِكُ لِمَ تَمَنَيْتَ الْحَيَاةَ قَالَ لِأَشْكُرَ اللَّهَ تَعَالَى فَقَدْ كَانَتْ حَيَاتِي لَطَلَبِ الْقَبُولِ وَهِيَ الْآنَ لِبُلُوغِ الْمَأْمُولِ قَالَ فَبَسَطَ الْمَلِكُ جَنَاحَهُ وَرَفَعَهُ إِلَى السَّمَاءِ؛ إرشاد القلوب، ج ١، ص ١٢٣

بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن

﴿۸۲۴﴾ تو که بزرگ و برتری فرمودی: ... او شما را از زمین پدید آورد و آبادی آن را به شما سپرد، پس از او آمرزش بخواهید آن گاه به درگاهش توبه کنید که به راستی پروردگار من نزدیک و اجابت کننده [دعاها] است. و من از تو آمرزش می‌خواهم و به درگاهت توبه می‌کنم.

﴿۸۲۵﴾ و به‌سوی قوم «ثمود»، برادرشان «صالح» را (فرستادیم)؛ گفت: «ای قوم من! خدا را پرستش کنید، که معبودی جز او برای شما نیست! اوست که شما را از زمین آفرید، و آبادی آن را به شما وا گذاشت! از او آمرزش بخواهید، سپس به سوی او بازگردید، که پروردگارم (به بندگان خود) نزدیک، و اجابت کننده‌ی (خواسته‌های آن‌ها) است!»

۱-۱-۱۴-۳ نزدیک شدن به خداوند

﴿۸۲۶﴾ داود دانست که ما او را (با این ماجرا) آزموده‌ایم، از این رو از پروردگارش طلب آمرزش کرد و به سجده افتاد و توبه کرد... ما این عمل را بر او بخشیدیم؛ و او نزد ما دارای مقامی والا و سرانجامی نیکوست!

۱-۱-۱۴-۴ پذیرش توسط خداوند

﴿۸۲۷﴾ به حق حبیبت محمد ﷺ از تو می‌خواهم که گناهان کوچک و بزرگ مرا ببخشی و عمل کم مرا قبول کنی.

﴿۸۲۸﴾ گواهی می‌دهم به اینکه محمد بنده و فرستاده‌ی اوست که برای دعوت به‌سوی حق و گواهی بر خلق، او را فرستاده است و آن حضرت آنچنان که مأمور بود بدون کم و زیاد تبلیغ رسالت فرمود؛ در راه خدا با دشمنان او جنگید؛ نه سستی کرد و نه پای پس کشید و خیرخواه بندگان خدا بود. در صورتی که بر سختی‌ها صبر می‌کرد و از خدا پاداش می‌طلبید؛ سپس خداوند آن حضرت را به جوار رحمت خود برد، کردارش را پسندیده کرد و کوشش او را پذیرفت.

﴿۸۲۹﴾ خدایا! گناهانم را بیامرز و توبه‌ام را بپذیر و راهنمایم را آشکار ساز و عیوبم را بپوشان و محمد و خاندان برگزیده‌ی محمد را یاوران من گردان تا برایم آمرزش بخواهند.

﴿۸۳۰﴾ خداوندا! در این ساعت، اطمینان به بخشیده شدن و پذیرش عملم را به من الهام کن تا اینکه بدانم به من رحم می‌کنی و مرا می‌آمیزی و مورد کرامت قرار می‌دهی و لطف و مرحمت کرده و مرا غرق نعمت می‌کنی.

﴿۸۳۱﴾ علّت اینکه ادريس پیامبر به آسمان بالا رفت این است که فرشته‌ای به او مژده‌ی قبولی اعمال و آمرزش داد. و او آرزوی زنده شدن کرد، فرشته از او پرسید: «چرا این آرزو را کردی؟» گفت: «برای اینکه خدای متعال را شکر کنم؛ زیرا دوران حیاتم آرزوی قبولی اعمال را داشتم و اکنون به مراد خودم رسیدم». پس فرشته پر خویشت را باز کرد و ادريس را بر بالای آن گذاشت و به آسمان بالا برد.

﴿الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار﴾

﴿٨٣٢﴾ امير المؤمنين عليه السلام: نُعْصِي رَبَّنَا فَتَغْفِرْ وَ تُجِيبِ الْمُضْطَرَّ وَ تَكْشِفِ السُّوءَ وَ تَشْفِي السُّقَمَ وَ تُنَجِّي مِنَ الْكَرْبِ وَ تَقْبِلُ التَّوْبَةَ وَ تَغْفِرُ الذُّنُوبَ؛ مستدرک الوسائل، ج ٥، ص ٨٢

﴿٨٣٣﴾ الرسول ﷺ: تَفَضَّلْ عَلَى الْقَبُولِ وَ الْغُفْرَانِ؛ بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ٣٨

﴿٨٣٤﴾ تَقْبِلُ التَّوْبَةَ وَ تَغْفِرُ الْحَوْبَةَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٩، ص ٢٠٤

﴿٨٣٥﴾ الصادق عليه السلام: ثُمَّ يَطُوفُ بَعْدَ ذَلِكَ أَسْبُوعاً بِالْبَيْتِ وَ هُوَ طَوَافُ النِّسَاءِ لَا يَحِلُّ لِلْمُحْرَمِ أَنْ يُبَاضِعَ حَتَّى يَطُوفَ طَوَافَ النِّسَاءِ فَفَعَلَ آدَمُ فَقَالَ لَهُ جِبْرِيلُ إِنَّ اللَّهَ قَدْ غَفَرَ ذَنْبَكَ وَ قَبِلَ تَوْبَتَكَ وَ أَحَلَّ لَكَ زَوْجَتَكَ؛ وسائل الشيعة، ج ١١، ص ٢٢٦

﴿٨٣٦﴾ الباقر عليه السلام: حَتَّى إِذَا كَانَ آخِرُ لَيْلَةٍ مِنْ شَهْرِ رَمَضَانَ نَادَوْهُمْ أَنْبَشِرُوا عِبَادَ اللَّهِ فَقَدْ غَفَرَ اللَّهُ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَ قَبِلَ تَوْبَتَكُمْ فَانْظُرُوا كَيْفَ تَكُونُونَ فِيمَا تَسْتَأْنِفُونَ؛ وسائل الشيعة، ج ١٠، ص ٢٤٥

﴿٨٣٧﴾ الصادق عليه السلام: فَانْطَلَقَ آدَمُ وَ غَفَرَ لَهُ ذَنْبُهُ وَ قَبِلَتْ مِنْهُ تَوْبَتُهُ وَ حَلَّتْ لَهُ زَوْجَتُهُ؛ الكافي، ج ٤، ص ١٩٠

﴿٨٣٨﴾ الهادي عليه السلام: فَنَحْنُ وَاثِقُونَ بَيْنَ رَغْبَةٍ وَ رَهْبَةٍ ارْتِقَاباً قَدْ أَقْبَلْنَا لِعَفْوِكَ وَ مَغْفِرَتِكَ طَلَباً فَأَذَلَّنَا لِقُدْرَتِكَ وَ عَزَّتْكَ رِقَاباً؛ بحار الأنوار، ج ٩٩، ص ١٨٢

﴿٨٣٩﴾ الباقر عليه السلام: فَيَا طُوبَى لِلثَّائِتِينَ عَلَى أَمْرِنَا فِي ذَلِكَ الزَّمَانِ إِنْ أَذْنَى مَا يَكُونُ لَهُمْ مِنَ الثَّوَابِ أَنْ يُنَادِيَهُمُ الْبَارِئُ عَزَّ وَ جَلَّ عِبَادِي آمَنْتُمْ بِسِرِّي وَ صَدَقْتُمْ بَعِيثِي فَأَبْشِرُوا بِحُسْنِ الثَّوَابِ مِنِّي فَأَنْتُمْ عِبَادِي وَ إِمَائِي حَقّاً مِنْكُمْ أَتَقْبَلُ وَ عَنْكُمْ أَغْفُو وَ لَكُمْ أَغْفِرُ؛ بحار الأنوار، ج ٥٢، ص ١٤٥

﴿٨٤٠﴾ العسكري عليه السلام: قَالَ آدَمُ اللَّهُمَّ بِجَاهِ مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ الطَّيِّبِينَ بِجَاهِ مُحَمَّدٍ وَ عَلِيٍّ وَ فَاطِمَةَ وَ الْحَسَنِ وَ الْحُسَيْنِ وَ الطَّيِّبِينَ مِنْ آلِهِمُ عليهم السلام لَمَّا تَفَضَّلْتَ بِقَبُولِ تَوْبَتِي وَ غُفْرَانِ زَلَّتِي؛ بحار الأنوار، ج ١١، ص ١٩١

﴿٨٤١﴾ الباقر عليه السلام: كُلَّمَا عَادَ الْمُؤْمِنُ بِالِاسْتِغْفَارِ وَ التَّوْبَةِ عَادَ اللَّهُ عَلَيْهِ بِالْمَغْفِرَةِ وَ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ يَقْبَلُ التَّوْبَةَ وَ يَغْفُو عَنِ السَّيِّئَاتِ فَإِيَّاكَ أَنْ تَقْنَطَ الْمُؤْمِنِينَ مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ؛ الكافي، ج ٢، ص ٤٣٤

﴿٨٤٢﴾ لَا تَصْرِفْنِي مِنْ مَقَامِي هَذَا إِلَّا بِسَعْيٍ مَشْكُورٍ وَ ذَنْبٍ مَغْفُورٍ وَ عَمَلٍ مَقْبُولٍ وَ رَحْمَةٍ وَ مَغْفِرَةٍ وَ نَعِيمٍ مَوْصُولٍ بِنَعِيمٍ آخِرَةٍ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٣٦٣

بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن

﴿۸۳۲﴾ پروردگارا! تو را نافرمانی می کنند و تو آنان را می بخشی و می آمرزی. تو دعای بیچارگان و درماندگان را اجابت می کنی، پس بلاها و بدی ها را از آنان رد می کنی و بیماران را شفا می بخشی و بندگان را از تنگدلی ها رهایی می بخشی و توبه را می پذیری و گناهان را می بخشی.

﴿۸۳۳﴾ با پذیرش و آمرزش [بر من] تفضل کن.

﴿۸۳۴﴾ توبه پذیرفته و گناه آمرزیده می شود.

﴿۸۳۵﴾ سپس بعد از آن هفت بار دور کعبه طواف کرد و آن طواف نساء است که مُحَرَّم قبل از به جا آوردن آن نمی تواند از همسرش لذت جنسی ببرد. آدم ﷺ آن طواف را انجام داد. و جبرئیل به او گفت که خداوند گناهت را آمرزید و توبهات را پذیرفت و همسرت بر تو حلال شد.

﴿۸۳۶﴾ چون شب آخر رمضان فرامی رسد، به آنان ندا می دهند: «ای بندگان خدا! بر شما مژده باد که خداوند شما را آمرزید و توبه ی شما را پذیرفت؛ بنگرید که در آینده چگونه خواهید بود».

﴿۸۳۷﴾ پس آدم ﷺ آزاد، گنااهش بخشوده، توبه اش پذیرفته و همسرش بر او حلال شد.

﴿۸۳۸﴾ ما بین رغبت و ترس با چشم امید، اعتماد داریم و خواهان عفو و مغفرت هستیم و چون بندگان، در برابر قدرت و عزت خوار و ذلیل هستیم.

﴿۸۳۹﴾ خوش به حال آن ها که در آن زمان بر عقیده ی خود نسبت به ما ثابت می مانند. کمترین ثوابی که آن ها دارند این است که خداوند متعال آن ها را با این کلام صدا زند: «ای بندگان من که به من ایمان آوردید و سر مرا تصدیق کردید، شما را به ثواب نیکوی خود مژده می دهم، شما بندگان حقیقی من هستید. عبادت شما را می پذیرم و از تقصیرات شما می گذرم و شما را می آمرزم.

﴿۸۴۰﴾ حضرت آدم ﷺ گفت: «خداوندا! به وجاهت و جایگاه رفیع محمد و خاندان پاکش و به جایگاه رفیع محمد و علی و فاطمه و حسن و حسین خاندان پاک ایشان ﷺ، با پذیرفتن توبه و آمرزش لغزشم به من لطف و تفضل کن».

﴿۸۴۱﴾ مؤمن هر بار که توبه و استغفار کند، خداوند نیز در هر بار توبه ی او را قبول می کند. خداوند آمرزنده و بخشنده است، توبه را قبول می کند و از بدی ها درمی گذرد. از اینکه مؤمنین را از رحمت خدا ناامید کنی بپرهیز.

﴿۸۴۲﴾ و از این جایگاه برمگردانی مگر اینکه کوششم را بستایی و گناهم را بخشایی و عملم را بپذیری و رحمت، آمرزش و نعمت فراوانت را به نعمت بسیار آخرت پیوند دهی.

﴿الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار﴾

﴿٨٤٣﴾ الصادق عليه السلام: لَكَ مُنْتَهَى الْحَمْدِ الْخَالِدِ الدَّائِمِ الرَّائِدِ الْمُخَلَّدِ السَّرْمَدِ الَّذِي لَا يَنْفَدُ طَوْلُ الْأَبَدِ جَلَّ ثَنَاؤُكَ أَعْنَتْنَا عَلَيْهِ حَتَّى قَضَيْنَا صِيَامَهُ وَ قِيَامَهُ مِنْ صَلَاةٍ وَمَا كَانَ مِنَّا فِيهِ مِنْ بَرٍّ أَوْ شُكْرٍ أَوْ ذِكْرٍ اللَّهُمَّ فَتَقَبَّلْهُ مِنَّا بِأَحْسَنِ قَبُولِكَ وَ تَجَاوَزْكَ وَ عَفْوِكَ وَ صَفْحِكَ وَ غُفْرَانِكَ وَ حَقِيقَةَ رِضْوَانِكَ؛ الكافي، ج ٤، ص ١٦٥

﴿٨٤٤﴾ مَرْحَبًا بِكَ يَا أَهْلَ الْعِرَاقِ أَ تَذْكُرُ لَيْلَتَكَ بِبَطْنِ كَرْبَلَاءَ وَمَا رَأَيْتَ مِنْ كَرَامَةِ اللَّهِ تَعَالَى لِأَوْلِيَائِنَا إِنَّ اللَّهَ قَدْ قَبِلَ تَوْبَتَكَ وَ غَفَرَ خَطِيئَتَكَ؛ بحار الأنوار، ج ٤٥، ص ٤٠٢

﴿٨٤٥﴾ وَ أَكْثَبْنِي فِي عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ الَّذِينَ قَبِلْتَ عَمَلَهُمْ وَ خَتَمْتَهُ بِالْمَغْفِرَةِ فِي هَذِهِ الْعَشِيَّةِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٦٦

﴿٨٤٦﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: وَ الَّذِي بَعَثَنِي بِالْحَقِّ إِنَّهُ مَتَى صَلَّى هَذِهِ الصَّلَاةَ وَ اسْتَغْفَرَ هَذَا الْاسْتِغْفَارَ يَقْبَلُ اللَّهُ مِنْهُ صَلَاتَهُ وَ صِيَامَهُ وَ قِيَامَهُ وَ يَغْفِرُ لَهُ وَ يَسْتَجِيبُ دَعَاءَهُ لَدَيْهِ لِأَنَّ اللَّهَ جَلَّ جَلَالُهُ يَقُولُ فِي كِتَابِهِ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ إِنَّهُ كَانَ غَفَّارًا وَ يَقُولُ وَ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ وَ قَالَ وَ الَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً أَوْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ ذَكَرُوا اللَّهَ فَاسْتَغْفَرُوا لِذُنُوبِهِمْ وَ مَنْ يَغْفِرِ الذُّنُوبَ إِلَّا اللَّهُ وَ يَقُولُ عَزَّ وَ جَلَّ وَ أَنْ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ يُمَتِّعْكُمْ مَتَاعًا حَسَنًا إِلَى أَجَلٍ مُسَمًّى وَ يُؤْتِ كُلَّ ذِي فَضْلٍ فَضْلَهُ وَ قَالَ عَزَّ وَ جَلَّ وَ اسْتَغْفِرْهُ إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا وَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ هَذِهِ هَدِيَّةٌ لِي خَاصَّةٌ وَ لِأُمَّتِي مِنَ الرِّجَالِ وَ النِّسَاءِ لَمْ يُعْطِهَا اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ أَحَدًا مِمَّنْ كَانَ قَبْلِي مِنَ الْأَنْبِيَاءِ وَ غَيْرِهِمْ؛ مستدرک الوسائل، ج ٦، ص ٢١٩

﴿٨٤٧﴾ وَ قَدْ جَعَلْتَ الْاسْتِغْفَارَ طَرِيقًا إِلَى قَبُولِ التَّوْبَةِ وَ غُفْرَانِ الْآثَامِ فَهَا أَنَا أَقُولُ اسْتَغْفِرُكَ وَ أَسْأَلُكَ التَّوْبَةَ؛ محاسبة النفس، ص ٢٦

﴿٨٤٨﴾ غَافِرِ الذَّنْبِ وَ قَابِلِ التَّوْبِ شَدِيدِ الْعِقَابِ ذِي الطَّوْلِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ إِلَيْهِ الْمَصِيرُ (غافر: ٣)

١-١-١٥-١- الباب الخامس عشر: أخذ الرضا

١-١-١٥-١- أخذ الرضا من أصحاب المظلمة، التحليل

﴿٨٤٩﴾ اللَّهُمَّ مَا كَانَ لِأَحَدٍ مِنْ خَلْقِكَ عِنْدِي مِنْ مَظْلَمَةٍ فِي عِرْضٍ أَوْ مَالٍ أَوْ غَيْرِهِ فَاعْفِرْ ذَلِكَ فِيمَا بَيْنِي وَ بَيْنَكَ وَ أَرْضِ عِبَادَكَ عَنِّي بِمَا شِئْتَ مِنْ فَضْلِكَ وَ خَزَائِنِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ٨٤

بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن

﴿۸۴۳﴾ تو سزاوار حقی عظیم و ستایشی جاودانه و سرمد هستی؛ ستایشی که برای ابد در زمانه بپاید. خدایا؛ ثنایت والاتر از آنچه گفته شده است؛ تو ما را یاری دادی تا روزهی این ماه را گرفتیم و شب‌های این ماه را با راز و نیازت سپری کردیم و با توفیق تو، به عبادت و شکر و ذکر نام‌هایت پرداختیم. بار خدایا؛ تو این ماه عبادت و طاعت را همراه با گذشت و عفو و آمرزش و با آمرزش و رضایتی حقیقی به نیک‌ترین وجه ممکن از ما بپذیر.

﴿۸۴۴﴾ مرحبا به ای اهل عراق؛ داستان کربلا را در نظر داری؟ دیدی خدا تا کجا دوستان ما را گرامی داشت؟ بدان که خدا توبه‌ی تو را پذیرفت و گناه تو را آمرزد.

﴿۸۴۵﴾ نام مرا در میان بندگان صالحت ثبت فرما، کسانی که عمل ایشان را پذیرفته‌ای و در این شب، امورشان را به آمرزش ختم کرده‌ای.

﴿۸۴۶﴾ سوگند به آن که مرا به حق به رسالت مبعوث فرمود؛ [هرکس در شب عید فطر، این ده رکعت نماز را بخواند و این‌گونه استغفار کند]... خداوند نماز و روزه و شب‌زنده‌داری او را می‌پذیرد و او را می‌آمرزد و دعایش را برآورده می‌سازد، زیرا خداوند تبارک و تعالی در کتاب خود فرموده است: «از پروردگارتان طلب آمرزش کنید و آن‌گاه به‌سوی او روی آورید». و فرمود: «و آنان که چون کار زشت انجام می‌دهند یا به خویشتن ستم روا می‌دارند به یاد خدا می‌افتند و از گناهان خود طلب آمرزش می‌کنند، و جز خدا کیست که گناهان را می‌آمرزد». و فرمود: «از خدا آمرزش بخواهید، که به‌راستی خداوند بخشنده و مهربان است». و فرمود: «از او آمرزش بخواه، زیرا که او بسیار توبه‌کننده را دوست دارد». پیامبر ﷺ فرمود: «این هدیه مخصوص من و امت من اعم از زنان و مردان است، و به هیچ‌یک از پیامبران پیش از من و به غیر آنان داده نشده است». ﴿۸۴۷﴾ استغفار و طلب آمرزش را راهی برای قبول توبه و آمرزش گناهان قرار داده‌ای. پس من نیز طلب آمرزش کرده و از تو قبول توبه را می‌خواهم.

﴿۸۴۸﴾ خداوندی که آمرزنده‌ی گناه، پذیرنده‌ی توبه، دارای مجازات سخت، و صاحب نعمت فراوان است؛ هیچ معبودی جز او نیست؛ و بازگشت (همه‌ی شما) تنها به‌سوی اوست.

۱۵-۱-۱- گروه ۱۵: جلب رضایت خداوند

۱۵-۱-۱- رضایت گرفتن از کسانی که به آن‌ها ظلم شده، حلالیت‌طلبی...

﴿۸۴۹﴾ خداوند! چنانچه یکی از مخلوقات مظلومه‌ای مثل آبرو یا مال یا غیر از آن، بر عهده‌ی من داشته باشد، آنچه را میان من و توست بیامرز، و با آنچه از فضل و خزائن غیبی‌ات که می‌خواهی، به او ببخش و او را از من راضی کن.

﴿الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار﴾

﴿٨٥٠﴾ السجادة ﷺ: كَانَ فِي بَنِي إِسْرَائِيلَ رَجُلٌ يُنْبِشُ الْقُبُورَ فَأَغْتَلَّ جَارٌ لَهُ فَخَافَ الْمَوْتَ فَبَعَثَ إِلَى النَّبَّاشِ فَقَالَ كَيْفَ كَانَ جِوَارِي لَكَ قَالَ أَحْسَنَ جِوَارٍ قَالَ فَإِنِ لِي إِلَيْكَ حَاجَةٌ قَالَ قُضِيَتْ حَاجَتُكَ قَالَ فَأَخْرَجَ إِلَيْهِ كَفَنَيْنِ فَقَالَ أَحِبُّ أَنْ تَأْخُذَ أَحَبَّهُمَا إِلَيْكَ وَإِذَا دُفِنْتَ فَلَا تَنْبُشْنِي فَاُمْتَنَعَ النَّبَّاشُ مِنْ ذَلِكَ وَابَى أَنْ يَأْخُذَهُ فَقَالَ لَهُ الرَّجُلُ أَحِبُّ أَنْ تَأْخُذَهُ فَلَمْ يَزَلْ بِهِ حَتَّى أَخَذَ أَحَبَّهُمَا وَمَاتَ الرَّجُلُ فَلَمَّا دُفِنَ قَالَ النَّبَّاشُ هَذَا قَدْ دُفِنَ فَمَا عَلِمَهُ بِأَنِّي تَرَكْتُ كَفَنَهُ أَوْ أَخَذْتَهُ لَأَخُذَنَّهُ فَاتَى قَبْرَهُ فَنَبَشَهُ فَسَمِعَ صَائِحًا يَقُولُ وَيَصِيحُ بِهِ لَا تَفْعَلْ فَفَزَعَ النَّبَّاشُ مِنْ ذَلِكَ فَتَرَكَهُ وَتَرَكَ مَا كَانَ عَلَيْهِ وَقَالَ لَوْلِيهِ أَى أَب كُنْتُ لَكُمْ قَالُوا نَعَمْ الْآبُ كُنْتُ لَنَا قَالَ فَإِنِ لِي إِلَيْكُمْ حَاجَةٌ قَالُوا قُلْ مَا شِئْتَ فَإِنَّا سَنَصِيرُ إِلَيْهِ إِنْ شَاءَ اللَّهُ قَالَ فَأَحِبُّ إِذَا أَنَا مِتُّ أَنْ تَأْخُذُونِي فَتُخْرِقُونِي بِالنَّارِ فَإِذَا صِرْتُ رَمَادًا فَدِفُونِي ثُمَّ تَعَمَّدُوا بِي رِيحًا عَاصِفًا فَذَرُّوا نِصْفِي فِي الْبَرِّ وَنِصْفِي فِي الْبَحْرِ قَالُوا نَفْعَلُ فَلَمَّا مَاتَ فَعَلَ بَعْضُ وَلَدِهِ مَا أَوْصَاهُمْ بِهِ فَلَمَّا ذَرُّهُ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ لِلْبَرِّ اجْمَعْ مَا فِيكَ وَقَالَ لِلْبَحْرِ اجْمَعْ مَا فِيكَ فَإِذَا الرَّجُلُ قَائِمٌ بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ جَلَّ جَلَالُهُ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ مَا حَمَلَكَ عَلَى مَا أَوْصَيْتَ وَلَدَكَ أَنْ يَفْعَلُوهُ بِكَ قَالَ حَمَلَنِي عَلَى ذَلِكَ وَعَزَّتْكَ خَوْفُكَ فَقَالَ اللَّهُ جَلَّ جَلَالُهُ فَإِنِّي سَأَرْضِي حُصُومَكَ وَقَدْ آمَنْتُ خَوْفَكَ وَغَفَرْتُ لَكَ؛

بحار الأنوار، ج ٦٧، ص ٣٧٧

﴿٨٥١﴾ أَسْتَغْفِرُكَ اللَّهُمَّ مِنْ مَظَالِمَ كَثِيرَةٍ بَيْنِي وَبَيْنَ عِبَادِكَ اللَّهُمَّ فَأَيُّمَا عَبْدٍ مِنْ عِبِيدِكَ أَوْ أَمَةٍ مِنْ إِمَائِكَ كَانَتْ لَهُ عِنْدِي وَقِيلِي مَظْلَمَةٌ أَوْ تَبَعَةٌ ظَلَمْتُهَا بِهَا بَعْدِي مَنِّي أَوْ خَطَأٌ أَخْطَأْتُهُ حَتَّى وَصَلَ ذَلِكَ إِلَيْهِ فِي مَالِهِ أَوْ بَدَنِهِ أَوْ عَرَضِهِ لَمْ أَخْرِجْ إِلَيْهِ مِنْ مَظْلَمَتِهِ وَلَا مِنْ تَبَعَتِهِ مَاتَ أَوْ غَابَ أَوْ حَضَرَ وَتَرَكْتُ تَحْلِيلَ ذَلِكَ مِنْهُ وَلَمْ أَرْضِهِ مِنْ حَقِّهِ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَارْضِهِ عَنِّي مِمَّا عِنْدَكَ فَإِنَّ عِنْدَكَ يَا سَيِّدِي مَا تُرْضِيهِ وَلَيْسَ عِنْدِي مَا أَرْضِيهِ بِهِ فَهَبْ لِي يَا سَيِّدِي حَقَّكَ وَارْضَ عَنِّي خَلْقَكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٤٣٧

﴿٨٥٢﴾ أمير المؤمنين ﷺ: فَيَأْتِي النَّدَاءُ مِنْ قِبَلِ اللَّهِ تَعَالَى يَا آخَا رَسُولِ اللَّهِ هَؤُلَاءِ إِخْوَانُهُ الْمُؤْمِنُونَ قَدْ بَدَلُوا لَهُ فَأَنْتَ مَاذَا تَبْدُلُ لَهُ فَإِنِّي أَنَا الْحَكَمُ مَا بَيْنِي وَبَيْنَهُ مِنَ الذُّنُوبِ قَدْ غَفَرْتُهَا لَهُ بِمُؤَالَاتِهِ إِيَّاكَ وَمَا بَيْنَهُ وَبَيْنَ عِبَادِي مِنَ الظُّلُمَاتِ فَلَا بُدَّ مِنْ فَضْلِي بَيْنَهُ وَبَيْنَهُمْ فَيَقُولُ

﴿بخش ۱: معانی آموزش و درخواست آن﴾

﴿۸۵۰﴾ در بنی اسرائیل مردی کفن دزد بود و همسایه‌ای داشت. همسایه بیمار شد و مرگ خود را نزدیک دید. مرد همسایه، کفن دزد را خواست. به او گفت: «من چگونه همسایه‌ای بودم؟» کفن دزد گفت: «بهترین همسایه». گفت: «تقاضایی دارم». کفن دزد گفت: «خواسته‌ات حتماً تأمین می‌شود». مرد همسایه دو عدد کفن در مقابل او گذاشت و گفت: «دوست دارم بهترین این‌ها را برداری و هنگامی که من مردم قبر مرا نبش نکنی و کفن مرا نذر دی». کفن دزد به ملاحظه‌ی آشنایی و همسایگی از برداشتن کفن خودداری کرد، ولی همسایه اصرار کرد. بالأخره کفن بهتر را برداشت. اتفاقاً در همان شب‌ها آن شخص فوت کرد. پس از اینکه به خاک سپرده شد، کفن دزد فکر کرد و پیش خود گفت: «این شخص که مرد و به خاک سپرده شد و الآن چه می‌داند من کفن او را برداشته‌ام و یا رها کرده‌ام؟! طبق عادت همیشگی خود شبانه بر سر قبر آمد. همین که قبر را شکافت ناگهان صدایی شنید که به او گفت: «چنین نکن». کفن دزد سخت وحشت‌زده شد و به کلی این عمل ننگین را کنار گذاشت. بعداً در مقام وصیت برآمد و به فرزندان گفت: «من برای شما چگونه پدری بودم؟» گفتند: «پدر خوبی بودی». گفت: «من از شما تقاضایی دارم». گفتند: «هرچه می‌خواهی بگو که اگر خدا بخواهد حتماً انجام خواهیم داد». گفت: «من دوست دارم بعد از مردنم بدن مرا به آتش بسوزانید و چون خاکستر شدم خاکستر بدن مرا به باد داده نیمی را به دریا و نیم دیگرش را به بیابان پراکنده سازید». پس از مردن کفن دزد، یکی از فرزندان به وصیت عمل کرد و چون خاکسترش را پراکنده کرد، خداوند متعال به دریا و بیابان فرمان داد که ذرات بدن مرد را جمع کنند. ناگهان مرد کفن دزد زنده شد و ایستاد. خداوند متعال به او خطاب کرد و فرمود: «چرا چنین وصیتی کردی؟» عرض کرد: «قسم به عزت و عظمت تو جز خوف و ترس از عذاب هیچ عاملی در میان نبود». خدای مهربان فرمود: «من هم به پاداش این عمل تمام دشمنانت را از تو راضی خواهم کرد و خوف و وحشت را به امن و امان تبدیل کرده و تو را مشمول بخشش و آموزش خود کردم.

﴿۸۵۱﴾ خدایا! از تو آموزش می‌خواهم از مظلومه‌ها و حقوق فراوانی که از بندگان بر گردن دارم. خدایا! پس هر شکایتی که بنده‌ای از بندگان یا کنیزی از کنیزان دارد یا مسؤولیتی بر عهده‌ی من بوده که به‌سیله‌ی آن مسؤولیت به آن شخص ظلم کردم - عمداً یا سهواً، تا آنجا که در اثر کار من به مال یا بدن یا آبروی آن شخص زیانی وارد شد و هنوز نسبت به او از آن حق و از عواقبش خارج نشده‌ام، چه آن شخص مرده باشد یا زنده؛ چه غایب باشد یا حاضر؛ حال که حلالیت‌خواستن از گناه و خطایم نسبت به آن شخص را انجام نداده و او را در مورد حقّی که بر من داشت راضی نکردم. خدایا! بر محمد و خاندانش درود فرست و آن شخص را به‌وسیله‌ی آنچه نزد توست از من راضی کن. ای آقای من؛ آنچه که او را خشنود می‌کند نزد توست و من چیزی ندارم که به‌وسیله‌ی آن او را خشنود کنم. ای سرور من؛ حقّت را به من ببخش و خلقت را از من راضی کن.

﴿۸۵۲﴾ از جانب خداوند ندا می‌آید: «ای برادر رسول خدا، اینان برادران مؤمن او هستند که در راه او فداکاری کردند. پس تو چه چیزی را در این راه فدا می‌کنی؟ من بین او و آن‌ها داور هستم و در

البَابُ الْأَوَّلُ: مَعَانِي الْمَغْفِرَةِ وَالْإِسْتِغْفَارِ

عَلَى اللَّهِ يَا رَبِّ أَفْعَلْ مَا تَأْمُرُنِي فَيَقُولُ اللَّهُ يَا عَلَىٰ اِضْمَنْ لِحُصْمَائِهِ تَعْوِضَهُمْ عَنْ ظُلَمَاتِهِمْ قَبْلَهُ
فَيَضْمَنْ لَهُمْ عَلَى اللَّهِ ﷻ ذَلِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨، ص ٥٩

٢-١٥-١-١-١-الرضوان

۱-۲-۱۵-۱-۱-۱-رضوان غفران

﴿٨٥٣﴾ الحجة الجليلة: برضوان غفران أمان رحمتك؛ البلد الأمين، ص ٣٤٩

٢-٢-١٥-١-١-١- مَعِيَّةُ الْمَغْفِرَةِ وَالرَّضْوَانِ

﴿٨٥٤﴾ السَّجَادَ السَّجْدَةُ: إِنَّ رَبَّكُمْ تَطَوَّلَ عَلَيْكُمْ فِي هَذَا الْيَوْمِ فَغَفَرَ لِمُحْسِنِكُمْ وَشَفَعَ مُحْسِنِكُمْ

فِي مُسِيئِكُمْ فَأَفِيضُوا مَغْفُورًا لَكُمْ وَضَمِنَ لِأَهْلِ التَّبَعَاتِ مِنْ عِنْدِهِ الرِّضَا؛ الكافي، ج ٤، ص ٢٥٧

﴿٨٥٥﴾ الرّسول ﷺ، فَلَمَّا سَمِعَ النَّبِيَّ ﷺ مِنْ عَمِّهِ فَقَالَ يَا عَمُّ كَلِمَةً وَاحِدَةً تَجِبُ بِهَا لَكَ شَفَاعَتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَقَالَ يَا ابْنَ أَخِي صَدَقْتَ أَنْتَ نَبِيَّ حَقٍّ وَرَبِّكَ إِلَهُ حَقٍّ قَالَ لَهُ يَا عَمُّ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ وَعَدَنِي أَنَّ قُرَيْشًا سَنُومِنُ غَدًا بِمَا تُنْكِرُهُ الْيَوْمَ وَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى سَيَفْتَحُ عَلَيَّ الْأَرْضَ وَ يُظْهِرُ دِينَهُ عَلَى جَمِيعِ الْأَدْيَانِ وَإِنَّكَ رَاحِلٌ إِلَى دَارِ الْمَقَامَةِ فَقُلْ مَعِيَ كَلِمَةً تَسْتَوْجِبُ مِنَ اللَّهِ رِضْوَانَهُ وَرَحْمَتَهُ فَقَالَ إِنَّ أَبَا طَالِبٍ حَرَّكَ بِهَا شَفَئْتِي وَأَشَارَ بِإِصْبَعِهِ فَسَرَّ النَّبِيُّ ﷺ بِذَلِكَ وَاسْتَغْفَرَ لَهُ؛ روضة الواعظين، ج ١، ص ٥٥

استَغْفِرَ لَهُ؛ روضة الواعظين، ج ١، ص ٥٥

٣-٢-١٥-١-١-١-رضوانُ أَفْضَلُ مِنَ الْمَغْفِرَةِ

﴿٨٥٦﴾ الكَاظِمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ: أَنْ لِكُلِّ صَلَاةٍ ثَلَاثَةٌ أَوْقَاتٍ أَوَّلُ وَ أَوْسَطُ وَ آخِرُ فَأَوَّلُ الْوَقْتِ رِضْوَانُ اللَّهِ

وَأَوْسَطُهُ عَفْوُ اللَّهِ وَآخِرُهُ غُفْرَانُ اللَّهِ؛ مستدرک الوسائل، ج ۳، ص ۱۰۰

﴿٨٥٧﴾ اللَّهُمَّ وَقَدْ كَانَ فِي أَمَلِي وَرَجَائِي أَنْ تَغْفِرَ لِي فَإِنْ كُنْتَ يَا رَبِّ قَدْ فَعَلْتَ فَازِدْ عَنِّي

رَضًا وَقَرْنِي إِلَيْكَ زُلْفَى فَإِنْ لَمْ تَكُنْ فَعَلْتَ يَا رَبِّ فَمِنْ أَلَانَ فَاغْفِرْ لِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٦،

ص ۳۷۲

﴿٨٥٨﴾ الرضا (عليه السلام): لَا أَدْرِي أَيَّ نِعَمِكَ أَشْكُرُ أَحِينَ تَطَوَّلْتَ عَلَيَّ بِالرِّضَا وَنَفَضْتَ بِالْعَفْوِ

عَمَّا مَضَى أَمْ حِينَ زِدْتَ عَلَى الْعَفْوِ وَالْغُفْرَانِ بِاسْتِنَافِ الْكَرَمِ وَالْإِحْسَانِ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤.

ص ۲۸۰

﴿٨٥٩﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ ارْحَمْنِي رَحْمَةَ الْغُفْرَانِ إِنْ لَمْ تَرْحَمْنِي رَحْمَةَ الرُّضَا؛ شرح

نهج البلاغة، ج ٢٠، ص ٣١٩

بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن

مورد گناهانش حکم می‌کنم و او را به خاطر دوستی او با تو می‌آمرزم. اما بین او و کسانی که حقوقی بر گردن او دارند، بین آن‌ها را نیز باید اصلاح کنم». علی علیه السلام می‌گوید: «پروردگارا، هرچه امر کنی انجام می‌دهم». خداوند می‌فرماید: «ای علی، برای دشمنان او، جبران ظلمی را که به آنان شده است ضمانت کن».

۲-۱۵-۱-۱-رضایت

۱-۲-۱۵-۱-۱-رضایت همراه با آمرزش

﴿۸۵۳﴾ قسم به رضایت آمرزش پناه رحمت.

۲-۲-۱۵-۱-۱-همتایی آمرزش و رضوان

﴿۸۵۴﴾ پروردگارتان امروز شما را مورد عنایت خود قرار داد، نیکوکاران شما را آمرزید، و شفاعت نیکوکارانتان را در حق گناهکارانتان پذیرفت، پس اینک با آمرزش به شهر و دیار خود بازگردید، خداوند متعال ضمانت کرده که از کسانی که [هنوز] گناهایی به گردن دارند نیز خشنود شود.

﴿۸۵۵﴾ هنگامی که پیامبر صلی الله علیه و آله این سخنان را از عموی خود شنید، فرمود: «عمو جان! یک کلمه‌ی دیگر هم بر زبان آور تا به آن وسیله‌ی شفاعت من در روز رستاخیز برای تو واجب شود». ابوطالب گفت: «ای برادرزاده! راست می‌گویی. تو پیامبری بر حق هستی و پروردگار تو خدای بر حق است». پیامبر فرمود: «عمو جان! خداوند به من وعده فرموده است که قریش به‌زودی به آنچه که امروز منکر آن است ایمان خواهد آورد و خداوند متعال به‌زودی زمین را برای من می‌گشاید و دین خود را بر همه‌ی دین‌ها پیروز می‌کند. و خبر داده که تو به سرای دیگر کوچ می‌کنی. پس اکنون با من کلمه‌ای بگو که سزاوار رضوان و رحمت خداوند شوی». ابوطالب لب‌های خود را تکان داد و با انگشت هم اشاره کرد و پیامبر صلی الله علیه و آله خشنود شد و برای او آمرزش خواست.

۳-۲-۱۵-۱-۱-فضیلت رضوان بر آمرزش

﴿۸۵۶﴾ برای هر نمازی سه وقت در نظر گرفته شده است؛ اوّل و وسط و آخر. پس اوّل وقت، رضوان و رضایت حق تعالی است و وسط آن بخشش و گذشت است و پایان آن آمرزش.

﴿۸۵۷﴾ خداوندا، امید و مرادی که داشتیم و دارم این است که گناهان مرا ببامری، پس اگر مرا آمرزیده‌ای، رضایت را از من بیشتر کن و مرا به قرب خود برسان و اگر تاکنون نیامرزیده‌ای، الآن ببامرز.

﴿۸۵۸﴾ پروردگارا! نمی‌دانم کدام نعمت را شکر گویم؟! آن‌گاه که بر من مَنّت گذاشتی و از من خشنود شدی و بخشش اعمال گذشته‌ام را بشارت دادی، یا آن‌گاه که با اکرام و احسان جدید، بر میزان عفو و آمرزش افزودی؟!

﴿۸۵۹﴾ خداوندا! بر من رحمت آر، رحمتی از سر آمرزش؛ اگرچه با رضایت و خشنودی نباشد.

﴿الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار﴾

٢-٤-١٥-١-١-١-رضوانُ الله في المغفرة

﴿٨٦٠﴾ الرضا عليه السلام: حُلِمْتَ عَمَّنْ عَصَاكَ وَفِي الْمَغْفِرَةِ رِضَاكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ٣٤٥

٥-٢-١٥-١-١-المغفرة ثمرة الرضوان

﴿٨٦١﴾ الرسول عليه السلام: اللَّهُمَّ إِنْ كَانَ لِي عِنْدَكَ رِضْوَانٌ وَوَدُّ فَأَغْفِرْ لِي وَلِمَنْ تَبِعَنِي مِنْ إِخْوَانِي

وَشِيعَتِي؛ بحار الأنوار، ج ٣٦، ص ٢٠٤

٦-٢-١٥-١-١-الرضوان ثمرة المغفرة

﴿٨٦٢﴾ اللَّهُمَّ إِنِّي لَا أَعْلَمُ شَيْئًا يَقْرِبُنِي مِنْ رِضَاكَ فِي هَذَا الْمَقَامِ إِلَّا التَّوْبَةَ مِنْ مَعَاصِيكَ وَ

الِاسْتِغْفَارَ مِنَ الذُّنُوبِ وَالتَّوَسَّلَ بِهَذَا الْإِمَامِ الصِّدِّيقِ ابْنِ رَسُولِ اللَّهِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٨، ص ٢٤٧

﴿٨٦٣﴾ العسكري عليه السلام: أَنِّي إِذَا ذَكَرْتُ كَبِيرَ جُرْمِي وَعَظِيمَ غُفْرَانِكَ وَجَدْتُ الْحَاصِلَ لِي مِنْ

بَيْنَهُمَا عَفْوَ رِضْوَانِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ٩٩

﴿٨٦٤﴾ الرسول عليه السلام: وَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ رَكَّبَ فِي صَلْبِهِ نُطْفَةً مُبَارَكَةً زَكِيَّةً مَرْضِيَّةً وَسَمَّاها

مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ فَهُوَ شَفِيعُ شِيعَتِهِ وَوَارِثُ عِلْمِ جَدِّهِ لَهُ عَلَامَةٌ بَيِّنَةٌ وَحُجَّةٌ ظَاهِرَةٌ إِذَا وُلِدَ يَقُولُ لَا

إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ وَيَقُولُ فِي دُعَائِهِ يَا مَنْ لَا شَبِيهَ لَهُ وَلَا مِثَالَ أَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ

وَلَا خَالِقَ إِلَّا أَنْتَ تَفْنِي الْمَخْلُوقِينَ وَتَبْقَى أَنْتَ حُلِمْتَ عَمَّنْ عَصَاكَ وَفِي الْمَغْفِرَةِ رِضَاكَ مَنْ

دَعَا بِهَذَا الدُّعَاءِ كَانَ مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ شَفِيعَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَإِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى رَكَّبَ فِي صَلْبِهِ

نُطْفَةً لَا بَاغِيَةَ وَلَا طَاغِيَةَ بَارَةً مُبَارَكَةً طَيِّبَةً ظَاهِرَةً سَمَّاها عِنْدَهُ عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ فَالْبَسَهَا السَّكِينَةَ

وَالْوَقَارَ وَأَوْدَعَهَا الْعُلُومَ وَكُلَّ سِرٍّ مَكْتُومٍ مِنْ لَقِيهِ وَفِي صَدْرِهِ شَيْءٌ أَنْبَأَهُ بِهِ وَحَذَرَهُ مِنْ عَدُوِّهِ؛

بحار الأنوار، ج ٩١، ص ١٨٦

٧-٢-١٥-١-١-معية المغفرة والرضا بالواو

١-٧-١٥-١-١-المغفرة والرضى

﴿٨٦٥﴾ امير المؤمنين عليه السلام: إِلَهِي مَا لِعَبْدٍ بَلَّ وَجْهَهُ بِالْذُّمِّ مِنْ مَخَافَتِكَ قَالَ جَزَاؤُهُ مَغْفِرَتِي وَ

رِضْوَانِي؛ مستدرک الوسائل، ج ١١، ص ٢٤٢

﴿٨٦٦﴾ عَلِّمُوا أَنَّمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا لَعِبٌّ وَهَوٌّ وَزِينَةٌ وَتَفَاخُرٌ بَيْنَكُمْ وَتَكَاثُرٌ فِي الْأَمْوَالِ وَ

الْأَوْلَادِ كَمَثَلِ غَيْثٍ أَعْجَبَ الْكُفَّارَ نَبَاتُهُ ثُمَّ يَهِيجُ فَتَرَاهُ مُصْفَرًّا ثُمَّ يَكُونُ حُطَامًا وَفِي الْآخِرَةِ

عَذَابٌ شَدِيدٌ وَمَغْفِرَةٌ مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانٌ وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا مَتَاعُ الْغُرُورِ (الحديد: ٢٠)

بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن

۴-۲-۱۵-۱-۱-۱ رضایت خدا در آمرزش

﴿۸۶۰﴾ تو در مقابل نافرمانی‌ها بردباری می‌کنی و رضایت تو در آمرزش است.

۵-۲-۱۵-۱-۱-۱ آمرزش، نتیجه‌ی رضایت

﴿۸۶۱﴾ خداوند! اگر از من راضی هستی و مرا دوست داری، مرا و نیز برادران و شیعیانم را که از من پیروی می‌کنند، بیامرز.

۶-۲-۱۵-۱-۱-۱ رضایت، نتیجه‌ی آمرزش

﴿۸۶۲﴾ خداوند! برای دستیابی به رضایت و خشنودی‌ات در این جایگاه، جز توبه از نافرمانی‌ها و طلب آمرزش از گناهان و توسل به این امام راستگو که پسر رسول خدا ﷺ است، چیزی نمی‌دانم.

﴿۸۶۳﴾ هنگامی که بزرگی جرم خود را و عظمت آمرزش تو را یاد می‌کنم، از میان این دو در می‌یابم که آنچه به رضایت نزدیک‌تر است نصیبم می‌شود.

﴿۸۶۴﴾ خداوند متعال در صلب او نطفه‌ی مبارک و پاکی قرار داده و او را «محمد بن علی» نام گذاشته است. این محمد شفیع شیعیان خواهد بود و علم جدش را به ارث خواهد برد. او دارای علامتی روشن و برهان واضحی است. هنگامی که متولد شود، می‌گوید: «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ» و در دعای خود می‌گوید: «ای آن که برای او شبیه و مانندی نیست، تو خدایی هستی که جز تو خدایی نیست و جز تو آفریننده‌ای نیست، همه‌ی آفریدگان فانی می‌شوند و فقط تو می‌مانی؛ تو در مقابل آن که نافرمانی‌ات کند بردباری، و خشنودی تو در آمرزش است». هر کس این دعا را بخواند محمد در روز قیامت شفیع وی خواهد شد و خداوند در صلب او نیز نطفه‌ای قرار داده که از ظلم و طغیان دور است، و همواره نیکوکار و با برکت و پاک می‌باشد، خداوند او را «علی بن محمد» نام گذاشته، لباس وقار و آرامش بر او پوشانیده، و علم و اسرار پنهانی به او به ودیعت داده است؛ اگر کسی به ملاقاتش رود او را از ضمیرش خبر می‌دهد و از دشمنانش او را برحذر می‌دارد.

۷-۲-۱۵-۱-۱-۱ همراهی آمرزش و رضایت با او عطف

۱-۷-۲-۱۵-۱-۱-۱ آمرزش و رضایت

﴿۸۶۵﴾ خدایا؛ بنده‌ای که اشک‌هایش از خوف تو بر گونه‌اش روان است، چه بر سر او خواهد آمد؟ خداوند متعال پاسخ داد: «پاداشش آمرزش و مقام رضوان من خواهد بود».

﴿۸۶۶﴾ بدانید زندگی دنیا تنها بازی و سرگرمی و تجمل‌پرستی و فخرفروشی در میان شما و افزون‌طلبی در اموال و فرزندان است، همانند بارانی که محصولش کشاورزان را در شگفتی فرو می‌برد، سپس خشک می‌شود به گونه‌ای که آن را زردرنگ می‌بینی؛ سپس تبدیل به کاه می‌شود! و در آخرت، عذاب شدید است یا آمرزش و رضای الهی؛ و (به هر حال) زندگی دنیا چیزی جز متاع فریب نیست!

﴿الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار﴾

﴿٨٦٧﴾ وَاجْعَلْنِي فِيهَا مِنْ عُتَقَائِكَ مِنْ جَهَنَّمَ وَطَلْقَائِكَ مِنَ النَّارِ وَ سَعْدَاءِ خَلْقِكَ بِمَغْفِرَتِكَ وَ رِضْوَانِكَ؛ تهذيب الأحكام، ج ٣، ص ١١٣

﴿٨٦٨﴾ أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلَ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تُعِيدَنِي مِنْ شَرِّ خَلْقِكَ وَ تُقَرِّبَنِي مِنْ عَفْوِكَ وَ تَنْشُرَ عَلَيَّ مِنْ فَضْلِكَ مَا تُغْنِينِي بِهِ عَنْ جَمِيعِ خَلْقِكَ وَ يَكُونُ لِي بَلَاغًا أَنَالُ بِهِ مَغْفِرَتَكَ وَ رِضْوَانَكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٢٧٠

﴿٨٦٩﴾ الرسول ﷺ: أَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ الَّذِي كَتَبْتَهُ حَوْلَ سِدْرَةِ الْمُنْتَهَى عِنْدَهَا جَنَّةُ الْمَأْوَى وَ جَعَلْتَ فِيهَا رَحْمَتَكَ وَ مَغْفِرَتَكَ وَ رِضْوَانَكَ بِذَلِكَ الْإِسْمِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٠، ص ٢٥٩

﴿٨٧٠﴾ الصادق عليه السلام: أَعُوذُ بِكَ أَنْ تَحُولَ خَطِيئَتِي أَوْ ظُلْمِي أَوْ جُرْمِي وَ إِسْرَافِي عَلَى نَفْسِي وَ اتِّبَاعِ هَوَايَ وَ اسْتِعْجَالِ شَهْوَتِي دُونَ مَغْفِرَتِكَ وَ رِضْوَانِكَ؛ تهذيب الأحكام، ج ٣، ص ٧٤

﴿٨٧١﴾ العسكري عليه السلام: أَلَا فَمَنْ وَاسَاهُمْ بِحَوَاشِي مَالِهِ، وَسَعَّ اللَّهُ عَلَيْهِ جَنَانَهُ، وَ أَنَالَهُ غُفْرَانَهُ وَ رِضْوَانَهُ؛ تفسير الإمام العسكري، ص ٣٤٥

﴿٨٧٢﴾ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بَرَكَةَ شَهْرِنَا هَذَا وَ لَيْلَتِنَا هَذِهِ وَ أَسْأَلُكَ مِنْ كُلِّ خَيْرٍ أَنْزَلْتَهُ أَوْ أَنْتَ مُنْزَلُهُ فِيهَا مَغْفِرَةً وَ رِضْوَانًا؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٧

﴿٨٧٣﴾ الصادق عليه السلام: اللَّهُمَّ أَوْجِبْ لِي مِنْ رَحْمَتِكَ وَ مَغْفِرَتِكَ وَ رِضْوَانِكَ؛ تهذيب الأحكام، ج ٣، ص ١٢٦

﴿٨٧٤﴾ اللَّهُمَّ عَقِّبْ عَلَيَّ بِغُفْرَانِكَ فِي عُقْبَاهُ وَ آمِنِّي مِنْ عَذَابِكَ مَا أَخْشَاهُ وَ قِنِي مِنْ صُنُوفِهِ مَا أَتَوَقَّاهُ وَ اخْتِمْ لِي فِي خَاتِمَتِهِ بِخَيْرِ تُجْزِلُ مِنْهُ عَطِيَّتِي وَ تَشْفَعُ فِيهِ مَسْأَلَتِي وَ تَسُدُّ بِهِ فَاقَتِي وَ تَنْفِي بِهِ شَقَوَتِي وَ تُقَرِّبُ بِهِ سَعَادَتِي وَ تَمْلَأُ يَدِي مِنْ خَيْرَاتِ الدَّارَيْنِ بِأَفْضَلِ مَا مَلَأَتْ بِهِ يَدَ سَائِلٍ وَ رَجَعَتْ بِهِ أَمَلٍ أَمِلَ وَ تَمْنَحُنِي فِي وَالِدِي وَ فِي جَمِيعِ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ الْغُفْرَانَ وَ الرِّضْوَانَ وَ تَذَكَّرَهُمْ مِنْكَ بِإِحْسَانٍ تُنِيلُ أَرْوَاحَهُمْ مَسَرَّةَ رِضْوَانِكَ وَ تُوَصِّلُ إِلَيْهَا لَذَّةَ غُفْرَانِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٦٨

﴿٨٧٥﴾ الصادق عليه السلام: اللَّهُمَّ وَ اجْعَلْ صَلَوَاتِكَ وَ غُفْرَانِكَ وَ رِضْوَانِكَ وَ مَعَاذَاتِكَ وَ كَرَامَتِكَ وَ رَحْمَتَكَ وَ مَنِّكَ وَ فَضْلَكَ وَ سَلَامَكَ وَ شَرَفَكَ وَ إِعْظَامَكَ وَ تَبَجِيلَكَ وَ صَلَوَاتِ مَلَائِكَتِكَ وَ رُسُلِكَ وَ أَنْبِيَائِكَ وَ الْأَوْصِيَاءِ وَ الشُّهَدَاءِ وَ الصِّدِّيقِينَ مِنْ عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ وَ حَسَنَ أَوْلِيكَ رَفِيقًا وَ أَهْلَ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِينَ وَ مَا بَيْنَهُمَا وَ مَا فَوْقَهُمَا وَ مَا تَحْتَهُمَا وَ مَا بَيْنَ الْخَافِقِينَ

بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن

﴿۸۶۷﴾ مرا از زمره‌ی کسانی قرار بده که از جهنم رها شده و از آتش گسسته و به دریافت آمرزش و بهشت رضوان تو سعادتمند شده‌اند.

﴿۸۶۸﴾ از تو می‌خواهم که بر محمد و خاندان محمد درود فرستی و مرا از شرّ آفریدگان خود پناه دهی و مرا به عفو و گذشتت نزدیک سازی و فضل خود را بر من بگسترانی آنچنان که مرا به سبب آن از جمیع آفریدگانت بی‌نیاز کند و فضل و رحمتی را بر من مقرر فرمایی که مرا به آمرزش و خشنودی تو برساند.

﴿۸۶۹﴾ ای خدا، از تو می‌خواهم به نامت که آن را دور سدرۃ‌المتنه‌ی نوشتی که جنۃ‌المأوی نزد آن است، و رحمت و مغفرت و رضوانت را در آن قرار دادی.

﴿۸۷۰﴾ از اینکه خطاهایم یا گناهم یا ستم بر خودم و پیروی از خواهشم و عمل به هوی و هوسم مرا از آمرزش و خشنودیت بازدارد، به تو پناه می‌برم.

﴿۸۷۱﴾ آگاه باشید که هرکس بخشی از مال خود را به نیازمندان بدهد خداوند بهشت‌هایش را برای او وسعت می‌بخشد و آمرزش و خشنودی‌اش را شامل حاش می‌کند.

﴿۸۷۲﴾ خداوندا! پربرکت بودن این ماه و این شب را از تو درخواست می‌کنم و هر خیری را که [در این ماه و این شب] نازل می‌فرمایی، از جمله آمرزش و رضوان را از تو می‌خواهم.

﴿۸۷۳﴾ خداوندا! رحمت و رضوان و آمرزش را بر من واجب کن.

﴿۸۷۴﴾ خداوندا! در پایان این ماه آمرزش را در پی من قرار ده و از آنچه بیم دارم، از عذابت ایمن گردان و از آنچه می‌پرهیزم، از انواع کيفرت نگاه دار و پایان آن را برای من ختم به خیر کن، به گونه‌ای که عطای من از آن فراوان شود و درخواست مرا در این ماه شفاعت کن و نیازم را برطرف ساز و بدبختی را از من دور کن و نیکبختی‌ام را نزدیک گردان و دستم را از نیکی‌های دو دنیا آکنده کن، به برترین چیزهایی که دست درخواست‌کنندگان را پر کرده‌ای و آرزوی آرزومندان را برآوردی، و پدر و مادر و همه مردان و زنان مؤمن را بیمارز و از آنان خرسند باش و با نیکی از آنان یاد کن تا شادمانی رضایت به روح آنان برسد و لذت آمرزش را نیز به دنبال داشته باشد.

﴿۸۷۵﴾ خداوندا! درودها و آمرزش و رضایت و سلامتی و عافیت و کرامت و رحمت و لطف و منت و فضل و تندرستی و شرافت و بزرگداشت و احترام و درود فرشتگان و رسولان و پیامبران و جانشینان و شهدا و راستگویان و راستان از بندگان صالح و نیکوکردارت را، درحالی که ایشان نیکو رفیقانی هستند و اهل و ساکنان آسمان‌ها و زمین‌ها و آنچه بین آن دو است و هرچه در بالای آن دو و زیر آن‌هاست و آنچه از جنبندگان که بین آن‌هاست و آنچه در میان هواست و خورشید و ماه و ستارگان و کوه‌ها و درختان و موجودات و تمام آنچه که تو را در خشکی و دریاها تسبیح

﴿الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار﴾

وَمَا بَيْنَ الْهَوَاءِ وَالشَّمْسِ وَالْقَمَرِ وَالنُّجُومِ وَالْجِبَالِ وَالشَّجَرِ وَالْدَّوَابِّ وَمَا سَجَّ لَكَ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَفِي الظُّلُمَةِ وَالضِّيَاءِ بِالْعُدُوِّ وَالْأَصَالِ وَفِي آثَاءِ اللَّيْلِ وَأَطْرَافِ النَّهَارِ وَسَاعَاتِهِ عَلَى مُحَمَّدٍ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ وَخَاتَمِ النَّبِيِّينَ وَإِمَامِ الْمُتَّقِينَ وَمَوْلَى الْمُؤْمِنِينَ وَوَلِيِّ الْمُسْلِمِينَ وَقَائِدِ الْغُرِّ الْمُحَجَّلِينَ وَرَسُولِ رَبِّ الْعَالَمِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ٨٤

﴿٨٧٦﴾ اللَّهُمَّ وَلِيَّ إِلَى عَفْوِكَ وَمَعْرُوفِكَ وَمَغْفِرَتِكَ وَرَحْمَتِكَ وَرِضْوَانِكَ وَعَافِيَتِكَ وَعِصْمَتِكَ وَحُسْنِ إِجَابَتِكَ أَعْظَمُ الْفَاقَةِ وَأَشَدُّ الْحَاجَةِ؛ إقبال الأعمال، ص ٤١١

﴿٨٧٧﴾ الباقر (عليه السلام): إِنَّ... الْمَغْفِرَةَ وَالْمُعَافَاةَ وَالْإِسْرَ وَالْبُشْرَى وَالرِّضْوَانَ وَالْقُرْبَ وَالنَّصْرَ وَالتَّمَكُّنَ وَالرَّجَاءَ وَالْمَحَبَّةَ مِنَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ لِمَنْ تَوَلَّى عَلِيًّا وَاتَّخَذَ بِهِ وَبَرِيٍّ مِنْ عَدُوِّهِ وَسَلَمَ لِفَضْلِهِ وَلِلْأَوْصِيَاءِ مِنْ بَعْدِهِ؛ الكافي، ج ١، ص ٢١٠

﴿٨٧٨﴾ السَّجَّاد (عليه السلام): إِنَّ أَوْحَشَ مَا بَيْنِي وَبَيْنَكَ فَرَطُ الْعِصْيَانِ وَالطُّغْيَانِ فَقَدْ آنَسَنِي بُشْرَى الْغُفْرَانِ وَالرِّضْوَانِ؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ١٤٥

﴿٨٧٩﴾ الصادق (عليه السلام): إِنِّي لَأَعْلَمُ قَوْمًا قَدْ غَفَرَ اللَّهُ لَهُمْ وَرَضِيَ عَنْهُمْ وَعَصَمَهُمْ وَرَحِمَهُمْ وَحَفِظَهُمْ مِنْ كُلِّ سُوءٍ وَأَيْدَهُمْ وَهَدَاهُمْ إِلَى كُلِّ رُشْدٍ وَبَلَغَ بِهِمْ غَايَةَ الْإِمْكَانِ قِيلَ مَنْ هُمْ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ قَالَ أَوْلَئِكَ شِيعَتُنَا الْأَبْرَارُ شِيعَةُ عَلِيٍّ (عليه السلام)؛ بحار الأنوار، ج ٦٥، ص ١٤٢

﴿٨٨٠﴾ الباقر (عليه السلام): ثُمَّ قَبَّلَ الرَّجُلُ صَفْحَتِي إِبْرَاهِيمَ (عليه السلام) وَعَانَقَهُ ثُمَّ قَالَ أَمَّا الْآنَ فَقُمْ فَادْعُ حَتَّى أَوْمِنَ عَلَى دُعَايِكَ فَدَعَا إِبْرَاهِيمَ (عليه السلام) لِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَالْمُذْنِبِينَ مِنْ يَوْمِهِ ذَلِكَ بِالْمَغْفِرَةِ وَالرِّضَا عَنْهُمْ قَالَ وَآمَنَ الرَّجُلُ عَلَى دُعَائِهِ قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ (عليه السلام) فَدَعَا إِبْرَاهِيمَ (عليه السلام) بِالْغَةِ لِلْمُؤْمِنِينَ الْمُذْنِبِينَ مِنْ شِيعَتِنَا إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ؛ الكافي، ج ٨، ص ٣٩٢

﴿٨٨١﴾ الصادق (عليه السلام): فَاجْعَلْهُ اللَّهُمَّ هِلَالَ بَرَكَاتٍ وَسَعَادَاتٍ كَامِلَةِ الْأَمَانِ وَالْغُفْرَانِ وَالرِّضْوَانِ؛ إقبال الأعمال، ص ٦٨٣

﴿٨٨٢﴾ الصادق (عليه السلام): فَانْظُرْ إِلَيَّ مِنْكَ نَظْرَةَ رَحْمَةٍ وَمَغْفِرَةٍ وَرِضْوَانٍ تُغْنِيَنِي بِتِلْكَ النَّظْرَةِ عَمَّنْ سِوَاكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٢٤٠

﴿٨٨٣﴾ الرسول (صلى الله عليه وآله): فَعَلَيْكَ بِالصَّمْتِ فِيهِ تَغْلِبُ الشَّيْطَانُ وَتَسْتَوْجِبُ الْمَغْفِرَةَ وَالرِّضْوَانَ؛ أعلام الدين، ص ٢٧٢

﴿٨٨٤﴾ الصادق (عليه السلام): أَكْثَرَ الصَّلَاةِ عَلَى النَّبِيِّ وَآلِهِ وَاسْأَلِ الْمَغْفِرَةَ وَالرِّضْوَانَ وَالْجَنَّةَ وَالْعَفْوَ وَاسْتَغِذْ مِنْ سَخَطِهِ وَمِنْ النَّارِ بِرَحْمَتِهِ؛ مستدرک الوسائل، ج ٩، ص ١٨١

بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن

می‌گویند و در تاریکی و نور و در بامداد و شامگاه و در تمام لحظات شب و پهنای روز و ساعت‌های آن بر محمد بن عبدالله آقا و سرور و ستارگان رسالت و پایان انبیا و پیشاهنگ اهل تقوا و مولای اهل ایمان و سرپرست مسلمانان پیشوای شناخته شده‌ی مشهور و رسول پروردگار عالمیان قرار بده.

﴿۸۷۶﴾ خداوندا! من به عفو، لطف، آمرزش، رحمت، رضایت، سلامتی، عافیت، عصمت از گناه و اجابت نیکوی تو، بیشترین نیاز را دارم.

﴿۸۷۷﴾ آمرزش و بخشیده شدن و توانگری و بشارت و خرسندی خدا و نزدیکی به خدا و یاری الهی و توانایی و امیدواری و محبت خدای عز و جل، همه و همه برای کسی است که علی (علیه السلام) را دوست بدارد و امامت او را قبول کند و از دشمنانش بیزاری جوید و به فضیلت او و اوصیایش گردن نهد.

﴿۸۷۸﴾ اگر نگران کننده‌ترین و وحشتناک‌ترین چیز بین من و تو فراوانی نافرمانی و سرکشی و معصیت است، به یقین بشارت آمرزش و رضایت و بهشت رضوان تو به من آرامش می‌دهد.

﴿۸۷۹﴾ امام صادق (علیه السلام) فرمود: «من جمعی را می‌شناسم که خداوند آن‌ها را آمرزیده و از آن‌ها خشنود شده و آنان را از گناهان نگاه داشته و به ایشان مهر ورزیده، از هر بدی دورشان داشته و به سوی هر امر مایه‌ی رشد و پیشرفت راهنمایی و تأیید کرده و آن‌ها را تا نهایت درجه‌ی ممکن بالا برده است». سؤال شد: «یا ابا عبدالله آن‌ها چه کسانی هستند؟» فرمود: «آن‌ها شیعیان نیکوکار ما، شیعه‌ی حضرت علی (علیه السلام) هستند».

﴿۸۸۰﴾ سپس آن مرد هر دو گونه‌ی ابراهیم (علیه السلام) را بوسید و او را در آغوش کشید، و گفت: «اکنون برخیز و دعا کن تا من بر دعایت آمین گویم». ابراهیم (علیه السلام) از همان روز برای مردان و زنان مؤمن و گنهکاران به درگاه خدا دعا کرد که خدا آن‌ها را بیامرزد و از آن‌ها راضی شود. و دعای ابراهیم (علیه السلام) تا روز قیامت به مؤمنان گناهکار ما می‌رسد.

﴿۸۸۱﴾ خداوندا! این ماه را هلال برکت‌ها و سعادت‌های نیکو با امنیت کامل و آمرزش و رضایت و رضوان قرار بده.

﴿۸۸۲﴾ با رحمت و آمرزش و رضایت بر من نظر کن تا با آن نگاه مرا از هر کس جز خودت بی‌نیاز کنی.

﴿۸۸۳﴾ باید ملتزم به سکوت باشی زیرا به واسطه‌ی آن بر شیطان غلبه می‌کنی و مستوجب آمرزش و خشنودی خداوند می‌شوی.

﴿۸۸۴﴾ بر پیامبر و خاندانش بسیار صلوات فرست و از خداوند آمرزش و خشنودی و بهشت و بخشش طلب کن؛ و از خشم و جهنم او به مهربانی‌اش پناه ببر.

﴿الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار﴾

﴿٨٨٥﴾ الصادق عليه السلام: لَكَ مُنْتَهَى الْحَمْدِ الْخَالِدِ الدَّائِمِ الرَّائِدِ الْمُخَلَّدِ السَّرْمَدِ الَّذِي لَا يَنْفَدُ طُولُ الْأَبَدِ جَلَّ ثَنَاؤُكَ أَعْتَنَّا عَلَيْهِ حَتَّى قَضَيْنَا صِيَامَهُ وَ قِيَامَهُ مِنْ صَلَاةٍ وَمَا كَانَ مِنَّا فِيهِ مِنْ بَرٍّ أَوْ شُكْرٍ أَوْ ذِكْرٍ اللَّهُمَّ فَتَقَبَّلْهُ مِنَّا بِأَحْسَنِ قَبُولِكَ وَ تَجَاوُزِكَ وَ عَفْوِكَ وَ صَفْحِكَ وَ غُفْرَانِكَ وَ حَقِيقَةَ رِضْوَانِكَ؛ الكافي، ج ٤، ص ١٦٥

﴿٨٨٦﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: لَيْسَ الْبِرُّ الطَّاعَةَ الَّتِي تَنَالُونَ بِهَا الْجَنَانَ وَ تَسْتَحِقُّونَ بِهَا الْغُفْرَانَ وَ الرِّضْوَانَ أَنْ تَوَلُّوا وَجُوهَكُمْ قَبْلَ الْمَشْرِقِ...؛ بحار الأنوار، ج ٩، ص ١٨٧

﴿٨٨٧﴾ أمير المؤمنين عليه السلام: هُوَ شَهْرٌ يَقْبَلُ أَهْلُ الْإِيمَانِ بِالْمَغْفِرَةِ وَ الرِّضْوَانِ وَ الرُّوحِ وَ الرِّيحَانِ وَ مَرَضَةَ الْمَلِكِ الدِّيَانِ؛ فضائل الأشهر الثلاثة، ص ١٠٧

﴿٨٨٨﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: وَ اجْعَلْنَا مِمَّنْ يَنْقَلِبُ إِلَى مَغْفِرَتِكَ وَ رِضْوَانِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٤٧

﴿٨٨٩﴾ السجّاد عليه السلام: وَ ارْزُقْنَا حَجَّ بَيْتِكَ وَ زِيَارَةَ قَبْرِ نَبِيِّكَ صَلَوَاتِكَ وَ رَحْمَتِكَ وَ مَغْفِرَتِكَ وَ بَرَكَاتِكَ وَ رِضْوَانِكَ عَلَيْهِ وَ عَلَى أَهْلِ بَيْتِهِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٨٥

﴿٨٩٠﴾ يَا أُمَّ دَاوُدَ أَبْشِرِي فَكُلُّ مَنْ تَرَيْنَ أَغْوَانِكَ وَ شَفَعَاؤُكَ وَ كُلُّ مَنْ تَرَيْنَ يَسْتَغْفِرُونَ لَكَ وَ يَبْشِرُونَكَ بِنَجْحِ حَاجَتِكَ فَأَبْشِرِي بِمَغْفِرَةِ اللَّهِ وَ رِضْوَانِهِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٤٥

٢-٧-١٥-١-١-الرضى والمغفرة

﴿٨٩١﴾ الصادق عليه السلام: إِذَا أَوَى أَحَدُكُمْ إِلَى فِرَاشِهِ فَلْيَقُلِ اللَّهُمَّ إِنِّي اخْتَبَسْتُ نَفْسِي عِنْدَكَ فَاخْتَبِسْهَا فِي مَحَلِّ رِضْوَانِكَ وَ مَغْفِرَتِكَ؛ الكافي، ج ٢، ص ٥٣٦

﴿٨٩٢﴾ الصادق عليه السلام: أَسْأَلُكَ أَنْ تَجْعَلَ لِي عَقِباً صَالِحاً تُلْحِقَنِي مِنْ دُعَائِهِمْ رِضْوَاناً وَ مَغْفِرَةً؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٤٧

﴿٨٩٣﴾ الصادق عليه السلام: أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تَغْفِرَ لِي ذُنُوبِي كُلَّهَا وَ تُجِيرَنِي مِنْ عَذَابِكَ وَ تُوجِبَ لِي رِضْوَانَكَ وَ أَمَانَكَ وَ إِحْسَانَكَ وَ غُفْرَانَكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٤٠٢

﴿٨٩٤﴾ الصادق عليه السلام: أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ أَضْعَافَ ذَلِكَ وَ أَضْعَافاً مُضَاعَفَةً وَ أَمْتَالاً مُمْتَلَةً حَتَّى أَتُبْلَغَ رِضَا اللَّهَ وَ أَفُوزَ بِعَفْوِهِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٥٧

﴿٨٩٥﴾ أمير المؤمنين عليه السلام: أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ أَرْسَلَهُ دَاعِياً إِلَى الْحَقِّ وَ شَهِيداً عَلَى الْخَلْقِ فَتَبْلُغَ رِسَالَاتِ رَبِّهِ كَمَا أَمَرَهُ لَا مُتَعَدِّياً وَ لَا مُقْصِراً وَ جَاهِدَ فِي اللَّهِ أَغْدَاءَهُ لَا وَاْنِيَاً وَ لَا نَاكِلاً وَ نَصَحَ لَهُ فِي عِبَادِهِ صَابِراً مُحْتَسِباً وَ قَبَضَهُ اللَّهُ إِلَيْهِ وَ رَضِيَ عَمَلَهُ وَ تَقَبَّلَ سَعْيَهُ وَ غَفَرَ لَهُ ذَنْبَهُ

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ؛ مصباح المتعبد، ص ٣٨٠

بخش ۱: معانی آمزش و درخواست آن

﴿۸۸۵﴾ تو سزاوار حقی عظیم و ستایشی جاودانه و سرمد هستی؛ ستایشی که برای ابد در زمانه بپاید. خدایا؛ ثنایت والای از آنچه گفته شده است؛ تو ما را یاری دادی تا روزهی این ماه را گرفتیم و شبهای این ماه را با راز و نیازت سپری کردیم و با توفیق تو، به عبادت و شکر و ذکر نامهایت پرداختیم. بار خدایا؛ تو این ماه عبادت و طاعت را همراه با گذشت و عفو و آمرزش و با آمزش و رضایتی حقیقی به نیکترین وجه ممکن از ما بپذیر.

﴿۸۸۶﴾ آن نیکی که با آن به بهشت می‌روند و مستوجب آمرزش و رضای خدا می‌شوند، به این نیست که رویتان را به شرق و غرب بگردانید...

﴿۸۸۷﴾ رمضان ماهی است که اهل ایمان با آمزش و رضایت و رضوان و آرامش و بوی خوش و خشنودی خدای مالک داور، پذیرفته می‌شوند.

﴿۸۸۸﴾ ما را در زمره‌ی کسانی قرار بده که به‌سوی آمزش و رضایت تو برمی‌گردند.

﴿۸۸۹﴾ حجّ خانهات و زیارت قبر پیامبرت را که درود و رحمت و آمزش و برکات و رضایت و رضوانت بر او و بر خاندانش باد، روزی ما ساز.

﴿۸۹۰﴾ ای مادر داود؛ مژده باد بر تو. همه‌ی آنان که دیدی یاران و شفیعان تو هستند که برای تو طلب آمزش می‌کنند و تو را به رسیدن به خواستهات بشارت می‌دهند؛ پس بشارت باد بر تو به دریافت آمزش و رضایت خداوند.

۲-۷-۱۵-۱-۱-۱- رضایت و آمزش

﴿۸۹۱﴾ هرگاه یکی از شماها به بستر خود رود، پس [بهتر است که] بگوید: «اللَّهُمَّ إِنِّي اخْتَبَسْتُ نَفْسِي عِنْدَكَ فَاخْتَبِسْهَا فِي مَحَلِّ رِضْوَانِكَ وَ مَغْفِرَتِكَ».

﴿۸۹۲﴾ از تو می‌خواهم که برای من ذریه‌ی شایسته‌ای قرار دهی که از دعای آن‌ها به من خشنودی و آمزش برسد.

﴿۸۹۳﴾ از تو می‌خواهم که بر محمد و خاندانش درود بفرستی و همه‌ی گناهانم را بیامری و مرا از عذابت در پناه گیری و ایمن گردانی و بر من بهشت رضوان و پناه و امنیت و احسان و کرم و آمرزش را واجب کنی.

﴿۸۹۴﴾ از خداوند طلب آمزش می‌کنم چند برابر و چندین برابر آن و مثل آن، تا به رضایت خداوند برسم و به آمزش او دست یابم.

﴿۸۹۵﴾ گواهی می‌دهم به اینکه محمد بنده و فرستاده‌ی اوست که برای دعوت به‌سوی حق و گواهی بر خلق، او را فرستاده است و آن حضرت آنچنان که مأمور بود بدون کم و زیاد تبلیغ رسالت فرمود؛ در راه خدا با دشمنان او جنگید؛ نه سستی کرد و نه پای پس کشید و خیرخواه بندگان خدا بود. در صورتی که بر سختی‌ها صبر می‌کرد و از خدا پاداش می‌طلبید؛ سپس خداوند آن حضرت را به جوار رحمت خود برد، کردارش را پسندیده کرد و کوشش او را پذیرفت.

﴿الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار﴾

﴿٨٩٦﴾ الرسول ﷺ: أَشْهَدُكُمْ مَلَأْتُكُمْ أَنِّي قَدْ جَعَلْتُ ثَوَابَهُمْ مِنْ صِيَامِ شَهْرِ رَمَضَانَ وَ قِيَامِهِمْ فِيهِ رِضَائِي وَ مَغْفِرَتِي؛ مستدرک الوسائل، ج ٧، ص ٤٢٩

﴿٨٩٧﴾ الصادق عليه السلام: أَعْطَيْتِي أَفْضَلَ مَا أُعْطِيتُ أَحَدًا مِنْهُمْ مِنَ الْخَيْرِ وَ الْبَرَكَةِ وَ الْعَافِيَةِ وَ الرَّحْمَةِ وَ الرِّضْوَانِ وَ الْمَغْفِرَةِ؛ من لا يحضره الفقيه، ج ٢، ص ٥٤٣

﴿٨٩٨﴾ الصادق عليه السلام: أَعْطَيْتِي كِتَابِي بِيَمِينِي أَقْرَبَ حَسَنَاتِهِ وَ تَبَيَّضَ بِهَا وَجْهِي وَ تُرَجَّحَ بِهَا مِيزَانِي وَ آمَضِي بِهَا فِي الْمَغْفُورِينَ لَهُمْ مِنْ عِبَادِكَ إِلَى رَحْمَتِكَ وَ رِضْوَانِكَ؛ المقنعة، ص ١٢٧

﴿٨٩٩﴾ السجاد عليه السلام: الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي حَكَمَ لِأَوْلِيَائِهِ بِالسَّعَادَةِ وَ خَتَمَ لِأَوْصِيَائِهِ بِبُلُوغِ الْإِرَادَةِ نَقَلَهُمْ إِلَى الرَّحْمَةِ وَ الرَّأْفَةِ وَ الرِّضْوَانِ وَ الْمَغْفِرَةِ؛ بحار الأنوار، ج ٤٥، ص ١٥٨

﴿٩٠٠﴾ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَ بَدَائِعَهُ بِقُدْرَتِهِ وَ مَلَكَ الْأُمُورَ بِعِزَّتِهِ وَ عَدَلَ فَلَا يَجُورُ وَ أَنْصَفَ فَلَا يَحِيْفُ وَ كَيْفَ يَجُورُ وَ يَحِيْفُ عَلَى مَنْ سَمَّاهُ بِالضَّعْفِ وَ قَرَعَهُ بِالْفَقْرِ وَ نَبَّهَهُ عَلَى الْغِنَاءِ الْأَكْبَرِ مِنْ رِضْوَانِهِ وَ دَعَاهُ إِلَى الْحِظِّ الْأَوْفَرِ مِنْ غُفْرَانِهِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٦٢

﴿٩٠١﴾ اللَّهُمَّ إِنَّكَ تَنْزِلُ فِي هَذَا اللَّيْلِ وَ النَّهَارِ مَا شِئْتَ فَأَنْزِلْ عَلَيَّ وَ عَلَى إِخْوَانِي وَ أَهْلِي وَ أَهْلِ حُرَاتِي مِنْ رَحْمَتِكَ وَ رِضْوَانِكَ وَ مَغْفِرَتِكَ وَ رِزْقِكَ الْوَاسِعِ مَا تَجَعَّلَهُ قِوَامًا لِدِينِي؛ بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ١٤٣

﴿٩٠٢﴾ السجاد عليه السلام: اللَّهُمَّ إِنِّي تَطَهَّرْتُ اثْتِغَاءَ سُنَّةِ الْمُرْسَلِينَ وَ اثْتِغَاءَ رِضْوَانِكَ وَ مَغْفِرَتِكَ؛ الكافي، ج ٦، ص ٥٠٧

﴿٩٠٣﴾ اللَّهُمَّ إِنِّي صَلَّيْتُ هَذِهِ الصَّلَاةَ اثْتِغَاءَ مَرْضَاتِكَ وَ طَلَبَ نَائِلِكَ وَ مَعْرُوفِكَ وَ رَجَاءَ رَفْدِكَ وَ جَائِزَتِكَ وَ عَظِيمِ عَفْوِكَ وَ قَدِيمِ غُفْرَانِكَ اللَّهُمَّ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ ارْفَعْهَا لِي فِي عَلَيِّينَ وَ تَقَبَّلْهَا مِنِّي وَ اجْعَلْ نَائِلَكَ وَ مَعْرُوفَكَ وَ رَجَاءَ مَا أَرْجُو مِنْكَ فَكَأَكْ رَقِيَّتِي مِنَ النَّارِ وَ الْفُورَ بِالْجَنَّةِ وَ مَا جَمَعْتَ مِنْ أَنْوَاعِ النِّعَمِ وَ مِنْ حُسْنِ الْخُورِ الْعَيْنِ وَ اجْعَلْ جَائِزَتِي مِنْكَ الْعِثْقَ مِنَ النَّارِ وَ غُفْرَانَ ذُنُوبِي وَ ذُنُوبَ الْوَالِدَيْنِ وَ مَا وَلَدَا وَ جَمِيعِ إِخْوَانِي وَ أَخَوَاتِي الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ وَ الْمُسْلِمِينَ وَ الْمُسْلِمَاتِ الْأَحْيَاءِ مِنْهُمْ وَ الْأَمْوَاتِ؛ بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ٢٠١

﴿٩٠٤﴾ اللَّهُمَّ إِنِّي صَلَّيْتُ هَذِهِ الصَّلَاةَ اثْتِغَاءَ رَحْمَتِكَ وَ رِضْوَانِكَ وَ مَغْفِرَتِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٧، ص ٤١٢

﴿٩٠٥﴾ الصادق عليه السلام: اللَّهُمَّ أَوْجِبْ لِي مِنَ الرَّحْمَةِ وَ الرِّضْوَانِ وَ الْمَغْفِرَةِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٧، ص ٣٤١

﴿بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن﴾

﴿۸۹۶﴾ ای ملائکه؛ من شما را گواه می‌گیرم که پاداش آن‌ها را که در ماه رمضان روزه گرفتند و به نماز ایستادند، رضایت و آمرزش خودم قرار دادم.

﴿۸۹۷﴾ بهترین نمونه‌ی خیر و برکت و عافیت و رحمت و رضوان و مغفرتی را که به یکی از آنان عطا کرده‌ای، به من عطا کن.

﴿۸۹۸﴾ نامه‌ی عملم را به دست راستم بده که شادمان شود؛ و با آن روسفیدم کن و ترازوی اعمالم را سنگین‌تر کن و نام مرا در ردیف بندگان که به‌سوی رحمت و خشنودی‌ات می‌روند ثبت کن.

﴿۸۹۹﴾ حمد و ستایش مخصوص خداوندی است که سعادت و نیکبختی را برای دوستانش حکم کرده است و برای جانشینانش تحقق اراده‌شان را ثبت فرموده است. و آنان را به مسیر مهربانی و رأفت و رضایت و آمرزش انتقال داده است.

﴿۹۰۰﴾ ستایش و حمد مخصوص خدایی است که آفرینش را با قدرتش آغاز کرد و با عزتش بر امور تسلط یافت. دادگری است که ظلم نمی‌کند، چگونه ممکن است به کسی ظلم کند که او را ضعیف نامید و مهر فقر بر او زد و او را از بی‌نیازی بزرگی که در خشنودی‌اش است، آگاه ساخت و او را به بهره‌ی وافری که همان آمرزش اوست، دعوت کرد.

﴿۹۰۱﴾ خدایا؛ تو هرچه را بخواهی، در این شب و روز نازل می‌کنی، پس بر من و برادرانم و خانواده‌ام و خویشانم از رحمت و خشنودی و آمرزش و روزی گسترده‌ات که باعث استواری دین و دنیایم شود، فرود آور.

﴿۹۰۲﴾ خدایا؛ من پاکیزگی می‌جویم و طالب سنت و روش پیامبرانت و طالب رضایت و آمرزش تو هستم.

﴿۹۰۳﴾ خداوندا؛ من این نماز را برای طلب رضایت، جایزه و نیکی تو، و به امید پاداش و بخشش بزرگ و آمرزش دیرینه‌ی تو به جای آوردم. خداوندا؛ پس بر محمد و آل محمد درود بفرست و نمازم را برایم تا علّیون بالا ببر و آن را از من بپذیر و عطا و نیکی و امید آنچه که از تو امید داشتم را رهاییم از آتش دوزخ، و کامیابی به بهشت و نعمت‌های متنوع گردآمده در آن و زنان زیبای بهشتی قرار بده. و پاداشم را آزادشدن از آتش و آمرزش گناهانم و گناهان پدر و مادرم و تمام فرزندان آن‌ها و همه‌ی برادران و خواهران بالیمان و مسلمانم، مرده‌ها و زنده‌های آنان قرار بده.

﴿۹۰۴﴾ خداوندا؛ من برای دستیابی به رحمت و رضایت و آمرزش تو، این نماز را به‌جا آوردم.

﴿۹۰۵﴾ خداوندا؛ رحمت و رضوان و آمرزش را بر من واجب کن.

﴿الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار﴾

﴿٩٠٦﴾ الصادق عليه السلام: اللهم بلغنا بلغاً يبلغ إلى خير بلغاً يبلغ إلى رضوانك ومغفرتك؛

وسائل الشيعة، ج ١١، ص ٣٨٧

﴿٩٠٧﴾ الصادق عليه السلام: إنما دعاك بفضله ليرحمك ويبعدك من عقوبته ويشرع عليك من بركات حنانيته ويهديك إلى سبيل رضاه ويفتح عليك باب مغفرته؛ مستدرک الوسائل، ج ٤، ص ٩٥

﴿٩٠٨﴾ امير المؤمنين عليه السلام: أنى إذا ذكرت كبر ذنبي وعظم عفوكم وغفرانك وجدت

الحاصل بينهما لي أقربهما إلى رحمتك ورضوانك؛ بحار الأنوار، ج ٩٧، ص ٤٢٩

﴿٩٠٩﴾ جعلني الله ممن انقلب عن زيارتكم وذكركم والصلاة لكم والتسليم عليكم مفليحاً منجياً غانماً سالماً معافاً غنياً فائزاً برضوان الله ورحمته وفضله وكفايته ونصره وأمنه ومغفرته؛ بحار الأنوار، ج ٩٩، ص ١٥٧

﴿٩١٠﴾ الصادق عليه السلام: فامنن على بالرحمة والرضوان والرافة والغفران؛ بحار الأنوار، ج ٩٢،

ص ١٣٧

﴿٩١١﴾ السجاد عليه السلام: فأنزل على وعلى إخواني وأهلي وأهل خزانتي من رحمتك و

رضوانك ومغفرتك؛ مصباح المتعبد، ص ٢٠٥

﴿٩١٢﴾ فإنك أهل التقوى والرحمة ولكي الرضوان والمغفرة؛ مستدرک الوسائل، ج ٦،

ص ٣٦٥

﴿٩١٣﴾ امير المؤمنين عليه السلام: فقبضه الله إليه وقد رضى عمله وقبّل سعيه وغفر ذنبه؛

من لا يحضره الفقيه، ج ١، ص ٤٢٧

﴿٩١٤﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: فقلت يا جبرئيل وما هذه الليلة قال هي ليلة النصف من شعبان قم يا

محمد فأقامني ثم ذهب بي إلى البقيع ثم قال لي ارفع رأسك فإن هذه ليلة تفتح فيها أبواب

السماء فيفتح فيها أبواب الرحمة وباب الرضوان وباب المغفرة؛ مستدرک الوسائل، ج ٦، ص ٢٨٥

﴿٩١٥﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: فلا يتكل العاملون على أعمالهم التي يعملونها لثوابي فإنهم لو اجتهدوا و

اتعبوا أنفسهم وأفنوا أعمارهم في عبادتي كانوا مقصرين غير بالغين في عبادتهم كنه عبادتي

فيما يطلبون عندي من كرامتي والنعيم في جناتي ورفيع درجاتي العلى في جوارى ولكن

فبرحمتي فليتقوا وفضلي فليفرحوا وإلى حسن الظن بي فليطمئنوا فإن رحمتي عند ذلك

تداركهم ومنى يبلغهم رضواني ومغفرتي تلبسهم عفو؛ الكافي، ج ٢، ص ٦٠

بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن

﴿۹۰۶﴾ خداوندا! ما را به عاقبتی که به خوبی و رحمت و خشنودی و آمرزش تو بیانجامد، برسان.

﴿۹۰۷﴾ به فضل خود تو را به سوی خویش دعوت فرموده است که مورد رحمت و احسان خود قرار دهد و از عقوبت و غضب خود برهاند و از برکات لطف و رحمت خود بر تو نازل کند، و در آمرزش خود را به روی تو باز کرده تا به راه رضا و خشنودی خود هدایت فرماید.

﴿۹۰۸﴾ چون بزرگی گناه خود و عظمت عفو و آمرزش تو را یاد کنم، از میان این دو می‌یابم که آنچه به رحمت و رضایت نزدیک‌تر است نصیب می‌شود.

﴿۹۰۹﴾ و خداوند مرا از کسانی قرار دهد که از زیارت و یاد شما، و درودفرستادن بر شما، و سلام‌دادن به شما، کامیاب و پیروز، و موفق و سالم، و بخشیده‌شده و توانگر، و دست‌یافته به رضوان خداوند و رحمت او، و فضل و نگاه‌داشتن او، و یاری و امنیت او، و آمرزش او برمی‌گردند.

﴿۹۱۰﴾ با رحمت و رضایت و مهربانی و آمرزش بر من منت بگذار.

﴿۹۱۱﴾ از رحمت و رضایت و آمرزش، بر من و برادرانم و خانواده و نزدیکانم نازل فرما.

﴿۹۱۲﴾ تو اهل تقوا و رحمت و سرپرست و صاحب رضوان و آمرزش هستی.

﴿۹۱۳﴾ تا آن‌گاه که خدا او را به سوی خود فراخواند درحالی که از عملش راضی بود و سعیش را پذیرفته و گناهش را آمرزیده بود.

﴿۹۱۴﴾ پیامبر ﷺ فرمود: به جبرئیل گفتم: «ای جبرئیل! این چه شبی است؟» گفت: «این شب نیمه‌ی شعبان است. برخیز ای محمد ﷺ». پس مرا بلند کرد و به سوی بقیع برد و به من گفت: «سرت را بالا بگیر. در این شب درهای آسمان و درهای رحمت و رضایت و آمرزش گشوده می‌شود».

﴿۹۱۵﴾ عمل‌کنندگان نباید به اعمالی که به خاطر ثواب‌بردن انجام می‌دهند متکی باشند، زیرا اگر آنان کوشش کنند، خود را به زحمت اندازند و عمر خود را در عبادتم صرف نمایند، باز هم مقصّرند و به کنه بندگی‌ام نمی‌رسند و آنچه را از کرامت و نعمت‌های بهشتی و توجّهات والا و درجات عالی که درخواست کنند به آن نمی‌رسند، ولی باید فقط به رحمت اعتماد کنند، و به فضل شادمان شوند، و با گمان نیکو نسبت به من اطمینان حاصل کنند. در این حال رحمتم دستگیرشان شود، و آنان را به بهشت می‌برم و می‌آمرزم و بر آنان لباس گذشت و عفو می‌پوشانم.

﴿الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار﴾

﴿٩١٦﴾ الصادق عليه السلام: عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: قُلْتُ لَهُ إِذَا خَرَجْنَا إِلَى أَبِيكَ أَوْ فَلَسْنَا فِي حَجٍّ قَالَ بَلَى قُلْتُ فَيَلْزِمُنَا مَا يَلْزِمُ الْحَاجَّ قَالَ مَاذَا قُلْتُ مِنَ الْأَشْيَاءِ الَّتِي تَلْزِمُ الْحَاجَّ قَالَ يَلْزِمُكَ حُسْنُ الصُّحْبَةِ لِمَنْ صَحَبَكَ وَيَلْزِمُكَ قَلَّةُ الْكَلَامِ إِلَّا بِخَيْرٍ وَيَلْزِمُكَ كَثْرَةُ ذِكْرِ اللَّهِ وَيَلْزِمُكَ نِظَافَةُ الثِّيَابِ وَيَلْزِمُكَ الْغُسْلُ قَبْلَ أَنْ تَأْتِيَ الْحَائِرَ وَيَلْزِمُكَ الْخُشُوعُ وَكَثْرَةُ الصَّلَاةِ وَالصَّلَاةُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَيَلْزِمُكَ التَّوْقِيرُ لِأَخْذِ مَا لَيْسَ لَكَ وَيَلْزِمُكَ أَنْ تَغْضَبَ بَصْرَكَ وَيَلْزِمُكَ أَنْ تَعُودَ عَلَى أَهْلِ الْحَاجَةِ مِنْ إِخْوَانِكَ إِذَا رَأَيْتَ مُنْقَطِعًا وَالْمُوَاسَاةُ وَيَلْزِمُكَ التَّقِيَّةُ الَّتِي هِيَ قِيَامُ دِينِكَ بِهَا وَالْوَرَعُ عَمَّا نَهَيْتَ عَنْهُ وَالْخُصُومَةُ وَكَثْرَةُ الْإِيمَانِ وَالْجِدَالُ الَّذِي فِيهِ الْإِيمَانُ فَإِذَا فَعَلْتَ ذَلِكَ تَمَّ حَبْكُكَ وَعُمُرُكَ وَاسْتَوْجِبْتَ مِنَ الَّذِي طَلَبْتَ مَا عِنْدَهُ بِنَفَقَتِكَ أَنْ تَنْصَرِفَ بِالْمَغْفِرَةِ وَالرَّحْمَةِ وَالرِّضْوَانِ؛ وسائل الشيعة، ج ١٤، ص ٥٢٧

﴿٩١٧﴾ اللَّهُمَّ إِنِّي زُرْتُ هَذَا الْإِمَامَ... مُسْتَشْفِعًا بِوَلِيِّكَ وَابْنِ أَوْلِيائِكَ وَصَفِيِّكَ وَابْنِ أَصْفِيائِكَ وَأَمِينِكَ وَابْنَ أَمَنَائِكَ وَخَلِيفَتِكَ وَابْنَ خُلَفَائِكَ الَّذِينَ جَعَلْتَهُمُ الْوَسِيلَةَ إِلَيَّ رَحْمَتِكَ وَرِضْوَانِكَ وَالدَّرَجَةَ إِلَيَّ رَأْفَتِكَ وَغُفْرَانِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٩، ص ١٦٩

﴿٩١٨﴾ أمير المؤمنين عليه السلام: نَسَّأَلُهُ عَفْوَ مَنْ رَضِيَ عَنْهُ وَمَغْفِرَةً مِنْ قَبْلِ مَنْه؛ بحار الأنوار، ج ٧٤، ص ٣٤٤

﴿٩١٩﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: وَاجْمَعْ بَيْنِي وَبَيْنَهُمَا فِي مُسْتَقَرِّ رَحْمَتِكَ وَقَرِّبْ مِنْ رِضْوَانِكَ وَمَغْفِرَتِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٦، ص ٣٧٨

﴿٩٢٠﴾ العسكري عليه السلام: وَاسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ عَلَى خِدْمَتِهِمَا وَخِدْمَةِ مَنْ يَأْمُرَانَكُمْ بِخِدْمَتِهِ عَلَى اسْتِحْقَاقِ الرِّضْوَانِ وَالْغُفْرَانِ؛ بحار الأنوار، ج ٢٤، ص ٣٩٥

﴿٩٢١﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: يَا رَسُولَ اللَّهِ فِي سَلَامَةٍ مِنْ دِينِي قَالَ فِي سَلَامَةٍ مِنْ دِينِكَ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِذَا سَلِمَ لِي دِينِي فَمَا يَسُوؤُنِي ذَلِكَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لِذَلِكَ جَعَلَكَ اللَّهُ لِمُحَمَّدٍ تَالِيًا وَإِلَى رِضْوَانِهِ وَغُفْرَانِهِ دَاعِيًا؛ بحار الأنوار، ج ٢٨، ص ٦٦

﴿٩٢٢﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: يَا عَلِيُّ إِذَا تَوَضَّأْتَ فَقُلْ بِسْمِ اللَّهِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ تَمَامَ الْوُضُوءِ وَتَمَامَ الصَّلَاةِ وَتَمَامَ رِضْوَانِكَ وَتَمَامَ مَغْفِرَتِكَ فَهَذَا زَكَاةُ الْوُضُوءِ؛ مستدرک الوسائل، ج ١، ص ٣٢٢

«بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن»

«۹۱۶» محمد بن مسلم گوید: محضر مبارک امام صادق علیه السلام عرض کردم: «هرگاه به زیارت پدر بزرگوارتان امام حسین علیه السلام می‌رویم آیا در همان هیئت و کیفیتی باشیم که به حج می‌رویم؟» حضرت فرمود: «بلی». عرض کردم: «پس آنچه بر حاجی لازم است بر ما نیز لازم است؟» فرمود: «از آنچه بر حاجی و بر زائر نیز لازم است، آن است که با همراهانت خوش‌رفتار باشی، سخن اندک بگویی و حتی الامکان جز به خیر سخن نگویی. بر تو لازم است بیشتر به یاد خدا باشی و جامه و لباس‌هایت را پاکیزه نگاه داری و پیش از اینکه به کربلا برسی غسل کنی. لازم است خاشع باشی و زیاد نماز بخوانی و بر محمد و خاندانش بسیار صلوات بفرستی و به آنچه متعلق به تو نیست احترام گذاشته و در آن تصرف نکنی. لازم است به آنچه حلال نیست نگاه نکنی و چشم خود را از آن فروبندی. لازم است وقتی برادر ایمانی خود را نیازمند دیدی و دانستی که به واسطه‌ی نداشتن مال از ادامه‌ی عمل عاجز است به دیدنش رفته و او را کمک کرده و از مال خود به او بدهی. بر تو لازم است که تقیه را رعایت کنی زیرا دین تو به آن پایدار است. واجب است از آنچه نهی شده‌ای و از خصومت و دشمنی و زیاد قسم‌خوردن و از جدال کردنی که در اثنای آن به قسم‌خوردن مبادرت می‌ورزی، دوری کنی و وقتی به این دستورها عمل کردی، البته حج و عمره‌ی تو تمام و کامل بوده و سزاوار توست از آن که مالت را در راه او صرف کرده‌ای، آنچه می‌خواهی درخواست کنی و با آمرزش و رحمت و رضوان پروردگار از سفر بازگردی».

«۹۱۷» خدایا، من این امام را زیارت کردم، درحالی‌که... شفاعت‌خواهان از ولی و پسر اولیاء تو، و برگزیده و پسر برگزیدگان تو، و امانتدار و پسر امانتداران تو، و جانشین و پسر جانشینان تو، همان کسانی که وسیله‌ای برای رحمت و رضوان خود، و خانه‌ای برای مهربانی و آمرزش خود قرار دادی. «۹۱۸» بخشش کسی را که خداوند از او خشنود است و آمرزش کسی را که خدا [توبه‌ی] او را پذیرفته است، از خدا خواهیم.

«۹۱۹» [پروردگارا!] میان من و پدر و مادرم را در جایگاه رحمتت جمع فرما و به رضوان و آمرزشت نزدیک کن.

«۹۲۰» با صبر، برای خدمت کردن به پیامبر صلی الله علیه و آله و علی علیه السلام و کسانی که این دو، دستور خدمت به آن‌ها را می‌دهند، کمک بگیرید، تا سزاوار بهشت و آمرزش شوید.

«۹۲۱» علی علیه السلام گفت: «ای رسول خدا صلی الله علیه و آله آیا آن هنگام (زمان مرگ) دین من درست است؟» فرمود: «بله، دین تو درست است». گفت: «ای رسول خدا! اگر دینم درست باشد آن کینه‌ها مرا ناراحت نمی‌کند؟» فرمود: «به همین دلیل است که خدا تو را برابر با محمد صلی الله علیه و آله و دعوت‌کننده به خشنودی و آمرزشش قرار داد».

«۹۲۲» ای علی؛ هنگامی که وضو گرفتی بگو: «به نام خدا، خدایا! من از تو کامل بودن وضو و نماز و کامل بودن خشنودی‌ات و کامل بودن آمرزشت را خواهیم». که این ذکر باعث پاکی وضوست.

﴿الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار﴾

٣-٧-٢-١٥-١-١-الأَكْبَرُ مِنْ رِضْوَانِهِ؛ الْأَوْفَرُ مِنْ غُفْرَانِهِ

﴿٩٢٣﴾ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَ بَدَائِعَهُ بِقُدْرَتِهِ وَ مَلَكَ الْأُمُورَ بِعِزَّتِهِ وَ عَدَلَ فَلَا يَجُورُ وَ أَنْصَفَ فَلَا يَحِيْفُ وَ كَيْفَ يَجُورُ وَ يَحِيْفُ عَلَى مَنْ سَمَّاهُ بِالضَّعْفِ وَ قَرَعَهُ بِالْفَقْرِ وَ نَبَّهَهُ عَلَى الْغِنَاءِ الْأَكْبَرِ مِنْ رِضْوَانِهِ وَ دَعَاهُ إِلَى الْحِظِّ الْأَوْفَرِ مِنْ غُفْرَانِهِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٦٢

٣-٧-٢-١٥-١-١-مَسْرَّةُ الرِّضْوَانِ، لَذَّةُ الْغُفْرَانِ

﴿٩٢٤﴾ اللَّهُمَّ عَقِّبْ عَلَيَّ بِغُفْرَانِكَ فِي عُقْبَاهُ وَ آمِنِّي مِنْ عَذَابِكَ مَا أَخْشَاهُ وَ قِنِي مِنْ صُنُوفِهِ مَا اتَّقَاهُ وَ اخْتِمْ لِي فِي خَاتِمَتِهِ بِخَيْرٍ تُجْزِلُ مِنْهُ عَطِيَّتِي وَ تَشْفَعُ فِيهِ مَسْأَلَتِي وَ تَسُدُّ بِهِ فَاقَتِي وَ تَنْفِي بِهِ شِفَوْتِي وَ تَقْرُبُ بِهِ سَعَادَتِي وَ تَمْلَأُ يَدِي مِنْ خَيْرَاتِ الدَّارَيْنِ بِأَفْضَلِ مَا مَلَأَتْ بِهِ يَدَ سَائِلٍ وَ رَجَعَتْ بِهِ أَمَلٍ آمِلٍ وَ تَمُنِّحُنِي فِي وَالِدِي وَ فِي جَمِيعِ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ الْغُفْرَانَ وَ الرِّضْوَانَ وَ تَذَكِّرُهُمْ مِنْكَ بِإِحْسَانٍ تُبِيلُ أَرْوَاحَهُمْ مَسْرَّةَ رِضْوَانِكَ وَ تُوَصِّلُ إِلَيْهَا لَذَّةَ غُفْرَانِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٦٨

٣-٧-٢-١٥-١-١-أَوَّلُ الْوَقْتِ رِضْوَانُ اللَّهِ، آخِرُ الْوَقْتِ غُفْرَانُ اللَّهِ

﴿٩٢٥﴾ الْكَاطِمُ عليه السلام: أَنْ لِكُلِّ صَلَاةٍ ثَلَاثَةٌ أَوْقَاتٍ أَوَّلُ وَ أَوْسَطُ وَ آخِرُ فَأَوَّلُ الْوَقْتِ رِضْوَانُ اللَّهِ وَ أَوْسَطُهُ عَفْوُ اللَّهِ وَ آخِرُهُ غُفْرَانُ اللَّهِ؛ مستدرك الوسائل، ج ٣، ص ١٠٠

﴿٩٢٦﴾ الصَّادِقُ عليه السلام: إِنَّمَا دَعَاكَ بِفَضْلِهِ لِيَرْحَمَكَ وَ يُبْعِدَكَ مِنْ عُقُوبَتِهِ وَ يَنْشُرَ عَلَيْكَ مِنْ بَرَكَاتٍ حَنَانِيَّتِهِ وَ يَهْدِيكَ إِلَى سَبِيلِ رِضَاهُ وَ يَفْتَحَ عَلَيْكَ بَابَ مَغْفِرَتِهِ؛ مستدرك الوسائل، ج ٤، ص ٩٥

٣-٧-٢-١٥-١-١-التَّطَوُّلُ عَلَى الرِّضَا؛ الزِّيَادَةُ عَلَى الْغُفْرَانِ

﴿٩٢٧﴾ الرِّضَا عليه السلام: لَا أَدْرِي أَيَّ نِعَمِكَ أَشْكُرُ أَوْ حِينَ تَطَوَّلْتَ عَلَى الرِّضَا وَ تَفَضَّلْتَ بِالْعَفْوِ عَمَّا مَضَى أَمْ حِينَ زِدْتَ عَلَى الْعَفْوِ وَ الْغُفْرَانِ بِاسْتِثْنَائِ الْكَرَمِ وَ الْإِحْسَانِ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢٨٠

٣-٧-٢-١٥-١-١-المَغْفِرَةُ بِالطَّوْلِ؛ الرِّضَا بِالْفَضْلِ

﴿٩٢٨﴾ السَّجَادُ عليه السلام: لَا يَجِبُ لِأَحَدٍ أَنْ تَغْفِرَ لَهُ بِاسْتِحْقَاقِهِ، وَ لَا أَنْ تَرْضَى عَنْهُ بِاسْتِجَابِهِ، فَمَنْ غَفَرْتَ لَهُ فَبَطَوَلَكَ، وَ مَنْ رَضِيتَ عَنْهُ فَبَفَضَّلَكَ؛ الصحيفة السجادية عليه السلام، الدعاء ٣٧

﴿بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن﴾

۱-۱-۱-۱۵-۲-۷-۳- بزرگترین رضایت الهی، فراوان‌ترین آمرزش الهی

﴿۹۲۳﴾ ستایش و حمد مخصوص خدایی است که آفرینش را با قدرتش آغاز کرد و با عزتش بر امور تسلط یافت. دادگری است که ظلم نمی‌کند، چگونه ممکن است به کسی ظلم کند که او را ضعیف نامید و مهر فقر بر او زد و او را از بی‌نیازی بزرگی که در خشنودی‌اش است، آگاه ساخت و او را به بهره‌ی وافر که همان آمرزش اوست، دعوت کرد.

۱-۱-۱-۱۵-۲-۷-۴- سرورآفرینی رضوان، لذت آمرزش

﴿۹۲۴﴾ خداوندا! در پایان این ماه آمرزش را در پی من قرار ده و از آنچه بیم دارم، از عذابت ایمن گردان و از آنچه می‌پرهیزم، از انواع کيفرت نگاه دار و پایان آن را برای من ختم به خیر کن، به گونه‌ای که عطای من از آن فراوان شود و درخواست مرا در این ماه شفاعت کن و نیازم را برطرف ساز و بدبختی را از من دور کن و نیکبختی‌ام را نزدیک گردان و دستم را از نیکی‌های دو دنیا آکنده کن، به برترین چیزهایی که دست درخواست‌کنندگان را پر کرده‌ای و آرزوی آرزمندان را برآوردی، و پدر و مادر و همه مردان و زنان مؤمن را بیامرز و از آنان خرسند باش و با نیکی از آنان یاد کن تا شادمانی رضایت به روح آنان برسد و لذت آمرزش را نیز به دنبال داشته باشد.

۱-۱-۱-۱۵-۲-۷-۵- اول وقت، رضوان الهی، آخر وقت، آمرزش الهی

﴿۹۲۵﴾ برای هر نمازی سه وقت در نظر گرفته شده است؛ اول و وسط و آخر. پس اول وقت، رضوان و رضایت حق تعالی است و وسط آن بخشش و گذشت است و پایان آن آمرزش. ﴿۹۲۶﴾ به فضل خود تو را به‌سوی خویش دعوت فرموده است که مورد رحمت و احسان خود قرار دهد و از عقوبت و غضب خود برهاند و از برکات لطف و رحمت خود بر تو نازل کند، و در آمرزش خود را به روی تو باز کرده تا به راه رضا و خشنودی خود هدایت فرماید.

۱-۱-۱-۱۵-۲-۷-۶- بخشش با رضایت، افزودن بر آمرزش

﴿۹۲۷﴾ پروردگارا! نمی‌دانم کدام نعمت را شکر گویم؟! آن‌گاه که بر من منت گذاشتی و از من خشنود شدی و بخشش اعمال گذشته‌ام را بشارت دادی، یا آن‌گاه که با اکرام و احسان جدید، بر میزان عفو و آمرزش افزودی؟!

۱-۱-۱-۱۵-۲-۷-۷- آمرزش با بخشش، رضایت با تفضل

﴿۹۲۸﴾ کسی شایستگی ندارد که به خاطر استحقاقش او را بیامرزی، و نه به سبب سزاواری‌اش از او راضی و خشنود گردی و او را مشمول رحمت خود نمایی، پس هرکس را بیامرزی از انعام توست، و از هرکس راضی شوی از احسان تو.

﴿الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار﴾

٨-٧-٢-١٥-١-١- عَفُو مَنْ رَضِيَ عَنْهُ؛ مَغْفِرَةٌ مَنْ قَبْلَ مِنْهُ

﴿٩٢٩﴾ امير المؤمنين عليه السلام: نَسَأَلُهُ عَفُوَّ مَنْ رَضِيَ عَنْهُ وَ مَغْفِرَةَ مَنْ قَبْلَ مِنْهُ؛ بحار الأنوار، ج ٧٤،

ص ٣٤٤

١٦-١-١-١٠- الباب السادس عشر: العِزَّةُ وَ الْقُدْرَةُ

١-١٦-١-١٠- العِزَّةُ

﴿٩٣٠﴾ وَ مِنَ النَّاسِ وَ الدَّوَابِّ وَ الْأَنْعَامِ مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ كَذَلِكَ إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ
إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ غَفُورٌ (فاطر: ٢٨)

﴿٩٣١﴾ رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ وَ مَا بَيْنَهُمَا الْعَزِيزُ الْغَفَّارُ (ص: ٦٦)

﴿٩٣٢﴾ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضَ بِالْحَقِّ يُكَوِّرُ اللَّيْلَ عَلَى النَّهَارِ وَ يُكَوِّرُ النَّهَارَ عَلَى اللَّيْلِ وَ
سَخَّرَ الشَّمْسَ وَ الْقَمَرَ كُلٌّ يَجْرِي لِأَجَلٍ مُسَمًّى أَلَا هُوَ الْعَزِيزُ الْغَفَّارُ (الزمر: ٥)

﴿٩٣٣﴾ الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَ الْحَيَاةَ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا وَ هُوَ الْعَزِيزُ الْغَفُورُ (الملك: ٢)

٢-١٦-١-١٠- الْقُدْرَةُ

﴿٩٣٤﴾ الصَّادِقُ عليه السلام: سُبْحَانَ مَنْ قَدَرَ وَ غَفَرَ؛ مستدرک الوسائل، ج ٦، ص ٧٥

٢-١-١- مَعْرِفَةُ الْمَغْفِرَةِ بِالْأَضْدَادِ

١-٢-١- الْخَيْبَةُ

﴿٩٣٥﴾ الصَّادِقُ عليه السلام: فَأَنْتَ الَّذِي لَا تُخَيِّبُ سَائِلَكَ وَ تُعْطِي الْمَغْفِرَةَ وَ تَغْفِرُ الذُّنُوبَ؛

بحار الأنوار، ج ٩٨، ص ١٨٦

٢-١-١- كِتَابَةُ الْحِسَابِ وَ تَغَادُرُ الذَّنْبِ

﴿٩٣٦﴾ أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ الطَّاهِرِينَ وَ تَغْفِرَ لِي مَغْفِرَةً عَزْمًا جَزْمًا لَا

تُغَادِرُ لِي ذَنْبًا وَ لَا تَكْتُبُ عَلَيَّ بَعْدَهَا حِسَابًا؛ إقبال الأعمال، ص ١١٩

٣-١-١- الظُّلْمُ

﴿٩٣٧﴾ أَنْتَ الْبَصِيرُ الَّذِي لَا يَرْتَابُ وَ الصَّادِقُ الَّذِي لَا تَكْذِبُ وَ الْقَاهِرُ الَّذِي لَا يُغْلَبُ الْبَدِيءُ

لَا تَنْفَدُ الْقَرِيبُ لَا تَبْعُدُ الْقَادِرُ لَا تُضَامُ الْغَافِرُ لَا تَظْلِمُ؛ بحار الأنوار، ج ٨٦، ص ٢٨٩

﴿٩٣٨﴾ غَافِرٌ لَا تَظْلِمُ؛ بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ٧١

﴿٩٣٩﴾ الرضا عليه السلام: وَ اللَّهُ يَغْفِرُ وَ لَا يَظْلِمُ؛ بحار الأنوار، ج ١٠، ص ٣٦٥

﴿٩٤٠﴾ الْغَافِرُ لَا يَظْلِمُ؛ البلد الأمين، ص ٦٦

بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن

۸-۷-۲-۱۵-۱-۱-۱- بخشیدن آن که از او راضی است، آمرزیدن آن که از او قبول کرده است
﴿۹۲۹﴾ بخشش کسی را که خداوند از او خشنود است و آمرزش کسی را که خدا [توبه‌ی] او را پذیرفته است، از خدا خواهیم.

۱۶-۱-۱-۱- گروه ۱۶: عزت، توانایی

۱-۱۶-۱-۱- عزت

﴿۹۳۰﴾ و از انسان‌ها و جنندگان و چهارپایان انواعی با رنگهای مختلف، (آری) حقیقت چنین است: از میان بندگان خدا، تنها دانشمندان از او می‌ترسند؛ خداوند عزیز و آمرزنده است!
﴿۹۳۱﴾ پروردگار آسمان‌ها و زمین و آنچه میان آن دو است، پروردگار پیروز و بسیارآمرزنده!
﴿۹۳۲﴾ آسمان‌ها و زمین را به حق آفرید. شب را به روز درمی‌پیچد، و روز را به شب درمی‌پیچد و آفتاب و ماه را تسخیر کرد. هر کدام تا مدتی معین روانند. آگاه باش که او همان شکست‌ناپذیر آمرزنده است.

﴿۹۳۳﴾ آن کس که مرگ و حیات را آفرید تا شما را بیازماید که کدام یک از شما بهتر عمل می‌کنید، و او شکست‌ناپذیر و بخشنده است.

۲-۱۶-۱-۱- توانایی

﴿۹۳۴﴾ منزّه است خدایی که قدرت انتقام دارد و در عین حال می‌آمرزد.

۲-۱-۱- شناخت معرفت از طریق معانی متضاد آمرزش

۱-۱-۲-۱- ناامیدکردن

﴿۹۳۵﴾ تو کسی هستی که درخواست‌کننده را ناامید نمی‌کنی و آمرزش را شامل بندگان کرده‌ای و گناهان را می‌آمرزی.

۲-۱-۲-۲- ثبت اعمال و به حساب آوردن گناهان

﴿۹۳۶﴾ از تو می‌خواهم که بر محمد و خاندان پاکش درود بفرستی و مرا به گونه‌ای که گناهی برای من باقی نگذاشته باشی، بیامرزی و بعد از آن گناهی بر من ننویسی.

۳-۱-۲-۱- ظلم و ستم

﴿۹۳۷﴾ تو بینایی هستی که روی بر نمی‌گرداند و راستگویی هستی که دروغ نمی‌گویی و غلبه‌کننده‌ی پیروزی هستی که مغلوب نمی‌شود و ابتدایی هستی که پایان نمی‌پذیرد و نزدیکی هستی که دور نمی‌شود و توانایی هستی که هرگز ضعیف نمی‌شود و آمرزنده‌ای هستی که ظلم نمی‌کند.

﴿۹۳۸﴾ آمرزنده‌ای که ظلم نمی‌کند.

﴿۹۳۹﴾ خداوند می‌آمرزد و ستم نمی‌کند.

﴿۹۴۰﴾ آمرزنده‌ای که ظلم نمی‌کند.

﴿الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار﴾

ج ٢-١-١-٤-١-٤ العدل

﴿٩٤١﴾ الزهراء عليها السلام: أَلْتَجِيءُ مِنْ عَذْلِكَ إِلَى مَغْفِرَتِكَ فَأَذِرْ كُنِي؛ بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ١٠٤

ج ٢-١-١-٤-١-٤ العذاب

﴿٩٤٢﴾ الكاظم عليه السلام: اتَّقُوا اللَّهَ وَلَا يَعْزِضْ أَحَدُكُمْ لِمَالِ الْيَتِيمِ فَإِنَّ اللَّهَ جَلَّ ثَنَاؤُهُ يَلِي حِسَابَهُ
بِنَفْسِهِ مَغْفُورًا لَهُ أَوْ مُعَذَّبًا؛ مستدرک الوسائل، ج ١٣، ص ١٩٢

﴿٩٤٣﴾ العسكري عليه السلام: اشْتَرَوْا الضَّلَالَةَ بِالْهُدَى أَخَذُوا الضَّلَالَةَ عِوَضًا عَنِ الْهُدَى وَالرَّدَى فِي
دَارِ الْبُورِ بَدَلًا مِنَ السَّعَادَةِ فِي دَارِ الْقَرَارِ وَمَحَلَّ الْأَبْرَارِ وَالْعَذَابَ بِالْمَغْفِرَةِ اشْتَرَوْا الْعَذَابَ الَّذِي
اسْتَحَقُّوا بِمُؤَالَاتِهِمْ لِلَّهِ بَدَلًا مِنَ الْمَغْفِرَةِ الَّتِي كَانَتْ تَكُونُ لَهُمْ لَوْ وَالُوا أَوْلِيَاءَ اللَّهِ؛
بحار الأنوار، ج ٢٦، ص ٢٣٥

﴿٩٤٤﴾ الرسول ﷺ: أَعُوذُ بِمَغْفِرَتِكَ مِنْ عَذَابِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٦٨

﴿٩٤٥﴾ اللَّهُمَّ إِنِّي تُعَذِّبُنِي فَبِذُنُوبِي وَلَمْ تَطْلِمْنِي شَيْئًا وَإِنْ تَغْفِرْ لِي فَخَيْرٌ رَاحِمٌ؛ بحار الأنوار،

ج ٩٧، ص ٤١٢

﴿٩٤٦﴾ إِلَهِي اغْفِرْ لِي وَلَا تُعَذِّبْنِي وَتَوْحِيدُكَ فِي قَلْبِي وَمَا إِخَالَكَ تَفَعَّلْ عَنِّي؛ بحار الأنوار،

ج ٩٤، ص ٢٢٨

﴿٩٤٧﴾ الصادق عليه السلام: أُولَئِكَ الَّذِينَ اشْتَرَوْا الضَّلَالَةَ بِالْهُدَى وَالْعَذَابَ بِالْمَغْفِرَةِ فَمَا أَصْبَرَهُمْ
عَلَى النَّارِ ذَلِكَ بَأَنَّ اللَّهَ نَزَلَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ وَإِنَّ الَّذِينَ اخْتَلَفُوا فِي الْكِتَابِ لَفِي شِقَاقٍ بَعِيدٍ قَالَ
الْإِمَامُ عليه السلام قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ فِي صِفَةِ الْكَاتِمِينَ لِفَضْلِنَا أَهْلَ الْبَيْتِ؛ بحار الأنوار، ج ٢٦، ص ٢٣٥
﴿٩٤٨﴾ أمير المؤمنين عليه السلام: جَعَلَ عَفْوُهُ وَمَغْفِرَتُهُ لِأَهْلِ طَاعَتِهِ وَجَعَلَ عَذَابُهُ وَعِقَابُهُ لِمَنْ
عَصَاهُ وَخَالَفَ أَمْرَهُ وَابْتَدَعَ فِي دِينِهِ مَا لَيْسَ مِنْهُ؛ الجمل، ص ٤٠٠

﴿٩٤٩﴾ الرسول ﷺ: حَلَفَ رَبِّي بِعِزَّتِهِ وَجَلَالِهِ لَا يَشْرَبُ عَبْدٌ مِنْ عِبَادِي جُرْعَةً مِنْ خَمَرٍ إِلَّا

سَقَيْتُهُ مِثْلَهَا مِنَ الصَّدِيدِ مَغْفُورًا كَانَ أَوْ مُعَذَّبًا؛ مستدرک الوسائل، ج ١٧، ص ٤٧

﴿٩٥٠﴾ الرسول ﷺ: خَتَمَ الْكِتَابَ وَأَرْسَلَهُ إِلَى يَهُودِ خَيْبَرَ فَلَمَّا وَصَلَ الْكِتَابُ إِلَيْهِمْ أَتَوْا إِلَى
شَيْخِهِمْ ابْنِ سَلَامٍ فَقَالُوا يَا ابْنَ سَلَامٍ هَذَا كِتَابُ مُحَمَّدٍ إِلَيْكَ فَأَقْرَأْهُ عَلَيْنَا فَقَرَأَهُ عَلَيْهِمْ فَقَالَ لَهُمْ مَا
تُرِيدُونَ مِنْ هَذَا الْكَلَامِ وَقَدْ أَرَى فِيهِ عِلَامَاتٍ وَجَدْنَا فِي التَّوْرَةِ أَنَّ هَذَا الَّذِي بَشَّرْنَا بِهِ مُوسَى بْنُ
عِمْرَانَ فَقَالُوا يَنْسَخُ كِتَابَنَا وَيُحَرِّمُ عَلَيْنَا مَا أَحَلَّ لَنَا مِنْ قَبْلُ فَقَالَ لَهُمْ ابْنُ سَلَامٍ يَا قَوْمَ اخْتَرْتُمْ
الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ وَالْعَذَابَ عَلَى الْمَغْفِرَةِ؛ بحار الأنوار، ج ٥٧، ص ٢٤١

بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن

۴-۲-۱-۱- عدالت

﴿۹۴۱﴾ از عدالتت به آمرزش پناه می‌برم، پس مرا دریاب.

۵-۲-۱-۱- عذاب

﴿۹۴۲﴾ از خداوند پروا کنید و به مال یتیم دست درازی نکنید؛ خداوند خودش به حساب او می‌رسد؛ مورد آمرزش باشد یا عذاب.

﴿۹۴۳﴾ «اشْتَرَوْا الضَّالَّاتِ بِالْهُدَى»؛ به‌جای هدایت گمراهی را گرفتند و بدبختی در دنیا را به‌جای سعادت در آخرت پذیرفتند. «وَالْعَذَابَ بِالْمَغْفِرَةِ»، عذابی را که به‌واسطه‌ی دوستی با دشمنان خدا استحقاق داشتند به‌جای آمرزش خریدند؛ آن مغفرتی که اگر اولیای خدا را دوست می‌داشتند نصیب ایشان می‌شد.

﴿۹۴۴﴾ از عذابت به آمرزش پناه می‌برم.

﴿۹۴۵﴾ خدایا؛ اگر مرا عذاب کنی، فقط به خاطر گناهانم است و تو به قدر ذره‌ای ظلم نمی‌کنی؛ و اگر مرا بیامرزی، پس تنها به این دلیل است که تو بهترین رحم‌کننده‌ای.

﴿۹۴۶﴾ خداوند؛ مرا بیامرز و عذاب نکن؛ زیرا توحید تو در قلبم است و گمان نمی‌کنم که با من این‌گونه برخورد کنی.

﴿۹۴۷﴾ اینان، همان‌هایی هستند که گمراهی را با هدایت، و عذاب را با آمرزش، مبادله کرده‌اند؛ به راستی چقدر باید تحملشان بر عذاب خداوند زیاد باشد! خداوند کتاب را بر مبنای حق نازل فرموده و آنان که در کتاب اختلاف کردند، در بدبختی عمیق غوطه‌ورند. امام (علیه السلام) فرمود: این آیه را خداوند درباره‌ی کسانی که فضل ما را کتمان می‌کنند نازل کرده است.

﴿۹۴۸﴾ گذشت و عفو و آمرزشش را برای اهل طاعت و بندگی و عذاب و عقوبتش را برای کسی که نافرمان و گناهکار و مخالف امر اوست و بدعتی در دین می‌آورد که در دین نبوده است، قرار داد.

﴿۹۴۹﴾ پروردگارم به عزّت و جلالش سوگند خورد که بنده‌ای از بندگانم جرعه‌ای از شراب نمی‌نوشد مگر آنکه مثل آن از موادّ متعفنّ به او نوشانده می‌شود، آمرزیده شده باشد یا آمرزیده نشده باشد.

﴿۹۵۰﴾ بر نامه مَهر نهاد و نزد یهود خیبر فرستاد؛ و چون نامه به آن‌ها رسید نزد بزرگ خود ابن سلام آمدند و گفتند: «ای پسر سلام؛ این نامه‌ی محمّد است که به تو نوشته، آن را برای ما بخوان». آن را برایشان خواند و گفت: «از این پیام چه برداشتی دارید؟ من در محمّد نشانه‌هایی می‌بینم که در تورات است؛ و همانی است که موسی بن عمران ما را به او مژده داده است». گفتند: «کتاب ما را نسخ می‌کند و آنچه پیش از این بر ما حلال بوده حرام می‌کند». ابن سلام به آن‌ها گفت: «ای مردم؛ شما دنیا را بر آخرت و عذاب را بر آمرزش برگزیده‌اید».

﴿الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار﴾

﴿٩٥١﴾ السجّاد عليه السلام: سَيِّدِي إِنَّ غَفَرْتَ فَبِفَضْلِكَ وَإِنْ عَذَّبْتَ فَبِعَدْلِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩١،

ص ١٦٥

﴿٩٥٢﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: فَإِذَا كَانَ أَوَّلُ لَيْلَةٍ مِنْ شَهْرِ رَمَضَانَ نَظَرَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ إِلَيْهِمْ وَمَنْ نَظَرَ اللَّهُ إِلَيْهِ لَمْ يُعَذِّبْهُ أَبَدًا وَأَمَّا الثَّانِيَةُ فَإِنَّ خُلُوفَ أَفْوَاهِهِمْ حِينَ يُمْسُونَ عِنْدَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ أَطْيَبُ مِنْ رِيحِ الْمِسْكِ وَأَمَّا الثَّالِثَةُ فَإِنَّ الْمَلَائِكَةَ يَسْتَغْفِرُونَ لَهُمْ فِي لَيْلِهِمْ وَنَهَارِهِمْ؛ بحار الأنوار، ج ٩٣، ص ٣٦٤

﴿٩٥٣﴾ امير المؤمنين عليه السلام:

فَإِنْ عَذَّبْتَنِي فَالذَّنْبُ مِنِّي وَإِنْ تَغْفِرَ فَإِنْتَ بِهِ جَدِيرٌ

ديوان الإمام علي عليه السلام، ص ١٧٥

﴿٩٥٤﴾ السجّاد عليه السلام: فَإِنْ عَذَّبْتَنِي فَبِذُنُوبِي وَبِمَا أَنَا أَهْلُهُ وَإِنْ غَفَرْتَ لِي فَبِرَحْمَتِكَ وَبِمَا أَنْتَ أَهْلُهُ أَنْتَ أَهْلُ التَّقْوَى وَأَهْلُ الْمَغْفِرَةِ وَأَنَا مِنْ أَهْلِ الذُّنُوبِ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٠٨

﴿٩٥٥﴾ السجّاد عليه السلام: فَإِنْ غَفَرْتَ فَخَيْرٌ رَاحِمٍ وَإِنْ عَذَّبْتَ فَغَيْرُ ظَالِمٍ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٨٢

﴿٩٥٦﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: فَلَا تُعَذِّبْنِي وَأَنَا أَسْتَغْفِرُكَ؛ فلاح السائل، ص ٢٠٤

﴿٩٥٧﴾ امير المؤمنين عليه السلام: فِي الْأَرْضِ أَمَانَانِ مِنْ عَذَابِ اللَّهِ سُبْحَانَهُ وَقَدْ رُفِعَ أَحَدُهُمَا فَدُونَكُمْ الْآخَرُ فَمَسَكُوا بِهِ أَمَّا الْأَمَانُ الَّذِي رُفِعَ فَهُوَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَأَمَّا الْأَمَانُ الْبَاقِي فَهُوَ الْإِسْتِغْفَارُ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ مَنْ قَاتَلَ وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ وَأَنْتَ فِيهِمْ وَمَا كَانَ اللَّهُ مُعَذِّبَهُمْ وَهُمْ يَسْتَغْفِرُونَ؛ روضة الواعظين، ج ٢، ص ٤٧٨

﴿٩٥٨﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ مَنْ أَذْنَبَ ذَنْبًا صَغِيرًا كَانَ أَوْ كَبِيرًا وَهُوَ لَا يَعْلَمُ أَنْ لِي أَنْ أُعَذِّبَهُ أَوْ أَعْفُو عَنْهُ لَا غَفَرْتُ لَهُ ذَلِكَ الذَّنْبَ أَبَدًا وَمَنْ أَذْنَبَ ذَنْبًا صَغِيرًا كَانَ أَوْ كَبِيرًا وَهُوَ يَعْلَمُ أَنْ لِي أَنْ أُعَذِّبَهُ أَوْ أَعْفُو عَنْهُ عَفْوْتُ عَنْهُ؛ وسائل الشيعة، ج ١٦، ص ٦٠

﴿٩٥٩﴾ الباقر عليه السلام: كَانَ فِي الْأَرْضِ أَمَانَانِ مِنْ عَذَابِ اللَّهِ سُبْحَانَهُ وَقَدْ رُفِعَ أَحَدُهُمَا فَدُونَكُمْ الْآخَرُ فَمَسَكُوا بِهِ أَمَّا الْأَمَانُ الَّذِي رُفِعَ فَهُوَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَأَمَّا الْأَمَانُ الْبَاقِي فَالْإِسْتِغْفَارُ قَالَ اللَّهُ عَزَّ مِنْ قَاتِلٍ وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ وَأَنْتَ فِيهِمْ وَمَا كَانَ اللَّهُ مُعَذِّبَهُمْ وَهُمْ يَسْتَغْفِرُونَ؛

بحار الأنوار، ج ٩٠، ص ٢٨٤

﴿٩٦٠﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: كُنْتُ أَخْشَى الْعَذَابَ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ حَتَّى جَاءَنِي بِسُورَةِ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ فَعَلِمْتُ أَنَّ اللَّهَ لَا يُعَذِّبُ أُمَّتِي بَعْدَ نَزْوِلِهَا فَإِنَّهَا نِسْبَةُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ فَمَنْ تَعَاهَدَ قِرَاءَتَهَا بَعْدَ كُلِّ

بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن

﴿۹۵۱﴾ ای مولای من؛ اگر بیامری به فضل خود بخشیده‌ای و اگر عذاب کنی از روی عدل توست.

﴿۹۵۲﴾ چون شب اول ماه رمضان فرا رسد، خدای عزّ و جلّ به آنان نظر می‌کند و هرکس که خدا به او نظر کند، هرگز او را عذاب نخواهد کرد. و بوی دهانشان به هنگام عصر نزد خدای عزّ و جلّ خوشبوتر از مشک است. و فرشتگان شبانه‌روز برای آنان طلب آمرزش می‌کنند. ﴿۹۵۳﴾ پس اگر مرا عذاب کنی، به خاطر گناه من است و اگر از آن درگذری و چشم‌پوشی، تو به آن سزاواری.

﴿۹۵۴﴾ پس اگر مرا عذاب کنی به خاطر گناهان من است و به خاطر چیزهایی که استحقاق آن را دارم. و اگر مرا بیامری، از روی رحمت تو و به خاطر آنچه که تو شایسته‌ی آن بودی، هست؛ تو اهل تقوا و مغفرتی و من از اهل گناه و خطا هستم.

﴿۹۵۵﴾ اگر بیامری بهترین رحم‌کنندگانی و اگر عذاب کنی تو ظالم نیستی.

﴿۹۵۶﴾ عذابم نکن؛ درحالی‌که از تو آمرزش می‌خواهم.

﴿۹۵۷﴾ در روی زمین دو امان از عذاب خدای سبحان وجود داشت که یکی از آن دو برداشته شده؛ پس بر شما باد به التزام به دیگری؛ به آن متمسک شوید. اما آن امانی که برداشته شد، رسول خدا ﷺ است و اما آن امانی که باقی است، استغفار کردن است؛ خداوند متعال فرمود: «ولی [ای پیامبر!] تا تو در میان آن‌ها هستی، خداوند آن‌ها را مجازات نخواهد کرد؛ و [نیز] تا استغفار می‌کنند، خداوند عذابشان نمی‌کند».

﴿۹۵۸﴾ خداوند عزّ و جلّ می‌فرماید: «هرکس گناهی صغیره یا کبیره مرتکب شود و نداند که من می‌توانم او را عذاب کنم یا ببخشایم، هرگز گناه او را نمی‌آمرزم و هرکس گناهی صغیره یا کبیره مرتکب شود و بداند که در اختیار من است که او را عذاب کنم یا ببخشم، او را می‌بخشم». ﴿۹۵۹﴾ دو چیز در زمین امان از عذاب خدا بود. یکی از آن دو برداشته شد، پس دیگری را بگیرید و بدان چنگ زنید. امانی که برداشته شد، رسول خدا ﷺ بود. و اما امانی که مانده است آمرزش خواستن است. خدای تعالی می‌فرماید: «و خدا آنان را عذاب نمی‌کند درحالی‌که تو در میان آنان و خدا عذابشان نمی‌کند مادامی‌که آمرزش می‌خواهند».

﴿۹۶۰﴾ شب و روز از عذاب هراسان بودم تا اینکه سوره‌ی اخلاص نازل شد. و دانستم خداوند بعد از نزول آن، اتمم را عذاب نخواهد کرد، چراکه این سوره معرفّ خدای عزّ و جلّ است. پس هرکس بعد از هر نماز بر قرائت آن مداوم ورزد، خیرات از آسمان بر فرق سرش می‌ریزد و آرامش بر وجودش مستولی می‌شود و صدایی از اطراف عرش در گوشش زمزمه می‌شود تا اینکه خداوند عزّ و جلّ به خواننده‌ی این سوره نگاه می‌کند و او را آنچنان می‌آمرزد که دیگر بعد از آن عذابش

﴿الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار﴾

صَلَاةً تَنَازَرُ الْبَرُّ مِنَ السَّمَاءِ عَلَى مَفْرَقِ رَأْسِهِ وَنَزَلَتْ عَلَيْهِ السَّكِينَةُ لَهَا دَوِيُّ حَوْلِ الْعَرْشِ حَتَّى يَنْظُرَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ إِلَى قَارِيئِهَا فَيَغْفِرُ اللَّهُ لَهُ مَغْفِرَةً لَا يُعَذِّبُهُ بَعْدَهَا ثُمَّ لَا يَسْأَلُ اللَّهُ شَيْئاً إِلَّا أَعْطَاهُ اللَّهُ إِيَّاهُ وَيَجْعَلُهُ فِي كِلَائِهِ وَلَهُ مِنْ يَوْمٍ يَقْرَأُهَا إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ خَيْرُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَيُصِيبُ الْقَوْرَ وَالْمَنْزِلَةَ وَالرَّفْعَةَ وَيُوسِّعُ عَلَيْهِ فِي الرِّزْقِ وَيَمُدُّ لَهُ فِي الْعُمُرِ وَيَكْفِي مِنْ أُمُورِهِ كُلِّهَا وَلَا يَذُوقُ سَكَرَاتِ الْمَوْتِ وَيَنْجُو مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ وَلَا يَخَافُ أُمُورَهُ إِذَا خَافَ الْعِبَادُ وَلَا يَفْزَعُ إِذَا فَزَعُوا فَإِذَا وَافَى الْجَمْعَ أَتَوْهُ بِنَجِيَّةٍ خُلِقَتْ مِنْ ذَرَّةٍ بَيْضَاءَ فَيَرْكَبُهَا فَتَمُرُّ بِهِ حَتَّى يَقِفَ بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ فَيَنْظُرُ اللَّهُ إِلَيْهِ بِالرَّحْمَةِ وَيُكْرِمُهُ بِالْجَنَّةِ يَتَبَوَّأُ مِنْهَا حَيْثُ يَشَاءُ فَطُوبَى لِقَارِيئِهَا فَإِنَّهُ مَا مِنْ أَحَدٍ يَقْرَأُهَا إِلَّا وَكَّلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ بِهِ مِائَةَ أَلْفٍ مَلَكٍ يَحْفَظُونَهُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ وَيَسْتَغْفِرُونَ لَهُ وَيَكْتُبُونَ لَهُ الْحَسَنَاتِ إِلَى يَوْمِ مَوْتِهِ وَيُغْرَسُ لَهُ بِكُلِّ نَخْلَةٍ وَ عَلَى كُلِّ نَخْلَةٍ مِائَةُ أَلْفٍ شِمْرَاخٍ وَ عَلَى كُلِّ شِمْرَاخٍ عِدَّةٌ رَمَلٍ عَالِجٍ بُسْرُ كُلِّ بُسْرَةٍ مِثْلُ قُلَّةٍ مِنْ قِلَالِ الْهَجَرِ يُضِيءُ نُورُهَا مَا بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ وَالنَّخْلَةُ مِنْ ذَهَبٍ أَحْمَرَ وَالْبُسْرُ مِنْ ذَرَّةٍ حُمْرَاءَ وَكَلَّ اللَّهُ تَعَالَى أَلْفَ مَلَكٍ يَنْتَوُونَ لَهُ الْمَدَائِنَ وَالْقُصُورَ وَيَمْشِي عَلَى الْأَرْضِ وَهِيَ تَفْرَحُ بِهِ وَيَمُوتُ مَغْفُوراً لَهُ؛ مستدرک الوسائل، ج ٤، ص ٢٨٠

﴿٩٤١﴾ اميرالمؤمنين (عليه السلام): لَا تَحْرِمْنِي بِرَحْمَتِكَ وَلَا تُعَذِّبْنِي وَأَنَا أَسْتَغْفِرُكَ؛ بحار الأنوار،

ج ٩٤، ص ١٩٨

﴿٩٤٢﴾ لَا تُعَذِّبْنِي وَأَنَا أَرْجُوكَ وَأَنَا أَسْتَغْفِرُكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ٢٢

﴿٩٤٣﴾ الرسول (صلى الله عليه وآله): لَا يَسْقِيهَا عَبْدٌ لِي صَبِيّاً صَغِيراً أَوْ مَمْلُوكاً إِلَّا سَقَيْتُهُ مِثْلَ مَا سَقَاهُ مِنْ

الْحَمِيمِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مُعَذِّباً بَعْدَ أَوْ مَغْفُوراً لَهُ؛ الكافي، ج ٦، ص ٣٩٦

﴿٩٤٤﴾ الكاظم (عليه السلام): مَنْ أَتَاهُ أَخُوهُ الْمُؤْمِنُ فِي حَاجَةٍ فَإِنَّمَا هِيَ رَحْمَةٌ مِنَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ سَاقَهَا إِلَيْهِ فَإِنْ قَبِلَ ذَلِكَ فَقَدْ وَصَلَهُ بَوَلَايَتَنَا وَهُوَ مَوْصُولٌ بِوَلَايَةِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَإِنْ رَدَّ عَنْ حَاجَتِهِ وَهُوَ يَقْدِرُ عَلَى قَضَائِهَا سَلَطَ اللَّهُ عَلَيْهِ شُجَاعاً مِنْ نَارٍ يَنْهَشُهُ فِي قَبْرِهِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ مَغْفُوراً لَهُ أَوْ مُعَذِّبٌ فَإِنْ عَذَرَهُ الطَّالِبُ كَانَ أَسْوأَ حَالاً؛ الكافي، ج ٢، ص ٣٦٧

﴿٩٤٥﴾ وَرَبُّكَ الْغَفُورُ ذُو الرَّحْمَةِ لَوْ يُؤَاخِذُهُمْ بِمَا كَسَبُوا لَعَجَلُ الْعَذَابَ بَلْ هُمْ مَوْعِدُونَ

يَحْدُوا مِنْ دُونِهِ مَوْثِقاً (الكهف: ٥٨)

بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن

نکند. بعد از آن این شخص درخواستی از خدا نخواهد کرد مگر اینکه خداوند به او اعطا نماید و از روزی که این سوره را قرائت کند تا روز قیامت از او محافظت کند، خیر دنیا و آخرت نصیب او خواهد بود، و به کامیابی و منزلت و مقام عالی خواهد رسید؛ روزی‌اش فراوان و عمرش طولانی خواهد شد و خداوند کارهایش را برعهده خواهد گرفت، سختی‌های مرگ را نخواهد چشید و از عذاب قبر نجات پیدا خواهد کرد. از آنچه دیگر بندگان می‌هراسند نخواهد هراسید و آنجاکه دیگران بترسند نخواهد ترسید. آن‌گاه که همگان در محشر جمع شوند مرکی از مروارید سفید خلق و او بر آن سوار می‌شود، حرکت می‌کند تا اینکه در پیشگاه خداوند عزّ و جلّ می‌ایستد؛ پس خداوند مهربانانه به او می‌نگرد و او را به ورود در بهشت اکرام می‌کند که هرکجا می‌خواهد ساکن شود. پس خوشا به حال خواننده‌ی این سوره؛ کسی این سوره را قرائت نمی‌کند مگر اینکه خداوند عزّ و جلّ یکصد هزار فرشته را مأمور می‌کند که از پیش رو و پشت سر، او را محافظت کنند و برای او آمرزش بخواهند و در پرونده‌اش حسنات بنویسند، تا روزی که از دنیا برود. در مقابل هر حرف این سوره درخت خرمایی برای او کاشته می‌شود که هر درخت یکصد هزار شاخه و هر شاخه به تعداد ریگ‌های انبوه، میوه دارد، هر میوه‌ای به بزرگی یکی از قلّه‌های سرزمین یمن خواهد بود و آن‌چنان می‌درخشد که نور آن بین آسمان و زمین را روشن می‌کند. آن درخت از زر سرخ و آن میوه از مروارید سرخ خواهد بود. خداوند متعال هزار فرشته را مأمور می‌کند که برای او شهرها و قصرها بسازند. این شخص شادمانه بر زمین راه می‌رود و آمرزیده از دنیا خواهد رفت.

﴿۹۶۱﴾ مرا از دریافت رحمت محروم نکن. و حال که از تو آمرزش می‌خواهم، مرا عذاب نکن.

﴿۹۶۲﴾ مرا عذاب نکن، چراکه من امیدوارانه از تو طلب آمرزش می‌کنم.

﴿۹۶۳﴾ هرکسی به طفلی یا غلامی شراب بخوراند، در قیامت نظیر آن را از حمیم جهنّم به او می‌خوراند، خواه آن فرد در زمره‌ی اهل عذاب باشد یا آمرزیده شده باشد.

﴿۹۶۴﴾ هرکس برادر مؤمنش برای حاجتی نزد او آید، آن حاجت رحمتی از طرف خدای تبارک و تعالی است که به‌سویش روانه کرده است؛ اگر آن را بپذیرد، او را به ولایت ما رسانده و آن متصل به ولایت خدای تبارک و تعالی است. ولی اگر - با اینکه می‌تواند آن را برآورد - آن را رد کند، خداوند تبارک و تعالی ماری آتشین در گورش بر او مسلط کند که تا روز قیامت او را بگزد، چه آن نیازمند مورد آمرزش باشد یا مورد عذاب؛ و اگر آن نیازمند او را نبخشد حالش بدتر باشد.

﴿۹۶۵﴾ و پروردگار تو آمرزنده‌ای دارای رحمت است؛ اگر می‌خواست آنان را به خاطر اعمالشان مجازات کند، عذاب را هر چه زودتر برای آن‌ها می‌فرستاد؛ ولی برای آنان موعدی است که هرگز از آن راه فراری نخواهند داشت.

﴿الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار﴾

﴿٩٦٦﴾ الَّذِينَ يَحْمِلُونَ الْعَرْشَ وَمَنْ حَوْلَهُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَيُؤْمِنُونَ بِهِ وَيَسْتَغْفِرُونَ لِلَّذِينَ ءَامَنُوا رَبَّنَا وَسِعْتَ كُلَّ شَيْءٍ رَّحْمَةً وَعِلْمًا فَاغْفِرْ لِلَّذِينَ تَابُوا وَاتَّبَعُوا سَبِيلَكَ وَقِهِمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ (غافر: ٧)

﴿٩٦٧﴾ يَا قَوْمَنَا أَجِيبُوا دَاعِيَ اللَّهِ وَآمِنُوا بِهِ يَغْفِرَ لَكُمْ مِنْ ذُنُوبِكُمْ وَيُجِرْكُمْ مِنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ (الأحقاف: ٣١)

﴿٩٦٨﴾ مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِي وُعدَ الْمُتَّقُونَ فِيهَا أَنْهَارٌ مِنْ مَاءٍ غَيْرِ آسِنٍ وَأَنْهَارٌ مِنْ لَبَنٍ لَمْ يَتَغَيَّرْ طَعْمُهُ وَأَنْهَارٌ مِنْ خَمْرٍ لَذَّةٍ لِلشَّارِبِينَ وَأَنْهَارٌ مِنْ عَسَلٍ مُصَفًّى وَكَانَ فِيهَا مِنْ كُلِ الثَّمَرَاتِ وَمَغْفِرَةٌ مِّنْ رَبِّهِمْ كَمَنْ هُوَ خَالِدٌ فِي النَّارِ وَسُقُوا مَاءً حَمِيمًا فَقَطَّعَ أَمْعَاءُهُمْ (محمد: ١٥)

﴿٩٦٩﴾ وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ يَغْفِرُ لِمَن يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَن يَشَاءُ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا (الفتح: ١٤)

﴿٩٧٠﴾ الرَّسُولُ ﷺ: وَالَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لَا يُعَذِّبُ اللَّهُ مُؤْمِنًا بَعْدَ التَّوْبَةِ وَالِاسْتِغْفَارِ إِلَّا بِسُوءِ ظَنِّهِ بِاللَّهِ وَتَقْصِيرِهِ مِنْ رَّجَائِهِ وَسُوءِ خُلُقِهِ وَاغْتِيَابِهِ لِلْمُؤْمِنِينَ؛ الكافي، ج ٢، ص ٧١

﴿٩٧١﴾ أمير المؤمنين (عليه السلام): يَا مُعَاوِيَةَ لَوْ تَرَحَّمْتُ عَلَيْكَ وَعَلَى طَلْحَةَ وَالزُّبَيْرِ مَا كَانَ تَرَحُّمِي عَلَيْكُمْ وَاسْتِغْفَارِي لَكُمْ لِيُحِقَّ بَاطِلًا بَلْ يَجْعَلُ اللَّهُ تَرَحُّمِي عَلَيْكُمْ وَاسْتِغْفَارِي لَكُمْ لَعْنَةً وَعَذَابًا؛ كتاب سليم بن قيس، ص ٧٦٩

﴿٩٧٢﴾ أُولَئِكَ الَّذِينَ اشْتَرَوُا الضَّلَالَةَ بِالْهَدْيِ وَالْعَذَابَ بِالْمَغْفِرَةِ فَمَا أَصْبَرَهُمْ عَلَى النَّارِ (البقرة: ١٧٥)

﴿٩٧٣﴾ اللَّهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَإِنْ تُبْدُوا مَا فِي أَنْفُسِكُمْ أَوْ تُخْفُوهُ يُحَاسِبْكُمْ بِهِ اللَّهُ فَيَغْفِرُ لِمَن يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَن يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ (البقرة: ٢٨٤)

﴿٩٧٤﴾ قُلْ أَتُنَبِّئُكُمْ بِخَيْرٍ مِنْ ذَلِكُمْ لِلَّذِينَ اتَّقَوْا عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَأَزْوَاجٌ مُّطَهَّرَةٌ وَرِضْوَانٌ مِنَ اللَّهِ وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ، الَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا إِنَّنَا آمَنَّا فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ، الصَّابِرِينَ وَالصَّادِقِينَ وَالْقَائِتِينَ وَالْمُنْفِقِينَ وَالْمُسْتَغْفِرِينَ بِالْأَسْحَارِ (آل عمران: ١٧)

بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن

﴿۹۶۶﴾ فرشتگانی که حاملان عرشند و آن‌ها که گرداگرد آن (طواف می‌کنند) تسبیح و حمد پروردگارشان را می‌گویند و به او ایمان دارند و برای مؤمنان استغفار می‌کنند (و می‌گویند): پروردگارا! رحمت و علم تو همه چیز را فراگرفته است؛ پس کسانی را که توبه کرده و راه تو را پیروی می‌کنند بیامرز، و آنان را از عذاب دوزخ نگاه دار!

﴿۹۶۷﴾ ای قوم ما؛ دعوت کننده‌ی الهی را اجابت کنید و به او ایمان آورید تا گناهانتان را ببخشد و شما را از عذابی دردناک پناه دهد!

﴿۹۶۸﴾ توصیف بهشتی که به پرهیزگاران وعده داده شده، چنین است: در آن نهرهایی از آب صاف و خالص که بدبو نشده، و نهرهایی از شیر که طعم آن دگرگون نگشته، و نهرهایی از شراب (طهور) که مایه‌ی لذت نوشندگان است، و نهرهایی از عسل مصفاست، و برای آن‌ها در بهشت از انواع میوه‌ها وجود دارد؛ و (از همه بالاتر) آمرزشی است از سوی پروردگارشان! آیا این‌ها همانند کسانی هستند که همیشه در آتش دوزخند و از آب جوشان نوشانده می‌شوند که اندرونشان را از هم متلاشی می‌کند؟!

﴿۹۶۹﴾ مالکیت و حاکمیت آسمان‌ها و زمین از آن خداست؛ هرکس را بخواهد (و شایسته بداند) می‌بخشد، و هرکس را بخواهد مجازات می‌کند؛ و خداوند آمرزنده و رحیم است.

﴿۹۷۰﴾ سوگند به خدایی که جز او خدایی نیست؛ خداوند هیچ مؤمنی را بعد از توبه و استغفار جز به‌خاطر بدگمانی به خدا و کوتاهی در امید و بداخلاقی و غیبت پشت سر مؤمنین عذاب نمی‌کند.

﴿۹۷۱﴾ ای معاویه؛ به جان خودم سوگند؛ حتی اگر بر تو و طلحه و زبیر رحمت بفرستم، رحمت فرستادنم بر شما باطلی را حق نمی‌کند بلکه خداوند رحمت و استغفار مرا بر شما لعنت و عذاب قرار می‌دهد.

﴿۹۷۲﴾ اینان، همان‌هایی هستند که گمراهی را با هدایت، و عذاب را با آمرزش، مبادله کرده‌اند؛ به راستی چقدر باید تحملشان بر عذاب خداوند زیاد باشد!

﴿۹۷۳﴾ آنچه در آسمان‌ها و زمین است، از آن خداست. و (از این رو) اگر آنچه را در دل دارید، آشکار سازید یا پنهان، خداوند شما را بر طبق آن، محاسبه می‌کند. سپس هرکس را بخواهد (و شایستگی داشته باشد)، می‌بخشد؛ و هرکس را بخواهد (و مستحق باشد)، مجازات می‌کند. و خداوند به همه چیز قدرت دارد.

﴿۹۷۴﴾ بگو: «آیا شما را از چیزی آگاه کنم که از این (سرمایه‌های مادی)، بهتر است؟» برای کسانی که پرهیزگاری پیشه کرده‌اند، نزد پروردگارشان (در جهان دیگر)، باغ‌هایی است که نهرها از پای درختانش می‌گذرد؛ همیشه در آن خواهند بود؛ و همسرانی پاکیزه، و خشنودی خداوند (نصیب آن‌هاست) و خدا به (امور) بندگان، بیناست. همان کسانی که می‌گویند: «پروردگارا! ما ایمان آورده‌ایم؛ پس گناهان ما را بیامرز، و ما را از عذاب آتش، نگاهدار!» آن‌ها که (در برابر مشکلات، و در مسیر اطاعت و ترک گناه، استقامت می‌ورزند، راستگو هستند، (در برابر خدا) خضوع، و (در راه او) انفاق می‌کنند، و در سحرگاهان، استغفار می‌نمایند.

بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن

﴿۹۷۵﴾ و آنچه در آسمان‌ها و زمین است، از آن خداست. هر کس را بخواهد (و شایسته بداند)، می‌بخشد؛ و هر کس را بخواهد، مجازات می‌کند؛ و خداوند آمرزنده‌ای مهربان است.

﴿۹۷۶﴾ یهود و نصاری گفتند: «ما، فرزندان خدا و دوستان (خاصّ) او هستیم.» بگو: «پس چرا شما را در برابر گناهانتان مجازات می‌کند؟! بلکه شما هم بشری هستید از مخلوقاتی که آفریده؛ هر کس را بخواهد (و شایسته بداند)، می‌بخشد؛ و هر کس را بخواهد (و مستحق بداند)، مجازات می‌کند؛ و حکومت آسمان‌ها و زمین و آنچه در میان آن‌هاست، از آن اوست؛ و بازگشت همه‌ی موجودات، به سوی اوست».

﴿۹۷۷﴾ آیا نمی‌دانی که حکومت و فرمانروایی آسمان‌ها و زمین از آن خداست؟ هر کس را بخواهد (و مستحق بداند)، کیفر می‌کند؛ و هر کس را بخواهد و شایسته بداند، می‌بخشد؛ و خداوند بر هر چیزی تواناست.

﴿۹۷۸﴾ اگر آن‌ها را مجازات کنی، بندگان تواند. (و قادر به فرار از مجازات تو نیستند)؛ و اگر آنان را ببخشی، توانا و حکیمی!

ع-۲-۱-۱- مجازات

﴿۹۷۹﴾ خداوند سبحان هنگامی که حضرت موسی علیه السلام را به سوی فرعون فرستاد تا تهدیدش کند، به او فرمود که به فرعون بگوید: «سرعت من در گذشت و آمرزش نسبت به خشم و عقوبت بیشتر است».

﴿۹۸۰﴾ از علی علیه السلام درباره‌ی مردی سؤال شد که به زن خود گفته بود: اگر روز عید قربان [که روزه آن حرام است] روزه نگیرم، تو سه طلاقه هستی! آن حضرت فرمود: اگر آن مرد روزه بگیرد، خطا کرده و بر خلاف سنت عمل کرده و خداوند متولّی مجازات و آمرزش اوست، طلاق زن هم واقع نشده، و سزاوار است امام آن مرد را مجازات کند.

﴿۹۸۱﴾ به فضل خود تو را به سوی خویش دعوت فرموده است که مورد رحمت و احسان خود قرار دهد و از عقوبت و غضب خود برهاند و از برکات لطف و رحمت خود بر تو نازل کند، و در آمرزش خود را به روی تو باز کرده تا به راه رضا و خشنودی خود هدایت فرماید.

﴿۹۸۲﴾ گذشت و عفو و آمرزشش را برای اهل طاعت و بندگی و عذاب و عقوبتش را برای کسی که نافرمان و گناهکار و مخالف امر اوست و بدعتی در دین می‌آورد که در دین نبوده است، قرار داد.

﴿۹۸۳﴾ که تو همیشه با عفو و آمرزش بر اولیا و مستحقان عذاب منت نهاده‌ای.

﴿۹۸۴﴾ هرگاه بر ارتکاب گناه پشیمان نشد، اصرارکننده محسوب می‌شود؛ و اصرارکننده بر گناه مورد آمرزش قرار نمی‌گیرد؛ زیرا به کیفر گناه ایمان ندارد؛ زیرا اگر به کیفر گناه معتقد بود پشیمان می‌شد.

﴿الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار﴾

﴿٩٨٥﴾ الصادق عليه السلام: واغفر لي في هذه الليلة ولوالدي ولجميع المؤمنين والمؤمنات غفران متنزّه عن عقوبة الضعفاء رحيم بذوى الفاقة والفقراء جاد على عبده شفيق بخضوعهم وذلتهم رفيق لا تنقصه الصدقة عليهم ولا يفتقره ما يُغنيهم من صنيعه إلههم؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ١٦٠
٧-٢-١-الغضب

﴿٩٨٦﴾ أن الله سبحانه قال لموسى حين أرسله إلى فرعون يتوعده وأخبره أنني إلى العفو والمغفرة أسرع مني إلى الغضب والعقوبة؛ عدة الداعي، ص ١٤٥
﴿٩٨٧﴾ عن بكير قال: لقيت أبا بصير المرادي فقال أين تريد قلت أريد مولاك قال أنا أتبعك فمضى فدخلنا عليه وأحد النظر إليه وقال هكذا تدخل بيوت الأنبياء وأنت جنب فقال أعوذ بالله من غضب الله وغضبه وغضبك وقال استغفر الله ولا أعوذ؛ وسائل الشيعة، ج ٢، ص ٢١٢
﴿٩٨٨﴾ أمير المؤمنين عليه السلام: لك الحمد على غفرانك بعد غضبك؛ بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ٦٤
٨-٢-١-الفضيحة

﴿٩٨٩﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: فليت شعري تغفر خطيئتي أم تفضخني بها يوم القيامة؛ مستدرک الوسائل، ج ١٢، ص ١٣٥
٩-٢-١-اللغة

﴿٩٩٠﴾ السجاد عليه السلام: عن عبد الله بن عطاء التميمي قال: كنت مع علي بن الحسين عليه السلام في المسجد فمر عمر بن عبد العزيز عليه شراكا فضة وكان من أحسن الناس وهو شاب فظفر إليه علي بن الحسين عليه السلام فقال يا عبد الله بن عطاء أترى هذا المترف إنه لن يموت حتى يلى الناس قال قلت هذا أفاسق قال نعم فلا يلبث فيهم إلّا يسيرا حتى يموت فإذا هو مات لعنه أهل السماء واستغفر له أهل الأرض؛ بحار الأنوار، ج ٤٦، ص ٢٣

﴿٩٩١﴾ أمير المؤمنين عليه السلام: يا معاوية لو ترحمت عليك وعلى طلحة والزبير ما كان ترحمي عليكم واستغفاري لكم ليحق باطلا بل يجعل الله ترحمي عليكم واستغفاري لكم لعنة وعذابا؛ كتاب سليم بن قيس، ص ٧٦٩

٣-١-١-معرفة الاستغفار بالمرادفات ومعاني القرينة

١-٣-١-الباب الأول: اسم واقع على ستة معان

﴿٩٩٢﴾ أمير المؤمنين عليه السلام: الاستغفار درجة العليين وهو اسم واقع على ستة معان أولها الندم على الفعل والثاني العزم على التمسك وأن لا يعود والثالث تأدية الحقوق ليلقى الله تعالى و

بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن

﴿۹۸۵﴾ امشب من و پدر و مادرم و همه‌ی مردان و زنان مؤمن را بیامرز؛ چراکه تو از کیفر ناتوان منزهی و نسبت به نیازمندان و فقیران مهربانی و نسبت به بندگان بخشنده‌ای و در برابر فروتنی و خواری‌شان مهربانی. دوستی هستی که صدقه‌دادن بر بندگان چیزی از تو نمی‌کاهد و بی‌نیاز کردن ایشان با لطف تو، تو را نیازمند نمی‌کند.

۷-۲-۱-۱-خشم

﴿۹۸۶﴾ خداوند سبحان هنگامی که حضرت موسی علیه السلام را به سوی فرعون فرستاد تا تهدیدش کند، به او فرمود که به فرعون بگوید: «سرعت من در گذشت و آمرزش نسبت به خشم و عقوبت بیشتر است».

﴿۹۸۷﴾ بکیر گوید: ابو بصیر مرادی را دیدم و به او گفتم: «کجا می‌روی؟» گفت: «خدمت امام صادق علیه السلام». گفتم: «من هم با تو می‌آیم». وارد شدیم و امام علیه السلام نگاه تندی به او کرد و فرمود: «درحالی که جنب هستی آمده‌ای؟» ابوبصیر گفت: «از خشم خدا و از خشم تو به خدا پناه می‌برم». و در ادامه گفت: «آمرزش می‌خواهم و دیگر چنین عملی مرتکب نمی‌شوم». ﴿۹۸۸﴾ ستایش مخصوص توست که با وجود خشم و غضب، می‌آمرزی.

۸-۲-۱-۱-رسوا کردن

﴿۹۸۹﴾ کاش می‌دانستم خطایم را می‌آمرزی یا روز قیامت مرا رسوا می‌کنی.

۹-۲-۱-۱-لعن

﴿۹۹۰﴾ تمیمی گوید: روزی در مسجد خدمت امام سجّاد علیه السلام بودم، عمر بن عبدالعزیز وارد شد. نعلینی به پا داشت که بندهایش نقره‌ای بود، جوانی زیبا و خوش قد و قامت بود، امام نگاهی به او کرد و فرمود: «این اسراف‌گر را ملاحظه می‌کنی؟ روزی به مقام فرمانروایی خواهد رسید». عرض کردم: «همین مرد فاسق؟» فرمود: «آری، ولی مدّت حکومت او زیاد به طول نخواهد انجامید. پس از مردن، اهل آسمان او را لعنت و اهل زمین برایش طلب آمرزش می‌کنند». ﴿۹۹۱﴾ ای معاویه؛ به جان خودم سوگند؛ حتی اگر بر تو و طلحه و زبیر رحمت بفرستم، رحمت فرستادم بر شما باطلی را حق نمی‌کند بلکه خداوند رحمت و استغفار مرا بر شما لعنت و عذاب قرار می‌دهد.

۳-۱-۱-شناخت معانی استغفار از طریق معانی مترادف و مفاهیم نزدیک به آن

۱-۳-۱-۱-گروه ۱: اسمی دارای شش معنی

﴿۹۹۲﴾ طلب آمرزش درجه‌ی علیین است و آن کلمه‌ای است که شش وجه دارد: ۱- پشیمانی از عمل گذشته. ۲- تصمیم به ترک گناه و عدم بازگشت به آن. ۳- پرداخت حقوق مردم، به نحوی که به هنگام ملاقات پروردگار خویش باری گران بر دوش نداشته باشد. ۴- به

﴿الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار﴾

لَيْسَ عَلَيْهِ تَبَعَةٌ وَالرَّابِعُ أَنْ يَعْمِدَ إِلَى كُلِّ فَرِيضَةٍ فَيُؤَدِّيَ حَقَّهَا وَالْخَامِسُ أَنْ يُذِيبَ اللَّحْمَ الَّذِي نَبَتَ مِنْهُ [عَلَى] السُّخْتِ بِالْهُمُومِ وَالْأَحْزَانِ حَتَّى يَكْتَسِيَ لَحْمًا آخَرَ مِنَ الْحَلَالِ وَالسَّادِسُ أَنْ يُذِيقَ جِسْمَهُ أَلَمَ الطَّاعَةِ كَمَا آذَاهُ لَذَّةُ الْمَعْصِيَةِ؛ بحار الأنوار، ج ٧٥، ص ٦٨

١-٣-١- الباب الثاني: الندامة

﴿٩٩٣﴾ امير المؤمنين (عليه السلام): النَّدَمُ اسْتِغْفَارُ الْإِقْرَارِ اعْتِدَارُ الْإِنْكَارِ إِصْرَارُ؛ مستدرک الوسائل،

ج ١٢، ص ١١٧

﴿٩٩٤﴾ الباقر (عليه السلام): عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ (عليه السلام) قَالَ: ... يَا مُحَمَّدُ بْنُ مُسْلِمٍ أَ تَرَى الْعَبْدَ الْمُؤْمِنَ يَنْدَمُ عَلَى ذَنْبِهِ وَيَسْتَغْفِرُ مِنْهُ وَيَتُوبُ ثُمَّ لَا يَقْبَلُ اللَّهُ تَوْبَتَهُ قُلْتُ فَإِنَّهُ فَعَلَ ذَلِكَ مِرَارًا يُذِيبُ ثُمَّ يَتُوبُ وَيَسْتَغْفِرُ اللَّهُ فَقَالَ كُلَّمَا عَادَ الْمُؤْمِنُ بِالْإِسْتِغْفَارِ وَالتَّوْبَةِ عَادَ اللَّهُ عَلَيْهِ بِالْمَغْفِرَةِ وَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ يَقْبَلُ التَّوْبَةَ وَيَعْفُو عَنِ السَّيِّئَاتِ فَإِيَّاكَ أَنْ تُقْنِطَ الْمُؤْمِنِينَ مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ؛ الكافي، ج ٢، ص ٤٣٤

﴿٩٩٥﴾ إِذَا أَحْدَثْتَ ذَنْبًا فَاتَّبِعْهُ بِالْإِسْتِغْفَارِ وَالنَّدَمِ وَالْعَزْمِ عَلَى تَرْكِ الْعَوْدِ لِمِثْلِهِ؛

إرشاد القلوب، ج ١، ص ٧٢

﴿٩٩٦﴾ الصادق (عليه السلام): إِذَا هَمَّ الْعَبْدُ بِحَسَنَةٍ كُتِبَتْ لَهُ حَسَنَةٌ فَإِذَا عَمِلَهَا كُتِبَتْ لَهُ عَشْرَ حَسَنَاتٍ وَإِذَا هَمَّ بِسَيِّئَةٍ لَمْ تُكْتَبْ عَلَيْهِ فَإِذَا عَمِلَهَا أَجَلَ تِسْعَ سَاعَاتٍ فَإِنْ نَدِمَ عَلَيْهَا وَاسْتَغْفَرَ وَتَابَ لَمْ تُكْتَبْ عَلَيْهِ وَإِنْ لَمْ يَنْدَمْ وَلَمْ يَتُبْ مِنْهَا كُتِبَتْ عَلَيْهِ سَيِّئَةٌ وَاحِدَةٌ؛ بحار الأنوار، ج ٦٨، ص ٢٤٦

﴿٩٩٧﴾ امير المؤمنين (عليه السلام): الْإِسْتِغْفَارُ دَرَجَةُ الْعَلِيِّينَ وَهُوَ اسْمٌ وَقَعَ عَلَى سِتَّةٍ مَعَانٍ أُولَاهَا النَّدَمُ عَلَى الْفِعْلِ وَالثَّانِي الْعَزْمُ عَلَى التَّرْكِ وَأَنْ لَا يَعُودَ وَالثَّالِثُ تَادِيَةُ الْحُقُوقِ لِيَلْقَى اللَّهُ تَعَالَى وَلَيْسَ عَلَيْهِ تَبَعَةٌ وَالرَّابِعُ أَنْ يَعْمِدَ إِلَى كُلِّ فَرِيضَةٍ فَيُؤَدِّيَ حَقَّهَا وَالْخَامِسُ أَنْ يُذِيبَ اللَّحْمَ الَّذِي نَبَتَ مِنْهُ [عَلَى] السُّخْتِ بِالْهُمُومِ وَالْأَحْزَانِ حَتَّى يَكْتَسِيَ لَحْمًا آخَرَ مِنَ الْحَلَالِ وَالسَّادِسُ أَنْ يُذِيقَ جِسْمَهُ أَلَمَ الطَّاعَةِ كَمَا آذَاهُ لَذَّةُ الْمَعْصِيَةِ؛ بحار الأنوار، ج ٧٥، ص ٦٨

﴿٩٩٨﴾ امير المؤمنين (عليه السلام): التَّوْبَةُ نَدَمٌ بِالْقَلْبِ وَاسْتِغْفَارٌ بِاللِّسَانِ وَتَرْكُ بِالْجَوَارِحِ وَإِضْمَارُ

أَنْ لَا يَعُودَ؛ مستدرک الوسائل، ج ١٢، ص ١٣٧

﴿٩٩٩﴾ امير المؤمنين (عليه السلام): اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ يَا مَنْ يَصْرِفُ الْبَلَايَا وَيَعْلَمُ الْخَفَايَا وَيُجْزِلُ الْعَطَايَا سُؤَالَ نَادِمٍ عَلَى اقْتِرَافِ الْآثَامِ وَسَالِمٍ عَلَى الْمَعَاصِي مِنَ اللَّيَالِي وَالْأَيَّامِ إِذْ لَمْ يَجِدْ مُجِيرًا سِوَاكَ لِغُفْرَانِهَا وَلَا مَوْئِلًا يَفْزَعُ إِلَيْهِ لِارْتِبَاءِ كَشْفِ فَاقَتِهِ إِلَّا إِيَّاكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ١٧١

بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن

واجبات توجه نماید و حقّ هر یک را ادا کند. ۵- گوشتی که با حرام بر تنش روییده به وسیله‌ی حزن و اندوه آب کند تا از نو گوشتی حلال بر تنش برآید. ۶- رنج طاعت و بندگی خدا را به جسم خود بچشاند، چنان که لذّت معصیت را قبلاً به آن چشانده است.

۲-۳-۱-۱- گروه ۲: پشیمانی

﴿۹۹۳﴾ ندامت و پشیمانی، طلب آمرزش است؛ اقرار و اعتراف [به گناهان] عذرخواهی است؛ و انکار، اصرار بر گناه است.

﴿۹۹۴﴾ محمد بن مسلم گوید: امام باقر (علیه السلام) به من فرمود: «ای محمد بن مسلم؛ آیا چنین می‌پنداری که ممکن است بنده‌ی مؤمن از خطای خود پشیمان شود و با طلب آمرزش و پوزش، راه آشتی بجوید و خداوند توبه‌ی او را نپذیرد؟» من گفتم: «پس اگر بارها و بارها توبه‌ی خود را بشکند و باز توبه کند، چه صورتی خواهد داشت؟» فرمود: «هر بار که بنده‌ی مؤمن توبه و طلب آمرزش کند، خداوند توبه‌ی او را می‌پذیرد و او را می‌بخشد. خداوند آمرزنده‌ی مهربان است. توبه را می‌پذیرد و از بدی‌ها درمی‌گذرد. مبدا مردم را از رحمت و مهر الهی مأیوس کنی.»

﴿۹۹۵﴾ هرگاه گناه تازه‌ای انجام می‌دهی، بلافاصله از خدا طلب آمرزش نما و ابراز پشیمانی کن و تصمیم بگیر که دیگر مانند آن گناه را انجام ندهی.

﴿۹۹۶﴾ هرگاه بنده‌ای تصمیم بگیرد که کار نیکی انجام دهد، یک حسنه در نامه‌ی عمل او نوشته می‌شود و هرگاه انجام داد، ده حسنه برای او ثبت می‌شود. اما هرگاه تصمیم بر انجام گناهی بگیرد، چیزی برایش نوشته نمی‌شود و چنانچه مرتکب آن گناه شود، نه ساعت به او مهلت داده می‌شود تا شاید پشیمان شود و توبه کند و استغفار نماید، ولی اگر توبه و استغفار نکرد فقط یک گناه برای او نوشته می‌شود.

﴿۹۹۷﴾ طلب آمرزش درجه‌ی علیین است و آن کلمه‌ای است که شش وجه دارد: ۱- پشیمانی از عمل گذشته. ۲- تصمیم به ترک گناه و عدم بازگشت به آن. ۳- پرداخت حقوق مردم، به نحوی که به هنگام ملاقات پروردگار خویش باری گران بر دوش نداشته باشد. ۴- به واجبات توجه نماید و حقّ هر یک را ادا کند. ۵- گوشتی که با حرام بر تنش روییده به وسیله‌ی حزن و اندوه آب کند تا از نو گوشتی حلال بر تنش برآید. ۶- رنج طاعت و بندگی خدا را به جسم خود بچشاند، چنان که لذّت معصیت را قبلاً به آن چشانده است.

﴿۹۹۸﴾ توبه؛ پشیمانی قلبی و طلب آمرزش به زبان و ترک گناه و تصمیم به عدم بازگشت به آن است.

﴿۹۹۹﴾ خدایا! من از تو می‌خواهم، ای کسی که بلاها را دفع می‌کنی، و از پنهانی‌ها آگاه هستی، و پاداش‌های زیاد را عطا می‌کنی، به درخواست انسانی که از ارتکاب گناهان پشیمان شده، انسانی که شب‌ها و روزها خود را سراپا به گناهان آلوده کرده تا آنگاه که نه پناهی جز تو برای آمرزشش یافت و نه پناهگاهی جز تو یافت که برای رفع نیازمندی‌اش به آن متوسّل شود.

﴿الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار﴾

﴿١٠٠﴾ الرسول ﷺ: الندم توبةٌ والتائب مُستحقٌ للشفاعةِ والغفران؛ بحار الأنوار، ج ٨، ص ٣٤

﴿١٠١﴾ امير المؤمنين ﷺ: الندم على الخطيئة استغفار؛ مستدرک الوسائل، ج ١٢، ص ١١٨

﴿١٠٢﴾ امير المؤمنين ﷺ: أن الله عزَّ وجلَّ جعلَ توبتهم الندمَ والاستغفارَ والتَّركَ

لِلإِصْرَارِ وَكَانَتْ بَنُو إِسْرَائِيلَ تَوْبَتُهُمْ قَتْلَ النَّفْسِ؛ بحار الأنوار، ج ١٦، ص ٣٤٩

﴿١٠٣﴾ امير المؤمنين ﷺ: أن الله عزَّ وجلَّ جعلَ توبتهم الندمَ والاستغفارَ؛ إرشاد القلوب،

ج ٢، ص ٤١٢

﴿١٠٤﴾ الرضا ﷺ: أن الملائكةَ لما استغفروا من قولهم أ تجعلُ فيها من يُفسدُ فيها وعلموا أَنَّهُمْ أَذْنُبُوا فَندموا وَلَازُوا بِالْعَرْشِ وَاسْتَغْفَرُوا فَأَحَبَّ اللَّهُ أَنْ يُعْبَدَ بِمِثْلِ تِلْكَ الْعِبَادَةِ فَوَضَعَ فِي السَّمَاءِ الرَّابِعَةَ بَيْتًا بِجِذَاءِ الْعَرْشِ يُسَمَّى الضُّرَّاحِ ثُمَّ وَضَعَ فِي السَّمَاءِ الدُّنْيَا بَيْتًا يُسَمَّى الْمَعْمُورَ بِجِذَاءِ الضُّرَّاحِ ثُمَّ وَضَعَ الْبَيْتَ بِجِذَاءِ الْبَيْتِ الْمَعْمُورِ ثُمَّ أَمَرَ آدَمَ ﷺ فَطَافَ بِهِ قَتَابَ اللَّهِ عَلَيْهِ وَجَرَى ذَلِكَ فِي وَلَدِهِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ؛ قصص الأنبياء للجزائري، ص ٢٦

﴿١٠٥﴾ الرسول ﷺ: إنَّ صاحبَ الشمالِ ليرفعُ القلمَ ستَّ ساعاتٍ عَنِ الْعَبْدِ الْمُسْلِمِ الْمُخْطِئِ

أَوْ الْمُسِيءِ فَإِنْ نَدِمَ وَاسْتَغْفَرَ اللَّهَ مِنْهَا أَلْقَاهَا وَإِلَّا كَتَبَ وَاحِدَةً؛ بحار الأنوار، ج ٥، ص ٣٢١

﴿١٠٦﴾ امير المؤمنين ﷺ: إِنَّمَا الْكَيْسُ مَنْ إِذَا أَسَاءَ اسْتَغْفَرَ وَإِذَا أَذْنَبَ نَدِمَ؛ غرر الحكم،

ص ٣٢٢

﴿١٠٧﴾ امير المؤمنين ﷺ: خَيْرُ الْاسْتِغْفَارِ عِنْدَ اللَّهِ الْإِقْلَاعُ وَالنَّدَمُ؛ مجموعة ورام، ج ٢، ص ١٢٣

﴿١٠٨﴾ امير المؤمنين ﷺ: قَالَ كُمَيْلُ بْنُ زِيَادٍ... قُلْتُ لِأَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ﷺ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ

الْعَبْدُ يُصِيبُ الذَّنْبَ فَيَسْتَغْفِرُ اللَّهَ مِنْهُ فَمَا حَدُّ الْاسْتِغْفَارِ قَالَ يَا ابْنَ زِيَادٍ التَّوْبَةُ قُلْتُ بَسْ قَالَ لَا

قُلْتُ فَكَيْفَ قَالَ إِنَّ الْعَبْدَ إِذَا أَصَابَ ذَنْبًا يَقُولُ اسْتَغْفِرُ اللَّهَ بِالتَّحْرِيكِ قُلْتُ وَمَا التَّحْرِيكِ قَالَ

الشَّفَتَانِ وَاللِّسَانُ يُرِيدُ أَنْ يَتَّبِعَ ذَلِكَ بِالْحَقِيقَةِ قُلْتُ وَمَا الْحَقِيقَةُ قَالَ تَصْدِيقُ فِي الْقَلْبِ وَإِضْمَارُ

أَنْ لَا يَعُودَ إِلَى الذَّنْبِ الَّذِي اسْتَغْفَرَ مِنْهُ قَالَ كُمَيْلُ فَإِذَا فَعَلَ ذَلِكَ فَإِنَّهُ مِنَ الْمُسْتَغْفِرِينَ قَالَ لَا قَالَ

كُمَيْلُ فَكَيْفَ ذَاكَ قَالَ لِأَنَّكَ لَمْ تَبْلُغْ إِلَى الْأَصْلِ بَعْدُ قَالَ كُمَيْلُ فَأَصْلُ الْاسْتِغْفَارِ مَا هُوَ قَالَ

الرُّجُوعُ إِلَى التَّوْبَةِ مِنَ الذَّنْبِ الَّذِي اسْتَغْفَرْتَ مِنْهُ وَهِيَ أَوَّلُ دَرَجَةِ الْعَابِدِينَ وَتَرْكُ الذَّنْبِ وَ

الْاسْتِغْفَارُ اسْمُ وَقَعٍ لِمَعَانٍ سِتٍّ أَوَّلُهَا النَّدَمُ عَلَى مَا مَضَى وَالثَّانِي الْعَزْمُ عَلَى تَرْكِ الْعَوْدِ أَبَدًا وَ

الثَّالِثُ أَنْ تُؤَدَّى حَقُوقُ الْمَخْلُوقِينَ الَّتِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُمْ وَالرَّابِعُ أَنْ تُؤَدَّى حَقُّ اللَّهِ فِي كُلِّ فَرَضٍ وَ

بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن

- ﴿۱۰۰۰﴾ پشیمانی توبه است. و توبه کننده مستحق شفاعت و آمرزش است.
- ﴿۱۰۰۱﴾ پشیمانی از خطا، همان استغفار است.
- ﴿۱۰۰۲﴾ خدا توبه و بازگشت آنان را پشیمانی و طلب آمرزش و ترک گناه قرار داده، اما پذیرش توبه در بنی اسرائیل در گرو کشتن خودشان بود.
- ﴿۱۰۰۳﴾ خدا توبه و بازگشت آنان را پشیمانی و طلب آمرزش قرار داده است.
- ﴿۱۰۰۴﴾ وقتی ملائکه از این گفتار خود پشیمان شدند که گفته بودند: «آیا بر روی زمین کسانی را قرار می‌دهی که در آن فساد کنند؟» و دانستند که مرتکب گناه شده‌اند لذا پشیمان شده و به عرش پناه بردند و خداوند این عبادت را بر بندگانش پسندید. آن گاه در آسمان چهارم به موازات عرش خانه‌ای قرار داد و آن را (ضراح) نامید، سپس در آسمان دنیا به موازات ضراح «بیت المعمور» را آفرید و در کنار آن در روی زمین خانه‌ی «کعبه» را قرار داد و آن گاه به آدم علیه السلام امر کرد که برای توبه، پیرامون آن طواف کند؛ سپس توبه‌ی او را پذیرفت و این سنت تا روز قیامت در اولاد او باقی ماند.
- ﴿۱۰۰۵﴾ فرشته‌ی سمت چپ از بنده‌ی مسلمان خطاکار یا گناهکار شش ساعت قلم برمی‌دارد، اگر پشیمان شد و استغفار کرد، قلم را زمین می‌گذارد و گر نه یک گناه برایش نوشته می‌شود.
- ﴿۱۰۰۶﴾ فقط زیرک کسی است که اگر از او بدی سر زند، آمرزش می‌خواهد و اگر گناه کند، پشیمان می‌شود.
- ﴿۱۰۰۷﴾ بهترین استغفار نزد خداوند، دست کشیدن از گناه و پشیمانی است.
- ﴿۱۰۰۸﴾ کمیل بن زیاد گوید: ... به امام علی علیه السلام گفتم: «یا امیرالمؤمنین؛ بنده‌ای مرتکب گناه می‌شود و بعد استغفار می‌کند. حدّ استغفار چیست؟» فرمود: «ای فرزند زیاد؛ حدّ آن توبه است». گفتم: «آیا همین بس است؟» فرمود: «نه، این تنها کفایت نمی‌کند». گفتم: «پس چگونه است؟» فرمود: «هرگاه بنده‌ای مرتکب گناهی شود، با تحریک استغفار می‌کند». عرض کردم: «تحریک چیست؟» فرمود: «یعنی با حرکت دادن زبان، لب به استغفار بگشاید و کلماتی را بر زبان جاری کند، ولی باید دنبال حقیقت هم باشد». عرض کردم: «حقیقت چیست؟» فرمود: «قلب هم باید همان کلمات را گواهی کند و تصمیم بگیرد که بار دیگر گرد آن گناه نرود». کمیل گفت: «پس هرگاه چنین کنم از مستغفرین خواهم بود؟» فرمود: «خیر». گفتم: «پس چه باید کرد؟» علی علیه السلام فرمود: «تو هنوز به اصل استغفار نرسیده‌ای». کمیل پرسید: «اصل استغفار کدام است؟» فرمود: «برگشتن به طرف توبه از گناهی که دربارہ‌ی آن استغفار کرده است، و این نخستین درجه عابدان می‌باشد. ترک گناه و استغفار بر شش گونه است که باید بر آن شروط عمل شود: اول، پشیمانی از گناهی که انجام داده؛ دوم، تصمیم بگیرد که دیگر مرتکب آن گناه نشود، سوم، اگر گناه مربوط به حقوق برادران ایمانی است باید آن‌ها را از خود راضی سازد؛ چهارم، همه‌ی حقوق واجب خداوند را ادا کند؛ پنجم، گوشتی که در هنگام معصیت در بدن او روییده، باید در اثر عبادت از

﴿الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار﴾

الْخَامِسُ أَنْ تُذِيبَ اللَّحْمَ الَّذِي نَبَتَ عَلَى السُّحْتِ وَالْحَرَامِ حَتَّى يَرْجِعَ الْجِلْدُ إِلَى عَظْمِهِ ثُمَّ تَنْشِئَ فِيمَا بَيْنَهُمَا لَحْمًا جَدِيدًا وَالسَّادِسُ أَنْ تُذِيقَ الْبَدَنَ أَلَمَ الطَّاعَاتِ كَمَا أَذَقْتَهُ لَذَاتِ الْمَعَاصِي؛

بحار الأنوار، ج ٦، ص ٢٧

﴿١٠٠٩﴾ الصادق عليه السلام: قُلْتُ وَمَا جِهَةُ الدُّعَاءِ قَالَ إِذَا أَدَيْتَ الْفَرِيضَةَ مَجَّدْتَ اللَّهَ وَعَظَّمْتَهُ وَتَمَدَّحْتَهُ بِكُلِّ مَا تَقْدِرُ عَلَيْهِ وَتُصَلِّيَ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ وَتَجْتَهِدَ فِي الصَّلَاةِ عَلَيْهِ وَتَشْهَدُ لَهُ بِتَلْيِغِ الرِّسَالَةِ وَتُصَلِّيَ عَلَى أَيْمَةِ الْهُدَى ﷺ ثُمَّ تَذْكُرُ بَعْدَ التَّحْمِيدِ لِلَّهِ وَالتَّنَاءِ عَلَيْهِ وَالصَّلَاةِ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ مَا أَتَاكَ وَأَوَّلَاكَ وَتَذْكُرُ نِعَمَهُ عِنْدَكَ وَعَلَيْكَ وَمَا صَنَعَ بِكَ فَتُحَمِّدُهُ وَتُشْكُرُهُ عَلَى ذَلِكَ ثُمَّ تَعْتَرِفُ بِذُنُوبِكَ ذَنْبَ ذَنْبٍ وَتَقْرُءُ بِهَا أَوْ بِمَا ذَكَرْتَ مِنْهَا وَتُجْمِلُ مَا خَفِيَ عَلَيْكَ مِنْهَا فَتَتَوَبُّ إِلَى اللَّهِ مِنْ جَمِيعِ مَعَاصِيكَ وَأَنْتَ تَتَوَى أَنْ لَا تَعُودَ وَتَسْتَغْفِرُ مِنْهَا بِنَدَامَةٍ وَصِدْقِ نِيَّةٍ وَخَوْفٍ وَرَجَاءٍ؛ فلاح السائل، ص ٣٨

﴿١٠١٠﴾ امير المؤمنين عليه السلام: قِيلَ لَهُ مَا التَّوْبَةُ النَّصُوحُ فَقَالَ ﷺ نَدَمٌ بِالْقَلْبِ وَاسْتِغْفَارٌ بِاللِّسَانِ وَالْقَصْدُ عَلَى أَنْ لَا يَعُودَ؛ بحار الأنوار، ج ٧٥، ص ٤٨

﴿١٠١١﴾ الرسول ﷺ: قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ الرَّجُلُ يَكُونُ حَسَنَ الْعَقْلِ كَثِيرَ الذُّنُوبِ قَالَ مَا مِنْ آدَمِي إِلَّا وَ لَهُ ذُنُوبٌ وَ خَطَايَا يَقْتَرِفُهَا فَمَنْ كَانَتْ سَجِيَّتُهُ الْعَقْلَ [و] غَرِيزَتُهُ الْيَقِينَ لَمْ تُضِرْهُ ذُنُوبُهُ قِيلَ كَيْفَ ذَاكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ لِأَنَّهُ كُلَّمَا أَخْطَأَ لَمْ يَلْبَثْ أَنْ يَتَذَكَّرَ ذَلِكَ بِتَوْبَةٍ وَ نَدَامَةٍ عَلَى مَا كَانَ مِنْهُ فَيَمْحُو ذُنُوبَهُ أَيْ يُغْفِرُ ذُنُوبَهُ؛ مجموعة ورام، ج ١، ص ٦٢

﴿١٠١٢﴾ الكاظم عليه السلام: مَتَى لَمْ يَنْدَمْ عَلَيْهَا كَانَ مُصِرًّا وَ الْمُصِرُّ لَا يُغْفَرُ لَهُ لِأَنَّهُ غَيْرُ مُؤْمِنٍ بِعُقُوبَةِ مَا ارْتَكَبَ وَ لَوْ كَانَ مُؤْمِنًا بِالْعُقُوبَةِ لَنَدِمَ؛ بحار الأنوار، ج ٨، ص ٣٥١

﴿١٠١٣﴾ الباقر عليه السلام: وَ اسْتَرجِعْ سَالِفَ الذُّنُوبِ بِشِدَّةِ النَّدَمِ وَ كَثْرَةِ الاسْتِغْفَارِ؛ بحار الأنوار، ج ٧٥، ص ١٦٢

﴿١٠١٤﴾ الرضا عليه السلام: وَقَدْ أَتَيْتُكَ يَا إِلَهِي بَعْدَ تَقْصِيرِي وَ إِسْرَافِي عَلَى نَفْسِي مُعْتَذِرًا نَادِمًا مُنْكَسِرًا مُسْتَقِيلًا مُسْتَغْفِرًا؛ المصباح للكفعمي، ص ٥٥٧

﴿١٠١٥﴾ يَا مَوْلَايَ وَقَفْتُ فِي زِيَارَتِي إِيَّاكَ مَوْقِفَ الْخَاطِئِينَ الْمُسْتَغْفِرِينَ النَّادِمِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٩، ص ١٠٠

بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن

بین برود و گوشت تازه در بدنش بروید و آن گوشت‌های حرام آب شود؛ ششم، باید سختی‌هایی که از اطاعت خداوند برایش پیش می‌آید تحمل کند تا لذت‌هایی را که از معصیت چشیده از بدنش بیرون کند.

﴿۱۰۰۹﴾ راوی گوید: به امام صادق علیه السلام عرض کردم: «روش دعاکردن چیست؟» حضرت فرمود: «هنگامی که نماز واجب را به‌جا آوردی، ستایش خدا را کرده و او را به بزرگی یاد کن و با تمام توان مدح و ثنایش را بگو، و بر پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله صلوات فرست و در صلوات بر او نهایت کوشش را بکن، و گواهی بده که حضرت، رسالت خویش را به‌خوبی انجام داده، و بر ائمه‌ی هدی علیهم السلام درود فرست. بعد از ستایش و ثنای خداوند و صلوات بر پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله، عطایا و نیکی‌های خداوند نسبت به خود را یاد آور شده و نعمت‌های او را ذکر کن، آن‌گاه خدا را ستایش کرده و او را بر تمام این امور شکر کن، و بعد به تک‌تک گناهانت اعتراف کرده و به آن‌ها و یا به هر کدام که به یاد داری اقرار کن و به گناهانی که از یادت رفته و بر تو پوشیده است به‌صورت اجمالی اقرار کرده و از تمامی گناهانت به درگاه خداوند توبه کن و تصمیم بگیر که هرگز به آن‌ها بازنگردی و با حالت پشیمانی و نیت صادق و بیم و امید، از تمامی گناهانت طلب آمرزش کن».

﴿۱۰۱۰﴾ عرض کردند: «توبه‌ی نصوص چیست؟» فرمود: «در دل پشیمان شدن و با زبان استغفار کردن و تصمیم به بازگشت نداشتن».

﴿۱۰۱۱﴾ گفته شد: «ای رسول خدا صلی الله علیه و آله مردی است که عقل و خرد نیکویی دارد ولی گناهان او بسیار است». حضرت فرمود: «[جز انبیا و اوصیای ایشان] کسی نیست که گناه و خطایی مرتکب نشود، ولی کسی که واجد عقل و یقین باشد، گناهان به او زبانی نمی‌رسانند». عرض شد: «چگونه ممکن است؟» فرمود: «زیرا هرگاه شخص عاقل خطایی کند [و گناهی مرتکب شود] بی‌درنگ آن را با توبه و پشیمانی جبران می‌کند. و خداوند گناهان او را محو و نابود می‌کند، یعنی گناهان وی را می‌آمرزد».

﴿۱۰۱۲﴾ هرگاه بر ارتکاب گناه پشیمان نشد، اصرارکننده محسوب می‌شود؛ و اصرارکننده بر گناه مورد آمرزش قرار نمی‌گیرد؛ زیرا به کیفر گناه ایمان ندارد؛ زیرا اگر به کیفر گناه معتقد بود پشیمان می‌شد.

﴿۱۰۱۳﴾ گناهان گذشته را با پشیمانی زیاد و استغفار فراوان جبران کن.

﴿۱۰۱۴﴾ و اینک ای خدای من، درحالی به درگاهت آمده‌ام که درباره‌ی وظایفی که بر عهده‌ام بوده، کوتاهی و یا زیاده‌روی کرده‌ام؛ و عذرخواه و پشیمان و دل‌شکسته و پوزش‌طلب و آمرزش‌خواه هستم.

﴿۱۰۱۵﴾ ای مولای من؛ در حالی به زیارت آمده‌ام که گناهکار و آمرزش‌خواه و پشیمان

هستم.

﴿الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار﴾

٣-١-١-الباب الثالث: الإعتراف، الإقرار

١-١-٣-٣-١-الإعتراف

﴿١٠١٦﴾ ثُمَّ يُسْتَعْمَلُ نَفْسُهُ فِي صَلَاةِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ اسْتِعْمَالًا شَدِيدًا وَكَذَلِكَ فِي الْإِسْتِغْفَارِ وَ
قِرَاءَةِ الْقُرْآنِ وَذِكْرِ اللَّهِ تَعَالَى وَالِاعْتِرَافِ فِي الْقُنُوتِ بِذُنُوبِهِ وَالِاسْتِغْفَارِ مِنْهَا؛
مسائل على بن جعفر عليه السلام، ص ٣٤٩

﴿١٠١٧﴾ السَّجَادُ عليه السلام: أَنَّ عَظِيمَ عَفْوِكَ يَسَعُ الْمُعْتَرِفِينَ وَجَسِيمَ عُفْرَانِكَ يَغْمُ التَّوَّابِينَ؛

بحار الأنوار، ج ٩١، ص ١٦١

١-١-٣-٣-٢-الإقرار

﴿١٠١٨﴾ أَتَيْتُكَ مُقِرًّا بِجَمِيعِ مَا أَجَنْتُ [جَنْتُ] جَوَارِحِي مُسْتَغْفِرًا لَكَ مِنْهَا مُسْتَعِصِمًا بِكَ

مِنَ الْعُودِ فِي مِثْلِهَا؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٤٣٣

﴿١٠١٩﴾ اللَّهُمَّ أَوْجِبْ لِي مِنْكَ الْمَغْفِرَةَ وَالرَّحْمَةَ وَالرِّزْقَ الْوَاسِعَ الطَّيِّبَ النَّافِعَ كَمَا
أَوْجَبْتَ لِمَنْ أَتَى نَبِيَّكَ مُحَمَّدًا عَلَيْهِ وَآلِهِ السَّلَامُ وَهُوَ حَيٌّ فَأَقْرَ لَهُ بِذُنُوبِهِ وَاسْتَغْفِرَ لَهُ
رَسُولُكَ عليه السلام فَغَفَرْتَ لَهُ بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٧، ص ١٨٦

﴿١٠٢٠﴾ امير المؤمنين عليه السلام: النَّدَمُ اسْتِغْفَارُ الْإِقْرَارِ اعْتِدَارُ الْإِنْكَارِ إِصْرَارُ؛ مستدرک الوسائل،

ج ١٢، ص ١١٧

﴿١٠٢١﴾ الصَّادِقُ عليه السلام: فَاعْفِرْ لِي فَإِنِّي مُقِرٌّ بِذُنُوبِي عَلَى نَفْسِي وَلَا يَدْفَعُ الذَّنْبَ الْعَظِيمَ غَيْرُكَ؛

تهذيب الأحكام، ج ٣، ص ٩٤

﴿١٠٢٢﴾ امير المؤمنين عليه السلام: ثُمَّ إِنَّهُ لَمْ يَتُبْ عَلَى وَلَدٍ يَعْقُوبَ إِلَّا بَعْدَ اسْتِغْفَارٍ وَتَوْبَةٍ، وَإِقْلَاعٍ وَ

إِنَابَةٍ، وَإِقْرَارٍ؛ بحار الأنوار، ج ٢٩، ص ٥٥٨

﴿١٠٢٣﴾ الصَّادِقُ عليه السلام: إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقِرَّ التَّوَّابَ قَالَ وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ عليه السلام يُتُوبُ إِلَى اللَّهِ فِي

كُلِّ يَوْمٍ سَبْعِينَ مَرَّةً مِنْ غَيْرِ ذَنْبٍ يَقُولُ أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَأَتُوبُ إِلَيْهِ قَالَ كَانَ يَقُولُ أَتُوبُ إِلَى اللَّهِ؛

مستدرک الوسائل، ج ١٢، ص ١١٩

﴿١٠٢٤﴾ الصَّادِقُ عليه السلام: وَقَدْ رَجَوْتُكَ يَا إِلَهِي أَنْ تَكُونَ بِلُطْفِكَ تَتَغَمَّدُ عَبْدَكَ الْمُقِرَّ بِفَوَاحِشِ

الذُّنُوبِ بِالْعَفْوِ وَالْمَغْفِرَةِ؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ٣١٦

﴿١٠٢٥﴾ الصَّادِقُ عليه السلام: فَيَا خَيْرَ مَنْ رَجَوْتُ عَنْدهُ الْمَغْفِرَةَ بِالْإِقْرَارِ وَالِاعْتِرَافِ؛ بحار الأنوار،

ج ٩٧، ص ٣٤٠

بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن

۳-۱-۳-۱ گروه ۳: اعتراف، اقرار

۱-۱-۳-۳-۱ اعتراف

﴿۱۰۱۶﴾ سپس سخت خود را به نمازهای شب و روز وادارد، و همچنین به استغفار و قرائت قرآن و یاد خدای متعال و اعتراف به گناه در قنوت پرداخته؛ و برای آن‌ها از خداوند طلب آمرزش کند.

﴿۱۰۱۷﴾ عفو بزرگ تو، بر سر اعتراف‌کنندگان (به خطا و گناه) گسترده است و آمرزش تنومند تو شامل توبه‌کنندگان است.

۲-۱-۳-۳-۱ اقرار

﴿۱۰۱۸﴾ درحالی‌که با همه‌ی جنایت‌هایی که اعضايم مرتکب شده‌اند اعتراف می‌کنم به سويت آدمم تا به خاطر آن کارها از تو طلب آمرزش کنم؛ و به تو پناه آوردم از اینکه مبدا دوباره مانند آن کارها را انجام دهم.

﴿۱۰۱۹﴾ بار خدایا؛ از جانب خود مغفرت، رحمت، روزی گسترده، پاک، سودمند بر من واجب کن، چنانکه برای کسی واجب کردی که نزد پیامبرت محمد ﷺ درحالی‌که او زنده بود آمد، و گناهانش را بر او اعتراف کرد و رسولت برای او طلب آمرزش کرد و تو با رحمت او را بخشیدی ای مهربان‌ترین مهربانان.

﴿۱۰۲۰﴾ ندامت و پشیمانی، طلب آمرزش است؛ اقرار و اعتراف [به گناهان] عذرخواهی است؛ و انکار، اصرار است.

﴿۱۰۲۱﴾ مرا بیامرز، من به گناهایی که در حق خود روا داشته‌ام اقرار می‌کنم؛ و کسی جز تو، گناهان بزرگ را دفع می‌کند.

﴿۱۰۲۲﴾ خداوند فرزندان یعقوب (علیه السلام) را جز بعد از استغفار، توبه، بازگشت و ترک [گناه] و اقرار به آن، نیامرزید.

﴿۱۰۲۳﴾ خداوند معترف توبه‌کننده را دوست دارد، رسول خدا ﷺ هر روز بدون آنکه گناهی مرتکب شده باشد هفتاد مرتبه توبه می‌کرد و می‌فرمود: «أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَ أَتُوبُ إِلَيْهِ». و این‌چنین می‌فرمود: «به‌سوی خدا باز می‌گردم».

﴿۱۰۲۴﴾ ای خدای من؛ امید دارم که با لطف خودت، بنده‌ی معترف به انجام گناهان سنگین را با عفو و آمرزشت بیوشانی.

﴿۱۰۲۵﴾ ای بهترین کسی که با اقرار و اعتراف [به گناهانم] به آمرزشت امیدوارم.

﴿الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار﴾

١-١-٣-٤- الباب الرابع: الرجوع، التوبة، ترك الذنب، إضمار أن لا يعود إلى الذنب، الأوبة، العود

١-١-٣-٤-١- الرجوع

١-١-٣-٤-١-١- الرجوع إلى التوبة عن الذنب الذي استغفرت منه وترك الذنب

﴿١٠٢٦﴾ أمير المؤمنين عليه السلام: عَنْ كَمِيلِ بْنِ زِيَادٍ قَالَ: ... قُلْتُ فَأَصِلُ الْإِسْتِغْفَارَ مَا هُوَ؟ قَالَ

الرجوع إلى التوبة عن الذنب الذي استغفرت منه وهي أول درجة العابدين وترك الذنب؛

وسائل الشيعة، ج ١٦، ص ٧٨

١-١-٣-٤-٢- الرجوع من الذنب

﴿١٠٢٧﴾ الصادق عليه السلام: فَأَتَاهُمْ صَالِحٌ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَ لَهُمْ يَا قَوْمُ إِنِّي رَسُولُ رَبِّكُمْ إِلَيْكُمْ وَهُوَ يَقُولُ

لَكُمْ إِنْ أَنْتُمْ تُبْتَغُونَ وَرَجَعْتُمْ وَاسْتَغْفَرْتُمْ غَفَرْتُ لَكُمْ وَتُبْتُ عَلَيْكُمْ؛ الكافي، ج ٨، ص ١٨٧

﴿١٠٢٨﴾ أمير المؤمنين عليه السلام: قُلْتُ لِأَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ الْعَبْدُ يُصِيبُ الذَّنْبَ

فَيَسْتَغْفِرُ اللَّهُ مِنْهُ فَمَا حَدُّ الْإِسْتِغْفَارِ قَالَ يَا ابْنَ زِيَادٍ التَّوْبَةُ قُلْتُ بَسْ قَالَ لَا قُلْتُ فَكَيْفَ قَالَ إِنَّ

الْعَبْدَ إِذَا أَصَابَ ذَنْبًا يَقُولُ اسْتَغْفِرُ اللَّهَ بِالتَّحْرِيكِ قُلْتُ وَمَا التَّحْرِيكِ قَالَ الشَّفَتَانِ وَاللِّسَانُ

يُرِيدُ أَنْ يَتَّبِعَ ذَلِكَ بِالْحَقِيقَةِ قُلْتُ وَمَا الْحَقِيقَةُ قَالَ تَصْدِيقُ فِي الْقَلْبِ وَإِضْمَارُ أَنْ لَا يَعُودَ إِلَى

الذَّنْبِ الَّذِي اسْتَغْفَرَ مِنْهُ قَالَ كَمِيلٌ فَإِذَا فَعَلَ ذَلِكَ فَإِنَّهُ مِنَ الْمُسْتَغْفِرِينَ قَالَ لَا قَالَ كَمِيلٌ فَكَيْفَ

ذَاكَ قَالَ لِأَنَّكَ لَمْ تَبْلُغْ إِلَى الْأَصْلِ بَعْدُ قَالَ كَمِيلٌ فَأَصِلُ الْإِسْتِغْفَارَ مَا هُوَ قَالَ الرَّجُوعُ إِلَى التَّوْبَةِ

مِنَ الذَّنْبِ الَّذِي اسْتَغْفَرْتَ مِنْهُ وَهِيَ أَوَّلُ دَرَجَةِ الْعَابِدِينَ وَتَرْكُ الذَّنْبِ وَالْإِسْتِغْفَارُ اسْمُ وَاقِعٍ

لِمَعَانٍ سِتٍّ أَوَّلُهَا النَّدَمُ عَلَى مَا مَضَى وَالثَّانِي الْعَزْمُ عَلَى تَرْكِ الْعُودِ أَبَدًا وَالثَّلَاثُ أَنْ تُؤَدَّى

حُقُوقُ الْمَخْلُوقِينَ الَّتِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُمْ وَالرَّابِعُ أَنْ تُؤَدَّى حَقُّ اللَّهِ فِي كُلِّ فَرَضٍ وَالْخَامِسُ أَنْ

تُذِيبَ اللَّحْمَ الَّذِي نَبَتَ عَلَى السُّخْتِ وَالْحَرَامِ حَتَّى يَرْجِعَ الْجِلْدُ إِلَى عَظْمِهِ ثُمَّ تَنْشَى فِيمَا بَيْنَهُمَا

لَحْمًا جَدِيدًا وَالسَّادِسُ أَنْ تُذِيقَ الْبَدَنَ أَلَمَ الطَّاعَاتِ كَمَا أَذَقْتَهُ لَذَاتِ الْمَعَاصِي؛ بحار الأنوار، ج ٦،

ص ٢٧

﴿١٠٢٩﴾ الباقر عليه السلام: وَاسْتَرْجِعْ سَالِفَ الذُّنُوبِ بِشِدَّةِ النَّدَمِ وَكَثْرَةِ الْإِسْتِغْفَارِ؛ بحار الأنوار، ج ٧٥،

ص ١٦٢

﴿١٠٣٠﴾ وَاللَّهُ مَا هُوَ إِلَّا مِنْ ذُرِّيَةِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى بْنِ أَبِي طَالِبٍ وَرَسُولِ اللَّهِ فَارْجِعُوا وَ

اسْتَغْفِرُوا اللَّهَ وَاسْتَغْفِرُوهُ، وَلَا تَشْكُوا فِي مِثْلِهِ؛ دلائل الإمامة، ص ٢٠١

بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن

۴-۳-۱-۱- گروه ۴: رجوع و بازگشت، توبه، ترک گناه، تصمیم به بازنگشتن به گناه، بازگشت، برگشت

۱-۴-۳-۱- رجوع و بازگشت

۱-۴-۳-۱-۱- بازگشت به کمک توبه از گناهی که از آن آمرزش می‌خواهی و ترک آن گناه ﴿۱۰۲۶﴾ کمیل بن زیاد گوید: ... به امام علی علیه السلام عرض کردم: «اصل استغفار چیست؟» فرمود: «بازگشتن به توبه از گناهی که برایش طلب آمرزش کرده‌ای، و آن اولین درجه‌ی عبادت‌کنندگان است، و نیز ترک گناه».

۲-۴-۳-۱- بازگشت از گناه

﴿۱۰۲۷﴾ صالح به‌سوی آن‌ها آمد و گفت: ای مردم، من رسول شما از طرف پروردگارم هستم و می‌فرماید: اگر شما توبه کنید و بازگردید و استغفار کنید، شما را می‌آمرزم و توبه‌تان را می‌پذیرم! ﴿۱۰۲۸﴾ کمیل بن زیاد گوید: ... به امام علی علیه السلام گفتم: «یا امیرالمؤمنین؛ بنده‌ای مرتکب گناه می‌شود و بعد استغفار می‌کند. حدّ استغفار چیست؟» فرمود: «ای فرزند زیاد؛ حدّ آن توبه است». گفتم: «آیا همین بس است؟» فرمود: «نه، این تنها کفایت نمی‌کند». گفتم: «پس چگونه است؟» فرمود: «هرگاه بنده‌ای مرتکب گناهی شود، با تحریک استغفار می‌کند». عرض کردم: «تحریک چیست؟» فرمود: «یعنی با حرکت دادن زبان، لب به استغفار بگشاید و کلماتی را بر زبان جاری کند، ولی باید دنبال حقیقت هم باشد». عرض کردم: «حقیقت چیست؟» فرمود: «قلب هم باید همان کلمات را گواهی کند و تصمیم بگیرد که بار دیگر گرد آن گناه نرود». کمیل گفت: «پس هرگاه چنین کنم از مستغفرین خواهم بود؟» فرمود: «خیر». گفتم: «پس چه باید کرد؟» علی علیه السلام فرمود: «تو هنوز به اصل استغفار نرسیده‌ای». کمیل پرسید: «اصل استغفار کدام است؟» فرمود: «برگشتن به‌طرف توبه از گناهی که درباره‌ی آن استغفار کرده است، و این نخستین درجه عابدان می‌باشد. ترک گناه و استغفار بر شش گونه است که باید بر آن شروط عمل شود: اول، پشیمانی از گناهی که انجام داده؛ دوم، تصمیم بگیرد که دیگر مرتکب آن گناه نشود، سوم، اگر گناه مربوط به حقوق برادران ایمانی است باید آن‌ها را از خود راضی سازد؛ چهارم، همه‌ی حقوق واجب خداوند را ادا کند؛ پنجم، گوشتی که در هنگام معصیت در بدن او روییده، باید در اثر عبادت از بین برود و گوشت تازه در بدنش بروید و آن گوشت‌های حرام آب شود؛ ششم، باید سختی‌هایی که از اطاعت خداوند برایش پیش می‌آید تحمل کند تا لذت‌هایی را که از معصیت چشیده از بدنش بیرون کند».

﴿۱۰۲۹﴾ گناهان گذشته را با پشیمانی زیاد و استغفار فراوان جبران کن.

﴿۱۰۳۰﴾ به خدا سوگند که او از ذریه‌ی امیرالمؤمنین علیه السلام و رسول خداست. بازگردید و از خداوند طلب بخشش کنید و آمرزش بخواهید و هرگز شک نکنید.

البَابُ الْأَوَّلُ: مَعَانِي الْمَغْفِرَةِ وَالْإِسْتِغْفَارِ ﴿

٣-٤-٣-١-١-التَّوْبَةُ

١-٣-٤-١-الإِسْتِغْفَارُ تَوْبَةٌ

﴿١٠٣١﴾ الصادق عليه السلام: في كفارة الطمث أنه يتصدق إذا كان في أوله دينار وفي وسطه نصف دينار وفي آخره ربع دينار قلت فإن لم يكن عنده ما يكفر قال فليصدق على مسكين واحد وإلا استغفر الله ولا يعود فإن الاستغفار توبة وكفارة لكل من لم يجد السبل إلى شيء من الكفارة؛ تهذيب الأحكام، ج ١، ص ١٦٤

﴿١٠٣٢﴾ الرسول ﷺ: قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَمَا تَوْبَةُ الرَّجُلِ الَّذِي يَكْذِبُ مُتَعَمِّدًا قَالَ الْإِسْتِغْفَارُ وَ صَلَوَاتُ الْخَمْسِ تَغْسِلُ ذَلِكَ؛ وسائل الشيعة، ج ١٢، ص ٢٥١

﴿١٠٣٣﴾ امير المؤمنين عليه السلام قَالَ لَهُ مَا التَّوْبَةُ النَّصُوحُ فَقَالَ عليه السلام نَدَمٌ بِالْقَلْبِ وَاسْتِغْفَارٌ بِاللِّسَانِ وَ الْقَصْدُ عَلَى أَنْ لَا يَعُودَ؛ بحار الأنوار، ج ٧٥، ص ٤٨

٢-٣-٤-١-١-١- تصديق التوبة في القلب وإضمار أن لا يعود إلى الذنب

﴿١٠٣٤﴾ امير المؤمنين (عليه السلام): قُلْتُ لِأَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ (عليه السلام): يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ الْعَبْدُ يُصِيبُ الذَّنْبَ فَيَسْتَغْفِرُ اللَّهَ مِنْهُ فَمَا حُدُّ الِاسْتِغْفَارِ قَالَ يَا ابْنَ زِيَادِ التَّوْبَةُ قُلْتُ بَسْ قَالَ لَا قُلْتُ فَكَيْفَ قَالَ إِنَّ الْعَبْدَ إِذَا أَصَابَ ذَنْبًا يَقُولُ أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ بِالتَّحْرِيكِ قُلْتُ وَمَا التَّحْرِيكِ قَالَ الشَّفَتَانِ وَاللِّسَانُ يُرِيدُ أَنْ يَتَّبِعَ ذَلِكَ بِالْحَقِيقَةِ قُلْتُ وَمَا الْحَقِيقَةُ قَالَ تَصْدِيقُ فِي الْقَلْبِ وَإِضْمَارُ أَنْ لَا يَعُودَ إِلَى الذَّنْبِ الَّذِي اسْتَغْفَرَ مِنْهُ قَالَ كُمَيْلٌ فَإِذَا فَعَلَ ذَلِكَ فَإِنَّهُ مِنَ الْمُسْتَغْفِرِينَ قَالَ لَا قَالَ كُمَيْلٌ فَكَيْفَ ذَاكَ قَالَ لَأَنْكَ لَمْ تَبْلُغْ إِلَى الْأَصْلِ بَعْدُ قَالَ كُمَيْلٌ فَأَصِلْ الِاسْتِغْفَارَ مَا هُوَ قَالَ الرُّجُوعُ إِلَى التَّوْبَةِ مِنَ الذَّنْبِ الَّذِي اسْتَغْفَرْتَ مِنْهُ وَهِيَ أَوَّلُ دَرَجَةِ الْعَابِدِينَ وَتَرَكُ الذَّنْبَ وَالِاسْتِغْفَارُ اسْمُ وَاقِعٍ لِمَعَانٍ سِتٍّ أَوَّلُهَا التَّدْبُّ عَلَى مَا مَضَى وَالثَّانِي الْعَزْمُ عَلَى تَرْكِ الْعَوْدِ أَبَدًا وَالثَّالِثُ أَنْ تُؤَدَّى حُقُوقُ الْمَخْلُوقِينَ الَّتِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُمْ وَالرَّابِعُ أَنْ تُؤَدَّى حَقُّ اللَّهِ فِي كُلِّ فَرَضٍ وَالْخَامِسُ أَنْ تُذِيبَ اللَّحْمَ الَّذِي نَبَتَ عَلَى السُّحْتِ وَالْحَرَامِ حَتَّى يَرْجِعَ الْجِلْدُ إِلَى عَظْمِهِ ثُمَّ تَنْشِئَ فِيمَا بَيْنَهُمَا لَحْمًا جَدِيدًا وَالسَّادِسُ أَنْ تُذِيقَ الْبَدَنَ أَلَمَ الطَّاعَاتِ كَمَا أَذَقْتَهُ لَذَاتِ الْمَعَاصِي؛ بحار الأنوار، ج ٦،

ص ۲۷

بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن

۳-۴-۱-۱- توبه

۱-۳-۴-۳-۱- طلب آمرزش، توبه است

﴿۱۰۳۱﴾ [داود بن فرقد از امام صادق علیه السلام روایت می کند که فرمود: «اگر مرد در ابتدای ایام حیض با همسرش نزدیکی کند باید یک دینار، در وسط ایام حیض نصف دینار و در پایان آن ربع دینار را به عنوان صدقه پرداخت کند». گفتم: «اگر نزد او چیزی برای کفاره دادن وجود نداشته باشد، باید چه کاری انجام دهد؟» فرمود: «باید به یک نیازمند صدقه بدهد و اگر توان صدقه دادن به مسکین را نیز نداشته باشد باید استغفار کند و آن کار را تکرار نکند، به راستی که استغفار به منزله‌ی توبه و کفاره است برای کسی که راهی برای پرداخت کفاره نمی یابد».

﴿۱۰۳۲﴾ ابوذر گوید: به پیامبر صلی الله علیه و آله عرض کردم: «ای پیامبر خدا! شخصی که عمداً دروغ گفته توبه اش چیست؟» فرمود: «ادای نماز پنج گانه و طلب آمرزش از خدا، گناه او را می شوید».

﴿۱۰۳۳﴾ عرض کردند: «توبه‌ی نصوص چیست؟» فرمود: «در دل پشیمان شدن و با زبان استغفار کردن و تصمیم به بازگشت نداشتن».

۲-۳-۴-۱-۱- تصدیق کردن توبه در قلب و نیت عدم بازگشت به گناه

﴿۱۰۳۴﴾ کمیل بن زیاد گوید: ... به امام علی علیه السلام گفتم: «یا امیرالمؤمنین! بنده‌ای مرتکب گناه می شود و بعد استغفار می کند. حدّ استغفار چیست؟» فرمود: «ای فرزند زیاد! حدّ آن توبه است». گفتم: «آیا همین بس است؟» فرمود: «نه، این تنها کفایت نمی کند». گفتم: «پس چگونه است؟» فرمود: «هرگاه بنده‌ای مرتکب گناهی شود، با تحریک استغفار می کند». عرض کردم: «تحریک چیست؟» فرمود: «یعنی با حرکت دادن زبان، لب به استغفار بگشاید و کلماتی را بر زبان جاری کند، ولی باید دنبال حقیقت هم باشد». عرض کردم: «حقیقت چیست؟» فرمود: «قلب هم باید همان کلمات را گواهی کند و تصمیم بگیرد که بار دیگر گرد آن گناه نرود». کمیل گفت: «پس هرگاه چنین کنم از مستغفرین خواهم بود؟» فرمود: «خیر». گفتم: «پس چه باید کرد؟» علی علیه السلام فرمود: «تو هنوز به اصل استغفار نرسیده‌ای». کمیل پرسید: «اصل استغفار کدام است؟» فرمود: «برگشتن به طرف توبه از گناهی که درباره‌ی آن استغفار کرده است، و این نخستین درجه عابدان می باشد. ترک گناه و استغفار بر شش گونه است که باید بر آن شروط عمل شود: اول، پشیمانی از گناهی که انجام داده؛ دوم، تصمیم بگیرد که دیگر مرتکب آن گناه نشود، سوم، اگر گناه مربوط به حقوق برادران ایمانی است باید آن ها را از خود راضی سازد؛ چهارم، همه‌ی حقوق واجب خداوند را ادا کند؛ پنجم، گوشتی که در هنگام معصیت در بدن او روییده، باید در اثر عبادت از بین برود و گوشت تازه در بدنش بروید و آن گوشت های حرام آب شود؛ ششم، باید سختی هایی که از اطاعت خداوند برایش پیش می آید تحمل کند تا لذت هایی را که از معصیت چشیده از بدنش بیرون کند».

بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن

۳-۳-۴-۱-۱- توبه، حدّ آمرزش خواهی است

﴿۱۰۳۵﴾ کمیل بن زیاد گوید: ... به امام علی علیه السلام گفتم: «یا امیرالمؤمنین؛ بنده‌ای مرتکب گناه می‌شود و بعد استغفار می‌کند. حدّ استغفار چیست؟» فرمود: «ای فرزند زیاد؛ حدّ آن توبه است». گفتم: «آیا همین بس است؟» فرمود: «نه، این تنها کفایت نمی‌کند». گفتم: «پس چگونه است؟» فرمود: «هرگاه بنده‌ای مرتکب گناهی شود، با تحریک استغفار می‌کند». عرض کردم: «تحریک چیست؟» فرمود: «یعنی با حرکت دادن زبان، لب به استغفار بگشاید و کلماتی را بر زبان جاری کند، ولی باید دنبال حقیقت هم باشد». عرض کردم: «حقیقت چیست؟» فرمود: «قلب هم باید همان کلمات را گواهی کند و تصمیم بگیرد که بار دیگر گرد آن گناه نرود». کمیل گفت: «پس هرگاه چنین کنم از مستغفرین خواهم بود؟» فرمود: «خیر». گفتم: «پس چه باید کرد؟» علی علیه السلام فرمود: «تو هنوز به اصل استغفار نرسیده‌ای». کمیل پرسید: «اصل استغفار کدام است؟» فرمود: «برگشتن به طرف توبه از گناهی که درباره‌ی آن استغفار کرده است، و این نخستین درجه عابدان می‌باشد. ترک گناه و استغفار بر شش گونه است که باید بر آن شروط عمل شود: اول، پشیمانی از گناهی که انجام داده؛ دوم، تصمیم بگیرد که دیگر مرتکب آن گناه نشود، سوم، اگر گناه مربوط به حقوق برادران ایمانی است باید آن‌ها را از خود راضی سازد؛ چهارم، همه‌ی حقوق واجب خداوند را ادا کند؛ پنجم، گوشتی که در هنگام معصیت در بدن او روییده، باید در اثر عبادت از بین برود و گوشت تازه در بدنش بروید و آن گوشت‌های حرام آب شود؛ ششم، باید سختی‌هایی که از اطاعت خداوند برایش پیش می‌آید تحمل کند تا لذت‌هایی را که از معصیت چشیده از بدنش بیرون کند».

۴-۳-۴-۱-۱- توبه‌کننده‌ای آمرزش خواه

﴿۱۰۳۶﴾ و من درخواست‌کننده‌ی فقیر و بیمناک پناه‌جو و توبه‌کننده‌ی آمرزش خواهم.

۵-۳-۴-۱-۱- آمرزش خواهان توبه‌کننده

﴿۱۰۳۷﴾ من خداوند بخشنده‌ی با کرامتم و بندگان آمرزش خواه و توبه‌کننده و مشتاق به آنچه نزد من است را دوست دارم.

۶-۳-۴-۱-۱- توبه‌کنندگان آمرزش خواه

﴿۱۰۳۸﴾ [خداوند] مرا به توبه‌کنندگان و ناله‌کنندگان و آمرزش‌جویان در سحرگاهان ملحق ساز.

۷-۳-۴-۱-۱- توبه‌ی آنان آمرزش خواهی است

﴿۱۰۳۹﴾ خدا توبه و بازگشت آنان را پشیمانی و طلب آمرزش و ترک گناه قرار داده، اما پذیرش توبه در بنی اسرائیل در گرو کشتن خودشان بود.

﴿۴۰۷﴾

بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن

۸-۳-۴-۱-۱-۱- آمرزش خواهانه به سوی ما توبه کن

﴿۱۰۴۰﴾ خداوند! از گناهانمان به سوی تو فرار می کنیم و تو را با حال توبه می خوانیم و از تو طلب آمرزش می کنیم و می خواهیم که توبه ی ما را بپذیری.

۹-۳-۴-۱-۱-۱- توبه کارانه با آمرزش خواهی پناه جست

﴿۱۰۴۱﴾ در این روز [گناهان] مرا ببوشان آن چنان که، کسی را که با حال بیزاری از گناه به سوی تو زاری کند، می پوشانی و در حال توبه، با طلب آمرزش به تو پناه می آورد.

۱۰-۳-۴-۱-۱-۱- آمرزش خواهی، یادآور توبه است

﴿۱۰۴۲﴾ مردی عرض کرد: «ای پیامبر خدا من گناه می کنم، و هنگامی که توبه می کنم چیزی نمی گویم؟» فرمود: «استغفار کن». گفت: «من توبه می کنم ولی دوباره گناه می کنم». فرمود: «هرگاه گناه کردی از خدا طلب آمرزش کن». گفت: «اگر گناهان من زیاد شود؟» حضرت فرمود: «عفو خدای متعال زیادتیر است. آن قدر توبه ی بنده را قبول می فرماید تا شیطان را از او مأیوس و دور کند».

۱۱-۳-۴-۱-۱-۱- آمرزش خواهی، شرط توبه است

﴿۱۰۴۳﴾ سماعه گوید: درباره ی آیه: «وَلَا تَقْبَلُوا لَهُمْ شَهَادَةً أَبَدًا... إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا» از امام علیه السلام سؤال کرد که توبه اش چگونه شناخته می شود؟ امام علیه السلام فرمود: «در مقابل مردم به دروغ گویی خود اقرار کند و تعزیر شود و از خدا طلب آمرزش کند؛ که اگر چنین کند توبه اش واقعی خواهد بود».

۱۲-۳-۴-۱-۱-۱- آمرزش خواستن پیامبر صلی الله علیه و آله، شرط توبه است

﴿۱۰۴۴﴾ نزد پیامبر صلی الله علیه و آله بر زمین افتاده و گفتند: «ای پیامبر خدا؛ توبه می کنیم؛ برای ما طلب آمرزش کن، ما دیگر به سمت گناه بر نمی گردیم». پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: «خداوند توبه ی شما را قبول نمی کند و طلب آمرزش من فایده ای برای شما ندارد. چون شما نسبت به خدا و پیامبرش جسارت کرده اید». گفتند: «ای پیامبر خدا؛ اگر تو برای ما طلب آمرزش کنی، امید داریم که پروردگاران ما را ببامرزد». در این هنگام آیه نازل شد که «اگر برای ایشان هفتاد بار طلب آمرزش کنی، خدا ایشان را نمی آمرزد».

۱۳-۳-۴-۱-۱-۱- آمرزش و توبه ، دو نعمت پیایی

﴿۱۰۴۵﴾ به هر کس استغفار عطا شود، از توبه محروم نمی شود.

۱۴-۳-۴-۱-۱-۱- محقق شدن آمرزش با توبه

﴿۱۰۴۶﴾ درباره ی آیه: «هر کس در دو روز پایانی حج تعجیل کند و به شهر خود بازگردد گناهی بر او نیست و هر کس آن دو روز را در منی بماند - تا پایان روز سوّم - نیز گناهی بر او نیست» فرمود: «یعنی از گناهان سابق، گناهی نمی ماند. چرا که به خاطر انجام حج و همراهی آن با پیشیمانی بر گناهان و پرهیز کردن از آنچه باید از آن حذر کند، گناهان سابقش آمرزیده شده است. در صورتی که اگر

﴿الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار﴾

تَوَقَّيْهِ مِنْهَا لِمَنْ اتَّقَى أَنْ يُوَاقِعَ الْمُؤَبَّاتِ بَعْدَهَا فَإِنَّهُ إِنْ وَقَعَهَا كَانَ عَلَيْهِ إِثْمُهَا وَلَمْ يُغْفَرْ لَهُ تِلْكَ الذُّنُوبُ السَّالِفَةُ بِتَوْبَةٍ قَدْ أَبْطَلَهَا بِمُؤَبَّاتِهِ بِغَيْرِهَا وَإِنَّمَا يَغْفِرُهَا بِتَوْبَةٍ يُجَدِّدُهَا وَاتَّقُوا اللَّهَ يَا أَيُّهَا الْحَاجُّ الْمَغْفُورُ لَهُمْ سَالَفَ ذُنُوبِهِمْ بِحُجَّتِهِمْ الْمَقْرُونِ بِتَوْبَتِهِمْ فَلَا تُعَاوِدُوا الْمُؤَبَّاتِ فَيَعُودَ إِلَيْكُمْ أَنْفَالُهَا وَتَثْقَلَكُمْ احْتِمَالُهَا فَلَا يُغْفَرْ لَكُمْ إِلَّا بِتَوْبَةٍ بَعْدَهَا وَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ إِلَيْهِ تُخْشَرُونَ فَيَنْظُرُ فِي أَعْمَالِكُمْ فَيَجَازِيكُمْ عَلَيْهَا؛ مستدرک الوسائل، ج ١٠، ص ١٥٩

١٥-٣-٤-١-١-٣-١- طريق قبول التوبة

﴿١٠٤٧﴾ وَقَدْ جَعَلْتَ الْإِسْتِغْفَارَ طَرِيقًا إِلَى قَبُولِ التَّوْبَةِ وَغُفْرَانِ الْآثَامِ فَهِيَ أَنَا أَقُولُ اسْتَغْفِرُكَ وَاسْأَلُكَ التَّوْبَةَ؛ محاسبة النفس، ص ٢٦

١٦-٣-٤-١-١-٣-١- المغفرة ثمرة التوبة

﴿١٠٤٨﴾ الَّذِينَ يَحْمِلُونَ الْعَرْشَ وَمَنْ حَوْلَهُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَيُؤْمِنُونَ بِهِ وَيَسْتَغْفِرُونَ لِلَّذِينَ ءَامَنُوا رَبَّنَا وَسِعْتَ كُلَّ شَيْءٍ رَحْمَةً وَعِلْمًا فَاغْفِرْ لِلَّذِينَ تَابُوا وَاتَّبَعُوا سَبِيلَكَ وَقِهِمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ (غافر: ٧)

﴿١٠٤٩﴾ الرِّسُولُ ﷺ: النَّدَمُ تَوْبَةٌ وَالتَّائِبُ مُسْتَحِقٌّ لِلشَّفَاعَةِ وَالْغُفْرَانِ؛ بحار الأنوار، ج ٨، ص ٣٤

﴿١٠٥٠﴾ أمير المؤمنين عليه السلام: إِنْ أَقْرَبَ مَا يَكُونُ الْعَبْدُ إِلَى الْمَغْفِرَةِ وَالرَّحْمَةِ حِينَ يَعْمَلُ لِلَّهِ بِطَاعَتِهِ وَيَنْصَحُهُ فِي التَّوْبَةِ؛ بحار الأنوار، ج ٧٤، ص ٣٨٧

﴿١٠٥١﴾ السَّجَّاد عليه السلام: أَنَّ عَظِيمَ عَفْوِكَ يَسَعُ الْمُعْتَرِفِينَ وَجَسِيمَ غُفْرَانِكَ يَعْمُ التَّوَّابِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ١٦١

﴿١٠٥٢﴾ أَنْتَ الْغَفَّارُ لِمَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا ثُمَّ اهْتَدَى؛ بحار الأنوار، ج ٨٢، ص ٢٧٠

﴿١٠٥٣﴾ الرِّسُولُ ﷺ: قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ الرَّجُلُ يَكُونُ حَسَنَ الْعَقْلِ كَثِيرَ الذُّنُوبِ قَالَ مَا مِنْ آدَمِيٍّ إِلَّا وَلَهُ ذُنُوبٌ وَخَطَايَا يَقْتَرِفُهَا فَمَنْ كَانَتْ سَجِيَّتُهُ الْعَقْلَ [و] غَرِيزَتُهُ الْبَقِيَّةَ لَمْ تَضُرَّهُ ذُنُوبُهُ قِيلَ كَيْفَ ذَاكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ لِأَنَّهُ كُلَّمَا أَخْطَأَ لَمْ يَلْبَثْ أَنْ يَتَذَكَّرَ ذَلِكَ بِتَوْبَةٍ وَنَدَامَةٍ عَلَى مَا كَانَ مِنْهُ فَيَمْحُو ذُنُوبَهُ أَيْ يُغْفِرُ ذُنُوبَهُ؛ مجموعة ورام، ج ١، ص ٦٢

﴿١٠٥٤﴾ الباقر عليه السلام: مَا مِنْ أَحَدٍ يَظْلِمُ مَظْلَمَةً إِلَّا أَخَذَهُ اللَّهُ بِهَا فِي نَفْسِهِ وَمَالِهِ فَأَمَّا الظُّلْمُ الَّذِي بَيْنَهُ وَبَيْنَ اللَّهِ فَإِذَا تَابَ غُفِرَ لَهُ؛ وسائل الشيعة، ج ١٦، ص ٤٧

﴿١٠٥٥﴾ أمير المؤمنين عليه السلام: وَاعْلَمُوا أَنَّ أَقْرَبَ مَا يَكُونُ الْعَبْدُ إِلَى الرَّحْمَةِ وَالْمَغْفِرَةِ حِينَ مَا يَعْمَلُ بِطَاعَةِ اللَّهِ وَمُنَاصَحَتِهِ فِي التَّوْبَةِ؛ بحار الأنوار، ج ٣٣، ص ٥٤٣

﴿بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن﴾

بعد از حج مرتکب گناه شود، گناهان سابقش نیز آمرزیده نخواهد بود و آن آمرزش به دلیل انجام گناهان جدید باطل می‌شود. ای حجاج و زوّار بیت الله که بر اثر عمل حج همراه با توبه، گناهان گذشته‌ی شما آمرزیده شده است. از اینکه بار دیگر به طرف گناه بروید و بار سنگین گناه بر شما بازگردد پرهیزید که آمرزش و بخشودگی آن گناهان نیاز به توبه‌ی جدیدی خواهد داشت. و بدانید که به‌سوی خدا برانگیخته خواهید شد و پاداش اعمال خود را دریافت خواهید کرد».

۱۵-۳-۴-۱-۱- آمرزش، راه قبول توبه

﴿۱۰۴۷﴾ استغفار و طلب آمرزش را راهی برای قبول توبه و آمرزش گناهان قرار داده‌ای. پس من نیز طلب آمرزش کرده و از تو قبول توبه را می‌خواهم.

۱۶-۳-۴-۱-۱- آمرزش، نتیجه‌ی توبه

﴿۱۰۴۸﴾ فرشتگانی که حاملان عرشند و آن‌ها که گرداگرد آن (طواف می‌کنند) تسبیح و حمد پروردگارشان را می‌گویند و به او ایمان دارند و برای مؤمنان استغفار می‌کنند (و می‌گویند): پروردگارا! رحمت و علم تو همه‌چیز را فراگرفته است؛ پس کسانی را که توبه کرده و راه تو را پیروی می‌کنند بیامرز، و آنان را از عذاب دوزخ نگاه دار!

﴿۱۰۴۹﴾ پشیمانی توبه است. و توبه‌کننده مستحق شفاعت و آمرزش است.

﴿۱۰۵۰﴾ نزدیک‌ترین حالت برای آمرزش و بخشش بندگان آن است که به فرمان‌برداری خداوند مشغول و در توبه صادق باشند.

﴿۱۰۵۱﴾ عفو بزرگ تو، بر سر اعتراف‌کنندگان (به خطا و گناه) گسترده است و آمرزش تنومند تو شامل توبه‌کنندگان است.

﴿۱۰۵۲﴾ تو بسیار آمرزنده‌ای برای کسی که توبه کند و ایمان آورده باشد و کردار نیکو به‌جا آورده باشد، سپس به‌سوی حق هدایت شده باشد.

﴿۱۰۵۳﴾ گفته شد: «ای رسول خدا ﷺ مردی است که عقل و خرد نیکویی دارد ولی گناهان او بسیار است». حضرت فرمود: «[جز انبیا و اوصیای ایشان] کسی نیست که گناه و خطایی مرتکب نشود، ولی کسی که واجد عقل و یقین باشد، گناهان به او زیانی نمی‌رسانند». عرض شد: «چگونه ممکن است؟» فرمود: «زیرا هرگاه شخص عاقل خطایی کند [و گناهی مرتکب شود] بی‌درنگ آن را با توبه و پشیمانی جبران می‌کند. و خداوند گناهان او را محو و نابود می‌کند، یعنی گناهان وی را می‌آمرزد».

﴿۱۰۵۴﴾ هیچ‌کس نیست که به دیگری ستم کند، مگر آنکه خداوند او را به همان ستم درباره‌ی جان‌ش یا مال‌ش بگیرد؛ و اما ستمی که میان او و خدا باشد، هرگاه توبه کند، خداوند می‌آمرزد.

﴿۱۰۵۵﴾ بدانید که نزدیک‌ترین حالتی که بندگان را به رحمت و آمرزش می‌رساند، زمانی است که مشغول اطاعت پروردگار و توبه‌ی خالصانه‌اند.

﴿الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار﴾

﴿١٠٥٦﴾ الرسول ﷺ: وَالَّذِي بَعَثَنِي بِالْحَقِّ إِنَّهُ مَتَى صَلَّى هَذِهِ الصَّلَاةَ وَاسْتَغْفَرَ هَذَا الْإِسْتِغْفَارَ يَتَقَبَّلُ اللَّهُ مِنْهُ صَلَاتَهُ وَصِيَامَهُ وَصِيَامَهُ وَيَغْفِرُ لَهُ وَيَسْتَجِيبُ دُعَاءَهُ لَدَيْهِ لِأَنَّ اللَّهَ جَلَّ جَلَالُهُ يَقُولُ فِي كِتَابِهِ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ إِنَّهُ كَانَ غَفَّارًا وَيَقُولُ وَاسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تَوْبُوا إِلَيْهِ وَقَالَ وَالَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً أَوْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ ذَكَرُوا اللَّهَ فَاسْتَغْفَرُوا لِذُنُوبِهِمْ وَمَنْ يَغْفِرِ الذُّنُوبَ إِلَّا اللَّهُ وَيَقُولُ عَزَّ وَجَلَّ وَأَنْ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تَوْبُوا إِلَيْهِ يُمَتِّعْكُمْ مَتَاعًا حَسَنًا إِلَى أَجَلٍ مُسَمًّى وَ يُؤْتِ كُلَّ ذِي فَضْلٍ فَضْلَهُ وَقَالَ عَزَّ وَجَلَّ وَاسْتَغْفِرْهُ إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا وَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ هَذِهِ هَدِيَّةٌ لِي خَاصَّةٌ وَلِأُمَّتِي مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ لَمْ يُعْطِهَا اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ أَحَدًا مِمَّنْ كَانَ قَبْلِي مِنَ الْأَنْبِيَاءِ وَ غَيْرِهِمْ؛ مستدرک الوسائل، ج ٦، ص ٢١٩

١٧-٣-١-١٠-١١-١٢-١٣-١٤-١٥-١٦-١٧-١٨-١٩-٢٠-٢١-٢٢-٢٣-٢٤-٢٥-٢٦-٢٧-٢٨-٢٩-٣٠-٣١-٣٢-٣٣-٣٤-٣٥-٣٦-٣٧-٣٨-٣٩-٤٠-٤١-٤٢-٤٣-٤٤-٤٥-٤٦-٤٧-٤٨-٤٩-٥٠-٥١-٥٢-٥٣-٥٤-٥٥-٥٦-٥٧-٥٨-٥٩-٦٠-٦١-٦٢-٦٣-٦٤-٦٥-٦٦-٦٧-٦٨-٦٩-٧٠-٧١-٧٢-٧٣-٧٤-٧٥-٧٦-٧٧-٧٨-٧٩-٨٠-٨١-٨٢-٨٣-٨٤-٨٥-٨٦-٨٧-٨٨-٨٩-٩٠-٩١-٩٢-٩٣-٩٤-٩٥-٩٦-٩٧-٩٨-٩٩-١٠٠-١٠١-١٠٢-١٠٣-١٠٤-١٠٥-١٠٦-١٠٧-١٠٨-١٠٩-١١٠-١١١-١١٢-١١٣-١١٤-١١٥-١١٦-١١٧-١١٨-١١٩-١٢٠-١٢١-١٢٢-١٢٣-١٢٤-١٢٥-١٢٦-١٢٧-١٢٨-١٢٩-١٣٠-١٣١-١٣٢-١٣٣-١٣٤-١٣٥-١٣٦-١٣٧-١٣٨-١٣٩-١٤٠-١٤١-١٤٢-١٤٣-١٤٤-١٤٥-١٤٦-١٤٧-١٤٨-١٤٩-١٥٠-١٥١-١٥٢-١٥٣-١٥٤-١٥٥-١٥٦-١٥٧-١٥٨-١٥٩-١٦٠-١٦١-١٦٢-١٦٣-١٦٤-١٦٥-١٦٦-١٦٧-١٦٨-١٦٩-١٧٠-١٧١-١٧٢-١٧٣-١٧٤-١٧٥-١٧٦-١٧٧-١٧٨-١٧٩-١٨٠-١٨١-١٨٢-١٨٣-١٨٤-١٨٥-١٨٦-١٨٧-١٨٨-١٨٩-١٩٠-١٩١-١٩٢-١٩٣-١٩٤-١٩٥-١٩٦-١٩٧-١٩٨-١٩٩-٢٠٠-٢٠١-٢٠٢-٢٠٣-٢٠٤-٢٠٥-٢٠٦-٢٠٧-٢٠٨-٢٠٩-٢١٠-٢١١-٢١٢-٢١٣-٢١٤-٢١٥-٢١٦-٢١٧-٢١٨-٢١٩-٢٢٠-٢٢١-٢٢٢-٢٢٣-٢٢٤-٢٢٥-٢٢٦-٢٢٧-٢٢٨-٢٢٩-٢٣٠-٢٣١-٢٣٢-٢٣٣-٢٣٤-٢٣٥-٢٣٦-٢٣٧-٢٣٨-٢٣٩-٢٤٠-٢٤١-٢٤٢-٢٤٣-٢٤٤-٢٤٥-٢٤٦-٢٤٧-٢٤٨-٢٤٩-٢٥٠-٢٥١-٢٥٢-٢٥٣-٢٥٤-٢٥٥-٢٥٦-٢٥٧-٢٥٨-٢٥٩-٢٦٠-٢٦١-٢٦٢-٢٦٣-٢٦٤-٢٦٥-٢٦٦-٢٦٧-٢٦٨-٢٦٩-٢٧٠-٢٧١-٢٧٢-٢٧٣-٢٧٤-٢٧٥-٢٧٦-٢٧٧-٢٧٨-٢٧٩-٢٨٠-٢٨١-٢٨٢-٢٨٣-٢٨٤-٢٨٥-٢٨٦-٢٨٧-٢٨٨-٢٨٩-٢٩٠-٢٩١-٢٩٢-٢٩٣-٢٩٤-٢٩٥-٢٩٦-٢٩٧-٢٩٨-٢٩٩-٣٠٠-٣٠١-٣٠٢-٣٠٣-٣٠٤-٣٠٥-٣٠٦-٣٠٧-٣٠٨-٣٠٩-٣١٠-٣١١-٣١٢-٣١٣-٣١٤-٣١٥-٣١٦-٣١٧-٣١٨-٣١٩-٣٢٠-٣٢١-٣٢٢-٣٢٣-٣٢٤-٣٢٥-٣٢٦-٣٢٧-٣٢٨-٣٢٩-٣٣٠-٣٣١-٣٣٢-٣٣٣-٣٣٤-٣٣٥-٣٣٦-٣٣٧-٣٣٨-٣٣٩-٣٤٠-٣٤١-٣٤٢-٣٤٣-٣٤٤-٣٤٥-٣٤٦-٣٤٧-٣٤٨-٣٤٩-٣٥٠-٣٥١-٣٥٢-٣٥٣-٣٥٤-٣٥٥-٣٥٦-٣٥٧-٣٥٨-٣٥٩-٣٦٠-٣٦١-٣٦٢-٣٦٣-٣٦٤-٣٦٥-٣٦٦-٣٦٧-٣٦٨-٣٦٩-٣٧٠-٣٧١-٣٧٢-٣٧٣-٣٧٤-٣٧٥-٣٧٦-٣٧٧-٣٧٨-٣٧٩-٣٨٠-٣٨١-٣٨٢-٣٨٣-٣٨٤-٣٨٥-٣٨٦-٣٨٧-٣٨٨-٣٨٩-٣٩٠-٣٩١-٣٩٢-٣٩٣-٣٩٤-٣٩٥-٣٩٦-٣٩٧-٣٩٨-٣٩٩-٤٠٠-٤٠١-٤٠٢-٤٠٣-٤٠٤-٤٠٥-٤٠٦-٤٠٧-٤٠٨-٤٠٩-٤١٠-٤١١-٤١٢-٤١٣-٤١٤-٤١٥-٤١٦-٤١٧-٤١٨-٤١٩-٤٢٠-٤٢١-٤٢٢-٤٢٣-٤٢٤-٤٢٥-٤٢٦-٤٢٧-٤٢٨-٤٢٩-٤٣٠-٤٣١-٤٣٢-٤٣٣-٤٣٤-٤٣٥-٤٣٦-٤٣٧-٤٣٨-٤٣٩-٤٤٠-٤٤١-٤٤٢-٤٤٣-٤٤٤-٤٤٥-٤٤٦-٤٤٧-٤٤٨-٤٤٩-٤٥٠-٤٥١-٤٥٢-٤٥٣-٤٥٤-٤٥٥-٤٥٦-٤٥٧-٤٥٨-٤٥٩-٤٦٠-٤٦١-٤٦٢-٤٦٣-٤٦٤-٤٦٥-٤٦٦-٤٦٧-٤٦٨-٤٦٩-٤٧٠-٤٧١-٤٧٢-٤٧٣-٤٧٤-٤٧٥-٤٧٦-٤٧٧-٤٧٨-٤٧٩-٤٨٠-٤٨١-٤٨٢-٤٨٣-٤٨٤-٤٨٥-٤٨٦-٤٨٧-٤٨٨-٤٨٩-٤٩٠-٤٩١-٤٩٢-٤٩٣-٤٩٤-٤٩٥-٤٩٦-٤٩٧-٤٩٨-٤٩٩-٥٠٠-٥٠١-٥٠٢-٥٠٣-٥٠٤-٥٠٥-٥٠٦-٥٠٧-٥٠٨-٥٠٩-٥١٠-٥١١-٥١٢-٥١٣-٥١٤-٥١٥-٥١٦-٥١٧-٥١٨-٥١٩-٥٢٠-٥٢١-٥٢٢-٥٢٣-٥٢٤-٥٢٥-٥٢٦-٥٢٧-٥٢٨-٥٢٩-٥٣٠-٥٣١-٥٣٢-٥٣٣-٥٣٤-٥٣٥-٥٣٦-٥٣٧-٥٣٨-٥٣٩-٥٤٠-٥٤١-٥٤٢-٥٤٣-٥٤٤-٥٤٥-٥٤٦-٥٤٧-٥٤٨-٥٤٩-٥٥٠-٥٥١-٥٥٢-٥٥٣-٥٥٤-٥٥٥-٥٥٦-٥٥٧-٥٥٨-٥٥٩-٥٦٠-٥٦١-٥٦٢-٥٦٣-٥٦٤-٥٦٥-٥٦٦-٥٦٧-٥٦٨-٥٦٩-٥٧٠-٥٧١-٥٧٢-٥٧٣-٥٧٤-٥٧٥-٥٧٦-٥٧٧-٥٧٨-٥٧٩-٥٨٠-٥٨١-٥٨٢-٥٨٣-٥٨٤-٥٨٥-٥٨٦-٥٨٧-٥٨٨-٥٨٩-٥٩٠-٥٩١-٥٩٢-٥٩٣-٥٩٤-٥٩٥-٥٩٦-٥٩٧-٥٩٨-٥٩٩-٦٠٠-٦٠١-٦٠٢-٦٠٣-٦٠٤-٦٠٥-٦٠٦-٦٠٧-٦٠٨-٦٠٩-٦١٠-٦١١-٦١٢-٦١٣-٦١٤-٦١٥-٦١٦-٦١٧-٦١٨-٦١٩-٦٢٠-٦٢١-٦٢٢-٦٢٣-٦٢٤-٦٢٥-٦٢٦-٦٢٧-٦٢٨-٦٢٩-٦٣٠-٦٣١-٦٣٢-٦٣٣-٦٣٤-٦٣٥-٦٣٦-٦٣٧-٦٣٨-٦٣٩-٦٤٠-٦٤١-٦٤٢-٦٤٣-٦٤٤-٦٤٥-٦٤٦-٦٤٧-٦٤٨-٦٤٩-٦٥٠-٦٥١-٦٥٢-٦٥٣-٦٥٤-٦٥٥-٦٥٦-٦٥٧-٦٥٨-٦٥٩-٦٦٠-٦٦١-٦٦٢-٦٦٣-٦٦٤-٦٦٥-٦٦٦-٦٦٧-٦٦٨-٦٦٩-٦٧٠-٦٧١-٦٧٢-٦٧٣-٦٧٤-٦٧٥-٦٧٦-٦٧٧-٦٧٨-٦٧٩-٦٨٠-٦٨١-٦٨٢-٦٨٣-٦٨٤-٦٨٥-٦٨٦-٦٨٧-٦٨٨-٦٨٩-٦٩٠-٦٩١-٦٩٢-٦٩٣-٦٩٤-٦٩٥-٦٩٦-٦٩٧-٦٩٨-٦٩٩-٧٠٠-٧٠١-٧٠٢-٧٠٣-٧٠٤-٧٠٥-٧٠٦-٧٠٧-٧٠٨-٧٠٩-٧١٠-٧١١-٧١٢-٧١٣-٧١٤-٧١٥-٧١٦-٧١٧-٧١٨-٧١٩-٧٢٠-٧٢١-٧٢٢-٧٢٣-٧٢٤-٧٢٥-٧٢٦-٧٢٧-٧٢٨-٧٢٩-٧٣٠-٧٣١-٧٣٢-٧٣٣-٧٣٤-٧٣٥-٧٣٦-٧٣٧-٧٣٨-٧٣٩-٧٤٠-٧٤١-٧٤٢-٧٤٣-٧٤٤-٧٤٥-٧٤٦-٧٤٧-٧٤٨-٧٤٩-٧٥٠-٧٥١-٧٥٢-٧٥٣-٧٥٤-٧٥٥-٧٥٦-٧٥٧-٧٥٨-٧٥٩-٧٦٠-٧٦١-٧٦٢-٧٦٣-٧٦٤-٧٦٥-٧٦٦-٧٦٧-٧٦٨-٧٦٩-٧٧٠-٧٧١-٧٧٢-٧٧٣-٧٧٤-٧٧٥-٧٧٦-٧٧٧-٧٧٨-٧٧٩-٧٨٠-٧٨١-٧٨٢-٧٨٣-٧٨٤-٧٨٥-٧٨٦-٧٨٧-٧٨٨-٧٨٩-٧٩٠-٧٩١-٧٩٢-٧٩٣-٧٩٤-٧٩٥-٧٩٦-٧٩٧-٧٩٨-٧٩٩-٨٠٠-٨٠١-٨٠٢-٨٠٣-٨٠٤-٨٠٥-٨٠٦-٨٠٧-٨٠٨-٨٠٩-٨١٠-٨١١-٨١٢-٨١٣-٨١٤-٨١٥-٨١٦-٨١٧-٨١٨-٨١٩-٨٢٠-٨٢١-٨٢٢-٨٢٣-٨٢٤-٨٢٥-٨٢٦-٨٢٧-٨٢٨-٨٢٩-٨٣٠-٨٣١-٨٣٢-٨٣٣-٨٣٤-٨٣٥-٨٣٦-٨٣٧-٨٣٨-٨٣٩-٨٤٠-٨٤١-٨٤٢-٨٤٣-٨٤٤-٨٤٥-٨٤٦-٨٤٧-٨٤٨-٨٤٩-٨٥٠-٨٥١-٨٥٢-٨٥٣-٨٥٤-٨٥٥-٨٥٦-٨٥٧-٨٥٨-٨٥٩-٨٦٠-٨٦١-٨٦٢-٨٦٣-٨٦٤-٨٦٥-٨٦٦-٨٦٧-٨٦٨-٨٦٩-٨٧٠-٨٧١-٨٧٢-٨٧٣-٨٧٤-٨٧٥-٨٧٦-٨٧٧-٨٧٨-٨٧٩-٨٨٠-٨٨١-٨٨٢-٨٨٣-٨٨٤-٨٨٥-٨٨٦-٨٨٧-٨٨٨-٨٨٩-٨٩٠-٨٩١-٨٩٢-٨٩٣-٨٩٤-٨٩٥-٨٩٦-٨٩٧-٨٩٨-٨٩٩-٩٠٠-٩٠١-٩٠٢-٩٠٣-٩٠٤-٩٠٥-٩٠٦-٩٠٧-٩٠٨-٩٠٩-٩١٠-٩١١-٩١٢-٩١٣-٩١٤-٩١٥-٩١٦-٩١٧-٩١٨-٩١٩-٩٢٠-٩٢١-٩٢٢-٩٢٣-٩٢٤-٩٢٥-٩٢٦-٩٢٧-٩٢٨-٩٢٩-٩٣٠-٩٣١-٩٣٢-٩٣٣-٩٣٤-٩٣٥-٩٣٦-٩٣٧-٩٣٨-٩٣٩-٩٤٠-٩٤١-٩٤٢-٩٤٣-٩٤٤-٩٤٥-٩٤٦-٩٤٧-٩٤٨-٩٤٩-٩٥٠-٩٥١-٩٥٢-٩٥٣-٩٥٤-٩٥٥-٩٥٦-٩٥٧-٩٥٨-٩٥٩-٩٦٠-٩٦١-٩٦٢-٩٦٣-٩٦٤-٩٦٥-٩٦٦-٩٦٧-٩٦٨-٩٦٩-٩٧٠-٩٧١-٩٧٢-٩٧٣-٩٧٤-٩٧٥-٩٧٦-٩٧٧-٩٧٨-٩٧٩-٩٨٠-٩٨١-٩٨٢-٩٨٣-٩٨٤-٩٨٥-٩٨٦-٩٨٧-٩٨٨-٩٨٩-٩٩٠-٩٩١-٩٩٢-٩٩٣-٩٩٤-٩٩٥-٩٩٦-٩٩٧-٩٩٨-٩٩٩-١٠٠٠-١٠٠١-١٠٠٢-١٠٠٣-١٠٠٤-١٠٠٥-١٠٠٦-١٠٠٧-١٠٠٨-١٠٠٩-١٠١٠-١٠١١-١٠١٢-١٠١٣-١٠١٤-١٠١٥-١٠١٦-١٠١٧-١٠١٨-١٠١٩-١٠٢٠-١٠٢١-١٠٢٢-١٠٢٣-١٠٢٤-١٠٢٥-١٠٢٦-١٠٢٧-١٠٢٨-١٠٢٩-١٠٣٠-١٠٣١-١٠٣٢-١٠٣٣-١٠٣٤-١٠٣٥-١٠٣٦-١٠٣٧-١٠٣٨-١٠٣٩-١٠٤٠-١٠٤١-١٠٤٢-١٠٤٣-١٠٤٤-١٠٤٥-١٠٤٦-١٠٤٧-١٠٤٨-١٠٤٩-١٠٥٠-١٠٥١-١٠٥٢-١٠٥٣-١٠٥٤-١٠٥٥-١٠٥٦-١٠٥٧-١٠٥٨-١٠٥٩-١٠٦٠-١٠٦١-١٠٦٢-١٠٦٣-١٠٦٤-١٠٦٥-١٠٦٦-١٠٦٧-١٠٦٨-١٠٦٩-١٠٧٠-١٠٧١-١٠٧٢-١٠٧٣-١٠٧٤-١٠٧٥-١٠٧٦-١٠٧٧-١٠٧٨-١٠٧٩-١٠٨٠-١٠٨١-١٠٨٢-١٠٨٣-١٠٨٤-١٠٨٥-١٠٨٦-١٠٨٧-١٠٨٨-١٠٨٩-١٠٩٠-١٠٩١-١٠٩٢-١٠٩٣-١٠٩٤-١٠٩٥-١٠٩٦-١٠٩٧-١٠٩٨-١٠٩٩-١١٠٠-١١٠١-١١٠٢-١١٠٣-١١٠٤-١١٠٥-١١٠٦-١١٠٧-١١٠٨-١١٠٩-١١١٠-١١١١-١١١٢-١١١٣-١١١٤-١١١٥-١١١٦-١١١٧-١١١٨-١١١٩-١١٢٠-١١٢١-١١٢٢-١١٢٣-١١٢٤-١١٢٥-١١٢٦-١١٢٧-١١٢٨-١١٢٩-١١٣٠-١١٣١-١١٣٢-١١٣٣-١١٣٤-١١٣٥-١١٣٦-١١٣٧-١١٣٨-١١٣٩-١١٤٠-١١٤١-١١٤٢-١١٤٣-١١٤٤-١١٤٥-١١٤٦-١١٤٧-١١٤٨-١١٤٩-١١٥٠-١١٥١-١١٥٢-١١٥٣-١١٥٤-١١٥٥-١١٥٦-١١٥٧-١١٥٨-١١٥٩-١١٦٠-١١٦١-١١٦٢-١١٦٣-١١٦٤-١١٦٥-١١٦٦-١١٦٧-١١٦٨-١١٦٩-١١٧٠-١١٧١-١١٧٢-١١٧٣-١١٧٤-١١٧٥-١١٧٦-١١٧٧-١١٧٨-١١٧٩-١١٨٠-١١٨١-١١٨٢-١١٨٣-١١٨٤-١١٨٥-١١٨٦-١١٨٧-١١٨٨-١١٨٩-١١٩٠-١١٩١-١١٩٢-١١٩٣-١١٩٤-١١٩٥-١١٩٦-١١٩٧-١١٩٨-١١٩٩-١٢٠٠-١٢٠١-١٢٠٢-١٢٠٣-١٢٠٤-١٢٠٥-١٢٠٦-١٢٠٧-١٢٠٨-١٢٠٩-١٢١٠-١٢١١-١٢١٢-١٢١٣-١٢١٤-١٢١٥-١٢١٦-١٢١٧-١٢١٨-١٢١٩-١٢٢٠-١٢٢١-١٢٢٢-١٢٢٣-١٢٢٤-١٢٢٥-١٢٢٦-١٢٢٧-١٢٢٨-١٢٢٩-١٢٣٠-١٢٣١-١٢٣٢-١٢٣٣-١٢٣٤-١٢٣٥-١٢٣٦-١٢٣٧-١٢٣٨-١٢٣٩-١٢٤٠-١٢٤١-١٢٤٢-١٢٤٣-١٢٤٤-١٢٤٥-١٢٤٦-١٢٤٧-١٢٤٨-١٢٤٩-١٢٥٠-١٢٥١-١٢٥٢-١٢٥٣-١٢٥٤-١٢٥٥-١٢٥٦-١٢٥٧-١٢٥٨-١٢٥٩-١٢٦٠-١٢٦١-١٢٦٢-١٢٦٣-١٢٦٤-١٢٦٥-١٢٦٦-١٢٦٧-١٢٦٨-١٢٦٩-١٢٧٠-١٢٧١-١٢٧٢-١٢٧٣-١٢٧٤-١٢٧٥-١٢٧٦-١٢٧٧-١٢٧٨-١٢٧٩-١٢٨٠-١٢٨١-١٢٨٢-١٢٨٣-١٢٨٤-١٢٨٥-١٢٨٦-١٢٨٧-١٢٨٨-١٢٨٩-١٢٩٠-١٢٩١-١٢٩٢-١٢٩٣-١٢٩٤-١٢٩٥-١٢٩٦-١٢٩٧-١٢٩٨-١٢٩٩-١٣٠٠-١٣٠١-١٣٠٢-١٣٠٣-١٣٠٤-١٣٠٥-١٣٠٦-١٣٠٧-١٣٠٨-١٣٠٩-١٣١٠-١٣١١-١٣١٢-١٣١٣-١٣١٤-١٣١٥-١٣١٦-١٣١٧-١٣١٨-١٣١٩-١٣٢٠-١٣٢١-١٣٢٢-١٣٢٣-١٣٢٤-١٣٢٥-١٣٢٦-١٣٢٧-١٣٢٨-١٣٢٩-١٣٣٠-١٣٣١-١٣٣٢-١٣٣٣-١٣٣٤-١٣٣٥-١٣٣٦-١٣٣٧-١٣٣٨-١٣٣٩-١٣٤٠-١٣٤١-١٣٤٢-١٣٤٣-١٣٤٤-١٣٤٥-١٣٤٦-١٣٤٧-١٣٤٨-١٣٤٩-١٣٥٠-١٣٥١-١٣٥٢-١٣٥٣-١٣٥٤-١٣٥٥-١٣٥٦-١٣٥٧-١٣٥٨-١٣٥٩-١٣٦٠-١٣٦١-١٣٦٢-١٣٦٣-١٣٦٤-١٣٦٥-١٣٦٦-١٣٦٧-١٣٦٨-١٣٦٩-١٣٧٠-١٣٧١-١٣٧٢-١٣٧٣-١٣٧٤-١٣٧٥-١٣٧٦-١٣٧٧-١٣٧٨-١٣٧٩-١٣٨٠-١٣٨١-١٣٨٢-١٣٨٣-١٣٨٤-١٣٨٥-١٣٨٦-١٣٨٧-١٣٨٨-١٣٨٩-١٣٩٠-١٣٩١-١٣٩٢-١٣٩٣-١٣٩٤-١٣٩٥-١٣٩٦-١٣٩٧-١٣٩٨-١٣٩٩-١٤٠٠-١٤٠١-١٤٠٢-١٤٠٣-١٤٠٤-١٤٠٥-١٤٠٦-١٤٠٧-١٤٠٨-١٤٠٩-١٤١٠-١٤١١-١٤١٢-١٤١٣-١٤١٤-١٤١٥-١٤١٦-١٤١٧-١٤١٨-١٤١٩-١٤٢٠-١٤٢١-١٤٢٢-١٤٢٣-١٤٢٤-١٤٢٥-١٤٢٦-١٤٢٧-١٤٢٨-١٤٢٩-١٤٣٠-١٤٣١-١٤٣٢-١٤٣٣-١٤٣٤-١٤٣٥-١٤٣٦-١٤٣٧-١٤٣٨-١٤٣٩-١٤٤٠-١٤٤١-١٤٤٢-١٤٤٣-١٤٤٤-١٤٤٥-١٤٤٦-١٤٤٧-١٤٤٨-١٤٤٩-١٤٥٠-١٤٥١-١٤٥٢-١٤٥٣-١٤٥٤-١٤٥٥-١٤٥٦-١٤٥٧-١٤٥٨-١٤٥٩-١٤٦٠-١٤٦١-١٤٦٢-١٤٦٣-١٤٦٤-١٤٦٥-١٤٦٦-١٤٦٧-١٤٦٨-١٤٦٩-١٤٧٠-١٤٧١-١٤٧٢-١٤٧٣-١٤٧٤-١٤٧٥-١٤٧٦-١٤٧٧-١٤٧٨-١٤٧٩-١٤٨٠-١٤٨١-١٤٨٢-١٤٨٣-١٤٨٤-١٤٨٥-١٤٨٦-١٤٨٧-١٤٨٨-١٤٨٩-١٤٩٠-١٤٩١-١٤٩٢-١٤٩٣-١٤٩٤-١٤٩٥-١٤٩٦-١٤٩٧-١٤٩٨-١٤٩٩-١٥٠٠-١٥٠١-١٥٠٢-١٥٠٣-١٥٠٤-١٥٠٥-١٥٠٦-١٥٠٧-١٥٠٨-١٥٠٩-١٥١٠-١٥١١-١٥١٢-١٥١٣-١٥١٤-١٥١٥-١٥١٦-١٥١٧-١٥١٨-١٥١٩-١٥٢٠-١٥٢١-١٥٢٢-١٥٢٣-١٥٢٤-١٥٢٥-١٥٢٦-١٥٢٧-١٥٢٨-١٥٢٩-١٥٣٠-١٥٣١-١٥٣٢-١٥٣٣-١٥٣٤-١٥٣٥-١٥٣٦-١٥٣٧-١٥٣٨-١٥٣٩-١٥٤٠-١٥٤١-١٥٤٢-١٥٤٣-١٥٤٤-١٥٤٥-١٥٤٦-١٥٤٧-١٥٤٨-١٥٤٩-١٥٥٠-١٥٥١-١٥٥٢-١٥٥٣-١٥٥٤-١٥٥٥-١٥٥٦-١٥٥٧-١٥٥٨-١٥٥٩-١٥٦٠-١٥٦١-١٥٦٢-١٥٦٣-١٥٦٤

بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن

﴿۱۰۵۶﴾ سوگند به آن که مرا به حق به رسالت مبعوث فرمود؛ [هر کس در شب عید فطر، این ده رکعت نماز را بخواند و این گونه استغفار کند]... خداوند نماز و روزه و شب‌زنده‌داری او را می‌پذیرد و او را می‌آمرزد و دعایش را برآورده می‌سازد، زیرا خداوند تبارک و تعالی در کتاب خود فرموده است: «از پروردگارتان طلب آمرزش کنید و آن گاه به‌سوی او روی آورید». و فرمود: «و آنان که چون کار زشت انجام می‌دهند یا به خویشتن ستم روا می‌دارند به یاد خدا می‌افتند و از گناهان خود طلب آمرزش می‌کنند، و جز خدا کیست که گناهان را می‌آمرزد». فرمود: «از خدا آمرزش بخواهید، که به‌راستی خداوند بخشنده و مهربان است». و فرمود: «از او آمرزش بخواه، زیرا که او بسیار توبه‌کننده را دوست دارد». پیامبر ﷺ فرمود: این هدیه مخصوص من و امت من اعم از زنان و مردان است، و به هیچ‌یک از پیامبران پیش از من و به غیر آنان داده نشده است.

۱۷-۳-۴-۱-۱-اول آمرزش خواهی، بعد توبه

﴿۱۰۵۷﴾ و اینکه: از پروردگار خویش آمرزش بخواهید؛ سپس به‌سوی او بازگردید؛ تا شما را تا مدت معینی، (از مواهب زندگی این جهان)، به خوبی بهره‌مند سازد؛ و به هر صاحب فضیلتی، به مقدار فضیلتش ببخشد؛ و اگر (از این فرمان) روی گردان شوید، من بر شما از عذاب روز بزرگی بیمناکم! ﴿۱۰۵۸﴾ و ای قوم من! از پروردگارتان طلب آمرزش کنید، سپس به‌سوی او بازگردید، تا (باران) آسمان را پی‌درپی بر شما بفرستد؛ و نیرویی بر نیرویتان بیافزاید؛ و گنهکارانه، روی (از حق) بر نتابید!

﴿۱۰۵۹﴾ و به‌سوی قوم «ثمود»، برادرشان «صالح» را (فرستادیم)؛ گفت: «ای قوم من! خدا را پرستش کنید، که معبودی جز او برای شما نیست! اوست که شما را از زمین آفرید، و آبادی آن را به شما واگذاشت! از او آمرزش بخواهید، سپس به‌سوی او بازگردید، که پروردگارم (به بندگان خود) نزدیک، و اجابت‌کننده (خواسته‌های آن‌ها) است!»

﴿۱۰۶۰﴾ از پروردگار خود، آمرزش بخواهید؛ و به‌سوی او بازگردید؛ که پروردگارم مهربان و دوستدار (بندگان توبه‌کار) است!

﴿۱۰۶۱﴾ اگر گناه نمی‌کردید تا از خدا آمرزش بخواهید، هر آینه خدا خلقی را می‌آفرید تا گناه کنند و سپس از خدا آمرزش بخواهند و خدا آن‌ها را بیامرزد. به‌راستی مؤمن فتنه‌پذیر و بسیار توبه‌کننده است. آیا قول خدای عز و جل را نشنیده‌ای که می‌فرماید: «به‌راستی خدا بسیار توبه‌کنندگان و پاکان را دوست دارد»؟ و فرموده است: «از پروردگار خود آمرزش بخواهید و به‌سوی او بازگردید».

﴿۱۰۶۲﴾ تو خود فرمودی: «و ای قوم من! از پروردگارتان طلب آمرزش کنید، سپس به‌سوی او بازگردید، تا [باران] آسمان را پی‌درپی بر شما بفرستد؛ و نیرویی بر نیرویتان بیفزاید؛ و گنهکارانه، روی [از حق] بر نتابید!» و من از تو آمرزش می‌خواهم و به درگاهت توبه می‌کنم.

البَابُ الْأَوَّلُ: مَعَانِي الْمَغْفِرَةِ وَالْإِسْتِغْفَارِ

﴿١٠٦٣﴾ امير المؤمنين عليه السلام: وَقُلْتُ تَبَارَكْتَ وَتَعَالَيْتَ هُوَ أَنْشَأَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ وَاسْتَعْمَرَكُمْ فِيهَا فَاسْتَغْفِرُوهُ ثُمَّ تَوْبُوا إِلَيْهِ إِنَّ رَبِّي قَرِيبٌ مُجِيبٌ وَأَنَا أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ؛ بحار الأنوار،

ج ۸۴، ص ۲۸۲

﴿١٠٦٤﴾ امير المؤمنين عليه السلام: وَقُلْتَ تَبَارَكْتَ وَتَعَالَيْتَ وَاسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تَوَبُّوا إِلَيْهِ إِنَّ رَبِّي رَحِيمٌ وَدُودٌ وَأَنَا أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢٨٢

١٨-٣-٤-٣-١-١- التَّوْبَةُ فَلَا اسْتَغْفَارَ

﴿١٠٦٥﴾ الرسول ﷺ: إِنَّ الْمَرْءَ إِذَا أَذْنَبَ كَانَتْ نُكْتَةٌ سَوْدَاءٌ فِي قَلْبِهِ فَإِنْ تَابَ وَنَزَعَ فَاسْتَغْفَرَ صُقِلَ قَلْبُهُ مِنْهَا؛ مشكاة الأنوار، ص ٢٥٦

صُقِّلَ قَلْبُهُ مِنْهَا؛ مشكاة الأنوار، ص ٢٥٦

١٩-٣-٤-١-١-التَّوْبَةُ بَعْدَ الْإِسْتِغْفَارِ

﴿١٠٦﴾ الباقِرُ ﷺ: إِنَّ آدَمَ ﷺ قَالَ يَا رَبِّ سَلِّطْ عَلَى الشَّيْطَانِ وَاجْرُئْنِي مِنِّي مَجْرَى الدِّمِّ فَاجْعَلْ لِي شَيْئًا فَقَالَ يَا آدَمُ جَعَلْتُ لَكَ أَنْ مِّنْ هَمٍّ مِّنْ ذُرِّيَّتِكَ بَسِئَةٌ لَّمْ تَكُنْ عَلَيْهِ فَإِنْ عَمِلَهَا كُتِبَتْ عَلَيْهِ سَيِّئَةٌ وَمِنْ هَمٍّ مِنْهُمْ بِحَسَنَةٍ فَإِنْ لَمْ يَعْمَلْهَا كُتِبَتْ لَهُ حَسَنَةٌ فَإِنْ هُوَ عَمِلَهَا كُتِبَتْ لَهُ عَشْرًا قَالَ يَا رَبِّ زِدْنِي قَالَ جَعَلْتُ لَكَ أَنْ مِّنْ عَمَلٍ مِنْهُمْ سَيِّئَةٌ ثُمَّ اسْتَغْفَرَ لَهُ غُفِرَتْ لَهُ قَالَ يَا رَبِّ زِدْنِي قَالَ جَعَلْتُ لَهُمُ التَّوْبَةَ أَوْ قَالَ بَسَطْتُ لَهُمُ التَّوْبَةَ حَتَّى تَبْلُغَ النَّفْسُ هَذِهِ قَالَ يَا رَبِّ حَسْبِيَ؛ الْكَافِي، ص ٢، ص ٤٢٠

حَسْبِي؛ الْكَافِي، ص ٢، ص ٤٤٠

٢٠-٣-٤-١-١-١- معية التوبة والإستغفار

﴿١٠٦٧﴾ الرِّسُولُ ﷺ: أَتَذَرُنِي يَا يُونُسُ لَعَلَّ اللَّهَ إِذَا أُنْزِلَ عَلَيْهِمُ الْعَذَابُ فَاَحْسُوا بِهِ أَنْ تُتُوبُوا إِلَيْهِ وَ يَسْتَغْفِرُوا فَإِنَّهُ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ وَ يَكْشِفُ عَنْهُمْ الْعَذَابَ مِنْ بَعْدِ مَا أَخْبَرْتَهُمْ عَنْ اللَّهِ أَنَّهُ يُنْزِلُ عَلَيْهِمُ الْعَذَابَ يَوْمَ الْآرْبَاعِ فَتَكُونُ بِذَلِكَ عِنْدَهُمْ كَذَابًا؛ بحار الأنوار، ج ١٤، ص ٣٩٥

﴿١٠٦٨﴾ الباقر عليه السلام: عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ: ... يَا مُحَمَّدُ بْنُ مُسْلِمٍ أَ تَرَى الْعَبْدَ الْمُؤْمِنَ يَنْدُمُ عَلَى ذَنْبِهِ وَيَسْتَغْفِرُ مِنْهُ وَيَتُوبُ ثُمَّ لَا يَقْبَلُ اللَّهُ تَوْبَتَهُ قُلْتُ فَإِنَّهُ فَعَلَ ذَلِكَ مِرَارًا يُذْنِبُ ثُمَّ يَتُوبُ وَيَسْتَغْفِرُ اللَّهُ فَقَالَ كُلَّمَا عَادَ الْمُؤْمِنُ بِالِاسْتِغْفَارِ وَالتَّوْبَةِ عَادَ اللَّهُ عَلَيْهِ بِالْمَغْفِرَةِ وَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ يَقْبَلُ التَّوْبَةَ وَيَعْفُو عَنِ السَّيِّئَاتِ فَإِذَا كَانَ أَنْ تَقْنَطَ الْمُؤْمِنِينَ مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ؛ الكافي، ج ٢، ص ٤٣٤

رَحْمَةُ اللَّهِ؛ الكافي، ج ٢، ص ٤٣٤

بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن

﴿۱۰۶۳﴾ تو که بزرگ و برتری فرمودی: ... او شما را از زمین پدید آورد و آبادی آن را به شما سپرد، پس از او آمرزش بخواهید آن گاه به درگاهش توبه کنید که بهراستی پروردگار من نزدیک و اجابت کننده [دعاها] است. و من از تو آمرزش می‌خواهم و به درگاهت توبه می‌کنم.

﴿۱۰۶۴﴾ تو خود فرمودی: از پروردگار خویش آمرزش بخواهید و به درگاهش توبه کنید. بهراستی پروردگار من مهربان و بامحبت است؛ و من از تو آمرزش می‌خواهم و به درگاهت توبه می‌کنم.

۱۸-۳-۴-۱-۱- آمرزش خواهی بعد از توبه

﴿۱۰۶۵﴾ هنگامی که انسان گناه می‌کند، نقطه‌ی سیاهی در دل او پیدا می‌شود که اگر توبه و ترک کند و استغفار نماید، دلش از آن پاک می‌شود.

۱۹-۳-۴-۱-۱- توبه، بعد از آمرزش خواهی

﴿۱۰۶۶﴾ آدم گفت: «پروردگارا! تو شیطان را بر من مسلط کردی و او را مانند خون در بدنم جاری ساختی، اکنون راهی نشانم بده تا از دام او رها شوم». خداوند فرمود: «ای آدم؛ من برای فرزندان تو این چنین مقرر کردم که اگر یکی از آن‌ها خواست گناهی مرتکب شود برایش نوشته نخواهد شد. اما اگر تصمیم گرفت کار نیکی انجام دهد، - قبل از عمل - یک حسنه برای او نوشته می‌شود؛ ولی اگر انجام داد ده برابر به او خواهند داد». آدم گفت: «پروردگارا! بیشتر می‌خواهم». خداوند متعال فرمود: «ای آدم؛ من برایت مقرر کردم که هر کدام از آن‌ها گناه و معصیتی مرتکب شوند و بعد استغفار کنند آن‌ها را می‌آمرزم». آدم عرض کرد: «پروردگارا! بیشتر می‌خواهم». خداوند فرمود: «من توبه را برایشان قرار دادم و آن‌ها تا هنگام مرگ می‌توانند توبه کنند». آدم گفت: «پروردگارا! برایم بس است».

۲۰-۳-۴-۱-۱- همراهی توبه و آمرزش خواهی

﴿۱۰۶۷﴾ روبیل گفت: ای یونس، آیا می‌دانی ممکن است هنگامی که عذاب بر آنان نازل می‌شود، آن را احساس کنند و به درگاه خداوند توبه و طلب بخشش کنند. و خداوند به آنان رحم کند که حقیقتاً او مهربانترین مهربانان است. و بعد از آنکه تو به ایشان خبر دادی که خداوند در روز چهارشنبه عذاب را نازل می‌کند عذاب را از آنان برطرف سازد و بدین وسیله نزد قومت به عنوان دروغ گو شناخته شوی.

﴿۱۰۶۸﴾ محمد بن مسلم گوید: امام باقر علیه السلام به من فرمود: «ای محمد بن مسلم؛ آیا چنین می‌پنداری که ممکن است بنده‌ی مؤمن از خطای خود پشیمان شود و با طلب آمرزش و پوزش، راه آشتی بجوید و خداوند توبه‌ی او را نپذیرد؟ من گفتم: «پس اگر بارها و بارها توبه‌ی خود را بشکند و باز توبه کند، چه صورتی خواهد داشت؟» فرمود: «هر بار که بنده‌ی مؤمن توبه و طلب آمرزش کند، خداوند توبه‌ی او را می‌پذیرد و او را می‌بخشد. خداوند آمرزنده‌ای مهربان است. توبه را می‌پذیرد و از بدی‌ها درمی‌گذرد. مبادا مردم را از رحمت و مهر الهی مأیوس کنی».

﴿الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار﴾

﴿١٠٦٩﴾ الرسول ﷺ: إِذَا أَذْنَبَ الْعَبْدُ كَانَ نُقْطَةً سَوْدَاءَ عَلَى قَلْبِهِ فَإِنْ هُوَ تَابَ وَأَقْلَعَ وَاسْتَغْفَرَ صَفَا قَلْبُهُ مِنْهَا وَإِنْ هُوَ لَمْ يَتُبْ وَلَمْ يَسْتَغْفِرْ كَانَ الذَّنْبُ عَلَى الذَّنْبِ وَالسَّوَادُ عَلَى السَّوَادِ حَتَّى يَغْمُرَ الْقَلْبَ فَيَمُوتَ بِكَثْرَةِ غِطَاءِ الذُّنُوبِ عَلَيْهِ وَذَلِكَ قَوْلُهُ تَعَالَى بَلْ رَانَ عَلَى قُلُوبِهِمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ؛ مستدرک الوسائل، ج ١١، ص ٣٣٣

﴿١٠٧٠﴾ الصادق ﷺ: إِذَا هَمَّ الْعَبْدُ بِحَسَنَةٍ كَتَبَتْ لَهُ حَسَنَةٌ فَإِذَا عَمِلَهَا كُتِبَتْ لَهُ عَشْرَ حَسَنَاتٍ وَإِذَا هَمَّ بِسَيِّئَةٍ لَمْ تَكُتَبْ عَلَيْهِ فَإِذَا عَمِلَهَا أُجِّلَ تِسْعَ سَاعَاتٍ فَإِنْ نَدِمَ عَلَيْهَا وَاسْتَغْفَرَ وَتَابَ لَمْ تُكُتَبْ عَلَيْهِ وَإِنْ لَمْ يَنْدَمْ وَلَمْ يَتُبْ مِنْهَا كُتِبَتْ عَلَيْهِ سَيِّئَةٌ وَاحِدَةٌ؛ بحار الأنوار، ج ٦٨، ص ٢٤٦

﴿١٠٧١﴾ امير المؤمنين ﷺ: اسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ غَفَّارُ الذُّنُوبِ وَأَتُوبُ إِلَيْهِ وَاسْأَلُهُ أَنْ يَتُوبَ عَلَيَّ أَضْعَافَ مَا اسْتَغْفَرَهُ جَمِيعُ خَلْقِهِ مِنَ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ وَكَمَا يُحِبُّ رَبُّنَا اللَّهَ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَيَرْضَى أَنْ يَسْتَغْفِرَ وَكَمَا يَنْبَغِي لِكَرَمِ وَجْهِ رَبِّنَا وَعِزِّ جَلَالِهِ وَعَظَمِ رُبُوبِيَّتِهِ وَمِدَادِ كَلِمَاتِهِ وَكَمَا هُوَ أَهْلُهُ؛ بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ٤٩

﴿١٠٧٢﴾ الباقر ﷺ: اسْتَغْفِرُ اللَّهَ رَبِّي وَأَتُوبُ إِلَيْهِ إِنْ رَبِّي قَرِيبٌ مُجِيبٌ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ١٠٤

﴿١٠٧٣﴾ اسْتَغْفِرُكَ إِلَهِي وَسَيِّدِي لِجَمِيعِ مَا كَرِهْتَهُ مِنِّي بِجَمِيعِ الاسْتِغْفَارَاتِ لَكَ وَتُبْتُ إِلَيْكَ مِنْ جَمِيعِ مَا كَرِهْتَهُ مِنِّي بِأَفْضَلِ التَّوْبَاتِ لَدَيْكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٢، ص ٢٧٢

﴿١٠٧٤﴾ السَّجَّاد ﷺ: وَاسْتَغْفِرُوا اللَّهَ وَتُوبُوا إِلَيْهِ فَإِنَّهُ يَقْبَلُ التَّوْبَةَ وَيَعْفُو عَنِ السَّيِّئَةِ وَيَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ؛ الكافي، ج ٨، ص ١٦

﴿١٠٧٥﴾ اللَّهُمَّ إِنِّي لَا أَعْلَمُ شَيْئاً يَقْرُبُنِي مِنْ رِضَاكَ فِي هَذَا الْمَقَامِ إِلَّا التَّوْبَةَ مِنْ مَعَاصِيكَ وَالِاسْتِغْفَارَ مِنَ الذُّنُوبِ وَالتَّوَسَّلَ بِهِذَا الْإِمَامِ الصِّدِّيقِ ابْنِ رَسُولِ اللَّهِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٨، ص ٢٤٧

﴿١٠٧٦﴾ اللَّهُمَّ وَقَدْ زُرْتُهُ رَاغِباً تَائِباً مِنْ سَيِّئِ عَمَلِي وَمُسْتَغْفِراً لَكَ مِنْ ذُنُوبِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٧، ص ١٨٦

﴿١٠٧٧﴾ الصادق ﷺ: إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقِرَّ التَّوَابَ قَالَ وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَتُوبُ إِلَى اللَّهِ فِي كُلِّ يَوْمٍ سَبْعِينَ مَرَّةً مِنْ غَيْرِ ذَنْبٍ يَقُولُ اسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَأَتُوبُ إِلَيْهِ قَالَ كَانَ يَقُولُ أَتُوبُ إِلَى اللَّهِ؛ مستدرک الوسائل، ج ١٢، ص ١١٩

بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن

﴿۱۰۶۹﴾ هرگاه بنده گناه کند نقطه‌ای سیاه بر دلش ایجاد می‌شود، پس اگر توبه کند و بازگردد و آن نقطه را ریشه‌کن کند و طلب آمرزش نماید، دلش از آن سیاهی پاک و نورانی می‌شود؛ و اگر توبه و طلب آمرزش نکند، گناه بر روی گناه جمع می‌شود و سیاهی بر روی سیاهی، به‌طوری که همه‌ی دلش را سیاهی می‌پوشاند. پس به‌واسطه‌ی حجاب‌های زیاد گناه، دلش می‌میرد چنان که خدای متعال می‌فرماید: «بلکه اعمالشان چون زنگاری بر دل‌هایشان نشسته است».

﴿۱۰۷۰﴾ هرگاه بنده‌ای تصمیم بگیرد که کار نیکی انجام دهد، یک حسنه در نامه‌ی عمل او نوشته می‌شود و هرگاه انجام داد، ده حسنه برای او ثبت می‌شود. اما هرگاه تصمیم بر انجام گناهی بگیرد، چیزی برایش نوشته نمی‌شود و چنانچه مرتکب آن گناه شود، نه ساعت به او مهلت داده می‌شود تا شاید پشیمان شود و توبه کند و استغفار نماید، ولی اگر توبه و استغفار نکرد فقط یک گناه برای او نوشته می‌شود.

﴿۱۰۷۱﴾ و از خداوندی که هیچ معبودی جز او نیست. زنده و برپادارنده و آمرزنده گناهان است آمرزش می‌طلبم و به درگاه او توبه می‌کنم و چندین برابر آنچه همه‌ی مخلوقاتش از پیشینیان و پسینیان از او آمرزش خواسته‌اند. و پروردگار ما خدای یکتا که هیچ معبودی جز او نیست دوست می‌دارد و راضی است که از او آمرزش خواسته شود و شایسته‌ی بخشندگی ذات پروردگار و بزرگی بزرگواریش و عظمت ربوبیتش و کشش کلماتش باشد و خداوند شایسته و برآورنده‌ی آن است، از او می‌خواهم توبه مرا بپذیرد.

﴿۱۰۷۲﴾ از خدایی که پروردگار من است، طلب آمرزش کرده و به‌سوی او توبه می‌کنم که پروردگار من نزدیک و پاسخگوست.

﴿۱۰۷۳﴾ خدای من و سرور من؛ از تو به خاطر تمام کارهایی که در مورد من بد می‌دانستی، با تمام راه‌هایی که برای طلب آمرزش وجود دارد، آمرزش می‌خواهم و از تمام آن‌ها با بهترین توبه نزد تو، توبه می‌کنم.

﴿۱۰۷۴﴾ از خدا آمرزش خواهید و به‌سوی او باز گردید زیرا اوست که توبه‌پذیر است و از گناه درگذرد و می‌داند که شما چه می‌کنید.

﴿۱۰۷۵﴾ خداوندا؛ برای دستیابی به رضایت و خشنودیت در این جایگاه، جز توبه از نافرمانی‌ها و طلب آمرزش از گناهان و توسل به این امام راستگو که پسر رسول خدا ﷺ است، چیزی نمی‌دانم.

﴿۱۰۷۶﴾ خداوندا؛ او را زیارت کردم درحالی که مشتاق و توبه‌کننده‌ی عمل زشتم بودم و از تو برای گناهانم طلب آمرزش کردم.

﴿۱۰۷۷﴾ خداوند معترف توبه‌کننده را دوست دارد، رسول خدا ﷺ هر روز بدون آنکه گناهی مرتکب شده باشد هفتاد مرتبه توبه می‌کرد و می‌فرمود: «أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَ أَتُوبُ إِلَيْهِ». و این چنین می‌فرمود: «به‌سوی خدا باز می‌گردم».

﴿الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار﴾

﴿١٠٧٨﴾ الرسول ﷺ: إِنَّ الْمُؤْمِنَ إِذَا أَذْنَبَ كَانَتْ نُكْمَةٌ سَوْدَاءُ فِي قَلْبِهِ فَإِنْ تَابَ وَنَزَعَ وَاسْتَغْفَرَ صُقِلَ قَلْبُهُ مِنْهُ وَإِنْ زَادَ زَادَتْ فَذَلِكَ الرَّيْنُ الَّذِي ذَكَرَهُ اللَّهُ فِي كِتَابِهِ كُلًّا بَلْ رَانَ عَلَى قُلُوبِهِمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ؛ روضة الواعظين، ج ٢، ص ٤١٤

﴿١٠٧٩﴾ أَتَبْتَ مَنَّةً مِنْكَ عَلَيْهِ شَجَرَةٌ مِنْ يَقْطِينٍ وَ أَجْرَيْتَ لَهُ فُرَاتًا مِنْ مَعِينٍ فَلَمَّا اسْتَغْفَرَ وَ تَابَ خَرَقَتْ لَهُ إِلَى الْجَنَّةِ بَابًا إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ٢٨

﴿١٠٨٠﴾ الرسول ﷺ: أَوْحَى اللَّهُ إِلَى إِسْرَافِيلَ ﷺ أَنْ اهْبِطْ إِلَى قَوْمٍ يُؤْنَسَ فَإِنَّهُمْ قَدْ عَجُوا إِلَيَّ بِالْبُكَاءِ وَ التَّضَرُّعِ وَ تَابُوا إِلَيَّ وَ اسْتَغْفَرُونِي فَرَحِمْتُهُمْ وَ ثَبَّتُ عَلَيْهِمْ وَ أَنَا اللَّهُ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ أَسْرَعَ إِلَى قَبُولِ تَوْبَةِ عَبْدِي التَّائِبِ مِنَ الذُّنُوبِ؛ تفسير العياشي، ج ٢، ص ١٣٣

﴿١٠٨١﴾ بَلَّغْنَا أَنَّ إِبْلِيسَ تَمَثَّلَ لِيَحْيَى بْنِ زَكَرِيَّا ﷺ فَقَالَ لَهُ أَنْصَحَكَ فَقَالَ لَنَا أُرِيدُ ذَلِكَ وَ لَكِنْ أَخْبَرَنِي عَنْ بَنِي آدَمَ فَقَالَ هُمْ عِنْدَنَا ثَلَاثَةُ أَصْنَافٍ صِنْفٌ مِنْهُمْ أَشَدُّ الْأَصْنَافِ عِنْدَنَا نُقْبِلُ عَلَى أَحَدِهِمْ حَتَّى نَقْتَنِيهِ فِي دِينِهِ وَ نَسْتَمَكِّنَ مِنْهُ فَيَفْزَعُ إِلَى الْاسْتِغْفَارِ وَ التَّوْبَةِ فَيُفْسِدُ عَلَيْنَا كُلَّ شَيْءٍ نُصِيبُهُ مِنْهُ ثُمَّ نَعُودُ إِلَيْهِ فَيَعُودُ إِلَى الْاسْتِغْفَارِ وَ التَّوْبَةِ فَلَا نَبَأَ مِنْهُ وَ لَا نَحْنُ نُدْرِكُ مِنْهُ حَاجَتَنَا فَنَحْنُ مَعَهُ فِي عَنَاءٍ؛ بحار الأنوار، ج ٦٠، ص ٢٦٥

﴿١٠٨٢﴾ أمير المؤمنين ﷺ: ثُمَّ إِنَّهُ لَمْ يَتُبْ عَلَى وَلَدٍ يَعْقُوبَ إِلَّا بَعْدَ اسْتِغْفَارٍ وَ تَوْبَةٍ، وَ إِقْلَاعٍ وَ إِنَابَةٍ، وَ إِفْرَارٍ؛ بحار الأنوار، ج ٢٩، ص ٥٥٨

﴿١٠٨٣﴾ الصادق ﷺ: عَنْ سَمَاعَةَ قَالَ: سَأَلْتُهُ عَمَّنْ قَتَلَ مُؤْمِنًا مُتَعَمِّدًا هَلْ لَهُ تَوْبَةٌ قَالَ لَا يَسْتَغْفِرُ حَتَّى يُوَدَّى دَيْتُهُ إِلَى أَهْلِهِ وَ يُعْتِقَ رَقَبَةً وَ يَصُومَ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ وَ يَسْتَغْفِرَ اللَّهَ وَ يَتُوبَ إِلَيْهِ وَ يَتَضَرَّعَ؛ تهذيب الأحكام، ج ٨، ص ٣٢٣

﴿١٠٨٤﴾ الصادق ﷺ: عَنْ سَمَاعَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: سَأَلْتُهُ عَمَّنْ قَتَلَ مُؤْمِنًا مُتَعَمِّدًا هَلْ لَهُ تَوْبَةٌ فَقَالَ لَا حَتَّى يُوَدَّى دَيْتُهُ إِلَى أَهْلِهِ وَ يُعْتِقَ رَقَبَةً وَ يَصُومَ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ وَ يَسْتَغْفِرَ اللَّهَ وَ يَتُوبَ إِلَيْهِ وَ يَتَضَرَّعَ فَإِنِّي أَرْجُو أَنْ يُتَابَ عَلَيْهِ إِذَا فَعَلَ ذَلِكَ؛ بحار الأنوار، ج ١٠١، ص ٣٨١

﴿١٠٨٥﴾ الهادي ﷺ: عِبَادِي مَعِيَ بَيْنَ خِلَالِ ثَلَاثٍ إِمَّا تَابُوا إِلَى فُتِبَتْ عَلَيْهِمْ وَ غُفِرَتْ ذُنُوبُهُمْ وَ سَتِرَتْ عُيُوبُهُمْ وَ إِمَّا كَفَفْتُ عَنْهُمْ عَذَابِي لِعِلْمِي بِأَنَّهُ سَيَخْرُجُ مِنْ أَصْلَابِهِمْ ذُرِّيَّاتٌ مُؤْمِنُونَ فَأَرْفُقُ بِالْآبَاءِ الْكَافِرِينَ وَ أَتَانِي بِالْأَمَهَاتِ الْكَافِرَاتِ وَ أَرْفَعُ عَنْهُمْ عَذَابِي لِيَخْرُجَ ذَلِكَ الْمُؤْمِنُ مِنْ أَصْلَابِهِمْ فَإِذَا تَرَأَوْا حَقَّ بِهِمْ عَذَابِي وَ حَاقَ بِهِمْ بَلَائِي وَ إِن لَمْ يَكُنْ هَذَا وَ لَا هَذَا فَإِنَّ الَّذِي

بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن

﴿۱۰۷۸﴾ هنگامی که انسان گناه کند، نقطه‌ی سیاهی در دل او پیدا می‌شود. اگر توبه و ترک کند و استغفار نماید، دلش از آن پاک می‌شود، و اگر گناهش اضافه شود آن نقطه نیز بزرگ‌تر می‌شود، و این همان زنگاری است که خدای متعال در کتابش فرمود: «نه این چنین است که می‌پندارند، بلکه اعمالشان چون زنگاری بر دل‌هایشان می‌نشیند».

﴿۱۰۷۹﴾ از روی لطف و مهربانی برایش درخت کدو رویاندی و چشمه‌ای از آب شیرین جاری کردی؛ و چون استغفار و توبه کرد دری برای او به‌سوی بهشت بازکردی. به‌راستی که تو بسیار بخشنده‌ای.

﴿۱۰۸۰﴾ خدای متعال به اسرافیل وحی کرد که بر قوم یونس نازل شو؛ زیرا آن‌ها با گریه و زاری فراوان به‌سوی من توبه کرده و آمرزش خواسته‌اند؛ پس من بر ایشان رحم کردم و توبه‌شان را پذیرفتم؛ و منم آن خدای توبه‌پذیر مهربان که توبه‌ی بنده‌ای را که از گناهش باز می‌گردد به سرعت می‌پذیرم.

﴿۱۰۸۱﴾ شیطان برای یحیی بن زکریا علیه السلام مجسم شد و به او گفت: «آیا نمی‌خواهی به تو اندرزی دهم؟» فرمود: «نصیحت تو را نمی‌خواهم، ولی از آدمیزاد به من گزارش بده». گفت: «آنان نزد ما سه دسته‌اند: یک دسته از آن‌ها از همه سخت‌ترند، به یکی از آن‌ها رو می‌آوریم و او را به گناهی می‌کشیم و او به استغفار پناه می‌برد و توبه می‌کند و همه‌ی کار ما را تباه می‌سازد، باز به سراغ او برمی‌گردیم و او هم به استغفار و توبه برمی‌گردد، نه از او نومید می‌شویم و نه نیاز خود را از او بر می‌آوریم، و ما از دست او رنج می‌کشیم».

﴿۱۰۸۲﴾ خداوند فرزندان یعقوب علیه السلام را جز بعد از استغفار، توبه، بازگشت و ترک [گناه] و اقرار به آن، نیامرزید.

﴿۱۰۸۳﴾ سماعه گوید: از امام صادق علیه السلام در مورد کسی که مؤمنی را از روی عمد بکشد پرسیدم: «آیا توبه دارد؟ [یعنی توبه‌اش پذیرفته می‌شود یا نه؟]» فرمود: «نه، مگر آنکه دیه‌اش را به اولیای او بدهد، و بنده‌ای را آزاد نماید، و دو ماه پی‌درپی روزه بگیرد، و از خداوند عزّ و جل طلب آمرزش کند، و به‌سوی او توبه کند و زاری نماید».

﴿۱۰۸۴﴾ سماعه گوید: از امام صادق علیه السلام در مورد کسی که مؤمنی را از روی عمد بکشد، پرسیدم: «آیا توبه دارد؟» فرمود: «نه، مگر آنکه دیه‌اش را به اولیای او بدهد، و بنده‌ای را آزاد نماید، و دو ماه پی‌درپی روزه بگیرد، و از خداوند عزّ و جل طلب آمرزش کند، و به‌سوی او توبه کند و زاری نماید، - اگر چنین که گفتم انجام دهد - من امیدوارم که خداوند توبه‌اش را بپذیرد».

﴿۱۰۸۵﴾ بندگانم نسبت به من در یکی از این سه حالت هستند: ۱. یا توبه می‌کنند و من توبه‌ی آن‌ها را می‌پذیرم و گناهشان را می‌آمرزم و عیب‌های آن‌ها را می‌پوشانم. ۲. یا آن‌ها را عذاب نمی‌کنم چون می‌دانم از نسل ایشان فرزندان مؤمن به‌وجود خواهد آمد. نسبت به پدر و مادر کافر آن‌ها مدارا می‌کنم و عذابشان نمی‌کنم تا آن فرزند مؤمن متولّد شود. وقتی متولّد شد،

﴿الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار﴾

أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ مِنْ عَذَابِي أَعْظَمَ مِمَّا تُرِيدُهُ بِهِمْ فَإِنَّ عَذَابِي لِعِبَادِي عَلَى حَسَبِ جَلَالِي وَكِبَرِيائِي؛
بحار الأنوار، ج ٩، ص ٢٧٩

﴿١٠٨٦﴾ الصادق عليه السلام: فَأَتَاهُمْ صَالِحٌ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَ لَهُمْ يَا قَوْمُ إِنِّي رَسُولُ رَبِّكُمْ إِلَيْكُمْ وَهُوَ يَقُولُ
لَكُمْ إِنْ أَنْتُمْ تُبْتَغُونَ وَرَجَعْتُمْ وَاسْتَغْفَرْتُمْ غَفَرْتُ لَكُمْ وَتُبْتُ عَلَيْكُمْ؛ الكافي، ج ٨، ص ١٨٧
﴿١٠٨٧﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: فَإِذَا رَأَيْتُمْ رِيحاً صَفْراءَ أَقْبَلْتُ مِنَ الْمَشْرِقِ فَعِجُّوا الْكَبِيرُ مِنْكُمْ وَ
الصَّغِيرُ بِالْصُّرَاخِ وَالْبُكَاءِ وَالتَّضَرُّعِ إِلَى اللَّهِ وَالتَّوْبَةِ إِلَيْهِ وَالِاسْتِغْفَارِ لَهُ؛ بحار الأنوار، ج ١٤،
ص ٣٩٥

﴿١٠٨٨﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: فَإِذَا رَأَيْتُمْ رِيحاً صَفْراءَ أَقْبَلْتُ مِنَ الْمَشْرِقِ فَعِجُّوا الْكَبِيرُ مِنْكُمْ
وَالصَّغِيرُ بِالْصُّرَاخِ وَالْبُكَاءِ وَالتَّضَرُّعِ إِلَى اللَّهِ وَالتَّوْبَةِ إِلَيْهِ وَالِاسْتِغْفَارِ لَهُ، وَارْفَعُوا رُءُوسَكُمْ
إِلَى السَّمَاءِ وَقُولُوا رَبَّنَا ظَلَمْنَا وَكَذَبْنَا نَبِيَّكَ وَتُبْنَا إِلَيْكَ مِنْ ذُنُوبِنَا وَإِنْ لَا تَغْفِرَ لَنَا وَتَرْحَمْنَا
لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ؛ تفسير العياشي، ج ٢، ص ١٣٣

﴿١٠٨٩﴾ الصادق عليه السلام: فَأَلِإِسْلَامَ قَبْلَ الْإِيمَانِ وَهُوَ يُشَارِكُ الْإِيمَانَ فَإِذَا أَتَى الْعَبْدُ كَبِيرَةً مِنْ
كَبَائِرِ الْمَعَاصِي أَوْ صَغِيرَةً مِنْ صَغَائِرِ الْمَعَاصِي الَّتِي نَهَى اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ عَنْهَا كَانَ خَارِجاً مِنَ
الْإِيمَانِ سَاقِطاً عَنْهُ اسْمُ الْإِيمَانِ وَثَابِتاً عَلَيْهِ اسْمُ الْإِسْلَامِ فَإِنْ تَابَ وَاسْتَغْفَرَ عَادَ إِلَى دَارِ الْإِيمَانِ وَ
لَا يُخْرِجُهُ إِلَى الْكُفْرِ إِلَّا الْجُحُودُ؛ الكافي، ج ٢، ص ٢٧

﴿١٠٩٠﴾ الصادق عليه السلام: فَأَنْبَطَحَ فِي بَطْحَاءٍ جَمَعَ حَتَّى انْفَجَرَ الصُّبْحُ فَأَمَرَهُ أَنْ يَصْعَدَ عَلَى الْجَبَلِ
جَبَلِ جَمْعٍ وَأَمَرَهُ إِذَا طَلَعَتِ الشَّمْسُ أَنْ يَعْتَرِفَ بِذَنْبِهِ سَبْعَ مَرَّاتٍ وَيَسْأَلَ اللَّهَ التَّوْبَةَ وَالْمَغْفِرَةَ
سَبْعَ مَرَّاتٍ فَفَعَلَ ذَلِكَ آدَمُ كَمَا أَمَرَهُ جِبْرِئِيلُ؛ الكافي، ج ٤، ص ١٩١

﴿١٠٩١﴾ الباقر عليه السلام: فَقَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى قَدْ بَلَغْتُ بِكَ يَا يَعْقُوبُ وَبَوُلْدِكَ الْخَاطِئِينَ
الْغَايَةَ فِي آدَبِي وَلَوْ كُنْتُ يَا يَعْقُوبُ شَكُوتَ مَصَائِبِكَ إِلَيَّ عِنْدَ نَزْوِلِهَا بِكَ وَاسْتَغْفَرْتُ وَتُبْتُ
إِلَيَّ مِنْ ذَنْبِكَ لَصَرَفْتُهَا عَنْكَ بَعْدَ تَقْدِيرِي إِيَّاهَا عَلَيْكَ وَلَكِنَّ الشَّيْطَانَ أَنْسَاكَ ذِكْرِي فَصُرْتُ
إِلَى الْقُنُوطِ مِنْ رَحْمَتِي؛ بحار الأنوار، ج ١٢، ص ٣١٢

﴿١٠٩٢﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: فَقَالَ لَهُ رُوْبَيْلٌ أَتَدْرِي يَا يُونُسُ لَعَلَّ اللَّهَ إِذَا أَنْزَلَ عَلَيْهِمُ الْعَذَابَ
فَأَحْسَوْا بِهِ، أَنْ تَتُوبُوا إِلَيْهِ وَيَسْتَغْفِرُوهُ فَيَرْحَمَهُمْ فَإِنَّهُ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ؛ تفسير العياشي، ج ٢،
ص ١٣١

﴿بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن﴾

گرفتار عذاب و بلای من می‌شوند. ۳. اگر نه جزء دسته اول و نه دسته دوم باشند، آن کیفری که برای آن‌ها آماده کرده‌ام شدیدتر از نفرینی است که تو می‌کنی، زیرا عذاب و کیفر من برای بندگان مناسب کبریا و جلال من است.

﴿۱۰۸۶﴾ صالح به‌سوی آن‌ها آمد و گفت: ای مردم، من رسول شما از طرف پروردگارم هستم و می‌فرماید: اگر شما توبه کنید و بازگردید و استغفار کنید، شما را می‌آمرزم و توبه‌تان را می‌پذیرم!

﴿۱۰۸۷﴾ وقتی دیدید باد زردی از جانب مشرق می‌وزد، همه از بزرگ و کوچک شروع به فریاد و گریه و تضرع نمایند و به‌سوی خدای یگانه توبه کنید و آمرزش بخواهید.

﴿۱۰۸۸﴾ وقتی دیدید باد زردی از جانب مشرق می‌وزد، همه از بزرگ و کوچک شروع به فریاد و گریه و تضرع نمایند و به‌سوی خدای یگانه توبه کنید و آمرزش بخواهید و سر خود را به‌سوی آسمان بلند کنید و بگویید: پروردگارا! ما به خود ستم کردیم و پیامبر تو را تکذیب کردیم و اکنون به‌سوی تو بازمی‌گردیم و از گناهانمان توبه می‌کنیم و اگر تو ما را نیامرزی و به ما رحم نکنی از خسارت دیدگان خواهیم بود.

﴿۱۰۸۹﴾ اسلام، قبل از ایمان و ایمان داخل آن است. پس هرگاه بنده‌ی خدا، گناه بزرگ یا کوچکی که خداوند از آن نهی فرموده انجام دهد، از ایمان بیرون می‌رود و نام ایمان نیز از او برداشته می‌شود و فقط نامش مسلمان است. اگر بعداً توبه کرد و از خداوند آمرزش خواست، دوباره به حال ایمان بازمی‌گردد، و آدمی جز با انکار حقایق دین کافر نمی‌شود.

﴿۱۰۹۰﴾ پس آدم عليه السلام در آنجا خوابید تا صبح شد، پس از آن به فرمان جبرئیل بالای کوه وادی جمع رفت و وقتی آفتاب طلوع کرد هفت مرتبه به گناه خویش اعتراف کرده و هفت بار از خدای مَنّان آمرزش خواست و قبول توبه‌اش را درخواست کرد. و این کار را همانگونه که جبرئیل فرمان داده بود، انجام داد.

﴿۱۰۹۱﴾ خداوند بلندمرتبه فرمود: ای یعقوب؛ در برابر تو و فرزندان گناهکارت بسیار رعایت ادب کردم. ای یعقوب؛ اگر هنگامی که مصیبت‌ها بر تو وارد شد، از آن‌ها به درگاه من شکوه می‌کردی و آمرزش می‌خواستی و از گناهت توبه می‌کردی با اینکه آن مصیبت‌ها را بر تو مقدر کرده بودم، آن‌ها را از تو برمی‌گرداندم، ولی شیطان تو را از یاد من بازداشت و از رحمت نامید شدی.

﴿۱۰۹۲﴾ روبیل گفت: ای یونس؛ آیا می‌دانی که شاید بعد از نزول عذاب، این قوم توبه کنند و از خدا بخواهند عذاب را بر طرف کند. در نتیجه خدا به آنان رحم کند. چراکه خدا مهربان‌ترین مهربانان است.

﴿الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار﴾

﴿١٠٩٣﴾ الرسول ﷺ: فَقَدْ مَحَوْا مَا كَانَ مِنْ ذُنُوبِهِمْ بِاسْتِغْفَارِهِمْ وَتَوْبَتِهِمْ وَاسْتَحَقُّوا الْكَرَامَةَ لِمَحَبَّتِهِمْ لَنَا وَمَوَالَاتِهِمْ؛ بحار الأنوار، ج ٤٥، ص ١٥٩

﴿١٠٩٤﴾ الرسول ﷺ: فَلَمَّا طَلَعَ الْفَجْرُ يَوْمَ الْأَرْبَعَاءِ فَعَلَ قَوْمُ يُونُسَ مَا أَمَرَهُمْ رُوبِيلُ بِهِ فَلَمَّا بَزَغَتِ الشَّمْسُ أَقْبَلَتْ رِيحٌ صَفْرَاءُ مُظْلِمَةٌ مُسْرِعَةٌ لَهَا صَرِيرٌ وَحَفِيفٌ فَلَمَّا رَأَوْهَا عَجُّوا جَمِيعاً بِالصُّرَاخِ وَالْبُكَاءِ وَالتَّضَرُّعِ إِلَى اللَّهِ وَتَأَبَّوْا إِلَيْهِ وَاسْتَغْفَرُوهُ وَصَرَخَتِ الْأَطْفَالُ بِأَصْوَاتِهَا تَطْلُبُ أُمَّهَاتِهَا وَعَجَّتْ سَخَالُ الْبَهَائِمِ تَطْلُبُ اللَّبَنَ وَعَجَّتِ الْأَنْعَامُ تَطْلُبُ الرِّعْيَ فَلَمَّ يَرَأَوْا بِذَلِكَ وَيُونُسُ وَتَنَوَّخَا يَسْمَعَانِ صَيْحَتَهُمْ وَصُرَاخَهُمْ وَيَدْعَوَانَ اللَّهَ عَلَيْهِمْ بِتَغْلِيظِ الْعَذَابِ عَلَيْهِمْ؛ بحار الأنوار، ج ١٤، ص ٣٩٥

﴿١٠٩٥﴾ الباقر ﷺ: فِي قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى وَمَنْ يَغْفِرِ الذُّنُوبَ إِلَّا اللَّهُ وَلَمْ يُصِرُّوا عَلَى مَا فَعَلُوا وَهُمْ يَعْلَمُونَ قَالَ الْإِصْرَارُ أَنْ يَذْنِبَ الْعَبْدُ وَلَا يَسْتَغْفِرُ وَلَا يُحَدِّثُ نَفْسَهُ بِالتَّوْبَةِ فَذَلِكَ الْإِصْرَارُ؛ مستدرک الوسائل، ج ١١، ص ٣٦٧

﴿١٠٩٦﴾ الصادق ﷺ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَتُوبُ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ فِي كُلِّ يَوْمٍ سَبْعِينَ مَرَّةً فَقُلْتُ أَوْ كَانَ يَقُولُ أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَآتُوبُ إِلَيْهِ قَالَ لَا وَلَكِنْ كَانَ يَقُولُ أَتُوبُ إِلَى اللَّهِ قُلْتُ إِنْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ كَانَ يَتُوبُ وَلَا يَعُودُ وَنَحْنُ نَتُوبُ وَنَعُودُ؛ الكافي، ج ٢، ص ٤٣٨

﴿١٠٩٧﴾ الصادق ﷺ: عَنْ الْحَارِثِ بْنِ الْمُغِيرَةِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَسْتَغْفِرُ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ فِي كُلِّ يَوْمٍ سَبْعِينَ مَرَّةً وَيَتُوبُ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ سَبْعِينَ مَرَّةً قَالَ قُلْتُ كَانَ يَقُولُ أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَآتُوبُ إِلَيْهِ قَالَ كَانَ يَقُولُ أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ سَبْعِينَ مَرَّةً وَيَقُولُ وَآتُوبُ إِلَى اللَّهِ وَآتُوبُ إِلَى اللَّهِ سَبْعِينَ مَرَّةً؛ الكافي، ج ٢، ص ٥٠٤

﴿١٠٩٨﴾ الصادق ﷺ: لَا شَيْءَ فِي اللَّطَمِ عَلَى الْخُدُودِ سِوَى الْإِسْتِغْفَارِ وَالتَّوْبَةِ؛ تهذيب الأحكام، ج ٨، ص ٣٢٥

﴿١٠٩٩﴾ الصادق ﷺ: لَا شَيْءَ فِي لَطَمِ الْخُدُودِ سِوَى الْإِسْتِغْفَارِ وَالتَّوْبَةِ؛ بحار الأنوار، ج ٧٩، ص ١٠٥

﴿١١٠٠﴾ أمير المؤمنين ﷺ: لَوْ أَنَّ النَّاسَ حِينَ عَصَوْا تَابُوا وَاسْتَغْفَرُوا لَمْ يُعَذِّبُوا وَلَمْ يَهْلِكُوا؛ مستدرک الوسائل، ج ١٢، ص ١٢٣

﴿١١٠١﴾ الرسول ﷺ: مَا كَانَ لِيَفْتَحَ بَابَ التَّوْبَةِ وَيُغْلِقَ بَابَ الْمَغْفِرَةِ وَهُوَ يَقُولُ وَمَنْ يَعْمَلْ سُوءًا أَوْ يَظْلِمِ نَفْسَهُ ثُمَّ يَسْتَغْفِرِ اللَّهَ يَجِدِ اللَّهَ غَفُورًا رَحِيمًا؛ مجموعة ورام، ج ٢، ص ٢٣٧

بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن

﴿۱۰۹۳﴾ چون توبه و استغفار کردند گناهانشان محو شد و چون ولایت و محبت ما را پذیرفته‌اند؛ شایسته‌ی اکرانند.

﴿۱۰۹۴﴾ وقتی فجر چهارشنبه طلوع کرد، قوم یونس اعمالی را که روبیل به آن‌ها تعلیم داده بود، انجام دادند. وقتی خورشید طلوع کرد، باد زرد و تاریکی که صدایی مهیب و ترسناک داشت آشکار شد. همگی با ناله و فریاد دست به تضرع برداشتند و به درگاه الهی توبه کردند و کودکان با ناله و فریاد مادران خود را طلبیدند و بره‌های چهارپایان برای شیر مادران خود بانگ و فریاد برآوردند و همچنان به این تضرع ادامه دادند. در آن حال یونس علیه السلام و تنوخی عابد صدای ناله و فریاد آن‌ها را می‌شنیدند، اما برای شدیدتر شدن عذاب آن‌ها دعا می‌کردند.

﴿۱۰۹۵﴾ درباره‌ی این آیه: «وَمَنْ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا اللَّهُ وَلَمْ يُصِرُّوا عَلَىٰ مَا فَعَلُوا وَهُمْ يَعْلَمُونَ»، فرمود: اصرار، این است که انسان گناهی مرتکب شود و استغفار نکند و زمینه‌ی توبه را در خود فراهم نیاورد. این، اصرار است.

﴿۱۰۹۶﴾ زید شحام گوید: امام صادق علیه السلام فرمود: «رسول خدا صلی الله علیه و آله روزی هفتاد بار به درگاه خدای عزّ و جلّ توبه می‌کرد». عرض کردم: «آیا این چنین می‌گفت: «از خداوند طلب آمرزش می‌کنم و به‌سوی او باز می‌گردم»؟ فرمود: «نه. این چنین می‌گفت: «به‌سوی خداوند باز می‌گردم»». عرض کردم: «رسول خدا صلی الله علیه و آله توبه می‌کرد با اینکه به گناهی باز نمی‌گشت ولی ما توبه می‌کنیم و باز برمی‌گردیم».

﴿۱۰۹۷﴾ حارث بن مغیره گوید: امام صادق علیه السلام می‌فرمود: رسول خدا صلی الله علیه و آله در هر روز هفتاد بار از خدای عزّ و جلّ آمرزش می‌خواست و هفتاد بار به درگاه خدا عزّ و جلّ توبه می‌کرد. عرض کردم: آیا این چنین می‌گفت: «از خداوند طلب آمرزش می‌کنم و به‌سوی او باز می‌گردم»؟ فرمود: هفتاد بار می‌فرمود: «از خداوند طلب آمرزش می‌کنم، از خداوند طلب آمرزش می‌کنم»، و هفتاد بار می‌فرمود: «به‌سوی او باز می‌گردم، به‌سوی او باز می‌گردم».

﴿۱۰۹۸﴾ کفّاره‌ی لطمه‌زدن به صورت در مصیبت، فقط استغفار و توبه است.

﴿۱۰۹۹﴾ کفّاره‌ی لطمه‌زدن به صورت در مصیبت، فقط استغفار و توبه است.

﴿۱۱۰۰﴾ اگر مردم بعد از عصیان و نافرمانی باز می‌گشتند و طلب آمرزش می‌کردند، هرگز عذاب نمی‌شدند و به هلاکت نمی‌افتادند.

﴿۱۱۰۱﴾ خداوندی که در توبه را گشوده است، هیچ‌گاه در آمرزش را نمی‌بندد؛ و فرموده است: هرکس کار ناشایستی انجام دهد، یا بر خود ستم روا دارد و سپس از خدا آمرزش خواهد، خدا را آمرزنده و مهربان خواهد یافت.

﴿الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار﴾

﴿١١٠٢﴾ الباقر عليه السلام: مَا مِنْ عَبْدٍ مُؤْمِنٍ يُذْنِبُ ذَنْبًا إِلَّا أَجَلَهُ اللَّهُ فِيهِ سَنَعٌ سَاعَاتٍ فَإِنْ هُوَ تَابَ مِنْهُ وَاسْتَغْفَرَ لَمْ يُكْتَبْ عَلَيْهِ وَإِنْ لَمْ يَتُبْ كُتِبَ عَلَيْهِ سَيِّئَةٌ وَاحِدَةٌ؛ بحار الأنوار، ج ٦٨، ص ٢٤٦

﴿١١٠٣﴾ الباقر عليه السلام: أَنَا اللَّهُ الْجَوَادُ الْكَرِيمُ أَحَبُّ عِبَادِي الْمُسْتَغْفِرِينَ التَّائِبِينَ الرَّغْبِينَ إِلَيَّ فِيمَا عِنْدِي؛ بحار الأنوار، ج ١٢، ص ٣١٢

﴿١١٠٤﴾ امير المؤمنين عليه السلام: نَسْتَغْفِرُكَ لِلْجَمَّاتِ مِنْ ذُنُوبِنَا وَنَتُوبُ إِلَيْكَ مِنْ عَوَامِّ خَطَايَانَا؛ من لا يحضره الفقيه، ج ١، ص ٥٢٧

﴿١١٠٥﴾ امير المؤمنين عليه السلام: نَسْتَغْفِرُكَ لِلْجَهَالَاتِ مِنْ ذُنُوبِنَا وَنَتُوبُ إِلَيْكَ مِنْ عَوَامِّ خَطَايَانَا؛ تهذيب الأحكام، ج ٣، ص ١٥١

﴿١١٠٦﴾ الرسول عليه السلام: وَالَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لَا يُعَذِّبُ اللَّهُ مُؤْمِنًا بَعْدَ التَّوْبَةِ وَالِاسْتِغْفَارِ إِلَّا بِسُوءٍ ظَنَّهُ بِاللَّهِ وَتَقْصِيرِهِ مِنْ رَجَائِهِ وَسُوءِ خُلُقِهِ وَاغْتِيَابِهِ لِلْمُؤْمِنِينَ؛ الكافي، ج ٢، ص ٧١

﴿١١٠٧﴾ امير المؤمنين عليه السلام: وَقُلْتَ تَبَارَكْتَ وَتَعَالَيْتَ أَفَلَا يَتُوبُونَ إِلَى اللَّهِ وَيَسْتَغْفِرُونَهُ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ وَأَنَا أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢٨٢

﴿١١٠٨﴾ امير المؤمنين عليه السلام: وَقُلْتَ تَبَارَكْتَ وَتَعَالَيْتَ فَاسْتَغْفِرُوا إِلَيْهِ وَاسْتَغْفِرُوهُ، وَأَنَا أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢٨٤

﴿١١٠٩﴾ امير المؤمنين عليه السلام: وَقُلْتَ تَبَارَكْتَ وَتَعَالَيْتَ فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْهُ إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا وَأَنَا أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢٨٢

﴿١١١٠﴾ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ مِنْ مَظَالِمَ كَثِيرَةٍ لِعِبَادِكَ عِنْدِي فَأَيُّمَا عَبْدٍ مِنْ عِبِيدِكَ كَانَتْ لَهُ قِبَلِي مَظْلَمَةٌ ظَلَمْتُهَا إِيَّاهُ فِي بَدَنِهِ أَوْ عَرَضِهِ أَوْ مَالِهِ لَا أَسْتَطِيعُ آدَاءَ ذَلِكَ إِلَيْهِ وَلَا تَحْلُلُهَا مِنْهُ فَأَرْضِهِ عَنِّي بِمَا شِئْتَ وَكَيْفَ شِئْتَ وَأَتَى شِئْتَ وَهَبَهَا لِي وَمَا تَصْنَعُ بَعْدَ بِي يَا رَبِّ وَقَدْ وَسَعَتْ رَحْمَتُكَ كُلَّ شَيْءٍ وَمَا عَلَيْكَ يَا رَبُّ أَنْ تُكْرِمَنِي بِرَحْمَتِكَ وَلَا تُهَيِّنَنِي بِعَذَابِكَ وَلَا يَنْقُصُكَ يَا رَبُّ أَنْ تَفْعَلَ بِي مَا سَأَلْتُكَ وَأَنْتَ وَاجِدٌ لِكُلِّ خَيْرٍ اللَّهُمَّ إِنْ اسْتَغْفَرَايَ إِيَّاكَ مَعَ إِصْرَارِي لِلْوُحْمِ وَإِنْ تَرَكْتَنِي الْاسْتِغْفَارَ لَكَ مَعَ سَعَةِ رَحْمَتِكَ لَعَجْزُ اللَّهُمَّ كَمْ تَتَحَبَّبُ إِلَيَّ وَأَنْتَ غَنِيٌّ عَنِّي وَكَمْ أَتَبَعَّضُ إِلَيْكَ وَأَنَا إِلَيْكَ فَقِيرٌ فَسُبْحَانَ مَنْ إِذَا وَعَدَ وَفَى وَإِذَا تَوَعَّدَ عَفَا؛

بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢٠٤

بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن

﴿۱۱۰۲﴾ هر بنده‌ی مؤمنی که مرتکب گناهی شود، خداوند هفت ساعت به او مهلت می‌دهد که اگر توبه کند و استغفار نماید، در نامه‌ی عمل او ثبت نمی‌شود، ولی اگر توبه نکرد، یک گناه برایش نوشته می‌شود.

﴿۱۱۰۳﴾ من خداوند بخشنده‌ی با کرامتم و بندگان آمرزش‌خواه و توبه‌کننده و مشتاق به آنچه نزد من است را دوست دارم.

﴿۱۱۰۴﴾ ما برای گناهان انبوهمان از تو آمرزش می‌طلبیم و از همه‌ی خطاهایمان به درگاہت توبه می‌کنیم.

﴿۱۱۰۵﴾ ما برای گناهانی که بر آن آگاهی نداریم، از تو آمرزش می‌طلبیم و از همه‌ی خطاهایمان به درگاہت توبه می‌کنیم.

﴿۱۱۰۶﴾ سوگند به خدایی که جز او خدایی نیست؛ خداوند هیچ مؤمنی را بعد از توبه و استغفار جز به‌خاطر بدگمانی به خدا و کوتاهی در امید و بداخلاقی و غیبت پشت سر مؤمنین عذاب نمی‌کند.

﴿۱۱۰۷﴾ تو که بزرگ و برتری فرمودی: آیا به‌سوی خدا بر نمی‌گردید که از او طلب آمرزش کنید و خدا بسیار آمرزنده و مهربان است و من از تو آمرزش می‌خواهم و به درگاہت توبه می‌کنم.

﴿۱۱۰۸﴾ تو که بزرگ و برتری فرمودی: «به درگاه او استقامت ورزید و از او آمرزش بخواهید». و من از تو آمرزش می‌خواهم و به درگاہت توبه می‌کنم.

﴿۱۱۰۹﴾ تو که بزرگ و برتری فرمودی: «با ستایش پروردگارت تسبیح گوی و از او آمرزش بخواه که به‌راستی او توبه‌پذیر است». و من از تو آمرزش می‌خواهم و به درگاہت توبه می‌کنم.

﴿۱۱۱۰﴾ پروردگارا، من از تو آمرزش می‌طلبم و به‌سوی تو توبه می‌کنم از تمام ظلم‌های بسیاری که به بندگان کردم. بنده‌ای نیست مگر اینکه از جانب من ظلمی به بدن یا آبرویش یا مالش رسیده است و من نمی‌توانم آن را جبران کنم و تو نیز آن را از طرف او حلال نمی‌کنی، پس آن‌ها را به آنچه که می‌خواهی و هرطور که می‌خواهی و هر جا که می‌خواهی از من راضی کن و آن را بر من ببخش، پروردگارا، چرا مرا عذاب کنی با اینکه رحمت همه چیز را فرا گرفته است؟ و تو را چه می‌شود اگر مرا با رحمت مورد اکرام قرار دهی و مرا با عذابت خوار نکنی؟ و چیزی از تو کاسته نمی‌شود اگر آنچه را که از تو خواستم انجام دهی و تو دارای هر خیری هستی. پروردگارا، آمرزش خواستن من از تو با اینکه به گناهان اصرار می‌کنم، سرزنش است و ترک کردن استغفار با وجود وسعت رحمت تو، عجز و ناتوانی است. پروردگارا، چقدر به من مشتاق هستی درحالی که از من بی‌نیازی و چقدر بر تو خشمگینم با اینکه من به تو نیازمندم. منزّه است خدایی که وقتی - به بهشت - وعده دهد بدان عمل می‌کند. و وقتی به جهنم وعده دهد عفو و گذشت می‌کند.

﴿الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار﴾

﴿١١١١﴾ الهادي رحمه الله: يسير التوبة والاستغفار يمحّص المعاصي والأصرار؛ مستدرک الوسائل.

ج ١٢، ص ١٣٠

٢١-٣-١-١- معية الاستغفار وسؤال التوبة

﴿١١١٢﴾ الصادق عليه السلام: إذهب فاعْتَسِلْ وَصَلِّ مَا بَدَا لَكَ فَلَقَدْ كُنْتَ مُقِيمًا عَلَى أَمْرٍ عَظِيمٍ مَا كَانَ أَسْوَأَ حَالِكَ لَوْ كُنْتَ مِتَّ عَلَى هَذِهِ اسْتَغْفِرَ اللَّهُ وَاسْأَلَ اللَّهُ التَّوْبَةَ مِنْ كُلِّ مَا يَكْرَهُ فَإِنَّهُ لَا يَكْرَهُ إِلَّا الْقَبِيحَ وَالْقَبِيحَ دَعَا لِأَهْلِهِ فَإِنْ لَكُلِّ قَبِيحٍ أَهْلًا؛ مستدرک الوسائل، ج ٢، ص ٥١٢

﴿١١١٣﴾ السجاد عليه السلام: أسألك التوبة منه إليك والعود منك عليّ بالمغفرة لها فإنك قلت

استغفروا ربكم إنه كان غفّاراً؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ٨٠

٢٢-٣-١-١- معية الاستغفار والتوبة من الله

﴿١١١٤﴾ فَمَنْ تَابَ مِنْ بَعْدِ ظُلْمِهِ وَأَصْلَحَ فَإِنَّ اللَّهَ يَتُوبُ عَلَيْهِ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ (المائدة: ٣٩)

﴿١١١٥﴾ الهادي عليه السلام: عِبَادِي مَعِيَ بَيْنَ خِلَالٍ ثَلَاثٍ إِمَّا تَابُوا إِلَى فُتِبْتُ عَلَيْهِمْ وَغُفِرَتْ ذُنُوبُهُمْ وَ سَتِرْتُ عُيُوبَهُمْ وَإِمَّا كَفَفْتُ عَنْهُمْ عَذَابِي لِعِلْمِي بِأَنَّهُ سَيَخْرُجُ مِنْ أَصْلَابِهِمْ ذُرِّيَّاتٌ مُؤْمِنُونَ فَأَرْفُقُ بِالْأَبَاءِ الْكَافِرِينَ وَأَتَأَنَّى بِالْأُمَّهَاتِ الْكَافِرَاتِ وَأَرْفَعُ عَنْهُمْ عَذَابِي لِيَخْرُجَ ذَلِكَ الْمُؤْمِنُ مِنْ أَصْلَابِهِمْ فَإِذَا تَزَايَلُوا حَقَّ بِهِمْ عَذَابِي وَ حَاقَ بِهِمْ بَلَاءِي وَإِنْ لَمْ يَكُنْ هَذَا وَلَا هَذَا فَإِنَّ الَّذِي أَعْدَدْتُهُ لَهُمْ مِنْ عَذَابِي أَعْظَمُ مِمَّا تُرِيدُهُ بِهِمْ فَإِنَّ عَذَابِي لِعِبَادِي عَلَى حَسَبِ جَلَالِي وَ كِبَرِيَائِي؛

بحار الأنوار، ج ٩، ص ٢٧٩

٢٣-٣-١-١- معية المغفرة والتوبة من الله

﴿١١١٦﴾ أَنْظِرْ إِلَى بَوَاجِهِكَ الْكَرِيمِ نَظْرَةً اسْتَكْمِلْ بِهَا الْكَرَامَةَ وَالْإِيمَانَ ثُمَّ لَا تَصْرِفْهُ إِلَّا

بِمَغْفِرَتِكَ وَ تَوَيْتِكَ؛ مستدرک الوسائل، ج ٤، ص ١٢٩

﴿١١١٧﴾ الهادي عليه السلام: عِبَادِي مَعِيَ بَيْنَ خِلَالٍ ثَلَاثٍ إِمَّا تَابُوا إِلَى فُتِبْتُ عَلَيْهِمْ وَغُفِرَتْ ذُنُوبُهُمْ وَ سَتِرْتُ عُيُوبَهُمْ وَإِمَّا كَفَفْتُ عَنْهُمْ عَذَابِي لِعِلْمِي بِأَنَّهُ سَيَخْرُجُ مِنْ أَصْلَابِهِمْ ذُرِّيَّاتٌ مُؤْمِنُونَ فَأَرْفُقُ بِالْأَبَاءِ الْكَافِرِينَ وَأَتَأَنَّى بِالْأُمَّهَاتِ الْكَافِرَاتِ وَأَرْفَعُ عَنْهُمْ عَذَابِي لِيَخْرُجَ ذَلِكَ الْمُؤْمِنُ مِنْ أَصْلَابِهِمْ فَإِذَا تَزَايَلُوا حَقَّ بِهِمْ عَذَابِي وَ حَاقَ بِهِمْ بَلَاءِي وَإِنْ لَمْ يَكُنْ هَذَا وَلَا هَذَا فَإِنَّ الَّذِي أَعْدَدْتُهُ لَهُمْ مِنْ عَذَابِي أَعْظَمُ مِمَّا تُرِيدُهُ بِهِمْ فَإِنَّ عَذَابِي لِعِبَادِي عَلَى حَسَبِ جَلَالِي وَ كِبَرِيَائِي؛

بحار الأنوار، ج ٩، ص ٢٧٩

بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن

﴿۱۱۱﴾ توبه و استغفار اندک، معاصی و اصرار بر آن‌ها را پاک می‌کند.

۱-۱-۳-۴-۳-۲۱- همراهی آمرزش خواهی و درخواست توبه

﴿۱۱۲﴾ برو و غسل کن و هر نمازی که به دلت افتاد به‌جا آور، که تو مشغول امر و گناهی بسیار بزرگ بودی و اگر بدان حال مرده بودی چه وضع بدی داشتی. از خدای متعال طلب آمرزش و بخشش کن و از او بخواه که توبهات را از همه‌ی بدی‌ها بپذیرد. خداوند عزّ و جل چیزی را ناخوش نشمرد و نهی نکرده مگر عمل قبیح را و تو کارهای زشت را برای طالبانش واگذار که هر چیزی سزاوار و درخور گروهی است که شایسته‌ی آن هستند.

﴿۱۱۳﴾ توبه از آن [گناه] و روکردن به تو را می‌خواهم و اینکه تو نیز با آمرزش به‌سوی من بازگردی، چراکه تو خود گفتی: «از پروردگارتان آمرزش بخواهید که او بسیار آمرزنده است».

۱-۱-۳-۴-۳-۲۲- همراهی آمرزش خواهی و توبه‌ی خدا

﴿۱۱۴﴾ اما آن کس که پس از ستم‌کردن، توبه و جبران نماید، خداوند توبه‌ی او را می‌پذیرد؛ (و از این مجازات؛ معاف می‌شود، زیرا) خداوند، آمرزنده و مهربان است.

﴿۱۱۵﴾ بندگانم نسبت به من در یکی از این سه حالت هستند: ۱. یا توبه می‌کنند و من توبه‌ی آن‌ها را می‌پذیرم و گناهشان را می‌آمرزم و عیب‌های آن‌ها را می‌پوشانم. ۲. یا آن‌ها را عذاب نمی‌کنم چون می‌دانم از نسل ایشان فرزندان مؤمن به‌وجود خواهد آمد. نسبت به پدر و مادر کافر آن‌ها مدارا می‌کنم و عذابشان نمی‌کنم تا آن فرزند مؤمن متولد شود. وقتی متولد شد، گرفتار عذاب و بلای من می‌شوند. ۳. اگر نه جزء دسته اول و نه دسته دوم باشند، آن کیفری که برای آن‌ها آماده کرده‌ام شدیدتر از نفرینی است که تو می‌کنی، زیرا عذاب و کیفر من برای بندگان مناسب کبریا و جلال من است.

۱-۱-۳-۴-۳-۲۳- همراهی آمرزش و توبه‌ی خدا

﴿۱۱۶﴾ و با چهره‌ی بخشنده‌ی خود به من نظری افکن تا در سایه‌ی آن نظر کرامت و ایمان را کامل سازم، و جز با مغفرت و توبه خود چهره از من برنگیر.

﴿۱۱۷﴾ بندگانم نسبت به من در یکی از این سه حالت هستند: ۱. یا توبه می‌کنند و من توبه‌ی آن‌ها را می‌پذیرم و گناهشان را می‌آمرزم و عیب‌های آن‌ها را می‌پوشانم. ۲. یا آن‌ها را عذاب نمی‌کنم چون می‌دانم از نسل ایشان فرزندان مؤمن به‌وجود خواهد آمد. نسبت به پدر و مادر کافر آن‌ها مدارا می‌کنم و عذابشان نمی‌کنم تا آن فرزند مؤمن متولد شود. وقتی متولد شد، گرفتار عذاب و بلای من می‌شوند. ۳. اگر نه جزء دسته اول و نه دسته دوم باشند، آن کیفری که برای آن‌ها آماده کرده‌ام شدیدتر از نفرینی است که تو می‌کنی، زیرا عذاب و کیفر من برای بندگان مناسب کبریا و جلال من است.

البَابُ الْأَوَّلُ: مَعَانِي الْمَغْفِرَةِ وَالْإِسْتِغْفَارِ

﴿١١٨﴾ الصادق عليه السلام: فَأَنْبَطَحَ فِي بَطْحَاءٍ جَمَعَ حَتَّى انْفَجَرَ الصُّبْحُ فَأَمَرَهُ أَنْ يَصْعَدَ عَلَى الْجَبَلِ جَبَلِ جَمْعٍ وَ أَمَرَهُ إِذَا طَلَعَتِ الشَّمْسُ أَنْ يَعْتَرِفَ بِذَنْبِهِ سَبْعَ مَرَّاتٍ وَ يَسْأَلَ اللَّهَ التَّوْبَةَ وَ الْمَغْفِرَةَ سَبْعَ مَرَّاتٍ فَفَعَلَ ذَلِكَ آدَمُ كَمَا أَمَرَهُ جِبْرِيلُ؛ الكافي، ج ٤، ص ١٩١

٢٤-٣-١٣-١- معيةُ الإِسْتِغْفَارِ وَ قَبُولِ التَّوْبَةِ

﴿١١٩﴾ غَافِرِ الذَّنْبِ وَقَابِلِ التَّوْبِ شَدِيدِ الْعِقَابِ ذِي الطَّوْلِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ إِلَهُ الْمَصِيرِ
(غافر: ٣)

﴿١١٢٠﴾ امير المؤمنين عليه السلام: تَعَصَى رَبَّنَا فَتَغْفِرَ وَتُجِيبَ الْمُضْطَرَّ وَتَكْشِفَ السُّوءَ وَ تَشْفِيَ السَّقَمَ وَ تَنْجِيَ مِنَ الْكَرْبِ وَ تَقْبِلَ التَّوْبَةَ وَ تَغْفِرَ الذُّنُوبَ؛ مستدرک الوسائل، ج ٥، ص ٨٢

﴿١١٢١﴾ تَقْبِلُ التَّوْبَةَ وَ تَغْفِرُ الْحَوْبَةَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٩، ص ٢٠٤

﴿١١٢٢﴾ الصادق عليه السلام: ثُمَّ يَطُوفُ بَعْدَ ذَلِكَ أُسْبُوعًا بِالنِّسَاءِ وَهُوَ طَوَافُ النِّسَاءِ لَا يَحِلُّ لِلْمُحْرِمِ أَنْ يُبَاضِعَ حَتَّى يَطُوفَ طَوَافَ النِّسَاءِ فَفَعَلَ آدَمُ فَقَالَ لَهُ جَبْرَائِيلُ إِنَّ اللَّهَ قَدْ غَفَرَ ذَنْبَكَ وَ قَبَلَ تَوْبَتَكَ وَ أَحَلَّ لَكَ زَوْجَتَكَ، وسائل الشيعة، ج ١، ص ٢٢٦

﴿١١٢٣﴾ الباقِرُ ﷺ: حَتَّى إِذَا كَانَ آخِرُ لَيْلَةٍ مِنْ شَهْرِ رَمَضَانَ نَادَوْهُمْ أَنْبِشُوا عِبَادَ اللَّهِ فَقَدْ غَفَرَ اللَّهُ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَ قَبْلَ تَوْبَتِكُمْ فَانظُرُوا كَيْفَ تَكُونُونَ فِيمَا تَسْتَأْنِفُونَ؛ وسائل الشيعة، ج ١٠، ص ٢٤٥

﴿١١٢٤﴾ الزهراء عليها السلام: حَتَّى تَقْبَلَ تَوْبَتِي وَتَرْحَمَ عِبْرَتِي وَتَغْفِرَ لِي خَطِيئَتِي؛ بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ٨٥

﴿١١٢٥﴾ الصادق عليه السلام: فَأَنْطَلَقَ آدَمُ وَغُفِرَ لَهُ ذَنْبُهُ وَقَبِلَتْ مِنْهُ تَوْبَتُهُ وَحَلَّتْ لَهُ زَوْجَتُهُ؛
الكافي، ج ٤، ص ١٩٠

﴿١١٢٦﴾ الْعَسْكَرُ عليه السلام: قَالَ آدَمُ اللَّهُمَّ بَجَاهِ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ الطَّيِّبِينَ بَجَاهِ مُحَمَّدٍ وَعَلَى وَفَاطِمَةَ وَالْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ وَ الطَّيِّبِينَ مِنْ آلِهِم عليهم السلام لَمَّا تَفَضَّلَتْ بَقَبُولِ تَوْبَتِي وَغُفْرَانِ زَلَّتِي، بحار الأنوار، ج ١١، ص ١٩١

﴿١١٢٧﴾ لَا أَجِدُ لَذُنُوبِي غَافِرًا وَلَا لَوْتِي قَابِلًا وَلَا لِنِدَائِي سَامِعًا وَلَا لِعِزَّتِي مُقِيلًا وَلَا لِعَوْرَتِي سَاتِرًا وَلَا لِدُعَائِي مُجِيبًا غَيْرَكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٧، ص ٤٢٣

﴿١١٢٨﴾ مَرْحَبًا بِكَ يَا أَهْلَ الْعِرَاقِ أَتَذْكُرُ لِيُتِّكَ بَبْطُنْ كَرْبَلَاءَ وَمَا رَأَيْتَ مِنْ كَرَامَةِ اللَّهِ تَعَالَى لِأَوَّلِيَانَا إِنَّ اللَّهَ قَدْ قَبِلَ تَوْبَتَكَ وَغَفَرَ خَطِيئَتَكَ؛ بحار الأنوار، ج ٤٥، ص ٤٠٢

«بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن»

«۱۱۱۸» پس آدم علیه السلام در آنجا خوابید تا صبح شد، پس از آن به فرمان جبرئیل بالای کوه وادی جمع رفت و وقتی آفتاب طلوع کرد هفت مرتبه به گناه خویش اعتراف کرده و هفت بار از خدای منان آمرزش خواست و قبول توبه‌اش را درخواست کرد. و این کار را همانگونه که جبرئیل فرمان داده بود، انجام داد.

۲۴-۳-۴-۱-۱-۳-۱- همراهی آمرزش خواهی و قبول شدن توبه

«۱۱۱۹» خداوندی که آمرزنده‌ی گناه، پذیرنده‌ی توبه، دارای مجازات سخت، و صاحب نعمت فراوان است؛ هیچ معبودی جز او نیست؛ و بازگشت (همه‌ی شما) تنها به‌سوی اوست.

«۱۱۲۰» پروردگارا! تو را نافرمانی می‌کنند و تو آنان را می‌بخشی و می‌آمرزی. تو دعای بیچارگان و درماندگان را اجابت می‌کنی، پس بلاها و بدی‌ها را از آنان رد می‌کنی و بیماران را شفا می‌بخشی و بندگان را از تنگدلی‌ها رهایی می‌بخشی و توبه را می‌پذیری و گناهان را می‌بخشی.

«۱۱۲۱» توبه پذیرفته و گناه آمرزیده می‌شود.

«۱۱۲۲» سپس بعد از آن هفت بار دور کعبه طواف کرد و آن طواف نساء است که مُحَرَّم قبل از به‌جا آوردن آن نمی‌تواند از همسرش لذت جنسی ببرد. آدم علیه السلام آن طواف را انجام داد. و جبرئیل به او گفت که خداوند گناهت را آمرزید و توبه‌ات را پذیرفت و همسرت بر تو حلال شد.

«۱۱۲۳» چون شب آخر رمضان فرامی‌رسد، به آنان ندا می‌دهند: «ای بندگان خدا! بر شما مژده باد که خداوند شما را آمرزید و توبه‌ی شما را پذیرفت؛ بنگرید که در آینده چگونه خواهید بود».

«۱۱۲۴» تا اینکه توبه‌ام را پذیرفته و بر اشک چشمم رحم کنی و گناهم را ببامری.

«۱۱۲۵» پس آدم علیه السلام آزاد، گناهِش بخشوده، توبه‌اش پذیرفته و همسرش بر او حلال شد.

«۱۱۲۶» حضرت آدم علیه السلام گفت: خداوند! به وجاهت و جایگاه رفیع محمد و خاندان پاکش و به جایگاه رفیع محمد و علی و فاطمه و حسن و حسین خاندان پاک ایشان علیهم السلام، با پذیرفتن توبه و آمرزش لغزشم به من لطف و تفضل کن.

«۱۱۲۷» [پروردگارا! نه برای گناهانم جز تو آمرزنده‌ای می‌یابم و نه برای توبه‌ام پذیرنده‌ای و نه برای صدایم شنوایی و نه برای لغزش‌هایم چشم‌پوشنده‌ای و نه برای زشتی‌هایم پوشاننده‌ای و نه برای دعایم اجابت‌کننده‌ای].

«۱۱۲۸» مرجبا به تو ای اهل عراق؛ داستان کربلا را در نظر داری؟ دیدی خدا تا کجا دوستان ما را گرامی داشت؟ بدان که خدا توبه‌ی تو را پذیرفت و گناه تو را آمرزید.

﴿الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار﴾

﴿١١٢٩﴾ وَقَدْ جَعَلْتَ الْاسْتِغْفَارَ طَرِيقاً إِلَى قَبُولِ التَّوْبَةِ وَغُفْرَانِ الْآثَامِ فَهَذَا أَنَا أَقُولُ
أَسْتَغْفِرُكَ وَأَسْأَلُكَ التَّوْبَةَ؛ محاسبة النفس، ص ٢٦
٤-٤-١-١-٣-١-الأوبة

﴿١١٣٠﴾ وَتَلَحَّنِي بِالتَّوَابِينَ الْوَابِينَ الْمُسْتَغْفِرِينَ بِالْأَسْحَارِ؛ البلد الأمين، ص ٤٣٠
٤-٤-١-١-٣-١-العوذ

﴿١١٣١﴾ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مَسْأَلَةَ الْمُضْطَرِّ إِلَيْكَ الْمُشْفِقِ مِنْ عَذَابِكَ الْخَائِفِ مِنْ عُقُوبَتِكَ
أَنْ تَغْفِرَ لِي وَتَغْمِدَنِي وَتَحْنَنَ عَلَيَّ بِرَحْمَتِكَ وَتَعُودَ عَلَيَّ بِمَغْفِرَتِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٩، ص ١٠
﴿١١٣٢﴾ السَّجَادَ ﷺ: اللَّهُمَّ هِدْنِي فَلَهَوْتُ وَوَعِظْتُ فَقَسَوْتُ وَأَبْلَيْتَ الْجَمِيلَ فَعَصَيْتُ وَ
عَرَفْتُ فَأَصْرَرْتُ ثُمَّ عَرَفْتُ فَاسْتَغْفَرْتُ فَأَقَلْتُ فَعُدْتُ فَسُتَرْتُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ١٨٠
﴿١١٣٣﴾ السَّجَادَ ﷺ: أَنْتَ الْكَرِيمُ الْعَوَّادُ بِالْمَغْفِرَةِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٣٦

﴿١١٣٤﴾ الصَّادِقَ ﷺ: فَالْإِسْلَامُ قَبْلَ الْإِيمَانِ وَهُوَ يُشَارِكُ الْإِيمَانَ فَإِذَا أَتَى الْعَبْدُ كَبِيرَةً مِنْ
كِبَائِرِ الْمَعَاصِي أَوْ صَغِيرَةً مِنْ صَغَائِرِ الْمَعَاصِي الَّتِي نَهَى اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ عَنْهَا كَانَ خَارِجاً مِنَ
الْإِيمَانِ سَاقِطاً عَنْهُ اسْمُ الْإِيمَانِ وَثَابِتاً عَلَيْهِ اسْمُ الْإِسْلَامِ فَإِنْ تَابَ وَاسْتَغْفَرَ عَادَ إِلَى دَارِ الْإِيمَانِ وَ
لَا يُخْرِجُهُ إِلَى الْكُفْرِ إِلَّا الْجُحُودُ؛ الكافي، ج ٢، ص ٢٧

﴿١١٣٥﴾ امير المؤمنين ﷺ: فَإِنْ عَادَ وَتَابَ مِرَاراً قَالَ يَغْفِرُ اللَّهُ لَهُ قِيلَ إِلَى مَتَى قَالَ حَتَّى
يَكُونَ الشَّيْطَانُ هُوَ الْمَحْسُورُ؛ بحار الأنوار، ج ٦، ص ١٥

﴿١١٣٦﴾ الرسول ﷺ: فَسَقَطَا بَيْنَ رَسُولِ اللَّهِ وَقَالَا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، التَّوْبَةُ، اسْتَغْفِرْ لَنَا فَلَنْ
نَعُودَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ لَا تَابَ اللَّهُ عَلَيْكُمَا، فَمَا يَنْفَعُكُمَا اسْتَغْفَارِي وَمَعَكُمْ هَذِهِ الْجُرْأَةُ عَلَى اللَّهِ
وَعَلَى رَسُولِهِ! قَالَا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، فَإِنْ اسْتَغْفَرْتَ لَنَا رَجَوْنَا أَنْ يَغْفِرَ لَنَا رَبُّنَا، وَأَنْزَلَ اللَّهُ الْآيَةَ
الَّتِي فِيهَا: إِنْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ سَبْعِينَ مَرَّةً فَلَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ؛ دلائل الإمامة، ص ٢٠٣

﴿١١٣٧﴾ امير المؤمنين ﷺ: فَلَا أَزَالُ مُصِرّاً عَلَى مَعْصِيَتِكَ وَلَا تَزَالُ عَائِداً عَلَيَّ بِجِلْمِكَ وَ
مَغْفِرَتِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٣٢

بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن

﴿۱۱۲۹﴾ استغفار و طلب آمرزش را راهی برای قبول توبه و آمرزش گناهان قرار داده‌ای. پس من نیز طلب آمرزش کرده و از تو قبول توبه را می‌خواهم.

۴-۳-۱-۱- بازگشت

﴿۱۱۳۰﴾ [خداوندا!] مرا به توبه‌کنندگان و ناله‌کنندگان و آمرزش‌جویان در سحرگاهان ملحق ساز.

۵-۳-۱-۱- بازگشت

﴿۱۱۳۱﴾ خدایا! از تو مانند شخص درمانده به درگاه تو و ترسان از عذاب و هراسان از کیفرت، درخواست می‌کنم که مرا بیامری و بر من چشم‌پوشی نمایی، و با رحمت خودت به من مهربانی کنی و با من از روی آمرزش رفتار نمایی.

﴿۱۱۳۲﴾ خداوندا! هدایت‌م کردی، من غافل شدم؛ پندم دادی، من سنگدل شدم؛ با من به زیبایی رفتار کردی، من نافرمانی کردم؛ خطاهای مرا به من شناساندی، من در گناه اصرار ورزیدم؛ سپس به گناهانم پی بردم و آمرزش خواستم و تو نیز از من گذشتی؛ آن‌گاه دوباره به گناه بازگشتم و تو پوشاندی.

﴿۱۱۳۳﴾ تو بزرگواری هستی که بسیار به آمرزش بازمی‌گردی.

﴿۱۱۳۴﴾ اسلام، قبل از ایمان و ایمان داخل آن است. پس هرگاه بنده‌ی خدا، گناه بزرگ یا کوچکی که خداوند از آن نهی فرموده انجام دهد، از ایمان بیرون می‌رود و نام ایمان نیز از او برداشته می‌شود و فقط نامش مسلمان است. اگر بعداً توبه کرد و از خداوند آمرزش خواست، دوباره به حال ایمان بازمی‌گردد، و آدمی جز با انکار حقایق دین کافر نمی‌شود.

﴿۱۱۳۵﴾ از امام علیه السلام پرسیده شد: «اگر مکرراً به گناه بازگردد و هر بار توبه کرد چه؟» فرمود: «خداوند او را می‌آمرزد». پرسیده شد: «تا کی؟» فرمود: «تا آن زمان که شیطان از او خسته شود».

﴿۱۱۳۶﴾ نزد پیامبر صلی الله علیه و آله بر زمین افتاده و گفتند: «ای پیامبر خدا! توبه می‌کنیم؛ برای ما طلب آمرزش کن، ما دیگر به سمت گناه برنمی‌گردیم». پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: «خداوند توبه‌ی شما را قبول نمی‌کند و طلب آمرزش من فایده‌ای برای شما ندارد. چون شما نسبت به خدا و پیامبرش جسارت کرده‌اید». گفتند: «ای پیامبر خدا! اگر تو برای ما طلب آمرزش کنی، امید داریم که پروردگارمان ما را بیامرزد». در این هنگام آیه نازل شد که «اگر برای ایشان هفتاد بار طلب آمرزش کنی، خدا ایشان را نمی‌آمرزد».

﴿۱۱۳۷﴾ و پیوسته بر نافرمانی‌ات اصرار می‌کنم و تو همواره با بردباری و آمرزشت با من برخورد می‌کنی.

﴿الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار﴾

﴿١١٣٨﴾ الصادق عليه السلام: في كفارة الطمث أنه يتصدق إذا كان في أوله دينار وفي وسطه نصف دينار وفي آخره ربع دينار قلت فإن لم يكن عنده ما يكفر قال فليصدق على مسكين واحد وإلا استغفر الله ولا يعود فإن الاستغفار توبة وكفارة لكل من لم يجد السبيل إلى شيء من الكفارة؛ تهذيب الأحكام، ج ١، ص ١٦٤

﴿١١٣٩﴾ الصادق عليه السلام: كان رسول الله ﷺ يتوب إلى الله عز وجل في كل يوم سبعين مرة فقلت أكان يقول استغفر الله وأتوب إليه قال لا ولكن كان يقول أتوب إلى الله قلت إن رسول الله ﷺ كان يتوب ولا يعود ونحن نتوب ونعود؛ الكافي، ج ٢، ص ٤٣٨

﴿١١٤٠﴾ الباقر عليه السلام: كلما عاد المؤمن بالاستغفار والتوبة عاد الله عليه بالمغفرة وإن الله غفور رحيم يقبل التوبة ويعفو عن السيئات فيأياك أن تقنط المؤمنين من رحمة الله؛ الكافي، ج ٢، ص ٤٣٤

﴿١١٤١﴾ الصادق عليه السلام: وقد قال الله ولم يصروا على ما فعلوا وهم يعلمون يعنى المؤمنين قبلكم إذا نسوا شيئاً مما اشترط في كتابه عرفوا أنهم قد عصوا الله في تركهم ذلك الشيء فاستغفروا ولم يعودوا إلى تركه وذلك معنى قول الله ولم يصروا على ما فعلوا وهم يعلمون؛ مستدرک الوسائل، ج ١١، ص ٣٦٧

٥-١-٣-١- الباب الخامس: الاستعادة، الاستعصام، الاستقالة
٥-١-٣-١- الاستعادة

﴿١١٤٢﴾ الصادق عليه السلام: فأغفر لي متعوذاً؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٣٦١

٥-١-٣-٢- الاستعصام

﴿١١٤٣﴾ أتيتك مقيراً بجميع ما أجنبت [جنبت] جوارحي مستغفراً لك منها مستعصماً بك من أعود في مثيلها؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٤٣٣

٥-١-٣-٣- الاستقالة

﴿١١٤٤﴾ أمير المؤمنين عليه السلام: فيا غافر الذنوب استغفرك لذنبي وأستقيك لعثرتي فأحسن إجابتني فإنك أهل الإجابة وأهل التقوى وأهل المغفرة؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿١١٤٥﴾ الهادي عليه السلام: مهديني وأعني على استغفارك واستقالتيك قبل أن يفنى الأجل و ينقطع العمل؛ بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ١٧٥

بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن

﴿۱۱۳۸﴾ داود بن فرقد از امام صادق علیه السلام روایت می کند که فرمود: «اگر مرد در ابتدای ایام حیض با همسرش نزدیکی کند باید یک دینار، در وسط ایام حیض نصف دینار و در پایان آن ربع دینار را به عنوان صدقه پرداخت کند». گفتم: «اگر نزد او چیزی برای کفاره دادن وجود نداشته باشد، باید چه کاری انجام دهد؟» فرمود: «باید به یک نیازمند صدقه بدهد و اگر توان صدقه دادن به مسکین را نیز نداشته باشد باید استغفار کند و آن کار را تکرار نکند، به راستی که استغفار به منزله‌ی توبه و کفاره است برای کسی که راهی برای پرداخت کفاره نمی یابد».

﴿۱۱۳۹﴾ زید شحام گوید: امام صادق علیه السلام فرمود: «رسول خدا صلی الله علیه و آله روزی هفتاد بار به درگاه خدای عزّ و جلّ توبه می کرد». عرض کردم: «آیا این چنین می گفت: «از خداوند طلب آمرزش می کنم و به سویی او باز می گردم؟» فرمود: «نه. این چنین می گفت: «به سویی خداوند باز می گردم»». عرض کردم: «رسول خدا صلی الله علیه و آله توبه می کرد با اینکه به گناهی باز نمی گشت ولی ما توبه می کنیم و باز برمی گردیم».

﴿۱۱۴۰﴾ مؤمن هر بار که توبه و استغفار کند، خداوند نیز در هر بار توبه‌ی او را قبول می کند. خداوند آمرزنده و بخشنده است، توبه را قبول می کند و از بدی‌ها درمی گذرد. از اینکه مؤمنین را از رحمت خدا ناامید کنی بپرهیز.

﴿۱۱۴۱﴾ خداوند می فرماید: «وَلَمْ يُصِرُّوا عَلَىٰ مَا فَعَلُوا وَهُمْ يَعْلَمُونَ»؛ یعنی مؤمنین پیش از شما وقتی دستوری را فراموش می کردند، می فهمیدند که در ترک آن دستور خطا کرده‌اند و استغفار می کردند و دوباره به سویی آنچه ترک کرده‌اند، بر نمی گشتند. این است معنی آیه: «وَلَمْ يُصِرُّوا عَلَىٰ مَا فَعَلُوا وَهُمْ يَعْلَمُونَ».

۵-۱-۱-۳-۱ گروه ۵: پناه بردن، چنگ زدن، درخواست بخشش

۱-۱-۳-۵-۱ پناه بردن

﴿۱۱۴۲﴾ مرا بیمارز درحالی که به تو پناه آورده‌ام.

۲-۱-۱-۳-۵-۱ چنگ زدن

﴿۱۱۴۳﴾ درحالی که با همه‌ی جنایت‌هایی که اعضایم مرتکب شده‌اند اعتراف می کنم به سویت آمدم تا به خاطر آن کارها از تو طلب آمرزش کنم؛ و به تو پناه آوردم از اینکه مبادا دوباره مانند آن کارها را انجام دهم.

۳-۱-۱-۳-۵-۱ درخواست بخشش

﴿۱۱۴۴﴾ ای آمرزنده‌ی گناهان؛ به خاطر گناهم از تو آمرزش می خواهم و می خواهم که از لغزشم بگذری، پس نیکو پاسخم بده که تو اهل اجابت و اهل آمرزیدن هستی.

﴿۱۱۴۵﴾ و مرا آماده نما، و بر آمرزش‌خواهی و نادیده گرفتن بر من قبل از مرگ و پایان عمل، کمک کن.

﴿البابُ الأوَّلُ: معاني المغفرة والإستغفار﴾

﴿١١٤﴾ وَاللَّهُ مَا هُوَ إِلَّا مِنْ ذُرِّيَةِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ وَرَسُولِ اللَّهِ فَارْجِعُوا وَاسْتَغْفِرُوا اللَّهَ وَاسْتَغْفِرُوهُ، وَلَا تَشْكُوا فِي مِثْلِهِ؛ دلائل الإمامة، ص ٢٠١

﴿١١٤٧﴾ الرضا عليه السلام: وَقَدْ أَتَيْتُكَ يَا إِلَهِي بَعْدَ تَقْصِيرِي وَإِسْرَافِي عَلَى نَفْسِي مُعْتَذِرًا نَادِمًا مُنْكَسِرًا مُسْتَقِيلًا مُسْتَغْفِرًا؛ المصباح للكفعمي، ص ٥٥٧

١-٣-٦- الباب السادس: الخُشُوعُ، الإِنَابَةُ، الْبُكَاءُ

١-٣-٦-١- الخُشُوعُ

﴿١١٤﴾ امير المؤمنين عليه السلام: وَ سِيقَ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ إِلَى الْجَنَّةِ زُمَرًا قَدْ أُمِنَ الْعَذَابُ وَ انْقَطَعَ الْعِتَابُ وَ رُحِّحُوا عَنِ النَّارِ وَ اطْمَأَنَّتْ بِهِمُ الدَّارُ وَ رَضُوا الْمَثْوَى وَ الْقَرَارَ الَّذِينَ كَانَتْ أَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا زَاكِيَةً وَ أَعْيُنُهُمْ بَاكِيةً وَ كَانَ لِيَلُفَّهُمْ فِي ذُنْيَاهُمْ نَهَارًا تَخْشَعُ وَ اسْتَغْفَرُ؛ نهج البلاغة، ص ٢٨١

٢-٤-١-١- الانامة

﴿١١٤٩﴾ امير المؤمنين عليه السلام: ثُمَّ إِنَّهُ لَمْ يَتَّبِعْ عَلَىٰ وَلَدٍ يَعْقُوبَ إِلَّا بَعْدَ اسْتِغْفَارٍ وَتَوْبَةٍ، وَإِفْلَاحٍ وَ
إِنَابَةٍ، وَإِقْرَارٍ؛ بحار الأنوار، ج ٢٩، ص ٥٥٨

﴿١١٥﴾ امير المؤمنين عليه السلام: مَعَ الْإِنَابَةِ تَكُونُ الْمَغْفِرَةُ؛ غرر الحكم، ص ١٩٦

﴿١١٥١﴾ مَنْ أَنَابَ غُفِرَتْ لَهُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٤٦٥

﴿١١٥٢﴾ مَنْ تَابَ تَيَّبَ عَلَيْهِ وَ مَنْ أَنَابَ غُفِرَ لَهُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٤٦٢

﴿١١٥﴾ قَالَ لَقَدْ ظَلَمَكَ بِسُؤَالِ نَعَجَتِكَ إِلَىٰ نِعَاجِهِ وَإِنَّ كَثِيرًا مِّنَ الْخُلَطَاءِ لَيَبْغِي بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَفَلِيلٌ مَا هُمْ وَظَنَّ دَاوُدُ أَنَّمَا فَتَنَّاهُ فَاسْتَغْفَرَ رَبَّهُ وَخَرَّ رَاكِعًا وَأَنَابَ (ص: ٢٤)

﴿١١٥﴾ ظَنَّ دَاوُدُ أَنَّمَا فَتَنَّهُ فَاسْتَغْفَرَ رَبَّهُ وَ خَرَّ رَاكِعًا وَأَنَابَ، فَعَفَوْنَا لَهُ ذَلِكُمْ وَإِنَّا لَهُ عِندَنَا
لَزُلْفَىٰ وَ حُسْن مِّثَابٍ (ص: ٢٥-٢٤)

٣-٦-١-١-الكاء

﴿١١٥﴾ الرسول ﷺ: فَإِنَّهُ سَيُبْعَثُ لَهُوَلَاءِ الْقَوْمِ شِيعَةٌ إِذَا بَكَى أَحَدُهُمْ فَبَكَوْهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ إِلَى أَنْ يَأْتِيَ عَلَيْهِ سَبْعُ سِنِينَ فَإِذَا جَارَ السَّبْعُ فَبَكَوْهُ اسْتَغْفَارُ لَوَالِدَيْهِ: الكافي، ج ٦، ص ٥٢

بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن

﴿۱۱۴۶﴾ به خدا سوگند که او از ذریه‌ی امیرالمؤمنین علیه السلام و رسول خداست. بازگردید و از خداوند طلب بخشش کنید و آمرزش بخواهید و هرگز شک نکنید.

﴿۱۱۴۷﴾ و اینک ای خدای من، درحالی به درگاهت آمده‌ام که درباره‌ی وظایفی که بر عهده‌ام بوده، کوتاهی و یا زیاده‌روی کرده‌ام؛ و عذرخواه و پشیمان و دل‌شکسته و پوزش طلب و آمرزش‌خواه هستم.

۱-۳-۶-۱ گروه ۶: خشوع، زاری، گریه

۱-۳-۶-۱-۱ خشوع

﴿۱۱۴۸﴾ در آن میان [پرهیزکاران را گروه‌گروه به‌سوی بهشت رهنمون می‌شوند] آنان از کیفر و عذاب در امانند و از سرزنش‌ها آسوده و از آتش دورند؛ در خانه‌های امن الهی از جایگاه خود خشنودند؛ آنان در دنیا رفتارشان پاک، دیدگانشان گریان، شب‌هایشان با خشوع و استغفار، چونان روز است.

۱-۳-۶-۲ زاری

﴿۱۱۴۹﴾ خداوند فرزندان یعقوب علیه السلام را جز بعد از استغفار، توبه، زاری و ترک [گناه] و اقرار به آن، نیامرزید.

﴿۱۱۵۰﴾ همراه زاری، آمرزش است.

﴿۱۱۵۱﴾ هرکس ناله و زاری کند، او را می‌آمرزم.

﴿۱۱۵۲﴾ هرکس توبه کند، خداوند توبه‌اش را می‌پذیرد و هرکس بازگردد آمرزیده می‌شود.

﴿۱۱۵۳﴾ (داود) گفت: «مسلماً او با درخواست یک میش تو برای افزودن آن به میش‌هایش،

بر تو ستم کرده؛ و بسیاری از شریکان (و دوستان) به یکدیگر ستم می‌کنند، مگر کسانی که ایمان آورده و اعمال صالح انجام داده‌اند؛ اما عده‌ی آنان کم است!» داود دانست که ما او را (با این ماجرا) آزموده‌ایم، از این رو از پروردگارش طلب آمرزش کرد و به سجده افتاد و توبه کرد.

﴿۱۱۵۴﴾ داود دانست که ما او را (با این ماجرا) آزموده‌ایم، از این رو از پروردگارش طلب

آمرزش کرد و به سجده افتاد و توبه کرد... ما این عمل را بر او بخشیدیم؛ و او نزد ما دارای مقامی والا و سرانجامی نیکوست!

۱-۳-۶-۳ گریه

﴿۱۱۵۵﴾ به‌زودی در این قوم پیروانی برانگیخته خواهند شد که گریه‌ی آن‌ها تا وقتی که

هفت ساله شوند، «لا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ» می‌باشد؛ و پس از آن گریه‌ی آن‌ها، آمرزش‌خواهی برای پدر و مادرشان خواهد بود.

﴿الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار﴾

٧-١-٣-١- الباب السابع: التوحيد، الإيمان، التصديق، الرجاء، الشكر

١-٧-٣-١- التوحيد

﴿١١٥٦﴾ فَأَعْلَمَ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاسْتَغْفَرَ لِذَنْبِكَ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مُتَقَلَّبَكُمْ وَمَثْوَاكُمْ (محمد: ١٩)

٢-٧-٣-١- الإيمان

﴿١١٥٧﴾ أَذْخِلْ عَلَى أَسْلَافِنَا مِنْ أَهْلِ الْإِيمَانِ الرُّوحَ وَالرَّحْمَةَ وَالضِّيَاءَ وَالْمَغْفِرَةَ؛

بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ١٨٣

﴿١١٥٨﴾ الرسول ﷺ: أَلَا مَنْ كَانَ فِيهِ سِتُّ خِصَالٍ فَإِنَّهُ مِنْهُمْ مَنْ صَدَقَ حَدِيثُهُ وَانْتَجَزَ مَوْعُودُهُ وَأَدَّى أَمَانَتَهُ وَبَرَّ وَالِدَيْهِ وَوَصَلَ رَحِمَهُ وَاسْتَغْفَرَ مِنْ ذَنْبِهِ فَهُوَ مُؤْمِنٌ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤،

ص ٢٩١

﴿١١٥٩﴾ الرضا ﷺ: الْمُؤْمِنُ الَّذِي إِذَا أَحْسَنَ اسْتَبَشَرَ وَإِذَا أَسَاءَ اسْتَغْفَرَ؛ وسائل الشيعة، ج ١٢،

ص ١٢٧

﴿١١٦٠﴾ الْمُؤْمِنُ خَلَطَ عَمَلَهُ بِالْحِلْمِ يَجْلِسُ لِيَعْلَمَ وَيَنْطِقُ لِيَفْهَمَ لَا يُحَدِّثُ أَمَانَتَهُ الْأَصْدِقَاءَ وَلَا يَكْتُمُ شَهَادَتَهُ الْأَعْدَاءَ وَلَا يَفْعَلُ شَيْئاً مِنَ الْحَقِّ رِيَاءً وَلَا يَتْرُكُهُ حَيَاءً إِنْ زَكَّى خَافَ مِمَّا يَقُولُونَ وَاسْتَغْفَرَ اللَّهَ مِمَّا لَا يَعْلَمُونَ لَا يَغْرُهُ قَوْلٌ مِنْ جَهْلِهِ وَيَخْشَى إِخْصَاءَ مَا قَدْ عَمِلَهُ؛ الكافي،

ج ٢، ص ١١١

﴿١١٦١﴾ امير المؤمنين ﷺ: الْمُؤْمِنُ مُنِيبٌ مُسْتَغْفِرٌ تَوَّابٌ؛ غرر الحكم، ص ١٩٥

﴿١١٦٢﴾ السجاد ﷺ: الْمُؤْمِنُ يَصُمْتُ لِيَسْلَمَ وَيَنْطِقُ لِيَعْنَمَ لَا يُحَدِّثُ أَمَانَتَهُ الْأَصْدِقَاءَ وَلَا يَكْتُمُ شَهَادَتَهُ مِنَ الْبُعْدَاءِ وَلَا يَعْمَلُ شَيْئاً مِنَ الْخَيْرِ رِيَاءً وَلَا يَتْرُكُهُ حَيَاءً إِنْ زَكَّى خَافَ مِمَّا يَقُولُونَ وَيَسْتَغْفِرُ اللَّهَ لِمَا لَا يَعْلَمُونَ؛ الكافي، ج ٢، ص ٢٣١

﴿١١٦٣﴾ أَنْظِرْ إِلَى بَوَاجِهِكَ الْكَرِيمِ نَظْرَةً اسْتَكْمِلْ بِهَا الْكَرَامَةَ وَالْإِيمَانَ ثُمَّ لَا تَصْرِفْهُ إِلَّا

بِمَغْفِرَتِكَ وَتَوَيْتِكَ؛ مستدرک الوسائل، ج ٤، ص ١٢٩

﴿١١٦٤﴾ الرسول ﷺ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا رَأَى الْهَلَالَ اسْتَقْبَلَ الْقِبْلَةَ وَكَبَّرَ ثُمَّ قَالَ هَلَالٌ رُشِدَ اللَّهُمَّ أَهْلَهُ عَلَيْنَا بَيْمَنَ وَإِيمَانَ وَسَلَامَةً وَإِسْلَامَ وَهُدًى وَمَغْفِرَةً وَعَافِيَةً مُجَلَّلَةً وَرِزْقٍ وَاسِعٍ إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ؛ وسائل الشيعة، ج ١٠، ص ٣٢٤

بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن

۱-۱-۳-۷: گروه ۷: توحید، ایمان، تصدیق، امید، سپاسگزاری

۱-۱-۳-۷-۱- توحید

﴿۱۱۵۶﴾ پس بدان که معبودی جز «الله» نیست؛ و برای گناه خود و مردان و زنان باایمان استغفار کن! و خداوند محلّ حرکت و قرارگاه شما را می‌داند!

۱-۱-۳-۷-۲- ایمان

﴿۱۱۵۷﴾ بر گذشتگانمان از اهل ایمان راحتی و رحمت و نور و روشنایی و آمرزش را عطا فرما.

﴿۱۱۵۸﴾ آگاه باشید، هر کس در او شش خصلت باشد، از مؤمنان است: راست بگوید، به وعده وفا کند، قرض را بپردازد، به پدر و مادرش نیکی کند، صله‌ی رحم کند، و از گناهش آمرزش بخواهد، پس او مؤمن است.

﴿۱۱۵۹﴾ مؤمن کسی است که وقتی کار خیر انجام می‌دهد، خوشحال می‌شود، و زمانی که دست به کار ناشایستی می‌زند، طلب آمرزش می‌کند.

﴿۱۱۶۰﴾ مؤمن دانش را با بردباری آمیخته، می‌نشاند تا بداند، و خاموش است تا سلامت بماند، و می‌گوید تا بفهمد، و راز سپرده‌ی خود را به دوستانش نمی‌گوید، و گواهی خود را حتی در رابطه با دشمنانش کتمان نمی‌کند، کاری درست را با خودنمایی انجام نمی‌دهد و از شرم آن را وانمی‌نهد، و اگر او را خوب وصف کنند، می‌ترسد از آنچه درباره‌ی او می‌گویند، و آمرزش می‌خواهد از آنچه نمی‌دانند، فرییش نمی‌دهد گفته‌ی کسی که به او نادان است، و می‌ترسد از شمارش کسی که به او آگاه است.

﴿۱۱۶۱﴾ مؤمن اهل زاری و طلب آمرزش و توبه است.

﴿۱۱۶۲﴾ مؤمن خاموش است تا سالم بماند، و سخن می‌گوید تا سود بجوید، سپرده‌اش را به دوستان نمی‌گوید، و گواهی را از بیگانه‌ها پنهان نمی‌سازد، هیچ کار خیری را برای خودنمایی انجام نمی‌دهد و آن را به سبب شرم از دیگران وانمی‌نهد، اگر از او تعریف کنند، از آنچه می‌گویند می‌ترسد، و به خاطر کارهای ناشایست پنهان خود آمرزش می‌خواهد؛ گفته‌ی آن کسی که از درون او باخبر نیست، گولش نمی‌زند، و از آمار آنچه کرده هراسان است.

﴿۱۱۶۳﴾ و با چهره‌ی بخشنده‌ی خود به من نظری افکن تا در سایه‌ی آن نظر کرامت و ایمان را کامل سازم، و جز با مغفرت و توبه خود چهره از من برنگیر.

﴿۱۱۶۴﴾ رسول خدا ﷺ هنگامی که هلال ماه را می‌دید: رو به سوی قبله می‌کرد و تکبیر می‌گفت و بعد از آن می‌گفت: «هلال راهنما، خداوندا! این ماه را با میمنت و ایمان و سلامتی و اسلام و هدایت و آمرزش و عافیت مجلّل و روزی گسترده برای ما شروع کن. که تو بر هر چیز توانایی.»

﴿الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار﴾

٣-٧-١-٣-١-التَّصَدِيقُ

﴿١١٦٥﴾ تَصَدَّقْ عَلَيَّ فِي هَذِهِ السَّاعَةِ بِرَحْمَةٍ مِنْ عِنْدِكَ تُهْدِيْ بِهَا قَلْبِي وَتَجْمَعُ بِهَا أَمْرِي وَ تَلُمُ بِهَا شَعْنِي وَ تَبَيِّضُ بِهَا وَجْهِي وَ تُكْرِمُ بِهَا مَقَامِي وَ تَحْطُ بِهَا عَنِّي وَزْرِي وَ تَغْفِرُ بِهَا مَا مَضَى مِنْ ذُنُوبِي وَ نَعِصْمَتِي فِيمَا بَقِيَ مِنْ عُمْرِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٩، ص ٢١

٣-٧-١-٣-١-الرَّجَاءُ

﴿١١٦٦﴾ السَّجَادُ ﷺ: تَرَكِي السَّجْدَ مَعَ عِلْمِي بِسَعَةِ حِلْمِكَ تَضْيِيعُ لِحَقِّ الرَّجَاءِ؛

بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢٨٥

٣-٧-١-٣-١-الشُّكْرُ

﴿١١٦٧﴾ الصَّادِقُ ﷺ: اَللّٰهُمَّ اِنَّكَ تَشْكُرُ الْيَسِيرَ وَ تَغْفِرُ الْكَثِيرَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٣٢٩

﴿١١٦٨﴾ امير المؤمنين ﷺ: اَلْمُؤْمِنُ بَيْنَ نِعْمَةٍ وَ خَطِيئَةٍ لَا يُصْلِحُهُمَا اِلَّا الشُّكْرُ وَ اِلَّا السَّجْدَ؛

مستدرک الوسائل، ج ١٢، ص ١٢٢

﴿١١٦٩﴾ الرُّسُولُ ﷺ: اِنَّ رَبَّنَا لَغَفُورٌ شَكُورٌ؛ الكافي، ج ٨، ص ٣١٢

﴿١١٧٠﴾ الصَّادِقُ ﷺ: اَنْ يَهَبَ لَنَا فِي سَفَرِنَا اَمْنَةً وَ اِيْمَانًا وَ سَلَامَةً وَ اِسْلَامًا وَ فِقْهًا وَ تَوْفِيقًا

وَ بَرَكَهً وَ هُدًى وَ شُكْرًا وَ عَافِيَةً وَ مَغْفِرَةً وَ عَزْمًا لَا يُغَادِرُ ذَنْبًا؛ بحار الأنوار، ج ٧٣، ص ٢٥٠

﴿١١٧١﴾ الرُّسُولُ ﷺ: سُبْحَانَهُ مِنْ شُكُورٍ مَا أَغْفَرَهُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٣٦٧

﴿١١٧٢﴾ امير المؤمنين ﷺ: اِنَّكَ غَفُورٌ شَكُورٌ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٢٠١

﴿١١٧٣﴾ لَا تَصْرِفْنِي مِنْ مَقَامِي هَذَا اِلَّا بِسَعْيِ مَشْكُورٍ وَ ذَنْبِ مَغْفُورٍ وَ عَمَلِ مَقْبُولٍ وَ رَحْمَةِ

وَ مَغْفِرَةٍ وَ نَعِيمٍ مَوْصُولٍ بِنَعِيمٍ اِلَّا خَيْرَةً؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٣٦٣

﴿١١٧٤﴾ الْجَوَادُ ﷺ: نِعْمَةٌ لَا تُشْكُرُ كَسِيئَةً لَا تُغْفَرُ؛ بحار الأنوار، ج ٦٨، ص ٥٣

﴿١١٧٥﴾ اِنَّ الَّذِيْنَ يَتْلُوْنَ كِتَابَ اللهِ وَ اَقَامُوا الصَّلَاةَ وَ اَنْفَقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَ عَلَانِيَةً

يَرْجُونَ تِجَارَةً لَّنْ تَبُورَ، لِيُؤْفِيَهُمْ اُجُورَهُمْ وَ يَزِيدَهُمْ مِنْ فَضْلِهِ اِنَّهُ غَفُورٌ شَكُورٌ (فاطر: ٣٠-٢٩)

﴿١١٧٦﴾ وَ قَالُوا الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي اَذْهَبَ عَنَّا الْحَزْنَ اِنَّ رَبَّنَا لَغَفُورٌ شَكُورٌ (فاطر: ٣٤)

بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن

۳-۷-۱-۱- تصدیق

﴿۱۱۶۵﴾ [خداوند!] با رحمت خودت در این لحظه بر من نیکی کن؛ به گونه‌ای که به وسیله‌ی آن قلبم هدایت شود، و امورم را سامان بخشی، و پراکندگی‌ام را جمع کنی، و مرا رو سفید گردانی، و جایگاهم را به وسیله‌ی آن بزرگ نمایی، و بارم را از دوشم برداری، و گناهان گذشته‌ام را بیامرزی، و در عمر باقی مانده‌ام مرا حفظ کنی.

۴-۷-۱-۳- امید

﴿۱۱۶۶﴾ ترک استغفار با علمم به گستردگی حلم تو، ضایع کردن حق امیدواری است.

۵-۷-۱-۳- سپاسگزاری

﴿۱۱۶۷﴾ خدایا! تو عمل اندک را هم قدر می‌دانی، و گناه بسیار را می‌آمرزی.
﴿۱۱۶۸﴾ مؤمن در میان نعمت و خطاست؛ و امر او در میان آن دو اصلاح نمی‌شود مگر با شکرگزاری و طلب آمرزش.

﴿۱۱۶۹﴾ پروردگار ما آمرزنده و سپاسگزار است.

﴿۱۱۷۰﴾ [از خداوند می‌خواهم که] در سفرمان آسودگی و ایمان و سلامت و اسلام و فهم و توفیق و برکت و هدایت و شکر و عافیت و آمرزش و اراده ببخشد و گناهی را فرونگذارد.
﴿۱۱۷۱﴾ پاک و منزّه است خداوندی که نیکی‌های ما را سپاس می‌گزارد و چه بسیار آمرزنده است.

﴿۱۱۷۲﴾ تو آمرزنده و مهربانی.

﴿۱۱۷۳﴾ و از این جایگاه برمگردانی مگر اینکه کوششم را بستایی و گناهم را ببخشایی و علمم را بپذیری و رحمت، آمرزش و نعمت فراوانت را به نعمت بسیار آخرت پیوند دهی.
﴿۱۱۷۴﴾ نعمتی که از آن سپاسگزاری نشود، مانند گناهی است که آمرزیده نشود.

﴿۱۱۷۵﴾ کسانی که کتاب الهی را تلاوت می‌کنند و نماز را برپا می‌دارند و از آنچه به آنان روزی داده‌ایم پنهان و آشکار انفاق می‌کنند، تجارتی (پرسود و) بی‌زیان و خالی از کساد را امید دارند. (آن‌ها این اعمال صالح را انجام می‌دهند) تا خداوند اجر و پاداش کامل به آن‌ها دهد و از فضلش بر آن‌ها بیافزاید که او آمرزنده و شکرگزار است!

﴿۱۱۷۶﴾ آن‌ها می‌گویند: «حمد (و ستایش) برای خداوندی است که اندوه را از ما برطرف ساخت؛ پروردگار ما آمرزنده و سپاسگزار است!

﴿الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار﴾

٨-٣-١- الباب التاسع: الكياسة، التقوى، الكف

٨-٣-١-١- الكياسة

﴿١١٧٧﴾ امير المؤمنين عليه السلام: إِنَّمَا الْكَيْسُ مَنْ إِذَا آسَاءَ اسْتَغْفَرَ وَإِذَا أَذْنَبَ نَدِمَ؛ غررالحكم.

ص ٣٢٢

٨-٣-١-٢- التقوى

﴿١١٧٨﴾ اصطفاكم على العالمين بالنور والهدى والعلم والتقوى والحلم والنهي والسكينة

والوقار والخشية والاستغفار؛ بحار الأنوار، ج ٩٧، ص ٢٠٧

﴿١١٧٩﴾ الصادق عليه السلام: الْمُؤْمِنُونَ عَلَى سَبْعِ دَرَجَاتٍ صَاحِبُ دَرَجَةٍ مِنْهُمْ فِي مَزِيدٍ مِنَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ لَا يُخْرِجُهُ ذَلِكَ الْمَزِيدُ مِنْ دَرَجَتِهِ إِلَى دَرَجَةٍ غَيْرِهِ وَمِنْهُمْ شُهَدَاءُ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ وَمِنْهُمْ النُّجَبَاءُ وَمِنْهُمْ الْمُتَحَنُّنُ وَمِنْهُمْ النُّجَدَاءُ وَمِنْهُمْ أَهْلُ الصَّبْرِ وَمِنْهُمْ أَهْلُ التَّقْوَى وَمِنْهُمْ أَهْلُ الْمَغْفِرَةِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٦، ص ١٦٩

﴿١١٨٠﴾ الصادق عليه السلام: سَأَلَ السُّدِّيُّ جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ عليه السلام عَنْ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِي وُعِدَ الْمُتَّقُونَ قَالَ هِيَ فِي عَالَمٍ وَأَوْلَادِهِ وَشِعْبَتِهِمْ هُمُ الْمُتَّقُونَ وَهُمْ أَهْلُ الْجَنَّةِ وَالْمَغْفِرَةِ؛

بحار الأنوار، ج ٧، ص ٢٠٢

﴿١١٨١﴾ امير المؤمنين عليه السلام: عَصَمَكُمْ اللَّهُ بِالتَّقْوَى وَزَيَّنَكُمْ بِالْمَغْفِرَةِ؛ بحار الأنوار، ج ٣٣، ص ٦٣٩

﴿١١٨٢﴾ امير المؤمنين عليه السلام: وَسَيَقِ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ إِلَى الْجَنَّةِ زُمَرًا قَدْ أُمِنَ الْعَذَابُ وَانْقَطَعَ الْعِتَابُ وَخُزِحُوا عَنِ النَّارِ وَأُطْمَأْنِنَتْ بِهِمُ الدَّارُ وَرَضُوا الْمَثْوَى وَالْقَرَارَ الَّذِينَ كَانَتْ أَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا رَاكِيَةً وَأَعْيُنُهُمْ بَاكِيَةً وَكَانَ لِيْلُهُمْ فِي دُنْيَاهُمْ نَهَارًا تَخَشُّعًا وَاسْتِغْفَارًا؛ نهج البلاغة، ص ٢٨١

٨-٣-١-٣- الكف

﴿١١٨٣﴾ الصادق عليه السلام: عَنْ الْحَسَنِ الصَّيْقَلِ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام عَنِ الرَّجُلِ يُظَاهِرُ مِنْ

أَمْرَاتِهِ قَالَ فَيَكْفُرُ قُلْتُ فَإِنَّهُ وَقَعَ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَكْفُرَ قَالَ فَقَدْ أَتَى حَدًّا مِنْ حُدُودِ اللَّهِ فَلْيَسْتَغْفِرِ اللَّهَ وَلْيَكُفَّ حَتَّى يَكْفُرَ؛ من لا يحضره الفقيه، ج ٣، ص ٥٣٠

﴿١١٨٤﴾ الهادي عليه السلام: عِبَادِي مَعِيَ بَيْنَ خِلَالِ ثَلَاثٍ إِمَّا تَأْبُوا إِلَى قَتْبَتِ عَلَيْهِمْ وَغَفَرْتُ ذُنُوبَهُمْ وَ سَتَرْتُ عُيُوبَهُمْ وَإِمَّا كَفَفْتُ عَنْهُمْ عَذَابِي لِعِلْمِي بِأَنَّهُ سَيَخْرُجُ مِنْ أَصْلَابِهِمْ ذُرِّيَّاتٌ مُؤْمِنُونَ فَأَرْفُقُ بِالْأَبَاءِ الْكَافِرِينَ وَأَتَانِي بِالْأُمَّهَاتِ الْكَافِرَاتِ وَأَرْفَعُ عَنْهُمْ عَذَابِي لِيَخْرُجَ ذَلِكَ الْمُؤْمِنُ مِنْ أَصْلَابِهِمْ فَإِذَا تَزَايَلُوا حَقَّ بِهِمْ عَذَابِي وَحَاقَ بِهِمْ بَلَاءِي وَإِنْ لَمْ يَكُنْ هَذَا وَلَا هَذَا فَلِإِنَّ الَّذِي أَعْدَدْتُهُ لَهُمْ مِنْ عَذَابِي أَعْظَمُ مِمَّا تَرِيدُهُ بِهِمْ فَإِنَّ عَذَابِي لِعِبَادِي عَلَى حَسَبِ جَلَالِي وَكِبَرِيَّائِي؛

بحار الأنوار، ج ٩، ص ٢٧٩

﴿بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن﴾

۸-۳-۱-۱- گروه ۸: زیرکی، پرهیزگاری، دست کشیدن

۱-۳-۸-۱- زیرکی

﴿۱۱۷۷﴾ فقط زیرک کسی است که اگر از او بدی سرزند، آمرزش می‌خواهد و اگر گناه کند، پشیمان می‌شود.

۲-۳-۸-۱- پرهیزگاری

﴿۱۱۷۸﴾ شما در دو عالم بر محور نور و هدایت و دانایی و تقوا و بردباری و خرد و آرامش و وقار و خاکساری و تواضع و طلب آمرزش برگزیده شدید.

﴿۱۱۷۹﴾ مؤمنان بر هفت رتبه هستند؛ و هر کدام در درجه‌ای قرار می‌گیرند که مخصوص آن‌هاست و به درجه‌ی دیگری نمی‌توانند برسند. آن درجات عبارتند از: شاهدان خداوند در میان مخلوقات، نیکان، آزمایش‌شدگان، اشراف، اهل صبر، اهل تقوی، و اهل آمرزش.

﴿۱۱۸۰﴾ سدی از امام صادق (علیه السلام) درباره‌ی کلام خداوند متعال: مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِي وُعِدَ الْمُتَّقُونَ پرسید. امام فرمود: «درباره‌ی علی (علیه السلام) و فرزندان و پیروانش است که اهل تقوا و اهل بهشت و آمرزش هستند».

﴿۱۱۸۱﴾ خداوند متعال شما را با تقوا حفظ کرده و با آمرزش زینت بخشیده است.

﴿۱۱۸۲﴾ در آن میان [پرهیزکاران را گروه گروه به‌سوی بهشت رهنمون می‌شوند] آنان از کیفر و عذاب در امانند و از سرزنش‌ها آسوده و از آتش دورند؛ در خانه‌های امن الهی از جایگاه خود خشنودند؛ آنان در دنیا رفتارشان پاک، دیدگانشان گریان، شب‌هایشان با خشوع و استغفارشان چونان روز است.

۳-۳-۸-۱- دست کشیدن

﴿۱۱۸۳﴾ حسن صیقل گوید: از امام صادق (علیه السلام) پرسیدم: «مردی از زنشظهار کرده، حکمش چیست؟» فرمود: «کفاره دهد». عرض کردم: «اگر کفاره ندهد و همبستر شود چه؟» فرمود: «حریم خدا را شکسته پس باید از خداوند طلب آمرزش کند و دیگر نزدیکی نکند تا کفاره دهد».

﴿۱۱۸۴﴾ بندگانم نسبت به من در یکی از این سه حالت هستند: ۱. یا توبه می‌کنند و من توبه‌ی آن‌ها را می‌پذیرم و گناهشان را می‌آمرزم و عیب‌های آن‌ها را می‌پوشانم. ۲. یا آن‌ها را عذاب نمی‌کنم چون می‌دانم از نسل ایشان فرزندان مؤمن به‌وجود خواهد آمد. نسبت به پدر و مادر کافر آن‌ها مدارا می‌کنم و عذابشان نمی‌کنم تا آن فرزند مؤمن متولد شود. وقتی متولد شد، گرفتار عذاب و بلای من می‌شوند. ۳. اگر نه جزء دسته اول و نه دسته دوم باشند، آن کیفری که برای آن‌ها آماده کرده‌ام شدیدتر از نفرینی است که تو می‌کنی، زیرا عذاب و کیفر من برای بندگان مناسب کبریا و جلال من است.

﴿الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار﴾

٩-١-٣-١- الباب التاسع: الأداء، أداء الدية، أداء الحق، حمل الحقوق، الإصلاح

٩-١-٣-٩-١- الأداء

﴿١١٨٥﴾ امير المؤمنين عليه السلام: الاستغفار درجة العليين وهو اسم واقع على ستة معان أولها الندم على الفعل والثاني العزم على الترك وأن لا يعود والثالث تأدية الحقوق ليلقى الله تعالى وليس عليه تبعه والرابع أن يعمد إلى كل فريضة فيؤدى حقها والخامس أن يذيب اللحم الذي نبت منه [على] السحت بالهموم والأحزان حتى يكتسى لحماً آخر من الحلال والسادس أن يذيق جسمه ألم الطاعة كما أذاقه لذة المعصية؛ بحار الأنوار، ج ٧٥، ص ٦٨

﴿١١٨٦﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللهم إنك افترضت على الآباء والأمهات حقوقاً عظمتها وانت أولى من حط الأوزار عني وخففها وأدى الحقوق عن عبيده واحتملها يا رب أدها عني إليهم واغفر لي ولإخواني المؤمنين الصالحين؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٢٧٥

﴿١١٨٧﴾ الصادق عليه السلام: اللهم إنك أوجبت لوالد علي حقاً وقد أدتيه بالاستغفار لهما إليك إذ لا قدرة لي على قضائه إلّا من جهتك وفرضت لهما في دعائي فرضاً قد أوفدته عليك إذ حلت بي القدرة على واجبها؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ١٥٢

٩-١-٣-٩-١-١- أداء الدية

﴿١١٨٨﴾ الصادق عليه السلام: عن سماعة قال: سألتُه عن قتل مؤمناً متعمداً هل له توبة قال لا يستغفر حتى يؤدي دية إلى أهله ويعتق رقبة ويصوم شهرين متتابعين ويستغفر الله ويتوب إليه ويتضرع؛ تهذيب الأحكام، ج ٨، ص ٣٢٣

﴿١١٨٩﴾ الصادق عليه السلام: عن سماعة عن أبي عبد الله عليه السلام قال: سألتُه عن قتل مؤمناً متعمداً هل له توبة فقال لا حتى يؤدي دية إلى أهله ويعتق رقبة ويصوم شهرين متتابعين ويستغفر الله ويتوب إليه ويتضرع فإني أرجو أن يتاب عليه إذا فعل ذلك؛ بحار الأنوار، ج ١٠١، ص ٣٨١

٩-١-٣-٩-١-٢- أداء الحق، حمل الحقوق

﴿١١٩٠﴾ الصادق عليه السلام: اللهم وما افترضت على من حقوق الآباء والأمهات والإخوة والأخوات فأحمله اللهم عني بجودك ومغفرتك؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٢٩٠

﴿١١٩١﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللهم وما افترضت على من حقوق الوالدين الآباء والأمهات والإخوة والأخوات فأحمله بجودك ومغفرتك؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٢٨٥

بخش ۱: معانی آموزش و درخواست آن

۹-۱-۳-۱- گروه ۹: اداکردن، پرداخت دیه، اداکردن حقوق، پرداخت حق، اصلاح کردن

۹-۱-۳-۱-۱ اداکردن

﴿۱۱۸۵﴾ طلب آموزش درجه‌ی علیین است و آن کلمه‌ای است که شش وجه دارد: ۱- پشیمانی از عمل گذشته. ۲- تصمیم به ترک گناه و عدم بازگشت به آن. ۳- پرداخت حقوق مردم، به نحوی که به هنگام ملاقات پروردگار خویش باری گران بر دوش نداشته باشد. ۴- به واجبات توجه نماید و حق هر یک را ادا کند. ۵- گوشتی که با حرام بر تنش روییده به وسیله‌ی حزن و اندوه آب کند تا از نو گوشتی حلال بر تنش برآید. ۶- رنج طاعت و بندگی خدا را به جسم خود بیچشاند، چنان که لذت معصیت را قبلاً به آن چشانده است.

﴿۱۱۸۶﴾ خدایا! تو برای پدران و مادران، حقوقی را بر عهده‌ی من واجب فرمودی و آن حقوق را بزرگ شمردی، حال آنکه تو برای ریختن گناهان و از بین بردن آن‌ها و ادای حقوق بندگان از هر کس سزاوارتری؛ پس آن حقوقی را که از پدر و مادر به گردن من است، ادای آن‌ها را نیز خود برعهده گیر. و مرا و برادران باایمان و صالحم را بیامرز.

﴿۱۱۸۷﴾ خداواندا! حقوق پدر و مادر را بر من واجب کردی و من با طلب آموزش برای آن دو به پیشگاه تو، در صدد ادای آن حق برآمدم؛ درحالی که بر ادای آن، قدرتی ندارم جز آنکه تو جبران کنی؛ و تو واجب کردی که در دعایم برای آن دو دعا کنم، و من به ادای آن قصد برآمدم، ولی می‌دانم که بر انجام این واجب نیز از خودم، قدرت و توانی ندارم.

۹-۱-۳-۱-۱ پرداخت دیه

﴿۱۱۸۸﴾ سماعه گوید: از امام صادق (ع) در مورد کسی که مؤمنی را از روی عمد بکشد پرسیدم: «آیا توبه دارد؟ [یعنی توبه‌اش پذیرفته می‌شود یا نه؟]؟ فرمود: «نه، مگر آنکه دیه‌اش را به اولیای او بدهد، و بنده‌ای را آزاد نماید، و دو ماه پی‌درپی روزه بگیرد، و از خداوند عزّ و جل طلب آموزش کند، و به‌سوی او توبه کند و زاری نماید».

﴿۱۱۸۹﴾ سماعه گوید: از امام صادق (ع) در مورد کسی که مؤمنی را از روی عمد بکشد، پرسیدم: «آیا توبه دارد؟» فرمود: «نه، مگر آنکه دیه‌اش را به اولیای او بدهد، و بنده‌ای را آزاد نماید، و دو ماه پی‌درپی روزه بگیرد، و از خداوند عزّ و جل طلب آموزش کند، و به‌سوی او توبه کند و زاری نماید، - اگر چنین که گفتم انجام دهد - من امیدوارم که خداوند توبه‌اش را بپذیرد».

۹-۱-۳-۱-۲ اداکردن حقوق، پرداخت حق

﴿۱۱۹۰﴾ خداواندا! آنچه از حق پدران و مادران و برادران و خواهران را بر من واجب ساختی. به جود و سخاوت و آمرزش آن را از عهده‌ام بردار.

﴿۱۱۹۱﴾ خداواندا! و آنچه از حقوق والدین؛ پدران و مادران و برادران و خواهران را بر من واجب ساختی. به جود و سخاوت و آمرزش آن را از عهده‌ام بردار.

﴿الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار﴾

﴿١١٩٢﴾ الرسول ﷺ: تَحَمَّلْ عَنِّي مُفْتَرَضَاتِ حُقُوقِ آبَاءٍ وَ الْأُمَهَاتِ وَالْإِخْوَةِ وَالْأَخَوَاتِ وَ اغْفِرْ لَنَا وَ لَهُمْ وَ لِلْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ٢٨٨
٢-٩-٣-١-الإصلاح

﴿١١٩٣﴾ اللَّهُمَّ فَإِنْ كُنْتُ قَدْ غَفَرْتُ لِي ذُنُوبِي وَ أَصْلَحْتُ لِي عُيُوبِي وَ طَهَّرْتَ قَلْبِي وَ كَتَبْتَ لِي الْبِرَاءَةَ مِنْ أَمْرِ دُنْيَايَ وَ آخِرَتِي فَلَنْ يَنْقَلِبَ الْمُتَقَلِّبُونَ إِلَّا بِفَضْلِ يَنْفِرُ بِهِ وَ إِنْ كُنْتُ لَمْ تَفْعَلْ ذَلِكَ بِمَا جَنَيْتُ عَلَى نَفْسِي فَاغْفِرْ لِي وَ ارْحَمْنِي قَبْلَ أَنْ تَنْتَازِعَنِي عَنْ بَيْتِكَ دَارِي؛ المقنعة، ص ٢٢٧
﴿١١٩٤﴾ الصادق عليه السلام: اللَّهُمَّ وَ اجْعَلْهُ مِنْ شَأْنِكَ فَإِنَّكَ كُلَّ يَوْمٍ فِي شَأْنِ اللَّهِ وَ اكْتُبْهُ فِي عِلِّيِّينَ فِي كِتَابٍ لَا يُمَحَى وَ لَا يُبَدَّلُ بَأَنْ تَقُولَ قَدْ غَفَرْتُ لِعَبْدِي مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَ مَا تَأَخَّرَ وَ اسْتَجَبْتُ لَهُ دَعْوَتَهُ وَ وَقَفْتُهُ وَ اصْطَفَيْتُهُ لِنَفْسِي وَ كَرَّمْتُهُ وَ فَضَّلْتُهُ وَ عَصَمْتُهُ وَ هَدَيْتُهُ وَ زَكَّيْتُهُ وَ أَصْلَحْتُهُ وَ اسْتَخْلَصْتُهُ وَ غَفَرْتُ لَهُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٢٧

﴿١١٩٥﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَ قُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ وَ يَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَ مَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَ رَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا (الأحزاب: ٧٠-٧١)
١٠-١٣-١-الباب العاشر: الصلاة، القراءة، الذكر، الدعاء، الصلوات، التسبيح
١٠-١-٣-١-الصلاة

﴿١١٩٦﴾ الرسول ﷺ: أَوْ مَا عَلِمْتَ أَنَّ الصَّلَاةَ فِي الْجَزَعِ سَبْعُونَ صَلَاةً وَ أَنَّهُ يُسَبِّحُ وَ يَسْتَغْفِرُ وَ أَجْرُهُ لِصَاحِبِهِ؛ وسائل الشيعة، ج ٥، ص ٩٦

﴿١١٩٧﴾ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ أَنْتُمْ نُورُنَا وَ أَنْتُمْ جَاهُنَا أَوْقَاتِ صَلَاتِنَا وَ عِصْمَتُنَا بِكُمْ لِدُعَائِنَا وَ صَلَاتِنَا وَ صِيَامِنَا وَ اسْتِغْفَارِنَا؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ٣٨

﴿١١٩٨﴾ الباقر عليه السلام: اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اجْعَلْنِي فِي مَقَامِي مِمَّنْ تَنَالُهُ مِنْكَ صَلَاةً وَ رَحْمَةً وَ مَغْفِرَةً؛ مستدرک الوسائل، ج ١٠، ص ٤١٢

﴿١١٩٩﴾ الرسول ﷺ: قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَمَا تَوْبَةُ الرَّجُلِ الَّذِي يَكْذِبُ مُتَعَمِّدًا قَالَ الْإِسْتِغْفَارُ وَ صَلَوَاتُ الْخُمْسِ تَغْسِلُ ذَلِكَ؛ وسائل الشيعة، ج ١٢، ص ٢٥١

﴿١٢٠٠﴾ الرسول ﷺ: يَا عَلِيُّ إِذَا تَوَضَّأْتَ فَقُلْ بِسْمِ اللَّهِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ تَمَامَ الْوُضُوءِ وَ تَمَامَ الصَّلَاةِ وَ تَمَامَ رِضْوَانِكَ وَ تَمَامَ مَغْفِرَتِكَ فَهَذَا زَكَاةُ الْوُضُوءِ؛ مستدرک الوسائل، ج ١، ص ٣٢٢

بخش ۱: معانی امراض و درخواست آن

﴿۱۱۹۲﴾ حقوق واجبى را که از پدران و مادران و برادران و خواهران برعهده‌ی من است تو به عهده گیر و ما و ایشان و همه‌ی مردان و زنان با ایمان را بیمارمز.

۲-۹-۳-۱-۱- اصلاح کردن

﴿۱۱۳﴾ [خدایا؛ اگر گناهانم را آمرزیدی و معاییم را اصلاح و قلبم را پاک کردی و خلاصی از امور دنیا و آخرت را برایم نوشته‌ای، می‌دانم که هیچ بدی از من جز با لطف تو دور نشده است؛ و اما اگر چنین نکنی، به خاطر ظلم‌هایی بوده است که در حق خود انجام داده‌ام؛ پس قبل از اینکه از دنیا بروم مرا ببامرز و به من رحم کن.

﴿۱۱۹۴﴾ خداوند! این کار را در آنچه می‌خواهی انجام دهی قرار بده، زیرا تو هر روز اموری را مقرر می‌کنی. خداوند! آن را در علّیین، در کتابی که محو و دگرگون نمی‌شود ثبت کن و این‌گونه بگو: «تمام گناهانی که بندهام پیش از این مرتکب شده باشد یا پس از این مرتکب شود، آمرزیدم؛ دعای او را اجابت می‌کنم، او را موفق می‌کنم و برای خودم برمی‌گزینم و تکریم می‌کنم و مورد فضل و رحمتم قرار می‌دهم، پاکدامنی او را حفظ می‌کنم، او را هدایت کرده و پاکش می‌کنم، امورش را اصلاح می‌کنم و نجاتش می‌دهم و گناهانش را می‌آمرزم».

﴿۱۱۹﴾ ای کسانی که ایمان آورده‌اید! تقوای الهی پیشه کنید و سخن حق بگویید. تا خدا کارهای شما را اصلاح کند و گناهانتان را بپارزد؛ و هر کس اطاعت خدا و رسولش کند، به رستگاری (و پیروزی) عظیم دست یافته است!

۱۰-۱-۳-۱۰ گروه ۱۰: نماز، تلاوت قرآن، ذکر، دعا، صلوات، تسبیح

۱-۱-۳-۱۰-۱ نما;

﴿۱۱۶﴾ آیا نمی‌دانی که نماز خواندن در حالی که انگشتی با مهره‌ی یمانی سیاه و سفید معادل هفتاد نماز به حساب می‌آید و آن مهر و تسبیح استغفار می‌کند و پاداش آن برای دارنده‌ی آن نوشته خواهد شد.

﴿۱۱۷﴾ درود و سلام بر شما، شما نور [هدایت] و افتخار و آبروی ما در اوقات نمازمان و ماهی دور بودن ما از گناه و خطا در دعا و نماز و روزه و طلب آمرزشمان هستید.

﴿۱۱۹۸﴾ خداوند! بر محمد و خاندان پاکش درود فرست و در این مقام و جایگاه مرا از کسانی قرار بده که درود و رحمت و آمرزش تو به آن‌ها می‌رسد.

﴿۱۱۹﴾ ابذر گوید: به پیامبر ﷺ عرض کردم: «ای پیامبر خدا؛ شخصی که عمداً دروغ گفته توبه‌اش چیست؟» فرمود: «ادای نماز پنج‌گانه و طلب آمرزش از خدا، گناه او را می‌شوید».

﴿۱۲۰﴾ ای علی؛ هنگامی که وضو گرفتی بگو: «به نام خدا، خدایا؛ من از تو کامل بودن وضو و نماز و کامل بودن خشنودی‌ات و کامل بودن آموزشت را خواهم». که این ذکر باعث پاکی وضوست.

بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن

۱۰-۳-۱-۱- تلاوت قرآن

﴿۱۲۰۱﴾ سپس سخت خود را به نمازهای شب و روز وادارد، و همچنین به استغفار و قرائت قرآن و یاد خدای متعال و اعتراف به گناه در قنوت پرداخته؛ و برای آن‌ها از خداوند طلب آمرزش کند.

۱۰-۳-۱-۲- ذکر

﴿۱۲۰۲﴾ سپس سخت خود را به نمازهای شب و روز وادارد، و همچنین به استغفار و قرائت قرآن و یاد خدای متعال و اعتراف به گناه در قنوت پرداخته؛ و برای آن‌ها از خداوند طلب آمرزش کند.

﴿۱۲۰۳﴾ خودت را عادت بده که سرگرم یاد خدا و استغفار باشی که این کار گناهت را پاک می‌کند و پاداشت را بزرگ خواهد کرد.

﴿۱۲۰۴﴾ با ذکر خدا و استغفار کوچ کن.

﴿۱۲۰۵﴾ اگر اراده‌ی اقامت شبانه یا روزانه در محلّ شهادت داشتی، انجام بده و بسیار نماز بخوان و زیارت کن و حمد و تسبیح و تکبیر و تهلیل و ذکر خدای متعال را بگو و قرآن تلاوت کن و دعا و طلب استغفار کن.

﴿۱۲۰۶﴾ امّ کلثوم گفت: آن شب وقتی دیدم ایشان ناراحتند و به خود می‌پیچند و بسیار یاد خدا و استغفار می‌کنند، به ایشان بسیار مهربانی کردم.

﴿۱۲۰۷﴾ زمانی که این آیه: «وَالَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً أَوْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ ذَكَرُوا اللَّهَ فَاسْتَغْفَرُوا لِذُنُوبِهِمْ» نازل شد، ابلیس از کوهی به نام ثور بالا رفت و و با فریادی بلند همه عفریت‌هایش را دور خود جمع کرد. و گفت: «این آیه نازل شده است، کیست رویارویی با آن بپردازد؟» یک عفریتی برخاست و گفت: «من با چنین و چنان». گفت: تو برای آن نیستی، دیگری برخاست و مانند آن را گفت، و همان را شنید، وسواس خناس گفت: «این کار من است». گفت: «با چه؟» گفت: «به آن‌ها نوید دهم و به آرزو اندازم تا گناه کنند و چون مرتکب گناه شدند استغفار را از یادشان ببرم». گفت: «تو برای این کار مناسب هستی». و تا قیامت او را بر آن گماشت.

۱۰-۳-۱-۴- دعا

﴿۱۲۰۸﴾ نیکوترین و بافضیلت‌ترین دعاها، طلب آمرزش است.

﴿۱۲۰۹﴾ یعقوب علیه السلام به فرزندان خود گفت: «آیا من به شما نگفتم که از جانب خدا چیزی را می‌دانم که شما نمی‌دانید؟» گفتند: «پدر جان از درگاه خدای تعالی آمرزش گناهانمان را درخواست کن زیرا که ما خطاکاریم». یعقوب گفت: «به‌زودی از پروردگار خود برای شما آمرزش می‌خواهم که او آمرزنده و مهربان است». دعا را تا موقع سحر تأخیر انداخت، چون دعا و استغفار هنگام سحر مستجاب می‌شود.

البَابُ الْأَوَّلُ: مَعَانِي الْمَغْفِرَةِ وَالْإِسْتِغْفَارِ

﴿١٢١٠﴾ امير المؤمنين عليه السلام: عَلَيْكُمْ فِي شَهْرِ رَمَضَانَ بَكْثَرَةُ الْاسْتِغْفَارِ وَالدُّعَاءِ؛ الكافي، ج ٤،

ص ۸۸

﴿١٢١﴾ امير المؤمنين عليه السلام: فَأَمَّا الدُّعَاءُ فَيُدْفَعُ بِهِ عَنْكُمْ الْبَلَاءُ وَ أَمَّا الْاسْتِغْفَارُ فَيَمْحَى ذُنُوبَكُمْ؛

الكافي، ج ٤، ص ٨٨

﴿١٢١٢﴾ امير المؤمنين عليه السلام: فَإِنْ أَرَدْتَ الْمَقَامَ فِي الْمَشْهَدِ يَوْمَكَ أَوْ لَيْتَكَ فَاقُمْ فِيهِ وَأَكْثِرْ مِنَ الصَّلَاةِ وَالزِّيَارَةِ وَالتَّحْمِيدِ وَالتَّسْبِيحِ وَالتَّكْبِيرِ وَالتَّهْلِيلِ وَذَكَرِ اللَّهَ تَعَالَى وَتِلَاوَةَ الْقُرْآنِ وَالدُّعَاءِ وَالسُّتُغْفَارِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٧، ص ٣٢٠

﴿١٢١٣﴾ كُلُّ أَحَدٍ يَسْتَغْفِرُ لَهُ الطَّائِفُونَ أَغْفِرُ لَهُ بِرَكَّةٍ دُعَائِهِمْ؛ مستدرک الوسائل، ج ٩،

ص ۳۷۵

﴿١٢١٤﴾ الرضا (عليه السلام): ... لَا تَسْلِيمَ لِمَنْ صَلَّى الصَّلَاةَ عَلَى الْأَمِيِّتِ إِنَّمَا هُوَ دُعَاءٌ وَتَسْبِيحٌ وَاسْتِغْفَارٌ؛

مستدرک الوسائل، ج ۲، ص ۲۶۹

٥-١٠-٣-١-١- الصَّلَوَاتُ

﴿١٢١٥﴾ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاعْفِرْ لَهُ؛ تهذيب الأحكام، ج ٦، ص ١١٦

﴿١٢١٦﴾ الصَّادِقُ (عليه السلام): اللَّهُمَّ وَاجْعَلْ صَلَوَاتِكَ وَغُفْرَانِكَ وَرِضْوَانِكَ وَمُعَافَاتِكَ وَكَرَامَتِكَ وَرَحْمَتِكَ وَمَنِّكَ وَفَضْلِكَ وَسَلَامَكَ وَشَرَفَكَ وَإِعْظَامَكَ وَتَجَبُّلِكَ وَصَلَوَاتِ مَلَائِكَتِكَ وَرُسُلِكَ وَأَنْبِيَائِكَ وَالْأَوْصِيَاءِ وَالشُّهَدَاءِ وَالصَّدِّيقِينَ مِنْ عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ وَحَسَنَ أَوْلِيَّكَ رَافِقًا وَأَهْلَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِينَ وَمَا بَيْنَهُمَا وَمَا فَوْقَهُمَا وَمَا تَحْتَهُمَا وَمَا بَيْنَ الْخَافِقِينَ وَمَا بَيْنَ الْهَوَاءِ وَالشَّمْسِ وَالْقَمَرِ وَالنُّجُومِ وَالْجِبَالِ وَالشَّجَرِ وَالْدُّوَابِّ وَمَا سَجَّ لَكَ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَفِي الظُّلُمَةِ وَالضِّيَاءِ بِالْغَدُوِّ وَالْأَصَالِ وَفِي آنَاءِ اللَّيْلِ وَأَطْرَافِ النَّهَارِ وَسَاعَاتِهِ عَلَى مُحَمَّدٍ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ وَخَاتَمِ النَّبِيِّينَ وَإِمَامِ الْمُتَّقِينَ وَمَوْلَى الْمُؤْمِنِينَ وَمَوْلَى الْمُسْلِمِينَ وَقَائِدِ الْغُرِّ الْمُحَجَّلِينَ وَرَسُولِ رَبِّ الْعَالَمِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ٨٤

٦-١٠-٣-١-١-التَّسْبِيحُ

﴿١٢١٧﴾ الرَّسُولُ ﷺ: أَوْ مَا عَلِمْتُ أَنَّ الصَّلَاةَ فِي الْجَزَعِ سَبْعُونَ صَلَاةً وَأَنَّهُ يُسَبِّحُ وَيَسْتَغْفِرُ وَ

أَجْرُهُ لِصَاحِبِهِ؛ وسائل الشيعة، ج ٥، ص ٩٦

﴿١٢١٨﴾ الرضا (عليه السلام): ... لَا تَسْلِيمَ لِأَنَّ الصَّلَاةَ عَلَى الْمَيِّتِ إِنَّمَا هُوَ دَعَاءُ وَتَسْلِيمٌ وَاسْتِغْفَارٌ؛

مستدرک الوسائل، ج ۲، ص ۲۶۹

بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن

﴿۱۲۱۰﴾ بر شما باد استغفار و دعای زیاد در ماه رمضان.

﴿۱۲۱۱﴾ به وسیله‌ی دعا بلا از شما برطرف می‌شود و طلب آمرزش نیز گناهانتان را از بین می‌برد.

﴿۱۲۱۲﴾ اگر اراده‌ی اقامت شبانه یا روزانه در محلّ شهادت داشتی، انجام بده و بسیار نماز بخوان و زیارت کن و حمد و تسبیح و تکبیر و تهلیل و ذکر خدای متعال را بگو و قرآن تلاوت کن و دعا و طلب استغفار کن.

﴿۱۲۱۳﴾ هر کس را که طواف کنندگان برای او طلب آمرزش کنند، به برکت دعای ایشان می‌آمرزم.

﴿۱۲۱۴﴾ ... همچنین نیازی به سلام دادن آخر نماز نیست، چرا که نماز میّت فقط دعا، تسبیح و استغفار است.

۵-۱۰-۳-۱- صلوات

﴿۱۲۱۵﴾ خداوند! بر محمد و خاندان پاکش درود فرست و او را بیامرز.

﴿۱۲۱۶﴾ خداوند! درودها و آمرزش و رضایت و سلامتی و عافیت و کرامت و رحمت و لطف و منت و فضل و تندرستی و شرافت و بزرگداشت و احترام و درود فرشتگان و رسولان و پیامبران و جانشینان و شهدا و راستگویان و راستان از بندگان صالح و نیکوکردار را، درحالی‌که ایشان نیکو رفیقانی هستند و اهل و ساکنان آسمان‌ها و زمین‌ها و آنچه بین آن دو است و هرچه در بالای آن دو و زیر آن‌هاست و آنچه از جنبندگان که بین آن‌هاست و آنچه در میان هواست و خورشید و ماه و ستارگان و کوه‌ها و درختان و موجودات و تمام آنچه که تو را در خشکی و دریاها تسبیح می‌گویند و در تاریکی و نور و در بامداد و شامگاه و در تمام لحظات شب و پهنای روز و ساعت‌های آن بر محمد بن عبدالله آقا و سرور و ستارگان رسالت و پایان انبیا و پیشاهنگ اهل تقوا و مولای اهل ایمان و سرپرست مسلمانان پیشوای شناخته شده‌ی مشهور و رسول پروردگار عالمیان قرار بده.

۶-۱۰-۳-۱- تسبیح

﴿۱۲۱۷﴾ آیا نمی‌دانی که نماز خواندن در حالی که انگشتی با مهره‌ی یمانی سیاه و سفید معادل هفتاد نماز به حساب می‌آید و آن مهر و تسبیح استغفار می‌کند و پاداش آن برای دارنده‌ی آن نوشته خواهد شد.

﴿۱۲۱۸﴾ ... همچنین نیازی به سلام دادن آخر نماز نیست، چرا که نماز میّت فقط دعا، تسبیح و استغفار است.

﴿الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار﴾

﴿١٢١٩﴾ إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ، وَرَأَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِي دِينِ اللَّهِ أَفْوَاجًا، فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْهُ إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا (النصر: ١-٣)

١١-٣-١-١ الباب الحادي عشر: الإِسْتِقَامَةُ، إِسْتِقَامَةُ الرُّوحِ، إِسْتِقَامَةُ النَّفْسِ، الْعَزْمُ عَلَى التَّوَكُّلِ
١١-٣-١-١ الإِسْتِقَامَةُ

﴿١٢٢٠﴾ الرِّسَالَةُ: أَيُّهَا النَّاسُ اسْتَغْفِرُوا إِلَى رَبِّكُمْ كَمَا قَالَ اللَّهُ تَعَالَى فَاسْتَغْفِرُوا إِلَيْهِ وَاسْتَغْفِرُوا لَهُ؛ إِرْشَادُ الْقُلُوبِ، ج ١، ص ٨٤

﴿١٢٢١﴾ امِير الْمُؤْمِنِينَ (عليه السلام): وَقُلْتَ تَبَارَكْتَ وَتَعَالَيْتَ فَاسْتَغْفِرُوا إِلَيْهِ وَاسْتَغْفِرُوا لَهُ، وَأَنَا اسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ؛ بَحَارُ الْأَنْوَارِ، ج ٨٤، ص ٢٨٤

١١-٣-١-١-١ إِسْتِقَامَةُ الرُّوحِ

﴿١٢٢٢﴾ الصَّادِقِينَ (عليهم السلام): اسْتَغْفِرُوا الرُّوحَ صِدْقُ الْإِسْتِغْفَارِ؛ مُسْتَدْرَكُ الْوَسَائِلِ، ج ٥، ص ٣٩٦
١١-٣-١-١-٢ إِسْتِقَامَةُ النَّفْسِ

﴿١٢٢٣﴾ الصَّادِقِينَ (عليهم السلام): اسْتَغْفِرُوا النَّفْسَ صِدْقُ الْإِسْتِغْفَارِ؛ رَوْضَةُ الْوَاعِظِينَ، ج ٢، ص ٣٩٠
١١-٣-١-١-٢ الْعَزْمُ عَلَى التَّوَكُّلِ

﴿١٢٢٤﴾ إِذَا أَخَذْتُ ذَنْبًا فَاتَّبِعْهُ بِالْإِسْتِغْفَارِ وَالنَّدَمِ وَالْعَزْمِ عَلَى تَرْكِ الْعَوْدِ لِمِثْلِهِ؛ إِرْشَادُ الْقُلُوبِ، ج ١، ص ٧٢

﴿١٢٢٥﴾ امِير الْمُؤْمِنِينَ (عليه السلام): الْإِسْتِغْفَارُ دَرَجَةُ الْعَلِيِّينَ وَهُوَ اسْمٌ وَقَعُ عَلَى سِتَّةٍ مَعَانٍ أَوَّلُهَا النَّدَمُ عَلَى الْفِعْلِ وَالثَّانِي الْعَزْمُ عَلَى التَّوَكُّلِ وَأَنْ لَا يَعُودَ وَالثَّالِثُ تَأْدِيبُ الْخُفُوقِ لِيَلْقَى اللَّهَ تَعَالَى وَلَيْسَ عَلَيْهِ تَبَعَةٌ وَالرَّابِعُ أَنْ يَعْمِدَ إِلَى كُلِّ فَرِيضَةٍ فَيُؤَدِّيَ حَقَّهَا وَالخَامِسُ أَنْ يُذِيبَ اللَّحْمَ الَّذِي نَبَتَ مِنْهُ [عَلَى] السُّخْتِ بِالْهُمُومِ وَالْأَحْزَانِ حَتَّى يَكْتَسِيَ لَحْمًا آخَرَ مِنَ الْحَلَالِ وَالسَّادِسُ أَنْ يُذِيقَ جِسْمَهُ أَلَمَ الطَّاعَةِ كَمَا أَذَاقَهُ لَذَّةَ الْمَعْصِيَةِ؛ بَحَارُ الْأَنْوَارِ، ج ٧٥، ص ٦٨

﴿١٢٢٦﴾ امِير الْمُؤْمِنِينَ (عليه السلام): التَّوْبَةُ نَدَمٌ بِالْقَلْبِ وَاسْتِغْفَارٌ بِاللِّسَانِ وَتَرْكُ الْبِجَوَارِحِ وَإِضْمَارُ أَنْ لَا يَعُودَ؛ مُسْتَدْرَكُ الْوَسَائِلِ، ج ١٢، ص ١٣٧

﴿١٢٢٧﴾ الصَّادِق (عليه السلام): أَنْ يَهَبَ لَنَا فِي سَفَرِنَا أَمْنَةً وَإِيمَانًا وَسَلَامَةً وَإِسْلَامًا وَفَقْهًا وَتَوْفِيقًا وَبَرَكََةً وَهُدًى وَشُكْرًا وَعَافِيَةً وَمَغْفِرَةً وَعَزْمًا لَا يُغَادِرُ ذَنْبًا؛ بَحَارُ الْأَنْوَارِ، ج ٧٣، ص ٢٥٠

بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن

﴿۱۲۱۹﴾ هنگامی که یاری خدا و پیروزی فرارسد، و ببینی مردم گروه گروه وارد دین خدا می‌شوند، پروردگارت را تسبیح و حمد کن و از او آمرزش بخواه که او بسیار توبه‌پذیر است!

۱۱-۱-۳-۱۱-۱ گروه ۱۱: پایداری، ثبات روح، استقامت نفس، عزم بر ترک گناه

۱۱-۱-۳-۱۱-۱ پایداری

﴿۱۲۲۰﴾ ای مردم؛ به‌سوی پروردگارتان بشتابید، همان‌طور که خدای تعالی فرموده است: «رو به‌سوی خدا آورید و طلب آمرزش کنید».

﴿۱۲۲۱﴾ تو که بزرگ و برتری فرمودی: «به درگاه او استقامت ورزید و از او آمرزش بخواهید». و من از تو آمرزش می‌خواهم و به درگاهت توبه می‌کنم.

۱۱-۱-۳-۱۱-۱-۱ ثبات روح

﴿۱۲۲۲﴾ پایداری روح، [نشانه‌ی] درستی استغفار است.

۱۱-۱-۳-۱۱-۱-۲ استقامت نفس

﴿۱۲۲۳﴾ استقامت جان، [نشانه‌ی] درستی استغفار است.

۱۱-۱-۳-۱۱-۲ عزم بر ترک گناه

﴿۱۲۲۴﴾ هرگاه گناه تازه‌ای انجام می‌دهی، بلافاصله از خدا طلب آمرزش نما و ابراز پشیمانی کن و تصمیم بگیر که دیگر مانند آن گناه را انجام ندهی.

﴿۱۲۲۵﴾ طلب آمرزش درجه‌ی علیین است و آن کلمه‌ای است که شش وجه دارد: ۱- پشیمانی از عمل گذشته. ۲- تصمیم به ترک گناه و عدم بازگشت به آن. ۳- پرداخت حقوق مردم، به نحوی که به هنگام ملاقات پروردگار خویش باری گران بر دوش نداشته باشد. ۴- به واجبات توجه نماید و حق هر یک را ادا کند. ۵- گوشتی که با حرام بر تنش روییده به‌وسیله‌ی حزن و اندوه آب کند تا از نو گوشتی حلال بر تنش برآید. ۶- رنج طاعت و بندگی خدا را به جسم خود بچشاند، چنان‌که لذت معصیت را قبلاً به آن چشانده است.

﴿۱۲۲۶﴾ توبه؛ پشیمانی قلبی و طلب آمرزش به زبان و ترک گناه و تصمیم به عدم بازگشت به آن است.

﴿۱۲۲۷﴾ [از خداوند می‌خواهم که] در سفرمان آسودگی و ایمان و سلامت و اسلام و فهم و توفیق و برکت و هدایت و شکر و عافیت و آمرزش و اراده ببخشد و گناهی را فرونگذارد.

﴿الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار﴾

﴿١٢٢٨﴾ الصادق عليه السلام: عَنْ أَبِي الصَّحَّارِيِّ النَّخَّاسِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: قُلْتُ لَهُ الرَّجُلُ يَشْرَبُ الْخَمْرَ قَالَ: بُسْ الشَّرَّابُ الْخَمْرُ يَكْرُرُ ذَلِكَ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ ثُمَّ قَالَ تَرِيدُ مَاذَا قُلْتُ يَقْبَلُ اللَّهُ صَلَاتَهُ قَالَ إِنْ عَلِمَ اللَّهُ أَنَّهُ إِذَا قَامَ مِنْهَا اسْتَغْفَرَهُ وَلَمْ يَتَوَّأْنِ يَعُودْ إِلَيْهَا أَبَدًا قَبْلَ اللَّهِ صَلَاتَهُ مِنْ سَاعَتِهِ وَإِنْ كَانَ غَيْرُ ذَلِكَ فَذَاكَ إِلَى اللَّهِ مَتَى شَاءَ قَبْلَهُ وَمَتَى شَاءَ رَدَّهُ؛ تَهْذِيبُ الْأَحْكَامِ، ج ٩، ص ١١٠

﴿١٢٢٩﴾ الصادق عليه السلام: عَنْ سَمَاعَةَ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فَقَالَ لِي مُبْدِئًا يَا سَمَاعَةُ مَا هَذَا الَّذِي كَانَ بَيْنَكَ وَبَيْنَ جَمَالِكَ إِيَّاكَ أَنْ تَكُونَ فَحَاشًا أَوْ صَحَابًا أَوْ لَعَانًا فَقُلْتُ وَاللَّهِ لَقَدْ كَانَ ذَلِكَ أَنَّهُ ظَلَمَنِي فَقَالَ إِنْ كَانَ ظَلَمَكَ لَقَدْ أَرَبَيْتَ عَلَيْهِ إِنْ هَذَا لَيْسَ مِنْ فِعَالِي وَلَا أَمْرُ بِهِ شَيْعَتِي اسْتَغْفِرُ رَبِّكَ وَلَا تَعُدَّ قُلْتُ اسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَلَا أَعُودُ؛ الكافي، ج ٢، ص ٣٢٤

﴿١٢٣٠﴾ الصادق عليه السلام: رَجُلٌ اشْتَرَى جَارِيَةً ثُمَّ وَقَعَ عَلَيْهَا قَبْلَ أَنْ يَسْتَبْرِيَ رَحِمَهَا قَالَ بُسْ مَا صَنَعَ يَسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَلَا يَعُودُ؛ الكافي، ج ٥، ص ٤٩١

﴿١٢٣١﴾ الكاظم عليه السلام: عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ الْفَضْلِ الْهَاشِمِيِّ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا الْحَسَنِ عليه السلام عَنْ رَجُلٍ أَتَى أَهْلَهُ وَهِيَ حَائِضٌ قَالَ يَسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَلَا يَعُودُ؛ الكافي، ج ٧، ص ٢٤٢

﴿١٢٣٢﴾ الباقر عليه السلام: عَنْ زُرَّارَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ شَيْءٍ مِنْ كَفَّارَةِ الْيَمِينِ فَقَالَ يَصُومُ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ قُلْتُ إِنَّهُ ضَعْفٌ عَنِ الصَّوْمِ وَعَجَزٌ قَالَ يَتَصَدَّقُ عَلَى عَشْرَةِ مَسَاكِينَ قُلْتُ إِنَّهُ عَجَزٌ عَنْ ذَلِكَ قَالَ فَلْيَسْتَغْفِرِ اللَّهَ وَلَا يَعُدَّ فَإِنَّهُ أَفْضَلُ الْكَفَّارَةِ وَأَقْصَاهُ وَأَذْنَاهُ فَلْيَسْتَغْفِرِ رَبَّهُ وَيُظْهِرِ تَوْبَةً وَنَدَامَةً؛ الكافي، ج ٧، ص ٤٥٣

﴿١٢٣٣﴾ الصادق عليه السلام: عَنْ أَبِي بَصِيرٍ أَنَّهُ سَأَلَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام: عَنْ الرَّجُلِ يَدْعُ غُسْلَ يَوْمِ الْجُمُعَةِ نَاسِيًا أَوْ مُتَعَمِّدًا فَقَالَ إِذَا كَانَ نَاسِيًا فَقَدْ تَمَّتْ صَلَاتُهُ وَإِنْ كَانَ مُتَعَمِّدًا فَلْيَسْتَغْفِرِ اللَّهَ وَلَا يَعُدَّ؛ من لا يحضره الفقيه، ج ١، ص ١١٥

﴿١٢٣٤﴾ أمير المؤمنين عليه السلام: قُلْتُ لِأَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ الْعَبْدُ يُصِيبُ الذَّنْبَ فَيَسْتَغْفِرُ اللَّهَ مِنْهُ فَمَا حَدُُّ الْاسْتِغْفَارِ قَالَ يَا ابْنَ زِيَادِ التَّوْبَةُ قُلْتُ بَسْ قَالَ لَا قُلْتُ فَكَيْفَ قَالَ إِنْ الْعَبْدُ إِذَا أَصَابَ ذَنْبًا يَقُولُ اسْتَغْفِرُ اللَّهَ بِالتَّحْرِيكِ قُلْتُ وَمَا التَّحْرِيكِ قَالَ الشَّفَتَانِ وَاللِّسَانُ يُرِيدُ أَنْ يَتَّبِعَ ذَلِكَ بِالْحَقِيقَةِ قُلْتُ وَمَا الْحَقِيقَةُ قَالَ تَصَدِّقُ فِي الْقَلْبِ وَإِضْمَارُ أَنْ لَا يَعُودَ إِلَى الذَّنْبِ الَّذِي اسْتَغْفَرَ مِنْهُ قَالَ كُمَيْلٌ فَإِذَا فَعَلَ ذَلِكَ فَإِنَّهُ مِنَ الْمُسْتَغْفِرِينَ قَالَ لَا قَالَ كُمَيْلٌ فَكَيْفَ

بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن

﴿۱۲۲۸﴾ نخاس گوید: به امام صادق علیه السلام عرض کردم: «مردی شراب نوشیده است». فرمود: «شراب چه نوشیدنی بدی است!» و این کلام را سه بار تکرار کرد و سپس فرمود: «چه می خواهی؟» گفتم: «آیا خدا نمازش را قبول می کند؟» فرمود: «اگر خدا بداند آن گاه که از مجلس شراب برخاست طلب آمرزش می کند و دوباره قصد نوشیدن ندارد، همان لحظه نمازش را قبول می کند و اگر غیر از این باشد، تصمیم با خداست؛ اگر بخواهد او را می پذیرد و اگر بخواهد نمی پذیرد».

﴿۱۲۲۹﴾ سماعه گوید: خدمت امام صادق علیه السلام رفتم، آن حضرت بدون مقدمه به من فرمود: «ای سماعه؛ این چه رفتاری بود میان تو و شتربانت؟ بپرهیز از دشنام گویی و عربده کشی و لعنت گویی». گفتم: «به خدا سوگند؛ اگر من چیز ناروایی گفته باشم به خاطر ستمی است که شتربان بر من روا داشته است». امام فرمود: «اگر او بر تو ستم کرده است، تو هم با او مقابله کرده ای. این کارها راه و روش من نیست و شیعیانم را هم به آن دستور نداده ام، استغفار کن و دیگر چنین کاری را انجام نده». گفتم: «استغفار می کنم و دیگر چنین نمی کنم».

﴿۱۲۳۰﴾ مردی کنیزی خرید و بدون اینکه صبر کند تا یک بار حیض شده و پاک شود با او نزدیکی کرد. امام علیه السلام فرمود: «بسیار کار بدی کرده است، از خداوند طلب آمرزش کند و دیگر مرتکب آن نشود».

﴿۱۲۳۱﴾ هاشمی گوید: از امام علیه السلام درباره ی مردی که با اهلش درحال حیض نزدیکی کرده، سؤال کردم؛ حضرت فرمود: «طلب آمرزش کند و تکرار نکند».

﴿۱۲۳۲﴾ زراره گوید: از امام علیه السلام درباره ی کفّاره ی قسم سؤال کردم، فرمود: «سه روز روزه بگیرد». عرض کردم: «اگر توان روزه گرفتن نداشت و عاجز بود، چه؟» فرمود: «به ده مسکین صدقه دهد». عرض کردم: «اگر از آن هم عاجز بود، چه؟» فرمود: «از خداوند طلب آمرزش کند و به آن [گناه] بازنگردد، آن با فضیلت تر از کفّاره است و دورترین و نزدیک ترین آن. سپس از پروردگارش طلب آمرزش کند و توبه اش ظاهر و ندامتش را آشکار کند».

﴿۱۲۳۳﴾ ابوبصیر از امام صادق علیه السلام پرسید: «حکم مردی که غسل جمعه را از روی فراموشی یا عمداً ترک کند چیست؟» حضرت فرمود: «اگر از روی فراموشی بوده نمازش تمام است و اگر از روی عمد بوده، باید از خدا طلب عفو و آمرزش کند و دیگر تکرار نکند».

﴿۱۲۳۴﴾ کمیل بن زیاد گوید: ... به امام علی علیه السلام گفتم: «یا امیرالمؤمنین؛ بنده ای مرتکب گناه می شود و بعد استغفار می کند. حدّ استغفار چیست؟» فرمود: «ای فرزند زیاد؛ حدّ آن توبه است». گفتم: «آیا همین بس است؟» فرمود: «نه، این تنها کفایت نمی کند». گفتم: «پس چگونه است؟» فرمود: «هرگاه بنده ای مرتکب گناهی شود، با تحریک استغفار می کند». عرض کردم: «تحریک چیست؟» فرمود: «یعنی با حرکت دادن زبان، لب به استغفار بگشاید و کلماتی را بر زبان جاری کند، ولی باید دنبال حقیقت هم باشد». عرض کردم: «حقیقت چیست؟» فرمود: «قلب هم باید

﴿الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار﴾

ذَاكَ قَالَ لَأَنْتَ لَمْ تَبْلُغْ إِلَى الْأَصْلِ بَعْدُ قَالَ كَمِيلُ فَأَصْلُ الْإِسْتِغْفَارِ مَا هُوَ قَالَ الرَّجُوعُ إِلَى التَّوْبَةِ مِنْ الذَّنْبِ الَّذِي اسْتَغْفَرْتَ مِنْهُ وَهِيَ أَوَّلُ دَرَجَةِ الْعَابِدِينَ وَتَرْكُ الذَّنْبِ وَالِاسْتِغْفَارُ اسْمُ وَاقِعٍ لِمَعَانٍ سِتٍّ أَوَّلُهَا النَّدَمُ عَلَى مَا مَضَى وَالثَّانِي الْعَزْمُ عَلَى تَرْكِ الْعَوْدِ أَبَدًا وَالثَّالِثُ أَنْ تُؤَدَّى حُقُوقَ الْمَخْلُوقِينَ الَّتِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُمْ وَالرَّابِعُ أَنْ تُؤَدَّى حَقَّ اللَّهِ فِي كُلِّ فَرَضٍ وَالْخَامِسُ أَنْ تُذِيبَ اللَّحْمَ الَّذِي نَبَتَ عَلَى السُّخْتِ وَالْحَرَامِ حَتَّى يَرْجِعَ الْجِلْدُ إِلَى عَظْمِهِ ثُمَّ تَنْشَى فِيمَا بَيْنَهُمَا لَحْمًا جَدِيدًا وَالسَّادِسُ أَنْ تُذِيقَ الْبَدَنَ أَلَمَ الطَّاعَاتِ كَمَا أَذَقْتَهُ لَذَاتِ الْمَعَاصِي؛ بحار الأنوار، ج ٤، ص ٢٧

﴿١٢٣٥﴾ الصادق عليه السلام: قُلْتُ وَمَا جِهَةُ الدُّعَاءِ قَالَ إِذَا أَدَيْتَ الْفَرِيضَةَ مَجَّدْتَ اللَّهَ وَعَظَّمْتَهُ وَتَمَدَّحْتَهُ بِكُلِّ مَا تَقْدِرُ عَلَيْهِ وَتُصَلِّيَ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ وَتَجْتَهِدُ فِي الصَّلَاةِ عَلَيْهِ وَتَشْهَدُ لَهُ بِتَبْلِيغِ الرِّسَالَةِ وَتُصَلِّيَ عَلَى أَئِمَّةِ الْهُدَى عليه السلام ثم تَذْكُرُ بَعْدَ التَّحْمِيدِ لِلَّهِ وَالتَّنَاءِ عَلَيْهِ وَالصَّلَاةِ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ مَا أَتَاكَ وَأَوَّلَاكَ وَتَذْكُرُ نِعَمَهُ عِنْدَكَ وَعَلَيْكَ وَمَا صَنَعَ بِكَ فَتُحَمِّدُهُ وَتُشْكُرُهُ عَلَى ذَلِكَ ثُمَّ تَعْتَرِفُ بِذُنُوبِكَ ذَنْبَ ذَنْبٍ وَتَقْرَأُ بِهَا أَوْ بِمَا ذَكَرْتَ مِنْهَا وَتُجَمِّلُ مَا خَفِيَ عَلَيْكَ مِنْهَا فَتَتَوْبُ إِلَى اللَّهِ مِنْ جَمِيعِ مَعَاصِيكَ وَأَنْتَ تَتَوَى أَنْ لَا تَعُودَ وَتَسْتَغْفِرُ مِنْهَا بِنِدَامَةٍ وَصِدْقِ نِيَّةٍ وَخَوْفٍ وَرَجَاءٍ؛ فلاح السائل، ص ٣٨

﴿١٢٣٦﴾ العسكري عليه السلام: قَوْلُهُ تَعَالَى فَمَنْ تَعَجَّلَ فِي يَوْمَيْنِ أَى مِنْ أَيَّامِ التَّشْرِيقِ فَأَنْصَرَفَ مِنْ حَجَّهِ إِلَى بِلَادِهِ الَّتِي خَرَجَ مِنْهَا فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ وَمَنْ تَأَخَّرَ إِلَى تِمَامِ الْيَوْمِ الثَّالِثِ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ أَى لَا إِثْمَ عَلَيْهِ مِنَ الذُّنُوبِ السَّالِفَةِ لِأَنَّهَا قَدْ غُفِرَتْ لَهُ كُلُّهَا بِحَجَّتِهِ وَهَذِهِ الْمُقَارَنَةُ لِنَدَمِهِ عَلَيْهَا وَتَوَقُّيهِ مِنْهَا لِمَنْ اتَّقَى أَنْ يَوَاقِعَ الْمُؤَبَّاتِ بَعْدَهَا فَإِنَّهُ إِنْ وَقَعَهَا كَانَ عَلَيْهِ إِثْمُهَا وَلَمْ يُغْفَرْ لَهُ تِلْكَ الذُّنُوبُ السَّالِفَةُ بِتَوْبَةٍ قَدْ أَبْطَلَهَا بِمُؤَبَّاتِهِ بَعِيرَهَا وَإِنَّمَا يُغْفَرُهَا بِتَوْبَةٍ يُجَدِّدُهَا وَاتَّقُوا اللَّهَ يَا أَيُّهَا الْحَاجُّ الْمَغْفُورُ لَهُمْ سَالَفُ ذُنُوبِهِمْ بِحَجَّتِهِمْ الْمُقْرُونِ بِتَوْبَتِهِمْ فَلَا تُعَاوَدُوا الْمُؤَبَّاتِ فَيَعُودَ إِلَيْكُمْ أَثْقَالُهَا وَتُثْقَلَكُمْ أَحْتِمَالُهَا فَلَا يُغْفَرُ لَكُمْ إِلَّا بِتَوْبَةٍ بَعْدَهَا وَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ فَيَنْظُرُ فِي أَعْمَالِكُمْ فَيَجَازِيكُمْ عَلَيْهَا؛ مستدرک الوسائل، ج ١٠، ص ١٥٩

بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن

همان کلمات را گواهی کند و تصمیم بگیرد که بار دیگر گرد آن گناه نرود». کمیل گفت: «پس هرگاه چنین کنم از مستغفرین خواهم بود؟» فرمود: «خیر». گفتم: «پس چه باید کرد؟» علی علیه السلام فرمود: «تو هنوز به اصل استغفار نرسیده‌ای». کمیل پرسید: «اصل استغفار کدام است؟» فرمود: «برگشتن به طرف توبه از گناهی که دربارہی آن استغفار کرده است، و این نخستین درجه عابدان می‌باشد. ترک گناه و استغفار بر شش گونه است که باید بر آن شروط عمل شود: اول، پشیمانی از گناهی که انجام داده؛ دوم، تصمیم بگیرد که دیگر مرتکب آن گناه نشود، سوم، اگر گناه مربوط به حقوق برادران ایمانی است باید آن‌ها را از خود راضی سازد؛ چهارم، همه‌ی حقوق واجب خداوند را ادا کند؛ پنجم، گوشتی که در هنگام معصیت در بدن او روییده، باید در اثر عبادت از بین برود و گوشت تازه در بدنش بروید و آن گوشت‌های حرام آب شود؛ ششم، باید سختی‌هایی که از اطاعت خداوند برایش پیش می‌آید تحمل کند تا لذت‌هایی را که از معصیت چشیده از بدنش بیرون کند».

﴿۱۲۳۵﴾ راوی گوید: به امام صادق علیه السلام عرض کردم: «روش دعا کردن چیست؟» حضرت فرمود: «هنگامی که نماز واجب را به‌جا آوردی، ستایش خدا را کرده و او را به بزرگی یاد کن و با تمام توان مدح و ثنایش را بگو، و بر پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله صلوات فرست و در صلوات بر او نهایت کوشش را بکن، و گواهی بده که حضرت، رسالت خویش را به‌خوبی انجام داده، و بر ائمه‌ی هدی علیهم السلام درود فرست. بعد از ستایش و ثنای خداوند و صلوات بر پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله، عطایا و نیکی‌های خداوند نسبت به خود را یاد آور شده و نعمت‌های او را ذکر کن، آن‌گاه خدا را ستایش کرده و او را بر تمام این امور شکر کن، و بعد به تک‌تک گناهانت اعتراف کرده و به آن‌ها و یا به هر کدام که به یاد داری اقرار کن و به گناهانی که از یادت رفته و بر تو پوشیده است به‌صورت اجمالی اقرار کرده و از تمامی گناهانت به درگاه خداوند توبه کن و تصمیم بگیر که هرگز به آن‌ها بازنگردی و با حالت پشیمانی و نیت صادق و بیم و امید، از تمامی گناهانت طلب آمرزش کن».

﴿۱۲۳۶﴾ دربارہی آیه: «هرکس در دو روز پایانی حج تعجیل کند و به شهر خود بازگردد گناهی بر او نیست و هرکس آن دو روز را در منی بماند - تا پایان روز سوم - نیز گناهی بر او نیست» فرمود: «یعنی از گناهان سابق، گناهی نمی‌ماند. چراکه به خاطر انجام حج و همراهی آن با پشیمانی بر گناهان و پرهیزکردن از آنچه باید از آن حذر کند، گناهان سابقش آمرزیده شده است. در صورتی که اگر بعد از حج مرتکب گناه شود، گناهان سابقش نیز آمرزیده نخواهد بود و آن آمرزش به دلیل انجام گناهان جدید باطل می‌شود. ای حجاج و زوار بیت الله که بر اثر عمل حج همراه با توبه، گناهان گذشته‌ی شما آمرزیده شده است. از اینکه بار دیگر به طرف گناه بروید و بار سنگین گناه بر شما بازگردد پرهیزید که آمرزش و بخشودگی آن گناهان نیاز به توبه‌ی جدیدی خواهد داشت. و بدانید که به‌سوی خدا برانگیخته خواهید شد و پاداش اعمال خود را دریافت خواهید کرد».

﴿الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار﴾

﴿١٢٣٧﴾ امير المؤمنين عليه السلام: قِيلَ لَهُ مَا التَّوْبَةُ النَّصُوحُ فَقَالَ عليه السلام نَدَمٌ بِالْقَلْبِ وَاسْتِغْفَارٌ بِاللِّسَانِ وَالْقَصْدُ عَلَى أَنْ لَا يَعُودَ؛ بحار الأنوار، ج ٧٥، ص ٤٨

﴿١٢٣٨﴾ عَنْ بُكَيْرٍ قَالَ: لَقِيتُ أَبَا بَصِيرٍ الْمُرَادِيَّ فَقَالَ أَيْنَ تَرِيدُ قُلْتُ أُرِيدُ مَوْلَاكَ قَالَ أَنَا أَتَّبِعُكَ فَمَضَى فَدَخَلْنَا عَلَيْهِ وَأَحَدَ النَّظَرِ إِلَيْهِ وَقَالَ هَكَذَا تَدْخُلُ بُيُوتَ الْأَنْبِيَاءِ وَأَنْتَ جُنُبٌ فَقَالَ أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ غَضَبِ اللَّهِ وَغَضَبِكَ وَقَالَ اسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَلَا أَعُوذُ؛ وسائل الشيعة، ج ٢، ص ٢١٢
١١-٣-١-التُّرْكُ

﴿١٢٣٩﴾ امير المؤمنين عليه السلام: التَّوْبَةُ نَدَمٌ بِالْقَلْبِ وَاسْتِغْفَارٌ بِاللِّسَانِ وَتَرْكُ بِالْجَوَارِحِ وَإِضْمَارُ أَنْ لَا يَعُودَ؛ مستدرک الوسائل، ج ١٢، ص ١٣٧

﴿١٢٤٠﴾ امير المؤمنين عليه السلام: أَنْ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ جَعَلَ تَوْبَتَهُمُ النَّدَمَ وَاسْتِغْفَارَ وَالتَّوْبَةَ لِلْإِصْرَارِ وَكَانَتْ بَنُو إِسْرَائِيلَ تَوْبَتَهُمْ قَتْلَ النَّفْسِ؛ بحار الأنوار، ج ١٦، ص ٣٤٩
١-١-٤-مَعْرِفَةُ الْإِسْتِغْفَارِ بِالْأَضْدَادِ
١-٤-١-الإِصْرَارُ

﴿١٢٤١﴾ السَّجَاد عليه السلام: أَعُوذُ بِكَ مِنْ أَنْ أُصِرَّ، وَاسْتَغْفِرُكَ لِمَا قَصَرْتُ فِيهِ؛ الصحيفة، ص ٦٤
﴿١٢٤٢﴾ الصَّادِق عليه السلام: اللَّهُمَّ إِنَّ اسْتَغْفَارِي إِيَّاكَ مَعَ إِصْرَارِي لِلْوُؤْمِ وَإِنْ تَرَكِي الْإِسْتِغْفَارَ لَكَ مَعَ سَعَةِ رَحْمَتِكَ لَعَجْزُ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢٠٤

﴿١٢٤٣﴾ السَّجَاد عليه السلام: اللَّهُمَّ إِنَّ اسْتَغْفَارِي إِيَّاكَ مَعَ الْإِصْرَارِ عَلَى الذَّنْبِ لُؤْمٌ وَتَرَكِي لِلْإِسْتِغْفَارِ مَعَ سَعَةِ رَحْمَتِكَ عَجْزُ؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ١٣٢

﴿١٢٤٤﴾ السَّجَاد عليه السلام: اللَّهُمَّ إِنَّ اسْتَغْفَارِي إِيَّاكَ وَأَنَا مُصِرٌّ عَلَى مَا نَهَيْتَ فَلَهُ حَيَاءٌ وَتَرَكِي الْإِسْتِغْفَارَ مَعَ عِلْمِي بِسَعَةِ حِلْمِكَ تَضْيِيعُ لِحَقِّ الرَّجَاءِ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢٨٥

﴿١٢٤٥﴾ الصَّادِق عليه السلام: اللَّهُمَّ إِنَّ الْإِسْتِغْفَارَ مَعَ الْإِصْرَارِ لُؤْمٌ وَتَرَكِي الْإِسْتِغْفَارَ مَعَ مَعْرِفَتِي بِكَرَمِكَ عَجْزُ؛ تهذيب الأحكام، ج ٣، ص ٩٠

﴿١٢٤٦﴾ الرِّسُول عليه السلام: الْمُسْتَغْفِرُ عَنِ الذَّنْبِ وَهُوَ مُصِرٌّ عَلَيْهِ كَالْمُسْتَهْزِئِ رَبَّهُ؛ مجموعة ورام، ج ١، ص ٦

﴿١٢٤٧﴾ الْمُصِرُّ عَلَى الذَّنْبِ مَعَ الْإِسْتِغْفَارِ يَسْتَهْزِئُ بِنَفْسِهِ وَيَسْخَرُ مِنْهُ الشَّيْطَانُ؛ إرشاد القلوب، ج ١، ص ٤٧

بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن

﴿۱۲۳۷﴾ عرض کردند: «توبه‌ی نصوص چیست؟» فرمود: «در دل پشیمان شدن و با زبان استغفار کردن و تصمیم به بازگشت نداشتن».

﴿۱۲۳۸﴾ بکیر گوید: ابو بصیر مرادی را دیدم و به او گفتم: «کجا می‌روی؟» گفت: «خدمت امام صادق (علیه السلام)». گفتم: «من هم با تو می‌آیم». وارد شدیم و امام (علیه السلام) نگاه تندی به او کرد و فرمود: «درحالی که جُنب هستی آمده‌ای؟» ابوبصیر گفت: «از خشم خدا و از خشم تو به خدا پناه می‌برم». و در ادامه گفت: «آمرزش می‌خواهم و دیگر چنین عملی مرتکب نمی‌شوم».

۳-۱۱-۱-۱ ترک

﴿۱۲۳۹﴾ توبه؛ پشیمانی قلبی و طلب آمرزش به زبان و ترک گناه و تصمیم به عدم بازگشت به آن است.

﴿۱۲۴۰﴾ خدا توبه و بازگشت آنان را پشیمانی و طلب آمرزش و ترک گناه قرار داده، اما پذیرش توبه در بنی اسرائیل در گرو کشتن خودشان بود.

۴-۱-۱-۱ شناخت استغفار از طریق مفاهیم متضاد

۱-۴-۱-۱ اصرار

﴿۱۲۴۱﴾ از اینکه در انجام [گناه] اصرار نمایم، به تو پناه می‌برم و برای آنچه در آن کوتاهی کرده‌ام از تو آمرزش می‌خواهم.

﴿۱۲۴۲﴾ پروردگارا! آمرزش خواستن من از تو با اینکه به گناهانم اصرار دارم، سرزنش است و ترک کردن استغفار با وجود وسعت رحمت تو، عجز و ناتوانی است.

﴿۱۲۴۳﴾ پروردگارا! آمرزش خواستن من از تو علیرغم اصرار بر گناه، سرزنش است و ترک کردن استغفار با وجود وسعت رحمت تو، عجز و ناتوانی است.

﴿۱۲۴۴﴾ خدایا، این کم حیائی من است که از طرفی درخانه تو استغفار می‌کنم و از طرف دیگر بر مناهی تو پافشاری می‌ورزم، چنانچه اگر استغفار نکنم، با اینکه از وسعت حلم تو آگاهم، این تباه نمودن حق امیدواری است.

﴿۱۲۴۵﴾ خداوند! طلب آمرزش من علیرغم اصرار [بر گناه] نشانه‌ی پستی، و ترک استغفار علیرغم شناختم نسبت به کرم و لطف تو، نشانه‌ی عجز و ناتوانی من است.

﴿۱۲۴۶﴾ استغفارکننده‌ای که بر گناه اصرار ورزد، همانند کسی است که پروردگارش را مسخره کند.

﴿۱۲۴۷﴾ کسی که همراه با استغفار بر گناه اصرار داشته باشد، خود را به استهزا گرفته و شیطان بر او تسلط یافته است.

﴿الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار﴾

﴿١٢٤٨﴾ امير المؤمنين عليه السلام: الندم استغفار الإقرار اعتذار الإنكار إصرار؛ مستدرک الوسائل،

ج ١٢، ص ١١٧

﴿١٢٤٩﴾ السجاد عليه السلام: أن أحب عبادك إليك من ترك الاستكبار عليك، وجانب

الإصرار، ولزم الاستغفار؛ الصحيفة السجادية عليه السلام، الدعاء ١٢

﴿١٢٥٠﴾ الصادق عليه السلام: إن الاستغفار مع الإصرار لوم؛ تهذيب الأحكام، ج ٣، ص ٩٠

﴿١٢٥١﴾ امير المؤمنين عليه السلام: أن الله عز وجل جعل توبتهم الندم والاستغفار والتَّرك

للإصرار وكانت بنو إسرائيل توبتهم قتل النفس؛ بحار الأنوار، ج ١٦، ص ٣٤٩

﴿١٢٥٢﴾ امير المؤمنين عليه السلام: إن من الغيرة بالله أن يصير العبد على المعصية ويتمنى على الله

المغفرة؛ وسائل الشيعة، ج ٧، ص ١٣٧

﴿١٢٥٣﴾ امير المؤمنين عليه السلام: فلا أزال مُصرّاً على معصيتك ولا تزال عائداً على جلمك و

مغفرتك؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٣٢

﴿١٢٥٤﴾ الرسول عليه السلام: فوالذي نفس محمد بيده ألا ينصرف من هذا الموقف أحد إلّا وقد

غفر له إلّا صاحب كبرية من الكبائر مُصرٌ عليها لا يحدث نفسه بالفلان عنها؛ دعائم الإسلام، ج ٢،

ص ١٨١

﴿١٢٥٥﴾ الباقر عليه السلام: في قول الله تعالى ومن يغفر الذنوب إلّا الله ولم يصروا على ما فعلوا و

هم يعلمون قال الإصرار أن يذنب العبد ولا يستغفر ولا يحدث نفسه بالتوبة فذلك الإصرار؛

مستدرک الوسائل، ج ١١، ص ٣٦٧

﴿١٢٥٦﴾ الرسول عليه السلام: لا كبيرة مع استغفار ولا صغيرة مع إصرار؛ مستدرک الوسائل، ج ١١،

ص ٣٦٧

﴿١٢٥٧﴾ الرسول عليه السلام: ما أصر من استغفر الله وإن عاد في اليوم سبعين مرة؛ جامع الأخبار،

ص ٥٧

﴿١٢٥٨﴾ الرسول عليه السلام: ما أصر من استغفر ولو عاد في اليوم سبعين مرة؛ مستدرک الوسائل،

ج ١٢، ص ١٢٢

﴿١٢٥٩﴾ الكاظم عليه السلام: متى لم يندم عليها كان مُصرّاً والمُصرُّ لا يغفر له لانه غير مؤمن

بعقوبة ما ارتكب ولو كان مؤمناً بالعقوبة لندم؛ بحار الأنوار، ج ٨، ص ٣٥١

﴿١٢٦٠﴾ الرسول عليه السلام: وأن لا تُصرّ على الذنوب مع الاستغفار فتكون كالمستهزئ بالله و

آياته ورُسُلِهِ؛ بحار الأنوار، ج ٢، ص ١٥٤

بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن

- ﴿۱۲۴۸﴾ ندامت و پشیمانی، طلب آمرزش است؛ اقرار و اعتراف [به گناهان] عذرخواهی است؛ و انکار، اصرار است.
- ﴿۱۲۴۹﴾ محبوب‌ترین بندگان نزد تو کسی است که بر تو کبر نرزد، از اصرار [بر گناه] دوری‌گزیند و همواره استغفار کند.
- ﴿۱۲۵۰﴾ طلب آمرزش همراه با اصرار [بر گناه] پستی و دون‌صفتی است.
- ﴿۱۲۵۱﴾ خدا توبه و بازگشت آنان را پشیمانی و طلب آمرزش و ترک گناه قرار داده، اما پذیرش توبه در بنی‌اسرائیل در گرو کشتن خودشان بود.
- ﴿۱۲۵۲﴾ از غرور و فریب است که بنده به آرزوی واهی مغفرت خداوندی، اصرار به گناه داشته باشد.
- ﴿۱۲۵۳﴾ و پیوسته بر نافرمانی‌ات اصرار می‌کنم و تو همواره با بردباری و آمرزش با من برخورد می‌کنی.
- ﴿۱۲۵۴﴾ به خدایی که جان محمد ﷺ به دست اوست، از این سرزمین کسی محروم و نیامرزیده باز نمی‌گردد مگر اینکه مرتکب گناه کبیره‌ای شده باشد و بر آن اصرار داشته و تصمیم نداشته باشد وجود خویش را از آن گناه پاک کند.
- ﴿۱۲۵۵﴾ درباره‌ی این آیه: «وَمَنْ يَغْفِرِ الذُّنُوبَ إِلَّا اللَّهُ وَلَمْ يُصِرُّوا عَلَىٰ مَا فَعَلُوا وَهُمْ يَعْلَمُونَ»، فرمود: اصرار، این است که انسان گناهی مرتکب شود و استغفار نکند و زمینه‌ی توبه را در خود فراهم نیاورد. این، اصرار است.
- ﴿۱۲۵۶﴾ با استغفار هیچ گناهی کبیره نیست و با اصرار هیچ گناهی صغیره نیست.
- ﴿۱۲۵۷﴾ هرکس آمرزش بخواهد، اصرارکننده بر گناه محسوب نمی‌شود؛ حتی اگر در روز هفتاد مرتبه آن عمل را تکرار کند.
- ﴿۱۲۵۸﴾ هرکس آمرزش بخواهد، اصرارکننده بر گناه محسوب نمی‌شود؛ گرچه در روز هفتاد مرتبه آن عمل را تکرار کند.
- ﴿۱۲۵۹﴾ هرگاه بر ارتکاب گناه پشیمان نشد، اصرارکننده محسوب می‌شود؛ و اصرارکننده بر گناه مورد آمرزش قرار نمی‌گیرد؛ زیرا به کیفر گناه ایمان ندارد؛ زیرا اگر به کیفر گناه معتقد بود پشیمان می‌شد.
- ﴿۱۲۶۰﴾ همراه با طلب آمرزش، اصرار بر انجام گناهان نداشته باش؛ که مانند کسی خواهی بود که خدا و آیات و پیامبران را مسخره می‌کند.

﴿الباب الأول: معاني المغفرة والاستغفار﴾

﴿١٢٦١﴾ الرسول ﷺ: وَأَنْ لَا تُصِرَّ عَلَى الذُّنُوبِ مَعَ التَّوْبَةِ وَالِاسْتِغْفَارِ فَتَكُونَ كَالْمُسْتَهْزِئِ بِاللَّهِ وَآيَاتِهِ وَرُسُلِهِ؛ أعلام الدين، ص ٣٤٦

﴿١٢٦٢﴾ الصادق ﷺ: وَقَدْ قَالَ اللَّهُ وَلَمْ يُصِرُّوا عَلَى مَا فَعَلُوا وَهُمْ يَعْلَمُونَ يَعْنِي الْمُؤْمِنِينَ قَبْلَكُمْ إِذَا نَسُوا شَيْئًا مِمَّا اشْتَرَطَ فِي كِتَابِهِ عَرَفُوا أَنَّهُمْ قَدْ عَصَوْا اللَّهَ فِي تَرْكِهِمْ ذَلِكَ الشَّيْءَ فَاسْتَغْفَرُوا وَلَمْ يَعُودُوا إِلَى تَرْكِهِ وَذَلِكَ مَعْنَى قَوْلِ اللَّهِ وَلَمْ يُصِرُّوا عَلَى مَا فَعَلُوا وَهُمْ يَعْلَمُونَ؛ مستدرک الوسائل، ج ١١، ص ٣٦٧

﴿١٢٦٣﴾ امير المؤمنين ﷺ: وَقُلْتَ تَبَارَكْتَ وَتَعَالَيْتَ وَالَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً أَوْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ ذَكَرُوا اللَّهَ فَاسْتَغْفَرُوا لِذُنُوبِهِمْ وَمَنْ يَغْفِرِ الذُّنُوبَ إِلَّا اللَّهُ وَلَمْ يُصِرُّوا عَلَى مَا فَعَلُوا وَهُمْ يَعْلَمُونَ وَأَنَا أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢٨٢

﴿١٢٦٤﴾ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ مِنْ مَظَالِمٍ كَثِيرَةٍ لِعِبَادِكَ عِنْدِي فَأَيُّمَا عَبْدٍ مِنْ عِبِيدِكَ كَانَتْ لَهُ قِبَلِي مَظْلَمَةٌ ظَلَمْتُهَا إِيَّاهُ فِي بَدَنِهِ أَوْ عَرْضِهِ أَوْ مَالِهِ لَا أَسْتَطِيعُ آدَاءَ ذَلِكَ إِلَيْهِ وَلَا تَحْلُلَهَا مِنْهُ فَأَرْضِهِ عَنِّي بِمَا شِئْتَ وَكَيْفَ شِئْتَ وَأَنِّي شِئْتُ وَهَبْهَا لِي وَمَا تَصْنَعُ بَعْدَايَ يَا رَبِّ وَقَدْ وَسَّعَتْ رَحْمَتُكَ كُلَّ شَيْءٍ وَمَا عَلَيْكَ يَا رَبُّ أَنْ تُكْرِمَنِي بِرَحْمَتِكَ وَلَا تُهَيِّنَنِي بِعَذَابِكَ وَلَا يَنْقُصُكَ يَا رَبُّ أَنْ تَفْعَلَ بِي مَا سَأَلْتُكَ وَأَنْتَ وَاجِدٌ لِكُلِّ خَيْرٍ اللَّهُمَّ إِنَّ أَسْتَغْفِرُكَ إِيَّاكَ مَعَ إِصْرَارِي لِلْوُؤْمِ وَإِنْ تَرَكِي الْإِسْتِغْفَارَ لَكَ مَعَ سَعَةِ رَحْمَتِكَ لَعَجْزُ اللَّهِ كَمْ تَتَحَبَّبُ إِلَيَّ وَأَنْتَ غَنِيٌّ عَنِّي وَكَمْ أَتَبَغَّضُ إِلَيْكَ وَأَنَا إِلَيْكَ فَقِيرٌ فَسُبْحَانَ مَنْ إِذَا وَعَدَ وَفَى وَإِذَا تَوَعَّدَ عَفَا؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢٠٤

﴿١٢٦٥﴾ الهادي ﷺ: يَسِيرُ التَّوْبَةِ وَالِاسْتِغْفَارِ يُمَحِّصُ الْمَعَاصِيَ وَالِإِصْرَارِ؛ مستدرک الوسائل، ج ١٢، ص ١٣٠

﴿١٢٦٦﴾ وَالَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً أَوْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ ذَكَرُوا اللَّهَ فَاسْتَغْفَرُوا لِذُنُوبِهِمْ وَمَنْ يَغْفِرِ الذُّنُوبَ إِلَّا اللَّهُ وَلَمْ يُصِرُّوا عَلَى مَا فَعَلُوا وَهُمْ يَعْلَمُونَ (آل عمران: ١٣٥) ٢-٤-١-الإقامة على الذنب

﴿١٢٦٧﴾ الرسول ﷺ: الْمُسْتَغْفِرُ مِنَ الذَّنْبِ وَهُوَ مُقِيمٌ عَلَيْهِ كَالْمُسْتَهْزِئِ بِرَبِّهِ؛ مجموعة ورام، ج ٢، ص ٢٢٣

﴿١٢٦٨﴾ الباقر ﷺ: الْمُقِيمُ عَلَى الذَّنْبِ وَهُوَ مُسْتَغْفِرٌ مِنْهُ كَالْمُسْتَهْزِئِ؛ الكافي، ج ٢، ص ٢٣٥

بخش ۱: معانی آمرزش و درخواست آن

﴿۱۲۶۱﴾ همراه با توبه و استغفار، اصرار بر انجام گناهان نداشته باش؛ در این صورت مانند کسی خواهی بود که خدا و آیات و پیامبران را مسخره می‌کند.

﴿۱۲۶۲﴾ خداوند می‌فرماید: «وَلَمْ يُصِرُّوا عَلَىٰ مَا فَعَلُوا وَهُمْ يَعْلَمُونَ»؛ یعنی مؤمنین پیش از شما وقتی دستوری را فراموش می‌کردند، می‌فهمیدند که در ترک آن دستور خطا کرده‌اند و استغفار می‌کردند و دوباره به‌سوی آنچه ترک کرده‌اند، برنمی‌گشتند. این است معنی آیه: «وَلَمْ يُصِرُّوا عَلَىٰ مَا فَعَلُوا وَهُمْ يَعْلَمُونَ».

﴿۱۲۶۳﴾ تو که بزرگ و برتری فرمودی: «وَأَن هَا كَهِ وَقَتِي مَرْتَكِبَ عَمَلِ زَشْتِي شُونَد، يَا بَه خُود سَتَم كَنَنَد، بَه يَاد خُدا مِي‌اَفْتَنَد؛ و برای گناهان خود، طلب آمرزش می‌کنند - و کیست جز خدا که گناهان را ببخشد؟ - و بر گناه، اصرار نمی‌ورزند، با اینکه می‌دانند». و من از تو آمرزش می‌خواهم و به درگاهت توبه می‌کنم.

﴿۱۲۶۴﴾ پروردگارا، من از تو آمرزش می‌طلبم و به‌سوی تو توبه می‌کنم از تمام ظلم‌های بسیاری که به بندگانت کردم. بنده‌ای نیستم مگر اینکه از جانب من ظلمی به بدن یا آبرویش یا مالش رسیده است و من نمی‌توانم آن را جبران کنم و تو نیز آن را از طرف او حلال نمی‌کنی، پس آن‌ها را به آنچه که می‌خواهی و هرطور که می‌خواهی و هرجا که می‌خواهی از من راضی کن و آن را بر من ببخش، پروردگارا، چرا مرا عذاب کنی با اینکه رحمت همه چیز را فرا گرفته است؟ و تو را چه می‌شود اگر مرا با رحمت مورد اکرام قرار دهی و مرا با عذابت خوار نکنی؟ و چیزی از تو کاسته نمی‌شود اگر آنچه را که از تو خواستم انجام دهی و تو دارای هر خیری هستی. پروردگارا، آمرزش خواستن من از تو با اینکه به گناهان اصرار می‌کنم، سرزنش است و ترک کردن استغفار با وجود وسعت رحمت تو، عجز و ناتوانی است. پروردگارا، چقدر به من مشتاق هستی درحالی که از من بی‌نیازی و چقدر بر تو خشمگینم با اینکه من به تو نیازمندم. منزّه است خدایی که وقتی - به بهشت - وعده دهد بدان عمل می‌کند. و وقتی به جهنم وعده دهد عفو و گذشت می‌کند.

﴿۱۲۶۵﴾ توبه و استغفار اندک، معاصی و اصرار بر آن‌ها را پاک می‌کند.

﴿۱۲۶۶﴾ و آن‌ها که وقتی مرتکب عمل زشتی شوند، یا به خود ستم کنند، به یاد خدا می‌افتند؛ و برای گناهان خود، طلب آمرزش می‌کنند - و کیست جز خدا که گناهان را ببخشد؟ - و بر گناه، اصرار نمی‌ورزند، با اینکه می‌دانند.

۲-۴-۱-۱- اصرار بر گناه

﴿۱۲۶۷﴾ کسی که از گناه آمرزش بخواهد و باز مرتکب آن شود، گویا پروردگار خویش را مسخره کرده است.

﴿۱۲۶۸﴾ آن‌که بر ارتکاب گناه اصرار می‌ورزد و همزمان طلب آمرزش می‌کند، مانند شخص مسخره‌کننده است.

﴿الباب الثاني: حَتْمِيَّةُ الْمَغْفِرَةِ﴾

﴿١٢٦٩﴾ الباقر عليه السلام: الْمُقِيمُ عَلَى الذَّنْبِ وَهُوَ يَسْتَغْفِرُ كَالْمُسْتَهِزِّ؛ إرشاد القلوب، ج ١، ص ١٨٠
١-١-٤-٣- الإقامة عَلَى الْفِعْلِ

﴿١٢٧٠﴾ الرضا عليه السلام: الْمُسْتَغْفِرُ مِنْ ذَنْبٍ وَهُوَ يَقَعُّهُ كَالْمُسْتَهِزِّ بِرَبِّهِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٠، ص ٢٨٥

١-١-٤-٤- الإغترارُ

﴿١٢٧١﴾ الصادق عليه السلام: مِنْ جُنُودِ الْعَقْلِ الْإِسْتِغْفَارُ وَضِدُّهُ الْإِغْتِرَارُ؛ الكافي، ج ١، ص ٢٠

﴿١٢٧٢﴾ أمير المؤمنين عليه السلام: إِنَّ مِنَ الْغَرَةِ بِاللَّهِ أَنْ يُصِرَّ الْعَبْدُ عَلَى الْمَعْصِيَةِ وَيَتَمَنَّى عَلَى اللَّهِ

الْمَغْفِرَةَ؛ وسائل الشيعة، ج ٧، ص ١٣٧

١-١-٤-٥- تَضْيِيعُ حَقِّ الرَّجَاءِ

﴿١٢٧٣﴾ السجّاد عليه السلام: تَرَكِيَ الْإِسْتِغْفَارَ مَعَ عِلْمِي بِسَعَةِ حِلْمِكَ تَضْيِيعُ لِحَقِّ الرَّجَاءِ؛

بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢٨٥

١-١-٤-٦- الْعَجْزُ

﴿١٢٧٤﴾ الصادق عليه السلام: تَرَكِيَ الْإِسْتِغْفَارَ مَعَ مَعْرِفَتِي بِكَرَمِكَ عَجْزٌ؛ تهذيب الأحكام، ج ٣، ص ٩٠

١-١-٤-٧- الْإِسْتِشْشَارُ

﴿١٢٧٥﴾ الرضا عليه السلام: الْمُؤْمِنُ الَّذِي إِذَا أَحْسَنَ اسْتَبْشَرَ وَإِذَا أَسَاءَ اسْتَغْفَرَ؛ وسائل الشيعة، ج ١٢، ص ١٢٧

١٢٧

﴿١٢٧٦﴾ الرسول عليه السلام: عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ قَالَ دَخَلْتُ أَنَا وَخَمْسَةٌ رَهْطٍ مِنْ أَصْحَابِنَا يَوْمًا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ عليه السلام... قُلْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ فَمَنْ الصَّابِرُونَ قَالَ الَّذِينَ يَصْبِرُونَ عَلَى طَاعَةِ اللَّهِ وَاجْتِنَابِ [عَنْ مَعْصِيَتِهِ الَّذِينَ كَسَبُوا طَيِّبًا وَانْفَقُوا قَصْدًا وَقَدَّمُوا فَضْلًا فَأَقْلَحُوا وَانْجَحُوا يَا ابْنَ مَسْعُودٍ عَلَيْهِمُ الْخُشُوعُ وَالْوَقَارُ وَالسَّكِينَةُ وَالتَّفَكُّرُ وَاللَّيْنُ وَالْعَدْلُ وَالتَّعْلِيمُ وَالِاغْتِبَارُ وَالتَّدْبِيرُ وَالتَّقْوَى وَالْإِحْسَانُ وَالتَّحَرُّجُ وَالْحُبُّ فِي اللَّهِ وَالْبُغْضُ فِي اللَّهِ وَآدَاءُ الْأَمَانَةِ وَالْعَدْلُ وَإِقَامَةُ الشَّهَادَةِ وَمُعَاوَنَةُ أَهْلِ الْحَقِّ وَالْبَقِيَّةُ عَلَى الْمُسَىءِ وَالْعَفْوُ لِمَنْ ظَلَمَ يَا ابْنَ مَسْعُودٍ إِذَا ابْتُلُوا صَبَرُوا وَإِذَا أُعْطُوا شَكَرُوا وَإِذَا حَكَمُوا عَدَلُوا وَإِذَا قَالُوا صَدَقُوا وَإِذَا عَاهَدُوا وَفَوْا وَإِذَا أَسَاءُوا اسْتَغْفَرُوا وَإِذَا أَحْسَنُوا اسْتَبْشَرُوا؛ مستدرک الوسائل، ج ١١، ص ٢٦١

١-٢- الباب الثاني: حَتْمِيَّةُ الْمَغْفِرَةِ

بخش ۲: قطعیت آمرزش

﴿۱۲۶۹﴾ آن که بر ارتکاب گناه اصرار می‌ورزد و همزمان طلب آمرزش می‌کند، مانند شخص مسخره‌کننده است.

۳-۱-۴-۱- تداوم انجام یک فعل

﴿۱۲۷۰﴾ آن کس که استغفار کند ولی همچنان به گناه ادامه دهد، مانند کسی است که پروردگار را به تمسخر گرفته است.

۴-۱-۴-۱- خودفریبی

﴿۱۲۷۱﴾ از سپاهیان عقل، طلب آمرزش است و مقابل آن، خودفریبی (و بی‌گناه دانستن خود و در نتیجه دور شدن از آمرزش خواهی) است.

﴿۱۲۷۲﴾ از غرور و فریب است که بنده به آرزوی واهی مغفرت خداوندی، اصرار به گناه داشته باشد.

۵-۱-۴-۱- سوء استفاده از مفهوم رجا و امید

﴿۱۲۷۳﴾ ترک استغفار با علم به گستردگی حلم تو، ضایع کردن حق امیدواری است.

۶-۱-۴-۱- ناتوانی

﴿۱۲۷۴﴾ ترک استغفار با اینکه می‌دانم تو کریمی، نشانه‌ی ناتوانی و عجز است.

۷-۱-۴-۱- بشارت و مژدگانی

﴿۱۲۷۵﴾ مؤمن کسی است که وقتی کار خیر انجام می‌دهد، خوشحال می‌شود، و زمانی که دست به کار ناشایستی می‌زند، طلب آمرزش می‌کند.

﴿۱۲۷۶﴾ ابن مسعود گوید: روزی من و پنج نفر از اصحاب نزد پیامبر ﷺ رفتیم ... عرض کردیم: «ای رسول خدا! صابرين چه کسانی هستند؟» فرمود: «آنان که بر فرمان برداری خدا صبر کنند و از گناه خودداری نمایند؛ آنان که کسب پاک دارند و به اندازه انفاق می‌کنند و زیادی مال را می‌بخشند. پس رستگار و پیروز می‌شوند. ای پسر مسعود؛ لازم است که با این صفات همراه باشند: زاری، سنگینی و وقار، اندیشه، آرامش، دادگری، آموختن، اندرز گرفتن، دوراندیشی، پرهیزکاری، بخشش، دوری از گناه، دوستی در راه خدا، بغض به خاطر و برای خدا، پس دادن امانت، دادگری در حکم، به پا داشتن شهادت و گواهی دادن، همکاری با اهل حق، گذشت از بدی، بخشیدن ستمکار. ای پسر مسعود؛ اینان هرگاه گرفتار شوند، صبر می‌کنند؛ هرگاه چیزی به آنان داده شود، سپاسگزاری می‌کنند؛ هر وقت حکم کنند، دادگری می‌نمایند؛ هرگاه سخن گویند، راست می‌گویند؛ هرگاه پیمان بندند وفا می‌کنند؛ هرگاه بدی کنند طلب آمرزش می‌نمایند و هرگاه نیکی کنند، شادمان می‌شوند».

۲-۱- بخش ۲: قطعیت آمرزش

﴿الباب الثاني: حتمية المغفرة﴾

١-٢-١- المغفرة قبل الاستغفار

﴿١٢٧٧﴾ الرسول ﷺ: إِنَّ اللَّهَ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ اصْطَفَانَا وَاصْطَفَىٰ شِيعَتَنَا مِنْ قَبْلِ أَنْ نَكُونَ أَجْسَامًا فَدَعَانَا وَاجْتَبَانَا فَغَفَرَ لَنَا وَلِشِيعَتِنَا مِنْ قَبْلِ أَنْ نَسْتَغْفِرَ اللَّهَ؛ بحار الأنوار، ج ٢٦، ص ٣٤٣

﴿١٢٧٨﴾ امير المؤمنين عليه السلام: مَا أَنْعَمَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ عَلَى عَبْدٍ نِعْمَةً فَعَلِمَ أَنَّهَا مِنَ اللَّهِ إِلَّا كَتَبَ اللَّهُ جَلَّ اسْمُهُ لَهُ شُكْرَهَا قَبْلَ أَنْ يُحَمِّدَهُ عَلَيْهَا وَلَا أَذْنَبَ ذَنْبًا فَعَلِمَ أَنَّ اللَّهَ مُطَّلِعٌ عَلَيْهِ إِنْ شَاءَ عَذْبُهُ وَإِنْ شَاءَ غَفَرَ لَهُ إِلَّا غَفَرَ اللَّهُ لَهُ قَبْلَ أَنْ يَسْتَغْفِرَهُ؛ بحار الأنوار، ج ٧٥، ص ٨٢

﴿١٢٧٩﴾ الصادق عليه السلام: يَا شِيعَةَ آلِ مُحَمَّدٍ أَعْطَيْتُكُمْ قَبْلَ أَنْ تَسْأَلُونِي وَغَفَرْتُ لَكُمْ قَبْلَ أَنْ تَسْتَغْفِرُونِي مَنْ آتَانِي مِنْكُمْ بِوَلَايَةِ آلِ مُحَمَّدٍ أَسْكَنْتُهُ جَنَّتِي بِرَحْمَتِي؛ تأويل الآيات الظاهرة، ص ٤١١

﴿١٢٨٠﴾ الصادق عليه السلام: يَا شِيعَةَ آلِ مُحَمَّدٍ قَدْ أَعْطَيْتُكُمْ قَبْلَ أَنْ تَسْأَلُونِي وَغَفَرْتُ لَكُمْ قَبْلَ أَنْ

تَسْتَغْفِرُونِي؛ بحار الأنوار، ج ١٣، ص ٣٤٢

١-٢-٢- أسماء الله دال على حتمية المغفرة

١-٢-٢-١- الغافر، غافر، خير الغافرين

١-٢-٢-١-١- الغافر

﴿١٢٨١﴾ الرسول ﷺ: أَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ الْغَافِرِ يَا غَفَّارَ الذُّنُوبِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٠، ص ٢٤٢

﴿١٢٨٢﴾ الرسول ﷺ: أَنْتَ الْغَافِرُ وَأَنَا الْمُسِيءُ؛ بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ٣٣٢

١-٢-٢-١-١-١- الغافر لذنبي

﴿١٢٨٣﴾ الرسول ﷺ: الْغَافِرُ لِذَنْبِي؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٧٨

١-٢-٢-١-١-٢- غافر الذنب العظيم

﴿١٢٨٤﴾ الصادق عليه السلام: يَا اللَّهُ الْغَافِرُ الذَّنْبَ الْعَظِيمَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٤٤٣

١-٢-٢-١-١-٣- الغافر للذنوب العظيم

﴿١٢٨٥﴾ الكاظم عليه السلام: الْغَافِرُ لِلذَّنْبِ الْعَظِيمِ؛ تهذيب الأحكام، ج ٣، ص ١١٤

١-٢-٢-١-١-٤- غافر لا يظلم

﴿١٢٨٦﴾ أَنْتَ... الْغَافِرُ لَا تَظْلِمُ؛ بحار الأنوار، ج ٨٦، ص ٢٨٩

١-٢-٢-١-٢- غافر

﴿١٢٨٧﴾ الرسول ﷺ: يَا غَافِرُ الْبِلْدَ الْأَمِينِ، ص ٣٣٢

بخش ۲: قطعیت آمرزش

۱-۲-۱- آمرزش قبل از طلب آن

﴿۱۲۷۷﴾ خداوند سبحان ما و شیعیانمان را قبل از اینکه جسم باشیم، برگزید. ما را فرا خواند و جواب دادیم؛ آن گاه ما و شیعیانمان را آمرزید قبل از اینکه طلب آمرزش کنیم.

﴿۱۲۷۸﴾ اگر بنده بداند هر نعمتی که خداوند ارزانی داشته از خداست، سپاس و شکر آن را پیش از آنکه بر آن نعمت حمد و ستایش کند؛ به جای آورده است. و اگر گناهی انجام دهد و بداند که خدا بر آن آگاه است و اگر بخواهد می تواند او را عذاب می کند و اگر بخواهد می بخشد، قبل از توبه و استغفار، خداوند آن گناهش را می بخشد.

﴿۱۲۷۹﴾ ای شیعیان آل محمد؛ قبل از درخواست به شما عطا کردم و قبل از تقاضای آمرزش شما را آمرزیدم. هر کدام از شما که با ولایت محمد و آل محمد علیهم السلام پیش من بیاید او را به رحمت خود ساکن بهشت می کنم.

﴿۱۲۸۰﴾ ای شیعیان آل محمد؛ قبل از درخواست به شما عطا کردم و قبل از تقاضای آمرزش شما را آمرزیدم.

۱-۲-۲- نام هایی از خداوند که بر قطعیت آمرزش دلالت دارد

۱-۲-۲-۱- آمرزنده، بهترین آمرزنده

۱-۲-۲-۱-۱- آمرزنده

﴿۱۲۸۱﴾ به حق اسم تو ای غافر و ای غفار الذنوب از تو درخواست می کنم.

﴿۱۲۸۲﴾ تو آمرزنده ای و من گنهگار.

۱-۲-۲-۱-۱-۱- آمرزنده ی گناهم

﴿۱۲۸۳﴾ [ای خدایی که] آمرزنده ی گناهان منی.

۱-۲-۲-۱-۱-۲- آمرزنده ی گناه بزرگ

﴿۱۲۸۴﴾ ای خدا؛ ای که گناهان بزرگ را می آمرزی.

۱-۲-۲-۱-۱-۳- خدای آمرزنده ی گناه بزرگ

﴿۱۲۸۵﴾ ای خدایی که گناه بزرگ را می آمرزی.

۱-۲-۲-۱-۱-۴- آمرزنده ای که ظلم نمی کند

﴿۱۲۸۶﴾ تو... آمرزنده ای هستی که ظلم نمی کند.

۱-۲-۲-۱-۲- آمرزنده

﴿۱۲۸۷﴾ ای آمرزنده.

﴿الباب الثاني: حَتْمِيَّةُ الْمَغْفِرَةِ﴾

١-٢-١-٢-٢-١- غَافِرُ الذَّنْبِ ۝

﴿١٢٨٨﴾ غَافِرِ الذَّنْبِ وَقَابِلِ التَّوْبِ شَدِيدِ الْعِقَابِ ذِي الطَّوْلِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ إِلَهُ الْمَصِيرِ

(غافر: ۳)

﴿١٢٨٩﴾ الرسول ﷺ: اللَّهُمَّ إِنَّكَ غَافِرُ الذَّنْبِ؛ مستدرک الوسائل، ج ٢، ص ٢٣٥

(١٢٩) ﴿ غَافِرُ الذَّنْبِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٣٧٧

﴿١٢٩١﴾ الرسول ﷺ: غَافِرُ الذَّنْبِ وَأَسْعُ الْمَغْفِرَةِ؛ مستدرک الوسائل، ج ٦، ص ٥١

﴿١٢٩٢﴾ الرسول ﷺ: يَا غَافِرَ الذَّنْبِ؛ بحار الأنوار، ج ٨٦، ص ٣٧٧

٢-٢-١-٢-٢-١- غَافِرُ الذَّنْبِ الْكَبِيرِ

﴿١٢٩٣﴾ السَّجَادَ عَلَيْهِ: يَا غَافِرَ الذَّنْبِ الْكَبِيرِ؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ١٤٢

۳-۲-۱-۲-۱- غَافِرُ ذَنْبِ دَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلَامُ

﴿١٢٩٤﴾ امير المؤمنين عليه السلام: يَا غَافِرَ ذَنْبِ دَاوُدَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٣٩٩

٤-٢-١-٢-٢-١- غافر الذنوب

﴿١٢٩٥﴾ امير المؤمنين (عليه السلام): يَا غَافِرَ الذُّنُوبِ اسْتَغْفِرْكَ لِدُنْيِي وَاسْتَثْقِلْكَ لِعَثْرَتِي فَأَحْسِنْ إِجَابَتِي فَإِنَّكَ أَهْلُ الْإِجَابَةِ وَأَهْلُ التَّقْوَى وَأَهْلُ الْمَغْفِرَةِ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ قَوِي بَدَأَ عَلَيْهِ بِعَافِيَتِكَ أَوْ نَالَهُ قُدْرَتِي بِفَضْلِ نِعْمَتِكَ أَوْ بَسَطْتَ إِلَيْهِ يَدِي بِتَوْسِعَةِ رِزْقِكَ وَاحْتَجَبْتُ فِيهِ مِنَ النَّاسِ بِسِرِّكَ وَاتَّكَلْتُ فِيهِ عِنْدَ خَوْفِي مِنْهُ عَلَى آنَاتِكَ وَوَقَّعْتُ مِنْ سَطْوَتِكَ عَلَى فِيهِ بِحِلْمِكَ وَعَوَّلْتُ فِيهِ عَلَى كَرَمِ عَفْوِكَ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَاغْفِرْهُ لِي يَا

خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

٥-٢-١-٢-١- غَافِرُ الْمُذْنِبِينَ

﴿١٢٩٦﴾ الرسول ﷺ: يَا غَافِرَ الْمُذْنِبِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ٣٨٦

١-٢-٢-١-٢-٦- غَافِرٌ حُوبَتَهُ

﴿١٢٩٧﴾ امير المؤمنين عليه السلام: غَافِرُ حُوتِهِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ١٠٢

٧-٢-١-٢-٢-١- غافرُ الخَطَا

﴿١٢٩٨﴾ الرسول ﷺ: يَا غَافِرَ الْخَطَا؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ٣٩٢

٨-٢-١-٢-٢-١- غافرُ الخطايا

﴿١٢٩٩﴾ الرسول ﷺ: يَا غَافِرَ الْخَطَايَا؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ٣٨٥

٩-٢-١-٢-٢-١- غافرُ الخطيئات

﴿١٣٠﴾ الرسول ﷺ: يَا غَافِرَ الْخَطِيئَاتِ؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ٣٨٤

بخش ۲: قطعیت آموزش

۱-۲-۱-۲-۱-۲-۱-آموزندهی گناه

﴿۱۲۸۸﴾ خداوندی که آمرزنده‌ی گناه، پذیرنده‌ی توبه، دارای مجازات سخت، و صاحب نعمت فراوان است؛ هیچ معبودی جز او نیست؛ و باز گشت (همه‌ی شما) تنها به‌سوی اوست.

﴿۱۲۸۹﴾ خدایا؛ تو آمرزنده‌ی گناه هستی.

﴿ ۱۲۹۰ ﴾ آمرزنده‌ی گناه است.

﴿۱۲۹۱﴾ آمرزنده‌ی گناه و آمرزشش نامحدود است.

﴿۱۲۹۲﴾ ای آمرزنده‌ی گناه.

۲-۱-۲-۱-۲-۱-۲-آموزندهی گناه بزرگ

﴿۱۲۹۳﴾ ای آمرزنده‌ی گناه بزرگ.

۳-۲-۱-۲-۱- امرزندهی گناه داود علیه السلام

﴿۱۲۹۴﴾ ای آمرزنده‌ی خطای داود.

۴-۲-۱-۲-۱-۲-آموزنده‌ی گناهان

﴿۱۲۹۵﴾ پس ای آمرزنده‌ی گناهان؛ از تو برای گناهان و لغزش‌هایم پوزش می‌خواهم. نیک اجابت‌کن که تو اهل اجابت و تقوا و آمرزش هستی. خداوندا؛ در هر گناهی که با عافیت تو بدنم در آن قوی شد یا به فضل نعمت تو بر آن توانا شدم، یا با وسعت روزی تو دست‌به‌سوی آن دراز کردم و با پوشاندن تو از مردم پوشیده ماندم و هنگام ترسم از آن، با صبر به تو تکیه کردم و حتی از شدتِ حلمت به بردباری خودت امید بستم و به عفو کریمانه‌ات اعتماد کردم، پس بر محمد و خاندانش درود فرست و گناهانم را بیامرز؛ ای بهترین آمرزندگان.

۵-۲-۱-۲-۱-۲-آموزندهی گناهکاران

﴿۱۲۹۶﴾ ای آمرزنده‌ی گناهکاران.

۶-۲-۱-۲-۱-۲-آمرزنده‌ی گناه فرد

﴿۱۲۹۷﴾ آمرزنده‌ی گناهانش.

۷-۲-۱-۲-۲-۱-آموزنده‌ی خطا

﴿۱۲۹۸﴾ ای آمرزنده‌ی گناه.

۸-۲-۱-۲-۲-۱-آموزندهی خطاها

﴿۱۲۹۹﴾ ای آمرزنده‌ی گناهان.

۹-۲-۱-۲-۲-۱-آموزنده‌ی خطاها

﴿۱۳۰۰﴾ ای آمرزنده‌ی گناهان.

بخش ۲: قطعیت آمرزش

۱۰-۱-۲-۱-۲-۱- آمرزنده‌ی لغزشم

﴿۱۳۰۱﴾ ای آمرزنده‌ی لغزشم.

۱۱-۱-۲-۱-۲-۱- آمرزنده‌ی ساکنان آسمان و زمین

﴿۱۳۰۲﴾ ای کسی که آمرزنده‌ی اهل زمین و آسمانی.

۱۲-۱-۲-۱-۲-۱- آمرزنده‌ی ساکنان آسمان و زمین

﴿۱۳۰۳﴾ ای کسی که آمرزنده‌ی اهل زمین و آسمانی.

۱۳-۱-۲-۱-۲-۱- آمرزنده‌ی همه‌ی خطاها

﴿۱۳۰۴﴾ تو آمرزنده‌ی تمامی خطاهایی.

۱۴-۱-۲-۱-۲-۱- آمرزنده‌ی هر گناه و خطا

﴿۱۳۰۵﴾ ای آمرزنده‌ی هر گناه و خطا.

۱۵-۱-۲-۱-۲-۱- آمرزنده‌ای که ظلم نمی‌کند

﴿۱۳۰۶﴾ آمرزنده‌ای که ظلم نمی‌کند.

۱۶-۱-۲-۱-۲-۱- آمرزنده‌ی هرکس که آمرزش بخواهد

﴿۱۳۰۷﴾ ای آمرزنده‌ی کسی که از تو آمرزش می‌خواهد.

۳-۱-۲-۱-۲-۱- بهترین آمرزنده

﴿۱۳۰۸﴾ موسی از قوم خود، هفتاد تن از مردان را برای میعادگاه ما برگزید؛ و هنگامی که زمین‌لرزه آن‌ها را فرا گرفت (و هلاک شدند)، گفت: «پروردگارا! اگر می‌خواستی، می‌توانستی آن‌ها و مرا پیش از این نیز هلاک کنی! آیا ما را به آنچه سفیهان مان انجام داده‌اند، (مجازات و) هلاک می‌کنی؟! این، جز آزمایش تو، چیز دیگر نیست؛ که هرکس را بخواهی (و مستحق بدانی)، به‌وسیله‌ی آن همراه می‌سازی؛ و هرکس را بخواهی (و شایسته ببینی)، هدایت می‌کنی! تو ولیّ مایی، و ما را بیامرز، بر ما رحم کن، و تو بهترین آمرزندگان!

﴿۱۳۰۹﴾ مرا بیامرز که تو بهترین آمرزندگان.

﴿۱۳۱۰﴾ با رحمت مرا بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿۱۳۱۱﴾ پس بر محمد و خاندانش درود فرست و گناهانم را بیامرز؛ ای بهترین آمرزندگان.

﴿۱۳۱۲﴾ تو بهترین آمرزنده‌ای.

﴿۱۳۱۳﴾ پاک و منزهی تو؛ ای خدایی که بهترین آمرزندگان.

﴿۱۳۱۴﴾ ای بهترین آمرزندگان.

﴿الباب الثاني: حَتْمِيَّةُ الْمَغْفِرَةِ﴾

١-٢-٢-١-٤- أَعْفَرُ الْغَافِرِينَ

﴿١٣١٥﴾ امير المؤمنين عليه السلام: إِنَّكَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ وَ أَعْفَرُ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٢٧٥

١-٢-٢-٢- الغَفَّارُ، غَفَّارُ

١-٢-٢-٢-٥- الغَفَّارُ

﴿١٣١٦﴾ أَنْتَ الْغَفَّارُ لِمَنْ تَابَ وَ آمَنَ وَ عَمِلَ صَالِحًا ثُمَّ اهْتَدَى؛ بحار الأنوار، ج ٨٢، ص ٢٧٠

﴿١٣١٧﴾ الصَّادِق عليه السلام: أَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ الرَّحِيمُ الْغَفَّارُ؛ الكافي، ج ٢، ص ٥٨٣

﴿١٣١٨﴾ الصَّادِق عليه السلام: كَانَ اسْمُ نُوْحٍ عليه السلام عَبْدَ الْغَفَّارِ؛ وسائل الشيعة، ج ١٥، ص ٢٢٤

﴿١٣١٩﴾ امير المؤمنين عليه السلام: لَبَسُوا الثَّيَابَ فَصَارَ ذَلِكَ عَلَيْهِمْ عَارًا وَ شَنَارًا إِنْ لَمْ يَغْفِرْ لَهُمْ

الْغَفَّارُ؛ الكافي، ج ٨، ص ٣٦٠

١-٢-٢-٢-٥-١- الْعَزِيزُ الْغَفَّارُ

﴿١٣٢٠﴾ رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ وَ مَا بَيْنَهُمَا الْعَزِيزُ الْغَفَّارُ (ص: ٦٦)

﴿١٣٢١﴾ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضَ بِالْحَقِّ يُكَوِّرُ اللَّيْلَ عَلَى النَّهَارِ وَ يُكَوِّرُ النَّهَارَ عَلَى اللَّيْلِ وَ

سَخَّرَ الشَّمْسَ وَ الْقَمَرَ كُلٌّ يَجْرِي لِأَجَلٍ مُّسَمًّى أَلَا هُوَ الْعَزِيزُ الْغَفَّارُ (الزمر: ٥)

﴿١٣٢٢﴾ تَدْعُونَنِي لِأَكْفُرَ بِاللَّهِ وَ أَشْرِكَ بِهِ مَا لَيْسَ لِي بِهِ عِلْمٌ وَ أَنَا أَدْعُوكُمْ إِلَى الْعَزِيزِ الْغَفَّارِ

(غافر: ٤٢)

﴿١٣٢٣﴾ الْبَاقِر عليه السلام: هُوَ الْعَزِيزُ الْغَفَّارُ؛ بحار الأنوار، ج ٣٧، ص ٢٠٤

١-٢-٢-٢-٥-٢- الْمُسْتَغْفِرُ الْغَفَّارُ

﴿١٣٢٤﴾ امير المؤمنين عليه السلام: أَنْتَ الْمُسْتَغْفِرُ الْغَفَّارُ؛ من لا يحضره الفقيه، ج ١، ص ٥٢٧

١-٢-٢-٢-٦- غَفَّارُ

﴿١٣٢٥﴾ يَا غَفَّارُ؛ بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ٤٩

﴿١٣٢٦﴾ الرَّسُولُ عليه السلام: أَسْتَغْفِرُكَ مِنْ جَمِيعِ مَا عَلِمْتَهُ مِنِّي وَ مَا جَهِلْتُهُ أَنَا مِنْ نَفْسِي يَا غَفَّارُ؛

بحار الأنوار، ج ٩٠، ص ٢٦٩

﴿١٣٢٧﴾ إِنَّا أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَى قَوْمِهِ ... قَالَ رَبِّ إِنِّي دَعَوْتُ قَوْمِي لَيْلًا وَ نَهَارًا ... فَقُلْتُ

اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ إِنَّهُ كَانَ غَفَّارًا (نوح: ١-١٠)

﴿١٣٢٨﴾ السَّجَاد عليه السلام: أَسْأَلُكَ التَّوْبَةَ مِنْهُ إِلَيْكَ وَ الْعُودَ مِنْكَ عَلَى بِالْمَغْفِرَةِ لَهَا فَإِنَّكَ قُلْتُ

اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ إِنَّهُ كَانَ غَفَّارًا؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ٨٠

﴿٤٧٠﴾

بخش ۲: قطعیت آموزش

۴-۱-۲-۱-آموزنده‌ترین آموزنده

﴿۱۳۱۵﴾ تو مهربان‌ترین مهربانان و آمرزنده‌ترین آمرزندگان.

۲-۲-۱-۱- سبب، امر؛ زنده

۵-۲-۲-۱- بسیار آموزنده

﴿۱۳۱۶﴾ تو برای کسی که توبه کرده و ایمان آورده و کردار نیکو به‌جا آورده باشد، سپس به‌سوی حق هدایت شده باشد، بسیار آمرزنده‌ای.

﴿۱۳۱۷﴾ تو خدایی هستی که جز تو خدایی نیست، ای مهربان بسیار آمرزنده.

﴿۱۳۱۸﴾ نام حضرت نوح (علیه السلام) «عبدالغفار» بود یعنی، بنده‌ی خدای بسیار آمرزنده.

﴿۱۳۱۹﴾ جامه‌های نرم پوشیدند و اگر خدای آمرزنده اینان را نیامرزد و نبخشد همه‌ی این متاع‌ها بر آن‌ها ننگ و عار خواهد بود.

۱-۵-۲-۲-۱- صاحب عزّت آمرزنده

﴿۱۳۲۰﴾ پروردگار آسمان‌ها و زمین و آنچه میان آن دو است، پروردگار پیروز و بسیار آمرزنده! ﴿۱۳۲۱﴾ آسمان‌ها و زمین را به حق آفرید. شب را به روز درمی‌پیچد، و روز را به شب درمی‌پیچد و آفتاب و ماه را تسخیر کرد. هر کدام تا مدتی معین روانند. آگاه باش که او همان شکست‌ناپذیر آمرزنده است.

﴿۱۳۲۲﴾ مرا دعوت می‌کنید که به خداوند یگانه کافر شوم و آنچه را که به آن علم ندارم شریک او قرار دهم، درحالی‌که من شما را به‌سوی خداوند عزیز بسیارآم‌رزنده دعوت می‌کنم. ﴿۱۳۲۳﴾ او توانا و آم‌رزنده است.

۲-۵-۲-۲-۲-۱- آن که از او آموزش خواهند و او بسیار می‌آموزد

﴿۱۳۲۴﴾ تویی که آمرزش خواهان از تو آمرزش می‌خواهند و بسیار آمرزنده‌ای.

۶-۲-۲-۱- بسیار آموزنده

﴿۱۳۲۵﴾ ای، بساں آمرزنده.

﴿۱۳۲۶﴾ ای آمرزنده؛ از همه‌ی آنچه تو از من می‌دانی و من از خود نمی‌دانم، آمرزش می‌خواهم.

﴿۱۳۲۷﴾ ما نوح را به سوی قومش فرستادیم... (نوح) گفت: «پروردگار! من قوم خود را شب و روز (به‌سوی تو) دعوت کردم... به آن‌ها گفتم: «از پروردگار خویش آمرزش بخواهید که او بسیار آمرزنده است».

﴿۱۳۲۸﴾ توبه از آن گناه] و رو کردن به تو را می‌خواهم و اینکه تو نیز با آمرزش به‌سوی من باز گردی، چراکه تو خود گفتی: «از پروردگارتان آمرزش بخواهید که او بسیار آمرزنده است».

﴿الباب الثاني: حَتْمِيَّةُ الْمَغْفِرَةِ﴾

﴿١٣٢٩﴾ الباقِرُ عليه السلام: اَسْتَغْفِرُ اللَّهَ رَبِّي وَ اَتُوبُ اِلَيْهِ اِنَّهُ كَانَ غَفَّارًا؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ١٠٤

﴿١٣٣﴾ الباقِرُ ﷺ: اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ إِنَّهُ كَانَ غَفَّارًا؛ الكافي، ج ٦، ص ٨

﴿١٣٣﴾ السَّجَادَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: اعْتَرَفُ لَكَ بِذُنُوبِي وَاسْتَغْفِرْكَ لِخَطِيئَتِي وَاسْأَلْكَ التَّوْبَةَ مِنْهُ إِلَيْكَ وَالْعُودَ مِنْكَ عَلَيَّ بِالْمَغْفِرَةِ لَهَا فَإِنَّكَ قُلْتَ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ إِنَّهُ كَانَ غَفَّارًا؛ بحار الأنوار، ج ٨٧،

ص ۸۰

١-٦-٢-٢-١- غَفَّارُ الذُّنُوبِ

﴿١٣٣٢﴾ الرّسول ﷺ: أَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ الْغَافِرِ يَا غَفَّارَ الذُّنُوبِ يَا اللَّهَ وَ أَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ ذُو
[الْعَفْوِ وَالْغُفْرَانِ وَالرَّحْمَةِ وَالرَّضْوَانِ يَا اللَّهَ: بحار الأنوار، ج ٩٠، ص ٢٤٢

﴿١٣٣﴾ امير المؤمنين (عليه السلام): اَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ غَفَّارُ الذُّنُوبِ وَآتُوبٌ إِلَيْهِ وَ أَسْأَلُهُ أَنْ يَتُوبَ عَلَيَّ أَضْعَافَ مَا اسْتَغْفَرَهُ جَمِيعُ خَلْقِهِ مِنَ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ وَ كَمَا يُحِبُّ رَبُّنَا اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَ يَرْضَى أَنْ يَسْتَغْفِرَ وَ كَمَا يَنْبَغِي لِكَرَمِ وَجْهِ رَبِّنَا وَ عِزِّ جَلَالِهِ وَ عِظَمِ رُؤُوبِيَّتِهِ وَ مَدَادِ كَلِمَاتِهِ وَ كَمَا هُوَ أَهْلُهُ؛ بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ٤٩

﴿١٣٣٤﴾ الصَادِقُ (عَلَيْهِ السَّلَامُ): اَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ غَفَّارُ الذُّنُوبِ وَآتُوبُ إِلَيْهِ وَأَسْأَلُهُ أَنْ

تُوبَ عَلَيَّ؛ الإقبال، ص ٤٨٤

﴿١٣٣٥﴾ السَّجَادُ عليه السلام: إِلَهِي مَنِ الَّذِي يَفْعَلُ الذُّنُوبَ وَمَنِ الَّذِي يَغْفِرُ الذُّنُوبَ فَأَنَا فَعَالُ الذُّنُوبِ
وَأَنْتَ غَفَّارُ الذُّنُوبِ؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ١٤٠

﴿١٣٣٦﴾ غَفَّارُ الذُّنُوبِ؛ بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ٤٩

﴿١٣٣٧﴾ الصادق (عليه السلام): لَيْتَكَ غَفَّارَ الذُّنُوبِ لَيْتَكَ؛ الكافي، ج ٤، ص ٣٣٥

﴿١٣٣٨﴾ الرسول ﷺ: يَا غَفَّارَ الذُّنُوبِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٠، ص ٢٦٢

٢-٦-٢-٢-٢-١- غَفَّارُ الصَّغَائِرِ

﴿١٣٣٩﴾ الصادق (عليه السلام): أَنْتَ الْفَائِمُ عَلَى كُلِّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ غَفَّارُ الصَّغَائِرِ وَ الْمُؤَبِّقُ بِالْكَبَائِرِ؛

بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ١٥٢

۳-۶-۲-۲-۱- غَفَّارٌ لِّمَن تَابَ

﴿۱۳۴۰﴾ وَإِنِّي لَغَفَّارٌ لِّمَن تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا ثُمَّ اهْتَدَىٰ (طه: ۸۲)

بخش ۲: قطعیت آمرزش

﴿۱۳۲۹﴾ از خداوند - که پروردگارم است - طلب آمرزش می‌کنم و به سوی او بازمی‌گردم؛ او بسیار آمرزنده است.

﴿۱۳۳۰﴾ از پروردگارتان آمرزش بخواهید زیرا او پوزش‌پذیر است.

﴿۱۳۳۱﴾ در پیشگاه تو به گناهانم اقرار و برای نافرمانی‌هایم طلب آمرزش می‌کنم و از تو درخواست می‌کنم که توبه و بازگشتم را بپذیری زیرا تویی که گفته‌ای: «از پروردگارتان طلب آمرزش کنید که او بسیار آمرزنده است».

۱-۲-۲-۲-۶-۱ آمرزنده‌ی گناهان

﴿۱۳۳۲﴾ از تو درخواست می‌کنم به حقّ تو ای غافر (آمرزنده) و ای غَفَّار (بسیار آمرزنده‌ی گناهان) و ای الله درخواست می‌کنم به نام تو ای صاحب بخشش و آمرزش و رحمت و رضوان یا الله...

﴿۱۳۳۳﴾ و آمرزش می‌طلبم از خداوندی که هیچ معبودی جز او نیست. زنده و برپادارنده و آمرزنده گناهان است و به درگاه او توبه می‌کنم و چندین برابر آنچه همه‌ی مخلوقاتش از پیشینیان و پسینیان از او آمرزش خواسته‌اند. و پروردگار ما خدای یکتا که هیچ معبودی جز او نیست دوست می‌دارد و راضی است که از او آمرزش خواسته شود و شایسته‌ی بخشندگی ذات پروردگار و بزرگی بزرگواریش و عظمت ربوبیتش و کشش کلماتش باشد و خداوند شایسته و برآورنده‌ی آن است، از او می‌خواهم توبه مرا بپذیرد.

﴿۱۳۳۴﴾ از خدایی که معبودی جز او نیست طلب آمرزش می‌کنم؛ بخشنده‌ی گناهان است و بازگشتم به‌سوی اوست و از او می‌خواهم که توبه‌ام را بپذیرد.

﴿۱۳۳۵﴾ خداوندا؛ کیست که گناه می‌کند و کیست که گناهان را می‌آمرزد؟ این منم مرتکب گناه و تویی آمرزنده‌ی آن.

﴿۱۳۳۶﴾ آمرزنده‌ی گناهان.

﴿۱۳۳۷﴾ لَبَّیک ای آمرزنده‌ی گناهان؛ لَبَّیک.

﴿۱۳۳۸﴾ ای آمرزنده‌ی گناهان.

۱-۲-۲-۲-۶-۲ آمرزنده‌ی گناهان کوچک

﴿۱۳۳۹﴾ تو بر همگان به‌خاطر آنچه انجام می‌دهند مشرفی. آمرزنده‌ی گناهان کوچک و از بین‌برنده‌ی گناهان بزرگ.

۱-۲-۲-۲-۶-۳ آمرزنده‌ی هرکس توبه کند

﴿۱۳۴۰﴾ و من هرکس را توبه کند، و ایمان آورد، و عمل صالح انجام دهد، سپس هدایت شود، می‌آمرزم!

﴿بخش ۲: قطعیت آمرزش﴾

۳-۲-۱- خدای بسیار آمرزنده، بسیار آمرزنده مهربان

۱-۳-۲-۱- خدای بسیار آمرزنده

﴿۱۳۴﴾ تویی آمرزنده و منم خطاکار.

﴿۱۳۴۲﴾ تو آقای بسیار آمرزنده‌ی منی.

﴿۱۳۴۳﴾ مولای من؛ مولای من؛ تویی آمرزنده و منم گنهکار و آیا کسی جز آمرزنده بر گنهکار رحم می‌کند؟

۱-۱-۳-۲-۱- بسیار آموخته‌ی مهربان

﴿۱۳۴﴾ و اگر خداوند، (برای امتحان یا کیفر گناه)، زبانی به تو رساند، هیچ کس جز او آن را برطرف نمی‌سازد؛ و اگر اراده‌ی خیری برای تو کند، هیچ کس مانع فضل او نخواهد شد! آن را به هر کس از بندگانش بخواهد می‌رساند؛ و او آمرزنده و مهربان است!

﴿۱۳۴۵﴾ گفت: «به‌زودی برای شما از پروردگارم آموزش می‌طلبم، که او آموزنده و مهربان است!»

﴿۱۳۴۶﴾ بندگانم را آگاه کن که من بخشنده و مهربانم!

﴿۱۳۴۷﴾ (سپس) عرض کرد: «پروردگارا؛ من به خویشتن ستم کردم؛ مرا بیامرز!» خداوند او را بخشید، که او آمرزنده و مهربان است!

﴿۱۳۴۸﴾ بگو: ای بندگان من که بر خود اسراف و ستم کرده‌اید! از رحمت خداوند ناامید نشوید که خدا همه‌ی گناهان را می‌آمرزد، زیرا او آمرزنده‌ای مهربان است.

﴿۱۳۴۹﴾ نزدیک است آسمان‌ها (به خاطر نسبت‌های ناروای مشرکان) از بالا متلاشی شوند و فرشتگان پیوسته تسبیح و حمد پروردگارشان را به‌جا می‌آورند و برای کسانی که در زمین هستند استغفار می‌کنند؛ آگاه باشید خداوند آمرزنده و مهربان است.

﴿۱۳۵۰﴾ بلکه می‌گویند: «این آیات را بر خدا افترا بسته است!» بگو: «اگر من آن را به‌دروغ به خدا نسبت داده باشم (لازم است مرا رسوا کند و) شما نمی‌توانید در برابر خداوند از من دفاع کنید! او کارهایی را که شما در آن وارد می‌شوید بهتر می‌داند؛ همین بس که خداوند گواه میان من و شما باشد؛ و او آمرزنده و مهربان است!»

﴿۱۳۵۱﴾ یعقوب علیه السلام به فرزندان خود گفت: «آیا من به شما نگفتم که از جانب خدا چیزی را می‌دانم که شما نمی‌دانید؟» گفتند: «پدر جان از درگاه خدای تعالی آمرزش گناهانمان را درخواست کن زیرا که ما خطاکاریم». یعقوب گفت: «به‌زودی از پروردگار خود برای شما آمرزش می‌خواهم که او آمرزنده و مهربان است». دعا را تا موقع سحر تأخیر انداخت، چون دعا و استغفار هنگام سحر مستجاب می‌شود.

﴿۱۳۵۲﴾ برای خود و شما و مردان و زنان مسلمان از خدا آمرزش می‌خواهم. پس از او آمرزش بخواهید. او خدای آمرزنده و مهربان است.

﴿الباب الثاني: حَتْمِيَّةُ الْمَغْفِرَةِ﴾

﴿١٣٥٣﴾ الصَادِق عليه السلام: اَسْتَغْفِرَكَ فَتَغْفِرَ لِي إِنَّكَ أَنْتَ الْعَفُورُ الرَّحِيمُ؛ بحار الأنوار، ج ٧٣.

ص ۲۰۸

﴿١٣٥٤﴾ الرسول ﷺ: أَنْتَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ؛ البلد الأمين، ص ١٩٨

﴿١٣٥٥﴾ الرِّسُولُ ﷺ: وَاعْفِرْ لَنَا وَلِإِخْوَانِنَا وَوُلْدِنَا وَمَا وَكَلَدُوا إِنَّكَ أَنْتَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ؛

البلد الأمين، ص ١٩٩

﴿١٣٥٦﴾ الجواد عليه السلام: يَا مَنْ تُسَمَّى بِالْغَفُورِ الرَّحِيمِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٩، ص ٥٥

٢-١-٣-٢-١- الرحيم الغفور

﴿١٣٥٧﴾ يَعْلَمُ مَا يَلْجُ فِي الْأَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَمَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا وَهُوَ

الرَّحِيمُ الْغَفُورُ (سبأ: ۲)

١-٣-٢-٢-١- الغفورُ الغفارُ

﴿١٣٥٨﴾ أَنْتَ اللَّهُ الْغَفُورُ الْغَفَّارُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٢٤٠

﴿١٣٥٩﴾ الْحَبَّةُ الْبَرَّةُ: سُبْحَانَكَ أَنْتَ اللَّهُ الْعَفْوَورُ [الْعَفَّارُ] الْغَافِرُ؛ المصباح للكفعمي، ص ٢٨١

١-٢-٣-٤- الغفور ذو الرحمة

﴿١٣٦﴾ وَرَبُّكَ الْعَظِيمُ ذُو الرَّحْمَةِ لَوْ يُؤَاخِذُهُمْ بِمَا كَسَبُوا الْعَجَلَ لَهُمُ الْعَذَابُ بَلْ لَهُمْ مَوْعِدٌ لَّنْ

يَجِدُوا مِنْ دُونِهِ مَوْئِلًا (الكهف: ٥٨)

٥-١-٣-٢-١-العزیز الغفور

﴿١٣٦﴾ وَمِنَ النَّاسِ وَالدَّوَابِّ وَأَلْأَنْعَامِ مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ كَذَلِكَ إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ

الْعُلَمَاءُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ غَفُورٌ (فاطر: ۲۸)

﴿١٣٦٢﴾ الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَاةَ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا وَهُوَ الْعَزِيزُ الْعَفُورُ (المالك: ٢)

١-٢-٣-٤-٥-٦- الغفورُ الودودُ

﴿١٣٦٣﴾ إِنَّ بَطْشَ رَبِّكَ لَشَدِيدٌ، إِنَّهُ هُوَ يُبْدِي وَيُعِيدُ، وَهُوَ الْعَفْوَُّرُ الْوَدُودُ (البروج: ١٤-١٢)

٢-٣-٢-٢-١-غفور

﴿١٣٦٤﴾ رَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَا فِي نُفُوسِكُمْ إِنْ تَكُونُوا صَالِحِينَ فَإِنَّهُ كَانَ لِلْأَوَّابِينَ غَفُوراً (الإسراء:

(٢٥

﴿١٣٦٥﴾ لَقَدْ كَانَ لِسَيِّدٍ فِي مَسْكَنِهِمْ آيَةٌ جِئَانِ عَنْ يَمِينٍ وَ شِئَالٍ كُلُوا مِنْ رِزْقِ رَبِّكُمْ وَ

اَشْكُرُ وَالْهُ بِلَدَةٍ طَيِّبَةٍ وَرَبِّ غَفُورٍ (سبأ: ١٥)

بخش ۲: قطعیت آموزش

﴿۱۳۵۳﴾ از تو آمرزش می‌خواهم تا بیامری، تویی آمرزنده و مهربان.

﴿۱۳۵۴﴾ البتّه تو بسیار آمرزنده و مهربانی.

﴿۱۳۵﴾ [پروردگارا؛ ما و پدر و مادر ما و فرزندان ما و نیز فرزندان ایشان را بیامرز، تو

آموزنده‌ی مهربانی.

﴿۱۳۵۶﴾ ای کسی که به نام آمرزنده‌ی مهربان نامیده شد.

۱-۲-۱-۳-۲-۲-۱- مهريان بسيار آموزنده

﴿۱۳۵۷﴾ آنچه در زمین فرومی‌رود و آنچه را از آن برمی‌آید می‌داند، و (همچنین) آنچه از

آسمان نازل می‌شود و آنچه بر آن بالا می‌رود؛ و او مهربان و آمرزنده است.

۳-۱-۳-۲-۲-۱- بسیار آموزنده

﴿۱۳۵۸﴾ تو خدای آمرزنده‌ای، بسیار آمرزنده.

﴿۱۳۵۹﴾ پاک و منزّهی تو؛ ای خداوند آمرزنده‌ی آمرزش‌گر.

۴-۱-۳-۲-۱- بسیار آموزنده‌ی صاحب رحمت

﴿۱۳۶۰﴾ و پروردگار تو آمرزنده‌ای دارای رحمت است؛ اگر می‌خواست آنان را به خاطر

اعمالشان مجازات کند، عذاب را هرچه زودتر برای آنها می‌فرستاد؛ ولی برای آنان موعدی است

که هرگز از آن راه فراری نخواهند داشت.

۱-۵-۱-۳-۲-۱- صاحب عزت آمرزنده

﴿۱۳۶۱﴾ و از انسان‌ها و جنبندها و چهارپایان انواعی با رنگ‌های مختلف، (آری) حقیقت

چنین است: از میان بندگان خدا، تنها دانشمندان از او می‌ترسند؛ خداوند عزیز و آمرزنده است!

﴿۱۳۶۲﴾ آن کس که مرگ و حیات را آفرید تا شما را بیازماید که کدام یک از شما بهتر عمل

می‌کنید، و او شکست‌ناپذیر و بخشنده است.

۱-۶-۱-۳-۲-۲-۱- بسیار آمرزنده و مهربان

﴿۱۳۶۳﴾ حمله‌ی قهرآمیز و مجازات‌پروردگارت به یقین بسیار شدید است! اوست که

آفرینش را آغاز می‌کند و بازمی‌گرداند، و او آمرزنده و مهربان است.

۲-۳-۲-۲-۱- بسیار آمرزنده

﴿۱۳۶۴﴾ پروردگار شما از درون دل‌هایتان آگاه‌تر است؛ (اگر لغزشی در این زمینه داشتید) هر

گاه صالح باشید (و جبران کنید) او بازگشت کنندگان را می‌بخشد.

﴿۱۳۶۵﴾ برای قوم «سبا» در محلّ سکونتشان نشانه‌ای (از قدرت الهی) بود: دو باغ (بزرگ و

(گسترده) از راست و چپ (رودخانه عظیم با میوه‌های فراوان؛ و به آن‌ها گفتیم): از روزی

پروردگارتان بخورید و شکر او را به جا آورید؛ شهری است پاک و پاکیزه، و پروردگاری آمرزنده (و

مهربان)!

﴿الباب الثاني: حَتْمِيَّةُ الْمَغْفِرَةِ﴾

﴿١٣٦٦﴾ الكاظم عليه السلام: أَقِلْ يَا غَفُورُ عَثْرَتِي؛ تهذيب الأحكام، ج ٣، ص ١٠٨

﴿١٣٦٧﴾ أَنَّ جَبْرَائِيلَ عليه السلام يَهْبِطُ فِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ إِلَى الْأَرْضِ فِي سَبْعِينَ أَلْفَ مَلَكٍ وَمِيكَائِيلَ فِي سَبْعِينَ أَلْفَ مَلَكٍ وَيَأْتُونَ بِلُؤَاءِ الْحَمْدِ وَلَهُ أَرْبَعُ زَوَايَا وَاحِدَةٌ بِالْمَشْرِقِ وَوَاحِدَةٌ بِالْمَغْرِبِ وَوَاحِدَةٌ تَحْتَ الْعَرْشِ وَوَاحِدَةٌ تَحْتَ الْأَرْضِ السَّابِعَةِ وَعَلَى اللُّؤَاءِ مَكْتُوبُ أُمَّةٌ مُذْنِبَةٌ وَرَبُّ غَفُورٍ؛ مستدرک الوسائل، ج ٧، ص ٤٥٩

﴿١٣٦٨﴾ فَإِنَّهُ كَانَ لِللَّوْائِينَ غَفُورًا؛ مستدرک الوسائل، ج ٣، ص ٦٥

١-٢-٣-٢-١- حَلِيمٌ غَفُورٌ

﴿١٣٦٩﴾ إِنَّ اللَّهَ يَمْسِكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ أَنْ تَزُولَا وَلَئِنْ زَالَتَا إِنْ أَمْسَكَهُمَا مِنْ أَحَدٍ مِنْ بَعْدِهِ إِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا (فاطر: ٤١)

﴿١٣٧٠﴾ تُسَبِّحُ لَهُ السَّمَاوَاتُ السَّبْعُ وَالْأَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ وَلَكِنْ لَا تَفْقَهُونَ تَسْبِيحَهُمْ إِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا (الإسراء: ٤٤)

١-٢-٣-٢-١- غَفُورٌ حَلِيمٌ

﴿١٣٧١﴾ الرسول عليه السلام: غَفُورٌ حَلِيمٌ؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٣٧٤

﴿١٣٧٢﴾ لَا يُؤَاخِذُكُمُ اللَّهُ بِاللَّغْوِ فِي أَيْمَانِكُمْ وَلَكِنْ يُؤَاخِذُكُمْ بِمَا كَسَبَتْ قُلُوبُكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ حَلِيمٌ (البقرة: ٢٢٥)

﴿١٣٧٣﴾ وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِي مَا عَرَضْتُمْ بِهِ مِنْ خِطْبَةِ النِّسَاءِ أَوْ أَكْنَنْتُمْ فِي أَنْفُسِكُمْ عَلِيمَ اللَّهُ أَنَّكُمْ سَتَذْكُرُونَهُنَّ وَلَكِنْ لَا تُوَاعِدُوهُنَّ سِرًّا إِلَّا أَنْ تَقُولُوا قَوْلًا مَعْرُوفًا وَلَا تَعْزِمُوا عُقْدَةَ النِّكَاحِ حَتَّى يَبْلُغَ الْكِتَابُ أَجَلَهُ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي أَنْفُسِكُمْ فَاحْذَرُوهُ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ غَفُورٌ حَلِيمٌ (البقرة: ٢٣٥)

﴿١٣٧٤﴾ إِنَّ الَّذِينَ تَوَلَّوْا مِنْكُمْ يَوْمَ الْتَقَى الْجَمْعَانِ إِنَّمَا اسْتَزَلَّهُمُ الشَّيْطَانُ بِبَعْضِ مَا كَسَبُوا وَلَقَدْ عَفَا اللَّهُ عَنْهُمْ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ حَلِيمٌ (آل عمران: ١٥٥)

﴿١٣٧٥﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَسْأَلُوا عَنْ أَشْيَاءٍ إِنْ تُبَدِّلَ لَكُمْ تَسْأَلُكُمْ وَإِنْ تَسْأَلُوا عَنْهَا حِينَ يُنَزَّلَ الْقُرْآنُ تُبَدِّلَ لَكُمْ عَفَا اللَّهُ عَنْهَا وَاللَّهُ غَفُورٌ حَلِيمٌ (المائدة: ١٠١)

بخش ۲: قطعیت آموزش

﴿۱۳۶۶﴾ ای آمرزنده؛ گناهان و لغزش‌هایم را نادیده بگیر.

﴿۱۳۶۷﴾ جبرئیل علیه السلام در این شب در میان هفتاد هزار فرشته به سوی زمین فرود می‌آید، و میکائیل علیه السلام نیز در میان هفتاد هزار فرشته با پرچم ستایش فرود می‌آید که از یک طرف تا شرق و از طرف دیگر تا غرب، از سویی تا زیر عرش و از سویی دیگر تا زیر زمین هفتم کشیده شده است. بر روی آن پرچم چنین نوشته شده است: امتی گناهکار و پروردگاری آمرزنده.

﴿۱۳۶۸﴾ او باز گشت‌کنندگان را می‌آمرزد.

۱-۲-۲-۳-۲-۱- بردبار و آمرزنده

﴿۱۳۶۹﴾ خداوند آسمان‌ها و زمین را نگاه می‌دارد تا از مدار خود منحرف نشوند؛ و هرگاه منحرف گردند، کسی جز او نمی‌تواند آن‌ها را نگاه دارد، او بردبار و آمرزنده است!

﴿۱۳۷۰﴾ آسمان‌های هفتگانه و زمین و کسانی که در آن‌ها هستند، همه تسبیح او می‌گویند؛ و درواقع موجودی نیست که تسبیح و حمد او نکوید؛ ولی شما تسبیح آن‌ها را درک نمی‌کنید؛ او بردبار و بسیارآمرزنده است.

۲-۲-۳-۲-۲-۱- بسیار آموزنده ی بردبار

﴿۱۳۷۱﴾ آمرزنده و بردبار است.

﴿۱۳۷۲﴾ خداوند شما را به خاطر سوگندهایی که بدون توجه یاد می‌کنید، مؤاخذه نخواهد کرد، اما به آنچه دل‌های شما کسب کرده، (و سوگندهایی که از روی اراده و اختیار، یاد می‌کنید)، مؤاخذه می‌کند. و خداوند، آمرزنده و بردبار است.

﴿۱۳۷۳﴾ و گناهی بر شما نیست که به‌طور کنایه، (از زنانی که همسرانشان مرده‌اند) خواستگاری کنید، و یا در دل تصمیم بر این کار بگیرید (بدون اینکه آن را اظهار کنید). خداوند می‌دانست شما به یاد آن‌ها خواهید افتاد؛ (و با خواسته طبیعی شما به شکل معقول، مخالف نیست)؛ ولی پنهانی با آن‌ها قرار زناشویی نگذارید، مگر اینکه به طرز پسندیده‌ای (به‌طور کنایه) اظهار کنید! (ولی در هر حال)، اقدام به ازدواج ننمایید، تا عده‌ی آن‌ها سرآید! و بدانید خداوند آنچه را در دل دارید، می‌داند! از مخالفت او پرهیزید! و بدانید خداوند، آمرزنده و بردبار است (و در مجازات بندگان، عجله نمی‌کند).

﴿۱۳۷۴﴾ کسانی که در روز روبروشدن دو گروه با یکدیگر (در جنگ احد)، فرار کردند، شیطان آن‌ها را بر اثر بعضی از گناهانی که مرتکب شده بودند، به لغزش انداخت؛ و خداوند آن‌ها را بخشید. خداوند، آمرزنده و بردبار است.

﴿۱۳۷۵﴾ ای کسانی که ایمان آورده‌اید! از چیزهایی نپرسید که اگر برای شما آشکار شود، شما را ناراحت می‌کند! و اگر به هنگام نزول قرآن، از آن‌ها سؤال کنید، برای شما آشکار می‌شود؛ خداوند آن‌ها را بخشیده (و نادیده گرفته) است. و خداوند، آمرزنده و بردبار است.

﴿الباب الثاني: حَتْمِيَّةُ الْمَغْفِرَةِ﴾

٣-٢-٣-٢-١- غَفُورٌ رَحِيمٌ

﴿١٣٧٦﴾ إِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ وَالدَّمَ وَلَحْمَ الْخِنْزِيرِ وَمَا أُهْلَ بِهِ لِغَيْرِ اللَّهِ فَمَنْ اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَلَا عَادٍ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ (البقرة: ١٧٣)

﴿١٣٧٧﴾ فَمَنْ خَافَ مِنْ مُوصٍ جَنَفًا أَوْ إِثْمًا فَأَصْلَحَ بَيْنَهُمْ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ (البقرة: ١٨٢)

﴿١٣٧٨﴾ وَقَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَكُمْ وَلَا تَعْتَدُوا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ، وَاقْتُلُوهُمْ حَيْثُ تَقْتُلُوهُمْ وَآخِرُ جَوْهَرِهِمْ مِنْ حَيْثُ أَخْرَجُوكُمْ وَالْفِتْنَةُ أَشَدُّ مِنَ الْقَتْلِ وَلَا تُقَاتِلُوهُمْ عِنْدَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ حَتَّى يُقَاتِلُوكُمْ فِيهِ فَإِنْ قَاتَلُوكُمْ فَاقْتُلُوهُمْ كَذَلِكَ جَزَاءُ الْكَافِرِينَ، فَإِنْ انْتَهَوْا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ (البقرة: ١٩٢)

﴿١٣٧٩﴾ ثُمَّ أَفِضُوا مِنْ حَيْثُ أَفَاضَ النَّاسُ وَاسْتَغْفِرُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ (البقرة: ١٩٩)

﴿١٣٨٠﴾ إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أُولَئِكَ يَرْجُونَ رَحْمَتَ اللَّهِ وَ

اللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ (البقرة: ٢١٨)

﴿١٣٨١﴾ لِلَّذِينَ يُؤْلُونَ مِنْ نِسَائِهِمْ تَرَبُّصُ أَرْبَعَةِ أَشْهُرٍ فَإِنْ فَاءُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ (البقرة: ٢٢٦)

﴿١٣٨٢﴾ قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ (آل عمران: ٣١)

﴿١٣٨٣﴾ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ، ... إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَأَصْلَحُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ (آل عمران: ٨٦ و ٨٩)

﴿١٣٨٤﴾ وَاللَّهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ يَغْفِرُ لِمَنْ يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ (آل عمران: ١٢٩)

﴿١٣٨٥﴾ حُرِّمَتْ عَلَيْكُمْ أُمَّهَاتُكُمْ وَبَنَاتُكُمْ وَأَخَوَاتُكُمْ وَعَمَّاتُكُمْ وَخَالَاتُكُمْ وَبَنَاتُ الْأَخِ وَبَنَاتُ الْأُخْتِ وَأُمَّهَاتُكُمُ اللَّاتِي أَرْضَعْنَكُمْ وَأَخَوَاتُكُمُ مِنَ الرَّضَاعَةِ وَأُمَّهَاتُ نِسَائِكُمْ وَرَبَائِكُمُ اللَّاتِي فِي حُجُورِكُمْ مِنْ نِسَائِكُمُ اللَّاتِي دَخَلْتُمْ بِهِنَّ فَإِنْ لَمْ تَكُونُوا دَخَلْتُمْ بِهِنَّ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ وَ

بخش ۲: قطعیت آموزش

۳-۲-۲-۱- بسیار آموزنده‌ی سپاسگزار

﴿۱۳۷۶﴾ خداوند، تنها مردار، خون، گوشت خوک و آنچه را نام غیر خدا به هنگام ذبح بر آن گفته شود، حرام کرده است. (ولی) آن کس که مجبور شود، در صورتی که ستمگر و متجاوز نباشد، گناهی بر او نیست؛ (و می‌تواند برای حفظ جان خود، در موقع ضرورت، از آن بخورد)؛ خداوند بخشنده و مهربان است.

﴿۱۳۷۷﴾ و کسی که از انحراف وصیت‌کننده (و تمایل یک‌جانبه‌ی او به بعض ورثه)، یا از گناه او (که مبدا وصیت به کار خلافی کند) بترسد، و میان آن‌ها را اصلاح دهد، گناهی بر او نیست؛ (و مشمول حکم تبدیل وصیت نمی‌باشد). خداوند، آموزنده و مهربان است.

﴿۱۳۷۸﴾ و در راه خدا، با کسانی که با شما می‌جنگند، نبرد کنید؛ و از حد تجاوز نکنید، که خدا تعدی‌کنندگان را دوست نمی‌دارد! و آن‌ها را [بت پرستانی که از هیچ گونه جنایتی ابا ندارند] هر کجا یافتید، به قتل برسانید! و از آن جا که شما را بیرون ساختند [مکه]، آن‌ها را بیرون کنید! و فتنه (و بت پرستی) از کشتار هم بدتر است! و با آنها، کنار مسجد الحرام (در منطقه‌ی حرم)، جنگ نکنید! مگر اینکه در آن جا با شما بجنگند. پس اگر (در آن جا) با شما پیکار کردند، آن‌ها را به قتل برسانید! چنین است جزای کافران! و اگر خودداری کردند، خداوند آموزنده و مهربان است. ﴿۱۳۷۹﴾ سپس از همان جا که مردم کوچ می‌کنند، (به سوی سرزمین منی) کوچ کنید! و از خداوند آموزش بخواهید، که خدا آموزنده‌ای مهربان است!

﴿۱۳۸۰﴾ کسانی که ایمان آورده و کسانی که هجرت و در راه خدا جهاد کرده‌اند، آن‌ها امید به رحمت پروردگار دارند و خداوند آموزنده و مهربان است.

﴿۱۳۸۱﴾ کسانی که زنان خود را «ایلاء» می‌کنند [سوگند یاد می‌کنند که با آنها، آمیزش جنسی نکنند]، می‌توانند چهار ماه انتظار بکشند. (و در ضمن این چهار ماه، وضع خود را با همسر خویش، از نظر ادامه‌ی زندگی یا طلاق، روشن سازند). اگر (در این فرصت)، بازگشت کنند، (چیزی بر آن‌ها نیست؛ زیرا) خداوند، آموزنده و مهربان است.

﴿۱۳۸۲﴾ بگو: «اگر خدا را دوست می‌دارید، از من پیروی کنید! تا خدا (نیز) شما را دوست بدارد؛ و گناهانتان را ببخشد؛ و خدا آموزنده‌ای مهربان است.»

﴿۱۳۸۳﴾ مگر کسانی که پس از آن، توبه کنند و اصلاح نمایند؛ (و در مقام جبران گناهان گذشته برآیند، که توبه آن‌ها پذیرفته خواهد شد)؛ زیرا خداوند، آموزنده و بخشنده است.

﴿۱۳۸۴﴾ و آنچه در آسمان‌ها و زمین است، از آن خداست. هرکس را بخواهد (و شایسته بداند)، می‌بخشد؛ و هرکس را بخواهد، مجازات می‌کند؛ و خداوند آموزنده‌ای مهربان است.

﴿۱۳۸۵﴾ حرام شده است بر شما، مادرانتان، و دختران، و خواهران، و عمه‌ها، و خاله‌ها، و دختران برادر، و دختران خواهر شما، و مادرانی که شما را شیر داده‌اند، و خواهران رضاعی شما، و مادران همسرانتان، و دختران همسران که در دامن شما پرورش یافته‌اند از همسرانی که با آن‌ها آمیزش

﴿الباب الثاني: حَتْمِيَّةُ الْمَغْفِرَةِ﴾

حَلَالُ آبَائِكُمُ الَّذِينَ مِنْ أَصْلَابِكُمْ وَأَنْ تَجْمَعُوا بَيْنَ الْأُخْتَيْنِ إِلَّا مَا قَدْ سَلَفَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُوراً رَحِيماً (النساء: ٢٣)

﴿١٣٨٦﴾ وَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ مِنْكُمْ طَوْلاً أَنْ يَنْكِحَ الْمُحْصَنَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ فَمِنْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ مِنْ فَتَيَانِكُمُ الْمُؤْمِنَاتِ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِإِيمَانِكُمْ بَعْضُكُمْ مِنْ بَعْضٍ فَانكِحُوهُنَّ بِإِذْنِ أَهْلِهِنَّ وَآتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ مُحْصَنَاتٍ غَيْرَ مُسَافِحَاتٍ وَلَا مُتَّخِذَاتِ أَخْدَانٍ فَإِذَا أُحْصِنَ فَإِنَّ أَتَيْنَ بِفَاحِشَةٍ فَعَلَيْهِنَّ نِصْفُ مَا عَلَى الْمُحْصَنَاتِ مِنَ الْعَذَابِ ذَلِكَ لِمَنْ خَشِيَ الْعَنَتَ مِنْكُمْ وَأَنْ تَصْرِبُوا خَيْرٌ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ (النساء: ٢٥)

﴿١٣٨٧﴾ فَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ عَلَى الْقَاعِدِينَ أَجْراً عَظِيماً، دَرَجَاتٍ مِنْهُ وَمَغْفِرَةً وَرَحْمَةً وَكَانَ اللَّهُ غَفُوراً رَحِيماً (النساء: ٩٥-٩٦)

﴿١٣٨٨﴾ إِنَّمَا جَزَاءُ الَّذِينَ يُحَارِبُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَسْعَوْنَ فِي الْأَرْضِ فَسَاداً أَنْ يُقَتَّلُوا أَوْ يُصَلَّبُوا أَوْ تُقَطَّعَ أَيْدِيهِمْ وَأَرْجُلُهُمْ مِنْ خِلَافٍ أَوْ يُنْفَوْا مِنَ الْأَرْضِ ذَلِكَ لَهُمْ خِزْيٌ فِي الدُّنْيَا وَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ، إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِنْ قَبْلِ أَنْ تَقْدِرُوا عَلَيْهِمْ فَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ (المائدة: ٣٤-٣٣)

﴿١٣٨٩﴾ مَنْ يَهَاجِرْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يَجِدْ فِي الْأَرْضِ مُرَاعِماً كَثِيراً وَسَعَةً وَمَنْ يُخْرِجْ مِنْ بَيْتِهِ مُهَاجِراً إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ يُدْرِكْهُ الْمَوْتُ فَقَدْ وَقَعَ أَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ وَكَانَ اللَّهُ غَفُوراً رَحِيماً (النساء: ١٠٠)

﴿١٣٩٠﴾ وَاسْتَغْفِرِ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُوراً رَحِيماً (النساء: ١٠٦)

﴿١٣٩١﴾ وَمَنْ يَعْمَلْ سُوءاً أَوْ يَظْلِمْ نَفْسَهُ ثُمَّ يَسْتَغْفِرِ اللَّهُ يَجِدِ اللَّهُ غَفُوراً رَحِيماً (النساء: ١١٠)

﴿١٣٩٢﴾ وَلَنْ تَسْتَطِيعُوا أَنْ تَعْدِلُوا بَيْنَ النِّسَاءِ وَلَوْ حَرَصْتُمْ فَلَا تَمِيلُوا كُلَّ الْمِيلِ فَتَدْرُواهَا كَالْمِغْلَةِ وَإِنْ تَصْلِحُوا وَتَتَّقُوا فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُوراً رَحِيماً (النساء: ١٢٩)

﴿١٣٩٣﴾ وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَلَمْ يُفَرِّقُوا بَيْنَ أَحَدٍ مِنْهُمْ أُولَئِكَ سَوْفَ يُؤْتِيهِمْ أُجُورُهُمْ وَكَانَ اللَّهُ غَفُوراً رَحِيماً (النساء: ١٥٢)

بخش ۲: قطعیت آمرزش

جنسی داشته‌اید - و چنانچه با آن‌ها آمیزش جنسی نداشته‌اید، (دختران آن‌ها) برای شما مانعی ندارد - و همسرهای پسرانتان که از نسل شما هستند (نه پسرخوانده‌ها) و (نیز حرام است بر شما) جمع میان دو خواهر کنید؛ مگر آنچه در گذشته واقع شده؛ چرا که خداوند، آمرزنده و مهربان است.

﴿۱۳۸۶﴾ و آن‌ها که توانایی ازدواج با زنان (آزاد) پاکدامن باایمان را ندارند، می‌توانند با زنان پاکدامن از بردگان باایمانی که در اختیار دارید ازدواج کنند - خدا به ایمان شما آگاه‌تر است؛ و همگی اعضای یک پیکرید - آن‌ها را با اجازه‌ی صاحبان آنان تزویج نمایید، و مهرشان را به خودشان بدهید؛ به شرط آنکه پاکدامن باشند، نه به‌طور آشکار مرتکب زنا شوند، و نه دوست پنهانی بگیرند. و در صورتی که «محصنه» باشند و مرتکب عمل منافی عفت شوند، نصف مجازات زنان آزاد را خواهند داشت. این (اجازه‌ی ازدواج با کنیزان) برای کسانی از شماست که بترسند (از نظر غریزه‌ی جنسی) به زحمت بیفتند؛ و (با این حال نیز) خودداری (از ازدواج با آنان) برای شما بهتر است. و خداوند، آمرزنده و مهربان است.

﴿۱۳۸۷﴾ مجاهدان را بر نشستگان، با پاداش عظیمی برتری بخشیده است، درجات (مهمی) از طرف خداوند، و آمرزش و رحمت (نصیب آنان می‌شود)؛ و (اگر لغزش‌هایی داشته‌اند)، خداوند آمرزنده و مهربان است.

﴿۱۳۸۸﴾ کفر آن‌ها که با خدا و پیامبرش به جنگ برمی‌خیزند و در روی زمین اقدام به فساد می‌کنند، فقط این است که کشته شوند؛ یا به دار آویخته گردند؛ یا (چهار انگشت از) دست (راست) و پای (چپ) آن‌ها، به‌عکس یکدیگر، بریده شود؛ و یا از سرزمین خود تبعید گردند. این رسوایی آن‌ها در دنیاست؛ و در آخرت نیز مجازات بزرگی دارند. مگر آن‌ها که پیش از دست‌یافتن شما بر آنان، توبه کنند؛ پس بدانید (خدا توبه‌ی آن‌ها را می‌پذیرد)؛ خداوند آمرزنده و مهربان است.

﴿۱۳۸۹﴾ کسی که در راه خدا هجرت کند، جاهای امن فراوان و گسترده‌ای در زمین می‌یابد. و هرکس به عنوان مهاجرت به سوی خدا و پیامبر او، از خانه‌ی خود بیرون رود و مرگش فرا رسد، پاداش او بر خداست؛ و خداوند، آمرزنده و مهربان است.

﴿۱۳۹۰﴾ و از خداوند، طلب آمرزش کن! که خداوند، آمرزنده و مهربان است.

﴿۱۳۹۱﴾ کسی که کار ناشایستی انجام دهد یا به خود ستم کند، سپس از خداوند طلب آمرزش نماید، خدا را آمرزنده و مهربان خواهد یافت.

﴿۱۳۹۲﴾ شما هرگز نمی‌توانید (از نظر محبت قلبی) در میان زنان، عدالت برقرار کنید، هرچند کوشش نمایید! ولی تمایل خود را به کلی متوجه یک طرف نسازید که دیگری را به‌صورت زنی که شوهرش را از دست داده درآورید! و اگر راه صلاح و پرهیزگاری پیش گیرید، خداوند آمرزنده و مهربان است.

﴿۱۳۹۳﴾ (ولی) کسانی که به خدا و رسولان او ایمان آورده، و میان احدی از آن‌ها فرق نمی‌گذارند، پاداششان را خواهد داد؛ خداوند، آمرزنده و مهربان است.

﴿الباب الثاني: حَتْمِيَّةُ الْمَغْفِرَةِ﴾

﴿١٣٩٤﴾ حُرِّمَتْ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةُ وَالدَّمُ وَلَحْمُ الْخِنْزِيرِ وَمَا أُهْلَ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ وَالْمُنْخَنِقَةُ وَالْمَوْقُوذَةُ وَالْمُتَرَدِّيَةُ وَالنَّطِيحَةُ وَمَا أَكَلَ السَّبُعُ إِلَّا مَا ذَكَّيْتُمْ وَمَا ذُبِحَ عَلَى النُّصُبِ وَأَنْ تَسْتَقْسِمُوا بِالْأَزْلَامِ ذَلِكُمْ فَسُقُ الْيَوْمَ بِئْسَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ دِينِكُمْ فَلَا تُخْشَوْهُمْ وَاخْشَوْنِ الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَاتَّمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا فَمَنِ اضْطُرَّ فِي مَخْمَصَةٍ غَيْرِ مُتَجَانِفٍ لِإِثْمٍ فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ (المائدة: ٣)

﴿١٣٩٥﴾ فَمَنْ تَابَ مِنْ بَعْدِ ظُلْمِهِ وَأَصْلَحَ فَإِنَّ اللَّهَ يَتُوبُ عَلَيْهِ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ (المائدة: ٣٩)

﴿١٣٩٦﴾ أَفَلَا يَتُوبُونَ إِلَى اللَّهِ وَيَسْتَغْفِرُونَهُ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ (المائدة: ٧٤)

﴿١٣٩٧﴾ إِعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ وَأَنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ (المائدة: ٩٨)

﴿١٣٩٨﴾ وَإِذَا جَاءَكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِنَا فَقُلْ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ كَتَبَ رَبُّكُمْ عَلَى نَفْسِهِ الرَّحْمَةَ أَنَّهُ مَنْ عَمِلَ مِنْكُمْ سُوءًا بِجَهَالَةٍ ثُمَّ تَابَ مِنْ بَعْدِهِ وَأَصْلَحَ فَأَنَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ (الأنعام: ٥٤)

﴿١٣٩٩﴾ قُلْ لَا أَجِدُ فِي مَا أُوحِيَ إِلَيَّ مُحَرَّمًا عَلَى طَاعِمٍ يَطْعَمُهُ إِلَّا أَنْ يَكُونَ مَيْتَةً أَوْ دَمًا مَسْفُوحًا أَوْ لَحْمَ خِنْزِيرٍ فَإِنَّهُ رِجْسٌ أَوْ فِسْقًا أُهْلَ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ فَمَنِ اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَلَا عَادٍ فَإِنَّ رَبَّكَ غَفُورٌ رَحِيمٌ (الأنعام: ١٤٥)

﴿١٤٠٠﴾ وَهُوَ الَّذِي جَعَلَكُمْ خَلَائِفَ الْأَرْضِ وَرَفَعَ بَعْضَكُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ لِيَبْلُوَكُمْ فِي مَا آتَاكُمْ إِنَّ رَبَّكَ سَرِيعُ الْعِقَابِ وَإِنَّهُ لَغَفُورٌ رَحِيمٌ (الأنعام: ١٦٥)

﴿١٤٠١﴾ الَّذِينَ عَمِلُوا السَّيِّئَاتِ ثُمَّ تَابُوا مِنْ بَعْدِهَا وَآمَنُوا إِنَّ رَبَّكَ مِنْ بَعْدِهَا لَغَفُورٌ رَحِيمٌ (الأعراف: ١٥٣)

﴿١٤٠٢﴾ وَإِذْ تَأَذَّنَ رَبُّكَ لِيَبْعَثَنَّ عَلَيْهِمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ مَنْ يَسُومُهُمْ سُوءَ الْعَذَابِ إِنَّ رَبَّكَ لَسَرِيعُ الْعِقَابِ وَإِنَّهُ لَغَفُورٌ رَحِيمٌ (الأعراف: ١٦٧)

بخش ۲: قطعیت آمرزش

﴿۱۳۹۴﴾ گوشت مردار و خون و گوشت خوک و حیواناتی که به غیر نام خدا ذبح شوند، و حیوانات خفه شده، و به زجر کشته شده، و آن‌ها که بر اثر پرت شدن از بلندی بمیرند، و آن‌ها که به ضرب شاخ حیوان دیگری مرده باشند، و باقیمانده‌ی صید حیوان درنده - مگر آنکه (به‌موقع به آن حیوان برسید، و) آن را سر ببرید - و حیواناتی که روی بت‌ها (یا در برابر آن‌ها) ذبح می‌شوند، (همه) بر شما حرام شده است؛ و (همچنین) قسمت کردن گوشت حیوان به وسیله‌ی چوبه‌های تیر مخصوص بخت‌آزمایی؛ تمام این اعمال، فسق و گناه است؛ امروز، کافران از (زوال) آیین شما، مأیوس شدند؛ بنا بر این، از آن‌ها نترسید! و از (مخالفت) من بترسید! امروز، دین شما را کامل کردم؛ و نعمت خود را بر شما تمام کردم؛ و اسلام را به عنوان آیین (جاودان) شما پذیرفتم - اما آن‌ها که در حال گرسنگی، دستشان به غذای دیگری نرسد، و متمایل به گناه نباشند، (مانعی ندارد که از گوشت‌های ممنوع بخورند)؛ خداوند، آمرزنده و مهربان است.

﴿۱۳۹۵﴾ اما آن کس که پس از ستم کردن، توبه و جبران نماید، خداوند توبه‌ی او را می‌پذیرد؛ (و از این مجازات؛ معاف می‌شود، زیرا) خداوند، آمرزنده و مهربان است.

﴿۱۳۹۶﴾ یا به‌سوی خدا باز نمی‌گردند و از او طلب آمرزش نمی‌کنند؟ (درحالی که) خداوند آمرزنده‌ای مهربان است.

﴿۱۳۹۷﴾ بدانید خدا دارای مجازات شدید، و (در عین حال) آمرزنده و مهربان است.

﴿۱۳۹۸﴾ هرگاه کسانی که به آیات ما ایمان دارند نزد تو آیند، به آن‌ها بگو: «سلام بر شما؛ پروردگارتان، رحمت را بر خود واجب کرده؛ هرکس از شما کار ناشایستی از روی نادانی کند، سپس توبه و اصلاح (و جبران) نماید، (مشمول رحمت خدا می‌شود چرا که) او آمرزنده‌ای مهربان است.»

﴿۱۳۹۹﴾ بگو: «در آنچه بر من وحی شده، هیچ غذای حرامی نمی‌یابم؛ به‌جز اینکه مردار باشد، یا خونی که (از بدن حیوان) بیرون ریخته، یا گوشت خوک - که این‌ها همه پلیدند - یا حیوانی که به گناه، هنگام سر بردن، نام غیر خدا [نام بت‌ها] بر آن برده شده است.» اما کسی که ناچار (به خوردن این محرّمات) شود، - بی آنکه خواهان لذّت باشد و یا زیاده روی کند - (گناهی بر او نیست)؛ زیرا پروردگارت، آمرزنده‌ای مهربان است.

﴿۱۴۰۰﴾ و او کسی است که شما را جانشینان (و نمایندگان) خود در زمین ساخت، و درجات بعضی از شما را بالاتر از بعضی دیگر قرار داد، تا شما را به وسیله‌ی آنچه در اختیاران قرار داده بیازماید؛ به یقین پروردگار تو زودکیفر و آمرزنده‌ای مهربان است.

﴿۱۴۰۱﴾ و آن‌ها که گناه کردند، و بعد از آن توبه کردند و ایمان آوردند، (امید عفو او را دارند؛ زیرا) پروردگار تو، در پی این کار، آمرزنده و مهربان است.

﴿۱۴۰۲﴾ و (نیز به خاطر بیاور) هنگامی را که پروردگارت اعلام کرد: تا دامنه‌ی قیامت، کسی را بر آن‌ها مسلط خواهد ساخت که همواره آن‌ها را در عذاب سختی قرار دهد؛ زیرا پروردگارت مجازاتش سریع، (و در عین حال، نسبت به توبه‌کاران) آمرزنده و مهربان است.

﴿الباب الثاني: حَتْمِيَّةُ الْمَغْفِرَةِ﴾

- ﴿١٤٠٣﴾ فَكُلُوا مِمَّا غَنِمْتُمْ حَلَالًا طَيِّبًا وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ (الأنفال: ٦٩)
- ﴿١٤٠٤﴾ يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِمَنْ فِي أَيْدِيكُمْ مِنَ الْأَسْرَى إِنَّ يَعْلَمَ اللَّهُ فِي قُلُوبِكُمْ خَيْرًا يُؤْتِيكُمْ خَيْرًا مِمَّا أَخَذَ مِنْكُمْ وَيَغْفِرَ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ (الأنفال: ٧٠)
- ﴿١٤٠٥﴾ فَلِذَا أَسْلَخَ الْأَشْهُرَ الْحُرُمَ فَاقْتُلُوا الْمُشْرِكِينَ حَيْثُ وَجَدْتُمُوهُمْ وَخُذُوهُمْ وَاحْصُرُوهُمْ وَاقْعُدُوا لَهُمْ كُلَّ مَرْصِدٍ فَإِنْ تَابُوا وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ فَخَلُّوا سَبِيلَهُمْ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ (التوبة: ٥)
- ﴿١٤٠٦﴾ ثُمَّ يَتُوبُ اللَّهُ مَنْ بَعْدَ ذَلِكَ عَلَى مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ (التوبة: ٢٧)
- ﴿١٤٠٧﴾ لَيْسَ عَلَى الضُّعَفَاءِ وَلَا عَلَى الْمَرْضَى وَلَا عَلَى الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ مَا يُنْفِقُونَ حَرَجٌ إِذَا نَصَحُوا لِلَّهِ وَرَسُولِهِ مَا عَلَى الْمُحْسِنِينَ مِنْ سَبِيلٍ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ (التوبة: ٩١)
- ﴿١٤٠٨﴾ وَمِنَ الْأَعْرَابِ مَنْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَيتَّخِذُ مَا يُنْفِقُ قُرْبَاتٍ عِنْدَ اللَّهِ وَصَلَوَاتِ الرَّسُولِ أَلَا إِنَّهَا قُرْبَةٌ لَهُمْ سَيُدْخِلُهُمُ اللَّهُ فِي رَحْمَتِهِ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ (التوبة: ٩٩)
- ﴿١٤٠٩﴾ وَآخَرُونَ اعْتَرَفُوا بِذُنُوبِهِمْ خَلَطُوا عَمَلًا صَالِحًا وَآخَرَ سَيِّئًا عَسَى اللَّهُ أَنْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ (التوبة: ١٠٢)
- ﴿١٤١٠﴾ وَقَالَ ارْكَبُوا فِيهَا بِسْمِ اللَّهِ مَجْرَاهَا وَمُرْسَاهَا إِنَّ رَبِّي لَغَفُورٌ رَحِيمٌ (هود: ٤١)
- ﴿١٤١١﴾ وَمَا أَبْرَأُ نَفْسِي إِنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ إِلَّا مَا رَحِمَ رَبِّي إِنَّ رَبِّي غَفُورٌ رَحِيمٌ (يوسف: ٥٣)
- ﴿١٤١٢﴾ رَبِّ إِنِّي أَخْلَلْتُ كَثِيرًا مِنَ النَّاسِ فَمَنْ تَبِعَنِي فَإِنَّهُ مِنِّي وَمَنْ عَصَانِي فَإِنَّكَ غَفُورٌ رَحِيمٌ (إبراهيم: ٣٦)
- ﴿١٤١٣﴾ وَإِنْ تَعُدُّوا نِعْمَةَ اللَّهِ لَا تُحْصُوهَا إِنَّ اللَّهَ لَغَفُورٌ رَحِيمٌ (النحل: ١٨)
- ﴿١٤١٤﴾ ثُمَّ إِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ هَاجَرُوا مِنْ بَعْدِ مَا فُتِنُوا ثُمَّ جَاهَدُوا وَصَبَرُوا إِنَّ رَبَّكَ مِنْ بَعْدِهَا لَغَفُورٌ رَحِيمٌ (النحل: ١١٠)
- ﴿١٤١٥﴾ إِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ وَالدَّمَ وَلَحْمَ الْخِنْزِيرِ وَمَا أُهْلَ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ فَمَنْ اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَلَا عَادٍ فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ (النحل: ١١٥)

بخش ۲: قطعیت آموزش

﴿۱۴۰۳﴾ از آنچه به غنیمت گرفته‌اید، حلال و پاکیزه بخورید؛ و از خدا بهره‌بیزید؛ خداوند آمرزنده‌ای مهربان است.

﴿۱۴۰۴﴾ ای پیامبر! به اسیرانی که در دست شما هستند بگو: «اگر خداوند، خیری در دل‌های شما بداند، (و نیات پاک‌ی داشته باشید)، بهتر از آنچه از شما گرفته شده به شما می‌دهد؛ و شما را می‌بخشد؛ و خداوند آمرزنده و مهربان است!»

﴿۱۴۰۵﴾ (اما) وقتی ماه‌های حرام پایان گرفت، مشرکان را هر جا یافتید به قتل برسائید؛ و آن‌ها را اسیر سازید؛ و محاصره کنید؛ و در هر کمینگاه، بر سر راه آن‌ها بنشینید! هر گاه توبه کنند، و نماز را برپا دارند، و زکات را بپردازند، آن‌ها را رها سازید؛ زیرا خداوند آمرزنده و مهربان است!

﴿۱۴۰۶﴾ بعد از آن خداوند توبه‌ی هرکس را بخواهد (و شایسته بداند)، می‌پذیرد؛ و خداوند آمرزنده‌ای مهربان است.

﴿۱۴۰۷﴾ بر ضعیفان و بیماران و آن‌ها که وسیله‌ای برای اتفاق (در راه جهاد) ندارند، ایرادی نیست (که در میدان جنگ شرکت نجویند)، هر گاه برای خدا و رسولش خیرخواهی کنند؛ (و از آنچه در توان دارند، مضایقه نمایند). بر نیکوکاران راه مؤاخذه نیست؛ و خداوند آمرزنده و مهربان است!

﴿۱۴۰۸﴾ گروهی (دیگر) از اعراب بادیه‌نشین، به خدا و روز رستاخیز ایمان دارند؛ و آنچه را اتفاق می‌کنند، مایه‌ی تقرب به خدا، و دعای بر پیامبر می‌دانند؛ آگاه باشید این‌ها مایه‌ی تقرب آن‌هاست. خداوند به‌زودی آنان را در رحمت خود وارد خواهد ساخت؛ به یقین، خداوند آمرزنده‌ای مهربان است!

﴿۱۴۰۹﴾ و گروهی دیگر، به گناهان خود اعتراف کردند؛ و کار خوب و بد را به هم آمیختند؛ امید می‌رود که خداوند توبه آن‌ها را بپذیرد؛ به یقین، خداوند آمرزنده و مهربان است!

﴿۱۴۱۰﴾ او گفت: «به نام خدا بر آن سوار شوید! و هنگام حرکت و توقف کشتی، او را یاد کنید، که پروردگارم آمرزنده و مهربان است!»

﴿۱۴۱۱﴾ من هرگز خودم را تبرئه نمی‌کنم، که نفس (سرکش) بسیار به بدی‌ها امر می‌کند؛ مگر آنچه را پروردگارم رحم کند! پروردگارم آمرزنده و مهربان است.»

﴿۱۴۱۲﴾ پروردگارا! آن‌ها [بت‌ها] بسیاری از مردم را گمراه ساختند! هرکس از من پیروی کند از من است؛ و هرکس مرا نافرمانی کند، تو آمرزنده و مهربانی!

﴿۱۴۱۳﴾ و اگر نعمت‌های خدا را بشمارید، هرگز نمی‌توانید آن‌ها را احصا کنید؛ خداوند بخشنده و مهربان است!

﴿۱۴۱۴﴾ اما پروردگار تو نسبت به کسانی که بعد از فریب‌خوردن، (به ایمان بازگشتند و) هجرت کردند؛ سپس جهاد کردند و در راه خدا استقامت کردند؛ بعد از انجام این کارها، آمرزنده‌ای مهربان است (و آن‌ها را مشمول رحمت خود می‌سازد).

﴿۱۴۱۵﴾ خداوند، تنها مردار، خون، گوشت خوک و آنچه را با نام غیر خدا سر بریده‌اند، بر شما حرام کرده است؛ اما کسانی که ناچار شوند، درحالی که تجاوز و تعدی از حدّ نمایند، (خدا آن‌ها را می‌بخشد؛ چرا که) خدا بخشنده و مهربان است.

﴿الباب الثاني: حَتْمِيَّةُ الْمَغْفِرَةِ﴾

﴿١٤١٦﴾ ثُمَّ إِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ عَمِلُوا السُّوءَ بِجَهَالَةٍ ثُمَّ تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَأَصْلَحُوا إِنَّ رَبَّكَ مِنْ بَعْدِهَا لَغَفُورٌ رَحِيمٌ (النحل: ١١٩)

﴿١٤١٧﴾ أُولَئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ، إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَأَصْلَحُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ (النور: ٥)

﴿١٤١٨﴾ وَلَا يَأْتِلِ أُولُوا الْفَضْلِ مِنْكُمْ وَالسَّعَةِ أَنْ يُؤْتُوا أُولِي الْقُرْبَىٰ وَالْمَسَاكِينَ وَالْمُهَاجِرِينَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلْيَعْفُوا وَلْيَصْفَحُوا أَلَا تُحِبُّونَ أَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ (النور: ٢٢)

﴿١٤١٩﴾ وَلْيَسْتَعْفِفِ الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ نِكَاحًا حَتَّىٰ يُغْنِيَهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَالَّذِينَ يَبْتَغُونَ الْكِتَابَ مِمَّا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ فَكَاتِبُوهُمْ إِنْ عَلِمْتُمْ فِيهِمْ خَيْرًا وَآتُوهُمْ مِنْ مَالِ اللَّهِ الَّذِي آتَاكُمْ وَلَا تُكْرِهُوا فَتِياتِكُمْ عَلَى الْبِغَاءِ إِنْ أَرَدْنَ مُحْصَنًا لِيَتَبَغَّوْا عَرَضَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَمَنْ يُكْرِهِنَّ فَإِنَّ اللَّهَ مِنْ بَعْدِ إِكْرَاهِهِنَّ غَفُورٌ رَحِيمٌ (النور: ٣٣)

﴿١٤٢٠﴾ إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَإِذَا كَانُوا مَعَهُ عَلَى أَمْرٍ جَامِعٍ لَمْ يَذْهَبُوا حَتَّىٰ يَسْتَأْذِنُوهُ إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَأْذِنُونَكَ أُولَئِكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ فَإِذَا اسْتَأْذَنُوكَ لِبَعْضِ شَأْنِهِمْ فَأَذَنْ لَنْ شِئْتَ مِنْهُمْ وَاسْتَغْفِرْ لَهُمُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ (النور: ٦٢)

﴿١٤٢١﴾ تَبَارَكَ الَّذِي نَزَّلَ الْفُرْقَانَ عَلَى عَبْدِهِ ... قُلْ أَنْزَلَهُ الَّذِي يَعْلَمُ السِّرَّ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ إِنَّهُ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا (الفرقان: ٦)

﴿١٤٢٢﴾ إِلَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ عَمَلًا صَالِحًا فَأُولَئِكَ يُبَدِّلُ اللَّهُ سَيِّئَاتِهِمْ حَسَنَاتٍ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا (الفرقان: ٧٠)

﴿١٤٢٣﴾ إِلَّا مَنْ ظَلَمَ ثُمَّ بَدَّلَ حُسْنًا بَعْدَ سُوءٍ فَإِنِّي غَفُورٌ رَحِيمٌ (النمل: ١١)

﴿١٤٢٤﴾ أَدْعُوهُمْ لِأَبَائِهِمْ هُوَ أَقْسَطُ عِنْدَ اللَّهِ فَإِنْ لَمْ تَعْلَمُوا آبَاءَهُمْ فَاِخْوَانُكُمْ فِي الدِّينِ وَ مَوَالِيكُمْ وَ لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ فِيهَا أَخْطَاؤُكُمْ بِهِ وَلَكِنْ مَا تَعَمَّدَتْ قُلُوبُكُمْ وَ كَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا (الأحزاب: ٥)

﴿١٤٢٥﴾ لِيَجْزِيَ اللَّهُ الصَّادِقِينَ بِصِدْقِهِمْ وَيُعَذِّبَ الْمُنَافِقِينَ إِنْ شَاءَ أَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا (الأحزاب: ٢٤)

بخش ۲: قطعیت آمرزش

﴿۱۴۱۶﴾ اما پروردگارت نسبت به آن‌ها که از روی جهالت، بدی کرده‌اند، سپس توبه کرده و در مقام جبران برآمده‌اند، بعد از آن آمرزنده و مهربان است.

﴿۱۴۱۷﴾ آن‌ها فاسقند، مگر کسانی که بعد از آن توبه کنند و جبران نمایند (که خداوند آن‌ها را می‌بخشد) زیرا خداوند آمرزنده و مهربان است.

﴿۱۴۱۸﴾ آن‌ها که از میان شما دارای برتری (مالی) و وسعت زندگی هستند نباید سوگند یاد کنند که از انفاق نسبت به نزدیکان و مستمندان و مهاجران در راه خدا دریغ نمایند؛ آن‌ها باید عفو کنند و چشم‌پوشند؛ آیا دوست نمی‌دارید خداوند شما را ببخشد؟! و خداوند آمرزنده و مهربان است! ﴿۱۴۱۹﴾ و کسانی که امکانی برای ازدواج نمی‌یابند، باید پاکدامنی پیشه کنند تا خداوند از فضل خود آنان را بی‌نیاز گرداند؛ و آن بردگانتان که خواستار مکاتبه [قرار داد مخصوص برای آزادشدن] هستند، با آنان قرار داد ببندید اگر رشد و صلاح در آنان احساس می‌کنید (که بعد از آزادی، توانایی زندگی مستقل را دارند)؛ و چیزی از مال خدا را که به شما داده است به آنان بدهید؛ و کنیزان خود را برای دستیابی متاع ناپایدار زندگی دنیا مجبور به خودفروشی نکنید اگر خودشان می‌خواهند پاک بمانند؛ و هر کس آن‌ها را (بر این کار) اجبار کند، (سپس پشیمان شود) خداوند بعد از این اجبار آن‌ها، آمرزنده و مهربان است! (توبه کنید و بازگردید، تا خدا شما را ببخشد!)

﴿۱۴۲۰﴾ مؤمنان واقعی کسانی هستند که به خدا و رسولش ایمان آورده‌اند و هنگامی که در کار مهمی با او باشند، بی‌اجازه‌ی او جایی نمی‌روند؛ کسانی که از تو اجازه می‌گیرند، آنانند که به خدا و پیامبرش ایمان آورده‌اند! در این صورت، هر گاه برای بعضی کارهای مهم خود از تو اجازه بخواهند، به هریک از آنان که می‌خواهی (و صلاح می‌بینی) اجازه ده، و برایشان از خدا آمرزش بخواه که خداوند آمرزنده و مهربان است!

﴿۱۴۲۱﴾ زوال ناپذیر و پر برکت است کسی که قرآن را بر بنده‌اش نازل کرد... بگو: «کسی آن را نازل کرده که اسرار آسمانها و زمین را می‌داند؛ او (همیشه) آمرزنده و مهربان بوده است!» ﴿۱۴۲۲﴾ مگر کسانی که توبه کنند و ایمان آورند و عمل صالح انجام دهند، که خداوند گناهان آنان را به حسنات مبدل می‌کند؛ و خداوند همواره آمرزنده و مهربان بوده است! ﴿۱۴۲۳﴾ مگر کسی که ستم کند؛ سپس بدی را به نیکی تبدیل نماید، که (توبه‌ی او را می‌پذیرم، و) من آمرزنده‌ای مهربانم.

﴿۱۴۲۴﴾ آن‌ها را به نام پدرانشان بخوانید که این کار نزد خدا عادلانه‌تر است؛ و اگر پدرانشان را نمی‌شناسید، آن‌ها برادران دینی و موالی شما هستند؛ اما در خطاهایی که از شما سر می‌زند (و بدون توجه آن‌ها را به نام دیگران صدا می‌زنید) گناهی بر شما نیست، ولی آنچه را از روی عمد می‌گویید (مورد حساب قرار خواهد داد)؛ و خداوند آمرزنده‌ای مهربان است.

﴿۱۴۲۵﴾ هدف این است که خداوند صادقان را به خاطر صدقشان پاداش دهد، و منافقان را هرگاه اراده کند عذاب نماید یا (اگر توبه کنند) توبه‌ی آن‌ها را بپذیرد؛ چرا که خداوند آمرزنده و مهربان است.

﴿الباب الثاني: حَتْمِيَّةُ الْمَغْفِرَةِ﴾

﴿١٤٢٦﴾ يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَحْلَلْنَا لَكَ أَزْوَاجَكَ اللَّاتِي آتَيْتَ أُجُورَهُنَّ وَمَا مَلَكَتْ يَمِينُكَ مِمَّا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَيْكَ وَبَنَاتِ عَمَّاتِكَ وَبَنَاتِ خَالَاتِكَ وَاللَّاتِي هَاجَرْنَ مَعَكَ وَامْرَأَةً مُؤْمِنَةً إِن وَهَبْتَ نَفْسَهَا لِلنَّبِيِّ إِنْ أَرَادَ النَّبِيُّ أَنْ يَسْتَنْكِحَهَا خَالِصَةً لَكَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ قَدْ عَلِمْنَا مَا فَرَضْنَا عَلَيْهِمْ فِي أَزْوَاجِهِمْ وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ لِكَيْلَا يَكُونَ عَلَيْكَ حَرَجٌ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا (الأحزاب: ٥٠)

﴿١٤٢٧﴾ يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِأَزْوَاجِكَ وَبَنَاتِكَ وَنِسَاءِ الْمُؤْمِنِينَ يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ مِنْ جَلَابِيبِهِنَّ ذَلِكَ أَدْنَى أَنْ يُعْرَفْنَ فَلَا يُؤْذَيْنَ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا (الأحزاب: ٥٩)

﴿١٤٢٨﴾ لِيُعَذِّبَ اللَّهُ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ وَالْمُشْرِكِينَ وَالْمُشْرِكَاتِ وَيَتُوبَ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا (الأحزاب: ٧٣)

﴿١٤٢٩﴾ إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا تَتَنَزَّلُ عَلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ أَلَّا تَخَافُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَابْشُرُوا بِالْجَنَّةِ الَّتِي كُنتُمْ تُوعَدُونَ، نَحْنُ أَوْلِيَاؤُكُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ وَلَكُمْ فِيهَا مَا تَشْتَهِي أَنْفُسُكُمْ وَلَكُمْ فِيهَا مَا تَدْعُونَ، نَزَّلًا مِنْ غَفُورٍ رَحِيمٍ (فصلت: ٣٠-٣٢)

﴿١٤٣٠﴾ وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ يَعْفِرُ لِمَنْ يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا (الفتح: ١٤)

﴿١٤٣١﴾ وَلَوْ أَنَّهُمْ صَبَرُوا حَتَّىٰ تَخْرُجَ إِلَيْهِمْ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ (الحجرات: ٥)

﴿١٤٣٢﴾ قَالَتِ الْأَعْرَابُ آمَنَّا قُلْ لَمْ تُؤْمِنُوا وَلَكِنْ قُولُوا أَسْلَمْنَا وَلَمَّا يَدْخُلِ الْإِيمَانُ فِي قُلُوبِكُمْ وَإِنْ تُطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ لَا يَلِتْكُمْ مِنْ أَعْمَالِكُمْ شَيْئًا إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ (الحجرات: ١٤)

﴿١٤٣٣﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَآمِنُوا بِرَسُولِهِ يُؤْتِكُمْ كِفْلَيْنِ مِنْ رَحْمَتِهِ وَيَجْعَلْ لَكُمْ نُورًا تَمْشُونَ بِهِ وَيَغْفِرْ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ (الحديد: ٢٨)

﴿١٤٣٤﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نَاجَيْتُمُ الرَّسُولَ فَقَدِّمُوا بَيْنَ يَدَيْ نَجْوَاكُمْ صَدَقَةٌ ذَلِكَ خَيْرٌ لَكُمْ وَأَطْهَرُ فَإِنْ لَمْ تَجِدُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ (المجادلة: ١٢)

بخش ۲: قطعیت آمرزش

﴿۱۴۲۶﴾ ای پیامبر! ما همسران تو را که مهرشان را پرداخته‌ای برای تو حلال کردیم، و همچنین کنیزانی که از طریق غنایمی که خدا به تو بخشیده است مالک شده‌ای و دختران عموی تو، و دختران عمه‌ها، و دختران دایی تو، و دختران خاله‌ها که با تو مهاجرت کردند (ازدواج با آن‌ها برای تو حلال است) و هر گاه زن با ایمانی خود را به پیامبر ببخشد (و مهری برای خود نخواهد) چنانچه پیامبر بخواهد می‌تواند او را به همسری برگزیند؛ اما چنین ازدواجی تنها برای تو مجاز است نه دیگر مؤمنان؛ ما می‌دانیم برای آنان در مورد همسرانشان و کنیزانشان چه حکمی مقرر داشته‌ایم (و مصلحت آنان چه حکمی را ایجاب می‌کند؛ این به خاطر آن است که مشکلی (در ادای رسالت) بر تو نباشد (و از این راه حامیان فرونتری فراهم سازی)؛ و خداوند آمرزنده و مهربان است!

﴿۱۴۲۷﴾ ای پیامبر! به همسران و دختران و زنان مؤمنان بگو: «جلبابها [روسری‌های بلند] خود را بر خویش فروافکنند، این کار برای اینکه شناخته شوند و مورد آزار قرار نگیرند بهتر است؛ (و اگر تا کنون خطا و کوتاهی از آن‌ها سر زده توبه کنند) خداوند همواره آمرزنده رحیم است. ﴿۱۴۲۸﴾ هدف این بود که خداوند مردان و زنان منافق و مردان و زنان مشرک را (از مؤمنان جدا سازد و آنان را) عذاب کند، و خدا رحمت خود را بر مردان و زنان بالیمان بفرستد؛ خداوند همواره آمرزنده و مهربان است!

﴿۱۴۲۹﴾ به یقین کسانی که گفتند: «پروردگار ما خداوند یگانه است!» سپس استقامت کردند، فرشتگان بر آنان نازل می‌شوند و می‌گویند: «نترسید و غمگین مباشید، و بشارت باد بر شما به آن بهشتی که به شما وعده داده شده است! ما یاران و مددکاران شما در زندگی دنیا و آخرت هستیم؛ و برای شما هر چه دلتان بخواهد در بهشت فراهم است، و هر چه درخواست کنید به شما داده می‌شود! این‌ها وسیله‌ی پذیرایی از سوی خداوند آمرزنده و مهربان است!».

﴿۱۴۳۰﴾ مالکیت و حاکمیت آسمان‌ها و زمین از آن خداست؛ هر کس را بخواهد (و شایسته بدانند) می‌بخشد، و هر کس را بخواهد مجازات می‌کند؛ و خداوند آمرزنده و رحیم است. ﴿۱۴۳۱﴾ اگر آن‌ها صبر می‌کردند تا خود به سراغشان آیی، برای آنان بهتر بود؛ و خداوند آمرزنده و رحیم است!

﴿۱۴۳۲﴾ عرب‌های بادیه‌نشین گفتند: «ایمان آورده‌ایم» بگو: «شما ایمان نیاورده‌اید، ولی بگویید: اسلام آورده‌ایم، اما هنوز ایمان وارد قلب شما نشده است! و اگر از خدا و رسولش اطاعت کنید، چیزی از پاداش کارهای شما را فروگذار نمی‌کند، خداوند، آمرزنده‌ای مهربان است.»

﴿۱۴۳۳﴾ ای کسانی که ایمان آورده‌اید! تقوای الهی پیشه کنید و به رسولش ایمان بیاورید تا دو سهم از رحمتش به شما ببخشد و برای شما نوری قرار دهد که با آن (در میان مردم و در مسیر زندگی خود) راه بروید و گناهان شما را ببخشد؛ و خداوند آمرزنده و مهربان است.

﴿۱۴۳۴﴾ ای کسانی که ایمان آورده‌اید! هنگامی که می‌خواهید با رسول خدا نجوا کنید (و سخنان درگوشی بگویید)، قبل از آن صدقه‌ای (در راه خدا) بدهید؛ این برای شما بهتر و پاکیزه‌تر است و اگر توانایی نداشته باشید، خداوند آمرزنده و مهربان است!

﴿الباب الثاني: حَتْمِيَّةُ الْمَغْفِرَةِ﴾

﴿١٤٣٥﴾ عَسَى اللَّهُ أَنْ يَجْعَلَ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ الَّذِينَ عَادَيْتُمْ مِنْهُمْ مَوْدَّةً وَاللَّهُ قَدِيرٌ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ (المتحنة: ٧)

﴿١٤٣٦﴾ يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِذَا جَاءَكَ الْمُؤْمِنَاتُ يُبَايِعْنَكَ عَلَى أَنْ لَا يُشْرِكْنَ بِاللَّهِ شَيْئًا وَلَا يَسْرِقْنَ وَلَا يَزْنِينَ وَلَا يَقْتُلْنَ أَوْلَادَهُنَّ وَلَا يَأْتِينَ بِبُهْتَانٍ يَفْتَرِينَهُ بَيْنَ أَيْدِيهِنَّ وَأَرْجُلِهِنَّ وَلَا يَعْصِيَنَّكَ فِي مَعْرُوفٍ فَبَايِعْهُنَّ وَاسْتَغْفِرْ لَهُنَّ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ (المتحنة: ١٢)

﴿١٤٣٧﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنْ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ وَأَوْلَادِكُمْ عَدُوٌّ لَكُمْ فَاحْذَرُوهُمْ وَإِنْ تَعَفَّوْا وَتَصَفَّحُوا وَتَغْفِرُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ (التغابن: ١٤)

﴿١٤٣٨﴾ يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ لِمَ تُحَرِّمُ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكَ تَبْتَغِي مَرْضَاتِ أَزْوَاجِكَ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ (التحریم: ١)

﴿١٤٣٩﴾ إِنْ رَبَّكَ يَعْلَمُ أَنَّكَ تَقُومُ أَدْنَى مِنْ ثُلُثِي اللَّيْلِ وَنِصْفَهُ وَثُلُثَهُ وَطَائِفَةٌ مِنَ الَّذِينَ مَعَكَ وَاللَّهُ يُقَدِّرُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ عَلِمَ أَنْ لَنْ تُحْصِيَهُ فَتَابَ عَلَيْكُمْ فَاقْرَءُوا مَا تَيَسَّرَ مِنَ الْقُرْآنِ عَلِمَ أَنْ سَيَكُونُ مِنْكُمْ مَرْضَى وَآخَرُونَ يَضْرِبُونَ فِي الْأَرْضِ يَبْتَغُونَ مِنْ فَضْلِ اللَّهِ وَآخَرُونَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَاقْرَءُوا مَا تَيَسَّرَ مِنْهُ وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَاقْرَءُوا اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا وَمَا تُقَدِّمُوا لِأَنْفُسِكُمْ مِنْ خَيْرٍ يَجِدُوهُ عِنْدَ اللَّهِ هُوَ خَيْرًا وَأَعْظَمَ أَجْرًا وَاسْتَغْفِرُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ (الزمر: ٢٠)

﴿١٤٤٠﴾ الباقر (عليه السلام): عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ (عليه السلام) قَالَ: ... يَا مُحَمَّدُ بْنُ مُسْلِمٍ أَتَرَى الْعَبْدَ الْمُؤْمِنَ يَنْدُمُ عَلَى ذَنْبِهِ وَاسْتَغْفِرُ مِنْهُ وَيَتُوبُ ثُمَّ لَا يَقْبَلُ اللَّهُ تَوْبَتَهُ قُلْتُ فَإِنَّهُ فَعَلَ ذَلِكَ مِرَارًا يَذْنِبُ ثُمَّ يَتُوبُ وَاسْتَغْفِرُ اللَّهَ فَقَالَ كَلَّمَا عَادَ الْمُؤْمِنُ بِالْإِسْتِغْفَارِ وَالتَّوْبَةِ عَادَ اللَّهُ عَلَيْهِ بِالْمَغْفِرَةِ وَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ يَقْبَلُ التَّوْبَةَ وَيَعْفُو عَنِ السَّيِّئَاتِ فَإِيَّاكَ أَنْ تَقْنَطَ الْمُؤْمِنِينَ مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ؛ الكافي، ج ٢، ص ٤٣٤

﴿١٤٤١﴾ الصادق (عليه السلام): إِذَا غَرَبَتِ الشَّمْسُ فَأَفْضُ مَعَ النَّاسِ وَعَلَيْكَ السَّكِينَةُ وَالْوَقَارُ وَأَفْضُ مِنْ حَيْثُ أَفَاضَ النَّاسُ وَاسْتَغْفِرُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ؛ تهذيب الأحكام، ج ٥، ص ١٨٧

بخش ۲: قطعیت آمرزش

﴿۱۴۳۵﴾ امید است خدا میان شما و کسانی از مشرکین که با شما دشمنی کردند (از راه اسلام) پیوند محبت برقرار کند؛ خداوند تواناست و خداوند آمرزنده و مهربان است.

﴿۱۴۳۶﴾ ای پیامبر! هنگامی که زنان مؤمن نزد تو آیند و با تو بیعت کنند که چیزی را شریک خدا قرار ندهند، دزدی و زنا نکنند، فرزندان خود را نکشند، تهمت و افترای پیش دست و پای خود نیاورند و در هیچ کار شایسته‌ای مخالفت فرمان تو نکنند، با آن‌ها بیعت کن و برای آنان از درگاه خداوند آمرزش بخواه که خداوند آمرزنده و مهربان است!

﴿۱۴۳۷﴾ ای کسانی که ایمان آورده‌اید! بعضی از همسران و فرزندان دشمنان شما هستند، از آن‌ها بر حذر باشید؛ و اگر عفو کنید و چشم بپوشید و ببخشید، (خدا شما را می‌بخشد)؛ چرا که خداوند بخشنده و مهربان است!

﴿۱۴۳۸﴾ ای پیامبر! چرا چیزی را که خدا بر تو حلال کرده به خاطر جلب رضایت همسرانت بر خود حرام می‌کنی؟! و خداوند آمرزنده و رحیم است.

﴿۱۴۳۹﴾ پروردگارت می‌داند که تو و گروهی از آن‌ها که با تو هستند نزدیک دوسوم از شب یا نصف یا یک‌سوم آن را به پا می‌خیزند؛ خداوند شب و روز را اندازه‌گیری می‌کند؛ او می‌داند که شما نمی‌توانید مقدار آن را (به دقت) اندازه‌گیری کنید (برای عبادت کردن)، پس شما را ببخشید؛ اکنون هرچه برای شما میسر است قرآن بخوانید؛ او می‌داند به‌زودی گروهی از شما بیمار می‌شوند، و گروهی دیگر برای به دست آوردن فضل الهی (و کسب روزی) به سفر می‌روند، و گروهی دیگر در راه خدا جهاد می‌کنند (و از تلاوت قرآن بازمی‌مانند)، پس به اندازه‌ای که برای شما ممکن است از آن تلاوت کنید و نماز را بر پا دارید و زکات بپردازید و به خدا «قرض الحسنه» دهید [در راه او اتفاق نمایید] و (بدانید) آنچه را از کارهای نیک برای خود از پیش می‌فرستید نزد خدا به بهترین وجه و بزرگترین پاداش خواهید یافت؛ و از خدا آمرزش بخواهید، که خداوند آمرزنده و مهربان است!

﴿۱۴۴۰﴾ محمد بن مسلم گوید: امام باقر علیه السلام به من فرمود: «ای محمد بن مسلم؛ آیا چنین می‌پنداری که ممکن است بنده‌ی مؤمن از خطای خود پشیمان شود و با طلب آمرزش و پوزش، راه آشتی بجوید و خداوند توبه‌ی او را نپذیرد؟ من گفتم: «پس اگر بارها و بارها توبه‌ی خود را بشکند و باز توبه کند، چه صورتی خواهد داشت؟» فرمود: «هر بار که بنده‌ی مؤمن توبه و طلب آمرزش کند، خداوند توبه‌ی او را می‌پذیرد و او را می‌بخشد. خداوند آمرزنده‌ی مهربان است. توبه را می‌پذیرد و از بدی‌ها درمی‌گذرد. مبادا مردم را از رحمت و مهر الهی مأیوس کنی».

﴿۱۴۴۱﴾ بعد از غروب آفتاب همراه مردم به سمت مشعر حرکت کن و بر تو باد که با آرامش و وقار حرکت کنی و از همان مسیری حرکت کن که مردم حرکت می‌کنند و از خدا آمرزش بخواه که خداوند آمرزنده‌ی مهربان است.

﴿الباب الثاني: حَتْمِيَّةُ الْمَغْفِرَةِ﴾

﴿١٤٤٢﴾ الصادق عليه السلام: إِذَا غَرَبَتِ الشَّمْسُ فَأَفِضْ مَعَ النَّاسِ وَعَلَيْكَ السَّكِينَةُ وَالْوَقَارُ وَأَفِضْ بِالِاسْتِغْفَارِ فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَقُولُ ثُمَّ أَفِضُوا مِنْ حَيْثُ أَفَاضَ النَّاسُ وَاسْتَغْفِرُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ؛ الكافي، ج ٤، ص ٤٦٧

﴿١٤٤٣﴾ امير المؤمنين عليه السلام: أَسْأَلُكَ أَنْ تَغْفِرَ لِي فَإِنَّكَ غَفُورٌ رَحِيمٌ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٢٠١

﴿١٤٤٤﴾ الباقر عليه السلام: اسْتَغْفِرُ اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُوراً رَحِيماً؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ١٠٤

﴿١٤٤٥﴾ الرضا عليه السلام: إِنَّ رَبِّي لَغَفُورٌ رَحِيمٌ؛ الكافي، ج ٣، ص ٤٧١

﴿١٤٤٦﴾ الصادق عليه السلام: لَأَنَّ الْعَفْوَ وَالْغُفْرَانَ صِفَتَا اللَّهِ تَعَالَى أَوْدَعَهُمَا فِي أَسْرَارِ أَصْفِيائِهِ لِيَتَخَلَّقُوا مَعَ الْخَلْقِ بِاخْتِلَاقِ خَالِقِهِمْ وَجَاعِلِهِمْ لِذَلِكَ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ وَلْيَعْفُوا وَلْيَصْفَحُوا أَلَا تُحِبُّونَ أَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ؛ مستدرک الوسائل، ج ٩، ص ٥

﴿١٤٤٧﴾ الصادق عليه السلام: وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ؛ الكافي، ج ١، ص ١٦٤

﴿١٤٤٨﴾ امير المؤمنين عليه السلام: وَقُلْتَ تَبَارَكْتَ وَتَعَالَيْتَ هُوَ خَيْرٌ وَأَعْظَمُ أَجْراً وَاسْتَغْفِرُوا

اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ وَأَنَا اسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ؛ البلد الأمين، ص ٣٨

١-٢-٣-٤- غُفُورٌ شَكُورٌ

﴿١٤٤٩﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: إِنَّ رَبَّنَا لَغَفُورٌ شَكُورٌ؛ الكافي، ج ٨، ص ٣١٢

﴿١٤٥٠﴾ إِنَّ رَبَّنَا لَغَفُورٌ شَكُورٌ قَالَ شَكَرَ لَهُمُ الْعَمَلُ الْقَلِيلَ وَغَفَرَ لَهُمُ الذُّنُوبَ الْعِظَامَ؛

بحار الأنوار، ج ٧، ص ١٩٩

﴿١٤٥١﴾ امير المؤمنين عليه السلام: إِنَّكَ غَفُورٌ شَكُورٌ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٢٠١

﴿١٤٥٢﴾ إِنَّ الَّذِينَ يَتْلُونَ كِتَابَ اللَّهِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَأَنفَقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً يَرْجُونَ تِجَارَةً لَّنْ تَبُورَ، لِيُؤْفِيَهُمْ أَجُورَهُمْ وَيَزِيدَهُم مِّن فَضْلِهِ إِنَّهُ غَفُورٌ شَكُورٌ (فاطر: ٢٩-٣٠)

﴿١٤٥٣﴾ وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَذْهَبَ عَنَّا الْحَزْنَ إِنَّ رَبَّنَا لَغَفُورٌ شَكُورٌ (فاطر: ٣٤)

﴿١٤٥٤﴾ ذَلِكَ الَّذِي يُبَشِّرُ اللَّهُ عِبَادَهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْراً إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَى وَمَن يَقْتَرِفْ حَسَنَةً نَّزِدْ لَهُ فِيهَا حُسْنًا إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ شَكُورٌ (الشورى: ٢٣)

١-٢-٣-٤-٥- عَفُوٌّ غَفُورٌ

﴿١٤٥٥﴾ امير المؤمنين عليه السلام: إِنَّ اللَّهَ لَعَفُوٌّ غَفُورٌ؛ الكافي، ج ٦، ص ١٥٢

بخش ۲: قطعیت آمرزش

﴿۱۴۴۲﴾ بعد از غروب آفتاب همراه مردم به سمت مشعر حرکت کن و بر تو باد که با آرامش و وقار حرکت کنی و از همان مسیری حرکت کن که مردم حرکت می کنند. و از خدا آمرزش بخواه که خداوند آمرزنده ای مهربان است.

﴿۱۴۴۳﴾ از تو می خواهم که مرا بیامیزی چرا که به راستی تو آمرزنده ای مهربانی.

﴿۱۴۴۴﴾ از خداوند طلب آمرزش می کنم، او بسیار آمرزنده ای مهربان است.

﴿۱۴۴۵﴾ پروردگار من آمرزنده و بسیار مهربان است.

﴿۱۴۴۶﴾ عفو و آمرزش دو صفت از صفات خداوند هستند، که آن ها را در میان بندگان خود به ودیعت نهاده تا مردم به اخلاق خداوندی متخلق شوند. و فرموده است: «آن ها باید عفو کنند و چشم ببوشند؛ آیا دوست نمی دارید خداوند شما را ببخشد؟! و خداوند آمرزنده و مهربان است».

﴿۱۴۴۷﴾ خداوند بسیار آمرزنده و مهربان است.

﴿۱۴۴۸﴾ تو که بزرگ و برتری فرمودی: «... پاداش آن بهتر و بزرگ تر است و از خدا آمرزش بخواهید که به راستی خدا آمرزنده و مهربان است»؛ و من از تو آمرزش می خواهم و به درگاهت توبه می کنم.

۴-۲-۳-۲-۱- بسیار آمرزنده ای مهربان

﴿۱۴۴۹﴾ پروردگار ما آمرزنده و سپاسگزار است.

﴿۱۴۵۰﴾ درباره ی آیه: «إِنَّ رَبَّنَا لَغَفُورٌ شَكُورٌ» فرمود: «عمل ناچیزشان را قدر دانست و گناهان بزرگشان را آمرزید».

﴿۱۴۵۱﴾ تو آمرزنده و مهربانی.

﴿۱۴۵۲﴾ کسانی که کتاب الهی را تلاوت می کنند و نماز را برپا می دارند و از آنچه به آنان روزی داده ایم پنهان و آشکار انفاق می کنند، تجارتی (پرسود و) بی زیان و خالی از کساد را امید دارند. (آن ها این اعمال صالح را انجام می دهند) تا خداوند اجر و پاداش کامل به آن ها دهد و از فضلش بر آن ها بیافزاید که او آمرزنده و شکرگزار است!

﴿۱۴۵۳﴾ آن ها می گویند: «حمد (و ستایش) برای خداوندی است که اندوه را از ما برطرف ساخت؛ پروردگار ما آمرزنده و سپاسگزار است!

﴿۱۴۵۴﴾ این همان چیزی است که خداوند بندگان را که ایمان آورده و اعمال صالح انجام داده اند به آن نوید می دهد! بگو: «من هیچ پاداشی از شما بر رسالتم درخواست نمی کنم جز دوست داشتن نزدیکانم [اهل بیت]؛ و هر کس کار نیکی انجام دهد، بر نیکی اش می افزاییم؛ چرا که خداوند آمرزنده و سپاسگزار است.

۵-۲-۳-۲-۱- بسیار بخشنده ای بسیار مهربان

﴿۱۴۵۵﴾ خداوند بخشنده ی گناه و آمرزنده است.

﴿الباب الثاني: حَتْمِيَّةُ الْمَغْفِرَةِ﴾

﴿١٤٥٦﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْرَبُوا الصَّلَاةَ وَأَنْتُمْ سُكَارَى حَتَّى تَعْلَمُوا مَا تَقُولُونَ وَلَا جُنُبًا إِلَّا عَابِرِي سَبِيلٍ حَتَّى تَغْتَسِلُوا وَإِنْ كُنْتُمْ مَرْضَى أَوْ عَلَى سَفَرٍ أَوْ جَاءَ أَحَدٌ مِنْكُمْ مِنَ الْغَائِطِ أَوْ لَامَسْتُمُ النِّسَاءَ فَلَمْ تَجِدُوا مَاءً فَتَيَمَّمُوا صَعِيدًا طَيِّبًا فَامْسَحُوا بِوُجُوْهِكُمْ وَأَيْدِيكُمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَفُورًا غَفُورًا (النساء: ٤٣)

﴿١٤٥٧﴾ إِلَّا الْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانَ لَا يَسْتَطِيعُونَ حِيلَةً وَلَا يَهْتَدُونَ سَبِيلًا، فَأُولَئِكَ عَسَى اللَّهُ أَنْ يَعْفُوَ عَنْهُمْ وَكَانَ اللَّهُ عَفُورًا غَفُورًا (النساء: ٩٩-٩٨)

﴿١٤٥٨﴾ ذَلِكَ وَمَنْ عَاقَبَ بِمِثْلِ مَا عُوقِبَ بِهِ ثُمَّ بُغِيَ عَلَيْهِ لَيَنْصُرَنَّهُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ لَعَفُورٌ غَفُورٌ (الحج: ٦٠)

﴿١٤٥٩﴾ الَّذِينَ يُظَاهِرُونَ مِنْكُمْ مِنْ نِسَائِهِمْ مَا هُنَّ أُمَّهَاتِهِمْ إِنْ أُمَّهُاتُهُمْ إِلَّا اللَّائِي وَلَدْتَهُمْ وَإِنَّهُمْ لَيَقُولُونَ مُنْكَرًا مِنَ الْقَوْلِ وَزُورًا وَإِنَّ اللَّهَ لَعَفُورٌ غَفُورٌ (المجادلة: ٢)

١-٢-٣-٤-٥-٦-٧-٨-٩-١٠-١١-١٢-١٣-١٤-١٥-١٦-١٧-١٨-١٩-٢٠-٢١-٢٢-٢٣-٢٤-٢٥-٢٦-٢٧-٢٨-٢٩-٣٠-٣١-٣٢-٣٣-٣٤-٣٥-٣٦-٣٧-٣٨-٣٩-٤٠-٤١-٤٢-٤٣-٤٤-٤٥-٤٦-٤٧-٤٨-٤٩-٥٠-٥١-٥٢-٥٣-٥٤-٥٥-٥٦-٥٧-٥٨-٥٩-٦٠-٦١-٦٢-٦٣-٦٤-٦٥-٦٦-٦٧-٦٨-٦٩-٧٠-٧١-٧٢-٧٣-٧٤-٧٥-٧٦-٧٧-٧٨-٧٩-٨٠-٨١-٨٢-٨٣-٨٤-٨٥-٨٦-٨٧-٨٨-٨٩-٩٠-٩١-٩٢-٩٣-٩٤-٩٥-٩٦-٩٧-٩٨-٩٩-١٠٠-١٠١-١٠٢-١٠٣-١٠٤-١٠٥-١٠٦-١٠٧-١٠٨-١٠٩-١١٠-١١١-١١٢-١١٣-١١٤-١١٥-١١٦-١١٧-١١٨-١١٩-١٢٠-١٢١-١٢٢-١٢٣-١٢٤-١٢٥-١٢٦-١٢٧-١٢٨-١٢٩-١٣٠-١٣١-١٣٢-١٣٣-١٣٤-١٣٥-١٣٦-١٣٧-١٣٨-١٣٩-١٤٠-١٤١-١٤٢-١٤٣-١٤٤-١٤٥-١٤٦-١٤٧-١٤٨-١٤٩-١٥٠-١٥١-١٥٢-١٥٣-١٥٤-١٥٥-١٥٦-١٥٧-١٥٨-١٥٩-١٦٠-١٦١-١٦٢-١٦٣-١٦٤-١٦٥-١٦٦-١٦٧-١٦٨-١٦٩-١٧٠-١٧١-١٧٢-١٧٣-١٧٤-١٧٥-١٧٦-١٧٧-١٧٨-١٧٩-١٨٠-١٨١-١٨٢-١٨٣-١٨٤-١٨٥-١٨٦-١٨٧-١٨٨-١٨٩-١٩٠-١٩١-١٩٢-١٩٣-١٩٤-١٩٥-١٩٦-١٩٧-١٩٨-١٩٩-٢٠٠-٢٠١-٢٠٢-٢٠٣-٢٠٤-٢٠٥-٢٠٦-٢٠٧-٢٠٨-٢٠٩-٢١٠-٢١١-٢١٢-٢١٣-٢١٤-٢١٥-٢١٦-٢١٧-٢١٨-٢١٩-٢٢٠-٢٢١-٢٢٢-٢٢٣-٢٢٤-٢٢٥-٢٢٦-٢٢٧-٢٢٨-٢٢٩-٢٣٠-٢٣١-٢٣٢-٢٣٣-٢٣٤-٢٣٥-٢٣٦-٢٣٧-٢٣٨-٢٣٩-٢٤٠-٢٤١-٢٤٢-٢٤٣-٢٤٤-٢٤٥-٢٤٦-٢٤٧-٢٤٨-٢٤٩-٢٥٠-٢٥١-٢٥٢-٢٥٣-٢٥٤-٢٥٥-٢٥٦-٢٥٧-٢٥٨-٢٥٩-٢٦٠-٢٦١-٢٦٢-٢٦٣-٢٦٤-٢٦٥-٢٦٦-٢٦٧-٢٦٨-٢٦٩-٢٧٠-٢٧١-٢٧٢-٢٧٣-٢٧٤-٢٧٥-٢٧٦-٢٧٧-٢٧٨-٢٧٩-٢٨٠-٢٨١-٢٨٢-٢٨٣-٢٨٤-٢٨٥-٢٨٦-٢٨٧-٢٨٨-٢٨٩-٢٩٠-٢٩١-٢٩٢-٢٩٣-٢٩٤-٢٩٥-٢٩٦-٢٩٧-٢٩٨-٢٩٩-٣٠٠-٣٠١-٣٠٢-٣٠٣-٣٠٤-٣٠٥-٣٠٦-٣٠٧-٣٠٨-٣٠٩-٣١٠-٣١١-٣١٢-٣١٣-٣١٤-٣١٥-٣١٦-٣١٧-٣١٨-٣١٩-٣٢٠-٣٢١-٣٢٢-٣٢٣-٣٢٤-٣٢٥-٣٢٦-٣٢٧-٣٢٨-٣٢٩-٣٣٠-٣٣١-٣٣٢-٣٣٣-٣٣٤-٣٣٥-٣٣٦-٣٣٧-٣٣٨-٣٣٩-٣٤٠-٣٤١-٣٤٢-٣٤٣-٣٤٤-٣٤٥-٣٤٦-٣٤٧-٣٤٨-٣٤٩-٣٥٠-٣٥١-٣٥٢-٣٥٣-٣٥٤-٣٥٥-٣٥٦-٣٥٧-٣٥٨-٣٥٩-٣٦٠-٣٦١-٣٦٢-٣٦٣-٣٦٤-٣٦٥-٣٦٦-٣٦٧-٣٦٨-٣٦٩-٣٧٠-٣٧١-٣٧٢-٣٧٣-٣٧٤-٣٧٥-٣٧٦-٣٧٧-٣٧٨-٣٧٩-٣٨٠-٣٨١-٣٨٢-٣٨٣-٣٨٤-٣٨٥-٣٨٦-٣٨٧-٣٨٨-٣٨٩-٣٩٠-٣٩١-٣٩٢-٣٩٣-٣٩٤-٣٩٥-٣٩٦-٣٩٧-٣٩٨-٣٩٩-٤٠٠-٤٠١-٤٠٢-٤٠٣-٤٠٤-٤٠٥-٤٠٦-٤٠٧-٤٠٨-٤٠٩-٤١٠-٤١١-٤١٢-٤١٣-٤١٤-٤١٥-٤١٦-٤١٧-٤١٨-٤١٩-٤٢٠-٤٢١-٤٢٢-٤٢٣-٤٢٤-٤٢٥-٤٢٦-٤٢٧-٤٢٨-٤٢٩-٤٣٠-٤٣١-٤٣٢-٤٣٣-٤٣٤-٤٣٥-٤٣٦-٤٣٧-٤٣٨-٤٣٩-٤٤٠-٤٤١-٤٤٢-٤٤٣-٤٤٤-٤٤٥-٤٤٦-٤٤٧-٤٤٨-٤٤٩-٤٥٠-٤٥١-٤٥٢-٤٥٣-٤٥٤-٤٥٥-٤٥٦-٤٥٧-٤٥٨-٤٥٩-٤٦٠-٤٦١-٤٦٢-٤٦٣-٤٦٤-٤٦٥-٤٦٦-٤٦٧-٤٦٨-٤٦٩-٤٧٠-٤٧١-٤٧٢-٤٧٣-٤٧٤-٤٧٥-٤٧٦-٤٧٧-٤٧٨-٤٧٩-٤٨٠-٤٨١-٤٨٢-٤٨٣-٤٨٤-٤٨٥-٤٨٦-٤٨٧-٤٨٨-٤٨٩-٤٩٠-٤٩١-٤٩٢-٤٩٣-٤٩٤-٤٩٥-٤٩٦-٤٩٧-٤٩٨-٤٩٩-٥٠٠-٥٠١-٥٠٢-٥٠٣-٥٠٤-٥٠٥-٥٠٦-٥٠٧-٥٠٨-٥٠٩-٥١٠-٥١١-٥١٢-٥١٣-٥١٤-٥١٥-٥١٦-٥١٧-٥١٨-٥١٩-٥٢٠-٥٢١-٥٢٢-٥٢٣-٥٢٤-٥٢٥-٥٢٦-٥٢٧-٥٢٨-٥٢٩-٥٣٠-٥٣١-٥٣٢-٥٣٣-٥٣٤-٥٣٥-٥٣٦-٥٣٧-٥٣٨-٥٣٩-٥٤٠-٥٤١-٥٤٢-٥٤٣-٥٤٤-٥٤٥-٥٤٦-٥٤٧-٥٤٨-٥٤٩-٥٥٠-٥٥١-٥٥٢-٥٥٣-٥٥٤-٥٥٥-٥٥٦-٥٥٧-٥٥٨-٥٥٩-٥٦٠-٥٦١-٥٦٢-٥٦٣-٥٦٤-٥٦٥-٥٦٦-٥٦٧-٥٦٨-٥٦٩-٥٧٠-٥٧١-٥٧٢-٥٧٣-٥٧٤-٥٧٥-٥٧٦-٥٧٧-٥٧٨-٥٧٩-٥٨٠-٥٨١-٥٨٢-٥٨٣-٥٨٤-٥٨٥-٥٨٦-٥٨٧-٥٨٨-٥٨٩-٥٩٠-٥٩١-٥٩٢-٥٩٣-٥٩٤-٥٩٥-٥٩٦-٥٩٧-٥٩٨-٥٩٩-٦٠٠-٦٠١-٦٠٢-٦٠٣-٦٠٤-٦٠٥-٦٠٦-٦٠٧-٦٠٨-٦٠٩-٦١٠-٦١١-٦١٢-٦١٣-٦١٤-٦١٥-٦١٦-٦١٧-٦١٨-٦١٩-٦٢٠-٦٢١-٦٢٢-٦٢٣-٦٢٤-٦٢٥-٦٢٦-٦٢٧-٦٢٨-٦٢٩-٦٣٠-٦٣١-٦٣٢-٦٣٣-٦٣٤-٦٣٥-٦٣٦-٦٣٧-٦٣٨-٦٣٩-٦٤٠-٦٤١-٦٤٢-٦٤٣-٦٤٤-٦٤٥-٦٤٦-٦٤٧-٦٤٨-٦٤٩-٦٥٠-٦٥١-٦٥٢-٦٥٣-٦٥٤-٦٥٥-٦٥٦-٦٥٧-٦٥٨-٦٥٩-٦٦٠-٦٦١-٦٦٢-٦٦٣-٦٦٤-٦٦٥-٦٦٦-٦٦٧-٦٦٨-٦٦٩-٦٧٠-٦٧١-٦٧٢-٦٧٣-٦٧٤-٦٧٥-٦٧٦-٦٧٧-٦٧٨-٦٧٩-٦٨٠-٦٨١-٦٨٢-٦٨٣-٦٨٤-٦٨٥-٦٨٦-٦٨٧-٦٨٨-٦٨٩-٦٩٠-٦٩١-٦٩٢-٦٩٣-٦٩٤-٦٩٥-٦٩٦-٦٩٧-٦٩٨-٦٩٩-٧٠٠-٧٠١-٧٠٢-٧٠٣-٧٠٤-٧٠٥-٧٠٦-٧٠٧-٧٠٨-٧٠٩-٧١٠-٧١١-٧١٢-٧١٣-٧١٤-٧١٥-٧١٦-٧١٧-٧١٨-٧١٩-٧٢٠-٧٢١-٧٢٢-٧٢٣-٧٢٤-٧٢٥-٧٢٦-٧٢٧-٧٢٨-٧٢٩-٧٣٠-٧٣١-٧٣٢-٧٣٣-٧٣٤-٧٣٥-٧٣٦-٧٣٧-٧٣٨-٧٣٩-٧٤٠-٧٤١-٧٤٢-٧٤٣-٧٤٤-٧٤٥-٧٤٦-٧٤٧-٧٤٨-٧٤٩-٧٥٠-٧٥١-٧٥٢-٧٥٣-٧٥٤-٧٥٥-٧٥٦-٧٥٧-٧٥٨-٧٥٩-٧٦٠-٧٦١-٧٦٢-٧٦٣-٧٦٤-٧٦٥-٧٦٦-٧٦٧-٧٦٨-٧٦٩-٧٧٠-٧٧١-٧٧٢-٧٧٣-٧٧٤-٧٧٥-٧٧٦-٧٧٧-٧٧٨-٧٧٩-٧٨٠-٧٨١-٧٨٢-٧٨٣-٧٨٤-٧٨٥-٧٨٦-٧٨٧-٧٨٨-٧٨٩-٧٩٠-٧٩١-٧٩٢-٧٩٣-٧٩٤-٧٩٥-٧٩٦-٧٩٧-٧٩٨-٧٩٩-٨٠٠-٨٠١-٨٠٢-٨٠٣-٨٠٤-٨٠٥-٨٠٦-٨٠٧-٨٠٨-٨٠٩-٨١٠-٨١١-٨١٢-٨١٣-٨١٤-٨١٥-٨١٦-٨١٧-٨١٨-٨١٩-٨٢٠-٨٢١-٨٢٢-٨٢٣-٨٢٤-٨٢٥-٨٢٦-٨٢٧-٨٢٨-٨٢٩-٨٣٠-٨٣١-٨٣٢-٨٣٣-٨٣٤-٨٣٥-٨٣٦-٨٣٧-٨٣٨-٨٣٩-٨٤٠-٨٤١-٨٤٢-٨٤٣-٨٤٤-٨٤٥-٨٤٦-٨٤٧-٨٤٨-٨٤٩-٨٥٠-٨٥١-٨٥٢-٨٥٣-٨٥٤-٨٥٥-٨٥٦-٨٥٧-٨٥٨-٨٥٩-٨٦٠-٨٦١-٨٦٢-٨٦٣-٨٦٤-٨٦٥-٨٦٦-٨٦٧-٨٦٨-٨٦٩-٨٧٠-٨٧١-٨٧٢-٨٧٣-٨٧٤-٨٧٥-٨٧٦-٨٧٧-٨٧٨-٨٧٩-٨٨٠-٨٨١-٨٨٢-٨٨٣-٨٨٤-٨٨٥-٨٨٦-٨٨٧-٨٨٨-٨٨٩-٨٩٠-٨٩١-٨٩٢-٨٩٣-٨٩٤-٨٩٥-٨٩٦-٨٩٧-٨٩٨-٨٩٩-٩٠٠-٩٠١-٩٠٢-٩٠٣-٩٠٤-٩٠٥-٩٠٦-٩٠٧-٩٠٨-٩٠٩-٩١٠-٩١١-٩١٢-٩١٣-٩١٤-٩١٥-٩١٦-٩١٧-٩١٨-٩١٩-٩٢٠-٩٢١-٩٢٢-٩٢٣-٩٢٤-٩٢٥-٩٢٦-٩٢٧-٩٢٨-٩٢٩-٩٣٠-٩٣١-٩٣٢-٩٣٣-٩٣٤-٩٣٥-٩٣٦-٩٣٧-٩٣٨-٩٣٩-٩٤٠-٩٤١-٩٤٢-٩٤٣-٩٤٤-٩٤٥-٩٤٦-٩٤٧-٩٤٨-٩٤٩-٩٥٠-٩٥١-٩٥٢-٩٥٣-٩٥٤-٩٥٥-٩٥٦-٩٥٧-٩٥٨-٩٥٩-٩٦٠-٩٦١-٩٦٢-٩٦٣-٩٦٤-٩٦٥-٩٦٦-٩٦٧-٩٦٨-٩٦٩-٩٧٠-٩٧١-٩٧٢-٩٧٣-٩٧٤-٩٧٥-٩٧٦-٩٧٧-٩٧٨-٩٧٩-٩٨٠-٩٨١-٩٨٢-٩٨٣-٩٨٤-٩٨٥-٩٨٦-٩٨٧-٩٨٨-٩٨٩-٩٩٠-٩٩١-٩٩٢-٩٩٣-٩٩٤-٩٩٥-٩٩٦-٩٩٧-٩٩٨-٩٩٩-١٠٠٠-١٠٠١-١٠٠٢-١٠٠٣-١٠٠٤-١٠٠٥-١٠٠٦-١٠٠٧-١٠٠٨-١٠٠٩-١٠١٠-١٠١١-١٠١٢-١٠١٣-١٠١٤-١٠١٥-١٠١٦-١٠١٧-١٠١٨-١٠١٩-١٠٢٠-١٠٢١-١٠٢٢-١٠٢٣-١٠٢٤-١٠٢٥-١٠٢٦-١٠٢٧-١٠٢٨-١٠٢٩-١٠٣٠-١٠٣١-١٠٣٢-١٠٣٣-١٠٣٤-١٠٣٥-١٠٣٦-١٠٣٧-١٠٣٨-١٠٣٩-١٠٤٠-١٠٤١-١٠٤٢-١٠٤٣-١٠٤٤-١٠٤٥-١٠٤٦-١٠٤٧-١٠٤٨-١٠٤٩-١٠٥٠-١٠٥١-١٠٥٢-١٠٥٣-١٠٥٤-١٠٥٥-١٠٥٦-١٠٥٧-١٠٥٨-١٠٥٩-١٠٦٠-١٠٦١-١٠٦٢-١٠٦٣-١٠٦٤-١٠٦٥-١٠٦٦-١٠٦٧-١٠٦٨-١٠٦٩-١٠٧٠-١٠٧١-١٠٧٢-١٠٧٣-١٠٧٤-١٠٧٥-١٠٧٦-١٠٧٧-١٠٧٨-١٠٧٩-١٠٨٠-١٠٨١-١٠٨٢-١٠٨٣-١٠٨٤-١٠٨٥-١٠٨٦-١٠٨٧-١٠٨٨-١٠٨٩-١٠٩٠-١٠٩١-١٠٩٢-١٠٩٣-١٠٩٤-١٠٩٥-١٠٩٦-١٠٩٧-١٠٩٨-١٠٩٩-١١٠٠-١١٠١-١١٠٢-١١٠٣-١١٠٤-١١٠٥-١١٠٦-١١٠٧-١١٠٨-١١٠٩-١١١٠-١١١١-١١١٢-١١١٣-١١١٤-١١١٥-١١١٦-١١١٧-١١١٨-١١١٩-١١٢٠-١١٢١-١١٢٢-١١٢٣-١١٢٤-١١٢٥-١١٢٦-١١٢٧-١١٢٨-١١٢٩-١١٣٠-١١٣١-١١٣٢-١١٣٣-١١٣٤-١١٣٥-١١٣٦-١١٣٧-١١٣٨-١١٣٩-١١٤٠-١١٤١-١١٤٢-١١٤٣-١١٤٤-١١٤٥-١١٤٦-١١٤٧-١١٤٨-١١٤٩-١١٥٠-١١٥١-١١٥٢-١١٥٣-١١٥٤-١١٥٥-١١٥٦-١١٥٧-١١٥٨-١١٥٩-١١٦٠-١١٦١-١١٦٢-١١٦٣-١١٦٤-١١٦٥-١١٦٦-١١٦٧-١١٦٨-١١٦٩-١١٧٠-١١٧١-١١٧٢-١١٧٣-١١٧٤-١١٧٥-١١٧٦-١١٧٧-١١٧٨-١١٧٩-١١٨٠-١١٨١-١١٨٢-١١٨٣-١١٨٤-١١٨٥-١١٨٦-١١٨٧-١١٨٨-١١٨٩-١١٩٠-١١٩١-١١٩٢-١١٩٣-١١٩٤-١١٩٥-١١٩٦-١١٩٧-١١٩٨-١١٩٩-١٢٠٠-١٢٠١-١٢٠٢-١٢٠٣-١٢٠٤-١٢٠٥-١٢٠٦-١٢٠٧-١٢٠٨-١٢٠٩-١٢١٠-١٢١١-١٢١٢-١٢١٣-١٢١٤-١٢١٥-١٢١٦-١٢١٧-١٢١٨-١٢١٩-١٢٢٠-١٢٢١-١٢٢٢-١٢٢٣-١٢٢٤-١٢٢٥-١٢٢٦-١٢٢٧-١٢٢٨-١٢٢٩-١٢٣٠-١٢٣١-١٢٣٢-١٢٣٣-١٢٣٤-١٢٣٥-١٢٣٦-١٢٣٧-١٢٣٨-١٢٣٩-١٢٤٠-١٢٤١-١٢٤٢-١٢٤٣-١٢٤٤-١٢٤٥-١٢٤٦-١٢٤٧-١٢٤٨-١٢٤٩-١٢٥٠-١٢٥١-١٢٥٢-١٢٥٣-١٢٥٤-١٢٥٥-١٢٥٦-١٢٥٧-١٢٥٨-١٢٥٩-١٢٦٠-١٢٦١-١٢٦٢-١٢٦٣-١٢٦٤-١٢٦٥-١٢٦٦-١٢٦٧-١٢٦٨-١٢٦٩-١٢٧٠-١٢٧١-١٢٧٢-١٢٧٣-١٢٧٤-١٢٧٥-١٢٧٦-١٢٧٧-١٢٧٨-١٢٧٩-١٢٨٠-١٢٨١-١٢٨٢-١٢٨٣-١٢٨٤-١٢٨٥-١٢٨٦-١٢٨٧-١٢٨٨-١٢٨٩-١٢٩٠-١٢٩١-١٢٩٢-١٢٩٣-١٢٩٤-١٢٩٥-١٢٩٦-١٢٩٧-١٢٩٨-١٢٩٩-١٣٠٠-١٣٠١-١٣٠٢-١٣٠٣-١٣٠٤-١٣٠٥-١٣٠٦-١٣٠٧-١٣٠٨-١٣٠٩-١٣١٠-١٣١١-١٣١٢-١٣١٣-١٣١٤-١٣١٥-١٣١٦-١٣١٧-١٣١٨-١٣١٩-١٣٢٠-١٣٢١-١٣٢٢-١٣٢٣-١٣٢٤-١٣٢٥-١٣٢٦-١٣٢٧-١٣٢٨-١٣٢٩-١٣٣٠-١٣٣١-١٣٣٢-١٣٣٣-١٣٣٤-١٣٣٥-١٣٣٦-١٣٣٧-١٣٣٨-١٣٣٩-١٣٤٠-١٣٤١-١٣٤٢-١٣٤٣-١٣٤٤-١٣٤٥-١٣٤٦-١٣٤٧-١٣٤٨-١٣٤٩-١٣٥٠-١٣٥١-١٣٥٢-١٣٥٣-١٣٥٤-١٣٥٥-١٣٥٦-١٣٥٧-١٣٥٨-١٣٥٩-١٣٦٠-١٣٦١-١٣٦٢-١٣٦٣-١٣٦٤-١٣٦٥-١٣٦٦-١٣٦٧-١٣٦٨-١٣٦٩-١٣٧٠-١٣٧١-١٣٧٢-١٣٧٣-١٣٧٤-١٣٧٥-١٣٧٦-١٣٧٧-١٣٧٨-١٣٧٩-١٣٨٠-١٣٨١-١٣٨٢-١٣٨٣-١٣٨٤-١٣٨٥-١٣٨٦-١٣٨٧-١٣٨٨-١٣٨٩-١٣٩٠-١٣٩١-١٣٩٢-١٣٩٣-١٣٩٤-١٣٩٥-١٣٩٦-١٣٩٧-١٣٩٨-١٣٩٩-١٤٠٠-١٤٠١-١٤٠٢-١٤٠٣-١٤٠٤-١٤٠٥-١٤٠٦-١٤٠٧-١٤٠٨-١٤٠٩-١٤١٠-١٤١١-١٤١٢-١٤١٣-١٤١٤-١٤١٥-١٤١٦-١٤١٧-١٤١٨-١٤١٩-١٤٢٠-١٤٢١-١٤٢٢-١٤٢٣-١٤٢٤-١٤٢٥-١٤٢٦-١٤٢٧-١٤٢٨-١٤٢٩-١٤٣٠-١٤٣١-١٤٣٢-١٤٣٣-١٤٣٤-١٤٣٥-١٤٣٦-١٤٣٧-١٤٣٨-١٤٣٩-١٤٤٠-١٤٤١-١٤٤٢-١٤٤٣-١٤٤٤-١٤٤٥-١٤٤٦-١٤٤٧-١٤٤٨-١٤٤٩-١٤٥٠-١٤٥١-١٤٥٢-١٤٥٣-١٤٥٤-١٤٥٥-١٤٥٦-١٤٥٧-١٤٥٨-١٤٥٩-١٤٦٠-١٤٦١-١٤٦٢-١٤٦٣-١٤٦٤-١٤٦٥-١٤٦٦-١٤٦٧-١٤٦٨-١٤٦٩-١٤٧٠-١٤٧١-١٤٧٢-١٤٧٣-١٤٧٤-١٤٧٥-١٤٧٦-١٤٧٧-١٤٧٨-١٤٧٩-١٤٨٠-١٤٨١-١٤٨٢-١٤٨٣-١٤٨٤-١٤٨٥-١٤٨٦-١٤٨٧-١٤٨٨-١٤٨٩-١٤٩٠-١٤٩١-١٤٩٢-١٤٩٣-١٤٩٤-١٤٩٥-١٤٩٦-١٤٩٧-١٤٩٨-١٤٩٩-١٥٠٠-١٥٠١-١٥٠٢-١٥٠٣-١٥٠٤-١٥٠٥-١٥٠٦-١٥٠٧-١٥٠٨-١٥٠٩-١٥١٠-١٥١١-١٥١٢-١٥١٣-١٥١٤-١٥١٥-١٥١٦-١٥١٧-١٥١٨-١٥١٩-١٥٢٠-١٥٢١-١٥٢٢-١٥٢٣-١٥٢٤-١٥٢٥-١٥٢٦-١٥٢٧-١٥٢٨-١٥٢٩-١٥٣٠-١٥٣١-١٥٣٢-١٥٣٣-١٥٣٤-١٥٣٥-١٥٣٦-١٥٣٧-١٥٣٨-١٥٣٩-١٥٤٠-١٥٤١-١٥٤٢-١٥٤٣-١٥٤٤-١٥٤٥-١٥٤٦-١٥٤٧-١٥٤٨-١٥٤٩-١٥٥٠-١٥٥١-١٥٥٢-١٥٥٣-

بخش ۲: قطعیت آمرزش

﴿۱۴۵۶﴾ ای کسانی که ایمان آورده‌اید! در حال مستی به نماز نزدیک نشوید، تا بدانید چه می‌گویید! و همچنین هنگامی که جُنُب هستید - مگر اینکه مسافر باشید - تا غسل کنید. و اگر بیمارید، یا مسافر، و یا «قضای حاجت» کرده‌اید، و یا با زنان آمیزش جنسی داشته‌اید، و در این حال، آب (برای وضو یا غسل) نیافتید، با خاک پاکی تیمم کنید! (به این طریق که) صورتها و دستهایتان را با آن مسح نمایید. خداوند، بخشنده و آمرزنده است.

﴿۱۴۵۷﴾ مگر آن دسته از مردان و زنان و کودکانی که به‌راستی تحت فشار قرار گرفته‌اند (و حقیقتاً مستضعفند)؛ نه چاره‌ای دارند، و نه راهی (برای نجات از آن محیط آلوده) می‌یابند، ممکن است خداوند، آن‌ها را مورد عفو قرار دهد؛ و خداوند، عفوکننده و آمرزنده است.

﴿۱۴۵۸﴾ (آری)، مطلب چنین است! و هرکس به همان مقدار که به او ستم شده مجازات کند، سپس مورد تعدی قرار گیرد، خدا او را یاری خواهد کرد؛ یقیناً خداوند بخشنده و آمرزنده است!

﴿۱۴۵۹﴾ کسانی از شما که نسبت به همسرانشان «ظهار» می‌کنند (و می‌گویند: «أَنْتِ عَلَيَّ كَظْهَرِ أُمِّي» تو نسبت به من به منزله‌ی مادرم هستی)، آنان هرگز مادرانشان نیستند؛ مادرانشان تنها کسانی‌اند که آن‌ها را به دنیا آورده‌اند! آن‌ها سخنی زشت و باطل می‌گویند؛ و خداوند بخشنده و آمرزنده است!

۶-۲-۳-۱-۲-۱- آمرزنده‌ترین آمرزندگان

﴿۱۴۶۰﴾ آمرزنده‌ی آمرزندگان است. بر آنچه می‌خواهد تواناست.

۷-۲-۳-۲-۱- بسیار آمرزنده‌ی مهربان

﴿۱۴۶۱﴾ بسیار آمرزنده و مهربان هستی.

۸-۲-۳-۲-۱- بزرگ‌ترین آمرزندگان

﴿۱۴۶۲﴾ منزّه است آمرزنده‌ای که چه بزرگ است.

۹-۲-۳-۲-۱- آمرزنده‌تر از هر آمرزنده

﴿۱۴۶۳﴾ ای آمرزنده‌تر از هر آمرزنده.

۴-۲-۲-۱- آمرزش، محلّ بالارفتن سعادتمندان در مدارج آمرزش، عزّتمندانه‌ترین آمرزش،

صاحب لطف و آمرزش، آمرزش دیرپای الهی

۱-۴-۲-۲-۱- آمرزش

﴿۱۴۶۴﴾ ای آمرزنده‌ی گناهان.

۲-۴-۲-۲-۱- بالابردن سعادتمندان در مدارج آمرزش

﴿۱۴۶۵﴾ ای آن که سعادتمندان را در مراتب آمرزش بالا می‌بری.

۳-۴-۲-۲-۱- عزّتمندانه‌ترین آمرزش

﴿۱۴۶۶﴾ خداوند بزرگ است و عزیزترین آمرزندگان.

﴿۴۹۷﴾

﴿الباب الثاني: حَتْمِيَّةُ الْمَغْفِرَةِ﴾

١-٢-٢-٤-٤- ذُو الْمَنِّ وَالْغُفْرَانِ

﴿١٤٦٧﴾ السَّجَادُ ﷺ: ذُو الْمَنِّ وَالْغُفْرَانِ؛ إقبال الأعمال، ص ٢١٩

١-٢-٢-٤-٥- ذُو مَنْ وَغُفْرَانِ

﴿١٤٦٨﴾ السَّجَادُ ﷺ: إِنَّكَ ذُو مَنْ وَغُفْرَانِ؛ إقبال الأعمال، ص ٢١٩

١-٢-٢-٤-٦- ذُو الْعَفْوِ وَالْغُفْرَانِ

﴿١٤٦٩﴾ الرسول ﷺ: أَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ الْغَافِرِ يَا غَفَّارَ الذُّنُوبِ يَا اللَّهَ وَأَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ ذُو

[ذِي] الْعَفْوِ وَالْغُفْرَانِ وَالرَّحْمَةِ وَالرِّضْوَانِ يَا اللَّهَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٠، ص ٢٦٢

﴿١٤٧٠﴾ الرسول ﷺ: أَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ ذُو [ذِي] الْعَفْوِ وَالْغُفْرَانِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٠، ص ٢٦٢

١-٢-٢-٤-٧- قَدِيمُ غُفْرَانِ اللَّهِ

﴿١٤٧١﴾ اللَّهُمَّ إِنِّي صَلَّيْتُ هَذِهِ الصَّلَاةَ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِكَ وَطَلَبِ نَائِلِكَ وَمَعْرِفِكَ وَرَجَاءِ

رَفْدِكَ وَجَائِزَتِكَ وَعَظِيمِ عَفْوِكَ وَقَدِيمِ غُفْرَانِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ٢٠١

﴿١٤٧٢﴾ إِلَهِي فَلَا تَمْنَعْكَ كَثْرَةُ ذُنُوبِي وَخَطَايَايَ وَمَعَاصِيَّ وَإِسْرَافِي عَلَى نَفْسِي وَاجْتِرَائِي

عَلَيْكَ وَدُخُولِي فِيهَا حَرَمْتَ عَلَيَّ أَنْ تَعُودَ بِرَحْمَتِكَ عَلَيَّ مَسْكَنَتِي وَبَصْفَحِكَ الْجَمِيلِ عَلَيَّ

إِسَاءَتِي وَبِغُفْرَانِكَ الْقَدِيمِ عَلَى عَظِيمِ جُرْمِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٧، ص ٤٢٢

﴿١٤٧٣﴾ موسى ﷺ: إِنَّ مُوسَى ﷺ اخْتَبَسَ عَنْهُ الْوَحْيُ أَرْبَعِينَ أَوْ ثَلَاثِينَ صَبَاحًا قَالَ فَصَعِدَ

عَلَى جَبَلٍ بِالشَّامِ يُقَالُ لَهُ أَرِيحًا فَقَالَ يَا رَبِّ إِن كُنْتُ حَبَسْتَ عَنِّي وَحْيَكَ وَكَلَامَكَ لِذُنُوبِ

بَنِي إِسْرَائِيلَ فَغُفْرَانِكَ الْقَدِيمِ؛ بحار الأنوار، ج ١٣، ص ٨

﴿١٤٧٤﴾ وَاسْتَغْمِلْنِي بِطَاعَتِكَ بِمَا اسْتَحَقُّ بِهِ جَنَّتِكَ وَقَدِيمِ غُفْرَانِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٣،

ص ١٥٤

١-٢-٢-٥- الْمُسْتَغْفِرُ، مُسْتَغْفِرٌ لِلْمُذْنِبِينَ

﴿١٤٧٥﴾ يَا مُسْتَغْفِرُ؛ المصباح للكفعمي، ص ٣٥٦

١-٢-٢-٥-١- مُسْتَغْفِرٌ لِلْمُذْنِبِينَ

﴿١٤٧٦﴾ العسكري ﷺ: أَنَا ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ كَهْفُ الْخَاطِئِينَ وَجَلِيسُ الْمُضْطَرِّينَ وَمُسْتَغْفِرُ

لِلْمُذْنِبِينَ؛ تحف العقول، ص ٤٩٣

بخش ۲: قطعیت آمرزش

۴-۴-۲-۱- صاحب لطف و آمرزش

﴿۱۴۶۷﴾ صاحب پاداش و لطف و آمرزش.

۴-۴-۲-۱- صاحب لطف و آمرزش

﴿۱۴۶۸﴾ تو صاحب نعمت و آمرزش هستی.

۴-۴-۲-۱- صاحب بخشش و آمرزش

﴿۱۴۶۹﴾ از تو درخواست می‌کنم به حقّ تو ای غافر (آمرزنده) و ای غفار (بسیار آمرزنده‌ی گناهان) و ای الله درخواست می‌کنم به نام تو ای صاحب بخشش و آمرزش و رحمت و رضوان یا الله...

﴿۱۴۷۰﴾ به حقّ نامت ای صاحب بخشش و آمرزش از تو درخواست می‌کنم.

۷-۴-۲-۱- آمرزش دیرپای الهی

﴿۱۴۷۱﴾ خداوندا! من این نماز را برای طلب رضایت و طلب جایزه و نیکی تو، و به امید عطا

و پاداش تو و بخشش بزرگ و آمرزش دیرینه تو به جای آوردم.

﴿۱۴۷۲﴾ خداوندا! کثرت گناهان خطاهایم و معصیت‌هایم، زیاده‌روی‌ام بر خود، گستاخی‌ام بر

تو، ورودم در آنچه که بر من حرام کردی، تو را مانع از این نمی‌شود که با رحمتت بر بینوائی‌ام، با گذشت زیباییت بر بدکاری‌ام، با آمرزش قدیمت بر گناه بزرگم بازگردی که تو بدکار را عفو می‌کنی.

﴿۱۴۷۳﴾ سی یا چهل روز ارسال وحی به حضرت موسی علیه السلام قطع شد. [پس از این مدت] آن

حضرت بالای کوهی در شام که به آن «أریحا» می‌گفتند رفت و گفت: خدایا اگر به واسطه‌ی گناهان بنی‌اسرائیل وحی و کلام خود را از من قطع کردی، آمرزش و عفو تو قدیم‌تر است.

﴿۱۴۷۴﴾ و مرا به طاعت خودت که با آن سزاوار بهشت و آمرزش دیرینه‌ی تو شوم، مشغول

بدار.

۵-۲-۲-۱- آمرزش‌خواه، آمرزش‌خواه برای گناهکاران

﴿۱۴۷۵﴾ ای آنکه از او آمرزش خواهند.

۱-۵-۲-۲-۱- آمرزش‌خواه برای گناهکاران

﴿۱۴۷۶﴾ منم دارنده‌ی فضل بزرگ، پناهگاه خطاکاران، همنشین درماندگان و آمرزش‌خواه

گناهکاران.

﴿الباب الثاني: حَتْمِيَّةُ الْمَغْفِرَةِ﴾

١-٢-٢-٦-الأغْفَرُ

١-٢-٢-٦-١-أَغْفَرُ الشَّكُورُ

﴿١٤٧٧﴾ الرسول ﷺ: سُبْحَانَهُ مِنْ شَكُورٍ مَا أَغْفَرَهُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٣٦٧

١-٢-٢-٦-٢-أَغْفَرُ الْغَافِرِينَ

﴿١٤٧٨﴾ امير المؤمنين ﷺ: إِنَّكَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ وَأَغْفَرُ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٢٧٥

١-٢-٢-٦-٣-أَغْفَرُ مِنْ كُلِّ غَفُورٍ

﴿١٤٧٩﴾ الصادق ﷺ: يَا أَغْفَرُ مِنْ كُلِّ غَفُورٍ؛ المصباح للكفعمي، ص ٣٤٩

١-٢-٢-٧-أَهْلُ الْمَغْفِرَةِ، الْعَوَادُ بِالْمَغْفِرَةِ، الْأَوَّلَى بِالْمَغْفِرَةِ

١-٢-٢-٧-١-أَهْلُ الْمَغْفِرَةِ

﴿١٤٨٠﴾ امير المؤمنين ﷺ: فَإِنَّكَ أَهْلُ الْإِجَابَةِ وَأَهْلُ التَّقْوَى وَأَهْلُ الْمَغْفِرَةِ؛ بحار الأنوار،

ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿١٤٨١﴾ الكاظم ﷺ: فَإِنَّهُ أَعْلَى وَأَعَزَّ مِنْ أَنْ يُعَذَّبَ عِيْدُهُ عَلَى فِعْلٍ قَدْ شَارَكَهُمْ فِيهِ وَإِنْ

كَانَتْ أَفَاعِيلُ الْعِبَادِ مِنَ الْعِبَادِ فَإِنْ عَذَّبَ فَبِعْدَلِهِ وَإِنْ غَفَرَ فَهُوَ أَهْلُ التَّقْوَى وَأَهْلُ الْمَغْفِرَةِ؛

بحار الأنوار، ج ١٠، ص ٢٤٨

﴿١٤٨٢﴾ الصادق ﷺ: فِي قَوْلِهِ جَلَّ ثَنَاؤُهُ هُوَ أَهْلُ التَّقْوَى وَأَهْلُ الْمَغْفِرَةِ قَالَ أَنَا أَهْلُ أَنْ

يَتَّقِيَنِي عَبْدِي فَإِنْ لَمْ يَفْعَلْ فَأَنَا أَهْلُ أَنْ أَغْفِرَ لَهُ؛ مستدرک الوسائل، ج ١١، ص ٢٦٥

﴿١٤٨٣﴾ الرسول ﷺ: اللَّهُمَّ آعْظِنِي الْهُدَى وَتَبَتَّنِي عَلَيْهِ وَاحْشُرْنِي عَلَيْهِ آمِنًا آمِنًا مَنْ لَا خَوْفَ

عَلَيْهِ وَلَا حَزَنَ وَلَا جَزَعَ إِنَّكَ أَهْلُ التَّقْوَى وَأَهْلُ الْمَغْفِرَةِ؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ١٨٦

﴿١٤٨٤﴾ الباقر ﷺ: هُوَ أَهْلُ التَّقْوَى وَأَهْلُ الْمَغْفِرَةِ، قَالَ فَالتَّقْوَى فِي هَذَا الْمَوْضِعِ النَّبِيُّ ﷺ وَ

الْمَغْفِرَةُ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ﷺ؛ بحار الأنوار، ج ٢٤، ص ٣٢٥

﴿١٤٨٥﴾ يَا أَهْلَ التَّقْوَى وَأَهْلَ الْمَغْفِرَةِ؛ العدد القوية، ص ٣١٠

﴿١٤٨٦﴾ يَا أَهْلَ الْمَغْفِرَةِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٤٣٧

﴿١٤٨٧﴾ كَلَّا إِنَّهُ تَذَكُّرٌ، فَمَنْ شَاءَ ذَكَرْهُ، وَمَا يَذْكُرُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ هُوَ أَهْلُ التَّقْوَى وَأَهْلُ

الْمَغْفِرَةِ (المذثر: ٥٦)

١-٢-٢-٧-٢-الْعَوَادُ بِالْمَغْفِرَةِ

﴿١٤٨٨﴾ أَنْتَ الْعَوَادُ بِالْمَغْفِرَةِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٧، ص ٤١٢

﴿٥٠٠﴾

﴿بخش ۲: قطعیت آمرزش﴾

۶-۲-۱- آمرزنده‌ترین

۱-۶-۲-۱- آمرزنده‌ترین سپاسگزار

﴿۱۴۷۷﴾ پاک و منزّه است خداوندی که نیکی‌های ما را سپاس می‌گزارد و چه بسیار آمرزنده است.

۲-۶-۲-۱- آمرزنده‌ترین آمرزندگان

﴿۱۴۷۸﴾ تو مهربان‌ترین مهربانان و آمرزنده‌ترین آمرزندگان.

۳-۶-۲-۱- آمرزنده‌تر از هر آمرزنده‌ای

﴿۱۴۷۹﴾ ای آمرزنده‌تر از هر آمرزنده.

۷-۲-۲-۱- اهل معرفت، بازگشت‌کننده با آمرزش، سزاوار به آمرزش

۱-۷-۲-۲- اهل معرفت

﴿۱۴۸۰﴾ تو اهل اجابت و تقوا و آمرزشی.

﴿۱۴۸۱﴾ خدا والاتر و عزیزتر است از اینکه بندگان را برای کاری که خودش شریک آنان بوده عذاب کند. ولی اگر چنانچه کارها از خود بندگان باشد، اگر بر کارهای بد عذاب کند عدالت است و اگر هم بیامزد، خدا تقوی و اهل آمرزش است.

﴿۱۴۸۲﴾ در مورد قول خداوند متعال: «هُوَ أَهْلُ التَّقْوَى وَ أَهْلُ الْمَغْفِرَةِ» فرمود: خداوند می‌فرماید: من سزاوارم که بنده‌ام تقوای مرا پیشه کند، پس اگر هم چنین نکند، من سزاوارم که او را بیامزم.

﴿۱۴۸۳﴾ خداوند! به من هدایت عطا کن و مرا بر آن ثابت‌قدم بدار، و مرا با امن و امان درحالی‌که بر هدایت هستم محصور کن، همچون کسی که هیچ ترس و حزن و ناراحتی ندارد، تو اهل تقوی و اهل آمرزش هستی.

﴿۱۴۸۴﴾ «هُوَ أَهْلُ التَّقْوَى وَ أَهْلُ الْمَغْفِرَةِ»؛ منظور از تقوا در این آیه پیامبر اکرم ﷺ و آمرزش، امیرالمؤمنین (علیه السلام) است.

﴿۱۴۸۵﴾ ای خداوندی که سزاواری از تو بترسند، ای که شایسته‌ی بخشیدن گناهان بندگان.

﴿۱۴۸۶﴾ ای که شایسته‌ی بخشش گناهان بندگان.

﴿۱۴۸۷﴾ چنین نیست که آن‌ها می‌گویند، آن (قرآن) یک تذکر و یادآوری است! هرکس بخواهد از آن پند می‌گیرد؛ و هیچ کس پند نمی‌گیرد مگر اینکه خدا بخواهد؛ او اهل تقوا و اهل آمرزش است!

۲-۷-۲-۱- بازگشت‌کننده با آمرزش

﴿۱۴۸۸﴾ تو بسیار به آمرزش بازمی‌گردی.

﴿الباب الثاني: حَتْمِيَّةُ الْمَغْفِرَةِ﴾

﴿١٤٨٩﴾ السَّجَادُ عليه السلام: أَنْتَ الْكَرِيمُ الْعَوَّادُ بِالْمَغْفِرَةِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٣٦

﴿١٤٩٠﴾ أَنْتَ لِي يَا مَوْلَايَ الْعَوَّادُ بِالْمَغْفِرَةِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٣٧٧

١-٢-٢-٧-٣-الأُولَى بِالْمَغْفِرَةِ

﴿١٤٩١﴾ أَنْتَ أَوْلَى بِالْمَغْفِرَةِ عَلَى مَنْ ظَلَمَ وَأَسَاءَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٢٨٠

﴿١٤٩٢﴾ وَإِنْ كُنَّا أَوْلَى بِالْعَذَابِ فَأَنْتَ أَوْلَى بِالْمَغْفِرَةِ؛ مستدرک الوسائل، ج ١، ص ٣٧١

١-٢-٢-٧-٤-مُعْطٍ بِالْمَغْفِرَةِ

﴿١٤٩٣﴾ الصَّادِقُ عليه السلام: فَأَنْتَ الَّذِي لَمْ تُخَيِّبْ سَائِلَكَ وَتُعْطِي الْمَغْفِرَةَ وَتَغْفِرُ الذُّنُوبَ؛

بحار الأنوار، ج ٩٨، ص ١٨٦

١-٢-٢-٧-٥-جَدِيرٌ بِالْمَغْفِرَةِ

﴿١٤٩٤﴾ امير المؤمنين عليه السلام:

فَإِنْ عَذَّبْتَنِي فَالذَّنْبُ مِنِّي وَإِنْ تَغْفِرْ فَأَنْتَ بِهِ جَدِيرٌ

ديوان الإمام علي عليه السلام، ص ١٧٥

١-٢-٢-٧-٦-الْجُودُ بِالْمَغْفِرَةِ

﴿١٤٩٥﴾ أَنْتَ أَحَقُّ مَنْ تَجَاوَزَ وَعَفَا وَجَادَ بِالْمَغْفِرَةِ عَمَّنْ ظَلَمَ وَأَسَاءَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤،

ص ٢٧٥

﴿١٤٩٦﴾ أَنْتَ الرَّبُّ الْجَوَادُ بِالْمَغْفِرَةِ تَجِدُ مَنْ تُعَذِّبُ غَيْرِي وَلَا أَجِدُ مَنْ يَغْفِرُ لِي غَيْرَكَ؛

بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ٨٥

﴿١٤٩٧﴾ امير المؤمنين عليه السلام: أَنْتَ أَوْلَى مِنْ اعْتَمَدَ وَعَفَا وَجَادَ بِالْمَغْفِرَةِ عَلَى مَنْ ظَلَمَ وَأَسَاءَ؛

بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ١٤٦

١-٢-٢-٧-٧-جَوَادٌ بِالْمَغْفِرَةِ

﴿١٤٩٨﴾ أَنْتَ الرَّبُّ الْجَوَادُ بِالْمَغْفِرَةِ؛ بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ٨٥

١-٢-٢-٧-٨-ذُو الْمَغْفِرَةِ

﴿١٤٩٩﴾ اللَّهُ أَكْبَرُ ذُو الْمَغْفِرَةِ لِمَنْ اسْتَغْفَرَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ١٦

﴿١٥٠٠﴾ ذُو الْمَغْفِرَةِ لِمَنْ اسْتَغْفَرَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ١٦

﴿١٥٠١﴾ الصَّادِقُ عليه السلام: يَا ذَا الْمَغْفِرَةِ النَّافِعَةِ؛ الإقبال، ص ٤٤٥

١-٢-٢-٧-٨-١-ذُو الْعَفْوِ وَالْمَغْفِرَةِ

﴿١٥٠٢﴾ سُبْحَانَ ذِي الْعَفْوِ وَالْمَغْفِرَةِ؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ١٨٥

بخش ۲: قطعیت آمرزش

﴿۱۴۸۹﴾ تو بزرگواری هستی که بسیار به آمرزش بازمی‌گرددی.

﴿۱۴۹۰﴾ ای مولایم؛ تو بسیار به آمرزش بازمی‌گرددی.

۱-۲-۲-۷-۳ سزاوار به آمرزش

﴿۱۴۹۱﴾ تو بر کسی که ستم و بدی کرده، به آمرزیدن سزاوارتر هستی.

﴿۱۴۹۲﴾ اگر ما به عذاب سزاوارتریم تو به آمرزش سزاوارتری.

۱-۲-۲-۷-۴ آمرزش را عطا می‌کنی

﴿۱۴۹۳﴾ تو کسی هستی که درخواست‌کننده را ناامید نمی‌کنی و آمرزش را به بندگان

عطا کرده‌ای و گناهان را می‌آمرزی.

۱-۲-۲-۷-۵ سزاوار آمرزیدن

﴿۱۴۹۴﴾ پس اگر مرا عذاب کنی، به خاطر گناه من است و اگر از آن درگذری و چشم‌پوشی،

تو به آن سزاواری.

۱-۲-۲-۷-۶ آمرزش را سخاوتمندانه عرضه می‌کند

﴿۱۴۹۵﴾ تو شایسته‌ترین کسی هستی که می‌گذری و عفو می‌کنی و کسی را که ستم و بدی

کرده سخاوتمندانه می‌آمرزی.

﴿۱۴۹۶﴾ تو پروردگاری هستی که در آمرزیدن سخاوتمندی؛ غیر از مرا داری که عذابش

کنی، ولی من کسی غیر از تو را ندارم که مرا بیامزد.

﴿۱۴۹۷﴾ تو شایسته‌ترین کسی هستی که به او اعتماد شود و چشم‌پوشی کند. و کسی را که

ستم و بدی کرده سخاوتمندانه می‌آمرزی.

۱-۲-۲-۷-۷ عرضه‌ی سخاوتمندانه‌ی آمرزش

﴿۱۴۹۸﴾ تویی پروردگاری که در آمرزیدن سخاوتمندی.

۱-۲-۲-۷-۸ صاحب آمرزش

﴿۱۴۹۹﴾ خدا بزرگ و برای کسی که طلب آمرزش کند، صاحب آمرزش است.

﴿۱۵۰۰﴾ تو برای کسانی که آمرزش بخواهند، صاحب آمرزشی.

﴿۱۵۰۱﴾ ای صاحب آمرزش پرفایده.

۱-۲-۲-۷-۸-۱ صاحب بخشش و آمرزش

﴿۱۵۰۲﴾ پاک و منزّه است صاحب عفو و آمرزش.

﴿الباب الثاني: حَتْمِيَّةُ الْمَغْفِرَةِ﴾

١-٢-٧-٨-٢- ذو القُوَّةِ وَ الْمَغْفِرَةِ

﴿١٥٠٣﴾ الصادق عليه السلام: أَذْغُوكَ يَا ذَا الْقُوَّةِ وَالْمَغْفِرَةِ؛ إقبال الأعمال، ص ٤٢٢

١-٢-٧-٩- ذو مَغْفِرَةٍ

﴿١٥٠٤﴾ الصادق عليه السلام: عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ الْعَبَّاسِ قَالَ: كُنْتُ فِي مَجْلِسِ الرِّضَا عليه السلام فَتَذَكَّرْنَا الْكِبَائِرَ وَقَوْلَ الْمُعْتَزِلَةِ فِيهَا إِنَّهَا لَا تُغْفَرُ فَقَالَ الرِّضَا عليه السلام قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَدْ نَزَلَ الْقُرْآنُ بِخِلَافِ قَوْلِ الْمُعْتَزِلَةِ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ وَإِنَّ رَبَّكَ لَذُو مَغْفِرَةٍ لِلنَّاسِ عَلَى ظُلْمِهِمْ؛ وسائل الشيعة، ج ١٥، ص ٣٣٦

﴿١٥٠٥﴾ مَا يُقَالُ لَكَ إِلَّا مَا قَدْ قِيلَ لِلرُّسُلِ مِنْ قَبْلِكَ إِنَّ رَبَّكَ لَذُو مَغْفِرَةٍ وَذُو عِقَابٍ أَلِيمٍ (فصّلت: ٤٣)

١-٢-٧-٩-١- ذو مَغْفِرَةٍ لِلنَّاسِ

﴿١٥٠٦﴾ وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْسَّيِّئَةِ قَبْلَ الْحَسَنَةِ وَقَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِمُ الْمَثَلَاتُ وَإِنَّ رَبَّكَ لَذُو مَغْفِرَةٍ لِلنَّاسِ عَلَى ظُلْمِهِمْ وَإِنَّ رَبَّكَ لَشَدِيدُ الْعِقَابِ (الرعد: ٦)

١-٢-٧-٩-٢- ذو مَغْفِرَةٍ لِلطَّالِبِينَ

﴿١٥٠٧﴾ السَّجَاد عليه السلام: فَإِنَّكَ ذُو مَغْفِرَةٍ لِلطَّالِبِينَ شَدِيدُ الْعِقَابِ لِلْمُجْرِمِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ١٦١

١-٢-٧-٩-٣- ذو مَغْفِرَةٍ دَائِمَةٍ

﴿١٥٠٨﴾ امير المؤمنين عليه السلام: فَإِنَّ اللَّهَ ذُو رَحْمَةٍ وَاسِعَةٍ وَ مَغْفِرَةٍ دَائِمَةٍ وَ عَفْوٍ جَمٍّ؛ بحار الأنوار، ج ٣٢، ص ٢٣٠

١-٢-٧-٩-٤- فِي الْمَغْفِرَةِ رِضَا اللَّهِ

﴿١٥٠٩﴾ الرِّسُول عليه السلام: أَنْتَ حَلُمْتَ عَمَّنْ عَصَاكَ وَ فِي الْمَغْفِرَةِ رِضَاكَ؛ بحار الأنوار، ج ٣٦، ص ٢٠٧

١-٢-٧-١٠- مَرْجُوٌّ لِلْمَغْفِرَةِ

﴿١٥١٠﴾ السَّجَاد عليه السلام: فَإِنَّكَ مَلِيٌّ بِالْعَفْوِ، مَرْجُوٌّ لِلْمَغْفِرَةِ؛ الصحيفة السجادية عليه السلام، الدعاء ١٢

١-٢-٧-١١- وَاسِعُ الْمَغْفِرَةِ

﴿١٥١١﴾ الرِّسُول عليه السلام: إِذَا قَالَ يَا وَاسِعُ الْمَغْفِرَةِ فَتَحَ اللَّهُ تَعَالَى لَهُ سَبْعِينَ بَاباً مِنْ الرَّحْمَةِ فَهُوَ يَخُوضُ فِي رَحْمَةِ اللَّهِ تَعَالَى حَتَّى يَخْرُجَ مِنَ الدُّنْيَا؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ١٩٨

﴿١٥١٢﴾ الْكَاسِمُ عليه السلام: أَنْ لِكُلِّ صَائِمٍ عِنْدَ فُطُورِهِ دَعْوَةً مُسْتَجَابَةٌ فَإِذَا كَانَ أَوَّلَ لُقْمَةٍ فَقُلْ بِسْمِ

اللَّهِ يَا وَاسِعُ الْمَغْفِرَةِ اغْفِرْ لِي؛ وسائل الشيعة، ج ١٠، ص ١٤٩

بخش ۲: قطعیت آمرزش

۱-۲-۲-۷-۸-۲ صاحب توان و آمرزش

﴿۱۵۰۳﴾ تو را می‌خوانم ای صاحب اقتدار و آمرزش.

۱-۲-۲-۷-۹ صاحب آمرزش

﴿۱۵۰۴﴾ ابراهیم بن عباس گوید: در خدمت امام رضا علیه السلام بودیم که از گناهان کبیره و نظر «معتزله» که می‌گویند (گناه کبیره آمرزیده نمی‌شود) سخن به میان آمد، امام رضا علیه السلام فرمود: امام صادق علیه السلام فرموده است که قرآن برخلاف گفتار معتزله سخن می‌گوید؛ آنجا که می‌فرماید: «پروردگارت با وجود ظلم مردمان، صاحب آمرزش است».

﴿۱۵۰۵﴾ آنچه به ناروا درباره‌ی تو می‌گویند همان است که درباره پیامبران قبل از تو نیز گفته شده؛ پروردگار تو دارای آمرزش و (هم) دارای مجازات دردناکی است!

۱-۲-۲-۷-۹-۱ صاحب آمرزش برای مردم

﴿۱۵۰۶﴾ آن‌ها پیش از حسنه (و رحمت)، از تو تقاضای شتاب در سیئه (و عذاب) می‌کنند؛ با اینکه پیش از آن‌ها بلاهای عبرت انگیز نازل شده است! و پروردگار تو نسبت به مردم - با اینکه ظلم می‌کنند - دارای آمرزش است؛ و (در عین حال)، پروردگارت دارای عذاب شدید است!

۱-۲-۲-۷-۹-۲ صاحب آمرزش برای درخواست‌کنندگان

﴿۱۵۰۷﴾ تو برای درخواست‌کنندگان، صاحب آمرزشی و برای اهل جرم و جنایت، دارای عذاب شدید.

۱-۲-۲-۷-۹-۳ صاحب آمرزش دائمی

﴿۱۵۰۸﴾ خداوند دارای رحمت وسیع و آمرزش همیشگی و گذشت بسیار است.

۱-۲-۲-۷-۹-۴ رضایت تو در آمرزیدن است

﴿۱۵۰۹﴾ تو در برابر نافرمانی‌ها بردبار هستی و رضایت خاطر تو در آمرزش ماست.

۱-۲-۲-۷-۱۰ مرجع امید برای آمرزش

﴿۱۵۱۰﴾ تو لبریز از عفو و گذشت، و مورد امید برای آمرزش هستی.

۱-۲-۲-۷-۱۱ صاحب آمرزش گسترده

﴿۱۵۱۱﴾ هنگامی که بگوید: «يَا وَاسِعَ الْمَغْفِرَةِ»، خداوند عزیز و جلیل هفتاد در رحمت به روی او می‌گشاید طوری که او در رحمت خدا غوطه می‌خورد تا از دنیا خارج شود.

﴿۱۵۱۲﴾ برای هر شخص روزه‌دار هنگام افطارش دعای مستجابی هست؛ پس چون خواستی اولین لقمه را بخوری بگو: «بِسْمِ اللَّهِ يَا وَاسِعَ الْمَغْفِرَةِ اغْفِرْ لِي»؛ به نام خدا، ای آن‌که آمرزش گسترده است، مرا ببامرز.

﴿الباب الثاني: حَتْمِيَّةُ الْمَغْفِرَةِ﴾

﴿١٥١٣﴾ الكاظم عليه السلام: بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ يَا وَاسِعَ الْمَغْفِرَةِ اغْفِرْ لِي فَإِنَّهُ مَنْ قَالَهَا عِنْدَ إِفْطَارِهِ غُفِرَ لَهُ؛ وسائل الشيعة، ج ١٠، ص ١٤٩

﴿١٥١٤﴾ الرسول عليه السلام: غَاْفِرُ الذَّنْبِ وَاسِعُ الْمَغْفِرَةِ؛ مستدرک الوسائل، ج ٦، ص ٥١

﴿١٥١٥﴾ الرسول عليه السلام: يَا وَاسِعَ الْمَغْفِرَةِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ١٩٨

﴿١٥١٦﴾ الرسول عليه السلام: يَا وَاسِعَ الْمَغْفِرَةِ اغْفِرْ لِي؛ مستدرک الوسائل، ج ٥، ص ١٢١

﴿١٥١٧﴾ الَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كَبَائِرَ الْإِثْمِ وَالْفَوَاحِشَ إِلَّا اللَّمَمَ إِنَّ رَبَّكَ وَاسِعُ الْمَغْفِرَةِ هُوَ أَعْلَمُ بِكُمْ إِذْ أَنْشَأَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ وَإِذْ أَنْتُمْ أَجْنَةٌ فِي بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ فَلَا تُزَكُّوا أَنْفُسَكُمْ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنِ اتَّقَى (النجم: ٣٢)

١٢-٧-٢-١- وَهَابُ بِالْمَغْفِرَةِ

﴿١٥١٨﴾ امير المؤمنين عليه السلام: يَا وَهَابُ فَقْدِيماً جُدْتَ عَلَى الْمُذْنِبِينَ بِالْمَغْفِرَةِ؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ١٤٦

١٣-٧-٢-١- وَهَابُ الْمَغْفِرَةِ

﴿١٥١٩﴾ الصادق عليه السلام: يَا وَهَابَ الْمَغْفِرَةِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٣٣٣

١٤-٧-٢-١- وَلِيُّ الْمَغْفِرَةِ

﴿١٥٢٠﴾ امير المؤمنين عليه السلام: وَلِيُّ الْمَغْفِرَةِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٢٣٥

١٥-٧-٢-١- وَلِيُّ الرِّضْوَانِ وَالْمَغْفِرَةِ

﴿١٥٢١﴾ فَإِنَّكَ أَهْلُ التَّقْوَى وَالرَّحْمَةِ وَلِيُّ الرِّضْوَانِ وَالْمَغْفِرَةِ؛ مستدرک الوسائل، ج ٦، ص ٣٦٥

٨-٢-١- مَنْ الَّذِي غَفَرَ

١-٨-٢-١- مَنْ غَفَرَ ذُنُوبِي

﴿١٥٢٢﴾ السَّجَاد عليه السلام: يَا مَنْ أَقَالَ عَثْرَتِي وَنَفَسَ كُرْبَتِي وَأَجَابَ دَعْوَتِي وَسَتَرَ عَوْرَتِي وَذُنُوبِي؛ البلد الأمين، ص ٢٥٥

٢-٨-٢-١- مَنْ تَجَاوَزَ فَغَفَرَ

﴿١٥٢٣﴾ الصادق عليه السلام: فَيَا مَنْ أَحْصَى الْقَلِيلَ فَشَكَرَهُ وَتَجَاوَزَ عَنِ الْكَثِيرِ فَغَفَرَهُ بَعْدَ أَنْ سَتَرَهُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٣٣٦

بخش ۲: قطعیت آمرزش

- ﴿۱۵۱۳﴾ «به نام خداوند بخشنده‌ی مهربان؛ ای آن که آمرزش گسترده است، مرا بیامرز» کسی که این کلمات را هنگام افطار بگوید، آمرزیده خواهد شد.
- ﴿۱۵۱۴﴾ آمرزنده‌ی گناه و آمرزشش نامحدود است.
- ﴿۱۵۱۵﴾ ای دارای آمرزش گسترده.
- ﴿۱۵۱۶﴾ ای خدایی که آمرزش همه را گرفته است، مرا بیامرز.
- ﴿۱۵۱۷﴾ آن‌ها که از گناهان بزرگ و اعمال زشت دوری می‌کنند، جز گناهان صغیره (که گاه آلوده‌ی آن می‌شوند)؛ آمرزش پروردگار تو گسترده است؛ او نسبت به شما از همه آگاه‌تر است از آن هنگام که شما را از زمین آفرید و در آن موقع که به‌صورت جنین‌هایی در شکم مادرانتان بودید؛ پس خودستایی نکنید، او پرهیزگاران را بهتر می‌شناسد!
- ۱۲-۷-۲-۱- بخشنده‌ی آمرزش
- ﴿۱۵۱۸﴾ ای بخشنده، که دیر زمانی است نسبت به گنهکاران سخاوتمندانه رفتار کرده و آمرزش نصیبشان کرده‌ای.
- ۱۳-۷-۲-۱- بخشنده‌ی آمرزش
- ﴿۱۵۱۹﴾ ای عطاکننده‌ی آمرزش.
- ۱۴-۷-۲-۱- صاحب آمرزش
- ﴿۱۵۲۰﴾ ای صاحب آمرزش.
- ۱۵-۷-۲-۱- صاحب رضایت و آمرزش
- ﴿۱۵۲۱﴾ تو اهل تقوا و رحمت و سرپرست و صاحب رضوان و آمرزش هستی.
- ۸-۲-۱- آن که می‌آمرزد
- ۱-۸-۲-۱- آن که گناهانم را می‌آمرزد
- ﴿۱۵۲۲﴾ ای کسی که از لغزشم گذشت و غم و اندوهم را برطرف کرد، دعایم را اجابت کرد و زشتی‌ام را پوشاند و گناهانم را آمرزد.
- ۲-۸-۲-۱- آن که چشم‌پوشی می‌کند و می‌آمرزد
- ﴿۱۵۲۳﴾ ای کسی که [ثواب] اندک و ناچیز را هم به حساب می‌آورد و جبران می‌کند و از [گناهان] بسیار چشم می‌پوشد و درمی‌گذرد و بعد از آنکه آن را می‌پوشاند، می‌آمرزد.
- ۳-۸-۲-۱- آن که از او آمرزش می‌خواهند و او می‌آمرزد
- ﴿۱۵۲۴﴾ خداوند؛ ای کسی که مالک است و تقدیر می‌کند، قدرت دارد و غلبه می‌کند؛ نافرمانی‌اش می‌کنند و او می‌پوشاند؛ از او طلب آمرزش می‌شود و او می‌آمرزد.

﴿الباب الثاني: حتمية المغفرة﴾

- ١-٢-٢-٨-٣- من استغفر فغفر الله
 ﴿١٥٢٤﴾ الحسين (عليه السلام): اللهم يا من ملك قَدَرَ وَ قَدَرَ فَقَهَرَ وَ عُصِيَ فَسْتَرَ وَ اسْتَغْفَرَ فَغَفَرَ؛
 بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٢٢
- ١-٢-٢-٨-٤- من قدر فغفر
 ﴿١٥٢٥﴾ الصادق (عليه السلام): سُبْحَانَ مَنْ قَدَرَ وَ غَفَرَ؛ مستدرک الوسائل، ج ٦، ص ٧٥
- ١-٢-٢-٨-٥- من غفر الكثير
 ﴿١٥٢٦﴾ الصادق (عليه السلام): يَا مَنْ أَخَذَ الْقَلِيلَ وَ شَكَرَهُ وَ سَتَرَ الْكَثِيرَ وَ غَفَرَهُ؛ إقبال الأعمال، ص ٩
- ١-٢-٢-٨-٦- من غفر بعد أن ستر
 ﴿١٥٢٧﴾ الصادق (عليه السلام): فَيَا مَنْ أَحْصَى الْقَلِيلَ فَشَكَرَهُ وَ تَجَاوَزَ عَنِ الْكَثِيرِ فَغَفَرَهُ بَعْدَ أَنْ سَتَرَهُ؛
 بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٣٣٦
- ١-٢-٢-٩- ...
 ١-٢-٢-٩-١- من لا تنقصه المغفرة
 ﴿١٥٢٨﴾ يَا مَنْ لَا تَضُرُّهُ الذُّنُوبُ وَ لَا تَنْقُصُهُ الْمَغْفِرَةُ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢٩٧
- ١-٢-٢-٩-٢- من لا تنقصه المغفرة
 ﴿١٥٢٩﴾ الصادق (عليه السلام): يَا مَنْ لَا تَنْقُصُهُ الْمَغْفِرَةُ وَ لَا تَضُرُّهُ الْمَعْصِيَةُ؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ٢٨٦
- ١-٢-٢-٩-٣- من لا يزداد على تتابع الذنوب إلا مغفرة
 ﴿١٥٣٠﴾ يَا مَنْ لَا يَزْدَادُ عَلَى كَثْرَةِ الْعَطَاءِ إِلَّا كَرَمًا وَ جُودًا وَ عَلَى تَتَابُعِ الذُّنُوبِ إِلَّا مَغْفِرَةً وَ عَفْوًا؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٩٩
- ١-٢-٢-٩-٤- من لا يغفر الذنوب إلا هو
 ﴿١٥٣١﴾ الرسول (صلى الله عليه وآله): يَا مَنْ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا هُوَ؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ٣٩٥
- ١-٢-٢-٩-٥- من لا يغفر الذنوب إلا الله
 ﴿١٥٣٢﴾ وَ الَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً أَوْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ ذَكَرُوا اللَّهَ فَاسْتَغْفَرُوا لِذُنُوبِهِمْ وَ مَنْ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا اللَّهُ وَ لَمْ يُبْصِرُوا عَلَى مَا فَعَلُوا وَ هُمْ يَعْلَمُونَ (آل عمران: ١٣٥)
- ١-٢-٢-٩-٦- من لا يغفر الذنوب سواه
 ﴿١٥٣٣﴾ السجاد (عليه السلام): يَا مَنْ هُوَ الْإِلَهِ وَ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ سِوَاهُ؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ١٧٦
- ١-٢-٢-٩-٧- من يغفر ظلمنا
 ﴿١٥٣٤﴾ الصادق (عليه السلام): يَا مَنْ يَغْفِرُ ظُلْمَنَا وَ حُوبَنَا وَ جُرْأَتَنَا وَ هُوَ لَا يَجُورُ عَلَيْنَا فِي قَضِيَّتِهِ؛
 بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٣٣١
- ١-٢-٢-٩-٨- من يغفر لمن يشاء
 ﴿١٥٣٥﴾ الرسول (صلى الله عليه وآله): يَا مَنْ يَغْفِرُ لِمَنْ يَشَاءُ؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ٣٩٥

بخش ۲: قطعیت آمرزش

- ۴-۲-۱- آن که می تواند [عقوبت کند] ولی می آمرزد ﴿۱۵۲۵﴾ منزّه است خدایی که قدرت انتقام دارد و در عین حال می آمرزد.
- ۵-۲-۱- آن که [خطاهای] بسیار را می آمرزد ﴿۱۵۲۶﴾ ای آن که کم را می پذیری و بابت آن تشکر می کنی؛ و ای آن که خطاهای زیاد را می پوشانی و می بخشی.
- ۶-۲-۱- آن که بعد از اینکه می پوشاند، می آمرزد ﴿۱۵۲۷﴾ ای کسی که [ثواب] اندک و ناچیز را هم به حساب می آورد و جبران می کند و از [گناهان] بسیار چشم می پوشد و درمی گذرد و بعد از آنکه آن را می پوشاند، می آمرزد.
- ۹-۲-۱- آن که... ۱-۲-۲-۹- آن که آمرزش از او چیزی نمی کاهد ﴿۱۵۲۸﴾ ای آن که گناهان به او ضرری نمی رساند و آمرزش از او نمی کاهد. ﴿۱۵۲۹﴾ ای آن که آمرزش از او نمی کاهد و گناهان به او ضرری نمی رساند.
- ۲-۲-۲-۹- آن که در مقابل گناهان پی درپی، جز بر آمرزش نمی افزاید ﴿۱۵۳۰﴾ ای کسی که بخشش زیاد، جز بر جود و کرمش نمی افزاید و در مقابل گناهان پی درپی، جز بر آمرزش و عفویش افزوده نمی شود.
- ۳-۲-۲-۹- آن که گناهان را جز او کسی نمی آمرزد ﴿۱۵۳۱﴾ ای آن که گناهان را جز او نمی آمرزد.
- ﴿۱۵۳۲﴾ و آن ها که وقتی مرتکب عمل زشتی شوند، یا به خود ستم کنند، به یاد خدا می افتند؛ و برای گناهان خود، طلب آمرزش می کنند - و کیست جز خدا که گناهان را ببخشد؟ - و بر گناه، اصرار نمی ورزند، با اینکه می دانند.
- ۴-۲-۲-۹- آن که گناهان را جز او کسی نمی آمرزد ﴿۱۵۳۳﴾ ای که فقط او خداست و کسی جز او گناهان را نیامرزد.
- ۵-۲-۲-۹- آن که ستم های ما را می آمرزد ﴿۱۵۳۴﴾ ای کسی که ظلم و گناه و جسارت ما را می آمرزد و در حکمش بر ما ستم نمی کند.
- ۶-۲-۲-۹- آن که هر کس را بخواهد، می آمرزد ﴿۱۵۳۵﴾ ای آن که هر کس را بخواهد، می آمرزد.

﴿الباب الثاني: حَتْمِيَّةُ الْمَغْفِرَةِ﴾

﴿١٥٣٦﴾ وَقَالَتِ الْيَهُودُ وَالنَّصَارَى نَحْنُ أَبْنَاءُ اللَّهِ وَأَحِبَّاؤُهُ قُلْ فَلِمَ يُعَذِّبُكُم بِذُنُوبِكُمْ بَلْ أَنْتُمْ بَشَرٌ مِمَّنْ خَلَقَ يَغْفِرُ لِمَن يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَن يَشَاءُ وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ (المائدة: ١٨)

﴿١٥٣٧﴾ أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ يُعَذِّبُ مَن يَشَاءُ وَيَغْفِرُ لِمَن يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ (المائدة: ٤٠)

١-٢-٢-٩-٧- مَنْ لَمْ يَشَقَّ بِنِقْمَتِهِ الْمُسْتَغْفِرُونَ

﴿١٥٣٨﴾ السَّجَادُ ﷺ: يَا مَنْ سَعِدَ بِرَحْمَتِهِ الْقَاصِدُونَ وَلَمْ يَشَقَّ بِنِقْمَتِهِ الْمُسْتَغْفِرُونَ؛

بحار الأنوار، ج ٩١، ص ١٤٤

١-٢-٢-٩-٨- مَنْ لَا يَتَعَاطَمُهُ غُفْرَانُ الذُّنُوبِ

﴿١٥٣٩﴾ السَّجَادُ ﷺ: فَلَا يَتَعَاطَمُكَ ذَنْبٌ تَغْفِرُهُ لِي وَلَا لِمَنْ هُوَ أَكْثَرُ جُرْماً مِنِّي؛ بحار الأنوار،

ج ٩١، ص ١٤٠

﴿١٥٤٠﴾ يَا مَنْ لَا يَتَعَاطَمُهُ غُفْرَانُ الذُّنُوبِ؛ بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ٣٥٢

١-٢-٢-٩-٩- مَنْ وَكَّلَ بِالِاسْتِغْفَارِ لِي مَلَائِكَتُهُ

﴿١٥٤١﴾ الصَّادِقُ ﷺ: يَا مَنْ عَصَيْتُهُ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَقَدْ وَكَّلَ بِالِاسْتِغْفَارِ لِي مَلَائِكَتُهُ؛

بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٣٣١

١-٢-٢-٩-١٠- مَنْ يَجْزِي بِالسَّيِّئَاتِ غُفْرَانًا

﴿١٥٤٢﴾ يَا مَنْ يَجْزِي بِالْإِحْسَانِ إِحْسَانًا وَبِالسَّيِّئَاتِ غُفْرَانًا؛ البلداأمين، ص ٤٣٠

١-٢-٢-٩-١١- مَنْ لَمْ يَزَلْ عَفْوًا غَفَّارًا

﴿١٥٤٣﴾ السَّجَادُ ﷺ: فَيَا مَنْ لَمْ يَزَلْ عَفْوًا غَفَّارًا أَرْحَمَ لِمَنْ لَمْ يَزَلْ مُسْقَطًا عَثَارًا؛ بحار الأنوار،

ج ٩١، ص ١٥٧

١-٢-٢-٩-١٢- مَنْ تُسَمَّى بِالْغَفُورِ الرَّحِيمِ

﴿١٥٤٤﴾ الْجَوَادُ ﷺ: يَا مَنْ تُسَمَّى بِالْغَفُورِ الرَّحِيمِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٩، ص ٥٥

١-٢-٢-١٠- الَّذِي...

١-٢-٢-١٠- الَّذِي غَفَرْتَ

﴿١٥٤٥﴾ الْحُسَيْنُ ﷺ: أَنْتَ الَّذِي غَفَرْتَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٢٠

بخش ۲: قطعیت آمرزش

﴿۱۵۳۶﴾ یهود و نصاری گفتند: «ما، فرزندان خدا و دوستان (خاص) او هستیم.» بگو: «پس چرا شما را در برابر گناهانتان مجازات می‌کند؟! بلکه شما هم بشری هستید از مخلوقات که آفریده؛ هرکس را بخواهد (و شایسته بداند)، می‌بخشد؛ و هرکس را بخواهد (و مستحق بداند)، مجازات می‌کند؛ و حکومت آسمان‌ها و زمین و آنچه در میان آن‌هاست، از آن اوست؛ و بازگشت همه‌ی موجودات، به سوی اوست.»

﴿۱۵۳۷﴾ آیا نمی‌دانی که حکومت و فرمانروایی آسمان‌ها و زمین از آن خداست؟ هرکس را بخواهد (و مستحق بداند)، کیفر می‌کند؛ و هرکس را بخواهد و شایسته بداند، می‌بخشد؛ و خداوند بر هر چیزی تواناست.

۷-۹-۲-۱- آن که آمرزش خواهانش بیچاره و بدبخت نمی‌شوند

﴿۱۵۳۸﴾ ای کسی که روآوردگان به او، به واسطه‌ی رحمتش خوشبخت می‌شوند و آمرزش‌طلبان، از او کیفر نمی‌بینند و بدبخت نمی‌شوند.

۸-۹-۲-۱- آن که آمرزیدن گناهان بر او سخت نیست

﴿۱۵۳۹﴾ بخشیدن من یا کسی که جرمش از من بیشتر است برایت بزرگ نیست.

﴿۱۵۴۰﴾ ای آن که آمرزش گناهان بر او بزرگ نیاید.

۹-۹-۲-۱- آن که فرشتگان را مأمور آمرزیدن کرده است

﴿۱۵۴۱﴾ ای کسی که شب و روز نافرمانی‌اش کردم؛ اما او فرشتگانش را برای آمرزش من مأمور کرد.

۱۰-۹-۲-۱- آن که بدی‌ها را با آمرزش پاسخ می‌دهد

﴿۱۵۴۲﴾ ای خدایی که نیکی را با نیکی و گناه را با آمرزش پاسخ می‌دهد.

۱۱-۹-۲-۱- آن که همیشه بخشنده و آمرزنده است

﴿۱۵۴۳﴾ ای که پیوسته عفو می‌کند و می‌آمرزد، بر کسی که پیوسته در معرض لغزش و سقوط است، رحم کن.

۱۲-۹-۲-۱- آن که «بسیار آمرزنده‌ی مهربان» نامیده می‌شود

﴿۱۵۴۴﴾ ای کسی که به نام آمرزنده‌ی مهربان نامیده شد.

۱۰-۹-۲-۱- آن که...

۱-۱۰-۹-۲-۱- آن که می‌آمرزد

﴿۱۵۴۵﴾ تویی که می‌آمرزد.

بخش ۲: قطعیت آمرزش

۲-۱۰-۲-۱- آن که گناهان را می‌آمرزد

﴿۱۵۴۶﴾ تو کسی هستی که درخواست کننده را ناامید نمی‌کنی و آمرزش را شامل بندگان کرده‌ای و گناهان را می‌آمرزی.

۳-۱۰-۲-۱- آن که همیشه آمرزنده است

﴿۱۵۴۷﴾ ای آقای من و مولای من؛ من همانم که پیوسته گناه می‌کنم و تو می‌آمرزی.

۱۱-۲-۲-۱- سزاوارترین کس برای آمرزش، سخاوتمندترین آمرزنده

۱-۱۱-۲-۲- سزاوارترین کس برای آمرزش

﴿۱۵۴۸﴾ تو بهترین درخواست‌شونده‌ای، دارای گسترده‌ترین بخشش‌ها، مهربان‌ترین توانا، شایسته‌ترین کس برای مهربانی و آمرزیدن و عفو و چشم‌پوشی.

۲-۱۱-۲-۲- سخاوتمندترین آمرزنده

﴿۱۵۴۹﴾ شایسته‌ترین کسی که عفو می‌کند و با کرامت‌ترین کسی که می‌آمرزد، تو هستی.

۳-۱۱-۲-۲- سخاوتمندترینی که خطاکاران از او طلب آمرزش می‌کنند

﴿۱۵۵۰﴾ ای بهترین کسی که گنهکاران به درگاهش معذرت خواهی کنند و بزرگوارترین کسی که خطاکاران از او آمرزش می‌خواهند.

۴-۱۱-۲-۲- بهترین کسی که می‌توان برای آمرزش به او امید بست

﴿۱۵۵۱﴾ ای بهترین کسی که با اقرار و اعتراف [به گناهانم] به آمرزش امیدوارم.

۵-۱۱-۲-۲- مهربان‌ترین کسی که آمرزش‌خواهان به او رو می‌کنند و گرد او می‌گردند

﴿۱۵۵۲﴾ ای باعطوفت‌ترین مقصود آمرزش‌خواهان.

۱۲-۲-۲-۱- دوستدار بندگان آمرزش‌خواه، پیروزی آمرزش‌خواهان

۱-۱۲-۲-۲- دوستدار بندگان آمرزش‌خواه

﴿۱۵۵۳﴾ من خداوند، بخشنده‌ی با کرامتم، و بندگان را که طلب آمرزش می‌کنند دوست دارم.

۲-۱۲-۲-۲- پیروزی آمرزش‌خواهان

﴿۱۵۵۴﴾ از خداوند برای خودم و برای شما آمرزش می‌خواهم، ای مایه‌ی کامیابی استغفارکنندگان.

﴿۱۵۵۵﴾ از خداوند آمرزش می‌خواهم مانند کسی که بی‌باکانه در تیرگی‌ها فرورفته و در دره‌های شقاوت و بدبختی لغزیده و سقوط کرده است.

﴿الباب الثاني: حتمية المغفرة﴾

١-٢-٣- مواعيد الله التي دالة على حتمية المغفرة

١-٢-٣-١- الوجوب

﴿١٥٥٦﴾ الحسين عليه السلام: فقال الله عز وجل لهم المغفرة والجنة إذا فعلوا ذلك فقال النبي صلى الله عليه وآله سمعنا وأطعنا غفرانك ربنا وإليك المصير يعني المرجع في الآخرة فأجابته قد فعلت بتائب أميتك قد أوجب لهم المغفرة؛ بحار الأنوار، ج ١٦، ص ٣٤٥

﴿١٥٥٧﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: إن الله أوجب مغفرة للتائبين في رجب؛ مستدرک الوسائل، ج ٧، ص ٥٣٥

١-٢-٣-٢- الحتم

﴿١٥٥٨﴾ الباقر عليه السلام: ولكني حتمت على نفسي أن لا يسألني عبد بحق محمد وأهل بيته إلا غفرت له ما كان بيني وبينه وقد غفرت لك اليوم؛ وسائل الشيعة، ج ٧، ص ٩٨

١-٢-٣-٣- الوعد

﴿١٥٥٩﴾ الصادق عليه السلام: يا من أمهلني حتى استغنيت من لذاتي ثم وعدني على تركها مغفرته؛

بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٣٣١

﴿١٥٦٠﴾ يعدهم إذا أنابوا المغفرة؛ بحار الأنوار، ج ٣٠، ص ٢٢٦

﴿١٥٦١﴾ الكاظم عليه السلام: يمهلهم ويتأنى بهم ويدعوهم إلى التوبة ويعدهم إذا تابوا المغفرة؛

بحار الأنوار، ج ٦، ص ٥٣

﴿١٥٦٢﴾ الشيطان يعدكم الفقر ويأمركم بالفحشاء والله يعدكم مغفرة منه وفضلاً والله

واسع عليهم (البقرة: ٢٦٨)

﴿١٥٦٣﴾ امير المؤمنين عليه السلام: إلهي درست الآمال وتغيرت الأحوال وكذبت الألسن وأخلفت

العداة إلا عدتك فإنك وعدت مغفرة وفضلاً؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ٢٣١

١-٢-٣-٤- الشأن

١-٢-٣-٤-١- من شأن الله مغفرة العباد

﴿١٥٦٤﴾ الصادق عليه السلام: ربنا آمنّا بك وصدقنا نبيك وآلينا وليك والأولياء من بعد نبيك وليك مولى المؤمنين علي بن أبي طالب صلوات الله عليه والامام الهادي من بعد الرسول النذير المنذر والسراج المنير ربنا فكما كان من شأنك أن جعلتنا من أهل الوفاء بعهدك بمنك علينا ولطفك لنا فليكن من شأنك أن تغفر لنا ذنوبنا وتكفر عنا سيئاتنا؛

بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٣٠٦

بخش ۲: قطعیت آمرزش

۱-۲-۳- وعده‌های الهی، دلالت بر قطعیت آمرزش

۱-۲-۳-۱- وجوب

﴿۱۵۵۶﴾ سپس خدای تعالی فرمود: «برای اینان آمرزش و بهشت است - هنگامی که انجام وظیفه کنند -». و پیامبر ﷺ فرمود: «شنیدیم و فرمان بردیم، پروردگارا! از تو آمرزش می‌خواهیم و حرکت ما به سوی توست» یعنی: بازگشت ما در آخرت به سوی توست. خدای تعالی به او پاسخ داد: با توبه‌کنندگان اَمّت چنین خواهیم کرد و آمرزش را بر اینان واجب می‌کنم. ﴿۱۵۵۷﴾ خداوند آمرزش را بر توبه‌کنندگان، در ماه رجب واجب کرد.

۱-۲-۳-۲- حتمیت

﴿۱۵۵۸﴾ ولی من بر خویش لازم دانسته‌ام که اگر بنده‌ای به حقّ محمّد و اهل بیتش از من درخواستی کرد، گناہانی را که بین من و اوست، بیامرزم و امروز نیز تو را آمرزیدم.

۱-۲-۳-۳- وعده

﴿۱۵۵۹﴾ ای آن که مرا مهلت دادی تا از خوشی‌ها بی‌نیاز شدم و سپس برای ترک آن‌ها وعده‌ی آمرزش دادی.

﴿۱۵۶۰﴾ به آن‌ها وعده داد که چون توبه کنند و به‌سویش بازگردند، آنان را بیامرزد.

﴿۱۵۶۱﴾ آن‌ها را مهلت می‌دهد و درنگ می‌کند و به توبه فرامی‌خواند و وعده می‌دهد که چون توبه کنند، بیامرزد.

﴿۱۵۶۲﴾ شیطان، شما را (به هنگام انفاق)، وعده‌ی فقر و تهیدستی می‌دهد؛ و به فحشا (و زشتی‌ها) امر می‌کند؛ ولی خداوند به شما وعده‌ی «آمرزش» و «فزونی» می‌دهد؛ و خداوند، قدرتش وسیع، و (به هر چیز) داناست. (به همین دلیل، به وعده‌های خود، وفا می‌کند).

﴿۱۵۶۳﴾ خداوند! آرزوها کهنه شده و حال‌ها متغیّر گشته است و زبان‌ها دروغ گفته‌اند و وعده‌ها خلاف شده، مگر وعده‌ی تو؛ و تو به آمرزش و فضل وعده داده‌ای (پس مرا بیامرز).

۱-۲-۳-۴- شأن و شایستگی

۱-۲-۳-۴-۱- آمرزش بندگان سزاوار خداوند است

﴿۱۵۶۴﴾ پروردگارا! به تو ایمان آوردیم و پیامبرت را تصدیق کردیم و ولایت ولایت و اولیای بعد از پیامبر را پذیرفتم - ولیّ تو و مولای مؤمنین، علی بن ابی‌طالب (علیه السلام) - امام هدایتگر بعد از پیامبر، هشداردهنده و بشارت‌دهنده و چراغ نورانی؛ پروردگارا! همچنان که از تو انتظار می‌رود با نعمتی که به ما عطا می‌کنی و لطفی که به ما داری، ما را اهل وفای به عهد قرار دهی، پس انتظار داریم که گناہانمان را بیامیزی و بدی‌هایمان را بیوشانی.

﴿الباب الثاني: حَتْمِيَّةُ الْمَغْفِرَةِ﴾

- ﴿١٥٦٥﴾ الرسول ﷺ: قَالَ اللَّهُ تَعَالَى كُلَّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ فَإِنْ مِنْ شَأْنِهِ أَنْ يَغْفِرَ ذَنْبًا وَيَفْرَجَ كَرْبًا وَيَرْفَعَ قَوْمًا وَيَضَعَ آخَرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٤، ص ٧١
- ﴿١٥٦٦﴾ كُلَّ يَوْمٍ أَنْتَ فِي شَأْنٍ صَلَّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَلِيَكُنْ مِنْ شَأْنِكَ الْمَغْفِرَةُ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَإِخْوَانِي وَمَنْ يَغْنِيْنِي أَمْرُهُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ١٧٢
- ١-٢-٣-٤-٢- مِنْ شَأْنِ اللَّهِ غُفْرَانُ الذَّنْبِ
- ﴿١٥٦٧﴾ الرسول ﷺ: قَالَ اللَّهُ تَعَالَى كُلَّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ فَإِنْ مِنْ شَأْنِهِ أَنْ يَغْفِرَ ذَنْبًا وَيَفْرَجَ كَرْبًا وَيَرْفَعَ قَوْمًا وَيَضَعَ آخَرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٤، ص ٧١
- ١-٢-٣-٤-٢- مِنْ شَأْنِ اللَّهِ الْمَغْفِرَةُ
- ﴿١٥٦٨﴾ كُلَّ يَوْمٍ أَنْتَ فِي شَأْنٍ صَلَّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَلِيَكُنْ مِنْ شَأْنِكَ الْمَغْفِرَةُ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَإِخْوَانِي وَمَنْ يَغْنِيْنِي أَمْرُهُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ١٧٢
- ١-٢-٣-٥- يَغْفِرُ الذُّنُوبَ لِأَنَّهُ مَوْصُوفٌ بِالْجُودِ
- ﴿١٥٦٩﴾ السَّجَادُ ﷺ: يَكَادُ رَجَائِي لَكَ مَعَ الذُّنُوبِ يَغْلِبُ رَجَائِي لَكَ مَعَ الْأَعْمَالِ لِأَنِّي أَجِدُنِي أَعْتَمِدُ فِي الْأَعْمَالِ عَلَى الْإِخْلَاصِ وَكَيْفَ أَحْرَزْتُهَا وَأَنَا بِالْأَفَةِ مَعْرُوفٌ وَأَجِدُنِي فِي الذُّنُوبِ أَعْتَمِدُ عَلَى عَفْوِكَ وَكَيْفَ لَا تَغْفِرُهَا وَأَنْتَ بِالْجُودِ مَوْصُوفٌ؛ شرح نهج البلاغة، ج ١١، ص ١٩٢
- ١-٢-٤- صِفَاتُ اللَّهِ الَّتِي دَالَّةٌ عَلَى الرَّجَاءِ وَالْيَقِينِ بِالْمَغْفِرَةِ
- ١-٢-٤-١- الرَّجَاءُ وَالطَّمَعُ
- ﴿١٥٧٠﴾ اللَّهُمَّ إِنِّي وَجَّهْتُ وَجْهِي إِلَيْكَ وَأَقْبَلْتُ بِدُعَائِي عَلَيْكَ رَاجِيًا إِيَّاكَ طَامِعًا فِي مَغْفِرَتِكَ؛ مستدرک الوسائل، ج ٥، ص ٨١
- ﴿١٥٧١﴾ أَنْتَ الَّذِي أَطْمَعُ أَنْ تَغْفِرَ لِي خَطِيئَتِي يَوْمَ الدِّينِ؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ١٧٦
- ١-٢-٤-٢- الرَّجَاءُ وَعَدَمُ الْيَأْسِ
- ﴿١٥٧٢﴾ امير المؤمنين ﷺ: الْحَمْدُ لِلَّهِ غَيْرَ مَقْنُوطٍ مِنْ رَحْمَتِهِ وَلَا مَخْلُوءٍ مِنْ نِعْمَتِهِ وَلَا مَأْيُوسٍ مِنْ مَغْفِرَتِهِ؛ بحار الأنوار، ج ٧٠، ص ٨١
- ﴿١٥٧٣﴾ فَإِنِّي لِمَغْفِرَتِكَ وَرَحْمَتِكَ أَرْجَى مِنِّي لِعَمَلِي وَمَغْفِرَتِكَ وَرَحْمَتِكَ أَوْسَعُ لِي مِنْ ذُنُوبِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ١٧
- ﴿١٥٧٤﴾ مَوْلَايَا يَا مَوْلَايَا أَنْتَ الْغَفُورُ وَأَنَا الْمُذْنِبُ وَهَلْ يَرْحَمُ الْمُذْنِبَ إِلَّا الْغَفُورُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٧، ص ٤١٨

بخش ۲: قطعیت آمرزش

﴿۱۵۶۵﴾ خداوند بلندمرتبه فرمود: «هر زمان او در کاری است». بعضی از کارهای او این است که گناهی را ببخشد و کسی را از غم برهاند و گروهی را بالا ببرد و گروهی دیگر را خوار کند. ﴿۱۵۶۶﴾ و هر روزی در کاری هستی، بر محمد و خاندانش درود فرست، و از کارهای تو آمرزش من و پدر و مادرم و فرزندانم و برادرانم باشد و نیز آن کس که کارش برایم مهم است.

۲-۴-۳-۱- سزاوار خداست که گناهان را ببامزد

﴿۱۵۶۷﴾ خداوند! آرزوها کهنه شده و حال‌ها متغیر گشته است و زبان‌ها دروغ گفته‌اند و وعده‌ها خلاف شده، مگر وعده‌ی تو؛ و تو به آمرزش و فضل وعده‌ای (پس مرا ببامزد).

۳-۴-۳-۱- آمرزش، شأن و در خور خداست

﴿۱۵۶۸﴾ و هر روزی در کاری هستی، بر محمد و خاندانش درود فرست، و از کارهای تو آمرزش من و پدر و مادرم و فرزندانم و برادرانم باشد و نیز آن کس که کارش برایم مهم است.

۵-۳-۲-۱- گناهان را می‌آمرزد، چون به سخاوتمندی شناخته شده است.

﴿۱۵۶۹﴾ گویا امیدم به تو هنگام گناهان بیش از هنگام انجام اعمال نیک است، زیرا هنگامی که عمل نیک انجام دهم بر اخلاص خود تکیه می‌کنم، من که به آفت معروفم چگونه می‌توانم اخلاص داشته باشم؟ اما هنگام گناه تکیه‌ام بر عفو توست، تو که دارای بخشش و صف‌ناشدنی هستی، چگونه گناهانم را نیامرزی؟

۴-۲-۱- صفاتی از خداوند که بر امید و یقین نسبت به پذیرش استغفار دلالت دارند

۱-۴-۲-۱- امید و طمع

﴿۱۵۷۰﴾ خداوند! با تمام وجودم به‌سوی تو رو کرده‌ام و با دعایم دربرابر تو قرار گرفته‌ام، درحالی‌که امید به اجابت و طمع در آمرزش دارم.

﴿۱۵۷۱﴾ [خداوند!] تو کسی هستی که من [به سبب رحمت و آمرزش بیکران] طمع دارم گناه مرا در روز قیامت ببامزد.

۲-۴-۲-۱- امید و قطع ناامیدی

﴿۱۵۷۲﴾ ستایش مخصوص خداوندی است که کسی از رحمتش ناامید و از نعمت او محروم و از آمرزش او مأیوس نمی‌شود.

﴿۱۵۷۳﴾ من به آمرزش و بخشایش نسبت به کردارم امید بیشتری دارم. آری گنجایش آمرزش و بخشایش از گناهان من بیشتر است.

﴿۱۵۷۴﴾ مولای من؛ مولای من؛ تویی آمرزنده و منم گنهکار و آیا کسی جز آمرزنده بر گنهکار رحم می‌کند؟

﴿الباب الثاني: حتمية المغفرة﴾

﴿١٥٧٥﴾ العسكري عليه السلام: إلهي لو طبقت ذنوبي ما بين السماء إلى الأرض وخرقت النجوم وبلغت أسفل الثرى ما ردني اليأس عن توقع غفرانك ولا صرفني القنوط عن انتظار رضوانك؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ١٠٧

﴿١٥٧٦﴾ الباقر عليه السلام: كلما عاد المؤمن بالاستغفار والتوبة عاد الله عليه بالمغفرة وإن الله غفور رحيم يقبل التوبة ويعفو عن السيئات فإياك أن تقنط المؤمنين من رحمة الله؛ الكافي، ج ٢، ص ٤٣٤

﴿١٥٧٧﴾ الرسول عليه السلام: لا ييأس من عطائك المتعرضون، ولا يشقى بنعيمك المستغفرون؛ جمال الأسبوع، ص ٤٢٣

﴿١٥٧٨﴾ الرسول عليه السلام: ولا ييأس المذنبون من مغفرتي لذنوبهم وإن كثرت؛ بحار الأنوار، ج ٦٨، ص ١٤٠

١-٢-٤-١- حق أن لا ييأس منها
﴿١٥٧٩﴾ الرسول عليه السلام: قال آدم عليه السلام: حق لمن عرفك يا إلهي بنعمتك أن لا يعصيك بها ولمن علم سعة رحمتك ومغفرتك أن لا ييأس منها؛ بحار الأنوار، ج ٢٦، ص ٣٠٩
٣-٤-٢-١- الحسن الظن

﴿١٥٨٠﴾ الصادق عليه السلام: اللهم إني عبدك وابن عبدك وابن أميك حملتني على دوابك وسيرتني في بلادك حتى أقدمتني حرمك وأمنك وقد كان في حسن ظني بك أن تغفر لي ذنوبي؛ الكافي، ج ٤، ص ٥٣٠

﴿١٥٨١﴾ إن الله يقول يوم القيامة يا معشر العلماء ما ظنكم بربكم فيقولون ظننا أن ترحمنا وتغفر لنا فيقول تعالى فإني قد فعلت إني استودعْتُكم حكمتي لا لشر أردتُه بكم بل لخير أردتُه بكم فادخلوا في صالح عبادي إلى جنتي ورحمتي؛ بحار الأنوار، ج ١، ص ١٨٦

﴿١٥٨٢﴾ الرسول عليه السلام: من قرأ القرآن عن حفظه ثم ظن أن الله تعالى لا يغفره فهو ممن استهزا بآيات الله؛ مستدرک الوسائل، ج ٤، ص ٢٦٩
٤-٢-١- التمني

﴿١٥٨٣﴾ العسكري عليه السلام: إلهي نفسي تمنني بأنك تغفر لي فأكرم بها أمنيّة بشرت بعفوك فصدق بكرمك مبشرات تمنّيها؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ١٠٦

بخش ۲: قطعیت آمرزش

﴿۱۵۷۵﴾ خدایا! اگر گناهانم میان زمین و آسمان را بپوشاند و ستارگان را بشکافد و تا قعر زمین برود، از توقع آمرزش و انتظار به خشنودیت ناامید و مأیوس نمی‌شوم.

﴿۱۵۷۶﴾ مؤمن هر بار که توبه و استغفار کند، خداوند نیز در هر بار توبه‌ی او را قبول می‌کند. خداوند آمرزنده و بخشنده است، توبه را قبول می‌کند و از بدی‌ها درمی‌گذرد. از اینکه مؤمنین را از رحمت خدا ناامید کنی بهره‌یز.

﴿۱۵۷۷﴾ درخواست‌کنندگان عطا و بخشش نومید نمی‌گردند، و آمرزش‌خواهان به عذاب و کيفرت بدبخت نمی‌شوند.

﴿۱۵۷۸﴾ مبدا که گنهکاران از رحمت و بخشش من ناامید شوند، گرچه گناهان فراوانی داشته باشند.

۱-۲-۴-۲-۱ سزاوار است که از آمرزش قطع امید نکند

﴿۱۵۷۹﴾ آدم گفت: خدایا! شایسته است کسی که تو را می‌شناسد، با نعمت‌هایت به‌وسیله‌ی آن‌ها با تو مخالفت و معصیت نکند و هرکس گسترش رحمت و مغفرت تو را بداند، مأیوس نگردد.

۱-۲-۴-۳ گمان نیک

﴿۱۵۸۰﴾ خدایا! من آن بنده‌ی تو، پسر بنده‌ی تو و پسر کنیز توأم. مرا بر چارپایانت حمل کردی و در شهرهایت به گردش آوردی تا به مسجد الحرام رساندی. خدایا! چنان به تو حسن ظن دارم که می‌پندارم مرا می‌آمرزی.

﴿۱۵۸۱﴾ خداوند در روز قیامت می‌فرماید: «ای جماعت دانشمندان؛ نظرتان درباره‌ی خداوند چه بوده است؟» آن‌ها می‌گویند: «ما اطمینان داشتیم که خداوند در روز قیامت به ما رحم می‌کند و ما را می‌آمرزد». پس خداوند می‌فرماید: «چنین می‌کنم؛ چون حکمت خود را در وجود شما به ودیعت گذارده‌ام؛ و البته از اعطای آن اراده‌ی بدی نسبت به شما نداشته‌ام بلکه خیر شما را خواسته‌ام. پس بر مبنای لطف و رحمتم همراه با بندگان صالحم داخل بهشت شوید».

﴿۱۵۸۲﴾ هرکس قرآن را از حفظ بخواند، سپس گمان کند که خدا او را نمی‌آمرزد، در حقیقت از زمره‌ی کسانی است که آیات خدا را مسخره کرده است.

۱-۲-۴-۴ آرزو

﴿۱۵۸۳﴾ خداوند! نفسم به من بشارت و امید می‌دهد که تو مرا می‌آمرزی. پس به نفسم اکرام کن و امیدی را که به عفو تو دارد به حقیقت پیوند ده.

﴿الباب الثاني: حَتْمِيَّةُ الْمَغْفِرَةِ﴾

٥-٢-١-الوجدانُ

﴿١٥٨٤﴾ امير المؤمنين عليه السلام: أَسْأَلُكَ فَاجِدَكَ فِي الْمَوَاطِنِ كُلِّهَا إِلَى جَابِرٍ وَفِي الْأُمُورِ نَاطِرًا وَ لِدُنُوبِي غَافِرًا؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٢٤٠

﴿١٥٨٥﴾ فَاجِدَكَ فِي الْمَوَاطِنِ كُلِّهَا إِلَى جَارٍ حَاضِرًا حَفِيًّا بَارًا وَفِي الْأُمُورِ نَاصِرًا وَ نَاطِرًا وَ لِخَطَايَا وَ الذُّنُوبِ غَافِرًا؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٢٥٢

٦-٢-١-المعرفةُ

﴿١٥٨٦﴾ الصادق عليه السلام: تَرَكِي الْإِسْتِغْفَارَ مَعَ مَعْرِفَتِي بِكَرَمِكَ عَجْزٌ؛ تهذيب الأحكام، ج ٣، ص ٩٠

٧-٢-١-العلمُ

﴿١٥٨٧﴾ السَّجَّاد عليه السلام: تَرَكِي الْإِسْتِغْفَارَ مَعَ عِلْمِي بِسَعَةِ حِلْمِكَ تَضْيِيعٌ لِحَقِّ الرَّجَاءِ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢٨٥

﴿١٥٨٨﴾ الرسول ﷺ: كُلُّكُمْ مُذْنِبٌ إِلَّا مَنْ عَافَيْتُهُ فَاسْأَلُونِي الْمَغْفِرَةَ أَغْفِرْ لَكُمْ وَمَنْ عِلِمَ أَنِّي ذُو قُدْرَةٍ عَلَى الْمَغْفِرَةِ فَاسْتَغْفِرْنِي بِقُدْرَتِي غَفَرْتُ لَهُ؛ مستدرک الوسائل، ج ٥، ص ١٦٣

٨-٢-١-اليقينُ

﴿١٥٨٩﴾ الصادق عليه السلام: إِذَا اجْتَمَعَ النَّاسُ بِمَنْى نَادَى مُنَادٍ أَيُّهَا الْجَمْعُ لَوْ تَعْلَمُونَ بِمَنْ أَحْلَلْتُمْ لِأَيُّقَنْتُمْ بِالْمَغْفِرَةِ بَعْدَ الْخَلْفِ؛ وسائل الشيعة، ج ١١، ص ١٣٩

٥-٢-١-عَدَمُ الْفَصْلِ بَيْنَ الْإِسْتِغْفَارِ وَ الْمَغْفِرَةِ

١-٢-٥-١-أَسْتَغْفِرُكَ فَتَغْفِرْ لِي

﴿١٥٩٠﴾ الصادق عليه السلام: أَسْتَغْفِرُكَ فَتَغْفِرْ لِي إِنَّكَ أَنْتَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ؛ بحار الأنوار، ج ٧٣، ص ٢٠٨

٢-٢-٥-٢-إِسْتَغْفِرُونِي أَغْفِرْ لَكُمْ

﴿١٥٩١﴾ الرسول ﷺ: أَنْ اللَّهَ يَقُولُ عِبَادِي كُلُّكُمْ مُذْنِبٌ إِلَّا مَنْ عَصَمْتُهُ فَاسْتَغْفِرُونِي أَغْفِرْ لَكُمْ؛ مستدرک الوسائل، ج ٥، ص ٢٧٩

٣-٢-٥-١-إِسْتَغْفِرُوهُ يُغْفِرْ لَكُمْ

﴿١٥٩٢﴾ امير المؤمنين عليه السلام: وَ اسْتَغْفِرُوهُ يُغْفِرْ لَكُمْ؛ مستدرک الوسائل، ج ٦، ص ١٥٧

٤-٢-٥-١-ذُنُوبُ الْمُسْتَغْفِرِينَ مَغْفُورَةٌ

﴿١٥٩٣﴾ الباقر عليه السلام: ذُنُوبُ الْمُسْتَغْفِرِينَ مَغْفُورَةٌ؛ وسائل الشيعة، ج ١٤، ص ٣٩٥

بخش ۲: قطعیت آموزش

۵-۴-۱- وجدان

﴿۱۵۸۴﴾ [خدایا؛] از تو درخواست می‌کنم و تو را همه‌جا جبران‌کننده‌ی کاستی‌هایم، ناظر بر کارهایم و آمرزنده‌ی گناهانم می‌یابم.

﴿۱۵۸۵﴾ من تو را همه‌جا همچون همسایه‌ای حاضر، مهربان و نیکوکار و در همه‌ی کارها یاور و ناظر و آمرزنده‌ی خطایا و گناهانم می‌یابم.

۶-۴-۱- شناخت

﴿۱۵۸۶﴾ ترک استغفار با اینکه می‌دانم تو کریمی، نشانه‌ی ناتوانی و عجز است.

۷-۴-۱- علم

﴿۱۵۸۷﴾ ترک استغفار با علمم به گستردگی حلم تو، ضایع کردن حقّ امیدواری است.

﴿۱۵۸۸﴾ همه‌ی شما گناهکار هستید مگر کسانی که من آن‌ها را از گناه بازمی‌دارم. پس از من آموزش بخواهید تا من آن‌ها را بیامرزم. هرکس معتقد باشد که من قادرم ببخشم و از من طلب آموزش کند، او را می‌آموزم.

۸-۴-۱- یقین

﴿۱۵۸۹﴾ هرگاه مردم در منی گرد هم بیایند، منادی فریاد می‌زند: ای مردم! اگر می‌دانستید نزد چه کسی آمده‌اید، یقین می‌کردید که بعد از گناهی که بر جای نهاده‌اید، آمرزیده خواهید شد.

۵-۲-۱- استغفار و آموزش بدون هیچ فاصله و حرف شرط

۱-۲-۵-۱ از تو آموزش می‌خواهم و تو می‌آموزی

﴿۱۵۹۰﴾ از تو آموزش می‌خواهم تا بیاموزی، تویی آمرزنده و مهربان.

۲-۲-۵-۲ از من آموزش بخواهید، شما را می‌آموزم

﴿۱۵۹۱﴾ حق تعالی می‌فرماید: بندگان من؛ همه‌ی شما گناهکارید جز آن که من او را حفظ

کنم. پس از من طلب آموزش کنید تا شما را مورد آموزش قرار دهم.

۳-۲-۵-۳ از او آموزش بخواهید، شما را می‌آموزد

﴿۱۵۹۲﴾ از او آموزش بخواهید تا شما را بیاموزد.

۴-۲-۵-۴ گناهان آموزش‌خواهان، آمرزیده است

﴿۱۵۹۳﴾ گناهان استغفارکنندگان بخشیده شده است.

﴿الباب الثاني: حتمية المغفرة﴾

٥-٢-١- يستغفر الله فيغفر له

﴿١٥٩٤﴾ الصادق عليه السلام: إن العبد المؤمن ليذكر الذنب الذي قد عمله منذ أربعين سنة أقل أو أكثر فما يذكره إلّا لتذكيره فيستغفر الله منه فيغفر له؛ مشكاة الأنوار، ص ٩٧

﴿١٥٩٥﴾ الصادق عليه السلام: المؤمن ليذكر ذنبه بعد عشرين سنة فيستغفر الله فيغفر له وإن الكافر لينسى ذنبه لئلا يستغفر الله؛ مستدرک الوسائل، ج ١٢، ص ١٣٩

٥-٢-٦- شرط المغفرة الاستغفار

١-٢-٦-١- حرف الشرط: إن

١-٢-٦-١-١- إن استغفرتني غفرت لك

﴿١٥٩٦﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: إن أخطأت حتى بلغ خطاياك عنان السماء ثم استغفرتني غفرت

لك؛ بحار الأنوار، ج ٩٠، ص ٢٨٣

١-٢-٦-١-٢- إن استغفرتني غفرت له

﴿١٥٩٧﴾ الباقر عليه السلام: إن آدم عليه السلام قال يا رب سلطت على الشيطان وأجرته مني مجرى الدم فأجعل لي شيئاً فقال يا آدم جعلت لك أن من هم من ذريتك سيئة لم تكتب عليه فإن عملها كتبت عليه سيئة ومن هم منهم بحسنة فإن لم يعملها كتبت له حسنة فإن هو عملها كتبت له عشرين قال يا رب زدني قال جعلت لك أن من عمل منهم سيئة ثم استغفر له غفرت له قال يا رب زدني قال جعلت لهم التوبة أو قال بسطت لهم التوبة حتى تبلغ النفس هذه قال يا رب حسبي؛ الكافي، ص ٢، ص ٤٤٠

١-٢-٦-٣- إن أنتم استغفرتم غفرت لكم

﴿١٥٩٨﴾ الصادق عليه السلام: إني رسول ربكم إليكم وهو يقول لكم إن أنتم تبتون ورجعتم واستغفرتم غفرت لكم؛ الكافي، ج ٨، ص ١٨٧

﴿١٥٩٩﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: فاسألوني المغفرة أغفر لكم ومن علم أني ذو قدرة على المغفرة

فاستغفرتني بقدرتي غفرت له ولا أبالي؛ مستدرک الوسائل، ج ٥، ص ١٦٣

١-٢-٦-٤- إن استغفر لم يكتب عليه

﴿١٦٠٠﴾ الصادق عليه السلام: من أذنب من المؤمنين ذنباً أجلاً من غدوه إلى الليل فإن استغفر لم

يكتب عليه؛ بحار الأنوار، ج ٩٠، ص ٢٨١

بخش ۲: قطعیت آمرزش

۵-۲-۱- از خدا آمرزش می‌خواهد و خداوند او را می‌آمرزد

﴿۱۵۹۴﴾ چه بسا بنده‌ی مؤمن گناهی را که چهل سال قبل مرتکب آن شده چه کمتر یا بیشتر، به یاد می‌آورد و آن یادآوری فقط به خاطر طلب آمرزش در ذهنش تداعی می‌شود؛ و با همین یادآوری، گناهِش آمرزیده می‌شود.

﴿۱۵۹۵﴾ گاهی مؤمن پس از بیست سال به یاد گناهِش می‌افتد و از خدا طلب آمرزش می‌کند و خدا او را می‌بخشد، ولی کافر در همان لحظه گناه خود را فراموش می‌کند که مبدا آمرزش بخواند.

۶-۲-۱- شرط آمرزش، طلب آمرزش است

۱-۲-۶-۱- اگر

۱-۱-۲-۶-۱- اگر آمرزش بخواهی، می‌آمرزم

﴿۱۵۹۶﴾ اگر به اندازه‌ای خطا کنی که به کرانه‌های آسمان برسد، ولی از من آمرزش بخواهی، من تو را می‌آمرزم.

۲-۱-۲-۶-۱- اگر آمرزش بخواند، او را می‌آمرزم

﴿۱۵۹۷﴾ آدم گفت: «پروردگارا! تو شیطان را بر من مسلط کردی و او را مانند خون در بدنم جاری ساختی، اکنون راهی نشانم بده تا از دام او رها شوم». خداوند فرمود: «ای آدم؛ من برای فرزندان تو این چنین مقرر کردم که اگر یکی از آن‌ها خواست گناهی مرتکب شود برایش نوشته نخواهد شد. اما اگر تصمیم گرفت کار نیکویی انجام دهد، قبل از عمل - یک حسنه برای او نوشته می‌شود؛ ولی اگر انجام داد ده برابر به او خواهند داد». آدم گفت: «پروردگارا! بیشتر می‌خواهم». خداوند متعال فرمود: «ای آدم؛ من برایت مقرر کردم که هر کدام از آن‌ها گناه و معصیتی مرتکب شوند و بعد استغفار کنند آن‌ها را می‌آمرزم». آدم عرض کرد: «پروردگارا! بیشتر می‌خواهم». خداوند فرمود: «من توبه را برایشان قرار دادم و آن‌ها تا هنگام مرگ می‌توانند توبه کنند». آدم گفت: «پروردگارا! برایم بس است».

۳-۱-۲-۶-۱- اگر شما آمرزش بخواهید، می‌آمرزم

﴿۱۵۹۸﴾ ای مردم؛ من فرستاده‌ی پروردگار شمایم که مرا نزد شما فرستاده و فرموده است: اگر توبه کردید و بازگشتید و طلب آمرزش کردید، من شما را می‌آمرزم.

﴿۱۵۹۹﴾ از من آمرزش بخواهید تا شما را ببامرزم؛ و هر کس بداند که من، به آمرزیدن و مغفرت، توانا هستم و او، با توسل به توانایی و قدرت من آمرزش بخواند، او را می‌آمرزم و [از آمرزش او] باکی ندارم.

۴-۱-۲-۶-۱- اگر آمرزش بخواند، گناهِش را نمی‌نویسم

﴿۱۶۰۰﴾ هر مؤمنی که گناه کند، از صبح تا شام به او مهلت داده شود. اگر توبه کند بر او چیزی نوشته نمی‌شود.

﴿الباب الثاني: حتمية المغفرة﴾

٢-٦-١-١ إذا

١-٢-٦-٢-١ إذا استغفرت الله فالله يغفر لك

﴿١٦٠١﴾ إذا استغفرت الله فالله يغفر لك؛ بحار الأنوار، ج ٥١، ص ٣٢٨

٢-٦-٢-٢ إذا استغفرتني أغفر لك

﴿١٦٠٢﴾ الرسول ﷺ: ما من صوت أحب إلى الله من صوت عبد لهفان قيل وما هو قال عبد يُصيب الذنب فيملاً جوفه فرقا من الله فيقول يا رب فيقول الله أنا ربك أغفر لك إذا استغفرتني وأجيبك إذا دعوتني؛ مستدرک الوسائل، ج ٥، ص ٣١٨

٣-٢-٦-١ آلا

﴿١٦٠٣﴾ الباقر ﷺ: عن سفيان بن عيينة عن أبي عبد الله ﷺ قال: سأل رجل أبي بعد منصرفه من الموقف فقال أ ترى يُحِبُّ الله هذا الخلق كله فقال أبي ما وقف بهذا الموقف أحد إلا غفر الله له مؤمناً كان أو كافراً إلا أنهم في مغفرتهم على ثلاث منازل مؤمن غفر الله له ما تقدم من ذنبه وما تأخر وأعتقه من النار وذلك قوله عز وجل ربنا آتينا في الدنيا حسنة وفي الآخرة حسنة وقنا عذاب النار أولئك لهم نصيب مما كسبوا والله سريع الحساب ومنهم من غفر الله له ما تقدم من ذنبه وقيل له أحسن فيما بقي من عمره وذلك قوله عز وجل فمن تعجل في يومين فلا إثم عليه ومن تأخر فلا إثم عليه يعني من مات قبل أن يمضي فلا إثم عليه ومن تأخر فلا إثم عليه لمن اتقى الكبائر؛ الكافي، ج ٤، ص ٥٢١

﴿١٦٠٤﴾ يا آدم إني قضيت فيما قضيت و سطررت فيما سطررت أني باعث من ولدك نبياً لا فظ ولا غليظ ولا سخاب في الأسواق حليم رحيم كريم عليهم عظيم البركة أخصه وأتمه بيوم النصف من رجب لا يسألوني فيه شيئاً إلا أعطيتهم ولا يستغفرونني إلا غفرت لهم؛ إقبال الأعمال، ص ٦٥٧

٢-٦-١-٢ لا يزال، كلما، متى

١-٢-٦-٢-١ لا يزال نادماً عليه مستغفراً منه حتى يغفر له

﴿١٦٠٥﴾ الصادق ﷺ: إن العبد ليذنب الذنب فيغفر له قال قلت فكيف ذاك قال لا يزال

نادماً عليه مستغفراً منه حتى يغفر له؛ مشكاة الأنوار، ص ١١٠

بخش ۲: قطعیت آمرزش

۲-۶-۱-۱- نگاه که

۲-۶-۱-۲- آن گاه که از خدا آمرزش بخواهد، خدا او را می‌آمرزد

﴿۱۶۰۱﴾ هنگامی که به درگاه حق تعالی استغفار کردی، خداوند تو را می‌بخشد.

۲-۶-۱-۲- آن گاه که از من آمرزش بخواهی، تو را می‌آمرزم

﴿۱۶۰۲﴾ هیچ صدایی نزد خدا محبوب‌تر از صدای بنده‌ی «حسرت‌کش» نیست. پرسیدند: «او کیست؟» فرمود: «او بنده‌ای است که گناهی کرده و وجودش پر از ترس از خدا شده و می‌گوید: ای پروردگار من؛ خدا نیز می‌گوید: من پروردگار تو هستم، آن گاه که از من آمرزش می‌طلبی تو را می‌آمرزم و چون صدایم می‌کنی، پاسخت می‌دهم».

۳-۶-۱- حرف مگر

﴿۱۶۰۳﴾ امام صادق (علیه السلام) فرمود: مردی از پدرم بعد از بازگشتش از عرفات پرسید: «آیا بر این باورید که خداوند این مردم را ناامید می‌کند؟» پدرم فرمود: «هیچ کس در این مکان وقوف نمی‌کند مگر اینکه خداوند او را می‌بخشد، چه مؤمن باشد و چه کافر. اما آن‌ها در آمرزیده‌شدنشان سه گروه هستند. مؤمنی که خداوند گناهان گذشته و آینده‌اش را می‌آمرزد و او را از آتش آزاد می‌کند و این همان کلام خداوند عزّ و جل است که فرمود: «پروردگارا؛ در این دنیا به ما نیکی و در آخرت [نیز] نیکی عطا کن و ما را از عذاب آتش [دور] نگه دار. آنان هستند که از دستاوردهای بهره‌ای خواهند داشت و خدا به حساب‌ها زود رسیدگی می‌کند»؛ و گروه دیگر کسی است که خداوند گناهان گذشته‌اش را می‌آمرزد و به او گفته می‌شود که در باقیمانده‌ی عمرت نیکی کن و این همان کلام خدای عزّ و جل است که می‌فرماید: «پس هرکس شتاب کند [و اعمال را] در دو روز [انجام دهد] گناهی بر او نیست، و هرکس تأخیر کند [و اعمال را در سه روز انجام دهد] گناهی بر او نیست». یعنی هرکس قبل از بازگشت بمیرد دیگر گناهی بر او نیست و هرکس تأخیر کند به شرط آنکه از گناهان کبیره دوری کند، گناهی بر او نیست.

﴿۱۶۰۴﴾ ای آدم؛ با قاطعیت حکم کرده‌ام که حتماً از سلاله‌ات، پیامبری را برمی‌انگیزم که نه خشن است و نه تند و نه با تازیانه در بازارها راه می‌رود؛ صبور، مهربان، بخشنده، دانا و پربرکت است؛ در روز نیمه‌ی رجب، لطف ویژه‌ای به او و امتش اختصاص می‌دهم؛ در آن روز هیچ چیزی از من نمی‌خواهند مگر آنکه به آن‌ها عطا می‌کنم و از من طلب آمرزش نمی‌کنند مگر آنکه آن‌ها را می‌آمرزم.

۴-۶-۱- پیوسته

۴-۶-۱-۲- پیوسته پشیمان و آمرزش خواه بود تا آنکه خدا او را آمرزد

﴿۱۶۰۵﴾ بنده گناهی را مرتکب می‌شود و خداوند او را می‌آمرزد، راوی گوید: پرسیدم: «چگونه چنین چیزی ممکن است؟» فرمود: «دائماً بر گناهش پشیمان است و از آن طلب آمرزش می‌کند تا وقتی که آمرزیده شود».

﴿الباب الثاني: حتمية المغفرة﴾

٢-٤-٢-١- كَلِمَا عَادَ الْمُؤْمِنُ بِالِاسْتِغْفَارِ وَالتَّوْبَةِ عَادَ اللَّهُ عَلَيْهِ بِالمَغْفِرَةِ

﴿١٦٠٦﴾ الباقر (عليه السلام): كَلِمَا عَادَ الْمُؤْمِنُ بِالِاسْتِغْفَارِ وَالتَّوْبَةِ عَادَ اللَّهُ عَلَيْهِ بِالمَغْفِرَةِ وَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ يَقْبَلُ التَّوْبَةَ وَيَعْفُو عَنِ السَّيِّئَاتِ فَإِذَا كَانَ أَنْ تُقْنَطَ الْمُؤْمِنِينَ مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ؛ الكافي.

ج ٢، ص ٤٣٤

٢-٤-٢-٢- مَتَى مَا دَعَوْتَنِي وَجَدْتَنِي فَإِنِّي سَأَغْفِرُ لَكَ

﴿١٦٠٧﴾ موسى (عليه السلام): يَا مُوسَى مَتَى مَا دَعَوْتَنِي وَجَدْتَنِي فَإِنِّي سَأَغْفِرُ لَكَ عَلَى مَا كَانَ مِنْكَ؛

بحار الأنوار، ج ١٣، ص ٣٣٢

٥-٢-٤-١- اسْمُ الشَّرْطِ: مَنْ

٥-٢-٤-١- مَنْ اسْتَغْفَرَ غَفَرَ اللَّهُ لَهُ وَ مَنْ لَا يَسْتَغْفِرُ لَا يُغْفَرُ

﴿١٦٠٨﴾ الرسول (عليه السلام): مَنْ اسْتَغْفَرَ غَفَرَ اللَّهُ لَهُ؛ وسائل الشيعة، ج ٧، ص ١٨٣

﴿١٦٠٩﴾ الرسول (عليه السلام): مَنْ اسْتَغْفَرَهُ غَفَرَ لَهُ؛ عوالي اللآلي، ج ٤، ص ١١٦

﴿١٦١٠﴾ الرسول (عليه السلام): مَنْ يَسْتَغْفِرِ اللَّهَ يَغْفِرْ لَهُ؛ كنز الفوائد، ج ١، ص ٢١٦

﴿١٦١١﴾ الرسول (عليه السلام): تَغْفِرُ الذُّنُوبَ لِمَنْ اسْتَغْفَرَكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ٣٣٢

﴿١٦١٢﴾ الرسول (عليه السلام): إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَغْفِرُ لِلْمُذْنِبِينَ إِلَّا مَنْ لَا يُرِيدُ أَنْ يُغْفَرَ لَهُ قَالُوا يَا رَسُولَ

اللَّهِ مَنْ الَّذِي يُرِيدُ أَنْ لَا يُغْفَرَ لَهُ قَالَ مَنْ لَا يَسْتَغْفِرُ؛ مستدرک الوسائل، ج ١٢، ص ١٢٢

﴿١٦١٣﴾ الصادق (عليه السلام): فَوَقَفَ آدَمُ (عليه السلام) فَقَالَ يَا رَبِّ إِنَّ لِكُلِّ عَامِلٍ أَجْرًا وَقَدْ عَمِلْتُ فَمَا أَجْرِي

فَأَوْحَى اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ إِلَيْهِ يَا آدَمُ قَدْ غَفَرْتُ ذَنْبَكَ قَالَ يَا رَبِّ وَلَوْ لِدُرِّيْتِي فَأَوْحَى اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ إِلَيْهِ يَا آدَمُ مَنْ جَاءَ مِنْ ذُرِّيَّتِكَ إِلَى هَذَا الْمَكَانِ وَأَقْرَبَ بِذُنُوبِهِ وَتَابَ كَمَا تُبْتُ ثُمَّ

اسْتَغْفَرَ غَفَرْتُ لَهُ؛ الكافي، ج ٤، ص ١٩٤

﴿١٦١٤﴾ الباقر (عليه السلام): قَالَ لِآدَمَ (عليه السلام) جَعَلْتُ لَكَ أَنْ مَنْ عَمِلَ مِنْ ذُرِّيَّتِكَ سَيِّئَةً ثُمَّ اسْتَغْفَرَ

غَفَرْتُ لَهُ قَالَ يَا رَبِّ زِدْنِي قَالَ جَعَلْتُ لَهُمُ التَّوْبَةَ أَوْ بَسَطْتُ لَهُمُ التَّوْبَةَ حَتَّى تَبْلُغَ النَّفْسُ هَذِهِ قَالَ

يَا رَبِّ حَسْبِي؛ وسائل الشيعة، ج ١٦، ص ٨٦

٥-٢-٤-٢- مَنْ اسْتَغْفَرَ اللَّهَ أَصَابَ المَغْفِرَةَ

﴿١٦١٥﴾ امير المؤمنين (عليه السلام): مَنْ اسْتَغْفَرَ اللَّهَ أَصَابَ المَغْفِرَةَ؛ مستدرک الوسائل، ج ١٢، ص ١٢٣

٥-٢-٤-٣- ذُو المَغْفِرَةِ لِمَنْ اسْتَغْفَرَ

﴿١٦١٦﴾ اللَّهُ أَكْبَرُ ذُو المَغْفِرَةِ لِمَنْ اسْتَغْفَرَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ١٦

بخش ۲: قطعیت آمرزش

۴-۲-۶-۱- هر زمان مؤمن با توبه بازگردد، خداوند نیز با آمرزش به‌سوی او بازمی‌گردد ﴿۱۶۰۶﴾ مؤمن هر بار که توبه و استغفار کند، خداوند نیز در هر بار توبه‌ی او را قبول می‌کند. خداوند آمرزنده و بخشنده است، توبه را قبول می‌کند و از بدی‌ها درمی‌گذرد. از اینکه مؤمنین را از رحمت خدا ناامید کنی پرهیز.

۴-۲-۶-۱- تا زمانی که مرا بخوانی، یقین پیدا می‌کنی که من تو را می‌آمرزم ﴿۱۶۰۷﴾ ای موسی؛ هر زمان که مرا بخوانی، می‌یابی. و به‌زودی هرچه مرتکب شده‌ای می‌آمرزم.

۵-۲-۶-۱- آن که

۵-۲-۶-۱- آن که آمرزش بخواید، خدا او را می‌آمرزد و آن که آمرزش نخواهد، آمرزیده نمی‌شود

﴿۱۶۰۸﴾ هرکس که طلب آمرزش کند، خداوند او را می‌آمرزد. ﴿۱۶۰۹﴾ هرکس از خدا طلب آمرزش کند، او را می‌آمرزد. ﴿۱۶۱۰﴾ هرکس از خدا آمرزش بخواید، خداوند او را می‌آمرزد. ﴿۱۶۱۱﴾ گناهان کسی را که از تو آمرزش بخواید، می‌آمرزی. ﴿۱۶۱۲﴾ خداوند متعال گناهکاران را می‌آمرزد مگر آن کس را که نمی‌خواهد آمرزیده شود، گفتند: «ای رسول خدا؛ کیست که نمی‌خواهد آمرزیده شود؟» فرمود: «کسی که طلب آمرزش نمی‌کند».

﴿۱۶۱۳﴾ آدم علیه السلام ایستاد و گفت: «خداوندا؛ برای هر کارگری مزدی هست». و من هم در این جا کار کرده‌ام، مزد من چیست؟ خداوند به آدم علیه السلام وحی کرد: «گناهانت را آمرزیدم». آدم علیه السلام گفت: «خداوندا؛ برای فرزندان و نسلم چطور؟» باز خداوند وحی کرد: «ای آدم علیه السلام، هرکدام از فرزندان به این مکان بیایند و به گناه خویش اعتراف کنند و سپس از من طلب آمرزش نمایند، آن‌ها را هم می‌بخشم».

﴿۱۶۱۴﴾ به آدم علیه السلام فرمود: «این لطف را در حق تو انجام دادم که هرکس از نسل تو کار ناشایستی مرتکب شود، سپس استغفار کند او را بیامرم». آدم گفت: «خدایا بیشتر». خداوند فرمود: «برای نسل تو، تا زمانی که جانشان به لب برسد، توبه را می‌پذیرم». آدم گفت: «خدایا؛ کافی است».

۵-۲-۶-۱- آن که آمرزش بخواید، به آمرزش می‌رسد

﴿۱۶۱۵﴾ هرکس از خدا طلب آمرزش کند، آمرزیده می‌شود.

۵-۲-۶-۱- صاحب آمرزش است برای آن که آمرزش بخواید

﴿۱۶۱۶﴾ خدا بزرگ و برای کسی که طلب آمرزش کند، صاحب آمرزش است.

﴿الباب الثاني: حتمية المغفرة﴾

٤-٥-٢-١- غافرٌ من استغفر

﴿١٦١٧﴾ أَنَّ اللَّهَ يَقُولُ أَنَا جَلِيسٌ مِّنْ ذَكَرَنِي وَ مُجِيبٌ مِّنْ أَحْيَنِي وَ مُطِيعٌ مِّنْ أَطَاعَنِي وَ

مُجِيبٌ مِّنْ دَعَانِي وَ غَافِرٌ مِّنْ اسْتَغْفَرَنِي؛ مستدرک الوسائل، ج ٥، ص ٢٨٦

﴿١٦١٨﴾ الرسول ﷺ: يَا غَافِرَ مَنِ اسْتَغْفَرَهُ؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ٣٨٨

٥-٥-٢-١- مَن أُعْطِيَ الْإِسْتِغْفَارَ لَمْ يُحْرَمِ الْمَغْفِرَةُ

﴿١٦١٩﴾ امير المؤمنين ﷺ: مَن أُعْطِيَ الْإِسْتِغْفَارَ لَمْ يُحْرَمِ الْمَغْفِرَةَ... وَ تَصْدِيقُ ذَلِكَ فِي كِتَابِ

اللَّهِ سُبْحَانَهُ وَ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ... فِي الْإِسْتِغْفَارِ وَ مَن يَعْمَلُ سُوءًا أَوْ يَظْلِمُ نَفْسَهُ ثُمَّ يَسْتَغْفِرِ اللَّهَ

يَجِدِ اللَّهَ غَفُورًا رَّحِيمًا؛ مستدرک الوسائل، ج ١٢، ص ١٢١

٧-٢-١- الْإِسْتِغْفَامُ الْإِنْكَارُ

﴿١٦٢٠﴾ الرسول ﷺ: إِلَهِي مَنِ الَّذِي اسْتَغْفَرَكَ فَلَمْ تَغْفِرْ لَهُ؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ٣٤١

٨-٢-١- النَّفْيُ فِي النَّفْيِ

١-٢-٨-١- لَا تُرَدُّ

﴿١٦٢١﴾ الرسول ﷺ: يَا عَلِيُّ صَلِّ مِنَ اللَّيْلِ وَ لَوْ قَدَرَ حَلْبُ شَاةٍ وَ بِالْأَسْحَارِ فَادْعُ فَإِنَّ عِنْدَ

ذَلِكَ لَا تُرَدُّ دَعْوَةُ قَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى وَ الْمُسْتَغْفِرِينَ بِالْأَسْحَارِ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ١٦٧

٢-٢-٨-٢- مَا كَانَ اللَّهُ لِيَفْتَحَ بَابَ التَّوْبَةِ وَ يُغْلِقَ عَنْهُ بَابَ الْمَغْفِرَةِ

﴿١٦٢٢﴾ امير المؤمنين ﷺ: مَا كَانَ اللَّهُ لِيَفْتَحَ عَلَى عَبْدٍ بَابَ الشُّكْرِ وَ يُغْلِقَ عَنْهُ بَابَ الزِّيَادَةِ وَ

لَا لِيَفْتَحَ عَلَى عَبْدٍ بَابَ الدُّعَاءِ وَ يُغْلِقَ عَنْهُ بَابَ الْإِجَابَةِ وَ لَا لِيَفْتَحَ عَلَى عَبْدٍ بَابَ التَّوْبَةِ وَ يُغْلِقَ عَنْهُ

بَابَ الْمَغْفِرَةِ؛ بحار الأنوار، ج ٦، ص ٣٦

﴿١٦٢٣﴾ الرسول ﷺ: مَا كَانَ لِيَفْتَحَ بَابَ التَّوْبَةِ وَ يُغْلِقَ بَابَ الْمَغْفِرَةِ وَ هُوَ يَقُولُ وَ مَن يَعْمَلُ

سُوءًا أَوْ يَظْلِمُ نَفْسَهُ ثُمَّ يَسْتَغْفِرِ اللَّهَ يَجِدِ اللَّهَ غَفُورًا رَّحِيمًا؛ مجموعة ورام، ج ٢، ص ٢٣٧

٣-٢-٨-٣- لَمْ يَحُلْ كَرَمُكَ بَيْنِي وَ بَيْنَ مَغْفِرَتِكَ

﴿١٦٢٤﴾ السَّجَّاد ﷺ: فَإِنْ كَانَ ذُنُوبِي حَالَتْ بَيْنَ دُعَائِي وَ إِجَابَتِكَ فَلَمْ يَحُلْ كَرَمُكَ بَيْنِي وَ

بَيْنَ مَغْفِرَتِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ١٦٩

٩-٢-١- مَعَ حَتْمِيَّةِ الْمَغْفِرَةِ، لِلْعَبْدِ أَنْ لَا يَطْمَئِنَّ بِالْمَغْفِرَةِ لِأَنَّهُ لَا يَخْرُجُ مِنْ حَالَةِ التَّضَرُّعِ وَ الْإِسْتِغْفَارِ

﴿بخش ۲: قطعیت آمرزش﴾

۴-۵-۶-۱-۲- آمرزنده‌ی آن که آمرزش بخواهد

﴿۱۶۱۷﴾ خدای تعالی می‌فرماید: من هم‌نشین کسی هستم که مرا یاد کند و دوست دارم کسی را که مرا دوست بدارد و فرمان می‌برم کسی را که از من پیروی کند و اجابت می‌کنم کسی را که مرا بخواند و می‌آمرزم کسی را که از من طلب آمرزش کند. ﴿۱۶۱۸﴾ ای آمرزنده‌ی کسی که از تو آمرزش می‌خواهد.

۵-۵-۶-۱-۲- به آن که آمرزش خواستن عطا شود، از آمرزش محروم نخواهد بود

﴿۱۶۱۹﴾ به هرکس استغفار عطا شود از آمرزش محروم نمی‌شود... و تأیید آن در کتاب خداوند متعال است که... در مورد استغفار می‌فرماید: هرکس کار ناشایستی انجام دهد و یا به خود ستم روا دارد ولی بعد از آن استغفار کند، خداوند را آمرزنده و مهربان خواهد یافت.

۷-۱-۲- استفهام انکاری

﴿۱۶۲۰﴾ خدایا؛ کیست که از تو طلب آمرزش کند و تو او را نیامرزی؟

۸-۱-۲- نفی در نفی

۱-۱-۲-۸- رد نمی‌شود

﴿۱۶۲۱﴾ ای علی؛ در دل شب نماز بخوان، هرچند (چند دقیقه) به اندازه‌ی دوشیدن بزی باشد؛ و هنگام سحر دعا کن چراکه در آن هنگام دعایی رد نمی‌شود و خداوند تبارک و تعالی در قرآن به آنان اشاره کرده است، «آمرزش‌جویان سحرگاهان».

۲-۱-۲-۸- امکان ندارد خدا در توبه را بگشاید و در آمرزش را ببندد

﴿۱۶۲۲﴾ هرگاه خداوند در شکر را به روی بندگانش باز کرد، در زیادت را به روی آنها نخواهد بست، و هرگاه در دعا را به روی آنان گشود؛ در اجابت را هم به روی آنها خواهد گشود؛ و هرگاه در توبه را باز کرد، در آمرزش را هم باز می‌کند.

﴿۱۶۲۳﴾ خداوندی که در توبه را گشوده است، هیچ‌گاه در آمرزش را نمی‌بندد؛ و فرموده است: هرکس کار ناشایستی انجام دهد، یا بر خود ستم روا دارد و سپس از خدا آمرزش بخواهد، خدا را آمرزنده و مهربان خواهد یافت.

۳-۱-۲-۸- سخاوت اجازه نمی‌دهد بین من و آمرزشم مانع ایجاد شود

﴿۱۶۲۴﴾ اگرچه گناهانم بین دعای من و اجابت تو مانع شده است، ولی کرم تو بین من و آمرزشم حائل نشده است.

۹-۱-۲- علیرغم قطعیت آمرزش، بنده باید حالت عدم اطلاع یقینی از آمرزش بگیرد تا از حال

تضرع و انکسار خارج نشود

﴿الباب الثالث: دلائل المغفرة وعلاماتها﴾

١-٢-٩-١- لا تدرون متى تنزل المغفرة

﴿١٦٢٥﴾ الرسول ﷺ: أَكْثَرُوا مِنَ الْإِسْتِغْفَارِ فِي بُيُوتِكُمْ وَفِي مَجَالِسِكُمْ وَعَلَى مَوَاقِدِكُمْ وَفِي أَسْوَاقِكُمْ وَفِي طُرُقِكُمْ وَأَيْنَمَا كُنْتُمْ فَإِنَّكُمْ لَا تَدْرُونَ مَتَى تَنْزِلُ الْمَغْفِرَةُ؛ مستدرک الوسائل، ج ٥، ص ٣١٩

١-٢-٩-٢- لَيْتَ شِعْرِي تَغْفِرُ خَطِيئَتِي أَمْ تَفْضَحُنِي

﴿١٦٢٦﴾ الرسول ﷺ: اللَّهُمَّ إِنَّ خَطِيئَتِي أَكْثَرُ مِنَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمِنْ كُرْسِيِّكَ الْوَاسِعِ وَعَرْشِكَ الْعَظِيمِ فَلَيْتَ شِعْرِي تَغْفِرُ خَطِيئَتِي أَمْ تَفْضَحُنِي بِهَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ؛ الأمالي للصدوق، ص ٤٥

١-٢-٩-٣- كَيْفَ حَالِي فِي رِحْلَتِي أَمْغُورَةٌ ذُنُوبِي؟

﴿١٦٢٧﴾ يَا سَادَتِي كَيْفَ حَالِي فِي رِحْلَتِي أَمْغُورَةٌ ذُنُوبِي وَمَسْتُورَةٌ عُيُوبِي وَمَقْضِيَّةٌ حَاجَتِي وَمُنْجَحَةٌ طَلِبَتِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٩، ص ٢٠٤

١-٢-٩-٤- إِسْتِغْفَارُ مَنْ لَا يَعْلَمُ فِي النَّارِ أَمْ فِي الْجَنَّةِ

﴿١٦٢٨﴾ الصادق ﷺ: اسْتَغْفِرُ اللَّهَ اسْتَغْفَارَ مَنْ لَا يَعْلَمُ عَلَى آيِّ مَنْزِلَتِهِ هَاجِمٌ أَوْ فِي النَّارِ يُصَلِّي

أَمْ فِي الْجَنَّةِ نَاعِمٌ يَحْيَا؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٥٧

١-٢-٩-٥- اسْتَغْفَارُ لَا يَقْدِرُ قُدْرَهُ وَلَا يَدْرِي مَا وَرَاءَهُ إِلَّا اللَّهُ

﴿١٦٢٩﴾ الصادق ﷺ: اسْتَغْفِرُ اللَّهَ اسْتَغْفَاراً لَا يَقْدِرُ قُدْرَهُ وَلَا يَنْظُرُ أَمَدَهُ إِلَّا اللَّهُ الْمُسْتَغْفِرُ بِهِ

وَلَا يَدْرِي مَا وَرَاءَهُ وَلَا وَرَاءَ مَا وَرَاءَهُ وَالْمُرَادُ بِهِ أَحَدٌ سِوَاهُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٣٤٠

١-٢-٩-٦- مَا دُمْتَ لَا تَرَى ذُنُوبَكَ تُغْفَرُ فَلَا تَشْتَغِلْ بِعُيُوبٍ غَيْرِكَ

﴿١٦٣٠﴾ أمير المؤمنين ﷺ: قَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى لِمُوسَى ﷺ يَا مُوسَى احْفَظْ وَصِيَّتِي لَكَ

بِأَرْبَعَةِ أَشْيَاءَ أَوْ لَاهُنَّ مَا دُمْتَ لَا تَرَى ذُنُوبَكَ تُغْفَرُ فَلَا تَشْتَغِلْ بِعُيُوبٍ غَيْرِكَ؛ بحار الأنوار، ج ١٣، ص ٣٤٤

١-٢-٩-٧- لَا تَعْجَلْ فِي عَيْبِ عَبْدٍ بِذَنْبِهِ فَلَعَلَّهُ مَغْفُورٌ لَهُ

﴿١٦٣١﴾ أمير المؤمنين ﷺ: يَا عَبْدَ اللَّهِ لَا تَعْجَلْ فِي عَيْبِ عَبْدٍ بِذَنْبِهِ فَلَعَلَّهُ مَغْفُورٌ لَهُ؛

وسائل الشيعة، ج ١٥، ص ٢٩١

١-٣- الباب الثالث: دلائل المغفرة وعلاماتها

١-٣-١- دَلِيلُ الْمَغْفِرَةِ

١-٣-١-١- الطَّاعَةُ بَعْدَ الْمَعْصِيَةِ

﴿١٦٣٢﴾ الرسول ﷺ: الْمَعْصِيَةُ بَعْدَ الطَّاعَةِ دَلِيلٌ عَلَى رَدِّ الطَّاعَةِ وَالطَّاعَةُ بَعْدَ الْمَعْصِيَةِ دَلِيلٌ

عَلَى غُفْرَانِ الْمَعْصِيَةِ؛ عوالي اللآلي، ج ١، ص ٢٨٣

بخش ۳: نشانه‌ها و مشخصات آمرزش

- ۱-۲-۹-۱ نمی‌دانید که آمرزش کی فرود می‌آید
﴿۱۶۲۵﴾ در خانه‌ها و مجالس و در کنار سفره‌ها و در بازار و در راه‌ها و هر کجا که باشید بسیار استغفار کنید چرا که شما نمی‌دانید چه هنگامی آمرزش خداوند فرود می‌آید.
- ۱-۲-۹-۲ نمی‌دانم خطایم را آمرزیدی یا می‌خواهی رسوایم کنی
﴿۱۶۲۶﴾ خدایا؛ خطایم بزرگ‌تر از آسمان‌ها و زمین و کرسی و عرش عظیم است. کاش می‌دانستم خطایم را می‌آمرزی یا روز قیامت مرا رسوا می‌کنی.
- ۱-۲-۹-۳ به هنگام مرگ حالم چگونه است؟ آیا گناهانم مورد آمرزش قرار گرفته است؟
﴿۱۶۲۷﴾ ای آقایان من؛ حال من در هنگام مرگ چگونه است؟ آیا گناهانم آمرزیده و عیوبم پوشیده و حاجات و خواسته‌هایم برآورده خواهد شد؟
- ۱-۲-۹-۴ آمرزش خواستن کسی که نمی‌داند جایگاهش در آتش است یا بهشت
﴿۱۶۲۸﴾ از خداوند آمرزش می‌خواهم مانند کسی که نمی‌داند به کدام منزلگاه وارد شده؛ آیا در آتش وارد شده یا در بهشت زنده و برخوردار از نعمت است؟!
- ۱-۲-۹-۵ آمرزش خواستن کسی که موقعیت خود را نمی‌داند و از آینده‌ی خود آگاه نیست
﴿۱۶۲۹﴾ از خداوند آمرزش خواهم، آمرزشی که هیچ‌کس اندازه‌ی آن را نمی‌داند و نهایت آن را نمی‌بیند جز خدا که از او درخواست آمرزش کرده‌ام و هیچ‌کس جز او نه ماورای آن را می‌داند و نه ورای ماورای آن را و مقصود از آن را.
- ۱-۲-۹-۶ مادامی که نمی‌دانی گناهانت آمرزیده شده به بررسی گناهان دیگران نپرداز
﴿۱۶۳۰﴾ خدای تبارک و تعالی به موسی علیه السلام فرمود: ای موسی! سفارش مرا درباره‌ی چهار چیز حرمت دار؛ اول اینکه تا گناهان خویش را آمرزیده نیافته‌ای به عیوب دیگران نپرداز.
- ۱-۲-۹-۷ در عیب‌نهادن بر دیگران شتاب مکن، چه بسا آمرزیده شده باشد
﴿۱۶۳۱﴾ ای بنده‌ی خدا! در عیب‌جویی بنده‌ی گناهکار شتاب نکن. شاید که گناهش آمرزیده شده باشد.

۱-۳- بخش ۳: نشانه‌ها و مشخصات آمرزش

۱-۳-۱- نشانه‌ی آمرزش

۱-۳-۱-۱ فرمان‌برداری بعد از نافرمانی

- ﴿۱۶۳۲﴾ معصیتی که پس از طاعتی انجام پذیرد، نشانه‌ی رد شدن طاعت است و طاعتی که بعد از معصیت و گناهی سر زند، نشانه‌ی آمرزش گناه است.

﴿الباب الثالث: دلائل المغفرة وعلاماتها﴾

١-٣-٢- علامات المغفرة

١-٣-٢-١- البرد

﴿١٦٣٣﴾ الصادق عليه السلام: أَذِقْنِي بَرْدَ عَفْوِكَ وَ مَغْفِرَتِكَ وَ حَلَاوَةَ رَحْمَتِكَ؛ المصباح للكفعمي، ص ١٩

﴿١٦٣٤﴾ الصادق عليه السلام: اللَّهُمَّ ارْزُقْنَا حَلَاوَةَ الْإِيمَانِ وَ بَرْدَ الْمَغْفِرَةِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٨، ص ١٩٧

﴿١٦٣٥﴾ السجاد عليه السلام: لَا تُخْلِنِي فِي مَشْهَدِ الْقِيَامَةِ مِنْ بَرْدِ عَفْوِكَ وَ غَفْرِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ١٤٢

١-٣-٢-٢- الحلاوة

﴿١٦٣٦﴾ الصادق عليه السلام: أَذِقْنَا بَرْدَ عَفْوِكَ وَ حَلَاوَةَ مَغْفِرَتِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٢٦٤

﴿١٦٣٧﴾ السجاد عليه السلام: أَذِقْنِي حَلَاوَةَ الْمَغْفِرَةِ؛ الصحيفة السجادية عليه السلام، الدعاء ١٦

﴿١٦٣٨﴾ السجاد عليه السلام: وَ ارْزُقْنِي حَلَاوَةَ الْمَغْفِرَةِ؛ شرح نهج البلاغة، ج ٦، ص ١٨٢

١-٣-٢-٣- الحظ

﴿١٦٣٩﴾ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَ بَدَائِعَهُ بِقُدْرَتِهِ وَ مَلَكَ الْأُمُورَ بِعِزَّتِهِ وَ عَدَلَ فَلَا يَجُورُ وَ

أَنْصَفَ فَلَا يَحِيفُ وَ كَيْفَ يَجُورُ وَ يَحِيفُ عَلَى مَنْ سَمَّاهُ بِالضَّعْفِ وَ قَرَعَهُ بِالْفَقْرِ وَ نَبَّهَهُ عَلَى

الْغِنَاءِ الْأَكْبَرِ مِنْ رِضْوَانِهِ وَ دَعَاهُ إِلَى الْحِظِّ الْأَوْفَرِ مِنْ غُفْرَانِهِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٦٢

﴿١٦٤٠﴾ الكاظم عليه السلام: اللَّهُمَّ مَا قَسَمْتَ فِيهِ مِنْ رِزْقٍ أَوْ خَيْرٍ أَوْ عَافِيَةٍ أَوْ فَضْلٍ أَوْ مَغْفِرَةٍ أَوْ

رَحْمَةٍ فَاجْعَلْ نَصِيبَنَا فِيهِ الْأَكْبَرَ وَ حِظَّنَا فِيهِ الْأَوْفَرَ؛ مستدرک الوسائل، ج ٧، ص ٤٤٢

١-٣-٢-٤- الطعم

﴿١٦٤١﴾ الكاظم عليه السلام: اللَّهُمَّ ارْزُقْنِي حَلَاوَةَ الْإِيمَانِ وَ طَعْمَ الْمَغْفِرَةِ؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ٢٠١

١-٣-٢-٥- اللذة

﴿١٦٤٢﴾ السجاد عليه السلام: أَذِقْنَا حَلَاوَةَ عَفْوِكَ وَ لَذَّةَ مَغْفِرَتِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ١٥٢

﴿١٦٤٣﴾ اللَّهُمَّ عَقِّبْ عَلَى بَغْفِرَانِكَ فِي عِقَابِهِ وَ آمِنِّي مِنْ عَذَابِكَ مَا أَخْشَاهُ وَ قِنِّي مِنْ

صُنُوفِهِ مَا اتَّقَاهُ وَ اخْتِمْ لِي فِي خَاتِمَتِهِ بِخَيْرٍ تُجْزِلُ مِنْهُ عَطِيَّتِي وَ تُشْفِعْ فِيهِ مَسْأَلَتِي وَ تَسُدْ بِهِ

فَاقَتِي وَ تَنْفِي بِهِ شِقْوَتِي وَ تَقَرِّبْ بِهِ سَعَادَتِي وَ تَمْلَأْ يَدَيَّ مِنْ خَيْرَاتِ الدَّارَيْنِ بِأَفْضَلِ مَا مَلَأَتْ بِهِ

يَدَ سَائِلٍ وَ رَجَعْتَ بِهِ أَمَلٍ أَمِلَ وَ تَمْنَحْنِي فِي وَالِدِي وَ فِي جَمِيعِ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ الْغُفْرَانَ وَ

الرِّضْوَانَ وَ تَذَكِّرُهُمْ مِنْكَ بِإِحْسَانٍ تُنِيلُ أَرْوَاحَهُمْ مَسَرَّةَ رِضْوَانِكَ وَ تُوصِلُ إِلَيْهَا لَذَّةَ غُفْرَانِكَ؛

بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٦٨

بخش ۳: نشانه‌ها و مشخصات آمرزش

۱-۳-۲-۱- مشخصات آمرزش

۱-۳-۲-۱-۱- خنکی

- ﴿۱۶۳۳﴾ خنکای گذشت و آمرزش و شیرینی رحمت را به من بچشان.
﴿۱۶۳۴﴾ خداوندا؛ شیرینی ایمان و خنکای آمرزش را روزی ما گردان.
﴿۱۶۳۵﴾ [پروردگارا؛] در قیامت مرا از خنکای عفو و آمرزش محروم نساز.

۱-۳-۲-۱-۲- شیرینی

- ﴿۱۶۳۶﴾ خنکای عفو و گذشت و شیرینی آمرزش را به ما بچشان.
﴿۱۶۳۷﴾ [پروردگارا؛] شیرینی آمرزش را به من بچشان.
﴿۱۶۳۸﴾ [پروردگارا؛] شیرینی آمرزش را روزی ام کن.

۱-۳-۲-۱-۳- گوارایی

- ﴿۱۶۳۹﴾ ستایش و حمد مخصوص خدایی است که آفرینش را با قدرتش آغاز کرد و با عزّتش بر امور تسلّط یافت. دادگری است که ظلم نمی‌کند، چگونه ممکن است به کسی ظلم کند که او را ضعیف نامید و مهر فقر بر او زد و او را از بی‌نیازی بزرگی که در خشنودی‌اش است، آگاه ساخت و او را به بهره‌ی وافر که همان آمرزش اوست، دعوت کرد.
﴿۱۶۴۰﴾ خداوندا؛ هرچه روزی، خیر، عافیت، لطف، آمرزش، و یا رحمت تقسیم می‌کنی، نصیب و بهره‌ی ما را در آن بسیار بزرگ و فراوان قرار ده.

۱-۳-۲-۱-۴- طعم

- ﴿۱۶۴۱﴾ خداوندا؛ شیرینی ایمان و طعم آمرزش را روزی ما گردان.

۱-۳-۲-۱-۵- لذّت

- ﴿۱۶۴۲﴾ شیرینی بخشش و لذّت آمرزش را به ما بچشان.
﴿۱۶۴۳﴾ خداوندا؛ در پایان این ماه آمرزش را در پی من قرار ده و از آنچه بیم دارم، از عذابت ایمن گردان و از آنچه می‌پرهیزم، از انواع کيفرت نگاه دار و پایان آن را برای من ختم به خیر کن، به گونه‌ای که عطای من از آن فراوان شود و درخواست مرا در این ماه شفاعت کن و نیازم را برطرف ساز و بدبختی را از من دور کن و نیکبختی‌ام را نزدیک گردان و دستم را از نیکی‌های دو دنیا آکنده کن، به برترین چیزهایی که دست درخواست‌کنندگان را پر کرده‌ای و آرزوی آرزمندان را برآوردی، و پدر و مادر و همه مردان و زنان مؤمن را بیامرز و از آنان خرسند باش و با نیکی از آنان یاد کن تا شادمانی رضایت به روح آنان برسد و لذّت آمرزش را نیز به دنبال داشته باشد.

﴿الباب الثالث: دلائل المغفرة وعلاماتها﴾

١-٣-٢-٦- البركة

﴿١٦٤٤﴾ الصادق عليه السلام: أعظم لي في هذا اليوم بركة المغفرة؛ البلد الأمين، ص ٢٣٨

﴿١٦٤٥﴾ السجاد عليه السلام: أعظم لي فيه بركة المغفرة؛ بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ٩

﴿١٦٤٦﴾ الكاظم عليه السلام: اللهم بارك لنا في شهرنا هذا وارزقنا بركته و... مغفرته؛

مستدرک الوسائل، ج ٧، ص ٤٤٢

١-٣-٢-٧- السرعة

١-٣-٢-٧-١- إن الله إلى العفو والمغفرة أسرع منا من الغضب والعقوبة

﴿١٦٤٧﴾ أن الله سبحانه قال لموسى حين أرسله إلى فرعون يتوعده وأخبره أنني إلى العفو

والمغفرة أسرع مني إلى الغضب والعقوبة؛ عدة الداعي، ص ١٤٥

١-٣-٢-٨- أرجى من عملنا

﴿١٦٤٨﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: اللهم إن مغفرتك أرجى من عملي وإن رحمتك أوسع من ذنبي؛

مستدرک الوسائل، ج ٥، ص ٨٤

﴿١٦٤٩﴾ الصادق عليه السلام: فإنا اليوم لمغفرتك أرجى مني لعملي ولمغفرتك ورحمتك أوسع

من ذنوبي؛ الكافي، ج ٢، ص ٥٨٠

١-٣-٢-٩- العظمة

١-٣-٢-٩-١- أعظم من ذنوبنا

﴿١٦٥٠﴾ سبحانه الله ربنا الذي مغفرته أعظم من ذنوبنا؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ٢٠٩

١-٣-٢-٩-٢- أعظم من كل شيء

﴿١٦٥١﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: مغفرتك يا سيدي أعظم من كل شيء فتفضل بها علي؛ بحار الأنوار،

ج ٨٦، ص ٣٧٧

١-٣-٢-١٠- الوُسعة

١-٣-٢-١٠-١- مغفرة الله أوسع من ذنوبنا

﴿١٦٥٢﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: إذا قال يا واسع المغفرة فتح الله تعالى له سبعين باباً من الرحمة فهو

يخوض في رحمة الله تعالى حتى يخرج من الدنيا؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ١٩٨

﴿١٦٥٣﴾ أمير المؤمنين عليه السلام: اغفر لي ما لا يسعه إلا مغفرتك ولا يمحاه إلا عفوك ولا

يكفره إلا تجاوزك وفضلك؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٢٥٥

بخش ۳: نشانه‌ها و مشخصات آمرزش

۱-۳-۲-۶- برکت

﴿۱۶۴۴﴾ در این روز برکت آمرزشم را بزرگ در نظر بگیر.
﴿۱۶۴۵﴾ در این روز برکت آمرزشم را بزرگ در نظر بگیر.
﴿۱۶۴۶﴾ بار خدایا! این ماه را برای ما پربرکت قرار ده، و برکت و خیر و یاری و سود و منفعت و خوش‌یمنی و نور و رحمت و آمرزشش را روزی ما بگردان.

۱-۳-۲-۷- سرعت

۱-۳-۲-۷-۱- خداوند برای بخشیدن و آمرزیدنمان نسبت به خشم گرفتن و عقوبت کردن شتاب بیشتری دارد

﴿۱۶۴۷﴾ خداوند سبحان هنگامی که حضرت موسی (علیه السلام) را به‌سوی فرعون فرستاد تا تهدیدش کند، به او فرمود که به فرعون بگوید: «سرعت من در گذشت و آمرزش نسبت به خشم و عقوبت بیشتر است».

۱-۳-۲-۸- امیدآفرین‌تر از عملمان

﴿۱۶۴۸﴾ خداوند! آمرزش تو، امیدوارکننده‌تر از عمل من، و رحمت تو وسیع‌تر از گناهان من است.

﴿۱۶۴۹﴾ من امروز به آمرزش تو امید بیشتری دارم تا به کردارم، آری آمرزش تو وسیع‌تر از گناهان من است.

۱-۳-۲-۹- بزرگی

۱-۳-۲-۹-۱- بزرگ‌تر از گناهانمان

﴿۱۶۵۰﴾ پروردگار مایاک و منزّه است؛ آن که آمرزش او از گناهان ما بزرگ‌تر است.

۱-۳-۲-۹-۲- بزرگ‌تر از هر چیز

﴿۱۶۵۱﴾ مولای من؛ آمرزش عظیم‌تر از هر چیزی است، پس آن را به من عنایت کن.

۱-۳-۲-۱۰- گستردگی

۱-۳-۲-۱۰-۱- آمرزش خداوند از گناهان ما گسترده‌تر است

﴿۱۶۵۲﴾ هنگامی که بگوید: «يَا وَاسِعَ الْمَغْفِرَةِ»، خداوند عزیز و جلیل هفتاد در رحمت به روی او می‌گشاید طوری که او در رحمت خدا غوطه می‌خورد تا از دنیا خارج شود.
﴿۱۶۵۳﴾ بیامرز! آنچه را که جز آمرزش تو فرا نمی‌گیرد و جز گذشت تو آن را برطرف نمی‌کند و جز عفو و بخشش تو آن را نمی‌پوشاند.

﴿الباب الثالث: دلائل المغفرة وعلاماتها﴾

﴿١٦٥٤﴾ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي ابْتَدَأَ خَلْقَهُ بِنِعْمَتِهِ وَاسْتَعَى عَلَيْهِمْ ظِلَالَ رَحْمَتِهِ ثُمَّ فَرَضَ عَلَيْهِمْ شُكْرَ مَا آدَى إِلَيْهِمْ وَفَقَّهَهُمْ بِمَنِّهِ لِأَدَاءِ مَا فَرَضَ عَلَيْهِمْ وَنَهَجَ لَهُمْ مِنْ سَبِيلِ هِدَايَتِهِ مَا يَسْتَوْجِبُونَ بِهِ وَاسِعَ مَغْفِرَتِهِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٤٥٣

﴿١٦٥٥﴾ الرضا (عليه السلام): اللَّهُمَّ ارْحَمْ غُرْبَتَهُ وَصِلْ وَحْدَتَهُ وَآنسْ وَحْشَتَهُ وَآمِنْ رَوْعَتَهُ وَافْضْ عَلَيْهِ مِنْ رَحْمَتِكَ وَاسْكِنْ إِلَيْهِ مِنْ بَرْدِ عَفْوِكَ وَسَعَةِ غُفْرَانِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٧٩، ص ٣٩

﴿١٦٥٦﴾ امير المؤمنين (عليه السلام): اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا لَا يَسَعُهُ إِلَّا مَغْفِرَتُكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٢٤٣

﴿١٦٥٧﴾ الزهراء (عليها السلام): اللَّهُمَّ إِنَّ مَغْفِرَتَكَ أَوْسَعُ مِنْ ذُنُوبِنَا وَرَحْمَتِكَ أَرْجَى عِنْدَنَا مِنْ أَعْمَالِنَا؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ٣٣٨

﴿١٦٥٨﴾ امير المؤمنين (عليه السلام): اللَّهُمَّ فَاغْفِرْ لِي مَا لَا يَسَعُهُ إِلَّا مَغْفِرَتُكَ وَلَا يَمْحَاهُ [يَمْحُو] إِلَّا عَفْوُكَ وَلَا يُكْفِّرُهُ إِلَّا فَضْلُكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٢٤٩

﴿١٦٥٩﴾ اللَّهُمَّ فَاغْفِرْ لِي مَا لَا يَسَعُهُ إِلَّا مَغْفِرَتُكَ وَلَا يَمْحَقُهُ إِلَّا عَفْوُكَ وَلَا يُكْفِّرُهُ إِلَّا تَجَاوُزُكَ وَفَضْلُكَ؛ البلد الأمين، ص ٣٤٦

﴿١٦٦٠﴾ الصادق (عليه السلام): اللَّهُمَّ مَغْفِرَتُكَ أَوْسَعُ مِنْ ذُنُوبِي؛ مصباح المتبجح، ص ١٧٢

﴿١٦٦١﴾ الرسول (عليه السلام): اللَّهُمَّ مَغْفِرَتُكَ أَوْسَعُ مِنْ ذُنُوبِي وَرَحْمَتُكَ أَرْجَى عِنْدِي مِنْ عَمَلِي؛

مستدرک الوسائل، ج ٥، ص ١٣٥

﴿١٦٦٢﴾ الصادق (عليه السلام): اللَّهُمَّ وَقَدْ رَجَوْتُ كَرِيمَ عَفْوِكَ وَوَاسِعَ مَغْفِرَتِكَ؛ تهذيب الأحكام،

ج ٦، ص ٦٢

﴿١٦٦٣﴾ العسكري (عليه السلام): إِلَهِي سَمِعَ الْعَابِدُونَ بِجَزِيلِ ثَوَابِكَ فَخَشَعُوا وَسَمِعَ الزَّاهِدُونَ بِسَعَةِ رَحْمَتِكَ فَفَقِنُوا وَسَمِعَ الْمُؤَلُّونَ عَنِ الْقَصْدِ بِجُودِكَ فَارْجَعُوا وَسَمِعَ الْمُجْرِمُونَ بِسَعَةِ غُفْرَانِكَ فَطَمِعُوا؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ٩٩

﴿١٦٦٤﴾ السجاد (عليه السلام): إِنِّي بِمَغْفِرَتِكَ وَرَحْمَتِكَ أَوْثِقُ مِنْ بَعْمَلِي، وَلِمَغْفِرَتِكَ وَرَحْمَتِكَ أَوْسَعُ مِنْ ذُنُوبِي؛ الصحيفة السجادية (عليه السلام)، الدعاء ٤٨

﴿١٦٦٥﴾ الصادق (عليه السلام): أَوْجِبْ لِي زِيَادَةً مِنْ إِيْتِمَامِ النِّعْمَةِ بِسَعَةِ الرَّحْمَةِ وَالْمَغْفِرَةِ؛ بحار الأنوار،

ج ٨٣، ص ٢٧٨

﴿١٦٦٦﴾ الحسين (عليه السلام): أَوْجِبْ لِي زِيَادَةً مِنْ إِيْتِمَامِ النِّعْمَةِ بِسَعَةِ الْمَغْفِرَةِ؛ البلد الأمين، ص ٢٨

﴿١٦٦٧﴾ فَإِنِّي لِمَغْفِرَتِكَ وَرَحْمَتِكَ أَرْجَى مِنْ لِعَمَلِي وَمَغْفِرَتِكَ وَرَحْمَتِكَ أَوْسَعُ لِي

مِنْ ذُنُوبِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ١٧

بخش ۳: نشانه‌ها و مشخصات آمرزش

﴿۱۶۵۴﴾ حمد و ستایش مخصوص خداوندی است که خلقتش را با نعمت‌هایش آغاز کرده و سایه‌ی رحمتش را بر مخلوقاتش گسترده است، سپس شکر آنچه را به ایشان عطا فرموده واجب کرده است؛ و ایشان را با لطف خویش به انجام واجبات موفّق ساخت؛ و راه هدایتش را که ایشان را شایسته‌ی ورود به آمرزش گسترده‌اش می‌کند بر ایشان گسترد.

﴿۱۶۵۵﴾ خدایا؛ بر غریبی او رحم کن و تنهایی او را به رحمت متّصل ساز و او را از تنهایی رهایی بخش، و وحشت او را به آنچه خود می‌دانی انس ده، تا وحشتش زایل شود؛ و او را از ترس عذاب خود ایمن کن، رحمت را بر او فرو ریز، و از خنکای عفو و گستره‌ی آمرزش نصیب او گردان.

﴿۱۶۵۶﴾ خداوند؛ آنچه را که جز آمرزش تو آن را فرا نمی‌گیرد، بیامرز.

﴿۱۶۵۷﴾ پروردگارا؛ آمرزش تو از گناهان ما گسترده‌تر، و رحمت تو از اعمال ما امیدوارکننده‌تر است.

﴿۱۶۵۸﴾ خداوند؛ گناهان مرا بیامرز؛ آنچه را که جز آمرزش تو آن را فرا نمی‌گیرد، و جز عفو تو آن را محو نمی‌کند، و جز لطف تو، آن را نمی‌پوشاند.

﴿۱۶۵۹﴾ خداوند؛ گناهان مرا بیامرز؛ آنچه را که جز آمرزش تو آن را فرا نمی‌گیرد، و جز عفو تو آن را نابود نمی‌کند، و جز گذشت و لطف تو، آن را نمی‌پوشاند.

﴿۱۶۶۰﴾ خدایا؛ آمرزش تو از گناهان من گسترده‌تر است.

﴿۱۶۶۱﴾ خدایا؛ آمرزش تو از گناهان من گسترده‌تر، و رحمت تو در نظر من از اعمالم امیدوارکننده‌تر است.

﴿۱۶۶۲﴾ خداوند؛ به عفو و آمرزش گسترده‌ات امید بسته‌ام.

﴿۱۶۶۳﴾ خدایا؛ عابدان پاداش نیکو و شایان تو را شنیدند و در برابر تو خشوع ورزیدند؛ و زاهدان خبر رحمت گسترده‌ات به گوششان رسید و قناعت پیشه کردند؛ و کج‌روان راه حق، از جود و کرم تو با خبر شدند و بازگشتند؛ و خطاکاران از وسعت آمرزش تو آگاه شدند و به طمع افتادند.

﴿۱۶۶۴﴾ اطمینانم به آمرزش و رحمت و مهربانی‌ات از عمل و کردارم بیشتر است، زیرا آمرزش و رحمت از گناهانم وسیع‌تر است.

﴿۱۶۶۵﴾ به واسطه‌ی وسعت رحمت و آمرزش مرا از نعمت کاملت بیشتر برخوردار کن.

﴿۱۶۶۶﴾ به واسطه‌ی وسعت آمرزش مرا از نعمت کاملت بیشتر برخوردار کن.

﴿۱۶۶۷﴾ من به آمرزش و بخشایش نسبت به کردارم امید بیشتری دارم. آری گنجایش آمرزش و بخشایش از گناهان من بیشتر است.

﴿الباب الرابع: وسائطُ المغفرة﴾

﴿١٦٦٨﴾ الحسين عليه السلام: مَغْفِرَتُكَ وَرَحْمَتُكَ يَا رَبِّ أَعْظَمُ وَأَوْسَعُ مِنْهَا لِأَنَّهَا وَسِعَتْ كُلَّ

شَيْءٍ؛ المصباح للكفعمي، ص ٧٦٧

١١-٢-١٣-الكفاية

١١-٢-١٣-أَكْفَى مِنْ فِعْلِنَا

﴿١٦٦٩﴾ سُبْحَانَ اللَّهِ رَبَّنَا الَّذِي مَغْفِرَتُهُ أَكْفَى لَنَا مِنْ فِعْلِنَا؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ٢٠٩

١-٤-الباب الرابع: وسائطُ المغفرة

١-٤-١-الباب الأول: الأَعْضَاءُ وَالْجَوَارِحُ

١-٤-١-١-الجوارحُ

﴿١٦٧٠﴾ الرسول ﷺ: أَرْنِي يَا سَيِّدِي مَلَائِكَةَ الرَّحْمَةِ وَالْبُشْرَى بِالْمَغْفِرَةِ بِمَا تَكُونُ بِهِ عَيْنِي قَرِيرَةً وَنَفْسِي إِلَيْهِ تَائِقَةً سَاكِنَةً وَجَوَارِحِي بِهِ مُطْمَئِنَّةٌ قَبْلَ فِرَاقِ الدُّنْيَا؛ بحار الأنوار، ج ٨٦،

ص ٣٧٨

١-٤-١-٢-الْقَلْبُ

﴿١٦٧١﴾ أمير المؤمنين عليه السلام: قُلْتُ لِأَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام: يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ الْعَبْدُ يُصِيبُ الذَّنْبَ فَيَسْتَغْفِرُ اللَّهَ مِنْهُ فَمَا حَدُّ الِاسْتِغْفَارِ قَالَ يَا ابْنَ زِيَادِ التَّوْبَةُ قُلْتُ بَسْ قَالَ لَا قُلْتُ فَكَيْفَ قَالَ إِنَّ الْعَبْدَ إِذَا أَصَابَ ذَنْبًا يَقُولُ اسْتَغْفِرُ اللَّهَ بِالتَّحْرِيكِ قُلْتُ وَمَا التَّحْرِيكِ قَالَ الشَّفَتَانِ وَاللِّسَانُ يُرِيدُ أَنْ يَتَّبِعَ ذَلِكَ بِالْحَقِيقَةِ قُلْتُ وَمَا الْحَقِيقَةُ قَالَ تَصْدِيقُ فِي الْقَلْبِ وَإِضْمَارُ أَنْ لَا يَعُودَ إِلَى الذَّنْبِ الَّذِي اسْتَغْفَرَ مِنْهُ قَالَ كُمَيْلُ فَإِذَا فَعَلَ ذَلِكَ فَإِنَّهُ مِنَ الْمُسْتَغْفِرِينَ قَالَ لَا قَالَ كُمَيْلُ فَكَيْفَ ذَاكَ قَالَ لِأَنَّكَ لَمْ تَبْلُغْ إِلَى الْأَصْلِ بَعْدَ قَالَ كُمَيْلُ فَأَصْلُ الِاسْتِغْفَارِ مَا هُوَ قَالَ الرَّجُوعُ إِلَى التَّوْبَةِ مِنَ الذَّنْبِ الَّذِي اسْتَغْفَرْتَ مِنْهُ وَهِيَ أَوَّلُ دَرَجَةِ الْعَابِدِينَ وَتَرْكُ الذَّنْبِ وَالِاسْتِغْفَارُ اسْمُ وَاقِعٍ لِمَعَانٍ سِتٍّ أَوَّلُهَا النَّدَمُ عَلَى مَا مَضَى وَالثَّانِي الْعَزْمُ عَلَى تَرْكِ الْعَوْدِ أَبَدًا وَالثَّالِثُ أَنْ تُؤَدَّى حُقُوقُ الْمَخْلُوقِينَ الَّتِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُمْ وَالرَّابِعُ أَنْ تُؤَدَّى حَقُّ اللَّهِ فِي كُلِّ فَرَضٍ وَالْخَامِسُ أَنْ تُذِيبَ اللَّحْمَ الَّذِي نَبَتَ عَلَى السُّخْتِ وَالْحَرَامِ حَتَّى يَرْجِعَ الْجُلْدُ إِلَى عَظْمِهِ ثُمَّ تَنْشِئَ فِيمَا بَيْنَهُمَا لَحْمًا جَدِيدًا وَالسَّادِسُ أَنْ تُذِيقَ الْبَدَنَ أَلَمَ الطَّاعَاتِ كَمَا أَذَقْتَهُ لَذَاتِ الْمَعَاصِي؛ بحار الأنوار، ج ٦،

ص ٢٧

بخش ۴: ابزار آمرزش

﴿۱۶۶۸﴾ پروردگارا! آمرزش و رحمت بزرگ‌تر و گسترده‌تر از آن است. چون همه چیز را در بر می‌گیرد.

۱۱-۳-۱- بسندگی

۱۱-۳-۱-۱- بسنده‌تر از افعال ما

﴿۱۶۶۹﴾ پاک و منزّه است خداوند، پروردگاری که آمرزشش ما را از آنچه کرده‌ایم کفایت می‌کند.

۱-۴- بخش ۴: ابزار آمرزش

۱-۴-۱- گروه ۱: اعضاء و جوارح

۱-۴-۱-۱- جوارح

﴿۱۶۷۰﴾ ای آقای من؛ فرشتگان رحمت و بشارت‌دهنده‌ی آمرزش را با رحمت و آمرزش به من نمایان تا چشمانم روشن و جانم در کمال آرامش مشتاق دیدارشان باشد و جسمم قبل از ترک دنیا به دریافت رحمت مطمئن شده باشد.

۲-۴-۱-۱- قلب

﴿۱۶۷۱﴾ کمیل بن زیاد گوید: ... به امام علی علیه السلام گفتم: «یا امیرالمؤمنین؛ بنده‌ای مرتکب گناه می‌شود و بعد استغفار می‌کند. حدّ استغفار چیست؟» فرمود: «ای فرزند زیاد؛ حدّ آن توبه است». گفتم: «آیا همین بس است؟» فرمود: «نه، این تنها کفایت نمی‌کند». گفتم: «پس چگونه است؟» فرمود: «هرگاه بنده‌ای مرتکب گناهی شود، با تحریک استغفار می‌کند». عرض کردم: «تحریک چیست؟» فرمود: «یعنی با حرکت دادن زبان، لب به استغفار بگشاید و کلماتی را بر زبان جاری کند، ولی باید دنبال حقیقت هم باشد». عرض کردم: «حقیقت چیست؟» فرمود: «قلب هم باید همان کلمات را گواهی کند و تصمیم بگیرد که بار دیگر گرد آن گناه نرود». کمیل گفت: «پس هرگاه چنین کنم از مستغفرین خواهم بود؟» فرمود: «خیر». گفتم: «پس چه باید کرد؟» علی علیه السلام فرمود: «تو هنوز به اصل استغفار نرسیده‌ای». کمیل پرسید: «اصل استغفار کدام است؟» فرمود: «برگشتن به طرف توبه از گناهی که درباره‌ی آن استغفار کرده است، و این نخستین درجه عابدان می‌باشد. ترک گناه و استغفار بر شش گونه است که باید بر آن شروط عمل شود: اوّل، پشیمانی از گناهی که انجام داده؛ دوّم، تصمیم بگیرد که دیگر مرتکب آن گناه نشود، سوّم، اگر گناه مربوط به حقوق برادران ایمانی است باید آن‌ها را از خود راضی سازد؛ چهارم، همه‌ی حقوق واجب خداوند را ادا کند؛ پنجم، گوشتی که در هنگام معصیت در بدن او روییده، باید در اثر عبادت از بین برود و گوشت تازه در بدنش بروید و آن گوشت‌های حرام آب شود؛ ششم، باید سختی‌هایی که از اطاعت خداوند برایش پیش می‌آید تحمل کند تا لذّت‌هایی را که از معصیت چشیده از بدنش بیرون کند».

﴿البَابُ الرَّابِعُ: وَسَائِطُ الْمَغْفِرَةِ﴾

٣-١-٤-١- اللّٰسَانُ

﴿١٦٧٢﴾ امير المؤمنين عليه السلام: التَّوْبَةُ نَدَمٌ بِالْقَلْبِ وَاسْتِغْفَارٌ بِاللِّسَانِ وَتَرْكُ بِالْجَوَارِحِ وَإِضْمَارُ
أَنْ لَا يَعُودَ؛ مستدرک الوسائل، ج ١٢، ص ١٣٧

﴿١٦٧٣﴾ الرّسول ﷺ: عَوِّدُوا أَلْسِنَتَكُمْ الْإِسْتِغْفَارَ فَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى لَمْ يُعَلِّمَكُمْ الْإِسْتِغْفَارَ إِلَّا وَهُوَ يُرِيدُ أَنْ يَغْفِرَ لَكُمْ؛ بحار الأنوار، ج ٩٠، ص ٢٨٣

﴿١٦٧٤﴾ امير المؤمنين عليه السلام: قُلْتُ لِأَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام: يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ الْعَبْدُ يُصِيبُ الذَّنْبَ فَيَسْتَغْفِرُ اللَّهَ مِنْهُ فَمَا حَدُّ السِّتْغْفَارِ قَالَ يَا ابْنَ زِيَادِ التَّوْبَةُ قُلْتُ بَسْ قَالَ لَا قُلْتُ فَكَيْفَ قَالَ إِنَّ الْعَبْدَ إِذَا أَصَابَ ذَنْبًا يَقُولُ اسْتَغْفِرُ اللَّهَ بِالتَّحْرِيكِ قُلْتُ وَمَا التَّحْرِيكِ قَالَ الشَّفَتَانِ وَاللِّسَانُ يُرِيدُ أَنْ يَتَّبِعَ ذَلِكَ بِالْحَقِيقَةِ قُلْتُ وَمَا الْحَقِيقَةُ قَالَ تَصْدِيقُ فِي الْقَلْبِ وَإِضْمَارُ أَنْ لَا يَعُودَ إِلَى الذَّنْبِ الَّذِي اسْتَغْفَرَ مِنْهُ قَالَ كُمَيْلٌ فَإِذَا فَعَلَ ذَلِكَ فَإِنَّهُ مِنَ الْمُسْتَغْفِرِينَ قَالَ لَا قَالَ كُمَيْلٌ فَكَيْفَ ذَاكَ قَالَ لِأَنَّكَ لَمْ تَبْلُغْ إِلَى الْأَصْلِ بَعْدَ قَالَ كُمَيْلٌ فَاصْلُ السِّتْغْفَارِ مَا هُوَ قَالَ الرَّجُوعُ إِلَى التَّوْبَةِ مِنَ الذَّنْبِ الَّذِي اسْتَغْفَرْتَ مِنْهُ وَهِيَ أَوَّلُ دَرَجَةِ الْعَابِدِينَ وَتَرَكُ الذَّنْبَ وَالِاسْتِغْفَارَ اسْمٌ وَقَعَ لِمَعَانَ سِتٍّ أَوَّلُهَا النَّدَمُ عَلَى مَا مَضَى وَالثَّانِي الْعَزَمُ عَلَى تَرْكِ الْعَوْدِ أَبَدًا وَالثَّالِثُ أَنْ تُؤَدَّى حَقُوقَ الْمَخْلُوقِينَ الَّتِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُمْ وَالرَّابِعُ أَنْ تُؤَدَّى حَقَّ اللَّهِ فِي كُلِّ فَرَضٍ وَالْخَامِسُ أَنْ تُذِيبَ اللَّحْمَ الَّذِي نَبَتَ عَلَى السُّحْتِ وَالْحَرَامِ حَتَّى يَرْجِعَ الْجِلْدُ إِلَى عَظْمِهِ ثُمَّ تَنْشَى فِيمَا بَيْنَهُمَا لَحْمًا جَدِيدًا وَالسَّادِسُ أَنْ تُذِيقَ الْبَدَنَ أَلَمَ الطَّاعَاتِ كَمَا أَذَقْتَهُ لَذَاتِ الْمَعَاصِي؛ بحار الأنوار، ج ٦، ص ٢٧

﴿١٦٧٥﴾ امير المؤمنين (عليه السلام): قِيلَ لَهُ مَا التَّوْبَةُ النَّصُوحُ فَقَالَ (عليه السلام): نَدَمٌ بِالْقَلْبِ وَاسْتِغْفَارٌ بِاللِّسَانِ وَ الْقَصْدُ عَلَى أَنْ لَا تَعُودَ؛ بحار الأنوار، ج ٧٥، ص ٤٨

٢-٤-١- البابُ الثاني: العباداتُ

١-٢-٤-١- الصَّدَقَةُ

﴿١٦٧٦﴾ الصَّادِقُ (عليه السلام): عَنْ جَمِيلِ بْنِ دَرَّاجٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ: أَنَّهُ سُئِلَ عَنْ رَجُلٍ أَفْطَرَ يَوْمًا مِنْ شَهْرِ رَمَضَانَ مُتَعَمِّدًا فَقَالَ إِنَّ رَجُلًا أَتَى النَّبِيَّ (صلى الله عليه وآله) فَقَالَ هَلَكْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ مَا لَكَ فَقَالَ النَّارُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ وَمَا لَكَ قَالَ وَفَعْتُ عَلَى أَهْلِي قَالَ تَصَدَّقْ وَاسْتَغْفِرْ؛ الكافي، ج ٤، ص ١٠٢

بخش ۴: ابزار آمرزش

۳-۱-۴-۱- زبان

﴿۱۶۷۲﴾ توبه؛ پشیمانی قلبی و طلب آمرزش به زبان و ترک گناه و تصمیم به عدم بازگشت به آن است.

﴿۱۶۷۳﴾ زبان خود را به استغفار عادت دهید، زیرا خداوند استغفار را به خاطر این به شما یاد داده که می‌خواهد شما را بیامرزد.

﴿۱۶۷۴﴾ کمیل بن زیاد گوید: ... به امام علی علیه السلام گفتم: «یا امیرالمؤمنین؛ بنده‌ای مرتکب گناه می‌شود و بعد استغفار می‌کند. حدّ استغفار چیست؟» فرمود: «ای فرزند زیاد؛ حدّ آن توبه است». گفتم: «آیا همین بس است؟» فرمود: «نه، این تنها کفایت نمی‌کند». گفتم: «پس چگونه است؟» فرمود: «هرگاه بنده‌ای مرتکب گناهی شود، با تحریک استغفار می‌کند». عرض کردم: «تحریک چیست؟» فرمود: «یعنی با حرکت دادن زبان، لب به استغفار بگشاید و کلماتی را بر زبان جاری کند، ولی باید دنبال حقیقت هم باشد». عرض کردم: «حقیقت چیست؟» فرمود: «قلب هم باید همان کلمات را گواهی کند و تصمیم بگیرد که بار دیگر گرد آن گناه نرود». کمیل گفت: «پس هرگاه چنین کنم از مستغفرین خواهم بود؟» فرمود: «خیر». گفتم: «پس چه باید کرد؟» علی علیه السلام فرمود: «تو هنوز به اصل استغفار نرسیده‌ای». کمیل پرسید: «اصل استغفار کدام است؟» فرمود: «برگشتن به طرف توبه از گناهی که درباره‌ی آن استغفار کرده است، و این نخستین درجه عابدان می‌باشد. ترک گناه و استغفار بر شش گونه است که باید بر آن شروط عمل شود: اول، پشیمانی از گناهی که انجام داده؛ دوم، تصمیم بگیرد که دیگر مرتکب آن گناه نشود، سوّم، اگر گناه مربوط به حقوق برادران ایمانی است باید آن‌ها را از خود راضی سازد؛ چهارم، همه‌ی حقوق واجب خداوند را ادا کند؛ پنجم، گوشتی که در هنگام معصیت در بدن او روییده، باید در اثر عبادت از بین برود و گوشت تازه در بدنش بروید و آن گوشت‌های حرام آب شود؛ ششم، باید سختی‌هایی که از اطاعت خداوند برایش پیش می‌آید تحمل کند تا لذت‌هایی را که از معصیت چشیده از بدنش بیرون کند».

﴿۱۶۷۵﴾ عرض کردند: «توبه‌ی نصوص چیست؟» فرمود: «در دل پشیمان شدن و با زبان استغفار کردن و تصمیم به بازگشت نداشتن».

۲-۱-۴-۲- گروه ۲: اعمال عبادی

۱-۲-۴-۱- صدقه

﴿۱۶۷۶﴾ جمیل بن دراج گوید: از امام صادق علیه السلام دربارہ‌ی مردی سؤال شد که عمداً یک روز از ماه رمضان را افطار کرده است. فرمود: «مردی نزد پیامبر صلی الله علیه و آله آمد و گفت: ای رسول خدا؛ هلاک شدم! پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: «تو را چه شده است؟» گفت: «آتش! ای رسول خدا». پیامبر فرمود: «تو را چه شده است؟» گفت: «من در ماه رمضان با همسر جماع کردم». فرمود: «صدقه بده و از خداوند آمرزش بخواه».

﴿الباب الرابع: وسائط المغفرة﴾

٢-٢-١- الصلاة

﴿١٦٧٧﴾ الرسول ﷺ: إِذَا رَأَيْتَ فِي مَعَاشِكَ ضَيِّقًا وَفِي أَمْرِكَ تَيْبَانًا فَأَنْزِلْ حَاجَتَكَ بِاللَّهِ تَعَالَى وَجَلَّ وَلَا تَدْعُ صَلَاةَ الْإِسْتِغْفَارِ وَهِيَ رَكْعَتَانِ تَفْتَحُ الصَّلَاةَ وَتَقْرَأُ الْحَمْدَ وَإِنَّا أَنْزَلْنَاهُ مَرَّةً وَاحِدَةً فِي كُلِّ رَكْعَةٍ ثُمَّ تَقُولُ بَعْدَ الْقِرَاءَةِ أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ خَمْسَ عَشْرَةَ مَرَّةً ثُمَّ تَرْكَعُ فَتَقُولُهَا عَشْرًا هَيْئَةَ صَلَاةِ جَعْفَرٍ يُصَلِّحُ اللَّهُ لَكَ شَأْنَكَ كُلَّهُ إِنْ شَاءَ اللَّهُ تَعَالَى؛ مستدرک الوسائل، ج ٦، ص ٣٠٦

﴿١٦٧٨﴾ الرسول ﷺ: إِذَا كَانَ أَوَّلُ يَوْمٍ مِنْ رَجَبٍ تُصَلِّيَ عَشْرَ رَكَعَاتٍ تَقْرَأُ فِي كُلِّ رَكْعَةٍ فَاتِحَةَ الْكِتَابِ مَرَّةً وَقُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ غَفَرَ اللَّهُ لَكَ ذُنُوبَكَ كُلَّهَا مِنَ الْيَوْمِ الَّذِي جَرَى عَلَيْكَ أَلْقَمَ إِلَى هَذِهِ اللَّيْلَةِ؛ وسائل الشيعة، ج ٨، ص ٩٦

﴿١٦٧٩﴾ الصادق ﷺ: أُعْطِيَتْ هَذِهِ الْأُمَّةُ ثَلَاثَةُ أَشْهُرٍ لَمْ يُعْطَهَا أَحَدٌ مِنَ الْأُمَمِ رَجَبٌ وَشَعْبَانٌ وَشَهْرُ رَمَضَانَ وَثَلَاثَ لَيَالٍ لَمْ يُعْطَ أَحَدٌ مِثْلَهَا لَيْلَةٌ ثَلَاثَ عَشْرَةٍ وَلَيْلَةٌ أَرْبَعَ عَشْرَةٍ وَلَيْلَةٌ خَمْسَ عَشْرَةٍ مِنْ كُلِّ شَهْرٍ وَأُعْطِيَتْ هَذِهِ الْأُمَّةُ ثَلَاثَ سُورٍ لَمْ يُعْطَهَا أَحَدٌ مِنَ الْأُمَمِ يَسُورُ وَتَبَارَكَ الْمَلِكُ وَقُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ فَمَنْ جَمَعَ بَيْنَ هَذِهِ الثَّلَاثِ فَقَدْ جَمَعَ أَفْضَلَ مَا أُعْطِيَتْ هَذِهِ الْأُمَّةُ فَقِيلَ كَيْفَ يَجْمَعُ بَيْنَ هَذِهِ الثَّلَاثِ فَقَالَ يُصَلِّي كُلَّ لَيْلَةٍ مِنْ لَيَالِي الْبَيْضِ مِنْ هَذِهِ الثَّلَاثَةِ أَشْهُرٍ فِي اللَّيْلَةِ (الثَّلَاثَةِ عَشْرَةِ) رَكْعَتَيْنِ يَقْرَأُ فِي كُلِّ رَكْعَةٍ فَاتِحَةَ الْكِتَابِ وَهَذِهِ الثَّلَاثَ سُورٍ وَفِي اللَّيْلَةِ الرَّابِعَةِ عَشْرَةِ أَرْبَعَ رَكَعَاتٍ يَقْرَأُ فِي كُلِّ رَكْعَةٍ فَاتِحَةَ الْكِتَابِ وَهَذِهِ الثَّلَاثَ سُورٍ وَفِي اللَّيْلَةِ الْخَامِسَةِ عَشْرَةِ سِتَّ رَكَعَاتٍ يَقْرَأُ فِي كُلِّ رَكْعَةٍ فَاتِحَةَ الْكِتَابِ وَهَذِهِ الثَّلَاثَ سُورٍ فَيَحُوزُ فَضْلَ هَذِهِ الْأَشْهُرِ الثَّلَاثَةِ وَيُغْفَرُ لَهُ كُلُّ ذَنْبٍ سِوَى الشُّرُكِ؛ وسائل الشيعة، ج ٨، ص ٢٤

﴿١٦٨٠﴾ ثُمَّ أَنْكَبَ عَلَى الْقَبْرِ فَقَبَّلَهُ وَضَعَ خَدَّكَ الْأَيْمَنَ عَلَيْهِ ثُمَّ الْأَيْسَرَ ثُمَّ انْفَتَلَ إِلَى الْقِبْلَةِ وَتَوَجَّهَ إِلَيْهَا وَأَنْتَ فِي مَقَامِكَ عِنْدَ الرَّأْسِ فَصَلِّ رَكْعَتَيْنِ تَقْرَأُ فِي الْأُولَى فَاتِحَةَ الْكِتَابِ وَسُورَةَ الرَّحْمَنِ وَفِي الثَّانِيَةِ الْحَمْدَ وَيَسُورُ ثُمَّ تَتَشَهَّدُ وَتُسَلِّمُ فَإِذَا سَلَّمْتَ تَسْبِيحُ تَسْبِيحِ الزَّهْرَاءِ (عليها السلام) وَاسْتَغْفِرُ وَادْعُ وَاسْجُدْ لِلَّهِ شُكْرًا وَقُلْ فِي سُجُودِكَ اللَّهُمَّ إِلَيْكَ تَوَجَّهْتُ وَبِكَ اعْتَصَمْتُ وَعَلَيْكَ تَوَكَّلْتُ اللَّهُمَّ أَنْتَ تَقْتَنِي وَرَجَائِي فَكَفِّنِي مَا أَهَمَّنِي وَمَا لَا يَهْمُنِي وَمَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّي عَزَّ جَارُكَ وَجَلَّ ثَنَاؤُكَ وَلَا إِلَهَ غَيْرُكَ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَقَرِّبْ فَرَجَهُمْ ثُمَّ ضَعْ خَدَّكَ الْأَيْمَنَ عَلَى الْأَرْضِ وَقُلْ ارْحَمِ ذُلِّي بَيْنَ يَدَيْكَ وَتَضَرَّعِي إِلَيْكَ وَوَحْشَتِي مِنَ الْعَالَمِ وَ

بخش ۴: ابزار آمرزش

۲-۲-۴-۱- نماز

﴿۱۶۷۷﴾ چنانکه دیدی روزی تو کم شد و کار تو به پراکندگی گرایید، حاجتت را به درگاه حق ببر و نماز استغفار را ترک نکن. نماز استغفار دو رکعت است؛ در هر رکعت حمد و «سوره ی قدر» را بخوان و بعد از قرائت، پانزده بار بگو: «استغفر الله» و بعد به رکوع که رفتی آن را ده بار بگو و مثل نماز جعفر، نماز را تمام کن که همه‌ی کارهایت ان شاء الله درست خواهد شد.

﴿۱۶۷۸﴾ وقتی اولین روز ماه رجب فرا رسید، ده رکعت نماز می‌خوانی و در هر رکعت یک مرتبه «حمد» و سه مرتبه سوره‌ی «توحید» را قرائت می‌کنی. خداوند برای تو همه‌ی گناهانت را از روزی که قلم [ثبت اعمال] شروع به نوشتن کرده تا این شب (اول ماه رجب) می‌آمرزد.

﴿۱۶۷۹﴾ به این امت سه ماه داده شده که به هیچ امتی قبل از ایشان عطا نشده است؛ ماه‌های رجب و شعبان و رمضان؛ و سه شب داده شده که به هیچ کس قبل از ایشان عطا نشده است؛ شب سیزدهم و چهاردهم و پانزدهم؛ و سه سوره داده شده که به هیچ کس قبل از ایشان عطا نشده است؛ یس و تبارک و اخلاص. هرکس بین این سه را جمع کند، بهترین فضیلت‌هایی را که به این امت داده‌ام، جمع کرده است. سؤال شد: «چگونه بین این سه را جمع کند؟» حضرت فرمود: «شب سیزدهم دو رکعت و در هر رکعت یک «حمد» و این سه سوره؛ شب چهاردهم چهار رکعت و شب پانزدهم شش رکعت با همین کیفیت بخواند. در این صورت فضیلت این سه ماه را کسب کرده و همه‌ی گناهان او به‌جز شرک آمرزیده می‌شوند».

﴿۱۶۸۰﴾ سپس روی خود را بر قبر بیانداز و آن را ببوس و گونه‌ی راست را بر آن بگذار و سپس گونه‌ی چپ را، بعد رو به جانب قبله کن و درحالی که در بالاسر هستی متوجه قبله شو و دو رکعت نماز بخوان که در رکعت اول حمد و سوره‌ی الرحمن را می‌خوانی و در رکعت دوم حمد و یس را. سپس تشهد و سلام می‌دهی؛ چون سلام دادی تسبیحات حضرت زهرا علیها السلام را بگو و استغفار و دعا کن و سجده‌ی شکر برای خداوند به‌جا بیاور و در سجدهات بگو: «خدایا؛ به تو توجه کردم و به تو تمسک جستم و بر تو توکل کردم. خدایا؛ تو مورد اعتماد و امید من هستی؛ در آنچه که برایم مهم یا کم‌اهمیت است و سرگردانم کرده و نکرده تو و آنچه تو بر آن از من آگاه‌تری کفایت کن. پناهت عزیز و ثنایت شکوهمند است؛ هیچ معبودی جز تو نیست. بر محمد و خاندانش درود فرست و فرجشان را نزدیک کن». سپس گونه‌ی راست را بر زمین بگذار و سه مرتبه بگو: «بر ذلت و خواری‌ام رحم کن؛ از عالم در وحشتم و با تو مأنوس؛ ای بزرگوار». سپس گونه‌ی چپ را بر زمین بگذار و سه مرتبه بگو: «هیچ خدایی جز تو نیست، از روی بندگی به درگاهت سجده کردم، خدایا؛ عملم ضعیف است تو آن را زیاد گردان، ای بزرگوار. سپس به سجده

﴿الباب الرابع: وسائط المغفرة﴾

أَنْسَى بِكَ يَا كَرِيمٌ ثَلَاثًا ثُمَّ ضَعَّ حَدَّكَ الْأَيْسَرَ عَلَى الْأَرْضِ وَقُلَّ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ رَبِّي حَقًّا حَقًّا
سَجَدْتُ لَكَ يَا رَبَّ تَعْبُدًا وَرَقًّا اللَّهُمَّ إِنَّ عَمَلِي ضَعِيفٌ فَضَاعَفْهُ لِي يَا كَرِيمٌ ثَلَاثًا ثُمَّ عُدَّ إِلَى
السُّجُودِ وَقُلَّ شُكْرًا شُكْرًا مِائَةَ مَرَّةٍ فَتَقَوُّمُ فَتَصَلِّيَ أَرْبَعَ رَكَعَاتٍ تَقْرَأُ فِيهَا بِمِثْلِ مَا قَرَأْتَ بِهِ فِي
الرَّكَعَتَيْنِ وَيُجْزِيكَ أَنْ تَقْرَأَ إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ وَسُورَةَ الْإِخْلَاصِ وَيُجْزِيكَ إِذَا عَدَلْتَ
عَنْ ذَلِكَ مَا تَيْسَّرَ لَكَ مِنَ الْقُرْآنِ تَكْمِلُ بِالْأَرْبَعِ سِتَّ رَكَعَاتٍ الرَّكَعَتَانِ الْأُولَيَانِ مِنْهَا لِرِيَاةِ
أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام وَالْأَرْبَعُ لِرِيَاةِ آدَمَ وَنُوحٍ عليهما السلام ثُمَّ تُسَبِّحُ تَسْبِيحَ الزُّهْرَاءِ عليها السلام وَتَسْتَغْفِرُ لِدُنْبِكَ
وَتَدْعُو بِمَا بَدَأَ لَكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٧، ص ٣٢٠

﴿١٦٨١﴾ أمير المؤمنين عليه السلام: صَلَاةُ طَلَبِ الْوَلَدِ عَنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام قَالَ إِذَا أَرَدْتَ الْوَلَدَ فَتَوَضَّأْ
وُضُوءًا سَابِغًا وَصَلِّ رَكَعَتَيْنِ وَحَسَنُهُمَا وَاسْجُدْ بَعْدَهُمَا سَجْدَةً وَقُلْ أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ إِحْدَى وَ
سَبْعِينَ مَرَّةً ثُمَّ تَعَشَى أَمْرَاتَكَ وَقُلْ اللَّهُمَّ إِنْ تَرَزَقْنِي وَلَدًا لَأَسَمِّيَنَّهُ بِاسْمِ نَبِيِّكَ عليه السلام فَإِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ
ذَلِكَ فَإِنِّي أَمَرْتُكَ بِالطَّهَوْرِ وَقَالَ اللَّهُ تَعَالَى وَيُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ وَأَمَرْتُكَ بِالصَّلَاةِ وَسَمِعْتُ
رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وآله يَقُولُ مَا يَكُونُ الْعَبْدُ مِنْ رَبِّهِ إِذَا رَأَاهُ سَاجِدًا وَرَاكِعًا وَأَمَرْتُكَ بِالِاسْتِغْفَارِ
وَقَالَ اللَّهُ تَعَالَى اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ إِنَّهُ كَانَ غَفَّارًا يُرْسِلِ السَّمَاءَ عَلَيْكُمْ مِدْرَارًا وَيُمْدِدْكُمْ بِأَمْوَالٍ وَ
بَنِينَ وَقَالَ اللَّهُ تَعَالَى لَنُبَيِّهَ لَنَبِيِّهِ عليه السلام إِنْ تَسْتَغْفِرُ لَهُمْ سَبْعِينَ مَرَّةً فَلَنُغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ فَأَمَرْتُكَ أَنْ تَزِيدَ
عَلَى السَّبْعِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ٣٦٣

﴿١٦٨٢﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَمَا تَوْبَةُ الرَّجُلِ الَّذِي يَكْذِبُ مُتَعَمِّدًا قَالَ الْاسْتِغْفَارُ وَ
صَلَوَاتُ الْخُمْسِ تَغْسِلُ ذَلِكَ؛ وسائل الشيعة، ج ١٢، ص ٢٥١
﴿١٦٨٣﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: وَفِي الْحَادِي عَشَرَ ائْتِنْتِي عَشْرَةَ رُكْعَةً بِالْحَمْدِ وَآيَةَ الْكُرْسِيِّ ائْتِنْتِي عَشْرَةَ
مَرَّةً أُعْطِيَ كَمَنْ قَرَأَ الْكِتَابَ الْأَرْبَعَ وَكُلَّ كِتَابٍ أَنْزَلَهُ اللَّهُ تَعَالَى وَنُودِيَ مِنَ الْعَرْشِ اسْتَأْنَفِ
الْعَمَلَ فَقَدْ غُفِرَ لَكَ؛ البلد الأمين، ص ١٦٧

﴿١٦٨٤﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: يَا أَيُّهَا النَّاسُ مَنْ كَانَ مِنْكُمْ يُرِيدُ التَّوْبَةَ قُلْنَا كُلُّنَا نُرِيدُ التَّوْبَةَ يَا رَسُولَ
اللَّهِ فَقَالَ صلى الله عليه وآله اغْتَسِلُوا وَتَوَضَّئُوا وَصَلُّوا أَرْبَعَ رَكَعَاتٍ وَاقْرَأُوا فِي كُلِّ رُكْعَةٍ فَاتِحَةَ الْكِتَابِ مَرَّةً
وَقُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ وَالْمُعَوِّذَتَيْنِ مَرَّةً ثُمَّ اسْتَغْفِرُوا سَبْعِينَ مَرَّةً ثُمَّ اخْتِمُوا بِمَا حَوْلَ وَلَا
قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ؛ مستدرک الوسائل، ج ٦، ص ٣٩٦

بخش ۴: ابزار آمرزش

بازگرد و صد مرتبه بگو: «شکراً شکراً» پس برخیز و چهار رکعت نماز بخوان همچنان که آن دو رکعت را خواندی و کفایت می‌کند که سوره‌ی قدر و توحید بخوانی یا اگر موفق نشدی هر سوره‌ای را که برایت مقدور باشد بخوان که با این چهار رکعت شش رکعت کامل می‌شود؛ دو رکعت اول برای امیرالمؤمنین (علیه السلام) و چهار رکعت بعد برای حضرت آدم (علیه السلام) و حضرت نوح (علیه السلام) است. سپس تسبیح حضرت زهرا (علیها السلام) را بگو و برای گناهت آمرزش بخواه و هر دعایی که خواستی بکن.

﴿۱۶۸۱﴾ نماز برای خواستن فرزند: از امیرالمؤمنین (علیه السلام) روایت شده که فرمود: اگر از خدا فرزند می‌خواهی وضوی کاملی بگیر و دو رکعت نماز خوب بخوان و بعد از آن به سجده برو و هفتاد و یک بار بگو: «استغفر الله». بعد با همسرت آمیزش کن، و بگو: «خداوند! اگر فرزندی به من بدهی نام پیامبر تو محمد (صلی الله علیه و آله) را بر وی می‌نهم. خداوند همان را خواهد کرد و من تو را امر می‌کنم که وضو بگیری که خداوند می‌فرماید: «يُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ» خدا پاکان و طاهران را دوست دارد. و تو را به خواندن نماز امر می‌کنم چرا که از پیامبر (صلی الله علیه و آله) شنیدم که می‌فرمود: «نزدیک‌ترین حالات بنده به خدا وقتی است که او را در رکوع و سجده ببیند». و تو را امر به استغفار می‌کنم که خداوند فرموده است: «از پروردگارتان آمرزش بخواهید که او همواره آمرزنده است. [تا] بر شما از آسمان باران پی در پی فرستد. و شما را به اموال و پسران، یاری کند». و خداوند به پیامبرش (صلی الله علیه و آله) فرمود: «اگر هفتاد بار برایشان آمرزش طلب کنی هرگز خدا آنان را نخواهد آمرزید». پس تو را دستور دادم که بیش از هفتاد بار استغفار کنی.

﴿۱۶۸۲﴾ ابوذر گوید: به پیامبر (صلی الله علیه و آله) عرض کردم: «ای پیامبر خدا! شخصی که عمداً دروغ گفته توبه‌اش چیست؟» فرمود: «ادای نماز پنج‌گانه و طلب آمرزش از خدا، گناه او را می‌شوید».

﴿۱۶۸۳﴾ هرکس شب یازدهم ماه رجب دوازده رکعت نماز بخواند و در هر رکعت «حمد» و دوازده «آیه‌الکرسی»، پاداش کسی را به او می‌دهند که کتاب‌های چهارگانه‌ای را که از جانب خداوند نازل شده، خوانده است و از عرش به او ندا داده می‌شود: «عمل از سر گیر که آمرزیده شدی».

﴿۱۶۸۴﴾ پیامبر (صلی الله علیه و آله) فرمود: «ای مردم کدام یک از شما می‌خواهد توبه کند؟» گفتیم: «همه‌ی ما ای رسول خدا». فرمود: «غسل کنید و وضو بگیرید و چهار رکعت نماز بخوانید و در هر رکعت یک بار حمد و سه بار توحید و یک بار معوذتین بخوانید و هفتاد بار استغفار کنید و «لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ» بگویند».

﴿الباب الرابع: وسائلُ المغفرة﴾

٣-٢-١- الصَّلواتُ

﴿١٦٨٥﴾ مِنْ سِرِّ آلِ مُحَمَّدٍ ﷺ فِي الصَّلَاةِ عَلَى النَّبِيِّ وَآلِهِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ فِي الْأَوَّلِينَ وَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ فِي الْآخِرِينَ وَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ فِي الْمَلَأِ الْأَعْلَى وَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ فِي الْمُرْسَلِينَ اللَّهُمَّ أَعْطِ مُحَمَّدًا الْوَسِيلَةَ وَالشَّرَفَ وَالْفَضِيلَةَ وَالدَّرَجَةَ الْكَبِيرَةَ اللَّهُمَّ إِنِّي آمَنْتُ بِمُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَلَمْ أَرَهُ فَلَا تَحْرِمْنِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ رُؤْيَيْهِ وَارْزُقْنِي صُحْبَتَهُ وَتَوْفَنِي عَلَى مِلَّتِهِ وَاسْقِنِي مِنْ حَوْضِهِ مَشْرَبًا رَوِيًّا سَائِعًا هَنِيئًا لَا أَظْمَأُ بَعْدَهُ أَبَدًا إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ اللَّهُمَّ كَمَا آمَنْتُ بِمُحَمَّدٍ وَلَمْ أَرَهُ فَعَرَّفْنِي فِي الْجَنَانِ وَجْهَهُ اللَّهُمَّ بَلِّغْ رُوحَ مُحَمَّدٍ عَنِّي تَحِيَّةً كَثِيرَةً وَسَلَامًا فَإِنَّ مَنْ صَلَّى عَلَى النَّبِيِّ بِهَذِهِ الصَّلَوَاتِ هُدِمَتْ ذُنُوبُهُ وَغُفِرَتْ خَطَايَاهُ؛ بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ٢٦٦

٤-٢-١- الغُسلُ

﴿١٦٨٦﴾ الرضا ﷺ: عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنِ الرُّضَا ﷺ: أَنَّهُ كَتَبَ إِلَيْهِ فِي جَوَابِ مَسَائِلِهِ عَلَيْهِ عِلَّةُ غُسْلِ الْعِيدِ وَالْجُمُعَةِ وَغَيْرِ ذَلِكَ لِمَا فِيهِ مِنْ تَعْظِيمِ الْعَبْدِ رَبَّهُ وَاسْتِقْبَالِهِ الْكَرِيمِ الْجَلِيلِ وَطَلَبِ الْمَغْفِرَةِ لِذُنُوبِهِ؛ وسائل الشيعة، ج ٣، ص ٣١٦

﴿١٦٨٧﴾ أمير المؤمنين ﷺ: فَإِذَا اغْتَسَلَا لَمْ يَمُرَّ الْمَاءُ عَلَى شَعْرَةٍ مِنْ كُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا إِلَّا كَتَبَ اللَّهُ لَهُمَا بِهَا حَسَنَةً وَمَحَا عَنْهُمَا بِهَا سَيِّئَةً فَإِنْ كَانَ ذَلِكَ فِي لَيْلَةٍ بَارِدَةٍ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ لِلْمَلَائِكَةِ انْظُرُوا إِلَى عَبْدِي هَذَيْنِ اغْتَسَلَا فِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ الْبَارِدَةِ عَلِمَا أَنِّي رَبُّهُمَا أَشْهَدُكُمْ أَنِّي قَدْ غَفَرْتُ لَهُمَا؛ مستدرک الوسائل، ج ١٤، ص ١٥٠

﴿١٦٨٨﴾ الرسول ﷺ: يَا أَيُّهَا النَّاسُ مَنْ كَانَ مِنْكُمْ يُرِيدُ التَّوْبَةَ قُلْنَا كُلُّنَا نُرِيدُ التَّوْبَةَ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ ﷺ اغْتَسِلُوا وَتَوَضَّئُوا وَصَلُّوا أَرْبَعَ رَكَعَاتٍ وَأَقْرَأُوا فِي كُلِّ رَكَعَةٍ فَاتِحَةَ الْكِتَابِ مَرَّةً وَقُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ وَالْمُعَوِّذَتَيْنِ مَرَّةً ثُمَّ اسْتَغْفِرُوا سَبْعِينَ مَرَّةً ثُمَّ اخْتُمُوا بِلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ؛ مستدرک الوسائل، ج ٦، ص ٣٩٦

٥-٢-١- الآلات

﴿١٦٨٩﴾ السجادة ﷺ: ثُمَّ لَمْ تَسْمُهُ الْقِصَاصَ فِيمَا أَكَلَ مِنْ رِزْقِكَ الَّذِي يَقْوَى بِهِ عَلَى طَاعَتِكَ، وَلَمْ تَحْمِلْهُ عَلَى الْمُنَاقَشَاتِ فِي الْآلَاتِ الَّتِي تَسَبَّبَ بِاسْتِعْمَالِهَا إِلَى مَغْفِرَتِكَ، وَلَوْ فَعَلْتَ ذَلِكَ بِهِ لَذَهَبَ بِجَمِيعِ مَا كَدَحَ لَهُ وَجُمْلَةُ مَا سَعَى فِيهِ جَزَاءً لِلصُّغْرَى مِنْ أَيْدِيكَ وَمِنْكَ، وَلَبَقِيَ رَهِينًا بَيْنَ يَدَيْكَ بِسَائِرِ نَعْمِكَ؛ الصحيفة السجادية ﷺ، الدعاء ٣٧

بخش ۴: ابزار آموزش

۳-۲-۴-۱- صلوات

﴿۱۶۸۵﴾ از اسرار خاندان محمد ﷺ درود فرستادن بر آنان، بعد از درود بر پیامبر و خاندان اوست. «خدایا، بر محمد ﷺ و خاندان محمد، در میان گذشتگان درود بفرست؛ و بر محمد ﷺ و خاندان محمد، در میان باقی ماندگان درود بفرست؛ و بر محمد و خاندان محمد در جایگاه والاتر درود بفرست؛ و بر محمد ﷺ و خاندان محمد، در میان فرستادگان درود بفرست؛ خدایا، به محمد، دستاویز و شرافت و برتری و مرتبه‌ی بزرگتری عطا کن؛ خدایا، من به محمد ﷺ ایمان آورده‌ام، ولی او را ندیده‌ام؛ پس در قیامت از دیدن او محروم نکن و همشینی با او را روزی‌ام کن و جانم را در پایندی به دین او بستان و مرا از حوض او، نوشیدنی‌ای که گوارا و خوشگوار باشد و بعد از آن، هرگز تشنگی نباشد، بنوشان، که تو بر هر چیزی توانایی؛ خدایا، چنان که بدون دیدن، به محمد ﷺ ایمان آوردم، تو نیز در بهشت صورت او را به من بشناسان؛ خدایا، از طرف من درود فراوان و سلام به روح محمد ﷺ برسان». هر کس با این صلوات‌ها بر پیامبر ﷺ درود بفرستد، گناهانش از بین رفته و اشتباهاتش پاک می‌شوند.

۴-۲-۴-۱- غسل

﴿۱۶۸۶﴾ محمد بن سنان روایت می‌کند که امام رضا ﷺ در جواب پرسش‌هایش نوشت: «علت غسل عیدین - فطر و قربان - غسل روز جمعه و سایر غسل‌ها به خاطر تعظیم و تکریم خداوند است که بندگان با بدن پاک و مطهر در برابر خداوند متعال قرار می‌گیرند و عبادت می‌کنند و برای خود طلب آموزش می‌نمایند».

﴿۱۶۸۷﴾ چون غسل کنند آب به مویی از آن‌ها نمی‌رسد مگر آنکه خداوند به واسطه‌ی آن کار، برایشان یک حسنه و پاداش می‌نویسد و یک گناه از آن‌ها پاک می‌کند. و اگر در شب سردی باشد، خدای عز و جل به فرشتگانش می‌گوید: به این دو بنده‌ام بنگرید که در این شب سرد غسل کردند و می‌دانند که من پروردگارشان هستم. شما را گواه می‌گیرم که آن‌ها را آمرزیده‌ام.

﴿۱۶۸۸﴾ پیامبر ﷺ فرمود: «ای مردم کدام یک از شما می‌خواهد توبه کند؟» گفتیم: «همه‌ی ما ای رسول خدا». فرمود: «غسل کنید و وضو بگیرید و چهار رکعت نماز بخوانید و در هر رکعت یک بار حمد و سه بار توحید و یک بار معوذتین بخوانید و هفتاد بار استغفار کنید و «لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ» بگویید».

۵-۲-۴-۱- ابزار

﴿۱۶۸۹﴾ سپس در مورد آنچه از روزی تو خورده و بدان بر طاعت و فرمان‌برداری‌ات توانایی یافته از او عوضی نخواست و در آلات و ابزاری که به کار بردن آن‌ها را وسیله‌ی رسیدن به آموزش قرار دادی بر او سخت‌گیری نکرده‌ای و اگر با او چنین رفتار می‌کردی آنچه [از عبادت و بندگی که] برای آن رنج کشیده و هرآنچه در آن کوشش کرده در برابر کوچک‌ترین احسان‌ها و نعمت‌های از دست رفته بود، و نزد تو برای باقی نعمت‌هایت در گرو بوده [و چیزی نداشت که در برابر آن‌ها بدهد تا از گرو رهایی یابد].

﴿الباب الخامس: مَصَادِيقُ الْمَغْفِرَةِ﴾

٣-٤-١- الباب الثالث: الوسائلُ والوسائطُ

١-٣-٤-١- رسولُ البَلَاغِ

﴿١٦٩٠﴾ أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تُعِيدَنِي مِنْ شَرِّ خَلْقِكَ وَتُقَرِّبَنِي مِنْ عَفْوِكَ وَتَنْشُرَ عَلَيَّ مِنْ فَضْلِكَ مَا تُغْنِينِي بِهِ عَنْ جَمِيعِ خَلْقِكَ وَيَكُونَ لِي بَلَاغًا أَنَالُ بِهِ مَغْفِرَتَكَ وَرِضْوَانَكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٢٧٠

﴿١٦٩١﴾ الصادق عليه السلام: اللَّهُمَّ بَلِّغْنَا بَلَاغًا يَبْلُغُ إِلَى خَيْرِ بَلَاغٍ يَبْلُغُ إِلَى رِضْوَانِكَ وَمَغْفِرَتِكَ؛

وسائل الشيعة، ج ١١، ص ٣٨٧

٢-٣-٤-١- مَلَأَتِكَ الْبُشْرَى

﴿١٦٩٢﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: أَرْنِي يَا سَيِّدِي مَلَائِكَةَ الرَّحْمَةِ وَالْبُشْرَى بِالْمَغْفِرَةِ بِمَا تَكُونُ بِهِ عَيْنِي قَرِيرَةً وَنَفْسِي إِلَيْهِ تَائِقَةً سَاكِنَةً وَجَوَارِحِي بِهِ مُطْمَئِنَّةٌ قَبْلَ فِرَاقِ الدُّنْيَا؛ بحار الأنوار، ج ٨٦، ص ٣٧٨

١-٥- الباب الخامس: مَصَادِيقُ الْمَغْفِرَةِ

١-٥-١- الباب الأول: المَعْصُومُونَ عليه السلام

١-٥-١-١- الإمام عليه السلام

﴿١٦٩٣﴾ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ أَنْتُمْ نُورُنَا وَأَنْتُمْ جَاهُنَا أَوْقَاتِ صَلَاتِنَا وَعِصْمَتُنَا بِكُمْ لِدَعَائِنَا وَ

صَلَاتِنَا وَصِيَامِنَا وَاسْتِغْفَارِنَا؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ٣٨

٢-٥-١-٢- أَهْلُ الْبَيْتِ عليه السلام

﴿١٦٩٤﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: فَمَثَلُ أَهْلِ بَيْتِي فِي هَذِهِ الْأُمَّةِ كَمَثَلِ سَفِينَةِ نُوحٍ عليه السلام مِنْ رَكِبَهَا نَجَا وَمَنْ تَخَلَّفَ عَنْهَا هَلَكَ، وَ مَثَلُ بَابِ حِطَّةٍ فِي بَنِي إِسْرَائِيلَ مَنْ دَخَلَهُ غُفِرَ لَهُ؛ بحار الأنوار، ج ٣٠، ص ٤٠

٣-٥-١-٣- أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام

﴿١٦٩٥﴾ الباقر عليه السلام: هُوَ أَهْلُ التَّقْوَى وَ أَهْلُ الْمَغْفِرَةِ، قَالَ فَالتَّقْوَى فِي هَذَا الْمَوْضِعِ النَّبِيُّ صلى الله عليه وآله وَ

الْمَغْفِرَةُ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام؛ بحار الأنوار، ج ٢٤، ص ٣٢٥

﴿١٦٩٦﴾ الصادق عليه السلام: وَأَمَّا قَوْلُهُ وَ مَغْفِرَةٌ مِنْ رَبِّهِمْ، فَإِنَّهَا وَلَايَةُ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام؛

بحار الأنوار، ج ٢٤، ص ٣٢٠

﴿١٦٩٧﴾ الباقر عليه السلام: وَأَمَّا قَوْلُهُ وَ مَغْفِرَةٌ مِنْ رَبِّهِمْ فَإِنَّهَا وَلَايَةُ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام أَيُّ مَنْ وَالَى

أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ مَغْفِرَةٌ لَهُ؛ تأويل الآيات الظاهرة، ص ٥٧٣

﴿٥٤٨﴾

بخش ۵: مصادیق آمرزش

۳-۴-۱- گروه ۳: وسائل و وسائط

۱-۴-۳-۱- پیک ابلاغ کننده‌ی آمرزش

﴿۱۶۹۰﴾ پروردگارا! از تو خواهانم که بر محمد و خاندان محمد رحمت فرستی و مرا از شرّ آفریدگان خود پناه دهی و مرا به عفو و گذشت نزدیک سازی و از فضل خودت (خیر و احسان) آنچنان بر من روانه کنی که مرا به سبب آن از جمیع آفریدگانت بی‌نیاز کند و فضل و رحمتی را بر من مقرر فرمایی که مرا به آمرزش و خشنودی تو برساند.

﴿۱۶۹۱﴾ خداوند! ما را به عاقبتی که به خوبی و رحمت و خشنودی و آمرزش تو بیانجامد، برسان.

۲-۴-۳-۱- فرشتگان بشارت‌دهنده

﴿۱۶۹۲﴾ ای آقای من؛ فرشتگان رحمت و بشارت‌دهنده‌ی آمرزش را با رحمت و آمرزش به من بنمایان تا چشمانم روشن و جانم در کمال آرامش مشتاق دیدارشان باشد و جسمم قبل از ترک دنیا به دریافت رحمت مطمئن شده باشد.

۵-۱- بخش ۵: مصادیق آمرزش

۱-۵-۱- گروه ۱: خاندان عصمت علیهم‌السلام

۱-۵-۱-۱- امام علیه‌السلام

﴿۱۶۹۳﴾ درود و سلام بر شما، شما نور [هدایت] و افتخار و آبروی ما در اوقات نمازمان و مایه‌ی دوربودن ما از گناه و خطا در دعا و نماز و روزه و طلب آمرزش‌مان هستید.

۲-۵-۱-۱- اهل البیت علیهم‌السلام

﴿۱۶۹۴﴾ مثَل اهل بیت من در میان این امت همانند کشتی نوح است که هرکس در آن نشیند، از مرگ نجات می‌یابد و هرکس از آن تخلف ورزد، غرق می‌شود و مانند «باب حطّه» در بنی اسرائیل است که هرکس داخل آن شود، آمرزیده می‌شود.

۳-۵-۱-۱- امیرالمؤمنین علیه‌السلام

﴿۱۶۹۵﴾ «هُوَ أَهْلُ التَّقْوَى وَ أَهْلُ الْمَغْفِرَةِ»؛ منظور از تقوا در این آیه پیامبر اکرم صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وآلهم‌وسلم و آمرزش، امیرالمؤمنین علیه‌السلام است.

﴿۱۶۹۶﴾ اما کلام قرآن: «وَ مَغْفِرَةٌ مِنْ رَبِّهِمْ»، منظور ولایت علی بن ابی طالب علیه‌السلام است.

﴿۱۶۹۷﴾ اما کلام قرآن: «وَ مَغْفِرَةٌ مِنْ رَبِّهِمْ»، منظور ولایت علی بن ابی طالب علیه‌السلام است یعنی کسی که ولایت امیرالمؤمنین علیه‌السلام را دارد، آمرزش برای اوست.

﴿الباب الخامس: مَصَادِيقُ الْمَغْفِرَةِ﴾

١-٥-٢- الباب الثاني: الطَّهَارَةُ

١-٥-٢-١- المَاءُ

﴿١٦٩٨﴾ امير المؤمنين عليه السلام: طُوبَى لِلْعَبْدِ يَسْتَغْفِرُ اللَّهَ مِنْ ذَنْبٍ لَمْ يَطَّلِعْ عَلَيْهِ غَيْرُهُ فَإِنَّمَا مَثَلُ
الِاسْتِغْفَارِ عَقِيبَ الذَّنْبِ مَثَلُ الْمَاءِ يُصَبُّ عَلَى النَّارِ فَيُطْفِئُهَا؛ مستدرک الوسائل، ج ١٢، ص ١٢٤
﴿١٦٩٩﴾ امير المؤمنين عليه السلام: مَثَلُ الْإِسْتِغْفَارِ عَقِيبَ الذَّنْبِ مَثَلُ الْمَاءِ يُصَبُّ عَلَى النَّارِ فَيُطْفِئُهَا؛

مستدرک الوسائل، ج ١٢، ص ١٢٤

١-٥-٢-٢- الْوُضُوءُ

﴿١٧٠٠﴾ أَنَّ الْوُضُوءَ عَلَى الْوُضُوءِ نُورٌ عَلَى نُورٍ وَمَنْ جَدَّدَ وَضُوءَهُ مِنْ غَيْرِ حَدَثٍ آخَرَ جَدَّدَ
اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ تَوْبَتَهُ مِنْ غَيْرِ اسْتِغْفَارٍ؛ من لا يحضره الفقيه، ج ١، ص ٤١

﴿١٧٠١﴾ الرُّسُولُ عليه السلام: لِيُبَالِغَ أَحَدُكُمْ فِي الْمَضْمَضَةِ وَالِاسْتِنْشَاقِ فَإِنَّهُ غُفْرَانٌ لَكُمْ وَمَنْفَرَةٌ
لِلشَّيْطَانِ؛ وسائل الشيعة، ج ١، ص ٤٣٢

﴿١٧٠٢﴾ الرُّسُولُ عليه السلام: مَنْ جَدَّدَ الْوُضُوءَ جَدَّدَ اللَّهُ لَهُ الْمَغْفِرَةَ؛ مستدرک الوسائل، ج ١، ص ٢٩٥
١-٥-٢-٣- الْغُسْلُ

﴿١٧٠٣﴾ الرُّسُولُ عليه السلام: قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَمَا تَوْبَةُ الرَّجُلِ الَّذِي يَكْذِبُ مُتَعَمِّدًا قَالَ الْإِسْتِغْفَارُ وَ
صَلَوَاتُ الْخَمْسِ تَغْسِلُ ذَلِكَ؛ وسائل الشيعة، ج ١٢، ص ٢٥١

١-٥-٢-٤- الْبُكَاءُ

﴿١٧٠٤﴾ الرُّسُولُ عليه السلام: فَإِنَّهُ سَيُبْعَثُ لَهُوَلَاءِ الْقَوْمِ شِيعَةً إِذَا بَكَى أَحَدُهُمْ فَبُكَاءُوهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ
إِلَى أَنْ يَأْتِيَ عَلَيْهِ سَبْعُ سِنِينَ فَإِذَا جَازَ السَّبْعُ فَبُكَاءُوهُ اسْتَغْفَارُ لَوْلَدِيهِ؛ الكافي، ج ٦، ص ٥٢
١-٥-٢-٥- رَمَضَانُ (رَمَضُ الذُّنُوبِ)

﴿١٧٠٥﴾ الْبَاقِرُ عليه السلام: هُوَ شَهْرُ أَوَّلِهِ رَحْمَةٌ وَأَوْسَطُهُ مَغْفِرَةٌ وَآخِرُهُ الْإِجَابَةُ وَالْعِتْقُ مِنَ النَّارِ؛
الكافي، ج ٤، ص ٦٦

١-٥-٢-٦- التَّوْبَةُ

﴿١٧٠٦﴾ أَنَّ الْوُضُوءَ عَلَى الْوُضُوءِ نُورٌ عَلَى نُورٍ وَمَنْ جَدَّدَ وَضُوءَهُ مِنْ غَيْرِ حَدَثٍ آخَرَ جَدَّدَ
اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ تَوْبَتَهُ مِنْ غَيْرِ اسْتِغْفَارٍ؛ من لا يحضره الفقيه، ج ١، ص ٤١

بخش ۵: مصادیق آمرزش

۱-۵-۲- گروه ۲: شستشو، رفع آلودگی‌ها

۱-۵-۲-۱- آب

﴿۱۶۹۸﴾ خوشا به حال بنده‌ای که از پیشگاه الهی برای گنااهش طلب آمرزش می‌کند و کسی جز او مطلع نیست، پس مَثَل استغفار بعد انجام گناه همانند ریختن آب بر آتش است که آن را خاموش می‌کند.

﴿۱۶۹۹﴾ مثال استغفار در پی گناه، همانند آب است که چون بر روی آتش ریخته شود آن را خاموش می‌کند.

۱-۵-۲-۲- وضو

﴿۱۷۰۰﴾ وضوگرفتن بر روی وضوی قبلی، نوری بر روی نور است و هرکس بدون بطلان وضو، وضوی خود را تجدید کند، خدای عزّ و جلّ نیز بدون طلب آمرزش جدید، توبه‌ی او را تجدید می‌کند.

﴿۱۷۰۱﴾ مضمضه کردن و استنشاق کردن را درست و کامل انجام دهید، که موجب آمرزش گناهانتان و سبب دورشدن شیطان از شما خواهد بود.

﴿۱۷۰۲﴾ کسی که وضویش را تجدید کند، خداوند متعال توبه‌ی او را (بدون آنکه استغفار کرده باشد)، تجدید می‌کند.

۱-۵-۲-۳- غسل

﴿۱۷۰۳﴾ ابوذر گوید: به پیامبر ﷺ عرض کردم: «ای پیامبر خدا؛ شخصی که عمداً دروغ گفته توبه‌اش چیست؟» فرمود: «ادای نماز پنج‌گانه و طلب آمرزش از خدا، گناه او را می‌شوید».

۱-۵-۲-۴- گریه

﴿۱۷۰۴﴾ به‌زودی در این قوم پیروانی برانگیخته خواهند شد که گریه‌ی آن‌ها تا وقتی که هفت ساله شوند، «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ» می‌باشد؛ و پس از آن گریه‌ی آن‌ها، آمرزش‌خواهی برای پدر و مادرشان خواهد بود.

۱-۵-۲-۵- رمضان (آب کردن و از بین بردن گناهان)

﴿۱۷۰۵﴾ رمضان ماهی است که آغاز آن رحمت و میانه‌اش آمرزش و پایان آن پذیرش دعا و رهایی از آتش دوزخ است.

۱-۵-۲-۶- توبه

﴿۱۷۰۶﴾ وضوگرفتن بر روی وضوی قبلی، نوری بر روی نور است و هرکس بدون بطلان وضو، وضوی خود را تجدید کند، خدای عزّ و جلّ نیز بدون طلب آمرزش جدید، توبه‌ی او را تجدید می‌کند.

﴿الباب الخامس: مَصَادِيقُ الْمَغْفِرَةِ﴾

١-٥-٢-٧- الصَّفا

﴿١٧٠٧﴾ الرسول ﷺ: إِذَا أَذْنَبَ الْعَبْدُ كَانَ نُقْطَةً سَوْدَاءَ عَلَى قَلْبِهِ فَإِنْ هُوَ تَابَ وَأَقْلَعَ وَاسْتَغْفَرَ صَفَا قَلْبُهُ مِنْهَا وَإِنْ هُوَ لَمْ يَتُبْ وَلَمْ يَسْتَغْفِرْ كَانَ الذَّنْبُ عَلَى الذَّنْبِ وَالسَّوَادُ عَلَى السَّوَادِ حَتَّى يَغْمُرَ الْقَلْبَ فَيَمُوتَ بِكَثْرَةِ غَطَاءِ الذُّنُوبِ عَلَيْهِ وَذَلِكَ قَوْلُهُ تَعَالَى بَلْ رَانَ عَلَى قُلُوبِهِمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ؛ مستدرک الوسائل، ج ١١، ص ٣٣٣

١-٥-٣- الباب الثالث: العبادات

١-٥-٣-١- الصَّلَاةُ

﴿١٧٠٨﴾ الكاظم ﷺ: أَنْ لِكُلِّ صَلَاةٍ ثَلَاثَةٌ أَوْقَاتٍ أَوَّلُ وَأَوْسَطُ وَآخِرُ فَأَوَّلُ الْوَقْتِ رِضْوَانُ اللَّهِ وَأَوْسَطُهُ عَفْوُ اللَّهِ وَآخِرُهُ غُفْرَانُ اللَّهِ؛ مستدرک الوسائل، ج ٣، ص ١٠٠

﴿١٧٠٩﴾ امير المؤمنين ﷺ: وَأَمَّا قَوْلُهُ حَىَّ عَلَى الصَّلَاةِ أَيْ هَلُمُّوا إِلَى خَيْرِ أَعْمَالِكُمْ وَدَعْوَةِ رَبِّكُمْ وَسَارِعُوا إِلَى مَغْفِرَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ وَإِطْفَاءِ نَارِكُمْ الَّتِي أَوْقَدْتُمُوهَا عَلَى ظُهُورِكُمْ وَفَكَاكِ رِقَابِكُمْ الَّتِي رَهَنْتُمُوهَا بِذُنُوبِكُمْ لِيَكْفِرَ اللَّهُ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَيَغْفِرَ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ؛ مستدرک الوسائل، ج ٤، ص ٦٨

١-٥-٣-٢- الطَّاعَةُ

﴿١٧١٠﴾ الرضا ﷺ: سَابِقُوا إِلَى مَغْفِرَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ قَبْلَ أَنْ يُضْرَبَ بِالسُّورِ بِبَاطِنِ الرَّحْمَةِ وَظَاهِرِ الْعَذَابِ فَنَنَادُونَ فَلَا يَسْمَعُ نِدَاؤُكُمْ وَتَضْحَكُونَ فَلَا يُخْفِلُ بِضَجِيجِكُمْ وَقَبْلَ أَنْ تَسْتَغِيثُوا فَلَا تُغَاثُوا سَارِعُوا إِلَى الطَّاعَاتِ قَبْلَ فُتُورِ الْأَوْقَاتِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ١١٦

١-٥-٤- الباب الرابع: الْمُعَامَلَةُ الْإِجْتِمَاعِيَّةُ

١-٥-٤-١- أدَاءُ حَقِّ الْوَالِدَيْنِ

﴿١٧١١﴾ امير المؤمنين ﷺ: اللَّهُمَّ وَمَا افْتَرَضْتَ عَلَى مِنْ حَقِّقِ الْوَالِدَيْنِ الْأَبَاءِ وَالْأُمَّهَاتِ وَالْإِخْوَةَ وَالْأَخَوَاتِ فَاحْتَمِلْهُ بِجُودِكَ وَمَغْفِرَتِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٢٨٥

١-٥-٤-٢- إِدْخَالُ السُّرُورِ

﴿١٧١٢﴾ الرسول ﷺ: إِنْ مِنْ وَاجِبِ الْمَغْفِرَةِ إِدْخَالُكَ السُّرُورَ عَلَى أَخِيكَ الْمُسْلِمِ؛ كشف الغمة، ج ١، ص ٥٣٠

١-٥-٤-٣- الْهَدِيَّةُ

﴿١٧١٣﴾ الصادق ﷺ: إِنْ أَلَمِيتَ لَيَفْرَحَ بِالتَّرَحُّمِ عَلَيْهِ وَاسْتَغْفَارِ لَهُ كَمَا يَفْرَحُ الْحَيُّ بِالْهَدِيَّةِ تُهْدَى إِلَيْهِ؛ من لا يحضره الفقيه، ج ١، ص ١٨٣

بخش ۵: مصادیق آمرزش

۷-۲-۱-۵- پاکی

﴿۱۷۰۷﴾ هرگاه بنده گناه کند نقطه‌ای سیاه بر دلش ایجاد می‌شود، پس اگر توبه کند و باز گردد و آن نقطه را ریشه کن کند و طلب آمرزش نماید، دلش از آن سیاهی پاک و نورانی می‌شود؛ و اگر توبه و طلب آمرزش نکند، گناه بر روی گناه جمع می‌شود و سیاهی بر روی سیاهی، به‌طوری که همه‌ی دلش را سیاهی می‌پوشاند. پس به‌واسطه‌ی حجاب‌های زیاد گناه، دلش می‌میرد چنان که خدای متعال می‌فرماید: «بلکه اعمالشان چون زنگاری بر دل‌هایشان نشسته است».

۳-۱-۵- گروه ۳: اعمال عبادی

۱-۳-۱-۵- نماز

﴿۱۷۰۸﴾ برای هر نمازی سه وقت در نظر گرفته شده است؛ اول و وسط و آخر. پس اول وقت، رضوان و رضایت حق تعالی است و وسط آن بخشش و گذشت است و پایان آن آمرزش. ﴿۱۷۰۹﴾ «حیّ علی الصلاة» یعنی به‌سوی بهترین اعمال و دعوت پروردگار خویش بیایید و بشتابید به‌سوی آمرزش پروردگار و فرونشاندن آتش خویش که آن را با دست‌های خود افروخته‌اید و رهاکردن گردن‌های خود که آن‌ها را با گناهان خویش گرو گذاشته‌اید تا خدا بدی‌های شما را از شما بپوشاند و گناهان شما را بیامرزد.

۲-۳-۱-۵- فرمان‌برداری

﴿۱۷۱۰﴾ به‌سوی آمرزش پروردگار خود سبقت گیرید، قبل از آنکه بین شما دیواری زده شود که درونش رحمت خدا و ظاهرش عذاب خدا باشد، پس هرچه فریاد زنید کسی به فریاد شما گوش نخواهد داد و هرچه ضجّه و ناله کنید بر ناله و ضجّه‌ی شما کسی جمع نخواهد شد و قبل از آنکه التماس کنید، به دادتان نخواهند رسید؛ پس قبل از آنکه وقت را از دست بدهید به‌سوی طاعت خدا بشتابید.

۴-۱-۵- گروه ۴: رفتار اجتماعی

۱-۴-۱-۵- ادای حقوق پدر و مادر

﴿۱۷۱۱﴾ خداوندا! آنچه از حق پدران و مادران و برادران و خواهران را بر من واجب ساختی. به جود و سخاوت و آمرزش آن را از عهده‌ام بردار.

۲-۴-۱-۵- شادکردن

﴿۱۷۱۲﴾ آمرزیده‌شدن کسی که برادر مسلمانش را شاد کند واجب است.

۳-۴-۱-۵- هدیه

﴿۱۷۱۳﴾ میّت به خاطر رحمت و آمرزشی که برای او درخواست می‌کنند، شادمان می‌شود، همان‌گونه که فرد زنده، به خاطر هدیه‌ای که به او می‌دهند، خوشحال می‌شود.

﴿الباب الخامس: مَصَادِيقُ الْمَغْفِرَةِ﴾

١-٥-٥-١ الباب الخامس: إطفاءُ السُّتْرِ، التَّكْفِيرُ، حَلُّ الْقَيْدِ، الْحَتُّ، التَّنَاسُّرُ، الْحَطُّ، الْخَلَاصُ، تَأْخِيرُ الْأَجَلِ، عَدَمُ الْعِقَابِ، الدَّوَاءُ
١-٥-٥-١-١ الإطفاءُ

﴿١٧١٤﴾ امير المؤمنين عليه السلام: طُوبَى لِلْعَبْدِ يَسْتَغْفِرُ اللَّهَ مِنْ ذَنْبٍ لَمْ يَطْلُعْ عَلَيْهِ غَيْرُهُ فَإِنَّمَا مَثَلُ الْإِسْتِغْفَارِ عَقِيبَ الذَّنْبِ مَثَلُ الْمَاءِ يُصَبُّ عَلَى النَّارِ فَيُطْفِئُهَا؛ مستدرک الوسائل، ج ١٢، ص ١٢٤
﴿١٧١٥﴾ امير المؤمنين عليه السلام: مَثَلُ الْإِسْتِغْفَارِ عَقِيبَ الذَّنْبِ مَثَلُ الْمَاءِ يُصَبُّ عَلَى النَّارِ فَيُطْفِئُهَا؛ مستدرک الوسائل، ج ١٢، ص ١٢٤

١-٥-٥-٢ السُّتْرُ

﴿١٧١٦﴾ الرسول ﷺ: إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ تَجَلَّى اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ لِعَبْدِهِ الْمُؤْمِنِ فَيَقِفُهُ عَلَى ذُنُوبِهِ ذَنْبًا ذَنْبًا ثُمَّ يَسْتَغْفِرُ لَهُ لَا يُطْلَعُ اللَّهُ عَلَى ذَلِكَ مَلَكًا مُقَرَّبًا وَلَا نَبِيًّا مُرْسَلًا وَيَسْتُرُ عَلَيْهِ مَا يَكْرَهُ أَنْ يَقِفَ عَلَيْهِ أَحَدٌ ثُمَّ يَقُولُ لِسَيِّئَاتِهِ كُونُوا حَسَنَاتٍ؛ بحار الأنوار، ج ٦٦، ص ٢٦١
﴿١٧١٧﴾ الرسول ﷺ: إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ تَجَلَّى اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ لِعَبْدِهِ الْمُؤْمِنِ فَيُوقِفُهُ عَلَى ذُنُوبِهِ ذَنْبًا ذَنْبًا ثُمَّ يَعْفِرُ اللَّهُ لَهُ لَا يُطْلَعُ اللَّهُ عَلَى ذَلِكَ مَلَكًا مُقَرَّبًا وَلَا نَبِيًّا مُرْسَلًا وَيَسْتُرُ عَلَيْهِ مَا يَكْرَهُ أَنْ يَقِفَ عَلَيْهِ أَحَدٌ ثُمَّ يَقُولُ لِسَيِّئَاتِهِ كُونِي حَسَنَاتٍ؛ بحار الأنوار، ج ٧، ص ٢٨٧
١-٥-٥-٣ التَّكْفِيرُ

﴿١٧١٨﴾ الرسول ﷺ: إِذَا قُمْتَ مِنْ مَجْلِسِكَ تَقُولُ سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ اغْفِرْ لِي وَتُبْ عَلَيَّ وَقَالَ إِنَّهُ كَفَّارَةُ الْمَجْلِسِ؛ مستدرک الوسائل، ج ١٥، ص ٤٢٨
﴿١٧١٩﴾ الصادق عليه السلام: إِنْ تَجَنَّبُوا كِبَائِرَ مَا تُنْهَوْنَ عَنْهُ نَكَّرَ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَنُدْخِلْكُمْ مُدْخَلًا كَرِيمًا؛ تحف العقول، ص ٣٢٩

١-٥-٥-٤ حَلُّ الْقَيْدِ

﴿١٧٢٠﴾ امير المؤمنين عليه السلام: تُحَلُّ عَنِّي قُبُودَ ذُنُوبِي وَتَغْفِرُ لِي سَيِّئَاتِي؛ إقبال الأعمال، ص ٥٢٢

١-٥-٥-٥ الْحَتُّ

﴿١٧٢١﴾ امير المؤمنين عليه السلام: الْإِسْتِغْفَارُ يَحُتُّ الذُّنُوبَ حَتَّ الْوَرَقِ ثُمَّ تَلَا قَوْلَهُ تَعَالَى: وَمَنْ يَعْمَلْ سُوءًا أَوْ يَظْلِمْ نَفْسَهُ ثُمَّ يَسْتَغْفِرِ اللَّهَ يَجِدِ اللَّهَ غَفُورًا رَحِيمًا؛ شرح نهج البلاغة، ج ٢٠، ص ٣١٥
١-٥-٥-٦ التَّنَاسُّرُ

﴿١٧٢٢﴾ الرضا عليه السلام: مَثَلُ الْإِسْتِغْفَارِ مَثَلُ وَرَقٍ عَلَى شَجَرَةٍ تُحَرِّكُ فَيَتَنَاسَّرُ؛ الكافي، ج ٢، ص ٥٠٤

بخش ۵: مصادیق آمرزش

۵-۱-۵- گروه ۵: خاموش کردن، پوشاندن، پنهان کردن و...

۱-۵-۵-۱ خاموش کردن

﴿۱۷۱۴﴾ خوشا به حال بنده‌ای که از پیشگاه الهی برای گنااهش طلب آمرزش می‌کند و کسی جز او مطلع نیست، پس مَثَل استغفار بعد انجام گناه همانند ریختن آب بر آتش است که آن را خاموش می‌کند.

﴿۱۷۱۵﴾ مثال استغفار در پی گناه، همانند آب است که چون بر روی آتش ریخته شود آن را خاموش می‌کند.

۲-۱-۵-۵ پوشاندن

﴿۱۷۱۶﴾ وقتی که روز قیامت فرا برسد، خداوند عزّ و جل بر بنده‌ی مؤمن خود متجلی می‌شود و او را از تک‌تک گناهانش آگاه می‌کند و سپس او را می‌بخشد و هیچ‌یک از فرشتگان مقرب و پیامبران فرستاده شده را از این امر آگاه نمی‌کند و آنچه را که نمی‌خواهد کسی بداند، می‌پوشاند. سپس به کارهای زشت او می‌گوید که به نیکی‌ها بدل شوید.

﴿۱۷۱۷﴾ هرگاه روز قیامت شود، خداوند عزّ و جل بر بنده‌ی مؤمنش جلوه کرده و بر گناهانش درنگ می‌کند، گناهی پس از گناه دیگر. سپس برای او استغفار می‌کند. خداوند هیچ فرشته‌ی مقرب و پیامبر مرسل را از آن گناهان آگاه نمی‌کند و آنچه را که ناپسند می‌شمارد بر آن درنگ می‌کند و از همه کس می‌پوشاند. سپس به بدی‌هایش می‌گوید: به نیکی تبدیل شوید.

۳-۱-۵-۵ پنهان کردن

﴿۱۷۱۸﴾ هرگاه از جای برخاستی، چنین بگو: پروردگارا! پاک و منزّهی و تو را می‌ستایم، ای آن که جز تو خدایی نیست، مرا بیامرز و توبه‌ام را بپذیر... همانا این ذکر کفّاره‌ی آن مجلس است. ﴿۱۷۱۹﴾ چنانچه از گناهان بزرگی که شما را از آن نهی کرده‌اند دوری کنید، ما از گناهان دیگر شما می‌گذریم و شما را به مقامی نیکو و بلند می‌رسانیم.

۴-۱-۵-۵ باز کردن گره

﴿۱۷۲۰﴾ قید و بند گناهان را از من بردار و گناه مرا بیامرز.

۵-۱-۵-۵ ریختن

﴿۱۷۲۱﴾ طلب آمرزش گناهان را مانند برگ‌های درخت می‌ریزد. سپس کلام خداوند بلندمرتبه را تلاوت کرد: «کسی که کار بدی انجام دهد یا به خود ستم کند، سپس از خداوند طلب آمرزش نماید، خداوند را آمرزنده و مهربان خواهد یافت».

۶-۱-۵-۵ پراکنده کردن

﴿۱۷۲۲﴾ مَثَل استغفار [و ریختن گناهان به سبب آن] مانند برگ درختی است که [در فصل پاییز، آن درخت] بجنبد و آن برگ بریزد.

﴿الباب الخامس: مَصَادِيقُ الْمَغْفِرَةِ﴾

١-٥-٥-٧- الحِطُّ

﴿١٧٢٣﴾ الرسول ﷺ: فَمَثَلُ أَهْلِ بَيْتِي فِي هَذِهِ الْأُمَّةِ كَمَثَلِ سَفِينَةِ نُوحٍ ﷺ مِنْ رَكِبَهَا نَجَا وَمَنْ تَخَلَّفَ عَنْهَا هَلَكَ، وَ مَثَلِ بَابِ حِطَّةٍ فِي بَنِي إِسْرَائِيلَ مَنْ دَخَلَهُ غُفِرَ لَهُ؛ بحار الأنوار، ج ٣٠، ص ٤٠

١-٥-٥-٨- الْخِلَاصُ

﴿١٧٢٤﴾ الصادق ﷺ: اللَّهُمَّ وَاجْعَلْهُ مِنْ شَأْنِكَ فَإِنَّكَ كُلَّ يَوْمٍ فِي شَأْنِ اللَّهِ وَاجْعَلْهُ فِي عِلِّيِّينَ فِي كِتَابٍ لَا يُمَحَى وَلَا يُبَدَّلُ بَأَنْ تَقُولَ قَدْ غَفَرْتُ لِعَبْدِي مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَمَا تَأَخَّرَ وَاسْتَجَبْتُ لَهُ دَعْوَتَهُ وَوَقَّعْتَهُ وَاصْطَفَيْتَهُ لِنَفْسِي وَكَرَّمْتَهُ وَفَضَّلْتَهُ وَعَصَمْتَهُ وَهَدَيْتَهُ وَزَكَّيْتَهُ وَاصْلَحْتَهُ وَاسْتَخْلَصْتَهُ وَغَفَرْتُ لَهُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٤٧

١-٥-٥-٩- تَأْخِيرُ الْأَجَلِ

﴿١٧٢٥﴾ يَغْفِرُ لَكُمْ مَنْ ذُنُوبِكُمْ وَيُؤَخِّرُكُمْ إِلَى أَجَلٍ مُسَمًّى إِنْ أَجَلَ اللَّهُ إِذَا جَاءَ لَا يُؤَخِّرُونَ (نوح: ٤)

١-٥-٥-١٠- عَدَمُ الْعِقَابِ

﴿١٧٢٦﴾ امير المؤمنين ﷺ: أَمَّا الذَّنْبُ الْمَغْفُورُ فَعَبْدٌ عَاقَبَهُ اللَّهُ عَلَى ذَنْبِهِ فِي الدُّنْيَا فَاللَّهُ أَحْلَمُ وَأَكْرَمُ مِنْ أَنْ يُعَاقِبَ عَبْدَهُ مَرَّتَيْنِ؛ الكافي، ج ٢، ص ٤٤٣

١-٥-٥-١١- الدَّوَاءُ

﴿١٧٢٧﴾ الرسول ﷺ: أَلَا أَتَبِّحُكُمْ بِدَائِكُمْ مِنْ دَوَائِكُمْ دَاوُكُمُ الذُّنُوبَ وَدَوَاؤُكُمْ الْإِسْتِغْفَارَ؛ مستدرک الوسائل، ج ١١، ص ٣٣٣

﴿١٧٢٨﴾ امير المؤمنين ﷺ: الْإِسْتِغْفَارُ دَوَاءُ الذُّنُوبِ؛ مستدرک الوسائل، ج ١٢، ص ١٢٢

﴿١٧٢٩﴾ امير المؤمنين ﷺ: الذُّنُوبُ الدَّاءُ وَالدَّوَاءُ الْإِسْتِغْفَارُ وَالشِّفَاءُ أَنْ لَا تَعُودَ؛ مستدرک الوسائل، ج ١٢، ص ١٢٩

١-٥-٦- مَصَادِيقُ الْإِسْتِغْفَارِ الْخَطَا

١-٥-٦-١- اللَّعْنَةُ وَالْعَذَابُ

﴿١٧٣٠﴾ امير المؤمنين ﷺ: وَلَعَمْرِي يَا مُعَاوِيَةُ لَوْ تَرَحَّمْتُ عَلَيْكَ وَعَلَى طَلْحَةَ وَالزُّبَيْرِ كَانَ تَرَحُّمِي عَلَيْكُمْ وَاسْتِغْفَارِي لَكُمْ لَعْنَةً عَلَيْكُمْ وَعَذَابًا؛ بحار الأنوار، ج ٣٣، ص ١٥٣

١-٥-٦-٢- اللَّتَامَةُ

﴿١٧٣١﴾ اللَّهُمَّ إِنَّ اسْتِغْفَارِي إِيَّاكَ مَعَ إِصْرَارِي لِلْوُحْمِ وَإِنْ تَرَكِي الْإِسْتِغْفَارَ لَكَ مَعَ سَعَةِ رَحْمَتِكَ لَعَجْزُ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢٠٤

بخش ۵: مصادیق آمرزش

۷-۵-۱- آمرزش

﴿۱۷۲۳﴾ مَثَل اهل بیت من در میان این اُمّت همانند کشتی نوح است که هرکس در آن نشیند، از مرگ نجات می‌یابد و هرکس از آن تخلف ورزد، غرق می‌شود و مانند «باب حطّه» در بنی اسرائیل است که هرکس داخل آن شود، آمرزیده می‌شود.

۸-۵-۱- خلاص کردن

﴿۱۷۲۴﴾ خداوند! این کار را در آنچه می‌خواهی انجام دهی قرار بده، زیرا تو هر روز اموری را مقرر می‌کنی. خداوند! آن را در علّیین، در کتابی که محو و دگرگون نمی‌شود ثبت کن و این‌گونه بگو: «تمام گناهانی که بنده‌ام پیش از این مرتکب شده باشد یا پس از این مرتکب شود، آمرزیدم؛ دعای او را اجابت می‌کنم، او را موفق می‌کنم و برای خودم برمی‌گزینم و تکریم می‌کنم و مورد فضل و رحمتم قرار می‌دهم، پاکدامنی او را حفظ می‌کنم، او را هدایت کرده و پاکش می‌کنم، آموزش را اصلاح می‌کنم و نجاتش می‌دهم و گناهانش را می‌آمرزم».

۹-۵-۱- به تأخیر انداختن مرگ (مهلت دادن)

﴿۱۷۲۵﴾ اگر چنین کنید، خدا گناهانتان را می‌آمرزد و تا زمان معینی شما را عمر می‌دهد؛ زیرا هنگامی که اجل الهی فرا رسد، تأخیری نخواهد داشت اگر می‌دانستید!

۱۰-۵-۱- عقوبت نکردن

﴿۱۷۲۶﴾ اما گناه آمرزیده شده، گناه آن بنده‌ای است که خداوند او را در دنیا بر گناهش عقوبت کند، پس خدا بردبارتر و کریم‌تر از آن است که بنده‌ی خود را دو بار عقوبت کند.

۱۱-۵-۱- درمان

﴿۱۷۲۷﴾ آیا شما را از درد و درمانتان آگاه نکنم؟ دردتان گناه و درمانتان استغفار است.
﴿۱۷۲۸﴾ طلب آمرزش و استغفار، داروی گناهان است.
﴿۱۷۲۹﴾ گناهان همچون بیماری هستند و طلب آمرزش و استغفار داروی آن است و شفای کامل آن است که به گناه برنگردی.

۶-۵-۱- گروه ۶: مصادیقی برای آمرزش نابجا و یا ناقص

۱-۵-۶-۱- لعنت و عذاب

﴿۱۷۳۰﴾ به جانم سوگند ای معاویه؛ اگر برای تو، و طلحه و زبیر طلب رحمت کردم، طلب رحمتم برای شما و طلب آمرزشم برای شما لعنت و عذابی بر شما بود.

۲-۵-۶-۱- پستی

﴿۱۷۳۱﴾ پروردگارا! آمرزش خواستن من از تو با اینکه به گناهانم اصرار دارم، سرزنش است و ترک کردن استغفار با وجود وسعت رحمت تو، عجز و ناتوانی است.

﴿الباب السادس: ما يُتعلّق بالمَغْفِرَةِ﴾

١-٦- الباب السادس: ما يُتعلّق بالمَغْفِرَةِ

١-٦-١ آثارُ المَغْفِرَةِ

﴿١٧٣٢﴾ الرضا عليه السلام: فَمَسَّأَلْتِي لَكَ يَا رَبِّ فِي هَذَا الْمَقَامِ الْمُوصُوفِ مَقَامَ الْعَبْدِ الْبَائِسِ الْمَلْهُوفِ أَنْ تَغْفِرَ لِي مَا سَلَفَ مِنْ ذُنُوبِي وَتَعْصِمَنِي فِيمَا بَقِيَ مِنْ عُمْرِي وَأَنْ تَرْحَمَ وَالِدَيَّ الْغَرِيبَيْنِ فِي بَطُونِ الْجَنَادِلِ الْبُعِيدَيْنِ مِنَ الْأَهْلِ وَالْمَنَازِلِ صِلْ وَحَدِّثْهُمَا بِأَنْوَارِ إِحْسَانِكَ وَآنِسْ وَحَشْتَهُمَا بِآثَارِ غُفْرَانِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢٨٠

١-٦-٢ بابُ المَغْفِرَةِ

﴿١٧٣٣﴾ الصادق عليه السلام: إِنَّمَا دَعَاكَ بِفَضْلِهِ لِيَرْحَمَكَ وَيُبْعِدَكَ مِنْ عُقُوبَتِهِ وَيَنْشُرَ عَلَيْكَ مِنْ بَرَكَاتِ حَنَانَتِهِ وَيَهْدِيكَ إِلَى سَبِيلِ رِضَاهُ وَيَفْتَحَ عَلَيْكَ بَابَ مَغْفِرَتِهِ؛ مستدرک الوسائل، ج ٤، ص ٩٥

﴿١٧٣٤﴾ الصادق عليه السلام: حَتَّى يَكُونَ الْمَوْتُ مَا نَسْنَا الَّذِي نَأْسُ بِهِ ... وَاجْعَلْهُ بَاباً مِنْ أَبْوَابِ مَغْفِرَتِكَ؛ الدعوات، ص ١٧٧

﴿١٧٣٥﴾ امير المؤمنين عليه السلام: مَا كَانَ اللَّهُ لِيَفْتَحَ عَلَى عَبْدٍ بَابَ الشُّكْرِ وَيُعْلِقَ عَنْهُ بَابَ الزِّيَادَةِ وَلَا لِيَفْتَحَ عَلَى عَبْدٍ بَابَ الدُّعَاءِ وَيُعْلِقَ عَنْهُ بَابَ الْإِجَابَةِ وَلَا لِيَفْتَحَ عَلَى عَبْدٍ بَابَ التَّوْبَةِ وَيُعْلِقَ عَنْهُ بَابَ الْمَغْفِرَةِ؛ بحار الأنوار، ج ٦، ص ٣٦

﴿١٧٣٦﴾ الرسول عليه السلام: مَا كَانَ لِيَفْتَحَ بَابَ التَّوْبَةِ وَيُعْلِقَ بَابَ الْمَغْفِرَةِ وَهُوَ يَقُولُ وَمَنْ يَعْمَلْ سُوءاً أَوْ يَظْلِمْ نَفْسَهُ ثُمَّ يَسْتَغْفِرِ اللَّهَ يَجِدِ اللَّهَ غَفُوراً رَحِيماً؛ مجموعة ورام، ج ٢، ص ٢٣٧

١-٦-٣ ديوانُ الغُفْرَانِ

﴿١٧٣٧﴾ الصادق عليه السلام: اللَّهُمَّ فَاجْعَلْ خُطُواتِي عَنْهُ كَفَّارَةً لِمَا سَلَفَ مِنْ ذُنُوبِهِ وَصَلَوَاتِي عَنْهُ شَاهِدَةً لَهُ بِصِدْقِ الْإِيمَانِ مُثَبِّتَةً لَهُ فِي دِيوَانِ الْغُفْرَانِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٩، ص ٢٥٨

١-٦-٤ رِضْوَانُ غُفْرَانٍ

﴿١٧٣٨﴾ الحجة عليه السلام: بِرِضْوَانِ غُفْرَانٍ أَمَانٍ رَحْمَتِكَ؛ البلد الأمين، ص ٣٤٩

١-٦-٥ صَحِيفَةُ الْإِسْتِغْفَارِ

﴿١٧٣٩﴾ الحسن عليه السلام: فَعَن قَلِيلٍ تَرِدُ عَلَى عَمَلِكَ حِينَ تُطَوِّي صَحَائِفَ الْإِسْتِغْفَارِ؛ مستدرک الوسائل، ج ١٧، ص ٤٤

بخش ۶: متعلقات آمرزش

۱-۶-۱- بخش ۶: متعلقات آمرزش

۱-۶-۱- آثار آمرزش

﴿۱۷۳۲﴾ پروردگارا؛ خواسته‌ام در این جایگاه، یعنی جایگاه بنده‌ی فقیر ناامید، آن است که گناهان گذشته‌ام را آمرزیده و در باقی‌مانده‌ی عمرم مرا از گناه بازداری، و پدر و مادرم که دور از خانه و خانواده و غریبانه در زیر خاک‌ها قرار دارند را مورد آمرزش قرار دهی. تنهایی‌شان را با انوار احسانت از بین ببر و وحشتشان را با آثار غفران و بخششت به انس مبدل ساز.

۱-۶-۲- درب آمرزش

﴿۱۷۳۳﴾ به فضل خود تو را به‌سوی خویش دعوت فرموده است که مورد رحمت و احسان خود قرار دهد و از عقوبت و غضب خود برهاند و از برکات لطف و رحمت خود بر تو نازل کند، و در آمرزش خود را به روی تو باز کرده تا به راه رضا و خشنودی خود هدایت فرماید.

﴿۱۷۳۴﴾ مرگ را محلّ انسمان قرار ده که بدان انس بگیریم... و آن را دری از درهای آمرزشت قرار بده.

﴿۱۷۳۵﴾ هرگاه خداوند در شکر را به روی بندگانش باز کرد، در زیادت را به روی آنها نخواهد بست، و هرگاه در دعا را به روی آنان گشود؛ در اجابت را هم به روی آنها خواهد گشود؛ و هرگاه در توبه را باز کرد، در آمرزش را هم باز می‌کند.

﴿۱۷۳۶﴾ خداوندی که در توبه را گشوده است، هیچ‌گاه در آمرزش را نمی‌بندد؛ و فرموده است: هرکس کار ناشایستی انجام دهد، یا بر خود ستم روا دارد و سپس از خدا آمرزش خواهد، خدا را آمرزنده و مهربان خواهد یافت.

۱-۶-۳- دفتر آمرزش

﴿۱۷۳۷﴾ خداوندا؛ گام‌هایی را که برای این زیارت (به نیابت از این شخص) برداشتم، کفّاره‌ی گناهانی که پیش از این مرتکب شده است، قرار بده؛ و درودها و دعاها را گواه صدق و راستی ایمانش قرار ده و در پرونده‌ی آمرزیدگان نام او را ثبت کن.

۱-۶-۴- رضایت آمرزش

﴿۱۷۳۸﴾ قسم به رضایتِ آمرزشِ پناهِ رحمت.

۱-۶-۵- کتاب آمرزش

﴿۱۷۳۹﴾ به‌زودی بر نتیجه‌ی عمل خود وارد می‌شوی، آن‌گاه که صحیفه‌ی استغفار بسته شود.

﴿الباب السابع: حدود المغفرة﴾

١-٦-٦- عزائم المغفرة

﴿١٧٤٠﴾ الصادق عليه السلام: أسألك بموجبات رحمتك وعزائم مغفرتك؛ مستدرک الوسائل،

ج ٦، ص ٣٧٥

﴿١٧٤١﴾ الصادق عليه السلام: اللهم إني أسألك بعزائم مغفرتك؛ تهذيب الأحكام، ج ٣، ص ٧٤

١-٦-٧- كنز المغفرة

﴿١٧٤٢﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللهم ولكل من على من أئني عليه منوبة من جزاء أو عارفة من

عطاء وقد رجوتك دليلاً على ذخائر الرحمة وكنوز المغفرة؛ نهج البلاغة، ص ١٣

١-٧-١- الباب السابع: حدود المغفرة

١-٧-١-١- حد المغفرة

١-٧-١-١-١- حد المغفور وغير المغفور

١-٧-١-١-١-١- ما وضع الله فيه حداً

﴿١٧٤٣﴾ الكاظم عليه السلام: كل شيء وضع الله فيه حداً فليس من الكبائر التي لا تغفر؛

مستدرک الوسائل، ج ١٨، ص ٣٦

١-٧-١-١-٢- التوبة

﴿١٧٤٤﴾ امير المؤمنين عليه السلام: قلت لأمير المؤمنين عليه السلام: يا أمير المؤمنين العبد يصيب الذنب

فيسْتَغْفِرُ اللهَ مِنْهُ فَمَا حَدُّ الِاسْتِغْفَارِ قَالَ يَا ابْنَ زِيَادِ التَّوْبَةُ قُلْتُ بَسْ قَالَ لَا قُلْتُ فَكَيْفَ قَالَ إِنْ

الْعَبْدُ إِذَا أَصَابَ ذَنْبًا يَقُولُ اسْتَغْفِرُ اللهَ بِالتَّخْرِيكِ قُلْتُ وَمَا التَّخْرِيكِ قَالَ الشَّفَتَانِ وَاللِّسَانُ

يُرِيدُ أَنْ يَتَّبِعَ ذَلِكَ بِالْحَقِيقَةِ قُلْتُ وَمَا الْحَقِيقَةُ قَالَ تَصْدِيقُ فِي الْقَلْبِ وَإِضْمَارُ أَنْ لَا يَعُودَ إِلَى

الذَّنْبِ الَّذِي اسْتَغْفَرَ مِنْهُ قَالَ كُمَيْلُ فَإِذَا فَعَلَ ذَلِكَ فَإِنَّهُ مِنَ الْمُسْتَغْفِرِينَ قَالَ لَا قَالَ كُمَيْلُ فَكَيْفَ

ذَاكَ قَالَ لِأَنَّكَ لَمْ تَبْلُغْ إِلَى الْأَصْلِ بَعْدُ قَالَ كُمَيْلُ فَأَصْلُ الِاسْتِغْفَارِ مَا هُوَ قَالَ الرَّجُوعُ إِلَى التَّوْبَةِ

مِنَ الذَّنْبِ الَّذِي اسْتَغْفَرْتَ مِنْهُ وَهِيَ أَوَّلُ دَرَجَةِ الْعَابِدِينَ وَتَرْكُ الذَّنْبِ وَالِاسْتِغْفَارُ اسْمُ وَاقِعٍ

لِمَعَانٍ سِتٍّ أَوَّلُهَا النَّدَمُ عَلَى مَا مَضَى وَالثَّانِي الْعَزْمُ عَلَى تَرْكِ الْعَوْدِ أَبَدًا وَالثَّالِثُ أَنْ تُؤَدَّى

حُقُوقُ الْمَخْلُوقِينَ الَّتِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُمْ وَالرَّابِعُ أَنْ تُؤَدَّى حَقُّ اللَّهِ فِي كُلِّ فَرَضٍ وَالْخَامِسُ أَنْ

تُذِيبَ اللَّحْمَ الَّذِي نَبَتَ عَلَى السُّحْتِ وَالْحَرَامِ حَتَّى يَرْجِعَ الْجِلْدُ إِلَى عَظْمِهِ ثُمَّ تُنْشِئَ فِيمَا بَيْنَهُمَا

لَحْمًا جَدِيدًا وَالسَّادِسُ أَنْ تُذِيقَ الْبَدَنَ أَلَمَ الطَّاعَاتِ كَمَا أَذَقْتَهُ لَذَاتِ الْمَعَاصِي؛ بحار الأنوار، ج ٦،

ص ٢٧

بخش ۷: حدّ و مرزهای آمرزش

۱-۶-۶ پایه‌های محکم آمرزش

﴿۱۷۴۰﴾ خدایا از تو به حق آنچه موجبات رحمت و آمرزش توست، درخواست می‌کنم.

﴿۱۷۴۱﴾ خدایا؛ اراده‌ات بر آمرزش را از تو می‌خواهم.

۱-۶-۷ گنج آمرزش

﴿۱۷۴۲﴾ خداوند! هرثناگویی ازسوی ستایش شده پاداش یا عطایی نیکو دارد؛ به تو امید

بستم که مرا با ذخایر رحمت و گنج‌های آمرزش آشنا کنی.

۱-۷ بخش ۷: حدّ و مرزهای آمرزش

۱-۷-۱ حدّ آمرزش

۱-۷-۱-۱ مرز آمرزیده و نیامرزیده

۱-۷-۱-۱-۱ آنچه خداوند بر آن حدّ قرار داده است

﴿۱۷۴۳﴾ هر گناهی که بر انجام آن حد مقرر شده باشد، از گناهان کبیره‌ای نیست که آمرزیده

نشود.

۱-۷-۱-۱-۲ توبه

﴿۱۷۴۴﴾ کمیل بن زیاد گوید: ... به امام علی علیه السلام گفتم: «یا امیرالمؤمنین؛ بنده‌ای مرتکب گناه

می‌شود و بعد استغفار می‌کند. حدّ استغفار چیست؟» فرمود: «ای فرزند زیاد؛ حدّ آن توبه است».

گفتم: «آیا همین بس است؟» فرمود: «نه، این تنها کفایت نمی‌کند». گفتم: «پس چگونه است؟»

فرمود: «هرگاه بنده‌ای مرتکب گناهی شود، با تحریک استغفار می‌کند». عرض کردم: «تحریک

چیست؟» فرمود: «یعنی با حرکت دادن زبان، لب به استغفار بگشاید و کلماتی را بر زبان جاری

کند، ولی باید دنبال حقیقت هم باشد». عرض کردم: «حقیقت چیست؟» فرمود: «قلب هم باید

همان کلمات را گواهی کند و تصمیم بگیرد که بار دیگر گرد آن گناه نرود». کمیل گفت: «پس

هرگاه چنین کنم از مستغفرین خواهم بود؟» فرمود: «خیر». گفتم: «پس چه باید کرد؟» علی علیه السلام

فرمود: «تو هنوز به اصل استغفار نرسیده‌ای». کمیل پرسید: «اصل استغفار کدام است؟» فرمود:

«برگشتن به طرف توبه از گناهی که دربارہ‌ی آن استغفار کرده است، و این نخستین درجه عابدان

می‌باشد. ترک گناه و استغفار بر شش گونه است که باید بر آن شروط عمل شود: اول، پشیمانی

از گناهی که انجام داده؛ دوم، تصمیم بگیرد که دیگر مرتکب آن گناه نشود، سوم، اگر گناه مربوط

به حقوق برادران ایمانی است باید آن‌ها را از خود راضی سازد؛ چهارم، همه‌ی حقوق واجب

خداوند را ادا کند؛ پنجم، گوشتی که در هنگام معصیت در بدن او روییده، باید در اثر عبادت از

بین برود و گوشت تازه در بدنش بروید و آن گوشت‌های حرام آب شود؛ ششم، باید سختی‌هایی

که از اطاعت خداوند برایش پیش می‌آید تحمل کند تا لذت‌هایی را که از معصیت چشیده از

بدنش بیرون کند».

﴿الباب السابع: حُدُودُ الْمَغْفِرَةِ﴾

١-٧-١-٢- حَدُّ عَظَمَةِ الْمَغْفِرَةِ

﴿١٧٤٥﴾ الصادق عليه السلام: اسْتَغْفِرُ اللَّهَ اسْتِغْفَارًا لَا يَقْدِرُ قَدْرُهُ وَلَا يَنْظُرُ أَمَدُهُ إِلَّا اللَّهُ الْمُسْتَغْفَرُ بِهِ وَلَا يَدْرِي مَا وَرَاءَهُ وَلَا وَرَاءَ مَا وَرَاءَهُ وَالْمُرَادُ بِهِ أَحَدُ سِوَاهُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٣٤٠

﴿١٧٤٦﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: سُبْحَانَهُ مِنْ غَفُورٍ مَا أَكْبَرَهُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٣٦٧

١-٧-١-٢-١- فَوْقُ اسْتِحْقَاقِ الْعَفْوِ

﴿١٧٤٧﴾ السَّجَادُ عليه السلام: وَإِنْ كُنْتَ تَغْفِرُ لِي حِينَ اسْتَوْجِبُ مَغْفِرَتَكَ، وَتَعْفُو عَنِّي حِينَ اسْتَحِقُّ عَفْوَكَ فَإِنَّ ذَلِكَ غَيْرُ وَاجِبٍ لِي بِاسْتِحْقَاقِي، وَلَا أَنَا أَهْلُ لَهُ بِاسْتِيجَابِ؛ الصحيفة

السَّجَادِيَّةُ عليه السلام، الدعاء ١٦

١-٧-١-٣- حَدُّ الذُّنُوبِ الْعِظَامِ الَّتِي تُغْفَرُ

١-٧-١-٣-١- وَإِنْ كَانَتْ مِثْلُ ذُنُوبِ الثَّقَلَيْنِ

﴿١٧٤٨﴾ الصادق عليه السلام: مَنْ خَلَا بِذَنْبٍ فَرَأَى اللَّهَ تَعَالَى ذِكْرُهُ فِيهِ وَاسْتَحْيَا مِنَ الْحَفَظَةِ غَفَرَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ لَهُ جَمِيعَ ذُنُوبِهِ وَإِنْ كَانَتْ مِثْلُ ذُنُوبِ الثَّقَلَيْنِ؛ من لا يحضره الفقيه، ج ٤، ص ٤١١

١-٧-١-٣-٢- زِنَةُ الْجَنَّةِ

﴿١٧٤٩﴾ الصادق عليه السلام: اسْتَغْفِرُ اللَّهَ اسْتِغْفَارًا مَنْ أَحْصَى عَلَيْهِ كُرُورَ لَوَافِظِ السِّنَةِ وَزِنَةَ مَخَانِقِ

الْجَنَّةِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٥٧

١-٧-١-٣-٣- السَّمَاوَاتُ

﴿١٧٥٠﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: أَنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ لِصَاحِبِ السِّتْرِ ذُنُوبَهُ وَلَوْ كَانَتْ مِلءَ السَّمَاوَاتِ السَّبْعِ وَالْأَرْضَيْنِ السَّبْعِ وَثِقَلِ الْجِبَالِ وَعَدَدِ الْأَمْطَارِ وَمَا فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَكُتِبَ لَهُ بِعَدَدِ ذَلِكَ حَسَنَاتٍ وَلَا يَقُولُهُ عَبْدٌ فِي يَوْمِهِ أَوْ لَيْلَتِهِ وَيَمُوتُ إِلَّا دَخَلَ الْجَنَّةَ وَلَمْ يَفْتَقِرْ أَبَدًا وَهُوَ اللَّهُمَّ إِنِّي اسْتَغْفِرُكَ مِمَّا ثَبَتُ إِلَيْكَ مِنْهُ إِلَى آخِرِهِ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿١٧٥١﴾ أمير المؤمنين عليه السلام: مَنْ قَرَأَهُ [الدُّعَاءُ الْمَرْوِيُّ عَنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ يَا مُدْرِكَ الْهَارِبِينَ وَيَا مُلْجَأَ الْخَائِفِينَ وَيَا غِيَاثَ الْمُسْتَغِيثِينَ...] يَوْمَ الْجُمُعَةِ قَبْلَ الصَّلَاةِ غَفَرَ اللَّهُ لَهُ ذُنُوبَهُ وَلَوْ كَانَتْ حَشَوُ مَا بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ...؛ بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ٣٣٤

بخش ۷: حدّ و مرزهای آمرزش

۱-۷-۱-۲ حدّ بزرگی آمرزش

﴿۱۷۴۵﴾ از خداوند آمرزش خواهیم، آمرزشی که هیچ کس اندازه‌ی آن را نمی‌داند و نهایت آن را نمی‌بیند جز خدا که از او درخواست آمرزش کرده‌ام و هیچ کس جز او نه ماورای آن را می‌داند و نه ورای ماورای آن را و مقصود از آن را.

﴿۱۷۴۶﴾ منزّه است آمرزنده‌ای که چه بزرگ است.

۱-۷-۱-۲-۱ فراتر از آنکه سزاوار بخشش باشد

﴿۱۷۴۷﴾ اگر آن گاه که به آمرزش تو سزاوار شوم مرا بیامرزی و آن گاه که شایسته‌ی عفو تو شوم، مرا ببخشی آن آمرزش و بخشایش را با شایستگی خودم دریافت نکرده‌ام، [بلکه از فضل و احسان تو بوده است].

۱-۷-۱-۳ حدّ بزرگی گناهی که مورد آمرزش واقع خواهند شد

۱-۷-۱-۳-۱ حتی اگر به اندازه‌ی گناهان جنّ و انس باشد

﴿۱۷۴۸﴾ کسی که به قصد ارتکاب گناهی خلوت گزیند، پس در آن حال خدای تعالی را مشرف و مطلع بر خویشتن بیابد و از فرشتگان حافظ و مراقب خود حیا کند و آن گناه را واگذارد، خداوند عزّ و جلّ همه‌ی گناهانش را اگرچه برابر با گناه ثقلین باشد، برای او می‌آمرزد.

۱-۷-۱-۳-۲ به وزن بهشت

﴿۱۷۴۹﴾ به اندازه‌ی کسی که به شماره‌ی چرخش الفاظ زبانش و به وزن گلوگاه‌های بهشت گناه کرد، از خدا طلب آمرزش می‌کنم.

۱-۷-۱-۳-۳ آسمان‌ها

﴿۱۷۵۰﴾ خداوند شخصی را که از گناهانش استغفار کند، می‌آمرزد، اگرچه گناهان او آسمان‌های هفت‌گانه و زمین‌های هفت‌گانه را پر کند و به سنگینی کوه‌ها و به تعداد قطرات باران و مخلوقات خشکی و دریاها باشد؛ خداوند به همان تعداد برای او حسنه می‌نویسد؛ اگر بنده در روز یا شبی که استغفار کرده بمیرد، داخل بهشت می‌شود و هرگز نیازمند نمی‌شود. و آن ذکر استغفار این است: «پروردگارا! من از تمام آنچه که به‌سوی تو توبه کردم و دوباره مرتکب شدم طلب آمرزش می‌کنم...» و تا آخر دعا را بخواند.

﴿۱۷۵۱﴾ اگر روز جمعه قبل از نماز این دعا [که از امام علی علیه السلام روایت شده: خدایا ای دریابنده‌ی گریختگان و ای پناه بیمناکان و ای فریادرس فریادخواهان...] را بخواند، خداوند گناهانش را هرچند به اندازه‌ی میان آسمان و زمین باشد، می‌آمرزد.

﴿الباب السابع: حدود المغفرة﴾

١-٧-١-٣-٤- بَلَاغُ الْخَطَايَا عَنْانَ السَّمَاءِ

﴿١٧٥٢﴾ الرسول ﷺ: إِنْ أَخْطَأْتَ حَتَّى بَلَغَ خَطَايَاكَ عَنْانَ السَّمَاءِ ثُمَّ اسْتَغْفَرْتَنِي غَفَرْتُ

لك؛ بحار الأنوار، ج ٩٠، ص ٢٨٣

١-٧-١-٣-٥- وَلَوْ كَانَتْ الذُّنُوبُ مِثْلَ السَّمَاوَاتِ السَّعْيِ وَالْأَرْضِينَ السَّعْيِ وَثِقُلَ الْجِبَالِ وَعَدَدَ الْأَمْطَارِ وَمَا فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ

﴿١٧٥٣﴾ الرسول ﷺ: أَنْ اللَّهَ يَغْفِرُ لِصَاحِبِ الْإِسْتِغْفَارِ ذُنُوبَهُ وَلَوْ كَانَتْ مِثْلَ السَّمَاوَاتِ السَّعْيِ وَالْأَرْضِينَ السَّعْيِ وَثِقُلَ الْجِبَالِ وَعَدَدَ الْأَمْطَارِ وَمَا فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَكَتَبَ لَهُ بَعْدَ ذَلِكَ حَسَنَاتٍ وَلَا يَقُولُهُ عَبْدٌ فِي يَوْمِهِ أَوْ لَيْلَتِهِ وَيَمُوتُ إِلَّا دَخَلَ الْجَنَّةَ وَلَمْ يَفْتَقِرْ أَبَدًا وَهُوَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ مِمَّا تُبْتَ إِلَيْكَ مِنْهُ إِلَى آخِرِهِ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

١-٧-١-٣-٦- أَكْثَرُ مِنْ زَبَدِ الْبَحْرِ

﴿١٧٥٤﴾ الرسول ﷺ: وَإِذَا قَالَ وَالَّذِي أَطْمَعُ أَنْ يَغْفِرَ لِي خَطِيئَتِي يَوْمَ الدِّينِ غَفَرَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ خَطَاةَ كُلِّهِ وَإِنْ كَانَ أَكْثَرُ مِنْ زَبَدِ الْبَحْرِ؛ مستدرک الوسائل، ج ٣، ص ٤٣٥

﴿١٧٥٥﴾ الرسول ﷺ: وَفِي الثَّامِنَةِ رَكْعَتَيْنِ فِي الْأُولَى بِالْحَمْدِ وَالتَّوْحِيدِ خَمْسَ عَشْرَةَ وَفِي الثَّانِيَةِ بِالْحَمْدِ وَقَوْلِهِ تَعَالَى قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ الْآيَةَ ثُمَّ يقرأ التَّوْحِيدَ خَمْسَ عَشْرَةَ غُفِرَتْ ذُنُوبُهُ وَلَوْ كَانَتْ كَزَبَدِ الْبَحْرِ؛ البلد الأمين، ص ١٧١

١-٧-١-٣-٧- مِثْلُ الْأَرْضِ

﴿١٧٥٦﴾ الرسول ﷺ: قَالَ جَبْرَائِيلُ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى عَبْدِي إِذَا عَرَفْتَنِي وَعَبَدْتَنِي وَرَجَوْتَنِي وَلَمْ تُشْرِكْ بِي شَيْئًا غَفَرْتُ لَكَ عَلَى مَا كَانَ مِنْكَ وَلَوْ اسْتَقْبَلْتَنِي بِمِثْلِ الْأَرْضِ خَطَايَا وَذُنُوبًا اسْتَقْبَلْتُكَ بِمِثْلِهَا مَغْفِرَةً وَعَفْوًا وَأَغْفِرُ لَكَ وَلَا أَبَالِي؛ إرشاد القلوب، ج ١، ص ١٠٧

١-٧-١-٣-٨- أَكْثَرُ مِنْ رَمْلِ عَالِجٍ

﴿١٧٥٧﴾ الرسول ﷺ: مَا مِنْ أَحَدٍ مِنْ أُمَّتِي يَدْكُرُنِي ثُمَّ صَلَّى عَلَيَّ إِلَّا غَفَرَ اللَّهُ لَهُ ذُنُوبَهُ وَإِنْ كَانَ أَكْثَرَ مِنْ رَمْلِ عَالِجٍ؛ جامع الأخبار، ص ٥٩

١-٧-١-٣-٩- مِثْلُ الْقُبَابِ

﴿١٧٥٨﴾ الصادق عليه السلام: عَنْ أَبِي الصَّامِتِ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فَقَالَ يَا أَبَا الصَّامِتِ أَبَشِرْ ثُمَّ أَبَشِرْ ثُمَّ قَالَ لِي يَا أَبَا الصَّامِتِ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَغْفِرُ لِلْمُؤْمِنِ وَإِنْ جَاءَ بِمِثْلِ ذَا وَمِثْلِ ذَا وَإِلَى الْقُبَابِ قُلْتُ وَإِنْ جَاءَ بِمِثْلِ تِلْكَ الْقُبَابِ فَقَالَ إِي وَاللَّهِ وَلَوْ كَانَ بِمِثْلِ تِلْكَ الْقُبَابِ إِي وَاللَّهِ مَرَّتَيْنِ؛ المؤمن، ص ٣٣

بخش ۷: حد و مرزهای آمرزش

۴-۳-۱-۷-۱- حتی اگر خطاهای انسان به بلندای آسمان برسد
﴿۱۷۵۲﴾ اگر به اندازه‌ای خطا کنی که به کرانه‌های آسمان برسد، ولی از من آمرزش
بخواهی، من تو را می‌آمرزم.

۵-۳-۱-۷-۱- حتی اگر گناهانت آسمان‌های هفتگانه و زمین‌های هفتگانه را پر کند و به وزن
کوه‌ها و به عدد قطرات باران و به وسعت خشکی‌ها و دریاها باشد
﴿۱۷۵۳﴾ خداوند شخصی را که از گناهانش استغفار کند، می‌آمرزد، اگرچه گناهان او
آسمان‌های هفتگانه و زمین‌های هفتگانه را پر کند و به سنگینی کوه‌ها و به تعداد قطرات
باران و مخلوقات خشکی و دریاها باشد؛ خداوند به همان تعداد برای او حسنه می‌نویسد؛ اگر بنده
در روز یا شبی که استغفار کرده بمیرد، داخل بهشت می‌شود و هرگز نیازمند نمی‌شود. و آن ذکر
استغفار این است: «پروردگارا! من از تمام آنچه که به‌سوی تو توبه کردم و دوباره مرتکب شدم
طلب آمرزش می‌کنم...» و تا آخر دعا را بخواند.

۶-۳-۱-۷-۱- بیش از کف دریاها

﴿۱۷۵۴﴾ هرگاه بگوید: «و آن که امید دارم در روز جزا خطایم را ببخشد»، خدای عز و جل
جمع گناهان او را می‌آمرزد، اگرچه گناهانش بیشتر از کف دریا باشد.
﴿۱۷۵۵﴾ در روز هشتم دو رکعت؛ در رکعت اول یک مرتبه حمد و پانزده مرتبه توحید و در
رکعت دوم یک حمد و آیه‌ی: «قُلْ أَنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ...»، و سپس سوره‌ی توحید پانزده مرتبه؛
گناهانش آمرزیده می‌شود حتی اگر به اندازه‌ی کف روی آب دریا باشد.

۷-۳-۱-۷-۱- به حجم زمین

﴿۱۷۵۶﴾ جبرئیل علیه السلام گوید، خداوند متعال فرمود: بنده‌ی من؛ هرگاه مرا شناختی، مرا عبادت
کردی و به من امیدوار بودی و کسی را با من شریک نساختی، تو را می‌آمرزم؛ اگر گناهانت دنیا
را پر کرده باشد، من هم دنیا را برای تو از آمرزش پر می‌کنم و باکی هم ندارم.

۸-۳-۱-۷-۱- بیش از ریگ‌های انبوه

﴿۱۷۵۷﴾ هرکس از اَمِّتَم، مرا یاد کند و بر من درود فرستد، خداوند گناهانش را می‌آمرزد
اگرچه بیش از ریگ‌های انبوه باشد.

۹-۳-۱-۷-۱- حتی به بزرگی گنبد آسمان

﴿۱۷۵۸﴾ ابو صامت گوید: خدمت امام صادق علیه السلام رسیدم، فرمود: «ای ابو صامت؛ مژده، مژده،
مژده»؛ سپس درحالی که به گنبدها اشاره می‌کرد، فرمود: «ای ابو صامت؛ خداوند گناه مؤمن را
می‌آمرزد حتی اگر این مقدار باشد». گفتم: «اگر به اندازه‌ی آن گنبدها باشد؟» فرمود: «آری، به خدا
سوگند حتی اگر به اندازه‌ی آن گنبدها باشد». و دو مرتبه فرمود: «به خدا قسم!».

﴿الباب السابع: حدود المغفرة﴾

١٠-٣-١-٧-١-الكبائر

﴿١٧٥٩﴾ الرسول ﷺ: لَا كَبِيرَةَ مَعَ اسْتِغْفَارٍ وَلَا صَغِيرَةَ مَعَ إِصْرَارٍ؛ مستدرک الوسائل، ج ١١،

ص ٣٦٧

﴿١٧٦٠﴾ الصادق ﷺ: عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَ يَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ الْكَبَائِرَ فَمَا سِوَاهَا قَالَ قُلْتُ: دَخَلَتْ الْكَبَائِرُ فِي الْاسْتِثْنَاءِ؟ قَالَ: نَعَمْ؛ وسائل الشيعة، ج ١٥، ص ٣٣٣

﴿١٧٦١﴾ الصادق ﷺ: عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ الْعَبَّاسِ قَالَ: كُنْتُ فِي مَجْلِسِ الرِّضَا ﷺ فَتَذَكَّرْنَا الْكَبَائِرَ وَقَوْلَ الْمُعْتَزَلَةِ فِيهَا إِنَّهَا لَا تُغْفَرُ فَقَالَ الرِّضَا ﷺ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ﷺ: قَدْ نَزَلَ الْقُرْآنُ بِخِلَافِ قَوْلِ الْمُعْتَزَلَةِ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ وَإِنَّ رَبَّكَ لَذُو مَغْفِرَةٍ لِلنَّاسِ عَلَى ظُلْمِهِمْ؛ وسائل الشيعة، ج ١٥، ص ٣٣٦

﴿١٧٦٢﴾ الرسول ﷺ: لَا كَبِيرَةَ بِكَبِيرَةٍ مَعَ الْاسْتِغْفَارِ؛ وسائل الشيعة، ج ٥، ص ١١١

﴿١٧٦٣﴾ الرسول ﷺ: لَا كَبِيرَةَ تَكْبُرُ مَعَ الْاسْتِغْفَارِ؛ أعلام الدين، ص ٤٢٦

﴿١٧٦٤﴾ الرسول ﷺ: لَا كَبِيرَةَ مَعَ اسْتِغْفَارٍ وَلَا صَغِيرَةَ مَعَ إِصْرَارٍ؛ مستدرک الوسائل، ج ١١،

ص ٣٦٧

﴿١٧٦٥﴾ السَّجَّاد ﷺ: يَا غَافِرَ الذَّنْبِ الْكَبِيرِ؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ١٤٢

﴿١٧٦٦﴾ أمير المؤمنين ﷺ: يَا مُحَمَّدُ قُلْ لِمَنْ عَمِلَ كَبِيرَةً مِنْ أُمَّتِكَ فَارَادَ مَحْوَهَا وَ الطَّهَارَةَ مِنْهَا فَلْيُطَهِّرْ لِي بَدَنَهُ وَ ثِيَابَهُ ثُمَّ لِيُخْرِجْ إِلَى بَرِيَّةٍ أَرْضِي فَلْيَسْتَقْبِلْ وَجْهِي يَعْنِي الْقِبْلَةَ حَيْثُ لَا يَرَاهُ أَحَدٌ ثُمَّ لِيَرْفَعْ يَدَيْهِ إِلَيَّ فَإِنَّهُ لَيْسَ بَيْنِي وَ بَيْنَهُ حَائِلٌ وَ لِيَقُلْ يَا وَاسِعاً بِحُسْنِ عَائِدَتِهِ وَ يَا مُلَبَّسَنَا فَضْلَ رَحْمَتِهِ وَ يَا مَهِيْباً لِشِدَّةِ سُلْطَانِهِ وَ يَا رَاحِماً بِكُلِّ مَكَانٍ ضَرِيراً أَصَابَهُ الضَّرُّ فَخَرَجَ إِلَيْكَ مُسْتَغِيثاً بِكَ آتِياً إِلَيْكَ هَائِباً لَكَ يَقُولُ عَمِلْتُ سُوءاً وَ ظَلَمْتُ نَفْسِي وَ لِمَغْفِرَتِكَ خَرَجْتُ إِلَيْكَ أَسْتَجِيرُ بِكَ فِي خُرُوجِي مِنَ النَّارِ وَ بَعِزُّ جَلَالِكَ تَجَاوَزْتُ تَجَاوَزَ يَا كَرِيمُ وَ بِاسْمِكَ الَّذِي تَسَمَّيْتَ بِهِ وَ جَعَلْتَهُ فِي كُلِّ عَظْمَتِكَ وَ مَعَ كُلِّ قُدْرَتِكَ وَ فِي كُلِّ سُلْطَانِكَ وَ صَيَّرْتَهُ فِي قَبْضَتِكَ وَ نَوَّرْتَهُ بِكِتَابِكَ وَ أَلْبَسْتَهُ وَقَاراً مِنْكَ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ أَطْلُبُ إِلَيْكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تَمْحُو عَنِّي مَا أَتَيْتُكَ بِهِ وَ أَنْزِعْ بَدَنِي عَنْ مِثْلِهِ فَإِنِّي بِكَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ أَغْتَصِمُ

بخش ۷: حد و مرزهای آمرزش

۱۰-۱-۳-۷-۱- حتی گناهان کبیره

﴿۱۷۵۹﴾ با استغفار هیچ گناهی کبیره نیست و با اصرار هیچ گناهی صغیره نیست.
﴿۱۷۶۰﴾ سلیمان بن خالد گوید: امام صادق علیه السلام فرمود: «خداوند شرک را نمی‌آمرزد؛ ولی جز آن هرچه از گناهان کبیره یا غیر آن باشد، می‌آمرزد». عرض کردم: «آیا گناهان کبیره را هم شامل می‌شود؟» فرمود: «بله».

﴿۱۷۶۱﴾ ابراهیم بن عباس گوید: در خدمت امام رضا علیه السلام بودیم که از گناهان کبیره و نظر (معتزله) که می‌گویند (گناه کبیره آمرزیده نمی‌شود) سخن به میان آمد، امام رضا علیه السلام فرمود: امام صادق علیه السلام فرموده است که قرآن برخلاف گفتار معتزله سخن می‌گوید؛ آنجا که می‌فرماید: «پروردگارت با وجود ظلم مردمان، صاحب آمرزش است».

﴿۱۷۶۲﴾ با وجود استغفار، هیچ گناه کبیره‌ای بزرگ نیست.

﴿۱۷۶۳﴾ با وجود استغفار، هیچ گناه کبیره‌ای بزرگ نیست.

﴿۱۷۶۴﴾ با استغفار هیچ گناهی کبیره نیست و با اصرار هیچ گناهی صغیره نیست.

﴿۱۷۶۵﴾ ای آمرزنده‌ی گناه بزرگ.

﴿۱۷۶۶﴾ ای محمد؛ به هر کس از امت که مرتکب گناه کبیره می‌شود و بعد از آن می‌خواهد آن گناه از نامه‌ی اعمالش محو شود، بگو: بدنش را پاک کند و لباس پاکیزه‌ای بپوشد، به صحرا برود و در محل خلوتی رو به من کند (رو به قبله بنشیند) به طوری که هیچ کس او را نبیند، بعد دست‌هایش را به سوی من بلند کند - چون در آن هنگام هیچ کس میان من و او حایل نیست - و چنین بگوید: «ای خداوندی که بازگشت زیبایی همه را در بر گرفته؛ ای آن که با رحمت فراوانش همه‌ی ما را می‌پوشاند؛ ای کسی که به واسطه‌ی شدت سلطه‌اش از او می‌ترسند و ای رحم‌کننده در هر مکان؛ گرفتاری که زیان‌دیده است، به سوی تو آمده و از تو فریادری می‌طلبد و هراسان به سوی تو آمده است. و می‌گوید: من عمل ناشایست مرتکب شده و به خود ضرر رسانده‌ام و به واسطه‌ی آمرزشی که در تو سراغ دارم به سوی تو آمده‌ام، برای رهایی از آتش جهنم به تو پناه آورده‌ام. و به عزت شکوهمند تو می‌گذرم، ای بزرگوار؛ از من بگذر و تو را به آن نامت سوگند می‌دهم که خود را با آن نامیده‌ای و آن را در همه‌ی عظمت و با همه‌ی قدرت و در همه‌ی سلطنت قرار داده‌ای و آن را در دست خود داری، و به واسطه‌ی قرأت منور کرده‌ای و لباس وقار و آرامش بر آن پوشانده‌ای؛ ای خدای بزرگ؛ از تو درخواست می‌کنم که بر محمد و خاندانش درود فرستی و آن را از نامه‌ی اعمالم محو کنی و بدن مرا از وبال آن گناه خالی کنی. چون من به تو - ای خدایی که غیر از تو خدایی نیست - پناه آورده و به نام تو که شرح و تفصیل همه‌ی امور در آن است، این اعتراف من است. پس مرا رسوا مکن و به من عافیت عطا فرما و مرا از این

﴿الباب السابع: حدود المغفرة﴾

وَبِاسْمِكَ الَّذِي فِيهِ تَفْصِيلُ الْأُمُورِ كُلِّهَا مُؤْمِنٌ هَذَا اعْتِرَافِي لَكَ فَلَا تَخْذَلْنِي وَهَبْ لِي عَافِيَةً وَ
أَنْجِنِي مِنَ الذَّنْبِ الْعَظِيمِ هَلَكْتُ فَتَلَاَفَنِي بِحَقِّ حُقُوقِكَ كُلِّهَا يَا كَرِيمُ فَإِنَّهُ إِنْ لَمْ يُرَدْ بِمَا أَمَرْتُكَ
بِهِ غَيْرِي خَلَصْتُهُ مِنْ كِبِيرَتِهِ تِلْكَ حَتَّى أَغْفِرَهَا؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٣٠٦

١٠-١-٣-١-٧-١- الكفر

﴿١٧٤٧﴾ قُلْ لِلَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ يَنْتَهُوا يُغْفَرْ لَهُمْ مَا قَدْ سَلَفَ وَإِنْ يَعُودُوا فَقَدْ مَضَتْ سُنتُ
الْأَوَّلِينَ (الأنفال: ٣٨)

١٠-٢-٣-١-٧-١- دَمُ الْحَرَامِ

﴿١٧٤٨﴾ الصَّادِق (عليه السلام): جَرَى ذِكْرُ شُعْبَانَ عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (عليه السلام) وَصَوْمِهِ قَالَ فَقَالَ إِنْ فِيهِ مِنْ
الْفَضْلِ كَذَا وَكَذَا وَفِيهِ كَذَا وَكَذَا حَتَّى إِنْ الرَّجُلَ لِيَدْخُلُ فِي الدَّمِ الْحَرَامِ فَيَصُومُ شُعْبَانَ فَيَنْفَعُهُ
ذَلِكَ وَيُغْفَرَ لَهُ؛ وسائل الشيعة، ج ١٠، ص ٥٠١

١-١-٧-١-٤- حَدُّ الذُّنُوبِ الَّتِي تُغْفَرُ

١-٤-١-٧-١- الْمَغْفِرَةُ بَعْدَ شُعُورِ أَغْنَامِ بَنِي كَلْبٍ وَرَبِيعَةٍ وَمُضَرَ

﴿١٧٤٩﴾ الرُّسُول (عليه السلام): إِنْ اللَّهُ يَرْحَمُ عَصَاةَ أُمَّتِي فِي اللَّيْلَةِ الْمُبَارَكَةِ بَعْدَ شُعُورِ أَغْنَامِ بَنِي
كَلْبٍ وَرَبِيعَةٍ وَمُضَرَ فَيَغْفِرُ لَهُمْ إِلَّا ثَمَانِيَةَ نَفَرٍ الْمُشْرِكِ وَالْكَاهِنِ وَالسَّاحِرِ وَالْعَاقِ وَآكِلِ
الرَّبَا وَمُدْمِنِ الْخَمْرِ وَالزَّانِي وَالْمَاجِنِ؛ مستدرک الوسائل، ج ١٣، ص ١٠٩

﴿١٧٧٠﴾ الرُّسُول (عليه السلام): أَنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ لِصَاحِبِ الْاسْتِغْفَارِ ذُنُوبَهُ وَلَوْ كَانَتْ مِلءَ السَّمَاوَاتِ السَّبْعِ
وَالْأَرْضِينَ السَّبْعِ وَثِقَلِ الْجِبَالِ وَعَدَدِ الْأَمْطَارِ وَمَا فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَكُتِبَ لَهُ بِعَدَدِ ذَلِكَ
حَسَنَاتٍ وَلَا يَقُولُهُ عَبْدٌ فِي يَوْمِهِ أَوْ لَيْلَتِهِ وَيَمُوتُ إِلَّا دَخَلَ الْجَنَّةَ وَلَمْ يَفْتَقِرْ أَبَدًا وَهُوَ اللَّهُمَّ إِنِّي
أَسْتَغْفِرُكَ مِمَّا تُبْتُ إِلَيْكَ مِنْهُ إِلَى آخِرِهِ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿١٧٧١﴾ الرُّسُول (عليه السلام): إِنْ هَذِهِ اللَّيْلَةُ لَيْلَةُ النُّصْفِ مِنْ شُعْبَانَ فِيهَا يُكْتَبُ آجَالُ وَفِيهَا تُقَسَّمُ
أَرْزَاقُ وَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ لَيَغْفِرُ فِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ مِنْ خَلْقِهِ أَكْثَرَ مِنْ عَدَدِ شَعْرِ مِعْزَى بَنِي كَلْبٍ؛
بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٨٨

﴿١٧٧٢﴾ الرُّسُول (عليه السلام): وَإِذَا وَقَفَتِ عَشِيَّةَ عَرَفَةَ فَإِنَّ اللَّهَ يَهْبِطُ بِرَحْمَتِهِ إِلَى السَّمَاءِ الدُّنْيَا حَتَّى
تُظِلَّ عَلَى أَهْلِ مَكَّةَ فَيَبَاهِي بِهِمُ الْمَلَائِكَةُ فَيَقُولُ هَؤُلَاءِ عِبَادِي جَاءُونِي شُعْنًا مِنْ كُلِّ فَجٍّ عَمِيقٍ
يَرْجُونَ رَحْمَتِي وَمَغْفِرَتِي فَلَوْ كَانَتْ ذُنُوبُهُمْ بَعْدَ الرَّمَالِ أَوْ كَعَدَدِ الْقَطْرِ أَوْ كَزَبَدِ الْبَحْرِ لَغَفَرْتُهَا
لَهُمْ؛ مستدرک الوسائل، ج ٨، ص ٤٢

بخش ۷: حد و مرزهای آمرزش

گناه بزرگی که هلاکم کرده نجات بده و مرا به خاطر همه‌ی حقوقی که داری عفو کن. ای بزرگوار. اگر این شخص در آن چیزی که من به تو امر کردم خالصانه عمل کند و نیتی جز رضایت من نداشته باشد از عواقب گناه کبیره‌اش نجاتش می‌دهم تا اینکه آمرزیده شود.

۱-۱۰-۳-۱-۷-۱- حتی کفر

﴿۱۷۶۷﴾ به آن‌ها که کافر شدند، بگو: «چنانچه از مخالفت باز ایستند، (و ایمان آورند)، گذشته‌ی آن‌ها بخشوده خواهد شد؛ و اگر به اعمال سابق بازگردند، سنت خداوند درباره‌ی گذشتگان، درباره‌ی آن‌ها جاری می‌شود؛ (و حکم نابودی آنان صادر می‌شود).

۲-۱۰-۳-۱-۷-۱- حتی خون به ناحق ریخته‌شده

﴿۱۷۶۸﴾ نزد امام صادق علیه السلام سخن از ماه شعبان و روزه‌ی آن به میان آمد. امام علیه السلام فرمود: «به‌راستی، فضیلت شعبان چنین و چنان است. تا جایی که شخصی خون کسی را به ناحق بریزد ولی ماه شعبان را روزه بگیرد، این روزه برای او سود می‌رساند و بخشیده می‌شود.

۴-۱-۷-۱- حدّ کمی گناهانی که مورد آمرزش واقع خواهند شد

۱-۴-۱-۷-۱- حتی به تعداد موهای احشام قبیله‌های بنی کلب و ربیع و مُضَر

﴿۱۷۶۹﴾ خداوند گناهکاران امت مرا در شب پربرکت [قدر]، به تعداد پشم‌های گوسفندان قبیله‌ی بنی کلب و ربیعه و مضر می‌آمرزد. مگر هشت گروه را که آن‌ها: مشرک، جادوگر و ساحر، عاقّ والدین، رباخوار، آماده‌کننده‌ی شراب و زناکار و شخص بی‌حیا و بی‌شرم هستند.

﴿۱۷۷۰﴾ خداوند شخصی را که از گناهانش استغفار کند، می‌آمرزد، اگرچه گناهان او آسمان‌های هفت‌گانه و زمین‌های هفت‌گانه را پر کند و به سنگینی کوه‌ها و به تعداد قطرات باران و مخلوقات خشکی و دریاها باشد؛ خداوند به همان تعداد برای او حسنه می‌نویسد؛ اگر بنده در روز یا شبی که استغفار کرده بمیرد، داخل بهشت می‌شود و هرگز نیازمند نمی‌شود. و آن ذکر استغفار این است: «پروردگارا! من از تمام آنچه که به‌سوی تو توبه کردم و دوباره مرتکب شدم طلب آمرزش می‌کنم...» و تا آخر دعا را بخواند.

﴿۱۷۷۱﴾ امشب شب نیمه‌ی شعبان است که در آن، زمان عمرها نوشته و روزی‌ها تقسیم می‌شود و خداوند عزّ و جل در این شب، بیشتر از موهای گوسفندان قبیله‌ی بنی کلب بندگان خود را می‌آمرزد.

﴿۱۷۷۲﴾ چون شب عرفه وقوف کردی، خداوند رحمتش را به آسمان دنیا نازل می‌کند تا آنکه بر اهل مکه سایه می‌اندازد و با آن‌ها بر فرشتگان مباحثات می‌کند و می‌فرماید: «اینان بندگان پریشان‌موی من هستند. از هر درّه‌ی عمیقی به‌سویم آمدند درحالی‌که امید به رحمت و آمرزشم دارند و اگر گناهانشان به تعداد شن‌ها و یا قطرات باران و یا کف دریا باشد حتماً می‌آمرزم».

﴿الباب السابع: حدود المغفرة﴾

﴿١٧٧٣﴾ الرسول ﷺ: يَا عَبْدِي الْمَيِّتَ فِي سَبِيلِي لَوْ كَانَ عَلَيْكَ مِنَ الذُّنُوبِ بَعْدَ الْحَصَى وَ الثَّرَى وَ قَطْرَ الْمَطَرِ وَ وَرَقَ الشَّجَرِ وَ عَدَدَ شُعُورِ الْحَيَوَانَاتِ وَ لِحَظَاتِهِمْ وَ أَنْفَاسِهِمْ وَ حَرَكَاتِهِمْ وَ سَكَنَاتِهِمْ لَكَانَتْ مَغْفُورَةً بِدُعَاءِ عَلِيِّ ؑ لَكَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَتَعَرَّضُوا عِبَادَ اللَّهِ لِدُعَاءِ عَلِيٍّ لَكُمْ وَ لَا تَتَعَرَّضُوا لِدُعَاءِ عَلِيٍّ عَلَيْكُمْ؛ بحار الأنوار، ج ١٧، ص ٣١٩

﴿١٧٧٤﴾ داود ؑ: إلهي هل يذكر أحد الأموات حين درست قبورهم قال يا داود إني لم أنسهم أحباء مرزوقين فكيف أنساهم أمواتاً مرحومين كلما قطعت لهم إرباً غفرت لهم ذنباً و أغفر لهم بكل شجرة سقطت و بكل عظم يلي و أنا أرحم الراحمين؛ الدعوات، ص ٢٧٦
٢-١٧-١-٤-١-٧-١-٤-٢-٢ عدد القطر

﴿١٧٧٥﴾ الرسول ﷺ: إِذَا وَقَفْتَ عَشِيَّةَ عَرَفَةَ فَإِنَّ اللَّهَ يَهْبِطُ بِرَحْمَتِهِ إِلَى السَّمَاءِ الدُّنْيَا حَتَّى تُظِلَّ عَلَى أَهْلِ مَكَّةَ فَيَبْأِي بِهِمُ الْمَلَائِكَةُ فَيَقُولُ هَؤُلَاءِ عِبَادِي جَاءُونِي شُعْنًا مِنْ كُلِّ فَجٍّ عَمِيقٍ يَرْجُونَ رَحْمَتِي وَ مَغْفِرَتِي فَلَوْ كَانَتْ ذُنُوبُهُمْ بَعْدَ الرَّمَالِ أَوْ كَعَدَدِ الْقَطْرِ أَوْ كَزَبَدِ الْبَحْرِ لَغَفَرْتُهَا لَهُمْ؛ مستدرک الوسائل، ج ٨، ص ٤٢

﴿١٧٧٦﴾ الصادق ؑ: اسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ بِمُقْدَارِ وَ مِقْيَاسِ وَ مِكْيَالِ وَ مَبْلَغِ مَا أَحْصَى وَ عَدَدَ مَا خَلَقَ وَ فَلَقَ وَ ذَرَأَ وَ بَرَأَ وَ أَنْشَأَ وَ صَوَّرَ وَ دَوَّنَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٥٧
﴿١٧٧٧﴾ الرسول ﷺ: اسْتَغْفِرُ اللَّهَ بِعَدَدِ كُلِّ اسْتِغْفَارٍ اسْتَغْفَرَهُ الْمُسْتَغْفِرُونَ؛ مستدرک الوسائل، ج ٢، ص ٢٣٨

﴿١٧٧٨﴾ اسْتَغْفِرُ اللَّهَ بِعَدَدِ مَا اسْتَغْفَرَهُ الْمُسْتَغْفِرُونَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ٢٠٢

٣-١٧-١-٤-١-٧-١-٤-٣ لا حد فيه

١-٧-١-٤-٣-١-٧-١-٤-٣ كل الذنب

﴿١٧٧٩﴾ الصادق ؑ: أُعْطِيَتْ هَذِهِ الْأُمَّةُ ثَلَاثَةُ أَشْهُرٍ لَمْ يُعْطَها أَحَدٌ مِنَ الْأُمَمِ رَجَبٌ وَ شَعْبَانُ وَ شَهْرُ رَمَضَانَ وَ ثَلَاثَ لَيَالٍ لَمْ يُعْطَ أَحَدٌ مِنْهَا لَيْلَةٌ ثَلَاثَ عَشْرَةٍ وَ لَيْلَةٌ أَرْبَعَ عَشْرَةٍ وَ لَيْلَةٌ خَمْسَ عَشْرَةٍ مِنْ كُلِّ شَهْرٍ وَ أُعْطِيَتْ هَذِهِ الْأُمَّةُ ثَلَاثُ سُورٍ لَمْ يُعْطَها أَحَدٌ مِنَ الْأُمَمِ يَسُ وَ تَبَارَكَ الْمُلْكُ وَ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ فَمَنْ جَمَعَ بَيْنَ هَذِهِ الثَّلَاثِ فَقَدْ جَمَعَ أَفْضَلَ مَا أُعْطِيَتْ هَذِهِ الْأُمَّةُ فَقِيلَ كَيْفَ يَجْمَعُ بَيْنَ هَذِهِ الثَّلَاثِ فَقَالَ يُصَلِّي كُلَّ لَيْلَةٍ مِنْ لَيَالِي الْبَيْضِ مِنْ هَذِهِ الثَّلَاثَةِ أَشْهُرٍ فِي اللَّيْلَةِ (الثَّلَاثَةِ عَشْرَةٍ) رُكْعَتَيْنِ يَقْرَأُ فِي كُلِّ رُكْعَةٍ فَاتِحَةَ الْكِتَابِ وَ هَذِهِ الثَّلَاثُ سُورَ وَ فِي اللَّيْلَةِ الرَّابِعَةِ عَشْرَةَ أَرْبَعَ رُكْعَاتٍ يَقْرَأُ فِي كُلِّ رُكْعَةٍ فَاتِحَةَ الْكِتَابِ وَ هَذِهِ الثَّلَاثُ سُورَ وَ فِي اللَّيْلَةِ الْخَامِسَةِ عَشْرَةَ سِتَّ رُكْعَاتٍ يَقْرَأُ فِي كُلِّ رُكْعَةٍ فَاتِحَةَ الْكِتَابِ وَ هَذِهِ الثَّلَاثُ سُورَ فَيَحُوزُ فَضْلَ هَذِهِ الْأَشْهُرِ الثَّلَاثَةِ وَ يُغْفَرُ لَهُ كُلُّ ذَنْبٍ سِوَى الشُّرْكِ؛ وسائل الشيعة، ج ٨، ص ٢٤

بخش ۷: حد و مرزهای آمرزش

﴿۱۷۷۳﴾ ای بنده‌ی من که در راه من مرده‌ای، اگر به اندازه‌ی سنگ‌ها و خاک‌ها و قطرات باران و برگ درختان و موهای حیوانات و حرکت چشمانشان و نفس‌هایشان و حرکات و سکونشان گناه داشته باشی، حتماً به سبب دعای علی علیه السلام آمرزیده خواهد شد. رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: «ای بندگان خدا، خود را در معرض دعای حضرت علی علیه السلام قرار دهید نه در معرض نفرینش».

﴿۱۷۷۴﴾ خدایا؛ آیا آن هنگام که قبرها کهنه شوند کسی از مردگان یاد می‌کند؟ خداوند فرمود: «ای داود؛ آن گاه که آن‌ها زنده و روزی خور بودند، فراموششان نکردم، حال که باید بر آن‌ها رحم شود، چگونه ممکن است فراموششان کنم؟ هرگاه یکی از اعضای بدنشان از هم جدا شود، یک گناهشان را می‌بخشم و به تعداد موهایی که از آن‌ها ریخته می‌شود و به گاه فرسوده شدن استخوان‌هایشان از ایشان می‌گذرم که من مهربان‌ترین مهربانانم».

۲-۴-۱-۷-۱ به تعداد قطرات باران

﴿۱۷۷۵﴾ هنگامی که شب عرفه وقوف کردی خداوند با رحمتش بر آسمان دنیا فرود می‌آید تا بر اهل مکّه سایه افکند و به وسیله‌ی آن‌ها بر فرشتگان مباحثات کند. پس می‌گوید: «این‌ها بندگان ژولیده و غبارآلود من هستند که از همه‌جا آمده‌اند، به رحمت و آمرزش من امیدوارند، پس اگر گناهانشان به تعداد شن‌ها یا تعداد قطره‌ها یا کف دریا باشد، قطعاً آن‌ها را می‌بخشم».

﴿۱۷۷۶﴾ از خداوندی که جز او خدایی نیست، به مقدار و اندازه‌ای که می‌شمارد، به تعداد آنچه آفرید و پدیدآورد و صورت بخشید و جمع‌آوری کرد، طلب آمرزش می‌کنم.

﴿۱۷۷۷﴾ به تعداد تمام استغفارهایی که تمام آمرزش‌خواهان از خداوند آمرزش می‌خواهند از خداوند طلب آمرزش می‌کنم.

﴿۱۷۷۸﴾ طلب آمرزش می‌کنم خداوند را به تعداد آنچه تمام آمرزش‌خواهان از او طلب آمرزش می‌کنند.

۳-۴-۱-۷-۱ نامحدود

۱-۳-۴-۱-۷-۱ همه‌ی گناهان

﴿۱۷۷۹﴾ به این امت سه ماه داده شده که به هیچ امتی قبل از ایشان عطا نشده است؛ ماه‌های رجب و شعبان و رمضان؛ و سه شب داده شده که به هیچ کس قبل از ایشان عطا نشده است؛ شب سیزدهم و چهاردهم و پانزدهم؛ و سه سوره داده شده که به هیچ کس قبل از ایشان عطا نشده است؛ یس و تبارک و اخلاص. هرکس بین این سه را جمع کند، بهترین فضیلت‌هایی را که به این امت داده‌ام، جمع کرده است. سؤال شد: «چگونه بین این سه را جمع کند؟» حضرت فرمود: «شب سیزدهم دو رکعت و در هر رکعت یک «حمد» و این سه سوره؛ شب چهاردهم چهار رکعت و شب پانزدهم شش رکعت با همین کیفیت بخواند. در این صورت فضیلت این سه ماه را کسب کرده و همه‌ی گناهان او به جز شرک آمرزیده می‌شوند».

﴿الباب السابع: حدود المغفرة﴾

- ﴿١٧٨٠﴾ الحسين عليه السلام: إِنَّ الرَّجُلَ مِنْ أُمَّتِكَ لَيُذْنَبُ عِشْرِينَ سَنَةً أَوْ ثَلَاثِينَ سَنَةً أَوْ أَرْبَعِينَ سَنَةً أَوْ مِائَةَ سَنَةٍ ثُمَّ يَتُوبُ وَيَنْدِمُ طَرْفَةَ الْعَيْنِ فَأَغْفِرَ لَهُ ذَلِكَ كُلَّهُ؛ بحار الأنوار، ج ١٠، ص ٢٢
- ﴿١٧٨١﴾ أَنْ تَغْفِرَ ذُنُوبِي كُلَّهَا؛ البلد الأمين، ص ١٤٥
- ﴿١٧٨٢﴾ الرسول ﷺ: بِنُورِ وَجْهِكَ الَّذِي أَضَاءَ لَهُ كُلُّ شَيْءٍ أَنْ تَغْفِرَ لِي كُلَّ ذَنْبٍ وَتَمْحُوَ عَنِّي كُلَّ خَطِيئَةٍ؛ بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ٣٢٥
- ﴿١٧٨٣﴾ الرسول ﷺ: فَإِذَا صَامَ أَوَّلَ يَوْمٍ مِنْ شَهْرِ رَمَضَانَ غَفَرَ لَهُ كُلَّ ذَنْبٍ تَقَدَّمَ إِلَى ذَلِكَ الْيَوْمِ مِنْ شَهْرِ رَمَضَانَ وَكَانَ كَفَّارَةً إِلَى مِثْلِهَا مِنَ الْحَوْلِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٣، ص ٣٤٤
- ﴿١٧٨٤﴾ فَأَغْفِرْ لِي ذُنُوبِي كُلَّهَا؛ بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ٤٧
- ﴿١٧٨٥﴾ العسكري عليه السلام: قَوْلُهُ تَعَالَى فَمَنْ تَعَجَّلَ فِي يَوْمَيْنِ أَى مِنْ أَيَّامِ التَّشْرِيقِ فَانْصَرَفَ مِنْ حَجَّهِ إِلَى بِلَادِهِ الَّتِي خَرَجَ مِنْهَا فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ وَ مَنْ تَأَخَّرَ إِلَى تَمَامِ الْيَوْمِ الثَّلَاثِ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ أَى لَا إِثْمَ عَلَيْهِ مِنَ الذُّنُوبِ السَّالِفَةِ لِأَنَّهَا قَدْ غُفِرَتْ لَهُ كُلُّهَا بِحَجَّتِهِ وَ هَذِهِ الْمُقَارَنَةُ لِنَدَمِهِ عَلَيْهَا وَ تَوْقِيهِ مِنْهَا لِمَنْ اتَّقَى أَنْ يُوَاقِعَ الْمُؤَبَّاتِ بَعْدَهَا فَإِنَّهُ إِنْ وَقَعَهَا كَانَ عَلَيْهِ إِثْمُهَا وَ لَمْ يُغْفَرْ لَهُ تِلْكَ الذُّنُوبُ السَّالِفَةُ بِتَوْبَةٍ قَدْ أَبْطَلَهَا بِمُؤَبَّاتِهِ بَغَيْرِهَا وَ إِنَّمَا يَغْفِرُهَا بِتَوْبَةٍ يُجَدِّدُهَا وَ اتَّقُوا اللَّهَ يَا أَيُّهَا الْحَاجُّ الْمَغْفُورُ لَهُمْ سَالَفُ ذُنُوبِهِمْ بِحَجَّتِهِمُ الْمُقْرُونِ بِتَوْبَتِهِمْ فَلَا تُعَاوِدُوا الْمُؤَبَّاتِ فَيَعُودَ إِلَيْكُمْ أَثْقَالُهَا وَ يَنْقَلِبُ أَحْتِمَالُهَا فَلَا يُغْفَرُ لَكُمْ إِلَّا بِتَوْبَةٍ بَعْدَهَا وَ اعْلَمُوا أَنَّكُمْ إِلَيْهِ تُخْشَرُونَ فَيَنْظُرُ فِي أَعْمَالِكُمْ فَيُجَازِيكُمْ عَلَيْهَا؛ مستدرک الوسائل، ج ١٠، ص ١٥٩
- ﴿١٧٨٦﴾ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ كُلَّهَا جَمِيعاً إِلَّا أَنْتَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ٤٤
- ﴿١٧٨٧﴾ الرسول ﷺ: لِكُلِّ ذَنْبٍ أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ؛ مستدرک الوسائل، ج ٥، ص ٣٧٩
- ﴿١٧٨٨﴾ الرسول ﷺ: قَالَتْ أُمِّي فَاطِمَةُ بِنْتُ الْحُسَيْنِ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فِي النَّوْمِ فَقَالَ لِي يَا بُنَيَّةُ لَا تُخْشِرِي مِيزَانَكَ وَ أَقِيمِي وَزَنَهُ وَ ثَقِّلِيهِ بِقِرَاءَةِ آيَةِ الْكُرْسِيِّ فَمَا قَرَأَهَا مِنْ أَهْلِ أَحَدٍ إِلَّا ارْتَجَّتِ السَّمَاوَاتُ وَ الْأَرْضُ بِمَلَائِكَتِهَا وَ قَدَسُوا بِزَجْلِ التَّسْبِيحِ وَ التَّهْلِيلِ وَ التَّقْدِيسِ وَ التَّمْجِيدِ ثُمَّ دَعَوْا بِاجْمَعِهِمْ لِقَارِنَتِهَا يُغْفَرُ لَهُ كُلُّ ذَنْبٍ وَ يُجَاوِزُ عَنْهُ كُلُّ خَطِيئَةٍ؛ بحار الأنوار، ج ٨٦، ص ٣٥٥
- ﴿١٧٨٩﴾ الرسول ﷺ: وَإِذَا قَالَ وَالَّذِي أَطْمَعُ أَنْ يَغْفِرَ لِي خَطِيئَتِي يَوْمَ الدِّينِ غَفَرَ اللَّهُ عَنِّي وَ جَلَّ خَطَاؤُهُ كُلَّهُ وَ إِنْ كَانَ أَكْثَرَ مِنْ زَبَدِ الْبَحْرِ؛ مستدرک الوسائل، ج ٣، ص ٤٣٥
- ﴿١٧٩٠﴾ الرسول ﷺ: يَا غَافِرَ كُلِّ ذَنْبٍ وَ خَطِيئَةٍ؛ إقبال الأعمال، ص ٣٢٧

﴿بخش ۷: حد و مرزهای آمرزش﴾

﴿۱۷۸۰﴾ یک نفر از امت تو بیست یا سی یا چهل و یا صد سال گناه می کند، بعد توبه می کند و پشیمان می شود؛ و من در یک لحظه همه ی آن گناهان را می بخشم.

﴿۱۷۸۱﴾ تمامی گناهانم را بیامرز.

﴿۱۷۸۲﴾ به حق نور رویت که از آن هر چیزی روشن شده است، همه ی گناهانم را بیامرز و هر خطایی را محو کن.

﴿۱۷۸۳﴾ هرگاه کسی اولین روز از ماه رمضان را روزه بگیرد، خداوند تمامی گناهان گذشته اش را می آمرزد. و روزه ی او کفاره ای است برای همان اندازه از گناهی که در سال [پیش رو] مرتکب می شود.

﴿۱۷۸۴﴾ تمام گناهان مرا بیامرز.

﴿۱۷۸۵﴾ درباره ی آیه ی «هرکس در دو روز پایانی حج تعجیل کند و به شهر خود بازگردد گناهی بر او نیست و هرکس آن دو روز را در منی بماند - تا پایان روز سوّم - نیز گناهی بر او نیست» فرمود: «یعنی از گناهان سابق، گناهی نمی ماند. چرا که به خاطر انجام حج و همراهی آن با پشیمانی بر گناهان و پرهیز کردن از آنچه باید از آن حذر کند، گناهان سابقش آمرزیده شده است. در صورتی که اگر بعد از حج مرتکب گناه شود، گناهان سابقش نیز آمرزیده نخواهد بود و آن آمرزش به دلیل انجام گناهان جدید باطل می شود. ای حجاج و زوّار بیت الله که بر اثر عمل حج همراه با توبه، گناهان گذشته ی شما آمرزیده شده است. از اینکه بار دیگر به طرف گناه بروید و بار سنگین گناه بر شما بازگردد پرهیزید که آمرزش و بخشودگی آن گناهان نیاز به توبه ی جدیدی خواهد داشت. و بدانید که به سوی خدا برانگیخته خواهید شد و پاداش اعمال خود را دریافت خواهید کرد».

﴿۱۷۸۶﴾ جز تو کسی همه ی گناهان را نمی آمرزد.

﴿۱۷۸۷﴾ برای هر گناهی از خدا طلب آمرزش می کنم.

﴿۱۷۸۸﴾ مادرم فاطمه دختر امام حسین علیه السلام گفت: رسول خدا صلی الله علیه و آله را در خواب دیدم که به من فرمود: «دختر عزیزم؛ ترازوی عملت را سبک نکن و وزنش را با قرائت آیه الکرسی سنگین کن که هیچ کس از خانواده ام آن را نمی خواند مگر آنکه آسمان ها و زمین، فرشتگان خود را می لرزانند و با صدای بلند خدا را تقدیس و تسبیح می کنند و به یگانگی می خوانند و بزرگ می شمردند و سپس همگی برای خواننده ی آیه الکرسی دعا می کنند و تمامی گناهانش آمرزیده و از تمامی خطاهایش چشم پوشی می شود.

﴿۱۷۸۹﴾ هرگاه بگوید: «و آن که امید دارم در روز جزا خطایم را ببخشد»، خدای عزّ و جلّ جمیع گناهان او را می آمرزد، اگرچه گناهانش بیشتر از کف دریا باشد.

﴿۱۷۹۰﴾ ای آمرزنده ی هر گناه و خطا.

﴿الباب السابع: حدود المغفرة﴾

- ﴿١٧٩١﴾ السجاد عليه السلام: يَغْفِرُ اللَّهُ لِلْمُؤْمِنِ كُلَّ ذَنْبٍ وَيُطَهِّرُهُ مِنْهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ مَا خَلَا ذَنْبَيْنِ تَرَكَ التَّقِيَّةَ وَتَضَيَّعَ حَقُوقَ الْإِخْوَانِ؛ وسائل الشيعة، ج ١٦، ص ٢٢٣
- ١-٧-١-٤-٣-٢- إنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا
- ﴿١٧٩٢﴾ الصادق عليه السلام: إِنْ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ وَاللَّهُ مَا أَرَادَ بِهِذَا غَيْرَكُمْ؛ الكافي، ج ٨، ص ٣٥
- ﴿١٧٩٣﴾ فَاذْغُ بِهِنَّ فِي التَّمَاسِ الْمَغْفِرَةِ لِجَمِيعِ الذُّنُوبِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ١٦٨
- ﴿١٧٩٤﴾ الحسين عليه السلام: فَاعْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا أَجْمَعِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٢٤
- ﴿١٧٩٥﴾ الصادق عليه السلام: فَقَالَ يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَى أَنْفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا قَالَ يَا أَبَا مُحَمَّدٍ فَإِذَا غَفَرَ اللَّهُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا فَمَنْ يُعَذِّبُ وَاللَّهُ مَا عَنَى غَيْرَنَا وَغَيْرَ شِيعَتِنَا وَإِنَّهَا لَخَاصَّةٌ لَنَا وَلَكُمْ؛ بحار الأنوار، ج ٤٧، ص ٣٩٣
- ﴿١٧٩٦﴾ الصادق عليه السلام: عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا فَقَالَ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ لَكُمْ جَمِيعًا الذُّنُوبَ قَالَ فَقُلْتُ لَيْسَ هَكَذَا نَقَرًا فَقَالَ يَا أَبَا مُحَمَّدٍ فَإِذَا غَفَرَ اللَّهُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا فَلِمَنْ يُعَذِّبُ وَاللَّهُ مَا عَنَى مِنْ عِبَادِهِ غَيْرَنَا وَغَيْرَ شِيعَتِنَا وَمَا نَزَلَتْ إِلَّا هَكَذَا إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ لَكُمْ جَمِيعًا الذُّنُوبَ؛ بحار الأنوار، ج ٢٤، ص ٢٦٠
- ﴿١٧٩٧﴾ الرسول ﷺ: مَا جَلَسَ قَوْمٌ يَذْكُرُونَ اللَّهَ إِلَّا نَادَى بِهِمْ مُنَادٍ مِنَ السَّمَاءِ قُومُوا فَقَدْ بُدِّلَتْ سَيِّئَاتُكُمْ حَسَنَاتٍ وَغُفِرَ لَكُمْ جَمِيعًا؛ روضة الواعظين، ج ٢، ص ٣٩١
- ﴿١٧٩٨﴾ الرسول ﷺ: مَا جَلَسَ قَوْمٌ يَذْكُرُونَ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ إِلَّا نَادَاهُمْ مُنَادٍ مِنَ السَّمَاءِ قُومُوا فَقَدْ بُدِّلَتْ سَيِّئَاتُكُمْ حَسَنَاتٍ وَغُفِرَتْ لَكُمْ جَمِيعًا؛ وسائل الشيعة، ج ٧، ص ١٥٣
- ﴿١٧٩٩﴾ الصادق عليه السلام: مَنْ خَلَا بِذَنْبٍ فَرَأَى اللَّهَ تَعَالَى ذِكْرَهُ فِيهِ وَاسْتَحْيَا مِنَ الْحَفَظَةِ غَفَرَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ لَهُ جَمِيعَ ذُنُوبِهِ وَإِنْ كَانَتْ مِثْلَ ذُنُوبِ الثَّقَلَيْنِ؛ من لا يحضره الفقيه، ج ٤، ص ٤١١
- ١-٧-١-٤-٣-٢- كُلَّمَا عَادَ بِالِاسْتِغْفَارِ
- ﴿١٨٠٠﴾ الباقر عليه السلام: كُلَّمَا عَادَ الْمُؤْمِنُ بِالِاسْتِغْفَارِ وَالتَّوْبَةِ عَادَ اللَّهُ عَلَيْهِ بِالْمَغْفِرَةِ وَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ يَقْبَلُ التَّوْبَةَ وَيَعْفُو عَنِ السَّيِّئَاتِ فَإِيَّاكَ أَنْ تَقْنَطَ الْمُؤْمِنِينَ مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ؛ الكافي، ج ٢، ص ٤٣٤

بخش ۷: حد و مرزهای آمرزش

﴿۱۷۹۱﴾ خداوند هر گناهی را از مؤمنان می‌آمرزد و او را در دنیا و آخرت پاک می‌کند جز از دو گناه: ترک تقیه و ضایع کردن حقوق برادران دینی.

۳-۲-۱-۴-۱- خداوند همه‌ی گناهان را می‌آمرزد

﴿۱۷۹۲﴾ خدا همه‌ی گناهان را خواهد بخشید که او خدایی آمرزنده و بسیار مهربان است؛ به خدا قسم، منظور از این آیه جز شما نیست.

﴿۱۷۹۳﴾ این دعا را برای آمرزش همه‌ی گناهان بخوان.

﴿۱۷۹۴﴾ همه‌ی گناهان ما را ببامرز.

﴿۱۷۹۵﴾ در این آیه: «یا عِبَادِیَ الَّذِینَ اَسْرَفُوا عَلٰی اَنْفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللّٰهِ اِنَّ اللّٰهَ یَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِیْعًا» اگر خداوند تمام گناهان را ببامرز، پس چه کسی را عذاب خواهد کرد؟ به خدا قسم از این آیه جز ما و شیعیانمان را اراده نکرده و مخصوص ما و شماست.

﴿۱۷۹۶﴾ ابوبصیر از امام صادق (علیه السلام) روایت می‌کند که درباره‌ی این کلام خداوند: «لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللّٰهِ اِنَّ اللّٰهَ یَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِیْعًا» فرمود: «خداوند گناهان همه‌ی شما را می‌آمرزد». گفتیم: «ما این آیه را این گونه نمی‌خوانیم». فرمود: «ای ابا محمد؛ اگر همه‌ی گناهان را ببامرز، دیگر چه کسی را عذاب می‌کند؟ به خدا سوگند که منظورش از بندگان فقط ما و شیعیان ما است و این آیه همین گونه نازل شده که خداوند گناهان همه‌ی شما را می‌آمرزد».

﴿۱۷۹۷﴾ هیچ گروهی به یاد خدا نمی‌نشینند؛ مگر اینکه منادی از آسمان به آن‌ها ندا می‌دهد: «به‌پاخیزید که بدی‌های شما به خوبی مبدل شد و همه‌ی شما آمرزیده شدید».

﴿۱۷۹۸﴾ هیچ گروهی به یاد خدا نمی‌نشینند؛ مگر اینکه منادی از آسمان به آن‌ها ندا می‌دهد: «به‌پاخیزید که بدی‌های شما به خوبی مبدل شد و همه‌ی گناهان شما آمرزیده شد».

﴿۱۷۹۹﴾ کسی که به قصد ارتکاب گناهی خلوت گزیند، پس در آن حال خدای تعالی را مشرف و مطلع بر خویشتن بیابد و از فرشتگان حافظ و مراقب خود حیا کند و آن گناه را واگذارد، خداوند عزّ و جل همه‌ی گناهانش را اگرچه برابر با گناه ثقلین باشد، برای او می‌آمرزد.

۳-۲-۱-۴-۱- تا آنجا که کسی آمرزش خواهی کند

﴿۱۸۰۰﴾ مؤمن هر بار که توبه و استغفار کند، خداوند نیز در هر بار توبه‌ی او را قبول می‌کند. خداوند آمرزنده و بخشنده است، توبه را قبول می‌کند و از بدی‌ها درمی‌گذرد. از اینکه مؤمنین را از رحمت خدا ناامید کنی بهره‌ییز.

﴿الباب السابع: حدود المغفرة﴾

١-٧-١-٤-٣-٤ لا أبالي

﴿١٨٠١﴾ الرسول ﷺ: كَانَ إِبْلِيسُ أَوَّلَ مَنْ نَاحَ وَأَوَّلَ مَنْ تَغَنَّى وَأَوَّلَ مَنْ حَدَا قَالَ لَمَّا أَكَلَ
آدَمُ مِنَ الشَّجَرَةِ تَغَنَّى قَالَ فَلَمَّا هَبَطَ حَدَا بِهِ فَلَمَّا اسْتَقَرَّ عَلَى الْأَرْضِ نَاحَ فَأَذْكُرَهُ مَا فِي الْجَنَّةِ فَقَالَ
[آدَمُ] رَبِّ هَذَا الَّذِي جَعَلْتَ بَيْنِي وَبَيْنَهُ الْعَدَاوَةَ لَمْ أَقُوْ عَلَيْهِ وَأَنَا فِي الْجَنَّةِ وَإِنْ لَمْ تُعِنِّ عَلَيْهِ لَمْ
أَقُوْ عَلَيْهِ فَقَالَ [اللَّهُ] السَّيِّئَةُ بِالسَّيِّئَةِ وَالْحَسَنَةُ بِعَشْرِ أَمْثَالِهَا إِلَى سَبْعِمِائَةٍ قَالَ رَبِّ زِدْنِي قَالًا لَا
يُولَدُ لَكَ وَلَدٌ إِلَّا جَعَلْتَهُ لِي مَلَكًا أَوْ مَلَكِينَ يَحْفَظَانِي قَالَ رَبِّ زِدْنِي قَالَ التَّوْبَةُ مَفْرُوضَةٌ فِي
الْجَسَدِ مَا دَامَ فِيهِ الرُّوحُ قَالَ رَبِّ زِدْنِي قَالَ أَغْفِرِ الذُّنُوبَ وَلَا أَبَالِي قَالَ حَسْبِيَ؛ مستدرک الوسائل.

ج ١٢، ص ١٤٤

﴿١٨٠٢﴾ الصادق ﷺ: لَمَّا أَعْطَى اللَّهُ إِبْلِيسَ مَا أَعْطَاهُ مِنَ الْقُوَّةِ قَالَ آدَمُ يَا رَبِّ سَلَّطْتَ إِبْلِيسَ
عَلَيَّ وَلَدِي وَأَجْرَيْتَهُ مِنْهُمْ مَجْرَى الدَّمِّ فِي الْعُرُوقِ وَأَعْطَيْتَهُ مَا أَعْطَيْتَهُ فَمَا لِي وَلَوْلَدِي قَالَ لَكَ
وَلَوْلَدِكَ السَّيِّئَةُ بِوَاحِدَةٍ وَالْحَسَنَةُ بِعَشْرِ أَمْثَالِهَا قَالَ يَا رَبِّ زِدْنِي قَالَ التَّوْبَةُ مَبْسُوطَةٌ إِلَيَّ أَنْ
تَبْلُغَ النَّفْسُ الْحُلُقُومَ قَالَ يَا رَبِّ زِدْنِي قَالَ أَغْفِرُ وَلَا أَبَالِي قَالَ حَسْبِيَ؛ وسائل الشيعة، ج ١٦، ص ٨٨
﴿١٨٠٣﴾ الرسول ﷺ: وَلَوْ اسْتَقْبَلْتَنِي بِمِلْءِ الْأَرْضِ خَطَايَا وَذُنُوبًا اسْتَقْبَلَكَ بِمِلْثَمِهَا مَغْفِرَةٌ وَ
عَفْوًا وَأَغْفِرُ لَكَ وَلَا أَبَالِي؛ إرشاد القلوب، ج ١، ص ١٠٧

﴿١٨٠٤﴾ الرسول ﷺ: يَا مُوسَى أَتَدْرِي أَنَّ عَبْدًا مِنْ عِبَادِي تَكُونُ لَهُ ذُنُوبٌ وَخَطَايَا تَبْلُغُ
أَعْنَانَ السَّمَاءِ فَأَغْفِرُهَا لَهُ وَلَا أَبَالِي قَالَ يَا رَبِّ وَكَيْفَ لَا تَبَالِي قَالَ تَعَالَى لِحَصْلَةِ شَرِيفَةٍ تَكُونُ
فِي عَبْدِي أَحِبُّهَا يُحِبُّ إِخْوَانَهُ الْمُؤْمِنِينَ وَيَتَعَاهَدُهُمْ وَيَسَاوِي نَفْسَهُ بِهِمْ وَلَا يَتَكَبَّرُ عَلَيْهِمْ فَإِذَا
فَعَلَ ذَلِكَ غَفَرْتُ لَهُ ذُنُوبَهُ وَلَا أَبَالِي؛ بحار الأنوار، ج ٢٣، ص ٢٦٦

١-٧-١-٤-٣-٥ لَا تَعْجَلْ فِي عَيْبِ عَبْدٍ بِذَنْبِهِ فَلَعَلَّهُ مَغْفُورٌ لَهُ

﴿١٨٠٥﴾ أمير المؤمنين ﷺ: يَا عَبْدَ اللَّهِ لَا تَعْجَلْ فِي عَيْبِ عَبْدٍ بِذَنْبِهِ فَلَعَلَّهُ مَغْفُورٌ لَهُ؛

وسائل الشيعة، ج ١٥، ص ٢٩١

١-٧-١-٤-٣-٦ فَكَمْ عَاكِفٍ عَلَى ذَنْبِهِ خَتَمَ لَهُ بِالْمَغْفِرَةِ

﴿١٨٠٦﴾ أمير المؤمنين ﷺ: لَا تُؤَيِّسَنَّ مُذْنِبًا فَكَمْ عَاكِفٍ عَلَى ذَنْبِهِ خَتَمَ لَهُ بِالْمَغْفِرَةِ؛

غرر الحكم، ص ٢٦٧

بخش ۷: حد و مرزهای آموزش

۴-۳-۱-۷-۱-بی محابا

﴿۱۸۰۱﴾ ابلیس نخستین نوحه گر، نخستین سرودخوان و نخستین آوازه خوان است. هنگامی که آدم از درخت خورد، او سرود خواند. هنگامی که آدم به زمین هبوط کرد، برایش آواز خواند، هنگامی که در زمین پایدار شد، نوحه خواند تا او را به یاد نعمت های بهشت بیندازد. آدم گفت: «پروردگارا! این دشمنی که در مقابل من قرار دادی، در بهشت از عهده ی او برنیامدم. و اگر تو مرا کمک نکنی بر او پیروز نمی شوم». خداوند فرمود: «بدی را به یک بدی ولی نیکی را ده برابر تا هفت صد برابر [جزا می دهیم]». گفت: «پروردگارا برایم بیشتر کن». فرمود: «نوزادی به دنیا نمی آید، مگر اینکه یک یا دو فرشته بر او می گمارم که نگهبانش باشند». گفت: «پروردگارا برایم بیشتر کن». فرمود: «توبه تا جان در تن باشد، پذیرفته است». گفت: «پروردگارا برایم بیشتر کن». فرمود: «همه ی گناهان را می آمرزم و باکی ندارم». گفت: «برایم کافی است».

﴿۱۸۰۲﴾ هنگامی که خداوند به ابلیس قدرت و توانایی عطا کرد، آدم ﷺ گفت: «پروردگارا! شیطان را بر فرزندانم مسلط کرده ای و آن را چون خون در رگ های ایشان جریان داده ای و آنچه توانایی بود به او بخشیده ای، پس من و فرزندانم چه کنیم؟! خداوند فرمود: «برای تو و فرزندانم نیز در مقابل یک بدی یک جزا و در مقابل یک نیکی ده پاداش نیک قرار داده ام». آدم ﷺ گفت: «خدا! بیشتر می خواهم». خداوند فرمود: «توبه را آنقدر بر شما گسترده ام که تا هنگامی که روح به حلقتان برسد، توبه تان پذیرفته است». آدم ﷺ گفت: «خدا! بیشتر می خواهم». خداوند فرمود: «می آمرزم و باکی ندارم». آدم گفت: «مرا بس است».

﴿۱۸۰۳﴾ حتی اگر گناهانت دنیا را پر کرده باشد، من هم دنیا را برای تو از آموزش و گذشت پر می کنم و می آمرزم و باکی هم ندارم.

﴿۱۸۰۴﴾ ای موسی؛ آیا می دانی اگر یکی از بندگانم گناهان و خطاهای زیادی داشته باشد و انبوه آن گناهان به بلندی های آسمان برسد، تمام گناهان او را می بخشم و هیچ باکی ندارم. عرض کرد: «خدا! چگونه باکی نداری؟» فرمود: «به واسطه ی صفتی که در آن بنده است و من آن صفت را دوست دارم؛ برادران مؤمن خود را دوست دارد و به آن ها توجه می کند و خود را با ایشان برابر می داند و بر آن ها تکبر نمی ورزد. اگر چنین باشد، گناهانش را می آمرزم».

۵-۳-۴-۱-۷-۱-در بررسی عیب دیگران شتاب مکن، چه بسا آمرزیده شده باشد

﴿۱۸۰۵﴾ ای بنده ی خدا! در عیب جوئی بنده ی گناهکار شتاب نکن. شاید که گناهش آمرزیده شده باشد.

۶-۳-۴-۱-۷-۱-چه بسا کسی که مدت زیادی گناه کند اما عاقبتش با آموزش پایان یابد

﴿۱۸۰۶﴾ گناهکاری را نومید مگردان، چه بسا گناهکاری که عاقبت او به آموزش ختم شود.

﴿الباب السابع: حُدُودُ الْمَغْفِرَةِ﴾

١-٧-٢- حُدُودُ الْإِسْتِغْفَارِ

١-٧-٢-١- الْخَلْقُ الَّذِينَ تَسْتَغْفِرُ لَهُمْ

١-٧-٢-١-١- كُلُّ الْخَلْقِ

﴿١٨٠٧﴾ الرَّسُولُ ﷺ: اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي مِنَ الْمُتَوَكِّلِينَ عَلَيْكَ الْفَائِزِينَ لَدَيْكَ الْمُقَرَّبِينَ إِلَيْكَ

بِحَسَنَاتِكَ يَا غَايَةَ الطَّالِبِينَ مَنْ دَعَا بِهِ اسْتَغْفَرَ لَهُ كُلُّ شَيْءٍ؛ الْبُلْدُ الْأَمِينُ، ص ٢١٩

١-٧-٢-٢- الْحُدُودُ الزَّمَنِيَّةُ لِلْإِسْتِغْفَارِ

١-٧-٢-٢-١- حَتَّى تَبْلُغَ النَّفْسُ هَذِهِ

﴿١٨٠٨﴾ الْبَاقِرُ ﷺ: إِنَّ آدَمَ ﷺ قَالَ يَا رَبِّ سَلَّطْتَ عَلَى الشَّيْطَانِ وَأَجْرَيْتَهُ مِنِّي مَجْرَى الدَّمِّ

فَاجْعَلْ لِي شَيْئًا فَقَالَ يَا آدَمُ جَعَلْتُ لَكَ أَنْ مَنْ هَمَّ مِنْ ذُرِّيَّتِكَ بِسَيِّئَةٍ لَمْ تُكْتَبْ عَلَيْهِ فَإِنْ عَمِلَهَا كُتِبَتْ عَلَيْهِ سَيِّئَةٌ وَمَنْ هَمَّ مِنْهُمْ بِحَسَنَةٍ فَإِنْ لَمْ يَعْمَلْهَا كُتِبَتْ لَهُ حَسَنَةٌ فَإِنْ هُوَ عَمِلَهَا كُتِبَتْ لَهُ عَشْرًا قَالَ يَا رَبِّ زِدْنِي قَالَ جَعَلْتُ لَكَ أَنْ مَنْ عَمِلَ مِنْهُمْ سَيِّئَةً ثُمَّ اسْتَغْفَرَ لَهُ غُفِرَتْ لَهُ قَالَ يَا رَبِّ زِدْنِي قَالَ جَعَلْتُ لَهُمُ التَّوْبَةَ أَوْ قَالَ بَسَطْتُ لَهُمُ التَّوْبَةَ حَتَّى تَبْلُغَ النَّفْسُ هَذِهِ قَالَ يَا رَبِّ

حَسْبِيَ؛ الْكَافِي، ص ٢، ص ٤٤٠

١-٧-٢-٢-٢- الْمَوْتُ

﴿١٨٠٩﴾ الْبَاقِرُ ﷺ: إِنَّ آدَمَ ﷺ قَالَ يَا رَبِّ سَلَّطْتَ عَلَى الشَّيْطَانِ وَأَجْرَيْتَهُ مِنِّي مَجْرَى الدَّمِّ

فَاجْعَلْ لِي شَيْئًا فَقَالَ يَا آدَمُ جَعَلْتُ لَكَ أَنْ مَنْ هَمَّ مِنْ ذُرِّيَّتِكَ بِسَيِّئَةٍ لَمْ تُكْتَبْ عَلَيْهِ فَإِنْ عَمِلَهَا كُتِبَتْ عَلَيْهِ سَيِّئَةٌ وَمَنْ هَمَّ مِنْهُمْ بِحَسَنَةٍ فَإِنْ لَمْ يَعْمَلْهَا كُتِبَتْ لَهُ حَسَنَةٌ فَإِنْ هُوَ عَمِلَهَا كُتِبَتْ لَهُ عَشْرًا قَالَ يَا رَبِّ زِدْنِي قَالَ جَعَلْتُ لَكَ أَنْ مَنْ عَمِلَ مِنْهُمْ سَيِّئَةً ثُمَّ اسْتَغْفَرَ لَهُ غُفِرَتْ لَهُ قَالَ يَا رَبِّ زِدْنِي قَالَ جَعَلْتُ لَهُمُ التَّوْبَةَ أَوْ قَالَ بَسَطْتُ لَهُمُ التَّوْبَةَ حَتَّى تَبْلُغَ النَّفْسُ هَذِهِ قَالَ يَا رَبِّ

حَسْبِيَ؛ الْكَافِي، ص ٢، ص ٤٤٠

﴿١٨١٠﴾ الرَّسُولُ ﷺ: كَانَ إِبْلِيسُ أَوَّلَ مَنْ نَاحَ وَأَوَّلَ مَنْ تَغْنَى وَأَوَّلَ مَنْ حَدَا قَالَ لَمَّا أَكَلَ

آدَمُ مِنَ الشَّجَرَةِ تَغْنَى قَالَ فَلَمَّا هَبَطَ حَدَا بِهِ فَلَمَّا اسْتَقَرَّ عَلَى الْأَرْضِ نَاحَ فَادَّكَرَهُ مَا فِي الْجَنَّةِ فَقَالَ [آدَمُ] رَبِّ هَذَا الَّذِي جَعَلْتَ بَيْنِي وَبَيْنَهُ الْعَدَاوَةَ لَمْ أَقُوْ عَلَيْهِ وَأَنَا فِي الْجَنَّةِ وَإِنْ لَمْ تُعِنِّ عَلَيْهِ لَمْ أَقُوْ عَلَيْهِ فَقَالَ [اللَّهُ] السَّيِّئَةُ بِالسَّيِّئَةِ وَالْحَسَنَةُ بِعَشْرِ أَمْثَالِهَا إِلَى سَبْعِمِائَةٍ قَالَ رَبِّ زِدْنِي قَالَ لَا

بخش ۷: حد و مرزهای آموزش

۱-۷-۲ حد آموزش خواهی

۱-۷-۲-۱ محدوده‌ی موجوداتی که استغفار می‌کنند

۱-۷-۲-۱-۱ همه

﴿۱۸۰۷﴾ خداوند؛ مرا از زمره‌ی توکل‌کنندگان به خودت، رستگاران و پیروزمندان نزد تو، مقربین و نزدیکان خودت، قرار ده؛ به امید احسانت، ای منتهای خواهش درخواست‌کنندگان؛ هرکس تو را با این کلمات بخواند، همه‌چیز برای او طلب آموزش می‌کنند.

۱-۷-۲-۲ حد زمانی امکان استغفار

۱-۷-۲-۲-۱ تا رسیدن جان به گلو

﴿۱۸۰۸﴾ آدم گفت: «پروردگارا! تو شیطان را بر من مسلط کردی و او را مانند خون در بدنم جاری ساختی، اکنون راهی نشانم بده تا از دام او رها شوم». خداوند فرمود: «ای آدم؛ من برای فرزندان تو این چنین مقرر کردم که اگر یکی از آن‌ها خواست گناهی مرتکب شود برایش نوشته نخواهد شد. اما اگر تصمیم گرفت کار نیکی انجام دهد، قبل از عمل - یک حسنه برای او نوشته می‌شود؛ ولی اگر انجام داد ده برابر به او خواهند داد». آدم گفت: «پروردگارا! بیشتر می‌خواهم». خداوند متعال فرمود: «ای آدم؛ من برایت مقرر کردم که هرکدام از آن‌ها گناه و معصیتی مرتکب شوند و بعد استغفار کنند آن‌ها را می‌آمزم». آدم عرض کرد: «پروردگارا! بیشتر می‌خواهم». خداوند فرمود: «من توبه را برایشان قرار دادم و آن‌ها تا هنگام مرگ می‌توانند توبه کنند». آدم گفت: «پروردگارا! برایم بس است».

۱-۷-۲-۲-۲ مرگ

﴿۱۸۰۹﴾ آدم گفت: «پروردگارا! تو شیطان را بر من مسلط کردی و او را مانند خون در بدنم جاری ساختی، اکنون راهی نشانم بده تا از دام او رها شوم». خداوند فرمود: «ای آدم؛ من برای فرزندان تو این چنین مقرر کردم که اگر یکی از آن‌ها خواست گناهی مرتکب شود برایش نوشته نخواهد شد. اما اگر تصمیم گرفت کار نیکی انجام دهد، قبل از عمل - یک حسنه برای او نوشته می‌شود؛ ولی اگر انجام داد ده برابر به او خواهند داد». آدم گفت: «پروردگارا! بیشتر می‌خواهم». خداوند متعال فرمود: «ای آدم؛ من برایت مقرر کردم که هرکدام از آن‌ها گناه و معصیتی مرتکب شوند و بعد استغفار کنند آن‌ها را می‌آمزم». آدم عرض کرد: «پروردگارا! بیشتر می‌خواهم». خداوند فرمود: «من توبه را برایشان قرار دادم و آن‌ها تا هنگام مرگ می‌توانند توبه کنند». آدم گفت: «پروردگارا! برایم بس است».

﴿۱۸۱۰﴾ ابلیس نخستین نوحه‌گر، نخستین سرودخوان و نخستین آوازه‌خوان است. هنگامی که آدم از درخت خورد، او سرود خواند. هنگامی که آدم به زمین هبوط کرد، برایش آواز خواند، هنگامی که در زمین پایدار شد، نوحه خواند تا او را به یاد نعمت‌های بهشت بپندازد. آدم

﴿الباب السابع: حدود المغفرة﴾

يُولَدُ لَكَ وَلَدٌ إِلَّا جَعَلْتَهُ لَهُ مَلَكًا أَوْ مَلَكَيْنِ يَحْفَظَانِهِ قَالَ رَبِّ زِدْنِي قَالِ التَّوْبَةَ مَفْرُوضَةً فِي الْجَسَدِ مَا دَامَ فِيهِ الرُّوحُ قَالَ رَبِّ زِدْنِي قَالِ أَغْفِرُ الذُّنُوبَ وَلَا أَبَالِي قَالَ حَسْبِيَ؛ مستدرك الوسائل.

ج ١٢، ص ١٤٤

١-٧-٢-٣- تكرار الاستغفار

١-٧-٢-٣-١ لا يزال

﴿١٨١١﴾ الصادق عليه السلام: إِنَّ الْعَبْدَ لَيُذْنِبُ الذَّنْبَ فَيَغْفِرُ لَهُ قَالِ قُلْتُ فَكَيْفَ ذَاكَ قَالَ لَا يَزَالُ

نَادِمًا عَلَيْهِ مُسْتَغْفِرًا مِنْهُ حَتَّى يُغْفَرَ لَهُ؛ مشكاة الأنوار، ص ١١٠

﴿١٨١٢﴾ إلهي أَنَا الَّذِي لَمْ أَزَلْ أَذْنِبُ وَ تَغْفِرْ؛ إقبال الأعمال، ص ١٣٥

﴿١٨١٣﴾ السَّجَّاد عليه السلام: فَيَا مَنْ لَمْ يَزَلْ عَفْوَاً غَفَّاراً ارْحَمْ لِمَنْ لَمْ يَزَلْ مُسْقِطاً عَثَّاراً؛ بحار الأنوار،

ج ٩١، ص ١٥٧

١-٧-٢-٣-٢- كُلَّمَا عَادَ الْمُؤْمِنُ بِالِاسْتِغْفَارِ وَ التَّوْبَةِ عَادَ اللَّهُ عَلَيْهِ بِالْمَغْفِرَةِ

﴿١٨١٤﴾ الباقر عليه السلام: يَا مُحَمَّدَ بْنَ مُسْلِمٍ ذُنُوبُ الْمُؤْمِنِ إِذَا تَابَ مِنْهَا مَغْفُورَةٌ لَهُ فَلْيَعْمَلِ الْمُؤْمِنُ لِمَا يَسْتَأْنِفُ بَعْدَ التَّوْبَةِ وَ الْمَغْفِرَةِ أَمَّا وَ اللَّهِ إِنَّهَا لَيْسَتْ إِلَّا لِأَهْلِ الْإِيمَانِ قُلْتُ فَإِنْ عَادَ بَعْدَ التَّوْبَةِ وَ الْإِسْتِغْفَارِ مِنَ الذُّنُوبِ وَ عَادَ فِي التَّوْبَةِ فَقَالَ يَا مُحَمَّدَ بْنَ مُسْلِمٍ أ تَرَى الْعَبْدَ الْمُؤْمِنَ يَنْدِمُ عَلَى ذَنْبِهِ وَ يَسْتَغْفِرُ مِنْهُ وَ يَتُوبُ ثُمَّ لَا يَقْبَلُ اللَّهُ تَوْبَتَهُ قُلْتُ فَإِنَّهُ فَعَلَ ذَلِكَ مِرَاراً يَذْنِبُ ثُمَّ يَتُوبُ وَ يَسْتَغْفِرُ اللَّهُ فَقَالَ كُلَّمَا عَادَ الْمُؤْمِنُ بِالِاسْتِغْفَارِ وَ التَّوْبَةِ عَادَ اللَّهُ عَلَيْهِ بِالْمَغْفِرَةِ وَ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ يَقْبَلُ التَّوْبَةَ وَ يَعْفو عَنِ السَّيِّئَاتِ فَإِيَّاكَ أَنْ تُقْنِطَ الْمُؤْمِنِينَ مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ؛ الكافي، ج ٢،

ص ٤٣٤

١-٧-٢-٣-٣- حَتَّى يَكُونَ الشَّيْطَانُ هُوَ الْمَحْسُورُ

﴿١٨١٥﴾ أمير المؤمنين عليه السلام: فَإِنْ عَادَ وَ تَابَ مِرَاراً قَالَ يَغْفِرُ اللَّهُ لَهُ قِيلَ إِلَى مَتَى قَالَ حَتَّى

يَكُونَ الشَّيْطَانُ هُوَ الْمَحْسُورُ؛ بحار الأنوار، ج ٦، ص ١٥

١-٧-٢-٣-٤- حَتَّى يَكُونَ الشَّيْطَانُ هُوَ الْخَسِيرُ

﴿١٨١٦﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي أَذْنَبْتُ ذَنْبًا فَقَالَ اسْتَغْفِرِ

اللَّهُ قَالَ إِنِّي أَتُوبُ ثُمَّ أَعُودُ قَالَ كَلَّمَا أَذْنَبْتَ قُتِبْتُ حَتَّى يَكُونَ الشَّيْطَانُ هُوَ الْخَسِيرُ؛ مجموعة ورام،

ج ٢، ص ٢٢٣

بخش ۷: حد و مرزهای آمرزش

گفت: «پروردگارا! این دشمنی که در مقابل من قرار دادی، در بهشت از عهده‌ی او برنیامدم. و اگر تو مرا کمک نکنی بر او پیروز نمی‌شوم». خداوند فرمود: «بدی را به یک بدی ولی نیکی را ده برابر تا هفت صد برابر [جزا می‌دهم]». گفت: «پروردگارا برایم بیشتر کن». فرمود: «نوزادی به دنیا نمی‌آید، مگر اینکه یک یا دو فرشته بر او می‌گمارم که نگهبانش باشند». گفت: «پروردگارا برایم بیشتر کن». فرمود: «توبه تا جان در تن باشد، پذیرفته است». گفت: «پروردگارا برایم بیشتر کن». فرمود: «همه‌ی گناهان را می‌آمرزم و باکی ندارم». گفت: «برایم کافی است».

۱-۷-۲-۳ حد تکرار استغفار

۱-۷-۲-۳-۱ مادام

﴿۱۸۱۱﴾ بنده گناهی را مرتکب می‌شود و خداوند او را می‌آمرزد، راوی گوید: پرسیدم: «چگونه چنین چیزی ممکن است؟» فرمود: «دائماً بر گناهش پشیمان است و از آن طلب آمرزش می‌کند تا وقتی که آمرزیده شود».

﴿۱۸۱۲﴾ خداوند؛ من کسی هستم که همیشه گناه می‌کنم، درحالی‌که تو مرا می‌آمرزی.

﴿۱۸۱۳﴾ ای که پیوسته عفو می‌کنی و می‌آمرزی، بر کسی که پیوسته در معرض لغزش و سقوط است، رحم کن.

۱-۷-۲-۳-۲ هر قدر مؤمن آمرزش بخواهد و توبه کند، خدا با آمرزش به او رو می‌کند

﴿۱۸۱۴﴾ ای محمد بن مسلم! گناهان مؤمن در صورتی که توبه کند آمرزیده می‌شود. و باید بعد از توبه و آمرزش، از نو به اعمال نیک بپردازد. آری به خدا سوگند، توبه برای اهل ایمان است. محمد بن مسلم گفت، عرض کردم: «اگر مؤمنی بعد از توبه و استغفار به گناهی بازگردد و باز توبه کند چگونه است؟» فرمود: «آیا خیال می‌کنی بنده‌ی مؤمن اگر از گناهی پشیمان شود و سپس توبه کند و استغفار نماید خداوند قبول نمی‌کند؟» گفتم: «مؤمنی است که چند بار گناه و استغفار کرده است؟» فرمود: «مؤمن هر بار که توبه و استغفار کند، خداوند نیز هر بار توبه‌ی او را قبول می‌کند. خداوند آمرزنده و بخشنده است؛ توبه را قبول می‌کند و از بدی‌ها درمی‌گذرد، پس بپرهیز از اینکه مؤمنین را از رحمت خدا ناامید کنی».

۱-۷-۲-۳-۳ تا آنکه شیطان مغلوب شود

﴿۱۸۱۵﴾ از امام علیه السلام پرسیده شد: «اگر مکرراً به گناه بازگردد و هر بار توبه کرد چه؟» فرمود: «خداوند او را می‌آمرزد». پرسیده شد: «تا کی؟» فرمود: «تا آن زمان که شیطان از او خسته شود».

۱-۷-۲-۳-۴ تا آنکه شیطان سرافکنده شود

﴿۱۸۱۶﴾ مردی به خدمت حضرت رسول صلی الله علیه و آله آمد و گفت: «ای پیامبر خدا، من گناه کرده‌ام». فرمود: «از خداوند طلب آمرزش کن»، مرد گفت: «من توبه می‌کنم ولی دوباره به گناه بازمی‌گردم». فرمود: «از هر آنچه گناه کردی، توبه کن تا شیطان [و وسوسه‌های آن] نابود شود».

﴿الباب السابع: حدود المغفرة﴾

٥-٣-٢-١-٧-الدوام

﴿١٨١٧﴾ امير المؤمنين عليه السلام: فَإِنَّ اللَّهَ ذُو رَحْمَةٍ وَاسِعَةٍ وَمَغْفِرَةٍ دَائِمَةٍ وَعَفْوٍ جَمٍّ؛ بحار الأنوار،

ج ٣٢، ص ٢٣٠

﴿١٨١٨﴾ امير المؤمنين عليه السلام: كَانَ مِنْ سُنَّتِهِ عليه السلام دَوَامُ الْإِسْتِغْفَارِ؛ شرح نهج البلاغة، ج ١١، ص ١٨٤

٦-٣-٢-١-٧-الوصل

﴿١٨١٩﴾ الكاظم عليه السلام: اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآهْلِ بَيْتِهِ وَصَلِّ عَلَى مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ وَصِيِّ الْأَبْرَارِ وَإِمَامِ الْأَخْيَارِ وَعَيْبَةِ الْأَنْوَارِ وَوَارِثِ السَّكِينَةِ وَالْوَقَارِ وَالْحِكْمِ وَالْأَنْوَارِ الَّذِي كَانَ يُخَيِّى اللَّيْلَ بِالسَّهَرِ إِلَى السَّحَرِ بِمُؤَاصَلَةِ الْإِسْتِغْفَارِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٩، ص ١٦

٧-٣-٢-١-٧-المواظبة

﴿١٨٢٠﴾ الباقر عليه السلام: مَنْ دَامَ عَلَى صَلَاةِ اللَّيْلِ وَالْوُتْرِ وَاسْتَغْفَرَ اللَّهَ فِي كُلِّ وَتْرٍ سَبْعِينَ مَرَّةً ثُمَّ وَاظَبَ عَلَى ذَلِكَ سَنَةً كُتِبَ مِنَ الْمُسْتَغْفِرِينَ بِالْأَسْحَارِ؛ مستدرک الوسائل، ج ٤، ص ٤٠٦

٨-٣-٢-١-٧-لزوم الاستغفار

﴿١٨٢١﴾ السَّجَاد عليه السلام: أَنْ أَحَبَّ عِبَادِكَ إِلَيْكَ مَنْ تَرَكَ الْإِسْتِغْفَارَ عَلَيْكَ، وَجَانَبَ الْإِضْرَارَ، وَلَزِمَ الْإِسْتِغْفَارَ؛ الصحيفة السجادية عليه السلام، الدعاء ١٢

﴿١٨٢٢﴾ الهادي عليه السلام: عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الرِّيَّانِ قَالَ: كَتَبْتُ إِلَى أَبِي الْحَسَنِ الثَّالِثِ عليه السلام أَسْأَلُهُ أَنْ يُعَلِّمَنِي دُعَاءَ لِشَدَائِدِ النَّوَازِلِ وَالْمُهِّمَّاتِ وَأَنْ يَخْصِنِي كَمَا خَصَّ آبَاؤُهُ مَوَالِيَهُمْ فَكَتَبَ إِلَيَّ الزَّمِ الْإِسْتِغْفَارَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٠، ص ٢٨٣

٩-٣-٢-١-٧-الشدة

﴿١٨٢٣﴾ ثُمَّ يُسْتَعْمَلُ نَفْسُهُ فِي صَلَاةِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ اسْتِعْمَالًا شَدِيدًا وَكَذَلِكَ فِي الْإِسْتِغْفَارِ وَقِرَاءَةِ الْقُرْآنِ وَذِكْرِ اللَّهِ تَعَالَى وَالِاعْتِرَافِ فِي الْقُنُوتِ بِذُنُوبِهِ وَالِاسْتِغْفَارِ مِنْهَا؛ مسائل على بن جعفر عليه السلام، ص ٣٤٩

﴿١٨٢٤﴾ الكاظم عليه السلام: أَنَّهُ كَتَبَ إِلَى عَلِيِّ بْنِ جَعْفَرٍ وَذَكَرَهُ وَفِيهِ مَرُّ فَلَانًا لَا فَجَعَنَا اللَّهُ بِهِ بِمَا يَقْدِرُ عَلَيْهِ مِنَ الصَّيَامِ إِلَى أَنْ قَالَ وَيُسْتَعْمَلُ نَفْسُهُ فِي صَلَاةِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ اسْتِعْمَالًا شَدِيدًا وَكَذَلِكَ فِي الْإِسْتِغْفَارِ وَقِرَاءَةِ الْقُرْآنِ وَذِكْرِ اللَّهِ تَعَالَى وَالِاعْتِرَافِ فِي الْقُنُوتِ بِذُنُوبِهِ وَيُسْتَعْفَرُ اللَّهُ مِنْهَا؛ مستدرک الوسائل، ج ١٢، ص ١٧٢

١٠-٣-٢-١-٧-الإلحاح

﴿١٨٢٥﴾ الباقر عليه السلام: الْخُحَا فِي الْإِسْتِغْفَارِ فَإِنَّهُ مَمْحَاةٌ لِلذُّنُوبِ؛ بحار الأنوار، ج ٧٥، ص ١٧٨

بخش ۷: حد و مرزهای آمرزش

۵-۳-۲-۱- دوام

﴿۱۸۱۷﴾ خداوند دارای رحمت وسیع و آمرزش همیشگی و گذشت بسیار است.

﴿۱۸۱۸﴾ از سنت آن حضرت ﷺ مداومت بر استغفار بود.

۶-۳-۲-۱- پیوستگی

﴿۱۸۱۹﴾ خداوند! بر محمد و خاندان پاکش درود بفرست و بر موسی بن جعفر ﷺ جانشین نیکوکاران، و پیشوای برگزیدگان، و گنجینه‌ی روشنایی‌ها، و وارث آرامش و وقار، و حکمت و آثار، کسی که شب را تا سحر برای شب‌زنده‌داری بیدار بود، و پیوسته طلب آمرزش می‌نمود.

۷-۳-۲-۱- مواظبت بر آمرزش خواهی

﴿۱۸۲۰﴾ هرکس بر نماز شب و وتر مداومت کند و در هر نماز وترش هفتاد مرتبه طلب آمرزش کند، سپس بر آن عمل تا یک سال مداومت ورزد، نامش در زمره‌ی آمرزش‌جویان در سحرگاهان نوشته می‌شود.

۸-۳-۲-۱- چسبیدن و همراهی با استغفار

﴿۱۸۲۱﴾ محبوب‌ترین بندگان نزد تو کسی است که بر تو کبر نوردد، از اصرار [بر گناه] دوری گزیند و همواره استغفار کند.

﴿۱۸۲۲﴾ محمد بن ریان گوید: به امام هادی ﷺ نامه نوشتم و از او دعایی مخصوص برای رفع گرفتاری و مصیبت‌های وارده درخواست کردم؛ همچنان که پدران ایشان به خدمتگزاران و یاران‌شان دعای مخصوص می‌دادند. امام ﷺ در پاسخ نوشت: «همیشه استغفار کن».

۹-۳-۲-۱- شدت

﴿۱۸۲۳﴾ سپس سخت خود را به نمازهای شب و روز وادارد، و همچنین به استغفار و قرائت قرآن و یاد خدای متعال و اعتراف به گناه در قنوت پرداخته؛ و برای آن‌ها از خداوند طلب آمرزش کند.

﴿۱۸۲۴﴾ امام کاظم ﷺ به علی بن جعفر نوشت: فلانی - که خداوند ما را داغدار او نکند - را امر کن هرچه می‌تواند روزه بگیرد و خود را شدیداً به نماز مشغول کند و شب و روز نماز بخواند و همچنین استغفار کند و قرآن تلاوت کند و ذکر خداوند متعال را بگوید و در قنوت به گناهانش اعتراف کند و از آن گناهان آمرزش بخواهد.

۱۰-۳-۲-۱- اصرار

﴿۱۸۲۵﴾ در طلب آمرزش پافشاری کنید، که استغفار موجب از بین رفتن گناهان است.

﴿الباب السابع: حدود المغفرة﴾

١١-٣-٢-١-٧-١-الإيمان

﴿١٨٢٦﴾ وَأَمَّا الْعَشْرَةُ الْكَامِلَةُ الَّتِي تَنَالُ بِهَا الدُّنْيَا وَالْآخِرَةُ فَالزُّهْدُ فِيمَا بَقِيَ وَالِاسْتِعْدَادُ لِمَا يَأْتِي وَكَثْرَةُ النَّدَمِ عَلَى مَا فَاتَ وَإِدْمَانُ الْإِسْتِغْفَارِ؛ أعلام الدين، ص ١٥٨
١٢-٣-٢-١-٧-١-الإستهتار

﴿١٨٢٧﴾ أمير المؤمنين عليه السلام: عَوَّذَ نَفْسَكَ الْإِسْتِهْتَارَ بِالذِّكْرِ وَالِاسْتِغْفَارِ فَإِنَّهُ يَمْحُو عَنْكَ الْحَوْبَةَ وَيُعْظِمُ لَكَ الْمَثُوبَةَ؛ مستدرک الوسائل، ج ١٢، ص ١٢٣
١٣-٣-٢-١-٧-١-الإضعاف

﴿١٨٢٨﴾ الصادق عليه السلام: اسْتَغْفِرُ اللَّهَ أَضْعَافَ ذَلِكَ وَأَضْعَافاً مُضَاعَفَةً وَأَمَثَالاً مُمَثَّلَةً حَتَّى أَبْلُغَ رِضَا اللَّهَ وَأَفُوزَ بِعَفْوِهِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٥٧
﴿١٨٢٩﴾ أمير المؤمنين عليه السلام: اسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ غَفَّارُ الذُّنُوبِ وَأَتُوبُ إِلَيْهِ وَاسْأَلُهُ أَنْ يُتُوبَ عَلَيَّ أَضْعَافَ مَا اسْتَغْفَرَهُ جَمِيعُ خَلْقِهِ مِنَ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ وَكَمَا يُحِبُّ رَبُّنَا اللَّهَ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَيَرْضَى أَنْ يَسْتَغْفِرَ وَكَمَا يَنْبَغِي لِكَرَمِ وَجْهِ رَبِّنَا وَعِزِّ جَلَالِهِ وَعِظَمِ رُبُوبِيَّتِهِ وَمِدَادِ كَلِمَاتِهِ وَكَمَا هُوَ أَهْلُهُ؛ بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ٤٩
١٤-٣-٢-١-٧-١-الكثرة

﴿١٨٣٠﴾ الصادق عليه السلام: إِذَا اسْتَبْطَأَتِ الرِّزْقَ فَأَكْثِرْ مِنَ الْإِسْتِغْفَارِ؛ مستدرک الوسائل، ج ٩، ص ٣٦٦

﴿١٨٣١﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: اسْتَكَثِرُوا فِي رَجَبٍ مِنْ قَوْلِ اسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَسَلُّوا اللَّهَ الْإِقَالَةَ وَالتَّوْبَةَ فِيمَا مَضَى وَالْعِصْمَةَ فِيمَا بَقِيَ مِنْ آجَالِكُمْ؛ وسائل الشيعة، ج ١٠، ص ٥١١
﴿١٨٣٢﴾ أمير المؤمنين عليه السلام: أَكْثِرْ مِنَ الْإِسْتِغْفَارِ حَتَّى تَصِلَ إِلَى الْحِصْنِ الْمُحِيطِ بِالْقُبَّةِ وَأَبْوَابِهَا؛ بحار الأنوار، ج ٩٧، ص ٣٣٣

﴿١٨٣٣﴾ الصادق عليه السلام: أَكْثِرْ مِنَ الْإِسْتِغْفَارِ فَإِنَّهُ مَوْضِعُ مَغْفِرَةٍ؛ بحار الأنوار، ج ٩٧، ص ٢٨٩
﴿١٨٣٤﴾ الصادق عليه السلام: أَكْثِرْ مِنَ الْإِسْتِغْفَارِ مَا اسْتَطَعْتَ؛ مكارم الأخلاق، ص ٢٩٤
﴿١٨٣٥﴾ أمير المؤمنين عليه السلام: أَكْثِرْ مِنَ التَّكْبِيرِ وَالتَّحْمِيدِ وَالتَّسْبِيحِ وَالِاسْتِغْفَارِ فَلِنْ السَّفَرِ قِطْعَةً مِنَ الْعَذَابِ؛ بحار الأنوار، ج ٧٣، ص ٢٧٧

بخش ۷: حد و مرزهای آمرزش

۱۱-۲-۳-۱-۷-۱- عادت کردن بر آمرزش خواهی

﴿۱۸۲۶﴾ و اما ده صفت کاملی که می‌توانی با آن، دنیا و آخرت را به دست آوری، عبارت است از: زهد در جهان حاضر، و آمادگی برای آخرت، پشیمانی بسیار بر آنچه از دست رفته و پیوسته آمرزش خواستن.

۱۲-۲-۳-۱-۷-۱- مشغول شدن مداوم

﴿۱۸۲۷﴾ خودت را عادت بده که سرگرم یاد خدا و استغفار باشی که این کار گناهت را پاک می‌کند و پاداشت را بزرگ خواهد کرد.

۱۳-۲-۳-۱-۷-۱- چند برابر

﴿۱۸۲۸﴾ از خداوند طلب آمرزش می‌کنم چند برابر و چندین برابر آن و مثل آن، تا به رضایت خداوند برسم و به آمرزش او دست یابم.

﴿۱۸۲۹﴾ و آمرزش می‌طلبم از خداوندی که هیچ معبودی جز او نیست. زنده و برپادارنده و آمرزنده گناهان است و به درگاه او توبه می‌کنم و چندین برابر آنچه همه‌ی مخلوقاتش از پیشینیان و پسینیان از او آمرزش خواسته‌اند. و پروردگار ما خدای یکتا که هیچ معبودی جز او نیست دوست می‌دارد و راضی است که از او آمرزش خواسته شود و شایسته‌ی بخشندگی ذات پروردگار و بزرگی بزرگواریش و عظمت ربوبیتش و کشش کلماتش باشد و خداوند شایسته و برآورنده‌ی آن است، از او می‌خواهم توبه مرا بپذیرد.

۱۴-۲-۳-۱-۷-۱- فراوانی آمرزش خواهی

﴿۱۸۳۰﴾ هرگاه دچار تنگدستی شدی، زیاد استغفار کن.

﴿۱۸۳۱﴾ در ماه رجب ذکر «استغفرالله» را بسیار بگویند و از خداوند متعال، عفو، توبه از گناهان گذشته و پاکی از گناه در مهلت باقی‌مانده را بخواهید.

﴿۱۸۳۲﴾ بسیار استغفار کن تا به پناهگاه زایران که بارگاه امام را در بر گرفته و به درهای حرم برسی.

﴿۱۸۳۳﴾ بسیار طلب آمرزش کن، چرا که آنجا محلّ آمرزش است.

﴿۱۸۳۴﴾ هرقدر که می‌توانی از خداوند زیاد آمرزش بخواه.

﴿۱۸۳۵﴾ برای گفتن الله اکبر و الحمدالله و سبحان الله و طلب آمرزش بسیار تلاش کن، زیرا سفر، بخشی از سختی و عذاب است.

﴿الباب السابع: حدود المغفرة﴾

﴿١٨٣٦﴾ أَكْثَرُ مِنَ الصَّلَاةِ وَالزِّيَارَةِ وَالتَّسْبِيحِ وَالتَّكْبِيرِ وَالتَّهْلِيلِ وَذِكْرِ اللَّهِ تَعَالَى وَتِلَاوَةِ الْقُرْآنِ وَالِاسْتِغْفَارِ وَاجْتِهَادٍ فِي الدُّعَاءِ فَإِنَّهُ مَوْضِعُ مَسْأَلَةٍ فَإِذَا أَرَدْتَ وَدَاعَهُ ﷺ فَقِفْ عَلَى الْقَبْرِ كَوْفُوكَ فِي ابْتِدَاءِ زِيَارَتِكَ وَتَقُولُ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ...؛ البلد الأمين، ص ٢٩٥

﴿١٨٣٧﴾ الباقر ﷺ: أَكْثَرُوا الِاسْتِغْفَارَ إِنَّ اللَّهَ لَمْ يُعَلِّمَكُمْ الِاسْتِغْفَارَ إِلَّا وَهُوَ يُرِيدُ أَنْ يَغْفِرَ

لَكُمْ؛ وسائل الشيعة، ج ٧، ص ١٧٨

﴿١٨٣٨﴾ الرسول ﷺ: أَكْثَرُوا الِاسْتِغْفَارَ فَإِنَّهُ يَجْلِبُ الرِّزْقُ؛ بحار الأنوار، ج ١٠٠، ص ٢١

﴿١٨٣٩﴾ أمير المؤمنين ﷺ: أَكْثَرُوا الِاسْتِغْفَارَ تَجْلِبُوا الرِّزْقُ؛ بحار الأنوار، ج ١٠٠، ص ٩٤

﴿١٨٤٠﴾ الرسول ﷺ: أَكْثَرُوا مِنَ الِاسْتِغْفَارِ فِي بُيُوتِكُمْ وَفِي مَجَالِسِكُمْ وَعَلَى مَوَائِدِكُمْ وَفِي أَسْوَاقِكُمْ وَفِي طُرُقِكُمْ وَأَيْنَمَا كُنْتُمْ فَإِنَّكُمْ لَا تَذَرُونَ مَتَى تَنْزِلُ الْمَغْفِرَةُ؛ مستدرک الوسائل، ج ٥، ص ٣١٩

﴿١٨٤١﴾ الرسول ﷺ: بَعْدَ أَنْصِرَافِهِ ﷺ مِنْ غَزَاةٍ حَنِينٌ جَعَلَ يُكْثِرُ مِنْ سُبْحَانَ اللَّهِ اسْتِغْفِرُ اللَّهَ؛

بحار الأنوار، ج ٤٠، ص ٨٥

﴿١٨٤٢﴾ أمير المؤمنين ﷺ: ثَلَاثُ يَبْلُغْنَ بِالْعَبْدِ رِضْوَانَ اللَّهِ كَثْرَةُ الِاسْتِغْفَارِ وَخَفْضُ الْجَانِبِ وَ

كَثْرَةُ الصَّدَقَةِ؛ بحار الأنوار، ج ٧٥، ص ٨١

﴿١٨٤٣﴾ أمير المؤمنين ﷺ: ثُمَّ سَارُوا وَالرَّاهِبُ بَيْنَ يَدَيْهِ فِي جُمْلَةِ أَصْحَابِهِ حَتَّى لَقِيَ أَهْلَ الشَّامِ وَكَانَ الرَّاهِبُ فِي جُمْلَةٍ مَنْ اسْتَشْهَدَ مَعَهُ فَتَوَلَّى عَلَيْهِ الصَّلَاةَ وَالسَّلَامَ عَلَيْهِ وَدَفَنَهُ وَ أَكْثَرَ مِنَ الِاسْتِغْفَارِ لَهُ وَكَانَ إِذَا ذَكَرَهُ يَقُولُ ذَاكَ مَوْلَايَ؛ بحار الأنوار، ج ٤١، ص ٢٦٠

﴿١٨٤٤﴾ ثُمَّ عُدَّ إِلَى السُّجُودِ وَقُلْ شُكْرًا مِائَةَ مَرَّةٍ وَاجْتِهَدْ فِي الدُّعَاءِ فَإِنَّهُ مَوْضِعُ مَسْأَلَةٍ وَ

أَكْثَرَ مِنَ الِاسْتِغْفَارِ فَإِنَّهُ مَوْضِعُ مَغْفِرَةٍ؛ بحار الأنوار، ج ٩٧، ص ٢٨٩

﴿١٨٤٥﴾ الرضا ﷺ: عَنْ عَبْدِ السَّلَامِ بْنِ صَالِحٍ الْهَرَوِيِّ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى أَبِي الْحَسَنِ عَلِيِّ بْنِ مُوسَى الرُّضَا ﷺ فِي آخِرِ جُمُعَةٍ مِنْ شَعْبَانَ فَقَالَ لِي يَا أَبَا الصَّلْتِ إِنَّ شَعْبَانَ قَدْ مَضَى أَكْثَرُهُ وَهَذَا آخِرُ جُمُعَةٍ مِنْهُ فَتَدَارَكُ فِيمَا بَقِيَ مِنْهُ تَقْصِيرُكَ فِيمَا مَضَى مِنْهُ وَعَلَيْكَ بِالْإِقْبَالِ عَلَى مَا يَعْنِيكَ وَ

تَرَكُ مَا لَا يَعْنِيكَ وَأَكْثَرَ مِنَ الدُّعَاءِ وَالِاسْتِغْفَارِ؛ وسائل الشيعة، ج ١٠، ص ٣٠١

﴿١٨٤٦﴾ الرسول ﷺ: رَجَبُ شَهْرِ الِاسْتِغْفَارِ لِأُمَّتِي أَكْثَرُوا فِيهِ مِنَ الِاسْتِغْفَارِ فَإِنَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ؛

وسائل الشيعة، ج ١٠، ص ٥١١

بخش ۷: حد و مرزهای آمرزش

﴿۱۸۳۶﴾ در انجام نماز و زیارت و تسبیح و تکبیر و گفتن «لا اله الا الله» و یاد خدای تعالی و تلاوت قرآن و طلب آمرزش بسیار تلاش کن و در دعا کردن بسیار بکوش که آنجا محل حاجت خواستن است. پس هنگامی که قصد وداع کردی، در برابر قبر شریف مانند ابتدا بایست و بگو: سلام بر تو ای امیر المؤمنین... .

﴿۱۸۳۷﴾ زیاد آمرزش بخواهید؛ زیرا خداوند آمرزش طلبیدن را به شما نیاموخت مگر اینکه می خواست شما را بیامرزد.

﴿۱۸۳۸﴾ زیاد استغفار کنید، چرا که موجب جلب روزی است.

﴿۱۸۳۹﴾ زیاد استغفار کنید تا روزی را جلب کنید.

﴿۱۸۴۰﴾ در خانه ها و مجالس و در کنار سفره ها و در بازار و در راه ها و هر کجا که باشید

بسیار استغفار کنید چرا که شما نمی دانید چه هنگامی آمرزش خداوند فرود می آید.

﴿۱۸۴۱﴾ پیامبر ﷺ بعد از بازگشت از جنگ حنین، سبحان الله و استغفر الله را بسیار می گفت.

﴿۱۸۴۲﴾ سه چیز بنده را به رضوان خدا می رساند: استغفار زیاد، نرمی و خوش اخلاقی، و فراوان صدقه دادن.

﴿۱۸۴۳﴾ پس از این جریان به طرف صفین حرکت کردند و راهب هم در خدمت آن جناب

آمد و در جنگ صفین شهید شد و امیر المؤمنین علیه السلام بر او نماز خواند و او را دفن کرد و برایش آمرزش درخواست کرد.

﴿۱۸۴۴﴾ سپس به سجده برو و صد مرتبه بگو: «خدا را شکر» و در دعا کردن بسیار تلاش کن، زیرا آنجا محل درخواست است و بسیار استغفار کن، چرا که آنجا محل آمرزش است.

﴿۱۸۴۵﴾ صالح هروی گوید: در روز جمعه ای آخر ماه شعبان نزد امام رضا علیه السلام رفتم. فرمود:

«ای اباصلت بیشتر ماه شعبان گذشت و امروز جمعه ای آخر این ماه شریف است. پس هر مقداری که از این ماه گذشته و در عبادت کوتاهی کرده ای، در باقی این ماه جبران کن و بر تو باد اهتمام به امری که منفعتی به حال تو داشته باشد و ترک آنچه مهم نباشد، پس بسیار دعا و استغفار کن.»

﴿۱۸۴۶﴾ ماه رجب، ماه طلب آمرزش برای امت من است، پس در این ماه بسیار استغفار کنید

که او بسیار آمرزنده و مهربان است.

﴿الباب السابع: حُدُودُ الْمَغْفِرَةِ﴾

﴿١٨٤٧﴾ الرضا عليه السلام: عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ بْنِ فَضَّالٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: سَأَلْتُ عَلِيَّ بْنَ مُوسَى الرِّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنْ لَيْلَةِ النُّصْفِ مِنْ شَعْبَانَ فَقَالَ هِيَ لَيْلَةُ يُعْتَقُ اللَّهُ فِيهِ الرِّقَابَ مِنَ النَّارِ وَيَغْفِرُ فِيهَا الذُّنُوبَ الْكِبَارَ قُلْتُ فَهَلْ فِيهَا صَلَاةٌ زِيَادَةٌ عَلَى صَلَاةِ سَائِرِ اللَّيَالِي فَقَالَ لَيْسَ فِيهَا شَيْءٌ مُوَظَّفٌ وَ لَكِنْ إِنْ أَحْبَبْتَ أَنْ تَتَطَوَّعَ فِيهَا بِشَيْءٍ فَعَلَيْكَ بِصَلَاةِ جَعْفَرِ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ أَكْثَرَ فِيهَا مِنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَ الْاسْتِغْفَارِ وَ الدُّعَاءِ؛ وسائل الشيعة، ج ٨، ص ٥٩

﴿١٨٤٨﴾ امير المؤمنين عليه السلام: صَلَّى اللَّهُ عَلَيْكَ وَ عَلَى رُوحِكَ وَ بَدَنِكَ وَ عَلَى الْأَنْمَةِ مِنْ ذُرِّيَّتِكَ صَلَاةً لَا يُحْصِيهَا إِلَّا هُوَ وَ عَلَيْكُمْ أَفْضَلُ السَّلَامِ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ وَ اجْتَهِدْ فِي الدُّعَاءِ فَإِنَّهُ مَوْضِعُ مَسْأَلَةٍ وَ أَكْثَرُ مِنَ الْاسْتِغْفَارِ فَإِنَّهُ مَوْضِعُ مَغْفِرَةٍ؛ بحار الأنوار، ج ٩٧، ص ٣٢٠

﴿١٨٤٩﴾ ضَعَّ خَدَّكَ الْأَيْمَنَ عَلَى الْأَرْضِ وَ قُلْ يَا سَيِّدِي يَا سَيِّدِي صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اغْفِرْ لِي اغْفِرْ لِي اغْفِرْ لِي وَ أَكْثَرُ مِنْ قَوْلِكَ ذَلِكَ وَ اخْشَعْ وَ ابْكْ؛ بحار الأنوار، ج ٩٧، ص ٤١٥

﴿١٨٥٠﴾ الرضا عليه السلام: عَلَيْكَ بِكَثْرَةِ الْاسْتِغْفَارِ؛ مستدرک الوسائل، ج ٨، ص ١٣٩

﴿١٨٥١﴾ امير المؤمنين عليه السلام: عَلَيْكُمْ فِي شَهْرِ رَمَضَانَ بِكَثْرَةِ الْاسْتِغْفَارِ وَ الدُّعَاءِ؛ الكافي، ج ٤، ص ٨٨

﴿١٨٥٢﴾ الرضا عليه السلام: فَإِذَا سَقَطَتِ الْقُرْصَةُ فَامْضِ إِلَى الْمُزْدَلِفَةِ وَ عَلَيْكَ السَّكِينَةُ وَ الْوَقَارُ وَ أَكْثَرُ الْاسْتِغْفَارِ وَ التَّلْبِيَةِ؛ مستدرک الوسائل، ج ٨، ص ٧٧

﴿١٨٥٣﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: فَإِذَا سَقَطَتِ الْقُرْصَةُ فَانْتَفِرْ إِلَى الْمُزْدَلِفَةِ وَ عَلَيْكَ السَّكِينَةُ وَ الْوَقَارُ وَ كَثْرَةُ الْاسْتِغْفَارِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٦، ص ٣٦٥

﴿١٨٥٤﴾ الرضا عليه السلام: فَإِذَا وَضَعْتَ رَجْلَكَ فِي الرِّكَابِ فَقُلْ بِسْمِ اللَّهِ وَ بِاللَّهِ وَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَ عَلَى مِلَّةِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَإِذَا اسْتَوَيْتَ عَلَى رَاحِلَتِكَ وَ اسْتَوَى بِكَ مَخْمُوكَ فَقُلْ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا إِلَى الْإِسْلَامِ وَ مَنْ عَلَّمَنَا بِالْإِيمَانِ وَ عَلَّمَنَا الْقُرْآنَ وَ مَنْ عَلَّمَنَا بِمُحَمَّدٍ ﷺ سُبْحَانَ الَّذِي سَخَّرَ لَنَا هَذَا وَ مَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ وَ إِنَّا إِلَى رَبِّنَا لَمُنْقَلِبُونَ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَ عَلَيْكَ بِكَثْرَةِ الْاسْتِغْفَارِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٦، ص ١٢٠

﴿١٨٥٥﴾ امير المؤمنين عليه السلام: فَإِنْ أَرَدْتَ الْمَقَامَ فِي الْمَشْهَدِ يَوْمَكَ أَوْ لَيْلَتِكَ فَأَقِمَّ فِيهِ وَ أَكْثِرْ مِنَ الصَّلَاةِ وَ الزِّيَارَةِ وَ التَّحْمِيدِ وَ التَّسْبِيحِ وَ التَّكْبِيرِ وَ التَّهْلِيلِ وَ ذِكْرِ اللَّهِ تَعَالَى وَ تِلَاوَةِ الْقُرْآنِ وَ الدُّعَاءِ وَ الْاسْتِغْفَارِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٧، ص ٣٢٠

بخش ۷: حد و مرزهای آمرزش

﴿۱۸۴۷﴾ علی بن فضال از پدرش نقل می‌کند که گوید: «از امام رضا علیه السلام درباره‌ی شب نیمه‌ی شعبان پرسیدم». فرمود: «شب نیمه‌ی شعبان، شبی است که خداوند بندگان را از آتش جهنم آزاد می‌فرماید و گناهان بزرگ را در آن شب می‌آمرزد». به ایشان گفته شد: «آیا برای آن شب نمازی بیشتر از شب‌های دیگر هست؟» فرمود: «دستور واجبی نیست، ولی اگر دوست دارید که در آن شب نماز مستحبی به‌جا آورید، بر شما باد که نماز جعفر طیار علیه السلام را بخوانید و بسیار دعا و طلب آمرزش کنید».

﴿۱۸۴۸﴾ درود خداوند بر تو و روح و بدن مبارک تو و بر امامان از نسل تو؛ درودی که جز [خداوند] کسی نمی‌تواند آن را به شمارش درآورد. بافضیلت‌ترین سلام‌ها و رحمت‌ها و برکات خدا بر شما باد. پس در دعا کردن تلاش بسیار کن، آنجا محلّ درخواست کردن است و در طلب استغفار بسیار تلاش کن؛ چرا که آنجا محلّ آمرزش است.

﴿۱۸۴۹﴾ گونه‌ی راست را بر روی زمین بگذار و بگو: «ای آقای من، سرور من؛ بر محمد و خاندانش درود فرست و مرا بیامرز و مرا بیامرز و مرا بیامرز». پس آن را بسیار بگو و خاکساری کن و فراوان ناله و گریه کن.

﴿۱۸۵۰﴾ بر تو باد به زیاد استغفار کردن.

﴿۱۸۵۱﴾ بر شما باد استغفار و دعای زیاد در ماه رمضان.

﴿۱۸۵۲﴾ هنگامی که خورشید غروب کرد، سمت مزدلفه برو و با آرامش و وقار باش و بسیار استغفار کن و لبیک بگو.

﴿۱۸۵۳﴾ هنگامی که خورشید غروب کرد به سمت مزدلفه برو. با آرامش و وقار باش و بسیار استغفار کن.

﴿۱۸۵۴﴾ چون پا در رکاب نهی بگو: با نام خدا و به کمک خداوند و در راه خداوند و طبق آیین رسول خدا صلی الله علیه و آله؛ پس چون بر وسیله‌ی سواری نشستی و استقرار یافتی بگو: سپاس خدایی را که ما را به اسلام رهبری کرد و قرآن را تعلیم داد و به وجود محمد صلی الله علیه و آله بر ما منت نهاد. پاک است خدایی که این مرکب را مسخر ما کرد، و گرنه برای ما تسخیر آن امکان‌پذیر نبود، و ما به‌سوی حق بازمی‌گردیم، و سپاس خدایی را که پروردگار جهانیان است. بعد از آن بسیار استغفار کن.

﴿۱۸۵۵﴾ اگر اراده‌ی اقامت شبانه یا روزانه در محلّ شهادت داشتی، انجام بده و بسیار نماز بخوان و زیارت کن و حمد و تسبیح و تکبیر و تهلیل و ذکر خدای متعال را بگو و قرآن تلاوت کن و دعا و طلب استغفار کن.

﴿الباب السابع: حُدُودُ الْمَغْفِرَةِ﴾

- ﴿١٨٥٦﴾ الحسن عليه السلام: فَكَانَ يُكْثِرُ مِنَ الْإِسْتِغْفَارِ حَتَّى رُبَّمَا اسْتَغْفَرَ فِي الْيَوْمِ سَبْعِمِائَةَ مَرَّةٍ؛ وسائل الشيعة، ج ٢١، ص ٣٧٢
- ﴿١٨٥٧﴾ قَالَتْ أُمُّ كُلْثُومٍ فَلَمَّا رَأَيْتُهُ فِي تِلْكَ اللَّيْلَةِ قَلَقًا مُمْتَلِمًا كَثِيرَ الذِّكْرِ وَالِاسْتِغْفَارِ؛ بحار الأنوار، ج ٤٢، ص ٢٧٧
- ﴿١٨٥٨﴾ الباقر عليه السلام: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَالِاسْتِغْفَارُ حِصْنَيْنِ لَكُمْ مِنَ الْعَذَابِ فَمَضَى أَكْبَرُ الْحِصْنَيْنِ وَبَقِيَ الْإِسْتِغْفَارُ فَأَكْثَرُوا مِنْهُ فَإِنَّهُ مَنجَاةٌ لِلذُّنُوبِ؛ تفسير العياشي، ج ٢، ص ٥٤
- ﴿١٨٥٩﴾ الباقر عليه السلام: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَالِاسْتِغْفَارُ لَكُمْ حِصْنَيْنِ حِصْنَيْنِ مِنَ الْعَذَابِ فَمَضَى أَكْبَرُ الْحِصْنَيْنِ وَبَقِيَ الْإِسْتِغْفَارُ فَأَكْثَرُوا مِنْهُ فَإِنَّهُ مَمْحَاةٌ لِلذُّنُوبِ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ وَأَنْتَ فِيهِمْ وَمَا كَانَ اللَّهُ مُعَذِّبَهُمْ وَهُمْ يَسْتَغْفِرُونَ؛ وسائل الشيعة، ج ١٦، ص ٦٨
- ﴿١٨٦٠﴾ الباقر عليه السلام: عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ سَهْلٍ قَالَ: كَتَبْتُ إِلَى أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام إِنِّي قَدْ لَزِمْتُ دَيْنُ فَادِحٍ فَكَتَبَ أَكْثَرَ مِنَ الْإِسْتِغْفَارِ؛ الكافي، ج ٥، ص ٣١٦
- ﴿١٨٦١﴾ الكاظم عليه السلام: أَكْثَرَ مِنَ الْإِسْتِغْفَارِ وَارْطُبْ لِسَانَكَ بِقِرَاءَةِ إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ؛ مستدرک الوسائل، ج ١٣، ص ٢٨٧
- ﴿١٨٦٢﴾ الرسول ﷺ: مَنْ أَكْثَرَ الْإِسْتِغْفَارَ جَعَلَ اللَّهُ لَهُ فَرَجًا وَمَخْرَجًا؛ مستدرک الوسائل، ج ٥، ص ٣١٩
- ﴿١٨٦٣﴾ الرسول ﷺ: مَنْ أَكْثَرَ مِنَ الْإِسْتِغْفَارِ جَعَلَ اللَّهُ لَهُ مِنْ كُلِّ هَمٍّ فَرَجًا وَمِنْ كُلِّ ضِيقٍ مَخْرَجًا وَرَزَقَهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ؛ وسائل الشيعة، ج ٧، ص ١٧٧
- ﴿١٨٦٤﴾ مَنْ كَثَرَ عَلَيْهِ الدِّينُ فَلْيُكْثِرْ مِنْ قِرَاءَةِ الْحَمْدِ وَالِاسْتِغْفَارِ وَقَوْلِ سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ اسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَاسْأَلْهُ مِنْ فَضْلِهِ؛ المصباح للكفعمي، ص ١٧٥
- ﴿١٨٦٥﴾ الرسول ﷺ: مَنْ كَثَرَ هُمُومُهُ فَلْيُكْثِرْ مِنَ الْإِسْتِغْفَارِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٠، ص ٢٨٣
- ﴿١٨٦٦﴾ الرسول ﷺ: مَنْ كَثُرَتْ هُمُومُهُ فَلْيُكْثِرْ مِنَ الْإِسْتِغْفَارِ؛ مستدرک الوسائل، ج ٥، ص ٣٠٩
- ﴿١٨٦٧﴾ الباقر عليه السلام: وَاسْتَرْجِعْ سَالِفَ الذُّنُوبِ بِشِدَّةِ النَّدَمِ وَكَثْرَةِ الْإِسْتِغْفَارِ؛ بحار الأنوار، ج ٧٥، ص ١٦٢
- ﴿١٨٦٨﴾ الرسول ﷺ: يَا مَعْاشِرَ النِّسَاءِ تَصَدَّقْنَ وَأَكْثِرْنَ الْإِسْتِغْفَارَ فَإِنِّي رَأَيْتُكُمْ أَكْثَرَ أَهْلِ النَّارِ؛ مستدرک الوسائل، ج ١٤، ص ٣٠٩
- ١٥-٣-١-٧-١- ما تيسر
- ﴿١٨٦٩﴾ بَعْدَ تَسْبِيحِ فَاطِمَةَ عليها السلام وَتَسْتَغْفِرُ اللَّهَ بَعْدَ ذَلِكَ بِمَا تيسرَ وَتُصَلِّي عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَتَدْعُو؛ بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ٥١

بخش ۷: حد و مرزهای آمرزش

- ﴿۱۸۵۶﴾ او بسیار استغفار می کرد که گاهی به روزی هفتصد مرتبه می رسید.
- ﴿۱۸۵۷﴾ ام کلثوم گفت: آن شب وقتی دیدم ایشان ناراحتند و به خود می پیچند و بسیار یاد خدا و استغفار می کنند، به ایشان بسیار مهربانی کردم.
- ﴿۱۸۵۸﴾ پیامبر خدا ﷺ و طلب آمرزش، دو قلعه‌ی نگهدارنده‌ی شما از عذابند. قلعه‌ی بزرگ‌تر از دست رفت و فقط استغفار مانده است. پس زیاد استغفار کنید که نجات‌دهنده‌ی شما از گناهان است.
- ﴿۱۸۵۹﴾ پیامبر خدا ﷺ و طلب آمرزش، دو قلعه‌ی نگهدارنده‌ی شما از عذابند. قلعه‌ی بزرگ‌تر از دست رفت و فقط استغفار مانده است. پس زیاد استغفار کنید که گناهان شما را پاک می کند. که خداوند عز و جل می فرماید: «تا هنگامی که تو [ای رسول خدا ﷺ] در میان آنان هستی، خدا آنان را عذاب نمی کند، و تا هنگامی که استغفار می کنند خدا آنان را عذاب نخواهد کرد».
- ﴿۱۸۶۰﴾ اسماعیل بن سهل گوید: به امام باقر (علیه السلام) نوشتم: «بدهی کمرشکنی بر عهده‌ام است». در پاسخ نوشت: «بسیار استغفار کن».
- ﴿۱۸۶۱﴾ بسیار استغفار کن و با قرائت سوره‌ی «قدر» زیانت را تر و تازه کن.
- ﴿۱۸۶۲﴾ هرکس بسیار استغفار کند، خداوند برای او گشایش و رهایی مقرر می کند.
- ﴿۱۸۶۳﴾ هرکس زیاد استغفار کند خدا برای او به جای هر غمی فرجی، و به جای هر سختی گشایشی قرار می دهد و به او از آنجا که گمان ندارد، روزی می دهد.
- ﴿۱۸۶۴﴾ هرکس بدهی زیادی داشته باشد، سوره‌ی حمد را بسیار خوانده و بسیار استغفار کند و زیاد بگوید: «پاک و منزّه است خداوند و او را می ستایم، از خداوند طلب آمرزش می کنم و از او می خواهم که از فضل خود به من عطا کند».
- ﴿۱۸۶۵﴾ هرکس غم و غصّه‌اش زیاد شود، باید زیاد استغفار کند.
- ﴿۱۸۶۶﴾ هرکس غم و غصّه‌اش زیاد شود، باید زیاد استغفار کند.
- ﴿۱۸۶۷﴾ گناهان گذشته را با پشیمانی زیاد و استغفار فراوان جبران کن.
- ﴿۱۸۶۸﴾ ای زنان؛ صدقه بدهید و بسیار استغفار کنید که می بینم بیشتر اهل آتش شما بید.

۱۵-۳-۲-۱- تا آنجا که میسر است

- ﴿۱۸۶۹﴾ بعد از ذکر تسبیح حضرت فاطمه (علیها السلام) هر قدر که برایت میسر است طلب آمرزش کن و بر محمد و خاندانش درود فرست و دعا کن.

﴿الباب السابع: حُدُودُ الْمَغْفِرَةِ﴾

١٦-٣-١-٧-١ ما اسْتَطَعَتْ

﴿١٨٧٠﴾ الصادق عليه السلام: أَكْثَرُ مِنَ الْإِسْتِغْفَارِ مَا اسْتَطَعَتْ؛ مَكَارِمُ الْأَخْلَاقِ، ص ٢٩٤

١-٧-٢-٤- التَّكَرُّارُ فِي الزَّمَنِ

١-٧-٢-٤-١ السَّنَةُ

﴿١٨٧١﴾ الباقر عليه السلام: مَنْ دَامَ عَلَى صَلَاةِ اللَّيْلِ وَالْوُتْرِ وَاسْتَغْفَرَ اللَّهَ فِي كُلِّ وَتْرٍ سَبْعِينَ مَرَّةً ثُمَّ

وَاطَّابَ عَلَى ذَلِكَ سَنَةً كُتِبَ مِنَ الْمُسْتَغْفِرِينَ بِالْأَسْحَارِ؛ مستدرک الوسائل، ج ٤، ص ٤٠٦

﴿١٨٧٢﴾ الصادق عليه السلام: مَنْ قَالَ فِي وَتْرِهِ إِذَا أَوْتَرَ اسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَاتُّوبُ إِلَيْهِ سَبْعِينَ مَرَّةً وَ

وَاطَّابَ عَلَى ذَلِكَ حَتَّى تَمُضِيَ سَنَةٌ كَتَبَهُ اللَّهُ عِنْدَهُ مِنَ الْمُسْتَغْفِرِينَ بِالْأَسْحَارِ وَوَجَبَتْ لَهُ الْمَغْفِرَةُ

مِنَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ١٢٠

١-٧-٢-٤-٢ الشَّهْرَانِ

﴿١٨٧٣﴾ الصادق عليه السلام: مَنْ قَالَ كُلَّ يَوْمٍ أَرْبَعِمِائَةَ مَرَّةً شَهْرَيْنِ مُتَابِعَيْنِ رُزِقَ كَثِيرًا مِنْ عِلْمٍ أَوْ

كَثِيرًا مِنْ مَالٍ اسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ بَدِيعُ السَّمَاوَاتِ وَ

الْأَرْضِ مِنْ جَمِيعِ ظُلْمِي وَجُرْمِي وَإِسْرَافِي عَلَى نَفْسِي وَاتُّوبُ إِلَيْهِ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢٠

﴿١٨٧٤﴾ الصادق عليه السلام: مَنْ قَالَ كُلَّ يَوْمٍ أَرْبَعِمِائَةَ مَرَّةً مُدَّةَ شَهْرَيْنِ مُتَابِعَيْنِ رُزِقَ كَنْزًا مِنْ عِلْمٍ

أَوْ كَنْزًا مِنْ مَالٍ اسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ الْحَيُّ الْقَيُّومُ بَدِيعُ السَّمَاوَاتِ وَ

الْأَرْضِ مِنْ جَمِيعِ ظُلْمِي وَجُرْمِي وَإِسْرَافِي عَلَى نَفْسِي وَاتُّوبُ إِلَيْهِ؛ وسائل الشيعة، ج ٧، ص ٢٢٥

١-٧-٢-٤-٣ أَرْبَعُونَ لَيْلَةَ الْجُمُعَةِ

﴿١٨٧٥﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: وَالَّذِي بَعَثَنِي بِالْحَقِّ نَبِيًّا إِنْ مَنْ دَعَا بِهِ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً مِنْ لَيْلَى الْجُمُعَةِ

غَفَرَ اللَّهُ لَهُ كُلَّ ذَنْبٍ بَيْنَهُ وَبَيْنَ اللَّهِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٣٩٠

﴿١٨٧٦﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: وَالَّذِي بَعَثَنِي بِالْحَقِّ نَبِيًّا إِنْ مَنْ دَعَا بِهِ دَاعٍ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً مِنْ لَيْلَى الْجُمُعِ

غَفَرَ اللَّهُ لَهُ كُلَّ ذَنْبٍ بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْأَدَمِيِّينَ وَلَوْ كَانَ فَجَرٌ بَأَمِّهِ غَفَرَ اللَّهُ لَهُ ذَلِكَ؛ بحار الأنوار،

ج ٩٢، ص ٣٨٨

﴿١٨٧٧﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: وَلَوْ أَنَّ رَجُلًا دَعَا بِهَا أَرْبَعِينَ لَيْلَةً مِنْ لَيْلَى الْجُمُعَةِ لَغَفَرَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ

لَهُ كُلَّ ذَنْبٍ بَيْنَهُ وَبَيْنَ اللَّهِ وَلَوْ فَجَرٌ بِأَمَةِ لَغَفَرَ اللَّهُ لَهُ؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ٤٠٢

بخش ۷: حد و مرزهای آمرزش

۱۶-۳-۲-۱- هر قدر می توانی

﴿۱۸۷۰﴾ هر قدر که می توانی از خداوند زیاد آمرزش بخواه.

۴-۲-۱- تداوم در طول زمان

۱-۴-۲-۱- یک سال

﴿۱۸۷۱﴾ هر کس بر نماز شب و وتر مداومت کند و در هر نماز و ترش هفتاد مرتبه طلب آمرزش کند، سپس بر آن عمل تا یک سال مداومت ورزد، نامش در زمره‌ی آمرزش‌جویان در سحرگاهان نوشته می‌شود.

﴿۱۸۷۲﴾ هر کس در نماز و تر هفتاد بار بگوید: «از خداوند که پروردگارم است، طلب آمرزش می‌کنم و به سوی او بازمی‌گردم» و تا یک سال بر این عمل مداومت ورزد، خداوند متعال نزد خویش نام او را در زمره‌ی استغفارکنندگان و آمرزش‌خواهان در سحرگاه‌ها منظور می‌کند و بهشت بر او واجب می‌شود و نیز آمرزش و بخشایش گناهان از جانب خداوند عزوجل بر او واجب می‌شود.

۲-۴-۲-۱- دو ماه

﴿۱۸۷۳﴾ هر کس دو ماه پشت سر هم هر روز چهار صد بار این ذکر را بگوید، گنجی از علم یا گنجی از مال به او روزی خواهد شد و آن ذکر این است: «از خداوندی که معبودی جز او نیست و زنده و پاینده است، نسبت به تمامی ستم‌ها و جرم‌ها و زیاده‌روی‌ها بر نفسم آمرزش می‌طلبم و به‌سوی او بازمی‌گردم».

﴿۱۸۷۴﴾ هر کس دو ماه پشت سر هم هر روز چهار صد بار این ذکر را بگوید گنجی از علم یا گنجی از مال به او روزی خواهد شد و آن ذکر این است: «از خداوندی که معبودی جز او نیست و زنده و پاینده است، نسبت به تمامی ستم‌ها و جرم‌ها و زیاده‌روی‌ها بر نفسم آمرزش می‌طلبم و به‌سوی او بازمی‌گردم».

۳-۴-۲-۱- چهل شب جمعه

﴿۱۸۷۵﴾ سوگند به آن که مرا به‌حق به پیامبری برانگیخت، هر کس چهل شب از شب‌های جمعه این دعا را بخواند، خداوند تمام گناهان بین او و خودش را می‌آمرزد.

﴿۱۸۷۶﴾ قسم به کسی که مرا به‌حق فرستاده است، اگر شخصی این دعا را چهل شب جمعه بخواند، خدای تعالی همه‌ی گناهانی را که میان او و میان آدمیان باشد می‌آمرزد، حتی اگر با مادر خود زنا کرده باشد، خدای تعالی او را می‌آمرزد.

﴿۱۸۷۷﴾ اگر مردی چهل شب جمعه این دعا را بخواند، خداوند متعال تمام گناهان او را می‌آمرزد اگرچه مرتکب زنا با مادر خود شده باشد.

﴿الباب السابع: حدود المغفرة﴾

﴿١٨٧٨﴾ الرسول ﷺ: يَا سَلْمَانَ وَالَّذِي بَعَثَنِي بِالْحَقِّ نَبِيًّا مَا مِنْ عَبْدٍ دَعَا اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ بِهَذَا الدُّعَاءِ (يَسْتَشِير) أَرْبَعِينَ لَيْلَةً مِنْ لَيْلَى الْجُمُعِ خَالِصَةً إِلَّا غَفَرَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ لَهُ مَا كَانَ بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْآدَمِيِّينَ وَمَا بَيْنَهُ وَبَيْنَ رَبِّهِ؛ بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ٣٣٠

٥-٢-١- تكرار الإستغفار

١-٧-٢-٥-١- الثلاث

﴿١٨٧٩﴾ الصادق ﷺ: مَنْ عَمِلَ سَيِّئَةً أَجَلَ فِيهَا سَبْعَ سَاعَاتٍ مِنَ النَّهَارِ فَإِنْ قَالَ أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ لَمْ تُكْتَبْ عَلَيْهِ؛ الكافي، ج ٢، ص ٤٣٧

٢-٢-١-٧-١- الأربعة

﴿١٨٨٠﴾ الباقر ﷺ: إِنْ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ أَوْحَى إِلَيَّ دَاوُدَ ﷺ أَنْ أَنْتَ عَبْدِي دَانِيَالُ فَقُلْ لَهُ إِنَّكَ عَصَيْتَنِي فَغَفَرْتُ لَكَ وَ عَصَيْتَنِي فَغَفَرْتُ لَكَ وَ عَصَيْتَنِي فَغَفَرْتُ لَكَ فَإِنْ أَنْتَ عَصَيْتَنِي الرَّابِعَةَ لَمْ أَغْفِرْ لَكَ فَأَتَاهُ دَاوُدُ ﷺ فَقَالَ يَا دَانِيَالُ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكَ وَهُوَ يَقُولُ لَكَ إِنَّكَ عَصَيْتَنِي فَغَفَرْتُ لَكَ وَ عَصَيْتَنِي فَغَفَرْتُ لَكَ وَ عَصَيْتَنِي فَغَفَرْتُ لَكَ فَإِنْ أَنْتَ عَصَيْتَنِي الرَّابِعَةَ لَمْ أَغْفِرْ لَكَ فَقَالَ لَهُ دَانِيَالُ قَدْ أَتَلَعْتَ يَا نَبِيَّ اللَّهِ فَلَمَّا كَانَ فِي السَّحَرِ قَامَ دَانِيَالُ فَنَاجَى رَبَّهُ فَقَالَ يَا رَبِّ إِنَّ دَاوُدَ نَبِيَّكَ أَخْبَرَنِي عَنْكَ أَنَّي قَدْ عَصَيْتُكَ فَغَفَرْتَ لِي وَ عَصَيْتُكَ فَغَفَرْتَ لِي وَ عَصَيْتُكَ فَغَفَرْتَ لِي وَ عَصَيْتُكَ فَغَفَرْتَ لِي وَ أَخْبَرَنِي عَنْكَ أَنَّي إِنْ عَصَيْتُكَ الرَّابِعَةَ لَمْ تَغْفِرْ لِي فَوَ عَزَّتْكَ لَيْتَن لَمْ تَعْصِمْنِي لَأَغْصِيَنَّكَ ثُمَّ لَأَغْصِيَنَّكَ ثُمَّ لَأَغْصِيَنَّكَ؛ الكافي، ج ٢، ص ٤٣٥

٣-٢-١-٧-١- السبعة

﴿١٨٨١﴾ الصادق ﷺ: مَنْ عَمِلَ سَيِّئَةً أَجَلَ فِيهَا سَبْعَ سَاعَاتٍ مِنَ النَّهَارِ فَإِنْ قَالَ أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ وَ أَتُوبُ إِلَيْهِ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ لَمْ تُكْتَبْ عَلَيْهِ؛ الكافي، ج ٢، ص ٤٣٨

﴿١٨٨٢﴾ الصادق ﷺ: عَنْ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِيهِ ﷺ قَالَ: أَتَى أَبِي رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ الْحَسَنُ الْبَصْرِيَّ وَ قَالَ: يَا أَبَا جَعْفَرٍ بَلَّغْنِي عَنْكَ أَنَّكَ قُلْتَ مَا مِنْ عَبْدٍ يُذْنِبُ ذَنْبًا إِلَّا أَجَلَهُ اللَّهُ سَبْعَ سَاعَاتٍ فَإِنْ هُوَ تَابَ مِنْهُ وَ اسْتَغْفَرَ لَمْ يُكْتَبْ عَلَيْهِ فَقَالَ لَهُ أَبِي لَيْسَ هَكَذَا قُلْتَ وَ لَكِنِّي قُلْتُ مَا مِنْ عَبْدٍ مُؤْمِنٍ يُذْنِبُ ذَنْبًا وَ كَذَلِكَ كَانَ قَوْلِي؛ بحار الأنوار، ج ٦٨، ص ٢٤٧

بخش ۷: حد و مرزهای آمرزش

﴿۱۸۷۸﴾ ای سلمان؛ قسم به خدایی که مرا به حق به پیامبری برانگیخت، هیچ بنده‌ای نیست که خالصانه با این الفاظ (دعای یستشیر) خدا را چهل شب جمعه بخواند مگر اینکه خداوند گناهی را که در حق مردمان و نیز در حق پروردگار مرتکب شده، می‌بخشد.

۵-۲-۱- تکرار استغفار به تعداد ...

۱-۵-۲-۱- سه مرتبه

﴿۱۸۷۹﴾ هرکس گناهی مرتکب شود، هفت ساعت از روز را به او مهلت می‌دهند. اگر سه بار بگوید: «أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ وَ أَتُوبُ إِلَيْهِ» آن گناه بر او نوشته نمی‌شود.

۲-۵-۲-۱- چهار مرتبه

﴿۱۸۸۰﴾ خدای عز و جل به داود علیه السلام وحی کرد: نزد بندهام دانیال برو و بگو: «تو مرا نافرمانی کردی و من آمرزیدم، دوباره نافرمانی کردی و آمرزیدم، باز دوباره نافرمانی کردی و من آمرزیدم، ولی اگر دفعه‌ی چهارم مرا نافرمانی کنی تو را نخواهم آمرزید». داود علیه السلام نزد او آمد و گفت: «ای دانیال؛ من فرستاده‌ی خدا به‌سوی تو هستم، پیغام این است: تو مرا نافرمانی کردی و من تو را آمرزیدم، دوباره نافرمانی کردی و من تو را آمرزیدم، دوباره نافرمانی کردی و من تو را آمرزیدم، ولی اگر برای چهارمین بار مرا نافرمانی کنی تو را نمی‌آمرزم». دانیال به او گفت: «ای پیامبر خدا؛ پیام خود را رساندی»؛ ولی هنگام سحر دانیال برخاست و با پروردگار خود مناجات کرد و عرض کرد: «پروردگارا؛ پیامبر تو داود پیغام آورد که من تو را نافرمانی کردم و تو آمرزیدی، دوباره نافرمانی‌ات کردم و تو مرا آمرزیدی، سه‌بار نافرمانی‌ات کردم و تو مرا آمرزیدی، و از سوی تو به من گفت که اگر من برای چهارمین بار نافرمانی کنم، مرا نمی‌آمرزی. پس به عزتت سوگند؛ اگر تو مرا از نافرمانی‌کردن حفظ نکنی، نافرمانی‌ات می‌کنم، باز هم نافرمانی‌ات می‌کنم، و باز هم نافرمانی‌ات می‌کنم».

۳-۵-۲-۱- هفت مرتبه

﴿۱۸۸۱﴾ هرکس گناهی مرتکب شود، هفت ساعت از روز را به او مهلت می‌دهند. اگر سه بار بگوید: «أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ وَ أَتُوبُ إِلَيْهِ» آن گناه بر او نوشته نمی‌شود.

﴿۱۸۸۲﴾ حسن بصری نزد پدرم آمد و گفت: «ای اباجعفر؛ شنیده‌ام گفته‌ای هر بنده‌ای که گناهی می‌کند خداوند به او هفت ساعت مهلت می‌دهد و اگر توبه و استغفار کرد در نامه‌ی عملش نوشته نمی‌شود». پدرم به او فرمود: «من این چنین نگفته‌ام؛ من گفته‌ام هر بنده‌ی مؤمنی که مرتکب گناهی شود خداوند به او مهلت می‌دهد تا توبه کند. و گفته‌ی من هم همین است».

﴿الباب السابع: حدود المغفرة﴾

٤-٥-٢-٧-١- العَشْرُونَ

﴿١٨٨٣﴾ الصادق عليه السلام: إِنَّ الْمُؤْمِنَ لَيَذْكُرُ ذَنْبَهُ بَعْدَ عِشْرِينَ سَنَةً حَتَّى يَسْتَغْفِرَ رَبَّهُ فَيَغْفِرَ لَهُ؛

الكافي، ج ٢، ص ٤٣٧

﴿١٨٨٤﴾ الصادق عليه السلام: إِنَّ الْمُؤْمِنَ لَيَذْكُرُهُ اللَّهُ الذَّنْبَ بَعْدَ بَضْعِ وَ عِشْرِينَ سَنَةً حَتَّى يَسْتَغْفِرَ

اللَّهُ مِنْهُ فَيَغْفِرَ لَهُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٠، ص ٢٨١

٥-٥-٢-٧-١- السَّبْعُونَ

﴿١٨٨٥﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: فَسَقَطَا بَيْنَ يَدَيِ رَسُولِ اللَّهِ وَقَالَا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، التَّوْبَةُ، اسْتَغْفِرْ لَنَا فَلَنْ نَعُودَ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ لَا تَابَ اللَّهُ عَلَيْكُمَا، فَمَا يَنْفَعُكُمَا اسْتَغْفَارِي وَمَعَكُمْ هَذِهِ الْجُرْأَةُ عَلَى اللَّهِ وَعَلَى رَسُولِهِ؟ قَالَا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، فَإِنْ اسْتَغْفَرْتَ لَنَا رَجَوْنَا أَنْ يَغْفِرَ لَنَا رَبُّنَا، وَأَنْزَلَ اللَّهُ الْآيَةَ الَّتِي فِيهَا: إِنَّ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ سَبْعِينَ مَرَّةً فَلَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ؛ دلائل الإمامة، ص ٢٠٣

﴿١٨٨٦﴾ الباقر عليه السلام: مَنْ دَامَ عَلَى صَلَاةِ اللَّيْلِ وَالْوُتْرِ وَاسْتَغْفَرَ اللَّهَ فِي كُلِّ وَتْرٍ سَبْعِينَ مَرَّةً ثُمَّ

وَأَظْبَ عَلَى ذَلِكَ سَنَةً كَتَبَ مِنَ الْمُسْتَغْفِرِينَ بِالْأَسْحَارِ؛ مستدرک الوسائل، ج ٤، ص ٤٠٦

﴿١٨٨٧﴾ امير المؤمنين عليه السلام: يُسْتَحَبُّ أَنْ يَسْتَغْفِرَ اللَّهُ تَعَالَى فِي سَحَرٍ كُلِّ لَيْلَةٍ سَبْعِينَ مَرَّةً وَهُوَ أَتَمُّ

الِاسْتِغْفَارِ رُويَ ذَلِكَ عَنْ عَلِيٍّ عليه السلام فَيَقُولُ اسْتَغْفِرُ اللَّهَ رَبِّي وَأَتُوبُ إِلَيْهِ؛ المصباح للكفعمي، ص ٥٨

﴿١٨٨٨﴾ الرضا عليه السلام: إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى قَالَ لِمُحَمَّدٍ صلى الله عليه وآله: إِنَّ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ سَبْعِينَ مَرَّةً فَلَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ

لَهُمْ فَاسْتَغْفِرْ لَهُمْ مِائَةَ مَرَّةٍ لِيَغْفِرَ لَهُمْ؛ بحار الأنوار، ج ٧٢، ص ٣٩٠

٦-٥-٢-٧-١- المِائَةُ

﴿١٨٨٩﴾ الرضا عليه السلام: إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى قَالَ لِمُحَمَّدٍ صلى الله عليه وآله: إِنَّ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ سَبْعِينَ مَرَّةً فَلَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ

لَهُمْ فَاسْتَغْفِرْ لَهُمْ مِائَةَ مَرَّةٍ لِيَغْفِرَ لَهُمْ؛ بحار الأنوار، ج ٧٢، ص ٣٩٠

٧-٥-٢-٧-١- سَبْعَةُ مِائَةٍ

﴿١٨٩٠﴾ الحسن عليه السلام: فَكَانَ يُكْثِرُ مِنَ الْإِسْتِغْفَارِ حَتَّى رُبَّمَا اسْتَغْفَرَ فِي الْيَوْمِ سَبْعِمِائَةَ مَرَّةٍ؛

وسائل الشيعة، ج ٢١، ص ٣٧٢

٨-٥-٢-٧-١- الأَلْفُ

﴿١٨٩١﴾ كَتَبَ إِلَيْهِ عليه السلام فِي كِتَابٍ لَهُ جُعِلَتْ فِدَاكَ مَا حَدَّثَ الْإِسْتِغْفَارِ الَّذِي وَعَدَ عَلَيْهِ نُوحٌ عليه السلام

وَ الْإِسْتِغْفَارِ الَّذِي لَا يُعَذَّبُ قَائِلُهُ فَكَتَبَ إِلَيْهِ عليه السلام الْإِسْتِغْفَارُ أَلْفَ؛ مستدرک الوسائل، ج ٥، ص ٤٠٢

بخش ۷: حد و مرزهای آمرزش

۴-۵-۲-۱- بیست مرتبه

﴿۱۸۸۳﴾ گاهی مؤمن پس از بیست سال به یاد گناهش می‌افتد و از خدا طلب آمرزش می‌کند و خدا او را می‌بخشد.
﴿۱۸۸۴﴾ خداوند پس از بیست و چند سال گناه بنده را به خاطرش می‌آورد، تا استغفار کند و آمرزیده شود.

۵-۵-۲-۱- هفتاد مرتبه

﴿۱۸۸۵﴾ نزد پیامبر ﷺ بر زمین افتاده و گفتند: «ای پیامبر خدا؛ توبه می‌کنیم؛ برای ما طلب آمرزش کن، ما دیگر به سمت گناه برنمی‌گردیم». پیامبر ﷺ فرمود: «خداوند توبه‌ی شما را قبول نمی‌کند و طلب آمرزش من فایده‌ای برای شما ندارد. چون شما نسبت به خدا و پیامبرش جسارت کرده‌اید». گفتند: «ای پیامبر خدا؛ اگر تو برای ما طلب آمرزش کنی، امید داریم که پروردگارمان ما را ببامزد». در این هنگام آیه نازل شد که «اگر برای ایشان هفتاد بار طلب آمرزش کنی، خدا ایشان را نمی‌آمرزد».

﴿۱۸۸۶﴾ هرکس بر نماز شب و وتر مداومت کند و در هر نماز و ترش هفتاد مرتبه طلب آمرزش کند، سپس بر آن عمل تا یک سال مداومت ورزد، نامش در زمره‌ی آمرزش‌جویان در سحرگاهان نوشته می‌شود.

﴿۱۸۸۷﴾ مستحب است که سحر هر شب هفتاد مرتبه از خداوند متعال طلب آمرزش کند که این کمال استغفار است. از حضرت علی علیه السلام روایت شده است که می‌گفت: «از خداوند که پروردگارم است، طلب آمرزش می‌کنم و به سوی او بازمی‌گردم».

﴿۱۸۸۸﴾ خداوند به محمد ﷺ فرمود: «اگر هفتاد بار برای ایشان آمرزش بخواهی هرگز خدا آن‌ها را نمی‌آمرزد و آن حضرت صد بار برایشان آمرزش خواست تا خدا ایشان را ببامزد».

۶-۵-۲-۱- صد مرتبه

﴿۱۸۸۹﴾ خداوند به محمد ﷺ فرمود: «اگر هفتاد بار برای ایشان آمرزش بخواهی هرگز خدا آن‌ها را نمی‌آمرزد و آن حضرت صد بار برایشان آمرزش خواست تا خدا ایشان را ببامزد».

۷-۵-۲-۱- هفتصد مرتبه

﴿۱۸۹۰﴾ او بسیار استغفار می‌کرد که گاهی به روزی هفتصد مرتبه می‌رسید.

۸-۵-۲-۱- هزار مرتبه

﴿۱۸۹۱﴾ به امام علی علیه السلام در نامه‌ای نوشت: «فدایت شوم، اندازه‌ی استغفاری که نوح علیه السلام به آن وعده داده شد چقدر است؟ و استغفاری که گوینده‌اش عذاب نمی‌شود؟» در پاسخ نوشت: «هزار استغفار».

﴿الباب السابع: حدود المغفرة﴾

١-٧-٢-٦- زَمَانُ الْإِسْتِغْرَاقِ بَيْنَ الْإِسْتِغْفَارِ وَالْمَغْفِرَةِ

١-٧-٢-٦-١- طَرْفَةُ الْعَيْنِ

﴿١٨٩٢﴾ الرسول ﷺ: اسْتَغْفِرُوا بَعْدَ الذَّنْبِ أَسْرَعَ مِنْ طَرْفَةِ عَيْنٍ فَإِنْ لَمْ تَفْعَلُوا فَبِالْإِنْفَاقِ فَإِنْ لَمْ تَفْعَلُوا فَبِكُظْمِ الْغِيْظِ فَإِنْ لَمْ تَفْعَلُوا فَبِالْعَفْوِ عَنِ النَّاسِ فَإِنْ لَمْ تَفْعَلُوا فَبِالْحُسْنِ إِلَيْهِمْ فَإِنْ لَمْ تَفْعَلُوا فَبِتَرَكِ الْأَصْرَارِ فَإِنْ لَمْ تَفْعَلُوا فَبِالرَّجَاءِ لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ؛ مستدرک الوسائل، ج ١٢، ص ١٢٤

﴿١٨٩٣﴾ الحسين ﷺ: إِنَّ الرَّجُلَ مِنْ أُمَّتِكَ لَيُذْنَبُ عَشْرِينَ سَنَةً أَوْ ثَلَاثِينَ سَنَةً أَوْ أَرْبَعِينَ سَنَةً أَوْ مِائَةَ سَنَةٍ ثُمَّ يَتُوبُ وَ يَنْدِمُ طَرْفَةَ الْعَيْنِ فَأَغْفِرَ لَهُ ذَلِكَ كُلَّهُ؛ بحار الأنوار، ج ١٠، ص ٤٢

١-٧-٢-٦-٢- عَشْرَةُ أَيَّامٍ

﴿١٨٩٤﴾ ابن عباس ﷺ: أَعْطَاكُمْ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ يَوْمَ الْعَاشِرِ قَضَاءَ سَبْعِينَ أَلْفَ حَاجَةٍ وَ يَسْتَغْفِرُ لَكُمْ الشَّمْسُ وَ الْقَمَرُ وَ النُّجُومُ وَ الدَّوَابُّ وَ الطَّيْرُ وَ السَّبَاعُ وَ كُلُّ حَجَرٍ وَ مَدَرٍ وَ كُلُّ رُطْبٍ وَ يَابِسٍ وَ الْحَيَّتَانِ فِي الْبَحَارِ وَ الْأَوْرَاقُ عَلَى الْأَشْجَارِ؛ فضائل الأشهر الثلاثة، ص ٨١

١-٧-٢-٧- زَمَانُ الْإِسْتِغْرَاقِ بَيْنَ الْخَطَا وَالْإِسْتِغْفَارِ

١-٧-٢-٧-١- سَبْعُ سَاعَاتٍ

﴿١٨٩٥﴾ الرسول ﷺ: أَرْبَعٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ لَمْ يَهْلِكْ عَلَى اللَّهِ بَعْدَهُنَّ إِلَّا هَالِكٌ يَهُمُّ الْعَبْدُ بِالْحَسَنَةِ فَيَعْمَلُهَا فَإِنْ هُوَ لَمْ يَعْمَلْهَا كَتَبَ اللَّهُ لَهُ حَسَنَةً بِحُسْنِ نِيَّتِهِ وَإِنْ هُوَ عَمِلَهَا كَتَبَ اللَّهُ لَهُ عَشْرًا وَ يَهُمُّ بِالسَّيِّئَةِ أَنْ يَعْمَلَهَا فَإِنْ لَمْ يَعْمَلْهَا لَمْ يُكْتَبْ عَلَيْهِ شَيْءٌ وَإِنْ هُوَ عَمِلَهَا أَجَلَ سَبْعِ سَاعَاتٍ وَ قَالَ صَاحِبُ الْحَسَنَاتِ لِصَاحِبِ السَّيِّئَاتِ وَ هُوَ صَاحِبُ الشَّمَالِ لَا تَعْجَلْ عَسَى أَنْ يُتْبِعَهَا بِحَسَنَةٍ تَمْحُوهَا فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ يَقُولُ إِنَّ الْحَسَنَاتِ يُذْهِبْنَ السَّيِّئَاتِ أَوْ الْإِسْتِغْفَارُ فَإِنْ هُوَ قَالَ اسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَالِمُ الْغَيْبِ وَ الشَّهَادَةِ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ذَا الْجَلَالِ وَ الْإِكْرَامِ وَ اتُّوبُ إِلَيْهِ لَمْ يُكْتَبْ عَلَيْهِ شَيْءٌ وَإِنْ مَضَتْ سَبْعُ سَاعَاتٍ وَ لَمْ يُتْبِعْهَا بِحَسَنَةٍ وَ اسْتَغْفَرَ قَالَ صَاحِبُ الْحَسَنَاتِ لِصَاحِبِ السَّيِّئَاتِ اكْتُبْ عَلَى الشَّقِيِّ الْمَحْرُومِ؛ الكافي، ج ٢، ص ٤٢٩

﴿١٨٩٦﴾ الصادق ﷺ: مَا مِنْ مُؤْمِنٍ يُذْنِبُ ذَنْبًا إِلَّا أَجَلَ سَبْعِ سَاعَاتٍ فَإِنْ اسْتَغْفَرَ اللَّهُ غُفِرَ لَهُ وَ إِنَّهُ لَيَذْكُرُ ذَنْبَهُ بَعْدَ عَشْرِينَ سَنَةً فَيَسْتَغْفِرُ اللَّهَ فَيَغْفِرُ لَهُ وَ إِنْ الْكَافِرُ لَيَنْسَى ذَنْبَهُ لَيْثًا يَسْتَغْفِرُ اللَّهَ؛

بحار الأنوار، ج ٦، ص ٣٤

بخش ۷: حد و مرزهای آمرزش

۱-۷-۲-۶ فاصله‌ی زمانی استغفار و آمرزش

۱-۷-۲-۶-۱ چشم بر هم زدنی

﴿۱۸۹۲﴾ بعد از انجام گناه بلافاصله و به سرعت طلب آمرزش کنید. چنانچه نتوانستید، با اتفاق در راه خدا [آن را جبران کنید]، اگر نتوانستید، با فروخوردن خشم جبران کنید؛ و اگر موفق نشدید با بخشیدن مردم؛ و اگر نه با احسان و نیکی به مردم جبران کنید و اگر میسر نشد با ترک اصرار به انجام گناه، جبران کنید و اگر باز هم موفق نشدید با امید به رحمت خدا، که از رحمت خدا هرگز نباید ناامید شد.

﴿۱۸۹۳﴾ یک نفر از امت تو بیست یا سی یا چهل و یا صد سال گناه می‌کند، بعد توبه می‌کند و پشیمان می‌شود؛ و من در یک لحظه همه‌ی آن گناهان را می‌بخشم.

۱-۷-۲-۶-۲ ده روز

﴿۱۸۹۴﴾ خداوند در روز دهم هفتاد هزار حاجت شما را برآورده می‌کند و خورشید و ماه و ستارگان و جانداران و پرند و درنده و هر سنگ و کلوخ و هر تر و خشک و ماهیان دریا و برگ‌های درختان و برگ‌های درختان برای شما آمرزش می‌خواهند.

۱-۷-۲-۷ فاصله‌ی زمانی خطا و استغفار

۱-۷-۲-۷-۱ هفت ساعت

﴿۱۸۹۵﴾ چهار چیز است که هرکس دارا باشد، نزد خدا (به هنگام حساب) پس از داشتن آن‌ها هلاک نمی‌شود مگر آنکه سزاوار هلاکت باشد: بنده‌ای اراده می‌کند کار خوبی انجام دهد، اگر انجام ندهد خداوند به خاطر نیت خوبش حسنه‌ای برای او می‌نویسد و اگر انجام دهد خداوند برایش ده حسنه می‌نویسد و بنده‌ای که نیت کار بد می‌کند، اگر انجام ندهد چیزی بر او نوشته نمی‌شود و اگر انجام دهد هفت ساعت به او مهلت داده می‌شود. در این هنگام فرشته‌ی موکل حسنات به فرشته‌ی موکل سیئات و بدی‌ها که در سمت چپ انسان است، می‌گوید: [در نوشتن گناهش] شتاب نکن شاید کار نیکویی انجام دهد که کار بدش را نابود کند. خداوند می‌فرماید: نیکی‌ها بدی‌ها را از بین می‌برد. و استغفار برای او باقی می‌ماند و اگر بگوید: «آمرزش می‌خواهم از خدایی که خدایی جز او نیست، داننده‌ی پنهان و آشکار است، عزیز، حکیم، صاحب جلال و کرامت؛ و به سویی او توبه می‌کنم»؛ در این صورت چیزی برای او نوشته نمی‌شود، و اگر هفت ساعت بگذرد و کار نیکو و استغفار نکند موکل حسنات به موکل سیئات می‌گوید: بر این تیره‌دل و محروم [گناهش] را بنویس.

﴿۱۸۹۶﴾ اگر مؤمنی گناهی انجام دهد، هفت ساعت [نوشتن آن گناه] به تأخیر می‌افتد. اگر از خدا طلب آمرزش کرد خدا او را می‌آمرزد و اگر گناهش را بعد از بیست سال به یاد آورد و از خدا طلب آمرزش کرد خدا او را می‌آمرزد. اما گناه کافر را از یادش می‌برند تا از خدا طلب آمرزش نکنند.

﴿الباب الثامن: أقسامُ المغفرةِ ودرجاتها﴾

﴿١٨٩٧﴾ الصادق عليه السلام: مَنْ عَمِلَ سَيِّئَةً أَجَلَ فِيهَا سَبْعَ سَاعَاتٍ مِنَ النَّهَارِ فَإِنْ قَالَ أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ وَاتَّوْبُ إِلَيْهِ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ لَمْ تُكْتَبْ عَلَيْهِ؛ الكافي، ج ٢، ص ٤٣٨

﴿١٨٩٨﴾ الباقر عليه السلام: يَا أَبَا جَعْفَرٍ بَلَّغْنِي عَنْكَ أَنَّكَ قُلْتَ مَا مِنْ عَبْدٍ يُذْنِبُ ذَنْبًا إِلَّا أَجَلَهُ اللَّهُ سَبْعَ سَاعَاتٍ فَإِنْ هُوَ تَابَ مِنْهُ وَاسْتَغْفَرَ لَمْ يُكْتَبْ عَلَيْهِ فَقَالَ لَهُ أَبِي لَيْسَ هَكَذَا قُلْتَ وَلَكِنِّي قُلْتُ مَا مِنْ عَبْدٍ مُؤْمِنٍ يُذْنِبُ ذَنْبًا وَكَذَلِكَ كَانَ قَوْلِي؛ بحار الأنوار، ج ٤٨، ص ٢٤٧

﴿١٨٩٩﴾ إِنْ صَاحِبُ الْيَمِينِ أَمِيرٌ عَلَى صَاحِبِ الشَّمَالِ فَإِذَا عَمِلَ حَسَنَةً كَتَبَهَا لَهُ صَاحِبُ الْيَمِينِ بِعَشْرِ أَمْثَالِهَا وَإِذَا عَمِلَ سَيِّئَةً فَأَرَادَ صَاحِبُ الشَّمَالِ أَنْ يَكْتُبَهَا قَالَ لَهُ صَاحِبُ الْيَمِينِ أَمْسِكْ فَيَمْسِكُ عَنْهُ سَبْعَ سَاعَاتٍ فَإِنْ اسْتَغْفَرَ اللَّهُ مِنْهَا لَمْ يُكْتَبْ عَلَيْهِ شَيْءٌ وَإِنْ لَمْ يَسْتَغْفِرِ اللَّهُ كُتِبَتْ لَهُ سَيِّئَةٌ وَاحِدَةٌ؛ بحار الأنوار، ج ٥، ص ٣٢١

٤-٦-٧-١- عَشْرُونَ سَنَةً

﴿١٩٠٠﴾ الصادق عليه السلام: الْمُؤْمِنُ لِيَذْكُرْ ذَنْبَهُ بَعْدَ عِشْرِينَ سَنَةً فَيَسْتَغْفِرُ اللَّهَ فَيَغْفِرَ لَهُ وَإِنْ

الْكَافِرُ لَيَنْسَى ذَنْبَهُ لَيْثًا يَسْتَغْفِرُ اللَّهَ؛ مستدرک الوسائل، ج ١٢، ص ١٣٩

٥-٦-٧-١- خَمْسَ وَ عِشْرُونَ سَنَةً

﴿١٩٠١﴾ أمير المؤمنين عليه السلام: إِنْ الْعَبْدُ لَيُذْنِبُ ثُمَّ يَذْكُرُ بَعْدَ خَمْسَ وَ عِشْرِينَ سَنَةً فَيَسْتَغْفِرُ اللَّهَ مِنْهُ فَيَغْفِرَ لَهُ ثُمَّ قَرَأَ وَمَنْ يَعْمَلْ سُوءًا أَوْ يَظْلِمَ نَفْسَهُ ثُمَّ يَسْتَغْفِرِ اللَّهَ يَجِدِ اللَّهَ غَفُورًا رَحِيمًا؛

مستدرک الوسائل، ج ١٢، ص ١٣٩

١-٨- الباب الثامن: أقسامُ المغفرةِ ودرجاتها

١-٨-١- أقسامُ الأربعة عشرِ لِلاِسْتِغْفَارِ، الْمَذْكُورُ فِي الدَّعَاءِ بَعْدَ الزِّيَارَةِ عَلَى بَنِ مُوسَى الرِّضَا عليه السلام

١-٨-١-١- اِسْتِغْفَارُ حَيَاءٍ

﴿١٩٠٢﴾ اِسْتَغْفِرُكَ اِسْتِغْفَارَ حَيَاءٍ؛ بحار الأنوار، ج ٩٩، ص ٥٥

١-٨-١-٢- اِسْتِغْفَارُ رَجَاءٍ

﴿١٩٠٣﴾ اِسْتَغْفِرُكَ اِسْتِغْفَارَ رَجَاءٍ؛ بحار الأنوار، ج ٩٩، ص ٥٥

١-٨-١-٣- اِسْتِغْفَارُ انَابَةٍ

﴿١٩٠٤﴾ اِسْتَغْفِرُكَ اِسْتِغْفَارَ اِنَابَةٍ؛ بحار الأنوار، ج ٩٩، ص ٥٥

بخش ۸: انواع و درجات آمرزش

﴿۱۸۹۷﴾ هرکس گناهی مرتکب شود، هفت ساعت از روز را به او مهلت می‌دهند. اگر سه بار بگوید: «أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ وَ أَتُوبُ إِلَيْهِ» آن گناه بر او نوشته نمی‌شود. ﴿۱۸۹۸﴾ حسن بصری نزد پدرم آمد و گفت: «ای اباجعفر؛ شنیده‌ام گفته‌ای هر بنده‌ای که گناهی می‌کند خداوند به او هفت ساعت مهلت می‌دهد و اگر توبه و استغفار کرد در نامه‌ی عملش نوشته نمی‌شود». پدرم به او فرمود: «من این چنین نگفته‌ام؛ من گفته‌ام هر بنده‌ی مؤمنی که مرتکب گناهی شود خداوند به او مهلت می‌دهد تا توبه کند. و گفته‌ی من هم همین است». ﴿۱۸۹۹﴾ فرشته‌ی سمت راست فرمانده‌ی فرشته‌ی سمت چپ است. هرگاه بنده کار خوبی انجام دهد، فرشته‌ی سمت راست ده برابر آن را برایش می‌نویسد و هرگاه کار بدی انجام داد، همین که فرشته‌ی سمت چپ خواست بنویسد، فرشته‌ی سمت راست به او می‌گوید: دست نگه دار و صبر کن؛ تا هفت ساعت صبر می‌کند، اگر [بنده] از آن کار زشت توبه کرد، چیزی برای او نمی‌نویسد و اگر استغفار نکرد یک گناه برای او می‌نویسد.

۱-۷-۲-۷-۲- بیست سال

﴿۱۹۰۰﴾ گاهی مؤمن پس از بیست سال به یاد گنااهش می‌افتد و از خدا طلب آمرزش می‌کند و خدا او را می‌بخشد، ولی کافر در همان لحظه گناه خود را فراموش می‌کند که مبادا آمرزش بخواهد.

۱-۷-۲-۷-۳- بیست و پنج سال

﴿۱۹۰۱﴾ بنده‌ای گناهی مرتکب می‌شود [و بعد آن را فراموش می‌کند]، سپس بعد از بیست و پنج سال آن را به خاطر می‌آورد و از خدای تعالی طلب آمرزش می‌کند؛ حق تعالی او را می‌آمرزد، سپس این آیه را تلاوت فرمود: «هرکس به خود بدی یا ستم کند سپس از خداوند طلب آمرزش کند، خدا را بسیار آمرزنده و مهربان می‌یابد».

۱-۸- بخش ۸: انواع و درجات آمرزش

۱-۸-۱- انواع و درجات

۱-۸-۱-۱- انواع چهارده‌گانه‌ی آمرزش مذکور در دعای بعد از زیارت امام رضا (ع)

۱-۸-۱-۱-۱- آمرزش خواستن از روی شرم

﴿۱۹۰۲﴾ به همراه حیاء، از تو طلب آمرزش می‌کنم.

۱-۸-۱-۱-۲- آمرزش خواستن با امیدواری

﴿۱۹۰۳﴾ [پروردگارا!] امیدوارانه از تو طلب آمرزش می‌کنم.

۱-۸-۱-۱-۳- آمرزش خواستن همراه با زاری

﴿۱۹۰۴﴾ با پشیمانی و ناله از تو طلب آمرزش می‌کنم.

﴿الباب الثامن: أقسامُ المغفرةِ ودرجاتُها﴾

١-٨-١-٤- إِسْتِغْفَارُ رَغْبَةٍ

﴿١٩٠٥﴾ اسْتَغْفِرُكَ اسْتِغْفَارَ رَغْبَةٍ؛ بحار الأنوار، ج ٩٩، ص ٥٥

١-٨-١-٥- إِسْتِغْفَارُ رَهْبَةٍ

﴿١٩٠٦﴾ اسْتَغْفِرُكَ اسْتِغْفَارَ رَهْبَةٍ؛ بحار الأنوار، ج ٩٩، ص ٥٥

١-٨-١-٦- إِسْتِغْفَارُ طَاعَةٍ

﴿١٩٠٧﴾ اسْتَغْفِرُكَ اسْتِغْفَارَ طَاعَةٍ؛ بحار الأنوار، ج ٩٩، ص ٥٥

١-٨-١-٧- إِسْتِغْفَارُ إِيْمَانٍ

﴿١٩٠٨﴾ اسْتَغْفِرُكَ اسْتِغْفَارَ إِيْمَانٍ؛ بحار الأنوار، ج ٩٩، ص ٥٥

١-٨-١-٨- إِسْتِغْفَارُ إِقْرَارٍ

﴿١٩٠٩﴾ اسْتَغْفِرُكَ اسْتِغْفَارَ إِقْرَارٍ؛ بحار الأنوار، ج ٩٩، ص ٥٥

١-٨-١-٩- إِسْتِغْفَارُ إِخْلَاصٍ

﴿١٩١٠﴾ اسْتَغْفِرُكَ اسْتِغْفَارَ إِخْلَاصٍ؛ بحار الأنوار، ج ٩٩، ص ٥٥

١-٨-١-١٠- إِسْتِغْفَارُ تَقْوَى

﴿١٩١١﴾ اسْتَغْفِرُكَ اسْتِغْفَارَ تَقْوَى؛ بحار الأنوار، ج ٩٩، ص ٥٥

١-٨-١-١١- إِسْتِغْفَارُ تَوَكُّلٍ

﴿١٩١٢﴾ اسْتَغْفِرُكَ اسْتِغْفَارَ تَوَكُّلٍ؛ بحار الأنوار، ج ٩٩، ص ٥٥

١-٨-١-١٢- إِسْتِغْفَارُ ذِلَّةٍ

﴿١٩١٣﴾ اسْتَغْفِرُكَ اسْتِغْفَارَ ذِلَّةٍ؛ بحار الأنوار، ج ٩٩، ص ٥٥

١-٨-١-١٣- اسْتِغْفَارُ عَامِلٍ لَكَ

﴿١٩١٤﴾ اسْتَغْفِرُكَ اسْتِغْفَارَ عَامِلٍ لَكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٩، ص ٥٥

١-٨-١-١٤- اسْتِغْفَارُ هَارِبٍ مِنْكَ إِلَيْكَ

﴿١٩١٥﴾ اسْتَغْفِرُكَ اسْتِغْفَارَ... هَارِبٍ مِنْكَ إِلَيْكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٩، ص ٥٥

بخش ۸: انواع و درجات آموزش

۴-۱-۸-۱- آموزش خواستن با امید

﴿۱۹۰۵﴾ [پروردگارا: با میل و رغبت از تو طلب آموزش می‌کنم.

۵-۱-۸-۱- آموزش خواستن با ترس

﴿۱۹۰۶﴾ [پروردگارا: با ترس و وحشت از تو آموزش می‌خواهم.

۶-۱-۸-۱- آموزش خواستن با فرمان‌برداری

﴿۱۹۰۷﴾ [پروردگارا: با فرمان‌برداری و اطاعت از تو آموزش می‌خواهم.

۷-۱-۸-۱- آموزش خواستن با ایمان

﴿۱۹۰۸﴾ [پروردگارا: با ایمان کامل از تو آموزش می‌خواهم.

۸-۱-۸-۱- آموزش خواستن با اقرار

﴿۱۹۰۹﴾ [پروردگارا: با اقرار و اعتراف از تو آموزش می‌خواهم.

۹-۱-۸-۱- آموزش خواستن با اخلاص

﴿۱۹۱۰﴾ [پروردگارا: خالصانه از تو طلب آموزش می‌کنم.

۱۰-۱-۸-۱- آموزش خواستن با تقوی و پرهیزکاری

﴿۱۹۱۱﴾ [پروردگارا: با پرهیزکاری از تو طلب آموزش می‌کنم.

۱۱-۱-۸-۱- آموزش خواستن همراه با توکل

﴿۱۹۱۲﴾ [پروردگارا: همراه با توکل از تو طلب آموزش می‌کنم.

۱۲-۱-۸-۱- آموزش خواستن ذلیلانه

﴿۱۹۱۳﴾ [پروردگارا: با خشوع و خاکساری از تو طلب آموزش می‌کنم.

۱۳-۱-۸-۱- آموزش خواستن آن‌که کاری انجام داده

﴿۱۹۱۴﴾ مانند کسی که برای تو عمل می‌کند، از تو آموزش می‌خواهم.

۱۴-۱-۸-۱- آموزش خواستن آن‌که از تو هراسان و به سویت گریزان است

﴿۱۹۱۵﴾ [پروردگارا: از تو آموزش می‌خواهم... آموزش کسی که از تو هراسان و به سویت

گریزان است.

﴿الباب الثامن: أقسامُ المغفرةِ ودرجاتها﴾

١-٨-١-٢- إهلُ المغفرةِ، حُسْنُ الاستِغفارِ، عَزَائِمُ المغفرةِ، عَظِيمُ مغفرةِ الله، عَظِيمُ غُفْرانِ الله، أَعْظَمُ مغفرةٍ، جَسِيمُ غُفْرانِ الله، كَرِيمُ غُفْرانِ الله، سَيِّدُ الاستِغفارِ، خَيْرُ الاستِغفارِ، أَفْضَلُ المغفرةِ
١-٨-١-٢-١- أَهْلُ المغفرةِ

﴿١٩١٦﴾ الصادق عليه السلام: الْمُؤْمِنُونَ عَلَى سَبْعِ دَرَجَاتٍ صَاحِبُ دَرَجَةٍ مِنْهُمْ فِي مَزِيدٍ مِنَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ لَا يُخْرِجُهُ ذَلِكَ الْمَزِيدُ مِنْ دَرَجَتِهِ إِلَى دَرَجَةٍ غَيْرِهِ وَمِنْهُمْ شُهَدَاءُ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ وَمِنْهُمْ النُّجَبَاءُ وَمِنْهُمْ الْمُتَمَحِّنَةُ وَمِنْهُمْ النُّجَدَاءُ وَمِنْهُمْ أَهْلُ الصَّبْرِ وَمِنْهُمْ أَهْلُ التَّقْوَى وَمِنْهُمْ أَهْلُ الْمَغْفِرَةِ؛ بحار الأنوار، ج ٦٦، ص ١٦٩

١-٨-١-٢-٢- حُسْنُ الاستِغفارِ

﴿١٩١٧﴾ أمير المؤمنين عليه السلام: حُسْنُ الاستِغفارِ يُمَحِّصُ الذُّنُوبَ؛ مستدرک الوسائل، ج ١٢، ص ١٢٢

١-٨-١-٢-٣- عَزَائِمُ مغفرةِ الله

﴿١٩١٨﴾ أمير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ إِحْبَاتِ الْمُخْتَبِينَ وَإِخْلَاصِ الْمُوقِنِينَ وَمِرَافَقَةِ الْأَبْرَارِ وَاسْتِحْقَاقِ حَقَائِقِ الْإِيمَانِ وَالْغَنِيمَةَ مِنْ كُلِّ بَرٍّ وَالسَّلَامَةَ مِنْ كُلِّ إِثْمٍ وَوُجُوبَ رَحْمَتِكَ وَعَزَائِمَ مَغْفِرَتِكَ؛ مستدرک الوسائل، ج ٤، ص ٣٧٧

﴿١٩١٩﴾ الصادق عليه السلام: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِعَزَائِمِ مَغْفِرَتِكَ؛ تهذيب الأحكام، ج ٣، ص ٧٤

١-٨-١-٢-٤- عَظِيمُ مغفرةِ الله، عَظِيمُ غُفْرانِ الله

﴿١٩٢٠﴾ الهادي عليه السلام: أَدْعُوكَ دُعَاءَ مَنْ اسْتَكَانَ وَاعْتَرَفَ بِذَنْبِهِ وَرَجَاكَ لِعَظِيمِ مَغْفِرَتِكَ؛

بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ٥١

﴿١٩٢١﴾ أمير المؤمنين عليه السلام: إِلَهِي عَظُمَ جُرْمِي إِذَا كُنْتُ الْمُبَارِزَ بِهِ وَكَبُرَ ذَنْبِي إِذَا كُنْتُ الْمُطَالِبَ بِهِ إِلَّا أَنِّي إِذَا ذَكَرْتُ كَبِيرَ جُرْمِي وَعَظِيمَ غُفْرَانِكَ وَجَدْتُ الْحَاصِلَ لِي مِنْ بَيْنَهُمَا عَفْوَ رِضْوَانِكَ؛ البلد الأمين، ص ٣١١

﴿١٩٢٢﴾ أمير المؤمنين عليه السلام: أَنِّي إِذَا ذَكَرْتُ كَبِيرَ ذَنْبِي وَعَظُمَ عَفْوِكَ وَغُفْرَانِكَ وَجَدْتُ

الْحَاصِلَ بَيْنَهُمَا لِي أَقْرَبَهُمَا إِلَى رَحْمَتِكَ وَرِضْوَانِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٧، ص ٤٤٩

﴿١٩٢٣﴾ العسكري عليه السلام: أَنِّي إِذَا ذَكَرْتُ كَبِيرَ جُرْمِي وَعَظِيمَ غُفْرَانِكَ وَجَدْتُ الْحَاصِلَ لِي

مِنْ بَيْنَهُمَا عَفْوَ رِضْوَانِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ٩٩

١-٨-١-٢-٥- أَعْظَمُ مغفرةٍ

بخش ۸: انواع و درجات آمرزش

۱-۸-۱-۲ اهل آمرزش، بهترین استغفار، پایه های محکم آمرزش، آمرزش بزرگ خداوند، آمرزیدن بزرگ، بزرگ ترین آمرزش، آمرزش بزرگ، آمرزش سخاوتمندانه، سرور آمرزش خواهی ها، بهترین آمرزش خواهی، بافضیلت ترین آمرزش

۱-۸-۱-۲-۱ اهل آمرزش

﴿۱۹۱۶﴾ مؤمنان بر هفت رتبه هستند؛ و هر کدام در درجه ای قرار می گیرند که مخصوص آن هاست و به درجه ای دیگری نمی توانند برسند. آن درجات عبارتند از: شاهدان خداوند در میان مخلوقات، نیکان، آزمایش شدگان، اشراف، اهل صبر، اهل تقوی، و اهل آمرزش.

۱-۸-۱-۲-۲ بهترین استغفار

﴿۱۹۱۷﴾ استغفار نیکو، گناهان را پاک می کند.

۱-۸-۱-۲-۳ پایه های محکم آمرزش

﴿۱۹۱۸﴾ خداوند؛ خشوع خاشعان، و اخلاص اهل یقین، و رفاقت نیکان، و شایستگی دریافت حقیقت ایمان، و بهره یافتن از هر نیکی، و سالم ماندن از هر گناه، و رحمت گسترده خودت، و آمرزش را نصیب کن.

﴿۱۹۱۹﴾ خدایا؛ اراده ات بر آمرزش را از تو می خواهیم.

۱-۸-۱-۲-۴ آمرزش بزرگ خداوند

﴿۱۹۲۰﴾ تو را می خوانم مانند فردی که زمین گیر شده و به گناهش اعتراف می کند و به آمرزش بزرگ تو امید دارد.

﴿۱۹۲۱﴾ خدایا؛ جرم من بزرگ است، اگر تو آن را آشکار کنی؛ و گناه من عظیم است، اگر آن را مؤاخذه فرمایی؛ جز آنکه ای آقای من؛ هرگاه به یاد جرم بزرگ خود می افتم و از دیگر سو آمرزش بزرگ تو را به خاطر می آورم، آنچه از این میان به دستم می آید همان گذشت توست.

﴿۱۹۲۲﴾ چون بزرگی گناه خود و عظمت عفو و آمرزش تو را یاد کنم، از میان این دو می یابم که آنچه به رحمت و رضایت نزدیک تر است نصیب می شود.

﴿۱۹۲۳﴾ هنگامی که بزرگی جرم خود را و عظمت آمرزش تو را یاد می کنم، از میان این دو در می یابم که آنچه به رضایت نزدیک تر است نصیب می شود.

۱-۸-۱-۲-۵ بزرگ ترین آمرزش

﴿الباب الثامن: أقسامُ المغفرةِ ودَرجاتُها﴾

﴿١٩٢٤﴾ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِحُرْمَةِ وَجْهِكَ الْكَرِيمِ أَنْ تَجْعَلَ شَهْرِي هَذَا خَيْرَ شَهْرٍ رَمَضَانَ عَبْدُكَ فِيهِ وَصُمْتُكَ لَكَ وَتَقَرَّبْتُ بِهِ إِلَيْكَ مِنْذُ اسْكَنْتَنِي الْأَرْضَ أَغْظَمَهُ أَجْراً وَآتَمَّهُ نِعْمةً وَآمَمَّهُ عَافِيَةً وَأَوْسَعَهُ رِزْقاً وَأَفْضَلَهُ عِتْقاً مِنَ النَّارِ وَأَوْجَبَهُ رَحْمةً وَأَعْظَمَهُ مَغْفِرَةً وَأَكْمَلَهُ

رضواناً؛ بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ٣

١-٨-١-٢-٦- جسيمُ غُفرانِ الله

﴿١٩٢٥﴾ السَّجَادُ ﷺ: أَنَّ عَظِيمَ عَفْوَكَ يَسَعُ الْمُعْتَرِفِينَ وَجَسِيمَ غُفْرَانِكَ يَعُمُّ التَّوَّابِينَ؛

بحار الأنوار، ج ٩١، ص ١٦١

١-٨-١-٢-٧- كَرِيمُ غُفْرَانِ الله

﴿١٩٢٦﴾ السَّجَادُ ﷺ: فَأَمَّنْ عَلَى بَكْرِي غُفْرَانِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ١٦١

١-٨-١-٢-٨- سَيِّدُ الْإِسْتِغْفَارِ

﴿١٩٢٧﴾ الرُّسُولُ ﷺ: تَعَلَّمُوا سَيِّدَ الْإِسْتِغْفَارِ اللَّهُمَّ أَنْتَ رَبِّي لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ خَلَقْتَنِي وَأَنَا

عَبْدُكَ وَعَلَى عَهْدِكَ وَأَبُوءُ بِنِعْمَتِكَ عَلَيَّ وَأَبُوءُ لَكَ بِذُنُوبِي فَأَغْفِرْ لِي إِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا

أَنْتَ؛ مستدرک الوسائل، ج ٥، ص ٣١٧

١-٨-١-٢-٩- خَيْرُ الْإِسْتِغْفَارِ

﴿١٩٢٨﴾ امير المؤمنين ﷺ: خَيْرُ الْإِسْتِغْفَارِ عِنْدَ اللَّهِ الْإِقْلَاعُ وَالنَّدَمُ؛ مجموعة ورام، ج ٢، ص ١٢٣

١-٨-١-٢-١٠- أَفْضَلُ الْمَغْفِرَةِ

﴿١٩٢٩﴾ السَّجَادُ ﷺ: أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تُقَلِّبَنِي فِيهِ مُفْلِحاً

مُنْجِحاً بِأَفْضَلِ مَا انْقَلَبَ بِهِ مِنْ رَضِيَّتِ عَنْهُ وَاسْتَجَبَتْ دُعَاءَهُ وَقَبَلَتْهُ وَأَجَزَلَتْ حِبَاهُ وَغَفَرَتْ

ذُنُوبَهُ وَأَكْرَمَتْهُ وَلَمْ تَسْتَبْدِلْ بِهِ سِوَاهُ وَشَرَقَتْ مَقَامَهُ وَبَاهَيْتْ بِهِ مَنْ هُوَ خَيْرُ مَنْهُ وَقَلْبَتْهُ بِكُلِّ

حَوَائِجِهِ وَأَحْيَيْتَهُ بَعْدَ الْمَمَاتِ حَيَاةً طَيِّبَةً وَخَتَمْتَ لَهُ بِالْمَغْفِرَةِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٣٢

﴿١٩٣٠﴾ الْكَاظمُ ﷺ: أَعْطِنِي فِيهِ أَفْضَلَ مَا تُعْطِي أَوْلِيَاءَكَ الْمُقَرَّبِينَ مِنَ الرَّحْمَةِ وَالْمَغْفِرَةِ وَ

التَّحْنُنِ وَالْإِجَابَةِ وَالْعَفْوَ وَالْمَغْفِرَةَ الدَّائِمَةَ؛ تهذيب الأحكام، ج ٣، ص ١١٣

﴿١٩٣١﴾ الصَّادِقُ ﷺ: اللَّهُمَّ أَقْلِبْنِي مُفْلِحاً مُنْجِحاً مُسْتَجَاباً لِي بِأَفْضَلِ مَا يَرْجِعُ بِهِ أَحَدٌ مِنْ

وَفْدِكَ مِنَ الْمَغْفِرَةِ؛ الكافي، ج ٤، ص ٥٣٠

بخش ۸: انواع و درجات آمرزش

﴿۱۹۲۴﴾ خداوندا به حرمت ذات بزرگوارت از تو می‌خواهم این ماه را بهترین ماه رضائی قرار دهی که در آن به عبادت تو پرداختم و و برای تو روزه گرفتم و به واسطه‌ی آن به تو تقرّب جستیم از زمانی که مرا در زمین سکونت دادی، پاداش آن را بزرگ‌تر، نعمت آن را کامل‌تر، سلامتی آن را عام‌تر و روزی آن را برایم گسترده‌تر قرار بده و آزادشدن از آتش این ماه را برتر، رحمت آن را واجب‌تر، و مغفرت آن را بزرگ‌تر و رضایت‌مندی آن را کامل‌تر قرار بده.

۱-۸-۱-۲-۶- آمرزش بزرگ

﴿۱۹۲۵﴾ عفو بزرگ تو، بر سر اعتراف‌کنندگان (به خطا و گناه) گسترده است و آمرزش تنومند تو شامل توبه‌کنندگان است.

۱-۸-۱-۲-۷- آمرزش سخاوتمندانه

﴿۱۹۲۶﴾ با آمرزش با کرامت بر من منت گذار.

۱-۸-۱-۲-۸- سرور آمرزش‌ها

﴿۱۹۲۷﴾ بهترین راه آمرزش خواستن را بیاموزید: «بار خدایا؛ تو پروردگار منی؛ معبود بر حقّی جز تو نیست، تو مرا آفریده‌ای و من بنده‌ی تو هستم و بر پیمان تو استوارم، برخوردار از نعمت‌های تو و گناهکار، مرا بیامرز، زیرا جز تو کس دیگری گناهان را نمی‌آمرزد».

۱-۸-۱-۲-۹- بهترین آمرزش

﴿۱۹۲۸﴾ بهترین استغفار نزد خداوند، دست‌کشیدن از گناه و پشیمانی است.

۱-۸-۱-۲-۱۰- بافضیلت‌ترین آمرزش

﴿۱۹۲۹﴾ از تو می‌خواهم که بر محمّد و آل محمّد درود بفرستی و در این روز مرا رستگار و کامیاب از درگاهت برگردان، به بهترین صورت که از کسی خشنود گردیدی و دعایش را اجابت نمودی و پذیرفتی و عطای فراوان به او بخشیدی و گناهانش را آمرزیدی و گرامی داشتی و کسی دیگر را به جای او بر نگزیدی و مقامش را والا گرداندی و در نزد افراد بهتر از او به او مباحثات کردی و با برآوردن تمامی حوائجش از درگاهت برگرداندی و بعد از مرگ نیز او را به زندگانی پاکیزه زنده گرداندی و پایان کار او را به آمرزش پایان دادی و به آنان که دوستش دارد، ملحق کردی.

﴿۱۹۳۰﴾ برترین چیزهایی را که به بندگان شایسته‌ات در این ماه (رمضان) قسمت می‌کنی و برترین چیزهایی را که به اولیای مقرب خود می‌دهی؛ مانند رحمت و آمرزش و مهرورزی و اجابت دعا و گذشت و آمرزش دائمی، به من نیز قسمت کن.

﴿۱۹۳۱﴾ خداوندا؛ مرا رستگار، کامیاب و موفق و با دریافت بهترین آمرزش‌هایی که به یکی مهمانانت داده‌ای، برگردان.

البَابُ الثَّامِنُ: أَقْسَامُ الْمَغْفِرَةِ وَدَرَجَاتُهَا

٣-٨-١- مَغْفِرَةٌ تَامَةٌ، تَمَامُ مَغْفِرَةِ اللَّهِ، أَتَمُّ الْإِسْتِغْفَارِ

١-٣-١-٨-١- مَغْفِرَةٌ تَامَّةٌ

﴿١٩٣٢﴾ الصادق عليه السلام: أَسْأَلُكَ بِأَنَّكَ أَحَدُ صَمَدٍ لَمْ تَلِدْ وَلَمْ تُوَلَدْ وَلَمْ يَكُنْ لَكَ كُفْوًا أَحَدٌ

أَنْ تَغْفِرَ لِي ذُنُوبِي كُلَّهَا صَغِيرَهَا وَكَبِيرَهَا مَغْفِرَةً تَامَةً؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٣٠٨

٢-٣-١-٨-١- تمام مغفرة الله

﴿١٩٣﴾ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ تَمَامَ الْوُضُوءِ وَتَمَامَ الصَّلَاةِ وَتَمَامَ رِضْوَانِكَ وَتَمَامَ مَغْفِرَتِكَ

لَمْ تَمُرَّ بِذَنْبٍ أَذْنَبَهُ إِلَّا مَحْتَهُ؛ مستدرک الوسائل، ج ۱، ص ۳۲۰

٣-٣-١-٨-١- أَتَمُّ الْإِسْتِغْفَارِ

﴿١٩٣٤﴾ امير المؤمنين عليه السلام: يُسْحَبُ أَنْ يَسْتَغْفِرَ اللَّهَ تَعَالَى فِي سَحَرِ كُلِّ لَيْلَةٍ سَبْعِينَ مَرَّةً وَهُوَ أَمُّ

الاسْتِغْفَارُ رُويَ ذَلِكَ عَنْ عَلِيٍّ عليه السلام فَيَقُولُ اَسْتَغْفِرُ اللَّهَ رَبِّي وَ اَتُوبُ اِلَيْهِ؛ المصباح للكفعمي، ص ٥٨

٤-١-٨-١- استعمال شديد في الاستغفار

﴿١٩٣٥﴾ ثُمَّ يُسْتَعْمَلُ نَفْسَهُ فِي صَلَاةِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ اسْتِعْمَالًا شَدِيدًا وَكَذَلِكَ فِي الْاسْتِغْفَارِ وَ

قِرَاءَةُ الْقُرْآنِ وَذِكْرُ اللَّهِ تَعَالَى وَالْاعْتِرَافُ فِي الْقُنُوتِ بِذُنُوبِهِ وَالِاسْتِغْفَارُ مِنْهَا؛

مسائل علی بن جعفر علیه السلام، ص ۳۴۹

٥-١-٨-١- طُولُ الْإِسْتِغْفَارِ

١-٥-١-٨-١- طُولُ اسْتِغْفَارٍ وَحْدَهُ

﴿١٩٣٦﴾ السَّجَادَ الْعَلِيَّةُ: اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاجْعَلْنَا مِنَ الَّذِينَ رَتَعُوا فِي زَهْرَةِ

رَبِّعَ الْفَهْمَ حَتَّى تَسَامِيَ بِهِمُ السُّمُوءُ إِلَىٰ أَعْلَىٰ عَلِيَّينَ فَرَسُمُوا ذِكْرَ هَيْبَتِكَ فِي قُلُوبِهِمْ حَتَّى نَاجِتَكَ

السَّيِّئَةُ الْقُلُوبُ الْخَفِيَّةُ بَطُولُ اسْتِغْفَارِ الْوَحْدَةِ فِي مَحَارِبِ قُدُسِ رَهْبَانِيَّةِ الْخَاشِعِينَ؛ بحار الأنوار،

ج ۹۱، ص ۱۲۶

٢-٥-١-٨-١ إطالةُ الإستِغْفار

﴿١٩٣٧﴾ أَنَّهُ ﷺ لَمَّا مَرَضَ مَرَضَهُ الَّذِي مَاتَ فِيهِ خَرَجَ مُتَعَصِّبًا مُعْتَمِدًا عَلَى يَدِ أَمِيرِ

وَالْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ وَالْفَضْلُ بْنُ الْعَبَّاسِ فَتَبِعَهُ النَّاسُ فَقَالَ أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّهُ قَدْ آتَى مِنْنِي خُفُوقِي يَغْنِي

رَحِيلِي وَ قَدْ أُمِرْتُ أَنْ أَسْتَغْفِرَ لِلْأَهْلِ الْبَقِيْعِ ثُمَّ جَاءَ حَتَّى دَخَلَ الْبَقِيْعَ ثُمَّ قَالَ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا أَهْلَ

التَّوْبَةُ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا أَهْلَ الْغُرْبَةِ لِيَهْنِئَكُمْ مَا أَصْبَحْتُمْ فِيهِ مَا النَّاسُ فِيهِ آتَتْ الْفِتْنُ كَقَطْعِ اللَّيْلِ

الْمُظْلَمِ يَتَّبِعْ أَوَّلَهَا آخِرَهَا ثُمَّ اسْتَغْفِرْ لَهُمْ وَأَطَالَ الْإِسْتِغْفَارَ؛ إرشاد القلوب، ج ١، ص ٣٣

بخش ۸: انواع و درجات آمزش

۳-۱-۸-۱- آموزش کامل، کامل‌ترین آموزش خواهی، بافضیلت‌ترین آموزش

۱-۳-۱-۸-۱-آموزش کامل

﴿۱۹۳﴾ از تو به حق آنکه تویی خدای یگانه‌ی بی‌نیاز که نزائیده و زائیده نشده است و برای او همسری نیست؛ درخواست می‌کنم که همه‌ی گناهان کوچک و بزرگ را ببامیزی.

۲-۳-۱-۸-۱- کامل ترین آموزش خواهی

﴿۱۹۳﴾ بار خدايا! من از تو وضوی کامل، نماز کامل و خشنودی کامل و آمرزش کامل را می‌خواهم که هر گناهی را که مرتکب شده باشم، آن را پاک کرده است.

۳-۳-۱-۸-۱- بافضیلت ترین آموزش

﴿۱۹۳﴾ مستحب است که سحر هر شب هفتاد مرتبه از خداوند متعال طلب آموزش کند که این کمال استغفار است. از حضرت علی علیه السلام روایت شده است که می گفت: «از خداوند که پروردگارم است، طلب آموزش می کنم و به سوی او بازمی گردم».

۴-۱-۸-۱- پرداخت شدید به آموزش خواهی

﴿۱۹۳۵﴾ سپس سخت خود را به نمازهای شب و روز وادارد، و همچنین به استغفار و قرائت قرآن و یاد خدای متعال و اعتراف به گناه در قنوت پرداخته؛ و برای آن‌ها از خداوند طلب آمرزش کند.

۵-۱-۱-۱- استغفار طولانی

۱-۵-۱-۸-۱- طولانی کردن یک استغفار

﴿۱۹۳۶﴾ پروردگارا؛ بر محمد و خاندانش درود فرست و ما را از کسانی قرار بده که در بهار درخشان فهم گردش کردند تا آنکه با بزرگی به بلندای علو رسیدند، پس یاد بزرگی‌ات را در دل‌هایشان نقش کردند تا آنکه زبان پنهان دل‌ها با استغفار در تنهایی در محراب قدسی پارسائی خاشعانه مناجات نمود.

۲-۵-۱-۸-۱- طولانی کردن استغفار

«۱۹۳۷» وقتی پیامبر ﷺ به همان مرضی که از دنیا رفتند بیمار شدند، دستمالی به سر بسته و در حالی که طرف راستش بر دوش علی علیه السلام و طرف چپش بر دوش فضل بن عباس بود، به سوی قبرستان بقیع حرکت کردند و بیشتر مردم همراه حضرت بیرون آمدند و ایشان فرمودند: «ای مردم؛ زمان رفتنم فرارسیده و از سوی خدا مأمورم که برای اهل توبه و ای اهل غربت، گوارا باد بر خود ادامه داد تا به بقیع رسید، و فرمود: «سلام بر شما ای اهل توبه و ای اهل غربت، گوارا باد بر شما که نجات یافته‌اید از آنچه مردم در پیش دارند، فتنه‌هایی به‌سان پاره‌های شب‌های تاریک به‌سوی مردم رو کرده، که اول و آخر آن‌ها یکی است [و یک جریان است]». سپس برای اهل بقیع مکرراً امرزش خواست و بازگشت.

﴿الباب الثامن: أقسامُ المغفرةِ ودرجاتها﴾

﴿١٩٣٨﴾ امير المؤمنين عليه السلام: طُوبَى لِنَفْسٍ أَدَّتْ إِلَى رَبِّهَا فَرْضَهَا وَ عَرَّكَتْ بِجَنْبِهَا بُؤْسَهَا وَ هَجَرَتْ فِي اللَّيْلِ غُمْضَهَا حَتَّى إِذَا غَلَبَ الْكَرَى عَلَيْهَا أَفْتَرَشَتْ أَرْضَهَا وَ تَوَسَّدَتْ كَفَّهَا فِي مَعْشَرِ أَشْهَرِ عُيُونِهِمْ خَوْفَ مَعَادِهِمْ وَ تَجَافَتْ عَنْ مَضَاجِعِهِمْ جُنُوبُهُمْ وَ هَمَّهَمَتْ بِذِكْرِ رَبِّهِمْ شِفَاهُهُمْ وَ تَقَشَّعَتْ بِطُولِ اسْتِغْفَارِهِمْ ذُنُوبُهُمْ أُولَئِكَ حِزْبُ اللَّهِ أَلَا إِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْمُفْلِحُونَ؛ نهج البلاغة، ص ٤١٩

١-٨-١-٤- قديم غفران الله

﴿١٩٣٩﴾ اللَّهُمَّ إِنِّي صَلَّيْتُ هَذِهِ الصَّلَاةَ اِثْنَاءَ مَرَضَاتِكَ وَ طَلَبَ نَائِلِكَ وَ مَعْرُوفِكَ وَ رَجَاءَ رِفْدِكَ وَ جَائِزَتِكَ وَ عَظِيمِ عَفْوِكَ وَ قَدِيمِ غُفْرَانِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ٢٠١

﴿١٩٤٠﴾ إِلَهِي فَلَا تَمْنَعْ كَثْرَةَ ذُنُوبِي وَ خَطَايَايَ وَ مَعَاصِييَ وَ إِسْرَافِي عَلَى نَفْسِي وَ اجْتِرَائِي عَلَيْكَ وَ دُخُولِي فِيهَا حَرَمْتَ عَلَى أَنْ تَعُودَ بِرَحْمَتِكَ عَلَى مَسْكَنَتِي وَ بِصَفْحِكَ الْجَمِيلِ عَلَى إِسَاءَتِي وَ بِغُفْرَانِكَ الْقَدِيمِ عَلَى عَظِيمِ جُرْمِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٧، ص ٤٢٢

﴿١٩٤١﴾ موسى عليه السلام: إِنَّ مُوسَى عليه السلام اخْتَبَسَ عَنْهُ الْوَحْيُ أَرْبَعِينَ أَوْ ثَلَاثِينَ صَبَاحاً قَالَ فَصَعِدَ عَلَى جَبَلٍ بِالشَّامِ يُقَالُ لَهُ أَرِيحَا فَقَالَ يَا رَبِّ إِن كُنْتُ حَبَسْتُ عَنِّي وَحْيَكَ وَ كَلَامَكَ لِذُنُوبٍ بَنَى إِسْرَائِيلَ فَغُفِّرَانَكَ الْقَدِيمِ؛ بحار الأنوار، ج ١٣، ص ٨

﴿١٩٤٢﴾ وَ اسْتَعْمِلْنِي بِطَاعَتِكَ بِمَا اسْتَحَقُّ بِهِ جَنَّتِكَ وَ قَدِيمِ غُفْرَانِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ١٥٤

١-٨-١-٧- الإِسْتِغْفَارُ عَلَى التَّوْحِيدِ (إِسْتِغْفَارُ مَنْ لَا يَرْجُو سِوَاهُ، إِسْتِغْفَارُ مَنْ يَعْلَمُ أَنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ) و.ر.به: ١٠-١
١-٨-١-٧-١- اسْتِغْفَارُ مَنْ لَا يَرْجُو سِوَاهُ

﴿١٩٤٣﴾ الصادق عليه السلام: اسْتَغْفِرُ اللَّهَ اسْتِغْفَارَ مَنْ لَا يَرْجُو سِوَاهُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٥٧
١-٨-١-٧-٢- اسْتِغْفَارُ مَنْ يَعْلَمُ أَنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا اللَّهُ

﴿١٩٤٤﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اسْتَغْفِرُكَ اسْتِغْفَارَ مَنْ يَعْلَمُ أَنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ؛ مستدرک الوسائل، ج ٥، ص ١٤١

١-٨-١-٨- الإِسْتِغْفَارُ عَلَى الشَّكِّ، الإِسْتِغْفَارُ عَلَى الْيَقِينِ
١-٨-١-٨-١- الإِسْتِغْفَارُ عَلَى الشَّكِّ

﴿١٩٤٥﴾ الصادق عليه السلام: اسْتَغْفِرُ اللَّهَ اسْتِغْفَارَ مَنْ لَا يَعْلَمُ عَلَى أَيِّ مَنْزِلَتِهِ هَاجِمٌ أَوْ فِي النَّارِ يُصَلِّي أَمْ فِي الْجَنَّةِ نَاعِمٌ يَحْيَا؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٥٧

بخش ۸: انواع و درجات آمرزش

﴿۱۹۳۸﴾ خوش به حال کسی که آنچه پروردگارش بر عهده‌ی وی نهاده، ادا کرده است و سختی‌ها را تحمل کرده، شب دیده برهم نهاده، و چون خواب بر او چیره شده بر زمین خفته و کف دست را بالین قرار داده، در جمعی که از بیم روز بازگشت دیده‌هاشان به شب بیدار و پهلوهایشان از خوابگاه برکنار، و لب‌هایشان به یاد پروردگار است؛ و گناهانشان به خاطر آمرزش‌خواستن بسیار زدوده است. آنان حزب الله هستند و بدانید که حزب الله رستگار هستند.

۱-۸-۱-۶- قدیم‌بودن آمرزش الهی

﴿۱۹۳۹﴾ خداوند! من این نماز را برای طلب رضایت و طلب جایزه و نیکی تو، و به امید عطا و پاداش تو و بخشش بزرگ و آمرزش دیرینه تو به جای آوردم.

﴿۱۹۴۰﴾ خداوند! کثرت گناهان خطاهایم و معصیت‌هایم، زیاده‌روی‌ام بر خود، گستاخی‌ام بر تو، ورودم در آنچه که بر من حرام کردی، تو را مانع از این نمی‌شود که با رحمت بر بینوائی‌ام، با گذشت زیباییت بر بدکاری‌ام، با آمرزش قدیمت بر گناه بزرگم بازگردی که تو بدکار را عفو می‌کنی.

﴿۱۹۴۱﴾ سی یا چهل روز ارسال وحی به حضرت موسی علیه السلام قطع شد. [پس از این مدت] آن حضرت بالای کوهی در شام که به آن «أریحا» می‌گفتند رفت و گفت: خدایا اگر به واسطه‌ی گناهان بنی‌اسرائیل وحی و کلام خود را از من قطع کردی، آمرزش و عفو تو قدیم‌تر است.

﴿۱۹۴۲﴾ و مرا به طاعت خودت که با آن سزاوار بهشت و آمرزش دیرینه‌ی تو شوم، مشغول بدار.

۱-۸-۱-۷- یگانه‌دانستن آمرزنده؛ (آمرزش‌خواستن از کسی که جز او به دیگری امید نیست، آمرزش‌خواستن کسی که می‌داند جز او دیگری گناه او را نمی‌آمرزد و ر.به: ۱۰-۱)

۱-۸-۱-۷-۱- آمرزش‌خواستن از کسی که جز او به دیگری امید نیست

﴿۱۹۴۳﴾ چونان کسی که به جز خدا امیدی ندارد از خداوند آمرزش می‌خواهم.

۱-۸-۱-۷-۲- آمرزش‌خواستن کسی که می‌داند جز او دیگری گناه او را نمی‌آمرزد

﴿۱۹۴۴﴾ از تو آمرزش می‌خواهم مانند کسی که می‌داند جز تو کسی گناهان را نمی‌آمرزد.

۱-۸-۱-۸- آمرزش‌خواهی همراه با شک، آمرزش‌خواهی همراه با یقین

۱-۸-۱-۸-۱- آمرزش‌خواهی همراه با شک

﴿۱۹۴۵﴾ از خداوند آمرزش می‌خواهم مانند کسی که نمی‌داند به کدام منزلگاه وارد شده؛ آیا در آتش وارد شده یا در بهشت زنده و برخوردار از نعمت است؟!

﴿الباب الثامن: أقسامُ المغفرةِ ودرجاتها﴾

١-٨-١-٨-٢- الإستغفارُ على اليقينِ بالمغفرةِ

﴿١٩٤٦﴾ الصادق عليه السلام: إِذَا اجْتَمَعَ النَّاسُ بِيَمْنِي نَادَى مُنَادٍ أَيُّهَا الْجَمْعُ لَوْ تَعَلَّمُونَ بِمَنْ أَحَلَلْتُمْ لَأَيَّقَنْتُمْ بِالْمَغْفِرَةِ بَعْدَ الْخَلْفِ؛ وسائل الشريعة، ج ١١، ص ١٣٩

١-٨-١-٨-٣- الإستغفارُ على اليقينِ بالمجازاةِ

﴿١٩٤٧﴾ الصادق عليه السلام: أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ اسْتَغْفَارَ مَنْ غَمَرَتْهُ مَسَاغِبُ الْإِسَاءَةِ فَأَيَّقَنَ مِنْ إِلَهِهِ

بِالْمُجَازَاةِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٥٧

١-٨-١-٩- مُغْفِرَةٌ عَامَّةٌ وَمُغْفِرَةٌ خَاصَّةٌ

﴿١٩٤٨﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَوْمَ عَرَفَةَ فَقَالَ أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ اللَّهَ بَاهَى بِكُمْ فِي هَذَا الْيَوْمِ لِيَغْفِرَ لَكُمْ عَامَّةً وَيَغْفِرَ لِعَلِيٍّ خَاصَّةً؛ بحار الأنوار، ج ٣٩، ص ٢٦٥

﴿١٩٤٩﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: خَرَجَ ﷺ عَلَى الْحَجَّاجِ عَشِيَّةَ عَرَفَةَ فَقَالَ لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ بَاهَى بِكُمْ الْمَلَائِكَةَ عَامَّةً وَغَفَرَ لَكُمْ عَامَّةً وَبَاهَى لِعَلِيٍّ خَاصَّةً وَغَفَرَ لَهُ خَاصَّةً؛ بحار الأنوار، ج ٤٠، ص ٨١

١-٨-١-٩-١- مُغْفِرَةٌ عَامَّةٌ

﴿١٩٥٠﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ ارْحَمْنَا بِرَحْمَتِكَ وَاعْمُمْنَا بِمَغْفِرَتِكَ؛ من لا يحضره الفقيه،

ج ١، ص ٥١٤

﴿١٩٥١﴾ السجّاد عليه السلام: أَنْ عَظِيمَ عَفْوِكَ يَسَعُ الْمُعْتَرِفِينَ وَجَسِيمَ غُفْرَانِكَ يَعْمُ التَّوَّابِينَ؛

بحار الأنوار، ج ٩١، ص ١٦١

١-٨-١-١٠- الإستغفارُ على وجهِ الولايةِ وَالإستغفارُ على وجهِ الشفاعةِ

﴿١٩٥٢﴾ الصادق عليه السلام: اللَّهُمَّ إِنْ كَانَ يُحِبُّ الْخَيْرُ وَآهْلُهُ فَأَغْفِرْ لَهُ وَارْحَمْهُ وَتَجَاوَزْ عَنْهُ وَ إِنْ كَانَ الْمُسْتَضَعْفُ مِنْكَ بِسَبِيلٍ فَاسْتَغْفِرْ لَهُ عَلَى وَجْهِ الشَّفَاعَةِ لَا عَلَى وَجْهِ الْوَلَايَةِ؛ الكافي، ج ٣، ص ١٨٧

١-٨-١-١١- مُغْفِرَةٌ ...

١-٨-١-١١-١- مُغْفِرَةٌ لَا رُجُوعَ بَعْدَهَا إِلَى الْمَعْصِيَةِ

﴿١٩٥٣﴾ وَاغْفِرْ لِي مُغْفِرَةً لَا أَرْجِعُ بَعْدَهَا إِلَى مَعْصِيَتِكَ؛ العدد القوية، ص ٣٠٣

﴿١٩٥٤﴾ امير المؤمنين عليه السلام: وَاغْفِرْ لِي مُغْفِرَةً لَا أَرْجِعُ مَعَهَا إِلَى مَعْصِيَتِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٧،

ص ١٤٦

١-٨-١-١١-٢- مُغْفِرَةٌ عَزْمٌ جَزْمٌ حَتْمٌ

بخش ۸: انواع و درجات آمرزش

۱-۸-۱-۸-۲ آمرزش خواهی همراه با یقین به آمرزش

﴿۱۹۴۶﴾ هرگاه مردم در منی گرد هم بیایند، منادی فریاد می‌زند: ای مردم! اگر می‌دانستید نزد چه کسی آمده‌اید، یقین می‌کردید که بعد از گناهی که بر جای نهاده‌اید، آمرزیده خواهید شد.

۱-۸-۱-۸-۳ آمرزش خواهی همراه با یقین به مجازات

﴿۱۹۴۷﴾ از خداوند طلب آمرزش می‌کنم مانند کسی که حرص به انجام بدی‌ها او را در بر گرفته، و به سزاواری‌اش برای مجازات توسط خداوند یقین دارد.

۱-۸-۱-۹ آمرزش عام و آمرزش خاص

﴿۱۹۴۸﴾ رسول خدا ﷺ در روز عرفه بیرون آمد و فرمود: «ای مردم؛ خداوند در این روز به شما افتخار و مباهات می‌کند تا همگی شما را عموماً و علی‌الخصوصاً مورد آمرزش قرار دهد».

﴿۱۹۴۹﴾ پیامبر ﷺ غروب عرفه نزد حاجیان رفته و به آن‌ها فرمود: «خداوند با شما به فرشتگان مباهات کرد و همگی شما را آمرزید و به‌طور خاص به علی‌الخصوص افتخار کرد و به‌طور خاص او را آمرزید».

۱-۸-۱-۹-۱ آمرزش عام

﴿۱۹۵۰﴾ خدایا؛ با رحمت بیکرانت به ما رحم کن و [سایه‌ی] آمرزش را بر سر ما بگستران.
﴿۱۹۵۱﴾ عفو بزرگ تو، بر سر اعتراف‌کنندگان (به خطا و گناه) گسترده است و آمرزش تنومند تو شامل توبه‌کنندگان است.

۱-۸-۱-۱۰ آمرزش خواهی از جنبه‌ی ولایت و آمرزش خواهی از جنبه‌ی شفاعت

﴿۱۹۵۲﴾ بار خدایا؛ اگر این شخص، نیکی و اهل آن را دوست می‌داشته، او را بیامرزد و مورد رحمت خود قرار ده و از گناهان و تقصیرات او درگذر. و اگر مستضعف با تو نوعی پیوستگی دارد، برای او بر مبنای شفاعت، نه بر مبنای ولایت، طلب آمرزش و بخشش کن.

۱-۸-۱-۱۱ آمرزش قطعی و بی‌بازگشت

۱-۸-۱-۱۱-۱ آمرزشی که بعد از آن به گناه بازنگردم

﴿۱۹۵۳﴾ مرا بیامرزد؛ آمرزشی که دیگر به نافرمانی‌ات اقدام نکنم.

﴿۱۹۵۴﴾ مرا بیامرزد؛ آمرزشی که دیگر به نافرمانی‌ات اقدام نکنم.

۱-۸-۱-۱۱-۲ آمرزشی قطعی و حتمی

﴿الباب الثامن: أقسامُ المغفرةِ ودرجاتُها﴾

- ﴿١٩٥٥﴾ الزهراء عليها السلام: اغْفِرْ لَنَا مَغْفِرَةً جَزْماً حَتْماً لَا نَقْتَرِفُ بَعْدَهَا ذَنْباً وَلَا نَكْتَسِبُ خَطِيئَةً وَلَا إِنَّمَا؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ٣٣٨
- ﴿١٩٥٦﴾ السجاد عليه السلام: وَ اغْفِرْ لَهُمَا بِرَّهِمَا بِي مَغْفِرَةً حَتْماً؛ الصحيفة السجادية عليها السلام، الدعاء ٢٤
- ﴿١٩٥٧﴾ اغْفِرْ لِي مَغْفِرَةً عَزْماً جَزْماً لَا تُغَادِرْ لِي خَطِيئَةً وَلَا ذَنْباً وَلَا أَرْتَكِبْ بَعْدَهَا مُحَرَّماً؛ بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ٤٦
- ﴿١٩٥٨﴾ اغْفِرْ لِي مَغْفِرَةً عَزْماً جَزْماً لَا تُغَادِرْ لِي ذَنْباً وَلَا خَطِيئَةً وَلَا إِنَّمَا؛ بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ١٦٢
- ﴿١٩٥٩﴾ الصادق عليه السلام: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَغْفِرَةً عَزْماً جَزْماً لَا تُغَادِرْ ذَنْباً وَلَا أَرْتَكِبْ بَعْدَهَا مُحَرَّماً أَبَداً؛ الكافي، ج ٢، ص ٥٤٦
- ﴿١٩٦٠﴾ مَغْفِرَةً عَزْماً جَزْماً لَا تُغَادِرْ بَعْدَهَا ذَنْباً وَلَا أَكْتَسِبْ بَعْدَهَا خَطِيئَةً وَلَا إِنَّمَا؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ١٣٣
- ﴿١٩٦١﴾ أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلَ مُحَمَّدٍ الطَّاهِرِينَ وَ تَغْفِرَ لِي مَغْفِرَةً عَزْماً جَزْماً لَا تُغَادِرْ لِي ذَنْباً وَلَا تَكْتُوبَ عَلَيَّ بَعْدَهَا حِسَاباً؛ إقبال الأعمال، ص ١١٩
- ﴿١٩٦٢﴾ الصادق عليه السلام: أَسْأَلُكَ بِمُوجِبَاتِ رَحْمَتِكَ وَ عِزَائِمِ مَغْفِرَتِكَ؛ مستدرک الوسائل، ج ٦، ص ٣٧٥
- ﴿١٩٦٣﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَغْفِرَةً عَزْماً جَزْماً لَا تُغَادِرْ لِي ذَنْباً وَلَا أَرْتَكِبْ بَعْوَنِكَ لِي بَعْدَهَا مُحَرَّماً؛ بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ١٨٠
- ﴿١٩٦٤﴾ الرضا عليه السلام: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِوَأَجِبِ حَقِّكَ وَ حَقِّهِمْ عَلَيْنَا وَ بِمَا لَدَيْكَ مِنْ فَضْلِهِمْ وَ حُرْمَتِهِمْ عِنْدَكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيْهِمْ وَ عَلَى آلِهِمْ وَ سَلِّمْ تَسْلِيماً وَ أَنْ تَغْفِرَ لَنَا جَمِيعَ مَا قَدْ عَلِمْتَ مِنَّا مِنْ ذُنُوبِنَا صَغِيرَهَا وَ كَبِيرَهَا وَ سِرِّهَا وَ عَلَانِيَتِهَا وَ مَا قَدْ أَحْصَيْتَ عَلَيْنَا مِمَّا قَدْ نَسِينَا مَغْفِرَةً عَزْماً؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٣٥٨
- ﴿١٩٦٥﴾ ... مَغْفِرَةً عَزْماً جَزْماً لَا تُغَادِرْ بَعْدَهَا ذَنْباً وَلَا أَكْتَسِبْ بَعْدَهَا خَطِيئَةً وَلَا إِنَّمَا؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ١٣٣
- ١-٨-١١-٣- مَغْفِرَةً لَا يُقَارِنُهَا شَقَاءٌ
- ﴿١٩٦٦﴾ وَ اخْصُصْنِي مِنْكَ بِمَغْفِرَةٍ لَا يُقَارِنُهَا شَقَاءٌ؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ٢٠٧
- ١-٨-١١-٤- مَغْفِرَةً لَا شَقَاوَةَ بَعْدَهَا أَبَداً
- ﴿١٩٦٧﴾ الصادق عليه السلام: أَسْأَلُكَ بِحَقِّكَ عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ لَمَّا غَفَرْتَ لِي فِي هَذَا الْيَوْمِ مَغْفِرَةً لَا أَشْقَى بَعْدَهَا أَبَداً؛ البلد الأمين، ص ٢٣٥

بخش ۸: انواع و درجات آمرزش

﴿۱۹۵۵﴾ ما را مورد آمرزش قطعی و حتمی خویش قرار ده، آمرزشی که بعد از آن گناهی مرتکب نشویم و خطایی و گناهی از ما صادر نشود.

﴿۱۹۵۶﴾ پدر و مادرم را به سبب نیکی و مهربانی‌ای که در حق من کرده‌اند، به مغفرت خویش ببامرز.

﴿۱۹۵۷﴾ خدایا؛ مرا به مغفرت خویش ببامرز؛ و هیچ گناهی و خطائی را برای من باقی مگذار، و [یاری‌ام فرما] تا پس از این مرتکب کار حرامی نشوم.

﴿۱۹۵۸﴾ خدایا؛ مرا به مغفرت خویش ببامرز، و هیچ گناهی و خطائی را برای من باقی مگذار.

﴿۱۹۵۹﴾ بار خدایا؛ مرا به مغفرت خویش ببامرز؛ و هیچ گناهی و خطائی را برای من باقی مگذار، و [یاری‌ام فرما] تا پس از این ابداً مرتکب کار حرامی نشوم.

﴿۱۹۶۰﴾ آمرزشی قطعی نصیبم کن که گناهی باقی نماند، و پس از آن هرگز مرتکب گناه و خطایی نشوم.

﴿۱۹۶۱﴾ از تو می‌خواهم که بر محمد و خاندان پاکش درود بفرستی و مرا به گونه‌ای که گناهی برای من باقی نگذاشته باشی، ببامرزی و بعد از آن گناهی بر من ننویسی.

﴿۱۹۶۲﴾ خدایا؛ از تو به حق آنچه موجبات رحمت و آمرزش توست، درخواست می‌کنم.

﴿۱۹۶۳﴾ بار خدایا؛ آمرزشی قطعی نصیبم کن، به نحوی که گناهی باقی نماند و پس از آن نیز با یاری تو، هرگز مرتکب گناهی نشوم.

﴿۱۹۶۴﴾ خداوند؛ به حق بایسته‌ی تو و آنان بر ما و به فضل و حرمتشان در نزد تو از تو می‌خواهم بر آنان و خاندانشان سلام و درود بفرستی و تمام گناهان کوچک و بزرگ و پنهان و آشکار که از من آگاه گشتی، ببامرزی و آنچه از ما برشمردی از آنچه که فراموش کردیم ببخشایی.

﴿۱۹۶۵﴾ آمرزشی قطعی نصیبم کن که گناهی باقی نماند، و پس از آن هرگز مرتکب گناه و خطایی نشوم.

۱-۸-۱۱-۳- آمرزشی که با سختی و بدبختی همراه نباشد

﴿۱۹۶۶﴾ آمرزشی به من اختصاص بده که بدبختی با آن همراه نشود.

۱-۸-۱۱-۴- آمرزشی که هیچ‌گاه بعد از آن به سختی و بدبختی دچار نشویم

﴿۱۹۶۷﴾ به حقّی که بر ایشان داری از تو می‌خواهم که امروز مرا ببامرزی، آن گونه که هرگز بدبخت نشوم.

﴿الباب الثامن: أقسامُ المغفرةِ ودرجاتُها﴾

﴿١٩٦٨﴾ الرسول ﷺ: فَاسْأَلْكَ بِوَحْدَانِيَّتِكَ لَمَّا [لَمَّا] صَلَّيْتَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ صَلَاةً كَثِيرَةً كَرِيمَةً شَرِيفَةً تُوجِبُ لِي بِهَا شَفَاعَتَهُمْ فِي الْقِيَامَةِ عِنْدَكَ وَصَلَّيْتَ عَلَى مَلَائِكَتِكَ الْمُقَرَّبِينَ وَآنِيَاءِكَ الْمُرْسَلِينَ وَاسْأَلْكَ بِحَقِّكَ عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ لَمَّا [لَمَّا] غَفَرْتَ لِي فِي هَذَا الْيَوْمِ مَغْفِرَةً لَا أَشْقَى بَعْدَهَا أَبَدًا؛ المصباح للكفعمي، ص ٦٤٠

١١-٨-١-١١-٥- مَغْفِرَةٌ لَا مُغَادَرَةَ ذَنْبًا وَلَا يُكْتَبُ عَلَيْنَا بَعْدَهَا حِسَابُ

﴿١٩٦٩﴾ اسْأَلْكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ الطَّاهِرِينَ وَتَغْفِرَ لِي مَغْفِرَةً عَزْمًا جَزْمًا

لَا تُغَادِرُ لِي ذَنْبًا وَلَا تَكْتُبُ عَلَيَّ بَعْدَهَا حِسَابًا؛ إقبال الأعمال، ص ١١٩

١١-٨-١-١١-٦- مَغْفِرَةٌ لَا يُقْتَرَفُ بَعْدَهَا ذَنْبٌ

﴿١٩٧٠﴾ الزهراء ﷺ: إِغْفِرْ لَنَا مَغْفِرَةً جَزْمًا حَقًّا لَا نَقْتَرِفُ بَعْدَهَا ذَنْبًا وَلَا نَكْتَسِبُ خَطِيئَةً

وَلَا إِثْمًا؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ٣٣٨

١١-٨-١-١١-٧- مَغْفِرَةٌ لَا سَخَطَ بَعْدَهَا

﴿١٩٧١﴾ امير المؤمنين ﷺ: إِغْفِرْ لَنَا مَغْفِرَةً لَا سَخَطَ بَعْدَهَا؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٣١٨

١١-٨-١-١١-٨- الْإِسْتِغْفَارُ الَّذِي لَا يُعَذِّبُ قَائِلُهُ

﴿١٩٧٢﴾ كَتَبَ إِلَيْهِ ﷺ فِي كِتَابٍ لَهُ جُعِلَتْ فِدَاكَ مَا حَدَّ الْإِسْتِغْفَارُ الَّذِي وَعَدَ عَلَيْهِ نُوحٌ ﷺ

وَالْإِسْتِغْفَارُ الَّذِي لَا يُعَذِّبُ قَائِلُهُ فَكَتَبَ إِلَيْهِ ﷺ الْإِسْتِغْفَارُ أَلْفَ؛ مستدرك الوسائل، ج ٥، ص ٤٠٢

١١-٨-١-١١-٩- مَغْفِرَةٌ لَا يُعَذِّبُهُ بَعْدَهَا

﴿١٩٧٣﴾ الرسول ﷺ: كُنْتُ أَخْشَى الْعَذَابَ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ حَتَّى جَاءَنِي بِسُورَةِ قُلْ هُوَ اللَّهُ

أَحَدٌ فَلَعَلِمْتُ أَنَّ اللَّهَ لَا يُعَذِّبُ أُمَّتِي بَعْدَ نَزْوِلِهَا فَإِنَّهَا نِسْبَةُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ فَمَنْ تَعَاهَدَ قِرَاءَتَهَا بَعْدَ

كُلِّ صَلَاةٍ تَنَازَلَ الْبَرُّ مِنَ السَّمَاءِ عَلَى مَفْرَقِ رَأْسِهِ وَنَزَلَتْ عَلَيْهِ السَّكِينَةُ لَهَا دَوِيُّ حَوْلِ الْعَرْشِ

حَتَّى يَنْظُرَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ إِلَى قَارِئِهَا فَيَغْفِرُ اللَّهُ لَهُ مَغْفِرَةً لَا يُعَذِّبُهُ بَعْدَهَا؛ مستدرك الوسائل، ج ٤،

ص ٢٨٠

١١-٨-١-١١-١٠- مَغْفِرَةٌ لَا عَذَابَ بَعْدَهَا

﴿١٩٧٤﴾ وَأَنْ تَغْفِرَ لِي مَغْفِرَةً لَا تُعَذِّبُنِي بَعْدَهَا أَبَدًا؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٨٤

١١-٨-١-١١-١١- مَغْفِرَةٌ لَا يُقَارِنُهَا شَقَاءٌ

﴿١٩٧٥﴾ أَخْصَصْنِي مِنْكَ بِمَغْفِرَةٍ لَا يُقَارِنُهَا شَقَاءٌ؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ٢٠٧

بخش ۸: انواع و درجات آمرزش

﴿۱۹۶۸﴾ پروردگارا! به یگانگی‌ات از تو می‌خواهم که بر محمد و خاندانش درودی فراوان و بسیار بزرگ بفرستی که به واسطه‌ی آن در قیامت نزد تو مشمول شفاعت ایشان شوم و بر فرشتگان مقرب و پیامبرانت درود فرست و به حقّ تو بر همه‌ی ایشان، از تو می‌خواهم امروز مرا بیامرزی، آن‌گونه که بعد از آن هرگز شقاوتمند نشوم.

۱-۸-۱-۱۱-۵- آمرزشی که بعد از آن گناهی بر ما نشماری و حسابی از ما نکشی ﴿۱۹۶۹﴾ از تو می‌خواهم که بر محمد و خاندان پاکش درود بفرستی و مرا به‌گونه‌ای که گناهی برای من باقی نگذاشته باشی، بیامرزی و بعد از آن گناهی بر من ننویسی.

۱-۸-۱-۱۱-۶- آمرزشی که بعد از آن گناهی مرتکب نشویم ﴿۱۹۷۰﴾ ما را مورد آمرزش قطعی و حتمی خویش قرار ده، آمرزشی که بعد از آن گناهی مرتکب نشویم و خطایی و گناهی از ما صادر نشود.

۱-۸-۱-۱۱-۷- آمرزشی که بعد از آن مورد خشم خدا قرار نگیریم ﴿۱۹۷۱﴾ ما را آنچنان بیامرز که پس از آن خشم و غضبی [از جانت تو متوجه‌مان] نباشد.

۱-۸-۱-۱۱-۸- آمرزش خواستنی که گوینده‌اش عذاب نبیند ﴿۱۹۷۲﴾ به امام علیه السلام در نامه‌ای نوشت: «فدایت شوم، اندازه‌ی استغفاری که نوح علیه السلام به آن وعده داده شد چقدر است؟ و استغفاری که گوینده‌اش عذاب نمی‌شود؟» در پاسخ نوشت: «هزار استغفار».

۱-۸-۱-۱۱-۹- آمرزشی که بعد از آن عذابی نباشد ﴿۱۹۷۳﴾ شب و روز از عذاب هراسان بودم تا اینکه سوره‌ی اخلاص نازل شد و دانستم خداوند بعد از نزول آن، اتمّ را عذاب نخواهد کرد، چراکه این سوره معرفّ خدای عزّ و جلّ است. پس هرکس بعد از هر نماز بر قرائت آن مداوم ورزد، خیرات از آسمان بر فرق سرش می‌ریزد و آرامش بر وجودش مستولی می‌شود و صدایی از اطراف عرش در گوشش زمزمه می‌شود تا اینکه خداوند عزّ و جلّ به خواننده‌ی این سوره نگاه می‌کند و او را آنچنان می‌آمرزد که دیگر بعد از آن عذابش نکند.

۱-۸-۱-۱۱-۱۰- آمرزشی که بعد از آن عذابی نباشد ﴿۱۹۷۴﴾ آمرزشی که بعد از آن هرگز بدبخت نشوم.

۱-۸-۱-۱۱-۱۱- آمرزشی که با سختی و مشقّت همراه نباشد ﴿۱۹۷۵﴾ آمرزشی به من اختصاص بده که بدبختی با آن همراه نشود.

﴿الباب الثامن: أقسامُ المغفرةِ ودرجاتُها﴾

- ١٢-١١-٨-١-مَغْفِرَةٌ تُغَادِرُ لِي خَطِيئَةً وَلَا ذَنْبًا وَلَا أُرْتَكِبُ بَعْدَهَا مُحَرَّمًا ﴿١٩٧٦﴾ إغْفِرْ لِي مَغْفِرَةً عَزْمًا جَزْمًا لَا تُغَادِرُ لِي خَطِيئَةً وَلَا ذَنْبًا وَلَا أُرْتَكِبُ بَعْدَهَا مُحَرَّمًا؛ بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ٤٦
- ﴿١٩٧٧﴾ إغْفِرْ لِي مَغْفِرَةً عَزْمًا جَزْمًا لَا تُغَادِرُ لِي ذَنْبًا وَلَا خَطِيئَةً وَلَا إِثْمًا؛ بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ١٦٢
- ﴿١٩٧٨﴾ الصَّادِقُ (عليه السلام): اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَغْفِرَةً عَزْمًا جَزْمًا لَا تُغَادِرُ ذَنْبًا وَلَا أُرْتَكِبُ بَعْدَهَا مُحَرَّمًا أَبَدًا؛ الكافي، ج ٢، ص ٥٤٦
- ﴿١٩٧٩﴾ أمير المؤمنين (عليه السلام): اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَغْفِرَةً عَزْمًا لَا تُغَادِرُ لِي ذَنْبًا وَلَا أُرْتَكِبُ بَعْدَكَ لِي بَعْدَهَا مُحَرَّمًا؛ بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ١٨٠
- ﴿١٩٨٠﴾ الصَّادِقُ (عليه السلام): اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ أَمْنًا وَإِيمَانًا وَسَلَامَةً وَإِسْلَامًا وَرِزْقًا وَغِنًى وَمَغْفِرَةً لَا تُغَادِرُ ذَنْبًا؛ البلد الأمين، ص ٣٧٢
- ﴿١٩٨١﴾ مَغْفِرَةً عَزْمًا جَزْمًا لَا تُغَادِرُ بَعْدَهَا ذَنْبًا وَلَا أَكْسِبُ بَعْدَهَا خَطِيئَةً وَلَا إِثْمًا؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ١٣٣
- ﴿١٩٨٢﴾ الهادي (عليه السلام): مَغْفِرَةً لَا تُغَادِرُ لِي بِهَا ذَنْبًا؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ٥١
- ١٣-١١-٨-١-مَغْفِرَةٌ لَا رُجُوعَ بَعْدَهَا إِلَى مَعْصِيَتِكَ ﴿١٩٨٣﴾ أمير المؤمنين (عليه السلام): إغْفِرْ لِي مَغْفِرَةً لَا أَرْجِعُ بَعْدَهَا إِلَى مَعْصِيَتِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٢٨٠
- ﴿١٩٨٤﴾ أمير المؤمنين (عليه السلام): إغْفِرْ لِي مَغْفِرَةً لَا أَرْجِعُ مَعَهَا إِلَى مَعْصِيَتِكَ؛ البلد الأمين، ص ٩٦
- ١٢-٨-١-يَسِيرُ الْإِسْتِغْفَارِ ﴿١٩٨٥﴾ الهادي (عليه السلام): يَسِيرُ التَّوْبَةِ وَالْإِسْتِغْفَارِ يُمَحِّصُ الْمَعَاصِيَ وَالْإِصْرَارَ؛ مستدرک الوسائل، ج ١٢، ص ١٣٠
- ١٣-٨-١-مَغْفِرَةٌ وَأَزَعَةٌ ﴿١٩٨٦﴾ وَاغْفِرْ لِي مَغْفِرَةً وَأَزَعَةً؛ بحار الأنوار، ج ٩٩، ص ٢٠٤
- ١٤-٨-١-اللُّؤْمُ ﴿١٩٨٧﴾ السَّجَّادُ (عليه السلام): اللَّهُمَّ إِنَّ اسْتِغْفَارِي إِيَّاكَ مَعَ الْإِصْرَارِ عَلَى الذَّنْبِ لُؤْمٌ وَتَرْكِي لِلْإِسْتِغْفَارِ مَعَ سَعَةِ رَحْمَتِكَ عَجْزٌ؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ١٣٢
- ﴿١٩٨٨﴾ السَّجَّادُ (عليه السلام): اللَّهُمَّ إِنَّ اسْتِغْفَارِي لَكَ مَعَ مُخَالَفَتِي لِلُّؤْمِ وَإِنْ تَرَكِي الْإِسْتِغْفَارَ مَعَ سَعَةِ رَحْمَتِكَ لَعَجْزٌ؛ بحار الأنوار، ج ٢٥، ص ٢٣٨
- ﴿٦١٨﴾

بخش ۸: انواع و درجات آمرزش

۱۲-۱۱-۱-۸-۱- آمرزشی که بعد از آن بر من خطا و گناهی ننویسی و من بعد از آن مرتکب حرام نشوم

﴿۱۹۷۶﴾ خدایا مرا به مغفرت خویش ببامرز؛ و هیچ گناهی و خطائی را برای من باقی مگذار، و [یاری ام فرما] تا پس از این مرتکب کار حرامی نشوم.

﴿۱۹۷۷﴾ خدایا؛ مرا به مغفرت خویش ببامرز، و هیچ گناهی و خطائی را برای من باقی مگذار. ﴿۱۹۷۸﴾ بار خدایا؛ مرا به مغفرت خویش ببامرز؛ و هیچ گناهی و خطائی را برای من باقی مگذار، و [یاری ام فرما] تا پس از این ابداً مرتکب کار حرامی نشوم.

﴿۱۹۷۹﴾ بار خدایا؛ آمرزشی قطعی نصیبم کن، به نحوی که گناهی باقی نماند و پس از آن نیز با یاری تو، هرگز مرتکب گناهی نشوم.

﴿۱۹۸۰﴾ خداوندا؛ من از تو امنیّت و ایمان و سلامتی و تسلیم در برابر اوامرت و روزی [حلال] و بی‌نیازی و آمرزشی که بعد از آن گناهی نماند، درخواست می‌کنم.

﴿۱۹۸۱﴾ آمرزشی قطعی نصیبم کن که گناهی باقی نماند، و پس از آن هرگز مرتکب گناه و خطایی نشوم.

﴿۱۹۸۲﴾ آمرزشی نصیبم کن که بر من گناهی باقی نماند.

۱۳-۱۱-۱-۸-۱- آمرزشی که بعد از آن بازگشتی به نافرمانی نباشد

﴿۱۹۸۳﴾ مرا آنچنان ببامرز که دیگر بعد از آن به نافرمانی تو اقدام نکنم.

﴿۱۹۸۴﴾ مرا آنچنان ببامرز که دیگر به نافرمانی تو اقدام نکنم.

۱۲-۱-۸-۱- آمرزش خواستن آسان

﴿۱۹۸۵﴾ توبه و استغفار اندک، معاصی و اصرار بر آن‌ها را پاک می‌کند.

۱۳-۱-۸-۱- آمرزش گسترده

﴿۱۹۸۶﴾ مرا به صورت فراگیر و گسترده ببامرز.

۱۴-۱-۸-۱- آمرزش خواستن پست

﴿۱۹۸۷﴾ پروردگارا؛ آمرزش خواستن من از تو علیرغم اصرار بر گناه، سرزنش است و ترک کردن استغفار با وجود وسعت رحمت تو، عجز و ناتوانی است.

﴿۱۹۸۸﴾ خداوندا؛ طلب آمرزش من درحالی که باز هم با تو مخالفت می‌کنم، نشانه‌ی پستی و ترک استغفار با وجود رحمت وسیع تو، نشانه‌ی عجز و ناتوانی من است.

﴿الباب التاسع: معرفة الاستغفار بمعرفة المستغفرين﴾

﴿١٩٨٩﴾ الصادق عليه السلام: إِنَّ الْإِسْتِغْفَارَ مَعَ الْإِصْرَارِ لَوْمْ؛ تهذيب الأحكام، ج ٣، ص ٩٠

١-٩-١ الباب التاسع: معرفة الاستغفار بمعرفة المستغفرين و.ر. به: ٢-٤
١-٩-١-١ الأولياء

﴿١٩٩٠﴾ السجاد عليه السلام: الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي حَكَمَ لَأَوْلِيَائِهِ بِالسَّعَادَةِ وَخَتَمَ لَأَوْصِيَائِهِ بِبُلُوغِ الْإِرَادَةِ
نَقَلَهُمْ إِلَى الرَّحْمَةِ وَالرَّأْفَةِ وَالرَّضْوَانِ وَالْمَغْفِرَةِ؛ بحار الأنوار، ج ٤٥، ص ١٥٨
﴿١٩٩١﴾ الحسين عليه السلام: يَا مَنْ أَلْبَسَ أَوْلِيَاءَهُ مَلَابِسَ هَيْبَتِهِ فَقَامُوا بَيْنَ يَدَيْهِ مُسْتَغْفِرِينَ؛

بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٢٦

١-٩-٢ الشيعة

﴿١٩٩٢﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: سُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنْهُمْ فَقَالَ إِذَا أَحْسَنُوا اسْتَبْشَرُوا وَإِذَا أَسَاءُوا

اسْتَعْفَرُوا؛ مشكاة الأنوار، ص ٧٩

﴿١٩٩٣﴾ الصادق عليه السلام: شِيعَتُنَا أَقْرَبُ الْخَلْقِ مِنْ عَرْشِ اللَّهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَقَالَ أَنْتُمْ أَهْلُ تَحِيَّةِ
اللَّهِ بِالسَّلَامِ وَأَهْلُ أَثَرَةِ اللَّهِ بِرَحْمَتِهِ وَأَهْلُ تَوْفِيقِ اللَّهِ بِعِصْمَتِهِ وَأَهْلُ دَعْوَتِهِ بِطَاعَتِهِ لَا خَوْفٌ
عَلَيْكُمْ وَلَا أَنْتُمْ تَخْزَنُونَ أَسْمَاؤَكُمْ عِنْدَنَا الصَّالِحُونَ الْمُصْلِحُونَ وَأَنْتُمْ أَهْلُ الرِّضَا لِرِضَائِهِ عَنْكُمْ
وَالْمَلَائِكَةُ إِخْوَانُكُمْ فِي الْخَيْرِ فَإِذَا اجْتَهَدْتُمْ ادْعُوا وَإِذَا أَذْنَبْتُمْ اسْتَغْفِرُوا؛ بحار الأنوار، ج ٢٧،

ص ١٢٦

١-٩-٣ الموقنون

﴿١٩٩٤﴾ الصادق عليه السلام: عَنْ الْمُفَضَّلِ بْنِ عُمَرَ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ: الْمُؤْمِنُ يُصِيبُهُ الْهُمُومُ
وَالْأَخْزَانُ فَقَالَ هَذَا مِنَ الذُّنُوبِ وَالتَّقْصِيرِ وَذُنُوبِ النَّبِيِّينَ وَالْمُوقِنِينَ مَغْفُورَةٌ لَهُمْ؛ مشكاة الأنوار،

ص ٢٩٥

١-٩-٤ المومنون

﴿١٩٩٥﴾ الصادق عليه السلام: الدُّعَاءُ عِنْدَ الْكَرْبِ وَالِاسْتِغْفَارُ عِنْدَ الذَّنْبِ وَالشُّكْرُ عِنْدَ النِّعْمَةِ مِنْ

أَخْلَاقِ الْمُؤْمِنِينَ؛ أعلام الدين، ص ١١٩

﴿١٩٩٦﴾ الرضا عليه السلام: الْمُؤْمِنُ الَّذِي إِذَا أَحْسَنَ اسْتَبْشَرَ وَإِذَا أَسَاءَ اسْتَغْفَرَ؛ وسائل الشيعة، ج ١٢،

ص ١٢٧

بخش ۹: شناخت استغفار از طریق شناخت ...»

﴿۱۹۸۹﴾ طلب آمرزش همراه با اصرار [برگناه] پستی و دون صفتی است.

۹-۱- بخش ۹: شناخت استغفار از طریق شناخت گروه‌هایی که به این صفت آراسته‌اند و ر.به: ۲-۶

۱-۹-۱- اولیا

﴿۱۹۹۰﴾ حمد و ستایش مخصوص خداوندی است که سعادت و نیکبختی را برای دوستانش حکم کرده است و برای جانشینانش تحقق اراده‌شان را ثبت فرموده است. و آنان را به مسیر مهربانی و رأفت و رضایت و آمرزش انتقال داده است.

﴿۱۹۹۱﴾ ای کسی که لباس‌های وقار و بزرگی‌اش را بر تن اولیایش کرد و آن‌ها آمرزش‌خواهانه در برابرش ایستادند.

۲-۹-۱- شیعه

﴿۱۹۹۲﴾ از رسول خدا ﷺ درباره‌ی شیعیان حضرت علی علیه السلام سؤال شد، حضرت فرمود: زمانی که کار نیکی انجام دهند شاد و خرسند می‌شوند و هرگاه کار زشتی مرتکب شوند طلب آمرزش می‌کنند.

﴿۱۹۹۳﴾ در روز رستاخیز نزدیک‌ترین خلق به عرش خدای عز و جل شیعیان ما هستند. و فرمود: شما اهل تحیت خداوند و درود او و اهل اختصاص به رحمت خاصه‌ی حضرتش، و اهل توفیق کار خیر به عصمت و نگاهداری او، و اهل دعوت خداوند در پرتو فرمانبری از او هستید. نه حسابی بر شماست و نه ترسی و نه اندوهی، شما برای بهشت و بهشت برای شما آفریده شده‌اید، نام شما نزد ما صالح و مصلح است و شما اهل رضا و خشنودی در پرتو خشنودی خدا از شما هستید؛ فرشتگان، با شما در کار خیر همراه و همکارند. هرگاه به سختی گرفتار آمدید به پیشگاه الهی دعا کنید و هرگاه به غفلت مبتلا شدید بکوشید و هرگاه مرتکب گناه شدید آمرزش بخواهید.

۳-۹-۱- اهل یقین

﴿۱۹۹۴﴾ مفضل بن عمر گوید: از امام صادق علیه السلام پرسیدم: «آیا غم و اندوه به مؤمن روی می‌آورد؟» فرمود: «غم و اندوهش به خاطر گناهان و کوتاهی‌هایش است، و گناه‌های پیامبران و اهل یقین بخشیده شده است».

۴-۹-۱- اهل ایمان

﴿۱۹۹۵﴾ دعا کردن در هنگام سختی‌ها، طلب آمرزش به هنگام گناه و شکر کردن هنگام برخورداری از نعمت، از اخلاق مؤمنان است.

﴿۱۹۹۶﴾ مؤمن کسی است که وقتی کار خیر انجام می‌دهد، خوشحال می‌شود، و زمانی که دست به کار ناشایستی می‌زند، طلب آمرزش می‌کند.

﴿الباب التاسع: معرفة الإستغفار بمعرفة المستغفرين﴾

﴿١٩٩٧﴾ الصادق عليه السلام: المؤمنون على سبع درجات صاحب درجة منهم في مزيد من الله عز وجل لا يخرجهم ذلك المزيد من درجته إلى درجة غيره ومنهم شهداء الله على خلقه ومنهم النجباء ومنهم الممتحنون ومنهم النجباء ومنهم أهل الصبر ومنهم أهل التقوى ومنهم أهل المغفرة؛ بحار الأنوار، ج ٦٦، ص ١٦٩

﴿١٩٩٨﴾ أمير المؤمنين عليه السلام: هو شهر يقبل أهل الإيمان بالمغفرة والرضوان والروح والريحان ومرضاة الملك الديان؛ فضائل الأشهر الثلاثة، ص ١٠٧

﴿١٩٩٩﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: يا علي سبعة من كن فيه فقد استكمل حقيقة الإيمان وأبواب الجنة مفتحة له من أسبغ وضوءه وأحسن صلاته وأدى زكاة ماله وكف غضبه وسجن لسانه واستغفر لذنبه وأدى النصيحة لأهل بيته؛ من لا يحضره الفقيه، ج ٤، ص ٣٥٨
٥-٩-١- العاقل

﴿٢٠٠٠﴾ أمير المؤمنين عليه السلام: العاقل من تعمّد الذنوب بالغفران؛ غرر الحكم، ص ٥٤

٥-٩-١- العالم

﴿٢٠٠١﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: إن الله عز وجل يجمع العلماء يوم القيامة ويقول لهم لم أضع نوري وحكمتي في صدوركم إلا وأنا أريد بكم خير الدنيا والآخرة اذهبوا فقد غفرت لكم على ما كان منكم؛ بحار الأنوار، ج ٢، ص ١٦

٥-٩-١- الكرام

﴿٢٠٠٢﴾ أمير المؤمنين عليه السلام: معالجة الذنوب بالغفران من أخلاق الكرام؛ غرر الحكم، ص ٢٤٥

٥-٩-١- الصابرون

﴿٢٠٠٣﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: عن عبد الله بن مسعود قال دخلت أنا وخمسة رهط من أصحابنا يوماً على رسول الله صلى الله عليه وآله... قلنا يا رسول الله فمن الصابرون قال الذين يصبرون على طاعة الله و [اجتنبوا] عن معصيته الذين كسبوا طيباً وأنفقوا قصداً وقدموا فضلاً فأفلحوا وأنجحوا يا ابن مسعود عليهم الخشوع والوقار والسكينة والتفكير واللين والعدل والتعليم والاعتبار والتدبير والتقوى والإحسان والتخرج والحب في الله والبغض في الله وأداء الأمانة والعدل وإقامة الشهادة ومعاونة أهل الحق والبقية على المسىء والعفو لمن ظلم يا ابن مسعود إذا ابتلوا صبروا وإذا أعطوا شكروا وإذا حكموا عدلوا وإذا قالوا صدقوا وإذا عاهدوا وقوا وإذا أساءوا استغفروا وإذا أحسنوا استبشروا؛ مستدرک الوسائل، ج ١١، ص ٢٦١

بخش ۹: شناخت استغفار از طریق شناخت ...»

﴿۱۹۹۷﴾ مؤمنان بر هفت رتبه هستند؛ و هر کدام در درجه‌ای قرار می‌گیرند که مخصوص آن‌هاست و به درجه‌ی دیگری نمی‌توانند برسند. آن درجات عبارتند از: شاهدان خداوند در میان مخلوقات، نیکان، آزمایش‌شدگان، اشراف، اهل صبر، اهل تقوی، و اهل آمرزش. ﴿۱۹۹۸﴾ رمضان ماهی است که اهل ایمان با آمرزش و رضایت و رضوان و آرامش و بوی خوش و خشنودی خدای مالک داور، پذیرفته می‌شوند.

﴿۱۹۹۹﴾ ای علی؛ هفت خصلت است که در هر کس باشد حقیقت ایمان را به حد کمال رسانده و درهای بهشت برای او گشوده می‌شود: کسی که وضوی کامل بگیرد و نمازش را نیکو به جای آورد و زکات مالش را بپردازد و خشمش را نگه دارد و زبانش را زندانی کند و برای گناهش طلب آمرزش نماید و خیرخواه خاندان پیامبرش باشد.

۵-۹-۱- خردمند

﴿۲۰۰۰﴾ عاقل کسی است که پیوسته گناهان را با آمرزش بیوشاند.

۶-۹-۱- دانشمند

﴿۲۰۰۱﴾ خداوند عزّ و جل در روز قیامت علما را جمع کرده و به ایشان می‌فرماید: نور و حکمت خود را در سینه‌های شما قرار ندادم مگر اینکه نیتیم، عطای خیر دنیا و آخرت به شما بود؛ بروید که همه‌ی گناهان شما را آمرزیدم.

۷-۹-۱- سخاوتمندان

﴿۲۰۰۲﴾ درمان گناهان با آمرزش و گذشت، از اخلاق جوانمردان است.

۸-۹-۱- صابران

﴿۲۰۰۳﴾ ابن مسعود گوید: روزی من و پنج نفر از اصحاب نزد پیامبر ﷺ رفتیم ... عرض کردیم: «ای رسول خدا! صابرین چه کسانی هستند؟» فرمود: «آنان که بر فرمان‌برداری خدا صبر کنند و از گناه خودداری نمایند؛ آنان که کسب پاک دارند و به اندازه اتفاق می‌کنند و زیادی مال را می‌بخشند. پس رستگار و پیروز می‌شوند. ای پسر مسعود؛ لازم است که با این صفات همراه باشی: زاری، سنگینی و وقار، اندیشه، آرامش، دادگری، آموختن، اندرزگرفتن، دوراندیشی، پرهیزکاری، بخشش، دوری از گناه، دوستی در راه خدا، بغض به خاطر و برای خدا، پس دادن امانت، دادگری در حکم، به پا داشتن شهادت و گواهی دادن، همکاری با اهل حق، گذشت از بدی، بخشیدن ستمکار. ای پسر مسعود؛ اینان هرگاه گرفتار شوند، صبر می‌کنند؛ هرگاه چیزی به آنان داده شود، سپاسگزاری می‌کنند؛ هر وقت حکم کنند، دادگری می‌نمایند؛ هرگاه سخن گویند، راست می‌گویند؛ هرگاه پیمان بندند وفا می‌کنند؛ هرگاه بدی کنند طلب آمرزش می‌نمایند و هرگاه نیکی کنند، شادمان می‌شوند».

﴿الباب العاشر: التَّوْحِيدُ فِي الْغُفْرَانِ﴾

٩-٩-١- العابدون

﴿٢٠٤﴾ امير المؤمنين عليه السلام: قَالَ كُمَيْلٌ: فَاصْلُ الْاسْتِغْفَارِ مَا هُوَ؟ قَالَ: الرَّجُوعُ إِلَى التَّوْبَةِ مِنَ الذَّنْبِ الَّذِي اسْتَغْفَرْتَ مِنْهُ وَهِيَ أَوَّلُ دَرَجَةِ الْعَابِدِينَ وَتَرْكُ الذَّنْبِ؛ بحار الأنوار، ج ٦، ص ٢٧

﴿٢٠٥﴾ امير المؤمنين عليه السلام: قَالَ لِأَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام الْعَبْدُ يُصِيبُ الذَّنْبَ فَيَسْتَغْفِرُ اللَّهَ فَقَالَ يَا ابْنَ زِيَادِ التَّوْبَةُ قُلْتُ لَيْسَ قَالَ لَا قُلْتُ كَيْفَ قَالَ إِنَّ الْعَبْدَ إِذَا أَصَابَ ذَنْبًا قَالَ أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ بِالتَّخْرِيكِ قُلْتُ وَمَا التَّخْرِيكِ قَالَ الشَّفَتَانِ وَاللِّسَانُ يُرِيدُ أَنْ يَتَّبِعَ ذَلِكَ بِالْحَقِيقَةِ قُلْتُ وَمَا الْحَقِيقَةُ قَالَ تَصْدِيقُ الْقَلْبِ وَإِضْمَارُ أَنْ لَا يَعُودَ إِلَى الذَّنْبِ الَّذِي اسْتَغْفَرَ مِنْهُ قُلْتُ فَإِذَا فَعَلْتُ ذَلِكَ فَأَنَا مِنَ الْمُسْتَغْفِرِينَ قَالَ لَا لَأَنَّكَ لَمْ تَبْلُغْ إِلَى الْأَصْلِ بَعْدُ قُلْتُ فَاصْلُ الْاسْتِغْفَارِ مَا هُوَ قَالَ الرَّجُوعُ إِلَى التَّوْبَةِ عَنِ الذَّنْبِ الَّذِي اسْتَغْفَرْتَ مِنْهُ وَهِيَ أَوَّلُ دَرَجَةِ الْعَابِدِينَ وَتَرْكُ الذَّنْبِ وَالْإِسْتِغْفَارُ اسْمٌ وَقَعَ لِسِتَّةِ مَعَانٍ؛ وسائل الشيعة، ج ١٦، ص ٧٨

﴿٢٠٦﴾ عَنْ كُمَيْلِ بْنِ زِيَادٍ قَالَ: ... قُلْتُ فَاصْلُ الْاسْتِغْفَارِ مَا هُوَ قَالَ الرَّجُوعُ إِلَى التَّوْبَةِ عَنِ الذَّنْبِ الَّذِي اسْتَغْفَرْتَ مِنْهُ وَهِيَ أَوَّلُ دَرَجَةِ الْعَابِدِينَ وَتَرْكُ الذَّنْبِ؛ وسائل الشيعة، ج ١٦، ص ٧٨

٩-٩-١٠- الدَّائِمُونَ عَلَى صَلَاةِ اللَّيْلِ

﴿٢٠٧﴾ الْبَاقِرُ عليه السلام: مَنْ دَامَ عَلَى صَلَاةِ اللَّيْلِ وَالْوُتْرِ وَاسْتَغْفَرَ اللَّهَ فِي كُلِّ وَتْرٍ سَبْعِينَ مَرَّةً ثُمَّ وَاظَبَ عَلَى ذَلِكَ سَنَةً كُتِبَ مِنَ الْمُسْتَغْفِرِينَ بِالْأَسْحَارِ؛ مستدرک الوسائل، ج ٤، ص ٤٠٦

٩-٩-١١- التَّوَّابُونَ الْأَوَّابُونَ

﴿٢٠٨﴾ وَتَلَحُّقَنِي بِالتَّوَّابِينَ الْأَوَّابِينَ الْمُسْتَغْفِرِينَ بِالْأَسْحَارِ؛ البلد الأمين، ص ٤٣٠

٩-٩-١٢- أَهْلُ الطَّاعَةِ

﴿٢٠٩﴾ امير المؤمنين عليه السلام: قَضَى أَنْ رَحْمَتَهُ وَمَغْفِرَتَهُ وَعَفْوَهُ لِأَهْلِ طَاعَتِهِ مِنْ خَلْقِهِ؛

بحار الأنوار، ج ٣٢، ص ٢٣٠

١-١٠- الباب العاشر: التَّوْحِيدُ فِي الْغُفْرَانِ

١-١٠-١- هُوَ

١-١٠-١-١- إِنَّ اللَّهَ هُوَ الَّذِي يَغْفِرُ الذُّنُوبَ

﴿٢١٠﴾ امير المؤمنين عليه السلام: إِنَّ اللَّهَ هُوَ الَّذِي يَغْفِرُ الذُّنُوبَ فَاسْتَغْفِرْهُ؛ بحار الأنوار، ج ٣٣،

ص ٣٤٨

بخش ۱۰: توحید در آمرزش

۹-۹-۱- عبادت‌کنندگان

﴿۲۰۴﴾ کمیل پرسید: «اصل استغفار چیست؟» فرمود: «بازگشت به توبه از گناهی که از آن آمرزش خواسته‌ای و ترک گناه است. و آن اولین درجه و رتبه‌ی عابدان است. و دوم ترک گناه است.»

﴿۲۰۵﴾ کمیل بن زیاد گوید: به امیرالمؤمنین (علیه السلام) عرض کردم: «کسی گناه می‌کند و سپس استغفار می‌کند [چه باید بکند؟]» امام فرمود: «توبه کند». گفتم: «چنین نمی‌کند». فرمود: «پس قبول نیست!» گفتم: «چگونه استغفار کند؟» فرمود: «برای استغفار حرکتی کند». گفتم: «چه حرکتی؟» فرمود: «حرکت دادن زبان و دو لب [به گفتن لفظ استغفرالله، ولی آن را باید] با حقیقت دنبال کند». گفتم: «حقیقت چیست؟» فرمود: «تصدیق کردن به قلب و تصمیم به بازنگشتن به گناهی که از آن استغفار کرده است». گفتم: «اگر چنین کنم آیا می‌توانم از استغفارکنندگان باشم؟» فرمود: «نه! زیرا باز در مورد توبه به اصل و ریشه نرسیده‌ای». گفتم: «اصل استغفار چیست؟» فرمود: «بازگشتن به توبه از گناهی که برایش استغفار کرده‌ای و آن اولین درجه‌ی عبادت‌کنندگان است، و ترک گناه و استغفار اسمی است که بر شش معنی واقع می‌شود.»

﴿۲۰۶﴾ کمیل بن زیاد گوید: ... به امام (علیه السلام) عرض کردم: «اصل استغفار چیست؟» فرمود: «بازگشتن به توبه از گناهی که برایش طلب آمرزش کرده‌ای، و آن اولین درجه‌ی عبادت‌کنندگان است، و نیز ترک گناه.»

۱۰-۹-۱- آنان که پیوسته نماز شب به پا می‌دارد

﴿۲۰۷﴾ هرکس بر نماز شب و وتر مداومت کند و در هر نماز و ترش هفتاد مرتبه طلب آمرزش کند، سپس بر آن عمل تا یک سال مداومت ورزد، نامش در زمره‌ی آمرزش‌جویان در سحرگاهان نوشته می‌شود.

۱۱-۹-۱- توبه‌کاران زاری‌کننده

﴿۲۰۸﴾ [خداوند؛] مرا به توبه‌کنندگان و ناله‌کنندگان و آمرزش‌جویان در سحرگاهان ملحق ساز.

۱۲-۹-۱- اهل فرمان‌برداری

﴿۲۰۹﴾ مقرر فرموده که رحمت و آمرزش و گذشت او برای بندگان فرمانبرش باشد.

۱۰-۱- بخش ۱۰: توحید در آمرزش

۱-۱۰-۱- او

۱-۱۰-۱- خداوند همان کسی است که گناهان را می‌آمرزد

﴿۲۱۰﴾ خداوند؛ همان کسی است که گناهان را می‌آمرزد. پس از او طلب آمرزش کن.

﴿الباب العاشر: التوحيد في الغفران﴾

٢-١٠-١-إِلَّا

٢-١٠-٢-إِلَّا اللَّهُ

﴿٢٠١١﴾ الرسول ﷺ: إِنْ لَمْ تَسْتَجِبْ لِي دُعَائِي وَلَمْ تَغْفِرْ لِي خَطِيئَتِي وَارَدْتَ عُقُوبَتِي فَعَجَلُ بِنَارٍ تُحْرِقُنِي أَوْ عُقُوبَةٍ فِي الدُّنْيَا تُهْلِكُنِي وَخَلَصْنِي مِنْ فُضِيحَةٍ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى عَلَى نَبِيِّهِ ﷺ وَالَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً يَغْنَى الزَّيْنِ أَوْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ يَغْنَى بَارِئُكَابِ ذَنْبِ أَعْظَمَ مِنَ الزَّانِ وَنَبَشِ الْقُبُورِ وَآخِذِ الْأَكْفَانِ ذَكَرُوا اللَّهَ فَاسْتَغْفَرُوا لِذُنُوبِهِمْ يَقُولُ خَافُوا اللَّهَ فَعَجَلُوا التَّوْبَةَ وَمَنْ يَغْفِرِ الذُّنُوبَ إِلَّا اللَّهُ يَقُولُ عَزَّ وَجَلَّ أَتَاكَ عَبْدِي يَا مُحَمَّدُ تَائِبًا فَطَرَدْتَهُ فَأَيْنَ يَذْهَبُ وَإِلَى مَنْ يَقْصِدُ وَمَنْ يَسْأَلُ أَنْ يَغْفِرَ لَهُ ذَنْبًا غَيْرِي؛ مستدرک الوسائل، ج ١٢، ص ١٣٥

﴿٢٠١٢﴾ الباقر ﷺ: فِي قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى وَمَنْ يَغْفِرِ الذُّنُوبَ إِلَّا اللَّهُ وَلَمْ يُصِرُّوا عَلَى مَا فَعَلُوا وَهُمْ يَعْلَمُونَ قَالَ الْإِصْرَارُ أَنْ يُذْنِبَ الْعَبْدُ وَلَا يَسْتَغْفِرَ وَلَا يُحَدِّثَ نَفْسَهُ بِالتَّوْبَةِ فَذَلِكَ الْإِصْرَارُ؛ مستدرک الوسائل، ج ١١، ص ٣٦٧

﴿٢٠١٣﴾ امير المؤمنين ﷺ: وَقُلْتَ تَبَارَكْتَ وَتَعَالَيْتَ وَالَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً أَوْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ ذَكَرُوا اللَّهَ فَاسْتَغْفَرُوا لِذُنُوبِهِمْ وَمَنْ يَغْفِرِ الذُّنُوبَ إِلَّا اللَّهُ وَلَمْ يُصِرُّوا عَلَى مَا فَعَلُوا وَهُمْ يَعْلَمُونَ وَأَنَا أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢٨٢

﴿٢٠١٤﴾ الباقر ﷺ: وَمَنْ يَغْفِرِ الذُّنُوبَ إِلَّا اللَّهُ؛ مستدرک الوسائل، ج ١١، ص ٣٦٧

٢-١٠-٢-إِلَّا هُوَ

﴿٢٠١٥﴾ أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الَّذِي لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا هُوَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٣٦٩

﴿٢٠١٦﴾ الرسول ﷺ: يَا مَنْ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا هُوَ؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ٣٩٥

٢-١٠-٢-إِلَّا أَنَا

﴿٢٠١٧﴾ إِنْ الرَّجُلَ لَيَدْعُو رَبَّهُ وَهُوَ عَنْهُ مُعْرِضٌ ثُمَّ يَدْعُو رَبَّهُ وَهُوَ عَنْهُ مُعْرِضٌ ثُمَّ يَدْعُو رَبَّهُ وَهُوَ عَنْهُ مُعْرِضٌ فَإِذَا كَانَتِ الرَّابِعَةُ يَقُولُ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى يَدْعُونِي عَبْدِي وَأَنَا عَنْهُ مُعْرِضٌ عَرَفَ عَبْدِي أَنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذَّنْبَ إِلَّا أَنَا أَشْهَدُكُمْ أَنِّي قَدْ غَفَرْتُ لَهُ؛ إرشاد القلوب، ج ١، ص ١٨٤

بخش ۱۰: توحید در آمرزش

۲-۱۰-۱ فقط

۱-۲-۱۰-۱ فقط خدا

﴿۲۰۱۱﴾ اگر دعایم را اجابت نکرده‌ای و اراده عذاب مرا در روز قیامت داری، پس در دنیا آتشی بفرست و مرا بسوزان و کار مرا به آخرت وامگذار. در این هنگام خداوند به پیغمبر وحی فرستاد و این آیه نازل شد: «وَالَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً، يَعْنِي زِنَا؛ «أَوْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ»، یعنی به ارتکاب گناهایی که بزرگتر از زناست، و آن نبش قبر و دزدیدن کفن می‌باشد. «ذَكَرُوا اللَّهَ فَاسْتَغْفَرُوا لِذُنُوبِهِمْ»، یعنی از خداوند ترسیده و زود توبه کردند، «وَمَنْ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا اللَّهُ»، حضرت جبرئیل از نزد ملک جلیل، به پیغمبر نازل شد و گفت که خداوند عالم دعا می‌رساند و می‌گوید که: «بنده‌ی من نزد تو می‌آید که شفیع او شوی، از پیش خود می‌رانی پس به کجا رود؟! و به جانب که قصد کند؟! و آمرزش گناه خود را از چه کسی بخواهد؟!»

﴿۲۰۱۲﴾ درباره‌ی این آیه: «وَمَنْ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا اللَّهُ وَلَمْ يُصِرُّوا عَلَى مَا فَعَلُوا وَهُمْ يَعْلَمُونَ»، فرمود: اصرار، این است که انسان گناهی مرتکب شود و استغفار نکند و زمینه‌ی توبه را در خود فراهم نیاورد. این، اصرار است.

﴿۲۰۱۳﴾ تو که بزرگ و برتری فرمودی: «و آن‌ها که وقتی مرتکب عمل زشتی شوند، یا به خود ستم کنند، به یاد خدا می‌افتند؛ و برای گناهان خود، طلب آمرزش می‌کنند و کیست جز خدا که گناهان را ببخشد؟- و بر گناه، اصرار نمی‌ورزند، با اینکه می‌دانند». و من از تو آمرزش می‌خواهم و به درگاهت توبه می‌کنم.

﴿۲۰۱۴﴾ جز خدا کیست که گناهان را ببامزد.

۲-۱۰-۱ فقط او

﴿۲۰۱۵﴾ از آن خدایی که جز او خدایی نیست آمرزش می‌خواهم، کسی که جز او گناهان را نمی‌آمرزد.

﴿۲۰۱۶﴾ ای آن که گناهان را جز او نمی‌آمرزد.

۲-۱۰-۲ فقط من

﴿۲۰۱۷﴾ فردی پروردگارش را می‌خواند و خداوند رو برمی‌گرداند، دوباره می‌خواند و خداوند اعتنا نمی‌کند، و باز می‌خواند و او توجه نمی‌کند، اما وقتی چهارمین بار می‌شود، خداوند تبارک و تعالی می‌گوید: بنده‌ام مرا می‌خواند و من رو برمی‌گردانم، حال که او می‌داند که جز من کسی گناه او را نمی‌آمرزد، من شما [فرشتگان] را گواه می‌گیرم که او را آمرزیدم.

﴿الباب العاشر: التوحيد في الغفران﴾

﴿٢٠١٨﴾ الرسول ﷺ: إِنَّ الْعَبْدَ لَيَقُولُ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي وَهُوَ مُعْرِضٌ عَنْهُ ثُمَّ يَقُولُ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي وَهُوَ مُعْرِضٌ عَنْهُ ثُمَّ يَقُولُ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي فَيَقُولُ سُبْحَانَهُ لِلْمَلَائِكَةِ أَلَّا تَرَوْنَ عَبْدِي سَأَلَنِي الْمَغْفِرَةَ وَأَنَا مُعْرِضٌ عَنْهُ ثُمَّ سَأَلَنِي الْمَغْفِرَةَ وَأَنَا مُعْرِضٌ عَنْهُ ثُمَّ سَأَلَنِي الْمَغْفِرَةَ عَلِمَ عَبْدِي أَنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنَا أَشْهَدُكُمْ أَنِّي قَدْ غَفَرْتُ لَهُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٠، ص ٣٧٥

﴿٢٠١٩﴾ الرسول ﷺ: عَلِمَ عَبْدِي أَنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنَا أَشْهَدُكُمْ أَنِّي قَدْ غَفَرْتُ لَهُ؛

بحار الأنوار، ج ٩٠، ص ٣٧٥

٣-٢-١٠-١-إِلَّا أَنْتَ

﴿٢٠٢٠﴾ الرسول ﷺ: بَعْدَ صَلَاةِ الْمَغْرَبِ وَبَعْدَ صَلَاةِ الْفَجْرِ سُبْحَانَكَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ اغْفِرْ لِي ذُنُوبِي كُلَّهَا جَمِيعًا فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ كُلَّهَا جَمِيعًا إِلَّا أَنْتَ فَقَدْ رَوَى الْحَسَنُ بْنُ مُحَبُّوبٍ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ يَرْفَعُهُ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فِي حَدِيثٍ هَذَا الْمُرَادُ مِنْهُ أَنَّ الْعَبْدَ إِذَا قَالَ ذَلِكَ قَالَ اللَّهُ جَلَّ جَلَّالُهُ لِلْكَتَبَةِ اكْتُبُوا لِعَبْدِي الْمَغْفِرَةَ بِمَعْرِفَتِهِ أَنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ كُلَّهَا جَمِيعًا إِلَّا أَنَا؛ بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ٩٨

﴿٢٠٢١﴾ الرضا ﷺ: أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تُثَبِّتَ قَلْبِي لَهُ وَأَنْ تَجْعَلَنِي لَكَ عَبْدًا شَاكِرًا تَجِدُ مِنْ خَلْقِكَ مَنْ تُعَذِّبُهُ غَيْرِي وَلَا أَجِدُ مَنْ يَغْفِرُ لِي إِلَّا أَنْتَ؛ تهذيب الأحكام، ج ٣، ص ٩٦

﴿٢٠٢٢﴾ امير المؤمنين ﷺ: اسْتَغْفِرُكَ اسْتَغْفَارَ مَنْ يَعْلَمُ أَنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ؛

مستدرک الوسائل، ج ٥، ص ١٤١

﴿٢٠٢٣﴾ اسْتَغْفِرُكَ لِذُنُوبِي الَّتِي لَا يَغْفِرُهَا إِلَّا أَنْتَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ٨٥

﴿٢٠٢٤﴾ امير المؤمنين ﷺ: اغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا إِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٣١٨

﴿٢٠٢٥﴾ أَنَا عَبْدُكَ وَأَنْتَ رَبِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي وَاعْتَرَفْتُ بِإِسَاءَتِي وَاسْتَغْفِرُ إِلَيْكَ مِنْ ذُنُوبِي فَاغْفِرْ لِي إِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ؛ البلد الأمين، ص ٣٤٠

﴿٢٠٢٦﴾ الرسول ﷺ: تَعَلَّمُوا سَبْدَ الْاسْتِغْفَارِ اللَّهُمَّ أَنْتَ رَبِّي لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ خَلَقْتَنِي وَأَنَا عَبْدُكَ وَعَلَى عَهْدِكَ وَأَبُو بِنِعْمَتِكَ عَلَيَّ وَأَبُو لَكَ بِذَنْبِي فَاغْفِرْ لِي إِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ؛ مستدرک الوسائل، ج ٥، ص ٣١٧

﴿٢٠٢٧﴾ الباقر ﷺ: فَاغْفِرْ لِي الذُّنُوبَ إِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٢٤٦

﴿٢٠٢٨﴾ الصادق ﷺ: فَاغْفِرْ لِي ذُنُوبِي فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ؛ مستدرک الوسائل، ج ٦، ص ٥٥

﴿٢٠٢٩﴾ الباقر ﷺ: فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ؛ الكافي، ج ٢، ص ٥٣٨

بخش ۱۰: توحید در آمرزش

﴿۲۰۱۸﴾ بنده می‌گوید: «خداوند! مرا بیامرز»، ولی خدا از او روی برمی‌گرداند؛ و اگر بار دوم هم بگوید، باز خداوند به او اعتنا نمی‌کند، اما در دفعه‌ی سوم خداوند به ملائکه می‌فرماید: «آیا نمی‌بینید که بنده‌ی من از من آمرزش خواست و من به او اعتنا نکردم؛ دوباره خواست باز اعتنا نکردم؛ بار سوم هم خواست؛ پس این بنده‌ام معتقد است که کسی غیر از من نمی‌تواند گناهانش بیخشد. لذا من هم شما را شاهد می‌گیرم که گناهان این بنده‌ام را آمرزیدم».

﴿۲۰۱۹﴾ بنده‌ی من دانست که کسی جز من گناهان را نمی‌آمرزد، شاهد باشید که من او را آمرزیدم.

۳-۲-۱- فقط تو

﴿۲۰۲۰﴾ بعد از نماز مغرب و نماز صبح بگوید: «پاک و منزّهی تو، معبودی جز تو نیست، تمام گناهانم را بیامرز، زیرا جز تو کسی همه‌ی گناهان را نمی‌آمرزد. در ضمن روایتی از امام باقر (علیه السلام) به نقل از پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) بدین مضمون آمده است: «وقتی بنده این را بگوید، خداوند جلّ جلاله به فرشتگان نویسنده‌ی اعمال می‌فرماید: در برابر این اعتقاد بنده‌ام که «همه‌ی گناهان را جز من کسی نمی‌تواند بیامرزد» ثبت کنید که آمرزیده شد».

﴿۲۰۲۱﴾ پروردگارا! از تو می‌خواهم که بر محمّد و خاندان محمّد درود بفرستی و قلبم را نسبت به او محکم و باثبات کنی و مرا بنده‌ای قرار دهی که جز تو کسی را آمرزنده‌ی گناهانم نیایم.

﴿۲۰۲۲﴾ از تو آمرزش می‌خواهم مانند کسی که می‌داند جز تو کسی گناهان را نمی‌آمرزد.

﴿۲۰۲۳﴾ برای آن گناهی که جز تو کسی آن‌ها را نمی‌آمرزد، از تو آمرزش می‌خواهم.

﴿۲۰۲۴﴾ [پروردگارا! گناهان ما را بیامرز؛ که گناهانمان را کسی جز تو نمی‌آمرزد.

﴿۲۰۲۵﴾ من بنده‌ی تو هستم و تو پروردگار منی، من از ستمکارانم، بد کردم و به خویشتن ستم کردم؛ مرا بیامرز که کسی جز تو گناهان را نمی‌آمرزد.

﴿۲۰۲۶﴾ بهترین راه آمرزش خواستن را بیاموزید: «بار خدایا! تو پروردگار منی؛ معبود بر حقّی جز تو نیست، تو مرا آفریده‌ای و من بنده‌ی تو هستم و بر پیمان تو استوارم، برخوردار از نعمت‌های تو و گناهکار، مرا بیامرز، زیرا جز تو کس دیگری گناهان را نمی‌آمرزد».

﴿۲۰۲۷﴾ از گناهانم درگذر که جز تو کسی آن را نمی‌آمرزد.

﴿۲۰۲۸﴾ گناهانم را بیامرز که کسی جز تو گناهان را نمی‌بخشد.

﴿۲۰۲۹﴾ کسی جز تو گناهان را نمی‌آمرزد.

﴿الباب العاشر: التوحيد في الغفران﴾

﴿٢٠٣٠﴾ الباقر عليه السلام: يَا عَظِيمُ يَا عَظِيمُ اغْفِرْ لِي الْعَظِيمَ مِنْ ذُنُوبِي فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ الْعِظَامَ إِلَّا أَنْتَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٦، ص ٣٢٩

﴿٢٠٣١﴾ الباقر عليه السلام: لَا يَغْفِرُ الذَّنْبَ الْعَظِيمَ إِلَّا أَنْتَ؛ الكافي، ج ٣، ص ٣٢٤

﴿٢٠٣٢﴾ الباقر عليه السلام: لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ الْعِظَامَ إِلَّا أَنْتَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٦، ص ٣٢٩

﴿٢٠٣٣﴾ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ كُلَّهَا جَمِيعاً إِلَّا أَنْتَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ٤٤

﴿٢٠٣٤﴾ الرسول ﷺ: يَا عَلِيُّ إِنَّ اللَّهَ يَعْجَبُ مِنْ عَبْدِهِ إِذَا قَالَ رَبِّ اغْفِرْ لِي فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ يَقُولُ يَا مَلَأْنِي عَبْدِي هَذَا قَدْ عَلِمَ أَنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ غَيْرِي أَشْهَدُوا أَنِّي قَدْ غَفَرْتُ لَهُ؛ بحار الأنوار، ج ٧٤، ص ٦٨

﴿٢٠٣٥﴾ الرسول ﷺ: يَا عَلِيُّ إِنَّهُ لَيْسَ مِنْ أَحَدٍ يَرْكَبُ ثُمَّ يَقْرَأُ آيَةَ الْكُرْسِيِّ ثُمَّ يَقُولُ أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ وَآتُوبُ إِلَيْهِ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي ذُنُوبِي إِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ إِلَّا قَالَ السَّيِّدُ الْكَرِيمُ يَا مَلَأْنِي عَبْدِي يَعْلَمُ أَنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ غَيْرِي فَاشْهَدُوا أَنِّي قَدْ غَفَرْتُ لَهُ ذُنُوبَهُ؛ بحار الأنوار، ج ٧٣، ص ٢٩٤

٢-٤-١٠-١-إِلَّا بِكَ

﴿٢٠٣٦﴾ اللَّهُمَّ إِنِّي أَدْعُوكَ لَهُمْ لَا تُفَرِّجْهُ غَيْرُكَ وَلِرَحْمَةٍ لَا تُسَالُ إِلَّا بِكَ وَلِكَرْبٍ لَا يَكْشِفُهُ سِوَاكَ وَلِمَغْفِرَةٍ لَا تُبْلَغُ إِلَّا بِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٨١

٢-٤-١٠-١-لَمْ أَتَقِ بِهِمْ، وَتَقْتُ بِكَ رَبِّ فِي الْمَغْفِرَةِ

﴿٢٠٣٧﴾ السَّجَادَ عليه السلام: لَمْ أَتَقِ بِهِمْ رَبِّ فِي السَّتْرِ عَلَيَّ، وَتَقْتُ بِكَ رَبِّ فِي الْمَغْفِرَةِ لِي؛

الصحيفة السجادية عليه السلام، الدعاء ٣٢

٢-٥-١٠-١-إِلَّا مِنْ عِنْدِكَ

﴿٢٠٣٨﴾ داود عليه السلام: إِلَهِي مِنْ أَيْنَ يَطْلُبُ الْعَبْدُ الْمَغْفِرَةَ إِلَّا مِنْ عِنْدِ سَيِّدِهِ؛ بحار الأنوار، ج ١٤،

ص ٢٧

٢-٦-١٠-١-إِلَّا إِيَّاكَ

﴿٢٠٣٩﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ يَا مَنْ يَصْرِفُ الْبَلَايَا وَيَعْلَمُ الْخَفَايَا وَيُجْزِلُ الْأَعْطَايَا سُؤَالَ نَادِمٍ عَلَى اقْتِرَافِ الْآثَامِ وَسَلَامٍ عَلَى الْمَعَاصِي مِنَ اللَّيَالِي وَالْأَيَّامِ إِذْ لَمْ يَجِدْ مُجِيرًا سِوَاكَ لِغُفْرَانِهَا وَلَا مَوْثِقًا يَفْزَعُ إِلَيْهِ لَارْتِجَاءٍ كَشَفَ فَاقْتَهُ إِلَّا إِيَّاكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ١٧١

بخش ۱۰: توحید در آمرزش

﴿۲۰۳۰﴾ پس ای با عظمت و بزرگواری، گناهان بزرگ مرا بیامرز، گناهان بزرگ مرا کسی جز تو نمی‌آمرزد.

﴿۲۰۳۱﴾ گناه بزرگ را جز تو کسی نمی‌آمرزد.

﴿۲۰۳۲﴾ گناه‌های عظیم را جز تو کسی نمی‌آمرزد.

﴿۲۰۳۳﴾ جز تو کسی همه‌ی گناهان را نمی‌آمرزد.

﴿۲۰۳۴﴾ ای علی؛ خدا از بنده‌اش در شگفت است، هرگاه بگوید: پروردگارا! مرا بیامرز و گناهان را جز تو کسی نمی‌آمرزد. خداوند می‌فرماید: ای فرشتگان من؛ این بنده‌ی من دانسته است که گناهان را جز من کسی نمی‌آمرزد. گواه باشید که من او را آمرزیدم.

﴿۲۰۳۵﴾ ای علی؛ هرکس بر مرکب سوار شود و آیه‌الکرسی بخواند و سپس بگوید: «از خدایی که جز او خدایی نیست و زنده و پاینده است طلب آمرزش می‌کنم و به‌سوی او بازمی‌گردم، خداوندا! گناهان مرا ببخش که جز تو کسی گناهان را نمی‌آمرزد» مولای بزرگواری می‌فرماید: «ای فرشتگان من؛ بنده‌ام می‌داند که جز من کسی گناهان را نمی‌آمرزد؛ گواه باشید که گناهانش را آمرزیدم».

۴-۲-۱۰-۱ فقط تو

﴿۲۰۳۶﴾ خدایا! تو را برای اندوهی می‌خوانم که کسی جز تو آن را نگشاید و برای رحمتی که جز به عنایت تو حاصل نگردد و دفع بلایی که کسی جز تو آن را نمی‌تواند برطرف کند و برای مغفرتی که جز به لطف تو نمی‌توان به آن رسید.

۴-۲-۱۰-۱ به آنان اطمینان ندارم، پروردگارا، برای آمرزش، به تو اطمینان دارم

﴿۲۰۳۷﴾ پروردگارا! من به ایشان (همسایه و خویشاوند) در رازداری اعتماد نکردم، و به تو ای پروردگارم؛ برای آمرزشم اعتماد کردم.

۵-۲-۱۰-۱ فقط به آنچه نزد توست

﴿۲۰۳۸﴾ خداوندا! بنده‌ی [بیچاره] جز از پیشگاه مولا و آقایش، از کجا آمرزش بخواهد؟

۶-۲-۱۰-۱ فقط تو

﴿۲۰۳۹﴾ خدایا! من از تو می‌خواهم، ای کسی که بلاها را دفع می‌کنی، و از پنهانی‌ها آگاه هستی، و پاداش‌های زیاد را عطا می‌کنی، به درخواست انسانی که از ارتکاب گناهان پشیمان شده، انسانی که شب‌ها و روزها خود را سراپا به گناهان آلوده کرده تا آنگاه که نه پناهی جز تو برای آمرزشش یافت و نه پناهگاهی جز تو یافت که برای رفع نیازمندی‌اش به آن متوسل شود.

﴿الباب العاشر: التوحيد في الغفران﴾

٢-٧-١٠-١- إلّا مغفرتك

﴿٢٠٤٠﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اغفر لي ما لا يسعه إلّا مغفرتك ولا يمنحه إلّا عفوك ولا يكفره إلّا تجاوزك وفضلك؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٢٥٥

﴿٢٠٤١﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللهم اغفر لي ما لا يسعه إلّا مغفرتك؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٢٤٣

﴿٢٠٤٢﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللهم فاغفر لي ما لا يسعه إلّا مغفرتك ولا يمنحه [يمحاه] إلّا عفوك ولا يكفره إلّا فضلك؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٢٤٩

﴿٢٠٤٣﴾ اللهم فاغفر لي ما لا يسعه إلّا مغفرتك ولا يمنحه إلّا عفوك ولا يكفره إلّا تجاوزك وفضلك؛ البلد الأمين، ص ٣٤٦

٢-٨-١٠-١- لا يغفر إلّا العظيم

﴿٢٠٤٤﴾ الصادق عليه السلام: استغفرك من ذنوبي فاغفر لي فإنه لا يغفر العظيم إلّا العظيم وأنت العظيم العظيم العظيم أعظم من كل عظيم؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ٣٢٩

﴿٢٠٤٥﴾ السجاد عليه السلام: اغفر لي ذنوبي العظيمة فإنه لا يغفر الذنوب العظيمة إلّا الرب العظيم؛

بحار الأنوار، ج ٩١، ص ١٣٨

﴿٢٠٤٦﴾ اللهم إنا نسألك باسمك العظيم وملّك القديم أن تصلّي على محمد وآل محمد وأن تغفر لنا الذنب العظيم إنه لا يغفر الذنب العظيم إلّا العظيم؛ إقبال الأعمال، ص ٦٧٩

﴿٢٠٤٧﴾ الصادق عليه السلام: أن تغفر ذنبي العظيم إنه لا يغفر العظيم إلّا العظيم؛ فلاح السائل، ص ٢٣٣

﴿٢٠٤٨﴾ الصادق عليه السلام: أن تغفر لي الذنب العظيم إنه لا يغفر العظيم إلّا العظيم؛

مستدرک الوسائل، ج ٦، ص ٨٧

﴿٢٠٤٩﴾ الرسول عليه السلام: فإنه لا يغفر العظيم إلّا العظيم؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٤١٧

﴿٢٠٥٠﴾ الرسول عليه السلام: فهل يغفر لك الذنب العظيم إلّا الرب العظيم؛ مستدرک الوسائل، ج ١١، ص ٣٦٣

﴿٢٠٥١﴾ الصادق عليه السلام: لا يغفر الذنب العظيم إلّا الرب العظيم؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٤١٦

﴿٢٠٥٢﴾ امير المؤمنين عليه السلام: لا يغفر الذنب العظيم إلّا العظيم؛ وسائل الشيعة، ج ١٠، ص ١٤٩

﴿٢٠٥٣﴾ السجاد عليه السلام: لا يغفر الذنوب العظيمة إلّا الرب العظيم؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ١٣٨

﴿٢٠٥٤﴾ الصادق عليه السلام: لا يغفر العظيم إلّا العظيم؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ٣٢٩

﴿٢٠٥٥﴾ الصادق عليه السلام: يا عظيم يرجي لكل عظيم اغفر لي العظيم فإنه لا يغفر الذنب العظيم

إلّا الرب العظيم؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٤١٦

٢-١٠-١- دونك، سواك، سواه، غيرك، غير مغفرتك، غيره، غيري

بخش ۱۰: توحید در آمرزش

۷-۲-۱۰-۱ فقط آمرزش تو

﴿۲۰۴۰﴾ بیامرز! آنچه را که جز آمرزش تو فرا نمی‌گیرد و جز گذشت تو آن را برطرف نمی‌کند و جز عفو و بخشش تو آن را نمی‌پوشاند.

﴿۲۰۴۱﴾ خداوندا! آنچه را که جز آمرزش تو آن را فرا نمی‌گیرد، بیامرز.

﴿۲۰۴۲﴾ خداوندا! گناهان مرا بیامرز؛ آنچه را که جز آمرزش تو آن را فرا نمی‌گیرد، و جز عفو تو آن را محو نمی‌کند، و جز لطف تو، آن را نمی‌پوشاند.

﴿۲۰۴۳﴾ خداوندا! گناهان مرا بیامرز؛ آنچه را که جز آمرزش تو آن را فرا نمی‌گیرد، و جز عفو تو آن را نابود نمی‌کند، و جز گذشت و لطف تو، آن را نمی‌پوشاند.

۸-۲-۱۰-۱ جز عظیم نمی‌آمرزد

﴿۲۰۴۴﴾ درباره‌ی گناهانم از تو آمرزش می‌خواهم؛ پس مرا بیامرز، که گناهان بزرگ را جز تو کسی نمی‌آمرزد و تویی که بزرگ، بزرگ، بزرگ و بزرگ‌تر از هر بزرگ هستی.

﴿۲۰۴۵﴾ گناهان بزرگ مرا بیامرز، زیرا گناهان بزرگ را جز پروردگار بزرگ نمی‌آمرزد.

﴿۲۰۴۶﴾ خداوندا! به نام بزرگ و پادشاهی بی‌آغازت از تو می‌خواهیم که بر محمد و خاندانش درود بفرستی و گناه بزرگ ما را بیامرزی؛ چرا که گناه بزرگ را جز بزرگ نمی‌آمرزد.

﴿۲۰۴۷﴾ گناه بزرگ مرا بیامرز که [گناه] بزرگ را جز بزرگ نمی‌آمرزد.

﴿۲۰۴۸﴾ گناه بزرگ مرا بیامرز که [گناه] بزرگ را جز بزرگ نمی‌آمرزد.

﴿۲۰۴۹﴾ گناهان بزرگ را جز بزرگ نمی‌آمرزد.

﴿۲۰۵۰﴾ آیا گناهان بزرگت را کسی جز پروردگار بزرگ می‌آمرزد؟

﴿۲۰۵۱﴾ گناه بزرگ را جز خدای بزرگ کسی نمی‌آمرزد.

﴿۲۰۵۲﴾ گناه بزرگ را جز بزرگ نمی‌آمرزد.

﴿۲۰۵۳﴾ گناهان بزرگ را کسی جز پروردگار بزرگ نمی‌آمرزد.

﴿۲۰۵۴﴾ گناه بزرگ را جز بزرگ نمی‌آمرزد.

﴿۲۰۵۵﴾ ای بزرگی که برای برآورده کردن هر امر بزرگی به تو امید بسته می‌شود، گناهان بزرگ و کوچک مرا بیامرز که گناه بزرگ را جز پروردگار بزرگ نمی‌آمرزد.

۳-۱۰-۱- گروه ۲: غیر از تو، جز آمرزش تو، جز او، جز من

﴿الباب العاشر: التَّوْحِيدُ فِي الْغُفْرَانِ﴾

١-١٠-٣-١- دُونِكَ

﴿٢٠٥٦﴾ الرَّسُولُ ﷺ: لَيْسَ دُونَكَ أَحَدٌ يَا وَيْنِي وَلَا يُطِيقُ مَلْجَأِي وَلَا مِنْ عِقَابِيكَ يُنْجِينِي وَلَا يَغْفِرُ ذَنْبًا مِنْ ذُنُوبِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ١٧٨

١-١٠-٣-٢- سِوَاكَ

﴿٢٠٥٧﴾ السَّجَّاد ﷺ: فَوَ عَزَّتْكَ مَا أَجَدُ لِدُنُوبِي سِوَاكَ غَافِرًا؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ١٤٢
﴿٢٠٥٨﴾ السَّجَّاد ﷺ: مَنْ نُوِّمَلُ لِفَكَاكِ رِقَابِنَا غَيْرَكَ وَمَنْ نَرْجُو لَغُفْرَانِ ذُنُوبِنَا سِوَاكَ؛

البلد الأمين، ص ٣٢٣

١-١٠-٣-٣- سِوَاهُ

﴿٢٠٥٩﴾ السَّجَّاد ﷺ: يَا مَنْ هُوَ الْإِلَهِ وَلَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ سِوَاهُ؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ١٧٦

١-١٠-٣-٤- غَيْرُكَ

﴿٢٠٦٠﴾ الصَّادِق ﷺ: أَدْعُوكَ دُعَاءَ مَنْ قَدْ اشْتَدَّتْ فَاقَتُهُ وَكَثُرَتْ ذُنُوبُهُ وَعَظُمَ جُرْمُهُ وَضَعُفَ كَدْحُهُ دُعَاءَ مَنْ لَا يَجِدُ لِنَفْسِهِ سَادًا وَلَا لِضَعْفِهِ مُعَوِّدًا وَلَا لِذَنْبِهِ غَافِرًا غَيْرَكَ؛ تهذيب الأحكام، ج ٣، ص ١٢٤

﴿٢٠٦١﴾ أَدْعُوكَ دُعَاءَ مَنْ لَا يَجِدُ لِكَشْفِ مَا هُوَ فِيهِ غَيْرَكَ أَنْ تَغْفِرَ لِي؛ بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ٨٢

﴿٢٠٦٢﴾ الصَّادِق ﷺ: أَدْعُوكَ لِدَنْبٍ لَا يَغْفِرُهُ غَيْرُكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ١٨٦

﴿٢٠٦٣﴾ الْبَاقِرَانِ ﷺ: أَسْتَغْفِرُكَ لِلذُّنُوبِ الَّتِي لَا يَغْفِرُهَا غَيْرُكَ؛ البلد الأمين، ص ٣٧٨

﴿٢٠٦٤﴾ أَسْتَغْفِرُكَ مِنَ الذُّنُوبِ الَّتِي لَا يَغْفِرُهَا غَيْرُكَ فَاغْفِرْ لِي وَارْحَمْنِي؛ بحار الأنوار،

ج ٩٥، ص ٣٧٧

﴿٢٠٦٥﴾ امير المؤمنين ﷺ: أَسْتَغْفِرُكَ مِنَ الذُّنُوبِ الَّتِي لَا يَغْفِرُهَا غَيْرُكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٨،

ص ١٨٩

﴿٢٠٦٦﴾ الْحَسَنُ ﷺ: اغْفِرْ ذَنْبِي الْعَظِيمَ وَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُ غَيْرُكَ يَا عَظِيمَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٨٩

﴿٢٠٦٧﴾ الرَّسُولُ ﷺ: اغْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي لَا يَغْفِرُهَا غَيْرُكَ؛ إقبال الأعمال، ص ٣٢٧

﴿٢٠٦٨﴾ الصَّادِق ﷺ: اغْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الْعِظَامَ فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُهَا غَيْرُكَ يَا رَحْمَانُ؛ بحار الأنوار،

ج ٩٤، ص ٣٧٧

﴿٢٠٦٩﴾ اغْفِرْ لِي بِمَنِّكَ الذُّنُوبَ الْعِظَامَ فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُهَا غَيْرُكَ يَا عَلَّامَ الْغُيُوبِ؛ بحار الأنوار،

ج ٨٤، ص ٣١٨

﴿بخش ۱۰: توحید در آمرزش﴾

۱-۱۰-۳-۱- غیر از تو

﴿۲۰۵۶﴾ غیر تو کسی ندارم که مرا جای دهد و قدرتی داشته باشد که پناهم دهد و از عقوبت تو نجات دهد و گناهی از گناهان مرا بیامرزد.

۱-۱۰-۳-۲- غیر از تو

﴿۲۰۵۷﴾ قسم به عزّت که برای گناهانم غیر از تو آمرزنده‌ای نمی‌یابم.
﴿۲۰۵۸﴾ برای رهایی‌مان به چه کسی غیر از تو امید داشته باشیم و برای آمرزش گناهانمان غیر از تو، به که امیدوار باشیم؟

۱-۱۰-۳-۳- جز او

﴿۲۰۵۹﴾ ای که فقط او خداست و کسی جز او گناهان را نیامرزد.

۱-۱۰-۳-۴- غیر از تو

﴿۲۰۶۰﴾ دعا می‌کنم مانند کسی که نیازمندی‌اش شدّت یافته و گناهانش زیاد شده و جرمش بزرگ گشته و تلاش او ضعیف شده است؛ مانند کسی که نه برای خود سرووری و نه برای ضعفش کسی که بر او اطمینان کند، و نه برای گناهش بخشنده‌ای غیر از تو می‌یابد.

﴿۲۰۶۱﴾ مانند کسی که برای گشایش گرفتاری‌ای که در آن قرار گرفته غیر از تو کسی را نمی‌یابد، دعا می‌کنم که مرا ببخشی.

﴿۲۰۶۲﴾ [پروردگارا!] به خاطر گناهی که جز تو کسی آن را نمی‌آمرزد، تو را می‌خوانم.

﴿۲۰۶۳﴾ به خاطر گناهانی که جز تو کسی آن‌ها را نمی‌آمرزد، از تو آمرزش می‌خواهم.

﴿۲۰۶۴﴾ [پروردگارا!] از گناهانی که آن‌ها را کسی جز تو نمی‌بخشد، آمرزش می‌خواهم؛ پس

مرا بیامرز و به من رحم کن.

﴿۲۰۶۵﴾ برای آن گناهانی که جز تو کسی آن‌ها را نمی‌آمرزد از تو آمرزش می‌خواهم.

﴿۲۰۶۶﴾ گناه بزرگم را ببخش که هیچ‌کس جز تو ای بزرگ؛ آن را نمی‌بخشد.

﴿۲۰۶۷﴾ گناهانی را که جز تو کسی آن‌ها را نمی‌آمرزد، بیامرز.

﴿۲۰۶۸﴾ ای مهربان؛ گناهان بزرگی که جز تو کسی آن‌ها را نمی‌آمرزد، بیامرز.

﴿۲۰۶۹﴾ ای دانای به اسرار؛ به سبب لطف و منتّت، گناهان بزرگم را بیامرز، زیرا کسی جز تو

آن را نمی‌آمرزد.

﴿الباب العاشر: التَّوْحِيدُ فِي الْغُفْرَانِ﴾

﴿٢٠٧٠﴾ الصادق عليه السلام: إِغْفِرْ لِي تِلْكَ الذُّنُوبَ الْعِظَامَ فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُهَا غَيْرُكَ يَا رَحْمَنُ؛

بحار الأنوار، ج ٩٣، ص ٣١١

﴿٢٠٧١﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: إِغْفِرْ لِي ذَنْبِي الْعَظِيمَ فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُهُ غَيْرُكَ؛ وسائل الشيعة، ج ٨، ص ١٠٨

﴿٢٠٧٢﴾ أَنْتَ الرَّبُّ الْجَوَادُ بِالْمَغْفِرَةِ تَجِدُ مَنْ تُعَذِّبُ غَيْرِي وَلَا أَجِدُ مَنْ يَغْفِرُ لِي غَيْرُكَ؛

بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ٨٥

﴿٢٠٧٣﴾ الصادق عليه السلام: فَأَغْفِرْ لِي فَإِنِّي مُقِرٌّ بِذُنُوبِي عَلَى نَفْسِي وَلَا يَدْفَعُ الذَّنْبَ الْعَظِيمَ غَيْرُكَ؛

تهذيب الأحكام، ج ٣، ص ٩٤

﴿٢٠٧٤﴾ الصادق عليه السلام: لَا أَجِدُ لِدَنْبِي غَافِرًا غَيْرُكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ١٨٦

﴿٢٠٧٥﴾ لَا أَجِدُ لِدُنُوبِي غَافِرًا وَلَا لِتَوْبَتِي قَابِلًا وَلَا لِإِنْدَائِي سَامِعًا وَلَا لِغَثَرَتِي مُقْبِلًا وَلَا

لِعَوْرَتِي سَاتِرًا وَلَا لِإِدْعَائِي مُجِيبًا غَيْرُكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٧، ص ٤٢٣

﴿٢٠٧٦﴾ الصادق عليه السلام: لَا يَغْفِرُ الذَّنْبَ الْعَظِيمَ غَيْرُكَ؛ وسائل الشيعة، ج ١٣، ص ٤٣٩

﴿٢٠٧٧﴾ الصادق عليه السلام: لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ الْعِظَامَ غَيْرُكَ؛ تهذيب الأحكام، ج ٣، ص ٩٤

﴿٢٠٧٨﴾ الكاظم عليه السلام: لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ غَيْرُكَ؛ الكافي، ج ٣، ص ٣٢٦

﴿٢٠٧٩﴾ السَّجَادُ عليه السلام: لَيْسَ لِحَاجَتِي مَطْلَبُ سِوَاكَ، وَلَا لِدَنْبِي غَافِرٌ غَيْرُكَ، حَاشَاكَ؛

الصحيفة السجادية عليه السلام، الدعاء ١٢

﴿٢٠٨٠﴾ وَاغْفِرْ لِي بِمَنْكَ الذُّنُوبَ الْعِظَامَ فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُهَا غَيْرُكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣١٨

﴿٢٠٨١﴾ وَاغْفِرْ لِي تِلْكَ الْأُمُورَ الْعِظَامَ فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُهَا غَيْرُكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٣٦٢

٥-٣-١٠-١-غَيْرُ مَغْفِرَتِكَ

﴿٢٠٨٢﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: إِلَهِي غَمَرْتَنِي ذُنُوبِي وَلَيْسَ لِي غَيْرُ مَغْفِرَتِكَ وَرَأْفَتِكَ وَرَحْمَتِكَ؛

بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ٣٠٤

٦-٣-١٠-١-غَيْرُهُ

﴿٢٠٨٣﴾ الرضا عليه السلام: يَا مَنْ لَا يَغْفِرُ عَظِيمَ الذُّنُوبِ غَيْرُهُ؛ مستدرک الوسائل، ج ٧، ص ٤٤٤

٧-٣-١٠-١-غَيْرِي

﴿٢٠٨٤﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: يَا أَبَا ذَرٍّ إِنَّ رَبَّكَ يَبْأُهِ الْمَلَائِكَةَ بِثَلَاثَةِ نَفَرٍ رَجُلٌ يُصْبِحُ فِي أَرْضٍ قَفَرٍ

فَيُؤَذِّنُ ثُمَّ يَقِيمُ ثُمَّ يَصَلِّيُ فَيَقُولُ رَبُّكَ عَزَّ وَجَلَّ لِلْمَلَائِكَةِ انْظُرُوا إِلَيَّ عَبْدِي يَصَلِّيُ وَلَا يَرَاهُ أَحَدٌ

غَيْرِي فَيَنْزِلُ سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ يَصَلُّونَ وَرَاءَهُ وَيَسْتَغْفِرُونَ لَهُ إِلَى الْغَدِ مِنْ ذَلِكَ الْيَوْمِ؛

وسائل الشيعة، ج ٥، ص ٢٩٦

بخش ۱۰: توحید در آمرزش

- ﴿۲۰۷۰﴾ گناهان بزرگ مرا بیامرز، زیرا جز تو کسی آن را نمی‌آمرزد.
- ﴿۲۰۷۱﴾ گناه بزرگم که جز تو کسی آن را نمی‌آمرزد، بیامرز.
- ﴿۲۰۷۲﴾ تو پروردگاری هستی که در آمرزیدن سخاوتمندی؛ غیر از مرا داری که عذابش کنی، ولی من کسی غیر از تو را ندارم که مرا بیامرزد.
- ﴿۲۰۷۳﴾ مرا بیامرز، من به گناهانی که در حق خود روا داشته‌ام اقرار می‌کنم؛ و کسی جز تو، گناهان بزرگ را دفع می‌کند.
- ﴿۲۰۷۴﴾ برای گناهانم جز تو آمرزنده‌ای نمی‌یابم.
- ﴿۲۰۷۵﴾ [پروردگارا!] نه برای گناهانم جز تو آمرزنده‌ای می‌یابم و نه برای توبه‌ام پذیرنده‌ای و نه برای صدایم شنوایی و نه برای لغزش‌هایم چشم‌پوشنده‌ای و نه برای زشتی‌هایم پوشاننده‌ای و نه برای دعایم اجابت‌کننده‌ای.
- ﴿۲۰۷۶﴾ گناه بزرگ را جز تو کسی نمی‌آمرزد.
- ﴿۲۰۷۷﴾ گناهان بزرگ را کسی جز تو نمی‌آمرزد.
- ﴿۲۰۷۸﴾ کسی جز تو گناهان را نمی‌آمرزد.
- ﴿۲۰۷۹﴾ حاجتم را جز [درگاه] تو جای درخواستی نیست و گناهانم را جز تو آمرزنده‌ای نیست.
- ﴿۲۰۸۰﴾ به لطف و منتت، گناهان بزرگ مرا بیامرز؛ که کسی جز تو آن را نمی‌آمرزد.
- ﴿۲۰۸۱﴾ به لطف و منتت، گناهان بزرگ مرا بیامرز؛ که کسی جز تو آن را نمی‌آمرزد.

۵-۳-۱۰-۱ جز آمرزش تو

- ﴿۲۰۸۲﴾ خداوندا! گناهانم مرا فراگرفته‌اند و جز آمرزش و مهربانی و رحمت تو [پناهگاهی] ندارم.

۶-۳-۱۰-۱ جز او

- ﴿۲۰۸۳﴾ ای کسی که گناهان بزرگ را هیچ‌کس جز او نمی‌آمرزد.

۷-۳-۱۰-۱ جز من

- ﴿۲۰۸۴﴾ ای ابوذر؛ پروردگار منّان به واسطه‌ی وجود سه نفر، بر ملائکه مباهات می‌کند؛ اوّل کسی که در بیابان بی‌آب و علف و خالی از سکنه است، اذان و اقامه می‌گوید و نماز می‌خواند. در اینجا پروردگار به ملائکه می‌گوید: به بنده‌ام نظر کنید، نماز می‌خواند درحالی‌که احدی جز من او را نمی‌بیند. در این حال هفتاد هزار فرشته فرود آمده پشت سرش نماز می‌گزاردند و تا فردای آن روز برایش استغفار می‌کنند.

﴿البابُ العاشرُ: التَّوْحِيدُ فِي الْغُفْرَانِ﴾

﴿٢٠٨٥﴾ الرسول ﷺ: يَا عَلِيُّ إِنَّهُ لَيْسَ مِنْ أَحَدٍ يَرْكَبُ ثُمَّ يَقْرَأُ آيَةَ الْكُرْسِيِّ ثُمَّ يَقُولُ أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ وَآتُوبُ إِلَيْهِ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي ذُنُوبِي إِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ إِلَّا قَالَ السَّيِّدُ الْكَرِيمُ يَا مَلَأَنِي عَبْدِي يَعْلَمُ أَنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ غَيْرِي فَاشْهَدُوا أَنِّي قَدْ غَفَرْتُ لَهُ ذُنُوبَهُ؛ بحار الأنوار، ج ٧٣، ص ٢٩٤

﴿٢٠٨٦﴾ الرسول ﷺ: يَقُولُ عَزَّ وَجَلَّ أَتَاكَ عَبْدِي يَا مُحَمَّدٌ تَائِبًا فَطَرَدْتَهُ فَإِنَّ يَذْهَبُ وَإِلَى مَنْ يَقْصِدُ وَمَنْ يَسْأَلُ أَنْ يُغْفَرَ لَهُ ذَنْبًا غَيْرِي؛ مستدرک الوسائل، ج ١٢، ص ١٣٥

٤-١٠-١- الإستفهامية: كَيْفَ؟ مَنْ؟

١-٤-١٠-١- كَيْفُ؟
 ﴿٢٠٨٧﴾ الرضا عليه السلام: كَيْفَ يَسْتَغْنِي الْعَبْدُ عَنْ رَبِّهِ وَكَيْفَ يَسْتَغْنِي الْمُذْنِبُ عَمَّنْ يَمْلِكُ
 عُقُوبَتَهُ وَمَعْفَرَتَهُ؛ إقبال الأعمال، ص ٣٦٨
 ٢-٤-١٠-١- مَنْ؟

﴿٢٠٨٨﴾ السَّجَّادُ (عليه السلام): فَضِّلَ مَنْ أُوْمِلُ إِنْ فَقَدْتُ عُفْرَانَكَ أَوْ عُدِمْتُ فَضْلَكَ يَوْمَ فَاقِي؛
بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٩٠

﴿٢٠٨٩﴾ السَّجَادَ ﷺ: فَقَدِيمًا مَا مَنَنْتَ عَلَى أَوْلِيَائِكَ وَ مُسْتَحَقِّي عُقُوبَتِكَ بِالْعَفْوِ وَالْمَغْفِرَةِ سَيِّدِي عَافِيَةٍ مَنْ أَرْجُو إِذَا لَمْ أَرْجُ عَافِيَتِكَ وَ عَفْوٍ مَنْ أَرْجُو إِذَا لَمْ أَرْجُ عَفْوَكَ وَ رَحْمَةً مَنْ أَرْجُو إِذَا لَمْ أَرْجُ رَحْمَتَكَ وَ مَغْفِرَةً مَنْ أَرْجُو إِذَا لَمْ أَرْجُ مَغْفِرَتَكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٣٦

﴿٢٠٩٠﴾ السَّجَادَ ﷺ: مَغْفِرَةً مَنْ أَرْجُو إِذَا لَمْ أَرْجُ مَغْفِرَتَكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٣٦

﴿٢٠٩١﴾ السَّجَادَ ﷺ: مَنْ نُوْمَلُ لِفَكَاحِ رِقَابِنَا غَيْرِكَ وَ مَنْ نَرْجُو لِعُفْرَانِ ذُنُوبِنَا سِوَاكَ؛

البلد الأمين، ص ٣٢٣

﴿٢٠٩٢﴾ امير المؤمنين (عليه السلام): وَإِنْ لَمْ يُقِلَّكَ عَشْرَتُكَ فَمَنْ تَرَجَّوْا لِعَفْرَانِ دُنُوبِكُمْ؛ فضائل الأشهر الثلاثة، ص ١٠٧

﴿٢٠٩٣﴾ امير المؤمنين عليه السلام: وَقُلْتَ تَبَارَكْتَ وَتَعَالَيْتَ وَالَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً أَوْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ ذَكَرُوا اللَّهَ فَاسْتَغْفَرُوا لِذُنُوبِهِمْ وَمَنْ يَغْفِرِ الذُّنُوبَ إِلَّا اللَّهُ وَلَمْ يُصِرُّوا عَلَى مَا فَعَلُوا وَهُمْ يَعْلَمُونَ وَأَنَا أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ: بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢٨٢

﴿٢٠٩٤﴾ الباقر عليه السلام: وَمَنْ يَغْفِرِ الذُّنُوبَ إِلَّا اللَّهُ؛ مستدرک الوسائل، ج ١١، ص ٣٦٧

بخش ۱۰: توحید در آمرزش

﴿۲۰۸۵﴾ ای علی؛ هرکس بر مرکب سوار شود و آیه‌الکرسی بخواند و سپس بگوید: «از خدایی که جز او خدایی نیست و زنده و پاینده است طلب آمرزش می‌کنم و به‌سوی او باز می‌گردم، خداوندا؛ گناهان مرا ببخش که جز تو کسی گناهان را نمی‌آمرزد» مولای بزرگوار می‌فرماید: «ای فرشتگان من؛ بنده‌ام می‌داند که جز من کسی گناهان را نمی‌آمرزد؛ گواه باشید که گناهانش را آمرزیدم».

﴿۲۰۸۶﴾ خدای عز و جل می‌گوید: ای محمد؛ بنده‌ام پیش تو آمد و او را راندی، کجا برود و به چه کسی رو بزند و از چه کسی جز من آمرزش گناهش را بخواهد؟

۴-۱۰-۱- چگونه؟ چه کسی؟

۱-۱۰-۴- چگونه؟

﴿۲۰۸۷﴾ چگونه بنده از پروردگارش درخواست بی‌نیازی می‌کند؟ و چگونه گناهکار از مالک عقوبت و عذاب و صاحب آمرزش ابراز بی‌نیازی می‌کند؟

۲-۱۰-۴- چه کسی؟

﴿۲۰۸۸﴾ اگر آمرزش و عطای تو را از دست بدهم، در روز تنگدستی، امید به فضل چه کسی داشته باشم؟

﴿۲۰۸۹﴾ دیر زمانی است که بر اولیایت و سزاواران عقوبت با عفو و آمرزش منت نهاده‌ای؛ آقای من؛ اگر به عافیت تو امیدوار نباشم به عافیت که دل بندم؟ چون به عفو تو امید نداشته باشم به عفو که امید بندم؟ و چون به رحمت تو امید نداشته باشم به رحمت که دل بندم؟ و اگر به آمرزش امید نداشته باشم به آمرزش که امید بندم؟

﴿۲۰۹۰﴾ اگر به آمرزش تو امیدوار نباشم، به آمرزش چه کسی امید داشته باشم؟

﴿۲۰۹۱﴾ برای رهایی‌مان به چه کسی جز تو امید داشته باشیم و برای آمرزش گناهانمان غیر از تو، به که امیدوار باشیم؟

﴿۲۰۹۲﴾ و اگر لغزش را نبخشیده باشد، برای آمرزش گناهانت به چه کسی امید خواهی داشت؟

﴿۲۰۹۳﴾ تو که بزرگ و برتری فرمودی: «و آن‌ها که وقتی مرتکب عمل زشتی شوند، یا به خود ستم کنند، به یاد خدا می‌افتند؛ و برای گناهان خود، طلب آمرزش می‌کنند» و کیست جز خدا که گناهان را ببخشد؟ و بر گناه، اصرار نمی‌ورزند، با اینکه می‌دانند». و من از تو آمرزش می‌خواهم و به درگاهت توبه می‌کنم.

﴿۲۰۹۴﴾ جز خدا کیست که گناهان را بیامرد.

﴿الباب العاشر: التوحيد في الغفران﴾

﴿٢٠٩٥﴾ الرسول ﷺ: يَقُولُ عَزَّ وَجَلَّ أَتَاكَ عَبْدِي يَا مُحَمَّدُ تَائِبًا فَطَرَدْتَهُ فَأَيْنَ يَذْهَبُ وَإِلَى مَنْ يَقْصِدُ وَمَنْ يَسْأَلُ أَنْ يَغْفِرَ لَهُ ذَنْبًا غَيْرِي؛ مستدرک الوسائل، ج ١٢، ص ١٣٥
١-١٠-٥- كُلُّ
١-١٠-٥-١- كُلُّهُ

﴿٢٠٩٦﴾ الصادق ﷺ: إِنَّ الْأَمْرَ كُلَّهُ بِيَدِ اللَّهِ وَاسْتَكْفَى اللَّهُ بِاللَّهِ وَاسْتَغْنَى بِاللَّهِ وَاسْتَقِيلَ اللَّهُ وَاسْتَغِيثَ بِاللَّهِ وَاسْتَغْفِرُ اللَّهَ؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ٣٠٢
١-١٠-٥-٢- بِضُرُوبِ اللُّغَاتِ

﴿٢٠٩٧﴾ أمير المؤمنين ﷺ: فَقَدْ عَجَّتْ إِلَيْكَ الْأَصْوَاتُ بِضُرُوبِ اللُّغَاتِ يَسْأَلُونَكَ الْحَاجَاتِ تَرْتَجِي لِمَحَقِّ الْعُيُوبِ وَغُفْرَانِ الذُّنُوبِ؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ١٦٠

﴿بخش ۱۰: توحید در آمرزش﴾

﴿۲۰۹۵﴾ خدای عزّ و جلّ می‌گوید: ای محمّد؛ بنده‌ام پیش تو آمد و او را راندی، کجا برود و به چه کسی رو بزند و از چه کسی جز من آمرزش گناهش را بخواهد؟

۵-۱۰-۱- همه

۱-۵-۱۰-۱- همه‌ی آن

﴿۲۰۹۶﴾ همه‌ی امور به دست خداست و از خدا می‌خواهم که از دیگران بی‌نیازم کند و از او می‌خواهم پشیمانی‌ام را بپذیرد و او را به فریادرسی می‌طلبم و طلب آمرزش می‌کنم.

۲-۵-۱۰-۱- با الفاظ گوناگون

﴿۲۰۹۷﴾ صداها به زبان‌های مختلف به‌سوی تو بلند شده و حاجات خود را از تو می‌خواهند. و برای پاک‌کردن عیب‌ها و آمرزش گناهان، به تو امید بسته‌اند.

الفصلُ الثاني: أَهْمِيَّةُ الْمَغْفِرَةِ

٢-١- التَّطْبِيقُ بَيْنَ الْمَغْفِرَةِ وَ سَائِرِ الْفَضَائِلِ

٢-١-١- الفضلُ عَلَى سَائِرِ الْفَضَائِلِ

٢-١-١-١- أَوَّلُ الْحَاجَةِ وَ أَهْمُهُ

﴿٢٠٩٨﴾ الْإِثْمَةُ طه: اللَّهُمَّ وَ أَوَّلُ حَاجَتِي إِلَيْكَ أَنْ تَغْفِرَ لِي مَا سَلَفَ مِنْ ذُنُوبِي عَلَى كَثَرَتِهَا

وَ تَعْصِمَنِي فِيهَا مِنْ بَقْيِ عُمْرِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٩، ص ١٦٩

﴿٢٠٩٩﴾ الْعَسْكَرِيُّ طه: إِلَهِي لَا تَرُدَّنِي فِي حَاجَةٍ قَدْ أَفْنَيْتُ عُمْرِي فِي طَلِبِهَا مِنْكَ وَ هِيَ

الْمَغْفِرَةُ؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ١٠٦

٢-١-١-٢- مِنْ أَقْدَمِ وَ أَتَمِّ عِنَايَاتِ اللَّهِ لِأَدَمَ عَلَى الشَّيْطَانِ

﴿٢١٠٠﴾ الرَّسُولُ طه: كَانَ إِبْلِيسُ أَوَّلَ مَنْ نَاحَ وَ أَوَّلَ مَنْ تَغْنَى وَ أَوَّلَ مَنْ حَدَا قَالَ لَمَّا أَكَلَ

أَدَمَ مِنَ الشَّجَرَةِ تَغْنَى قَالَ فَلَمَّا هَبَطَ حَدَا بِهِ فَلَمَّا اسْتَقَرَّ عَلَى الْأَرْضِ نَاحَ فَادَّكَرَهُ مَا فِي الْجَنَّةِ فَقَالَ

[أَدَمَ] رَبِّ هَذَا الَّذِي جَعَلْتَ بَيْنِي وَ بَيْنَهُ الْعَدَاوَةَ لَمْ أَقُوْ عَلَيْهِ وَ أَنَا فِي الْجَنَّةِ وَ إِن لَّمْ تُعِنِّ عَلَيْهِ لَمْ

أَقُوْ عَلَيْهِ فَقَالَ [اللَّهُ] السَّيِّئَةُ بِالسَّيِّئَةِ وَ الْحَسَنَةُ بِعَشْرِ أَمْثَالِهَا إِلَى سَبْعِمِائَةِ قَالَ رَبِّ زِدْنِي قَالَ لَا

يُوْلَدُ لَكَ وَ لَدَا جَعَلْتُ لَهُ مَلَكًا أَوْ مَلَكَيْنِ يَحْفَظَانِهِ قَالَ رَبِّ زِدْنِي قَالَ التَّوْبَةُ مَفْرُوضَةٌ فِي

الْجَسَدِ مَا دَامَ فِيهِ الرُّوحُ قَالَ رَبِّ زِدْنِي قَالَ أَغْفِرُ الذُّنُوبَ وَ لَا أَبَالِي قَالَ حَسْبِي؛ مستدرک الوسائل،

ج ١٢، ص ١٤٤

﴿٢١٠١﴾ الصَّادِقُ طه: لَمَّا أَعْطَى اللَّهُ إِبْلِيسَ مَا أَعْطَاهُ مِنَ الْقُوَّةِ قَالَ أَدَمُ يَا رَبِّ سَلَّطْتَ إِبْلِيسَ

عَلَيَّ وَ لَدَى وَ أَجْرِيئِهِ مِنْهُمْ مَجْرَى الدَّمِّ فِي الْعُرُوقِ وَ أَعْطَيْتَهُ مَا أَعْطَيْتَهُ فَمَا لِي وَ لَوْ لَدَى قَالَ لَكَ

وَ لَوْ لَدَكَ السَّيِّئَةُ بِوَاحِدَةٍ وَ الْحَسَنَةُ بِعَشْرِ أَمْثَالِهَا قَالَ يَا رَبِّ زِدْنِي قَالَ التَّوْبَةُ مَبْسُوطَةٌ إِلَيَّ أَنْ

تَبْلُغَ النَّفْسُ الْخُلُقُومَ قَالَ يَا رَبِّ زِدْنِي قَالَ أَغْفِرُ وَ لَا أَبَالِي قَالَ حَسْبِي؛ وسائل الشيعة، ج ١٦، ص ٨٨

فصل دوم: اهمیت امرزش

۲-۱- مقایسه‌ی مغفرت با سایر فضیلت‌ها

۲-۱-۱- اولویت، برتری نسبت به سایر فضائل

۲-۱-۱-۱- اولین و مهم‌ترین حاجت

﴿۲۰۹۸﴾ خداوند! اولین حاجت من از تو آن است که گناہانی را که پیش از این انجام داده‌ام با وجود فراوانی‌شان بیامرزی و در باقی‌مانده‌ی عمرم نیز مرا از [گناه] نگاه داری.

﴿۲۰۹۹﴾ خدایا! حاجتم را که همان مغفرت است و عمر خویش را در طلب آن سپری کرده‌ام، رد نکن.

۲-۱-۱-۲- از نخستین و کامل‌ترین الطاف خداوند به آدم ﷺ در مقابل شیطان

﴿۲۱۰۰﴾ ابلیس نخستین نوحه‌گر، نخستین سرودخوان و نخستین آوازه‌خوان است. هنگامی که آدم از درخت خورد، او سرود خواند. هنگامی که آدم به زمین هبوط کرد، برایش آواز خواند، هنگامی که در زمین پایدار شد، نوحه خواند تا او را به یاد نعمت‌های بهشت بیندازد. آدم گفت: «پروردگارا! این دشمنی که در مقابل من قرار دادی، در بهشت از عهده‌ی او برنیامدم. و اگر تو مرا کمک نکنی بر او پیروز نمی‌شوم». خداوند فرمود: «بدی را به یک بدی ولی نیکی را ده برابر تا هفت‌صد برابر [جزا می‌دهم]». گفت: «پروردگارا برایم بیشتر کن». فرمود: «نوزادی به دنیا نمی‌آید، مگر اینکه یک یا دو فرشته بر او می‌گمارم که نگهبانش باشند». گفت: «پروردگارا برایم بیشتر کن». فرمود: «توبه تا جان در تن باشد، پذیرفته است». گفت: «پروردگارا برایم بیشتر کن». فرمود: «همه‌ی گناهان را می‌آمرزم و باکی ندارم». گفت: «برایم کافی است».

﴿۲۱۰۱﴾ هنگامی که خداوند به ابلیس قدرت و توانایی عطا کرد، آدم ﷺ گفت: «پروردگارا! شیطان را بر فرزندانم مسلط کرده‌ای و آن را چون خون در رگ‌های ایشان جریان داده‌ای و آنچه توانایی بود به او بخشیده‌ای، پس من و فرزندانم چه کنیم؟! خداوند فرمود: «برای تو و فرزندانم نیز در مقابل یک بدی یک جزا و در مقابل یک نیکی ده پاداش نیک قرار داده‌ام». آدم ﷺ گفت: «خدایا! بیشتر می‌خواهم». خداوند فرمود: «توبه را آن قدر بر شما گسترده‌ام که تا هنگامی که روح به حلقتان برسد، توبه‌تان پذیرفته است». آدم ﷺ گفت: «خدایا! بیشتر می‌خواهم». خداوند فرمود: «می‌آمرزم و باکی ندارم». آدم گفت: «مرا بس است».

﴿التَّطَبُّقُ بَيْنَ الْمَغْفِرَةِ وَ سَائِرِ الْفَضَائِلِ﴾

٣-١-٢- من أجمع الدعاء

﴿٢١٠٢﴾ الصادق عليه السلام: إِنَّ مِنْ أَجْمَعِ الدُّعَاءِ الْإِسْتِغْفَارَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٠، ص ٢٨٣

﴿٢١٠٣﴾ الصادق عليه السلام: إِنَّ مِنْ أَجْمَعِ الدُّعَاءِ أَنْ يَقُولَ الْعَبْدُ الْإِسْتِغْفَارَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ١٦٣

٤-١-٢- أَحَبُّ الْكَلَامِ

﴿٢١٠٤﴾ أمير المؤمنين عليه السلام: أَحَبُّ الْكَلَامِ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى أَنْ يَقُولَ الْعَبْدُ وَهُوَ سَاجِدٌ إِنِّي

ظَلَمْتُ نَفْسِي فَاعْفِرْ لِي ثَلَاثًا؛ مستدرک الوسائل، ج ٥، ص ١٣٥

٥-١-٢- أَحَبُّ الْعِبَادِ مُسْتَغْفِرُونَ

﴿٢١٠٥﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: إِنَّ أَحَبَّ الْعِبَادِ إِلَيَّ الْمُتَحَابُّونَ مِنْ أَجْلِی الْمُتَعَلِّقَةُ قُلُوبُهُمْ بِالْمَسَاجِدِ وَ الْمُسْتَغْفِرُونَ بِالسَّحَارِ أَوْلَيْكَ إِذَا أَرَدْتَ بِأَهْلِ الْأَرْضِ عُقُوبَةً ذَكَرْتُهُمْ فَصَرَفْتُ الْعُقُوبَةَ عَنْهُمْ؛

بحار الأنوار، ج ٧٤، ص ٨٨

﴿٢١٠٦﴾ السَّجَادَ عليه السلام: أَنْ أَحَبَّ عِبَادِكَ إِلَيْكَ مَنْ تَرَكَ الْإِسْتِكْبَارَ عَلَيْكَ، وَ جَانَبَ

الْإِضْرَارَ، وَ لَزِمَ الْإِسْتِغْفَارَ؛ الصحيفة السجادية عليه السلام، الدعاء ١٢

٦-١-٢- أَرْجَى مِنْ عَمَلِي

﴿٢١٠٧﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: اللَّهُمَّ إِنَّ مَغْفِرَتَكَ أَرْجَى مِنْ عَمَلِي وَ إِنَّ رَحْمَتَكَ أَوْسَعُ مِنْ ذَنْبِي؛

مستدرک الوسائل، ج ٥، ص ٨٤

﴿٢١٠٨﴾ الصادق عليه السلام: فَإِنَّا الْيَوْمَ لِمَغْفِرَتِكَ أَرْجَى مِنِّي لِعَمَلِي وَ لِمَغْفِرَتِكَ وَ رَحْمَتِكَ أَوْسَعُ

مِنْ ذُنُوبِي؛ الكافي، ج ٢، ص ٥٨٠

﴿٢١٠٩﴾ فَإِنِّي لِمَغْفِرَتِكَ وَ رَحْمَتِكَ أَرْجَى مِنِّي لِعَمَلِي وَ مَغْفِرَتِكَ وَ رَحْمَتِكَ أَوْسَعُ لِي

مِنْ ذُنُوبِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ١٧

٧-١-٢- أَسْرَعُ مَثُوبَةً

﴿٢١١٠﴾ أمير المؤمنين عليه السلام: الْإِسْتِغْفَارُ أَعْظَمُ أَجْرًا وَ أَسْرَعُ مَثُوبَةً؛ مستدرک الوسائل، ج ١٢،

ص ١٢٢

﴿٢١١١﴾ أمير المؤمنين عليه السلام: الْإِسْتِغْفَارُ أَعْظَمُ جَزَاءً [أَجْرًا] وَ أَسْرَعُ مَثُوبَةً؛ غرر الحكم، ص ١٩٥

﴿٢١١٢﴾ أَنَّ اللَّهَ سُبْحَانَهُ قَالَ لِمُوسَى حِينَ أَرْسَلَهُ إِلَى فِرْعَوْنَ يَتَوَعَّدُهُ وَ أَخْبَرَهُ أَنِّي إِلَى الْعُقُوبِ

وَ الْمَغْفِرَةِ أَسْرَعُ مِنِّي إِلَى الْغَضَبِ وَ الْعُقُوبَةِ؛ عدة الداعي، ص ١٤٥

٨-١-٢- الْخَيْرُ

﴿مقایسه‌ی مغفرت با سایر فضیلت‌ها﴾

۳-۱-۱-۲- از جامع‌ترین دعاها

﴿۲۱۰۲﴾ از جامع‌ترین دعاها طلب آمرزش است.

﴿۲۱۰۳﴾ از جامع‌ترین دعاها، آن است که بنده استغفار گوید.

۴-۱-۱-۲- دوست‌داشتنی‌ترین سخن

﴿۲۱۰۴﴾ دوست‌داشتنی‌ترین سخن نزد خداوند متعال آن است که بنده در حال سجده سه مرتبه بگوید: «من به خود ظلم کرده‌ام؛ مرا بیامرزش».

۵-۱-۱-۲- دوست‌داشتنی‌ترین بندگان، آمرزش‌خواهانند

﴿۲۱۰۵﴾ محبوب‌ترین بندگان نزد من کسی است که به خاطر من با مردم دوستی کند و دلش به مسجد متعلق باشد و نیمه‌های شب به استغفار برخیزد. اینان هستند که اگر بخواهم به ساکنان زمین عذابی بفرستم، به خاطر آن‌ها عذاب را برمی‌گردانم.

﴿۲۱۰۶﴾ محبوب‌ترین بندگان نزد تو کسی است که بر تو کبر نرزد، از اصرار [بر گناه] دوری گزیند و همواره استغفار کند.

۶-۱-۱-۲- امیدآفرین‌تر از عمل خودم

﴿۲۱۰۷﴾ خداوندا! آمرزش تو، امیدوارکننده‌تر از عمل من، و رحمت تو وسیع‌تر از گناهان من است.

﴿۲۱۰۸﴾ من امروز به آمرزش تو امید بیشتری دارم تا به کردارم، آری آمرزش تو وسیع‌تر از گناهان من است.

﴿۲۱۰۹﴾ من به آمرزش و بخشایش نسبت به کردارم امید بیشتری دارم. آری گنجایش آمرزش و بخشایش از گناهان من بیشتر است.

۷-۱-۱-۲- سریع‌ترین پاداش

﴿۲۱۱۰﴾ طلب آمرزش، اجری بسیار بزرگ و ثوابی زود هنگام و در دسترس دارد.

﴿۲۱۱۱﴾ طلب آمرزش، جزای بسیار بزرگ و ثوابی زود هنگام و در دسترس دارد.

﴿۲۱۱۲﴾ خداوند سبحان هنگامی که حضرت موسی (علیه السلام) را به سوی فرعون فرستاد تا تهدیدش کند، به او فرمود که به فرعون بگوید: «سرعت من در گذشت و آمرزش نسبت به خشم و عقوبت بیشتر است».

۸-۱-۱-۲- خیر

﴿التَّطَبُّقُ بَيْنَ الْمَغْفِرَةِ وَ سَائِرِ الْفَضَائِلِ﴾

﴿٢١٣﴾ امير المؤمنين عليه السلام: وَ سُئِلَ عَنِ الْخَيْرِ فَقَالَ عليه السلام: لَيْسَ الْخَيْرُ أَنْ يَكْثَرَ مَالُكَ وَ وَلَدُكَ وَ لَكِنْ الْخَيْرُ أَنْ يَكْثَرَ عِلْمُكَ وَ يَعِظُمَ حِلْمُكَ وَ أَنْ تُبَاهِيَ النَّاسَ بِعِبَادَةِ رَبِّكَ فَإِنْ أَحْسَنْتَ حَمَدَتِ اللَّهُ وَ إِنْ أَسَأْتَ اسْتَغْفَرَتِ اللَّهُ؛ مستدرک الوسائل، ج ١٢، ص ١٢١

﴿٢١١٤﴾ قَوْلٌ مَّعْرُوفٌ وَمَغْفِرَةٌ خَيْرٌ مِّنْ صَدَقَةٍ يَتْبَعُهَا أَذًى وَاللَّهُ غَنِيٌّ حَلِيمٌ (البقرة: ٢٦٣)

﴿٢١٥﴾ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: سَأَلْتُهُ أَنْ يُسَيِّ فِي أَجَلِي فَقَالَ إِنْ تَلَقَى رَبَّكَ

لِيَغْفِرَ لَكَ خَيْرٌ لَكَ؛ بحار الأنوار، ج ٤٩، ص ٦٥

۱-۸-۱-۱-۲- إذا أَرَادَ اللهُ بِعَبْدٍ خَيْرًا يَذْكُرْهُ الْإِسْتِغْفَارَ

﴿٢١١٦﴾ الصادق عليه السلام: إِذَا أَرَادَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ بَعْدَ خَيْرٍ فَأَذْنَبَ ذَنْبًا أَتْبَعَهُ نِقْمَةٌ وَيُذَكِّرُهُ
الِاسْتِغْفَارَ وَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ بَعْدَ شَرٍّ فَأَذْنَبَ ذَنْبًا أَتْبَعَهُ نِعْمَةٌ فَيَنْسِيهِ الِاسْتِغْفَارَ وَيَتِمَادِي
بِهِ وَهُوَ قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ سَنَسْتَدْرِجُهُمْ مِنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ بِالنِّعَمِ عِنْدَ الْمَعَاصِي؛

وسائل الشيعة، ج ١٦، ص ٦٨

٢-٨-١-١-٢- خَيْرُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ

﴿٢١١٧﴾ الرّسول ﷺ: إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَجْمَعُ الْعُلَمَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَيَقُولُ لَهُمْ لَمْ أَضَعْ نُورِي وَحِكْمِي فِي صُدُورِكُمْ إِلَّا وَأَنَا أُرِيدُ بِكُمْ خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ أَذْهَبُوا فَقَدْ غَفَرْتُ لَكُمْ عَلَى مَا كَانَ مِنْكُمْ؛ بحار الأنوار، ج ٢، ص ١٦

٣-٨-١-١-٢- خَيْرُ الْعِبَادِ

﴿٢١٨﴾ الصادق عليه السلام: إِنَّ خَيْرَ الْعِبَادِ مَنْ يَجْتَمِعُ فِيهِ خَمْسُ خِصَالٍ إِذَا أَحْسَنَ اسْتَبْشَرَ وَإِذَا أَسَاءَ اسْتَغْفَرَ وَإِذَا أُعْطِيَ شَكَرَ وَإِذَا ابْتُلِيَ صَبَرَ وَإِذَا ظَلِمَ غَفَرَ؛ بحار الأنوار، ج ٧٥، ص ٢٠٦

٤-٨-١-١-٢- خِيَارُ أُمِّتِي

﴿٢١٩﴾ الرسول ﷺ: خَيْرَ أُمَّتِي الَّذِينَ إِذَا سَافَرُوا أَقْطَرُوا وَ قَصَرُوا وَإِذَا أَحْسَنُوا اسْتَبَشَرُوا وَ إِذَا آسَأُوا اسْتَغْفَرُوا؛ الكافي، ج ٤، ص ١٢٧

إِذَا أَسَاءُوا اسْتَغْفَرُوا؛ الكافي، ج ٤، ص ١٢٧

﴿٢١٢٠﴾ الرسول ﷺ: سَأَلَ النَّبِيُّ ﷺ عَنْ خِيَارِ الْعِبَادِ فَقَالَ الَّذِينَ إِذَا أَحْسَنُوا اسْتَبَشَرُوا وَإِذَا أَسَاءُوا اسْتَغْفَرُوا؛ الكافي، ج ٢، ص ٢٤٠

أَسَاءُوا اسْتَغْفَرُوا؛ الكافي، ج ٢، ص ٢٤٠

«مقایسه‌ی مغفرت با سایر فضیلت‌ها»

﴿۲۱۱۳﴾ از امام علیه السلام درباره‌ی خیر سؤال شد، فرمود: «خیر آن نیست که مال و اولادت زیاد شود، بلکه این است که علمت زیاد شود و حلم و بردباری ات عظیم شود؛ و نیز اینکه با مردم به عبادت پروردگار افتخار کنی. اگر کار خوب کرده بودی، خدا را حمد و ستایش کنی و اگر کار ناشایست مرتکب شده بودی، از خدا طلب آمرزش کنی».

﴿۲۱۱۴﴾ گفتار پسندیده (در برابر نیازمندان)، و عفو (و گذشت از خشونت‌های آن‌ها)، از صدقه‌ای که آزاری به دنبال آن باشد، بهتر است؛ و خداوند، بی‌نیاز و بردبار است.

﴿۲۱۱۵﴾ علی بن حسین بن عبدالله گوید: «از امام علی علیه السلام درخواست کردم که مرگم به تأخیر افتد». فرمود: «اگر پروردگارت را ملاقات کنی و از گناه تو گذشته باشد، برایت بهتر است».

۱-۱-۸-۲- هرگاه خدا اراده کند که به بنده‌ای خیر برساند، آمرزش خواستن را به یاد او

می‌آورد

﴿۲۱۱۶﴾ هرگاه خداوند برای بنده‌ای که مرتکب گناه شده خیری را اراده کند، او را در پی گناهش به بلایی دچار می‌کند، سپس استغفار را به یادش می‌اندازد [و او به خاطر استغفارش آمرزیده می‌شود]. و زمانی که خداوند برای بنده‌ای که مرتکب گناه شده شری را اراده کند، به او به دنبال ارتکاب گناه نعمتی می‌دهد، سپس استغفار را از یادش می‌برد تا به گناهش ادامه دهد، و این است سخن خداوند متعال که می‌فرماید: «ایشان را به‌زودی مرتبه مرتبه و ناگهانی و به‌غفلت درنوردم از جایی که نمی‌دانند».

۲-۱-۸-۲- خیر دنیا و آخرت

﴿۲۱۱۷﴾ خداوند عز و جل در روز قیامت علما را جمع کرده و به ایشان می‌فرماید: نور و حکمت خود را در سینه‌های شما قرار ندادم مگر اینکه نیتم، عطای خیر دنیا و آخرت به شما بود؛ بروید که همه‌ی گناهان شما را آمرزیدم.

۳-۱-۸-۲- بهترین بنده

﴿۲۱۱۸﴾ بهترین مردم کسی است که در او پنج خصلت جمع شود؛ وقتی کار نیک انجام دهد، شاد می‌شود و وقتی کار بد انجام دهد، استغفار می‌کند، وقتی به او چیزی بدهند، سپاسگزار است و وقتی گرفتار شود، صبر می‌کند و وقتی به او ستم شود، می‌بخشد.

۴-۱-۸-۲- بهترین امت من

﴿۲۱۱۹﴾ بهترین افراد امت من کسانی هستند که چون راه سفر در پیش گیرند، نماز را شکسته به‌جا می‌آورند و روزه نمی‌گیرند؛ وقتی کار نیکی کنند، شادمان می‌شوند و اگر گناهی از آن‌ها سرزند، آمرزش می‌خواهند.

﴿۲۱۲۰﴾ از پیامبر خدا صلی الله علیه و آله درباره‌ی بهترین بندگان سؤال شد. پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: «بندگان خوب کسانی هستند که هرگاه نیکی کنند، شادمان می‌شوند، و هرگاه گناه کنند، طلب آمرزش می‌کنند».

﴿التَّطْبِيقُ بَيْنَ الْمَغْفِرَةِ وَ سَائِرِ الْفَضَائِلِ﴾

٥-٨-١-٢- خَيْرُ مَا يُخَلِّفُهُ الرَّجُلُ

﴿٢١٢١﴾ الصادق عليه السلام: خَيْرُ مَا يُخَلِّفُهُ الرَّجُلُ بَعْدَهُ ثَلَاثَةٌ وَلَدٌ بَارٌّ يَسْتَغْفِرُ لَهُ وَ سُنَّةٌ خَيْرٌ يُقْتَدَى

بِهِ فِيهَا وَ صَدَقَةٌ تَجْرَى مِنْ بَعْدِهِ؛ وسائل الشيعة، ج ١٩، ص ١٧٤

٦-٨-١-٢- خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ

﴿٢١٢٢﴾ وَلَئِنْ قُتِلْتُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ مُتُّمْ لَمَغْفِرَةٌ مِنَ اللَّهِ وَ رَحْمَةٌ خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ (آل عمران:

١٥٧)

٧-٨-١-٢- نِعَمَ الْوَسِيلَةِ

﴿٢١٢٣﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: نِعَمَ الْوَسِيلَةِ الْإِسْتِغْفَارُ؛ مستدرک الوسائل، ج ١٢، ص ١٢٤

٨-٨-١-٢- خَيْرُ الْعِبَادَةِ

﴿٢١٢٤﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: الْإِسْتِغْفَارُ وَ قَوْلُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ خَيْرُ الْعِبَادَةِ؛ الكافي، ج ٢، ص ٥٠٥

﴿٢١٢٥﴾ الرضا عليه السلام: خَيْرُ الْعِبَادَةِ الْإِسْتِغْفَارُ وَ ذَلِكَ قَوْلُ اللَّهِ فَأَعْلَمُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ اسْتَغْفِرُ

لِذَنْبِكَ؛ جامع الأخبار، ص ٥٧

٩-٨-١-٢- خَيْرُ الدُّعَاءِ

﴿٢١٢٦﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: خَيْرُ الدُّعَاءِ الْإِسْتِغْفَارُ؛ الكافي، ج ٢، ص ٥٠٤

٩-١-٢- أَعْظَمُ

١-٩-١-٢- أَعْظَمُ أَجْراً

﴿٢١٢٧﴾ امير المؤمنين عليه السلام: الْإِسْتِغْفَارُ أَعْظَمُ أَجْراً وَ أَسْرَعُ مَثُوبَةً؛ مستدرک الوسائل، ج ١٢، ص ١٢٢

٢-٩-١-٢- أَعْظَمُ جِزَاءً

﴿٢١٢٨﴾ امير المؤمنين عليه السلام: الْإِسْتِغْفَارُ كَأَعْظَمِ جِزَاءٍ [أَجْراً] وَ أَسْرَعُ مَثُوبَةً؛ غرر الحكم، ص ١٩٥

٣-٩-١-٢- أَعْظَمُ مِنَ الذُّنُوبِ

﴿٢١٢٩﴾ الحسين عليه السلام: مَغْفِرَتُكَ وَ رَحْمَتُكَ يَا رَبِّ أَعْظَمُ وَ أَوْسَعُ مِنْهَا لِأَنَّهَا وَسِعَتْ كُلَّ

شَيْءٍ؛ المصباح للكفعمي، ص ٧٦٧

٤-٩-١-٢- أَعْظَمُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ

﴿٢١٣٠﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: مَغْفِرَتُكَ يَا سَيِّدِي أَعْظَمُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ فَتَفَضَّلْ بِهَا عَلَيَّ؛ بحار الأنوار،

ج ٨٦، ص ٣٧٧

٥-٩-١-٢- أَعْظَمُ بَرَكَةً

﴿٢١٣١﴾ امير المؤمنين عليه السلام: وَ آيُ دُعَاءٍ أَفْضَلُ مِنَ الْإِسْتِغْفَارِ وَ أَعْظَمُ بَرَكَةً مِنْهُ فِي الدُّنْيَا وَ

الْآخِرَةِ؛ مستدرک الوسائل، ج ٦، ص ١٨٤

﴿مقایسه‌ی مغفرت با سایر فضیلت‌ها﴾

۵-۱-۱-۲- بهترین چیزی که آدمی به جای می‌گذارد

﴿۲۱۲۱﴾ بهترین چیزی که انسان بعد از خود به جا می‌گذارد، سه چیز است: فرزند نیکوکاری که برای او طلب آمرزش کند، سنت نیکی که مردم به آن عمل کنند، و صدقه‌ی جاریه.

۶-۱-۱-۲- بهتر از آنچه جمع کرده‌اید

﴿۲۱۲۲﴾ اگر هم در راه خدا کشته شوید یا بمیرید، (زیان نکرده‌اید؛ زیرا) آمرزش و رحمت خدا، از تمام آنچه آن‌ها (در طول عمر خود)، جمع‌آوری می‌کنند، بهتر است!

۷-۱-۱-۲- بهترین وسیله

﴿۲۱۲۳﴾ بهترین وسیله استغفار است.

۸-۱-۱-۲- بهترین عبادت

﴿۲۱۲۴﴾ استغفار و گفتن «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ»، بهترین عبادت است.

﴿۲۱۲۵﴾ استغفار بهترین عبادت است و این است سخن خدای عزّ و جلّ که می‌فرماید: «پس بدان که معبودی جز «الله» نیست؛ و برای گناه خود استغفار کن».

۹-۱-۱-۲- بهترین دعا

﴿۲۱۲۶﴾ بهترین دعاها استغفار است.

۹-۱-۱-۲- بزرگ‌ترین

۱-۱-۱-۹- عظیم‌ترین پاداش

﴿۲۱۲۷﴾ طلب آمرزش، اجری بسیار بزرگ و ثوابی زود هنگام و در دسترس دارد.

۲-۱-۱-۹- عظیم‌ترین پاداش

﴿۲۱۲۸﴾ طلب آمرزش، اجر و مزدی بسیار بزرگ و ثوابی زود هنگام و در دسترس دارد.

۳-۱-۱-۹- بزرگ‌تر از گناهان

﴿۲۱۲۹﴾ پروردگارا! آمرزش و رحمت بزرگ‌تر و گسترده‌تر از آن است. چون همه چیز را در بر می‌گیرد.

۴-۱-۱-۹- بزرگ‌تر از هر چیز

﴿۲۱۳۰﴾ مولای من؛ آمرزش عظیم‌تر از هر چیزی است، پس آن را به من عنایت کن.

۵-۱-۱-۹- بزرگ‌ترین برکت

﴿۲۱۳۱﴾ چه دعایی با فضیلت‌تر از استغفار و با برکت‌تر از آن در دنیا و آخرت است.

﴿التَّطْبِيقُ بَيْنَ الْمَغْفِرَةِ وَ سَائِرِ الْفَضَائِلِ﴾

١٠-١-٢-أَفْضَلُ

١-١٠-٢-أَفْضَلُ الدُّعَاءِ

﴿٢١٣٢﴾ امير المؤمنين عليه السلام: أَفْضَلُ التَّوَسُّلِ الْإِسْتِغْفَارُ؛ غرر الحكم، ص ١٩٥

﴿٢١٣٣﴾ امير المؤمنين عليه السلام: أَنَّهُ قَدْ صَعِدَ الْمُنْبَرُ لِلِاسْتِسْقَاءِ فَمَا سَمِعَ مِنْهُ غَيْرَ الْإِسْتِغْفَارِ فَقِيلَ لَهُ فِي ذَلِكَ فَقَالَ أَلَمْ تَسْمَعُوا قَوْلَهُ تَعَالَى اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ إِنَّهُ كَانَ غَفَّاراً يُرْسِلَ السَّمَاءَ عَلَيْكُمْ مِدْرَاراً وَيُمْدِدْكُمْ بِأَمْوَالٍ وَبَنِينَ وَيَجْعَلْ لَكُمْ جَنَّاتٍ وَيَجْعَلْ لَكُمْ أَنْهَاراً ثُمَّ قَالَ عليه السلام وَ أَيْ دُعَاءِ أَفْضَلُ مِنَ الْإِسْتِغْفَارِ وَأَعْظَمُ بَرَكَةً مِنْهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ؛ مستدرک الوسائل، ج ٦، ص ١٨٤

﴿٢١٣٤﴾ الرضا عليه السلام: عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مَيْمُونٍ عَنْهُ عليه السلام قَالَ: صَوْمُ شَعْبَانَ كَفَّارَةُ الذُّنُوبِ الْعِظَامِ إِلَى أَنْ قَالَ قُلْتُ لَهُ فَمَا أَفْضَلُ الدُّعَاءِ فِي هَذَا الشَّهْرِ فَقَالَ الْإِسْتِغْفَارُ؛ وسائل الشيعة، ج ١٠، ص ٥١٠

﴿٢١٣٥﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: مَا مِنْ دُعَاءٍ شَيْءٍ أَفْضَلُ مِنَ الْإِسْتِغْفَارِ؛ مستدرک الوسائل، ج ٥، ص ٣١٨

﴿٢١٣٦﴾ امير المؤمنين عليه السلام: وَ أَيْ دُعَاءِ أَفْضَلُ مِنَ الْإِسْتِغْفَارِ وَأَعْظَمُ بَرَكَةً مِنْهُ فِي الدُّنْيَا وَ

الْآخِرَةِ؛ مستدرک الوسائل، ج ٦، ص ١٨٤

﴿٢١٣٧﴾ الصادق عليه السلام: يَا فَضْلُ إِنْ أَفْضَلَ مَا دَعَوْتُمُ اللَّهَ بِالْأَسْحَارِ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى وَ بِالْأَسْحَارِ

هُمْ يَسْتَغْفِرُونَ؛ مستدرک الوسائل، ج ٥، ص ٢٠٠

٢-١٠-٢-أَفْضَلُ التَّوَسُّلِ

﴿٢١٣٨﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: أَفْضَلُ الدُّعَاءِ الْإِسْتِغْفَارُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٠، ص ٢٨٢

٣-١٠-٢-أَفْضَلُ الْأَمَالِ

﴿٢١٣٩﴾ امير المؤمنين عليه السلام: إِلَهِي إِنْ طَالَ فِي عَصِيَانِكَ عُمْرِي وَ عَظُمَ فِي الصُّحُفِ ذَنْبِي فَمَا أَنَا

مُؤَمِّلٌ غَيْرَ غُفْرَانِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٤١، ص ١١

١١-١-٢-أَكْثَرُ مِمَّا يُصِيبُ الْعَبْدَ

﴿٢١٤٠﴾ الباقر عليه السلام: مَا يُصِيبُ الْعَبْدَ إِلَّا بِذَنْبٍ وَ مَا يَعْفِرُ اللَّهُ مِنْهُ أَكْثَرُ؛ مستدرک الوسائل،

ج ١١، ص ٣٣١

١٢-١-٢-أَوْسَعُ مِنْ ذُنُوبِنَا

﴿٢١٤١﴾ الزهراء عليها السلام: اللَّهُمَّ إِنَّ مَغْفِرَتَكَ أَوْسَعُ مِنْ ذُنُوبِنَا وَ رَحْمَتِكَ أَرْجَى عِنْدَنَا مِنْ

أَعْمَالِنَا؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ٣٣٨

﴿٢١٤٢﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: اللَّهُمَّ مَغْفِرَتَكَ أَوْسَعُ مِنْ ذُنُوبِي وَ رَحْمَتِكَ أَرْجَى عِنْدِي مِنْ عَمَلِي؛

مستدرک الوسائل، ج ٥، ص ١٣٥

﴿مقایسه‌ی مغفرت با سایر فضیلت‌ها﴾

۱۰-۱-۱-۲- بهترین

۱-۱۰-۱-۱-۲- بهترین دعا

﴿۲۱۳۲﴾ نیکوترین و بافضیلت‌ترین توسل‌ها، طلب آمرزش است.

﴿۲۱۳۳﴾ او برای طلب باران از منبر بالا رفت و جز استغفار چیزی از او شنیده نشد، گفته شد: «چرا چنین کرد؟» فرمود: «آیا کلام حق تعالی را نشنیده‌اید که فرمود: «از پروردگار خویش آمرزش بطلبید که او بسیار آمرزنده است. تا باران‌های پربرکت آسمان را پی در پی بر شما بفرستد، و شما را با اموال و فرزندان فراوان کمک کند و باغ‌های سرسبز و نه‌رهای جاری در اختیارتان قرار دهد؛ سپس فرمود: «و کدام دعا با فضیلت‌تر از استغفار است و برکت کدام دعا در دنیا و آخرت بیش از آن است؟»

﴿۲۱۳۴﴾ ابراهیم بن میمون گوید: امام رضا علیه السلام فرمود: «روزه‌ی ماه شعبان، کفاره‌ی گناهان بزرگ است». عرض کردم: «با فضیلت‌ترین دعا در این ماه چیست؟» ایشان فرمود: «طلب آمرزش».

﴿۲۱۳۵﴾ در دعاها چیزی با فضیلت‌تر از استغفار نیست.

﴿۲۱۳۶﴾ چه دعایی با فضیلت‌تر از استغفار و با برکت‌تر از آن در دنیا و آخرت است.

﴿۲۱۳۷﴾ ای فضل؛ بهترین زمان دعا به درگاه خدا سحرهاست، خداوند فرموده است: «و در سحرها آنان از گناه خود آمرزش می‌خواهند».

۲-۱۰-۱-۱-۲- بهترین توسل

﴿۲۱۳۸﴾ نیکوترین و بافضیلت‌ترین دعاها، طلب آمرزش است.

۳-۱۰-۱-۱-۲- بهترین آرزو

﴿۲۱۳۹﴾ خدایا؛ اگر دوران نافرمانی‌ام طولانی و دفتر گناهانم پر شده است، جز به آمرزش تو امید دیگری ندارم.

۱۱-۱-۱-۲- بهترین چیزی که به بنده می‌رسد

﴿۲۱۴۰﴾ مصیبتی به بنده نمی‌رسد مگر به سبب گناه، و آمرزش خداوند نسبت به او بیشتر است.

۱۲-۱-۱-۲- گسترده‌تر از گناهان ما

﴿۲۱۴۱﴾ پروردگارا؛ آمرزش تو از گناهان ما گسترده‌تر، و رحمت تو از اعمال ما امیدوارکننده‌تر است.

﴿۲۱۴۲﴾ خدایا؛ آمرزش تو از گناهان من گسترده‌تر، و رحمت تو در نظر من از اعمالم امیدوارکننده‌تر است.

﴿التَّعَابِيرُ دَالَّةٌ عَلَى أَهْمِيَّةِ الْإِسْتِغْفَارِ وَالْمَغْفِرَةِ﴾

﴿٢١٤٣﴾ الحسين عليه السلام: مَغْفِرَتُكَ وَرَحْمَتُكَ يَا رَبِّ أَعْظَمُ وَأَوْسَعُ مِنْهَا لِأَنَّهَا وَسِعَتْ كُلَّ شَيْءٍ؛ المصباح للكفعمي، ص ٧٦٧
١٣-١-٢- أنجح شفيح

﴿٢١٤٤﴾ امير المؤمنين عليه السلام: لَا شَفِيعَ أَنْجَحَ مِنَ الْإِسْتِغْفَارِ؛ غرر الحكم، ص ١٩٥

٢-٢- التَّعَابِيرُ دَالَّةٌ عَلَى أَهْمِيَّةِ الْإِسْتِغْفَارِ وَالْمَغْفِرَةِ

٢-٢-١- بكاء إبليس، إعجاب الله

١-٢-٢- بكاء إبليس من مغفرة العبد

﴿٢١٤٥﴾ الصادق عليه السلام: فَإِذَا اغْتَسَلَ الْمُؤْمِنُ مِنْ حَلَالِهِ بَكَى إِبْلِيسُ وَقَالَ يَا وَيْلَتَاهُ هَذَا الْعَبْدُ أَطَاعَ رَبَّهُ وَغَفَرَ لَهُ ذَنْبُهُ؛ مستدرک الوسائل، ج ١٤، ص ١٥٤
٢-٢-١-٢- بغض إبليس من مغفرة العبد

﴿٢١٤٦﴾ الرسول عليه السلام: أَنَّهُ سِئَلُ أَيُّ الْآخِلَاقِ أَفْضَلُ قَالَ الْجُودُ وَالصَّدْقُ وَقَالَ عِيسَى عليه السلام لِإِبْلِيسَ مَنْ أَحَبُّ الْخَلْقِ إِلَيْكَ قَالَ مُؤْمِنٌ بِخَيْلٍ قَالَ فَمَنْ أَبْغَضُهُمْ إِلَيْكَ قَالَ فَاسِقٌ سَخِيٌّ أَخَافُ أَنْ يُغْفَرَ لَهُ بِسَخَائِهِ؛ مستدرک الوسائل، ج ١٥، ص ٢٥٨

٢-٢-١-٣- إن الله يعجب بعبده إذا قال اغفر لي ذنوبي يعلم أنه لا يغفر الذنوب غيره

﴿٢١٤٧﴾ امير المؤمنين عليه السلام: قَالَ: سُبْحَانَكَ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي فَاغْفِرْ لِي فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ ثُمَّ ضَحِكَ فَقِيلَ لَهُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَيِّ شَيْءٍ ضَحِكْتَ قَالَ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ عليه السلام قَالَ مِثْلَ مَا قُلْتَ ثُمَّ ضَحِكَ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ مِنْ أَيِّ شَيْءٍ تَضَحَّكَ قَالَ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يُعْجَبُ بَعْبِدِهِ إِذَا قَالَ اغْفِرْ لِي ذُنُوبِي يَعْلَمُ أَنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ غَيْرُهُ؛ مستدرک الوسائل، ج ٨، ص ١٣٧

٢-٢-٢- قرين الرسول عليه السلام، دعوة النبي عليه السلام، تعجب الإمام عليه السلام من هلاكة الناس مع وجود الاستغفار
١-٢-٢-٢- قرين الرسول عليه السلام

﴿٢١٤٨﴾ امير المؤمنين عليه السلام: فِي الْأَرْضِ أَمَانَانِ مِنْ عَذَابِ اللَّهِ سُبْحَانَهُ وَقَدْ رُفِعَ أَحَدُهُمَا فَدُونَكُمْ الْآخَرُ فَتَمَسَّكُوا بِهِ أَمَّا الْأَمَانُ الَّذِي رُفِعَ فَهُوَ رَسُولُ اللَّهِ عليه السلام وَأَمَّا الْأَمَانُ الْبَاقِي فَهُوَ الْإِسْتِغْفَارُ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ مَنْ قَاتِلٍ وَمَا كَانَ اللَّهُ يُعَذِّبُهُمْ وَأَنْتَ فِيهِمْ وَمَا كَانَ اللَّهُ مُعَذِّبَهُمْ وَهُمْ يَسْتَغْفِرُونَ؛ روضة الواعظين، ج ٢، ص ٤٧٨

﴿عبارات دلالت‌کننده بر اهمیت و جایگاه ویژه‌ی استغفار و مغفرت﴾

﴿۲۱۴۳﴾ پروردگارا! آمرزش و رحمت بزرگ‌تر و گسترده‌تر از آن است. چون همه‌چیز را در بر می‌گیرد.

۲-۱-۱-۱۳- کامیاب‌ترین میانجی

﴿۲۱۴۴﴾ شفیع نجات‌بخش‌تر از استغفار نیست.

۲-۲- عبارات دلالت‌کننده بر اهمیت و جایگاه ویژه‌ی استغفار و مغفرت

۲-۲-۱- گریه‌ی ابلیس، خوش‌آمدنِ خداوند

۲-۲-۱-۱- گریه‌ی ابلیس از آمرزش بنده

﴿۲۱۴۵﴾ پس هنگامی که مؤمنی آمیزش حلال و در پی آن غسل کند، ابلیس می‌گوید: «وای بر من، این بنده پروردگارش را اطاعت کرد و خدایش گناهان او را آمرزید».

۲-۲-۱-۲- بغض ابلیس از آمرزش بنده

﴿۲۱۴۶﴾ از پیامبر ﷺ سؤال شد: «کدام اخلاق با فضیلت‌تر است؟» فرمود: «بخشش و راستگویی. عیسی علیه السلام از شیطان پرسید: «محبوب‌ترین خلائق نزد تو کیست؟» گفت: «مؤمنی که بخیل باشد». پرسید: «پس مبعوض‌ترین و منفورترین آن کدام است؟» گفت: «شخص فاسق باسخاوت، چرا که ترس آن را دارم که به سبب سخاوتش آمرزیده شود».

۲-۲-۱-۳- خداوند از اینکه ببیند بنده‌ای می‌داند که آمرزنده‌ای جز خدا نیست، به شگفت می‌آید

﴿۲۱۴۷﴾ فرمود: «سُبْحَانَكَ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي فَاغْفِرْ لِي فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ» و آن‌گاه خندید، گفتند: «ای امیرالمؤمنین برای چه خندیدی؟» فرمود: «پیامبر ﷺ را دیدم که مثل آنچه را که گفتم، گفت و آن‌گاه خندید. گفتم: «ای پیامبر خدا برای چه خندیدی؟» فرمود: «پروردگارت از بنده‌ای خوشش می‌آید که بگوید «إِغْفِرْ لِي ذُنُوبِي» و بداند که جز او کسی گناه را نمی‌آمرزد».

۲-۲-۲- همتای رسول الله ﷺ، دعوت پیامبر ﷺ، ردّ دعای یونس به خاطر استغفار مردم، تعجب امام علیه السلام از هلاکت مردم با وجود امکان بهره‌مندی از استغفار

۲-۲-۲-۱- همتای رسول خدا ﷺ

﴿۲۱۴۸﴾ در روی زمین دو امان از عذاب خدای سبحان وجود داشت که یکی از آن دو برداشته شده؛ پس بر شما باد به التزام به دیگری؛ به آن متمسک شوید. اما آن امانی که برداشته شد، رسول خدا ﷺ است و اما آن امانی که باقی است، استغفار کردن است؛ خداوند متعال فرمود: «ولی [ای پیامبر!] تا تو در میان آن‌ها هستی، خداوند آن‌ها را مجازات نخواهد کرد؛ و [نیز] تا استغفار می‌کنند، خداوند عذابشان نمی‌کند».

﴿التَّعَابِيرُ دَالَّةٌ عَلَى أَهْمِيَّةِ الْإِسْتِغْفَارِ وَالْمَغْفِرَةِ﴾

- ﴿٢١٤٩﴾ الباقر عليه السلام: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَالْإِسْتِغْفَارُ حِصْنَيْنِ لَكُمْ مِنَ الْعَذَابِ فَمَضَى أَكْبَرُ الْحِصْنَيْنِ وَبَقِيَ الْإِسْتِغْفَارُ فَأَكْثَرُوا مِنْهُ فَإِنَّهُ مَنجَاةٌ لِلذُّنُوبِ؛ تفسير العياشي، ج ٢، ص ٥٤
- ﴿٢١٥٠﴾ الباقر عليه السلام: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَالْإِسْتِغْفَارُ لَكُمْ حِصْنَيْنِ حِصْنَيْنِ مِنَ الْعَذَابِ فَمَضَى أَكْبَرُ الْحِصْنَيْنِ وَبَقِيَ الْإِسْتِغْفَارُ فَأَكْثَرُوا مِنْهُ فَإِنَّهُ مِمْحَاةٌ لِلذُّنُوبِ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ وَأَنْتَ فِيهِمْ وَمَا كَانَ اللَّهُ مُعَذِّبَهُمْ وَهُمْ يَسْتَغْفِرُونَ؛ وسائل الشيعة، ج ١٦، ص ٦٨
- ﴿٢١٥١﴾ امير المؤمنين عليه السلام: كَانَ فِي النَّاسِ أَمَانَانِ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَالْإِسْتِغْفَارُ فَرُفِعَ مِنْهُمَا أَمَانٌ وَهُوَ رَسُولُ اللَّهِ وَبَقِيَ عَلَيْهِمْ أَمَانٌ وَهُوَ الْإِسْتِغْفَارُ؛ إرشاد القلوب، ج ١، ص ٣١
- ﴿٢١٥٢﴾ امير المؤمنين عليه السلام: لَكَانَ فِي الْأَرْضِ أَمَانَانِ فَرُفِعَ أَحَدُهُمَا وَهُوَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَتَمَسَّكُوا بِالْآخَرِ وَهُوَ الْإِسْتِغْفَارُ؛ بحار الأنوار، ج ٧٥، ص ٦٧
- ٢-٢-٢-٢- دَعْوَةُ النَّبِيِّ ﷺ
- ﴿٢١٥٣﴾ الصادق عليه السلام: وَبِحَقِّ مُحَمَّدٍ الْأَمِينِ رَسُولِكَ سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ وَنَبِيِّكَ إِمَامِ الْمُتَّقِينَ وَبِالرِّسَالَةِ الَّتِي آدَاَهَا وَالْعِبَادَةِ الَّتِي اجْتَهِدَ فِيهَا وَالْمِحْنَةِ الَّتِي صَبَرَ عَلَيْهَا وَالْمَغْفِرَةِ الَّتِي دَعَا إِلَيْهَا؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ٢٧٦
- ٢-٢-٢-٣- رَدُّ دُعَاءِ يُوسُفَ عليه السلام لِإِسْتِغْفَارِ النَّاسِ
- ﴿٢١٥٤﴾ الرسول ﷺ: أَ تَذَرِي يَا يُوسُفُ لَعَلَّ اللَّهَ إِذَا أَنْزَلَ عَلَيْهِمُ الْعَذَابَ فَأَحْسُوا بِهِ أَنْ يَتُوبُوا إِلَيْهِ وَيَسْتَغْفِرُوا فَيَرْحَمَهُمْ فَإِنَّهُ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ وَيَكْشِفُ عَنْهُمْ الْعَذَابَ مِنْ بَعْدِ مَا أَخْبَرْتَهُمْ عَنْ اللَّهِ أَنَّهُ يَنْزِلُ عَلَيْهِمُ الْعَذَابَ يَوْمَ الْأَرْبَعَاءِ فَتَكُونُ بِذَلِكَ عِنْدَهُمْ كَذَابًا؛ بحار الأنوار، ج ١٤، ص ٣٩٥
- ٢-٢-٢-٤- تَعَجُّبُ الْإِمَامِ عليه السلام مِنْ هَلَاكَةِ النَّاسِ مَعَ وُجُودِ الْأَسْتِغْفَارِ
- ﴿٢١٥٥﴾ امير المؤمنين عليه السلام: الْعَجَبُ لِمَنْ يَهْلِكُ وَالنَّجَاةُ مَعَهُ قِيلَ وَمَا هِيَ قَالِ الْإِسْتِغْفَارُ؛ الدعوات، ص ٣١
- ٢-٢-٣- الْحَمْدُ وَسَجْدَةُ الشُّكْرِ لِلْمَغْفِرَةِ
- ٢-٢-٣-١- الْحَمْدُ وَالْمَغْفِرَةِ
- ﴿٢١٥٦﴾ طالب عليه السلام: فَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ الَّذِي خَتَمَ لَأَوْلَانَا بِالسَّعَادَةِ وَالْمَغْفِرَةِ وَلَاخِرِنَا بِالشَّهَادَةِ وَالرَّحْمَةِ؛ اللهوف، ص ١٨٣

﴿عبارات دلالت کننده بر اهمیت و جایگاه ویژه‌ی استغفار و مغفرت﴾

﴿۲۱۴۹﴾ پیامبر خدا ﷺ و طلب آمرزش، دو قلعه‌ی نگهدارنده‌ی شما از عذابند. قلعه‌ی بزرگ‌تر از دست رفت و فقط استغفار مانده است. پس زیاد استغفار کنید که نجات‌دهنده‌ی شما از گناهان است.

﴿۲۱۵۰﴾ پیامبر خدا ﷺ و طلب آمرزش، دو قلعه‌ی نگهدارنده‌ی شما از عذابند. قلعه‌ی بزرگ‌تر از دست رفت و فقط استغفار مانده است. پس زیاد استغفار کنید که گناهان شما را پاک می‌کند. که خداوند عز و جل می‌فرماید: «تا هنگامی که تو [ای رسول خدا ﷺ] در میان آنان هستی، خدا آنان را عذاب نمی‌کند، و تا هنگامی که استغفار می‌کنند خدا آنان را عذاب نخواهد کرد».

﴿۲۱۵۱﴾ در میان مردم دو چیز امان از عذاب خدا بود: یکی رسول خدا ﷺ و دیگری استغفار. پس یکی از آن دو برداشته شد و آن رسول خدا ﷺ است و برای آن‌ها امان دیگری باقی‌مانده که آن استغفار است.

﴿۲۱۵۲﴾ در روی زمین دو چیز امان [از عذاب خداوند بود] که یکی برداشته شد و آن پیامبر اکرم ﷺ بود؛ به دومی چنگ بزنید که همان استغفار است.

۲-۲-۲-۲-۲ دعای پیامبر ﷺ

﴿۲۱۵۳﴾ به حق محمد که امین تو و فرستاده‌ی تو و سرور پیامبران است و پیامبر تو و پیشوای پرهیزگاران است، و به حق پیغمبی که آورده است و بندگی‌ای که در آن کوشیده است و مشقتی که بر آن صبر کرده است و آمرزشی که به آن دعوت کرده است.

۲-۲-۲-۳ ردّ دعای یونس به خاطر استغفار مردم

﴿۲۱۵۴﴾ روبیل گفت: ای یونس، آیا می‌دانی ممکن است هنگامی که عذاب بر آنان نازل می‌شود، آن را احساس کنند و به درگاه خداوند توبه و طلب بخشش کنند. و خداوند به آنان رحم کند که حقیقتاً او مهربان‌ترین مهربانان است. و بعد از آنکه تو به ایشان خبر دادی که خداوند در روز چهارشنبه عذاب را نازل می‌کند عذاب را از آنان برطرف سازد و بدین وسیله نزد قومت به عنوان دروغ گو شناخته شوی.

۲-۲-۲-۴ تعجب امام علی علیه السلام از هلاکت مردم با وجود امکان بهره‌مندی از استغفار

﴿۲۱۵۵﴾ امام علی علیه السلام فرمود: «شگفتا از کسی که در حال هلاکت و نابودی است؛ حال آنکه نجات با اوست، گفته شد: «نجات چیست؟» فرمود: «استغفار».

۲-۲-۳-۲ حمد و سجده‌ی شکر برای آمرزیده شدن

۲-۲-۳-۱ حمد بر مغفرت

﴿۲۱۵۶﴾ ستایش مخصوص خداوندی است که آغاز کار ما را به سعادت و آمرزش و فرجام کارمان را به شهادت و رحمت رقم زد.

﴿التَّعَابِيرُ دَالَّةٌ عَلَى أَهْمِيَّةِ الْإِسْتِغْفَارِ وَالْمَغْفِرَةِ﴾

﴿٢١٥٧﴾ الرضا عليه السلام: لَا أَدْرِي أَى نِعَمِكَ أَشْكُرُ أ حِينَ تَطَوَّلَتْ عَلَى بِالرِّضَا وَ تَفَضَّلَتْ بِالْعَفْوِ عَمَّا مَضَى أَمْ حِينَ زِدْتَ عَلَى الْعَفْوِ وَالْغُفْرَانِ بِاسْتِنَافِ الْكَرَمِ وَالْإِحْسَانِ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢٨٠
٢-٢-٣-٢- سجدة الشكر للمغفرة

﴿٢١٥٨﴾ الرسول عليه السلام: كُلَّمَا غُفِرَ لَهُ ذَنْبٌ سَجَدَ؛ بحار الأنوار، ج ٨، ص ٢١١

٢-٢-٤- مَعِيَّةُ الشُّكْرِ وَالْإِيمَانِ

٢-٢-٤-١- الْإِسْتِغْفَارُ وَالْإِيمَانُ

﴿٢١٥٩﴾ الصادق عليه السلام: الدُّعَاءُ عِنْدَ الْكَرْبِ وَالِاسْتِغْفَارُ عِنْدَ الذَّنْبِ وَالشُّكْرُ عِنْدَ النِّعْمَةِ مِنْ

أَخْلَاقِ الْمُؤْمِنِينَ؛ أعلام الدين، ص ١١٩

﴿٢١٦٠﴾ الرضا عليه السلام: الْمُؤْمِنُ الَّذِي إِذَا أَحْسَنَ اسْتَبْشَرَ وَإِذَا أَسَاءَ اسْتَغْفَرَ؛ وسائل الشيعة، ج ١٢، ص ١٢٧

﴿٢١٦١﴾ الصادق عليه السلام: الْمُؤْمِنُونَ عَلَى سَبْعِ دَرَجَاتٍ صَاحِبُ دَرَجَةٍ مِنْهُمْ فِي مَزِيدٍ مِنَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ لَا يُخْرِجُهُ ذَلِكَ الْمَزِيدُ مِنْ دَرَجَتِهِ إِلَى دَرَجَةٍ غَيْرِهِ وَمِنْهُمْ شُهَدَاءُ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ وَمِنْهُمْ النُّجَبَاءُ وَمِنْهُمْ الْمُتَحَنُّنَةُ وَمِنْهُمْ النُّجَدَاءُ وَمِنْهُمْ أَهْلُ الصَّبْرِ وَمِنْهُمْ أَهْلُ التَّقْوَى وَمِنْهُمْ أَهْلُ الْمَغْفِرَةِ؛ بحار الأنوار، ج ٦٦، ص ١٦٩

﴿٢١٦٢﴾ امير المؤمنين عليه السلام: هُوَ شَهْرٌ يَقْبَلُ أَهْلُ الْإِيمَانِ بِالْمَغْفِرَةِ وَالرِّضْوَانِ وَالرُّوحِ وَالرَّيْحَانِ وَمَرْضَاةَ الْمَلِكِ الدِّيَّانِ؛ فضائل الأشهر الثلاثة، ص ١٠٧

﴿٢١٦٣﴾ الرسول عليه السلام: يَا عَلِيُّ سَبْعَةٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ فَقَدْ اسْتَكْمَلَ حَقِيقَةَ الْإِيمَانِ وَأَبْوَابُ الْجَنَّةِ مُفْتَحَةٌ لَهُ مَنْ أَسْبَغَ وُضُوْءَهُ وَأَحْسَنَ صَلَاتَهُ وَأَدَّى زَكَاةَ مَالِهِ وَكَفَّ غَضَبَهُ وَسَجَنَ لِسَانَهُ وَاسْتَغْفَرَ لَذَنبِهِ وَأَدَّى النَّصِيحَةَ لِأَهْلِ بَيْتِ نَبِيِّهِ؛ من لا يحضره الفقيه، ج ٤، ص ٣٥٨

٢-٢-٤-٢- مَقَارِنَةُ الشُّكْرِ وَالْمَغْفِرَةِ

﴿٢١٦٤﴾ الجواد عليه السلام: نِعْمَةٌ لَا تَشْكُرُ كَسَيِّئَةٍ لَا تُغْفَرُ؛ بحار الأنوار، ج ٦٨، ص ٥٣

٢-٢-٥- دَرَجَةُ الْعَلِيِّينَ، أَهْلُ اللَّهِ، طُوبَى لِلْمَغْفُورِ، لَيْسَ مِنَّا مَنْ لَمْ يَسْتَغْفِرِ اللَّهَ مِنْ سَيِّئَاتِهِ، مَدَحَ اللَّهُ الْمُسْتَغْفِرِينَ

٢-٢-٥-١- دَرَجَةُ الْعَلِيِّينَ

﴿٢١٦٥﴾ امير المؤمنين عليه السلام: الْإِسْتِغْفَارُ دَرَجَةُ الْعَلِيِّينَ وَهُوَ اسْمٌ وَقَعَ عَلَى سِتَّةٍ مَعَانٍ أَوَّلُهَا النَّدَمُ عَلَى الْفِعْلِ وَالثَّانِي الْعَزْمُ عَلَى التَّرْكِ وَأَنْ لَا يَعُودَ وَالثَّالِثُ تَأْدِيَةُ الْحُقُوقِ لِيُلْقَى اللَّهُ تَعَالَى وَلَيْسَ عَلَيْهِ تَبِعَةٌ وَالرَّابِعُ أَنْ يَعْمِدَ إِلَى كُلِّ فَرِيضَةٍ فَيُؤَدِّيَ حَقَّهَا وَالخَامِسُ أَنْ يُذِيبَ اللَّحْمَ الَّذِي نَبَتَ مِنْهُ [عَلَى] السُّخْتِ بِالْهُمُومِ وَالْأَحْزَانِ حَتَّى يَكْتَسِيَ لَحْمًا آخَرَ مِنَ الْحَلَالِ وَالسَّادِسُ أَنْ يُذِيقَ جِسْمَهُ أَلَمَ الطَّاعَةِ كَمَا أَذَاقَهُ لَذَّةَ الْمَعْصِيَةِ؛ بحار الأنوار، ج ٧٥، ص ٦٨

﴿عبارات دلالت کننده بر اهمیت و جایگاه ویژه‌ی استغفار و مغفرت﴾

﴿۲۱۵۷﴾ پروردگارا! نمی‌دانم کدام نعمت را شکر گویم؟! آن گاه که بر من منت گذاشتی و از من خشنود شدی و بخشش اعمال گذشته‌ام را بشارت دادی، یا آن گاه که با اکرام و احسان جدید، بر میزان عفو و آمرزش افزودی؟!

۲-۲-۳-۲ سجده‌ی شکر بر مغفرت

﴿۲۱۵۸﴾ هر گناهی از او آمرزیده می‌شد سجده می‌کرد.

۲-۲-۴-۲ همتای شکر و ایمان

۱-۲-۲-۴-۲ رابطه‌ی استغفار و ایمان

﴿۲۱۵۹﴾ دعا کردن در هنگام سختی‌ها، طلب آمرزش به هنگام گناه و شکر کردن هنگام برخورداری از نعمت، از اخلاق مؤمنان است.

﴿۲۱۶۰﴾ مؤمن کسی است که وقتی کار خیر انجام می‌دهد، خوشحال می‌شود، و زمانی که دست به کار ناشایستی می‌زند، طلب آمرزش می‌کند.

﴿۲۱۶۱﴾ مؤمنان بر هفت رتبه هستند؛ و هر کدام در درجه‌ای قرار می‌گیرند که مخصوص آن‌هاست و به درجه‌ی دیگری نمی‌توانند برسند. آن درجات عبارتند از: شاهدان خداوند در میان مخلوقات، نیکان، آزمایش شدگان، اشراف، اهل صبر، اهل تقوی، و اهل آمرزش.

﴿۲۱۶۲﴾ رمضان ماهی است که اهل ایمان با آمرزش و رضایت و رضوان و آرامش و بوی خوش و خشنودی خدای مالک داور، پذیرفته می‌شوند.

﴿۲۱۶۳﴾ ای علی؛ هفت خصلت است که در هر کس باشد حقیقت ایمان را به حد کمال رسانده و درهای بهشت برای او گشوده می‌شود: کسی که وضوی کامل بگیرد و نمازش را نیکو به جای آورد و زکات مالش را بپردازد و خشمش را نگه دارد و زبانش را زندانی کند و برای گناهش طلب آمرزش نماید و خیرخواه خاندان پیامبرش باشد.

۲-۲-۴-۲ شکر، هم‌طراز مغفرت

﴿۲۱۶۴﴾ نعمتی که از آن سپاسگزاری نشود، مانند گناهی است که آمرزیده نشود.

۲-۲-۵-۲ درجه‌ی علّیین، اهل الله، خوشا به حال آمرزیده، آن که از بدی‌هایش طلب آمرزش نکند، از ما نیست، خداوند آمرزش خواهان را ستوده است

۱-۲-۲-۵-۲ درجه‌ی علّیین

﴿۲۱۶۵﴾ طلب آمرزش درجه‌ی علّیین است و آن کلمه‌ای است که شش وجه دارد: ۱- پشیمانی از عمل گذشته. ۲- تصمیم به ترک گناه و عدم بازگشت به آن. ۳- پرداخت حقوق مردم، به نحوی که به هنگام ملاقات پروردگار خویش باری گران بر دوش نداشته باشد. ۴- به واجبات توجه نماید و حق هر یک را ادا کند. ۵- گوشتی که با حرام بر تنش روییده به وسیله‌ی حزن و اندوه آب کند تا از نو گوشتی حلال بر تنش برآید. ۶- رنج طاعت و بندگی خدا را به جسم خود بچشاند، چنان که لذت معصیت را قبلاً به آن چشانده است.

﴿التَّعَابِيرُ دَالَّةٌ عَلَى أَهْمِيَّةِ الْإِسْتِغْفَارِ وَالْمَغْفِرَةِ﴾

٢-٢-٥-٢-أهل الله

﴿٢١٦٦﴾ موسى عليه السلام: إلهي مَنْ أَهْلَكَ قَالَ الْمُتَحَابُّونَ فِي الدِّينِ يَعْمُرُونَ مَسَاجِدِي وَيَسْتَغْفِرُونَ

بِالْأَسْحَارِ؛ مستدرک الوسائل، ج ١٢، ص ٢٢٤

٢-٢-٥-٣-طوبى للمغفور

﴿٢١٦٧﴾ أمير المؤمنين عليه السلام: صَلَّى أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام عَلَى جَنَازَةٍ ثُمَّ قَالَ إِنْ كُنْتَ مَغْفُورًا لَهُ فَطُوبَى لَنَا نُصَلِّيَ عَلَى مَغْفُورٍ لَهُ وَإِنْ كُنَّا مَغْفُورِينَ فَطُوبَى لَكَ يُصَلِّيَ عَلَيْكَ الْمَغْفُورُونَ؛

مستدرک الوسائل، ج ٢، ص ٢٤٥

﴿٢١٦٨﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: طُوبَى لِأُمَّةٍ مُحَمَّدٍ ﷺ يَتَصَدَّقُونَ بِالنَّهَارِ وَيَقُومُونَ فِي اللَّيْلِ بِالدُّعَاءِ وَ

الِاسْتِغْفَارِ يُنْظَرُ اللَّهُ إِلَيْهِمْ وَيَرْضَى عَنْهُمْ؛ مستدرک الوسائل، ج ٧، ص ٤٢٠

﴿٢١٦٩﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: طُوبَى لِمَنْ وَجَدَ فِي صَحِيفَةِ عَمَلِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ تَحْتَ كُلِّ ذَنْبٍ أَسْتَغْفِرُ

اللَّهُ؛ وسائل الشيعة، ج ١٦، ص ٦٩

﴿٢١٧٠﴾ أمير المؤمنين عليه السلام: طُوبَى لِنَفْسٍ أَدَّتْ إِلَى رَبِّهَا فَرْضَهَا وَعَرَّكَتْ بِجَنْبِهَا بُؤْسَهَا وَهَجَرَتْ فِي اللَّيْلِ غُمُضَهَا حَتَّى إِذَا غَلَبَ الْكَرَى عَلَيْهَا أَفْتَرَشَتْ أَرْضَهَا وَتَوَسَّدَتْ كَفَّهَا فِي مَعْشَرِ أَشْهَرِ عُيُونِهِمْ خَوْفَ مَعَادِهِمْ وَتَجَافَتْ عَنْ مَضَاجِعِهِمْ جُؤُوبُهُمْ وَهَمَّهَمَتْ بِذِكْرِ رَبِّهِمْ شِفَاهُهُمْ وَتَقَشَّعَتْ بِطُولِ اسْتِغْفَارِهِمْ ذُنُوبُهُمْ أَوْلَيْكَ حِزْبُ اللَّهِ أَلَا إِنْ حِزْبُ اللَّهِ هُمْ الْمُفْلِحُونَ؛ نهج البلاغة، ص ٤١٩

﴿٢١٧١﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: يَا حَلِيمُ مَضَى مِنَ الشَّهْرِ الْمُبَارَكِ الثَّلَاثُ وَلَسْتُ أَدْرِي سَيِّدِي مَا صَنَعْتَ فِي حَاجَتِي هَلْ غَفَرْتَ لِي إِنْ أَنْتَ غَفَرْتَ لِي فَطُوبَى لِي وَإِنْ لَمْ تَكُنْ غَفَرْتَ لِي فَوَا

سَوَاتِنَاهُ فَمِنْ الْآنَ سَيِّدِي فَاغْفِرْ لِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٣١

٢-٢-٥-٤-ليس منا من لم يستغفر الله من سيئاته

﴿٢١٧٢﴾ الكاظم عليه السلام: لَيْسَ مِنَّا مَنْ لَمْ يُحَاسِبْ نَفْسَهُ فِي كُلِّ يَوْمٍ فَإِنْ عَمِلَ حَسَنًا اسْتَزَادَ اللَّهُ وَ

إِنْ عَمِلَ سَيِّئًا اسْتَغْفَرَ اللَّهُ مِنْهُ وَتَابَ إِلَيْهِ؛ الكافي، ج ٢، ص ٤٥٣

﴿٢١٧٣﴾ الرضا عليه السلام: لَيْسَ مِنَّا مَنْ لَمْ يُحَاسِبْ نَفْسَهُ فِي كُلِّ يَوْمٍ فَإِنْ عَمِلَ خَيْرًا اسْتَزَادَ اللَّهُ مِنْهُ

وَحَمِدَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَإِنْ عَمِلَ شَرًّا اسْتَغْفَرَ اللَّهُ مِنْهُ وَتَابَ إِلَيْهِ؛ بحار الأنوار، ج ٦٧، ص ٧٢

﴿٢١٧٤﴾ أمير المؤمنين عليه السلام: لَيْسَ مِنَّا مَنْ لَمْ يُحَاسِبْ نَفْسَهُ كُلَّ يَوْمٍ فَإِنْ عَمِلَ خَيْرًا حَمِدَ اللَّهُ وَ

اسْتَزَادَهُ وَإِنْ عَمِلَ سُوءًا اسْتَغْفَرَ اللَّهُ؛ بحار الأنوار، ج ٦٨، ص ٢٥٩

﴿٤٥٨﴾

﴿عبارات دلالت‌کننده بر اهمیت و جایگاه ویژه‌ی استغفار و مغفرت﴾

۲-۵-۲-۲- اهل الله

﴿۲۱۶۶﴾ خداوندا! اهل تو کیست؟ فرمود: «آنان که در راه دین به یکدیگر محبت می‌کنند؛ مساجد مرا آباد و به وقت سحر طلب آمرزش می‌کنند».

۳-۵-۲-۲- خوشا به حال آمرزیده

﴿۲۱۶۷﴾ علی علیه السلام بر جنازه‌ای نماز خواند، سپس فرمود: «اگر آمرزیده شده باشی، پس خوشا به حال ما که بر تو نماز خواندیم که از آمرزیده‌شدگان خواهیم بود، و اگر ما از آمرزیده‌شدگان باشیم پس خوشابه حال تو که آمرزیده‌شدگان برای تو نماز خواندند».

﴿۲۱۶۸﴾ خوشا به حال امت محمد صلی الله علیه و آله؛ در روز صدقه می‌دهند و شب‌هنگام به دعا و استغفار برمی‌خیزند؛ خدای تعالی با نظر رحمت به ایشان می‌نگرد و از ایشان خشنود و راضی است.

﴿۲۱۶۹﴾ خوشا به حال کسی که روز قیامت در نامه‌ی عملش زیر هر گناهی «استغفر الله» بیابد.

﴿۲۱۷۰﴾ خوش به حال کسی که آنچه پروردگارش بر عهده‌ی وی نهاده، ادا کرده است و سختی‌ها را تحمل کرده، شب دیده برهم نهاده، و چون خواب بر او چیره شده بر زمین خفته و کف دست را بالین قرار داده، در جمعی که از بیم روز بازگشت دیده‌هاشان به شب بیدار و پهلوهایشان از خوابگاه برکنار، و لب‌هایشان به یاد پروردگار است؛ و گناهانشان به خاطر آمرزش‌خواستن بسیار زدوده است. آنان حزب الله هستند و بدانید که حزب الله رستگار هستند.

﴿۲۱۷۱﴾ ای بردبار؛ یک سوّم ماه مبارک گذشت. ای آقای من؛ نمی‌دانم که با حاجتم چه کرده‌ای، آیا مرا آمرزیده‌ای؟ اگر آمرزیده باشی خوشا به حالم و اگر نیامرزیده‌ای وای بر من. ای مولای من اکنون مرا بیامرز.

۴-۵-۲-۲- آن که از بدی‌هایش طلب آمرزش نکند، از ما نیست

﴿۲۱۷۲﴾ از ما نیست کسی که هر روز به حساب خویش نرسد، پس اگر کار نیکی انجام داده از خدا بیش از آن را بخواهد و اگر کار زشتی مرتکب شده از خدا طلب آمرزش کند و به درگاه او توبه کند.

﴿۲۱۷۳﴾ از ما نیست کسی که هر روز به حساب خویش نرسد، پس اگر کار نیکی انجام داده از خدا بیش از آن را بخواهد و خدا را بر آن سپاس گوید و اگر کار زشتی مرتکب شده از خدا طلب آمرزش کند و به درگاه او توبه کند.

﴿۲۱۷۴﴾ از ما نیست کسی که هر روز به حساب خویش نرسد، پس اگر کار نیکی انجام داده خدا را بر آن سپاس گوید و بیشتر از آن را او بخواهد و اگر کار زشتی مرتکب شده از خدا طلب آمرزش کند.

﴿التَّعَابِيرُ دَالَّةٌ عَلَى أَهْمِيَّةِ الْإِسْتِغْفَارِ وَالْمَغْفِرَةِ﴾

٥-٢-٢- مدح الله المستغفرين

﴿٢١٧٥﴾ الرسول ﷺ: يَا إِلَهِي قَدْ مَدَحْتَ الْمُسْتَغْفِرِينَ بِالْأَسْحَارِ وَبَلَّغْنَا أَنَّكَ تَغْفِرُ الذُّنُوبَ

بِالِاسْتِغْفَارِ وَأَنَا أَسْتَغْفِرُكَ وَأَسْأَلُكَ التَّوْبَةَ وَيَكْرُرُ ذَلِكَ مِائَةً مَرَّةً؛ محاسبة النفس، ص ٣١

٦-٢-٢- لَا يُصْلِحُ الذُّنُوبُ إِلَّا بِالِاسْتِغْفَارِ، تَبْدِيلُ الْفَاسِقِ بِالصَّادِقِ

١-٦-٢-٢- لَا يُصْلِحُ الذُّنُوبُ إِلَّا بِالِاسْتِغْفَارِ

﴿٢١٧٦﴾ امير المؤمنين (عليه السلام): إِنَّ الْعَبْدَ بَيْنَ نِعْمَةٍ وَذَنْبٍ لَا يُصْلِحُهُمَا إِلَّا الْإِسْتِغْفَارُ وَالشُّكْرُ؛

غرر الحكم، ص ١٩٥

٢-٦-٢- تَبْدِيلُ الْفَاسِقِ بِالصَّادِقِ

﴿٢١٧٧﴾ الْأَيْمَةُ (عليها السلام): دَخَلَ رَجُلَانِ الْمَسْجِدَ أَحَدُهُمَا عَابِدٌ وَالْآخَرُ فَاسِقٌ فَخَرَجَا مِنَ الْمَسْجِدِ

وَالْفَاسِقُ صَادِقٌ وَالْعَابِدُ فَاسِقٌ وَذَلِكَ أَنَّهُ يَدْخُلُ الْعَابِدُ الْمَسْجِدَ مُدًّا بِعِبَادَتِهِ يُدِلُّ بِهَا فَتَكُونُ فِكْرَتُهُ فِي ذَلِكَ وَتَكُونُ فِكْرَةُ الْفَاسِقِ فِي التَّنَدُّمِ عَلَى فِسْقِهِ وَيَسْتَغْفِرُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ مِمَّا صَنَعَ

مِنَ الذُّنُوبِ؛ الكافي، ج ٢، ص ٣١٤

٧-٢-٢- الْأَمَانُ، الْأَنْسُ، حُبُّ اللَّهِ، الرِّضَا

١-٧-٢-٢- الْأَمَانُ

﴿٢١٧٨﴾ امير المؤمنين (عليه السلام): فِي الْأَرْضِ أَمَانَانِ مِنْ عَذَابِ اللَّهِ سُبْحَانَهُ وَقَدْ رُفِعَ أَحَدُهُمَا

فَدُونَكُمْ الْآخَرُ فَتَمَسَّكُوا بِهِ أَمَّا الْأَمَانُ الَّذِي رُفِعَ فَهُوَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَأَمَّا الْأَمَانُ الْبَاقِي فَهُوَ الْإِسْتِغْفَارُ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ مِنْ قَائِلٍ وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ وَأَنْتَ فِيهِمْ وَمَا كَانَ اللَّهُ مُعَذِّبَهُمْ وَ

هُمْ يَسْتَغْفِرُونَ؛ روضة الواعظين، ج ٢، ص ٤٧٨

﴿٢١٧٩﴾ امير المؤمنين (عليه السلام): كَانَ فِي النَّاسِ أَمَانَانِ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَالِاسْتِغْفَارُ فَرُفِعَ مِنْهُمَا أَمَانٌ وَ

هُوَ رَسُولُ اللَّهِ وَبَقِيَ عَلَيْهِمْ أَمَانٌ وَهُوَ الْإِسْتِغْفَارُ؛ إرشاد القلوب، ج ١، ص ٣١

﴿٢١٨٠﴾ امير المؤمنين (عليه السلام): لَكَانَ فِي الْأَرْضِ أَمَانَانِ فَرُفِعَ أَحَدُهُمَا وَهُوَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ

فَتَمَسَّكُوا بِالْآخَرِ وَهُوَ الْإِسْتِغْفَارُ؛ بحار الأنوار، ج ٧٥، ص ٦٧

٢-٧-٢-٢- الْأَنْسُ

﴿٢١٨١﴾ السَّجَاد (عليه السلام): إِنْ أَوْحَشَ مَا بَيْنِي وَبَيْنَكَ فَرَطُ الْعَصِيَانِ وَالطُّغْيَانِ فَقَدْ أَنْسَنِي بُشْرَى

الْغُفْرَانِ وَالرِّضْوَانِ؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ١٤٥

﴿عبارات دلالت‌کننده بر اهمیت و جایگاه ویژه‌ی استغفار و مغفرت﴾

۵-۲-۲- خداوند آمرزش‌خواهان را ستوده است

﴿۲۱۷۵﴾ خدایا؛ استغفارکنندگان در سحرگاهان را ستوده‌ای و به ما خبر رسیده است که با استغفار، گناهان را می‌آمرزی و من کسی هستم که استغفار می‌کنم و از تو می‌خواهم توبه‌ام را بپذیری؛ و این ذکر را صد بار تکرار می‌کرد.

۶-۲-۲- گناهان جز با استغفار حل و فصل نمی‌شود، تبدیل‌شدن گناه‌کار به دوست

۱-۲-۲-۶- گناهان جز با استغفار حل و فصل نمی‌شود

﴿۲۱۷۶﴾ بنده در میان نعمت و گناه است. میان آن دو برای بنده اصلاح نمی‌شود مگر با استغفار و شکر.

۲-۲-۲-۲- تبدیل‌شدن گناه‌کار به دوست

﴿۲۱۷۷﴾ دو نفر وارد مسجدی شدند. یکی از آن‌ها عابد بود و دیگری فاسق و هنگام خروج از مسجد، عابد فاسق شد و فاسق در زمره‌ی صدّیقان درآمد و جزو نیکوکاران شد. علت آن بود که عابد در مسجد عبادت کرد و عجب و خودخواهی برای او حاصل شد و با این فکر و اندیشه از مسجد بیرون رفت، ولی فاسق در مسجد از اعمال خود نادم شد و از گناهان خود آمرزش خواست.

۷-۲-۲- امان، انس، دوستی خدا، رضایت

۱-۲-۲-۷- امان

﴿۲۱۷۸﴾ در روی زمین دو امان از عذاب خدای سبحان وجود داشت که یکی از آن دو برداشته شده؛ پس بر شما باد به التزام به دیگری؛ به آن متمسک شوید. اما آن امانی که برداشته شد، رسول خدا ﷺ است و اما آن امانی که باقی است، استغفار کردن است؛ خداوند متعال فرمود: «ولی [ای پیامبر!] تا تو در میان آن‌ها هستی، خداوند آن‌ها را مجازات نخواهد کرد؛ و [نیز] تا استغفار می‌کنند، خداوند عذابشان نمی‌کند».

﴿۲۱۷۹﴾ در میان مردم دو چیز امان از عذاب خدا بود: یکی رسول خدا ﷺ و دیگری استغفار. پس یکی از آن دو برداشته شد و آن رسول خدا ﷺ است و برای آن‌ها امان دیگری باقی‌مانده که آن استغفار است.

﴿۲۱۸۰﴾ در روی زمین دو چیز امان [از عذاب خداوند بود] که یکی برداشته شد و آن پیامبر اکرم ﷺ بود؛ به دوّمی چنگ بزنید که همان استغفار است.

۲-۲-۲-۷- انس

﴿۲۱۸۱﴾ اگر نگران‌کننده‌ترین و وحشتناک‌ترین چیز بین من و تو فراوانی نافرمانی و سرکشی و معصیت است، به یقین بشارت آمرزش و رضایت و بهشت رضوان تو به من آرامش می‌دهد.

﴿التَّعَابِيرُ دَالَّةٌ عَلَى أَهْمِيَّةِ الْإِسْتِغْفَارِ وَالْمَغْفِرَةِ﴾

٣-٧-٢-٢- حبُّ الله

﴿٢١٨٢﴾ اتُّوبَ إِلَيْهِ وَاسْأَلْهُ أَنْ يَتُوبَ عَلَيَّ أَضْعَافَ مَا اسْتَغْفَرَهُ جَمِيعُ خَلْقِهِ مِنَ الْوَلَدَيْنِ وَالْآخَرِينَ وَكَمَا يُحِبُّ رَبُّنَا اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَيَرْضَى أَنْ يَسْتَغْفِرَ وَكَمَا يَنْبَغِي لِكَرَمِ وَجْهِ رَبِّنَا وَ عِزِّ جَلَالِهِ وَ عَظَمِ رُبُوبِيَّتِهِ وَ مِدَادِ كَلِمَاتِهِ وَ كَمَا هُوَ أَهْلُهُ؛ بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ٤٩

﴿٢١٨٣﴾ الرضا عليه السلام: عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْعَبَّاسِ قَالَ حَدَّثَنَا الْقَاسِمُ بْنُ الرَّبِيعِ الصَّحَّافُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ أَنَّ الرُّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ كَتَبَ إِلَيْهِ فِيمَا كَتَبَ مِنْ جَوَابِ مَسَائِلِهِ عِلَّةَ الطَّوَافِ بِالْبَيْتِ أَنَّ اللَّهَ قَالَ لِلْمَلَائِكَةِ إِنِّي جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ خَلِيفَةً قَالُوا أَتَجْعَلُ فِيهَا مَنْ يُفْسِدُ فِيهَا وَيَسْفِكُ الدِّمَاءَ فَرَدُّوا عَلَى اللَّهِ فَنَدِمُوا فَلَاذُوا بِالْعَرْشِ وَاسْتَغْفَرُوا فَأَحَبَّ اللَّهُ أَنْ يَتَعَبَّدَ بِمِثْلِ ذَلِكَ الْعِبَادِ؛ وسائل الشيعة، ج ١٣، ص ٢٩٦

﴿٢١٨٤﴾ الرضا عليه السلام: أَنَّ الرُّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ كَتَبَ إِلَيْهِ فِيمَا كَتَبَ مِنْ جَوَابِ مَسَائِلِهِ عِلَّةَ الطَّوَافِ بِالْبَيْتِ أَنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى قَالَ لِلْمَلَائِكَةِ إِنِّي جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ خَلِيفَةً قَالُوا أَتَجْعَلُ فِيهَا مَنْ يُفْسِدُ فِيهَا وَيَسْفِكُ الدِّمَاءَ فَرَدُّوا عَلَى اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى هَذَا الْجَوَابَ فَعَلِمُوا أَنَّهُمْ أَذْنَبُوا فَنَدِمُوا فَلَاذُوا بِالْعَرْشِ فَاسْتَغْفَرُوا فَأَحَبَّ اللَّهُ تَعَالَى أَنْ يَتَعَبَّدَ بِمِثْلِ ذَلِكَ الْعِبَادِ فَوَضَعَ فِي السَّمَاءِ الرَّابِعَةَ بَيْتًا بِحِذَاءِ الْعَرْشِ يُسَمَّى الضُّرَّاحَ ثُمَّ وَضَعَ فِي السَّمَاءِ الدُّنْيَا بَيْتًا يُسَمَّى الْبَيْتِ الْمَعْمُورِ بِحِذَاءِ الضُّرَّاحِ ثُمَّ وَضَعَ هَذَا الْبَيْتِ بِحِذَاءِ الْبَيْتِ الْمَعْمُورِ ثُمَّ أَمَرَ آدَمَ فَطَافَ بِهِ فَتَابَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَ جَرَى ذَلِكَ فِي وَلَدِهِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ؛ علل الشرائع، ص ٢، ص ٤٠٦

﴿٢١٨٥﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: ثَلَاثَةُ أَصْوَاتٍ يُحِبُّهَا اللَّهُ تَعَالَى صَوْتُ الدَّيِّكِ وَ صَوْتُ قَارِي الْقُرْآنِ وَ صَوْتُ الْمُسْتَغْفِرِينَ بِالْأَسْحَارِ؛ بحار الأنوار، ج ٦٢، ص ٨

٤-٧-٢-٢- الرضا

﴿٢١٨٦﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: أَنْتَ حَلُمْتَ عَمَّنْ عَصَاكَ وَ فِي الْمَغْفِرَةِ رِضَاكَ؛ بحار الأنوار، ج ٣٦، ص ٢٠٧

٨-٢-٢- الدَّوَاءُ، الزَّيْنَةُ، السَّلَاحُ

١-٨-٢-٢- الدَّوَاءُ

﴿٢١٨٧﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: إِنْ لِكُلِّ شَيْءٍ دَوَاءٌ وَ دَوَاءُ الذَّنْبِ الْإِسْتِغْفَارُ؛ جامع الأخبار، ص ٥٧

﴿عبارات دلالت کننده بر اهمیت و جایگاه ویژه‌ی استغفار و مغفرت﴾

۳-۷-۲- دوستی خدا

﴿۲۱۸۲﴾ و به درگاه خداوند توبه می‌کنم و چندین برابر آنچه همه‌ی مخلوقاتش از پیشینیان و پسینیان از او آموزش خواسته‌اند و پروردگار ما خدای یکتا که هیچ معبودی جز او نیست دوست می‌دارد و راضی است که از او آموزش خواسته شود و شایسته‌ی بخشندگی ذات پروردگار و بزرگی بزرگواریش و عظمت ربوبیتش و کشش کلماتش باشد و خداوند شایسته و برازنده‌ی آن است، از او می‌خواهم توبه مرا بپذیرد.

﴿۲۱۸۳﴾ امام رضا علیه السلام در جواب پرسش‌های محمدبن سنان که به محضرش نامه نوشته بود، مرقوم فرمود: «علت تشریع طواف بیت الله الحرام این است که خداوند تبارک و تعالی به فرشتگان فرمود: «من در زمین برای خود جانشین و خلیفه‌ای قرار خواهم داد». فرشتگان عرض کردند: «آیا در زمین کسی را خلیفه می‌کنی که در آن فساد کرده و خون‌ها می‌ریزد؟» فرشتگان پس از ردّ این جواب بلافاصله دانستند که بد کرده و مرتکب لغزش شده‌اند، لذا از سخنی که بیان کرده بودند، پشیمان شده، به‌ناچار به عرش پناه برده و با طواف به دور آن از خداوند طلب آموزش کردند، حق تبارک و تعالی خشنود شد و شایسته دید که بندگان نیز همچون فرشتگان او را عبادت کنند».

﴿۲۱۸۴﴾ حضرت رضا علیه السلام در جواب سؤال مرقوم فرمود: «علت طواف خانه‌ی خدا آن است که خداوند تبارک و تعالی به ملائکه فرمود: «همانا من در زمین جانشینی را قرار می‌دهم. [فرشتگان] گفتند: آیا در آن کسی را قرار می‌دهی که فساد کرده و خون‌ها می‌ریزد» آن‌ها به خداوند عزّ و جلّ چنین پاسخی دادند و متوجه شدند که گناه کرده‌اند. پس پشیمان شده و پس از پناه‌بردن به عرش استغفار کردند. پس از آن خداوند خوشش آمد که بندگان او را به همین صورت عبادت کنند؛ پس در آسمان چهارم، خانه‌ای را در مقابل عرش به نام «ضراح» قرار داد. سپس در آسمان دنیا، درست رو به روی ضراح، خانه‌ای به نام «معمور» ایجاد کرد و پس از آن در مقابل معمور «کعبه» را ایجاد کرد. سپس خداوند به آدم علیه السلام فرمان داد و آدم علیه السلام آن خانه را طواف کرده و خداوند توبه‌ی او را پذیرفت. پس از آن همین شیوه در میان فرزندان آدم علیه السلام تا روز قیامت جاری شد».

﴿۲۱۸۵﴾ خداوند سه صدا را دوست دارد: صدای خروس، صدای تلاوت‌کننده‌ی قرآن و صدای آموزش‌جویان در سحرگاهان.

۴-۷-۲- رضایت

﴿۲۱۸۶﴾ تو در برابر نافرمانی‌ها بردبار هستی و رضایت خاطر تو در آموزش ماست.

۸-۲-۲- درمان، آرایش، اسلحه

۱-۲-۲- درمان

﴿۲۱۸۷﴾ هر چیزی درمانی دارد و درمان گناه، طلب آموزش از خداوند است.

﴿التَّعَابِيرُ دَالَّةٌ عَلَى أَهْمِيَّةِ الْإِسْتِغْفَارِ وَالْمَغْفِرَةِ﴾

٢-٢-٨-٢- الزينة

﴿٢١٨٨﴾ امير المؤمنين عليه السلام: عَصَمَكُمْ اللَّهُ بِالتَّقْوَى وَ زَيْنَكُم بِالْمَغْفِرَةِ؛ بحار الأنوار، ج ٣٣، ص ٦٣٩

٢-٢-٨-٣- السلاح

﴿٢١٨٩﴾ امير المؤمنين عليه السلام: سِلَاحُ الْمُذْنِبِ الْإِسْتِغْفَارُ؛ مستدرک الوسائل، ج ١٢، ص ١٢٢

٢-٢-٩- السَّعَادَةُ، الْفَوْزُ، الرَّاحَةُ

٢-٢-٩-١- السَّعَادَةُ

﴿٢١٩٠﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: وَ اجْعَلْنَا مِنْ عُتَقَائِكَ وَ سَعْدَاءِ خَلْقِكَ بِمَغْفِرَتِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥،

ص ٧٨

﴿٢١٩١﴾ يَا مُدْرَجَ السُّعْدَاءِ فِي غُفْرَانِهِ؛ المصباح للكفعمي، ص ٣٦١

٢-٢-٩-٢- الْفَوْزُ

﴿٢١٩٢﴾ يَغْفِرُ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَ يَدْخِلُكُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَ مَسَاكِنَ طَيِّبَةً فِي

جَنَّاتٍ عَدْنٍ ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ (الصف: ١٢)

٢-٢-٩-٣- الرَّاحَةُ

﴿٢١٩٣﴾ قَالَ بِلَالٌ لِرَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وآله مَاتَتْ فُلَانَةٌ فَاسْتَرَاخَتْ فَغَضِبَ وَ قَالَ إِنَّمَا اسْتَرَاخَ مَنْ غُفِرَ

لَهُ؛ مجموعة ورام، ج ٢، ص ٢٢٤

٢-٢-١٠- الشَّهَادَةُ بِالْمَغْفِرَةِ كَالشَّهَادَةِ بِالتَّوْحِيدِ، قَضَاءُ الْإِسْتِغْفَارِ

٢-٢-١٠-١- الشَّهَادَةُ بِالْمَغْفِرَةِ كَالشَّهَادَةِ بِالتَّوْحِيدِ

﴿٢١٩٤﴾ فَإِذَا صَلَّيْتَ الْفَجْرَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ فَابْتَدِئْ بِهَذِهِ الشَّهَادَةِ ثُمَّ بِالصَّلَاةِ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ

هِيَ هَذِهِ اللَّهُمَّ أَنْتَ رَبِّي وَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ وَ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ أَمَنْتُ بِكَ وَ بِمَلَائِكَتِكَ وَ كُتُبِكَ وَ

رُسُلِكَ وَ بِالسَّاعَةِ وَ الْبُعْثِ وَ النُّشُورِ وَ بِلِقَائِكَ وَ الْحِسَابِ وَ وَعْدِكَ وَ وَعِيدِكَ وَ بِالْمَغْفِرَةِ وَ

الْعَذَابِ؛ بحار الأنوار، ج ٨٦، ص ٣٣٣

٢-٢-١٠-٢- قَضَاءُ الْإِسْتِغْفَارِ

﴿٢١٩٥﴾ الصَّادِق عليه السلام: قَالَ رَجُلٌ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام لَا يُولَدُ لِي فَقَالَ اسْتَغْفِرْ رَبَّكَ فِي السَّحَرِ

مِائَةً مَرَّةً فَإِنْ نَسِيتَهُ فَأَقْضِهِ؛ الكافي، ج ٦، ص ٩

٢-٢-١١- ثَوَابُ الْحَيِّ، جُبْرَانُ حُقُوقِ الْمُضَيَّعَةِ، جِهَةُ الدَّعَاءِ

﴿عبارات دلالت کننده بر اهمیت و جایگاه ویژه‌ی استغفار و مغفرت﴾

۲-۲-۸-۲- آرایش

﴿۲۱۸۸﴾ خداوند متعال شما را با تقوا حفظ کرده و با آمرزش زینت بخشیده است.

۲-۲-۸-۳- اسلحه

﴿۲۱۸۹﴾ سلاح گناهکار، استغفار و طلب آمرزش است.

۲-۲-۹- خوشبختی، کامیابی، راحتی

۲-۲-۹-۱- خوشبختی

﴿۲۱۹۰﴾ ما را از کسانی که تو خود آن‌ها را آزاد کرده‌ای و نیز از مردمی که به آمرزش تو سعادتمند شده‌اند، قرار بده.

﴿۲۱۹۱﴾ ای آن که سعادتمندان را در مراتب آمرزش بالا می‌بری.

۲-۲-۹-۲- کامیابی

﴿۲۱۹۲﴾ (اگر چنین کنید) گناهانتان را می‌بخشد و شما را در باغ‌هایی از بهشت داخل می‌کند که نهرها از زیر درختانش جاری است و در مسکن‌های پاکیزه در بهشت جاویدان جای می‌دهد؛ و این پیروزی عظیم است!

۲-۲-۹-۳- راحتی

﴿۲۱۹۳﴾ بلال به رسول خدا ﷺ عرض کرد: فلان خانم از دنیا رفت و آسایش یافت، ایشان با ناراحتی فرمود: «کسی آسایش می‌یابد که آمرزیده شده باشد».

۲-۲-۱۰- شهادت به آمرزش در ردیف شهادت به توحید، قضای استغفار

۲-۲-۱۰-۱- شهادت به آمرزش در ردیف شهادت به توحید

﴿۲۱۹۴﴾ هنگامی که نماز صبح روز جمعه را به‌جا آوردی با این شهادت آغاز کن، سپس با این صلوات بر محمد و خاندانش درود بفرست؛ و آن، این است؛ «خداوندا؛ تو پروردگار منی و پروردگار هر چیزی و آفریننده‌ی هر چیزی، به تو و به فرشتگانت و کتاب‌های تو و پیامبرانت و به قیامت و برانگیخته‌شدن و حشر و نشر و به دیدار تو و حساب و کتاب قیامت و وعده و وعید تو و به آمرزش و عذابت ایمان آوردم».

۲-۲-۱۰-۲- قضای استغفار

﴿۲۱۹۵﴾ مردی به امام صادق علیه السلام عرض کرد: «من فرزندی ندارم؛ حضرت فرمود: «در سحرگاهان صد مرتبه به درگاه خداوند استغفار کن و اگر فراموش کردی قضای آن را به‌جا آور».

۲-۲-۱۱- پاداش حج، جبران‌کننده‌ی حقوق تضییع شده، راه دعا

﴿التَّعَابِيرُ دَالَّةٌ عَلَى أَهْمِيَّةِ الْإِسْتِغْفَارِ وَالْمَغْفِرَةِ﴾

١١-٢-٢- ثَوَابُ الْحَجِّ

﴿٢١٩٦﴾ الرَّسُولُ ﷺ: لِلْحَاجِّ وَالْمُعْتَمِرِ إِحْدَى ثَلَاثِ خِصَالٍ إِمَّا يُقَالُ لَهُ قَدْ غُفِرَ لَكَ مَا مَضَى وَمَا بَقِيَ وَإِمَّا يُقَالُ لَهُ قَدْ غُفِرَ لَكَ مَا مَضَى فَاسْتَأْنِفِ الْعَمَلَ وَإِمَّا يُقَالُ لَهُ قَدْ حُفِظَتْ فِي أَهْلِكَ وَوُلْدِكَ وَهِيَ أَحْسَنُ؛ وسائل الشيعة، ج ١١، ص ١٠٦

١١-٢-٢- جُبرانُ حُقُوقِ الْمُضَيِّعَةِ

﴿٢١٩٧﴾ السَّجَادُ ﷺ: فَاتَّقُوا اللَّهَ عِبَادَ اللَّهِ وَاسْتَقْبِلُوا مِنْ إِصْلَاحِ أَنْفُسِكُمْ وَطَاعَةِ اللَّهِ وَطَاعَةَ مَنْ تَوَلَّوْهُ فِيهَا لَعَلَّ نَادِمًا وَقَدْ نَدِمَ عَلَى مَا قَدْ قَرِطَ بِالْأَمْسِ فِي جَنْبِ اللَّهِ وَضَيَّعَ مِنْ حُقُوقِ اللَّهِ فَاسْتَغْفِرُوا اللَّهَ وَتُوبُوا إِلَيْهِ فَإِنَّهُ يَقْبَلُ التَّوْبَةَ وَيَعْفُو عَنِ السَّيِّئَةِ وَيَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ؛ الأُمَالِي لِلْمَفِيد،

ص ٢٠٣

١١-٢-٢- جِهَةُ الدُّعَاءِ

﴿٢١٩٨﴾ الصَّادِقُ ﷺ: قُلْتُ وَمَا جِهَةُ الدُّعَاءِ قَالَ إِذَا أَدَيْتَ الْفَرِيضَةَ مَجَّدْتَ اللَّهَ وَعَظَّمْتَهُ وَتَمَدَّحْتَهُ بِكُلِّ مَا تَقْدِرُ عَلَيْهِ وَتُصَلِّيَ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ وَتَجْتَهِدُ فِي الصَّلَاةِ عَلَيْهِ وَتَشْهَدُ لَهُ بِتَبْلِيغِ الرِّسَالَةِ وَتُصَلِّيَ عَلَى أَيْمَةِ الْهُدَى ﷺ ثُمَّ تَذْكُرُ بَعْدَ التَّحْمِيدِ لِلَّهِ وَالتَّنَاءِ عَلَيْهِ وَالصَّلَاةِ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ مَا أَتَاكَ وَأَوَّلَاكَ وَتَذْكُرُ نِعَمَهُ عِنْدَكَ وَعَلَيْكَ وَمَا صَنَعَ بِكَ فَتُحَمِّدُهُ وَتُشْكِرُهُ عَلَى ذَلِكَ ثُمَّ تَعْتَرِفُ بِذُنُوبِكَ ذَنْبَ ذَنْبٍ وَتَقْرُبُهَا أَوْ بِمَا ذَكَرْتَ مِنْهَا وَتُجْمِلُ مَا خَفِيَ عَلَيْكَ مِنْهَا فَتَتُوبُ إِلَى اللَّهِ مِنْ جَمِيعِ مَعَاصِيكَ وَأَنْتَ تَتَوَى أَنْ لَا تَعُودَ وَتَسْتَغْفِرُ مِنْهَا بِدَامَةِ وَصِدْقِ نِيَّةٍ وَخَوْفٍ وَرَجَاءٍ؛ فلاح السائل، ص ٣٨

١٢-٢-٢- الْقَسَمُ بِغُفْرَانِ اللَّهِ، التَّعَوُّذُ بِغُفْرَانِ اللَّهِ، الْإِسْتِغْفَارُ حِصْنٌ، الْإِتِّكَالُ عَلَى الْمَغْفِرَةِ

١٢-٢-٢- قَسَمُ بِغُفْرَانِ اللَّهِ

﴿٢١٩٩﴾ الصَّادِقُ ﷺ: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِعَزَائِمِ مَغْفِرَتِكَ؛ تهذيب الأحكام، ج ٣، ص ٧٤

﴿٢٢٠٠﴾ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِوَجْهِكَ الْكَرِيمِ الْحَسَنِ الْجَمِيلِ الَّذِي لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ذُو الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ وَكَلِمَاتِكَ الَّتِي لَا يُجَاوِزُهَا بَرٌّ وَلَا فَاجِرٌ وَبِسُلْطَانِكَ الْعَظِيمِ وَقُرْآنِكَ الْحَكِيمِ وَفَضْلِكَ الْكَبِيرِ وَمَنَّكَ الْكَرِيمِ وَمُلْكِكَ الْقَدِيمِ وَخَلْقِكَ الْعَظِيمِ وَبِمَغْفِرَتِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ١٣١

﴿عبارات دلالت‌کننده بر اهمیت و جایگاه ویژه‌ی استغفار و مغفرت﴾

۱-۱۱-۲-۲- پاداش حج

﴿۲۱۹۶﴾ حاجی یا کسی که به حج عمره می‌رود، یکی از این سه ویژگی را دارد: یا به او گفته می‌شود که گناهان گذشته و آینده‌ات بخشیده شد؛ یا گفته می‌شود که گذشته‌ات آمرزیده شد و عمل از سر گیر؛ و یا گفته می‌شود که خودت و خانواده و فرزندان حفظ شدید، که این کم‌ارزش‌ترین است.

۲-۱۱-۲-۲- جبران‌کننده‌ی حقوق تضییع شده

﴿۲۱۹۷﴾ ای بندگان خدا! تقوای الهی پیشه کنید، و به اصلاح خویش و طاعت خداوند و آنان که ولایتشان را پذیرفته‌اید، روی آورید، که شاید پشیمانی پیدا شود که بر آنچه در گذشته در راه حق کوتاهی کرده و از حقوق خدا ضایع ساخته، پشیمان شده باشد [که این پشیمانی بازدارنده از مخالفت با حق است] پس از خدا آمرزش بخواهید و توبه کنید که او پذیرای توبه است و بدی‌ها را می‌بخشد و می‌داند شما چه می‌کنید.

۳-۱۱-۲-۲- راه دعا

﴿۲۱۹۸﴾ راوی گوید: به امام صادق علیه السلام عرض کردم: «روش دعا کردن چیست؟» حضرت فرمود: «هنگامی که نماز واجب را به‌جا آوردی، ستایش خدا را کرده و او را به بزرگی یاد کن و با تمام توان مدح و ثنایش را بگو، و بر پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله صلوات فرست و در صلوات بر او نهایت کوشش را بکن، و گواهی بده که حضرت، رسالت خویش را به‌خوبی انجام داده، و بر ائمه‌ی هدی علیهم السلام درود فرست. بعد از ستایش و ثنای خداوند و صلوات بر پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله، عطایا و نیکی‌های خداوند نسبت به خود را یاد آور شده و نعمت‌های او را ذکر کن، آن‌گاه خدا را ستایش کرده و او را بر تمام این امور شکر کن، و بعد به تک‌تک گناهانت اعتراف کرده و به آن‌ها و یا به هر کدام که به یاد داری اقرار کن و به گناهانی که از یاد رفت و بر تو پوشیده است به‌صورت اجمالی اقرار کرده و از تمامی گناهانت به درگاه خداوند توبه کن و تصمیم بگیر که هرگز به آن‌ها بازنگردی و با حالت پشیمانی و نیت صادق و بیم و امید، از تمامی گناهانت طلب آمرزش کن».

۱۲-۲-۲- سوگند به آمرزش الهی، پناه‌بردن به آمرزش الهی، آمرزش‌خواهی پناهگاه است،

تکیه به آمرزش

۱-۱۲-۲-۲- سوگند به آمرزش الهی

﴿۲۱۹۹﴾ خدایا! اراده‌ات بر آمرزش را از تو می‌خواهم.

﴿۲۲۰۰﴾ خداوند! به حق روی با کرامت تو که بسیار نیکو و زیباست، و مثل و مانندی ندارد، نور آسمان‌ها و زمین و صاحب جلالت و اکرام است، و به حق کلمات تو که هیچ نیکوکار و بدکاری اجازه ندارند که از حد آن بگذرند، و به حق حکومت با عظمت و گستردگی، و قرآن تو که سراسر حکمت است و فضل، و عنایت بزرگ تو، و نعمات کریمانه‌ی تو، و گستره‌ی حکومت بی‌ابتدای تو، و خلقت عظیم تو، و به حق آمرزش [من از تو تمنای آمرزش دارم].

﴿التَّعَابِيرُ دَالَّةٌ عَلَى أَهْمِيَّةِ الْإِسْتِغْفَارِ وَالْمَغْفِرَةِ﴾

- ﴿٢٢٠١﴾ الرسول ﷺ: بِحَقِّ الْمُسْبِحِينَ وَالْمُسْتَغْفِرِينَ؛ الْبِلْدَ الْأَمِينَ، ص ٣٥٣
- ﴿٢٢٠٢﴾ الرسول ﷺ: بِحَقِّ الْمُسْتَغْفِرِينَ أَنَاءَ اللَّيْلِ وَأَطْرَافِ النَّهَارِ؛ الْبِلْدَ الْأَمِينَ، ص ٣٥٥
- ﴿٢٢٠٣﴾ العسكري عليه السلام: بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ الطَّيِّبِينَ الَّذِينَ بَذَرُوا أَسْمَائِهِمْ تَابَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَغَفَرَ خَطِيئَتَهُ وَأَعَادَهُ إِلَى مَرَاتِبِهِ؛ بحار الأنوار، ج ٩، ص ٣١٤
- ﴿٢٢٠٤﴾ الصادق عليه السلام: بَقِيْتُ حَيْرَانًا مُتَعَلِّقًا بِعُمُودِ غُفْرَانِكَ فَأَقْلِنِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٥٥
- ٢-٢-١٢-٢- التَّعَوُّذُ بِغُفْرَانِ اللَّهِ
- ﴿٢٢٠٥﴾ الصادق عليه السلام: أَعُوذُ بِغُفْرَانِ اللَّهِ؛ الكافي، ج ٢، ص ٥٣٧
- ﴿٢٢٠٦﴾ الصادق عليه السلام: أَعُوذُ بِمَغْفِرَةِ اللَّهِ؛ الكافي، ج ٢، ص ٥٦٩
- ﴿٢٢٠٧﴾ الرسول ﷺ: أَعُوذُ بِمَغْفِرَتِكَ مِنْ عَذَابِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٦٨
- ﴿٢٢٠٨﴾ أمير المؤمنين عليه السلام: أَعِذْ نَفْسِي وَدِينِي وَأَهْلِي وَمَالِي وَوَلَدِي وَخَوَاتِيمَ عَمَلِي وَمَا رَزَقَنِي رَبِّي وَخَوْلَنِي بِعِزَّةِ اللَّهِ وَعَظَمَةِ اللَّهِ وَجَبْرُوتِ اللَّهِ وَسُلْطَانِ اللَّهِ وَرَحْمَةِ اللَّهِ وَرَأْفَةِ اللَّهِ وَغُفْرَانِ اللَّهِ؛ مستدرک الوسائل، ج ٥، ص ٤٧
- ٢-٢-١٢-٣- الْإِسْتِغْفَارُ حِصْنٌ
- ﴿٢٢٠٩﴾ الباقر عليه السلام: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَالْإِسْتِغْفَارُ حِصْنَيْنِ لَكُمْ مِنَ الْعَذَابِ فَمَضَى أَكْبَرُ الْحِصْنَيْنِ وَبَقِيَ الْإِسْتِغْفَارُ فَأَكْثَرُوا مِنْهُ فَإِنَّهُ مَنْجَاةٌ لِلذُّنُوبِ؛ تفسير العياشي، ج ٢، ص ٥٤
- ﴿٢٢١٠﴾ الباقر عليه السلام: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَالْإِسْتِغْفَارُ لَكُمْ حِصْنَيْنِ حَصِينَيْنِ مِنَ الْعَذَابِ فَمَضَى أَكْبَرُ الْحِصْنَيْنِ وَبَقِيَ الْإِسْتِغْفَارُ فَأَكْثَرُوا مِنْهُ فَإِنَّهُ مَنْجَاةٌ لِلذُّنُوبِ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ وَأَنْتَ فِيهِمْ وَمَا كَانَ اللَّهُ مُعَذِّبَهُمْ وَهُمْ يَسْتَغْفِرُونَ؛ وسائل الشيعة، ج ١٦، ص ٦٨
- ٢-٢-١٢-٤- الْإِتِّكَالُ عَلَى الْمَغْفِرَةِ
- ﴿٢٢١١﴾ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعْتَمَدْتُ وَلِرِضَاكَ طَلَبْتُ وَبِأَوْلِيَائِكَ إِلَيْكَ تَوَسَّلْتُ وَعَلَى غُفْرَانِكَ وَحِلْمِكَ اتَّكَلْتُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٩، ص ٧٠
- ٢-٢-١٣- الْمَغْفِرَةُ مِنْهُ اللَّهُ، قَرَى اللَّهُ، الْهَدْيَةُ لِلرَّسُولِ ﷺ وَآمَنَهُ، الْهَدْيَةُ لِلْمَيِّتِ، التُّخْفَةُ لِلْمَيِّتِ، الْبِشَارَةُ، الْجَائِزَةُ، الثَّوَابُ، الْحَسَنَةُ، النِّعْمَةُ، أَفْضَلُ الْعَطَايَا مِنَ اللَّهِ لَا دَمَ لَهَا ﷻ عَلَى الشَّيْطَانِ، الرَّحْمَةُ
- ٢-٢-١٣-١- الْمَغْفِرَةُ مِنْهُ اللَّهُ
- ﴿٢٢١٢﴾ السَّجَادِ ﷺ: أَكْرَمَنِي بِالْجَنَّةِ وَمَنْ بِالْمَغْفِرَةِ؛ مصباح المتعجب، ص ٦٩٦

﴿عبارات دلالت‌کننده بر اهمیت و جایگاه ویژه‌ی استغفار و مغفرت﴾

- ﴿۲۲۰۱﴾ [خداوندا!] به حقّ تسبیح‌گویان و آمرزش‌جویان [سوگندت می‌دهم].
- ﴿۲۲۰۲﴾ [خداوندا!] به حقّ آمرزش‌جویان در هر لحظه‌ای از شب و در هر ساعتی از روز سوگندت می‌دهم.
- ﴿۲۲۰۳﴾ به حقّ محمّد و خاندان پاک او که آدم ﷺ به واسطه‌ی نام آنان توبه کرد و خداوند گناه او را آمرزید و بار دیگر او را به‌جای خود برگردانید.
- ﴿۲۲۰۴﴾ حیران مانده‌ام و به رکن آمرزش تو دل‌بسته‌ام؛ از من درگذر.

۲-۲-۱۲-۲- پناه‌بردن به آمرزش الهی

- ﴿۲۲۰۵﴾ به آمرزش خدای تعالی پناه می‌برم.
- ﴿۲۲۰۶﴾ به آمرزش الهی پناه می‌برم.
- ﴿۲۲۰۷﴾ از عذابت به آمرزشت پناه می‌برم.
- ﴿۲۲۰۸﴾ خودم را و دین و مال و خانواده‌ام و پایان کارم را و هرچه خداوند روزی‌ام کرده و به من واگذارده را به عزّت خداوند و بزرگی و جبروت و سلطنت و رحمت و مهربانی و عزت و آمرزش پناه می‌دهم.

۲-۲-۱۲-۳- آمرزش‌خواهی پناهگاه است

- ﴿۲۲۰۹﴾ پیامبر خدا ﷺ و طلب آمرزش، دو قلعه‌ی نگهدارنده‌ی شما از عذابند. قلعه‌ی بزرگ‌تر از دست رفت و فقط استغفار مانده است. پس زیاد استغفار کنید که نجات‌دهنده‌ی شما از گناهان است.
- ﴿۲۲۱۰﴾ پیامبر خدا ﷺ و طلب آمرزش، دو قلعه‌ی نگهدارنده‌ی شما از عذابند. قلعه‌ی بزرگ‌تر از دست رفت و فقط استغفار مانده است. پس زیاد استغفار کنید که گناهان شما را پاک می‌کند. که خداوند عزّ و جلّ می‌فرماید: «تا هنگامی که تو [ای رسول خدا ﷺ] در میان آنان هستی، خدا آنان را عذاب نمی‌کند، و تا هنگامی که استغفار می‌کنند خدا آنان را عذاب نخواهد کرد».

۲-۲-۱۲-۴- تکیه به آمرزش

- ﴿۲۲۱۱﴾ خدایا! من تنها به تو تکیه و اعتماد دارم، و تنها برای رضای تو تلاش می‌کنم، و اولیایت را وسیله‌ی رسیدن به تو قرار می‌دهم، و به بردباری و آمرزیدنت تکیه می‌کنم.
- ۲-۲-۱۳- آمرزش لطف خداوند است، میهمانی خدا، هدیه‌ای برای پیامبر ﷺ و امت او، هدیه‌ای برای مردگان، تحفه‌ای برای مردگان، مزدگانی، جایزه، پاداش، کار خیر، نعمت، برترین عطیه‌ی الهی به آدم در مقابل شیطان، رحمت

۲-۲-۱۳-۱- آمرزش لطف خداوند است

- ﴿۲۲۱۲﴾ با بردن به بهشت به من اکرام و نیکی کن و با آمرزشت بر من منت بگذار.

﴿التَّعَابِيرُ دَالَّةٌ عَلَى أَهْمِيَّةِ الْإِسْتِغْفَارِ وَالْمَغْفِرَةِ﴾

٢-١٣-٢-٢- قَرَى اللَّهُ

﴿٢٢١٣﴾ اللَّهُمَّ إِنِّي قَدْ حَلَلْتُ بِفَنَائِكَ فَاجْعَلْ قِرَايَ مَغْفِرَتِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٦، ص ١٩٠
﴿٢٢١٤﴾ الرسول ﷺ: الْمَسَاجِدُ سُوقٌ مِنْ أَسْوَاقِ الْآخِرَةِ قَرَاهَا الْمَغْفِرَةُ وَتُحْفَتُهَا الْجَنَّةُ؛

مستدرک الوسائل، ج ٣، ص ٣٦١

٢-١٣-٢-٢- الْهَدِيَّةُ لِلرَّسُولِ ﷺ وَآمَتِهِ

﴿٢٢١٥﴾ الرسول ﷺ: وَالَّذِي بَعَثَنِي بِالْحَقِّ إِنَّهُ مَتَى صَلَّى هَذِهِ الصَّلَاةَ وَاسْتَغْفَرَ هَذَا الْإِسْتِغْفَارَ يَتَقَبَّلُ اللَّهُ مِنْهُ صَلَاتَهُ وَصِيَامَهُ وَقِيَامَهُ وَيَغْفِرُ لَهُ وَيَسْتَجِيبُ دُعَاءَهُ لَدَيْهِ لِأَنَّ اللَّهَ جَلَّ جَلَالُهُ يَقُولُ فِي كِتَابِهِ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ إِنَّهُ كَانَ غَفَّارًا وَيَقُولُ وَاسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تَوْبُوا إِلَيْهِ وَقَالَ وَالَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً أَوْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ ذَكَرُوا اللَّهَ فَاسْتَغْفَرُوا لِذُنُوبِهِمْ وَمَنْ يَغْفِرِ الذُّنُوبَ إِلَّا اللَّهُ وَيَقُولُ عَزَّ وَجَلَّ وَأَنْ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تَوْبُوا إِلَيْهِ يُمَتِّعْكُمْ مَتَاعًا حَسَنًا إِلَى أَجَلٍ مُسَمًّى وَ يُؤْتِ كُلَّ ذِي فَضْلٍ فَضْلَهُ وَقَالَ عَزَّ وَجَلَّ وَاسْتَغْفِرْهُ إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا وَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ هَذِهِ هَدِيَّةٌ لِي خَاصَّةٌ وَلِأُمَّتِي مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ لَمْ يُعْطِهَا اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ أَحَدًا مِمَّنْ كَانَ قَبْلِي مِنَ الْأَنْبِيَاءِ وَ غَيْرِهِمْ؛ مستدرک الوسائل، ج ٦، ص ٢١٩

٢-١٣-٢-٢- الْهَدِيَّةُ لِلْمَيِّتِ

﴿٢٢١٦﴾ الصادق ﷺ: إِنْ أَلْمِيتَ لَيَفْرَحَ بِالترَّحُّمِ عَلَيْهِ وَ الْإِسْتِغْفَارِ لَهُ كَمَا يَفْرَحُ الْحَيُّ بِالْهَدِيَّةِ

تُهْدَى إِلَيْهِ؛ من لا يحضره الفقيه، ج ١، ص ١٨٣

﴿٢٢١٧﴾ الرسول ﷺ: قَالَ وَاسْتَغْفِرْهُ إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا، وَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ: هَذِهِ هَدِيَّةٌ لِي وَلِأُمَّتِي خَاصَّةٌ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَلَمْ يُعْطِهَا أَحَدًا مِنَ الْأَنْبِيَاءِ الَّذِينَ كَانُوا قَبْلِي وَلَا غَيْرِهِمْ؛

بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ١٣٠

٢-١٣-٢-٢- التَّحْفَةُ لِلْمَيِّتِ

﴿٢٢١٨﴾ الرسول ﷺ: أَقَلُّ تُحْفَةٍ الْمُؤْمِنِ أَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُ وَلِمَنْ تَبَعَ جَنَازَتَهُ؛ بشارة المصطفى،

ص ٧٢

﴿٢٢١٩﴾ الرسول ﷺ: أَوَّلُ تُحْفَةٍ الْمُؤْمِنِ أَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُ وَلِمَنْ تَبَعَ جَنَازَتَهُ؛ بحار الأنوار، ج ٧٥،

ص ١٩٥

﴿٢٢٢٠﴾ الصادق ﷺ: أَوَّلُ مَا يُتَحَفُّ بِهِ الْمُؤْمِنُ يُغْفَرُ لِمَنْ تَبَعَ جَنَازَتَهُ؛ الكافي، ج ٣، ص ١٧٣

﴿عبارات دلالت‌کننده بر اهمیت و جایگاه ویژه‌ی استغفار و مغفرت﴾

۲-۲-۱۳-۲- میهمانی خدا

﴿۲۲۱۳﴾ خدایا؛ من در درگاه کرم تو بار گشوده‌ام، پس از من با آمرزش پذیرایی کن.
﴿۲۲۱۴﴾ مسجدها از بازارهای آخرت به‌شمار می‌روند؛ وسیله‌ی پذیرایی آن‌ها آمرزش و هدیه‌شان بهشت است.

۲-۲-۱۳-۳- هدیه‌ای برای پیامبر ﷺ و امت او

﴿۲۲۱۵﴾ سوگند به آن که مرا به‌حق به رسالت مبعوث فرمود؛ [هرکس در شب عید فطر، این ده رکعت نماز را بخواند و این‌گونه استغفار کند]... خداوند نماز و روزه و شب‌زنده‌داری او را می‌پذیرد و او را می‌آمرزد و دعایش را برآورده می‌سازد، زیرا خداوند تبارک و تعالی در کتاب خود فرموده است: «از پروردگارتان طلب آمرزش کنید و آن‌گاه به‌سوی او روی آورید». و فرمود: «و آنان که چون کار زشت انجام می‌دهند یا به خویشتن ستم روا می‌دارند به یاد خدا می‌افتند و از گناهان خود طلب آمرزش می‌کنند، و جز خدا کیست که گناهان را می‌آمرزد». و فرمود: «از خدا آمرزش بخواهید، که به‌راستی خداوند بخشنده و مهربان است». و باز فرمود: «از او آمرزش بخواه، زیرا که او بسیار توبه‌کننده را دوست دارد». پیامبر ﷺ فرمود: «این هدیه مخصوص من و امت من اعمّ از زنان و مردان است، و به هیچ‌یک از پیامبران پیش از من و به غیر آنان داده نشده است».

۲-۲-۱۳-۴- هدیه‌ای برای مردگان

﴿۲۲۱۶﴾ میت به خاطر رحمت و آمرزشی که برای او درخواست می‌کند، شادمان می‌شود، همان‌گونه که فرد زنده، به خاطر هدیه‌ای که به او می‌دهند، خوشحال می‌شود.
﴿۲۲۱۷﴾ خداوند فرمود: طلب آمرزش کنید که خداوند بسیار توبه‌پذیر است. پیامبر ﷺ فرمود: این هدیه مخصوص من و امت من اعمّ از زنان و مردان است، و به هیچ‌یک از پیامبران پیش از من و به غیر آنان داده نشده است.

۲-۲-۱۳-۵- تحفه‌ای برای مردگان

﴿۲۲۱۸﴾ کمترین هدیه‌ی خداوند به شخص مؤمن آمرزش اوست و نیز کسانی که پشت جنازه‌اش بوده‌اند.
﴿۲۲۱۹﴾ اولین هدیه‌ی خداوند به مؤمن، آمرزش او و آمرزش کسانی است که پشت جنازه‌اش بوده‌اند.
﴿۲۲۲۰﴾ اولین تحفه‌ای که به مؤمن می‌دهند، این است که هرکس به دنبال جنازه‌اش باشد آمرزیده می‌شود.

﴿التَّعَابِيرُ دَالَّةٌ عَلَى أَهْمِيَّةِ الْإِسْتِغْفَارِ وَالْمَغْفِرَةِ﴾

١٣-٢-٢-٦- البشارة

﴿٢٢٢١﴾ الرسول ﷺ: أَوَّلَ مَا يُبَشِّرُ بِهِ الْمُؤْمِنُ أَنْ يُقَالَ لَهُ قَدِمْتَ خَيْرَ مَقْدَمٍ قَدْ غَفَرَ اللَّهُ لِمَنْ شِيعَكَ وَاسْتَجَابَ لِمَنْ اسْتَغْفَرَ لَكَ وَ قَبْلَ مِمَّنْ شَهِدَ لَكَ؛ مستدرک الوسائل، ج ٢، ص ٢٩٦

١٣-٢-٢-٧- الجائزة

﴿٢٢٢٢﴾ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اجْعَلْ جَائِزَتَهُ فِي مَوْقِفِي هَذَا غُفْرَانَكَ؛ تهذيب الأحكام، ج ٦، ص ١١٦

﴿٢٢٢٣﴾ اللَّهُمَّ وَ لِكُلِّ مُوفِدٍ جَائِزَةٍ وَ لِكُلِّ زَائِرٍ كَرَامَةٍ فَاجْعَلْ جَائِزَتَهُ فِي مَوْقِفِي هَذَا غُفْرَانَكَ وَ الْجَنَّةَ لَهُ وَ لِي وَ لِجَمِيعِ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ؛ تهذيب الأحكام، ج ٦، ص ١١٦

﴿٢٢٢٤﴾ الرسول ﷺ: إِنْ الشَّقِيُّ حَقَّ الشَّقَى مِنْ خَرَجَ عَنْهُ هَذَا الشَّهْرُ وَ لَمْ يُغْفَرْ ذَنْبُهُ فَحِينَئِذٍ يَخْسَرُ حِينَ يَقُوزُ الْمُحْسِنُونَ بِجَوَائِزِ الرَّبِّ الْكَرِيمِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٣، ص ٣٦١

١٣-٢-٢-٨- الثَّوَابُ

﴿٢٢٢٥﴾ الرسول ﷺ: سَبْعَةُ أَصْنَافٍ يَكْتَبُ لِلْعَبْدِ ثَوَابُهَا بَعْدَ وَفَاتِهِ رَجُلٌ غَرَسَ نَخْلًا أَوْ حَفَرَ بَيْتًا أَوْ أَجْرَى نَهْرًا أَوْ بَنَى مَسْجِدًا أَوْ كَتَبَ مِصْحَفًا أَوْ وَرَثَ عِلْمًا أَوْ خَلَفَ وَلَدًا صَالِحًا يَسْتَغْفِرُ لَهُ بَعْدَ وَفَاتِهِ؛ مجموعة ورام، ج ٢، ص ١١٠

١٣-٢-٢-٩- الْحَسَنَةُ

﴿٢٢٢٦﴾ الرسول ﷺ: الْحَسَنَةُ فِي الدُّنْيَا الصَّحَّةُ وَ الْعَافِيَةُ وَ فِي الْآخِرَةِ الْمَغْفِرَةُ وَ الرَّحْمَةُ؛ بحار الأنوار، ج ٧٨، ص ١٧٤

﴿٢٢٢٧﴾ الصادق ﷺ: يَا دَاوُدُ إِنْ عَبْدِي الْمُؤْمِنَ إِذَا أَذْنَبَ ذَنْبًا ثُمَّ رَجَعَ وَ تَابَ مِنْ ذَلِكَ الذَّنْبِ وَ اسْتَحْيَا مِنِّي عِنْدَ ذِكْرِهِ غَفَرْتُ لَهُ وَ أَنْسَيْتُهُ الْحَقِظَةَ وَ أَبْدَلْتُهُ الْحَسَنَةَ وَ لَا أَبَالِي وَ أَنَا أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ؛ وسائل الشيعة، ج ١٦، ص ٧٤

١٣-٢-٢-١٠- النِّعْمَةُ

﴿٢٢٢٨﴾ السَّجَّاد ﷺ: اللَّهُمَّ أَوْلِنِي فِي كُلِّ يَوْمٍ إِثْنَيْنِ نِعْمَتَيْنِ مِنْكَ تَنْتَنِ سَعَادَةً فِي أَوَّلِهِ بِطَاعَتِكَ وَ نِعْمَةً فِي آخِرِهِ بِمَغْفِرَتِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ١٧٦

﴿٢٢٢٩﴾ الصادق ﷺ: اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي مِنَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ بِمَغْفِرَتِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٢٧٠

﴿٢٢٣٠﴾ الرضا ﷺ: كَمَا بَدَأْتَنِي بِالْإِحْسَانِ فَاتِمِّ نِعْمَتَكَ بِالْغُفْرَانِ؛ مستدرک الوسائل، ج ١٠، ص ٢٥

﴿عبارات دلالت‌کننده بر اهمیت و جایگاه ویژه‌ی استغفار و مغفرت﴾

۶-۱۳-۲-۲- مؤذگانی

﴿۲۲۲۱﴾ نخستین مؤذی که به مؤمن داده می‌شود این است که به او گفته می‌شود: خوش آمدی، خداوند تمام تشییع‌کنندگان تو را آمرزید، و دعای تمام استغفارکنندگان برای تو را اجابت کرد و گواهی تمام کسانی را که به نفع تو شهادت دادند، پذیرفت.

۷-۱۳-۲-۲- جایزه

﴿۲۲۲۲﴾ خداوند؛ بر محمد و خاندان مطهرش درود فرست و جایزه‌ی آن را - در این جایگاهی که من هستم - آمرزش قرار ده.

﴿۲۲۲۳﴾ خدایا؛ برای هر واردشونده‌ای، جایزه‌ای و برای هر زائری، عطایی است، پس در این جایگاه جایزه‌ی او را آمرزش، و نیز بهشت را برای من و همه‌ی مردان و زنان مؤمن قرار ده.

﴿۲۲۲۴﴾ بدبخت واقعی کسی است که ماه رمضان تمام شود و گناهان او آمرزیده نشده باشد؛ و هنگامی که نیکوکاران عطایای خداوند کریم را دریافت می‌کنند، زیان و ضرر کرده باشند.

۸-۱۳-۲-۲- پاداش

﴿۲۲۲۵﴾ ثواب هفت عمل بعد از مرگ هم در نامه‌ی اعمال ثبت می‌شود؛ درخت‌نشانیدن، چاه‌کندن، نهر آب جاری کردن، مسجدساختن، قرآن‌نوشتن، علمی به یادگار گذاشتن و فرزند صالحی به‌جای گذاشتن که برای پدر استغفار کند.

۹-۱۳-۲-۲- کار خیر

﴿۲۲۲۶﴾ حسنه در دنیا، سلامتی و عافیت و در آخرت، آمرزش و رحمت است.

﴿۲۲۲۷﴾ ای داود؛ اگر بنده‌ی مؤمن من گناه کند و سپس ترک کرده و از آن گناه توبه نماید، و هنگام یادآوردن گناه از من شرم کند، او را می‌آمرزم و آن را از یاد فرشتگان ثبت‌کننده‌ی گناه پاک می‌کنم، و آن گناهان را تبدیل به اعمال نیک می‌کنم و از این کار باکی ندارم؛ و من مهربان‌ترین مهربانانم.

۱۰-۱۳-۲-۲- نعمت

﴿۲۲۲۸﴾ خدایا؛ در هر دوشنبه، به من دو نعمت عطا کن و در ابتدای آن، کامیابی بر فرمان‌برداری تو، و در آخر آن دریافت نعمت آمرزش قرار ده.

﴿۲۲۲۹﴾ خدایا؛ مرا از آن کسانی قرار ده که با آمرزش آن‌ها را مورد لطف قرار دادی.

﴿۲۲۳۰﴾ چه بسیار لطفی که با احسان و اکرام برایم آغاز کردی و نعمت را با آمرزش به پایان رساندی.

﴿التَّعَابِيرُ دَالَّةٌ عَلَى أَهْمِيَّةِ الْإِسْتِغْفَارِ وَالْمَغْفِرَةِ﴾

١١-١٣-٢- أفضّلُ العَطَايا مِنَ اللَّهِ لَا دَمَ لِلَّهِ عَلَى الشَّيْطَانِ

﴿٢٢٣١﴾ الصادق عليه السلام: لَمَّا أَعْطَى اللَّهُ إِبْلِيسَ مَا أَعْطَاهُ مِنَ الْقُوَّةِ قَالَ آدَمُ يَا رَبِّ سَلَّطْتَ إِبْلِيسَ عَلَى وَلَدِي وَاجْرَيْتَهُ مِنْهُمْ مَجْرَى الدَّمِّ فِي الْعُرُوقِ وَأَعْطَيْتَهُ مَا أَعْطَيْتَهُ فَمَا لِي وَلَوْ لَدِي قَالَ لَكَ وَلَوْ لَدَكَ السَّيِّئَةُ بِوَاحِدَةٍ وَالْحَسَنَةُ بَعَشْرَ أَمْثَالِهَا قَالَ يَا رَبِّ زِدْنِي قَالَ التَّوْبَةُ مَبْسُوطَةٌ إِلَيَّ أَنْ تَبْلُغَ النَّفْسُ الْحُلُقُومَ قَالَ يَا رَبِّ زِدْنِي قَالَ أَغْفِرْ وَلَا أَبَالِي قَالَ حَسْبِي؛ وسائل الشيعة، ج ١٦، ص ٨٨

١٢-١٣-٢- الرَّحْمَةُ

﴿٢٢٣٢﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: وَهُوَ شَهْرُ أَوَّلِهِ رَحْمَةٌ وَأَوْسَطُهُ مَغْفِرَةٌ وَآخِرُهُ عِتْقٌ مِنَ النَّارِ؛

مستدرک الوسائل، ج ٧، ص ٤٢٨

١٤-٢-٢- خَاتَمُ الْخَيْرِ فِي الْأَعْمَالِ، مُنْتَهَى حَاجَةٍ، مَا يُلْحَقُ بِالْمُؤْمِنِ بَعْدَ وَفَاتِهِ، مَا يُنْتَفَعُ بِهَا الْمُؤْمِنُ بَعْدَ مَوْتِهِ

١-١٤-٢- خَاتَمُ الْخَيْرِ فِي الْأَعْمَالِ

﴿٢٢٣٣﴾ يَا سَادَتِي كَيْفَ حَالِي فِي رِحْلَتِي أَمْغُفُورَةٌ ذُنُوبِي وَمَسْتُورَةٌ غُيُوبِي وَمَقْضِيَّةٌ

حَاجَتِي وَمُنْجَحَةٌ طَلِبَتِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٩، ص ٢٠٤

٢-١٤-٢- مُنْتَهَى حَاجَةٍ

﴿٢٢٣٤﴾ العسكري عليه السلام: إِلَهِي لَا تَرُدَّنِي فِي حَاجَةٍ قَدْ أَقْنَيْتُ عُمْرِي فِي طَلِبِهَا مِنْكَ وَهِيَ

الْمَغْفِرَةُ؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ١٠٦

٣-١٤-٢- مَا يُلْحَقُ بِالْمُؤْمِنِ بَعْدَ وَفَاتِهِ

﴿٢٢٣٥﴾ الصادق عليه السلام: سِتَّةٌ تَلْحَقُ الْمُؤْمِنَ بَعْدَ وَفَاتِهِ وَلَدٌ يَسْتَغْفِرُ لَهُ وَمُصْحَفٌ يُخْلَفُهُ وَغَرْسٌ

يَغْرَسُهُ وَقَلِيبٌ يَحْفَرُهُ وَصَدَقَةٌ يُجْرِيهَا وَسَنَةٌ يُؤْخَذُ بِهَا مِنْ بَعْدِهِ؛ الكافي، ج ٧، ص ٥٧

٤-١٤-٢- مَا يُنْتَفَعُ بِهَا الْمُؤْمِنُ بَعْدَ مَوْتِهِ

﴿٢٢٣٦﴾ الصادق عليه السلام: سِتُّ خِصَالٍ يُنْتَفَعُ بِهَا الْمُؤْمِنُ مِنْ بَعْدِ مَوْتِهِ وَلَدٌ صَالِحٌ يَسْتَغْفِرُ لَهُ وَ

مُصْحَفٌ يُقْرَأُ فِيهِ وَقَلِيبٌ يَحْفَرُهُ وَغَرْسٌ يَغْرَسُهُ وَصَدَقَةٌ مَاءٍ يُجْرِيهِ وَسَنَةٌ حَسَنَةٌ يُؤْخَذُ بِهَا

بَعْدَهُ؛ بحار الأنوار، ج ٦، ص ٢٩٣

١٥-٢-٢- عَلَامَةُ الْكِيَاَسَةِ، الْعِيدُ عِيدُ لِمَنْ غُفِرَ لَهُ

١-١٥-٢- عَلَامَةُ الْكِيَاَسَةِ

﴿٢٢٣٧﴾ أمير المؤمنين عليه السلام: إِنَّمَا الْكَيْسُ مَنْ إِذَا آسَاءَ اسْتَغْفَرَ وَإِذَا أَذْنَبَ نَدِمَ؛ غرر الحكم،

ص ٣٢٢

﴿عبارات دلالت کننده بر اهمیت و جایگاه ویژه‌ی استغفار و مغفرت﴾

۱۱-۱۳-۲- برترین عطیه‌ی الهی به آدم در مقابل شیطان

﴿۲۳۱﴾ هنگامی که خداوند به ابلیس قدرت و توانایی عطا کرد، آدم علیه السلام گفت: «پروردگارا! شیطان را بر فرزندانم مسلط کرده‌ای و آن را چون خون در رگ‌های ایشان جریان داده‌ای و آنچه توانایی بود به او بخشیده‌ای، پس من و فرزندانم چه کنیم؟! خداوند فرمود: «برای تو و فرزندانم نیز در مقابل یک بدی یک جزا و در مقابل یک نیکی ده پاداش نیک قرار داده‌ام». آدم علیه السلام گفت: «خدایا! بیشتر می‌خواهم». خداوند فرمود: «توبه را آنقدر بر شما گسترده‌ام که تا هنگامی که روح به حلقتان برسد، توبه‌تان پذیرفته است». آدم علیه السلام گفت: «خدایا! بیشتر می‌خواهم». خداوند فرمود: «می‌آمزم و باکی ندارم». آدم گفت: «مرا بس است».

۱۲-۱۳-۲- رحمت

﴿۲۳۲﴾ ماه رمضان ماهی است که آغازش رحمت، میانه‌اش آمرزش و آخرش رهایی از آتش است.

۱۴-۲- بهترین خاتمه دهنده برای اعمال، حاجت نهایی، آنچه بعد از مرگ مؤمن به او ملحق می‌شود، آنچه بعد از مرگ، مؤمن از آن بهره‌مند می‌شود

۱-۱۴-۲- بهترین خاتمه‌دهنده برای اعمال

﴿۲۳۳﴾ ای آقایان من؛ حال من در هنگام مرگ چگونه است؟ آیا گناهانم آمرزیده و عیوبم پوشیده و حاجات و خواسته‌هایم برآورده خواهد شد؟

۲-۱۴-۲- حاجت نهایی

﴿۲۳۴﴾ خدایا! حاجتم را که همان مغفرت است و عمرم را در طلب آن سپری کرده‌ام، رد نکن.

۳-۱۴-۲- آنچه بعد از مرگ مؤمن به او ملحق می‌شود

﴿۲۳۵﴾ شش چیز بعد از وفات مؤمن به او فایده دهد: فرزندی که برایش طلب آمرزش کند، قرآنی که به جای گذارده، درختی که کاشته، چاه آبی که حفر کرده، صدقه‌ی جاریه‌ای که داده و سنت حسنه‌ای که بعد از او به آن عمل شود.

۴-۱۴-۲- آنچه بعد از مرگ از آن بهره‌مند می‌شود

﴿۲۳۶﴾ شش خصلت است که مؤمن پس از مرگش از آن‌ها سود می‌برد: فرزند صالح و شایسته که برای او استغفار نماید، قرآنی که خوانده شود، چاهی که برای آب حفر کند، درختی که بکارد، وقف کردن آبی که جاری سازد و روش پسندیده‌ای که بعد از او بدان عمل شود.

۱۵-۲- علامت زیرکی، عید برای کسی که مورد آمرزش واقع شده باشد عید است

۱-۱۵-۲- علامت زیرکی

﴿۲۳۷﴾ فقط زیرک کسی است که اگر از او بدی سرزند، آمرزش می‌خواهد و اگر گناه کند، پشیمان می‌شود.

﴿التَّعَابِيرُ دَالَّةٌ عَلَى أَهْمِيَّةِ الْإِسْتِغْفَارِ وَالْمَغْفِرَةِ﴾

٢-٢-١٥-٢- العيدُ عيدُ مَنْ غُفِرَ لَهُ

﴿٢٢٣٨﴾ امير المؤمنين عليه السلام: قَالَ سُوَيْدُ بْنُ غَفَلَةَ... فَقُلْتُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ يَوْمُ عِيدٍ وَخَطِيفَةٍ

فَقَالَ إِنَّمَا هَذَا عِيدٌ مَنْ غُفِرَ لَهُ؛ مستدرک الوسائل، ج ١٦، ص ٢٩٩

٢-٢-١٦- لَوْ لَا هُمْ لَأَنْزَلْتُ عَذَابِي، لَوْ لَا هُمْ لَخَلَقَ اللَّهُ خَلْقًا حَتَّى يُذْنِبُوا ثُمَّ يَسْتَغْفِرُوا

٢-٢-١٦-١- لَوْ لَا هُمْ لَأَنْزَلْتُ عَذَابِي

﴿٢٢٣٩﴾ امير المؤمنين عليه السلام: إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى إِذَا أَرَادَ أَنْ يُصِيبَ أَهْلَ الْأَرْضِ بِعَذَابٍ

قَالَ لَوْ لَا الَّذِينَ يَتَحَابُّونَ بَجَلَالِي وَيَعْمُرُونَ مَسَاجِدِي وَيَسْتَغْفِرُونَ بِالْأَسْحَارِ لَوْ لَا هُمْ لَأَنْزَلْتُ

عَذَابِي؛ من لا يحضره الفقيه، ج ١، ص ٤٧٣

٢-٢-١٦-٢- لَوْ لَا هُمْ لَخَلَقَ اللَّهُ خَلْقًا حَتَّى يُذْنِبُوا ثُمَّ يَسْتَغْفِرُوا

﴿٢٢٤٠﴾ الباقر عليه السلام: لَوْ لَا أَنَّكُمْ تَذْنِبُونَ فَتَسْتَغْفِرُونَ اللَّهُ لَخَلَقَ اللَّهُ خَلْقًا حَتَّى يُذْنِبُوا ثُمَّ

يَسْتَغْفِرُوا اللَّهُ فَيَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ إِنَّ الْمُؤْمِنَ مُفْتَنُ تَوَابٍ أَمَا سَمِعْتَ قَوْلَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ إِنَّ اللَّهَ

يُحِبُّ التَّوَّابِينَ وَيُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ وَقَالَ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ؛ مجموعة ورام، ج ٢، ص ٢١٠

٢-٢-١٧- فَمَا سَمِعَ مِنْهُ غَيْرَ الْإِسْتِغْفَارِ، لَا غَنَى بَكَ عَنْ مَغْفِرَتِهِ، كَيْفَ يَسْتَغْنِي الْمُذْنِبُ عَمَّنْ يَمْلِكُ

مَغْفِرَتِهِ، لَا تَنْقُضِي مَسْأَلَتِي حَتَّى تَغْفِرَ لِي

٢-٢-١٧-١- فَمَا سَمِعَ مِنْهُ غَيْرَ الْإِسْتِغْفَارِ

﴿٢٢٤١﴾ امير المؤمنين عليه السلام: أَنَّهُ قَدْ صَعِدَ الْمُنْبَرُ لِلِاسْتِسْقَاءِ فَمَا سَمِعَ مِنْهُ غَيْرَ الْإِسْتِغْفَارِ فَقِيلَ لَهُ

فِي ذَلِكَ فَقَالَ أَلَمْ تَسْمَعُوا قَوْلَهُ تَعَالَى اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ إِنَّهُ كَانَ غَفَّارًا يُرْسِلِ السَّمَاءَ عَلَيْكُمْ

مِدْرَارًا وَيُمْدِدْكُمْ بِأَمْوَالٍ وَبَنِينَ وَيَجْعَلْ لَكُمْ جَنَّاتٍ وَيَجْعَلْ لَكُمْ أَنْهَارًا ثُمَّ قَالَ عليه السلام وَآيُ دُعَاءٍ

أَفْضَلُ مِنَ الْإِسْتِغْفَارِ وَأَعْظَمُ بَرَكَهَةً مِنْهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ؛ مستدرک الوسائل، ج ٦، ص ١٨٤

٢-٢-١٧-٢- لَا غَنَى بَكَ عَنْ مَغْفِرَتِهِ

﴿٢٢٤٢﴾ امير المؤمنين عليه السلام: تَحَرَّى رَضَى اللَّهُ وَتَجَنَّبَ سَخَطَهُ فَإِنَّهُ لَا يَدَّ لَكَ بِنِقْمَتِهِ وَلَا غَنَى

بَكَ عَنْ مَغْفِرَتِهِ؛ غرر الحكم، ص ٢٠٣

٢-٢-١٧-٣- كَيْفَ يَسْتَغْنِي الْمُذْنِبُ عَمَّنْ يَمْلِكُ مَغْفِرَتِهِ

﴿٢٢٤٣﴾ الرضا عليه السلام: كَيْفَ يَسْتَغْنِي الْعَبْدُ عَنْ رَبِّهِ وَكَيْفَ يَسْتَغْنِي الْمُذْنِبُ عَمَّنْ يَمْلِكُ

عُقُوبَتَهُ وَ مَغْفِرَتَهُ؛ إقبال الأعمال، ص ٣٦٨

﴿عبارات دلالت کننده بر اهمیت و جایگاه ویژه‌ی استغفار و مغفرت﴾

۲-۲-۱۵-۲ عید، برای کسی که مورد آموزش واقع شده باشد عید است

﴿۲۲۳۸﴾ گفتم: «یا امیرالمؤمنین؛ روز عید است و شیرینی». فرمود: «این عید برای کسی است که آمرزیده شود».

۲-۲-۱۶-۲ اگر آموزش خواهان نبودند عذاب را نازل می‌کردم، اگر آموزش خواهان نبودند، گروهی می‌آفریدم که گناه کنند و آموزش بخواهند

۲-۲-۱۶-۱ اگر آموزش خواهان نبودند عذاب را نازل می‌کردم

﴿۲۲۳۹﴾ هرگاه خداوند بخواهد عذابی به مردم زمین فروفرستد، چنین می‌فرماید: «اگر نبودند کسانی که به خاطر من محبت می‌ورزند و مساجد مرا آباد نگاه می‌دارند و سحرگاهان استغفار می‌کنند، عذابم را بر ایشان فرو می‌فرستادم».

۲-۲-۱۶-۲ اگر آموزش خواهان نبودند، گروهی می‌آفریدم که گناه کنند و آموزش بخواهند

﴿۲۲۴۰﴾ اگر گناه نمی‌کردید تا از خدا آموزش بخواهید، هر آینه خدا خلقی را می‌آفرید تا گناه کنند و سپس از خدا آموزش بخواهند و خدا آن‌ها را بیامرزد. به راستی مؤمن فتنه‌پذیر و بسیار توبه‌کننده است. آیا قول خدای عز و جل را نشنیده‌ای که می‌فرماید: «به راستی خدا بسیار توبه‌کنندگان و پاکان را دوست دارد؟» و فرموده است: «از پروردگار خود آموزش بخواهید و به سوی او بازگردید».

۲-۲-۱۷-۲ از او جز آموزش خواهی شنیده نشد، از آموزش او بی‌نیازی حاصل نیست، چگونه ممکن است گناهکار از آن آموزشی که به دست اوست بی‌نیاز باشد؟ درخواستم پایان نمی‌پذیرد مگر آنکه مرا بیامری

۲-۲-۱۷-۱ از او جز آموزش خواهی شنیده نشد

﴿۲۲۴۱﴾ او برای طلب باران از منبر بالا رفت و جز استغفار چیزی از او شنیده نشد، گفته شد: «چرا چنین کرد؟» فرمود: «آیا کلام حق تعالی را نشنیده‌اید که فرمود: «از پروردگار خویش آموزش بطلبید که او بسیار آمرزنده است. تا باران‌های پربرکت آسمان را پی در پی بر شما بفرستد، و شما را با اموال و فرزندان فراوان کمک کند و باغ‌های سرسبز و نه‌رهای جاری در اختیاران قرار دهد»؛ سپس فرمود: «و کدام دعا با فضیلت‌تر از استغفار است و برکت کدام دعا در دنیا و آخرت بیش از آن است؟»

۲-۲-۱۷-۲ از آموزش او بی‌نیازی حاصل نیست

﴿۲۲۴۲﴾ خشنودی خدا را درخواست کن و از خشم او دوری کن زیرا در مقابل عقوبتش کاری نمی‌توانی انجام دهی و تو از آموزش او بی‌نیاز نیستی.

۲-۲-۱۷-۳ چگونه ممکن است گناهکار از آن آموزشی که به دست اوست بی‌نیاز باشد؟

﴿۲۲۴۳﴾ چگونه بنده از پروردگارش درخواست بی‌نیازی می‌کند؟ و چگونه گناهکار از مالک عقوبت و عذاب و صاحب آموزش ابراز بی‌نیازی می‌کند؟

﴿التَّعَابِيرُ دَالَّةٌ عَلَى أَهْمِيَّةِ الْإِسْتِغْفَارِ وَالْمَغْفِرَةِ﴾

٢-٢-١٧-٤- لَا تَنْقُضِي مَسْأَلَتِي حَتَّى تَغْفِرَ لِي

﴿٢٢٤٤﴾ لَا تَنْقُضِي مَسْأَلَتِي حَتَّى تَغْفِرَ لِي كُلَّ ذَنْبٍ أَذْنَبْتُهُ وَكُلَّ شَيْءٍ تَرَكْتُهُ مِمَّا أَمَرْتَنِي بِهِ وَكُلَّ شَيْءٍ أَتَيْتُهُ مِمَّا نَهَيْتَنِي عَنْهُ وَكُلَّ شَيْءٍ كَرِهْتَ مِنْ أَمْرِي وَعَمَلِي وَكُلَّ شَيْءٍ تَعَدَّيْتُهُ مِنْ أَمْرِكَ وَحُدُودِكَ وَكُلَّ شَيْءٍ وَعَدْتَ فَأَخْلَفْتَ وَكُلَّ شَيْءٍ عَهَدْتُ فَنَقَضْتَ وَكُلَّ ذَنْبٍ فَعَلْتُهُ وَكُلَّ ظُلْمٍ ظَلَمْتُهُ وَكُلَّ جَوْرٍ جُرْتُهُ وَكُلَّ زَيْغٍ زَيْغْتُهُ وَكُلَّ سَفَهٍ سَفَهْتُهُ وَكُلَّ سُوءٍ أَتَيْتُهُ قَدِيمًا أَوْ حَدِيثًا صَغِيرًا أَوْ كَبِيرًا دَقِيقًا أَوْ جَلِيلًا مِمَّا أَعْلَمُ وَمِمَّا لَا أَعْلَمُ؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ١٣١

٢-٢-١٨- إِذَا أَرَادَ بَعْدُ شَرًّا أَنْسَاهُ الْإِسْتِغْفَارُ، الْإِسْتِدْرَاجُ تَرْكُ الْإِسْتِغْفَارِ

٢-٢-١٨-١- إِذَا أَرَادَ بَعْدُ شَرًّا أَنْسَاهُ الْإِسْتِغْفَارَ

﴿٢٢٤٥﴾ الصَّادِقُ (عليه السلام): إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى إِذَا أَرَادَ بَعْدُ شَرًّا فَأَذْنَبَ ذَنْبًا أَتْبَعَهُ بِنِعْمَةٍ لِنَفْسِهِ الْإِسْتِغْفَارَ وَيَتِمَادَى بِهَا وَهُوَ قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ سَنَسْتَدْرِجُهُمْ مِنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ بِالنِّعَمِ

عند المعاصي؛ مشكاة الأنوار، ص ٣٣٣

٢-٢-١٨-٢- الْإِسْتِدْرَاجُ تَرْكُ الْإِسْتِغْفَارِ

﴿٢٢٤٦﴾ الصَّادِقُ (عليه السلام): عَنْ سَمَاعَةَ بْنِ مِهْرَانَ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ (عليه السلام) عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ سَنَسْتَدْرِجُهُمْ مِنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ قَالَ هُوَ الْعَبْدُ يُذْنِبُ الذَّنْبَ فَتَجِدُ لَهُ النِّعْمَةَ مَعَهُ تَلْهِمُهُ تِلْكَ

النِّعْمَةُ عَنِ الْإِسْتِغْفَارِ مِنْ ذَلِكَ الذَّنْبِ؛ الكافي، ج ٢، ص ٤٥٢

٢-٢-١٩- فَالْحَاءُ فِي حُطَى، حُطُوطُ الْخَطَايَا عَنِ الْمُسْتَغْفِرِينَ

﴿٢٢٤٧﴾ الرَّسُولُ (صلى الله عليه وآله): وَأَمَّا حُطَى فَالْحَاءُ حُطُوطُ الْخَطَايَا عَنِ الْمُسْتَغْفِرِينَ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ؛

وسائل الشيعة، ج ١٧، ص ٣٢٩

٢-٢-٢٠- لِلْمَرْءِ لَا عَلَيْهِ، لَا يَضُرُّ مَعَهُ، لِلْمَرْءِ عَلَى الشَّيْطَانِ

٢-٢-٢٠-١- لِلْمَرْءِ لَا عَلَيْهِ

﴿٢٢٤٨﴾ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ (عليه السلام): أَرْبَعٌ لِلْمَرْءِ لَا عَلَيْهِ الْإِيمَانُ وَالشُّكْرُ فَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَقُولُ مَا يَفْعَلُ اللَّهُ بِعَذَابِكُمْ إِنْ شَكَرْتُمْ وَآمَنْتُمْ وَالْإِسْتِغْفَارُ فَإِنَّهُ قَالَ وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ وَأَنْتَ فِيهِمْ وَمَا

كَانَ اللَّهُ مُعَذِّبَهُمْ وَهُمْ يَسْتَغْفِرُونَ؛ بحار الأنوار، ج ٦٨، ص ٤٩

٢-٢-٢٠-٢- لِلْمَرْءِ عَلَى الشَّيْطَانِ

﴿عبارات دلالت کننده بر اهمیت و جایگاه ویژه‌ی استغفار و مغفرت﴾

۴-۱۷-۲-۲- درخواستم پایان نمی‌پذیرد مگر آنکه مرا بیامری

﴿۲۲۴۴﴾ دعا و درخواستم را پایان نمی‌دهم تا اینکه همه‌ی گناهانم را بیامری، هر آنچه را از دستورات ترک کردم و هر آنچه از نبایدهای را که انجام دادم و هر کاری که از من نپسندیدی و هر آنچه که از دستورات تجاوز کردم و هر عهدشکنی که کردم و هر گناه و ظلم و جور و گمراهی و حماقت و بدی که مرتکب شدم، جدید یا قدیم، کوچک یا بزرگ، ریز یا درشت، آنچه به یاد دارم و یا آنچه از یادم رفته است.

۱۸-۲-۲- هرگاه خداوند بد کسی را بخواهد، آمرزش خواهی را از یادش می‌برد، ترک آمرزش خواهی استدراج است

۱-۱۸-۲-۲- هرگاه خداوند بد کسی را بخواهد، آمرزش خواهی را از یادش می‌برد

﴿۲۲۴۵﴾ هرگاه خداوند برای بنده‌ای بد بخواهد، و آن بنده گناهی را مرتکب شود، به دنبال آن نعمتی به او می‌دهد تا استغفار را از یادش ببرد و او در همان حال می‌ماند، و این است سخن خدای عزّ و جلّ که می‌فرماید: «به تدریج آن‌ها را از راهی که نمی‌دانند غافلگیر می‌کنیم»؛ یعنی به وسیله‌ی نعمت دادن هنگام گناه کردن که همان استدراج است.

۲-۱۸-۲-۲- ترک آمرزش خواهی استدراج است

﴿۲۲۴۶﴾ سماعة بن مهران گوید: از امام صادق (علیه السلام) در مورد این سخن خدای عزّ و جلّ: «سَنَسْتَدْرِجُهُمْ مِنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ» پرسیدم. ایشان فرمود: «منظور آن بنده‌ای است که گناهی مرتکب شود و در مقابل آن گناه برایش نعمتی تجدید شود و آن نعمت او را از استغفار آن گناه بازدارد».

۱۹-۲-۲- «حاء» در «حطّی» ریزش خطاهای آمرزش خواهان است

﴿۲۲۴۷﴾ از رسول خدا (صلی الله علیه و آله) درباره‌ی حروف ابجد سؤال شد. فرمود: امّا در کلمه‌ی «حطّی»، «ح» اشاره است به ریزش گناهان از آنانی که در شب قدر استغفار می‌کنند.

۲۰-۲-۲- به نفع آدمی است نه به ضرر او، در مقابله با شیطان، همراه اوست، با همراه داشتنش زبانی در کار نیست

۱-۲۰-۲-۲- به نفع آدمی است نه به ضرر او

﴿۲۲۴۸﴾ چهار چیز به نفع مردم است و برای آن‌ها زیان ندارد: که از آن جمله ایمان و شکر است. خداوند متعال فرمود: «خداوند چگونه شما را عذاب می‌کند درحالی‌که شما شکرگزار و مؤمن هستید». سوّمین آن استغفار است، پروردگار می‌فرماید: «ای رسول ما؛ تا تو در میان آن‌ها هستی، خداوند آن‌ها را مجازات نخواهد کرد؛ و [نیز] تا استغفار می‌کنند، خدا عذابشان نمی‌کند».

۲-۲۰-۲- در مقابله با شیطان، همراه و یاور آدمی است

﴿الْأَمْرُ عَلَى الْإِسْتِغْفَارِ وَالتَّهْيِ عَنْ تَرْكِهِ﴾

﴿٢٢٤٩﴾ الصادق عليه السلام: لَمَّا أَعْطَى اللَّهُ إِبْلِيسَ مَا أَعْطَاهُ مِنَ الْقُوَّةِ قَالَ آدَمُ يَا رَبِّ سَلَّطْتَ إِبْلِيسَ عَلَى وَلَدِي وَآجَرْتَهُ مِنْهُمْ مَجْرَى الدَّمِّ فِي الْعُرُوقِ وَأَعْطَيْتَهُ مَا أَعْطَيْتَهُ فَمَا لِي وَلَوْ لَدِي قَالَ لَكَ وَلَوْ لَدَكَ السَّيِّئَةُ بِوَاحِدَةٍ وَالْحَسَنَةُ بِعَشْرِ أَمْثَالِهَا قَالَ يَا رَبِّ زِدْنِي قَالَ التَّوْبَةُ مَبْسُوطَةٌ إِلَيَّ أَنْ تَبْلُغَ النَّفْسُ الْخُلُقُومَ قَالَ يَا رَبِّ زِدْنِي قَالَ أَغْفِرْ وَلَا أَبَالِي قَالَ حَسْبِي؛ وسائل الشيعة، ج ١٦، ص ٨٨
٣-٢٠-٢-٢- لَا يَضُرُّ مَعَهُ

﴿٢٢٥٠﴾ الصادق عليه السلام: ثَلَاثٌ لَا يَضُرُّ مَعَهُنَّ شَيْءٌ الدُّعَاءُ عِنْدَ الْكَرْبِ وَالِاسْتِغْفَارُ عِنْدَ الذَّنْبِ وَ الشُّكْرُ عِنْدَ النِّعْمَةِ؛ الكافي، ج ٢، ص ٩٥

٢-٣- الْأَمْرُ عَلَى الْإِسْتِغْفَارِ وَالتَّهْيِ عَنْ تَرْكِهِ

٢-٣-١- الْأَمْرُ عَلَى الْإِسْتِغْفَارِ (إِسْتَغْفِرْ، إِسْتَغْفِرْهُ، إِسْتَغْفِرُوا، فَلْيَسْتَغْفِرْ، فَاسْتَغْفِرُونِي، إِسْتَغْفِرُوهُ، إِسْتَغْفِرِي، إِسْتَغْفِرْنِي)
١-٣-٢- إِسْتَغْفِرْ

﴿٢٢٥١﴾ الصادق عليه السلام: إِذَا غَرَبَتِ الشَّمْسُ فَأَفِضْ مَعَ النَّاسِ وَعَلَيْكَ السَّكِينَةَ وَالْوَقَارَ وَأَفِضْ مِنْ حَيْثُ أَفَاضَ النَّاسُ وَاسْتَغْفِرُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ؛ تهذيب الأحكام، ج ٥، ص ١٨٧

﴿٢٢٥٢﴾ أمير المؤمنين عليه السلام: إِسْتَغْفِرْ تَرْزُقْ؛ مستدرک الوسائل، ج ١٢، ص ١٢٢

﴿٢٢٥٣﴾ أمير المؤمنين عليه السلام: أَقْرُوا عِنْدَ الْمُتَلَزَمِ بِمَا حَفِظْتُمْ مِنْ ذُنُوبِكُمْ وَمَا لَمْ تَحْفَظُوا فَقُولُوا وَمَا حَفِظْتُمْ عَلَيْنَا حَفِظْتُمْكَ وَنَسِينَاهُ فَاعْفِرْهُ لَنَا فَإِنَّهُ مَنْ أَقْرَ بِذُنُوبِهِ فِي ذَلِكَ الْمَوْضِعِ وَعَدَّهُ وَ ذَكَرَهُ وَاسْتَغْفَرَ مِنْهُ كَانَ حَقًّا عَلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ أَنْ يَغْفِرَ لَهُ؛ وسائل الشيعة، ج ١٣، ص ٣٤٧

﴿٢٢٥٤﴾ أمير المؤمنين عليه السلام: أَقْرُوا عِنْدَ نَيْتِ اللَّهِ الْحَرَامَ بِمَا حَفِظْتُمُوهُ مِنْ ذُنُوبِكُمْ وَمَا لَمْ تَحْفَظُوهُ فَقُولُوا مَا حَفِظْتُمْ يَا رَبِّ عَلَيْنَا وَنَسِينَاهُ فَاعْفِرْهُ لَنَا فَإِنَّهُ مَنْ أَقْرَ بِذُنُوبِهِ فِي ذَلِكَ الْمَوْضِعِ وَعَدَّهَا وَ ذَكَرَهَا وَاسْتَغْفَرَ اللَّهَ جَلَّ وَ عَزَّ مِنْهَا كَانَ حَقًّا عَلَى اللَّهِ أَنْ يَغْفِرَهَا لَهُ؛ تحف العقول، ص ١٠٧

﴿٢٢٥٥﴾ الصادق عليه السلام: عَنْ سَمَاعَةَ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فَقَالَ لِي مُبْتَدِئًا يَا سَمَاعَةُ مَا هَذَا الَّذِي كَانَ بَيْنَكَ وَبَيْنَ جَمَالِكَ إِيَّاكَ أَنْ تَكُونَ فَحَاشَا أَوْ صَخَابًا أَوْ لَعَانًا فَقُلْتُ وَاللَّهِ لَقَدْ كَانَ ذَلِكَ أَنَّهُ ظَلَمَنِي فَقَالَ إِنْ كَانَ ظَلَمَكَ لَقَدْ أَرَبَيْتَ عَلَيْهِ إِنَّ هَذَا لَيْسَ مِنْ فِعَالِي وَلَا أَمْرُ بِهِ شَيْعَتِي اسْتَغْفِرُ رَبِّكَ وَلَا تَعُدُّ قُلْتُ اسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَلَا أَعُودُ؛ الكافي، ج ٢، ص ٣٢٦

﴿فرمان به آمرزش خواهی و نهی از ترک آن﴾

﴿۲۴۹﴾ هنگامی که خداوند به ابلیس قدرت و توانایی عطا کرد، آدم علیه السلام گفت: «پروردگارا! شیطان را بر فرزندانم مسلط کرده‌ای و آن را چون خون در رگ‌های ایشان جریان داده‌ای و آنچه توانایی بود به او بخشیده‌ای، پس من و فرزندانم چه کنیم؟! خداوند فرمود: «برای تو و فرزندانم نیز در مقابل یک بدی یک جزا و در مقابل یک نیکی ده پاداش نیک قرار داده‌ام». آدم علیه السلام گفت: «خدایا! بیشتر می‌خواهم». خداوند فرمود: «توبه را آنقدر بر شما گسترده‌ام که تا هنگامی که روح به حلقتان برسد، توبه‌تان پذیرفته است». آدم علیه السلام گفت: «خدایا! بیشتر می‌خواهم». خداوند فرمود: «می‌آمرزم و باکی ندارم». آدم گفت: «مرا بس است».

۳-۲-۲۰-۲ با همراهی آمرزش خواهی زیانی در کار نیست

﴿۲۵۰﴾ سه چیز است که با وجود آن‌ها هیچ چیز زیان نمی‌رساند: دعا هنگام گرفتاری، طلب آمرزش هنگام گناه؛ و سپاس‌گزاری هنگام نعمت.

۳-۲-۳ فرمان به آمرزش خواهی و نهی از ترک آن

۱-۳-۲- امر به آمرزش خواهی: (آمرزش بخواه، از او آمرزش بخواه، آمرزش بخواهید، پس آمرزش بخواه، پس از من آمرزش بخواهید، از او آمرزش بخواهید، آمرزش بخواهید، از من آمرزش بخواهید)

۱-۳-۲-۱-۲ آمرزش بخواه

﴿۲۵۱﴾ بعد از غروب آفتاب همراه مردم به سمت مشعر حرکت کن و بر تو باد که با آرامش و وقار حرکت کنی و از همان مسیری حرکت کن که مردم حرکت می‌کنند و از خدا آمرزش بخواه که خداوند آمرزنده‌ای مهربان است.

﴿۲۵۲﴾ طلب آمرزش کن تا به تو روزی داده شود.

﴿۲۵۳﴾ در محل ملتزم (فاصله‌ی میان در خانه خدا و رکن حجرالاسود) به آنچه از گناهانتان که به یاد می‌آورید، اعتراف کنید و درباره‌ی آنچه فراموش کرده‌اید بگویید: «آنچه نگهبانان تو ثبت کرده‌اند و ما آن را فراموش کرده‌ایم بر ما بیامرز»؛ که هرکس در این محل به گناهش اعتراف کند و آن‌ها را بشمارد و به یاد آورد و از خدا آمرزش بخواهد، بر خدای عزّ و جلّ لازم است که او را بیامرزد.

﴿۲۵۴﴾ مقابل خانه‌ی کعبه به گناهایی که به یاد می‌آورید اعتراف کنید و درباره‌ی گناهایی که به یاد نمی‌آورید، بگویید: «پروردگارا! هرچه از ما به یاد داری و ما فراموش کرده‌ایم بیامرز». زیرا هرکس در آنجا به گناهانش اعتراف کند و آن‌ها را بشمارد و یاد کند و از خدای عزّ و جلّ آمرزش بخواهد، شایسته است که خدا آن‌ها را بیامرزد.

﴿۲۵۵﴾ سماعه گوید: خدمت امام صادق علیه السلام رفتم، آن حضرت بدون مقدمه به من فرمود: «ای سماعه! این چه رفتاری بود میان تو و شتربان؟ بپرهیز از دشنام گویی و عربده‌کشی و لعنت‌گویی». گفتم: «به خدا سوگند! اگر من چیز ناروایی گفته باشم به خاطر ستمی است که شتربان بر من روا داشته است». امام فرمود: «اگر او بر تو ستم کرده است، تو هم با او مقابله کرده‌ای. این کارها راه و روش من نیست و شیعیانم را هم به آن دستور نداده‌ام، استغفار کن و دیگر چنین کاری را انجام نده». گفتم: «استغفار می‌کنم و دیگر چنین نمی‌کنم».

﴿الْأَمْرُ عَلَى الْإِسْتِغْفَارِ وَالتَّهَيُّ عَنْ تَرْكِهِ﴾

﴿٢٢٥٦﴾ الرسول ﷺ: فَأَعْلَمَ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاسْتَغْفِرُ لِدُنْبِكَ: الكافي، ج ٢، ص ٥٠٥
 ﴿٢٢٥٧﴾ الرضا ﷺ: عَنْ صَفْوَانَ قَالَ: اسْتَأْذَنْتُ لِمُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَلَى الرَّضَا أَبِي الْحَسَنِ ﷺ وَ أَخْبَرْتُهُ أَنَّهُ لَيْسَ يَقُولُ بِهَذَا الْقَوْلِ وَأَنَّهُ قَالَ وَاللَّهِ لَا أُرِيدُ بِلِقَائِهِ إِلَّا لَأَنْتَهِيَ إِلَى قَوْلِهِ فَقَالَ أَدْخِلْهُ فَدَخَلَ فَقَالَ لَهُ جُعِلْتُ فِدَاكَ إِنَّهُ كَانَ فَرَطَ مِنِّي شَيْءٌ وَأَسْرَفْتُ عَلَى نَفْسِي وَكَانَ فِيهَا يَزْعُمُونَ أَنَّهُ كَانَ يَعْيبُهُ فَقَالَ وَأَنَا اسْتَغْفِرُ اللَّهَ مِمَّا كَانَ مِنِّي فَأَحِبُّ أَنْ تَقْبَلَ عُذْرِي وَتَغْفِرَ لِي مَا كَانَ مِنِّي فَقَالَ نَعَمْ أَقْبَلُ إِنْ لَمْ أَقْبَلْ كَانَ إِبْطَالُ مَا يَقُولُ هَذَا وَأَصْحَابُهُ وَأَشَارَ إِلَى بِيَدِهِ وَمِصْدَاقُ مَا يَقُولُ الْآخَرُونَ يَعْنِي الْمُخَالَفِينَ قَالَ اللَّهُ لِنَبِيِّهِ ﷺ فَبِمَا رَحْمَةٍ مِنَ اللَّهِ لِنْتَ لَهُمْ وَلَوْ كُنْتَ فَظًّا غَلِيظَ الْقَلْبِ لَانْفَضُّوا مِنْ حَوْلِكَ فَاعْفُ عَنْهُمْ وَاسْتَغْفِرْ لَهُمْ وَشَاوِرْهُمْ فِي الْأَمْرِ ثُمَّ سَأَلَهُ عَنْ آيِهِ فَأَخْبَرَهُ أَنَّهُ قَدْ مَضَى وَاسْتَغْفَرَ لَهُ: بحار الأنوار، ج ٤٩، ص ٢٧٥

﴿٢٢٥٨﴾ وَالْفُسُوقُ الْكَذِبُ فَاسْتَغْفِرُ اللَّهَ مِنْهُ: مستدرک الوسائل، ج ٩، ص ٢٩٦
 ﴿٢٢٥٩﴾ امير المؤمنين ﷺ: وَقُلْتَ تَبَارَكْتَ وَتَعَالَيْتَ فَاصْبِرْ إِنْ وَعَدَ اللَّهُ حَقٌّ وَاسْتَغْفِرُ لِدُنْبِكَ وَ سَبَّحَ بِحَمْدِ رَبِّكَ بِالْعَشِيِّ وَالْإِبْكَارِ وَ أَنَا اسْتَغْفِرُكَ وَ أَتُوبُ إِلَيْكَ: بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢٨٤

﴿٢٢٦٠﴾ امير المؤمنين ﷺ: وَقُلْتَ تَبَارَكْتَ وَتَعَالَيْتَ فَأَعْلَمَ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاسْتَغْفِرُ لِدُنْبِكَ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مُتَقَلَّبَكُمْ وَمَثْوَاكُمْ وَ أَنَا اسْتَغْفِرُكَ وَ أَتُوبُ إِلَيْكَ: بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢٨٤

﴿٢٢٦١﴾ وَاسْتَغْفِرُ اللَّهَ إِنْ اللَّهُ كَانَ غَفُوراً رَحِيماً (النساء: ١٠٦)
 ﴿٢٢٦٢﴾ فَاصْبِرْ إِنْ وَعَدَ اللَّهُ حَقٌّ وَاسْتَغْفِرُ لِدُنْبِكَ وَ سَبَّحَ بِحَمْدِ رَبِّكَ بِالْعَشِيِّ - وَالْإِبْكَارِ (غافر: ٥٥)

﴿٢٢٦٣﴾ فَأَعْلَمَ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاسْتَغْفِرُ لِدُنْبِكَ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مُتَقَلَّبَكُمْ وَمَثْوَاكُمْ (محمد: ١٩)
 ٢-٣-١-٢-إِسْتِغْفَرُهُ

﴿٢٢٦٤﴾ امير المؤمنين ﷺ: إِنْ اللَّهُ هُوَ الَّذِي يَعْفِرُ الذُّنُوبَ فَاسْتَغْفِرُهُ: بحار الأنوار، ج ٣٣، ص ٣٤٨

﴿٢٢٦٥﴾ امير المؤمنين ﷺ: وَقُلْتَ تَبَارَكْتَ وَتَعَالَيْتَ فَسَبَّحَ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرُهُ إِنَّهُ كَانَ تَوَّاباً وَ أَنَا اسْتَغْفِرُكَ وَ أَتُوبُ إِلَيْكَ: بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢٨٢

﴿فرمان به آمرزش خواهی و نهی از ترک آن﴾

﴿۲۲۵۶﴾ بدان که جز الله خدایی نیست، و بر گناهانت استغفار کن.

﴿۲۲۵۷﴾ صفوان گفت: از امام رضا علیه السلام برای محمد بن خالد اجازه خواستم و عرض کردم که معتقد به امامت نیست، ولی می گوید: «به خدا قسم منظورم از این ملاقات، آن است که عقیده‌ی آن جناب را بپذیرم». امام رضا علیه السلام فرمود: «بگو بیاید». وی وارد شد و گفت: «فدایت شوم! من موقعیتی را از دست داده‌ام و بر خود ستم کرده‌ام [گمان می کردند از این سخن منظورش عیب جویی بر حضرت رضا علیه السلام است]، اینک توبه می کنم و از شما تقاضا دارم عذر مرا بپذیرید و مرا نسبت به وضع گذشته‌ام بخشید». فرمود: «بسیار خوب، عذرت را می پذیرم. اگر نپذیرم، بر خلاف عقیده این دسته می شود و اشاره به من کرد [یعنی بر خلاف عقیده به امامت می شود] و مطابق نظر مخالفین امامت است. خداوند به پیامبرش می فرماید: «پس به [برکت] رحمت الهی، با آنان نرمخو [و پُر مهر] شدی، و اگر تندخو و سخت دل بودی قطعاً از پیرامون تو پراکنده می شدند. پس، از آنان درگذر و برایشان آمرزش بخواه، و در کارها با آنان مشورت کن». بعد راجع به موسی بن جعفر علیه السلام پرسید. فرمود: «از دنیا رفته است، و برایش طلب مغفرت کرد».

﴿۲۲۵۸﴾ از فسق و دروغویی به خدا استغفار کن.

﴿۲۲۵۹﴾ تو که بزرگ و برتری فرمودی: «... صبر کن که به راستی وعده‌ی خدا حق است و از گناه خویش آمرزش بخواه و در شامگاه و صبحگاه همراه با ستایش پروردگارت تسبیح گوی؛ و من از تو آمرزش می خواهم و به درگاهت توبه می کنم.

﴿۲۲۶۰﴾ تو که بزرگ و برتری فرمودی: «... از آن‌ها درگذر و برای ایشان آمرزش بخواه و در کار با آن‌ها مشورت کن و چون تصمیم گرفتی به خدا توکل کن که خدا توکل کنندگان را دوست دارد». و من از تو آمرزش می خواهم و به درگاهت توبه می کنم.

﴿۲۲۶۱﴾ و از خداوند، طلب آمرزش کن! که خداوند، آمرزنده و مهربان است.

﴿۲۲۶۲﴾ پس (ای پیامبر!) صبر و شکیبایی پیشه کن که وعده‌ی خدا حق است، و برای گناهت استغفار کن، و هر صبح و شام تسبیح و حمد پروردگارت را به جا آور!

﴿۲۲۶۳﴾ پس بدان که معبودی جز «الله» نیست؛ و برای گناه خود و مردان و زنان بالیمان استغفار کن! و خداوند محلّ حرکت و قرارگاه شما را می داند!

۲-۳-۱-۲ از او آمرزش بخواه

﴿۲۲۶۴﴾ خداوند؛ همان کسی است که گناهان را می آمرزد. پس از او طلب آمرزش کن.

﴿۲۲۶۵﴾ تو که بزرگ و برتری فرمودی: «با ستایش پروردگارت تسبیح گوی و از او آمرزش بخواه که به راستی او توبه پذیر است». و من از تو آمرزش می خواهم و به درگاهت توبه می کنم.

﴿الْأَمْرُ عَلَى الْإِسْتِغْفَارِ وَالتَّهْيُ عَنْ تَرْكِهِ﴾

﴿٢٢٦٦﴾ إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ، وَرَأَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِي دِينِ اللَّهِ أَفْوَاجًا، فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْهُ إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا (النصر: ٣-١)

١-٣-٢-إِسْتَغْفِرُوا

﴿٢٢٦٧﴾ الصَّادِق عليه السلام: إِذَا غَرَبَتِ الشَّمْسُ فَأَفِضْ مَعَ النَّاسِ وَعَلَيْكَ السَّكِينَةُ وَالْوَقَارُ وَأَفِضْ بِالِاسْتِغْفَارِ فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَقُولُ ثُمَّ أَفِضُوا مِنْ حَيْثُ أَفَاضَ النَّاسُ وَاسْتَغْفِرُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ؛ الكافي، ج ٤، ص ٤٦٧

﴿٢٢٦٨﴾ السَّجَّاد عليه السلام: أَسْأَلُكَ التَّوْبَةَ مِنْهُ إِلَيْكَ وَالْعُودَ مِنْكَ عَلَى بِالْمَغْفِرَةِ لَهَا فَإِنَّكَ قُلْتَ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ إِنَّهُ كَانَ غَفَّارًا؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ٨٠

﴿٢٢٦٩﴾ الباقر عليه السلام: اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ إِنَّهُ كَانَ غَفَّارًا؛ الكافي، ج ٦، ص ٨

﴿٢٢٧٠﴾ الصَّادِق عليه السلام: فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ ثُمَّ أَفِضُوا مِنْ حَيْثُ أَفَاضَ النَّاسُ وَاسْتَغْفِرُوا اللَّهَ يَعْنِي إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ فِي إِفَاضَتِهِمْ مِنْهَا وَمَنْ كَانَ بَعْدَهُمْ؛ الكافي، ج ٤، ص ٢٤٧

﴿٢٢٧١﴾ العسكري عليه السلام: وَاسْتَغْفِرُوا اللَّهَ لِدُنُوبِكُمْ؛ بحار الأنوار، ج ٩٦، ص ٢٥٧

﴿٢٢٧٢﴾ الرسول عليه السلام: وَالَّذِي بَعَثَنِي بِالْحَقِّ إِنْ مَنْ صَلَّى هَذِهِ الصَّلَوَاتِ وَاسْتَغْفَرَ هَذَا الْإِسْتِغْفَارَ يَقْبَلُ اللَّهُ صَلَاتَهُ وَصِيَامَهُ وَقِيَامَهُ وَيَغْفِرُ لَهُ وَيَسْتَجِيبُ دُعَاءَهُ لَأَنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ قَالَ فِي كِتَابِهِ وَاسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تَوْبُوا إِلَيْهِ وَقَالَ وَالَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً أَوْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ ذَكَرُوا اللَّهَ فَاسْتَغْفَرُوا لِذُنُوبِهِمْ وَمَنْ يَغْفِرِ الذُّنُوبَ إِلَّا اللَّهُ وَقَالَ وَاسْتَغْفِرُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ وَقَالَ وَاسْتَغْفِرْهُ إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا؛ بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ١٣٠

﴿٢٢٧٣﴾ أمير المؤمنين عليه السلام: وَقُلْتَ تَبَارَكْتَ وَتَعَالَيْتَ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ إِنَّهُ كَانَ غَفَّارًا وَأَنَا اسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢٨٢

﴿٢٢٧٤﴾ أمير المؤمنين عليه السلام: وَقُلْتَ تَبَارَكْتَ وَتَعَالَيْتَ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تَوْبُوا إِلَيْهِ يُرْسِلِ السَّمَاءَ عَلَيْكُمْ مِدْرَارًا وَيَزِدْكُمْ قُوَّةً إِلَى قُوَّتِكُمْ وَلَا تَتَوَلَّوْا مُجْرِمِينَ وَأَنَا اسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢٨٢

﴿٢٢٧٥﴾ أمير المؤمنين عليه السلام: وَقُلْتَ تَبَارَكْتَ وَتَعَالَيْتَ هُوَ خَيْرٌ وَأَعْظَمُ أَجْرًا وَاسْتَغْفِرُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ وَأَنَا اسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ؛ البلد الأمين، ص ٣٨

﴿فرمان به آمرزش خواهی و نهی از ترک آن﴾

﴿۲۲۶۶﴾ هنگامی که یاری خدا و پیروزی فرارسد، و ببینی مردم گروه گروه وارد دین خدا می شوند، پروردگارت را تسبیح و حمد کن و از او آمرزش بخواه که او بسیار توبه پذیر است!

۳-۱-۲- آمرزش بخواهید

﴿۲۲۶۷﴾ بعد از غروب آفتاب همراه مردم به سمت مشعر حرکت کن و بر تو باد که با آرامش و وقار حرکت کنی و از همان مسیری حرکت کن که مردم حرکت می کنند. و از خدا آمرزش بخواه که خداوند آمرزنده ای مهربان است.

﴿۲۲۶۸﴾ توبه از آن [گناه] و روکردن به تو را می خواهم و اینکه تو نیز با آمرزش به سوی من بازگردی، چرا که تو خود گفتی: «از پروردگارتان آمرزش بخواهید که او بسیار آمرزنده است».

﴿۲۲۶۹﴾ از پروردگارتان آمرزش بخواهید، زیرا او بسیار آمرزنده است.

﴿۲۲۷۰﴾ پس خداوند متعال بر او این آیه را نازل کرد: «ثُمَّ أَفِيضُوا مِنْ حَيْثُ أَفَاضَ النَّاسُ وَ اسْتَغْفِرُوا اللَّهَ» که منظور ابراهیم و اسماعیل و اسحاق و آیندگان آن هاست که از عرفات روانه می شوند.

﴿۲۲۷۱﴾ از پروردگار خود، به خاطر گناهانتان آمرزش بخواهید.

﴿۲۲۷۲﴾ سوگند به آن که مرا به حق به رسالت مبعوث فرمود؛ [هرکس در شب عید فطر، این ده رکعت نماز را بخواند و این گونه استغفار کند]... خداوند نماز و روزه و شب زنده داری او را می پذیرد و او را می آمرزد و دعایش را برآورده می سازد، زیرا خداوند تبارک و تعالی در کتاب خود فرموده است: «از پروردگارتان طلب آمرزش کنید و آن گاه به سوی او روی آورید». و فرمود: «و آنان که چون کار زشت انجام می دهند یا به خویشتن ستم روا می دارند به یاد خدا می افتند و از گناهان خود طلب آمرزش می کنند، و جز خدا کیست که گناهان را می آمرزد». و فرمود: «از خدا آمرزش بخواهید، که به راستی خداوند بخشنده و مهربان است». و باز فرمود: «از او آمرزش بخواه، زیرا که او بسیار توبه کننده را دوست دارد». پیامبر ﷺ فرمود: «این هدیه مخصوص من و امت من اعم از زنان و مردان است، و به هیچ یک از پیامبران پیش از من و به غیر آنان داده نشده است».

﴿۲۲۷۳﴾ تو که بزرگ و برتری فرمودی: «... و از پروردگارتان آمرزش بخواهید که به راستی او آمرزش پیشه است» و من از تو آمرزش می خواهم و به درگاهت توبه می کنم.

﴿۲۲۷۴﴾ تو که بزرگ و برتری فرمودی: «از پروردگارتان آمرزش بخواهید، آن گاه به سوی او بازگردید تا پیاپی از آسمان بر شما باران فروفرستد، و نیرویی بر نیروی شما بیافزاید و گناهکارانه از او روی مگردانید»؛ و من از تو آمرزش می خواهم و به درگاهت توبه می کنم.

﴿۲۲۷۵﴾ تو که بزرگ و برتری فرمودی: ... پاداش آن بهتر و بزرگ تر است و از خدا آمرزش بخواهید که به راستی خدا آمرزنده و مهربان است؛ و من از تو آمرزش می خواهم و به درگاهت توبه می کنم.

﴿الْأَمْرُ عَلَى الْإِسْتِغْفَارِ وَالتَّهَيُّ عَنْ تَرْكِهِ﴾

﴿٢٢٧٦﴾ امير المؤمنين عليه السلام: وَقُلْتَ تَبَارَكْتَ وَتَعَالَيْتَ وَاسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تَوْبُوا إِلَيْهِ إِنَّ رَبِّي رَحِيمٌ وَدُودٌ وَأَنَا أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢٨٢

﴿٢٢٧٧﴾ امير المؤمنين عليه السلام: وَقُلْتَ تَبَارَكْتَ وَتَعَالَيْتَ وَأَنْ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تَوْبُوا إِلَيْهِ يُمَتِّعْكُمْ مَتَاعًا حَسَنًا إِلَى أَجَلٍ مُّسَمًّى وَيُؤْتِ كُلَّ ذِي فَضْلٍ فَضْلَهُ وَأَنَا أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢٨٢

﴿٢٢٧٨﴾ ثُمَّ أَفِضُوا مِنْ حَيْثُ أَفَاضَ النَّاسُ وَاسْتَغْفِرُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ (البقرة: ١٩٩)
﴿٢٢٧٩﴾ وَ يَا قَوْمِ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تَوْبُوا إِلَيْهِ يُرْسِلِ السَّمَاءَ عَلَيْكُمْ مِدْرَارًا وَ يَزِدْكُمْ قُوَّةً إِلَى قُوَّتِكُمْ وَ لَا تَتَوَلَّوْا جُرْمِينَ (هود: ٥٢)

﴿٢٢٨٠﴾ وَاسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تَوْبُوا إِلَيْهِ إِنَّ رَبِّي رَحِيمٌ وَدُودٌ (هود: ٩٠)

٢-٣-١-٤- فَلْيَسْتَغْفِرْ

﴿٢٢٨١﴾ الصّادق عليه السلام: إِذَا اسْتَبْطَأَ الرِّزْقَ فَلْيَسْتَغْفِرِ اللَّهَ؛ مستدرک الوسائل، ج ٥، ص ٣٦٩

٢-٣-١-٥- فَاسْتَغْفِرُونِي

﴿٢٢٨٢﴾ الرّسول ﷺ: أَنَّ اللَّهَ يَقُولُ عِبَادِي كُلُّكُمْ مُذْنِبٌ إِلَّا مَنْ عَصَمْتُهُ فَاسْتَغْفِرُونِي أَغْفِرْ لَكُمْ؛ مستدرک الوسائل، ج ٥، ص ٢٧٩

﴿٢٢٨٣﴾ الرّسول ﷺ: كُلُّكُمْ مُذْنِبٌ إِلَّا مَنْ عَصَمْتُهُ فَاسْتَغْفِرُونِي أَغْفِرْ لَكُمْ؛ مستدرک الوسائل، ج ٥، ص ٢٧٩

٢-٣-١-٦- اسْتَغْفِرُوهُ

﴿٢٢٨٤﴾ امير المؤمنين عليه السلام: إِنَّ هَذَا الْيَوْمَ يَوْمٌ جَعَلَ اللَّهُ لَكُمْ عِيدًا وَ جَعَلَ لَكُمْ لَهُ أَهْلًا فَادْكُرُوا اللَّهَ يَذْكُرْكُمْ وَ كَبِّرُوهُ وَ عَظِّمُوهُ وَ سَبِّحُوهُ وَ مَجْدُوهُ وَ اذْعُوهُ يَسْتَجِبْ لَكُمْ وَ اسْتَغْفِرُوهُ يَغْفِرْ

لَكُمْ؛ مستدرک الوسائل، ج ٦، ص ١٥٧

﴿٢٢٨٥﴾ الرّسول ﷺ: أَيُّهَا النَّاسُ اسْتَغْفِرُوا إِلَى رَبِّكُمْ كَمَا قَالَ اللَّهُ تَعَالَى فَاسْتَغْفِرُوا إِلَيْهِ وَ

اسْتَغْفِرُوهُ؛ إرشاد القلوب، ج ١، ص ٨٤

﴿٢٢٨٦﴾ امير المؤمنين عليه السلام: وَ اسْتَغْفِرُوهُ يَغْفِرْ لَكُمْ؛ مستدرک الوسائل، ج ٦، ص ١٥٧

﴿٢٢٨٧﴾ وَ اللَّهُ مَا هُوَ إِلَّا مِنْ ذُرِّيَةِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ وَ رَسُولِ اللَّهِ فَارْجِعُوا وَ

اسْتَغْفِرُوا اللَّهَ وَ اسْتَغْفِرُوهُ، وَ لَا تَشْكُوا فِي مِثْلِهِ؛ دلائل الإمامة، ص ٢٠١

﴿فرمان به آمرزش خواهی و نهی از ترک آن﴾

﴿۲۲۷۶﴾ تو خود فرمودی: از پروردگار خویش آمرزش بخواهید و به درگاهش توبه کنید. به راستی پروردگار من مهربان و بامحبت است؛ و من از تو آمرزش می‌خواهم و به درگاهت توبه می‌کنم.

﴿۲۲۷۷﴾ تو که بزرگ و برتری فرمودی: «و از پروردگارتان آمرزش بخواهید و به درگاهش توبه کنید که شما را تا مدتی معین به بهره‌ای نیکو بهره‌ور سازد و به هر صاحب فضیلتی از فضل خویش عطا کند»؛ و من از تو آمرزش می‌خواهم و به درگاهت توبه می‌کنم.

﴿۲۲۷۸﴾ سپس از همان جا که مردم کوچ می‌کنند، (به سوی سرزمین منی) کوچ کنید؛ و از خداوند آمرزش بخواهید، که خدا آمرزنده‌ای مهربان است!

﴿۲۲۷۹﴾ و ای قوم من! از پروردگارتان طلب آمرزش کنید، سپس به سوی او بازگردید، تا (باران) آسمان را پی‌درپی بر شما بفرستد؛ و نیرویی بر نیرویتان بیافزاید؛ و گنهکارانه، روی (از حق) بر نتابید!

﴿۲۲۸۰﴾ از پروردگار خود، آمرزش بخواهید؛ و به سوی او بازگردید؛ که پروردگارم مهربان و دوستدار (بندگان توبه‌کار) است!

۴-۳-۲- پس آمرزش بخواه

﴿۲۲۸۱﴾ هنگامی که گرفتار تنگدستی شد، باید استغفار کند.

۵-۳-۲- پس از من آمرزش بخواهید

﴿۲۲۸۲﴾ حق تعالی می‌فرماید: بندگان من؛ همه‌ی شما گناهکارید جز آن که من او را حفظ کنم. پس از من طلب آمرزش کنید تا شما را مورد آمرزش قرار دهم.

﴿۲۲۸۳﴾ همه‌ی شما گناهکار هستید؛ مگر کسی که او را حفظ کرده‌ام؛ پس از من آمرزش بخواهید تا شما را بیامرزم.

۶-۳-۲- از او آمرزش بخواهید

﴿۲۲۸۴﴾ بدانید که امروز روزی است که خدا آن را برای شما عید قرار داده و شما را اهل آن کرده است. پس به یاد خدا باشید تا خدا هم شما را یاد کند و او را بخوانید تا شما را اجابت کند و از او آمرزش بخواهید تا شما را بیامرزد.

﴿۲۲۸۵﴾ ای مردم؛ به‌سوی پروردگارتان بشتابید، همان‌طور که خدای تعالی فرموده است: «رو به‌سوی خدا آورید و طلب آمرزش کنید».

﴿۲۲۸۶﴾ از او آمرزش بخواهید تا شما را بیامرزد.

﴿۲۲۸۷﴾ به خدا سوگند که او از ذریه‌ی امیرالمؤمنین علیه السلام و رسول خداست. بازگردید و از خداوند طلب بخشش کنید و آمرزش بخواهید و هرگز شک نکنید.

﴿الْأَمْرُ عَلَى الْإِسْتِغْفَارِ وَ النَّهْيُ عَنْ تَرْكِهِ﴾

﴿٢٢٨٨﴾ وَإِلَىٰ تَعْمُودَ أَخَاهُمْ صَالِحًا قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُم مِّنْ إِلَهِ غَيْرُهُ هُوَ أَنشَأَكُمْ مِّنَ الْأَرْضِ وَاسْتَعْمَرَكُمْ فِيهَا فَاسْتَغْفِرُوهُ ثُمَّ تَوْبُوا إِلَيْهِ إِنَّ رَبِّي قَرِيبٌ مُّحِيبٌ (هود: ٦١)

﴿٢٢٨٩﴾ قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ يُوحَىٰ إِلَيَّ أَنَّمَا إِلَهُكُم إِلَهٌ وَاحِدٌ فَاسْتَقِيمُوا إِلَيْهِ وَاسْتَغْفِرُوهُ وَ يَلِ لِلْمُؤْسِرِينَ (فصلت: ٦)

۷-۱-۳-۲- استغفری

﴿٢٢٩٠﴾ امير المؤمنين عليه السلام: وَقُلْتَ تَبَارَكْتَ وَتَعَالَيْتَ وَاسْتَغْفِرِي لَذَنْبِكَ إِنَّكَ كُنْتِ مِنَ الْخَاطِئِينَ وَأَنَا اسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢٨٢

١-٣-٢ - اِسْتَغْفِرْنِي

﴿٢٢٩١﴾ يَا عِيسَى اسْتَغْفِرْنِي فِي حَالَاتِ الشَّدَّةِ فَإِنِّي أَغِيثُ الْمَكْرُوبِينَ وَأَجِيبُ الْمُضْطَرِّينَ وَأَنَا أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ؛ بحار الأنوار، ج ١٤، ص ٢٩٩

٢-٣-٢- الإِسْتِغْفَارُ بِلَفْظِ الْأَمْرِ (أَمَرْتُكَ، أَمِرْنَا، أَمْرَهُ)

٢-٣-٢-١- أَمَرْتُكَ بِالِاسْتِغْفَارِ

﴿٢٢٩٢﴾ امير المؤمنين عليه السلام: صَلَاةُ طَلَبِ الْوَلَدِ عَنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام قَالَ إِذَا أَرَدْتَ الْوَلَدَ فَتَوَضَّأْ وَضُوءاً سَابِغاً وَصَلِّ رَكْعَتَيْنِ وَحَسَنَهُمَا وَاسْجُدْ بَعْدَهُمَا سَجْدَةً وَقُلْ اسْتَغْفِرِ اللَّهَ إِحْدَى وَ سَبْعِينَ مَرَّةً ثُمَّ تَعَشَى أَمْرَاتِكَ وَقُلِ اللَّهُمَّ إِنِّي تَرَزُّقُنِي وَلَدًا لَأَسْمِيَنَّهُ بِاسْمِ نَبِيِّكَ عليه السلام فَإِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ ذَلِكَ فَإِنِّي أَمَرْتُكَ بِالطَّهُّورِ وَقَالَ اللَّهُ تَعَالَى وَ يُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ وَأَمَرْتُكَ بِالصَّلَاةِ وَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ عليه السلام يَقُولُ أَقْرَبُ مَا يَكُونُ الْعَبْدُ مِنْ رَبِّهِ إِذَا رَأَاهُ سَاجِدًا وَ رَاكِعًا وَأَمَرْتُكَ بِالِاسْتِغْفَارِ وَقَالَ اللَّهُ تَعَالَى اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ إِنَّهُ كَانَ غَفَّارًا يُرْسِلِ السَّمَاءَ عَلَيْكُمْ مِدْرَارًا وَيُمْدِدْكُمْ بِأَمْوَالٍ وَ بَنِينَ وَقَالَ اللَّهُ تَعَالَى لِنَبِيِّهِ عليه السلام إِن تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ سَبْعِينَ مَرَّةً فَلَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ فَأَمَرْتُكَ أَنْ تَرِيدَ عَلَى السَّبْعِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ٣٦٣

٢-٢-٣-٢- أَمْرُنَا بِالِاسْتِغْفَارِ

﴿٢٢٩٣﴾ الباقِرُ الرَّحْمٰنُ: وَلَقَدْ عَاتَبَ اللَّهُ أَصْحَابَ مُحَمَّدٍ ﷺ فِي آيٍ مِنَ الْقُرْآنِ وَمَا ذَكَرَ عَلِيًّا إِلَّا بِخَيْرٍ وَلَقَدْ أَمَرْنَا بِالِاسْتِغْفَارِ لَهُ؛ بحار الأنوار، ج ٣٦، ص ١١٧

﴿فرمان به آمرزش خواهی و نهی از ترک آن﴾

﴿۲۲۸۸﴾ و به سوی قوم «ثمود»، برادرشان «صالح» را (فرستادیم)؛ گفت: «ای قوم من! خدا را پرستش کنید، که معبودی جز او برای شما نیست! اوست که شما را از زمین آفرید، و آبادی آن را به شما واگذاشت! از او آمرزش بخواهید، سپس به سوی او بازگردید، که پروردگارم (به بندگان خود) نزدیک، و اجابت کننده (خواسته های آنها) است!»

﴿۲۲۸۹﴾ بگو: من فقط انسانی مثل شما هستم؛ این حقیقت بر من وحی می شود که معبود شما معبودی یگانه است؛ پس تمام توجه خویش را به او کنید و از وی آمرزش بخواهید؛ وای بر مشرکان!

۷-۱-۳-۲- آمرزش بخواهید

﴿۲۲۹۰﴾ تو که بزرگ و برتری فرمودی: «و تو ای زن نیز از گناهت استغفار کن، که از خطاکاران بودی». و من از تو آمرزش می خواهم و به درگاهت توبه می کنم.

۸-۱-۳-۲- از من آمرزش بخواهید

﴿۲۲۹۱﴾ ای عیسی؛ در وقت سختی مرا استغفار کن که من به داد گرفتاران می رسم و بیچاره ها را اجابت می کنم و من مهربان ترین مهربانان هستم.

۲-۳-۲- استفاده ی مستقیم از لفظ امر (تو را به آمرزش خواهی فرمان می دهیم، دستور داریم که آمرزش بخواهیم، او را فرمان داد تا از خدا آمرزش بخواهد)

۱-۲-۳-۲- تو را به آمرزش خواهی فرمان می دهیم

﴿۲۲۹۲﴾ نماز برای خواستن فرزند: از امیرالمؤمنین (علیه السلام) روایت شده که فرمود: اگر از خدا فرزند می خواهی وضوی کاملی بگیر و دو رکعت نماز خوب بخوان و بعد از آن به سجده برو و هفتاد و یک بار بگو: «استغفر الله». بعد با همسرت آمیزش کن، و بگو: «خداوند! اگر فرزندی به من بدهی نام پیامبر تو محمد (صلی الله علیه و آله) را بر وی می نهیم. خداوند همان را خواهد کرد و من تو را امر می کنم که وضو بگیری که خداوند می فرماید: «يُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ» خدا پاکان و طاهران را دوست دارد. و تو را به خواندن نماز امر می کنم چرا که از پیامبر (صلی الله علیه و آله) شنیدم که می فرمود: «نزدیکترین حالات بنده به خدا وقتی است که او را در رکوع و سجده ببیند». و تو را امر به استغفار می کنم که خداوند فرموده است: «از پروردگارتان آمرزش بخواهید که او همواره آمرزنده است. [تا] بر شما از آسمان باران پی در پی فرستد. و شما را به اموال و پسران، یاری کند». و خداوند به پیامبرش (صلی الله علیه و آله) فرمود: «اگر هفتاد بار برایشان آمرزش طلب کنی هرگز خدا آنان را نخواهد آمرزید». پس تو را دستور دادم که بیش از هفتاد بار استغفار کنی».

۲-۳-۲- دستور داریم که آمرزش بخواهیم

﴿۲۲۹۳﴾ و خداوند اصحاب محمد (صلی الله علیه و آله) را در آیاتی از قرآن عتاب کرده، اما از علی (علیه السلام) جز به نیکی یاد نکرده است و به ما امر شده که برای ایشان استغفار کنیم.

﴿الْأَمْرُ عَلَى الْإِسْتِغْفَارِ وَالتَّهَيُّ عَنْ تَرْكِهِ﴾

٢-٣-٢-٣-أَمْرُهُ أَنْ يَسْتَغْفِرَ اللَّهَ

﴿٢٢٩٤﴾ الصادق عليه السلام: ثُمَّ أَمْرُهُ أَنْ يَصْعَدَ عَلَى الْجَبَلِ جَبَلِ جَمْعٍ وَأَمْرُهُ إِذَا طَلَعَتِ الشَّمْسُ أَنْ يَعْتَرِفَ بِذَنْبِهِ سَبْعَ مَرَّاتٍ وَيَسْأَلَ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ التَّوْبَةَ وَالْمَغْفِرَةَ سَبْعَ مَرَّاتٍ ففَعَلَ ذَلِكَ آدَمُ كَمَا أَمَرَهُ جِبْرِئِيلُ؛ بحار الأنوار، ج ١١، ص ١٦٧

﴿٢٢٩٥﴾ الصادق عليه السلام: فَأَمْرُهُ جِبْرِئِيلُ أَنْ يَسْتَغْفِرَ اللَّهَ مِنْ ذَنْبِهِ عِنْدَ جَمِيعِ الْمَشَاعِيرِ وَأَخْبَرَهُ أَنَّ اللَّهَ قَدْ غَفَرَ لَهُ؛ وسائل الشيعة، ج ١١، ص ٢٢٦

﴿٢٢٩٦﴾ الصادق عليه السلام: وَقَدْ أَمَرَكَ بِالصَّلَاةِ عَلَى حَبِيبِهِ مُحَمَّدٍ ﷺ فَأَوْصِلْ صَلَاتَهُ بِصَلَاتِهِ وَطَاعَتَهُ بِطَاعَتِهِ وَشَهَادَتَهُ بِشَهَادَتِهِ وَانْظُرْ إِلَى أَنْ لَا تَفُوتَكَ بَرَكَاتُ مَعْرِفَةِ حُرْمَتِهِ فَتُحْرَمَ عَنْ فَائِدَةِ صَلَاتِهِ وَأَمْرُهُ بِالْإِسْتِغْفَارِ لَكَ وَالشَّفَاعَةِ فِيكَ إِنْ أَتَيْتَ بِالْوَاجِبِ فِي الْأَمْرِ وَالتَّهَيُّ وَالسُّنَنِ وَالْآدَابِ وَتَعَلَّمَ جَلِيلَ مَرْتَبَتِهِ عِنْدَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ؛ مستدرك الوسائل، ج ٥، ص ١٧

٢-٣-٣-إِتْبَاعُ الذَّنْبِ بِالْإِسْتِغْفَارِ

﴿٢٢٩٧﴾ إِذَا أَخَذْتَ ذَنْبًا فَاتَّبِعْهُ بِالْإِسْتِغْفَارِ وَالنَّدَمِ وَالْعَزْمِ عَلَى تَرْكِ الْعَوْدِ لِمِثْلِهِ؛

إرشاد القلوب، ج ١، ص ٧٢

٢-٣-٤-اجْعَلُوا شُغْلَكُمْ فِي التَّمَاسِ مَغْفِرَتَهُ

﴿٢٢٩٨﴾ الرسول ﷺ: وَاجْعَلُوا شُغْلَكُمْ فِي التَّمَاسِ مَغْفِرَتَهُ؛ بحار الأنوار، ج ٧٤، ص ١٨٤

٢-٣-٥-وَلْيَدْعُوا بِالْمَغْفِرَةِ

﴿٢٢٩٩﴾ الرضا عليه السلام: إِنَّمَا أَمَرُوا بِالصَّلَاةِ عَلَى الْمَيِّتِ لِيُشْفَعُوا لَهُ وَلْيَدْعُوا لَهُ بِالْمَغْفِرَةِ؛

وسائل الشيعة، ج ٣، ص ٧٨

٢-٣-٦-رَطْبُ شَفَتَيْكَ بِالْإِسْتِغْفَارِ

﴿٢٣٠٠﴾ الجواد عليه السلام: عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ سَهْلٍ قَالَ: كَتَبْتُ إِلَى أَبِي جَعْفَرٍ الثَّانِي ﷺ عَلَّمَنِي شَيْئًا إِذَا أَنَا قُلْتُهُ كُنْتُ مَعَكُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ فَقَالَ فَكُتِبَ بِخَطِّهِ أَغْرَفُهُ أَكْثَرُ مِنْ تِلَاوَةِ إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ وَرَطْبُ شَفَتَيْكَ بِالْإِسْتِغْفَارِ؛ وسائل الشيعة، ج ١٦، ص ٦٩

٢-٣-٧-الْأَمْرُ عَلَى طَلَبِ الْمَغْفِرَةِ: (إِسْأَلُ، سَلُوا، فَاسْأَلُونِي)

٢-٣-٧-١-إِسْأَلُ اللَّهِ الْمَغْفِرَةَ

﴿٢٣٠١﴾ الباقر عليه السلام: إِسْأَلُ اللَّهَ الْمَغْفِرَةَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٦، ص ٣٣٨

٢-٣-٧-٢-سَلُوا اللَّهَ الْمَغْفِرَةَ

﴿٢٣٠٢﴾ الصادق عليه السلام: سَلُوا اللَّهَ الْغِنَى فِي الدُّنْيَا وَالْعَافِيَةَ وَفِي الْآخِرَةِ الْمَغْفِرَةَ وَالْجَنَّةَ؛

الكافي، ج ٥، ص ٧١

﴿فرمان به آمرزش خواهی و نهی از ترک آن﴾

۲-۳-۲-۳- او را فرمان داد تا از خدا آمرزش بخواهد

﴿۲۲۹۴﴾ جبرئیل علیه السلام به آدم علیه السلام فرمان داد که از کوه جمع بالا برود و دستور داد که هنگامی که خورشید طلوع می کند هفت بار به گناهانش اعتراف کرده و از خداوند عزّ و جل هفت بار طلب توبه و آمرزش کند. آدم این کار را همان گونه که جبرئیل علیه السلام فرمان داده بود، انجام داد.

﴿۲۲۹۵﴾ جبرئیل علیه السلام به او دستور داد از خداوند متعال به خاطر گناهش در تمامی مشعرهای حج طلب آمرزش کند و به او خبر داد که خداوند حتماً او را آمرزید.

﴿۲۲۹۶﴾ خداوند متعال تو را به صلوات بر حبیب او حضرت محمد صلی الله علیه و آله امر کرده؛ پس درود خدا را به صلوات او و طاعت خدا را به طاعت او و شهادت به خدا را به شهادت او پیوند بده و مراقب باش برکات شناخت مقام و جایگاهش، از دست تو نرود که در این صورت از فوائد صلوات او و استغفارش برای تو به امر خدا و شفاعتش در مورد خودت، محروم خواهی شد؛ به شرطی که به امر و نهی و آداب و سنن واجب عمل کنی و به مقام والای او نزد خداوند عزیز و بزرگوار، آشنا باشی.

۲-۳-۳- پس از گناه، با آمرزش خواهی آن را دنبال و تمام کن

﴿۲۲۹۷﴾ هرگاه گناه تازه ای انجام می دهی، بلافاصله از خدا طلب آمرزش نما و ابراز پشیمانی کن و تصمیم بگیر که دیگر مانند آن گناه را انجام ندهی.

۲-۳-۴- خود را به طلب آمرزش مشغول کن

﴿۲۲۹۸﴾ خواهش برای طلب آمرزش را سرگرمی خود قرار دهی.

۲-۳-۵- به آمرزش دعوت کن

﴿۲۲۹۹﴾ به نماز بر میت دستور داده شده اند تا بدین وسیله برایش شفاعت خواسته و دعا کنند که خداوند او را بیامرزد.

۲-۳-۶- لبانت را با آمرزش خواهی مرطوب کن

﴿۲۳۰۰﴾ اسماعیل بن سهل گوید: به امام جواد علیه السلام نوشتم: «به من چیزی بیاموز که اگر آن را بگویم در دنیا و آخرت با شما باشم». امام با خطّ مبارکش که می شناختم نوشت: «سوره ی قدر را زیاد بخوان و لبهایت را به گفتن استغفار مرطوب کن».

۲-۳-۷- فرمان به آمرزش خواهی: (از خدا آمرزش بخواهید، پس از من آمرزش بخواهید)

۲-۳-۷-۱- از خدا آمرزش بخواهید

﴿۲۳۰۱﴾ از خدای متعال طلب آمرزش و بخشش کن.

۲-۳-۷-۲- از خدا آمرزش بخواهید

﴿۲۳۰۲﴾ بی نیازی و عافیت در دنیا و آمرزش و بهشت در آخرت را از خدا درخواست کنید.

﴿الْأَمْرُ عَلَى الْإِسْتِغْفَارِ وَالتَّهَيُّ عَنْ تَرْكِهِ﴾

٣-٧-٢- فَاَسْأَلُونِي الْمَغْفِرَةَ

﴿٢٣٠٣﴾ الرسول ﷺ: فَاَسْأَلُونِي الْمَغْفِرَةَ أَغْفِرْ لَكُمْ وَمَنْ عَلِمَ أَنِّي ذُو قُدْرَةٍ عَلَى الْمَغْفِرَةِ فَاسْتَغْفِرْنِي بِقُدْرَتِي غَفَرْتُ لَهُ وَلَا أَبَالِي؛ مستدرک الوسائل، ج ٥، ص ١٦٣

﴿٢٣٠٤﴾ الرسول ﷺ: كُلُّكُمْ مُذْنِبٌ إِلَّا مَنْ عَافَيْتُهُ فَاَسْأَلُونِي الْمَغْفِرَةَ أَغْفِرْ لَكُمْ وَمَنْ عَلِمَ أَنِّي ذُو قُدْرَةٍ عَلَى الْمَغْفِرَةِ فَاسْتَغْفِرْنِي بِقُدْرَتِي غَفَرْتُ لَهُ؛ مستدرک الوسائل، ج ٥، ص ١٦٣

٢-٣-٨- سَارِعُوا إِلَى مَغْفِرَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ

﴿٢٣٠٥﴾ وَ سَارِعُوا إِلَى مَغْفِرَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ وَ جَنَّةٍ عَرْضُهَا السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ أُعِدَّتْ لِلْمُتَّقِينَ (آل عمران: ١٣٣)

﴿٢٣٠٦﴾ امير المؤمنين عليه السلام: سَارِعُوا إِلَى مَغْفِرَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ وَ جَنَّةٍ عَرْضُهَا السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ أُعِدَّتْ لِلْمُتَّقِينَ فَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ لَنْ تَنَالُوهَا إِلَّا بِالتَّقْوَى؛ بحار الأنوار، ج ٦٥، ص ٦١

﴿٢٣٠٧﴾ امير المؤمنين عليه السلام: وَ أَمَّا قَوْلُهُ حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ أَيْ هَلُمُّوا إِلَى خَيْرِ أَعْمَالِكُمْ وَ دَعْوَةِ رَبِّكُمْ وَ سَارِعُوا إِلَى مَغْفِرَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ وَ إِطْفَاءِ نَارِكُمْ الَّتِي أَوْقَدْتُمُوهَا عَلَى ظُهُورِكُمْ وَ فَكَاكِ رِقَابِكُمْ الَّتِي رَهَنْتُمُوهَا بِذُنُوبِكُمْ لِيَكْفَرَ اللَّهُ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَ يَغْفِرَ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ؛ مستدرک الوسائل، ج ٤، ص ٦٨

٢-٣-٩- سَابِقُوا إِلَى مَغْفِرَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ

﴿٢٣٠٨﴾ الصادق عليه السلام: سَابِقُوا إِلَى مَغْفِرَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ؛ الكافي، ج ٢، ص ٤٠

﴿٢٣٠٩﴾ الرضا عليه السلام: سَابِقُوا إِلَى مَغْفِرَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ قَبْلَ أَنْ يُضْرَبَ بِالسُّورِ بِيَاطِنِ الرَّحْمَةِ وَ ظَاهِرِ الْعَذَابِ فَتَنَادُونَ فَلَا يُسْمَعُ نِدَاؤُكُمْ وَ تَضْجُونَ فَلَا يُخْفَلُ بِضَجِّجِكُمْ وَ قَبْلَ أَنْ تَسْتَغِيثُوا فَلَا تُغَاثُوا سَارِعُوا إِلَى الطَّاعَاتِ قَبْلَ فَوْتِ الْأَوْقَاتِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ١١٦

﴿٢٣١٠﴾ سَابِقُوا إِلَى مَغْفِرَةٍ مِّنْ رَبِّكُمْ وَ جَنَّةٍ عَرْضُهَا كَعَرْضِ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ أُعِدَّتْ لِلَّذِينَ ءَامَنُوا بِاللَّهِ وَ رُسُلِهِ ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ وَ اللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ (الحديد: ٢١)

٢-٣-١٠- عَلَيْكَ كَثْرَةُ الْإِسْتِغْفَارِ

﴿٢٣١١﴾ الرسول ﷺ: فَإِذَا سَقَطَتِ الْفُرْصَةُ فَانْتَفِرْ إِلَى الْمَزْدَلِفَةِ وَ عَلَيْكَ السَّكِينَةُ وَ الْوَقَارَ وَ كَثْرَةُ الْإِسْتِغْفَارِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٦، ص ٣٦٥

﴿فرمان به آمرزش خواهی و نهی از ترک آن﴾

۲-۳-۷-۳- پس از من آمرزش بخواهید

﴿۲۳۰۳﴾ از من آمرزش بخواهید تا شما را بیامرزم؛ و هرکس بداند که من، به آمرزیدن و مغفرت، توانا هستم و او، با توسل به توانایی و قدرت من آمرزش بخواهد، او را می‌آمرزم و [از آمرزش او] باکی ندارم.

﴿۲۳۰۴﴾ همه‌ی شما گناهکار هستید مگر کسانی که من آن‌ها را از گناه بازمی‌دارم. پس از من آمرزش بخواهید تا من آن‌ها را بیامرزم. هرکس معتقد باشد که من قادرم ببخشم و از من طلب آمرزش کند، او را می‌آمرزم.

۲-۳-۸- به‌سوی آمرزش پروردگارتان بشتابید

﴿۲۳۰۵﴾ و شتاب کنید برای رسیدن به آمرزش پروردگارتان و بهشتی که وسعت آن، آسمان‌ها و زمین است؛ و برای پرهیزگاران آماده شده است.

﴿۲۳۰۶﴾ به‌سوی آمرزش پروردگار و به‌سوی بهشتی که پهنای آن به اندازه‌ی زمین و آسمان است و برای پرهیزگاران مهیا شده از همدیگر پیشی بجوید. و بدانید که جز با تقوا و نیکوکاری به آن بهشت نخواهید رسید.

﴿۲۳۰۷﴾ «حَى عَلَى الصَّلَاةِ» یعنی به‌سوی بهترین اعمال و دعوت پروردگار خویش بیایید و بشتابید به‌سوی آمرزش پروردگار و فرونشاندن آتش خویش که آن را با دست‌های خود افروخته‌اید و رهاکردن گردن‌های خود که آن‌ها را با گناهان خویش گرو گذاشته‌اید تا خدا بدی‌های شما را از شما بپوشاند و گناهان شما را بیامزد.

۲-۳-۹- به‌سوی آمرزش پروردگارتان سبقت بگیرید

﴿۲۳۰۸﴾ به‌سوی آمرزش پروردگارتان سبقت بگیرید.

﴿۲۳۰۹﴾ به‌سوی آمرزش پروردگار خود سبقت گیرید، قبل از آنکه بین شما دیواری زده شود که درونش رحمت خدا و ظاهرش عذاب خدا باشد، پس هرچه فریاد زنید کسی به فریاد شما گوش نخواهد داد و هرچه ضیحه و ناله کنید بر ناله و ضیحه‌ی شما کسی جمع نخواهد شد و قبل از آنکه التماس کنید، به دادتان نخواهند رسید؛ پس قبل از آنکه وقت را از دست بدهید به‌سوی طاعت خدا بشتابید.

﴿۲۳۱۰﴾ به پیش تازید برای رسیدن به آمرزش پروردگارتان و بهشتی که پهنه‌ی آن مانند پهنه‌ی آسمان و زمین است و برای کسانی که به خدا و رسولانش ایمان آورده‌اند؛ آماده شده است، این فضل خداوند است که به هرکس بخواهد می‌دهد؛ و خداوند صاحب فضل عظیم است.

۲-۳-۱۰- بر تو باد که بسیار آمرزش بخواهی

﴿۲۳۱۱﴾ هنگامی که خورشید غروب کرد به سمت مزدلفه برو. با آرامش و وقار باش و بسیار استغفار کن.

﴿الْأَمْرُ عَلَى الْإِسْتِغْفَارِ وَالتَّهَيُّ عَنْ تَرْكِهِ﴾

١١-٣-٢- عَلَيْكُمْ بِاسْتِغْفَارِ

﴿٢٣١٢﴾ امير المؤمنين عليه السلام: عَلَيْكُمْ فِي شَهْرِ رَمَضَانَ بِالْإِسْتِغْفَارِ؛ إقبال الأعمال، ص ٢٠

﴿٢٣١٣﴾ امير المؤمنين عليه السلام: عَلَيْكُمْ فِي شَهْرِ رَمَضَانَ بِكَثْرَةِ الْإِسْتِغْفَارِ وَالِدُعَاءِ؛ الكافي، ج ٤، ص ٨٨

﴿٢٣١٤﴾ السجادة عليها السلام: فَعَلَيْكُمْ بِتِلَاوَةِ الْقُرْآنِ فِي صَدْرِهِ وَبِالتَّضَرُّعِ وَالْإِسْتِغْفَارِ فِي آخِرِهِ؛

إرشاد القلوب، ج ١، ص ٨٣

١٢-٣-٢- عَلَيْكَ بِالْإِسْتِغْفَارِ

﴿٢٣١٥﴾ أَفْضُ وَ عَلَيْكَ السَّكِينَةُ وَالْوَقَارُ وَأَقْصِدْ فِي مَشْيِكَ إِنْ كُنْتَ رَاجِلًا وَ فِي مَسِيرِكَ

إِنْ كُنْتَ رَاكِبًا وَ عَلَيْكَ بِالْإِسْتِغْفَارِ؛ مستدرک الوسائل، ج ١٠، ص ٥٦

﴿٢٣١٦﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: دَعَانِي رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله فَقَالَ يَا عَلِيُّ إِذَا أَخَذْتَ مَضْجَعَكَ فَعَلَيْكَ

بِالْإِسْتِغْفَارِ وَ الصَّلَاةَ عَلَيَّ؛ مستدرک الوسائل، ج ٥، ص ٥٠

﴿٢٣١٧﴾ الرضا عليه السلام: عَلَيْكَ بِكَثْرَةِ الْإِسْتِغْفَارِ؛ مستدرک الوسائل، ج ٨، ص ١٣٩

﴿٢٣١٨﴾ الرضا عليه السلام: فَإِذَا وَضَعْتَ رَجْلَكَ فِي الرِّكَابِ فَقُلْ بِسْمِ اللَّهِ وَ بِاللَّهِ وَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَ

عَلَى مِلَّةِ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وآله فَإِذَا اسْتَوَيْتَ عَلَى رَاِحَتِكَ وَ اسْتَوَى بِكَ مَحْمِلُكَ فَقُلْ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي

هَدَانَا إِلَى الْإِسْلَامِ وَ مَنْ عَلَّمَنَا الْإِيمَانَ وَ عَلَّمَنَا الْقُرْآنَ وَ مَنْ عَلَّمَنَا بِمُحَمَّدٍ صلى الله عليه وآله سُبْحَانَ الَّذِي سَخَّرَ

لَنَا هَذَا وَ مَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ وَ إِنَّا إِلَى رَبِّنَا لَمُنْقَلِبُونَ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَ عَلَيْكَ بِكَثْرَةِ

الْإِسْتِغْفَارِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٦، ص ١٢٠

﴿٢٣١٩﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: وَ عَلَيْكَ بِالْإِسْتِغْفَارِ فَإِنَّهُ الْمُنْجَاةُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٦، ص ٤٠٣

١٣-٣-٢- عَلَيْهِ بِالْإِسْتِغْفَارِ

﴿٢٣٢٠﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: مَنْ كَثُرَتْ هُمُةُ فَعَلَيْهِ بِالْإِسْتِغْفَارِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٠، ص ١٩٠

﴿٢٣٢١﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: مَنْ كَثُرَتْ هُمُومُهُ فَعَلَيْهِ بِالْإِسْتِغْفَارِ؛ الكافي، ج ٨، ص ٩٣

١٤-٣-٢- تَعَطَّرُوا بِالْإِسْتِغْفَارِ

﴿٢٣٢٢﴾ امير المؤمنين عليه السلام: تَعَطَّرُوا بِالْإِسْتِغْفَارِ لَا تَفْضَحْكُمْ رَوَائِحُ الذُّنُوبِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٦، ص ٢٢

﴿٢٣٢٣﴾ امير المؤمنين عليه السلام: تَعَطَّرُوا بِالْإِسْتِغْفَارِ لَا تَفْضَحْكُمْ رَوَائِحُ الذُّنُوبِ؛ وسائل الشيعة،

ج ١٦، ص ٧٠

١٥-٣-٢- تَعَلَّمُوا سَيِّدَ الْإِسْتِغْفَارِ

﴿٢٣٢٤﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: تَعَلَّمُوا سَيِّدَ الْإِسْتِغْفَارِ اللَّهُمَّ أَنْتَ رَبِّي لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ خَلَقْتَنِي وَ أَنَا

عَبْدُكَ وَ عَلَى عَهْدِكَ وَ أَبُو بْنُِعْمَتِكَ عَلَى وَ أَبُو لَكَ بِذَنْبِي فَاعْفُ عَنِّي إِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا

أَنْتَ؛ مستدرک الوسائل، ج ٥، ص ٣١٧

﴿فرمان به آمرزش خواهی و نهی از ترک آن﴾

۱۱-۳-۲- بر شما باد آمرزش خواستن

- ﴿۲۳۱۲﴾ بر شما باد استغفار در ماه رمضان.
﴿۲۳۱۳﴾ بر شما باد استغفار و دعای زیاد در ماه رمضان.
﴿۲۳۱۴﴾ بر شما باد به خواندن قرآن در اوّل شب و به تضرّع و زاری و استغفار در آخر شب.

۱۲-۳-۲- بر تو باد آمرزش خواستن

- ﴿۲۳۱۵﴾ به وقت حرکت به سوی عرفات، در هاله‌ای از سکینه و وقار باش؛ اگر پیاده هستی گام‌ها را آهسته بردار و اگر سواره هستی بی‌شتاب حرکت کن و بر تو باد طلب آمرزش.
﴿۲۳۱۶﴾ رسول خدا ﷺ مرا فراخواند و فرمود: «ای علی؛ هنگامی که در محلّ استراحت خویش قرار گرفتی بر تو باد استغفار و صلوات بر من».
﴿۲۳۱۷﴾ بر تو باد زیاد استغفار کردن.

﴿۲۳۱۸﴾ چون پا در رکاب نهی بگو: با نام خدا و به کمک خداوند و در راه خداوند و طبق آیین رسول خدا ﷺ؛ پس چون بر وسیله‌ی سواری نشستی و استقرار یافتی بگو: سپاس خدایی را که ما را به اسلام رهبری کرد و قرآن را تعلیم داد و به وجود محمد بر ما منت نهاد. پاک است خدایی که این مرکب را مسخر ما کرد، و گرنه برای ما تسخیر آن امکان‌پذیر نبود، و ما به‌سوی حق بازمی‌گردیم، و سپاس خدایی را که پروردگار جهانیان است. بعد از آن بسیار استغفار کن.

- ﴿۲۳۱۹﴾ بر تو باد استغفار که راه نجات است.

۱۳-۳-۲- بر اوست که آمرزش بخواهد

- ﴿۲۳۲۰﴾ هرکس غم و غصّه‌اش زیاد شود، باید زیاد استغفار کند.
﴿۲۳۲۱﴾ هرکس غم و غصّه‌اش زیاد شود، باید زیاد استغفار کند.

۱۴-۳-۲- خود را با آمرزش خواستن معطر کنید

- ﴿۲۳۲۲﴾ به‌وسیله‌ی استغفار خود را خوشبو کنید. تا بوی ناخوشایند گناهان، شما را رسوا کند.
﴿۲۳۲۳﴾ به‌وسیله‌ی استغفار خود را خوشبو کنید. مبادا بوی ناخوشایند گناهان، شما را رسوا کند.

۱۵-۳-۲- سرور آمرزش خواستن‌ها را بیاموزید

- ﴿۲۳۲۴﴾ بهترین راه آمرزش خواستن را بیاموزید: «بار خدایا؛ تو پروردگار منی؛ معبود بر حقّی جز تو نیست، تو مرا آفریده‌ای و من بنده‌ی تو هستم و بر پیمان تو استوارم، برخوردار از نعمت‌های تو و گناهکار، مرا بیامرز، زیرا جز تو کس دیگری گناهان را نمی‌آمرزد».

﴿الْأَمْرُ عَلَى الْإِسْتِغْفَارِ وَالتَّهَيُّ عَنْ تَرْكِهِ﴾

١٦-٣-٢- عَوَّدُوا السِّتَكُمْ الْإِسْتِغْفَارَ

﴿٢٣٢٥﴾ الرسول ﷺ: عَوَّدُوا السِّتَكُمْ الْإِسْتِغْفَارَ فَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى لَمْ يُعَلِّمَكُمْ الْإِسْتِغْفَارَ إِلَّا وَهُوَ يُرِيدُ أَنْ يَغْفِرَ لَكُمْ؛ بحار الأنوار، ج ٩٠، ص ٢٨٣

﴿٢٣٢٦﴾ أمير المؤمنين ﷺ: عَوَّدَ نَفْسَكَ الْإِسْتِغْفَارَ بِالذِّكْرِ وَالْإِسْتِغْفَارَ فَإِنَّهُ يَمْحُو عَنْكَ الْحَوْبَةَ وَيَعْظُمُ لَكَ الْمَثُوبَةُ؛ مستدرک الوسائل، ج ١٢، ص ١٢٣

١٧-٣-٢- تَفَرَّقُوا بِالْإِسْتِغْفَارِ

﴿٢٣٢٧﴾ الرسول ﷺ: إِذَا التَّقِيْتُمْ فَنَلَقَوْا بِالتَّسْلِيمِ وَالتَّصَافُحِ وَإِذَا تَفَرَّقْتُمْ فَتَفَرَّقُوا بِالْإِسْتِغْفَارِ؛ الكافي، ج ٢، ص ١٨١

﴿٢٣٢٨﴾ الرسول ﷺ: إِذَا تَلَقَّيْتُمْ فَنَلَقَوْا بِالتَّسْلِيمِ وَالتَّصَافُحِ وَإِذَا تَفَارَقْتُمْ فَتَفَرَّقُوا بِالْإِسْتِغْفَارِ؛ إرشاد القلوب، ج ١، ص ١٤٦

١٨-٣-٢- أَفْضُ بِالْإِسْتِغْفَارِ

﴿٢٣٢٩﴾ الصادق ﷺ: فَأَفْضُ بِذِكْرِ اللَّهِ وَالْإِسْتِغْفَارِ؛ تهذيب الأحكام، ج ٥، ص ١٩٢

١٩-٣-٢- الْأَمْرُ بِكَثْرَةِ الْإِسْتِغْفَارِ: (اسْتَكْثَرُوا، أَكْثَرُوا، أَكْثَرُوا، أَكْثَرْنَا، عَلَيْكَ بِكَثْرَةِ الْإِسْتِغْفَارِ ...)

ربه: ٢-٦- كَثْرَةُ الْإِسْتِغْفَارِ وَشِدَّتُهُ

٢٠-٣-٢- الْخُوصَا فِي الْإِسْتِغْفَارِ

﴿٢٣٣٠﴾ الباقر ﷺ: الْخُوصَا فِي الْإِسْتِغْفَارِ فَإِنَّهُ مَمْحَاةٌ لِلذُّنُوبِ؛ بحار الأنوار، ج ٧٥، ص ١٧٨

٢١-٣-٢- الزَّمِ الْإِسْتِغْفَارَ

﴿٢٣٣١﴾ الهادي ﷺ: عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الرِّيَّانِ قَالَ: كَتَبْتُ إِلَى أَبِي الْحَسَنِ الثَّالِثِ ﷺ أَسْأَلُهُ أَنْ يُعَلِّمَنِي دُعَاءَ الشَّدَائِدِ وَالنَّوَازِلِ وَالْمُهِّمَّاتِ وَأَنْ يَخْصِنِي كَمَا خَصَّ أَبَاؤُهُ مَوَالِيَهُمْ فَكَتَبَ إِلَيَّ الزَّمِ الْإِسْتِغْفَارَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٠، ص ٢٨٣

٢٢-٣-٢- النَّهْيُ عَنْ تَرْكِ الْإِسْتِغْفَارِ وَنِسْيَانِهِ

١-٢٢-٣- لَا تَدَعْ صَلَاةَ الْإِسْتِغْفَارِ

﴿٢٣٣٢﴾ الرسول ﷺ: لَا تَدَعْ صَلَاةَ الْإِسْتِغْفَارِ وَهِيَ رُكْعَتَانِ تَفْتَحُ الصَّلَاةَ وَتَقْرَأُ الْحَمْدَ وَإِنَّا أَنْزَلْنَاهُ مَرَّةً وَاحِدَةً فِي كُلِّ رُكْعَةٍ ثُمَّ تَقُولُ بَعْدَ الْقِرَاءَةِ اسْتَغْفِرُ اللَّهَ خَمْسَ عَشْرَةَ مَرَّةً ثُمَّ تَرْمِكُ فَنَقُولُهَا عَشْرًا هَيْئَةَ صَلَاةٍ جَعَفَرٍ يُصَلِّحُ اللَّهُ لَكَ شَأْنَكَ كُلَّهُ إِنْ شَاءَ اللَّهُ تَعَالَى؛ مستدرک الوسائل، ج ٦، ص ٣٠٦

﴿فرمان به آمرزش خواهی و نهی از ترک آن﴾

۱۶-۳-۲- زبان‌تان را به آموزش‌خواهی برگردانید

﴿۲۳۲۵﴾ زبان خود را به استغفار عادت دهید، زیرا خداوند استغفار را به خاطر این به شما یاد داده که می‌خواهد شما را بیامرزد.

﴿۲۳۲۶﴾ خودت را عادت بده که سرگرم یاد خدا و استغفار باشی که این کار گناهت را پاک می‌کند و پاداشت را بزرگ خواهد کرد.

۱۷-۳-۲- با آموزش خواهی از یکدیگر جدا شوید

﴿۲۳۲۷﴾ هنگامی که به یکدیگر می‌رسید، با سلام و مصافحه باشد و هنگامی که از هم جدا می‌شوید، با طلب آمرزش [برای یکدیگر] باشد.

﴿۲۳۲۸﴾ هرگاه به یکدیگر رسیدید سلام کنید و دست بدهید و هرگاه خواستید از یکدیگر جدا شوید، [برای یکدیگر] طلب آموزش کنید.

۱۸-۳-۲- با آموزش خواهی حرکت کن

﴿۲۳۲۹﴾ یا ذکر خدا و استغفار کوچ کن.

۱۹-۳-۲. دستور به فراوانی آمرزش‌خواهی (طلب زیادی کنید، طلب زیاد کن، طلب زیاد کنید، حتما طلب زیاد کن، بر تو باد به کثرت استغفار و...)

۲۰-۳-۲- در آموزش خواستن اصرار کنید

﴿۲۳۳۰﴾ در طلب آمرزش پافشاری کنید، که استغفار موجب از بین رفتن گناهان است.

۲۱-۲-۲. با آمزش خواهی همراه شوید

﴿۲۳۱﴾ محمد بن ریان گوید: به امام هادی علیه السلام نامه نوشتم و از او دعایی مخصوص برای رفع گرفتاری و مصیبت‌های وارده درخواست کردم؛ همچنان که پدران ایشان به خدمتگزاران و یارانشان دعای مخصوص می‌دادند. امام علیه السلام در پاسخ نوشت: «همیشه استغفار کن».

۲۲-۳-۲- نهی از ترک کردن

۱-۲۲-۳-۲. نماز استغفار را ترک نکن

﴿۲۳۲﴾ نماز استغفار را ترک نکن؛ که دو رکعت است، در هر رکعت حمد و «إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ» را بخوان و بعد از قرائت پانزده بار بگو: (استغفر الله) و بعد در رکوع آن ذکر را ده بار بگو - مثل نماز جعفر طیار - که اگر خدا بخواهد همه‌ی کارهایت درست می‌شود.

﴿التَّوْبَةُ بِالْإِسْتِغْفَارِ﴾

٢-٣-٢٢-٢- لَا تَنْسِينَ الْإِسْتِغْفَارَ

﴿٢٣٣٣﴾ لَا تَنْسِينَ الْإِسْتِغْفَارَ فِي صَلَاتِكَ فَإِنَّهَا مِمِّحَةٌ لِلْخَطَايَا بِإِذْنِ اللَّهِ؛ وسائل الشيعة، ج ٧، ص ٢٢٤

٢-٤- التَّوْبَةُ بِالْإِسْتِغْفَارِ

٢-٤-١- هَلْ مِنْ مُسْتَغْفِرٍ فَأَغْفِرَ لَهُ

﴿٢٣٣٤﴾ الرسول ﷺ: إِذَا كَانَ آخِرُ اللَّيْلِ يَقُولُ اللَّهُ سُبْحَانَهُ هَلْ مِنْ دَاعٍ فَأَجِيبَهُ هَلْ مِنْ سَائِلٍ

فَأَعْطِيهِ سُؤْلَهُ هَلْ مِنْ مُسْتَغْفِرٍ فَأَغْفِرَ لَهُ هَلْ مِنْ تَائِبٍ فَأَتُوبَ عَلَيْهِ؛ وسائل الشيعة، ج ٧، ص ٦٩

٢-٤-٢- أَلَا مُسْتَغْفِرٌ فَأَغْفِرَ لَهُ

﴿٢٣٣٥﴾ الرسول ﷺ: إِذَا كَانَ لَيْلَةُ النِّصْفِ مِنْ شَعْبَانَ فَقُومُوا لَيْلَهَا وَصُومُوا نَهَارَهَا فَإِنَّ اللَّهَ

يَنْزِلُ فِيهَا لَغُرُوبِ الشَّمْسِ إِلَى السَّمَاءِ فَيَقُولُ أَلَا مُسْتَغْفِرٌ فَأَغْفِرَ لَهُ أَلَا مُسْتَرْزِقٌ فَأَرْزُقَهُ حَتَّى

يَطْلُعَ الْفَجْرُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٤١٥

٢-٤-٣- أَفَلَا يَتُوبُونَ إِلَى اللَّهِ وَيَسْتَغْفِرُونَهُ

﴿٢٣٣٦﴾ أَفَلَا يَتُوبُونَ إِلَى اللَّهِ وَيَسْتَغْفِرُونَهُ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ (المائدة: ٧٤)

٢-٤-٤- أَمَّا تُحِبُّونَ أَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَكُمْ

﴿٢٣٣٧﴾ أَمَّا تُحِبُّونَ أَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَكُمْ؛ بحار الأنوار، ج ٣٢، ص ٤٨١

٢-٤-٥- أَلَا تُحِبُّونَ أَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَكُمْ

﴿٢٣٣٨﴾ وَلَا يَأْتِلِ أُولُوا الْفَضْلِ مِنْكُمْ وَالسَّعَةِ أَنْ يُؤْتُوا أُولِي الْقُرْبَىٰ وَالْمَسَاكِينَ وَالْمُهَاجِرِينَ

فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلْيَعْفُوا وَلْيَصْفَحُوا أَلَا تُحِبُّونَ أَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ (النور: ٢٢)

٢-٤-٦- أَنْ تَتَّبِعُوا مَغْفِرَةً

﴿٢٣٣٩﴾ الباقر ﷺ: أَنْ قَوْلُهُ تَعَالَى أَنْ تَتَّبِعُوا فَضْلًا مِنْ رَبِّكُمْ أَيْ مَغْفِرَةً مِنْ رَبِّكُمْ؛ عوالي اللآلي،

ج ٢، ص ٩٢

٢-٤-٧- وَاللَّهُ يَدْعُوا إِلَى الْمَغْفِرَةِ

﴿٢٣٤٠﴾ وَلَا تَنْكِحُوا الْمُشْرِكَاتِ حَتَّىٰ يُؤْمِنَ وَلَأَمَةٌ مُؤْمِنَةٌ خَيْرٌ مِنْ مُشْرِكَةٍ وَلَوْ أَعْجَبَتْكُمْ وَ

لَا تُنْكِحُوا الْمُشْرِكِينَ حَتَّىٰ يُؤْمِنُوا وَلَعَبْدٌ مُؤْمِنٌ خَيْرٌ مِنْ مُشْرِكٍ وَلَوْ أَعْجَبَكُمْ أُولَٰئِكَ يَدْعُونَ إِلَى

النَّارِ وَاللَّهُ يَدْعُوا إِلَى الْجَنَّةِ وَالْمَغْفِرَةِ بِإِذْنِهِ وَبَيَّنَّ آيَاتِهِ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ (البقرة: ٢٢١)

﴿تشویق به استغفار و طلب آمرزش﴾

۲-۳-۲۲-۲- آمرزش خواستن را ترک نکن
﴿۲۳۳۳﴾ در نمازهای طلب آمرزش را فراموش نکن که به اذن خدا، پاک کننده خطاها و گناهان است.

۲-۴- تشویق به استغفار و طلب آمرزش

۲-۴-۱- آیا آمرزش خواهی هست که او را پیامرم؟

﴿۲۳۳۴﴾ وقتی که شب به آخر می رسد، خداوند می فرماید: «آیا کسی هست که دعا کند تا من اجابت نمایم؟ آیا کسی هست چیزی از من بخواهد تا من خواسته ی وی را عطا کنم؟ آیا کسی هست از من طلب آمرزش کند تا من او را ببخشم؟ آیا کسی هست توبه کند و من توبه ی او را قبول کنم؟»

۲-۴-۲- آیا آمرزش خواهی نیست که او را پیامرم؟

﴿۲۳۳۵﴾ در شب نیمه ی شعبان شب زنده داری کنید و روزه را بگیرید. زیرا خداوند در آن شب هنگام غروب خورشید به آسمان ها فرود می آید. پس تا طلوع فجر می گوید: «آیا استغفار کننده ای هست تا او را ببخشم. آیا درخواست کننده ی رزق و روزی هست تا به او روزی دهم».

۲-۴-۳- چرا به سوی خدا باز نمی گردید و از او آمرزش نمی خواهید

﴿۲۳۳۶﴾ یا به سوی خدا باز نمی گردند و از او طلب آمرزش نمی کنند؟ [درحالی که] خداوند آمرزنده ای مهربان است.

۲-۴-۴- آیا دوست ندارید که خداوند شما را بیمارزد؟

﴿۲۳۳۷﴾ آیا دوست ندارید که خداوند شما را بیمارزد.

۲-۴-۵- آیا دوست ندارید که خداوند شما را بیمارزد؟

﴿۲۳۳۸﴾ آن ها که از میان شما دارای برتری (مالی) و وسعت زندگی هستند نباید سوگند یاد کنند که از انفاق نسبت به نزدیکان و مستمندان و مهاجران در راه خدا دریغ نمایند؛ آن ها باید عفو کنند و چشم ببوشند؛ آیا دوست نمی دارید خداوند شما را ببخشد؟! و خداوند آمرزنده و مهربان است!

۲-۴-۶- آمرزش او را بطلبید

﴿۲۳۳۹﴾ این کلام حق تعالی است که می فرماید: «أَنْ تَبْتَغُوا فَضْلًا مِنْ رَبِّكُمْ» یعنی؛ آمرزش پروردگارتان را [درخواست کنید].

۲-۴-۷- خداوند به آمرزش خود دعوت می کند

﴿۲۳۴۰﴾ و با زنان مشرک و بت پرست، تا ایمان نیاورده اند، ازدواج نکنید! (اگر چه جز به ازدواج با کنیزان، دسترسی نداشته باشید؛ زیرا) کنیز باایمان، از زن آزاد بت پرست، بهتر است؛ هر چند (زیبایی، یا ثروت، یا موقعیت او) شما را به شگفتی آورد. و زنان خود را به ازدواج مردان بت پرست، تا ایمان نیاورده اند، در نیاورید! (اگر چه ناچار شوید آن ها را به همسری غلامان باایمان درآورید؛ زیرا) یک غلام باایمان، از یک مرد آزاد بت پرست، بهتر است؛ هر چند (مال و موقعیت و زیبایی او)، شما را به شگفتی آورد. آن ها دعوت به سوی آتش می کنند؛ و خدا دعوت به بهشت و آمرزش - به اجازه ی خود - می نماید، و آیات خویش را برای مردم روشن می سازد؛ شاید متذکر شوند!

﴿التَّوْبَةُ بِالْإِسْتِغْفَارِ﴾

٨-٤-٢- يَدْعُوكُمْ لِيَغْفِرَ لَكُمْ مِنْ ذُنُوبِكُمْ

﴿٢٣٤١﴾ قَالَتْ رُسُلُهُمْ أَفِي اللَّهِ شَكٌّ فَاطِرِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ يَدْعُوكُمْ لِيَغْفِرَ لَكُمْ مِنْ ذُنُوبِكُمْ وَيُخْرِجَكُمْ إِلَى أَجَلٍ مُّسَمًّى قَالُوا إِنَّ أَنْتُمْ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا تُرِيدُونَ أَنْ تَصُدُّونَا عَمَّا كَانَ يَعْبُدُ آبَاؤُنَا فَأْتُونَا بِسُلْطَانٍ مُبِينٍ (إبراهيم: ١٠)

٩-٤-٢- إِنَّ اللَّهَ مُعْرِضٌ عَنْ الْمُسْتَغْفِرِ لِتَحْرِيزِهِ بِالْإِسْتِغْفَارِ الْكَثْرَ

﴿٢٣٤٢﴾ الرِّسُولُ ﷺ: إِنَّ الْعَبْدَ لَيَقُولُ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي وَهُوَ مُعْرِضٌ عَنْهُ ثُمَّ يَقُولُ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي وَهُوَ مُعْرِضٌ عَنْهُ ثُمَّ يَقُولُ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي فَقِيلَ سُبْحَانَكَ لِلْمَلَائِكَةِ أَلَّا تَرُونَ عَبْدِي سَأَلَنِي الْمَغْفِرَةَ وَأَنَا مُعْرِضٌ عَنْهُ ثُمَّ سَأَلَنِي الْمَغْفِرَةَ وَآنَا مُعْرِضٌ عَنْهُ ثُمَّ سَأَلَنِي الْمَغْفِرَةَ عَلِمَ عَبْدِي أَنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنَا أَشْهَدُكُمْ أَنِّي قَدْ غَفَرْتُ لَهُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٠، ص ٣٧٥

١٠-٤-٢- مَا مَنَعَ النَّاسَ أَنْ يَسْتَغْفِرُوا رَبَّهُمْ

﴿٢٣٤٣﴾ وَمَا مَنَعَ النَّاسَ أَنْ يُؤْمِنُوا إِذْ جَاءَهُمُ الْهُدَى وَيَسْتَغْفِرُوا رَبَّهُمْ إِلَّا أَنْ تَأْتِيَهُمْ سُنَّةٌ الْأَوَّلِينَ أَوْ يَأْتِيَهُمُ الْعَذَابُ قُبُلًا (الكهف: ٥٥)

١١-٤-٢- نَبِيٌّ عِبَادِي أَنِّي أَنَا الْغَفُورُ الرَّحِيمُ

﴿٢٣٤٤﴾ نَبِيٌّ عِبَادِي أَنِّي أَنَا الْغَفُورُ الرَّحِيمُ (الحجر: ٤٩)

١٢-٤-٢- لَوْ لَا تَسْتَغْفِرُونَ اللَّهَ

﴿٢٣٤٥﴾ قَالَ يَا قَوْمِ لِمَ تَسْتَعْجِلُونَ بِالسَّيِّئَةِ قَبْلَ الْحَسَنَةِ لَوْ لَا تَسْتَغْفِرُونَ اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ

(النمل: ٤٦)

١٣-٤-٢- شِدَّةُ الْإِسْتِغْفَارِ وَكَثْرَتُهُ وَالتَّوْبَةُ بِهِ وَرَبِّهِ: الْفَصْلُ الْأَوَّلُ، مَا هِيَ الْمَغْفِرَةُ وَالْإِسْتِغْفَارُ

١-١٣-٤-٢- الشَّدَّةُ

﴿٢٣٤٦﴾ ثُمَّ يُسْتَعْمَلُ نَفْسُهُ فِي صَلَاةِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ اسْتِعْمَالًا شَدِيدًا وَكَذَلِكَ فِي الْإِسْتِغْفَارِ وَقِرَاءَةِ الْقُرْآنِ وَذِكْرِ اللَّهِ تَعَالَى وَالِاعْتِرَافِ فِي الْقُنُوتِ بِذُنُوبِهِ وَالِاسْتِغْفَارِ مِنْهَا؛ مسائل على بن جعفر عليه السلام، ص ٣٤٩

﴿٢٣٤٧﴾ الْكَاسِمُ عليه السلام: أَنَّهُ كَتَبَ إِلَى عَلِيِّ بْنِ جَعْفَرٍ وَذَكَرَهُ فِيهِ مَرُّ فَلَانًا لَا فَجَعَنَا اللَّهُ بِهِ بِمَا يَقْدِرُ عَلَيْهِ مِنَ الصِّيَامِ إِلَى أَنْ قَالَ وَيُسْتَعْمَلُ نَفْسُهُ فِي صَلَاةِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ اسْتِعْمَالًا شَدِيدًا وَكَذَلِكَ فِي الْإِسْتِغْفَارِ وَقِرَاءَةِ الْقُرْآنِ وَذِكْرِ اللَّهِ تَعَالَى وَالِاعْتِرَافِ فِي الْقُنُوتِ بِذُنُوبِهِ وَيَسْتَغْفِرُ اللَّهَ مِنْهَا؛ مستدرک الوسائل، ج ١٢، ص ١٧٢

﴿تشویق به استغفار و طلب آمرزش﴾

۸-۴-۲- شما را می‌خواند تا گناهانتان را بیامرزد

﴿۲۳۴۱﴾ رسولان آن‌ها گفتند: «آیا در خدا شک دارید؟! خدایی که آسمان‌ها و زمین را آفریده؛ او شما را دعوت می‌کند تا گناهانتان را ببخشید، و تا موعد مقرر شما را مهلتتان می‌دهد!» آن‌ها گفتند: «ما این‌ها را نمی‌فهمیم! همین اندازه می‌دانیم که شما انسان‌هایی همانند ما هستید، می‌خواهید ما را از آنچه پدرانمان می‌پرستیدند بازدارید؛ شما دلیل و معجزه‌ی روشنی برای ما بیاورید!»

۹-۴-۲- خداوند از آمرزش خواه روی می‌گرداند که او را به آمرزش خواستن بیشتر ترغیب کند

﴿۲۳۴۲﴾ بنده می‌گوید: «خداوند! مرا بیامرز»، ولی خدا از او روی برمی‌گرداند؛ و اگر بار دوم هم بگوید، باز خداوند به او اعتنا نمی‌کند، اما در دفعه‌ی سوم خداوند به ملائکه می‌فرماید: «آیا نمی‌بینید که بنده‌ی من از من آمرزش خواست و من به او اعتنا نکردم؛ دوباره خواست باز اعتنا نکردم؛ بار سوم هم خواست؛ پس این بنده‌ام معتقد است که کسی غیر از من نمی‌تواند گناهانش را ببخشد. لذا من هم شما را شاهد می‌گیرم که گناهان این بنده‌ام را آمرزیدم».

۱۰-۴-۲- چه چیز مردم را از آمرزش خواستن مانع شده است؟

﴿۲۳۴۳﴾ و چیزی مردم را بازداشت از اینکه - وقتی هدایت به سراغشان آمد - ایمان بیاورند و از پروردگارشان طلب آمرزش کنند، جز اینکه (خیره‌سری کردند؛ گویی می‌خواستند) سرنوشت پیشینیان برای آنان بیاید، یا عذاب (الهی) در برابرشان قرار گیرد!

۱۱-۴-۲- بندگان را آگاه کن که منم بسیار آمرزنده‌ی مهربان

﴿۲۳۴۴﴾ بندگان را آگاه کن که من بخشنده و مهربانم!

۱۲-۴-۲- چرا آمرزش نمی‌خواهند؟

﴿۲۳۴۵﴾ (صالح) گفت: «ای قوم من! چرا برای بدی قبل از نیکی عجله می‌کنید (و عذاب الهی را می‌طلبید، نه رحمت او را)؟! چرا از خداوند تقاضای آمرزش نمی‌کنید تا شاید مشمول رحمت (او) شوید؟!»

۱۳-۴-۲- کثرت و شدت استغفار و تشویق به آن و ربه فصل اول حدّ آمرزش خواهی

۱-۱۳-۴-۲- شدت

﴿۲۳۴۶﴾ سپس سخت خود را به نمازهای شب و روز وادارد، و همچنین به استغفار و قرائت قرآن و یاد خدای متعال و اعتراف به گناه در قنوت پرداخته؛ و برای آن‌ها از خداوند طلب آمرزش کند. ﴿۲۳۴۷﴾ امام کاظم علیه السلام به علی بن جعفر نوشت: فلانی - که خداوند ما را داغدار او نکند - را امر کن هرچه می‌تواند روزه بگیرد و خود را شدیداً به نماز مشغول کند و شب و روز نماز بخواند و همچنین استغفار کند و قرآن تلاوت کند و ذکر خداوند متعال را بگوید و در قنوت به گناهانش اعتراف کند و از آن گناهان آمرزش بخواهد.

﴿التَّوْبَةُ بِالْإِسْتِغْفَارِ﴾

٢-١٣-٢-الإلحاح

﴿٢٣٤٨﴾ الباقر عليه السلام: أَلِحُوا فِي الْإِسْتِغْفَارِ فَإِنَّهُ مَمْحَاةٌ لِلذُّنُوبِ؛ بحار الأنوار، ج ٧٥، ص ١٧٨

٢-١٣-٣-إِدْمَانُ الْإِسْتِغْفَارِ

﴿٢٣٤٩﴾ وَ أَمَّا الْعَشْرَةُ الْكَامِلَةُ الَّتِي تَنَالُ بِهَا الدُّنْيَا وَالْآخِرَةُ فَالزُّهْدُ فِيمَا بَقِيَ وَالِاسْتِعْدَادُ لِمَا

يَأْتِي وَ كَثْرَةُ النَّدَمِ عَلَى مَا فَاتَ وَ إِدْمَانُ الْإِسْتِغْفَارِ؛ أعلام الدين، ص ١٥٨

٢-١٣-٤-الِاسْتِهْتَارُ

﴿٢٣٥٠﴾ امير المؤمنين عليه السلام: عَوَّذَ نَفْسَكَ الْإِسْتِهْتَارَ بِالذِّكْرِ وَالِاسْتِغْفَارَ فَإِنَّهُ يَمْحُو عَنْكَ

الْحَوْبَةَ وَيَعْظُمُ لَكَ الْمَثُوبَةُ؛ مستدرک الوسائل، ج ١٢، ص ١٢٣

٢-١٣-٥-الِاسْتِمْرَارُ

﴿٢٣٥١﴾ امير المؤمنين عليه السلام: فَإِنْ عَادَ وَ تَابَ مِرَاراً قَالَ يَغْفِرُ اللَّهُ لَهُ قِيلَ إِلَى مَتَى قَالَ حَتَّى

يَكُونَ الشَّيْطَانُ هُوَ الْمَحْسُورُ؛ بحار الأنوار، ج ٦، ص ١٥

﴿٢٣٥٢﴾ الباقر عليه السلام: يَا مُحَمَّدَ بْنَ مُسْلِمٍ ذُنُوبُ الْمُؤْمِنِ إِذَا تَابَ مِنْهَا مَغْفُورَةٌ لَهُ فَلْيَعْمَلِ الْمُؤْمِنُ لِمَا

يَسْتَأْنِفُ بَعْدَ التَّوْبَةِ وَ الْمَغْفِرَةِ أَمَّا وَ اللَّهِ إِنَّهَا لَيْسَتْ إِلَّا لِأَهْلِ الْإِيمَانِ قُلْتُ فَإِنْ عَادَ بَعْدَ التَّوْبَةِ وَ

الِاسْتِغْفَارِ مِنَ الذُّنُوبِ وَ عَادَ فِي التَّوْبَةِ فَقَالَ يَا مُحَمَّدَ بْنَ مُسْلِمٍ أ تَرَى الْعَبْدَ الْمُؤْمِنَ يَنْدِمُ عَلَى ذَنْبِهِ وَ

يَسْتَغْفِرُ مِنْهُ وَ يَتُوبُ ثُمَّ لَا يَقْبَلُ اللَّهُ تَوْبَتَهُ قُلْتُ فَإِنَّهُ فَعَلَ ذَلِكَ مِرَاراً يُذْنِبُ ثُمَّ يَتُوبُ وَ يَسْتَغْفِرُ اللَّهُ

فَقَالَ كَلِمًا عَادَ الْمُؤْمِنُ بِالِاسْتِغْفَارِ وَ التَّوْبَةِ عَادَ اللَّهُ عَلَيْهِ بِالْمَغْفِرَةِ وَ إِنْ اللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ يَقْبَلُ التَّوْبَةَ وَ

يَعْفُو عَنِ السَّيِّئَاتِ فَإِيَّاكَ أَنْ تَقْنَطَ الْمُؤْمِنِينَ مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ؛ الكافي، ج ٢، ص ٤٣٤

٢-١٣-٦-الدَّوَامُ

﴿٢٣٥٣﴾ امير المؤمنين عليه السلام: فَإِنَّ اللَّهَ ذُو رَحْمَةٍ وَاسِعَةٍ وَ مَغْفِرَةٍ دَائِمَةٍ وَ عَفْوٍ جَمٍّ؛ بحار الأنوار،

ج ٣٢، ص ٢٣٠

﴿٢٣٥٤﴾ امير المؤمنين عليه السلام: كَانَ مِنْ سُنَّتِهِ عليه السلام دَوَامُ الْإِسْتِغْفَارِ؛ شرح نهج البلاغة، ج ١١، ص ١٨٤

٢-١٣-٧-لَمْ أَزَلْ

﴿٢٣٥٥﴾ إِلَهِي أَنَا الَّذِي لَمْ أَزَلْ أَذْنِبُ وَ تَغْفِرُ؛ إقبال الأعمال، ص ١٣٥

﴿٢٣٥٦﴾ السَّجَادَ عليه السلام: فَيَا مَنْ لَمْ يَزَلْ عَفْوَاً غَفَّاراً ارْحَمْ لِمَنْ لَمْ يَزَلْ مُسْقِطاً عَثَّاراً؛ بحار الأنوار،

ج ٩١، ص ١٥٧

﴿تشویق به استغفار و طلب آمرزش﴾

۲-۴-۱۳-۲-۲ اصرار

﴿۲۳۴۸﴾ در طلب آمرزش پافشاری کنید، که استغفار موجب از بین رفتن گناهان است.

۲-۴-۱۳-۳-۲ تداوم استغفار

﴿۲۳۴۹﴾ و اما ده صفت کاملی که می‌توانی با آن، دنیا و آخرت را به دست آوری، عبارت است از: زهد در جهان حاضر، و آمادگی برای آخرت، پشیمانی بسیار بر آنچه از دست رفته و پیوسته آمرزش خواستن.

۲-۴-۱۳-۴-۲ حرص بر آمرزش خواهی

﴿۲۳۵۰﴾ خودت را عادت بده که سرگرم یاد خدا و استغفار باشی که این کار گناهت را پاک می‌کند و پاداشت را بزرگ خواهد کرد.

۲-۴-۱۳-۵-۲ استمرار و تداوم

﴿۲۳۵۱﴾ از امام علیه السلام پرسیده شد: «اگر مکرر به گناه بازگردد و هر بار توبه کرد چه؟» فرمود: «خداوند او را می‌آمرزد». پرسیده شد: «تا کی؟» فرمود: «تا آن زمان که شیطان از او خسته شود». ﴿۲۳۵۲﴾ ای محمد بن مسلم! گناهان مؤمن در صورتی که توبه کند آمرزیده می‌شود. و باید بعد از توبه و آمرزش، از نو به اعمال نیک بپردازد. آری به خدا سوگند، توبه برای اهل ایمان است. محمد بن مسلم گفت، عرض کردم: «اگر مؤمنی بعد از توبه و استغفار به گناهی بازگردد و باز توبه کند چگونه است؟» فرمود: «آیا خیال می‌کنی بنده‌ی مؤمن اگر از گناهی پشیمان شود و سپس توبه کند و استغفار نماید خداوند قبول نمی‌کند؟» گفتم: «مؤمنی است که چند بار گناه و استغفار کرده است؟» فرمود: «مؤمن هر بار که توبه و استغفار کند، خداوند نیز هر بار توبه‌ی او را قبول می‌کند. خداوند آمرزنده و بخشنده است؛ توبه را قبول می‌کند و از بدی‌ها درمی‌گذرد، پس بپرهیز از اینکه مؤمنین را از رحمت خدا ناامید کنی».

۲-۴-۱۳-۶-۲ دوام

﴿۲۳۵۳﴾ خداوند دارای رحمت وسیع و آمرزش همیشگی و گذشت بسیار است.

﴿۲۳۵۴﴾ از سنت آن حضرت علیه السلام مداومت بر استغفار بود.

۲-۴-۱۳-۷-۲ مادام

﴿۲۳۵۵﴾ خداوند! من کسی هستم که همیشه گناه می‌کنم، درحالی‌که تو مرا می‌آمرزی.

﴿۲۳۵۶﴾ ای که پیوسته عفو می‌کنی و می‌آمرزی، بر کسی که پیوسته در معرض لغزش و سقوط است، رحم کن.

﴿التَّوْبَةُ بِالْإِسْتِغْفَارِ﴾

٨-١٣-٢-٤- الوصلُ

﴿٢٣٥٧﴾ الكاظم عليه السلام: اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ أَهْلِ بَيْتِهِ وَ صَلِّ عَلَى مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ وَصِيَّ الْأَنْبِيَاءِ وَ إِمَامِ الْأَخْيَارِ وَ عَيْنَةِ الْأَنْوَارِ وَ وَارِثِ السَّكِينَةِ وَ الْوَقَارِ وَ الْحِكْمِ وَ الْآثَارِ الَّذِي كَانَ يُخْبِي اللَّيْلُ بِالسَّهَرِ إِلَى السَّحَرِ بِمُؤَاصَلَةِ الْإِسْتِغْفَارِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٩، ص ١٦

٩-١٣-٢-٤- المواظبةُ

﴿٢٣٥٨﴾ الباقر عليه السلام: مَنْ دَامَ عَلَى صَلَاةِ اللَّيْلِ وَ الْوُتْرِ وَ اسْتَغْفَرَ اللَّهَ فِي كُلِّ وَتْرٍ سَبْعِينَ مَرَّةً ثُمَّ وَاظَبَ عَلَى ذَلِكَ سَنَةً كُتِبَ مِنَ الْمُسْتَغْفِرِينَ بِالْأَسْحَارِ؛ مستدرک الوسائل، ج ٤، ص ٤٠٦

١٠-١٣-٢-٤- اللزومُ

﴿٢٣٥٩﴾ السَّجَّاد عليه السلام: أَنْ أَحَبَّ عِبَادَكَ إِلَيْكَ مَنْ تَرَكَ الْإِسْتِغْفَارَ عَلَيْكَ، وَ جَانِبَ الْإِضْرَارِ، وَ لَزِمَ الْإِسْتِغْفَارَ؛ الصحيفة السجادية عليه السلام، الدعاء ١٢

﴿٢٣٦٠﴾ الهادي عليه السلام: عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الرِّيَّانِ قَالَ: كَتَبْتُ إِلَى أَبِي الْحَسَنِ الثَّالِثِ عليه السلام أَسْأَلُهُ أَنْ يُعَلِّمَنِي دُعَاءَ لِلشَّدَائِدِ وَ النَّوَازِلِ وَ الْمُهِمَّاتِ وَ أَنْ يَخْصِنِي كَمَا خَصَّ آبَاؤُهُ مَوَالِيَهُمْ فَكَتَبَ إِلَيَّ الزَّمِ الْإِسْتِغْفَارَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٠، ص ٢٨٣

١١-١٣-٢-٤- الإضعافُ

﴿٢٣٦١﴾ الصادق عليه السلام: اسْتَغْفِرُ اللَّهَ أَضْعَافَ ذَلِكَ وَ أَضْعَافًا مُضَاعَفَةً وَ أَمْثَالًا مُمَثَّلَةً حَتَّى أَتْلُغَ رِضَا اللَّهَ وَ أَفُوزَ بِعَفْوِهِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٥٧

﴿٢٣٦٢﴾ أمير المؤمنين عليه السلام: اسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ غَفَّارُ الذُّنُوبِ وَ أَنْتُوبُ إِلَيْهِ وَ أَسْأَلُهُ أَنْ يَتُوبَ عَلَيَّ أَضْعَافَ مَا اسْتَغْفَرَهُ جَمِيعَ خَلْقِهِ مِنَ الْأَوَّلِينَ وَ الْآخِرِينَ وَ كَمَا يُحِبُّ رَبُّنَا اللَّهَ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَ يَرْضَى أَنْ يَسْتَغْفِرَ وَ كَمَا يَنْبَغِي لِكَرَمِ وَجْهِ رَبِّنَا وَ عِزِّ جَلَالِهِ وَ عِظَمِ رُبُوبِيَّتِهِ وَ مِدَادِ كَلِمَاتِهِ وَ كَمَا هُوَ أَهْلُهُ؛ بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ٤٩

١٢-١٣-٢-٤- الكثرةُ

١-١٢-١٣-٢-٤- أَكْثَرُ مِنَ الْإِسْتِغْفَارِ

﴿٢٣٦٣﴾ الصادق عليه السلام: إِذَا اسْتَبْطَأْتَ الرِّزْقَ فَأَكْثِرْ مِنَ الْإِسْتِغْفَارِ؛ مستدرک الوسائل، ج ٩، ص ٣٦٦

﴿٢٣٦٤﴾ أمير المؤمنين عليه السلام: أَكْثَرُ مِنَ الْإِسْتِغْفَارِ حَتَّى تَصِلَ إِلَى الْحِصْنِ الْمُحِيطِ بِالْقُبَّةِ وَ أَبْوَابِهَا؛ بحار الأنوار، ج ٩٧، ص ٣٣٣

﴿٢٣٦٥﴾ الصادق عليه السلام: أَكْثَرُ مِنَ الْإِسْتِغْفَارِ فَإِنَّهُ مَوْضِعُ مَغْفِرَةٍ؛ بحار الأنوار، ج ٩٧، ص ٢٨٩

﴿تشویق به استغفار و طلب آمرزش﴾

۸-۱۳-۲-۴- اتّصال و پی‌درپی بودن

﴿۲۳۵۷﴾ خداوند! بر محمد و خاندان پاکش درود بفرست و بر موسی بن جعفر علیه السلام جانشین نیکوکاران، و پیشوای برگزیدگان، و گنجینه‌ی روشنایی‌ها، و وارث آرامش و وقار، و حکمت و آثار، کسی که شب را تا سحر برای شب‌زنده‌داری بیدار بود، و پیوسته طلب آمرزش می‌نمود.

۹-۱۳-۲-۴- مواظبت بر آمرزش خواهی

﴿۲۳۵۸﴾ هرکس بر نماز شب و وتر مداومت کند و در هر نماز و ترش هفتاد مرتبه طلب آمرزش کند، سپس بر آن عمل تا یک سال مداومت ورزد، نامش در زمره‌ی آمرزش‌جویان در سحرگاهان نوشته می‌شود.

۱۰-۱۳-۲-۴- همراهی با آمرزش خواهی

﴿۲۳۵۹﴾ محبوب‌ترین بندگان نزد تو کسی است که بر تو کبر نوردد، از اصرار [بر گناه] دوری گزیند و همواره استغفار کند.

﴿۲۳۶۰﴾ محمد بن ریان گوید: به امام هادی علیه السلام نامه نوشتم و از او دعایی مخصوص برای رفع گرفتاری و مصیبت‌های وارده درخواست کردم؛ همچنان که پدران ایشان به خدمتگزاران و یارانشان دعای مخصوص می‌دادند. امام علیه السلام در پاسخ نوشت: «همیشه استغفار کن».

۱۱-۱۳-۲-۴- چند برابر

﴿۲۳۶۱﴾ از خداوند طلب آمرزش می‌کنم چند برابر و چندین برابر آن و مثل آن، تا به رضایت خداوند برسم و به آمرزش او دست یابم.

﴿۲۳۶۲﴾ و آمرزش می‌طلبم از خداوندی که هیچ معبودی جز او نیست. زنده و برپادارنده و آمرزنده گناهان است و به درگاه او توبه می‌کنم و چندین برابر آنچه همه‌ی مخلوقاتش از پیشینیان و پسینیان از او آمرزش خواسته‌اند. و پروردگار ما خدای یکتا که هیچ معبودی جز او نیست دوست می‌دارد و راضی است که از او آمرزش خواسته شود و شایسته‌ی بخشندگی ذات پروردگار و بزرگی بزرگواریش و عظمت ربوبیتش و کشش کلماتش باشد و خداوند شایسته و برازنده‌ی آن است، از او می‌خواهم توبه مرا بپذیرد.

۱۲-۱۳-۲-۴- فراوانی

۱-۱۲-۱۳-۲-۴- بسیار آمرزش بخواه

﴿۲۳۶۳﴾ هرگاه دچار تنگدستی شدی، زیاد استغفار کن.

﴿۲۳۶۴﴾ بسیار استغفار کن تا به پناهگاه زایران که بارگاه امام را در بر گرفته و به درهای

حرم برسی.

﴿۲۳۶۵﴾ بسیار طلب آمرزش کن، چرا که آنجا محلّ آمرزش است.

﴿التَّوْبَةُ بِالْإِسْتِغْفَارِ﴾

- ﴿٢٣٦٦﴾ الصادق عليه السلام: أَكْثَرُ مِنَ الْإِسْتِغْفَارِ مَا اسْتَطَعْتَ؛ مَكَارِمُ الْأَخْلَاقِ، ص ٢٩٤
- ﴿٢٣٦٧﴾ أمير المؤمنين عليه السلام: أَكْثَرُ مِنَ التَّكْبِيرِ وَالتَّحْمِيدِ وَالتَّسْبِيحِ وَالْإِسْتِغْفَارِ فَإِنَّ السَّفَرَ قِطْعَةً مِنَ الْعَذَابِ؛ بحار الأنوار، ج ٧٣، ص ٢٧٧
- ﴿٢٣٦٨﴾ أَكْثَرُ مِنَ الصَّلَاةِ وَالزِّيَارَةِ وَالتَّسْبِيحِ وَالتَّكْبِيرِ وَالتَّهْلِيلِ وَذِكْرِ اللَّهِ تَعَالَى وَتِلَاوَةِ الْقُرْآنِ وَالْإِسْتِغْفَارِ وَاجْتِهَادِ فِي الدُّعَاءِ فَإِنَّهُ مَوْضِعُ مَسْأَلَةٍ فَإِذَا أَرَدْتَ وَدَاعَهُ عَلَيْهِ فَقِفْ عَلَى الْقَبْرِ كَوُفُّوكَ فِي ابْتِدَاءِ زِيَارَتِكَ وَتَقُولُ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ؛ البلد الأمين، ص ٢٩٥
- ﴿٢٣٦٩﴾ ثُمَّ عُدْ إِلَى السُّجُودِ وَقُلْ شُكْرًا مِائَةَ مَرَّةٍ وَاجْتَهِدْ فِي الدُّعَاءِ فَإِنَّهُ مَوْضِعُ مَسْأَلَةٍ وَ أَكْثَرُ مِنَ الْإِسْتِغْفَارِ فَإِنَّهُ مَوْضِعُ مَغْفِرَةٍ؛ بحار الأنوار، ج ٩٧، ص ٢٨٩
- ﴿٢٣٧٠﴾ الرضا عليه السلام: عَنْ عَبْدِ السَّلَامِ بْنِ صَالِحٍ الْهَرَوِيِّ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى أَبِي الْحَسَنِ عَلِيِّ بْنِ مُوسَى الرِّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي آخِرِ جُمُعَةٍ مِنْ شَعْبَانَ فَقَالَ لِي يَا أَبَا الصَّلْتِ إِنَّ شَعْبَانَ قَدْ مَضَى أَكْثَرُهُ وَهَذَا آخِرُ جُمُعَةٍ مِنْهُ فَتَدَارِكُ فِيمَا بَقِيَ مِنْهُ تَقْصِيرُكَ فِيمَا مَضَى مِنْهُ وَعَلَيْكَ بِالْإِقْبَالِ عَلَى مَا يَعْنِيكَ وَتَرْكِ مَا لَا يَعْنِيكَ وَأَكْثَرُ مِنَ الدُّعَاءِ وَالْإِسْتِغْفَارِ؛ وسائل الشيعة، ج ١٠، ص ٣٠١
- ﴿٢٣٧١﴾ الرضا عليه السلام: عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ بْنِ فَضَّالٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: سَأَلْتُ عَلِيَّ بْنَ مُوسَى الرِّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنْ لَيْلَةِ النُّصْفِ مِنْ شَعْبَانَ فَقَالَ هِيَ لَيْلَةُ يُعْتَقُ اللَّهُ فِيهِ الرِّقَابَ مِنَ النَّارِ وَيَغْفِرُ فِيهَا الذُّنُوبَ الْكِبَارَ قُلْتُ فَهَلْ فِيهَا صَلَاةٌ زِيَادَةً عَلَى صَلَاةِ سَائِرِ اللَّيَالِي فَقَالَ لَيْسَ فِيهَا شَيْءٌ مُوَظَّفٌ وَ لَكِنْ إِنْ أَحْبَبْتَ أَنْ تَتَطَوَّعَ فِيهَا بِشَيْءٍ فَعَلَيْكَ بِصَلَاةِ جَعْفَرِ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ أَكْثَرُ فِيهَا مِنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَالْإِسْتِغْفَارِ وَالدُّعَاءِ؛ وسائل الشيعة، ج ٨، ص ٥٩
- ﴿٢٣٧٢﴾ أمير المؤمنين عليه السلام: صَلَّى اللَّهُ عَلَيْكَ وَعَلَى رُوحِكَ وَبَدَنِكَ وَعَلَى الْأَنْفِ مِنَ ذُرِّيَّتِكَ صَلَاةً لَا يُحْصِيهَا إِلَّا هُوَ وَعَلَيْكُمْ أَفْضَلُ السَّلَامِ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ وَاجْتَهِدْ فِي الدُّعَاءِ فَإِنَّهُ مَوْضِعُ مَسْأَلَةٍ وَأَكْثَرُ مِنَ الْإِسْتِغْفَارِ فَإِنَّهُ مَوْضِعُ مَغْفِرَةٍ؛ بحار الأنوار، ج ٩٧، ص ٣٢٠
- ﴿٢٣٧٣﴾ ضَعْ خَدَّكَ الْأَيْمَنَ عَلَى الْأَرْضِ وَقُلْ يَا سَيِّدِي يَا سَيِّدِي صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاغْفِرْ لِي اغْفِرْ لِي اغْفِرْ لِي وَأَكْثَرُ مِنْ قَوْلِكَ ذَلِكَ وَ اخْشَعْ وَابْكْ؛ بحار الأنوار، ج ٩٧، ص ٤١٥
- ﴿٢٣٧٤﴾ الرضا عليه السلام: فَإِذَا سَقَطَتِ الْقُرْصَةُ فَاْمُضِ إِلَى الْمُزْدَلِفَةِ وَعَلَيْكَ السَّكِينَةُ وَالْوَقَارُ وَ أَكْثَرُ الْإِسْتِغْفَارِ وَالتَّوْبَةِ؛ مستدرک الوسائل، ج ٨، ص ٧٧
- ﴿٧٠٦﴾

﴿تشویق به استغفار و طلب آمرزش﴾

- ﴿۲۳۶۶﴾ هر قدر که می‌توانی از خداوند زیاد آمرزش بخواه.
- ﴿۲۳۶۷﴾ برای گفتن الله اکبر و الحمد لله و سبحان الله و طلب آمرزش بسیار تلاش کن، زیرا سفر، بخشی از سختی و عذاب است.
- ﴿۲۳۶۸﴾ در انجام نماز و زیارت و تسبیح و تکبیر و گفتن «لا اله الا الله» و یاد خدای تعالی و تلاوت قرآن و طلب آمرزش بسیار تلاش کن و در دعا کردن بسیار بکوش که آنجا محل حاجت‌خواستن است. پس هنگامی که قصد وداع کردی، در برابر قبر شریف مانند ابتدا بایست و بگو: سلام بر تو ای امیرالمؤمنین...
- ﴿۲۳۶۹﴾ سپس به سجده برو و صد مرتبه بگو: «خدا را شکر» و در دعا کردن بسیار تلاش کن، زیرا آنجا محل درخواست است و بسیار استغفار کن، چرا که آنجا محل آمرزش است.
- ﴿۲۳۷۰﴾ صالح هروی گوید: در روز جمعه‌ی آخر ماه شعبان نزد امام رضا (ع) رفتم. فرمود: «ای اباصلت بیشتر ماه شعبان گذشت و امروز جمعه‌ی آخر این ماه شریف است. پس هر مقداری که از این ماه گذشته و در عبادت کوتاهی کرده‌ای، در باقی این ماه جبران کن و بر تو باد اهتمام به امری که منفعتی به حال تو داشته باشد و ترک آنچه مهم نباشد، پس بسیار دعا و استغفار کن».
- ﴿۲۳۷۱﴾ علی بن فضال از پدرش نقل می‌کند که گوید: «از امام رضا (ع) درباره‌ی شب نیمه‌ی شعبان پرسیدم». فرمود: «شب نیمه‌ی شعبان، شبی است که خداوند بندگان را از آتش جهنم آزاد می‌فرماید و گناهان بزرگ را در آن شب می‌آمرزد». به ایشان گفته شد: «آیا برای آن شب نمازی بیشتر از شب‌های دیگر هست؟» فرمود: «دستور واجبی نیست، ولی اگر دوست دارید که در آن شب نماز مستحبی به‌جا آورید، بر شما باد که نماز جعفر طیار (ع) را بخوانید و بسیار دعا و طلب آمرزش کنید».
- ﴿۲۳۷۲﴾ درود خداوند بر تو و روح و بدن مبارک تو و بر امامان از نسل تو؛ درودی که جز [خداوند] کسی نمی‌تواند آن را به شمارش درآورد. بافضیلت‌ترین سلام‌ها و رحمت‌ها و برکات خدا بر شما باد. پس در دعا کردن تلاش بسیار کن، آنجا محل درخواست کردن است و در طلب استغفار بسیار تلاش کن؛ چرا که آنجا محل آمرزش است.
- ﴿۲۳۷۳﴾ گونه‌ی راست را بر روی زمین بگذار و بگو: «ای آقای من، سرور من؛ بر محمد و خاندانش درود فرست و مرا بیامرز و مرا بیامرز و مرا بیامرز». پس آن را بسیار بگو و خاکساری کن و فراوان ناله و گریه کن.
- ﴿۲۳۷۴﴾ هنگامی که خورشید غروب کرد، سمت مزدلفه برو و با آرامش و وقار باش و بسیار استغفار کن و لبیک بگو.

﴿التَّوْبَةُ﴾

﴿٢٣٧٥﴾ الرسول ﷺ: فَإِذَا سَقَطَتِ الْقِرْصَةُ فَانْتَفِرْ إِلَى الْمُزْدَلِفَةِ وَعَلَيْكَ السَّكِينَةُ وَالْوَقَارُ وَكَثْرَةُ السَّتِّغْفَارِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٦، ص ٣٦٥

﴿٢٣٧٦﴾ امير المؤمنين عليه السلام: فَإِنْ أَرَدْتَ الْمَقَامَ فِي الْمَشْهَدِ يَوْمَكَ أَوْ لَيْلَتِكَ فَاقِمِ فِيهِ وَأَكْثِرِ مِنَ الصَّلَاةِ وَالزِّيَارَةِ وَالتَّحْمِيدِ وَالتَّسْبِيحِ وَالتَّكْبِيرِ وَالتَّهْلِيلِ وَذَكَرِ اللَّهَ تَعَالَى وَتِلَاوَةَ الْقُرْآنِ وَالدُّعَاءِ وَالسُّتُغْفَارِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٧، ص ٣٢٠

﴿٢٣٧٧﴾ الباقر (عليه السلام): عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ سَهْلٍ قَالَ: كَتَبْتُ إِلَى أَبِي جَعْفَرٍ (عليه السلام) إِنِّي قَدْ لَزِمْتَنِي دَيْنٌ فَادِحٌ فَكَتَبَ أَكْثَرَ مِنَ الْإِسْتِغْفَارِ؛ الكافي، ج ٥، ص ٣١٦

﴿٢٣٧٨﴾ الكَاطِمُ ^{الْقَلْبِ}: أَكْثَرَ مِنَ الْإِسْتِغْفَارِ وَأَرْطَبُ لِسَانِكَ بِقِرَاءَةِ إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ؛ مستدرک الوسائل، ج ١٣، ص ٢٨٧

٢-١٢-١٣-٤-٢- إِسْتَكْبَرُوا مِنْ قَوْلِ اسْتَغْفِرُ اللَّهَ

﴿٢٣٧٩﴾ الرسول ﷺ: اسْتَكَثَرُوا فِي رَجَبٍ مِنْ قَوْلِ اسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَ سَأَلُوا اللَّهَ الْإِقَالََةَ وَ التَّوْبَةَ
فِيمَا مَضَى وَ الْعَصْمَةَ فِيمَا بَقِيَ مِنْ أَجَالِكُمْ؛ وسائل الشيعة، ج ١٠، ص ٥١١
٣-١٢-١٣-٢-٤-أكثر

﴿٢٣٨﴾ الرسول ﷺ: مَنْ أَكْثَرَ الْإِسْتِغْفَارَ جَعَلَ اللَّهُ لَهُ فَرْجًا وَ مَخْرَجًا؛ مستدرک الوسائل، ج ٥، ص ٣١٩

﴿٢٣٨١﴾ الرسول ﷺ: مَنْ أَكْثَرَ مِنَ الْإِسْتِغْفَارِ جَعَلَ اللَّهُ لَهُ مِنْ كُلِّ هَمٍّ فَرَجًا وَ مِنْ كُلِّ ضِيقٍ مَخْرَجًا وَ رَزَقَهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ؛ وسائل الشريعة، ج ٧، ص ١٧٧

﴿٢٣٨٢﴾ امير المؤمنين عليه السلام: ثُمَّ سَارُوا وَ الرَّاهِبُ بَيْنَ يَدَيْهِ فِي جُمْلَةِ أَصْحَابِهِ حَتَّى لَقِيَ أَهْلَ الشَّامِ وَ كَانَ الرَّاهِبُ فِي جُمْلَةٍ مِّنْ اسْتَشْهَدَ مَعَهُ فَنَوَّلَى عَلَيْهِ الصَّلَاةَ وَ السَّلَامَ الصَّلَاةَ عَلَيْهِ وَ دَفَنَهُ وَ أَكْثَرَ مِنَ الْإِسْغْفَارِ لَهُ وَ كَانَ إِذَا ذَكَرَهُ يَقُولُ ذَاكَ مَوْلَايَ؛ بحار الأنوار، ج ٤١، ص ٢٦٠

٢٤-١٢-١٣-٢٤-أَكْثَرُوا

﴿٢٣٨٣﴾ الباقِرُ عليه السلام: أَكْثِرُوا اسْتَغْفَارَ إِنْ اللَّهَ لَمْ يَعْلَمْكُمْ اسْتَغْفَارَ إِلَّا وَهُوَ يُرِيدُ أَنْ يَغْفِرَ لَكُمْ؛ وسائل الشيعة، ج ٧، ص ١٧٨

﴿٢٣٨٤﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اَكْثَرُوا الْاسْتِغْفَارَ تَجَلَّبُوا الرِّزْقَ؛ بحار الأنوار، ج ١٠، ص ٩٤

﴿٢٣٨٥﴾ الرسول ﷺ: أَكْثَرُوا السَّيْئَاتِ فَإِنَّهُ يَجْلِبُ الرِّزْقُ؛ بحار الأنوار، ج ١٠٠، ص ٢١

﴿٢٣٨٦﴾ الرِّسُولُ ﷺ: أَكْثَرُوا مِنَ الْاسْتِغْفَارِ فِي بُيُوتِكُمْ وَفِي مَجَالِسِكُمْ وَعَلَى مَوَاقِدِكُمْ وَفِي
أَسْوَاقِكُمْ وَفِي طُرُقِكُمْ وَأَيْنَمَا كُنْتُمْ فَإِنَّكُمْ لَا تَدْرُونَ مَتَى تَنْزِلُ الْمَغْفِرَةُ؛ مستدرك الوسائل، ج ٥، ص ٣١٩

﴿تشویق به استغفار و طلب آمرزش﴾

﴿۲۳۷۵﴾ هنگامی که خورشید غروب کرد به سمت مزدلفه برو. با آرامش و وقار باش و بسیار استغفار کن.

﴿۲۳۷۶﴾ اگر اراده‌ی اقامت شبانه یا روزانه در محلّ شهادت داشتی، انجام بده و بسیار نماز بخوان و زیارت کن و حمد و تسبیح و تکبیر و تهلیل و ذکر خدای متعال را بگو و قرآن تلاوت کن و دعا و طلب استغفار کن.

﴿۲۳۷۷﴾ اسماعیل بن سهل گوید: به امام باقر علیه السلام نوشتم: «بدهی کمرشکنی بر عهده‌ام است». در پاسخ نوشت: «بسیار استغفار کن».

﴿۲۳۷۸﴾ بسیار استغفار کن و با قرائت سوره‌ی قدر زبانت را تر و تازه کن.

۲-۱۲-۱۳-۴-۲- زیاد بگوئید: «أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ»

﴿۲۳۷۹﴾ در ماه رجب ذکر «استغفرالله» را بسیار بگوئید و از خداوند متعال، عفو، توبه از گناهان گذشته و پاکی از گناه در مهلت باقی‌مانده را بخواهید.

۲-۱۲-۱۳-۴-۲- زیاد آمرزش بخواه

﴿۲۳۸۰﴾ هرکس بسیار استغفار کند، خداوند برای او گشایش و رهایی مقرر می‌کند.

﴿۲۳۸۱﴾ هرکس زیاد استغفار کند خدا برای او به جای هر غمی فرجی، و به جای هر سختی گشایشی قرار می‌دهد و به او از آنجا که گمان ندارد، روزی می‌دهد.

﴿۲۳۸۲﴾ پس از این جریان به طرف صفین حرکت کردند و راهب هم در خدمت آن جناب آمد و در جنگ صفین شهید شد و امیرالمؤمنین علیه السلام بر او نماز خواند و او را دفن کرد و برایش آمرزش درخواست کرد.

۲-۱۲-۱۳-۴-۲- زیاد آمرزش بخواهید

﴿۲۳۸۳﴾ زیاد آمرزش بخواهید؛ زیرا خداوند آمرزش طلبیدن را به شما نیاموخت مگر اینکه می‌خواست شما را بیامرزد.

﴿۲۳۸۴﴾ زیاد استغفار کنید تا روزی را جلب کنید.

﴿۲۳۸۵﴾ زیاد استغفار کنید، چرا که موجب جلب روزی است.

﴿۲۳۸۶﴾ در خانه‌ها و مجالس و در کنار سفره‌ها و در بازار و در راه‌ها و هر کجا که باشید

بسیار استغفار کنید چراکه شما نمی‌دانید چه هنگامی آمرزش خداوند فرود می‌آید.

﴿التَّوْبَةُ بِالْإِسْتِغْفَارِ﴾

﴿٢٣٨٧﴾ الرسول ﷺ: رَجَبُ شَهْرِ الْإِسْتِغْفَارِ لَأَمْتِي أَكْثَرُوا فِيهِ مِنَ الْإِسْتِغْفَارِ فَإِنَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ؛

وسائل الشيعة، ج ١٠، ص ٥١١

﴿٢٣٨٨﴾ الباقر ﷺ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَالْإِسْتِغْفَارُ حِصْنَيْنِ لَكُمْ مِنَ الْعَذَابِ فَمَضَى أَكْبَرُ

الْحِصْنَيْنِ وَبَقِيَ الْإِسْتِغْفَارُ فَأَكْثَرُوا مِنْهُ فَإِنَّهُ مَنَجَةٌ لِلذُّنُوبِ؛ تفسير العياشي، ج ٢، ص ٥٤

﴿٢٣٨٩﴾ الباقر ﷺ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَالْإِسْتِغْفَارُ لَكُمْ حِصْنَيْنِ حَصِينَيْنِ مِنَ الْعَذَابِ فَمَضَى

أَكْبَرُ الْحِصْنَيْنِ وَبَقِيَ الْإِسْتِغْفَارُ فَأَكْثَرُوا مِنْهُ فَإِنَّهُ مَنَجَةٌ لِلذُّنُوبِ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ وَمَا كَانَ

اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ وَأَنْتَ فِيهِمْ وَمَا كَانَ اللَّهُ مُعَذِّبَهُمْ وَهُمْ يَسْتَغْفِرُونَ؛ وسائل الشيعة، ج ١٦، ص ٦٨

٥-١٢-١٣-٤-٢-أَكْثَرُنَ

﴿٢٣٩٠﴾ الرسول ﷺ: يَا مَعْشَرَ النِّسَاءِ تَصَدَّقْنَ وَأَكْثِرْنَ الْإِسْتِغْفَارَ فَإِنِّي رَأَيْتُكُنَّ أَكْثَرَ أَهْلِ

النَّارِ؛ مستدرک الوسائل، ج ١٤، ص ٣٠٩

٦-١٢-١٣-٤-٢-الكثرة

﴿٢٣٩١﴾ الرضا ﷺ: عَلَيْكَ بَكْثَرَةُ الْإِسْتِغْفَارِ؛ مستدرک الوسائل، ج ٨، ص ١٣٩

﴿٢٣٩٢﴾ امير المؤمنين ﷺ: عَلَيْكُمْ فِي شَهْرِ رَمَضَانَ بَكْثَرَةُ الْإِسْتِغْفَارِ وَالِدَعَاءِ؛ الكافي، ج ٤، ص ٨٨

﴿٢٣٩٣﴾ امير المؤمنين ﷺ: ثَلَاثُ يُبَلَّغْنَ بِالْعَبْدِ رِضْوَانُ اللَّهِ كَثْرَةُ الْإِسْتِغْفَارِ وَحَفْضُ الْجَانِبِ وَ

كَثْرَةُ الصَّدَقَةِ؛ بحار الأنوار، ج ٧٥، ص ٨١

﴿٢٣٩٤﴾ الباقر ﷺ: وَاسْتَرْجِعْ سَالِفَ الذُّنُوبِ بِشِدَّةِ النَّدَمِ وَكَثْرَةِ الْإِسْتِغْفَارِ؛ بحار الأنوار، ج ٧٥،

ص ١٦٢

٧-١٢-١٣-٤-٢-الكثير

﴿٢٣٩٥﴾ قَالَتْ أُمُّ كُلْثُومٍ فَلَمَّا رَأَيْتُهُ فِي تِلْكَ اللَّيْلَةِ قَلَقًا مُتَمَلِّمًا كَثِيرَ الذِّكْرِ وَالْإِسْتِغْفَارِ؛

بحار الأنوار، ج ٤٢، ص ٢٧٧

٨-١٢-١٣-٤-٢-عَلَيْكَ بِكَثْرَةِ الْإِسْتِغْفَارِ

﴿٢٣٩٦﴾ الرضا ﷺ: فَإِذَا وَضَعْتَ رِجْلَكَ فِي الرِّكَابِ فَقُلْ بِسْمِ اللَّهِ وَبِاللَّهِ وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ وَ

عَلَى مِلَّةِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَإِذَا اسْتَوَيْتَ عَلَى رَاحِلَتِكَ وَاسْتَوَى بِكَ مَحْمُوكٌ فَقُلْ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي

هَدَانَا إِلَى الْإِسْلَامِ وَمَنْ عَلَيْنَا بِالْإِيمَانِ وَعَلَّمَنَا الْقُرْآنَ وَمَنْ عَلَيْنَا بِمُحَمَّدٍ ﷺ سُبْحَانَ الَّذِي سَخَّرَ

لَنَا هَذَا وَمَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ وَإِنَّا إِلَى رَبِّنَا لَمُنْقَلِبُونَ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَعَلَيْكَ بِكَثْرَةِ

الْإِسْتِغْفَارِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٦، ص ١٢٠

﴿تشویق به استغفار و طلب آمرزش﴾

﴿۲۳۸۷﴾ ماه رجب، ماه طلب آمرزش برای امت من است، پس در این ماه بسیار استغفار کنید که او بسیار آمرزنده و مهربان است.

﴿۲۳۸۸﴾ پیامبر خدا ﷺ و طلب آمرزش، دو قلعه‌ی نگهدارنده‌ی شما از عذابند. قلعه‌ی بزرگ‌تر از دست رفت و فقط استغفار مانده است. پس زیاد استغفار کنید که نجات‌دهنده‌ی شما از گناهان است.

﴿۲۳۸۹﴾ پیامبر خدا ﷺ و طلب آمرزش، دو قلعه‌ی نگهدارنده‌ی شما از عذابند. قلعه‌ی بزرگ‌تر از دست رفت و فقط استغفار مانده است. پس زیاد استغفار کنید که گناهان شما را پاک می‌کند. که خداوند عزّ و جل می‌فرماید: «تا هنگامی که تو [ای رسول خدا ﷺ] در میان آنان هستی، خدا آنان را عذاب نمی‌کند، و تا هنگامی که استغفار می‌کنند خدا آنان را عذاب نخواهد کرد».

۵-۱۲-۱۳-۲۴-۲- زنان، زیاد آمرزش بخواهند

﴿۲۳۹۰﴾ ای زنان؛ صدقه بدهید و بسیار استغفار کنید که می‌بینم بیشتر اهل آتش شما هستید.

۶-۱۲-۱۳-۲۴-۲- فراوانی

﴿۲۳۹۱﴾ بر تو باد زیاد استغفار کردن.

﴿۲۳۹۲﴾ بر شما باد استغفار و دعای زیاد در ماه رمضان.

﴿۲۳۹۳﴾ سه چیز بنده را به رضوان خدا می‌رساند: استغفار زیاد، نرمی و خوش اخلاقی، و فراوان صدقه‌دادن.

﴿۲۳۹۴﴾ گناهان گذشته را با پشیمانی زیاد و استغفار فراوان جبران کن.

۷-۱۲-۱۳-۲۴-۲- فراوان

﴿۲۳۹۵﴾ ام‌کلتوم گفت: آن شب وقتی دیدم ایشان ناراحتند و به خود می‌پیچند و بسیار یاد خدا و استغفار می‌کنند، به ایشان بسیار مهربانی کردم.

۸-۱۲-۱۳-۲۴-۲- بر تو باد که فراوان آمرزش بخواهی

﴿۲۳۹۶﴾ چون پا در رکاب نهی بگو: با نام خدا و به کمک خداوند و در راه خداوند و طبق آیین رسول خدا ﷺ؛ پس چون بر وسیله‌ی سواری نشستی و استقرار یافتی بگو: سپاس خدایی را که ما را به اسلام رهبری کرد و قرآن را تعلیم داد و به وجود محمد بر ما منت نهاد. پاک است خدایی که این مرکب را مسخر ما کرد، و گرنه برای ما تسخیر آن امکان‌پذیر نبود، و ما به‌سوی حق بازمی‌گردیم، و سپاس خدایی را که پروردگار جهانیان است. بعد از آن بسیار استغفار کن.

﴿وُجُوبُ الْإِسْتِغْفَارِ دَلِيلٌ عَلَى أَهَمِّيَّةِ﴾

٩-١٢-١٣-٢٠- يُكْثِرُ

﴿٢٣٩٧﴾ الرسول ﷺ: بَعْدَ أَنْصَرَفَ فِيهِ ﷺ مِنْ غَزَاةٍ حُنَيْنٍ جَعَلَ يُكْثِرُ مِنْ سُبْحَانَ اللَّهِ اسْتَغْفِرُ اللَّهَ؛

بحار الأنوار، ج ٤٠، ص ٨٥

﴿٢٣٩٨﴾ الحسن ﷺ: فَكَانَ يُكْثِرُ مِنَ الْإِسْتِغْفَارِ حَتَّى رُبَّمَا اسْتَغْفَرَ فِي الْيَوْمِ سَبْعِمِائَةَ مَرَّةٍ؛

وسائل الشيعة، ج ٢١، ص ٣٧٢

١٠-١٢-١٣-٢٠- فَلْيُكْثِرْ

﴿٢٣٩٩﴾ مَنْ كَثَرَ عَلَيْهِ الدِّينُ فَلْيُكْثِرْ مِنْ قِرَاءَةِ الْحَمْدِ وَالْإِسْتِغْفَارِ وَقَوْلِ سُبْحَانَ اللَّهِ وَ

بِحَمْدِهِ اسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَاسْأَلْهُ مِنْ فَضْلِهِ؛ المصباح للكفعمي، ص ١٧٥

﴿٢٤٠٠﴾ الرسول ﷺ: مَنْ كَثَرَ هُمُومُهُ فَلْيُكْثِرْ مِنَ الْإِسْتِغْفَارِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٠، ص ٢٨٣

﴿٢٤٠١﴾ الرسول ﷺ: مَنْ كَثُرَتْ هُمُومُهُ فَلْيُكْثِرْ مِنَ الْإِسْتِغْفَارِ؛ مستدرک الوسائل، ج ٥، ص ٣٠٩

٢-٥- وُجُوبُ الْإِسْتِغْفَارِ دَلِيلٌ عَلَى أَهَمِّيَّةِ

٢-٥-١- وُجُوبُ الْإِسْتِغْفَارِ الْيَوْمِيَّةِ

﴿٢٤٠٢﴾ الصادق ﷺ: حَقٌّ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ يَعْرِفُنَا أَنْ يَعْزِضَ عَمَلَهُ فِي كُلِّ يَوْمٍ وَ لَيْلَةٍ عَلَى

نَفْسِهِ فَيَكُونَ مُحَاسِبَ نَفْسِهِ فَإِنْ رَأَى حَسَنَةً اسْتَرَادَ مِنْهَا وَإِنْ رَأَى سَيِّئَةً اسْتَغْفَرَ مِنْهَا لئَلَّا يَخْزَى

يَوْمَ الْقِيَامَةِ؛ مستدرک الوسائل، ج ١٢، ص ١٥٣

٢-٥-٢- وُجُوبُ الْإِسْتِغْفَارِ لِلْوَالِدَيْنِ

﴿٢٤٠٣﴾ الصادق ﷺ: اللَّهُمَّ إِنَّكَ أَوْجَبْتَ لِوَالِدِي عَلَى حَقٍّ وَقَدْ أَدَيْتُهُ بِالْإِسْتِغْفَارِ لَهُمَا إِلَيْكَ

إِذَا لَا قُدْرَةَ لِي عَلَى قَضَائِهِ إِلَّا مِنْ جِهَتِكَ وَفَرَضْتَ لَهُمَا فِي دُعَائِي فَرَضًا قَدْ أَوْفَدْتُهُ عَلَيْكَ إِذْ

خَلْتُ بِي الْقُدْرَةَ عَلَى وَاجِبَيْهَا؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ١٥٢

٢-٥-٣- وُجُوبُ الْإِسْتِغْفَارِ لِعَلَى ﷺ

﴿٢٤٠٤﴾ ابن عباس ﷺ: فَرَضَ اللَّهُ تَعَالَى الْإِسْتِغْفَارَ لِعَلَى ﷺ فِي الْقُرْآنِ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ بِقَوْلِهِ

تَعَالَى: رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَلِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ فَكُلُّ مَنْ أَسْلَمَ بَعْدَ عَلِيِّ فَهُوَ يَسْتَغْفِرُ

لِعَلَى ﷺ؛ شرح نهج البلاغة، ج ١٣، ص ٢٢٤

٢-٦- فَضْلُ الْمُسْتَغْفِرِ دَلِيلٌ عَلَى أَهَمِّيَّةِ الْإِسْتِغْفَارِ وَالْمَغْفِرَةِ

١-٦-٢- أَهْلُ الْمَغْفِرَةِ

«وجوب استغفار دلالت بر اهمیت آن»

۹-۱۲-۱۳-۴-۲- زیاد آمرزش بخواند

﴿۲۳۹۷﴾ پیامبر ﷺ بعد از بازگشت از جنگ حنین، سبحان الله و استغفرالله را بسیار می‌گفت.

﴿۲۳۹۸﴾ او بسیار استغفار می‌کرد که گاهی به روزی هفتصد مرتبه می‌رسید.

۱۰-۱۲-۱۳-۴-۲- باید که زیاد آمرزش بخواند

﴿۲۳۹۹﴾ هرکس بدهی زیادی داشته باشد، سوره‌ی حمد را بسیار خوانده و بسیار استغفار کند و زیاد بگوید: «پاک و منزّه است خداوند و او را می‌ستایم، از خداوند طلب آمرزش می‌کنم و از او می‌خواهم که از فضل خود به من عطا کند».

﴿۲۴۰۰﴾ هرکس غم و غصّه‌اش زیاد شود، باید زیاد استغفار کند.

﴿۲۴۰۱﴾ هرکس غم و غصّه‌اش زیاد شود، باید زیاد آمرزش بخواند.

۵-۲- وجوب استغفار دلالت بر اهمیت آن

۱-۵-۲- وجوب استغفار روزانه

﴿۲۴۰۲﴾ هر مسلمانی که به حقّ ما عارف است؛ عمل خود را در هر شب و روز رسیدگی می‌کند و از خود حساب می‌کشد. اگر کار خوبی مشاهده کرد، بیشتر می‌کند و اگر گناهی مرتکب شده بود از آن استغفار می‌نماید تا روز قیامت خوار نشود.

۲-۵-۲- لزوم آمرزش خواستن برای پدر و مادر

﴿۲۴۰۳﴾ خداواندا؛ حقوق پدر و مادر را بر من واجب کردی و من با طلب آمرزش برای آن دو به پیشگاه تو، در صدد ادای آن حق برآمدم؛ درحالی که بر ادای آن، قدرتی ندارم جز آنکه تو جبران کنی؛ و تو واجب کردی که در دعایم برای آن دو دعا کنم، و من به ادای آن قصد برآمدم، ولی می‌دانم که بر انجام این واجب نیز از خودم، قدرت و توانی ندارم.

۳-۵-۲- وجوب آمرزش برای علی علیه السلام

﴿۲۴۰۴﴾ خداوند در قرآن، طلب آمرزش برای علی علیه السلام را بر هر مسلمانی واجب کرده است و این مطلب از این آیه استنباط می‌شود: «پروردگارا؛ ما را و برادرانمان را که در ایمان از ما سبقت گرفتند بیامرز». و علی علیه السلام کسی است که در ایمان آوردن از همه پیشی گرفته بود.

۶-۲- اهمیت و جایگاه استغفارکننده و شفیع و آمرزنده، دلیل بر اهمیت آمرزش و استغفار

۱-۶-۲- اهل آمرزش

﴿وَجُوبُ الْإِسْتِغْفَارِ دَلِيلٌ عَلَى أَهَمِّيَّةِ﴾

١-١-٢-٦-الله و.ر.به: أسماء الله

﴿٢٤٠٥﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اسْتَغْفِرُكَ لِذَنْبِي وَاسْتَقْبِلْكَ لِعَثْرَتِي فَأَحْسِنْ إِجَابَتِي فَإِنَّكَ أَهْلُ الْإِجَابَةِ وَأَهْلُ التَّقْوَى وَأَهْلُ الْمَغْفِرَةِ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

٢-٢-٦-٢-الإِسْتِغْفَارُ لِنَفْسِهِ

١-٢-٦-٢-٢-الأنبياء عليهم السلام

﴿٢٤٠٦﴾ آمَنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ كُلٌّ آمَنَ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْ رُسُلِهِ وَقَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ (البقرة: ٢٨٥)

﴿٢٤٠٧﴾ امير المؤمنين عليه السلام: ثُمَّ قَالَ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ تِلْكَ الرُّسُلُ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ مِنْهُمْ مَنْ كَلَّمَ اللَّهُ وَرَفَعَ بَعْضَهُمْ دَرَجَاتٍ وَآتَيْنَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ الْبَيِّنَاتِ وَأَيَّدْنَاهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ ثُمَّ قَالَ فِي جَمَاعَتِهِمْ وَأَيَّدَهُمْ بِرُوحٍ مِنْهُ يَقُولُ أَكْرَمَهُمْ بِهَا فَفَضَّلَهُمْ عَلَى مَنْ سِوَاهُمْ فَهُؤُلَاءِ مَغْفُورٌ لَهُمْ مَصْفُوحٌ عَنْ ذُنُوبِهِمْ؛ الكافي، ج ٢، ص ٢٨١

١-٢-٦-٢-١-مُحَمَّدٌ صلى الله عليه وآله

﴿٢٤٠٨﴾ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا نَبِيَّ الرَّحْمَةِ وَقَائِدَ الْخَيْرِ وَالْبَرَكَةِ وَدَاعِيَ الْخُلُقِ إِلَى طَرِيقِ النَّجَاةِ

وَالْمَغْفِرَةِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٧، ص ١٧٥

﴿٢٤٠٩﴾ الصَّادِق عليه السلام: اللَّهُمَّ إِنَّكَ قُلْتَ وَلَوْ أَنَّهُمْ إِذْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ جَاوَوْكَ فَاسْتَغْفَرُوا اللَّهَ وَاسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ لَوَجَدُوا اللَّهَ تَوَّابًا رَحِيمًا وَإِنِّي أَتَيْتُ نَبِيَّكَ مُسْتَغْفِرًا تَائِبًا مِنْ ذُنُوبِي وَإِنِّي أَتَوَجَّهُ بِكَ إِلَى اللَّهِ رَبِّي وَرَبِّكَ لِيَغْفِرَ لِي ذُنُوبِي؛ الكافي، ج ٤، ص ٥٥٠

﴿٢٤١٠﴾ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ عَبْدِكَ الْمُصْطَفَى وَحَبِيبِكَ الْمُجْتَبَى نَبِيِّ الرَّحْمَةِ وَخَازِنِ

الْمَغْفِرَةِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٧، ص ١٧٧

﴿٢٤١١﴾ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاجْعَلْ جَائِزَتَهُ فِي مَوْقِفِي هَذَا غُفْرَانَكَ؛

تهذيب الأحكام، ج ٦، ص ١١٦

﴿٢٤١٢﴾ الصَّادِق عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاجْعَلْ صَلَوَاتِكَ وَغُفْرَانَكَ وَرِضْوَانَكَ وَمُعَافَاتِكَ وَكَرَامَتِكَ وَرَحْمَتِكَ وَمَنِّكَ وَفَضْلِكَ وَسَلَامَكَ وَشَرَفَكَ وَإِعْظَامَكَ وَتَبْجِيلَكَ وَصَلَوَاتِ مَلَائِكَتِكَ وَرُسُلِكَ وَأَنْبِيَائِكَ وَالْأَوْصِيَاءِ وَالشُّهَدَاءِ وَالصَّادِقِينَ مِنْ عِبَادِكَ

﴿وجوب استغفار دلالت بر اهمیت آن﴾

۱-۱-۲-۶-۲ خداوند

﴿۲۴۰۵﴾ از تو می‌خواهم که گناهان را ببخشی و از لغزشم درگذری، پس به نیکی اجابت کن که تو سزاوار اجابت و اهل تقوا و آمرزش هستی.

۲-۲-۶-۲ درخواست آمرزش برای خود

۱-۲-۲-۶-۲ پیامبران ﷺ

﴿۲۴۰۶﴾ پیامبر، به آنچه از سوی پروردگارش بر او نازل شده، ایمان آورده است. و همه‌ی مؤمنان (نیز)، به خدا و فرشتگان او و کتاب‌ها و فرستادگانش، ایمان آورده‌اند؛ (و می‌گویند:) ما در میان هیچ‌یک از پیامبران او، فرق نمی‌گذاریم (و به همه ایمان داریم). و (مؤمنان) گفتند: «ما شنیدیم و اطاعت کردیم. پروردگارا! (انتظار) آمرزش تو را (داریم)؛ و بازگشت (ما) به سوی توست.» ﴿۲۴۰۷﴾ سپس فرمود: خدای عزّ و جلّ می‌فرماید: «بعضی از آن رسولان را بر بعضی دیگر برتری دادیم؛ برخی از آن‌ها، خدا با او سخن می‌گفت؛ و بعضی را درجاتی برتر داد؛ و به عیسی بن‌مریم، نشانه‌های روشن دادیم؛ و او را با «روح القدس» تأیید نمودیم؛ [ولی فضیلت و مقام آن پیامبران، مانع اختلاف امت‌ها نشد]؛ سپس درباره‌ی جماعت آن‌ها [یعنی رسولان که کامل‌ترین مؤمنانند] فرموده است: «و آن‌ها را با روحی از ناحیه‌ی خودش تقویت کرد» یعنی با آن روح، ارجمندشان داشت و بر دیگران برتری داد. این دسته نیز آمرزیده‌اند و از گناهانشان چشم‌پوشی شده (کنایه از اینکه گناه نمی‌کنند).

۱-۲-۲-۶-۲ حضرت محمد ﷺ

﴿۲۴۰۸﴾ سلام بر تو ای پیام‌آور رحمت و خیر و نیکی و برپادارنده‌ی خیر و برکت و دعوت‌کننده‌ی مردم به‌سوی راه نجات و رستگاری و آمرزش.

﴿۲۴۰۹﴾ بارخدا! تو خود فرمودی: «اگر ایشان در آن هنگام که بر خود ستم روا داشتند [و گناه کردند] نزد تو می‌آمدند و از خدا طلب آمرزش می‌کردند، و پیامبر نیز برای آنان طلب آمرزش می‌کرد، به‌راستی می‌فهمیدند که خداوند توبه‌پذیر و مهربان است». خداوند! من به‌سوی پیامبر تو آمدم، درحالی‌که آمرزش می‌خواهم و از گناهان و لغزش‌هایم توبه می‌کنم. ای پیامبر؛ من به‌واسطه‌ی تو به‌سوی خدایی که پروردگار من و توست، رو می‌کنم تا گناهانم را ببامزد.

﴿۲۴۱۰﴾ خداوند! بر بنده‌ات محمد ﷺ؛ که برگزیده است و حبیب تو که پسندیده است، پیامبر رحمت و مهربان و نگهبان و خزانه‌دار آمرزش، درود فرست.

﴿۲۴۱۱﴾ خداوند! بر محمد و خاندان مطهرش درود فرست و جایزه‌ی آن را - در این جایگاهی که من هستم - آمرزش قرار ده.

﴿۲۴۱۲﴾ خداوند! درودها و آمرزش و رضایت و سلامتی و عافیت و کرامت و رحمت و لطف و منت و فضل و تندرستی و شرافت و بزرگداشت و احترام و درود فرشتگان و رسولان و پیامبران

﴿وَجُوبُ الْإِسْتِغْفَارِ دَلِيلٌ عَلَى أَهَمِّيَّةِ﴾

الصَّالِحِينَ وَحَسَنَ أَوْلِيكَ رَفِيقًا وَ أَهْلَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِينَ وَمَا بَيْنَهُمَا وَمَا فَوْقَهُمَا وَمَا تَحْتَهُمَا وَمَا بَيْنَ الْخَافَتَيْنِ وَمَا بَيْنَ الْهَوَاءِ وَالشَّمْسِ وَالْقَمَرِ وَالنُّجُومِ وَالْجِبَالِ وَالشَّجَرِ وَالْدَّوَابِّ وَمَا سَبَّحَ لَكَ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَفِي الظُّلُمَةِ وَالضِّيَاءِ بِالْغَدُوِّ وَالْأَصَالِ وَفِي آنَاءِ اللَّيْلِ وَأَطْرَافِ النَّهَارِ وَ سَاعَاتِهِ عَلَى مُحَمَّدٍ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ وَخَاتَمِ النَّبِيِّينَ وَإِمَامِ الْمُتَّقِينَ وَمَوْلَى الْمُؤْمِنِينَ وَوَلِيِّ الْمُسْلِمِينَ وَقَائِدِ الْغُرِّ الْمُحَجَّلِينَ وَرَسُولِ رَبِّ الْعَالَمِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ٨٤

﴿٢٤١٣﴾ فِي أَسْمَائِهِ وَآلِقَابِهِ ﷺ سَمَاءُهُ فِي الْقُرْآنِ بِأَرْبَعِمِائَةِ اسْمٍ... الْمُسْتَغْفِرُ وَاسْتَغْفِرُ

لِذَنْبِكَ؛ بحار الأنوار، ج ١٦، ص ١٠١

﴿٢٤١٤﴾ الرَّسُولُ ﷺ: أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ مَا اسْتَغْفَرَ قَطُّ لِرَجُلٍ يَخْصُهُ إِلَّا اسْتُشْهِدَ؛ بحار الأنوار، ج ١٨، ص ١٩

﴿٢٤١٥﴾ السَّجَادُ ﷺ: إِنَّ جَدِّي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَدْ غَفَرَ اللَّهُ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَمَا تَأَخَّرَ فَلَمْ يَدَعْ الْجَهْدَ لَهُ وَتَعَبَّدَ بِأَبِي هُوَ وَأُمِّي حَتَّى انْتَفَخَ السَّاقُ وَوَرَمَ الْقَدَمُ وَقِيلَ لَهُ أَتَفْعَلُ هَذَا وَقَدْ غَفَرَ اللَّهُ لَكَ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ وَمَا تَأَخَّرَ قَالَ أَفَلَا أَكُونُ عَبْدًا شَكُورًا؛ بحار الأنوار، ج ١٦، ص ٢٨٧

﴿٢٤١٦﴾ الرَّسُولُ ﷺ: إِنَّهُ لَيُرَانُ [لَيُغَانُ] عَلَى قَلْبِي وَإِنِّي لَأَسْتَغْفِرُ اللَّهَ فِي الْيَوْمِ وَاللَّيْلَةِ سَبْعِينَ

مَرَّةً؛ بحار الأنوار، ج ١٧، ص ٤٤

﴿٢٤١٧﴾ الرَّسُولُ ﷺ: إِنَّهُ لَيُغَانُ عَلَى قَلْبِي حَتَّى اسْتَغْفِرُ اللَّهَ فِي الْيَوْمِ سَبْعِينَ مَرَّةً؛

مستدرک الوسائل، ج ٥، ص ٣٧٥

﴿٢٤١٨﴾ الرَّسُولُ ﷺ: إِنَّهُ لَيُغَانُ عَلَى قَلْبِي حَتَّى اسْتَغْفِرُ فِي الْيَوْمِ مِائَةَ مَرَّةً؛ بحار الأنوار، ج ٩٠، ص ٢٨٢

﴿٢٤١٩﴾ الرَّسُولُ ﷺ: إِنَّهُ لَيُغَانُ عَلَى قَلْبِي فَاسْتَغْفِرُ اللَّهَ فِي الْيَوْمِ سَبْعِينَ مَرَّةً؛ شرح نهج البلاغة،

ج ١١، ص ١٨٤

﴿٢٤٢٠﴾ الرَّسُولُ ﷺ: إِنَّهُ لَيُغَانُ عَلَى قَلْبِي وَإِنِّي لَأَسْتَغْفِرُ اللَّهَ فِي كُلِّ يَوْمٍ سَبْعِينَ مَرَّةً؛

مستدرک الوسائل، ج ٥، ص ٣٢٠

﴿٢٤٢١﴾ امير المؤمنين ﷺ: ثُمَّ خَلَقَ اللَّهُ مَلَائِكَةً يُصَلُّونَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَيَسْتَغْفِرُونَ

لِأَمَّتِهِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ؛ بحار الأنوار، ج ١٥، ص ٣٠

﴿٢٤٢٢﴾ الرَّسُولُ ﷺ: قَالَ وَاسْتَغْفِرُهُ إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا، وَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ: هَذِهِ هَدِيَّةٌ لِي وَلِأُمَّتِي

خَاصَّةً مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَلَمْ يُعْطِهَا أَحَدًا مِنَ الْأَنْبِيَاءِ الَّذِينَ كَانُوا قَبْلِي وَلَا غَيْرِهِمْ؛

بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ١٣٠

﴿وجوب استغفار دلالت بر اهمّیت آن﴾

و جانشینان و شهدا و راستگویان و راستان از بندگان صالح و نیکوکردار را، درحالی که ایشان نیکو رفیقانی هستند و اهل و ساکنان آسمانها و زمینها و آنچه بین آن دو است و هرچه در بالای آن دو و زیر آنهاست و آنچه از جنبندگان که بین آنهاست و آنچه در میان هواست و خورشید و ماه و ستارگان و کوهها و درختان و موجودات و تمام آنچه که تو را در خشکی و دریاها تسبیح می گویند و در تاریکی و نور و در بامداد و شامگاه و در تمام لحظات شب و پهنای روز و ساعت های آن بر محمدبن عبدالله آقا و سرور و ستارگان رسالت و پایان انبیا و پیشاهنگ اهل تقوا و مولای اهل ایمان و سرپرست مسلمانان پیشوای شناخته شده ی مشهور و رسول پروردگار عالمیان قرار بده.

﴿۲۴۱۳﴾ در شمار نامها و القاب آن حضرت ﷺ چهارصد نام و لقب در قرآن آمده است. [از جمله:...] «مُسْتَغْفِرٌ بِمَعْنَى أَمْرٍ شَوْاهٍ» که از این آیه برداشت می شود؛ «پس برای گناهانت طلب آمرزش کن».

﴿۲۴۱۴﴾ پیامبر ﷺ هرگز برای شخص خاصی طلب آمرزش نمی کرد، مگر اینکه به درجه ی شهادت می رسید.

﴿۲۴۱۵﴾ همه ی اعمال گذشته و آینده ی جدّم رسول خدا ﷺ مورد رضایت خداوند بود، ولی باز هم در عبادت می کوشید، پدرم و مادرم فدای او باد؛ به اندازه ای عبادت کرد که ساق پاهایش ورم کرد. به رسول خدا ﷺ عرض شد: «تو این گونه خدا را عبادت می کنی درحالی که گناهان گذشته و آینده ات آمرزیده است»، رسول خدا ﷺ فرمود: «درست است، ولی آیا من نباید بنده شاکری باشم»؟

﴿۲۴۱۶﴾ گاه دلم فرو پوشیده می شود و شبانه روز هفتاد مرتبه استغفار می کنم.

﴿۲۴۱۷﴾ غباری دلم را فرامی گیرد و هر روز هفتاد مرتبه استغفار می کنم.

﴿۲۴۱۸﴾ غباری دلم را فرامی گیرد و هر روز صد مرتبه استغفار می کنم.

﴿۲۴۱۹﴾ غباری دلم را فرامی گیرد و هر روز هفتاد مرتبه استغفار می کنم.

﴿۲۴۲۰﴾ غباری دلم را فرامی گیرد و در هر روز هفتاد مرتبه استغفار می کنم.

﴿۲۴۲۱﴾ سپس خدا فرشته ها را آفرید تا بر محمد و خاندانش درود فرستند، و تا روز قیامت برای امتش آمرزش بخواهند.

﴿۲۴۲۲﴾ خداوند فرمود: طلب آمرزش کنید که خداوند بسیار توبه پذیر است. پیامبر ﷺ فرمود:

این هدیه مخصوص من و امت من اعمّ از زنان و مردان است، و به هیچ یک از پیامبران پیش از من و به غیر آنان داده نشده است.

وَجُوبُ الْإِسْتِغْفَارِ دَلِيلٌ عَلَى أَهْمِيَّةِ

﴿٢٤٢﴾ الرسول ﷺ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عِنْدَ عَائِشَةَ لَيْلَهَا فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ لِمَ تَتَعَبُ نَفْسَكَ وَقَدْ غَفَرَ اللَّهُ لَكَ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ وَمَا تَأَخَّرَ فَقَالَ يَا عَائِشَةُ أَلَا أَكُونُ عَبْدًا شَكُورًا قَالَ وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَتْلُو عَلَى أَطْرَافِ أَصَابِعِ رِجْلَيْهِ فَانْزَلَ اللَّهُ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى طَهُ مَا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ لِشِقَئِي؛ الكافي، ج ٢، ص ٩٥

﴿٢٤٢٤﴾ الصادق عليه السلام: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَسْتَغْفِرُ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ كُلَّ يَوْمٍ سَبْعِينَ مَرَّةً؛

وسائل الشيعة، ج ٧، ص ١٧٩

﴿٢٤٢٥﴾ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَسْتَغْفِرُ اللَّهَ فِي كُلِّ يَوْمٍ سَبْعِينَ مَرَّةً يَقُولُ أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ رَبِّي وَآتُوبُ إِلَيْهِ وَكَذَلِكَ أَهْلُ بَيْتِهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَصَالِحُ أَصْحَابِهِ؛ وسائل الشيعة، ج ١٦، ص ٨١

﴿٢٤٦﴾ الرسول ﷺ: لَمَّا نَزَلَتْ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ لِيَعْفِرَ لَكَ اللَّهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ وَمَا تَأَخَّرَ قَالَ يَا جَبْرِئِيلُ مَا الذَّنْبُ الْمَاضِي وَمَا الذَّنْبُ الْبَاقِي قَالَ جَبْرِئِيلُ لَيْسَ لَكَ ذَنْبٌ يَعْفُرُهَا [يَعْفُرُهُ] لَكَ: بحار الأنوار، ج ١٧، ص ٩٠.

٢-١-٢-٦-٢-آدم عليه السلام

﴿٢٤٢٧﴾ الرضا عليه السلام: أَنَّ الرُّضَا عليه السلام كَتَبَ إِلَيْهِ فِيمَا كَتَبَ مِنْ جَوَابِ مَسَائِلِهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ الطَّوَّافُ بِالْبَيْتِ أَنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى قَالَ لِلْمَلَائِكَةِ إِنِّي جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ خَلِيفَةً قَالُوا أَتَجْعَلُ فِيهَا مَنْ يُفْسِدُ فِيهَا وَيَسْفِكُ الدِّمَاءَ فَرَدُّوا عَلَى اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى هَذَا الْجَوَابَ فَعَلِمُوا أَنَّهُمْ أَذْنَبُوا فَدَمُّوا فَلَاذُوا بِالْعَرْشِ فَاسْتَغْفَرُوا فَأَحَبَّ اللَّهُ تَعَالَى أَنْ يَتَعَبَّدَ بِمِثْلِ ذَلِكَ الْعِبَادَ فَوَضَعَ فِي السَّمَاءِ الرَّابِعَةَ بَيْنًا بَحْدَاءِ الْعَرْشِ يُسَمَّى الضُّرَّاحَ ثُمَّ وَضَعَ فِي السَّمَاءِ الدُّنْيَا بَيْتًا يُسَمَّى الْبَيْتِ الْمَعْمُورِ بَحْدَاءِ الضُّرَّاحِ ثُمَّ وَضَعَ هَذَا الْبَيْتِ بَحْدَاءِ الْبَيْتِ الْمَعْمُورِ ثُمَّ أَمَرَ آدَمَ فَطَافَ بِهِ فَتَابَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَجَرَى ذَلِكَ فِي وَلَدِهِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ؛ علل الشرائع، ص ٢، ص ٤٠٦

﴿٢٤٢٨﴾ الصادق عليه السلام: ثُمَّ جَاءَ إِلَى الْبَيْتِ فَطَافَ أُسْبُوعًا وَآتَى مَنَاسِكَهُ فَقَضَاهَا كَمَا أَمَرَهُ اللَّهُ فَقَبِلَ اللَّهُ مِنْهُ التَّوْبَةَ وَغُفِرَ لَهُ قَالَ فَجَعَلَ طَوَافَ آدَمَ لَمَّا طَافَتِ الْمَلَائِكَةُ بِالْعَرْشِ سَبْعَ سِنِينَ فَقَالَ جِبْرِئِيلُ هَنِيئًا لَكَ يَا آدَمُ قَدْ غُفِرَ لَكَ؛ بحار الأنوار، ج ١١، ص ١٦٩

﴿٢٤٢٩﴾ الصادق عليه السلام: ثُمَّ يَطُوفُ بَعْدَ ذَلِكَ أَسْبُوعًا بِالْبَيْتِ وَهُوَ طَوَافُ النِّسَاءِ لَا يَحِلُّ لِلْمُحْرَمِ أَنْ يُبَاضِعَ حَتَّى يَطُوفَ طَوَافَ النِّسَاءِ فَفَعَلَ آدَمُ فَقَالَ لَهُ جَبْرَائِيلُ إِنَّ اللَّهَ قَدْ غَفَرَ ذَنْبَكَ وَ قَبِلَ تَوْبَتَكَ وَ أَحَلَّ لَكَ زَوْجَتَكَ؛ وسائل الشيعة، ج ١١، ص ٢٢٦

﴿وجوب استغفار دلالت بر اهمیت آن﴾

﴿۲۴۲۳﴾ رسول خدا ﷺ نزد عایشه بود، شبی که نوبت او بود. عایشه گفت: «ای رسول خدا! چرا خودت را به رنج می‌اندازی، با آنکه خدا گناه گذشته و آینده‌ی ترا آمرزیده است؟» فرمود: «ای عایشه: آیا بنده‌ی سپاسگزار خدا نباشم؟» رسول خدا ﷺ روی کناره‌های پایش می‌ایستاد تا خدای سبحانه و تعالی نازل فرمود: «طه؛ ما قرآن را بر تو نازل نکردیم که به رنج افتی».

﴿۲۴۲۴﴾ رسول خدا ﷺ هر روز هفتاد مرتبه از محضر خداوند عز و جل طلب آمرزش می‌کرد.

﴿۲۴۲۵﴾ رسول خدا در هر روز هفتاد بار استغفار می‌کرد و می‌گفت: «از خداوند که پروردگارم است، طلب آمرزش می‌کنم و به سوی او بازمی‌گردم» و اهل بیت پیامبر ﷺ و بهترین و صالح‌ترین اصحاب ایشان نیز چنین می‌کردند.

﴿۲۴۲۶﴾ آن‌گاه که به رسول خدا ﷺ این آیه نازل شد: «لِيَغْفِرَ لَكَ اللَّهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ وَ مَا تَأَخَّرَ» پیامبر فرمود: «ای جبرئیل؛ گناه گذشته و آینده‌ام چیست؟» جبرئیل گفت: «تو گناهی نداری که آمرزیده شود».

۲-۱-۲-۶-۲- آدم ﷺ

﴿۲۴۲۷﴾ حضرت رضا ﷺ در جواب سؤال مرقوم فرمود: «علت طواف خانه‌ی خدا آن است که خداوند تبارک و تعالی به ملائکه فرمود: «همانا من در زمین جانشینی را قرار می‌دهم. [فرشتگان] گفتند: آیا در آن کسی را قرار می‌دهی که فساد کرده و خون‌ها می‌ریزد» آن‌ها به خداوند عز و جل چنین پاسخی دادند و متوجه شدند که گناه کرده‌اند. پس پشیمان شده و پس از پناه‌بردن به عرش استغفار کردند. پس از آن خداوند خوشش آمد که بندگان او را به همین صورت عبادت کنند؛ پس در آسمان چهارم، خانه‌ای را در مقابل عرش به نام «ضراح» قرار داد. سپس در آسمان دنیا، درست رو به روی ضراح، خانه‌ای به نام «معمور» ایجاد کرد و پس از آن در مقابل معمور «کعبه» را ایجاد کرد. سپس خداوند به آدم ﷺ فرمان داد و آدم ﷺ آن خانه را طواف کرده و خداوند توبه‌ی او را پذیرفت. پس از آن همین شیوه در میان فرزندان آدم ﷺ تا روز قیامت جاری شد».

﴿۲۴۲۸﴾ به خانه‌ی خدا رسید، ابتدا هفت بار دور خانه طواف کرد و سپس مناسک و اعمال را آن طوری که حق تعالی به او فرمان داده بود، انجام داد. خداوند به واسطه‌ی انجام مناسک، توبه‌اش را پذیرفت و او را آمرزید. چون فرشتگان هفت سال در اطراف عرش طواف کردند، برای طواف آدم در اطراف بیت نیز هفت دور قرار داده شد. پس از اتمام هفت دور و انجام مناسک، جبرئیل به آدم ﷺ بشارت داد و گفت: «گواریت باد ای آدم؛ آمرزیده شدی».

﴿۲۴۲۹﴾ سپس بعد از آن هفت بار دور کعبه طواف کرد و آن طواف نساء است که مُحَرَّم قبل از به‌جا آوردن آن نمی‌تواند از همسرش لذت جنسی ببرد. آدم ﷺ آن طواف را انجام داد. و جبرئیل به او گفت که خداوند گناهت را آمرزید و توبه‌ات را پذیرفت و همسرت بر تو حلال شد.

﴿وَجُوبُ الْإِسْتِغْفَارِ دَلِيلٌ عَلَى أَهْمِيَّةِ﴾

﴿٢٤٣٠﴾ الصادق عليه السلام: فَوَقَفَ آدَمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَ يَا رَبِّ إِنِّ لَكُلِّ عَامِلٍ أَجْرًا وَقَدْ عَمِلْتُ فَمَا أَجْرِي فَأَوْحَى إِلَيْهِ عَزَّ وَجَلَّ إِلَيْهِ يَا آدَمُ قَدْ غَفَرْتُ ذَنْبَكَ قَالَ يَا رَبِّ وَلَوْ لَدَيْتَنِي فَأَوْحَى إِلَيْهِ عَزَّ وَجَلَّ إِلَيْهِ يَا آدَمُ مِنْ جَاءَ مِنْ ذُرِّيَّتِكَ إِلَى هَذَا الْمَكَانِ وَأَقْرَبَ ذَنْبِهِ وَتَابَ كَمَا تَبْتَ ثُمَّ اسْتَغْفَرَ غَفَرْتُ لَهُ؛ الكافي، ج ٤، ص ١٩٤

﴿٢٤٣١﴾ الصادق عليه السلام: لَمَّا طَافَ آدَمُ بِالْبَيْتِ وَانْتَهَى إِلَى الْمُتَنَزِّمِ قَالَ لَهُ جِبْرِئِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ: يَا آدَمُ أَقْرَبُ لِرَبِّكَ بِذُنُوبِكَ فِي هَذَا الْمَكَانِ قَالَ فَوَقَفَ آدَمُ عَلَيْهِ فَقَالَ يَا رَبِّ إِنَّ لِكُلِّ عَامِلٍ أَجْرًا وَكَذَلِكَ عَمِلْتُ فَمَا أَجْرِي فَأَوْحَى اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ إِلَيْهِ يَا آدَمُ كَدَّ غَفَرْتُ ذَنْبَكَ قَالَ يَا رَبِّ وَلَوْ لَدَيْ أَوْ لَدَرَيْتِي فَأَوْحَى اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ إِلَيْهِ يَا آدَمُ مَنْ جَاءَ مِنْ ذُرِّيَّتِكَ إِلَى هَذَا الْمَكَانِ وَأَقْرَبَ بِذُنُوبِهِ وَتَابَ كَمَا نُبْتَ ثُمَّ اسْتَغْفَرَ غَفَرْتُ لَهُ؛ الكافي، ج ٤، ص ١٩٤

﴿٢٤٣٢﴾ الرسول ﷺ: مَعَاشِرَ الْيَهُودِ أَتُعَانِدُونَ رَسُولَ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَتَأْيُونَ الْإِغْتِرَافَ بِأَنكُمْ كُنْتُمْ بِذُنُوبِكُمْ مِنَ الْجَاهِلِينَ إِنَّ اللَّهَ لَا يُعَذِّبُ بِهَا أَحَدًا وَلَا يُزِيلُ عَنْ فَاعِلِ هَذَا عَذَابَهُ أَبَدًا إِنَّ آدَمَ ﷺ لَمْ يَقْتَرِحْ عَلَى رَبِّهِ الْمَغْفِرَةَ لَذَنْبِهِ إِلَّا بِالتَّوْبَةِ فَكَيْفَ نَقْتَرِحُونَهَا أَنْتُمْ مَعَ عِنَادِكُمْ؛ بحار الأنوار، ج ٩، ص ٣٢٠

﴿٢٤٣٣﴾ امير المؤمنين عليه السلام: يَوْمُ الْجُمُعَةِ يَوْمٌ غَفَرَ اللَّهُ فِيهِ ذَنْبَ آدَمَ؛ مستدرک الوسائل، ج ٦،

ص ۵۸

۳-۱-۲-۶-۲-ادريس عليه السلام

﴿٢٤٣٤﴾ أَنْ سَبَّ رَفَعَ إِدْرِيسَ إِلَى السَّمَاءِ، أَنْ مَلَكًا بَشَرَهُ بِالْقَبُولِ وَالْمَغْفِرَةِ فَمَتْنَى الْحَيَاةِ فَقَالَ لَهُ الْمَلِكُ لِمَ تَمَتَّيْتَ الْحَيَاةَ قَالَ لِاشْكُرَ اللَّهُ تَعَالَى فَقَدْ كَانَتْ حَيَاتِي لِطَلَبِ الْقَبُولِ وَهِيَ الْآنَ لِلْبُلُوغِ الْمَأْمُولِ قَالَ فَبَسَطَ الْمَلِكُ جَنَاحَهُ وَرَفَعَهُ إِلَى السَّمَاءِ؛ إِرْشَادَ الْقُلُوبِ، ج ١، ص ١٢٣

٤-١-٢-٦-٢- داود علیہ السلام

﴿٢٤٣٥﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اَنْتَ الَّذِي اسْتَجَبْتَ لِمُوسَى وَهَارُونَ دَعْوَتَهُمَا حِينَ قُلْتَ قَدْ أُجِيبَ دَعْوَتُكُمَا فَاسْتَقِيمَا وَغَرَقْتُ فِرْعَوْنَ وَقَوْمَهُ وَغَفَرْتُ لِدَاوُدَ ذَنْبَهُ وَتُبْتُ عَلَيْهِ رَحْمَةً مِنْكَ وَذَكَرَى؛ بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ١٨٥

﴿٢٤٣٦﴾ الصَّادِقُ (عليه السلام): أَنْتَ غَفَرْتَ لِدَاوُدَ (عليه السلام) ذَنْبَهُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٤١

﴿٢٤٣٧﴾ الرسول ﷺ: تَابَ اللَّهُ عَلَى دَاوُدَ وَغَفَرَ لَهُ ذَنْبَهُ؛ بحار الأنوار، ج ٩، ص ٣٤٠

﴿وجوب استغفار دلالت بر اهميت آن﴾

﴿۲۴۳۰﴾ آدم ﷺ ایستاد و گفت: «خداوندا؛ برای هر کارگری مزدی هست». و من هم در این جا کار کرده‌ام، مزد من چیست؟ خداوند به آدم ﷺ وحی کرد: «گناهانت را آمرزیدم». آدم ﷺ گفت: «خداوندا؛ برای فرزندان و نسلم چطور؟ باز خداوند وحی کرد: «ای آدم ﷺ، هرکدام از فرزندان به این مکان بیایند و به گناه خویش اعتراف کنند و سپس از من طلب آمرزش نمایند، آن‌ها را هم می‌بخشم».

﴿۲۴۳۱﴾ وقتی که آدم ﷺ خانه‌ی خدا را طواف کرد، و در ملتزم به اتمام رساند. جبرئیل به آدم ﷺ گفت: «ای آدم؛ در همین جا در مقابل خداوند به گناهانت اعتراف کن». آدم ﷺ ایستاد و گفت: «خداوندا؛ برای هر عاملی مزدی هست، من هم اینجا طواف کردم، مزد من چیست؟ خداوند به آدم ﷺ وحی کرد: «گناهانت را آمرزیدم». آدم ﷺ گفت: «خداوندا؛ برای فرزندان و نسلم چطور؟ خداوند وحی کرد: «ای آدم؛ هرکدام از فرزندان به این مکان بیایند و به گناه خویش اعتراف کنند و از من طلب آمرزش نمایند، آن‌ها را هم می‌آمرزم».

﴿۲۴۳۲﴾ ای گروه یهود؛ آیا شما با فرستاده‌ی خدای جهانیان دشمنی می‌کنید و قبول ندارید که نسبت به عواقب گناهانتان نادانید؟ گناهی هست که خداوند با آن گناه، کسی را عذاب نمی‌کند؛ و گناهی هست که هرگز عذاب از مرتکب آن جدا نمی‌شود؛ آدم ﷺ از خداوند نخواست گناهِش را بیامرزد، مگر بعد از توبه؛ ولی شما با دشمنی و عنادی که با رسول خدا دارید چگونه امید دارد آمرزیده شوید؟

﴿۲۴۳۳﴾ روز جمعه، روزی است که خداوند متعال گناه آدم ﷺ را در آن روز آمرزید.

۳-۱-۲-۶-۲-۱ ادریس ﷺ

﴿۲۴۳۴﴾ عَلْتُ اینکه ادریس پیامبر به آسمان بالا رفت این است که فرشته‌ای به او مژده‌ی قبولی اعمال و آمرزش داد. و او آرزوی زنده‌شدن کرد، فرشته از او پرسید: «چرا این آرزو را کردی؟» گفت: «برای اینکه خدای متعال را شکر کنم؛ زیرا دوران حیاتم آرزوی قبولی اعمال را داشتم و اکنون به مراد خودم رسیدم». پس فرشته پر خویش را باز کرد و ادریس را بر بالای آن گذاشت و به آسمان بالا برد.

۴-۱-۲-۶-۲-۱ داود ﷺ

﴿۲۴۳۵﴾ تو کسی هستی که دعای موسی و هارون را اجابت کردی - هنگامی که گفتی: دعای شما دو نفر را اجابت کردم پس محکم باشید؛ - و فرعون و قومش را غرق کردی و گناه داود را آمرزیدی و به‌سوی او بازگشتی و رحمت و ذکر و یادت را به او عطا کردی.

﴿۲۴۳۶﴾ تو گناه داود ﷺ را آمرزیدی.

﴿۲۴۳۷﴾ خداوند توبه‌ی داود را پذیرفت و او را بخشید.

﴿وَجُوبُ الْإِسْتِغْفَارِ دَلِيلٌ عَلَى أَهْمِيَّةِ﴾

﴿٢٤٣٨﴾ امير المؤمنين عليه السلام: وَقُلْتُ تَبَارَكْتَ وَتَعَالَيْتَ وَظَنَّ دَاوُدُ أَنَّمَا فَتَنَّاهُ فَاسْتَغْفَرَ رَبَّهُ وَخَرَّ رَاكِعًا وَأَنَابَ وَ أَنَا أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ وَ أَنَا أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ؛ بحار الأنوار،

ج ۸۴، ص ۲۸۲

﴿٢٣٩﴾ قَالَ لَقَدْ ظَلَمَكَ بِسُؤَالِ نَعَجَتِكَ إِلَىٰ نُعَاجِهِ وَ إِنَّ كَثِيرًا مِّنَ الْخُلَطَاءِ لَيَبْغِي بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَقَلِيلٌ مَا هُمْ وَ ظَنَّ دَاوُدُ أَنَّهُ قَتَلَهُ فَاسْتَعَفَرَ رَبَّهُ وَ خَرَّ رَاكِعًا وَ أَنَابَ (ص: ٢٤)

﴿٢٤٤﴾ ظَنَّ دَاوُدُ أَنَّمَا فَتَنَّهُ فَاسْتَغْفَرَ رَبَّهُ وَ خَرَّ رَاكِعًا وَأَنَابَ، فَغَفَرْنَا لَهُ ذَلِكَ وَإِنَّا لَهُ عِنْدَنَا
لَزُلْفَىٰ وَ حُسْنَ مَتَابٍ (ص: ٢٥-٢٤)

۵-۱-۲-۶-۲- موسیٰ علیہ السلام

﴿٢٤٤﴾ لَمَّا قَتَلَ [مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ] الْقَبْطِيَّ قَالَ: رَبِّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي فَاغْفِرْ لِي فَاجَابَهُ اللَّهُ بِقَوْلِهِ
فَغَفَرَ لَهُ؛ مستدرک الوسائل، ج ٥، ص ٢٧٩

﴿٢٤٤٢﴾ وَلَمَّا رَجَعَ مُوسَى إِلَى قَوْمِهِ... قَالَ رَبِّ اغْفِرْ لِي وَلِإِخِي وَادْخُلْنَا فِي رَحْمَتِكَ وَأَنْتَ
أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ (الأعراف: ١٥٠-١٥١)

﴿٢٤٤٣﴾ وَ اخْتَارَ مُوسَى قَوْمَهُ سَبْعِينَ رَجُلًا مِّمِّيقَاتِنَا فَلَمَّا أَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ قَالَ رَبِّ لَوْ شِئْتَ أَهْلَكْتَهُم مِّن قَبْلِ وَ اِيَّايْ أَ تَهْلِكُنَا بِمَا فَعَلَ السَّفَهَاءُ مِنَّا اِنْ هِيَ اِلَّا فِتْنَتُكَ تُضِلُّ بِهَا مَن تَشَاءُ وَ تَهْدِي مَن تَشَاءُ اَنْتَ وَلِيُّنَا فَاغْفِرْ لَنَا وَ اَرْحَمْنَا وَ اَنْتَ خَيْرُ الْغَافِرِيْنَ (الأعراف: ١٥٥)

﴿٢٤٤٤﴾ الصادق عليه السلام: إِنَّ يُوْسُفَ ظَلِمَ فَغَفَرَ؛ مستدرک الوسائل، ج ١٥، ص ٢٤٢

﴿٢٤٤٥﴾ يُوسُفُ أَعْرَضَ عَنْ هَذَا وَاسْتَغْفِرِي لِذَنْبِكِ إِنَّكِ كُنْتِ مِنَ الْخَاطِئِينَ (يوسف: ٢٩)

٧-١-٢-٦-٢- يعقوب عليه السلام

﴿٢٤٤﴾ الباقِرُ ﷺ: أَوْحَى اللَّهُ إِلَيْهِ أَنْ يَا يَعْقُوبُ شَكَّوْنِي إِلَى الْعِبَادِ فَخَرَّ سَاجِدًا عِنْدَ عَتَبَةِ الْبَابِ يَقُولُ رَبِّ لَا أَعُودُ فَأَوْحَى اللَّهُ إِلَيْهِ أَنِّي قَدْ غَفَرْتُهَا لَكَ فَلَا تَعُودَنَّ إِلَيَّ مِثْلَهَا؛ بَحَارُ الْأَنْوَارِ،

ج ۱۲، ص ۳۱۰

٢-٢-٦-٢- أهل البيت عليهم السلام

﴿٢٤٤٧﴾ وَاصْطَفَاكُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ بِالنُّورِ وَالْهُدَى وَالْعِلْمِ وَالتَّقَى وَالْحِلْمِ وَالنُّهَى وَ
السَّكِينَةِ وَالْوَقَارِ وَالْخَشْيَةِ وَالِاسْتِغْفَارِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٧، ص ٢٠٧

۷۲۲

﴿وجوب استغفار دلالت بر اهمیت آن﴾

﴿۲۴۳۸﴾ تو که بزرگ و برتری فرمودی: و داود گمان کرد ما امتحانش کردیم. پس از پروردگارش آمرزش خواست و به رکوع افتاد و بازگشت؛ و من از تو آمرزش می‌خواهم و به درگاهت توبه می‌کنم.

﴿۲۴۳۹﴾ (داود) گفت: «مسلماً او با درخواست یک میش تو برای افزودن آن به میش‌هایش، بر تو ستم کرده؛ و بسیاری از شریکان (و دوستان) به یکدیگر ستم می‌کنند، مگر کسانی که ایمان آورده و اعمال صالح انجام داده‌اند؛ اما عده‌ای آنان کم است!» داود دانست که ما او را (با این ماجرا) آزموده‌ایم، از این رو از پروردگارش طلب آمرزش کرد و به سجده افتاد و توبه کرد. ﴿۲۴۴۰﴾ داود دانست که ما او را (با این ماجرا) آزموده‌ایم، از این رو از پروردگارش طلب آمرزش کرد و به سجده افتاد و توبه کرد... ما این عمل را بر او بخشیدیم؛ و او نزد ما دارای مقامی والا و سرانجامی نیکوست!

۵-۱-۲-۲-۶-۲- موسی علیه السلام

﴿۲۴۴۱﴾ زمانی که موسی علیه السلام قبطی را کشت گفت: «پروردگارا؛ من به نفس خویش ستم کردم، پس مرا بیامرز»، خداوند هم او را اجابت کرد. ﴿۲۴۴۲﴾ و هنگامی که موسی خشمگین و اندوهناک به سوی قوم خود بازگشت... (موسی) گفت: «پروردگارا؛ من و برادرم را بیامرز، و ما را در رحمت خود داخل فرما، و تو مهربانترین مهربانانی!» ﴿۲۴۴۳﴾ موسی از قوم خود، هفتاد تن از مردان را برای میعادگاه ما برگزید؛ و هنگامی که زمین لرزه آن‌ها را فرا گرفت (و هلاک شدند)، گفت: «پروردگارا؛ اگر می‌خواستی، می‌توانستی آن‌ها و مرا پیش از این نیز هلاک کنی! آیا ما را به آنچه سفیهان مان انجام داده‌اند، هلاک می‌کنی؟! این، جز آزمایش تو، چیز دیگر نیست؛ که هر کس را بخواهی، به وسیله‌ی آن گمراه می‌سازی؛ و هر کس را بخواهی، هدایت می‌کنی! تو ولیّ مایی، و ما را بیامرز، بر ما رحم کن، و تو بهترین آمرزندگانی!

۶-۱-۲-۲-۶-۲- یوسف علیه السلام

﴿۲۴۴۴﴾ به یوسف علیه السلام ستم شد، اما او بخشید. ﴿۲۴۴۵﴾ یوسف از این موضوع، صرف نظر کن! و تو ای زن نیز از گناهت استغفار کن، که از خطاکاران بودی!

۷-۱-۲-۲-۶-۲- یعقوب علیه السلام

﴿۲۴۴۶﴾ خداوند به او وحی کرد: «ای یعقوب! از من نزد بندگان شکایت کردی». یعقوب همانجا کنار در، به سجده افتاد و گفت: «پروردگارا؛ دیگر آن سخن را نخواهم گفت». خداوند هم به او وحی کرد که: «من تو را آمرزیدم. دیگر این سخن را بر زبان جاری مکن».

۲-۲-۲-۶-۲- اهل بیت علیهم السلام

﴿۲۴۴۷﴾ شما در دو عالم بر محور نور و هدایت و دانایی و تقوا و بردباری و خرد و آرامش و وقار و خاکساری و تواضع و طلب آمرزش برگزیده شدید.

﴿وَجُوبُ الْإِسْتِغْفَارِ دَلِيلٌ عَلَى أَهَمِّيَّةِ﴾

٢-٦-٢-١- على عليه السلام

﴿٢٤٤٨﴾ امير المؤمنين عليه السلام: أَنَا يَدُ اللَّهِ الْمَبْسُوطَةُ عَلَى عِبَادِهِ بِالرَّحْمَةِ وَالْمَغْفِرَةِ؛ بحار الأنوار،

ج ٤، ص ٨

﴿٢٤٤٩﴾ الرسول عليه السلام: خَلَقَ اللَّهُ مِنْ نُورٍ وَجْهَ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام سَبْعِينَ أَلْفَ مَلَكٍ يَسْتَغْفِرُونَ لَهُ وَلِمُجِيبِهِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ؛ بحار الأنوار، ج ٢٣، ص ٣٢٠

﴿٢٤٥٠﴾ امير المؤمنين عليه السلام: قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ وَالَّذِينَ جَاءُوا مِنْ بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَلِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ، وَأَنَا أَوَّلُ الْمُؤْمِنِينَ إِيْمَانًا؛ شواهد التنزيل، ج ٢، ص ٣٣٦

٢-٦-٢-٢- الصادق عليه السلام

﴿٢٤٥١﴾ الصادق عليه السلام: أَكْثَرَ الصَّلَاةِ عَلَى النَّبِيِّ وَآلِهِ وَاسْأَلِ الْمَغْفِرَةَ وَالرِّضْوَانَ وَالْجَنَّةَ وَالْعَفْوَ وَاسْتَعِذْ مِنْ سَخَطِهِ وَمِنَ النَّارِ بِرَحْمَتِهِ؛ مستدرک الوسائل، ج ٩، ص ١٨١

٢-٦-٢-٣- موسى بن جعفر عليه السلام

﴿٢٤٥٢﴾ الكاظم عليه السلام: اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآهْلِ بَيْتِهِ وَصَلِّ عَلَى مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ وَصِيِّ الْأَبْرَارِ وَإِمَامِ الْأَخْيَارِ وَغَيْبَةِ الْأَنْوَارِ وَوَارِثِ السَّكِينَةِ وَالْوَقَارِ وَالْحِكْمِ وَالْأَثَارِ الَّذِي كَانَ يُخْبِي اللَّيْلَ بِالسَّهَرِ إِلَى السَّحَرِ بِمَوَاصِلَةِ الْإِسْتِغْفَارِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٩، ص ١٦

٢-٦-٢-٤- الحجة عليه السلام

﴿٢٤٥٣﴾ الحجة عليه السلام: السَّلَامُ عَلَيْكَ حِينَ تَحْمَدُ وَتَسْتَغْفِرُ؛ بحار الأنوار، ج ٥٣، ص ١٧١

٢-٦-٢-٣- الملائكة

﴿٢٤٥٤﴾ آمَنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ كُلٌّ آمَنَ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْ رُسُلِهِ وَقَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ (البقرة: ٢٨٥)

﴿٢٤٥٥﴾ تَكَادُ السَّمَاوَاتُ يَتَفَطَّرْنَ مِنْ فَوْقِهِنَّ وَالْمَلَائِكَةُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَيَسْتَغْفِرُونَ لِمَنْ فِي الْأَرْضِ أَلَا إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ (الشورى: ٥)

﴿٢٤٥٦﴾ الرضا عليه السلام: أَنَّ الرُّضَا عليه السلام كَتَبَ إِلَيْهِ فِيمَا كَتَبَ مِنْ جَوَابِ مَسَائِلِهِ عِلَّةُ الطَّوَافِ بِالْبَيْتِ أَنَّ اللَّهَ قَالَ لِلْمَلَائِكَةِ إِنِّي جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ خَلِيفَةً قَالُوا أَتَجْعَلُ فِيهَا مَنْ يُفْسِدُ فِيهَا وَيَسْفِكُ الدِّمَاءَ فَرَدُّوا عَلَى اللَّهِ فَنَدِمُوا فَلَاذُوا بِالْعَرْشِ وَاسْتَغْفَرُوا فَأَحَبَّ اللَّهُ أَنْ يَتَعَبَّدَ بِمِثْلِ ذَلِكَ الْعِبَادِ؛ وسائل الشيعة، ج ١٣، ص ٢٩٦

﴿وجوب استغفار دلالت بر اهمیت آن﴾

۱-۲-۶-۲- امام علی (علیه السلام)

﴿۲۴۴۸﴾ من دست گشاده‌ی خدا به رحمت و آمرزش بر بندگانم هستم.
 ﴿۲۴۴۹﴾ خداوند از نور چهره‌ی علی بن ابی طالب (علیه السلام) هفتاد هزار فرشته آفریده است که تا روز قیامت برای او و دوستانش طلب آمرزش می‌کنند.
 ﴿۲۴۵۰﴾ خداوند می‌فرماید: «آنان که پس از ایشان می‌آیند، می‌گویند: پروردگارا! ما را و برادران ما را که پیش از ما بودند و ایمان آوردند، بیامرز» و من نخستین مؤمنی هستم که ایمان آورده‌ام.

۲-۲-۶-۲- امام صادق (علیه السلام)

﴿۲۴۵۱﴾ بر پیامبر و خاندانش بسیار صلوات فرست و از خداوند آمرزش و خشنودی و بهشت و بخشش طلب کن؛ و از خشم و جهنم او به مهربانی‌اش پناه ببر.

۳-۲-۶-۲- امام موسی بن جعفر (علیه السلام)

﴿۲۴۵۲﴾ خداوند! بر محمد و خاندان پاکش درود بفرست و بر موسی بن جعفر (علیه السلام) جانشین نیکوکاران، و پیشوای برگزیدگان، و گنجینه‌ی روشنایی‌ها، و وارث آرامش و وقار، و حکمت و آثار، کسی که شب را تا سحر برای شب‌زنده‌داری بیدار بود، و پیوسته طلب آمرزش می‌نمود.

۴-۲-۶-۲- امام زمان (علیه السلام)

﴿۲۴۵۳﴾ سلام بر تو ای [امام زمان (علیه السلام)] در آن هنگامی که خدای تعالی را حمد و سپاس می‌گویی و آمرزش می‌خواهی.

۳-۲-۶-۲- فرشتگان

﴿۲۴۵۴﴾ پیامبر، به آنچه از سوی پروردگارش بر او نازل شده، ایمان آورده است. و همه‌ی مؤمنان (نیز)، به خدا و فرشتگان او و کتاب‌ها و فرستادگانش، ایمان آورده‌اند؛ (و می‌گویند): ما در میان هیچ یک از پیامبران او، فرق نمی‌گذاریم (و به همه ایمان داریم). و (مؤمنان) گفتند: «ما شنیدیم و اطاعت کردیم. پروردگارا! (انتظار) آمرزش تو را (داریم)؛ و بازگشت (ما) به سوی توست.»
 ﴿۲۴۵۵﴾ نزدیک است آسمان‌ها (به خاطر نسبت‌های ناروای مشرکان) از بالا متلاشی شوند و فرشتگان پیوسته تسبیح و حمد پروردگارش را به‌جا می‌آورند و برای کسانی که در زمین هستند استغفار می‌کنند؛ آگاه باشید خداوند آمرزنده و مهربان است.

﴿۲۴۵۶﴾ امام رضا (علیه السلام) در جواب پرسش‌های محمد بن سنان که به محضرش نامه نوشته بود، مرقوم فرمود: «عَلَّتْ تَشْرِيعُ طَوَافِ بَيْتِ اللَّهِ الْحَرَامِ این است که خداوند تبارک و تعالی به فرشتگان فرمود: «من در زمین برای خود جانشین و خلیفه‌ای قرار خواهم داد». فرشتگان عرض کردند: «آیا در زمین کسی را خلیفه می‌کنی که در آن فساد کرده و خون‌ها می‌ریزد؟» فرشتگان پس از ردّ این جواب بلافاصله دانستند که بد کرده و مرتکب لغزش شده‌اند، لذا از سخنی که بیان کرده بودند، پشیمان شده، به‌ناچار به عرش پناه برده و با طواف به دور آن از خداوند طلب آمرزش کردند، حق تبارک و تعالی خشنود شد و شایسته دید که بندگان نیز همچون فرشتگان او را عبادت کنند».

﴿وَجُوبُ الْإِسْتِغْفَارِ دَلِيلٌ عَلَى أَهَمِّيَّةِ﴾

- ﴿٢٤٥٧﴾ امير المؤمنين عليه السلام: تَشَبَّهُوا بِمَلَائِكَةِ الْمُطِيفِينَ بِعَرْشِهِ يُحْرِزُونَ الْأَرْبَاحَ فِي مُتَجَرِّ عِبَادَتِهِ وَ يَتَبَادَرُونَ عِنْدَهُ مَوْعِدَ مَغْفِرَتِهِ؛ وسائل الشيعة، ج ١١، ص ١٥
- ﴿٢٤٥٨﴾ الصادق عليه السلام: إِنَّ الْمَلَائِكَةَ طَافُوا بِالْعَرْشِ سَبْعَ سِنِينَ يَدْعُونَهُ وَيَسْتَغْفِرُونَهُ وَيَسْأَلُونَهُ أَنْ يَرْضَى عَنْهُمْ فَرَضَى عَنْهُمْ بَعْدَ سَبْعِ سِنِينَ؛ بحار الأنوار، ج ١١، ص ١٦٩
- ﴿٢٤٥٩﴾ الرضا عليه السلام: أَنَّ الْمَلَائِكَةَ لَمَّا اسْتَغْفَرُوا مِنْ قَوْلِهِمْ أَوْ تَجَعَّلَ فِيهَا مَنْ يُفْسِدُ فِيهَا وَعَلِمُوا أَنَّهُمْ أَذْنُبُوا فَدَعَوْا وَلَازَمُوا بِالْعَرْشِ وَاسْتَغْفَرُوا فَأَحَبَّ اللَّهُ أَنْ يُعْبَدَ بِمِثْلِ تِلْكَ الْعِبَادَةِ فَوَضَعَ فِي السَّمَاءِ الرَّابِعَةَ بَيْتًا بِجِذَاءِ الْعَرْشِ يُسَمَّى الضَّرَاحُ ثُمَّ وَضَعَ فِي السَّمَاءِ الدُّنْيَا بَيْتًا يُسَمَّى الْمَعْمُورَ بِجِذَاءِ الضَّرَاحِ ثُمَّ وَضَعَ الْبَيْتَ بِجِذَاءِ الْبَيْتِ الْمَعْمُورِ ثُمَّ أَمَرَ آدَمَ عليه السلام فَطَافَ بِهِ قَتَابَ اللَّهِ عَلَيْهِ وَجَرَى ذَلِكَ فِي وَلَدِهِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ؛ قصص الأنبياء للجزائري، ص ٢٦
- ﴿٢٤٦٠﴾ امير المؤمنين عليه السلام: ثُمَّ خَلَقَ اللَّهُ مَلَائِكَةً يُصَلُّونَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَيَسْتَغْفِرُونَ لِأُمَّتِهِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ؛ بحار الأنوار، ج ١٥، ص ٣٠
- ﴿٢٤٦١﴾ الرسول عليه السلام: حَمَلَةَ الْعَرْشِ وَمَنْ حَوْلَهُ مِنَ الْمَلَائِكَةِ يَخْدُمُونَ الْمُؤْمِنِينَ بِالْإِسْتِغْفَارِ؛ منتخب الأنوار المضيئة، ص ١١
- ﴿٢٤٦٢﴾ الرسول عليه السلام: خَلَقَ اللَّهُ مِنْ نُورٍ وَجْهَ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام سَبْعِينَ أَلْفَ مَلَكٍ يَسْتَغْفِرُونَ لَهُ وَلِمُحِبِّهِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ؛ بحار الأنوار، ج ٢٣، ص ٣٢٠
- ﴿٢٤٦٣﴾ الكاظم عليه السلام: عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ عليه السلام يَقُولُ قَالَ اللَّهُ فِي كِتَابِهِ الَّذِينَ يَحْمِلُونَ الْعَرْشَ وَمَنْ حَوْلَهُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ... وَيَسْتَغْفِرُونَ لِلَّذِينَ آمَنُوا قَالَ يَسْتَغْفِرُونَ [لِيسْتَغْفِرُونَ] لِشَيْعَةِ آلِ مُحَمَّدٍ عليه السلام؛ تفسير فرات الكوفي، ص ٣٧٦
- ﴿٢٤٦٤﴾ الصادق عليه السلام: شَهِدْنَا أَقْرَبَ الْخَلْقِ مِنْ عَرْشِ اللَّهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَقَالَ أَنْتُمْ أَهْلُ تَحِيَّةِ اللَّهِ بِالسَّلَامِ وَأَهْلُ أَثَرَةِ اللَّهِ بِرَحْمَتِهِ وَأَهْلُ تَوْفِيقِ اللَّهِ بِعِصْمَتِهِ وَأَهْلُ دَعْوَتِهِ بِطَاعَتِهِ لَا خَوْفَ عَلَيْكُمْ وَلَا أَنْتُمْ تَخْزَنُونَ أَسْمَاؤَكُمْ عِنْدَنَا الصَّالِحُونَ الْمُصْلِحُونَ وَأَنْتُمْ أَهْلُ الرِّضَا لِرِضَائِهِ عَنْكُمْ وَالْمَلَائِكَةُ إِخْوَانُكُمْ فِي الْخَيْرِ فَإِذَا اجْتَهَدْتُمْ ادْعُوا وَإِذَا أَذْنَبْتُمْ اسْتَغْفِرُوا؛ بحار الأنوار، ج ٢٧، ص ١٢٦

﴿وجوب استغفار دلالت بر اهمیت آن﴾

﴿۲۴۵۷﴾ از فرشتگانی که دور عرش طواف می‌کنند و در بازار عبادت سود می‌برند و برای رسیدن به وعده‌گاه آمرزش گوی سبقت از یکدیگر می‌ربایند، الگو بگیرید.

﴿۲۴۵۸﴾ فرشتگان به مدت هفت سال اطراف عرش طواف کرده و خدا را خوانده و از او طلب آمرزش کردند و از او درخواست می‌کردند که از آن‌ها راضی و خشنود باشد، پس از سپری شدن هفت سال حق تعالی از آن‌ها راضی شد.

﴿۲۴۵۹﴾ وقتی ملائکه از این گفتار خود پشیمان شدند که گفته بودند: «آیا بر روی زمین کسانی را قرار می‌دهی که در آن فساد کنند؟» و دانستند که مرتکب گناه شده‌اند لذا پشیمان شده و به عرش پناه بردند و خداوند این عبادت را بر بندگانش پسندید. آن‌گاه در آسمان چهارم به موازات عرش خانه‌ای قرار داد و آن را (ضراح) نامید، سپس در آسمان دنیا به موازات ضراح «بیت المعمور» را آفرید و در کنار آن در روی زمین خانه‌ی «کعبه» را قرار داد و آن‌گاه به آدم علیه السلام امر کرد که برای توبه، پیرامون آن طواف کند؛ سپس توبه‌ی او را پذیرفت و این سنت تا روز قیامت در اولاد او باقی ماند.

﴿۲۴۶۰﴾ سپس خدا فرشته‌ها را آفرید تا بر محمد و خاندانش درود فرستند، و تا روز قیامت برای امتش آمرزش بخواهند.

﴿۲۴۶۱﴾ حاملان عرش و ملائکه‌ی پیرامون آن با استغفار به مؤمنان خدمت می‌کنند.

﴿۲۴۶۲﴾ خداوند از نور چهره‌ی علی بن ابی طالب علیه السلام هفتاد هزار فرشته آفریده است که تا روز قیامت برای او و دوستانش طلب آمرزش می‌کنند.

﴿۲۴۶۳﴾ محمد بن مسلم گوید: از امام باقر علیه السلام شنیدم که درباره‌ی این آیه‌ی قرآن: «آنان که پیرامون عرشند به تسبیح و ستایش حق مشغولند هم خود به خدا ایمان دارند و هم برای اهل ایمان از خدا آمرزش می‌خواهند»، فرمود: «آنان برای شیعه‌ی محمد صلی الله علیه و آله طلب آمرزش می‌کنند».

﴿۲۴۶۴﴾ در روز رستاخیز نزدیک‌ترین خلق به عرش خدای عزّ و جلّ شیعیان ما هستند. و فرمود: شما اهل تحیت خداوند و درود او و اهل اختصاص به رحمت خاصه‌ی حضرتش، و اهل توفیق کار خیر به عصمت و نگاهداری او، و اهل دعوت خداوند در پرتو فرمانبری از او هستید. نه حسابی بر شماست و نه ترسی و نه اندوهی، شما برای بهشت و بهشت برای شما آفریده شده‌اید، نام شما نزد ما صالح و مصلح است و شما اهل رضا و خشنودی در پرتو خشنودی خدا از شما هستید؛ فرشتگان، با شما در کار خیر همراه و همکارند. هرگاه به سختی گرفتار آمدید به پیشگاه الهی دعا کنید و هرگاه به غفلت مبتلا شدید بکوشید و هرگاه مرتکب گناه شدید آمرزش بخواهید.

﴿وَجُوبُ الْإِسْتِغْفَارِ دَلِيلٌ عَلَى أَهَمِّيَّةِ﴾

﴿٢٤٦٥﴾ الصادق عليه السلام: فَقَالُوا أَوْ تَجْعَلُ فِيهَا مَنْ يُفْسِدُ فِيهَا وَيَسْفِكُ الدِّمَاءَ وَنَحْنُ نُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ وَنُقَدِّسُ لَكَ قَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى إِنِّي أَعْلَمُ مَا لَا تَعْلَمُونَ فَغَضِبَ عَلَيْهِمْ ثُمَّ سَأَلُوهُ التَّوْبَةَ فَأَمَرَهُمْ أَنْ يَطُوفُوا بِالضُّرَّاحِ وَهُوَ الْبَيْتُ الْمَعْمُورُ وَكَثَرُوا يَطُوفُونَ بِهِ سَعْيَ سِنِينَ وَ يَسْتَغْفِرُونَ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ مِمَّا قَالُوا ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ؛ الكافي، ج ٤، ص ١٨٨

٢-٤-٣- كَلِمَةُ الْإِسْتِغْفَارِ عَلَى خَاتَمِ الرَّسُولِ ﷺ

﴿٢٤٦٦﴾ الهادي عليه السلام: عَنْ خَادِمٍ لِعَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: اسْتَأْذَنْتُهُ فِي الزِّيَارَةِ إِلَى طُوسَ فَقَالَ يَكُونُ مَعَكَ خَاتَمُ فَصُّهُ عَقِيقٌ أَصْفَرُ عَلَيْهِ مَا شَاءَ اللَّهُ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ اسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَ عَلَى الْجَانِبِ الْآخِرِ مُحَمَّدٌ وَ عَلَى فَإِنَّهُ أَمَانٌ مِنَ الْقَطْعِ وَ أَتَمُّ لِلسَّلَامَةِ وَ أَصَوْنٌ لِدِينِكَ؛ وسائل الشيعة، ج ١١، ص ٤٢٨

﴿٢٤٦٧﴾ الباقر عليه السلام: تَخْتِمُهَا بِخَاتَمِ عَقِيقٍ عَلَيْهِ مَا شَاءَ اللَّهُ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ اسْتَغْفِرُ اللَّهَ؛

مستدرک الوسائل، ج ١٠، ص ٣٣٨

﴿٢٤٦٨﴾ نَفْسُ الْعَقِيقِ ثَلَاثَةٌ أَطْرُ مَا شَاءَ اللَّهُ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ اسْتَغْفِرُ اللَّهَ؛ وسائل الشيعة، ج ٥، ص ٩٨

﴿٢٤٦٩﴾ الصادق عليه السلام: نَفْسُ خَاتَمِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ﷺ الْخَاتَمِ الَّذِي مِنْ جَوْهَرِ الْحَدِيدِ الصَّيْنِيِّ الْأَبْيَضِ الصَّافِي وَ عَلَيْهِ مَنُوشُ هَذِهِ الْأَسْطُرُ عَلَى سَبْعَةِ أَطْرُ وَ كَانَ يَلْبَسُهُ فِي الْحَرْبِ عِنْدَ الشَّدَائِدِ أَعْدَدَتْ لِكُلِّ هَوَلٍ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ لِكُلِّ كَرْبٍ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ وَ لِكُلِّ مُصِيبَةٍ نَازِلَةٍ حَسْبِيَ اللَّهُ وَ لِكُلِّ ذَنْبٍ وَ كَبِيرَةٍ اسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَ لِكُلِّ هَمٍّ وَ غَمٍّ فَادِحٍ مَا شَاءَ اللَّهُ وَ لِكُلِّ نِعْمَةٍ مُتَجَدِّدَةٍ الْحَمْدُ لِلَّهِ مَا بَعَلَى بْنُ أَبِي طَالِبٍ مِنْ نِعَمٍ فَمِنْ اللَّهِ؛ مكارم الأخلاق، ص ٩١

٢-٤-٤- اسْتَغْفَارُ الْأَوْلِيَاءِ لِلْآخِرِينَ

٢-٤-٤-١- مُحَمَّدٌ ﷺ

﴿٢٤٧٠﴾ الرسول ﷺ: مُثِّلَ لِي أُمَّتِي فِي الطَّيْنِ وَ عَلَّمْتُ الْأَسْمَاءَ كَمَا عَلَّمَ آدَمُ الْأَسْمَاءَ كُلَّهَا وَ رَأَيْتُ أَصْحَابَ الرِّيَاسَاتِ فَكَلَّمَا مَرَرْتُ بِكَ يَا عَلِيُّ وَ بِشِيعَتِكَ اسْتَغْفَرْتُ لَكُمْ؛ بحار الأنوار، ج ١٧، ص ١٥٣

﴿٢٤٧١﴾ الرسول ﷺ: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي وَ لِأُمَّتِي؛ بحار الأنوار، ج ٢١، ص ٢١٠

﴿وجوب استغفار دلالت بر اهمیت آن﴾

﴿۲۴۶۵﴾ ملائکه گفتند: «آیا می‌خواهی کسی را در زمین قرار دهی که فساد و خونریزی به پا کند، حال آنکه ما تو را تسبیح و تقدیس می‌کنیم»، خداوند فرمود: «من عالم و دانایم هستم به آنچه که شما نمی‌دانید». و بر ایشان غضب فرمود، سپس فرشتگان از او درخواست توبه کردند، امر کرد که بر گرد ضراح که همان بیت المعمور است طواف کنند و آنان هفت سال در آن طواف وقت سپری کردند و از خدای تعالی به خاطر آنچه گفته بودند طلب آمرزش کردند، سپس توبه‌ی ایشان را پذیرفت.

۳-۶-۲- کلمه‌ی استغفار، نقش خاتم اولیاء الله

﴿۲۴۶۶﴾ خادم امام هادی علیه السلام گوید: از مولایم اجازه خواستم تا به قصد زیارت به طوس روم. فرمود: «انگشتی با خود داشته باش با نگین عقیق زرد که این کلمات بر روی آن نگاشته شده باشد: «ما شاء الله، لا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ اَسْتَغْفِرُ الله» و بر روی دیگرش، کلمات «محمّد» و «علی» نقش شده باشد. هنگامی که این انگشتی را با خود داشته باشی، از زیان راهزنان آسوده می‌مانی و مایه‌ی سلامت کامل و حفاظت بهتر از دینت خواهد بود».

﴿۲۴۶۷﴾ انگشتی با نگین عقیق داشته باش که بر آن اینچنین نوشته باشد: آنچه خدا بخواند خواهد شد و هیچ توان و قدرتی جز قدرت خدا نیست. پس از خداوند طلب آمرزش می‌کنم.

﴿۲۴۶۸﴾ نوشته‌ی روی انگشت عقیق در سه سطر چنین بود: «ما شاء الله، لا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ، اَسْتَغْفِرُ الله».

﴿۲۴۶۹﴾ انگشت امیر مؤمنان علیه السلام که از آهن چینی و سپید و صیقلی بود و در جنگ به هنگام مشکلات به دست می‌کرد، بر آن کلمات زیر در هفت خط نوشته شده بود: «برای هر حالت ترسناکی لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ و برای هر گرفتاری لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ و برای هر مصیبتی حَسْبِيَ اللَّهُ و برای هر گناهی - کوچک و بزرگ - اَسْتَغْفِرُ اللَّهَ و برای هر ناراحتی و غم کمرشکنی مَا شَاءَ اللَّهُ و برای هر نعمت جدیدی الْحَمْدُ لِلَّهِ؛ هر نعمتی که در اختیار علی علیه السلام است، از خداست».

۴-۶-۲- استغفار بزرگان برای دیگران

۱-۴-۶-۲- محمد صلی الله علیه و آله

﴿۲۴۷۰﴾ اُمّتم در گل به من نمایان شدند و همان‌گونه که اسماء به آدم تعلیم داده شد به من نیز همه‌ی آن‌ها آموزش داده شد و پیروان همه‌ی گروه‌ها را دیدم. یا علی؛ هرگاه که از کنار تو و پیروانت گذر کردم برایتان طلب آمرزش کردم.

﴿۲۴۷۱﴾ خداوند! مرا و اُمّتم را بیامرز.

﴿وَجُوبُ الْإِسْتِغْفَارِ دَلِيلٌ عَلَى أَهَمِّيَّةِ﴾

﴿٢٤٧٢﴾ الرسول ﷺ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ دَعَا عَشِيَّةَ عَرَفَةَ لِأُمَّتِهِ بِالْمَغْفِرَةِ وَالرَّحْمَةِ فَاجَابَهُ اللَّهُ إِنِّي قَدْ فَعَلْتُ إِلَّا ظَلَمَ بَعْضُهُمْ بَعْضًا فَأَمَّا ذُنُوبُهُمْ فِيمَا بَيْنِي وَبَيْنَهُمْ فَقَدْ غَفَرْتُهَا؛ عَوَالِي اللَّائِي.

ج ١، ص ١٢٤

﴿٢٤٧٣﴾ الرسول ﷺ: نَزَلَ جِبْرِئِيلُ ﷺ وَكَانَتْ أُصَلِّيَ خَلْفَ الْمَقَامِ قَالَ فَلَمَّا فَرَغْتُ اسْتَغْفَرْتُ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ لِأُمَّتِي فَقَالَ لِي جِبْرِئِيلُ ﷺ يَا مُحَمَّدُ أَرَاكَ حَرِيصًا عَلَى أُمَّتِكَ وَاللَّهُ تَعَالَى رَحِيمٌ بِعِبَادِهِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٣٤٤

﴿٢٤٧٤﴾ الكاظم ﷺ: وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا يَسْتَغْفِرْ لَكُمْ رَسُولُ اللَّهِ قَالَ وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ ارْجِعُوا إِلَى وِلَايَةِ عَلِيٍّ يَسْتَغْفِرْ لَكُمْ النَّبِيُّ مِنْ ذُنُوبِكُمْ لَوْوَا رُؤُسَهُمْ؛ الكافي، ج ١، ص ٤٣٢

﴿٢٤٧٥﴾ امير المؤمنين ﷺ: وَقُلْتُ تَبَارَكْتَ وَتَعَالَيْتَ وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا يَسْتَغْفِرْ لَكُمْ رَسُولُ اللَّهِ لَوْوَا رُؤُسَهُمْ وَرَأَيْتَهُمْ يَصُدُّونَ وَهُمْ مُسْتَكْبِرُونَ وَأَنَا أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢٨٢

﴿٢٤٧٦﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا يَسْتَغْفِرْ لَكُمْ رَسُولُ اللَّهِ لَوْوَا رُؤُسَهُمْ وَرَأَيْتَهُمْ يَصُدُّونَ وَهُمْ مُسْتَكْبِرُونَ (المنافقون: ٥)

٢-٤-٢- الأئمة ﷺ

﴿٢٤٧٧﴾ الصادق ﷺ: إِنَّ الْحُسَيْنَ بْنَ عَلِيٍّ عِنْدَ رَبِّهِ عَزَّ وَجَلَّ يَنْظُرُ إِلَى مُعْسَكَرِهِ وَمَنْ حَلَّهٗ مِنَ الشُّهَدَاءِ مَعَهُ وَيَنْظُرُ إِلَى زُورِهِ وَهُوَ أَغْرَفُ بِهِمْ وَبِأَسْمَائِهِمْ وَأَسْمَاءِ آبَائِهِمْ وَبَدَرَجَاتِهِمْ وَمَنْزِلَتِهِمْ عِنْدَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ مِنْ أَحَدِكُمْ بَوْلَدِهِ وَإِنَّهُ لَيَرَى مِنْ يَبْكِيهِ فَيَسْتَغْفِرُ لَهُ وَيَسْأَلُ آبَاءَهُ ﷺ أَنْ يَسْتَغْفِرُوا لَهُ؛ بحار الأنوار، ج ٤٤، ص ٢٨١

﴿٢٤٧٨﴾ الرسول ﷺ: فَإِنَّكُمْ تُعْرَضُونَ عَلَيَّ (وَعَلَى أَهْلِ بَيْتِي) وَأَسْمَاؤُكُمْ وَأَسْمَاءِ آبَائِكُمْ وَقَبَائِلِكُمْ فَإِنْ يَكُنْ خَيْرًا حَمَدْتُ اللَّهَ وَإِنْ يَكُنْ (سِوَى ذَلِكَ) اسْتَغْفِرُ اللَّهَ لِدُنُوبِكُمْ؛ مستدرک الوسائل، ج ١٢، ص ١٦٣

﴿٢٤٧٩﴾ امير المؤمنين ﷺ: فَنَحْنُ شُهَدَاءُ اللَّهِ وَالرَّسُولُ شَهِيدٌ عَلَيْنَا نَشْفَعُ فَنُشَفَّعُ فَيَمُنْ شَفَعْنَا لَهُ وَنَدْعُو فَيُسْتَجَابُ دُعَاؤُنَا وَيُغْفَرُ لِمَنْ نَدْعُو لَهُ ذُنُوبُهُ؛ بحار الأنوار، ج ٢، ص ٣١

﴿٢٤٨٠﴾ الصادق ﷺ: فِي حَدِيثٍ طَوِيلٍ يَذْكُرُ فِيهِ حَالُ الْحُسَيْنِ ﷺ قَالَ وَإِنَّهُ لَيَنْظُرُ إِلَى مَنْ يَبْكِيهِ فَيَسْتَغْفِرُ لَهُ وَيَسْأَلُ آبَاءَهُ الْإِسْتِغْفَارَ لَهُ؛ وسائل الشيعة، ج ١٤، ص ٥٠٨

«وجوب استغفار دلالت بر اهمیت آن»

﴿۲۴۷۲﴾ رسول خدا ﷺ در شب عرفه برای امتش دعا کرد و آمرزش و رحمت درخواست کرد. پس حق تعالی آن را اجابت کرد و فرمود: «من ایشان را آمرزیدم، مگر ظلم بعضی ایشان را به بعضی دیگر. لیکن تمام آنچه را که بین من و آنان بود، آمرزیدم».

﴿۲۴۷۳﴾ جبرئیل ﷺ نازل شد، درحالی که من پشت مقام ابراهیم نماز می‌خواندم. چون از نماز فارغ شدم از خدای تعالی برای امت خود طلب آمرزش کردم. جبرئیل ﷺ گفت: ای محمد؛ تو را حریص بر امت خود می‌بینم و حال آن که خدای تعالی به بندگان خود رحیم است.

﴿۲۴۷۴﴾ حضرت درباره‌ی آیه: «وَ إِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا يَسْتَغْفِرْ لَكُمْ رَسُولُ اللَّهِ» فرمود: «یعنی وقتی به آن‌ها گفته می‌شود به ولایت علی ﷺ برگردید تا پیامبر اکرم ﷺ برای شما طلب آمرزش کند «لَوْوَا رُؤُسَهُمْ» سر باز می‌زنند».

﴿۲۴۷۵﴾ تو که بزرگ و برتری فرمودی: «هنگامی که به آنان گفته شود: «بیایید تا رسول خدا برای شما استغفار کند»، سرهای خود را [از روی استهزا و کبر و غرور] تکان می‌دهند؛ و آن‌ها را می‌بینی که از سخنان تو اعراض کرده و تکبر می‌ورزند». و من از تو آمرزش می‌خواهم و به درگاهت توبه می‌کنم.

﴿۲۴۷۶﴾ هنگامی که به آنان گفته شود: «بیایید تا رسول خدا برای شما استغفار کند!»، سرهای خود را [از روی تمسخر و کبر و غرور] تکان می‌دهند؛ و آن‌ها را می‌بینی که از سخنان تو اعراض کرده و تکبر می‌ورزند!

۲-۴-۶-۲- ائمه ﷺ

﴿۲۴۷۷﴾ امام حسین ﷺ نزد پروردگار است و به لشکرگاه و مقبره خود و شهیدانی که نزدیک آن حضرت مدفونند و زوار خویش نظر رحمت می‌کند. امام حسین ﷺ نام زوار و نام پدران آنان و مقام و منزلتی که نزد خدا دارند را از شما که نام فرزند خود را می‌دانید، بهتر می‌شناسد و بهتر می‌داند. آن بزرگوار هرکسی را که برایش گریه کند می‌بیند و برایش طلب مغفرت می‌نماید و از پدران خود تقاضا می‌کند که برای زوارش طلب آمرزش نمایند.

﴿۲۴۷۸﴾ اعمال شما با نامتان و نام پدران بر من [و اهل بیت] عرضه می‌شود؛ اگر عمل خوب باشد، خدا را سپاس می‌گویم و گرنه برای گناهانتان استغفار می‌کنم.

﴿۲۴۷۹﴾ پس ما گواهان خداییم و رسول خدا گواه بر ما است، ما [در روز رستاخیز] شفاعت می‌کنیم و شفاعتمان درباره‌ی هرکس که شفاعت کرده‌ایم پذیرفته می‌شود و خدا را می‌خوانیم و به اجابت می‌رسد و گناهان هرکس که ما برایش دعا می‌کنیم، آمرزیده می‌شود.

﴿۲۴۸۰﴾ در حدیثی طولانی‌ای که در آن از حال امام حسین ﷺ یاد شده، فرمود: «امام حسین ﷺ به افرادی که برایش گریه می‌کنند نظر رحمت دارد و برای آنان طلب آمرزش می‌کند و از پدرش تقاضا می‌کند برای ایشان طلب آمرزش کند».

﴿وجوب استغفار دلالت بر اهميت آن﴾

۱-۲-۴-۲- اميرالمؤمنين (عليه السلام)

﴿۲۴۸۱﴾ و همگی گفتند: ای روح براء خوش به حالت؛ خوش به حالت؛ چرا که رسول خدا (ص) به خاطر تو منتظر علی (عليه السلام) شد تا اینکه علی (عليه السلام) بر تو رحم کرد و برایت آمرزش خواست. ﴿۲۴۸۲﴾ ای علی بن الحسین؛ تو چنانچه نام گرفته‌ای، سرور عبادت‌کنندگانی و من ابلیسم؛ به خدا قسم؛ عبادت پیامبران از پدرت آدم تا زمان تو را دیده‌ام ولی کسی را چون تو عابد نیافته‌ام و می‌خواهم که تو برایم طلب آمرزش کنی که در این صورت خدا مرا خواهد آمرزید.

۳-۲-۴-۲- سایر پیامبران (عليهم السلام)

۱-۳-۴-۲- آدم (عليه السلام)

﴿۲۴۸۳﴾ به پدرم آدم سلام کردم، پاسخ داد؛ برایش طلب آمرزش کردم، او نیز برای من طلب آمرزش کرد.

۲-۳-۴-۲- ادریس (عليه السلام)

﴿۲۴۸۴﴾ پرسیدم: «ای جبرئیل؛ این مرد کیست؟» جبرئیل گفت: «او ادریس است که خداوند او را به جایگاهی بلند رفعت داد». من به او سلام دادم و برایش استغفار کردم و او نیز به من سلام کرد و برایم استغفار کرد.

﴿۲۴۸۵﴾ این حضرت ادریس (عليه السلام) است که خدا مقام او را رفیع و متعالی کرد، به او سلام کردم، بر من سلام کرد؛ برایش استغفار کردم، او نیز برایم استغفار کرد.

۳-۳-۴-۲- اسماعیل (عليه السلام)

﴿۲۴۸۶﴾ ابراهیم (عليه السلام) در حالی که می‌خواست پسرش اسماعیل را [به دستور خدا] ذبح کند به او گفت: برای گشایش دعا کن، چرا که تو اکنون مضطرب و بدون چاره‌ای، [و حق تعالی فرموده است که]: آیا کسی هست که شخص مضطرب بیچاره را اجابت کند؟ پس از اندکی قوچی را دید، برای گرفتنش حرکت کرد، هنگامی که بازگشت دید دستان اسماعیل باز شده‌است. گفت: چه کسی تو را آزاد ساخت؟ گفت: مردی که صفاتش چنین و چنان بود. [ابراهیم (عليه السلام)] گفت: او جبرئیل بوده است. آیا چیزی هم به تو گفت؟ [اسماعیل] گفت: بله، به من گفت خدا را بخوان که اکنون دعای تو مستجاب است. ابراهیم گفت: چه دعایی کردی و چه خواستی؟ اسماعیل گفت: گفتم خدایا؛ مردان و زنان با ایمانت را بیامرز. گفت: ای فرزندم؛ تو موفق به دعای مهمی شدی.

۴-۳-۴-۲- عیسی و یحیی (عليهم السلام)

﴿۲۴۸۷﴾ هرکس سوره‌ی صف را قرائت کند، حضرت عیسی (عليه السلام) برای او مادامی که در دنیا باقی باشد درود می‌فرستد و طلب آمرزش می‌کند و در قیامت هم رفیق و همراه او خواهد بود.

وَجُوبُ الْإِسْتِغْفَارِ دَلِيلٌ عَلَى أَهْمِيَّةِ

﴿٢٤٨﴾ الرسول ﷺ: قُلْتُ مَنْ هَذَا يَا جَبْرِئِيلُ فَقَالَ لِي ابْنَا الْخَالَةِ يَحْيَى وَعِيسَى عَلَيْهِمَا
فَلَسَّمْتُ عَنْهُمَا وَسَلَّمَ عَلَيَّ وَاسْتَغْفَرْتُ لَهُمَا وَاسْتَغْفَرَ لِي؛ بحار الأنوار، ج ١٨، ص ٣٢٥

٥-٣-٢-٦-٢ موسى عليه السلام

(٢٤٨٩) الرسول ﷺ: فَقُلْتُ مَنْ هَذَا يَا جَبْرِئِيلُ فَقَالَ هَذَا أَخُوكَ مُوسَى بْنُ عِمْرَانَ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَيَّ وَاسْتَغْفَرْتُ لَهُ وَاسْتَغْفَرَ لِي؛ بحار الأنوار، ج ١٨، ص ٣٢٥
٣-٦-٤-٢-هـ راون العلي

﴿٢٤٩﴾ الرسول ﷺ: قُلْتُ مَنْ هَذَا يَا جَبْرِئِيلُ فَقَالَ هَذَا الْمُجِيبُ لِقَوْمِهِ هَارُونُ بْنُ عِمْرَانَ
فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَيَّ وَاسْتَغْفَرْتُ لَهُ وَاسْتَغْفَرَ لِي؛ بحار الأنوار، ج ١٣، ص ٥

٧-٣-٤-٦-٢- يعقوب القسطلاني

﴿٢٤٩﴾ الرسول ﷺ: إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى مُنَادِيًا يُنَادِي فِي السَّحَرِ هَلْ مِنْ دَاعٍ فَاجِبِيهِ هَلْ مِنْ مُسْتَغْفِرٍ فَاعْفِرْ لَهُ هَلْ مِنْ طَالِبٍ فَأَعْطِيهِ ثُمَّ قَالَ هُوَ الْوَقْتُ الَّذِي وَعَدَ فِيهِ يَعْقُوبُ بَنِيهِ أَنْ يَسْتَغْفِرَ لَهُمْ؛ إرشاد القلوب، ج ١، ص ٩٢

﴿٢٤٩٢﴾ امير المؤمنين عليه السلام: كَانَ بَنُو يَعْقُوبَ عَلَى الْمَحَبَّةِ الْعُظْمَى حَتَّى عَقُّوا آبَاءَهُمْ وَبَاعُوا
أَخَاهُمْ وَبَعْدَ الْإِقْرَارِ كَانَ تَوْبَتُهُمْ وَبِاسْتِغْفَارِ أَبِيهِمْ وَأَخِيهِمْ غُفِرَ لَهُمْ؛ بحار الأنوار، ج ٣٢، ص ٢٣٦
٨-٣-٤-٢-٦-٢ يوسف عليه السلام

﴿٢٤٩٣﴾ امير المؤمنين عليه السلام: كَانَ بَنُو يَعْقُوبَ عَلَى الْمَحَبَّةِ الْعُظْمَى حَتَّى عَمُّوا آبَاهُمْ وَبَاغُوا
 أَخَاهُمْ وَبَعْدَ الْإِفْرَارِ كَانَ تَوْبَتُهُمْ وَبِاسْتِغْفَارِ آبِيهِمْ وَأَخِيهِمْ غُفِرَ لَهُمْ؛ بحار الأنوار، ج ٣٢، ص ٢٣٦
 ﴿٢٤٩٤﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: قُلْتُ مَنْ هَذَا يَا جَبْرِئِيلُ فَقَالَ هَذَا أَخُوكَ يُوسُفُ فَسَلِّمْتُ عَلَيْهِ وَسَلَّمْ
 عَلَيَّ وَاسْتَغْفَرْتُ لَهُ وَاسْتَغْفَرَ لِي؛ بحار الأنوار، ج ١٨، ص ٣٢٥
 ٢-٤-٢- الملائكة

﴿٢٤٩٥﴾ تَكَادُ السَّمَاوَاتُ يَفْطَرْنَ مِنْ فَوْقِهِنَّ وَالْمَلَائِكَةُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَيَسْتَغْفِرُونَ لِمَنْ فِي الْأَرْضِ إِلَّا إِنْ اللَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ (الشورى: ٥)

﴿٢٤٩٦﴾ الرسول ﷺ: أَخْبَرَنِي جَبْرِئِيلُ عَنْ رَبِّي أَنَّهُ قَالَ مَا أَمَرْتُ أَحَدًا مِنْ مَلَائِكَتِي أَنْ يَسْتَغْفِرُوا لِأَحَدٍ مِنْ خَلْقِي إِلَّا اسْتَجَبْتُ لَهُمْ فِيهِ، بحار الأنوار، ج ٩٣، ص ٢٥٣

﴿وجوب استغفار دلالت بر اهمیت آن﴾

﴿۲۴۸۸﴾ گفتم: ای جبرئیل؛ این دو نفر چه کسانی هستند؟ گفت: «این دو پسر خاله‌ی یحیی و عیسی علیه السلام هستند». به آن دو سلام کرده و استغفار کردم و آن دو نیز بر من سلام کردند و برایم استغفار کردند.

۵-۳-۴-۲- موسی علیه السلام

﴿۲۴۸۹﴾ پرسیدم: «ای جبرئیل؛ این مرد کیست؟» گفت: «این برادرت موسی علیه السلام است». به او سلام کرده و برایش طلب آمرزش کرده و او نیز برایم طلب آمرزش کرد.

۶-۳-۴-۲- هارون علیه السلام

﴿۲۴۹۰﴾ پرسیدم: «ای جبرئیل؛ این مرد کیست؟» جبرئیل گفت: «او پاسخگوی قومش هارون پسر عمران است». به او سلام کردم و برایش استغفار کردم و او نیز به من سلام کرد و برایم استغفار کرد.

۷-۳-۴-۲- یعقوب علیه السلام

﴿۲۴۹۱﴾ خدای تعالی نداکننده‌ای دارد که در سحرها فریاد می‌زند: «آیا دعاکننده‌ای هست که او را اجابت کنم و حاجت و نیازش را برآورم، آیا استغفارکننده‌ای هست که من او را بیمارزم، درخواست‌کننده‌ای هست که به او عطا کنم؟» سپس می‌گوید: آن وقت (سحر)، همان زمانی است که یعقوب به پسرانش وعده کرد که در آن هنگام برای ایشان طلب آمرزش کند. ﴿۲۴۹۲﴾ فرزندان یعقوب بر راه بزرگ هدایت بودند تا اینکه عاقی پدر شدند و او را آزرده و برادر خود را فروختند. ولی پس از اقرار به گناه، توبه‌ی ایشان رنگ حقیقت گرفت و به سبب استغفار پدر و برادرشان گناهشان آمرزیده شد.

۸-۳-۴-۲- یوسف علیه السلام

﴿۲۴۹۳﴾ فرزندان یعقوب بر راه بزرگ هدایت بودند تا اینکه عاقی پدر شدند و او را آزرده و برادر خود را فروختند. ولی پس از اقرار به گناه، توبه‌ی ایشان رنگ حقیقت گرفت و به سبب استغفار پدر و برادرشان گناهشان آمرزیده شد.

﴿۲۴۹۴﴾ پرسیدم: «ای جبرئیل؛ این مرد کیست؟» گفت: «این برادرت یوسف است». به او سلام کرده و برایش طلب آمرزش کرده و او نیز بر من سلام کرد و برایم طلب آمرزش کرد.

۴-۴-۲- فرشتگان

﴿۲۴۹۵﴾ نزدیک است آسمان‌ها (به خاطر نسبت‌های ناروای مشرکان) از بالا متلاشی شوند و فرشتگان پیوسته تسبیح و حمد پروردگارشان را به‌جا می‌آورند و برای کسانی که در زمین هستند استغفار می‌کنند؛ آگاه باشید خداوند آمرزنده و مهربان است.

﴿۲۴۹۶﴾ جبرئیل به من از پروردگارم خبر داد که فرمود: امکان ندارد به فرشتگانم امر کنم که برای یکی از آفریدگانم استغفار کنند مگر آنکه دعایشان را در مورد آن شخص می‌پذیرم.

﴿وَجُوبُ الْإِسْتِغْفَارِ دَلِيلٌ عَلَى أَهَمِّيَّةِ﴾

﴿٢٤٩٧﴾ الرسول ﷺ: إِذَا أَذَّنَ الْمُؤَذِّنُ فَقَالَ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ اكْتَنَفَهُ أَرْبَعُونَ أَلْفَ أَلْفٍ مَلَكٍ كُلُّهُمْ يُصَلُّونَ عَلَيْهِ وَيَسْتَغْفِرُونَ لَهُ؛ وسائل الشيعة، ج ٥، ص ٣٧٧

﴿٢٤٩٨﴾ امير المؤمنين ﷺ: إِذَا أَرَادَ أَحَدُكُمْ النَّوْمَ فَلْيَضَعْ يَدَهُ الْيُمْنَى تَحْتَ خَدِّهِ الْأَيْمَنِ وَلْيَقُلْ بِسْمِ اللَّهِ وَضَعْتُ جَنْبِي لِلَّهِ عَلَى مِلَّةِ إِبْرَاهِيمَ وَدِينِ مُحَمَّدٍ ﷺ وَكَأَيَّةٍ مَنْ افْتَرَضَ اللَّهُ طَاعَتَهُ مَا شَاءَ اللَّهُ كَانَ وَمَا لَمْ يَشَأْ لَمْ يَكُنْ فَمَنْ قَالَ ذَلِكَ عِنْدَ مَنَامِهِ حَفِظَ مِنَ اللَّصِّ الْمَغِيرِ وَالْهَدْمِ وَاسْتَغْفَرَتْ لَهُ الْمَلَائِكَةُ؛ مستدرک الوسائل، ج ٥، ص ٤٧

﴿٢٤٩٩﴾ الرسول ﷺ: إِذَا أَرَادَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى قَبْضَ رُوحِ الْمُؤْمِنِ قَالَ يَا مَلَكَ الْمَوْتِ انْطَلِقْ أَنْتَ وَاعْوَانُكَ إِلَى عَبْدِي فَطَالَ مَا نَصَبَ نَفْسَهُ مِنْ أَجَلِي فَأَتِنِي بِرُوحِهِ لِأَرْيَحَهُ عِنْدِي فَيَأْتِيهِ مَلَكُ الْمَوْتِ بِوَجْهِ حَسَنٍ وَثِيَابٍ طَاهِرَةٍ وَرِيحٍ طَيِّبَةٍ فَيَقُومُ بِالْبَابِ فَلَا يَسْتَأْذِنُ بَوَّابًا وَلَا يَهْتِكُ حِجَابًا وَلَا يَكْسِرُ بَابًا مَعَهُ خَمْسُمِائَةِ مَلَكٍ أَعْوَانُ مَعَهُمُ طَنَانُ الرِّيحَانِ وَالْحَرِيرُ الْأَبْيَضُ وَالْمِسْكُ الْأَذْفَرُ فَيَقُولُونَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَلِيَّ اللَّهِ أَبَشِّرْ فَإِنَّ الرَّبَّ يَقْرُتُكَ السَّلَامَ أَمَا إِنَّهُ عَنْكَ رَاضٍ غَيْرُ غَضَبَانَ وَأَبَشِّرْ بِرُوحٍ وَرِيحَانٍ وَجَنَّةٍ نَعِيمٍ قَالَ أَمَّا الرُّوحُ فَرَاخَةٌ مِنَ الدُّنْيَا وَبَلَائِهَا وَأَمَّا الرِّيحَانُ مِنْ كُلِّ طَيْبٍ فِي الْجَنَّةِ فَيُوضَعُ عَلَى ذَقْنِهِ فَيَصِلُ رِيحُهُ إِلَى رُوحِهِ فَلَا يَزَالُ فِي رَاحَةٍ حَتَّى يَخْرُجَ نَفْسُهُ ثُمَّ يَأْتِيهِ رِضْوَانُ خَازِنِ الْجَنَّةِ فَيَسْقِيهِ شَرْبَةً مِنَ الْجَنَّةِ لَا يَعْطَشُ فِي قَبْرِهِ وَلَا فِي الْقِيَامَةِ حَتَّى يَدْخُلَ الْجَنَّةَ رَيَّانًا فَيَقُولُ يَا مَلَكَ الْمَوْتِ رُدِّ رُوحِي حَتَّى يُثْنِيَ عَلَى جَسَدِي وَجَسَدِي عَلَى رُوحِي قَالَ فَيَقُولُ مَلَكُ الْمَوْتِ لِيُثْنِ كُلُّ وَاحِدٍ مِنْكُمَا عَلَى صَاحِبِهِ فَيَقُولُ الرُّوحُ جَزَاكَ اللَّهُ مِنْ جَسَدٍ خَيْرَ الْجَزَاءِ لَقَدْ كُنْتُ فِي طَاعَةِ اللَّهِ مُسْرِعًا وَعَنْ مَعَاصِيهِ مُبْطِئًا فَجَزَاكَ اللَّهُ عَنِّي مِنْ جَسَدٍ خَيْرَ الْجَزَاءِ فَعَلَيْكَ السَّلَامُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَيَقُولُ الْجَسَدُ لِلرُّوحِ مِثْلَ ذَلِكَ قَالَ فَيَصِيحُ مَلَكُ الْمَوْتِ أَيَّتُهَا الرُّوحُ الطَّيِّبَةُ اخْرُجِي مِنَ الدُّنْيَا مُؤْمِنَةً مَرْحُومَةً مُغْتَبَطَةً قَالَ فَفَرَّقَتْ بِهِ الْمَلَائِكَةُ وَفَرَّجَتْ عَنْهُ الشَّدَائِدَ وَسَهَّلَتْ لَهُ الْمَوَارِدَ وَصَارَ لِحَيَوَانِ الْخُلْدِ قَالَ ثُمَّ يَبْعَثُ اللَّهُ لَهُ صَفَيْنِ مِنَ الْمَلَائِكَةِ غَيْرِ الْقَابِضِينَ لِرُوحِهِ فَيَقُومُونَ سِمَاطِينَ مَا بَيْنَ مَنْزِلِهِ إِلَى قَبْرِهِ يَسْتَغْفِرُونَ لَهُ؛ بحار الأنوار، ج ٨، ص ٢٠٧

﴿وجوب استغفار دلالت بر اهمیت آن﴾

﴿۲۴۹۷﴾ چون مؤذن بگوید: «أشهد أن لا إله إلا الله» چهل هزار هزار فرشته او را در میان می گیرند بر او درود می فرستند و برایش آمرزش می خواهند.

﴿۲۴۹۸﴾ هرگاه یکی از شما قصد خواب کرد، دست راست خود را زیر سمت راست صورت بگذارد و بگوید: «بِسْمِ اللَّهِ وَضَعْتُ جَنبِي لِلَّهِ عَلَى مِلَّةِ إِبْرَاهِيمَ وَ دِينَ مُحَمَّدٍ ﷺ وَ وَلَايَةِ مَنْ افْتَرَضَ اللَّهُ طَاعَتَهُ مَا شَاءَ اللَّهُ كَانَ وَ مَا لَمْ يَشَأْ لَمْ يَكُنْ»؛ هر کس این دعا را هنگام خواب بخواند از دزد و غارتگر و خرابی خانه، ایمن است و ملائکه برایش استغفار می کنند.

﴿۲۴۹۹﴾ هنگامی که خداوند تبارک و تعالی می خواهد جان مؤمن را بگیرد می گوید: ای فرشته‌ی مرگ؛ به سرعت با یارانت به سوی بنده‌ی من بروید. مدت طولانی به خاطر من زحماتی را متحمل شد. پس روحش را نزد من بیاورید تا او را نزد خود به آرامش برسانم. فرشته‌ی مرگ با چهره‌ای نیکو و لباس‌های پاک و بوی خوش کنار در می ایستد، از هیچ دربانی اجازه نمی گیرد و پرده‌ای را نمی شکافد و دری را نمی شکند، پانصد فرشته همراه او هستند که این فرشتگان دارای صدای خوش و لباس سپید و مشک بسیار خوشبو هستند. فرشتگان خطاب به مؤمن می گویند: سلام بر تو ای دوست خداوند. شاد باش؛ پروردگار به تو سلام می رساند و البته که او از تو راضی است و خشمگین نیست. آسایش و بوی خوش و بهشت پر نعمت بر تو بشارت باد. اما منظور ما از آسایش، آسوده شدن از دنیا و مصیبت‌هایش است؛ و اما بوی خوش، بهترین بو در بهشت است. پس آن بوی خوش برچانه‌اش قرار داده می شود و به روحش می رسد و هم چنان در راحتی است تا جانش بیرون می رود، سپس رضوان به سوی او می آید و به او نوشیدنی بهشتی می نوشاند که او از این پس در قبر و در قیامت تشنه نمی شود تا اینکه سیراب وارد بهشت می شود. آن گاه مؤمن می گوید: ای فرشته‌ی مرگ؛ جسد من را به روحم برگردان تا با جسد من وارد شود. فرشته می گوید باید هر کدام از شما به صاحبش بازگردد. روح می گوید: خداوند بهترین جسد را به عنوان پاداش به تو بدهد. حقیقتاً به فرمان برداری خداوند می شتافتی و در گناهان عجله‌ای نداشتی. پس خداوند از طرف من به تو بهترین جسد را پاداش دهد، تا روز قیامت سلام بر تو باد. جسد هم به روح همین را می گوید؛ مثل آنچه روح به مؤمن گفت. فرشته‌ی مرگ فریاد می زند: ای روح پاک؛ از دنیا خارج شو، درحالی که مؤمن، مورد رحمت و مورد غبطه‌ی دیگران هستی. فرشتگان با او به نرمی رفتار می کنند و او را از سختی‌ها نجات می دهند و راه‌های ورود را برای او آسان می کنند و برای زندگی جاودانه آماده می شود. سپس خداوند برای او دو صف از فرشتگان را - غیر از آن فرشتگانی که روحش را گرفتند - می فرستد و آن دو گروه به ردیف در هر مرحله‌ای می ایستند و برایش طلب آمرزش می کنند.

﴿وَجُوبُ الْإِسْتِغْفَارِ دَلِيلٌ عَلَى أَهَمِّيَّةِ﴾

﴿٢٥٠٠﴾ امير المؤمنين عليه السلام: إِذَا كَسَا اللَّهُ تَعَالَى الْمُؤْمِنَ تَوْبًا جَدِيدًا فَلْيَتَوَضَّأْ وَلْيُصَلِّ رَكْعَتَيْنِ يقرأ فِيهِمَا أَمَّ الْكِتَابِ وَ آيَةَ الْكُرْسِيِّ وَقُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ وَإِنَّا أَنْزَلْنَاهُ ثُمَّ لِيَحْمَدِ اللَّهَ الَّذِي سَتَرَ عَوْرَتَهُ وَ زَيَّنَهُ فِي النَّاسِ وَ لِيَكْثُرَ مِنْ قَوْلٍ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ فَإِنَّهُ لَا يَعْصِي اللَّهَ فِيهِ وَ لَهُ بِكُلِّ سَلَكٍ فِيهِ مَلَكٌ يُقَدِّسُ لَهُ وَ يَسْتَغْفِرُ لَهُ وَ يَتَرَحَّمُ عَلَيْهِ؛ الكافي، ج ٦، ص ٤٥٩

﴿٢٥٠١﴾ امير المؤمنين عليه السلام: إِذَا مَاتَ وَلِيُّ اللَّهِ عَرَجَ اللَّهُ بِرُوحِهِ إِلَى السَّمَاءِ السَّابِعَةِ وَ الْحَفَظَةُ مَعَهُ فَيَقُولُونَ رَبَّنَا عَبْدُكَ فَلَانُ مَاتَ فَيَقُولُ اللَّهُ ارْجِعَا إِلَى قَبْرِهِ وَ اسْتَغْفِرَا لَهُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ؛ إرشاد القلوب، ج ١، ص ١٧٦

﴿٢٥٠٢﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: إِذَا وُضِعَتْ مَوَائِدُ آلِ مُحَمَّدٍ عليه السلام حَفَّتْ بِهِمُ الْمَلَائِكَةُ يُقَدِّسُونَ اللَّهَ وَ يَسْتَغْفِرُونَ لَهُمْ وَ لِمَنْ أَكَلَ مِنْ طَعَامِهِمْ؛ مستدرک الوسائل، ج ١٦، ص ٣٢٩

﴿٢٥٠٣﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: آلا فَاعْتَنِمُوا مَجْلِسَ الْعُلَمَاءِ فَإِنَّهَا رَوْضَةٌ مِنْ رِيَاضِ الْجَنَّةِ تَنْزِلُ عَلَيْهِمُ الرَّحْمَةُ وَ الْمَغْفِرَةُ كَمَا يُمَطَّرُ مِنَ السَّمَاءِ يَجْلِسُونَ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ مُذْنِبِينَ وَ يَقُومُونَ مَغْفُورِينَ لَهُمْ وَ الْمَلَائِكَةُ يَسْتَغْفِرُونَ لَهُمْ مَا دَامُوا جُلُوسًا عِنْدَهُمْ وَ إِنْ اللَّهُ يَنْظُرُ إِلَيْهِمْ فَيَغْفِرُ لِلْعَالَمِ وَ الْمُتَعَلِّمِ وَ النَّاطِرِ وَ الْمُحِبِّ لَهُمْ؛ جامع الأخبار، ص ٣٨

﴿٢٥٠٤﴾ الصادق عليه السلام: الصَّدَقَةُ لَيْلَةُ الْجُمُعَةِ وَ يَوْمُهَا بَأَثٌ وَ الصَّلَاةُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ لَيْلَةُ الْجُمُعَةِ بَأَثٌ مِنَ الْحَسَنَاتِ وَ يَحُطُّ اللَّهُ فِيهَا أَلْفًا مِنَ السَّيِّئَاتِ وَ يَرْفَعُ فِيهَا أَلْفًا مِنَ الدَّرَجَاتِ وَ إِنَّ الْمُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ لَيْلَةَ الْجُمُعَةِ يَزْهَرُ نُورُهُ فِي السَّمَاوَاتِ إِلَى يَوْمِ تَقُومُ السَّاعَةُ وَ إِنْ مَلَائِكَةُ اللَّهِ فِي السَّمَاوَاتِ لَيَسْتَغْفِرُونَ لَهُ وَ يَسْتَغْفِرُ لَهُ الْمَلِكُ الْمُوَكَّلُ بِقَبْرِ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وآله إِلَى أَنْ تَقُومَ السَّاعَةُ؛ وسائل الشيعة، ج ٧، ص ٤١٣

﴿٢٥٠٥﴾ الصادق عليه السلام: الصَّلَاةُ لَيْلَةُ الْجُمُعَةِ وَ يَوْمُ الْجُمُعَةِ بَأَثٌ حَسَنَةٌ وَ يَرْفَعُ لَهُ أَلْفُ دَرَجَةٍ وَ أَنَّ الْمُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ لَيْلَةَ الْجُمُعَةِ يَزْهَرُ نُورُهُ فِي السَّمَاوَاتِ إِلَى أَنْ تَقُومَ السَّاعَةُ وَ مَلَائِكَةُ اللَّهِ فِي السَّمَاوَاتِ يَسْتَغْفِرُونَ لَهُ وَ يَسْتَغْفِرُ لَهُ الْمَلِكُ الْمُوَكَّلُ بِقَبْرِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وآله إِلَى أَنْ تَقُومَ السَّاعَةُ؛ مستدرک الوسائل، ج ٦، ص ٧١

﴿٢٥٠٦﴾ العسكري عليه السلام: أَمَرْتُهُمْ أَنْ يَنْصُبُوا كُرْسِيَّ كَرَامَتِي حِذَاءَ الثَّيْتِ الْمَعْمُورِ وَ يَثْنُوا عَلَىَّ وَ يَسْتَغْفِرُوا لِشَيْعَتِكُمْ وَ مُحِبِّيكُمْ مِنْ وَلَدِ آدَمَ؛ بحار الأنوار، ج ٣١، ص ١٢٤

﴿وجوب استغفار دلالت بر اهمیت آن﴾

﴿۲۵۰۰﴾ هرگاه خداوند به مؤمنی لباس تازه‌ای روزی کرد، وضو بگیرد و دو رکعت نماز بخواند و در آن دو رکعت حمد و آیه‌الکرسی و توحید و قدر را قرائت کند، سپس خدا را سپاس گوید که بدنش را پوشانده و در میان مردم او را آراسته است و زیاده بگوید: «لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ». در آن لباس به معصیت دچار نمی‌شود و به عدد هر نخ آن لباس، فرشته‌ای او را تقدیس می‌کند و برایش استغفار و درخواست رحمت می‌کند.

﴿۲۵۰۱﴾ هرگاه یکی از دوستان خداوند بمیرد روحش را به آسمان هفتم می‌برند و نگهبانان با او می‌باشند و می‌گویند: پروردگارا فلان بنده‌ی تو مرد، خدای عزّ و جل امر می‌کند که او را به‌سوی قبرش برگردانید و تا روز قیامت برایش حسنه بنویسید.

﴿۲۵۰۲﴾ هرگاه سفره‌های خاندان محمد ﷺ پهن شود فرشتگان آن را احاطه کرده و خداوند را تقدیس می‌کنند و برای هرکس که از غذای آن‌ها بخورد، آمرزش می‌خواهند.

﴿۲۵۰۳﴾ مجلس اهل علم و دانش را غنیمت شمارید که باغی از باغ‌های بهشت است، بر ایشان رحمت و آمرزش نازل می‌شود؛ همان‌گونه که باران از آسمان می‌بارد، گنهکاران روبروی ایشان می‌نشینند و آمرزیده از مقابل ایشان برمی‌خیزند و می‌روند و مادامی که نزد ایشان نشسته باشند فرشتگان برای ایشان طلب آمرزش می‌کنند، و خداوند بر ایشان نظر رحمت می‌کند و دانشمند و دانشجو و آن که به این دو بنگرد و آن که این دو گروه را دوست داشته باشد، را می‌آمرزد.

﴿۲۵۰۴﴾ ثواب صدقه‌دادن در روز و شب جمعه، هزار برابر است و درود فرستادن بر پیامبر و خاندان او موجب هزار حسنه و زدودن هزار بدی و رسیدن به هزار درجه است، آن که در شب جمعه بر پیامبر درود می‌فرستد تا روز قیامت پرتوش در آسمان‌ها درخشان است و فرشتگان آسمان‌ها برای او طلب آمرزش می‌کنند و فرشته‌ی گماشته بر مرقد پیامبر ﷺ تا روز قیامت برای او آمرزش می‌خواهد.

﴿۲۵۰۵﴾ نماز در شب و روز جمعه هزار حسنه و ثواب دارد و با انجام آن نمازخوان هزار درجه بالا می‌رود، گوینده‌ی صلوات بر محمد و خاندانش در شب جمعه نورش تا روز قیامت در آسمان‌ها می‌درخشد، و فرشتگان الهی در آسمان‌ها برایش طلب آمرزش می‌کنند و همچنین فرشته‌ای که همواره در کنار مزار شریف پیامبر ﷺ قرار دارد نیز تا روز قیامت برایش طلب آمرزش می‌کند.

﴿۲۵۰۶﴾ به فرشتگان دستور دادم که کرسی ربوبیت و کرامتم را به موازات بیت المعمور نصب کرده و مرا مدح و ستایش کنند و بر شیعیان و دوست‌دارانتان از فرزندان آدم طلب آمرزش کنند.

﴿وَجُوبُ الْإِسْتِغْفَارِ دَلِيلٌ عَلَى أَهَمِّيَّةِ﴾

﴿٢٥٠٧﴾ الرسول ﷺ: إِنَّ أَبْوَابَ السَّمَاءِ تُفْتَحُ فِي أَوَّلِ لَيْلَةٍ مِنْ شَهْرِ رَمَضَانَ وَلَا تَعْلَقُ إِلَى آخِرِ لَيْلَةٍ مِنْهُ فَلَيْسَ مِنْ عَبْدٍ يُصَلِّي فِي لَيْلَةٍ مِنْهُ إِلَّا كَتَبَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ لَهُ بِكُلِّ سَجْدَةٍ أَلْفًا وَخَمْسِمِائَةَ حَسَنَةٍ وَبَنَى لَهُ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ مِنْ يَأْفُوتَةِ حَمْرَاءَ لَهَا سَبْعُونَ أَلْفَ بَابٍ لِكُلِّ بَابٍ مِنْهَا مِصْرَاعَانِ مِنْ ذَهَبٍ مُوشَّحَ بِيَأْفُوتَةِ حَمْرَاءَ وَكَانَ لَهُ بِكُلِّ سَجْدَةٍ سَجْدَةً فِي لَيْلٍ أَوْ نَهَارٍ شَجَرَةٌ يَسِيرُ الرَّاكِبُ فِي ظِلِّهَا مِائَةَ عَامٍ لَا يَقْطَعُهَا إِذَا صَامَ أَوَّلَ يَوْمٍ مِنْ شَهْرِ رَمَضَانَ غُفِرَ اللَّهُ لَهُ كُلُّ ذَنْبٍ تَقَدَّمَ إِلَى ذَلِكَ الْيَوْمِ مِنْ شَهْرِ رَمَضَانَ وَكَانَ كَفَّارَةً إِلَى مِثْلِهَا مِنَ الْحَوْلِ وَكَانَ لَهُ بِكُلِّ يَوْمٍ يَصُومُهُ مِنْ شَهْرِ رَمَضَانَ قَصْرٌ فِي الْجَنَّةِ لَهُ أَلْفُ بَابٍ مِنْ ذَهَبٍ وَاسْتَغْفَرَ لَهُ سَبْعُونَ أَلْفَ أَلْفٍ مَلَكٌ تَأْتِي غُدُوَّةً إِلَى أَنْ تَوَارِيَ بِالْحِجَابِ؛ مستدرک الوسائل، ج ٧، ص ٤٢١

﴿٢٥٠٨﴾ الصادق ﷺ: إِنَّ الْعَبْدَ لَيَقُومُ يَفْرَأُ الْحَوَامِيمَ فَيُخْرِجُ مِنْ فِيهِ أَطِيبٌ مِنَ الْمِسْكِ الْأَذْفَرِ وَالْعَنْبَرِ وَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ لَيَرْحَمُ تَالِيَهَا وَقَارِئَهَا وَيَرْحَمُ جِيرَانَهُ وَأَصْدِقَاءَهُ وَمَعَارِفَهُ وَكُلَّ حَمِيمٍ أَوْ قَرِيبٍ لَهُ وَإِنَّهُ فِي الْقِيَامَةِ لَيَسْتَغْفِرُ لَهُ الْعَرْشُ وَالْكَرْسِيُّ وَمَلَائِكَةُ اللَّهِ الْمُقَرَّبُونَ؛ وسائل الشيعة، ج ٦، ص ١٤٦

﴿٢٥٠٩﴾ الكاظم ﷺ: أَنَّ الْفَقِيهَ يَسْتَغْفِرُ لَهُ مَلَائِكَةُ السَّمَاءِ وَأَهْلُ الْأَرْضِ وَالْوَحْشُ وَالطَّيْرُ وَحَيَاتَانِ الْبَحْرِ؛ بحار الأنوار، ج ٧٥، ص ٣٤٦

﴿٢٥١٠﴾ الرسول ﷺ: إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى جَعَلَ لِأَخِي عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ ﷺ فَضَائِلَ لَا تُحْصَى كَثْرَةً فَمَنْ قَرَأَ فَضِيلَةً مِنْ فَضَائِلِهِ مُقْرَأً بِهَا غُفِرَ اللَّهُ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَمَا تَأَخَّرَ وَمَنْ كَتَبَ فَضِيلَةً مِنْ فَضَائِلِهِ لَمْ تَزَلِ الْمَلَائِكَةُ يَسْتَغْفِرُونَ لَهُ مَا بَقِيَ لِنُفْسِكَ الْكِتَابَةِ رَسْمٌ؛ بحار الأنوار، ج ٢٦، ص ٢٢٩

﴿٢٥١١﴾ أَنْ سَبَبَ رَفْعِ إِدْرِيسَ إِلَى السَّمَاءِ أَنَّ مَلَكًا بَشَّرَهُ بِالْقُبُولِ وَالْمَغْفِرَةِ فَتَمَنَّى الْحَيَاةَ فَقَالَ لَهُ الْمَلَكُ لِمَ تَمَنَّى الْحَيَاةَ قَالَ لِأَشْكُرَ اللَّهَ تَعَالَى فَقَدْ كَانَتْ حَيَاتِي لِطَلَبِ الْقُبُولِ وَهِيَ الْآنَ لِلْبُلُوغِ الْمَأْمُولِ قَالَ فَبَسَطَ الْمَلَكُ جَنَاحَهُ وَرَفَعَهُ إِلَى السَّمَاءِ؛ إرشاد القلوب، ج ١، ص ١٢٣

﴿٢٥١٢﴾ الرسول ﷺ: ثُمَّ قَالَ وَانْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً يَعْنِي الْمَطَرَ يَنْزِلُ مَعَ كُلِّ قَطْرَةٍ مَلَكٌ يَضَعُهَا فِي مَوْضِعِهَا الَّذِي يَأْمُرُهُ بِهِ رَبُّهُ عَزَّ وَجَلَّ فَعَجِبُوا مِنْ ذَلِكَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَوْ تَسْتَكْثِرُونَ عَدَدَ هَؤُلَاءِ إِنَّ عَدَدَ الْمَلَائِكَةِ الْمُسْتَغْفِرِينَ لِمُحِبِّي عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ ﷺ أَكْثَرُ مِنْ عَدَدِ هَؤُلَاءِ؛ بحار الأنوار، ج ٢٧، ص ٩٩

﴿وجوب استغفار دلالت بر اهمیت آن﴾

﴿۲۵۰۷﴾ درهای آسمان در اولین شب ماه رمضان گشوده می‌شود و تا آخرین شب ماه بسته نمی‌شود؛ و هیچ بنده‌ای نیست که در یکی از شب‌های این ماه نماز بگذارد مگر اینکه خدای تعالی در ازای هر سجده از آن نماز هزار و پانصد حسنه ثبت می‌کند و در بهشت برای او خانه‌ای از یاقوت سرخ که هفتاد هزار در دارد، می‌سازد که دستگیره‌ی هریک از آن درها طلای آراسته به یاقوت سرخ می‌باشد و برای نمازگزار در مقابل هر سجده‌ای از سجده‌های نمازش در شب یا روز درختی اختصاص می‌یابد که اگر سواره‌ای صد سال در زیر سایه‌ی آن درخت راه پیماید آن سایه پایان نمی‌پذیرد. و چون اولین روز از ماه رمضان را روزه بگیرد، همه‌ی گناهان گذشته‌اش که تا آن روز از ماه رمضان مرتکب شده، بخشیده می‌شود. و روزه‌ی او کفاره‌ای است برای همان اندازه از گناهانی که در سال پیش رو مرتکب می‌شود و در ازای هر روز از ماه رمضان که روزه می‌گیرد، کاخی به او تعلق می‌گیرد که هزار در از طلا دارد و هفتاد هزار هزار ملائکه که از صبح تا غروب خورشید می‌آیند، برای او طلب آمرزش می‌کنند.

﴿۲۵۰۸﴾ هنگامی که بنده برمی‌خیزد و سوره‌های حوامیم را قرائت می‌کند، بویی از دهانش برمی‌خیزد که از مشک ناب و عنبر خوشبوتر است، و خداوند بر خواننده و تلاوت‌کننده‌ی آن رحمت می‌آورد و همسایگان و دوستان و آشنایان او و همه‌ی کسانی را که با او نزدیکند، مورد رحمت قرار می‌دهد. و عرش و کرسی و فرشتگان مقرب خدا در قیامت برای او آمرزش می‌خواهند.

﴿۲۵۰۹﴾ ملائکه‌ی آسمان و اهل زمین و وحوش و طیور و ماهی‌های دریا برای فقیه استغفار می‌کنند.

﴿۲۵۱۰﴾ خداوند تعالی برای برادر علی بن ابی‌طالب علیه السلام فضایی قرار داده که از کثرت و زیادی قابل شمارش نیست، هرکس یکی از فضایل او را بخواند و به آن اقرار کند، خداوند گناهان گذشته و آینده‌ی او را می‌آمرزد و هرکس فضیلتی از فضایل او را بنویسد تا وقتی که اثر آن نوشته باقی باشد، ملائکه برای او استغفار می‌کنند.

﴿۲۵۱۱﴾ علت اینکه ادريس پیامبر به آسمان بالا رفت این است که فرشته‌ای به او مژده‌ی قبولی اعمال و آمرزش داد. و او آرزوی زنده‌شدن کرد، فرشته از او پرسید: «چرا این آرزو را کردی؟» گفت: «برای اینکه خدای متعال را شکر کنم؛ زیرا دوران حیاتم آرزوی قبولی اعمال را داشتم و اکنون به مراد خودم رسیدم». پس فرشته پر خویشت را باز کرد و ادريس را بر بالای آن گذاشت و به آسمان بالا برد.

﴿۲۵۱۲﴾ سپس خداوند فرمود: «و از آسمان آب را فرو آورد» یعنی باران را فرو فرستاد که با هر قطره‌اش فرشته‌ای فرود می‌آید و آن را در جایی قرار می‌دهد که پروردگار عز و جل فرمان داده است. اصحاب از این کلام تعجب کردند. رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: «آیا از بسیاری تعداد فرشتگان تعجب می‌کنید؟ به راستی که تعداد فرشتگانی که برای دوستداران علی بن ابیطالب علیه السلام آمرزش می‌خواهند بیشتر از تعداد آنهاست».

﴿وَجُوبُ الْإِسْتِغْفَارِ دَلِيلٌ عَلَى أَهَمِّيَّةِ﴾

﴿٢٥١٣﴾ امير المؤمنين عليه السلام: وَقُلْتَ تَبَارَكْتَ وَتَعَالَيْتَ الَّذِينَ يَحْمِلُونَ الْعَرْشَ وَمَنْ حَوْلَهُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَيُؤْمِنُونَ بِهِ وَيَسْتَغْفِرُونَ لِلَّذِينَ آمَنُوا وَاسْتَغْفِرْكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ وَقُلْتَ تَبَارَكْتَ وَتَعَالَيْتَ فَاصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَاسْتَغْفِرْ لِذَنْبِكَ وَسَجِّ بِحَمْدِ رَبِّكَ بِالْعِشِيِّ وَالْإِبْكَارِ وَأَنَا أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ وَقُلْتَ تَبَارَكْتَ وَتَعَالَيْتَ فَاسْتَقِيمُوا إِلَيْهِ وَاسْتَغْفِرُوهُ وَأَنَا أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ: بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢٨٢

﴿٢٥١٤﴾ امير المؤمنين عليه السلام: وَقُلْتَ تَبَارَكْتَ وَتَعَالَيْتَ وَالْمَلَائِكَةُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَيَسْتَغْفِرُونَ لِمَنْ فِي الْأَرْضِ إِلَّا إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَفُورُ الرَّحِيمُ وَأَنَا أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ: بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢٨٢

﴿٢٥١٥﴾ الصادق عليه السلام: يَا مَنْ عَصَيْتُهُ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَقَدْ وَكَّلَ بِالْإِسْتِغْفَارِ لِي مَلَائِكَتَهُ: بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٣٣١
١-٤-٢-٢- ميكائيل عليه السلام

﴿٢٥١٦﴾ الصادق عليه السلام: اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مِيكَائِيلَ مَلَكِ رَحْمَتِكَ وَالْمَخْلُوقِ لِرَأْفَتِكَ وَالْمُسْتَغْفِرِ الْمُطَاعِ الْمُعِينِ لِأَهْلِ طَاعَتِكَ: بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٤٠٠
٢-٤-٢-٢- رِضْوَانُ وَمَالِكُ

﴿٢٥١٧﴾ الصادق عليه السلام: أَوْ لَيْسَ رِضْوَانُ وَمَالِكُ مِنْ جُمْلَةِ الْمَلَائِكَةِ وَالْمُسْتَغْفِرِينَ لِشِيعَتِهِ النَّاجِينَ بِمَحَبَّتِهِ قُلْتُ بَلَى: بحار الأنوار، ج ٣٩، ص ١٩٤
٥-٤-٢- العرش و الكرسي

﴿٢٥١٨﴾ الصادق عليه السلام: الْحَوَامِيمُ رِيَّاحِينَ الْقُرْآنِ فَإِذَا قَرَأْتُمُوهَا فَاحْمَدُوا اللَّهَ وَاشْكُرُوهُ كَثِيرًا لِحِفْظِهَا وَتِلَاوَتِهَا إِنَّ الْعَبْدَ لَيَقُومُ وَيَقْرَأُ الْحَوَامِيمَ فَيَخْرُجُ مِنْ فِيهِ أَطِيبٌ مِنَ الْمِسْكِ الْأَذْفَرِ وَالْعَنْبَرِ وَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ لَيَرْحَمُ تَالِيَهَا أَوْ قَارِئَهَا وَيَرْحَمُ جِيرَانَهُ وَأَصْدِقَاءَهُ وَمَعَارِفَهُ وَكُلَّ حَمِيمٍ وَقَرِيبٍ لَهُ وَإِنَّهُ فِي الْقِيَامَةِ يَسْتَغْفِرُ لَهُ الْعَرْشُ وَالْكَرْسِيُّ وَمَلَائِكَةُ اللَّهِ الْمُقَرَّبُونَ: بحار الأنوار، ج ٨٩، ص ٣٠١

﴿٢٥١٩﴾ الصادق عليه السلام: إِنَّ الْعَبْدَ لَيَقُومُ يَقْرَأُ الْحَوَامِيمَ فَيَخْرُجُ مِنْ فِيهِ أَطِيبٌ مِنَ الْمِسْكِ الْأَذْفَرِ وَالْعَنْبَرِ وَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ لَيَرْحَمُ تَالِيَهَا وَقَارِئَهَا وَيَرْحَمُ جِيرَانَهُ وَأَصْدِقَاءَهُ وَمَعَارِفَهُ وَكُلَّ حَمِيمٍ أَوْ قَرِيبٍ لَهُ وَإِنَّهُ فِي الْقِيَامَةِ لَيَسْتَغْفِرُ لَهُ الْعَرْشُ وَالْكَرْسِيُّ وَمَلَائِكَةُ اللَّهِ الْمُقَرَّبُونَ: وسائل الشيعة، ج ٦، ص ١٤٦

﴿وجوب استغفار دلالت بر اهمیت آن﴾

﴿۲۵۱۳﴾ تو که بزرگ و برتری فرمودی: «آنان که عرش را حمل کنند و آن‌ها که اطراف آنند به ستایش پروردگارشان تسبیح گویند و به او ایمان دارند و برای کسانی که ایمان آرند آمرزش خواهند...» و من از تو آمرزش می‌خواهم و به درگاهت توبه می‌کنم. و نیز تو که بزرگ و برتری فرمودی: ... بردباری کن که به‌راستی وعده‌ی خدا حق است و از گناه خویش آمرزش بخواه و در شامگاه و صبحگاه به ستایش پروردگارت تسبیح گوی، و من از تو آمرزش می‌خواهم و به درگاهت توبه می‌کنم و نیز تو که بزرگ و برتری فرمودی: به درگاه او استقامت ورزید و از او آمرزش بخواهید و من از تو آمرزش می‌خواهم و به درگاهت توبه می‌کنم.

﴿۲۵۱۴﴾ تو که بزرگ و برتری فرمودی: ... به ستایش پروردگارشان تسبیح می‌گویند و برای کسانی که در زمین هستند آمرزش می‌خواهند. آگاه باشید که به‌راستی خداوند آمرزنده و مهربان است؛ و من از تو آمرزش می‌خواهم و به درگاهت توبه می‌کنم.

﴿۲۵۱۵﴾ ای کسی که شب و روز نافرمانی‌اش کردم؛ اما او فرشتگانش را برای آمرزش من مأمور کرد.

۱-۴-۲-۶-۲ میکائیل ﷺ

﴿۲۵۱۶﴾ خداوند! بر میکائیل درود بفرست؛ او که فرشته‌ی رحمت توسست و از مهرورزیت آفریده شده و برای اهل طاعت آمرزش می‌خواهد و آنان را یاری می‌کند.

۲-۴-۲-۶-۲ رضوان و مالک

﴿۲۵۱۷﴾ مفضل بن عمر گوید: ... امام صادق ﷺ فرمود: «ایا رضوان و مالک از فرشتگانی نیستند که برای پیروان امیرالمؤمنین ﷺ استغفار کرده و آنان را به‌واسطه‌ی داشتن محبت به آن حضرت نجات می‌دهند؟» گفتیم: «آری».

۵-۴-۲-۶-۲ عرش و کرسی

﴿۲۵۱۸﴾ سوره‌هایی که با «حم» آغاز می‌شوند گل‌های خوشبوی قرآن هستند. پس چون آن‌ها را تلاوت کردی به سبب توفیق حفظ و تلاوت آن‌ها، خدا را بسیار ستایش کن و سپاسگزار باش. به‌راستی، بنده برمی‌خیزد و سوره‌های «حم» را تلاوت می‌کند، و از دهانش بویی نیکوتر از مشک ناب و عنبر برمی‌آید. خدای گرامی و بزرگ بر تلاوت‌کننده و خواننده‌ی آن و بر همسایگان و دوستان و آشنایان و همه‌ی خویشان و نزدیکان او رحم می‌کند و بی‌گمان در رستاخیز، عرش و کرسی و فرشتگان مقرب خداوند، برای او آمرزش می‌خواهند.

﴿۲۵۱۹﴾ هنگامی که بنده برمی‌خیزد و سوره‌های حوامیم را قرائت می‌کند، بویی از دهانش برمی‌خیزد که از مشک ناب و عنبر خوشبوتر است، و خداوند بر خواننده و تلاوت‌کننده‌ی آن رحمت می‌آورد و همسایگان و دوستان و آشنایان او و همه‌ی کسانی را که با او نزدیکند، مورد رحمت قرار می‌دهد. و عرش و کرسی و فرشتگان مقرب خدا در قیامت برای او آمرزش می‌خواهند.

﴿وُجُوبُ الْإِسْتِغْفَارِ دَلِيلٌ عَلَى أَهَمِّيَّةِ﴾

٢-٤-٤-٦-٢-أَهْلُ السَّمَاءِ

﴿٢٥٢٠﴾ عيسى عليه السلام: قَالَ عِيسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِلَهِي مَنْ هُوَ حَتَّى أَرْضِيَهُ فَلَكَ الرِّضَا قَالَ هُوَ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ إِلَى النَّاسِ كَافَّةً أَقْرَبُهُمْ مِنِّي مَنْزِلَةً وَأَخْضَرُهُمْ شَفَاعَةً طُوبَى لَهُ مِنْ نَبِيٍّ وَطُوبَى لِأُمَّتِهِ إِنَّهُمْ لَقَوْنِي عَلَى سَبِيلِهِ يَحْمَدُهُ أَهْلُ الْأَرْضِ وَيَسْتَغْفِرُ لَهُ أَهْلُ السَّمَاءِ؛ الكافي، ج ٨، ص ١٣٨

٢-٤-٤-٧-٢-الأَصْحَاب

٢-٤-٤-٧-١-٢-سَلَمَانَ عَلَيْهِ السَّلَامُ

﴿٢٥٢١﴾ الرسول صلى الله عليه وسلم: وَقَدْ عَادَ سَلَمَانُ رِضْوَانَ اللَّهِ عَلَيْهِ لَمَّا أَرَادَ أَنْ يَقُومَ يَا سَلَمَانَ كَشَفَ اللَّهُ ضُرْكَ وَغَفَرَ ذَنْبَكَ وَحَفِظَكَ فِي دِينِكَ وَبَدَنِكَ إِلَى مُنْتَهَى أَجَلِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٧٨، ص ٢٢٧

٢-٤-٤-٧-٢-٢-ابُو ذَرٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ

﴿٢٥٢٢﴾ الرسول صلى الله عليه وسلم: كَيْفَ أَصْبَحْتَ يَا أَبَا ذَرٍّ قَالَ أَصْبَحْتُ وَعِكَاءَ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ أَصْبَحْتُ فِي رَوْضَةٍ مِنْ رِيَاضِ الْجَنَّةِ قَدْ أَنْعَمَسْتُ فِي مَاءِ الْحَيَوَانِ وَقَدْ غَفَرَ اللَّهُ لَكَ مَا يَفْدَحُ مِنْ دِينِكَ؛ مستدرک الوسائل، ج ٢، ص ٥٧

٢-٤-٤-٧-٣-٢-مُؤْمِنُ آلِ فِرْعَوْنَ

﴿٢٥٢٣﴾ وَجَاءَ مِنْ أَقْصَا الْمَدِينَةِ رَجُلٌ يَسْعَى قَالَ يَا قَوْمِ اتَّبِعُوا الْمُرْسَلِينَ... قِيلَ ادْخُلِ الْجَنَّةَ قَالَ يَا لَيْتَ قَوْمِي يَعْلَمُونَ، بِمَا غَفَرَ لِي رَبِّي وَجَعَلَنِي مِنَ الْمُكْرَمِينَ (يس: ٢٧) مكان الذكر

﴿٢٥٢٤﴾ الصادق عليه السلام: أَنَّ الْمَوَاضِعَ الَّتِي يُذَكَّرُ اللَّهُ فِيهَا وَعَلَيْهَا تَشْهَدُ بِذَلِكَ عِنْدَ اللَّهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَتَسْتَغْفِرُ لَهُمْ إِلَى أَنْ يُدْخِلَهُمُ الْجَنَّةَ؛ بحار الأنوار، ج ٧٣، ص ٣٠١

٢-٤-٤-٩-٢-الطَّائِفُونَ

﴿٢٥٢٥﴾ كُلُّ أَحَدٍ يَسْتَغْفِرُ لَهُ الطَّائِفُونَ أَغْفِرُ لَهُ بِبَرَكَاتِهِمْ؛ مستدرک الوسائل، ج ٩، ص ٣٧٥

٢-٤-٤-١٠-٢-الْوَحْشُ وَالطَّيْرُ وَحَيْتَانِ الْبَحْرِ

﴿٢٥٢٦﴾ الكاظم عليه السلام: أَنَّ الْفَقِيهَ يَسْتَغْفِرُ لَهُ مَلَائِكَةُ السَّمَاءِ وَأَهْلُ الْأَرْضِ وَالْوَحْشُ وَالطَّيْرُ وَحَيْتَانِ الْبَحْرِ؛ بحار الأنوار، ج ٧٥، ص ٣٤٦

﴿وجوب استغفار دلالت بر اهمیت آن﴾

۶-۴-۲- اهل آسمان

﴿۲۵۲۰﴾ عیسی علیه السلام عرض کرد: «خدایا؛ نامش چیست تا من رضای او را فراهم سازم که رضا از آن توست؟» فرمود: او محمد صلی الله علیه و آله است و رسول خدا بین همه‌ی مردم است؛ از همه به من نزدیک‌تر و شفاعتش از همه پذیراتر است. خوشا به حال آن چنان پیامبری و خوشا به امت او که اگر از او پیروی کنند تا به من برسند، اهل زمین او را می‌ستایند و اهل آسمان برای او آمرزش می‌خواهند.»

۷-۴-۲- اصحاب

۱-۷-۴-۲- سلمان رضی الله عنه

﴿۲۵۲۱﴾ پیامبر صلی الله علیه و آله به عبادت سلمان رضی الله عنه رفت و چون خواست از بالین او برخیزد، فرمود: «ای سلمان؛ خداوند رنج تو را برطرف نماید و گناهت را بیامزد و جسم و دینت را تا آخر عمر حفظ کند.»

۲-۷-۴-۲- ابوذر رضی الله عنه

﴿۲۵۲۲﴾ پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: «ای اباذر؛ امروز را چگونه آغاز کردی؟» ابوذر گفت: «ای رسول خدا! در حال بیماری و تب؛» پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: «روز را در یکی از باغ‌های بهشت شروع کرده‌ای درحالی‌که در آب زندگانی غوطه‌وری و خداوند گناهان تو را آمرزیده است.»

۳-۷-۴-۲- مؤمن آل فرعون

﴿۲۵۲۳﴾ و مردی (با ایمان) از دورترین نقطه شهر با شتاب فرا رسید، گفت: «ای قوم من! از فرستادگان (خدا) پیروی کنید! (سرانجام او را شهید کردند و) به او گفته شد: «وارد بهشت شو!» گفت: «ای کاش قوم من می‌دانستند، که پروردگارم مرا آمرزیده و از گرامی‌داشتگان قرار داده است!»

۸-۴-۲- مکان ذکر

﴿۲۵۲۴﴾ جاهایی که در آن ذکر و یاد خدا شود، در روز قیامت نزد خدای تعالی گواهی می‌دهند و برایشان طلب آمرزش می‌کنند تا آن‌ها را به بهشت وارد کنند.

۹-۴-۲- طواف کنندگان

﴿۲۵۲۵﴾ هر کس را که طواف کنندگان برای او طلب آمرزش کنند، به برکت دعای ایشان می‌آمرزم.

۱۰-۴-۲- وحوش، پرندگان و ماهیان

﴿۲۵۲۶﴾ ملائکه‌ی آسمان و اهل زمین و وحوش و طیور و ماهی‌های دریا برای فقیه استغفار می‌کنند.

﴿عُمُومِيَّةُ الْإِسْتِغْفَارِ دَلِيلٌ عَلَى أَهَمِّيَّتِهِ﴾

﴿٢٥٢٧﴾ امير المؤمنين عليه السلام: الْهُدَاةُ الْمَهْدِيُّونَ وَالْغُرُّ الْمَيَّامِينَ مِنْ آلِ طَهَ وَيَاسِينَ وَحُجَّجُ اللَّهِ عَلَى الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ أَسْمُهُمْ مَكْتُوبٌ عَلَى الْأَحْجَارِ وَعَلَى أَوْزَاقِ الْأَشْجَارِ وَعَلَى أَجْنِحَةِ الْأَطْيَارِ وَعَلَى أَبْوَابِ الْجَنَّةِ وَالنَّارِ وَعَلَى الْعَرْشِ وَالْأَفْلَاقِ وَعَلَى أَجْنِحَةِ الْأَمْلَاقِ وَعَلَى حُجُبِ الْجَلَالِ وَسُرَادِقَاتِ الْعِزِّ وَالْجَمَالِ وَبِأَسْمِهِمْ تُسَجُّ الْأَطْيَارُ وَتَسْتَغْفِرُ لِشِعَتِهِمُ الْحَيْتَانُ فِي لُجَجِ الْبَحَارِ؛ بحار الأنوار، ج ٢٥، ص ١٧٤

١٠-١-٢٠٤-٢-٢٦-البَّيغَاءُ

﴿٢٥٢٨﴾ الحسين عليه السلام: إِذَا صَاحَ الْبَيَّغَاءُ يَقُولُ مَنْ ذَكَرَ رَبَّهُ غُفِرَ ذَنْبُهُ؛ بحار الأنوار، ج ٦١، ص ٢٧

١٠-٢-٢٠٤-٢-٢٦-البَّيغَاءُ

﴿٢٥٢٩﴾ الحسين عليه السلام: إِذَا صَاحَ الْبَطَّةُ تَقُولُ غُفْرَانِكَ يَا اللَّهُ؛ بحار الأنوار، ج ٦١، ص ٢٧

﴿٢٥٣٠﴾ الحسين عليه السلام: إِذَا صَاحَتِ الْبَطَّةُ تَقُولُ غُفْرَانِكَ يَا اللَّهُ غُفْرَانِكَ؛ الخرائج والجرائح، ص ١، ص ٢٤٨

١٠-٣-٢٠٤-٢-٢٦-الدَّيْكَ

﴿٢٥٣١﴾ الرسول عليه السلام: إِذَا صَاحَ الدَّيْكَ فِي السَّحَرِ نَادَى مُنَادٍ مِنَ الْجَنَانِ أَيْنَ الْخَاشِعُونَ الذَّاكِرُونَ الرَّاكِعُونَ السَّاجِدُونَ السَّائِحُونَ الْمُسْتَغْفِرُونَ؛ مستدرک الوسائل، ج ٨، ص ٢٨٩

﴿٢٥٣٢﴾ فِي وَصَايَا لُقْمَانَ لِابْنِهِ يَا بُنَيَّ لَا يَكُونُ الدَّيْكَ أَكْبَسَ مِنْكَ يَقُومُ فِي وَقْتِ السَّحَرِ وَ يَسْتَغْفِرُ وَأَنْتَ نَائِمٌ؛ مستدرک الوسائل، ج ١٢، ص ١٤٦

١٠-٤-٢٠٤-٢-٢٦-الطَّائِسُ

﴿٢٥٣٣﴾ الحسين عليه السلام: إِذَا صَاحَ الطَّائِسُ يَقُولُ مَوْلَايَ ظَلَمْتُ نَفْسِي وَ اغْتَرَرْتُ بِزِينَتِي فَاعْفِرْ لِي؛ بحار الأنوار، ج ٦١، ص ٢٧

١٠-٥-٢٠٤-٢-٢٦-العُصْفُورُ

﴿٢٥٣٤﴾ الحسين عليه السلام: إِذَا صَاحَ الْعُصْفُورُ يَقُولُ اسْتَغْفِرُ اللَّهَ مِمَّا يُسْخِطُ اللَّهَ؛ بحار الأنوار، ج ٦١، ص ٢٧

٢-٧-عُمُومِيَّةُ الْإِسْتِغْفَارِ دَلِيلٌ عَلَى أَهَمِّيَّتِهِ

٢-٧-١-إِسْتِغْفَرَهُ كُلُّ شَيْءٍ

﴿٢٥٣٥﴾ الرسول عليه السلام: اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي مِنَ الْمُتَوَكِّلِينَ عَلَيْكَ الْفَائِزِينَ لَدَيْكَ الْمُقَرَّبِينَ إِلَيْكَ بِإِحْسَانِكَ يَا غَايَةَ الطَّالِبِينَ مَنْ دَعَا بِهِ اسْتَغْفَرَ لَهُ كُلُّ شَيْءٍ؛ البلد الأمين، ص ٢١٩

﴿٧٤٦﴾

﴿همگانی بودن استغفار، دلالت بر اهمیت آن﴾

﴿۲۵۲۷﴾ هدایت‌گران و راهنما و چهره‌های درخشان از آل طه و یاسین، حجت‌های خدا بر اولین و آخرین. نام آن‌ها بر سنگ‌ها و برگ‌های درختان و بال پرندگان و درهای بهشت و جهنم و بر عرش و افلاک و بال و پر ملائکه و بر حجاب‌های جلال و سراپرده‌های عزت و جلالت نوشته شده است به نام آن‌ها پرندگان تسبیح می‌کنند و ماهیان دریا برای شیعیان آن‌ها استغفار می‌کنند.

۱-۱۰-۴-۲- طوطی

﴿۲۵۲۹۸﴾ طوطی می‌گوید: هر کس پروردگارش را یاد کند، خدای تعالی گناهِش را می‌آمرزد.

۲-۱۰-۴-۲- مرغابی

﴿۲۵۲۹﴾ هنگامی که مرغابی صدا دردهد، گوید: ای خدا! آمرزش را می‌خواهم.

﴿۲۵۳۰﴾ هنگامی که مرغابی صدا دردهد گوید: ای خدا! آمرزش را می‌خواهم؛ آمرزش را.

۳-۱۰-۴-۲- خروس

﴿۲۵۳۱﴾ هرگاه خروس هنگام سحر صدا دردهد، منادی از سوی بهشت ندا می‌کند: کجایند خاشعان و اهل ذکر و رکوع‌کنندگان و سجده‌گزاران و سیاحت‌کنندگان و آمرزش‌جویان.

﴿۲۵۳۲﴾ لقمان فرمود: «ای پسر من؛ خروس از تو زیرک‌تر نمی‌باشد و بیشتر از تو اوقات نماز را حفظ نمی‌کند! آیا او را نمی‌بینی که هنگام هر نماز برای نماز اعلان می‌کند و در سحرها با صدای بلند اعلان می‌کند و تو در خوابی؟!»

۴-۱۰-۴-۲- طاووس

﴿۲۵۳۳﴾ هرگاه طاووس صدایی کند، می‌گوید: مولای من! به خویش ستم کردم و به زیبایی‌ام بالیدم؛ مرا بیامرز.

۵-۱۰-۴-۲- گنجشک

﴿۲۵۳۴﴾ هرگاه گنجشک صدا کند، می‌گوید: از گناهِانی که خدا را به خشم می‌آورد، استغفار می‌کنم.

۲-۷- همگانی بودن استغفار، دلالت بر اهمیت آن

۱-۷-۲- همه‌چیز از او آمرزش می‌خواهند

﴿۲۵۳۵﴾ خداوند؛ مرا از زمره‌ی توکل‌کنندگان به خودت، رستگاران و پیروزمندان نزد تو، مقربین و نزدیکان خودت، قرار ده؛ به امید احسانت، ای منتهای خواهش درخواست‌کنندگان؛ هر کس تو را با این کلمات بخواند، همه‌چیز برای او طلب آمرزش می‌کنند.

﴿مَذْمَةُ تَرْكِ الْإِسْتِغْفَارِ، إِسْتِغْفَارُ غَيْرِ صَحِيحٍ﴾

٢-٨- مَذْمَةُ تَرْكِ الْإِسْتِغْفَارِ، إِسْتِغْفَارُ غَيْرِ صَحِيحٍ

٢-٨-١- تَرْكُ الْإِسْتِغْفَارِ

﴿٢٥٣٦﴾ السَّجَادُ عليه السلام: تَرَكِيَ الْإِسْتِغْفَارَ مَعَ عِلْمِي بِسَعَةِ حِلْمِكَ تَضْيِيعٌ لِحَقِّ الرَّجَاءِ؛

بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢٨٥

٢-٨-٢- بِئْسَ الْعَبْدُ عَبْدٌ يَسْأَلُ الْمَغْفِرَةَ وَهُوَ يَعْمَلُ بِالْمَعْصِيَةِ

﴿٢٥٣٧﴾ الرَّسُولُ عليه السلام: بِئْسَ الْعَبْدُ عَبْدٌ يَسْأَلُ الْمَغْفِرَةَ وَهُوَ يَعْمَلُ بِالْمَعْصِيَةِ؛ إِرْشَادُ الْقُلُوبِ، ج ١،

ص ٦٨

٢-٨-٣- فَمَنْ أَسْوَءَ حَالًا مِنِّي إِنْ لَمْ تَتَذَكَّرْ كُنِيَ بِالْغُفْرَانِ

﴿٢٥٣٨﴾ السَّجَادُ عليه السلام: فَمَنْ أَسْوَءَ حَالًا مِنِّي إِنْ لَمْ تَتَذَكَّرْ كُنِيَ بِالْغُفْرَانِ؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ١٥٩

﴿٢٥٣٩﴾ الصَّادِقُ عليه السلام: إِذْهَبْ فَاعْتَسِلْ وَصَلِّ مَا بَدَأَ لَكَ فَلَقَدْ كُنْتَ مُقِيمًا عَلَى أَمْرٍ عَظِيمٍ مَا

كَانَ أَسْوَءَ حَالِكَ لَوْ كُنْتَ مِتَّ عَلَى هَذِهِ اسْتَغْفِرَ اللَّهُ وَاسْأَلِ اللَّهَ التَّوْبَةَ مِنْ كُلِّ مَا يَكْرَهُ فَإِنَّهُ لَا

يَكْرَهُ إِلَّا الْقَبِيحَ وَالْقَبِيحَ دَعَا لِأَهْلِهِ فَإِنْ لِكُلِّ قَبِيحٍ أَهْلًا؛ مستدرك الوسائل، ج ٢، ص ٥١٢

٢-٨-٤- وَإِنْ لَمْ تَكُنْ غَفَرْتَ لِي فَوَا سَوَاتَاهُ

﴿٢٥٤٠﴾ الرَّسُولُ عليه السلام: يَا حَلِيمُ مَضَى مِنَ الشَّهْرِ الْمُبَارَكِ الثَّلَاثُ وَلَسْتُ أَدْرِي سَيِّدِي مَا

صَنَعْتَ فِي حَاجَتِي هَلْ غَفَرْتَ لِي إِنْ أَنْتَ غَفَرْتَ لِي فَطُوبَى لِي وَإِنْ لَمْ تَكُنْ غَفَرْتَ لِي فَوَا

سَوَاتَاهُ فَمِنْ أَلَانَ سَيِّدِي فَافْغِرْ لِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٣١

٢-٨-٥- الشَّقِيُّ مَنْ حُرِمَ غُفْرَانُ اللَّهِ

﴿٢٥٤١﴾ الرَّسُولُ عليه السلام: إِنْ الشَّقِيُّ حَقَّ الشَّقِيُّ مَنْ خَرَجَ عَنْهُ هَذَا الشَّهْرُ وَلَمْ تُغْفَرْ ذُنُوبُهُ؛

وسائل الشيعة، ج ١٠، ص ٣١٢

﴿٢٥٤٢﴾ الرَّسُولُ عليه السلام: شَقِيَ عَبْدٌ أَذْرَكَ شَهْرَ رَمَضَانَ فَانْسَلَخَ عَنْهُ وَلَمْ يُغْفَرْ لَهُ؛

فضائل الأشهر الثلاثة، ص ١١٤

﴿٢٥٤٣﴾ الرَّسُولُ عليه السلام: فَإِنَّ الشَّقِيَّ مَنْ حُرِمَ غُفْرَانُ اللَّهِ فِي هَذَا الشَّهْرِ الْعَظِيمِ؛ وسائل الشيعة،

ج ١٠، ص ٣١٣

٢-٨-٦- مَنْ لَمْ يَسْتَغْفِرْ، هُوَ فِي زُمرَةِ الْمُقْصِرِينَ

﴿٢٥٤٤﴾ مَوْعِظَتُهُ عليه السلام: وَصَفَهُ الْمُقْصِرِينَ لَا تَكُنْ مِمَّنْ يَرْجُو الْآخِرَةَ بغيرِ عَمَلٍ وَيَرْجُو

التَّوْبَةَ بِطَوْلٍ أَلَمَلٍ يَقُولُ فِي الدُّنْيَا قَوْلَ الزَّاهِدِينَ وَيَعْمَلُ فِيهَا عَمَلَ الرَّاعِيَيْنِ إِنْ أُعْطِيَ مِنْهَا لَمْ

﴿مذمت ترک استغفار و استغفار ناصحیح﴾

۸-۲- مذمت ترک استغفار و استغفار ناصحیح و ر.به: فصل ۵: پی آمدهای ترک استغفار و آمرزیده نشدن

۸-۲-۱ ترک استغفار، ضایع کردن حقیقت امید است

﴿۲۵۳۶﴾ ترک استغفار با علمم به گستردگی حلم تو، ضایع کردن حق امیدواری است.

۸-۲-۲ بندهای که آمرزش می‌خواهد و همچنان نافرمانی می‌کند، بد بندهای است

﴿۲۵۳۷﴾ بد بندهای است آن که از خدا طلب آمرزش کند و همچنان به گناه مشغول باشد.

۸-۲-۳ اگر مرا با آمرزش پاسخ ندهی، چه کسی از من بدحال تر خواهد بود؟

﴿۲۵۳۸﴾ اگر مرا با آمرزش پشیمانی نکنی، کیست که از من بدحال تر باشد؟

﴿۲۵۳۹﴾ برو و غسل کن و هر نمازی که به دلت افتاد به‌جا آور، که تو مشغول امر و گناهی

بسیار بزرگ بودی و اگر بدان حال مرده بودی چه وضع بدی داشتی. از خدای متعال طلب

آمرزش و بخشش کن و از او بخواه که توبهات را از همه‌ی بدی‌ها بپذیرد. خداوند عزّ و جل

چیزی را ناخوش نشمرد و نهی نکرده مگر عمل قبیح را و تو کارهای زشت را برای طالبانش

واگذار که هر چیزی سزاوار و درخور گروهی است که شایسته‌ی آن هستند.

۸-۲-۴ اگر مرا نیامرزی، پس وای بر من!

﴿۲۵۴۰﴾ ای بردبار؛ یک سوّم ماه مبارک گذشت. ای آقای من؛ نمی‌دانم که با حاجتم چه

کرده‌ای، آیا مرا آمرزیده‌ای؟ اگر آمرزیده باشی خوشا به حالم و اگر نیامرزیده‌ای وای بر من. ای

مولای من اکنون مرا بیامرز.

۸-۲-۵ بدبخت کسی است که از آمرزش الهی محروم بماند

﴿۲۵۴۱﴾ بدبخت واقعی کسی است که ماه رمضان تمام شود و گناهان او آمرزیده نشود.

﴿۲۵۴۲﴾ بدبخت آن بندهای است که ماه رمضان را دریابد ولی ماه تمام شود و آمرزیده نشود.

﴿۲۵۴۳﴾ بدبخت کسی است که در این ماه بزرگ از آمرزش خداوند محروم شود.

۸-۲-۶ آن که طلب آمرزش نکند در زمره‌ی مقصرین خواهد بود

﴿۲۵۴۴﴾ اندرز دادن آن حضرت و شناساندن مقصرین: از کسانی مباش که بدون عمل به

آخرت امیدوارند و با داشتن آرزوهای دراز، به توبه امید بسته‌اند. در دنیا سخن ترک دنیا گوید ولی

کردارش کردار راغبان به دنیاست، اگر دنیا به او داده شود سیر نمی‌شود، اگر ندهندش، قناعت

نمی‌کند، از سپاسگزاری آنچه که به او داده شده ناتوان است ولی بیشتر می‌خواهد؛ مردم را

بازمی‌دارد ولی از خودش جلوگیری نمی‌کند، مردم را به کاری که خود انجام نمی‌دهد فرمان

می‌دهد، شایستگان را دوست دارد ولی عمل آنان را انجام نمی‌دهد، بدکاران را دشمن می‌داند

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

يَشْبَعُ وَإِنْ مَنَعَ لَمْ يَنْقُصْ يَعْجُزُ عَنْ شُكْرِ مَا أُوتِيَ وَيَبْتَغِي الزَّيَادَةَ فِيمَا بَقِيَ يَنْهَى النَّاسَ وَ لَا يَنْتَهَى وَ
يَأْمُرُ النَّاسَ مَا لَا يَأْتِي يُحِبُّ الصَّالِحِينَ وَ لَا يَعْمَلُ بِأَعْمَالِهِمْ وَ يُبْعِضُ الْمُسِيئِينَ وَ هُوَ مِنْهُمْ وَ يَكْرَهُ
الْمَوْتَ لِكَثْرَةِ سَيِّئَاتِهِ وَ لَا يَدْعُهَا فِي حَيَاتِهِ يَقُولُ كَمْ أَعْمَلُ فَأَتَعْنَى أَلَا أَجْلِسُ فَأَتَمْنَى فَهُوَ يَتَمَنَّى
الْمَغْفِرَةَ وَ يَذَّابُ فِي الْمَعْصِيَةِ؛ بحار الأنوار، ج ٧٤، ص ٤١٢

٧-٢- الإستعاذة من ترك الاستغفار أو نسيانه

﴿٢٥٤٥﴾ الصادق (عليه السلام): أَعُوذُ بِكَ أَنْ تَحُولَ خَطِيئَتِي أَوْ ظُلْمِي أَوْ جُرْمِي وَإِسْرَافِي عَلَى نَفْسِي

وَ اتِّبَاعُ هَوَايَ وَ اسْتِعْجَالُ شَهْوَتِي دُونَ مَغْفِرَتِكَ وَ رِضْوَانِكَ؛ تهذيب الأحكام، ج ٣، ص ٧٤

﴿٢٥٤٦﴾ الصادق (عليه السلام): أَعُوذُ بِكَ أَنْ تَحُولَ خَطِيئَتِي وَ ظُلْمِي وَ جَوْرِي وَ اتِّبَاعُ هَوَايَ وَ

اسْتِعْجَالُ شَهْوَتِي دُونَ مَغْفِرَتِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ٢٩

٨-٢- العجب لمن يهلك و الاستغفار معه

﴿٢٥٤٧﴾ امير المؤمنين (عليه السلام): الْعَجَبُ لِمَنْ يَهْلِكُ وَ النَّجَاةُ مَعَهُ قِيلَ وَ مَا هِيَ قَالَ الْإِسْتِغْفَارُ؛

الدعوات، ص ٣١

﴿٢٥٤٨﴾ امير المؤمنين (عليه السلام): عَجِبْتُ لِمَنْ يَقْنَطُ وَ مَعَهُ الْإِسْتِغْفَارُ؛ نهج البلاغة، ص ٤٨٢

٨-٢- أوعدت الوعيد الشديد على اليأس من مغفرتك

﴿٢٥٤٩﴾ أَوْعَدْتَ الْوَعِيدَ الشَّدِيدَ عَلَى الْقَنُوطِ مِنْ رَحْمَتِكَ وَ الْيَأْسِ مِنْ رَوْحِكَ وَ

مَغْفِرَتِكَ؛ البلد الأمين، ص ٤٣٠

٩-٢- طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ

٩-٢-١- أَتَيْتُ مُسْتَغْفِرًا؛ أَتَنَا مِنْ لَدُنْكَ مَغْفِرَةً

﴿٢٥٥٠﴾ الصادق (عليه السلام): إِنِّي أَتَيْتُ نَبِيَّكَ مُسْتَغْفِرًا تَائِبًا مِنْ ذُنُوبِي؛ الكافي، ج ٤، ص ٥٥٠

﴿٢٥٥١﴾ بَلَّغُهُ مِنَّا تَحِيَّةً وَ سَلَامًا وَ أَتَنَا مِنْ لَدُنْكَ فِي مَوْلَاتِهِ فَضْلًا وَ إِحْسَانًا وَ مَغْفِرَةً؛

بحار الأنوار، ج ٩٧، ص ٣٨٠

﴿٢٥٥٢﴾ بَلَّغُهُمْ مِنَّا تَحِيَّةً كَثِيرَةً وَ سَلَامًا وَ أَتَنَا مِنْ لَدُنْكَ فِي مَوْلَاتِهِمْ فَضْلًا وَ إِحْسَانًا وَ

رَحْمَةً وَ غُفْرَانًا؛ بحار الأنوار، ج ٩٧، ص ١٨٥

١٠-٢- أَخَذْتُكَ بِمَغْفِرَتِكَ

﴿٢٥٥٣﴾ امير المؤمنين (عليه السلام): إِنِّي أَخَذْتُنِي بِذُنُوبِي أَخَذْتُكَ بِمَغْفِرَتِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ٩٨

٢-١-٢- أَمَل: فَمَا أَنَا مُؤَمِّلٌ غَيْرَ غُفْرَانِكَ

﴿٢٥٥٤﴾ امير المؤمنين (عليه السلام): إِلَهِي إِنِّي طَالَ فِي عَصِيَانِكَ عُمْرِي وَ عَظُمَ فِي الصُّحُفِ ذَنْبِي فَمَا أَنَا

مُؤَمِّلٌ غَيْرَ غُفْرَانِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٤١، ص ١١

﴿درخواست مغفرت﴾

ولی خود از آنان است؛ به واسطه‌ی گناهانش از مرگ می‌هراسد ولی گناهان را در زندگی وانمی‌گذارد؛ می‌گوید: چقدر عمل انجام دهم، به رنج افتادم؛ آیا ننشینم و آرزو بپروانم؟! او آرزوی آمرزش دارد ولی گناهش را ادامه می‌دهد.

۷-۲-۸- پناه‌بردن به خدا از ترک آمرزش‌خواهی یا فراموش کردن آن

﴿۲۵۴۵﴾ از اینکه خطاهایم یا گناهم یا ستم بر خودم و پیروی از خواهش‌م و عمل به هوی و هوسم مرا از آمرزش و خشنودیت بازدارد، به تو پناه می‌برم.
﴿۲۵۴۶﴾ از اینکه خطا و ظلم و بی‌عدالتی و پیروی از هوی و هوس و شتاب در تحقق امیال نفسانی‌ام، مرا از آمرزش تو بازدارد، به تو پناه می‌برم.

۸-۲-۸- شگفت از کسی که با داشتن استغفار به هلاکت افتد

﴿۲۵۴۷﴾ امام علی علیه السلام فرمود: «شگفتا از کسی که در حال هلاکت و نابودی است؛ حال آنکه نجات با اوست، گفته شد: «نجات چیست؟» فرمود: «استغفار».

﴿۲۵۴۸﴾ در شگفتم از کسی که با آنکه استغفار در اختیار اوست، باز هم ناامید است!

۹-۲-۸- بر ناامیدشدن از آمرزش و وعده‌ی شدید داده‌ای

﴿۲۵۴۹﴾ تو کسی را که از رحمت و آمرزش ناامید شود، وعده‌ی عذاب شدیدی دادی.

۹-۲- درخواست مغفرت

۱-۲-۹- آمدن: آمرزش‌خواهانه آمده‌ام، از ناحیه تو برای ما آمرزش آمده است

﴿۲۵۵۰﴾ من با طلب آمرزش و با حال توبه به‌سوی پیامبرت رفتم.

﴿۲۵۵۱﴾ تحیت و سلام ما را به او برسان و به‌خاطر دوستی او ما را از فضل و احسان و آمرزش بهره‌مند ساز.

﴿۲۵۵۲﴾ تحیت و سلام بسیار ما را به آنان برسان؛ و به‌خاطر دوستی با ایشان ما را از فضل و رحمت و احسان و آمرزش بهره‌مند ساز.

۱۰-۲- گرفتن: با آمرزش‌خواهی دست به دامنانت شده‌ام

﴿۲۵۵۳﴾ خدایا، اگر مرا به خطایم بگیری تو را به گذشت می‌گیرم.

۲-۱۰-۲- آرزو: من به‌جز به آمرزش، به چیز دیگری امید نبسته‌ام

﴿۲۵۵۴﴾ خدایا؛ اگر دوران نافرمانی‌ام طولانی و دفتر گناهانم پر شده است، جز به آمرزش تو امید دیگری ندارم.

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

﴿٢٥٥٥﴾ وَقَدْ كَانَ فِي أَمَلِي وَرَجَائِي أَنْ تَغْفِرَ لِي فَإِنْ كُنْتُ يَا رَبُّ قَدْ فَعَلْتَ ذَلِكَ فَازِدْ عَنِّي رِضَى؛ مستدرک الوسائل، ج ١٠، ص ١٦٣
٣-١٠-٢- أمن: آمِنْ خَوْفِي بِغُفْرَانِكَ

﴿٢٥٥٦﴾ آمِنْ خَوْفِي بِغُفْرَانِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٦، ص ٣١٥
٤-١٠-٢- إن: إِنْ لَمْ تَغْفِرْ لَنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ
﴿٢٥٥٧﴾ قَالَا رَبَّنَا ظَلَمْنَا أَنْفُسَنَا وَإِنْ لَمْ تَغْفِرْ لَنَا وَتَرْحَمْنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ (الأعراف: ٢٣)
٤-١٠-٢- لئن: لَئِنْ لَمْ يَغْفِرْ لَنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ

﴿٢٥٥٨﴾ وَاتَّخَذَ قَوْمُ مُوسَى مِنْ بَعْدِهِ مِنْ خُلِيِّهِمْ عِجْلًا جَسَدًا لَهُ خُورٌ أَلْمَزُوا أَنَّهُ لَا يُكَلِّمُهُمْ وَلَا يَهْدِيهِمْ سَبِيلًا اتَّخَذُوهُ وَكَانُوا ظَالِمِينَ، وَلَمَّا سَقَطَ فِي أَيْدِيهِمْ وَرَأَوْا أَنَّهُمْ قَدْ ضَلُّوا قَالُوا لَئِنْ لَمْ يَرْحَمْنَا رَبُّنَا وَيَغْفِرْ لَنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ (الأعراف: ١٤٩-١٤٨)
٤-١٠-٢- إلّا: إِلَّا تَغْفِرْ لِي أَكُنْ مِنَ الْخَاسِرِينَ
﴿٢٥٥٩﴾ قَالَ رَبِّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ أَنْ أَسْأَلَكَ مَا لَيْسَ لِي بِهِ عِلْمٌ وَإِلَّا تَغْفِرْ لِي وَتَرْحَمْنِي أَكُنْ مِنَ الْخَاسِرِينَ (هود: ٤٧)

﴿٢٥٦٠﴾ الرسول ﷺ: وَإِلَّا تَرْحَمْنِي وَتَغْفِرْ لِي أَكُنْ مِنَ الْخَاسِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٦٤
﴿٢٥٦١﴾ الرسول ﷺ: يَا رَبُّ الْحُجَّةُ لَكَ عَلَيْنَا ظَلَمْنَا أَنْفُسَنَا وَعَصَيْنَا وَإِلَّا تَغْفِرْ لَنَا وَتَرْحَمْنَا نَكُنْ مِنَ الْخَاسِرِينَ قَالَ فَلَمَّا أَقْرَأَ لِرَبِّهِمَا بِذَنْبِهِمَا وَأَنَّ الْحُجَّةَ مِنَ اللَّهِ لَهُمَا تَدَارَكَهُمَا رَحْمَةُ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ فَتَابَ عَلَيْهِمَا رَبُّهُمَا إِنَّهُ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ؛ بحار الأنوار، ج ١١، ص ١٨٢
٤-١٠-٢- أنس: أَنَسُ وَحَشْتَهُمَا بِأَثَارِ غُفْرَانِكَ

﴿٢٥٦٢﴾ الرضا ﷺ: أَنْ تَرْحَمَ وَالِدَيَّ الْغَرِيْبَيْنِ ... وَأَنَسُ وَحَشْتَهُمَا بِأَثَارِ غُفْرَانِكَ وَجَدُّ لِمُحْسِنِهِمَا فِي كُلِّ وَقْتٍ مَسْرَةً وَنِعْمَةً وَلِمُسِيئِهِمَا مَغْفِرَةً وَرَحْمَةً؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢٨٠
٤-١٠-٢- بعث: ابْعَثْنِي مِنْ مَضْجَعِي لِذِكْرِكَ وَاسْتَغْفَارِكَ

﴿٢٥٦٣﴾ يَقُولُ مَنْ أَرَادَ الْإِنْتِبَاهَ اللَّهُمَّ ابْعَثْنِي مِنْ مَضْجَعِي لِذِكْرِكَ وَشُكْرِكَ وَصَلَوَاتِكَ وَاسْتَغْفَارِكَ وَتِلَاوَةِ كِتَابِكَ وَحُسْنِ عِبَادَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ١٧٣
٤-١٠-٢- بلغ: بَلِّغْنَا إِلَى مَغْفِرَتِكَ

﴿٢٥٦٤﴾ الصادق ﷺ: اللَّهُمَّ بَلِّغْنَا بَلَاغًا يَبْلُغُ إِلَى خَيْرٍ بَلَاغًا يَبْلُغُ إِلَى رِضْوَانِكَ وَمَغْفِرَتِكَ؛ وسائل الشيعة، ج ١١، ص ٣٨٧

﴿درخواست مغفرت﴾

﴿۲۵۵۵﴾ خدایا در آرزویم و امیدم چنین بود که مرا می‌آمیزی. خدایا اگر چنین کرده باشی پس بر خشنودی خود از من بیافزای.

۳-۱۰-۲- امان: بیمم را با آمرزش به امنیت بدل کن

﴿۲۵۵۶﴾ خوف و ترسم را با آمرزش ایمن بدار.

۴-۱۰-۲- اگر: اگر ما را نیامیزی از زیانکاران خواهیم بود

﴿۲۵۵۷﴾ گفتند: «پروردگارا! ما به خویشتن ستم کردیم! و اگر ما را نیامیزی و به ما رحم نکنی، از زیانکاران خواهیم بود!»

۴-۱۰-۲- اگر ما را نیامیزی از زیانکاران خواهیم بود

﴿۲۵۵۸﴾ قوم موسی بعد (از رفتن) او (به میعادگاه خدا)، از زیورهای خود گوساله‌ای ساختند؛ جسد بی‌جانی که صدای گوساله داشت! آیا آن‌ها نمی‌دیدند که با آنان سخن نمی‌گوید، و به راه (راست) هدایتشان نمی‌کند؟! آن را (خدای خود) انتخاب کردند، و ظالم بودند! و هنگامی که حقیقت به دستشان افتاد، و دیدند گمراه شده‌اند، گفتند: «اگر پروردگارمان به ما رحم نکند، و ما را نیامزد، به‌طور قطع از زیانکاران خواهیم بود!»

۴-۱۰-۲- اگر مرا نیامیزی از زیانکاران خواهیم بود

﴿۲۵۵۹﴾ عرض کرد: «پروردگارا! من به تو پناه می‌برم که از تو چیزی بخواهم که از آن آگاهی ندارم! و اگر مرا نبخشی، و بر من رحم نکنی، از زیانکاران خواهم بود!»

﴿۲۵۶۰﴾ و اگر بر من رحم نکنی و نیامیزی، از زیانکاران خواهم بود.

﴿۲۵۶۱﴾ ای پروردگار من؛ تو علیه ما دلیل داری؛ ما بر خودمان ستم و نافرمانی کردیم، اگر ما را نیامیزی و بر ما رحم نکنی از زیانکاران خواهیم بود. فرمود: چون آن دو در برابر پروردگارشان به گناه خویش و اینکه خدا بر آن‌ها حجت دارد اقرار کردند، رحمت خدای بخشنده‌ی مهربان به آن‌ها رسیده و پروردگارشان توبه‌ی آن‌ها را پذیرفت که او بسیار توبه‌پذیر و مهربان است.

۶-۴-۲- با آمرزش خود وحشت ایشان را برطرف کن

﴿۲۵۶۲﴾ به پدر و مادر غریبم رحم کن... تنهائیشان را با انوار احسانت از بین برده، و وحشتشان را با آثار غفران و بخشش به انس مبدل ساز، و به نیکوکارشان در هر وقت نعمت و شادمانی عطا کرده، و برای گناهکارشان مغفرت و رحمت عنایت نما.

۷-۱۰-۲- مرا برای ذکر و استغفار، از جایگاه خوابم بلند کن

﴿۲۵۶۳﴾ هرکس می‌خواهد بیدار شود بگوید: خدایا! مرا برای ذکر و شکر و نماز و استغفار و تلاوت کتابت و نیکو عبادت‌کردن از بستر بلند کن، ای مهربان‌ترین مهربانان.

۸-۱۰-۲- رساندن: ما را به آمرزش خود برسان

﴿۲۵۶۴﴾ خداوند! ما را به عاقبتی که به خوبی و رحمت و خشنودی و آمرزش تو بیانجامد، برسان.

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

٩-١٠-٢- تمم: فَأَتِمَّ نِعْمَتَكَ بِالْغُفْرَانِ

﴿٢٥٦٥﴾ الرضا عليه السلام: كَمَا بَدَأْتَنِي بِالْإِحْسَانِ فَأَتِمَّ نِعْمَتَكَ بِالْغُفْرَانِ؛ مستدرک الوسائل، ج ١٠، ص ٢٥

١٠-١٠-٢- توب: تُبْ عَلَيْنَا مُسْتَغْفِرِينَ، تُبْ عَلَيَّ مُسْتَغْفِرًا

﴿٢٥٦٦﴾ الكاظم عليه السلام: اللَّهُمَّ إِلَيْكَ فَرَرْنَا مِنْ ذُنُوبِنَا فَأَوِنَا تَائِبِينَ وَتُبْ عَلَيْنَا مُسْتَغْفِرِينَ؛ تهذيب الأحكام، ج ٣، ص ١١٣

﴿٢٥٦٧﴾ السجاد عليه السلام: جِئْتُ تَائِبًا قَتْبًا عَلَى مُسْتَغْفِرٍ؛ إقبال الأعمال، ص ٢٦٤

١١-١٠-٢- جعل: اجْعَلْنِي فِيهَا مِنْ سَعْدَاءِ خَلْقِكَ بِمَغْفِرَتِكَ، أَسْأَلُكَ أَنْ تَجْعَلَ لِي مَغْفِرَةً، أَسْأَلُكَ أَنْ تَجْعَلَ إِسَاءَتِي مَغْفُورَةً

﴿٢٥٦٨﴾ وَاجْعَلْنِي فِيهَا مِنْ غُفَائِكَ مِنْ جَهَنَّمَ وَطَلْقَائِكَ مِنَ النَّارِ وَ سَعْدَاءِ خَلْقِكَ بِمَغْفِرَتِكَ وَ رِضْوَانِكَ؛ تهذيب الأحكام، ج ٣، ص ١١٣

﴿٢٥٦٩﴾ الصادق عليه السلام: وَاجْعَلْنِي مِمَّنْ أَعْتَقْتَهُ فِي هَذَا الشَّهْرِ مِنَ النَّارِ وَ غَفَرْتَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ

ذَنْبِهِ وَ مَا تَأَخَّرَ؛ البلد الأمين، ص ٢٣٥

﴿٢٥٧٠﴾ الصادق عليه السلام: أَسْأَلُكَ أَنْ تَجْعَلَ لِي عَقِبًا صَالِحًا تُلْحِقَنِي مِنْ دُعَائِهِمْ رِضْوَانًا وَ مَغْفِرَةً؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٤٧

﴿٢٥٧١﴾ الصادقين عليه السلام: أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تَجْعَلَ اسْمِي فِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ فِي السَّعْدَاءِ وَ رُوحِي مَعَ الشُّهَدَاءِ وَ إِحْسَانِي فِي عِلِّيِّينَ وَ إِسَاءَتِي مَغْفُورَةً؛ تهذيب الأحكام، ج ٣، ص ١٠٢

﴿٢٥٧٢﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: أَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ الَّذِي كَتَبْتَهُ حَوْلَ سِدْرَةِ الْمُنْتَهَى عِنْدَهَا جَنَّةُ الْمَأْوَى وَ

جَعَلْتَ فِيهَا رَحْمَتَكَ وَ مَغْفِرَتَكَ وَ رِضْوَانَكَ بِذَلِكَ الْإِسْمِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٠، ص ٢٥٩

﴿٢٥٧٣﴾ اللَّهُمَّ اجْعَلْ خَتْمَتَنَا هَذِهِ خَتْمَةَ مُبَارَكَةٍ تَحُطُّ عَنَّا بِهَا أَوْزَارُنَا وَ تُدِرُّ بِهَا أَرْزَاقَنَا وَ

تُدِيمُ بِهَا سَلَامَتَنَا وَ عَافِيَتَنَا وَ تَجْمَعُ بِهَا شَمْلُنَا وَ تُغْنِي بِهَا فَقْرَنَا وَ تَكْتُبُ بِهَا سَلَامَتَنَا وَ تَغْفِرُ بِهَا

ذُنُوبَنَا؛ بحار الأنوار، ج ٨٩، ص ٣٦٩

﴿٢٥٧٤﴾ الهادي عليه السلام: اللَّهُمَّ اجْعَلْ ذُنُوبَنَا بِهِمْ مَغْفُورَةً؛ بحار الأنوار، ج ٩٩، ص ١٨٢

﴿٢٥٧٥﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: اللَّهُمَّ اجْعَلْ سَعْيِي فِيهِ مَشْكُورًا وَ ذَنْبِي فِيهِ مَغْفُورًا وَ عَمَلِي فِيهِ مَقْبُولًا وَ

وَعَيْبِي فِيهِ مَسْتُورًا يَا أَسْمَعَ السَّامِعِينَ مَنْ دَعَا بِهِ نُودِيَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ لَا تَخَفْ وَ لَا تَحْزَنْ فَقَدْ غُفِرَ

لَكَ؛ البلد الأمين، ص ٢٢١

﴿درخواست مغفرت﴾

۹-۱۰-۲- تمام کردن: با آمرزش نعمت را بر من تمام کن
﴿۲۵۶۵﴾ چه بسیار لطفی که با احسان و اکرام برایم آغاز کردی و نعمت را با آمرزش به پایان رساندی.

۱۰-۱۰-۲- توبه: توبه‌ی ما را که آمرزش خواهیم بپذیر
﴿۲۵۶۶﴾ خداوندا! از گناهانمان به‌سوی تو فرار می‌کنیم و تو را با حال توبه می‌خوانیم و از تو طلب آمرزش می‌کنیم و می‌خواهیم که توبه‌ی ما را بپذیری.

﴿۲۵۶۷﴾ توبه‌کنان [نزد تو] آمدم. گناه مرا که از تو آمرزش می‌خواهم، ببامرز.
۱۱-۱۰-۲- قرار دادن: با آمرزش ما را از سعادت‌مندترین بندگانت قرار ده، از تو می‌خواهم که آمرزش را شامل حال من کنی، از تو می‌خواهم گناه مرا آمرزیده قرار دهی
﴿۲۵۶۸﴾ مرا از زمره‌ی کسانی قرار بده که از جهنم رها شده و از آتش گسسته و به دریافت آمرزش و بهشت رضوان تو سعادت‌مند شده‌اند.

﴿۲۵۶۹﴾ پروردگارا! مرا از زمره‌ی کسانی قرار بده که در این ماه از [عذاب] آتش رهایشان ساختی و گناهان گذشته و آینده‌ی آنان را بخشیدی.

﴿۲۵۷۰﴾ از تو می‌خواهم که برای من ذریه‌ی شایسته‌ای قرار دهی که از دعای آن‌ها به من خشنودی و آمرزش برسد.

﴿۲۵۷۱﴾ پروردگارا از تو می‌خواهم که بر محمد و خاندان محمد درود بفرستی و در این شب نام مرا در ردیف سعادت‌مندان قرار دهی و روح مرا همراه با شهدا ثبت فرمایی، احسانم را در مقام علّین مقرر کنی و نافرمانی مرا مورد آمرزش قرار دهی.

﴿۲۵۷۲﴾ ای خدا، از تو می‌خواهم به نامت که آن را دور سدرۃ‌المنتهی نوشتی که جنۃ‌المأوی نزد آن است، و رحمت و مغفرت و رضوانت را در آن قرار دادی.

﴿۲۵۷۳﴾ خداوندا! این ختم قرآن ما را ختم با برکتی قرار بده که گناهانمان را بریزد و به‌واسطه‌ی این ختم قرآن، رزق و روزی را بر ما جاری کن و سلامتی و عافیت را بر ما مداوم و پیوسته ساز و گروه ما را با یکدیگر جمع کن و به‌واسطه‌ی آن، ما را از فقر دور ساخته و بی‌نیازمان کن و برای ما سلامتی را مقرر فرما و گناهان ما را ببامرز.

﴿۲۵۷۴﴾ پروردگارا، به‌واسطه‌ی آن‌ها گناهان ما مورد آمرزش قرار ده.

﴿۲۵۷۵﴾ خداوندا! تلاش ما را در [انجام] آن مورد سپاس قرار بده و گناهان ما را ببامرز و معلم را بپذیر و عیب و زشتی رفتارم را به لطف خودت ببوشان، ای شنواترین شنوها برای دعا و درخواست، که در روز منادی ندا می‌دهد: نترس و غمگین مباش، که گناهانت آمرزیده شد.

﴿طَلِبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

﴿٢٥٧٦﴾ اللَّهُمَّ اجْعَلْ صَلَاتِي بِهِمْ مُتَقَبَّلَةً وَ ذَنْبِي بِهِمْ مَغْفُورًا؛ الكافي، ج ٢، ص ٥٤٤
 ﴿٢٥٧٧﴾ اللَّهُمَّ اجْعَلْ فِيَّ مَا تَقْضِي وَ تُقَدِّرُ مِنَ الْأَمْرِ الْعَظِيمِ الْمَحْتُومِ وَ فِيَّ مَا تَفَرِّقُ مِنَ الْأَمْرِ الْحَكِيمِ فِي لَيْلَةِ الْقَدَرِ أَنْ تَجْعَلَنِي مِنْ حُجَّاجِ بَيْتِكَ الْحَرَامِ الْمُبْرُورِ حُجَّتُهُمُ الْمَشْكُورِ سَعِيَّتُهُمُ الْمَغْفُورِ ذَنْبُهُمْ [ذُنُوبُهُمْ]؛ إقبال الأعمال، ص ٢٥

﴿٢٥٧٨﴾ الصَّادِق (عليه السلام): اللَّهُمَّ اجْعَلْ مَا مَضَى مِنْ حُسْنِ عَمَلِي مَقْبُولًا وَ مَا فَرَطَ مِنِّي مِنْ سَيِّئَةٍ مَغْفُورًا؛ الإقبال، ص ٤٨٧

﴿٢٥٧٩﴾ الرسول (صلى الله عليه وآله): اللَّهُمَّ اجْعَلْنَا خَيْرًا مِمَّا يَطْنُونَ وَ اغْفِرْ لَنَا مَا لَا يَعْلَمُونَ؛ مستدرک الوسائل، ج ٦، ص ٣٧٩

﴿٢٥٨٠﴾ الحسين (عليه السلام): اللَّهُمَّ اجْعَلْنَا فِي هَذَا الْوَقْتِ مِمَّنْ سَأَلَكَ فَأَعْطَيْتَهُ وَ شَكَرَكَ فَزِدْتَهُ وَ تَابَ إِلَيْكَ فَقَبِلْتَهُ وَ تَنَصَّلَ إِلَيْكَ مِنْ ذُنُوبِهِ فَغَفَرْتَهَا لَهُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٢٤
 ﴿٢٥٨١﴾ الرسول (صلى الله عليه وآله): اللَّهُمَّ اجْعَلْنَا مِنَ الَّذِينَ إِذَا حَدَّثُوا صَدَقُوا وَ إِذَا أَسَاءُوا اسْتَغْفَرُوا وَ إِذَا سَلُّوا صَبَرُوا وَ إِذَا عَاهَدُوا وَافُوا وَ إِذَا غَضِبُوا غَفَرُوا؛ مستدرک الوسائل، ج ٢، ص ٢٣٥

﴿٢٥٨٢﴾ السَّجَّاد (عليه السلام): اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي فِيهِ مِنَ الْمُسْتَغْفِرِينَ؛ مصباح الكفعمي، ص ٦١٢
 ﴿٢٥٨٣﴾ اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي مِمَّنْ دَعَاكَ فَأَجَبْتَهُ وَ سَأَلَكَ فَأَعْطَيْتَهُ وَ آمَنَ بِكَ فَهَدَيْتَهُ وَ تَوَكَّلَ عَلَيْكَ فَكَمَيْتَهُ وَ تَقَرَّبَ إِلَيْكَ فَأَدْنَيْتَهُ وَ افْتَقَرَ إِلَيْكَ فَأَغْنَيْتَهُ وَ اسْتَغْفَرَكَ فَغَفَرْتَ لَهُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٣٦٩

﴿٢٥٨٤﴾ الصَّادِق (عليه السلام): اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي مِنْ أَفْضَلِ عِبَادِكَ نَصِيبًا فِي كُلِّ خَيْرٍ تَقْسِمُهُ فِي هَذِهِ الْغَدَاةِ مِنْ نُورٍ تَهْدِي بِهِ أَوْ رِزْقٍ تَبْسُطُهُ أَوْ ذَنْبٍ تَغْفِرُهُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ١٥٩
 ﴿٢٥٨٥﴾ الصَّادِق (عليه السلام): اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي مِنَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ بِمَغْفِرَتِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٢٧٠

﴿٢٥٨٦﴾ الرسول (صلى الله عليه وآله): اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي مِنَ الْمُتَوَكِّلِينَ عَلَيْكَ الْفَائِزِينَ لَدَيْكَ الْمُقَرَّبِينَ إِلَيْكَ بِإِحْسَانِكَ يَا غَايَةَ الطَّالِبِينَ مَنْ دَعَا بِهِ اسْتَغْفَرَ لَهُ كُلُّ شَيْءٍ؛ البلد الأمين، ص ٢١٩
 ﴿٢٥٨٧﴾ اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي مِنْ حُجَّاجِ بَيْتِكَ الْحَرَامِ فِي هَذَا الْعَامِ وَ فِي كُلِّ عَامٍ الْمُبْرُورِ حُجَّتُهُمُ الْمَشْكُورِ سَعِيَّتُهُمُ الْمَغْفُورِ ذَنْبُهُمْ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٠٤

﴿٢٥٨٨﴾ اللَّهُمَّ إِنِّي قَدْ حَلَلْتُ بِفَنَائِكَ فَاجْعَلْ قِرَائِي مَغْفِرَتِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٦، ص ١٩٠

«درخواست مغفرت»

﴿۲۵۷۶﴾ خداوند! نماز مرا به واسطه‌ی آنان بپذیر و گناهانم را ببامرز.
﴿۲۵۷۷﴾ خدایا! در آنچه از فرمان حتمی خود حکم کرده و مقدر فرموده‌ای و در آنچه از دستور حکیمانه‌ات که بازگشتی ندارد در شب قدر حکم می‌کنی، مقرر فرما که من در زمره‌ی حجاج خانه‌ی خودت باشم، از آنانی که حجشان مقبول و تلاششان مورد تقدیر و گناهانشان آمرزیده است.

﴿۲۵۷۸﴾ خدایا! کردارهای نیک مرا بپذیر و خطاهایی را که در آن‌ها زیاده‌روی کرده‌ام، ببامرز.
﴿۲۵۷۹﴾ بار خدایا! مرا بهتر از آن چه گمان می‌کنند قرار بده و آنچه را که آن‌ها نمی‌دانند ببامرز.
﴿۲۵۸۰﴾ خداوند! در این زمان ما را از زمره‌ی کسانی قرار بده که اگر از تو درخواستی کنند به ایشان عطا کنی و هرگاه تو را شکر گویند بر ایشان بیافزایی و هرگاه به‌سوی تو توبه کنند از ایشان بپذیری و هرگاه رو به‌سوی تو آورده و راه وصل تو جویند، از گناهانشان درگذری و ایشان را ببامرز.
﴿۲۵۸۱﴾ بار خدایا! ما را از جمله کسانی قرار ده که هرگاه سخن گویند کلام راست گویند، هرگاه گناه کنند استغفار می‌کنند، و هرگاه [نعمتی] از ایشان گرفته شود، صبر و بردباری پیشه می‌سازند، و هرگاه عهده‌ی کنند به آن وفادار می‌باشند، و هرگاه مورد غضب قرار گیرند، می‌گذرند.
﴿۲۵۸۲﴾ خداوند! مرا در این روز در زمره‌ی استغفارکنندگان قرار بده.

﴿۲۵۸۳﴾ خداوند! مرا از زمره‌ی کسانی قرار بده که هرگاه تو را می‌خوانند تو ایشان را اجابت می‌کنی، و هرگاه از تو درخواستی می‌کنند، مرحمت می‌کنی. و هنگامی که به تو ایمان می‌آورند هدایتشان می‌کنی، و چنانچه بر تو توکل کنند ایشان را کفایت می‌کنی، و هرگاه به تو تقرب جویند، تو به ایشان نزدیک می‌شوی، و آن‌گاه که به پیشگاه تو ابراز فقر کنند تو ایشان را بی‌نیاز می‌سازی، و هرگاه از محضر تو طلب آمرزش کنند تو ایشان را می‌آمرزی.
﴿۲۵۸۴﴾ خدایا! در هر خیری که در این صبحگاه قسمت می‌کنی، مرا بهره‌مندترین بنده‌ات قرار ده، چه آن خیر نوری باشد که بدان هدایت کنی، یا رحمتی باشد که بگسترانی، یا گناهی باشد که ببامرز.

﴿۲۵۸۵﴾ خدایا! مرا از آن کسانی قرار ده که با آمرزش آن‌ها را مورد لطف قرار دادی.
﴿۲۵۸۶﴾ خداوند! مرا از زمره‌ی توکل‌کنندگان به خودت، رستگاران و پیروزمندان نزد تو، مقربین و نزدیکان خودت، قرار ده؛ به امید احسانت، ای منتهای خواهش درخواست‌کنندگان؛ هر کس تو را با این کلمات بخواند، همه‌چیز برای او طلب آمرزش می‌کنند.
﴿۲۵۸۷﴾ خدایا! مرا از حج‌گزاران خانه‌ی ارجمندت در همین سال و هر سال قرار ده؛ کسانی که حج آن‌ها درست، و تلاششان مورد قدرشناسی و گناهشان آمرزیده است.
﴿۲۵۸۸﴾ خدایا! من در درگاه کرم تو بار گشوده‌ام، پس از من با آمرزش پذیرایی کن.

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

﴿٢٥٨٩﴾ السَّجَادَ ﷺ: اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاجْعَلْنَا مِنَ الَّذِينَ رَتَعُوا فِي زَهْرَةِ رَبِيعِ الْفَهْمِ حَتَّى تَسَامِيَ بِهِمُ السُّمُورُ إِلَى أَعْلَى عِلِّيِّينَ فَرَسَمُوا ذَكَرَ هَيْبَتِكَ فِي قُلُوبِهِمْ حَتَّى نَاجَتْكَ أَلْسِنَةُ الْقُلُوبِ الْخَفِيَّةِ بِطَوْلِ اسْتِغْفَارِ الْوَحْدَةِ فِي مَحَارِيبِ قُدُسِ رَهْبَانِيَّةِ الْخَاشِعِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ١٢٦

﴿٢٥٩٠﴾ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاجْعَلْ جَائِزَتَهُ فِي مَوْقِفِي هَذَا غُفْرَانِكَ وَتُخَفَّتِهِ فِي مَقَامِي هَذَا عِنْدَ إِمَامِي صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ أَنْ تُقِيلَ عَثْرَتَهُ وَتَقْبَلَ مَعْدِرَتَهُ وَتَتَجَاوَزَ عَنْ خَطِيئَتِهِ وَتَجْعَلَ التَّقْوَى زَادَهُ وَمَا عِنْدَكَ خَيْرًا لَهُ فِي مَعَادِهِ وَتَحْشُرَهُ فِي زُمْرَةِ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ ﷺ وَتَغْفِرَ لَهُ وَلِوَالِدَيْهِ؛ تهذيب الأحكام، ج ٦، ص ١١٦

﴿٢٥٩١﴾ الصَّادِقَ ﷺ: اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاجْعَلْ لِي فِي صَلَاتِي وَدُعَائِي بَرَكَةً تُطَهِّرُ بِهَا قَلْبِي وَتَكْشِفُ بِهَا كَرْبِي وَتُؤْمِنُ بِهَا رَوْعَتِي وَتَغْفِرُ بِهَا ذَنْبِي؛ بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ٨٨

﴿٢٥٩٢﴾ الرِّضَا ﷺ: اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاجْعَلْ غُدُونَنَا إِلَيْكَ مَقْرُونًا بِالتَّوَكُّلِ عَلَيْكَ وَرَوَاحِنَا عَنْكَ مَوْصُولًا بِالنَّجَاحِ مِنْكَ وَدُعَاؤَنَا لَكَ مَقْرُونًا بِحُسْنِ الْإِجَابَةِ وَخُضُوعِنَا بَيْنَ يَدَيْكَ دَاعِيًا إِلَى رَحْمَتِكَ وَاعْتِرَافًا بِذُنُوبِنَا شَفِيعًا إِلَى عَفْوِكَ وَانْقِطَاعًا إِلَيْكَ سَبَبًا إِلَى غُفْرَانِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٩، ص ١٨٩

﴿٢٥٩٣﴾ السَّجَادَ ﷺ: اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاجْعَلْنِي وَجَمِيعَ إِخْوَانِي بِكَ مُؤْمِنِينَ وَعَلَى الْإِسْلَامِ ثَابِتِينَ وَلِفَرَائِضِكَ مُؤَدِّينَ وَعَلَى الصَّلَوَاتِ مُحَافِظِينَ وَلِلزَّكَاةِ فَاعِلِينَ وَلِمَرْضَاتِكَ مُتَقَبِّلِينَ وَلِلْإِخْلَاصِ مُخْلِصِينَ وَلَكَ ذَاكِرِينَ وَلِسُنَّةِ نَبِيِّكَ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَعَلَى آلِهِ مُتَّبِعِينَ وَمِنْ عَذَابِكَ مُشْفِقِينَ وَمِنْ عَذَابِكَ خَائِفِينَ وَلِفَضْلِكَ رَاجِعِينَ وَمِنَ الْفَرْعِ الْأَكْبَرِ آمِنِينَ وَفِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ مُتَفَكِّرِينَ وَمِنَ الذُّنُوبِ وَالْخَطَايَا تَائِبِينَ وَعَنِ الرِّيَاءِ وَالسُّمْعَةِ مُنْزَهِينَ وَمِنَ الشُّرْكِ وَالزُّبْعِ وَالْكَفْرِ وَالشَّقَاقِ وَالنَّفَاقِ مَعْصُومِينَ وَبِرِزْقِكَ قَانِعِينَ وَلِلْجَنَّةِ طَالِبِينَ وَمِنَ النَّارِ هَارِبِينَ وَمِنَ الْحَلَالِ الطَّيِّبِ مَرْزُوقِينَ وَعِنْدَ الشُّبُهَاتِ وَاقِفِينَ وَعَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ مُصَلِّينَ وَلِأَهْلِ الْإِيمَانِ نَاصِحِينَ وَلِلْإِخْوَانِ فِيكَ مُسْتَغْفِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ١٢٢

﴿٢٥٩٤﴾ الْبَاقِرَ ﷺ: اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاجْعَلْنِي فِي مَقَامِي مِمَّنْ تَنَالُهُ مِنْكَ صَلَاةٌ وَرَحْمَةٌ وَمَغْفِرَةٌ؛ مستدرک الوسائل، ج ١٠، ص ٤١٢

﴿٢٥٩٥﴾ اللَّهُمَّ فَاجْعَلْ عَوْضَنَا مِنْ شَهْرِ صَوْمِنَا مَغْفِرَتَكَ وَرَحْمَتَكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ١٨٣

﴿٢٥٩٦﴾ اللَّهُمَّ فَاجْعَلْنِي فِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ مِمَّنْ رَضِيتَ عَمَلَهُ وَغَفَرْتَ زَلَّاهُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٤٣

﴿درخواست مغفرت﴾

﴿۲۵۸۹﴾ پروردگارا! بر محمد و خاندانش درود فرست و ما را از کسانی قرار بده که در بهار درخشان فهم گردش کردند تا آنکه با بزرگی به بلندای علو رسیدند، پس یاد بزرگی‌ات را در دل‌هایشان نقش کردند تا آنکه زبان پنهان دل‌ها با استغفار در تنهایی در محراب قدسی پارسائی خاشعان مناجات نمود.

﴿۲۵۹۰﴾ خداوند! بر محمد و خاندانش درود فرست و پاداش او را در این جایی که من ایستاده‌ام، آمرزش او قرار ده؛ و هدیه‌ی او را در این جایی که من ایستاده‌ام، نزد امام این قرار ده که از لغزش او چشم ببوشی، و عذرخواهی‌اش را بپذیری، و از اشتباهش درگذری، و پرهیزکاری را توشه‌ی او، و آنچه را که در پیش توست، خوبی برای او در آخرت، قرار دهی؛ و او را در گروه محمد ﷺ و خاندان محمد ﷺ محشور نمایی و او و پدر و مادرش را بیامری.

﴿۲۵۹۱﴾ خداوند! بر محمد و خاندانش درود فرست، و در نماز و دعای من برکتی قرار ده که بدان سبب، دلم را پاک سازی، و غم و سختی‌ام را برطرف کنی، و هراسم را به امان مبدل نمایی، و گناهم را بیامری.

﴿۲۵۹۲﴾ خداوند! بر محمد و خاندانش درود فرست، و مقرر فرما که صبحمان را با توکل بر تو آغاز کنیم و شامگاهمان را با کامیابی از تو به پایان بریم، و دعا و خواهش ما را به نیکی پاسخ گوی، و فروتنی ما را در برابر خودت دلیل رحمت به حساب آور، و اعتراف به گناهانمان را، شفיעی برای دریافت عفو تو، و گسستمان از دیگران، سبب آمرزشت باشد.

﴿۲۵۹۳﴾ خدایا، بر محمد و خاندانش درود فرست و من و همه‌ی برادرانم را مؤمن به خودت قرار بده و در اسلام استوار بدار و ما را انجام دهنده‌ی واجبات و برپادارنده‌ی نماز و دهنده‌ی زکات قرار بده و باور به خوشنودی‌هایت و اخلاص و یاد خودت و پیروی از سنت پیامبرت و ترس از عذابت و عدالت و امید به لطف را به ما عطا کن و ما را از وحشت بزرگ در امان بدار و اندیشه در آفرینش آسمان‌ها و زمین و بازگشت از گناهان و خطاها و پاک‌شدن از ریاء و شرک و کفر و ناسازگاری و نفاق و زنگار را به ما ببخش و ما را از روزی‌ات راضی قرار بده و خواهان بهشت و گریزان از آتش و از حلال و پاک روزی‌خور و به هنگام شبهه‌ها ایستاده و بر محمد و خاندانش درود فرستنده و خیرخواه اهل ایمان و آمرزش‌خواه برای برادران قرار بده.

﴿۲۵۹۴﴾ خداوند! بر محمد و خاندان پاکش درود فرست و در این مقام و جایگاه مرا از کسانی قرار بده که درود و رحمت و آمرزش تو به آن‌ها می‌رسد.

﴿۲۵۹۵﴾ خداوند! در مقابل روزه‌ی ما در این ماه، آمرزش و رحمت را قرار ده.

﴿۲۵۹۶﴾ خداوند! در این شب مرا از زمره‌ی کسانی که تو از عمل ایشان راضی هستی و لغزش‌هایشان را می‌آمرزی، قرار ده.

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

- ﴿٢٥٩٧﴾ الصادق عليه السلام: اللَّهُمَّ فَلَا تَجْعَلْنِي أَحْسَرَ مِنْ سَأَلِكَ فِيهِ وَاجْعَلْنِي مِمَّنْ أَعْتَقْتَهُ فِي هَذَا الشَّهْرِ مِنَ النَّارِ وَغَفَرْتَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَمَا تَأَخَّرَ؛ تهذيب الأحكام، ج ٣، ص ١٢٦
- ﴿٢٥٩٨﴾ الصادق عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاجْعَلْهُ مِنْ شَأْنِكَ فَإِنَّكَ كُلَّ يَوْمٍ فِي شَأْنِ اللَّهِمَّ وَاجْعَلْهُ فِي عِلِّيِّينَ فِي كِتَابٍ لَا يُمَحَى وَلَا يُبَدَّلُ بَأَنْ تَقُولَ قَدْ غَفَرْتُ لِعَبْدِي مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَمَا تَأَخَّرَ وَاسْتَجَبْتُ لَهُ دَعْوَتَهُ وَوَقَّعْتُهُ وَاصْطَفَيْتُهُ لِنَفْسِي وَكَرَّمْتُهُ وَفَضَّلْتُهُ وَعَصَمْتُهُ وَهَدَيْتُهُ وَرَكَّيْتُهُ وَأَصْلَحْتُهُ وَاسْتَخْلَصْتُهُ وَغَفَرْتُ لَهُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٤٧
- ﴿٢٥٩٩﴾ اللَّهُمَّ وَلِكُلِّ مُوفِدٍ جَائِزَةٌ وَلِكُلِّ زَائِرٍ كَرَامَةٌ فَاجْعَلْ جَائِزَتَهُ فِي مَوْفِقِي هَذَا غُفْرَانِكَ وَالْجَنَّةَ لَهُ وَلِي وَلِجَمِيعِ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ؛ تهذيب الأحكام، ج ٦، ص ١١٦
- ﴿٢٦٠٠﴾ السَّجَاد عليه السلام: إِلَهِي لَيْسَ لِي وَسِيلَةٌ إِلَيْكَ إِلَّا عَوَاطِفُ رَأْفَتِكَ وَلَا لِي ذَرِيعَةٌ إِلَيْكَ إِلَّا عَوَاطِفُ رَحْمَتِكَ وَشَفَاعَةُ نَبِيِّكَ نَبِيِّ الرَّحْمَةِ وَمُنْقِذِ الْأُمَّةِ مِنَ الْعَمَةِ فَاجْعَلْهُمَا لِي سَبَبًا إِلَى نَيْلِ غُفْرَانِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ١٤٩
- ﴿٢٦٠١﴾ الصادق عليه السلام: سَيِّدِي سَيِّدِي وَكَمْ مِنْ ذَنْبٍ قَدْ غَفَرْتُ فَاجْعَلْ ذَنْبِي فِيمَا غَفَرْتَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ٢٨
- ﴿٢٦٠٢﴾ الصادق عليه السلام: صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ الْأَخْيَارِ صَلَاةَ تَزْلِفُهُمْ وَتَمْنَحُهُمْ وَتُكْرِمُهُمْ وَتَحْبُوهُمْ وَتَقَرِّبُهُمْ وَتُدْنِيهِمْ وَتُقَوِّيَهُمْ وَتُسَدِّدُهُمْ وَتَجْعَلْنِي وَجَمِيعَ مُحِبِّيهِمْ فِي مَوْفِقِي هَذَا مِمَّنْ تَنَالُهُ مِنْكَ رَحْمَةٌ وَرَأْفَةٌ وَكَرَامَةٌ وَمَغْفِرَةٌ؛ بحار الأنوار، ج ٩٧، ص ٣٥٢
- ﴿٢٦٠٣﴾ فَاجْعَلْنَا مِمَّنْ يَنْتَفِعُ بِأَوَامِرِهِ وَيَرْتَدِعُ بِزَوَاجِرِهِ وَيَقْتَنِعُ بِحَلَالِهِ وَيُؤْمِنُ بِمَا تَشَابَهَ مِنْ آيَاتِهِ حَتَّى تَغْفِرَ لَنَا ذُنُوبَنَا بِبَرَكَاتِهِ؛ بحار الأنوار، ج ٨٩، ص ٣٦٩
- ﴿٢٦٠٤﴾ الصادق عليه السلام: فَاجْعَلْهُ اللَّهُمَّ هَلَالَ بَرَكَاتٍ وَسَعَادَاتٍ كَامِلَةٍ الْأَمَانِ وَالْغُفْرَانِ وَالرِّضْوَانِ؛ إقبال الأعمال، ص ٦٨٣
- ﴿٢٦٠٥﴾ الكاظم عليه السلام: وَاجْعَلْ عَاقِبَةَ أَمْرِي إِلَى غُفْرَانِكَ وَرَحْمَتِكَ؛ تهذيب الأحكام، ج ٣، ص ١١٤
- ﴿٢٦٠٦﴾ السَّجَاد عليه السلام: وَاجْعَلْ لِي مِنْ لَدُنْكَ وَلِيًّا يَرِثْنِي فِي حَيَاتِي وَيَسْتَعْفِرُنِي بَعْدَ مَوْتِي؛ من لا يحضره الفقيه، ج ٣، ص ٤٧٤
- ﴿٢٦٠٧﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: وَاجْعَلْنَا مِمَّنْ يُنْقَلِبُ إِلَى مَغْفِرَتِكَ وَرِضْوَانِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٤٧

﴿درخواست مغفرت﴾

﴿۲۵۹۷﴾ خداوندا! مرا از زمره‌ی کسانی قرار مده که فرومایه‌ترین درخواست‌کنندگان در آن باشد، و مرا از کسانی که او را در این ماه از آتش رها کرده‌ای و تمام آنچه را که پیش از این مرتکب شده باشد و یا بعد از این مرتکب شود، آمرزیده باشی، قرار بده.

﴿۲۵۹۸﴾ خداوندا! این کار را در آنچه می‌خواهی انجام دهی قرار بده، زیرا تو هر روز اموری را مقرر می‌کنی. خداوندا! آن را در علّیین، در کتابی که محو و دگرگون نمی‌شود ثبت کن و این‌گونه بگو: «تمام گناهایی که بنده‌ام پیش از این مرتکب شده باشد یا پس از این مرتکب شود، آمرزیدم؛ دعای او را اجابت می‌کنم، او را موفق می‌کنم و برای خودم برمی‌گزینم و تکریم می‌کنم و مورد فضل و رحمت قرار می‌دهم، پاکدامنی او را حفظ می‌کنم، او را هدایت کرده و پاکش می‌کنم، آموزش را اصلاح می‌کنم و نجاتش می‌دهم و گناهانش را می‌آمرزم».

﴿۲۵۹۹﴾ خدایا! برای هر واردشونده‌ای، جایزه‌ای و برای هر زائری، عطایی است، پس در این جایگاه جایزه‌ی او را آموزش، و نیز بهشت را برای من و همه‌ی مردان و زنان مؤمن قرار ده.

﴿۲۶۰۰﴾ خدایا به پیشگاهت وسیله‌ای جز عواطف مهرت ندارم، و به درگاهت دست‌آویزی جز آنچه از رحمت شناخته شده و جز شفاعت پیامبرت؛ پیامبر رحمت رهایی‌بخش امت از رنج و ناراحتی ندارم، خدایا! این دو وسیله را برای من سبب رسیدن به آمرزش قرار ده.

﴿۲۶۰۱﴾ آقای من، مولای من؛ چه بسیار گناهان را آمرزیدی؛ پس گناهم را در زمره‌ی آن گناهایی که می‌آمرزی، قرار بده.

﴿۲۶۰۲﴾ بر محمد و خاندان نیکش درود بفرست. درودی که آن‌ها را به تو نزدیک کند و به آن‌ها بخشش عطا کنی و گرامی‌شان بداری، قوی و استوارشان کنی و همه‌ی دوستداران آن‌ها را در این موقعیت، از کسانی قرار دهی که از جانب تو به آن‌ها رحمت و رأفت و کرامت و آمرزش می‌رسد.

﴿۲۶۰۳﴾ ما را از زمره‌ی کسانی قرار ده که با طاعت اوامرش سود می‌برند و از آنچه منع کرده دست می‌کشند و به حلالش قانع می‌شوند و به آیات متشابهش ایمان می‌آورند تا اینکه گناهانمان را به برکت آن بیامری.

﴿۲۶۰۴﴾ خداوندا! این ماه را هلال برکت‌ها و سعادت‌های نیکو با امنیت کامل و آمرزش و رضایت و رضوان قرار بده.

﴿۲۶۰۵﴾ عاقبت امورم را به‌سوی آمرزش و رحمت رهنمون کن.

﴿۲۶۰۶﴾ از نزد خودت برای من یآوری قرار ده که در زندگی‌ام از من بهره برد و پس از مرگم برایم استغفار کند.

﴿۲۶۰۷﴾ ما را در زمره‌ی کسانی قرار بده که به‌سوی آمرزش و رضایت تو برمی‌گردند.

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

﴿٢٦٠٨﴾ الرسول ﷺ: وَاجْعَلْنَا مِنْ عَتَقَائِكَ وَسُعْدَاءِ خَلْقِكَ بِمَغْفِرَتِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥،

ص ٧٨

﴿٢٦٠٩﴾ وَاجْعَلْنِي أَكْرَمَ وَافِدٍ وَأَفْضَلَ وَارِدٍ وَأَنْبَلَ قَاصِدٍ فِي هَذَا الْحَرَمِ الْكَرِيمِ وَالْمَقَامِ الْعَظِيمِ وَالْمُورِدِ النَّيْلِ وَالْمَنْهَلِ الْجَلِيلِ الَّذِي أُوجِبْتَ فِيهِ غُفْرَانَكَ وَرَحْمَتَكَ؛ بحار الأنوار،

ج ٩٧، ص ٣٠١

﴿٢٦١٠﴾ الصادق ﷺ: وَاجْعَلْنِي فِيهَا مِنْ عَتَقَائِكَ وَطَلَقَائِكَ مِنَ النَّارِ وَسُعْدَاءِ خَلْقِكَ الَّذِينَ أَغْنَيْتَهُمْ وَأَوْسَعْتَ عَلَيْهِمْ فِي الرِّزْقِ وَصَنَّتَهُمْ مِنْ بَيْنِ خَلْقِكَ وَلَمْ تَبْتَلِهِمْ وَمِمَّنْ مَنَنْتَ عَلَيْهِ بِرَحْمَتِكَ وَمَغْفِرَتِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٣٦١

﴿٢٦١١﴾ الصادق ﷺ: وَاجْعَلْنِي مِمَّنْ كَتَبْتَهُ فِي هَذَا الشَّهْرِ مِنْ حُجَّاجِ بَيْتِكَ الْحَرَامِ الْمَبْرُورِ حُجَّتِهِمُ الْمَغْفُورِ ذُنُوبِهِمْ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ١٨٠

﴿٢٦١٢﴾ وَاجْعَلْنِي مِمَّنْ يَنْقَلِبُ مِنْ زِيَارَةِ مَشَاهِدِ أَحِبَّائِكَ مُنْجَحًا قَدْ اسْتَوْجَبَ غُفْرَانَ الذُّنُوبِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٨، ص ٢١٨

﴿٢٦١٣﴾ الصادق ﷺ: وَاجْعَلْنِي مِنَ الصَّابِرِينَ وَالصَّادِقِينَ وَالْقَائِمِينَ وَالْمُنْفِقِينَ وَالْمُسْتَغْفِرِينَ بِأَلْسِحَارِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ١٦٧

﴿٢٦١٤﴾ وَاجْعَلْنِي مِنْ عِبَادِكَ الَّذِينَ تَغْفِرُ لَهُمْ ذُنُوبَهُمْ وَتُكَفِّرُ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ؛ بحار الأنوار،

ج ٩٥، ص ٣١٤

﴿٢٦١٥﴾ السَّجَّاد ﷺ: وَانْصِبِ الْمَوْتَ بَيْنَ أَيْدِينَا نَصْبًا، وَلَا تَجْعَلْ ذِكْرَنَا لَهُ غِيًّا، وَاجْعَلْ لَنَا مِنْ صَالِحِ الْأَعْمَالِ عَمَلًا نَسْتَبِطِي مَعَهُ الْمَصِيرَ إِلَيْكَ، وَنُخْرِصُ لَهُ عَلَى وَشَكِ اللَّحَاقِ بِكَ حَتَّى يَكُونَ الْمَوْتُ مَا نَسْنَا الَّذِي نَأْنَسُ بِهِ، وَمَا لَفْنَا الَّذِي نَشْتَاقُ إِلَيْهِ، وَحَامَتَنَا الَّتِي نُحِبُّ الدُّنْيَا مِنْهَا، فَإِذَا أَوْرَدَتْهُ عَلَيْنَا وَانْزَلَتْهُ بِنَا فَاسْعِدْنَا بِهِ زَائِرًا، وَانْسِنَا بِهِ قَادِمًا، وَلَا تُشَقِّنَا بِضِيَافَتِهِ، وَلَا تُخْزِنَا بِزِيَارَتِهِ، وَاجْعَلْهُ بَابًا مِنْ أَبْوَابِ مَغْفِرَتِكَ؛ الصحيفة السجادية ﷺ، الدعاء ٤٠

﴿٢٦١٦﴾ الرسول ﷺ: يَا رَسُولَ اللَّهِ فِي سَلَامَةٍ مِنْ دِينِي قَالَ فِي سَلَامَةٍ مِنْ دِينِكَ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِذَا سَلِمَ لِي دِينِي فَمَا يَسُوؤُنِي ذَلِكَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لِذَلِكَ جَعَلَكَ اللَّهُ لِمُحَمَّدٍ تَالِيًا وَإِلَى رِضْوَانِهِ وَغُفْرَانِهِ دَاعِيًا؛ بحار الأنوار، ج ٢٨، ص ٦٦

«درخواست مغفرت»

﴿۲۶۰۸﴾ ما را از کسانی که تو خود او را آزاد کرده‌ای و نیز از مردمی که به آمرزش تو سعادت‌مند شده‌اند قرار بده.

﴿۲۶۰۹﴾ و مرا گرامی‌ترین ملاقات‌کننده، بهترین واردشونده و شریف‌ترین فرد قصدکننده در این حرم بخشنده و مقام والا و سرچشمه‌ی شریف و آبشخور باشکوه قرار ده که بخشش و رحمت را در آن واجب کردی.

﴿۲۶۱۰﴾ در این شب مرا از بندگان آزاد و دورشده از آتش و سعادت‌مند قرار ده، همان‌ها که بی‌نیازشان ساختی و روزی‌شان را فراوان نمودی و بین مخلوقات حفظشان کردی و گرفتارشان نساختی و با رحمت و آمرزش بر ایشان منت نهادی.

﴿۲۶۱۱﴾ ما را در زمره‌ی حاجیان خانه‌ی محترم کعبه‌ات، آنان که حجتشان مقبول و گناهانشان آمرزیده شده است، قرار بده.

﴿۲۶۱۲﴾ ما را از زمره‌ی کسانی قرار بده که با پیروزی و سعادت‌ی که موجب آمرزش گناهان است، از زیارت زیارتگاه‌های دوستدارانت برمی‌گردند.

﴿۲۶۱۳﴾ مرا در زمره‌ی صابران و راستگویان و عبادت‌پیشگان و انفاق‌کنندگان و آمرزش‌خواهان سحرگاهان قرار بده.

﴿۲۶۱۴﴾ ما را از آن بندگان قرار ده که گناهانشان را می‌آمرزی و خطا و نافرمانی‌هایشان را می‌پوشانی.

﴿۲۶۱۵﴾ مرگ را در برابر ما بدار و روزی مباد که از یاد مرگ غافل باشیم. ای خداوند، در این جهان، آن چنان از عمل صالح برخوردارمان فرمای که وعده‌ی دیدار تو را با همه نزدیک‌اش دیر شماریم و آتش اشتیاق ما در پیوستن به تو در دل زبانه کشد، آن سان که مرگ سرای انس ما شود که بدان دل بریندیم و آشیانه الفت ما که به‌سوی آن پر بگشاییم و خویشاوند ما که نزدیک شدن به او را دوست بداریم. پس هرگاه آن را بر ما حاضر کردی، ما را به آن نیکبخت بگردان؛ درحالی که زیارت‌کننده‌ی او باشیم، و درحالی که از راه می‌رسد، ما را به آن انس ده، و ما را به مهمانی‌اش بدبخت نکن و از دیدارش خوار و رسوا نفرما، و آن را دری از درهای آمرزش خود مقرر فرما.

﴿۲۶۱۶﴾ علی علیه السلام گفت: «ای رسول خدا صلی الله علیه و آله آیا آن هنگام (زمان مرگ) دین من درست است؟» فرمود: «بله، دین تو درست است». گفت: «ای رسول خدا؛ اگر دینم درست باشد آن کینه‌ها مرا ناراحت نمی‌کند؟» فرمود: «به همین دلیل است که خدا تو را برابر با محمد صلی الله علیه و آله و دعوت‌کننده به خشنودی و آمرزشش قرار داد».

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

- ﴿٢٦١٧﴾ امير المؤمنين عليه السلام: يَا صَاحِبَ الْبَيْتِ الْبَيْتِ بَيْنَكَ وَالضَّيْفُ ضَيْفُكَ وَلكُلُّ ضَيْفٍ مِنْ مُضَيِّفِهِ قَرَى فَاَجْعَلْ قَرَاىَ مِنْكَ اللَّيْلَةَ الْمَغْفِرَةَ؛ مستدرک الوسائل، ج ٩، ص ٣٥١
- ١٢-١٠-٢- جمع: اِجْمَعْ بَيْنِي وَبَيْنَهُمَا فِي مَغْفِرَتِكَ
- ﴿٢٦١٨﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: وَاجْمَعْ بَيْنِي وَبَيْنَهُمَا فِي مُسْتَقَرِّ رَحْمَتِكَ وَقَرِّبْ مِنْ رِضْوَانِكَ وَمَغْفِرَتِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٦، ص ٣٧٨
- ١٣-١٠-٢- جواب: اَجَابَكَ اللَّهُ بِالْمَغْفِرَةِ
- ﴿٢٦١٩﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: اَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وآله دَعَا اَبَا اَيُّوبَ الْاَنْصَارِيَّ، فَقَالَ لَبَّيْكَ وَسَعْدِيكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله اَجَابَكَ اللَّهُ بِالْمَغْفِرَةِ يَا اَبَا اَيُّوبَ؛ مستدرک الوسائل، ج ٩، ص ١٥٦
- ١٤-١٠-٢- جور: نَسْتَجِيرُ بِمَغْفِرَةِ اللَّهِ، مُسْتَجِيرًا بِمَغْفِرَتِكَ
- ﴿٢٦٢٠﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اَللّٰهُمَّ اَمْسِ ذَنْبِي مُسْتَجِيرًا بِمَغْفِرَتِكَ فَصَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَاغْفِرْ لِيْ؛ بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ٢٧٨
- ﴿٢٦٢١﴾ العسكري عليه السلام: اِنَّا نَسْتَجِيرُ مِنْ تَعْنِيْفِكَ اِيَّانَا بِمَغْفِرَةِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ؛ بحار الأنوار، ج ٧٥، ص ٤٢٥
- ﴿٢٦٢٢﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: لَمَّا اُسْرِى بِي عَلَّمَتْنِي الْمَلَائِكَةُ قَوْلًا اَقُوْلُهُ اِذَا اَصْبَحْتُ وَامْسَيْتُ اَللّٰهُمَّ اِنْ ظَلَمْتُ اَصْبَحْ مُسْتَجِيرًا بِغَفْوِكَ وَذَنْبِي اَصْبَحْ مُسْتَجِيرًا بِمَغْفِرَتِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ٢٤٨
- ﴿٢٦٢٣﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اَصْبَحَ ذَنْبِي مُسْتَجِيرًا بِمَغْفِرَتِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٤٠٢
- ﴿٢٦٢٤﴾ الكاظم عليه السلام: اَصْبَحْتُ ذَنْبِي مُسْتَجِيرًا بِمَغْفِرَتِكَ؛ البلد الأمين، ص ٢٠
- ١٥-١٠-٢- جيا: جِئْتُكَ لِتَغْفِرَ لِي: جِئْتُ تَائِبًا، فَتُبْ عَلَيَّ مُسْتَغْفِرًا
- ﴿٢٦٢٥﴾ اِلٰهِي غَارَتْ نُجُومُ سَمَآوَاتِكَ وَهَجَعَتْ عُيُونُ اَنَامِكَ وَابْوَابُكَ مُفْتَحَاتٌ لِّلْسَّائِلِيْنَ جِئْتُكَ لِتَغْفِرَ لِي وَتَرْحَمَنِي؛ بحار الأنوار، ج ٤٦، ص ٨١
- ﴿٢٦٢٦﴾ اِلٰهِي قَدْ جَاءَكَ الْعَبْدُ الْخَاطِي فِرْعَا مُشْفِقًا وَرَفَعَ اِلَيْكَ طَرْفَهُ حَذَرًا رَاجِيًا وَفَاضَتْ عَبْرَتُهُ مُسْتَغْفِرًا نَادِمًا؛ بحار الأنوار، ج ٩٧، ص ٤٤٣
- ﴿٢٦٢٧﴾ السَّجَّاد عليه السلام: جِئْتُ تَائِبًا فَتُبْ عَلَيَّ مُسْتَغْفِرًا؛ إقبال الأعمال، ص ٢٦٤
- ١٦-١٠-٢- حبس: فَاحْتَبِسْهَا فِي مَحَلِّ مَغْفِرَتِكَ
- ﴿٢٦٢٨﴾ الصادق عليه السلام: اِذَا اَوَى اَحَدُكُمْ اِلَى فِرَاشِهِ فَلْيَقُلْ اَللّٰهُمَّ اِنِّى اَحْتَبَسْتُ نَفْسِيْ عِنْدَكَ فَاحْتَبِسْهَا فِي مَحَلِّ رِضْوَانِكَ وَمَغْفِرَتِكَ؛ الكافي، ج ٢، ص ٥٣٦
- ﴿٧٦٤﴾

﴿درخواست مغفرت﴾

﴿۲۶۱۷﴾ ای صاحب خانه؛ خانه خانه‌ی تو و مهمان مهمان توست و هر مهمانی پذیرایی دارد، پس پذیرایی مرا در این شب مغفرت خویش قرار ده.

۱۲-۱۰-۲ جمع کردن: بین من و پدر و مادرم را با آمرزش جمع کن

﴿۲۶۱۸﴾ [پروردگارا؛] میان من و پدر و مادرم را در جایگاه رحمت جمع فرما و به رضوان و آمرزش نزدیک کن.

۱۳-۱۰-۲ پاسخ: خداوند با آمرزش به تو پاسخ دهد

﴿۲۶۱۹﴾ رسول خدا ﷺ ابویوب انصاری را فراخواند. گفت: «بله ای پیامبر خدا»؛ حضرت فرمود: «خداوند با آمرزش پاسخ تو را داد».

۱۴-۱۰-۲ پناه بردن: به وسیله‌ی آمرزش خواهی به خدا پناه می‌بریم

﴿۲۶۲۰﴾ خدایا؛ روز را در حالی به پایان می‌برم که گناهم به آمرزش پناهنده شده است، پس بر محمد و خاندان او درود فرست و مرا بیامرز.

﴿۲۶۲۱﴾ ما از سرزنش شما، به آمرزش خدا پناه می‌بریم.

﴿۲۶۲۲﴾ آن‌گاه که شب معراج مرا به آسمان سیر دادند، فرشتگان کلامی به من آموختند که هر صبح و شام می‌گوییم؛ «خدایا؛ ظلم و ستمم روز را آغاز کرده‌اند در حالی که به عفو و گذشت تو پناه برده‌اند؛ و گناهم در حالی روز را آغاز کرده است که به آمرزش تو پناه برده است».

﴿۲۶۲۳﴾ گناهم به آمرزش تو پناه برده است.

﴿۲۶۲۴﴾ گناهانم به آمرزش تو پناه آورده‌اند.

۱۵-۱۰-۲ آمدن: آمده‌ام که مرا بیامرزی، توبه‌کارانه آمده‌ام، پس توبه‌ی مرا که آمرزش خواهم بپذیر

﴿۲۶۲۵﴾ خدایا؛ ستارگان غروب کردند، چشم مردمان به خواب رفت، ولی در خانه‌ی تو برای نیازمندان باز است؛ خدایا؛ آمده‌ام که مرا بیامرزی و به من رحم کنی.

﴿۲۶۲۶﴾ خداوند! بنده‌ی خطاکار و نالان و ترسان تو به‌سویت آمده است و دیدگانش با نگرانی و امیدواری به‌سوی تو بالا می‌نگرد؛ درحالی که محتاط و امیدوار است؛ اشکش جاری و با پشیمانی طالب آمرزش است.

﴿۲۶۲۷﴾ توبه‌کنان [نزد تو] آمدم. گناه مرا که از تو آمرزش می‌خواهم، بیامرز.

۱۶-۱۰-۲ نگه داشتن: آن را در جایگاه آمرزش نگاهدار

﴿۲۶۲۸﴾ هرگاه یکی از شماها به بستر خود رود، پس [بهتر است که] بگوید: «اللَّهُمَّ إِنِّي اخْتَبَسْتُ نَفْسِي عِنْدَكَ فَأَخْتَبِسْهَا فِي مَحَلِّ رِضْوَانِكَ وَ مَغْفِرَتِكَ».

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

١٧-١٠-٢- حرم: لَا تَحْرِمُنَا الْمَغْفِرَةَ، لَا تَحْرِمُنَا غُفْرَانَكَ وَ...

﴿٢٦٢٩﴾ الرسول ﷺ: لَا تَحْرِمُنَا الْمَغْفِرَةَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٧٢

﴿٢٦٣٠﴾ الهادي ﷺ: لَا تَحْرِمُنَا شَفَاعَتَهُمْ حَتَّى نَظْفِرَ بِعُقُوكَ وَ غُفْرَانِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٩،

ص ١٨٢

﴿٢٦٣١﴾ امير المؤمنين ﷺ: لَا تَحْرِمْنِي بِرَحْمَتِكَ وَ لَا تُعَذِّبْنِي وَ أَنَا أَسْتَغْفِرُكَ؛ بحار الأنوار،

ج ٩٤، ص ١٩٨

١٨-١٠-٢- حسن: أَحْسِنُ أَوْبَتِي مَغْفُورَ الْعَلَانِيَةِ

﴿٢٦٣٢﴾ إلهي إِيَّاكَ قَصَدْتُ وَ إِلَى وَلِيِّكَ وَ ابْنِ وَلِيِّكَ وَ قَدَدْتُ نَازِلًا بِعُقُوبَتِكَ عَائِذَاً

بِعُقُوكَ مِنْ عُقُوبَتِكَ فَارْحَمْ غُرْبَتِي وَ أَقِلْ عَثْرَتِي وَ أَقْبِلْ تَوْبَتِي وَ أَحْسِنْ أَوْبَتِي مَشْكُورَ الْبَصِيرَةِ

مَغْفُورَ الْعَلَانِيَةِ وَ السَّرِيرَةِ مِنْ كُلِّ كَبِيرَةٍ وَ صَغِيرَةٍ؛ بحار الأنوار، ج ٩٨، ص ٢٢٧

١٩-١٠-٢- حمل: فَاحْتَمِلْهُ بِمَغْفِرَتِكَ

﴿٢٦٣٣﴾ امير المؤمنين ﷺ: اللَّهُمَّ وَ مَا افْتَرَضْتَ عَلَيَّ مِنْ حُقُوقِ الْوَالِدَيْنِ الْأَبَاءِ وَ الْأُمَّهَاتِ وَ

الْإِخْوَةِ وَ الْأَخَوَاتِ فَاحْتَمِلْهُ بِجُودِكَ وَ مَغْفِرَتِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٢٨٥

٢٠-١٠-٢- حنن: تَحَنَّنْ عَلَيَّ بِمَغْفِرَتِكَ

﴿٢٦٣٤﴾ تَحَنَّنْ عَلَيَّ بِمَغْفِرَتِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٨٦

٢١-١٠-٢- حوج: أَوَّلُ حَاجَتِي إِلَيْكَ أَنْ تَغْفِرَ لِي، لِي إِلَى مَغْفِرَتِكَ أَشَدُّ الْحَاجَةِ وَ ...

﴿٢٦٣٥﴾ الْإِيْمَةُ ﷺ: اللَّهُمَّ وَ أَوَّلُ حَاجَتِي إِلَيْكَ أَنْ تَغْفِرَ لِي مَا سَلَفَ مِنْ ذُنُوبِي عَلَى كَثَرَتِهَا

وَ نَعَصِمَنِي فِيمَا بَقِيَ مِنْ عُمْرِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٩، ص ١٦٩

﴿٢٦٣٦﴾ اللَّهُمَّ وَ لِي إِلَى عُقُوكَ وَ مَعْرُوفِكَ وَ مَغْفِرَتِكَ وَ رَحْمَتِكَ وَ رِضْوَانِكَ وَ

عَافِيَتِكَ وَ عِصْمَتِكَ وَ حُسْنِ إِجَابَتِكَ أَعْظَمُ الْفَاقَةِ وَ أَشَدُّ الْحَاجَةِ؛ إقبال الأعمال، ص ٤١١

﴿٢٦٣٧﴾ السَّجَاد ﷺ: يَا رَبِّ حَاجَتِي أَنْ تَغْفِرَ [لِي وَ] لِمَنْ نَصَرَ وَلَدِي؛ تفسير فرات الكوفي،

ص ٤٠٩

٢٢-١٠-٢- ختم: أَسْأَلُكَ أَنْ خَتَمْتَ لَهُ بِالْمَغْفِرَةِ، إِخْتِمَ لِي بِالْمَغْفِرَةِ وَ ...

﴿٢٦٣٨﴾ السَّجَاد ﷺ: أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تُقَلِّبَنِي فِيهِ مُفْلِحاً

مُنْجِحاً بِأَفْضَلِ مَا أَنْقَلَبَ بِهِ مِنْ رَضِيَّتِ عَنْهُ وَ اسْتَجَبَتْ دُعَاءَهُ وَ قَبِلَتْهُ وَ أَجَزَلَتْ حَيَاةَهُ وَ غَفَرَتْ

ذُنُوبَهُ وَ أَكْرَمَتْهُ وَ لَمْ تَسْتَبْدِلْ بِهِ سِوَاهُ وَ شَرَفَتْ مَقَامَهُ وَ بَاهَيْتْ بِهِ مَنْ هُوَ خَيْرُ مَنْهُ وَ قَلْبَتَهُ بِكُلِّ

حَوَائِجِهِ وَ أَحْيَيْتَهُ بَعْدَ الْمَمَاتِ حَيَاةً طَيِّبَةً وَ خَتَمْتَ لَهُ بِالْمَغْفِرَةِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٣٢

«درخواست مغفرت»

۱۷-۱۰-۲- محروم کردن: آمرزش را از ما دریغ مدار، ما را از غفرانت محروم نکن

﴿۲۶۲۹﴾ ما را از آمرزش محروم نفرما.

﴿۲۶۳۰﴾ ما را از شفاعت ایشان محروم نفرما تا اینکه به دریافت عفو و آمرزش پیروز و

سعادت‌مند شویم.

﴿۲۶۳۱﴾ مرا از دریافت رحمت محروم نکن. و حال که از تو آمرزش می‌خواهم، مرا عذاب نکن.

۱۸-۱۰-۲- نیکی کردن: بازگشت مرا با آمرزش آشکار، بازگشتی نیکو قرار ده

﴿۲۶۳۲﴾ خداوندا! من تنها تو را قصد کردم و به‌سوی ولیّ تو و فرزند ولیّ تو رفتم، درحالی‌که

بر عقوبت و عذاب تو نازل شده و ترسان و پناه برنده به عفو و آمرزش تو هستم، پس خدایا! بر غریبی من رحم و مشکلاتم را کم کن، توبه‌ام را بپذیر، به نیکویی پذیرایم باش، شکرگزار بصیرتم باش، گناهان آشکار و پنهان و کوچک و بزرگم را ببامرز.

۱۹-۱۰-۲- حمل کردن: او را با آمرزش خود همراه کن

﴿۲۶۳۳﴾ خداوندا! و آنچه از حقوق والدین؛ پدران و مادران و برادران و خواهران را بر من

واجب ساختی. به جود و سخاوت و آمرزش آن را از عهده‌ام بردار.

۲۰-۱۰-۲- لطف کردن: با آمرزیدنت به من لطف کن

﴿۲۶۳۴﴾ با آمرزش، به من مهربانی کن.

۲۱-۱۰-۲- درخواست: اولین درخواست من آن است که مرا مورد آمرزش قرار دهی، من به

آمرزش محتاج‌ترم

﴿۲۶۳۵﴾ خداوندا! اولین حاجت من از تو آن است که گناهانی را که پیش از این انجام داده‌ام

با وجود فراوانی‌شان بیماری‌ام را و در باقی‌مانده‌ی عمرم نیز مرا از [گناه] نگاه داری.

﴿۲۶۳۶﴾ خداوندا! من به عفو، لطف، آمرزش، رحمت، رضایت، سلامتی، عافیت، عصمت از

گناه و اجابت نیکوی تو، بیشترین نیاز را دارم.

﴿۲۶۳۷﴾ پروردگارا! درخواستم این است که من و هرکس را که فرزندانم را یاری کرده

بیماری.

۲۲-۱۰-۲- پایان کار: از تو می‌خواهم که پایان کار او و مرا آمرزش قرار دهی

﴿۲۶۳۸﴾ از تو می‌خواهم که بر محمد و آل محمد درود بفرستی و در این روز مرا رستگار و

کامیاب از درگاهت برگردان، به بهترین صورت که از کسی خشنود گردیدی و دعایش را اجابت

نمودی و پذیرفتی و عطای فراوان به او بخشیدی و گناهانش را آمرزیدی و گرامی داشتی و کسی

دیگر را به جای او بر نگزیدی و مقامش را والا گرداندی و در نزد افراد بهتر از او به او مباحثات کردی و

با برآوردن تمامی حوائجش از درگاهت برگرداندی و بعد از مرگ نیز او را به زندگانی پاکیزه زنده

گرداندی و پایان کار او را به آمرزش پایان دادی و به آنان که دوستش دارد، ملحق کردی.

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

- ﴿٢٦٣٩﴾ الصادق عليه السلام: اللَّهُمَّ اخْتِمْ لِي بِالسَّعَادَةِ وَالْمَغْفِرَةِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٧، ص ٣٤١
- ﴿٢٦٤٠﴾ الصادق عليه السلام: اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَهَذَا الْيَوْمُ خَلَقُ جَدِيدٌ فَافْتَحْهُ عَلَيَّ بِطَاعَتِكَ وَاخْتِمْهُ عَلَيَّ بِمَغْفِرَتِكَ وَرِضْوَانِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٢٦٤
- ﴿٢٦٤١﴾ اخْتِمْ لِي بِالسَّعَادَةِ وَالسَّلَامَةِ وَالْأَمْنِ وَالْإِيمَانِ وَالْمَغْفِرَةِ؛ بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ٣
- ﴿٢٦٤٢﴾ السَّجَّاد عليه السلام: فَاخْتِمْ لِي مِنْكَ بِالْغُفْرَانِ؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ١٨٧
- ﴿٢٦٤٣﴾ هَذَا آخِرُ يَوْمٍ مِنْ شَهْرِ رَمَضَانَ فَإِذَا انْقَضَى فَاخْتِمْهُ لَنَا وَ الشَّهَادَةَ [بِالسَّعَادَةِ] وَ الرَّحْمَةَ وَالْمَغْفِرَةَ؛ إقبال الأعمال، ص ٢٤١
- ﴿٢٦٤٤﴾ السَّجَّاد عليه السلام: وَ اخْتِمْ بِالْإِنْقِطَاعِ إِلَيْكَ أَمْرِي وَ بِالْمَغْفِرَةِ عُمْرِي؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ١٦٤
- ﴿٢٦٤٥﴾ الصادق عليه السلام: وَ اخْتِمْ لِي بِالْمَغْفِرَةِ حَتَّى لَا تَضُرَّنِي مَعَهَا الذُّنُوبُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ١٨٣
- ﴿٢٦٤٦﴾ الصادق عليه السلام: وَ اخْتِمْ لِي بِخَيْرٍ وَ بِالْمَغْفِرَةِ حَتَّى لَا يَضُرَّنِي مَعَهَا الذُّنُوبُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٣٠٨
- ٢٣-١٠-٢- خرج: لَا تُخْرِجْنِي إِلَّا بِذَنْبٍ مَغْفُورٍ، وَلَا تُخْرِجْنِي إِلَّا وَقَدْ غَفَرْتَ ذَلِكَ لِي، فَلِمَغْفِرَتِكَ خَرَجْتُ إِلَيْكَ
- ﴿٢٦٤٧﴾ الرضا عليه السلام: اللَّهُمَّ لَا تُخْرِجْنِي مِنْ هَذِهِ الدُّنْيَا إِلَّا بِذَنْبٍ مَغْفُورٍ وَ سَعْيٍ مَشْكُورٍ وَ عَمَلٍ مُتَقَبَّلٍ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢١٣
- ﴿٢٦٤٨﴾ اللَّهُمَّ وَلَا تُخْرِجْنِي مِنَ الدُّنْيَا وَ لِأَحَدٍ فِي رَقَبَتِي تَبَعَةٌ وَ لَا ذَنْبٌ إِلَّا وَقَدْ غَفَرْتَ ذَلِكَ لِي بِكَرَمِكَ وَ رَحْمَتِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٣٣٢
- ﴿٢٦٤٩﴾ رَبِّ عَمِلْتُ سُوءًا وَ ظَلَمْتُ نَفْسِي فَلِمَغْفِرَتِكَ خَرَجْتُ إِلَيْكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ٥١
- ٢٤-١٠-٢- خصص: أَخْصُصْنِي مِنْكَ بِمَغْفِرَةٍ، خُصَّ رَجُلًا بِالْإِسْتِغْفَارِ
- ﴿٢٦٥٠﴾ وَ أَخْصُصْنِي مِنْكَ بِمَغْفِرَةٍ لَا يُقَارِنُهَا شَقَاءٌ؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ٢٠٧
- ﴿٢٦٥١﴾ امير المؤمنين عليه السلام: وَ أَخْصُصْنِي مِنْكَ بِمَغْفِرَةٍ لَا يُقَارِنُهَا شَقَاءٌ؛ البلد الأمين، ص ١٣٥
- ﴿٢٦٥٢﴾ امير المؤمنين عليه السلام: فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ اخْصُصْنَا مِنْ رَحْمَتِكَ وَ مُؤَيَّدَاتِ لُطْفِكَ بِأَوْجِبَهَا لِلْإِقَالَاتِ وَ اعْصِمِهَا مِنَ الْإِضَاعَاتِ وَ أَنْجَاهَا مِنَ الْهَلَكَاتِ وَ ارْشِدْهَا إِلَى الْهَدَايَاتِ وَ أَوْقَاهَا مِنَ الْآفَاتِ وَ اعْصِمِهَا مِنَ الْإِضَاعَاتِ وَ أَوْفِرْهَا مِنَ الْحَسَنَاتِ وَ أَنْزِلْهَا بِالْبَرَكَاتِ وَ أَزِيدْهَا فِي الْقِسَمِ وَ اسْبِغْهَا لِلنَّعَمِ وَ اسْتَرْهَا لِلْعُيُوبِ وَ اغْفِرْهَا لِلذُّنُوبِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٤٠٤

﴿درخواست مغفرت﴾

﴿۲۶۳۹﴾ خداوندا؛ عاقبت مرا به سعادت و آمرزش ختم فرما.
﴿۲۶۴۰﴾ خداوندا؛ بر محمد و خاندان پاک و مطهرش درود بفرست، این روز آفریده‌ای جدید است، آن را با انجام طاعت و فرمانت بر من بگشا و با آمرزش و رضایتت به پایان برسان.
﴿۲۶۴۱﴾ [پایان کار] مرا به سعادت و سلامت و امنیت و ایمان و آمرزش خاتمه بخش.
﴿۲۶۴۲﴾ کار مرا از سوی خودت به آمرزش ختم فرما.
﴿۲۶۴۳﴾ امروز آخرین روز از ماه رمضان است. پس هرگاه پایان یافت آن را برای ما ختم به خیر فرما و شهادت (سعادت) و رحمت و آمرزش نصیب ما بفرما.
﴿۲۶۴۴﴾ کار مرا با آمدن به‌سوی خودت خاتمه بده و عمرم را با آمرزش به پایان برسان.
﴿۲۶۴۵﴾ کارم را به آمرزش پایان ده، تا گناهان به من آسیب نرساند.
﴿۲۶۴۶﴾ کار مرا به خیر و نیکی و آمرزش به پایان رسان تا گناهان به من ضرر نرساند.
۲۳-۱۰-۲- اخراج: مرا جز با گناه آمرزیده خارج مکن، مرا خارج مکن مگر اینکه مرا آمرزیده باشی

﴿۲۶۴۷﴾ خداوندا؛ مرا جز با آمرزش گناهان و تلاش مورد سپاس و عمل پذیرفته از این دنیا خارج نکن.
﴿۲۶۴۸﴾ خداوندا؛ درحالی که بر گردن من حقی از دیگران و یا گناهی باشد، مرا از دنیا نبر؛ مگر اینکه آن را به کرم و رحمتت آمرزیده باشی.
﴿۲۶۴۹﴾ پروردگارا؛ من بسیار بدی کرده‌ام و در واقع ظلم و ستم بر خودم روا داشته‌ام، برای کسب آمرزش به‌سوی تو آمده‌ام.

۲۴-۱۰-۲- اختصاص: به من آمرزش اختصاص بده، او را با آمرزش، مورد عنایت خاص قرار داد

﴿۲۶۵۰﴾ آمرزشی به من اختصاص بده که بدبختی با آن همراه نشود.
﴿۲۶۵۱﴾ به من آمرزشی اختصاص بده که بدبختی با آن همراه نشود.
﴿۲۶۵۲﴾ بر محمد و آل او رحمت فرست و ما را به رحمت خود و لطف تأییدکننده‌ی خود که شایسته‌ترین آن‌ها برای درگذشتن و محفوظ‌ترین آن‌ها از تباهی و رهایافته‌ترین آن‌ها از هلاکت ها و راه‌یابنده‌ترین آن‌ها به هدایت و در امان‌ترین آن‌ها از آفت‌ها و نگاه‌داشته‌ترین آن‌ها از تباهی‌ها و بسیارترین آن‌ها از نیکی‌ها و فروریزاننده‌ترین آن‌ها از برکات و بیشترین آن‌ها در بهره و فراوان‌ترین آن‌ها در نعمت‌ها و پوشاننده‌ترین آن‌ها در عیب‌ها و آمرزنده‌ترین آن‌ها در گناهان است، مخصوص گردان.

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

﴿٢٦٥٣﴾ الصادق عليه السلام: لَوْ لَا ذَلِكَ مَا بَلَّغْنَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ إِذَا خَصَّ رَجُلًا بِالترَّحُّمِ عَلَيْهِ وَاسْتِغْفَارِ اسْتَشْهَد؛ مستدرک الوسائل، ج ٢، ص ٤١٩

٢٥-١٠-٢: خلو: لَا تُخْلِنِي مِنْ بَرْدِ غَفْرِكَ

﴿٢٦٥٤﴾ السَّجَّاد عليه السلام: لَا تُخْلِنِي فِي مَشْهَدِ الْقِيَامَةِ مِنْ بَرْدِ عَفْوِكَ وَغَفْرِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩١،

ص ١٤٢

٢٦-١٠-٢: دخل: أَذْخِلْ عَلَيْهِمُ الْمَغْفِرَةَ

﴿٢٦٥٥﴾ الصادق عليه السلام: أَذْخِلْ عَلَيْهِمُ الْمَغْفِرَةَ؛ بحار الأنوار، ج ٧٤، ص ٣٥٥

﴿٢٦٥٦﴾ أَذْخِلْ عَلَيَّ أَسْلَافِنَا مِنْ أَهْلِ الْإِيمَانِ الرُّوحَ وَالرَّحْمَةَ وَالضِّيَاءَ وَالْمَغْفِرَةَ؛

بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ١٨٣

﴿٢٦٥٧﴾ أمير المؤمنين عليه السلام: وَأَذْخِلْ عَلَيْهِمُ الرَّحْمَةَ وَالْمَغْفِرَةَ؛ الكافي، ج ٨، ص ١٧٥

﴿٢٦٥٨﴾ الرسول عليه السلام: وَأَذْخِلْنِي فِي عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ وَآتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ

حَسَنَةً وَمَا بَيْنَهُمَا مَغْفِرَةً وَرَحْمَةً؛ مهج الدعوات، ص ٨٨

٢٧-١٠-٢: دعو: أَدْعُوكَ أَنْ تَغْفِرَ لِي، أَدْعُوكَ لِذَنْبٍ لَا يَغْفِرُهُ غَيْرُكَ، أَدْعُوكَ لِمَغْفِرَةِ

﴿٢٦٥٩﴾ أَدْعُوكَ دُعَاءَ مَنْ لَا يَجِدُ لِكَشْفِ مَا هُوَ فِيهِ غَيْرَكَ أَنْ تَغْفِرَ لِي؛ بحار الأنوار، ج ٨٨،

ص ٨٢

﴿٢٦٦٠﴾ الصادق عليه السلام: أَدْعُوكَ لِذَنْبٍ لَا يَغْفِرُهُ غَيْرُكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ١٨٦

﴿٢٦٦١﴾ اللَّهُمَّ إِنِّي أَدْعُوكَ لَهُمْ لَا يُفَرِّجُهُ غَيْرُكَ وَلِرَحْمَةٍ لَا تُنَالُ إِلَّا بِكَ وَلِكَرْبٍ لَا

يَكْشِفُهُ سِوَاكَ وَلِمَغْفِرَةٍ لَا تُبْلَغُ إِلَّا بِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٨١

﴿٢٦٦٢﴾ اللَّهُمَّ بِكُلِّ دَعْوَةٍ تَوْسَلُ بِهَا إِلَيْكَ رَاجٍ بَلَّغْتُهُ أَمَلَهُ وَصَارَخَ أَغْثَتِ صَرْخَتَهُ وَمَلْهُوْفٍ

رَحِمْتَ لَهْفَتَهُ وَمَكْرُوبٍ رَوَّحْتَ عَنْ قَلْبِهِ وَوَجَلَ مُرْتَاعٍ أَمْنَتِ رَوْعَتَهُ وَمُحْتَاجٍ سَدَدْتَ

بِفَضْلِكَ خَلَّتْهُ وَفَقِيرٍ نَفَيْتَ بَغْنَاكَ وَسَعَتِكَ فَقَرَهُ وَمُبْتَكَىٍّ أَهْدَيْتَ عَافِيَتَكَ إِلَيْهِ وَمُعَافَى

أَتَمَّمْتَ نِعَمَتَكَ عَلَيْهِ وَمَذْنِبٍ خَاطَى غَفَرْتَ ذَنْبَهُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٤٣٥

﴿٢٦٦٣﴾ الرسول عليه السلام: فَدَنَا إِلَى النَّبِيِّ ﷺ وَالنَّبِيُّ مُسْنِدُ ظَهْرِهِ عَلَى الْكَعْبَةِ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ

ادْعُ لِي بِالْمَغْفِرَةِ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ خَابَ سَعْيُكَ يَا شَيْخُ وَصَلَّ عَمَلُكَ فَلَمَّا تَوَلَّى الشَّيْخُ قَالَ لِي يَا أَبَا

الْحَسَنِ أَعْرِفْهُ قُلْتُ لَا قَالَ ذَلِكَ اللَّعِينُ يُبْلِسُ؛ بحار الأنوار، ج ٢٧، ص ١٤٨

﴿درخواست مغفرت﴾

﴿۲۶۵۳﴾ هر وقت پیامبر اکرم ﷺ برای یکی از اصحاب خود به طور خاص طلب رحمت و آمرزش می کرد، شهید می شد.

۲۵-۱۰-۲ دور کردن: مرا از خنکای آمرزشست دور مدار

﴿۲۶۵۴﴾ [پروردگارا!] در قیامت مرا از خنکای عفو و آمرزشست محروم نساز.

۲۶-۱۰-۲ وارد کردن: آمرزش را بر ایشان وارد کن

﴿۲۶۵۵﴾ رحمت و آمرزش را بر ایشان نازل فرما.

﴿۲۶۵۶﴾ بر گذشتگانمان از اهل ایمان راحتی و رحمت و نور و روشنایی و آمرزش را عطا فرما.

﴿۲۶۵۷﴾ رحمت و آمرزش را بر ایشان نازل فرما.

﴿۲۶۵۸﴾ [پروردگارا از تو درخواست می کنم که] مرا در جمع بندگان صالح خود داخل سازی و در دنیا به ما خیر و نیکی و در آخرت نیکویی را عطا فرمایی؛ و بین این دو به ما آمرزش و رحمت عطا نمایی.

۲۷-۱۰-۲ خوانستن: می خوانمت که مرا ببامرزی، برای گناهی می خوانمت که جز تو آن را نمی آمرزد، برای آمرزش می خوانمت

﴿۲۶۵۹﴾ مانند کسی که برای گشایش گرفتاری ای که در آن قرار گرفته غیر از تو کسی را نمی یابد، دعا می کنم که مرا ببخشی.

﴿۲۶۶۰﴾ [پروردگارا!] به خاطر گناهی که جز تو کسی آن را نمی آمرزد، تو را می خوانم.

﴿۲۶۶۱﴾ خدایا! تو را برای اندوهی می خوانم که کسی جز تو آن را نگشاید و برای رحمتی که جز به عنایت تو حاصل نگردد و دفع بلایی که کسی جز تو آن را نمی تواند برطرف کند و برای مغفرتی که جز به لطف تو نمی توان به آن رسید.

﴿۲۶۶۲﴾ خدایا! از تو به آن دعاهایی که هر امیدواری با آن به تو توسل جسته و تو او را به آرزویش رسانده ای، و هر فریادکننده ای را یاری کرده ای، و هر غمگینی را مورد رحمت قرار داده ای، و هر اندوهگینی را شاد کرده ای، و قلب هر ترسانی را مطمئن کردی، و نیاز هر نیازمندی را برطرف کردی، و فقر هر فقیری را به توانگری و غنای خود از او دور کردی، و به هر گرفتاری عافیت هدیه کردی، و نعمت هر صاحب عافیتی را بر او تمام کردی، و گناه هر گناهکاری را به آن بخشیدی، درخواست می کنم.

﴿۲۶۶۳﴾ پیرمردی نزدیک پیامبر ﷺ رفت که ایشان پشت به خانه کعبه تکیه داده بود؛ پیرمرد گفت: «ای پیامبر خدا! برای من آمرزش بخواه». پیامبر فرمود: «ای پیرمرد؛ تلاشت بی فایده و عملت در گمراهی است». چون آن پیرمرد پشت کرد و رفت، فرمود: «ای ابا الحسن او را شناختی؟» گفتیم: «نه». فرمود: «ابلیس لعین بود».

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

٢٨-١٠-٢- ذكر: أَذْكُرُ وَالِدَيَّ بِمَغْفِرَتِكَ

﴿٢٦٤٤﴾ الصادق عليه السلام: وَ أَذْكُرُ وَالِدَيَّ وَ جَمِيعَ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ بِرَحْمَتِكَ وَ مَغْفِرَتِكَ؛

بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ١٥٢

﴿٢٦٤٥﴾ السَّجَّاد عليه السلام: اللَّهُمَّ وَ اتَّبَاعُ الرُّسُلِ وَ مُصَدِّقُوهُمْ مِنْ أَهْلِ الْأَرْضِ بِالْغَيْبِ عِنْدَ مُعَارَضَةِ الْمُعَانِدِينَ لَهُمْ بِالتَّكْذِيبِ وَ الْاِشْتِيَاقِ إِلَى الْمُرْسَلِينَ بِحَقَائِقِ الْإِيمَانِ، فِي كُلِّ دَهْرٍ وَ زَمَانٍ أَرْسَلْتَ فِيهِ رَسُولًا وَ أَقَمْتَ لِأَهْلِهِ دَلِيلًا مِنْ لَدُنْ آدَمَ إِلَى مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ مِنْ أَيْمَةِ الْهُدَى، وَ قَادَةِ أَهْلِ النَّقَى، عَلَى جَمِيعِهِمُ السَّلَامُ، فَادْكُرْهُمْ مِنْكَ بِمَغْفِرَةٍ وَ رِضْوَانٍ؛ الصَّحِيفَةُ السَّجَّادِيَّةُ عليه السلام،

الدعاء ٤

٢٩-١٠-٢- ذوق: أَذِقْنَا حَلَاوَةَ مَغْفِرَتِكَ، أَذِقْنَا لَذَّةَ مَغْفِرَتِكَ، أَذِقْنِي بَرْدَ مَغْفِرَتِكَ

﴿٢٦٤٦﴾ الصادق عليه السلام: أَذِقْنَا بَرْدَ عَفْوِكَ وَ حَلَاوَةَ مَغْفِرَتِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٢٦٤

﴿٢٦٤٧﴾ السَّجَّاد عليه السلام: أَذِقْنَا حَلَاوَةَ عَفْوِكَ وَ لَذَّةَ مَغْفِرَتِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ١٥٢

﴿٢٦٤٨﴾ امير المؤمنين عليه السلام: أَذِقْنِي بَرْدَ عَفْوِكَ وَ مَغْفِرَتِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ١

﴿٢٦٤٩﴾ السَّجَّاد عليه السلام: أَذِقْنِي حَلَاوَةَ الْمَغْفِرَةِ؛ الصَّحِيفَةُ السَّجَّادِيَّةُ عليه السلام، الدعاء ١٦

٣٠-١٠-٢- رأى: ارْنِي الْبُشْرَى بِالْمَغْفِرَةِ

﴿٢٦٧٠﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: ارْنِي يَا سَيِّدِي مَلَائِكَةَ الرَّحْمَةِ وَ الْبُشْرَى بِالْمَغْفِرَةِ بِمَا تَكُونُ بِهِ عَيْنِي قَرِيرَةً

وَ نَفْسِي إِلَيْهِ تَائِقَةً سَاكِنَةً وَ جَوَارِحِي بِهِ مُطْمَئِنَّةٌ قَبْلَ فِرَاقِ الدُّنْيَا؛ بحار الأنوار، ج ٨٦، ص ٣٧٨

٣١-١٠-٢- رجو: ادْعُوكَ دُعَاءَ مَنْ رَجَاكَ لِعَظِيمِ مَغْفِرَتِكَ، ارْجُو مِنَ الْغُفْرَانِ، رَجَاءَ قَدِيمِ غُفْرَانِكَ، رَجَوْتُ وَاسِعَ مَغْفِرَتِكَ، رَجَائِي أَنْ تَغْفِرَ لِي وَ...

﴿٢٦٧١﴾ الهادي عليه السلام: ادْعُوكَ دُعَاءَ مَنْ اسْتَكَانَ وَ اعْتَرَفَ بِذَنْبِهِ وَ رَجَاكَ لِعَظِيمِ مَغْفِرَتِكَ؛

بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ٥١

﴿٢٦٧٢﴾ اللَّهُمَّ إِنْ كَانَتْ صَحِيفَتِي مُسَوَّدَةً بِالذُّنُوبِ إِلَيْكَ فَإِنِّي أَعُولُ فِي مَحْوِهَا فِي هَذِهِ

الْيَلَالِ الْبَيْضِ عَلَيْكَ وَ أَرْجُو مِنَ الْغُفْرَانِ وَ الْعَفْوِ مَا هُوَ بِيَدِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٣٣

﴿٢٦٧٣﴾ اللَّهُمَّ إِنِّي صَلَّيْتُ هَذِهِ الصَّلَاةَ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِكَ وَ طَلَبِ نَائِلِكَ وَ مَعْرِفِكَ وَ رَجَاءَ

رَفْدِكَ وَ جَائِزَتِكَ وَ عَظِيمِ عَفْوِكَ وَ قَدِيمِ غُفْرَانِكَ اللَّهُمَّ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ

ارْفَعْهَا لِي فِي عِلِّيِّينَ وَ تَقَبَّلْهَا مِنِّي وَ اجْعَلْ نَائِلَكَ وَ مَعْرِفَكَ وَ رَجَاءَ مَا أَرْجُو مِنْكَ فَكَأَكْ

رَقَّتِي مِنَ النَّارِ وَ الْفَوْزَ بِالْجَنَّةِ وَ مَا جَمَعْتَ مِنْ أَنْوَاعِ النِّعَمِ وَ مِنْ حُسْنِ الْخُورِ الْعَيْنِ وَ اجْعَلْ

«درخواست مغفرت»

۲۸-۲۱۰-۲- یادکردن: پدر و مادرم را با آمرزش یاد کن

﴿۲۶۶۴﴾ پدر و مادرم را و تمامی زنان و مردان مؤمن را یاد کن و ایشان را ببامرز. ﴿۲۶۶۵﴾ بار خدایا؛ بر پیروان پیامبران و ایمان‌آوردگان به ایشان از اهل زمین، که نادیده، با ایمانی حقیقی، مشتاقانه به ایشان گرویدند، در آن هنگام که دشمنان با تکذیب و دروغ پنداشتن ایشان، معارضه کرده و با آنها به مقابله برخاستند، درود فرست. در هر روزگار و زمانی که در آن پیامبری فرستادی و برای اهل آن راهنمایی گماشتی - از زمان آدم تا محمد ﷺ - از پیشوایان هدایت و رستگاری و جلوداران اهل تقوی و پرهیزکاری؛ بر همه‌ی آنها سلام و درود باد، و آنان را به آمرزش و خشنودی یاد کن.

۲۹-۲۱۰-۲- چشاندن: شیرینی آمرزش را به ما بچشان

﴿۲۶۶۶﴾ خنکای عفو و گذشت و شیرینی آمرزش را به ما بچشان.

﴿۲۶۶۷﴾ شیرینی بخشش و لذت آمرزش را به ما بچشان.

﴿۲۶۶۸﴾ به من خنکای عفو و آمرزش را بچشان.

﴿۲۶۶۹﴾ [پروردگارا؛] شیرینی آمرزش را به من بچشان.

۳۰-۲۱۰-۲- نشان دادن: بشارت آمرزش را به من بنمایان

﴿۲۶۷۰﴾ ای آقای من؛ فرشتگان رحمت و بشارت‌دهنده‌ی آمرزش را با رحمت و آمرزش به من بنمایان تا چشمانم روشن و جانم در کمال آرامش مشتاق دیدارشان باشد و جسمم قبل از ترک دنیا به دریافت رحمت مطمئن شده باشد.

۳۱-۲۱۰-۲- امید: تو را می‌خوانم - خواندن کسی که به آمرزش عظیم امید دارد -؛ به آمرزش امید دارم

﴿۲۶۷۱﴾ تو را می‌خوانم مانند فردی که زمین‌گیر شده و به گنااهش اعتراف می‌کند و به آمرزش بزرگ تو امید دارد.

﴿۲۶۷۲﴾ خداوندا؛ اگرچه نامه‌ی عملم با گناهان سیاه و تیره شد، با این وجود، من از تو در زدودن گناهانم در این شب‌های سپید بر تو اعتماد دارم و به آمرزش و گذشتی که در دست توست امید بستم.

﴿۲۶۷۳﴾ خداوندا؛ من این نماز را برای طلب رضایت، جایزه و نیکی تو، و به امید پاداش و بخشش بزرگ و آمرزش دیرینه‌ی تو به جای آوردم. خداوندا؛ پس بر محمد و آل محمد درود بفرست و نمازم را برایم تا علّیون بالا ببر و آن را از من بپذیر و عطا و نیکی و امید آنچه که از تو امید داشتم را رهاییم از آتش دوزخ، و کامیابی به بهشت و نعمت‌های متنوع گردآمده در آن و

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

جَائِزَتِي مِنْكَ الْعِثْقَ مِنَ النَّارِ وَغُفْرَانَ ذُنُوبِي وَذُنُوبَ وَالِدَيَّ وَمَا وَلَدَا وَجَمِيعَ إِخْوَانِي وَ
أَخَوَاتِي الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَالْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ الْأَحْيَاءِ مِنْهُمْ وَالْأَمْوَاتِ؛ بحار الأنوار،

ج ٨٨، ص ٢٠١

﴿٢٦٧٤﴾ الصادق عليه السلام: اللَّهُمَّ وَقَدْ رَجَوْتُ كَرِيمَ عَفْوِكَ وَوَاسِعَ مَغْفِرَتِكَ؛ تهذيب الأحكام،

ج ٦، ص ٦٢

﴿٢٦٧٥﴾ اللَّهُمَّ وَقَدْ كَانَ فِي أَمَلِي وَرَجَائِي أَنْ تَغْفِرَ لِي فَإِنْ كُنْتُ يَا رَبُّ قَدْ فَعَلْتُ فَازِدْ عَنِّي

رِضًا وَقَرِّبْنِي إِلَيْكَ زُلْفَى فَإِنْ لَمْ تَكُنْ فَعَلْتُ يَا رَبُّ فَمِنْ أَلَانٍ فَاغْفِرْ لِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٦، ص ٣٧٢

﴿٢٦٧٦﴾ أمير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَلِكُلِّ مَثْنٍ عَلَى مَنْ أَتْنِي عَلَيْهِ مَثُوبَةٌ مِنْ جَزَاءٍ أَوْ عَارِفَةٌ مِنْ

عَطَاءٍ وَقَدْ رَجَوْتُكَ دَلِيلًا عَلَى ذَخَائِرِ الرَّحْمَةِ وَكُنُوزِ الْمَغْفِرَةِ؛ نهج البلاغة، ص ١٣

﴿٢٦٧٧﴾ السَّجَّاد عليه السلام: إِلَهِي رَجَائِي مِنْكَ غُفْرَانٌ وَظَنِّي فِيكَ إِحْسَانٌ؛ بحار الأنوار، ج ٩١،

ص ١٤٠

﴿٢٦٧٨﴾ جَعَلَنَا اللَّهُ وَإِيَّاكُمْ مِنَ التَّائِبِينَ الْعَابِدِينَ وَإِنَّ هَذَا يَوْمٌ حُرْمَتُهُ عَظِيمَةٌ وَبَرَكَتُهُ

مَأْمُولَةٌ وَالْمَغْفِرَةُ فِيهِ مَرْجُوءَةٌ فَكثُرُوا ذِكْرَ اللَّهِ تَعَالَى وَاسْتَغْفِرُوهُ وَتُوبُوا إِلَيْهِ إِنَّهُ هُوَ التَّوَّابُ

الرَّحِيمُ؛ من لا يحضره الفقيه، ج ١، ص ٥١٨

﴿٢٦٧٩﴾ الصادق عليه السلام: رَجَوْتُ بِمُؤَالَاتِكَ وَشَفَاعَتِكَ مَحْوَ ذُنُوبِي وَسِتْرَ عَوْرَتِي وَمَغْفِرَةَ

ذُنُوبِي وَزُلْفَى؛ البلد الأمين، ص ٢٨٦

﴿٢٦٨٠﴾ فَإِنِّي لِمَغْفِرَتِكَ وَرَحْمَتِكَ أَرْجَى مِنِّي لِعَمَلِي وَمَغْفِرَتِكَ وَرَحْمَتِكَ أَوْسَعُ لِي

مِنْ ذُنُوبِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ١٧

﴿٢٦٨١﴾ لَا تُعَذِّبْنِي وَآنَا أَرْجُوكَ وَآنَا أَسْتَغْفِرُكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ٢٢

﴿٢٦٨٢﴾ وَقَدْ كَانَ فِي أَمَلِي وَرَجَائِي أَنْ تَغْفِرَ لِي فَإِنْ كُنْتُ يَا رَبُّ قَدْ فَعَلْتُ ذَلِكَ فَازِدْ

عَنِّي رِضَى؛ مستدرک الوسائل، ج ١٠، ص ١٦٣

﴿٢٦٨٣﴾ أمير المؤمنين عليه السلام: وَلَقَدْ رَجَوْتُ مِنْ تَوَلَّائِي فِي حَيَاتِي بِإِحْسَانِهِ أَنْ يَشْفَعَهُ لِي عِنْدَ

وَقَاتِي بِغُفْرَانِهِ؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ١٠٧

﴿٢٦٨٤﴾ الْعَسْكَرِيُّ عليه السلام: إِلَهِي أَلْقَيْتَنِي الْحَسَنَاتُ بَيْنَ جُودِكَ وَكَرَمِكَ وَأَلْقَيْتَنِي السَّيِّئَاتُ بَيْنَ

عَفْوِكَ وَمَغْفِرَتِكَ وَقَدْ رَجَوْتُ أَنْ لَا يُضَيِّعَ بَيْنَ ذَيْنِ وَذَيْنِ مُسِيءٌ وَمُحْسِنٌ؛ بحار الأنوار، ج ٩١،

ص ١٠٦

«درخواست مغفرت»

زنان زیبای بهشتی قرار بده. و پاداشم را آزادشدن از آتش و آمرزش گناهانم و گناهان پدر و مادرم و تمام فرزندان آنها و همه‌ی برادران و خواهران باایمان و مسلمانم، مرده‌ها و زنده‌های آنان قرار بده.

﴿۲۶۷۴﴾ خداوندا! به عفو و آمرزش گسترده‌ات امید بسته‌ام.

﴿۲۶۷۵﴾ خداوندا، امید و مرادی که داشتم و دارم این است که گناهان مرا بیامری، پس اگر مرا آمرزیده‌ای، رضایت را از من بیشتر کن و مرا به قرب خود برسان و اگر تاکنون نیامرزیده‌ای، الآن بیامرز.

﴿۲۶۷۶﴾ خداوندا! هرثناگویی ازسوی ستایش شده پاداش یا عطایی نیکو دارد؛ به تو امید بستم که مرا با ذخایر رحمت و گنج‌های آمرزش آشنا کنی.

﴿۲۶۷۷﴾ خداوندا! آرزوی من آمرزش تو و گمان [خیر] من در احسان و نیکی توست.

﴿۲۶۷۸﴾ خداوند ما و شما را از توبه‌کنندگان و عابدان قرار دهد. و امروز روزی است که حرمتی بس بزرگ دارد و برکتش مورد امیدواری است و در این روز امید آمرزش گناهان می‌رود. پس خدا را بسیار یاد کنید و از او آمرزش بخواهید و به درگاه او توبه کنید، زیرا او توبه‌پذیری مهربان است.

﴿۲۶۷۹﴾ به واسطه‌ی محبت و ولایت و شفاعت تو، امید دارم که گناهانم محو و زشتی‌ام پوشیده و خطا و لغزش‌هایم آمرزیده شود.

﴿۲۶۸۰﴾ من به آمرزش و بخشایش نسبت به کردارم امید بیشتری دارم. آری گنجایش آمرزش و بخشایش از گناهان من بیشتر است.

﴿۲۶۸۱﴾ مرا عذاب نکن، چراکه من امیدوارانه از تو طلب آمرزش می‌کنم.

﴿۲۶۸۲﴾ خدایا در آرزویم و امیدم چنین بود که مرا می‌آمیزی. خدایا اگر چنین کرده باشی پس بر خشنودی خود از من بیافزای.

﴿۲۶۸۳﴾ به کسی که در زندگی‌ام با احسانش مرا سرپرستی کرد امیدوارم که هنگام مرگم نیز با آمرزشش، احسانش را شفیع من کند.

﴿۲۶۸۴﴾ خدایا؛ نیکی‌ها مرا در آستانه‌ی جود و کرم‌ت قرار داد و نافرمانی‌ها مرا میان عفو و مغفرت انداخته است، و من امیدوارم که هیچ بدکار و نیکوکاری در این میان ضایع نشود.

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

٣٢-١٠-٢- رد: ارْزُقْ يَدِي عَلَى مَلَأَى مِنْ مَغْفِرَتِكَ، لَا تَرُدَّنِي فِي الْمَغْفِرَةِ، لَا تَرُدَّنِي إِلَّا بِذَنْبٍ مَغْفُورٍ
﴿٢٦٨٥﴾ العسكري عليه السلام: إِلَهِي لَا تَرُدَّنِي فِي حَاجَةٍ قَدْ أَقْنَيْتُ عُمْرِي فِي طَلَبِهَا مِنْكَ وَهِيَ
الْمَغْفِرَةُ؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ١٠٦

﴿٢٦٨٦﴾ الحجة عليه السلام: لَا تَرُدَّنِي إِلَّا بِذَنْبٍ مَغْفُورٍ؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٢٧٨
﴿٢٦٨٧﴾ امير المؤمنين عليه السلام: وَارْزُقْ يَدِي عَلَى مَلَأَى مِنْ خَيْرِكَ وَفَضْلِكَ وَبِرِّكَ وَعَافِيَتِكَ
وَمَغْفِرَتِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ٣٢٨

٣٣-١٠-٢- رزق: ارْزُقْنَا مَغْفِرَتَهُ، ارْزُقْنِي حَلَاوَةَ الْمَغْفِرَةِ، ارْزُقْنَا بَرْدَ الْمَغْفِرَةِ وَ...
﴿٢٦٨٨﴾ الكاظم عليه السلام: اللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِي شَهْرِنَا هَذَا وَارْزُقْنَا بِرَكَتِهِ وَخَيْرِهِ وَعَوْنِهِ وَغُنْمِهِ
وَيُمْنِهِ وَنُورِهِ وَرَحْمَتِهِ وَمَغْفِرَتِهِ؛ مستدرک الوسائل، ج ٧، ص ٤٤٢

﴿٢٦٨٩﴾ السجّاد عليه السلام: وَارْزُقْنِي حَلَاوَةَ الْمَغْفِرَةِ؛ شرح نهج البلاغة، ج ٦، ص ١٨٢
﴿٢٦٩٠﴾ الصادق عليه السلام: اللَّهُمَّ ارْزُقْنَا حَلَاوَةَ الْإِيمَانِ وَبَرْدَ الْمَغْفِرَةِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٨، ص ١٩٧
﴿٢٦٩١﴾ الكاظم عليه السلام: اللَّهُمَّ ارْزُقْنِي حَلَاوَةَ الْإِيمَانِ وَطَعْمَ الْمَغْفِرَةِ؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ٢٠١
﴿٢٦٩٢﴾ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَتَقَبَّلْ صَوْمِي وَصَلَاتِي وَنُسُكِي فِي هَذَا الشَّهْرِ
رَمَضَانَ الْمُفْتَرَضِ عَلَيْنَا صِيَامَهُ وَارْزُقْنِي فِيهِ مَغْفِرَتَكَ وَرَحْمَتَكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٥

﴿٢٦٩٣﴾ الصادق عليه السلام: اللَّهُمَّ فَارْزُقْنِي قِيَامَهَا وَالنَّظَرَ إِلَى مَا عَظَّمْتَ مِنْهَا مِنْ غَيْرِ حُضُورِ أَجَلٍ
وَلَا قُرْبِهِ وَلَا انْقِطَاعِ أَمَلٍ وَلَا قُوَّتِهِ وَوَقِّفْنِي فِيهَا لِعَمَلٍ تَرْفَعُهُ وَدُعَاءٍ تَسْمَعُهُ وَتَضَرُّعٍ تَرْحَمُهُ وَ
شَرٍّ تَصْرِفُهُ وَخَيْرٍ تَهَبُهُ وَغُفْرَانٍ تُوجِبُهُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ١٥٢

﴿٢٦٩٤﴾ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَارْزُقْنِي السَّعَةَ وَالِدَّةَ وَالْأَمْنَ وَالْقَنَاعَةَ وَالْعِصْمَةَ وَ
التَّوْفِيقَ فِي جَمِيعِ أُمُورِي وَالْعَفْوَ وَالْعَافِيَةَ وَالْمَغْفِرَةَ؛ العدد القوية، ص ٣٠٧

﴿٢٦٩٥﴾ فَارْزُقْنَا الْأَمْنَ وَالْعَافِيَةَ وَالْغِنَى وَالْمَغْفِرَةَ؛ إقبال الأعمال، ص ٢٦٤
﴿٢٦٩٦﴾ السجّاد عليه السلام: وَارْزُقْنَا حَجَّ بَيْتِكَ وَزِيَارَةَ قَبْرِ نَبِيِّكَ صَلَوَاتِكَ وَرَحْمَتِكَ وَ
مَغْفِرَتِكَ وَبَرَكَاتِكَ وَرِضْوَانِكَ عَلَيْهِ وَعَلَى أَهْلِ بَيْتِهِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٨٥

٣٤-١٠-٢- رود: أُرِيدُ النِّجَاةَ لِمَنْ اسْتَغْفَرَ
﴿٢٦٩٧﴾ الرسول عليه السلام: إِلَهِي أُرِيدُ النِّجَاةَ مِنَ النَّارِ قَالَ ذَلِكَ لِمَنْ اسْتَغْفَرَ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ؛
وسائل الشيعة، ج ٨، ص ٢٠

«درخواست مغفرت»

۳۲-۱۰-۲- بازگرداندن: دستم را پر از آمرزش به من برگردان، در آمرزش مرا دست خالی
برنگردان

﴿۲۶۸۵﴾ خدایا! حاجتم را که همان مغفرت است و عمر خویش را در طلب آن سپری کرده‌ام،
رد نکن.

﴿۲۶۸۶﴾ مرا جز با گناه آمرزیده برنگردان.

﴿۲۶۸۷﴾ دست (حاجت) مرا پر از خیر و فضل و نیکی و عافیت و آمرزش خود، به‌سویم
بازگردان.

۳۳-۱۰-۲- روزی: آمرزش روزی‌مان کن

﴿۲۶۸۸﴾ بار خدایا! این ماه را برای ما پربرکت قرار ده، و برکت و خیر و یاری و سود و
منفعت و خوش‌یمنی و نور و رحمت و آمرزشش را روزی ما بگردان.

﴿۲۶۸۹﴾ [پروردگارا!] شیرینی آمرزش را روزی‌ام کن.

﴿۲۶۹۰﴾ خداوندا! شیرینی ایمان و خنکای آمرزش را روزی ما گردان.

﴿۲۶۹۱﴾ خداوندا! شیرینی ایمان و طعم آمرزش را روزی ما گردان.

﴿۲۶۹۲﴾ خداوندا! بر محمد و خاندانش درود بفرست و روزه، نماز و اعمال را در این ماه
رمضان که روزه‌اش را بر ما واجب ساختی، بپذیر و در آن آمرزش و رحمت و مهربانی‌ات را روزی
ما قرار ده.

﴿۲۶۹۳﴾ خداوندا! شب‌زنده‌داری امشب را روزی‌ام کن؛ همراه با تأمل در عظمتش، قبل از
رسیدن یا نزدیک‌شدن مرگ، قبل از قطع‌شدن یا ازدست‌رفتن آرزوها، و مرا امشب موفق بده؛ به
انجام عملی که آن را بالا ببری، دعایی که آن را بشنوی، زاری و انابه‌ای که به آن رحمت آوری،
و شرّ و فتنه‌ای که آن را برگردانی، و خیری که عطا کنی، و آمرزشی که واجب و حتمی کنی.

﴿۲۶۹۴﴾ بر محمد و خاندان محمد درود فرست و وسعت و آرامش و امنیت و ایمنی و کفایت
و قناعت و عصمت و توفیق در همه‌ی کارهایم و عفو و گذشت و عافیت و آمرزش را روزی‌ام
قرار ده.

﴿۲۶۹۵﴾ امنیت و سلامت و بی‌نیازی [از خلاق] و آمرزش را روزی ما قرار بده.

﴿۲۶۹۶﴾ حجّ خانه‌ات و زیارت قبر پیامبرت را که درود و رحمت و آمرزش و برکات و رضایت
و رضوانت بر او و بر خاندانش باد، روزی ما ساز.

۳۴-۱۰-۲- اراده کرده‌ام که هر آن کس آمرزش بخواهد، نجاتش دهم

﴿۲۶۹۷﴾ خداوندا! نجات از آتش را از تو می‌خواهم؛ فرمود: «آن به کسی تعلّق دارد که در
شب قدر طلب آمرزش کند».

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

٣٥-١٠-٢- زين: زَيْنَكُمْ بِالْمَغْفِرَةِ

﴿٢٦٩٨﴾ امير المؤمنين عليه السلام: عَصَمَكُمْ اللَّهُ بِالتَّقْوَى وَ زَيْنَكُمْ بِالْمَغْفِرَةِ؛ بحار الأنوار، ج ٣٣، ص ٦٣٩
٣٦-١٠-٢- سأل: أَسْأَلُ اللَّهَ الْمَغْفِرَةَ، أَسْأَلُكَ الْعُودَ مِنْكَ عَلَى الْمَغْفِرَةِ...

﴿٢٦٩٩﴾ الصادق عليه السلام: أَسْأَلُ اللَّهَ وَلِيَّكَ وَ لِيَّنَا أَنْ يَجْعَلَ تَحَفَّتَنَا مِنْ زِيَارَتِكَ الصَّلَاةَ عَلَى نَبِيِّنَا وَ الْمَغْفِرَةَ لِذُنُوبِنَا؛ بحار الأنوار، ج ٩٨، ص ١٧١

﴿٢٧٠٠﴾ أَسْأَلُ اللَّهَ رَبِّي وَ رَبَّكُمْ أَنْ يَجْعَلَ حَظِّي مِنْ زِيَارَتِكُمَا مَغْفِرَةً ذُنُوبِي؛ المقنعة،

ص ٤٨٦

﴿٢٧٠١﴾ أَتُوبُ إِلَيْهِ وَ أَسْأَلُهُ أَنْ يُتُوبَ عَلَيَّ أَضْعَافَ مَا اسْتَغْفَرَهُ جَمِيعُ خَلْقِهِ مِنَ الْوَالِدَيْنِ وَ الْأَخْرَيْنِ وَ كَمَا يُحِبُّ رَبُّنَا اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَ يَرْضَى أَنْ يَسْتَغْفِرَ وَ كَمَا يَنْبَغِي لِكَرَمِ وَجْهِ رَبِّنَا وَ عِزِّ جَلَالِهِ وَ عَظَمِ رُبُوبِيَّتِهِ وَ مِدَادِ كَلِمَاتِهِ وَ كَمَا هُوَ أَهْلُهُ؛ بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ٤٩

﴿٢٧٠٢﴾ الصادق عليه السلام: إِذَا نَظَرْتُ إِلَى الْمَقَابِرِ فَقُلِ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا أَهْلَ الْمَقَابِرِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ أَنْتُمْ لَنَا سَلَفٌ وَ نَحْنُ لَكُمْ تَبِعٌ وَ نَحْنُ عَلَى آثَارِكُمْ وَارِدُونَ نَسْأَلُ اللَّهَ الصَّلَاةَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ الْمَغْفِرَةَ لَنَا وَ لَكُمْ؛ جامع الأخبار، ص ١٦٨

﴿٢٧٠٣﴾ الصادق عليه السلام: أَسْأَلُ وَلِيَّكَ وَ لِيَّنَا أَنْ يَجْعَلَ حَظِّي مِنْ زِيَارَتِكَ الصَّلَاةَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ الْمَغْفِرَةَ لِذُنُوبِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٨، ص ١٨٤

﴿٢٧٠٤﴾ السَّجَّاد عليه السلام: أَسْأَلُكَ التَّوْبَةَ مِنْهُ إِلَيْكَ وَ الْعُودَ مِنْكَ عَلَى الْمَغْفِرَةِ لَهَا فَإِنَّكَ قُلْتَ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ إِنَّهُ كَانَ غَفَّارًا؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ٨٠

﴿٢٧٠٥﴾ أَسْأَلُكَ الْعُودَ عَلَى الْمَغْفِرَةِ وَ الْعَائِدَةَ الْحَسَنَةَ عَلَيَّ؛ بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ٢٠

﴿٢٧٠٦﴾ الصادق عليه السلام: أَسْأَلُكَ اللَّهُمَّ أَنْ تَغْفِرَ لِي فِي شَهْرِي هَذَا؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٣٢٦

﴿٢٧٠٧﴾ أَسْأَلُكَ أَنْ تَجْعَلَ فَوَاضِلَ صَلَوَاتِكَ وَ بَرَكَاتِكَ وَ زَاكِيَاتِكَ وَ مَغْفِرَتِكَ وَ نَوَامِيكَ وَ رِضْوَانِكَ وَ رَأْفَتِكَ وَ رَحْمَتِكَ وَ مَحَبَّتِكَ وَ تَحِيَّتِكَ وَ صَلَوَاتِكَ عَلَى جَمِيعِ أَهْلِ طَاعَتِكَ مِنْ خَلْقِكَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ عَلَيْهِمُ؛ بحار الأنوار، ج ٨٢، ص ٢٧٢

﴿٢٧٠٨﴾ الصادق عليه السلام: أَسْأَلُكَ أَنْ تَجْعَلَ لِي عَقِباً صَالِحاً تُلْحِقَنِي مِنْ دُعَائِهِمْ رِضْوَاناً وَ مَغْفِرَةً؛

بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٤٧

«درخواست مغفرت»

۳۵-۱۰-۲- آراستن: شما را با آمرزش آراستم

﴿۲۶۹۸﴾ خداوند متعال شما را با تقوا حفظ کرده و با آمرزش زینت بخشیده است.

۳۶-۱۰-۲- درخواست کردن: از خدا آمرزش می‌خواهم

﴿۲۶۹۹﴾ ای امام! از خدا که ولیّ تو و ولیّ ماست می‌خواهم که بهره‌ی ما را از زیارت تو، درود بر پیامبر و آمرزش گناهان ما قرار دهد.

﴿۲۷۰۰﴾ از خداوند، پروردگار من و شما درخواست می‌کنم حظّ و بهره‌ای از زیارتان برای من قرار دهد و [در اثر زیارت شما] گناهانم را ببامرزد.

﴿۲۷۰۱﴾ و به درگاه خداوند توبه می‌کنم و چندین برابر آنچه همه‌ی مخلوقاتش از پیشینیان و پسینیان از او آمرزش خواسته‌اند و پروردگار ما خدای یکتا که هیچ معبودی جز او نیست دوست می‌دارد و راضی است که از او آمرزش خواسته شود و شایسته‌ی بخشندگی ذات پروردگار و بزرگی بزرگواریش و عظمت ربوبیتش و کشش کلماتش باشد و خداوند شایسته و برازنده‌ی آن است، از او می‌خواهم توبه مرا بپذیرد.

﴿۲۷۰۲﴾ هرگاه به‌سوی قبرستان نگاه کردی بگو: سلام بر شما مردان و زنان مؤمن ساکنان قبرها؛ شما نسبت به ما پیشاهنگ شدید و ما به شما اقتدا کردیم و به‌زودی به شما ملحق می‌شویم و ما بر آنچه شما به‌جا گذارده‌اید وارد می‌شویم، از حق تعالی درخواست می‌کنیم که بر محمد و خاندانش درود فرستد و ما و شما را ببامرزد.

﴿۲۷۰۳﴾ از ولیّ تو و ولیّ خود درخواست می‌کنم که بهره من از زیارت تو را صلوات بر «محمد و آل محمد» و آمرزش گناهان من قرار دهد.

﴿۲۷۰۴﴾ توبه از آن [گناه] و روکردن به تو را می‌خواهم و اینکه تو نیز با آمرزش به‌سوی من بازگردی، چراکه تو خود گفتی: «از پروردگارتان آمرزش بخواهید که او بسیار آمرزنده است».

﴿۲۷۰۵﴾ از تو می‌خواهم با آمرزش و لطف به من توجّه کنی.

﴿۲۷۰۶﴾ پروردگارا! از تو می‌خواهم که در این ماه مرا ببامرزی.

﴿۲۷۰۷﴾ پروردگارا! از تو درخواست می‌کنم که برجسته‌ترین احسان‌ها، رحمت‌ها، برکت‌ها، خیرها، نعمت‌های پاکیزه، آمرزش، نیکویی‌های زیادشونده، خشنودی، شفقت، مهربانی، دوستی، ستایش و رحمت خود را که بر اهل عبادت قرار می‌دهی بر محمد ﷺ و خاندانش قرار دهی.

﴿۲۷۰۸﴾ از تو می‌خواهم که برای من ذریه‌ی شایسته‌ای قرار دهی که از دعای آن‌ها به من خشنودی و آمرزش برسد.

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

﴿٢٧٠٩﴾ السَّجَاد عليه السلام: أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تُقَلِّبَنِي فِيهِ مُفْلِحاً مُنْجِجاً بِأَفْضَلِ مَا أَنْقَلَبَ بِهِ مِنْ رَضِيَتْ عَنْهُ وَاسْتَجَبْتَ دُعَاءَهُ وَقَبِلْتَهُ وَأَجَزَلْتَ حَيَاةً وَغَفَرْتَ ذُنُوبَهُ وَأَكْرَمْتَهُ وَلَمْ تَسْتَبْدِلْ بِهِ سِوَاهُ وَشَرَقْتَ مَقَامَهُ وَبَاهَيْتَ بِهِ مَنْ هُوَ خَيْرُ مَنْهُ وَقَلْبَتَهُ بِكُلِّ حَوَائِجِهِ وَأَحْيَيْتَهُ بَعْدَ الْمَمَاتِ حَيَاةً طَيِّبَةً وَخَتَمْتَ لَهُ بِالْمَغْفِرَةِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٣٢

﴿٢٧١٠﴾ أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تُسِّرَ لِي فِي هَذَا الشَّهْرِ الْعَظِيمِ الَّذِي تُعْقُ فِيهِ الرِّقَابَ وَتَغْفِرُ فِيهِ الذُّنُوبَ مَا أَخَافُ عُسْرَهُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٤١

﴿٢٧١١﴾ امير المؤمنين عليه السلام: أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَغْفِرَ لِي جَمِيعَ مَا أَحْصَيْتَ مِنْ مَظَالِمِ الْعِبَادِ قَبْلِي فَإِنَّ لِعِبَادِكَ عَلَيَّ حُقُوقاً وَأَنَا مُرْتَهِنٌ بِهَا تَغْفِرُهَا لِي كَيْفَ شِئْتَ وَأَنِّي شِئْتُ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٥

﴿٢٧١٢﴾ الصَّادِق عليه السلام: أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَغْفِرَ لِي ذُنُوبِي كُلَّهَا وَتُجِيرَنِي مِنْ عَذَابِكَ وَتُوجِبَ لِي رِضْوَانَكَ وَأَمَانَكَ وَإِحْسَانَكَ وَغُفْرَانَكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٤٠٢

﴿٢٧١٣﴾ أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تُعِيدَنِي مِنْ شَرِّ خَلْقِكَ وَتُقَرِّبَنِي مِنْ عَفْوِكَ وَتَنْشُرَ عَلَيَّ مِنْ فَضْلِكَ مَا تُغْنِينِي بِهِ عَنْ جَمِيعِ خَلْقِكَ وَيَكُونَ لِي بَلَاغاً أَنَالُ بِهِ مَغْفِرَتَكَ وَرِضْوَانَكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٢٧٠

﴿٢٧١٤﴾ الصَّادِقِينَ عليهم السلام: أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَجْعَلَ اسْمِي فِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ فِي السُّعْدَاءِ وَرُوحِي مَعَ الشُّهَدَاءِ وَإِحْسَانِي فِي عِلِّيِّينَ وَإِسَاءَتِي مَغْفُورَةً؛ تهذيب الأحكام، ج ٣، ص ١٠٢

﴿٢٧١٥﴾ الرضا عليه السلام: أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تُثَبِّتَ قَلْبِي لَهُ وَأَنْ تَجْعَلَنِي لَكَ عَبْدًا شَاكِرًا تَجِدُ مِنْ خَلْقِكَ مَنْ تُعَذِّبُهُ غَيْرِي وَلَا أَجِدُ مَنْ يَغْفِرُ لِي إِلَّا أَنْتَ؛ تهذيب الأحكام، ج ٣، ص ٩٦

﴿٢٧١٦﴾ أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ الطَّاهِرِينَ وَتَغْفِرَ لِي مَغْفِرَةً عَزَمًا جَزَمًا لَا تُغَادِرُ لِي ذَنْبًا وَلَا تَكْتُمُ عَلَيَّ بَعْدَهَا حِسَابًا؛ إقبال الأعمال، ص ١١٩

﴿٢٧١٧﴾ السَّجَاد عليه السلام: أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَغْفِرَ لِي خَطِيئَتِي وَجَهْلِي وَظُلْمِي وَإِسْرَافِي عَلَى نَفْسِي وَمَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّي؛ إقبال الأعمال، ص ٢٣٢

﴿درخواست مغفرت﴾

﴿۲۷۰۹﴾ از تو می‌خواهم که بر محمد و آل محمد درود بفرستی و در این روز مرا رستگار و کامیاب از درگاهت برگردان، به بهترین صورت که از کسی شنود گردیدی و دعایش را اجابت نمودی و پذیرفتی و عطای فراوان به او بخشیدی و گناهانش را آمرزیدی و گرامی داشتی و کسی دیگر را به جای او بر نگزیدی و مقامش را والا گرداندی و در نزد افراد بهتر از او به او مباحثات کردی و با برآوردن تمامی حوائجش از درگاهت برگرداندی و بعد از مرگ نیز او را به زندگانی پاکیزه زنده گرداندی و پایان کار او را به آمرزش پایان دادی و به آنان که دوستش دارد، ملحق کردی.

﴿۲۷۱۰﴾ [پروردگارا!] از تو می‌خواهم که بر محمد و خاندانش درود بفرستی و در این ماه با عظمت که هر گرفتار گناهی از آتش آزاد می‌شود، بر من آسان بگیری و گناهان هرکس را که از سختی‌هایش می‌هراسد، بیامری.

﴿۲۷۱۱﴾ از تو می‌خواهم که بر «محمد و آل محمد» درود فرستی و همه‌ی آن مظلومه‌هایی را که من از بندگان در گردن دارم و تو آن‌ها را در حساب من ثبت کرده‌ای بیامری، زیرا بندگان تو حقوق زیادی بر عهده‌ی من دارند که من در گرو آن‌ها هستم، آن‌ها را به هر نحو که می‌خواهی و در هر جا که تو صلاح می‌دانی بیامری.

﴿۲۷۱۲﴾ از تو می‌خواهم که بر محمد و خاندانش درود بفرستی و همه‌ی گناهانم را بیامری و مرا از عذاب در پناه گیری و ایمن گردانی و بر من بهشت رضوان و پناه و امنیت و احسان و کرم و آمرزش را واجب کنی.

﴿۲۷۱۳﴾ پروردگارا از تو خواهانم که بر محمد و خاندان محمد رحمت فرستی و مرا از شرّ آفریدگان خود پناه دهی و مرا به عفو و گذشت نزدیک سازی و از فضل خودت (خیر و احسان) آنچنان بر من روانه کنی که مرا به سبب آن از جمیع آفریدگانت بی‌نیاز کند و فضل و رحمتی را بر من مقرر فرمایی که مرا به آمرزش و خشنودی تو برساند.

﴿۲۷۱۴﴾ پروردگارا از تو می‌خواهم که بر محمد و خاندان محمد درود بفرستی و در این شب نام مرا در ردیف سعادتمندان قرار دهی و روح مرا همراه با شهدا ثبت فرمایی، احسانم را در مقام علّیین مقرر کنی و نافرمانی مرا مورد آمرزش قرار دهی.

﴿۲۷۱۵﴾ پروردگارا از تو می‌خواهم که بر محمد و خاندان محمد درود بفرستی و قلمم را نسبت به او محکم و اثبات کنی و مرا بنده‌ای قرار دهی که جز تو کسی را آمرزنده‌ی گناهانم نیابم.

﴿۲۷۱۶﴾ از تو می‌خواهم که بر محمد و خاندان پاکش درود بفرستی و مرا به گونه‌ای که گناهی برای من باقی نگذاشته باشی، بیامری و بعد از آن گناهی بر من ننویسی.

﴿۲۷۱۷﴾ از تو می‌خواهم که بر محمد و خاندانش درود فرستی و خطاها و نافرمانی و ظلم و اسرافم را که بر نفس خویش روا کردم بیامری، درحالی که تو از من به آن داناتری.

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

﴿٢٧١٨﴾ امير المؤمنين عليه السلام: أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَقْلِبَنِي فِيهِ مُفْلِحًا مُنْجِحًا بِأَفْضَلِ مَا أَنْقَلَبَ بِهِ مِنْ رَضِيَتْ عَنْهُ وَاسْتَجَبَتْ دُعَاءَهُ وَقَبَلَتْهُ وَأَجَزَلَتْ حِبَاءَهُ وَغَفَرَتْ ذُنُوبَهُ وَأَكْرَمَتْهُ وَلَمْ تَسْتَبْدِلْ بِهِ سِوَاهُ وَشَرَقَتْ مَقَامَهُ وَبَاهَيْتْ بِهِ مَنْ هُوَ خَيْرُ مَنْهُ وَقَلْبَتْهُ بِكُلِّ حَوَائِجِهِ وَأَحْيَيْتَهُ بَعْدَ الْمَمَاتِ حَيَاةً طَيِّبَةً وَخَتَمْتَ لَهُ بِالْمَغْفِرَةِ؛ البلد الأمين، ص ٢٤٩

﴿٢٧١٩﴾ أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَأَنْ تَغْفِرَ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تُغَيِّرُ النِّعَمَ وَتَغْفِرَ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تُحْدِثُ النِّقَمَ وَتَغْفِرَ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تَحْبِسُ الْقِسْمَ وَتَغْفِرَ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تَهْتِكُ الْعِصَمَ وَتَغْفِرَ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تَمْنَعُ الْعَطَاءَ وَتَغْفِرَ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تُنْزِلُ الْبَلَاءَ وَتَغْفِرَ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تَحْجُبُ الدُّعَاءَ وَتَغْفِرَ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تُعَجِّلُ الْفَنَاءَ وَتَغْفِرَ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تَقْطَعُ الرَّجَاءَ وَتَغْفِرَ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تُورِثُ الشَّقَاءَ وَتَغْفِرَ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تُظْلِمُ الْهَوَاءَ وَتَغْفِرَ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تَكْشِفُ الْغَطَاءَ وَتَغْفِرَ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تَحْبِسُ قَطْرَ السَّمَاءِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٢٣٥

﴿٢٧٢٠﴾ امير المؤمنين عليه السلام: أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَتَوَلَّانِي بِرَحْمَتِكَ وَتَشْمَلَنِي بِعَافِيَتِكَ وَتُسْعِدَنِي بِمَغْفِرَتِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ١١٣

﴿٢٧٢١﴾ أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَغْفِرَ لِي جَمِيعَ ذُنُوبِي؛ بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ٨٥

﴿٢٧٢٢﴾ السَّجَاد عليه السلام: أَسْأَلُكَ أَنْ تَعْفُو عَنِّي، وَتَغْفِرَ لِي فَلَسْتُ بِرِيئًا فَأَعْتَذِرُ، وَلَا بِذِي قُوَّةٍ فَاَنْتَصِرَ، وَلَا مَفَرَّ لِي فَأَفِرَّ؛ الصحيفة السجادية عليه السلام، الدعاء ٥١

﴿٢٧٢٣﴾ الرسول عليه السلام: أَسْأَلُكَ أَنْ تَغْفِرَ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تُغَيِّرُ النِّعَمَ وَتَغْفِرَ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تُنْزِلُ النِّقَمَ وَتَغْفِرَ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تَهْتِكُ الْعِصَمَ وَتَغْفِرَ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تُوجِبُ الْبَلَاءَ وَتَغْفِرَ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تَقْطَعُ الرَّجَاءَ وَتَغْفِرَ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تَحْبِسُ الدُّعَاءَ وَتَغْفِرَ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تَكْشِفُ الْغَطَاءَ وَتَغْفِرَ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تُعَجِّلُ الْفَنَاءَ وَتَغْفِرَ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تُظْلِمُ الْهَوَاءَ؛ شرح نهج البلاغة، ج ٦، ص ١٨٩

﴿٢٧٢٤﴾ الرسول عليه السلام: أَسْأَلُكَ أَنْ تَغْفِرَ لِي ذُنُوبَ اللَّيْلِ وَذُنُوبَ النَّهَارِ وَذُنُوبَ السَّرِّ وَذُنُوبَ الْعَلَانِيَةِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٢

﴿٢٧٢٥﴾ امير المؤمنين عليه السلام: أَسْأَلُكَ أَنْ تَغْفِرَ لِي فَإِنَّكَ غَفُورٌ رَحِيمٌ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٢٠١

﴿٢٧٢٦﴾ أَسْأَلُكَ أَنْ تَغْفِرَ لِي فِي هَذَا الْيَوْمِ وَفِي هَذَا الْوَقْتِ مَا سَلَفَ مِنْ ذُنُوبِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٣١٨

﴿درخواست مغفرت﴾

﴿۲۷۱۸﴾ از تو می‌خواهم که بر محمد و خاندانش درود بفرستی و مرا رستگار و پیروز برگردانی به بالاترین شکلی که کسی را برگرداندی؛ از جمله کسی که از او راضی شدی و دعایش را مستجاب کردی و او را پذیرفتی و جایزه‌ی بزرگی به او دادی و گناهِش را آمرزیدی و گرامی‌اش داشتی و دیگری را به جای او قرار ندادی و مقامش را بالا بردی و با او بر کسی که بهتر از اوست مباحثات کردی و همه‌ی حاجاتش را روا کردی و به او بعد از مرگ زندگی پاک بخشیدی و سرانجامش را با آمرزش به پایان رساندی.

﴿۲۷۱۹﴾ پروردگارا از تو می‌خواهم که بر محمد و خاندانش درود فرستی و گناهانی را که نعمت‌های تو را تغییر می‌دهد و گناهانی که سختی برایم ایجاد می‌کند و گناهانی که قسمت و روزی مرا حبس می‌کند و گناهانی که پرده‌ی حیا و عصمت مرا می‌درد و گناهانی که مانع رسیدن عطایای تو می‌شود و گناهانی که منجر به نازل شدن بلا می‌شود و گناهانی که دعای بنده را از اجابت تو محجوب و محبوس نگاه می‌دارد و گناهانی که مرگ را تسریع می‌کند و گناهانی که امید مرا ناامید می‌سازد و گناهانی که بدعاقبتی را نصیب من می‌گرداند و گناهانی را که هوا را تاریک می‌کند و گناهانی که پرده را می‌درد و رسوایم می‌سازد و گناهانی که باران را حبس می‌کند بر من ببخشی.

﴿۲۷۲۰﴾ از تو می‌خواهم که بر محمد و خاندانش درود بفرستی، و با رحمت خویش مرا سرپرستی کرده و عافیت را شامل حالم کنی و با آمرزش مرا سعادتمند نمایی.

﴿۲۷۲۱﴾ از تو می‌خواهم که بر محمد و خاندانش درود فرستی، و تمام گناهانم را ببامری.

﴿۲۷۲۲﴾ از تو می‌خواهم که مرا عفو کنی و ببامری، زیرا من بی‌گناه نیستم که معذور باشم، توانایی ندارم که مبارزه کنم، و گریزگاهی ندارم که به‌سوی آن پناه ببرم.

﴿۲۷۲۳﴾ از تو می‌خواهم که گناهان مرا، گناهانی را که نعمت‌های تو را تغییر می‌دهد و موجب نزول نعمت و سختی می‌شود و گناهانی که پرده‌های عصمت و حیای مرا می‌درد و گناهانی را که سبب می‌شود بلا و مصیبت بر من نازل شود و امید من از رحمت تو قطع شود. و آن دسته از گناهان را که باعث حبس دعای من و مانع اجابت آن می‌شود و گناهانی را که موجب آشکار شدن بدی‌های من می‌شود و گناهانی را که مرگ مرا جلو می‌اندازد و گناهانی که سبب ظلم من به خویشان است، ببامری.

﴿۲۷۲۴﴾ از تو می‌خواهم که گناهانی را که در شب و یا روز انجام داده‌ام و نیز گناهانی که در پنهان و یا آشکار به انجام آن‌ها اقدام کرده‌ام، ببامری.

﴿۲۷۲۵﴾ از تو می‌خواهم که مرا ببامری چرا که به‌راستی تو آمرزنده‌ای مهربانی.

﴿۲۷۲۶﴾ از تو می‌خواهم که در این روز و در همین وقت تمام گناهان گذشته‌ام را ببامری.

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

- ﴿٢٧٢٧﴾ الرسول ﷺ: أَسْأَلُكَ أَنْ تَغْفِرَ لِي مَا أَخْطَأْتُ وَمَا تَعَمَّدْتُ وَمَا نَسِيتُ وَمَا ذَكَرْتُ وَمَا أَنْكَرْتُ وَمَا عَلِمْتُ وَمَا جَهِلْتُ وَمَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّي؛ بحار الأنوار، ج ٩٠، ص ٢٦٧
- ﴿٢٧٢٨﴾ الصادق ﷺ: أَسْأَلُكَ أَنْ تَغْفِرَ لِي مَا مَضَى فِي عِلْمِكَ وَشَهِدَتْهُ حَفَظْتُكَ وَأَخْصَتْهُ مَلَائِكَتُكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ٨٥
- ﴿٢٧٢٩﴾ الكاظم ﷺ: أَسْأَلُكَ أَنْ تَغْفِرَ لِي مَا مَضَى مِنَ الذُّنُوبِ الَّتِي حَصَرْتَهَا حَفَظْتُكَ وَأَخْصَتْهَا كِرَامُ مَلَائِكَتِكَ عَلَيَّ وَأَنْ تَعْصِمَنِي إِلَهِي مِنَ الذُّنُوبِ فِيمَا بَقِيَ مِنْ عُمْرِي إِلَى مُنْتَهَا أَجَلِي؛ الكافي، ج ٤، ص ٧٢
- ﴿٢٧٣٠﴾ أَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ الَّذِي دَعَاكَ بِهِ دَاوُدُ فَغَفَرْتَ ذَنْبَهُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٣٦٢
- ﴿٢٧٣١﴾ أَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ الَّذِي دَعَاكَ بِهِ صَفْوَتُكَ أَبُونَا آدَمُ ﷺ وَهُوَ مُسَيءٌ ظَالِمٌ حِينَ أَصَابَ الْخَطِيئَةَ فَغَفَرْتَ لَهُ خَطِيئَتَهُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٢٦٨
- ﴿٢٧٣٢﴾ الصادق ﷺ: أَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ الَّذِي دَعَاكَ بِهِ عِبَادُكَ الَّذِينَ اسْتَجَبْتَ لَهُمْ وَانْبَيَاؤُكَ فَغَفَرْتَ لَهُمْ وَرَحِمْتَهُمْ؛ الكافي، ج ٢، ص ٥٧٦
- ﴿٢٧٣٣﴾ أمير المؤمنين ﷺ: أَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ الَّذِي دَعَاكَ بِهِ مُحَمَّدٌ ﷺ فَغَفَرْتَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَمَا تَأَخَّرَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٢١٥
- ﴿٢٧٣٤﴾ الصادق ﷺ: أَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ الَّذِي عَنَتَ لَهُ الْوُجُوهُ وَخَشَعَتَ لَهُ الْأَصْوَاتُ وَخَضَعَتَ لَهُ الرِّقَابُ وَذَلَّتْ لَهُ الْخَلَائِقُ وَوَجَلَّتْ مِنْ خَشْيَتِهِ الْقُلُوبُ أَنْ تَغْفِرَ لِي وَتَرْحَمَنِي وَتَدْفَعَ عَنِّي كُلَّ سُوءٍ وَمَكْرُوهٍ؛ بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ٨٢
- ﴿٢٧٣٥﴾ الصادق ﷺ: أَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ الَّذِي غَفَرْتَ بِهِ لِمُحَمَّدٍ ﷺ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَمَا تَأَخَّرَ؛ الكافي، ج ٤، ص ٤٠٦
- ﴿٢٧٣٦﴾ الرسول ﷺ: أَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ الَّذِي فِي خَزَائِنِ رَحْمَتِكَ وَمَغْفِرَتِكَ فَهُوَ يَتَرَأَفُ بِرَأْفَتِكَ عَلَى الرَّاحِمِينَ وَالْمُسْتَغْفِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٠، ص ٢٥٩
- ﴿٢٧٣٧﴾ الرسول ﷺ: أَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ الَّذِي كَتَبْتَهُ حَوْلَ سِدْرَةِ الْمُنْتَهَى عِنْدَهَا جَنَّةُ الْمَأْوَى وَجَعَلْتَ فِيهَا رَحْمَتَكَ وَمَغْفِرَتَكَ وَرِضْوَانَكَ بِذَلِكَ الْإِسْمِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٠، ص ٢٥٩

﴿درخواست مغفرت﴾

﴿۲۷۲۷﴾ از تو می‌خواهم که آنچه که در اثر خطا و غیر عمد به انجام آن‌ها اقدام کرده‌ام و تمام آنچه که تعمداً آن را انجام داده‌ام و گناه بود و تمام آنچه را که فراموش کرده‌ام و یا تمام آنچه را که به خاطر دارم و آنچه را که انکار می‌کنم و نیز آنچه به [گناه‌بودن] آن‌ها علم داشته‌ام و یا بر آن جاهل بوده‌ام، [همه را ببامرز] و نیز تمام آنچه را که تو بر آن‌ها از من داناتری، ببامرز. ﴿۲۷۲۸﴾ از تو می‌خواهم که [تمام آنچه از گناهانم را که] در سابقه‌ی علم تو ثبت شده است و آنچه را که تو بر آن‌ها گواه و شاهد بودی و ثبت کرده‌ای و تمام آنچه را که فرشتگان تو آن‌ها را به شمارش درآورده‌اند ببخشی و ببامرسی.

﴿۲۷۲۹﴾ از تو می‌خواهم که گناهان گذشته‌ی مرا ببخشی؛ گناهی که نگهبانان تو آن را نگاه داشتند و فرشتگان بلندمرتبه‌ات آن را ثبت کردند. و از تو می‌خواهم ای خدا که مرا در باقی‌مانده‌ی عمرم تا آخرین لحظه‌ی زندگی، از گناه بازداری.

﴿۲۷۳۰﴾ از تو به واسطه‌ی نامی که داود علیه السلام تو را با آن نام خواند و تو او را [اجابت فرمودی] و گناهانش را آمرزیدی، درخواست می‌کنم.

﴿۲۷۳۱﴾ از تو به حقّ آن نامی که برگزیده‌ات جدّ ما آدم علیه السلام تو را با آن نام خوانده است؛ حال آنکه در حقّ خود بدی و ستم کرده و مرتکب گناه شد بود و تو او را آمرزیدی، درخواست می‌کنم. ﴿۲۷۳۲﴾ از تو به حقّ آن نامت که بنده‌هایت با آن نام تو را می‌خوانند؛ آنان که دعایشان را همراه دعای پیامبران اجابت می‌کنی و آنان را می‌آمرزی و ایشان را رحمت می‌کنی، می‌خواهم. ﴿۲۷۳۳﴾ از تو به حقّ آن نامی که محمد صلی الله علیه و آله تو را به آن نام خواند و گناهان گذشته و آینده‌اش را آمرزیدی، درخواست می‌کنم.

﴿۲۷۳۴﴾ به حقّ آن نامت که صورت‌ها برای آن فروتنی کردند و صداها برای آن به خاموشی گراییدند و گردن‌ها به کرنش افتادند و مخلوقات برایش ذلیل و قلب‌ها از ترس آن بیمناک شدند، از تو می‌خواهم که مرا ببامرسی و به من رحم کنی و هر بدی و ناراحتی را از من دور کنی. ﴿۲۷۳۵﴾ [پروردگارا؛] از تو می‌خواهم به حقّ آن نامت که به واسطه‌ی آن گناهان گذشته و آینده‌ی محمد صلی الله علیه و آله را آمرزیدی.

﴿۲۷۳۶﴾ ای خدا، از تو می‌خواهم به نامت که در خزائن رحمت و مغفرت توسست، و او به رأفت و رحمت تو بر رحم‌کنندگان و استغفارکنندگان رؤوف و مهربان است.

﴿۲۷۳۷﴾ ای خدا، از تو می‌خواهم به نامت که آن را دور سدرۃ‌المنتهی نوشتی که جنۃ‌المأوی نزد آن است، و رحمت و مغفرت و رضوانت را در آن قرار دادی.

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

﴿٢٧٣٨﴾ أَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ الْعَظِيمِ الْأَعْظَمِ الْكَبِيرِ الْأَكْبَرِ الَّذِي مَنْ دَعَاكَ بِهِ أَجَبْتَهُ وَمَنْ سَأَلَكَ بِهِ أَعْطَيْتَهُ وَمَنْ اسْتَنْصَرَكَ بِهِ نَصَرْتَهُ وَمَنْ اسْتَغْفَرَكَ بِهِ غَفَرْتَ لَهُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٧، ص ٤١٥

﴿٢٧٣٩﴾ الرسول ﷺ: أَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ الْغَافِرِ يَا غَفَّارَ الذُّنُوبِ يَا اللَّهُ وَأَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ ذُو [ذِي] الْعَفْوِ وَالْغُفْرَانِ وَالرَّحْمَةِ وَالرَّضْوَانِ يَا اللَّهُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٠، ص ٢٦٢

﴿٢٧٤٠﴾ أَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ الْمَكْنُونِ الْمَخْزُونِ مِنْ كُلِّ عَيْنٍ الْمُرْتَدِي بِالْكِبْرِيَاءِ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَغْفِرَ لِي ذُنُوبِي وَعُيُوبِي وَإِسَاءَتِي وَظُلْمِي وَجُرْمِي وَإِسْرَافِي عَلَيَّ نَفْسِي؛ المقنعة، ص ٣٣٦

﴿٢٧٤١﴾ الرسول ﷺ: أَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ ذُو [ذِي] الْعَفْوِ وَالْغُفْرَانِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٠، ص ٢٦٢

﴿٢٧٤٢﴾ الرسول ﷺ: أَسْأَلُكَ بِالِاسْمِ الَّذِي دَعَاكَ بِهِ عَبْدُكَ وَنَبِيُّكَ دَاوُدُ ﷺ فَاسْتَجَبْتَ لَهُ دُعَاؤُهُ وَسَخَرْتَ لَهُ الْجِبَالَ يُسَبِّحُنَ مَعَهُ بِالْعَشِيِّ وَالْإِبْكَارِ وَالطَّيْرَ مَحْشُورَةً كُلُّهُ أَوَّابٌ وَشَدَّدْتَ مُلْكُهُ وَأَتَيْتَهُ الْحِكْمَةَ وَفَصَلَ الْخِطَابِ وَأَلَّنْتَ لَهُ الْحَدِيدَ وَعَلَّمْتَهُ صَنْعَةَ لَبُوسٍ لَهُمْ وَغَفَرْتَ ذَنْبَهُ وَكُنْتَ مِنْهُ قَرِيبًا؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٢٧٠

﴿٢٧٤٣﴾ الصادق ﷺ: أَسْأَلُكَ بِأَنَّكَ أَحَدُ صَمَدٍ لَمْ تَلِدْ وَلَمْ تُوَلَدْ وَلَمْ يَكُنْ لَكَ كُفْوًا أَحَدٌ أَنْ تَغْفِرَ لِي ذُنُوبِي كُلَّهَا صَغِيرَهَا وَكَبِيرَهَا مَغْفِرَةً تَامَةً؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٣٠٨

﴿٢٧٤٤﴾ أَسْأَلُكَ بِأَنَّكَ مَا تَشَاءُ مِنْ أَمْرٍ يَكُونُ أَنْ تَغْفِرَ لِي وَلِإِخْوَانِي مِنَ الْمُؤْمِنِينَ؛

بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٣١١

﴿٢٧٤٥﴾ الصادق ﷺ: أَسْأَلُكَ بِتَوْحِيدِكَ الَّذِي فَطَرْتَ عَلَيْهِ الْعُقُولَ وَآخَذْتَ بِهِ الْمَوَائِيقَ وَارْسَلْتَ بِهِ الرُّسُلَ وَأَنْزَلْتَ عَلَيْهِ الْكُتُبَ وَجَعَلْتَهُ أَوَّلَ فُرُوضِكَ وَنَهَايَةَ طَاعَتِكَ فَلَمْ تَقْبَلْ حَسَنَةً إِلَّا مَعَهَا وَلَمْ تَغْفِرْ سَيِّئَةً إِلَّا بَعْدَهَا؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ٢٧٤

﴿٢٧٤٦﴾ أَسْأَلُكَ بِحُرْمَةِ هَذَا الدُّعَاءِ وَبِحُرْمَةِ هَذَا الْيَوْمِ الْمُبَارَكِ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ عَلَيَّ آلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَغْفِرَ لِي مَا قَدَّمْتُ وَمَا أَخَّرْتُ وَمَا أَسْرَرْتُ وَمَا أَعْلَنْتُ وَمَا أَبْدَيْتُ وَمَا أَخْفَيْتُ وَمَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّي؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٧٠

﴿٢٧٤٧﴾ الباقر ﷺ: أَسْأَلُكَ بِحَقِّ حَبِيبِكَ مُحَمَّدٍ ﷺ لَمَّا غَفَرْتَ لِي الْكَثِيرَ مِنَ الذُّنُوبِ وَالْقَلِيلَ وَقَبِلْتَ مِنْ عَمَلِي الْيَسِيرِ؛ وسائل الشيعة، ج ٦، ص ٣٤٠

﴿درخواست مغفرت﴾

﴿۲۷۳۸﴾ از تو می‌خواهم به حق آن نام عظیم و با عظمت‌تر تو و آن نام بزرگ و بزرگ‌تر که هرکس تو را با آن خواند تو او را اجابت فرمودی و هرکس که به آن نام‌ها از تو درخواستی کرد، اجابت فرمودی و هرکس که با آن نام‌ها درخواست یاری کرد تو او را یاری کردی و هرکس که با آن نام‌ها درخواست عفو و آمرزش کرد تو او را آمرزیدی. [پس مرا نیز بیامرز و بر من نیز عطا فرما].

﴿۲۷۳۹﴾ از تو درخواست می‌کنم به حق تو ای غافر (آمرزنده) و ای غفار (بسیار آمرزنده‌ی گناهان) و ای الله درخواست می‌کنم به نام تو ای صاحب بخشش و آمرزش و رحمت و رضوان یا الله...

﴿۲۷۴۰﴾ از تو می‌خواهم به حق نامت که پنهان و پوشیده از هر چشمی است و لباس شکوه بر تن دارد؛ که بر محمد و خاندانش درود فرستی و گناهان و عیب‌ها و بدی‌ها و ظلم و جرم و ستمم را بیامیزی.

﴿۲۷۴۱﴾ به حق نامت ای صاحب بخشش و آمرزش از تو درخواست می‌کنم.

﴿۲۷۴۲﴾ از تو به آن نامی درخواست می‌کنم که بنده و پیامبرت داود علیه السلام تو را با آن خوانده است و تو دعایش را اجابت کردی و کوه‌ها را برای او مسخر کردی که با او شب و روز تسبیح گویند، مرغان همه به سوی او جمع گشته و همگی برای او به حال ناله و زاری افتند؛ و نیز پادشاهی او را محکم کردی و به او دانایی و نیروی تشخیص حق از باطل را عطا کردی؛ آهن را برای او را نرم کردی و به او روش زره‌ساختن آموختی و گناه او را آمرزیدی و بسیار به او نزدیک بودی.

﴿۲۷۴۳﴾ از تو به حق آنکه تویی خدای یگانه‌ی بی‌نیاز که نزائیده و زائیده نشده است و برای او همسری نیست؛ درخواست می‌کنم که همه‌ی گناهان کوچک و بزرگم را بیامیزی.

﴿۲۷۴۴﴾ خدایا؛ به خاطر اینکه هر چه بخواهی خواهد شد، از تو می‌خواهم که مرا و برادران و خواهران باایمانم را بیامیزی.

﴿۲۷۴۵﴾ و از تو درخواست می‌کنم به یگانگی‌ات که عقل‌ها را با دانستن آن آفریدی و پیمان‌ها را بر آن گرفتی و پیامبران را برای آن فرستادی و کتاب‌ها را برای آن نازل کردی و آن را اولین واجبات و نهایت فرمانت قرار دادی. پس نیکی‌ها را تنها با آن می‌پذیری و گناهان را تنها پس از پذیرش آن می‌آمرزی.

﴿۲۷۴۶﴾ به حرمت این دعا و به احترام این روز مبارک از تو درخواست می‌کنم که بر محمد و آل محمد علیهم السلام درود بفرستی و گناهان گذشته و آینده‌ام را و تمام آنچه که در پنهان و آشکار انجام داده‌ام و نیز تمام آنچه را که تو از من نسبت به آن داناتری، بیامیزی.

﴿۲۷۴۷﴾ به حق حبیبیت محمد صلی الله علیه و آله از تو می‌خواهم که گناهان کوچک و بزرگ مرا ببخشی و عمل کم مرا قبول کنی.

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

﴿٢٧٤٨﴾ الرسول ﷺ: أَسْأَلُكَ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تَغْفِرَ لِي ذُنُوبَ اللَّيْلِ وَ ذُنُوبَ النَّهَارِ وَ ذُنُوبَ السَّرِّ وَ ذُنُوبَ الْعَلَانِيَةِ؛ البلد الأمين، ص ١٩٥

﴿٢٧٤٩﴾ الرسول ﷺ: أَسْأَلُكَ بِحَقِّ هَذِهِ الْأَسْمَاءِ، وَ بِهَذِهِ الدَّعَوَاتِ، أَنْ تَغْفِرَ لَنَا مَا قَدَّمْنَا وَ مَا أَخَّرْنَا، وَ مَا أَسْرَرْنَا وَ مَا أَعْلَنَّا، وَ مَا أَبْدَيْنَا وَ مَا أَخْفَيْنَا، وَ مَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنَّا؛ إقبال الأعمال، ص ٣٢٧

﴿٢٧٥٠﴾ الصادق ﷺ: أَسْأَلُكَ بِحَقِّكَ عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ لَمَّا غَفَرْتَ لِي فِي هَذَا الْيَوْمِ مَغْفِرَةً لَنَا أَشَقَى بَعْدَهَا أَبَدًا؛ البلد الأمين، ص ٢٣٥

﴿٢٧٥١﴾ أَسْأَلُكَ بِكُلِّ دَعْوَةٍ دَعَاكَ بِهَا رَاجٍ بَلَّغْتَهُ أَمَلَهُ، أَوْ صَارِخُ إِلَيْكَ اغْتَتْ صَرْخَتَهُ، أَوْ مَلْهُوفٌ مَكْرُوبٌ فَرَجَّتْ كَرْبُهُ، أَوْ مُذْنِبٌ خَاطِئٌ غَفَرْتَ لَهُ؛ إقبال الأعمال، ص ٦٧٧

﴿٢٧٥٢﴾ الصادق ﷺ: أَسْأَلُكَ بِمُوجِبَاتِ رَحْمَتِكَ وَ عَزَائِمِ مَغْفِرَتِكَ؛ مستدرک الوسائل، ج ٦، ص ٣٧٥

﴿٢٧٥٣﴾ أَسْأَلُكَ بِهَذَا كُلِّهِ وَ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ ﷺ أَنْ تَجْعَلَنِي مِنَ الَّذِينَ إِذَا حَدَّثُوا صَدَقُوا وَ إِذَا حَلَفُوا بَرُّوا وَ إِذَا أَعْطُوا شَكَرُوا وَ إِذَا أَقْلُوا صَبَرُوا وَ إِذَا ذَكَرُوا اسْتَبَشَرُوا وَ إِذَا أَسَاءُوا اسْتَغْفَرُوا؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٢٥٠

﴿٢٧٥٤﴾ امير المؤمنين ﷺ: أَسْأَلُكَ فَأَجِدَكَ فِي الْمَوَاطِنِ كُلِّهَا لِي جَابِرًا وَ فِي الْأُمُورِ نَاطِرًا وَ لِدُنُوبِي غَافِرًا؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٢٤٠

﴿٢٧٥٥﴾ أَسْأَلُكَ مَسْأَلَةَ الْعَبْدِ الذَّلِيلِ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تَغْفِرَ لَنَا ذُنُوبَنَا؛ بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ١٩١

﴿٢٧٥٦﴾ الرسول ﷺ: أَسْأَلُكَ مَسْأَلَةَ الْمُسْكِينِ الْمُسْتَكِينِ وَ أَتَبَهَّلُ إِلَيْكَ ائْتِهَالِ الْمُذْنِبِ الْبَائِسِ الذَّلِيلِ مَسْأَلَةَ مَنْ خَضَعَتْ لَكَ نَاصِيَّتُهُ وَ اعْتَرَفَ بِخَطِيئَتِهِ فَفَاضَتْ لَكَ عِبْرَتُهُ وَ هَمَلَتْ لَكَ دُمُوعُهُ وَ ضَلَّتْ حِيلَتُهُ وَ انْقَطَعَتْ حُجَّتُهُ أَنْ تُعْطِيَنِي فِي لَيْلَتِي هَذِهِ مَغْفِرَةً مَا مَضَى مِنْ ذُنُوبِي وَ اعْصِمْنِي فِيمَا بَقِيَ مِنْ غَمْرِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ١٦٣

﴿٢٧٥٧﴾ السَّجَّاد ﷺ: أَسْأَلُكَ مَسْأَلَةَ الْمُضْطَرِّ إِلَيْكَ الْمُشْفِقِ مِنْ عَذَابِكَ الْخَائِفِ مِنْ غُيُوبِكَ أَنْ تَغْفِرَ لِي وَ تَحْنَنَ عَلَيَّ بِرَحْمَتِكَ وَ أَنْ تَجُودَ عَلَيَّ بِمَغْفِرَتِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٣٤

«درخواست مغفرت»

﴿۲۷۴۸﴾ از تو می‌خواهم که به حقّ محمد و آل محمد بر خاندانش درود فرستی و گناهان شب و روز مرا و گناهان پنهان و آشکارم را ببامری.

﴿۲۷۴۹﴾ به حقّ این اسامی و به حقّ این دعاها از تو می‌خواهم که برای ما تمام آنچه پیش از این انجام داده‌ایم و یا پس از این از ما سر خواهد زد و آنچه را که آشکار و نهان مرتکب شده‌ایم و آنچه را آغاز کرده‌ایم یا به‌صورت مخفیانه از ما سر زده است و آنچه را که تو نسبت به ما آگاه‌تری، ببامری.

﴿۲۷۵۰﴾ به حقّی که بر ایشان داری از تو می‌خواهم که امروز مرا ببامری، آن‌گونه که هرگز بدبخت نشوم.

﴿۲۷۵۱﴾ از تو به حقّ همه‌ی دعاهایی که شخص امیدواری به‌وسیله‌ی آن تو را خواند و او را به آرزویش رساندی؛ و یا هر فریادزنده‌ای که تو را آن‌گونه فریاد زد و یاری‌اش کردی یا اندوهناک گرفتاری که گرفتاری‌اش را برطرف کردی یا گناهکارِ خطاکاری که او را بخشیدی، درخواست می‌کنم.

﴿۲۷۵۲﴾ خدایا از تو به حقّ آنچه موجبات رحمت و آمرزش توست، درخواست می‌کنم.
﴿۲۷۵۳﴾ از تو به حقّ همه‌ی این‌ها و به حقّ محمد و خاندانش علیهم‌السلام می‌خواهم که مرا از کسانی قرار دهی که وقتی سخن می‌گویند راست می‌گویند و هنگامی که قسم می‌خورند به سوگند خود وفادار می‌مانند و هنگامی که به آن‌ها عطا می‌شود شکر می‌کنند و چون سهمشان کم شود صبر می‌کنند؛ آن‌گاه که تو را یاد می‌کنند به وجد می‌آیند و هنگامی که خطایی مرتکب می‌شوند آمرزش می‌خواهند.

﴿۲۷۵۴﴾ [خدایا] از تو درخواست می‌کنم و تو را همه‌جا جبران‌کننده‌ی کاستی‌هایم، ناظر بر کارهایم و آمرزنده‌ی گناهانم می‌یابم.

﴿۲۷۵۵﴾ مانند یک بنده‌ی ذلیل، خاشعانه از تو می‌خواهم که بر محمد و خاندانش درود بفرستی و گناهان ما را ببخشی.

﴿۲۷۵۶﴾ مانند بیچاره‌ی زمین‌گیر به‌سوی تو زاری می‌کنم؛ چونان گناهکار بینوای ذلیل و مانند کسی که سر تعظیم در مقابل تو فرود آورده و به خطایش اقرار کرده و اشک در چشمانش حلقه زده و بسیار جاری شده، بیچاره‌ای که عذر و بهانه‌ای ندارد؛ از تو می‌خواهم که همین امشب گناهان گذشته‌ام را ببامری و در باقیمانده‌ی عمر مرا از ارتکاب گناه حفظ کنی.

﴿۲۷۵۷﴾ مانند کسی که چاره‌ای ندارد و بیمناک از عذاب تو و ترسان از کیفر توست، از تو می‌خواهم مرا ببامری و با رحمت نسبت به من مهر ورزی و با آمرزش گناهانم مرا از سخاوت خود بهره‌مند سازی.

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

- ﴿٢٧٥٨﴾ امير المؤمنين عليه السلام: أَسْأَلُكَ مَغْفِرَتَكَ؛ مستدرک الوسائل، ج ٦، ص ٣٨٣
- ﴿٢٧٥٩﴾ الرسول ﷺ: أَسْأَلُكَ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ يَا عَزِيزُ يَا عَزِيزُ يَا عَزِيزُ أَنْ تُرِيَنِي فِي مَنَامِي مَا رَجَوْتُ مِنْكَ وَأَنْ تُكْرِمَنِي بِمَغْفِرَةِ خَطِيئَتِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٣٧٤
- ﴿٢٧٦٠﴾ الرسول ﷺ: أَسْأَلُكَ يَا رَبِّ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَأَهْلِ بَيْتِهِ وَأَنْ تَحْمِلَ عَنِّي مَا افْتَرَضْتَ عَلَى اللَّأْبَاءِ وَالْأُمَّهَاتِ وَوَأَجِبَهُمْ وَأَدِّ عَنِّي حُقُوقَهُمْ قَبْلِي وَالْحَقِيقِي وَإِيَّاهُمْ بِالْأَبْرَارِ وَاغْفِرْ لَنَا وَلَهُمْ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ٣٠٢
- ﴿٢٧٦١﴾ أَسْأَلُكَ يَا رَبِّ تَوْبَةً نَصُوحًا تَرْضَاهَا وَبَيَّةً تَحْمَدُهَا وَعَمَلًا صَالِحًا تَقْبَلُهُ وَأَنْ تَغْفِرَ لِي وَتَرْحَمَنِي إِذَا تَوَقَّيْتَنِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٩، ص ١٦٩
- ﴿٢٧٦٢﴾ الباقر عليه السلام: أَسْأَلُكَ يَا عَظِيمُ أَنْ تَغْفِرَ لِي الْعَظِيمَ؛ تهذيب الأحكام، ج ٣، ص ١٤٢
- ﴿٢٧٦٣﴾ أَسْأَلُكَ يَا كَرِيمُ يَا كَرِيمُ يَا كَرِيمُ بِمَجْدِكَ وَجُودِكَ وَفَضْلِكَ وَمَنْكَ وَرَأْفَتِكَ وَرَحْمَتِكَ وَمَغْفِرَتِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ١٥٩
- ﴿٢٧٦٤﴾ الرسول ﷺ: أَسْأَلُكَ يَا مَنْ تَقَدَّسَتْ أَسْمَاؤُهُ وَكَرُمَ ثَنَائُهُ وَعَظُمَتْ آلَاؤُهُ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَغْفِرَ لَنَا مَا مَضَى مِنْ ذُنُوبِنَا وَتَعْصِمَنَا مِنْ ذُنُوبِنَا وَتَعْصِمَنَا مَا بَقِيَ مِنْ عُصْرَتِنَا؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ١٣٩
- ﴿٢٧٦٥﴾ أَسْأَلُكَ يَا مَوْلَايَ أَنْ تَسْأَلَ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى فِي صَلَاحِ شَأْنِي وَقَضَاءِ حَوَائِجِي وَغُفْرَانِ ذُنُوبِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٩، ص ١٠١
- ﴿٢٧٦٦﴾ اللَّهُمَّ أَسْأَلُكَ مَسْأَلَةَ الْعَبْدِ الذَّلِيلِ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَغْفِرَ لَنَا ذُنُوبَنَا؛ الكافي، ج ٢، ص ٥٤٧
- ﴿٢٧٦٧﴾ اللَّهُمَّ إِنَّا نَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ الْعَظِيمِ وَمُلْكِكَ الْقَدِيمِ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَغْفِرَ لَنَا الذَّنْبَ الْعَظِيمَ إِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذَّنْبَ الْعَظِيمَ إِلَّا الْعَظِيمُ؛ إقبال الأعمال، ص ٦٧٩
- ﴿٢٧٦٨﴾ السَّجَّاد عليه السلام: اللَّهُمَّ إِنَّا نَسْأَلُكَ بِكُلِّ دَعْوَةٍ تَوَسَّلَ بِهَا إِلَيْكَ رَاجٍ بَلَّغَتْهُ أَمَلُهُ أَوْ مُذْنِبٌ خَاطِئٌ غَفَرْتَ لَهُ؛ إقبال الأعمال، ص ٢٤٥
- ﴿٢٧٦٩﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ إِخْبَاتَ الْمُخْبِتِينَ وَإِخْلَاصَ الْمُؤَقِنِينَ وَمُرَاقَبَةَ الْأَبْرَارِ وَاسْتِحْقَاقَ حَقَائِقِ الْإِيمَانِ وَالْغَنِيمَةَ مِنْ كُلِّ بَرٍّ وَالسَّلَامَةَ مِنْ كُلِّ إِثْمٍ وَوُجُوبَ رَحْمَتِكَ وَعَزَائِمَ مَغْفِرَتِكَ؛ مستدرک الوسائل، ج ٤، ص ٣٧٧
- ﴿٢٧٧٠﴾ الرسول ﷺ: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْأَمْنَ وَالْإِيمَانَ وَالسَّلَامَةَ وَالْإِسْلَامَ وَالْعَفْوَ وَالْغُفْرَانَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٠، ص ٢٦٧

﴿درخواست مغفرت﴾

﴿۲۷۵۸﴾ از تو آمرزشت را درخواست می‌کنم.

﴿۲۷۵۹﴾ ای خدا، ای خدا، ای عزیز، ای عزیز، ای عزیز، از تو می‌خواهم که در خواب آرزویم را به من بنمایانی و گناهم را ببامرزی.

﴿۲۷۶۰﴾ پروردگارا! از تو می‌خواهم که بر محمد و اهل بیتش درود بفرستی و آنچه را که نسبت به پدران و مادران بر من واجب کرده‌ای از دوشم برداری و از جانب من حقوق آنها را ادا کنی و مرا با آنها به نیکان ملحق کنی و ما و ایشان و مردان و زنان مؤمن را ببامرزی.

﴿۲۷۶۱﴾ پروردگارا! توبه‌ی بی‌ریایی که از آن خشنود می‌شوی و نیتی که آن را می‌ستایی و عمل صالحی را که می‌پذیری از تو درخواست می‌کنم؛ و نیز هنگامی که مرا می‌میرانی، ببامرز و به من رحم کن.

﴿۲۷۶۲﴾ ای بزرگ؛ از تو می‌خواهم که گناهان بزرگ مرا ببامرزی.

﴿۲۷۶۳﴾ ای بزرگوار، ای بزرگوار، ای بزرگوار؛ از تو می‌خواهم که به بزرگواری و شوکت و بخشش، و به فضل و نعمت و مهر و رحمت و آمرزشت [به من رحم کنی].

﴿۲۷۶۴﴾ ای کسی که اسماء و نام‌هایش تقدیس شده و ثنایش تکریم شده و نعماتش تعظیم شده است؛ از تو می‌خواهم بر محمد و خاندانش درود بفرستی و گناهان گذشته‌ی ما را ببامرزی و ما را در آنچه از عمرمان باقی مانده است، پاک و محفوظ داری.

﴿۲۷۶۵﴾ ای مولا و ای آقای من؛ از تو می‌خواهم که از خدای تعالی اصلاح شئون زندگی من و اجابت خواسته‌هایم و طلب آمرزش گناهانم را درخواست کنی.

﴿۲۷۶۶﴾ خداوند؛ به‌عنوان یک بنده‌ی ذلیل از تو می‌خواهم که بر محمد و خاندان محمد درود بفرستی و گناهان ما را ببامرزی.

﴿۲۷۶۷﴾ خداوند؛ به نام بزرگ و پادشاهی بی‌آغازت از تو می‌خواهیم که بر محمد و خاندانش درود بفرستی و گناه بزرگ ما را ببامرزی؛ چرا که گناه بزرگ را جز بزرگ نمی‌آمرزد.

﴿۲۷۶۸﴾ خدایا؛ از تو به حقّ دعایی درخواست می‌کنم که آرزومند به‌وسیله‌ی آن به تو توسّل جسته و تو او را به آرزویش رسانده‌ای، و گناهکار خطاپیشه، تو را به آن خوانده، و تو او را آمرزیده‌ای.

﴿۲۷۶۹﴾ خداوند؛ خشوع خاشعان، و اخلاص اهل یقین، و رفاقت نیکان، و شایستگی دریافت حقیقت ایمان، و بهره‌یافتن از هر نیکی، و سالم‌ماندن از هر گناه، و رحمت گسترده خودت، و آمرزشت را نصیبم کن.

﴿۲۷۷۰﴾ خداوند؛ ایمنی و ایمان و سلامت و تسلیم در برابر اوامرت و بخشش و آمرزشت را از تو خواهانم.

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

﴿٢٧٧١﴾ الصَّادِق عليه السلام: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْعَافِيَةَ فِي نَفْسِي وَ أَهْلِي وَ وَلَدِي وَ مَالِي وَ أَنْ تُلَبِّسَنِي فِي ذَلِكَ الْمَغْفِرَةَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ١٧٧

﴿٢٧٧٢﴾ الصَّادِق عليه السلام: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ أَمْنًا وَ إِيْمَانًا وَ سَلَامَةً وَ إِسْلَامًا وَ رِزْقًا وَ غِنًى وَ مَغْفِرَةً لَا تُغَادِرُ ذَنْبًا؛ البلد الأمين، ص ٣٧٢

﴿٢٧٧٣﴾ السَّجَّاد عليه السلام: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ أَنْ تَغْفِرَ لِي خَطِيئَتِي وَ مَا قَدَّمْتُ وَ [وَمَا] أَخَّرْتُ وَ مَا أَغْلَنْتُ وَ مَا أَسْرَرْتُ؛ إقبال الأعمال، ص ٢٣٢

﴿٢٧٧٤﴾ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِالتَّجَلَّى الْأَعْظَمِ فِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ مِنَ الشَّهْرِ الْمُعْظَمِ وَ الْمُرْسَلِ الْمُكْرَمِ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ أَنْ تَغْفِرَ لَنَا مَا أَنْتَ بِهِ مِنَّا أَعْلَمُ؛ البلد الأمين، ص ١٨٣

﴿٢٧٧٥﴾ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِالنَّجْلِ الْأَعْظَمِ فِي هَذَا الْيَوْمِ مِنَ الشَّهْرِ الْمُعْظَمِ وَ الْمُرْسَلِ الْمُكْرَمِ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تَغْفِرَ لَنَا مَا أَنْتَ بِهِ مِنَّا أَعْلَمُ يَا مَنْ يَعْلَمُ وَ لَا يُعْلَمُ؛ إقبال الأعمال، ص ٦٧٩

﴿٢٧٧٦﴾ الصَّادِق عليه السلام: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِجَلَالِ وَجْهِكَ وَ حِلْمِكَ وَ مَجْدِكَ وَ كَرَمِكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تَغْفِرَ لِي وَ لَوَالِدِي وَ تَرْحَمَهُمَا رَحْمَةً وَاسِعَةً؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٣١١

﴿٢٧٧٧﴾ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِحُرْمَةِ وَجْهِكَ الْكَرِيمِ أَنْ تَجْعَلَ شَهْرِي هَذَا خَيْرَ شَهْرٍ رَمَضَانَ عَبْدُكَ فِيهِ وَ صُفْتُهُ لَكَ وَ تَقَرَّبْتُ بِهِ إِلَيْكَ مِنْذُ أَسْكَنْتَنِي الْأَرْضَ أَعْظَمَهُ أَجْرًا وَ أَتَمَّهُ نِعْمَةً وَ أَعَمَّهُ عَافِيَةً وَ أَوْسَعَهُ رِزْقًا وَ أَفْضَلَهُ عِتْقًا مِنَ النَّارِ وَ أَوْجَبَهُ رَحْمَةً وَ أَعْظَمَهُ مَغْفِرَةً وَ أَكْمَلَهُ رِضْوَانًا؛ بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ٣

﴿٢٧٧٨﴾ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِحُرْمَةِ وَجْهِكَ الْكَرِيمِ أَنْ تَجْعَلَ يَوْمِي هَذَا خَيْرَ يَوْمٍ عَبْدُكَ فِيهِ مِنْذُ أَسْكَنْتَنِي الْأَرْضَ أَعْظَمَهُ أَجْرًا وَ أَعَمَّهُ نِعْمَةً وَ عَافِيَةً وَ أَوْسَعَهُ رِزْقًا وَ أَتَمَّهُ عِتْقًا مِنَ النَّارِ وَ أَوْجَبَهُ مَغْفِرَةً؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٠٢

﴿٢٧٧٩﴾ الصَّادِق عليه السلام: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِحَقِّ ابْنِي الْحُسَيْنِ أَنْ تَغْفِرَ لِصَلْصَائِلِ خَطِيئَتِهِ وَ تَجْبُرَ كَسْرَ جَنَاحِهِ وَ تَرُدَّهُ إِلَى مَقَامِهِ مَعَ الْمَلَائِكَةِ الْمُقَرَّبِينَ فَتَقْبَلَ اللَّهُ تَعَالَى مِنَ النَّبِيِّ صلى الله عليه وآله مَا أَقْسَمَ بِهِ عَلَيْهِ وَ غَفَرَ لِصَلْصَائِلِ خَطِيئَتِهِ وَ جَبَرَ كَسْرَ جَنَاحِهِ وَ رَدَّهُ إِلَى مَقَامِهِ مَعَ الْمَلَائِكَةِ الْمُقَرَّبِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٤٣، ص ٢٥٨

﴿درخواست مغفرت﴾

﴿۲۷۷۱﴾ خدایا؛ از تو می‌خواهم که به من و خاندانم و فرزندانم و دارایی‌ام عافیت و تندرستی بخشی و آمرزش و مغفرت را نیز بر تن من بیوشانی.

﴿۲۷۷۲﴾ خداوندا؛ من از تو امنیت و ایمان و سلامتی و تسلیم در برابر اوامرت و روزی [حلال] و بی‌نیازی و آمرزشی که بعد از آن گناهی نماند، درخواست می‌کنم.

﴿۲۷۷۳﴾ خداوندا؛ گناهان گذشته و آینده و آشکار و پنهانم را ببامرز.

﴿۲۷۷۴﴾ خداوندا؛ در این روز از ماه بزرگ و فرستاده‌ی با کرامت، از تو به حقّ آن تجلّی باعظمت درخواست می‌کنم که بر محمّد و خاندانش درود فرستی و برای ما آنچه را که تو به آن از ما داناتری ببامرزی.

﴿۲۷۷۵﴾ خداوندا؛ در این روز از ماه بزرگ و فرستاده‌ی با کرامت، از تو به حقّ آن مولود باعظمت درخواست می‌کنم که بر محمّد و خاندانش درود بفرستی و برای ما آنچه را که تو به آن از ما داناتری ببامرزی، ای آن که می‌داند و دانسته نمی‌شود (و به علم کسی درنیاید).

﴿۲۷۷۶﴾ خداوندا؛ به عظمت و جلال روی خداوندگاری‌ات و بردباری و مجدّت و کرامت و بخشندگی‌ات از تو درخواست می‌کنم که بر محمّد و خاندانش درود بفرستی و پدر و مادرم را ببامرزی و بر آن دو نفر رحمتی وسیع و مهربانانه بیاوری.

﴿۲۷۷۷﴾ خداوندا به حرمت ذات بزرگوارت از تو می‌خواهم این ماه را بهترین ماه رمضانی قرار دهی که در آن به عبادت تو پرداختم و و برای تو روزه گرفتم و به واسطه‌ی آن به تو تقرّب جستم از زمانی که مرا در زمین سکونت دادی، پاداش آن را بزرگ‌تر، نعمت آن را کامل‌تر، سلامتی آن را عام‌تر و روزی آن را برایم گسترده‌تر قرار بده و آزادشدن از آتش این ماه را برتر، رحمت آن را واجب‌تر، و مغفرت آن را بزرگ‌تر و رضایت‌مندی آن را کامل‌تر قرار بده.

﴿۲۷۷۸﴾ خداوندا؛ به احترام روی خداوندگاریت از تو می‌خواهم امروز را، بهترین روز بندگی‌ام از آن هنگامی که مرا در زمین ساکن کردی، قرار دهی و آن را برایم موجب عظیم‌ترین پاداش، کامل‌ترین نعمت، فراگیرترین عافیت، گسترده‌ترین روزی، بهترین آزادشدن از آتش و حتمی‌ترین آمرزش قرار ده.

﴿۲۷۷۹﴾ پروردگارا؛ من تو را به حقّ این فرزندم، حسین علیه السلام قسم می‌دهم که از خطای صلصائیل درگذری و پر و بالش را به او عطا کنی و او را به مقام خودش، در میان ملائکه‌ی مقربّ بازگردانی. خدای مهربان دعای حضرت رسول صلی الله علیه و آله را اجابت کرد و صلصائیل را بخشید و پر و بالش را به او عطا کرد و او را در میان ملائکه‌ی مقربّ، به مقامی که داشت بازگردانید.

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

﴿٢٧٨٠﴾ الرَّسُولُ ﷺ: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِحَقِّ مَا فِي هَذَا الْكِتَابِ مِنْ أَسْمَائِكَ وَدُعَائِكَ وَأَسْمَائِكَ الْحُسْنَى وَاللَّائِكَ الْكُبْرَى الْعُظْمَى أَنْ تَغْفِرَ لِي مَا سَلَفَ مِنْ ذُنُوبِي وَعَافِي فِيهَا بَقِيَ مِنْ غَمْرِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٠، ص ٢٦٧

﴿٢٧٨١﴾ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بَرَكَةَ شَهْرِنَا هَذَا وَلَيْلَتِنَا هَذِهِ وَأَسْأَلُكَ مِنْ كُلِّ خَيْرٍ أَنْزَلْتَهُ أَوْ أَنْتَ مُنْزَلُهُ فِيهَا مَغْفِرَةً وَرِضْوَانًا؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٧

﴿٢٧٨٢﴾ الصَّادِقُ ﷺ: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بَرَكَةَ يَوْمِي هَذَا وَمَا نَزَلَ فِيهِ مِنْ عَافِيَةٍ وَمَغْفِرَةٍ وَرَحْمَةٍ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ١١٩

﴿٢٧٨٣﴾ الصَّادِقُ ﷺ: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِعَزَائِمِ مَغْفِرَتِكَ؛ تَهْذِيبُ الْأَحْكَامِ، ج ٣، ص ٧٤
 ﴿٢٧٨٤﴾ الرِّضَا ﷺ: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِوَأَجِبَ حَقِّكَ وَحَقِّهِمْ عَلَيْنَا وَبِمَا لَدَيْكَ مِنْ فَضْلِهِمْ وَحُرْمَتِهِمْ عِنْدَكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيْهِمْ وَعَلَى آلِهِمْ وَسَلِّمْ تَسْلِيمًا وَأَنْ تَغْفِرَ لَنَا جَمِيعَ مَا قَدْ عَلِمْتَ مِنَّا مِنْ ذُنُوبِنَا صَغِيرِهَا وَكَبِيرِهَا وَسِرِّهَا وَعَلَانِيَتِهَا وَمَا قَدْ أَحْصَيْتَ عَلَيْنَا مِمَّا قَدْ نَسِينَا مَغْفِرَةً عَزْمًا؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٣٥٨

﴿٢٧٨٥﴾ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِوَجْهِكَ الْكَرِيمِ الْحَسَنِ الْجَمِيلِ الَّذِي لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ذُو الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ وَكَلِمَاتِكَ الَّتِي لَا يُجَاوِزُهَا بَرٌّ وَلَا فَاجِرٌ وَبِسُلْطَانِكَ الْعَظِيمِ وَقُرْآنِكَ الْحَكِيمِ وَفَضْلِكَ الْكَبِيرِ وَمَنَّكَ الْكَرِيمِ وَمُلْكِكَ الْقَدِيمِ وَخَلْقِكَ الْعَظِيمِ وَبِمَغْفِرَتِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ١٣١

﴿٢٧٨٦﴾ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ تَمَامَ الْوُضُوءِ وَتَمَامَ الصَّلَاةِ وَتَمَامَ رِضْوَانِكَ وَتَمَامَ مَغْفِرَتِكَ لَمْ تَمُرْ بِذَنْبٍ أَذْنَبَهُ إِلَّا مَحْتَهُ؛ مستدرک الوسائل، ج ١، ص ٣٢٠

﴿٢٧٨٧﴾ الْكَاسِمُ ﷺ: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ تَوْبَةً نَصُوحًا تَقْبَلُهَا مِنِّي تَبْقَى عَلَيَّ بَرَكَتُهَا وَتَغْفِرُ بِهَا مَا مَضَى مِنْ ذُنُوبِي وَتَعْصِمُنِي بِهَا فِي مَا بَقِيَ مِنْ غَمْرِي؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ١٦٥

﴿٢٧٨٨﴾ امِير الْمُؤْمِنِينَ ﷺ: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ عَمَلًا بِالْحَسَنَاتِ وَعِصْمَةً عَنِ السَّيِّئَاتِ وَمَغْفِرَةً لِلذُّنُوبِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٢٨٩

﴿٢٧٨٩﴾ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ فِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ الشَّرِيفَةِ مَغْفِرَةً مَاحِيَةً لِلْمَعَاصِي؛ بحار الأنوار، ج ٨٦، ص ٣١٥

﴿٢٧٩٠﴾ الصَّادِقُ ﷺ: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ فِي مَا تَقْضِي وَتَقْدَرُ مِنَ الْأَمْرِ الْمَحْثُومِ فِي الْأَمْرِ الْحَكِيمِ مِنَ الْقَضَاءِ الَّذِي لَا يُرَدُّ وَلَا يُبَدَّلُ أَنْ تَكْتُنِبَنِي مِنْ حُجَّاجِ بَيْتِكَ الْحَرَامِ الْمَبْرُورِ حُجَّتِهِمُ الْمَكْفَرِ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ الْمَغْفُورِ ذُنُوبُهُمْ؛ الكافي، ج ٤، ص ١٦١

﴿درخواست مغفرت﴾

﴿۲۷۸۰﴾ خداوندا! از تو می‌خواهم به حق آنچه از دعا و نیز از نام‌های مبارک تو در این کتاب است، گناهان گذشته‌ی مرا بیامرزی و در آنچه از عمرم باقی مانده است، مرا عافیت عطا کنی.

﴿۲۷۸۱﴾ خداوندا! پربركت بودن این ماه و این شب را از تو درخواست می‌کنم و هر خیری را که [در این ماه و این شب] نازل می‌فرمایی، از جمله آمرزش و رضوان را از تو می‌خواهم.

﴿۲۷۸۲﴾ خداوندا! برکت، عافیت و آمرزشی را که در این روز مقدر شده، از تو می‌خواهم.

﴿۲۷۸۳﴾ خدایا! اراده‌ات بر آمرزش را از تو می‌خواهم.

﴿۲۷۸۴﴾ خداوندا به حق بایسته‌ی تو و آنان بر ما و به فضل و حرمتشان در نزد تو از تو می‌خواهم بر آنان و خاندانشان سلام و درود بفرستی و تمام گناهان کوچک و بزرگ و پنهان و آشکار که از من آگاه گشتی، بیامرزی و آنچه از ما برشمردی از آنچه که فراموش کردیم ببخشایی.

﴿۲۷۸۵﴾ خداوندا! به حق روی با کرامت تو که بسیار نیکو و زیباست، و مثل و ماندنی ندارد، نور آسمان‌ها و زمین و صاحب جلالت و اکرام است، و به حق کلمات تو که هیچ نیکوکار و بدکاری اجازه ندارند که از حد آن بگذرند، و به حق حکومت با عظمت و گسترده‌ات، و قرآن تو که سراسر حکمت است و فضل، و عنایت بزرگ تو، و نعمات کریمانه‌ی تو، و گستره‌ی حکومت بی‌ابتدای تو، و خلقت عظیم تو، و به حق آمرزش [من از تو تمنای آمرزش دارم].

﴿۲۷۸۶﴾ بار خدایا! من از تو وضوی کامل، نماز کامل و خشنودی کامل و آمرزش کامل را می‌خواهم که هر گناهی را که مرتکب شده باشم، آن را پاک کرده است.

﴿۲۷۸۷﴾ خدایا! از تو می‌خواهم که توفیق توبه‌ی نصوح را به من عطا کنی و آن را از من بپذیری و برکانت را بر من باقی بگذاری و گناهان گذشته‌ام را بیامرزی و در باقیمانده‌ی عمرم مرا از گناهان حفظ کنی.

﴿۲۷۸۸﴾ خدایا! عملی را که سرشار از نیکی‌ها باشد و پاکدامنی از هرگونه گناه و نیز آمرزش گناهانم را از تو درخواست می‌کنم.

﴿۲۷۸۹﴾ خدایا! من از تو می‌خواهم که در این شب شریف و با عظمت مرا بیامرزی، آمرزشی که گناهانم را محو کند.

﴿۲۷۹۰﴾ بار خدایا! از تو می‌خواهم که در قضا و قدرت، در فرمان قاطعت که با کاردانی و حکمت توأم است، در آن قضا و قدری که برگشت نمی‌خورد و دگرگونی نمی‌پذیرد، مرا در ردیف حاجیان خانه‌ی خودت منظور کنی، حاجیانی که با حج مقبول بازمی‌گردند و خطاهایشان پوشیده و گناهانشان آمرزیده می‌شود.

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

﴿٢٧٩١﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ قَوِيَ بَدَنِي عَلَيْهِ بِعَافِيَتِكَ أَوْ نَاقِثِهِ قُدْرَتِي بِفَضْلِ نِعْمَتِكَ أَوْ بَسْطَتِ إِلَيْهِ يَدِي بِتَوْسِعَةِ رِزْقِكَ وَاحْتِجَبْتُ فِيهِ مِنَ النَّاسِ بِسِتْرِكَ وَاتَّكَلْتُ فِيهِ عِنْدَ خَوْفِي مِنْهُ عَلَى آثَاتِكَ وَوَقَفْتُ مِنْ سَطَوَتِكَ عَلَى فِيهِ بِحِلْمِكَ وَعَوَّلْتُ فِيهِ عَلَى كَرَمِ عَفْوِكَ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَاغْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٢٧٩٢﴾ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِوَلَدِي وَاهْلِ بَيْتِي وَإِخْوَانِي الْيَقِينِ وَالْعَفْوِ وَالْمُعَافَاةِ وَالْمَغْفِرَةِ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢٥٠

﴿٢٧٩٣﴾ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مَسْأَلَةَ الْمُضْطَرِّ إِلَيْكَ الْمُشْفِقِ مِنْ عَذَابِكَ الْخَائِفِ مِنْ عِقَابِكَ أَنْ تَغْفِرَ لِي وَتَغْفِرَ لِي وَتَغْفِرَ لِي وَتَحْنَنَّ عَلَيَّ بِرَحْمَتِكَ وَتَعُودَ عَلَيَّ بِمَغْفِرَتِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٩، ص ١٠

﴿٢٧٩٤﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ حِلْمِكَ لِجَهْلِي وَمِنْ فَضْلِكَ لِفَاقَتِي وَمِنْ مَغْفِرَتِكَ لِخَطَايَايَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ٣٢٣

﴿٢٧٩٥﴾ الصادق عليه السلام: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ وَأَنْتَ الْمَسْئُولُ الْمَحْمُودُ وَأَنْتَ الْمَعْبُودُ الْمَنَّانُ ذُو الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ أَنْ تَغْفِرَ لِي ذُنُوبِي كُلَّهَا صَغِيرَهَا وَكَبِيرَهَا عَمْدَهَا وَخَطَايَاهَا مَا حَفِظْتَهُ عَلَيَّ وَنَسِيتَهُ أَنَا مِنْ نَفْسِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ١٧٤

﴿٢٧٩٦﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ يَا مَنْ يَصْرِفُ الْبَلَايَا وَيَعْلَمُ الْخَفَايَا وَيُجْزِلُ الْعَطَايَا سُؤَالَ نَادِمٍ عَلَى اقْتِرَافِ الْآثَامِ وَسَلَامٍ عَلَى الْمَعَاصِي مِنَ اللَّيَالِي وَالْأَيَّامِ إِذْ لَمْ يَجِدْ مُجِيرًا سِوَاكَ لِعُفْرَانِهَا وَلَا مَوْئِلًا يَقْرَعُ إِلَيْهِ لِارْتِجَاءِ كَشْفِ فَاقَتِهِ إِلَّا إِلَاكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ١٧١

﴿٢٧٩٧﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: اللَّهُمَّ وَأَسْأَلُكَ السَّعَةَ وَالِدَّةَ وَالْأَمْنَ وَالْكَفَايَةَ وَالسَّلَامَةَ وَالصَّحَّةَ وَالْقَنُوعَ وَالْعِصْمَةَ وَالْهُدَى وَالرَّحْمَةَ وَالْعَافِيَةَ وَالْيَقِينَ وَالْمَغْفِرَةَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٦٤

﴿٢٧٩٨﴾ امير المؤمنين عليه السلام: الْمُؤْمِنُونَ هُمُ الَّذِينَ عَرَفُوا مَا أَمَامَهُمْ فَذَبَلَتْ شِفَاهُهُمْ وَغَشِيَتْ عَيْنُهُمْ وَشَحِبَتْ أَلْوَانُهُمْ حَتَّى عَرَفَتْ فِي وُجُوهِهِمْ غَبْرَةَ الْخَاشِعِينَ فَهُمْ عِبَادُ اللَّهِ الَّذِينَ مَشَوْا عَلَى الْأَرْضِ هَوْنًا وَاتَّخَذُوا بِسَاطًا وَتَرَابَهَا فِرَاشًا فَرَفَضُوا الدُّنْيَا وَأَقْبَلُوا عَلَى الْآخِرَةِ عَلَى مِنْهَاجِ الْمَسِيحِ ابْنِ مَرْيَمَ إِنْ شَهِدُوا لَمْ يُعْرِفُوا وَإِنْ غَابُوا لَمْ يُفْتَقَدُوا وَإِنْ مَرَضُوا لَمْ يَعَادُوا صَوَامُ الْهَوَاجِرِ قَوَامُ الدِّيَاجِرِ يَضْمَحِلُّ عِنْدَهُمْ كُلُّ فِتْنَةٍ وَيَنْجَلِي عَنْهُمْ كُلُّ شُبْهَةٍ أُولَئِكَ أَصْحَابِي فَاطْلُبُوهُمْ فِي أَطْرَافِ الْأَرْضِينَ فَإِنْ لَقِيتُمْ مِنْهُمْ أَحَدًا فَاسْأَلُوهُ أَنْ يَسْتَغْفِرَ لَكُمْ؛ بحار الأنوار، ج ٧٥، ص ٢٥

«درخواست مغفرت»

﴿۲۷۹۱﴾ خداوند! از هر گناهی که بدنم به واسطه‌ی تندرستی دادن تو بر آن قدرت پیدا کرده، و با نعمت فراوانت بدان دسترسی پیدا کرده، و با توسعه‌ای که به روزی‌ام دادی، دستم را به‌سوی آن دراز کردم، و با پوششی که تو بر آن افکندی، آن را از مردم پنهان کردم، و به هنگام بیم از عواقب آن گناه، به عجله‌نکردن در عقوبت گناهکار تکیه کرده و در قبال قهر تو، به بردباری‌ات اعتماد کرده، و در آن به عفو کریمانه‌ات امید بستم؛ پس ای بهترین آمرزنده، آن گناه را بیامرز.

﴿۲۷۹۲﴾ خداوند! برای خود، پدر، مادر، فرزندان و خانواده‌ام و برادران ایمانی‌ام، یقین و گذشت و چشم‌پوشی و آمرزش را خواهانم.

﴿۲۷۹۳﴾ خدایا! از تو مانند شخص درمانده به درگاه تو و ترسان از عذاب و هراسان از کیفرت، درخواست می‌کنم که مرا بیامری و بر من چشم‌پوشی نمایی، و با رحمت خودت به من مهربانی کنی و با من از روی آمرزش رفتار نمایی.

﴿۲۷۹۴﴾ خداوند! از تو بردباری‌ات را نسبت به نادانی‌ام و زیادی بخشش را جهت درویشی و نداری‌ام و آمرزش را برای گناهانم، خواهانم.

﴿۲۷۹۵﴾ خداوند! تو مورد درخواست قرار داری و مورد ستایشی، تو مورد پرستشی و دهنده‌ی نعمت، صاحب جلالت و عظمت و اکرام، از تو می‌خواهم که همه‌ی گناهان مرا؛ کهنه و تازه‌اش و بزرگ و کوچکش را، نهان و آشکارش را، و تمام آنچه که از من ثبت کرده‌ای و خودم آن‌ها را فراموش کرده‌ام، بیامری.

﴿۲۷۹۶﴾ خدایا! من از تو می‌خواهم، ای کسی که بلاها را دفع می‌کنی، و از پنهانی‌ها آگاه هستی، و پاداش‌های زیاد را عطا می‌کنی، به درخواست انسانی که از ارتکاب گناهان پشیمان شده، انسانی که شب‌ها و روزها خود را سراپا به گناهان آلوده کرده تا آنگاه که نه پناهی جز تو برای آمرزشش یافت و نه پناهگاهی جز تو یافت که برای رفع نیازمندی‌اش به آن متوسل شود.

﴿۲۷۹۷﴾ خداوند! از تو وسعت و آرامش و امنیت و ایمنی و کفایت و سلامتی و بهبود و اطاعت و فرمان‌برداری و عصمت و هدایت و رحمت و عفو و گذشت و عافیت و یقین و آمرزش می‌خواهم.

﴿۲۷۹۸﴾ مؤمنین کسانی هستند که می‌دانند پیش رویشان چیست؟ لب‌هایشان خشک شده، چشم‌هایشان پوشیده است و رنگ‌هایشان تغییر کرده به‌طوری که از چهره‌ی آن‌ها آثار خشوع دیده می‌شود، آن‌ها بندگان خدا هستند که بر روی زمین آرام و طبعی راه می‌روند. و زمین را فرش خود و خاک آن را بستر خود گرفته‌اند. دنیا را رها کرده روی به آخرت آورده‌اند. به روش عیسی مسیح رو کرده‌اند، اگر حضور داشته باشند شناخته نمی‌شوند و اگر غایب باشند نبودشان حس نمی‌شود؛ اگر مریض شوند به عیادت آن‌ها نمی‌روند، در گرمای شدید روزه می‌گیرند و در شب‌های تار شب‌زنده‌دارند، نزد آن‌ها هر آشوبی از بین می‌رود و هر شبهه‌ای کشف می‌شود، آن‌ها ایند اصحاب من، آن‌ها را در پهن‌دشت دنیا بجوئید. اگر یکی از آن‌ها را ملاقات کردید تقاضا کنید برایتان طلب آمرزش کند.

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

﴿٢٧٩٩﴾ أَنَّ حُدَيْفَةَ قَالَ لِأَمِّهِ دَعِينِي آتِي رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَأَصَلِّيَ مَعَهُ وَاسْأَلْهُ أَنْ يَسْتَغْفِرَ لِي وَ لَكَ فَأَتَيْنَاهُ وَصَلَّيْتُ مَعَهُ الْمَغْرِبَ ثُمَّ قَامَ فَصَلَّى حَتَّى صَلَّى الْعِشَاءَ ثُمَّ انْفَتَلَ فَتَبِعَنِي فَسَمِعَ صَوْتِي فَقَالَ مَنْ هَذَا حُدَيْفَةُ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ مَا حَاجَتُكَ قُلْتُ تَسْتَغْفِرُ لِي وَ لِأُمِّي فَقَالَ غَفَرَ اللَّهُ لَكَ وَ لِأُمِّكَ؛ كَشَفَ الْغَمَةَ. ج ٢، ص ١٠

﴿٢٨٠٠﴾ امير المؤمنين عليه السلام: إِنَّ هَذَا الْيَوْمَ يَوْمٌ جَعَلَهُ اللَّهُ لَكُمْ عِيداً وَ هُوَ سَيِّدُ أَيَّامِكُمْ وَ أَفْضَلُ أَعْيَادِكُمْ وَ قَدْ أَمَرَكَمُ اللَّهُ فِي كِتَابِهِ بِالسَّعْيِ فِيهِ إِلَى ذِكْرِهِ فَلْتَعْظُمَ رَغْبَتُكُمْ فِيهِ وَ لَتَخْلُصَ نِيَّتُكُمْ فِيهِ وَ أَكْثَرُوا فِيهِ التَّضَرُّعَ وَ الدُّعَاءَ وَ مَسْأَلَةَ الرَّحْمَةِ وَ الْغُفْرَانِ؛ مِنْ لَا يَحْضُرُهُ الْفَقِيه، ج ١، ص ٢٢٧

﴿٢٨٠١﴾ إِنَّا نَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ الْعَظِيمِ وَ مُلْكِكَ الْقَدِيمِ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تَغْفِرَ لَنَا الذَّنْبَ الْعَظِيمَ؛ الْبَلَدِ الْأَمِينِ، ص ١٨٣

﴿٢٨٠٢﴾ الْبَاقِر عليه السلام: يُبْعَدُ مَنْ يَكُونُ مَعَهُ مِنْ مَوَالِيهِ عَنْ نَفْسِهِ وَ يُنَاجِي اللَّهَ وَ يَسْأَلُهُ وَ يَذْكُرُ مَا يَسْأَلُ الْمَغْفِرَةَ مِنْهُ؛ مُسْتَدْرِكُ الْوَسَائِلِ، ج ٩، ص ٣٩٢

﴿٢٨٠٣﴾ إِنِّي أَسْأَلُكَ أَنْ تَعُودَ عَلَيَّ إِسَاءَتِي بِإِحْسَانِكَ وَ عَلَيَّ سَفَهِي بِرَحْمَتِكَ وَ عَلَيَّ ذُنُوبِي بِمَغْفِرَتِكَ؛ إِقْبَالُ الْأَعْمَالِ، ص ١٤٤

﴿٢٨٠٤﴾ الصَّادِق عليه السلام: إِنِّي أَسْأَلُكَ قَوْلَ التَّوَّابِينَ وَ عَمَلَهُمْ وَ تَوْبَةَ الْأَنْبِيَاءِ وَ صِدْقَهُمْ وَ سَخَاءَ الْمُجَاهِدِينَ وَ ثَوَابَهُمْ وَ شُكْرَ الْمُصْطَفِينَ وَ نُصْحَهُمْ وَ عَمَلَ الذَّاكِرِينَ وَ يَقِينَهُمْ وَ إِيْمَانَ الْعُلَمَاءِ وَ فِقْهَهُمْ وَ تَعَبُّدَ الْخَاشِعِينَ وَ تَوَاضُعَهُمْ وَ حِلْمَ الْعُلَمَاءِ وَ صَبْرَهُمْ وَ خَشْيَةَ الْمُتَّقِينَ وَ رَغْبَتَهُمْ وَ تَصَدِيقَ الْمُؤْمِنِينَ وَ تَوَكُّلَهُمْ وَ رَجَاءَ الْخَائِفِينَ الْمُحْسِنِينَ وَ بَرَّهُمْ وَ الْعَافِيَةَ بِالْمَغْفِرَةِ؛ بَحَارُ الْأَنْوَارِ، ج ٩٤، ص ٢٦٧

﴿٢٨٠٥﴾ الْبَاقِر عليه السلام: تَقُولُ فِي قُنُوتِ الْفَرِيضَةِ فِي الْأَيَّامِ كُلِّهَا إِلَّا فِي الْجُمُعَةِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ لِي وَ لِوَالِدَيَّ وَ لِوَلَدِي وَ أَهْلِ بَيْتِي وَ إِخْوَانِي الْمُؤْمِنِينَ فِيكَ الْيَقِينَ وَ الْعَفْوَ وَ الْمُعَافَاةَ وَ الرَّحْمَةَ وَ الْمَغْفِرَةَ وَ الْعَافِيَةَ فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ؛ وَسَائِلُ الشَّيْعَةِ، ج ٦، ص ٢٧٥

﴿٢٨٠٦﴾ الصَّادِق عليه السلام: سَلُوا اللَّهَ الْغِنَى فِي الدُّنْيَا وَ الْعَافِيَةَ وَ فِي الْآخِرَةِ الْمَغْفِرَةَ وَ الْجَنَّةَ؛ الْكَافِي، ج ٥، ص ٧١

﴿٢٨٠٧﴾ فَاسْأَلُكَ أَنْ تُقْبَلَ عَلَيَّ بِوَجْهِكَ الْكَرِيمِ وَ تَنْشُرَ عَلَيَّ رَحْمَتَكَ وَ تُنْزِلَ عَلَيَّ بَرَكَاتِكَ وَ إِنْ كَانَتْ قَدْ مَنَعَتْ أَنْ تَرْفَعَ لِي إِلَيْكَ صَوْتًا أَوْ تَغْفِرَ لِي ذَنْبًا؛ بَحَارُ الْأَنْوَارِ، ج ٩٩، ص ١٧٢

«درخواست مغفرت»

﴿۲۷۹۹﴾ حذیفه به مادرش گفت اجازه بده بروم نزد رسول الله ﷺ و با او نماز بگزارم و از او درخواست کنم که برای من و تو طلب آمرزش کند. نزد رسول الله ﷺ رفتم و نماز مغرب و عشا را با او خواندم. مشغول نافله شد، از او پیروی کردم. صدایم را شنید و گفت: این شخص حذیفه است؟ گفتم بله. گفت: حاجت چیست؟ گفتم: برای من و مادرم آمرزش بخواه. گفت: خداوند تو و مادرت را بیامرزد.

﴿۲۸۰۰﴾ امروز (روز جمعه)، روزی است که خدا آن را برای شما عید قرار داده است و آن سرور روزهای شما و برترین اعیاد شماست و خدا در این روز شما را به شتاب به سوی ذکر خود فرمان داده است؛ پس باید علاقه‌ی قلبی شما به این روز، عظمت یابد و نیت شما در این روز خالص باشد و در این روز بر تضرع و دعا، و بر طلب رحمت و آمرزش خود بیافزایید.

﴿۲۸۰۱﴾ به حق نام با عظمت و فرمانروایی بی‌ابتدایت از تو درخواست می‌کنیم که بر محمد و خاندان او درود بفرستی و گناهان بزرگ ما را بیامرزی.

﴿۲۸۰۲﴾ از همراهانشان دور می‌شد و با خداوند به نجوا می‌پرداخت و از او طلب آمرزش می‌کرد.

﴿۲۸۰۳﴾ از تو می‌خواهم نافرمانی‌ام را با احسانت و نادانی‌ام را با رحمت و کم‌عقلی‌ام را با آمرزشت پاسخ دهی.

﴿۲۸۰۴﴾ از تو گفتار توبه‌کننده‌ها و کردارشان، و توبه‌ی پیامبران و راستی‌شان، و سخاوت مجاهدان و ثوابشان، و شکرگزاری برگزیده‌ها و خیرخواهی‌شان، و عمل ذاکرین و یقین آنان، و ایمان دانشمندان و فهمشان، و پرستش خاشعان و تواضعشان، و بردباری فقها و صبرشان، و ترس پرهیزکاران و رغبتشان، و باور مؤمنان و توکلشان، و امید خداترسان نیکوکار و کردار نیکشان، و عافیت به واسطه‌ی آمرزش را درخواست می‌کنم.

﴿۲۸۰۵﴾ در قنوت نمازهای واجب، هر روز غیر از جمعه چنین بگو: خداوندا! برای خود، پدر، مادر، فرزندان، خانواده‌ام و برادران ایمانی‌ام که به خاطر تو با ایشان دوستی می‌کنم، برای همه‌ی ایشان از تو می‌خواهم که آنان را صاحب یقین گردانی و همه را مورد بخشش خود قرار دهی و از همه درگذری و رحمت واسعه‌ی خویش را شامل همه سازی و گناهان همه را بیامرزی و در دنیا و آخرت عافیت عطا فرمایی.

﴿۲۸۰۶﴾ بی‌نیازی و عافیت در دنیا و آمرزش و بهشت در آخرت را از خدا درخواست کنی.

﴿۲۸۰۷﴾ [خداوندا!؛ اگر چه صدایم به تو نمی‌رسد و لایق نیستم که گناهانم را بیامرزی، به حق روی با کرامت از تو می‌خواهم که مرا بپذیری و رحمتت را به سوی من روانه کنی و برکاتت را بر من نازل فرمایی.

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

﴿٢٨٠٨﴾ الباقر عليه السلام: فَاسْأَلْكَ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ إِلَّا مَا رَحِمْتَنِي وَغَفَرْتَ زَلَّتِي؛

بحار الأنوار، ج ٢٤، ص ١

﴿٢٨٠٩﴾ الصادق عليه السلام: فَاسْأَلْكَ بِوَجْهِكَ الْكَرِيمِ وَكَلِمَاتِكَ النَّامَةِ إِنْ كَانَ بَقِيَ عَلَى ذَنْبٍ لَمْ تَغْفِرْهُ لِي أَوْ تُرِيدُ أَنْ تُعَذِّبَنِي عَلَيْهِ أَوْ تُقَاسِنِي بِهِ أَنْ يَطْلُعَ فَجْرُ هَذِهِ اللَّيْلَةِ أَوْ يَتَصَرَّمَ هَذَا الشَّهْرُ إِلَّا وَقَدْ غَفَرْتَهُ لِي؛ الكافي، ج ٤، ص ١٦٥

﴿٢٨١٠﴾ الرسول عليه السلام: فَاسْأَلْكَ بِوَحْدَانِيَّتِكَ لَمَّا [لَمَّا] صَلَّيْتَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ صَلَاةَ كَثِيرَةٍ كَرِيمَةٍ شَرِيفَةٍ تُوجِبُ لِي بِهَا شَفَاعَتَهُمْ فِي الْقِيَامَةِ عِنْدَكَ وَصَلَّيْتَ عَلَى مَلَائِكَتِكَ الْمُقَرَّبِينَ وَانْبِيَائِكَ الْمُرْسَلِينَ وَاسْأَلْكَ بِحَقِّكَ عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ لَمَّا [لَمَّا] غَفَرْتَ لِي فِي هَذَا الْيَوْمِ مَغْفِرَةً لَا أَشْفَى بَعْدَهَا أَبَدًا؛ المصباح للكفعمي، ص ٦٤٠

﴿٢٨١١﴾ فَاسْأَلْكَ يَا رَبِّ أَنْ تُدَارِكَنِي سَعَةً رَحْمَتِكَ الَّتِي سَبَقَتْ غَضَبَكَ وَحِلْمُكَ وَعَفْوُكَ وَمَغْفِرَتُكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ٨٠

﴿٢٨١٢﴾ الصادق عليه السلام: فَاسْأَلْكَ يَا نُورَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَغْفِرَ لِي ذُنُوبِي كُلَّهَا عَمْدَهَا وَخَطَايَا؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ١٧٤

﴿٢٨١٣﴾ ابن عباس رضي الله عنهما: فَسَأَلَ نُوحٌ رَبَّهُ الْمَغْفِرَةَ لِعَلِيٍّ وَفَاطِمَةَ عليهما السلام قَوْلُهُ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ؛ بحار الأنوار، ج ٤٢، ص ٢٣٧

﴿٢٨١٤﴾ امير المؤمنين عليه السلام: فَقَدْ عَجَّتْ إِلَيْكَ الْأَصْوَاتُ بِضُرُوبِ اللُّغَاتِ يَسْأَلُونَكَ الْحَاجَاتِ تَرْتَجِي لِمَحَقِّ الْعُيُوبِ وَغُفْرَانِ الذُّنُوبِ؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ١٦٠

﴿٢٨١٥﴾ امير المؤمنين عليه السلام: فَيَقُولُونَ رَبَّنَا يَسْأَلُونَكَ الْمَغْفِرَةَ فَيَقُولُ أَشْهَدُكُمْ أَنِّي قَدْ غَفَرْتُ لَهُمْ فَانْصَرَفُوا مِنْ مَوَاقِفِهِمْ مَغْفُورًا لَهُمْ مَا سَلَفَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٦، ص ٤٩

﴿٢٨١٦﴾ لَا تَنْقُضِي مَسْأَلَتِي حَتَّى تَغْفِرَ لِي كُلَّ ذَنْبٍ أَذْنَبْتُهُ وَكُلَّ شَيْءٍ تَرَكْتُهُ مِمَّا أَمَرْتَنِي بِهِ وَكُلَّ شَيْءٍ أَتَيْتُهُ مِمَّا نَهَيْتَنِي عَنْهُ وَكُلَّ شَيْءٍ كَرِهْتَ مِنْ أَمْرِي وَعَمَلِي وَكُلَّ شَيْءٍ تَعَذَّبْتُهُ مِنْ أَمْرِكَ وَحُدُودِكَ وَكُلَّ شَيْءٍ وَعَدْتَ فَأَخْلَفْتَ وَكُلَّ شَيْءٍ عَهَدْتُ فَنَقَضْتَ وَكُلَّ ذَنْبٍ فَعَلْتُهُ وَكُلَّ ظُلْمٍ ظَلَمْتُهُ وَكُلَّ جَوْرٍ جَرْتُهُ وَكُلَّ زَيْغٍ زَيْغْتُهُ وَكُلَّ سَفَهٍ سَفِهْتُهُ وَكُلَّ سُوءٍ أَتَيْتُهُ قَدِيمًا أَوْ حَدِيثًا صَغِيرًا أَوْ كَبِيرًا دَقِيقًا أَوْ جَلِيلًا مِمَّا أَعْلَمُ وَمِمَّا لَا أَعْلَمُ؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ١٣١

﴿٢٨١٧﴾ امير المؤمنين عليه السلام: نَسَأَلُهُ عَفْوَ مَنْ رَضِيَ عَنْهُ وَمَغْفِرَةَ مَنْ قَبِلَ مِنْهُ؛ بحار الأنوار، ج ٧٤، ص ٣٤٤

﴿درخواست مغفرت﴾

﴿۲۸۰۸﴾ از تو به حقّ محمد و خاندانش می‌خواهم که مرا مورد رحمت قرار دهی و لغزش‌هایم را بیامری.

﴿۲۸۰۹﴾ به روی باکرامت و سخنان کاملت از تو درخواست می‌کنم که اگر گناهی بر من باقی مانده که نیامرزیدی یا می‌خواهی مرا به خاطر آن کیفر کنی یا عذابت را به من بچشانی، پیش از طلوع سپیده دم این شب یا پیش از به پایان آمدن این ماه آن را بیامری.

﴿۲۸۱۰﴾ پروردگارا! به یگانگی‌ات از تو می‌خواهم که بر محمد و خاندانش درودی فراوان و بسیار بزرگ بفرستی که به واسطه‌ی آن در قیامت نزد تو مشمول شفاعت ایشان شوم و بر فرشتگان مقرب و پیامبران درود فرست و به حقّ تو بر همه‌ی ایشان، از تو می‌خواهم امروز مرا بیامری، آن‌گونه که بعد از آن هرگز شقاوتمند نشوم.

﴿۲۸۱۱﴾ پروردگارا! از تو می‌خواهم که با گستره‌ی رحمتت که بر غضب تو سبقت گرفته و با حلم و بردباری و گذشت و آمرزش، مرا پشتیبانی کنی.

﴿۲۸۱۲﴾ ای نور آسمان‌ها و زمین از تو می‌خواهم که بر محمد و خاندان محمد ﷺ درود بفرستی و همه‌ی گناهان سهوی و عمدی مرا بیامری.

﴿۲۸۱۳﴾ نوح علیّه به حقّ علی و فاطمه علیّه برای مردان و زنان بالیمان از پروردگارش طلب آمرزش کرد.

﴿۲۸۱۴﴾ صداها به زبان‌های مختلف به‌سوی تو بلند شده و حاجات خود را از تو می‌خواهند. و برای پاک کردن عیب‌ها و آمرزش گناهان، به تو امید بسته‌اند.

﴿۲۸۱۵﴾ پروردگارا! از تو آمرزش می‌خواهند. خداوند می‌فرماید: شما را گواه می‌گیرم که گناهان آنان را آمرزیدم، سپس آنان از جایگاهی که در آن ایستاده بودند باز می‌گردند، درحالی‌که گناهان گذشته‌ی ایشان آمرزیده شده است.

﴿۲۸۱۶﴾ دعا و درخواستم را پایان نمی‌دهم تا اینکه همه‌ی گناهانم را بیامری، هر آنچه را از دستورات ترک کردم و هر آنچه از نبایدهایت را که انجام دادم و هر کاری که از من نپسندیدی و هر آنچه که از دستورات تجاوز کردم و هر عهدشکنی که کردم و هر گناه و ظلم و جور و گمراهی و حماقت و بدی که مرتکب شدم، جدید یا قدیم، کوچک یا بزرگ، ریز یا درشت، آنچه به یاد دارم و یا آنچه از یادم رفته است.

﴿۲۸۱۷﴾ بخشش کسی را که خداوند از او خشنود است و آمرزش کسی را که خدا [توبه‌ی] او را پذیرفته است، از خدا خواهیم.

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

﴿٢٨١٨﴾ السَّجَادَةُ: وَاسْأَلْكَ اللَّهُمَّ بِأَنَّ لَكَ الْمُلْكَ وَالْحَمْدَ، لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ عَبْدِكَ وَرَسُولِكَ وَحَبِيبِكَ وَصِفْوَتِكَ وَخَيْرَتِكَ مِنْ خَلْقِكَ، وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ الْأَبْرَارِ الطَّاهِرِينَ الْأَخْيَارِ صَلَاةً لَا يَقْوَى عَلَى إِحْصَائِهَا إِلَّا أَنْتَ، وَأَنْ تُشْرِكَنَا فِي صَلَاحٍ مِنْ دَعَاكَ فِي هَذَا الْيَوْمِ مِنْ عِبَادِكَ الْمُؤْمِنِينَ، يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ، وَأَنْ تَغْفِرَ لَنَا وَلَهُمْ؛ الصَّحِيفَةُ السَّجَادِيَّةُ السَّجْدَةُ ٤٨

﴿٢٨١٩﴾ الصَّادِقُ (عَلَيْهِ السَّلَامُ): وَأَمَّا اللَّوَاتِي فِي الْحِلْمِ فَمَنْ قَالَ لَكَ إِنْ قُلْتَ وَاحِدَةً سَمِعْتَ عَشْرًا (قُلْ لَهُ) إِنْ قُلْتَ عَشْرًا لَمْ تَسْمَعْ وَاحِدَةً وَمَنْ شَتَمَكَ فَقُلْ إِنْ كُنْتَ صَادِقًا فِيمَا تَقُولُ فَاسْأَلُ اللَّهَ أَنْ يَغْفِرَ لِي وَإِنْ كُنْتَ كَاذِبًا فِيمَا تَقُولُ فَاللَّهُ أَسْأَلُ أَنْ يَغْفِرَ لَكَ؛ مستدرك الوسائل، ج ١١، ص ٢٩٠

﴿٢٨٢٠﴾ الصَّادِقُ (عَلَيْهِ السَّلَامُ): وَمَنْ شَتَمَكَ فَقُلْ إِنْ كُنْتَ صَادِقًا فِيمَا تَقُولُ فَاللَّهُ أَسْأَلُ أَنْ يَغْفِرَهَا لِي وَإِنْ كُنْتَ كَاذِبًا فِيمَا تَقُولُ فَاللَّهُ أَسْأَلُ أَنْ يَغْفِرَهَا لَكَ؛ مشكاة الأنوار، ص ٣٢٥

﴿٢٨٢١﴾ الصَّادِقُ (عَلَيْهِ السَّلَامُ): وَهَذَا شَهْرُ رَمَضَانَ وَقَدْ تَصَرَّمْ فَاسْأَلْكَ بِوَجْهِكَ الْكَرِيمِ وَكَلِمَاتِكَ الثَّامَّةِ إِنْ كَانَ بَقِيَ عَلَى ذَنْبٍ لَمْ تَغْفِرْهُ لِي أَوْ تُرِيدُ أَنْ تُعَذِّبَنِي عَلَيْهِ أَوْ تُقَاسِمَنِي بِهِ أَنْ يَطْلُعَ فَجْرُ هَذِهِ اللَّيْلَةِ أَوْ يَتَصَرَّمْ هَذَا الشَّهْرُ إِلَّا وَقَدْ غَفَرْتَهُ لِي؛ الكافي، ج ٤، ص ١٦٥

﴿٢٨٢٢﴾ وَيُسْتَحَبُّ أَنْ يَسْتَغْفِرَ اللَّهُ تَعَالَى هَذَا الْإِسْتِغْفَارَ آخِرَ نَهَارِ الْخَمِيسِ فَيَقُولَ أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ وَأَتُوبُ إِلَيْهِ تَوْبَةَ عَبْدٍ خَاضِعٍ مُسْكِنٍ مُسْتَكِينٍ لَا يَسْتَطِيعُ لِنَفْسِهِ صَرْفًا وَلَا عَدْلًا وَلَا نَفْعًا وَلَا ضَرًّا وَلَا مَوْتًا وَلَا حَيَاةً وَلَا نُشُورًا وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَثَرَتِهِ الطَّيِّبِينَ الْأَخْيَارِ الطَّيِّبِينَ الْأَبْرَارِ وَسَلَّمْ تَسْلِيمًا؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ٢١٥

﴿٢٨٢٣﴾ الرِّضَا (عَلَيْهِ السَّلَامُ): وَيَقُولُ أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَأَسْأَلُهُ التَّوْبَةَ سَبْعِينَ مَرَّةً؛ وسائل الشيعة، ج ٤، ص ٥٥

﴿٢٨٢٤﴾ الصَّادِقُ (عَلَيْهِ السَّلَامُ): يَا رَبَّ اسْأَلْكَ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَعَلِيِّ وَفَاطِمَةَ وَالْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ (عَلَيْهِمُ السَّلَامُ)

لَمَّا غَفَرْتَ لِي فَغَفَرَ اللَّهُ لَهُ بِهِذَا؛ بحار الأنوار، ج ١١، ص ١٧٥

﴿٢٨٢٥﴾ الرِّسُولُ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ): يَا عَلِيُّ إِذَا تَوَضَّأْتَ فَقُلْ بِسْمِ اللَّهِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ تَمَامَ الْوُضُوءِ وَتَمَامَ الصَّلَاةِ وَتَمَامَ رِضْوَانِكَ وَتَمَامَ مَغْفِرَتِكَ فَهَذَا زَكَاةُ الْوُضُوءِ؛ مستدرك الوسائل، ج ١، ص ٣٢٢

٣٧-٢-١٠-٢٠-٣٧: سعد: أَنْ تُسْعِدَنِي بِمَغْفِرَتِكَ

﴿درخواست مغفرت﴾

﴿۲۸۱۸﴾ بار خدایا! پادشاهی و سپاس، شایسته‌ی توست، خدایی جز تو نیست، از تو می‌خواهم که بر محمد، بنده و فرستاده و دوست و انتخاب‌شده و برگزیده‌ی خود از آفریدگانت و بر خاندان محمد که نیکوکاران و پاکان و نیکانند، درودی فرستی که کسی جز تو بر شمردن آن توانایی نداشته باشد؛ و نیز ما را در دعا و درخواست شایسته‌ی هر یک از بندگان با ایمانت که در این روز تو را می‌خواند شریک گردانی، ای پروردگار جهانیان، و می‌خواهم که ما و ایشان را نیز بیامرزی.

﴿۲۸۱۹﴾ اما آن سه خصلت که درباره‌ی حلم است، اگر کسی به شما گفت: یکی بگو و ده تا بشنو. بگو: اگر ده تا گفتی یکی هم نمی‌شنوی. هر کس تو را شماتت کرد، بگو: اگر آنچه می‌گویی راست است، از خداوند می‌خواهم مرا بیامرزد.

﴿۲۸۲۰﴾ هر کس به تو ناسزا گفت بگو: اگر راست می‌گویی، از خداوند می‌خواهم مرا بیامرزد؛ و اگر دروغ می‌گویی از خداوند می‌خواهم تو را بیامرزد.

﴿۲۸۲۱﴾ این ماه رمضان است که امشب سپری می‌شود. خدایا! من با توسل به سیمای کریمت و پدیده‌های کامل و استوارت از تو درخواست می‌کنم که اگر بر گناهی از گناهانم سرپوش ننهادهای و درصدد عقوبت و قصد عذاب من هستی و یا می‌خواهی به مقیاس آن گناه، پاداش حسناتم را توقیف کنی، سپیده‌ی امشب ندمد و رمضان به سر نیاید، مگر اینکه آن گناه را بر من آمرزیده باشی.

﴿۲۸۲۲﴾ در پایان هر روز پنجشنبه مستحب است این گونه از خداوند طلب آمرزش شود: «از خدایی که جز او خدایی نیست، زنده و برپا دارنده‌ی هستی است، آمرزش می‌خواهم و به‌سوی او توبه می‌کنم و باز می‌گردم؛ توبه‌ی بنده‌ای که فروتن و بینوا، درمانده و جوینده‌ی پناه است و بر جلوگیری از حوادث و پیشامدها و عوض دادن و جلب سود و دفع زیان و زندگی و مرگ و حشر در روز قیامت، توانایی ندارد؛ و درود و سلام فراوان خدا بر محمد و عترت و خاندان نیکوکار و پاکش باد».

﴿۲۸۲۳﴾ هفتاد مرتبه می‌گفت: از خداوند آمرزش و توبه می‌خواهم.

﴿۲۸۲۴﴾ پروردگارا! از تو می‌خواهم به حق محمد و علی و فاطمه و حسن و حسین علیهم‌السلام از خطایم درگذری. پس خداوند به واسطه‌ی این دعا او را آمرزید.

﴿۲۸۲۵﴾ ای علی؛ هنگامی که وضو گرفتی بگو: «به نام خدا، خدایا! من از تو کامل بودن وضو و نماز و کامل بودن خشنودی‌ات و کامل بودن آمرزشت را خواهانم». که این ذکر باعث پاکی وضوست.

۳۷-۱۰-۲- سعادت: مرا به آمرزشت سعادتمند کن

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

﴿٢٨٢٦﴾ امير المؤمنين عليه السلام: أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تُتَوَكَّلَنِي بِرَحْمَتِكَ وَتَشْمَلَنِي بِعَافِيَتِكَ وَتُسْعِدَنِي بِمَغْفِرَتِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ١١٣

٣٨-١٠-٢-سكن: أَسْكِنَ إِلَيْهِ مِنْ سَعَةِ غُفْرَانِكَ

﴿٢٨٢٧﴾ الرضا عليه السلام: اللَّهُمَّ ارْحَمْ غُرْبَتَهُ وَصِلْ وَحْدَتَهُ وَآنِسْ وَحْشَتَهُ وَآمِنْ رَوْعَتَهُ وَأَفِضْ عَلَيْهِ مِنْ رَحْمَتِكَ وَأَسْكِنْ إِلَيْهِ مِنْ بَرْدِ عَفْوِكَ وَسَعَةِ غُفْرَانِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٧٩، ص ٣٩

٣٩-١٠-٢-سلم: سَلَّمْنَا حَتَّى يَنْقُضِيَ شَهْرُ رَمَضَانَ وَقَدْ غَفَرْتَ لَنَا

﴿٢٨٢٨﴾ الرسول عليه السلام: اللَّهُمَّ سَلِّمْنَا لِشَهْرِ رَمَضَانَ وَسَلِّمْنَا لَنَا وَتَسَلِّمْنَا مِنْهُ حَتَّى يَنْقُضِيَ شَهْرُ رَمَضَانَ وَقَدْ غَفَرْتَ لَنَا؛ من لا يحضره الفقيه، ج ٢، ص ٩٦

٤٠-١٠-٢-شفع: فَاشْفَعْ لِي فِي الْغُفْرَانِ، فَكُنْ شَفِيعًا فِي غُفْرَانِ ذُنُوبِي وَ...

﴿٢٨٢٩﴾ فَاشْفَعْ لِي إِلَى اللَّهِ تَعَالَى فِي الْغُفْرَانِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٧، ص ١٦٣

﴿٢٨٣٠﴾ فَاشْفَعْ لِي يَا شَفِيعَ الْأُمَّةِ وَأَجِرْنِي يَا نَبِيَّ الرَّحْمَةِ وَاسْتَغْفِرْهُ يَغْفِرْ لِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٧، ص ١٧١

﴿٢٨٣١﴾ امير المؤمنين عليه السلام: فَكُنْ شَفِيعًا إِلَيَّ رَبِّكَ وَرَبِّي فِي فَكَاكِ رَقَّتِي مِنَ النَّارِ وَغُفْرَانِ ذُنُوبِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٧، ص ٣٤٢

﴿٢٨٣٢﴾ الصادق عليه السلام: فَكُنْ لِي شَفِيعًا إِلَى اللَّهِ رَبِّكَ وَرَبِّي فِي قَضَاءِ حَوَائِجِي وَتَيْسِيرِ أُمُورِي وَكَشْفِ شِدَّتِي وَغُفْرَانِ ذُنُوبِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٧، ص ٢٨٦

﴿٢٨٣٣﴾ الرضا عليه السلام: كَمَا أَكْرَمْتَنِي بِمَعْرِفَتِكَ فَاشْفَعْهَا بِمَغْفِرَتِكَ؛ مستدرک الوسائل، ج ١٠، ص ٢٥

﴿٢٨٣٤﴾ امير المؤمنين عليه السلام: وَلَقَدْ رَجَوْتُ مِمَّنْ تَوَلَّانِي فِي حَيَاتِي بِإِحْسَانِهِ أَنْ يَشْفَعَهُ لِي عِنْدَ وَقَاتِي بِغُفْرَانِهِ؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ١٠٧

﴿٢٨٣٥﴾ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ أَتَيْتُكَ مُتَقَرِّبًا بِزِيَارَتِكَ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى وَمُسْتَشْفِعًا بِكَ إِلَيْهِ فَاشْفَعْ لِي عِنْدَ رَبِّكَ لِغُفْرَانِي ذُنُوبِي وَيَعْفُو عَن جُرْمِي وَيَتَجَاوَزَ عَن سَيِّئَاتِي وَيَمْحُوَ عَنِّي خَطِيئَاتِي وَيُدْخِلْنِي الْجَنَّةَ وَيَتَفَضَّلَ عَلَيَّ بِمَا هُوَ أَهْلُهُ وَيَغْفِرْ لِي وَلِأَبَائِي وَلِإِخْوَانِي وَلِجَمِيعِ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ فِي مَشَارِقِ الْأَرْضِ وَمَغَارِبِهَا بِفَضْلِهِ وَجُودِهِ وَمَنِّهِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٩، ص ١٤

﴿درخواست مغفرت﴾

﴿۲۸۲۶﴾ از تو می‌خواهم که بر محمد و خاندانش درود بفرستی، و با رحمت خویش مرا سرپرستی کرده و عافیت را شامل حالم کنی و با آمرزش مرا سعادتمند نمایی.

۳۸-۱۰-۲- جای‌دادن: او را در آمرزش گسترده‌ات جای ده

﴿۲۸۲۷﴾ خدایا؛ بر غریبی او رحم کن و تنهایی او را به رحمت متصل ساز و او را از تنهایی رهایی بخش، و وحشت او را به آنچه خود می‌دانی انس ده، تا وحشتش زایل شود؛ و او را از ترس عذاب خود ایمن کن، رحمت را بر او فرو ریز، و از خنکای عفو و گستره‌ی آمرزش نصیب او گردان.

۳۹-۱۰-۲- سلامت: ما را به سلامت از ماه رمضان بیرون بر درحالی که ما را آمرزیده باشی

﴿۲۸۲۸﴾ پروردگارا؛ ما را برای ماه رمضان سالم نگهدار! و آن را نیز برای ما سالم بدار و آن را از جانب ما بپذیر تا ماه رمضان در حال تمام شود که ما را آمرزیده باشی.

۴۰-۱۰-۲- شفاعت: برای دریافت آمرزش، شفیع باش

﴿۲۸۲۹﴾ در محضر خداوند بلندمرتبه برای کسب آمرزش او مرا شفاعت کن.
﴿۲۸۳۰﴾ ای شفیع اُمّت؛ مرا شفاعت کن. ای پیامبر رحمت؛ پناهم بده و از او طلب آمرزش کن تا مرا بیامرزد.
﴿۲۸۳۱﴾ برای رهایی‌ام از آتش و برای آمرزش گناهانم در برابر پروردگارت و پروردگارم شفیع من باش.

﴿۲۸۳۲﴾ پس نزد پروردگار تو و من برای برآورده‌شدن حاجات و آسان‌شدن امور و برطرف‌شدن سختی‌ها و آمرزش گناهانم، شفیع من باش.
﴿۲۸۳۳﴾ همچنانکه مرا به شناخت و معرفت اکرام کردی، او را برای دریافت آمرزش شفاعت کن.

﴿۲۸۳۴﴾ به کسی که در زندگی‌ام با احسانش مرا سرپرستی کرد امیدوارم که هنگام مرگم نیز با آمرزشش، احسانش را شفیع من کند.

﴿۲۸۳۵﴾ ای فرزند رسول خدا؛ نزد آمدن و با زیارت تو به‌سوی خداوند متعال تقرّب می‌جویم و تو را شفیع خود کرده‌ام، نزد پروردگارت شفیع من باش تا گناهانم را بیامرزد و جرمم را ببخشد و از بدی‌هایم بگذرد و خطاهایم را محو کند و مرا به بهشت وارد کند و آن‌گونه که شایسته‌ی خویش است بر من نیکی کند و من و پدران و برادران و همه‌ی مردان و زنان مؤمن را که در شرق و غرب زمین هستند با فضل و سخاوت و بخشش خویش بیامرزد.

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

﴿٢٨٣٦﴾ يَا مُحَمَّدُ يَا أَبَا الْقَاسِمِ يَا رَسُولَ اللَّهِ يَا عَلِيُّ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ أَنَا عَبْدُكُمَا وَمَوْلَاكُمَا غَيْرُ مُسْتَكْبِرٍ وَلَا مُسْتَكْبَرٍ بَلْ خَاضِعٌ ذَلِيلٌ عَبْدٌ مُقِرٌّ مُتَمَسِّكٌ بِحَبْلِكُمَا مُعْتَصِمٌ مِنْ ذُنُوبِي بِوَلَايَتِكُمَا أَتَضَرَّعُ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى بِكُمَا وَآتَوَسِّلُ إِلَى اللَّهِ بِكُمَا وَأَقْدُمُكُمَا بَيْنَ حَوَائِجِي إِلَى اللَّهِ جَلٍّ وَعَزٍّ فَاشْفَعَا لِي فِي فَكَاكِ رَقَبَتِي مِنَ النَّارِ وَغُفْرَانِ ذُنُوبِي وَإِجَابَةِ دُعَائِي؛ بحار الأنوار، ج ٨٨،

ص ٢٠١

﴿٢٨٣٧﴾ السَّجَادَةُ (عليه السلام): اللَّهُمَّ وَإِنْ سَبَّحْتَ مَغْفِرَتَكَ لَهُمَا فَشَفَّعْهُمَا فِيَّ، وَإِنْ سَبَّحْتَ مَغْفِرَتَكَ لِي فَشَفَّعْنِي فِيهِمَا حَتَّى نَجْتَمِعَ بِرَأْفَتِكَ فِي دَارِ كَرَامَتِكَ وَمَحَلِّ مَغْفِرَتِكَ وَرَحْمَتِكَ؛ الصحيفة

السَّجَادِيَّة (عليه السلام)، الدعاء ٢٤

٢-١٠-٤١- صدق: تَصَدَّقْ عَلَيَّ وَتَغْفِرْ بَهَا مَا مَضَى

﴿٢٨٣٨﴾ تَصَدَّقْ عَلَيَّ فِي هَذِهِ السَّاعَةِ بِرَحْمَةٍ مِنْ عِنْدِكَ تَهْدِي بَهَا قَلْبِي وَتَجْمَعُ بَهَا أَمْرِي وَتَلُمُّ بَهَا شَعْنِي وَتُبَيِّضُ بَهَا وَجْهِي وَتُكْرِمُ بَهَا مَقَامِي وَتَحْطُ بِهَا عَنِّي وَزْرِي وَتَغْفِرْ بَهَا مَا مَضَى مِنْ ذُنُوبِي وَتَعْصِمُنِي بَهَا فِيمَا بَقِيَ مِنْ عُمْرِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٩، ص ٧٥

٢-١٠-٤٢- صرف: لَا تَصْرِفْنِي مِنْ مَقَامِي هَذَا إِلَّا بِذَنْبٍ مَغْفُورٍ

﴿٢٨٣٩﴾ لَا تَصْرِفْنِي مِنْ مَقَامِي هَذَا إِلَّا بِسَعْيٍ مُشْكُورٍ وَذَنْبٍ مَغْفُورٍ وَعَمَلٍ مُقْبُولٍ وَرَحْمَةٍ وَمَغْفِرَةٍ وَنَعِيمٍ مَوْصُولٍ بِنَعِيمٍ آخِرَةٍ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٣٦٣

٢-١٠-٤٣- طلب: طَلَبِ الْمَغْفِرَةِ، أَقْبَلْنَا لِمَغْفِرَتِكَ طَلَبًا، مِنْ أَيْنَ يَطْلُبُ الْعَبْدُ الْمَغْفِرَةَ إِلَّا مِنْ عِنْدِ سَيِّدِهِ

﴿٢٨٤٠﴾ الرضا (عليه السلام): عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنِ الرُّضَا (عليه السلام): أَنَّهُ كَتَبَ إِلَيْهِ فِي جَوَابِ مَسَائِلِهِ عَلَيْهِ غَسْلُ الْعِيدِ وَالْجُمُعَةِ وَغَيْرِ ذَلِكَ لِمَا فِيهِ مِنْ تَعْظِيمِ الْعَبْدِ رَبَّهُ وَاسْتِقْبَالِهِ الْكَرِيمِ الْجَلِيلِ وَطَلَبِ الْمَغْفِرَةِ لِذُنُوبِهِ؛ وسائل الشيعة، ج ٣، ص ٣١٦

﴿٢٨٤١﴾ الهادي (عليه السلام): فَنَحْنُ وَاتَّقُونَ بَيْنَ رَغْبَةٍ وَرَهْبَةٍ ارْتِقَابًا قَدْ أَقْبَلْنَا لِعَفْوِكَ وَمَغْفِرَتِكَ طَلَبًا فَادْلُلْنَا لِقُدْرَتِكَ وَعِزَّتِكَ رِقَابًا؛ بحار الأنوار، ج ٩٩، ص ١٨٢

﴿٢٨٤٢﴾ داود (عليه السلام): إِلَهِي مِنْ أَيْنَ يَطْلُبُ الْعَبْدُ الْمَغْفِرَةَ إِلَّا مِنْ عِنْدِ سَيِّدِهِ؛ بحار الأنوار، ج ١٤،

ص ٢٧

٢-١٠-٤٤- طمع: إِنَّا نَطْمَعُ أَنْ يَغْفِرَ لَنَا، أَطْمَعُ أَنْ يَغْفِرَ لِي، طَامِعًا فِي مَغْفِرَتِكَ، طَمَعِي فِي مَغْفِرَتِكَ

﴿٨٠٦﴾

«درخواست مغفرت»

﴿۲۸۳۶﴾ ای محمد، ای ابوالقاسم؛ ای رسول خدا؛ ای علی؛ ای امیر مؤمنان؛ من بنده‌ی شما هستم و ولایت شما را پذیرفته‌ام و متکبر و خودبزرگ‌بین نیستم بلکه متواضع و فروتن هستم و بنده‌ای معترفم و به ریسمان شما چنگ زده‌ام و از گناهانم به ولایت شما چنگ زده‌ام و به‌وسیله‌ی شما به درگاه خداوند متعال نیایش می‌کنم و به‌وسیله‌ی شما به خدا توسل می‌جویم و شما را برای نیازهایم نزد خدای بزرگ و عزیز پیش می‌فرستم. شما برای رهایی‌ام از آتش و آمرزش گناهانم و اجابت دعایم شفاعت کنید.

﴿۲۸۳۷﴾ بار خدایا؛ اگر آمرزش به آنان پیشی گرفته، پس آن‌ها را شفیع من گردان، و اگر آمرزش نسبت به من پیشی گرفته، مرا شفیع آن‌ها ساز، تا همگی به مهربانی تو در سرای کرامت و محل آمرزش و رحمت گرد آییم.

۴۱-۱۰-۲- صدقه: صدقه بده و گناهان گذشته‌ام را ببامرز

﴿۲۸۳۸﴾ [خداوندا؛] با رحمت خودت در این لحظه بر من نیکی کن؛ به‌گونه‌ای که به‌وسیله‌ی آن قلبم را هدایت کنی، و امورم را سامان بخشی، و پراکندگی‌ام را جمع کنی، و مرا رو سفید گردانی، و جایگاهم را به‌وسیله‌ی آن بزرگ نمایی، و بارم را از دوشم برداری، و گناهان گذشته‌ام را ببامرزی، و در عمر باقی مانده‌ام مرا حفظ کنی.

۴۲-۱۰-۲- برگرداندن: از جایگاهم روی نگردانم، مگر با گناه آمرزیده

﴿۲۸۳۹﴾ و از این جایگاه برمگردانی مگر اینکه کوششم را بستایی و گناهم را بیخشایی و عملم را بپذیری و رحمت، آمرزش و نعمت فراوانت را به نعمت بسیار آخرت پیوند دهی.

۴۳-۱۰-۲- طلب: طلب آمرزش، برای طلب آمرزش به تو رو کرده‌ایم، بنده از کجا جز درگاه مولای خود آمرزش بطلبد

﴿۲۸۴۰﴾ محمدبن‌سنان روایت می‌کند که امام رضا علیه‌السلام در جواب پرسش‌هایش نوشت: عَلت غسل عیدین - فطر و قربان - غسل روز جمعه و سایر غسل‌ها به خاطر تعظیم و تکریم خداوند است که بندگان با بدن پاک و مطهر در برابر خداوند متعال قرار می‌گیرند و عبادت می‌کنند و برای خود طلب آمرزش می‌نمایند.

﴿۲۸۴۱﴾ ما بین رغبت و ترس با چشم امید، اعتماد داریم و خواهان عفو و مغفرت هستیم و چون بندگان، در برابر قدرت و عزت خوار و ذلیل هستیم.

﴿۲۸۴۲﴾ خداوندا؛ بنده‌ی [بیچاره] جز از پیشگاه مولا و آقایش، از کجا آمرزش بخواهد؟

۴۴-۱۰-۲- طمع: ما طمع داریم که ما را ببامرزی، طمع دارم که مرا ببامرزی، طمع مغفرت داریم، طمع من به آمرزش توست

﴿طَلِبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

﴿٢٨٤٣﴾ فَأَلْقَى السَّحَرَةُ سَاجِدِينَ... إِنَّا نَطْمَعُ أَنْ يَغْفِرَ لَنَا رَبُّنَا خَطَايَانَا أَنْ كُنَّا أَوَّلَ الْمُؤْمِنِينَ
(الشعراء: ٤٦-٥١)

﴿٢٨٤٤﴾ وَآتَلَ عَلَيْهِمْ نَبَأَ إِبْرَاهِيمَ، إِذْ قَالَ... وَالَّذِي أَطْمَعُ أَنْ يَغْفِرَ لِي خَطِيئَتِي يَوْمَ الدِّينِ
(الشعراء: ٨٢)

﴿٢٨٤٥﴾ اللَّهُمَّ إِنِّي وَجَّهْتُ وَجْهِيَ إِلَيْكَ وَأَقْبَلْتُ بِدُعَائِي عَلَيْكَ رَاجِئاً إِيَّاجَتِكَ طَامِعاً فِي
مَغْفِرَتِكَ؛ مستدرک الوسائل، ج ٥، ص ٨١

﴿٢٨٤٦﴾ العسکری (علیه السلام): طَمَعِي يَا رَبِّ فِي رَحْمَتِكَ وَ مَغْفِرَتِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ٤٨
٢-١٠-٤٥-٢- طهر: إِنِّي تَطَهَّرْتُ ابْتِغَاءَ مَغْفِرَتِكَ

﴿٢٨٤٧﴾ السَّجَّاد (علیه السلام): اللَّهُمَّ إِنِّي تَطَهَّرْتُ ابْتِغَاءَ سُنَّةِ الْمُرْسَلِينَ وَ ابْتِغَاءَ رِضْوَانِكَ وَ مَغْفِرَتِكَ؛
الكافي، ج ٦، ص ٥٠٧

٢-١٠-٤٥-١- طول: تَطَوَّلَ عَلَى بِالْمَغْفِرَةِ

﴿٢٨٤٨﴾ السَّجَّاد (علیه السلام): انْقَطَعَ الرَّجَاءُ إِلَّا مِنْكَ فِي هَذَا الْيَوْمِ تَطَوَّلَ عَلَى فِيهِ بِالرَّحْمَةِ وَ
الْمَغْفِرَةِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٣٢

٢-١٠-٤٦-٢- ظن: وَقَدْ كَانَ فِي حُسْنِ ظَنِّي بِكَ أَنْ تَغْفِرَ لِي ذُنُوبِي

﴿٢٨٤٩﴾ الصادق (علیه السلام): اللَّهُمَّ لَا تَجْعَلْهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنْ بَيْتِكَ اللَّهُمَّ إِنِّي عَبْدُكَ وَابْنُ عَبْدِكَ وَ
ابْنُ أُمْتِكَ حَمَلْتَنِي عَلَى دَوَائِكَ وَ سَيَّرْتَنِي فِي بِلَادِكَ حَتَّى أَقْدَمْتَنِي حَرَمَكَ وَ أَمْنَكَ وَقَدْ كَانَ
فِي حُسْنِ ظَنِّي بِكَ أَنْ تَغْفِرَ لِي ذُنُوبِي فَإِنْ كُنْتُ قَدْ غَفَرْتَ لِي ذُنُوبِي فَازِدْ عَنِّي رِضًا وَ قَرِّبْنِي
إِلَيْكَ زُلْفَى وَ لَا تُبَاعِدْنِي وَ إِنْ كُنْتُ لَمْ تَغْفِرْ لِي فَمِنْ الْآنَ فَاغْفِرْ لِي قَبْلَ أَنْ تَنْأَى عَنْ بَيْتِكَ
داري؛ الكافي، ج ٤، ص ٥٣٠

٢-١٠-٤٧-٢- عصي: مَا أَنَا بِأَعْصَى مِنْ عَصَاكَ فَغَفَرْتَ لَهُ

﴿٢٨٥٠﴾ السَّجَّاد (علیه السلام): مَا أَنَا بِأَعْصَى مِنْ عَصَاكَ فَغَفَرْتَ لَهُ؛ الصحيفة السجادية (علیه السلام)، الدعاء ١٢
٢-١٠-٤٨-٢- عطو: أَعْطِنِي الْمَغْفِرَةَ

﴿٢٨٥١﴾ الصادق (علیه السلام): أَعْطِنِي أَفْضَلَ مَا أُعْطِيتَ أَحَدًا مِنْهُمْ مِنَ الْخَيْرِ وَ الْبَرَكَةِ وَ الْعَافِيَةِ وَ
الرَّحْمَةِ وَ الرِّضْوَانِ وَ الْمَغْفِرَةِ؛ من لا يحضره الفقيه، ج ٢، ص ٥٤٣

﴿٢٨٥٢﴾ أَعْطِنِي فِي مَجْلِسِي هَذَا مَغْفِرَةَ مَا مَضَى مِنْ ذُنُوبِي وَ اعْصِمْنِي فِيمَا بَقِيَ مِنْ عُصْرِي؛
بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ١٦٤

﴿درخواست مغفرت﴾

﴿۲۸۴۳﴾ فوراً همه‌ی ساحران به سجده افتادند... ما امیدواریم که پروردگارمان خطاهای ما را ببخشد، چرا که ما نخستین ایمان‌آوردگان بودیم!»

﴿۲۸۴۴﴾ و بر آنان خبر ابراهیم را بخوان، آن‌گاه که گفت: و کسی که امید دارم گناهم را در روز جزا ببخشد!

﴿۲۸۴۵﴾ خداوندا! با تمام وجودم به‌سوی تو رو کرده‌ام و با دعایم دربرابر تو قرار گرفته‌ام، درحالی‌که امید به اجابت و طمع در آمرزش دارم.

﴿۲۸۴۶﴾ پروردگارا! طمع من در رحمت و آمرزش توست.

۴۵-۱۰-۲- طهارت: پاکی می‌جویم و جویای آمرزش هستم

﴿۲۸۴۷﴾ خدایا! من پاکیزگی می‌جویم و طالب سنت و روش پیامبرانت و طالب رضایت و آمرزش تو هستم.

۴۵-۱۰-۲- با آمرزش بر من ببخش

﴿۲۸۴۸﴾ در این روز امید، جز از تو قطع شد. پس با رحمت و آمرزش بر من منت بگذار.

۴۶-۱۰-۲- گمان: چنین گمان دارم که گناهم را می‌آمرزی

﴿۲۸۴۹﴾ خداوندا! این (زیارت) را آخرین زیارت من از خانه‌ی خود قرار نده. خداوندا! من بنده‌ی تو و فرزند بنده‌ی تو و فرزند کنیز تو هستم، مرا بر چهارپایت سوار کردی و در شهرهایت گرداندی تا اینکه به حرمت و محلّ امنت رساندی، و من به تو گمان نیک دارم که گناهانم را می‌آمرزی. پس اگر گناهانم را آمرزیدی، رضایت را از من افزون و مرا به خود نزدیک کن، مرا از خودت دور نساز؛ و اگر مرا نیامرزیدی، پیش از آنکه از خانه‌ات دور شوم، مرا بیامرز.

۴۷-۱۰-۲- نافرمانی: من از آنکه معصیت تو را کرده و او را آمرزیده‌ای گناهکارتر نیستم

﴿۲۸۵۰﴾ من از آنکه معصیت تو را کرده و او را آمرزیده‌ای، گناهکارتر نیستم.

۴۸-۱۰-۲- عطا کردن: آمرزش عطا می‌کن

﴿۲۸۵۱﴾ بهترین نمونه‌ی خیر و برکت و عافیت و رحمت و رضوان و مغفرتی را که به یکی از

آنان عطا کرده‌ای، به من عطا کن.

﴿۲۸۵۲﴾ هم‌اکنون که اینجا هستم آمرزش گناهان گذشته‌ام را به من عطا کن و در آنچه از

عمرم باقی مانده مرا [از گناه] نگاه دار.

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

﴿٢٨٥٣﴾ الحسين عليه السلام: أَعْطِنِي فِي هَذِهِ الْعَشِيَّةِ أَفْضَلَ مَا أُعْطِيتَ وَأَنْتَ أَحَدًا مِنْ عِبَادِكَ مِنْ نِعْمَةٍ تُولِيهَا وَآلَاءٍ تُجَدِّدُهَا وَبَلِيَّةٍ تَصْرِفُهَا وَكُرْبَةٍ تَكْشِفُهَا وَدَعْوَةٍ تَسْمَعُهَا وَحَسَنَةٍ تَقْبَلُهَا وَسَيِّئَةٍ تَغْفِرُهَا؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٢٢

﴿٢٨٥٤﴾ الكاظم عليه السلام: أَعْطِنِي فِيهِ أَفْضَلَ مَا تُعْطِي أَوْلِيَاءَكَ الْمُقَرَّبِينَ مِنَ الرَّحْمَةِ وَالْمَغْفِرَةِ وَالتَّحَنُّنِ وَالْإِجَابَةِ وَالْعَفْوِ وَالْمَغْفِرَةِ الدَّائِمَةِ؛ تهذيب الأحكام، ج ٣، ص ١١٣

﴿٢٨٥٥﴾ الصادق عليه السلام: أَعْطِنِي فِيهِ أَفْضَلَ مَا تُعْطِي أَوْلِيَاءَكَ الْمُؤْمِنِينَ مِنَ الْهُدَى وَالرَّحْمَةِ وَالْمَغْفِرَةِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٣٥٩

﴿٢٨٥٦﴾ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَاعْطِنِي السَّعَةَ وَالِدَّةَ وَالْأَمْنَ وَالصَّحَّةَ وَالْفُنُوعَ وَالْعِصْمَةَ وَالْيَقِينَ وَالْعَفْوَ وَالْعَافِيَةَ وَالْمُعَافَاةَ وَالْمَغْفِرَةَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢٩٧

﴿٢٨٥٧﴾ السَّجَّاد عليه السلام: وَأَعْطِنِي فِي مَجْلِسِي هَذَا مَغْفِرَةً تُؤْمِنُنِي بِهَا مِنْ ذُنُوبِي وَاعْصِمْنِي فِيهَا بَقِيَّ مِنْ عُمْرِي؛ إقبال الأعمال، ص ٢١٥

﴿٢٨٥٨﴾ يَا رَبِّ إِنْ ذُنُوبِي لَا تَضُرُّكَ وَإِنْ مَغْفِرَتُكَ لِي لَا تَنْقُصُكَ [فَأَعْطِنِي مَا لَا يَنْقُصُكَ] وَاغْفِرْ لِي مَا لَا يَضُرُّكَ؛ مستدرک الوسائل، ج ١٠، ص ٣٨

٢-١٠-٤٩- عظم: أعظم لي فيه بركة المغفرة

﴿٢٨٥٩﴾ الصادق عليه السلام: أعظم لي في هذا اليوم بركة المغفرة؛ البلد الأمين، ص ٢٣٨

﴿٢٨٦٠﴾ السَّجَّاد عليه السلام: أعظم لي فيه بركة المغفرة؛ بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ٩

٢-١٠-٥٠- عفو: عافني عافية تغفر بها ذنبي

﴿٢٨٦١﴾ الصادق عليه السلام: أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ عَبْدِكَ وَرَسُولِكَ وَنَبِيِّكَ وَآلِهِ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ بِأَفْضَلِ صَلَوَاتِكَ وَبَرَكَاتِكَ عَلَى نَبِيٍّ مِنْ أَنْبِيَائِكَ وَمَلَائِكَتِكَ أَجْمَعِينَ وَعَافِنِي فِي

دِينِي وَدُنْيَايَ وَفِي جَمِيعِ أَحْوَالِي بِمَنِّكَ عَافِيَةً تَغْفِرُ بِهَا ذَنْبِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ١٥٥

٢-١٠-٥١- عقب: عقب علي بغفرانك

﴿٢٨٦٢﴾ اللَّهُمَّ عَقِّبْ عَلَيَّ بِغُفْرَانِكَ فِي عَقْبَاهُ وَآمِنِّي مِنْ عَذَابِكَ مَا أَخْشَاهُ وَقِنِي مِنْ صُنُوفِهِ مَا اتَّقَاهُ وَاخْتِمِ لِي فِي خَاتِمَتِهِ بِخَيْرٍ تُجْزِلُ مِنْهُ عَطِيَّتِي وَتُشْفِعْ فِيهِ مَسْأَلَتِي وَتَسُدُّ بِهِ فَاقَتِي وَتَنْفِي بِهِ شَقْوَتِي وَتَقَرِّبُ بِهِ سَعَادَتِي وَتَمْلَأُ يَدِي مِنْ خَيْرَاتِ الدَّارَيْنِ بِأَفْضَلِ مَا مَلَأَتْ بِهِ يَدَ سَائِلٍ وَرَجَعَتْ بِهِ أَمَلٌ أَمِلَ وَتَمْنَحُنِي فِي وَالِدَتِي وَفِي جَمِيعِ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ الْغُفْرَانَ وَ

﴿درخواست مغفرت﴾

﴿۲۸۵۳﴾ در این شب با فضیلت نیکوترین چیزی را که بخشیده‌ای به من عطا کن، به صورت نعمتی که تو تجدید می‌کنی و یا بلایی که تو جهت آن را برگردانی و سختی‌ای که تو بگشایی و دعایی که بشنوی و یا حسنه‌ای که بپذیری و یا گناهی که بیامری.

﴿۲۸۵۴﴾ برترین چیزهایی را که به بندگان شایسته‌ات در این ماه (رمضان) قسمت می‌کنی و برترین چیزهایی را که به اولیای مقرب خود می‌دهی؛ مانند رحمت و آمرزش و مهرورزی و اجابت دعا و گذشت و آمرزش دائمی، به من نیز قسمت کن.

﴿۲۸۵۵﴾ [پروردگارا!] بافضیلت‌ترین چیزهایی را که به دوستان باایمانت از هدایت و رحمت و آمرزش عطا کرده‌ای، به من نیز عطا کن.

﴿۲۸۵۶﴾ بار خدایا! بر محمد و خاندانش درود فرست و به من وسعت و آرامش و امنیت و ایمنی و کفایت و سلامتی و بهبودی و قناعت و عصمت و یقین و عفو و گذشت و عافیت و چشم‌پوشی از گناهان و آمرزش مرحمت فرما.

﴿۲۸۵۷﴾ هم‌اکنون که اینجا هستم آمرزشی به من عطا کن که مرا از عواقب گناهان گذشته‌ام ایمن داری، و در باقی‌مانده‌ی عمرم نیز مرا [از گناه] نگاه داری.

﴿۲۸۵۸﴾ پروردگارا! گناهانم به تو ضرر نمی‌رساند و آمرزشت تو را بهره‌ای نمی‌دهد. آنچه را که به تو ضرر نمی‌رساند عطا کن، و آنچه که تو را سود نمی‌دهد بیامرز.

۴۹-۱۰-۲- بزرگی: برکت آمرزش را برای من بزرگ در نظر بگیر

﴿۲۸۵۹﴾ در این روز برکت آمرزشم را بزرگ در نظر بگیر.

﴿۲۸۶۰﴾ در این روز برکت آمرزشم را بزرگ در نظر بگیر.

۵۰-۱۰-۲- عافیت: عافیت عطایم کن، عافیتی که به آن گناهانم را بیامری

﴿۲۸۶۱﴾ از تو می‌خواهم که بهترین درودها و برکات را بر محمد بنده و فرستاده و پیامبرت و خاندان پاک و مطهر او و بر هر پیامبری از پیامبران و همه‌ی فرشتگانت بفرستی و مرا در دین و دنیا و در تمام احوال به سلامت داری، سلامتی که به واسطه‌ی آن از گناهانم درگذری.

۵۱-۱۰-۲- پیگیری: با آمرزشت مرا تعقیب کن

﴿۲۸۶۲﴾ خداوند! در پایان این ماه آمرزشت را در پی من قرار ده و از آنچه بیم دارم، از عذابت ایمن گردان و از آنچه می‌پرهیزم، از انواع کيفرت نگاه دار و پایان آن را برای من ختم به خیر کن، به گونه‌ای که عطای من از آن فراوان شود و درخواست مرا در این ماه شفاعت کن و نیازم را برطرف ساز و بدیختی را از من دور کن و نیکبختی‌ام را نزدیک گردان و دستم را از نیکی‌های دو دنیا آکنده کن، به برترین چیزهایی که دست درخواست‌کنندگان را پر کرده‌ای و آرزوی آرزومندان را برآوردی، و پدر و مادر و همه مردان و زنان مؤمن را بیامرز و از آنان خرسند

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

الرَّضْوَانِ وَ تَذَكُّرُهُمْ مِنْكَ بِإِحْسَانٍ تُنِيلُ أَرْوَاحَهُمْ مَسَرَّةَ رِضْوَانِكَ وَ تُوَصِّلُ إِلَيْهَا لَذَّةَ غُفْرَانِكَ؛
بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٦٨

٥٢-١٠-٢- علق: مُتَعَلِّقًا بِعَمُودِ غُفْرَانِكَ

﴿٢٨٤٣﴾ الصادق (عليه السلام): بَقِيتُ حَيْرَانًا مُتَعَلِّقًا بِعَمُودِ غُفْرَانِكَ فَأَقْلَنِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٥٥

٥٣-١٠-٢- العَمَلُ: وَ اسْتَعْمَلْنِي بِمَا اسْتَحَقُّ بِهِ غُفْرَانِكَ

﴿٢٨٤٤﴾ وَ اسْتَعْمَلْنِي بِطَاعَتِكَ بِمَا اسْتَحَقُّ بِهِ جَنَّتِكَ وَ قَدِيمِ غُفْرَانِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٣،

ص ١٥٤

٥٤-١٠-٢- عم: اُعْمَمْنَا بِمَغْفِرَتِكَ

﴿٢٨٤٥﴾ امير المؤمنين (عليه السلام): اَللّٰهُمَّ ارْحَمْنَا بِرَحْمَتِكَ وَ اَعْمَمْنَا بِمَغْفِرَتِكَ؛ من لا يحضره الفقيه،

ج ١، ص ٥١٤

٥٥-١٠-٢- عود: اَنْ تَعُوذَ بِغُفْرَانِكَ، اَنْ تَعُوذَ ذَنْبَ مَغْفُورٍ

﴿٢٨٤٦﴾ اِلٰهِي فَلَا تَمْنَعْ كَثْرَةَ ذُنُوبِي وَ خَطَايَايَ وَ مَعَاصِيَ وَ اِسْرَافِي عَلٰى نَفْسِي وَ اجْتِرَافِي

عَلَيْكَ وَ دُخُولِي فِيْهَا حَرَمْتَ عَلٰى اَنْ تَعُوذَ بِرَحْمَتِكَ عَلٰى مَسْكَنَتِي وَ بِصَفْحِكَ الْجَمِيلِ عَلٰى

اِسَاءَتِي وَ بِغُفْرَانِكَ الْقَدِيمِ عَلٰى عَظِيمِ جُرْمِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٧، ص ٤٢٢

﴿٢٨٤٧﴾ اَنْ تَعُوذَ اِلٰى اَهْلِنَا بِسَعْيِ مَشْكُورٍ وَ ذَنْبِ مَغْفُورٍ؛ بحار الأنوار، ج ٩٧، ص ٢٩٦

٥٦-١٠-٢- عود: اَعُوذُ بِغُفْرَانِ اللّٰهِ، اَعُوذُ بِكَ اَنْ لَا تَغْفِرُهُ

﴿٢٨٤٨﴾ الصادق (عليه السلام): اَعُوذُ بِغُفْرَانِ اللّٰهِ؛ الكافي، ج ٢، ص ٥٣٧

﴿٢٨٤٩﴾ اَعُوذُ بِحُرْمَةِ وَجْهِكَ الْكَرِيمِ وَ حُرْمَةِ نَبِيِّكَ وَ حُرْمَةِ الصَّالِحِينَ اَنْ يَنْصَرِمَ هَذَا

الْيَوْمَ وَ لَكَ قِيْلِي تَبَعَةٌ تُرِيدُ اَنْ تُؤَاخِذَنِي بِهَا اَوْ ذَنْبٌ تُرِيدُ اَنْ تُقَاسِمَنِي بِهِ وَ تُشَقِّقَنِي وَ تَفْضَحَنِي

بِهِ اَوْ خَطِيئَةٌ تُرِيدُ اَنْ تُقَاسِمَنِي بِهَا وَ تَقْتَصَّهَا مِنِّي لَمْ تَغْفِرْهَا لِي؛ بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ١

﴿٢٨٧٠﴾ امير المؤمنين (عليه السلام): اَعُوذُ بِكَ اَنْ اَعْمَلَ ذَنْبًا مُّحِبِّطًا لَا تَغْفِرُهُ اَبَدًا؛ بحار الأنوار، ج ٩١،

ص ٢٣٩

﴿٢٨٧١﴾ الصادق (عليه السلام): اَعُوذُ بِكَ اَنْ تَحُولَ خَطِيئَتِي اَوْ ظُلْمِي اَوْ جُرْمِي وَ اِسْرَافِي عَلٰى نَفْسِي

وَ اتِّبَاعُ هَوَايَ وَ اسْتِعْجَالُ شَهْوَتِي دُونَ مَغْفِرَتِكَ وَ رِضْوَانِكَ؛ تهذيب الأحكام، ج ٣، ص ٧٤

﴿٢٨٧٢﴾ الصادق (عليه السلام): اَعُوذُ بِكَ اَنْ تَحُولَ خَطِيئَتِي وَ ظُلْمِي وَ جَوْرِي وَ اتِّبَاعُ هَوَايَ وَ

اسْتِعْجَالُ شَهْوَتِي دُونَ مَغْفِرَتِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ٢٩

«درخواست مغفرت»

باش و با نیکی از آنان یاد کن تا شادمانی رضایت به روح آنان برسد و لذت آمرزش را نیز به دنبال داشته باشد.

۵۲-۱۰-۲- آویخته: به ستون آمرزش آویخته‌ام

﴿۲۸۶۳﴾ حیران مانده‌ام و به رکن آمرزش تو دل بسته‌ام؛ از من درگذر.

۵۳-۱۰-۲- کار: مرا آن چنان به کار گیر که سزاوار آمرزش شوم

﴿۲۸۶۴﴾ و مرا به طاعت خودت که با آن سزاوار بهشت و آمرزش دیرینه‌ی تو شوم، مشغول بدار.

۵۴-۱۰-۲- فراگیر: آمرزش را بر ما فراگیر کن

﴿۲۸۶۵﴾ خدایا؛ با رحمت بیکرانت به ما رحم کن و [سایه‌ی] آمرزش را بر سر ما بگستران.

۵۵-۱۰-۲- بازگشت: با آمرزش به ما برگرد، تا ما با گناه آمرزیده برگردیم

﴿۲۸۶۶﴾ خداوندا؛ کثرت گناهان خطاهایم و معصیت‌هایم، زیاده‌روی‌ام بر خود، گستاخی‌ام بر تو، ورودم در آنچه که بر من حرام کردی، تو را مانع از این نمی‌شود که با رحمت بر بینوائی‌ام، با گذشت زیباییت بر بدکاری‌ام، با آمرزش قدیمت بر گناه بزرگم بازگردی که تو بدکار را عفو می‌کنی.

﴿۲۸۶۷﴾ تا با سعی و تلاشی که مورد شکر و فزونی توست و گناهان آمرزیده شده، به‌سوی خانواده‌مان برگردیم.

۵۶-۱۰-۲- بازگشت: به آمرزش الهی پناه می‌برم، به تو پناه می‌برم اگر گناه را نیامرزی

﴿۲۸۶۸﴾ به آمرزش خدای تعالی پناه می‌برم.

﴿۲۸۶۹﴾ به حرمت روی بزرگواریت و به حرمت پیامبرت و احترام شایستگان، پناه می‌برم از اینکه امروز سپری شود و بر گردنم حقی باشد که به خاطر آن مرا بازخواست کنی یا گناهی که می‌خواهی جایگاه مرا در مقایسه با آن مشخص کنی و انتقام آن خطا را از من بگیری و مرا به خاطر آن نیامرزی.

﴿۲۸۷۰﴾ به تو پناه می‌برم از اینکه گناهی مرتکب شوم که حسناتم را از بین ببرد و تو هرگز آن گناه را نیامرزی.

﴿۲۸۷۱﴾ از اینکه خطاهایم یا گناهم یا ستم بر خودم و پیروی از خواهش‌م و عمل به هوی و هوسم مرا از آمرزش و خشنودیت بازدارد، به تو پناه می‌برم.

﴿۲۸۷۲﴾ از اینکه خطا و ظلم و بی‌عدالتی و پیروی از هوی و هوس و شتاب در تحقق امیال نفسانی‌ام، مرا از آمرزش تو بازدارد، به تو پناه می‌برم.

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

﴿٢٨٧٣﴾ السَّجَّادُ (عليه السلام): أَعُوذُ بِكَ مِنْ أَنْ أُصِرَّ، وَاسْتَغْفِرُكَ لِمَا قَصَرْتُ فِيهِ؛ الصحيفة، ص ٦٤
 ﴿٢٨٧٤﴾ أمير المؤمنين (عليه السلام): أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا تَعْلَمُ وَاسْتَغْفِرُكَ مِمَّا تَعْلَمُ؛ بحار الأنوار.

ج ٩٤، ص ٢٢٨

﴿٢٨٧٥﴾ الصادق (عليه السلام): أَعُوذُ بِمَغْفِرَةِ اللَّهِ؛ الكافي، ج ٢، ص ٥٦٩
 ﴿٢٨٧٦﴾ الرسول (عليه السلام): أَعُوذُ بِمَغْفِرَتِكَ مِنْ عَذَابِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٦٨
 ﴿٢٨٧٧﴾ الصادق (عليه السلام): أَعُوذُ بِوَجْهِكَ الْكَرِيمِ وَبِجَلَالِكَ الْعَظِيمِ أَنْ تَنْقُضِيَ أَيَّامَ شَهْرِ رَمَضَانَ وَ لِيَالِيهِ وَ لَكَ قَلِيلٌ تَبِعَهُ أَوْ ذَنْبٌ تَوَاحِدُنِي بِهِ أَوْ خَطِيئَةٌ تُرِيدُ أَنْ تَقْتَصَّهَا مِنِّي لَمْ تَغْفِرْهَا لِي؛

بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ١٥٥

٥٧-١٠-٢- عون: أَعِنِّي عَلَى اسْتِغْفَارِكَ

﴿٢٨٧٨﴾ الهادي (عليه السلام): مَهْدِنِي وَ أَعِنِّي عَلَى اسْتِغْفَارِكَ وَ اسْتِقَالَاتِكَ قَبْلَ أَنْ يَفْنَى الْأَجَلُ وَ

يَنْقُطِعَ الْعَمَلُ؛ بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ١٧٥

٥٨-١٠-٢- غفر: اسْتَغْفِرُ، اسْتَغْفِرُوا، إِغْفِرْ، تَغْفِرْ، تَسْتَغْفِرُ...و...

١-٥٨-١٠-٢- اسْتَغْفِرُ

﴿٢٨٧٩﴾ الباقر (عليه السلام): إِذَا أَبْطَأَ عَنْكَ رِزْقُ قَلْبٍ اسْتَغْفِرُ اللَّهَ؛ بحار الأنوار، ج ٧٥، ص ١٨٧

﴿٢٨٨٠﴾ أمير المؤمنين (عليه السلام): إِذَا أَرَدْتَ الْوَلَدَ فَتَوَضَّأْ وَضُوءَ سَابِغٍ وَ صَلِّ رَكْعَتَيْنِ وَ حَسَّنْهُمَا وَ

اسْجُدْ بَعْدَهُمَا سَجْدَةً وَ قُلْ اسْتَغْفِرُ اللَّهَ إِحْدَى وَ سَبْعِينَ مَرَّةً ثُمَّ؛ مستدرک الوسائل، ج ٦، ص ٣٢٦

﴿٢٨٨١﴾ الحسين (عليه السلام): إِذَا صَاحَ الْعُصْفُورُ يَقُولُ اسْتَغْفِرُ اللَّهَ مِمَّا يُسْخِطُ اللَّهَ؛ بحار الأنوار، ج ٦١،

ص ٢٧

﴿٢٨٨٢﴾ الرسول (عليه السلام): أَرْبَعُ مَنْ كُنَّ فِيهِ كَانَتْ فِي نُورِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ الْأَعْظَمُ مَنْ كَانَ عِصْمَةً

أَمْرُهُ شَهَادَةً أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ أَنِّي رَسُولُ اللَّهِ وَ مَنْ إِذَا أَصَابَتْهُ مُصِيبَةٌ قَالَ إِنَّا لِلَّهِ وَ إِنَّا إِلَيْهِ

رَاجِعُونَ وَ مَنْ إِذَا أَصَابَ خَيْرًا قَالَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَ مَنْ إِذَا أَصَابَ خَطِيئَةً قَالَ اسْتَغْفِرُ

اللَّهُ وَ أَتُوبُ إِلَيْهِ؛ من لا يحضره الفقيه، ج ١، ص ١٧٥

﴿٢٨٨٣﴾ الرسول (عليه السلام): أَرْبَعُ مَنْ كُنَّ فِيهِ كَتَبَهُ اللَّهُ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ مَنْ كَانَ عِصْمَتُهُ شَهَادَةً أَنْ لَا

إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ أَنِّي مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ وَ مَنْ إِذَا أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِ بِنِعْمَةٍ قَالَ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَ مَنْ إِذَا أَصَابَ

ذَنْبًا قَالَ اسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَ مَنْ إِذَا أَصَابَتْهُ مُصِيبَةٌ قَالَ إِنَّا لِلَّهِ وَ إِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ؛ مستدرک الوسائل،

ج ٢، ص ٤٠٣

﴿درخواست مغفرت﴾

﴿۲۸۷۳﴾ از اینکه در انجام [گناه] اصرار نمایم، به تو پناه می‌برم و برای آنچه در آن کوتاهی کرده‌ام از تو آمرزش می‌خواهم.

﴿۲۸۷۴﴾ به تو پناه می‌برم از بدی‌هایی که از آن آگاهی، و به خاطر آنچه می‌دانی، آمرزش می‌خواهم.

﴿۲۸۷۵﴾ به آمرزش الهی پناه می‌برم.

﴿۲۸۷۶﴾ از عذابت به آمرزشت پناه می‌برم.

﴿۲۸۷۷﴾ از اینکه روزها و شب‌های رمضان به پایان برسد و هنوز عواقب گناهان بر گردنم باقی مانده باشد یا گناهی که با آن مرا بازخواست کنی یا خطایی که می‌خواهی در مورد آن از من انتقام بگیری و آن را نیامرزی، به ذات گرامی‌ات و شکوه بزرگت پناه می‌برم.

۵۷-۱۰-۲- یاری کردن: مرا بر طلب آمرزش یاری کن

﴿۲۸۷۸﴾ و مرا آماده نما، و بر آمرزش‌خواهی و نادیده‌گرفتن بر من قبل از مرگ و پایان عمل، کمک کن.

۵۸-۱۰-۲- آمرزش: آمرزش می‌خواهم، آمرزش بخواهید، بیامرز، می‌آمرزی، طلب آمرزش می‌کنی...

۵۸-۱۰-۲- آمرزش می‌خواهم

﴿۲۸۷۹﴾ هرگاه در رسیدن روزی‌ای تأخیر شد، بگو: استغفر الله.

﴿۲۸۸۰﴾ اگر از خدا فرزند می‌خواهی، وضوی کاملی بگیر و دو رکعت نماز خوب و زیبا بخوان و بعد از آن به سجده برو و هفتاد و یک مرتبه بگو: (استغفر الله).

﴿۲۸۸۱﴾ هرگاه گنجشک صدا کند، می‌گوید: از گناهی که خدا را به خشم می‌آورد، استغفار می‌کنم.

﴿۲۸۸۲﴾ پیامبر ﷺ فرمود: چهار چیز است که در هر کس موجود باشد غرق در نور اعظم خداوند عزّ و جل خواهد بود: اوّل آنکه نگهدارنده‌ی او در کارها و بازدارنده‌ی او از گناهانش، «اشهد ان لا اله الا الله و اشهد ان محمداً رسول الله» باشد. و دیگر اینکه هرگاه به او مصیبتی برسد بگوید: «إِنَّا لِلَّهِ و إِنَّا إِلَيْهِ راجعون» و نیز چون نعمت و خیری به او برسد، بگوید: «الحمد لله رب العالمین» و آن که چون خطا و کار ناروایی از او سر زند پشیمان گشته و بلافاصله بگوید: «أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ و أَتُوبُ إِلَيْهِ».

﴿۲۸۸۳﴾ چهار چیز است که در هر کس باشد از بهشتیان خواهد بود؛ آن کس که نگهدارنده‌اش شهادت بر «لا اله الا الله» باشد و اینکه من محمد رسول خدا هستم، و آن کس که چون خداوند نعمتی به او بخشد بگوید: «الحمد لله» و آن کس که چون گناهی کند بگوید: استغفر الله، و آن کس که چون مصیبتی به او رسد بگوید: «إِنَّا لِلَّهِ و إِنَّا إِلَيْهِ راجعون»

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

- ﴿٢٨٨٤﴾ الصادق عليه السلام: اسْتَغْفِرُ اللَّهَ اسْتَغْفَارَ مَنْ أَحْصَى عَلَيْهِ كُرُورَ لَوَافِظِ أَلْسِنَتِهِ وَزِنَةَ مَخَانِقِ الْجَنَّةِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٥٧
- ﴿٢٨٨٥﴾ الصادق عليه السلام: اسْتَغْفِرُ اللَّهَ اسْتَغْفَارَ مَنْ أَنَافَ عَلَى الْمَهَالِكِ بِمَا اجْتَرَمَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٥٧
- ﴿٢٨٨٦﴾ الصادق عليه السلام: اسْتَغْفِرُ اللَّهَ اسْتَغْفَارَ مَنْ أَوْحَدْتُهُ الْمَنِيَّةُ فِي حُفْرَتِهِ فَأَوْحَشَ بِمَا اقْتَرَفَ مِنْ ذَنْبٍ اسْتَكْفَفَ فَاسْتَرْحَمَ هُنَالِكَ رَبَّهُ وَاسْتَعْطَفَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٥٧
- ﴿٢٨٨٧﴾ الصادق عليه السلام: اسْتَغْفِرُ اللَّهَ اسْتَغْفَارَ مَنْ أَوْرَطَهُ الْإِفْرَاطُ فِي مَاتِمِهِ وَأَوْثَقَهُ الْإِرْتِبَاكُ فِي لُجَجِ جَرَائِمِهِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٥٧
- ﴿٢٨٨٨﴾ الصادق عليه السلام: اسْتَغْفِرُ اللَّهَ اسْتَغْفَارَ مَنْ تَمَرَّدَ فِي طُغْيَانِهِ عُذُوًّا وَبَارَزَهُ بِالْخَطِيئَةِ عُتُوًّا؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٥٧
- ﴿٢٨٨٩﴾ الصادق عليه السلام: اسْتَغْفِرُ اللَّهَ اسْتَغْفَارَ مَنْ تَهَوَّرَ تَهَوُّرًا فِي الْغِيَاهِبِ وَتَدَاخَصَ لِلشَّقْوَةِ فِي أَوْدَاءِ الْمَذَاهِبِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٥٧
- ﴿٢٨٩٠﴾ الصادق عليه السلام: اسْتَغْفِرُ اللَّهَ اسْتَغْفَارَ مَنْ خَالَطَ كَسْبَهُ التَّدَالُسَ وَقَرَنَ بِأَعْمَالِهِ التَّبَاخُسَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٥٧
- ﴿٢٨٩١﴾ الصادق عليه السلام: اسْتَغْفِرُ اللَّهَ اسْتَغْفَارَ مَنْ شَسَعَتْ شَقَّتُهُ وَقَلَّتْ عُذَّتُهُ فَعَشِيَتْهُ هُنَالِكَ كُرْبَتُهُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٥٧
- ﴿٢٨٩٢﴾ الصادق عليه السلام: اسْتَغْفِرُ اللَّهَ اسْتَغْفَارَ مَنْ عَنَدَ عَنْ لَوَائِحِ حَقِّ الْمُنْهَجِ وَسَلَكَ سَوَادِفِ سُبُلِ الْمُرْتَجِّ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٥٧
- ﴿٢٨٩٣﴾ الصادق عليه السلام: اسْتَغْفِرُ اللَّهَ اسْتَغْفَارَ مَنْ غَرِقَ فِي لُجَجِ الْمَأْنَمِ وَتَقَلَّبَ فِي أَظَالِيلِ مَقْتِ الْمَحَارِمِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٥٧
- ﴿٢٨٩٤﴾ الصادق عليه السلام: اسْتَغْفِرُ اللَّهَ اسْتَغْفَارَ مَنْ غَمَرَتْهُ مَسَاغِبُ الْإِسَاءَةِ فَأَيَّقَنَ مِنْ إِلَهِهِ بِالْمُجَازَاةِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٥٧
- ﴿٢٨٩٥﴾ الصادق عليه السلام: اسْتَغْفِرُ اللَّهَ اسْتَغْفَارَ مَنْ لَا يَرْجُو سِوَاهُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٥٧
- ﴿٢٨٩٦﴾ الصادق عليه السلام: اسْتَغْفِرُ اللَّهَ اسْتَغْفَارَ مَنْ لَا يَعْلَمُ عَلَى أَىِّ مَنْزِلَتِهِ هَاجِمٌ أَوْ فِي النَّارِ يُضَلَى أَمْ فِي الْجَنَّةِ نَاعِمٌ يَحْيَا؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٥٧
- ﴿٢٨٩٧﴾ الصادق عليه السلام: اسْتَغْفِرُ اللَّهَ اسْتَغْفَارَ مَنْ لَمْ يَتَزَوَّدَ لِبُعْدِ سَفَرِهِ زَادًا وَلَمْ يُعِدَّ لِمَطَاعِنِ تَرْحَالِهِ إِعْدَادًا؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٥٧

﴿درخواست مغفرت﴾

﴿۲۸۸۴﴾ به اندازه‌ی کسی که به شماره‌ی چرخش الفاظ زبانش و به وزن گلوگاه‌های بهشت گناه کرد، از خدا طلب آمرزش می‌کنم.

﴿۲۸۸۵﴾ از خداوند آمرزش می‌خواهم مانند کسی که به خاطر خلافتی که مرتکب شده، در معرض هلاکت است.

﴿۲۸۸۶﴾ از خداوند آمرزش می‌خواهم مانند کسی که بعد از مرگ در قبر تنها مانده و به خاطر گناهی که مرتکب شده به وحشت افتاده، و در آن موقعیت دست دراز کرده و توجّه خدا را خواسته است.

﴿۲۸۸۷﴾ از خداوند طلب آمرزش می‌کنم مانند کسی که زیاده‌روی در گناهانش او را گرفتار کرده و گرفتارشدن در گردابِ گناهانش، او را به بند کشیده است.

﴿۲۸۸۸﴾ از خداوند آمرزش می‌خواهم مانند کسی که با حالت دشمنی، گردنکشی و طغیان کرده و با سرکشی با خطاهایش به مقابله‌ی خدا برخاسته است.

﴿۲۸۸۹﴾ از خداوند آمرزش می‌خواهم مانند کسی که بی‌باکانه در تیرگی‌ها فرورفته و در درّه‌های شقاوت و بدبختی لغزیده و سقوط کرده است.

﴿۲۸۹۰﴾ از خداوند آمرزش می‌خواهم مانند کسی که کسب و کارش با ناراستی مخلوط گشته و اعمالش با فریب و نیرنگ همراه شده است.

﴿۲۸۹۱﴾ از خداوند طلب آمرزش می‌کنم مانند کسی که لوازم خود را از دست داده و بضاعتش کم شده و غصّه‌اش او را در برگرفته است.

﴿۲۸۹۲﴾ از خداوند طلب آمرزش می‌خواهم مانند کسی که از جاده‌ی هموار روشن حق کناره گرفته و تاریکی راه‌های پرپیچ و خم را در پیش گرفته است.

﴿۲۸۹۳﴾ از خداوند آمرزش می‌خواهم مانند کسی که در گرداب گناهان غرق شده و در بازتاب خشم ناشی از ارتکاب گناهان حرکت می‌کند.

﴿۲۸۹۴﴾ از خداوند طلب آمرزش می‌کنم مانند کسی که حرص به انجام بدی‌ها او را در برگرفته، و به سزاواری‌اش برای مجازات توسط خداوند یقین دارد.

﴿۲۸۹۵﴾ چونان کسی که به‌جز خدا امیدی ندارد از خداوند آمرزش می‌خواهم.

﴿۲۸۹۶﴾ از خداوند آمرزش می‌خواهم مانند کسی که نمی‌داند به کدام منزلگاه وارد شده؛ آیا در آتش وارد شده یا در بهشت زنده و برخوردار از نعمت است؟!

﴿۲۸۹۷﴾ از خداوند آمرزش می‌خواهم مانند کسی که برای راه دوری که در پیش دارد توشه‌ای برنداشته و هیچ بار و بنه‌ای برای سفر خود نبسته است.

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

﴿٢٨٩٨﴾ الصادق عليه السلام: اسْتَغْفِرُ اللَّهَ اسْتَغْفَارَ مَنْ لَمْ يُنْجِهِ الْمَقَرُّ مِنْ مُعَانَاةِ ضَنْكِ الْمُتَقَلِّبِ وَلَمْ يُجْرِهِ الْمَهْرَبُ مِنْ أَهَاوِيلِ عِبِّ الْمَكْسَبِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٥٧

﴿٢٨٩٩﴾ الصادق عليه السلام: اسْتَغْفِرُ اللَّهَ اسْتَغْفَارَ مَنْ لَمْ يَهْمِلْ شُكْرِي وَلَمْ يَضْرِبْ عَنْهُ صَفْحًا؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٥٧

﴿٢٩٠٠﴾ الصادق عليه السلام: اسْتَغْفِرُ اللَّهَ اسْتَغْفَارًا لَا يَقْدِرُ قَدْرُهُ وَلَا يَنْظُرُ أَمَدُهُ إِلَّا اللَّهُ الْمُسْتَغْفَرُ بِهِ وَلَا يَدْرِي مَا وَرَاءَهُ وَلَا وَرَاءَ مَا وَرَاءَهُ وَالْمُرَادُ بِهِ أَحَدٌ سِوَاهُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٣٤٠

﴿٢٩٠١﴾ اسْتَغْفِرُ اللَّهَ اسْتَغْفِرُ اللَّهَ مِنْ جَمِيعِ ذُنُوبِي كُلِّهَا مَا تَعَمَّدْتُ مِنْهَا وَمَا أَخْطَأْتُ وَمَا حَقَّقْتُ وَمَا نَسِيتُ؛ بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ٢٢

﴿٢٩٠٢﴾ الصادق عليه السلام: اسْتَغْفِرُ اللَّهَ أَضْعَافَ ذَلِكَ وَأَضْعَافًا مُضَاعَفَةً وَأَمْثَالًا مُمَثَّلَةً حَتَّى أُبْلَغَ رِضَا اللَّهَ وَأَفُوزَ بِعَفْوِهِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٥٧

﴿٢٩٠٣﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ غَفَّارُ الذُّنُوبِ وَآتُوبُ إِلَيْهِ وَاسْأَلُهُ أَنْ يَتُوبَ عَلَيَّ أَضْعَافَ مَا اسْتَغْفَرَهُ جَمِيعَ خَلْقِهِ مِنَ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ وَكَمَا يُحِبُّ رَبُّنَا اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَيَرْضَى أَنْ يَسْتَغْفِرَ وَكَمَا يَنْبَغِي لِكَرَمِ وَجْهِ رَبِّنَا وَعِزِّ جَلَالِهِ وَعَظَمِ رُبُوبِيَّتِهِ وَمِدَادِ كَلِمَاتِهِ وَكَمَا هُوَ أَهْلُهُ؛ بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ٤٩

﴿٢٩٠٤﴾ الباقر عليه السلام: اسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ وَآتُوبُ إِلَيْهِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ١٠٤

﴿٢٩٠٥﴾ الباقر عليه السلام: اسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ الْعَظِيمُ الْغَافِرُ لِلذَّنْبِ الْعَظِيمِ وَآتُوبُ إِلَيْهِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ١٠٤

﴿٢٩٠٦﴾ الكاظم عليه السلام: اسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ الْحَلِيمُ الْعَظِيمُ الْعَلِيمُ الْكَرِيمُ الْغَافِرُ لِلذَّنْبِ الْعَظِيمِ وَآتُوبُ إِلَيْهِ؛ تهذيب الأحكام، ج ٣، ص ١١٤

﴿٢٩٠٧﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ لِكُلِّ ذَنْبٍ أَذْنَبْتُهُ وَلِكُلِّ مَعْصِيَةٍ ارْتَكَبْتُهَا؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٥

﴿٢٩٠٨﴾ الصادق عليه السلام: اسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لِجَمِيعِ ظُلْمِي وَجُرْمِي وَذُنُوبِي وَإِسْرَافِي عَلَى نَفْسِي وَآتُوبُ إِلَيْكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ٦٥

﴿درخواست مغفرت﴾

﴿۲۸۹۸﴾ از خداوند آمرزش می‌خواهم مانند کسی که فرار، او را از سختی و رنج بازگشت نجات نمی‌دهد و گریز، او را در برابر وحشت ناشی از سنگینی دستاورد خویش یاری نمی‌دهد.
﴿۲۸۹۹﴾ از خداوند آمرزش می‌خواهم که در قدردانی از من کوتاهی نکرده و از آن روی نگردانده است.

﴿۲۹۰۰﴾ از خداوند آمرزش خواهم، آمرزشی که هیچ‌کس اندازه‌ی آن را نمی‌داند و نهایت آن را نمی‌بیند جز خدا که از او درخواست آمرزش کرده‌ام و هیچ‌کس جز او نه ماورای آن را می‌داند و نه ورای ماورای آن را و مقصود از آن را.

﴿۲۹۰۱﴾ از خداوند به خاطر همه‌ی گناهانم آمرزش می‌خواهم، چه گناهی که عمداً انجام دادم چه آنچه سهواً انجام دادم چه آنچه به یاد دارم و چه گناهی که فراموش کردم.
﴿۲۹۰۲﴾ از خداوند طلب آمرزش می‌کنم چند برابر و چندین برابر آن و مثل آن، تا به رضایت خداوند برسم و به آمرزش او دست یابم.

﴿۲۹۰۳﴾ و آمرزش می‌طلبم از خداوندی که هیچ معبودی جز او نیست. زنده و برپادارنده و آمرزنده گناهان است و به درگاه او توبه می‌کنم و چندین برابر آنچه همه‌ی مخلوقاتش از پیشینیان و پسینیان از او آمرزش خواسته‌اند. و پروردگار ما خدای یکتا که هیچ معبودی جز او نیست دوست می‌دارد و راضی است که از او آمرزش خواسته شود و شایسته‌ی بخشندگی ذات پروردگار و بزرگی بزرگواریش و عظمت ربوبیتش و کشش کلماتش باشد و خداوند شایسته و برازنده‌ی آن است، از او می‌خواهم توبه مرا بپذیرد.

﴿۲۹۰۴﴾ از خدایی که خدایی جز او نیست و زنده و برپادارنده است، آمرزش می‌خواهم و به‌سوی او بازمی‌گردم.

﴿۲۹۰۵﴾ از خدایی که جز او خدایی نیست و زنده و پایدار و با عظمت و آمرزنده‌ی گناهان بزرگ است، آمرزش می‌خواهم و به‌سوی او بازمی‌گردم.

﴿۲۹۰۶﴾ از خدایی که معبودی جز او نیست، زنده و پاینده و بردبار و با عظمت و دانا و کریم و آمرزنده‌ی گناهان بزرگ است، آمرزش می‌خواهم و به‌سوی او بازمی‌گردم.

﴿۲۹۰۷﴾ از آن خداوندی که معبودی جز او نیست، زنده و پاینده، دانای غیب و شهود، مهرپیشه و بخشنده و آمرزنده است، از هر گناهی که انجام داده‌ام و هر نافرمانی که مرتکب شده‌ام آمرزش می‌خواهم.

﴿۲۹۰۸﴾ از خداوندی که معبودی جز او نیست و زنده و پاینده است؛ نسبت به همه‌ی ستم‌ها و جرم‌ها، گناه‌ها و زیاده‌روی بر نفسم آمرزش می‌خواهم و به سویش بازمی‌گردم.

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

﴿٢٩٠٩﴾ الصادق عليه السلام: اسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ عَدَدَ هَذَا كُلِّهِ وَأَتُوبُ إِلَى اللَّهِ مِنْ كُلِّ خَطِيئَةٍ ارْتَكَبْتُهَا وَمِنْ كُلِّ ذَنْبٍ عَمِلْتُهُ وَلِكُلِّ فَاحِشَةٍ سَبَقَتْ مِنِّي عَدَدَ هَذَا كُلِّهِ وَمُنْتَهَا عِلْمِهِ وَرِضَاهُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٤٤٣

﴿٢٩١٠﴾ اسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الَّذِي لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا هُوَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥،

ص ٣٦٩

﴿٢٩١١﴾ الصادق عليه السلام: اسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ مِمَّا أَحْصَاهُ الْعُقُولُ وَالْقُلُوبُ الْجَهُولُ وَافْتَرَقَتْهُ الْجَوَارِحُ الْخَاطِئَةُ وَاكْتَسَبَتْهُ أَلْيَدُ الْبَاغِيَةِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٥٧

﴿٢٩١٢﴾ اسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ وَأَتُوبُ إِلَيْهِ تَوْبَةً عَبْدٌ خَاضِعٌ مُسْكِنٌ مُسْتَكِينٌ لَا يَسْتَطِيعُ لِنَفْسِهِ صَرْفًا وَلَا عَدْلًا وَلَا نَفْعًا وَلَا ضَرًّا وَلَا حَيَاةً وَلَا مَوْتًا وَلَا نُشُورًا؛ جمال الأسبوع، ص ١٨٠

﴿٢٩١٣﴾ الصادق عليه السلام: اسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ الْحَيُّ الْقَيُّومُ وَأَتُوبُ

إِلَيْهِ؛ إقبال الأعمال، ص ٦٨٥

﴿٢٩١٤﴾ الصادق عليه السلام: اسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ بِمُقْدَارٍ وَمِقْيَاسٍ وَمِكْيَالٍ وَمَبْلَغٍ مَا أَحْصَى وَعَدَدَ مَا خَلَقَ وَفَلَقَ وَذَرَأَ وَبَرَأَ وَأَنْشَأَ وَصَوَّرَ وَدَوَّنَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٥٧

﴿٢٩١٥﴾ الصادق عليه السلام: اسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ غَفَّارُ الذُّنُوبِ وَأَتُوبُ إِلَيْهِ وَأَسْأَلُهُ أَنْ

يَتُوبَ عَلَيَّ؛ الإقبال، ص ٤٨٤

﴿٢٩١٦﴾ الصادق عليه السلام: اسْتَغْفِرُ اللَّهَ الْعَظِيمَ لِجَمِيعِ ظُلْمِي وَجُرْئِي وَإِسْرَافِي فِي أَمْرِي وَأَتُوبُ

إِلَيْهِ يَقُولُهَا سَبْعِينَ مَرَّةً؛ المقنعة، ص ١٣٣

﴿٢٩١٧﴾ أمير المؤمنين عليه السلام: اسْتَغْفِرُ اللَّهَ الْعَظِيمَ لِي وَلَكُمْ؛ بحار الأنوار، ج ٣٢، ص ١٨

﴿٢٩١٨﴾ اسْتَغْفِرُ اللَّهَ الْمُسْتَعَانَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٢، ص ٢٦٨

﴿٢٩١٩﴾ الباقر عليه السلام: اسْتَغْفِرُ اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ١٠٤

﴿٢٩٢٠﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: اسْتَغْفِرُ اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا ثَلَاثَ مَرَّاتٍ؛ البلد الأمين، ص ٢٢٦

﴿٢٩٢١﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: اسْتَغْفِرُ اللَّهَ بَعْدَ كُلِّ اسْتِغْفَارٍ اسْتَغْفِرَهُ الْمُسْتَغْفِرُونَ؛ مستدرک الوسائل،

ج ٢، ص ٢٣٨

﴿٢٩٢٢﴾ اسْتَغْفِرُ اللَّهَ بَعْدَ مَا اسْتَغْفَرَهُ الْمُسْتَغْفِرُونَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ٢٠٢

﴿٨٢٠﴾

﴿درخواست مغفرت﴾

﴿۲۹۰۹﴾ از خدایی که معبودی جز او نیست، زنده‌ی پاینده است، به شماره‌ی همه‌ی این‌ها آمرزش می‌خواهم و از هر خطایی که مرتکب شدم و از هر گناهی که انجام دادم و از هر کار زشتی که از من سر زده به تعداد همه‌ی این‌ها و به آخرین سر حدّ دانش و خشنودی‌اش به درگاهش توبه می‌کنم.

﴿۲۹۱۰﴾ از آن خدایی که جز او خدایی نیست آمرزش می‌خواهم، کسی که جز او گناهان را نمی‌آمرزد.

﴿۲۹۱۱﴾ از خدایی که جز او خدایی نیست و زنده و پایدار است. از آنچه عقل‌ها می‌توانند بشمرند و قلب‌ها نسبت به آن ناآگاه هستند، از آنچه اعضا و جوارح خطاکار آن را مرتکب شده‌اند و از آنچه دست سرکش آن را انجام داده باشد، طلب آمرزش می‌کنم.

﴿۲۹۱۲﴾ از خدایی که جز او معبودی نیست، زنده و برپا دارنده‌ی هستی است، طلب آمرزش می‌کنم و به‌سوی او توبه می‌کنم، توبه بنده‌ای که فروتن و بینوا، درمانده و پناه‌خواه است و توانایی دفع حوادث و جلب آن و جلب سود و دفع زیان، ادامه‌ی زندگی و حتی مرگ و نیز برانگیخته‌شدن در روز قیامت را برای خویشتن ندارد.

﴿۲۹۱۳﴾ از خدایی که معبود بر حقّی جز او نیست، بخشاینده و مهربان، زنده و پاینده است آمرزش می‌خواهم و به‌سوی او باز می‌گردم.

﴿۲۹۱۴﴾ از خداوندی که جز او خدایی نیست، به مقدار و اندازه‌ای که می‌شمارد، به تعداد آنچه آفرید و پدیدآورد و صورت بخشید و جمع‌آوری کرد، طلب آمرزش می‌کنم.

﴿۲۹۱۵﴾ از خدایی که معبودی جز او نیست طلب آمرزش می‌کنم؛ بخشنده‌ی گناهان است و بازگشتم به‌سوی اوست و از او می‌خواهم که توبه‌ام را بپذیرد.

﴿۲۹۱۶﴾ از خدایی که بزرگ است برای تمامی ستم و جرم و اسرافم که در امورم روا داشته‌ام طلب آمرزش می‌کنم و به سوی او باز می‌گردم. (این دعا را هفتاد مرتبه می‌گوییم)

﴿۲۹۱۷﴾ از خدای بزرگ برای خویشتن و شما استغفار می‌نمایم.

﴿۲۹۱۸﴾ از خدای یاری‌کننده آمرزش می‌خواهم.

﴿۲۹۱۹﴾ از خداوند طلب آمرزش می‌کنم، او بسیار آمرزنده‌ی مهربان است.

﴿۲۹۲۰﴾ سه مرتبه بگوید: از خداوند طلب آمرزش می‌کنم، او بسیار آمرزنده‌ی مهربان است.

﴿۲۹۲۱﴾ به تعداد تمام استغفارهایی که تمام آمرزش‌خواهان از خداوند آمرزش می‌خواهند از خداوند طلب آمرزش می‌کنم.

﴿۲۹۲۲﴾ طلب آمرزش می‌کنم خداوند را به تعداد آنچه تمام آمرزش‌خواهان از او طلب آمرزش می‌کنند.

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

﴿٢٩٢٣﴾ الرسول ﷺ: أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ ثَلَاثًا بَعْدَ كُلِّ اسْتِغْفَارٍ اسْتَغْفِرَهُ الْمُسْتَغْفِرُونَ؛ الْبِلْدَ الْأَمِينِ،

ص ٣٧٤

﴿٢٩٢٤﴾ الباقر ﷺ: أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ رَبِّي وَأَتُوبُ إِلَيْهِ إِنَّ رَبِّي رَحِيمٌ وَدُودٌ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥،

ص ١٠٤

﴿٢٩٢٥﴾ الباقر ﷺ: أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ رَبِّي وَأَتُوبُ إِلَيْهِ إِنَّ رَبِّي قَرِيبٌ مُجِيبٌ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥،

ص ١٠٤

﴿٢٩٢٦﴾ الباقر ﷺ: أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ رَبِّي وَأَتُوبُ إِلَيْهِ إِنَّهُ كَانَ غَفَّارًا؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ١٠٤

﴿٢٩٢٧﴾ أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ عَشْرًا؛ المصباح للكفعمي، ص ٦٤

﴿٢٩٢٨﴾ الصادق ﷺ: اسْتَغْفِرُ اللَّهَ فِي الْوُتْرِ سَبْعِينَ مَرَّةً؛ الكافي، ج ٣، ص ٤٥٠

﴿٢٩٢٩﴾ الصادق ﷺ: اسْتَغْفِرُ اللَّهَ فِي الْوُتْرِ سَبْعِينَ مَرَّةً تَنْصِبُ يَدَكَ الْيُسْرَى وَتَعُدُّ بِأَيْمَنِ

الاسْتِغْفَارِ؛ من لا يحضره الفقيه، ج ١، ص ٤٨٩

﴿٢٩٣٠﴾ الرسول ﷺ: أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ لِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ؛ بحار الأنوار، ج ١٧، ص ٢٠

﴿٢٩٣١﴾ أمير المؤمنين ﷺ: أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ لَنَا وَلِكُلِّ مُؤْمِنٍ وَمُؤْمِنَةٍ وَمُسْلِمٍ وَمُسْلِمَةٍ؛

شرح نهج البلاغة، ج ٤، ص ٢٣

﴿٢٩٣٢﴾ أمير المؤمنين ﷺ: أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ لِي وَلِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٧٥، ص ٧٥

﴿٢٩٣٣﴾ أمير المؤمنين ﷺ: أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ لِي وَلَكُمْ فَقَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ﷺ هَذَا أَخِي الْخَضِرُ

جَاءَ يُعَزِّيكُمْ بَنِيكُمْ؛ بحار الأنوار، ج ٢٢، ص ٥١٥

﴿٢٩٣٤﴾ أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ لِي وَلَكُمْ فَيَا فَوْزَ الْمُسْتَغْفِرِينَ؛ المصباح للكفعمي، ص ٧١٤

﴿٢٩٣٥﴾ الكاظم ﷺ: أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ لِي وَلَكُمْ وَلِجَمِيعِ الْمُسْلِمِينَ؛ الكافي، ج ٥، ص ٣٧٢

﴿٢٩٣٦﴾ الرسول ﷺ: أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ لِي وَلَكُمْ وَلِكَاثَةِ الْمُؤْمِنِينَ؛ المصباح للكفعمي، ص ٧٦١

﴿٢٩٣٧﴾ أمير المؤمنين ﷺ: أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ لِي وَلَكُمْ وَلِلْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ فَاسْتَغْفِرُوهُ إِنَّهُ هُوَ

الْغَفُورُ الرَّحِيمُ؛ المصباح للكفعمي، ص ٧١٤

﴿٢٩٣٨﴾ أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ مَعَ الْمُسْتَغْفِرِينَ؛ بلاغات النساء، ص ٩٩

﴿٢٩٣٩﴾ أمير المؤمنين ﷺ: أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ مِمَّا أَمْلِكُ وَأَسْتَصْلِحُهُ فِيمَا لَا أَمْلِكُ؛

شرح نهج البلاغة، ج ٢٠، ص ٣٠

﴿٢٩٤٠﴾ الرسول ﷺ: أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ مِمَّا فَرَضَ عَلَيَّ فَتَوَانَيْتُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٧٨

﴿درخواست مغفرت﴾

- ﴿۲۹۲۳﴾ سه مرتبه استغفرالله به تعداد همه‌ی آمرزش‌خواهی‌های آمرزش‌خواهان [می‌گویی].
- ﴿۲۹۲۴﴾ از خداوند - که پروردگارم است - طلب آمرزش می‌کنم و به سوی او باز می‌گردم؛ پروردگار من مهربان و بامحبت است.
- ﴿۲۹۲۵﴾ از خدایی که پروردگار من است، طلب آمرزش کرده و به سوی او توبه می‌کنم که پروردگار من نزدیک و پاسخگوست.
- ﴿۲۹۲۶﴾ از خداوند - که پروردگارم است - طلب آمرزش می‌کنم و به سوی او باز می‌گردم؛ او بسیار آمرزنده است.
- ﴿۲۹۲۷﴾ ده بار بگوید: از خداوند آمرزش می‌خواهم.
- ﴿۲۹۲۸﴾ در نماز وتر هفتاد بار استغفار کن.
- ﴿۲۹۲۹﴾ در نماز وتر هفتاد بار استغفار کن؛ بدین ترتیب که دست چپ خود را تا برابر صورت بلند کن و با دست راست دفعات استغفار را برشمار.
- ﴿۲۹۳۰﴾ از خدا برای زنان و مردان مؤمن آمرزش می‌خواهم.
- ﴿۲۹۳۱﴾ از خدای تعالی برای خودمان و برای هر زن و مرد مؤمن و مسلمان آمرزش می‌خواهم.
- ﴿۲۹۳۲﴾ برای خودم و تو از خدا آمرزش می‌خواهم.
- ﴿۲۹۳۳﴾ برای خود و شما از خداوند طلب آمرزش می‌کنم، آن وقت امیرالمؤمنین علیه السلام فرمود، این شخص برادرم خضر علیه السلام بود که برای تسلی دادن شما در وفات پیامبر صلی الله علیه و آله به اینجا آمده بود.
- ﴿۲۹۳۴﴾ از خداوند برای خودم و برای شما آمرزش می‌خواهم، ای مایه‌ی کامیابی استغفارکنندگان.
- ﴿۲۹۳۵﴾ برای خودم و شما و تمامی مسلمانان از خداوند آمرزش می‌خواهم.
- ﴿۲۹۳۶﴾ برای خودم و شما و همه‌ی مسلمان‌ها از خدا آمرزش می‌خواهم.
- ﴿۲۹۳۷﴾ برای خود و شما و مردان و زنان مسلمان از خدا آمرزش می‌خواهم. پس از او آمرزش بخواهید. او خدای آمرزنده و مهربان است.
- ﴿۲۹۳۸﴾ از خداوند همراه آمرزش‌خواهان طلب آمرزش می‌کنم.
- ﴿۲۹۳۹﴾ از آنچه در اختیار دارم از خدا آمرزش می‌خواهم؛ و آنچه در اختیار من نیست از او می‌خواهم که آن را به صلاح من انجام دهد.
- ﴿۲۹۴۰﴾ از خداوند به خاطر آنچه که بر من واجب کرد و من سستی کردم، آمرزش می‌خواهم.

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

- ﴿٢٩٤١﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اسْتَغْفِرُ اللَّهَ مِمَّا فَرَضَ عَلَى قَتَوَانِيَّتٍ وَ اسْتَغْفِرُهُ مِنْ مَقْطَعَاتِ الذُّنُوبِ وَ اسْتَغْفِرُهُ مِنَ الزَّلَّاتِ وَ مَا كَسَبْتُ يَدَايَ وَ اَوْمِنُ بِهِ وَ اَتَوَكَّلُ عَلَيْهِ كَثِيرًا؛ البلد الأمين، ص ١٩٨
- ﴿٢٩٤٢﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: اسْتَغْفِرُ اللَّهَ مِمَّا مَضَى مِنْ ذُنُوبِي فَأَنْسِيْتُهَا وَ هِيَ مُثَبَّتَةٌ عَلَى يَحْصِيهَا عَلَى الْكَرَامِ الْكَاتِبُونَ يَعْلَمُونَ مَا أَفْعَلُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٥١
- ﴿٢٩٤٣﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: اسْتَغْفِرُ اللَّهَ مِمَّا مَضَى مِنْ ذُنُوبِي وَ مَا نَسِيْتُهُ وَ هُوَ مَكْتُوبٌ عَلَى بَحْفُظِ كِرَامِ كَاتِبِينَ يَعْلَمُونَ مَا أَفْعَلُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٧٨
- ﴿٢٩٤٤﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: اسْتَغْفِرُ اللَّهَ مِنْ مُوبِقَاتِ الذُّنُوبِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٧٨
- ﴿٢٩٤٥﴾ اسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَ اَتُوبُ إِلَيْهِ مِائَةَ مَرَّةٍ؛ المصباح للكفعمي، ص ٦٤
- ﴿٢٩٤٦﴾ الصادق عليه السلام: اسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَ اسْأَلُهُ التَّوْبَةَ مِنْ كُلِّ مَا يَكْرَهُ فَإِنَّهُ لَا يَكْرَهُهُ إِلَّا الْقَبِيحَ وَ الْقَبِيحَ دَعَاهُ لِأَهْلِهِ فَإِنْ لِكُلِّ أَهْلًا؛ تهذيب الأحكام، ج ١، ص ١١٦
- ﴿٢٩٤٧﴾ اسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَ اسْأَلُهُ مِنْ فَضْلِهِ؛ المصباح للكفعمي، ص ٦٤
- ﴿٢٩٤٨﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: اسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَ اسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَ اسْتَغْفِرُ اللَّهَ بَعْدَ كُلِّ اسْتِغْفَارٍ اسْتَغْفِرَهُ الْمُسْتَغْفِرُونَ؛ مستدرک الوسائل، ج ٢، ص ٢٣٨
- ﴿٢٩٤٩﴾ الصادق عليه السلام: اسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَ إِلَيْهِ الْمَصِيرُ؛ المصباح للكفعمي، ص ٨٦
- ﴿٢٩٥٠﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اسْتَغْفِرُ تَرْزُقُ؛ مستدرک الوسائل، ج ١٢، ص ١٢٢
- ﴿٢٩٥١﴾ الصادق عليه السلام: اسْتَغْفِرُ رَبِّكَ وَ لَا تَعُدُّ قُلْتُ اسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَ لَا أَعُوذُ؛ الكافي، ج ٢، ص ٣٢٦
- ﴿٢٩٥٢﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ إِنِّي اسْتَغْفِرُ مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ قَوِيَ عَلَيْهِ بَدَنِي بِعَافِيَتِكَ وَ نَالَتهُ يَدِي بِفَضْلِ نِعْمَتِكَ وَ بَسَطْتُ إِلَيْهِ يَدِي بِسَعَةِ رِزْقِكَ وَ اخْتَجَبْتُ فِيهِ عَنِ النَّاسِ بِسِتْرِكَ وَ اتَّكَلْتُ فِيهِ عَلَى كَرِيمِ عَفْوِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ١٠١
- ﴿٢٩٥٣﴾ السَّجَّاد عليه السلام: اللَّهُمَّ قَدْ أَسَاءْتُ وَ ظَلَمْتُ وَ بَسُ مَا صَنَعْتُ عَمِلْتُ سُوءًا لَمْ تَضُرَّكَ ذُنُوبِي فَاسْتَغْفِرْكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٣٦
- ﴿٢٩٥٤﴾ الجواد عليه السلام: إِلَى اللَّهِ اَتُوبُ وَ اسْتَغْفِرُ اللَّهَ مِمَّا أَحْدَثْتُ وَ إِلَيْكَ اَعْتَدِرُ مِمَّا كَرِهْتُ؛ بحار الأنوار، ج ٦٨، ص ٤٥
- ﴿٢٩٥٥﴾ الصادق عليه السلام: إِنَّ الْأَمْرَ كُلَّهُ بِيَدِ اللَّهِ وَ اسْتَكَفَى اللَّهُ بِاللَّهِ وَ اسْتَغْنَى بِاللَّهِ وَ اسْتَقِيلَ اللَّهُ وَ اسْتَغِيثَ بِاللَّهِ وَ اسْتَغْفِرُ اللَّهَ؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ٣٠٢

﴿درخواست مغفرت﴾

﴿۲۹۴۱﴾ از خداوند آمرزش می‌خواهم از آنچه بر من واجب کرد و من سستی کردم و از گناهان کوچک و از لغزش‌ها و آنچه دستانم مرتکب شدند، آمرزش می‌خواهم؛ به خدا ایمان دارم و بر او بسیار توکل می‌کنم.

﴿۲۹۴۲﴾ از خداوند درباره‌ی گناهان گذشته‌ام که من نسبت به آن‌ها دچار فراموشی شده‌ام و آن دسته از گناهایی که توسط نویسندگان با کرامتی که آنچه را که من انجام داده‌ام ثبت کرده و از آن آگاهند، طلب آمرزش می‌کنم.

﴿۲۹۴۳﴾ از خداوند به خاطر گناهان گذشته‌ام طلب مغفرت می‌نمایم، گناهایی که فراموش کردم درحالی که به‌وسیله‌ی فرشتگان گرامی بر من نوشته شدند، آنان که به کردار من آگاهند.

﴿۲۹۴۴﴾ از خداوند به خاطر گناهان هلاک‌کننده آمرزش می‌خواهم.

﴿۲۹۴۵﴾ صد بار بگوید: «از خدا طلب آمرزش می‌کنم و به سوی او بازمی‌گردم».

﴿۲۹۴۶﴾ از خدای متعال طلب آمرزش کن و از او بخواه که توبه‌ات را از همه‌ی بدی‌ها بپذیرد، خداوند عزّ و جل چیزی را جز عمل قبیح ناخوش نشمرده و نهی نکرده است و تو قبیح را برای طالبانش واگذار که هر چیزی سزاوار گروهی است که شایسته‌ی آن هستند.

﴿۲۹۴۷﴾ از خداوند طلب آمرزش می‌کنم و از او می‌خواهم که از فضل خود به من عطا کند.

﴿۲۹۴۸﴾ از خدای تعالی طلب آمرزش می‌کنم (تا سه بار) به تعداد استغفار آمرزش‌خواهان.

﴿۲۹۴۹﴾ از خدای تعالی طلب آمرزش می‌کنم و بازگشت به‌سوی اوست.

﴿۲۹۵۰﴾ طلب آمرزش کن تا به تو روزی داده شود.

﴿۲۹۵۱﴾ استغفار کن و دیگر از این کارها نکن، گفتم: استغفار می‌کنم و دیگر چنین کاری را نمی‌کنم.

﴿۲۹۵۲﴾ خداوند! از هر گناهی که بدنم به‌واسطه‌ی تندرستی‌دادن تو بر آن قدرت یافته، و به فضل نعمت بدان دسترسی پیدا کردم، و به وسعت روزی‌ات دستم را به‌سوی آن دراز کردم، و به پوشش تو آن را از مردم پنهان کردم، و به عفو و گذشت بزرگوارانه‌ات بر آن تکیه کردم، آمرزش می‌خواهم.

﴿۲۹۵۳﴾ خداوند! من نسبت به تو جسارت کردم و ستم روا داشتم، و چه بد است آنچه انجام دادم، بد کردم؛ حال که گناهانم ضرری به تو نمی‌رساند؛ از تو طلب آمرزش می‌کنم.

﴿۲۹۵۴﴾ به‌سوی خدا بازمی‌گردم و از کاری که کردم استغفار می‌کنم و از آنچه مورد کراهت توست، پوزش می‌خواهم.

﴿۲۹۵۵﴾ همه‌ی امور به دست خداست و از خدا می‌خواهم که از دیگران بی‌نیازم کند و از او می‌خواهم پشیمانی‌ام را بپذیرد و او را به فریادرسی می‌طلبم و طلب آمرزش می‌کنم.

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

﴿٢٩٥٦﴾ الرسول ﷺ: إِنَّهُ لَيُرَانُ [لَيُغَانُ] عَلَى قَلْبِي وَإِنِّي لَأَسْتَغْفِرُ اللَّهَ فِي الْيَوْمِ وَاللَّيْلَةِ سَبْعِينَ مَرَّةً؛ بحار الأنوار، ج ١٧، ص ٤٤

﴿٢٩٥٧﴾ امير المؤمنين ﷺ: أَوْلَيْكَ خُلَفَاءُ اللَّهِ فِي أَرْضِهِ وَالدُّعَاءُ إِلَيَّ دِينُهُ آهٍ شَوْقًا إِلَيَّ رُؤْيَيْهِمْ وَاسْتَغْفِرُ اللَّهَ لِي وَلَكُمْ؛ الأمالي للطوسي، ص ٢٠

﴿٢٩٥٨﴾ الرسول ﷺ: بَعْدَ أَنْصِرَافِهِ ﷺ مِنْ غَزَاةٍ حُنَيْنٍ جَعَلَ يُكْثِرُ مِنْ سُبْحَانَ اللَّهِ اسْتَغْفِرُ اللَّهَ؛ بحار الأنوار، ج ٤٠، ص ٨٥

﴿٢٩٥٩﴾ الرسول ﷺ: بَعْدَ فَرَاعِهِ مِنَ الصَّلَاةِ يَسْتَغْفِرُ اللَّهَ مِائَةَ مَرَّةٍ وَيَقُولُ اسْتَغْفِرُ اللَّهَ رَبِّي وَآتُوبُ إِلَيْهِ؛ بحار الأنوار، ج ٨٦، ص ٣٧١

﴿٢٩٦٠﴾ الصادق ﷺ: تَقُولُ بَعْدَ ذَلِكَ مَا يَخْتَصُّ بِالْعَصْرِ اسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ وَاسْأَلْهُ أَنْ يَتُوبَ عَلَى تَوْبَةٍ عَبْدٍ ذَلِيلٍ خَاضِعٍ [خَاشِعٍ] فَقِيرٍ بَائِسٍ مُسْتَكِيرٍ مُسْتَجِيرٍ لَا يَمْلِكُ لِنَفْسِهِ ضَرًّا وَلَا نَفْعًا وَلَا مَوْتًا وَلَا حَيَاةً وَلَا نَشُورًا؛ مفتاح الفلاح، ص ١٩٨

﴿٢٩٦١﴾ امير المؤمنين ﷺ: ثُمَّ قَالَ اسْتَغْفِرُ اللَّهَ الْعَظِيمَ مِنْ ظُلْمِي وَجُرْمِي وَإِسْرَافِي عَلَى نَفْسِي وَآتُوبُ إِلَيْهِ مِائَةَ مَرَّةٍ فَلَمَّا فَرَغَ ﷺ مِنَ الْاسْتِغْفَارِ رَكَعَ وَسَجَدَ وَتَشَهَّدَ وَسَلَّم؛ بحار الأنوار، ج ٨٢، ص ٢٦٠

﴿٢٩٦٢﴾ ثُمَّ قُلَّ اسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ وَآتُوبُ إِلَيْهِ عَشْرَ مَرَّاتٍ؛ إقبال الأعمال، ص ٤١٨

﴿٢٩٦٣﴾ ثُمَّ قُلَّ اسْتَغْفِرُ اللَّهَ رَبِّي وَآتُوبُ إِلَيْهِ مِائَةَ مَرَّةٍ؛ بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ١٤٥

﴿٢٩٦٤﴾ ثُمَّ قُلَّ خَمْسًا اسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ وَآتُوبُ إِلَيْهِ؛

المصباح للكفعمي، ص ٨٢

﴿٢٩٦٥﴾ ثُمَّ قُلَّ سَبْعِينَ مَرَّةً اسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لِجَمِيعِ ذُنُوبِي وَاسْأَلْهُ أَنْ يَتُوبَ عَلَيْنَا بِرَحْمَتِهِ؛ بحار الأنوار، ج ٨٢، ص ٢٧٤

﴿٢٩٦٦﴾ الصادق ﷺ: قُلَّ عَشْرًا إِذَا أَصْبَحْتَ وَعَشْرًا إِذَا أَمْسَيْتَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ اسْتَغْفِرُ اللَّهَ لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ هُوَ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ يُحْيِي وَيُمِيتُ [وَيُمِيتُ وَيُحْيِي] وَهُوَ حَيٌّ لَا يَمُوتُ بِيَدِهِ الْخَيْرُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ؛ المصباح للكفعمي، ص ٨٦

﴿درخواست مغفرت﴾

﴿۲۹۵۶﴾ گاه قلب من فرو پوشیده می شود و شبانه روز هفتاد مرتبه استغفار می کنم.

﴿۲۹۵۷﴾ آنان جانشینان خدا در زمین و دعوت کنندگان مردم به دین خدای هستند. آه، آه؛ چه سخت اشتیاق دیدارشان را دارم! برای خود و شما از خداوند طلب آمرزش می کنم.

﴿۲۹۵۸﴾ پیامبر ﷺ بعد از بازگشت از جنگ حنین، سبحان الله و استغفرالله را بسیار می گفت.

﴿۲۹۵۹﴾ پس از فراغت از نماز، صد مرتبه از خداوند طلب آمرزش کند و بگوید: «از خداوند که پروردگارم است؛ طلب آمرزش می کنم و به سوی او بازمی گردم».

﴿۲۹۶۰﴾ بعد از آن، چیزی را بگو که مخصوص به نماز عصر است، و آن این است: «از خدایی که معبودی جز او نیست زنده و پاینده است و رحمتش عام و خاص را فراگرفته، آمرزش می طلبم، همان خدایی که صاحب جلال و کرامت است، و از او درخواست می کنم توبه‌ی مرا بپذیرد که توبه‌ی بنده‌ای ذلیل و سرشکسته و فقیر و تهیدست و نیازمند و پناهنده است و مالک هیچ گونه سود و زیان و مرگ و زندگی و برانگیخته شدن از قبر برای خودش نیست».

﴿۲۹۶۱﴾ سپس فرمود: «از خداوند بزرگ و عظیم از تمامی ظلم و جرم و زیاده روی بر نفسم آمرزش می طلبم و به سویی بازمی گردم» وقتی استغفار را به پایان رساند رکوع و سجده کرد و تشهد و سلام گفت.

﴿۲۹۶۲﴾ ده بار بگو: «از خدایی که جز او خدایی نیست طلب آمرزش می کنم؛ زنده و پایدار است و به سوی او بازمی گردم»

﴿۲۹۶۳﴾ سپس صد بار بگو: «از خداوند که پروردگارم است، طلب آمرزش می کنم و به سوی او بازمی گردم».

﴿۲۹۶۴﴾ پنج مرتبه بگو: «از خداوندی که جز او خدایی نیست و زنده و پایدار است، طلب آمرزش و توبه می کنم».

﴿۲۹۶۵﴾ سپس هفتاد بار بگو: «از خداوندی که جز او خدایی نیست و زنده و پایدار است، برای همه‌ی گناهانم آمرزش می خواهم و از او می خواهم با رحمت خود به ما بازگردد».

﴿۲۹۶۶﴾ قبل از طلوع و غروب آفتاب ده بار بگوید: «خدایی جز خدای یگانه نیست و بزرگتر است. حمد مخصوص خداست، از خداوند آمرزش می خواهم و هیچ نیرو و قوه‌ای جز از طرف خداوند نیست و او اول و آخر و ظاهر و باطن است و سلطنت جهان خاص اوست و سپاس مختص ذات اقدس او می باشد به دست قدرت خویش می میراند و زنده می گرداند و خود زنده‌ای است که مرگ در او راه ندارد و او بر همه چیز تواناست».

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

﴿٢٩٦٧﴾ الحسين عليه السلام: ذُنُوبِي بَيْنَ يَدَيْكَ أَسْتَغْفِرُكَ وَآتُوبُ إِلَيْكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٤١٢

﴿٢٩٦٨﴾ الزهراء عليها السلام: رَبِّ اسْتَغْفِرْكَ لِمَا جَهِلْتُ فَأَغْفِرْ لِي؛ بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ١٠٤
 ﴿٢٩٦٩﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: عَنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام قَالَ: سَأَلْتُ النَّبِيَّ صلى الله عليه وآله عَنْ تَفْسِيرِ الْمُقَالِيدِ فَقَالَ يَا عَلِيُّ لَقَدْ سَأَلْتَ عَظِيمًا الْمُقَالِيدُ أَنْ تَقُولَ عَشْرًا إِذَا أَصْبَحْتَ وَإِذَا أَمْسَيْتَ عَشْرًا لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ اسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ؛ مستدرک الوسائل، ج ٥، ص ٣٩١

﴿٢٩٧٠﴾ الصادق عليه السلام: سَبَّيْ وَإِيَّاكَ أَسْتَغْفِرُ فَأَغْفِرْ لِي ذُنُوبِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٣٦٦
 ﴿٢٩٧١﴾ أمير المؤمنين عليه السلام: عَشْرَ مَرَّاتٍ أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ وَآتُوبُ إِلَيْهِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٤١٢

﴿٢٩٧٢﴾ موسى عليه السلام: فَمَنْ لَجَأَ إِلَيْكَ وَانْضَوَى إِلَيْكَ مِنَ الْخَاطِئِينَ فَقُلْ أَهْلًا وَسَهْلًا يَا رَحْبَ الْفَنَاءِ بِنَاءِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَاسْتَغْفِرْ لَهُمْ وَكُنْ لَهُمْ كَأَحَدِهِمْ وَلَا تَسْطِلْ عَلَيْهِمْ بِمَا أَنَا أَعْطَيْتُكَ فَضْلَهُ وَقُلْ لَهُمْ فَلْيَسْأَلُونِي مِنْ فَضْلِي وَرَحْمَتِي فَإِنَّهُ لَا يَمْلِكُهَا أَحَدٌ غَيْرِي؛ الكافي، ج ٨، ص ٤٧
 ﴿٢٩٧٣﴾ قَالُوا لَهُ يَا أَبَانَا اسْتَغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا إِنَّا كُنَّا خَاطِئِينَ فَقَالَ لَهُمْ سَوْفَ أَسْتَغْفِرُ لَكُمْ رَبِّي إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ قَالَ آخِرَهُمْ إِلَى السَّحَرِ لَأَنْ الدُّعَاءَ وَالِاسْتِغْفَارَ مُسْتَجَابٌ فِيهِ؛ بحار الأنوار، ج ١٢، ص ٢٥٠

﴿٢٩٧٤﴾ كَانَتْ مِنْ أَيْمَانِ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وآله لَا وَاسْتَغْفِرُ اللَّهَ؛ الكافي، ج ٧، ص ٤٦٣
 ﴿٢٩٧٥﴾ أمير المؤمنين عليه السلام: هَذَا مَكَانُ الْعَبْدِ الْمُشْفِقِ الْهَالِكِ الْغَرَقِ الْخَائِفِ الْوَجَلِ هَذَا مَكَانُ مَنْ انْتَبَهَ مِنْ رُقْدَتِهِ وَاسْتَيْقَظَ مِنْ غَفْلَتِهِ وَافْرَقَ مِنْ عِلَّتِهِ وَشَدَّةِ وَجَعِهِ وَخَافَ مِنْ خَطِيئَتِهِ وَاعْتَرَفَ بِذَنْبِهِ وَأَحْبَبَ إِلَى رَبِّهِ وَبَكَى مِنْ حَذَرِهِ وَاسْتَغْفَرَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ١٠٢
 ﴿٢٩٧٦﴾ أمير المؤمنين عليه السلام: وَأَذَّنَ الْمُؤَذِّنُ فَقَالَ الصَّلَاةُ يَا ابْنَ عَبَّاسٍ لَا تَفُتْ، أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ لِي وَلك؛ بحار الأنوار، ج ٢٩، ص ٥٥٤

﴿٢٩٧٧﴾ وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَسُولٍ إِلَّا لِيُطَاعَ بِإِذْنِ اللَّهِ وَلَوْ أَنَّهُمْ إِذْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ جَاؤُكَ فَاسْتَغْفَرُوا اللَّهَ وَاسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ لَوَجَدُوا اللَّهَ تَوَّابًا رَحِيمًا (النساء: ٦٤)
 ﴿٢٩٧٨﴾ قَالَ سَوْفَ أَسْتَغْفِرُ لَكُمْ رَبِّي إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ (يوسف: ٩٨)

«درخواست مغفرت»

﴿۲۹۶۷﴾ گناهان من پیش روی توست. از تو آمرزش می‌خواهم و به‌سوی تو بازمی‌گردم.

﴿۲۹۶۸﴾ پروردگارا! به خاطر رفتارهای جاهلانهای که انجام دادم از پیشگاه تو آمرزش می‌خواهم پس مرا بیامرز.

﴿۲۹۶۹﴾ امام علی علیه السلام می‌فرماید: از پیامبر صلی الله علیه و آله درباره‌ی تفسیر کلمه‌ی «مقالید» (خزائن) پرسیدم. فرمود: «یا علی علیه السلام از امر بزرگی سؤال کردی. «مقالید» یعنی اینکه صبح ده مرتبه بگویی «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَكْبَرُ سُبْحَانَ اللَّهِ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ».

﴿۲۹۷۰﴾ آقای من؛ تنها از تو طلب آمرزش می‌کنم. پس گناهانم را بیامرز.

﴿۲۹۷۱﴾ ده مرتبه بگو: از خدایی که خدایی جز او نیست، زنده و برپادارنده است؛ طلب آمرزش می‌کنم و به‌سوی او بازمی‌گردم.

﴿۲۹۷۲﴾ هرکس از گناهکاران به تو پناه آورد و برای شفاعت پیش تو آید و استغفار کند، بگو: مرحبا و آفرین؛ تو در ساحت رحمت پروردگار عالمیانی و برای ایشان طلب آمرزش کن، تو هم مانند یکی از آنان باش و از فضلی که به تو عنایت کرده‌ام بر دیگران فخر مفروش. به آنان بگو از فضل و رحمت من بخواهند، زیرا جز من کسی مالک آن رحمت نیست.

﴿۲۹۷۳﴾ قَالُوا لَهُ يَا أَبَانَا اسْتَغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا إِنَّا كُنَّا خَاطِئِينَ فَقَالَ لَهُمْ سَوْفَ أَسْتَغْفِرُ لَكُمْ رَبِّي إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ. امام علیه السلام فرمود: دعا را تا وقت سحر به تأخیر انداخت چون در آن هنگام دعا و طلب آمرزش مستجاب است.

﴿۲۹۷۴﴾ از سوگندهای رسول خدا صلی الله علیه و آله این بود که می‌گفت: لَا وَ أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ.

﴿۲۹۷۵﴾ این جایگاه بنده‌ی ترسان هلاک‌شونده‌ی غرق‌شده‌ی توست. این جایگاه کسی است که از خواب بیدار شده و از غفلت برخاسته و از بیماری و درد بهبودی یافته و از خطایش ترسیده و به گناهش اعتراف کرده و در برابر خداوند فروتنی کرده و از ترسش گریسته و طلب آمرزش کرده است.

﴿۲۹۷۶﴾ مؤذن اذان داد و ایشان فرمود: ای پسر عباس؛ نماز از دست نرود. از خداوند برای تو و خودم طلب آمرزش می‌کنم.

﴿۲۹۷۷﴾ ما هیچ پیامبری را نفرستادیم مگر برای این که به فرمان خدا، از وی اطاعت شود. و اگر این مخالفان، هنگامی که به خود ستم می‌کردند (و فرمان‌های خدا را زیر پا می‌گذارند)، نزد تو می‌آمدند؛ و از خدا طلب آمرزش می‌کردند؛ و پیامبر هم برای آن‌ها استغفار می‌کرد؛ خدا را توبه پذیر و مهربان می‌یافتند.

﴿۲۹۷۸﴾ گفت: «به‌زودی برای شما از پروردگارم آمرزش می‌طلبم، که او آمرزنده و مهربان است!»

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

- ﴿٢٩٧٩﴾ قَالَ سَلَامٌ عَلَيْكَ سَأَسْتَغْفِرُ لَكَ رَبِّي إِنَّهُ كَانَ بِي حَفِيًّا (مريم: ٤٧)
- ﴿٢٩٨٠﴾ قَالَ لَقَدْ ظَلَمَكَ بِسُؤَالِ نَعَجْتِكَ إِلَىٰ نِعَاجِهِ وَإِنْ كَثِيرًا مِّنَ الْخُلَطَاءِ لَيَبْغِي بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَقَلِيلٌ مَا هُمْ وَظَنَّ دَاوُدُ أَنَّهُ فَتَنَاهُ فَاسْتَغْفَرَ رَبَّهُ وَخَرَّ رَاكِعًا وَأَنَابَ (ص: ٢٤)
- ﴿٢٩٨١﴾ ظَنَّ دَاوُدُ أَنَّهُ فَتَنَهُ فَاسْتَغْفَرَ رَبَّهُ وَخَرَّ رَاكِعًا وَأَنَابَ، فَغَفَرْنَا لَهُ ذَلِكَ وَإِنَّ لَهُ عِنْدَنَا لَزُلْفَىٰ وَحُسْنَ مَّثَابٍ (ص: ٢٥-٢٤)
- ﴿٢٩٨٢﴾ امير المؤمنين عليه السلام: أَنَا أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ؛ بحار الأنوار، ج ٣٣، ص ٣٥٣
- ٢-١٠-٥٨-٢-إِسْتَغْفَرْتُ
- ﴿٢٩٨٣﴾ الصادق عليه السلام: فَسَلَّمْتُ عَلَىٰ أَبِي آدَمَ وَسَلَّمَ عَلَيَّ وَاسْتَغْفَرْتُ لَهُ وَاسْتَغْفَرَ لِي؛ بحار الأنوار، ج ١٨، ص ٣٢١
- ﴿٢٩٨٤﴾ الرسول ﷺ: فَقَالَ يَا جِبْرِيلُ مَنْ هَذَا مَعَكَ فَقَالَ مُحَمَّدٌ قَالَ وَقَدْ بُعِثَ قَالَ نَعَمْ فَفَتَحَ الْبَابَ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَيَّ وَاسْتَغْفَرْتُ لَهُ وَاسْتَغْفَرَ لِي؛ بحار الأنوار، ج ١٨، ص ٣٢١
- ﴿٢٩٨٥﴾ الرسول ﷺ: فَقُلْتُ مَنْ هَذَا يَا جِبْرِيلُ قَالَ هَذَا إِدْرِيسُ رَفَعَهُ اللَّهُ مَكَانًا عَلِيًّا فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَيَّ وَاسْتَغْفَرْتُ لَهُ وَاسْتَغْفَرَ لِي؛ بحار الأنوار، ج ١٨، ص ٣٢٥
- ﴿٢٩٨٦﴾ الرسول ﷺ: فَقُلْتُ مَنْ هَذَا يَا جِبْرِيلُ فَقَالَ أَخُوكَ مُوسَىٰ بْنُ عِمْرَانَ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَيَّ وَاسْتَغْفَرْتُ لَهُ وَاسْتَغْفَرَ لِي؛ بحار الأنوار، ج ١٣، ص ٥
- ﴿٢٩٨٧﴾ الصادق عليه السلام: فَقُلْتُ مَنْ هَذَا يَا جِبْرِيلُ فَقَالَ هَذَا أَخُوكَ يُوسُفُ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَيَّ وَاسْتَغْفَرْتُ لَهُ وَاسْتَغْفَرَ لِي؛ بحار الأنوار، ج ١٨، ص ٣٢٥
- ﴿٢٩٨٨﴾ الرسول ﷺ: فَقُلْتُ مَنْ هَذَا يَا جِبْرِيلُ فَقَالَ هَذَا أَخُوكَ مُوسَىٰ بْنُ عِمْرَانَ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَيَّ وَاسْتَغْفَرْتُ لَهُ وَاسْتَغْفَرَ لِي؛ بحار الأنوار، ج ١٨، ص ٣٢٥
- ﴿٢٩٨٩﴾ الرسول ﷺ: فَقُلْتُ مَنْ هَذَا يَا جِبْرِيلُ فَقَالَ هَذَا الْمُجِيبُ فِي قَوْمِهِ هَارُونَ بْنُ عِمْرَانَ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَيَّ وَاسْتَغْفَرْتُ لَهُ وَاسْتَغْفَرَ لِي؛ بحار الأنوار، ج ١٨، ص ٣٢٥
- ﴿٢٩٩٠﴾ الرسول ﷺ: فَقُلْتُ مَنْ هَذَا يَا جِبْرِيلُ فَقَالَ هَذَا الْمُجِيبُ لِقَوْمِهِ هَارُونَ بْنُ عِمْرَانَ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَيَّ وَاسْتَغْفَرْتُ لَهُ وَاسْتَغْفَرَ لِي؛ بحار الأنوار، ج ١٣، ص ٥

«درخواست مغفرت»

﴿۲۹۷۹﴾ (ابراهیم) گفت: «سلام بر تو! من به زودی از پروردگارم برایت تقاضای عفو می کنم؛ چرا که او همواره نسبت به من مهربان بوده است!»

﴿۲۹۸۰﴾ (داود) گفت: «مسلماً او با درخواست یک میش تو برای افزودن آن به میش هایش، بر تو ستم کرده؛ و بسیاری از شریکان (و دوستان) به یکدیگر ستم می کنند، مگر کسانی که ایمان آورده و اعمال صالح انجام داده اند؛ اما عده ای آنان کم است!» داود دانست که ما او را (با این ماجرا) آزموده ایم، از این رو از پروردگارش طلب آمرزش کرد و به سجده افتاد و توبه کرد.

﴿۲۹۸۱﴾ داود دانست که ما او را (با این ماجرا) آزموده ایم، از این رو از پروردگارش طلب آمرزش کرد و به سجده افتاد و توبه کرد... ما این عمل را بر او بخشیدیم؛ و او نزد ما دارای مقامی والا و سرانجامی نیکوست!

﴿۲۹۸۲﴾ از تمام گناهان از درگاه خدا طلب آمرزش می کنم.

۲-۵۸-۱۰-۲-آمرزش خواستم

﴿۲۹۸۳﴾ به پدرم آدم سلام کردم، پاسخ داد؛ برایش طلب آمرزش کردم، او نیز برای من طلب آمرزش کرد.

﴿۲۹۸۴﴾ گفت: «ای جبرئیل؛ این مرد که با توست کیست؟» جبرئیل گفت: «او محمد ﷺ است». گفت: «مبعوث شده است؟» گفت: «بله». در را گشود. پس من بر او سلام و برایش استغفار کردم و او نیز به من سلام کرد و برایم استغفار کرد.

﴿۲۹۸۵﴾ پرسیدم: «ای جبرئیل؛ این مرد کیست؟» جبرئیل گفت: «او ادریس است که خداوند او را به جایگاهی بلند رفعت داد». من به او سلام دادم و برایش استغفار کردم و او نیز به من سلام کرد و برایم استغفار کرد.

﴿۲۹۸۶﴾ گفتم: «ای جبرئیل؛ این مرد کیست؟» گفت: «او برادرت موسی بن عمران است». من به او سلام دادم و برایش استغفار کردم و او نیز به من سلام کرد و برایم استغفار کرد.

﴿۲۹۸۷﴾ پرسیدم: «ای جبرئیل؛ این مرد کیست؟» گفت: «این برادرت یوسف است». به او سلام کرده و برایش طلب آمرزش کرده و او نیز بر من سلام کرد و برایم طلب آمرزش کرد.

﴿۲۹۸۸﴾ پرسیدم: «ای جبرئیل؛ این مرد کیست؟» گفت: «این برادرت موسی ﷺ است». به او سلام کرده و برایش طلب آمرزش کرده و او نیز برایم طلب آمرزش کرد.

﴿۲۹۸۹﴾ پرسیدم: «ای جبرئیل؛ این مرد کیست؟» جبرئیل گفت: «او پاسخگوی قومش هارون پسر عمران است». به او سلام کردم و برایش استغفار کردم و او نیز به من سلام و برایم استغفار کرد.

﴿۲۹۹۰﴾ پرسیدم: «ای جبرئیل؛ این مرد کیست؟» جبرئیل گفت: «او پاسخگوی قومش هارون پسر عمران است». به او سلام کردم و برایش استغفار کردم و او نیز به من سلام و برایم استغفار کرد.

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

- ﴿٢٩٩١﴾ الرسول ﷺ: فَقُلْتُ مَنْ هَذَا يَا جَبْرِئِيلُ فَقَالَ لِي ابْنُ الْخَالَةِ يَحْيَى وَ عِيسَى ﷺ
فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِمَا وَ سَلَّمَ عَلَيَّ وَ اسْتَغْفَرْتُ لَهُمَا وَ اسْتَغْفَرَا لِي؛ بحار الأنوار، ج ١٨، ص ٣٢٥
- ﴿٢٩٩٢﴾ الرسول ﷺ: هَذَا إِدْرِيسُ رَفَعَهُ اللَّهُ مَكَانًا عَلِيًّا فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ عَلَيَّ وَ اسْتَغْفَرْتُ
لَهُ وَ اسْتَغْفَرَ لِي؛ بحار الأنوار، ج ١٨، ص ٣٢٥
- ﴿٢٩٩٣﴾ سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أَسْتَغْفَرْتَ لَهُمْ أَمْ لَمْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ لَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ
الْفَاسِقِينَ (المنافقون: ٦)
- ٣-١٠-٥٨-٢- اسْتَغْفِرُكَ

﴿٢٩٩٤﴾ الحسن ﷺ: أَتُوبُ إِلَيْكَ رَبِّي مِنْ ذُنُوبِي وَ اسْتَغْفِرُكَ مِنْ جُرْمِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٢،

ص ٤٠٨

- ﴿٢٩٩٥﴾ اسْتَغْفِرُكَ اسْتَغْفَارَ إِخْلَاصٍ؛ بحار الأنوار، ج ٩٩، ص ٥٥
- ﴿٢٩٩٦﴾ اسْتَغْفِرُكَ اسْتَغْفَارَ إِقْرَارٍ؛ بحار الأنوار، ج ٩٩، ص ٥٥
- ﴿٢٩٩٧﴾ اسْتَغْفِرُكَ اسْتَغْفَارَ إِنَابَةٍ؛ بحار الأنوار، ج ٩٩، ص ٥٥
- ﴿٢٩٩٨﴾ اسْتَغْفِرُكَ اسْتَغْفَارَ إِيمَانٍ؛ بحار الأنوار، ج ٩٩، ص ٥٥
- ﴿٢٩٩٩﴾ اسْتَغْفِرُكَ اسْتَغْفَارَ تَقْوَى؛ بحار الأنوار، ج ٩٩، ص ٥٥
- ﴿٣٠٠٠﴾ اسْتَغْفِرُكَ اسْتَغْفَارَ تَوَكُّلٍ؛ بحار الأنوار، ج ٩٩، ص ٥٥
- ﴿٣٠٠١﴾ اسْتَغْفِرُكَ اسْتَغْفَارَ حَيَاءٍ؛ بحار الأنوار، ج ٩٩، ص ٥٥
- ﴿٣٠٠٢﴾ اسْتَغْفِرُكَ اسْتَغْفَارَ ذِلَّةٍ؛ بحار الأنوار، ج ٩٩، ص ٥٥
- ﴿٣٠٠٣﴾ اسْتَغْفِرُكَ اسْتَغْفَارَ رَجَاءٍ؛ بحار الأنوار، ج ٩٩، ص ٥٥
- ﴿٣٠٠٤﴾ اسْتَغْفِرُكَ اسْتَغْفَارَ رَغْبَةٍ؛ بحار الأنوار، ج ٩٩، ص ٥٥
- ﴿٣٠٠٥﴾ اسْتَغْفِرُكَ اسْتَغْفَارَ رَهْبَةٍ؛ بحار الأنوار، ج ٩٩، ص ٥٥
- ﴿٣٠٠٦﴾ اسْتَغْفِرُكَ اسْتَغْفَارَ طَاعَةٍ؛ بحار الأنوار، ج ٩٩، ص ٥٥
- ﴿٣٠٠٧﴾ اسْتَغْفِرُكَ اسْتَغْفَارَ عَامِلٍ لَكَ هَارِبٍ مِنْكَ إِلَيْكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٩، ص ٥٥
- ﴿٣٠٠٨﴾ امير المؤمنين ﷺ: اسْتَغْفِرُكَ اسْتَغْفَارَ مَنْ يَعْلَمُ أَنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ؛

مستدرک الوسائل، ج ٥، ص ١٤١

﴿٣٠٠٩﴾ اسْتَغْفِرُكَ اللَّهُمَّ مِمَّا أَطَّلَعْتَ عَلَيْهِ مِنِّي مِنْ سُوءِ السَّرِيرَةِ وَ خُبْتِ الطَّوِيَّةِ فِي التَّقْصِيرِ

فِي عِبَادَتِكَ وَ تَسْبِيحِكَ وَ تَقْدِيرِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٤٣٥

﴿درخواست مغفرت﴾

﴿۲۹۹۱﴾ پرسیدم: «ای جبرئیل؛ این دو نفر چه کسانی هستند؟» گفت: «این دو پسر خاله یحیی و عیسی علیه السلام هستند». به آن دو سلام کرده و استغفار کردم و آن دو نیز بر من سلام کردند و برایم استغفار کردند.

﴿۲۹۹۲﴾ این حضرت ادريس علیه السلام است که خدا مقام او را رفیع و متعالی کرد، به او سلام کردم، بر من سلام کرد؛ برایش استغفار کردم، او نیز برایم استغفار کرد.

﴿۲۹۹۳﴾ برای آن‌ها تفاوت نمی‌کند، خواه استغفار برایشان استغفار کنی یا نکنی، هرگز خداوند آنان را نمی‌بخشد؛ زیرا خداوند قوم فاسق را هدایت نمی‌کند!

۳-۵۸-۱۰-۲- از تو آمرزش می‌خواهم

- ﴿۲۹۹۴﴾ از گناهان خود به‌سوی تو توبه کردم و از تو به خاطر گناهانم آمرزش می‌خواهم.
- ﴿۲۹۹۵﴾ خالصانه از تو آمرزش می‌خواهم.
- ﴿۲۹۹۶﴾ با اقرار و اعتراف از تو آمرزش می‌خواهم.
- ﴿۲۹۹۷﴾ با پشیمانی و ناله از تو آمرزش می‌خواهم.
- ﴿۲۹۹۸﴾ با ایمان کامل از تو آمرزش می‌خواهم.
- ﴿۲۹۹۹﴾ با پرهیزکاری از تو آمرزش می‌خواهم.
- ﴿۳۰۰۰﴾ همراه با توکل از تو آمرزش می‌خواهم.
- ﴿۳۰۰۱﴾ به همراه حياء، از تو آمرزش می‌خواهم.
- ﴿۳۰۰۲﴾ با خشوع و خاکساری از تو آمرزش می‌خواهم.
- ﴿۳۰۰۳﴾ امیدوارانه از تو آمرزش می‌خواهم.
- ﴿۳۰۰۴﴾ با میل و رغبت از تو آمرزش می‌خواهم.
- ﴿۳۰۰۵﴾ با ترس و وحشت از تو آمرزش می‌خواهم.
- ﴿۳۰۰۶﴾ با فرمان‌برداری و اطاعت از تو آمرزش می‌خواهم.
- ﴿۳۰۰۷﴾ مانند کسی که برای تو عمل می‌کند، از تو آمرزش می‌خواهم.
- ﴿۳۰۰۸﴾ از تو آمرزش می‌خواهم مانند کسی که می‌داند جز تو کسی گناهان را نیامرزد.
- ﴿۳۰۰۹﴾ از تو آمرزش می‌خواهم درباره‌ی آنچه از نیت بدم آگاهی و آنچه که در انجام عبادات و تسبیح و تقدیس تو کوتاهی کردم.

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

﴿٣٠١٠﴾ اَسْتَغْفِرُكَ اللَّهُمَّ مِنْ مَظَالِمَ كَثِيرَةٍ بَيْنِي وَبَيْنَ عِبَادِكَ اللَّهُمَّ فَأَيُّمَا عَبْدٍ مِنْ عِبِيدِكَ أَوْ أَمَةٍ مِنْ إِمَائِكَ كَانَتْ لَهُ عِنْدِي وَقِيلِي مَظْلَمَةٌ أَوْ تَبِعَةٌ ظَلَمْتُهَا بِهَا بِعَمْدٍ مِنِّي أَوْ خَطَاءٍ أَخْطَأْتُهُ حَتَّى وَصَلَ ذَلِكَ إِلَيَّ فِي مَالِهِ أَوْ بَدَنِهِ أَوْ عَرَضِهِ لَمْ أَخْرُجْ إِلَيْهِ مِنْ مَظْلَمَتِهِ وَلَا مِنْ تَبِعَتِهِ مَاتَ أَوْ غَابَ أَوْ حَضَرَ وَتَرَكْتُ تَحْلِيلَ ذَلِكَ مِنْهُ وَلَمْ أَرْضِهِ مِنْ حَقِّهِ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَارْضِهِ عَنِّي مِمَّا عِنْدَكَ فَإِنَّ عِنْدَكَ يَا سَيِّدِي مَا تَرْضِيهِ وَلَيْسَ عِنْدِي مَا أَرْضِيهِ بِهِ فَهَبْ لِي يَا سَيِّدِي حَقَّكَ وَارْضَ عَنِّي خَلْقَكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٤٣٧

﴿٣٠١١﴾ اَسْتَغْفِرُكَ إِلَهِي وَ سَيِّدِي لِجَمِيعِ مَا كَرِهْتَهُ مِنِّي بِجَمِيعِ الْإِسْتِغْفَارَاتِ لَكَ وَ تُبْتُ إِلَيْكَ مِنْ جَمِيعِ مَا كَرِهْتَهُ مِنِّي بِأَفْضَلِ التَّوْبَاتِ لَدَيْكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٢، ص ٢٧٢

﴿٣٠١٢﴾ اَسْتَغْفِرُكَ الْيَوْمَ لِذَنْبِي وَ اسْتَقِيلُكَ عَثْرَتِي لِمَا كُنْتُ فِيهِ مِنَ الزَّهْوِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٤٤١

﴿٣٠١٣﴾ امير المؤمنين (عليه السلام): اَسْتَغْفِرُكَ بِمَا عَقَدْتُهُ عَلَى نَفْسِي ثُمَّ خَالَفَهُ هَوَايَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ١١٠

﴿٣٠١٤﴾ الباقر (عليه السلام): اَسْتَغْفِرُكَ ضَعِيفًا؛ تهذيب الأحكام، ج ٣، ص ٧٨

﴿٣٠١٥﴾ الصادق (عليه السلام): اَسْتَغْفِرُكَ فَتَغْفِرْ لِي إِنَّكَ أَنْتَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ؛ بحار الأنوار، ج ٧٣، ص ٢٠٨

﴿٣٠١٦﴾ اَسْتَغْفِرُكَ فَرِيدًا؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ١٨٤

﴿٣٠١٧﴾ الباقر (عليه السلام): اَسْتَغْفِرُكَ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ اغْفِرْ لِي؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢٦٢

﴿٣٠١٨﴾ الصادق (عليه السلام): اَسْتَغْفِرُكَ لِذَنْبِي فَأَغْفِرْ لِي؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ٣١٨

﴿٣٠١٩﴾ امير المؤمنين (عليه السلام): اَسْتَغْفِرُكَ لِذَنْبِي وَ اسْتَقِيلُكَ لِعَثْرَتِي فَأَحْسِنْ إِجَابَتِي فَإِنَّكَ أَهْلُ الْإِجَابَةِ وَ أَهْلُ التَّقْوَى وَ أَهْلُ الْمَغْفِرَةِ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٣٠٢٠﴾ الكاظم (عليه السلام): اَسْتَغْفِرُكَ لِذُنُوبِي اسْتَغْفَارَ مَنْ لَا يَجِدُ لِنَفْسِهِ ضَرًّا وَ لَا نَفْعًا وَ لَا مَوْتًا وَ لَا حَيَاةً وَ لَا نُشُورًا؛ تهذيب الأحكام، ج ٢، ص ١٣٢

﴿٣٠٢١﴾ اَسْتَغْفِرُكَ لِذُنُوبِي الَّتِي لَا يَغْفِرُهَا إِلَّا أَنْتَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ٨٥

﴿٣٠٢٢﴾ اَسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ أَمْرٍ أَرَدْتُ بِهِ وَجْهَكَ فَخَالَطَنِي فِيهِ مَا لَيْسَ لَكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٣٠٤

﴿درخواست مغفرت﴾

﴿۳۰۱۰﴾ خدایا؛ از تو آمرزش می‌خواهم از مظلومه‌ها و حقوق فراوانی که از بندگان بر گردن دارم. خدایا؛ پس هر شکایتی که بنده‌ای از بندگان یا کنیزی از کنیزانت دارد یا مسؤولیتی بر عهده‌ی من بوده که به‌سیله‌ی آن مسؤولیت به آن شخص ظلم کردم - عمداً یا سهواً، تا آنجا که در اثر کار من به مال یا بدن یا آبروی آن شخص زبانی وارد شد و هنوز نسبت به او از آن حق و از عواقبش خارج نشده‌ام، چه آن شخص مرده باشد یا زنده؛ چه غایب باشد یا حاضر؛ حال که حلالیت‌خواستن از گناه و خطایم نسبت به آن شخص را انجام نداده و او را در مورد حقّی که بر من داشت راضی نکردم. خدایا؛ بر محمد و خاندانش درود فرست و آن شخص را به‌وسیله‌ی آنچه نزد توست از من راضی کن. ای آقای من؛ آنچه که او را خشنود می‌کند نزد توست و من چیزی ندارم که به‌وسیله‌ی آن او را خشنود کنم. ای سرور من؛ حقّت را به من ببخش و خلقت را از من راضی کن.

﴿۳۰۱۱﴾ خدای من و سرور من؛ از تو به خاطر تمام کارهایی که در مورد من بد می‌دانستی، با تمام راه‌هایی که برای طلب آمرزش وجود دارد، آمرزش می‌خواهم و از تمام آن‌ها با بهترین توبه نزد تو، توبه می‌کنم.

﴿۳۰۱۲﴾ امروز از تو برای گناهم طلب آمرزش می‌کنم و می‌خواهم که از لغزشم چشم‌پوشی برای آنچه از تکبّر و گردنکشی که در آن بودم.

﴿۳۰۱۳﴾ از هر پیمانی که با خویش بستم و سپس هوا و هوسم با آن مخالفت کرد، آمرزش می‌خواهم.

﴿۳۰۱۴﴾ در کمال ناتوانی از تو آمرزش می‌خواهم.

﴿۳۰۱۵﴾ از تو آمرزش می‌خواهم تا بیماری‌ام، تویی آمرزنده و مهربان.

﴿۳۰۱۶﴾ در حالی که تنها و بی‌کسم از تو آمرزش می‌خواهم.

﴿۳۰۱۷﴾ از تو آمرزش می‌خواهم، پس بر محمد و خاندان او درود بفرست و مرا بیماری‌ام.

﴿۳۰۱۸﴾ برای گناهانم از تو آمرزش می‌خواهم پس مرا بیماری‌ام.

﴿۳۰۱۹﴾ از تو می‌خواهم که گناهم را ببخشی و از لغزشم درگذری، پس به نیکی اجابت کن که تو سزاوار اجابت و اهل تقوا و آمرزش هستی.

﴿۳۰۲۰﴾ از تو برای گناهانم آمرزش می‌خواهم، آمرزش‌خواستن کسی که بر دفع ضرر و جلب نفع و جلوگیری از مرگ و ادامه‌ی حیات و کیفیت برانگیخته‌شدن از قبر خود توانا نیست.

﴿۳۰۲۱﴾ برای آن گناهانی که جز تو کسی آن‌ها را نمی‌آمرزد، از تو آمرزش می‌خواهم.

﴿۳۰۲۲﴾ برای هر کاری که آن را به قصد رضای تو انجام دادم ولی اغراض غیر خالصانه‌ی دیگری نیز بدان درآمیخت، از تو آمرزش می‌خواهم.

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

﴿٣٠٢٣﴾ أَسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ أَذْنَبْتُ وَ لِكُلِّ سُوءٍ عَمِلْتُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٣٧٧
 ﴿٣٠٢٤﴾ أَسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ أَذْنَبْتُهُ وَ لِكُلِّ خَطِيئَةٍ ارْتَكَبْتُهَا وَ لِكُلِّ سُوءٍ أَتَيْتُهُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٠

﴿٣٠٢٥﴾ أمير المؤمنين (عليه السلام): أَسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ نَسِيتُهُ فَأَخْصَيْتُهُ وَ تَهَاوَنْتُ بِهِ فَأَتَيْتُهُ وَ جَاهَرْتُ بِهِ فَسَتَرْتُهُ عَلَيَّ وَ لَوْ تَبْتُ إِلَيْكَ مِنْهُ لَغَفَرْتَهُ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٨
 ﴿٣٠٢٦﴾ أَسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ نِعْمَةٍ أَنْعَمْتَ بِهَا عَلَيَّ فَقَوَّيْتُ بِهَا عَلَيَّ مَعَاصِيكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٠

﴿٣٠٢٧﴾ أَسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ يَمِينٍ سَبَقَتْ مِنِّي حَنِئْتُ فِيهَا عِنْدَكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٣٠٤
 ﴿٣٠٢٨﴾ أَسْتَغْفِرُكَ لِلذُّنُوبِ الَّتِي بَارَزْتُكَ بِهَا دُونَ خَلْقِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٣٧٧
 ﴿٣٠٢٩﴾ أَسْتَغْفِرُكَ لِلذُّنُوبِ الَّتِي قَوَّيْتُ عَلَيْهَا بِنِعْمَتِكَ وَ سَتَرْتُكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٣٧٧
 ﴿٣٠٣٠﴾ أَسْتَغْفِرُكَ لِلذُّنُوبِ الَّتِي لَا يَعْلَمُهَا غَيْرُكَ وَ لَا يَسْعُهَا إِلَّا حِلْمُكَ وَ عَفْوُكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٣٠٤

﴿٣٠٣١﴾ الباقران (عليه السلام): أَسْتَغْفِرُكَ لِلذُّنُوبِ الَّتِي لَا يَعْفِرُهَا غَيْرُكَ؛ البلد الأمين، ص ٣٧٨
 ﴿٣٠٣٢﴾ أَسْتَغْفِرُكَ لِلنِّعَمِ الَّتِي أَنْعَمْتَ بِهَا عَلَيَّ فَقَوَّيْتُ بِهَا عَلَيَّ مَعْصِيَتِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٣٠٤

﴿٣٠٣٣﴾ أمير المؤمنين (عليه السلام): أَسْتَغْفِرُكَ لِلنِّعَمِ الَّتِي مَنَنْتَ بِهَا عَلَيَّ فَقَوَّيْتُ عَلَيَّ مَعَاصِيكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٥
 ﴿٣٠٣٤﴾ أَسْتَغْفِرُكَ لِمَا أَرَدْتُ بِهِ وَجْهَكَ الْكَرِيمَ وَ خَالَطَهُ مَا لَيْسَ لَكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٣٧٧

﴿٣٠٣٥﴾ أمير المؤمنين (عليه السلام): أَسْتَغْفِرُكَ لِمَا أَرَدْتُ بِهِ وَجْهَكَ فَخَالَطَنِي فِيهِ مَا لَيْسَ لَكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٥

﴿٣٠٣٦﴾ أَسْتَغْفِرُكَ لِمَا أَعْطَيْتُكَ مِنْ نَفْسِي ثُمَّ لَمْ أَفِ لَكَ بِهِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٣٧٧
 ﴿٣٠٣٧﴾ أَسْتَغْفِرُكَ لِمَا تَبْتُ إِلَيْكَ مِنْهُ ثُمَّ عُدْتُ فِيهِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٣٧٧

﴿درخواست مغفرت﴾

﴿۳۰۲۳﴾ از تو برای تمامی گناهای که مرتکب شده‌ام و برای هر رفتار زشتی که انجام داده‌ام آمرزش می‌خواهم.

﴿۳۰۲۴﴾ برای هر گناهی که کردم و هر نافرمانی که مرتکب شده‌ام و برای هر خطایی که انجام دادم، از تو آمرزش می‌خواهم.

﴿۳۰۲۵﴾ از تو آمرزش می‌خواهم برای هر گناهی که آن را فراموش کردم، ولی تو آن را به حساب آوردی؛ سستی‌هایی که کردم و تو آن را ضبط کردی؛ گناهان آشکاری که تو بر من پوشاندی. اگر به درگاه تو از آن گناه توبه می‌کردم حقیقتاً آن را می‌بخشیدی.

﴿۳۰۲۶﴾ از تو آمرزش می‌خواهم برای نعمت‌هایی که به من عطا کردی ولی من با نیروی حاصل از آن‌ها [به جای فرمان برداری تو] به نافرمانی‌ات اقدام کردم.

﴿۳۰۲۷﴾ برای هر سوگندی که آن را نزد تو شکستم و [بدان عمل نکردم] از تو آمرزش می‌خواهم.

﴿۳۰۲۸﴾ از تو آمرزش می‌خواهم به خاطر گناهایی که با آن - نه با خلقت - بلکه با تو به مبارزه برخاستم.

﴿۳۰۲۹﴾ از تو آمرزش می‌خواهم برای گناهایی که از نعمت خودت بر انجام آن گناه توانا شدم و تو آن گناه را پوشاندی.

﴿۳۰۳۰﴾ از تو آمرزش می‌خواهم برای گناهایی که جز تو کسی به آن‌ها آگاه نیست و تنها بردباری و گذشت توست که می‌تواند آن‌ها را فرا گیرد.

﴿۳۰۳۱﴾ به خاطر گناهایی که جز تو کسی آن‌ها را نمی‌آمرزد، از تو آمرزش می‌خواهم.

﴿۳۰۳۲﴾ از تو آمرزش می‌خواهم برای نعمت‌هایی که به من عطا کردی ولی من با نیروی حاصل از آن‌ها [به جای فرمان برداری تو] به نافرمانی‌ات اقدام کردم.

﴿۳۰۳۳﴾ از تو آمرزش می‌خواهم برای نعمت‌هایی که به من عطا کردی ولی من با نیروی حاصل از آن‌ها به نافرمانی‌ات اقدام کردم.

﴿۳۰۳۴﴾ از تو آمرزش می‌خواهم به خاطر آن اعمالی که در ابتدای کار منظورم تنها رضای تو بوده، ولی در حین عمل نیت‌های دیگری نیز در آن مخلوط شده است.

﴿۳۰۳۵﴾ از تو آمرزش می‌خواهم به خاطر آن اعمالی که در ابتدای کار منظورم تنها رضای تو بوده، ولی نیت‌های دیگری نیز در آن مخلوط شده است.

﴿۳۰۳۶﴾ استغفار می‌کنم به خاطر گناهی که از آن توبه کرده و باز بدان بازگشته‌ام و نیز از هرچه که وعده داده‌ام و وفا نکرده‌ام.

﴿۳۰۳۷﴾ من برای آن گناهایی که از آن‌ها به درگاهت توبه کردم ولی [دوباره توبه شکستم و] انجام دادم، از تو آمرزش می‌خواهم.

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

﴿٣٠٣٨﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اسْتَغْفِرُكَ لِمَا تُبِتُ مِنْهُ إِلَيْكَ ثُمَّ عُذْتُ فِيهِ وَاسْتَغْفِرُكَ لِمَا وَعَدْتُكَ مِنْ نَفْسِي ثُمَّ أَخْلَفْتُكَ وَاسْتَغْفِرُكَ لِلنِّعَمِ الَّتِي أَنْعَمْتَ بِهَا عَلَيَّ فَتَقَوَّيْتُ عَلَى مَعْصِيَتِكَ وَاسْتَغْفِرُكَ مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ تَمَكَّنْتُ مِنْهُ بِعَافِيَتِكَ وَنَالَتهُ يَدِي بِفَضْلِ نِعْمَتِكَ وَانْبَسَطْتُ إِلَيْهِ بِسَعَةِ رِزْقِكَ وَاحْتَجَبْتُ فِيهِ عَنِ النَّاسِ بِسِتْرِكَ وَاتَّكَلْتُ فِيهِ عَلَى أَكْرَمِ عَفْوِكَ؛ شرح نهج البلاغة، ج ٦، ص ١٩٧

﴿٣٠٣٩﴾ الجواد عليه السلام: اسْتَغْفِرُكَ لِمَا تَعْلَمُ وَأَسْأَلُكَ خَيْرَ مَا تَعْلَمُ؛ الكافي، ج ٢، ص ٥٤٧
 ﴿٣٠٤٠﴾ اسْتَغْفِرُكَ لِمَا دَعَانِي إِلَيْهِ الْهَوَى مِنْ قَبُولِ الرُّخَصِ فِيمَا أَتَيْتُهُ وَأَتَيْتُهُ عَلَى مِمَّا هُوَ عِنْدَكَ حَرَامٌ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٣٠٤
 ﴿٣٠٤١﴾ اسْتَغْفِرُكَ لِمَا سَلَفَ مِنْ ذُنُوبِي فَأَغْفِرْ لِي فَإِنِّي لَنْ أَعُودَ لَشَيْءٍ كَرِهْتَ [كَرِهْتُهُ مِنِّي] إِنْ شِئْتَ؛ إقبال الأعمال، ص ٤١٦
 ﴿٣٠٤٢﴾ السجاد عليه السلام: اسْتَغْفِرُكَ لِمَا سَلَفَ مِنْ ذُنُوبِي، فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَاغْفِرْ لِي؛ الصحيفة السجادية عليه السلام، الدعاء ٤٨

﴿٣٠٤٣﴾ اسْتَغْفِرُكَ لِمَا وَعَدْتُكَ مِنْ نَفْسِي ثُمَّ أَخْلَفْتُكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٣٠٤
 ﴿٣٠٤٤﴾ اسْتَغْفِرُكَ مُتَضَرِّعاً ضَعِيفاً وَآتُوْكَ لُ عَلَيَّكَ مُحْتَسِباً وَاسْتَزِرُّكَ مُتَوَسِّعاً؛ مصباح المتهجد، ص ٥٥٠
 ﴿٣٠٤٥﴾ اسْتَغْفِرُكَ مِمَّا اطَّلَعْتُ عَلَيْهِ مِنِّي مِنَ الْقَبِيحِ الَّذِي بَارَزْتُكَ بِهِ وَخَفَيْتُ عَلَى خَلْقِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٤٣٥

﴿٣٠٤٦﴾ اسْتَغْفِرُكَ مِمَّا أَعْطَيْتُكَ مِنْ نَفْسِي ثُمَّ لَمْ أَفِ بِهِ لَكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٤٣٥
 ﴿٣٠٤٧﴾ اسْتَغْفِرُكَ مِمَّا تُبِتُ إِلَيْكَ مِنْهُ ثُمَّ عُذْتُ فِيهِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٣٠٤
 ﴿٣٠٤٨﴾ الصادق عليه السلام: اسْتَغْفِرُكَ مِمَّا تَعْلَمُ فَأَغْفِرْ لِي؛ تهذيب الأحكام، ج ٥، ص ٢٧٦
 ﴿٣٠٤٩﴾ الصادق عليه السلام: اسْتَغْفِرُكَ مِمَّا كَانَ وَاسْتَغْفِرُكَ مِمَّا يَكُونُ؛ الكافي، ج ٣، ص ٣٢٧
 ﴿٣٠٥٠﴾ اسْتَغْفِرُكَ مِمَّا نَهَيْتَنِي عَنْهُ فَاتَّبَعْتُهُ اتِّبَاعَ مَرْضَاةِ عَبْدٍ مِنْ عِبِيدِكَ أَوْ أَمَةٍ مِنْ إِمَائِكَ وَتَعَرَّضْتُ فِيهِ لِسَخَطِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٤٣٥
 ﴿٣٠٥١﴾ اسْتَغْفِرُكَ مِنَ الذُّنُوبِ الَّتِي لَا يَغْفِرُهَا غَيْرُكَ فَأَغْفِرْ لِي وَارْحَمْنِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٣٧٧

﴿درخواست مغفرت﴾

﴿۳۰۳۸﴾ آمرزش می‌خواهم از هر گناهی که از آن توبه کردم ولی دوباره آن را مرتکب شدم. از گناهانی آمرزش می‌خواهم که وعده‌ی ترک آن را دادم ولی عهد خود را شکستم. طلب آمرزش می‌کنم برای نعمت‌هایی که دریافت کردم ولی با نیروی حاصل از آن نافرمانی‌ات کردم. از گناهانی طلب آمرزش می‌کنم که به خاطر عافیتی که تو نصیبم کرده‌ای قادر به انجام آن شدم و با نعمتی که از تو گرفتم به آن دست زدم و با روزی‌ای که از تو دریافت کردم آن گناه را مرتکب شدم، با کمک ستّاری و گناه‌پوشی تو آن را از دیگران مخفی کردم و در مورد آن به عفو کریمانه‌ات تکیه دارم.

﴿۳۰۳۹﴾ از بدی‌هایی که می‌دانی از تو آمرزش می‌خواهم، و از تو درخواست می‌کنم تا بهترین چیزی که می‌شناسی را نصیبم فرمایی.

﴿۳۰۴۰﴾ از تو آمرزش می‌خواهم برای آنچه نزد تو حرام بوده ولی نفس به بهانه‌ی آنکه مجاز است مرا به انجام آن وادار کرده است.

﴿۳۰۴۱﴾ از گناهان گذشته‌ام آمرزش می‌خواهم، پس مرا بیامرز تا هرگز به چیزی که آن را برای من نپسندیده‌ای، برنگردم.

﴿۳۰۴۲﴾ از گناهان گذشته‌ام آمرزش می‌خواهم، پس بر محمد و خاندان او درود بفرست و مرا بیامرز.

﴿۳۰۴۳﴾ برای آن وعده‌هایی که از جانب خود به تو دادم ولی به آن‌ها وفا نکردم از تو آمرزش می‌خواهم.

﴿۳۰۴۴﴾ از تو آمرزش می‌خواهم درحالی که با اظهار ضعف نزد تو زاری می‌کنم؛ بر تو توکل می‌کنم و از تو روزی زیاد می‌خواهم.

﴿۳۰۴۵﴾ از تو آمرزش می‌خواهم به خاطر آن کارهای زشت من که از آن آگاهی داری، و از خلقت پوشانده‌ام ولی بر تو آشکار است.

﴿۳۰۴۶﴾ استغفار می‌کنم از گناهی که از آن توبه کرده ولی به آن بازگشته‌ام و نیز از هرچه که وعده داده و وفا نکرده‌ام.

﴿۳۰۴۷﴾ از هر گناهی که از آن به درگاه تو توبه کرده ولی دوباره [توبه‌ام را شکسته] و انجامش داده‌ام از تو آمرزش می‌خواهم.

﴿۳۰۴۸﴾ از تمام آنچه که تو به آن علم داری، از تو آمرزش می‌خواهم، پس مرا بیامرز.

﴿۳۰۴۹﴾ از [تمام] آنچه بود و هست، از تو آمرزش می‌خواهم.

﴿۳۰۵۰﴾ از تو آمرزش می‌خواهم از آنچه مرا از آن‌ها نهی کردی، حال آنکه من آن را انجام دادم و در آن‌ها [به‌جای آنکه از امر تو اطاعت کنم] از رضایت بنده‌ای از بندگانت و یا کنیزی از کنیزانت تبعیّت کردم و خود را در معرض خشم و نارضایتی تو قرار دادم.

﴿۳۰۵۱﴾ از گناهانی که آن‌ها را کسی جز تو نمی‌بخشد، آمرزش می‌خواهم؛ پس مرا بیامرز و به من رحم کن.

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

﴿٣٠٥٢﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اسْتَغْفِرُكَ مِنَ الذُّنُوبِ الَّتِي لَا يَغْفِرُهَا غَيْرُكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٨،

ص ١٨٩

﴿٣٠٥٣﴾ اسْتَغْفِرُكَ مِنْ جَمِيعِ الذُّنُوبِ وَاسْأَلُكَ الْغَنِيمَةَ فِيمَا بَقِيَ مِنْ عُمْرِي بِالْعَافِيَةِ أَبَدًا مَا

أَبْقَيْتَنِي؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ٣٨١

﴿٣٠٥٤﴾ الرسول ﷺ: اسْتَغْفِرُكَ مِنْ جَمِيعِ مَا عَلِمْتَهُ مِنِّي وَمَا جَهِلْتُهُ أَنَا مِنْ نَفْسِي يَا غَفَّارُ؛

بحار الأنوار، ج ٩٠، ص ٢٦٩

﴿٣٠٥٥﴾ الصادق عليه السلام: اسْتَغْفِرُكَ مِنْ ذُنُوبِي فَاعْفِرْ لِي فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الْعَظِيمَ إِلَّا الْعَظِيمُ وَأَنْتَ

الْعَظِيمُ الْعَظِيمُ الْعَظِيمُ أَعْظَمُ مِنْ كُلِّ عَظِيمٍ؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ٣٢٩

﴿٣٠٥٦﴾ اسْتَغْفِرُكَ مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ ثُبْتُ إِلَيْكَ مِنْهُ ثُمَّ عُدْتُ فِيهِ وَاسْتَغْفِرُكَ لِمَا أَعْطَيْتَكَ

مِنْ نَفْسِي ثُمَّ لَمْ أَفِ لَكَ بِهِ وَاسْتَغْفِرُكَ لِمَا أَرَدْتُ بِهِ وَجْهَكَ فَخَالَطَهُ مَا لَيْسَ لَكَ؛

بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ١٦٢

﴿٣٠٥٧﴾ السَّجَّاد عليه السلام: اسْتَغْفِرُكَ مِنْ كُلِّ لَذَّةٍ بَغَيْرِ ذِكْرِكَ وَمِنْ كُلِّ رَاحَةٍ بَغَيْرِ انْسِكَ وَمِنْ

كُلِّ سُرُورٍ بَغَيْرِ قُرْبِكَ وَمِنْ كُلِّ شُغْلٍ بَغَيْرِ طَاعَتِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ١٥١

﴿٣٠٥٨﴾ اسْتَغْفِرُكَ مِنْ كُلِّ مَا تَوَاضَعْتُ عَلَيْهِ؛ محاسبة النفس، ص ٣٣

﴿٣٠٥٩﴾ الرسول ﷺ: اسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ مِنْ مَظَالِمٍ كَثِيرَةٍ لِعِبَادِكَ قَبْلِي؛

المصباح للكفعمي، ص ٣٨٨

﴿٣٠٦٠﴾ الصادق عليه السلام: اسْتَغْفِرُكَ وَاسْأَلُكَ التَّوْبَةَ وَيَكْرُرُ ذَلِكَ مِائَةً مَرَّةً؛ محاسبة النفس،

ص ٢٦

﴿٣٠٦١﴾ الرسول ﷺ: اسْتَغْفِرُكَ وَاسْتَمْنَحُكَ وَاتَّضَرَّعَ إِلَيْكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٦، ص ٣١٩

﴿٣٠٦٢﴾ اسْتَغْفِرُكَ يَا إِلَهِي فَاعْفِرْ لِي؛ بحار الأنوار، ج ٨٦، ص ٢٩٤

﴿٣٠٦٣﴾ الصادق عليه السلام: اسْتَغْفِرُكَ يَا رَبِّ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ؛ إقبال الأعمال، ص ٢٩١

﴿٣٠٦٤﴾ السَّجَّاد عليه السلام: اعْتَرَفْتُ لَكَ بِذُنُوبِي وَاسْتَغْفِرُكَ لِخَطِيئَتِي وَاسْأَلُكَ التَّوْبَةَ مِنْهُ إِلَيْكَ وَ

الْعَوْدَ مِنْكَ عَلَيَّ بِالْمَغْفِرَةِ لَهَا فَإِنَّكَ قُلْتَ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ إِنَّهُ كَانَ غَفَّارًا؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ٨٠

﴿٣٠٦٥﴾ اللَّهُمَّ إِنَّكَ قُلْتَ فِي كِتَابِكَ الْمُحْكَمِ الْمُنْزَلِ عَلَى نَبِيِّكَ الْمُرْسَلِ وَقَوْلِكَ الْحَقُّ

كَانُوا قَلِيلًا مِنَ اللَّيْلِ مَا يَهْجَعُونَ وَبِالْأَسْحَارِ هُمْ يَسْتَغْفِرُونَ وَأَنَا اسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ؛

بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿درخواست مغفرت﴾

﴿۳۰۵۲﴾ برای آن گناہانی که جز تو کسی آن‌ها را نمی‌آمزد، از تو آمرزش می‌خواهم.

﴿۳۰۵۳﴾ و از همه‌ی گناہان از تو آمرزش می‌طلبم و از تو درخواست بهره‌مندی در ادامہ‌ی زندگی‌ام را دارم، همراه با عافیت تا زمانی که زندہ‌ام می‌داری.

﴿۳۰۵۴﴾ ای آمرزنده؛ از همه‌ی آنچه تو از من می‌دانی و من از خود نمی‌دانم، آمرزش می‌خواهم.

﴿۳۰۵۵﴾ درباره‌ی گناہانم از تو آمرزش می‌خواهم؛ پس مرا بیامرز، که گناہان بزرگ را جز تو کسی نمی‌آمزد و تویی که بزرگ، بزرگ، بزرگ و بزرگ‌تر از هر بزرگ هستی.

﴿۳۰۵۶﴾ استغفار می‌کنم از گناہی که از آن توبہ کرده و باز بدان بازگشته‌ام و از ہرچہ وعده داده‌ام و وفا نکردہ‌ام و از آنچه کہ خواستم خالصانہ برای تو انجام دہم و دیگری را در آن شریک قرار دادہ‌ام.

﴿۳۰۵۷﴾ از تو بہ خاطر خوشی بدون یاد تو و تفریح بدون انس با تو و شادمانی بدون نزدیکی بہ تو و مشغولیتی غیر از فرمان‌برداری تو، آمرزش می‌خواهم.

﴿۳۰۵۸﴾ از ہر آنچه کہ مرا بہ خاطر آن مؤاخذہ می‌فرمایی، آمرزش می‌خواهم.

﴿۳۰۵۹﴾ از ظلم‌های بسیاری کہ بندگان تو بہ گردن من دارند، آمرزش می‌خواهم و بہ درگاہ تو توبہ می‌کنم.

﴿۳۰۶۰﴾ از تو آمرزش می‌خواهم و می‌خواهم کہ توبہ‌ام را بپذیری، و این را صد بار تکرار کند.

﴿۳۰۶۱﴾ از تو آمرزش می‌خواهم و از تو بخشش می‌جویم و بہ پیشگاہ تو نالہ و زاری می‌کنم.

﴿۳۰۶۲﴾ از تو آمرزش می‌خواهم. مرا بیامرز.

﴿۳۰۶۳﴾ ای خدا؛ از تو آمرزش می‌خواهم و بہ‌سوی تو باز می‌گردم.

﴿۳۰۶۴﴾ در پیشگاہ تو بہ گناہانم اقرار و برای نافرمانی‌هایم طلب آمرزش می‌کنم و از تو درخواست می‌کنم کہ توبہ و بازگشتم را بپذیری زیرا تویی کہ فرمودہ‌ای: «از پروردگارتان طلب آمرزش کنید کہ او بسیار آمرزندہ است».

﴿۳۰۶۵﴾ خدایا؛ تو در کتاب محکمات، کہ بر پیامبر مرسل خویش ﷺ نازل فرمودی، چنین فرمودہ‌ای و فرمودہات حق است: «آن‌ها اندکی از شب را می‌خوابیدند و در سحرها آمرزش می‌خواستند» و من از تو آمرزش می‌خواهم و بہ درگاہت توبہ می‌کنم.

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

﴿٣٠٦٦﴾ اللَّهُمَّ إِنَّكَ قُلْتَ لِنَبِيِّكَ عَلَيْهِ وَآلِهِ السَّلَامُ وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ وَأَنْتَ فِيهِمْ وَمَا كَانَ اللَّهُ مُعَذِّبَهُمْ وَهُمْ يَسْتَغْفِرُونَ أَسْتَغْفِرُكَ يَا رَبِّ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ٢٢

﴿٣٠٦٧﴾ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ لِذُنُوبِي؛ إقبال الأعمال، ص ١٢٢

﴿٣٠٦٨﴾ امير المؤمنين (عليه السلام): اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ جَرَى بِهِ عِلْمُكَ فِيَّ وَعَلَىَّ إِلَى آخِرِ عُمْرِي بِجَمِيعِ ذُنُوبِي لِأَوَّلِهَا وَآخِرِهَا وَعَمْدِهَا وَخَطَائِهَا وَقَلِيلِهَا وَكَثِيرِهَا وَدَقِيقِهَا وَجَلِيلِهَا وَقَدِيمِهَا وَحَدِيثِهَا وَسِرِّهَا وَعَلَانِيَتِهَا وَجَمِيعِ مَا أَنَا مُذْنِبُهُ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٥

﴿٣٠٦٩﴾ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ لِمَا تَبْتُ إِلَيْكَ مِنْهُ ثُمَّ عُدْتُ فِيهِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٩٥
 ﴿٣٠٧٠﴾ الصادق (عليه السلام): اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ لِمَا وَعَدْتُكَ مِنْ نَفْسِي ثُمَّ أَخْلَفْتُكَ وَأَسْتَغْفِرُكَ لِمَا تَبْتُ إِلَيْكَ مِنْهُ ثُمَّ عُدْتُ فِيهِ وَأَسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ خَيْرٍ أَرَدْتُ بِهِ وَجْهَكَ ثُمَّ خَالَطَنِي فِيهِ مَا لَيْسَ لَكَ وَأَسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ نِعْمَةٍ أَنْعَمْتَ بِهَا عَلَيَّ ثُمَّ قَوَيْتُ بِهَا عَلَيَّ مَعْصِيَتَكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٣٤٠

﴿٣٠٧١﴾ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ مِمَّا أَرَدْتُ بِهِ وَجْهَكَ فَخَالَطَهُ مَا لَيْسَ لَكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٤٣٥

﴿٣٠٧٢﴾ امير المؤمنين (عليه السلام): اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ مِمَّا تَبْتُ إِلَيْكَ مِنْهُ ثُمَّ عُدْتُ فِيهِ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٥

﴿٣٠٧٣﴾ الرسول (عليه السلام): اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ مِنَ الذُّنُوبِ الَّتِي تَدَارَكْتَ مِنِّي إِلَيْكَ وَأَحْمَدُكَ عَلَى النِّعَمِ الَّتِي تَظَاهَرَتْ مِنْكَ عَلَيَّ؛ بحار الأنوار، ج ٩٠، ص ٢٦٩

﴿٣٠٧٤﴾ امير المؤمنين (عليه السلام): اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ تَبْتُ إِلَيْكَ مِنْهُ وَنَدِمْتُ عَلَى فِعْلِهِ وَاسْتَحْيَيْتُ مِنْكَ وَأَنَا عَلَيْهِ وَرَهْبَتِكَ وَأَنَا فِيهِ رَاجِعُهُ وَعُدْتُ إِلَيْهِ؛ بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ١٠١

﴿٣٠٧٥﴾ امير المؤمنين (عليه السلام): اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ جَنَيْتُهُ عَلَى يَدَيَّ وَآثَرْتُ فِيهِ شَهْوَتِي أَوْ سَعَيْتُ فِيهِ لِعِيرِي أَوْ اسْتَغْوَيْتُ فِيهِ مَنْ تَابَعَنِي أَوْ كَابَرْتُ فِيهِ مَنْ مَنَعَنِي أَوْ قَهَرْتُهُ بِجَهْلِي أَوْ لَطَفْتُ فِيهِ بِحِيلَةٍ غَيْرِي أَوْ اسْتَزَلَّنِي إِلَيْهِ مَيْلِي وَهَوَايَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ١٠١

«درخواست مغفرت»

﴿۳۰۶۶﴾ بارخدايا؛ تو به پیامبرت که بر او و خاندانش درود فرستادی فرمودی: «ولی [ای پیامبر!] تا تو در میان آن‌ها هستی، خداوند آن‌ها را مجازات نخواهد کرد؛ و [نیز] تا استغفار می‌کنند، خدا عذابشان نمی‌کند». ای خدا؛ من از تو طلب آمرزش می‌کنم و به‌سوی تو بازمی‌گردم.

﴿۳۰۶۷﴾ بار خدايا؛ برای گناهانم از تو آمرزش می‌خواهم.

﴿۳۰۶۸﴾ خدايا؛ تا پایان عمرم برای تمامی گناهانی که علم تو به آن احاطه دارد، آمرزش می‌خواهم، برای همه‌ی گناهانم، عمدی و سهوی‌اش، کم و زیادش، خرد و کلانش، کهنه و جدیدش، پنهان و آشکارش؛ برای همه‌ی آن گناهانی که از من سر زده، به درگاهت توبه می‌کنم. ﴿۳۰۶۹﴾ خدايا؛ برای آن گناهانی که از آن‌ها به درگاهت توبه کردم ولی دوباره انجام دادم آمرزش می‌خواهم.

﴿۳۰۷۰﴾ بار خدايا؛ از تو آمرزش می‌خواهم برای آن وعده‌هایی که از جانب خود به تو دادم، ولی به آن‌ها وفا نکردم؛ از تو آمرزش می‌خواهم برای آن دسته از گناهانی که توبه کردم ولی دوباره مرتکب آن‌ها شدم؛ از تو آمرزش می‌خواهم برای هر کاری که آن را به قصد رضای تو انجام دادم ولی اغراض غیر خالصانه‌ی دیگری نیز با آن درآمیخت؛ از تو آمرزش می‌خواهم، برای آن نعمت‌هایی که به من عطا کردی ولی من به‌وسیله‌ی آن‌ها [به‌جای فرمان‌برداری از تو] به نافرمانی‌ات نیرو گرفتم.

﴿۳۰۷۱﴾ خداوند؛ از تو آمرزش می‌خواهم به خاطر آنچه که خواستم خالص برای تو انجام دهم، ولی دیگری را در آن شریک کردم.

﴿۳۰۷۲﴾ خدايا؛ از هر گناهی که به درگاه تو توبه کردم ولی دوباره انجام داده‌ام از تو آمرزش می‌خواهم.

﴿۳۰۷۳﴾ خداوند؛ از گناهانی که پی‌درپی از من به تو می‌رسد، استغفار می‌کنم و تو را به سبب نعمت‌هایی که آن‌ها را برای من ظاهر کردی، می‌ستایم.

﴿۳۰۷۴﴾ خداوند؛ از هر گناهی که از آن به درگاه تو توبه کردم و از انجام آن پشیمان شدم و درحال انجام آن از تو شرم‌منده شده و بیم داشتم، اما دوباره به آن بازگشتم، از تو آمرزش می‌خواهم.

﴿۳۰۷۵﴾ خداوند؛ از هر گناهی که با دست خود علیه خویش جنایت کردم و در آن شهوت و میل نفسانی‌ام را مقدّم داشتم، یا پشت سر دیگری بدگویی کردم، یا پیروان خویش را گمراه کردم، یا در مقابل کسی که مرا از گناهی منع کرد، گردن‌فرازی کردم، یا با نادانی‌ام بر او چیره گشتم، یا با حيله‌ی دیگری آن را به آرامی مرتکب شدم، یا تمایل نفسانی و هوا و هوسم مرا به‌سوی آن لغزانیید و کشاند، از تو آمرزش می‌خواهم.

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

﴿٣٠٧٦﴾ الصادق عليه السلام: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ خُنتُ فِيهِ أَمَانَتِي أَوْ نَحَسْتُ بِفِعْلِهِ نَفْسِي أَوْ اخْتَطَبْتُ بِهِ عَلَى بَدَنِي أَوْ قَدَمْتُ فِيهِ لَذَّتِي أَوْ آثَرْتُ فِيهِ شَهْوَاتِي أَوْ سَعَيْتُ فِيهِ لِغَيْرِي أَوْ اسْتَعْوَيْتُ فِيهِ مَنْ تَبِعَنِي أَوْ غَلَبْتُ عَلَيْهِ بِفَضْلِ حِيلَتِي أَوْ احْتَلْتُ فِيهِ عَلَيْكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٥٧

﴿٣٠٧٧﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ عَلِمْتُهُ أَوْ جَهِلْتُهُ ذَكَرْتُهُ أَوْ نَسِيتُهُ أَخْطَأْتُهُ أَوْ تَعَمَّدْتُهُ هُوَ مِمَّا لَا أَشْكُ أَنْ نَفْسِي مُرْتَهَنَةٌ بِهِ وَإِنْ كُنْتُ أَنْسِيْتُهُ وَغَفَلْتُ عَنْهُ؛ بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ١٠١

﴿٣٠٧٨﴾ الصادق عليه السلام: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ قَوَىٰ عَلَيْهِ بَدَنِي بِعَافِيَتِكَ أَوْ نَالَتُهُ قُدْرَتِي بِفَضْلِ نِعْمَتِكَ أَوْ بَسَطْتُ إِلَيْهِ يَدِي بِسَابِغِ رِزْقِكَ أَوْ أَتَكَلْتُ عِنْدَ خَوْفِي مِنْهُ عَلَىٰ أَنَاتِكَ أَوْ وَثَقْتُ فِيهِ بِحَوْلِكَ أَوْ عَوَّلْتُ فِيهِ عَلَىٰ كَرِيمِ عَفْوِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٥٧

﴿٣٠٧٩﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ وَكُلِّ خَطِيئَةٍ ثُبْتُ إِلَيْكَ مِنْهُ ثُمَّ عُدْتُ فِيهِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٢٣٣

﴿٣٠٨٠﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ أَرَدْتُ بِهِ وَجْهَكَ فَخَالَطَنِي فِيهِ مَا لَيْسَ لَكَ وَشَارَكَنِي فِيهِ مَا لَمْ يَخْلُصْ لَكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ١٠١

﴿٣٠٨١﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ مِنْ كُلِّ عَقْدٍ عَقَدْتُهُ لَكَ ثُمَّ لَمْ أَفِ لَكَ بِهِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٢٣٣

﴿٣٠٨٢﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ مِنْ كُلِّ نِعْمَةٍ أَنْعَمْتَ بِهَا عَلَيَّ تَقَوَّيْتُ بِهَا عَلَىٰ مَعْصِيَتِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٢٣٣

﴿٣٠٨٣﴾ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ مِنْ مَظَالِمَ كَثِيرَةٍ وَبَوَائِقَ جَزِيلَةٍ وَعَظَائِمَ ذُنُوبٍ جَمَّةٍ قَدْ أَثْقَلَتْ ظَهْرِي وَمَنْعَنِي الرِّقَادَ ذِكْرُهَا؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٦٦

﴿٣٠٨٤﴾ الصادق عليه السلام: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ وَآتُوبُ إِلَيْكَ مِنْ مَظَالِمَ كَثِيرَةٍ لِعِبَادِكَ عِنْدِي فَأَيُّمَا عَبْدٍ مِنْ عِبَادِكَ أَوْ أَمَةٍ مِنْ إِمَائِكَ كَانَتْ لَهُ قِبَلِي مَظْلَمَةٌ ظَلَمْتُهٗ إِيَّاهَا فِي مَالِهِ أَوْ بَدَنِهِ أَوْ عَرْضِهِ لَا أَسْتَطِيعُ آدَاءَ ذَلِكَ إِلَيْهِ وَلَا تَحْلُلُهَا مِنْهُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٣٢٨

﴿٣٠٨٥﴾ الصادق عليه السلام: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ وَآتُوبُ إِلَيْكَ مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ ثُبْتُ إِلَيْكَ مِنْهُ ثُمَّ عُدْتُ فِيهِ وَمِمَّا ضَيَّعْتُ مِنْ فَرَائِضِكَ وَآدَاءِ حَقِّكَ مِنَ الصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ وَالصَّيَامِ وَالْجِهَادِ وَالْحَجِّ وَالْعُمْرَةِ أَوْ إِسْبَاغِ الْوُضُوءِ وَالْغُسْلِ مِنَ الْجَنَابَةِ وَقِيَامِ اللَّيْلِ وَكَثْرَةِ الذِّكْرِ وَكَفَّارَةِ الْيَمِينِ

﴿درخواست مغفرت﴾

﴿۳۰۷۶﴾ خداوند! از همه‌ی گناهانی که در آن به امانتم خیانت کردم یا با انجام آن خود را بدبخت کردم یا با آن بدنم را نابود کردم یا آنکه در آن گناه، لذّت نفسانی را مقدّم داشتم یا پشت سر دیگری بدگویی کردم، یا در آن، پیروان خویش را گمراه کردم، یا با نیرنگ بر کسی غلبه کردم، یا با تو حيله کردم، آمرزش می‌خواهم.

﴿۳۰۷۷﴾ خدا، از هر گناهی که به آن آگاه یا نادان بودم؛ آن را به یاد آوردم یا فراموش کردم، به عمدا یا سهوا، آن را مرتکب شدم و شک ندارم که جان من در گرو آن است، هرچند که آن را فراموش کرده باشم و از آن غفلت ورزیده باشم؛ از تو آمرزش می‌خواهم.

﴿۳۰۷۸﴾ خدا؛ از تو طلب آمرزش می‌کنم، برای هر گناهی که به سبب عافیتی که تو بر من دادی، بدنم بر آن توان یافت، و یا به فضل نعمت، توانستم آن را مرتکب شوم، و یا به سبب توسعه دادن به روزی ام دستم بدان رسید، و یا هنگام ترسم از آن به عجله نکردنت در عقوبت، تکیه کردم و یا به برگشتن تو از حالت غضب اعتماد کردم، و یا در آن به بخشش کریمانه‌ات تکیه کردم.

﴿۳۰۷۹﴾ خداوند! از گناهی که از آن توبه کرده و باز به آن بازگشته‌ام، استغفار می‌کنم.
﴿۳۰۸۰﴾ خداوند! از هر عملی که به آن ذات تو را اراده کردم، ولی غیر تو را در آمیختم و آنچه را که خالصانه برای تو نبوده، در آن شرکت دادم، آمرزش می‌خواهم.
﴿۳۰۸۱﴾ خداوند! از هر عقد و عهدی که با تو بستم ولی پس از آن با تو به آن وفادار نماندم، از تو طلب آمرزش و بخشش می‌کنم.

﴿۳۰۸۲﴾ خداوند! برای نعمت‌هایی که با دادن آن‌ها بر من منت نهاده‌ای، ولی من به وسیله‌ی آن‌ها به نافرمانی تو نیرو گرفته‌ام، از تو آمرزش می‌خواهم.

﴿۳۰۸۳﴾ خداوند! از مظلّمه‌های بسیار و فتنه‌های استوار و گناهان بزرگ که به یقین پشتم را سنگین کرده و یاد آن آرامش را از من گرفته، طلب آمرزش می‌کنم.

﴿۳۰۸۴﴾ خداوند! از مظلّمه‌های بسیاری که از بندگان تو بر گردن من است و از نظر جسم یا آبرو یا مال، به عهده‌ی من حقّی دارد و من نمی‌توانم آن را ادا کنم و یا حلالیت بخواهم، آمرزش می‌خواهم و توبه می‌کنم.

﴿۳۰۸۵﴾ خداوند! از تمامی گناهان از جمله: واجباتی که ضایع کردم، و آنچه را که حقّ تو بوده، ادا نکرده‌ام، از نماز و زکات و روزه و جهاد و حجّ و عمره و وضوی کامل و غسل جنابت و بیداری شب و سحرخیزی و ذکر فراوان و کفّاره‌ی قسم و بازگشت از گناهان و روی گردانی از هر چیزی که باعث کوتاهی من از اجرای امر واجب یا مستحبّی بوده باشد، که توبه کرده بودم ولی دوباره به آن‌ها بازگشتم، از تو طلب آمرزش می‌کنم، و به سویی تو بازمی‌گردم، خدا؛ من از تو

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

وَ الْاسْتِرْجَاعِ فِي الْمَعْصِيَةِ وَالصُّدُودِ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ قَصَرْتُ فِيهِ مِنْ فَرِيضَةٍ أَوْ سُنَّةٍ فَإِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ
وَأَتُوبُ إِلَيْكَ مِنْهُ وَمِمَّا رَكِبْتُ مِنَ الْكِبَائِرِ وَأَتَيْتُ مِنَ الْمَعَاصِي وَعَمِلْتُ مِنَ الذُّنُوبِ وَ
اجْتَرَحْتُ مِنَ السَّيِّئَاتِ وَأَصَبْتُ مِنَ الشَّهَوَاتِ وَبَاشَرْتُ مِنَ الْخَطَايَا مِمَّا عَمِلْتُهُ مِنْ ذَلِكَ عَمْدًا
أَوْ خَطَأً سِرًّا أَوْ عَلَانِيَةً فَإِنِّي أَتُوبُ إِلَيْكَ مِنْهُ وَمِنْ سَفْكِ الدَّمِّ وَغَشْقِ الْوَالِدَيْنِ وَقَطِيعَةِ
الرَّحِمِ وَالْفِرَارِ مِنَ الرَّحْفِ وَقَذْفِ الْمُحْصَنَاتِ وَآكُلِ أَمْوَالِ الْيَتَامَى ظُلْمًا وَشَهَادَةِ الزُّورِ وَ
كَيْتْمَانِ الشَّهَادَةِ وَأَنْ أَشْتَرِيَ بِعَهْدِكَ فِي نَفْسِي ثَمَنًا قَلِيلًا وَآكُلِ الرِّبَا وَالْغُلُولَ وَالسُّحْتَ وَ
السَّحْرَ وَالْاِكْتِهَانَ وَالطَّيْرَةَ وَالشَّرْكَ وَالرِّيَاءَ وَالسَّرِقَةَ وَشُرْبِ الْخَمْرِ وَنَقْصِ الْمِكْيَالِ وَبَخْسِ
الْمِيزَانِ وَالشَّقَاقِ وَالنَّفَاقِ وَنَقْصِ الْعَهْدِ وَالْفُرْيَةِ وَالْخِيَانَةِ وَالْغَدْرِ وَإِخْفَارِ الدِّمَةِ وَالْحَلْفِ وَ
الْغِيْبَةِ وَالنَّمِيمَةِ وَالْبُهْتَانِ وَالْهَمْزِ وَاللَّمْزِ وَالتَّنَابُزِ بِالْأَقَابِ وَآذَى الْجَارِ وَدُخُولِ بَيْتِ بَغِيرٍ إِذْنِ
وَالْفَخْرِ وَالْكِبْرِ وَالْإِشْرَاقِ وَالْإِضْرَارِ وَالِاسْتِكْبَارِ وَالْمَشْيِ فِي الْأَرْضِ مَرَحًا وَالْجُورِ فِي
الْحُكْمِ وَالْإِعْتِدَاءِ فِي الْغَضَبِ وَرُكُوبِ الْحِمِيَةِ وَتَعْصُدِ الظَّالِمِ وَعَوْنِ عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَقِلَّةِ
الْعَدَدِ فِي الْأَهْلِ وَالْمَالِ وَالْوَلَدِ وَرُكُوبِ الظَّنِّ وَاتِّبَاعِ الْهَوَى وَالْعَمَلِ بِالشَّهْوَةِ وَالْأَمْرِ بِالْمُنْكَرِ وَ
النَّهْيِ عَنِ الْمَعْرُوفِ وَفَسَادِ فِي الْأَرْضِ وَجُحُودِ الْحَقِّ وَالْإِدْلَاءِ إِلَى الْحُكَامِ بِغَيْرِ حَقٍّ وَالْمُكَرِّ وَ
الْخَدِيعَةِ وَالْبُخْلِ وَقَوْلِ فِيمَا لَا أَعْلَمُ وَآكُلِ الْمَيْتَةِ وَالدَّمِّ وَلَحْمِ الْخِنْزِيرِ وَمَا أَهْلُ لَعْنِ اللَّهِ بِهِ
وَالْحَسَدِ وَالْبَغْيِ وَالِدُّعَاءِ إِلَى الْفَاحِشَةِ وَالتَّمَنَّى بِمَا فَضَلَ اللَّهُ وَالْإِعْجَابِ بِالنَّفْسِ وَالْمَنْ
بِالْعَطِيَّةِ وَالِارْتِكَابِ إِلَى الظُّلْمِ وَجُحُودِ الْفُرْقَانِ وَقَهْرِ الْيَتِيمِ وَانْتِهَارِ السَّائِلِ وَالْجَنَاحِ فِي
الْأَيْمَانِ وَكُلِّ يَمِينٍ كَاذِبَةٍ فَاجِرَةٍ وَظُلْمِ أَحَدٍ مِنْ خَلْقِكَ فِي أَمْوَالِهِمْ وَأَشْعَارِهِمْ وَأَبْشَارِهِمْ وَ
أَعْرَاضِهِمْ وَمَا رَأَهُ بَصَرِي وَسَمِعَهُ سَمْعِي وَنَطَقَ بِهِ لِسَانِي وَبَسَطْتُ إِلَيْهِ يَدِي وَنَقَلْتُ إِلَيْهِ قَدَمِي
وَبَاشَرَهُ جِلْدِي وَحَدَّثْتُ بِهِ نَفْسِي مِمَّا هُوَ لَكَ مَعْصِيَةٌ وَكُلِّ يَمِينٍ زُورٍ وَمِنْ كُلِّ فَاحِشَةٍ وَ
ذَنْبٍ وَخَطِيئَةٍ عَمِلْتُهَا فِي سَوَادِ اللَّيْلِ وَبَيَاضِ النَّهَارِ فِي مَلَأٍ أَوْ خَلَاءٍ مِمَّا عَلِمْتُهُ أَوْ لَمْ أَعْلَمْهُ
ذَكَرْتُهُ أَوْ لَمْ أَذْكُرْهُ سَمِعْتُهُ أَوْ لَمْ أَسْمَعْهُ عَصَيْتُكَ فِيهِ رَبِّي طَرْفَةَ عَيْنٍ وَفِيمَا سِوَاهَا مِنْ حَلٍّ أَوْ
حَرَامٍ تَعَدَّيْتُ فِيهِ أَوْ قَصَرْتُ عَنْهُ مِنْذُ يَوْمِ خَلَقَنِي إِلَى يَوْمٍ جَلَسْتُ مَجْلِسِي هَذَا فَإِنِّي أَتُوبُ إِلَيْكَ
مِنْهُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٣٢٨

﴿٣٠٨٦﴾ الصادق عليه السلام: اللَّهُمَّ إِنِّي أَصْبَحْتُ أَسْتَغْفِرُكَ فِي هَذَا الصَّبَاحِ وَفِي هَذَا الْيَوْمِ لِأَهْلِ

رَحْمَتِكَ؛ الكافي، ج ٢، ص ٥٢٩

﴿درخواست مغفرت﴾

طلب آمرزش می‌کنم و به‌سوی تو باز می‌گردم از آنچه که از گناهان کبیره مرتکب شده‌ام، از نافرمانی‌ها و اقدام به گناهان، انجام زشتی‌ها، پیروی کردن از هوای نفس، انجام خطا، عمداً یا سهواً، پنهانی یا آشکارا من از آن‌ها به‌سوی تو، باز می‌گردم؛ و نیز از خونریزی و عاق والدین و قطع رحم و فرار کردن از جنگ و تهمت به زنان پاکدامن، و خوردن مال یتیم به زور و گواهی و شهادت دروغ، و پوشاندن حقیقت در شهادت، و آنکه پیمان میان خودم و تو را به قیمت ناچیزی فروختم. و خوردن مال ربا، و خیانت، و مال نامشروع، و سحر و جادو و کهنات، نادانی و فال بد و شرک و ریا و دزدی و شرب خمر و کم‌فروشی و تفرقه‌افکنی و نفاق و پیمان‌شکنی و افترا و خیانت و حيله در عهد و پیمان و سوگند و غیبت و سخن‌چینی و تهمت و عیب‌جویی و خرده‌گیری و گذاشتن نام‌های بد بر مردم، و اذیت همسایه و ورود بدون اجازه به خانه‌ی مردم، و فخرفروشی و تکبر و شرک و اصرار بر گناه و تکبر؛ و با تفاخر و سرمستی در زمین راه‌رفتن، و به ناحق حکم کردن و زیاده‌روی در خشم و حمایت بیجا و یاری ظالم و کمک‌رساندن بر ارتکاب گناه، و دشمنی، و کمی نفرات خانواده و مال و فرزند، و بدگمانی و تبعیت از هوای نفس و عمل براساس شهوات و امر کردن به منکرات و نهی از خوبی‌ها و فساد بر روی زمین، و دشمنی با حق، و پیروی و یاری حاکمان در مسیر غیر حق، و مکر و خدعه و بخل و خست و حرف‌زدن درباره‌ی آنچه که به آن علمی ندارم و خوردن گوشت مردار و خون و گوشت خوک و آنچه که برای غیر خدا ذبح شده باشد و حسدورزیدن و سرکشی و دعوت به‌سوی فحشا و آرزوی آنچه فضل خداست، و خودپسندی و منت گذاشتن بر بخشش، و ارتکاب ظلم، و انکار تمیزدهنده‌ی حق و باطل، و ناراحت کردن یتیم، و راندن نیازمند، و سوگند دروغین برای گناه، و ظلم به یکی از مخلوقات تو در اموال ایشان یا احساساتشان یا پوستشان و آبرویاشان و آنچه که دیدگانم می‌بینند و آنچه که گوش‌هایم می‌شنوند و زبانم به آن گویاست و دستانم به‌سوی آن گشوده است و به‌سوی آن گام برداشتم و پوستم با آن در تماس شد و در خاطرم گذشت؛ از آنچه که نزد تو گناه محسوب می‌شود و نیز هر سوگند دروغ و هر زشتی و گناه و خطایی، مرتکب شدم - در سیاهی شب یا روشنی روز، در آشکار و پنهان - یا آنچه می‌دانم و به یاد می‌آورم یا از یاد برده باشم؛ شنیده باشم یا نشنیده باشم، اگر به اندازه‌ی چشم برهم‌زدنی و یا کمتر از آن، در حلال یا حرامی از حدود آن تجاوز و یا قصور کرده باشم از روزی که مرا آفریدی تا امروز از همه‌ی آن‌ها توبه می‌کنم و به‌سوی تو باز می‌گردم.

﴿۳۰۸۶﴾ بار خدایا؛ روز را آغاز کردم و در این بامداد و در این روز برای هر کس که شایسته‌ی

رحمت توست، طلب آمرزش می‌کنم.

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

﴿٣٠٨٧﴾ الصَّادِقُ (عليه السلام): اللَّهُمَّ إِنِّي أَعْتَذِرُ إِلَيْكَ مِنْ ذُنُوبِي وَأَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ؛

مستدرک الوسائل، ج ٥، ص ٢١٢

﴿٣٠٨٨﴾ الرَّسُولُ (عليه السلام): اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ أَنْ أَشْرِكَ بِكَ شَيْئًا وَأَنَا أَعْلَمُ وَأَسْتَغْفِرُكَ لِمَا

لَا أَعْلَمُ تَقُولُهَا ثَلَاثَ مَرَّاتٍ؛ بحار الأنوار، ج ٦١، ص ٢٤٤

﴿٣٠٨٩﴾ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ أَنْ أَشْرِكَ بِكَ وَأَنَا أَعْلَمُ أَوْ لَا أَعْلَمُ وَأَسْتَغْفِرُكَ لِمَا أَعْلَمُ وَ

لِمَا لَا أَعْلَمُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٣١٥

﴿٣٠٩٠﴾ اللَّهُمَّ إِنِّي أَمْسَيْتُ أَسْتَغْفِرُكَ فِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ وَفِي هَذَا الْيَوْمِ لِأَهْلِ رَحْمَتِكَ؛

مصباح المتهجد، ص ٩٢

﴿٣٠٩١﴾ اللَّهُمَّ مَا عَمِلْتُ مِنْ عَمَلٍ عَمْدًا أَوْ خَطَأً سِرًّا أَوْ عَلَانِيَةً مِمَّا خَانَهُ سَمْعِي أَوْ عَايَنَهُ

بَصْرِي أَوْ نَطَقَ بِهِ لِسَانِي أَوْ نَقَلْتُ إِلَيْهِ قَدَمِي أَوْ بَطَشْتُهُ بِيَدِي أَوْ بَاشَرْتُهُ بِجِلْدِي أَوْ جَعَلْتُهُ فِي بَطْنِي أَوْ كَسَوْتُهُ ظَهْرِي أَوْ هَوَيْتُهُ بِنَفْسِي أَوْ شَرِبْتُهُ قَلْبِي فِيمَا هُوَ لَكَ مَعْصِيَةٌ وَعَلَى مَنْ فَعَلَهُ وَزُرُّ وَمِنْ كُلِّ فَاحِشَةٍ أَوْ ذَنْبٍ أَوْ خَطِيئَةٍ عَمِلْتُهَا فِي سَوَادٍ لَيْلٍ أَوْ بَيَاضِ نَهَارٍ فِي خَلٍّ أَوْ مَلَأٍ عِلْمْتُهُ أَوْ لَمْ أَعْلَمْهُ ذَكَرْتُهُ أَوْ نَسِيتُهُ عَصَيْتُكَ فِيهِ طَرْفَةَ عَيْنٍ فِي حِلٍّ أَوْ حَرَمٍ أَوْ قَصَدْتُ فِيهِ مُدًّا يَوْمٌ خَلَقْتَنِي إِلَى أَنْ وَقَفْتُ مَوْقِفِي هَذَا فَإِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ لَهُ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ مِنْهُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٨٤

﴿٣٠٩٢﴾ امير المؤمنين (عليه السلام): اللَّهُمَّ وَأَسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ أَتَعَبْتُ فِيهِ جَوَارِحِي فِي لَيْلِي وَ

نَهَارِي وَقَدْ اسْتَرْتُ مِنْ عِبَادِكَ بَسْتَرِي وَلَا سِتْرَ إِلَّا مَا سَتَرْتَنِي فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَاغْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٣٠٩٣﴾ امير المؤمنين (عليه السلام): اللَّهُمَّ وَأَسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ أَذْنَانِي مِنْ عَذَابِكَ أَوْ نَأَى عَنْ

ثَوَابِكَ أَوْ حَجَبَ عَنِّي رَحْمَتِكَ أَوْ كَدَّرَ عَلَيَّ نِعْمَتَكَ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاغْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٣٠٩٤﴾ امير المؤمنين (عليه السلام): اللَّهُمَّ وَأَسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ ارْتَكَبْتُهُ بِشُمُولِ عَافِيَتِكَ أَوْ

تَمَكَّنْتُ مِنْهُ بِفَضْلِ نِعْمَتِكَ أَوْ قَوَيْتُ عَلَيْهِ بِسَابِغِ رِزْقِكَ أَوْ خَيْرٍ أَرَدْتُ بِهِ وَجْهَكَ فَخَالَطَنِي فِيهِ وَشَارَكَ فِعْلِي مَا لَا يَخْلُصُ لَكَ أَوْ وَجَبَ عَلَيَّ مَا أَرَدْتُ بِهِ سِوَاكَ فَكَثِيرُ مَا يَكُونُ كَذَلِكَ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاغْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿درخواست مغفرت﴾

﴿۳۰۸۷﴾ خداوند! از گناهانم به درگاه تو پوزش می‌خواهم، و از تو طلب آمرزش کرده و به‌سوی تو، باز می‌گردم.

﴿۳۰۸۸﴾ سه بار بگو: بار خدایا! از اینکه آگاهانه چیزی را با تو شریک سازم به تو پناه می‌برم و درباره‌ی موارد ناآگاهانه، از تو آمرزش می‌خواهم.

﴿۳۰۸۹﴾ سه بار بگو: بار خدایا! از اینکه آگاهانه یا ناآگاهانه چیزی را با تو شریک سازم به تو پناه می‌برم و درباره‌ی موارد ناآگاهانه، از تو آمرزش می‌خواهم.

﴿۳۰۹۰﴾ بار خدایا! شب را آغاز کردم، و در این شب و در این روز برای هرکس که شایسته‌ی رحمت توست، از تو آمرزش می‌خواهم.

﴿۳۰۹۱﴾ خداوند! آنچه انجام دادم؛ عمدی یا سهوی، پنهان یا آشکار، خیانت‌هایی که با گوش و چشم و زبان و دست و پا و پوست مرتکب شدم، یا آنچه در شکم جای دادم، یا آنچه پوشیدم، یا آنچه بدان میل کردم یا دلم هوای آن کرد، که نافرمانی تو بود و بر انجام‌دهنده‌ی آن گناه نوشته می‌شد، و از هر عمل زشت، گناه یا خطایی که در تاریکی شب یا روشنایی روز، در خلوت یا آشکار مرتکب شدم، و یا گناهی که الآن بر آن آگاهی ندارم چه به یاد داشته یا فراموش کرده‌ام و نافرمانی‌هایی که حتی لحظه‌ای در حالت احرام یا غیر آن مرتکب شده‌ام؛ یا از آغاز خلقتم تا امروز قصد انجام آن را داشته‌ام؛ از تو طلب آمرزش کرده و توبه می‌کنم.

﴿۳۰۹۲﴾ خداوند! از تو طلب آمرزش می‌کنم برای تمامی گناهی که در آن اعضا و جوارحم را در شب و روز به رنج انداختم و به تحقیق که با چتر پوشش تو آن را از بندگان مخفی نگاه داشتم و در واقع هیچ گناهی پوشیده نماند مگر آنچه را که تو پوشاندی؛ پس بر محمد و خاندانش درود بفرست و آن را بیامرز ای بهترین آمرزندگان.

﴿۳۰۹۳﴾ خداوند! برای هر گناهی که مرا به عذاب تو نزدیک‌تر ساخته یا از ثواب و اجر تو دور ساخته یا باعث حجاب من از رحمت تو گشته است یا نعمت و لطف تو را از من دور کرده و تیره و ناصاف کرده، آمرزش می‌خواهم. پس بر محمد و خاندان او درود بفرست و آن را بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿۳۰۹۴﴾ خداوند! از تو طلب آمرزش می‌کنم برای هر گناهی که مرتکب شدم به سبب آنکه مشمول عافیت و سلامتی از جانب تو بودم یا از فضل و نعمت تو توانگر شدم و اقدام به گناه کردم و با نعمت تام و کاملی که تو روزی‌ام کردی قوی شدم، یا نیت خیری اراده کردم، ولی آن را آلوده کردم و در عمل شرک ورزیدم و هیچ اخلاصی برای تو نداشتم، یا آنچه را که به آن، غیر تو را اراده کردم؛ و بسیاری از اعمال من این‌چنین بوده است. پس خداوند! بر محمد و خاندانش درود فرست و [گناهان] مرا بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

﴿٣٠٩٥﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرْكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ اسْتَخَفْتُ لَهُ ضَوْءَ النَّهَارِ مِنْ عِبَادِكَ وَبَارَزْتُ بِهِ فِي ظُلْمَةِ اللَّيْلِ جُرْأَةً مِنِّي عَلَيْكَ عَلَيَّ أَنِّي أَعْلَمُ أَنَّ السِّرَّ عِنْدَكَ عَلَانِيَةً وَأَنَّ الْخَفِيَّةَ عِنْدَكَ بَارِزَةٌ وَأَنَّهُ لَنْ يَمْنَعَنِي مِنْكَ مَانِعٌ وَلَا يَنْفَعَنِي عِنْدَكَ نَافِعٌ مِنْ مَالٍ وَبَيْنٍ إِلَّا أَنْ أَتَيْتُكَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاغْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٣٠٩٦﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرْكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ اسْتَعَنْتُ عَلَيْهِ بِحِيلَةٍ تُدْنِي مِنْ غَضَبِكَ أَوْ اسْتَظْهَرْتُ بِنَيْلِهِ عَلَى أَهْلِ طَاعَتِكَ أَوْ اسْتَمَلْتُ بِهِ أَحَدًا إِلَى مَعْصِيَتِكَ أَوْ رَأَيْتُ فِيهِ عِبَادَكَ أَوْ لَبَسْتُ عَلَيْهِمْ بِفَعَالٍ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاغْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٣٠٩٧﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرْكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ اسْقَلَلْتُهُ أَوْ اسْكُتَرْتُهُ أَوْ اسْتَغْظَمْتُهُ أَوْ اسْتَصْغَرْتُهُ أَوْ وَرَّطَنِي جَهْلِي فِيهِ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاغْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٣٠٩٨﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرْكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ اسْتَمَلْتُ إِلَيْهِ أَحَدًا مِنْ خَلْقِكَ بَغَوَاتِي أَوْ خَدَعْتُهُ بِحِيلَتِي فَعَلَّمْتُهُ مِنْهُ مَا جَهِلَ وَعَمَيْتُ عَلَيْهِ مِنْهُ مَا عَلِمَ وَلَقَيْتُكَ غَدًا بِأَوْزَارِي وَأَوْزَارَ مَعَ أَوْزَارِي فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَاغْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٣٠٩٩﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرْكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ اسْتَوْجَبْتُ مِنْكَ بِهِ رَدَّ الدُّعَاءِ وَحِرْمَانَ الْإِجَابَةِ وَخَيْبَةَ الطَّمَعِ وَانْفِسَاخَ الرَّجَاءِ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاغْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٣١٠٠﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرْكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ أَلْبَسَنِي كِبْرَةً وَانْهَمَاكِي فِيهِ ذِلَّةٌ أَوْ آيَسَنِي مِنْ وُجُودِ رَحْمَتِكَ أَوْ قَصَّرَ بِي الْيَأْسَ عَنِ الرَّجُوعِ إِلَى طَاعَتِكَ لِمَعْرِفَتِي بِعَظِيمِ جُرْمِي وَسُوءِ ظَنِّي بِنَفْسِي فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاغْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٣١٠١﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرْكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ أَلْهَانِي عَمَّا هَدَيْتَنِي إِلَيْهِ أَوْ أَمَرْتَنِي بِهِ أَوْ نَهَيْتَنِي عَنْهُ أَوْ دَلَلْتَنِي عَلَيْهِ فِيمَا فِيهِ الْحَظُّ لِبُلُوغِ رِضَاكَ وَإِثَارِ مَحَبَّتِكَ وَالْقُرْبِ مِنْكَ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاغْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿درخواست مغفرت﴾

﴿۳۰۹۵﴾ خداوندا! از تو آمرزش می‌خواهم برای تمامی گناهیانی که در روشنایی روز آن را از بندگانت پنهان کردم و در تاریکی شب آن را اجرا کردم، و این جسارتی بود که من به پیشگاه تو کردم، با اینکه می‌دانم اسرار و امور پنهانی نیز نزد تو آشکار است و هیچ مانعی نمی‌تواند تو را از تحقق اراده‌ات مانع شود و هیچ سودرساننده‌ای نمی‌تواند نزد تو به من سودی برساند؛ چه با مال باشد چه فرزندی؛ مگر آنکه با قلب پاک و بی‌آلایش بر تو وارد شوم.

﴿۳۰۹۶﴾ خداوندا! از تو آمرزش می‌خواهم برای گناهیانی که از حيله و نیرنگ کمک گرفتم تا به خشم تو نزدیک شوم یا به اهل طاعت و فرمان‌برداری تو غلبه کردم یا به اهل گناه تمایل نشان دادم یا نزد بندگانت ریا و خودنمایی کردم یا افعال را دگرگون و غیر واقعی نمایاندم، پس بر محمد و خاندانش درود بفرست و مرا بیمارزی ای بهترین آمرزندگان.

﴿۳۰۹۷﴾ خداوندا! من از تو آمرزش می‌خواهم برای تمامی گناهیانی که آن‌ها را ناچیز شمردم یا زیاد دانستم، حقیر شمردم یا بزرگ دانستم و گناهیانی که بر اثر نادانی‌ام در ورطه‌ی آن‌ها افتادم. پس بر محمد و خاندانش درود بفرست و آن گناهان را بیمارزی.

﴿۳۰۹۸﴾ خداوندا! از تو آمرزش می‌طلبم از هر گناهی که بنده‌ای از بندگانت را با فریبکاری به‌سوی آن کشاندم و با نقشه و خدعه او را فریب دادم، آنگاه گناهی را که نمی‌شناخت به او یاد دادم و جلوی دید او را از آنچه می‌دانست گرفتم، و می‌دانم که فردای قیامت باید با وزر و وبال گناه دیگران، علاوه بر گناه خود، با تو ملاقات کنم، پس بر محمد و آلش درود بفرست و آن گناهان را بر من بیمارزی، ای بهترین آمرزندگان.

﴿۳۰۹۹﴾ خداوندا! از تو آمرزش می‌طلبم از هر گناهی که به خاطر آن مستحقّ رد شدن دعا و محرومیت از اجابت و ناامیدی از طمع و گسستن آرزو شده‌ام، پس بر محمد و آل محمد درود بفرست و آن را بیمارزی، ای بهترین آمرزندگان.

﴿۳۱۰۰﴾ خداوندا! از تو آمرزش می‌طلبم برای هر گناهی که لباس تکبر به من پوشانید و فرورفتن در آن ذلت گردید، یا از وجود رحمت مایوس گردانید، یا ناامیدی مرا از بازگشت به طاعت بازداشت، چون به جرم بزرگم آشنا و به نفس خویش بدگمان بودم، پس بر محمد و آل محمد درود فرست و این گناه مرا بیمارزی، ای بهترین آمرزندگان.

﴿۳۱۰۱﴾ خداوندا! از تو آمرزش می‌طلبم برای هر گناهی که مرا غافل کرده از آنچه به‌سوی آن هدایت کرده‌ام یا به آن امر نمودی یا از آن نهی فرمودی، یا راهنمایی کردی به‌سوی آنچه که در آن توفیق رسیدن به خشنودیت یا برگزیدن محبت و قربت می‌باشد، پس بر محمد و آل محمد درود فرست و این گناه مرا بیمارزی، ای بهترین آمرزندگان.

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

﴿٣١٠٢﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ أَنْتَ أَحَقُّ بِمَعْرِفَتِهِ إِذْ كُنْتَ أَوْلَى بِسِتْرَتِهِ [بِسْتَرِهِ] فَإِنَّكَ أَهْلُ التَّقْوَى وَ أَهْلُ الْمَغْفِرَةِ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اغْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٣١٠٣﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ أَوْرَدَنِي الْهَلَكَةَ لَوْ لَا رَحْمَتُكَ وَ أَحَلَّنِي دَارَ الْبَوَارِ لَوْ لَا تَغَمَّدُكَ وَ سَلَكَ بِي سَبِيلَ الْغَى لَوْ لَا رَشْدُكَ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اغْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٣١٠٤﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ ثُبْتُ إِلَيْكَ مِنْهُ وَ أَقْدَمْتُ عَلَى فِعْلِهِ فَاسْتَحْيَيْتُ مِنْكَ وَ أَنَا عَلَيْهِ وَ رَهْبْتُكَ وَ أَنَا فِيهِ ثُمَّ اسْتَقَلْتُكَ مِنْهُ وَ عُدْتُ إِلَيْهِ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اغْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٣١٠٥﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ ثُبْتُ إِلَيْكَ مِنْهُ ثُمَّ عُدْتُ فِيهِ وَ نَقَضْتُ الْعَهْدَ فِيمَا بَيْنِي وَ بَيْنَكَ جُرْأَةً مِنِّي عَلَيْكَ لِمَعْرِفَتِي بِكَرَمِكَ وَ عَفْوِكَ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اغْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٣١٠٦﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ تَجَهَّمْتُ فِيهِ وَلِيًّا مِنْ أَوْلِيَائِكَ مُسَاعِدَةً فِيهِ لِأَعْدَائِكَ أَوْ مِثْلًا مَعَ أَهْلِ مَعْصِيَتِكَ عَلَى أَهْلِ طَاعَتِكَ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اغْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٣١٠٧﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ تَوَقَّعْتُ فِيهِ قَبْلَ انْقِضَائِهِ تَعْجِيلَ الْعُقُوبَةِ فَأَمْهَلْتَنِي وَ أَذَلَّيْتُ عَلَى سِتْرٍ فَلَمْ آلِ فِي هَتِكِهِ عَنِّي جَهْدًا فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اغْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٣١٠٨﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ ثَوَّرَكَ عَلَيَّ وَ وَجَبَ فِي فِعْلِي بِسَبَبِ عَهْدٍ عَاهَدْتُكَ عَلَيْهِ أَوْ عَقْدٍ عَقَدْتُهُ لَكَ أَوْ ذِمَّةٍ آلَيْتُ بِهَا مِنْ أَجْلِكَ لِأَحَدٍ مِنْ خَلْقِكَ ثُمَّ نَقَضْتَ ذَلِكَ مِنْ غَيْرِ ضَرُورَةٍ لِرَغْبَتِي فِيهِ بَلِ اسْتَزَلَّنِي عَنِ الْوَفَاءِ بِهِ الْبَطَرُ وَ اسْتَحْطَنِي عَنْ رِعَايَتِهِ الْأَشْرُ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اغْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿درخواست مغفرت﴾

﴿۳۱۰۲﴾ خداوندا! از تو آمرزش می‌طلبم از هر گناهی که به شناخت آن آگاه‌تری، زیرا پیش از هر کس تو به پوشانیدن آن سزاوارتری، چون فقط تو اهل تقوا و آمرزش هستی، پس بر محمد و آل محمد درود فرست و این گناه را بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿۳۱۰۳﴾ خداوندا! از تو آمرزش می‌طلبم برای هر گناهی که اگر رحمت شامل نمی‌شد، مرا به هلاکت انداخته بود مرا به دار فنا و نابودی می‌کشاید و اگر هدایت تو نبود مرا به گمراهی می‌برد، پس بر محمد و آل محمد درود فرست و این گناه مرا بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿۳۱۰۴﴾ خداوندا! از تو آمرزش می‌طلبم از هر گناهی که از آن توبه کردم سپس به آن اقدام نمودم و با اینکه از تو حیا می‌کردم آن را انجام می‌دادم و با اینکه از تو می‌ترسیدم مرتکب شدم، آن گاه از تو خواستم که از من درگذری و باز به‌سوی آن برگشتم، پس بر محمد و آل محمد درود فرست و آن را بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿۳۱۰۵﴾ خداوندا! از تو آمرزش می‌طلبم برای هر گناهی که از آن به‌سوی توبه کردم و مجدداً به‌سوی آن برگشتم، و عهده‌ی را که بین من و تو بود با گستاخی و جرأت نقض کردم، زیرا با کرم و عفو تو آشنا بودم، پس بر محمد و آل محمد درود فرست و و آن را بر من بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿۳۱۰۶﴾ خداوندا! از تو آمرزش می‌طلبم برای هر گناهی که در آن به جهت کمک به دشمنان، یا خوش آمد گناهکاران و مقدم‌داشتن آن‌ها بر اهل اطاعت یا یکی از اولیای، رو ترش کرده و اخم نمودم، پس بر محمد و آل محمد درود فرست و این گناه را بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿۳۱۰۷﴾ خداوندا! از تو آمرزش می‌طلبم از هر گناهی که انتظار داشتم قبل از به پایان رسیدن آن فوراً عقوبتم کنی، ولی مهلتی دادم و پرده‌ی پوشش را بر من فرو انداختی، ولی از هیچ‌گونه کوششی در هتک آن فرو گذار نکردم، پس بر محمد و آل محمد درود فرست و آن را بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿۳۱۰۸﴾ خداوندا! از تو آمرزش می‌طلبم از هر گناهی که شعله‌ی غضب تو را بر من روشن ساخت و باعث شد در اثر ارتکاب آن به سبب عهده‌ی که با تو بسته بودم، با پیمانی که با تو داشتم، یا سوگندی که برای یکی از مردم به خاطر تو خوردم گناهی بر دمه‌ی من لازم آید، ولی پس از آن به خاطر میل و رغبتم آن را بدون ضرورت نقض کردم، بلکه خوشگذرانی مرا از وفای به آن بازداشت و سرمستی مرا از رعایت آن فرو انداخت، پس بر محمد و آل محمد درود فرست و آن را بر بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

﴿٣١٠٩﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ جَرَى بِهِ عِلْمُكَ فِيَّ وَعَلَى إِلَى آخِرِ عُمْرِي بِجَمِيعِ ذُنُوبِي لِأَوَّلِهَا وَآخِرِهَا وَعَمْدِهَا وَخَطَايَهَا وَقَلِيلِهَا وَكَثِيرِهَا وَدَقِيقِهَا وَجَلِيلِهَا وَقَدِيمِهَا وَحَدِيثِهَا وَسِرِّهَا وَعَلَانِيَتِهَا وَجَمِيعِ مَا أَنَا مُذْنِبُهُ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ وَأَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَغْفِرَ لِي جَمِيعَ مَا أَحْصَيْتَ مِنْ مَظَالِمِ الْعِبَادِ قَبْلِي فَإِنَّ لِعِبَادِكَ عَلَى حَقُّوقًا أَنَا مُرْتَهَنٌ بِهَا تَغْفِرُهَا لِي كَيْفَ شِئْتَ وَأَنْتَ شَيْتَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٣١١٠﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ حَلَلْتُ بِهِ عَقْدًا شَدَدْتُهُ أَوْ حَرَمْتُ بِهِ نَفْسِي خَيْرًا وَعَدْتَنِي بِهِ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاعْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٣١١١﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ حَمَلَنِي عَلَى الْخَوْفِ مِنْ غَيْرِكَ أَوْ دَعَانِي إِلَى التَّوَاضُعِ لِأَحَدٍ مِنْ خَلْقِكَ أَوْ اسْتَمَالَنِي إِلَيْهِ الطَّمَعُ فِيمَا عِنْدَهُ أَوْ زَيْنَ لِي طَاعَتِهِ فِي مَعْصِيَتِكَ اسْتِجْرَارًا لِمَا فِي يَدِهِ وَأَنَا أَعْلَمُ بِحَاجَتِي إِلَيْكَ لَا غِنَا لِي عَنْكَ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاعْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٣١١٢﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ خَطَوْتُ إِلَيْهِ بِرَجُلِي أَوْ مَدَدْتُ إِلَيْهِ يَدِي أَوْ تَأَمَّلْتُ بِصَرِي أَوْ أَصْغَيْتُ إِلَيْهِ بِسَمْعِي أَوْ نَطَقْتُ بِهِ لِسَانِي أَوْ أَنْفَقْتُ فِيهِ مَا رَزَقْتَنِي ثُمَّ اسْتَرْزَقْتُكَ عَلَى عَصِيَانِي فَرَزَقْتَنِي ثُمَّ اسْتَعْنْتُ بِرِزْقِكَ عَلَى مَعْصِيَتِكَ فَسَتَرْتَ عَلَيَّ ثُمَّ سَأَلْتُكَ الزِّيَادَةَ فَلَمْ تُخَيِّبْنِي وَجَاهَرْتُكَ فِيهِ فَلَمْ تَفْضَحْنِي فَلَا أَرَا لِي مُصِرًّا عَلَى مَعْصِيَتِكَ وَلَا تَزَالُ عَائِدًا عَلَيَّ بِحِلْمِكَ وَمَغْفِرَتِكَ يَا أَكْرَمَ الْأَكْرَمِينَ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاعْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٣١١٣﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ خَفَى عَنْ خَلْقِكَ وَلَمْ يَغْزُبْ عَنْكَ فَاسْتَقْلْتُكَ مِنْهُ فَأَقْلَنْتَنِي ثُمَّ عُدْتُ فِيهِ فَسَتَرْتَهُ عَلَيَّ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاعْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٣١١٤﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ خَلَوْتُ بِهِ فِي لَيْلٍ أَوْ نَهَارٍ وَارْخَيْتَ عَلَيَّ فِيهِ الْأَسْتَارَ حَيْثُ لَا يَرَانِي إِلَّا أَنْتَ يَا جَبَّارُ فَارْتَابْتُ فِيهِ نَفْسِي وَمَيَّزْتُ بَيْنَ تَرْكِهِ

﴿درخواست مغفرت﴾

﴿۳۱۰۹﴾ خداوند! از تو آمرزش می‌طلبم از هر گناهی که علم تو بر آن در من و بر من تا آخر عمرم جاری شد، به خاطر اول آن و آخر آن، و عمدی و سهوی آن، و کم و زیاد آن، نازک و کلفت آن، قدیم و جدیدش، پنهان و آشکارش و همه‌ی آن گناهانی که من مرتکب آن شده‌ام به‌سوی تو توبه می‌کنم، و می‌خواهم که بر محمد و آل محمد درود فرستی و همه‌ی مظالم بندگان را که بر ذمه من آمده و تو آن‌ها را به شماره آورده‌ای ببخشی، زیرا بندگان بر گردنم حقوقی دارند که من در گرو آن‌ها هستم، پس هر گونه و هر زمانی که خواستی، آن‌ها را بیامرز ای مهربان‌ترین مهربانان.

﴿۳۱۱۰﴾ خداوند! برای تمامی گناهانی که با آن پیمانی را که بسته بودم نقض کردم، و یا خیری را که به من وعده کرده بودی بر خود حرام کردم، از تو طلب آمرزش می‌کنم، خداوند! بر محمد و خاندان پاکش درود فرست و [گناه‌های] بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿۳۱۱۱﴾ خداوند! برای همه‌ی گناهانی که مرا از غیر تو به ترس افکند، یا مرا به فروتنی نسبت به یکی از مخلوقات فراخواند، یا طمع به آنچه او دارد مرا به او متمایل کرد، یا پیروی از آنچه در اختیار اوست فرمان‌برداری از او را در مقابل نافرمانی از تو برایم آراست، آمرزش می‌خواهم و من به نیاز خود به تو آگاهم و از تو بی‌نیاز نیستم؛ خداوند! بر محمد و خاندان پاکش درود فرست و [گناه‌های] بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿۳۱۱۲﴾ خداوند! از تو به خاطر گناهانی که با پایم به‌سوی آن‌ها گام برداشتم و یا دستم را به‌سوی آن دراز کردم و یا چشمم به آن دوخته شد و یا با گوشم به آن گوش فرادادم و یا با زبانم به آن تکلم کردم و یا روزی‌ای که به من داده بودی در آن خرج کردم، سپس با آنکه نافرمانی‌ات را کردم از تو درخواست رزق کردم و تو باز هم به من روزی دادی و من از رزقی که روزی‌ام کرده بودی برای نافرمانی‌ات یاری گرفتم و تو بر من [گناه‌های] را پوشاندی و باز روزی بیشتری خواستم و ناامیدم نکردی و آشکارا نافرمانی‌ات کردم و مرا رسوا نکردی و پیوسته در نافرمانی‌ات اصرار می‌کنم و تو همچنان با بردباری و آمرزش با من برخورد می‌کنی؛ ای بخشنده‌ترین بخشنندگان. پس بر محمد و خاندانش درود فرست و آن را بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿۳۱۱۳﴾ خداوند! از تو برای تمامی گناهانی که انجام دادم و از بندگان مخفی بود و از تو پنهان نبود، و از تو پوزش خواستم و درگذشتی و سپس باز به آن گناه بازگشتم و آن را برایم پوشاندی، درخواست بخشش می‌کنم. پس بر محمد و خاندانش درود فرست و آن را بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿۳۱۱۴﴾ خداوند! از تو آمرزش می‌طلبم و از هر گناهی که در شب و روز در تنهایی به سراغ آن رفتم، و تو پرده پوشانده‌ات را بر من فروانداختی به‌طوری که هیچ‌کس جز تو ای خدای جبار،

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

لِخَوْفِكَ وَانْتِهَاكِهِ لِحُسْنِ الظَّنِّ بِكَ فَسَوَّلْتُ لِي نَفْسِي الْإِقْدَامَ عَلَيْهِ فَوَاقَعْتُهُ وَ أَنَا عَارِفٌ بِمَعْصِيَتِي فِيهِ لَكَ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اغْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٣١١٥﴾ امير المؤمنين (عليه السلام): اللَّهُمَّ وَ اسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ خُنتُ فِيهِ أَمَانَتِي أَوْ بَخَسْتُ فِيهِ بِفِعْلِهِ نَفْسِي أَوْ أَخْطَأْتُ بِهِ عَلَى بَدَنِي أَوْ آثَرْتُ فِيهِ شَهَوَاتِي أَوْ قَدَمْتُ فِيهِ لَذَائِي أَوْ سَعَيْتُ فِيهِ لِعَيْرِي أَوْ اسْتَعْوَيْتُ إِلَيْهِ مَنْ تَابَعَنِي أَوْ كَانَتْ فِيهِ مَنْ مَنَعَنِي أَوْ قَهَرْتُ عَلَيْهِ مَنْ غَالَبَنِي أَوْ غَلَبْتُ عَلَيْهِ بِحِيلَتِي أَوْ اسْتَرْزَلَنِي إِلَيْهِ مِثْلِي فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اغْفِرْ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٣١١٦﴾ امير المؤمنين (عليه السلام): اللَّهُمَّ وَ اسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ دَخَلْتُ فِيهِ بِحُسْنِ ظَنِّي بِكَ أَنْ لَا تُعَذِّبَنِي عَلَيْهِ وَ رَجَوْتُكَ لِمَغْفِرَتِهِ فَأَقْدَمْتُ عَلَيْهِ وَ قَدْ عَوَّلْتُ نَفْسِي عَلَى مَعْرِفَتِي بِكَرَمِكَ أَنْ لَا تَفْضَحَنِي بَعْدَ أَنْ سَتَرْتَهُ عَلَى فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اغْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٣١١٧﴾ امير المؤمنين (عليه السلام): اللَّهُمَّ وَ اسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ دَعَتْنِي الرُّخْصَةُ فَحَلَلْتُهُ لِنَفْسِي وَ هُوَ فِيمَا عِنْدَكَ مُحَرَّمٌ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اغْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٣١١٨﴾ امير المؤمنين (عليه السلام): اللَّهُمَّ وَ اسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ دَلَّسْتُ بِهِ مَنِّي مَا أَظْهَرْتَهُ أَوْ كَشَفْتُ عَنِّي بِهِ مَا سَتَرْتَهُ أَوْ قَبَّحْتُ بِهِ مَنِّي مَا زَيَّنْتَهُ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اغْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٣١١٩﴾ امير المؤمنين (عليه السلام): اللَّهُمَّ وَ اسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ رَصَدَنِي فِيهِ أَعْدَائِي لِهَيْكَلِي فَصَرَفْتُ كَيْدَهُمْ عَنِّي وَ لَمْ تُعِنْهُمْ عَلَى فَضِيحَتِي كَأَنِّي لَكَ وَلِيٌّ فَنَصَرْتَنِي وَ إِلَى مَتَى يَا رَبُّ أَغْصِي فَتْمَهْلَنِي وَ طَالَ مَا عَصَيْتُكَ فَلَمْ تُؤَاخِذْنِي وَ سَأَلْتُكَ عَلَى سُوءٍ فَعَلَيْ فَأَعْطَيْتَنِي فَأَيُّ شُكْرٍ يَقُومُ عِنْدَكَ بِنِعْمَةٍ مِنْ نِعَمِكَ عَلَى فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اغْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٣١٢٠﴾ امير المؤمنين (عليه السلام): اللَّهُمَّ وَ اسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ رَهَبْتُ بِهِ سِوَاكَ أَوْ عَادَيْتُ فِيهِ أَوْلِيَاءَكَ أَوْ وَالَيْتُ فِيهِ أَعْدَاءَكَ أَوْ خَذَلْتُ فِيهِ أَحِبَّاءَكَ أَوْ تَعَرَّضْتُ فِيهِ لِشَيْءٍ مِنْ غَضَبِكَ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اغْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿درخواست مغفرت﴾

مرا نمی‌دید، پس به تردید افتادم بین اینکه از ترس تو آن را ترک کنم یا به واسطه‌ی حسن ظن به تو آن را مرتکب شوم، پس نفس آن را برایم زینت داد و انجام دادم درحالی که می‌دانستم معصیت تو را مرتکب می‌شوم.

﴿۳۱۱۵﴾ خداوند! برای تمامی گناهایی که باعث شد در امانتم خیانت کردم، یا با انجام آن پست و فرومایه شدم، یا با جوارحم به خطا رفتم، یا در آن از شهوت‌های نفسانی‌ام پیروی کردم، یا در به دنبال لذت و خوشی بودم، یا از دیگری بدگویی کردم، یا با آن که از من پیروی می‌کند فریبکاری کردم، یا با آن که مرا منع کرد تکبر کردم، یا بر آن که بر من چیره شود خشم گرفتم؛ یا با استفاده از حيله بر او غلبه کردم، یا به‌سوی خواسته‌ام لغزیدم؛ از تو طلب آمرزش می‌کنم؛ خداوند! بر محمد و خاندان پاکش درود فرست و [گناه‌ها را] ببامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿۳۱۱۶﴾ خداوند! از تو آمرزش می‌طلبم از هر گناهی که وارد آن شدم به خاطر حسن ظن به تو که مرا بر آن عذاب نمی‌کنی و امیدوارم بودم که آن را می‌آمرزی، پس به آن اقدام کردم، در حالی که اتکاء من به کرمی بود که از تو می‌شناختم که دیگر پس از آنکه آن را بر من پوشاندی رسوایم نمی‌کنی، پس بر محمد و آل محمد درود فرست و آن را ببامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿۳۱۱۷﴾ خداوند! از تو آمرزش می‌طلبم از هر گناهی که رخصت در آن انگیزه‌ی من شد تا برای خود حلال دانستم، درحالی که نزد تو حرام بود، پس بر محمد و آل محمد درود فرست و این گناه‌ها را ببامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿۳۱۱۸﴾ خداوند! از چنین گناهایی از تو طلب آمرزش می‌کنم؛ آنچه تو آشکار خواستی و من پوشاندم، آنچه تو پوشاندی و من آشکار کردم؛ آنچه تو زشت دانستی و من زیبا پنداشتم، خداوند! بر محمد و خاندان پاکش درود فرست و [گناه‌ها را] ببامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿۳۱۱۹﴾ خداوند! از تو آمرزش می‌طلبم از هر گناهی که دشمنانم با آن در پی آبروریزی من بودند و تو نقشه آن‌ها را از من برگرداندی، و کمکشان نکردی که مرا رسوا کنند، گویا من دوست توأم که مرا یاری کردی. پروردگارا! تا کی تو را معصیت کنم و تو مهلتم دهی، چقدر معصیت کردنم طولانی شده، تو هم مؤاخذه نکردی؛ و از تو با وجود بدی کردارم درخواست کردم و تو عطا نمودی، پس کدام شکر است که بتواند در برابر حتی یکی از نعمت‌هایت قرار گیرد؟ پس درود فرست بر محمد و آل محمد و آن را بر من ببامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿۳۱۲۰﴾ خداوند! از تو برای تمام گناهایی که در آن‌ها از غیر تو ترسیدم یا با آن‌ها با دوستان دشمنی کردم و یا با دشمنان دوستی کردم یا دوستان را با آن خوار کردم یا خود را در معرض خشم قرار دادم طلب آمرزش می‌کنم. پس بر محمد و خاندانش درود فرست و گناهان مرا ببامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

﴿٣١٢١﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ سَبَقَ فِي عِلْمِكَ أَنِّي فَاعِلُهُ بِقُدْرَتِكَ الَّتِي قَدَرْتَ بِهَا عَلَى كُلِّ شَيْءٍ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاعْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٣١٢٢﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ سَهَرْتُ لَهُ لَيْلِي فِي التَّائِي لِاتِّبَانِهِ وَالتَّخَلُّصِ إِلَى وَجُودِهِ حَتَّى إِذَا أَصْبَحْتُ تَخَطَّاتُ إِلَيْكَ بِحِلْيَةِ الصَّالِحِينَ وَأَنَا مُضْمِرٌ خِلَافَ رِضَاكَ يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاعْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٣١٢٣﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ ظَلَمْتُ بِسَبَبِهِ وَلِيًّا مِنْ أَوْلِيَائِكَ أَوْ نَصَرْتُ بِهِ عَدُوًّا مِنْ أَعْدَائِكَ أَوْ تَكَلَّمْتُ فِيهِ بِغَيْرِ مَحَبَّتِكَ أَوْ نَهَضْتُ فِيهِ إِلَى غَيْرِ طَاعَتِكَ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاعْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٣١٢٤﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ عَلِمْتُهُ مِنْ نَفْسِي أَوْ نَسِيتُهُ أَوْ ذَكَرْتُهُ أَوْ تَعَمَّدْتُهُ أَوْ أَخْطَأْتُ فِيهِمَا لَا أَشْكُ أَنَّكَ سَائِلِي عَنْهُ وَإِنَّ نَفْسِي مُرْتَهَنَةٌ بِهِ لَدَيْكَ وَإِنْ كُنْتُ قَدْ نَسِيتُهُ وَغَفَلْتُ عَنْهُ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاعْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٣١٢٥﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ عَيَّرْتُ بِهِ أَحَدًا مِنْ خَلْقِكَ أَوْ قَبَحْتُهُ مِنْ فِعْلِ أَحَدٍ مِنْ بَرِيَّتِكَ ثُمَّ تَقَحَّمْتُ عَلَيْهِ وَانْتَهَكْتُهُ جُرْأَةً مِنِّي عَلَى مَعْصِيَتِكَ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاعْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٣١٢٦﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ قَدَّمْتُ إِلَيْكَ فِيهِ تَوْبَتِي ثُمَّ وَاجَهْتُ بِتَكْرُمِ قَسَمِي بِكَ وَأَشْهَدْتُ عَلَى نَفْسِي بِذَلِكَ أَوْلِيَاءَكَ مِنْ عِبَادِكَ أَنِّي غَيْرُ عَائِدٍ إِلَى مَعْصِيَتِكَ فَلَمَّا قَصَدَنِي بَكَيْدِهِ الشَّيْطَانُ وَمَالَ بِي إِلَيْهِ الْخَذْلَانُ وَدَعَنْتَنِي نَفْسِي إِلَى الْعُصْيَانِ اسْتَتَرْتُ حَيَاءً مِنْ عِبَادِكَ جُرْأَةً مِنِّي عَلَيْكَ وَأَنَا أَعْلَمُ أَنَّهُ لَا يَكُنُّنِي مِنْكَ سِتْرٌ وَلَا بَابٌ وَلَا يَحْجُبُ نَظْرَكَ إِلَيَّ حِجَابٌ فَخَالَفْتُكَ فِي الْمَعْصِيَةِ إِلَى مَا نَهَيْتَنِي عَنْهُ ثُمَّ كَشَفْتَ السِّتْرَ عَنِّي وَسَاوَيْتُ أَوْلِيَاءَكَ كَأَنِّي لَمْ أَزَلْ لَكَ طَائِعًا وَإِلَى أَمْرِكَ مُسَارِعًا وَمِنْ وَعِيدِكَ فَازِعًا فَلَبَّسْتُ عَلَى عِبَادِكَ وَلَا يَعْرِفُ بِسِيرَتِي غَيْرُكَ فَلَمْ تُسَمِّنِي بِغَيْرِ سَمَتِهِمْ بَلْ أَسْبَعْتَ عَلَيَّ مِثْلَ نَعِيمِهِمْ ثُمَّ فَضَّلْتَنِي فِي ذَلِكَ عَلَيْهِمْ حَتَّى كَأَنِّي عِنْدَكَ فِي دَرَجَتِهِمْ وَمَا ذَلِكَ إِلَّا بِحِلْمِكَ وَفَضْلِ نِعْمَتِكَ

﴿درخواست مغفرت﴾

﴿۳۱۲۱﴾ خداوندا! از تو آمرزش می‌خواهم برای هر گناهی که در علم تو گذشته که من با کمک و استعانت از قدرت تو انجام داده‌ام، آن قدرتی که تو را بر همه چیز توانا کرده است. پس بر محمد و آل محمد درود فرست و این‌گونه گناه‌ها را بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿۳۱۲۲﴾ خداوندا! از تو آمرزش می‌خواهم از هر گناهی که با صرف وقت و تأمل برای انجام آن و نائل شدن به ارتکاب آن، شب را به بیداری گذراندم، ولی صبح که شد، در لباس صالحان به‌سوی تو گام برداشتم درحالی که خلاف رضایت را در درون پنهان کرده بودم، ای پروردگار عالمیان؛ پس درود فرست بر محمد و آل محمد و آن را بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿۳۱۲۳﴾ خداوندا! من از تو آمرزش می‌خواهم برای تمام گناهانی که من به سبب آن بر دوستی از دوستان تو ظلم و ستم روا داشتم یا با آن دشمنی از دشمنان را یاری کردم، یا در آن به‌جز با زبان محبت و لطف تو سخن گفتم، یا در آن با چیزی غیر از پیروی تو شاد و خرسند شدم. خداوندا! بر محمد و خاندان پاکش درود فرست و [گناه‌ها را] بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿۳۱۲۴﴾ خداوندا! از تو آمرزش می‌خواهم از هر گناهی که خود از آن خبر دارم، یا فراموشش کرده‌ام یا به یاد می‌آورم، یا به عمد آن را انجام دادم یا از روی خطا به جا آورده‌ام، مواردی که بی شک از من سؤال خواهی کرد و نفسم پیش تو در گرو آن است، هر چند آن را فراموش کرده و از آن غافل شده باشم؛ پس بر محمد و آل محمد درود بفرست و آن را بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿۳۱۲۵﴾ خداوندا! از تو آمرزش می‌خواهم برای تمامی گناهانی که در آن نسبت زشت و ناروا به مخلوقات تو دادم یا با یکی از آفریدگانت به‌زشتی رفتار کردم، سپس نسبت به تو جسارت کرده و نافرمانی‌ات کردم. پس ای خداوند؛ بر محمد و خاندانش درود فرست و آن را بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿۳۱۲۶﴾ خداوندا! از تو آمرزش می‌خواهم از هر گناهی که توبه‌ی خویش را تقدیم به تو کردم، آنگاه با سوگند بزرگی که یاد کردم با تو روبرو شدم و اولیای را از میان بندگان بر خود شاهد گرفتم که دیگر به‌سوی معصیت باز نمی‌گردم، ولی آنگاه که شیطان به کید و حيله مرا هدف گرفت و خواری و بیچارگی‌ام مرا به‌سوی آن کشانید و نفسم مرا به سمت آن معصیت خواند، خود را از بندگان مخفی کردم که خجالت نکشم، و این از گستاخی من نسبت به تو بود، درحالی که من می‌دانم که هیچ پرده و دری مرا از تو پنهان نمی‌کند و هیچ حجابی نظر تو را از من نمی‌پوشاند؛ پس تو را مخالفت کرده و به آنچه مرا از آن نهی کرده بودی مبادرت نمودم، سپس پرده را کنار زده و خود را با اولیای هم رتبه قرار دادم، گویا همیشه مطیع تو بوده و به‌سوی اوامرت شتابان، و از تهدیدهای هراسان بوده‌ام. ظاهر مرا آنگونه آراستم که به بندگان مشتبّه شد، درحالی که غیر از تو کسی از درون من آگاه نبود، تو نیز مرا به‌جز آن گونه که آن‌ها مرا می‌شناختند معرفی نکردی، بلکه حتی نعمت‌هایی که به آن‌ها می‌دادی را به من عطا کردی، سپس مرا بر آن‌ها برتری دادی، گویا نزد تو هم رتبه‌ی آن‌ها هستم، و این همه نیست مگر

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

فَلَكَ الْحَمْدُ مَوْلَايَ فَاسْأَلُكَ يَا اللَّهُ كَمَا سَرَّتَهُ عَلَيَّ فِي الدُّنْيَا أَنْ لَا تَفْضَحَنِي بِهِ فِي الْقِيَامَةِ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٣١٢٧﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ قَدَّمْتُ فِيهِ شَهْوَتِي عَلَى طَاعَتِكَ وَآثَرْتُ فِيهِ مَحَبَّتِي عَلَى أَمْرِكَ وَارْضَيْتُ نَفْسِي فِيهِ بِسَخَطِكَ إِذْ رَهَّبْتَنِي مِنْهُ بِنَهْيِكَ وَقَدَّمْتُ إِلَيْ فِيهِ بِأَعْذَارِكَ وَاحْتَجَجْتُ عَلَى فِيهِ بِوَعِيدِكَ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاعْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٣١٢٨﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ كَتَبْتَهُ عَلَيَّ بِسَبَبِ عُجْبٍ كَانَ مِنِّي بِنَفْسِي أَوْ رِيَاءٍ أَوْ سُمْعَةٍ أَوْ خِيَلَاءٍ أَوْ فَرَحٍ أَوْ حِقْدٍ أَوْ مَرَحٍ أَوْ أَشْرٍ أَوْ بَطَرٍ أَوْ حَمِيَّةٍ أَوْ عَصِيَّةٍ أَوْ رِضَاٍ أَوْ سَخَطٍ أَوْ شَحٍّ أَوْ سَخَاءٍ أَوْ ظُلْمٍ أَوْ خِيَانَةٍ أَوْ سَرَقَةٍ أَوْ كَذِبٍ أَوْ نَمِيمَةٍ أَوْ لَعِبٍ أَوْ نَوْعٍ مِمَّا يَكْتَسِبُ بِمِثْلِهِ الذُّنُوبُ وَيَكُونُ فِي اجْتِرَاحِهِ الْعَطْبُ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاعْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٣١٢٩﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ لَا يُنَالُ بِهِ عَهْدُكَ وَلَا يُؤْمَنُ بِهِ غَضَبُكَ وَلَا تَنْزِلُ مَعَهُ رَحْمَتُكَ وَلَا تَدُومُ مَعَهُ نِعْمَتُكَ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاعْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٣١٣٠﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ لَحِقَنِي بِسَبَبِ عُتْبَى عَلَيْكَ فِي احْتِبَاسِ الرِّزْقِ عَنِّي وَإِعْرَاضِي عَنْكَ وَمِيلِي إِلَى عِبَادِكَ بِالِاسْتِكَانَةِ لَهُمْ وَالتَّضَرُّعِ إِلَيْهِمْ وَقَدْ أَسْمَعْتَنِي قَوْلَكَ فِي مُحْكَمِ كِتَابِكَ فَمَا اسْتَكَانُوا لِرَبِّهِمْ وَمَا يَتَضَرَّعُونَ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاعْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٣١٣١﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ لَحِقَنِي بِسَبَبِ نِعْمَةٍ أَنْعَمْتَ بِهَا عَلَيَّ فَقَوَّيْتُ بِهَا عَلَى مَعْصِيَتِكَ وَخَالَفْتُ بِهَا أَمْرَكَ وَقَدَّمْتُ بِهَا عَلَى وَعِيدِكَ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاعْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٣١٣٢﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ لَزِمَنِي بِسَبَبِ كُرْبَةٍ اسْتَعْنَتْ عِنْدَهَا بِغَيْرِكَ أَوْ اسْتَبَدَّتْ بِأَحَدٍ مِنْهَا دُونَكَ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاعْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿درخواست مغفرت﴾

به واسطه‌ی حلم و بردباری تو و نعمت فراوان تو به من. پس ای مولای من، سپاس تو راست. مولای من، از تو درخواست می‌کنم که همان گونه که در دنیا این‌ها را بر من پوشاندی، در روز قیامت نیز مرا رسوا نکنی، ای مهربان‌ترین مهربانان.

﴿۳۱۲۷﴾ خداوند! من از تو آمرزش می‌خواهم برای تمامی گناهای که در آن شهواتم را بر فرمان و اطاعت تو مقدّم داشتیم، و در آن دلخواه خودم را به امر و فرمان تو ترجیح دادم، و در آن به ناخرسندی تو راضی شدم، هنگامی که با نهی خودت مرا از آن [گناه] ترساندی، و پرهیزدادن‌ها و هشدارهایت را به من تقدیم کردی، و در آن با وعده‌های ترسناک استدلال کردی، با این حال من امر تو را گردن ننهادم. خداوند! بر محمد و خاندان پاکش درود فرست و [گناه‌ها را] بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿۳۱۲۸﴾ خداوند! از تو آمرزش می‌طلبم برای هر گناهی که بر من نوشته‌ای، به جهت خودپسندی که در من به وجود آمده، یا خودنمایی، یا خودستایی، یا تکبر، یا شادمانی، یا کینه، یا خوشی، یا لذّت مستانه، یا شادی، یا حمیت، یا تعصّب، یا خشنودی، یا خشم، یا بخشندگی، یا بخل، یا ظلم، یا خیانت، یا دزدی، یا دروغ، یا سخن‌چینی، یا لہو و لعب، یا هر نوع کاری که با مانند آن مرتکب گناه می‌شوند و هرکس آن را انجام دهد خود را به هلاکت می‌اندازد، پس بر محمد و آل محمد درود فرست و آن را بر من بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿۳۱۲۹﴾ خداوند! از تو طلب آمرزش می‌کنم برای هر گناهی که انجام آن مورد تمایل تو نیست، و از غضب تو ایمن نمی‌باشد، و با آن [گناه] رحمت تو نازل نمی‌شود، و نعمت تو تداوم نمی‌یابد، خداوند! بر محمد و خاندان پاکش درود فرست و [گناه‌ها را] بیامرز، ای بهترین آمرزندگان. ﴿۳۱۳۰﴾ خداوند! از تو آمرزش می‌طلبم برای هر گناهی که مرا به خاطر پرخاش و ناشکری و روی‌گردانی از تو و رفتن در خانه‌ی بندگان با خواری و ذلّت در هنگام حبس رزق و بسته‌شدن در روزی در بر گرفته، آنگاه که با زاری به سراغ بندگان رفتم درحالی که کلامت را در کتاب محکمت به گوشم رسانده بودی: «آنان برای پروردگارشان اظهار خضوع و تضرّع نکردند». پس بر محمد و آل محمد درود فرست و این گناه مرا بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿۳۱۳۱﴾ خداوند! از تو آمرزش می‌طلبم از هر گناهی که گریبانگیرم شد به واسطه‌ی نعمتی که به من عطا کردی، و با آن قوّت بر معصیت پیدا کردم و مخالفت امر تو نمودم و با آن به‌سوی وعده‌ی عذاب نزدیک شدم، پس بر محمد و آل محمد درود فرست و آن را بر من بیامرز. ای بهترین آمرزندگان.

﴿۳۱۳۲﴾ خداوند! از تو آمرزش می‌طلبم برای هر گناهی که همراهم گشت به خاطر گرفتاری که در آن از غیر تو کمک خواستم یا در آن گرفتاری به کسی جز تو پناه بردم، پس بر محمد و آل محمد درود فرست و اینگونه گناه‌ها را بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

﴿٣١٣٣﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ لَمْ يَطَّلِعْ عَلَيْهِ أَحَدٌ سِوَاكَ وَلَا عَلِمَهُ أَحَدٌ غَيْرُكَ وَلَا يُنْجِنِي مِنْهُ إِلَّا حِلْمُكَ وَلَا يَسَعُهُ إِلَّا عَفْوُكَ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاغْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٣١٣٤﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ مَالَاتُ فِيهِ عَلَى أَحَدٍ مِنْ خَلْقِكَ أَوْ أَسَاتُ بِسَبَبِهِ إِلَى أَحَدٍ مِنْ بَرِيَّتِكَ أَوْ زَيْنَتُهُ لِي نَفْسِي أَوْ أَشْرْتُ بِهِ إِلَى غَيْرِي أَوْ دَلَّتُ عَلَيْهِ سِوَايَ أَوْ أَصْرَرْتُ عَلَيْهِ بِعَمْدِي أَوْ أَقَمْتُ عَلَيْهِ بِجَهْلِي فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاغْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٣١٣٥﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ مَثَّلْتُهُ فِي نَفْسِي اسْتِقْلَالًا لَهُ وَصَوَّرْتُ لِي اسْتِصْغَارَهُ وَهَوَّنْتُ عَلَيْهِ الْإِسْتِخْفَافَ بِهِ حَتَّى أَوْرَطْتَنِي فِيهِ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاغْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٣١٣٦﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ مَدَحْتُهُ بِلِسَانِي أَوْ أَضْمَرَهُ جَنَانِي أَوْ هَشَّتْ إِلَيْهِ نَفْسِي أَوْ أَتَيْتُهُ بِفِعَالِي أَوْ كَتَبْتُهُ بِيَدِي فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاغْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٣١٣٧﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ مَدَحْتُهُ بِلِسَانِي أَوْ هَشَّتْ إِلَيْهِ نَفْسِي أَوْ حَسَنَتُهُ بِفِعَالِي أَوْ حَثَّتْ إِلَيْهِ بِمَقَالِي وَهُوَ عِنْدَكَ قَبِيحٌ تُعَذِّبُنِي عَلَيْهِ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاغْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٣١٣٨﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ مَقَّتْ نَفْسِي عَلَيْهِ إِجْلَالًا لَكَ فَأَظْهَرْتُ لَكَ التَّوْبَةَ فَقَبِلْتَ وَسَأَلْتُكَ الْعَفْوَ فَعَفَوْتَ ثُمَّ مَالَ بِي الْهَوَى إِلَى مُعَاوَدَتِهِ طَمَعًا فِي سَعَةِ رَحْمَتِكَ وَكَرِيمِ عَفْوِكَ نَاسِيًا لَوْعِيدِكَ رَاجِيًا لِجَمِيلِ وَعْدِكَ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاغْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٣١٣٩﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ نَسِيتُهُ فَأَخْصَيْتُهُ وَتَهَاوَنْتُ بِهِ فَأَثْبَتَهُ وَجَاهَرْتُ بِهِ فَسَتَرْتَهُ عَلَيَّ وَلَوْ ثُبْتُ إِلَيْكَ مِنْهُ لَغَفَرْتَهُ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاغْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

«درخواست مغفرت»

﴿۳۱۳۳﴾ خداوند! از تو طلب آمرزش می‌کنم برای تمامی گناهایی که کسی جز تو از آن‌ها باخبر نیست و کسی جز تو به آن دانا نیست و جز بردباری تو، مرا از آن نجات نمی‌بخشد، و جز عفو تو چیزی گنجایش آن را نخواهد داشت. خداوند! بر محمد و خاندان پاکش درود فرست و [گناهم را] بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿۳۱۳۴﴾ خداوند! از تو آمرزش می‌طلبم از هر گناهی که علیه یکی از بندگان در آن معاونت کردم و به واسطه‌ی آن به یکی از بندگان توهین کردم، یا نفسم آن را برایم زینت داد، یا دیگری را به‌سوی آن راهنمایی کردم و یا غیر خود را به‌سوی آن دلالت نمودم، یا بر آن اصرار ورزیدم، یا از روی نادانی در آن مقیم شدم، پس بر محمد و آل محمد درود فرست و آن را بر من بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿۳۱۳۵﴾ خداوند! از تو آمرزش می‌طلبم برای هر گناهی که با کوچک‌شمردن آن در نفسم آن را تصور کردم، پس حقیرشمردن آن را برایم مجسم نمود و خفیف‌شمردن را بر من آسان کرد تا آنکه مرا در ورطه‌ی آن فرو برد، پس بر محمد و آل محمد درود فرست و این گناه مرا بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿۳۱۳۶﴾ خداوند! از تو آمرزش می‌طلبم از هر گناهی که آن را با زبان تعریف کردم، یا در دل به فکر آن بودم یا نفسم به آن مشتاق گشت، یا به کردارم آن را انجام داده یا با دست آن را نوشتم، پس بر محمد و آل محمد درود فرست و آن را بر من بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿۳۱۳۷﴾ خداوند! از تو آمرزش می‌طلبم برای هر گناهی که با زبان آن را مدح کردم، یا نفسم به‌سوی آن مشتاق گشت، یا با کردار خود آن را نیکو جلوه دادم، یا با گفتارم به آن تشویق کردم، درحالی‌که آن نزد تو قبیح بوده و بر آن عذاب می‌کنی، پس بر محمد و آل محمد درود فرست و این گناه مرا بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿۳۱۳۸﴾ خداوند! از تو آمرزش می‌طلبم برای هر گناهی که به خاطر تعظیم تو با نفس خویش دشمن گشته و اظهار توبه نمودم و تو پذیرفتی، و از تو درخواست عفو کردم و تو عفو نمودی، ولی پس از آن هوای نفس مرا به‌سوی آن مایل کرد تا اینکه به طمع رحمت وسیع تو، عفو کریمانه‌ات و یا فراموشی تهدیدت و آرزوی وعده‌ی جمیلت، دوباره به آن بازگشتم، پس بر محمد و آل محمد درود فرست و این گناه مرا بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿۳۱۳۹﴾ خداوند! از تو آمرزش می‌طلبم از هر گناهی که آن را فراموش کرده‌ام ولی تو به شمارش آورده‌ای، و آن را سبک شمرده‌ام و تو آن را نوشته‌ای و من آن را آشکارا مرتکب شده‌ام و تو آن را پوشانده‌ای، درحالی‌که اگر از آن توبه می‌کردم حتماً می‌آمرزیدی، پس بر محمد و آل محمد درود فرست و آن را بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

﴿٣١٤٠﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرْكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ نَهَيْتَنِي عَنْهُ فَخَالَفْتُكَ إِلَيْهِ أَوْ حَذَرْتَنِي إِيَّاهُ فَأَقَمْتُ عَلَيْهِ أَوْ قَبَحْتَهُ لِي فَزَيَّيْتُهُ لِنَفْسِي فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاعْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٣١٤١﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرْكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ واجهْتُكَ بِهِ وَقَدْ أَتَيْتُكَ أَنْتَ تَرَانِي عَلَيْهِ وَأَغْفِلْتُ أَنْ أَتُوبَ إِلَيْكَ مِنْهُ وَأَنْسَيْتُ أَنْ أَسْتَغْفِرَكَ لَهُ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاعْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٣١٤٢﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرْكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ يُغْضِبُنِي إِلَى عِبَادِكَ وَيَنْفِرُ عَنِّي أَوْلِيَاءَكَ أَوْ يُوحِشُ مِنِّي أَهْلَ طَاعَتِكَ لَوْحْشَةِ الْمَعَاصِي وَرُكُوبِ الْخُوبِ وَكَآبَةِ الذُّنُوبِ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاعْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٣١٤٣﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرْكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ يَدْعُو إِلَى الْغَى وَيُضِلُّ عَنِ الرُّشْدِ وَيَقِلُّ الرِّزْقَ وَيَمْحُو الْبَرَكَهَ وَيُحْمِلُ الذِّكْرَ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَاعْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٣١٤٤﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرْكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ يَدْعُو إِلَى الْكُفْرِ وَيُطِيلُ الْفِكْرَ وَيُورِثُ الْفَقْرَ وَيَجْلِبُ الْعُسْرَ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاعْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٣١٤٥﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرْكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ يَدْعُو لِي غَضَبِكَ أَوْ يُدْثِنِي مِنْ سَخَطِكَ أَوْ يَمِيلُ بِي إِلَى مَا نَهَيْتَنِي عَنْهُ أَوْ يَنَاقِ بِِي عَمَّا دَعَوْتَنِي إِلَيْهِ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَاعْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٣١٤٦﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرْكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ يُدْثِنِي الْأَجَالَ وَيَقْطَعُ الْأَمَالَ وَيَبْثُرُ الْأَعْمَارَ فَهَتْ بِهِ أَوْ صَمَتْ عَنْهُ حَيَاءً مِنْكَ عِنْدَ ذِكْرِهِ أَوْ أَكْنَنْتُهُ فِي صَدْرِي أَوْ عَلِمْتُهُ مِنِّي فَإِنَّكَ تَعْلَمُ السِّرَّ وَآخَفَنِي فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاعْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٣١٤٧﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرْكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ يَرُدُّ عَنْكَ دُعَائِي أَوْ يَقْطَعُ مِنْكَ رَجَائِي أَوْ يُطِيلُ فِي سَخَطِكَ عَنَّا أَوْ يَقْصُرُ عِنْدَكَ أَمَلِي فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاعْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿درخواست مغفرت﴾

﴿۳۱۴۰﴾ خداوند! از تو آمرزش می‌طلبم از هر گناهی که مرا از آن نهی کردی و من مخالفت نمودم، یا مرا از آن برحذر داشتی و من بر ارتکاب آن ایستادگی کردم، یا آن را برایم زشت شمردی و من آن را بر خود زینت دادم، پس بر محمد و آل محمد درود فرست و آن را بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿۳۱۴۱﴾ خداوند! از تو آمرزش می‌طلبم از هر گناهی که با آن با تو روبرو شدم و یقین داشتم که تو مرا در آن حال می‌بینی و غافل شدم که از آن توبه کنم، و فراموش کردم که از آن استغفار نمایم، پس بر محمد و آل محمد درود فرست و آن را بر من بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿۳۱۴۲﴾ خداوند! از تو آمرزش می‌طلبم برای هر گناهی که مرا نزد بندگان می‌بخشد و اولیائت را از من متنفر می‌سازد، یا اهل اطاعت را به جهت وحشت از معاصی و ارتکاب و اندوه جرائم، از من به وحشت می‌اندازد، پس بر محمد و آل محمد درود فرست و این گناه مرا بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿۳۱۴۳﴾ خداوند! از تو آمرزش می‌طلبم از هر گناهی که به‌سوی گمراهی می‌کشاند و از راه هدایت دور می‌کند، روزی را کم و برکت را از بین می‌برد، میراث گذشته را نابود و نام آدمی را از خاطرها می‌برد، پس بر محمد و آلش درود فرست و آن را بر من بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿۳۱۴۴﴾ خداوند! از تو آمرزش می‌طلبم برای هر گناهی که به کفر می‌کشد و فکر و تحیر را زیاد می‌کند و موجب فقر می‌شود و سختی را پیش می‌کشد، پس بر محمد و آل محمد درود فرست و این گناه مرا بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿۳۱۴۵﴾ خداوند! از تو آمرزش می‌طلبم از هر گناهی که موجب غضب می‌شود، یا مرا به خشم نزدیک می‌کند، یا مرا به‌سوی آنچه نهی کرده‌ای می‌کشاند، یا از آنچه که مرا به آن دعوت کرده‌ای دور می‌نماید، پس بر محمد و آلش درود بفرست و آن را بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿۳۱۴۶﴾ خداوند! از تو آمرزش می‌طلبم برای هر گناهی که موجب نزدیکی مرگ و اجل می‌گردد، و موجب قطع امیدها و آرزوها می‌گردد و عمرها را کوتاه می‌کند. چه بر زبان آورده‌ام یا هنگامی که آن را به یاد آوردم به خاطر شرمندگی از تو، از آن دم فرو بستم، یا آن را در سینه پنهان کرده‌ام، یا تو آن را می‌دانی، زیرا تو به هر سرّ و مخفی‌تر از آن آگاهی، پس بر محمد و آل محمد درود فرست و این گناه مرا بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿۳۱۴۷﴾ خداوند! از تو آمرزش می‌طلبم برای هر گناهی که مانع قبولی دعایم می‌گردد، یا امیدم را به تو قطع می‌نماید، یا خواریم را در خشم طولانی می‌کند یا آرزوم را از تو کم می‌کند، پس بر محمد و آل محمد درود فرست و این گناه مرا بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

﴿٣١٤٨﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرْكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ يُزِيلُ النِّعَمَ أَوْ يُجِلُّ النِّقَمَ أَوْ يُعَجِّلُ الْعَذَمَ أَوْ يُكْثِرُ النَّدَمَ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاغْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٣١٤٩﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرْكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ يَصْرِفُ عَنِّي رَحْمَتَكَ أَوْ يُجِلُّ بِي نِعَمَتَكَ أَوْ يَحْرِمُنِي كَرَامَتَكَ أَوْ يُزِيلُ عَنِّي نِعَمَتَكَ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاغْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٣١٥٠﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرْكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ يَغْتُوبُ الْحَسْرَةَ وَيُورِثُ النَّدَامَةَ وَيَحْبِسُ الرِّزْقَ وَيَرُدُّ الدُّعَاءَ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاغْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٣١٥١﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرْكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ يَغْتُوبُ الْيَأْسَ مِنْ رَحْمَتِكَ وَالْقُنُوطَ مِنْ مَغْفِرَتِكَ وَالْحِرْمَانَ مِنْ سَعَةِ مَا عِنْدَكَ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاغْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٣١٥٢﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرْكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ يَكُونُ فِي اجْتِرَاحِهِ قَطْعُ الرِّزْقِ وَرَدُّ الدُّعَاءِ وَتَوَاتُرُ الْبَلَاءِ وَوُرُودُ الْهُمُومِ وَتَضَاعُفُ الْغُومِ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاغْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٣١٥٣﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرْكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ يَمَحُقُ الْحَسَنَاتِ وَيُضَاعِفُ السَّيِّئَاتِ وَيُعَجِّلُ النِّقَمَاتِ وَيَغْضِبُكَ يَا رَبَّ السَّمَاوَاتِ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاغْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٣١٥٤﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرْكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ يُمِيتُ الْقَلْبَ وَيَشْعَلُ الْكَرْبَ وَيُرْضِي الشَّيْطَانَ وَيُسْخِطُ الرَّحْمَنَ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاغْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٣١٥٥﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرْكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ يُوجِبُ سَوَادَ الْوُجُوهِ يَوْمَ تَبْيَضُ وَجُوهُ أَوْلِيَائِكَ وَتَسْوَدُ وَجُوهُ أَعْدَائِكَ إِذَا أَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتَلَاوَمُونَ فَقِيلَ لَهُمْ لَا تَخْتَصِمُوا لَدَيَّ وَقَدْ قَدَّمْتُ إِلَيْكُمْ بِالْوَعِيدِ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاغْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

«درخواست مغفرت»

﴿۳۱۴۸﴾ خداوندا! از تو آمرزش می‌طلبم از هر گناهی که نعمت‌ها را از بین می‌برد و بدبختی را فرود می‌آورد یا موجب تعجیل در فنا و نیستی می‌شود، یا باعث پشیمانی بسیار می‌گردد، پس بر محمد و آل محمد درود فرست و این گناه را بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿۳۱۴۹﴾ خداوندا! از تو آمرزش می‌طلبم از هر گناهی که موجب شد رحمتت را از من برگرداند، یا عذابت را بر من فرود آورد یا مرا از کرامت محروم گرداند و یا نعمت را از من زایل کند، پس بر محمد و آل محمد درود فرست و آن را بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿۳۱۵۰﴾ خداوندا! از تو آمرزش می‌طلبم از هر گناهی که موجب حسرت و سبب پشیمانی و ندامت و باعث بند آمدن روزی و رد شدن دعا می‌گردد. پس بر محمد و آل محمد درود بفرست و آن را بر من بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿۳۱۵۱﴾ خداوندا! از تو آمرزش می‌طلبم برای هر گناهی که یأس از رحمتت، و ناامیدی از مغفرتت و محروم ماندن از فروانی آنچه نزد توست را در پی دارد، پس بر محمد و آل محمد درود فرست و این گناه مرا بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿۳۱۵۲﴾ خداوندا! از تو آمرزش می‌طلبم برای هر گناهی که در ارتکاب آن قطع روزی، و رد شدن دعا، و پی‌درپی آمدن بلا، و روی آوردن ناراحتی‌ها و مضاعف شدن غم‌هاست، پس بر محمد و آل محمد درود فرست و این گناه مرا بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿۳۱۵۳﴾ خداوندا! از تو آمرزش می‌طلبم از هر گناهی که نیکی‌ها را نابود و بدی‌ها را دو چندان می‌کند، بدبختی‌ها را با شتاب به‌سوی انسان سوق داده و تو را ای پروردگار آسمان‌ها، به غضب می‌آورد، پس بر محمد و آل محمد درود فرست و این گناه را بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿۳۱۵۴﴾ خداوندا! از تو آمرزش می‌طلبم برای هر گناهی که دل را می‌میراند و آتش مشکلات را می‌افروزد و شیطان را خشنود و خدای رحمان را به خشم می‌آورد، پس بر محمد و آل محمد درود فرست و این گناه مرا بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿۳۱۵۵﴾ خداوندا! از تو آمرزش می‌طلبم برای هر گناهی که باعث روسپاهی می‌شود، در آن روزی که چهره‌ی دوستان سفید و چهره‌ی دشمنان سیاه می‌گردد. آن زمانی که گروهی یکدیگر را ملامت می‌کنند، پس گفته می‌شود: «نزد من با همدیگر مخاصمه نکنید، چرا که من این وعیدم را به شما رسانده بودم»، پس بر محمد و آل محمد درود فرست و این گناه مرا بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

﴿٣١٥٦﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ يُوجِبُ عَلَى صَغِيرِهِ أَلِيمَ عَذَابِكَ وَ يُحِلُّ بِي كَبِيرُهُ شَدِيدَ عِقَابِكَ وَ فِي إِيْتَانِهِ تَعْجِيلُ نَقِمَتِكَ وَ فِي الْإِصْرَارِ عَلَيْهِ زَوَالُ نِعْمَتِكَ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اغْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٣١٥٧﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ يُورِثُ الْأَسْقَامَ وَ الْفَنَاءَ وَ يُوجِبُ النَّقْمَ وَ الْبَلَاءَ وَ يَكُونُ فِي الْقِيَامَةِ حَسْرَةً وَ نَدَامَةً فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اغْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٣١٥٨﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ يُورِثُ الْفَنَاءَ أَوْ يُحِلُّ الْبَلَاءَ أَوْ يَشْمَتُ الْأَعْدَاءَ أَوْ يَكْشِفُ الْغَطَاءَ أَوْ يَحْبِسُ قَطْرَ السَّمَاءِ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اغْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٣١٥٩﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ يُورِثُ النَّسْيَانَ لِذِكْرِكَ وَ يُعَقِّبُ الْعَقْلَةَ عَنْ تَحْذِيرِكَ أَوْ يُمَادِي فِي الْأَمْنِ مِنْ أَمْرِكَ أَوْ يَطْمَعُ فِي طَلَبِ الرِّزْقِ مِنْ عِنْدِ غَيْرِكَ أَوْ يُؤَيِّسُ مِنْ خَيْرٍ مَا عِنْدَكَ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اغْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٣١٦٠﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ يُورِثُ سَوَادَ الْوُجُوهِ يَوْمَ تَبْيَضُ وَجُوهُ أَوْلِيَائِكَ وَ تَسْوَدُ وَجُوهُ أَعْدَائِكَ إِذْ أَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتَلَاوَمُونَ فَقِيلَ لَهُمْ لَا تَخْتَصِمُوا لَدَيَّ وَ قَدْ قَدَّمْتُ إِلَيْكُمْ بِالْوَعِيدِ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اغْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٣١٦١﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَ أَنْتَ مَنْنْتَ عَلَى الصَّالِحِينَ فَهَدَيْتَهُمْ بِرُشْدِكَ عَنِ الضَّلَالَةِ وَ سَدَدْتَهُمْ وَ نَزَهْتَهُمْ عَنِ الزَّلَلِ فَمَنْحَتَهُمْ مِنْحَكَ وَ حَصَّنْتَهُمْ عَنْ مَعْصِيَتِكَ وَ أَدْرَجْتَهُمْ فِي دَرَجِ الْمَغْفُورِينَ لَهُمْ وَ إِلَيْهِمْ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٢٨٠

﴿٣١٦٢﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَ إِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ مِنْ كُلِّ عَمَلٍ عَمِلْتُهُ لَوْجْهِكَ خَالَطَهُ مَا لَيْسَ لَكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٢٣٣

﴿٣١٦٣﴾ الكاظم عليه السلام: أَنَا أَسْتَغْفِرُكَ لِذُنُوبِي اسْتَغْفَارَ مَنْ لَمْ يَجِدْ لِنَفْسِهِ ضَرًّا وَ لَا نَفْعًا وَ لَا مَوْتًا وَ لَا حَيَاةً وَ لَا نُشُورًا؛ الكافي، ج ٣، ص ٣٢٥

﴿٣١٦٤﴾ الكاظم عليه السلام: أَنَا أَسْتَغْفِرُكَ لِذُنُوبِي اسْتَغْفَارَ مَنْ لَا يَمْلِكُ لِنَفْسِهِ ضَرًّا وَ لَا نَفْعًا وَ لَا مَوْتًا وَ لَا حَيَاةً وَ لَا نُشُورًا؛ مستدرک الوسائل، ج ٤، ص ٤١٤

﴿درخواست مغفرت﴾

﴿۳۱۵۶﴾ خداوندا! از تو آمرزش می‌طلبم از هر گناهی که کوچک آن باعث عذاب دردناک تو، و بزرگ آن عقوبت شدیدت را در پی دارد، و انجام دادن آن باعث تعجیل نعمتت می‌گردد، و اصرار بر آن زوال نعمتت در پی دارد. پس بر محمد و آل محمد درود فرست و این گناه را بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿۳۱۵۷﴾ خداوندا! از تو آمرزش می‌طلبم از هر گناهی که موجب بیماری و نابودی، و باعث گرفتاری‌ها و بلاها می‌شود، و در قیامت حسرت و ندامت در پی خواهد داشت، پس بر محمد و آل محمد درود فرست و آن را بر من بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿۳۱۵۸﴾ خداوندا! از تو آمرزش می‌طلبم از هر گناهی که موجب هلاکت و فنا یا نزول بلا و یا باعث شتمات دشمنان، و یا موجب پرده‌ری گردد یا سبب حبس باران شود، پس بر محمد و آل محمد درود فرست و آن را بر من بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿۳۱۵۹﴾ خداوندا! از تو آمرزش می‌طلبم برای هر گناهی که باعث فراموشی یاد تو و غفلت از هشدارهایت خواهد بود، یا مرا در امنیت از مکر قرار دهد، یا مرا به طمع می‌اندازد که از غیر تو طلب روزی کنم، یا از خیری که نزد توست مأیوس می‌سازد. پس بر محمد و آل محمد درود فرست و این گناه مرا بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿۳۱۶۰﴾ خداوندا! از تو آمرزش می‌طلبم برای هر گناهی که باعث روسیاهی می‌شود، در آن روزی که چهره‌ی دوستان سفید و چهره دشمنان سیاه می‌گردد. آن زمانی که گروهی یکدیگر را ملامت می‌کنند، پس گفته می‌شود: «نزد من با همدیگر مخاصمه نکنید، چرا که من این وعیدم را به شما رسانده بودم»، پس بر محمد و آل محمد درود فرست و این گناه مرا بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿۳۱۶۱﴾ خداوندا! تو بر شایستگان منت نهادی و با هدایت خویش آنان را از گمراهی هدایت کردی و آنان را اصلاح نمودی و از لغزش دور کردی و نعمتت را به آن‌ها بخشیدی و آنان را از نافرمانی خویش حفظ کردی و آنان را در رده‌ی آمرزیدگان جای دادی.

﴿۳۱۶۲﴾ خداوندا! من از تو طلب آمرزش می‌کنم از هر عملی که برای تو آن را انجام دادم ولی آن را با اغراض ناخالص درآمیختم.

﴿۳۱۶۳﴾ من برای گناهانم از تو آمرزش می‌خواهم، درخواست کسی که مالک ضرر و نفع و مرگ و حیات و برانگیخته‌شدن خود نیست.

﴿۳۱۶۴﴾ من برای گناهانم از تو طلب آمرزش می‌کنم، درخواست کسی که مالک ضرر و نفع و مرگ و حیات و برانگیخته‌شدن خود نیست.

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

﴿٣١٦٥﴾ امير المؤمنين عليه السلام: أَنَا أَسْتَغْفِرُكَ يَا إِلَهِي وَآتُوبُ إِلَيْكَ مِنْ كُلِّ مَا خَالَفَ إِرَادَتَكَ وَأَزَالَ عَنْ مَحَبَّتِكَ تَوْبَةً مَنْ لَا يَحْدُثُ نَفْسَهُ بِمَعْصِيَةٍ وَلَا يَضْمُرُ أَنْ يَعُودَ فِي خَطِيئَةٍ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَتُبْ عَلَيَّ إِنَّكَ أَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ؛ المصباح للكفعمي، ص ٧٦٧

﴿٣١٦٦﴾ الكاظم عليه السلام: أَنَا أَسْتَغْفِرُكَ لِذُنُوبِي اسْتَغْفَارَ مَنْ لَا يَجِدُ لِنَفْسِهِ ضَرًّا وَلَا نَفْعًا وَلَا مَوْتًا وَلَا حَيَاةً وَلَا نُشُورًا؛ تهذيب الأحكام، ج ٢، ص ١٣٢

﴿٣١٦٧﴾ أَنَا يَا سَيِّدِي أَسْتَغْفِرُكَ وَآتُوبُ وَأَبُوءُ بِذَنْبِي وَأَعْتَرِفُ بِخَطِيئَتِي وَأَسْتَغْفِرُكَ لِعَثْرَتِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٧، ص ٤٢٣

﴿٣١٦٨﴾ أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ ذُو الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ غَافِرُ الذَّنْبِ وَقَابِلُ التَّوْبِ؛ مستدرک الوسائل، ج ٦، ص ٢٨١

﴿٣١٦٩﴾ السَّجَّاد عليه السلام: إِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ نَذْرٍ نَذَرْتُهُ وَكُلِّ وَعْدٍ وَعَدْتُهُ وَكُلِّ عَهْدٍ عَاهَدْتُهُ ثُمَّ لَمْ أَفِ بِهِ؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ١٧٦

﴿٣١٧٠﴾ الكاظم عليه السلام: أَسْتَغْفِرُكَ فَاغْفِرْ لِي؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ١٨٨

﴿٣١٧١﴾ الرضا عليه السلام: فَإِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ لِمَا ثُبْتُ إِلَيْكَ مِنْهُ ثُمَّ عُذْتُ فِيهِ وَأَسْتَغْفِرُكَ لِمَا وَآيْتُ بِهِ عَلَى نَفْسِي وَلَمْ أَفِ بِهِ وَأَسْتَغْفِرُكَ لِلْمَعَاصِي الَّتِي قَوَيْتُ عَلَيْهَا بِنِعْمَتِكَ وَأَسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ مَا خَالَطَنِي مِنْ كُلِّ خَيْرٍ أَرَدْتُ بِهِ مَا لَيْسَ لَكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ١

﴿٣١٧٢﴾ الرسول عليه السلام: فَلَا تُعَذِّبْنِي وَأَنَا أَسْتَغْفِرُكَ؛ فلاح السائل، ص ٢٠٤

﴿٣١٧٣﴾ امير المؤمنين عليه السلام: فَيَا غَافِرَ الذُّنُوبِ أَسْتَغْفِرُكَ لِذَنْبِي وَأَسْتَغْفِرُكَ لِعَثْرَتِي فَأَحْسِنْ

إِجَابَتِي؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٣١٧٤﴾ لَا تُعَذِّبْنِي وَأَنَا أَرْجُوكَ وَأَنَا أَسْتَغْفِرُكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ٢٢

﴿٣١٧٥﴾ امير المؤمنين عليه السلام: وَقُلْتَ تَبَارَكْتَ وَتَعَالَيْتَ أَفَلَا يَتُوبُونَ إِلَى اللَّهِ وَيَسْتَغْفِرُونَ لَهُ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ وَأَنَا أَسْتَغْفِرُكَ وَآتُوبُ إِلَيْكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢٨٢

﴿٣١٧٦﴾ امير المؤمنين عليه السلام: وَقُلْتَ تَبَارَكْتَ وَتَعَالَيْتَ اسْتَغْفِرْ لَهُمْ أَوْ لَا تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ إِنْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ سَبْعِينَ مَرَّةً فَلَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ وَأَنَا أَسْتَغْفِرُكَ وَآتُوبُ إِلَيْكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢٨٢

﴿٣١٧٧﴾ امير المؤمنين عليه السلام: وَقُلْتَ تَبَارَكْتَ وَتَعَالَيْتَ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ إِنَّهُ كَانَ غَفَّارًا وَأَنَا أَسْتَغْفِرُكَ وَآتُوبُ إِلَيْكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢٨٢

«درخواست مغفرت»

﴿۳۱۶۵﴾ خدایا؛ از هرچه که اراده و فرمان تو بود و من مخالفت کردم و میل تو را ندیده گرفتم و آن را زایل کردم، از تو طلب آمرزش و توبه می‌کنم، توبه و بازگشت کسی که یاد گناه نکند و به گناهی بازگردد؛ پس بر محمد و خاندانش درود فرست و به من بازگرد که تو توبه‌پذیر و مهربانی.

﴿۳۱۶۶﴾ من مانند کسی از تو برای گناهانم آمرزش می‌طلبم که برای خود نفع و ضرری ندارد، مرگ و زندگی و برانگیخته‌شدنش به دست خودش نیست.

﴿۳۱۶۷﴾ ای آقایم؛ از تو آمرزش می‌خواهم و توبه می‌کنم و با گناهانم باز می‌گردم و به خطایم اعتراف می‌کنم و از تو می‌خواهم از لغزشم درگذری.

﴿۳۱۶۸﴾ از خدایی که معبودی جز او نیست، آن زنده‌ی پاینده، صاحب جلال و بزرگواری، آن آمرزنده‌ی گناهان و آن پذیرنده‌ی توبه، آمرزش می‌خواهم.

﴿۳۱۶۹﴾ [پروردگارا؛] به خاطر هر نذری که کرده‌ام و هر وعده‌ای که سپرده‌ام و هر عهده‌ی که تعهد کرده‌ام و سپس به آن وفا نکرده‌ام، از تو آمرزش می‌خواهم.

﴿۳۱۷۰﴾ از تو آمرزش می‌خواهم پس مرا بیامرز.

﴿۳۱۷۱﴾ [خدایا؛] به خاطر آنچه که بر خود وعده کردم و به آن وفا نکردم از تو آمرزش می‌خواهم. و به خاطر گناهانی که با نعمت بر آن‌ها توانایی پیدا کردم، تو را استغفار می‌کنم و به خاطر هر آنچه که در خیری در من آمیخت که با آن، آنچه که برای تو نیست را اراده کردم، از تو آمرزش می‌خواهم.

﴿۳۱۷۲﴾ عذابم نکن؛ درحالی که از تو آمرزش می‌خواهم.

﴿۳۱۷۳﴾ پس ای آمرزنده‌ی گناهان؛ از تو برای گناهانم طلب آمرزش می‌کنم و تقاضا می‌کنم که لغزشم را ببخشی و نیک اجابت فرمایی.

﴿۳۱۷۴﴾ مرا عذاب نکن، چرا که من امیدوارانه از تو طلب آمرزش می‌کنم.

﴿۳۱۷۵﴾ تو که بزرگ و برتری فرمودی: آیا به‌سوی خدا بر نمی‌گردید که از او طلب آمرزش کنید و خدا بسیار آمرزنده و مهربان است و من از تو آمرزش می‌خواهم و به درگاهت توبه می‌کنم.

﴿۳۱۷۶﴾ تو که بزرگ و برتری فرمودی: «برای ایشان آمرزش بخواهی یا آمرزش نخواهی؛ حتی اگر هفتاد بار هم بر ایشان آمرزش بخواهی هرگز خدا آن‌ها را نخواهد آمرزید». و من از تو آمرزش می‌خواهم و به درگاهت توبه می‌کنم.

﴿۳۱۷۷﴾ تو که بزرگ و برتری فرمودی: «... و از پروردگارتان آمرزش بخواهید که به‌راستی او آمرزش‌پیشه است» و من از تو آمرزش می‌خواهم و به درگاهت توبه می‌کنم.

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

﴿٣١٧٨﴾ امير المؤمنين عليه السلام: وَقُلْتَ تَبَارَكْتَ وَتَعَالَيْتَ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ يُرْسِلِ السَّمَاءَ عَلَيْكُمْ مِدْرَارًا وَيَزِدَّكُمْ قُوَّةً إِلَى قُوَّتِكُمْ وَلَا تَتَوَلَّوْا مُجْرِمِينَ وَأَنَا أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢٨٢

﴿٣١٧٩﴾ امير المؤمنين عليه السلام: وَقُلْتَ تَبَارَكْتَ وَتَعَالَيْتَ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ يُرْسِلِ السَّمَاءَ عَلَيْكُمْ مِدْرَارًا وَيَزِدَّكُمْ قُوَّةً إِلَى قُوَّتِكُمْ وَلَا تَتَوَلَّوْا مُجْرِمِينَ وَأَنَا أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ؛ البلد الأمين، ص ٣٧

﴿٣١٨٠﴾ امير المؤمنين عليه السلام: وَقُلْتَ تَبَارَكْتَ وَتَعَالَيْتَ الَّذِينَ يَحْمِلُونَ الْعَرْشَ وَمَنْ حَوْلَهُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَيُؤْمِنُونَ بِهِ وَيَسْتَغْفِرُونَ لِلَّذِينَ آمَنُوا وَاسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ وَقُلْتَ تَبَارَكْتَ وَتَعَالَيْتَ فَاصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَاسْتَغْفِرْ لِذَنْبِكَ وَسَجِّ بِحَمْدِ رَبِّكَ بِالْعِشِيِّ وَالْإِبْكَارِ وَأَنَا أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ وَقُلْتَ تَبَارَكْتَ وَتَعَالَيْتَ فَاسْتَغْفِرُوا إِلَيْهِ وَاسْتَغْفِرُوهُ وَأَنَا أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢٨٢

﴿٣١٨١﴾ امير المؤمنين عليه السلام: وَقُلْتَ تَبَارَكْتَ وَتَعَالَيْتَ الصَّابِرِينَ وَالصَّادِقِينَ وَالْقَانِتِينَ وَالْمُنْفِقِينَ وَالْمُسْتَغْفِرِينَ بِالسَّحَارِ وَأَنَا أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢٨٢

﴿٣١٨٢﴾ امير المؤمنين عليه السلام: وَقُلْتَ تَبَارَكْتَ وَتَعَالَيْتَ ثُمَّ أَفِيضُوا مِنْ حَيْثُ أَفَاضَ النَّاسُ وَاسْتَغْفِرُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ وَأَنَا أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢٨٢

﴿٣١٨٣﴾ امير المؤمنين عليه السلام: وَقُلْتَ تَبَارَكْتَ وَتَعَالَيْتَ حَتَّى تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَحْدَهُ إِلَّا قَوْلَ إِبْرَاهِيمَ لِأَبِيهِ لَا اسْتَغْفِرَنَّ لَكَ وَمَا أَمْلِكُ لَكَ مِنَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ رَبَّنَا عَلَيْكَ تَوَكَّلْنَا وَإِلَيْكَ أَنَبْنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ وَأَنَا أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢٨٢

﴿٣١٨٤﴾ امير المؤمنين عليه السلام: وَقُلْتَ تَبَارَكْتَ وَتَعَالَيْتَ سَلَامٌ عَلَيْكَ سَأَسْتَغْفِرَ لَكَ رَبِّي إِنَّهُ كَانَ بِي حَفِيًّا وَأَنَا أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢٨٢

﴿٣١٨٥﴾ امير المؤمنين عليه السلام: وَقُلْتَ تَبَارَكْتَ وَتَعَالَيْتَ سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أَسْتَغْفَرْتَ لَهُمْ أَمْ لَمْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ لَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ وَأَنَا أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢٨٢

﴿٣١٨٦﴾ امير المؤمنين عليه السلام: وَقُلْتَ تَبَارَكْتَ وَتَعَالَيْتَ سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أَسْتَغْفَرْتَ لَهُمْ أَمْ لَمْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ لَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ وَأَنَا أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢٨٤

﴿درخواست مغفرت﴾

﴿۳۱۷۸﴾ تو که بزرگ و برتری فرمودی: «از پروردگارتان آمرزش بخواهید، آن گاه به سوی او بازگردید تا پیاپی از آسمان بر شما باران فروفرستد، و نیرویی بر نیروی شما بیافزاید و گناهکارانه از او روی مگردانید»؛ و من از تو آمرزش می خواهم و به درگاهت توبه می کنم.

﴿۳۱۷۹﴾ تو خود فرمودی: «و ای قوم من! از پروردگارتان طلب آمرزش کنید، سپس به سوی او بازگردید، تا [باران] آسمان را پی در پی بر شما بفرستد؛ و نیرویی بر نیرویتان بیفزاید! و گنهکارانه، روی [از حق] بر نتابید!»؛ و من از تو آمرزش می خواهم و به درگاهت توبه می کنم.

﴿۳۱۸۰﴾ تو که بزرگ و برتری فرمودی: «آنان که عرش را حمل می کنند و آن ها که اطراف آنند به ستایش پروردگارشان تسبیح می گویند و به او ایمان دارند و برای کسانی که ایمان آورند آمرزش می خواهند»... و من از تو آمرزش می خواهم و به درگاهت توبه می کنم. و نیز تو که بزرگ و برتری فرمودی: «بردباری کن که به راستی وعده ای خدا حق است و از گناه خویش آمرزش بخواه و در شامگاه و صبحگاه به ستایش پروردگارت تسبیح گوی.» و من از تو آمرزش می خواهم و به درگاهت توبه می کنم و نیز تو که بزرگ و برتری فرمودی: «به درگاه او استقامت ورزید و از او آمرزش بخواهید.» و من از تو آمرزش می خواهم و به درگاهت توبه می کنم.

﴿۳۱۸۱﴾ تو که بزرگ و برتری فرموده ای: «... و شکیبایان و راستگویان و فرمانبران و انفاق کنندگان و آمرزش طلبان در سحرها» و من از تو آمرزش می خواهم و به درگاهت توبه می کنم.

﴿۳۱۸۲﴾ تو که بزرگ و برتری فرموده ای: «... سپس شما از همان مسیری که مردم کوچ می کنند، کوچ کنید و از خداوند آمرزش بخواهید که خداوند آمرزنده ای مهربان است» و من از تو آمرزش می خواهم و به درگاهت توبه می کنم.

﴿۳۱۸۳﴾ تو که بزرگ و برتری فرمودی: «... تنها به خداوند ایمان آورید. به جز گفتار ابراهیم با پدرش که «حتماً برای تو آمرزش خواهم خواست ولی برای تو از طرف خدا مالک چیزی نیست»، پروردگارا! به تو توکل می کنیم و به سوی تو بازمی گردیم و بازگشت به سوی توست»؛ و من از تو آمرزش می خواهم و به درگاهت توبه می کنم.

﴿۳۱۸۴﴾ تو که بزرگ و برتری فرمودی: «سلام بر تو، من از پروردگارم برای تو آمرزش خواهم خواست که او نسبت به من مهربان است.» و من از تو آمرزش می خواهم و به درگاهت توبه می کنم.

﴿۳۱۸۵﴾ تو که بزرگ و برتری فرمودی: «برای آن ها یکسان است، چه برایشان آمرزش بخواهی و چه آمرزش نخواهی هرگز خدا ایشان را نخواهد آمرزید»؛ و من از تو آمرزش می خواهم و به درگاهت توبه می کنم.

﴿۳۱۸۶﴾ تو که بزرگ و برتری فرمودی: «برای آن ها یکسان است، چه برایشان آمرزش بخواهی و چه آمرزش نخواهی هرگز خدا ایشان را نخواهد آمرزید»؛ و من از تو آمرزش می خواهم و به درگاهت توبه می کنم.

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

﴿٣١٨٧﴾ امير المؤمنين عليه السلام: وَقُلْتَ تَبَارَكْتَ وَتَعَالَيْتَ سَوْفَ أَسْتَغْفِرُ لَكُمْ رَبِّي إِنَّهُ هُوَ الْعَفُورُ الرَّحِيمُ وَأَنَا أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢٨٢

﴿٣١٨٨﴾ امير المؤمنين عليه السلام: وَقُلْتَ تَبَارَكْتَ وَتَعَالَيْتَ سَيَقُولُ لَكَ الْمُخَلَّفُونَ مِنَ الْأَعْرَابِ شَغَلَتْنَا أَمْوَالُنَا وَأَهْلُونَا فَاسْتَغْفِرْ لَنَا وَأَنَا أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢٨٢

﴿٣١٨٩﴾ امير المؤمنين عليه السلام: وَقُلْتَ تَبَارَكْتَ وَتَعَالَيْتَ فَأَذِنَ لِمَنْ شِئْتَ مِنْهُمْ وَاسْتَغْفِرَ لَهُمُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ وَأَنَا أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢٨٢

﴿٣١٩٠﴾ امير المؤمنين عليه السلام: وَقُلْتَ تَبَارَكْتَ وَتَعَالَيْتَ فَاسْتَقِيمُوا إِلَيْهِ وَاسْتَغْفِرُوهُ، وَأَنَا أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢٨٤

﴿٣١٩١﴾ امير المؤمنين عليه السلام: وَقُلْتَ تَبَارَكْتَ وَتَعَالَيْتَ فَاصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَاسْتَغْفِرْ لِذَنْبِكَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ بِالْعَشِيِّ وَالْإِبْكَارِ وَأَنَا أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢٨٤

﴿٣١٩٢﴾ امير المؤمنين عليه السلام: وَقُلْتَ تَبَارَكْتَ وَتَعَالَيْتَ فَاعْفُ عَنْهُمْ وَاسْتَغْفِرْ لَهُمْ وَشَاوِرْهُمْ فِي الْأَمْرِ فَإِذَا عَزَمْتَ فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ وَأَنَا أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢٨٢

﴿٣١٩٣﴾ امير المؤمنين عليه السلام: وَقُلْتَ تَبَارَكْتَ وَتَعَالَيْتَ فَاعْلَمْ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاسْتَغْفِرْ لِذَنْبِكَ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مُتَقَلَّبَكُمْ وَمَثْوَاكُمْ وَأَنَا أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢٨٤

﴿٣١٩٤﴾ امير المؤمنين عليه السلام: وَقُلْتَ تَبَارَكْتَ وَتَعَالَيْتَ فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْهُ إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا وَأَنَا أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢٨٢

﴿٣١٩٥﴾ امير المؤمنين عليه السلام: وَقُلْتَ تَبَارَكْتَ وَتَعَالَيْتَ قَالَ سَلَامٌ عَلَيْكَ سَأَسْتَغْفِرُ لَكَ رَبِّي إِنَّهُ كَانَ بِي حَفِيًّا وَأَنَا أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ؛ البلد الأمين، ص ٣٧

﴿٣١٩٦﴾ امير المؤمنين عليه السلام: وَقُلْتَ تَبَارَكْتَ وَتَعَالَيْتَ مَا كَانَ لِلنَّبِيِّ وَالَّذِينَ آمَنُوا أَنْ يَسْتَغْفِرُوا لِلْمُشْرِكِينَ وَلَوْ كَانُوا أَوْلَىٰ قُرْبَىٰ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُمْ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ وَأَنَا أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢٨٢

﴿درخواست مغفرت﴾

﴿۳۱۸۷﴾ تو که بزرگ و برتری فرمودی: «... من در آینده از پروردگارم برای شما آمرزش خواهم خواست که به راستی او آمرزنده و مهربان است»؛ و من از تو آمرزش می خواهم و به درگاهت توبه می کنم.

﴿۳۱۸۸﴾ تو که بزرگ و برتری فرمودی: «تخلف کنندگان از اعراب [بادیه نشین] به تو خواهند گفت: که اموال و کسانمان ما را مشغول و سرگرم داشت؛ پس تو برای ما آمرزش بخواه»؛ و من از تو آمرزش می خواهم و به درگاهت توبه می کنم.

﴿۳۱۸۹﴾ تو که بزرگ و برتری فرمودی: «... و هر کدام از تو اجازه خواستند اجازه شان ده و برای ایشان آمرزش بخواه که به راستی خدا آمرزنده و مهربان است»؛ و من از تو آمرزش می خواهم و به درگاهت توبه می کنم.

﴿۳۱۹۰﴾ تو که بزرگ و برتری فرمودی: «به درگاه او استقامت ورزید و از او آمرزش بخواهید». و من از تو آمرزش می خواهم و به درگاهت توبه می کنم.

﴿۳۱۹۱﴾ تو که بزرگ و برتری فرمودی: «... صبر کن که به راستی وعده ی خدا حق است و از گناه خویش آمرزش بخواه و در شامگاه و صبحگاه همراه با ستایش پروردگارت تسبیح گوی»؛ و من از تو آمرزش می خواهم و به درگاهت توبه می کنم.

﴿۳۱۹۲﴾ تو که بزرگ و برتری فرمودی: «... از آن ها درگذر و برای ایشان آمرزش بخواه و در کار با آن ها مشورت کن و چون تصمیم گرفتی، به خدا توکل کن که خدا توکل کنندگان را دوست دارد»؛ و من از تو آمرزش می خواهم و به درگاهت توبه می کنم.

﴿۳۱۹۳﴾ تو که بزرگ و برتری فرمودی: «... از آن ها درگذر و برای ایشان آمرزش بخواه و در کار با آن ها مشورت کن و چون تصمیم گرفتی به خدا توکل کن که خدا توکل کنندگان را دوست دارد». و من از تو آمرزش می خواهم و به درگاهت توبه می کنم.

﴿۳۱۹۴﴾ تو که بزرگ و برتری فرمودی: «با ستایش پروردگارت تسبیح گوی و از او آمرزش بخواه که به راستی او توبه پذیر است». و من از تو آمرزش می خواهم و به درگاهت توبه می کنم.

﴿۳۱۹۵﴾ تو که بزرگ و برتری فرمودی: «... گفت: سلام بر تو، من از پروردگارم برای تو آمرزش خواهم خواست که او نسبت به من مهربان است»؛ و من از تو آمرزش می خواهم و به درگاهت توبه می کنم.

﴿۳۱۹۶﴾ تو که بزرگ و برتری فرمودی: «برای پیامبر و مؤمنان، شایسته نبود که برای مشرکان [از خداوند] طلب آمرزش کنند، هر چند از نزدیکانشان باشند؛ [آن هم] پس از آنکه بر آن ها روشن شد که این گروه، اهل دوزخند»؛ و من از تو آمرزش می خواهم و به درگاهت توبه می کنم.

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

﴿٣١٩٧﴾ امير المؤمنين عليه السلام: وَقُلْتَ تَبَارَكْتَ وَتَعَالَيْتَ هُوَ أَنشَأَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ وَاسْتَعْمَرَكُمْ فِيهَا فَاسْتَغْفِرُوهُ ثُمَّ تَوْبُوا إِلَيْهِ إِنَّ رَبِّي قَرِيبٌ مُجِيبٌ وَأَنَا أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ؛ بحار الأنوار،

ج ٨٤، ص ٢٨٢

﴿٣١٩٨﴾ امير المؤمنين عليه السلام: وَقُلْتَ تَبَارَكْتَ وَتَعَالَيْتَ هُوَ خَيْرٌ وَأَعْظَمُ أَجْراً وَاسْتَغْفِرُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ وَأَنَا أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ؛ البلد الأمين، ص ٣٨

﴿٣١٩٩﴾ امير المؤمنين عليه السلام: وَقُلْتَ تَبَارَكْتَ وَتَعَالَيْتَ وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا يَسْتَغْفِرْ لَكُمْ رَسُولُ اللَّهِ لَوَّاْ رُؤُسَهُمْ وَرَأَيْتَهُمْ يَصُدُّونَ وَهُمْ مُسْتَكْبِرُونَ وَأَنَا أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ؛

بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢٨٢

﴿٣٢٠٠﴾ امير المؤمنين عليه السلام: وَقُلْتَ تَبَارَكْتَ وَتَعَالَيْتَ وَاسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تَوْبُوا إِلَيْهِ إِنَّ رَبِّي رَحِيمٌ وَدُودٌ وَأَنَا أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢٨٢

﴿٣٢٠١﴾ امير المؤمنين عليه السلام: وَقُلْتَ تَبَارَكْتَ وَتَعَالَيْتَ وَاسْتَغْفِرِي لَذَنْبِكِ إِنَّكِ كُنْتِ مِنَ الْخَاطِئِينَ وَأَنَا أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢٨٢

﴿٣٢٠٢﴾ امير المؤمنين عليه السلام: وَقُلْتَ تَبَارَكْتَ وَتَعَالَيْتَ وَالَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً أَوْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ ذَكَرُوا اللَّهَ فَاسْتَغْفَرُوا لِذُنُوبِهِمْ وَمَنْ يَغْفِرِ الذُّنُوبَ إِلَّا اللَّهُ وَلَمْ يُصِرُّوا عَلَى مَا فَعَلُوا وَهُمْ يَعْلَمُونَ وَأَنَا أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢٨٢

﴿٣٢٠٣﴾ امير المؤمنين عليه السلام: وَقُلْتَ تَبَارَكْتَ وَتَعَالَيْتَ وَالْمَلَائِكَةُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَاسْتَغْفِرُونَ لِمَنْ فِي الْأَرْضِ إِلَّا اللَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ وَأَنَا أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ؛

بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢٨٢

﴿٣٢٠٤﴾ امير المؤمنين عليه السلام: وَقُلْتَ تَبَارَكْتَ وَتَعَالَيْتَ وَأَنْ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تَوْبُوا إِلَيْهِ يُمَتِّعْكُمْ مَتَاعاً حَسَناً إِلَى أَجَلٍ مُّسَمًّى وَيُؤْتِ كُلَّ ذِي فَضْلٍ فَضْلَهُ وَأَنَا أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ؛

بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢٨٢

﴿٣٢٠٥﴾ امير المؤمنين عليه السلام: وَقُلْتَ تَبَارَكْتَ وَتَعَالَيْتَ وَظَنَّ دَاوُدُ أَنَّمَا فَتَنَّاهُ فَاسْتَغْفَرَ رَبَّهُ وَخَرَّ رَاكِعاً وَأَنَابَ وَأَنَا أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ وَأَنَا أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ؛ بحار الأنوار،

ج ٨٤، ص ٢٨٢

﴿درخواست مغفرت﴾

﴿۳۱۹۷﴾ تو که بزرگ و برتری فرمودی: «... او شما را از زمین پدید آورد و آبادی آن را به شما سپرد، پس از او آمرزش بخواهید آن گاه به درگاهش توبه کنید که به راستی پروردگار من نزدیک و اجابت کننده [دعاها] است». و من از تو آمرزش می خواهم و به درگاهت توبه می کنم.

﴿۳۱۹۸﴾ تو که بزرگ و برتری فرمودی: «... پاداش آن بهتر و بزرگ تر است و از خدا آمرزش بخواهید که به راستی خدا آمرزنده و مهربان است»؛ و من از تو آمرزش می خواهم و به درگاهت توبه می کنم.

﴿۳۱۹۹﴾ تو که بزرگ و برتری فرمودی: «هنگامی که به آنان گفته شود: «بیایید تا رسول خدا برای شما استغفار کند»، سرهای خود را [از روی استهزا و کبر و غرور] تکان می دهند؛ و آن ها را می بینی که از سخنان تو اعراض کرده و تکبر می ورزند». و من از تو آمرزش می خواهم و به درگاهت توبه می کنم..

﴿۳۲۰۰﴾ تو خود فرمودی: «از پروردگار خویش آمرزش بخواهید و به درگاهش توبه کنید. به راستی پروردگار من مهربان و بامحبت است»؛ و من از تو آمرزش می خواهم و به درگاهت توبه می کنم.

﴿۳۲۰۱﴾ تو که بزرگ و برتری فرمودی: «و تو ای زن نیز از گناهت استغفار کن، که از خطاکاران بودی». و من از تو آمرزش می خواهم و به درگاهت توبه می کنم.

﴿۳۲۰۲﴾ تو که بزرگ و برتری فرمودی: «و آن ها که وقتی مرتکب عمل زشتی شوند، یا به خود ستم کنند، به یاد خدا می افتند؛ و برای گناهان خود، طلب آمرزش می کنند- و کیست جز خدا که گناهان را ببخشد؟- و بر گناه، اصرار نمی ورزند، با اینکه می دانند». و من از تو آمرزش می خواهم و به درگاهت توبه می کنم.

﴿۳۲۰۳﴾ تو که بزرگ و برتری فرمودی: «... به ستایش پروردگارشان تسبیح می گویند و برای کسانی که در زمین هستند آمرزش می خواهند. آگاه باشید که به راستی خداوند آمرزنده و مهربان است»؛ و من از تو آمرزش می خواهم و به درگاهت توبه می کنم.

﴿۳۲۰۴﴾ تو که بزرگ و برتری فرمودی: «و از پروردگارتان آمرزش بخواهید و به درگاهش توبه کنید که شما را تا مدتی معین به بهره ای نیکو بهره ور سازد و به هر صاحب فضیلتی از فضل خویش عطا کند»؛ و من از تو آمرزش می خواهم و به درگاهت توبه می کنم.

﴿۳۲۰۵﴾ تو که بزرگ و برتری فرمودی: «... و داود گمان کرد ما امتحانش کردیم. پس از پروردگار خویش آمرزش خواست و به رکوع افتاد و بازگشت»؛ و من از تو آمرزش می خواهم و به درگاهت توبه می کنم.

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

﴿٣٢٠٦﴾ امير المؤمنين عليه السلام: وَقُلْتَ تَبَارَكْتَ وَتَعَالَيْتَ وَلَا يَعْصِيكَ فِي مَعْرُوفٍ فَبَايَعُهُنَّ وَاسْتَغْفِرُ لَهُنَّ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ وَأَنَا أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢٨٤

﴿٣٢٠٧﴾ امير المؤمنين عليه السلام: وَقُلْتَ تَبَارَكْتَ وَتَعَالَيْتَ وَلَوْ أَنَّهُمْ إِذْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ جَاؤُكَ فَاسْتَغْفَرُوا اللَّهَ وَاسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ لَوَجَدُوا اللَّهَ تَوَّابًا رَحِيمًا وَأَنَا أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢٨٢

﴿٣٢٠٨﴾ امير المؤمنين عليه السلام: وَقُلْتَ تَبَارَكْتَ وَتَعَالَيْتَ وَمَا تَقْدِمُوا لَأَنْفُسِكُمْ مِنْ خَيْرٍ تَجِدُوهُ عِنْدَ اللَّهِ هُوَ خَيْرٌ وَأَعْظَمَ أَجْرًا وَاسْتَغْفِرُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ وَأَنَا أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢٨٢

﴿٣٢٠٩﴾ امير المؤمنين عليه السلام: وَقُلْتَ تَبَارَكْتَ وَتَعَالَيْتَ وَمَا كَانَ اسْتِغْفَارُ إِبْرَاهِيمَ لِأَبِيهِ إِلَّا عَنْ مَوْعِدَةٍ وَعَدَهَا إِيَّاهُ وَأَنَا أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢٨٢

﴿٣٢١٠﴾ امير المؤمنين عليه السلام: وَقُلْتَ تَبَارَكْتَ وَتَعَالَيْتَ وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ وَأَنْتَ فِيهِمْ وَمَا كَانَ اللَّهُ مُعَذِّبَهُمْ وَهُمْ يَسْتَغْفِرُونَ وَأَنَا أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ؛ البلد الأمين، ص ٣٧

﴿٣٢١١﴾ امير المؤمنين عليه السلام: وَقُلْتَ تَبَارَكْتَ وَتَعَالَيْتَ وَمَا مَنَعَ النَّاسَ أَنْ يُؤْمِنُوا إِذْ جَاءَهُمُ الْهُدَى وَيَسْتَغْفِرُوا رَبَّهُمْ وَأَنَا أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢٨٢

﴿٣٢١٢﴾ امير المؤمنين عليه السلام: وَقُلْتَ تَبَارَكْتَ وَتَعَالَيْتَ وَمَنْ يَعْمَلْ سُوءًا أَوْ يَظْلِمْ نَفْسَهُ ثُمَّ يَسْتَغْفِرِ اللَّهَ يَجِدِ اللَّهَ غَفُورًا رَحِيمًا وَأَنَا أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢٨٢

﴿٣٢١٣﴾ امير المؤمنين عليه السلام: وَقُلْتَ تَبَارَكْتَ وَتَعَالَيْتَ يَا قَوْمِ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ يُرْسِلِ السَّمَاءَ عَلَيْكُمْ مِدْرَارًا وَيَزِدْكُمْ قُوَّةً إِلَى قُوَّتِكُمْ وَلَا تَتَوَكَّلُوا مُجْرِمِينَ وَأَنَا أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢٨٢

﴿٣٢١٤﴾ امير المؤمنين عليه السلام: وَقُلْتَ تَبَارَكْتَ وَتَعَالَيْتَ يَا أَبَانَا اسْتَغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا إِنَّا كُنَّا خَاطِئِينَ وَأَنَا أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢٨٢

﴿٣٢١٥﴾ امير المؤمنين عليه السلام: وَقُلْتَ تَبَارَكْتَ وَتَعَالَيْتَ يَا قَوْمِ لِمَ تَسْتَعْجِلُونَ بِالسَّيِّئَةِ قَبْلَ الْحَسَنَةِ لَوْ لَا تَسْتَغْفِرُونَ اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ وَأَنَا أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢٨٢

«درخواست مغفرت»

﴿۳۲۰۶﴾ تو که بزرگ و برتری فرمودی: «... و در کارهای شایسته نافرمانی ات نکنند. پس با ایشان بیعت کن و برای آن‌ها از خدا آمرزش بخواه که به راستی خدا آمرزنده و مهربان است؛ و من از تو آمرزش می‌خواهم و به درگاهت توبه می‌کنم.

﴿۳۲۰۷﴾ تو که بزرگ و برتری فرمودی: «و اگر آن‌ها در آن هنگام که به خویش ستم کردند پیش تو آمده و از خدا آمرزش خواسته بودند، خدا را توبه‌پذیر و مهربان می‌یافتند؛ و من از تو آمرزش می‌خواهم و به درگاهت توبه می‌کنم.

﴿۳۲۰۸﴾ تو که بزرگ و برتری فرمودی: «و اگر آن‌ها در آن هنگام که به خویش ستم کردند پیش تو آمده و از خدا آمرزش خواسته بودند خدای را توبه‌پذیر و مهربان می‌یافتند؛ و من از تو آمرزش می‌خواهم و به درگاهت توبه می‌کنم.

﴿۳۲۰۹﴾ تو که بزرگ و برتری فرمودی: «و استغفار ابراهیم برای پدرش (عمویش آزر)، فقط به خاطر وعده‌ای بود که به او داده بود [تا وی را به‌سوی ایمان جذب کند]؛ و من از تو آمرزش می‌خواهم و به درگاهت توبه می‌کنم.

﴿۳۲۱۰﴾ تو که بزرگ و برتری فرمودی: «ولی [ای پیامبر!] تا تو در میان آن‌ها هستی، خداوند آن‌ها را مجازات نخواهد کرد؛ و [نیز] تا استغفار می‌کنند، خدا عذابشان نمی‌کند؛ و من از تو آمرزش می‌خواهم و به درگاهت توبه می‌کنم.

﴿۳۲۱۱﴾ تو که بزرگ و برتری فرمودی: «و چیزی مردم را بازداشت از اینکه - وقتی هدایت به سراغشان آمد - ایمان بیاورند و از پروردگارشان طلب آمرزش کنند، جز اینکه [خیره‌سری کردند]؛ و من از تو آمرزش می‌خواهم و به درگاهت توبه می‌کنم.

﴿۳۲۱۲﴾ نیز تو که بزرگ و برتری فرمودی: «کسی که کار بدی انجام دهد یا به خود ستم کند، سپس از خداوند طلب آمرزش نماید، خدا را آمرزنده و مهربان خواهد یافت؛ و من از تو آمرزش می‌خواهم و به درگاهت توبه می‌کنم.

﴿۳۲۱۳﴾ تو خود فرمودی: «و ای قوم من! از پروردگارتان طلب آمرزش کنید، سپس به‌سوی او بازگردید، تا [باران] آسمان را پی‌درپی بر شما بفرستد؛ و نیرویی بر نیرویتان بیفزاید! و گنهکارانه، روی [از حق] بر نتابید!» و من از تو آمرزش می‌خواهم و به درگاهت توبه می‌کنم.

﴿۳۲۱۴﴾ و تو که بزرگ و برتری فرمودی: «... گفتند: پدر! از خدا آمرزش گناهان ما را بخواه، که ما خطاکار بودیم؛ و من از تو آمرزش می‌خواهم و به درگاهت توبه می‌کنم.

﴿۳۲۱۵﴾ و تو که بزرگ و برتری فرمودی: «[صالح] گفت: ای قوم من! چرا برای بدی قبل از نیکی عجله می‌کنید [و عذاب الهی را می‌طلبید نه رحمت او را]؟! چرا از خداوند تقاضای آمرزش نمی‌کنید تا شاید مشمول رحمت [او] شوید؛ و من از تو آمرزش می‌خواهم و به درگاهت توبه می‌کنم.

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

﴿٣٢١٦﴾ الرسول ﷺ: يَا إِلَهِي قَدْ مَدَحْتَ الْمُسْتَغْفِرِينَ بِالْأَسْحَارِ وَبَلَّغْنَا أَنَّكَ تَغْفِرُ الذُّنُوبَ بِالْأَسْتِغْفَارِ وَأَنَا أَسْتَغْفِرُكَ وَأَسْأَلُكَ التَّوْبَةَ وَيَكْرُرُ ذَلِكَ مِائَةَ مَرَّةٍ؛ محاسبة النفس، ص ٣١
٤-٥٨-١٠-٢-إِسْتِغْفِرَنَّ

﴿٣٢١٧﴾ قَدْ كَانَتْ لَكُمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ فِي إِبْرَاهِيمَ وَالَّذِينَ مَعَهُ إِذْ قَالُوا الْقَوْمِ لَهُمْ إِنَّا بَرَأؤُا مِنْكُمْ وَمِمَّا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ كَفَرْنَا بِكُمْ وَبَدَا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ الْعَدَاوَةُ وَالْبَغْضَاءُ أَبَدًا حَتَّى تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَحْدَهُ إِلَّا قَوْلَ إِبْرَاهِيمَ لِأَبِيهِ لَا اسْتَغْفِرُ لَكَ وَمَا أَمْلِكُ لَكَ مِنَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ رَبَّنَا عَلَيْكَ تَوَكَّلْنَا وَإِلَيْكَ أَنَبْنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ (المتحنة: ٤)
٥-٥٨-١٠-٢-إِسْتِغْفِرُهُ

﴿٣٢١٨﴾ الرسول ﷺ: أَسْتَغْفِرُهُ مِمَّا فَرَضَ عَلَى فِتَوَانِيَتْ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٥١
﴿٣٢١٩﴾ الرسول ﷺ: أَسْتَغْفِرُهُ مِنَ الزَّلَّاتِ وَالضَّلَالَاتِ وَمِمَّا كَسَبَتْ يَدَيَّ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥،

ص ٥١

﴿٣٢٢٠﴾ الرسول ﷺ: أَسْتَغْفِرُهُ مِنَ الزَّلَّاتِ وَمِمَّا كَسَبَتْ يَدَايَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٧٨
﴿٣٢٢١﴾ الرسول ﷺ: أَسْتَغْفِرُهُ مِنْ مُقْطِعَاتِ الذُّنُوبِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٥١
﴿٣٢٢٢﴾ الرسول ﷺ: أَسْتَغْفِرُهُ مِنْ نِسْيَانِ الشَّيْءِ الَّذِي بَاعَدَنِي مِنْ رَبِّي؛ بحار الأنوار، ج ٩٥،

ص ٥١

﴿٣٢٢٣﴾ الرسول ﷺ: أَسْتَغْفِرُهُ وَأَسْتَغْفِرُهُ وَأَسْتَغْفِرُهُ وَأَسْتَغْفِرُهُ وَأَسْتَغْفِرُهُ وَأَسْتَغْفِرُهُ وَأَسْتَغْفِرُهُ
أَسْتَغْفِرُهُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٥١

﴿٣٢٢٤﴾ أمير المؤمنين (عليه السلام): الْحَمْدُ لِلَّهِ أَحْمَدُهُ وَأَسْتَعِينُهُ وَأَسْتَغْفِرُهُ؛ الكافي، ج ٥، ص ٣٧١
﴿٣٢٢٥﴾ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَحْمَدُهُ وَأَسْتَعِينُهُ وَأَسْتَغْفِرُهُ؛ مستدرك الوسائل، ج ٦، ص ٣٣
٤-٥٨-١٠-٢-إِسْتِغْفِرُوا

﴿٣٢٢٦﴾ الرضا (عليه السلام): اسْتَغْفِرُوا اللَّهَ لِي وَلكُمْ؛ مستدرك الوسائل، ج ٢، ص ٣٥٥
﴿٣٢٢٧﴾ السجاد (عليه السلام): اسْتَغْفِرُوا اللَّهَ وَتُوبُوا إِلَيْهِ فَإِنَّهُ يَقْبَلُ التَّوْبَةَ وَيَعْفُو عَنِ السَّيِّئَةِ وَيَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ؛ الكافي، ج ٨، ص ١٦

«درخواست مغفرت»

﴿۳۲۱۶﴾ خدایا! استغفارکنندگان در سحرگاهان را ستوده‌ای و به ما خبر رسیده است که با استغفار، گناهان را می‌آموزی و من کسی هستم که استغفار می‌کنم و از تو می‌خواهم توبه‌ام را بپذیری؛ و این ذکر را صد بار تکرار می‌کرد.

۴-۵۸-۱۰-۲-آمزش بخواید

﴿۳۲۱۷﴾ برای شما سرمشق خوبی در زندگی ابراهیم و کسانی که با او بودند وجود داشت، در آن هنگامی که به قوم (مشرک) خود گفتند: «ما از شما و آنچه غیر از خدا می‌پرستید بیزاریم؛ ما نسبت به شما کافریم؛ و میان ما و شما عداوت و دشمنی همیشگی آشکار شده است؛ تا آن زمان که به خدای یگانه ایمان بیاورید! - جز آن سخن ابراهیم که به پدرش [عمویش آزر] گفت (و وعده داد) که برای تو آمزش درخواست می‌کنم، و در عین حال در برابر خداوند برای تو مالک چیزی نیستم (و اختیاری ندارم) ! - پروردگارا! ما بر تو توکل کردیم و به سوی تو بازگشتیم، و همه‌ی فرجام‌ها به‌سوی توست!

۵-۵۸-۱۰-۲-از او آمزش بخواید

﴿۳۲۱۸﴾ از او آمزش می‌خواهم از آنچه بر من واجب کرد و من در انجام آن سستی کردم.
﴿۳۲۱۹﴾ از او آمزش می‌خواهم از لغزش‌ها و گمراهی و از آنچه مرتکب شده‌ام.
﴿۳۲۲۰﴾ از او آمزش می‌خواهم از لغزش‌ها و آنچه مرتکب شده‌ام.
﴿۳۲۲۱﴾ از گناهان بزرگ از او آمزش می‌خواهم.
﴿۳۲۲۲﴾ از فراموشی‌ای که مرا از پروردگارم دور ساخته از او آمزش می‌خواهم.
﴿۳۲۲۳﴾ از او آمزش می‌خواهم، از او آمزش می‌خواهم، از او آمزش می‌خواهم، از او آمزش می‌خواهم، از او آمزش می‌خواهم، از او آمزش می‌خواهم، از او آمزش می‌خواهم، از او آمزش می‌خواهم، از او آمزش می‌خواهم، از او آمزش می‌خواهم.
﴿۳۲۲۴﴾ حمد و سپاس مخصوص خداوند است، پس او را ستایش می‌کنم و از او یاری می‌جویم و از او آمزش می‌خواهم.
﴿۳۲۲۵﴾ ستایش مخصوص خدایی است که من او را می‌ستایم، و از او در کارهایم یاری می‌جویم و از او آمزش می‌خواهم.

۶-۵۸-۱۰-۲-آمزش بخواید

﴿۳۲۲۶﴾ برای من و خودتان از خداوند آمزش بخواید.
﴿۳۲۲۷﴾ از خدا آمزش خواهید و به‌سوی او باز گردید زیرا اوست که توبه‌پذیر است و از گناه درگذرد و می‌داند که شما چه می‌کنید.

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

﴿٣٢٢٨﴾ الصادق عليه السلام: وَقَدْ كَانَ رِجَالٌ اتَّبَعُوا النَّبِيَّ ﷺ قَدْ وَتَرَهُمُ الْمُسْلِمُونَ فِيمَا أَخَذُوا مِنْ أَمْوَالِهِمْ فَكَانَتْ قُلُوبُهُمْ قَدْ اِمْتَلَأَتْ عَلَيْهِمْ فَلَمَّا حَسَنَ إِسْلَامُهُمْ اسْتَغْفَرُوا لِأَنْفُسِهِمْ مِمَّا كَانُوا عَلَيْهِ مِنَ الشُّرْكِ وَسَأَلُوا اللَّهَ أَنْ يَذْهَبَ بِمَا فِي قُلُوبِهِمْ مِنَ الْعِلِّ لِمَنْ سَبَقَهُمْ إِلَى الْإِيمَانِ وَاسْتَغْفَرُوا لَهُمْ حَتَّى يُحْلَلَ مَا فِي قُلُوبِهِمْ وَصَارُوا إِخْوَانًا لَهُمْ فَأَتَى اللَّهَ عَلَى الَّذِينَ قَالُوا ذَلِكَ خَاصَّةً فَقَالَ وَالَّذِينَ جَاءُوا مِنْ بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَلِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ وَلَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلًّا لِلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا إِنَّكَ رَؤُوفٌ رَحِيمٌ؛ مستدرک الوسائل، ج ٧، ص ٣٠٨

﴿٣٢٢٩﴾ وَالَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً أَوْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ ذَكَرُوا اللَّهَ فَاسْتَغْفَرُوا لِذُنُوبِهِمْ وَمَنْ يَغْفِرِ اللَّهُ الذُّنُوبَ إِلَّا اللَّهُ وَلَمْ يُصِرُّوا عَلَى مَا فَعَلُوا وَهُمْ يَعْلَمُونَ (آل عمران: ١٣٥)

﴿٣٢٣٠﴾ وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَسُولٍ إِلَّا لِيُطَاعَ بِإِذْنِ اللَّهِ وَلَوْ أَنَّهُمْ إِذْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ جَاءُوكَ فَاسْتَغْفَرُوا اللَّهَ وَاسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ لَوَجَدُوا اللَّهَ تَوَّابًا رَحِيمًا (النساء: ٦٤)

٧-٥٨-١٠-٢-اغفر

﴿٣٢٣١﴾ الرسول ﷺ: أَلَا أَدُلُّكُمْ عَلَى شَيْءٍ يُكَفِّرُ اللَّهُ بِهِ الْخَطَايَا وَيَزِيدُ فِي الْحَسَنَاتِ قِيلَ بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ إِسْبَاغُ الْوُضُوءِ عَلَى الْمَكَارِهِ وَكَثْرَةُ الْخُطَى إِلَى هَذِهِ الْمَسَاجِدِ وَانْتِظَارُ الصَّلَاةِ بَعْدَ الصَّلَاةِ وَمَا مِنْكُمْ أَحَدٌ يَخْرُجُ مِنْ بَيْتِهِ مُتَطَهِّرًا فَيُصَلِّي الْجُمُعَةَ مَعَ الْمُسْلِمِينَ ثُمَّ يَقْعُدُ يَنْتَظِرُ الصَّلَاةَ الْآخَرَى إِلَّا وَالْمَلَائِكَةُ تَقُولُ اللَّهُمَّ اغْفِرْهُ؛ روضة الواعظين، ج ٢، ص ٣٣٤

﴿٣٢٣٢﴾ امير المؤمنين عليه السلام: إِذَا خَرَجْتُمْ حُجَّاجًا إِلَى بَيْتِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ فَأَكْثِرُوا النَّظَرَ إِلَى بَيْتِ اللَّهِ فَإِنَّ لِلَّهِ تَعَالَى مِائَةَ وَعِشْرِينَ رَحْمَةً عِنْدَ بَيْتِهِ الْحَرَامِ مِنْهَا سِتُونَ لِلطَّائِفِينَ وَأَرْبَعُونَ لِلْمُصَلِّينَ وَعِشْرُونَ لِلنَّاظِرِينَ أَقْرُوا عِنْدَ الْمَلْتَزِمِ بِمَا حَفِظْتُمْ مِنْ ذُنُوبِكُمْ وَمَا لَمْ تَحْفَظُوا فَقُولُوا وَمَا حَفِظْتُمْ عَلَيْنَا حَفِظْتُمْكَ وَنَسِينَاهُ فَاغْفِرْ لَنَا فَإِنَّهُ مَنْ أَقْرَبَ بِذَنْبِهِ فِي ذَلِكَ الْمَوْضِعِ وَعَدَّهُ وَذَكَرَهُ وَاسْتَغْفَرَ اللَّهَ مِنْهُ كَانَ حَقًّا عَلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ أَنْ يَغْفِرَهُ لَهُ؛ بحار الأنوار، ج ١٠، ص ٩٦

﴿٣٢٣٣﴾ الحسين عليه السلام: إِذَا صَاحَ الطَّائِسُ يَقُولُ مَوْلَايَ ظَلَمْتُ نَفْسِي وَاعْتَرَّتْ بِزَيْنَتِي فَاغْفِرْ

لى؛ بحار الأنوار، ج ٦١، ص ٢٧

«درخواست مغفرت»

﴿۳۲۲۸﴾ به طور قطع، کسانی نیز بودند که از پیامبر ﷺ پیروی نمودند ولی به خاطر اموالی که از آنان به غنیمت گرفته بودند، از دست ایشان دلخون و انتقام‌جو بودند و دلشان از مسلمانان پر از خشم شده بود، چون بیشتر با اسلام آشنا گشتند و به خوبی مسلمان شدند، از اینکه در روزگاری که مشرک بودند چنین حالتی داشتند آمرزش خواستند و از خداوند متعال تمنا نمودند که کینه‌ی دل‌هایشان را نسبت به آن مسلمانان که قبل از آن‌ها ایمان آورده بودند، بزداید و برای آن‌ها نیز طلب مغفرت کردند تا اینکه عقده‌های دلشان گشوده شد و با همان‌ها یک‌دل و برادر گشتند و از اینکه این افراد چنین گفتند، خدا آنان را مورد ستایش و تمجید ویژه خود قرار داد و فرمود: «وَالَّذِينَ جَاءُوا مِن بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَلِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ وَلَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلًّا لِلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا إِنَّكَ رَؤُوفٌ رَحِيمٌ».

﴿۳۲۲۹﴾ و آن‌ها که وقتی مرتکب عمل زشتی شوند، یا به خود ستم کنند، به یاد خدا می‌افتند؛ و برای گناهان خود، طلب آمرزش می‌کنند - و کیست جز خدا که گناهان را ببخشد؟ - و بر گناه، اصرار نمی‌ورزند، با اینکه می‌دانند.

﴿۳۲۳۰﴾ ما هیچ پیامبری را نفرستادیم مگر برای اینکه به فرمان خدا، از وی اطاعت شود. و اگر این مخالفان، هنگامی که به خود ستم می‌کردند [و فرمان‌های خدا را زیر پا می‌گذاشتند]، نزد تو می‌آمدند؛ و از خدا طلب آمرزش می‌کردند؛ و پیامبر هم برای آن‌ها استغفار می‌کرد؛ خدا را توبه‌پذیر و مهربان می‌یافتند.

۷-۵۸-۱۰-۲- ببخش

﴿۳۲۳۱﴾ آیا نمی‌خواهید به شما راهی نشان بدهم که کفاره‌ی گناهانتان باشد و بر حسناتتان بیافزاید؟ عرض شد: «چرا ای پیامبر خدا»؛ حضرت فرمود: «وضوی کامل در شرایط سخت؛ قدم‌های بسیار در راه مسجد و بعد از هر نماز انتظار وقت نماز بعدی را کشیدن؛ کسی از شما نیست که در خانه‌ی خود وضو بگیرد و در نماز جماعت مسلمانان شرکت کند و منتظر نماز بعدی بماند، جز آنکه فرشتگان می‌گویند: خدایا او را ببامرز».

﴿۳۲۳۲﴾ وقتی به حج می‌روید خانه‌ی خدا را زیاد تماشا کنید. خداوند تبارک و تعالی یک صد و بیست رحمت در کنار خانه خود دارد که شصت قسمت آن متعلق به طواف‌کنندگان و چهل قسمت برای نمازگزاران و بیست قسمت برای تماشاکنندگان خانه‌ی خداست. در ملتزم (پشت خانه خدا) هرچه از گناهان خود را به خاطر می‌آورید، به آن اقرار نمایید و درباره‌ی هرچه به خاطر ندارید چنین بگویید: «خدایا آن گناهی که ملائکه‌ی مأمور بر من نوشته‌اند و من فراموش کرده‌ام ببامرز». هرکس در این محل به گناه خود اقرار نماید و بشمارد و به یاد بیاورد و استغفار نماید، بر خداوند لازم است که گناهان او را می‌آمرزد.

﴿۳۲۳۳﴾ هرگاه طاوس صدایی کند، می‌گوید: مولای من! به خویش ستم کردم و به زیبایی‌ام بالیدم؛ مرا ببامرز.

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

﴿٣٢٣٤﴾ امير المؤمنين عليه السلام: إِذَا صَعِدَ الصَّفَا اسْتَقْبَلَ الْكُعْبَةَ ثُمَّ رَفَعَ يَدَيْهِ ثُمَّ يَقُولُ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي كُلَّ ذَنْبٍ أَذْنَبْتُهُ قَطُّ فَإِنْ عُدْتُ فَعُدْتُ عَلَيَّ بِالْمَغْفِرَةِ؛ الكافي، ج ٤، ص ٤٣٢

﴿٣٢٣٥﴾ الصادق عليه السلام: إِذَا فَرَعْتَ مِنْ تَشْهْدِكَ فَارْفَعْ يَدَيْكَ وَقُلِ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَغْفِرَةً عَزَمًا جَزَمًا لَا تُغَادِرُ ذَنْبًا وَلَا أَرْتَكِبُ بَعْدَهَا مُحَرَّمًا أَبَدًا؛ الكافي، ج ٢، ص ٥٤٦

﴿٣٢٣٦﴾ الرسول عليه السلام: إِذَا قُمْتَ مِنْ مَجْلِسِكَ تَقُولُ سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ اغْفِرْ لِي وَتُبْ عَلَيَّ وَقَالَ إِنَّهُ كَفَّارَةُ الْمَجْلِسِ؛ مستدرک الوسائل، ج ١٥، ص ٤٢٨

﴿٣٢٣٧﴾ الرسول عليه السلام: أَسْأَلُكَ يَا رَبِّ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَأَهْلِ بَيْتِهِ وَأَنْ تَحْمِلَ عَنِّي مَا افْتَرَضْتَ عَلَيَّ لِلْأَبَاءِ وَالْأُمَّهَاتِ وَوَأَجِبَهُمْ وَأَدِّ عَنِّي حُقُوقَهُمْ قَبْلِي وَالْحَقِيقِي وَإِيَّاهُمْ بِالْأَبْرَارِ وَاغْفِرْ لَنَا وَلَهُمْ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ٣٠٢

﴿٣٢٣٨﴾ الرسول عليه السلام: اسْتُرْ عَلَيَّ ذُنُوبِي وَعُيُوبِي وَاغْفِرْ لِي بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٨١

﴿٣٢٣٩﴾ الْأَيْمَةُ عليها السلام: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِلَّذِينَ تَابُوا وَاتَّبَعُوا سَبِيلَكَ؛ الكافي، ج ٣، ص ١٨٦

﴿٣٢٤٠﴾ الصادق عليه السلام: وَاغْفِرِ اللَّهُمَّ ذُنُوبِي الَّتِي احْتَطَبْتُ بِهَا عَلَيَّ بَدَنِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٥٥

﴿٣٢٤١﴾ الصادق عليه السلام: وَاغْفِرِ اللَّهُمَّ ذُنُوبِي الَّتِي أَحْصَاهَا كِتَابُكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٥٥

﴿٣٢٤٢﴾ الصادق عليه السلام: وَاغْفِرِ اللَّهُمَّ ذُنُوبِي الَّتِي سَتَرْتَهَا مِنَ الْمَخْلُوقِينَ وَلَمْ أَسْتُرْهَا مِنْكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٥٥

﴿٣٢٤٣﴾ الصادق عليه السلام: وَاغْفِرِ اللَّهُمَّ ذُنُوبِي الَّتِي قَدَمْتُهَا يَدَايَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٥٥

﴿٣٢٤٤﴾ امير المؤمنين عليه السلام: وَاغْفِرْ بِسَعَةِ رَحْمَتِكَ كِبَائِرَ ذُنُوبِي؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ٢٣٣

﴿٣٢٤٥﴾ الحجة عليه السلام: وَاغْفِرْ جُرْمِي؛ مهج الدعوات، ص ٢٨٩

﴿٣٢٤٦﴾ الباقر عليه السلام: وَاغْفِرْ خَطَايَايَ؛ الكافي، ج ٢، ص ٥٥٨

﴿٣٢٤٧﴾ وَاغْفِرْ خَطَايَايَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٩، ص ٢٤٢

﴿٣٢٤٨﴾ الرسول عليه السلام: يَا رَبِّ اغْفِرْ خَطِيئَتِي؛ مصباح المتهجد، ص ٤٢٠

﴿٣٢٤٩﴾ الصادق عليه السلام: اغْفِرْ ذَنْبَهُ؛ الكافي، ج ٣، ص ١٩٦

﴿٣٢٥٠﴾ الحسن عليه السلام: اغْفِرْ ذَنْبِي الْعَظِيمَ وَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُ غَيْرُكَ يَا عَظِيمَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٨٩

﴿درخواست مغفرت﴾

﴿۳۲۳۴﴾ هنگامی که شخص از صفا بالا می‌رود رو به کعبه کرده و دستش را بالا می‌برد و می‌گوید: «خدایا! هر گناهی که مرتکب شده‌ام، بیامرز. پس اگر دوباره گناه کردم دوباره مرا بیامرز.»

﴿۳۲۳۵﴾ چون از تشهّد فارغ شدی [و سلام دادی] هر دو دست را بالا ببر و بگو: «بار خدایا! مرا حتماً بیامرز و گناهی را فرومگذار و مرا یاری کن تا پس از آن هرگز دست به گناهی نیالایم.»

﴿۳۲۳۶﴾ هرگاه از جایت برخاستی، چنین بگو: پروردگارا! پاک و منزّهی و تو را می‌ستایم، ای آن که جز تو خدایی نیست، مرا بیامرز و توبه‌ام را بپذیر... همانا این ذکر کفّاره‌ی آن مجلس است.

﴿۳۲۳۷﴾ پروردگارا! از تو می‌خواهم که بر محمّد و اهل بیتش درود بفرستی و آنچه را که نسبت به پدران و مادران بر من واجب کرده‌ای از دوشم برداری و از جانب من حقوق آن‌ها را ادا کنی و مرا با آن‌ها به نیکان ملحق کنی و ما و ایشان و مردان و زنان مؤمن را بیامرز.

﴿۳۲۳۸﴾ [پروردگارا از تو می‌خواهم که] گناهان و معایب و زشتی‌هایم را بیوشانی و مرا به حقّ محمّد و خاندان محمّد ﷺ بیامرز.

﴿۳۲۳۹﴾ کسانی را که توبه کرده و از راه تو پیروی کرده‌اند، بیامرز.

﴿۳۲۴۰﴾ خداوندا! گناهانی را که به وسیله‌ی آن‌ها جسمم را تباہ کردم، بیامرز.

﴿۳۲۴۱﴾ بار خدایا! گناهانم را که دانشت به آن‌ها احاطه دارد، بیامرز.

﴿۳۲۴۲﴾ خداوندا! گناهانی را که بر مخلوقات پوشیده است و از تو پوشیده نیست بیامرز.

﴿۳۲۴۳﴾ خداوندا! گناهانی را که دستانم را در برابرت بلند کرده، بیامرز.

﴿۳۲۴۴﴾ با گستردگی رحمتت گناهان بزرگم را بیامرز.

﴿۳۲۴۵﴾ گناه مرا بیامرز.

﴿۳۲۴۶﴾ خطاهایم را بیامرز.

﴿۳۲۴۷﴾ خطایم را بیامرز.

﴿۳۲۴۸﴾ خطایم را بیامرز.

﴿۳۲۴۹﴾ خطایش را بیامرز.

﴿۳۲۵۰﴾ گناه بزرگم را ببخش که هیچ کس جز تو ای بزرگ! آن را نمی‌بخشد.

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

- ﴿٣٢٥١﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اِغْفِرْ ذُنُوبِي كُلَّهَا بِحُرْمَةِ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٣٩
- ﴿٣٢٥٢﴾ الصادق عليه السلام: وَ اِغْفِرْ ذُنُوبِي مَا تَقَدَّمَ مِنْهَا وَ مَا تَأَخَّرَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٤٦
- ﴿٣٢٥٣﴾ الصادق عليه السلام: اِغْفِرْ ذُنُوبِي وَ جُرْمِي؛ دعائم الإسلام، ج ١، ص ٢١١
- ﴿٣٢٥٤﴾ وَ اِغْفِرْ زَلَّتِي؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢٨٦
- ﴿٣٢٥٥﴾ الحجة عليه السلام: وَ اِغْفِرْ سَيِّئَاتِيهِمَا؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٢٧٥
- ﴿٣٢٥٦﴾ الصادق عليه السلام: وَ اِغْفِرْ لِي يَا اَبِي اِنَّهُ كَانَ مِنَ الضَّالِّينَ؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ٣٠٤
- ﴿٣٢٥٧﴾ اَللّٰهُمَّ اِغْفِرْ لِحَيَاتِنَا وَ اَمَوَاتِنَا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ؛ الكافي، ج ٣، ص ١٨٢
- ﴿٣٢٥٨﴾ السَّجَّاد عليه السلام: اَللّٰهُمَّ اِغْفِرْ لِّاَوْلِيَائِنَا؛ بحار الأنوار، ج ٩٧، ص ٢٦٤
- ﴿٣٢٥٩﴾ الصادق عليه السلام: اِغْفِرْ لِكُلِّ وَلَدٍ لِي دَخَلَ فِي الْاِسْلَامِ وَ لِاهْلِي وَ وَلَدِي وَ جَمِيعِ قَرَابَاتِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٤٥
- ﴿٣٢٦٠﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اَللّٰهُمَّ اِغْفِرْ لِلْاَحْيَاءِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ الَّذِيْنَ وَحَدَّوْكَ وَ صَدَّقُوا رَسُوْلَكَ وَ تَمَسَّكُوا بِدِيْنِكَ وَ عَمَلُوا بِفَرَائِضِكَ وَ اقْتَدَوْا بِنَبِيِّكَ وَ سَنُوا سُنَّتَكَ وَ اَحْلَوْا حَلَالَكَ وَ حَرَّمُوا حَرَامَكَ وَ خَافُوا عِقَابَكَ وَ رَجَوْا ثَوَابَكَ وَ وَالَوْ اَوْلِيَاءَكَ وَ عَادَوْا اَعْدَاءَكَ؛ الكافي، ج ٨، ص ١٧٥
- ﴿٣٢٦١﴾ الباقر عليه السلام: اَللّٰهُمَّ اِغْفِرْ لِلَّذِيْنَ تَابُوْا وَ اتَّبَعُوْا سَبِيْلَكَ؛ الكافي، ج ٣، ص ١٨٧
- ﴿٣٢٦٢﴾ السَّجَّاد عليه السلام: اَللّٰهُمَّ اِغْفِرْ لِلْمُؤْمِنِيْنَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ مَعَ الْاَبَاءِ وَ الْاُمَّهَاتِ وَ الْاِخْوَةِ وَ الْاَخَوَاتِ؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ١٢٢
- ﴿٣٢٦٣﴾ الصادق عليه السلام: اَللّٰهُمَّ اِغْفِرْ لِلْمُؤْمِنِيْنَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ وَ الْمُسْلِمِيْنَ وَ الْمُسْلِمَاتِ الْاَحْيَاءِ مِنْهُمْ وَ الْاَمْوَاتِ؛ تهذيب الأحكام، ج ٣، ص ١٣٩
- ﴿٣٢٦٤﴾ الرضا عليه السلام: اِغْفِرْ لِمَنْ فِيْ مَشَارِقِ الْاَرْضِ وَ مَغَارِبِهَا مِنَ الْمُؤْمِنِيْنَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ؛ مستدرک الوسائل، ج ٤، ص ٤٥١
- ﴿٣٢٦٥﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اِغْفِرْ لِمَنْ قَالَ لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ؛ مستدرک الوسائل، ج ٢، ص ٣٦٩
- ﴿٣٢٦٦﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اِغْفِرْ لِمَنْ لَا يَمْلِكُ اِلَّا الدُّعَاءُ؛ إقبال الأعمال، ص ٧٠٩
- ﴿٣٢٦٧﴾ وَ اِغْفِرْ لِمَنْ لَيْسَ بِاَوْحَدٍ فِيْ خَطِيئَتِهِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٨، ص ٣٢٦
- ﴿٣٢٦٨﴾ الرضا عليه السلام: وَ اِغْفِرْ لَنَا الْخَطِيئَاتِ وَ تَجَاوَزْ عَنَّا السَّيِّئَاتِ؛ مستدرک الوسائل، ج ٧، ص ٤٤٤
- ﴿٣٢٦٩﴾ الصادق عليه السلام: وَ اِغْفِرْ لَنَا بَعْدَ الْمَوْتِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ١٨
- ﴿٣٢٧٠﴾ وَ اِغْفِرْ لَنَا بِهٖ سَالِفَ مَا اقْتَرَفْنَاهُ مِنَ السَّيِّئَاتِ؛ مستدرک الوسائل، ج ٤، ص ٣٧٨
- ﴿٣٢٧١﴾ اَللّٰهُمَّ اِغْفِرْ لَنَا بِهٖ كَبَائِرَ الذُّنُوْبِ وَ اسْتُرْ بِهٖ عَلَيْنَا قَبَائِحَ الْعُيُوْبِ؛ مستدرک الوسائل، ج ٤، ص ٣٧٨

﴿درخواست مغفرت﴾

- ﴿۳۲۵۱﴾ به حرمت محمد و خاندان پاکش همه‌ی گناهانم را ببامرز.
- ﴿۳۲۵۲﴾ گناهان گذشته و آینده‌ام را ببامرز.
- ﴿۳۲۵۳﴾ گناهان و نافرمانی‌هایم را ببامرز.
- ﴿۳۲۵۴﴾ از لغزش‌هایم درگذر.
- ﴿۳۲۵۵﴾ بدی‌های ایشان را ببامرز.
- ﴿۳۲۵۶﴾ پدرم را ببامرز که او از گمراهان بود.
- ﴿۳۲۵۷﴾ زنان و مردان با ایمان ما اعمّ از زنده و مرده ببامرز.
- ﴿۳۲۵۸﴾ دوستان ما را ببامرز.
- ﴿۳۲۵۹﴾ پدران مسلمانم و خانواده و فرزندان و همه‌ی نزدیکانم را ببامرز.
- ﴿۳۲۶۰﴾ مردان و زنان مؤمن را ببامرز، کسانی که تو را به یگانگی پرستیدند و رسالت را تصدیق کردند و به دینت چنگ زدند و به واجبات عمل کردند و از پیامبرت پیروی کردند و روش و سنت تو را برپا داشتند، حلالیت را حلال و حرمت را حرام شمردند، از کیفر تو ترسیدند، به ثواب امیدوار شدند، با دوستان دوستی کردند و با دشمنان دشمنی کردند.
- ﴿۳۲۶۱﴾ کسانی را که توبه کرده و راه تو را پیروی کردند، ببامرز.
- ﴿۳۲۶۲﴾ زنان و مردان با ایمان را به همراه پدران و مادران و خواهران و برادرانمان را ببامرز.
- ﴿۳۲۶۳﴾ گناهان مردان و زنان با ایمان و مردان و زنان مسلمان؛ زندگان و مردگانمان را ببامرز.
- ﴿۳۲۶۴﴾ هرکس را در شرق و غرب عالم که از زمره‌ی زنان و مردان با ایمان است، ببامرز.
- ﴿۳۲۶۵﴾ هرکسی را که می‌گوید: «جز الله معبودی نیست» ببامرز.
- ﴿۳۲۶۶﴾ کسی را که جز دعا چیزی ندارد، ببامرز.
- ﴿۳۲۶۷﴾ کسی را که حتی در خطایش تنها نیست، ببامرز.
- ﴿۳۲۶۸﴾ گناهان ما را ببامرز و از بدی‌های ما درگذر.
- ﴿۳۲۶۹﴾ ما را پس از مرگ ببامرز.
- ﴿۳۲۷۰﴾ خدایا! به خاطر قرآن گناهی که در گذشته مرتکب شدیم، بر ما ببخش.
- ﴿۳۲۷۱﴾ گناهان کبیره‌ی مان را به [حق] او ببامرز و زشتی‌های عیب‌هایمان را ببوشان.

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

- ﴿٣٢٧٢﴾ وَ إَغْفِرْ لَنَا حُوبَنَا وَ خَطَايَانَا؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ١٠٦
- ﴿٣٢٧٣﴾ وَ إَغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا أَجْمَعِينَ؛ إقبال الأعمال، ص ٣٤٧
- ﴿٣٢٧٤﴾ امير المؤمنين عليه السلام: إَغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا إِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٣١٨
- ﴿٣٢٧٥﴾ الرسول ﷺ: وَ إَغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَ خَطَايَانَا؛ وسائل الشيعة، ج ٢، ص ٤٢٣
- ﴿٣٢٧٦﴾ وَ إَغْفِرْ لَنَا زِيَارَةَ هَذِهِ الْمَشَاهِدِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٦٦
- ﴿٣٢٧٧﴾ الصادق عليه السلام: وَ إَغْفِرْ لَنَا عَلَى مَا مَضَى مِنْ ذُنُوبِنَا؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ١٤٥
- ﴿٣٢٧٨﴾ السَّجَّاد عليه السلام: وَ إَغْفِرْ لَنَا كَمَا غَفَرْتَ لِلْمُؤْمِنِينَ؛ إقبال الأعمال، ص ٢٣٦
- ﴿٣٢٧٩﴾ الرسول ﷺ: وَ إَغْفِرْ لَنَا مَا أَخْطَأْنَا وَ مَا تَعَمَّدْنَا وَ مَا أَسْرَرْنَا وَ مَا أَغْلَنَّا وَ مَا أَنْتَ أَغْلَمُ بِهِ مِنَّا؛ مستدرک الوسائل، ج ١٥، ص ٤٢٨
- ﴿٣٢٨٠﴾ امير المؤمنين عليه السلام: وَ إَغْفِرْ لَنَا مَا تَعْلَمُ مِنَّا وَ لَا نَعْلَمُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٣٩٢
- ﴿٣٢٨١﴾ وَ إَغْفِرْ لَنَا مَا تَعْلَمُ مِنَّا وَ مَا لَا نَعْلَمُ؛ المصباح للكفعمي، ص ٥٢٩
- ﴿٣٢٨٢﴾ الرسول ﷺ: وَ إَغْفِرْ لَنَا مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذُنُوبِنَا وَ مَا تَأَخَّرَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٨١
- ﴿٣٢٨٣﴾ السَّجَّاد عليه السلام: وَ إَغْفِرْ لَنَا مَا خَفِيَ مِنْ ذُنُوبِنَا وَ مَا عَلَنَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ١٧٦
- ﴿٣٢٨٤﴾ الصادقين عليه السلام: وَ إَغْفِرْ لَنَا مَا قَدَّمْنَا وَ مَا أَخَّرْنَا وَ مَا أَسْرَرْنَا وَ مَا أَغْلَنَّا؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢٤٧
- ﴿٣٢٨٥﴾ وَ إَغْفِرْ لَنَا مُتَعَوِّذِينَ؛ المقنعة، ص ٣٣٦
- ﴿٣٢٨٦﴾ الزهراء عليها السلام: وَ إَغْفِرْ لَنَا مَغْفِرَةً جَزَاءَ حَتْمًا لَا نَقْتَرِفُ بَعْدَهَا ذَنْبًا وَ لَا نَكْتَسِبُ خَطِيئَةً وَ لَا إِثْمًا؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ٣٣٨
- ﴿٣٢٨٧﴾ امير المؤمنين عليه السلام: إَغْفِرْ لَنَا مَغْفِرَةً لَا سَخَطَ بَعْدَهَا؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٣١٨
- ﴿٣٢٨٨﴾ السَّجَّاد عليه السلام: وَ إَغْفِرْ لَنَا وَلِإِبَائِنَا وَ أُمَّهَاتِنَا وَ أَرْحَمَهُمْ كَمَا رَبَّوْنَا صِغَارًا؛ إقبال الأعمال، ص ٢٤٦
- ﴿٣٢٨٩﴾ الصادق عليه السلام: وَ إَغْفِرْ لَنَا وَلِإِبَائِنَا وَلِأُمَّهَاتِنَا وَ ذُرِّيَّاتِنَا وَ جَمِيعِ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ وَ الْمُسْلِمِينَ وَ الْمُسْلِمَاتِ الْأَحْيَاءِ مِنْهُمْ وَ الْأَمْوَاتِ؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ٣٠٦
- ﴿٣٢٩٠﴾ امير المؤمنين عليه السلام: إَغْفِرْ لَنَا وَلِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٢١٤
- ﴿٣٢٩١﴾ الصادق عليه السلام: اللَّهُمَّ إَغْفِرْ لَنَا وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ الْأَحْيَاءِ مِنْهُمْ وَ الْأَمْوَاتِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٤٥
- ﴿٣٢٩٢﴾ الرسول ﷺ: وَ إَغْفِرْ لَنَا وَ لَهُمْ وَ لِإِبَائِنَا وَ أُمَّهَاتِنَا؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ٢٩٦
- ﴿٣٢٩٣﴾ وَ إَغْفِرْ لَنَا وَلِوَالِدَيْنَا وَ لِجَمِيعِ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ وَ الْمُسْلِمِينَ وَ الْمُسْلِمَاتِ الْأَحْيَاءِ مِنْهُمْ وَ الْأَمْوَاتِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٨، ص ٣٢٦

﴿درخواست مغفرت﴾

- ﴿۳۲۷۲﴾ گناهان و خطاهایمان را ببخش.
- ﴿۳۲۷۳﴾ تمامی گناهان ما را ببامرز.
- ﴿۳۲۷۴﴾ گناهان ما را ببامرز؛ که گناهانمان را کسی جز تو نمی‌آمرزد.
- ﴿۳۲۷۵﴾ گناهان و خطاهایمان را ببامرز.
- ﴿۳۲۷۶﴾ [به حق] زیارت این اماکن متبرکه ما را ببامرز.
- ﴿۳۲۷۷﴾ گناهان گذشته‌ی ما را ببامرز.
- ﴿۳۲۷۸﴾ آن‌چنان که مؤمنان [دیگر] را آمرزیدی، ما را ببامرز.
- ﴿۳۲۷۹﴾ خطاهایمان و آنچه که به عمد مرتکب شدیم و آن گناهی که در پنهان و آشکار انجام دادیم و هر آنچه را که تو از ما به آن‌ها آگاه‌تری، ببامرز.
- ﴿۳۲۸۰﴾ آنچه را که از ما می‌دانی و ما نمی‌دانیم ببامرز.
- ﴿۳۲۸۱﴾ آنچه را که از ما می‌دانی و آنچه را که ما نمی‌دانیم، ببامرز.
- ﴿۳۲۸۲﴾ آنچه را از گناهانمان که پیش از این مرتکب شده‌ایم و آنچه را که مرتکب خواهیم شد، ببامرز.
- ﴿۳۲۸۳﴾ آنچه از گناهانمان که پنهان و آشکار است، ببامرز.
- ﴿۳۲۸۴﴾ گناهان ما را که پیش از این مرتکب شده و می‌شویم و آنچه پنهان و آشکار است، ببامرز.
- ﴿۳۲۸۵﴾ ما پناهندگان را ببامرز.
- ﴿۳۲۸۶﴾ ما را مورد آمرزش قطعی و حتمی خویش قرار ده، آمرزشی که بعد از آن گناهی مرتکب نشویم و خطایی و گناهی از ما صادر نشود.
- ﴿۳۲۸۷﴾ ما را آن‌چنان ببامرز که پس از آن خشم و غضبی [از جانت تو متوجه‌مان] نباشد.
- ﴿۳۲۸۸﴾ خدایا پدران و مادران ما را ببامرز و به آنان رحم کن، چنانچه در کودکی ما را تربیت کردند.
- ﴿۳۲۸۹﴾ ما و پدران و مادران و فرزندان ما را و همه‌ی مردان و زنان بالیمان و مردان و زنان مسلمان را اعمّ از زنده و مرده ببامرز.
- ﴿۳۲۹۰﴾ ما و برادران ما را که پیش از ما ایمان آوردند، ببامرز.
- ﴿۳۲۹۱﴾ ما و همه‌ی مردان و زنان بالیمان اعمّ از زنده و مرده را ببامرز.
- ﴿۳۲۹۲﴾ ما و ایشان و پدران و مادرانمان را ببامرز.
- ﴿۳۲۹۳﴾ ما و پدر و مادرمان و تمامی مردان و زنان بالیمان و نیز زنان و مردان مسلمان را اعمّ از زنده و مرده، ببامرز.

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

- ﴿٣٢٩٤﴾ السَّجَادُ عليه السلام: وَاعْفِرْ لَنَا يَا ذَا الْعُلَى فِي هَذِهِ الْعَشِيَّةِ؛ المصباح للكفعمي، ص ٦٤٧
- ﴿٣٢٩٥﴾ السَّجَادُ عليه السلام: وَاعْفِرْ لَهُمَا بِرَّهِمَا بِي مَغْفِرَةٍ حَتْمًا؛ الصحيفة السجادية عليه السلام، الدعاء ٢٤
- ﴿٣٢٩٦﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اعْفِرْ لَهُمَا كَمَا رَجَاكَ كُلُّ مُوَحِّدٍ مَعَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَالْإِخْوَةِ وَالْأَخَوَاتِ؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ١٤٠
- ﴿٣٢٩٧﴾ السَّجَادُ عليه السلام: اعْفِرْ لِي، إِنَّكَ خَيْرُ الْغَافِرِينَ؛ الصحيفة السجادية عليه السلام، الدعاء ٣٢
- ﴿٣٢٩٨﴾ السَّجَادُ عليه السلام: اعْفِرْ لِي إِذَا تَوَفَّيْتَنِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٣٨
- ﴿٣٢٩٩﴾ الباقر عليه السلام: اعْفِرْ لِي الذَّنْبَ الَّذِي يَحْبِسُ عَنِّي الْخَلْقَ وَيُضَيِّقُ عَلَيَّ الرِّزْقَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٤٠٩

- ﴿٣٣٠٠﴾ اعْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي أَتَيْتُهَا تَعَمُّدًا أَوْ خَطَأً؛ بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ٥٠
- ﴿٣٣٠١﴾ اعْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تَأْخُذُ بِالْكَظْمِ؛ بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ٥٠
- ﴿٣٣٠٢﴾ الرسول عليه السلام: اعْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تَجْلِبُ الشَّقَاءَ؛ إقبال الأعمال، ص ٣٢٧
- ﴿٣٣٠٣﴾ اعْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تَحْبِسُ الْقِسْمَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢٥١
- ﴿٣٣٠٤﴾ الكاظم عليه السلام: اعْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تَحْبِسُ غَيْثَ السَّمَاءِ؛ الكافي، ج ٤، ص ٧٢
- ﴿٣٣٠٥﴾ اعْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تُحْبِطُ الْعَمَلَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢٥١
- ﴿٣٣٠٦﴾ اعْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تُحِلُّ السَّقَمَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ٥٠
- ﴿٣٣٠٧﴾ الصادق عليه السلام: اعْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تُحِلُّ النِّقَمَ؛ الكافي، ج ٢، ص ٥٨٩
- ﴿٣٣٠٨﴾ الحسن عليه السلام: اعْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تُحِلُّ بِهَا النِّقَمَ؛ المجتبی، ص ٨
- ﴿٣٣٠٩﴾ الصادق عليه السلام: اعْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تُدِيلُ الْأَعْدَاءَ؛ الكافي، ج ٢، ص ٥٨٩
- ﴿٣٣١٠﴾ الصادق عليه السلام: اعْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تَرُدُّ الدُّعَاءَ؛ الكافي، ج ٢، ص ٥٨٩
- ﴿٣٣١١﴾ الصادق عليه السلام: اعْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تَرُدُّ غَيْثَ السَّمَاءِ؛ الكافي، ج ٢، ص ٥٨٩
- ﴿٣٣١٢﴾ الكاظم عليه السلام: اعْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تَرْفَعُ الْقِسْمَ؛ المصباح للكفعمي، ص ٦٠٧
- ﴿٣٣١٣﴾ اعْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تُزِيلُ النِّعَمَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ٥٠
- ﴿٣٣١٤﴾ الصادق عليه السلام: اعْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تُظْلِمُ الْهَوَاءَ؛ الكافي، ج ٢، ص ٥٨٩
- ﴿٣٣١٥﴾ الصادق عليه السلام: اعْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تُعَجِّلُ الْعَنَاءَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٣١٣
- ﴿٣٣١٦﴾ الصادق عليه السلام: اعْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تُعَجِّلُ الْفَنَاءَ؛ الكافي، ج ٢، ص ٥٨٩
- ﴿٣٣١٧﴾ الصادق عليه السلام: اعْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تُغَيِّرُ النِّعَمَ؛ الكافي، ج ٢، ص ٥٨٩
- ﴿٣٣١٨﴾ الصادق عليه السلام: اعْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تَقْطَعُ الرَّجَاءَ؛ الكافي، ج ٢، ص ٥٨٩

﴿درخواست مغفرت﴾

- ﴿۳۲۹۴﴾ ای صاحب علو و تعالی؛ در این شب [جمعه] ما را بیامرز.
- ﴿۳۲۹۵﴾ ایشان را به سبب مهربانی‌شان نسبت به من بیامرز.
- ﴿۳۲۹۶﴾ آن‌چنان که هر یکتاپرستی به تو امید دارد که آمرزش تو شامل حالش شود، آن دو را بیامرز و نیز هر مرد و زن بالیمان و همچنین برادران و خواهران [ایمانی] ما را بیامرز.
- ﴿۳۲۹۷﴾ مرا بیامرز که تو بهترین آمرزندگانی.
- ﴿۳۲۹۸﴾ هنگامی که مرا میراندی، بیامرز.
- ﴿۳۲۹۹﴾ گناهای که آفریدگان را از من دور و رزق و معیشت را بر من تنگ می‌کند، بیامرز.
- ﴿۳۳۰۰﴾ گناهان را که عمدی و غیرعمدی مرتکب شده‌ام، بیامرز.
- ﴿۳۳۰۱﴾ گناهای را که فروخوردن خشم را از من می‌گیرد، بیامرز.
- ﴿۳۳۰۲﴾ گناهای را که شقاوت و بدبختی را به سوی من جلب می‌کند؛ بیامرز.
- ﴿۳۳۰۳﴾ گناهای را که روزی و قسمتم را حبس می‌کند [و نمی‌گذارد به من برسد] بیامرز.
- ﴿۳۳۰۴﴾ گناهای که باران آسمان را حبس می‌کند، بیامرز.
- ﴿۳۳۰۵﴾ گناهای را که اعمال خیر و نیکوی مرا از بین می‌برد، بیامرز.
- ﴿۳۳۰۶﴾ گناهای را که بیماری و سختی را بر من وارد می‌کند، بیامرز.
- ﴿۳۳۰۷﴾ گناهای را که سختی مجازات و عقوبت را بر من وارد می‌کند، بیامرز.
- ﴿۳۳۰۸﴾ گناهای که سختی مجازات را بر من وارد می‌کند، بیامرز.
- ﴿۳۳۰۹﴾ گناهای که دشمنان را بر من پیروز می‌کند، بیامرز.
- ﴿۳۳۱۰﴾ گناهای که موجب رد شدن دعا می‌شوند، بیامرز.
- ﴿۳۳۱۱﴾ گناهای را که مانع بارش آسمان می‌شود، بیامرز.
- ﴿۳۳۱۲﴾ گناهای را که باعث از بین رفتن روزی و قسمت من می‌شود، بیامرز.
- ﴿۳۳۱۳﴾ گناهای که نعمت را از بین می‌برند، بیامرز.
- ﴿۳۳۱۴﴾ گناهای که هوا را تیره و تاریک می‌کنند، بیامرز.
- ﴿۳۳۱۵﴾ گناهای را که رنج را سرعت می‌دهد، بیامرز.
- ﴿۳۳۱۶﴾ گناهای که به فنا و نیستی انسان سرعت می‌بخشد، بیامرز.
- ﴿۳۳۱۷﴾ گناهای که نعمت را دگرگون می‌سازند، بیامرز.
- ﴿۳۳۱۸﴾ گناهای که امید را ناامید می‌کند، بیامرز.

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

- ﴿٣٣١٩﴾ إغْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تُكَدِّرُ الصَّفَا؛ بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ٥٠
- ﴿٣٣٢٠﴾ الصادق عليه السلام: إغْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تَكْشِفُ الْغِطَاءَ؛ الكافي، ج ٢، ص ٥٨٩
- ﴿٣٣٢١﴾ الحسن عليه السلام: إغْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تُمْسِكُ غَيْثَ السَّمَاءِ؛ المجتبی، ص ٨
- ﴿٣٣٢٢﴾ الصادق عليه السلام: إغْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تُنْزِلُ الْبَلَاءَ؛ الكافي، ج ٢، ص ٥٨٩
- ﴿٣٣٢٣﴾ إغْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تُنْزِلُ النِّقَمَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ٥٠
- ﴿٣٣٢٤﴾ الصادق عليه السلام: إغْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تَهْتِكُ الْعِصَمَ؛ الكافي، ج ٢، ص ٥٨٩
- ﴿٣٣٢٥﴾ إغْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تُوجِبُ النِّقَمَ؛ جمال الأسبوع، ص ٢٠٨
- ﴿٣٣٢٦﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: إغْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تُورِثُ السَّقَمَ؛ إقبال الأعمال، ص ٣٢٧
- ﴿٣٣٢٧﴾ امير المؤمنين عليه السلام: إغْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تُورِثُ الشَّقَاءَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ٥٠
- ﴿٣٣٢٨﴾ الكاظم عليه السلام: إغْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تُورِثُ النَّدَمَ؛ الكافي، ج ٤، ص ٧٢
- ﴿٣٣٢٩﴾ الصادق عليه السلام: إغْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي ذَهَبَتْ لَذَّتُهَا وَبَقِيَتْ تَبِعَتُهَا؛ الكافي، ج ٢، ص ٥٨٩
- ﴿٣٣٣٠﴾ الصادق عليه السلام: إغْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي لَا تَخْفَى عَلَيْكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٧، ص ٢٨١
- ﴿٣٣٣١﴾ إغْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي لَا يَعْلَمُهَا إِلَّا أَنْتَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢٥١
- ﴿٣٣٣٢﴾ الصادقين عليه السلام: إغْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي لَا يَعْلَمُهَا مِنِّي غَيْرُكَ؛ مصباح المتعبد، ص ١٤٥
- ﴿٣٣٣٣﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: إغْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي لَا يَعْفِرُهَا غَيْرُكَ؛ إقبال الأعمال، ص ٣٢٧
- ﴿٣٣٣٤﴾ الكاظم عليه السلام: إغْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي يُسْتَحَقُّ بِهَا نُزُولُ الْبَلَاءِ؛ الكافي، ج ٤، ص ٧٢
- ﴿٣٣٣٥﴾ الصادق عليه السلام: إغْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الْعِظَامَ فَإِنَّهُ لَا يَعْفِرُهَا غَيْرُكَ يَا رَحْمَانُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٣٧٧

- ﴿٣٣٣٦﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: إغْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الْعَظِيمَةَ؛ مستدرک الوسائل، ج ٥، ص ١٤٣
- ﴿٣٣٣٧﴾ الصادق عليه السلام: إغْفِرْ لِي الذُّنُوبَ كُلَّهَا؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٢٤٠
- ﴿٣٣٣٨﴾ إغْفِرْ لِي الزَّلَّاتِ؛ المصباح للكفعمي، ص ٣٨٣
- ﴿٣٣٣٩﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: إغْفِرْ لِي الْكَثِيرَ مِنْ مَعَاصِيكَ؛ الكافي، ج ٣، ص ١٢٤
- ﴿٣٣٤٠﴾ الصادق عليه السلام: إغْفِرْ لِي الْكَثِيرَ مِنْ مَعْصِيَتِكَ؛ إقبال الأعمال، ص ٩
- ﴿٣٣٤١﴾ إغْفِرْ لِي الْمُؤَبَّاتِ؛ إقبال الأعمال، ص ١٢٤
- ﴿٣٣٤٢﴾ إغْفِرْ لِي بِجَلَالِكَ وَكَرَمِكَ مَغْفِرَةً بِهَا تُحِلُّ عَنِّي قُبُودَ ذُنُوبِي وَتَغْفِرُ لِي سَيِّئَاتِي؛

إقبال الأعمال، ص ٥٢٢

- ﴿٣٣٤٣﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: إغْفِرْ لِي بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ؛ إقبال الأعمال، ص ٢٢٨

﴿درخواست مغفرت﴾

- ﴿۳۳۱۹﴾ گناہانی را کہ منجر بہ از بین رفتن پاکی و صفا می‌شود، بیامرز.
- ﴿۳۳۲۰﴾ گناہانی کہ پردہ‌های [حیا و عفت] را پارہ می‌کند، بیامرز.
- ﴿۳۳۲۱﴾ گناہانی کہ باران آسمان را نگہ می‌دارد، بیامرز.
- ﴿۳۳۲۲﴾ گناہانی را کہ بلا نازل کند، بیامرز.
- ﴿۳۳۲۳﴾ گناہانی کہ عقاب و کیفرها را فرو می‌ریزد، بیامرز.
- ﴿۳۳۲۴﴾ گناہانی کہ پردہ‌ها را می‌برد، بیامرز.
- ﴿۳۳۲۵﴾ گناہانی کہ موجب عقاب و کیفر می‌شود، بیامرز.
- ﴿۳۳۲۶﴾ گناہانی کہ برایم بیماری و بدحالی را بہ جا می‌گذارد، بیامرز.
- ﴿۳۳۲۷﴾ گناہانی را کہ برایم شقاوت و بدبختی را بہ جا می‌گذارد، بیامرز.
- ﴿۳۳۲۸﴾ گناہانی را کہ برایم ندامت و پشیمانی را بہ جا می‌گذارد، بیامرز.
- ﴿۳۳۲۹﴾ گناہانی را کہ لذت آن رفته و کیفر آن مانده است، بیامرز.
- ﴿۳۳۳۰﴾ گناہانی را کہ بر تو پوشیدہ و مخفی نمی‌باشد، بیامرز.
- ﴿۳۳۳۱﴾ گناہانی را کہ جز تو کسی نمی‌داند، بیامرز.
- ﴿۳۳۳۲﴾ گناہانی را کہ جز تو کسی از من نمی‌داند، بیامرز.
- ﴿۳۳۳۳﴾ گناہانی را کہ جز تو کسی آن‌ها را نمی‌آمرزد، بیامرز.
- ﴿۳۳۳۴﴾ گناہانی کہ مرا مستحقّ نزول بلا و مصیبت می‌کند، بیامرز.
- ﴿۳۳۳۵﴾ ای مہربان؛ گناہان بزرگی کہ جز تو کسی آن‌ها را نمی‌آمرزد، بیامرز.
- ﴿۳۳۳۶﴾ گناہان بزرگم را بیامرز.
- ﴿۳۳۳۷﴾ ہمہ‌ی گناہانم را بیامرز.
- ﴿۳۳۳۸﴾ لغزش‌هایم را بیامرز.
- ﴿۳۳۳۹﴾ معصیت‌های بسیار زیادم را بیامرز.
- ﴿۳۳۴۰﴾ معصیت بسیار زیادم را بیامرز.
- ﴿۳۳۴۱﴾ گناہانم را بیامرز.
- ﴿۳۳۴۲﴾ مرا بہ حقّ جلال و عظمت و کرامت و مہربانی‌ات بیامرز، آمرزشی کہ بہ واسطہ‌ی آن قیود و زنجیرهای گناہانم را از گردنم بگشاید و خطاھایم را بیامرز.
- ﴿۳۳۴۳﴾ بہ حقّ محمد و خاندان پاکش مرا بیامرز.

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

- ﴿٣٣٤٤﴾ السَّجَادُ عليه السلام: اِغْفِرْ لِي بِدُعَائِي لَهْمَا؛ الصَّحِيفَةُ السَّجَادِيَّةُ عليه السلام، الدَّعَاءُ ٢٤
- ﴿٣٣٤٥﴾ اِغْفِرْ لِي بِرَحْمَتِكَ يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٧، ص ٤١٨
- ﴿٣٣٤٦﴾ الصَّادِقُ عليه السلام: اِغْفِرْ لِي بَعْدَ الْمَوْتِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٣٣٨
- ﴿٣٣٤٧﴾ الصَّادِقُ عليه السلام: اِغْفِرْ لِي بِقُدْرَتِكَ عَلَيَّ؛ بحار الأنوار، ج ٩٧، ص ١٨٢
- ﴿٣٣٤٨﴾ اِغْفِرْ لِي بِمَنْكَ الذُّنُوبَ الْعِظَامَ فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُهَا غَيْرُكَ يَا عَلَّامَ الْغُيُوبِ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣١٨
- ﴿٣٣٤٩﴾ اِغْفِرْ لِي بِهِمُ الذُّنُوبَ الَّتِي بَيْنِي وَبَيْنَكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٧، ص ٤١٤
- ﴿٣٣٥٠﴾ الصَّادِقُ عليه السلام: اِغْفِرْ لِي تِلْكَ الذُّنُوبَ الْعِظَامَ فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُهَا غَيْرُكَ يَا رَحْمَانَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٣، ص ٣١١
- ﴿٣٣٥١﴾ الرَّسُولُ عليه السلام: اِغْفِرْ لِي جِدِّي وَهَزْلِي وَخَطَايَايَ وَعَمْدِي وَإِسْرَافِي عَلَى نَفْسِي وَكُلِّ ذَنْبٍ أَذْنَبْتُهُ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٦٨
- ﴿٣٣٥٢﴾ اِغْفِرْ لِي جُرْمِي؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ١١٢
- ﴿٣٣٥٣﴾ الصَّادِقُ عليه السلام: اِغْفِرْ لِي جَمِيعَ ذُنُوبِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ١٨٣
- ﴿٣٣٥٤﴾ اِغْفِرْ لِي خَطَايَايَ وَعَمْدِي وَجِدِّي وَهَزْلِي وَإِسْرَافِي عَلَى نَفْسِي؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣١٦
- ﴿٣٣٥٥﴾ امِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام: اِغْفِرْ لِي خَطِيئَتِي؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ١٠١
- ﴿٣٣٥٦﴾ الرَّسُولُ عليه السلام: اِغْفِرْ لِي ذَنْبِي الْعَظِيمَ فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُهُ غَيْرُكَ؛ وسائل الشيعة، ج ٨، ص ١٠٨
- ﴿٣٣٥٧﴾ السَّجَادُ عليه السلام: اِغْفِرْ لِي ذَنْبِي وَكُلِّ ذَنْبٍ سَلَفَ مِنِّي عَمْدًا أَوْ خَطَاً؛ إقبال الأعمال، ص ٢٦٤
- ﴿٣٣٥٨﴾ الرَّسُولُ عليه السلام: اِغْفِرْ لِي ذُنُوبَ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ٢٩٦
- ﴿٣٣٥٩﴾ الصَّادِقُ عليه السلام: اِغْفِرْ لِي ذُنُوبِي الَّتِي بَاشَرَهَا جُلْدِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٥٥
- ﴿٣٣٦٠﴾ السَّجَادُ عليه السلام: اِغْفِرْ لِي ذُنُوبِي الْعَظِيمَةَ فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ الْعَظِيمَةَ إِلَّا الرَّبُّ الْعَظِيمُ؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ١٣٨
- ﴿٣٣٦١﴾ اِغْفِرْ لِي ذُنُوبِي الْعَمْدَ مِنْهَا وَالْخَطَا فِي هَذَا الْيَوْمِ وَفِي هَذِهِ السَّاعَةِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٠٦
- ﴿٣٣٦٢﴾ امِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام: اِغْفِرْ لِي ذُنُوبِي فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ؛ من لا يحضره الفقيه، ج ٢، ص ٢٧٢
- ﴿٣٣٦٣﴾ اِغْفِرْ لِي ذُنُوبِي كُلَّهَا جَمِيعاً فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ كُلَّهَا جَمِيعاً إِلَّا أَنْتَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ٤٤

﴿درخواست مغفرت﴾

- ﴿۳۳۴۴﴾ مرا به وسیله‌ی دعای برای ایشان (پدر و مادرم) بیامرز.
- ﴿۳۳۴۵﴾ با رحمت مرا بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.
- ﴿۳۳۴۶﴾ مرا پس از مرگم بیامرز.
- ﴿۳۳۴۷﴾ به حقّ قدرتت بر من، مرا بیامرز.
- ﴿۳۳۴۸﴾ ای دانای به اسرار؛ به سبب لطف و منتّ، گناهان بزرگم را بیامرز، زیرا کسی جز تو آن را نمی‌آمرزد.
- ﴿۳۳۴۹﴾ به حقّ ایشان گناهی را که بین من و توست، بیامرز.
- ﴿۳۳۵۰﴾ ای مهربان! گناهان بزرگ مرا بیامرز، زیرا جز تو کسی آن را نمی‌آمرزد.
- ﴿۳۳۵۱﴾ گناهان جدّی و شوخی و خطا و عمد و اسراف بر نفسم و هر گناهی را که انجام داده‌ام، بیامرز.
- ﴿۳۳۵۲﴾ گناه مرا ببخش.
- ﴿۳۳۵۳﴾ همه‌ی گناهانم را بیامرز.
- ﴿۳۳۵۴﴾ خطا و عمد و جدّی و شوخی و اسراف بر نفسم را بیامرز.
- ﴿۳۳۵۵﴾ خطایم را بیامرز.
- ﴿۳۳۵۶﴾ گناه بزرگم که جز تو کسی آن را نمی‌آمرزد، بیامرز.
- ﴿۳۳۵۷﴾ تمامی گناهانی که از من سر زده چه عمدی و چه سهوی، بیامرز.
- ﴿۳۳۵۸﴾ گناهان شب و روزم را بیامرز.
- ﴿۳۳۵۹﴾ گناهانی را که پوست من در آن مباشرت و دخالت داشته است، بیامرز.
- ﴿۳۳۶۰﴾ گناهان بزرگ مرا بیامرز، زیرا گناهان بزرگ را جز پروردگار بزرگ نمی‌آمرزد.
- ﴿۳۳۶۱﴾ گناهانی که از سر عمد و یا سهوی بوده، در این روز و در همین ساعت بیامرز.
- ﴿۳۳۶۲﴾ خدایا گناهان مرا بیامرز، زیرا کسی جز تو گناهان را نمی‌آمرزد.
- ﴿۳۳۶۳﴾ همه‌ی گناهانم را بیامرز، که جز تو کسی همه‌ی گناهانم را نمی‌آمرزد.

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

﴿٣٣٦٤﴾ إغفر لي ذنوبي كلها صغيرها وكبيرها إنه لا يغفر الذنوب إلا أنت؛ بحار الأنوار،

ج ٨٨، ص ٥١

﴿٣٣٦٥﴾ امير المؤمنين (عليه السلام): إغفر لي ذنوبي كلها صغيرها وكبيرها وما نسيتُهُ أنا من نفسي و

حَفِظْتُهُ أَنْتَ عَمْدَهَا وَخَطَايَا؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٢٨٧

﴿٣٣٦٦﴾ الرسول (صلى الله عليه وآله): إغفر لي ذنوبي كلها قديمها وحديثها سرها وعلانياتها وخطاياها و

عَمْدَهَا صَغِيرَهَا وَكَبِيرَهَا وَكُلَّ ذَنْبٍ أَذْنَبْتُهُ وَأَنَا مُذْنِبُهُ مَغْفِرَةً عَزَمًا جَزْمًا لَا تُغَادِرُ ذَنْبًا وَاحِدًا

وَلَا أَكْتَسِبَ بَعْدَهَا مُحَرَّمًا أَبَدًا؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٦٤

﴿٣٣٦٧﴾ الرسول (صلى الله عليه وآله): إغفر لي ذنوبي كلها قديمها وحديثها وكل ذنب أذنبته؛

المصباح للكفعمي، ص ٥٧٣

﴿٣٣٦٨﴾ الصادق (عليه السلام): إغفر لي ذنوبي ما تقدم منها وما تأخر؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ٩٩

﴿٣٣٦٩﴾ الرسول (صلى الله عليه وآله): إغفر لي ذنوبي واستر علي غيوبي؛ بحار الأنوار، ج ٩٠، ص ٢٦٧

﴿٣٣٧٠﴾ الصادق (عليه السلام): إغفر لي ذنوبي وإسرافي في أمري؛ الإقبال، ص ٤٣٩

﴿٣٣٧١﴾ الصادق (عليه السلام): إغفر لي ذنوبي وجرمي؛ الكافي، ج ٣، ص ٣٢٧

﴿٣٣٧٢﴾ الرسول (صلى الله عليه وآله): إغفر لي ذنوبي وخطاياي كلها؛ شرح نهج البلاغة، ج ٦، ص ١٩٥

﴿٣٣٧٣﴾ الرسول (صلى الله عليه وآله): إغفر لي ذنوبي وذنوب جميع المؤمنين والمؤمنات؛ مستدرک الوسائل،

ج ٦، ص ٣٩٦

﴿٣٣٧٤﴾ الكاظم (عليه السلام): إغفر لي ذنوبي وغيوبي وإساءتي وظلّمي وجرمي وإسرافي على

نَفْسِي؛ تهذيب الأحكام، ج ٣، ص ١١٤

﴿٣٣٧٥﴾ الصادق (عليه السلام): إغفر لي ذنوبي وغيوبي وإساءتي وظلّمي وتفريطي وإسرافي على

نَفْسِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٣٦٦

﴿٣٣٧٦﴾ الصادق (عليه السلام): إغفر لي ظلّمي وجرمي وإسرافي على نفسي؛ تهذيب الأحكام، ج ٣، ص ٩١

﴿٣٣٧٧﴾ إغفر لي ظلّمي وجرمي وجهلي وجدي وهزلي وكلّ ذنب ارتكبته؛ بحار الأنوار،

ج ٩٥، ص ٥٨

﴿٣٣٧٨﴾ الصادق (عليه السلام): إغفر لي عظيم ذنوبي بعظيم عفوك وكبير تفريطي بظاهر كرمك؛

مستدرک الوسائل، ج ٥، ص ٩٥

﴿٣٣٧٩﴾ الرسول (صلى الله عليه وآله): إغفر لي علمك فيّ وشهادتك عليّ؛ بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ٣٢٣

﴿٣٣٨٠﴾ إغفر لي فإنني لن أعود لشيءٍ كرهته إن شئت؛ بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ٢٥

﴿٣٣٨١﴾ إغفر لي في الآخرة والأولى؛ مستدرک الوسائل، ج ٨، ص ١٣٠

﴿درخواست مغفرت﴾

﴿۳۳۶۴﴾ همه‌ی گناهان کوچک و بزرگم را بیامرز، که جز تو کسی گناهان را نمی‌آمرزد.
﴿۳۳۶۵﴾ همه‌ی گناهان کوچک و بزرگ و آن‌هایی که من از یاد برده‌ام و تو آن را ثبت کرده‌ای، همه‌ی آنچه را که از سر عمد بوده یا از روی سهو سر زده است، بیامرز.
﴿۳۳۶۶﴾ تمامی گناهان قدیم و جدید و نهان و آشکار، خطا و عمد، کوچک و بزرگ و هر گناهی را که از من سرزده و یا در حال انجام آن هستم، مورد آمرزش حتمی خویش قرار بده؛ به‌گونه‌ای که هیچ گناهی برای من باقی نگذاری، و [یاری‌ام فرما] تا بعد از آن عمل حرامی مرتکب نشوم.

﴿۳۳۶۷﴾ تمامی گناهان قدیم و جدید و هر گناهی را که از من سرزده، بیامرز.
﴿۳۳۶۸﴾ گناهان گذشته و آینده‌ام را بیامرز.
﴿۳۳۶۹﴾ گناهانم را بیامرز و عیب‌هایم را بپوشان.
﴿۳۳۷۰﴾ گناهان و اسرافم را بیامرز.
﴿۳۳۷۱﴾ گناهان و جرمم را بیامرز.
﴿۳۳۷۲﴾ همه‌ی گناهانم و خطاهایم را بیامرز.
﴿۳۳۷۳﴾ گناهانم و گناهان همه‌ی زنان و مردان باایمان را بیامرز.
﴿۳۳۷۴﴾ گناهان و عیب و بدی و ستم و جرم و اسراف بر نفسم را بیامرز.
﴿۳۳۷۵﴾ گناهان و عیب و بدی و ستم و کاهلی و اسراف بر نفسم را بیامرز.
﴿۳۳۷۶﴾ ظلم و جرم و زیاده‌روی بر نفسم را بیامرز.
﴿۳۳۷۷﴾ ظلم و جرم و نادانی و خطای عمد و شوخی و هر گناهی را که مرتکب شده‌ام بیامرز.

﴿۳۳۷۸﴾ خدایا، گناهان عظیم مرا با گذشت عظیم خودت و کم کاری بزرگ مرا با بزرگواری آشکار خودت بیامرز.

﴿۳۳۷۹﴾ گناهانی را که می‌دانی و علیه من شهادت خواهی داد، بیامرز.
﴿۳۳۸۰﴾ مرا بیامرز؛ زیرا اگر تو بخواهی، هرگز به چیزی که آن را از من نپسندیده‌ای بر نمی‌گردم.

﴿۳۳۸۱﴾ مرا در دنیا و آخرت بیامرز.

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

- ﴿٣٣٨٢﴾ الرسول ﷺ: إغفر لي في هذا الشهر و هذه الليلة؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٧٩
- ﴿٣٣٨٣﴾ الصادق ﷺ: إغفر لي في هذه الليلة و لوالدي و لجميع المؤمنين و المؤمنات غفران متنزّه عن عقوبة الضعفاء رحيم بذوى الفاقة و الفقراء جاد على عبده شفيق بخضوعهم و ذلتهم رفيق لا تنقصه الصدقة عليهم و لا يفقره ما يغنيهم من صنيعه إلههم؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ١٦٠
- ﴿٣٣٨٤﴾ الرسول ﷺ: إغفر لي قبيح ما كان مني بحسن ما عندك؛ بحار الأنوار، ج ٨٦، ص ٣٧٤
- ﴿٣٣٨٥﴾ الصادق ﷺ: إغفر لي كل ذنب أحصيته و هو عندك في كتاب مبين؛ بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ١١٥
- ﴿٣٣٨٦﴾ الصادق ﷺ: إغفر لي كل ذنب أذنبته أحصيته على و نسيته و هو عندك في كتابك؛ الكافي، ج ٤، ص ١٦٧
- ﴿٣٣٨٧﴾ الصادق ﷺ: إغفر لي كل ذنب أذنبته في ظلم الليل و ضوء النهار عمداً أو خطأ سراً و [أو] علانية؛ إقبال الأعمال، ص ٣٧٢
- ﴿٣٣٨٨﴾ الصادق ﷺ: إغفر لي كل ذنب أذنبته و نسيته أنا و هو عندك في كتاب مبين؛ من لا يحضره الفقيه، ج ٢، ص ١٦٧
- ﴿٣٣٨٩﴾ السجاد ﷺ: إغفر لي كل ذنب حسبته هيناً و هو عندك عظيم؛ إقبال الأعمال، ص ٢٦٤
- ﴿٣٣٩٠﴾ الكاظم ﷺ: إغفر لي كل ما سلف من ذنوبي و اعصمني فيما بقي من عمري؛ تهذيب الأحكام، ج ٣، ص ١١٤
- ﴿٣٣٩١﴾ إغفر لي كل نقص و كل تقصير و إساءة و كل تفريط و كل جهل و كل عمد و كل خطأ دخل على في شهرى هذا و في صومى له و في فرضك على و هبه لي و تصدق به على و تجاوز لي عنه؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٠٦
- ﴿٣٣٩٢﴾ إغفر لي كل نقص و كل تقصير و إساءة و كل تفريط و كل جهل و كل عمد و كل خطأ دخل على في شهرى هذا و في صومى له و في فرضك على؛ بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ٢٠
- ﴿٣٣٩٣﴾ الباقر ﷺ: إغفر لي كلما قد سلف من ذنوبي؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ١٠٣
- ﴿٣٣٩٤﴾ الصادق ﷺ: إغفر لي ما اطلعت عليه مني و خفي على خلقك؛ الكافي، ج ٤، ص ٤١١
- ﴿٣٣٩٥﴾ السجاد ﷺ: إغفر لي ما تعلم من ذنوبي؛ الصحيفة السجادية ﷺ، الدعاء ٥١
- ﴿٣٣٩٦﴾ الرضا ﷺ: إغفر لي ما تعلم مني؛ بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ٢٠٩
- ﴿٣٣٩٧﴾ السجاد ﷺ: إغفر لي ما خفي على الآدميين من عملي؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٩٠
- ﴿٣٣٩٨﴾ امير المؤمنين ﷺ: إغفر لي ما خفي على الناس من عملي و خطيئتي؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٢٢٨

﴿درخواست مغفرت﴾

- ﴿۳۳۸۲﴾ مرا در این ماه و این شب بیامرز.
- ﴿۳۳۸۳﴾ در این شب مرا و پدر و مادرم و همه‌ی مردان و زنان مؤمن را آن‌طور که سزاوار توسست، بیامرز. چراکه تو از مجازات کردن ضعیفان منزّه‌ی و نسبت به نیازمندان و فقیران مهربانی و نسبت به بندگان بخشنده‌ای و به خواری و دلّیشان دلسوزی، رفیقی هستی که صدقه‌دادن به بندگان چیزی از تو نمی‌کاهد و احسان و نیکویی‌ای که به آن‌ها می‌کنی، موجب توانگری‌شان می‌شود و تو را فقیر نمی‌سازد.
- ﴿۳۳۸۴﴾ زشتی آنچه را که از من سر زده به لطف و نیکی آنچه که نزد توسست، بیامرز.
- ﴿۳۳۸۵﴾ تمامی گناهانم را که شمارش آن را داری و در کتاب مبین ثبت و ضبط کرده‌ای، بیامرز.
- ﴿۳۳۸۶﴾ تمامی گناهانی را که مرتکب شده‌ام و شمارشش نزد توسست، و من آن‌ها را فراموش کرده‌ام و آن‌ها نزد تو در کتابت محفوظ و ثبت شده است، بیامرز.
- ﴿۳۳۸۷﴾ همه‌ی گناهان مرا بیامرز، چه آن‌ها را که در تاریکی شب مرتکب شده باشم و چه در روشنایی روز، چه عمدی بوده باشد و چه از روی خطا، در خفا بوده باشد و یا در آشکار.
- ﴿۳۳۸۸﴾ هر گناهی را که انجام داده‌ام و آن را فراموش کرده‌ام و آن نزد تو در کتابی آشکار ثبت است، بیامرز.
- ﴿۳۳۸۹﴾ تمامی گناهانی را که من آن‌ها را کوچک می‌شمردم و نزد تو بزرگ بود، بیامرز.
- ﴿۳۳۹۰﴾ همه‌ی گناهان گذشته‌ام را بیامرز و مرا در باقیمانده‌ی عمرم از گناه محفوظ دار.
- ﴿۳۳۹۱﴾ تمامی کمبودها و همه‌ی کاستی‌ها و بدی و کوتاهی و نادانی و گناه عمدی و هر خطایی را که در این ماه و در روزه و دیگر واجباتم رخ داده بیامرز و به عنوان صدقه به من ببخش و از آن بگذر.
- ﴿۳۳۹۲﴾ تمامی کمبودها و همه‌ی کاستی‌ها و بدی و کوتاهی و نادانی و گناه عمدی و هر خطایی را که در این ماه و در روزه و دیگر واجباتم رخ داده بیامرز.
- ﴿۳۳۹۳﴾ همه‌ی گناهان گذشته‌ام را بیامرز.
- ﴿۳۳۹۴﴾ آنچه را که تو بر آن اطلاع داری و از خلق تو پوشیده مانده است، بیامرز.
- ﴿۳۳۹۵﴾ گناهانی را که می‌دانی، بیامرز.
- ﴿۳۳۹۶﴾ آنچه را از من می‌دانی، بیامرز.
- ﴿۳۳۹۷﴾ آنچه از اعمالم که بر انسان‌ها پوشیده مانده است، بیامرز.
- ﴿۳۳۹۸﴾ آنچه از اعمال و خطاهایم بر انسان‌ها پوشیده مانده است، بیامرز.

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

- ﴿٣٣٩٩﴾ الرسول ﷺ: إغفر لي ما سبق في علمك من ذنوبي؛ بحار الأنوار، ج ٩٠، ص ٢٦٢
- ﴿٣٤٠٠﴾ الرسول ﷺ: إغفر لي ما سلف من ذنوبي؛ البلد الأمين، ص ١٩٨
- ﴿٣٤٠١﴾ الباقر ﷺ: إغفر لي ما سلف من ذنوبي وارزقني العِصْمَةَ فيما بقي من عمري أن أعود في شيء من معاصيك أبداً؛ بحار الأنوار، ج ٨٦، ص ٢٥٠
- ﴿٣٤٠٢﴾ العسكري ﷺ: إغفر لي ما قد خفي على الناس من أمتي؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ١٠٦
- ﴿٣٤٠٣﴾ الكاظم ﷺ: إغفر لي ما قدمت و آخرت و أعلنت و أسررت و ما أنت أعلم به مني؛ تهذيب الأحكام، ج ٣، ص ٨٨
- ﴿٣٤٠٤﴾ إغفر لي ما قدمت و ما آخرت و ما أسررت و ما أعلنت و ما أبدت و ما أخفيت و ما خفي على الخلائق و لم يخف عليك؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٧٠
- ﴿٣٤٠٥﴾ امير المؤمنين ﷺ: إغفر لي ما لا يسعه إلا مغفرتك و لا يمحقه إلا عفوك و لا يكفره إلا تجاوزك و فضلك؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٢٥٥
- ﴿٣٤٠٦﴾ إغفر لي ما لا يضرك؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢٩٧
- ﴿٣٤٠٧﴾ امير المؤمنين ﷺ: إغفر لي ما لا يضرك و أعطني ما لا ينقصك؛ بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ١١٣
- ﴿٣٤٠٨﴾ امير المؤمنين ﷺ: إغفر لي ما لا يعلمون؛ بحار الأنوار، ج ٦٤، ص ٣١٥
- ﴿٣٤٠٩﴾ إغفر لي ما نظرت إليه عيناى و ما مشيت إليه قدمي و أصغى إليه سمعي و بآشره جلدى؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٤٣٥
- ﴿٣٤١٠﴾ السجاد ﷺ: إغفر لي مغفرة تطهر بها قلبي و تشرح بها صدري و تنور بها بصري و تجلو بها العمى عن قلبي و توجب لي بها رضوانك و الجنة؛ إقبال الأعمال، ص ٢٤٧
- ﴿٣٤١١﴾ إغفر لي مغفرة عزماً جزماً لا تغادر لي خطيئة و لا ذنباً و لا أرتكب بعدها محرماً؛ بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ٤٦
- ﴿٣٤١٢﴾ إغفر لي مغفرة عزماً جزماً لا تغادر لي ذنباً و لا خطيئة و لا إثمًا؛ بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ١٦٢
- ﴿٣٤١٣﴾ امير المؤمنين ﷺ: إغفر لي مغفرة لا أرجع بعدها إلى معصيتك؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٢٨٠
- ﴿٣٤١٤﴾ امير المؤمنين ﷺ: إغفر لي مغفرة لا أرجع معها إلى معصيتك؛ البلد الأمين، ص ٩٦
- ﴿٣٤١٥﴾ إغفر لي مغفرة وازعة؛ بحار الأنوار، ج ٩٩، ص ٢٠٤
- ﴿٣٤١٦﴾ الصادق ﷺ: إغفر لي من ذنوبي ما تقدم منها و ما تأخر و لوالدي و لجميع المؤمنين و المؤمنات؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ١٠٠

﴿درخواست مغفرت﴾

- ﴿۳۳۹۹﴾ گناهان گذشته‌ام را که در علمت ثبت شده است ببامرز.
- ﴿۳۴۰۰﴾ گناهان گذشته‌ام را ببامرز.
- ﴿۳۴۰۱﴾ گناهان گذشته‌ام را ببامرز و پاکدامنی و دوری از گناه را در باقیمانده‌ی عمر روزی‌ام قرار ده، تا دیگر به‌سوی گناه بازنگردم.
- ﴿۳۴۰۲﴾ آنچه از کارهایم بر مردم پوشیده شده است، ببامرز.
- ﴿۳۴۰۳﴾ هر گناهی را که در گذشته از من سر زده یا در آینده سر خواهد زد، نهان یا آشکار و هر گناهی را که تو به آن از من آگاه‌تری، ببامرز.
- ﴿۳۴۰۴﴾ آنچه از پیش فرستاده‌ام و آنچه را از پس گذاشته‌ام و آنچه را مخفی داشته‌ام و آنچه را آشکار ساخته‌ام و آنچه را ظاهر کردم و آنچه که مخفیانه و پنهانی مرتکب شدم و تمام آنچه که از بندگان پوشیده است، اما هرگز از تو مخفی و پوشیده نیست، ببامرز.
- ﴿۳۴۰۵﴾ ببامرز! آنچه را که جز آموزش تو فرا نمی‌گیرد و جز گذشت تو آن را برطرف نمی‌کند و جز عفو و بخشش تو آن را نمی‌پوشاند.
- ﴿۳۴۰۶﴾ آنچه را که ضرری به تو ندارد، ببامرز.
- ﴿۳۴۰۷﴾ آنچه را که ضرری به تو ندارد، ببامرز و آنچه را که از تو چیزی نمی‌کاهد به من عطا کن.
- ﴿۳۴۰۸﴾ آنچه را که نمی‌دانند، بر من ببخش.
- ﴿۳۴۰۹﴾ آنچه را که چشمانم به آن نگریست و آنچه را که گام‌هایم به‌سویش رفت و آنچه به آن گوش فرا دادم و پوستم آن را لمس کرد، ببامرز.
- ﴿۳۴۱۰﴾ مرا آن‌چنان ببامرز که قلبم را پاک و سینه‌ام را گشاده و دیده‌ام را نورانی و نابینایی قلبم را جلا بخشیده، تا خشنودی و بهشتت را بر من واجب کنی.
- ﴿۳۴۱۱﴾ خدایا مرا به مغفرت حتمی خویش ببامرز؛ و هیچ گناهی و خطائی را برای من باقی مگذار، و [یاری‌ام فرما] تا پس از این مرتکب کار حرامی نشوم.
- ﴿۳۴۱۲﴾ خدایا؛ مرا به مغفرت خویش ببامرز، و هیچ گناهی و خطائی را برای من باقی مگذار.
- ﴿۳۴۱۳﴾ مرا آن‌چنان ببامرز که دیگر بعد از آن به نافرمانی تو اقدام نکنم.
- ﴿۳۴۱۴﴾ مرا آن‌چنان ببامرز که دیگر به نافرمانی تو اقدام نکنم.
- ﴿۳۴۱۵﴾ مرا با آموزشی فراگیر و گسترده ببامرز.
- ﴿۳۴۱۶﴾ گناهانی را که پیش از این مرتکب شده‌ام و بعد از این مرتکب خواهم شد ببامرز؛ پدر و مادرم و تمام مردان و زنان بالیمان را ببامرز.

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

- ﴿٣٤١٧﴾ الصادق عليه السلام: اغفر لي وَتَجَاوَزْ عَنِّي؛ مستدرک الوسائل، ج ٦، ص ١١٤
- ﴿٣٤١٨﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اغفر لي وَ لِإِخْوَانِي الْمُؤْمِنِينَ الصَّالِحِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٢٧٥
- ﴿٣٤١٩﴾ اغفر لي وَ لِإِخْوَانِي وَ لِزُورَارِ قَبْرِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الْحُسَيْنِ عليه السلام الَّذِينَ أَنْفَقُوا أَمْوَالَهُمْ وَ أَشْخَصُوا أَبْدَانَهُمْ رَغْبَةً فِي بَرْنَا وَ رَجَاءً لِمَا عِنْدَكَ فِي صِلَتِنَا وَ سُرُوراً أَدْخَلُوهُ عَلَى نَبِيِّكَ صَلَوَاتِكَ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ إِجَابَةً مِنْهُمْ لِأَمْرِنَا وَ غِيْظاً أَدْخَلُوهُ عَلَى عَدُوِّنَا أَرَادُوا بِذَلِكَ رِضَاكَ؛ الكافي، ج ٤، ص ٥٨٢
- ﴿٣٤٢٠﴾ السَّجَّاد عليه السلام: اغفر لي وَ لِأَوْلِيَائِنَا؛ كامل الزيارات، ص ٣٩
- ﴿٣٤٢١﴾ اغفر لي وَ لِجَمِيعِ إِخْوَانِي فِيكَ وَ أَخَوَاتِي الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٨، ص ٣٢٤
- ﴿٣٤٢٢﴾ اغفر لي وَ لِجَمِيعِ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ وَ الْمُسْلِمِينَ وَ الْمُسْلِمَاتِ الْأَحْيَاءِ مِنْهُمْ وَ الْأَمْوَاتِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٣٧٢
- ﴿٣٤٢٣﴾ اغفر لي وَ لِكُلِّ مُؤْمِنٍ وَ مُؤْمِنَةٍ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢١
- ﴿٣٤٢٤﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اغفر لي وَ لِلْمُؤْمِنِينَ وَ الْأَبَاءِ وَ الْأُمَّهَاتِ وَ الْإِخْوَةِ وَ الْأَخَوَاتِ وَ الْجَبَرَةِ مِنَ الْقَرَابَاتِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٢٨٠
- ﴿٣٤٢٥﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اغفر لي وَ لِلْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ وَ الْإِخْوَةِ وَ الْأَخَوَاتِ وَ الْقَرَابَاتِ؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ١٦٠
- ﴿٣٤٢٦﴾ اغفر لي وَ لِوَالِدَيَّ جَمِيعاً؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ١٦٤
- ﴿٣٤٢٧﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: اغفر لي وَ لِوَالِدَيَّ وَ أَرْحَمَهُمَا كَمَا رَبَّيَانِي صَغِيرًا؛ بحار الأنوار، ج ٨٦، ص ٣٧٧
- ﴿٣٤٢٨﴾ الصادق عليه السلام: اغفر لي وَ لِوَالِدَيَّ وَ أَهْلِي وَ إِخْوَانِي؛ بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ١٧٥
- ﴿٣٤٢٩﴾ الصادق عليه السلام: اغفر لي وَ لِوَالِدَيَّ وَ أَهْلِي وَ وَلَدِي وَ قَرَاتِي وَ خَاصَّتِي وَ عَامَّتِي وَ جَمِيعِ إِخْوَانِي الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ وَ الْمُسْلِمِينَ وَ الْمُسْلِمَاتِ الْأَحْيَاءِ مِنْهُمْ وَ الْأَمْوَاتِ؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ٣١
- ﴿٣٤٣٠﴾ الرضا عليه السلام: اغفر لي وَ لِوَالِدَيَّ وَ لِجَمِيعِ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ؛ بحار الأنوار، ج ٨١، ص ٢٠٨
- ﴿٣٤٣١﴾ الصادق عليه السلام: اغفر لي وَ لِوَالِدَيَّ وَ لِكُلِّ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ؛ إقبال الأعمال، ص ٦٢
- ﴿٣٤٣٢﴾ اغفر لي وَ لِوَالِدَيَّ وَ لِلْمُؤْمِنِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٩، ص ٧٥
- ﴿٣٤٣٣﴾ الصادق عليه السلام: اغفر لي وَ لِوَالِدَيَّ وَ لِمَنْ دَخَلَ بَيْتِي مُؤْمِناً وَ لِلْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٢٧١

﴿درخواست مغفرت﴾

﴿۳۴۱۷﴾ مرا بیامرز و از تقصیر من درگذر.

﴿۳۴۱۸﴾ مرا و برادران ایمانی‌ام را که از زمره‌ی صالحین هستند، بیامرز.

﴿۳۴۱۹﴾ من و برادرانم و زائرین قبر امام حسین (علیه السلام) را بیامرز؛ آنان که به خاطر میل و رغبت در احسان به ما و به امید آنچه نزد توست و به خاطر صله و احسان به ما و به منظور شادکردن پیامبرت و برای اجابت فرمان ما و به قصد خشمگین ساختن دشمنانمان اموالشان را انفاق کرده و بدن‌هایشان را به رنج و سختی انداختند. اینان اراده و یتّشان از این ایشار، رضایت و خشنودی توست.

﴿۳۴۲۰﴾ مرا و دوستانم را بیامرز.

﴿۳۴۲۱﴾ مرا و تمامی برادران و خواهران بالیمانم را بیامرز.

﴿۳۴۲۲﴾ گناهان من و تمام مردان و زنان بالیمان، و مردان و زنان مسلمان چه زنده و چه مرده بیامرز.

﴿۳۴۲۳﴾ مرا و تمامی مردان و زنان بالیمان را بیامرز.

﴿۳۴۲۴﴾ مرا و مؤمنین و پدران و مادران و برادران و خواهران و کودکان خویشاوندان‌مان را

بیامرز.

﴿۳۴۲۵﴾ مرا و همه‌ی مردان و زنان با ایمان و برادران و خواهران و نزدیکانم را بیامرز.

﴿۳۴۲۶﴾ مرا و پدر و مادرم را باهم بیامرز.

﴿۳۴۲۷﴾ من و پدر و مادرم را بیامرز و به ایشان رحم کن، همچنان که ایشان در دوران کودکی با مهریانی تربیتم کردند.

﴿۳۴۲۸﴾ مرا و پدر و مادرم و خانواده و برادرانم را بیامرز.

﴿۳۴۲۹﴾ من و پدر و مادرم و خانواده و فرزندان و نزدیکانم و تمام نزدیکان خاص و عامّ و

نیز همه‌ی برادران و خواهران مؤمن و مسلمانم؛ مرده و زنده‌شان را بیامرز.

﴿۳۴۳۰﴾ مرا و پدر و مادرم و همه‌ی مردان و زنان مؤمن را بیامرز.

﴿۳۴۳۱﴾ مرا و پدر و مادرم و تمام مردان و زنان با ایمان را بیامرز.

﴿۳۴۳۲﴾ مرا و پدر و مادرم و مؤمنان را بیامرز.

﴿۳۴۳۳﴾ من و پدر و مادرم را و آن کس را که با ایمان به خانه‌ی من درآید و مردان و زنان

مؤمن را در روز حساب بیامرز.

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

- ﴿٣٤٣٤﴾ الصادق عليه السلام: اغفر لي ولوالدي ولمن دخل بيتي مؤمناً إنَّما هي يعني الوَلَايَةَ مَنْ دَخَلَ فِيهَا دَخَلَ بُيُوتَ الْأَنْبِيَاءِ؛ بحار الأنوار، ج ١١، ص ٣١٥
- ﴿٣٤٣٥﴾ الكاظم عليه السلام: اغفر لي ولوالدي ولمن وكدي من المسلمين؛ إقبال الأعمال، ص ٣٦٤
- ﴿٣٤٣٦﴾ الكاظم عليه السلام: اغفر لي ولوالدي ولولدي يوم الدين؛ بحار الأنوار، ج ٩٩، ص ١٨
- ﴿٣٤٣٧﴾ الأئمة عليهم السلام: اغفر لي ولوالدي وما وكدا وأهل بيتي وجيرانى ولكل من قلدنى يداً من المؤمنين والمؤمنات؛ بحار الأنوار، ج ٩٩، ص ١٦٩
- ﴿٣٤٣٨﴾ اغفر لي ولوالدي وما وكدا لجميع المؤمنين والمؤمنات والمسلمين والمسلمات الأحياء منهم والأموات والأهل والقرابات؛ بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ٦٥
- ﴿٣٤٣٩﴾ الصادق عليه السلام: اغفر لي ولوالدي وما وكدا وما وكدت وما توالدوا من المؤمنين والمؤمنات؛ بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ٩٠
- ﴿٣٤٤٠﴾ الصادق عليه السلام: اغفر لي يا ربِّ بهم ذنبي؛ المقنعة، ص ١٢٤
- ﴿٣٤٤١﴾ اغفر لي يا ربِّ ظلمي وجرمي وجهلي وجدي وهزلي وكلَّ ذنب ارتكبته؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٣٢
- ﴿٣٤٤٢﴾ اغفر لي يا ربِّ ولوالدي وما وكدا وما وكدت وما توالدوا من المؤمنين والمؤمنات الأحياء منهم والأموات؛ بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ١٦٢
- ﴿٣٤٤٣﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: اغفر لي يا سيدي ما آلت على نفسي أن لا آتية؛ بحار الأنوار، ج ٨٦، ص ٣٧٧
- ﴿٣٤٤٤﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: اغفر لي يا سيدي ما ثبت إليك منه ثمَّ غدت فيه؛ بحار الأنوار، ج ٨٦، ص ٣٧٧
- ﴿٣٤٤٥﴾ الصادق عليه السلام: اغفر لي يوم الدين؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٣٨٩
- ﴿٣٤٤٦﴾ الجواد عليه السلام: اغفر ما أحدث المحدثون من أمته بعده؛ البلد الأمين، ص ٢٠
- ﴿٣٤٤٧﴾ الرضا عليه السلام: اغفر ما تعلم مني وما قد أخصيت علي من ذنوبي؛ فقه الرضا عليه السلام، ص ١٥٦
- ﴿٣٤٤٨﴾ اغفر ما لا يضرُّك؛ العدد القوية، ص ١٥٦
- ﴿٣٤٤٩﴾ الباقر عليه السلام: اغفر واصفح؛ بحار الأنوار، ج ٧، ص ١٢٥
- ﴿٣٤٥٠﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: أقلني عثرتي واسترني بسترِكَ واغفر لي واغف عني بعفوك وارحمني برحمتك وتجاوز عني بقدرتك؛ البلد الأمين، ص ١٩٧
- ﴿٣٤٥١﴾ أمير المؤمنين عليه السلام: أقلني عثرتي واغفر زلتي؛ إقبال الأعمال، ص ٧٠٩

﴿درخواست مغفرت﴾

- ﴿۳۴۳۴﴾ درباره‌ی آیه‌ی «مرا و پدر و مادرم و آن کس را که بالیمان به خانه‌ی من درآید بیامرز»، فرمود: «یعنی هرکس به ولایت آل محمد درآید به خانه‌های انبیاء درآمده است».
- ﴿۳۴۳۵﴾ مرا و پدر و مادر و اجداد مسلمانم را بیامرز.
- ﴿۳۴۳۶﴾ مرا و پدر و مادر و فرزندانم را در روز جزا مورد آمرزش و رحمت قرار ده.
- ﴿۳۴۳۷﴾ مرا و پدر و مادرم و فرزندانم و خانواده و همسایگانم را و هرکس از مردان و زنان مؤمن را که بر من نیکی کرده و مرا در بند نعمت خود قرار داده، بیامرز.
- ﴿۳۴۳۸﴾ مرا و پدر و مادرم و فرزندان آن‌ها و همه‌ی زنان و مردان مؤمن و مسلمان را، خواه زنده باشند و یا از دنیا رفته باشند و نزدیکان ما را بیامرز.
- ﴿۳۴۳۹﴾ من و پدر و مادر و تمام فرزندان آن‌ها و تمام کسانی را که از من و مردان و زنان مؤمن تولّد یافته‌اند، بیامرز.
- ﴿۳۴۴۰﴾ به حقّ ایشان گناهان مرا بیامرز.
- ﴿۳۴۴۱﴾ ظلم و جنایت و نادانی و گناهان جدّی و شوخی مرا و تمام گناهانی را که مرتکب آن‌ها شده‌ام، بیامرز.
- ﴿۳۴۴۲﴾ من و پدر و مادر و تمام فرزندان آن‌ها و تمام کسانی را که از مردان و زنان مؤمن تولّد یافته‌اند؛ مرده و زنده‌شان را بیامرز.
- ﴿۳۴۴۳﴾ آنچه را که با خودم عهد کردم انجام ندهم و انجام دادم، بیامرز.
- ﴿۳۴۴۴﴾ آنچه را که از آن به درگاه تو توبه کرده بودم، ولی دوباره [توبه شکسته و] انجام داده‌ام، بیامرز.
- ﴿۳۴۴۵﴾ در روز جزا مرا مورد آمرزش خویش قرار ده.
- ﴿۳۴۴۶﴾ خطاهایی را که پس از او از امتش سر زده، بیامرز.
- ﴿۳۴۴۷﴾ آنچه را که از من می‌دانی و حساب کرده‌ای، بیامرز.
- ﴿۳۴۴۸﴾ آنچه را که به تو زیانی نمی‌رساند، بیامرز.
- ﴿۳۴۴۹﴾ بیامرز و درگذر.
- ﴿۳۴۵۰﴾ و لغزشم را نادیده بگیر و به پوشش خود بپوشان و مرا بیامرز و به عفو خود از من گذشت کن و به رحمت بر من رحم کن و به قدرتت از من درگذر.
- ﴿۳۴۵۱﴾ لغزشم را نادیده بگیر و گناهم را بیامرز.

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

﴿٣٤٥٢﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اَلْحَقْنِي مَعَهُمْ بِالْأَبْرَارِ وَالْإِحْوَانِ وَالْأَخَوَاتِ وَالْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَاغْفِرْ لِي وَلَهُمْ جَمِيعاً؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ١٨٣

﴿٣٤٥٣﴾ امير المؤمنين عليه السلام: السَّلَامُ يَا أَهْلَ الدِّيَارِ الْمُوحِشَةِ وَالْمَحَالِّ الْمُقْفِرَةِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَالْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ أَنْتُمْ لَنَا سَلَفٌ وَفَرَطٌ وَنَحْنُ لَكُمْ تَبِعٌ وَبَكُمْ عَمَّا قَلِيلٍ لَّا حِقُّونَ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَنَا وَلَهُمْ وَتَجَاوَزْ عَنَّا وَعَنْهُمْ؛ مستدرک الوسائل، ج ٢، ص ٣٦٨

﴿٣٤٥٤﴾ الأئمة عليهم السلام: الصَّلَاةُ عَلَى الْمُسْتَضْعَفِ وَالَّذِي لَا يَعْرِفُ الصَّلَاةَ عَلَى النَّبِيِّ صلى الله عليه وآله وَالِدُعَاءِ لِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ تَقُولُ رَبَّنَا اغْفِرْ لِلَّذِينَ تَابُوا وَاتَّبَعُوا سَبِيلَكَ وَقِهِمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ إِلَى آخِرِ الْآيَتَيْنِ؛ الكافي، ج ٣، ص ١٨٦

﴿٣٤٥٥﴾ الأئمة عليهم السلام: اللَّهُمَّ... اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ؛ بحار الأنوار، ج ٩٩، ص ١٧١

﴿٣٤٥٦﴾ اللَّهُمَّ اجْعَلْ خَتْمَتَنَا هَذِهِ أَبْرَكَ الْخَتَمَاتِ وَسَاعَتَنَا هَذِهِ أَشْرَفَ السَّاعَاتِ اغْفِرْ لَنَا بِهَا مَا مَضَى مِنْ ذُنُوبِنَا وَمَا هُوَ آتٍ حِينًا بِهَا بِأَطْيَبِ التَّحِيَّاتِ ارفَعْ لَنَا أَعْمَالَنَا فِي الْبَاقِيَّاتِ الصَّالِحَاتِ اللَّهُمَّ اجْعَلْ خَتْمَتَنَا هَذِهِ خَتْمَةً مُبَارَكَةً تَحُطُّ عَنَّا بِهَا أَوْزَارُنَا وَتُدِرُّ بِهَا أَرْزَاقَنَا وَتُدِيمُ بِهَا سَلَامَتَنَا وَعَافِيَتَنَا وَتَجْمَعُ بِهَا شَمْلُنَا وَتُغْنِي بِهَا فَقْرُنَا وَتَكْتُبُ بِهَا سَلَامَتَنَا وَتَغْفِرُ بِهَا ذُنُوبَنَا؛ مستدرک الوسائل، ج ٤، ص ٣٨١

﴿٣٤٥٧﴾ الباقر عليه السلام: اللَّهُمَّ ارْحَمْ الْكُفَيْتَ وَاغْفِرْ لَهُ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ؛ بحار الأنوار، ج ٤٦، ص ٣٣٣

﴿٣٤٥٨﴾ اللَّهُمَّ ارْحَمْ بِهِمْ عَبْرَتِي وَاغْفِرْ بِشَفَاعَتِهِمْ خَطِيئَتِي؛ مستدرک الوسائل، ج ٩، ص ٣٥٤

﴿٣٤٥٩﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ اشْكُرْ لِلْعَبَّاسِ مَقَامَهُ وَاغْفِرْ ذَنْبَهُ إِنِّي قَدْ غَفَرْتُ لَهُ فَاغْفِرْ لَهُ؛ شرح نهج البلاغة، ج ٥، ص ٢٢٠

﴿٣٤٦٠﴾ الرضا عليه السلام: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِلَّذِينَ تَابُوا وَاتَّبَعُوا سَبِيلَكَ وَقِهِمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ؛

بحار الأنوار، ج ٧٨، ص ٣٥٢

﴿٣٤٦١﴾ الأئمة عليهم السلام: اللَّهُمَّ اغْفِرْ... لِإِخْوَانِي وَأَخَوَاتِي وَأَعْمَامِي وَعَمَّاتِي وَأَخَوَالِي وَخَالَاتِي وَأَجْدَادِي وَجَدَّاتِي وَأَوْلَادِهِمْ وَذُرَارِيهِمْ وَأَزْوَاجِي وَذُرِّيَّاتِي وَأَقْرَبَائِي وَأَصْدِقَائِي وَجِيرَانِي وَإِخْوَانِي فِيكَ مِنْ أَهْلِ الشَّرْقِ وَالْغَرْبِ وَلِجَمِيعِ أَهْلِ مَوَدَّتِي مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ الْأَحْيَاءِ مِنْهُمْ وَالْأَمْوَاتِ وَلِجَمِيعِ مَنْ عَلَّمَنِي خَيْرًا أَوْ تَعَلَّمَنِي عِلْمًا؛ بحار الأنوار، ج ٩٩، ص ١٧١

﴿٣٤٦٢﴾ اللَّهُمَّ اغْفِرْ عَظِيمَ ذُنُوبِي بِعَظِيمِ عَفْوِكَ وَكَثِيرَ تَفَرِّطِي بِظَاهِرِ كَرَمِكَ؛ البلد الأمين،

ص ١٣

﴿درخواست مغفرت﴾

﴿۳۴۵۲﴾ مرا به همراه ایشان و برادران و خواهران و مردان و زنان باایمان به نیکان ملحق فرما و همگی مان را بیامرز.

﴿۳۴۵۳﴾ سلام بر شما؛ ای ساکنان خانه‌های هول‌انگیز و جای گرفتگان در گودال‌ها از مردان و زنان مؤمن و مردان و زنان مسلمان! شما پیشینیان ما هستید و بر ما پیشی گرفتید و ما نیز از پی شما روانیم و به زودی به شما خواهیم پیوست. خدایا ما و آنان را بیامرز و از گناهان ما و آنان درگذر.

﴿۳۴۵۴﴾ در نماز برای مستضعف و کسی که دین را نمی‌شناسد و نماز بر پیامبر ﷺ و دعا برای مردان و زنان مؤمن، می‌گویی: پروردگارا؛ پس کسانی را که توبه کرده و راه تو را پیروی می‌کنند بیامرز، و آنان را از عذاب دوزخ نگاه دار.

﴿۳۴۵۵﴾ خداوندا؛ ... من و پدر و مادرم را بیامرز.

﴿۳۴۵۶﴾ خداوندا؛ این ختم ما را مبارک‌ترین ختم‌ها، و این ساعت ما را بزرگواری‌ترین ساعت‌ها قرار ده. و به خاطر آن (ختم قرآن و ساعت شریف ختم) گناهان گذشته و آینده‌ی ما را ببخش و به‌واسطه‌ی آن با نیکوترین درودها بر ما درود فرست. و در باقیات صالحات اعمال ما را بالا ببر. پروردگارا؛ این ختم ما را ختمی مبارک قرار ده که وبال [گناهانمان] به‌واسطه‌ی آن فرو ریزد. و رزق‌های ما را به‌وسیله‌ی آن جاری سازی. و سلامتی ما را با آن همیشگی گردانی. و پراکندگی ما را با آن جمع نمایی. و فقر ما را به‌واسطه‌ی آن غنی سازی. و سلامتی ما را با آن امضا نمایی. و به خاطر آن، گناهانمان را ببخشی.

﴿۳۴۵۷﴾ سه بار گفت: خدایا! بر کُمیت رحم کن و او را بیامرز.

﴿۳۴۵۸﴾ خداوندا؛ به حق ایشان بر اشکم رحم کن، و به شفاعت ایشان خطاهایم را بیامرز.

﴿۳۴۵۹﴾ خداوندا؛ به مقام عباس بیافزا و گناهانش را بیامرز، من او را بخشیدم؛ پس تو نیز [به لطف خویش] او را بیامرز.

﴿۳۴۶۰﴾ خدایا؛ کسانی را که توبه کرده و راه تو را پیروی کنند، بیامرز و از عذاب جهنم حفظ کن.

﴿۳۴۶۱﴾ خدایا؛ ... برادران و خواهران و عموها و عمه‌ها و دایی‌ها و خاله‌ها و پدربزرگ‌ها و مادربزرگ‌هایم و فرزندان‌شان و نسل‌شان و همسرانم و نسلم و نزدیکان و دوستان و عزیزانم و برادران ایمانی‌ام که اهل شرق و غرب عالمند و تمام دوستان با ایمان؛ زن و مرد، مرده و زنده را و نیز آنان را که به من خیر و نیکی آموختند یا از من دانشی آموخته‌اند، بیامرز.

﴿۳۴۶۲﴾ خداوندا؛ گناهان بزرگ و کوتاهی‌های فراوانم را به حق عظمت و بزرگواری‌ات و لطف و کرم آشکارت بیامرز.

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

- ﴿٣٤٦٣﴾ الرسول ﷺ: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِّأَلِّ يَاسِرٍ؛ شرح نهج البلاغة، ج ٢٠، ص ٣٦
- ﴿٣٤٦٤﴾ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَأُمِّي فَاطِمَةَ بِنْتِ أَسَدٍ وَلَقْنَهَا حُجَّتَهَا وَوَسَّعَ عَلَيْهَا مُدْخَلَهَا بِحَقِّ نَبِيِّكَ مُحَمَّدٍ وَالْأَنْبِيَاءِ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِي؛ بحار الأنوار، ج ٣٥، ص ١٧٩
- ﴿٣٤٦٥﴾ السَّجَّاد ﷺ: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِحَيِّنَا وَمَيِّتِنَا وَشَاهِدِنَا وَغَائِبِنَا وَذَكَرِنَا وَأُتْنَا صَغِيرَنَا وَكَبِيرَنَا حُرَّنَا وَعَبْدِنَا؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٨٥
- ﴿٣٤٦٦﴾ الرسول ﷺ: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِقَوْمِي فَإِنَّهُمْ لَا يَعْلَمُونَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ١٦٧
- ﴿٣٤٦٧﴾ الرسول ﷺ: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِلْأَشْعَرِيِّينَ صَغِيرِهِمْ وَكَبِيرِهِمْ؛ بحار الأنوار، ج ٥٧، ص ٢٢٠
- ﴿٣٤٦٨﴾ الرسول ﷺ: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِلْأَنْصَارِ وَالْأَبْنَاءِ الْأَنْصَارِ وَالْأَبْنَاءِ الْأَنْصَارِ؛ بحار الأنوار، ج ٢١، ص ١٥٩
- ﴿٣٤٦٩﴾ داود ﷺ: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِلْخَاطِئِينَ؛ بحار الأنوار، ج ١٤، ص ١٧
- ﴿٣٤٧٠﴾ الباقر ﷺ: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِلْكُمَيْتِ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَ مَا تَأَخَّرَ؛ بحار الأنوار، ج ٣٦، ص ٣٩١
- ﴿٣٤٧١﴾ الرسول ﷺ: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِلْمُنْتَسِرِ وَلَاتِ؛ مستدرک الوسائل، ج ٣، ص ٢٤٤
- ﴿٣٤٧٢﴾ الرسول ﷺ: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِلْمُحَلِّقِينَ مَرَّتَيْنِ قِيلَ وَلِلْمُقَصِّرِينَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ وَ لِلْمُقَصِّرِينَ؛ تهذيب الأحكام، ج ٥، ص ٢٤٣
- ﴿٣٤٧٣﴾ الرسول ﷺ: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِلْمُؤَذِّنِينَ ثَلَاثًا؛ مستدرک الوسائل، ج ٤، ص ٢٢
- ﴿٣٤٧٤﴾ السَّجَّاد ﷺ: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَالْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ الْأَحْيَاءِ مِنْهُمْ وَالْأَمْوَاتِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٨٥
- ﴿٣٤٧٥﴾ امير المؤمنين ﷺ: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِمَنْ تُوَفِّي مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَالْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ وَلِمَنْ هُوَ لَاحِقٌ بِهِمْ مِنْ بَعْدِهِمْ مِنْهُمْ؛ من لا يحضره الفقيه، ج ١، ص ٤٣٢
- ﴿٣٤٧٦﴾ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَنَا بِهِ كِبَائِرَ الذُّنُوبِ وَاسْتُرْ بِهِ عَلَيْنَا قَبَائِحَ الْعُيُوبِ؛ بحار الأنوار، ج ٨٩، ص ٣٦٩
- ﴿٣٤٧٧﴾ الرسول ﷺ: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا كُلَّهَا أَوَّلَهَا وَآخِرَهَا صَغِيرَهَا وَكَبِيرَهَا قَدِيمَهَا وَحَدِيثَهَا ظَاهِرَهَا وَبَاطِنَهَا سِرَّهَا وَعَلَانِيَتَهَا؛ البلد الأمين، ص ٣٦٨
- ﴿٣٤٧٨﴾ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَإِسْرَافَنَا فِي أَمْرِنَا؛ بحار الأنوار، ج ٩٨، ص ٢٥٤
- ﴿٣٤٧٩﴾ الصادق ﷺ: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَنَا مَا أَذْنَبْنَا وَهَذَا نَحْنُ مُذْنِبُونَ؛ بحار الأنوار، ج ٧٣، ص ٢٨١
- ﴿٣٤٨٠﴾ امير المؤمنين ﷺ: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَنَا مَا قَدَّمْنَا وَمَا أَخَّرْنَا وَمَا أَسْرَرْنَا وَمَا أَعْلَنَّا وَمَا أَسْرَفْنَا وَمَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنَّا أَنْتَ الْمُقَدِّمُ وَأَنْتَ الْمُؤَخِّرُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٣١٨

﴿درخواست مغفرت﴾

﴿۳۴۶۳﴾ خداوندا؛ خاندان یاسر را بیامرزد.

﴿۳۴۶۴﴾ بار خدایا؛ به حقّ محمدّ پیامبرت و پیامبران پیشین، مادرم فاطمه بنت اسد را بیامرزد و حجّت و دلیلش را به او الهام کن و قبرش را بر او وسعت بخش.

﴿۳۴۶۵﴾ خداوندا؛ زندگان و مردگان ما را و آنان را که حاضر و ناظرند و آنان که غائبند و مردان و زنان و کودکان و بزرگانمان را بیامرزد.

﴿۳۴۶۶﴾ خدایا؛ قوم مرا بیامرزد؛ چرا که آنان نادان هستند.

﴿۳۴۶۷﴾ خدایا؛ اشعریّین را از کوچک و بزرگ بیامرزد.

﴿۳۴۶۸﴾ خدایا؛ انصار و فرزندان و فرزندان فرزندان آنها را بیامرزد.

﴿۳۴۶۹﴾ خدایا؛ خطاکاران را بیامرزد.

﴿۳۴۷۰﴾ خدایا؛ گناهان گذشته و آینده ی کُفّیت را بیامرزد.

﴿۳۴۷۱﴾ خداوندا؛ زنان صاحب پوشش را بیامرزد.

﴿۳۴۷۲﴾ پیامبر فرمود: «خدایا؛ آنان که موهای سر خود را تراشیده‌اند دو بار بیامرزد». گفته شد: «ای رسول خدا ﷺ برای آن‌هایی که موهای خود را کوتاه کرده‌اند هم آمرزش بخواهید». فرمود: «و آن‌ها که موهای خود را کوتاه کرده‌اند».

﴿۳۴۷۳﴾ سه مرتبه فرمود: خداوندا؛ اذان‌گویان را بیامرزد.

﴿۳۴۷۴﴾ بار خدایا؛ گناهان مردان و زنان باایمان و مردان و زنان مسلمان زنده و مرده‌شان را بیامرزد.

﴿۳۴۷۵﴾ خدایا؛ آن گروه از مردان و زنان مؤمن و مسلمان را که در گذشته‌اند و کسانی را که پس از آن گروه، به ایشان خواهند پیوست، بیامرزد.

﴿۳۴۷۶﴾ خدایا؛ گناهان کبیره‌ی ما را به حقّ ایشان بیامرزد و زشتی‌های اعمال نادرست ما را به حقّ ایشان ببوشان.

﴿۳۴۷۷﴾ خدایا؛ تمامی گناهان ما را از اوّل تا آخر و کوچک و بزرگ، قدیم و جدید، آشکار و پنهان، در خلوت و یا در ملاء عام، همه را بیامرزد.

﴿۳۴۷۸﴾ خداوندا؛ گناهان ما را و زیاده‌روی‌هایمان را بیامرزد.

﴿۳۴۷۹﴾ بار خدایا؛ گناهان ما را بیامرزد که ما گنهکاریم.

﴿۳۴۸۰﴾ خداوندا؛ گناهان پیشین و پسین و آشکار و پنهان ما را و آنچه اسراف کردیم و تواز ما به آن داناتری بیامرزد. خدایا تویی پیش از همه و تویی بعد از همه؛ جز تو خدایی نیست.

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

﴿٣٤٨١﴾ الرضا عليه السلام: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا وَتُبْ عَلَيْنَا وَعَافِنَا وَاعْصِمْنَا؛ بحار الأنوار، ج ٨٤،

ص ٢١٥

﴿٣٤٨٢﴾ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَنَا وَلِإِبَائِنَا وَلِأُمَّهَاتِنَا وَإِخْوَانِنَا وَأَخَوَاتِنَا وَلِأَسْتَاذِينَا وَلِمُعَلِّمِينَا الْخَيْرَ

وَلِجَمِيعِ الْمُسْلِمِينَ؛ مستدرک الوسائل، ج ٤، ص ٣٨١

﴿٣٤٨٣﴾ الصادق عليه السلام: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَنَا وَلِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ١٦٧

﴿٣٤٨٤﴾ السجاد عليه السلام: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَنَا وَلِإِخْوَانِنَا الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ الْأَحْيَاءِ مِنْهُمْ وَ

الْأَمْوَاتِ وَالتَّبَاعِ بَيْنَهُمْ بِالْخَيْرَاتِ؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ١٢٢

﴿٣٤٨٥﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَنَا وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ الْأَحْيَاءِ مِنْهُمْ وَالْأَمْوَاتِ

الَّذِينَ تَوَفَّيْتَهُمْ عَلَى دِينِكَ وَمِلَّةِ نَبِيِّكَ؛ الكافي، ج ٨، ص ١٧٥

﴿٣٤٨٦﴾ الصادق عليه السلام: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَنَا وَلِمَنْ وَلَدْنَا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ الْأَحْيَاءِ مِنْهُمْ وَ

الْأَمْوَاتِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ١٨٣

﴿٣٤٨٧﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تَحْبَسُ الدُّعَاءَ؛ المصباح للكفعمي، ص ٥٥٥

﴿٣٤٨٨﴾ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي بَنُورَ وَجْهِكَ الْكَرِيمِ ذُنُوبِي الَّتِي أَوْبَقْتَنِي؛ بحار الأنوار، ج ١٤، ص ٢٧

﴿٣٤٨٩﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي خَطَايَايَ وَعَمْدِي وَجَهْلِي وَهَرَلِي وَجِدِّي؛

بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٣٩٣

﴿٣٤٩٠﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي خَطِيئَتِي وَإِسْرَافِي فِي أَمْرِي كُلِّهِ وَمَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ

مَنِّي؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٣٩٣

﴿٣٤٩١﴾ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي ذُنُوبِي وَأَقْبَلَ تَوْبَتِي وَأَظْهِرْ حُجَّتِي وَاسْتُرْ عَوْرَتِي وَاجْعَلْ مُحَمَّدًا وَ

آلَ مُحَمَّدٍ الْمُصْطَفَيْنِ أَوْلِيَاءِي يَسْتَغْفِرُونَ لِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ١٨٠

﴿٣٤٩٢﴾ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي فَإِنِّي مُقَرَّبُ ذَنْبِي مُعْتَرِفٌ بِخَطِيئَتِي وَهَذِهِ يَدِي وَنَاصِيَتِي أَسْتَكَينُ

بِالْفَقْرِ مَنِّي؛ بحار الأنوار، ج ٩٨، ص ٢١٣

﴿٣٤٩٣﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي كُلَّ ذَنْبٍ أَذْنَبْتُهُ قَطْ؛ تهذيب الأحكام، ج ٥، ص ١٤٧

﴿٣٤٩٤﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي كُلَّ ذَنْبٍ أَذْنَبْتُهُ وَكُلَّ خَطِيئَةٍ أَخْطَأْتُهَا؛

المصباح للكفعمي، ص ٥٥٥

﴿٣٤٩٥﴾ الصادق عليه السلام: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي كُلَّ ذَنْبٍ سَلَفَ مِنِّي فِي اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ مُنْذُ خَلَقْتَنِي؛

إقبال الأعمال، ص ٤٨٣

«درخواست مغفرت»

﴿۳۴۸۱﴾ خدایا؛ ما را بیامرز و مورد رحمت خویش قرار ده و توبه‌مان را بپذیر و عافیت را نصیب ما کن و از گناه و خطایم بی‌بخش.

﴿۳۴۸۲﴾ خداوند؛ ما و پدران و مادران ما و برادران و خواهران ما و اساتید و معلمین ما را که به خیر و نیکی راهنمایی‌مان می‌کنند و نیز تمامی مسلمانان را مورد آمرزش خویش قرار ده.

﴿۳۴۸۳﴾ خدایا؛ ما را و برادرانمان را که در ایمان بر ما پیشی گرفتند، بیامرز.

﴿۳۴۸۴﴾ خدایا؛ ما و برادران و خواهران ایمانی ما را که گروهی از ایشان در قید حیاتند و برخی در کام مرگ فرورفته‌اند و آن دسته از ایشان را که به دنبال خیر و نیکی‌اند، بیامرز.

﴿۳۴۸۵﴾ بار خدایا؛ ما را و همه‌ی مردان و زنان مؤمن؛ زنده و مرده‌شان را و آنان که بر کیش خود و بر آئین پیامبرت تا پایان عمر باقی گذاشتی، بیامرز.

﴿۳۴۸۶﴾ خداوند؛ ما را و آن که ما را به دنیا آورده - از مردان و زنان با ایمان؛ خواه زنده باشند یا در زمره‌ی اموات - بیامرز.

﴿۳۴۸۷﴾ خدایا؛ آن گناهای را که از اجابت دعا جلوگیری می‌کند، بیامرز.

﴿۳۴۸۸﴾ خداوند؛ به نور وجه بخشنده‌ات، گناهای را که خوارم کرده‌اند، بیامرز.

﴿۳۴۸۹﴾ خدایا؛ خطاهایم را و آنچه از روی عمد و یا جهل انجام داده‌ام و آنچه را که به شوخی یا جدی مرتکب شده‌ام، بیامرز.

﴿۳۴۹۰﴾ خدایا؛ هر خطا و هر اسراف را که در عمل من هست و هر آنچه را که تو بدان دانای‌تر از من هستی، همه را بیامرز.

﴿۳۴۹۱﴾ خدایا؛ گناهانم را بیامرز و توبه‌ام را بپذیر و راهنمایم را آشکار ساز و عیوبم را بپوشان و محمد و خاندان برگزیده‌ی محمد را یاوران من گردان تا برایم آمرزش بخواهند.

﴿۳۴۹۲﴾ بار خدایا؛ مرا بیامرز. به گناه خود اقرار می‌کنم و به خطای خویش معترفم و خود را به پیشگاه تو تسلیم کرده‌ام تا به فقر و بیچارگی من رحم کنی.

﴿۳۴۹۳﴾ خدایا؛ هر گناهی را که مرتکب شده‌ام، بیامرز.

﴿۳۴۹۴﴾ خدایا؛ هر گناهی را که مرتکب شده‌ام و هر خطایی که از من سر زده است، بیامرز.

﴿۳۴۹۵﴾ خدایا؛ همه‌ی گناهان گذشته‌ام را؛ از زمانی که مرا خلق کرده‌ای و شب و روز از من سر زده، بیامرز.

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

- ﴿٣٤٩٦﴾ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي كُلَّ ذَنْبٍ مَنِي فِي اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ مُنْذُ خَلَقْتَنِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٣١٠
- ﴿٣٤٩٧﴾ الكاظم (عليه السلام): اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي كُلَّ ذَنْبٍ يَحْبِسُ رِزْقِي وَيَحْجُبُ مَسْأَلَتِي أَوْ يَقْصُرُ بِي عَنْ بُلُوغِ مَسْأَلَتِي أَوْ يَصُدُّ بَوَجهَكَ الْكَرِيمَ عَنِّي؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ١٣٤
- ﴿٣٤٩٨﴾ السَّجَّاد (عليه السلام): اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا مَضَى مِنِّي؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ١٥٧
- ﴿٣٤٩٩﴾ امير المؤمنين (عليه السلام): اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّي فَإِنْ عُدْتُ فَعُدْ لِي بِالْمَغْفِرَةِ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا وَآيْتُ مِنْ نَفْسِي وَلَمْ تَجِدْ لَهُ وَفَاءً عِنْدِي اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا تَقَرَّبْتُ بِهِ إِلَيْكَ بِلِسَانِي ثُمَّ خَالَفَهُ قَلْبِي اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي رَمَزَاتِ الْأَلْحَاطِ وَسَقَطَاتِ الْأَلْفَاطِ وَشَهَوَاتِ الْجَنَانِ وَهَفَوَاتِ اللَّسَانِ؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ٢٢٩
- ﴿٣٥٠٠﴾ امير المؤمنين (عليه السلام): اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّي فَإِنْ عُدْتُ فَعُدْ عَلَيَّ بِالْمَغْفِرَةِ؛ شرح نهج البلاغة، ج ٦، ص ١٧٦
- ﴿٣٥٠١﴾ الهادي (عليه السلام): اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا تَقَرَّبْتُ بِهِ إِلَيْكَ بِلِسَانِي ثُمَّ خَالَفَهُ قَلْبِي؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ٢٢٩
- ﴿٣٥٠٢﴾ الرسول (عليه السلام): اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا جَهِلْتُ مِنْ أَمْرٍ عَلَيَّ (عليه السلام)؛ بحار الأنوار، ج ٣٨، ص ١٨
- ﴿٣٥٠٣﴾ الكاظم (عليه السلام): اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا قَدْ سَلَفَ مِنْ ذُنُوبِي؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ٢٠١
- ﴿٣٥٠٤﴾ الصادق (عليه السلام): اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا قَدْ قَدَّمْتُ وَمَا أَخَّرْتُ وَمَا أَغْلَنْتُ وَمَا أَسْرَرْتُ وَمَا نَسِيتُ وَمَا تَعَمَّدْتُ؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ٨٧
- ﴿٣٥٠٥﴾ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا قَدَّمْتُ مِنْ ذُنُوبِي وَمَا أَخَّرْتُ وَمَا أَسْرَرْتُ وَمَا أَغْلَنْتُ وَمَا أَسْرَفْتُ عَلَى نَفْسِي وَمَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّي؛ إقبال الأعمال، ص ٦٢٠
- ﴿٣٥٠٦﴾ امير المؤمنين (عليه السلام): اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا قَدَّمْتُ وَمَا أَخَّرْتُ وَمَا أَسْرَرْتُ وَمَا أَغْلَنْتُ أَنْتَ الْمُقَدِّمُ وَأَنْتَ الْمُؤَخِّرُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٣٩٣
- ﴿٣٥٠٧﴾ الجواد (عليه السلام): اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا قَدَّمْتُ وَمَا أَخَّرْتُ وَمَا أَسْرَرْتُ وَمَا أَغْلَنْتُ وَإِسْرَافِي عَلَى نَفْسِي وَمَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّي؛ الكافي، ج ٢، ص ٥٤٧
- ﴿٣٥٠٨﴾ الصادق (عليه السلام): اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا قَدَّمْتُ وَمَا أَخَّرْتُ وَمَا أَغْلَنْتُ وَمَا أَسْرَرْتُ وَمَا نَسِيتُ وَمَا تَعَمَّدْتُ؛ البلد الأمين، ص ٧٦
- ﴿٣٥٠٩﴾ امير المؤمنين (عليه السلام): اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا لَا يَسَعُهُ إِلَّا مَغْفِرَتُكَ وَلَا يَمَحُضُهُ إِلَّا عَفْوُكَ وَلَا يُكْفِرُهُ إِلَّا فَضْلُكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٢٤٣

﴿درخواست مغفرت﴾

﴿۳۴۹۶﴾ خدایا؛ همه‌ی گناهانم را؛ از زمانی که مرا خلق کرده‌ای و شب و روز از من سر زده، بیامرز.

﴿۳۴۹۷﴾ خداوندا؛ تمام آن گناهانی را که مانع رسیدن روزی‌ام و مانع برآورده شدن خواسته‌ام می‌شود یا از رسیدن به خواسته‌ام ناتوانم می‌کند یا مانع توجّه کریمانه‌ات به من می‌شود، بیامرز.

﴿۳۴۹۸﴾ خداوندا؛ گذشته‌ام را بیامرز.

﴿۳۴۹۹﴾ خدایا؛ آن گناهانی را که تو از من به آن داناتری بیامرز، و اگر باز هم به آن گناهان دست زدم تو نیز دوباره آن‌ها را بیامرز. آن گناهانم را که با خود عهد می‌کنم که دیگر انجام ندهم ولی تو مرا به این عهد وفادار نمی‌یابی، بیامرز. خدایا؛ آنچه را که من در آغاز، وسیله‌ی تقرّب به درگاه تو قرار دادم، ولی [در حین عمل] دل به مخالفت با آن برخاست [و به ریا و خودنمایی آلوده‌اش کرد]، بیامرز. خدایا؛ نگاه‌های خیانتکارانه‌ام، سخنان بی‌جا، تمایلات دل، و لغزش‌های زبانم را بیامرز.

﴿۳۵۰۰﴾ خدایا؛ آن گناهانی را که تو از من به آن داناتری بیامرز، و اگر باز هم مرتکب آن گناهان شدم، تو نیز دوباره آن‌ها را بیامرز.

﴿۳۵۰۱﴾ بار خدایا؛ آنچه را به زبان به تو نزدیکی جستم و دل راه مخالف آن را پیمود، بیامرز.

﴿۳۵۰۲﴾ خدایا؛ مرا به خاطر اینکه نسبت به حقّ علی (علیه السلام) نادان بودم، بیامرز.

﴿۳۵۰۳﴾ بار خدایا؛ گناهان گذشته‌ام را بیامرز.

﴿۳۵۰۴﴾ خداوندا؛ گناهان پیشین و پسین و آشکار و پنهانم و آنچه را که فراموش کرده‌ام و آنچه را که به عمد مرتکب شده‌ام، بیامرز.

﴿۳۵۰۵﴾ خداوندا؛ گناهان پیشین و پسین و آشکار و پنهان مرا و آنچه را که در حقّ خودم اسراف کرده‌ام و تمام آنچه را که تو به آن از من داناتری، بیامرز.

﴿۳۵۰۶﴾ خداوندا؛ گناهان گذشته و آینده، نهان و آشکار، و هر گناهی را که تو از آن آگاه‌تر از من هستی، بیامرز. که تو پیش از همه و بعد از همه هستی.

﴿۳۵۰۷﴾ خداوندا؛ گناهان گذشته و آینده، نهان و آشکار، و اسراف بر خویشتن و هر گناهی را که تو از آن آگاه‌تر از منی، بیامرز.

﴿۳۵۰۸﴾ خداوندا؛ گناهان پیشین و پسین و آشکار و پنهان مرا و آنچه را که من فراموش کرده‌ام و آنچه را که از سر عمد مرتکب شده‌ام، بیامرز.

﴿۳۵۰۹﴾ خداوندا؛ آنچه را که جز آمرزش تو گنجایش آن را ندارد و جز عفو و گذشت تو محو نمی‌کند و جز فضل و رحمت تو آن را نمی‌پوشاند، بیامرز.

﴿طَلْبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

﴿٣٥١٠﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا لَا يَسَعُهُ إِلَّا مَغْفِرَتُكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٢٤٣

﴿٣٥١١﴾ الكاظم عليه السلام: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا مَضَى مِنْ ذُنُوبِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٤٥

﴿٣٥١٢﴾ الهادي عليه السلام: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا وَأَيَّتُ مِنْ نَفْسِي وَلَمْ تَجِدْ لَهُ وَقَاءً عِنْدِي؛ بحار الأنوار،

ج ٩١، ص ٢٢٩

﴿٣٥١٣﴾ الصادق عليه السلام: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَغْفِرَةً عَزَمًا جَزَمًا لَا تُغَادِرُ ذَنْبًا وَلَا أُرْتَكِبُ بَعْدَهَا

مُحَرَّمًا أَبَدًا؛ الكافي، ج ٢، ص ٥٤٦

﴿٣٥١٤﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَغْفِرَةً عَزَمًا لَا تُغَادِرُ لِي ذَنْبًا وَلَا أُرْتَكِبُ بَعَثَكَ

لِي بَعْدَهَا مُحَرَّمًا؛ بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ١٨٠

﴿٣٥١٥﴾ الرسول عليه السلام: وَرَأَى عليه السلام رَجُلًا يَقُولُ: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي وَلَا أَرَاكَ تَفْعَلُ فَقَالَ عليه السلام لَهُ لِمَ

تُسَوِّ ظَنِّكَ قَالَ لَأَنِّي أَذْنَبْتُ فِي الْجَاهِلِيَّةِ وَالْإِسْلَامِ فَقَالَ عليه السلام أَمَّا مَا أَذْنَبْتَ فِي الْجَاهِلِيَّةِ فَقَدْ مَحَاهُ

الْإِيمَانُ وَمَا فَعَلْتَ فِي الْإِسْلَامِ الصَّلَاةُ إِلَى الصَّلَاةِ كَفَّارَةٌ لِمَا بَيْنَهُمَا؛ مستدرک الوسائل، ج ٣، ص ١٦

﴿٣٥١٦﴾ الرسول عليه السلام: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي وَلِأُمَّتِي؛ بحار الأنوار، ج ٢١، ص ٢١٠

﴿٣٥١٧﴾ الرضا عليه السلام: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي وَلِجَمِيعِ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَالْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ

الْأَحْيَاءِ مِنْهُمْ وَالْأَمْوَاتِ؛ بحار الأنوار، ج ٧٨، ص ٣٥٢

﴿٣٥١٨﴾ الحسين عليه السلام: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي وَلِسَيِّدِي؛ مستدرک الوسائل، ج ٧، ص ١٩٢

﴿٣٥١٩﴾ الأئمة عليهم السلام: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ؛ مستدرک الوسائل، ج ٤، ص ٤٠٣

﴿٣٥٢٠﴾ الصادق عليه السلام: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَارْحَمَهُمَا كَمَا رَبَّيْتَنِي صَغِيرًا؛ الكافي، ج ٢، ص ٥٢٩

﴿٣٥٢١﴾ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِإِخْوَتِي وَأَهْلِي وَلِدِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٨، ص ٢٥٤

﴿٣٥٢٢﴾ الكاظم عليه السلام: اغْفِرْ لَنَا وَلِإِبَائِنَا وَلِأُمَّهَاتِنَا وَلِجَمِيعِ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ الْأَحْيَاءِ

مِنْهُمْ وَالْأَمْوَاتِ؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ٣٤

﴿٣٥٢٣﴾ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَمَا وَلَدَا وَالْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَالْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ

حَبِيْهِمْ وَمَتَّبِعِهِمْ شَاهِدِهِمْ وَغَائِبِهِمْ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٣١٣

﴿٣٥٢٤﴾ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَمَا وَلَدَا وَأَهْلَ قَرَابَتِي وَإِخْوَانِي مَنْ عَرَفْتُ وَمَنْ لَمْ

أَعْرِفْ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٣١٨

﴿٣٥٢٥﴾ الرضا عليه السلام: اللَّهُمَّ اغْفِرْ مَا مَضَى مِنْ ذُنُوبِي وَاعْصِمْنِي فِيمَا بَقِيَ مِنْ عُثْرِي؛ بحار الأنوار،

ج ٨٤، ص ٢١٣

﴿٣٥٢٦﴾ اللَّهُمَّ اغْفِرْ وَارْحَمْ وَتَجَاوَزْ عَمَّا تَعْلَمُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٨، ص ٢٥٦

﴿درخواست مغفرت﴾

- ﴿۳۵۱۰﴾ خداوندا! آنچه را که جز آمرزش تو آن را فرا نمی‌گیرد، بیامرز.
- ﴿۳۵۱۱﴾ بار خدایا! گناهان گذشته‌ام را بیامرز.
- ﴿۳۵۱۲﴾ خدایا! وعده‌هایی را که نهادم و به آن وفادار نبودم، بر من ببخش.
- ﴿۳۵۱۳﴾ بار خدایا! مرا به مغفرت خویش بیامرز؛ و هیچ گناه و خطائی را برای من باقی مگذار، و [یاری‌ام فرما] تا پس از این هرگز مرتکب کار حرامی نشوم.
- ﴿۳۵۱۴﴾ بار خدایا! آمرزشی قطعی نصیبم کن، به نحوی که گناهی باقی نماند و پس از آن نیز با یاری تو، هرگز مرتکب گناهی نشوم.
- ﴿۳۵۱۵﴾ پیامبر ﷺ مردی را دید که می‌گفت: «خدایا! مرا بیامرز، ولی گمان نمی‌کنم که بیامرزی». فرمود: «چرا بدگمانی؟» گفت: «زیرا که من هم در زمان جاهلیت گناه کردم و هم در زمان مسلمانی». فرمود: «گناهانی که در زمان جاهلیت انجام دادی، اسلام‌آوردنت پاک کرد. و در زمان مسلمانی اگر نمازی را بعد از نماز دیگری بخوانی، کفاره‌ی گناهانی است که بین آن دو نماز انجام داده‌ای».
- ﴿۳۵۱۶﴾ خداوندا! مرا و امّتم را بیامرز.
- ﴿۳۵۱۷﴾ بار خدایا! مرا و زنان و مردان با ایمان و مسلمان را زنده و مرده‌شان را بیامرز و از گناهانشان درگذر.
- ﴿۳۵۱۸﴾ خداوندا! مرا و اقایم را بیامرز.
- ﴿۳۵۱۹﴾ پروردگارا! مرا و مردان و زنان با ایمان را بیامرز.
- ﴿۳۵۲۰﴾ بار خدایا! مرا و پدر و مادرم را بیامرز و به آن‌ها رحم کن، چنانچه مرا در کودکی پروراندند.
- ﴿۳۵۲۱﴾ خداوندا! مرا و پدر و مادرم و برادران و خانواده و فرزندانم را بیامرز.
- ﴿۳۵۲۲﴾ ما و پدران و مادران و فرزندان ما را و همه‌ی مردان و زنان با ایمان و مردان و زنان مسلمان را اعمّ از زنده و مرده، بیامرز.
- ﴿۳۵۲۳﴾ بار خدایا! مرا و پدر و مادرم و تمام فرزندان آن‌ها از مردان و زنان مؤمن و مسلمان، زنده و مرده و حاضر و غایبشان را بیامرز.
- ﴿۳۵۲۴﴾ بار خدایا! مرا و پدر و مادرم و فرزندانمان و خاندان و نزدیکان و برادرانم را؛ آن‌ها را که می‌شناسم و نیز آن‌ها را که نمی‌شناسم، بیامرز.
- ﴿۳۵۲۵﴾ بار خدایا! گناهان گذشته‌ام را بیامرز و در آینده نیز مرا از پاک نگه دار.
- ﴿۳۵۲۶﴾ خدایا! ما را بیامرز و بر ما رحم کن و از آنچه خود می‌دانی درگذر.

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

﴿٣٥٢٧﴾ الصادق عليه السلام: اللَّهُمَّ اغْفِرْ وَارْحَمْ وَاعْفُ عَمَّا تَعَلَّمَ؛ تهذيب الأحكام، ج ٥، ص ١٤٨
﴿٣٥٢٨﴾ الصادق عليه السلام: اللَّهُمَّ إِنِّ أَمَتْنِي فَاغْفِرْ لِي وَإِنْ أَحْيَيْتَنِي فَارْزُقْنِيهِ مِنْ قَابِلٍ؛ الكافي، ج ٤، ص ٥٣٠

﴿٣٥٢٩﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: اللَّهُمَّ إِنِّ كَانَ لِي عِنْدَكَ رِضْوَانٌ وَوَدُّ فَاغْفِرْ لِي وَلِمَنْ تَبِعَنِي مِنْ إِخْوَانِي وَشِيعَتِي؛ بحار الأنوار، ج ٣٦، ص ٢٠٤
﴿٣٥٣٠﴾ الرضا عليه السلام: اللَّهُمَّ إِنِّ كَانَ مُحْسِنًا فَزِدْ فِي إِحْسَانِهِ إِحْسَانًا وَإِنْ كَانَ مُسِيئًا فَتَجَاوَزْ عَنْهُ وَاعْفُ لَنَا وَلَهُ؛ بحار الأنوار، ج ٧٨، ص ٣٥٢
﴿٣٥٣١﴾ الرضا عليه السلام: اللَّهُمَّ إِنِّ كَانَ مُحْسِنًا فَزِدْ فِي إِحْسَانِهِ وَتَقَبَّلْ مِنْهُ وَإِنْ كَانَ مُسِيئًا فَاغْفِرْ لَهُ ذَنْبَهُ؛ بحار الأنوار، ج ٧٨، ص ٣٥٤
﴿٣٥٣٢﴾ الرضا عليه السلام: اللَّهُمَّ إِنِّ كَانَ مُحْسِنًا فَزِدْ فِي إِحْسَانِهِ وَإِنْ كَانَ مُسِيئًا فَتَجَاوَزْ عَنْهُ وَاعْفُ لَهُ؛ فقه الرضا عليه السلام، ص ١٧١

﴿٣٥٣٣﴾ الصادق عليه السلام: اللَّهُمَّ إِنِّ كَانَ يُحِبُّ الْخَيْرَ وَآهْلَهُ فَاغْفِرْ لَهُ وَارْحَمْهُ وَتَجَاوَزْ عَنْهُ وَإِنْ كَانَ الْمُسْتَضْعَفُ مِنْكَ بِسَبِيلٍ فَاسْتَغْفِرْ لَهُ عَلَى وَجْهِ الشَّفَاعَةِ لَا عَلَى وَجْهِ الْوَلَايَةِ؛ الكافي، ج ٣، ص ١٨٧
﴿٣٥٣٤﴾ الرضا عليه السلام: اللَّهُمَّ إِنِّ لَمْ تَكُنْ غَفَرْتَ لَنَا فِيمَا مَضَى مِنْ شَعْبَانٍ فَاغْفِرْ لَنَا فِيمَا بَقِيَ مِنْهُ؛ وسائل الشيعة، ج ١٠، ص ٣٠١

﴿٣٥٣٥﴾ الصادق عليه السلام: اللَّهُمَّ إِنَّا لَا نَعْلَمُ مِنْهُ إِلَّا خَيْرًا وَأَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنَّا فَاعْفُ لَهُ؛ مستدرک الوسائل، ج ٢، ص ٤٧٠

﴿٣٥٣٦﴾ اللَّهُمَّ أَنْفَعْنَا بِمَا فَصَّلْتَ فِي كِتَابِكَ مِنَ الْآيَاتِ وَاجْمَعْنَا بِهِ عَلَى طَاعَتِكَ فِي سَائِرِ الْأَوْقَاتِ وَأَعِزَّنَا بِهِ مِنْ جَمِيعِ الشَّدَائِدِ وَالْآفَاتِ وَاعْفُ لَنَا بِهِ سَالِفَ مَا اقْتَرَفْنَاهُ مِنَ السَّيِّئَاتِ؛ بحار الأنوار، ج ٨٩، ص ٣٦٩

﴿٣٥٣٧﴾ السجّاد عليه السلام: اللَّهُمَّ إِنَّكَ أَعْلَمُ بِمَا عَمِلْتُ فَاعْفُ لِي مَا عَلِمْتَ، وَاصْرِفْنِي بِقُدْرَتِكَ إِلَى مَا أَحَبَبْتَ؛ الصحيفة السجّادية عليه السلام، الدعاء ٣١

﴿٣٥٣٨﴾ أمير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ إِنَّكَ افْتَرَضْتَ عَلَى الْآبَاءِ وَالْأُمَّهَاتِ حُقُوقًا عَظُمَتْهَا وَأَنْتَ أَوْلَى مَنْ حَطَّ الْأَوْزَارَ عَنِّي وَخَفَّفَهَا وَأَدَّى الْحُقُوقَ عَنْ عَمِيدِهِ وَاحْتَمَلَهَا يَا رَبَّ أَدِّهَا عَنِّي إِلَيْهِمْ وَاعْفُ لِي وَلِإِخْوَانِي الْمُؤْمِنِينَ الصَّالِحِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٢٧٥

﴿درخواست مغفرت﴾

﴿۳۵۲۷﴾ خدایا؛ ما را بیامرز و بر ما بیخشا و آنچه می‌دانی درگذر.

﴿۳۵۲۸﴾ خداوندا؛ اگر می‌میرانی، پس مرا بیامرز [و از دنیا ببر] و اگر زنده می‌داری، پس در آینده نیز روزی‌ام ده.

﴿۳۵۲۹﴾ خداوندا! اگر از من راضی هستی و مرا دوست داری، مرا و نیز برادران و شیعیانم را که از من پیروی می‌کنند، بیامرز.

﴿۳۵۳۰﴾ بار خدایا؛ اگر نیکوکار بوده است، پس تو احسان خود را به او بیافزا و اگر گناهکار بوده، از گناهانش درگذر، و ما و او را مورد عفو و آمرزش خود قرار ده.

﴿۳۵۳۱﴾ بار خدایا؛ اگر نیکوکار بوده است، پس تو احسان خود را به او بیافزا و اعمالش را بپذیر؛ و اگر گناهکار بوده، گناهش را بیامرز.

﴿۳۵۳۲﴾ بار خدایا؛ اگر نیکوکار بوده است، پس تو احسان خود را به او بیافزا و اگر گناهکار بوده، از گناهانش درگذر، و او را مورد عفو و آمرزش خود قرار ده.

﴿۳۵۳۳﴾ بار خدایا؛ اگر این شخص، نیکی و اهل آن را دوست می‌داشته، او را بیامرز و مورد رحمت خود قرار ده و از گناهان و تقصیرات او درگذر. و اگر مستضعف با تو نوعی پیوستگی دارد، برای او بر مبنای شفاعت، نه بر مبنای ولایت، طلب آمرزش و بخشش کن.

﴿۳۵۳۴﴾ خدایا؛ اگر در روزهای گذشته‌ی این ماه شعبان ما را نیامرزیده‌ای، از تو می‌خواهیم که در باقیمانده‌ی این ماه، ما را بیامرزی.

﴿۳۵۳۵﴾ خدایا؛ ما از او جز خیر چیز دیگری نمی‌دانیم، حال آنکه تو از ما داناتری و بهتر می‌دانی، او را بیامرز.

﴿۳۵۳۶﴾ خداوندا؛ از آیات کتابت که فصل فصل کرده‌ای ما را بهره‌مند ساز، و در دیگر اوقات، ما را با آن به طاعت مشغول کن؛ و از همه‌ی سختی‌ها و بلاها ما را پناه ده، و بدی‌ها و زشتی‌هایی را که در گذشته مرتکب شده‌ایم به واسطه‌ی آن بیامرز.

﴿۳۵۳۷﴾ بار خدایا؛ تو به آنچه کرده‌ام داناتری؛ پس برای من آنچه را که می‌دانی بیامرز و به قدرت و توانایی خود، مرا به آنچه دوست داری، باز گردان.

﴿۳۵۳۸﴾ خدایا؛ تو برای پدران و مادران، حقوقی را بر عهده‌ی من واجب فرمودی و آن حقوق را بزرگ شمردی، حال آنکه تو برای ریختن گناهان و از بین بردن آن‌ها و ادای حقوق بندگان از هرکس سزاوارتری؛ پس آن حقوقی را که از پدر و مادر به گردن من است، ادای آن‌ها را نیز خود برعهده گیر. و مرا و برادران بالیمان و صالحم را بیامرز.

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

﴿٣٥٣٩﴾ اللَّهُمَّ إِنَّكَ قُلْتَ فِي كِتَابِكَ الْمُنْزَلِ عَلَى نَبِيِّكَ مُوسَى أَنْ اغْفِرُوا لِلظَّالِمِينَ وَنَحْنُ الظَّالِمُونَ عَلَى بَابِكَ فَاغْفِرْ لَنَا؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ١٧٤

﴿٣٥٤٠﴾ الرضا عليه السلام: اللَّهُمَّ إِنِّي أَتَوَسَّلُ إِلَيْكَ بِهِمْ وَأَتَقَرَّبُ إِلَيْكَ وَأَتَوَجَّهُ إِلَيْكَ اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي بِهِمْ وَجِيهًا اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي بِهِمْ وَتَجَاوَزْ عَنْ سَيِّئَاتِي بِهِمْ وَارْحَمْنَا بِهِمْ وَاشْفَعْنِي بِهِمْ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢١٥

﴿٣٥٤١﴾ اللَّهُمَّ بِرَحْمَتِكَ اغْفِرْ لِي ذُنُوبِي؛ بحار الأنوار، ج ١٤، ص ٢٧

﴿٣٥٤٢﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ رَبَّ هَذِهِ اللَّيْلَةِ الْجَدِيدَةِ وَكُلِّ لَيْلَةٍ وَهَذَا الشَّهْرِ وَكُلِّ شَهْرٍ وَرَبَّ الْخَلَائِقِ كُلِّهِمْ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَارْفَعْ بِالْخَيْرِ ذِكْرِي وَضَعْ بِهِ وَزْرِي وَاشْرَحْ بِهِ صَدْرِي وَطَهِّرْ بِهِ قَلْبِي وَحَصِّنْ بِهِ فَرْجِي وَاغْفِرْ بِهِ ذُنُوبِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٢٧٨

﴿٣٥٤٣﴾ الصادق عليه السلام: اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاغْفِرْ لِي ذُنُوبِي أَوْلَهَا وَآخِرَهَا صَغِيرَهَا وَكَبِيرَهَا دَقِيقَهَا وَجَلِيلَهَا مَا أَعْرَفُ مِنْهَا وَمَا لَا أَعْرَفُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٥٥

﴿٣٥٤٤﴾ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاغْفِرْ لَهُ؛ تهذيب الأحكام، ج ٦، ص ١١٦

﴿٣٥٤٥﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَارْحَمْهُمَا كَمَا رَبَّيَانِي صَغِيرًا وَجَازِهِمَا عَنِّي بِالْإِحْسَانِ إِحْسَانًا وَبِالسَّيِّئَاتِ غُفْرَانًا؛ بحار الأنوار، ج ٨٦، ص ٣٧٧

﴿٣٥٤٦﴾ الصادق عليه السلام: اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَاغْفِرْ لِي ذُنُوبِي الَّتِي نَظَرْتُ إِلَيْهَا عَيْنَايَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٥٥

﴿٣٥٤٧﴾ الصادق عليه السلام: اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَاغْفِرْ لِي ذُنُوبِي الَّتِي نَطَقَ بِهَا لِسَانِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٥٥

﴿٣٥٤٨﴾ الصادق عليه السلام: اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَاغْفِرْ لِي ذُنُوبِي الَّتِي اكْتَسَبْتُهَا يَدَيَّ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٥٥

﴿٣٥٤٩﴾ الصادق عليه السلام: اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَاغْفِرْ لِي وَالْجُلْدُ بَارِدٌ وَالنَّفْسُ دَائِرَةٌ وَاللِّسَانُ مُنْطَلِقٌ وَالصُّحُفُ مُنْتَشِرَةٌ وَالْأَقْلَامُ جَارِيَةٌ وَالتَّوْبَةُ مَقْبُولَةٌ وَالتَّضَرُّعُ مَرْجُوءٌ قَبْلَ أَنْ لَا أَقْدِرَ عَلَى اسْتِغْفَارِكَ حِينَ يَفْنَى الْأَجَلُ وَيَنْقَطِعُ الْعَمَلُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٣٤٠

﴿٣٥٥٠﴾ السجاد عليه السلام: اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَاغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَارْحَمْهُمَا كَمَا رَبَّيَانِي صَغِيرًا وَاجْزِهِمَا بِالْإِحْسَانِ إِحْسَانًا وَبِالسَّيِّئَاتِ غُفْرَانًا؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٨٥

«درخواست مغفرت»

﴿۳۵۳۹﴾ خداوند! تو در کتابت که آن را بر پیامبر خود موسی علیه السلام فرستاده‌ای، فرموده‌ای: «شما بندگان ستمکار را بیامرزید»؛ و حال این ماییم ستمکاران ایستادگان بر درگاه تو، پس ما را بیامرز. ﴿۳۵۴۰﴾ خداوند! با وساطت ایشان به درگاه تو می‌آیم و به تو نزدیکی می‌جویم و به تو رو می‌کنم، خداوند! به حق ایشان، مرا آبرومند قرار بده، خداوند! به حق ایشان، مرا بیامرز و به حق ایشان، از گناهانم درگذر و به حق ایشان، مرا مورد مرحمت خویش قرار بده و به حق ایشان، شفاعتم کن.

﴿۳۵۴۱﴾ خدایا! به مهربانی‌ات، گناهان مرا بیامرز.

﴿۳۵۴۲﴾ خداوند! پروردگار! این شب جدید و هر شب و این ماه و هر ماه! و پروردگار همه‌ی مخلوقات! بر محمد و خاندانش درود بفرست و نام و یاد مرا [در آسمان‌ها] به نیکی بالا ببر، و بار گناهانم را پائین بنه و سینه‌ی مرا فراخ کن و قلبم را پاک و مطهر ساز و شرم مرا محفوظ بدار و گناهانم را [به حق این شب] بیامرز.

﴿۳۵۴۳﴾ خداوند! بر محمد و خاندان پاکش درود فرست و گناهان مرا از اولین و آخرین، کوچک و بزرگ، کم و زیاد، آنچه که من می‌شناسم یا نمی‌شناسم، بیامرز.

﴿۳۵۴۴﴾ خداوند! بر محمد و خاندان پاکش درود فرست و او را بیامرز.

﴿۳۵۴۵﴾ خداوند! من و پدر و مادرم را بیامرز، و به ایشان رحم کن؛ همچنان که ایشان در طفولیت و کودکی به من رحم کرده و تربیتم کرده‌اند، و از طرف من به ایشان پاداش نیک عطا فرما. خداوند! به واسطه‌ی احسانشان به من، تو نیز به ایشان پاداش بده و به آن‌ها احسان کن و در مقابل گناهانشان آن‌ها را بیامرز.

﴿۳۵۴۶﴾ خداوند! بر محمد و خاندانش درود فرست و گناهی را که چشم بر آن گشودم، بیامرز.

﴿۳۵۴۷﴾ خداوند! بر محمد و خاندانش درود فرست و گناهی را که زبان بر آن گشودم، بیامرز.

﴿۳۵۴۸﴾ خداوند! بر محمد و خاندانش درود فرست و گناهی را که با دست مرتکب شده‌ام، بیامرز.

﴿۳۵۴۹﴾ خدایا! بر محمد و خاندانش درود فرست؛ و مرا بیامرز درحالی که پوستم سرد است و روحم در گردش و زبانم گویا و نامه‌ها پراکنده و قلم‌ها جاری و توبه پذیرفته و عجز و لابه امیدوارانه است؛ پیش از آنکه به هنگام پایان یافتن عمر قادر به طلب آمرزش از تو نباشم و کاری از دستم برنیاید.

﴿۳۵۵۰﴾ خداوند! بر محمد و خاندانش درود فرست و مرا و پدر و مادرم را بیامرز و به واسطه‌ی احسانشان به من، تو نیز به ایشان احسان کن، و در مقابل بدی‌هایشان، آن دو را بیامرز.

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

﴿٣٥٥١﴾ اللَّهُمَّ عَبْدُكَ ابْنُ عَبْدِكَ وَابْنُ أَمَتِكَ أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّي افْتَقَرْتُ إِلَى رَحْمَتِكَ وَاسْتَغْنَيْتَ عَنْهُ اللَّهُمَّ فَتَجَاوَزْ عَنْ سَيِّئَاتِهِ وَزِدْ فِي إِحْسَانِهِ وَاعْفُ لَهُ وَارْحَمْهُ وَنُورْ لَهُ فِي قَبْرِهِ؛

الكافي، ج ٣، ص ١٨٢

﴿٣٥٥٢﴾ اللَّهُمَّ فَاعْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا قَدِيمَهَا وَحَدِيثَهَا صَغِيرَهَا وَكَبِيرَهَا عَمْدَهَا وَخَطَاَهَا سِرَّهَا وَعَلَانِيَتَهَا أَوَّلَهَا وَآخِرَهَا مَا عَلِمْتَ مِنْهَا وَمَا لَمْ أَعْلَمْ؛ بحار الأنوار، ج ٩٧، ص ١٧٣

﴿٣٥٥٣﴾ امير المؤمنين (عليه السلام): اللَّهُمَّ فَاعْفِرْ لِي مَا لَا يَسَعُهُ إِلَّا مَغْفِرَتُكَ وَلَا يَمَحَاهُ إِلَّا عَفْوُكَ وَلَا يُكْفِّرُهُ إِلَّا فَضْلُكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٢٤٩

﴿٣٥٥٤﴾ اللَّهُمَّ فَاعْفِرْ لِي مَا لَا يَسَعُهُ إِلَّا مَغْفِرَتُكَ وَلَا يَمَحُّهُ إِلَّا عَفْوُكَ وَلَا يُكْفِّرُهُ إِلَّا تَجَاوُزُكَ وَفَضْلُكَ؛ البلد الأمين، ص ٣٤٦

﴿٣٥٥٥﴾ الرضا (عليه السلام): اللَّهُمَّ كَمَا سَتَرْتَ عَلَيَّ مَا لَمْ أَعْلَمْ فَاعْفِرْ لِي مَا تَعْلَمُ؛ مستدرک الوسائل،

ج ١٠، ص ٢٥

﴿٣٥٥٦﴾ الصادق (عليه السلام): اللَّهُمَّ لَا تَجْعَلْهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنْ بَيْتِكَ اللَّهُمَّ إِنِّي عَبْدُكَ وَابْنُ عَبْدِكَ وَابْنُ أَمَتِكَ حَمَلْتَنِي عَلَى دَوَابِّكَ وَسَيَّرْتَنِي فِي بِلَادِكَ حَتَّى أَقْدَمْتَنِي حَرَمَكَ وَأَمْنَكَ وَقَدْ كَانَ فِي حُسْنِ ظَنِّي بِكَ أَنْ تَغْفِرَ لِي ذُنُوبِي فَإِنْ كُنْتُ قَدْ غَفَرْتَ لِي ذُنُوبِي فَارْزُدْ عَنِّي رِضًا وَقَرِّبْنِي إِلَيْكَ زُلْفَى وَلَا تُبَاعِدْنِي وَإِنْ كُنْتُ لَمْ تَغْفِرْ لِي فَمِنْ الْآنَ فَاعْفِرْ لِي قَبْلَ أَنْ تَنْأَى عَنْ بَيْتِكَ

داري؛ الكافي، ج ٤، ص ٥٣٠

﴿٣٥٥٧﴾ اللَّهُمَّ مَا عَمِلْتُ فِي هَذِهِ السَّنَةِ مِنْ عَمَلٍ نَهَيْتَنِي عَنْهُ وَلَمْ تَرْضَهُ وَنَسِيتُهُ وَلَمْ تَنْسَهُ وَدَعَوْتَنِي إِلَى التَّوْبَةِ بَعْدَ اجْتِرَائِي عَلَيْكَ اللَّهُمَّ فَإِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ مِنْهُ فَاعْفِرْ لِي؛ مستدرک الوسائل،

ج ٦، ص ٣٩٧

﴿٣٥٥٨﴾ الرضا (عليه السلام): اللَّهُمَّ مَنْ زَعَمَ أَنَا أَرْبَابُ فَنَحْنُ مِنْهُ بَرَاءٌ وَمَنْ زَعَمَ أَنَّ إِلَيْنَا الْخَلْقُ وَعَلَيْنَا الرِّزْقُ فَنَحْنُ مِنْهُ كِبْرَاءَةٌ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ (عليه السلام) مِنَ النَّصَارَى اللَّهُمَّ إِنَّا لَمْ نَدْعُهُمْ إِلَى مَا يَزْعُمُونَ فَلَا تَوَاضَعْنَا بِمَا يَقُولُونَ وَاعْفِرْ لَنَا مَا يَدْعُونَ وَلَا تَدْعُ عَلَيَّ الْأَرْضَ مِنْهُمْ دِيَارًا إِنَّكَ إِنْ تَذَرَهُمْ يُضِلُّوا عِبَادَكَ وَلَا يَلِدُوا إِلَّا فَاجِرًا كَفَّارًا؛ بحار الأنوار، ج ٢٥، ص ٣٤٣

﴿٣٥٥٩﴾ امير المؤمنين (عليه السلام): اللَّهُمَّ نَفْسِي خَلَقْتَهَا وَبَيَدِكَ حَيَاتُهَا وَمَوْتُهَا اللَّهُمَّ فَإِنْ أَمْسَكَتَهَا فَإِلَى رِضْوَانِكَ وَالْجَنَّةِ وَإِنْ أَرْسَلْتَهَا فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَاعْفِرْ لَهَا وَارْحَمْهَا؛ بحار الأنوار،

ج ٨٣، ص ٢٧٦

«درخواست مغفرت»

﴿۳۵۵۱﴾ خداوند! این بنده‌ی تو فرزند بندهات و فرزند کنیز توست. تو از من به آن داناتری. عجز و فقرم را به رحمت تو عرضه و از آن درخواست بی‌نیازی می‌کنم، پروردگارا [به لطف و رحمت خودت] از گناهان او درگذر، و در احسان و نیکی به او بیافزا و او را بیمارز و بر او رحم کن و قبرش را نورانی کن.

﴿۳۵۵۲﴾ بار خدایا! گناهان ما را؛ کهنه و تازه‌اش، صغیره و کبیره‌اش، نهان و آشکارش، اول و آخرش، آن‌ها را که می‌دانستم و آن‌ها را که نمی‌دانستم، بیمارز.

﴿۳۵۵۳﴾ خداوند! گناهان مرا بیمارز؛ آنچه را که جز آمرزش تو آن را فرا نمی‌گیرد، و جز عفو تو آن را محو نمی‌کند، و جز چشم‌پوشی و لطف تو، آن را نمی‌پوشاند.

﴿۳۵۵۴﴾ خداوند! گناهان مرا بیمارز؛ آنچه را که جز آمرزش تو آن را فرا نمی‌گیرد، و جز عفو تو آن را نابود نمی‌کند، و جز گذشت و لطف تو، آن را نمی‌پوشاند.

﴿۳۵۵۵﴾ خداوند! چنانچه آنچه را که نمی‌دانم بر من پوشاندی، تمام آنچه را که بر آن آگاه هستی، بر من ببخش.

﴿۳۵۵۶﴾ خداوند! این (زیارت) را آخرین زیارت من از خانه‌ی خود قرار نده. خداوند! من بنده‌ی تو و فرزند بنده‌ی تو و فرزند کنیز تو هستم، مرا بر چهارپایت سوار کردی و در شهرهایت گرداندی تا اینکه به حَرَمَت و محلّ اَمَنَت رساندی، و من به تو گمان نیک دارم که گناهانم را می‌آمرزی. پس اگر گناهانم را آمرزیدی، رضایت را از من افزون و مرا به خود نزدیک کن، مرا از خودت دور نساز؛ و اگر مرا نیامرزیدی، پیش از آنکه از خانهات دور شوم، مرا بیمارز.

﴿۳۵۵۷﴾ خداوند! تمام آنچه که در این سال انجام دادم، از جمله عملی که تو مرا از آن نهی فرموده بودی و از آن راضی نبودی و من بعد از ارتکاب، آن را فراموش کردم، حال آنکه تو آن را فراموش نکرده‌ای، و بعد از جسارتم، مرا به توبه فراخواندی. خداوند! از آن [گناهان] استغفار می‌کنم، پس مرا بیمارز.

﴿۳۵۵۸﴾ خداوند! هرکس که به خدایی ما معتقد شود، ما از او بیزاریم؛ و هرکس مدّعی شود که آفرینش و روزی به دست ماست، از آن‌ها نیز مانند بیزاری عیسی بن مریم علیه السلام از نصاری، بیزاریم؛ خدایا! ما آن‌ها را به چنین اعتقادی و انداشته‌ایم. ما را به سبب اعتقاد آن‌ها مؤاخذه نکن، از آنچه که ادّعا می‌کنند، ما را ببخش؛ احدی از ایشان را بر روی زمین باقی نگذار، که اگر آزادشان گذاری، بندگان را گمراه می‌کنند و جز فرزندان فاجر و کافر به دنیا نخواهند آورد.

﴿۳۵۵۹﴾ خداوند! این نفس من است که تو آن را آفریده‌ای، و زندگانی و مرگ آن به دست توست. خداوند! اگر آن را در این دنیا زنده نگاه داشتی، به‌سوی خشنودی و بهشت روانه ساز و اگر آن را به‌سوی عالم آخرت روانه ساختی، بر محمّد و خاندانش درود فرست و آن را بیمارز و مورد رحمت خویش قرار ده.

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

﴿٣٥٦٠﴾ السَّجَادُ ﷺ: اللَّهُمَّ وَ أَوْصِلْ إِلَى التَّابِعِينَ لَهُمْ بِإِحْسَانٍ، الَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَلِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ خَيْرَ جَزَائِكَ؛ الصحيفة السجادية ﷺ، الدعاء ٤

﴿٣٥٦١﴾ السَّجَادُ ﷺ: اللَّهُمَّ وَ أَيُّمَا عَبْدٍ نَالَ مِنْي مَا حَظَرْتَ عَلَيْهِ، وَ انْتَهَكَ مِنْي مَا حَبَزْتَ عَلَيْهِ، فَمَضَى بِظُلَامَتِي مَيِّتًا، أَوْ حَصَلَتْ لِي قَبْلَهُ حَيًّا فَاغْفِرْ لَهُ مَا أَلَمَّ بِهِ مِنْي؛ الصحيفة السجادية ﷺ، الدعاء ٣٩

﴿٣٥٦٢﴾ اللَّهُمَّ وَ قَدْ كَانَ فِي أَمَلِي وَ رَجَائِي أَنْ تَغْفِرَ لِي فَإِنْ كُنْتُ يَا رَبُّ قَدْ فَعَلْتُ فَازِدًا عَنِّي رِضًا وَ قَرِينِي إِلَيْكَ زُلْفَى فَإِنْ لَمْ تَكُنْ فَعَلْتُ يَا رَبُّ فَمِنْ أَلَانَ فَاغْفِرْ لِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٦، ص ٣٧٢

﴿٣٥٦٣﴾ اللَّهُمَّ وَ مَا عَمِلْتُ فِي هَذِهِ السَّنَةِ مِمَّا نَهَيْتَنِي عَنْهُ وَ تَجَرَّاتُ عَلَيْهِ فَإِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ لِذَلِكَ كُلِّهِ فَاغْفِرْ لِي يَا غَفُورٌ؛ إقبال الأعمال، ص ٥٣٠

﴿٣٥٦٤﴾ العسكري ﷺ: إِلَهِي أَطَعْتُكَ فِي أَحَبِّ الْأَشْيَاءِ إِلَيْكَ وَ هُوَ التَّوْحِيدُ وَ لَمْ أَغْصِكَ فِي أَبْغَضِ الْأَشْيَاءِ وَ هُوَ الْكُفْرُ فَاغْفِرْ لِي مَا بَيْنَهُمَا؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ٩٩

﴿٣٥٦٥﴾ الحسن ﷺ: إِلَهِي أَطَعْتُكَ وَ لَكَ الْمَنُّ عَلَى فِي أَحَبِّ الْأَشْيَاءِ إِلَيْكَ الْإِيمَانُ بِكَ وَ التَّصَدِيقُ بِرَسُولِكَ وَ لَمْ أَغْصِكَ فِي أَبْغَضِ الْأَشْيَاءِ الشُّرْكَ بِكَ وَ التَّكْذِيبُ بِرَسُولِكَ فَاغْفِرْ لِي مَا بَيْنَهُمَا؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ١٩٠

﴿٣٥٦٦﴾ الصادق ﷺ: إِلَهِي اغْفِرْ لِلْمُذْنِبِينَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ؛ بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ١٧٥

﴿٣٥٦٧﴾ إِلَهِي اغْفِرْ لِي وَ لَا تُعَذِّبْنِي وَ تَوْحِيدُكَ فِي قَلْبِي وَ مَا إِخَالَكَ تَفَعَّلُ عَنِّي؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٢٢٨

﴿٣٥٦٨﴾ السَّجَادُ ﷺ: إِلَهِي ذُنُوبِي لَا تَضُرُّكَ وَ عَفْوُكَ إِيَّايَ لَا يَنْقُصُكَ فَاغْفِرْ لِي مَا لَا يَضُرُّكَ وَ أَعْطِنِي مَا لَا يَنْقُصُكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ١٣٨

﴿٣٥٦٩﴾ إِلَهِي قَدْ عَلِمْتُ حَوَائِجِي فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ أَقْضِهَا وَ قَدْ أَحْصَيْتُ ذُنُوبِي فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ اغْفِرْهَا؛ بحار الأنوار، ج ٩٧، ص ٤١٧

﴿٣٥٧٠﴾ إِنْ أَطَعْتُكَ فَلَكَ الْحَمْدُ وَ الْفَضْلُ وَ إِنْ عَصَيْتُكَ فَلَكَ الْحُجَّةُ فَيَا ثَبَاتِ حُجَّتِكَ عَلَيَّ وَ قَطَعَ حُجَّتِي اغْفِرْ لِي؛ إرشاد القلوب، ج ١، ص ١٥٤

﴿درخواست مغفرت﴾

﴿۳۵۶۰﴾ بار خدایا؛ بهترین پاداش خود را به تابعین و پیروان ایشان [پیروان صحابه‌ی پیامبر از مهاجرین و انصار] که نیکوکردارند برسان: - آنان که می‌گویند: پروردگارا؛ ما و برادرانمان را که در ایمان آوردن بر ما سبقت گرفتند بیامرز -

﴿۳۵۶۱﴾ بار خدایا؛ هر بنده‌ای که درباره‌ی من آنچه را بر او حرام کرده‌ای به‌جا آورده، و پرده‌ی آنچه را بر او منع نموده‌ای، دریده، و حقّ مرا برده و مرده، یا زنده است و حقّ من نزد او به‌جا مانده باشد، او را در ستمی که به من کرده، بیامرز.

﴿۳۵۶۲﴾ خداوندا، امید و مرادی که داشتم و دارم این است که گناهان مرا بیامیزی، پس اگر مرا آمرزیده‌ای، رضایت را از من بیشتر کن و مرا به قرب خود برسان و اگر تاکنون نیامرزیده‌ای، الآن بیامرز.

﴿۳۵۶۳﴾ خدایا؛ آنچه تو مرا از انجام آن منع کردی و در این سال انجام دادم و بر آن جرأت پیدا کردم، به سبب آن از تو آموزش می‌خواهم؛ پس مرا بیامرز؛ ای بسیار آمرزنده.

﴿۳۵۶۴﴾ خدایا؛ تو را در محبوب‌ترین چیزها نزد تو که همان توحید و یکتاپرستی است، اطاعت کردم، و در مبغوض‌ترین چیزها نزد تو که همان کفر می‌باشد، نافرمانی نکردم، پس گناهانی را که در میان این دو هست، بیامرز.

﴿۳۵۶۵﴾ خداوندا؛ به برکت مَتّی که بر من نهادی، من در بهترین چیز تو را اطاعت کردم و آن ایمان به تو و اقرار به پیامبرت می‌باشد. در مورد بدترین چیز، هم از تو نافرمانی نکردم و آن شرک به تو و تکذیب پیامبرت هست. پس از دیگر خطاهایم که بین این دو چیز است، در گذر.

﴿۳۵۶۶﴾ خداوندا؛ زنان و مردان با ایمان گناهکار را بیامرز.

﴿۳۵۶۷﴾ خداوندا؛ مرا بیامرز و عذاب نکن؛ زیرا توحید تو در قلبم است و گمان نمی‌کنم که با من این‌گونه برخورد کنی.

﴿۳۵۶۸﴾ خدایا؛ گناهانم به تو آسیبی نمی‌رساند و آموزش از تو نمی‌کاهد. آنچه را که زیانی به تو نمی‌رساند بیامرز، و آنچه را که از تو چیزی نمی‌کاهد به من عطا کن.

﴿۳۵۶۹﴾ خداوندا؛ تو به خواسته‌های من دانایی. پس بر محمّد و خاندانش درود فرست و حوائجهم را برآور و به‌یقین تو شمارش گناه مرا می‌دانی، پس بر محمّد و خاندان او درود فرست و آنها را (گناهان را) بیامرز.

﴿۳۵۷۰﴾ اگر تو را اطاعت کردم پس حمد و برتری از آن توسست و اگر نافرمانی‌ات کردم تو بر من حجّت داری. پس برای اثبات حجّت بر من و بریدن حجّت من بر تو، مرا بیامرز.

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

﴿٣٥٧١﴾ الرسول ﷺ: إِنَّ الْعَبْدَ لَيَقُولُ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي وَهُوَ مُعْرِضٌ عَنْهُ ثُمَّ يَقُولُ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي وَهُوَ مُعْرِضٌ عَنْهُ ثُمَّ يَقُولُ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي فَيَقُولُ سُبْحَانَهُ لِلْمَلَائِكَةِ أَلَّا تَرَوْنَ عَبْدِي سَأَلَنِي الْمَغْفِرَةَ وَأَنَا مُعْرِضٌ عَنْهُ ثُمَّ سَأَلَنِي الْمَغْفِرَةَ وَأَنَا مُعْرِضٌ عَنْهُ ثُمَّ سَأَلَنِي الْمَغْفِرَةَ عَلِمَ عَبْدِي أَنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنَا أَشْهَدُكُمْ أَنِّي قَدْ غَفَرْتُ لَهُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٠، ص ٣٧٥

﴿٣٥٧٢﴾ الرسول ﷺ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ حَضَرَ رَجُلًا وَهُوَ فِي النَّزْعِ فَقَالَ قُلِ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي الْكَبِيرَ مِنْ مَعْصِيَتِكَ؛ طب الأئمة (عليهم السلام)، ص ٨٠

﴿٣٥٧٣﴾ أَنَا عَبْدُكَ وَأَنْتَ رَبِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي وَاعْتَرَفْتُ بِإِسَاءَتِي وَاسْتَغْفِرُ إِلَيْكَ مِنْ ذُنُوبِي فَاغْفِرْ لِي إِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ؛ البلد الأمين، ص ٣٤٠

﴿٣٥٧٤﴾ أَنَا مِنَ الظَّالِمِينَ فَاغْفِرْ لِي؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢٩٧

﴿٣٥٧٥﴾ السَّجَادَ ﷺ: أَنَا مِنْ أَهْلِ الذُّنُوبِ وَالْخَطَايَا فَاغْفِرْ لِي؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٠٨

﴿٣٥٧٦﴾ الْأَئِمَّةُ (عليهم السلام): أَنَّهُ كَانَ يَقْرَأُ هَذِهِ آيَةَ رَبِّ اغْفِرْ لِي وَلَوْ كُنْتُ يَعْنِي إِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ؛

بحار الأنوار، ج ١٢، ص ٧٤

﴿٣٥٧٧﴾ الْكَاسِمُ (عليه السلام): بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ يَا وَاسِعَ الْمَغْفِرَةِ اغْفِرْ لِي فَإِنَّهُ مَنْ قَالَهَا عِنْدَ إِفْطَارِهِ غُفِرَ لَهُ؛ وسائل الشيعة، ج ١٠، ص ١٤٩

﴿٣٥٧٨﴾ الرسول ﷺ: بَعْدَ صَلَاةِ الْمَغْرَبِ وَبَعْدَ صَلَاةِ الْفَجْرِ سُبْحَانَكَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ اغْفِرْ لِي ذُنُوبِي كُلَّهَا جَمِيعًا فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ كُلَّهَا جَمِيعًا إِلَّا أَنْتَ فَقَدْ رَوَى الْحَسَنُ بْنُ مُحَبُّوبٍ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ يَرْفَعُهُ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فِي حَدِيثٍ هَذَا الْمُرَادُ مِنْهُ أَنَّ الْعَبْدَ إِذَا قَالَ ذَلِكَ قَالَ اللَّهُ جَلَّ جَلَالُهُ لِلْكَتَبَةِ اكْتُبُوا لِعَبْدِي الْمَغْفِرَةَ بِمَعْرِفَتِهِ أَنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ كُلَّهَا جَمِيعًا إِلَّا أَنَا؛ بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ٩٨

﴿٣٥٧٩﴾ تَائِبًا مِمَّا اقْتَرَفْتُ فَاغْفِرْ لِي تَبِعْتَهُ؛ بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ٥١

﴿٣٥٨٠﴾ الرسول ﷺ: تَحَمَّلْ عَنِّي مُفْتَرَضَاتِ حُقُوقِ الْآبَاءِ وَالْأُمَّهَاتِ وَالْإِخْوَةِ وَالْأَخَوَاتِ وَ

اغْفِرْ لَنَا وَ لَهُمْ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ٢٨٨

﴿٣٥٨١﴾ الصَّادِقُ (عليه السلام): تَقُولُ فِي كُلِّ لَيْلَةٍ مِنْ شَهْرِ رَمَضَانَ اللَّهُمَّ رَبَّ شَهْرِ رَمَضَانَ الَّذِي أَنْزَلْتَ فِيهِ الْقُرْآنَ وَافْتَرَضْتَ عَلَى عِبَادِكَ فِيهِ الصَّيَّامَ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَارْزُقْنِي حَجَّ بَيْتِكَ الْحَرَامِ فِي عَامِي هَذَا وَفِي كُلِّ عَامٍ وَاغْفِرْ لِي تِلْكَ الذُّنُوبَ الْعِظَامَ فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُهَا غَيْرُكَ يَا رَحْمَانُ فَإِنَّهُ مَنْ قَالَ ذَلِكَ غُفِرَتْ لَهُ ذُنُوبُ أَرْبَعِينَ سَنَةً؛ بحار الأنوار، ج ٩٣، ص ٣١١

﴿درخواست مغفرت﴾

﴿۳۵۷۱﴾ بنده می گوید: «خداوندا! مرا بیامرز»، ولی خدا از او روی برمی گرداند؛ و اگر بار دوم هم بگوید، باز خداوند به او اعتنا نمی کند، اما در دفعه‌ی سوم خداوند به ملائکه می فرماید: «آیا نمی بینید که بنده‌ی من از من آمرزش خواست و من به او اعتنا نکردم؛ دوباره خواست باز اعتنا نکردم؛ بار سوم هم خواست؛ پس این بنده‌ام معتقد است که کسی غیر از من نمی تواند گناهانش ببخشد. لذا من هم شما را شاهد می گیرم که گناهان این بنده‌ام را آمرزیدم».

﴿۳۵۷۲﴾ رسول خدا ﷺ بر بستر مردی در آستانه‌ی مرگ حاضر شد. به او فرمود: «بگو خداوندا! گناهان بزرگم را بیامرز».

﴿۳۵۷۳﴾ من بنده‌ی تو هستم و تو پروردگار منی، من از ستمکارانم، بد کردم و به خویشتن ستم کردم؛ مرا بیامرز که کسی جز تو گناهان را نمی آمرزد.

﴿۳۵۷۴﴾ من از زمره‌ی ستمکارانم؛ مرا بیامرز.

﴿۳۵۷۵﴾ من اهل گناه و خطاها هستم، مرا بیامرز.

﴿۳۵۷۶﴾ او این آیه «رَبِّ اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ» را قرائت کرد که منظور اسماعیل و اسحاق

بوده‌اند.

﴿۳۵۷۷﴾ «به نام خداوند بخشنده‌ی مهربان؛ ای آن که آمرزش گسترده است، مرا بیامرز» کسی که این کلمات را هنگام افطار بگوید، آمرزیده خواهد شد.

﴿۳۵۷۸﴾ بعد از نماز مغرب و نماز صبح بگوید: «پاک و منزهی تو، معبودی جز تو نیست، تمام گناهانم را بیامرز، زیرا جز تو کسی همه‌ی گناهان را نمی آمرزد. در ضمن روایتی از امام باقر (ع) به نقل از پیامبر اکرم ﷺ بدین مضمون آمده است: «وقتی بنده این را بگوید، خداوند جلّ جلاله به فرشتگان نویسنده‌ی اعمال می فرماید: در برابر این اعتقاد بنده‌ام که «همه‌ی گناهان را جز من کسی نمی تواند بیامرزد» ثبت کنید که آمرزیده شد».

﴿۳۵۷۹﴾ از [گناهانی که] مرتکب شدم توبه می کنم، پس تبعات و عواقب آن را بیامرز.

﴿۳۵۸۰﴾ حقوق واجبی را که از پدران و مادران و برادران و خواهران برعهده‌ی من است تو

به عهده گیر و ما و ایشان و همه‌ی مردان و زنان با ایمان را بیامرز.

﴿۳۵۸۱﴾ در هر شب از ماه رمضان می گویی: «خداوندا! ای پروردگار ماه رمضان که در آن، قرآن را نازل فرمودی و در آن بر بندگانت روزه را واجب ساختی، پس بر محمد و خاندانش درود بفرست و حجّ خانهات را در این سال و هر سال روزی من قرار ده و گناهان بزرگم را بیامرز که آن را کسی جز تو ای خداوند مهربان نمی آمرزد». پس هرکس آن را بگوید، گناهان چهل ساله‌اش آمرزیده می شود.

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

﴿٣٥٨٢﴾ الرسول ﷺ: حَضَرَ رَجُلًا الْمَوْتَ فَقِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ فُلَانًا قَدْ حَضَرَ الْمَوْتَ فَهَضَّ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَمَعَهُ أَنَاسٌ مِنْ أَصْحَابِهِ حَتَّى أَتَاهُ وَهُوَ مُغْمَى عَلَيْهِ قَالَ فَقَالَ يَا مَلِكَ الْمَوْتِ كُفَّ عَنِ الرَّجُلِ حَتَّى أَسْأَلَهُ فَأَفَاقَ الرَّجُلُ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ مَا رَأَيْتَ قَالَ رَأَيْتُ بَيَاضًا كَثِيرًا وَسَوَادًا كَثِيرًا قَالَ فَأَيُّهُمَا كَانَ أَقْرَبَ إِلَيْكَ فَقَالَ السَّوَادُ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ قُلِ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي الْكَثِيرَ مِنْ مَعَاصِيكَ وَاقْبَلْ مِنِّي الْيَسِيرَ مِنْ طَاعَتِكَ فَقَالَ ثُمَّ أَعْمَى عَلَيْهِ فَقَالَ يَا مَلِكَ الْمَوْتِ خَفِّفْ عَنْهُ حَتَّى أَسْأَلَهُ فَأَفَاقَ الرَّجُلُ فَقَالَ مَا رَأَيْتَ قَالَ رَأَيْتُ بَيَاضًا كَثِيرًا وَسَوَادًا كَثِيرًا قَالَ فَأَيُّهُمَا كَانَ أَقْرَبَ إِلَيْكَ فَقَالَ الْبَيَاضُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ غَفَرَ اللَّهُ لِصَاحِبِكُمْ قَالَ فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ﷺ إِذَا حَضَرْتُمْ مَيِّتًا فَقُولُوا لَهُ هَذَا الْكَلَامَ لِيَقُولَهُ: الكافي، ج ٣، ص ١٢٤

﴿٣٥٨٣﴾ رَبِّ اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِمَنْ دَخَلَ بَيْتِي مُؤْمِنًا وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ؛ بحار الأنوار.

ج ٨٨، ص ٢٢٠

﴿٣٥٨٤﴾ الصادق ﷺ: رَبِّ اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِمَنْ دَخَلَ بَيْتِي مُؤْمِنًا يَعْنِي الْوَلَايَةَ مَنْ دَخَلَ

فِي الْوَلَايَةِ دَخَلَ فِي بَيْتِ الْأَنْبِيَاءِ ﷺ؛ الكافي، ج ١، ص ٤٢٣

﴿٣٥٨٥﴾ الرضا ﷺ: رَبِّ اغْفِرْ وَارْحَمْ وَتَجَاوَزْ عَمَّا تَعَلَّمَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢١٥

﴿٣٥٨٦﴾ الصادق ﷺ: رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا وَافْتَحْ بَيْنَنَا وَبَيْنَ قَوْمِنَا بِالْحَقِّ وَأَنْتَ خَيْرُ

الْفَاتِحِينَ؛ المقنعة، ص ١٣٠

﴿٣٥٨٧﴾ ابن عباس ﷺ: فَرَضَ اللَّهُ الْاسْتِغْفَارَ لِعَلِيِّ ﷺ فِي الْقُرْآنِ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ وَهُوَ قَوْلُهُ

تَعَالَى رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَلِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ وَهُوَ سَابِقُ الْأُمَّةِ؛ بحار الأنوار، ج ٣٥، ص ٣٣٤

﴿٣٥٨٨﴾ رَبَّنَا اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ؛ مستدرک الوسائل، ج ٤،

ص ١٤٣

﴿٣٥٨٩﴾ الْأَئِمَّةُ ﷺ: رَبَّنَا اغْفِرْ لِي وَلِوَلَدَيَّ يَعْنِي إِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَالْحَسَنَ وَالْحُسَيْنَ وَ

اللَّهُ ابْنَا رَسُولِ اللَّهِ ﷺ؛ بحار الأنوار، ج ١٢، ص ٧٤

﴿٣٥٩٠﴾ الصادق ﷺ: رَبَّنَا آمَنَّا بِكَ وَصَدَّقْنَا نَبِيَّكَ وَوَالَيْنَا وَلِيِّكَ وَالْأَوْلِيَاءَ مِنْ بَعْدِ

نَبِيِّكَ وَوَلِيِّكَ مَوْلَى الْمُؤْمِنِينَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَالْإِمَامَ الْهَادِيَ مِنْ بَعْدِ

الرَّسُولِ النَّذِيرِ الْمُنْذِرِ وَالسَّرَاجِ الْمُنِيرِ رَبَّنَا فَكَمَا كَانَ مِنْ شَانِكَ أَنْ جَعَلْتَنَا مِنْ أَهْلِ الْوَفَاءِ

بِعَهْدِكَ بِمَنْكَ عَلَيْنَا وَلُطْفِكَ لَنَا فَلْيَكُنْ مِنْ شَانِكَ أَنْ تَغْفِرَ لَنَا ذُنُوبَنَا وَتُكَفِّرَ عَنَّا سَيِّئَاتِنَا؛

بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٣٠٦

﴿درخواست مغفرت﴾

﴿۳۵۸۲﴾ مردی در آستانه‌ی مرگ قرار گرفت، گفته شد: «ای رسول خدا ﷺ فلانی در حال مرگ است». رسول خدا ﷺ به همراه عده‌ای از اصحاب برخاست و نزد او رفت. او بیهوش بود، پیامبر ﷺ فرمود: «ای فرشته‌ی مرگ این مرد را رها کن تا از او پرسشی کنم». مرد به‌هوش آمد و پیامبر ﷺ فرمود: «چه دیدی؟» گفت: «سفیدی و سیاهی زیادی دیدم». فرمود: «کدامشان به تو نزدیک‌تر بود؟» گفت: «سیاهی». پیامبر ﷺ فرمود: بگو: خدایا! «نافرمانی‌های زیادی را که انجام دادم بیامرز و طاعات اندکی که کرده‌ام را بپذیر». آن مرد این عبارت را گفت و بیهوش شد. پیامبر فرمود: «ای فرشته‌ی مرگ بر او آسان بگیر تا از او پرسشی کنم». مرد به‌هوش آمد و پیامبر ﷺ پرسید: «چه دیدی؟» گفت: «سفیدی و سیاهی زیادی دیدم». حضرت پرسید: «کدامشان به تو نزدیک‌تر بود؟» گفت: «سفیدی». رسول خدا ﷺ فرمود: «خداوند دوست شما را آمرزید». پس هنگامی که نزد محتضری حاضر شدید، این عبارات را به او بگویید تا او نیز بگوید.

﴿۳۵۸۳﴾ پروردگارا! مرا و پدر و مادرم را و هرکس را که اهل ایمان است و به خانه‌ی من در می‌آید؛ و زنان و مردان با ایمان را بیامرز.

﴿۳۵۸۴﴾ منظور از آیه: «پروردگارا! مرا، و پدر و مادرم و تمام کسانی را که با ایمان وارد خانه‌ی من شدند، بیامرز»، ولایت می‌باشد؛ کسی که ولایت را قبول کند داخل در خانه‌ی انبیاء شده است.

﴿۳۵۸۵﴾ پروردگارا! ما را بیامرز و بر ما رحم کن و از آنچه خود می‌دانی درگذر.

﴿۳۵۸۶﴾ پروردگارا! ما را بیامرز و از گناهانمان درگذر و ما را مورد رحمت خود قرار ده و میان ما و قوممان به حق و راستی گشایش برقرار کن درحالی که تو بهترین گشایش‌دهندگانی.

﴿۳۵۸۷﴾ خداوند در قرآن، طلب آمرزش برای علی علیه السلام را بر هر مسلمانی واجب کرده و این مطلب از این آیه استنباط می‌شود: «پروردگارا! ما و برادرانمان را که در ایمان از ما سبقت گرفتند بیامرز» و علی علیه السلام کسی است که در ایمان از همه پیشی گرفته بود.

﴿۳۵۸۸﴾ پروردگارا! مرا و پدر و مادرم و مؤمنان را در روز حساب بیامرز.

﴿۳۵۸۹﴾ پروردگارا! مرا و دو فرزندم را مورد آمرزش قرار ده. منظور از (وَلَدَیْ) در این آیه،

اسماعیل و اسحاق یا امام حسن و امام حسین علیه السلام دو پسر رسول خدا ﷺ هستند.

﴿۳۵۹۰﴾ پروردگارا! به تو ایمان آوردیم و پیامبرت را تصدیق کردیم و ولایت ولایت و اولیای

بعد از پیامبر را پذیرفتیم - ولی تو و مولای مؤمنین، علی بن ابی طالب علیه السلام - امام هدایتگر بعد از پیامبر، هشداردهنده و بشارت‌دهنده و چراغ نورانی؛ پروردگارا! همچنان که از تو انتظار می‌رود با نعمتی که به ما عطا می‌کنی و لطفی که به ما داری، ما را اهل وفای به عهد قرار دهی، پس انتظار داریم که گناهانمان را بیامیزی و بدی‌هایمان را بپوشانی.

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

﴿٣٥٩١﴾ الباقر عليه السلام: رَبَّنَا وَسِعْتَ كُلَّ شَيْءٍ رَحْمَةً وَعِلْمًا فَاغْفِرْ لِلَّذِينَ تَابُوا، مِنْ وَلَايَةِ هَؤُلَاءِ وَبَنَى أُمِّيَّةً وَاتَّبَعُوا سَبِيلَكَ وَهُوَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام؛ بحار الأنوار، ج ٢٣، ص ٣٦٣

﴿٣٥٩٢﴾ الباقر عليه السلام: رَبَّنَا وَسِعْتَ كُلَّ شَيْءٍ رَحْمَةً وَعِلْمًا فَاغْفِرْ لِلَّذِينَ تَابُوا، مِنْ وَلَايَةِ الطَّوَاعِيتِ الثَّلَاثَةِ وَبَنَى أُمِّيَّةً وَاتَّبَعُوا سَبِيلَكَ يَعْنِي وَلَايَةَ عَلِيِّ عليه السلام وَهُوَ السَّبِيلُ؛ بحار الأنوار، ج ٢٣، ص ٣٦٤

﴿٣٥٩٣﴾ الصادق عليه السلام: عَنْ عَمَّارِ السَّابَاطِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ الْجَنَازَةِ إِذَا حُمِلَتْ كَيْفَ يَقُولُ الَّذِي يَحْمِلُهَا قَالَ يَقُولُ بِسْمِ اللَّهِ وَبِاللَّهِ وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ؛ وسائل الشيعة، ج ٣، ص ١٥٨

﴿٣٥٩٤﴾ سليمان عليه السلام: لَمَّا أَرَادَ (سُلَيْمَانُ عليه السلام) مِنَ اللَّهِ تَعَالَى الْمُلْكَ وَالْمَغْفِرَةَ دَعَا اللَّهَ تَعَالَى بِهَذَا الْاسْمِ فَقَالَ رَبِّ اغْفِرْ لِي وَهَبْ لِي مُلْكًا لَا يَنْبَغِي لِأَحَدٍ مِنْ بَعْدِي فَأَجَابَهُ اللَّهُ تَعَالَى؛ مستدرک الوسائل، ج ٥، ص ٢٧٩

﴿٣٥٩٥﴾ الكاظم عليه السلام: عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَبْدِ الْحَمِيدِ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا الْحَسَنِ عليه السلام يَقُولُ فِي سُجُودِهِ: يَا مَنْ عَلَّمَ فَلَا شَيْءَ فَوْقَهُ وَيَا مَنْ دَنَا فَلَا شَيْءَ دُونَهُ اغْفِرْ لِي وَلِأَصْحَابِي؛ مستدرک الوسائل، ج ٤، ص ٤٥٠

﴿٣٥٩٦﴾ الكاظم عليه السلام: عَنْ ابْنِ رِثَابٍ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَقُولُ وَهُوَ سَاجِدٌ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي وَلِأَصْحَابِ أَبِي فَإِنِّي أَعْلَمُ أَنَّ فِيهِمْ مَنْ يَنْقُصُنِي؛ بحار الأنوار، ج ٤٧، ص ١٧

﴿٣٥٩٧﴾ صَلِّ يَا رَبِّ عَلَيْهِمْ صَلَاةَ دَائِمَةٍ مُنْتَهَى رِضَاكَ وَاغْفِرْ لِي بِهِمُ الذُّنُوبَ الَّتِي بَيْنِي وَبَيْنَكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٧، ص ٤١٥

﴿٣٥٩٨﴾ ضَعِ خَدَّكَ الْأَيْمَنَ عَلَى الْأَرْضِ وَقُلْ يَا سَيِّدِي يَا سَيِّدِي يَا سَيِّدِي صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاغْفِرْ لِي اغْفِرْ لِي اغْفِرْ لِي وَأَكْثِرْ مِنْ قَوْلِكَ ذَلِكَ وَاحْشَعْ وَأَبْكْ؛ بحار الأنوار، ج ٩٧، ص ٤١٥

﴿٣٥٩٩﴾ الباقر عليه السلام: عَمِلْتُ سُوءًا وَظَلَمْتُ نَفْسِي فَاغْفِرْ لِي؛ الكافي، ج ٢، ص ٥٣٨

﴿٣٦٠٠﴾ الصادق عليه السلام: فَاغْفِرْ لِلَّذِينَ تَابُوا وَاتَّبَعُوا سَبِيلَكَ، فَاسْتَغْفَرَ الْمَلَائِكَةُ وَاللَّهُ لَكُمْ دُونَ هَذَا الْخَلْقِ كُلِّهِمْ؛ دعائم الإسلام، ج ١، ص ٧٦

﴿٣٦٠١﴾ الباقر عليه السلام: فَاغْفِرْ لِلَّذِينَ تَابُوا وَاتَّبَعُوا سَبِيلَكَ، يَعْنِي الَّذِينَ اتَّبَعُوا وَلَايَةَ عَلِيٍّ وَ[عَلِيٍّ] هُوَ السَّبِيلُ؛ تفسير فرائد الكوفي، ص ٣٧٦

﴿درخواست مغفرت﴾

﴿۳۵۹۱﴾ پروردگارا! تو که دانای همه چیز هستی و رحمت همه جا را فرا گرفته، کسانی که از ولایت این‌ها و بنی‌امیه برگشتند و از راه تو که همان ولایت امیرالمؤمنین علیه السلام است پیروی کردند، بیامرزش.

﴿۳۵۹۲﴾ پروردگارا! تو که دانای همه چیز هستی و رحمت همه جا را فرا گرفته، کسانی که از ولایت حکومت طاغوت‌های سه‌گانه و بنی‌امیه برگشتند و از راه تو که همان ولایت امیرالمؤمنین علیه السلام است پیروی کردند، بیامرزش.

﴿۳۵۹۳﴾ عمار سابطی گوید: «از امام صادق علیه السلام درباره‌ی جنازه سؤال کردم، هنگامی که حمل می‌شود؛ کسانی که او را حمل می‌کنند چه بگویند؟ فرمود: بگویند «به نام خدا و با استعانت از او و درود خدا بر محمد و خاندانش، خداوند زنان و مردان با ایمان را بیامرزش».

﴿۳۵۹۴﴾ زمانی که سلیمان علیه السلام از خداوند بلندمرتبه سلطنت و آمرزش خواست، خداوند را با این نام خواند؛ و چنین گفت: «خداوند! مرا بیامرزش و سلطنتی ده که پس از من شایسته‌ی هیچ‌کس نباشد». و خداوند اجابت کرد.

﴿۳۵۹۵﴾ ابراهیم بن عبدالحمید گوید: از امام کاظم علیه السلام شنیدم که در سجودش می‌فرمود: «ای آنکه برتری، و چیزی بالا دست او نیست و ای کسی که نزدیک است، و چیزی جز از او نیست. مرا و یاوران مرا بیامرزش».

﴿۳۵۹۶﴾ ابن‌رئاب گوید: از امام صادق علیه السلام شنیدم که در سجده می‌گفت: «خداوند! مرا و یاران پدرم را بیامرزش، می‌دانم که در میان آن‌ها کسانی هستند که مرا کوچک می‌شمارند».

﴿۳۵۹۷﴾ پروردگارا! بر ایشان درود فرست؛ درودی دائمی که به رضایت تو بیانجامد و گناهی را که بین من و توست، بیامرزش.

﴿۳۵۹۸﴾ گونه‌ی راست را بر روی زمین بگذار و بگو: «ای آقای من، سرور من؛ بر محمد و خاندانش درود فرست و مرا بیامرزش و مرا بیامرزش و مرا بیامرزش». پس آن را بسیار بگو و خاکساری کن و فراوان ناله و گریه کن.

﴿۳۵۹۹﴾ من بسیار بدی کرده‌ام و در واقع بر خودم ظلم و ستم کرده‌ام، پس گناهانم را بیامرزش.

﴿۳۶۰۰﴾ آنان را که توبه کردند و راه تو را پیروی کردند بیامرزش، به خدا قسم؛ استغفار فرشتگان فقط برای شماست، نه برای بقیه‌ی آفریدگان.

﴿۳۶۰۱﴾ آنان را که توبه کردند و راه تو را پیروی کردند بیامرزش، یعنی کسانی را که از ولایت حضرت علی علیه السلام پیروی کرده و به راه او رفتند.

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

- ﴿٣٦٠٢﴾ الحسين عليه السلام: فَأَغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا أَجْمَعِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٢٤
- ﴿٣٦٠٣﴾ الباقر عليه السلام: فَأَغْفِرْ لِي الذُّنُوبَ إِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٢٤٦
- ﴿٣٦٠٤﴾ الصادق عليه السلام: فَأَغْفِرْ لِي خَطَايَايَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٣٣٦
- ﴿٣٦٠٥﴾ السَّجَّاد عليه السلام: فَأَغْفِرْ لِي خَطِيئَتِي؛ المصباح للكفعمي، ص ٦٠٢
- ﴿٣٦٠٦﴾ الصادق عليه السلام: فَأَغْفِرْ لِي ذُنُوبِي فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ؛ مستدرک الوسائل، ج ٦، ص ٥٥
- ﴿٣٦٠٧﴾ فَأَغْفِرْ لِي ذُنُوبِي كُلَّهَا؛ بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ٤٧
- ﴿٣٦٠٨﴾ فَأَغْفِرْ لِي فَإِنِّي لَنْ أَعُودَ لِشَيْءٍ كَرِهْتُ إِنْ شِئْتَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٨٧
- ﴿٣٦٠٩﴾ الصادق عليه السلام: فَأَغْفِرْ لِي فَإِنِّي مُقِرٌّ بِذُنُوبِي عَلَى نَفْسِي وَ لَا يَدْفَعُ الذَّنْبَ الْعَظِيمَ غَيْرُكَ؛ تهذيب الأحكام، ج ٣، ص ٩٤
- ﴿٣٦١٠﴾ الصادق عليه السلام: فَأَغْفِرْ لِي كُلَّ ذَنْبٍ أَذْنَبْتُهُ وَ نَسِيتُهُ وَ هُوَ عِنْدَكَ فِي كِتَابٍ مُبِينٍ؛ روضة الواعظين، ج ٢، ص ٣٥٥
- ﴿٣٦١١﴾ السَّجَّاد عليه السلام: فَأَغْفِرْ لِي مَا خَفِيَ عَلَى الْآدَمِيِّينَ مِنْ عَمَلِي؛ البلد الأمين، ص ٢١٠
- ﴿٣٦١٢﴾ السَّجَّاد عليه السلام: فَأَغْفِرْ لِي مَا سَتَرْتَ مِنْ غَيْرِكَ مِنْ ذَنْبٍ وَ بَارَزْتُكَ بِخَطِيئَتِي مِنْ جَهْلِي لِلَّذِي خِفْتُ مِنْ خَلْقِكَ وَ رَجَوْتُ مِنْ عَفْوِكَ؛ إقبال الأعمال، ص ١٩٣
- ﴿٣٦١٣﴾ الرسول ﷺ: فَأَغْفِرْ لِي مَا قَدَّمْتُ وَ مَا أَخَّرْتُ وَ مَا أَسْرَرْتُ وَ مَا أَعْلَنْتُ وَ أَخْطَأْتُ وَ تَعَمَّدْتُ وَ حَفِظْتُ وَ نَسِيتُ وَ عَلِمْتُ وَ شَهِدْتُ؛ بحار الأنوار، ج ٨٦، ص ٣٧٦
- ﴿٣٦١٤﴾ الصادق عليه السلام: فَأَغْفِرْ لِي مُتَعَوِّذًا؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٣٦١
- ﴿٣٦١٥﴾ الرسول ﷺ: فَأَغْفِرْ لِي وَ لِمَنْ تَبِعَنِي مِنْ إِخْوَانِي وَ شِيعَتِي وَ طَيْبُ مَا فِي صُلْبِي؛ كمال الدين، ج ١، ص ٢٦٤
- ﴿٣٦١٦﴾ فَبِالْمَكُونِ مِنْ أَسْمَائِكَ وَ مَا وَارَتْهُ الْحُجُبُ مِنْ بَهَائِكَ اغْفِرْ لِهَذِهِ النَّفْسِ الْهَلُوعَةِ وَ لِهَذَا الْقَلْبِ الْجَزُوعِ الَّذِي لَا يَصْبِرُ عَلَى حَرِّ الشَّمْسِ فَكَيْفَ بَحْرٌ نَارِكُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٢٢٨
- ﴿٣٦١٧﴾ الرسول ﷺ: فَخَرَجْتُ حَتَّى اجْتَزَيْتُ بِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَرَأَيْتُهُ يُصَلِّي وَ هُوَ يَقُولُ اللَّهُمَّ بِحَقِّ عَلَى عَبْدِكَ اغْفِرْ لِلْخَاطِئِينَ مِنْ أُمَّتِي؛ بحار الأنوار، ج ٤٠، ص ٤٣
- ﴿٣٦١٨﴾ ابن عباس رضي الله عنه: فَرَضَ اللَّهُ الْاسْتِغْفَارَ لِعَلَى عليه السلام فِي الْقُرْآنِ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ وَ هُوَ قَوْلُهُ تَعَالَى رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَ لِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ وَ هُوَ سَابِقُ الْأُمَّةِ؛ بحار الأنوار، ج ٣٥، ص ٣٣٤

﴿درخواست مغفرت﴾

- ﴿۳۶۰۲﴾ همه‌ی گناهان ما را ببامرز.
- ﴿۳۶۰۳﴾ از گناهم درگذر که جز تو کسی آن را نمی‌آمرزد.
- ﴿۳۶۰۴﴾ خطایم را ببامرز.
- ﴿۳۶۰۵﴾ خطاهایم را ببامرز.
- ﴿۳۶۰۶﴾ گناهانم را ببامرز که کسی جز تو گناهان را نمی‌بخشد.
- ﴿۳۶۰۷﴾ تمام گناهان مرا ببامرز.
- ﴿۳۶۰۸﴾ مرا ببامرز. اگر تو بخواهی، من هرگز به‌سوی آنچه تو از آن ناخشنودی، نخواهم رفت.
- ﴿۳۶۰۹﴾ مرا ببامرز، من به گناهایی که در حقّ خود روا داشته‌ام اقرار می‌کنم؛ و کسی جز تو، گناهان بزرگ را دفع می‌کند.
- ﴿۳۶۱۰﴾ هر گناهی را که انجام داده‌ام و آن را فراموش کرده‌ام و آن در محضر تو، در کتابی آشکار ثبت است، ببامرز.
- ﴿۳۶۱۱﴾ آنچه از اعمالم را که بر انسان‌ها پوشیده و پنهان است ببامرز.
- ﴿۳۶۱۲﴾ گناهایی را که از غیر خودت پوشاندی اما من به خاطر جهلم با آن‌ها به جنگ تو برخاستم و گناهایی را که از خلق تو واهمه دارم ولی درباره‌ی آن‌ها به عفو تو امیدوارم، ببامرز.
- ﴿۳۶۱۳﴾ همه‌ی گناهان گذشته و آینده و پنهان و آشکار و خطاهایم را و آنچه که به‌عمد سر زده و آنچه را که به خاطر دارم یا فراموش کرده‌ام و می‌دانم و گواهم، ببامرز.
- ﴿۳۶۱۴﴾ مرا ببامرز درحالی که به تو پناه آورده‌ام.
- ﴿۳۶۱۵﴾ مرا و نیز برادران و شیعیانم را که از من پیروی می‌کنند، ببامرز و نسلم را پاکیزه گردان.
- ﴿۳۶۱۶﴾ به اسماء پنهانت و به آنچه از شکوهت که حجاب‌ها آن را پنهان کرده، این نفس طمّاع و حریص و قلب بی‌تاب را ببامرز که حتّی در برابر گرمای خورشید نمی‌تواند صبر کند چه رسد به گرمای آتش تو.
- ﴿۳۶۱۷﴾ [ابن مسعود گوید:] خارج شدم و گذرم به رسول خدا ﷺ افتاد و دیدم که نماز می‌خواند و می‌گوید: «خداوندا! به حقّ بنده‌ات علی، گناهکاران اُمّت را ببامرز».
- ﴿۳۶۱۸﴾ خداوند در قرآن، طلب آمرزش برای علی ﷺ را بر هر مسلمانی واجب کرده و این مطلب از این آیه استنباط می‌شود: «پروردگارا! ما و برادرانمان را که در ایمان از ما سبقت گرفتند ببامرز» و علی ﷺ کسی است که در ایمان از همه پیشی گرفته بود.

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

﴿٣٦١٩﴾ ابن عباس رضي الله عنه: فَرَضَ اللَّهُ تَعَالَى الْاسْتِغْفَارَ لِعَلِيٍّ عليه السلام فِي الْقُرْآنِ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ بِقَوْلِهِ تَعَالَى: رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَلِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ فَكُلُّ مَنْ أَسْلَمَ بَعْدَ عَلِيٍّ فَهُوَ يَسْتَغْفِرُ لِعَلِيٍّ عليه السلام؛ شرح نهج البلاغة، ج ١٣، ص ٢٢٤

﴿٣٦٢٠﴾ السَّجَاد عليه السلام: فَصَّلَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاغْفِرْ لَنَا مُتَعَوِّذِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥،

ص ١٠٣

﴿٣٦٢١﴾ الصادق عليه السلام: فَقَالَ آدَمُ يَا رَبِّ اغْفِرْ لِي وَلِذُرِّيَّتِي مِنْ بَعْدِي فَقَالَ نَعَمْ مَنْ آمَنَ مِنْهُمْ

بِي وَرَسُولِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٦، ص ٢٠١

﴿٣٦٢٢﴾ الباقر عليه السلام: فَقِيلَ لَهُ سَلْ يَا آدَمُ قَالَ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي ذَنْبِي قَالَ قَدْ غَفَرْتُ لَكَ يَا آدَمُ قَالَ وَلِذُرِّيَّتِي مِنْ بَعْدِي قَالَ يَا آدَمُ مَنْ بَاءَ مِنْهُمْ بِذَنْبِهِ هَاهُنَا كَمَا بُوتَ؛ مستدرک الوسائل، ج ١٠،

ص ١٤٧

﴿٣٦٢٣﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: فَلَمَّا قَعَدُوا جَاءَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وآله يُتْبِعُهُ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمَا حَتَّى جَلَسَ وَسَطَهُمْ وَقَالَ لَهُمْ إِنِّي سَأَلْتُكُمْ عَنْ أَمْرٍ فَأَجِيبُونِي عَنْهُ فَقَالُوا قُلْ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ أَلَسْتُمْ كُنْتُمْ ضَالِّينَ فَهَدَاكُمْ اللَّهُ بِي فَقَالُوا بَلَى فَلِلَّهِ الْمِنَّةُ وَلِرَسُولِهِ قَالَ أَلَمْ تَكُونُوا عَلَى شِفَا حُفْرَةٍ مِنَ النَّارِ فَأَنْقَذَكُمْ اللَّهُ بِي قَالُوا بَلَى فَلِلَّهِ الْمِنَّةُ وَلِرَسُولِهِ قَالَ أَلَمْ تَكُونُوا قَلِيلًا فَكَثَّرَكُمْ اللَّهُ بِي قَالُوا بَلَى فَلِلَّهِ الْمِنَّةُ وَلِرَسُولِهِ قَالَ أَلَمْ تَكُونُوا أَعْدَاءَ فَأَلَّفَ اللَّهُ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ بِي قَالُوا بَلَى فَلِلَّهِ الْمِنَّةُ وَلِرَسُولِهِ ثُمَّ سَكَتَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وآله هُنَيْئَةً ثُمَّ قَالَ أَلَا تُجِيبُونِي بِمَا عِنْدَكُمْ قَالُوا بَعْدَ نَجِيْبِكَ فِدَاؤُكَ أَبَاؤُنَا وَ أُمَّهَاتُنَا قَدْ أَجَبْنَاكَ بِأَنْ لَكَ الْفَضْلُ وَالْمَنْ وَالطَّوْلُ عَلَيْنَا قَالَ أَمَا لَوْ شِئْتُمْ لَقُلْتُمْ وَأَنْتَ قَدْ كُنْتَ جَسْتَنَا طَرِيدًا فَأَوْيْنَاكَ وَ جَسْتَنَا حَائِفًا فَأَمْنَّاكَ وَ جَسْتَنَا مُكَذَّبًا فَصَدَّقْنَاكَ فَأَرْفَعَتْ أَصْوَاتُهُمْ بِالْبُكَاءِ وَقَامَ شُيُوخُهُمْ وَ سَادَاتُهُمْ إِلَيْهِ فَقَبَّلُوا يَدَيْهِ وَ رَجَلَيْهِ ثُمَّ قَالُوا رَضِينَا بِاللَّهِ وَ عَنْهُ وَ رَسُولِهِ وَ عَنْهُ وَ هَذِهِ أَمْوَالُنَا بَيْنَ يَدَيْكَ فَإِنْ شِئْتَ فَاقْسِمْنَا عَلَى قَوْمِكَ وَ إِنَّمَا قَالَ مَنْ قَالَ مِنَّا عَلَى غَيْرِ وَغَرَّ صَدْرُ وَ غَلَّ فِي قَلْبٍ وَ لَكِنَّهُمْ ظَنُّوا سَخَطًا عَلَيْهِمْ وَ تَقْصِيرًا لَهُمْ وَ قَدْ اسْتَغْفَرُوا اللَّهَ مِنْ ذُنُوبِهِمْ فَاسْتَغْفَرَ لَهُمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وآله اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِلْأَنْصَارِ وَ لِلْأَبْنَاءِ الْأَنْصَارِ وَ لِلْأَبْنَاءِ الْأَنْصَارِ يَا مَعْشَرَ الْأَنْصَارِ أَمَا تَرْضَوْنَ أَنْ يَرْجِعَ غَيْرُكُمْ بِالشَّاءِ وَ النِّعَمِ وَ تَرْجِعُونَ أَنْتُمْ وَ فِي سَهْمِكُمْ رَسُولُ اللَّهِ قَالُوا بَلَى رَضِينَا؛ بحار الأنوار، ج ٢١، ص ١٥٩

﴿درخواست مغفرت﴾

﴿۳۶۱۹﴾ خداوند در قرآن، طلب آمرزش برای علی علیه السلام را بر هر مسلمانی واجب کرده است و این مطلب از این آیه استنباط می‌شود: «پروردگارا! ما را و برادرانمان را که در ایمان از ما سبقت گرفتند ببامرز». و علی علیه السلام کسی است که در ایمان آوردن از همه پیشی گرفته بود.

﴿۳۶۲۰﴾ بر محمد و خاندان محمد علیهم السلام درود بفرست و ما پناه‌آوردگان را ببامرز.

﴿۳۶۲۱﴾ آدم به درگاه الهی عرضه داشت: «پروردگارا! آیا من و فرزندانم را می‌آمرزی؟ حق تعالی فرمود: «آری، هر کدام از ایشان را که به من و رسولانم ایمان بیاورند، حتماً می‌آمرزم».

﴿۳۶۲۲﴾ به آدم علیه السلام گفته شد: «هر چه می‌خواهی درخواست کن». گفت: «خدایا! گناهم را ببامرز». خداوند فرمود: «ای آدم آمرزیدم». گفت: «و گناهان فرزندانم که بعد از من هستند». خداوند فرمود: «گناه هر کدام از آن‌ها که در اینجا مانند تو به گناه خود اعتراف کردند را آمرزیدم».

﴿۳۶۲۳﴾ هنگامی که همه‌ی انصار نشستند، پیامبر صلی الله علیه و آله درحالی که امیرالمؤمنین علیه السلام او را همراهی می‌کرد، پیش آمد و در میان آنان نشست و به آن‌ها فرمود: «من درباره‌ی موضوعی از شما سؤال می‌پرسم. شما نیز درباره‌ی آن پاسخ مرا بدهید». گفتند: «ای رسول خدا! بفرما! فرمود: «آیا شما گمراه و سرگردان نبودید تا آنکه خداوند به واسطه‌ی من شما را هدایت ساخت؟» گفتند: «آری، و منت و نیکی از آن خدا و رسول خداست». فرمود: «آیا بر لبه‌ی گودالی از آتش قرار نداشتید و خداوند با من شما را نجات داد؟» گفتند: «آری، و منت و نیکی از آن خدا و رسول - خداست». فرمود: «آیا اندک نبودید تا آنکه خداوند به واسطه‌ی من شما را بسیار ساخت؟» گفتند: «آری، و منت و نیکی از آن خدا و رسول خداست». فرمود: «آیا با هم دشمن نبودید و خداوند با من میان قلب‌هایتان انس و الفت برقرار ساخت؟» گفتند: «آری، و منت و نیکی از آن خدا و رسول خداست». سپس رسول خدا صلی الله علیه و آله اندکی سکوت کرد و فرمود: «آیا به آنچه که نزد شماست پاسخ مرا نمی‌گویید؟» گفتند: «پدران و مادرانمان فدای تو باد! در مورد چه چیزی پاسخ تو را بگوییم؟ ما به تو پاسخ داده‌ایم که تو نسبت به ما دارای فضل و نیکی و منت هستی». فرمود: «بی‌تردید اگر می‌خواستید می‌گفتید: «و تو در حالی نزد ما آمدی که رانده شده بودی و ما تو را پناه دادیم. و هراسان بودی، امان دادیم و تکذیب شده بودی و ما تو را تصدیق نمودیم». با این سخن، صدای ناله‌شان بلند شد و بزرگان آن‌ها به‌سوی او برخاستند و دست و پا‌های او را بوسیدند. سپس گفتند: «ما از خدا و رسول خدا راضی و خشنود گشتیم، و این اموال ماست که در پیش روی تو قرار دارد؛ اگر خواستی آن را میان قومت تقسیم کن، و آن که از طرف ما آن سخن را گفت، بدون دشمنی در سینه و کینه‌ی پنهان در قلب آن را بر زبان راند. ولی آنان این گمان را کردند که بر آنان خشم گرفته شده است و از آنان کوتاهی و سستی سر زده است، و [اکنون] به درگاه خدا از گناهانشان استغفار کرده‌اند. پس ای رسول خدا! تو هم برای آنان استغفار و طلب بخشش کن». پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: «خدایا انصار و فرزندان انصار و فرزندان فرزندان انصار را ببامرز. ای گروه انصار! آیا راضی و خشنود نمی‌شوید که غیر شما با گوسفند و شتر بازگردد و شما هم بازگردید درحالی که رسول - خدا سهم شما باشد؟» گفتند: «آری، راضی و خشنود گشتیم».

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

﴿٣٦٢٤﴾ الرسول ﷺ: فِي تَفْسِيرِ إِنْكَ لَعَلَى خَلْقٍ عَظِيمٍ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَلَّمَا آذَاهُ الْكَفَّارُ مِنْ قَوْمِهِ قَالَ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِقَوْمِي إِنَّهُمْ لَا يَعْلَمُونَ؛ نهج الحق، ص ٣٠٨

﴿٣٦٢٥﴾ الباقر ﷺ: يَا عَظِيمُ يَا عَظِيمُ اغْفِرْ لِي الْعَظِيمَ مِنْ ذُنُوبِي فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ الْعِظَامَ إِلَّا أَنْتَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٦، ص ٣٢٩

﴿٣٦٢٦﴾ الرسول ﷺ: قَالَ آدَمُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي فَاغْفِرْ لِي، إِنْكَ أَنْتَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ فَرَحِمَهُ اللَّهُ بِذَلِكَ وَتَابَ عَلَيْهِ إِنَّهُ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ؛ بحار الأنوار، ج ١١، ص ٢١٢

﴿٣٦٢٧﴾ السَّجَّاد ﷺ: قَالَ سُبْحَانَهُ وَالَّذِينَ جَاءُوا مِنْ بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَلِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ وَلَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلًا لِلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا إِنَّكَ رَؤُوفٌ رَحِيمٌ فَالْنَّاسُ مِنْ جَمِيعِ الْأُمَمِ يَسْتَغْفِرُونَ لَهُ يُسَبِّحُهُ إِيَّاهُمْ إِلَى الْإِيمَانِ بِنَبِيِّهِ ﷺ؛ بحار الأنوار، ج ١٠، ص ١٣٨

﴿٣٦٢٨﴾ الرسول ﷺ: قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ اسْتَغْفِرْ لِي كُلَّ عَدَاوَةٍ عَادَيْتُكُمَا أَوْ مَرَكَبٍ أَوْضَعْتُ فِيهِ أُرِيدُ بِهِ إِظْهَارَ الشَّرْكِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِعُكْرَمَةٍ كُلِّ عَدَاوَةٍ عَادَيْتُهَا أَوْ مَنْطِقٍ تَكَلَّمْتُ بِهِ أَوْ مَرَكَبٍ أَوْضَعْتُ فِيهِ يُرِيدُ أَنْ يَصُدَّ عَنْ سَبِيلِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٢١، ص ١٤٣

﴿٣٦٢٩﴾ الرسول ﷺ: كَانَتْ لِيَلْتِي مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَإِذَا أَنَا بِهِ سَاجِدٌ كَالْتَوْبِ الطَّرِيحِ فَسَمِعْتُهُ يَقُولُ سَجَدَ لَكَ سَوَادِي وَآمَنَ بِكَ فَوَادِي رَبِّ هَذِهِ يَدَايَ وَمَا جَنَيْتُ عَلَى نَفْسِي يَا عَظِيمًا يُرْجَى لِكُلِّ عَظِيمٍ اغْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الْعَظِيمَةَ ثُمَّ قَالَ ﷺ إِنَّ جِبْرِيلَ عَلَّمَنِي ذَلِكَ وَأَمَرَنِي أَنْ أَقُولَ هَذِهِ الْكَلِمَاتِ الَّتِي سَمِعْتُهَا فَقَوْلِيهَا فِي سُجُودِكَ فَمَنْ قَالَهَا فِي سُجُودِهِ لَمْ يَرْفَعْ رَأْسَهُ حَتَّى يَغْفَرَ لَهُ؛ مستدرک الوسائل، ج ٥، ص ١٤٣

﴿٣٦٣٠﴾ الرضا ﷺ: كَمَا عَصَمْتَنِي مِمَّا لَمْ أَكُنْ أَعْتَصِمُ مِنْهُ إِلَّا بِعِصْمَتِكَ فَاغْفِرْ لِي مَا لَوْ شِئْتَ عَصَمْتَنِي مِنْهُ؛ مستدرک الوسائل، ج ١٠، ص ٢٥

﴿٣٦٣١﴾ الرسول ﷺ: اللَّهُمَّ... كَمَا غَفَرْتَ لِمُحَمَّدٍ ﷺ فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَكَفِّرْ عَنَّا سَيِّئَاتِنَا مَا قَدَّمْنَا وَمَا أَخَّرْنَا وَمَا أَسْرَرْنَا وَمَا أَعْلَنَّا؛ مستدرک الوسائل، ج ٢، ص ٢٣٥

﴿٣٦٣٢﴾ الْأَيْمَةُ ﷺ: لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ عَمِلْتُ سُوءًا وَظَلَمْتُ نَفْسِي فَاغْفِرْ لِي؛ الكافي، ج ٨، ص ٣٠٤

﴿درخواست مغفرت﴾

﴿۳۶۲۴﴾ در تفسیر آیه‌ی: «إِنَّكَ لَعَلَىٰ خُلُقٍ عَظِيمٍ» آمده است که هرگاه کافران پیامبر را می‌آزردند، می‌فرمود: «خداایا! قوم مرا بیامرز؛ آنان نمی‌دانند».

﴿۳۶۲۵﴾ پس ای با عظمت و بزرگواری، گناهان بزرگ مرا بیامرز، گناهان بزرگ مرا کسی جز تو نمی‌آمرزد.

﴿۳۶۲۶﴾ حضرت آدم علیه السلام عرض کرد: جز تو پروردگاری نیست. من به خود ظلم کردم. مرا بیامرز که تو بخشنده و مهربانی. خداوند تبارک و تعالی به حال او رحم کرد و توبه‌اش را پذیرفت. خداوند توبه‌پذیر و مهربان است.

﴿۳۶۲۷﴾ خداوند می‌فرماید: «همچنین کسانی که بعد از آن‌ها (مهاجران و انصار) آمدند و می‌گویند: «پروردگارا! ما و برادرانمان را که در ایمان بر ما پیشی گرفتند، بیامرز، و در دل‌هایمان حسد و کینه‌ای نسبت به مؤمنان قرار مده! پروردگارا! تو مهربان و رحیمی». طبق این آیه تمام مردم برای پدرم آمرزش می‌خواهند؛ چون از همه زودتر به ایمان سبقت گرفت و هیچ‌کس از او جلوتر نبود.

﴿۳۶۲۸﴾ عکرمه گوید: گفتم: «ای رسول خدا! به خاطر دشمنی که در حقّ شما روا داشتم یا هر وسیله‌ای که به خدمت گرفتم که شرکم را آشکار کنم، برایم طلب آمرزش کن». پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: «خداایا! هر دشمنی که عکرمه در حقّ من روا داشته یا کلامی بر زبان رانده یا وسیله‌ای به خدمت گرفته و با آن مانع تحقّق راه تو شده است، بیامرز».

﴿۳۶۲۹﴾ عایشه می‌گوید: شبی که رسول خدا در منزل من بود دیدم که مانند پارچه‌ای درهم‌پیچیده سر به سجده گذاشته و شنیدم که این ذکر را می‌گفت: «تمام وجودم برای تو سجده می‌کند و قلبم به تو ایمان آورده است. پروردگارا، این دو دست من و این جنایت‌هایی که در حقّ خود انجام داده‌ام. ای بزرگی که برای بخشش گناهان بزرگ به تو امید بسته‌ام، گناهان بزرگم را بیامرز». و فرمود: این دعا را جبرئیل به من آموخت و مرا فرمان داد تا آنچه را شنیدم بگویم. پس هر کس آن را در سجده بگوید سر از سجده بر نخواهد داشت مگر آنکه مورد آمرزش قرار می‌گیرد.

﴿۳۶۳۰﴾ چه بسیار مرا از آنچه یارای محفوظ ماندن از آن جز به حفظ تو نبود، حفظ کردی. پس آنچه را که اگر بخواهی از آن [گناه] حفظ می‌کنی، بیامرز.

﴿۳۶۳۱﴾ خداوند! همچنان که محمد صلی الله علیه و آله را آمرزیدی، گناهان ما را نیز بیامرز و زشتی‌هایمان را بپوشان، آنچه را که پیش از این مرتکب شده‌ایم یا پس از این مرتکب می‌شویم و نیز هرآنچه مخفی یا آشکار باشد.

﴿۳۶۳۲﴾ خدایی جز تو نیست، خداایا! تو منزّهی و من به ستایش مشغولم. به خود ستم کردم، پس مرا بیامرز.

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

﴿٣٦٣٣﴾ الرضا عليه السلام: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي وَلِجَمِيعِ إِخْوَانِنَا الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَالْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ الْأَحْيَاءِ مِنْهُمْ وَالْأَمْوَاتِ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢١٣

﴿٣٦٣٤﴾ مَا مِنْ مُؤْمِنٍ وَلَا مُؤْمِنَةٍ مَضَى مِنْ أَوَّلِ الدَّهْرِ أَوْ هَوَاتِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ إِلَّا وَهُمْ شُفَعَاءُ لِمَنْ يَقُولُ فِي دُعَائِهِ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ؛ وسائل الشيعة، ج ٧، ص ١١٤

﴿٣٦٣٥﴾ الصادق عليه السلام: هَا أَنَا ذَا عَبْدِكَ الْحَسِيرُ الْخَاطِئُ اغْفِرْ لَهُ خَطِيئَتَهُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٣٣١

﴿٣٦٣٦﴾ الرسول عليه السلام: وَاسْتُرْ عَلَى ذُنُوبِي وَعُيُوبِي وَاغْفِرْ لِي بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ؛ البلد الأمين، ص ١٩٩

﴿٣٦٣٧﴾ السجاد عليه السلام: وَاسْتَغْفِرْكَ لِمَا سَلَفَ مِنْ ذُنُوبِي، فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَاغْفِرْ لِي؛ الصحيفة السجادية عليه السلام، الدعاء ٤٨

﴿٣٦٣٨﴾ الصادق عليه السلام: وَاعْفُ عَنَّا وَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ١٤٧

﴿٣٦٣٩﴾ الرسول عليه السلام: وَاعْفُ عَنِّي وَاغْفِرْ لِي فِي هَذَا الشَّهْرِ وَهَذِهِ اللَّيْلَةِ؛ البلد الأمين، ص ١٩٨

﴿٣٦٤٠﴾ وَاغْفِرْ لِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَلِمَنْ دَخَلَ بَيْتِي مُؤْمِنًا؛ عوالي اللآلي، ص ٤، ص ١٧

﴿٣٦٤١﴾ الرسول عليه السلام: وَاغْفِرْ لَنَا مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذُنُوبِنَا وَمَا تَأَخَّرَ؛ البلد الأمين، ص ١٩٩

﴿٣٦٤٢﴾ الزهراء عليها السلام: وَاغْفِرْ لَنَا مَغْفِرَةً جَزْمًا حَقًّا لَا نَقْتَرِفُ بَعْدَهَا ذَنْبًا وَلَا نَكْتَسِبُ خَطِيئَةً وَلَا إِثْمًا؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ٣٣٨

﴿٣٦٤٣﴾ الرسول عليه السلام: وَاغْفِرْ لَنَا وَلِوَالِدَيْنَا وَلِوَلَدِنَا وَمَا وَلَدُوا إِنَّكَ أَنْتَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ؛ البلد الأمين، ص ١٩٩

﴿٣٦٤٤﴾ الصادق عليه السلام: وَاغْفِرْ لَهُ مَا أَحْدَثَ الْمُحْدِثُونَ مِنْ أَمْتِهِ بَعْدَهُ؛ بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ٨٨

﴿٣٦٤٥﴾ السجاد عليه السلام: وَاغْفِرْ لَهُمَا بِرَّهْمَا بِي مَغْفِرَةً حَقًّا؛ الصحيفة السجادية عليه السلام، الدعاء ٢٤

﴿٣٦٤٦﴾ الرسول عليه السلام: وَاغْفِرْ لِي إِنَّكَ أَنْتَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ؛ البلد الأمين، ص ١٩٨

﴿٣٦٤٧﴾ امير المؤمنين عليه السلام: وَاغْفِرْ لِي بِقُدْرَتِكَ عَلَيَّ؛ بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ١١٣

﴿٣٦٤٨﴾ وَاغْفِرْ لِي بِمَنْكَ الذُّنُوبَ الْعِظَامَ فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُهَا غَيْرُكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣١٨

﴿٣٦٤٩﴾ وَاغْفِرْ لِي تِلْكَ الْأُمُورَ الْعِظَامَ فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُهَا غَيْرُكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٣٦٢

﴿٣٦٥٠﴾ وَاغْفِرْ لِي خَطَايَايَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢٤٧

﴿٣٦٥١﴾ الصادق عليه السلام: وَاغْفِرْ لِي فِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ وَلِوَالِدَيَّ وَلِجَمِيعِ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ غُفْرَانًا مُتَنَزِّهًا عَنْ عُقُوبَةِ الضَّعَفَاءِ رَحِيمًا بِذَوِي الْفَاقَةِ وَالْفُقَرَاءِ جَادٍ عَلَى عِبِيدِهِ شَفِيقٌ بِخُضُوعِهِمْ وَذَلَّتِهِمْ رَفِيقٌ لَا تَنْقُصُهُ الصَّدَقَةُ عَلَيْهِمْ وَلَا يُفْقِرُهُ مَا يُغْنِيهِمْ مِنْ صَنِيعِهِ إِلَيْهِمْ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ١٦٠

﴿درخواست مغفرت﴾

﴿۳۶۳۳﴾ خدایا! من و تمامی مردان و زنان مؤمن و مسلمان را از مرد و زن چه آنان که زنده‌اند و چه کسانی که در گذشته‌اند، همه را ببامرز.

﴿۳۶۳۴﴾ از آغاز روزگار تا روز قیامت هیچ مرد و زن مؤمنی نیست؛ مگر آنکه شفیع کسی خواهد بود که در دعای خود بگوید: «پروردگارا! مردان و زنان مؤمن را ببامرز».

﴿۳۶۳۵﴾ بله، من آن بنده‌ی خسته‌ی خطارکار تو هستم، خطاهایم را ببامرز.

﴿۳۶۳۶﴾ و گناهان و عیب‌ها و زشتی‌هایم را بر من بیوشان و به حق محمد و خاندانش ﷺ مرا ببامرز.

﴿۳۶۳۷﴾ از گناهان گذشته‌ام آمرزش می‌خواهم، پس بر محمد و خاندان او درود فرست، و مرا ببامرز.

﴿۳۶۳۸﴾ ما را ببخش و ببامرز و بر ما رحم فرما.

﴿۳۶۳۹﴾ از من درگذر و مرا در این ماه و این شب ببامرز.

﴿۳۶۴۰﴾ مردان و زنان مؤمن و هرکس را که بالیمان به خانه‌ی من در آید، ببامرز.

﴿۳۶۴۱﴾ گناهان قبل و بعدمان را ببامرز.

﴿۳۶۴۲﴾ ما را مورد آمرزش قطعی و حتمی خویش قرار ده، آمرزشی که بعد از آن گناهی مرتکب نشویم و خطایی و گناهی از ما صادر نشود.

﴿۳۶۴۳﴾ [پروردگارا!] ما و پدر و مادر ما و فرزندان ما و نیز فرزندان ایشان را ببامرز، تو آمرزنده‌ی مهربانی.

﴿۳۶۴۴﴾ خطاهایی را که پس از او از امتش سر زده، ببامرز.

﴿۳۶۴۵﴾ پدر و مادرم را به سبب نیکی و مهربانی‌ای که در حق من کرده‌اند، به مغفرت خویش ببامرز.

﴿۳۶۴۶﴾ مرا ببامرز، که تویی بسیار آمرزنده و مهربان.

﴿۳۶۴۷﴾ به توانایی‌ات بر من، مرا ببامرز.

﴿۳۶۴۸﴾ به لطف و منتت، گناهان بزرگ مرا ببامرز؛ که آن را کسی جز تو نمی‌آمرزد.

﴿۳۶۴۹﴾ به لطف و منتت، گناهان بزرگ مرا ببامرز؛ که آن را کسی جز تو نمی‌آمرزد.

﴿۳۶۵۰﴾ خطاهایم را ببامرز.

﴿۳۶۵۱﴾ امشب من و پدر و مادرم و همه‌ی مردان و زنان مؤمن را ببامرز؛ چراکه تو از کیفر ناتوان منزهی و نسبت به نیازمندان و فقیران مهربانی و نسبت به بندگان بخشنده‌ای و در برابر فروتنی و خواری‌شان مهربانی. دوستی هستی که صدقه‌دادن بر بندگان چیزی از تو نمی‌کاهد و بی‌نیاز کردن ایشان با لطف تو، تو را نیازمند نمی‌کند.

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

﴿٣٦٥٢﴾ الصادق عليه السلام: وَاغْفِرْ لِي كُلَّ ذَنْبٍ أَذْنَبْتُهُ فِي ظُلْمِ اللَّيْلِ وَضَوْءِ النَّهَارِ عَمْدًا أَوْ خَطَا سِرًّا وَعَلَانِيَةً؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٤٢

﴿٣٦٥٣﴾ وَاغْفِرْ لِي مَغْفِرَةً لَا أَرْجِعُ بَعْدَهَا إِلَى مَعْصِيَتِكَ؛ العدد القوية، ص ٣٠٣

﴿٣٦٥٤﴾ امير المؤمنين عليه السلام: وَاغْفِرْ لِي مَغْفِرَةً لَا أَرْجِعُ مَعَهَا إِلَى مَعْصِيَتِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ١٤٦

﴿٣٦٥٥﴾ وَاغْفِرْ لِي مَغْفِرَةً وَازِعَةً؛ بحار الأنوار، ج ٩٩، ص ٢٠٤

﴿٣٦٥٦﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: وَاغْفِرْ لِي وَارْحَمْنِي وَتَجَاوَزْ عَنِّي؛ البلد الأمين، ص ١٩٨

﴿٣٦٥٧﴾ امير المؤمنين عليه السلام: وَاغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِسَائِرِ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ؛ بحار الأنوار،

ج ٨٣، ص ١١٣

﴿٣٦٥٨﴾ امير المؤمنين عليه السلام: وَاغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ الْأَحْيَاءِ مِنْهُمْ وَ

الْأَمْوَاتِ؛ بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ١١٣

﴿٣٦٥٩﴾ امير المؤمنين عليه السلام: وَاغْفِرْ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٣٠

﴿٣٦٦٠﴾ الصادق عليه السلام: وَإِنْ كُنْتُ لَمْ تَغْفِرْ لِي فَمِنْ أَلَانَ فَأَغْفِرْ لِي قَبْلَ أَنْ تَنْأَى عَنْ بَيْتِكَ

داري؛ الكافي، ج ٤، ص ٥٣٠

﴿٣٦٦١﴾ وَقُولُوا حِطَّةً مَغْفِرَةً حُطَّ عَنْهَا أَيُّ غُفِرَ لَنَا؛ بحار الأنوار، ج ١٣، ص ٢٢٦

﴿٣٦٦٢﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ اجْعَلْ لِشِيعَتِي مِنَ النَّارِ وَقَاءً وَلَهُمْ عِنْدَكَ رِضًا وَ

اغْفِرْ ذُنُوبَهُمْ؛ بحار الأنوار، ج ٣٦، ص ٢٠٤

﴿٣٦٦٣﴾ امير المؤمنين عليه السلام: يَا إِلَهِي صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاجْعَلْ خَيْرَ أَيَّامِي يَوْمَ لِقَائِكَ

وَاغْفِرْ لِي خَطَايَايَ فَقَدْ أَوْحَشْتَنِي وَتَجَاوَزْ عَنْ ذُنُوبِي فَقَدْ أَوْبَقْتَنِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٢٧٥

﴿٣٦٦٤﴾ امير المؤمنين عليه السلام: يَا إِلَهِي وَمَا اقْتَرَضْتَ عَلَيَّ فَأَحْتِمْلُهُ عَنِّي إِلَى مَنْ أَوْجِبْتَ حَقُّوهُ

مِنَ الْأَبَاءِ وَالْأُمَّهَاتِ وَالْإِخْوَةِ وَالْأَخَوَاتِ وَاغْفِرْ لِي وَلَهُمْ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ؛

بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ٢٠٩

﴿٣٦٦٥﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: يَا إِلَهِي مِنْ فَرَضِ الْأَبَاءِ وَالْأُمَّهَاتِ وَالْإِخْوَةِ وَالْأَخَوَاتِ وَمِنْ وَاجِبِ

حَقُوقِهِمْ فَصَلِّ يَا رَبَّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَتَحَمَّلْ ذَلِكَ عَنِّي إِلَيْهِمْ وَأَدِّهِ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ وَ

اغْفِرْ لِي وَلَهُمْ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ٣٠٨

﴿٣٦٦٦﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: يَا حَلِيمُ مَضَى مِنَ الشَّهْرِ الْمُبَارَكِ الثَّلَاثُ وَلَسْتُ أَذْرى سَيِّدِي مَا

صَنَعْتَ فِي حَاجَتِي هَلْ غَفَرْتَ لِي إِنْ أَنْتَ غَفَرْتَ لِي فَطُوبَى لِي وَإِنْ لَمْ تَكُنْ غَفَرْتَ لِي فَوَا

سَوَاتَاهُ فَمِنْ أَلَانَ فَأَغْفِرْ لِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٣١

﴿درخواست مغفرت﴾

﴿۳۶۵۲﴾ تمامی گناهانی که در تاریکی شب یا روشنایی روز، چه از روی عمد و چه خطا و چه پنهان و چه آشکار مرتکب شده‌ام، بیامرز.

﴿۳۶۵۳﴾ مرا بیامرز؛ آمرزشی که دیگر به نافرمانی‌ات اقدام نکنم.

﴿۳۶۵۴﴾ مرا بیامرز؛ آمرزشی که دیگر به نافرمانی‌ات اقدام نکنم.

﴿۳۶۵۵﴾ مرا به صورت فراگیر و گسترده بیامرز.

﴿۳۶۵۶﴾ مرا بیامرز و به من رحم کن و از من بگذر.

﴿۳۶۵۷﴾ من و پدر و مادرم و همه‌ی مردان و زنان مؤمن را بیامرز.

﴿۳۶۵۸﴾ من و پدر و مادر و مردان و زنان مؤمن، زندگان و مردگان را بیامرز.

﴿۳۶۵۹﴾ مرا بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿۳۶۶۰﴾ چون خواستی از مگه خارج شوی بگو: و اگر مرا نیامرزیده‌ای، هم‌اکنون قبل از آنکه از خانه‌ات دور شوم، بیامرز.

﴿۳۶۶۱﴾ «وَقُولُوا حِطَّةٌ» یعنی بخشش و مغفرت؛ «حُطَّ عَنَّا» یعنی ما را ببخش.

﴿۳۶۶۲﴾ ای مهربان‌ترین مهربانان؛ نزد خودت برای پیروان من سپری قرار ده و از آن‌ها خشنود باش و گناهشان را بیامرز.

﴿۳۶۶۳﴾ خدایا؛ بر محمد و خاندانش درود فرست و بهترین روزهای مرا روز دیدارت قرار ده و خطاهایم را بیامرز که به‌راستی آن‌ها مرا به وحشت انداخته‌اند و از گناهانم درگذر که مرا به هلاکت کشانده‌اند.

﴿۳۶۶۴﴾ خدایا؛ وظایفی که بر من واجب نموده‌ای از حقوق پدران و مادران و برادران و خواهران به جای بیاور، و مرا و مردان و زنان مؤمن از میان آن‌ها را بیامرز.

﴿۳۶۶۵﴾ ای خدای من؛ آنچه را در مورد پدران و مادران بر من واجب کرده‌ای و آن حقوقی را که از آنان و از برادران و خواهران بر من واجب فرموده‌ای همه را خودت به عهده بگیر. ای والا مرتبه و بزرگواری؛ مرا و ایشان را و مردان و زنان با ایمان را بیامرز.

﴿۳۶۶۶﴾ ای بردبار؛ یک سوّم ماه مبارک گذشت. ای آقای من؛ نمی‌دانم که با حاجتم چه کرده‌ای، آیا مرا آمرزیده‌ای؟ اگر آمرزیده باشی خوشا به حالم و اگر نیامرزیده‌ای وای بر من. ای مولای من اکنون مرا بیامرز.

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

- ﴿٣٦٦٧﴾ يَا رَبِّ اغْفِرْ مَا تَرَى؛ بحار الأنوار، ج ١٤، ص ١٧
- ﴿٣٦٦٨﴾ الرسول ﷺ: يَا رَبِّ الْآرْبَابِ اغْفِرْ لِمَنْ تَابَ؛ البلد الأمين، ص ٣٦٧
- ﴿٣٦٦٩﴾ الرسول ﷺ: يَا رَبِّ إِنَّ أَخِي هَارُونَ مَاتَ فَاغْفِرْ لَهُ؛ بحار الأنوار، ج ١٣، ص ٣٤٥
- ﴿٣٦٧٠﴾ يَا رَبِّ إِنَّ ذُنُوبِي لَا تَضُرُّكَ وَإِنَّ مَغْفِرَتَكَ لِي لَا تَنْقُصُكَ [فَأَعْطِنِي مَا لَا يَنْقُصُكَ] وَ اغْفِرْ لِي مَا لَا يَضُرُّكَ؛ مستدرک الوسائل، ج ١٠، ص ٣٨
- ﴿٣٦٧١﴾ الصادق عليه السلام: يَا رَبِّ لَوْ أَرْضِيتَ عَنِّي كُلَّ مَنْ لَهُ قِلي تَبَعَةٌ وَأَدْخَلْتَنِي الْجَنَّةَ بِرَحْمَتِكَ وَغَفَرْتَ لِي ذُنُوبِي فَإِنَّ مَغْفِرَتَكَ لِلخَاطِئِينَ وَأَنَا مِنْهُمْ فَاغْفِرْ لِي خَطَايَا يَا رَبِّ الْعَالَمِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٣٣٦
- ﴿٣٦٧٢﴾ الرسول ﷺ: يَا عَظِيمُ أَتَيْتُكَ بِكَذَا وَكَذَا وَيُسَمَّى الْأَمْرَ الَّذِي آتَى بِهِ فَاغْفِرْ لِي تَبِعَتَهُ وَ عَافِنِي مِنْ إِشَاعَتِهِ بَعْدَ مَقَامِي هَذَا؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٣٠٨
- ﴿٣٦٧٣﴾ الرسول ﷺ: يَا عَلِيُّ إِنَّ اللَّهَ يَعْجَبُ مِنْ عَبْدِهِ إِذَا قَالَ رَبِّ اغْفِرْ لِي فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ يَقُولُ يَا مَلَأْتَنِي عَبْدِي هَذَا قَدْ عَلِمَ أَنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ غَيْرِي أَشْهَدُوا أَنِّي قَدْ غَفَرْتُ لَهُ؛ بحار الأنوار، ج ٧٤، ص ٦٨
- ﴿٣٦٧٤﴾ السَّجَّاد عليه السلام: يَا مَنْ السِّرُّ عِنْدَهُ عَلَانِيَةٌ وَلَا تَخْفَى عَلَيْهِ مِنَ الْغَوَامِضِ خَافِيَةٌ فَاغْفِرْ لِي مَا خَفَى عَلَى النَّاسِ مِنْ أَمْرِي؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ١٦٥
- ﴿٣٦٧٥﴾ الرسول ﷺ: يَا مَنْ خَزَنَ رُؤْيِيَهُ عَنْ كُلِّ مَنْ هُوَ دُونَهُ وَكَذَلِكَ يَنْبَغِي لَوَجْهِهِ الَّذِي عَنَتْ وَجْوهُ الْمَلَائِكَةِ الْمُقَرَّبِينَ لَهُ إِنَّ الَّذِي كُنْتُ لَكَ فِيهِ مِنْ عَظَمَتِكَ جَاحِدًا أَشَدُّ مِنْ كُلِّ نِفَاقٍ فَاغْفِرْ لِي جُحُودِي فَإِنِّي أَتَيْتُكَ تَائِبًا؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٣٠٨
- ﴿٣٦٧٦﴾ الرسول ﷺ: يَا مَنْ لَا يَمُوتُ اغْفِرْ لِمَنْ يَمُوتُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٧
- ﴿٣٦٧٧﴾ الرسول ﷺ: يَا وَاسِعَ الْمَغْفِرَةِ اغْفِرْ لِي؛ مستدرک الوسائل، ج ٥، ص ١٢١
- ﴿٣٦٧٨﴾ الصادق عليه السلام: يُجْزُئُكَ فِي الْقُنُوتِ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا وَعَافِنَا وَاعْفُ عَنَّا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ؛ الكافي، ج ٣، ص ٣٤٠
- ﴿٣٦٧٩﴾ يَقُولُ عِنْدَ أَذَانِ الْمَغْرِبِ اللَّهُمَّ هَذَا إِقْبَالُ لَيْلِكَ وَإِدْبَارُ نَهَارِكَ وَأَصْوَاتُ دُعَايِكَ فَاغْفِرْ لِي؛ مستدرک الوسائل، ج ٤، ص ٥٥

﴿درخواست مغفرت﴾

﴿۳۶۶۷﴾ پروردگارا! آنچه را می‌بینی، بیامرز.

﴿۳۶۶۸﴾ ای پروردگار خدایان؛ هرکس را که توبه کرده، بیامرز.

﴿۳۶۶۹﴾ پروردگارا! برادرم هارون مرد، او را بیامرز.

﴿۳۶۷۰﴾ پروردگارا! گناهانم به تو ضرر نمی‌رساند و آمرزش تو را بهره‌ای نمی‌دهد. آنچه را که به تو ضرر نمی‌رساند عطا کن، و آنچه که تو را سود نمی‌دهد بیامرز.

﴿۳۶۷۱﴾ پروردگارا! چه می‌شود اگر هرکس را که من در مورد او مسئولیتی بر گردن دارم از من خوش گردانی و به رحمت خویش مرا در بهشت وارد کنی و گناهانم را بیامری؛ به‌راستی که آمرزش تو مخصوص خطاکاران است و من نیز از آنانم، پس از خطایم درگذر ای پروردگار جهانیان.

﴿۳۶۷۲﴾ ای بزرگ؛ فلان و فلان را نزد تو آوردم. آثار به جای مانده از این گناه را بر من ببخشای و مرا از پراکنده‌شدن آن بعد از این جایگاهم، در امان دار؛ ای مهربان.

﴿۳۶۷۳﴾ ای علی؛ خدا از بنده‌اش در شگفت است، هرگاه بگوید: پروردگارا! مرا بیامرز و گناهان را جز تو کسی نمی‌آمرزد. خداوند می‌فرماید: ای فرشتگان من؛ این بنده‌ی من دانسته است که گناهان را جز من کسی نمی‌آمرزد. گواه باشید که من او را آمرزیدم.

﴿۳۶۷۴﴾ ای کسی که اسرار نهان نزدش آشکار است و از امور پیچیده، هیچ‌چیز برایش پنهان نیست، آنچه از کارهایم را که بر مردم پنهان است، بیامرز.

﴿۳۶۷۵﴾ ای کسی که دیدنش را بر هر که غیر از خودش مانع شده است؛ بنابراین سجده برای آن رویی سزااست که همه‌ی فرشتگان مقرب برای او سجده می‌کنند. من کسی هستم که منکر عظمت تو بودم و این عمل من از هر گونه نفاق بدتر بود. پس این انکار مرا بیامرز. چراکه من با حال توبه به‌سوی تو آمده‌ام.

﴿۳۶۷۶﴾ ای که هرگز نمیرد؛ آن را که می‌میرد، بیامرز.

﴿۳۶۷۷﴾ ای خدایی که آمرزش همه را گرفته است، مرا بیامرز.

﴿۳۶۷۸﴾ کفایت می‌کند که در قنوت نمازت بگویی: «بار خدایا؛ ما را بیامرز و بر ما رحم کن. در دنیا و آخرت عافیت نصیب ما بفرما و از خطای ما بگذر. تو بر هر کاری توانایی».

﴿۳۶۷۹﴾ هنگام اذان مغرب می‌گویی: خدایا؛ شبت روی آورده و روزت رفته است و دعاکنندگان صدایشان می‌آید؛ مرا بیامرز.

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

﴿٣٦٨٠﴾ الصادق عليه السلام: يَقُولُ فِي سُجُودِهِ اللَّهُمَّ إِنَّ ظَنَّ النَّاسِ بِي حَسَنٌ فَأَغْفِرْ لِي مَا لَا يَعْلَمُونَ وَلَا تَوَاحِدُنِي بِمَا يَقُولُونَ؛ مستدرک الوسائل، ج ٤، ص ٤٥٠

﴿٣٦٨١﴾ لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا اكْتَسَبَتْ رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا إِنْ نَسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْ عَلَيْنَا إِكْرَامًا كَمَا حَمَلْتَهُ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِنَا رَبَّنَا وَلَا تُحَمِّلْنَا مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهِ وَاعْفُ عَنَّا وَاعْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا أَنْتَ مَوْلَانَا فَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ (البقرة: ٢٨٦)

﴿٣٦٨٢﴾ قُلْ أَتُنَبِّئُكُمْ بِخَيْرٍ مِنْ ذَلِكَُمْ لِلَّذِينَ اتَّقَوْا عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَأَزْوَاجٌ مُطَهَّرَةٌ وَرِضْوَانٌ مِنَ اللَّهِ وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ، الَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا إِنَّنَا آمَنَّا فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ، الصَّابِرِينَ وَالصَّادِقِينَ وَالْقَانِتِينَ وَالْمُنْفِقِينَ وَالْمُسْتَغْفِرِينَ بِالْأَسْحَارِ (آل عمران: ١٧)

﴿٣٦٨٣﴾ وَمَا كَانَ قَوْلُهُمْ إِلَّا أَنْ قَالُوا رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَإِسْرَافَنَا فِي أَمْرِنَا وَثَبِّتْ أَقْدَامَنَا وَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ (آل عمران: ١٤٧)

﴿٣٦٨٤﴾ رَبَّنَا إِنَّنَا سَمِعْنَا مُنَادِيًا يُنَادِي لِلْإِيمَانِ أَنْ آمِنُوا بِرَبِّكُمْ فَآمَنَّا رَبَّنَا فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَكَفِّرْ عَنَّا سَيِّئَاتِنَا وَتَوَقَّنَا مَعَ الْأَبْرَارِ (آل عمران: ١٩٣)

﴿٣٦٨٥﴾ وَلَمَّا رَجَعَ مُوسَى إِلَى قَوْمِهِ... قَالَ رَبِّ اغْفِرْ لِي وَلِإِخْوِي وَأَدْخِلْنَا فِي رَحْمَتِكَ وَأَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ (الأعراف: ١٥٠-١٥١)

﴿٣٦٨٦﴾ وَاخْتَارَ مُوسَى قَوْمَهُ سَبْعِينَ رَجُلًا لِمِيقَاتِنَا فَلَمَّا أَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ قَالَ رَبِّ لَوْ شِئْتَ أَهْلَكْتَهُمْ مِنْ قَبْلُ وَإِيَّايَ أَتُهْلِكُنَا بِهَا فَعَلَ السُّفَهَاءُ مِنَّا إِنَّ هِيَ إِلَّا فِتْنَتُكَ تُضِلُّ بِهَا مَنْ تَشَاءُ وَتَهْدِي مَنْ تَشَاءُ أَنْتَ وَلِيُّنَا فَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا وَأَنْتَ خَيْرُ الْغَافِرِينَ (الأعراف: ١٥٥)

﴿٣٦٨٧﴾ رَبَّنَا اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ (إبراهيم: ٤١)

﴿٣٦٨٨﴾ إِنَّهُ كَانَ فَرِيقٌ مِنْ عِبَادِي يَقُولُونَ رَبَّنَا آمَنَّا فَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ (المؤمنون: ١٠٩)

«درخواست مغفرت»

﴿۳۶۸۰﴾ در سجده می گوید: خدایا! مردم به من خوش گمانند آنچه را که آن‌ها درباره‌ی من نمی‌دانند بیامرز و به سبب آنچه درباره‌ام [از نیکی] می‌گویند و [من اهل آن نیستم] مرا مؤاخذه نکن.

﴿۳۶۸۱﴾ خداوند هیچ کس را، جز به اندازه‌ی توانایی‌اش، تکلیف نمی‌کند. (انسان)، هر کار (نیکی) را انجام دهد، برای خود انجام داده؛ و هر کار (بدی) کند، به زیان خود کرده است. (مؤمنان می‌گویند): پروردگارا! اگر ما فراموش یا خطا کردیم، ما را مؤاخذه مکن! پروردگارا! تکلیف سنگینی بر ما قرار مده، آن چنان که (به خاطر گناه و طغیان)، بر کسانی که پیش از ما بودند، قرار دادی! پروردگارا! آنچه طاقت تحمل آن را نداریم، بر ما مقرر مدار! و آثار گناه را از ما بشوی! ما را بیامرز و در رحمت خود قرار ده! تو مولا و سرپرست مایی، پس ما را بر جمعیت کافران پیروز گردان!

﴿۳۶۸۲﴾ بگو: «آیا شما را از چیزی آگاه کنم که از این (سرمایه‌های مادی)، بهتر است؟» برای کسانی که پرهیزگاری پیشه کرده‌اند، نزد پروردگارشان (در جهان دیگر)، باغ‌هایی است که نهرها از پای درختانش می‌گذرد؛ همیشه در آن خواهند بود؛ و همسرانی پاکیزه، و خشنودی خداوند (نصیب آن‌هاست) و خدا به (امور) بندگان، بیناست. همان کسانی که می‌گویند: «پروردگارا! ما ایمان آورده‌ایم؛ پس گناهان ما را بیامرز، و ما را از عذاب آتش، نگاهدار!» آن‌ها که (در برابر مشکلات، و در مسیر اطاعت و ترک گناه)، استقامت می‌ورزند، راستگو هستند، (در برابر خدا) خضوع، و (در راه او) انفاق می‌کنند، و در سحرگاهان، استغفار می‌نمایند.

﴿۳۶۸۳﴾ سخنشان تنها این بود که: «پروردگارا! گناهان ما را ببخش! و از تندرویهای ما در کارها، چشم‌پوشی کن! قدمهای ما را استوار بدار! و ما را بر جمعیت کافران، پیروز گردان!

﴿۳۶۸۴﴾ پروردگارا! ما صدای منادی (تو) را شنیدیم که به ایمان دعوت می‌کرد که: «به پروردگار خود، ایمان بیاورید!» و ما ایمان آوردیم؛ پروردگارا! گناهان ما را ببخش! و بدی‌های ما را بپوشان! و ما را با نیکان (و در مسیر آن‌ها) بمیران!

﴿۳۶۸۵﴾ و هنگامی که موسی خشمگین و اندوهناک به سوی قوم خود بازگشت... (موسی) گفت: «پروردگارا! من و برادرم را بیامرز، و ما را در رحمت خود داخل فرما، و تو مهربانترین مهربانانی!»

﴿۳۶۸۶﴾ موسی از قوم خود، هفتاد تن از مردان را برای میعادگاه ما برگزید؛ و هنگامی که زمین لرزه آن‌ها را فرا گرفت (و هلاک شدند)، گفت: «پروردگارا! اگر می‌خواستی، می‌توانستی آن‌ها و مرا پیش از این نیز هلاک کنی! آیا ما را به آنچه سفیهان مان انجام داده‌اند، (مجازات و) هلاک می‌کنی؟! این، جز آزمایش تو، چیز دیگر نیست؛ که هر کس را بخواهی (و مستحق بدانی)، به وسیله آن گمراه می‌سازی؛ و هر کس را بخواهی (و شایسته ببینی)، هدایت می‌کنی! تو ولی مایی، و ما را بیامرز، بر ما رحم کن، و تو بهترین آمرزندگان!

﴿۳۶۸۷﴾ پروردگارا! من و پدر و مادرم و همه‌ی مؤمنان را، در آن روز که حساب برپا می‌شود، بیامرز.

﴿۳۶۸۸﴾ گروهی از بندگانم می‌گفتند: پروردگارا! ما ایمان آوردیم؛ ما را بیامرز و بر ما رحم کن؛ و تو بهترین رحم‌کنندگانی!

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

﴿٣٦٨٩﴾ وَقُلْ رَبِّ اغْفِرْ وَارْحَمْ وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ (المؤمنون: ١١٨)
 ﴿٣٦٩٠﴾ وَأَتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ إِبْرَاهِيمَ إِذْ قَالَ... وَاغْفِرْ لِأَبِي إِنَّهُ كَانَ مِنَ الصَّالِينَ (الشعراء: ٨٦)
 ﴿٣٦٩١﴾ قَالَ رَبِّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي فَاغْفِرْ لِي فَغَفَرَ لَهُ إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ (القصص: ١٦)
 ﴿٣٦٩٢﴾ قَالَ رَبِّ اغْفِرْ لِي وَهَبْ لِي مُلْكًا لَا يَنْبَغِي لِأَحَدٍ مِّنْ بَعْدِي إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ (ص: ٣٥)

﴿٣٦٩٣﴾ الَّذِينَ يَحْمِلُونَ الْعَرْشَ وَمَنْ حَوْلَهُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَيُؤْمِنُونَ بِهِ وَيَسْتَغْفِرُونَ لِلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا وَسِعْتَ كُلَّ شَيْءٍ رَّحْمَةً وَعِلْمًا فَاغْفِرْ لِلَّذِينَ تَابُوا وَاتَّبَعُوا سَبِيلَكَ وَقِهِمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ (غافر: ٧)

﴿٣٦٩٤﴾ وَالَّذِينَ جَاءُوا مِنْ بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَلِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ وَلَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلًّا لِلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا إِنَّكَ رَؤُوفٌ رَحِيمٌ (الحشر: ١٠)
 ﴿٣٦٩٥﴾ رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً لِلَّذِينَ كَفَرُوا وَاعْفِرْ لَنَا رَبَّنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ (المتحنة: ٥)
 ﴿٣٦٩٦﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا تَوْبُوا إِلَى اللَّهِ تَوْبَةً نَّصُوحًا عَسَىٰ رَبُّكُمْ أَنْ يُكَفِّرَ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَ يُدْخِلَكُم جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ يَوْمَ لَا يُخْزِي اللَّهُ النَّبِيَّ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ نُورُهُمْ يَسْعَىٰ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِأَيْمَانِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا أَتْمِمْ لَنَا نُورَنَا وَاعْفِرْ لَنَا إِنَّكَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ (التحريم: ٨)
 ﴿٣٦٩٧﴾ رَبِّ اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِمَنْ دَخَلَ بَيْتِي مُؤْمِنًا وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَلَا تَزِدِ الظَّالِمِينَ إِلَّا تَبَارًا (نوح: ٢٨)

٨٨-١٠-٢-اغْفِرُهُ

﴿٣٦٩٨﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ إِنِّي أَتْنِي عَلَيْكَ بِمَعُونَتِكَ عَلَىٰ مَا نِلْتُ بِهِ الثَّنَاءَ عَلَيْكَ وَ أَقْرُ لَكَ عَلَىٰ نَفْسِي بِمَا أَنْتَ أَهْلُهُ وَالْمُسْتَوْجِبُ لَهُ فِي قَدْرِ فِسَادِ نِيَّتِي وَ ضَعْفِ يَقِينِي اللَّهُمَّ نِعْمَ الْإِلَهِ أَنْتَ وَ نِعْمَ الرَّبُّ أَنْتَ وَ بئْسَ الْمَرْبُوبُ أَنَا وَ نِعْمَ الْمَوْلى أَنْتَ وَ بئْسَ الْعَبْدُ أَنَا وَ نِعْمَ الْمَالِكُ أَنْتَ وَ بئْسَ الْمَمْلُوكُ أَنَا فَكَمْ قَدْ أَذْنَبْتُ فَعَفَوْتَ عَنْ ذَنْبِي وَ كَمْ قَدْ تَعَمَّدْتُ فَتَجَاوَزْتَ وَ كَمْ قَدْ عَثَرْتُ فَأَقْلَنْتَنِي عَثْرَتِي وَ لَمْ تَأْخُذْنِي عَلَىٰ غِرَّتِي فَأَنَا ظَالِمٌ لِنَفْسِي الْمُقِرُّ لِذَنْبِي الْمُعْتَرِفُ بِخَطِيئَتِي فَيَا غَافِرَ الذُّنُوبِ اسْتَغْفِرُكَ لِذَنْبِي وَ اسْتَغْفِرُكَ لِعَثْرَتِي فَأَحْسِنْ إِجَابَتِي فَإِنَّكَ أَهْلُ الْإِجَابَةِ وَ أَهْلُ التَّقْوَىٰ وَ أَهْلُ الْمَغْفِرَةِ. اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ قَوَىٰ بَدَنِي عَلَيْهِ بِعَافِيَتِكَ أَوْ نَالَهُ قُدْرَتِي بِفَضْلِ نِعْمَتِكَ أَوْ بَسَطَتْ إِلَيْهِ يَدِي بِتَوْسِعَةِ رِزْقِكَ وَ احْتَجَبَتْ فِيهِ مِنَ النَّاسِ

«درخواست مغفرت»

﴿۳۶۸۹﴾ و بگو: «پروردگارا! مرا بیامرز و رحمت کن؛ و تو بهترین رحم‌کنندگانی!»
﴿۳۶۹۰﴾ و بر آنان خبر ابراهیم را بخوان، آن‌گاه که گفت: و پدرم را بیامرز که او از گمراهان بود.
﴿۳۶۹۱﴾ (موسی) عرض کرد: «پروردگارا! من به خویشتن ستم کردم؛ مرا ببخش!» خداوند او را بخشید، زیرا که او آمرزنده‌ای مهربان است.

﴿۳۶۹۲﴾ گفت: پروردگارا! مرا بیامرز و حکومتی به من عطا کن که بعد از من سزاوار هیچ کس نباشد، که تو بسیار بخشنده‌ای!

﴿۳۶۹۳﴾ فرشتگانی که حاملان عرشند و آن‌ها که گرداگرد آن (طواف می‌کنند) تسبیح و حمد پروردگارشان را می‌گویند و به او ایمان دارند و برای مؤمنان استغفار می‌کنند (و می‌گویند): پروردگارا! رحمت و علم تو همه‌چیز را فراگرفته است؛ پس کسانی را که توبه کرده و راه تو را پیروی می‌کنند بیامرز، و آنان را از عذاب دوزخ نگاه دار!

﴿۳۶۹۴﴾ و [نیز] کسانی که بعد از آنان [مهاجران و انصار] آمده‌اند [و] می‌گویند: «پروردگارا، بر ما و بر آن برادرانمان که در ایمان آوردن بر ما پیشی گرفتند ببخشای، و در دل‌هایمان نسبت به کسانی که ایمان آورده‌اند [هیچ‌گونه] کینه‌ای مگذار. پروردگارا، راستی که تو رؤوف و مهربانی.»
﴿۳۶۹۵﴾ پروردگارا! ما را مایه‌ی گمراهی کافران قرار مده و ما را بیامرز، ای پروردگار ما که تو عزیز و حکیمی!

﴿۳۶۹۶﴾ ای کسانی که ایمان آورده‌اید؛ به‌سوی خدا توبه کنید، توبه‌ای خالص؛ امید است (با این کار) پروردگارتان گناهانتان را ببخشد و شما را در باغهایی از بهشت که نهرها از زیر درختانش جاری است وارد کند، در آن روزی که خداوند پیامبر و کسانی را که با او ایمان آوردند خوار نمی‌کند؛ این در حالی است که نورشان پیشاپیش آنان و از سوی راستشان در حرکت است، و می‌گویند: «پروردگارا! نور ما را کامل کن و ما را بیامرز که تو بر هر چیز توانایی!»

﴿۳۶۹۷﴾ پروردگارا! مرا، و پدر و مادرم و تمام کسانی را که با ایمان وارد خانه من شدند، و جمیع مردان و زنان باایمان را بیامرز؛ و ظالمان را جز هلاکت میافزا!»

۸-۵۸-۱۰-۲- آن را ببخش

﴿۳۶۹۸﴾ خدایا! من به خاطر یاری‌ات بر انجام ثناء، تو را می‌ستایم و به شایستگی تو و نیت بد خودم و سستی یقینم اقرار می‌کنم. خدایا! تو چه خدا و پروردگار خوبی هستی و من چه پرورش‌یافته‌ی بدی، تو چه مولای خوبی و من چه بنده‌ی بدی هستم و چه مالک خوبی هستی و چه مملوک بدی هستم. چه بسیار گناه که کردم و تو بخشیدی و چه بسیار خطاهای عمدی که انجام دادم و تو گذشتی و چه بسیار لغزیدم و تو درگذشتی درحالی‌که فریب‌خورده بودم مرا مؤاخذه نکردی، پس منم ظالم بر خودم و اقرارکننده به گناهم و معترف به خطایم. پس ای

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

بَسْتَرِكَ وَاتَّكَلْتُ فِيهِ عِنْدَ خَوْفِي مِنْهُ عَلَى أَنَّكَ وَتَقْتُ مِنْ سَطْوَتِكَ عَلَى فِيهِ بِحِلْمِكَ وَ
عَوَّلْتُ فِيهِ عَلَى كَرَمِ عَفْوِكَ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَاغْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار،

ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٣٦٩٩﴾ الجواد (عليه السلام): اللَّهُمَّ مَا قَدَّمْتُ وَمَا أَخَّرْتُ وَمَا أَغْفَلْتُ وَمَا تَعَمَّدْتُ وَمَا تَوَانَيْتُ وَمَا
أَعْلَنْتُ وَمَا أَسْرَرْتُ فَاعْفِرْهُ لِي يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ؛ الكافي، ج ٢، ص ٥٨٧

﴿٣٧٠٠﴾ اللَّهُمَّ وَكَلَّمَا قَصُرَ عَنْهُ اسْتِغْفَارِي مِنْ سُوءٍ لَا يَعْلَمُهُ غَيْرُكَ فَعَافِنِي مِنْهُ وَاعْفِرْهُ لِي؛

بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢

﴿٣٧٠١﴾ أمير المؤمنين (عليه السلام): مَا حَفِظْتَهُ عَلَيْنَا حَفِظْتُكَ وَنَسِينَاهُ فَاعْفِرْهُ لَنَا؛ وسائل الشيعة،

ج ١٣، ص ٣٤٧

﴿٣٧٠٢﴾ السجاد (عليه السلام): مَا عَلِمْتُهُ مِنْ قَبِيحٍ فَعَلِي فَاعْفِرْهُ؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ١٤٥

﴿٣٧٠٣﴾ الصادق (عليه السلام): وَ قَبِيحَ عَمَلِي فَاعْفِرْهُ وَ اجْعَلْهُ هَبَاءً مَثْثُورًا مُتَلَاشِيًا؛ مستدرک الوسائل،

ج ٤، ص ١٥٤

٩-٥٨-١-٢- اغْفِرْهَا

﴿٣٧٠٤﴾ الصادق (عليه السلام): مَا عَمِلْتُ فِيهِ مِنْ سَيِّئَةٍ فَاعْفِرْهَا لِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٢٦٤

١٠-٥٨-١-٢- تَسْتَغْفِرُ

﴿٣٧٠٥﴾ الرسول (صلى الله عليه وآله): فَسَقَطَا بَيْنَ يَدَيِ رَسُولِ اللَّهِ وَقَالَا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، التَّوْبَةُ، اسْتَغْفِرْ لَنَا فَلَنْ
نَعُودَ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ لَا تَابَ اللَّهُ عَلَيْكُمَا، فَمَا يَنْفَعُكُمَا اسْتَغْفَارِي وَمَعَكُمْ هَذِهِ الْجُرْأَةُ عَلَى اللَّهِ
وَعَلَى رَسُولِهِ؟ قَالَا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، فَإِنْ اسْتَغْفَرْتَ لَنَا رَجَوْنَا أَنْ يَغْفِرَ لَنَا رَبُّنَا، وَأَنْزَلَ اللَّهُ الْآيَةَ
الَّتِي فِيهَا: إِنْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ سَبْعِينَ مَرَّةً فَلَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ؛ دلائل الإمامة، ص ٢٠٣

١١-٥٨-١-٢- تَغْفِرُ

﴿٣٧٠٦﴾ إِنْ تُعَذِّبْهُمْ فَإِنَّهُمْ عِبَادُكَ وَإِنْ تَغْفِرْ لَهُمْ فَإِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ (المائدة: ١١٨)

﴿٣٧٠٧﴾ وَإِنِّي كُلَّمَا دَعَوْتُهُمْ لِتَغْفِرَ لَهُمْ جَعَلُوا أَصَابِعَهُمْ فِي آذَانِهِمْ وَاسْتَغْشَوْا ثِيَابَهُمْ وَأَصْرُوا

وَاسْتَكْبَرُوا اسْتِكْبَارًا (نوح: ٧)

﴿٣٧٠٨﴾ أَسْأَلُكَ مَسْأَلَةَ الْعَبْدِ الذَّلِيلِ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَغْفِرَ لَنَا ذُنُوبَنَا؛

بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ١٩١

﴿درخواست مغفرت﴾

آمرزنده‌ی گناهان؛ از تو برای گناهان و لغزش‌هایم پوزش می‌خواهم. نیک اجابت کن که تو اهل اجابت و تقوا و آمرزشی. خداوند؛ در هر گناهی که با عافیت تو بدنم در آن قوی شد یا به فضل نعمت تو به انجام آن توانا شدم یا با وسعت روزی تو دست به‌سوی آن دراز کردم و با پوشش تو از مردم پوشیده شدم و هنگام ترسم از آن با صبر به تو تکیه کردم و هنگام عذابت در آن به حلمت امیدوار شدم و به عفو کریمانه‌ات اعتماد کردم، پس بر محمد و خاندانش درود فرست و گناهانم را ببامرز؛ ای بهترین آمرزندگان.

﴿۳۶۹۹﴾ بار خدایا؛ گناهان گذشته و آینده‌ام، سهو و عمد، آنچه در انجام آن سستی ورزیده‌ام، آنچه آشکار و نیز آنچه در نهان انجام دادم، [همه را] ببامرز، ای مهربان‌ترین مهربانان. ﴿۳۷۰۰﴾ خداوند؛ از تمام آنچه در استغفار برای آن قصور و کوتاهی کردم، آمرزش می‌خواهم؛ از بدی‌هایی که جز تو کسی بر آن آگاه نیست. پس مرا مشمول عافیت خود قرار ده و ببامرز. ﴿۳۷۰۱﴾ آن گناهی را که ملائکه‌ی مأمور بر ما نوشته‌اند و من فراموش کرده‌ام، ببامرز. ﴿۳۷۰۲﴾ آنچه را که از بدی کردارم دانستی، ببامرز. ﴿۳۷۰۳﴾ و زشتی عملم را ببامرز و آن را چون گردی پراکنده و نابود کن.

۹-۵۸-۱۰-۲- بدی‌ها را ببخش

﴿۳۷۰۴﴾ بدی‌هایی را که مرتکب شدم، برایم ببامرز.

۱۰-۵۸-۱۰-۲- طلب آمرزش می‌کنی

﴿۳۷۰۵﴾ نزد پیامبر ﷺ بر زمین افتاده و گفتند: «ای پیامبر خدا؛ توبه می‌کنیم؛ برای ما طلب آمرزش کن، ما دیگر به سمت گناه برنمی‌گردیم». پیامبر ﷺ فرمود: «خداوند توبه‌ی شما را قبول نمی‌کند و طلب آمرزش من فایده‌ای برای شما ندارد. چون شما نسبت به خدا و پیامبرش جسارت کرده‌اید». گفتند: «ای پیامبر خدا؛ اگر تو برای ما طلب آمرزش کنی، امید داریم که پروردگارمان ما را ببامرزد». در این هنگام آیه نازل شد که «اگر برای ایشان هفتاد بار طلب آمرزش کنی، خدا ایشان را نمی‌آمرزد».

۱۱-۵۸-۱۰-۲- می‌بخشی

﴿۳۷۰۶﴾ اگر آن‌ها را مجازات کنی، بندگان تواند. (و قادر به فرار از مجازات تو نیستند)؛ و اگر آنان را ببخشی، توانا و حکیمی!

﴿۳۷۰۷﴾ و من هر زمان آن‌ها را دعوت کردم که (ایمان بیاورند و) تو آن‌ها را ببامرزی، انگشتان خویش را در گوش‌هایشان قرار داده و لباس‌هایشان را بر خود پیچیدند، و در مخالفت اصرار ورزیدند و به شدت استکبار کردند!

﴿۳۷۰۸﴾ مانند یک بنده‌ی ذلیل، خاشعانه از تو می‌خواهم که بر محمد و خاندانش درود بفرستی و گناهان ما را ببخشی.

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

﴿٣٧٠٩﴾ اللَّهُمَّ فَكَمَا جَعَلْتَنَا مِنْ أَهْلِهِ وَشَرَّفْتَنَا بِفَضْلِهِ وَاصْطَفَيْتَنَا لِحَمْلِهِ وَهَدَيْتَنَا بِهِ وَبَلَّغْتَنَا بِهِ نِهَآيَةَ الْمُرَادِ وَجَعَلْتَنَا بِهِ شُهَدَاءَ عَلَى الْأُمَمِ يَوْمَ الْمَعَادِ فَاجْعَلْنَا مِمَّنْ يَنْتَفِعُ بِأَمْرِهِ وَيَرْتَدِعُ بِزَوَاجِرِهِ وَيَقْتَنِعُ بِحِلَالِهِ وَيُؤْمِنُ بِمَا تَشَابَهَ مِنْ آيَاتِهِ حَتَّى تَغْفِرَ لَنَا ذُنُوبَنَا بِبَرَكَاتِهِ؛ مستدرک الوسائل، ج ٤، ص ٣٧٨

﴿٣٧١٠﴾ أَنْ الْكَلِمَاتِ الَّتِي تَلَقَّاهَا آدَمُ مِنْ رَبِّهِ فَتَابَ عَلَيْهِ قَوْلُهُ تَعَالَى رَبَّنَا ظَلَمْنَا أَنْفُسَنَا وَإِنْ لَمْ تَغْفِرْ لَنَا وَتَرْحَمْنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ؛ إرشاد القلوب، ج ١، ص ٤٦

﴿٣٧١١﴾ أَنْ تَحْمَدَنِي عَاقِبَةَ أَمْرِي فِي دُنْيَايَ وَدِينِي وَتَغْفِرَ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَأَهْلِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٩، ص ٢٨٩

﴿٣٧١٢﴾ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ فَقَدْ جَعَلْتُهُمْ وَسِيلَتِي وَقَدَمْتُهُمْ أَمَامِي وَبَيْنَ يَدَيَّ حَوَاجِي أَنْ تَغْفِرَ ذُنُوبِي؛ بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ٣٤٠

﴿٣٧١٣﴾ الْحُجَّةُ ﷺ: أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَغْفِرَ لِي ذُنُوبِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٢٧٦

﴿٣٧١٤﴾ الْحُجَّةُ ﷺ: أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَفْسَحَ لِي فِي قَبْرِي وَتَحُطَّ عَنِّي وَزْرِي وَتَشْدُلِي أَرْزِي وَتَغْفِرَ لِي ذُنُوبِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٢٧٠

﴿٣٧١٥﴾ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَجْعَلَنِي مِنَ التَّوَّابِينَ الْمُتَطَهِّرِينَ وَتَغْفِرَ لِي خَطِيئَتِي يَوْمَ الدِّينِ وَتَغْفِرَ لَوَالِدَيَّ كَمَا رَبَّيَانِي صَغِيرًا وَعَلَّمَانِي كِتَابَكَ وَسُنَّةَ نَبِيِّكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٣١٧

﴿٣٧١٦﴾ السَّجَادَةُ ﷻ: إِنْ تُعَذِّبْ فَإِنَّا الظَّالِمُ الْمُفْرَطُ الْمُضْجِعُ الْآثِمُ الْمُقْصِرُ الْمُضْجِعُ الْمُغْفَلُ حَظَّ نَفْسِي، وَإِنْ تَغْفِرْ فَأَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ؛ الصحيفة السجادية ﷻ، الدعاء ٥١

﴿٣٧١٧﴾ أَنْ تُعِيدَنِي مِنَ النَّارِ وَتَمُنَّ عَلَيَّ بِالْجَنَّةِ وَتَرْحَمَ مَوْقِفِي وَتَغْفِرَ زَلَّتِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٧، ص ١٦٤

﴿٣٧١٨﴾ الصَّادِقُ ﷻ: تَقُولُ فِي آخِرِ سَجْدَةٍ مِنَ النَّوَافِلِ بَعْدَ الْمَغْرَبِ لَيْلَةَ الْجُمُعَةِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِوَجْهِكَ الْكَرِيمِ وَاسْمِكَ الْعَظِيمِ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَغْفِرَ لِي ذُنُوبِي الْعَظِيمَ سَبْعًا؛ الكافي، ج ٣، ص ٤٢٨

«درخواست مغفرت»

﴿۳۷۰۹﴾ خدایا؛ همان گونه که ما را اهل قرآن قرار دادی، و به فضلش بر ما شرافت بخشیدی، و ما را برای حمل [مفاهیم] آن انتخاب کردی، و به وسیله‌ی آن ما را هدایت کردی، و به غایت درخواستمان رساندی، و به وسیله‌ی قرآن در روز قیامت، بر دیگر امت‌ها، گواه قرارمان دادی؛ ما را از کسانی قرار ده که از اوامرش نفع می‌برند و از نیایدهایش دوری می‌کنند و به حلال آن قانع می‌شوند و به آیات متشابهش ایمان می‌آورند، تا به برکات قرآن، گناهان ما را بیامری.

﴿۳۷۱۰﴾ آن کلماتی که آدم از پروردگار خود دریافت کرد و به سبب گفتن آن، خدای متعال توبه‌ی او را قبول کرد، این است که می‌فرماید: «ای خدا ما به خودمان ظلم کردیم و اگر تو ما را نیامری و به ما رحم نکنی از زیان کاران خواهیم بود».

﴿۳۷۱۱﴾ کارم در دنیا و آخرت را پسندیده به پایان برسان و مرا و پدر و مادر و خانواده‌ام را بیامرز.

﴿۳۷۱۲﴾ از تو درخواست می‌کنم که بر محمد و خاندانش درود فرستی، که من ایشان را واسطه‌ی آمرزش خود، و پیشاپیش خود و نیازهایم قرار داده‌ام، تا اینکه گناهم را بیامری.

﴿۳۷۱۳﴾ از تو درخواست می‌کنم که بر محمد و خاندانش درود فرستی و گناهم را بیامری.

﴿۳۷۱۴﴾ بر محمد و خاندان محمد درود فرست، قبرم را وسعت ده، سنگینی بار اعمالم را برطرف و پشتم را محکم کن و گناهم را بیامرز.

﴿۳۷۱۵﴾ بر محمد و خاندانش درود فرست و مرا از توبه‌کنندگان پاک و طاهر قرار ده و خطاهایم را در روز قیامت بیامرز؛ و همان گونه که پدر و مادرم مرا تربیت کردند و از کتاب تو و روش و سیره‌ی و سنت پیامبرت به من آموختند، آنان را بیامرز.

﴿۳۷۱۶﴾ اگر عذاب کنی این منم که ستمکار و مقصّر و تباه‌کار و گناهکار و مقصّر و اهمال‌کننده و غافل از بهره‌ی خود هستم، و اگر بیامری از فضل و احسان توسّی؛ که تو مهربان‌ترین مهربانانی.

﴿۳۷۱۷﴾ مرا از آتش پناه ده و بر من منت بگذار و مرا وارد بهشت ساز و به جایگاهم رحم کن و لغزش‌هایم را بیامرز.

﴿۳۷۱۸﴾ شب جمعه در آخرین سجده‌ی نافله‌ی مغرب، هفت مرتبه چنین بگو: «بار خدایا؛ تو را سوگند می‌دهم به روی مبارک و نام بزرگت که بر محمد و خاندانش درود می‌فرستی و انبوه گناهان مرا می‌آمرزی».

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

﴿٣٧١٩﴾ فَاجْعَلْنَا مِمَّنْ يَنْتَفِعُ بِأَمْرِهِ وَ يَرْتَدِعُ بِزَوَاجِرِهِ وَيَقْتَنِعُ بِحَلَالِهِ وَيُؤْمِنُ بِمَا تَشَابَهَ مِنْ آيَاتِهِ حَتَّى تَغْفِرَ لَنَا ذُنُوبَنَا بَبَرَكَاتِهِ؛ بحار الأنوار، ج ٨٩، ص ٣٦٩

﴿٣٧٢٠﴾ العسكرى (عليه السلام): فَقَالَ آدَمُ يَا رَبِّ يَا إِلَهِي وَقَدْ بَلَغَ عِنْدَكَ مِنْ مَحَلِّهِمْ أَنَّكَ بِالتَّوَسُّلِ إِلَيْكَ بِهِمْ تَقْبَلُ تَوْبَتِي وَ تَغْفِرُ خَطِيئَتِي؛ بحار الأنوار، ج ١١، ص ١٩١

﴿٣٧٢١﴾ الباقر (عليه السلام): أَنْ... تَسْتَرْ عَلَى ذُنُوبِي وَ تَغْفِرَهَا لِي؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ١٦

١٢-٥٨-١٠-٢- الغافر

﴿٣٧٢٢﴾ الرسول (عليه السلام): أَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ الْغَافِرِ يَا غَفَّارَ الذُّنُوبِ يَا اللَّهُ وَأَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ ذُو [ذِي] الْعَفْوِ وَالْغُفْرَانِ وَالرَّحْمَةِ وَالرِّضْوَانِ يَا اللَّهُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٠، ص ٢٦٢

﴿٣٧٢٣﴾ امير المؤمنين (عليه السلام): أَسْأَلُكَ فَأَجِدَكَ فِي الْمَوَاطِنِ كُلِّهَا لِي جَابِراً وَ فِي الْأُمُورِ نَاطِراً وَ لِدُّنُوبِي غَافِراً؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٢٤٠

﴿٣٧٢٤﴾ الصادق (عليه السلام): إِنَّكَ أَنْتَ الْحَنَّانُ الْمَنَّانُ بِالْجَزِيلِ الْغَافِرِ لِلْعَظِيمِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٣٠٦

١٣-٥٨-١٠-٢- غفر

﴿٣٧٢٥﴾ الرسول (عليه السلام): أَتَى النَّبِيَّ (عليه السلام) رَجُلٌ يُرِيدُ سَفَرًا فَقَالَ لَهُ أَوْصِنِي فَقَالَ لَهُ اتَّقِ اللَّهَ حَيْثُ مَا كُنْتَ وَ اتَّبِعِ السَّبِيلَ الْحَسَنَةَ وَ خَالِقِ النَّاسَ بِخُلُقٍ حَسَنٍ فَلَمَّا وَدَّعَهُ قَالَ لَهُ زَوَّدَكَ اللَّهُ التَّقْوَى وَ جَنَّبَكَ الرَّدَى وَ غَفَرَ لَكَ ذَنْبَكَ وَ وَجَّهَكَ إِلَى الْخَيْرِ حَيْثُمَا تَوَجَّهْتَ؛ مستدرک الوسائل، ج ٨، ص ٢٠٨

﴿٣٧٢٦﴾ الرسول (عليه السلام): إِذَا دَخَلَ الْمُؤْمِنُ الْمَسْجِدَ فَيَضَعُ رِجْلَهُ الْيُمْنَى قَالَتِ الْمَلَائِكَةُ غَفَرَ اللَّهُ لَكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨١، ص ٢٦

﴿٣٧٢٧﴾ الرسول (عليه السلام): إِذَا دَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ (عليه السلام) أَسْلَمْنَا فَلَمَّا قَدِمَ أَسْلَمَ بَقِيَّتُهُمْ وَ جَاءَتْ أَسْمَاءُ مَعَ رَجَالٍ فَقَالُوا نَسَلُ عَلَى الَّذِي أَسْلَمَ لَهُ إِخْوَانُنَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ غَفَّاراً غَفَرَ اللَّهُ لَهَا وَ أَسْلَمَ سَلَمَهَا اللَّهُ؛ قصص الأنبياء للراوندي، ص ٣٠٤

﴿٣٧٢٨﴾ امير المؤمنين (عليه السلام): اللَّهُمَّ وَقَدْ سَأَلْتُهُ عَنْ أَشَدِّهَا تَمْحِصاً لِذَنْبِي فَعَرَفَنِي أَنَّهُ الْحَرَقُ بِالنَّارِ اللَّهُمَّ وَإِنِّي قَدْ اخْتَرْتُهُ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ فَاجْعَلْهُ تَمْحِصاً لِي فِي النَّارِ قَالَ فَبَكَى أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ثُمَّ انْتَفَتْ إِلَى أَصْحَابِهِ فَقَالَ مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَنْظُرَ إِلَى رَجُلٍ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ فَلْيَنْظُرْ إِلَى هَذَا ثُمَّ قَالَ لَهُ قُمْ يَا هَذَا الرَّجُلُ فَقَدْ غَفَرَ اللَّهُ لَكَ ذَنْبَكَ وَ دَرَأَ عَنْكَ الْحَدَّ؛ بحار الأنوار، ج ٧٦، ص ٧٣

﴿درخواست مغفرت﴾

﴿۳۷۱۹﴾ ما را از زمره‌ی کسانی قرار ده که با طاعت اوامرش سود می‌برند و از آنچه منع کرده دست می‌کشند و به حلالش قانع می‌شوند و به آیات متشابهش ایمان می‌آورند تا اینکه گناهانمان را به برکت آن بیامری.

﴿۳۷۲۰﴾ آدم علیه السلام گفت: پروردگارا! مقام و منزلت آن‌ها نزد تو آن قدر زیاد است که با توسل به ایشان، توبه‌ام را قبول می‌کنی و خطایم را می‌بخشی.

﴿۳۷۲۱﴾ که... گناهانم را بپوشانی و بیامری.

۱۲-۵۸-۱۰-۲-آمرزنده

﴿۳۷۲۲﴾ از تو درخواست می‌کنم به حقّ تو ای غافر (آمرزنده) و ای غفار (بسیار آمرزنده‌ی گناهان) و ای الله درخواست می‌کنم به نام تو ای صاحب بخشش و آمرزش و رحمت و رضوان یا الله...

﴿۳۷۲۳﴾ [خدایا!؛ از تو درخواست می‌کنم و تو را همه‌جا جبران‌کننده‌ی کاستی‌هایم، ناظر بر کارهایم و آمرزنده‌ی گناهانم می‌یابم.

﴿۳۷۲۴﴾ خدایا تو مهربانی، نعمت‌های بزرگ می‌دهی و گناهان بزرگ را می‌بخشی.

۱۳-۵۸-۱۰-۲-آمرزید

﴿۳۷۲۵﴾ مردی نزد پیامبر صلی الله علیه و آله آمد که می‌خواست به سفر برود. به پیامبر صلی الله علیه و آله گفت: «به من سفارشی کن». پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: «هرجا که بودی تقوای الهی پیشه کن، به دنبال بدی نیکی انجام بده و با مردم با اخلاق نیکو رفتار کن». پس هنگام خداحافظی پیامبر صلی الله علیه و آله به او گفت: «خداوند بر پرهیزکاری‌ات بیافزاید و موجبات هلاکت و نابودی را از تو دور کند و گناهت را ببخشد و هرطرف که روگردانی خیر را با تو روبه‌رو کند».

﴿۳۷۲۶﴾ هرگاه شخص مؤمنی وارد مسجد شود و پای راستش را پیش بگذارد، فرشتگان به او می‌گویند: «خداوند تو را آمرزید».

﴿۳۷۲۷﴾ آن‌گاه که رسول خدا صلی الله علیه و آله وارد شد به او سلام کردیم؛ اَسْمَاء با مردان وارد شد و آنان گفتند به کسی درود می‌فرستیم که برادرانمان بر او درود فرستادند. پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: «خداوند آمرزنده او را آمرزید. او اسلام آورد و خدا او را به سلامت خواهد گذراند».

﴿۳۷۲۸﴾ [مرد گفت:] خدایا من از او سخت‌ترینش را خواستم تا گناهم پاک شود و او هم آتش را معرفی کرد. خدایا من آن را انتخاب کردم. بر محمد و آل محمد درود بفرست و این آتش را پاک‌کننده‌ی من قرار ده. امیرالمؤمنین علیه السلام گریه کرد و به اصحابش فرمود: «دوست دارم به مردی از اهل بهشت نگاه کنید، به این مرد نگاه کنید». و سپس به او فرمود: «ای مرد، بلند شو! خدا از گناه تو گذشت و حدّ را از تو برداشت».

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

- ﴿٣٧٢٩﴾ الرسول ﷺ: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يَقُولُ لِلْقَادِمِ مِنْ مَكَّةَ قَبْلَ اللَّهِ مِنْكَ وَأَخْلَفَ عَلَيْكَ نَفَقَتَكَ وَغَفَرَ ذَنْبَكَ؛ من لا يحضره الفقيه، ج ٢، ص ٢٩٩
- ﴿٣٧٣٠﴾ الباقر ﷺ: أَنْتَ ابْنُ السَّوْدَاءِ الزُّنْجِيَّةِ الْبَذِيَّةِ قَالَ إِنْ كُنْتَ صَدَقْتَ غَفَرَ اللَّهُ لَهَا وَإِنْ كُنْتَ كَذَبْتَ غَفَرَ اللَّهُ لَكَ قَالَ فَأَسْلَمَ النَّصْرَانِي؛ بحار الأنوار، ج ٤٦، ص ٢٨٩
- ﴿٣٧٣١﴾ الباقر ﷺ: غَفَرَ اللَّهُ لَكَ ذَنْبَكَ؛ بحار الأنوار، ج ٥٠، ص ١٠٤
- ﴿٣٧٣٢﴾ الباقر ﷺ: غَفَرَ اللَّهُ لَكَ وَلَهُمُ الذُّنُوبُ؛ بحار الأنوار، ج ٥٠، ص ١٠٤
- ﴿٣٧٣٣﴾ امير المؤمنين ﷺ: غَفَرَ اللَّهُ لَنَا وَلَكُمْ سَالَفَ ذُنُوبِنَا فِيمَا خَلَا مِنْ أَعْمَارِنَا وَعَصَمَنَا وَإِيَّاكُمْ مِنْ اقْتِرَافِ الذُّنُوبِ بَقِيَّةَ أَعْمَارِنَا؛ مستدرک الوسائل، ج ٦، ص ٣٢
- ﴿٣٧٣٤﴾ امير المؤمنين ﷺ: غَفَرَ اللَّهُ لَنَا وَلَكُمْ سَالَفَ ذُنُوبِنَا وَعَصَمَنَا وَإِيَّاكُمْ مِنْ اقْتِرَافِ الذُّنُوبِ بَقِيَّةَ أَعْمَارِنَا؛ مستدرک الوسائل، ج ٦، ص ٣٢
- ﴿٣٧٣٥﴾ السَّجَّاد ﷺ: فَإِنْ كُنْتَ قُلْتَ مَا فِيَّ فَاسْتَغْفِرُ اللَّهَ مِنْهُ وَإِنْ كُنْتَ قُلْتَ مَا لَيْسَ فِيَّ فَعَفَرَ اللَّهُ لَكَ؛ بحار الأنوار، ج ٤٦، ص ٥٤
- ﴿٣٧٣٦﴾ الرسول ﷺ: وَقَدْ عَادَ سَلْمَانُ رِضْوَانُ اللَّهِ عَلَيْهِ لَمَّا أَرَادَ أَنْ يَقُومَ يَا سَلْمَانُ كَشَفَ اللَّهُ ضَرْكَ وَغَفَرَ ذَنْبَكَ وَحَفِظَكَ فِي دِينِكَ وَبَدَنِكَ إِلَى مُنْتَهَى أَجَلِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٧٨، ص ٢٢٧
- ﴿٣٧٣٧﴾ الصادق ﷺ: وَقُلْ لَهُمَا قَوْلًا كَرِيمًا قَالَ إِنْ ضَرَبَاكَ فَقُلْ لَهُمَا غَفَرَ اللَّهُ لَكُمَا فَذَلِكَ مِنْكَ قَوْلٌ كَرِيمٌ؛ الكافي، ج ٢، ص ١٥٧
- ﴿٣٧٣٨﴾ امير المؤمنين ﷺ: وَلَقَدْ انْتَهَى ذَاتَ يَوْمٍ إِلَى قَوْمٍ يَغْتَابُونَهُ فَوَقَفَ عَلَيْهِمْ فَقَالَ لَهُمْ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ فَعَفَرَ اللَّهُ لِي وَإِنْ كُنْتُمْ كَاذِبِينَ فَعَفَرَ اللَّهُ لَكُمْ؛ بحار الأنوار، ج ٤٦، ص ٦١
- ﴿٣٧٣٩﴾ الرسول ﷺ: وَدَّعَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَلِيًّا عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَ لَهُ زَوَّدَكَ اللَّهُ التَّقْوَى وَغَفَرَ لَكَ ذَنْبَكَ وَوَجَّهَ لَكَ الْخَيْرَ حَيْثُمَا تَوَجَّهْتَ؛ مستدرک الوسائل، ج ٨، ص ٢٠٩

١٤-٥٨-١٠-٢- الغفران

﴿٣٧٤٠﴾ الرسول ﷺ: عَنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ﷺ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: أَلَا أَعْلَمُكُمْ كَلِمَاتٍ يَنْفَعُكَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ بِهِنَّ وَيَنْتَفِعُ بِهِنَّ مَنْ عِلْمُنَّهُنَّ وَيَثْبُتُ مَا عِلْمُنَّهُ فِي صَدْرِكَ قُلْتُ بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ إِذَا كَانَ لَيْلَةُ الْجُمُعَةِ فَقُمْ فِي الثَّلَاثِ الثَّلَاثِ مِنَ اللَّيْلِ فَإِنْ لَمْ تَسْتَطِعْ فَقَبْلَ ذَلِكَ فَصَلِّ أَرْبَعَ رَكَعَاتٍ تَقْرَأُ فِي الرُّكْعَةِ الْأُولَى مِنْهُنَّ فَاتِحَةَ الْكِتَابِ وَسُورَةَ يسَ وَفِي الثَّانِيَةِ فَاتِحَةَ الْكِتَابِ وَتَنْزِيلَ السَّجْدَةِ وَفِي الثَّالِثَةِ فَاتِحَةَ الْكِتَابِ وَحَمْدَ الدُّخَانِ وَفِي الرَّابِعَةِ فَاتِحَةَ الْكِتَابِ وَ

﴿درخواست مغفرت﴾

﴿۳۷۲۹﴾ رسول خدا ﷺ به کسانی که به مکّه می آمدند، می فرمود: «خداوند از تو قبول کند و در برابر آنچه در این راه صرف کرده ای به تو پاداش دهد و گناهت را ببامزد». ﴿۳۷۳۰﴾ نصرانی به امام باقر (ع) گفت: «تو فرزند یک سیاه حبشی نابکاری؟» فرمود: «اگر تو راست می گویی و او نابکار بوده؛ خدا از او بگذرد. اگر دروغ می گویی، خدا از تو بگذرد». با این رفتار امام، نصرانی مسلمان شد. ﴿۳۷۳۱﴾ خدا گناه تو را آمرزد. ﴿۳۷۳۲﴾ خدا گناهان تو و آن ها را ببخشد. ﴿۳۷۳۳﴾ خدا گناهان پیشین ما را در دوران گذشته ی عمرمان را ببامزد. و ما و شما را در باقی مانده ی ایام زندگی مان از ارتکاب گناهان محفوظ بدارد. ﴿۳۷۳۴﴾ خداوند گناهان پیشین ما و شما را در دوران گذشته ی عمرمان را ببامزد؛ و محفوظمان بدارد که از ارتکاب به گناهان در باقی عمرمان بر حذر باشیم. ﴿۳۷۳۵﴾ اگر راست گفتی، از خدا طلب آمرزش می کنم؛ و در صورتی دروغ گفته باشی، خدا تو را ببامزد. ﴿۳۷۳۶﴾ پیامبر ﷺ به عبادت سلمان رفت و چون خواست از بالین او برخیزد، فرمود: «ای سلمان؛ خداوند رنج تو را برطرف نماید و گناهت را ببامزد و جسم و دینت را تا آخر عمر حفظ کند». ﴿۳۷۳۷﴾ با آن ها به شایستگی سخن بگو [و نیز] فرمود: اگر تو را زدند، به آنان بگو، خدا شما را ببامزد. و این از طرف تو گفتار بزرگوارانه و شایسته ای است. ﴿۳۷۳۸﴾ روزی حضرت از کنار چند نفر گذشت که از او بدگویی می کردند؛ به آن ها فرمود: «اگر راست می گوید خدا مرا ببامزد و اگر دروغ می گوید خدا شما را ببامزد». ﴿۳۷۳۹﴾ رسول خدا ﷺ با علی (ع) خداحافظی کرد و فرمود: «خداوند تو را به تقوا مجهّز کند و گناهت را ببامزد و به هر سو که روانه شوی خیر و نیکی را به آن سو روانه کند».

۱۴-۵۸-۱۰-۲-آمرزش

﴿۳۷۴۰﴾ از امام علی (ع) نقل است که فرمود: پیامبر ﷺ به من فرمود: «آیا نمی خواهی به تو کلماتی بیاموزم که خداوند به برکت آن کلمات به تو و به هر کس که این کلمات را از تو فراگیرد بهره می رساند و آنچه را آموخته ای در سینه ی تو محفوظ نگاه می دارد؟» گفتم: «بلی یا رسول الله». فرمود: «هرگاه شب جمعه شد در یک سوّم پایانی شب و اگر نتوانستی قبل از آن برخیز و چهار رکعت نماز بگزار؛ در رکعت اوّل حمد و یس و در رکعت دوّم حمد و الم سجده و در رکعت سوّم حمد و دخان و در رکعت چهارم حمد و تبارک را بخوان. پس از تشهّد و سلام خدا را حمد و

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

تَبَارَكَ الَّذِي بِيَدِهِ الْمُلْكُ فَإِذَا فَرَغْتَ مِنَ التَّشْهَدِ وَسَلَّمْتَ فَأَحْمَدِ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ وَأَتْنِ عَلَيْهِ وَصَلِّ عَلَى بَا حَسَنِ الصَّلَاةِ ثُمَّ اسْتَغْفِرْ لِلْمُؤْمِنِينَ؛ مستدرک الوسائل، ج ٤، ص ٣٨٤

﴿٣٧٤١﴾ أَسْأَلُكَ يَا مَوْلَايَ أَنْ تَسْأَلَ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى فِي صَلَاحِ شَأْنِي وَقَضَاءِ حَوَائِجِي وَغُفْرَانِ ذُنُوبِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٩، ص ١٠١
١٥-٥٨-١٠-٢-غُفْرَانُكَ

﴿٣٧٤٢﴾ الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِذَا صَاحَ الْبُطَّةُ تَقُولُ غُفْرَانُكَ يَا اللَّهَ؛ بحار الأنوار، ج ٦١، ص ٢٧
﴿٣٧٤٣﴾ الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِذَا صَاحَتِ الْبُطَّةُ تَقُولُ غُفْرَانُكَ يَا اللَّهَ غُفْرَانُكَ؛ الخرائج والجرائح، ص ١، ص ٢٤٨

﴿٣٧٤٤﴾ مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِنَّ مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ اخْتَبَسَ عَنْهُ الْوَحْيُ أَرْبَعِينَ أَوْ ثَلَاثِينَ صَبَاحًا قَالَ فَصَعِدَ عَلَى جَبَلٍ بِالشَّامِ يُقَالُ لَهُ أَرِيحَا فَقَالَ يَا رَبِّ إِنِّي كُنْتُ حَبَسْتُ عَنِّْي وَحْيِكَ وَكَلَامِكَ لِذُنُوبِ بَنِي إِسْرَائِيلَ فَغُفْرَانُكَ الْقَدِيمَ؛ بحار الأنوار، ج ١٣، ص ٨
﴿٣٧٤٥﴾ الرَّسُولُ ﷺ: ثُمَّ قَالَ غُفْرَانُكَ اللَّهُمَّ فَأَنْزَلَ اللَّهُ فِي ذَلِكَ وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ وَأَنْتَ فِيهِمْ وَمَا كَانَ اللَّهُ مُعَذِّبَهُمْ وَهُمْ يَسْتَغْفِرُونَ؛ بحار الأنوار، ج ١٨، ص ٢٣٤
﴿٣٧٤٦﴾ امير المؤمنين عَلَيْهِ السَّلَامُ: قَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا غُفْرَانُكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٠، ص ٣١

﴿٣٧٤٧﴾ الرَّسُولُ ﷺ: لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ غُفْرَانُكَ إِنِّي مِنَ الظَّالِمِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٣٠٨
﴿٣٧٤٨﴾ أَمَّنَ الرَّسُولُ بِمَا أَنْزَلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ كُلٌّ آمَنَ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْ رُسُلِهِ وَقَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا غُفْرَانُكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ (البقرة: ٢٨٥)
١٦-٥٨-١٠-٢-غُفْرَتُ

﴿٣٧٤٩﴾ الْبَاقِرُ عَلَيْهِ السَّلَامُ: أَسْأَلُكَ بِحَقِّ حَبِيبِكَ مُحَمَّدٍ ﷺ لَمَّا غَفَرْتَ لِي الْكَثِيرَ مِنَ الذُّنُوبِ وَالْقَلِيلِ وَقَبِلْتَ مِنْ عَمَلِي الْيَسِيرِ؛ وسائل الشيعة، ج ٦، ص ٣٤٠
﴿٣٧٥٠﴾ الصَّادِقُ عَلَيْهِ السَّلَامُ: أَسْأَلُكَ بِحَقِّكَ عَلَيْهِمُ أَجْمَعِينَ لَمَّا غَفَرْتَ لِي فِي هَذَا الْيَوْمِ مَغْفِرَةً لَا أَشْقَى بَعْدَهَا أَبَدًا؛ البلد الأمين، ص ٢٣٥

﴿٣٧٥١﴾ أَسْأَلُكَ بِكُلِّ دَعْوَةٍ دَعَاكَ بِهَا رَاجٍ بَلَّغْتَهُ أَمَلَهُ، أَوْ صَارِخُ إِلَيْكَ اغْتَثَّ صَرَخَتَهُ، أَوْ مَلْهُوفٌ مَكْرُوبٌ فَرَجَّتْ كَرْبُهُ، أَوْ مُذْنِبٌ خَاطِئٌ غَفَرْتَ لَهُ؛ إقبال الأعمال، ص ٦٧٧

﴿درخواست مغفرت﴾

ستایش کن و بر من به بهترین شکل صلوات و درود بفرست. سپس برای مؤمنین طلب آمرزش کن.

﴿۳۷۴۱﴾ ای مولا و ای آقای من؛ از تو می‌خواهم که از خدای تعالی اصلاح شئون زندگی من و اجابت خواسته‌هایم و طلب آمرزش گناهانم را درخواست کنی.

۱۵-۵۸-۱۰-۲-آمرزش تو

﴿۳۷۴۲﴾ هنگامی که مرغابی صدا دردهد، گوید: ای خدا؛ آمرزشت را می‌خواهم.
﴿۳۷۴۳﴾ هنگامی که مرغابی صدا دردهد، گوید: ای خدا؛ آمرزشت را می‌خواهم؛ آمرزشت را.
﴿۳۷۴۴﴾ سی یا چهل روز ارسال وحی به حضرت موسی علیه السلام قطع شد. [پس از این مدت] آن حضرت بالای کوهی در شام که به آن «أریحا» می‌گفتند رفت و گفت: خدایا اگر به واسطه‌ی گناهان بنی‌اسرائیل وحی و کلام خود را از من قطع کردی، آمرزش و عفو تو قدیم‌تر است.
﴿۳۷۴۵﴾ سپس فرمود: «خدایا؛ آمرزشت را می‌خواهم». و خداوند این آیه را نازل کرد: «مادامی که تو در میان ایشان و آن‌ها طلب آمرزش می‌کنند، خدا آنان را عذاب نخواهد کرد».
﴿۳۷۴۶﴾ گفتند: فرمان خدا را شنیدیم و اطاعت کردیم، پروردگارا؛ ما را بیامرز و بازگشت به‌سوی توست.

﴿۳۷۴۷﴾ خدایی جز تو نیست، آمرزشت را می‌خواهم، که من از ستمکاران هستم.
﴿۳۷۴۸﴾ پیامبر، به آنچه از سوی پروردگارش بر او نازل شده، ایمان آورده است. و همه‌ی مؤمنان (نیز)، به خدا و فرشتگان او و کتاب‌ها و فرستادگانش، ایمان آورده‌اند؛ (و می‌گویند): ما در میان هیچ‌یک از پیامبران او، فرق نمی‌گذاریم (و به همه ایمان داریم). و (مؤمنان) گفتند: «ما شنیدیم و اطاعت کردیم. پروردگارا؛ (انتظار) آمرزش تو را (داریم)؛ و بازگشت (ما) به سوی توست».

۱۶-۵۸-۱۰-۲-آمرزیدی

﴿۳۷۴۹﴾ به حقّ حبیبیت محمد صلی الله علیه و آله از تو می‌خواهم که گناهان کوچک و بزرگ مرا ببخشی و عمل کم مرا قبول کنی.
﴿۳۷۵۰﴾ به حقّی که بر ایشان داری از تو می‌خواهم که امروز مرا بیامرزی، آن‌گونه که هرگز بدیخت نشوم.

﴿۳۷۵۱﴾ از تو به حقّ همه‌ی دعا‌هایی که شخص امیدواری به‌وسیله‌ی آن تو را خواند و او را به آرزویش رساندی؛ و یا هر فریادزننده‌ای که تو را آن‌گونه فریاد زد و یاری‌اش کردی یا اندوهناک گرفتاری که گرفتاری‌اش را برطرف کردی یا گناهکارِ خطاکاری که او را بخشیدی، درخواست می‌کنم.

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

﴿٣٧٥٢﴾ الرسول ﷺ: اللَّهُمَّ سَلِّمْ لَنَا لَشَهْرَ رَمَضَانَ وَ سَلِّمْهُ لَنَا وَ تَسَلِّمْهُ مِنَّا حَتَّى يَنْقَضِيَ شَهْرُ رَمَضَانَ وَ قَدْ غَفَرْتَ لَنَا؛ من لا يحضره الفقيه، ج ٢، ص ٩٦

﴿٣٧٥٣﴾ السَّجَّاد ﷺ: إِلَهَنَا وَ سَيِّدَنَا إِنْ غَفَرْتَ لَنَا فَفَضْلِكَ وَ إِنْ عَذَّبْتَ فَبِعَذِّكَ؛ إقبال الأعمال، ص ٢٤٧

﴿٣٧٥٤﴾ العسكري ﷺ: بِجَاهِ الذُّرِّيَةِ الطَّيِّبَةِ الطَّاهِرَةِ مِنْ آلِ طه وَ يسَ لَمَّا غَفَرْتَ لَنَا ذُنُوبَنَا وَ غَفَرْتَ لَنَا هَقُوتَنَا؛ مستدرک الوسائل، ج ٥، ص ٢٣٥

﴿٣٧٥٥﴾ الرسول ﷺ: فَدَخَلْتُ فَإِذَا عَلَى بَنِي أَبِي طَالِبٍ ﷺ رَاكِعًا وَ سَاجِدًا وَ هُوَ يَخْشَعُ فِي رُكُوعِهِ وَ سُجُودِهِ وَ يَقُولُ اللَّهُمَّ بِحَقِّ نَبِيِّكَ مُحَمَّدٍ إِلَّا مَا غَفَرْتَ لِلْمُذْنِبِينَ مِنْ شَيْعَتِي؛ بحار الأنوار، ج ٣٦، ص ٧٣

١٧-٥٨-١٠-٢- غَفَرْتُهُ

﴿٣٧٥٦﴾ الصادق ﷺ: فَاسْأَلْكَ بِوَجْهِكَ الْكَرِيمِ وَ كَلِمَاتِكَ التَّامَّةِ إِنْ كَانَ بَقِيَ عَلَى ذَنْبٍ لَمْ تَغْفِرْهُ لِي أَوْ تُرِيدُ أَنْ تُعَذِّبَنِي عَلَيْهِ أَوْ تُقَاسِنَنِي بِهِ أَنْ يَطْلُعَ فَجْرُ هَذِهِ اللَّيْلَةِ أَوْ يَتَصَرَّمَ هَذَا الشَّهْرُ إِلَّا وَ قَدْ غَفَرْتُهُ لِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٧٢

١٨-٥٨-١٠-٢- لَا تَغْفِرُ

﴿٣٧٥٧﴾ امير المؤمنين ﷺ: اللَّهُمَّ إِنْ طَلَحَ وَ الزُّبَيْرَ قَطْعَانِي وَ ظَلَمَانِي وَ أَلْبَا عَلَيَّ وَ نَكَنَّا بَيْنَعِي فَاحْلُلْ مَا عَقَدَا وَ انْكَثْ مَا أْبْرَمَا وَ لَا تَغْفِرْ لَهُمَا أَبَدًا؛ بحار الأنوار، ج ٣٢، ص ٦٢

﴿٣٧٥٨﴾ الحسين ﷺ: اللَّهُمَّ إِنَّكَ تَرَى مَا أَنَا فِيهِ مِنْ عِبَادِكَ هَؤُلَاءِ الْغُصَاةُ اللَّهُمَّ أَحْصِهِمْ عَدَدًا وَ اقْتُلْهُمْ بَدَدًا وَ لَا تَذَرْ عَلَى وَجْهِ الْأَرْضِ مِنْهُمْ أَحَدًا وَ لَا تَغْفِرْ لَهُمْ أَبَدًا؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٥٢

﴿٣٧٥٩﴾ الباقر ﷺ: عَنْ أَبِي بصير قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا جَعْفَرٍ ﷺ عَنْ شَهَادَةِ وَكِدِ الزُّنَا تَجُوزُ فَقَالَ لَا فَقُلْتُ إِنَّ الْحَكَمَ بِنِ عَثْبَةَ يَزْعُمُ أَنَّهَا تَجُوزُ فَقَالَ اللَّهُمَّ لَا تَغْفِرْ ذَنْبَهُ مَا قَالَ اللَّهُ لِلْحَكَمِ إِنَّهُ لَذِكْرُ لَكَ وَ لِقَوْمِكَ فَلْيَذْهَبِ الْحَكَمُ يَمِينًا وَ شِمَالًا فَوَ اللَّهُ لَا يُؤْخَذُ الْعِلْمُ إِلَّا مِنْ أَهْلِ نَيْتٍ نَزَلَ عَلَيْهِمْ جِبْرِئِيلُ ﷺ؛ الكافي، ج ١، ص ٤٠٠

﴿٣٧٦٠﴾ يَا رَبَّ مُحَمَّدٍ اغْضَبِ الْيَوْمَ لِمُحَمَّدٍ وَ لِأَبْرَارٍ عَثَرْتَهُ وَ اقْتُلْ أَعْدَاءَهُمْ بَدَدًا وَ أَحْصِهِمْ عَدَدًا وَ لَا تَدَعْ عَلَى ظَهْرِ الْأَرْضِ مِنْهُمْ أَحَدًا وَ لَا تَغْفِرْ لَهُمْ أَبَدًا؛ المقنعة، ص ٣٣٦

﴿درخواست مغفرت﴾

﴿۳۷۵۲﴾ پروردگارا! ما را برای ماه رمضان سالم نگهدار! و آن را نیز برای ما سالم بدار و آن را از جانب ما بپذیر تا ماه رمضان در حال تمام شود که ما را آمرزیده باشی.

﴿۳۷۵۳﴾ خداوندا! آقای ما! اگر مرا بیامرزی، از فضل و لطف توست و اگر مرا عذاب کنی بر اساس عدل توست.

﴿۳۷۵۴﴾ و به جاه نسل پاک خاندان طه و یس از تو می‌خواهیم از گناه ما درگذری و ما را بیامرزی.

﴿۳۷۵۵﴾ ابن مسعود گوید: داخل شدم و علی علیه السلام را درحالی یافتیم که رکوع و سجده می‌کرد و در رکوع و سجده‌اش خاشع و متواضع بود و می‌فرمود: خداوندا! به حق پیامبر صلی الله علیه و آله تنها درخواست من این است که شیعیان گناهکارم را بیامرزی.

۱۷-۵۸-۱۰-۲- او را آمرزیدی

﴿۳۷۵۶﴾ اگر بر من یک گناه باقی مانده باشد که آن را نبخشیدی یا می‌خواهی آن را برایم به حساب آوری یا به خاطر آن مجازاتم کنی یا مرا به وسیله‌ی آن بسنجی، طلوع فجر این ماه بر من سپری نشود مگر اینکه مرا بخشیده باشی.

۱۸-۵۸-۱۰-۲- نیامرزیدی

﴿۳۷۵۷﴾ بار خدایا! طلحه و زبیر از من بریدند و به من ستم کردند و مردم را علیه من شوراندند و بیعت مرا شکستند، پس تو آنچه ایشان بدان پیمان بسته‌اند را بگشا [و این پیمان نامبارک را بر هم بزن] و آنچه آنان تائیده‌اند استوار مگردان، و هرگز آنان را نیامرز.

﴿۳۷۵۸﴾ پروردگارا! تو حال مرا می‌بینی که از دست این مردم معصیت کار چه می‌کشم. بار خدایا! اینان را نابود کن، و هلاک نما، احدی از ایشان را بر روی زمین باقی مگذار و هرگز آنان را مورد آمرزش قرار مده!

﴿۳۷۵۹﴾ ابوبصیر گوید: از امام باقر علیه السلام پرسیدم: «آیا شهادت زنازاده جایز است؟» فرمود: «نه». عرض کردم: «حکم بن عتیه عقیده دارد که پذیرفته و نافذ است». فرمود: «خدایا! گناهش را نیامرز، خدا به حکم نفرموده است: «قرآن برای تو و قومت یادآور است»، [بلکه خطاب به جدّ ما فرموده است: پس حکم به راست برود و یا به چه برود (به هر دری بزن) به خدا سوگند، دانش جز از خاندانی که جبرئیل علیه السلام بر آن‌ها نازل شده به دست نخواهد آمد».

﴿۳۷۶۰﴾ ای پروردگار محمد! امروز به خاطر محمد و خوبان عترتش بر دشمنانشان غضب کن و به هر کدام جداگانه سهمی از عذاب برسان و بر روی زمینت احدی از آن‌ها را باقی مگذار و هرگز آن‌ها را نیامرز.

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

﴿٣٧٤١﴾ الكاظم عليه السلام: يَا رَبَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ اغْضَبِ الْيَوْمَ لِمُحَمَّدٍ وَلِأَبْرَارِ عِثْرَتِهِ وَ اقْتُلْ
أَعْدَاءَهُمْ بَدَدًا وَ أَحْصِهِمْ عَدَدًا وَ لَا تَدَعْ عَلَى ظَهْرِ الْأَرْضِ مِنْهُمْ أَحَدًا وَ لَا تَغْفِرْ لَهُمْ أَبَدًا؛
تهذيب الأحكام، ج ٣، ص ١١٤
١٩-٥٨-١٠-٢-المُسْتَغْفِرُ

﴿٣٧٤٢﴾ الصادق عليه السلام: أَدْعُوكَ دُعَاءَ الْخَاضِعِ الدَّلِيلِ الْخَاشِعِ الْخَائِفِ الْمُشْفِقِ الْبَائِسِ الْمُهَيِّمِ
الْحَقِيرِ الْجَائِعِ الْفَقِيرِ الْعَائِدِ الْمُسْتَجِيرِ الْمُقِرِّ بِذَنْبِهِ الْمُسْتَغْفِرِ مِنْهُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٤٠٢
﴿٣٧٤٣﴾ أَدْعُوكَ دُعَاءَ الْخَاضِعِ الدَّلِيلِ الْخَاشِعِ الْخَائِفِ الْمُشْفِقِ الْبَائِسِ الْفَقِيرِ الْحَقِيرِ الْعَائِدِ
الْمُسْتَجِيرِ الْمُقِرِّ بِذَنْبِهِ الْمُسْتَغْفِرِ مِنْ رَبِّهِ؛ فضائل شهر رجب، ص ٥٠٤
﴿٣٧٤٤﴾ الْأَيْمَةُ عليها السلام: إِنِّي سَائِلُ فَقِيرٌ وَ خَائِفٌ مُسْتَجِيرٌ وَ تَائِبٌ مُسْتَغْفِرٌ؛ تهذيب الأحكام، ج ٣،
ص ٨٩

﴿٣٧٤٥﴾ السَّجَّاد عليه السلام: مُسْتَغْفِرُ لَكَ مِنْ ظُلْمِي لِنَفْسِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٣٠
٢٠-٥٨-١٠-٢-مُسْتَغْفِرًا

﴿٣٧٤٦﴾ أَتَيْتُكَ مُقِرًّا بِجَمِيعِ مَا أَجَنْتُ [جَنْتُ] جَوَارِحِي مُسْتَغْفِرًا لَكَ مِنْهَا مُسْتَعِصِمًا بِكَ
مِنَ الْعُودِ فِي مِثْلِهَا؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٤٣٣
﴿٣٧٤٧﴾ اللَّهُمَّ إِنَّكَ قُلْتَ لِنَبِيِّكَ مُحَمَّدٍ صَلَوَاتِكَ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ لَوْ أَنَّهُمْ إِذْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ
جَاؤُكَ فَاسْتَغْفَرُوا اللَّهَ وَ اسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ لَوَجَدُوا اللَّهَ تَوَّابًا رَحِيمًا وَ لَمْ أَحْضُرْ زَمَانَ
رَسُولِكَ عَلَيْهِ وَ آلِهِ السَّلَامُ اللَّهُمَّ وَ قَدْ زُرْتُهُ رَاغِبًا تَائِبًا مِنْ سَيِّئِ عَمَلِي وَ مُسْتَغْفِرًا لَكَ مِنْ ذُنُوبِي
وَ مُقِرًّا لَكَ بِهَا وَ أَنْتَ أَعْلَمُ بِهَا مِنِّي؛ بحار الأنوار، ج ٩٧، ص ١٨٦

﴿٣٧٤٨﴾ الصادق عليه السلام: اللَّهُمَّ إِنَّكَ قُلْتَ وَ لَوْ أَنَّهُمْ إِذْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ جَاؤُكَ فَاسْتَغْفَرُوا اللَّهَ وَ
اسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ لَوَجَدُوا اللَّهَ تَوَّابًا رَحِيمًا وَ إِنِّي أَتَيْتُ نَبِيَّكَ مُسْتَغْفِرًا تَائِبًا مِنْ ذُنُوبِي وَ إِنِّي
أَتَوَجَّهُ بِكَ إِلَى اللَّهِ رَبِّي وَ رَبِّكَ لِيَغْفِرَ لِي ذُنُوبِي؛ الكافي، ج ٤، ص ٥٥٠
﴿٣٧٤٩﴾ الصادق عليه السلام: اللَّهُمَّ إِنَّكَ قُلْتَ وَ لَوْ أَنَّهُمْ إِذْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ جَاؤُكَ فَاسْتَغْفَرُوا اللَّهَ وَ
اسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ لَوَجَدُوا اللَّهَ تَوَّابًا رَحِيمًا وَ إِنِّي أَتَيْتُكَ مُسْتَغْفِرًا تَائِبًا مِنْ ذُنُوبِي وَ إِنِّي أَتَوَجَّهُ
بِكَ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ رَبِّي وَ رَبِّكَ لِيَغْفِرَ لِي ذُنُوبِي؛ تهذيب الأحكام، ج ٦، ص ٥

﴿درخواست مغفرت﴾

﴿۳۷۶۱﴾ ای پروردگار؛ محمد و آل محمد ﷺ؛ امروز به خاطر محمد ﷺ بر دشمنانشان غضب کن و به هر کدام جداگانه سهمی از عذاب را برسان و بر روی زمینت احدی از آنها را باقی مگذار و هرگز آنها را نیامرز.

۱۹-۵۸-۱۰-۲-آمزش خواه

﴿۳۷۶۲﴾ تو را می خوانم مانند فردی فروتن، خوار، خاشع، ترسان، دلسوز، بینوا، فقیر، پناه آورنده، پناه جوینده؛ و معترف به گناهی که از پروردگارش طلب آمرزش می کند.

﴿۳۷۶۳﴾ تو را می خوانم مانند فردی فروتن، خوار، خاشع، ترسان، دلسوز، بینوا، فقیر، پناه آورنده، پناه جوینده؛ و معترف به گناهی که از پروردگارش طلب آمرزش می کند.

﴿۳۷۶۴﴾ و من درخواست کننده ی فقیر و بیمناک پناه جو و توبه کننده ی آمرزش خواهم.

﴿۳۷۶۵﴾ به خاطر ظلم به خودم از تو آمرزش می طلبم.

۲۰-۵۸-۱۰-۲-آمزش خواه

﴿۳۷۶۶﴾ درحالی که با همه ی جنایت هایی که اعضایم مرتکب شده اند اعتراف می کنم به سویت آدمم تا به خاطر آن کارها از تو طلب آمرزش کنم؛ و به تو پناه آوردم از اینکه مبدا دوباره مانند آن کارها را انجام دهم.

﴿۳۷۶۷﴾ بارخدا یا؛ به پیامبرت محمد ﷺ فرمودی: اگر آنان در آن هنگام که به خود ستم کردند نزد تو می آمدند و از خداوند طلب آمرزش می کردند و پیامبر نیز برای شان طلب آمرزش می کرد، هر آینه درمی یافتند که خدا توبه پذیر و مهربان است؛ بار خدا یا؛ و من درحالی که روزگار پیامبرت را درک نکردم، پیامبرت را مشتاقانه زیارت کردم، درحالی که توبه کننده از کردار بدم، استغفارکننده از گناهانم به درگاهت و اعتراف کننده به آنها هستم؛ و تو از من به آن آگاه تری.

﴿۳۷۶۸﴾ بارخدا یا؛ تو خود فرمودی: «اگر ایشان در آن هنگام که بر خود ستم روا داشتند [و گناه کردند] نزد تو می آمدند و از خدا طلب آمرزش می کردند، و پیامبر نیز برای آنان طلب آمرزش می کرد، به راستی می فهمیدند که خداوند توبه پذیر و مهربان است». خداوند؛ من به سوی پیامبر تو آمدم، درحالی که آمرزش می خواهم و از گناهان و لغزش هایم توبه می کنم. ای پیامبر؛ من به واسطه ی تو به سوی خدایی که پروردگار من و دوست، رو می کنم تا گناهانم را ببامزد.

﴿۳۷۶۹﴾ بارخدا یا؛ تو فرمودی: اگر ایشان در آن هنگام که بر خود ستم روا داشتند [و گناه کردند] نزد تو می آمدند و از خدا طلب آمرزش می کردند، و پیامبر نیز برای ایشان طلب آمرزش می کرد، به راستی درمی یافتند که خدا توبه پذیر و مهربان است، ای پیامبر؛ من به سوی تو آمدم، درحالی که آمرزش می خواهم و از گناهان و لغزش های توبه می کنم. من به واسطه ی شما رویم را به سوی خدا می کنم؛ همان پروردگار من و پروردگار تو، تا گناهانم را ببامزد.

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

﴿٣٧٧٠﴾ هَذَا تَنَائِي عَلَيْكَ مُهَلَّلًا مَادِحًا تَائِبًا مُسْتَغْفِرًا مُتَعَوِّذًا ذَاكِرًا لِتَذَكُّرَنِي بِالرَّضْوَانِ جَلَّ

تَنَاوُكُ؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ١٢٩

﴿٣٧٧١﴾ اللَّهُمَّ وَقَدْ زُرْتُهُ رَاغِبًا تَائِبًا مِنْ سَيِّئِ عَمَلِي وَمُسْتَغْفِرًا لَكَ مِنْ ذُنُوبِي؛ بحار الأنوار،

ج ٩٧، ص ١٨٦

٢١-٥٨-١٠-٢- مُسْتَغْفِرُكَ

﴿٣٧٧٢﴾ اللَّهُمَّ إِنِّي مُسْتَغْفِرُكَ فَاعْفِرْ لِي؛ بحار الأنوار، ج ٨٦، ص ٣١٥

٢٢-٥٨-١٠-٢- المُسْتَغْفِرُونَ

﴿٣٧٧٣﴾ السَّجَادُ ﷺ: اللَّهُمَّ إِنْ يَكُنِ النَّدَمُ تَوْبَةً إِلَيْكَ فَأَنَا أَنْدَمُ النَّادِمِينَ، وَإِنْ يَكُنِ التَّرْكُ لِمَعْصِيَتِكَ إِنْابَةً فَأَنَا أَوَّلُ الْمُتَنَبِّينَ، وَإِنْ يَكُنِ الْإِسْتِغْفَارُ حِطَّةً لِلذُّنُوبِ فَإِنِّي لَكَ مِنَ الْمُسْتَغْفِرِينَ؛

الصحيفة السجادية ﷺ، الدعاء ٣١

﴿٣٧٧٤﴾ اللَّهُمَّ إِنَّكَ قُلْتَ وَلَوْ أَنَّهُمْ إِذْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ جَاؤُكَ فَاسْتَغْفَرُوا اللَّهَ وَاسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ لَوَجَدُوا اللَّهَ تَوَّابًا رَحِيمًا اللَّهُمَّ إِنَّا قَدْ سَمِعْنَا قَوْلَكَ وَأَطَعْنَا أَمْرَكَ وَقَصَدْنَا نَبِيَّكَ مُسْتَشْفِعِينَ بِهِ إِلَيْكَ مِنْ ذُنُوبِنَا وَمَا أَثْقَلَ ظُهُورَنَا مِنْ أَوْزَارِنَا تَائِبِينَ مِنْ زَلَلِنَا مُعْتَرِفِينَ بِخَطَايَانَا مُسْتَغْفِرِينَ مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ اكْتَسَبْنَاهُ بِأَعْيُنِنَا؛ بحار الأنوار، ج ٩٧، ص ١٧٣

﴿٣٧٧٥﴾ السَّجَادُ ﷺ: إِلَهِي إِنْ كَانَ النَّدَمُ عَلَى الذَّنْبِ تَوْبَةً فَإِنِّي وَعَزَّتْكَ مِنَ النَّادِمِينَ وَإِنْ

كَانَ الْإِسْتِغْفَارُ مِنَ الْخَطِيئَةِ حِطَّةً فَإِنِّي لَكَ مِنَ الْمُسْتَغْفِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ١٤٢

﴿٣٧٧٦﴾ السَّجَادُ ﷺ: وَإِنْ كَانَ الْإِسْتِغْفَارُ مِنَ الْخَطِيئَةِ حِطَّةً فَإِنِّي لَكَ مِنَ الْمُسْتَغْفِرِينَ؛

بحار الأنوار، ج ٩١، ص ١٤٢

﴿٣٧٧٧﴾ السَّجَادُ ﷺ: وَإِنْ يَكُنِ الْإِسْتِغْفَارُ حِطَّةً لِلذُّنُوبِ فَإِنِّي لَكَ مِنَ الْمُسْتَغْفِرِينَ؛ الصحيفة

السجادية ﷺ، الدعاء ٣١

٢٣-٥٨-١٠-٢- الْمَغْفِرَةُ

﴿٣٧٧٨﴾ الرَّسُولُ ﷺ: أَسْأَلُكَ مَسْأَلَةَ الْمُسْكِينِ الْمُسْتَكِينِ وَأَبْتَهِلُ إِلَيْكَ ابْتِهَالَ الْمُذْنِبِ

الْبَائِسِ الدَّلِيلِ مَسْأَلَةً مَنْ خَضَعَتْ لَكَ نَاصِيَتُهُ وَاعْتَرَفَ بِخَطِيئَتِهِ فَفَاضَتْ لَكَ عِبْرَتُهُ وَهَمَلَتْ لَكَ دُمُوعُهُ وَضَلَّتْ حِيلَتُهُ وَانْقَطَعَتْ حُجَّتُهُ أَنْ تُعْطِيَنِي فِي لَيْلَتِي هَذِهِ مَغْفِرَةً مَا مَضَى مِنْ ذُنُوبِي

وَأَعْصِمْنِي فِيمَا بَقِيَ مِنْ عُمْرِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ١٦٣

﴿درخواست مغفرت﴾

﴿۳۷۷۰﴾ این ستایش من در برابر توست؛ تهلیل می‌گویم و مدح می‌کنم و آمرزش و پناه می‌خواهم و یادت می‌کنم تا در بهشتِ خشنودیات یادم کنی. ثنای تو بزرگ‌تر و عظیم‌تر است. ﴿۳۷۷۱﴾ خداوندا؛ او را زیارت کردم درحالی که مشتاق و توبه‌کننده‌ی عمل زشتم بودم و از تو برای گناهانم طلب آمرزش کردم.

۲۱-۵۸-۱۰-۲- از تو آمرزش می‌خواهم

﴿۳۷۷۲﴾ بار خدایا؛ از تو آمرزش می‌طلبم، پس مرا بیامرز.

۲۲-۵۸-۱۰-۲- آمرزش‌خواهان

﴿۳۷۷۳﴾ بار خدایا؛ اگر پشیمانی، توبه به درگاه توست، من پشیمان‌ترین پشیمان‌هایم؛ و اگر ترک نافرمانی تو، توبه و بازگشت است؛ پس من نخستین توبه‌کنندگانم، و اگر طلب آمرزش سبب ریختن گناهان است، من از آمرزش‌طلبان درگاه توأم.

﴿۳۷۷۴﴾ بار خدایا؛ تو خود فرمودی: اگر ایشان در آن هنگام که بر خود ستم روا داشتند نزد تو می‌آمدند و از خدا طلب آمرزش می‌کردند و پیامبر نیز برای ایشان طلب آمرزش می‌کرد، به‌راستی درمی‌یافتند که خدا توبه‌پذیر و مهربان است، خداوندا؛ کلام تو را شنیدیم و پیروی کردیم و به‌سوی پیامبر تو آمدیم، درحالی که از او به درگاه تو درخواست شفاعت می‌کنیم، از گناهانمان و از آنچه که بارمان را سخت و سنگین کرده است؛ درحالی که از گناهان و لغزش‌هایمان توبه کرده‌ایم و به خطاهایمان اعتراف داریم و از تمامی گناهانی که با دیدگانمان مرتکب شده‌ایم، طلب آمرزش داریم.

﴿۳۷۷۵﴾ خداوندا؛ اگر ندامت و پشیمانی از گناه توبه است، قسم به عزّت تو که من از پشیمانانم و اگر استغفار و طلب آمرزش از خطاها، موجب ریزش گناهان است، پس من از استغفارکنندگان هستم.

﴿۳۷۷۶﴾ اگر استغفار از گناه، موجب ریزش گناهان می‌شود، من از تو طلب آمرزش می‌کنم.

﴿۳۷۷۷﴾ اگر استغفار از گناه، موجب ریزش گناهان می‌شود، من از تو طلب آمرزش می‌کنم.

۲۳-۵۸-۱۰-۲- آمرزش

﴿۳۷۷۸﴾ مانند بیچاره‌ی زمین‌گیر به‌سوی تو زاری می‌کنم؛ چونان گناهکار بینوای ذلیل و مانند کسی که سر تعظیم در مقابل تو فرود آورده و به خطایش اقرار کرده و اشک در چشمانش حلقه زده و بسیار جاری شده، بیچاره‌ای که عذر و بهانه‌ای ندارد؛ از تو می‌خواهم که همین امشب گناهان گذشته‌ام را بیامرزی و در باقیمانده‌ی عمر مرا از ارتکاب گناه حفظ کنی.

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

﴿٣٧٧٩﴾ اللَّهُمَّ إِنِّي أَدْعُوكَ لَهُمْ لَا يُفَرِّجُهُ غَيْرُكَ وَلِرَحْمَةٍ لَا تُنَالُ إِلَّا بِكَ وَلِكَرْبٍ لَا يَكْشِفُهُ سِوَاكَ وَلِمَغْفِرَةٍ لَا تُبْلَغُ إِلَّا بِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٨١
 ﴿٣٧٨٠﴾ أَنْ أَبَا الدَّرْدَاءِ مَرِضَ فَعَادُوهُ فَقَالُوا أَيْ شَيْءٍ تَشْتَكِي فَقَالَ ذُنُوبِي قَالُوا فَأَيَّ شَيْءٍ تَشْتَهِي فَقَالَ الْمَغْفِرَةَ مِنْ رَبِّي؛ إرشاد القلوب، ج ١، ص ٤٢
 ٢٤-٥٨-١٠-٢-مَغْفِرَتُكَ

﴿٣٧٨١﴾ امير المؤمنين (عليه السلام): أَسْأَلُكَ مَغْفِرَتَكَ؛ مستدرک الوسائل، ج ٦، ص ٣٨٣
 ﴿٣٧٨٢﴾ أَسْأَلُكَ يَا كَرِيمُ يَا كَرِيمُ بِمَجْدِكَ وَجُودِكَ وَفَضْلِكَ وَمَنْكَ وَرَأْفَتِكَ وَرَحْمَتِكَ وَمَغْفِرَتِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ١٥٩
 ﴿٣٧٨٣﴾ الرسول (صلى الله عليه وآله): اللَّهُمَّ إِنَّ مَغْفِرَتَكَ أَرْجَى مِنْ عَمَلِي وَإِنَّ رَحْمَتَكَ أَوْسَعُ مِنْ ذَنْبِي؛ مستدرک الوسائل، ج ٥، ص ٨٤
 ﴿٣٧٨٤﴾ الزهراء (عليها السلام): اللَّهُمَّ إِنَّ مَغْفِرَتَكَ أَوْسَعُ مِنْ ذُنُوبِنَا وَرَحْمَتَكَ أَرْجَى عِنْدَنَا مِنْ أَعْمَالِنَا؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ٣٣٨

﴿٣٧٨٥﴾ الصادق (عليه السلام): اللَّهُمَّ مَغْفِرَتَكَ أَوْسَعُ مِنْ ذُنُوبِي؛ مصباح المتعبد، ص ١٧٢
 ﴿٣٧٨٦﴾ السجاد (عليه السلام): إِنِّي بِمَغْفِرَتِكَ وَرَحْمَتِكَ أَوْثَقُ مِنْ بَعْمَلِي، وَلِمَغْفِرَتِكَ وَرَحْمَتِكَ أَوْسَعُ مِنْ ذُنُوبِي؛ الصحيفة السجادية (عليه السلام)، الدعاء ٤٨
 ﴿٣٧٨٧﴾ الصادق (عليه السلام): فَإِنَّمَا مَغْفِرَتُكَ لِلظَّالِمِينَ وَأَنَا مِنَ الظَّالِمِينَ فَاعْفِرْ لِي؛ مصباح المتعبد، ص ١٧٢

٢٥-٥٨-١٠-٢-نَسْتَغْفِرُكَ
 ﴿٣٧٨٨﴾ امير المؤمنين (عليه السلام): اللَّهُمَّ إِنَّا نَسْتَعِينُكَ وَنَسْتَغْفِرُكَ وَنَسْتَهِدِيكَ؛ مستدرک الوسائل، ج ٤، ص ٤٠١

﴿٣٧٨٩﴾ السجاد (عليه السلام): ذُنُوبُنَا بَيْنَ يَدَيْكَ نَسْتَغْفِرُكَ اللَّهُمَّ مِنْهَا وَنَتُوبُ إِلَيْكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٨٥
 ﴿٣٧٩٠﴾ امير المؤمنين (عليه السلام): نَسْتَغْفِرُكَ لِلْجَمَّاتِ مِنْ ذُنُوبِنَا وَنَتُوبُ إِلَيْكَ مِنْ عَوَامِّ خَطَايَانَا؛ من لا يحضره الفقيه، ج ١، ص ٥٢٧

﴿٣٧٩١﴾ امير المؤمنين (عليه السلام): نَسْتَغْفِرُكَ لِلْجَهَالَاتِ مِنْ ذُنُوبِنَا وَنَتُوبُ إِلَيْكَ مِنْ عَوَامِّ خَطَايَانَا؛ تهذيب الأحكام، ج ٣، ص ١٥١
 ﴿٣٧٩٢﴾ نَسْتَغْفِرُكَ مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ اكْتَسَبْنَاهُ بِأَرْجُلِنَا؛ بحار الأنوار، ج ٩٧، ص ١٧٣

﴿درخواست مغفرت﴾

﴿۳۷۷۹﴾ خدایا؛ تو را برای اندوهی می‌خوانم که کسی جز تو آن را نگشاید و برای رحمتی که جز به عنایت تو حاصل نگردد و دفع بلایی که کسی جز تو آن را نمی‌تواند برطرف کند و برای مغفرتی که جز به لطف تو نمی‌توان به آن رسید.

﴿۳۷۸۰﴾ ابو درداء مریض شد. جمعی به عیادت او رفتند و گفتند: «از چه شکایت داری؟» گفت: «از گناهان خود». گفتند: «به چه چیز میل داری؟» گفت: «آمرزش خداوند».

۲۴-۵۸-۱۰-۲-آمرزش تو

﴿۳۷۸۱﴾ از تو آمرزش را درخواست می‌کنم.

﴿۳۷۸۲﴾ ای بزرگوار، ای بزرگوار، ای بزرگوار؛ از تو می‌خواهم که به بزرگواری و شوکت و بخشش، و به فضل و نعمت و مهر و رحمت و آمرزش [به من رحم کنی].

﴿۳۷۸۳﴾ خداوند! آمرزش تو، امیدوارکننده‌تر از عمل من، و رحمت تو وسیع‌تر از گناهان من است.

﴿۳۷۸۴﴾ پروردگارا! آمرزش تو از گناهان ما گسترده‌تر، و رحمت تو از اعمال ما امیدوارکننده‌تر است.

﴿۳۷۸۵﴾ خدایا؛ آمرزش تو از گناهان من گسترده‌تر است.

﴿۳۷۸۶﴾ اطمینانم به آمرزش و رحمت و مهربانی‌ات از عمل و کردارم بیشتر است، زیرا آمرزش و رحمت از گناهانم وسیع‌تر است.

﴿۳۷۸۷﴾ آمرزش تو به اهل ظلم و ستم اختصاص دارد و من از زمهری ایشانم؛ پس مرا بیامرز.

۲۵-۵۸-۱۰-۲-از تو آمرزش می‌خواهیم

﴿۳۷۸۸﴾ خداوند! ما از تو درخواست یاری می‌کنیم و از تو آمرزش می‌طلبیم و از تو می‌خواهیم که ما را هدایت فرمایی.

﴿۳۷۸۹﴾ گناهان ما پیش روی توست، خداوند! از آن‌ها طلب آمرزش و توبه می‌کنیم.

﴿۳۷۹۰﴾ ما برای گناهان انبوهمان از تو آمرزش می‌طلبیم و از همه‌ی خطاهایمان به درگاہت توبه می‌کنیم.

﴿۳۷۹۱﴾ ما برای گناہانی که بر آن آگاهی نداریم، از تو آمرزش می‌طلبیم و از همه‌ی خطاهایمان به درگاہت توبه می‌کنیم.

﴿۳۷۹۲﴾ از تو آمرزش می‌خواهیم برای تمام گناہانی که با پاهایمان مرتکب شده‌ایم.

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

- ﴿٣٧٩٣﴾ نَسْتَغْفِرُكَ مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ اكْتَسَبْنَاهُ بِالسِّنَنِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٧، ص ١٧٣
 ﴿٣٧٩٤﴾ نَسْتَغْفِرُكَ مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ اكْتَسَبْنَاهُ بِأَيْدِينَا؛ بحار الأنوار، ج ٩٧، ص ١٧٣
 ﴿٣٧٩٥﴾ نَسْتَغْفِرُكَ مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ اكْتَسَبْنَاهُ بِبُطُونِنَا؛ بحار الأنوار، ج ٩٧، ص ١٧٣
 ﴿٣٧٩٦﴾ نَسْتَغْفِرُكَ مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ اكْتَسَبْنَاهُ بِفُرُوجِنَا؛ بحار الأنوار، ج ٩٧، ص ١٧٣
 ﴿٣٧٩٧﴾ نَسْتَغْفِرُكَ مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ اكْتَسَبْنَاهُ بِقُلُوبِنَا؛ بحار الأنوار، ج ٩٧، ص ١٧٣
 ٢٦-٥٨-١٠-٢- نَسْتَغْفِرُكَ

﴿٣٧٩٨﴾ الباقر (عليه السلام): الْحَمْدُ لِلَّهِ نَحْمَدُهُ وَنَسْتَعِينُهُ وَنَسْتَغْفِرُهُ وَنَسْتَهْدِيهِ؛ الكافي، ج ٣، ص ٤٢٢
 ﴿٣٧٩٩﴾ امير المؤمنين (عليه السلام): نَسْتَغْفِرُهُ لِلْحَتِّ مِنَ الْخَطَايَا وَنَسْتَغْفِرُهُ مِنْ مَنَحِ ذُنُوبِ الْبَلَايَا؛
 بحار الأنوار، ج ٧٥، ص ٢

﴿٣٨٠٠﴾ امير المؤمنين (عليه السلام): نَسْتَغْفِرُهُ لِلذُّنُوبِ الَّتِي سَبَقَتْ مِنَّا؛ الكافي، ج ١، ص ١٤١
 ﴿٣٨٠١﴾ امير المؤمنين (عليه السلام): نَسْتَغْفِرُهُ لِلذُّنُوبِ الَّتِي سَلَفَتْ مِنَّا؛ بحار الأنوار، ج ٤، ص ٢٦٤
 ﴿٣٨٠٢﴾ امير المؤمنين (عليه السلام): نَسْتَغْفِرُهُ مِمَّا أَحَاطَ بِهِ عِلْمُهُ وَأَحْصَاهُ كِتَابُهُ غَيْرُ قَاصِرٍ وَ
 كِتَابٌ غَيْرُ مُعَادِرٍ؛ شرح نهج البلاغة، ج ٧، ص ٢٥٠

﴿٣٨٠٣﴾ امير المؤمنين (عليه السلام): نَسْتَغْفِرُهُ مِنْ مَكَاسِبِ الذُّنُوبِ وَنَسْتَغْفِرُهُ مِنْ مَسَاوِي الْأَعْمَالِ وَ
 مَكَارِهِ الْأَمْالِ وَالْهُبُومِ فِي الْأَهْوَالِ وَمُشَارَكَةِ أَهْلِ الرَّيْبِ وَالرِّضَا بِمَا يَعْمَلُ الْفَجَّارُ فِي الْأَرْضِ
 بِغَيْرِ الْحَقِّ؛ الكافي، ج ٨، ص ١٧٥
 ٢٧-٥٨-١٠-٢- يَسْتَغْفِرُ

﴿٣٨٠٤﴾ الرسول (صلى الله عليه وآله): أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله) كَانَ لَا يَقُومُ مِنْ مَجْلِسٍ وَإِنْ خَفَّ حَتَّى يَسْتَغْفِرَ اللَّهَ
 عَزَّ وَجَلَّ خَمْسًا وَعِشْرِينَ مَرَّةً؛ الكافي، ج ٢، ص ٥٠٤

﴿٣٨٠٥﴾ الكاظم (عليه السلام): أَنَّهُ كَتَبَ إِلَى عَلِيِّ بْنِ جَعْفَرٍ وَذَكَرَهُ وَفِيهِ مَرُفُلَانَا لَا فَجَعَنَا اللَّهُ بِهِ بِمَا
 يَقْدِرُ عَلَيْهِ مِنَ الصِّيَامِ إِلَى أَنْ قَالَ وَيَسْتَعْمِلُ نَفْسَهُ فِي صَلَاةِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ اسْتِعْمَالًا شَدِيدًا وَ
 كَذَلِكَ فِي الْاسْتِغْفَارِ وَقِرَاءَةِ الْقُرْآنِ وَذِكْرِ اللَّهِ تَعَالَى وَالِاعْتِرَافِ فِي الْقُنُوتِ بِذُنُوبِهِ وَيَسْتَغْفِرُ
 اللَّهَ مِنْهَا؛ مستدرک الوسائل، ج ١٢، ص ١٧٢

﴿٣٨٠٦﴾ الصادق (عليه السلام): الظَّهَارُ إِذَا عَجَزَ صَاحِبُهُ عَنِ الْكَفَّارَةِ فَلْيَسْتَغْفِرْ رَبَّهُ وَبِنُورِ أَنْ لَا يَعُودَ
 قَبْلَ أَنْ يُوَاقِعَ ثُمَّ لِيُوَاقِعْ وَقَدْ أَجْزَأَ ذَلِكَ عَنْهُ مِنَ الْكَفَّارَةِ فَإِذَا وَجَدَ السَّبِيلَ إِلَى مَا يَكْفِّرُ يَوْمًا مِنْ

«درخواست مغفرت»

- ﴿۳۷۹۳﴾ از تو آمرزش می‌خواهیم برای تمام گناہانی که با زبان‌هایمان مرتکب شده‌ایم.
﴿۳۷۹۴﴾ از تو آمرزش می‌خواهیم برای تمام گناہانی که با دست‌انمان مرتکب شده‌ایم.
﴿۳۷۹۵﴾ از تو آمرزش می‌خواهیم برای تمام گناہانی که با دست‌انمان مرتکب شده‌ایم.
﴿۳۷۹۶﴾ از تو آمرزش می‌خواهیم برای تمام گناہانی که با شرمگاهمان مرتکب شده‌ایم.
﴿۳۷۹۷﴾ از تو آمرزش می‌خواهیم برای تمام گناہانی که با دل‌هایمان مرتکب شده‌ایم.

۲۶-۵۸-۱۰-۲- از او آمرزش می‌خواهیم

- ﴿۳۷۹۸﴾ ستایش مخصوص خداست؛ او را ستایش می‌کنیم و از او یاری می‌خواهیم، و آمرزش می‌جوئیم، و هدایت می‌خواهیم.
﴿۳۷۹۹﴾ از او تقاضای آمرزش می‌نماییم تا گناہانمان را فروریزد و از او می‌خواهیم که از تراوش گناہانی که موجب بلا می‌شود ما را ننگه دارد.
﴿۳۸۰۰﴾ برای گناہان پیشین‌مان از او طلب آمرزش می‌کنیم.
﴿۳۸۰۱﴾ برای گناہان گذشته‌مان از او طلب آمرزش می‌کنیم.
﴿۳۸۰۲﴾ از او آمرزش می‌خواهیم در آنچه علم او آن را فراگرفته و کتاب او آن را برشمرده، علمی که در نگارش کوتاهی نکرده و کتابی که چیزی را وانگذاشته است.
﴿۳۸۰۳﴾ از گناہانی که انجام داده‌ایم از او آمرزش می‌خواهیم و از کردارهای بد، آرزوهای ناهنجار، هجوم در پرتگاه‌های هراسناک، همکاری با اهل شک و بدبینان و از خشنودی در آنچه بدکاران در روی زمین به ناحق می‌کنند، از او عصمت می‌خواهیم.

۲۷-۵۸-۱۰-۲- آمرزش می‌خواهد

- ﴿۳۸۰۴﴾ شیوهی رسول خدا ﷺ چنان بود که از هیچ مجلسی بر نمی‌خواست گرچه [مدت توقفش در آن] کوتاه بود، تا اینکه بیست و پنج بار به درگاه خدای عزّ و جل استغفار می‌کرد.
﴿۳۸۰۵﴾ امام کاظم علیه السلام به علی بن جعفر نوشت: فلانی - که خداوند ما را داغدار او نکند - را امر کن هرچه می‌تواند روزه بگیرد و خود را شدیداً به نماز مشغول کند و شب و روز نماز بخواند و همچنین استغفار کند و قرآن تلاوت کند و ذکر خداوند متعال را بگوید و در قنوت به گناہانش اعتراف کند و از آن گناہان آمرزش بخواهد.
﴿۳۸۰۶﴾ اگر فرد نتواند کفّاره‌ی ظہار را دهد، باید از پروردگارش طلب آمرزش کند و تصمیم بگیرد دیگر این فعل را انجام ندهد که در این صورت از پرداخت کفّاره بی‌نیاز خواهد بود و اگر روزی توانست کفّاره را بپردازد، باید بپردازد و اگر فقیر بود باید از محلّ کفّاره، خود و خانواده‌اش را غذا دهد که در این صورت نیز از پرداخت کفّاره بی‌نیاز خواهد بود و اگر این را هم نتوانست،

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

الْأَيَّامَ فَلْيَكْفُرْ وَإِنْ تَصَدَّقَ وَأَطْعَمَ نَفْسَهُ وَعِيَالَهُ فَإِنَّهُ يُجْزئُهُ إِذَا كَانَ مُحْتَاجًا وَإِنْ لَمْ يَجِدْ ذَلِكَ فَلْيَسْتَغْفِرْ رَبَّهُ وَيَنْوِ أَنْ لَا يَعُودَ فَحَسْبُهُ ذَلِكَ وَاللَّهُ كَفَّارَةٌ؛ الكافي، ج ٧، ص ٤٦١
٢٨-٥٨-١٠-٢- يَسْتَغْفِرُهُ

﴿٣٨٠٧﴾ الرسول ﷺ: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يَتُوبُ إِلَى اللَّهِ وَيَسْتَغْفِرُهُ فِي كُلِّ يَوْمٍ وَلَيْلَةٍ مِائَةً مَرَّةً مِنْ غَيْرِ ذَنْبٍ؛ الكافي، ج ٢، ص ٤٥٠
٢٩-٥٨-١٠-٢- يَسْتَغْفِرُوا

﴿٣٨٠٨﴾ الصادق ﷺ: إِنَّ الْحُسَيْنَ بْنَ عَلِيٍّ عِنْدَ رَبِّهِ عَزَّ وَجَلَّ يَنْظُرُ إِلَى مُعْسِكَرِهِ وَمَنْ حَلَّهٗ مِنْ الشُّهَدَاءِ مَعَهُ وَيَنْظُرُ إِلَى زُورَارِهِ وَهُوَ آغْرَفُ بِهِمْ وَبِأَسْمَائِهِمْ وَأَسْمَاءِ آبَائِهِمْ وَبِدَرَجَاتِهِمْ وَمَنْزِلَتِهِمْ عِنْدَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ مِنْ أَحَدِكُمْ بَوْلَدِهِ وَإِنَّهُ لَيَرَى مَنْ يَبْكِيهِ فَيَسْتَغْفِرُ لَهُ وَيَسْأَلُ أَبَاءَهُ ﷺ أَنْ يَسْتَغْفِرُوا لَهُ؛ بحار الأنوار، ج ٤٤، ص ٢٨١
٣٠-٥٨-١٠-٢- يَسْتَغْفِرُونَ

﴿٣٨٠٩﴾ امير المؤمنين ﷺ: وَقُلْتَ تَبَارَكْتَ وَتَعَالَيْتَ الَّذِينَ يَحْمِلُونَ الْعَرْشَ وَمَنْ حَوْلَهُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَيُؤْمِنُونَ بِهِ وَيَسْتَغْفِرُونَ لِلَّذِينَ آمَنُوا وَاسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ وَقُلْتَ تَبَارَكْتَ وَتَعَالَيْتَ فَاصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَاسْتَغْفِرْ لِذَنْبِكَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ بِالْعَشِيِّ وَالْإِبْكَارِ وَأَنَا اسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ وَقُلْتَ تَبَارَكْتَ وَتَعَالَيْتَ فَاسْتَغْفِرُوا إِلَيْهِ وَاسْتَغْفِرُوهُ وَأَنَا اسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢٨٢
﴿٣٨١٠﴾ وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ وَأَنْتَ فِيهِمْ وَمَا كَانَ اللَّهُ مُعَذِّبَهُمْ وَهُمْ يَسْتَغْفِرُونَ (الأنفال: ٣٣)

﴿٣٨١١﴾ الَّذِينَ يَحْمِلُونَ الْعَرْشَ وَمَنْ حَوْلَهُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَيُؤْمِنُونَ بِهِ وَيَسْتَغْفِرُونَ لِلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا وَسِعْتَ كُلَّ شَيْءٍ رَحْمَةً وَعِلْمًا فَاغْفِرْ لِلَّذِينَ تَابُوا وَاتَّبَعُوا سَبِيلَكَ وَقِهِمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ (غافر: ٧)

﴿٣٨١٢﴾ تَكَادُ السَّمَاوَاتُ يَتَفَطَّرْنَ مِنْ فَوْقِهِنَّ وَالْمَلَائِكَةُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَيَسْتَغْفِرُونَ لِمَنْ فِي الْأَرْضِ أَلَا إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ (الشورى: ٥)

﴿٣٨١٣﴾ إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ... وَالْأَشْحَارِ هُمْ يَسْتَغْفِرُونَ (الذاريات: ١٨)

﴿درخواست مغفرت﴾

باید از پروردگارش طلب آمرزش کرده و تصمیم بگیرد که به آن گناه بازنگردد که به خدا سوگند؛ این برای او به عنوان کفّاره کافی است.

۲۸-۵۸-۱۰-۲- از او آمرزش می‌خواهد

﴿۳۸۰۷﴾ رسول خدا ﷺ بدون هیچ گناهی، در شبانه‌روز صد مرتبه به‌سوی خدا توبه و استغفار می‌کرد.

۲۹-۵۸-۱۰-۲- آمرزش می‌خواهند

﴿۳۸۰۸﴾ امام حسین (علیه السلام) نزد پروردگار است و به لشکرگاه و مقبره خود و شهیدانی که نزدیک آن حضرت مدفونند و زوّار خویش نظر رحمت می‌کند. امام حسین (علیه السلام) نام زوّار و نام پدران آنان و مقام و منزلتی که نزد خدا دارند را از شما که نام فرزند خود را می‌دانید، بهتر می‌شناسد و بهتر می‌داند. آن بزرگوار هرکسی را که برایش گریه کند می‌بیند و برایش طلب مغفرت می‌نماید و از پدران خود تقاضا می‌کند که برای زوّارش طلب آمرزش نمایند.

۳۰-۵۸-۱۰-۲- آمرزش می‌خواهند

﴿۳۸۰۹﴾ تو که بزرگ و برتری فرمودی: «آنان که عرش را حمل می‌کنند و آن‌ها که اطراف آنند به ستایش پروردگارشان تسبیح می‌گویند و به او ایمان دارند و برای کسانی که ایمان آورند آمرزش می‌خواهند... و من از تو آمرزش می‌خواهم و به درگاهت توبه می‌کنم. و نیز تو که بزرگ و برتری فرمودی: ... «بردباری کن که به‌راستی وعده‌ی خدا حق است و از گناه خویش آمرزش بخواه و در شامگاه و صبحگاه به ستایش پروردگارت تسبیح گوی». و من از تو آمرزش می‌خواهم و به درگاهت توبه می‌کنم و نیز تو که بزرگ و برتری فرمودی: «به درگاه او استقامت ورزید و از او آمرزش بخواهید». و من از تو آمرزش می‌خواهم و به درگاهت توبه می‌کنم.

﴿۳۸۱۰﴾ ولی (ای پیامبر!) تا تو در میان آن‌ها هستی، خداوند آن‌ها را مجازات نخواهد کرد؛ و (نیز) تا استغفار می‌کنند، خدا عذابشان نمی‌کند.

﴿۳۸۱۱﴾ فرشتگانی که حاملان عرشند و آن‌ها که گرداگرد آن (طواف می‌کنند) تسبیح و حمد پروردگارشان را می‌گویند و به او ایمان دارند و برای مؤمنان استغفار می‌کنند (و می‌گویند): پروردگارا! رحمت و علم تو همه‌چیز را فراگرفته است؛ پس کسانی را که توبه کرده و راه تو را پیروی می‌کنند بیامر، و آنان را از عذاب دوزخ نگاه دار!

﴿۳۸۱۲﴾ نزدیک است آسمان‌ها (به خاطر نسبت‌های ناروای مشرکان) از بالا متلاشی شوند و فرشتگان پیوسته تسبیح و حمد پروردگارشان را به‌جا می‌آورند و برای کسانی که در زمین هستند استغفار می‌کنند؛ آگاه باشید خداوند آمرزنده و مهربان است.

﴿۳۸۱۳﴾ پرهیزگاران در باغ‌های بهشت و در میان چشمه‌ها قرار دارند... و در سحرگاهان استغفار می‌کنند.

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

٣١-٥٨-١٠-٢-يَغْفِرُ

﴿٣٨١٤﴾ الصادق عليه السلام: إِذَا سَمَّتهُ غَيْرُهُ فَلْيَقُلْ يَغْفِرُ اللَّهُ لَنَا وَ لَكُمْ؛ مستدرک الوسائل، ج ٨،

ص ٣٨٢

﴿٣٨١٥﴾ الصادق عليه السلام: إِذَا عَطَسَ الرَّجُلُ فَقُولُوا يَرْحَمُكُمُ اللَّهُ وَ يَغْفِرْ لَكُمْ فَإِنَّ مَعَهُ غَيْرَهُ وَإِذَا

رَدَّ عَلَيْكُمْ فَلْيَقُلْ يَغْفِرُ اللَّهُ لَكُمْ وَ يَرْحَمُكُمْ فَإِنَّ مَعَكُمْ غَيْرَكُمْ؛ مستدرک الوسائل، ج ٨، ص ٣٨٣

﴿٣٨١٦﴾ الباقر عليه السلام: إِذَا عَطَسَ الرَّجُلُ فَلْيَقُلْ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ لَا شَرِيكَ لَهُ وَإِذَا سَمَّتَ

الرَّجُلُ فَلْيَقُلْ يَرْحَمُكَ اللَّهُ وَإِذَا رَدَّدْتَ فَلْيَقُلْ يَغْفِرُ اللَّهُ لَكَ وَ لَنَا؛ الكافي، ج ٢، ص ٦٥٥

﴿٣٨١٧﴾ الباقر عليه السلام: عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ قَالَ: سَأَلْتُهُ عليه السلام عَنْ الرَّجُلِ يَعْطِسُ قَالَ تَقُولُ يَرْحَمُكَ

اللَّهُ وَ يَغْفِرُ لَنَا وَ لَكَ؛ مستدرک الوسائل، ج ٨، ص ٣٨١

﴿٣٨١٨﴾ امير المؤمنين عليه السلام: فَلَمَّا أَتَى الْعَبَّاسُ رَسُولُهُ بِمَا قَالَ عَلَيْهِ السلام قَالَ يَغْفِرُ اللَّهُ لِابْنِ أَخِي

فَإِنَّهُ لَمَغْفُورٌ لَهُ؛ بحار الأنوار، ج ٤٣، ص ٢٠٩

﴿٣٨١٩﴾ الباقر عليه السلام: كَانَ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام إِذَا عَطَسَ فَقِيلَ لَهُ يَرْحَمُكَ اللَّهُ قَالَ يَغْفِرُ اللَّهُ لَكُمْ وَ

يَرْحَمُكُمْ وَإِذَا عَطَسَ عِنْدَهُ إِنْسَانٌ قَالَ يَرْحَمُكَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ؛ الكافي، ج ٢، ص ٦٥٥

﴿٣٨٢٠﴾ إِنَّا آمَنَّا بِرَبِّنَا لِيَغْفِرَ لَنَا خَطَايَانَا وَمَا أَكْرَهْتَنَا عَلَيْهِ مِنَ السِّحْرِ وَاللَّهُ خَيْرٌ وَأَبْقَى (طه: ٧٣)

٥٩-١٠-٢-غفل: لَا تَغْفُلْ عَنِ الْإِسْتِغْفَارِ

﴿٣٨٢١﴾ الصادق عليه السلام: لَا تَغْفُلْ عَنِ الْإِسْتِغْفَارِ بِالْأَسْحَارِ فَإِنَّ لِلْقَانِتِينَ فِيهِ أَشْوَاقًا؛

مستدرک الوسائل، ج ٥، ص ١٢٣

٦٠-١٠-٢-غمد: أَنْ تَتَّعِمَدَنِي بِمَغْفِرَتِكَ، تَعَمَّدَ الذُّنُوبَ بِالْغُفْرَانِ

﴿٣٨٢٢﴾ أَنْ تُدْخِلَنِي فِي رَحْمَتِكَ وَ تَتَّعِمَدَنِي بِمَغْفِرَتِكَ؛ البلد الأمين، ص ٤٣٠

﴿٣٨٢٣﴾ امير المؤمنين عليه السلام: تَعَمَّدَ الذُّنُوبَ بِالْغُفْرَانِ سَيِّمًا فِي ذَوِي الْمُرُوءَةِ وَالْهَيْئَاتِ؛

غرر الحكم، ص ٤٥١

﴿٣٨٢٤﴾ تَعَمَّدَ ذُنُوبِي بِمَغْفِرَتِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٣٧٩

﴿٣٨٢٥﴾ الصادق عليه السلام: تَعَمَّدَنِي بِعَفْوِكَ وَ مَغْفِرَتِكَ فِي دُنْيَايَ وَ آخِرَتِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٢٦٢

﴿٣٨٢٦﴾ السَّجَادَ عليه السلام: تَعَمَّدَنِي فِي يَوْمِي هَذَا بِمَا تَتَّعَمَّدُ بِهِ مَنْ جَارَ إِلَيْكَ مُتَنَصِّلًا، وَ عَادَ

بِاسْتِغْفَارِكَ تَائِبًا؛ الصحيفة السجادية عليه السلام، الدعاء ٤٧

﴿٣٨٢٧﴾ الصادق عليه السلام: هَا أَنَا ذَا بَائِحٍ بِجُرْمِي مُقِرُّ بِذُنُوبِي لِرَبِّي لِيَرْحَمَنِي وَ يَتَّعَمَّدَنِي بِمَغْفِرَتِهِ؛

بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٣٣١

﴿درخواست مغفرت﴾

۳۱-۵۸-۱۰-۲- می بخشید

﴿۳۸۱۴﴾ اگر دیگری او را هنگام عطسه دعا کند، در پاسخ بگوید: «خدا ما و شما را بیامرزد».

﴿۳۸۱۵﴾ چون برادرت عطسه کند به او بگو: «خداوند تو را رحمت کند»، و اگر او به تو چنین گفت در جوابش بگو: «خدا ما را و تو را بیامرزد».

﴿۳۸۱۶﴾ هرگاه کسی عطسه کرد دنبالش بگوید: «الحمد لله رب العالمین لا شریک له» و کسی که می خواهد جواب عطسه را بدهد، بگوید: «یرحمک الله» و عطسه کننده در جواب او بگوید: «یغفر الله لک و لنا».

﴿۳۸۱۷﴾ محمد بن مسلم گوید: از امام باقر (علیه السلام) درباره ی کسی که عطسه می کند، سؤال کردم (چگونه رفتار کنیم و چه بگوییم؟) فرمود: «بگو، خدا تو را رحمت کند و ما و تو را بیامرزد».

﴿۳۸۱۸﴾ موقعی که فرستاده ی عباس نزد او بازگشت و جواب حضرت امیر را برای وی شرح داد، عباس گفت: «خدا برادرزاده ی مرا بیامرزد».

﴿۳۸۱۹﴾ هنگامی که امام باقر (علیه السلام) عطسه کرد، به آن حضرت عرض شد: «رحمت خدا بر تو باد». امام در پاسخ فرمود: «خدا شما را بیامرزد و رحمت کند». هرگاه شخصی نزد او عطسه می کرد می فرمود: «رحمت خدا بر تو باد».

﴿۳۸۲۰﴾ ما به پروردگاران ایمان آوردیم تا گناهانمان و آنچه را از سحر بر ما تحمیل کردی بیامرزد؛ و خدا بهتر و پایدارتر است!»

۵۹-۱۰-۲- غفلت: از طلب آمرزش غافل مشو

﴿۳۸۲۱﴾ از طلب آمرزش در سحرگاهان غافل مشو، زیرا عبادت پیشگان نسبت به آن شوق دارند.

۶۰-۱۰-۲- پوشاندن: با آمرزشت مرا بیوشان، گناهان را با آمرزش می پوشاند

﴿۳۸۲۲﴾ مرا در رحمتت داخل کن و با آمرزشت مرا بیوشان.

﴿۳۸۲۳﴾ گناهان را با آمرزش بیوشان؛ مخصوصاً درباره ی جوانمردان و بزرگان.

﴿۳۸۲۴﴾ گناهانم را با مغفرتت بیوشان.

﴿۳۸۲۵﴾ با عفو و گذشت و آمرزشت در دنیا و آخرت، [گناهان] مرا بیوشان.

﴿۳۸۲۶﴾ در این روز [گناهان] مرا بیوشان آن چنان که، کسی را که با حال بیزاری از گناه به سوی تو زاری کند، می پوشانی و در حال توبه، با طلب آمرزش به تو پناه می آورد.

﴿۳۸۲۷﴾ آری منم که با جرمم معروف شدم و از گناهم به درگاه پروردگارم اقرار می کنم تا بر من رحم کند و مرا در پوشش رحمت خویش قرار دهد.

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

- ٦١-١٠-٢- فتح: **إِفْتَحْ عَلَيَّ مَغْفِرَتَكَ، إِفْتَحْ لِي أَبْوَابَ مَغْفِرَتِكَ**
 ﴿٣٨٢٨﴾ الكاظم عليه السلام: **إِفْتَحْ عَلَيَّ رَحْمَتَكَ وَ مَغْفِرَتَكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ١٨٢**
- ٦٢-١٠-٢- فضل: **تَفَضَّلْ عَلَيَّ بِمَغْفِرَتِكَ، تَفَضَّلْ عَلَيَّ بِالْغُفْرَانِ**
 ﴿٣٨٢٩﴾ الرسول عليه السلام: **إِفْتَحْ لِي أَبْوَابَ رَحْمَتِكَ وَ مَغْفِرَتِكَ؛ مستدرک الوسائل، ج ٦، ص ٥٤**
- ٦٣-١٠-٢- فضل: **تَفَضَّلْ عَلَيَّ بِمَغْفِرَتِكَ، تَفَضَّلْ عَلَيَّ بِالْغُفْرَانِ**
 ﴿٣٨٣٠﴾ الباقر عليه السلام: **تَفَضَّلْ عَلَيَّ بِمَغْفِرَتِكَ وَ رَحْمَتِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ١٦**
- ٦٤-١٠-٢- فضل: **تَفَضَّلْ عَلَيَّ بِالْقَبُولِ وَ الْغُفْرَانِ؛ بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ٣٨**
 ﴿٣٨٣١﴾ الرسول عليه السلام: **تَفَضَّلْ عَلَيَّ بِالْقَبُولِ وَ الْغُفْرَانِ؛ بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ٣٨**
- ٦٥-١٠-٢- فضل: **تَفَضَّلْ عَلَيَّ بِرَحْمَتِكَ وَ مَغْفِرَتِكَ؛ جمال الأسبوع، ص ٣٨٩**
 ﴿٣٨٣٢﴾ السجاد عليه السلام: **تَفَضَّلْ عَلَيَّ بِرَحْمَتِكَ وَ مَغْفِرَتِكَ؛ جمال الأسبوع، ص ٣٨٩**
- ٦٦-١٠-٢- فضل: **فَاسْأَلْكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلَ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تُؤْمِنَنِي مَكْرُكٍ وَ تُعَافِيَنِي مِنْ سَخَطِكَ وَ تَجْعَلَنِي مِنْ أَوْلِيَاءِ طَاعَتِكَ وَ تَفَضَّلْ عَلَيَّ بِرَحْمَتِكَ وَ مَغْفِرَتِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ١**
 ﴿٣٨٣٣﴾ الرسول عليه السلام: **فَاسْأَلْكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلَ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تُؤْمِنَنِي مَكْرُكٍ وَ تُعَافِيَنِي مِنْ سَخَطِكَ وَ تَجْعَلَنِي مِنْ أَوْلِيَاءِ طَاعَتِكَ وَ تَفَضَّلْ عَلَيَّ بِرَحْمَتِكَ وَ مَغْفِرَتِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ١**
- ٦٧-١٠-٢- فضل: **مَغْفِرَتُكَ يَا سَيِّدِي أَعْظَمُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ فَتَفَضَّلْ بِهَا عَلَيَّ؛ بحار الأنوار، ج ٨٦، ص ٣٧٧**
 ﴿٣٨٣٤﴾ الرسول عليه السلام: **مَغْفِرَتُكَ يَا سَيِّدِي أَعْظَمُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ فَتَفَضَّلْ بِهَا عَلَيَّ؛ بحار الأنوار، ج ٨٦، ص ٣٧٧**
- ٦٨-١٠-٢- فضل: **تَفَضَّلْ عَلَيَّ فَقَرَاءِ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ بِالْغِنَاءِ وَ الثَّرْوَةِ وَ عَلَيَّ مَرْضَى الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ بِالشِّفَاءِ وَ الصَّحَّةِ وَ عَلَيَّ أَحْيَاءِ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ بِاللُّطْفِ وَ الْكَرَامَةِ وَ عَلَيَّ أَمْوَاتِ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ بِالْمَغْفِرَةِ وَ الرَّحْمَةِ؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ١٠٠**
 ﴿٣٨٣٥﴾ الرسول عليه السلام: **تَفَضَّلْ عَلَيَّ فَقَرَاءِ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ بِالْغِنَاءِ وَ الثَّرْوَةِ وَ عَلَيَّ مَرْضَى الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ بِالشِّفَاءِ وَ الصَّحَّةِ وَ عَلَيَّ أَحْيَاءِ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ بِاللُّطْفِ وَ الْكَرَامَةِ وَ عَلَيَّ أَمْوَاتِ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ بِالْمَغْفِرَةِ وَ الرَّحْمَةِ؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ١٠٠**
- ٦٩-١٠-٢- فعل: **إِفْعَلْ بِي مِنَ الْمَغْفِرَةِ**
 ﴿٣٨٣٦﴾ السجاد عليه السلام: **فَافْعَلْ بِي مَا أَنْتَ أَهْلُهُ مِنَ الْمَغْفِرَةِ وَ الرَّحْمَةِ؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ١٤٥**
- ٧٠-١٠-٢- فعل: **إِفْعَلْ بِي مَا أَنْتَ أَهْلُهُ مِنَ الْمَغْفِرَةِ وَ الرَّحْمَةِ؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ١٤٥**
 ﴿٣٨٣٧﴾ السجاد عليه السلام: **إِلَهِي إِنْ أَحْرَقْتَنِي لَا يَنْفَعُكَ وَ إِنْ غَفَرْتَ لِي لَا يَضُرُّكَ فَافْعَلْ بِي مَا لَا يَضُرُّكَ وَ لَا تَفْعَلْ بِي مَا لَا يَسُرُّكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ١٣٨**
- ٧١-١٠-٢- فقر: **أَنَا فَقِيرٌ إِلَى غُفْرَانِكَ، أَنَا أَفْقَرُهُمْ إِلَيْكَ لِذَنْبِ تَغْفِرُهُ**
 ﴿٣٨٣٨﴾ الزهراء عليها السلام: **أَنَا مُنْجَأٌ إِلَى رِضْوَانِكَ وَ فَقِيرٌ إِلَى غُفْرَانِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ١٠٢**
- ٧٢-١٠-٢- فقر: **أَنَا فَقِيرٌ إِلَى غُفْرَانِكَ، أَنَا أَفْقَرُهُمْ إِلَيْكَ لِذَنْبِ تَغْفِرُهُ**
 ﴿٣٨٣٩﴾ السجاد عليه السلام: **عِبَادُكَ جَمِيعاً إِلَيْكَ فَقَرَاءٌ وَ أَنَا أَفْقَرُهُمْ إِلَيْكَ لِذَنْبِ تَغْفِرُهُ؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ١٣٣**
- ٧٣-١٠-٢- قبل: **أَقْبَلْنَا لِمَغْفِرَتِكَ طَلَباً**
 ﴿٣٨٤٠﴾ الهادي عليه السلام: **فَنَحْنُ وَاثِقُونَ بَيْنَ رَغْبَةٍ وَ رَهْبَةٍ ارْتِقَاباً قَدْ أَقْبَلْنَا لِعَفْوِكَ وَ مَغْفِرَتِكَ طَلَباً فَادْلُلْنَا لِقُدْرَتِكَ وَ عِزَّتِكَ رِقَاباً؛ بحار الأنوار، ج ٩٩، ص ١٨٢**
- ٧٤-١٠-٢- قصد: **قَصِدْتُ إِلَيْكُمْ أَنْ يَغْفِرَ ذَنْبِي**
 ﴿٣٨٤١﴾ فإني قصدت إليكم و رجوت بسلامي عليكم و وفوني بعرضتكم و استشفاعكم بكم إلى الله أن يغفو عني و يغفر ذنبي؛ بحار الأنوار، ج ٩٧، ص ٣٤٥

﴿درخواست مغفرت﴾

۶۱-۱۰-۲- گشایش: آمرزش را بر من باز کن، درهای آمرزش را بر من باز کن

﴿۳۸۲۸﴾ در رحمت و آمرزش خود را بر من بگشا.

﴿۳۸۲۹﴾ در رحمت و آمرزش خود را برایم بگشا.

۶۲-۱۰-۲- فضل: با آمرزش بر من لطف و تفضل کن

﴿۳۸۳۰﴾ [پروردگارا!] با رحمت و آمرزش بر من تفضل کن.

﴿۳۸۳۱﴾ با پذیرش و آمرزش [بر من] تفضل کن.

﴿۳۸۳۲﴾ [پروردگارا!] با آمرزش و رحمت بر من تفضل کن.

﴿۳۸۳۳﴾ پس از تو می‌خواهم که بر محمد و خاندانش درود بفرستی و مرا از مکرر ایمن بداری و از خشم معاف کنی و مرا از اولیای طاعتت قرار دهی و با رحمت و مغفرت بر من لطف کنی.

﴿۳۸۳۴﴾ مولای من؛ آمرزش عظیم‌تر از هر چیزی است، پس آن را به من عنایت کن.

﴿۳۸۳۵﴾ بر نیازمندان مؤمن با بی‌نیازی و ثروت، بر بیماران مؤمن با شفا دادن و تندرستی، بر مؤمنین در قید حیات با مهربانی و بخشش، و بر امواتشان با آمرزش و رحمت احسان کن.

۶۳-۱۰-۲- عمل کردن: با آمرزش با من عمل کن

﴿۳۸۳۶﴾ با من آن‌گونه با آمرزش و رحمت رفتار کن که تو شایسته‌ی آنی.

﴿۳۸۳۷﴾ خداوند! اگر بسوزانی‌ام، برای تو سودی ندارد و اگر مرا بیامری به تو ضرر و آسیبی نمی‌رسد، پس برای من چنان کن که برای تو ضرری ندارد و آنچه که تو را خشنود نمی‌کند برایم انجام نده.

۶۴-۱۰-۲- نیازمند: من نیازمند آمرزش تو هستم، من برای آمرزش گناه، از همه نیازمندترم

﴿۳۸۳۸﴾ من نیازمند رضای تو و محتاج آمرزش تو هستم.

﴿۳۸۳۹﴾ بندگان تو همگی محتاج و نیازمند تو و من محتاج‌ترین آن‌ها هستم، گناه را بیامرز.

۶۵-۱۰-۲- رو کردن: برای طلب آمرزش به تو رو کرده‌ایم

﴿۳۸۴۰﴾ ما بین رغبت و ترس با چشم امید، اعتماد داریم و خواهان عفو و مغفرت هستیم و چون بندگان، در برابر قدرت و عزت خوار و ذلیل هستیم.

۶۶-۱۰-۲- قصد کردن: به شما رو کرده‌ام که گناهم آمرزیده شود

﴿۳۸۴۱﴾ من قصد آمدن به‌سوی شما را کردم و در سلام‌دادن به شما و ایستادن نزد شما و شفیع قراردادن نزد خداوند، امید آن دارم که مرا عفو کند و گناهم را بیامرز.

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

٤٧-١٠-٢- قلب: اِقْلِبْنِي مُفْلِحًا مِنَ الْمَغْفِرَةِ، اِقْلِبْنِي وَلَمْ تُبْقِ ذَنْبًا إِلَّا غَفَرْتَهُ
﴿٣٨٤٢﴾ الصَّادِقُ (عليه السلام): اللَّهُمَّ اِقْلِبْنِي مُفْلِحًا مُنْجِحًا مُسْتَجَابًا لِي بِأَفْضَلِ مَا يَرْجِعُ بِهِ أَحَدٌ مِنْ
وَقْدِكَ مِنَ الْمَغْفِرَةِ؛ الكافي، ج ٤، ص ٥٣٠

﴿٣٨٤٣﴾ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاقْلِبْنِي مِنْ مَجْلِسِي هَذَا وَمِنْ مَخْرَجِي هَذَا وَ
لَمْ تُبْقِ فِيمَا بَيْنِي وَبَيْنَ أَحَدٍ مِنْ خَلْقِكَ ذَنْبًا إِلَّا غَفَرْتَهُ؛ بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ٢٣
﴿٣٨٤٤﴾ الرسول (صلى الله عليه وآله): اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَانْظُرْ إِلَيَّ فِي وَقْتِي هَذَا وَفِي جَمِيعِ
أَوْقَاتِي نَظْرَةً يَكُونُ لِي فِيهَا الْخَيْرَةُ لِلدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَتَقْلِبْنِي مَعَهَا عَنْ مَوْضِعِي بِالْمَغْفِرَةِ وَ
الرَّحْمَةِ؛ بحار الأنوار، ج ٨٦، ص ٣٧٣

﴿٣٨٤٥﴾ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَاقْلِبْنِي مُؤَفَّرَ الْعَمَلِ بِغُفْرَانِ الزَّلَّلِ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ١١٢
﴿٣٨٤٦﴾ الصَّادِقُ (عليه السلام): وَاجْعَلْ خُرُوجَنَا إِلَى عِيدِنَا وَمُصَلَّانَا وَمُجْتَمَعَنَا خُرُوجًا مِنْ جَمِيعِ
ذُنُوبِنَا وَوُلُوجًا فِي سَابِغَاتِ رَحْمَتِكَ وَاجْعَلْنَا أَوَجَّهَ مِنْ تَوَجَّهِ إِلَيْكَ وَأَقْرَبَ مِنْ تَقَرُّبِ إِلَيْكَ
وَاجْعَلْ مَنْ سَأَلَكَ فَأَعْطَيْتَهُ وَدَعَاكَ فَأَجَبْتَهُ وَاقْلِبْنَا مِنْ مُصَلَّانَا وَقَدْ غَفَرْتَ لَنَا مَا سَلَفَ مِنْ
ذُنُوبِنَا وَعَصَمْتَنَا فِي بَقِيَّةِ أَعْمَارِنَا؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ١٨٣
٤٨-١٠-٢- قنط: لَا تُقْنِطْنِي مِنْ مَغْفِرَتِكَ

﴿٣٨٤٧﴾ اللَّهُمَّ لَا تُقْنِطْنِي مِنْ رَحْمَتِكَ وَلَا تُؤَيِّسْنِي مِنْ عَفْوِكَ وَمَغْفِرَتِكَ؛ بحار الأنوار،
ج ٩٥، ص ٣١٤

٤٩-١٠-٢- كتب: اُكْتُبْ لِي الْمَغْفِرَةَ، اُكْتُبْنِي مِمَّنْ خَتَمَتْهُ بِالْمَغْفِرَةِ وَ...

﴿٣٨٤٨﴾ امير المؤمنين (عليه السلام): وَ اُكْتُبْ لِي الْمَغْفِرَةَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٢٦٣
﴿٣٨٤٩﴾ الصَّادِقُ (عليه السلام): اللَّهُمَّ وَاجْعَلْهُ مِنْ شَانِكَ فَإِنَّكَ كُلَّ يَوْمٍ فِي شَأْنِ اللَّهِ وَ اُكْتُبْهُ فِي
عَلَّيْنِي فِي كِتَابٍ لَا يُمَحَى وَلَا يُبَدَّلُ بَأَنَّ تَقُولَ قَدْ غَفَرْتُ لِعَبْدِي مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَمَا تَأَخَّرَ وَ
اسْتَجَبْتُ لَهُ دَعْوَتَهُ وَوَفَّقْتَهُ وَاصْطَفَيْتَهُ لِنَفْسِي وَكَرَّمْتَهُ وَفَضَّلْتَهُ وَعَصَمْتَهُ وَهَدَيْتَهُ وَزَكَّيْتَهُ وَ
أَصْلَحْتَهُ وَاسْتَخْلَصْتَهُ وَغَفَرْتُ لَهُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٤٧

﴿٣٨٥٠﴾ الصَّادِقُ (عليه السلام): أَنْ تَكْتُبَنِي مِنْ حُجَّاجِ بَيْتِكَ الْحَرَامِ الْمَبْرُورِ حُجَّتُهُمُ الْمَشْكُورِ سَعْيُهُمْ
الْمَغْفُورِ ذَنْبُهُمُ الْمَكْفَرُ عَنْهُمْ سَيِّئَاتُهُمْ؛ الكافي، ج ٤، ص ٧١

﴿٣٨٥١﴾ امير المؤمنين (عليه السلام): وَ اُكْتُبْ لِي عِنْدَكَ الْمَغْفِرَةَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٢٤٣

«درخواست مغفرت»

۶۷-۱۰-۲ برگرداندن: مرا رستگار از دریافت آمرزش برگردان

﴿۳۸۴۲﴾ خداوندا! مرا رستگار، کامیاب و موفق و با دریافت بهترین آمرزش‌هایی که به یکی مهمانانت داده‌ای، برگردان.

﴿۳۸۴۳﴾ خداوندا! بر محمد و خاندانش درود فرست و مرا از این مجلس و از این محل خارج مگردان و بین من و مخلوقات گناهی باقی نگذار، مگر آنکه آن را بیامیزی.

﴿۳۸۴۴﴾ خداوندا! بر محمد و خاندانش درود بفرست و در این وقت و در همه‌ی اوقاتم به من بنگر، نگاهی که برای من سرمنشأ خیر دنیا و آخرت باشد و با آن مرا از این جایگاهم با مغفرت و رحمت جابجا کن.

﴿۳۸۴۵﴾ بر محمد و خاندان او درود فرست، و مرا با عمل فراوان و آمرزیدن لغزش‌هایم بازگردان. ﴿۳۸۴۶﴾ روانه‌شدن ما را در عید به سمت مصلی و محل اجتماعمان، بیرون آمدن از همه‌ی گناهانمان و داخل شدن در رحمت گسترده‌ات قرار بده و ما را آبرومندترین؛ از میان کسانی قرار بده که به تو توجّه کرده‌اند و از میان کسانی که به تو تقرّب جسته‌اند، نزدیک‌ترین به خودت قرار ده. و بین کسانی که از تو درخواست کرده‌اند و تو عطایشان کرده‌ای، و صدایت کرده‌اند و جوابشان داده‌ای موفق‌ترین مان قرارده و درحالی از محلّ نماز ما را برگردان که گناهان گذشته‌ی ما را آمرزیده‌ای و در باقی عمر ما را از گناه باز می‌داری.

۶۸-۱۰-۲ ناامیدی: مرا از دریافت آمرزش ناامید نکن

﴿۳۸۴۷﴾ بار خدایا! مرا از رحمت خود ناامید نگردان و از بخشش و آمرزشت مأیوسم نکن.

۶۹-۱۰-۲ نوشتن: آمرزش را برایم بنویس، مرا در زمره‌ی افرادی بنویس که عاقبتشان را با

آمرزش نوشته‌ای

﴿۳۸۴۸﴾ آمرزش مرا ثبت فرما.

﴿۳۸۴۹﴾ خداوندا! این کار را در آنچه می‌خواهی انجام دهی قرار بده، زیرا تو هر روز اموری را مقرر می‌کنی. خداوندا! آن را در علّیین، در کتابی که محو و دگرگون نمی‌شود ثبت کن و این‌گونه بگو: «تمام گناهانی که بنده‌ام پیش از این مرتکب شده باشد یا پس از این مرتکب شود، آمرزیدم؛ دعای او را اجابت می‌کنم، او را موفق می‌کنم و برای خودم برمی‌گزینم و تکریم می‌کنم و مورد فضل و رحمتم قرار می‌دهم، پاکدامنی او را حفظ می‌کنم، او را هدایت کرده و پاکش می‌کنم، امورش را اصلاح می‌کنم و نجاتش می‌دهم و گناهانش را می‌آمرزم».

﴿۳۸۵۰﴾ [خداوندا! از تو می‌خواهم] مرا در ردیف حاجیان خانه‌ی خودت منظور کنی؛ حاجیانی که با حجّ مقبول بازگردند و تلاش و کوشش آنان شایسته‌ی شکر تو، خطاهایشان پوشیده و گناهانشان بخشیده شده باشد.

﴿۳۸۵۱﴾ آمرزشم را نزد خود بنویس.

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

- ﴿٣٨٥٢﴾ وَ أَكْثَبْنِي فِي عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ الَّذِينَ قَبِلْتَ عَمَلَهُمْ وَ خَتَمْتَهُ بِالْمَغْفِرَةِ فِي هَذِهِ الْعَشِيَّةِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٦٦
- ٧٠-١٠-٢- كثر: اسْتَكَثَرُوا مِنْ قَوْلِ اسْتَغْفِرُ اللَّهَ
- ﴿٣٨٥٣﴾ الرِّسُولُ ﷺ: اسْتَكَثَرُوا فِي رَجَبٍ مِنْ قَوْلِ اسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَ سَلُوا اللَّهَ الْإِقَالََةَ وَ التَّوْبَةَ فِيمَا مَضَى وَ الْعِصْمَةَ فِيمَا بَقِيَ مِنْ آجَالِكُمْ؛ وسائل الشيعة، ج ١٠، ص ٥١١
- ٧١-١٠-٢- كرم: أَكْرَمَنِي بِمَغْفِرَتِكَ، أَكْمِلْ كَرَامَتِي بِغُفْرَانِكَ وَ...
- ﴿٣٨٥٤﴾ امير المؤمنين ﷺ: أَكْرَمَنِي بِمَغْفِرَتِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٣٨
- ﴿٣٨٥٥﴾ الرِّسُولُ ﷺ: أَسْأَلُكَ يَا اللَّهَ يَا اللَّهَ يَا عَزِيزُ يَا عَزِيزُ يَا عَزِيزُ أَنْ تُرِينِي فِي مَنَامِي مَا رَجَوْتُ مِنْكَ وَ أَنْ تُكْرِمَنِي بِمَغْفِرَةِ خَطِيئَتِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٣٧٤
- ﴿٣٨٥٦﴾ السَّجَادُ ﷺ: أَكْرَمَنِي بِالْجَنَّةِ وَ مَنْ بِالْمَغْفِرَةِ؛ مصباح المتعبد، ص ٦٩٦
- ﴿٣٨٥٧﴾ السَّجَادُ ﷺ: أَكْمِلْ كَرَامَتِي بِغُفْرَانِكَ؛ الصحيفة السجادية ﷺ، الدعاء ٤١
- ﴿٣٨٥٨﴾ العسكري ﷺ: إِلَهِي نَفْسِي تَمَنِّي بِأَنَّكَ تَغْفِرُ لِي فَأَكْرِمْ بِهَا أُمْنِيَّةَ بَشَرَتِ بَعْفُوكَ فَصَدِّقْ بِكَرَمِكَ مُبَشِّرَاتِ تَمَنِّيها؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ١٠٦
- ٧٢-١٠-٢- كسو: أَكْسَهُ مِنْ خَلْعِ الْغُفْرَانِ
- ﴿٣٨٥٩﴾ وَ أَكْسَهُ مِنْ [مَعَ] خَلْعِ الْعَفْوِ وَ الْغُفْرَانِ؛ إقبال الأعمال، ص ٢٧٨
- ٧٣-١٠-٢- كمل: أَكْمِلْ كَرَامَتِي بِغُفْرَانِكَ
- ﴿٣٨٦٠﴾ السَّجَادُ ﷺ: أَكْمِلْ كَرَامَتِي بِغُفْرَانِكَ؛ الصحيفة السجادية ﷺ، الدعاء ٤١
- ٧٤-١٠-٢- كون: كُنْ لِدُنْبِي غَافِرًا، إِنِّي كُنْتُ مِنَ الْمُسْتَغْفِرِينَ
- ﴿٣٨٦١﴾ اللَّهُمَّ فَاسْتُرْ سَوْءَ عَمَلِي يَوْمَ كَشَفِ السَّرَائِرِ وَ ارْحَمْنِي مِمَّا فِيهِ أَحَازِرُ وَ كُنْ بِي رَءُوفًا وَ لِدُنْبِي غَافِرًا؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٦٨
- ﴿٣٨٦٢﴾ اللَّهُمَّ فَكُنْ لِدُنُوبِنَا غَافِرًا؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ١١٢
- ﴿٣٨٦٣﴾ السَّجَادُ ﷺ: إِلَهِي وَ سَيِّدِي إِنْ كُنْتُ لَا تَغْفِرُ إِلَّا لِأَوْلِيَائِكَ وَ أَهْلِ طَاعَتِكَ فَإِلَى مَنْ يَفْزَعُ الْمُدْنِبُونَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٩٢
- ﴿٣٨٦٤﴾ الْحَسَنِ ﷺ: لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الْمُسْتَغْفِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٢٢
- ﴿٣٨٦٥﴾ الرِّسُولُ ﷺ: كُنْ أَنْتَ يَا سَيِّدِي لَهْمَا فَإِنَّهُمَا فَقِيرَانِ إِلَيَّ رَحْمَتِكَ مُحْتَاجَانِ إِلَيَّ عَفْوِكَ مُضْطَرَّانِ إِلَيَّ غُفْرَانِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٦، ص ٣٧٨
- ﴿٩٧٤﴾

﴿درخواست مغفرت﴾

﴿۳۸۵۲﴾ نام مرا در میان بندگان صالحت ثبت فرما، کسانی که عمل ایشان را پذیرفته‌ای و در این شب، امورشان را به آمرزش ختم کرده‌ای.

۷۰-۱۰-۲- زیاد کردن: ذکر «أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ» را زیاد بگویند

﴿۳۸۵۳﴾ در ماه رجب ذکر «استغفرالله» را بسیار بگویند و از خداوند متعال، عفو، توبه از گناهان گذشته و پاکی از گناه در مهلت باقی‌مانده را بخواهید.

۷۱-۱۰-۲- گرامی داشتن: با آمرزش مرا گرامی بدار، گرامی داشتیم را با آمرزش کامل کن

﴿۳۸۵۴﴾ مرا با آمرزیدن گرامی بدار.

﴿۳۸۵۵﴾ ای خدا، ای خدا، ای عزیز، ای عزیز، ای عزیز، از تو می‌خواهم که در خواب آرزویم را به من بنمایی و گناهم را ببامری.

﴿۳۸۵۶﴾ با بردن به بهشت به من اکرام و نیکی کن و با آمرزش بر من مَنّت بگذار.

﴿۳۸۵۷﴾ اکرام و نیکی خود را با آمرزش من کامل کن.

﴿۳۸۵۸﴾ خداوندا! نفسم به من بشارت و امید می‌دهد که تو مرا می‌آمرزی. پس به نفسم اکرام کن و امیدی را که به عفو دارد به حقیقت پیوند ده.

۷۲-۱۰-۲- لباس پوشاندن: لباس آمرزش بر او بپوشان

﴿۳۸۵۹﴾ و از لباس‌های عفو و آمرزش بر او بپوشان.

۷۳-۱۰-۲- کامل کردن: گرامی داشتیم را با آمرزش به کمال برسان

﴿۳۸۶۰﴾ اکرام و نیکی خود را با آمرزش من کامل کن.

۷۴-۱۰-۲- بودن: آمرزنده‌ی گناهانم باش، من از آمرزش خواهانم

﴿۳۸۶۱﴾ خداوندا! زشتی کردارم را در روزی که اسرار پنهانی آشکار شود بپوشان، و از آنچه پرهیز دارم رحمت آور، بر من بسیار مهربان و بر گناهانم آمرزنده باش.

﴿۳۸۶۲﴾ خداوندا! برای گناهان ما آمرزنده باش.

﴿۳۸۶۳﴾ ای خدا و ای آقای من؛ اگر تو [فقط] دوستان و اطاعت‌کنندگان را ببامری گناهکاران به‌سوی چه کسی پناه ببرند و فریاد بزنند؟

﴿۳۸۶۴﴾ خدایی جز تو نیست، پاک و منزهی تو، من از آمرزش‌جویان هستم.

﴿۳۸۶۵﴾ ای آقای من، تو برای آن دو نفر [پشت و پناه] باش. آن دو نیازمند رحمت، عفو و گذشت و آمرزش تو هستند.

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

٧٥-١٠-٢- لجأ: التَّجَى إِلَى مَغْفِرَتِكَ

﴿٣٨٦٦﴾ الزهراء عليها السلام: التَّجَى مِنْ عَدْلِكَ إِلَى مَغْفِرَتِكَ فَأَذْرَكْنِي؛ بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ١٠٤

٧٦-١٠-٢- لحق: أَسْأَلُكَ أَنْ تُلْحِقَنِي مِنْ دُعَائِهِمْ مَغْفِرَةً، تلحقني بالمستغفرين

﴿٣٨٦٧﴾ الصادق عليه السلام: أَسْأَلُكَ أَنْ تَجْعَلَ لِي عَقِيباً صَالِحاً تُلْحِقَنِي مِنْ دُعَائِهِمْ رِضْوَاناً وَ مَغْفِرَةً؛

بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٤٧

﴿٣٨٦٨﴾ وَ تُلْحِقَنِي بِالتَّوَّابِينَ أَلَّا وَابِينَ الْمُسْتَغْفِرِينَ بِالْأَسْحَارِ؛ البلد الأمين، ص ٤٣٠

٧٧-١٠-٢- لقو: تَلَفَنِي بِالْمَغْفِرَةِ

﴿٣٨٦٩﴾ تَلَفَنِي بِالْمَغْفِرَةِ مِنَ الذُّنُوبِ؛ بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ٥١

٧٨-١٠-٢- لقي: الْقَنِي بِمَغْفِرَتِكَ

﴿٣٨٧٠﴾ السَّجَّاد عليه السلام: وَ الْقَنِي بِمَغْفِرَتِكَ كَمَا لَقَيْتَكَ بِإِقْرَارِي؛ الصحيفة السجادية عليها السلام، الدعاء

٣١

٧٩-١٠-٢- لمس: اَلْتَمَسُ غُفْرَانَكَ

﴿٣٨٧١﴾ الْحِجَّة عليها السلام: اَلْتَمَسُ غُفْرَانَكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٢٧٥

٨٠-١٠-٢- لهم: اَلْهَمْنِي... حَتَّى أَعْلَمَ أَنَّكَ غَفَرْتَ لِي

﴿٣٨٧٢﴾ اَللّهُمَّ اَلْهَمْنِي فِي سَاعَتِي هَذِهِ الطَّمَانِينَةَ بِعَفْوِكَ عَنِّي وَقَبُولِكَ لِي عَمَلِي [عَلَى] مَا كَانَ مِنِّي حَتَّى أَعْلَمَ أَنَّكَ قَدْ رَحِمْتَنِي وَ غَفَرْتَ لِي وَ تَكَرَّمْتَ وَ تَفَضَّلْتَ وَ تَطَوَّلْتَ وَ مَنَنْتَ؛

إقبال الأعمال، ص ٢٦٢

٨١-١٠-٢- لود: لُذْتُ بِمَغْفِرَتِكَ

﴿٣٨٧٣﴾ فَلَا تُخَيِّبْ يَا سَيِّدِي طَمَعِي وَ لَا تُحَقِّقْ حَدْرِي فَقَدْ لُذْتُ بِجُودِكَ وَ كَرَمِكَ وَ

مَغْفِرَتِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٤٣٧

٨٢-١٠-٢- ليس: لَيْسَ لِي غَيْرُ مَغْفِرَتِكَ

﴿٣٨٧٤﴾ الرِّسُول عليه السلام: إِلَهِي غَمَرْتَنِي ذُنُوبِي وَ لَيْسَ لِي غَيْرُ مَغْفِرَتِكَ وَ رَأْفَتِكَ وَ رَحْمَتِكَ؛

بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ٣٠٤

٨٣-١٠-٢- مضو: اَمْضَى بِهَا فِي الْمَغْفُورِينَ

﴿٣٨٧٥﴾ الصَّادِق عليه السلام: اَعْطِنِي كِتَابِي بِيَمِينِي أَقَرَّ بِحَسَنَاتِهِ وَ تَبَيَّضُ بِهَا وَجْهِي وَ تُرَجَّحُ بِهَا

مِيزَانِي وَ اَمْضَى بِهَا فِي الْمَغْفُورِينَ لَهُمْ مِنْ عِبَادِكَ إِلَى رَحْمَتِكَ وَ رِضْوَانِكَ؛ المقنعة، ص ١٢٧

﴿درخواست مغفرت﴾

۷۵-۱۰-۲- پناه: به‌سوی آمرزش تو پناه می‌آورم
﴿۳۸۶۶﴾ از عدالتت به آمرزش پناه می‌برم، پس مرا دریاب.
۷۶-۱۰-۲- ملحق‌شدن: از تو می‌خواهم که به دعای ایشان آمرزش را به من ملحق کنی، مرا
به آمرزش خواهان ملحق کن
﴿۳۸۶۷﴾ از تو می‌خواهم که برای من ذریه‌ی شایسته‌ای قرار دهی که از دعای آن‌ها به من
خشنودی و آمرزش برسد.
﴿۳۸۶۸﴾ خداوندا! مرا به توبه‌کنندگان و ناله‌کنندگان و آمرزش‌جویان در سحرگاهان ملحق
ساز.

۷۷-۱۰-۲- تلافی‌کردن: با آمرزش رفتار مرا تلافی کن
﴿۳۸۶۹﴾ ارتکاب گناه مرا با آمرزش تلافی کن.
۷۸-۱۰-۲- ملاقات: مرا با آمرزش ملاقات ده، با آمرزش با من ملاقات کن
﴿۳۸۷۰﴾ با آمرزش خود به من روی آور (مرا مشمول رحمت گردان و بیامرز) چنانکه من با
اعتراف خویش به [درگاه] تو روی آوردم.
۷۹-۱۰-۲- التماس: طلب آمرزش دارم
﴿۳۸۷۱﴾ آمرزش را التماس می‌کنم.
۸۰-۱۰-۲- الهام‌کردن: به من الهام کن که بدانم مرا آفریدی
﴿۳۸۷۲﴾ خداوندا! در این ساعت، اطمینان به بخشیده‌شدن و پذیرش عملم را به من الهام کن
تا اینکه بدانم به من رحم می‌کنی و مرا می‌آمیزی و مورد کرامت قرار می‌دهی و لطف و مرحمت
کرده و مرا غرق نعمت می‌کنی.
۸۱-۱۰-۲- پناه‌بردن: به آمرزش پناه می‌آورم
﴿۳۸۷۳﴾ ای آقای من؛ امیدم را ناامید نکن و ترسم را محقق نکن که من به بخشش و کرم
آمرزش تو پناهنده شدم.

۸۲-۱۰-۲- نیست: مرا جز آمرزش تو چیزی نیست
﴿۳۸۷۴﴾ خداوندا! گناهانم مرا فراگرفته‌اند و جز آمرزش و مهربانی و رحمت تو [پناهگاهی]
ندارم.

۸۳-۱۰-۲- حکم و ثبت‌کردن: با آن مرا در آمرزیدگان برگردان
﴿۳۸۷۵﴾ نامه‌ی عملم را به دست راستم بده که شادمان شود؛ و با آن روسفیدم کن و ترازوی
اعمالم را سنگین‌تر کن و نام مرا در ردیف بندگان که به‌سوی رحمت و خشنودی‌ات می‌روند
ثبت کن.

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

٨٤-١٠-٢- منح: تَمْنَحُنِي الْغُفْرَانَ

﴿٣٨٧٦﴾ اللَّهُمَّ عَقِّبْ عَلَيَّ بِغُفْرَانِكَ فِي غُفْبَاهُ وَآمِنِّي مِنْ عَذَابِكَ مَا أَخْشَاهُ وَقِنِي مِنْ صُوفِهِ مَا اتَّقَاهُ وَاخْتِمْ لِي فِي خَاتَمَتِهِ بِخَيْرٍ تُجْزِلُ مِنْهُ عَطِيَّتِي وَتُسْقِعْ فِيهِ مَسْأَلَتِي وَتَسُدُّ بِهِ فَاقَتِي وَتَنْفِي بِهِ شِفَوْتِي وَتَقَرِّبُ بِهِ سَعَادَتِي وَتَمْلَأُ يَدِي مِنْ خَيْرَاتِ الدَّارَيْنِ بِأَفْضَلِ مَا مَلَأَتْ بِهِ يَدَ سَائِلٍ وَرَجَعَتْ بِهِ أَمَلٍ آمِلٍ وَتَمْنَحُنِي فِي وَالِدَيَّ وَفِي جَمِيعِ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ الْغُفْرَانَ وَالرَّضْوَانَ وَتَذَكِّرُهُمْ مِنْكَ بِإِحْسَانٍ تُنِيلُ أَرْوَاحَهُمْ مَسَرَّةَ رِضْوَانِكَ وَتُوَصِّلُ إِلَيْهَا لَذَّةَ غُفْرَانِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٦٨

٨٥-١٠-٢- ممن: اٰمِنُنْ عَلَيَّ بِالْمَغْفِرَةِ

﴿٣٨٧٧﴾ الصَّادِق (عليه السلام): اٰمِنُنْ عَلَيَّ بِالْمَغْفِرَةِ؛ بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ١٧٥

﴿٣٨٧٨﴾ الصَّادِق (عليه السلام): اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَمَنْ عَلَيْنَا بِالْهُدَى مَا أَتَقِينَنَا وَالْكَرَامَةَ مَا أَحْيَيْنَنَا وَالْمَغْفِرَةَ إِذَا تَوَقَّيْنَا؛ تهذيب الأحكام، ج ٣، ص ٩٣

﴿٣٨٧٩﴾ تَمَنَّ بِهِ عَلَيَّ مَنْ أَمْلَكَ مِنْ غُفْرَانِكَ؛ إقبال الأعمال، ص ٣٥٤

﴿٣٨٨٠﴾ الصَّادِق (عليه السلام): فَاٰمِنُنْ عَلَيَّ بِالرَّحْمَةِ وَالرَّضْوَانِ وَالرَّافَةِ وَالْغُفْرَانِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ١٣٧

﴿٣٨٨١﴾ السَّجَّاد (عليه السلام): فَاٰمِنُنْ عَلَيَّ بِكَرِيمِ غُفْرَانِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ١٦١

﴿٣٨٨٢﴾ السَّجَّاد (عليه السلام): مَنْ عَلَيَّ بِالْمَغْفِرَةِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٣٢

﴿٣٨٨٣﴾ مَنْ عَلَيَّ بِمَغْفِرَتِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٣٧٧

﴿٣٨٨٤﴾ السَّجَّاد (عليه السلام): وَ اٰمِنُنْ عَلَيَّ بِمَا لَا يَتَعَاظَمُكَ اَنْ تَمَنَّ بِهِ عَلَيَّ مَنْ اَمْلَكَ مِنْ غُفْرَانِكَ؛

الصحيفة السجادية (عليه السلام)، الدعاء ٤٧

﴿٣٨٨٥﴾ وَ اٰمِنُنْ عَلَيَّ بِمَغْفِرَتِكَ وَ عَفْوِكَ عَمَّا ظَلَمْتُ بِهِ نَفْسِي خَاصَّةً؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٣١٤

﴿٣٨٨٦﴾ وَ اٰمِنُنْ عَلَيْنَا بِالتَّوْبَةِ وَالْمَغْفِرَةِ؛ بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ٢٦

٨٦-١٠-٢- مهد: مَهْدُنِي وَ اَعْنِي عَلَى اسْتِغْفَارِكَ

﴿٣٨٨٧﴾ الْهَادِي (عليه السلام): مَهْدُنِي وَ اَعْنِي عَلَى اسْتِغْفَارِكَ وَ اسْتِغْفَالَتِكَ قَبْلَ اَنْ يَفْنَى الْاَجَلُ وَ

يَنْقُطِعَ الْعَمَلُ؛ بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ١٧٥

٨٧-١٠-٢- نجز: اَنْجِزْ لِي مَا وَعَدْتَنِي مِنَ الْمَغْفِرَةِ

﴿٣٨٨٨﴾ السَّجَّاد (عليه السلام): فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَ اَنْجِزْ لِي مَا وَعَدْتَنِي وَ جَمِيعِ الْمُؤْمِنِينَ

وَالْمُؤْمِنَاتِ مِنَ الْمَغْفِرَةِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ١٢١

﴿درخواست مغفرت﴾

۸۴-۱۰-۲- بخشیدن: آموزش به من ببخش

﴿۳۸۷۶﴾ خداوندا! در پایان این ماه آموزشت را در پی من قرار ده و از آنچه بیم دارم، از عذابت ایمن گردان و از آنچه می‌پرهیزم، از انواع کيفرت نگاه دار و پایان آن را برای من ختم به خیر کن، به گونه‌ای که عطای من از آن فراوان شود و درخواست مرا در این ماه شفاعت کن و نیازم را برطرف ساز و بدبختی را از من دور کن و نیکبختی‌ام را نزدیک گردان و دستم را از نیکی‌های دو دنیا آکنده کن، به برترین چیزهایی که دست درخواست‌کنندگان را پر کرده‌ای و آرزوی آرزومندان را برآوردی، و پدر و مادر و همه مردان و زنان مؤمن را بیمارز و از آنان خرسند باش و با نیکی از آنان یاد کن تا شادمانی رضایت به روح آنان برسد و لذت آموزشت را نیز به دنبال داشته باشد.

۸۵-۱۰-۲- منت گذاشتن: بر من منت گذار و مرا بیمارز

﴿۳۸۷۷﴾ با آموزش و بخششت بر من منت بگذار.
﴿۳۸۷۸﴾ خداوندا! بر محمد و خاندانش درود فرست، و تا زنده‌ایم، با هدایت خود بر ما منت گذار، و گرامی‌مان بدار، و هنگام مرگ آموزش نصیبمان کن.
﴿۳۸۷۹﴾ با آرزیدن آن که به تو امید بسته بر او منت بگذار.
﴿۳۸۸۰﴾ با رحمت و رضایت و مهربانی و آموزش بر من منت بگذار.
﴿۳۸۸۱﴾ با آموزش با کرامت بر من منت گذار.
﴿۳۸۸۲﴾ با آموزش بر من منت بگذار.
﴿۳۸۸۳﴾ با آموزش بر من منت بگذار.
﴿۳۸۸۴﴾ آن را به من لطف کن که اگر به آرزومند آموزشت عطا کنی، بر تو سنگین نمی‌آید.
﴿۳۸۸۵﴾ با آموزش و عفو، از آنچه که به‌طور خاص به خودم ظلم کردم، بر من منت بگذار.
﴿۳۸۸۶﴾ با توبه و آموزش، بر ما منت بگذار.

۸۶-۱۰-۲- آماده کردن: شرایط را برایم آماده کن و بر دریافت آموزشت کمک کن

﴿۳۸۸۷﴾ و مرا آماده نما، و بر آموزش خواهی و نادیده گرفتن بر من قبل از مرگ و پایان عمل، کمک کن.

۸۷-۱۰-۲- وفا کردن: آنچه از آموزش وعده داده‌ای وفا کن

﴿۳۸۸۸﴾ بر محمد و خاندان محمد ﷺ درود بفرست و به وعده‌ی آموزشی که به همه‌ی مردان و زنان مؤمن داده‌ای، وفا کن.

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

- ٨٨-١٠-٢- نزل: أَنْزَلَ عَلَيَّ مَغْفِرَتَكَ
- ﴿٣٨٨٩﴾ الصادق عليه السلام: أَنْزَلَ عَلَيَّ وَ عَلَى إِخْوَانِي وَ أَهْلِي وَ جِيرَانِي بَرَكَاتِكَ وَ مَغْفِرَتِكَ؛ تهذيب الأحكام، ج ٣، ص ٩٥
- ٨٩-١٠-٢- نشر: أَنْشُرْ عَلَيَّ مَغْفِرَتَكَ
- ﴿٣٨٩٠﴾ فَأَنْشُرْ عَلَيَّ مِنْ سَعَةِ رَحْمَتِكَ وَ عَظَمِ عَفْوِكَ وَ مَغْفِرَتِكَ مَا تُنَجِّنِي بِهِ مِنَ النَّارِ وَ تُدْخِلْنِي بِهِ الْجَنَّةَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٣١٤
- ﴿٣٨٩١﴾ الكاظم عليه السلام: وَأَنْشُرْ عَلَيَّ رَحْمَتَكَ وَ مَغْفِرَتَكَ؛ المصباح للكفعمي، ص ٢٧٨
- ٩٠-١٠-٢- نظر: أَنْظُرْ إِلَيَّ ثُمَّ لَا تَصْرِفْهُ إِلَّا بِمَغْفِرَتِكَ، أَنْظُرْ إِلَيَّ بِالْمَغْفِرَةِ وَ...
- ﴿٣٨٩٢﴾ أَنْظُرْ إِلَيَّ بِوَجْهِكَ الْكَرِيمِ نَظْرَةَ اسْتَكْمَالٍ بِهَا الْكَرَامَةُ وَ الْإِيمَانُ ثُمَّ لَا تَصْرِفْهُ إِلَّا بِمَغْفِرَتِكَ وَ تَوَيْتِكَ؛ مستدرک الوسائل، ج ٤، ص ١٢٩
- ﴿٣٨٩٣﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْظُرْ إِلَيَّ فِي وَقْتِي هَذَا وَ فِي جَمِيعِ أَوْقَاتِي نَظْرَةَ يَكُونُ لِي فِيهَا الْخَيْرَةُ لِلدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ وَ تُقْلِبْنِي مَعَهَا عَنْ مَوْضِعِي بِالْمَغْفِرَةِ وَ الرَّحْمَةِ؛ بحار الأنوار، ج ٨٦، ص ٣٧٣
- ﴿٣٨٩٤﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: أَنْظُرْ إِلَيَّ بِعَيْنِكَ الرَّحِيمَةِ نَظْرَةَ تَكُونُ لِي فِيهَا الْخَيْرَةُ وَ مَعَهَا الْمَغْفِرَةُ؛ بحار الأنوار، ج ٨٦، ص ٣٧٤
- ﴿٣٨٩٥﴾ الصادق عليه السلام: فَأَنْظُرْ إِلَيَّ مِنْكَ نَظْرَةَ رَحْمَةٍ وَ مَغْفِرَةٍ وَ رِضْوَانٍ تُغْنِيَنِي بِتِلْكَ النَّظْرَةِ عَمَّنْ سِوَاكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٢٤٠
- ٩١-١٠-٢- نيل: أَسْأَلُكَ بَلَاغًا أَنَالَ بِهِ مَغْفِرَتَكَ
- ﴿٣٨٩٦﴾ أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تُعِيدَنِي مِنْ شَرِّ خَلْقِكَ وَ تُقَرِّبَنِي مِنْ عَفْوِكَ وَ تَنْشُرَ عَلَيَّ مِنْ فَضْلِكَ مَا تُغْنِيَنِي بِهِ عَنْ جَمِيعِ خَلْقِكَ وَ يَكُونُ لِي بَلَاغًا أَنَالَ بِهِ مَغْفِرَتَكَ وَ رِضْوَانَكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٢٧٠
- ٩٢-١٠-٢- هلك: لَا تُهْلِكْنِي غَمًّا حَتَّى تَغْفِرَ لِي
- ﴿٣٨٩٧﴾ الْإِمَامَةُ عَلَيْهِ السَّلَامُ: لَا تُهْلِكْنِي غَمًّا حَتَّى تَغْفِرَ لِي؛ من لا يحضره الفقيه، ج ١، ص ٤٩٠
- ٩٣-١٠-٢- هلل: اللَّهُمَّ أَهْلُهُ عَلَيْنَا بَيْمَنَ وَ مَغْفِرَةَ
- ﴿٣٨٩٨﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا رَأَى الْهَلَالَ اسْتَقْبَلَ الْقِبْلَةَ وَ كَبَّرَ ثُمَّ قَالَ هِلَالُ رُشْدِ اللَّهِ أَهْلُهُ عَلَيْنَا بَيْمَنَ وَ إِيْمَانٍ وَ سَلَامَةٍ وَ إِسْلَامٍ وَ هُدًى وَ مَغْفِرَةٍ وَ عَافِيَةٍ مُجَلَّلَةٍ وَ رِزْقٍ وَاسِعٍ إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ؛ وسائل الشيعة، ج ١٠، ص ٢٢٤
- ﴿٩٨٠﴾

﴿درخواست مغفرت﴾

۸۸-۲-۱۰- نازل کردن: آمرزش را بر من فرود آور

﴿۳۸۸۹﴾ [پروردگارا!؛ بر من و برادرانم و خانواده و عزیزانم، برکات و آمرزش را نازل کن.

۸۹-۲-۱۰- منتشر کردن: آمرزش را بر من منتشر کن

﴿۳۸۹۰﴾ از رحمت واسعه و گذشت بسیار و آمرزش و آنچه که مرا با آن از آتش نجات

می‌دهی بر من فرو ریز و مرا به بهشت وارد ساز.

﴿۳۸۹۱﴾ رحمت و بخشش خود را بر من بگستران.

۹۰-۲-۱۰- نگاه کردن: به من بنگر و آن‌گاه نگاهت را جز با آمرزیدن از من برنگردان

﴿۳۸۹۲﴾ و با چهره‌ی بخشنده‌ی خود به من نظری افکن تا در سایه‌ی آن نظر کرامت و

ایمان را کامل سازم، و جز با مغفرت و توبه خود چهره از من برنگیر.

﴿۳۸۹۳﴾ خداوندا! بر محمد و خاندانش درود فرست و در این وقت و در همه‌ی اوقاتم به من

بنگر، نگاهی که برای من سرمنشأ خیر دنیا و آخرت باشد و با آن مرا از این جایگاهم با مغفرت و

رحمت جابجا کن.

﴿۳۸۹۴﴾ با نظر رحمت و لطف به من بنگر، نگاهی که در آن برای من خیر بسیار همراه

آمرزش باشد.

﴿۳۸۹۵﴾ با رحمت و آمرزش و رضایت بر من نظر کن تا با آن نگاه مرا از هر کس جز خودت

بی‌نیاز کنی.

۹۱-۲-۱۰- دست یافتن: خبری ده که بدانم به آمرزش دست یافته‌ام

﴿۳۸۹۶﴾ از تو می‌خواهم که بر محمد و خاندان محمد درود فرستی و مرا از شرّ آفریدگان

خود پناه دهی و مرا به عفو و گذشت نزدیک سازی و فضل خود را بر من بگسترانی آنچنان‌که

مرا به سبب آن از جمیع آفریدگانت بی‌نیاز کند و فضل و رحمتی را بر من مقرر فرمایی که مرا به

آمرزش و خشنودی تو برساند.

۹۲-۲-۱۰- هلاکت: از گرفتاری مرا نمیران مگر آنکه مرا بیامری

﴿۳۸۹۷﴾ مرا با این غم و اندوه نمیران تا اینکه مرا بیامری.

۹۳-۲-۱۰- هلال ماه: خدایا هلال این ماه را با برکت و آمرزش بر ما بتابان

﴿۳۸۹۸﴾ رسول خدا ﷺ هنگامی که هلال ماه را می‌دید: رو به سوی قبله می‌کرد و تکبیر

می‌گفت و بعد از آن می‌گفت: «هلال راهنما، خداوندا! این ماه را با میمنت و ایمان و سلامتی و

اسلام و هدایت و آمرزش و عافیت مجلل و روزی گسترده برای ما شروع کن. که تو بر هر چیز

توانایی.»

﴿طَلَبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

٩٤-١٠-٢- وثق: وَثَقْتُ بِكَ رَبِّ فِي الْمَغْفِرَةِ لِي

﴿٣٨٩٩﴾ السَّجَادُ ﷺ: لَمْ أَثِقْ بِهِمْ رَبِّ فِي السَّتْرِ عَلَيَّ، وَثَقْتُ بِكَ رَبِّ فِي الْمَغْفِرَةِ لِي؛

الصحيفة السجادية ﷺ، الدعاء ٣٢

٩٥-١٠-٢- وجب: أَوْجِبْ لِي مِنَ الْمَغْفِرَةِ، أَوْجِبْ لِي الْمَغْفِرَةَ

﴿٣٩٠٠﴾ الصَّادِقُ ﷺ: اللَّهُمَّ أَوْجِبْ لِي مِنَ الرَّحْمَةِ وَالرِّضْوَانِ وَالْمَغْفِرَةِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٧،

ص ٣٤١

﴿٣٩٠١﴾ الصَّادِقُ ﷺ: اللَّهُمَّ أَوْجِبْ لِي مِنْ رَحْمَتِكَ وَمَغْفِرَتِكَ وَرِضْوَانِكَ؛

تهذيب الأحكام، ج ٣، ص ١٢٦

﴿٣٩٠٢﴾ اللَّهُمَّ أَوْجِبْ لِي مِنْكَ الْمَغْفِرَةَ وَالرَّحْمَةَ وَالرِّزْقَ الْوَاسِعَ الطَّيِّبَ النَّافِعَ كَمَا

أَوْجِبْتَ لِمَنْ أَتَى نَبِيَّكَ مُحَمَّدًا عَلَيْهِ وَآلِهِ السَّلَامُ وَهُوَ حَيٌّ فَأَقْرَ لَهُ بِذُنُوبِهِ وَاسْتَغْفَرَ لَهُ

رَسُولُكَ ﷺ فَغَفَرْتَ لَهُ بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٧، ص ١٨٦

﴿٣٩٠٣﴾ الرضا ﷺ: أَوْجِبْ إِلَيَّ الْمَغْفِرَةَ؛ عيون أخبار الرضا ﷺ ج ٢، ص ٢٧٨

﴿٣٩٠٤﴾ الصَّادِقُ ﷺ: أَوْجِبْ لِي زِيَادَةً مِنْ إِنْتِمَاءِ النُّعْمَةِ بِسَعَةِ الرَّحْمَةِ وَالْمَغْفِرَةِ؛ بحار الأنوار،

ج ٨٣، ص ٢٧٨

﴿٣٩٠٥﴾ الْحُسَيْنِ ﷺ: أَوْجِبْ لِي زِيَادَةً مِنْ إِنْتِمَاءِ النُّعْمَةِ بِسَعَةِ الْمَغْفِرَةِ؛ البلد الأمين، ص ٢٨

﴿٣٩٠٦﴾ السَّجَادُ ﷺ: لَا تَجْعَلْهُ آخِرَ شَهْرِ رَمَضَانَ صُمُّهُ لَكَ وَقُمْتُ إِلَيْكَ فِيهِ وَعَبَدْتُكَ

فِيهِ وَلَا وَدَاعِي إِيَّاهُ وَدَاعٍ مَنْ رَدَدْتَ إِلَيْهِ عَمَلَهُ وَلَمْ تَقْبَلْ مِنْهُ صِيَامَهُ وَقِيَامَهُ وَعِبَادَتَهُ بَلْ

تُوجِبْ لِي فِيهِ رَحْمَتَكَ وَمَغْفِرَتَكَ؛ إقبال الأعمال، ص ٢٦٤

﴿٣٩٠٧﴾ امير المؤمنين ﷺ: يَا مَنَّانُ أَدْرِ كُنِيَ فِيمَنْ أَحْبَبْتَ وَأَوْجِبْ لِي عَفْوَكَ وَغُفْرَانَكَ؛

بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٣٠١

٩٦-١٠-٢- وجه: أَتَوَجَّهُ إِلَيْكَ فِي غُفْرَانِ ذُنُوبِي، تَوَجَّهْتُ إِلَى رَبِّي فِي مَغْفِرَةِ ذُنُوبِي وَ...

﴿٣٩٠٨﴾ اللَّهُمَّ إِنَّهُ يَتَوَجَّهُ إِلَيْكَ بِأَوْلِيَائِكَ الدَّالِّينَ عَلَيْكَ فِي غُفْرَانِكَ ذُنُوبَهُ وَحَطَّ سَيِّئَاتِهِ

وَيَتَوَسَّلُ إِلَيْكَ بِهِمْ عِنْدَ مَشْهَدِ إِمَامِهِ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ اللَّهُمَّ فَتَقَبَّلْ مِنْهُ وَأَقْبَلْ شَفَاعَةَ أَوْلِيَائِهِ

صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ فِيهِ؛ تهذيب الأحكام، ج ٦، ص ١١٦

﴿٣٩٠٩﴾ اللَّهُمَّ إِنِّي أَتَوَجَّهُ إِلَيْكَ بِأَوْلِيَائِكَ الدَّالِّينَ عَلَيْكَ فِي غُفْرَانِ ذُنُوبِي؛ بحار الأنوار،

ج ٩٩، ص ٧٣

﴿درخواست مغفرت﴾

۹۴-۲-۱۰- اطمینان: پروردگارا اطمینان دارم که مرا می‌آمیزی

﴿۳۸۹۹﴾ پروردگارا؛ من به ایشان (همسایه و خویشاوند) در رازداری اعتماد نکردم، و به تو ای پروردگارم؛ برای آمرزشم اعتماد کردم.

۹۵-۲-۱۰- واجب‌کردن: مرا مستوجب آمرزش قرار بده

﴿۳۹۰۰﴾ خداوندا؛ رحمت و رضوان و آمرزش را بر من واجب کن.

﴿۳۹۰۱﴾ خداوندا؛ رحمت و رضوان و آمرزش را بر من واجب کن.

﴿۳۹۰۲﴾ بار خدایا؛ از جانب خود مغفرت، رحمت، روزی گسترده، پاک، سودمند بر من واجب کن، چنانکه برای کسی واجب کردی که نزد پیامبرت محمد ﷺ درحالی که او زنده بود آمد، و گناهانش را بر او اعتراف کرد و رسالت برای او طلب آمرزش کرد و تو با رحمتت او را بخشیدی ای مهربان‌ترین مهربانان.

﴿۳۹۰۳﴾ مرا مستوجب آمرزش کرد.

﴿۳۹۰۴﴾ به واسطه‌ی وسعت رحمت و آمرزش مرا از نعمت کاملت بیشتر برخوردار کن.

﴿۳۹۰۵﴾ به واسطه‌ی وسعت آمرزش مرا از نعمت کاملت بیشتر برخوردار کن.

﴿۳۹۰۶﴾ این ماه را آخرین رضائی که روزه گرفتم و شب‌زنده‌داری و عبادت کردم قرار نده. وداع مرا با ماه رمضان مانند وداع کسی که به عمل خودش واگذار شده و روزه و نماز و عبادتش پذیرفته نشده، قرار نده، بلکه مرا شایسته‌ی دریافت رحمت و آمرزش قرار ده.

﴿۳۹۰۷﴾ ای بسیار نعمت‌دهنده؛ مرا در میان آنان که دوستشان داری بپذیر؛ و مستوجب بخشش و آمرزش قرار ده.

۹۶-۲-۱۰- روکردن: به تو رو می‌کنم که گناهم را ببامیزی، به پروردگارم رومی‌کنم تا گناهم را ببامزد

﴿۳۹۰۸﴾ [کسی که به نیابت از دیگری زیارت کند، می‌گوید:] خداوندا؛ به‌راستی که او در آمرزیدن گناهانش و پاک‌کردن بدی‌هایش توسط تو به واسطه‌ی اولیایت که راهنمایان به‌سوی تو هستند، به تو روی می‌آورد و در کنار زیارتگاه امامش به واسطه‌ی آنان به تو متوسل می‌شود. خدایا؛ پس از او بپذیر و شفاعت اولیایش را درباره‌ی او قبول فرما.

﴿۳۹۰۹﴾ خداوندا؛ با [وساطت] دوستان به درگاه تو روی می‌آورم؛ با دوستانی که برای آمرزش گناهانم مرا به تو راهنمایی می‌کنند.

﴿طَلْبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

﴿٣٩١٠﴾ الرضا عليه السلام: اللَّهُمَّ إِنِّي أَتَوَجَّهُ إِلَيْكَ بِنَبِيِّكَ نَبِيِّ الرَّحْمَةِ وَبِالْأَيِّمَةِ الرَّاشِدِينَ الْمَهْدِيِّينَ مِنْ آلِ طِهٍ وَيسَ وَأَقْدَمُهُمْ بَيْنَ يَدَيَّ حَوَائِجِي كُلِّهَا فَاجْعَلْنِي بِهِمْ وَجِيهاً فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمِنْ الْمُقَرَّبِينَ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي بِهِمْ؛ فقه الرضا عليه السلام، ص ١٣٨

﴿٣٩١١﴾ الصادق عليه السلام: وَقَدْ تَوَجَّهْتُ إِلَى رَبِّي يَا سَيِّدِي فِي قَضَاءِ حَوَائِجِي وَمَغْفِرَةِ ذُنُوبِي؛

تهذيب الأحكام، ج ٦، ص ٦٠

٩٨-١٠-٢- ودع: لَا تَدْعُ لَنَا ذَنْبًا إِلَّا غَفَرْتَهُ، لَا تَدْعُ لِي ذَنْبًا إِلَّا غَفَرْتَهُ

﴿٣٩١٢﴾ اللَّهُمَّ لَا تَدْعُ لَنَا بِالْقُرْآنِ ذَنْبًا إِلَّا غَفَرْتَهُ؛ مستدرک الوسائل، ج ٤، ص ٣٨١

﴿٣٩١٣﴾ الرسول عليه السلام: اللَّهُمَّ لَا تَدْعُ لِي ذَنْبًا إِلَّا غَفَرْتَهُ؛ مستدرک الوسائل، ج ٥، ص ٩٤

٩٨-١٠-٢- وسع: أَوْسِعْ عَلَيَّ خَطَايَايَ بِمَغْفِرَتِكَ

﴿٣٩١٤﴾ ضَاقتُ عَلَى الْأَرْضِ بِمَا رَحِبْتُ رَبِّ فَأَوْسِعْ عَلَيَّ ذُنُوبِي بِرَحْمَتِكَ وَعَلَيَّ خَطَايَايَ

بِمَغْفِرَتِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ٧٨

٩٨-١٠-٢- وسل: أَتَوَسَّلُ إِلَى اللَّهِ فِي غُفْرَانِ حَوْبَتِي، أَتَوَسَّلُ بِأَقْرَبِ صِفَاتِكَ إِلَى الْغُفْرَانِ

﴿٣٩١٥﴾ أَتَوَسَّلُ إِلَى اللَّهِ فِي نُجْحِ طَلِبَتِي وَكَشْفِ كُرْبَتِي وَإِجَابَةِ دَعْوَتِي وَغُفْرَانِ حَوْبَتِي؛

بحار الأنوار، ج ٩٧، ص ٢١١

﴿٣٩١٦﴾ اللَّهُمَّ بِكُلِّ دَعْوَةٍ تَوَسَّلَ بِهَا إِلَيْكَ رَاجٍ بَلَّغْتَهُ أَمَلَهُ وَصَارِخٍ أَغْثَتْ صَرْخَتَهُ وَمَلْهُوفٍ

رَحِمْتَ لَهْفَتَهُ وَمَكْرُوبٍ رَوَّحْتَ عَنْ قَلْبِهِ وَوَجَلَ مُرْتَاعٍ أَمَنْتَ رَوْعَتَهُ وَمُحْتَاجٍ سَدَدْتَ

بِفَضْلِكَ خَلَّتْهُ وَفَقِيرٍ نَفَيْتَ بَغْنَاكَ وَسَعَتِكَ فَقَرَهُ وَمُبْتَلى أَهْدَيْتَ عَافِيَتَكَ إِلَيْهِ وَمُعَافَى

أَتَمَّمْتَ نِعَمَتَكَ عَلَيْهِ وَمُذْنِبٍ خَاطَى غَفَرْتَ ذَنْبَهُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٤٣٥

﴿٣٩١٧﴾ فَإِنِّي أَتَوَسَّلُ بِأَقْرَبِ صِفَاتِكَ إِلَى الْعَفْوِ وَالْغُفْرَانِ أَنْ تَطْلُبَ لِي مَا أَحْتَاجُ إِلَيْهِ مِنْ

أَقْرَبِ صِفَاتِكَ إِلَى الْكَرَمِ وَالْإِحْسَانِ؛ مهج الدعوات، ص ٣٣٦

١٠٠-١٠-٢- وصل: تُوَصِّلْ إِلَيْهَا لَذَّةَ غُفْرَانِكَ

﴿٣٩١٨﴾ اللَّهُمَّ عَقِبْ عَلَيَّ بِغُفْرَانِكَ فِي عُقْبَاهُ وَآمِنِي مِنْ عَذَابِكَ مَا أَخْشَاهُ وَقِنِي مِنْ

صُنُوفِهِ مَا أَتَوَقَّاهُ وَاخْتِمِ لِي فِي خَاتِمَتِهِ بِخَيْرٍ تُجْزِلُ مِنْهُ عَطِيَّتِي وَتُشْفِعْ فِيهِ مَسْأَلَتِي وَتَسُدْ بِهِ

فَاقَتِي وَتَنْفِي بِهِ شِقْوَتِي وَتُقَرِّبْ بِهِ سَعَادَتِي وَتَمْلَأْ يَدَيَّ مِنْ خَيْرَاتِ الدَّارَيْنِ بِأَفْضَلِ مَا مَلَأَتْ بِهِ

يَدَ سَائِلٍ وَرَجَعْتَ بِهِ أَمَلٍ أَمِلَ وَتَمْنَحْنِي فِي الْوَالِدَى وَفِي جَمِيعِ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ الْغُفْرَانَ وَ

﴿درخواست مغفرت﴾

﴿۳۹۱۰﴾ خداوندا؛ به [آبرو و وساطت] پیامبر رحمت و به امامان بر حق و هدایت‌گر از خاندان طه و یاسین به تو روی می‌آورم، درحالی که ایشان را در مقابل حوائج مقدم داشته‌ام [تا واسطه‌ای اجابت باشند]، پس به حق ایشان در دنیا و آخرت آبرومندم کن و مرا از مقربان درگاهت قرار ده. خداوندا؛ به حق ایشان مرا بیامرز.

﴿۳۹۱۱﴾ ای آقای من؛ به‌سوی پروردگارم روکرده‌ام تا حاجتم را برآورده کند و گناهانم را بیامزد.

۹۷-۲۱۰-۲- باقی گذاشتن: گناهی بر ما باقی مگذار مگر آنکه آن را بیامرزی

﴿۳۹۱۲﴾ خداوندا؛ به حق قرآن، گناهی بر من باقی مگذار مگر آنکه آن را آمرزیده باشی.

﴿۳۹۱۳﴾ خداوندا؛ گناهی بر من باقی مگذار مگر آنکه آن را آمرزیده باشی.

۹۸-۲۱۰-۲- گسترش: آمرزش را به همه‌ی خطاهایم بگستران

﴿۳۹۱۴﴾ زمین با همه‌ی فراخی بر من تنگ شده است. پروردگارا؛ سایه‌ی لطف و رحمت را بر گناهانم و سایه‌ی آمرزش را بر خطاهایم بگستران.

۹۹-۲۱۰-۲- توسل: برای آمرزش گناهانم به خدا متوسل می‌شوم

﴿۳۹۱۵﴾ برای کامیابی در رسیدن به خواسته‌ام و برطرف‌شدن گرفتاری‌ام و اجابت دعایم و آمرزش گناهانم به خداوند توسل می‌جویم.

﴿۳۹۱۶﴾ خدایا؛ از تو به آن دعا‌هایی که هر امیدواری با آن به تو توسل بسته و تو او را به آرزویش رسانده‌ای، و هر فریادکننده‌ای را یاری کرده‌ای، و هر غمگینی را مورد رحمت قرار داده‌ای، و هر اندوهگینی را شاد کرده‌ای، و قلب هر ترسانی را مطمئن کردی، و نیاز هر نیازمندی را برطرف کردی، و فقر هر فقیری را به توانگری و غنای خود از او دور کردی، و به هر گرفتاری عافیت هدیه کردی، و نعمت هر صاحب عافیتی را بر او تمام کردی، و گناه هر گناهکاری را به آن بخشیدی، درخواست می‌کنم.

﴿۳۹۱۷﴾ من با نزدیک‌ترین صفت‌های تو به عفو تو از گناهانم و آمرزش متوسل می‌شوم؛ تا برای من آنچه را که به آن محتاجم از نزدیک‌ترین صفت‌هایت به بخشش و احسان طلب کنی.

۱۰۰-۲۱۰-۲- رسیدن: لذت آمرزش را به او برسان

﴿۳۹۱۸﴾ خداوندا؛ در پایان این ماه آمرزش را در پی من قرار ده و از آنچه بیم دارم، از عذابت ایمن گردان و از آنچه می‌پرهیزم، از انواع کیفرت نگاه دار و پایان آن را برای من ختم به خیر کن، به گونه‌ای که عطای من از آن فراوان شود و درخواست مرا در این ماه شفاعت کن و نیازم را برطرف ساز و بدبختی را از من دور کن و نیکبختی‌ام را نزدیک گردان و دستم را از

﴿طَلِبُ الْمَغْفِرَةِ﴾

الرَّضْوَانِ وَتَذَكُّرَهُمْ مِنْكَ بِإِحْسَانٍ تُنِيلُ أَرْوَاحَهُمْ مَسَرَّةَ رِضْوَانِكَ وَتُوَصِّلُ إِلَيْهَا لَذَّةَ غُفْرَانِكَ؛
بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٦٨

١٠١-١٠-٢- وفد: إِلَى مَغْفِرَتِكَ وَفَدْتُ

﴿٣٩١٩﴾ السَّجَادُ ﷺ: اللَّهُمَّ إِلَى مَغْفِرَتِكَ وَفَدْتُ، وَإِلَى عَفْوِكَ قَصَدْتُ، وَإِلَى تَجَاوُزِكَ اشْتَقْتُ، وَبِفَضْلِكَ وَتَقْتُ، وَلَيْسَ عِنْدِي مَا يُوجِبُ لِي مَغْفِرَتَكَ، وَلَا فِي عَمَلِي مَا اسْتَحِقُّ بِهِ عَفْوُكَ؛ الصحيفة السجادية ﷺ، الدعاء ٢٠

١٠٢-١٠-٢- وفر: أَنْ تُؤَفِّرَ حَظِّي مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ تَغْفِرُهُ

﴿٣٩٢٠﴾ امير المؤمنين ﷺ: وَأَنْ تُؤَفِّرَ حَظِّي مِنْ كُلِّ خَيْرٍ أَنْزَلْتَهُ أَوْ إِحْسَانٍ فَضَّلْتَهُ أَوْ بَرٍّ نَشَرْتَهُ أَوْ رِزْقٍ بَسَطْتَهُ أَوْ ذَنْبٍ تَغْفِرُهُ؛ البلد الأمين، ص ١٩١
١٠٣-١٠-٢- وكل: عَلَى غُفْرَانِكَ أَتَكَلَّتْ

﴿٣٩٢١﴾ اللَّهُمَّ إِيَّاكَ اعْتَمَدْتُ وَلِرِضَاكَ طَلَبْتُ وَبِأَوْلِيائِكَ إِلَيْكَ تَوَسَّلْتُ وَعَلَى غُفْرَانِكَ وَحِلْمِكَ أَتَكَلَّتْ؛ بحار الأنوار، ج ٩٩، ص ٧٠

١٠٤-١٠-٢- ولي: أَوْلَنِي فِي آخِرِهِ بِمَغْفِرَتِكَ

﴿٣٩٢٢﴾ السَّجَادُ ﷺ: اللَّهُمَّ أَوْلَنِي فِي كُلِّ يَوْمٍ إِثْنَيْنِ نِعْمَتَيْنِ مِنْكَ ثِنْتَيْنِ سَعَادَةٍ فِي أَوَّلِهِ بِطَاعَتِكَ وَنِعْمَةٍ فِي آخِرِهِ بِمَغْفِرَتِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ١٧٦

١٠٥-١٠-٢- وهب: هَبْ لِي الْمَغْفِرَةَ، أَنْ يَهَبَ لَنَا مَغْفِرَةً

﴿٣٩٢٣﴾ الصَّادِقُ ﷺ: اللَّهُمَّ أَظِلَّنِي مِنْ تَحْتِ كَنَفِكَ وَهَبْ لِي السَّلَامَةَ فِي وَجْهِ هَذَا ابْتِغَاءَ السَّلَامَةِ وَالْعَافِيَةِ وَالْمَغْفِرَةِ؛ مستدرک الوسائل، ج ٣، ص ٤٦٠

﴿٣٩٢٤﴾ الصَّادِقُ ﷺ: أَنْ يَهَبَ لَنَا فِي سَفَرِنَا أَمَنَةً وَإِيمَانًا وَسَلَامَةً وَإِسْلَامًا وَفِقْهًا وَتَوْفِيقًا وَبَرَكَاتًا وَهُدًى وَشُكْرًا وَعَافِيَةً وَمَغْفِرَةً وَعَزْمًا لَا يُغَادِرُ ذَنْبًا؛ بحار الأنوار، ج ٧٣، ص ٢٥٠

١٠٦-١٠-٢- يأس: لَا تُؤَيِّسْنِي مِنْ مَغْفِرَتِكَ

﴿٣٩٢٥﴾ اللَّهُمَّ لَا تُقْنِطْنِي مِنْ رَحْمَتِكَ وَلَا تُؤَيِّسْنِي مِنْ عَفْوِكَ وَمَغْفِرَتِكَ؛ بحار الأنوار،

ج ٩٥، ص ٣١٤

﴿درخواست مغفرت﴾

نیکی‌های دو دنیا آکنده کن، به برترین چیزهایی که دست درخواست‌کنندگان را پر کرده‌ای و آرزوی آرزومندان را برآوردی، و پدر و مادر و همه مردان و زنان مؤمن را بیامرز و از آنان خرسند باش و با نیکی از آنان یاد کن تا شادمانی رضایت به روح آنان برسد و لذت آمرزش را نیز به دنبال داشته باشد.

۱۰۱-۱۰-۲- واردشدن: به خوان آمرزش وارد شده‌ام

﴿۳۹۱۹﴾ بار خدایا؛ به‌سوی آمرزش تو آمده‌ام و به عفو و بخشش تو آهنگ کرده‌ام، گذشت تو را آرزومندم و به احسان و نیکی تو اطمینان دارم، درحالی‌که چیزی که موجب آمرزیدن تو شود در من نیست، و در کردارم چیزی که به سبب آن عفو تو را سزاوار شوم یافت نمی‌شود.

۱۰۲-۱۰-۲- فراوان کردن: بهره‌ام را از آمرزشی که بر هر گناهی می‌دهی فراوان ساز

﴿۳۹۲۰﴾ [از تو می‌خواهم که] از هر خیری که نازل می‌کنی، یا احسانی که می‌فرمایی یا نیکی‌هایی که پخش می‌کنی، یا رزقی که می‌گسترانی، یا گناهی که می‌آمرزی، بهره‌ام را وافر و سرشار گردانی.

۱۰۳-۱۰-۲- تکیه کردن: بر آمرزش تکیه کرده‌ام

﴿۳۹۲۱﴾ خدایا؛ من تنها به تو تکیه و اعتماد دارم، و تنها برای رضای تو تلاش می‌کنم، و اولیایت را وسیله‌ی رسیدن به تو قرار می‌دهم، و به بردباری و آمرزیدنت تکیه می‌کنم.

۱۰۴-۱۰-۲- سرپرستی: در پایان با آمرزش سرپرستی‌ام کن

﴿۳۹۲۲﴾ خدایا؛ در هر دوشنبه، به من دو نعمت عطا کن و در ابتدای آن، کامیابی بر فرمان‌برداری تو، و در آخر آن دریافت نعمت آمرزش قرار ده.

۱۰۵-۱۰-۲- بخشیدن: آمرزش را به من ببخش، آمرزش را به ما ببخش

﴿۳۹۲۳﴾ خداوندا؛ مرا در سایه‌سار رحمت و زیر چتر حمایت قرار بده و سلامتی را به من مرحمت فرما که من خواهان سلامتی و عافیت و آمرزش هستم.

﴿۳۹۲۴﴾ [از خداوند می‌خواهم که] در سفرمان آسودگی و ایمان و سلامت و اسلام و فهم و توفیق و برکت و هدایت و شکر و عافیت و آمرزش و اراده ببخشد و گناهی را فرونگذارد.

۱۰۶-۱۰-۲- ناامیدی: مرا از آمرزش ناامید نکن

﴿۳۹۲۵﴾ بار خدایا؛ مرا از رحمت خود ناامید نگردان و از بخشش و آمرزش مأیوسم نکن.

الفصل الثالث: مَا يَجِبُ أَنْ يَسْتَغْفِرَ مِنْهُ

٣-١- مِنْ غَيْرِ ذَنْبٍ

﴿٣٩٢٦﴾ الصادق عليه السلام: إِنَّ اللَّهَ يُجِبُ الْمُقِرَّ التَّوَّابَ قَالَ وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَتُوبُ إِلَى اللَّهِ فِي كُلِّ يَوْمٍ سَبْعِينَ مَرَّةً مِنْ غَيْرِ ذَنْبٍ يَقُولُ أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَآتُوبُ إِلَيْهِ قَالَ كَانَ يَقُولُ آتُوبُ إِلَى اللَّهِ؛ مستدرک الوسائل، ج ١٢، ص ١١٩

﴿٣٩٢٧﴾ الرسول ﷺ: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يَتُوبُ إِلَى اللَّهِ وَيَسْتَغْفِرُهُ فِي كُلِّ يَوْمٍ وَلَيْلَةٍ مِائَةً مَرَّةً مِنْ غَيْرِ ذَنْبٍ؛ الكافي، ج ٢، ص ٤٥٠

﴿٣٩٢٨﴾ الصادق عليه السلام: عَنْ الْحَارِثِ بْنِ الْمُغِيرَةِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَتُوبُ إِلَى اللَّهِ فِي كُلِّ يَوْمٍ سَبْعِينَ مَرَّةً مِنْ غَيْرِ ذَنْبٍ قُلْتُ يَقُولُ أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَآتُوبُ إِلَيْهِ قَالَ كَانَ يَقُولُ آتُوبُ إِلَى اللَّهِ؛ مستدرک الوسائل، ج ١٢، ص ١١٩

﴿٣٩٢٩﴾ الرسول ﷺ: لَمَّا نَزَلَتْ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ لِيَغْفِرَ لَكَ اللَّهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ وَمَا تَأَخَّرَ قَالَ يَا جَبْرِئِيلُ مَا الذَّنْبُ الْمَاضِي وَمَا الذَّنْبُ الْبَاقِي قَالَ جَبْرِئِيلُ لَيْسَ لَكَ ذَنْبٌ يَغْفِرُهَا [يَغْفِرُهُ] لَكَ؛ بحار الأنوار، ج ١٧، ص ٩٠

٣-٢- مِنْ أُلْكَلٍ...

٣-٢-١- مَا كَانَ وَمَا يَكُونُ

﴿٣٩٣٠﴾ الصادق عليه السلام: أَسْتَغْفِرُكَ مِمَّا كَانَ وَ أَسْتَغْفِرُكَ مِمَّا يَكُونُ؛ الكافي، ج ٣، ص ٣٢٧

٣-٢-٢- كُلُّ مَجْلِسٍ

﴿٣٩٣١﴾ الرسول ﷺ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ لَا يَقُومُ مِنْ مَجْلِسٍ وَإِنْ خَفَّ حَتَّى يَسْتَغْفِرَ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ خَمْسًا وَعِشْرِينَ مَرَّةً؛ الكافي، ج ٢، ص ٥٠٤

فصل سوم: اموری که باید از آن آمرزش خواست

۱-۳- حتی بدون گناه

﴿۳۹۲۶﴾ خداوند معترف توبه کننده را دوست دارد، رسول خدا ﷺ هر روز بدون آنکه گناهی مرتکب شده باشد هفتاد مرتبه توبه می کرد و می فرمود: «أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَ أَتُوبُ إِلَيْهِ». و این چنین می فرمود: «به سوی خدا باز می گردم».

﴿۳۹۲۷﴾ رسول خدا ﷺ بدون هیچ گناهی، در شبانه روز صد مرتبه به سوی خدا توبه و استغفار می کرد.

﴿۳۹۲۸﴾ حارث بن مغیره گوید: امام صادق علیه السلام فرمود: «خداوند فرد اقرار کننده به گناه و توبه کننده را دوست می دارد. رسول خدا ﷺ هر روز بدون آنکه گناهی مرتکب شده باشد، هفتاد مرتبه نزد خدا توبه می کرد». سؤال کردم: آیا این چنین می گفت: «از خداوند طلب آمرزش می کنم و به سوی او باز می گردم»؟ فرمود: نه. این چنین می گفت: «به سوی خداوند باز می گردم».

﴿۳۹۲۹﴾ آن گاه که به رسول خدا ﷺ این آیه نازل شد: «لِيَغْفِرَ لَكَ اللَّهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ وَ مَا تَأَخَّرَ» پیامبر فرمود: «ای جبرئیل؛ گناه گذشته و آینده ام چیست؟» جبرئیل گفت: «تو گناهی نداری که آمرزیده شود».

۲-۳- از همه چیز

۱-۳-۲- از هر چه هست و هر چه خواهد بود

﴿۳۹۳۰﴾ از [تمام] آنچه بود و هست، از تو آمرزش می خواهم.

۲-۳-۲- هر مجلسی

﴿۳۹۳۱﴾ شیوهی رسول خدا ﷺ چنان بود که از هیچ مجلسی بر نمی خواست گرچه [مدت توقفش در آن] کوتاه بود، تا اینکه بیست و پنج بار به درگاه خدای عز و جل استغفار می کرد.

﴿مِنْ الْكُلِّ...﴾

٣-٢-٣- كُلُّ شُغْلٍ بَغَيْرِ طَاعَةِ اللَّهِ وَ ...

﴿٣٩٣٢﴾ السَّجَّادُ (عليه السلام): اسْتَغْفِرُكَ مِنْ كُلِّ لَذَّةٍ بَغَيْرِ ذِكْرِكَ وَمِنْ كُلِّ رَاحَةٍ بَغَيْرِ أَنْسِكَ وَمِنْ كُلِّ سُرُورٍ بَغَيْرِ قُرْبِكَ وَمِنْ كُلِّ شُغْلٍ بَغَيْرِ طَاعَتِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ١٥١

٣-٢-٤- كُلُّ مَا مِنَّا

﴿٣٩٣٣﴾ الهادي (عليه السلام): كَتَبَ إِلَيْهِ الشَّعْبِيُّ أَحْسَنُ مَا سَمِعْتُ فِي الْقَضَاءِ وَالْقَدَرِ قَوْلُ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ (عليه السلام) كُلُّ مَا اسْتَغْفَرْتَ اللَّهُ مِنْهُ فَهُوَ مِنْكَ وَ كُلُّ مَا حَمَدْتَ اللَّهَ عَلَيْهِ فَهُوَ مِنْهُ؛ بحار الأنوار، ج ٥، ص ٥٨

﴿٣٩٣٤﴾ أمير المؤمنين (عليه السلام): مَا تَحَمَدُ اللَّهُ عَلَيْهِ فَإِنَّهُ مِنْهُ وَمَا تَسْتَغْفِرُ اللَّهُ عَنْهُ فَهُوَ مِنْكَ؛ كنز الفوائد، ج ١، ص ٣٦٥

﴿٣٩٣٥﴾ الحسن (عليه السلام): مِنْ غَامِرِ الشَّعْبِيِّ قَالَ لَيْسَ عِنْدِي شَيْءٌ فِي ذَلِكَ أَصَوَّبَ مِنْ قَوْلِ عَلِيٍّ (عليه السلام) مَا اسْتَغْفَرْتَهُ عَلَيْهِ فَهُوَ مِنْكَ وَمَا حَمَدْتَهُ عَلَيْهِ فَهُوَ مِنْهُ؛ أعلام الدين، ص ٣١٦

٣-٢-٥- كُلُّ مَا أَمْلِكُ

﴿٣٩٣٦﴾ أمير المؤمنين (عليه السلام): اسْتَغْفِرُ اللَّهَ مِمَّا أَمْلِكُ وَأَسْتَصْلِحُهُ فِيمَا لَا أَمْلِكُ؛ شرح نهج البلاغة، ج ٢٠، ص ٣٠

٣-٢-٦- مَا اكْتَسَبْنَا، الْمَكْسَبُ

﴿٣٩٣٧﴾ أمير المؤمنين (عليه السلام): لَمْ أَجِدْ مُلْجَأً إِلَّا إِلَيْهِ فِي اغْتِفَارِ مَا اكْتَسَبْتُ؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ١٧١

﴿٣٩٣٨﴾ الصادق (عليه السلام): اسْتَغْفِرُ اللَّهَ اسْتِغْفَارَ مَنْ لَمْ يُنْجِهِ الْمَفَرُّ مِنْ مُعَانَاةِ ضَنْكِ الْمُتَقَلِّبِ وَلَمْ يُجْرِهِ الْمَهْرَبُ مِنْ أَهْوَائِلِ عِبَاءِ الْمَكْسَبِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٥٧

٣-٢-٧- مَا اقْتَرَفْنَا

﴿٣٩٣٩﴾ تَائِبًا مِمَّا اقْتَرَفْتُ فَأَغْفِرْ لِي تَبَعْتَهُ؛ بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ٥١

٣-٢-٨- مَا نَظَرْتُ إِلَيْهِ عَيْنَانَا وَمَا مَشَتْ إِلَيْهِ قَدَمَيْنَا وَأَصْغَى إِلَيْهِ سَمْعُنَا وَبَاشَرَهُ جِلْدُنَا

﴿٣٩٤٠﴾ اغْفِرْ لِي مَا نَظَرْتُ إِلَيْهِ عَيْنَايَ وَمَا مَشَتْ إِلَيْهِ قَدَمِي وَأَصْغَى إِلَيْهِ سَمْعِي وَبَاشَرَهُ جِلْدِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٤٣٥

٣-٢-٩- مَا يَرَى

﴿٣٩٤١﴾ يَا رَبِّ اغْفِرْ مَا تَرَى؛ بحار الأنوار، ج ١٤، ص ١٧

﴿از همه چیز﴾

۳-۲-۳ هر مشغولیتی به غیر از فرمان برداری خدا

﴿۳۹۳۲﴾ از تو به خاطر خوشی بدون یاد تو و تفریح بدون انس با تو و شادمانی بدون نزدیکی به تو و مشغولیتی غیر از فرمان برداری تو، آمرزش می‌خواهم.

۳-۲-۴ هر چه از ماست

﴿۳۹۳۳﴾ شعبی نوشت: نیکوترین چیزی که درباره‌ی قضا و قدر شنیدم، کلام امیرالمؤمنین علی بن ابیطالب علیه السلام است؛ هر آنچه از آن پوزش خواستی از توست و هر آنچه با آن خدا را ستودی، از اوست.

﴿۳۹۳۴﴾ هر چه خدا را بدان ستایش کنی، از آن خداست؛ و آنچه باید بابت آن از خدا آمرزش بخواهی، از خود توست.

﴿۳۹۳۵﴾ گاهی را که مرتکب شدی و سپس برای آن گناه از خدا طلب آمرزش کردی، از توست و کارهای خیری که سبب می‌شود به خاطر آن کار مورد تقدیر قرار گیری، متعلق به خداست.

۳-۲-۵ هر چه داریم

﴿۳۹۳۶﴾ از آنچه در اختیار دارم از خدا آمرزش می‌خواهم؛ و آنچه در اختیار من نیست از او می‌خواهم که آن را به صلاح من انجام دهد.

۳-۲-۶ هر چه به دست آورده‌ایم

﴿۳۹۳۷﴾ پناهگاهی که برای آمرزش گناهان به او پناه برم جز تو سراغ ندارم.

﴿۳۹۳۸﴾ از خداوند آمرزش می‌خواهم مانند کسی که فرار، او را از سختی و رنج بازگشت نجات نمی‌دهد و گریز، او را در برابر وحشت ناشی از سنگینی دستاورد خویش یاری نمی‌دهد.

۳-۲-۷ هر آنچه انجام داده‌ایم

﴿۳۹۳۹﴾ از [گناهانی که] مرتکب شدم توبه می‌کنم، پس تبعات و عواقب آن را بیامرز.

۳-۲-۸ هر آن چه چشمانم بدان نگریسته و پاهایم به سوی آن گام برداشته و گوش‌هایم آن را شنیده و پوستم آن را لمس کرده باشد

﴿۳۹۴۰﴾ آنچه را که چشمانم به آن نگریست و آنچه را که گام‌هایم به سویش رفت و آنچه به آن گوش فرا دادم و پوستم آن را لمس کرد، بیامرز.

۳-۲-۹ آنچه دیده‌ای

﴿۳۹۴۱﴾ پروردگارا! آنچه را می‌بینی، بیامرز.

﴿مِنْ الْكُلِّ...﴾

١٠-٢-٣- مَا يَعْلَمُ مِنَّا

- ﴿٣٩٤٢﴾ الجواد عليه السلام: أَسْتَغْفِرُكَ لِمَا تَعْلَمُ وَ أَسْأَلُكَ خَيْرَ مَا تَعْلَمُ؛ الكافي، ج ٢، ص ٥٤٧
- ﴿٣٩٤٣﴾ الصادق عليه السلام: أَسْتَغْفِرُكَ مِمَّا تَعْلَمُ فَاغْفِرْ لِي؛ تهذيب الأحكام، ج ٥، ص ٢٧٦
- ﴿٣٩٤٤﴾ الرسول عليه السلام: أَسْتَغْفِرُكَ مِنْ جَمِيعِ مَا عَلِمْتَهُ مِنِّي وَ مَا جَهِلْتُهُ أَنَا مِنْ نَفْسِي يَا غَفَّارُ؛

بحار الأنوار، ج ٩٠، ص ٢٦٩

- ﴿٣٩٤٥﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اِغْفِرْ لَنَا مَا تَعْلَمُ مِنَّا وَ لَا نَعْلَمُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٣٩٢
- ﴿٣٩٤٦﴾ اِغْفِرْ لَنَا مَا تَعْلَمُ مِنَّا وَ مَا لَا نَعْلَمُ؛ المصباح للكفعمي، ص ٥٢٩
- ﴿٣٩٤٧﴾ الرسول عليه السلام: اِغْفِرْ لِي عِلْمَكَ فِيَّ وَ شَهَادَتَكَ عَلَيَّ؛ بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ٣٢٣
- ﴿٣٩٤٨﴾ الرضا عليه السلام: اِغْفِرْ لِي مَا تَعْلَمُ مِنِّي؛ بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ٢٠٩
- ﴿٣٩٤٩﴾ الكاظم عليه السلام: اِغْفِرْ لِي مَا قَدَّمْتُ وَ أَخَّرْتُ وَ أَعْلَنْتُ وَ أَسْرَرْتُ وَ مَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ

مِنِّي؛ تهذيب الأحكام، ج ٣، ص ٨٨

- ﴿٣٩٥٠﴾ الرضا عليه السلام: اغْفِرْ مَا تَعْلَمُ مِنِّي وَ مَا قَدْ أَحْصَيْتَ عَلَيَّ مِنْ ذُنُوبِي؛ فقه الرضا عليه السلام،

ص ١٥٦

- ﴿٣٩٥١﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّي فَإِنْ عُدْتُ فَعُدْ لِي بِالْمَغْفِرَةِ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا وَآيْتُ مِنْ نَفْسِي وَ لَمْ تَجِدْ لَهُ وَفَاءً عِنْدِي اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا تَقَرَّبْتُ بِهِ إِلَيْكَ بِلِسَانِي ثُمَّ خَالَفَهُ قَلْبِي اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي رَمَزَاتِ الْأَلْحَاطِ وَ سَقَطَاتِ الْأَلْفَاطِ وَ شَهَوَاتِ الْجَنَانِ وَ هَفَوَاتِ اللَّسَانِ؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ٢٢٩

- ﴿٣٩٥٢﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّي فَإِنْ عُدْتُ فَعُدْ عَلَيَّ بِالْمَغْفِرَةِ؛

شرح نهج البلاغة، ج ٦، ص ١٧٦

- ﴿٣٩٥٣﴾ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا قَدَّمْتُ مِنْ ذُنُوبِي وَ مَا أَخَّرْتُ وَ مَا أَسْرَرْتُ وَ مَا أَعْلَنْتُ وَ مَا أَسْرَفْتُ عَلَى نَفْسِي وَ مَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّي؛ إقبال الأعمال، ص ٦٢٠
- ﴿٣٩٥٤﴾ الجواد عليه السلام: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا قَدَّمْتُ وَ مَا أَخَّرْتُ وَ مَا أَسْرَرْتُ وَ مَا أَعْلَنْتُ وَ إِسْرَافِي عَلَى نَفْسِي وَ مَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّي؛ الكافي، ج ٢، ص ٥٤٧
- ﴿٣٩٥٥﴾ السجّاد عليه السلام: اللَّهُمَّ إِنَّكَ أَعْلَمُ بِمَا عَمِلْتُ فَاغْفِرْ لِي مَا عَلِمْتَ، وَ اصْرِفْنِي بِقُدْرَتِكَ

إِلَى مَا أَحْبَبْتَ؛ الصحيفة السجادية عليه السلام، الدعاء ٣١

«از همه چیز»

۱۰-۲-۳- آنچه از ما می دانی

﴿۳۹۴۲﴾ از بدی هایی که می دانی از تو آمرزش می خواهم، و از تو درخواست می کنم تا بهترین چیزی که می شناسی را نصیبم فرمایی.

﴿۳۹۴۳﴾ از تمام آنچه که تو به آن علم داری، از تو آمرزش می خواهم، پس مرا ببامرز.

﴿۳۹۴۴﴾ ای آمرزنده؛ از همه ی آنچه تو از من می دانی و من از خود نمی دانم، آمرزش می خواهم.

﴿۳۹۴۵﴾ آنچه را که از ما می دانی و ما نمی دانیم ببامرز.

﴿۳۹۴۶﴾ آنچه را که از ما می دانی و آنچه را که ما نمی دانیم، ببامرز.

﴿۳۹۴۷﴾ گناهی را که می دانی و علیه من شهادت خواهی داد، ببامرز.

﴿۳۹۴۸﴾ آنچه را از من می دانی، ببامرز.

﴿۳۹۴۹﴾ هر گناهی را که در گذشته از من سر زده یا در آینده سر خواهد زد، نهان یا آشکار و هر گناهی را که تو به آن از من آگاهتری، ببامرز.

﴿۳۹۵۰﴾ آنچه را که از من می دانی و حساب کرده ای، ببامرز.

﴿۳۹۵۱﴾ خدایا؛ آن گناهی را که تو از من به آن داناتری ببامرز، و اگر باز هم به آن گناهان دست زدم تو نیز دوباره آن ها را ببامرز. آن گناهانم را که با خود عهد می کنم که دیگر انجام ندهم ولی تو مرا به این عهد وفادار نمی یابی، ببامرز. خدایا؛ آنچه را که من در آغاز، وسیله ی تقرّب به درگاه تو قرار دادم، ولی [در حین عمل] دل به مخالفت با آن برخاست [و به ریا و خودنمایی آلوده اش کرد]، ببامرز. خدایا؛ نگاه های خیانتکارانه ام، سخنان بی جا، تمایلات دل، و لغزش های زبانم را ببامرز.

﴿۳۹۵۲﴾ خدایا؛ آن گناهی را که تو از من به آن داناتری ببامرز، و اگر باز هم مرتکب آن

گناهان شدم، تو نیز دوباره آن ها را ببامرز.

﴿۳۹۵۳﴾ خداوندا؛ گناهان پیشین و پسین و آشکار و پنهان مرا و آنچه را که در حقّ خودم اسراف کرده ام و تمام آنچه را که تو به آن از من داناتری، ببامرز.

﴿۳۹۵۴﴾ خداوندا؛ گناهان گذشته و آینده، نهان و آشکار، و اسراف بر خویشتن و هر گناهی را که تو از آن آگاهتر از منی، ببامرز.

﴿۳۹۵۵﴾ بار خدایا؛ تو به آنچه کرده ام داناتری؛ پس برای من آنچه را که می دانی ببامرز و به قدرت و توانایی خود، مرا به آنچه دوست داری، باز گردان.

﴿مِنَ الْكُلِّ...﴾

﴿٣٩٥٦﴾ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِالنَّجْلِ الْأَعْظَمِ فِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ مِنَ الشَّهْرِ الْمُعَظَّمِ وَالْمُرْسَلِ الْمَكْرَمِ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَأَنْ تَغْفِرَ لَنَا مَا أَنْتَ بِهِ مِنَّا أَعْلَمُ؛ الْبُلْدُ الْأَمِينُ، ص ١٨٣

﴿٣٩٥٧﴾ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِالنَّجْلِ الْأَعْظَمِ فِي هَذَا الْيَوْمِ مِنَ الشَّهْرِ الْمُعَظَّمِ وَالْمُرْسَلِ الْمَكْرَمِ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَغْفِرَ لَنَا مَا أَنْتَ بِهِ مِنَّا أَعْلَمُ يَا مَنْ يَعْلَمُ وَلَا يُعْلَمُ؛ إقبال الأعمال، ص ٦٧٩

﴿٣٩٥٨﴾ الرضا عليه السلام: اللَّهُمَّ كَمَا سَتَرْتَ عَلَيَّ مَا لَمْ أَعْلَمْ فَاغْفِرْ لِي مَا تَعْلَمُ؛ مستدرک الوسائل،

ج ١٠، ص ٢٥

١١-٣-٢- ما مضى في علم الله

﴿٣٩٥٩﴾ الصادق عليه السلام: أَسْأَلُكَ أَنْ تَغْفِرَ لِي مَا مَضَى فِي عِلْمِكَ وَشَهِدْتُهُ حَفَظْتُكَ وَأَخَصَّتُهُ

مَلَائِكَتُكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ٨٥

﴿٣٩٦٠﴾ السجاد عليه السلام: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا مَضَى مِنِّي؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ١٥٧

١٢-٣-٢- ما اطلع الله عليه منا وخفي على الخلق

﴿٣٩٦١﴾ الصادق عليه السلام: اغْفِرْ لِي مَا أَطْلَعْتَ عَلَيْهِ مِنِّي وَخَفِيَ عَلَى خَلْقِكَ؛ الكافي، ج ٤،

ص ٤١١

١٣-٣-٢- ما قد سلف

﴿٣٩٦٢﴾ قُلْ لِلَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ يَنْتَهُوا يُغْفَرْ لَهُمْ مَا قَدْ سَلَفَ وَإِنْ يَعُودُوا فَقَدْ مَضَتْ سُنَّتُ

الْأَوَّلِينَ (الأنفال: ٣٨)

١٤-٣-٢- ما قدمنا وما أخرنا

﴿٣٩٦٣﴾ الصادقين عليه السلام: اغْفِرْ لَنَا مَا قَدَّمْنَا وَمَا أَخَّرْنَا وَمَا أَسْرَرْنَا وَمَا أَعْلَنَّا؛ بحار الأنوار،

ج ٨٤، ص ٢٤٧

﴿٣٩٦٤﴾ الكاظم عليه السلام: اغْفِرْ لِي مَا قَدَّمْتُ وَأَخَّرْتُ وَأَعْلَنْتُ وَأَسْرَرْتُ وَمَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ

مِنِّي؛ تهذيب الأحكام، ج ٣، ص ٨٨

﴿٣٩٦٥﴾ اغْفِرْ لِي مَا قَدَّمْتُ وَمَا أَخَّرْتُ وَمَا أَسْرَرْتُ وَمَا أَعْلَنْتُ وَمَا أَبْدَيْتُ وَمَا

أَخْفَيْتُ وَمَا خَفِيَ عَلَى الْخَلَائِقِ وَلَمْ يَخْفَ عَلَيْكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٧٠

﴿از همه چیز﴾

﴿۳۹۵۶﴾ خداوند؛ در این روز از ماه بزرگ و فرستاده‌ی با کرامت، از تو به حقّ آن تجلّی باعظمت درخواست می‌کنم که بر محمّد و خاندانش درود فرستی و برای ما آنچه را که تو به آن از ما داناتری بیامیزی.

﴿۳۹۵۷﴾ خداوند؛ در این روز از ماه بزرگ و فرستاده‌ی با کرامت، از تو به حقّ آن مولود باعظمت درخواست می‌کنم که بر محمّد و خاندانش درود بفرستی و برای ما آنچه را که تو به آن از ما داناتری بیامیزی، ای آن که می‌داند و دانسته نمی‌شود (و به علم کسی درنیاید).

﴿۳۹۵۸﴾ خداوند؛ چنانچه آنچه را که نمی‌دانم بر من پوشاندی، تمام آنچه را که بر آن آگاه هستی، بر من ببخش.

۱۱-۲-۳- آنچه در علم توسست

﴿۳۹۵۹﴾ از تو می‌خواهم که [تمام آنچه از گناهانم را که] در سابقه‌ی علم تو ثبت شده است و آنچه را که تو بر آن‌ها گواه و شاهد بودی و ثبت کرده‌ای و تمام آنچه را که فرشتگان تو آن‌ها را به شمارش درآورده‌اند ببخشی و بیامیزی.

﴿۳۹۶۰﴾ خداوند؛ گذشته‌ام را بیامرز.

۱۲-۲-۳- آنچه از آن بر من آگاهی و بر آفریدگانت پنهان است

﴿۳۹۶۱﴾ آنچه را که تو بر آن اطلاع داری و از خلق تو پوشیده مانده است، بیامرز.

۱۳-۲-۳- آنچه گذشته است

﴿۳۹۶۲﴾ به آن‌ها که کافر شدند بگو: «چنانچه از مخالفت باز ایستند، (و ایمان آورند)، گذشته‌ی آن‌ها بخشوده خواهد شد؛ و اگر به اعمال سابق بازگردند، سنّت خداوند درباره‌ی گذشتگان، درباره‌ی آن‌ها جاری می‌شود؛ (و حکم نابودی آنان صادر می‌شود).

۱۴-۲-۳- آنچه پیش فرستادیم و آنچه پس خواهیم فرستاد

﴿۳۹۶۳﴾ گناهان ما را که پیش از این مرتکب شده و می‌شویم و آنچه پنهان و آشکار است، بیامرز.

﴿۳۹۶۴﴾ هر گناهی را که در گذشته از من سر زده یا در آینده سر خواهد زد، نهان یا آشکار و هر گناهی را که تو به آن از من آگاه‌تری، بیامرز.

﴿۳۹۶۵﴾ آنچه از پیش فرستاده‌ام و آنچه را از پس گذاشته‌ام و آنچه را مخفی داشته‌ام و آنچه را آشکار ساخته‌ام و آنچه را ظاهر کردم و آنچه که مخفیانه و پنهانی مرتکب شدم و تمام آنچه که از بندگانت پوشیده است، اما هرگز از تو مخفی و پوشیده نیست، بیامرز.

﴿مِنْ الْكُلِّ...﴾

﴿٣٩٦٦﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَنَا مَا قَدَّمْنَا وَمَا أَخَّرْنَا وَمَا أَسْرَرْنَا وَمَا أَعْلَنَّا وَمَا أَشْرَفْنَا وَمَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنَّا أَنْتَ الْمُقَدِّمُ وَأَنْتَ الْمُؤَخِّرُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٣١٨

﴿٣٩٦٧﴾ الصادق عليه السلام: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا قَدْ قَدَّمْتُ وَمَا أَخَّرْتُ وَمَا أَعْلَنْتُ وَمَا أَسْرَرْتُ وَمَا نَسِيتُ وَمَا تَعَمَّدْتُ؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ٨٧

﴿٣٩٦٨﴾ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا قَدَّمْتُ مِنْ ذُنُوبِي وَمَا أَخَّرْتُ وَمَا أَسْرَرْتُ وَمَا أَعْلَنْتُ وَمَا أَشْرَفْتُ عَلَى نَفْسِي وَمَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّي؛ إقبال الأعمال، ص ٦٢٠

﴿٣٩٦٩﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا قَدَّمْتُ وَمَا أَخَّرْتُ وَمَا أَسْرَرْتُ وَمَا أَعْلَنْتُ أَنْتَ الْمُقَدِّمُ وَأَنْتَ الْمُؤَخِّرُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٣٩٣

﴿٣٩٧٠﴾ الجواد عليه السلام: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا قَدَّمْتُ وَمَا أَخَّرْتُ وَمَا أَسْرَرْتُ وَمَا أَعْلَنْتُ وَإِسْرَافِي عَلَى نَفْسِي وَمَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّي؛ الكافي، ج ٢، ص ٥٤٧

﴿٣٩٧١﴾ الصادق عليه السلام: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا قَدَّمْتُ وَمَا أَخَّرْتُ وَمَا أَعْلَنْتُ وَمَا أَسْرَرْتُ وَمَا نَسِيتُ وَمَا تَعَمَّدْتُ؛ البلد الأمين، ص ٧٦

﴿٣٩٧٢﴾ السجاد عليه السلام: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ أَنْ تَغْفِرَ لِي خَطِيئَتِي وَمَا قَدَّمْتُ وَ[وَمَا] أَخَّرْتُ وَمَا أَعْلَنْتُ وَمَا أَسْرَرْتُ؛ إقبال الأعمال، ص ٢٣٢

﴿٣٩٧٣﴾ الرضا عليه السلام: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِوَجْهِ حَقِّكَ وَحَقِّهِمْ عَلَيْنَا وَبِمَا لَدَيْكَ مِنْ فَضْلِهِمْ وَحُرْمَتِهِمْ عِنْدَكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيْهِمْ وَعَلَى آلِهِمْ وَسَلِّمْ تَسْلِيمًا وَأَنْ تَغْفِرَ لَنَا جَمِيعَ مَا قَدْ عَلِمْتَ مِنَّا مِنْ ذُنُوبِنَا صَغِيرِهَا وَكَبِيرِهَا وَسِرِّهَا وَعَلَانِيَتِهَا وَمَا قَدْ أَحْصَيْتَ عَلَيْنَا مِمَّا قَدْ نَسِينَا مَغْفِرَةً عَزْمًا؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٣٥٨

﴿٣٩٧٤﴾ الكاظم عليه السلام: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ تَوْبَةً نَصُوحًا تَقْبَلُهَا مِنِّي تَبْقَى عَلَيَّ بَرَكَتُهَا وَتَغْفِرُ بِهَا مَا مَضَى مِنْ ذُنُوبِي وَتَعْصِمُنِي بِهَا فِيمَا بَقِيَ مِنْ عُمْرِي؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ١٦٥

﴿٣٩٧٥﴾ أَنْ تَغْفِرَ لِي مَا قَدَّمْتُ وَمَا أَخَّرْتُ وَمَا أَعْلَنْتُ وَمَا أَسْرَرْتُ وَمَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّي مَغْفِرَةً جُمَّةً لَا تُغَادِرُ صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً وَلَا تَسْأَلُنِي عَنْ شَيْءٍ مِنْ ذُنُوبِي بَعْدَهَا أَبَدًا أَبَدًا؛

المقنعة، ص ١٢٧

﴿٣٩٧٦﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: فَأَغْفِرْ لِي مَا قَدَّمْتُ وَمَا أَخَّرْتُ وَمَا أَسْرَرْتُ وَمَا أَعْلَنْتُ وَأَخْطَأْتُ وَتَعَمَّدْتُ وَحَفِظْتُ وَنَسِيتُ وَعَلِمْتُ وَشَهِدْتُ؛ بحار الأنوار، ج ٨٦، ص ٣٧٦

﴿٩٩٦﴾

﴿از همه چیز﴾

﴿۳۹۶۶﴾ خداوندا؛ گناهان پیشین و پسین و آشکار و پنهان ما را و آنچه اسراف کردیم و تو از ما به آن داناتری بیامرز. خدایا تویی پیش از همه و تویی بعد از همه؛ جز تو خدایی نیست.

﴿۳۹۶۷﴾ خداوندا؛ گناهان پیشین و پسین و آشکار و پنهانم و آنچه را که فراموش کرده‌ام و آنچه را که به عمد مرتکب شده‌ام، بیامرز.

﴿۳۹۶۸﴾ خداوندا؛ گناهان پیشین و پسین و آشکار و پنهان مرا و آنچه را که در حقّ خودم اسراف کرده‌ام و تمام آنچه را که تو به آن از من داناتری، بیامرز.

﴿۳۹۶۹﴾ خداوندا؛ گناهان گذشته و آینده، نهان و آشکار، و هر گناهی را که تو از آن آگاه‌تر از من هستی، بیامرز. که تو پیش از همه و بعد از همه هستی.

﴿۳۹۷۰﴾ خداوندا؛ گناهان گذشته و آینده، نهان و آشکار، و اسراف بر خویشتن و هر گناهی را که تو از آن آگاه‌تر از منی، بیامرز.

﴿۳۹۷۱﴾ خداوندا؛ گناهان پیشین و پسین و آشکار و پنهان مرا و آنچه را که من فراموش کرده‌ام و آنچه را که از سر عمد مرتکب شده‌ام، بیامرز.

﴿۳۹۷۲﴾ خداوندا؛ گناهان گذشته و آینده و آشکار و پنهانم را بیامرز.

﴿۳۹۷۳﴾ خداوندا؛ به حق بایسته‌ی تو و آنان بر ما و به فضل و حرمتشان در نزد تو از تو می‌خواهم بر آنان و خاندانشان سلام و درود بفرستی و تمام گناهان کوچک و بزرگ و پنهان و آشکار که از من آگاه گشتی، بیامرزی و آنچه از ما برشمردی از آنچه که فراموش کردیم ببخشایی.

﴿۳۹۷۴﴾ خدایا؛ از تو می‌خواهم که توفیق توبه‌ی نصوح را به من عطا کنی و آن را از من بپذیری و برکاتت را بر من باقی بگذاری و گناهان گذشته‌ام را بیامرزی و در باقیمانده‌ی عمرم مرا از گناهان حفظ کنی.

﴿۳۹۷۵﴾ [خداوندا؛ از تو می‌خواهم] گناهی را که قبل و بعد از این از من سر زده باشد یا سر بزند و آنچه را که آشکار و یا پنهان کرده‌ام و گناهی را که تو از من به آن‌ها داناتری بیامرزی؛ آمرزشی که فراوان باشد و هیچ کوچک و بزرگی [از گناهان] را باقی نگذاری؛ به نحوی که پس از این هیچ‌گاه درباره‌ی هیچ‌یک از گناهانم مرا مؤاخذه نکنی.

﴿۳۹۷۶﴾ همه‌ی گناهان گذشته و آینده و پنهان و آشکار و خطاهایم را و آنچه که به‌عمد سر زده و آنچه را که به خاطر دارم یا فراموش کرده‌ام و می‌دانم و گواهم، بیامرز.

﴿مِنْ الْكُلِّ...﴾

﴿٣٩٧٧﴾ الرّسول ﷺ: اللَّهُمَّ... كَمَا غَفَرْتَ لِمُحَمَّدٍ ﷺ فَأَغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَكَفِّرْ عَنَّا سَيِّئَاتِنَا مَا قَدَّمْنَا وَ مَا أَخْرَنَّا وَ مَا أَسْرَرْنَا وَ مَا أَعْلَنَّا؛ مستدرک الوسائل، ج ٢، ص ٢٣٥

١٥-٣-٢- ما خفي على الآدميين

﴿٣٩٧٨﴾ السّجّاد ﷺ: فَأَغْفِرْ لِي مَا خَفِيَ عَلَيَّ الْآدَمِيِّينَ مِنْ عَمَلِي؛ البلد الأمين، ص ٢١٠

١٦-٣-٢- ما خفي على الناس

﴿٣٩٧٩﴾ الصّادق ﷺ: إِغْفِرْ لِي مَا أَطْلَعْتَ عَلَيْهِ مِنِّي وَ خَفِيَ عَلَيَّ خَلْقِكَ؛ الكافي، ج ٤، ص ٤١١

﴿٣٩٨٠﴾ السّجّاد ﷺ: إِغْفِرْ لِي مَا خَفِيَ عَلَيَّ الْآدَمِيِّينَ مِنْ عَمَلِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٩٠

﴿٣٩٨١﴾ امير المؤمنين ﷺ: إِغْفِرْ لِي مَا خَفِيَ عَلَيَّ النَّاسِ مِنْ عَمَلِي وَ خَطِيئَتِي؛ بحار الأنوار،

ج ٩٤، ص ٢٢٨

﴿٣٩٨٢﴾ العسكري ﷺ: إِغْفِرْ لِي مَا قَدْ خَفِيَ عَلَيَّ النَّاسِ مِنْ أَمْرِي؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ١٠٦

﴿٣٩٨٣﴾ امير المؤمنين ﷺ: فَأَغْفِرْ لِي مَا خَفِيَ عَلَيَّ الْآدَمِيِّينَ مِنْ عَمَلِي؛ إقبال الأعمال، ص ٥٢٢

﴿٣٩٨٤﴾ الرّسول ﷺ: يَا سَلْمَانَ وَ الَّذِي بَعَثَنِي بِالْحَقِّ نَبِيًّا مَا مِنْ عَبْدٍ دَعَا اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ بِهَذَا الدُّعَاءِ (يَسْتَشِيرُ) أَرْبَعِينَ لَيْلَةً مِنْ لَيْلَالِي الْجُمُعِ خَالِصَةً إِلَّا غَفَرَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ لَهُ مَا كَانَ بَيْنَهُ وَ بَيْنَ الْآدَمِيِّينَ وَ مَا بَيْنَهُ وَ بَيْنَ رَبِّهِ؛ بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ٣٣٠

﴿٣٩٨٥﴾ السّجّاد ﷺ: يَا مَنْ السِّرُّ عِنْدَهُ عَلَانِيَةٌ وَ لَا تَخْفَى عَلَيْهِ مِنَ الْغَوَامِضِ خَافِيَةٌ فَأَغْفِرْ لِي

مَا خَفِيَ عَلَيَّ النَّاسِ مِنْ أَمْرِي؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ١٦٥

١٧-٣-٢- ما لا يعلمون

﴿٣٩٨٦﴾ امير المؤمنين ﷺ: إِغْفِرْ لِي مَا لَا يَعْلَمُونَ؛ بحار الأنوار، ج ٦٤، ص ٣١٥

﴿٣٩٨٧﴾ الرّسول ﷺ: اللَّهُمَّ اجْعَلْنَا خَيْرًا مِمَّا يَظُنُّونَ وَ اغْفِرْ لَنَا مَا لَا يَعْلَمُونَ؛

مستدرک الوسائل، ج ٦، ص ٣٧٩

﴿٣٩٨٨﴾ السّجّاد ﷺ: إِنَّ رُكِّي خَافَ مَا يَقُولُونَ وَ يَسْتَغْفِرُ اللَّهَ مِمَّا لَا يَعْلَمُونَ؛ بحار الأنوار،

ج ٦٤، ص ٢٩١

١٨-٣-٢- ما أسررنا و ما أعلننا

﴿٣٩٨٩﴾ الرّسول ﷺ: إِغْفِرْ لَنَا مَا أَخْطَأْنَا وَ مَا تَعَمَّدْنَا وَ مَا أَسْرَرْنَا وَ مَا أَعْلَنَّا وَ مَا أَنْتَ أَعْلَمُ

بِهِ مِنَّا؛ مستدرک الوسائل، ج ١٥، ص ٤٢٨

﴿٣٩٩٠﴾ الصّادق ﷺ: إِغْفِرْ لَنَا مَا قَدَّمْنَا وَ مَا أَخْرَنَّا وَ مَا أَسْرَرْنَا وَ مَا أَعْلَنَّا؛ بحار الأنوار،

ج ٨٤، ص ٢٤٧

﴿از همه چیز﴾

﴿۳۹۷۷﴾ خداوند!؛ همچنان که محمد ﷺ را آمرزیدی، گناهان ما را نیز ببامرز و زشتی‌هایمان را بپوشان، آنچه را که پیش از این مرتکب شده‌ایم یا پس از این مرتکب می‌شویم و نیز هرآنچه مخفی یا آشکار باشد.

۳-۲-۱۵- آنچه بر آدمیان پنهان است

﴿۳۹۷۸﴾ آنچه از اعمالم را که بر انسان‌ها پوشیده و پنهان است، ببامرز.

۳-۲-۱۶- آنچه بر مردمان پنهان است

﴿۳۹۷۹﴾ آنچه را که تو بر آن اطلاع داری و از خلق تو پوشیده مانده است، ببامرز.

﴿۳۹۸۰﴾ آنچه از اعمالم که بر انسان‌ها پوشیده مانده است، ببامرز.

﴿۳۹۸۱﴾ آنچه از اعمال و خطاهایم بر انسان‌ها پوشیده مانده است، ببامرز.

﴿۳۹۸۲﴾ آنچه از کارهایم بر مردم پوشیده شده است، ببامرز.

﴿۳۹۸۳﴾ آنچه از اعمالم را که بر انسان‌ها پوشیده و پنهان است، ببامرز.

﴿۳۹۸۴﴾ ای سلمان؛ قسم به خدایی که مرا به حقّ به پیامبری برانگیخت، هیچ بنده‌ای نیست که خالصانه با این الفاظ (دعای یستشیر) خدا را چهل شب جمعه بخواند مگر اینکه خداوند گناهی را که در حقّ مردمان و نیز در حقّ پروردگار مرتکب شده، می‌بخشد.

﴿۳۹۸۵﴾ ای کسی که اسرار نهان نزدش آشکار است و از امور پیچیده، هیچ چیز برایش پنهان

نیست، آنچه از کارهایم را که بر مردم پنهان است، ببامرز.

۳-۲-۱۷- آنچه نمی‌دانند

﴿۳۹۸۶﴾ آنچه را که نمی‌دانند، بر من ببخش.

﴿۳۹۸۷﴾ بار خدایا؛ مرا بهتر از آن چه گمان می‌کنند قرار بده و آنچه را که آن‌ها نمی‌دانند،

ببامرز.

﴿۳۹۸۸﴾ اگر کار خوبی انجام می‌دهد از تعریف و تمجید مردم واهمه دارد، و از کارهایی که

مردم نمی‌دانند استغفار می‌کند.

۳-۲-۱۸- آنچه در خفا و آنچه آشکارا انجام دادیم

﴿۳۹۸۹﴾ خطاهایمان و آنچه که به عمد مرتکب شدیم و آن گناهی که در پنهان و آشکار

انجام دادیم و هر آنچه را که تو از ما به آن‌ها آگاه‌تری، ببامرز.

﴿۳۹۹۰﴾ گناهان ما را که پیش از این مرتکب شده و می‌شویم و آنچه پنهان و آشکار است،

ببامرز.

﴿مِنَ الْكُلِّ...﴾

﴿٣٩٩١﴾ الكاظم (عليه السلام): وَإِغْفِرْ لِي مَا قَدَّمْتُ وَآخَرْتُ وَأَعْلَنْتُ وَأَسْرَرْتُ وَمَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّي؛ تهذيب الأحكام، ج ٣، ص ٨٨

﴿٣٩٩٢﴾ إغْفِرْ لِي مَا قَدَّمْتُ وَمَا آخَرْتُ وَمَا أَسْرَرْتُ وَمَا أَعْلَنْتُ وَمَا أَبْدَيْتُ وَمَا أَخْفَيْتُ وَمَا خَفَيْ عَلَى الْخَلَائِقِ وَلَمْ يَخْفَ عَلَيْكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٧٠

﴿٣٩٩٣﴾ امير المؤمنين (عليه السلام): اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَنَا مَا قَدَّمْنَا وَمَا آخَرْنَا وَمَا أَسْرَرْنَا وَمَا أَعْلَنَّا وَمَا أَسْرَفْنَا وَمَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنَّا أَنْتَ الْمُقَدِّمُ وَأَنْتَ الْمُؤَخِّرُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٣١٨

﴿٣٩٩٤﴾ الصادق (عليه السلام): اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا قَدْ قَدَّمْتُ وَمَا آخَرْتُ وَمَا أَعْلَنْتُ وَمَا أَسْرَرْتُ وَمَا نَسِيتُ وَمَا تَعَمَّدْتُ؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ٨٧

﴿٣٩٩٥﴾ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا قَدَّمْتُ مِنْ ذُنُوبِي وَمَا آخَرْتُ وَمَا أَسْرَرْتُ وَمَا أَعْلَنْتُ وَمَا أَسْرَفْتُ عَلَى نَفْسِي وَمَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّي؛ إقبال الأعمال، ص ٦٢٠

﴿٣٩٩٦﴾ امير المؤمنين (عليه السلام): اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا قَدَّمْتُ وَمَا آخَرْتُ وَمَا أَسْرَرْتُ وَمَا أَعْلَنْتُ وَأَنْتَ الْمُقَدِّمُ وَأَنْتَ الْمُؤَخِّرُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٣٩٣

﴿٣٩٩٧﴾ الجواد (عليه السلام): اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا قَدَّمْتُ وَمَا آخَرْتُ وَمَا أَسْرَرْتُ وَمَا أَعْلَنْتُ وَإِسْرَافِي عَلَى نَفْسِي وَمَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّي؛ الكافي، ج ٢، ص ٥٤٧

﴿٣٩٩٨﴾ الصادق (عليه السلام): اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا قَدَّمْتُ وَمَا آخَرْتُ وَمَا أَعْلَنْتُ وَمَا أَسْرَرْتُ وَمَا نَسِيتُ وَمَا تَعَمَّدْتُ؛ البلد الأمين، ص ٧٦

﴿٣٩٩٩﴾ السَّجَّاد (عليه السلام): اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ أَنْ تَغْفِرَ لِي خَطِيئَتِي وَمَا قَدَّمْتُ وَ[وَمَا] آخَرْتُ وَمَا أَعْلَنْتُ وَمَا أَسْرَرْتُ؛ إقبال الأعمال، ص ٢٣٢

﴿٤٠٠٠﴾ الرضا (عليه السلام): اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِوَجِبِ حَقِّكَ وَحَقِّهِمْ عَلَيْنَا وَبِمَا لَدَيْكَ مِنْ فَضْلِهِمْ وَحُرْمَتِهِمْ عِنْدَكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيْهِمْ وَعَلَى آلِهِمْ وَسَلِّمْ تَسْلِيمًا وَأَنْ تَغْفِرَ لَنَا جَمِيعَ مَا قَدْ عَلِمْتَ مِنَّا مِنْ ذُنُوبِنَا صَغِيرِهَا وَكَبِيرِهَا وَسِرِّهَا وَعَلَانِيَتِهَا وَمَا قَدْ أَحْصَيْتَ عَلَيْنَا مِمَّا قَدْ نَسِينَا مَغْفِرَةً عَزْمًا؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٣٥٨

﴿٤٠٠١﴾ امير المؤمنين (عليه السلام): أَنْ تَغْفِرَ لِي مَا قَدَّمْتُ وَمَا آخَرْتُ وَمَا أَسْرَرْتُ وَمَا أَعْلَنْتُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٢٣٨

﴿٤٠٠٢﴾ أَنْ تَغْفِرَ لِي مَا قَدَّمْتُ وَمَا آخَرْتُ وَمَا أَعْلَنْتُ وَمَا أَسْرَرْتُ وَمَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّي مَغْفِرَةً جُمَّةً لَا تُغَادِرُ صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً وَلَا تَسْأَلْنِي عَنْ شَيْءٍ مِنْ ذُنُوبِي بَعْدَهَا أَبَدًا أَبَدًا؛ المقنعة، ص ١٢٧

«از همه چیز»

﴿۳۹۹۱﴾ هر گناهی را که در گذشته از من سر زده یا در آینده سر خواهد زد، پنهان یا آشکار و هر گناهی را که تو به آن از من آگاه‌تری، بیامرزد.

﴿۳۹۹۲﴾ آنچه از پیش فرستاده‌ام و آنچه را از پس گذاشته‌ام و آنچه را مخفی داشته‌ام و آنچه را آشکار ساخته‌ام و آنچه را ظاهر کردم و آنچه که مخفیانه و پنهانی مرتکب شدم و تمام آنچه که از بندگان پوشیده است، اما هرگز از تو مخفی و پوشیده نیست، بیامرزد.

﴿۳۹۹۳﴾ خداوندا! گناهان پیشین و پسین و آشکار و پنهان ما را و آنچه اسراف کردیم و تو از ما به آن داناتری بیامرزد. خدایا تویی پیش از همه و تویی بعد از همه؛ جز تو خدایی نیست.

﴿۳۹۹۴﴾ خداوندا! گناهان پیشین و پسین و آشکار و پنهانم و آنچه را که فراموش کرده‌ام و آنچه را که به عمد مرتکب شده‌ام، بیامرزد.

﴿۳۹۹۵﴾ خداوندا! گناهان پیشین و پسین و آشکار و پنهان مرا و آنچه را که در حق خودم اسراف کرده‌ام و تمام آنچه را که تو به آن از من داناتری، بیامرزد.

﴿۳۹۹۶﴾ خداوندا! گناهان گذشته و آینده، پنهان و آشکار، و هر گناهی را که تو از آن آگاه‌تر از من هستی، بیامرزد. که تو پیش از همه و بعد از همه هستی.

﴿۳۹۹۷﴾ خداوندا! گناهان گذشته و آینده، پنهان و آشکار، و اسراف بر خویشتن و هر گناهی را که تو از آن آگاه‌تر از منی، بیامرزد.

﴿۳۹۹۸﴾ خداوندا! گناهان پیشین و پسین و آشکار و پنهان مرا و آنچه را که من فراموش کرده‌ام و آنچه را که از سر عمد مرتکب شده‌ام، بیامرزد.

﴿۳۹۹۹﴾ خداوندا! گناهان گذشته و آینده و آشکار و پنهانم را بیامرزد.

﴿۴۰۰۰﴾ خداوندا! به حق بایسته‌ی تو و آنان بر ما و به فضل و حرمتشان در نزد تو از تو می‌خواهم بر آنان و خاندانشان سلام و درود بفرستی و تمام گناهان کوچک و بزرگ و پنهان و آشکار که از من آگاه گشتی، بیامرزی و آنچه از ما برشمردی از آنچه که فراموش کردیم ببخشایی.

﴿۴۰۰۱﴾ [از تو می‌خواهم که] همه‌ی گناهان گذشته و آینده و پنهان و آشکار مرا بیامرزی.

﴿۴۰۰۲﴾ [خداوندا! از تو می‌خواهم] گناهانی را که قبل و بعد از این از من سر زده باشد یا سر بزند و آنچه را که آشکار و یا پنهان کرده‌ام و گناهانی را که تو از من به آن‌ها داناتری بیامرزی؛ آمرزشی که فراوان باشد و هیچ کوچک و بزرگی [از گناهان] را باقی نگذاری؛ به نحوی که پس از این هیچ‌گاه درباره‌ی هیچ‌یک از گناهانم مرا مؤاخذه نکنی.

﴿الذَّنْبُ﴾

﴿٤٠٣﴾ الرسول ﷺ: فَأَغْفِرْ لِي مَا قَدَّمْتُ وَمَا أَخَّرْتُ وَمَا أَسْرَرْتُ وَمَا أَعْلَنْتُ وَأَخْطَأْتُ وَتَعَمَّدْتُ وَحَفِظْتُ وَنَسِيتُ وَعَلِمْتُ وَشَهِدْتُ؛ بحار الأنوار، ج ٨٦، ص ٣٧٦

﴿٤٠٤﴾ الرسول ﷺ: اللَّهُمَّ... كَمَا غَفَرْتَ لِمُحَمَّدٍ ﷺ فَأَغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَكَفِّرْ عَنَّا سَيِّئَاتِنَا مَا قَدَّمْنَا وَمَا أَخَّرْنَا وَمَا أَسْرَرْنَا وَمَا أَعْلَنَّا؛ مستدرک الوسائل، ج ٢، ص ٢٣٥

﴿٤٠٥﴾ امیر المؤمنین (علیه السلام): نَسْتَغْفِرُهُ مِمَّا أَحَاطَ بِهِ عِلْمُهُ وَأَحْصَاهُ كِتَابُهُ عِلْمٌ غَيْرُ قَاصِرٍ وَكِتَابٌ غَيْرُ مُعَادِرٍ؛ شرح نهج البلاغة، ج ٧، ص ٢٥٠

٣-٣- الذَّنْبُ

٣-٣-١- كُلُّ الذُّنُوبِ

﴿٤٠٦﴾ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ كُلَّهَا جَمِيعاً إِلَّا أَنْتَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ٤٤

﴿٤٠٧﴾ الصادق (علیه السلام): أَسْأَلُكَ بِأَنَّكَ أَحَدُ صَمَدٍ لَمْ تَلِدْ وَلَمْ تُوَلَدْ وَلَمْ يَكُنْ لَكَ كُفْواً أَحَدٌ أَنْ تَغْفِرَ لِي ذُنُوبِي كُلَّهَا صَغِيرَهَا وَكَبِيرَهَا مَغْفِرَةً تَامَةً؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٣٠٨

﴿٤٠٨﴾ أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ مِنْ جَمِيعِ ذُنُوبِي كُلَّهَا مَا تَعَمَّدْتُ مِنْهَا وَمَا أَخْطَأْتُ وَمَا حَفِظْتُ وَمَا نَسِيتُ؛ بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ٢٢

﴿٤٠٩﴾ امیر المؤمنین (علیه السلام): إِغْفِرْ ذُنُوبِي كُلَّهَا بِحُرْمَةِ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٣٩

﴿٤١٠﴾ الصادق (علیه السلام): إِغْفِرْ لِي الذُّنُوبَ كُلَّهَا؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٢٤٠

﴿٤١١﴾ إِغْفِرْ لِي ذُنُوبِي كُلَّهَا جَمِيعاً فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ كُلَّهَا جَمِيعاً إِلَّا أَنْتَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ٤٤

﴿٤١٢﴾ إِغْفِرْ لِي ذُنُوبِي كُلَّهَا صَغِيرَهَا وَكَبِيرَهَا إِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ٥١

﴿٤١٣﴾ امیر المؤمنین (علیه السلام): إِغْفِرْ لِي ذُنُوبِي كُلَّهَا صَغِيرَهَا وَكَبِيرَهَا وَمَا نَسِيتُهُ أَنَا مِنْ نَفْسِي وَحَفِظْتُهُ أَنْتَ عَمْدَهَا وَخَطَاَهَا؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٢٨٧

﴿٤١٤﴾ الرسول ﷺ: إِغْفِرْ لِي ذُنُوبِي كُلَّهَا قَدِيمَهَا وَحَدِيثَهَا سِرَّهَا وَعَلَانِيَتَهَا وَخَطَاَهَا وَعَمْدَهَا صَغِيرَهَا وَكَبِيرَهَا وَكُلَّ ذَنْبٍ أَذْنَبْتُهُ وَأَنَا مُذْنِبُهُ مَغْفِرَةً عَزْماً جَزْماً لَا تُغَادِرُ ذَنْباً وَاحِداً وَلَا أَكْتَسِبُ بَعْدَهَا مُحَرِّماً أَبَداً؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٦٤

﴿٤١٥﴾ الرسول ﷺ: إِغْفِرْ لِي ذُنُوبِي كُلَّهَا قَدِيمَهَا وَحَدِيثَهَا وَكُلَّ ذَنْبٍ أَذْنَبْتُهُ؛

المصباح للكفعمي، ص ٥٧٣

﴿٤١٦﴾ أَنْ تَغْفِرَ ذُنُوبِي كُلَّهَا؛ البلد الأمين، ص ١٤٥

﴿١٠٠٢﴾

﴿گناه﴾

﴿۴۰۳﴾ همه‌ی گناهان گذشته و آینده و پنهان و آشکار و خطاهایم را و آنچه که به‌عمد سر زده و آنچه را که به‌خاطر دارم یا فراموش کرده‌ام و می‌دانم و گواهم، بیامرز.

﴿۴۰۴﴾ خداوندا! همچنان که محمدﷺ را آمرزیدی، گناهان ما را نیز بیامرز و زشتی‌هایمان را بپوشان، آنچه را که پیش از این مرتکب شده‌ایم یا پس از این مرتکب می‌شویم و نیز هرآنچه مخفی یا آشکار باشد.

﴿۴۰۵﴾ از او آمرزش می‌خواهیم در آنچه علم او آن را فراگرفته و کتاب او آن را برشمرده، علمی که در نگارش کوتاهی نکرده و کتابی که چیزی را وانگذاشته است.

۳-۳- گناه

۱-۳-۳- همه‌ی گناهان

﴿۴۰۶﴾ جز تو کسی همه‌ی گناهان را نمی‌آمرزد.

﴿۴۰۷﴾ از تو به حق آنکه تویی خدای یگانه‌ی بی‌نیاز که نزاییده و زاییده نشده است و برای او همسری نیست؛ درخواست می‌کنم که همه‌ی گناهان کوچک و بزرگم را بیامرز.

﴿۴۰۸﴾ از خداوند به‌خاطر همه‌ی گناهانم آمرزش می‌خواهم، چه گناهی که عمداً انجام دادم چه آنچه سهواً انجام دادم چه آنچه به‌یاد دارم و چه گناهی که فراموش کردم.

﴿۴۰۹﴾ به حرمت محمد و خاندان پاکش همه‌ی گناهانم را بیامرز.

﴿۴۱۰﴾ همه‌ی گناهانم را بیامرز.

﴿۴۱۱﴾ همه‌ی گناهانم را بیامرز، که جز تو کسی گناهان را نمی‌آمرزد.

﴿۴۱۲﴾ همه‌ی گناهان کوچک و بزرگم را بیامرز، که جز تو کسی گناهان را نمی‌آمرزد.

﴿۴۱۳﴾ همه‌ی گناهان کوچک و بزرگ و آنهایی که من از یاد برده‌ام و تو آن را ثبت کرده‌ای، همه‌ی آنچه را که از سر عمد بوده یا از روی سهو سر زده است، بیامرز.

﴿۴۱۴﴾ تمامی گناهان قدیم و جدید و نهان و آشکار، خطا و عمد، کوچک و بزرگ و هر گناهی را که از من سرزده و یا در حال انجام آن هستم، مورد آمرزش حتمی خویش قرار بده؛ به‌گونه‌ای که هیچ گناهی برای من باقی نگذاری، و [یاری‌ام فرما] تا بعد از آن عمل حرامی مرتکب نشوم.

﴿۴۱۵﴾ تمامی گناهان قدیم و جدید و هر گناهی را که از من سرزده، بیامرز.

﴿۴۱۶﴾ تمامی گناهانم را بیامرز.

﴿الذَّنْبُ﴾

﴿٤٠١٧﴾ الصادق عليه السلام: أَنْ تَغْفِرَ لِي ذُنُوبِي كُلَّهَا حَدِيثَهَا وَقَدِيمَهَا صَغِيرَهَا وَكَبِيرَهَا سِرَّهَا وَعَلَانِيَتَهَا مَا عَلِمْتُ مِنْهَا وَمَا لَمْ أَعْلَمْ وَمَا أَحْصَيْتُ أَنْتَ مِنْهَا وَحَفِظْتَهُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ١٥٠

﴿٤٠١٨﴾ الصادق عليه السلام: أَنْ تَغْفِرَ لِي ذُنُوبِي كُلَّهَا صَغِيرَهَا وَكَبِيرَهَا جَدِيدَهَا وَقَدِيمَهَا سِرَّهَا وَعَلَانِيَتَهَا وَمَا أَحْصَيْتَ عَلَى مِنْهَا وَنَسِيتُهُ أَيَّامَ حَيَاتِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ١٦٣

﴿٤٠١٩﴾ الصادق عليه السلام: أَنْ تَغْفِرَ لِي ذُنُوبِي كُلَّهَا قَدِيمَهَا وَحَدِيثَهَا وَكَبِيرَهَا وَصَغِيرَهَا وَسِرَّهَا وَجَهْرَهَا وَمَا أَنْتَ مُحْضِيهِ مِنْهَا وَأَنَا نَاسِيهِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ١٥٦

﴿٤٠٢٠﴾ الكاظم عليه السلام: تَغْفِرَ لِي ذُنُوبِي كُلَّهَا صَغِيرَهَا وَكَبِيرَهَا؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ٣٢٦

﴿٤٠٢١﴾ جِئْتُكَ زَائِرًا لِإِذَا بِحَرَمِكَ مُتَوَسِّلًا إِلَى اللَّهِ بِكَ فِي مَغْفِرَةِ ذُنُوبِي كُلِّهَا؛

بحار الأنوار، ج ٩٧، ص ٢٩٥

﴿٤٠٢٢﴾ الصادق عليه السلام: فَاسْأَلْكَ يَا نُورَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَغْفِرَ لِي ذُنُوبِي كُلَّهَا عَمْدَهَا وَخَطَايَاهَا؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ١٧٤

﴿٤٠٢٣﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: أَسْأَلُكَ أَنْ تَغْفِرَ لِي مَا أَخْطَأْتُ وَمَا تَعَمَّدْتُ وَمَا نَسِيتُ وَمَا ذَكَرْتُ وَمَا أَنْكَرْتُ وَمَا عَلِمْتُ وَمَا جَهِلْتُ وَمَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّي؛ بحار الأنوار، ج ٩٠، ص ٢٦٧

﴿٤٠٢٤﴾ فَاغْفِرْ لِي ذُنُوبِي كُلِّهَا؛ بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ٤٧

٢-٣-٣- كُلُّ الذَّنْبِ

﴿٤٠٢٥﴾ أمير المؤمنين عليه السلام: إِذَا صَعِدَ الصَّفَا اسْتَقْبَلَ الْكَعْبَةَ ثُمَّ رَفَعَ يَدَيْهِ ثُمَّ يَقُولُ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي كُلَّ ذَنْبٍ أَذْنَبْتُهُ قَطُّ فَإِنْ عُدْتُ فَعُدْتُ عَلَى بِالْمَغْفِرَةِ؛ الكافي، ج ٤، ص ٤٣٢

﴿٤٠٢٦﴾ أمير المؤمنين عليه السلام: أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ لِكُلِّ ذَنْبٍ أَذْنَبْتُهُ وَلِكُلِّ مَعْصِيَةٍ ارْتَكَبْتُهَا؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٥

﴿٤٠٢٧﴾ الصادق عليه السلام: أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ عَدَدَ هَذَا كُلِّهِ وَأَتُوبُ إِلَى اللَّهِ مِنْ كُلِّ خَطِيئَةٍ ارْتَكَبْتُهَا وَمِنْ كُلِّ ذَنْبٍ عَمِلْتُهُ وَلِكُلِّ فَاحِشَةٍ سَبَقَتْ مِنِّي عَدَدَ هَذَا كُلِّهِ وَمُنْتَهَى عِلْمِهِ وَرِضَاهُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٤٤٣

﴿٤٠٢٨﴾ أَسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ أَذْنَبْتُ وَلِكُلِّ سُوءٍ عَمِلْتُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٣٧٧

﴿٤٠٢٩﴾ أَسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ أَذْنَبْتُهُ وَلِكُلِّ خَطِيئَةٍ ارْتَكَبْتُهَا وَلِكُلِّ سُوءٍ أَتَيْتُهُ؛ بحار الأنوار،

ج ٩٥، ص ٢٠

﴿گناه﴾

﴿۴۰۱۷﴾ همه‌ی گناهان تازه و کهنه، کوچک و بزرگ، نهان و آشکار را چه آن‌ها که می‌دانم و چه آن‌ها که نمی‌دانم و تو ثبت کرده‌ای، بیامرز.

﴿۴۰۱۸﴾ همه‌ی گناهان کوچک و بزرگ، تازه و کهنه، نهان و آشکار، آنچه ثبت کرده‌ای ولی من آن‌ها را فراموش کرده‌ام، بیامرز.

﴿۴۰۱۹﴾ همه‌ی گناهان کوچک و بزرگ، تازه و کهنه، نهان و آشکار، آنچه ثبت کرده‌ای ولی من آن‌ها را فراموش کرده‌ام، بیامرز.

﴿۴۰۲۰﴾ از تو می‌خواهم که همه‌ی گناهان کوچک و بزرگم را بیامیزی.

﴿۴۰۲۱﴾ زیارت‌کنان به حَرَمَت پناه آورده‌ام، به‌سوی تو آمدم، درحالی‌که برای آموزش گناهانم با شفاعت تو به خدا متوسل شده‌ام.

﴿۴۰۲۲﴾ ای نور آسمان‌ها و زمین از تو می‌خواهم که بر محمد و خاندان محمد ﷺ درود بفرستی و همه‌ی گناهان سهوی و عمدی مرا بیامیزی.

﴿۴۰۲۳﴾ از تو می‌خواهم که آنچه که در اثر خطا و غیر عمد به انجام آن‌ها اقدام کرده‌ام و تمام آنچه که تعمداً آن را انجام داده‌ام و گناه بود و تمام آنچه را که فراموش کرده‌ام و یا تمام آنچه را که به خاطر دارم و آنچه را که انکار می‌کنم و نیز آنچه به [گناه‌بودن] آن‌ها علم داشته‌ام و یا بر آن جاهل بوده‌ام، [همه را بیامرز] و نیز تمام آنچه را که تو بر آن‌ها از من داناتری، بیامرز.

﴿۴۰۲۴﴾ تمام گناهان مرا بیامرز.

۲-۳-۳- هر گناهی

﴿۴۰۲۵﴾ هنگامی‌که شخص از صفا بالا می‌رود رو به کعبه کرده و دستش را بالا می‌برد و می‌گوید: «خدایا! هر گناهی که مرتکب شده‌ام، بیامرز. پس اگر دوباره گناه کردم دوباره مرا بیامرز».

﴿۴۰۲۶﴾ از آن خداوندی که معبودی جز او نیست، زنده و پاینده، دانای غیب و شهود، مهرپیشه و بخشنده و آمرزنده است، از هر گناهی که انجام داده‌ام و هر نافرمانی که مرتکب شده‌ام آموزش می‌خواهم.

﴿۴۰۲۷﴾ از خدایی که معبودی جز او نیست، زنده‌ی پاینده است، به شماره‌ی همه‌ی این‌ها آموزش می‌خواهم و از هر خطایی که مرتکب شدم و از هر گناهی که انجام دادم و از هر کار زشتی که از من سر زده به تعداد همه‌ی این‌ها و به آخرین سر حدّ دانش و خشنودی‌اش به درگاهش توبه می‌کنم.

﴿۴۰۲۸﴾ از تو برای تمامی گناهانی که مرتکب شده‌ام و برای هر رفتار زشتی که انجام داده‌ام آموزش می‌خواهم.

﴿۴۰۲۹﴾ برای هر گناهی که کردم و هر نافرمانی که مرتکب شده‌ام و برای هر خطایی که انجام دادم، از تو آموزش می‌خواهم.

﴿الذَّنْبُ﴾

﴿٤٠٣٠﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اَسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ نَسِيتُهُ فَأَحْصَيْتُهُ وَتَهَاوَنْتُ بِهِ فَأَنْتَبَهْتُ وَجَاهَرْتُ بِهِ فَسَتَرْتُهُ عَلَيَّ وَ لَوْ تَبَّتْ إِلَيْكَ مِنْهُ لَغَفَرْتُهُ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٨

﴿٤٠٣١﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اَسْتَغْفِرُكَ لِمَا تَبَّتْ مِنْهُ إِلَيْكَ ثُمَّ عُذْتُ فِيهِ وَ اَسْتَغْفِرُكَ لِمَا وَعَدْتُكَ مِنْ نَفْسِي ثُمَّ أَخْلَفْتُكَ وَ اَسْتَغْفِرُكَ لِلنَّعَمِ الَّتِي أَنْعَمْتَ بِهَا عَلَيَّ فَتَقَوَّيْتُ عَلَى مَعْصِيَتِكَ وَ اَسْتَغْفِرُكَ مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ تَمَكَّنْتُ مِنْهُ بِعَافِيَتِكَ وَ نَالَتهُ يَدِي بِفَضْلِ نِعْمَتِكَ وَ انْبَسَطَتْ إِلَيْهِ بِسَعَةِ رِزْقِكَ وَ احْتَجَبْتُ فِيهِ عَنِ النَّاسِ بِسِتْرِكَ وَ اتَّكَلْتُ فِيهِ عَلَى أَكْرَمِ عَفْوِكَ؛ شرح نهج البلاغة، ج ٦، ص ١٩٧

﴿٤٠٣٢﴾ اَسْتَغْفِرُكَ مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ تَبَّتْ إِلَيْكَ مِنْهُ ثُمَّ عُذْتُ فِيهِ وَ اَسْتَغْفِرُكَ لِمَا أَعْطَيْتَكَ مِنْ نَفْسِي ثُمَّ لَمْ أَفِ لَكَ بِهِ وَ اَسْتَغْفِرُكَ لِمَا أَرَدْتُ بِهِ وَجْهَكَ فَخَالَطَهُ مَا لَيْسَ لَكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ١٦٢

﴿٤٠٣٣﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: اِغْفِرْ لِي جِدِّي وَ هَزْلِي وَ خَطَايَايَ وَ عَمْدِي وَ إِسْرَافِي عَلَى نَفْسِي وَ كُلِّ ذَنْبٍ أَذْنَبْتُهُ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٦٨

﴿٤٠٣٤﴾ اِغْفِرْ لِي ظُلْمِي وَ جُرْمِي وَ جَهْلِي وَ جِدِّي وَ هَزْلِي وَ كُلِّ ذَنْبٍ ارْتَكَبْتُهُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٥٨

﴿٤٠٣٥﴾ الصادق عليه السلام: اِغْفِرْ لِي كُلَّ ذَنْبٍ أَحْصَيْتُهُ وَ هُوَ عِنْدَكَ فِي كِتَابٍ مُبِينٍ؛ بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ١١٥

﴿٤٠٣٦﴾ الصادق عليه السلام: اِغْفِرْ لِي كُلَّ ذَنْبٍ أَذْنَبْتُهُ أَحْصَيْتُهُ عَلَيَّ وَ نَسِيتُهُ وَ هُوَ عِنْدَكَ فِي كِتَابِكَ؛ الكافي، ج ٤، ص ١٦٧

﴿٤٠٣٧﴾ الصادق عليه السلام: اِغْفِرْ لِي كُلَّ ذَنْبٍ أَذْنَبْتُهُ فِي ظُلَمِ اللَّيْلِ وَ ضَوْءِ النَّهَارِ عَمْدًا أَوْ خَطَا سِرًّا وَ [أَوْ] عِلَانِيَةً؛ إقبال الأعمال، ص ٣٧٢

﴿٤٠٣٨﴾ الصادق عليه السلام: اِغْفِرْ لِي كُلَّ ذَنْبٍ أَذْنَبْتُهُ وَ نَسِيتُهُ أَنَا وَ هُوَ عِنْدَكَ فِي كِتَابٍ مُبِينٍ؛ من لا يحضره الفقيه، ج ٢، ص ١٦٧

﴿٤٠٣٩﴾ السَّجَّاد عليه السلام: اِغْفِرْ لِي كُلَّ ذَنْبٍ حَسَبْتُهُ هَيِّنًا وَ هُوَ عِنْدَكَ عَظِيمٌ؛ إقبال الأعمال، ص ٢٦٤

﴿٤٠٤٠﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اَللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ قَوِيَ بَدَنِي عَلَيْهِ بِعَافِيَتِكَ أَوْ نَالَتهُ قُدْرَتِي بِفَضْلِ نِعْمَتِكَ أَوْ بَسَطْتُ إِلَيْهِ يَدِي بِتَوْسِعَةِ رِزْقِكَ وَ احْتَجَبْتُ فِيهِ مِنَ النَّاسِ بِسِتْرِكَ وَ

﴿گناه﴾

﴿۴۰۳۰﴾ از تو آمرزش می‌خواهم برای هر گناهی که آن را فراموش کردم، ولی تو آن را به حساب آوردی؛ سستی‌هایی که کردم و تو آن را ضبط کردی؛ گناهان آشکاری که تو بر من پوشاندی. اگر به درگاه تو از آن گناه توبه می‌کردم حقیقتاً آن را می‌بخشیدی.

﴿۴۰۳۱﴾ آمرزش می‌خواهم از هر گناهی که از آن توبه کردم ولی دوباره آن را مرتکب شدم. از گناهانی آمرزش می‌خواهم که وعده‌ی ترک آن را دادم ولی عهد خود را شکستم. طلب آمرزش می‌کنم برای نعمت‌هایی که دریافت کردم ولی با نیروی حاصل از آن نافرمانی‌ات کردم. از گناهانی طلب آمرزش می‌کنم که به خاطر عافیتی که تو نصیبم کرده‌ای قادر به انجام آن شدم و با نعمتی که از تو گرفتم به آن دست زدم و با روزی‌ای که از تو دریافت کردم آن گناه را مرتکب شدم، با کمک ستاری و گناه‌پوشی تو آن را از دیگران مخفی کردم و در مورد آن به عفو کریمانه‌ات تکیه دارم.

﴿۴۰۳۲﴾ استغفار می‌کنم از گناهی که از آن توبه کرده و باز بدان بازگشته‌ام و از هر چه وعده داده‌ام و وفا نکرده‌ام و از آنچه که خواستم خالصانه برای تو انجام دهم و دیگری را در آن شریک قرار داده‌ام.

﴿۴۰۳۳﴾ گناهان جدی و شوخی و خطا و عمد و اسراف بر نفسم و هر گناهی را که انجام داده‌ام، بیامرز.

﴿۴۰۳۴﴾ ظلم و جرم و نادانی و خطای عمد و شوخی و هر گناهی را که مرتکب شده‌ام بیامرز.

﴿۴۰۳۵﴾ تمامی گناهانم را که شمارش آن را داری و در کتاب مبین ثبت و ضبط کرده‌ای، بیامرز.

﴿۴۰۳۶﴾ تمامی گناهانی را که مرتکب شده‌ام و شمارشش نزد توست، و من آن‌ها را فراموش کرده‌ام و آن‌ها نزد تو در کتابت محفوظ و ثبت شده است، بیامرز.

﴿۴۰۳۷﴾ همه‌ی گناهان مرا بیامرز، چه آن‌ها را که در تاریکی شب مرتکب شده باشم و چه در روشنایی روز، چه عمدی بوده باشد و چه از روی خطا، در خفا بوده باشد و یا در آشکار.

﴿۴۰۳۸﴾ هر گناهی را که انجام داده‌ام و آن را فراموش کرده‌ام و آن نزد تو در کتابی آشکار ثبت است، بیامرز.

﴿۴۰۳۹﴾ تمامی گناهانی را که من آن‌ها را کوچک می‌شمردم و نزد تو بزرگ بود، بیامرز.

﴿۴۰۴۰﴾ خداوند! از هر گناهی که بدنم به واسطه‌ی تندرستی‌دادن تو بر آن قدرت پیدا کرده، و با نعمت فراوانت بدان دسترسی پیدا کرده، و با توسعه‌ای که به روزی‌ام دادی، دستم را به‌سوی آن دراز کردم، و با پوششی که تو بر آن افکندی، آن را از مردم پنهان کردم، و به هنگام بیم از

﴿الذَّنْبُ﴾

اتَّكَلْتُ فِيهِ عِنْدَ خَوْفِي مِنْهُ عَلَى أَنَا تِكَ وَوَقَّعْتُ مِنْ سَطَوَتِكَ عَلَى فِيهِ بِجِلْمِكَ وَعَوَّلْتُ فِيهِ عَلَى كَرَمِ عَفْوِكَ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَاغْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦ ﴿٤٠٤١﴾ الرسول ﷺ: الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى كُلِّ نِعْمَةٍ وَأَسْتَغْفِرُ اللَّهَ مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤،

ص ٦٨

﴿٤٠٤٢﴾ امير المؤمنين (عليه السلام): اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي كُلَّ ذَنْبٍ أَذْنَبْتُهُ قَطْ؛ تهذيب الأحكام، ج ٥، ص ١٤٧ ﴿٤٠٤٣﴾ امير المؤمنين (عليه السلام): اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي كُلَّ ذَنْبٍ أَذْنَبْتُهُ وَكُلَّ خَطِيئَةٍ أَخْطَأْتُهَا؛

المصباح للكفعمي، ص ٥٥٥

﴿٤٠٤٤﴾ الصادق (عليه السلام): اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي كُلَّ ذَنْبٍ سَلَفَ مِنِّي فِي اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ مُنْذُ خَلَقْتَنِي؛

إقبال الأعمال، ص ٤٨٣

﴿٤٠٤٥﴾ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي كُلَّ ذَنْبٍ مِنِّي فِي اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ مُنْذُ خَلَقْتَنِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٥،

ص ٣١٠

﴿٤٠٤٦﴾ الكاظم (عليه السلام): اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي كُلَّ ذَنْبٍ يَخْسِرَ رِزْقِي وَيَحْجُبُ مَسْأَلَتِي أَوْ يَقْصُرُ بِي عَنْ

بُلُوغِ مَسْأَلَتِي أَوْ يَصُدُّ بَوَجهَكَ الْكَرِيمَ عَنِّي؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ١٣٤

﴿٤٠٤٧﴾ امير المؤمنين (عليه السلام): اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ جَرَى بِهِ عَلْمُكَ فِيَّ وَعَلَى إِلَيَّ

آخِرُ عُمْرِي بِجَمِيعِ ذُنُوبِي لِأَوَّلِهَا وَآخِرِهَا وَعَمْدِهَا وَخَطَائِهَا وَقَلْبِهَا وَكَثِيرِهَا وَدَقِيقِهَا وَجَلِيلِهَا وَقَدِيمِهَا وَحَدِيثِهَا وَسِرِّهَا وَعَلَانِيَتِهَا وَجَمِيعِ مَا أَنَا مُذْنِبُهُ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ؛ بحار الأنوار،

ج ٨٤، ص ٣٢٥

﴿٤٠٤٨﴾ اللَّهُمَّ إِنَّكَ قُلْتَ وَلَوْ أَنَّهُمْ إِذْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ جَاؤُكَ فَاسْتَغْفَرُوا اللَّهَ وَاسْتَغْفَرَ لَهُمْ

الرَّسُولُ لَوَجَدُوا اللَّهَ تَوَّابًا رَحِيمًا اللَّهُمَّ إِنَّا قَدْ سَمِعْنَا قَوْلَكَ وَأَطَعْنَا أَمْرَكَ وَقَصَدْنَا نَبِيَّكَ مُسْتَشْفِعِينَ بِهِ إِلَيْكَ مِنْ ذُنُوبِنَا وَمَا أَثْقَلَ ظُهُورَنَا مِنْ أَوْزَارِنَا تَائِبِينَ مِنْ زَلَلِنَا مُعْتَرِفِينَ بِخَطَايَانَا

مُسْتَغْفِرِينَ مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ اكْتَسَبْنَاهُ بِأَعْيُنِنَا؛ بحار الأنوار، ج ٩٧، ص ١٧٣

﴿٤٠٤٩﴾ امير المؤمنين (عليه السلام): اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ قَوِيَ بَدَنِي عَلَيْهِ بِعَافِيَتِكَ أَوْ نَالَتهُ

قُدْرَتِي بِفَضْلِ نِعْمَتِكَ أَوْ بَسَطْتَ إِلَيْهِ يَدِي بِتَوْسِعَةِ رِزْقِكَ وَاحْتَجَبْتُ فِيهِ مِنَ النَّاسِ بِسِتْرِكَ وَاتَّكَلْتُ فِيهِ عِنْدَ خَوْفِي مِنْهُ عَلَى أَنَا تِكَ وَوَقَّعْتُ مِنْ سَطَوَتِكَ عَلَى فِيهِ بِجِلْمِكَ وَعَوَّلْتُ فِيهِ

عَلَى كَرَمِ عَفْوِكَ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَاغْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿گناه﴾

عواقب آن گناه، به عجله نکردنت در عقوبت گناهکار تکیه کرده و در قبال قهر تو، به بردباری ات اعتماد کرده، و در آن به عفو کریمانهات امید بستم؛ پس ای بهترین آمرزنده، آن گناه را بیامرز. ﴿۴۰۴۱﴾ حمد و سپاس به خاطر همه‌ی نعمت‌ها مخصوص خداست. و از تمام گناهان به درگاه خدا طلب آمرزش می‌کنم.

﴿۴۰۴۲﴾ خدایا؛ هر گناهی را که مرتکب شده‌ام، بیامرز.

﴿۴۰۴۳﴾ خدایا؛ هر گناهی را که مرتکب شده‌ام و هر خطایی که از من سر زده است، بیامرز.

﴿۴۰۴۴﴾ خدایا؛ همه‌ی گناهان گذشته‌ام را؛ از زمانی که مرا خلق کرده‌ای و شب و روز از من

سر زده، بیامرز.

﴿۴۰۴۵﴾ خدایا؛ همه‌ی گناهانم را از زمانی که مرا خلق کرده‌ای و شب و روز از من سر زده،

بیامرز.

﴿۴۰۴۶﴾ خداوندا؛ تمام آن گناهایی را که مانع رسیدن روزی‌ام و مانع برآورده شدن خواسته‌ام

می‌شود یا از رسیدن به خواسته‌ام ناتوانم می‌کند یا مانع توجّه کریمانهات به من می‌شود، بیامرز.

﴿۴۰۴۷﴾ خدایا؛ تا پایان عمرم برای تمامی گناهایی که علم تو به آن احاطه دارد، آمرزش

می‌خواهم، برای همه‌ی گناهانم، عمدی و سهوی‌اش، کم و زیادش، خرد و کلانش، کهنه و جدیدش، پنهان و آشکارش؛ برای همه‌ی آن گناهایی که از من سر زده، به درگاهت توبه می‌کنم.

﴿۴۰۴۸﴾ بارخدایا؛ تو خود فرمودی: اگر ایشان در آن هنگام که بر خود ستم روا داشتند نزد تو

می‌آمدند و از خدا طلب آمرزش می‌کردند و پیامبر نیز برای ایشان طلب آمرزش می‌کرد، به‌راستی

درمی‌یافتند که خدا توبه‌پذیر و مهربان است، خداوندا؛ کلام تو را شنیدیم و پیروی کردیم و

به‌سوی پیامبر تو آمدیم، درحالی که از او به درگاه تو درخواست شفاعت می‌کنیم، از گناهانمان و از

آنچه که بارمان را سخت و سنگین کرده است؛ درحالی که از گناهان و لغزش‌هایمان توبه کرده‌ایم

و به خطاهایمان اعتراف داریم و از تمامی گناهایی که با دیدگانمان مرتکب شده‌ایم، طلب

آمرزش داریم.

﴿۴۰۴۹﴾ خداوندا؛ از هر گناهی که بدنم به‌واسطه‌ی تندرستی‌دادن تو بر آن قدرت پیدا کرده،

و با نعمت فراوانت بدان دسترسی پیدا کرده، و با توسعه‌ای که به روزی‌ام دادی، دستم را به‌سوی

آن دراز کردم، و با پوششی که تو بر آن افکندی، آن را از مردم پنهان کردم، و به هنگام بیم از

عواقب آن گناه، به عجله نکردنت در عقوبت گناهکار تکیه کرده و در قبال قهر تو، به بردباری ات

اعتماد کرده، و در آن به عفو کریمانهات امید بستم؛ پس ای بهترین آمرزنده، آن گناه را بیامرز.

﴿الذَّنْبُ﴾

﴿٤٠٥٠﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ قَوِيَ عَلَيْهِ بَدَنِي بِعَافِيَتِكَ وَ نَالَتهُ يَدِي بِفَضْلِ نِعْمَتِكَ وَ بَسَطْتُ إِلَيْهِ يَدِي بِسَعَةِ رِزْقِكَ وَ احْتَجَبْتُ فِيهِ عَنِ النَّاسِ بِسِتْرِكَ وَ أَتَكَلَّمْتُ فِيهِ عَلَى كَرِيمٍ عَفْوِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ١٠١

﴿٤٠٥١﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ جَرَى بِهِ عِلْمُكَ فِيَّ وَ عَلَىَّ إِلَى آخِرِ عُمْرِي بِجَمِيعِ ذُنُوبِي لِأَوَّلِهَا وَ آخِرِهَا وَ عَمْدِهَا وَ خَطَائِهَا وَ قَلِيلِهَا وَ كَثِيرِهَا وَ دَقِيقِهَا وَ جَلِيلِهَا وَ قَدِيمِهَا وَ حَدِيثِهَا وَ سِرِّهَا وَ عَلَانِيَتِهَا وَ جَمِيعِ مَا أَنَا مُذْنِبُهُ وَ أَتُوبُ إِلَيْكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٥

﴿٤٠٥٢﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ جَنَيْتُهُ عَلَىَّ يَدِي وَ آثَرْتُ فِيهِ شَهْوَتِي أَوْ سَعَيْتُ فِيهِ لِغَيْرِي أَوْ اسْتَعْوَيْتُ فِيهِ مَنْ تَابَعَنِي أَوْ كَابَرْتُ فِيهِ مَنْ مَنَعَنِي أَوْ قَهَرْتُهُ بِجَهْلِي أَوْ لَطَفْتُ فِيهِ بِحِيلَةٍ غَيْرِي أَوْ اسْتَزَلَّنِي إِلَيْهِ مِيلِي وَ هَوَايَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ١٠١

﴿٤٠٥٣﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ ثُبْتُ إِلَيْكَ مِنْهُ وَ نَدِمْتُ عَلَى فِعْلِهِ وَ اسْتَحْيَيْتُ مِنْكَ وَ أَنَا عَلَيْهِ وَ رَهْبُنِيكَ وَ أَنَا فِيهِ رَاجِعُهُ وَ عُدْتُ إِلَيْهِ؛ بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ١٠١

﴿٤٠٥٤﴾ الصادق عليه السلام: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ خُنْتُ فِيهِ أَمَانَتِي أَوْ نَحَسْتُ بِفِعْلِهِ نَفْسِي أَوْ احْتَطَبْتُ بِهِ عَلَى بَدَنِي أَوْ قَدَمْتُ فِيهِ لِدَنِّي أَوْ آثَرْتُ فِيهِ شَهْوَاتِي أَوْ سَعَيْتُ فِيهِ لِغَيْرِي أَوْ اسْتَعْوَيْتُ فِيهِ مَنْ تَبَعَنِي أَوْ غَلَبْتُ عَلَيْهِ بِفَضْلِ حِيلَتِي أَوْ احْتَلْتُ فِيهِ عَلَيْكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٥٧

﴿٤٠٥٥﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ عَلِمْتُهُ أَوْ جَهِلْتُهُ ذَكَرْتُهُ أَوْ نَسِيتُهُ أَخْطَأْتُهُ أَوْ تَعَمَّدْتُهُ هُوَ مِمَّا لَا أَشْكُ أَنَّ نَفْسِي مُرْتَهَنَةٌ بِهِ وَ إِن كُنْتُ أَنْسِيْتُهُ وَ غَفَلْتُ عَنْهُ؛ بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ١٠١

﴿٤٠٥٦﴾ الصادق عليه السلام: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ قَوِيَ عَلَيْهِ بَدَنِي بِعَافِيَتِكَ أَوْ نَالَتهُ قُدْرَتِي بِفَضْلِ نِعْمَتِكَ أَوْ بَسَطْتُ إِلَيْهِ يَدِي بِسَائِغِ رِزْقِكَ أَوْ أَتَكَلَّمْتُ عِنْدَ خَوْفِي مِنْهُ عَلَى أَنَا تَك أَوْ وَثَقْتُ فِيهِ بِحَوْلِكَ أَوْ عَوَّلْتُ فِيهِ عَلَى كَرِيمٍ عَفْوِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٥٧

﴿٤٠٥٧﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ وَ كُلِّ خَطِيئَةٍ ثُبْتُ إِلَيْكَ مِنْهُ ثُمَّ عُدْتُ فِيهِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٢٣٣

﴿گناه﴾

﴿۴۰۵۰﴾ خداوند! از هر گناهی که بدنم به واسطه‌ی تندرستی دادن تو بر آن قدرت یافته، و به فضل نعمت بدان دسترسی پیدا کردم، و به وسعت روزی‌ات دستم را به‌سوی آن دراز کردم، و به پوشش تو آن را از مردم پنهان کردم، و به عفو و گذشت بزرگوارانه‌ات بر آن تکیه کردم، آمرزش می‌خواهم.

﴿۴۰۵۱﴾ خدایا! تا پایان عمرم برای تمامی گناهایی که علم تو به آن احاطه دارد، آمرزش می‌خواهم، برای همه‌ی گناهانم، عمدی و سهوی‌اش، کم و زیادش، خرد و کلانش، کهنه و جدیدش، پنهان و آشکارش؛ برای همه‌ی آن گناهایی که از من سر زده، به درگاهت توبه می‌کنم. ﴿۴۰۵۲﴾ خداوند! از هر گناهی که با دست خود علیه خویش جنایت کردم و در آن شهوت و میل نفسانی‌ام را مقدّم داشتم، یا پشت سر دیگری بدگویی کردم، یا پیروان خویش را گمراه کردم، یا در مقابل کسی که مرا از گناهی منع کرد، گردن‌فرازی کردم، یا با نادانی‌ام بر او چیره گشتم، یا با حيله‌ی دیگری آن را به آرامی مرتکب شدم، یا تمایل نفسانی و هوا و هوسم مرا به‌سوی آن لغزانی و کشاند، از تو آمرزش می‌خواهم.

﴿۴۰۵۳﴾ خداوند! از هر گناهی که از آن به درگاه تو توبه کردم و از انجام آن پشیمان شدم و در حال انجام آن از تو شرم‌منده شده و بیم داشتم، اما دوباره به آن بازگشتم، از تو آمرزش می‌خواهم.

﴿۴۰۵۴﴾ خداوند! از همه‌ی گناهایی که در آن به امانتم خیانت کردم یا با انجام آن خود را بدبخت کردم یا با آن بدنم را نابود کردم یا آنکه در آن گناه، لذّت نفسانی را مقدّم داشتم یا پشت سر دیگری بدگویی کردم، یا در آن، پیروان خویش را گمراه کردم، یا با نیرنگ بر کسی غلبه کردم، یا با تو حيله کردم، آمرزش می‌خواهم.

﴿۴۰۵۵﴾ خدایا، از هر گناهی که به آن آگاه یا نادان بودم؛ آن را به یاد آوردم یا فراموش کردم، به عمدا یا سهوا، آن را مرتکب شدم و شک ندارم که جان من در گرو آن است، هرچند که آن را فراموش کرده باشم و از آن غفلت ورزیده باشم؛ از تو آمرزش می‌خواهم.

﴿۴۰۵۶﴾ خدایا! از تو طلب آمرزش می‌کنم، برای هر گناهی که به‌سبب عافیتی که تو بر من دادی، بدنم بر آن توان یافت، و یا به فضل نعمت، توانستم آن را مرتکب شوم، و یا به‌سبب توسعه‌دادن به روزی‌ام دستم بدان رسید، و یا هنگام ترسم از آن به عجله‌نکردن در عقوبت، تکیه کردم و یا به برگشتن تو از حالت غضب اعتماد کردم، و یا در آن به بخشش کریمانه‌ات تکیه کردم.

﴿۴۰۵۷﴾ خداوند! از گناهی که از آن توبه کرده و باز به آن بازگشته‌ام، استغفار می‌کنم.

﴿الذنب﴾

﴿٤٠٥٨﴾ الصادق عليه السلام: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ ثُبْتُ إِلَيْكَ مِنْهُ ثُمَّ غَدْتُ فِيهِ وَمِمَّا ضَيَّعْتُ مِنْ فَرَائِضِكَ وَأَدَاءِ حَقِّكَ مِنَ الصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ وَالصَّيَّامِ وَالْجِهَادِ وَالْحَجِّ وَالْعُمْرَةِ أَوْ إِسْبَاغِ الْوُضُوءِ وَالْغُسْلِ مِنَ الْجَنَابَةِ وَقِيَامِ اللَّيْلِ وَكَثْرَةِ الذِّكْرِ وَكَفَّارَةِ الْيَمِينِ وَالِاسْتِرْجَاعِ فِي الْمَعْصِيَةِ وَالصُّدُودِ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ قَصَّرْتُ فِيهِ مِنْ فَرِيضَةٍ أَوْ سُنَّةٍ فَإِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ مِنْهُ وَمِمَّا رَكِبْتُ مِنَ الْكِبَائِرِ وَآتَيْتُ مِنَ الْمَعَاصِي وَعَمِلْتُ مِنَ الذُّنُوبِ وَاجْتَرَحْتُ مِنَ السَّيِّئَاتِ وَأَصَبْتُ مِنَ الشَّهَوَاتِ وَبَاشَرْتُ مِنَ الْخَطَايَا مِمَّا عَمَلْتُهُ مِنْ ذَلِكَ عَمْدًا أَوْ خَطَأً سِرًّا أَوْ عَلَانِيَةً فَإِنِّي أَتُوبُ إِلَيْكَ مِنْهُ وَمِنْ سَفْكِ الدَّمِ وَعُقُوقِ الْوَالِدَيْنِ وَقَطِيعَةِ الرَّحِمِ وَالْفِرَارِ مِنَ الزَّحْفِ وَقَذْفِ الْمُحْصَنَاتِ وَأَكْلِ أَمْوَالِ الْيَتَامَى ظُلْمًا وَشَهَادَةِ الزُّورِ وَكَيْتْمَانِ الشَّهَادَةِ وَأَنْ أَشْتَرِيَ بَعْدَكَ فِي نَفْسِي ثَمَنًا قَلِيلًا وَأَكُلِ الرِّبَا وَالْغُلُولَ وَالسُّحْتَ وَالسَّحْرَ وَالْاِكْتِهَانَ وَالطَّيْرَةَ وَالشَّرْكَ وَالرِّيَاءَ وَالسَّرْقَةَ وَشُرْبَ الْخَمْرِ وَنَقْصَ الْمِكْيَالِ وَبَخْسَ الْمِيزَانِ وَالشَّقَاقَ وَالنِّفَاقَ وَنَقْضَ الْعَهْدِ وَالْفِرْيَةَ وَالْخِيَانَةَ وَالْعُدْرَ وَإِخْفَارَ الدِّمَةِ وَالْحَلْفَ وَالْغَيْبَةَ وَالنَّمِيمَةَ وَالْبُهْتَانَ وَالْهَمَزَ وَاللَّمْزَ وَالتَّنَابُزَ بِالْأَلْقَابِ وَأَذَى الْجَارِ وَدُخُولَ بَيْتٍ بَغَيْرِ إِذْنٍ وَالْفُخْرَ وَالْكَبْرَ وَالْإِشْرَاقَ وَالْإِصْرَارَ وَالِاسْتِكْبَارَ وَالْمَشْيَ فِي الْأَرْضِ مَرَحًا وَالْجُورَ فِي الْحُكْمِ وَالْإِعْتِدَاءَ فِي الْغَضَبِ وَرُكُوبَ الْحِمِيَّةِ وَتَعْصُدُ الظَّالِمِ وَعَوْنُ عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدُوَانَ وَقِلَّةَ الْعَدَدِ فِي الْأَهْلِ وَالْمَالِ وَالْوَلَدِ وَرُكُوبَ الظَّنِّ وَاتِّبَاعَ الْهَوَى وَالْعَمَلَ بِالشَّهْوَةِ وَالْأَمْرَ بِالْمُنْكَرِ وَالتَّهْنِي عَنِ الْمَعْرُوفِ وَفَسَادٍ فِي الْأَرْضِ وَجُحُودِ الْحَقِّ وَالْإِدْلَاءَ إِلَى الْحُكَامِ بِغَيْرِ حَقٍّ وَالْمُكَرَّ وَالْخَدِيعَةَ وَالْبُخْلَ وَقَوْلَ فِيمَا لَا أَعْلَمُ وَأَكْلَ الْمَيْتَةِ وَالدَّمِ وَلَحْمِ الْخِنْزِيرِ وَمَا أَهْلٌ لَغَيْرِ اللَّهِ بِهِ وَالْحَسَدَ وَالْبَغْيَ وَالِدُّعَاءَ إِلَى الْفَاحِشَةِ وَالتَّمَنِّيَ بِمَا فَضَّلَ اللَّهُ وَالْإِعْجَابَ بِالنَّفْسِ وَالْمَنِّ بِالْعَطِيَّةِ وَالِارْتِكَابِ إِلَى الظُّلْمِ وَجُحُودِ الْفُرْقَانِ وَقَهْرِ الْيَتِيمِ وَانْتِهَارِ السَّائِلِ وَالْحِنْثَ فِي الْأَيْمَانِ وَكُلَّ يَمِينٍ كَاذِبَةٍ فَاجِرَةٍ وَظُلْمِ أَحَدٍ مِنْ خَلْقِكَ فِي أَمْوَالِهِمْ وَأَشْعَارِهِمْ وَأَبْشَارِهِمْ وَأَعْرَاضِهِمْ وَمَا رَأَى بَصَرِي وَسَمِعَهُ سَمْعِي وَنَطَقَ بِهِ لِسَانِي وَبَسَطْتُ إِلَيْهِ يَدِي وَنَقَلْتُ إِلَيْهِ قَدَمِي وَبَاشَرَهُ جِلْدِي وَحَدَّثْتُ بِهِ نَفْسِي مِمَّا هُوَ لَكَ مَعْصِيَةٌ وَكُلَّ يَمِينٍ زُورٍ وَمِنْ كُلِّ فَاكِهَةٍ وَذَنْبٍ وَخَطِيئَةٍ عَمَلْتُهَا فِي سَوَادِ اللَّيْلِ وَبَيَاضِ النَّهَارِ فِي مَلَأٍ أَوْ خَلَاءٍ مِمَّا عَلِمْتُهُ أَوْ لَمْ أَعْلَمْهُ ذَكَرْتُهُ أَوْ لَمْ أَذْكُرْهُ سَمِعْتُهُ أَوْ لَمْ أَسْمَعْهُ عَصَيْتُكَ فِيهِ رَبِّي طَرْفَةَ عَيْنٍ وَفِيمَا سِوَاهَا مِنْ حِلٍّ أَوْ حَرَامٍ تَعَدَّيْتُ فِيهِ أَوْ قَصَّرْتُ عَنْهُ مِنْذُ يَوْمِ خَلَقَنِي إِلَى يَوْمِ جَلَسْتُ مَجْلِسِي هَذَا فَإِنِّي أَتُوبُ إِلَيْكَ مِنْهُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٣٢٨

﴿گناه﴾

﴿۴۰۵۸﴾ خداوند! از تمامی گناهان از جمله: واجباتی که ضایع کردم، و آنچه را که حقّ تو بوده، ادا نکرده‌ام، از نماز و زکات و روزه و جهاد و حجّ و عمره و وضوی کامل و غسل جنابت و بیداری شب و سحرخیزی و ذکر فراوان و کفّاره‌ی قسم و بازگشت از گناهان و روی گردانی از هر چیزی که باعث کوتاهی من از اجرای امر واجب یا مستحبّی بوده باشد، که توبه کرده بودم ولی دوباره به آن‌ها بازگشتم، از تو طلب آمرزش می‌کنم، و به‌سوی تو بازمی‌گردم. خدایا! من از تو طلب آمرزش می‌کنم و به‌سوی تو بازمی‌گردم از آنچه که از گناهان کبیره مرتکب شده‌ام، از نافرمانی‌ها و اقدام به گناهان، انجام زشتی‌ها، پیروی کردن از هوای نفس، انجام خطا، عمداً یا سهواً، پنهانی یا آشکارا من از آن‌ها به‌سوی تو، بازمی‌گردم؛ و نیز از خونریزی و عاقّ والدین و قطع رحم و فرار کردن از جنگ و تهمت به زنان پاکدامن، و خوردن مال یتیم به زور و گواهی و شهادت دروغ، و پوشاندن حقیقت در شهادت، و آنکه پیمان میان خودم و تو را به قیمت ناچیزی فروختم. و خوردن مال ربا، و خیانت، و مال نامشروع، و سحر و جادو و کهنات، نادانی و فال بد و شرک و ریا و دزدی و شرب خمر و کم‌فروشی و تفرقه‌افکنی و نفاق و پیمان‌شکنی و افترا و خیانت و حيله در عهد و پیمان و سوگند و غیبت و سخن‌چینی و تهمت و عیب‌جویی و خرده‌گیری و گذاشتن نام‌های بد بر مردم، و اذیت همسایه و ورود بدون اجازه به خانه‌ی مردم، و فخرفروشی و تکبر و شرک و اصرار بر گناه و تکبر؛ و با تفاخر و سرمستی در زمین راه‌رفتن، و به ناحق حکم کردن و زیاده‌روی در خشم و حمایت بیجا و یاری ظالم و کمک‌رساندن بر ارتکاب گناه، و دشمنی، و کمی نفرت خانواده و مال و فرزند، و بدگمانی و تبعیت از هوای نفس و عمل براساس شهوات و امر کردن به منکرات و نهی از خوبی‌ها و فساد بر روی زمین، و دشمنی با حق، و پیروی و یاری حاکمان در مسیر غیر حق، و مکر و خدعه و بخل و خست و حرف‌زدن درباره‌ی آنچه که به آن علمی ندارم و خوردن گوشت مردار و خون و گوشت خوک و آنچه که برای غیر خدا ذبح شده باشد و حسدورزیدن و سرکشی و دعوت به‌سوی فحشا و آرزوی آنچه فضل خداست، و خودپسندی و منت گذاشتن بر بخشش، و ارتکاب ظلم، و انکار تمیزدهنده‌ی حق و باطل، و ناراحت کردن یتیم، و راندن نیازمند، و سوگند دروغین برای گناه، و ظلم به یکی از مخلوقات تو در اموال ایشان یا احساساتشان یا پوستشان و آبرویاشان و آنچه که دیدگانم می‌بینند و آنچه که گوش‌هایم می‌شنوند و زبانم به آن گویاست و دستانم به‌سوی آن گشوده است و به‌سوی آن گام برداشتم و پوستم با آن در تماس شد و در خاطرم گذشت؛ از آنچه که نزد تو گناه محسوب می‌شود و نیز هر سوگند دروغ و هر زشتی و گناه و خطایی، مرتکب شدم - در سیاهی شب یا روشنی روز، در آشکار و پنهان - یا آنچه می‌دانم و به یاد می‌آورم یا از یاد برده باشم؛ شنیده باشم یا نشنیده باشم، اگر به اندازه‌ی چشم برهم‌زدنی و یا کمتر از آن، در حلال یا حرامی از حدود آن تجاوز و یا قصور کرده باشم از روزی که مرا آفریدی تا امروز از همه‌ی آن‌ها توبه می‌کنم و به‌سوی تو باز می‌گردم.

﴿الذنب﴾

﴿٤٠٥٩﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرْكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ أَتَعَبْتُ فِيهِ جَوَارِحِي فِي لَيْلِي وَنَهَارِي وَقَدْ اسْتَبْرْتُ مِنْ عِبَادِكَ بِسِتْرِي وَلَا سِتْرَ إِلَّا مَا سَتَرْتَنِي فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَاغْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٤٠٦٠﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرْكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ أَذْنَانِي مِنْ عَذَابِكَ أَوْ نَأَى عَنْ ثَوَابِكَ أَوْ حَجَبَ عَنِّي رَحْمَتِكَ أَوْ كَدَرَ عَلَى نِعْمَتِكَ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاغْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٤٠٦١﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرْكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ ارْتَكَبْتُهُ بِشُمُولِ عَافِيَتِكَ أَوْ تَمَكَّنْتُ مِنْهُ بِفَضْلِ نِعْمَتِكَ أَوْ قَوَيْتُ عَلَيْهِ بِسَائِغِ رِزْقِكَ أَوْ خَيْرَ أَرَدْتُ بِهِ وَجْهَكَ فَخَالَطَنِي فِيهِ وَشَارَكَ فِعْلِي مَا لَا يَخْلُصُ لَكَ أَوْ وَجَبَ عَلَيَّ مَا أَرَدْتُ بِهِ سِوَاكَ فَكَثِيرُ مَا يَكُونُ كَذَلِكَ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاغْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٤٠٦٢﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرْكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ اسْتَخْفَيْتُ لَهُ ضَوْءَ النَّهَارِ مِنْ عِبَادِكَ وَبَارَزْتُ بِهِ فِي ظُلْمَةِ اللَّيْلِ جُرْأَةً مِنِّي عَلَيْكَ عَلَيَّ أَنِّي أَعْلَمُ أَنَّ السَّرَّ عِنْدَكَ عَلَانِيَةً وَأَنَّ الْخَفِيَّةَ عِنْدَكَ بَارِزَةٌ وَأَنَّهُ لَنْ يَمْنَعَنِي مِنْكَ مَانِعٌ وَلَا يَنْفَعَنِي عِنْدَكَ نَافِعٌ مِنْ مَالٍ وَبَنِينَ إِلَّا أَنْ أَتَيْتَكَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاغْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٤٠٦٣﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرْكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ اسْتَعْنْتُ عَلَيْهِ بِحِيلَةٍ تُدْنِي مِنْ غَضَبِكَ أَوْ اسْتَظْهَرْتُ بِنَبِيلِهِ عَلَى أَهْلِ طَاعَتِكَ أَوْ اسْتَمَلْتُ بِهِ أَحَدًا إِلَى مَعْصِيَتِكَ أَوْ رَأَيْتُ فِيهِ عِبَادَكَ أَوْ لَبَسْتُ عَلَيْهِمْ بِفَعَالِي فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاغْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٤٠٦٤﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرْكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ اسْتَقْلَلْتُهُ أَوْ اسْتَكْتَرْتُهُ أَوْ اسْتَغْظَمْتُهُ أَوْ اسْتَصْغَرْتُهُ أَوْ وَرَطَّنِي جَهْلِي فِيهِ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاغْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٤٠٦٥﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرْكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ اسْتَمَلْتُ إِلَيْهِ أَحَدًا مِنْ خَلْقِكَ بِغَوَايِي أَوْ خَدَعْتُهُ بِحِيلَتِي فَعَلَّمْتُهُ مِنْهُ مَا جَهَلَ وَعَمَّيْتُ عَلَيْهِ مِنْهُ مَا عَلِمَ وَلَقَيْتُكَ غَدًا بِأَوْزَارِي وَأَوْزَارٍ مَعَ أَوْزَارِي فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَاغْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿گناه﴾

﴿۴۰۵۹﴾ خداوندا! از تو طلب آمرزش می‌کنم برای تمامی گناهایی که در آن اعضا و جوارحم را در شب و روز به رنج انداختم و به تحقیق که با چتر پوشش تو آن را از بندگانت مخفی نگاه داشتم و در واقع هیچ گناهی پوشیده نماند مگر آنچه را که تو پوشاندی؛ پس بر محمد و خاندانش درود بفرست و آن را بیمارز ای بهترین آمرزندگان.

﴿۴۰۶۰﴾ خداوندا! برای هر گناهی که مرا به عذاب تو نزدیک‌تر ساخته یا از ثواب و اجر تو دور ساخته یا باعث حجاب من از رحمت تو گشته است یا نعمت و لطف تو را از من دور کرده و تیره و ناصاف کرده، آمرزش می‌خواهم. پس بر محمد و خاندان او درود بفرست و آن را بیمارز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿۴۰۶۱﴾ خداوندا! از تو طلب آمرزش می‌کنم برای هر گناهی که مرتکب شدم به سبب آنکه مشمول عافیت و سلامتی از جانب تو بودم یا از فضل و نعمت تو توانگر شدم و اقدام به گناه کردم و با نعمت تام و کاملی که تو روزی‌ام کردی قوی شدم، یا نیت خیری اراده کردم، ولی آن را آلوده کردم و در عمل شرک ورزیدم و هیچ اخلاصی برای تو نداشتم، یا آنچه را که به آن، غیر تو را اراده کردم؛ و بسیاری از اعمال من این‌چنین بوده است. پس خداوندا! بر محمد و خاندانش درود فرست و [گناهان] مرا بیمارز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿۴۰۶۲﴾ خداوندا! از تو آمرزش می‌خواهم برای تمامی گناهایی که در روشنایی روز آن را از بندگانت پنهان کردم و در تاریکی شب آن را اجرا کردم، و این جسارتی بود که من به پیشگاه تو کردم، با اینکه می‌دانم اسرار و امور پنهانی نیز نزد تو آشکار است و هیچ مانعی نمی‌تواند تو را از تحقق اراده‌ات مانع شود و هیچ سودرساننده‌ای نمی‌تواند نزد تو به من سودی برساند؛ چه با مال باشد چه فرزندی؛ مگر آنکه با قلب پاک و بی‌آلایش بر تو وارد شوم.

﴿۴۰۶۳﴾ خداوندا! از تو آمرزش می‌خواهم برای گناهایی که از حيله و نیرنگ کمک گرفتم تا به خشم تو نزدیک شوم یا به اهل طاعت و فرمان‌برداری تو غلبه کردم یا به اهل گناه تمایل نشان دادم یا نزد بندگانت ریا و خودنمایی کردم یا افعال را دگرگون و غیر واقعی نمایاندم، پس بر محمد و خاندانش درود بفرست و مرا بیمارز ای بهترین آمرزندگان.

﴿۴۰۶۴﴾ خداوندا! من از تو آمرزش می‌خواهم برای تمامی گناهایی که آن‌ها را ناچیز شمردم یا زیاد دانستم، حقیر شمردم یا بزرگ دانستم و گناهایی که بر اثر نادانی‌ام در ورطه‌ی آن‌ها افتادم. پس بر محمد و خاندانش درود بفرست و آن گناهان را بیمارز.

﴿۴۰۶۵﴾ خداوندا! از تو آمرزش می‌طلبم از هر گناهی که بنده‌ای از بندگانت را با فریبکاری به سوی آن کشاندم و با نقشه و خدعه او را فریب دادم، آنگاه گناهی را که نمی‌شناخت به او یاد دادم و جلوی دید او را از آنچه می‌دانست گرفتم، و می‌دانم که فردای قیامت باید با وزر و وبال گناه دیگران، علاوه بر گناه خود، با تو ملاقات کنم، پس بر محمد و آلش درود بفرست و آن گناهان را بر من بیمارز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿الذنب﴾

﴿٤٠٦٦﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرْكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ اسْتَوْجَبْتُ مِنْكَ بِهِ رَدَّ الدُّعَاءِ وَ حَرَمَانَ الْإِجَابَةِ وَ خَيْبَةَ الطَّمَعِ وَ انْفِسَاخَ الرَّجَاءِ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اغْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٤٠٦٧﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرْكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ أَلْبَسَنِي كِبَرَةً وَ انْهَمَاكِي فِيهِ ذِلَّةً أَوْ آيَسَنِي مِنْ وَجُودِ رَحْمَتِكَ أَوْ قَصَّرَ بِي الْيَأْسُ عَنِ الرَّجُوعِ إِلَى طَاعَتِكَ لِمَعْرِفَتِي بِعَظِيمِ جُرْمِي وَ سُوءِ ظَنِّي بِنَفْسِي فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اغْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٤٠٦٨﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرْكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ أَلْهَانِي عَمَّا هَدَيْتَنِي إِلَيْهِ أَوْ أَمَرْتَنِي بِهِ أَوْ نَهَيْتَنِي عَنْهُ أَوْ دَلَلْتَنِي عَلَيْهِ فِيمَا فِيهِ الْحَظُّ لِلْبُلُوغِ رِضَاكَ وَ إِثَارَ مَحَبَّتِكَ وَ الْقُرْبَ مِنْكَ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اغْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٤٠٦٩﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرْكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ أَنْتَ أَحَقُّ بِمَعْرِفَتِهِ إِذْ كُنْتُ أَوْلَى بِسِتْرَتِهِ [بِسْتَرِهِ] فَإِنَّكَ أَهْلُ التَّقْوَى وَ أَهْلُ الْمَغْفِرَةِ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اغْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٤٠٧٠﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرْكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ أَوْرَدَنِي الْهَلَكَةَ لَوْ لَا رَحْمَتُكَ وَ أَحَلَّنِي دَارَ الْبَوَارِ لَوْ لَا تَعَمُّدُكَ وَ سَلَكَ بِي سَبِيلَ الْغَيِّ لَوْ لَا رُشْدُكَ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اغْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٤٠٧١﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرْكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ ثُبْتُ إِلَيْكَ مِنْهُ وَ أَقْدَمْتُ عَلَى فِعْلِهِ فَاسْتَحْيَيْتُ مِنْكَ وَ أَنَا عَلَيْهِ وَ رَهْبْتُكَ وَ أَنَا فِيهِ ثُمَّ اسْتَقَلْتُكَ مِنْهُ وَ عُذْتُ إِلَيْهِ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اغْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٤٠٧٢﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرْكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ ثُبْتُ إِلَيْكَ مِنْهُ ثُمَّ عُذْتُ فِيهِ وَ نَقَضْتُ الْعَهْدَ فِيمَا بَيْنِي وَ بَيْنَكَ جُرْأَةً مَنَى عَلَيْكَ لِمَعْرِفَتِي بِكَرَمِكَ وَ عَفْوِكَ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اغْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٤٠٧٣﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرْكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ تَجَهَّمْتُ فِيهِ وَلِيًّا مِنْ أَوْلِيَائِكَ مُسَاعِدَةً فِيهِ لِأَعْدَائِكَ أَوْ مِيلاً مَعَ أَهْلِ مَعْصِيَتِكَ عَلَى أَهْلِ طَاعَتِكَ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اغْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿گناه﴾

﴿۴۰۶۶﴾ خداوند! از تو آمرزش می‌طلبم از هر گناهی که به خاطر آن مستحقّ رد شدن دعا و محرومیت از اجابت و ناامیدی از طمع و گسستن آرزو شده‌ام، پس بر محمد و آل محمد درود بفرست و آن را بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿۴۰۶۷﴾ خداوند! از تو آمرزش می‌طلبم برای هر گناهی که لباس تکبر به من پوشانید و فرورفتن در آن ذلت گردید، یا از وجود رحمت مأیوس گردانید، یا ناامیدی مرا از بازگشت به طاعت بازداشت، چون به جرم بزرگم آشنا و به نفس خویش بد گمان بودم، پس بر محمد و آل محمد درود فرست و این گناه مرا بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿۴۰۶۸﴾ خداوند! از تو آمرزش می‌طلبم برای هر گناهی که مرا غافل کرده از آنچه به‌سوی آن هدایت کردی یا به آن امر نمودی یا از آن نهی فرمودی، یا راهنمایی کردی به‌سوی آنچه که در آن توفیق رسیدن به خشنودیت یا برگزیدن محبت و قربت می‌باشد، پس بر محمد و آل محمد درود فرست و این گناه مرا بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿۴۰۶۹﴾ خداوند! از تو آمرزش می‌طلبم از هر گناهی که به شناخت آن آگاه‌تری، زیرا پیش از هر کس تو به پوشانیدن آن سزاوارتری، چون فقط تو اهل تقوا و آمرزش هستی، پس بر محمد و آل محمد درود فرست و این گناه مرا بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿۴۰۷۰﴾ خداوند! از تو آمرزش می‌طلبم برای هر گناهی که اگر رحمت شامل نمی‌شد، مرا به هلاکت انداخته بود مرا به دار فنا و نابودی می‌کشانید و اگر هدایت تو نبود مرا به گمراهی می‌برد، پس بر محمد و آل محمد درود فرست و این گناه مرا بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿۴۰۷۱﴾ خداوند! از تو آمرزش می‌طلبم از هر گناهی که از آن توبه کردم سپس به آن اقدام نمودم و با اینکه از تو حیا می‌کردم آن را انجام می‌دادم و با اینکه از تو می‌ترسیدم مرتکب شدم، آن گاه از تو خواستم که از من درگذری و باز به‌سوی آن برگشتم، پس بر محمد و آل محمد درود فرست و آن را بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿۴۰۷۲﴾ خداوند! از تو آمرزش می‌طلبم برای هر گناهی که از آن به‌سویت توبه کردم و مجدداً به‌سوی آن برگشتم، و عهده‌ی را که بین من و تو بود با گستاخی و جرأت نقض کردم، زیرا با کرم و عفو تو آشنا بودم، پس بر محمد و آل محمد درود فرست و و آن را بر من بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿۴۰۷۳﴾ خداوند! از تو آمرزش می‌طلبم برای هر گناهی که در آن به جهت کمک به دشمنان، یا خوش آمد گناهکاران و مقدم‌داشتن آن‌ها بر اهل اطاعت یا یکی از اولیای، رو ترش کرده و اخم نمودم، پس بر محمد و آل محمد درود فرست و این گناه مرا بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿الذَّنْبُ﴾

﴿٤٠٧٤﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ تَوَقَّعْتُ فِيهِ قَبْلَ انْقِضَائِهِ تَعَجِيلَ الْعُقُوبَةِ فَأَمْهَلْتَنِي وَأَذَلَّيْتَ عَلَيَّ سِتْرًا فَلَمْ آلِ فِي هَتَكِهِ عَنِّي جَهْدًا فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاغْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٤٠٧٥﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ ثَوَّرَكَ عَلَيَّ وَوَجَبَ فِي فِعْلِي بِسَبَبِ عَهْدٍ عَاهَدْتُكَ عَلَيْهِ أَوْ عَقْدٍ عَقَدْتُهُ لَكَ أَوْ ذِمَّةٍ آلَيْتُ بِهَا مِنْ أَجْلِكَ لِأَحَدٍ مِنْ خَلْقِكَ ثُمَّ نَقَضْتَ ذَلِكَ مِنْ غَيْرِ ضَرُورَةٍ لِرَغْبَتِي فِيهِ بَلِ اسْتَزَلَّنِي عَنِ الْوَفَاءِ بِهِ الْبَطَرُ وَاسْتَحْطَنِي عَنْ رِعَايَتِهِ الْأَشْرُ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاغْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٤٠٧٦﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ جَرَى بِهِ عِلْمُكَ فِيَّ وَعَلَيَّ إِلَى آخِرِ عُمْرِي بِجَمِيعِ ذُنُوبِي لِأَوَّلِهَا وَآخِرِهَا وَعَمْدِهَا وَخَطَائِهَا وَقَلِيلِهَا وَكَثِيرِهَا وَدَقِيقِهَا وَجَلِيلِهَا وَقَدِيمِهَا وَحَدِيثِهَا وَسِرِّهَا وَعَلَانِيَتِهَا وَجَمِيعِ مَا أَنَا مُذْنِبُهُ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ وَأَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَغْفِرَ لِي جَمِيعَ مَا أَحْصَيْتَ مِنْ مَظَالِمِ الْعِبَادِ قَبْلِي فَإِنَّ لِعِبَادِكَ عَلَيَّ حَقُوقًا أَنَا مُرْتَهَنٌ بِهَا تَغْفِرُهَا لِي كَيْفَ شِئْتَ وَأَنْتَ شَيْتَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٤٠٧٧﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ حَلَلْتُ بِهِ عَقْدًا شَدَدْتُهُ أَوْ حَرَمْتُ بِهِ نَفْسِي خَيْرًا وَعَدْتَنِي بِهِ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاغْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٤٠٧٨﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ حَمَلَنِي عَلَى الْخَوْفِ مِنْ غَيْرِكَ أَوْ دَعَانِي إِلَى التَّوَاضُعِ لِأَحَدٍ مِنْ خَلْقِكَ أَوْ اسْتَمَالَنِي إِلَيْهِ الطَّمَعُ فِيمَا عِنْدَهُ أَوْ زَيْنَ لِي طَاعَتَهُ فِي مَعْصِيَتِكَ اسْتِجْرَارًا لِمَا فِي يَدِهِ وَأَنَا أَعْلَمُ بِحَاجَتِي إِلَيْكَ لَا غِنَا لِي عَنْكَ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاغْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٤٠٧٩﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ خَطَوْتُ إِلَيْهِ بِرَجُلِي أَوْ مَدَدْتُ إِلَيْهِ يَدِي أَوْ تَأَمَّلْتُ بَصَرِي أَوْ أَصْغَيْتُ إِلَيْهِ بِسَمْعِي أَوْ نَطَقْتُ بِهِ لِسَانِي أَوْ أَنْفَقْتُ فِيهِ مَا رَزَقْتَنِي ثُمَّ اسْتَرْزَقْتُكَ عَلَى عَصِيَانِي فَرَزَقْتَنِي ثُمَّ اسْتَعْنْتُ بِرِزْقِكَ عَلَى مَعْصِيَتِكَ فَسَتَرْتَ عَلَيَّ ثُمَّ سَأَلْتُكَ الزِّيَادَةَ فَلَمْ تُخَيِّبْنِي وَجَاهَرْتُكَ فِيهِ فَلَمْ تَفْضَحْنِي فَلَا أَرَا مُصِرًّا عَلَى مَعْصِيَتِكَ وَلَا تَرَالُ عَائِدًا

﴿گناه﴾

﴿۴۰۷۴﴾ خداوند! از تو آمرزش می‌طلبم از هر گناهی که انتظار داشتم قبل از به پایان رسیدن آن فوراً عقوبتم کنی، ولی مهلتم دادی و پرده‌ی پوشش را بر من فرو انداختی، ولی از هیچ‌گونه کوششی در هتک آن فرو گذار نکردم، پس بر محمد و آل محمد درود فرست و آن را بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿۴۰۷۵﴾ خداوند! از تو آمرزش می‌طلبم از هر گناهی که شعله‌ی غضب تو را بر من روشن ساخت و باعث شد در اثر ارتکاب آن به سبب عهده‌ی که با تو بسته بودم، با پیمانی که با تو داشتم، یا سوگندی که برای یکی از مردم به خاطر تو خوردم گناهی بر ذمه‌ی من لازم آید، ولی پس از آن به خاطر میل و رغبتم آن را بدون ضرورت نقض کردم، بلکه خوشگذرانی مرا از وفای به آن بازداشت و سرمستی مرا از رعایت آن فرو انداخت، پس بر محمد و آل محمد درود فرست و آن را بر بیامرز؛ ای بهترین آمرزندگان.

﴿۴۰۷۶﴾ خداوند! از تو آمرزش می‌طلبم از هر گناهی که علم تو بر آن در من و بر من تا آخر عمرم جاری شد، به خاطر اول آن و آخر آن، و عمدی و سهوی آن، و کم و زیاد آن، نازک و کلفت آن، قدیم و جدیدش، پنهان و آشکارش و همه‌ی آن گناهانی که من مرتکب آن شده‌ام به‌سوی تو توبه می‌کنم، و می‌خواهم که بر محمد و آل محمد درود فرستی و همه‌ی مظالم بندگان را که بر ذمه‌ی من آمده و تو آن‌ها را به شماره آورده‌ای ببخشی، زیرا بندگان بر گردنم حقوقی دارند که من در گرو آن‌ها هستم، پس هر گونه و هر زمانی که خواستی، آن‌ها را بیامرز ای مهربان‌ترین مهربانان.

﴿۴۰۷۷﴾ خداوند! برای تمامی گناهانی که با آن پیمانی را که بسته بودم نقض کردم، و یا خیری را که به من وعده کرده بودی بر خود حرام کردم، از تو طلب آمرزش می‌کنم، خداوند! بر محمد و خاندان پاکش درود فرست و [گناهم را] بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿۴۰۷۸﴾ خداوند! برای همه‌ی گناهانی که مرا از غیر تو به ترس افکند، یا مرا به فروتنی نسبت به یکی از مخلوقات فراخواند، یا طمع به آنچه او دارد مرا به او متمایل کرد، یا پیروی از آنچه در اختیار اوست فرمان‌برداری از او را در مقابل نافرمانی از تو برایم آراست، آمرزش می‌خواهم و من به نیاز خود به تو آگاهم و از تو بی‌نیاز نیستم؛ خداوند! بر محمد و خاندان پاکش درود فرست و [گناهم را] بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿۴۰۷۹﴾ خداوند! از تو به خاطر گناهانی که با پایم به‌سوی آن‌ها گام برداشتم و یا دستم را به‌سوی آن دراز کردم و یا چشمم به آن دوخته شد و یا با گوشم به آن گوش فرا دادم و یا با زبانم به آن تکلم کردم و یا روزی‌ای که به من داده بودی در آن خرج کردم، سپس با آنکه نافرمانی‌ات را کردم از تو درخواست رزق کردم و تو باز هم به من روزی دادی و من از رزقی که روزی‌ام

﴿الذنب﴾

عَلَىٰ بِحُلْمِكَ وَمَغْفِرَتِكَ يَا أَكْرَمَ الْأَكْرَمِينَ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاغْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٤٠٨٠﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ خَفِيَ عَن خَلْقِكَ وَلَمْ يَعْزُبْ عَنْكَ فَاسْتَفْلَتْكَ مِنْهُ فَأَقْلَنِي ثُمَّ عُدْتُ فِيهِ فَسَتَرْتَهُ عَلَيَّ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاغْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٤٠٨١﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ خَلَوْتُ بِهِ فِي لَيْلٍ أَوْ نَهَارٍ وَارْخَيْتُ عَلَىٰ فِيهِ الْأَسْتَارَ حَيْثُ لَا يَرَانِي إِلَّا أَنْتَ يَا جَبَّارُ فَارْتَابْتُ فِيهِ نَفْسِي وَمَيَّزْتُ بَيْنَ تَرْكِهِ لِحُوفِكَ وَانْتِهَاكِهِ لِحُسْنِ الظَّنِّ بِكَ فَسَوَّلْتُ لِي نَفْسِي الْإِفْدَامَ عَلَيْهِ فَوَاقَعْتُهُ وَأَنَا عَارِفٌ بِمَعْصِيَتِي فِيهِ لَكَ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاغْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٤٠٨٢﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ خُتُّ فِيهِ أَمَانَتِي أَوْ بَخَسْتُ فِيهِ بِفِعْلِهِ نَفْسِي أَوْ أَخْطَأْتُ بِهِ عَلَىٰ بَدَنِي أَوْ آثَرْتُ فِيهِ شَهَوَاتِي أَوْ قَدَمْتُ فِيهِ لَذَاتِي أَوْ سَعَيْتُ فِيهِ لِغَيْرِي أَوْ اسْتَغْوَيْتُ إِلَيْهِ مَنْ تَابَعَنِي أَوْ كَاثَرْتُ فِيهِ مَنْ مَنَعَنِي أَوْ قَهَرْتُ عَلَيْهِ مَنْ غَالَبَنِي أَوْ غَلَبْتُ عَلَيْهِ بِحِيلَتِي أَوْ اسْتَرْزَلَنِي إِلَيْهِ مِثْلِي فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاغْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٤٠٨٣﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ دَخَلْتُ فِيهِ بِحُسْنِ ظَنِّي بِكَ أَنْ لَا تُعَذِّبَنِي عَلَيْهِ وَرَجَوْتُكَ لِمَغْفِرَتِهِ فَأَقْدَمْتُ عَلَيْهِ وَقَدْ عَوَّلْتُ نَفْسِي عَلَىٰ مَعْرِفَتِي بِكَرَمِكَ أَنْ لَا تَفْضَحَنِي بَعْدَ أَنْ سَتَرْتَهُ عَلَيَّ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاغْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٤٠٨٤﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ دَعَيْتَنِي الرُّحْصَةَ فَحَلَلْتَهُ لِنَفْسِي وَهُوَ فِيمَا عِنْدَكَ مُحَرَّمٌ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاغْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٤٠٨٥﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ دَلَّسْتُ بِهِ مِنِّي مَا أَظْهَرْتَهُ أَوْ كَشَفْتُ عَنِّي بِهِ مَا سَتَرْتَهُ أَوْ قَبَّحْتُ بِهِ مِنِّي مَا زَيَّنْتَهُ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاغْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿گناه﴾

کرده بودی برای نافرمانی‌ات یاری گرفتم و تو بر من [گناهانم] را پوشاندی و باز روزی بیشتری خواستم و ناامیدم نکردی و آشکارا نافرمانی‌ات کردم و مرا رسوا نکردی و پیوسته در نافرمانی‌ات اصرار می‌کنم و تو همچنان با بردباری و آمرزش با من برخورد می‌کنی؛ ای بخشنده‌ترین بخشنندگان. پس بر محمد و خاندانش درود فرست و آن را بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿۴۰۸۰﴾ خداوند؛ از تو برای تمامی گناهانی که انجام دادم و از بندگان مخفی بود و از تو پنهان نبود، و از تو پوزش خواستم و درگذشتی و سپس باز به آن گناه بازگشتم و آن را برایم پوشاندی، درخواست بخشش می‌کنم. پس بر محمد و خاندانش درود فرست و آن را بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿۴۰۸۱﴾ خداوند؛ از تو آمرزش می‌طلبم و از هر گناهی که در شب و روز در تنهایی به سراغ آن رفتم، و تو پرده پوشانده‌ات را بر من فروانداختی به‌طوری‌که هیچ‌کس جز تو ای خدای جبار، مرا نمی‌دید، پس به تردید افتادم بین اینکه از ترس تو آن را ترک کنم یا به‌واسطه‌ی حسن ظن به تو آن را مرتکب شوم، پس نفس آن را برایم زینت داد و انجام دادم درحالی‌که می‌دانستم معصیت تو را مرتکب می‌شوم.

﴿۴۰۸۲﴾ خداوند؛ برای تمامی گناهانی که باعث شد در امانت خیانت کردم، یا با انجام آن پست و فرومایه شدم، یا با جوارحم به خطا رفتم، یا در آن از شهوت‌های نفسانی‌ام پیروی کردم، یا در به دنبال لذت و خوشی بودم، یا از دیگری بدگویی کردم، یا با آن که از من پیروی می‌کند فربکاری کردم، یا با آن که مرا منع کرد تکبر کردم، یا بر آن که بر من چیره شود خشم گرفتم؛ یا با استفاده از حيله بر او غلبه کردم، یا به‌سوی خواسته‌ام لغزیدم؛ از تو طلب آمرزش می‌کنم؛ خداوند؛ بر محمد و خاندان پاکش درود فرست و [گناه‌ها را] بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿۴۰۸۳﴾ خداوند؛ از تو آمرزش می‌طلبم از هر گناهی که وارد آن شدم به خاطر حسن ظن به تو که مرا بر آن عذاب نمی‌کنی و امیدوارم بودم که آن را می‌آمرزی، پس به آن اقدام کردم، در حالی‌که اتکاء من به کرمی بود که از تو می‌شناختم که دیگر پس از آنکه آن را بر من پوشاندی رسوایم نمی‌کنی، پس بر محمد و آل محمد درود فرست و آن را بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿۴۰۸۴﴾ خداوند؛ از تو آمرزش می‌طلبم از هر گناهی که رخصت در آن انگیزه‌ی من شد تا برای خود حلال دانستم، درحالی‌که نزد تو حرام بود، پس بر محمد و آل محمد درود فرست و این گناه را بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿۴۰۸۵﴾ خداوند؛ از چنین گناهانی از تو طلب آمرزش می‌کنم؛ آنچه تو آشکار خواستی و من پوشاندم، آنچه تو پوشاندی و من آشکار کردم؛ آنچه تو زشت دانستی و من زیبا پنداشتم، خداوند؛ بر محمد و خاندان پاکش درود فرست و [گناه‌ها را] بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿الذَّنْبُ﴾

﴿٤٠٨٦﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ رَصَدَنِي فِيهِ أَعْدَائِي لِهَتْكِي فَصَرَفْتَ كَيْدَهُمْ عَنِّي وَلَمْ تُعْنِهِمْ عَلَيَّ فَضِيحَتِي كَأَنِّي لَكَ وَلِيٌّ فَنَصَرْتَنِي وَإِلَى مَتَى يَا رَبِّ أَغْصِي فَتْمَهْلَنِي وَطَالَ مَا عَصَيْتُكَ فَلَمْ تُؤَاخِذْنِي وَسَأَلْتُكَ عَلَى سُوءٍ فَعَلَيْ فَاعْظِمْتَنِي فَأَيُّ شُكْرِ يَقُومُ عِنْدَكَ بِنِعْمَةٍ مِنْ نِعَمِكَ عَلَيَّ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاعْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٤٠٨٧﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ رَهَبْتُ بِهِ سِوَاكَ أَوْ عَادَيْتُ فِيهِ أَوْلِيَاءَكَ أَوْ وَالَيْتُ فِيهِ أَعْدَاءَكَ أَوْ خَذَلْتُ فِيهِ أَحِبَّاءَكَ أَوْ تَعَرَّضْتُ فِيهِ لِشَيْءٍ مِنْ غَضَبِكَ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاعْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٤٠٨٨﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ سَبَقَ فِي عِلْمِكَ أَنِّي فَاعَلُهُ بِقُدْرَتِكَ الَّتِي قَدَرْتَ بِهَا عَلَيَّ كُلَّ شَيْءٍ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاعْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٤٠٨٩﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ سَهَرْتُ لَهُ لَيْلِي فِي التَّائِي لِإِتْيَانِهِ وَالتَّخَلُّصِ إِلَى وُجُودِهِ حَتَّى إِذَا أَصْبَحْتُ تَخَطَّاتُ إِلَيْكَ بِحِلْيَةِ الصَّالِحِينَ وَأَنَا مُضْمِرٌ خِلَافَ رِضَاكَ يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاعْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٤٠٩٠﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ ظَلَمْتُ بِسَبَبِهِ وَلِيًّا مِنْ أَوْلِيَائِكَ أَوْ نَصَرْتُ بِهِ عَدُوًّا مِنْ أَعْدَائِكَ أَوْ تَكَلَّمْتُ فِيهِ بِغَيْرِ مَحَبَّتِكَ أَوْ نَهَضْتُ فِيهِ إِلَى غَيْرِ طَاعَتِكَ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاعْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٤٠٩١﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ عَلِمْتُهُ مِنْ نَفْسِي أَوْ نَسِيتُهُ أَوْ ذَكَرْتُهُ أَوْ تَعَمَّدْتُهُ أَوْ أَخْطَأْتُ فِيهَا لَا أَشْكُ أَنَّكَ سَأَلْتَنِي عَنْهُ وَإِنَّ نَفْسِي مُرْتَهَنَةٌ بِهِ لَدَيْكَ وَإِنْ كُنْتُ قَدْ نَسِيتُهُ وَغَفَلْتُ عَنْهُ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاعْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٤٠٩٢﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ عَيَّرْتُ بِهِ أَحَدًا مِنْ خَلْقِكَ أَوْ قَبَحْتُهُ مِنْ فِعْلِ أَحَدٍ مِنْ بَرِيَّتِكَ ثُمَّ تَقَحَّمْتُ عَلَيْهِ وَانْتَهَكْتُهُ جُرْأَةً مِنِّي عَلَى مَعْصِيَتِكَ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاعْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿گناه﴾

﴿۴۰۸۶﴾ خداوند! از تو آمرزش می‌طلبم از هر گناهی که دشمنانم با آن در پی آبروریزی من بودند و تو نقشه آن‌ها را از من برگرداندی، و کمکشان نکردی که مرا رسوا کنند، گویا من دوست توأم که مرا یاری کردی. پروردگارا! تا کی تو را معصیت کنم و تو مهلتم دهی، چقدر معصیت کردم طولانی شده، تو هم مؤاخذه نکردی؛ و از تو با وجود بدی کردارم درخواست کردم و تو عطا نمودی، پس کدام شکر است که بتواند در برابر حتی یکی از نعمت‌هایت قرار گیرد؟ پس درود فرست بر محمد و آل محمد و آن را بر من بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿۴۰۸۷﴾ خداوند! از تو برای تمام گناهانی که در آن‌ها از غیر تو ترسیدم یا با آن‌ها با دوستان دشمنی کردم و یا با دشمنان دوستی کردم یا دوستان را با آن خوار کردم یا خود را در معرض خشم قرار دادم طلب آمرزش می‌کنم. پس بر محمد و خاندانش درود فرست و گناهان مرا بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿۴۰۸۸﴾ خداوند! از تو آمرزش می‌طلبم برای هر گناهی که در علم تو گذشته که من با کمک و استعانت از قدرت تو انجام داده‌ام، آن قدرتی که تو را بر همه چیز توانا کرده است. پس بر محمد و آل محمد درود فرست و این‌گونه گناهان را بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿۴۰۸۹﴾ خداوند! از تو آمرزش می‌طلبم از هر گناهی که با صرف وقت و تأمل برای انجام آن و نائل شدن به ارتکاب آن، شب را به بیداری گذراندم، ولی صبح که شد، در لباس صالحان به‌سوی تو گام برداشتم درحالی‌که خلاف رضایت را در درون پنهان کرده بودم، ای پروردگار عالمیان؛ پس درود فرست بر محمد و آل محمد و آن را بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿۴۰۹۰﴾ خداوند! من از تو طلب آمرزش می‌کنم برای تمام گناهانی که من به سبب آن بر دوستی از دوستان تو ظلم و ستم روا داشتم یا با آن دشمنی از دشمنان را یاری کردم، یا در آن به‌جز با زبان محبت و لطف تو سخن گفتم، یا در آن با چیزی غیر از پیروی تو شاد و خرسند شدم. خداوند! بر محمد و خاندان پاکش درود فرست و [گناهان را] بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿۴۰۹۱﴾ خداوند! از تو آمرزش می‌طلبم از هر گناهی که خود از آن خبر دارم، یا فراموشش کرده‌ام یا به یاد می‌آورم، یا به عمد آن را انجام دادم یا از روی خطا به جا آورده‌ام، مواردی که بی شک از من سؤال خواهی کرد و نفسم پیش تو در گرو آن است، هر چند آن را فراموش کرده و از آن غافل شده باشم؛ پس بر محمد و آل محمد درود بفرست و آن را بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿۴۰۹۲﴾ خداوند! من از تو طلب آمرزش می‌کنم برای تمامی گناهانی که در آن نسبت زشت و ناروا به مخلوقات تو دادم یا با یکی از آفریدگانت به‌زشتی رفتار کردم، سپس نسبت به تو جسارت کرده و نافرمانی‌ات کردم. پس ای خداوند؛ بر محمد و خاندانش درود فرست و آن را بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿الذَّنْبُ﴾

﴿٤٠٩٣﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ قَدَّمْتُ إِلَيْكَ فِيهِ تَوْبَتِي ثُمَّ وَاجَهْتُ بِتَكْرُمِ قَسَمِي بِكَ وَ أَشْهَدْتُ عَلَى نَفْسِي بِذَلِكَ أَوْلِيَاءَكَ مِنْ عِبَادِكَ أَنِّي غَيْرُ عَائِدٍ إِلَى مَعْصِيَتِكَ فَلَمَّا قَصَدَنِي بِكَيْدِهِ الشَّيْطَانُ وَمَالَ بِي إِلَيْهِ الْخَذْلَانُ وَدَعَتْنِي نَفْسِي إِلَى الْعُصْيَانِ اسْتَرْتُ حَيَاءً مِنْ عِبَادِكَ جُرْأَةً مِنِّي عَلَيْكَ وَأَنَا أَعْلَمُ أَنَّهُ لَا يَكُنُّنِي مِنْكَ سِتْرٌ وَلَا بَابٌ وَلَا يَحْجُبُ نَظْرَكَ إِلَيَّ حِجَابٌ فَخَالَفْتُكَ فِي الْمَعْصِيَةِ إِلَى مَا نَهَيْتَنِي عَنْهُ ثُمَّ كَشَفْتَ السِّتْرَ عَنِّي وَ سَاوَيْتُ أَوْلِيَاءَكَ كَأَنِّي لَمْ أَزَلْ لَكَ طَائِعًا وَ إِلَى أَمْرِكَ مُسَارِعًا وَمِنْ وَعِيدِكَ فَارِعًا فَلَبَسْتُ عَلَى عِبَادِكَ وَ لَا يَعْرِفُ بَسِيرَتِي غَيْرُكَ فَلَمْ تُسَمِّنِي بِغَيْرِ سِمَتِهِمْ بَلْ أَسْبَغْتَ عَلَيَّ مِثْلَ نِعْمِهِمْ ثُمَّ فَضَّلْتَنِي فِي ذَلِكَ عَلَيْهِمْ حَتَّى كَأَنِّي عِنْدَكَ فِي دَرَجَتِهِمْ وَمَا ذَلِكَ إِلَّا بِحِلْمِكَ وَ فَضْلِ نِعْمَتِكَ فَلَكَ الْحَمْدُ مَوْلَايَ فَاسْأَلُكَ يَا اللَّهُ كَمَا سَتَرْتَهُ عَلَيَّ فِي الدُّنْيَا أَنْ لَا تَفْضَحَنِي بِهِ فِي الْقِيَامَةِ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٤٠٩٤﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ قَدَّمْتُ فِيهِ شَهْوَتِي عَلَى طَاعَتِكَ وَ أَثَرْتُ فِيهِ مَحَبَّتِي عَلَى أَمْرِكَ وَ أَرْضَيْتُ نَفْسِي فِيهِ بِسَخَطِكَ إِذْ رَهَّبْتَنِي مِنْهُ بِنَهْيِكَ وَ قَدَّمْتُ إِلَيَّ فِيهِ بِأَعْذَارِكَ وَ احْتَجَجْتُ عَلَيَّ فِيهِ بِوَعِيدِكَ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اغْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٤٠٩٥﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ كَتَبْتَهُ عَلَيَّ بِسَبَبِ عُجْبٍ كَانَ مِنِّي بِنَفْسِي أَوْ رِيَاءٍ أَوْ سُمْعَةٍ أَوْ خِيَلَاءٍ أَوْ فَرَحٍ أَوْ حَقْدٍ أَوْ مَرَحٍ أَوْ أَشْرٍ أَوْ بَطَرٍ أَوْ حَمِيَّةٍ أَوْ عَصِيَّةٍ أَوْ رِضًا أَوْ سَخَطٍ أَوْ شُحٍّ أَوْ سَخَاءٍ أَوْ ظَلَمٍ أَوْ خِيَانَةٍ أَوْ سَرَقَةٍ أَوْ كَذِبٍ أَوْ نَمِيمَةٍ أَوْ لَعِبٍ أَوْ نَوْعٍ مِمَّا يُكْتَسَبُ بِمِثْلِهِ الذُّنُوبُ وَ يَكُونُ فِي اجْتِرَاحِهِ الْعَطْبُ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اغْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٤٠٩٦﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ لَا يُنَالُ بِهِ عَهْدُكَ وَ لَا يُؤْمَنُ بِهِ غَضَبُكَ وَ لَا تَنْزِلُ مَعَهُ رَحْمَتُكَ وَ لَا تَدُومُ مَعَهُ نِعْمَتُكَ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اغْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿گناه﴾

﴿۴۰۹۳﴾ خداوند! از تو آمرزش می‌طلبم از هر گناهی که توبه‌ی خویش را تقدیم به تو کردم، آنگاه با سوگند بزرگی که یاد کردم با تو روبرو شدم و اولیایت را از میان بندگان بر خود شاهد گرفتم که دیگر به‌سوی معصیت باز نمی‌گردم، ولی آنگاه که شیطان به کید و حيله مرا هدف گرفت و خواری و بیچارگی‌ام مرا به‌سوی آن کشانید و نفسم مرا به سمت آن معصیت خواند، خود را از بندگان مخفی کردم که خجالت نکشم، و این از گستاخی من نسبت به تو بود، درحالی‌که من می‌دانم که هیچ پرده و دری مرا از تو پنهان نمی‌کند و هیچ حجابی نظر تو را از من نمی‌پوشاند؛ پس تو را مخالفت کرده و به آنچه مرا از آن نهی کرده بودی مبادرت نمودم، سپس پرده را کنار زده و خود را با اولیایت هم‌رتبه قرار دادم، گویا همیشه مطیع تو بوده و به‌سوی اوامرت شتابان، و از تهدیدهایت هراسان بوده‌ام. ظاهراً را آنگونه آراستم که به بندگان مشتبه شد، در حالی‌که غیر از تو کسی از درون من آگاه نبود، تو نیز مرا به جز آن گونه که آن‌ها مرا می‌شناختند معرفی نکردی، بلکه حتی نعمت‌هایی که به آن‌ها می‌دادی را به من عطا کردی، سپس مرا بر آن‌ها برتری دادی، گویا نزد تو هم رتبه‌ی آن‌ها هستم، و این همه نیست مگر به‌واسطه‌ی حلم و بردباری تو و نعمت فراوان تو به من. پس ای مولای من، سپاس تو راست. مولای من، از تو درخواست می‌کنم که همان گونه که در دنیا این‌ها را بر من پوشانیدی، در روز قیامت نیز مرا رسوا نکنی، ای مهربان‌ترین مهربانان.

﴿۴۰۹۴﴾ خداوند! من از تو طلب آمرزش می‌کنم برای تمامی گناهانی که در آن شهواتم را بر فرمان و اطاعت تو مقدم داشتم، و در آن دلخواه خودم را به امر و فرمان تو ترجیح دادم، و در آن به ناخرسندی تو راضی شدم، هنگامی‌که با نهی خودت مرا از آن [گناه] ترسانیدی، و پرهیزدادن‌ها و هشدارهایت را به من تقدیم کردی، و در آن با وعده‌های ترسناک استدلال کردی، با این حال من امر تو را گردن ننهادم. خداوند! بر محمد و خاندان پاکش درود فرست و [گناه‌م را] بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿۴۰۹۵﴾ خداوند! از تو آمرزش می‌طلبم برای هر گناهی که بر من نوشته‌ای، به جهت خودپسندی که در من به وجود آمده، یا خودنمایی، یا خودستایی، یا تکبر، یا شادمانی، یا کینه، یا خوشی، یا لذت مستانه، یا شادی، یا حمیت، یا تعصب، یا خشنودی، یا خشم، یا بخشندگی، یا بخل، یا ظلم، یا خیانت، یا دزدی، یا دروغ، یا سخن‌چینی، یا لهو و لعب، یا هر نوع کاری که با مانند آن مرتکب گناه می‌شوند و هرکس آن را انجام دهد خود را به هلاکت می‌اندازد، پس بر محمد و آل محمد درود فرست و آن را بر من بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿۴۰۹۶﴾ خداوند! از تو طلب آمرزش می‌کنم برای هر گناهی که انجام آن مورد تمایل تو نیست، و از غضب تو ایمن نمی‌باشد، و با آن (گناه) رحمت تو نازل نمی‌شود، و نعمت تو تداوم نمی‌یابد، خداوند! بر محمد و خاندان پاکش درود فرست و [گناه‌م را] بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿الذنب﴾

﴿٤٠٩٧﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ لَحِقَنِي بِسَبَبِ عُثْبَى عَلَيْكَ فِي احْتِبَاسِ الرِّزْقِ عَنِّي وَإِعْرَاضِي عَنْكَ وَمِيلِي إِلَى عِبَادِكَ بِالِاسْتِكَانَةِ لَهُمْ وَالتَّضَرُّعِ إِلَيْهِمْ وَقَدْ أَسْمَعَنِي قَوْلَكَ فِي مُحْكَمِ كِتَابِكَ فَمَا اسْتَكَانُوا لِرَبِّهِمْ وَمَا يَتَضَرَّعُونَ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاعْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٤٠٩٨﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ لَحِقَنِي بِسَبَبِ نِعْمَةٍ أَنْعَمْتَ بِهَا عَلَيَّ فَقَوَّيْتُ بِهَا عَلَى مَعْصِيَتِكَ وَخَالَفْتُ بِهَا أَمْرَكَ وَقَدِمْتُ بِهَا عَلَى وَعِيدِكَ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاعْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٤٠٩٩﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ لَزِمَنِي بِسَبَبِ كُرْبَةٍ اسْتَعَنْتُ عِنْدَهَا بِغَيْرِكَ أَوْ اسْتَبَدَّدْتُ بِأَحَدٍ مِنْهَا ذُنُوبَكَ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاعْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٤١٠٠﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ لَمْ يَطْلُعْ عَلَيْهِ أَحَدٌ سِوَاكَ وَلَا عَلِمَهُ أَحَدٌ غَيْرُكَ وَلَا يُنْجِيَنِي مِنْهُ إِلَّا حِلْمُكَ وَلَا يَسْعُهُ إِلَّا عَفْوُكَ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاعْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٤١٠١﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ مَالَأَتْ فِيهِ عَلَى أَحَدٍ مِنْ خَلْقِكَ أَوْ آسَأَتْ بِسَبَبِهِ إِلَى أَحَدٍ مِنْ بَرِيَّتِكَ أَوْ زَيَّنَتْهُ لِي نَفْسِي أَوْ أَشْرَتْ بِهِ إِلَيَّ غَيْرِي أَوْ دَلَّتْ عَلَيْهِ سِوَايَ أَوْ أَصْرَرْتُ عَلَيْهِ بِعَمْدِي أَوْ أَقَمْتُ عَلَيْهِ بِجَهْلِي فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاعْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٤١٠٢﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ مَثَلَتْهُ فِيَّ نَفْسِي اسْتِقْلَالًا لَهُ وَصَوَّرْتُ لِي اسْتِصْفَاةً وَهَوَّنْتُ عَلَى الْاسْتِخْفَافِ بِهِ حَتَّى أَوْرَطَنِي فِيهِ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاعْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٤١٠٣﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ مَدَحْتُهُ بِلِسَانِي أَوْ أَضْمَرَهُ جَنَانِي أَوْ هَشَّتْ إِلَيْهِ نَفْسِي أَوْ آتَيْتُهُ بِفَعَالِي أَوْ كَتَبْتُهُ بِيَدِي فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاعْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿گناه﴾

﴿۴۰۹۷﴾ خداوندا! از تو آمرزش می‌طلبم برای هر گناهی که مرا به خاطر پرخاش و ناشکری و روی‌گردانی از تو و رفتن در خانه‌ی بندگان با خواری و ذلت در هنگام حبس رزق و بسته‌شدن در روزی در بر گرفته، آنگاه که با زاری به سراغ بندگان رفتم درحالی‌که کلامت را در کتاب محکمت به گوشم رسانده بودی: «آنان برای پروردگارشان اظهار خضوع و تضرع نکردند». پس بر محمد و آل محمد درود فرست و این گناه مرا بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿۴۰۹۸﴾ خداوندا! از تو آمرزش می‌طلبم از هر گناهی که گریبانگیرم شد به‌واسطه‌ی نعمتی که به من عطا کردی، و با آن قوت بر معصیت پیدا کردم و مخالفت امر تو نمودم و با آن به‌سوی وعده‌ی عذابت نزدیک شدم، پس بر محمد و آل محمد درود فرست و آن را بر من بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿۴۰۹۹﴾ خداوندا! از تو آمرزش می‌طلبم برای هر گناهی که همراهم گشت به خاطر گرفتاری که در آن از غیر تو کمک خواستم یا در آن گرفتاری به کسی جز تو پناه بردم، پس بر محمد و آل محمد درود فرست و اینگونه گناه‌ها را بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿۴۱۰۰﴾ خداوندا! از تو طلب آمرزش می‌کنم برای تمامی گناهانی که کسی جز تو از آن‌ها باخبر نیست و کسی جز تو به آن دانا نیست و جز بردباری تو، مرا از آن نجات نمی‌بخشد، و جز عفو تو چیزی گنجایش آن را نخواهد داشت. خداوندا! بر محمد و خاندان پاکش درود فرست و [گناه‌ها را] بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿۴۱۰۱﴾ خداوندا! از تو آمرزش می‌طلبم از هر گناهی که علیه یکی از بندگان در آن معاونت کردم و به‌واسطه‌ی آن به یکی از بندگان توهین کردم، یا نفسم آن را برایم زینت داد، یا دیگری را به‌سوی آن راهنمایی کردم و یا غیر خود را به‌سوی آن دلالت نمودم، یا بر آن اصرار ورزیدم، یا از روی نادانی در آن مقیم شدم، پس بر محمد و آل محمد درود فرست و آن را بر من بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿۴۱۰۲﴾ خداوندا! از تو آمرزش می‌طلبم برای هر گناهی که با کوچک‌شمردن آن در نفسم آن را تصوّر کردم، پس حقیرشمردن آن را برایم مجسم نمود و خفیف‌شمردن آن را بر من آسان کرد تا آنکه مرا در ورطه‌ی آن فرو برد، پس بر محمد و آل محمد درود فرست و این گناه مرا بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿۴۱۰۳﴾ خداوندا! از تو آمرزش می‌طلبم از هر گناهی که آن را با زبان تعریف کردم، یا در دل به فکر آن بودم یا نفسم به آن مشتاق گشت، یا به کردارم آن را انجام داده یا با دست آن را نوشتم، پس بر محمد و آل محمد درود فرست و آن را بر من بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿الذنب﴾

﴿٤١٠٤﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرْكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ مَدَحْتُهُ بِلِسَانِي أَوْ هَشَّتْ إِلَيْهِ نَفْسِي أَوْ حَسَنَتْهُ بِيَعَالِي أَوْ حَشَّتْ إِلَيْهِ بِمَقَالِي وَهُوَ عِنْدَكَ قَبِيحٌ تُعَذِّبُنِي عَلَيْهِ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاعْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٤١٠٥﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرْكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ مَقَتَ نَفْسِي عَلَيْهِ إِجْلَالًا لَكَ فَأَظْهَرْتُ لَكَ التَّوْبَةَ فَقَبِلْتَ وَسَأَلْتُكَ الْعَفْوَ فَعَفَوْتَ ثُمَّ مَالَ بِي الْهَوَى إِلَى مُعَاوَدَتِهِ طَمَعًا فِي سَعَةِ رَحْمَتِكَ وَكَرِيمِ عَفْوِكَ نَاسِيًا لَوْعِيدِكَ رَاجِيًا لِجَمِيلِ وَعْدِكَ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاعْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٤١٠٦﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرْكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ نَسِيتُهُ فَأَحْصَيْتُهُ وَتَهَاوَنْتُ بِهِ فَأَثْبَتَهُ وَجَاهَرْتُ بِهِ فَسَتَرْتَهُ عَلَيَّ وَلَوْ ثُبْتُ إِلَيْكَ مِنْهُ لَغَفَرْتَهُ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاعْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٤١٠٧﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرْكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ نَهَيْتَنِي عَنْهُ فَخَالَفْتُكَ إِلَيْهِ أَوْ حَذَرْتَنِي إِيَّاهُ فَأَقَمْتُ عَلَيْهِ أَوْ قَبَحْتُهُ لِي فَزَيَّنْتُهُ لِنَفْسِي فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاعْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٤١٠٨﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرْكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ وَاجَهْتُكَ بِهِ وَقَدْ أَيقَنْتُ أَنَّكَ تَرَانِي عَلَيْهِ وَأَغْفِلْتَ أَنْ أَتُوبَ إِلَيْكَ مِنْهُ وَأَنْسَيْتُ أَنْ أَسْتَغْفِرَكَ لَهُ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاعْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٤١٠٩﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرْكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ يُبْغِضُنِي إِلَى عِبَادِكَ وَيَنْفِرُ عَنِّي أَوْلِيَاءَكَ أَوْ يُوحِشُ مِنِّي أَهْلَ طَاعَتِكَ لَوْحِشَةِ الْمَعَاصِي وَرُكُوبِ الْخُوبِ وَكَأَبَةِ الذُّنُوبِ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاعْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٤١١٠﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرْكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ يَدْعُو إِلَى الْغَى وَيُضِلُّ عَنِ الرُّشْدِ وَيَقِلُّ الرِّزْقَ وَيَمْحُو الْبَرَكَهَ وَيُحْمِلُ الذِّكْرَ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَاعْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٤١١١﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرْكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ يَدْعُو إِلَى الْكُفْرِ وَيُطِيلُ الْفِكْرَ وَيُورِثُ الْفَقْرَ وَيَجْلِبُ الْعُسْرَ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاعْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿گناه﴾

﴿۴۱۰۴﴾ خداوندا! از تو آمرزش می‌طلبم برای هر گناهی که با زبان آن را مدح کردم، یا نفسم به‌سوی آن مشتاق گشت، یا با کردار خود آن را نیکو جلوه دادم، یا با گفتارم به آن تشویق کردم، درحالی‌که آن نزد تو قبیح بوده و بر آن عذابم می‌کنی، پس بر محمد و آل محمد درود فرست و این گناه مرا بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿۴۱۰۵﴾ خداوندا! از تو آمرزش می‌طلبم برای هر گناهی که به خاطر تعظیم تو با نفس خویش دشمن گشته و اظهار توبه نمودم و تو پذیرفتی، و از تو درخواست عفو کردم و تو عفو نمودی، ولی پس از آن هوای نفس مرا به‌سوی آن مایل کرد تا اینکه به طمع رحمت وسیع تو، عفو کریمانه‌ات و یا فراموشی تهدیدت و آرزوی وعده‌ی جمیلت، دوباره به آن بازگشتم، پس بر محمد و آل محمد درود فرست و این گناه مرا بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿۴۱۰۶﴾ خداوندا! از تو آمرزش می‌طلبم از هر گناهی که آن را فراموش کرده‌ام ولی تو به شمارش آورده‌ای، و آن را سبک شمرده‌ام و تو آن را نوشته‌ای و من آن را آشکارا مرتکب شده‌ام و تو آن را پوشانده‌ای، درحالی‌که اگر از آن توبه می‌کردم حتماً می‌آمرزیدی، پس بر محمد و آل محمد درود فرست و آن را بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿۴۱۰۷﴾ خداوندا! از تو آمرزش می‌طلبم از هر گناهی که مرا از آن نهی کردی و من مخالفت نمودم، یا مرا از آن برحذر داشتی و من بر ارتکاب آن ایستادگی کردم، یا آن را برایم زشت شمردی و من آن را بر خود زینت دادم، پس بر محمد و آل محمد درود فرست و آن را بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿۴۱۰۸﴾ خداوندا! از تو آمرزش می‌طلبم از هر گناهی که با آن با تو روبرو شدم و یقین داشتم که تو مرا در آن حال می‌بینی و غافل شدم که از آن توبه کنم، و فراموش کردم که از آن استغفار نمایم، پس بر محمد و آل محمد درود فرست و آن را بر من بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿۴۱۰۹﴾ خداوندا! از تو آمرزش می‌طلبم برای هر گناهی که مرا نزد بندگان مبغوض می‌دارد و اولیائت را از من متنفر می‌سازد، یا اهل اطاعت را به جهت وحشت از معاصی و ارتکاب و اندوه جرائم، از من به وحشت می‌اندازد، پس بر محمد و آل محمد درود فرست و این گناه مرا بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿۴۱۱۰﴾ خداوندا! از تو آمرزش می‌طلبم از هر گناهی که به‌سوی گمراهی می‌کشاند و از راه هدایت دور می‌کند، روزی را کم و برکت را از بین می‌برد، میراث گذشته را نابود و نام آدمی را از خاطرها می‌برد، پس بر محمد و آلش درود فرست و آن را بر من بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿۴۱۱۱﴾ خداوندا! از تو آمرزش می‌طلبم برای هر گناهی که به کفر می‌کشد و فکر و تحیر را زیاد می‌کند و موجب فقر می‌شود و سختی را پیش می‌کشد، پس بر محمد و آل محمد درود فرست و این گناه مرا بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿الذَّنْبُ﴾

﴿٤١١٢﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرْكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ يَدْعُو لِي غَضَبَكَ أَوْ يُدْنِي مِنْ سَخَطِكَ أَوْ يَمِيلُ بِي إِلَى مَا نَهَيْتَنِي عَنْهُ أَوْ يَنَاقِ بِي عَمَّا دَعَوْتَنِي إِلَيْهِ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَاغْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٤١١٣﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرْكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ يُدْنِي الْآجَالَ وَيَقْطَعُ الْأَمَالَ وَيَنْتَرُ الْأَعْمَارَ فَهَتْ بِهِ أَوْ صَمَتَتْ عَنْهُ حَيَاءً مِنْكَ عِنْدَ ذِكْرِهِ أَوْ أَكْنَنَتْهُ فِي صَدْرِي أَوْ عَلِمْتَهُ مِنِّي فَإِنَّكَ تَعْلَمُ السِّرَّ وَأَخْفَى فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاغْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٤١١٤﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرْكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ يَرُدُّ عَنْكَ دُعَائِي أَوْ يَقْطَعُ مِنْكَ رَجَائِي أَوْ يُطِيلُ فِي سَخَطِكَ عَنَّا أَوْ يَقْصُرُ عِنْدَكَ أَمَلِي فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاغْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٤١١٥﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرْكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ يُزِيلُ النِّعَمَ أَوْ يُجِلُّ النِّقَمَ أَوْ يُعَجِّلُ الْعَدَمَ أَوْ يُكْثِرُ النَّدَمَ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاغْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٤١١٦﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرْكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ يَصْرِفُ عَنِّي رَحْمَتَكَ أَوْ يُجِلُّ بِي نِقْمَتَكَ أَوْ يَحْرِمُنِي كَرَامَتَكَ أَوْ يُزِيلُ عَنِّي نِعْمَتَكَ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاغْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٤١١٧﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرْكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ يَعْقُبُ الْحَسْرَةَ وَيُورِثُ النَّدَامَةَ وَيَحْبِسُ الرِّزْقَ وَيَرُدُّ الدُّعَاءَ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاغْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٤١١٨﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرْكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ يَعْقُبُ الْيَأْسَ مِنْ رَحْمَتِكَ وَالْقُنُوطَ مِنْ مَغْفِرَتِكَ وَالْحِرْمَانَ مِنْ سَعَةِ مَا عِنْدَكَ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاغْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٤١١٩﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرْكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ يَكُونُ فِي اجْتِرَاحِهِ قَطْعُ الرِّزْقِ وَرَدُّ الدُّعَاءِ وَتَوَاتُرُ الْبَلَاءِ وَوُرُودُ الْهُمُومِ وَتَضَاعُفُ الْغُومِ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاغْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿گناه﴾

﴿۴۱۱۲﴾ خداوندا! از تو آمرزش می‌طلبم از هر گناهی که موجب غضبت می‌شود، یا مرا به خشم نزدیک می‌کند، یا مرا به‌سوی آنچه نهی کرده‌ای می‌کشاند، یا از آنچه که مرا به آن دعوت کرده‌ای دور می‌نماید، پس بر محمد و آلش درود بفرست و آن را بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿۴۱۱۳﴾ خداوندا! از تو آمرزش می‌طلبم برای هر گناهی که موجب نزدیکی مرگ و اجل می‌گردد، و موجب قطع امیدها و آرزوها می‌گردد و عمرها را کوتاه می‌کند. چه بر زبان آورده‌ام یا هنگامی که آن را به یاد آوردم به خاطر شرمندگی از تو، از آن دم فرو بستم، یا آن را در سینه پنهان کرده‌ام، یا تو آن را می‌دانی، زیرا تو به هر سرّ و مخفی‌تر از آن آگاهی، پس بر محمد و آل محمد درود فرست و این گناه مرا بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿۴۱۱۴﴾ خداوندا! از تو آمرزش می‌طلبم برای هر گناهی که مانع قبولی دعایم می‌گردد، یا امیدم را به تو قطع می‌نماید، یا خوایم را در خشم طولانی می‌کند یا آرزوم را از تو کم می‌کند، پس بر محمد و آل محمد درود فرست و این گناه مرا بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿۴۱۱۵﴾ خداوندا! از تو آمرزش می‌طلبم از هر گناهی که نعمت‌ها را از بین می‌برد و بدبختی را فرود می‌آورد یا موجب تعجیل در فنا و نیستی می‌شود، یا باعث پشیمانی بسیار می‌گردد، پس بر محمد و آل محمد درود فرست و این گناه مرا بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿۴۱۱۶﴾ خداوندا! از تو آمرزش می‌طلبم از هر گناهی که موجب شد رحمت را از من برگرداند، یا عذاب را بر من فرود آورد یا مرا از کرامت محروم گرداند و یا نعمت را از من زایل کند، پس بر محمد و آل محمد درود فرست و آن را بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿۴۱۱۷﴾ خداوندا! از تو آمرزش می‌طلبم از هر گناهی که موجب حسرت و سبب پشیمانی و ندامت و باعث بند آمدن روزی و رد شدن دعا می‌گردد. پس بر محمد و آل محمد درود بفرست و آن را بر من بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿۴۱۱۸﴾ خداوندا! از تو آمرزش می‌طلبم برای هر گناهی که یأس از رحمت، و ناامیدی از مغفرت و محروم ماندن از فروانی آنچه نزد توست را در پی دارد، پس بر محمد و آل محمد درود فرست و این گناه مرا بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿۴۱۱۹﴾ خداوندا! از تو آمرزش می‌طلبم برای هر گناهی که در ارتکاب آن قطع روزی، و رد شدن دعا، و پی‌درپی آمدن بلا، و روی آوردن ناراحتی‌ها و مضاعف شدن غم‌هاست، پس بر محمد و آل محمد درود فرست و این گناه مرا بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿الذَّنْبُ﴾

﴿٤١٢٠﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرْكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ يَمَحِقُ الْحَسَنَاتِ وَيُضَاعِفُ السَّيِّئَاتِ وَيُعَجِّلُ النَّقِمَاتِ وَيُعْظِيكَ يَا رَبَّ السَّمَاوَاتِ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاغْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٤١٢١﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرْكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ يُمِيتُ الْقَلْبَ وَيَشْعَلُ الْكَرْبَ وَيُرْضِي الشَّيْطَانَ وَيُسْخِطُ الرَّحْمَنَ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاغْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٤١٢٢﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرْكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ يُوجِبُ سَوَادَ الْوُجُوهِ يَوْمَ تَبْيَضُ وَجُوهُ أَوْلِيَائِكَ وَتَسْوَدُ وَجُوهُ أَعْدَائِكَ إِذَا أَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتْلَاوُمُونَ فَقِيلَ لَهُمْ لَا تَخْتَصِمُوا لَدَيَّ وَقَدْ قَدَّمْتُ إِلَيْكُمْ بِالْوَعِيدِ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاغْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٤١٢٣﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرْكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ يُوجِبُ عَلَى صَغِيرِهِ أَلِيمَ عَذَابِكَ وَ يُحِلُّ بِي كَبِيرَهُ شَدِيدَ عِقَابِكَ وَ فِي إِيْتَانِهِ تَعْجِيلَ نَقِمَتِكَ وَ فِي الْإِصْرَارِ عَلَيْهِ زَوَالَ نِعْمَتِكَ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاغْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٤١٢٤﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرْكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ يُورِثُ الْأَسْقَامَ وَالْفَنَاءَ وَ يُوجِبُ النَّقْمَ وَالْبَلَاءَ وَ يَكُونُ فِي الْقِيَامَةِ حَسْرَةً وَ نَدَامَةً فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاغْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٤١٢٥﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرْكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ يُورِثُ الْفَنَاءَ أَوْ يُحِلُّ الْبَلَاءَ أَوْ يَشْمَتُ الْأَعْدَاءَ أَوْ يَكْشِفُ الْغَطَاءَ أَوْ يَخْسِفُ قَطْرَ السَّمَاءِ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاغْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٤١٢٦﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرْكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ يُورِثُ النَّسْيَانَ لِذِكْرِكَ وَ يُعْظِبُ الْغَفْلَةَ عَنْ تَحْذِيرِكَ أَوْ يُمَادِي فِي الْأَمْنِ مِنْ أَمْرِكَ أَوْ يَطْمَعُ فِي طَلَبِ الرِّزْقِ مِنْ عِنْدِ غَيْرِكَ أَوْ يُؤَيِّسُ مِنْ خَيْرٍ مَا عِنْدَكَ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاغْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٤١٢٧﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاسْتَغْفِرْكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ يُورِثُ سَوَادَ الْوُجُوهِ يَوْمَ تَبْيَضُ وَجُوهُ أَوْلِيَائِكَ وَ تَسْوَدُ وَجُوهُ أَعْدَائِكَ إِذَا أَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتْلَاوُمُونَ فَقِيلَ لَهُمْ لَا تَخْتَصِمُوا لَدَيَّ وَقَدْ قَدَّمْتُ إِلَيْكُمْ بِالْوَعِيدِ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاغْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿گناه﴾

﴿۴۱۲۰﴾ خداوند! از تو آمرزش می‌طلبم از هر گناهی که نیکی‌ها را نابود و بدی‌ها را دو چندان می‌کند، بدبختی‌ها را با شتاب به‌سوی انسان سوق داده و تو را ای پروردگار آسمان‌ها، به غضب می‌آورد، پس بر محمد و آل محمد درود فرست و این گناه مرا بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿۴۱۲۱﴾ خداوند! از تو آمرزش می‌طلبم برای هر گناهی که دل را می‌میراند و آتش مشکلات را می‌افروزد و شیطان را خشنود و خدای رحمان را به خشم می‌آورد، پس بر محمد و آل محمد درود فرست و این گناه مرا بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿۴۱۲۲﴾ خداوند! از تو آمرزش می‌طلبم برای هر گناهی که باعث روسیاهی می‌شود، در آن روزی که چهره‌ی دوستان سفید و چهره‌ی دشمنان سیاه می‌گردد. آن زمانی که گروهی یکدیگر را ملامت می‌کنند، پس گفته می‌شود: «نزد من با همدیگر مخاصمه نکنید، چرا که من این وعیدم را به شما رسانده بودم»، پس بر محمد و آل محمد درود فرست و این گناه مرا بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿۴۱۲۳﴾ خداوند! از تو آمرزش می‌طلبم از هر گناهی که کوچک آن باعث عذاب دردناک تو، و بزرگ آن عقوبت شدیدت را در پی دارد، و انجام دادن آن باعث تعجیل نعمت می‌گردد، و اصرار بر آن زوال نعمت در پی دارد. پس بر محمد و آل محمد درود فرست و این گناه مرا بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿۴۱۲۴﴾ خداوند! از تو آمرزش می‌طلبم از هر گناهی که موجب بیماری و نابودی، و باعث گرفتاری‌ها و بلاها می‌شود، و در قیامت حسرت و ندامت در پی خواهد داشت، پس بر محمد و آل محمد درود فرست و آن را بر من بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿۴۱۲۵﴾ خداوند! از تو آمرزش می‌طلبم از هر گناهی که موجب هلاکت و فنا یا نزول بلا و یا باعث شتمان دشمنان، و یا موجب پرده‌داری گردد یا سبب حبس باران شود، پس بر محمد و آل محمد درود فرست و آن را بر من بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿۴۱۲۶﴾ خداوند! از تو آمرزش می‌طلبم برای هر گناهی که باعث فراموشی یاد تو و غفلت از هشدارهایت خواهد بود، یا مرا در امنیت از مکر قرار دهد، یا مرا به طمع می‌اندازد که از غیر تو طلب روزی کنم، یا از خیری که نزد توست مأیوس می‌سازد. پس بر محمد و آل محمد درود فرست و این گناه مرا بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿۴۱۲۷﴾ خداوند! از تو آمرزش می‌طلبم برای هر گناهی که باعث روسیاهی می‌شود، در آن روزی که چهره‌ی دوستان سفید و چهره‌ی دشمنان سیاه می‌گردد. آن زمانی که گروهی یکدیگر را ملامت می‌کنند، پس گفته می‌شود: «نزد من با همدیگر مخاصمه نکنید، چرا که من این وعیدم را به شما رسانده بودم»، پس بر محمد و آل محمد درود فرست و این گناه مرا بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿الذَّنْبُ﴾

﴿٤١٢٨﴾ الزهراء عليها السلام: أَنْ تَغْفِرَ لِي كُلَّ ذَنْبٍ أَذْنَبْتُهُ فِي ظُلَمِ اللَّيْلِ وَضَوْءِ النَّهَارِ عَمْدًا أَوْ خَطَاً سِرّاً أَوْ عَلَانِيَةً؛ بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ١١٥

﴿٤١٢٩﴾ امير المؤمنين عليه السلام: أَنَا أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ؛ بحار الأنوار، ج ٣٣، ص ٣٥٣

﴿٤١٣٠﴾ امير المؤمنين عليه السلام: أَنَّهُ رَأَى رَجُلًا يَدْعُو مِنْ دُفْتَرٍ دُعَاءً طَوِيلًا فَقَالَ لَهُ يَا هَذَا الرَّجُلُ إِنَّ الَّذِي يَسْمَعُ الْكَثِيرَ هُوَ يُجِيبُ عَنِ الْقَلِيلِ فَقَالَ الرَّجُلُ يَا مَوْلَايَ فَمَا أَصْنَعُ قَالَ قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى كُلِّ نِعْمَةٍ وَأَسْأَلُ اللَّهَ مِنْ كُلِّ خَيْرٍ وَأَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ كُلِّ شَرٍّ وَأَسْتَغْفِرُ اللَّهَ مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ٢٤٢

﴿٤١٣١﴾ الرسول ﷺ: طُوبَى لِمَنْ وَجَدَ فِي صَحِيفَةِ عَمَلِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ تَحْتَ كُلِّ ذَنْبٍ أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ؛ وسائل الشيعة، ج ١٦، ص ٦٩

﴿٤١٣٢﴾ الصادق عليه السلام: فَاغْفِرْ لِي كُلَّ ذَنْبٍ أَذْنَبْتُهُ وَنَسِيتُهُ وَهُوَ عِنْدَكَ فِي كِتَابٍ مُبِينٍ؛ روضة الواعظين، ج ٢، ص ٣٥٥

﴿٤١٣٣﴾ الرسول ﷺ: قَالَ لِلَّهِ لِفَاطِمَةَ عليها السلام أَشْهَدِي ذَنْبَ ذِيحِكِ فَإِنَّ أَوَّلَ قَطْرَةٍ مِنْهَا يَغْفِرُ اللَّهُ بِهَا كُلَّ ذَنْبٍ عَلَيْكَ وَكُلَّ خَطِيئَةٍ عَلَيْكَ إِلَى أَنْ قَالَ وَهَذَا لِلْمُسْلِمِينَ عَامَّةً؛ وسائل الشيعة، ج ١٤، ص ١٥١

﴿٤١٣٤﴾ قَصَدْنَا نَبِيَّكَ مُسْتَشْفِعِينَ بِهِ إِلَيْكَ مِنْ ذُنُوبِنَا وَمَا أَثْقَلَ ظُهُورَنَا مِنْ أَوْزَارِنَا تَائِبِينَ مِنْ زَلَلِنَا مُعْتَرِفِينَ بِخَطَايَانَا مُسْتَغْفِرِينَ مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ اكْتَسَبْنَاهُ بِأَعْيُنِنَا؛ بحار الأنوار، ج ٩٧، ص ١٧٣

﴿٤١٣٥﴾ لَا تَنْقُضِي مَسْأَلَتِي حَتَّى تَغْفِرَ لِي كُلَّ ذَنْبٍ أَذْنَبْتُهُ وَكُلَّ شَيْءٍ تَرَكْتُهُ مِمَّا أَمَرْتَنِي بِهِ وَكُلَّ شَيْءٍ أَتَيْتُهُ مِمَّا نَهَيْتَنِي عَنْهُ وَكُلَّ شَيْءٍ كَرِهْتُمْ مِنْ أَمْرِي وَعَمَلِي وَكُلَّ شَيْءٍ تَعَدَّيْتُهُ مِنْ أَمْرِكَ وَحُدُودِكَ وَكُلَّ شَيْءٍ وَعَدْتُمْ فَأَخْلَفْتُمْ وَكُلَّ شَيْءٍ عَهَدْتُمْ فَنَقَضْتُمْ وَكُلَّ ذَنْبٍ فَعَلْتُهُ وَكُلَّ ظُلْمٍ ظَلَمْتُهُ وَكُلَّ جَوْرٍ جَوَرْتُهُ وَكُلَّ رِيعٍ زَغْتُهُ وَكُلَّ سَقَمٍ سَقَمْتُهُ وَكُلَّ سُوءٍ أَتَيْتُهُ قَدِيمًا أَوْ حَدِيثًا صَغِيرًا أَوْ كَبِيرًا دَقِيقًا أَوْ جَلِيلًا مِمَّا أَعْلَمُ وَمِمَّا لَا أَعْلَمُ؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ١٣١

﴿٤١٣٦﴾ الرسول ﷺ: قَالَتْ أُمِّي فَاطِمَةُ بِنْتُ الْحُسَيْنِ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فِي النَّوْمِ فَقَالَ لِي يَا بَنِيَّةُ لَا تُخْسِرِي مِيزَانَكَ وَأَقِيمِي وَزَنَّهُ وَثَقْلِيهِ بِقِرَاءَةِ آيَةِ الْكُرْسِيِّ فَمَا قَرَأَهَا مِنْ أَهْلِ أَحَدٍ إِلَّا ارْتَجَّتِ السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ بِمَلَائِكَتِهَا وَقَدَسُوا بِزَجَلِ التَّسْبِيحِ وَالتَّهْلِيلِ وَالتَّقْدِيسِ وَالتَّعْجِيدِ ثُمَّ دَعَوْا بِأَجْمَعِهِمْ لِقَارِئِهَا يُغْفَرُ لَهُ كُلُّ ذَنْبٍ وَيَجَاوِزُ عَنْهُ كُلُّ خَطِيئَةٍ؛ بحار الأنوار، ج ٨٦، ص ٣٥٥

﴿گناه﴾

﴿۴۱۲۸﴾ تمام گناهان مرا ببخش، چه آن‌ها را که در تاریکی شب مرتکب شده‌ام چه در روشنایی روز، چه عمدی بوده باشد و چه از روی خطا، در خفا بوده و یا در آشکار.

﴿۴۱۲۹﴾ از تمام گناهان از درگاه خدا طلب آمرزش می‌کنم.

﴿۴۱۳۰﴾ امام علی علیه السلام مردی را دید که از دفتری دعایی طولانی می‌خواند. به او گفت: ای مرد؛ کسی که زیاد را می‌شنود کم را نیز اجابت می‌کند. مرد گفت: چه بگویم؟ امام علیه السلام فرمود: بگو «سپاس و ستایش به خاطر همه‌ی نعمت‌ها مخصوص خداست، همه‌ی خیرها را از خدا می‌خواهم و از همه‌ی بدی‌ها به خدا پناه می‌برم و از همه‌ی گناهان از خدا آمرزش می‌طلبم».

﴿۴۱۳۱﴾ خوشا به حال کسی که روز قیامت در نامه‌ی عملش زیر هر گناهی «استغفر الله» بیابد.

﴿۴۱۳۲﴾ هر گناهی را که انجام داده‌ام و آن را فراموش کرده‌ام و آن در محضر تو، در کتابی آشکار ثبت است، بیامرز.

﴿۴۱۳۳﴾ رسول خدا صلی الله علیه و آله به حضرت فاطمه علیها السلام فرمود: قربانی‌شدن قربانی‌ات را مشاهده کن؛ چراکه خداوند با اولین قطره‌ی [خون] او تمام گناهان و خطاهای تو را می‌آمرزد ... این برای همه‌ی مسلمانان است.

﴿۴۱۳۴﴾ رو به‌سوی پیامبر تو کردیم درحالی‌که به درگاه تو، او را شفیع گناهانمان کرده‌ایم که بر پشتمان سنگینی می‌کند؛ و از لغزش‌هایمان توبه کرده و به گناهانمان اعتراف نموده و از تمام گناهانی که با چشمانمان انجام داده‌ایم، آمرزش می‌خواهیم.

﴿۴۱۳۵﴾ دعا و درخواستم را پایان نمی‌دهم تا اینکه همه‌ی گناهانم را بیامرزی، هر آنچه را از دستورات ترک کردم و هر آنچه از نبایدهایم را که انجام دادم و هر کاری که از من نپسندیدی و هر آنچه که از دستورات تجاوز کردم و هر عهدشکنی که کردم و هر گناه و ظلم و جور و گمراهی و حماقت و بدی که مرتکب شدم، جدید یا قدیم، کوچک یا بزرگ، ریز یا درشت، آنچه به یاد دارم و یا آنچه از یادم رفته است.

﴿۴۱۳۶﴾ مادرم فاطمه دختر امام حسین علیه السلام گفت: رسول خدا صلی الله علیه و آله را در خواب دیدم که به من فرمود: «دختر عزیزم؛ ترازوی عملت را سبک نکن و وزنش را با قرائت آیه‌الکرسی سنگین کن که هیچ‌کس از خانواده‌ام آن را نمی‌خواند مگر آنکه آسمان‌ها و زمین، فرشتگان خود را می‌لرزاند و با صدای بلند خدا را تقدیس و تسبیح می‌کنند و به یگانگی می‌خوانند و بزرگ می‌شمروند و سپس همگی برای خواننده‌ی آیه‌الکرسی دعا می‌کنند و تمامی گناهانش آمرزیده و از تمامی خطاهایش چشم‌پوشی می‌شود.

﴿الذَّنْبُ﴾

- ﴿٤١٣٧﴾ نَسْتَغْفِرُكَ مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ اكْتَسَبْنَاهُ بِأَرْجُلِنَا؛ بحار الأنوار، ج ٩٧، ص ١٧٣
- ﴿٤١٣٨﴾ نَسْتَغْفِرُكَ مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ اكْتَسَبْنَاهُ بِأَلْسِنَتِنَا؛ بحار الأنوار، ج ٩٧، ص ١٧٣
- ﴿٤١٣٩﴾ نَسْتَغْفِرُكَ مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ اكْتَسَبْنَاهُ بِأَيْدِينَا؛ بحار الأنوار، ج ٩٧، ص ١٧٣
- ﴿٤١٤٠﴾ نَسْتَغْفِرُكَ مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ اكْتَسَبْنَاهُ بِبُطُونِنَا؛ بحار الأنوار، ج ٩٧، ص ١٧٣
- ﴿٤١٤١﴾ نَسْتَغْفِرُكَ مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ اكْتَسَبْنَاهُ بِفُرُوجِنَا؛ بحار الأنوار، ج ٩٧، ص ١٧٣
- ﴿٤١٤٢﴾ نَسْتَغْفِرُكَ مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ اكْتَسَبْنَاهُ بِقُلُوبِنَا؛ بحار الأنوار، ج ٩٧، ص ١٧٣
- ﴿٤١٤٣﴾ الصادق (عليه السلام): وَ اغْفِرْ لِي كُلَّ ذَنْبٍ أَذْنَبْتُهُ فِي ظُلَمِ اللَّيْلِ وَ ضَوْءِ النَّهَارِ عَمْدًا أَوْ خَطَاً سِرًّا وَ عَلَانِيَةً؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٤٢

- ﴿٤١٤٤﴾ الرضا (عليه السلام): يَا ابْنَ شَيْبٍ إِنْ بَكَيْتَ عَلَى الْحُسَيْنِ حَتَّى تَصِيرَ دُمُوعُكَ عَلَى خَدَيْكَ غَفَرَ اللَّهُ لَكَ كُلَّ ذَنْبٍ أَذْنَبْتَهُ صَغِيرًا كَانَ أَوْ كَبِيرًا قَلِيلًا كَانَ أَوْ كَثِيرًا؛ بحار الأنوار، ج ٤٤، ص ٢٨٥
- ﴿٤١٤٥﴾ الرسول (صلى الله عليه وآله): يَا غَافِرَ كُلِّ ذَنْبٍ وَ خَطِيئَةٍ؛ إقبال الأعمال، ص ٣٢٧
- ﴿٤١٤٦﴾ الصادق (عليه السلام): وَ إِنَّهُ لَيَنْظُرُ إِلَى مَنْ يَبْكِيهِ فَيَسْتَغْفِرُ لَهُ وَ يَسْأَلُ أَبَاهُ الْإِسْتِغْفَارَ لَهُ وَ يَقُولُ أَيُّهَا الْبَاكِيُّ لَوْ عَلِمْتَ مَا أَعَدَّ اللَّهُ لَكَ لَفَرَحْتَ أَكْثَرَ مِمَّا حَزَنْتَ وَ إِنَّهُ لَيَسْتَغْفِرُ لَهُ مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ وَ خَطِيئَةٍ؛ وسائل الشيعة، ج ١٤، ص ٥٠٨

- ﴿٤١٤٧﴾ السَّجَّاد (عليه السلام): يَغْفِرُ اللَّهُ لِلْمُؤْمِنِ كُلَّ ذَنْبٍ وَ يُطَهِّرُهُ مِنْهُ فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ مَا خَلَا ذَنْبَيْنِ تَرَكَ التَّقِيَّةَ وَ تَضْيِيعَ حُقُوقِ الْإِخْوَانِ؛ وسائل الشيعة، ج ١٦، ص ٢٢٣
- ٣-٣-٣ ذَنْبُ

- ﴿٤١٤٨﴾ اللَّهُمَّ لَا تَدْعَ لَنَا بِالْقُرْآنِ ذَنْبًا إِلَّا غَفَرْتَهُ؛ مستدرک الوسائل، ج ٤، ص ٣٨١
- ﴿٤١٤٩﴾ الرسول (صلى الله عليه وآله): اللَّهُمَّ لَا تَدْعَ لِي ذَنْبًا إِلَّا غَفَرْتَهُ؛ مستدرک الوسائل، ج ٥، ص ٩٤
- ﴿٤١٥٠﴾ الصادق (عليه السلام): إِذَا أَرَادَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ بَعْدَ خَيْرٍ فَأَذْنَبَ ذَنْبًا أَتْبَعَهُ بِنِعْمَةٍ وَ يُذَكِّرُهُ الْإِسْتِغْفَارَ وَ إِذَا أَرَادَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ بَعْدَ شَرٍّ فَأَذْنَبَ ذَنْبًا أَتْبَعَهُ بِنِعْمَةٍ فَيُنْسِيهِ الْإِسْتِغْفَارَ وَ يَتِمَادِي بِهِ وَ هُوَ قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ سَنَسْتَدْرِجُهُمْ مِنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ بِالنِّعَمِ عِنْدَ الْمَعَاصِي؛ وسائل الشيعة، ج ١٦، ص ٦٨

﴿گناه﴾

﴿۴۱۳۷﴾ از تو آمرزش می‌خواهیم برای تمام گناهایی که با پاهایمان مرتکب شده‌ایم.
﴿۴۱۳۸﴾ از تو آمرزش می‌خواهیم برای تمام گناهایی که با زبان‌هایمان مرتکب شده‌ایم.
﴿۴۱۳۹﴾ از تو آمرزش می‌خواهیم برای تمام گناهایی که با دست‌انمان مرتکب شده‌ایم.
﴿۴۱۴۰﴾ از تو آمرزش می‌خواهیم برای تمام گناهایی که با دست‌انمان مرتکب شده‌ایم.
﴿۴۱۴۱﴾ از تو آمرزش می‌خواهیم برای تمام گناهایی که با شرمگاهمان مرتکب شده‌ایم.
﴿۴۱۴۲﴾ از تو آمرزش می‌خواهیم برای تمام گناهایی که با دل‌هایمان مرتکب شده‌ایم.
﴿۴۱۴۳﴾ تمامی گناهایی که در تاریکی شب یا روشنایی روز، چه از روی عمد و چه خطا و چه پنهان و چه آشکار مرتکب شده‌ام، ببامرز.

﴿۴۱۴۴﴾ ای پسر شبیب! اگر به‌قدری برای امام حسین (علیه‌السلام) گریه کنی که اشکت بر گونه‌هایت جاری شود، خدای مهربان گناهان تو را صغیره باشد یا کبیره، کم باشد یا زیاد، می‌آمرزد.

﴿۴۱۴۵﴾ ای آمرزنده‌ی هر گناه و خطا.

﴿۴۱۴۶﴾ امام حسین (علیه‌السلام) به افرادی که برایش گریه می‌کنند، نظر رحمت دارد و برای آنان طلب آمرزش می‌کند و از پدرش تقاضا می‌کند برای ایشان از خدا آمرزش بخواهد. و به گریه‌کننده‌ی خود می‌گوید: اگر می‌دانستی خدا چه ثواب‌هایی برای تو آماده کرده شادی و خوشحالی‌ات از این غم و اندوه تو بیشتر می‌شد. و برای همه‌ی گناهان و خطاهای او طلب آمرزش می‌کند.

﴿۴۱۴۷﴾ خداوند هر گناهی را از مؤمنان می‌آمرزد و او را در دنیا و آخرت پاک می‌کند جز از دو گناه: ترک تقیه و ضایع کردن حقوق برادران دینی.

۳-۳-۳- گناهی

﴿۴۱۴۸﴾ خداوند! به حق قرآن، گناهی بر من باقی مگذار مگر آنکه آن را آمرزیده باشی.
﴿۴۱۴۹﴾ خداوند! گناهی بر من باقی مگذار مگر آنکه آن را آمرزیده باشی.
﴿۴۱۵۰﴾ هرگاه خداوند برای بنده‌ای که مرتکب گناه شده خیری را اراده کند، او را در پی گناهِش به بلایی دچار می‌کند، سپس استغفار را به یادش می‌اندازد [و او به خاطر استغفارش آمرزیده می‌شود]. و زمانی که خداوند برای بنده‌ای که مرتکب گناه شده شری را اراده کند، به او به دنبال ارتکاب گناه نعمتی می‌دهد، سپس استغفار را از یادش می‌برد تا به گناهِش ادامه دهد، و این است سخن خداوند متعال که می‌فرماید: «ایشان را به‌زودی مرتبه مرتبه و ناگهانی و به‌غفلت درنورده‌یم از جایی که نمی‌دانند».

﴿الذَّنْبُ﴾

﴿٤١٥١﴾ الرسول ﷺ: جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي أَذْنَبْتُ ذَنْبًا فَقَالَ اسْتَغْفِرِ اللَّهَ قَالَ إِنِّي أَتُوبُ ثُمَّ أَغُودُ قَالَ كَلِّمْنَا أَذْنَبْتَ فَتُبْ حَتَّى يَكُونَ الشَّيْطَانُ هُوَ الْخَسِيرُ؛ مجموعة ورام، ج ٢، ص ٢٢٣

﴿٤١٥٢﴾ الزهراء ﷺ: وَاعْفِرْ لَنَا مَغْفِرَةً جَزَاءَ حَتْمًا لَا نَقْتَرِفُ بَعْدَهَا ذَنْبًا وَلَا نَكْتَسِبُ خَطِيئَةً وَلَا إِثْمًا؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ٣٣٨
٣-٣-٤ ذَنْبُ ذَنْبُ

﴿٤١٥٣﴾ الرسول ﷺ: إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ تَجَلَّى اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ لِعَبْدِهِ الْمُؤْمِنِ فَيَقِفُهُ عَلَى ذُنُوبِهِ ذَنْبًا ذَنْبًا ثُمَّ يَسْتَغْفِرُ لَهُ لَا يَطْلُعُ اللَّهُ عَلَى ذَلِكَ مَلَكًا مُقَرَّبًا وَلَا نَبِيًّا مُرْسَلًا وَيَسْتُرُ عَلَيْهِ مَا يَكْرَهُ أَنْ يَقِفَ عَلَيْهِ أَحَدٌ ثُمَّ يَقُولُ لِسَيِّئَاتِهِ كُونُوا حَسَنَاتٍ؛ بحار الأنوار، ج ٦٦، ص ٢٦١

﴿٤١٥٤﴾ الباقر ﷺ: عَنْ رَجُلٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ﷺ قَالَ: ... فَقُلْتُ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ إِنِّي أَذْنَبْتُ ذَنْبًا بَيْنِي وَبَيْنَ اللَّهِ لَمْ يَطْلُعْ عَلَيْهِ أَحَدٌ فَعَظُمَ عَلَيَّ وَأَجَلْتُ أَنْ أَسْتَقْبَلَكَ بِهِ فَقَالَ إِنَّهُ إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ وَحَاسَبَ اللَّهُ عَبْدَهُ الْمُؤْمِنَ أَوْفَقَهُ عَلَى ذُنُوبِهِ ذَنْبًا ذَنْبًا ثُمَّ غَفَرَهَا لَهُ لَا يَطْلُعُ عَلَى ذَلِكَ مَلَكًا مُقَرَّبًا وَلَا نَبِيًّا مُرْسَلًا؛ بحار الأنوار، ج ٧، ص ٢٥٩

٣-٣-٥ جَمِيعُ الذُّنُوبِ

﴿٤١٥٥﴾ قُلْ يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَى أَنْفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ (الزمر: ٥٣)

﴿٤١٥٦﴾ اسْتَغْفِرْكَ مِنْ جَمِيعِ الذُّنُوبِ وَأَسْأَلُكَ الْغَنِيمَةَ فِيمَا بَقِيَ مِنْ عُمْرِي بِالْعَافِيَةِ أَبَدًا مَا أَبْقَيْتَنِي؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ٣٨١

﴿٤١٥٧﴾ الصادق ﷺ: إِغْفِرْ لِي جَمِيعَ ذُنُوبِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ١٨٣

﴿٤١٥٨﴾ فَادْعُ بِهِنَّ فِي الْيَمَاسِ الْمَغْفِرَةِ لِجَمِيعِ الذُّنُوبِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ١٦٨

﴿٤١٥٩﴾ الصادق ﷺ: عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا فَقَالَ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ لَكُمْ جَمِيعًا الذُّنُوبَ قَالَ فَقُلْتُ لَيْسَ هَكَذَا نَقَرًا فَقَالَ يَا بَا مُحَمَّدٍ فَإِذَا غَفَرَ الذُّنُوبَ جَمِيعًا فَلَمَنْ يُعَذَّبُ وَاللَّهِ مَا عَنَى مِنْ عِبَادِهِ غَيْرَنَا وَغَيْرَ شِيعَتِنَا وَمَا نَزَلَتْ إِلَّا هَكَذَا إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ لَكُمْ جَمِيعًا الذُّنُوبِ؛ بحار الأنوار، ج ٢٤، ص ٢٦٠

﴿گناه﴾

﴿۴۱۵۱﴾ مردی به خدمت حضرت رسول ﷺ آمد و گفت: «ای پیامبر خدا، من گناه کرده‌ام». فرمود: «از خداوند طلب آمرزش کن»، مرد گفت: «من توبه می‌کنم ولی دوباره به گناه باز می‌گردم». فرمود: «از هر آنچه گناه کردی، توبه کن تا شیطان [و وسوسه‌های آن] نابود شود». ﴿۴۱۵۲﴾ ما را مورد آمرزش قطعی و حتمی خویش قرار ده، آمرزشی که بعد از آن گناهی مرتکب نشویم و خطایی و گناهی از ما صادر نشود.

۴-۳-۳- گناه به گناه

﴿۴۱۵۳﴾ وقتی که روز قیامت فرا برسد، خداوند عزّ و جل بر بنده‌ی مؤمن خود متجلّی می‌شود و او را از تک‌تک گناهانش آگاه می‌کند و سپس او را می‌بخشد و هیچ‌یک از فرشتگان مقرب و پیامبران فرستاده شده را از این امر آگاه نمی‌کند و آنچه را که نمی‌خواهد کسی بداند، می‌پوشاند. سپس به کارهای زشت او می‌گوید که به نیکی‌ها بدل شوید.

﴿۴۱۵۴﴾ مردی می‌گوید به امام باقر (ع) عرض کردم: ... یابن رسول الله! من بین خود و خداوند گناهی مرتکب شده‌ام که احدی از آن مطلع نیست و بر من گران آمده و شأن شما اجلّ از آن است که آن را برایتان بگویم! فرمود: «وقتی روز قیامت برسد و خدا بنده‌ی مؤمنش را مورد محاسبه قرار دهد، او را به تک‌تک گناهانش واقف می‌سازد و سپس آن‌ها را بر او می‌بخشد و هیچ ملک مقرب و پیامبر فرستاده شده‌ای را بر آن آگاه نمی‌سازد».

۵-۳-۳- همه‌ی گناهان

﴿۴۱۵۵﴾ بگو: «ای بندگان من که بر خود اسراف و ستم کرده‌اید! از رحمت خداوند ناامید نشوید که خدا همه‌ی گناهان را می‌آمرزد، زیرا او آمرزنده‌ای مهربان است. ﴿۴۱۵۶﴾ و از همه‌ی گناهان از تو آمرزش می‌طلبم و از تو درخواست بهره‌مندی در ادامه‌ی زندگی‌ام را دارم، همراه با عافیت تا زمانی که زنده‌ام می‌داری. ﴿۴۱۵۷﴾ همه‌ی گناهانم را بیامرز.

﴿۴۱۵۸﴾ این دعا را برای آمرزش همه‌ی گناهان بخوان.

﴿۴۱۵۹﴾ ابوبصیر از امام صادق (ع) روایت می‌کند که درباره‌ی این کلام خداوند: «لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعاً» فرمود: «خداوند گناهان همه‌ی شما را می‌آمرزد». گفتیم: «ما این آیه را این‌گونه نمی‌خوانیم». فرمود: «ای ابا محمد! اگر همه‌ی گناهان را بیامرز، دیگر چه کسی را عذاب می‌کند؟ به خدا سوگند که منظورش از بندگان فقط ما و شیعیان ما است و این آیه همین‌گونه نازل شده که خداوند گناهان همه‌ی شما را می‌آمرزد».

﴿الذَّنْبُ﴾

﴿٤١٦٠﴾ مِنْ تَفْسِيرِ قَوْلِهِ تَعَالَى إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ قَالَ لَمَّا جَعَلَ مَطْعَمُ بْنُ عَدِيٍّ بَنُ نُوفَلٍ لِعَلَامِهِ وَخَشِيَ أَنْ يُقْتَلَ حَمْزَةً أَنْ يُعْتَقَهُ فَلَمَّا قَتَلَهُ وَ قَدَّمُوا أَمْلَهُ فَلَمْ يُعْتَقْهُ فَبَعَثَ وَخَشِيَ جَمَاعَةً إِلَى النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهُ مَا يَمْنَعُنَا مِنْ دِينِكَ إِلَّا أَنَّا سَمِعْنَاكَ تَقْرَأُ فِي كِتَابِكَ أَنَّ مَنْ يَدْعُو مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ وَيَقْتُلُ النَّفْسَ وَيَزْنِي يُلْقَى أَثَامًا وَيُخْلَدُ فِي الْعَذَابِ وَ نَحْنُ قَدْ فَعَلْنَا هَذَا كُلَّهُ فَبَعَثَ إِلَيْهِمْ بِقَوْلِهِ تَعَالَى إِلَّا مَنْ تَابَ وَ آمَنَ وَ عَمِلَ صَالِحًا فَقَالُوا نَخَافُ لَا نَعْمَلُ صَالِحًا فَبَعَثَ إِلَيْهِمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ فَقَالُوا نَخَافُ أَلَّا نَدْخُلَ فِي الْمَشْيَةِ فَبَعَثَ إِلَيْهِمْ يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَى أَنْفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا فَجَاءُوا وَ اسْلَمُوا؛ سعد السعودي، ص ٢١١

﴿٤١٦١﴾ الصَّادِق ﷺ: أَنْ تَغْفِرَ لِي جَمِيعَ ذُنُوبِي فِي جَمِيعِ عِلْمِكَ فِي؛ من لا يحضره الفقيه، ج ٢.

ص ٥٤١

٣-٣-٦- ذُنُوبُنَا أَجْمَعِينَ

﴿٤١٦٢﴾ الْحُسَيْن ﷺ: فَأَغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا أَجْمَعِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٢٤

٣-٣-٧- ذُنُوبُ السِّرِّ

﴿٤١٦٣﴾ الرَّسُول ﷺ: أَسْأَلُكَ أَنْ تَغْفِرَ لِي ذُنُوبَ اللَّيْلِ وَ ذُنُوبَ النَّهَارِ وَ ذُنُوبَ السِّرِّ وَ ذُنُوبَ

الْعَلَانِيَةِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٢

﴿٤١٦٤﴾ الرَّسُول ﷺ: أَسْأَلُكَ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ

أَنْ تَغْفِرَ لِي ذُنُوبَ اللَّيْلِ وَ ذُنُوبَ النَّهَارِ وَ ذُنُوبَ السِّرِّ وَ ذُنُوبَ الْعَلَانِيَةِ؛ البلد الأمين، ص ١٩٥

﴿٤١٦٥﴾ الرَّسُول ﷺ: أَنْ تَغْفِرَ لِي ذُنُوبَ اللَّيْلِ وَ ذُنُوبَ النَّهَارِ وَ ذُنُوبَ السِّرِّ وَ ذُنُوبَ الْعَلَانِيَةِ؛

بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٧٥

٣-٣-٨- ذُنُوبُ الْعَلَانِيَةِ

﴿٤١٦٦﴾ الرَّسُول ﷺ: أَسْأَلُكَ أَنْ تَغْفِرَ لِي ذُنُوبَ اللَّيْلِ وَ ذُنُوبَ النَّهَارِ وَ ذُنُوبَ السِّرِّ وَ ذُنُوبَ

الْعَلَانِيَةِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٢

﴿٤١٦٧﴾ الرَّسُول ﷺ: أَسْأَلُكَ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ

أَنْ تَغْفِرَ لِي ذُنُوبَ اللَّيْلِ وَ ذُنُوبَ النَّهَارِ وَ ذُنُوبَ السِّرِّ وَ ذُنُوبَ الْعَلَانِيَةِ؛ البلد الأمين، ص ١٩٥

٣-٣-٩- ذُنُوبُ اللَّيْلِ

﴿٤١٦٨﴾ الرَّسُول ﷺ: أَسْأَلُكَ أَنْ تَغْفِرَ لِي ذُنُوبَ اللَّيْلِ وَ ذُنُوبَ النَّهَارِ وَ ذُنُوبَ السِّرِّ وَ ذُنُوبَ

الْعَلَانِيَةِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٢

﴿گناه﴾

﴿۴۱۶۰﴾ درباره‌ی تفسیر کلام خداوند متعال: «إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ» گفت: مُطعمِ پسر عَدی به غلامش وحشی گفت: «اگر حمزه را بکشی آزادی؛ ولی بعد از اینکه وحشی حمزه را به قتل رساند او را آزاد نکرد؛ وحشی گروهی را نزد پیامبر ﷺ فرستاد و پیغام داد: ما فقط به این دلیل از دین تو پیروی نمی‌کنیم چون شنیده‌ایم که از کتابت این‌گونه قرائت کرده‌ای که: «مَنْ يَدْعُو مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ وَ يَقْتُلُ النَّفْسَ وَ يَزْنِي يَلْقَ أَثَامًا وَ يُخَلِّدُ فِي الْعَذَابِ» و ما همه‌ی این کارها را کرده‌ایم. رسول خدا ﷺ با این کلام خداوند متعال پیغام را پاسخ داد: «إِلَّا مَنْ تَابَ وَ آمَنَ وَ عَمِلَ صَالِحًا». آن‌ها گفتند: می‌ترسیم که کار شایسته انجام ندهیم. حضرت به فرستاده‌ی خود فرمود: «إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَ يَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ». آن‌ها گفتند: می‌ترسیم که در مشیت و خواسته‌ی خدا قرار نگیریم، رسول خدا هم این آیه را به فرستاده‌ی خود داد: «يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَى أَنْفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ». در نتیجه آمدند و اسلام آوردند.

﴿۴۱۶۱﴾ از تو می‌خواهم که تمامی گناهان مرا که در همه‌ی علمت درباره‌ی من ثبت است، بر من بیامری.

۳-۳-۶- همه‌ی گناهان

﴿۴۱۶۲﴾ همه‌ی گناهان ما را بیامرز.

۳-۳-۷- گناهان مخفی

﴿۴۱۶۳﴾ از تو می‌خواهم که گناهانی را که در شب و یا روز انجام داده‌ام و نیز گناهانی که در پنهان و یا آشکار به انجام آن‌ها اقدام کرده‌ام، بیامری.

﴿۴۱۶۴﴾ از تو می‌خواهم که به حقِّ مُحَمَّد و آلِ مُحَمَّد بر مُحَمَّد و خاندانش درود فرستی و گناهان شب و روز مرا و گناهان پنهان و آشکارم را بیامری.

﴿۴۱۶۵﴾ گناهان شب و روزم را و گناهان پنهان و آشکارم را بیامرز.

۳-۳-۸- گناهان آشکار

﴿۴۱۶۶﴾ از تو می‌خواهم که گناهانی را که در شب و یا روز انجام داده‌ام و نیز گناهانی که در پنهان و یا آشکار به انجام آن‌ها اقدام کرده‌ام، بیامری.

﴿۴۱۶۷﴾ از تو می‌خواهم که به حقِّ مُحَمَّد و آلِ مُحَمَّد بر مُحَمَّد و خاندانش درود فرستی و گناهان شب و روز مرا و گناهان پنهان و آشکارم را بیامری.

۳-۳-۹- گناهان شب

﴿۴۱۶۸﴾ از تو می‌خواهم که گناهانی را که در شب و یا روز انجام داده‌ام و نیز گناهانی که در پنهان و یا آشکار به انجام آن‌ها اقدام کرده‌ام، بیامری.

﴿الذَّنْبُ﴾

﴿٤١٦٩﴾ الرسول ﷺ: أَسْأَلُكَ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تَغْفِرَ لِي ذُنُوبَ اللَّيْلِ وَ ذُنُوبَ النَّهَارِ وَ ذُنُوبَ السَّرِّ وَ ذُنُوبَ الْعَلَانِيَةِ؛ البلد الأمين، ص ١٩٥

﴿٤١٧٠﴾ الرسول ﷺ: إِغْفِرْ لِي ذُنُوبَ اللَّيْلِ وَ النَّهَارِ؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ٢٩٦

﴿٤١٧١﴾ الرسول ﷺ: أَنْ تَغْفِرَ لِي ذُنُوبَ اللَّيْلِ وَ ذُنُوبَ النَّهَارِ وَ ذُنُوبَ السَّرِّ وَ ذُنُوبَ الْعَلَانِيَةِ؛

بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٧٥

١٠-٣-٣- ذُنُوبُ النَّهَارِ

﴿٤١٧٢﴾ الرسول ﷺ: أَسْأَلُكَ أَنْ تَغْفِرَ لِي ذُنُوبَ اللَّيْلِ وَ ذُنُوبَ النَّهَارِ وَ ذُنُوبَ السَّرِّ وَ ذُنُوبَ الْعَلَانِيَةِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٢

﴿٤١٧٣﴾ الرسول ﷺ: أَسْأَلُكَ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تَغْفِرَ لِي ذُنُوبَ اللَّيْلِ وَ ذُنُوبَ النَّهَارِ وَ ذُنُوبَ السَّرِّ وَ ذُنُوبَ الْعَلَانِيَةِ؛ البلد الأمين، ص ١٩٥

﴿٤١٧٤﴾ الرسول ﷺ: إِغْفِرْ لِي ذُنُوبَ اللَّيْلِ وَ النَّهَارِ؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ٢٩٦

﴿٤١٧٥﴾ الرسول ﷺ: أَنْ تَغْفِرَ لِي ذُنُوبَ اللَّيْلِ وَ ذُنُوبَ النَّهَارِ وَ ذُنُوبَ السَّرِّ وَ ذُنُوبَ الْعَلَانِيَةِ؛

بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٧٥

١١-٣-٣- مَا سَتَرَ اللَّهُ مِنْ غَيْرِهِ مِنْ ذَنْبٍ

﴿٤١٧٦﴾ السَّجَّاد ﷺ: فَأَغْفِرْ لِي مَا سَتَرْتُ مِنْ غَيْرِكَ مِنْ ذَنْبٍ وَ بَارَزْتُكَ بِخَطِيئَتِي مِنْ جَهْلِي لِذِي خَفْتُ مِنْ خَلْقِكَ وَ رَجَوْتُ مِنْ عَفْوِكَ؛ إقبال الأعمال، ص ١٩٣

١٢-٣-٣- مَا خَفِيَ مِنْ ذُنُوبِنَا وَ مَا عَلَنَ

﴿٤١٧٧﴾ السَّجَّاد ﷺ: إِغْفِرْ لَنَا مَا خَفِيَ مِنْ ذُنُوبِنَا وَ مَا عَلَنَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ١٧٦

﴿٤١٧٨﴾ الصادقين ﷺ: إِغْفِرْ لَنَا مَا قَدَّمْنَا وَ مَا أَخَّرْنَا وَ مَا أَسْرَرْنَا وَ مَا أَعْلَنَّا؛ بحار الأنوار،

ج ٨٤، ص ٢٤٧

﴿٤١٧٩﴾ امير المؤمنين ﷺ: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ جَرَى بِهِ عِلْمُكَ فِيَّ وَ عَلَىَّ إِلَى آخِرِ عُمْرِي بِجَمِيعِ ذُنُوبِي لِأَوَّلِهَا وَ آخِرِهَا وَ عَمْدِهَا وَ خَطَايَاهَا وَ قَلْبِهَا وَ كَثِيرِهَا وَ دَقِيقِهَا وَ جَلِيلِهَا وَ قَدِيمِهَا وَ حَدِيثِهَا وَ سِرِّهَا وَ عَلَانِيَتِهَا وَ جَمِيعِ مَا أَنَا مُذْنِبُهُ وَ أَتُوبُ إِلَيْكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٥

١٣-٣-٣- لِلْجَهَالَاتِ مِنْ ذُنُوبِنَا

﴿٤١٨٠﴾ امير المؤمنين ﷺ: نَسْتَغْفِرُكَ لِلْجَهَالَاتِ مِنْ ذُنُوبِنَا وَ نَتُوبُ إِلَيْكَ مِنْ عَوَامِّ خَطَايَانَا؛

تهذيب الأحكام، ج ٣، ص ١٥١

١٤-٣-٣- ذَنْبٌ لَمْ يَطْلَعْ عَلَيْهِ غَيْرُهُ

﴿گناه﴾

﴿۴۱۶۹﴾ از تو می‌خواهم که به حقّ محمد و آل محمد بر محمد و خاندانش درود فرستی و گناهان شب و روز مرا و گناهان پنهان و آشکارم را بیامرز.

﴿۴۱۷۰﴾ گناهان شب و روزم را بیامرز.

﴿۴۱۷۱﴾ گناهان شب و روزم را و گناهان پنهان و آشکارم را بیامرز.

۱۰-۳-۳- گناهان روز

﴿۴۱۷۲﴾ از تو می‌خواهم که گناهی را که در شب و یا روز انجام داده‌ام و نیز گناهی که در پنهان و یا آشکار به انجام آن‌ها اقدام کرده‌ام، بیامرز.

﴿۴۱۷۳﴾ از تو می‌خواهم که به حقّ محمد و آل محمد بر محمد و خاندانش درود فرستی و گناهان شب و روز مرا و گناهان پنهان و آشکارم را بیامرز.

﴿۴۱۷۴﴾ گناهان شب و روزم را بیامرز.

﴿۴۱۷۵﴾ گناهان شب و روزم را و گناهان پنهان و آشکارم را بیامرز.

۱۱-۳-۳- گناهی که از جز خودت پوشاندی

﴿۴۱۷۶﴾ گناهی را که از غیر خودت پوشاندی اما من به خاطر جهلم با آن‌ها به جنگ تو برخاستم و گناهی را که از خلق تو واهمه دارم ولی درباره‌ی آن‌ها به عفو تو امیدوارم، بیامرز.

۱۲-۳-۳- گناهان مخفی و آشکار

﴿۴۱۷۷﴾ آنچه از گناهانمان که پنهان و آشکار است، بیامرز.

﴿۴۱۷۸﴾ گناهان ما را که پیش از این مرتکب شده و می‌شویم و آنچه پنهان و آشکار است، بیامرز.

﴿۴۱۷۹﴾ خدایا؛ تا پایان عمرم برای تمامی گناهی که علم تو به آن احاطه دارد، آمرزش می‌خواهم، برای همه‌ی گناهانم، عمدی و سهوی‌اش، کم و زیادش، خرد و کلانش، کهنه و جدیدش، پنهان و آشکارش؛ برای همه‌ی آن گناهی که از من سر زده، به درگاہت توبه می‌کنم.

۱۳-۳-۳- از گناهی که بر آن آگاهی نداریم

﴿۴۱۸۰﴾ ما برای گناهی که بر آن آگاهی نداریم، از تو آمرزش می‌طلبیم و از همه‌ی خطاهایمان به درگاہت توبه می‌کنیم.

۱۴-۳-۳- گناهی که جز او کسی بر آن آگاهی ندارد

﴿الذَّنْبُ﴾

﴿٤١٨١﴾ امير المؤمنين عليه السلام: طُوبَى لِلْعَبْدِ يَسْتَغْفِرُ اللَّهَ مِنْ ذَنْبٍ لَمْ يَطْلُعْ عَلَيْهِ غَيْرُهُ فَإِنَّمَا مَثَلُ
الِاسْتِغْفَارِ عَقِيبَ الذَّنْبِ مَثَلُ الْمَاءِ يُصَبُّ عَلَى النَّارِ فَيُطْفِئُهَا؛ مستدرک الوسائل، ج ١٢، ص ١٢٤
١٥-٣-٣- ما أذنبنا

﴿٤١٨٢﴾ الصادق عليه السلام: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَنَا مَا أَذْنَبْنَا وَهَذَا نَحْنُ مُذْنِبُونَ؛ بحار الأنوار، ج ٧٣، ص ٢٨١
١٦-٣-٣- ما صَنَعْنَا مِنَ الذُّنُوبِ

﴿٤١٨٣﴾ الْأَئِمَّةُ عليهم السلام: دَخَلَ رَجُلَانِ الْمَسْجِدَ أَحَدُهُمَا عَابِدٌ وَالْآخَرُ فَاسِقٌ فَخَرَجَا مِنَ الْمَسْجِدِ
وَالْفَاسِقُ صِدِّيقٌ وَالْعَابِدُ فَاسِقٌ وَذَلِكَ أَنَّهُ يَدْخُلُ الْعَابِدُ الْمَسْجِدَ مُدًّا بِعِبَادَتِهِ يُدِلُّ بِهَا فَتَكُونُ
فِكْرَتُهُ فِي ذَلِكَ وَتَكُونُ فِكْرَةُ الْفَاسِقِ فِي التَّندُّمِ عَلَى فِسْقِهِ وَيَسْتَغْفِرُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ مِمَّا صَنَعَ
مِنَ الذُّنُوبِ؛ الكافي، ج ٢، ص ٣١٤
١٧-٣-٣- الذَّنْبُ

﴿٤١٨٤﴾ غَافِرِ الذَّنْبِ وَقَابِلِ التَّوْبِ شَدِيدِ الْعِقَابِ ذِي الطَّوْلِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ إِلَهِي الْمَصِيرِ (غافر):
(٣)

﴿٤١٨٥﴾ الرُّسُولُ عليهم السلام: اسْتَغْفِرُوا بَعْدَ الذَّنْبِ أَسْرَعَ مِنْ طَرْفَةِ عَيْنٍ فَإِنْ لَمْ تَفْعَلُوا فَبِالْإِنْفَاقِ فَإِنْ
لَمْ تَفْعَلُوا فَبِكُظْمِ الْغَيْظِ فَإِنْ لَمْ تَفْعَلُوا فَبِالْعَفْوِ عَنِ النَّاسِ فَإِنْ لَمْ تَفْعَلُوا فَبِالْإِحْسَانِ إِلَيْهِمْ فَإِنْ لَمْ
تَفْعَلُوا فَبِتَرْكِ الْإِصْرَارِ فَإِنْ لَمْ تَفْعَلُوا فَبِالرَّجَاءِ لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ؛ مستدرک الوسائل، ج ١٢، ص ١٢٤

﴿٤١٨٦﴾ الصادق عليه السلام: الدُّعَاءُ عِنْدَ الْكَرْبِ وَالِاسْتِغْفَارُ عِنْدَ الذَّنْبِ وَالشُّكْرُ عِنْدَ النِّعْمَةِ مِنْ
أَخْلَاقِ الْمُؤْمِنِينَ؛ أعلام الدين، ص ١١٩

﴿٤١٨٧﴾ السَّجَادُ عليه السلام: إِلَهِي إِنْ كَانَ النَّدَمُ عَلَى الذَّنْبِ تَوْبَةً فَإِنِّي وَعِزَّتِكَ مِنَ النَّادِمِينَ وَإِنْ
كَانَ الْاسْتِغْفَارُ مِنَ الْخَطِيئَةِ حِطَّةً فَإِنِّي لَكَ مِنَ الْمُسْتَغْفِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ١٤٢
﴿٤١٨٨﴾ الصادق عليه السلام: ثَلَاثٌ لَا يَضُرُّ مَعَهُنَّ شَيْءٌ الدُّعَاءُ عِنْدَ الْكَرْبِ وَالِاسْتِغْفَارُ عِنْدَ الذَّنْبِ وَ
الشُّكْرُ عِنْدَ النِّعْمَةِ؛ الكافي، ج ٢، ص ٩٥

﴿٤١٨٩﴾ الصادق عليه السلام: ثَلَاثَةٌ لَا يَضُرُّ مَعَهُنَّ شَيْءٌ الدُّعَاءُ عِنْدَ الْكَرْبِ وَالِاسْتِغْفَارُ عِنْدَ الذَّنْبِ وَ
الشُّكْرُ عِنْدَ النِّعْمَةِ؛ بحار الأنوار، ج ٦٨، ص ٥٥

﴿گناه﴾

﴿۴۱۸۱﴾ خوشا به حال بنده‌ای که از پیشگاه الهی برای گناهِش طلب آمرزش می‌کند و کسی جز او مطلع نیست، پس مَثَل استغفار بعد انجام گناه همانند ریختن آب بر آتش است که آن را خاموش می‌کند.

۱۵-۳-۳ گناهی که مرتکب شده‌ایم

﴿۴۱۸۲﴾ بار خدایا! گناهان ما را بیامرز که ما گنهکاریم.

۱۶-۳-۳ گناهی که مرتکب شده‌ایم

﴿۴۱۸۳﴾ دو نفر وارد مسجدی شدند. یکی از آن‌ها عابد بود و دیگری فاسق و هنگام خروج از مسجد، عابد فاسق شد و فاسق در زمره‌ی صدیقان درآمد و جزو نیکوکاران شد. علت آن بود که عابد در مسجد عبادت کرد و عجب و خودخواهی برای او حاصل شد و با این فکر و اندیشه از مسجد بیرون رفت، ولی فاسق در مسجد از اعمال خود نادم شد و از گناهان خود آمرزش خواست.

۱۷-۳-۳ گناه

﴿۴۱۸۴﴾ خداوندی که آمرزنده‌ی گناه، پذیرنده‌ی توبه، دارای مجازات سخت، و صاحب نعمت فراوان است؛ هیچ معبودی جز او نیست؛ و بازگشت (همه‌ی شما) تنها به‌سوی اوست.

﴿۴۱۸۵﴾ بعد از انجام گناه بلافاصله و به‌سرعت طلب آمرزش کنید. چنانچه نتوانستید، با اتفاق در راه خدا [آن را جبران کنید]، اگر نتوانستید، با فروخوردن خشم جبران کنید؛ و اگر موفق نشدید با بخشیدن مردم؛ و اگر نه با احسان و نیکی به مردم جبران کنید و اگر میسر نشد با ترک اصرار به انجام گناه، جبران کنید و اگر باز هم موفق نشدید با امید به رحمت خدا، که از رحمت خدا هرگز نباید ناامید شد.

﴿۴۱۸۶﴾ دعاکردن در هنگام سختی‌ها، طلب آمرزش به هنگام گناه و شکرکردن هنگام برخورداری از نعمت، از اخلاق مؤمنان است.

﴿۴۱۸۷﴾ خداوند! اگر ندامت و پشیمانی از گناه توبه است، قسم به عزّت تو که من از پشیمانانم و اگر استغفار و طلب آمرزش از خطاها، موجب ریزش گناهان است، پس من از استغفارکنندگان هستم.

﴿۴۱۸۸﴾ سه چیز است که با وجود آن‌ها هیچ‌چیز زیان نمی‌رساند: دعا هنگام گرفتاری، طلب آمرزش هنگام گناه؛ و سپاس‌گزاری هنگام نعمت.

﴿۴۱۸۹﴾ سه کار است که موجب ضرر نمی‌شود: دعاکردن هنگام سختی‌ها، طلب آمرزش هنگام گناه، شکرکردن هنگام برخورداری از نعمت.

﴿الذنب﴾

﴿٤١٩٠﴾ فِي تَعْقِيبِ الْعَصْرِ تَقُولُ تَمْ نُورُكَ فَهَدَيْتَ فَلَكَ الْحَمْدُ وَعَظُمَ حِلْمُكَ فَغَفَرْتَ فَلَكَ الْحَمْدُ وَبَسَطْتَ يَدَكَ فَأَعْطَيْتَ فَلَكَ الْحَمْدُ وَجَهَكَ أَكْرَمَ الْوُجُوهِ وَجَاهُكَ خَيْرُ الْجَاهِ وَعَظَمْتَ الْعَطَايَا وَأَهْنَوْهَا يُطَاعُ رَبُّنَا فَيَشْكُرُ وَيُعْصَى فَيَغْفِرُ وَيُجِيبُ الْمُضْطَرَّ وَيَكْشِفُ الضَّرَّ وَيُنْجِي مِنَ الْكَرْبِ وَيَغْفِرُ مِنَ الذَّنْبِ؛ بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ٩٣

﴿٤١٩١﴾ امير المؤمنين (عليه السلام): قَالَ لِأَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ (عليه السلام) الْعَبْدُ يُصِيبُ الذَّنْبَ فَيَسْتَغْفِرُ اللَّهُ فَقَالَ يَا ابْنَ زِيَادِ التَّوْبَةُ قُلْتُ لَيْسَ قَالَ لَا قُلْتُ كَيْفَ قَالَ إِنْ الْعَبْدُ إِذَا أَصَابَ ذَنْبًا قَالَ أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ بِالتَّخْرِيكِ قُلْتُ وَمَا التَّخْرِيكِ قَالَ الشَّفَتَانِ وَاللِّسَانُ يُرِيدُ أَنْ يَتَّبَعَ ذَلِكَ بِالْحَقِيقَةِ قُلْتُ وَمَا الْحَقِيقَةُ قَالَ تَصْدِيقُ الْقَلْبِ وَإِضْمَارُ أَنْ لَا يَعُودَ إِلَى الذَّنْبِ الَّذِي اسْتَغْفَرَ مِنْهُ قُلْتُ فَإِذَا فَعَلْتُ ذَلِكَ فَأَنَا مِنَ الْمُسْتَغْفِرِينَ قَالَ لَا لَأَنَّكَ لَمْ تَبْلُغْ إِلَى الْأَصْلِ بَعْدَ قُلْتُ فَاصِلُ الْاسْتِغْفَارِ مَا هُوَ قَالَ الرَّجُوعُ إِلَى التَّوْبَةِ عَنِ الذَّنْبِ الَّذِي اسْتَغْفَرْتَ مِنْهُ وَهِيَ أَوَّلُ دَرَجَةِ الْعَابِدِينَ وَتَرْكُ الذَّنْبِ وَالْاسْتِغْفَارُ اسْمٌ وَقَعَ لِسِتَّةٍ مَعَانٍ؛ وسائل الشيعة، ج ١٦، ص ٧٨

١٨-٣-٣ ذنب

﴿٤١٩٢﴾ الصادق (عليه السلام): أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ اسْتَغْفَارَ مَنْ أَوْحَدْنَهُ الْمَنِيَّةُ فِي حُفْرَتِهِ فَأَوْحَشَ بِمَا اقْتَرَفَ مِنْ ذَنْبٍ اسْتَكْفَفَ فَاسْتَرْحَمَ هُنَالِكَ رَبَّهُ وَاسْتَغْطَفَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٥٧

﴿٤١٩٣﴾ الصادق (عليه السلام): أَعُوذُ بِوَجْهِكَ الْكَرِيمِ وَبِجَلَالِكَ الْعَظِيمِ أَنْ تَنْقُضِيَ أَيَّامَ شَهْرِ رَمَضَانَ وَلَيْلِيهِ وَلَكَ قَبْلِي تَبَعَةٌ أَوْ ذَنْبٌ تَوَاحِدُنِي بِهِ أَوْ خَطِيئَةٌ تُرِيدُ أَنْ تَقْتَصَّهَا مِنِّي لَمْ تَغْفِرْهَا لِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ١٥٥

﴿٤١٩٤﴾ الرضا (عليه السلام): اللَّهُمَّ لَا تُخْرِجْنِي مِنْ هَذِهِ الدُّنْيَا إِلَّا بِذَنْبٍ مَغْفُورٍ وَسَعَى مَشْكُورٍ وَعَمَلٍ مُتَقَبَّلٍ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢١٣

﴿٤١٩٥﴾ الصادق (عليه السلام): إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقِرَّ التَّوَابَ قَالَ وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله) يَتُوبُ إِلَى اللَّهِ فِي كُلِّ يَوْمٍ سَبْعِينَ مَرَّةً مِنْ غَيْرِ ذَنْبٍ يَقُولُ أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَأَتُوبُ إِلَيْهِ قَالَ كَانَ يَقُولُ أَتُوبُ إِلَى اللَّهِ؛ مستدرک الوسائل، ج ١٢، ص ١١٩

﴿٤١٩٦﴾ الرسول (صلى الله عليه وآله): إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله) كَانَ يَتُوبُ إِلَى اللَّهِ وَيَسْتَغْفِرُهُ فِي كُلِّ يَوْمٍ وَلَيْلَةٍ مِائَةً مَرَّةً مِنْ غَيْرِ ذَنْبٍ؛ الكافي، ج ٢، ص ٤٥٠

﴿گناه﴾

﴿۴۱۹۰﴾ بعد از نماز عصر می‌گویی: نورت کامل است که هدایت‌مان کردی، پس حمد شایسته‌ی توست؛ بردباری‌ات بزرگ است که آمرزیدی پس حمد برای توست؛ دست را گشودی و عطا کردی پس حمد برای توست، تو بخشنده‌ترینی و آبرومندترینی و عطایت بزرگ‌ترین و گواراترین است. چون پروردگار ما را اطاعت کنند قدردانی کند و چون نافرمانی کنند آن‌ها را می‌آمرزد؛ درمانده را اجابت و زیان را دفع می‌کند و از بلای بزرگ نجات می‌دهد و گناه را می‌آمرزد.

﴿۴۱۹۱﴾ کمیل بن زیاد گوید: به امیرالمؤمنین (علیه السلام) عرض کردم: «کسی گناه می‌کند و سپس استغفار می‌کند [چه باید بکند؟]» امام فرمود: «توبه کند». گفتم: «چنین نمی‌کند». فرمود: «پس قبول نیست!» گفتم: «چگونه استغفار کند؟» فرمود: «برای استغفار حرکتی کند». گفتم: «چه حرکتی؟» فرمود: «حرکت دادن زبان و دو لب [به گفتن لفظ استغفرالله، ولی آن را باید] با حقیقت دنبال کند». گفتم: «حقیقت چیست؟» فرمود: «تصدیق کردن به قلب و تصمیم به بازنگشتن به گناهی که از آن استغفار کرده است». گفتم: «اگر چنین کنم آیا می‌توانم از استغفارکنندگان باشم؟» فرمود: «نه! زیرا باز در مورد توبه به اصل و ریشه نرسیده‌ای». گفتم: «اصل استغفار چیست؟» فرمود: «بازگشتن به توبه از گناهی که برایش استغفار کرده‌ای و آن اولین درجه‌ی عبادت‌کنندگان است، و ترک گناه و استغفار اسمی است که بر شش معنی واقع می‌شود».

۱۸-۳-۳- گناهی

﴿۴۱۹۲﴾ از خداوند آمرزش می‌خواهم مانند کسی که بعد از مرگ در قبر تنها مانده و به خاطر گناهی که مرتکب شده به وحشت افتاده، و در آن موقعیت دست دراز کرده و توجّه خدا را خواسته است.

﴿۴۱۹۳﴾ از اینکه روزها و شب‌های رمضان به پایان برسد و هنوز عواقب گناهان بر گردنم باقی مانده باشد یا گناهی که با آن مرا بازخواست کنی یا خطایی که می‌خواهی در مورد آن از من انتقام بگیری و آن را نیامرزی، به ذات گرامی‌ات و شکوه بزرگت پناه می‌برم.

﴿۴۱۹۴﴾ خداوند! مرا جز با آمرزش گناهان و تلاش مورد سپاس و عمل پذیرفته از این دنیا خارج نکن.

﴿۴۱۹۵﴾ خداوند معترف توبه‌کننده را دوست دارد، رسول خدا (صلی الله علیه و آله) هر روز بدون آنکه گناهی مرتکب شده باشد هفتاد مرتبه توبه می‌کرد و می‌فرمود: «أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَ أَتُوبُ إِلَيْهِ». و این چنین می‌فرمود: «به‌سوی خدا باز می‌گردم».

﴿۴۱۹۶﴾ رسول خدا (صلی الله علیه و آله) بدون هیچ گناهی، در شبانه‌روز صد مرتبه به‌سوی خدا توبه و استغفار می‌کرد.

﴿الذَّنْبُ﴾

﴿٤١٩٧﴾ امير المؤمنين عليه السلام: إِنَّمَا الْكَيسُ مَنْ إِذَا أَسَاءَ اسْتَغْفَرَ وَإِذَا أَذْنَبَ نَدِمَ؛ غررالحكم،

ص ٣٢٢

﴿٤١٩٨﴾ السَّجَاد عليه السلام: عِبَادُكَ جَمِيعاً إِلَيْكَ فُقِرَاءُ وَأَنَا أَفْقَرُهُمْ إِلَيْكَ لِذَنْبٍ تَغْفِرُهُ؛

بحار الأنوار، ج ٩١، ص ١٣٣

﴿٤١٩٩﴾ السَّجَاد عليه السلام: فَأَغْفِرْ لِي مَا سَتَرْتَ مِنْ غَيْرِكَ مِنْ ذَنْبٍ وَبَارَزْتُكَ بِخَطِيئَتِي مِنْ جَهْلِي

لِلَّذِي خِفْتُ مِنْ خَلْقِكَ وَرَجَوْتُ مِنْ عَفْوِكَ؛ إقبال الأعمال، ص ١٩٣

﴿٤٢٠٠﴾ السَّجَاد عليه السلام: فَلَا يَتَعَاطَمُكَ ذَنْبٌ تَغْفِرُهُ لِي وَلَا لِمَنْ هُوَ أَعْظَمُ جُرْماً مِنِّي؛ بحار الأنوار،

ج ٩١، ص ١٤٠

﴿٤٢٠١﴾ الصادق عليه السلام: فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ الَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كَبَائِرَ الْإِثْمِ وَالْفَوَاحِشِ إِلَّا اللَّمَمَ

قَالَ الْفَوَاحِشُ الزُّنَى وَالسَّرَقَةُ وَاللَّمَمُ الرَّجُلُ يُلَمُّ بِالذَّنْبِ فَيَسْتَغْفِرُ اللَّهُ مِنْهُ؛ الكافي، ج ٢، ص ٢٧٨

﴿٤٢٠٢﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: قَالَ عِيسَى بْنُ مَرْيَمَ عليه السلام لِيَحْيَى بْنُ زَكَرِيَّا عليه السلام إِذَا قِيلَ فِيكَ مَا فِيكَ

فَاعْلَمْ أَنَّهُ ذَنْبٌ ذُكِّرَتْهُ فَاسْتَغْفِرِ اللَّهَ مِنْهُ وَإِنْ قِيلَ فِيكَ مَا لَيْسَ فِيكَ فَاعْلَمْ أَنَّهَا حَسَنَةٌ كُتِبَتْ

لَكَ لَمْ تَتَّعِبْ فِيهَا؛ بحار الأنوار، ج ١٤، ص ٢٨٧

﴿٤٢٠٣﴾ الصادق عليه السلام: عَنْ الْحَارِثِ بْنِ الْمُغِيرَةِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله

يَتُوبُ إِلَى اللَّهِ فِي كُلِّ يَوْمٍ سَبْعِينَ مَرَّةً مِنْ غَيْرِ ذَنْبٍ قُلْتُ يَقُولُ أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَآتُوبُ إِلَيْهِ قَالَ كَانَ

يَقُولُ أَتُوبُ إِلَى اللَّهِ؛ مستدرک الوسائل، ج ١٢، ص ١١٩

﴿٤٢٠٤﴾ لَا تَصْرِفْنِي مِنْ مَقَامِي هَذَا إِلَّا بِسَعْيٍ مَشْكُورٍ وَذَنْبٍ مَغْفُورٍ وَعَمَلٍ مَقْبُولٍ وَرَحْمَةٍ

وَمَغْفِرَةٍ وَنَعِيمٍ مَوْصُولٍ بِنَعِيمٍ آخِرَةٍ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٣٦٣

﴿٤٢٠٥﴾ السَّجَاد عليه السلام: لَا يَتَعَاطَمُكَ يَا سَيِّدِي ذَنْبٌ أَنْ تَغْفِرَهُ وَلَا خَطِيئَةٌ أَنْ تَحْطَهَا عَنِّي؛

بحار الأنوار، ج ٩١، ص ١٣٦

﴿٤٢٠٦﴾ الكاظم عليه السلام: مَا تَكُونُ عِلَّةً إِلَّا مِنْ ذَنْبٍ وَمَا يَغْفِرُ اللَّهُ أَكْثَرُ؛ فقه الرضا عليه السلام، ص ٣٤٠

﴿٤٢٠٧﴾ امير المؤمنين عليه السلام: وَقُلْتُ تَبَارَكْتَ وَتَعَالَيْتَ وَاسْتَغْفِرِي لَذَنْبِكَ إِنَّكَ كُنْتَ مِنَ

الْخَاطِئِينَ وَأَنَا أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢٨٢

١٩-٣-الذَّنْبُ الَّذِي ...

﴿٤٢٠٨﴾ الباقر عليه السلام: إِغْفِرْ لِي الذَّنْبَ الَّذِي يَحْبِسُ عَنِّي الْخَلْقَ وَيُضَيِّقُ عَلَيَّ الرِّزْقَ؛ بحار الأنوار،

ج ٩٥، ص ٤٠٩

﴿گناه﴾

﴿۴۱۹۷﴾ فقط زیرک کسی است که اگر از او بدی سرزند، آمرزش می‌خواهد و اگر گناه کند، پشیمان می‌شود.

﴿۴۱۹۸﴾ بندگان تو همگی محتاج و نیازمند تو و من محتاج‌ترین آن‌ها هستیم، گناه را بیامرز.

﴿۴۱۹۹﴾ گناهی را که از غیر خودت پوشاندی اما من به خاطر جهلم با آن‌ها به جنگ تو برخاستم و گناهی را که از خلق تو واهمه دارم ولی درباره‌ی آن‌ها به عفو تو امیدوارم، بیامرز.

﴿۴۲۰۰﴾ بخشیدن من یا کسی که جرمش از من بیشتر است برایت بزرگ نیست.
﴿۴۲۰۱﴾ درباره‌ی سخن خدای عزّ و جلّ: «الَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كَبَائِرَ الْإِثْمِ وَالْفَوَاحِشَ إِلَّا اللَّمَمَ» فرمود: «زشتکاری‌ها، زنا و سرقت است و گناه کوچک این است که کسی آهنگ گناه کند و سپس از خدا آمرزش بخواهد».

﴿۴۲۰۲﴾ عیسی بن مریم علیه السلام به یحیی علیه السلام فرمود: «اگر مردم عیبی که داری به تو بگویند، بدان که آن گناهت بوده که به یادت آورده‌اند. پس، از آن گناه از خدا طلب آمرزش کن؛ و اگر به تو تهمت زنند، حسنه‌ای برایت نوشته می‌شود که رنجی برای آن نکشیده‌ای».

﴿۴۲۰۳﴾ حارث بن مغیره گوید: امام صادق علیه السلام فرمود: «خداوند فرد اقرارکننده به گناه و توبه‌کننده را دوست می‌دارد. رسول خدا صلی الله علیه و آله هر روز بدون آنکه گناهی مرتکب شده باشد، هفتاد مرتبه نزد خدا توبه می‌کرد». سؤال کردم: آیا این چنین می‌گفت: «از خداوند طلب آمرزش می‌کنم و به‌سوی او بازمی‌گردم»؟ فرمود: نه. این چنین می‌گفت: «به‌سوی خداوند باز می‌گردم».

﴿۴۲۰۴﴾ و از این جایگاه برمگردانی مگر اینکه کوششم را بستایی و گناه را ببخشایی و عملم را بپذیری و رحمت، آمرزش و نعمت فراوانت را به نعمت بسیار آخرت پیوند دهی.

﴿۴۲۰۵﴾ ای آقای من؛ اینکه گناه را ببخشی یا آن را فروریزی، برایت بزرگ نیست.

﴿۴۲۰۶﴾ هیچ مرضی نیست مگر اینکه گناه عامل آن است، و آنچه خدا عفو می‌کند بیشتر است.

﴿۴۲۰۷﴾ تو که بزرگ و برتری فرمودی: «و تو ای زن نیز از گناهت استغفار کن، که از خطاکاران بودی». و من از تو آمرزش می‌خواهم و به درگاهت توبه می‌کنم.

۱۹-۳-۳- گناهی که...

﴿۴۲۰۸﴾ گناهی که آفریدگان را از من دورو رزق و معیشت را بر من تنگ می‌کند، بیامرز.

﴿الذَّنْبُ﴾

٢٠-٣-٣-ذَنبِي

﴿٤٢٠٩﴾ اَسْتَغْفِرُكَ الْيَوْمَ لِذَنْبِي وَ اَسْتَقِيلُكَ عَثْرَتِي لِمَا كُنْتُ فِيهِ مِنَ الزَّهْوِ؛ بحار الأنوار،

ج ٩٢، ص ٤٤١

﴿٤٢١٠﴾ الصادق عليه السلام: اَسْتَغْفِرُكَ لِذَنْبِي فَاغْفِرْ لِي؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ٣١٨

﴿٤٢١١﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اَسْتَغْفِرُكَ لِذَنْبِي وَ اَسْتَقِيلُكَ لِعَثْرَتِي فَاحْسِنْ إِجَابَتِي فَإِنَّكَ أَهْلُ

الْإِجَابَةِ وَ أَهْلُ التَّقْوَى وَ أَهْلُ الْمَغْفِرَةِ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٤٢١٢﴾ امير المؤمنين عليه السلام: أَصْبَحَ ذَنْبِي مُسْتَجِيرًا بِمَغْفِرَتِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٤٠٢

﴿٤٢١٣﴾ الكاظم عليه السلام: أَصْبَحْتُ ذُنُوبِي مُسْتَجِيرَةً بِمَغْفِرَتِكَ؛ البلد الأمين، ص ٢٠

﴿٤٢١٤﴾ السجاد عليه السلام: اغْفِرْ لِي ذَنْبِي وَ كُلَّ ذَنْبٍ سَلَفَ مِنِّي عَمْدًا أَوْ خَطَا؛ إقبال الأعمال، ص ٢٦٤

﴿٤٢١٥﴾ الصادق عليه السلام: اغْفِرْ لِي يَا رَبِّ بِهِمْ ذَنْبِي؛ المقنعة، ص ١٢٤

﴿٤٢١٦﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: الْغَافِرُ لِذَنْبِي؛ بحار الأنوار، ج ٨٦، ص ٣٧٨

﴿٤٢١٧﴾ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي فَإِنِّي مُقِرٌّ بِذَنْبِي مُعْتَرِفٌ بِخَطِيئَتِي وَ هَذِهِ يَدِي وَ نَاصِيَتِي أَسْتَكِينُ

بِالْفَقْرِ مِنِّي؛ بحار الأنوار، ج ٩٨، ص ٢١٣

﴿٤٢١٨﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ أَمْسِ ذَنْبِي مُسْتَجِيرًا بِمَغْفِرَتِكَ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ

اغْفِرْ لِي؛ بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ٢٧٨

﴿٤٢١٩﴾ اللَّهُمَّ فَاسْتُرْ سُوءَ عَمَلِي يَوْمَ كَشَفِ السَّرَائِرِ وَ ارْحَمْنِي مِمَّا فِيهِ أَحَازِرُ وَ كُنْ بِي

رَوْفًا وَ لِذَنْبِي غَافِرًا؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٦٨

﴿٤٢٢٠﴾ الصادق عليه السلام: أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ عَبْدِكَ وَ رَسُولِكَ وَ نَبِيِّكَ وَ آلِهِ الطَّيِّبِينَ

الطَّاهِرِينَ بِأَفْضَلِ صَلَوَاتِكَ وَ بَرَكَاتِكَ عَلَى نَبِيٍّ مِنْ أَنْبِيَائِكَ وَ مَلَائِكَتِكَ أَجْمَعِينَ وَ عَافِيٍّ فِي

دِينِي وَ دُنْيَايَ وَ فِي جَمِيعِ أَحْوَالِي بِمَنِّكَ عَافِيَةً تَغْفِرُ بِهَا ذَنْبِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ١٥٥

﴿٤٢٢١﴾ الصادق عليه السلام: سَيِّدِي سَيِّدِي وَ كَمْ مِنْ ذَنْبٍ قَدْ غَفَرْتَ فَاجْعَلْ ذَنْبِي فِيمَا غَفَرْتَ؛

بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ٢٨

﴿٤٢٢٢﴾ الصادق عليه السلام: فَاغْفِرْ لِي فَإِنِّي مُقِرٌّ بِذُنُوبِي عَلَى نَفْسِي وَ لَا يَدْفَعُ الذَّنْبُ الْعَظِيمَ غَيْرُكَ؛

تهذيب الأحكام، ج ٣، ص ٩٤

﴿٤٢٢٣﴾ الصادق عليه السلام: هَا أَنَا ذَا بَائِحٍ بِجُرْمِي مُقِرٌّ بِذَنْبِي لِرَبِّي لِيَرْحَمَنِي وَ يَتَغَمَّدَنِي بِمَغْفِرَتِهِ؛

بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٣٣١

﴿گناه﴾

۲۰-۳-۳- گناه

﴿۴۲۰۹﴾ امروز از تو برای گناهم طلب آمرزش می‌کنم و می‌خواهم که از لغزشم چشم‌پوشی برای آنچه از تکبر و گردنکشی که در آن بودم.

﴿۴۲۱۰﴾ برای گناهانم از تو آمرزش می‌خواهم پس مرا بیامرز.

﴿۴۲۱۱﴾ از تو می‌خواهم که گناهم را ببخشی و از لغزشم درگذری، پس به نیکی اجابت کن که تو سزاوار اجابت و اهل تقوا و آمرزش هستی.

﴿۴۲۱۲﴾ گناهم به آمرزش تو پناه برده است.

﴿۴۲۱۳﴾ گناهانم به آمرزش تو پناه آورده‌اند.

﴿۴۲۱۴﴾ تمامی گناهانی که از من سر زده چه عمدی و چه سهوی، بیامرز.

﴿۴۲۱۵﴾ به حق ایشان گناهان مرا بیامرز.

﴿۴۲۱۶﴾ [ای خدایی که] آمرزنده‌ی گناهان منی.

﴿۴۲۱۷﴾ بار خدایا؛ مرا بیامرز. به گناه خود اقرار می‌کنم و به خطای خویش معترفم و خود را به پیشگاه تو تسلیم کرده‌ام تا به فقر و بیچارگی من رحم کنی.

﴿۴۲۱۸﴾ خدایا؛ روز را در حالی به پایان می‌برم که گناهم به آمرزش پناهنده شده است، پس بر محمد و خاندان او درود فرست و مرا بیامرز.

﴿۴۲۱۹﴾ خداوند! زشتی کردارم را در روزی که اسرار پنهانی آشکار شود بیوشان، و از آنچه پرهیز دارم رحمت آور، بر من بسیار مهربان و بر گناهم آمرزنده باش.

﴿۴۲۲۰﴾ از تو می‌خواهم که بهترین درودها و برکات را بر محمد بنده و فرستاده و پیامبرت و خاندان پاک و مطهر او و بر هر پیامبری از پیامبران و همه‌ی فرشتگان بفرستی و مرا در دین و دنیایم و در تمام احوال به سلامت داری، سلامتی که به واسطه‌ی آن از گناهانم درگذری.

﴿۴۲۲۱﴾ آقای من، مولای من؛ چه بسیار گناهان را آمرزیدی؛ پس گناهم را در زمره‌ی آن گناهانی که می‌آمرزی، قرار بده.

﴿۴۲۲۲﴾ مرا بیامرز، من به گناهانی که در حق خود روا داشته‌ام اقرار می‌کنم؛ و کسی جز تو، گناهان بزرگ را دفع می‌کند.

﴿۴۲۲۳﴾ آری منم که با جرمم معروف شدم و از گناهم به درگاه پروردگارم اقرار می‌کنم تا بر من رحم کند و مرا در پوشش رحمت خویش قرار دهد.

﴿الذَّنْبُ﴾

٢١-٣-٣- ذُنُوبُنَا

﴿٤٢٢٤﴾ أَسْأَلُكَ مَسْأَلَةَ الْعَبْدِ الدَّلِيلِ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَغْفِرَ لَنَا ذُنُوبَنَا؛

بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ١٩١

٢٢-٣-٣- ذُنُوبِكَ

﴿٤٢٢٥﴾ يُوسُفُ أَعْرِضْ عَنْ هَذَا وَاسْتَغْفِرِي لِذَنْبِكِ إِنَّكِ كُنْتِ مِنَ الْخَاطِئِينَ (يوسف: ٢٩)

﴿٤٢٢٦﴾ فَاصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَاسْتَغْفِرْ لِذَنْبِكَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ بِالْعِشِيِّ- وَالْإِبْكَارِ

(غافر: ٥٥)

﴿٤٢٢٧﴾ فَأَعْلَمَ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاسْتَغْفِرْ لِذَنْبِكَ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مُتَقَلَّبَكُمْ

وَمَثْوَاكُمْ (محمد: ١٩)

﴿٤٢٢٨﴾ وَاسْتَغْفِرْ لِذَنْبِكَ؛ بحار الأنوار، ج ١٦، ص ١٠١

﴿٤٢٢٩﴾ الصَّادِقُ (عليه السلام): أَنَّهُ سُئِلَ عَنِ الْقُنُوتِ فِي الْوُتْرِ هَلْ فِيهِ شَيْءٌ مُوقَّتٌ يَتَّبَعُ وَيُقَالُ فَقَالَ لَا

أَتْنِ عَلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَصَلَّ عَلَى النَّبِيِّ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) وَاسْتَغْفِرْ لِذَنْبِكَ الْعَظِيمِ ثُمَّ قَالَ كُلُّ ذَنْبٍ عَظِيمٌ؛

الكافي، ج ٣، ص ٤٥٠

﴿٤٢٣٠﴾ الصَّادِقُ (عليه السلام): ثُمَّ يَطُوفُ بَعْدَ ذَلِكَ أَسْبُوعًا بِالْبَيْتِ وَهُوَ طَوَافُ النِّسَاءِ لَا يَحِلُّ

لِلْمُحْرَمِ أَنْ يَبَاضِعَ حَتَّى يَطُوفَ طَوَافَ النِّسَاءِ فَفَعَلَ آدَمُ فَقَالَ لَهُ جَبْرَائِيلُ إِنَّ اللَّهَ قَدْ غَفَرَ ذَنْبَكَ وَ

قَبِلَ تَوْبَتَكَ وَأَحَلَّ لَكَ زَوْجَتَكَ؛ وسائل الشيعة، ج ١١، ص ٢٢٦

﴿٤٢٣١﴾ الصَّادِقُ (عليه السلام): سَأَلَ الْحَلْبِيُّ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ (عليه السلام) عَنِ الْقُنُوتِ فِيهِ قَوْلٌ مَعْلُومٌ فَقَالَ أَتْنِ عَلَى

رَبِّكَ وَصَلَّ عَلَى نَبِيِّكَ وَاسْتَغْفِرْ لِذَنْبِكَ؛ من لا يحضره الفقيه، ج ١، ص ٣١٦

﴿٤٢٣٢﴾ أمير المؤمنين (عليه السلام): لَمَّا قَدِمَ جَعْفَرُ بْنُ أَبِي طَالِبٍ تَلَقَّاهُ رَسُولُ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) فَقَبَّلَ مَا بَيْنَ

عَيْنَيْهِ فَلَمَّا جَلَسْنَا قَالَ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) أَلَا أُعْطِيكَ أَلَا أَمْنُحُكَ أَلَا أَحْبُوكَ قَالَ بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) قَالَ

تُصَلِّيَ أَرْبَعَ رَكَعَاتٍ تَقْرَأُ فِي كُلِّ رَكَعَةٍ الْحَمْدَ وَسُورَةَ ثُمَّ تَقُولُ سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ

إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ خَمْسَ عَشْرَةَ مَرَّةً ثُمَّ تَرَكُعُ فَتَقُولُ عَشْرًا ثُمَّ تَرْفَعُ رَأْسَكَ فَتَقُولُ عَشْرًا ثُمَّ

تَسْجُدُ فَتَقُولُ عَشْرًا ثُمَّ تَرْفَعُ رَأْسَكَ فَتَقُولُ عَشْرًا ثُمَّ تَسْجُدُ فَتَقُولُ عَشْرًا ثُمَّ تَرْفَعُ رَأْسَكَ فَتَقُولُ

عَشْرًا فَذَلِكَ خَمْسُ وَسَبْعُونَ مَرَّةً فِي كُلِّ رَكَعَةٍ فَإِنْ اسْتَطَعْتَ أَنْ تُصَلِّيَهَا فِي كُلِّ يَوْمٍ فَافْعَلْ فَإِنْ

لَمْ تَسْتَطِعْ فِي كُلِّ يَوْمٍ فَفِي كُلِّ جُمُعَةٍ وَإِنْ لَمْ تَسْتَطِعْ فِي كُلِّ جُمُعَةٍ فَفِي كُلِّ شَهْرٍ وَإِنْ لَمْ تَسْتَطِعْ

گناه

۲۱-۳-۳- گناه ما

﴿۴۲۲۴﴾ مانند یک بنده‌ی ذلیل، خاشعانه از تو می‌خواهم که بر محمد و خاندانش درود بفرستی و گناهان ما را ببخشی.

۲۲-۳-۳- گناه تو

﴿۴۲۲۵﴾ یوسف از این موضوع، صرف نظر کن! و تو ای زن نیز از گناهت استغفار کن، که از خطاکاران بودی!

﴿۴۲۲۶﴾ پس (ای پیامبر!) صبر و شکیبایی پیشه کن که وعده‌ی خدا حق است، و برای گناهت استغفار کن، و هر صبح و شام تسبیح و حمد پروردگارت را به جا آور!

﴿۴۲۲۷﴾ پس بدان که معبودی جز «الله» نیست؛ و برای گناه خود و مردان و زنان با ایمان استغفار کن! و خداوند محلّ حرکت و قرارگاه شما را می‌داند!

﴿۴۲۲۸﴾ بر گناهانت استغفار کن.

﴿۴۲۲۹﴾ از او درباره‌ی قنوت وتر سؤال شد، که آیا دعای مقرّری هست که باید در قنوت وتر خواند؟ فرمود: «نه؛ ثنای خدا بگو، بر پیامبر صلوات و درود فرست و از گناهان بزرگت طلب آمرزش کن». بعد از آن فرمود: «و البتّه همه‌ی گناهان بزرگ هستند».

﴿۴۲۳۰﴾ سپس بعد از آن هفت بار دور کعبه طواف کرد و آن طواف نساء است که مُحرّم قبل از به جا آوردن آن نمی‌تواند از همسرش لذّت جنسی ببرد. آدم ﷺ آن طواف را انجام داد. و جبرئیل به او گفت که خداوند گناهت را آمرزید و توبهات را پذیرفت و همسرت بر تو حلال شد.

﴿۴۲۳۱﴾ حلبی درباره‌ی قنوت از امام صادق ﷺ سؤال کرد: «آیا کلام مخصوصی را باید گفت؟» امام ﷺ پاسخ فرمود: «ثنای پروردگار خویش بگوی، و بر پیامبر ﷺ صلوات فرست، و از خداوند برای گناهان خویش آمرزش بخواه».

﴿۴۲۳۲﴾ وقتی جعفر بن ابی‌طالب، از «حبشه» به «مدینه» برگشت، رسول خدا ﷺ به استقبال او رفت و پیشانی او را بوسید. وقتی نشستیم، رسول خدا ﷺ به جعفر فرمود: «آیا نمی‌خواهی به تو هدیه‌ای بدهم؟» جعفر گفت: «بسیار دوست دارم، ای رسول خدا ﷺ». رسول خدا ﷺ فرمود: «چهار رکعت نماز بخوان، که در هر رکعت پس از تکبیر سوره‌ی حمد و یک سوره قرائت شود، سپس پانزده بار بگو: «سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ»، بعد به رکوع رفته و همین تسبیح را ده بار بگو، بعد از رکوع ده بار، در سجده‌ی اوّل ده بار، بعد از سجده در حال نشسته ده بار، در سجده‌ی دوّم ده بار، پس از سجده‌ی دوّم در حال نشسته ده بار، که جمعاً هفتاد و پنج تسبیح در هر رکعت می‌شود، و در رکعت دوّم هم همین اعمال و تسبیح را تکرار کن و سلام بده. دو رکعت بعد را هم به همین ترتیب انجام بده. اگر توانستی این نماز را هر روز، و اگر نتوانستی هر جمعه، و اگر نتوانستی هر ماه، و اگر نتوانستی هر سال، و اگر نتوانستی، حداقل در عمر خود

﴿الذَّنْبُ﴾

فِي كُلِّ شَهْرٍ فِي كُلِّ سَنَةٍ فَإِنْ لَمْ تَسْتَطِعْ فِي كُلِّ سَنَةٍ فِي عُمْرِكَ مَرَّةً فَإِذَا فَعَلْتَ ذَلِكَ غَفَرَ اللَّهُ ذَنْبَكَ كَبِيرَهُ وَصَغِيرَهُ خَطَاةً وَعَمْدَةً جَدِيدَةً وَحَدِيثَةً؛ مستدرک الوسائل، ج ٦، ص ٢٢٣

﴿٤٢٣٣﴾ الباقر (عليه السلام): نَزَلَ جَبْرَائِيلُ عَلَى يَعْقُوبَ فَقَالَ لَهُ يَا يَعْقُوبُ إِنَّ رَبَّكَ يَقُولُ لَكَ مَنْ ابْتَلَاكَ بِمَصَائِبِكَ الَّتِي كَتَبْتَ بِهَا إِلَى عَزِيزٍ مِصْرَ قَالَ يَعْقُوبُ أَنْتَ بَلَوْتَنِي بِهَا عُقُوبَةً مِنْكَ وَآدِبًا لِي قَالَ اللَّهُ فَهَلْ كَانَ يَقْدِرُ عَلَى صَرْفِهَا عَنْكَ أَحَدٌ غَيْرِي قَالَ يَعْقُوبُ اللَّهُمَّ لَا قَالَ أَمَا اسْتَحْيَيْتَ مِنِّي حِينَ شَكَوْتُ مَصَائِبِكَ إِلَيَّ غَيْرِي وَلَمْ تَسْتَعِثْ بِي وَتَشْكُو مَا بَكَ إِلَيَّ فَقَالَ يَعْقُوبُ اسْتَغْفِرُكَ يَا إِلَهِي وَأَتُوبُ إِلَيْكَ وَأَشْكُو بَنِي وَحُزْنِي إِلَيْكَ فَقَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى قَدْ بَلَغْتُ بِكَ يَا يَعْقُوبُ وَبَوَّلْتُكَ الْخَاطِئِينَ الْغَايَةَ فِي آدَبِي وَلَوْ كُنْتَ يَا يَعْقُوبُ شَكَوْتَ مَصَائِبَكَ إِلَيَّ عِنْدَ نَزْوِلِهَا بِكَ وَاسْتَغْفَرْتَ وَتُبْتَ إِلَيَّ مِنْ ذَنْبِكَ لَصَرَفْتُهَا عَنْكَ بَعْدَ تَقْدِيرِي إِيَّاهَا عَلَيْكَ وَلَكِنَّ الشَّيْطَانَ أَنْسَاكَ ذِكْرِي فَصُرْتُ إِلَى الْقُنُوطِ مِنْ رَحْمَتِي وَأَنَا اللَّهُ الْجَوَادُ الْكَرِيمُ أَحِبُّ عِبَادِي الْمُسْتَغْفِرِينَ الثَّانِينَ الرَّاغِبِينَ إِلَيَّ فِيمَا عِنْدِي؛ بحار الأنوار، ج ١٢، ص ٣١٢

ذَنْبُهُ ٢٣-٣-٣

﴿٤٢٣٤﴾ الحسين (عليه السلام): إِذَا صَاحَ الْبَيْغَاءُ يَقُولُ مَنْ ذَكَرَ رَبَّهُ غَفَرَ ذَنْبَهُ؛ بحار الأنوار، ج ٦١، ص ٢٧

﴿٤٢٣٥﴾ أَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ الَّذِي دَعَاكَ بِهِ دَاوُدُ فَغَفَرْتَ ذَنْبَهُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٣٦٢

﴿٤٢٣٦﴾ الرسول (صلى الله عليه وآله): أَسْأَلُكَ بِالِاسْمِ الَّذِي دَعَاكَ بِهِ عَبْدُكَ وَنَبِيُّكَ دَاوُدُ فَاسْتَجَبْتَ لَهُ دُعَاةً وَسَخَّرْتَ لَهُ الْجِبَالَ يُسَبِّحْنَ مَعَهُ بِالْعَشِيِّ وَالْإِبْكَارِ وَالطَّيْرَ مَحْشُورَةً كُلُّ لَهُ أَوَّابٌ وَشَدَّدْتَ مُلْكَهُ وَآتَيْتَهُ الْحِكْمَةَ وَفَصَلَ الْخِطَابِ وَأَنْتَ لَهُ الْحَدِيدَ وَعَلَّمْتَهُ صَنْعَةَ لَبُوسٍ لَهُمْ وَغَفَرْتَ ذَنْبَهُ وَكُنْتَ مِنْهُ قَرِيبًا؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٢٧٠

﴿٤٢٣٧﴾ الصادق (عليه السلام): إِغْفِرْ ذَنْبَهُ؛ الكافي، ج ٣، ص ١٩٦

﴿٤٢٣٨﴾ الرضا (عليه السلام): اللَّهُمَّ إِنْ كَانَ مُحْسِنًا فَزِدْ فِي إِحْسَانِهِ وَتَقَبَّلْ مِنْهُ وَإِنْ كَانَ مُسِيئًا فَاعْفِرْ لَهُ ذَنْبَهُ؛ بحار الأنوار، ج ٧٨، ص ٣٥٤

﴿٤٢٣٩﴾ اللَّهُمَّ بِكُلِّ دَعْوَةٍ تَوَسَّلَ بِهَا إِلَيْكَ رَاجٍ بَلَغَتْهُ أَمَلُهُ وَصَارِخٍ أَغْنَتْ صَرْخَتَهُ وَمَلْهُوفٍ رَحِمْتَ لَهْفَتَهُ وَمَكْرُوبٍ رَوَّحْتَ عَنْ قَلْبِهِ وَجَلَّ مُرْتَاعٍ أَمِنْتَ رَوْعَتَهُ وَمُحْتَاجٍ سَدَدْتَ بِفَضْلِكَ خَلَّتْهُ وَفَقِيرٍ نَفَيْتَ بَغْنَاكَ وَسَعَتِكَ قَفْرَهُ وَمُبْتَلىٍّ أَهْدَيْتَ عَافِيَتَكَ إِلَيْهِ وَمُعَافَى أَتَمَّمْتَ نِعْمَتَكَ عَلَيْهِ وَمُذْنِبٍ خَاطِيٍّ غَفَرْتَ ذَنْبَهُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٤٣٥

﴿گناه﴾

یک بار بخوان. اگر این نماز را خواندی، خداوند گناهان بزرگ و کوچک، قدیم و جدید، و عمدی و سهوی تو را می‌آمرزد.

﴿۴۲۳۳﴾ جبرئیل علیه السلام بر یعقوب علیه السلام نازل شد و گفت: «پروردگارت می‌گوید، چه کسی تو را به مصیبت‌هایی که به عزیز مصر نوشتی، مبتلا کرد؟» یعقوب علیه السلام گفت: «تو ای خدا». خداوند فرمود: «چگونه است آن هنگام از مصیبت‌هایت به کسی جز من شکایت کردی، از من کمک نخواستی و از من حیا نکردی، ولی الآن از مصیبت‌هایت به من شکایت می‌کنی؟» یعقوب علیه السلام گفت: «ای خدا؛ از تو طلب آموزش می‌کنم و به‌سویت باز می‌گردم و شکایت غم و اندوه خود را پیش تو می‌آورم». خداوند برتر و بلندمرتبه گفت: «تو و فرزندان خطاکارت را به بالاترین درجه ادب کردم. ای یعقوب؛ اگر آن هنگام که مصیبت‌ها به تو می‌رسید به من شکایت می‌کردی و طلب آموزش می‌کردی و از گناهانت به درگاهم توبه می‌کردی با آنکه آن را بر تو مقدّر کرده بودم، از تو دور می‌کردم؛ ولی شیطان یاد مرا از خاطرت برد و از رحمتم ناامید شدی؛ و من خدای سخاوتمند بخشنده‌ام که بندگان آمرزش‌خواه و توبه‌کننده را که خواهان چیزهایی هستند که نزد من است، دوست دارم».

۲۳-۳-۳ گناه او

﴿۴۲۳۴﴾ طوطی می‌گوید: هرکس پروردگارش را یاد کند، خدای تعالی گنااهش را می‌آمرزد.
﴿۴۲۳۵﴾ از تو به واسطه‌ی نامی که داود علیه السلام تو را با آن نام خواند و تو او را [اجابت فرمودی] و گناهانش را آمرزیدی، درخواست می‌کنم.
﴿۴۲۳۶﴾ از تو به آن نامی درخواست می‌کنم که بنده و پیامبرت داود علیه السلام تو را با آن خوانده است و تو دعایش را اجابت کردی و کوه‌ها را برای او مسخّر کردی که با او شب و روز تسبیح گویند، مرغان همه به‌سوی او جمع گشته و همگی برای او به حال ناله و زاری افتند؛ و نیز پادشاهی او را محکم کردی و به او دانایی و نیروی تشخیص حق از باطل را عطا کردی؛ آهن را برای او را نرم کردی و به او روش زره‌ساختن آموختی و گناه او را آمرزیدی و بسیار به او نزدیک بودی.
﴿۴۲۳۷﴾ خطایش را ببامرز.

﴿۴۲۳۸﴾ بار خدایا؛ اگر نیکوکار بوده است، پس تو احسان خود را به او بیافزا و اعمالش را بپذیر؛ و اگر گناهکار بوده، گنااهش را ببامرز.

﴿۴۲۳۹﴾ خدایا؛ از تو به آن دعا‌هایی که هر امیدواری با آن به تو توسّل جسته و تو او را به آرزویش رسانده‌ای، و هر فریادکننده‌ای را یاری کرده‌ای، و هر غمگینی را مورد رحمت قرار داده‌ای، و هر اندوهگینی را شاد کرده‌ای، و قلب هر ترسانی را مطمئن کردی، و نیاز هر نیازمندی را برطرف کردی، و فقر هر فقیری را به توانگری و غنای خود از او دور کردی، و به هر گرفتاری عافیت هدیه کردی، و نعمت هر صاحب عافیتی را بر او تمام کردی، و گناه هر گناهکاری را به آن بخشیدی، درخواست می‌کنم.

﴿الذنب﴾

﴿٢٢٠﴾ امير المؤمنين عليه السلام: أَنْتَ الَّذِي اسْتَجَبْتَ لِمُوسَى وَ هَارُونَ دَعَوَتَهُمَا حِينَ قُلْتَ قَدْ أُجِيبَتْ دَعْوَتُكُمَا فَاسْتَقِيمَا وَ غَرَقْتَ فِرْعَوْنَ وَ قَوْمَهُ وَ غَفَرْتَ لِدَاوُدَ ذَنْبَهُ وَ ثُبِتَ عَلَيْهِ رَحْمَةٌ مِنْكَ وَ ذِكْرِي؛ بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ١٨٥

﴿٢٢١﴾ الصادق عليه السلام: أَنْتَ غَفَرْتَ لِدَاوُدَ ذَنْبَهُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٤١

﴿٢٢٢﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: بِاسْمِكَ الْعَظِيمِ الَّذِي دَعَاكَ بِهِ دَاوُدُ وَ خَرَّ لَكَ سَاجِدًا فَغَفَرْتَ لَهُ ذَنْبَهُ؛ إقبال الأعمال، ص ٣٢٥

﴿٢٢٣﴾ الباقر عليه السلام: عَنْ سُفْيَانَ بْنِ عُيَيْنَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: سَأَلَ رَجُلٌ أَبِي بَعْدَ مُنْصَرَفِهِ مِنَ الْمَوْقِفِ فَقَالَ أ تَرَى يُخَيِّبُ اللَّهُ هَذَا الْخَلْقَ كُلَّهُ فَقَالَ أَبِي مَا وَقَفَ بِهَذَا الْمَوْقِفِ أَحَدٌ إِلَّا غَفَرَ اللَّهُ لَهُ مُؤْمِنًا كَانَ أَوْ كَافِرًا إِلَّا أَنَّهُمْ فِي مَغْفِرَتِهِمْ عَلَى ثَلَاثِ مَنَازِلَ مُؤْمِنٌ غَفَرَ اللَّهُ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَ مَا تَأَخَّرَ وَ أَغْتَفَهُ مِنَ النَّارِ وَ ذَلِكَ قَوْلُهُ عَزَّ وَ جَلَّ رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَ فِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَ قِنَا عَذَابَ النَّارِ أُولَئِكَ لَهُمْ نَصِيبٌ مِمَّا كَسَبُوا وَ اللَّهُ سَرِيعُ الْحِسَابِ وَ مِنْهُمْ مَنْ غَفَرَ اللَّهُ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَ قِيلَ لَهُ أَحْسِنَ فِيمَا بَقِيَ مِنْ عُمْرِكَ وَ ذَلِكَ قَوْلُهُ عَزَّ وَ جَلَّ فَمَنْ تَعَجَّلَ فِي يَوْمَيْنِ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ وَ مَنْ تَأَخَّرَ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ يَعْنِي مَنْ مَاتَ قَبْلَ أَنْ يَمُضِيَ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ وَ مَنْ تَأَخَّرَ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ لِمَنْ اتَّقَى الْكِبَائِرَ؛ الكافي، ج ٤، ص ٥٢١

﴿٢٢٤﴾ امير المؤمنين عليه السلام: لَا تُؤَيِّسَنَّ مُذْنِبًا فَكَمْ عَاكِفٍ عَلَى ذَنْبِهِ خُتِمَ لَهُ بِالْمَغْفِرَةِ؛ غرر الحكم، ص ٢٤٧

﴿٢٢٥﴾ وَ قَوْلُهُ تَعَالَى وَ الَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً أَوْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمُ الْآيَةَ ثُمَّ اسْتَغْفَرُوا مِنْ ذَنْبِهِ غُفِرَ لَهُ؛ مستدرک الوسائل، ج ٥، ص ٢٧٧
٢٤-٣-٣-ذنبهم

﴿٢٢٦﴾ اللَّهُمَّ اجْعَلْ فِيمَا تَقْضِي وَ تُقَدِّرُ مِنَ الْأَمْرِ الْعَظِيمِ الْمَحْثُومِ وَ فِيمَا تَفَرِّقُ مِنَ الْأَمْرِ الْحَكِيمِ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ أَنْ تَجْعَلَنِي مِنْ حُجَّاجِ بَيْتِكَ الْحَرَامِ الْمَبْرُورِ حُجَّتِهِمُ الْمَشْكُورِ سَعْيِهِمُ الْمَغْفُورِ ذَنْبُهُمْ [ذُنُوبُهُمْ]؛ إقبال الأعمال، ص ٢٥

﴿٢٢٧﴾ اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي مِنْ حُجَّاجِ بَيْتِكَ الْحَرَامِ فِي هَذَا الْعَامِ وَ فِي كُلِّ عَامٍ الْمَبْرُورِ حُجَّتِهِمُ الْمَشْكُورِ سَعْيِهِمُ الْمَغْفُورِ ذَنْبُهُمْ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٠٤

﴿گناه﴾

﴿۴۲۴۰﴾ تو کسی هستی که دعای موسی و هارون را اجابت کردی - هنگامی که گفتی: دعای شما دو نفر را اجابت کردم پس محکم باشید؛ - و فرعون و قومش را غرق کردی و گناه داود را آمرزیدی و به سوی او بازگشتی و رحمت و ذکر و یادت را به او عطا کردی.

﴿۴۲۴۱﴾ تو گناه داود علیه السلام را آمرزیدی.

﴿۴۲۴۲﴾ به نام با عظمت تو که داود تو را با آن خواند و در برابر تو به سجده افتاد و تو گناهانش را آمرزیدی.

﴿۴۲۴۳﴾ امام صادق علیه السلام فرمود: مردی از پدرم بعد از بازگشتش از عرفات پرسید: «آیا بر این باورید که خداوند این مردم را ناامید می کند؟» پدرم فرمود: «هیچ کس در این مکان وقوف نمی کند مگر اینکه خداوند او را می بخشد، چه مؤمن باشد و چه کافر. اما آن ها در آمرزیده شدنشان سه گروه هستند. مؤمنی که خداوند گناهان گذشته و آینده اش را می آمرزد و او را از آتش آزاد می کند و این همان کلام خداوند عزّ و جل است که فرمود: «پروردگارا؛ در این دنیا به ما نیکی و در آخرت [نیز] نیکی عطا کن و ما را از عذاب آتش [دور] نگه دار. آنان هستند که از دستاوردها بهرهای خواهند داشت و خدا به حسابها زود رسیدگی می کند»؛ و گروه دیگر کسی است که خداوند گناهان گذشته اش را می آمرزد و به او گفته می شود که در باقیمانده ای عمرت نیکی کن و این همان کلام خدای عزّ و جل است که می فرماید: «پس هر کس شتاب کند [و اعمال را] در دو روز [انجام دهد] گناهی بر او نیست، و هر کس تأخیر کند [و اعمال را در سه روز انجام دهد] گناهی بر او نیست». یعنی هر کس قبل از بازگشت بمیرد دیگر گناهی بر او نیست و هر کس تأخیر کند به شرط آنکه از گناهان کبیره دوری کند، گناهی بر او نیست.

﴿۴۲۴۴﴾ گناهکاری را نومید مگردان، چه بسا گناهکاری که عاقبت او به آمرزش ختم شود.

﴿۴۲۴۵﴾ می فرماید: و آنان که چون کار زشتی کنند، یا بر خود ستم روا دارند برای گناهانشان آمرزش خواهند و سپس استغفار کنند؛ گناهشان آمرزیده شود.

۲۴-۳-۳- گناه ایشان

﴿۴۲۴۶﴾ خدایا؛ در آنچه از فرمان حتمی خود حکم کرده و مقدر فرموده ای و در آنچه از دستور حکیمانه ات که بازگشتی ندارد در شب قدر حکم می کنی، مقرر فرما که من در زمره ی حجاج خانه ی خودت باشم، از آنانی که حجتشان مقبول و تلاششان مورد تقدیر و گناهانشان آمرزیده است.

﴿۴۲۴۷﴾ خدایا؛ مرا از حج گزاران خانه ی ارجمندت در همین سال و هر سال قرار ده؛ کسانی که حج آن ها درست، و تلاششان مورد قدرشناسی و گناهشان آمرزیده است.

﴿الذَّنْبُ﴾

﴿٤٢٤٨﴾ الصادق عليه السلام: وَاجْعَلْنِي مِمَّنْ كَتَبَتْهُ فِي هَذَا الشَّهْرِ مِنْ حُجَّاجِ بَيْتِكَ الْحَرَامِ الْمَبْرُورِ حَجُّهُمْ الْمَغْفُورُ ذُنُوبُهُمْ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ١٨٠
٢٥-٣-الذُّنُوبُ

﴿٤٢٤٩﴾ امير المؤمنين عليه السلام: أَلَا أَعْلَمُكَ دُعَاءَ عَلَمْنِيهِ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَفِيهِ اسْمُ اللَّهِ الْأَكْبَرُ الْأَعْظَمُ الْأَكْرَمُ الَّذِي يُجِيبُ بِهِ مَنْ دَعَاهُ وَيُعْطِي بِهِ مَنْ سَأَلَهُ وَيُفْرِجُ بِهِ الْهَمَّ وَيَكْشِفُ بِهِ الْكَرْبَ وَيَذْهَبُ بِهِ الْغَمَّ وَيُبْرِئُ بِهِ السُّقَمَ وَيُجَبِّرُ بِهِ الْكَسِيرَ وَيُغْنِي بِهِ الْفَقِيرَ وَيَقْضِي بِهِ الدَّيْنَ وَيَرُدُّ بِهِ الْعَيْنَ وَيَغْفِرُ بِهِ الذُّنُوبَ؛ بحار الأنوار، ج ٤١، ص ٢٢٦

﴿٤٢٥٠﴾ الرسول ﷺ: أَلَا أَمْنَحُكَ أَلَا أَحْبُوكَ أَلَا أُعْطِيكَ فَقَالَ جَعْفَرُ بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَظَنَّ النَّاسُ أَنَّهُ يُعْطِيهِ ذَهَبًا أَوْ وَرَقًا فَقَالَ إِنِّي أُعْطِيكَ شَيْئًا إِنْ صَنَعْتَهُ كُلَّ يَوْمٍ كَانَ خَيْرًا لَكَ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا وَإِنْ صَنَعْتَهُ بَيْنَ يَوْمَيْنِ غُفِرَ لَكَ مَا بَيْنَهُمَا أَوْ كُلَّ جُمُعَةٍ أَوْ كُلَّ شَهْرٍ أَوْ كُلَّ سَنَةٍ غُفِرَ لَكَ مَا بَيْنَهُمَا وَلَوْ كَانَ عَلَيْكَ مِنَ الذُّنُوبِ مِثْلُ عَدَدِ النُّجُومِ وَمِثْلُ وَرَقِ الشَّجَرِ وَمِثْلُ عَدَدِ الرَّمْلِ لَغَفَرَهَا اللَّهُ لَكَ؛ وسائل الشيعة، ج ٨، ص ٥٢

﴿٤٢٥١﴾ أَتَيْتُكَ يَا إِلَهِي مُقِرًّا بِالْإِسَاءَةِ عَلَى نَفْسِي إِذْ لَمْ أَجِدْ مُنْجَى أَلْتَجِي إِلَيْهِ فِي اغْتِفَارِ مَا اكْتَسَبْتُ مِنَ الذُّنُوبِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٢٩٠

﴿٤٢٥٢﴾ أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تُسِّرَ لِي فِي هَذَا الشَّهْرِ الْعَظِيمِ الَّذِي تُعْتَقُ فِيهِ الرِّقَابَ وَتَغْفِرُ فِيهِ الذُّنُوبَ مَا أَخَافُ عُسْرَهُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٤١
﴿٤٢٥٣﴾ أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ الطَّاهِرِينَ وَتَغْفِرَ لِي مَغْفِرَةً عَزْمًا جَزْمًا لَا تُغَادِرُ لِي ذَنْبًا وَلَا تَكْتُبُ عَلَيَّ بَعْدَهَا حِسَابًا؛ إقبال الأعمال، ص ١١٩

﴿٤٢٥٤﴾ الرسول ﷺ: أَسْأَلُكَ بِحَقِّ هَذِهِ الْأَسْمَاءِ، وَبِهَذِهِ الدَّعَوَاتِ، أَنْ تَغْفِرَ لَنَا مَا قَدَّمْنَا وَمَا أَخَّرْنَا، وَمَا أَسْرَرْنَا وَمَا أَعْلَنَّا، وَمَا أَبْدَيْنَا وَمَا أَخْفَيْنَا، وَمَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنَّا؛ إقبال الأعمال، ص ٣٢٧

﴿٤٢٥٥﴾ امير المؤمنين عليه السلام: أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ مِمَّا فَرَضَ عَلَيَّ فَتَوَانَيْتُ وَأَسْتَغْفِرُهُ مِنْ مَقْطَعَاتِ الذُّنُوبِ وَأَسْتَغْفِرُهُ مِنَ الرَّلَاتِ وَمَا كَسَبْتُ يَدَايَ وَأُومِنُ بِهِ وَأَتَوَكَّلُ عَلَيْهِ كَثِيرًا؛ البلد الأمين، ص ١٩٨

﴿گناه﴾

﴿۴۲۴۸﴾ ما را در زمره‌ی حاجیان خانه‌ی محترم کعبه‌ات، آنان که حجشان مقبول و گناهانشان آمرزیده شده است، قرار بده.

۲۵-۳-۳- گناهان

﴿۴۲۴۹﴾ آیا نمی‌خواهی به تو دعایی بیاموزم که آن را پیامبر خدا ﷺ به من آموخته است و در آن دعا اسم بزرگ و با عظمت و گرامی خداست؟ همان دعائی که خدای تعالی به برکت آن حاجت شخص را بر آورده می‌کند و به او آنچه را بخواهد، می‌دهد و به برکت این دعا هم و غم از آن شخص برطرف می‌شود و اندوه او رفع و بیماری از او دور خواهد شد؛ به برکت این دعا شکسته‌حالی جبران می‌شود و درویش به برکت آن توانگر می‌شود؛ قرض او ادا شده، چشم زخم از او باز می‌گردد و گناهان او آمرزیده می‌شود.

﴿۴۲۵۰﴾ رسول خدا ﷺ فرمود: آیا نمی‌خواهی جایزه‌ای به تو بدهم؟ آیا نمی‌خواهی هدیه‌ای به تو بدهم؟ جعفر گفت: «آری ای پیامبر خدا». مردم گمان کردند که پیامبر اکرم ﷺ قصد دارد به او طلا یا نقره‌ای ببخشد؛ پیامبر ﷺ فرمود: «چیزی به تو می‌بخشم که اگر هر روز آن را به جای آوری برای تو از دنیا و آنچه در آن است بهتر است، و اگر هر دو روز یک‌بار بدان عمل کنی خداوند گناهان بین آن دو روز را می‌آمرزد؛ و یا اگر هر جمعه، هر ماه و یا هر سال آن را انجام دهی خداوند گناه بین آن دو را می‌بخشد حتی اگر گناهانت به تعداد ستاره‌های آسمان یا برگ‌های درختان یا شن‌های بیابان باشد». (و پیامبر ﷺ نمازی را به او آموخت که به نماز جعفر طیار مشهور است)

﴿۴۲۵۱﴾ تو را در حالی می‌خوانم که به اعمال بد خود اقرار دارم، چون پناهگاهی جز تو سراغ ندارم که برای آمرزش گناهانم به آن پناه ببرم.

﴿۴۲۵۲﴾ [پروردگارا:] از تو می‌خواهم که بر محمد و خاندانش درود بفرستی و در این ماه با عظمت که هر گرفتار گناهی از آتش آزاد می‌شود، بر من آسان بگیری و گناهان هرکس را که از سختی‌هایش می‌هراسد، بیامرزی.

﴿۴۲۵۳﴾ از تو می‌خواهم که بر محمد و خاندان پاکش درود بفرستی و مرا به گونه‌ای که گناهی برای من باقی نگذاشته باشی، بیامرزی و بعد از آن گناهی بر من ننویسی.

﴿۴۲۵۴﴾ به حق این اسامی و به حق این دعاها از تو می‌خواهم که برای ما تمام آنچه پیش از این انجام داده‌ایم و یا پس از این از ما سر خواهد زد و آنچه را که آشکار و نهان مرتکب شده‌ایم و آنچه را آغاز کرده‌ایم یا به صورت مخفیانه از ما سر زده است و آنچه را که تو نسبت به ما آگاه‌تری، بیامرزی.

﴿۴۲۵۵﴾ از خداوند آمرزش می‌خواهم از آنچه بر من واجب کرد و من سستی کردم و از گناهان کوچک و از لغزش‌ها و آنچه دستانم مرتکب شدند، آمرزش می‌خواهم؛ به خدا ایمان دارم و بر او بسیار توکل می‌کنم.

﴿الذُّنْبُ﴾

﴿٤٢٥٦﴾ اللَّهُمَّ إِنْ كَانَتْ صَحِيفَتِي مُسَوَّدَةً بِالذُّنُوبِ إِلَيْكَ فَإِنِّي أَعُولُ فِي مَحْوِهَا فِي هَذِهِ اللَّيَالِي أَلْبِيضَ عَلَيْكَ وَارْجُو مِنَ الْغُفْرَانِ وَالْعَفْوِ مَا هُوَ بِيَدِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٣٣
﴿٤٢٥٧﴾ امير المؤمنين (عليه السلام): اللَّهُمَّ أَنْتَ الَّذِي لَا يَتَعَاظَمُكَ غُفْرَانُ الذُّنُوبِ؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ١٤٦

﴿٤٢٥٨﴾ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ مِنْ مَظَالِمَ كَثِيرَةٍ وَبَوَائِقَ جَزِيلَةٍ وَعَظَائِمَ ذُنُوبٍ جَمَّةٍ قَدْ أَثْقَلَتْ ظَهْرِي وَمَنْعَنِ الرَّقَادَ ذِكْرُهَا؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٦٦
﴿٤٢٥٩﴾ اللَّهُمَّ إِنِّي لَا أَعْلَمُ شَيْئًا يَقْرِبُنِي مِنْ رِضَاكَ فِي هَذَا الْمَقَامِ إِلَّا التَّوْبَةَ مِنْ مَعَاصِيكَ وَالِاسْتِغْفَارَ مِنَ الذُّنُوبِ وَالتَّوَسُّلَ بِهَذَا الْإِمَامِ الصَّادِقِ ابْنِ رَسُولِ اللَّهِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٨، ص ٢٤٧
﴿٤٢٦٠﴾ السَّجَاد (عليه السلام): إِلَهِي مَنْ الَّذِي يَفْعَلُ الذُّنُوبَ وَمَنْ الَّذِي يَغْفِرُ الذُّنُوبَ فَأَنَا فَعَالُ الذُّنُوبِ وَأَنْتَ غَفَّارُ الذُّنُوبِ؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ١٤٠
﴿٤٢٦١﴾ الرسول (صلى الله عليه وآله): إِنْ الذُّنُوبَ لَتَشُوبُ أَهْلُهَا لِتُحْرِقْنَهُمْ لَا يُطْفِئُهَا شَيْءٌ إِلَّا الْإِسْتِغْفَارُ؛ مستدرک الوسائل، ج ٥، ص ٣١٦

﴿٤٢٦٢﴾ الرسول (صلى الله عليه وآله): إِنْ لَمْ تَسْتَجِبْ لِي دُعَائِي وَلَمْ تَغْفِرْ لِي خَطِيئَتِي وَارْدَتْ عِقُوبَتِي فَعَجَلُ بِنَارٍ تُحْرِقُنِي أَوْ عِقُوبَةٍ فِي الدُّنْيَا تُهْلِكُنِي وَخَلَصْنِي مِنْ فَضِيحَةِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى عَلَى نَبِيِّهِ (صلى الله عليه وآله) وَالَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً يَعْنِي الزُّنَى أَوْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ يَعْنِي بَارِئَكَابَ ذَنْبٍ أَعْظَمَ مِنَ الزُّنَا وَنَبَشِ الْقُبُورِ وَأَخَذَ الْأَكْفَانَ ذَكَرُوا اللَّهَ فَاسْتَغْفَرُوا لِذُنُوبِهِمْ يَقُولُ خَافُوا اللَّهَ فَعَجَلُوا التَّوْبَةَ وَمَنْ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا اللَّهُ يَقُولُ عَزَّ وَجَلَّ أَتَاكَ عَبْدِي يَا مُحَمَّدُ تَائِبًا فَطَرَدْتَهُ فَأَيْنَ يَذْهَبُ وَإِلَى مَنْ يَقْصِدُ وَمَنْ يَسْأَلُ أَنْ يَغْفِرَ لَهُ ذَنْبًا غَيْرِي؛ مستدرک الوسائل، ج ١٢، ص ١٣٥
﴿٤٢٦٣﴾ امير المؤمنين (عليه السلام): تُعْصِي رَبَّنَا فَتَغْفِرُ وَتُجِيبُ الْمُضْطَرَّ وَتَكْشِفُ السُّوءَ وَتَشْفِي السُّقْمَ وَتُنَجِّي مِنَ الْكَرْبِ وَتَقْبِلُ التَّوْبَةَ وَتَغْفِرُ الذُّنُوبَ؛ مستدرک الوسائل، ج ٥، ص ٨٢
﴿٤٢٦٤﴾ امير المؤمنين (عليه السلام): تَعَطَّرُوا بِالِاسْتِغْفَارِ لَا تَفْضَحْكُمْ رَوَائِحُ الذُّنُوبِ؛ بحار الأنوار، ج ٦، ص ٢٢

﴿٤٢٦٥﴾ امير المؤمنين (عليه السلام): تَعَطَّرُوا بِالِاسْتِغْفَارِ لَا تَفْضَحْكُمْ رَوَائِحُ الذُّنُوبِ؛ وسائل الشيعة، ج ١٦، ص ٧٠

﴿٤٢٦٦﴾ الرسول (صلى الله عليه وآله): تَغْفِرْ لِي الذُّنُوبَ جَمِيعًا؛ شرح نهج البلاغة، ج ٦، ص ١٨٩

﴿گناه﴾

﴿۴۲۵۶﴾ خداوند! اگرچه نامه‌ی عملم با گناهان سیاه و تیره شد، با این وجود، من از تو در زدودن گناهانم در این شب‌های سپید بر تو اعتماد دارم و به آمرزش و گذشتی که در دست توست امید بستم.

﴿۴۲۵۷﴾ خدایا! تویی آنکه آمرزش گناهان، در نظرت بزرگ نیاید.

﴿۴۲۵۸﴾ خداوند! از مظلومه‌های بسیار و فتنه‌های استوار و گناهان بزرگ که به‌یقین پشتم را سنگین کرده و یاد آن آرامش را از من گرفته، طلب آمرزش می‌کنم.

﴿۴۲۵۹﴾ خداوند! برای دستیابی به رضایت و خشنودیت در این جایگاه، جز توبه از نافرمانی‌ها و طلب آمرزش از گناهان و توسل به این امام راستگو که پسر رسول خدا ﷺ است، چیزی نمی‌دانم.

﴿۴۲۶۰﴾ خداوند! کیست که گناه می‌کند و کیست که گناهان را می‌آمرزد؟ این منم مرتکب گناه و تویی آمرزنده‌ی آن.

﴿۴۲۶۱﴾ گناهان با اهل آن درآمیخته می‌شوند، ایشان را می‌سوزانند به‌نحوی که چیزی آن را جز استغفار خاموش نمی‌کند.

﴿۴۲۶۲﴾ اگر دعایم را اجابت نکرده‌ای و اراده عذاب مرا در روز قیامت داری، پس در دنیا آتشی بفرست و مرا بسوزان و کار مرا به آخرت وامگذار. در این هنگام خداوند به پیغمبر وحی فرستاد و این آیه نازل شد: «وَالَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا فَاجِشَةً»، یعنی زنا؛ «أَوْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ»، یعنی به ارتکاب گناهانی که بزرگتر از زناست، و آن نبش قبر و دزدیدن کفن می‌باشد. «ذَكَرُوا اللَّهَ فَاسْتَغْفَرُوا لِذُنُوبِهِمْ»، یعنی از خداوند ترسیده و زود توبه کردند، «وَمَنْ يَغْفِرِ الذُّنُوبَ إِلَّا اللَّهُ»، حضرت جبرئیل از نزد ملک جلیل، به پیغمبر نازل شد و گفت که خداوند عالم دعا می‌رساند و می‌گوید که: «بنده‌ی من نزد تو می‌آید که شفیع او شوی، از پیش خود می‌رانی پس به کجا رود؟! و به جانب که قصد کند؟! و آمرزش گناه خود را از چه کسی بخواهد؟!

﴿۴۲۶۳﴾ پروردگارا! تو را نافرمانی می‌کنند و تو آنان را می‌بخشی و می‌آمرزی. تو دعای بیچارگان و درماندگان را اجابت می‌کنی، پس بلاها و بدی‌ها را از آنان رد می‌کنی و بیماران را شفا می‌بخشی و بندگان را از تنگدلی‌ها رهایی می‌بخشی و توبه را می‌پذیری و گناهان را می‌بخشی.

﴿۴۲۶۴﴾ به‌وسیله‌ی استغفار خود را خوشبو کنید. تا بوی ناخوشایند گناهان، شما را رسوا کند.

﴿۴۲۶۵﴾ به‌وسیله‌ی استغفار خود را خوشبو کنید. مبدا بوی ناخوشایند گناهان، شما را رسوا

کند.

﴿۴۲۶۶﴾ همه‌ی گناهانم را می‌آمرزی.

﴿الذُّنْبُ﴾

- ﴿٤٢٦٧﴾ تَلَفَنِي بِالْمَغْفِرَةِ مِنَ الذُّنُوبِ؛ بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ٥١
- ﴿٤٢٦٨﴾ فَأَجِدُكَ فِي الْمَوَاطِنِ كُلِّهَا لِي جَاراً حَاضِراً حَقِيقاً بَارِعاً وَ فِي الْأُمُورِ نَاصِراً وَ نَاطِراً وَ لِلْخَطَايَا وَ الذُّنُوبِ غَافِراً؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٢٥٢
- ﴿٤٢٦٩﴾ الباقر (عليه السلام): فَأَغْفِرْ لِي الذُّنُوبَ إِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٢٤٦
- ﴿٤٢٧٠﴾ أمير المؤمنين (عليه السلام): فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ اخْصُصْنَا مِنْ رَحْمَتِكَ وَ مُؤَيَّدَاتِ لُطْفِكَ بِأَوْجِبِهَا لِلْإِقَالَاتِ وَ اعْصِمِهَا مِنَ الْإِضَاعَاتِ وَ أَنْجَاها مِنَ الْهَلَكَاتِ وَ ارْشِدِهَا إِلَى الْهُدَايَاتِ وَ أَوْقَاها مِنَ الْآفَاتِ وَ اعْصِمِهَا مِنَ الْإِضَاعَاتِ وَ أَوْقَرها مِنَ الْحَسَنَاتِ وَ أَنْزِلْهَا بِالْبَرَكَاتِ وَ أَرْزِقْهَا فِي الْقِسَمِ وَ اسْتَبِغْهَا لِلنَّعَمِ وَ اسْتَرْهَا لِلْعُيُوبِ وَ اغْفِرْهَا لِلذُّنُوبِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٢٠٤
- ﴿٤٢٧١﴾ الصادق (عليه السلام): فَقَالَ يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَى أَنْفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعاً قَالَ يَا أَبَا مُحَمَّدٍ فَإِذَا غَفَرَ اللَّهُ الذُّنُوبَ جَمِيعاً فَمَنْ يُعَذِّبُ وَ اللَّهُ مَا عَنِي غَيْرَنَا وَ غَيْرَ شَيْعَتِنَا وَ إِنَّهَا لَخَاصَّةٌ لَنَا وَ لَكُمْ؛ بحار الأنوار، ج ٤٧، ص ٣٩٣
- ﴿٤٢٧٢﴾ أمير المؤمنين (عليه السلام): فَقَدْ عَجَّتْ إِلَيْكَ الْأَصْوَاتُ بِضُرُوبِ اللُّغَاتِ يَسْأَلُونَكَ الْحَاجَاتِ تَرْتَجِي لِمَحَقِّ الْعُيُوبِ وَ غُفْرَانِ الذُّنُوبِ؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ١٦٠
- ﴿٤٢٧٣﴾ الكاظم (عليه السلام): لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ غَيْرُكَ؛ الكافي، ج ٣، ص ٣٢٦
- ﴿٤٢٧٤﴾ أمير المؤمنين (عليه السلام): نَسْتَغْفِرُهُ مِنْ مَكَاسِبِ الذُّنُوبِ وَ نَسْتَعِصِمُهُ مِنْ مَسَاوِي الْأَعْمَالِ وَ مَكَارِهِ الْأَمْالِ وَ الْهُجُومِ فِي الْأَهْوَالِ وَ مُشَارَكَةِ أَهْلِ الرِّيبِ وَ الرِّضَا بِمَا يَعْمَلُ الْفَجَّارُ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ أَحَقِّ؛ الكافي، ج ٨، ص ١٧٥
- ﴿٤٢٧٥﴾ يَا مَنْ لَا يَتَعَاطَمُهُ غُفْرَانُ الذُّنُوبِ؛ بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ٣٥٢
- ﴿٤٢٧٦﴾ يَكُونُ فِي حَالِ اسْتِغْفَارِهِ عَلَى وَجْهِهِ وَ عِنْدَ قَلْبِهِ وَ إِسْرَارِهِ صِفَاتُ الْجَنَّةِ وَ أَصْحَابِ الذُّنُوبِ إِذَا سَأَلُوا الْمَغْفِرَةَ مِنْ جَلَالَةِ عِلَامِ الْعُيُوبِ فَإِنَّهُ إِنْ اسْتَغْفَرَ اللَّهُ جَلَّ جَلَالُهُ وَ قَلْبُهُ غَافِلٌ أَوْ عَقْلُهُ ذَاهِلٌ أَوْ مُتَكَاسِلٌ فَإِنَّ اسْتِغْفَارَهُ عَلَى هَذِهِ الصِّفَاتِ مِنْ جُمْلَةِ الْجَنَائِيَاتِ وَ يَكُونُ كَالْمُسْتَهْزِئِ الَّذِي لَا يَأْمَنُ تَعْجِيلَ النَّقِمَاتِ؛ بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ٧٩
- ٢٦-٣-٣- ذُنُوب
- ﴿٤٢٧٧﴾ الرسول (صلى الله عليه وآله): إِغْفِرْ لِي ذُنُوبِي وَ ذُنُوبَ جَمِيعِ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ؛ مستدرک الوسائل، ج ٦، ص ٣٩٦

﴿گناه﴾

﴿۴۲۶۷﴾ ارتکاب گناه مرا با آمرزش تلافی کن.

﴿۴۲۶۸﴾ من تو را همه‌جا همچون همسایه‌ای حاضر، مهربان و نیکوکار و در همه‌ی کارها یاور و ناظر و آمرزنده‌ی خطایا و گناهانم می‌یابم.

﴿۴۲۶۹﴾ از گناهانم درگذر که جز تو کسی آن را نمی‌آمرزد.

﴿۴۲۷۰﴾ بر محمد و آل او رحمت فرست و ما را به رحمت خود و لطف تأییدکننده‌ی خود که شایسته‌ترین آن‌ها برای درگذشتن و محفوظ‌ترین آن‌ها از تباهی و رهایفته‌ترین آن‌ها از هلاکت ها و راه‌یابنده‌ترین آن‌ها به هدایت و در امان‌ترین آن‌ها از آفت‌ها و نگاه‌داشته‌ترین آن‌ها از تباهی‌ها و بسیارترین آن‌ها از نیکی‌ها و فروریزاننده‌ترین آن‌ها از برکات و بیشترین آن‌ها در بهره و فراوان‌ترین آن‌ها در نعمت‌ها و پوشاننده‌ترین آن‌ها در عیب‌ها و آمرزنده‌ترین آن‌ها در گناهان است، مخصوص گردان.

﴿۴۲۷۱﴾ در این آیه؛ «یا عِبَادِیَ الَّذِینَ أَسْرَفُوا عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ یَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِیعًا» اگر خداوند تمام گناهان را ببامرزد، پس چه کسی را عذاب خواهد کرد؟ به خدا قسم از این آیه جز ما و شیعیانمان را اراده نکرده و مخصوص ما و شماست.

﴿۴۲۷۲﴾ صداها به زبان‌های مختلف به‌سوی تو بلند شده و حاجات خود را از تو می‌خواهند. و برای پاک‌کردن عیب‌ها و آمرزش گناهان، به تو امید بسته‌اند.

﴿۴۲۷۳﴾ کسی جز تو گناهان را نمی‌آمرزد.

﴿۴۲۷۴﴾ از گناهانی که انجام داده‌ایم از او آمرزش می‌خواهیم و از کردارهای بد، آرزوهای ناهنجار، هجوم در پرتگاه‌های هراسناک، همکاری با اهل شک و بدبینان و از خشنودی در آنچه بدکاران در روی زمین به ناحق می‌کنند، از او عصمت می‌خواهیم.

﴿۴۲۷۵﴾ ای آن که آمرزش گناهان بر او بزرگ نیاید.

﴿۴۲۷۶﴾ باید در حال استغفار، حالت ظاهری و صورت و قلب و باطن بنده به‌سان گناهکارانی باشد که از محضر خداوند بزرگی که به تمام اسرار آگاه است، طلب آمرزش می‌کنند، زیرا اگر درحالی که قلبش به غفلت، و عقلش به نسیان و فراموشی مبتلا باشد، و یا با حالت کسالت و سستی از خداوند جلّ جلاله طلب آمرزش نماید، این‌گونه استغفار، خود از جمله گناهان است و چنین استغفارکننده‌ای همانند کسی است که خدا را مسخره می‌کند و از اینکه به سرعت گرفتار عقوبت شود ایمن نخواهد بود.

۲۶-۳-۳- گناهانی

﴿۴۲۷۷﴾ گناهانم و گناهان همه‌ی زنان و مردان بالیمان را ببامرز.

﴿الذُّنْبُ﴾

﴿٤٢٧٨﴾ اللَّهُمَّ إِنِّي صَلَّيْتُ هَذِهِ الصَّلَاةَ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِكَ وَطَلَبَ نَائِلِكَ وَمَعْرُوفِكَ وَرَجَاءَ رَفْدِكَ وَجَائِزَتِكَ وَعَظِيمِ عَفْوِكَ وَقَدِيمِ غُفْرَانِكَ اللَّهُمَّ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَارْفَعْهَا لِي فِي عِلِّيَّيْنِ وَتَقَبَّلْهَا مِنِّي وَاجْعَلْ نَائِلَكَ وَمَعْرُوفَكَ وَرَجَاءَ مَا أَرْجُو مِنْكَ فَكَأَكْ رَقِيَّتِي مِنَ النَّارِ وَالْفُورِ بِالْجَنَّةِ وَمَا جَمَعْتَ مِنْ أَنْوَاعِ النِّعَمِ وَمِنْ حُسْنِ الْخُورِ الْعَيْنِ وَاجْعَلْ جَائِزَتِي مِنْكَ الْعِثْقَ مِنَ النَّارِ وَغُفْرَانَ ذُنُوبِي وَذُنُوبَ وَالِدَيَّ وَمَا وَلَدَا وَجَمِيعِ إِخْوَانِي وَأَخَوَاتِي الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَالْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ الْأَحْيَاءِ مِنْهُمْ وَالْأَمْوَاتِ؛ بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ٢٠١

﴿٤٢٧٩﴾ الباقر (عليه السلام): ذُنُوبُ الْمُسْتَغْفِرِينَ مَغْفُورَةٌ؛ وسائل الشيعة، ج ١٤، ص ٣٩٥
 ﴿٤٢٨٠﴾ أمير المؤمنين (عليه السلام): نَسْتَغْفِرُهُ لِلْحَتِّ مِنَ الْخَطَايَا وَنَسْتَغْفِيهِ مِنْ مَتَحِ ذُنُوبِ الْبَلَايَا؛ بحار الأنوار، ج ٧٥، ص ٢
 ٢٧-٣-٣- ذُنُوبُ الَّتِي...

﴿٤٢٨١﴾ أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَأَنْ تَغْفِرَ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تُغَيِّرُ النِّعَمَ وَتَغْفِرَ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تُحْدِثُ النِّقَمَ وَتَغْفِرَ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تَحْبِسُ الْقِسَمَ وَتَغْفِرَ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تَهْتِكُ الْعِصَمَ وَتَغْفِرَ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تَمْنَعُ الْعَطَاءَ وَتَغْفِرَ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تُنْزِلُ الْبَلَاءَ وَتَغْفِرَ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تَحْبِبُ الدُّعَاءَ وَتَغْفِرَ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تُعَجِّلُ الْفَنَاءَ وَتَغْفِرَ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تَقْطَعُ الرَّجَاءَ وَتَغْفِرَ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تُورِثُ الشَّقَاءَ وَتَغْفِرَ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تُظْلِمُ الْهَوَاءَ وَتَغْفِرَ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تَكْشِفُ الْعِطَاءَ وَتَغْفِرَ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تَحْبِسُ فَطَرَ السَّمَاءِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٤٣٥
 ﴿٤٢٨٢﴾ الرسول (صلى الله عليه وآله): أَسْأَلُكَ أَنْ تَغْفِرَ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تُغَيِّرُ النِّعَمَ وَتَغْفِرَ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تُنْزِلُ النِّقَمَ وَتَغْفِرَ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تَهْتِكُ الْعِصَمَ وَتَغْفِرَ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تُوجِبُ الْبَلَاءَ وَتَغْفِرَ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تَقْطَعُ الرَّجَاءَ وَتَغْفِرَ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تَحْبِسُ الدُّعَاءَ وَتَغْفِرَ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تَكْشِفُ الْعِطَاءَ وَتَغْفِرَ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تُعَجِّلُ الْفَنَاءَ وَتَغْفِرَ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تُظْلِمُ الْهَوَاءَ؛ شرح نهج البلاغة، ج ٦، ص ١٨٩

﴿٤٢٨٣﴾ أَسْتَغْفِرُكَ لِذُنُوبِي الَّتِي لَا يَغْفِرُهَا إِلَّا أَنْتَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ٨٥
 ﴿٤٢٨٤﴾ أَسْتَغْفِرُكَ لِلذُّنُوبِ الَّتِي بَارَزْتُكَ بِهَا دُونَ خَلْقِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٣٧٧
 ﴿٤٢٨٥﴾ أَسْتَغْفِرُكَ لِلذُّنُوبِ الَّتِي قَوَيْتُ عَلَيْهَا بِنِعْمَتِكَ وَسَتَرْتُكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٣٧٧

﴿گناه﴾

﴿۴۲۷۸﴾ خداوندا! من این نماز را برای طلب رضایت، جایزه و نیکی تو، و به امید پاداش و بخشش بزرگ و آمرزش دیرینه‌ی تو به جای آوردم. خداوندا! پس بر محمد و آل محمد درود بفرست و نمازم را برایم تا علّیون بالا ببر و آن را از من بپذیر و عطا و نیکی و امید آنچه که از تو امید داشتم را رهاییم از آتش دوزخ، و کامیابی به بهشت و نعمت‌های متنوع گردآمده در آن و زنان زیبای بهشتی قرار بده. و پاداشم را آزادشدن از آتش و آمرزش گناهانم و گناهان پدر و مادرم و تمام فرزندان آن‌ها و همه‌ی برادران و خواهران بالیمان و مسلمانم، مرده‌ها و زنده‌های آنان قرار بده.

﴿۴۲۷۹﴾ گناهان استغفارکنندگان بخشیده شده است.

﴿۴۲۸۰﴾ از او تقاضای آمرزش می‌نماییم تا گناهانمان را فروریزد و از او می‌خواهیم که از تراوش گناهایی که موجب بلا می‌شود ما را ننگه دارد.

۲۷-۳-۳- گناهایی که

﴿۴۲۸۱﴾ پروردگارا از تو می‌خواهم که بر محمد و خاندانش درود فرستی و گناهایی را که نعمت‌های تو را تغییر می‌دهد و گناهایی که سختی برایم ایجاد می‌کند و گناهایی که قسمت و روزی مرا حبس می‌کند و گناهایی که پرده‌ی حیا و عصمت مرا می‌درد و گناهایی که مانع رسیدن عطایای تو می‌شود و گناهایی که منجر به نازل شدن بلا می‌شود و گناهایی که دعای بنده را از اجابت تو محجوب و محبوس نگاه می‌دارد و گناهایی که مرگ را تسریع می‌کند و گناهایی که امید مرا ناامید می‌سازد و گناهایی که بدعاقبتی را نصیب من می‌گرداند و گناهایی را که هوا را تاریک می‌کند و گناهایی که پرده را می‌درد و رسوایم می‌سازد و گناهایی که باران را حبس می‌کند بر من ببخشی.

﴿۴۲۸۲﴾ از تو می‌خواهم که گناهان مرا، گناهایی را که نعمت‌های تو را تغییر می‌دهد و موجب نزول نعمت و سختی می‌شود و گناهایی که پرده‌های عصمت و حیای مرا می‌درد و گناهایی را که سبب می‌شود بلا و مصیبت بر من نازل شود و امید من از رحمت تو قطع شود. و آن دسته از گناهان را که باعث حبس دعای من و مانع اجابت آن می‌شود و گناهایی را که موجب آشکارشدن بدی‌های من می‌شود و گناهایی را که مرگ مرا جلو می‌اندازد و گناهایی که سبب ظلم من به خویشان است، پیامری.

﴿۴۲۸۳﴾ برای آن گناهایی که جز تو کسی آن‌ها را نمی‌آمرزد، از تو آمرزش می‌خواهم.

﴿۴۲۸۴﴾ از تو آمرزش می‌خواهم به خاطر گناهایی که با آن - نه با خلقت - بلکه با تو به مبارزه برخاستم.

﴿۴۲۸۵﴾ از تو آمرزش می‌خواهم برای گناهایی که از نعمت خودت بر انجام آن گناه توانا شدم و تو آن گناه را پوشاندی.

﴿الذَّنْبُ﴾

﴿٤٢٨٦﴾ أَسْتَغْفِرُكَ لِلذُّنُوبِ الَّتِي لَا يَعْلَمُهَا غَيْرُكَ وَلَا يَسْعَاهَا إِلَّا حِلْمُكَ وَعَفْوُكَ؛

بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٣٠٤

﴿٤٢٨٧﴾ الباقر (عليه السلام): أَسْتَغْفِرُكَ لِلذُّنُوبِ الَّتِي لَا يَغْفِرُهَا غَيْرُكَ؛ البلد الأمين، ص ٣٧٨

﴿٤٢٨٨﴾ أَسْتَغْفِرُكَ مِنَ الذُّنُوبِ الَّتِي لَا يَغْفِرُهَا غَيْرُكَ فَاعْفِرْ لِي وَارْحَمْنِي؛ بحار الأنوار،

ج ٩٥، ص ٣٧٧

﴿٤٢٨٩﴾ أمير المؤمنين (عليه السلام): أَسْتَغْفِرُكَ مِنَ الذُّنُوبِ الَّتِي لَا يَغْفِرُهَا غَيْرُكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ١٨٩

﴿٤٢٩٠﴾ الصادق (عليه السلام): اِغْفِرِ اللَّهُمَّ ذُنُوبِي الَّتِي اخْطَبْتُ بِهَا عَلَى بَدَنِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٥٥

﴿٤٢٩١﴾ الصادق (عليه السلام): اِغْفِرِ اللَّهُمَّ ذُنُوبِي الَّتِي أَحْصَاهَا كِتَابُكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٥٥

﴿٤٢٩٢﴾ الصادق (عليه السلام): اِغْفِرِ اللَّهُمَّ ذُنُوبِي الَّتِي سَتَرْتَهَا مِنَ الْمَخْلُوقِينَ وَلَمْ أَسْتُرْهَا مِنْكَ؛

بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٥٥

﴿٤٢٩٣﴾ الصادق (عليه السلام): اِغْفِرِ اللَّهُمَّ ذُنُوبِي الَّتِي قَدَمْتُهَا يَدَايَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٥٥

﴿٤٢٩٤﴾ اِغْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي أَتَيْتُهَا تَعَمُّدًا أَوْ خَطَأً؛ بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ٥٠

﴿٤٢٩٥﴾ اِغْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تَأْخُذُ بِالْكَظْمِ؛ بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ٥٠

﴿٤٢٩٦﴾ الرسول (صلى الله عليه وآله): اِغْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تَجْلِبُ الشَّقَاءَ؛ إقبال الأعمال، ص ٣٢٧

﴿٤٢٩٧﴾ اِغْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تَحْبِسُ الْقِسْمَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢٥١

﴿٤٢٩٨﴾ الكاظم (عليه السلام): اِغْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تَحْبِسُ غَيْثَ السَّمَاءِ؛ الكافي، ج ٤، ص ٧٢

﴿٤٢٩٩﴾ اِغْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تُحْبِطُ الْعَمَلَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢٥١

﴿٤٣٠٠﴾ اِغْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تُحِلُّ السَّقَمَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ٥٠

﴿٤٣٠١﴾ الصادق (عليه السلام): اِغْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تُحِلُّ النِّقَمَ؛ الكافي، ج ٢، ص ٥٨٩

﴿٤٣٠٢﴾ الحسن (عليه السلام): اِغْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تَحِلُّ بِهَا النِّقَمَ؛ المجتبی، ص ٨

﴿٤٣٠٣﴾ الصادق (عليه السلام): اِغْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تُدِيلُ الْأَعْدَاءَ؛ الكافي، ج ٢، ص ٥٨٩

﴿٤٣٠٤﴾ الصادق (عليه السلام): اِغْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تَرُدُّ الدُّعَاءَ؛ الكافي، ج ٢، ص ٥٨٩

﴿٤٣٠٥﴾ الصادق (عليه السلام): اِغْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تَرُدُّ غَيْثَ السَّمَاءِ؛ الكافي، ج ٢، ص ٥٨٩

﴿٤٣٠٦﴾ الكاظم (عليه السلام): اِغْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تَرْفَعُ الْقِسْمَ؛ المصباح للكفعمی، ص ٦٠٧

﴿٤٣٠٧﴾ اِغْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تُزِيلُ النِّعَمَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ٥٠

﴿٤٣٠٨﴾ الصادق (عليه السلام): اِغْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تُظْلِمُ الْهَوَاءَ؛ الكافي، ج ٢، ص ٥٨٩

﴿گناه﴾

- ﴿۴۲۸۶﴾ از تو آمرزش می‌خواهم برای گناهی که جز تو کسی به آن‌ها آگاه نیست و تنها بردباری و گذشت توست که می‌تواند آن‌ها را فرا گیرد.
- ﴿۴۲۸۷﴾ به خاطر گناهی که جز تو کسی آن‌ها را نمی‌آمرزد، از تو آمرزش می‌خواهم.
- ﴿۴۲۸۸﴾ [پروردگارا!] از گناهی که آن‌ها را کسی جز تو نمی‌بخشد، آمرزش می‌خواهم؛ پس مرا بیامرز و به من رحم کن.
- ﴿۴۲۸۹﴾ برای آن گناهی که جز تو کسی آن‌ها را نمی‌آمرزد، از تو آمرزش می‌خواهم.
- ﴿۴۲۹۰﴾ خداوندا! گناهی را که به وسیله‌ی آن‌ها جسمم را تباه کردم، بیامرز.
- ﴿۴۲۹۱﴾ بار خدایا! گناهم را که دانشت به آن‌ها احاطه دارد، بیامرز.
- ﴿۴۲۹۲﴾ گناهی را که بر مخلوقات پوشیده است و از تو پوشیده نیست بیامرز.
- ﴿۴۲۹۳﴾ خداوندا! گناهی را که دستانم را در برابر بلند کرده، بیامرز.
- ﴿۴۲۹۴﴾ گناهی را که عمدی و غیرعمدی مرتکب شده‌ام، بیامرز.
- ﴿۴۲۹۵﴾ گناهی را که فروخوردن خشم را از من می‌گیرد، بیامرز.
- ﴿۴۲۹۶﴾ گناهی را که شقاوت و بدبختی را [به سوی من] جلب می‌کند؛ بیامرز.
- ﴿۴۲۹۷﴾ گناهی را که روزی و قسمتم را حبس می‌کند [و نمی‌گذارد به من برسد] بیامرز.
- ﴿۴۲۹۸﴾ گناهی که باران آسمان را حبس می‌کند، بیامرز.
- ﴿۴۲۹۹﴾ گناهی را که اعمال خیر و نیکوی مرا از بین می‌برد، بیامرز.
- ﴿۴۳۰۰﴾ گناهی را که بیماری و سختی را بر من وارد می‌کند، بیامرز.
- ﴿۴۳۰۱﴾ گناهی را که سختی مجازات و عقوبت را بر من وارد می‌کند، بیامرز.
- ﴿۴۳۰۲﴾ گناهی که سختی مجازات را بر من وارد می‌کند، بیامرز.
- ﴿۴۳۰۳﴾ گناهی که دشمنان را بر من پیروز می‌کند، بیامرز.
- ﴿۴۳۰۴﴾ گناهی که موجب رد شدن دعا می‌شوند، بیامرز.
- ﴿۴۳۰۵﴾ گناهی را که مانع بارش آسمان می‌شود، بیامرز.
- ﴿۴۳۰۶﴾ گناهی را که باعث از بین رفتن روزی و قسمت من می‌شود، بیامرز.
- ﴿۴۳۰۷﴾ گناهی که نعمت را از بین می‌برند، بیامرز.
- ﴿۴۳۰۸﴾ گناهی که هوا را تیره و تاریک کند، بیامرز.

﴿الذُّنُوبُ﴾

- ﴿٤٣٠٩﴾ الصادق عليه السلام: إِغْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تُعَجِّلُ الْعَنَاءَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٣١٣
- ﴿٤٣١٠﴾ الصادق عليه السلام: إِغْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تُعَجِّلُ الْفَنَاءَ؛ الكافي، ج ٢، ص ٥٨٩
- ﴿٤٣١١﴾ الصادق عليه السلام: إِغْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تُغَيِّرُ النَّعَمَ؛ الكافي، ج ٢، ص ٥٨٩
- ﴿٤٣١٢﴾ الصادق عليه السلام: إِغْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تَقْطَعُ الرَّجَاءَ؛ الكافي، ج ٢، ص ٥٨٩
- ﴿٤٣١٣﴾ إِغْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تُكَدِّرُ الصَّفَا؛ بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ٥٠
- ﴿٤٣١٤﴾ الصادق عليه السلام: إِغْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تَكْشِفُ الْغَطَاءَ؛ الكافي، ج ٢، ص ٥٨٩
- ﴿٤٣١٥﴾ الحسن عليه السلام: إِغْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تُمَسِّكُ غَيْثَ السَّمَاءِ؛ المجتبی، ص ٨
- ﴿٤٣١٦﴾ الصادق عليه السلام: إِغْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تُنْزِلُ الْبَلَاءَ؛ الكافي، ج ٢، ص ٥٨٩
- ﴿٤٣١٧﴾ إِغْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تُنْزِلُ النَّقَمَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ٥٠
- ﴿٤٣١٨﴾ الصادق عليه السلام: إِغْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تَهْتِكُ الْعِصَمَ؛ الكافي، ج ٢، ص ٥٨٩
- ﴿٤٣١٩﴾ إِغْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تُوجِبُ النَّقَمَ؛ جمال الأسبوع، ص ٢٠٨
- ﴿٤٣٢٠﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: إِغْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تُورِثُ السَّقَمَ؛ إقبال الأعمال، ص ٣٢٧
- ﴿٤٣٢١﴾ امير المؤمنين عليه السلام: إِغْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تُورِثُ الشَّقَاءَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ٥٠
- ﴿٤٣٢٢﴾ الكاظم عليه السلام: إِغْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تُورِثُ النَّدَمَ؛ الكافي، ج ٤، ص ٧٢
- ﴿٤٣٢٣﴾ الصادق عليه السلام: إِغْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي ذَهَبَتْ لَذَّتُهَا وَبَقِيَتْ تَبِعَتُهَا؛ الكافي، ج ٢، ص ٥٨٩
- ﴿٤٣٢٤﴾ الصادق عليه السلام: إِغْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي لَا تَخْفَى عَلَيْكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٧، ص ٢٨١
- ﴿٤٣٢٥﴾ إِغْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي لَا يَعْلَمُهَا إِلَّا أَنْتَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢٥١
- ﴿٤٣٢٦﴾ الصادقين عليه السلام: إِغْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي لَا يَعْلَمُهَا مِنِّي غَيْرُكَ؛ مصباح المتعجب، ص ١٤٥
- ﴿٤٣٢٧﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: إِغْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي لَا يَغْفِرُهَا غَيْرُكَ؛ إقبال الأعمال، ص ٣٢٧
- ﴿٤٣٢٨﴾ الكاظم عليه السلام: إِغْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي يُسْتَحَقُّ بِهَا نُزُولُ الْبَلَاءِ؛ الكافي، ج ٤، ص ٧٢
- ﴿٤٣٢٩﴾ إِغْفِرْ لِي بِهِمُ الذُّنُوبَ الَّتِي بَيْنِي وَبَيْنَكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٧، ص ٤١٤
- ﴿٤٣٣٠﴾ الصادق عليه السلام: إِغْفِرْ لِي ذُنُوبِي الَّتِي بَاشَرَهَا جُلْدِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٥٥
- ﴿٤٣٣١﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تَحْبِسُ الدُّعَاءَ؛ المصباح للكفعمي، ص ٥٥٥
- ﴿٤٣٣٢﴾ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي بَنُورَ وَجْهِكَ الْكَرِيمِ ذُنُوبِي الَّتِي أَوْبَقْتَنِي؛ بحار الأنوار، ج ١٤، ص ٢٧
- ﴿٤٣٣٣﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ مِنَ الذُّنُوبِ الَّتِي تَدَارَكْتَ مِنِّي إِلَيْكَ وَ أَحْمَدُكَ عَلَى النِّعَمِ الَّتِي تَظَاهَرَتْ مِنْكَ عَلَيَّ؛ بحار الأنوار، ج ٩٠، ص ٢٦٩

﴿گناه﴾

- ﴿۴۳۰۹﴾ گناهای را که رنج را سرعت می‌دهد، بیامرز.
- ﴿۴۳۱۰﴾ گناهای که به فنا و نیستی انسان سرعت می‌بخشد، بیامرز.
- ﴿۴۳۱۱﴾ گناهای که نعمت را دگرگون می‌سازند، بیامرز.
- ﴿۴۳۱۲﴾ گناهای که امید را ناامید می‌کند، بیامرز.
- ﴿۴۳۱۳﴾ گناهای را که منجر به از بین رفتن پاکی و صفا می‌شود، بیامرز.
- ﴿۴۳۱۴﴾ گناهای که پرده‌های [حیا و عفت] را پاره می‌کند، بیامرز.
- ﴿۴۳۱۵﴾ گناهای که باران آسمان را نگه می‌دارد، بیامرز.
- ﴿۴۳۱۶﴾ گناهای را که بلا نازل کند، بیامرز.
- ﴿۴۳۱۷﴾ گناهای که عقاب و کیفرها را فرو می‌ریزد، بیامرز.
- ﴿۴۳۱۸﴾ گناهای که پرده‌ها را می‌برد، بیامرز.
- ﴿۴۳۱۹﴾ گناهای که موجب عقاب و کیفر می‌شود، بیامرز.
- ﴿۴۳۲۰﴾ گناهای که برایم بیماری و بدحالی را به‌جا می‌گذارد، بیامرز.
- ﴿۴۳۲۱﴾ گناهای را که برایم شقاوت و بدبختی را به‌جا می‌گذارد، بیامرز.
- ﴿۴۳۲۲﴾ گناهای را که برایم ندامت و پشیمانی را به‌جا می‌گذارد، بیامرز.
- ﴿۴۳۲۳﴾ گناهای را که لذت آن رفته و کیفر آن مانده است، بیامرز.
- ﴿۴۳۲۴﴾ گناهای را که بر تو پوشیده و مخفی نمی‌باشد، بیامرز.
- ﴿۴۳۲۵﴾ گناهای را که جز تو کسی نمی‌داند، بیامرز.
- ﴿۴۳۲۶﴾ گناهای را که کسی جز تو از من نمی‌داند، بیامرز.
- ﴿۴۳۲۷﴾ گناهای را که جز تو کسی آن‌ها را نمی‌آمزد، بیامرز.
- ﴿۴۳۲۸﴾ گناهای که مرا مستحقّ نزول بلا و مصیبت می‌کند، بیامرز.
- ﴿۴۳۲۹﴾ به حقّ ایشان گناهی را که بین من و توسّ، بیامرز.
- ﴿۴۳۳۰﴾ گناهای را که پوست من در آن مباشرت و دخالت داشته، بیامرز.
- ﴿۴۳۳۱﴾ خدایا؛ آن گناهای را که از اجابت دعا جلوگیری می‌کند، بیامرز.
- ﴿۴۳۳۲﴾ خداوندا؛ به نور وجه بخشنده‌ات، گناهای را که خوارم کرده‌اند، بیامرز.
- ﴿۴۳۳۳﴾ خداوندا؛ از گناهای که پی‌درپی از من به تو می‌رسد، استغفار می‌کنم و تو را به سبب نعمت‌هایی که آن‌ها را برای من ظاهر کردی، می‌ستایم.

﴿الذَّنْبُ﴾

﴿٤٣٣٤﴾ الصادق عليه السلام: اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَاغْفِرْ لِي ذُنُوبِي الَّتِي نَظَرْتُ إِلَيْهَا عَيْنَايَ؛

بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٥٥

﴿٤٣٣٥﴾ الصادق عليه السلام: اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَاغْفِرْ لِي ذُنُوبِي الَّتِي نَطَقَ بِهَا لِسَانِي؛

بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٥٥

﴿٤٣٣٦﴾ الصادق عليه السلام: اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَاغْفِرْ لِي ذُنُوبِي الَّتِي اكْتَسَبْتُهَا يَدَيَّ؛

بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٥٥

﴿٤٣٣٧﴾ أَنْ تَغْفِرَ ذُنُوبِي الَّتِي أَصَارْتَنِي إِلَيْهَا مَا أَنَا فِيهِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٩، ص ٢٤٢

﴿٤٣٣٨﴾ الكاظم عليه السلام: أَنْ تَغْفِرَ لِي مَا مَضَى مِنَ الذُّنُوبِ الَّتِي حَضَرَتْهَا حَفَظَتُكَ وَأَخَصَّتْهَا

كِرَامُ مَلَائِكَتِكَ عَلَيَّ وَأَنْ تَعْصِمَنِي؛ من لا يحضره الفقيه، ج ٢، ص ١٠٢

﴿٤٣٣٩﴾ صَلِّ يَا رَبِّ عَلَيْهِمْ صَلَاةَ دَائِمَةٍ مُنْتَهَى رِضَاكَ وَاغْفِرْ لِي بِهِمُ الذُّنُوبَ الَّتِي بَنَيْتُ وَ

بَنَيْتُكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٧، ص ٤١٥

﴿٤٣٤٠﴾ امير المؤمنين عليه السلام: نَسْتَغْفِرُهُ لِلذُّنُوبِ الَّتِي سَبَقَتْ مِنَّا؛ الكافي، ج ١، ص ١٤١

﴿٤٣٤١﴾ امير المؤمنين عليه السلام: نَسْتَغْفِرُهُ لِلذُّنُوبِ الَّتِي سَلَفَتْ مِنَّا؛ بحار الأنوار، ج ٤، ص ٢٤٤

٢٨-٣-٣-ذُنُوبِي

﴿٤٣٤٢﴾ أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَغْفِرَ لِي جَمِيعَ ذُنُوبِي؛

بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ٨٥

﴿٤٣٤٣﴾ أَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ الْمَكْنُونِ الْمَخْزُونِ مِنْ كُلِّ عَيْنٍ الْمُرْتَدِي بِالْكَبْرِيَاءِ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ

مُحَمَّدَ وَآلَ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَغْفِرَ لِي ذُنُوبِي وَعُيُوبِي وَإِسَاءَتِي وَظُلْمِي وَجُرْمِي وَإِسْرَافِي عَلَيَّ

نَفْسِي؛ المقنعة، ص ٣٣٦

﴿٤٣٤٤﴾ امير المؤمنين عليه السلام: أَسْأَلُكَ فَأَجِدُكَ فِي الْمَوَاطِنِ كُلِّهَا لِي جَابِراً وَفِي الْأُمُورِ نَاطِراً وَ

لِذُنُوبِي غَافِراً؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٢٤٠

﴿٤٣٤٥﴾ الصادق عليه السلام: أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لِجَمِيعِ ظُلْمِي وَجُرْمِي وَ

ذُنُوبِي وَإِسْرَافِي عَلَيَّ نَفْسِي وَأَتُوبُ إِلَيْكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ٦٥

﴿٤٣٤٦﴾ أَسْتَغْفِرُكَ لِذُنُوبِي الَّتِي لَا يَغْفِرُهَا إِلَّا أَنْتَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ٨٥

﴿٤٣٤٧﴾ أَسْتَغْفِرُكَ لِمَا سَلَفَ مِنْ ذُنُوبِي فَأَغْفِرْ لِي فَإِنِّي لَنْ أَعُودَ لِشَيْءٍ كَرِهْتَهُ مِنْي [كَرِهْتَهُ مِنْي]

إِنْ شِئْتَ؛ إقبال الأعمال، ص ٤١٦

﴿گناه﴾

﴿۴۳۳۴﴾ خداوندا؛ بر محمد و خاندانش درود فرست و گناهی را که چشم بر آن گشودم، بیامرز.

﴿۴۳۳۵﴾ خداوندا؛ بر محمد و خاندانش درود فرست و گناهی را که زبان بر آن گشودم، بیامرز.

﴿۴۳۳۶﴾ خداوندا؛ بر محمد و خاندانش درود فرست و گناهی را که با دست مرتکب شده‌ام، بیامرز.

﴿۴۳۳۷﴾ گناهی را که مرا به اینجا کشانده، بیامرز.

﴿۴۳۳۸﴾ [از تو می‌خواهم] که مرا و گناهی را که در گذشته مرتکب شده‌ام و در حافظه‌ی تو حاضر است و آن‌ها را فرشتگان با کرامت تو به شمارش درآورده‌اند، بیامری و مرا حفظ کنی.

﴿۴۳۳۹﴾ پروردگارا؛ بر ایشان درود فرست؛ درودی دائمی که به رضایت تو بیانجامد و گناهی را که بین من و توست بیامرز.

﴿۴۳۴۰﴾ برای گناهان پیشین‌مان از او طلب آمرزش می‌کنیم.

﴿۴۳۴۱﴾ برای گناهان گذشته‌مان از او طلب آمرزش می‌کنیم.

۲۸-۳-۳- گناهانم

﴿۴۳۴۲﴾ از تو می‌خواهم که بر محمد و خاندانش درود فرستی، و تمام گناهانم را بیامری.

﴿۴۳۴۳﴾ از تو می‌خواهم به حق نامت که پنهان و پوشیده از هر چشمی است و لباس شکوه بر تن دارد؛ که بر محمد و خاندانش درود فرستی و گناهان و عیب‌ها و بدی‌ها و ظلم و جرم و ستمم را بیامری.

﴿۴۳۴۴﴾ [خدا یا] از تو درخواست می‌کنم و تو را همه‌جا جبران‌کننده‌ی کاستی‌هایم، ناظر بر کارهایم و آمرزنده‌ی گناهانم می‌یابم.

﴿۴۳۴۵﴾ از خداوندی که معبودی جز او نیست و زنده و پاینده است؛ نسبت به همه‌ی ستم‌ها و جرم‌ها، گناه‌ها و زیاده‌روی بر نفسم آمرزش می‌خواهم و به سویش باز می‌گردم.

﴿۴۳۴۶﴾ برای آن گناهی که جز تو کسی آن‌ها را نمی‌آمرزد، از تو آمرزش می‌خواهم.

﴿۴۳۴۷﴾ از گناهان گذشته‌ام آمرزش می‌خواهم، پس مرا بیامرز تا هرگز به چیزی که آن را برای من نپسندیده‌ای، برنگردم.

﴿الذَّنْبُ﴾

- ﴿٤٣٤٨﴾ الصادق عليه السلام: اسْتَغْفِرْكَ مِنْ ذُنُوبِي فَاعْفِرْ لِي فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الْعَظِيمَ إِلَّا الْعَظِيمُ وَأَنْتَ الْعَظِيمُ الْعَظِيمُ الْعَظِيمُ أَعْظَمُ مِنْ كُلِّ عَظِيمٍ؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ٣٢٩
- ﴿٤٣٤٩﴾ السَّجَّاد عليه السلام: اعْتَرَفْتُ لَكَ بِذُنُوبِي وَاسْتَغْفِرُكَ لِخَطِيئَتِي وَأَسْأَلُكَ التَّوْبَةَ مِنْهُ إِلَيْكَ وَالْعَوْدَ مِنْكَ عَلَيَّ بِالْمَغْفِرَةِ لَهَا فَإِنَّكَ قُلْتَ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ إِنَّهُ كَانَ غَفَّارًا؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ٨٠
- ﴿٤٣٥٠﴾ الصادق عليه السلام: إِغْفِرْ ذُنُوبِي وَجُرْمِي؛ دعائم الإسلام، ج ١، ص ٢١١
- ﴿٤٣٥١﴾ إِغْفِرْ لِي ذُنُوبِي الْعَمْدَ مِنْهَا وَالْخَطَا فِي هَذَا الْيَوْمِ وَفِي هَذِهِ السَّاعَةِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٠٦
- ﴿٤٣٥٢﴾ أمير المؤمنين عليه السلام: إِغْفِرْ لِي ذُنُوبِي فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذَّنْبَ إِلَّا أَنْتَ؛ من لا يحضره الفقيه، ج ٢، ص ٢٧٢
- ﴿٤٣٥٣﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: إِغْفِرْ لِي ذُنُوبِي وَاسْتُرْ عَلَيَّ عُيُوبِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٠، ص ٢٦٧
- ﴿٤٣٥٤﴾ الصادق عليه السلام: إِغْفِرْ لِي ذُنُوبِي وَإِسْرَافِي فِي أَمْرِي؛ الإقبال، ص ٤٣٩
- ﴿٤٣٥٥﴾ الصادق عليه السلام: إِغْفِرْ لِي ذُنُوبِي وَجُرْمِي؛ الكافي، ج ٣، ص ٣٢٧
- ﴿٤٣٥٦﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: إِغْفِرْ لِي ذُنُوبِي وَذُنُوبَ جَمِيعِ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ؛ مستدرک الوسائل، ج ٦، ص ٣٩٦
- ﴿٤٣٥٧﴾ الكاظم عليه السلام: إِغْفِرْ لِي ذُنُوبِي وَعُيُوبِي وَإِسَاءَتِي وَظُلْمِي وَجُرْمِي وَإِسْرَافِي عَلَى نَفْسِي؛ تهذيب الأحكام، ج ٣، ص ١١٤
- ﴿٤٣٥٨﴾ الصادق عليه السلام: إِغْفِرْ لِي ذُنُوبِي وَعُيُوبِي وَإِسَاءَتِي وَظُلْمِي وَتَقْرِيطِي وَإِسْرَافِي عَلَى نَفْسِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٣٦٦
- ﴿٤٣٥٩﴾ السَّجَّاد عليه السلام: إِغْفِرْ لِي مَا تَعَلَّمُ مِنْ ذُنُوبِي؛ الصحيفة السجادية عليه السلام، الدعاء ٥١
- ﴿٤٣٦٠﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: إِغْفِرْ لِي مَا سَبَقَ فِي عِلْمِكَ مِنْ ذُنُوبِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٠، ص ٢٦٢
- ﴿٤٣٦١﴾ الرضا عليه السلام: اغْفِرْ مَا تَعَلَّمُ مِنِّي وَمَا قَدْ أَحْصَيْتَ عَلَيَّ مِنْ ذُنُوبِي؛ فقه الرضا عليه السلام، ص ١٥٦
- ﴿٤٣٦٢﴾ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي ذُنُوبِي وَأَقْبِلْ تَوْبَتِي وَأَظْهِرْ حُجَّتِي وَاسْتُرْ عَوْرَتِي وَاجْعَلْ مُحَمَّدًا وَآلَ مُحَمَّدٍ الْمُصْطَفَيْنِ أَوْلِيَّائِي يَسْتَغْفِرُونَ لِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ١٨٠
- ﴿٤٣٦٣﴾ اللَّهُمَّ إِنَّكَ قُلْتَ لِنَبِيِّكَ مُحَمَّدٍ صَلَوَاتُكَ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَلَوْ أَنَّهُمْ إِذْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ جَاؤُكَ فَاسْتَغْفَرُوا اللَّهَ وَاسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ لَوَجَدُوا اللَّهَ تَوَّابًا رَحِيمًا وَلَمْ أَحْضُرْ زَمَانَ رَسُولِكَ عَلَيْهِ وَآلِهِ السَّلَامُ اللَّهُمَّ وَقَدْ زُرْتُهُ رَاغِبًا تَائِبًا مِنْ سَيِّئِ عَمَلِي وَمُسْتَغْفِرًا لَكَ مِنْ ذُنُوبِي وَمَقِرًّا لَكَ بِهَا وَأَنْتَ أَعْلَمُ بِهَا مِنِّي؛ بحار الأنوار، ج ٩٧، ص ١٨٦
- ﴿١٠٧٢﴾

﴿گناه﴾

﴿۴۳۴۸﴾ درباره‌ی گناهانم از تو آمرزش می‌خواهم؛ پس مرا بیامرز، که گناهان بزرگ را جز تو کسی نمی‌آمرزد و تویی که بزرگ، بزرگ، بزرگ و بزرگ‌تر از هر بزرگ هستی.

﴿۴۳۴۹﴾ در پیشگاه تو به گناهانم اقرار و برای نافرمانی‌هایم طلب آمرزش می‌کنم و از تو درخواست می‌کنم که توبه و بازگشتم را بپذیری زیرا تویی که گفته‌ای: «از پروردگارتان طلب آمرزش کنید که او بسیار آمرزنده است».

﴿۴۳۵۰﴾ گناهان و نافرمانی‌هایم را بیامرز.

﴿۴۳۵۱﴾ گناهی که از سر عمد و یا سهوی بوده، در این روز و در همین ساعت بیامرز.

﴿۴۳۵۲﴾ خدایا گناهان مرا بیامرز زیرا کسی جز تو گناهان را نمی‌آمرزد.

﴿۴۳۵۳﴾ گناهانم را بیامرز و عیب‌هایم را بپوشان.

﴿۴۳۵۴﴾ گناهان و اسرافم را بیامرز.

﴿۴۳۵۵﴾ گناهان و جرمم را بیامرز.

﴿۴۳۵۶﴾ گناهانم و گناهان همه‌ی زنان و مردان باایمان را بیامرز.

﴿۴۳۵۷﴾ گناهان و عیب و بدی و ستم و جرم و اسراف بر نفسم را بیامرز.

﴿۴۳۵۸﴾ گناهان و عیب و بدی و ستم و کاهلی و اسراف بر نفسم را بیامرز.

﴿۴۳۵۹﴾ گناهی را که می‌دانی، بیامرز.

﴿۴۳۶۰﴾ گناهان گذشته‌ام را که در علمت ثبت شده است بیامرز.

﴿۴۳۶۱﴾ آنچه را که از من می‌دانی و حساب کرده‌ای، بیامرز.

﴿۴۳۶۲﴾ خدایا؛ گناهانم را بیامرز و توبه‌ام را بپذیر و راهنمایم را آشکار ساز و عیبم را بپوشان و محمد و خاندان برگزیده‌ی محمد را یاوران من گردان تا برایم آمرزش بخواهند.

﴿۴۳۶۳﴾ بارخدایا؛ به پیامبرت محمد ﷺ فرمودی: اگر آنان در آن هنگام که به خود ستم کردند نزد تو می‌آمدند و از خداوند طلب آمرزش می‌کردند و پیامبر نیز برای‌شان طلب آمرزش می‌کرد، هر آینه درمی‌یافتند که خدا توبه‌پذیر و مهربان است؛ بار خدایا؛ و من درحالی که روزگار پیامبرت را درک نکردم، پیامبرت را مشتاقانه زیارت کردم، درحالی که توبه‌کننده از کردار بدم، استغفارکننده از گناهانم به درگاهت و اعتراف‌کننده به آن‌ها هستم؛ و تو از من به آن آگاه‌تری.

﴿الذَّنْبُ﴾

﴿٤٣٦٤﴾ الصَّادِقُ (عليه السلام): اللَّهُمَّ إِنَّكَ قُلْتَ وَلَوْ أَنَّهُمْ إِذْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ جَاؤُكَ فَاسْتَغْفَرُوا اللَّهَ وَاسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ لَوَجَدُوا اللَّهَ تَوَّابًا رَحِيمًا وَإِنِّي أَتَيْتُ نَبِيَّكَ مُسْتَغْفِرًا تَائِبًا مِنْ ذُنُوبِي وَإِنِّي أَتَوَجَّهُ بِكَ إِلَى اللَّهِ رَبِّي وَرَبِّكَ لِيَغْفِرَ لِي ذُنُوبِي؛ الكافي، ج ٤، ص ٥٥٠

﴿٤٣٦٥﴾ الصَّادِقُ (عليه السلام): اللَّهُمَّ إِنَّكَ قُلْتَ وَلَوْ أَنَّهُمْ إِذْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ جَاؤُكَ فَاسْتَغْفَرُوا اللَّهَ وَاسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ لَوَجَدُوا اللَّهَ تَوَّابًا رَحِيمًا وَإِنِّي أَتَيْتُكَ مُسْتَغْفِرًا تَائِبًا مِنْ ذُنُوبِي وَإِنِّي أَتَوَجَّهُ بِكَ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ رَبِّي وَرَبِّكَ لِيَغْفِرَ لِي ذُنُوبِي؛ تهذيب الأحكام، ج ٦، ص ٥

﴿٤٣٦٦﴾ الرسول (عليه السلام): اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِحَقِّ مَا فِي هَذَا الْكِتَابِ مِنْ أَسْمَائِكَ وَدَعَائِكَ وَ أَسْمَائِكَ الْحُسْنَى وَالْآيَةِ الْكُبْرَى الْعُظْمَى أَنْ تَغْفِرَ لِي مَا سَلَفَ مِنْ ذُنُوبِي وَعَافِنِي فِيمَا بَقِيَ مِنْ عُمْرِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٠، ص ٢٦٧

﴿٤٣٦٧﴾ الصَّادِقُ (عليه السلام): اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ وَأَنْتَ الْمَسْئُولُ الْمَحْمُودُ وَأَنْتَ الْمَعْبُودُ الْمَنَّانُ ذُو الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ أَنْ تَغْفِرَ لِي ذُنُوبِي كُلَّهَا صَغِيرَهَا وَكَبِيرَهَا عَمْدَهَا وَخَطَايَا مَا حَفِظْتُهُ عَلَىَّ وَ نَسِيتُهُ أَنَا مِنْ نَفْسِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ١٧٤

﴿٤٣٦٨﴾ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ لِذُنُوبِي؛ إقبال الأعمال، ص ١٢٢

﴿٤٣٦٩﴾ اللَّهُمَّ إِنِّي صَلَّيْتُ هَذِهِ الصَّلَاةَ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِكَ وَ طَلَبِ نَائِلِكَ وَمَعْرِوْفِكَ وَ رَجَاءِ رِفْدِكَ وَ جَائِزَتِكَ وَ عَظِيمِ عَفْوِكَ وَ قَدِيمِ غُفْرَانِكَ اللَّهُمَّ فَصِّلْ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلَ مُحَمَّدٍ وَ ارْقُطْهَا لِي فِي عِلِّيْنِ وَ تَقَبَّلْهَا مِنِّي وَ اجْعَلْ نَائِلَكَ وَ مَعْرِوْفَكَ وَ رَجَاءَ مَا أَرْجُو مِنْكَ فَكَأَنَّ رَقِيَّتِي مِنَ النَّارِ وَ الْقَوْرَ بِالْجَنَّةِ وَ مَا جَمَعْتَ مِنْ أَنْوَاعِ النِّعَمِ وَ مِنْ حُسْنِ الْخُورِ الْعَيْنِ وَ اجْعَلْ جَائِزَتِي مِنْكَ الْعِتْقَ مِنَ النَّارِ وَ غُفْرَانَ ذُنُوبِي وَ ذُنُوبَ وَالِدَيَّ وَ مَا وَلَدَا وَ جَمِيعَ إِخْوَانِي وَ أَخَوَاتِي الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ وَ الْمُسْلِمِينَ وَ الْمُسْلِمَاتِ الْأَحْيَاءِ مِنْهُمْ وَ الْأَمْوَاتِ؛ بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ٢٠١

﴿٤٣٧٠﴾ الصَّادِقُ (عليه السلام): اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اغْفِرْ لِي ذُنُوبِي أَوَّلَهَا وَ آخِرَهَا صَغِيرَهَا وَ كَبِيرَهَا دَقِيقَهَا وَ جَلِيلَهَا مَا أَعْرِفُ مِنْهَا وَ مَا لَا أَعْرِفُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٥٥

﴿٤٣٧١﴾ السَّجَّادُ (عليه السلام): اللَّهُمَّ قَدْ أَسَاءْتُ وَ ظَلَمْتُ وَ بَشَسَ مَا صَنَعْتُ عَمِلْتُ سُوءًا لَمْ تَضُرَّكَ ذُنُوبِي فَاسْتَغْفِرْكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٣٦

﴿گناه﴾

﴿۴۳۶۴﴾ بارخدایا؛ تو خود فرمودی: «اگر ایشان در آن هنگام که بر خود ستم روا داشتند [و گناه کردند] نزد تو می‌آمدند و از خدا طلب آمرزش می‌کردند، و پیامبر نیز برای آنان طلب آمرزش می‌کرد، به‌راستی می‌فهمیدند که خداوند توبه‌پذیر و مهربان است». خداوندا؛ من به‌سوی پیامبر تو آمدم، درحالی‌که آمرزش می‌خواهم و از گناهان و لغزش‌هایم توبه می‌کنم. ای پیامبر؛ من به‌واسطه‌ی تو به‌سوی خدایی که پروردگار من و توست، رو می‌کنم تا گناهانم را ببامرز.

﴿۴۳۶۵﴾ بارخدایا؛ تو فرمودی: اگر ایشان در آن هنگام که بر خود ستم روا داشتند [و گناه کردند] نزد تو می‌آمدند و از خدا طلب آمرزش می‌کردند، و پیامبر نیز برای ایشان طلب آمرزش می‌کرد، به‌راستی درمی‌یافتند که خدا توبه‌پذیر و مهربان است، ای پیامبر؛ من به‌سوی تو آمدم، درحالی‌که آمرزش می‌خواهم و از گناهان و لغزش‌های توبه می‌کنم. من به‌واسطه‌ی شما رویم را به‌سوی خدا می‌کنم؛ همان پروردگار من و پروردگار تو، تا گناهانم را ببامرز.

﴿۴۳۶۶﴾ خداوندا؛ از تو می‌خواهم به حق آنچه از دعا و نیز از نام‌های مبارک تو در این کتاب است، گناهان گذشته‌ی مرا ببامرزی و در آنچه از عمرم باقی مانده است، مرا عافیت عطا کنی.

﴿۴۳۶۷﴾ خداوندا؛ تو مورد درخواست قرار داری و مورد ستایشی، تو مورد پرستشی و دهنده‌ی نعمت، صاحب جلالت و عظمت و اکرام، از تو می‌خواهم که همه‌ی گناهان مرا؛ کهنه و تازه‌اش و بزرگ و کوچکش را، نهان و آشکارش را، و تمام آنچه که از من ثبت کرده‌ای و خودم آن‌ها را فراموش کرده‌ام، ببامرزی.

﴿۴۳۶۸﴾ بار خدایا؛ برای گناهانم از تو آمرزش می‌خواهم.

﴿۴۳۶۹﴾ خداوندا؛ من این نماز را برای طلب رضایت، جایزه و نیکی تو، و به امید پاداش و بخشش بزرگ و آمرزش دیرینه‌ی تو به جای آوردم. خداوندا؛ پس بر محمد و آل محمد درود بفرست و نمازم را برایم تا علیون بالا ببر و آن را از من بپذیر و عطا و نیکی و امید آنچه که از تو امید داشتم را رهاییم از آتش دوزخ، و کامیابی به بهشت و نعمت‌های متنوع گردآمده در آن و زنان زیبای بهشتی قرار بده. و پاداشم را آزادشدن از آتش و آمرزش گناهانم و گناهان پدر و مادرم و تمام فرزندان آن‌ها و همه‌ی برادران و خواهران بالیمان و مسلمانم، مرده‌ها و زنده‌های آنان قرار بده.

﴿۴۳۷۰﴾ خداوندا؛ بر محمد و خاندان پاکش درود فرست و گناهان مرا از اولین و آخرین،

کوچک و بزرگ، کم و زیاد، آنچه که من می‌شناسم یا نمی‌شناسم، ببامرز.

﴿۴۳۷۱﴾ خداوندا؛ من نسبت به تو جسارت کردم و ستم روا داشتم، و چه بد است آنچه انجام

دادم، بد کردم؛ حال که گناهانم ضرری به تو نمی‌رساند؛ از تو طلب آمرزش می‌کنم.

﴿الذَّنْبُ﴾

﴿٤٣٧٢﴾ اللَّهُمَّ وَقَدْ زُرْتُهُ رَاغِبًا تَائِبًا مِنْ سَيِّئِ عَمَلِي وَ مُسْتَغْفِرًا لَكَ مِنْ ذُنُوبِي؛ بحار الأنوار،

ج ٩٧، ص ١٨٦

﴿٤٣٧٣﴾ الكاظم (عليه السلام): إِلَهِي إِنَّ ذُنُوبِي وَ كَثَرَتَهَا قَدْ غَبَرَتْ وَ جَهِي عِنْدَكَ وَ حَبَبْتَنِي عَنْ اسْتِيْهَالٍ [اسْتِيْهَالٍ] رَحْمَتِكَ وَ بَاعَدْتَنِي عَنْ اسْتِنْجَازِ مَغْفِرَتِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ١٨٢

﴿٤٣٧٤﴾ الرسول (صلى الله عليه وآله): إِلَهِي غَمَرْتَنِي ذُنُوبِي وَ لَيْسَ لِي غَيْرُ مَغْفِرَتِكَ وَ رَأْفَتِكَ وَ رَحْمَتِكَ؛

بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ٣٠٤

﴿٤٣٧٥﴾ إِلَهِي قَدْ عَلِمْتَ حَوَائِجِي فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ أَفْضِلْهَا وَ قَدْ أَحْصَيْتَ ذُنُوبِي فَصَلِّ

عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ اغْفِرْهَا؛ بحار الأنوار، ج ٩٧، ص ٤١٧

﴿٤٣٧٦﴾ امير المؤمنين (عليه السلام): إِنْ أَخَذْتَنِي بِذُنُوبِي أَخَذْتُكَ بِمَغْفِرَتِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ٩٨

﴿٤٣٧٧﴾ الصادق (عليه السلام): أَنْ تَغْفِرَ لِي ذُنُوبِي وَ عُيُوبِي وَ إِسَاءَتِي وَ ظُلْمِي وَ جُرْمِي عَلَى نَفْسِي؛

بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٦٢

﴿٤٣٧٨﴾ أَنَا عَبْدُكَ وَ أَنْتَ رَبِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي وَ اعْتَرَفْتُ بِإِسَاءَتِي وَ اسْتَغْفِرُ إِلَيْكَ مِنْ ذُنُوبِي

فَاغْفِرْ لِي إِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ؛ البلد الأمين، ص ٣٤٠

﴿٤٣٧٩﴾ الصادق (عليه السلام): أَنَّهُ كَانَ إِذَا انْتَهَى إِلَى الْمُلتَزِمِ قَالَ لِمَوَالِيهِ أَمِيطُوا عَنِّي حَتَّى أَقْرَ لِرَبِّي

بِذُنُوبِي فِي هَذَا الْمَكَانِ فَإِنَّ هَذَا مَكَانٌ لَمْ يُقَرَّ عَبْدٌ لِرَبِّهِ بِذُنُوبِهِ ثُمَّ اسْتَغْفَرَ اللَّهَ إِلَّا غَفَرَ اللَّهُ لَهُ؛

الكافي، ج ٤، ص ٤١٠

﴿٤٣٨٠﴾ إِنِّي أَسْأَلُكَ أَنْ تَعُودَ عَلَيَّ إِسَاءَتِي بِإِحْسَانِكَ وَ عَلَيَّ سَفَهِي بِرَحْمَتِكَ وَ عَلَيَّ ذُنُوبِي

بِمَغْفِرَتِكَ؛ إقبال الأعمال، ص ١٤٤

﴿٤٣٨١﴾ امير المؤمنين (عليه السلام): تَحِلُّ عَنِّي قُبُودُ ذُنُوبِي وَ تَغْفِرُ لِي سَيِّئَاتِي؛ إقبال الأعمال، ص ٥٢٢

﴿٤٣٨٢﴾ امير المؤمنين (عليه السلام): تَغْفِرُ لِي جَمِيعَ مَا أَخْطَأْتُهُ كِتَابُكَ وَ أَحْصَاهُ كِتَابُكَ وَ مَا مَضَى

مِنْ عِلْمِكَ مِنْ ذُنُوبِي وَ خَطَايَايَ وَ جَرَائِرِي فِي خَلَوَاتِي وَ فَجْرَاتِي وَ سَيِّئَاتِي وَ هَفَوَاتِي وَ هَنَاتِي وَ

جَمِيعَ مَا تَشْهَدُ بِهِ حَفَظَتِكَ وَ كَتَبَتْهُ مَلَائِكَتُكَ فِي الصَّغَرِ وَ بَعْدَ الْبُلُوغِ وَ الشَّيْبِ وَ الشَّبَابِ

بِاللَّيْلِ وَ النَّهَارِ وَ الْغَدُوِّ وَ الْأَصَالِ وَ بِالْعَشِيِّ وَ الْإِبْكَارِ وَ الضُّحَى وَ الْأَسْحَارِ فِي الْحَضَرِ وَ السَّفَرِ

فِي الْخَلَاءِ وَ الْمَلَأِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ١٠٢

﴿٤٣٨٣﴾ تَعَمَّدُ ذُنُوبِي بِمَغْفِرَتِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٣٧٩

﴿٤٣٨٤﴾ الكاظم (عليه السلام): تَقِيلَ عَثْرَتِي وَ تَغْفِرَ ذُنُوبِي؛ تهذيب الأحكام، ج ٣، ص ١٢١

﴿گناه﴾

﴿۴۳۷۲﴾ خداوندا! او را زیارت کردم درحالی که مشتاق و توبه‌کننده‌ی عمل زشتم بودم و از تو برای گناهانم طلب آمرزش کردم.

﴿۴۳۷۳﴾ خداوندا! بسیاری غبار گناهانم روی مرا در پیشگاه تو پوشانده و مرا از شایستگی رحمت محروم کرده و از عملی‌شدن آمرزش دور ساخته است.

﴿۴۳۷۴﴾ خداوندا! گناهانم مرا فراگرفته‌اند و جز آمرزش و مهربانی و رحمت تو [پناهگاهی] ندارم.

﴿۴۳۷۵﴾ خداوندا! تو به خواسته‌های من دانایی. پس بر محمد و خاندانش درود فرست و حوائج‌م را برآور و به‌یقین تو شمارش گناه مرا می‌دانی، پس بر محمد و خاندان او درود فرست و آن‌ها را (گناهان را) بیامرز.

﴿۴۳۷۶﴾ خدایا، اگر مرا به خطایم بگیری تو را به گذشت می‌گیرم.

﴿۴۳۷۷﴾ گناهان و زشتی‌ها و جسارت‌ها و ستم‌ها و جرم و جنایت بر نفسم را بیامرز.

﴿۴۳۷۸﴾ من بنده‌ی تو هستم و تو پروردگار منی، من از ستمکارانم، بد کردم و به خویشتن ستم کردم؛ مرا بیامرز که کسی جز تو گناهان را نمی‌آمرزد.

﴿۴۳۷۹﴾ هنگامی که به‌سوی ملتزم می‌رفت به همراهانشان می‌فرمود: «کنار بروید تا در این مکان در مقابل پروردگارم به گناهانم اعتراف کنم؛ زیرا این مکانی است که هرکس در آن به گناهانش اعتراف کند و آمرزش بخواند، خداوند او را می‌آمرزد».

﴿۴۳۸۰﴾ از تو درخواست می‌کنم نافرمانی‌ام را با احسانت و نادانی‌ام را با رحمتت و کم‌عقلی‌ام را با آمرزشت پاسخ دهی.

﴿۴۳۸۱﴾ قید و بند گناهان را از من بردار و گناه مرا بیامرز.

﴿۴۳۸۲﴾ از تو می‌خواهم که از تمامی گناهان و خطاهایم که در پرونده‌ام ثبت کرده و به حساب آورده‌ای و نیز گناهانی که در علمت قطعی شده است درگذری و از بدی‌ها و لغزش‌ها و از تمامی آنچه را که فرشتگان ثبت‌کننده‌ی اعمال، در کودکی و بعد از بلوغ و نیز دوران جوانی و پیری، شب و روز و بامداد و شامگاه، غروب و طلوع و سحر، در وطن و در سفر، پنهان و آشکار، به آن‌ها گواهی داده‌اند، درگذری.

﴿۴۳۸۳﴾ گناهانم را با مغفرتت ببوشان.

﴿۴۳۸۴﴾ لغزش‌هایم را نادیده می‌گیری و گناهانم را می‌آمرزی.

﴿الذُّنْبُ﴾

﴿٤٣٨٥﴾ ضَاقَتْ عَلَى الْأَرْضِ بِمَا رَحُبَتْ رَبِّ فَأَوْسَعَ عَلَى ذُنُوبِي بِرَحْمَتِكَ وَعَلَى خَطَايَايَ بِمَغْفِرَتِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ٧٨

﴿٤٣٨٦﴾ الصَّادِق (عليه السلام): فَأَغْفِرْ لِي ذُنُوبِي فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ؛ مستدرک الوسائل، ج ٦، ص ٥٥

﴿٤٣٨٧﴾ السَّجَّاد (عليه السلام): فَوَ عَزَّتْكَ مَا أَجِدُ لَذُنُوبِي سِوَاكَ غَافِرًا؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ١٤٢

﴿٤٣٨٨﴾ الصَّادِق (عليه السلام): يَا رَبِّ لَوْ أَرْضَيْتَ عَنِّي كُلَّ مَنْ لَهُ قِيلَى تَبَعَةٌ وَأَدْخَلْتَنِي الْجَنَّةَ بِرَحْمَتِكَ وَغَفَرْتَ لِي ذُنُوبِي فَإِنَّ مَغْفِرَتَكَ لِلخَاطِئِينَ وَأَنَا مِنْهُمْ فَأَغْفِرْ لِي خَطَايَايَ يَا رَبِّ الْعَالَمِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٣٣٦

٢٩-٣-٣-ذُنُوبُنَا

﴿٤٣٨٩﴾ أَلَمْ أَقُلْ لَكُمْ إِنِّي أَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ قَالُوا لَهُ يَا أَبَانَا اسْتَغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا إِنَّا كُنَّا خَاطِئِينَ فَقَالَ لَهُمْ سَوْفَ اسْتَغْفِرُ لَكُمْ رَبِّي إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ قَالَ آخِرُهُمْ إِلَى السَّحَرِ لَئِنْ الدُّعَاءَ وَالِاسْتِغْفَارَ مُسْتَجَابٌ فِيهِ؛ بحار الأنوار، ج ١٢، ص ٢٥٠

﴿٤٣٩٠﴾ إغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا أَجْمَعِينَ؛ إقبال الأعمال، ص ٣٤٧

﴿٤٣٩١﴾ امير المؤمنين (عليه السلام): إغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا إِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٣١٨

﴿٤٣٩٢﴾ الرسول (صلى الله عليه وآله): إغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَخَطَايَانَا؛ وسائل الشيعة، ج ٢، ص ٤٢٣

﴿٤٣٩٣﴾ اللَّهُمَّ اسْأَلْكَ مَسْأَلَةَ الْعَبْدِ الذَّلِيلِ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَغْفِرَ لَنَا

ذُنُوبَنَا؛ الكافي، ج ٢، ص ٥٤٧

﴿٤٣٩٤﴾ الرسول (صلى الله عليه وآله): اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا كُلَّهَا وَأَوَّلَهَا وَآخِرَهَا صَغِيرَهَا وَكَبِيرَهَا قَدِيمَهَا وَحَدِيثَهَا ظَاهِرَهَا وَبَاطِنَهَا سِرَّهَا وَعَلَانِيَتَهَا؛ البلد الأمين، ص ٣٦٨

﴿٤٣٩٥﴾ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَإِسْرَافَنَا فِي أَمْرِنَا؛ بحار الأنوار، ج ٩٨، ص ٢٥٤

﴿٤٣٩٦﴾ الكَاسِم (عليه السلام): اللَّهُمَّ إِلَيْكَ قَرَرْنَا مِنْ ذُنُوبِنَا فَأَوْنَا تَائِبِينَ وَتُبْ عَلَيْنَا مُسْتَغْفِرِينَ؛

تهذيب الأحكام، ج ٣، ص ١١٣

﴿٤٣٩٧﴾ الرضا (عليه السلام): اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِوَأَجِبِ حَقِّكَ وَحَقَّهُمْ عَلَيْنَا وَبِمَا لَدَيْكَ مِنْ فَضْلِهِمْ وَحُرْمَتِهِمْ عِنْدَكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيْهِمْ وَعَلَى آلِهِمْ وَسَلِّمْ تَسْلِيمًا وَأَنْ تَغْفِرَ لَنَا جَمِيعَ مَا قَدْ عَلِمْتَ مِنَّا مِنْ ذُنُوبِنَا صَغِيرَهَا وَكَبِيرَهَا وَسِرَّهَا وَعَلَانِيَتَهَا وَمَا قَدْ أَحْصَيْتَ عَلَيْنَا مِمَّا قَدْ نَسِينَا مَغْفِرَةً

عَزْمًا؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٣٥٨

﴿گناه﴾

﴿۴۳۸۵﴾ زمین با همه‌ی فراخی بر من تنگ شده است. پروردگارا! سایه‌ی لطف و رحمت را بر گناهانم و سایه‌ی آمرزش را بر خطاهایم بگستران.

﴿۴۳۸۶﴾ گناهانم را بیامرز که کسی جز تو گناهان را نمی‌بخشد.

﴿۴۳۸۷﴾ قسم به عزّت که برای گناهانم جز تو آمرزنده‌ای نمی‌یابم.

﴿۴۳۸۸﴾ پروردگارا! چه می‌شود اگر هرکس را که من در مورد او مسئولیتی بر گردن دارم از من خوش گردانی و به رحمت خویش مرا در بهشت وارد کنی و گناهانم را بیامرزی؛ به‌راستی که آمرزش تو مخصوص خطاکاران است و من نیز از آنانم، پس از خطایم درگذر ای پروردگار جهانیان.

۲۹-۳-۳- گناهانمان

﴿۴۳۸۹﴾ یعقوب علیه السلام به فرزندان خود گفت: «آیا من به شما نگفتم که از جانب خدا چیزی را می‌دانم که شما نمی‌دانید؟» گفتند: «پدر جان از درگاه خدای تعالی آمرزش گناهانمان را درخواست کن زیرا که ما خطاکاریم». یعقوب گفت: «به‌زودی از پروردگار خود برای شما آمرزش می‌خواهم که او آمرزنده و مهربان است». دعا را تا موقع سحر تأخیر انداخت، چون دعا و استغفار هنگام سحر مستجاب می‌شود.

﴿۴۳۹۰﴾ تمامی گناهان ما را بیامرز.

﴿۴۳۹۱﴾ [پروردگارا! گناهان ما را بیامرز؛ که گناهانمان را کسی جز تو نمی‌آمرزد.

﴿۴۳۹۲﴾ گناهان و خطاهایمان را بیامرز.

﴿۴۳۹۳﴾ خداوندا! به‌عنوان یک بنده‌ی ذلیل از تو می‌خواهم که بر محمد و خاندان محمد درود بفرستی و گناهان ما را بیامرزی.

﴿۴۳۹۴﴾ خدایا! تمامی گناهان ما را از اوّل تا آخر و کوچک و بزرگ، قدیم و جدید، آشکار و پنهان، در خلوت و یا در ملاء عام، همه را بیامرز.

﴿۴۳۹۵﴾ خداوندا! گناهان ما را و زیاده‌روی‌هایمان را بیامرز.

﴿۴۳۹۶﴾ خداوندا! از گناهانمان به‌سوی تو فرار می‌کنیم و تو را با حال توبه می‌خوانیم و از تو طلب آمرزش می‌کنیم و می‌خواهیم که توبه‌ی ما را بپذیری.

﴿۴۳۹۷﴾ خداوندا به حق بایسته‌ی تو و آنان بر ما و به فضل و حرمتشان در نزد تو از تو می‌خواهم بر آنان و خاندانشان سلام و درود بفرستی و تمام گناهان کوچک و بزرگ و پنهان و آشکار که از من آگاه گشتی، بیامرزی و آنچه از ما برشمردی از آنچه که فراموش کردیم ببخشایی.

﴿الذَّنْبُ﴾

﴿٤٣٩٨﴾ اللَّهُمَّ فَاعْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا قَدِيمَهَا وَ حَدِيثَهَا صَغِيرَهَا وَ كَبِيرَهَا عَمْدَهَا وَ خَطَاَهَا سِرَّهَا وَ عَلَانِيَتَهَا أَوَّلَهَا وَ آخِرَهَا مَا عَلِمْتَ مِنْهَا وَ مَا لَمْ أَعْلَمْ؛ بحار الأنوار، ج ٩٧، ص ١٧٣
 ﴿٤٣٩٩﴾ السَّجَاد ﷺ: ذُنُوبُنَا بَيْنَ يَدَيْكَ نَسْتَغْفِرُكَ اللَّهُمَّ مِنْهَا وَ نَتُوبُ إِلَيْكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٨٥

﴿٤٤٠٠﴾ الرسول ﷺ: رَبَّنَا ظَلَمْنَا وَ كَذَبْنَا نَبِيَّكَ وَ ثَبَّنَا إِلَيْكَ مِنْ ذُنُوبِنَا وَ إِنَّا لَنَا تَعْفِرُ لَنَا وَ تَرْحَمُنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ الْمُعَذِّبِينَ؛ بحار الأنوار، ج ١٤، ص ٣٩٥
 ﴿٤٤٠١﴾ الحسين ﷺ: فَاعْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا أَجْمَعِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٢٤
 ﴿٤٤٠٢﴾ فَإِنَّ فِي كَرَمِكَ وَ عَفْوِكَ وَ فَضْلِكَ سَعَةً لِمَغْفِرَتِكَ ذُنُوبَنَا بِرَحْمَتِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ٢٦

﴿٤٤٠٣﴾ قَصَدْنَا نَبِيَّكَ مُسْتَشْفِعِينَ بِهِ إِلَيْكَ مِنْ ذُنُوبِنَا وَ مَا أَثْقَلَ ظُهُورَنَا مِنْ أَوْزَارِنَا تَائِبِينَ مِنْ زَلَلِنَا مُعْتَرِفِينَ بِخَطَايَانَا مُسْتَغْفِرِينَ مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ اكْتَسَبْنَاهُ بِأَعْيُنِنَا؛ بحار الأنوار، ج ٩٧، ص ١٧٣
 ﴿٤٤٠٤﴾ الرسول ﷺ: اللَّهُمَّ... كَمَا غَفَرْتَ لِمُحَمَّدٍ ﷺ فَاعْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَ كَفِّرْ عَنَّا سَيِّئَاتِنَا مَا قَدَّمْنَا وَ مَا أَخَّرْنَا وَ مَا أَسْرَرْنَا وَ مَا أَعْلَنَّا؛ مستدرک الوسائل، ج ٢، ص ٢٣٥

﴿٤٤٠٥﴾ قُلْ أُنَبِّئُكُمْ بِخَيْرٍ مِنْ ذَلِكَمُ لِلَّذِينَ اتَّقَوْا عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَ أَزْوَاجٌ مُطَهَّرَةٌ وَ رِضْوَانٌ مِنَ اللَّهِ وَ اللَّهُ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ، الَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا إِنَّنَا آمَنَّا فَاعْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَ قِنَا عَذَابَ النَّارِ، الصَّابِرِينَ وَ الصَّادِقِينَ وَ الْقَائِمِينَ وَ الْمُتَّقِينَ وَ الْمُتَّقِينَ وَ الْمُتَّقِينَ بِالْأَسْحَارِ (آل عمران: ١٧)

﴿٤٤٠٦﴾ وَ مَا كَانَ قَوْلُهُمْ إِلَّا أَنْ قَالُوا رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَ إِسْرَافَنَا فِي أَمْرِنَا وَ ثَبِّتْ أَقْدَامَنَا وَ انْصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ (آل عمران: ١٤٧)
 ﴿٤٤٠٧﴾ رَبَّنَا إِنَّنَا سَمِعْنَا مُنَادِيًا يُنَادِي لِلْإِيمَانِ أَنْ آمِنُوا بِرَبِّكُمْ فَآمَنَّا رَبَّنَا فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَ كَفِّرْ عَنَّا سَيِّئَاتِنَا وَ تَوَفَّنَا مَعَ الْأَبْرَارِ (آل عمران: ١٩٣)
 ﴿٤٤٠٨﴾ قَالُوا يَا أَبَانَا اسْتَغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا إِنَّا كُنَّا خَاطِئِينَ (يوسف: ٩٧)
 ٣٠-٣-٣ ذُنُوبُكَ

﴿٤٤٠٩﴾ امير المؤمنين ﷺ: وَ إِن لَمْ يَقْلِكَ عَشْرَتُكَ فَمَنْ تَرَجُّوْا لِنُفْرَانِ ذُنُوبِكَ؛ فضائل الأشهر الثلاثة، ص ١٠٧

﴿گناه﴾

﴿۴۳۹۸﴾ بار خدایا! گناهان ما را؛ کهنه و تازه‌اش، صغیره و کبیره‌اش، نهان و آشکارش، اوّل و آخرش، آن‌ها را که می‌دانستم و آن‌ها را که نمی‌دانستم، بیامرز.

﴿۴۳۹۹﴾ گناهان ما پیش روی توست، خداوندا؛ از آن‌ها طلب آمرزش و توبه می‌کنیم.

﴿۴۴۰۰﴾ پروردگارا! ما به نفس خود ستم کردیم و پیامبران را تکذیب کردیم و اکنون به‌سوی تو باز می‌گشتیم و اگر تو ما را نیامرزی و به ما رحم نکنی، از خسارت‌دیدگان و اهل عذاب خواهیم بود.

﴿۴۴۰۱﴾ همه‌ی گناهان ما را بیامرز.

﴿۴۴۰۲﴾ کرم و گذشت و احسان و فضل تو، به قدری وسیع است که با رحمت گناهانمان را می‌آمرزی.

﴿۴۴۰۳﴾ رو به‌سوی پیامبر تو کردیم درحالی‌که به درگاه تو، او را شفیع گناهانمان کرده‌ایم که بر پشتمان سنگینی می‌کند؛ و از لغزش‌هایمان توبه کرده و به گناهانمان اعتراف نموده و از تمام گناهانی که با چشمانمان انجام داده‌ایم، آمرزش می‌خواهیم.

﴿۴۴۰۴﴾ خداوندا! همچنان که محمد ﷺ را آمرزیدی، گناهان ما را نیز بیامرز و زشتی‌هایمان را بپوشان، آنچه را که پیش از این مرتکب شده‌ایم یا پس از این مرتکب می‌شویم و نیز هرآنچه مخفی یا آشکار باشد.

﴿۴۴۰۵﴾ بگو: «آیا شما را از چیزی آگاه کنم که از این (سرمایه‌های مادی)، بهتر است؟» برای کسانی که پرهیزگاری پیشه کرده‌اند، نزد پروردگارشان (در جهان دیگر)، باغهایی است که نهرها از پای درختانش می‌گذرد؛ همیشه در آن خواهند بود؛ و همسرانی پاکیزه، و خشنودی خداوند (نصیب آن‌هاست) و خدا به (امور) بندگان، بیناست. همان کسانی که می‌گویند: «پروردگارا! ما ایمان آورده‌ایم؛ پس گناهان ما را بیامرز، و ما را از عذاب آتش، نگاهدار!» آن‌ها که (در برابر مشکلات، و در مسیر اطاعت و ترک گناه)، استقامت می‌ورزند، راستگو هستند، (در برابر خدا) خضوع، و (در راه او) انفاق می‌کنند، و در سحرگاهان، استغفار می‌نمایند.

﴿۴۴۰۶﴾ سخنشان تنها این بود که: «پروردگارا! گناهان ما را ببخش! و از تندرویهای ما در

کارها، چشم‌پوشی کن! قدم‌های ما را استوار بدار! و ما را بر جمعیت کافران، پیروز گردان!

﴿۴۴۰۷﴾ پروردگارا! ما صدای منادی (تو) را شنیدیم که به ایمان دعوت می‌کرد که: «به

پروردگار خود، ایمان بیاورید!» و ما ایمان آوردیم؛ پروردگارا! گناهان ما را ببخش! و بدیهای ما را بپوشان! و ما را با نیکان (و در مسیر آن‌ها) بمیران!

﴿۴۴۰۸﴾ گفتند: «پدر! از خدا آمرزش گناهان ما را بخواه، که ما خطاکار بودیم!»

۳۰-۳-۳ گناهانت

﴿۴۴۰۹﴾ و اگر لغزشت را نبخشیده باشد، برای آمرزش گناهانت به چه کسی امید خواهی

داشت؟

﴿الذَّنْبُ﴾

﴿٤٤١٠﴾ الرسول ﷺ: يَغْفِرُ اللَّهُ لَكَ ذُنُوبَكَ وَإِنْ كَانَتْ مِثْلَ الْأَرْضَيْنِ السَّيِّعِ وَبِحَارِهَا وَرِمَالِهَا وَأَشْجَارِهَا وَمَا فِيهَا مِنَ الْخَلْقِ؛ مستدرک الوسائل، ج ١١، ص ٣٦٣

﴿٤٤١١﴾ الرسول ﷺ: يَغْفِرُ اللَّهُ لَكَ ذُنُوبَكَ وَإِنْ كَانَتْ مِثْلَ السَّمَاوَاتِ وَنُجُومِهَا وَمِثْلَ الْعَرْشِ وَالْكَرْسِيِّ؛ مستدرک الوسائل، ج ١١، ص ٣٦٣

٣-٣-٣١ ذُنُوبُكُمْ

﴿٤٤١٢﴾ امير المؤمنين ﷺ: هَؤُلَاءِ بَنُو إِسْرَائِيلَ نَصَبَ لَهُمْ بَابُ حِطَّةٍ وَأَنْتُمْ يَا مَعْشَرَ أُمَّةٍ مُحَمَّدٍ نَصَبَ لَكُمْ بَابُ حِطَّةٍ أَهْلُ بَيْتِ مُحَمَّدٍ ﷺ وَأَمَرْتُمْ بِاتِّبَاعِ هُدَاهُمْ وَلَزُومِ طَرِيقَتِهِمْ لِيَغْفَرَ لَكُمْ بِذَلِكَ خَطَايَاكُمْ وَذُنُوبَكُمْ وَلِيَزِدَّادَ الْمُحْسِنُونَ مِنْكُمْ وَبَابُ حِطَّتِكُمْ أَفْضَلُ مِنْ بَابِ حِطَّتِهِمْ لِأَنَّ ذَلِكَ كَانَ بِأَخَاشِيبَ وَنَحْنُ؛ بحار الأنوار، ج ٢٣، ص ١٢٢

﴿٤٤١٣﴾ يَا أَبَا إِسْحَاقَ بِنَا يُقِيلُ اللَّهُ عَثْرَتَكُمْ وَبِنَا يَغْفِرُ اللَّهُ ذُنُوبَكُمْ وَبِنَا يَقْضِي اللَّهُ ذِيُونَكُمْ وَبِنَا يَفُكُ اللَّهُ وَثَاقَ الذُّلِّ مِنْ أَعْنَاقِكُمْ وَبِنَا يَخْتِمُ وَيَفْتَحُ لَكُمْ بَابَكُمْ؛ بحار الأنوار، ج ٢٣، ص ٢١٩

﴿٤٤١٤﴾ قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ

(آل عمران: ٣١)

﴿٤٤١٥﴾ قَالَتْ رُسُلُهُمْ أَفِي اللَّهِ شَكٌّ فَاطِرِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ يَدْعُوكُمْ لِيَغْفِرَ لَكُمْ مِنْ ذُنُوبِكُمْ وَيُؤَخِّرَكُمْ إِلَى أَجَلٍ مُّسَمًّى قَالُوا إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا تُرِيدُونَ أَنْ تَصُدُّونَا عَمَّا كَانَ يَعْبُدُ آبَاؤُنَا فَأَتُونَا بِسُلْطَانٍ مُبِينٍ (إبراهيم: ١٠)

﴿٤٤١٦﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا (الأحزاب: ٧٠-٧١)

﴿٤٤١٧﴾ يَا قَوْمَنَا أَجِيبُوا دَاعِيَ اللَّهِ وَآمِنُوا بِهِ يَغْفِرْ لَكُمْ مِنْ ذُنُوبِكُمْ وَيُجِرْكُمْ مِنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ

(الأحقاف: ٣١)

﴿٤٤١٨﴾ يَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَيُدْخِلْكُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَمَسَاكِنَ طَيِّبَةً فِي جَنَّاتٍ عَدْنٍ ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ (الصف: ١٢)

﴿٤٤١٩﴾ يَغْفِرْ لَكُمْ مِنْ ذُنُوبِكُمْ وَيُؤَخِّرْكُمْ إِلَى أَجَلٍ مُّسَمًّى إِنْ أَجَلَ اللَّهُ إِذَا جَاءَ لَا يُؤَخَّرُونَ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ (نوح: ٤)

﴿گناه﴾

﴿۴۴۱۰﴾ اگر گناهانت مانند هفت زمین و دریاهايش و ريگها و درختان و آفريدههاي خدا باشد، خداوند مي‌آمرزد.

﴿۴۴۱۱﴾ اگر گناهانت به اندازه‌ي آسمان و ستارگان و عرش و کرسی باشد، خداوند مي‌آمرزد.

۳۱-۳-۳ گناهانتان

﴿۴۴۱۲﴾ براي بني اسرائيل باب خطّه را قرار دادند. اي امت محمّد! براي شما نيز باب خطّه، اهل بيت محمّد قرار داده شد و دستور داده‌اند از راه هدايت ايشان پيروي كنيد و راه آنها را طي كنيد تا بدین وسيله گناهانتان بخشیده شود تا مقام نيكوکاران افزايش يابد. و باب خطّه‌ي شما بهتر از باب خطّه‌ي بني اسرائيل است، زيرا درب آنها مجموعه‌اي از چند چوب بود، ولي درب خطّه‌ي شما سخنگويان صادق و مؤمن و راهنما و فاضل هستند.

﴿۴۴۱۳﴾ اي ابو اسحاق؛ خداوند به واسطه‌ي ما از لغزشهاي شما مي‌گذرد و گناهان شما را مي‌آمرزد و بدهي شما را مي‌پردازد و ريسمانهاي ذلّت را از گردن هايبتان بازمي‌کند؛ و به واسطه‌ي ما هر چيز پايان مي‌پذيرد و گشوده مي‌شود؛ نه به واسطه‌ي شما.

﴿۴۴۱۴﴾ بگو: «اگر خدا را دوست مي‌داريد، از من پيروي كنيد! تا خدا (نيز) شما را دوست بدارد؛ و گناهانتان را ببخشد؛ و خدا آمرزنده‌ي مهربان است.»

﴿۴۴۱۵﴾ رسولان آنها گفتند: «آيا در خدا شك داريد؟! خدائي كه آسمانها و زمين را آفريده؛ او شما را دعوت مي‌كند تا گناهانتان را ببخشد، و تا موعد مقرري شما را مهلتتان مي‌دهد!» آنها گفتند: «(ما اينها را نمي‌فهميم! همين اندازه مي‌دانيم كه) شما انسانهايي همانند ما هستيد، مي‌خواهيد ما را از آنچه پدرانمان مي‌پرستيدند بازداريد؛ شما دليل و معجزه‌ي روشني براي ما بياوريد!»

﴿۴۴۱۶﴾ اي كساني كه ايمان آورده‌ايد! تقواي الهي پيشه كنيد و سخن حق بگوييد. تا خدا كارهاي شما را اصلاح كند و گناهانتان را بيمرزد؛ و هر كس اطاعت خدا و رسولش كند، به رستگاري (و پيروي) عظيمي دست يافته است!

﴿۴۴۱۷﴾ اي قوم ما! دعوت كننده‌ي الهي را اجابت كنيد و به او ايمان آوريد تا گناهانتان را ببخشد و شما را از عذابي دردناك پناه دهد!

﴿۴۴۱۸﴾ (اگر چنين كنيد) گناهانتان را مي‌بخشد و شما را در باغهايي از بهشت داخل مي‌كند كه نهرها از زير درختانش جاري است و در مسكنهاي پاكيژه در بهشت جاويدان جاي مي‌دهد؛ و اين پيروي عظيم است!

﴿۴۴۱۹﴾ اگر چنين كنيد، خدا گناهانتان را مي‌آمرزد و تا زمان معيني شما را عمر مي‌دهد؛ زيرا هنگامي كه اجل الهي فرا رسد، تأخيري نخواهد داشت اگر مي‌دانستيد!».

﴿الذَّنْبُ﴾

٣٢-٣-٣- ذُنُوبُهُ

﴿٤٤٢٠﴾ الرسول ﷺ: إِذَا قَالَ يَا عَظِيمَ الْعَفْوِ غَفَرَ اللَّهُ لَهُ ذُنُوبَهُ وَ لَوْ كَانَتْ خَطِيئَتُهُ مِثْلَ زَبَدِ

الْبَحْرِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ١٩٨

﴿٤٤٢١﴾ الحسين ﷺ: اللَّهُمَّ اجْعَلْنَا فِي هَذَا الْوَقْتِ مِمَّنْ سَأَلَكَ فَأَعْطَيْتَهُ وَ شَكَرَكَ فَرِزْتَهُ وَ

تَابَ إِلَيْكَ فَقَبِلْتَهُ وَ تَنَصَّلَ إِلَيْكَ مِنْ ذُنُوبِهِ فَعَفَّرْتَهَا لَهُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٢٤

﴿٤٤٢٢﴾ الصادق ﷺ: اللَّهُمَّ فَاجْعَلْ خُطُؤَاتِي عَنْهُ كَفَّارَةً لِمَا سَلَفَ مِنْ ذُنُوبِهِ وَ صَلَوَاتِي عَنْهُ

شَاهِدَةً لَهُ بِصِدْقِ الْإِيمَانِ مُثَبِّتَةً لَهُ فِي دِيوَانِ الْغُفْرَانِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٩، ص ٢٥٨

﴿٤٤٢٣﴾ الرسول ﷺ: سَتُدْفَنُ بَصْعَةً مِنْ بَخْرَاسَانَ مَا زَارَهَا مَكْرُوبٌ إِلَّا نَفَسَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ

كَرْبُهُ وَ لَا مُذْنِبٌ إِلَّا غَفَرَ اللَّهُ لَهُ ذُنُوبَهُ؛ من لا يحضره الفقيه، ج ٢، ص ٥٨٣

﴿٤٤٢٤﴾ الصادق ﷺ: مَنْ قَالَ فِي دُبُرِ صَلَاةِ الْفَرِيضَةِ قَبْلَ أَنْ يَتَنَى رَجُلِيهِ اسْتَغْفِرُ اللَّهَ الْعَظِيمَ

الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ ذَا الْجَلَالِ وَ الْإِكْرَامِ وَ أَتُوبُ إِلَيْهِ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ غَفَرَ اللَّهُ ذُنُوبَهُ وَ لَوْ

كَانَتْ مِثْلَ زَبَدِ الْبَحْرِ؛ مكارم الأخلاق، ص ٣١٥

﴿٤٤٢٥﴾ الرسول ﷺ: يَا مُوسَى أَ تَدْرِي أَنَّ عَبْدًا مِنْ عِبَادِي تَكُونُ لَهُ ذُنُوبٌ وَ خَطَايَا تَبْلُغُ

أَعْنَانَ السَّمَاءِ فَاعْفِرْهَا لَهُ وَ لَا أَبَالِي قَالَ يَا رَبُّ وَ كَيْفَ لَا تُبَالِي قَالَ تَعَالَى لِحَصْلَةِ شَرِيفَةٍ تَكُونُ

فِي عَبْدِي أَحَبُّهَا يُحِبُّ إِخْوَانَهُ الْمُؤْمِنِينَ وَ يَتَعَاهَدُهُمْ وَ يُسَاوِي نَفْسَهُ بِهِمْ وَ لَا يَتَكَبَّرُ عَلَيْهِمْ فَإِذَا

فَعَلَ ذَلِكَ غَفَرْتُ لَهُ ذُنُوبَهُ وَ لَا أَبَالِي؛ بحار الأنوار، ج ٢٣، ص ٢٦٦

﴿٤٤٢٦﴾ الصادق ﷺ: يَتَوَقَّى الْمُؤْمِنُ مَغْفُورًا لَهُ ذُنُوبُهُ وَ اللَّهُ جَمِيعًا؛ بحار الأنوار، ج ٦٤، ص ٦٥

﴿٤٤٢٧﴾ اللَّهُمَّ إِنَّا الْمَمْلُوكَ وَ الْأَمْرَاءَ قَدْ وَهَبُوا خِلْعًا لِمَمَالِكِهِمْ وَ عِيْدِهِمْ وَ جُنُودِهِمْ وَ لَوْ

كَانَ الْمَمَالِيكُ مِنَ الْأَغْنِيَاءِ وَ الْعَبْدُ الْمَمْلُوكُ رَأْسُهُ مَكْشُوفٌ مِنْ عَمَائِمِ الْمُرَاقَبَةِ الَّتِي تَلِيْقُ بِكُمْ

وَ مِنْ مِيَازِرِ الْإِخْلَاصِ الَّتِي تَجِبُ لَكُمْ وَ مِنْ سِتْرِ [سِتْر] الْإِقْبَالِ عَلَيْكُمْ وَ مِنْ الْخِلْعِ الَّتِي تَصْلُحُ

لِلْحُضُورِ بَيْنَ يَدَيْكُمْ وَ ثِيَابِ الْعَبْدِ الْمَمْلُوكِ خَلْقَةُ بَيْدِ الْغَفْلَاتِ وَ دَنَسَةُ مِنْ وَسَخِ الشَّهَوَاتِ وَ

لِبَاسِ سِتْرِ عُيُوبِهِ مُمَزَّقٌ بِيَدِ إِثَارِهِ عَلَيْكُمْ وَ مَغْفَرُ غُفْرَانِ ذُنُوبِهِ مُكَسَّرٌ بِيَدِ تَهْوِينِهِ بِالِاسْتِغْفَارِ

الَّذِي يُقَرِّبُهُ إِلَيْكُمْ؛ إقبال الأعمال، ص ٢٧٨

﴿گناه﴾

۳۲-۳-۳- گناهانش

﴿۴۴۲۰﴾ هنگامی که بگوید: «يَا عَظِيمَ الْعَفْوِ» خداوند گناهان او را می‌آمرزد اگرچه گناهش به اندازه‌ی کف دریا باشد.

﴿۴۴۲۱﴾ خداوند؛ در این زمان ما را از زمره‌ی کسانی قرار بده که اگر از تو درخواستی کنند به ایشان عطا کنی و هرگاه تو را شکر گویند بر ایشان بیافزایی و هرگاه به‌سوی تو توبه کنند از ایشان بپذیری و هرگاه رو به‌سوی تو آورده و راه وصل تو جویند، از گناهانشان درگذری و ایشان را بیامیزی.

﴿۴۴۲۲﴾ خداوند؛ گام‌هایی را که برای این زیارت (به نیابت از این شخص) برداشتم، کفّاره‌ی گناهانی که پیش از این مرتکب شده است، قرار بده؛ و درودها و دعاها را گواه صدق و راستی ایمانش قرار ده و در پرونده‌ی آمرزیدگان نام او را ثبت کن.

﴿۴۴۲۳﴾ پاره‌ای از تن من در خراسان دفن خواهد شد، که هیچ غم‌زده‌ای او را زیارت نمی‌کند مگر آنکه خدای عزّو جلّ غبار غم را از خاطرش برطرف می‌سازد، و نه هیچ گناهکاری مگر آنکه خدا گناهانش را می‌آمرزد.

﴿۴۴۲۴﴾ هرکس در تعقیب نماز واجب پیش از آنکه پاهای خود را حرکت دهد سه بار بگوید: «از خداوندی که معبودی جز او نیست و زنده و پاینده و صاحب شکوه و بزرگواری است آمرزش می‌طلبم و به‌سویش باز می‌گردم» خدای عزّو جلّ گناهانش را می‌آمرزد گرچه به فراوانی کف دریا باشند.

﴿۴۴۲۵﴾ ای موسی؛ آیا می‌دانی اگر یکی از بندگانم گناهان و خطاهای زیادی داشته باشد و انبوه آن گناهان به بلندی‌های آسمان برسد، تمام گناهان او را می‌بخشم و هیچ باکی ندارم. عرض کرد: «خدایا؛ چگونه باکی نداری؟» فرمود: «به‌واسطه‌ی صفتی که در آن بنده است و من آن صفت را دوست دارم؛ برادران مؤمن خود را دوست دارد و به آن‌ها توجه می‌کند و خود را با ایشان برابر می‌داند و بر آن‌ها تکبر نمی‌ورزد. اگر چنین باشد، گناهانش را می‌آمرزم».

﴿۴۴۲۶﴾ سوگند به خدا که همه‌ی گناهان مؤمن در هنگام مرگ آمرزیده می‌شود.

﴿۴۴۲۷﴾ خدایا؛ پادشاهان و فرماندهان به غلامان و بردگان و لشکریانشان جوایز و پاداش‌هایی می‌دهند، هرچند آن غلامان از ثروتمندان باشند و بندگان آن‌گونه که سزاوار است مراعات نکرده باشند و اخلاصی که سزاوار درگاه است و لباس مناسبی برای حاضرشدن مقابل تو را نداشته باشند. زیرا لباس بندگان به‌سبب غفلت، کهنه شده و از آلودگی شهوات، ناپاک گشته و لباسی که باید عیوبش را می‌پوشانده، به‌سبب برتردانستن خود پاره گشته، و زره آمرزش گناهانش که باید استغفار را وسیله‌ای برای نزدیک‌شدن به شما قرار می‌داده، با سستی و کاهلی، شکسته شده است.

﴿الذَّنْبُ﴾

٣٣-٣-٣- ذُنُوبُهُمْ

﴿٤٤٢٨﴾ وَالَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً أَوْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ ذَكَرُوا اللَّهَ فَاسْتَغْفَرُوا لِذُنُوبِهِمْ وَمَنْ يَغْفِرِ الذُّنُوبَ إِلَّا اللَّهُ وَلَمْ يُصِرُّوا عَلَى مَا فَعَلُوا وَهُمْ يَعْلَمُونَ (آل عمران: ١٣٥)

﴿٤٤٢٩﴾ الصَّادِقُ (عليه السلام): اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ فِيمَا تَقْضِي وَتُقَدِّرُ مِنَ الْأَمْرِ الْمَحْتُومِ فِي الْأَمْرِ الْحَكِيمِ مِنَ الْقَضَاءِ الَّذِي لَا يَرُدُّ وَلَا يُبَدِّلُ أَنْ تَكُنِّي مِنْ حُجَّاجِ بَيْتِكَ الْحَرَامِ الْمَبْرُورِ حَجَّتِهِمُ الْمُكَفَّرِ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمُ الْمَغْفُورِ ذُنُوبِهِمْ؛ الكافي، ج ٤، ص ١٦١

﴿٤٤٣٠﴾ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَقَوِّضْ أَلْمُخْلِصِينَ لَكَ بِالْمَحَبَّةِ الْمُشَاعِينَ لَنَا بِالْمُؤَالَاةِ الْمُتَّبِعِينَ لَنَا بِالتَّصَدِيقِ وَالْعَمَلِ الْمُؤَازِرِينَ لَنَا بِالْمُؤَاسَاةِ فِينَا الْمُحِينَ ذِكْرَنَا عِنْدَ اجْتِمَاعِهِمْ وَشَدِّدِ اللَّهُمَّ رُكْنَهُمْ وَسَدِّدْ لَهُمُ اللَّهُمَّ دِينَهُمُ الَّذِي ارْتَضَيْتَهُ لَهُمْ وَأَتِمِّمْ عَلَيْهِمْ نِعْمَتَكَ وَخَلِّصْهُمْ وَاسْتَخْلِصْهُمْ وَسُدِّ اللَّهُمَّ فَرَجَهُمْ وَالْمُمْ اللَّهُمَّ شَعْتَ فَاقْتِهِمْ وَاغْفِرِ اللَّهُمَّ ذُنُوبَهُمْ وَخَطَايَاهُمْ؛ بحار الأنوار، ج ٨٢، ص ٢٢٥

﴿٤٤٣١﴾ الْبَاقِرُ (عليه السلام): إِنَّ عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ (عليه السلام) مَرَّ بِقَوْمٍ يَبْكُونَ قَالَ مَا يُبْكِي هَؤُلَاءِ قِيلَ مِنْ ذُنُوبِهِمْ قَالَ دَعَوْهَا يُغْفَرُ لَكُمْ؛ مشكاة الأنوار، ص ١٥٦

﴿٤٤٣٢﴾ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ (عليه السلام): ثُمَّ قَالَ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ تِلْكَ الرُّسُلُ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ مِنْهُمْ مَنْ كَلَّمَ اللَّهُ وَرَفَعَ بَعْضَهُمْ دَرَجَاتٍ وَآتَيْنَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ الْبَيِّنَاتِ وَأَيَّدْنَاهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ ثُمَّ قَالَ فِي جَمَاعَتِهِمْ وَأَيَّدَهُمْ بِرُوحٍ مِنْهُ يَقُولُ أَكْرَمَهُمْ بِهَا فَفَضَّلَهُمْ عَلَى مَنْ سِوَاهُمْ فَهَؤُلَاءِ مَغْفُورٌ لَهُمْ مَصْفُوحٌ عَنْ ذُنُوبِهِمْ؛ الكافي، ج ٢، ص ٢٨١

﴿٤٤٣٣﴾ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ (عليه السلام): طُوبَى لِنَفْسٍ آدَتْ إِلَى رَبِّهَا فَرْضَهَا وَعَرَكَتْ بِجَنِبِهَا بُؤْسَهَا وَهَجَرَتْ فِي اللَّيْلِ غَمَضَهَا حَتَّى إِذَا غَلَبَ الْكَرَى عَلَيْهَا افْتَرَشَتْ أَرْضَهَا وَتَوَسَّدَتْ كَفَّهَا فِي مَعَشَرَ أَشْهُرَ عُيُونِهِمْ خَوْفُ مَعَادِهِمْ وَتَجَافَتْ عَنْ مَضَاجِعِهِمْ جُنُوبُهُمْ وَهَمَّهَتْ بِذِكْرِ رَبِّهِمْ شِفَاهُهُمْ وَتَقَشَّعَتْ بِطُولِ اسْتِغْفَارِهِمْ ذُنُوبُهُمْ أُولَئِكَ حِزْبُ اللَّهِ أَلَا إِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْمُفْلِحُونَ؛ نهج البلاغة، ص ٤١٩

﴿٤٤٣٤﴾ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ (عليه السلام): فَأَمَّا مَا ذَكَرَ مِنْ أَمْرِ السَّابِقِينَ فَإِنَّهُمْ أَنْبِيَاءُ مُرْسَلُونَ وَغَيْرُ مُرْسَلِينَ جَعَلَ اللَّهُ فِيهِمْ خَمْسَةَ أَرْوَاحٍ رُوحَ الْقُدُسِ وَرُوحَ الْإِيمَانِ وَرُوحَ الْقُوَّةِ وَرُوحَ الشَّهْوَةِ وَرُوحَ الْبَدَنِ فَبِرُوحِ الْقُدُسِ بُعِثُوا أَنْبِيَاءَ مُرْسَلِينَ وَغَيْرُ مُرْسَلِينَ وَبِهَا عَلِمُوا الْأَشْيَاءَ وَبِرُوحِ الْإِيمَانِ عَبَدُوا اللَّهَ وَلَمْ يُشْرِكُوا بِهِ شَيْئاً وَبِرُوحِ الْقُوَّةِ جَاهَدُوا عَدُوَّهُمْ وَعَالَجُوا مَعَاشَهُمْ وَبِرُوحِ الشَّهْوَةِ

﴿گناه﴾

۳۳-۳-۳- گناهانشان

﴿۴۴۲۸﴾ و آن‌ها که وقتی مرتکب عمل زشتی شوند، یا به خود ستم کنند، به یاد خدا می‌افتند؛ و برای گناهان خود، طلب آمرزش می‌کنند - و کیست جز خدا که گناهان را ببخشد؟ - و بر گناه، اصرار نمی‌ورزند، با اینکه می‌دانند.

﴿۴۴۲۹﴾ بار خدایا؛ از تو می‌خواهم که در قضا و قَدَرَت، در فرمان قاطعت که با کاردانی و حکمت توأم است، در آن قضا و قدری که برگشت نمی‌خورد و دگرگونی نمی‌پذیرد، مرا در ردیف حاجیان خانه‌ی خودت منظور کنی، حاجیانی که با حجّ مقبول بازمی‌گردند و خطاهایشان پوشیده و گناهانشان آمرزیده می‌شود.

﴿۴۴۳۰﴾ بار خدایا؛ بر محمّد و خاندانش درود فرست و ناتوانی خالص‌شدگانت را به قوّت تبدیل کن؛ آنان که با دوستی از ما پیروی می‌کنند، با تصدیق و عمل راه ما را می‌روند، با بذل مال، پشت ما را محکم می‌کنند، در اجتماعاتشان یاد ما را زنده می‌کنند. خداوندا؛ قوّت ایشان را سخت، دین ایشان را که تو آن را پسندیده‌ای محکم، و نعمت خود را بر ایشان تمام کن؛ ایشان را خلاص و آزاد کن. خدایا، نیازشان را برطرف کن و پراکندگی‌شان را جمع و گناهان و خطاهایشان را بیامرز.

﴿۴۴۳۱﴾ حضرت عیسی‌بن‌مریم علیه‌السلام از کنار جمعی می‌گذشت که گریه می‌کردند. فرمود: «چه چیز این‌ها را به گریه انداخته است؟» گفته شد: «از گناهانشان است». فرمود: «گریه را رها کنید، آمرزیده شدید».

﴿۴۴۳۲﴾ سپس فرمود: خدای عزّ و جلّ می‌فرماید: «بعضی از آن رسولان را بر بعضی دیگر برتری دادیم؛ برخی از آن‌ها، خدا با او سخن می‌گفت؛ و بعضی را درجاتی برتر داد؛ و به عیسی‌بن‌مریم، نشانه‌های روشن دادیم؛ و او را با «روح القدس» تأیید نمودیم؛ [ولی فضیلت و مقام آن پیامبران، مانع اختلاف اُمّت‌ها نشد]؛ سپس درباره‌ی جماعت آن‌ها [یعنی رسولان که کامل‌ترین مؤمنانند] فرموده است: «و آن‌ها را با روحی از ناحیه‌ی خودش تقویت کرد» یعنی با آن روح، ارجمندشان داشت و بر دیگران برتری داد. این دسته نیز آمرزیده‌اند و از گناهانشان چشم‌پوشی شده (کنایه از اینکه گناه نمی‌کنند).

﴿۴۴۳۳﴾ خوش به حال کسی که آنچه پروردگارش بر عهده‌ی وی نهاده، ادا کرده است و سختی‌ها را تحمّل کرده، شب دیده برهم نهاده، و چون خواب بر او چیره شده بر زمین خفته و کف دست را بالین قرار داده، در جمعی که از بیم روز بازگشت دیده‌هاشان به شب بیدار و پهلوهایشان از خوابگاه برکنار، و لب‌هایشان به یاد پروردگار است؛ و گناهانشان به خاطر آمرزش‌خواستن بسیار زدوده است. آنان حزب الله هستند و بدانید که حزب الله رستگار هستند.

﴿۴۴۳۴﴾ اما آنچه درباره‌ی سابقین فرمود، دلالت بر پیامبرانِ مرسل و غیر مرسل دارد، و خدا در آن‌ها پنج روح نهاده است؛ روح القدس، روح ایمان، روح قوّت، روح شهوت و روح بدن.

﴿الذنب﴾

أَصَابُوا لَذِيذَ الطَّعَامِ وَ نَكَحُوا الْحَلَالَ مِنْ شَبَابِ النِّسَاءِ وَ بَرُوحِ الْبَدَنِ دُبُوا وَ دَرَجُوا فَهَؤُلَاءِ مَغْفُورٌ لَهُمْ مَصْفُوحٌ عَنْ ذُنُوبِهِمْ؛ الكافي، ج ٢، ص ٢٨١

﴿٤٤٣٥﴾ الصادق عليه السلام: لَمَّا نَزَلَتْ هَذِهِ آيَةُ وَ الَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً أَوْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ ذَكَرُوا اللَّهَ فَاسْتَغْفَرُوا لِذُنُوبِهِمْ صَعِدَ إِبْلِيسُ جَبَلًا بِمَكَّةَ يُقَالُ لَهُ تُورُ فَصَرَخَ بِأَعْلَى صَوْتِهِ بِعَفَارِيتهِ فَاجْتَمَعُوا إِلَيْهِ فَقَالَ نَزَلَتْ هَذِهِ آيَةُ فَمَنْ لَهَا فَقَامَ عَفْرِيْتُ مِنَ الشَّيَاطِينِ فَقَالَ أَنَا لَهَا بِكَذَا وَ كَذَا فَقَالَ لَسْتُ لَهَا ثُمَّ قَامَ آخَرُ فَقَالَ مِثْلَ ذَلِكَ فَقَالَ لَسْتُ لَهَا فَقَالَ الْوَسْوَاسُ الْخَنَّاسُ أَنَا لَهَا قَالَ بِمَاذَا قَالَ أَعِدَهُمْ وَ أَمْنِيهِمْ حَتَّى يُوَاقِعُوا الْخَطِيئَةَ فَإِذَا وَاغَعُوا الْخَطِيئَةَ انْسَيَتْهُمْ الْإِسْتِغْفَارُ فَقَالَ أَنْتَ لَهَا فَوَكَّلَهُ بِهَا إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ؛ وسائل الشيعة، ج ١٦، ص ٦٦

﴿٤٤٣٦﴾ الصادق عليه السلام: مَرَّ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ عليه السلام عَلَى قَوْمٍ يَبْكُونَ فَقَالَ عَلَى مَا يَبْكِي هَؤُلَاءِ فَقِيلَ يَبْكُونَ عَلَى ذُنُوبِهِمْ قَالَ فَلْيَدْعُوهَا يُغْفَرْ لَهُمْ؛ بحار الأنوار، ج ٦، ص ٢٠

٣٤-٣-٣- الذنب العظيم

﴿٤٤٣٧﴾ الباقر عليه السلام: أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ الْعَظِيمُ الْغَافِرُ لِلذَّنْبِ الْعَظِيمِ وَ أَتُوبُ إِلَيْهِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ١٠٤

﴿٤٤٣٨﴾ الكاظم عليه السلام: أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ الْحَلِيمُ الْعَظِيمُ الْعَلِيمُ الْكَرِيمُ الْغَافِرُ لِلذَّنْبِ الْعَظِيمِ وَ أَتُوبُ إِلَيْهِ؛ تهذيب الأحكام، ج ٣، ص ١١٤

﴿٤٤٣٩﴾ الكاظم عليه السلام: الْغَافِرُ لِلذَّنْبِ الْعَظِيمِ؛ تهذيب الأحكام، ج ٣، ص ١١٤

﴿٤٤٤٠﴾ اللَّهُمَّ إِنَّا نَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ الْعَظِيمِ وَ مُلْكِكَ الْقَدِيمِ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تَغْفِرَ لَنَا الذَّنْبَ الْعَظِيمَ إِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذَّنْبَ الْعَظِيمَ إِلَّا الْعَظِيمُ؛ إقبال الأعمال، ص ٦٧٩

﴿٤٤٤١﴾ الصادق عليه السلام: أَنْ تَغْفِرَ لِي الذَّنْبَ الْعَظِيمَ إِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الْعَظِيمَ إِلَّا الْعَظِيمُ؛ مستدرک الوسائل، ج ٦، ص ٨٧

﴿٤٤٤٢﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: تَغْفِرُ الذَّنْبَ الْعَظِيمَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ٣٢٥

﴿٤٤٤٣﴾ الرضا عليه السلام: تَغْفِرُ لِي ذَنْبِي الْعَظِيمَ؛ مستدرک الوسائل، ج ٦، ص ٨٨

﴿٤٤٤٤﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: فَهَلْ يَغْفِرُ لَكَ الذَّنْبَ الْعَظِيمَ إِلَّا الرَّبُّ الْعَظِيمُ؛ مستدرک الوسائل، ج ١١، ص ٣٦٣

﴿٤٤٤٥﴾ الصادق عليه السلام: لَا يَغْفِرُ الذَّنْبَ الْعَظِيمَ إِلَّا الرَّبُّ الْعَظِيمُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٤١٦

﴿٤٤٤٦﴾ أمير المؤمنين عليه السلام: لَا يَغْفِرُ الذَّنْبَ الْعَظِيمَ إِلَّا الْعَظِيمُ؛ وسائل الشيعة، ج ١٠، ص ١٤٩

﴿گناه﴾

به وسیله روح القدس؛ به پیامبری مبعوث شدند، - مرسل شدند یا غیر مرسل - و به واسطه‌ی آن هر چیز را دانستند و به وسیله روح ایمان، خدا را پرستیدند و چیزی با او شریک نساختند. و با روح قوت، با دشمنان نبرد کردند و به کار و زندگی پرداختند؛ و با روح شهوت؛ دنبال خوراک لذیذ و همسری با زنان جوان رفتند و با روح بدن، حرکت کردند و به راه افتادند، اینان آمرزیده‌اند و از گناهانشان چشم‌پوشی شده است.

﴿۴۴۳۵﴾ زمانی که این آیه: «وَالَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً أَوْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ ذَكَرُوا اللَّهَ فَاسْتَغْفَرُوا لِذُنُوبِهِمْ» نازل شد، ابلیس از کوهی به نام ثور بالا رفت و و با فریادی بلند همه عفریت‌هایش را دور خود جمع کرد. و گفت: «این آیه نازل شده است، کیست رویارویی با آن پردازد؟» یک عفریتی برخاست و گفت: «من با چنین و چنان»، گفت: تو برای آن نیستی، دیگری برخاست و مانند آن را گفت، و همان را شنید، وسواس خناس گفت: «این کار من است». گفت: «با چه؟» گفت: «به آن‌ها نوید دهم و به آرزو اندازم تا گناه کنند و چون مرتکب گناه شدند استغفار را از یادشان ببرم». گفت: «تو برای این کار مناسب هستی». و تا قیامت او را بر آن گماشت.

﴿۴۴۳۶﴾ عیسی بن مریم از کنار جمعی گذشت که می‌گریستند. فرمود: «اینان چرا گریه می‌کنند؟» گفتند: «بر گناهان خود می‌گیرند». فرمود: «باید گناه را ترک کنند تا آمرزیده شوند».

۳۴-۳-۳- گناه بزرگ

﴿۴۴۳۷﴾ از خدایی که جز او خدایی نیست و زنده و پایدار و با عظمت و آمرزنده‌ی گناهان بزرگ است، آمرزش می‌خواهم و به سوی او بازمی‌گردم.

﴿۴۴۳۸﴾ از خدایی که معبودی جز او نیست، زنده و پاینده و بردبار و با عظمت و دانا و کریم و آمرزنده‌ی گناهان بزرگ است، آمرزش می‌خواهم و به سوی او بازمی‌گردم.

﴿۴۴۳۹﴾ ای خدایی که گناه بزرگ را می‌آمرزی.

﴿۴۴۴۰﴾ خداوند! به نام بزرگ و پادشاهی بی‌آغازت از تو می‌خواهیم که بر محمد و خاندانش درود بفرستی و گناه بزرگ ما را بیامرزی؛ چرا که گناه بزرگ را جز بزرگ نمی‌آمرزد.

﴿۴۴۴۱﴾ گناه بزرگ مرا بیامرز؛ که [گناه] بزرگ را جز بزرگ نمی‌آمرزد.

﴿۴۴۴۲﴾ گناه بزرگ را می‌آمرزی.

﴿۴۴۴۳﴾ گناه بزرگم را بیامرز.

﴿۴۴۴۴﴾ آیا گناهان بزرگت را کسی جز پروردگار بزرگ می‌آمرزد؟

﴿۴۴۴۵﴾ گناه بزرگ را جز خدای بزرگ کسی نمی‌آمرزد.

﴿۴۴۴۶﴾ گناه بزرگ را جز بزرگ نمی‌آمرزد.

﴿الذَّنْبُ﴾

- ﴿٤٤٤٧﴾ الباقر عليه السلام: لَا يَغْفِرُ الذَّنْبَ الْعَظِيمَ إِلَّا أَنْتَ؛ الكافي، ج ٣، ص ٣٢٤
 ﴿٤٤٤٨﴾ الصادق عليه السلام: لَا يَغْفِرُ الذَّنْبَ الْعَظِيمَ غَيْرُكَ؛ وسائل الشيعة، ج ١٣، ص ٤٣٩
 ﴿٤٤٤٩﴾ الباقر عليه السلام: لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ الْعِظَامَ إِلَّا أَنْتَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٦، ص ٣٢٩
 ﴿٤٤٥٠﴾ السَّجَّاد عليه السلام: لِأَنَّكَ الرَّبُّ الْكَرِيمُ الَّذِي لَا يَتَعَاظَمُهُ غُفْرَانُ الذَّنْبِ الْعَظِيمِ؛ الصحيفة

السَّجَّادِيَّة عليه السلام، الدعاء ٣١

- ﴿٤٤٥١﴾ الباقر عليه السلام: أَسْأَلُكَ يَا عَظِيمُ أَنْ تَغْفِرَ لِي الْعَظِيمَ؛ تهذيب الأحكام، ج ٣، ص ١٤٢
 ﴿٤٤٥٢﴾ الصادق عليه السلام: لَا يَغْفِرُ الْعَظِيمَ إِلَّا الْعَظِيمُ؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ٣٢٩
 ﴿٤٤٥٣﴾ الصادق عليه السلام: يَا عَظِيمُ يُرْجَى لِكُلِّ عَظِيمٍ اغْفِرْ لِي الْعَظِيمَ فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذَّنْبَ الْعَظِيمَ إِلَّا الرَّبُّ الْعَظِيمُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٤١٦
 ٣-٣-٣٥ ذَنْبِي الْعَظِيمُ

- ﴿٤٤٥٤﴾ الحسن عليه السلام: اِغْفِرْ ذَنْبِي الْعَظِيمَ وَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُ غَيْرُكَ يَا عَظِيمُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٨٩
 ﴿٤٤٥٥﴾ الرسول عليه السلام: اِغْفِرْ لِي ذَنْبِي الْعَظِيمَ فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُهُ غَيْرُكَ؛ وسائل الشيعة، ج ٨، ص ١٠٨
 ﴿٤٤٥٦﴾ الصادق عليه السلام: أَنْ تَغْفِرَ ذَنْبِي الْعَظِيمَ إِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الْعَظِيمَ إِلَّا الْعَظِيمُ؛ فلاح السائل، ص ٢٣٣
 ٣-٣-٣٦ الذُّنُوبُ الْعَظِيمَةُ

- ﴿٤٤٥٧﴾ الرسول عليه السلام: اِغْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الْعَظِيمَةَ؛ مستدرک الوسائل، ج ٥، ص ١٤٣
 ﴿٤٤٥٨﴾ السَّجَّاد عليه السلام: اِغْفِرْ لِي ذُنُوبِي الْعَظِيمَةَ فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ الْعَظِيمَةَ إِلَّا الرَّبُّ الْعَظِيمُ؛

بحار الأنوار، ج ٩١، ص ١٣٨

- ﴿٤٤٥٩﴾ السَّجَّاد عليه السلام: لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ الْعَظِيمَةَ إِلَّا الرَّبُّ الْعَظِيمُ؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ١٣٨
 ٣-٣-٣٧ الذُّنُوبُ الْعِظَامُ

- ﴿٤٤٦٠﴾ الصادق عليه السلام: اِغْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الْعِظَامَ فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُهَا غَيْرُكَ يَا رَحْمَانُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٣٧٧

- ﴿٤٤٦١﴾ اِغْفِرْ لِي بِمَنْكَ الذُّنُوبَ الْعِظَامَ فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُهَا غَيْرُكَ يَا عَلَّامُ الْغُيُوبِ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣١٨

- ﴿٤٤٦٢﴾ الصادق عليه السلام: اِغْفِرْ لِي تِلْكَ الذُّنُوبَ الْعِظَامَ فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُهَا غَيْرُكَ يَا رَحْمَانُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٣، ص ٣١١

- ﴿٤٤٦٣﴾ إِنَّ رَبَّنَا لَغَفُورٌ شَكُورٌ قَالَ شَكَرَ لَهُمُ الْعَمَلُ الْقَلِيلَ وَغَفَرَ لَهُمُ الذُّنُوبَ الْعِظَامَ؛ بحار الأنوار، ج ٧، ص ١٩٩

﴿گناه﴾

﴿۴۴۴۷﴾ گناه بزرگ را جز تو کسی نمی‌آمرزد.
﴿۴۴۴۸﴾ گناه بزرگ را جز تو کسی نمی‌آمرزد.
﴿۴۴۴۹﴾ گناه‌های عظیم را جز تو کسی نمی‌آمرزد.
﴿۴۴۵۰﴾ زیرا تو پروردگار کریم و بزرگواری هستی که آمرزش گناه بزرگ، نزد او بزرگ نیست.

﴿۴۴۵۱﴾ ای بزرگ؛ از تو می‌خواهم که گناهان بزرگ مرا بیامری.
﴿۴۴۵۲﴾ گناه بزرگ را جز بزرگ نمی‌آمرزد.
﴿۴۴۵۳﴾ ای بزرگی که برای برآورده کردن هر امر بزرگی به تو امید بسته می‌شود، گناهان بزرگ و کوچک مرا بیامرز که گناه بزرگ را جز پروردگار بزرگ نمی‌آمرزد.

۳-۳-۳۵- گناه بزرگم

﴿۴۴۵۴﴾ گناه بزرگم را ببخش که هیچ‌کس جز تو ای بزرگ؛ آن را نمی‌بخشد.
﴿۴۴۵۵﴾ گناه بزرگم که جز تو کسی آن را نمی‌آمرزد، بیامرز.
﴿۴۴۵۶﴾ گناه بزرگ مرا بیامرز که [گناه] بزرگ را جز بزرگ نمی‌آمرزد.

۳-۳-۳۶- گناه بزرگ

﴿۴۴۵۷﴾ گناهان بزرگم را بیامرز.
﴿۴۴۵۸﴾ گناهان بزرگ مرا بیامرز، زیرا گناهان بزرگ را جز پروردگار بزرگ نمی‌آمرزد.
﴿۴۴۵۹﴾ گناهان بزرگ را کسی جز پروردگار بزرگ نمی‌آمرزد.

۳-۳-۳۷- گناهان بزرگ

﴿۴۴۶۰﴾ ای مهربان؛ گناهان بزرگی که جز تو کسی آن‌ها را نمی‌آمرزد، بیامرز.
﴿۴۴۶۱﴾ ای دانای به اسرار؛ به سبب لطف و منتت، گناهان بزرگم را بیامرز، زیرا کسی جز تو آن را نمی‌آمرزد.
﴿۴۴۶۲﴾ گناهان بزرگ مرا بیامرز، زیرا جز تو کسی آن را نمی‌آمرزد.
﴿۴۴۶۳﴾ درباره‌ی آیه: «إِنَّ رَبَّنَا لَغَفُورٌ شَكُورٌ» فرمود: عمل ناچیزشان را قدر دانست و گناهان بزرگشان را آمرزید.

﴿الذُّنْبُ﴾

﴿٤٤٦٤﴾ الصادق عليه السلام: تَقُولُ فِي كُلِّ لَيْلَةٍ مِنْ شَهْرِ رَمَضَانَ اللَّهُمَّ رَبَّ شَهْرِ رَمَضَانَ الَّذِي أَنْزَلْتَ فِيهِ الْقُرْآنَ وَافْتَرَضْتَ عَلَى عِبَادِكَ فِيهِ الصَّيَامَ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَارْزُقْنِي حَاجَّ بَيْتِكَ الْحَرَامِ فِي عَامِي هَذَا وَفِي كُلِّ عَامٍ وَاغْفِرْ لِي تِلْكَ الذُّنُوبَ الْعِظَامَ فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُهَا غَيْرُكَ يَا رَحْمَانُ فَإِنَّهُ مَنْ قَالَ ذَلِكَ غُفِرَتْ لَهُ ذُنُوبُ أَرْبَعِينَ سَنَةً؛ بحار الأنوار، ج ٩٣، ص ٣١١

﴿٤٤٦٥﴾ فَإِنَّ هَذَا مَقَامٌ تُغْفَرُ فِيهِ الذُّنُوبُ الْعِظَامُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٩، ص ٧٥

﴿٤٤٦٦﴾ الباقر عليه السلام: يَا عَظِيمُ اغْفِرْ لِي الْعَظِيمَ مِنْ ذُنُوبِي فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ الْعِظَامَ

إِلَّا أَنْتَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٦، ص ٣٢٩

﴿٤٤٦٧﴾ الباقر عليه السلام: لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ الْعِظَامَ إِلَّا أَنْتَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٦، ص ٣٢٩

﴿٤٤٦٨﴾ الصادق عليه السلام: لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ الْعِظَامَ غَيْرُكَ؛ تهذيب الأحكام، ج ٣، ص ٩٤

﴿٤٤٦٩﴾ وَاغْفِرْ لِي بِمَنْكَ الذُّنُوبَ الْعِظَامَ فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُهَا غَيْرُكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣١٨

﴿٤٤٧٠﴾ وَاغْفِرْ لِي تِلْكَ الْأُمُورَ الْعِظَامَ فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُهَا غَيْرُكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٣٦٢

٣-٣-٣٨- عَظِيمُ الذُّنُوبِ

﴿٤٤٧١﴾ الرضا عليه السلام: يَا مَنْ لَا يَغْفِرُ عَظِيمَ الذُّنُوبِ غَيْرُهُ؛ مستدرک الوسائل، ج ٧، ص ٤٤٤

٣-٣-٣٩- عَظِيمُ ذُنُوبِي

﴿٤٤٧٢﴾ الصادق عليه السلام: اغْفِرْ لِي عَظِيمَ ذُنُوبِي بِعَظِيمِ عَفْوِكَ وَكَبِيرَ تَفَرُّطِي بِظَاهِرِ كَرَمِكَ؛

مستدرک الوسائل، ج ٥، ص ٩٥

﴿٤٤٧٣﴾ اللَّهُمَّ اغْفِرْ عَظِيمَ ذُنُوبِي بِعَظِيمِ عَفْوِكَ وَكَثِيرَ تَفَرُّطِي بِظَاهِرِ كَرَمِكَ؛ البلد الأمين، ص ١٣

٣-٣-٤٠- الْعَظِيمُ مِنْ ذُنُوبِي

﴿٤٤٧٤﴾ الباقر عليه السلام: يَا عَظِيمُ اغْفِرْ لِي الْعَظِيمَ مِنْ ذُنُوبِي فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ الْعِظَامَ

إِلَّا أَنْتَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٦، ص ٣٢٩

٣-٣-٤١- لِلْجَمَّاتِ مِنْ ذُنُوبِنَا

﴿٤٤٧٥﴾ أمير المؤمنين عليه السلام: نَسْتَغْفِرُكَ لِلْجَمَّاتِ مِنْ ذُنُوبِنَا وَتَتُوبُ إِلَيْكَ مِنْ عَوَامِّ خَطَايَانَا؛

من لا يحضره الفقيه، ج ١، ص ٥٢٧

٣-٣-٤٢- الْكَثِيرُ مِنَ الذُّنُوبِ وَالْقَلِيلُ

﴿٤٤٧٦﴾ الباقر عليه السلام: أَسْأَلُكَ بِحَقِّ حَبِيبِكَ مُحَمَّدٍ ﷺ لَمَّا غَفَرْتَ لِي الْكَثِيرَ مِنَ الذُّنُوبِ وَ

الْقَلِيلَ وَقَبَلْتَ مِنْ عَمَلِي الْيَسِيرَ؛ وسائل الشيعة، ج ٦، ص ٣٤٠

﴿گناه﴾

﴿۴۴۶۴﴾ در هر شب از ماه رمضان می‌گویی: «خداوندا! ای پروردگار ماه رمضان که در آن، قرآن را نازل فرمودی و در آن بر بندگانت روزه را واجب ساختی، پس بر محمد و خاندانش درود بفرست و حجّ خانهات را در این سال و هر سال روزی من قرار ده و گناهان بزرگم را ببامرز که آن را کسی جز تو ای خداوند مهربان نمی‌آمرزد». پس هرکس آن را بگوید، گناهان چهل ساله‌اش آمرزیده می‌شود.

﴿۴۴۶۵﴾ اینجا، جایگاهی است که در آن گناهان بزرگ آمرزیده شود.

﴿۴۴۶۶﴾ پس ای با عظمت و بزرگواری، گناهان بزرگ مرا ببامرز، گناهان بزرگ مرا کسی جز تو نمی‌آمرزد.

﴿۴۴۶۷﴾ گناه‌های عظیم را جز تو کسی نمی‌آمرزد.

﴿۴۴۶۸﴾ گناهان بزرگ را کسی جز تو نمی‌آمرزد.

﴿۴۴۶۹﴾ به لطف و منتت، گناهان بزرگ مرا ببامرز؛ که آن را کسی جز تو نمی‌آمرزد.

﴿۴۴۷۰﴾ به لطف و منتت، گناهان بزرگ مرا ببامرز؛ که آن را کسی جز تو نمی‌آمرزد.

۳۸-۳-۳- گناهان بزرگ

﴿۴۴۷۱﴾ ای کسی که گناهان بزرگ را هیچ‌کس جز او نمی‌آمرزد.

۳۹-۳-۳- گناه بزرگم

﴿۴۴۷۲﴾ خدایا، گناهان عظیم مرا با گذشت عظیم خودت و کم کاری بزرگ مرا با بزرگواری آشکار خودت ببامرز.

﴿۴۴۷۳﴾ خداوندا! گناهان بزرگ و کوتاهی‌های فراوانم را به حقّ عظمت و بزرگواریات و لطف و کرم آشکارت ببامرز.

۴۰-۳-۳- گناه بزرگ من

﴿۴۴۷۴﴾ پس ای با عظمت و بزرگواری، گناهان بزرگ مرا ببامرز، گناهان بزرگ مرا کسی جز تو نمی‌آمرزد.

۴۰-۳-۳- برای گناهان بزرگمان

﴿۴۴۷۵﴾ ما برای گناهان انبوهمان از تو آمرزش می‌طلبیم و از همه‌ی خطاهایمان به درگاہت توبه می‌کنیم.

۴۲-۳-۳- گناهان بسیار و اندک

﴿۴۴۷۶﴾ به حقّ حبیبیت محمد ﷺ از تو می‌خواهم که گناهان کوچک و بزرگ مرا ببخشی و عمل کم مرا قبول کنی.

﴿الذَّنْبُ﴾

﴿٤٤٧٧﴾ امير المؤمنين عليه السلام: نِعِمَّ اللَّهُ سُبْحَانَهُ أَكْثَرُ مِنْ أَنْ تُشْكَرَ إِلَّا مَا أَعَانَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَذُنُوبُ ابْنِ آدَمَ أَكْثَرُ مِنْ أَنْ تُغْفَرَ إِلَّا مَا عَفَا اللَّهُ عَنْهُ؛ غررالحكم، ص ١٩٤

﴿٤٤٧٨﴾ الصادق عليه السلام: اللَّهُمَّ إِنَّكَ تَشْكُرُ الْيَسِيرَ وَتَغْفِرُ الْكَثِيرَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٣٢٩
٣-٣-٤٣- الذُّنُوبُ مِثْلُ عَدَدِ النُّجُومِ

﴿٤٤٧٩﴾ الرسول عليه السلام: أَلَا أَمْنُحُكَ أَلَا أَخْبُوكَ أَلَا أُعْطِيكَ فَقَالَ جَعْفَرُ بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ فَظَنَّ النَّاسُ أَنَّهُ يُعْطِيهِ ذَهَبًا أَوْ وَرَقًا فَقَالَ إِنِّي أُعْطِيكَ شَيْئًا إِنْ صَنَعْتَهُ كُلُّ يَوْمٍ كَانَ خَيْرًا لَكَ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا وَإِنْ صَنَعْتَهُ بَيْنَ يَوْمَيْنِ غُفِرَ لَكَ مَا بَيْنَهُمَا أَوْ كُلُّ جُمُعَةٍ أَوْ كُلُّ شَهْرٍ أَوْ كُلِّ سَنَةٍ غُفِرَ لَكَ مَا بَيْنَهُمَا وَلَوْ كَانَ عَلَيْكَ مِنَ الذُّنُوبِ مِثْلُ عَدَدِ النُّجُومِ وَمِثْلُ وَرَقِ الشَّجَرِ وَمِثْلُ عَدَدِ الرَّمْلِ لَغَفَرَهَا اللَّهُ لَكَ؛ وسائل الشيعة، ج ٨، ص ٥٢

٣-٣-٤٤- مَنْ عَمِلَ حَشْوَ الدُّنْيَا ذُنُوبًا

﴿٤٤٨٠﴾ أَوْحَى اللَّهُ إِلَى دَاوُدَ لَوْ أَنَّ عَبْدًا مِنْ عِبَادِي عَمِلَ حَشْوَ الدُّنْيَا ذُنُوبًا ثُمَّ نَدِمَ حَلْبَةَ شَاةٍ وَاسْتَغْفَرَنِي مَرَّةً وَاحِدَةً فَعَلِمْتُ مِنْ قَلْبِهِ أَنْ لَا يَعُودَ إِلَيْهَا أَقْبِيهَا عَنْهُ أَسْرَعَ مِنْ هُبُوطِ الْقَطْرِ مِنَ السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ؛ مستدرک الوسائل، ج ١١، ص ٣٦٦

٣-٣-٤٥- كَثْرَةُ الذُّنُوبِ

﴿٤٤٨١﴾ الرضا عليه السلام: اللَّهُمَّ إِنْ ذُنُوبِي وَكَثُرَتْهَا قَدْ أَخْلَقْتَ وَجْهِي عِنْدَكَ وَحَبَّبْتَنِي عَنْ اسْتِثْهَالِ رَحْمَتِكَ وَبَاعَدْتَنِي عَنْ اسْتِجَابِ مَغْفِرَتِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ٣٤٦

﴿٤٤٨٢﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ جَرَى بِهِ عِلْمُكَ فِيَّ وَعَلَى إِلَيَّ آخِرَ عُمْرِي بِجَمِيعِ ذُنُوبِي لِأَوَّلِهَا وَآخِرِهَا وَعَمْدِهَا وَخَطَائِهَا وَقَلِيلِهَا وَكَثِيرِهَا وَدَقِيقِهَا وَجَلِيلِهَا وَقَدِيمِهَا وَحَدِيثِهَا وَسِرِّهَا وَعَلَانِيَتِهَا وَجَمِيعِ مَا أَنَا مُذْنِبُهُ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٥

٣-٣-٤٦- قَلِيلُ الذُّنُوبِ

﴿٤٤٨٣﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ جَرَى بِهِ عِلْمُكَ فِيَّ وَعَلَى إِلَيَّ آخِرَ عُمْرِي بِجَمِيعِ ذُنُوبِي لِأَوَّلِهَا وَآخِرِهَا وَعَمْدِهَا وَخَطَائِهَا وَقَلِيلِهَا وَكَثِيرِهَا وَدَقِيقِهَا وَجَلِيلِهَا وَقَدِيمِهَا وَحَدِيثِهَا وَسِرِّهَا وَعَلَانِيَتِهَا وَجَمِيعِ مَا أَنَا مُذْنِبُهُ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٥

﴿گناه﴾

﴿۴۴۷۷﴾ نعمت‌های خدای سبحان بسیار بیش از این است که شکرش ادا شود مگر آنچه خدا بر آن یاری کند؛ و گناهان فرزند آدم بیش از آن است که آمرزیده شود مگر آنچه خدا عفو کند و از آن درگذرد.

﴿۴۴۷۸﴾ خدایا؛ تو عمل اندک را هم قدر می‌دانی، و گناه بسیار را می‌آمرزی.

۳-۳-۴۳- گناهانی به تعداد ستارگان

﴿۴۴۷۹﴾ رسول خدا ﷺ فرمود: آیا نمی‌خواهی جایزه‌ای به تو بدهم؟ آیا نمی‌خواهی هدیه‌ای به تو بدهم؟ جعفر گفت: «آری ای پیامبر خدا». مردم گمان کردند که پیامبر اکرم ﷺ قصد دارد به او طلا یا نقره‌ای ببخشد؛ پیامبر ﷺ فرمود: «چیزی به تو می‌بخشم که اگر هر روز آن را به‌جای آوری برای تو از دنیا و آنچه در آن است بهتر است، و اگر هر دو روز یک‌بار بدان عمل کنی خداوند گناهان بین آن دو روز را می‌آمرزد؛ و یا اگر هر جمعه، هر ماه و یا هر سال آن را انجام دهی خداوند گناه بین آن دو را می‌بخشد حتی اگر گناهانت به تعداد ستاره‌های آسمان یا برگ‌های درختان یا شن‌های بیابان باشد». (و پیامبر ﷺ نمازی را به او آموخت که به نماز جعفر طیار مشهور است)

۳-۳-۴۴- کسی که آن قدر گناه کند تا دنیا را پر کند

﴿۴۴۸۰﴾ خداوند به داود وحی کرد که اگر بنده‌ای از بندگانم به‌اندازه‌ی آنچه در عمر دنیا است گناه کند و بعد به‌اندازه‌ی یک‌بار دوشیدن گوسفند پشیمان شود و از من یک‌بار طلب آمرزش کند و من بدانم که قلباً به آن گناه باز نمی‌گردد، آن گناهان را زودتر از افتادن قطره‌ی باران از آسمان به زمین، از او دور می‌کنم.

۳-۳-۴۵- گناهان بسیار

﴿۴۴۸۱﴾ خداوند؛ فراوانی گناهانم آبرویم را نزد تو برده و مانع من از قابلیت رحمت تو شده است و از استحقاق آمرزش تو دور کرده است.

﴿۴۴۸۲﴾ خدایا؛ تا پایان عمرم برای تمامی گناهانی که علم تو به آن احاطه دارد، آمرزش می‌خواهم، برای همه‌ی گناهانم، عمدی و سهوی‌اش، کم و زیادش، خرد و کلانش، کهنه و جدیدش، پنهان و آشکارش؛ برای همه‌ی آن گناهانی که از من سر زده، به درگاهت توبه می‌کنم.

۳-۳-۴۶- گناهان اندک

﴿۴۴۸۳﴾ خدایا؛ تا پایان عمرم برای تمامی گناهانی که علم تو به آن احاطه دارد، آمرزش می‌خواهم، برای همه‌ی گناهانم، عمدی و سهوی‌اش، کم و زیادش، خرد و کلانش، کهنه و جدیدش، پنهان و آشکارش؛ برای همه‌ی آن گناهانی که از من سر زده، به درگاهت توبه می‌کنم.

﴿الذُّنْبُ﴾

٣-٣-٤٧- أَهْلُ الذُّنُوبِ

﴿٤٤٨٤﴾ السَّجَّادُ ﷺ: أَنَا مِنْ أَهْلِ الذُّنُوبِ وَالْخَطَايَا فَاعْفِرْ لِي؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٠٨

٣-٣-٤٨- الْعُكُوفُ عَلَى الذَّنْبِ

﴿٤٤٨٥﴾ امير المؤمنين ﷺ: لَا تُؤَيِّسَنَّ مُذْنِبًا فَكَمْ عَاكِفٍ عَلَى ذَنْبِهِ خُتِمَ لَهُ بِالْمَغْفِرَةِ؛

غرر الحكم، ص ٢٦٧

٣-٣-٤٩- ذَنْبٌ كَبِيرٌ

﴿٤٤٨٦﴾ الرسول ﷺ: قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ مَنْ أَذْنَبَ ذَنْبًا صَغِيرًا كَانَ أَوْ كَبِيرًا وَهُوَ لَا يَعْلَمُ أَنَّ لِي أَنْ أَعَذِّبَهُ أَوْ أَعْفُو عَنْهُ لَا غَفْرَتُ لَهُ ذَلِكَ الذَّنْبَ أَبَدًا وَمَنْ أَذْنَبَ ذَنْبًا صَغِيرًا كَانَ أَوْ كَبِيرًا وَهُوَ يَعْلَمُ أَنَّ لِي أَنْ أَعَذِّبَهُ أَوْ أَعْفُو عَنْهُ غَفَوْتُ عَنْهُ؛ وسائل الشيعة، ج ١٦، ص ٦٠

﴿٤٤٨٧﴾ السَّجَّادُ ﷺ: يَا غَافِرَ الذَّنْبِ الْكَبِيرِ؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ١٤٢

٣-٣-٥٠- كِبَائِرُ الذُّنُوبِ

﴿٤٤٨٨﴾ إغْفِرْ لَنَا بِهِ كِبَائِرَ الذُّنُوبِ وَاسْتُرْ بِهِ عَلَيْنَا قَبَائِحَ الْعُيُوبِ؛ مستدرک الوسائل، ج ٤،

ص ٣٧٨

﴿٤٤٨٩﴾ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَنَا بِهِ كِبَائِرَ الذُّنُوبِ وَاسْتُرْ بِهِ عَلَيْنَا قَبَائِحَ الْعُيُوبِ؛ بحار الأنوار، ج ٨٩،

ص ٣٦٩

﴿٤٤٩٠﴾ امير المؤمنين ﷺ: إغْفِرْ بَسْعَةَ رَحْمَتِكَ كِبَائِرَ ذُنُوبِي؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ٢٣٣

٣-٣-٥١- كَبِيرَةٌ وَصَغِيرَةٌ

﴿٤٤٩١﴾ إِلَهِي إِيَّاكَ قَصَدْتُ وَإِلَى وَلِيِّكَ وَابْنِ وَلِيِّكَ وَقَدْتُ نَازِلًا بِعُقُوبَتِكَ عَائِدًا بِعُقُوكَ مِنْ عُقُوبَتِكَ فَارْحَمْ غُرْبَتِي وَأَقِلْ عَثْرَتِي وَأَقْبَلْ تَوْبَتِي وَأَحْسِنْ أَوْتَى مَشْكُورِ الْبَصِيرَةِ مَغْفُورِ الْعَلَانِيَةِ وَالسَّرِيرَةِ مِنْ كُلِّ كَبِيرَةٍ وَصَغِيرَةٍ؛ بحار الأنوار، ج ٩٨، ص ٢٢٧

﴿٤٤٩٢﴾ أَنْ تَغْفِرَ لِي مَا قَدَّمْتُ وَمَا أَخَّرْتُ وَمَا أَعْلَنْتُ وَمَا أَسْرَرْتُ وَمَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّي

مَغْفِرَةً جَمَّةً لَا تُغَادِرُ صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً وَلَا تَسْأَلْنِي عَنْ شَيْءٍ مِنْ ذُنُوبِي بَعْدَهَا أَبَدًا أَبَدًا؛ المقنعة، ص ١٢٧

﴿٤٤٩٣﴾ امير المؤمنين ﷺ: عِنْدَ تَصْحِيحِ الضَّمَائِرِ تُغْفَرُ الْكِبَائِرُ؛ بحار الأنوار، ج ٧٥، ص ٩٠

﴿٤٤٩٤﴾ الرسول ﷺ: فَإِذَا رَمَيْتَ الْجِمَارَ كَانَ لَكَ بِكُلِّ حَصَاةٍ رَمَيْتَهَا غُفْرَانٌ كَبِيرَةٌ مِنْ

الْكِبَائِرِ الْمُؤَبَّاتِ؛ مستدرک الوسائل، ج ٨، ص ٤٢

﴿گناه﴾

۴۷-۳-۳- اهل گناه

﴿۴۴۸۴﴾ من اهل گناه و خطاها هستم، مرا بیامرز.

۴۸-۳-۳- استقرار بر گناه

﴿۴۴۸۵﴾ گناهکاری را نومید مگردان، چه بسا گناهکاری که عاقبت او به آمرزش ختم شود.

۴۹-۳-۳- گناه بزرگ

﴿۴۴۸۶﴾ خداوند عزّ و جل می‌فرماید: «هرکس گناهی صغیره یا کبیره مرتکب شود و نداند که من می‌توانم او را عذاب کنم یا ببخشایم، هرگز گناه او را نمی‌آمرزم و هرکس گناهی صغیره یا کبیره مرتکب شود و بداند که در اختیار من است که او را عذاب کنم یا ببخشم، او را می‌بخشم».

﴿۴۴۸۷﴾ ای آمرزنده‌ی گناه بزرگ.

۵۰-۳-۳- گناهان بزرگ

﴿۴۴۸۸﴾ گناهان کبیره‌ی مان را به [حقّ] او بیامرز و زشتی‌های عیوبمان را بپوشان.

﴿۴۴۸۹﴾ خدایا؛ گناهان کبیره‌ی ما را به حقّ ایشان بیامرز و زشتی‌های اعمال نادرست ما را به حقّ ایشان بپوشان.

﴿۴۴۹۰﴾ با گستردگی رحمت گناهان بزرگم را بیامرز.

۵۱-۳-۳- گناه بزرگ و گناه کوچک

﴿۴۴۹۱﴾ خداوندا؛ من تنها تو را قصد کردم و به‌سوی ولیّ تو و فرزند ولیّ تو رفتم، درحالی‌که بر عقوبت و عذاب تو نازل شده و ترسان و پناه برنده به عفو و آمرزش تو هستم، پس خدایا؛ بر غریبی من رحم و مشکلاتم را کم کن، توبه‌ام را بپذیر، به نیکویی پذیرایم باش، شکرگزار بصیرتم باش، گناهان آشکار و پنهان و کوچک و بزرگم را بیامرز.

﴿۴۴۹۲﴾ [خداوندا؛ از تو می‌خواهم] گناهی را که قبل و بعد از این از من سر زده باشد یا سر بزند و آنچه را که آشکار و یا پنهان کرده‌ام و گناهی را که تو از من به آن‌ها داناتری بیامرزی؛ آمرزشی که فراوان باشد و هیچ کوچک و بزرگی [از گناهان] را باقی نگذاری؛ به نحوی که پس از این هیچ‌گاه درباره‌ی هیچ‌یک از گناهانم مرا مؤاخذه نکنی.

﴿۴۴۹۳﴾ به هنگام پاک کردن دل‌ها، گناهان بزرگ بخشیده می‌شود.

﴿۴۴۹۴﴾ هنگامی که رمی جمره می‌کنی، به عدد هر سنگی که به طرف جمره می‌اندازی آمرزشی بزرگ برای گناهی بزرگ خواهد بود.

﴿الذنب﴾

﴿٤٤٩٥﴾ فَإِنَّهُ إِنْ لَمْ يُرَدْ بِمَا أَمَرْتُكَ بِهِ غَيْرِي خَلَصْتُهُ مِنْ كَبِيرَتِهِ تِلْكَ حَتَّى أَغْفِرَهَا لَهُ وَ أَطَهَّرَهُ أَلَا بَدَّ مِنْهَا لِأَنِّي قَدْ عَلَّمْتُكَ أَسْمَاءَ أَجِيبَ بِهَا الدَّاعِيَ؛ المصباح للكفعمي ص ٣٨٤

﴿٤٤٩٦﴾ الصادق عليه السلام: عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَ يَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ الْكِبَائِرُ فَمَا سِوَاهَا قَالَ قُلْتُ: دَخَلْتُ الْكِبَائِرُ فِي الْإِسْتِثْنَاءِ؟ قَالَ: نَعَمْ؛ وسائل الشيعة، ج ١٥، ص ٣٣٣

﴿٤٤٩٧﴾ أمير المؤمنين عليه السلام: كِتَابُ رَبِّكُمْ فِيكُمْ مُبَيَّنًّا حَلَالُهُ وَ حَرَامُهُ وَ فَرَائِضُهُ وَ فَضَائِلُهُ وَ نَاسِخُهُ وَ مَنْسُوخُهُ وَ رُخْصَتُهُ وَ عَزَائِمُهُ وَ خَاصُّهُ وَ عَامُّهُ وَ عِبَرُهُ وَ أَمْثَالُهُ وَ مُرْسَلُهُ وَ مَحْدُودُهُ وَ مُحْكَمُهُ وَ مُتَشَابِهُهُ مُفَسَّرًا مُجْمَلُهُ وَ مُبَيَّنًّا غَوَامِضُهُ بَيْنَ مَا خُوِذَ مِثْقَالُ عِلْمِهِ وَ مُوسَّعَ عَلَى الْعِبَادِ فِي جَهْلِهِ وَ بَيْنَ مُثَبَّتٍ فِي الْكِتَابِ فَرَضُهُ وَ مَعْلُومٍ فِي السُّنَّةِ نَسْخُهُ وَ وَاجِبٍ فِي السُّنَّةِ أَخْذُهُ وَ مُرَخَّصٍ فِي الْكِتَابِ تَرْكُهُ وَ بَيْنَ وَاجِبٍ بَوْقْتِهِ وَ زَائِلٍ فِي مُسْتَقْبَلِهِ وَ مُبَايِنٍ بَيْنَ مَحَارِمِهِ مِنْ كَبِيرٍ أَوْ عَدَّ عَلَيْهِ نِيرَانَهُ أَوْ صَغِيرٍ أَرْصَدَ لَهُ غُفْرَانَهُ؛ نهج البلاغة، ص ٤٤

﴿٤٤٩٨﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: لَا كَبِيرَ مَعَ الْإِسْتِغْفَارِ؛ وسائل الشيعة، ج ١٥، ص ٣١٢

﴿٤٤٩٩﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: لَا كَبِيرَةَ بِكَبِيرَةٍ مَعَ الْإِسْتِغْفَارِ؛ وسائل الشيعة، ج ٥، ص ١١١

﴿٤٥٠٠﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: لَا كَبِيرَةَ تَكْبُرُ مَعَ الْإِسْتِغْفَارِ؛ أعلام الدين، ص ٤٢٦

﴿٤٥٠١﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: لَا كَبِيرَةَ مَعَ اسْتِغْفَارٍ وَ لَا صَغِيرَةَ مَعَ إِصْرَارٍ؛ مستدرک الوسائل، ج ١١، ص ٣٦٧

﴿٤٥٠٢﴾ أمير المؤمنين عليه السلام: لَمَّا قَدِمَ جَعْفَرُ بْنُ أَبِي طَالِبٍ تَلَقَّاهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَقَبَّلَ مَا بَيْنَ عَيْنَيْهِ فَلَمَّا جَلَسْنَا قَالَ ﷺ: أَلَا أُعْطِيكَ أَلَا أَمْنُحُكَ أَلَا أَحْبُوكَ قَالَ بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ تُصَلِّي أَرْبَعَ رَكَعَاتٍ تَقْرَأُ فِي كُلِّ رَكَعَةٍ الْحَمْدَ وَ سُورَةَ ثُمَّ تَقُولُ سُبْحَانَ اللَّهِ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَكْبَرُ خَمْسَ عَشْرَةَ مَرَّةً ثُمَّ تَرَكُعُ فَتَقُولُ عَشْرًا ثُمَّ تَرْفَعُ رَأْسَكَ فَتَقُولُ عَشْرًا ثُمَّ تَسْجُدُ فَتَقُولُ عَشْرًا ثُمَّ تَرْفَعُ رَأْسَكَ فَتَقُولُ عَشْرًا فَذَلِكَ خَمْسُ وَ سَبْعُونَ مَرَّةً فِي كُلِّ رَكَعَةٍ فَإِنْ اسْتَطَعْتَ أَنْ تُصَلِّيَهَا فِي كُلِّ يَوْمٍ فَافْعَلْ فَإِنْ لَمْ تَسْتَطِعْ فِي كُلِّ يَوْمٍ فَفِي كُلِّ جُمُعَةٍ وَ إِنْ لَمْ تَسْتَطِعْ فِي كُلِّ جُمُعَةٍ فَفِي كُلِّ شَهْرٍ وَ إِنْ لَمْ تَسْتَطِعْ فِي كُلِّ شَهْرٍ فَفِي كُلِّ سَنَةٍ فَإِنْ لَمْ تَسْتَطِعْ فِي كُلِّ سَنَةٍ فَفِي عُمْرِكَ مَرَّةً فَإِذَا فَعَلْتَ ذَلِكَ غَفَرَ اللَّهُ ذَنْبَكَ كَبِيرَهُ وَ صَغِيرَهُ خَطَاةً وَ عَمْدَةً جَدِيدَةً وَ حَدِيثَهُ؛ مستدرک الوسائل، ج ٦، ص ٢٢٣

﴿گناه﴾

﴿۴۴۹۵﴾ بهراستی که اگر بنده در آنچه تو را امر کردم، دیگری را وارد نسازد، او را از گناه کبیره‌اش رها می‌کنم تا اینکه آن را برای او بیمارزم و تا ابد او را از آن پاک سازم، زیرا من به تو اسم‌هایی آموختم که دعاکننده‌ی با آن‌ها اجابت می‌شود.

﴿۴۴۹۶﴾ سلیمان بن خالد گوید: امام صادق علیه السلام فرمود: «خداوند شرک را نمی‌آمرزد؛ ولی جز آن هر چه از گناهان کبیره یا غیر آن باشد، می‌آمرزد». عرض کردم: «آیا گناهان کبیره را هم شامل می‌شود؟» فرمود: «بله».

﴿۴۴۹۷﴾ کتاب پروردگار میان شماسست، که بیان‌کننده‌ی حلال و حرام، واجب و مستحب، ناسخ و منسوخ، مباح و ممنوع، خاص و عام، پندها و مثل‌ها، مطلق و مقید، محکم و متشابه می‌باشد. عبارات مجمل خود را تفسیر، و نکات پیچیده خود را روشن می‌کند، از واجباتی که پیمان شناسایی آن را گرفت و مستحباتی که آگاهی از آن‌ها لازم نیست. قسمتی از احکام دینی در قرآن واجب شمرده شد که ناسخ آن در سنت پیامبر صلی الله علیه و آله آمده، و بعضی از آن، در سنت پیامبر صلی الله علیه و آله واجب شده که در کتاب خدا ترک آن مجاز بوده است، بعضی از واجبات، وقت محدودی داشته که در آینده از بین رفته است. محرمات الهی از هم جدا می‌باشند، برخی از آن‌ها، گناهان بزرگ است که وعده‌ی آتش دارد و بعضی کوچک که وعده‌ی بخشش داده است.

﴿۴۴۹۸﴾ با وجود استغفار، هیچ گناهی بزرگ نیست.

﴿۴۴۹۹﴾ با وجود استغفار، هیچ گناه کبیره‌ای بزرگ نیست.

﴿۴۵۰۰﴾ با وجود استغفار، هیچ گناه کبیره‌ای بزرگ نیست.

﴿۴۵۰۱﴾ با استغفار هیچ گناهی کبیره نیست و با اصرار هیچ گناهی صغیره نیست.

﴿۴۵۰۲﴾ وقتی جعفر بن ابی طالب، از «حبشه» به «مدینه» برگشت، رسول خدا صلی الله علیه و آله به استقبال او رفت و پیشانی او را بوسید. وقتی نشستیم، رسول خدا صلی الله علیه و آله به جعفر فرمود: «آیا نمی‌خواهی به تو هدیه‌ای بدهم؟» جعفر گفت: «بسیار دوست دارم، ای رسول خدا صلی الله علیه و آله». رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: «چهار رکعت نماز بخوان، که در هر رکعت پس از تکبیر سوره‌ی حمد و یک سوره قرائت شود، سپس پانزده بار بگو: «سُبْحَانَ اللَّهِ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَكْبَرُ»، بعد به رکوع رفته و همین تسبیح را ده بار بگو، بعد از رکوع ده بار، در سجده‌ی اوّل ده بار، بعد از سجده در حال نشسته ده بار، در سجده‌ی دوّم ده بار، پس از سجده‌ی دوّم در حال نشسته ده بار، که جمعاً هفتاد و پنج تسبیح در هر رکعت می‌شود، و در رکعت دوّم هم همین اعمال و تسبیح را تکرار کن و سلام بده. دو رکعت بعد را هم به همین ترتیب انجام بده. اگر توانستی این نماز را هر روز، و اگر نتوانستی هر جمعه، و اگر نتوانستی هر ماه، و اگر نتوانستی هر سال، و اگر نتوانستی، حداقل در عمر خود یک بار بخوان. اگر این نماز را خواندی، خداوند گناهان بزرگ و کوچک، قدیم و جدید، و عمدی و سهوی تو را می‌آمرزد».

﴿الذَّنْبُ﴾

٥٢-٣-٣- ذَنْبٌ صَغِيرٌ

﴿٤٥٠٣﴾ الرسول ﷺ: قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ مَنْ أَذْنَبَ ذَنْبًا صَغِيرًا كَانَ أَوْ كَبِيرًا وَهُوَ لَا يَعْلَمُ أَنَّ لِي أَنْ أَعَذِّبَهُ أَوْ أَعْفُو عَنْهُ لَا غَفَرْتُ لَهُ ذَلِكَ الذَّنْبَ أَبَدًا وَمَنْ أَذْنَبَ ذَنْبًا صَغِيرًا كَانَ أَوْ كَبِيرًا وَهُوَ يَعْلَمُ أَنَّ لِي أَنْ أَعَذِّبَهُ أَوْ أَعْفُو عَنْهُ عَفَوْتُ عَنْهُ؛ وسائل الشريعة، ج ١٦، ص ٦٠

٥٣-٣-٣- ذَنْبًا مُحْبِطًا

﴿٤٥٠٤﴾ امير المؤمنين ﷺ: أَعُوذُ بِكَ أَنْ أَعْمَلَ ذَنْبًا مُحْبِطًا لَا تَغْفِرُهُ أَبَدًا؛ بحار الأنوار، ج ٩١،

ص ٢٣٩

٥٤-٣-٣- مُفْطَعَاتُ الذُّنُوبِ

﴿٤٥٠٥﴾ الرسول ﷺ: اسْتَغْفِرُهُ مِنْ مُفْطَعَاتِ الذُّنُوبِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٥١

٥٥-٣-٣- مُوبِقَاتُ الذُّنُوبِ

﴿٤٥٠٦﴾ الرسول ﷺ: اسْتَغْفِرُ اللَّهَ مِنْ مُوبِقَاتِ الذُّنُوبِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٧٨

﴿٤٥٠٧﴾ إِغْفِرْ لِي الْمُوبِقَاتِ؛ إقبال الأعمال، ص ١٢٤

٥٦-٣-٣- السَّالِفُ مِنْ ذُنُوبِي

﴿٤٥٠٨﴾ الرسول ﷺ: أَصَلَّى لَكَ وَاسْجُدْ لَكَ وَامْرُغْ صَفْحَتِي فِي التُّرَابِ تَذَلُّلاً لَكَ كَسَى

تَرْحَمَ مَخَافَتِي مِنْكَ وَتَغْفِرَ السَّالِفَ مِنْ ذُنُوبِي وَعَصِيَانِي لَكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ٢٨٠

٥٧-٣-٣- قَدْ سَلَفَ مِنْ ذُنُوبِي

﴿٤٥٠٩﴾ الباقر ﷺ: إِغْفِرْ لِي كُلَّمَا قَدْ سَلَفَ مِنْ ذُنُوبِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ١٠٣

﴿٤٥١٠﴾ الكاظم ﷺ: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا قَدْ سَلَفَ مِنْ ذُنُوبِي؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ٢٠١

٥٨-٣-٣- مَا سَلَفَ مِنْ ذُنُوبِي

﴿٤٥١١﴾ أَسْأَلُكَ أَنْ تَغْفِرَ لِي فِي هَذَا الْيَوْمِ وَفِي هَذَا الْوَقْتِ مَا سَلَفَ مِنْ ذُنُوبِي؛ بحار الأنوار،

ج ٩٥، ص ٣١٨

﴿٤٥١٢﴾ السَّجَادِ ﷺ: اسْتَغْفِرُكَ لِمَا سَلَفَ مِنْ ذُنُوبِي، فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَاغْفِرْ لِي؛

الصحيفة السجادية ﷺ، الدعاء ٤٨

﴿٤٥١٣﴾ الكاظم ﷺ: إِغْفِرْ لِي كُلَّ مَا سَلَفَ مِنْ ذُنُوبِي وَاعْصِمْنِي فِيمَا بَقِيَ مِنْ عُمْرِي؛

تهذيب الأحكام، ج ٣، ص ١١٤

﴿٤٥١٤﴾ الرسول ﷺ: إِغْفِرْ لِي مَا سَلَفَ مِنْ ذُنُوبِي؛ البلد الأمين، ص ١٩٨

﴿٤٥١٥﴾ الباقر ﷺ: إِغْفِرْ لِي مَا سَلَفَ مِنْ ذُنُوبِي وَارْزُقْنِي الْعِصْمَةَ فِيمَا بَقِيَ مِنْ عُمْرِي أَنْ

أَعُوذَ فِي شَيْءٍ مِنْ مَعَاصِيكَ أَبَدًا؛ بحار الأنوار، ج ٨٦، ص ٢٥٠

﴿١١٠٠﴾

﴿گناه﴾

۵۲-۳-۳- گناه کوچک

﴿۴۵۰۳﴾ خداوند عزّ و جل می‌فرماید: «هرکس گناهی صغیره یا کبیره مرتکب شود و نداند که من می‌توانم او را عذاب کنم یا ببخشایم، هرگز گناه او را نمی‌آمرزم و هرکس گناهی صغیره یا کبیره مرتکب شود و بداند که در اختیار من است که او را عذاب کنم یا ببخشم، او را می‌بخشم.»

۵۳-۳-۳- گناه از بین برنده‌ی حسنات

﴿۴۵۰۴﴾ به تو پناه می‌برم از اینکه گناهی مرتکب شوم که حسناتم را از بین ببرد و تو هرگز آن گناه را نیامیزی.

۵۴-۳-۳- گناهان بزرگ

﴿۴۵۰۵﴾ از گناهان بزرگ از او آمرزش می‌خواهم.

۵۵-۳-۳- گناهان هلاک کننده

﴿۴۵۰۶﴾ از خداوند به خاطر گناهان هلاک کننده آمرزش می‌خواهم.

﴿۴۵۰۷﴾ گناهانم را ببامرز.

۵۶-۳-۳- گناهان گذشته‌ام

﴿۴۵۰۸﴾ برای تو نماز می‌گزارم و برای تو سجده می‌کنم و صورتم را به خاطر فروتنی در مقابل تو بر خاک می‌مالم تا به خاطر ترسم از تو، بر من رحم کنی و گناهان گذشته و نافرمانی‌ام را ببخشی.

۵۷-۳-۳- گناهان گذشته‌ام

﴿۴۵۰۹﴾ همه‌ی گناهان گذشته‌ام را ببامرز.

﴿۴۵۱۰﴾ بار خدایا! گناهان گذشته‌ام را ببامرز.

۵۸-۳-۳- گناهان گذشته‌ام

﴿۴۵۱۱﴾ از تو می‌خواهم که در این روز و در همین وقت تمام گناهان گذشته‌ام را ببامیزی.

﴿۴۵۱۲﴾ از گناهان گذشته‌ام آمرزش می‌خواهم، پس بر محمد و خاندان او درود بفرست و مرا

ببامرز.

﴿۴۵۱۳﴾ همه‌ی گناهان گذشته‌ام را ببامرز و مرا در باقیمانده‌ی عمرم از گناه محفوظ دار.

﴿۴۵۱۴﴾ گناهان گذشته‌ام را ببامرز.

﴿۴۵۱۵﴾ گناهان گذشته‌ام را ببامرز و پاکدامنی و دوری از گناه را در باقیمانده‌ی عمر روزی‌ام

قرار ده، تا دیگر به‌سوی گناه بازنگردم.

﴿الذَّنْبُ﴾

﴿٤٥١٦﴾ الصادق عليه السلام: اللَّهُمَّ فَاجْعَلْ خُطُواتِي عَنْهُ كَفَّارَةً لِمَا سَلَفَ مِنْ ذُنُوبِهِ وَصَلَوَاتِي عَنْهُ شَاهِدَةً لَهُ بِصِدْقِ الْإِيمَانِ مُثَبِّتَةً لَهُ فِي دِيوَانِ الْغُفْرَانِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٩، ص ٢٥٨

﴿٤٥١٧﴾ الْأَيْمَةُ عليه السلام: اللَّهُمَّ وَأَوَّلُ حَاجَتِي إِلَيْكَ أَنْ تَغْفِرَ لِي مَا سَلَفَ مِنْ ذُنُوبِي عَلَى كَثَرَتِهَا وَتَعْصِمَنِي فِيهَا بَقِيَّ مِنْ عُمْرِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٩، ص ١٦٩

﴿٤٥١٨﴾ أَنْ تَغْفِرَ لِي مَا سَلَفَ مِنْ ذُنُوبِي؛ بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ١٣٨

﴿٤٥١٩﴾ أَنْ تَغْفِرَ لِي مَا سَلَفَ مِنْ ذُنُوبِي وَخَطَايَايَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٣٦٣

﴿٤٥٢٠﴾ السَّجَّاد عليه السلام: وَأَسْتَغْفِرُكَ لِمَا سَلَفَ مِنْ ذُنُوبِي، فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَاغْفِرْ لِي؛

الصحيفة السجادية عليه السلام، الدعاء ٤٨

٥٩-٣-٣- مَا سَلَفَ ذُنُوبُنَا

﴿٤٥٢١﴾ أمير المؤمنين عليه السلام: غَفَرَ اللَّهُ لَنَا وَ لَكُمْ سَالَفَ ذُنُوبِنَا فِيَمَا خَلَا مِنْ أَعْمَارِنَا وَ عَصَمَنَا وَ إِيَّاكُمْ مِنْ اقْتِرَافِ الْآثَامِ بَقِيَّةَ أَيَّامِ دَهْرِنَا؛ من لا يحضره الفقيه، ج ١، ص ٤٢٧

﴿٤٥٢٢﴾ أمير المؤمنين عليه السلام: غَفَرَ اللَّهُ لَنَا وَ لَكُمْ سَالَفَ ذُنُوبِنَا وَ عَصَمَنَا وَ إِيَّاكُمْ مِنْ اقْتِرَافِ الذُّنُوبِ بَقِيَّةَ أَعْمَارِنَا؛ مستدرک الوسائل، ج ٦، ص ٣٢

٥٩-٣-٣- مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ وَ مَا تَأَخَّرَ

﴿٤٥٢٣﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: ائْتَنِي عَشْرَةَ رُكْعَةٍ بِالْحَمْدِ مَرَّةً وَ التَّوْحِيدِ وَ الْمُعَوِّذَتَيْنِ ثَلَاثًا ثَلَاثًا نَادَاهُ مُنَادٍ مِنْ عِنْدِ الْعَرْشِ يَا عَبْدَ اللَّهِ اسْتَأْنِفِ الْعَمَلَ فَقَدْ غُفِرَ لَكَ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ وَ مَا تَأَخَّرَ؛ البلد الأمين، ص ١٤٨

﴿٤٥٢٤﴾ الصادق عليه السلام: اللَّهُمَّ وَ اجْعَلْهُ مِنْ شَانِكَ فَإِنَّكَ كُلَّ يَوْمٍ فِي شَأْنِ اللَّهِ وَ اكْتُنِبْهُ فِي عِلِّيْنِ فِي كِتَابٍ لَا يُمَحَى وَ لَا يُبَدَّلُ بِأَنْ تَقُولَ قَدْ غَفَرْتُ لِعَبْدِي مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَ مَا تَأَخَّرَ وَ اسْتَجِبْتُ لَهُ دَعْوَتَهُ وَ وَفَّقْتُهُ وَ اصْطَفَيْتُهُ لِنَفْسِي وَ كَرَّمْتُهُ وَ فَضَّلْتُهُ وَ عَصَمْتُهُ وَ هَدَيْتُهُ وَ زَكَّيْتُهُ وَ أَصْلَحْتُهُ وَ اسْتَخْلَصْتُهُ وَ غَفَرْتُ لَهُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٤٧

﴿٤٥٢٥﴾ الرضا عليه السلام: إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ مَكَّةَ فَتَحًا مُبِينًا لِيُغْفَرَ لَكَ اللَّهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ وَ مَا تَأَخَّرَ عِنْدَ مُشْرِكِي أَهْلِ مَكَّةَ بِدُعَائِكَ إِلَى تَوْحِيدِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ؛ بحار الأنوار، ج ١٧، ص ٨٩

﴿گناه﴾

﴿۴۵۱۶﴾ خداوند! گام‌هایی را که برای این زیارت (به نیابت از این شخص) برداشتم، کفّاره‌ی گناہانی که پیش از این مرتکب شده است، قرار بده؛ و درودها و دعاها را گواه صدق و راستی ایمانش قرار ده و در پرونده‌ی آمرزیدگان نام او را ثبت کن.

﴿۴۵۱۷﴾ خداوند! اولین حاجت من از تو آن است که گناہانی را که پیش از این انجام داده‌ام با وجود فراوانی‌شان بیامری و در باقی‌مانده‌ی عمرم نیز مرا از [گناه] نگاه داری.

﴿۴۵۱۸﴾ گناہان گذشته‌ام را بیامرز.

﴿۴۵۱۹﴾ آن گناہان و خطاهایی را که پیش از این مرتکب شده‌ام، بیامرز.

﴿۴۵۲۰﴾ از گناہان گذشته‌ام آمرزش می‌خواهم، پس بر محمد و خاندان او درود فرست، و مرا بیامرز.

۵۹-۳-۳- گناہان گذشته‌ی ما

﴿۴۵۲۱﴾ خدا گناہان پیشین ما را در دوران گذشته‌ی عمرمان را بیامرز. و ما و شما را در باقی‌مانده‌ی ایّام زندگی‌مان از ارتکاب گناہان محفوظ بدارد.

﴿۴۵۲۲﴾ خداوند گناہان پیشین ما و شما را در دوران گذشته‌ی عمرمان را بیامرز؛ و محفوظمان بدارد که از ارتکاب به گناہان در باقی عمرمان بر حذر باشیم.

۶۰-۳-۳- گناہان پیشین و گناہان پسین من

﴿۴۵۲۳﴾ بیست رکعت نماز با یک حمد، سه مرتبه توحید و سه مرتبه معوذتین را به جا آور. پس منادی از جانب عرش ندا می‌دهد: «ای بنده‌ی خدا؛ عملت را از سر گیر، پس به تحقیق، خداوند گناہانی را که پیش از این انجام داده‌ای و همچنین آنچه را که پس از این مرتکب شوی، خواهد آمرزید.

﴿۴۵۲۴﴾ خداوند! این کار را در آنچه می‌خواهی انجام دهی قرار بده، زیرا تو هر روز اموری را مقرر می‌کنی. خداوند! آن را در علّیین، در کتابی که محو و دگرگون نمی‌شود ثبت کن و این‌گونه بگو: «تمام گناہانی که بنده‌ام پیش از این مرتکب شده باشد یا پس از این مرتکب شود، آمرزیدم؛ دعای او را اجابت می‌کنم، او را موفق می‌کنم و برای خودم برمی‌گزینم و تکریم می‌کنم و مورد فضل و رحمتم قرار می‌دهم، پاکدامنی او را حفظ می‌کنم، او را هدایت کرده و پاکش می‌کنم، امورش را اصلاح می‌کنم و نجاتش می‌دهم و گناہانش را می‌آمرزم».

﴿۴۵۲۵﴾ ما مکه را برای تو فتح کردیم، فتحی قطعی و آشکار، تا خدا گناه قبل و بعد تو را که در گذشته نزد مشرکین مکه داشتی، بیامرز. گناهی که آنان را به توحید خدای عزّ و جل دعوت می‌کردی.

﴿الذنب﴾

﴿٤٥٢٦﴾ الباقر عليه السلام: عَنْ سُفْيَانَ بْنِ عُيَيْنَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: سَأَلَ رَجُلٌ أَبِي بَعْدَ مُنْصَرَفِهِ مِنْ الْمَوْقِفِ فَقَالَ أَتَرَى يُحْيِيهِ اللَّهُ هَذَا الْخَلْقَ كُلَّهُ فَقَالَ أَبِي مَا وَقَفَ بِهِذَا الْمَوْقِفِ أَحَدٌ إِلَّا غَفَرَ اللَّهُ لَهُ مُؤْمِنًا كَانَ أَوْ كَافِرًا إِلَّا أَنَّهُمْ فِي مَغْفِرَتِهِمْ عَلَى ثَلَاثِ مَنَازِلَ مُؤْمِنٌ غَفَرَ اللَّهُ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَمَا تَأَخَّرَ وَأَعْتَقَهُ مِنَ النَّارِ وَذَلِكَ قَوْلُهُ عَزَّ وَجَلَّ رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ أُولَئِكَ لَهُمْ نَصِيبٌ مِمَّا كَسَبُوا وَاللَّهُ سَرِيعُ الْحِسَابِ وَمِنْهُمْ مَنْ غَفَرَ اللَّهُ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَقِيلَ لَهُ أَحْسِنْ فِيمَا بَقِيَ مِنْ عُمْرِكَ وَذَلِكَ قَوْلُهُ عَزَّ وَجَلَّ فَمَنْ تَعَجَّلَ فِي يَوْمَيْنِ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ وَمَنْ تَأَخَّرَ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ يَعْنِي مَنْ مَاتَ قَبْلَ أَنْ يَمُضِيَ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ وَمَنْ تَأَخَّرَ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ لِمَنْ اتَّقَى الْكِبَائِرَ؛ الكافي، ج ٤، ص ٥٢١

﴿٤٥٢٧﴾ فَقَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ لِيَغْفِرَ لَكَ اللَّهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ وَمَا تَأَخَّرَ فَمَا مَعْنَاهُ قَالَ إِنْ اللَّهُ سُبْحَانَهُ حَمَلَ مُحَمَّدًا عليه السلام ذُنُوبَ شَيْعَةٍ عَلَى عليه السلام ثُمَّ غَفَرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْهَا وَمَا تَأَخَّرَ؛ تأويل الآيات الظاهرة، ص ٥٧٥

﴿٤٥٢٨﴾ الصادق عليه السلام: عَنْ عُمَرَ بْنِ يَزِيدَ بَيَّاعِ السَّابِرِيِّ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ لِيَغْفِرَ لَكَ اللَّهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ وَمَا تَأَخَّرَ قَالَ مَا كَانَ لَهُ ذَنْبٌ وَلَا هَمٌّ بِذَنْبٍ وَلَكِنَّ اللَّهَ حَمَلَهُ ذُنُوبَ شَيْعَتِهِ ثُمَّ غَفَرَهَا لَهُ؛ بحار الأنوار، ج ١٧، ص ٧٦

﴿٤٥٢٩﴾ الرسول عليه السلام: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ عليه السلام عِنْدَ عَائِشَةَ لَيْلَتَهَا فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ لِمَ تَتَعَبُ نَفْسَكَ وَقَدْ غَفَرَ اللَّهُ لَكَ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ وَمَا تَأَخَّرَ فَقَالَ يَا عَائِشَةُ أَلَا أَكُونُ عَبْدًا شَكُورًا قَالَ وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ عليه السلام يَقُومُ عَلَى أَطْرَافِ أَصَابِعِ رِجْلَيْهِ فَأَنْزَلَ اللَّهُ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى طَهُ مَا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ لِتَشْقَى؛ الكافي، ج ٢، ص ٩٥

﴿٤٥٣٠﴾ الرسول عليه السلام: لَمَّا نَزَلَتْ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ عليه السلام لِيَغْفِرَ لَكَ اللَّهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ وَمَا تَأَخَّرَ قَالَ يَا جَبْرِئِيلُ مَا الذَّنْبُ الْمَاضِي وَمَا الذَّنْبُ الْبَاقِي قَالَ جَبْرِئِيلُ لَيْسَ لَكَ ذَنْبٌ يَغْفِرُهَا [يَغْفِرُهُ] لَكَ؛ بحار الأنوار، ج ١٧، ص ٩٠

﴿٤٥٣١﴾ لِيَغْفِرَ لَكَ اللَّهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ وَمَا تَأَخَّرَ وَيَتِمَّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ وَيَهْدِيكَ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا (الفتح: ٢)

٦١-٣-٣- ما تقدم منها وما تأخر من ذنوبي

﴿٤٥٣٢﴾ الصادق عليه السلام: إِغْفِرْ ذُنُوبِي مَا تَقَدَّمَ مِنْهَا وَمَا تَأَخَّرَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٤٦

﴿گناه﴾

﴿۴۵۲۶﴾ امام صادق (ع) فرمود: مردی از پدرم بعد از بازگشتش از عرفات پرسید: «آیا بر این باورید که خداوند این مردم را ناامید می‌کند؟» پدرم فرمود: «هیچ‌کس در این مکان وقوف نمی‌کند مگر اینکه خداوند او را می‌بخشد، چه مؤمن باشد و چه کافر. اما آن‌ها در آمرزیده‌شدنشان سه گروه هستند. مؤمنی که خداوند گناهان گذشته و آینده‌اش را می‌آمرزد و او را از آتش آزاد می‌کند و این همان کلام خداوند عزّ و جل است که فرمود: «پروردگارا! در این دنیا به ما نیکی و در آخرت [نیز] نیکی عطا کن و ما را از عذاب آتش [دور] نگه دار. آنان هستند که از دستاوردهای بهره‌ای خواهند داشت و خدا به حساب‌ها زود رسیدگی می‌کند؛ و گروه دیگر کسی است که خداوند گناهان گذشته‌اش را می‌آمرزد و به او گفته می‌شود که در باقیمانده‌ی عمرت نیکی کن و این همان کلام خدای عزّ و جل است که می‌فرماید: «پس هرکس شتاب کند [و اعمال را] در دو روز [انجام دهد] گناهی بر او نیست، و هرکس تأخیر کند [و اعمال را در سه روز انجام دهد] گناهی بر او نیست». یعنی هرکس قبل از بازگشت بمیرد دیگر گناهی بر او نیست و هرکس تأخیر کند به شرط آنکه از گناهان کبیره دوری کند، گناهی بر او نیست.

﴿۴۵۲۷﴾ معنی این آیه: «تا خداوند از گناه گذشته و آینده‌ی تو درگذرد» یعنی؛ خداوند گناهان شیعیان علی (ع) را بر گردن محمد (ص) گذاشت و سپس گناهان گذشته و آینده‌ی او را بخشید.

﴿۴۵۲۸﴾ سابری گوید: از امام صادق (ع) درباره‌ی سخن خداوند عزّ و جل پرسیدم: «پیامبر اکرم (ص) در گذشته و آینده چه گناهی داشت؟» فرمود: «نه گناهی داشت و نه هرگز تصمیم به گناهی گرفت، ولی خداوند گناهان شیعه را به حضرت تحمیل و بعداً به احترام حضرتش همه را بخشید».

﴿۴۵۲۹﴾ رسول خدا (ص) نزد عایشه بود، شبی که نوبت او بود. عایشه گفت: «ای رسول خدا! چرا خودت را به رنج می‌اندازی، با آنکه خدا گناه گذشته و آینده‌ی ترا آمرزیده است؟» فرمود: «ای عایشه: آیا بنده‌ی سپاسگزار خدا نباشم؟ رسول خدا (ص) روی کناره‌های پایش می‌ایستاد تا خدای سبحانه و تعالی نازل فرمود: «طه؛ ما قرآن را بر تو نازل نکردیم که به رنج آفتی».

﴿۴۵۳۰﴾ آن‌گاه که به رسول خدا (ص) این آیه نازل شد: «لِيَغْفِرَ لَكَ اللَّهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ وَ مَا تَأَخَّرَ» پیامبر فرمود: «ای جبرئیل؛ گناه گذشته و آینده‌ام چیست؟» جبرئیل گفت: «تو گناهی نداری که آمرزیده شود».

﴿۴۵۳۱﴾ تا خداوند گناهان گذشته و آینده‌ات را ببخشد و نعمتش را بر تو تمام و به راه راست هدایت کند.

۳-۳-۶۱- گناهان پیشین و گناهان پسین

﴿۴۵۳۲﴾ گناهان گذشته و آینده‌ام را بیامرز.

﴿الذَّنْبُ﴾

﴿٤٥٣٣﴾ الصادق عليه السلام: إغفر لي من ذنوبي ما تقدم منها وما تأخر ولوالدي ولجميع المؤمنين والمؤمنات؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ١٠٠

﴿٤٥٣٤﴾ الصادق عليه السلام: إغفر لي ذنوبي ما تقدم منها وما تأخر؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ٩٩

﴿٤٥٣٥﴾ أن تغفر لي ما تقدم من ذنبي وما تأخر؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٣٧٠

٣-٣-٦٢ ما تقدم من ذنبي وما تأخر

﴿٤٥٣٦﴾ أمير المؤمنين عليه السلام: أسألك باسمك الذي دعاك به محمد عليه السلام فغفرت له ما تقدم

من ذنبي وما تأخر؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٢١٥

﴿٤٥٣٧﴾ الصادق عليه السلام: أسألك باسمك الذي غفرت به لمحمد عليه السلام ما تقدم من ذنبي وما

تأخر؛ الكافي، ج ٤، ص ٤٠٦

﴿٤٥٣٨﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: اللهم ارزقني فيه السر والعلف واليسنى فيه لباس القنوع والكفاف

ونجني فيه مما أخطر وأخاف بعصمتك يا عصمة الخائفين من دعا به بطلت سيئاته حسنات

و غفر له ما تقدم من ذنبي وما تأخر؛ البلد الأمين، ص ٢١٩

﴿٤٥٣٩﴾ الباقر عليه السلام: اللهم اغفر للكميت ما تقدم من ذنبي وما تأخر؛ بحار الأنوار، ج ٣٦،

ص ٣٩١

﴿٤٥٤٠﴾ السجاد عليه السلام: إن جدِّي رسول الله صلى الله عليه وآله قد غفر الله له ما تقدم من ذنبي وما تأخر فلم

يدع الاجتهاد له و تعبد بأبي هو وأمي حتى انتفخ الساق و ورم القدم و قيل له أ تفعل هذا و قد

غفر الله لك ما تقدم من ذنبك و ما تأخر قال أ فلا أكون عبدا شكورا؛ بحار الأنوار، ج ١٦،

ص ٢٨٧

﴿٤٥٤١﴾ الصادق عليه السلام: اللهم فلا تجعلني أخسر من سألك فيه واجعلني ممن اعتقته في هذا

الشهر من النار و غفرت له ما تقدم من ذنبي و ما تأخر؛ تهذيب الأحكام، ج ٣، ص ١٢٦

٣-٣-٦٣ ما تقدم من ذنوبنا و ما تأخر

﴿٤٥٤٢﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: إغفر لنا ما تقدم من ذنوبنا و ما تأخر؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٨١

﴿٤٥٤٣﴾ الصادقين عليه السلام: إغفر لنا ما قدمنا و ما أخرنا و ما أسررنا و ما أعلننا؛ بحار الأنوار،

ج ٨٤، ص ٢٤٧

﴿گناه﴾

﴿۴۵۳۳﴾ گناهی را که پیش از این مرتکب شده‌ام و بعد از این مرتکب خواهم شد بیامرزد؛ پدر و مادرم و تمام مردان و زنان باایمان را بیامرزد.

﴿۴۵۳۴﴾ گناهان گذشته و آینده‌ام را بیامرزد.

﴿۴۵۳۵﴾ تمام گناهی را که پیش از این انجام داده‌ام یا پس از این مرتکب خواهم شد، بیامرزد.

۶۲-۳-۳- گناهان پیشین و گناهان پسین او

﴿۴۵۳۶﴾ از تو به حق آن نامی که محمد ﷺ تو را به آن نام خواند و گناهان گذشته و آینده‌اش را آمرزیدی، درخواست می‌کنم.

﴿۴۵۳۷﴾ [پروردگارا!] از تو به حق آن نامت که به واسطه‌ی آن نام گناهان گذشته و آینده‌ی محمد ﷺ را آمرزیدی درخواست می‌کنم.

﴿۴۵۳۸﴾ خداوندا! پوشش و عفت را روزی ما قرار ده و بر ما لباس خشوع و خاکساری و کفایت بپوشان و از آنچه برحذر داشته‌ای و ترسانده‌ای نجاتمان ده، به حق پاکدامنی‌ات ای پناه ترسندگان؛ هرکس تو را به آن بخواند، تو گناهانش را به نیکی‌ها تبدیل می‌کنی و گناهان آینده و گذشته‌اش را می‌آمرزی.

﴿۴۵۳۹﴾ خدایا! گناهان گذشته و آینده‌ی کُمیت را بیامرزد.

﴿۴۵۴۰﴾ همه‌ی اعمال گذشته و آینده‌ی جدّم رسول خدا ﷺ مورد رضایت خداوند بود، ولی باز هم در عبادت می‌کوشید، پدرم و مادرم فدای او باد؛ به اندازه‌ای عبادت کرد که ساقی پاهایش ورم کرد. به رسول خدا ﷺ عرض شد: «تو این‌گونه خدا را عبادت می‌کنی درحالی‌که گناهان گذشته و آینده‌ات آمرزیده است»، رسول خدا ﷺ فرمود: «درست است، ولی آیا من نباید بنده شاکری باشم»؟

﴿۴۵۴۱﴾ خداوندا! مرا از زمره‌ی کسانی قرار مده که فرومایه‌ترین درخواست‌کنندگان در آن باشد، و مرا از کسانی که او را در این ماه از آتش رها کرده‌ای و تمام آنچه را که پیش از این مرتکب شده باشد و یا بعد از این مرتکب شود، آمرزیده باشی، قرار بده.

۶۳-۳-۳- گناهان پیشین و گناهان پسین ما

﴿۴۵۴۲﴾ آنچه را از گناهانمان که پیش از این مرتکب شده‌ایم و آنچه را که مرتکب خواهیم شد، بیامرزد.

﴿۴۵۴۳﴾ گناهان ما را که پیش از این مرتکب شده و می‌شویم و آنچه پنهان و آشکار است، بیامرزد.

﴿الإثم، الوزر، الحوبة، الخطأ، الخطيئة، المحرمات و...﴾

﴿٤٥٤٤﴾ أمير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ جَرَى بِهِ عَلْمُكَ فِيَّ وَعَلَىَّ إِلَى آخِرِ عُمْرِي بِجَمِيعِ ذُنُوبِي لِأَوَّلِهَا وَآخِرِهَا وَعَمْدِهَا وَخَطَائِهَا وَقَلِيلِهَا وَكَثِيرِهَا وَدَقِيقِهَا وَجَلِيلِهَا وَقَدِيمِهَا وَحَدِيثِهَا وَسِرِّهَا وَعَلَانِيَتِهَا وَجَمِيعِ مَا أَنَا مُذْنِبُهُ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٥

٣-٣-٦٤- ما مضى من ذُنُوبِي

﴿٤٥٤٥﴾ الكاظم عليه السلام: أَسْأَلُكَ أَنْ تَغْفِرَ لِي مَا مَضَى مِنَ الذُّنُوبِ الَّتِي حَصَرْتُهَا حَفَظْتُكَ وَأَخْصَتْهَا كِرَامٌ مَلَائِكَتِكَ عَلَىَّ وَأَنْ تَعْصِمَنِي إِلَهِي مِنَ الذُّنُوبِ فِيمَا بَقِيَ مِنْ عُمْرِي إِلَى مُنْتَهَايَ أَجَلِي؛ الكافي، ج ٤، ص ٧٢

﴿٤٥٤٦﴾ الرسول عليه السلام: أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ مِمَّا مَضَى مِنْ ذُنُوبِي فَأَنْسِيْتُهَا وَهِيَ مُنْتَبِتَةٌ عَلَيَّ يُحْصِيهَا عَلَيَّ الْكِرَامُ الْكَاتِبُونَ يَعْلَمُونَ مَا أَفْعَلُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٥١

﴿٤٥٤٧﴾ الرسول عليه السلام: أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ مِمَّا مَضَى مِنْ ذُنُوبِي وَمَا نَسِيتُهُ وَهُوَ مَكْتُوبٌ عَلَيَّ بِحِفْظِ كِرَامٍ كَاتِبِينَ يَعْلَمُونَ مَا أَفْعَلُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٧٨

﴿٤٥٤٨﴾ آعِظْنِي فِي مَجْلِسِي هَذَا مَغْفِرَةً مَا مَضَى مِنْ ذُنُوبِي وَاعْصِمْنِي فِيمَا بَقِيَ مِنْ عُمْرِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ١٦٤

﴿٤٥٤٩﴾ الصادق عليه السلام: إِغْفِرْ لَنَا عَلَى مَا مَضَى مِنْ ذُنُوبِنَا؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ١٤٥

﴿٤٥٥٠﴾ الكاظم عليه السلام: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا مَضَى مِنْ ذُنُوبِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٤٥

﴿٤٥٥١﴾ الرضا عليه السلام: اللَّهُمَّ اغْفِرْ مَا مَضَى مِنْ ذُنُوبِي وَاعْصِمْنِي فِيمَا بَقِيَ مِنْ عُمْرِي؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢١٣

﴿٤٥٥٢﴾ اللَّهُمَّ اغْفِرْ وَارْحَمْ وَتَجَاوَزْ عَمَّا تَعْلَمُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٨، ص ٢٥٦

﴿٤٥٥٣﴾ أَنْ تَغْفِرَ لِي مَا مَضَى فِي عِلْمِكَ مِنْ ذُنُوبِي وَشَهِدَتْ بِهِ حَفَظْتُكَ وَحَفَظَةُ مَلَائِكَتِكَ وَلَمْ يَغِبْ عَنْهُ عِلْمُكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٦، ص ٢٩٨

﴿٤٥٥٤﴾ الكاظم عليه السلام: أَنْ تَغْفِرَ لِي مَا مَضَى مِنَ الذُّنُوبِ الَّتِي حَصَرْتُهَا حَفَظْتُكَ وَأَخْصَتْهَا كِرَامٌ مَلَائِكَتِكَ عَلَىَّ وَأَنْ تَعْصِمَنِي؛ من لا يحضره الفقيه، ج ٢، ص ١٠٢

٣-٤- الإثم، الوزر، الحوبة، الخطأ، الخطيئة، المحرمات و...

٣-٤-١- الإثم

﴿٤٥٥٥﴾ الصادق عليه السلام: أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ اسْتِغْفَارَ مَنْ أَوْرَطَهُ الْإِفْرَاطُ فِي مَآثِمِهِ وَأَوْثَقَهُ الْارْتِبَاكُ

فِي لُجَجِ جَرَائِمِهِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٥٧

﴿گناه، گناه سنگین، معصیت، خطا، حرام‌ها و...﴾

﴿۴۵۴۴﴾ خدایا! تا پایان عمرم برای تمامی گناهای که علم تو به آن احاطه دارد، آمرزش می‌خواهم، برای همه‌ی گناهانم، عمدی و سهوی‌اش، کم و زیادش، خرد و کلانش، کهنه و جدیدش، پنهان و آشکارش؛ برای همه‌ی آن گناهایی که از من سر زده، به درگاہ توبه می‌کنم.

۳-۳-۶۴ گناهان گذشته‌ام

﴿۴۵۴۵﴾ از تو می‌خواهم که گناهان گذشته‌ی مرا ببخشی؛ گناهایی که نگهبانان تو آن را نگاه داشتند و فرشتگان بلندمرتبه‌ات آن را ثبت کردند. و از تو می‌خواهم ای خدا که مرا در باقی‌مانده‌ی عمرم تا آخرین لحظه‌ی زندگی، از گناه بازداری.

﴿۴۵۴۶﴾ از خداوند درباره‌ی گناهان گذشته‌ام که من نسبت به آن‌ها دچار فراموشی شده‌ام و آن دسته از گناهایی که توسط نویسندگان با کرامتی که آنچه را که من انجام داده‌ام ثبت کرده و از آن آگاهند، طلب آمرزش می‌کنم.

﴿۴۵۴۷﴾ از خداوند به خاطر گناهان گذشته‌ام طلب مغفرت می‌نمایم، گناهایی که فراموش کردم درحالی‌که به‌وسیله‌ی فرشتگان گرامی بر من نوشته شدند، آنان که به کردار من آگاهند.

﴿۴۵۴۸﴾ هم‌اکنون که اینجا هستم آمرزش گناهان گذشته‌ام را به من عطا کن و در آنچه از عمرم باقی مانده مرا [از گناه] نگاه دار.

﴿۴۵۴۹﴾ گناهان گذشته‌ی ما را بیامرز.

﴿۴۵۵۰﴾ بار خدایا! گناهان گذشته‌ام را بیامرز.

﴿۴۵۵۱﴾ بار خدایا! گناهان گذشته‌ام را بیامرز و در آینده نیز مرا از [گناه] نگاه دار.

﴿۴۵۵۲﴾ خدایا! ما را بیامرز و بر ما رحم کن و از آنچه خود می‌دانی درگذر.

﴿۴۵۵۳﴾ [از تو می‌خواهم] که مرا و گناهایی را که در سابقه‌ی علم تو ثبت است و بر آن شهادتی و آن را حفظ کرده‌ای و فرشتگان تو نیز آن‌ها را به خاطر دارند و از علم و دانایی تو فراموش و پاک نمی‌شود؛ بیامرزی.

﴿۴۵۵۴﴾ [از تو می‌خواهم] که مرا و گناهایی را که در گذشته مرتکب شده‌ام و در حافظه‌ی تو حاضر است و آن‌ها را فرشتگان با کرامت تو به شمارش درآورده‌اند، بیامرزی و مرا حفظ کنی.

۳-۴ گناه، گناه سنگین، معصیت، خطا، حرام‌ها و...

۳-۴-۱ گناه

﴿۴۵۵۵﴾ از خداوند طلب آمرزش می‌کنم مانند کسی که زیاده‌روی در گناهانش او را گرفتار کرده و گرفتارشدن در گرداب گناهانش، او را به بند کشیده است.

﴿الإثم، الوزر، الخوبة، الخطأ، الخطيئة، المحرمات و...﴾

﴿٤٥٥٦﴾ الصادق عليه السلام: اسْتَغْفِرُ اللَّهَ اسْتَغْفَارَ مَنْ غَرِقَ فِي لُجَجِ الْمَآثِمِ وَ تَقَلَّبَ فِي أَظَالِلِ مَقَتِ

الْمَحَارِمِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٥٧

﴿٤٥٥٧﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ يَا مَنْ يَصْرِفُ الْبَلَايَا وَيَعْلَمُ الْخَفَايَا وَيُجْزِلُ الْعَطَايَا سُؤَالَ نَادِمٍ عَلَى اقْتِرَافِ الْآثَامِ وَ سَالِمٍ عَلَى الْمَعَاصِي مِنَ اللَّيَالِي وَ الْأَيَّامِ إِذْ لَمْ يَجِدْ مُجِيرًا سِوَاكَ لِغُفْرَانِهَا وَ لَا مَوْئِلًا يَفْزَعُ إِلَيْهِ لِارْتِبَاءِ كَشْفِ فَاقَتِهِ إِلَّا يَاكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ١٧١

﴿٤٥٥٨﴾ الباقر عليه السلام: إِنَّ أَنَسًا مِنْ رَهْطِ بُشَيْرِ الْأَذَنَيْنِ قَالُوا انْطَلِقُوا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ نَكَلْمُهُ فِي صَاحِبِنَا وَ نُعْذِرُهُ فَإِنَّ صَاحِبَنَا بَرِيءٌ فَلَمَّا أَنْزَلَ اللَّهُ يَسْتَحْفُونَ مِنَ النَّاسِ وَ لَا يَسْتَحْفُونَ مِنَ اللَّهِ وَ هُوَ مَعَهُمْ إِلَى قَوْلِهِ وَ كَيْلًا فَأَقْبَلَتْ رَهْطُ بُشَيْرٍ فَقَالُوا يَا بُشَيْرُ اسْتَغْفِرِ اللَّهَ وَ تُبْ مِنَ الذَّنْبِ فَقَالَ وَ الَّذِي أَحْلَفَ بِهِ مَا سَرَقَهَا إِلَّا لَبِيدُ فَنَزَلَتْ وَ مَنْ يَكْسِبُ خَطِيئَةً أَوْ إِثْمًا ثُمَّ يَرْمِ بِهِ بَرِيئًا فَقَدْ احْتَمَلَ بُهْتَانًا وَ إِثْمًا مُبِينًا ثُمَّ إِنَّ بُشَيْرًا كَفَرَ وَ لَحِقَ بِمَكَّةَ؛ بحار الأنوار، ج ١٧، ص ٧٩

﴿٤٥٥٩﴾ الصادق عليه السلام: فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ الَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كَبَائِرَ الْإِثْمِ وَ الْفَوَاحِشِ إِلَّا اللَّمَمَ قَالَ الْفَوَاحِشُ الزَّنى وَ السَّرِقَةُ وَ اللَّمَمُ الرَّجُلُ يَلُمُّ بِالذَّنْبِ فَيَسْتَغْفِرُ اللَّهَ مِنْهُ؛ الكافي، ج ٢، ص ٢٧٨

﴿٤٥٦٠﴾ قُلْتُ فِي نَفْسِي كَفَرْتُ بِرَدَى عَلَى مَوْلَايَ وَ كَتَبْتُ رُفْعَةً أَعْتَذِرُ مِنْ فِعْلِي وَ أَبْوُءُ بِالْإِثْمِ وَ اسْتَغْفِرُ مِنْ ذَلِكَ؛ الكافي، ج ١، ص ٥٢٠

﴿٤٥٦١﴾ الزهراء عليها السلام: وَ اغْفِرْ لَنَا مَغْفِرَةً جَزَمًا حَتْمًا لَا نَقْتَرِفُ بَعْدَهَا ذَنْبًا وَ لَا نَكْتَسِبُ خَطِيئَةً

وَ لَا إِثْمًا؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ٣٣٨

﴿٤٥٦٢﴾ وَ قَدْ جَعَلْتَ الْاسْتِغْفَارَ طَرِيقًا إِلَى قَبُولِ التَّوْبَةِ وَ غُفْرَانِ الْآثَامِ فَهَذَا أَنَا أَقُولُ

اسْتَغْفِرُكَ وَ أَسْأَلُكَ التَّوْبَةَ؛ محاسبة النفس، ص ٢٦

﴿٤٥٦٣﴾ إِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ وَ الدَّمَ وَ لَحْمَ الْخِنْزِيرِ وَ مَا أَهَلَ بِهِ لِغَيْرِ اللَّهِ فَمَنْ اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ

وَ لَا عَادٍ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ (البقرة: ١٧٣)

﴿٤٥٦٤﴾ فَمَنْ خَافَ مِنْ مُوصٍ جَنَفًا أَوْ إِثْمًا فَأَصْلَحَ بَيْنَهُمْ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

(البقرة: ١٨٢)

٢-٤-٣- الوزر

﴿گناه، گناه سنگین، معصیت، خطا، حرام‌ها و...﴾

﴿۴۵۵۶﴾ از خداوند آمرزش می‌خواهم مانند کسی که در گرداب گناهان غرق شده و در بازتاب خشم ناشی از ارتکاب گناهان حرکت می‌کند.

﴿۴۵۵۷﴾ خدایا! من از تو می‌خواهم، ای کسی که بلاها را دفع می‌کنی، و از پنهانی‌ها آگاه هستی، و پاداش‌های زیاد را عطا می‌کنی، به درخواست انسانی که از ارتکاب گناهان پشیمان شده، انسانی که شب‌ها و روزها خود را سراپا به گناهان آلوده کرده تا آنگاه که نه پناهی جز تو برای آمرزشش یافت و نه پناهگاهی جز تو یافت که برای رفع نیازمندی‌اش به آن متوسل شود.

﴿۴۵۵۸﴾ گروهی از قبیله‌ی بشیرالادنین به هم گفتند که نزد رسول خدا ﷺ برویم و درباره‌ی رئیس قبیله‌مان با ایشان صحبت کنیم و او را معذور بداریم زیرا که بی‌گناه است. پس آن‌گاه خدا آیه نازل کرد: «[کارهای ناروای خود را] از مردم پنهان می‌دارند و [نمی‌توانند] از خدا پنهان دارند و او با آنان است» قبیله‌ی بشیر بازگشتند و گفتند: ای بشیر از خدا طلب آمرزش کن و از گناه بازگرد. او گفت قسم به آنکه به او قسم می‌خورم لبید آن را دزدیده است. پس آیه نازل شد: «و هرکس خطا یا گناهی مرتکب شود، سپس آن را به بی‌گناهی نسبت دهد، قطعاً بهتان و گناه آشکاری بر دوش کشیده است» سپس بشیر کافر شد و به مکه رفت.

﴿۴۵۵۹﴾ درباره‌ی سخن خدای عز و جل: «الَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كَبَائِرَ الْإِثْمِ وَالْفَوَاحِشَ إِلَّا اللَّمَمَ» فرمود: «زشتکاری‌ها، زنا و سرقت است و گناه کوچک این است که کسی آهنگ گناه کند و سپس از خدا آمرزش بخواهد».

﴿۴۵۶۰﴾ با خود گفتم: من به علت نپذیرفتن ولایت مولای خود کافر شده‌ام؛ نامه‌ای نوشتم و از کار خودم پوزش خواستم و گناه را به گردن گرفتم و از آن آمرزش خواستم.

﴿۴۵۶۱﴾ ما را مورد آمرزش قطعی و حتمی خویش قرار ده، آمرزشی که بعد از آن گناهی مرتکب نشویم و خطایی و گناهی از ما صادر نشود.

﴿۴۵۶۲﴾ استغفار و طلب آمرزش را راهی برای قبول توبه و آمرزش گناهان قرار داده‌ای. پس من نیز طلب آمرزش کرده و از تو قبول توبه را می‌خواهم.

﴿۴۵۶۳﴾ خداوند، تنها مردار، خون، گوشت خوک و آنچه را با نام غیر خدا سر بریده‌اند، بر شما حرام کرده است؛ اما کسانی که ناچار شوند، درحالی که تجاوز و تعدی از حدّ ننمایند، (خدا آن‌ها را می‌بخشد؛ چرا که) خدا بخشنده و مهربان است.

﴿۴۵۶۴﴾ و کسی که از انحراف وصیت‌کننده (و تمایل یک‌جانبه‌ی او به بعض ورثه)، یا از گناه او (که مبدا وصیت به کار خلافی کند) بترسد، و میان آن‌ها را اصلاح دهد، گناهی بر او نیست؛ (و مشمول حکم تبدیل وصیت نمی‌باشد). خداوند، آمرزنده و مهربان است.

۲-۴-۳- گناه سنگین

﴿الإثم، الوزر، الحوبة، الخطأ، الخطيئة، المحرمات و...﴾

﴿٤٥٦٥﴾ قَصَدْنَا نَبِيَّكَ مُسْتَشْفِعِينَ بِهِ إِلَيْكَ مِنْ ذُنُوبِنَا وَمَا أَثْقَلَ ظُهُورَنَا مِنْ أَوْزَارِنَا تَائِبِينَ مِنْ زَلَلِنَا مُعْتَرِفِينَ بِخَطَايَانَا مُسْتَغْفِرِينَ مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ اكْتَسَبْنَاهُ بِأَعْيُنِنَا؛ بحار الأنوار، ج ٩٧، ص ١٧٣
٣-٤-٣ الحوبة

﴿٤٥٦٦﴾ اتَّوَسَّلْ إِلَى اللَّهِ فِي نَجْحِ طَلِبَتِي وَكَشْفِ كُرْبَتِي وَإِجَابَةِ دَعْوَتِي وَغُفْرَانِ حَوْبَتِي؛

بحار الأنوار، ج ٩٧، ص ٢١١

﴿٤٥٦٧﴾ إِغْفِرْ لَنَا حُوبَنَا وَخَطَايَانَا؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ١٠٦

﴿٤٥٦٨﴾ تَقَبَّلْ التَّوْبَةَ وَتُغْفِرِ الْحُوبَةَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٩، ص ٢٠٤

﴿٤٥٦٩﴾ وَأَنْ تَغْفِرَ لِي الْحُوبَ وَالْخَطَايَا؛ بحار الأنوار، ج ٩٩، ص ٢٩٢

﴿٤٥٧٠﴾ الصَّادِقُ (عليه السلام): يَا مَنْ يَغْفِرُ ظُلْمَنَا وَحُوبَنَا وَجُرْأَتَنَا وَهُوَ لَا يَجُورُ عَلَيْنَا فِي قَضِيَّتِهِ؛

بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٣٣١

٣-٤-٤ الخطأ، الخطيئة

﴿٤٥٧١﴾ الصَّادِقُ (عليه السلام): أَتَيْتُكَ أَرْجُو عَظِيمَ عَفْوِكَ الَّذِي عُذْتُ بِهِ عَلَى الْخَاطِئِينَ عِنْدَ عُكُوفِهِمْ

عَلَى الْمَحَارِمِ أَنْ جُدْتَ عَلَيْهِمْ بِالْمَغْفِرَةِ؛ جمال الأسبوع، ص ٢٦٥

﴿٤٥٧٢﴾ الرَّسُولُ (صلى الله عليه وآله): إِذَا قَالَ وَالَّذِي أَطْمَعُ أَنْ يَغْفِرَ لِي خَطِيئَتِي يَوْمَ الدِّينِ غَفَرَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ

خَطَاةَ كُلِّهِ وَإِنْ كَانَ أَكْثَرَ مِنْ زَبَدِ الْبَحْرِ؛ مستدرک الوسائل، ج ٣، ص ٤٣٥

﴿٤٥٧٣﴾ الرَّسُولُ (صلى الله عليه وآله): إِذَا قَالَ يَا عَظِيمَ الْعَفْوِ غَفَرَ اللَّهُ لَهُ ذُنُوبُهُ وَلَوْ كَانَتْ خَطِيئَتُهُ مِثْلَ زَبَدِ

الْبَحْرِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ١٩٨

﴿٤٥٧٤﴾ السَّجَّادُ (عليه السلام): أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَغْفِرَ لِي خَطِيئَتِي وَ

جَهْلِي وَظُلْمِي وَإِسْرَافِي عَلَى نَفْسِي وَمَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّي؛ إقبال الأعمال، ص ٢٣٢

﴿٤٥٧٥﴾ الرَّسُولُ (صلى الله عليه وآله): أَسْأَلُكَ أَنْ تَغْفِرَ لِي مَا أَخْطَأْتُ وَمَا تَعَمَّدْتُ وَمَا نَسِيتُ وَمَا ذَكَرْتُ

وَمَا أَنْكَرْتُ وَمَا عَلِمْتُ وَمَا جَهِلْتُ وَمَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّي؛ بحار الأنوار، ج ٩٠، ص ٢٦٧

﴿٤٥٧٦﴾ أَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ الَّذِي دَعَاكَ بِهِ صَفْوَتُكَ أَبُونَا آدَمُ (عليه السلام) وَهُوَ مُسَيِّئٌ ظَالِمٌ حِينَ

أَصَابَ الْخَطِيئَةَ فَغَفَرْتَ لَهُ خَطِيئَتَهُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٢٦٨

﴿٤٥٧٧﴾ أَسْأَلُكَ بِكُلِّ دَعْوَةٍ دَعَاكَ بِهَا رَاجٍ بَلَّغَتْهُ أَمَلُهُ، أَوْ صَارِخٌ إِلَيْكَ اغْنَتْ صَرِخَتَهُ، أَوْ

مَلْهُوفٌ مَكْرُوبٌ فَرَجَّتْ كَرْبُهُ، أَوْ مُذْنِبٌ خَاطِئٌ غَفَرْتَ لَهُ؛ إقبال الأعمال، ص ٦٧٧

﴿گناه، گناه سنگین، معصیت، خطا، حرام‌ها و...﴾

﴿۴۵۶۵﴾ رو به‌سوی پیامبر تو کردیم درحالی‌که به درگاه تو، او را شفیع گناهانمان کرده‌ایم که بر پشتمان سنگینی می‌کند؛ و از لغزش‌هایمان توبه کرده و به گناهانمان اعتراف نموده و از تمام گناهی که با چشمانمان انجام داده‌ایم، آمرزش می‌خواهیم.

۳-۴-۳- معصیت

﴿۴۵۶۶﴾ برای کامیابی در رسیدن به خواسته‌ام و برطرف‌شدن گرفتاری‌ام و اجابت دعایم و آمرزش گناهم به خداوند توسّل می‌جویم.

﴿۴۵۶۷﴾ گناهان و خطاهایمان را ببخش.

﴿۴۵۶۸﴾ توبه پذیرفته و گناه آمرزیده می‌شود.

﴿۴۵۶۹﴾ گناه و خطاهایم را ببامرز.

﴿۴۵۷۰﴾ ای کسی که ظلم و گناه و جسارت ما را می‌آمرزد و در حکمش بر ما ستم نمی‌کند.

۳-۴-۴- خطا

﴿۴۵۷۱﴾ به سویت آمدم و امید به عفو و بخشش بزرگوارانه و والای تو دارم، عفو و بخششی که به گناهکاران در هنگام ارتکاب اعمال ناروا و حرام وعده داده‌ای، و با آمرزششان سخاوتمندانه با ایشان رفتار می‌کنی.

﴿۴۵۷۲﴾ هرگاه بگوید: «و آن‌که امید دارم در روز جزا خطایم را ببخشد»، خدای عزّ و جلّ جمیع گناهان او را می‌آمرزد، اگرچه گناهانش بیشتر از کف دریا باشد.

﴿۴۵۷۳﴾ هنگامی‌که بگوید «یا عَظِیمُ الْعَفْوَ» خدا گناهان او را می‌آمرزد اگرچه گناهش به اندازه‌ی کف دریا باشد.

﴿۴۵۷۴﴾ از تو می‌خواهم که بر محمّد و خاندانش درود فرستی و خطاها و نافرمانی و ظلم و اسرافم را که بر نفس خویش روا کردم ببامرزی، درحالی‌که تو از من به آن داناتری.

﴿۴۵۷۵﴾ از تو می‌خواهم که آنچه که در اثر خطا و غیر عمد به انجام آن‌ها اقدام کرده‌ام و تمام آنچه که تعمداً آن را انجام داده‌ام و گناه بود و تمام آنچه را که فراموش کرده‌ام و یا تمام آنچه را که به خاطر دارم و آنچه را که انکار می‌کنم و نیز آنچه به [گناه‌بودن] آن‌ها علم داشته‌ام و یا بر آن جاهل بوده‌ام، [همه را ببامرز] و نیز تمام آنچه را که تو بر آن‌ها از من داناتری، ببامرز.

﴿۴۵۷۶﴾ از تو به حقّ آن نامی که برگزیده‌ات جدّ ما آدم ﷺ تو را با آن نام خوانده است؛ حال آنکه در حقّ خود بدی و ستم کرده و مرتکب گناه شد بود و تو او را آمرزیدی، درخواست می‌کنم.

﴿۴۵۷۷﴾ از تو به حقّ همه‌ی دعا‌هایی که شخص امیدواری به‌وسیله‌ی آن تو را خواند و او را به آرزویش رساندی؛ و یا هر فریادزننده‌ای که تو را آن‌گونه فریاد زد و یاری‌اش کردی یا اندوهناک گرفتاری که گرفتاری‌اش را برطرف کردی یا گناهکارِ خطاکاری که او را بخشیدی، درخواست می‌کنم.

﴿الإثم، الوزر، الحوبة، الخطأ، الخطيئة، المحرمات و...﴾

﴿٤٥٧٨﴾ الرسول ﷺ: أَسْأَلُكَ يَا اللَّهَ يَا اللَّهَ يَا عَزِيزُ يَا عَزِيزُ يَا عَزِيزُ أَنْ تُرِينِي فِي مَنَامِي مَا رَجَوْتُ مِنْكَ وَأَنْ تُكَرِّمَنِي بِمَغْفِرَةِ خَطِيئَتِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٣٧٤

﴿٤٥٧٩﴾ الصادق ﷺ: أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ مِنْ تَمَرَّدٍ فِي طُغْيَانِهِ عُذُوًّا وَبَارَزَةٍ بِالْخَطِيئَةِ عُتُوًّا؛

بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٥٧

﴿٤٥٨٠﴾ أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ مِنْ جَمِيعِ ذُنُوبِي كُلِّهَا مَا تَعَمَّدْتُ مِنْهَا وَمَا أَخْطَأْتُ وَمَا حَفِظْتُ وَمَا نَسِيتُ؛ بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ٢٢

﴿٤٥٨١﴾ الصادق ﷺ: أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ عَدَدَ هَذَا كُلِّهِ وَأَتُوبُ إِلَى اللَّهِ مِنْ كُلِّ خَطِيئَةٍ ارْتَكَبْتُهَا وَمِنْ كُلِّ ذَنْبٍ عَمِلْتُهُ وَلِكُلِّ فَاحِشَةٍ سَبَقَتْ مِنِّي عَدَدَ هَذَا كُلِّهِ وَمُنْتَهَا عِلْمِهِ وَرِضَاهُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٤٤٣

﴿٤٥٨٢﴾ الصادق ﷺ: أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ مِمَّا أَحْصَاهُ الْعُقُولُ وَالْقُلُوبُ الْجَهُولُ وَافْتَرَقَتْهُ الْجَوَارِحُ الْخَاطِئَةُ وَاكْتَسَبَتْهُ أَيْدِ الْبَاغِيَةِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٥٧

﴿٤٥٨٣﴾ أَسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ أَذْنَبْتُهُ وَلِكُلِّ خَطِيئَةٍ ارْتَكَبْتُهَا وَلِكُلِّ سُوءٍ أَتَيْتُهُ؛ بحار الأنوار،

ج ٩٥، ص ٢٠

﴿٤٥٨٤﴾ السَّجَّاد ﷺ: أَعْتَرِفُ لَكَ بِذُنُوبِي وَأَسْتَغْفِرُكَ لِخَطِيئَتِي وَأَسْأَلُكَ التَّوْبَةَ مِنْهُ إِلَيْكَ وَالْعَوْدَ مِنْكَ عَلَيَّ بِالْمَغْفِرَةِ لَهَا فَإِنَّكَ قُلْتَ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ إِنَّهُ كَانَ غَفَّارًا؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ٨٠

﴿٤٥٨٥﴾ الصادق ﷺ: أَعُوذُ بِوَجْهِكَ الْكَرِيمِ وَبِجَلَالِكَ الْعَظِيمِ أَنْ تَنْقُضِيَ أَيَّامَ شَهْرِ رَمَضَانَ وَلَيَالِيهِ وَلَكَ قِبَلِي تَبَعَةٌ أَوْ ذَنْبٌ تَوَاحِدُنِي بِهِ أَوْ خَطِيئَةٌ تُرِيدُ أَنْ تَقْتَصِبَهَا مِنِّي لَمْ تَغْفِرْهَا لِي؛

بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ١٥٥

﴿٤٥٨٦﴾ الباقر ﷺ: إِغْفِرْ خَطَايَايَ؛ الكافي، ج ٢، ص ٥٥٨

﴿٤٥٨٧﴾ إِغْفِرْ خَطَايَايَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٩، ص ٢٤٢

﴿٤٥٨٨﴾ الرسول ﷺ: إِغْفِرْ خَطِيئَتِي؛ مصباح المتهجد، ص ٤٢٠

﴿٤٥٨٩﴾ الرضا ﷺ: إِغْفِرْ لَنَا الْخَطِيئَاتِ وَتَجَاوَزْ عَنَّا السَّيِّئَاتِ؛ مستدرک الوسائل، ج ٧، ص ٤٤٤

﴿٤٥٩٠﴾ إِغْفِرْ لَنَا حُوبَنَا وَخَطَايَانَا؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ١٠٦

﴿٤٥٩١﴾ الرسول ﷺ: إِغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَخَطَايَانَا؛ وسائل الشيعة، ج ٢، ص ٤٢٣

﴿٤٥٩٢﴾ الرسول ﷺ: إِغْفِرْ لَنَا مَا أَخْطَأْنَا وَمَا تَعَمَّدْنَا وَمَا أَسْرَرْنَا وَمَا أَعْلَنَّا وَمَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنَّا؛ مستدرک الوسائل، ج ١٥، ص ٤٢٨

﴿گناه، گناه سنگین، معصیت، خطا، حرام‌ها و...﴾

﴿۴۵۷۸﴾ ای خدا، ای خدا، ای عزیز، ای عزیز، ای عزیز، از تو می‌خواهم که در خواب آرزویم را به من بنمایی و گناهم را بیامری.

﴿۴۵۷۹﴾ از خداوند آمرزش می‌خواهم مانند کسی که با حالت دشمنی، گردنکشی و طغیان کرده و با سرکشی با خطاهایش به مقابله‌ی خدا برخاسته است.

﴿۴۵۸۰﴾ از خداوند به خاطر همه‌ی گناهانم آمرزش می‌خواهم، چه گناهی که عمداً انجام دادم چه آنچه سهواً انجام دادم چه آنچه به یاد دارم و چه گناهی که فراموش کردم.

﴿۴۵۸۱﴾ از خدایی که معبودی جز او نیست، زنده‌ی پاینده است، به شماره‌ی همه‌ی این‌ها آمرزش می‌خواهم و از هر خطایی که مرتکب شدم و از هر گناهی که انجام دادم و از هر کار زشتی که از من سر زده به تعداد همه‌ی این‌ها و به آخرین سر حدّ دانش و خشنودی‌اش به درگاهش توبه می‌کنم.

﴿۴۵۸۲﴾ از خدایی که جز او خدایی نیست و زنده و پایدار است. از آنچه عقل‌ها می‌توانند بشمرند و قلب‌ها نسبت به آن ناآگاه هستند، از آنچه اعضا و جوارح خطاکار آن را مرتکب شده‌اند و از آنچه دست سرکش آن را انجام داده باشد، طلب آمرزش می‌کنم.

﴿۴۵۸۳﴾ برای هر گناهی که کردم و هر نافرمانی که مرتکب شده‌ام و برای هر خطایی که انجام دادم، از تو آمرزش می‌خواهم.

﴿۴۵۸۴﴾ در پیشگاه تو به گناهانم اقرار و برای نافرمانی‌هایم طلب آمرزش می‌کنم و از تو درخواست می‌کنم که توبه و بازگشتم را بپذیری زیرا تویی که گفته‌ای: «از پروردگارتان طلب آمرزش کنید که او بسیار آمرزنده است».

﴿۴۵۸۵﴾ از اینکه روزها و شب‌های رمضان به پایان برسد و هنوز عواقب گناهان بر گردنم باقی مانده باشد یا گناهی که با آن مرا بازخواست کنی یا خطایی که می‌خواهی در مورد آن از من انتقام بگیری و آن را نیامری، به ذات گرامی‌ات و شکوه بزرگت پناه می‌برم.

﴿۴۵۸۶﴾ خطاهایم را بیامرز.

﴿۴۵۸۷﴾ خطایم را بیامرز.

﴿۴۵۸۸﴾ خطایم را بیامرز.

﴿۴۵۸۹﴾ گناهان ما را بیامرز و از بدی‌های ما درگذر.

﴿۴۵۹۰﴾ گناهان و خطاهایمان را ببخش.

﴿۴۵۹۱﴾ گناهان و خطاهایمان را بیامرز.

﴿۴۵۹۲﴾ خطاهایمان و آنچه که به عمد مرتکب شدیم و آن گناهی که در پنهان و آشکار

انجام دادیم و هر آنچه را که تو از ما به آن‌ها آگاه‌تری، بیامرز.

﴿الإثم، الوزر، الحوبة، الخطأ، الخطيئة، المحرمات و...﴾

﴿٤٥٩٣﴾ اغْفِرْ لِي خَطَايَايَ وَ عَمْدِي وَ جَدِي وَ هَزْلِي وَ إِسْرَافِي عَلَى نَفْسِي؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣١٦

﴿٤٥٩٤﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اغْفِرْ لِي خَطِيئَتِي؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ١٠١

﴿٤٥٩٥﴾ اغْفِرْ لِي كُلَّ نَقْصٍ وَ كُلَّ تَقْصِيرٍ وَ إِسَاءَةٍ وَ كُلَّ تَفْرِيطٍ وَ كُلَّ جَهْلٍ وَ كُلَّ عَمْدٍ وَ كُلَّ خَطَاٍ دَخَلَ عَلَيَّ فِي شَهْرِي هَذَا وَ فِي صَوْمِي لَهُ وَ فِي فَرَضِكِ عَلَيَّ وَ هَبْهُ لِي وَ تَصَدَّقْ بِهِ عَلَيَّ وَ تَجَاوَزْ لِي عَنْهُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٠٦

﴿٤٥٩٦﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ إِنِّي أَثْنِي عَلَيْكَ بِمَعُونَتِكَ عَلَى مَا نَلْتُ بِهِ الثَّنَاءَ عَلَيْكَ وَ أَقْرُ لَكَ عَلَى نَفْسِي بِمَا أَنْتَ أَهْلُهُ وَ الْمُسْتَوْجِبُ لَهُ فِي قَدْرِ فَسَادِ نِيَّتِي وَ ضَعْفِ يَقِينِي اللَّهُمَّ نِعْمَ الْإِلَهِ أَنْتَ وَ نِعْمَ الرَّبُّ أَنْتَ وَ بَسَّ الْمَرْبُوبُ أَنَا وَ نِعْمَ الْمَوْلَى أَنْتَ وَ بَسَّ الْعَبْدُ أَنَا وَ نِعْمَ الْمَالِكُ أَنْتَ وَ بَسَّ الْمَمْلُوكُ أَنَا فَكَمْ قَدْ أَذْنَبْتُ فَعَفَوْتَ عَنْ ذَنْبِي وَ كَمْ قَدْ تَعَمَّدْتُ فَتَجَاوَزْتَ وَ كَمْ قَدْ عَثَرْتُ فَأَقْلَنْتَنِي عَثْرَتِي وَ لَمْ تَأْخُذْنِي عَلَى غَرَّتِي فَأَنَا ظَالِمٌ لِنَفْسِي الْمُقَرُّ لَذَنْبِي الْمُعْتَرِفُ بِخَطِيئَتِي فَيَا غَافِرَ الذُّنُوبِ اسْتَغْفِرُكَ لَذَنْبِي وَ اسْتَغْفِرُكَ لِعَثْرَتِي فَأَحْسِنْ إِجَابَتِي فَإِنَّكَ أَهْلُ الْإِجَابَةِ وَ أَهْلُ التَّقْوَى وَ أَهْلُ الْمَغْفِرَةِ . اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ قَوَى بَدَنِي عَلَيْهِ بِعَافِيَتِكَ أَوْ نَالَتُهُ قُدْرَتِي بِفَضْلِ نِعْمَتِكَ أَوْ بَسَطْتَ إِلَيْهِ يَدِي بِتَوْسِعَةِ رِزْقِكَ وَ اخْتَجَبْتَ فِيهِ مِنَ النَّاسِ بِسِتْرِكَ وَ اتَّكَلْتُ فِيهِ عِنْدَ خَوْفِي مِنْهُ عَلَى أَنَا تَكِ وَ وَثَّقْتَ مِنْ سَطَوَتِكَ عَلَى فِيهِ بِحِلْمِكَ وَ عَوَّلْتُ فِيهِ عَلَى كَرَمِ عَفْوِكَ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ اغْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٤٥٩٧﴾ اللَّهُمَّ ارْحَمْ بِهِمْ عَثْرَتِي وَ اغْفِرْ بِشَفَاعَتِهِمْ خَطِيئَتِي؛ مستدرک الوسائل، ج ٩، ص ٣٥٤

﴿٤٥٩٨﴾ داود عليه السلام: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِلْخَاطِئِينَ؛ بحار الأنوار، ج ١٤، ص ١٧

﴿٤٥٩٩﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي خَطَايَايَ وَ عَمْدِي وَ جَهْلِي وَ هَزْلِي وَ جَدِي؛

بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٣٩٣

﴿٤٦٠٠﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي خَطِيئَتِي وَ إِسْرَافِي فِي أَمْرِي كُلِّهِ وَ مَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ

مَنِّي؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٣٩٣

﴿٤٦٠١﴾ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي فَإِنِّي مُقَرُّ بِذَنْبِي مُعْتَرِفُ بِخَطِيئَتِي وَ هَذِهِ يَدِي وَ نَاصِيَتِي اسْتَكَينُ

بِالْفَقْرِ مَنِّي؛ بحار الأنوار، ج ٩٨، ص ٢١٣

﴿٤٦٠٢﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي كُلَّ ذَنْبٍ أَذْنَبْتُهُ وَ كُلَّ خَطِيئَةٍ أَخْطَأْتُهَا؛

المصباح للكفعمي، ص ٥٥٥

﴿گناه، گناه سنگین، معصیت، خطا، حرام‌ها و...﴾

﴿۴۵۹۳﴾ خطا و عمد و جدی و شوخی و اسراف بر نفسم را بیامرز.

﴿۴۵۹۴﴾ خطایم را بیامرز.

﴿۴۵۹۵﴾ تمامی کمبودها و همه‌ی کاستی‌ها و بدی و کوتاهی و نادانی و گناه عمدی و هر خطایی را که در این ماه و در روزه و دیگر واجباتم رخ داده بیامرز و به عنوان صدقه به من ببخش و از آن بگذر.

﴿۴۵۹۶﴾ خدایا؛ من به خاطر یاری‌ات بر انجام ثنا، تو را می‌ستایم و به شایستگی تو و نیت بد خودم و سستی یقینم اقرار می‌کنم. خدایا؛ تو چه خدا و پروردگار خوبی هستی و من چه پرورش‌یافته‌ی بدی، تو چه مولای خوبی و من چه بنده‌ی بدی هستم و چه مالک خوبی هستی و چه مملوک بدی هستم. چه بسیار گناه که کردم و تو بخشیدی و چه بسیار خطاهای عمدی که انجام دادم و تو گذشتی و چه بسیار لغزیدم و تو درگذشتی درحالی‌که فریب‌خورده بودم مرا مؤاخذه نکردی، پس منم ظالم بر خودم و اقرارکننده به گناهم و معترف به خطایم. پس ای آمرزنده‌ی گناهان؛ از تو برای گناهان و لغزش‌هایم پوزش می‌خواهم. نیک اجابت کن که تو اهل اجابت و تقوا و آمرزشی. خداوندا؛ در هر گناهی که با عافیت تو بدنم در آن قوی شد یا به فضل نعمت تو به انجام آن توانا شدم یا با وسعت روزی تو دست به‌سوی آن دراز کردم و با پوشش تو از مردم پوشیده شدم و هنگام ترسم از آن با صبر به تو تکیه کردم و هنگام عذابت در آن به حلمت امیدوار شدم و به عفو کریمانه‌ات اعتماد کردم، پس بر محمد و خاندانش درود فرست و گناهانم را بیامرز؛ ای بهترین آمرزندگان.

﴿۴۵۹۷﴾ خداوندا؛ به حق ایشان بر اشکم رحم کن، و به شفاعت ایشان خطاهایم را بیامرز.

﴿۴۵۹۸﴾ خدایا؛ خطاکاران را بیامرز.

﴿۴۵۹۹﴾ خدایا؛ خطاهایم را و آنچه از روی عمد و یا جهل انجام داده‌ام و آنچه را که به شوخی یا جدی مرتکب شده‌ام، بیامرز.

﴿۴۶۰۰﴾ خدایا؛ هر خطا و هر اسرافی را که در عمل من هست و هر آنچه را که تو بدان داناتر از من هستی، همه را بیامرز.

﴿۴۶۰۱﴾ بار خدایا؛ مرا بیامرز. به گناه خود اقرار می‌کنم و به خطای خویش معترفم و خود را به پیشگاه تو تسلیم کرده‌ام تا به فقر و بیچارگی من رحم کنی.

﴿۴۶۰۲﴾ خدایا؛ هر گناهی را که مرتکب شده‌ام و هر خطایی که از من سر زده است،

بیامرز.

﴿الإثم، الوزر، الخوبة، الخطأ، الخطيئة، المحرمات و...﴾

﴿٤٦٠٣﴾ الرسول ﷺ: اللَّهُمَّ إِنَّ خَطِيئَتِي أَعْظَمُ مِنَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمِنْ كُرْسِيِّكَ الْوَاسِعِ وَعَرْشِكَ الْعَظِيمِ فَلْيْتَ شِعْرِي تَغْفِرْ خَطِيئَتِي أَمْ تَفْضَحْنِي بِهَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ؛ الأما لي للصدوق، ص ٤٥
﴿٤٦٠٤﴾ السَّجَاد ﷺ: اللَّهُمَّ إِنَّا نَسْأَلُكَ بِكُلِّ دَعْوَةٍ تَوَسَّلَ بِهَا إِلَيْكَ رَاجٍ بَلَّغْتَهُ أَمَلَهُ أَوْ مُذْنِبٌ خَاطِئٌ غَفَرْتَ لَهُ؛ إقبال الأعمال، ص ٢٤٥

﴿٤٦٠٥﴾ السَّجَاد ﷺ: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ أَنْ تَغْفِرَ لِي خَطِيئَتِي وَمَا قَدَّمْتُ وَ [وَمَا] أَخَّرْتُ وَمَا أَعْلَنْتُ وَمَا أَسْرَرْتُ؛ إقبال الأعمال، ص ٢٣٢

﴿٤٦٠٦﴾ الصادق ﷺ: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِحَقِّ ابْنِي الْحُسَيْنِ أَنْ تَغْفِرَ لِصَلْصَائِلِ خَطِيئَتِهِ وَ تَجْبُرَ كَسْرَ جَنَاحِهِ وَ تَرُدَّهُ إِلَى مَقَامِهِ مَعَ الْمَلَائِكَةِ الْمُقَرَّبِينَ فَتَقْبَلَ اللَّهُ تَعَالَى مِنَ النَّبِيِّ ﷺ مَا أَقْسَمَ بِهِ عَلَيْهِ وَ غَفَرَ لِصَلْصَائِلِ خَطِيئَتِهِ وَ جَبَرَ كَسْرَ جَنَاحِهِ وَ رَدَّهُ إِلَى مَقَامِهِ مَعَ الْمَلَائِكَةِ الْمُقَرَّبِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٤٣، ص ٢٥٨

﴿٤٦٠٧﴾ الرسول ﷺ: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ حِلْمِكَ لِجَهْلِي وَمِنْ فَضْلِكَ لِفَاقَتِي وَمِنْ مَغْفِرَتِكَ لِخَطَايَايَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ٣٢٣

﴿٤٦٠٨﴾ الصادق ﷺ: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ وَأَنْتَ الْمَسْئُولُ الْمَحْمُودُ وَأَنْتَ الْمَعْبُودُ الْمَنَّانُ ذُو الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ أَنْ تَغْفِرَ لِي ذُنُوبِي كُلَّهَا صَغِيرَهَا وَ كَبِيرَهَا عَمْدَهَا وَ خَطَايَاهَا مَا حَفِظْتُهُ عَلَى وَ نَسِيتُهُ أَنَا مِنْ نَفْسِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ١٧٤

﴿٤٦٠٩﴾ امير المؤمنين ﷺ: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ جَرَى بِهِ عِلْمُكَ فِيَّ وَ عَلَىَّ إِلَى آخِرِ عُمْرِي بِجَمِيعِ ذُنُوبِي لِأَوَّلِهَا وَ آخِرِهَا وَ عَمْدِهَا وَ خَطَايَاهَا وَ قَلِيلِهَا وَ كَثِيرِهَا وَ دَفِيقِهَا وَ جَلِيلِهَا وَ قَدِيمِهَا وَ حَدِيثِهَا وَ سِرِّهَا وَ عَلَانِيَتِهَا وَ جَمِيعِ مَا أَنَا مُذْنِبُهُ وَ أَتُوبُ إِلَيْكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٥

﴿٤٦١٠﴾ امير المؤمنين ﷺ: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ عَلِمْتُهُ أَوْ جَهِلْتُهُ ذَكَرْتُهُ أَوْ نَسِيتُهُ أَخْطَأْتُهُ أَوْ تَعَمَّدْتُهُ هُوَ مِمَّا لَا أَشْكُ أَنَّ نَفْسِي مُرْتَهَنَةٌ بِهِ وَ إِنْ كُنْتُ أَنْسِيْتُهُ وَ غَفَلْتُ عَنْهُ؛ بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ١٠١

﴿٤٦١١﴾ امير المؤمنين ﷺ: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ وَ كُلِّ خَطِيئَةٍ ثَبْتُ إِلَيْكَ مِنْهُ ثُمَّ عُدْتُ فِيهِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٢٣٣

﴿٤٦١٢﴾ الصادق ﷺ: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ وَ أَتُوبُ إِلَيْكَ مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ ثَبْتُ إِلَيْكَ مِنْهُ ثُمَّ عُدْتُ فِيهِ وَ مِمَّا ضَيَّعْتُ مِنْ فَرَائِضِكَ وَ آدَاءِ حَقِّكَ مِنَ الصَّلَاةِ وَ الزَّكَاةِ وَ الصَّيَامِ وَ الْجِهَادِ وَ

﴿گناه، گناه سنگین، معصیت، خطا، حرام‌ها و...﴾

﴿۴۶۰۳﴾ خدایا؛ خطایم بزرگ‌تر از آسمان‌ها و زمین و کرسی و عرش عظیم است. کاش می‌دانستم خطایم را می‌آموزی یا روز قیامت مرا رسوا می‌کنی.

﴿۴۶۰۴﴾ خدایا؛ از تو به حقّ دعایی درخواست می‌کنم که آرزومند به‌وسیله‌ی آن به تو توسّل جسته و تو او را به آرزویش رسانده‌ای، و گناهکار خطاپیشه، تو را به آن خوانده، و تو او را آمرزیده‌ای.

﴿۴۶۰۵﴾ خداوند؛ گناهان گذشته و آینده و آشکار و پنهانم را ببامرز.

﴿۴۶۰۶﴾ پروردگارا؛ من تو را به حقّ این فرزندم، حسین علیه السلام قسم می‌دهم که از خطای صلصائیل درگذری و پر و بالش را به او عطا کنی و او را به مقام خودش، در میان ملائکه‌ی مقربّ بازگردانی. خدای مهربان دعای حضرت رسول صلی الله علیه و آله را اجابت کرد و صلصائیل را بخشید و پر و بالش را به او عطا کرد و او را در میان ملائکه‌ی مقربّ، به مقامی که داشت بازگردانید.

﴿۴۶۰۷﴾ خداوند؛ از تو بردباری‌ات را نسبت به نادانی‌ام و زیادی بخشش را جهت درویشی و نداری‌ام و آمرزش را برای گناهانم، خواهانم.

﴿۴۶۰۸﴾ خداوند؛ تو مورد درخواست قرار داری و مورد ستایشی، تو مورد پرستشی و دهنده‌ی نعمت، صاحب جلالت و عظمت و اکرام، از تو می‌خواهم که همه‌ی گناهان مرا؛ کهنه و تازه‌اش و بزرگ و کوچکش را، نهان و آشکارش را، و تمام آنچه که از من ثبت کرده‌ای و خودم آن‌ها را فراموش کرده‌ام، ببامرزی.

﴿۴۶۰۹﴾ خدایا؛ تا پایان عمرم برای تمامی گناهانی که علم تو به آن احاطه دارد، آمرزش می‌خواهم، برای همه‌ی گناهانم، عمدی و سهوی‌اش، کم و زیادش، خرد و کلانش، کهنه و جدیدش، پنهان و آشکارش؛ برای همه‌ی آن گناهانی که از من سر زده، به درگاهت توبه می‌کنم. ﴿۴۶۱۰﴾ خدایا، از هر گناهی که به آن آگاه یا نادان بودم؛ آن را به یاد آوردم یا فراموش کردم، به عمدا یا سهوا، آن را مرتکب شدم و شک ندارم که جان من در گرو آن است، هرچند که آن را فراموش کرده باشم و از آن غفلت ورزیده باشم؛ از تو آمرزش می‌خواهم.

﴿۴۶۱۱﴾ خداوند؛ از گناهی که از آن توبه کرده و باز به آن بازگشته‌ام، استغفار می‌کنم.

﴿۴۶۱۲﴾ خداوند؛ از تمامی گناهان از جمله: واجباتی که ضایع کردم، و آنچه را که حقّ تو بوده، ادا نکرده‌ام، از نماز و زکات و روزه و جهاد و حجّ و عمره و وضوی کامل و غسل جنابت و بیداری شب و سحرخیزی و ذکر فراوان و کفّاره‌ی قسم و بازگشت از گناهان و روی گردانی از هر چیزی که باعث کوتاهی من از اجرای امر واجب یا مستحبّی بوده باشد، که توبه کرده بودم ولی

﴿الإثم، الوزر، الخوبة، الخطأ، الخطيئة، المحرمات و...﴾

الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ أَوْ إِسْبَاغَ الْوُضُوءِ وَالْعُسْلَ مِنَ الْجَنَابَةِ وَقِيَامَ اللَّيْلِ وَكَثْرَةَ الذِّكْرِ وَكَفَّارَةَ الْيَمِينِ
وَالِاسْتِرْجَاعِ فِي الْمَعْصِيَةِ وَالصُّدُودِ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ قَصَّرْتُ فِيهِ مِنْ فَرِيضَةٍ أَوْ سُنَّةٍ فَإِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ
وَأَتُوبُ إِلَيْكَ مِنْهُ وَمِمَّا رَكِبْتُ مِنَ الْكِبَائِرِ وَآتَيْتُ مِنَ الْمَعَاصِي وَعَمِلْتُ مِنَ الذُّنُوبِ وَ
اجْتَرَحْتُ مِنَ السَّيِّئَاتِ وَأَصَبْتُ مِنَ الشَّهَوَاتِ وَبَاشَرْتُ مِنَ الْخَطَايَا مِمَّا عَمِلْتُهُ مِنْ ذَلِكَ عَمْدًا
أَوْ خَطَأً سِرًّا أَوْ عَلَانِيَةً فَإِنِّي أَتُوبُ إِلَيْكَ مِنْهُ وَمِنْ سَفْكِ الدَّمِّ وَغُشُوقِ الْوَالِدَيْنِ وَقَطِيعَةِ
الرَّحِمِ وَالْفِرَارِ مِنَ الرَّحْفِ وَقَذْفِ الْمُحْصَنَاتِ وَأَكْلِ أَمْوَالِ الْيَتَامَى ظُلْمًا وَشَهَادَةِ الزُّورِ وَ
كِتْمَانِ الشَّهَادَةِ وَأَنْ أَشْتَرِيَ بَعْدَكَ فِي نَفْسِي ثَمَنًا قَلِيلًا وَأَكُلِ الرِّبَا وَالْغُلُولَ وَالسُّخْتِ وَ
السَّخْرِ وَالْاِكْتِهَانِ وَالطَّيْرَةِ وَالشَّرْكِ وَالرِّيَاءِ وَالسَّرْقَةِ وَشُرْبِ الْخَمْرِ وَنَقْصِ الْمِكْيَالِ وَبَحْسِ
الْمِيزَانِ وَالشَّقَاقِ وَالنَّفَاقِ وَنَقْضِ الْعَهْدِ وَالْفَرِيَةِ وَالْخِيَانَةِ وَالْغَدْرِ وَإِخْفَارِ الدِّمَةِ وَالْحَلْفِ وَ
الْغِيْبَةِ وَالنَّمِيمَةِ وَالْبُهْتَانِ وَالْهَمْزِ وَاللَّمْزِ وَالتَّنَابُزِ بِالْأَلْقَابِ وَأَذَى الْجَارِ وَدُخُولِ بَيْتٍ بَغَيْرِ إِذْنٍ
وَالْفُخْرِ وَالْكَبْرِ وَالْإِشْرَاقِ وَالْإِصْرَارِ وَالِاسْتِكْبَارِ وَالْمَشْيِ فِي الْأَرْضِ مَرَحًا وَالْجَوْرِ فِي
الْحُكْمِ وَالْإِعْتِدَاءِ فِي الْغَضَبِ وَرُكُوبِ الْحِمِيَّةِ وَتَعْصُدِ الظَّالِمِ وَعَوْنِ عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدُوَانِ وَقَلَّةِ
الْعَدَدِ فِي الْأَهْلِ وَالْمَالِ وَالْوَلَدِ وَرُكُوبِ الظَّنِّ وَاتِّبَاعِ الْهَوَى وَالْعَمَلِ بِالشَّهْوَةِ وَالْأَمْرِ بِالْمُنْكَرِ وَ
النَّهْيِ عَنِ الْمَعْرُوفِ وَفَسَادِ فِي الْأَرْضِ وَجُحُودِ الْحَقِّ وَالْإِدْنَاءِ إِلَى الْحُكَامِ بَغَيْرِ حَقٍّ وَالْمَكْرِ وَ
الْخَدِيعَةِ وَالْبُخْلِ وَقَوْلِ فِيمَا لَا أَعْلَمُ وَأَكْلِ الْمَيْتَةِ وَالدَّمِّ وَلَحْمِ الْخِنْزِيرِ وَمَا أَهْلٌ لَغَيْرِ اللَّهِ بِهِ
وَالْحَسَدِ وَالْبَغْيِ وَالِدُّعَاءِ إِلَى الْفَاحِشَةِ وَالتَّمَنَّى بِمَا فَضَّلَ اللَّهُ وَالْإِعْجَابَ بِالنَّفْسِ وَالْمَنِّ
بِالْعَطِيَّةِ وَالِارْتِكَابِ إِلَى الظُّلْمِ وَجُحُودِ الْفُرْقَانِ وَقَهْرِ الْيَتِيمِ وَانْتِهَارِ السَّائِلِ وَالْحِنْثِ فِي
الْأَيْمَانِ وَكُلِّ يَمِينٍ كَاذِبَةٍ فَاجِرَةٍ وَظُلْمِ أَحَدٍ مِنْ خَلْقِكَ فِي أَمْوَالِهِمْ وَأَشْعَارِهِمْ وَأَبْشَارِهِمْ وَ
أَعْرَاضِهِمْ وَمَا رَأَهُ بَصَرِي وَسَمِعَهُ سَمْعِي وَنَطَقَ بِهِ لِسَانِي وَبَسَطْتُ إِلَيْهِ يَدِي وَنَقَلْتُ إِلَيْهِ قَدَمِي
وَبَاشَرَهُ جِلْدِي وَحَدَّثْتُ بِهِ نَفْسِي مِمَّا هُوَ لَكَ مَعْصِيَةٌ وَكُلِّ يَمِينٍ زُورٍ وَمِنْ كُلِّ فَاكِحَةٍ وَ
ذَنْبٍ وَخَطِيئَةٍ عَمِلْتُهَا فِي سَوَادِ اللَّيْلِ وَبَيَاضِ النَّهَارِ فِي مَلَأٍ أَوْ خَلَاءٍ مِمَّا عَلِمْتُهُ أَوْ لَمْ أَعْلَمْهُ
ذَكَرْتُهُ أَوْ لَمْ أَذْكُرْهُ سَمِعْتُهُ أَوْ لَمْ أَسْمَعْهُ عَصَيْتُكَ فِيهِ رَبِّي طَرْفَةً عَيْنٍ وَفِيمَا سِوَاهَا مِنْ حِلٍّ أَوْ
حَرَامٍ تَعَدَّيْتُ فِيهِ أَوْ قَصَّرْتُ عَنْهُ مِنْذُ يَوْمٍ خَلَقَنِي إِلَى يَوْمٍ جَلَسْتُ مَجْلِسِي هَذَا فَإِنِّي أَتُوبُ إِلَيْكَ
منه؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٣٢٨

﴿گناه، گناه سنگین، معصیت، خطا، حرام‌ها و...﴾

دوباره به آن‌ها بازگشتم، از تو طلب آمرزش می‌کنم، و به‌سوی تو بازمی‌گردم. خدایا؛ من از تو طلب آمرزش می‌کنم و به‌سوی تو بازمی‌گردم از آنچه که از گناهان کبیره مرتکب شده‌ام، از نافرمانی‌ها و اقدام به گناهان، انجام زشتی‌ها، پیروی کردن از هوای نفس، انجام خطا، عمداً یا سهواً، پنهانی یا آشکارا من از آن‌ها به‌سوی تو، بازمی‌گردم؛ و نیز از خونریزی و عاق‌والدین و قطع رحم و فرار کردن از جنگ و تهمت به زنان پاکدامن، و خوردن مال یتیم به زور و گواهی و شهادت دروغ، و پوشاندن حقیقت در شهادت، و آنکه پیمان میان خودم و تو را به قیمت ناچیزی فروختم. و خوردن مال ربا، و خیانت، و مال نامشروع، و سحر و جادو و کهنات، نادانی و فال بد و شرک و ریا و دزدی و شرب خمر و کم‌فروشی و تفرقه‌افکنی و نفاق و پیمان‌شکنی و افترا و خیانت و حيله در عهد و پیمان و سوگند و غیبت و سخن‌چینی و تهمت و عیب‌جویی و خرده‌گیری و گذاشتن نام‌های بد بر مردم، و اذیت همسایه و ورود بدون اجازه به خانه‌ی مردم، و فخرفروشی و تکبر و شرک و اصرار بر گناه و تکبر؛ و با تفاخر و سرمستی در زمین راه‌رفتن، و به ناحق حکم کردن و زیاده‌روی در خشم و حمایت بیجا و یاری ظالم و کمک‌رساندن بر ارتکاب گناه، و دشمنی، و کمی نفرت خانواده و مال و فرزند، و بدگمانی و تبعیت از هوای نفس و عمل براساس شهوات و امر کردن به منکرات و نهی از خوبی‌ها و فساد بر روی زمین، و دشمنی با حق، و پیروی و یاری حاکمان در مسیر غیر حق، و مکر و خدعه و بخل و خست و حرف‌زدن درباره‌ی آنچه که به آن علمی ندارم و خوردن گوشت مردار و خون و گوشت خوک و آنچه که برای غیر خدا ذبح شده باشد و حسدورزیدن و سرکشی و دعوت به‌سوی فحشا و آرزوی آنچه فضل خداست، و خودپسندی و منت گذاشتن بر بخشش، و ارتکاب ظلم، و انکار تمیزدهنده‌ی حق و باطل، و ناراحت کردن یتیم، و راندن نیازمند، و سوگند دروغین برای گناه، و ظلم به یکی از مخلوقات تو در اموال ایشان یا احساساتشان یا پوستشان و آبرویاشان و آنچه که دیدگانم می‌بیند و آنچه که گوش‌هایم می‌شنوند و زبانم به آن گویاست و دستانم به‌سوی آن گشوده است و به‌سوی آن گام برداشتم و پوستم با آن در تماس شد و در خاطرم گذشت؛ از آنچه که نزد تو گناه محسوب می‌شود و نیز هر سوگند دروغ و هر زشتی و گناه و خطایی، مرتکب شدم - در سیاهی شب یا روشنی روز، در آشکار و پنهان - یا آنچه می‌دانم و به یاد می‌آورم یا از یاد برده باشم؛ شنیده باشم یا نشنیده باشم، اگر به اندازه‌ی چشم برهم‌زدنی و یا کمتر از آن، در حلال یا حرامی از حدود آن تجاوز و یا قصور کرده باشم از روزی که مرا آفریدی تا امروز از همه‌ی آن‌ها توبه می‌کنم و به‌سوی تو باز می‌گردم.

﴿الإثم، الوزر، الحوبة، الخطأ، الخطيئة، المحرمات و...﴾

﴿٤٦١٣﴾ اللَّهُمَّ بِكُلِّ دَعْوَةٍ تَوَسَّلَ بِهَا إِلَيْكَ رَاجٍ بَلَّغْتَهُ أَمَلَهُ وَصَارِخٍ أَغْنَتْ صَرَخَتَهُ وَمَلْهُوفٍ رَحِمْتَ لَهْفَتَهُ وَمَكْرُوبٍ رَوَّحْتَ عَنْ قَلْبِهِ وَوَجَلٍ مُرْتَاعٍ آمَنْتَ رَوْعَتَهُ وَمُحْتَاجٍ سَدَدْتَ بِفَضْلِكَ خَلَّتْهُ وَفَقِيرٍ نَفَيْتَ بَغْنَاكَ وَسَعْتَكَ فَقَرَهُ وَمُبْتَلًى أَهْدَيْتَ عَافِيَتَكَ إِلَيْهِ وَمُعَافًى أَتَمَّمْتَ نِعْمَتَكَ عَلَيْهِ وَمُذْنِبٍ خَاطِئٍ غَفَرْتَ ذَنْبَهُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٤٣٥

﴿٤٦١٤﴾ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَقُوْ ضَعْفَ الْمُخْلِصِينَ لَكَ بِالْمَحَبَّةِ الْمُشَافِعِينَ لَنَا بِالْمَوْلَاةِ الْمُتَّبِعِينَ لَنَا بِالتَّصَدِيقِ وَالْعَمَلِ الْمُؤَازِرِينَ لَنَا بِالْمُوَاسَاةِ فِينَا الْمُخِيِّينَ ذِكْرَنَا عِنْدَ اجْتِمَاعِهِمْ وَشَدِّدِ اللَّهُمَّ رُكْنَهُمْ وَسَدِّدْ لَهُمُ اللَّهُمَّ دِينَهُمُ الَّذِي ارْتَضَيْتَهُ لَهُمْ وَأَتِمِّمْ عَلَيْهِمْ نِعْمَتَكَ وَخَلِّصْهُمْ وَاسْتَخْلِصْهُمْ وَسُدِّ اللَّهُمَّ فَرْجَهُمْ وَالْمُمْ اللَّهُمَّ شَعْتَ فَاقْتِهِمْ وَاغْفِرِ اللَّهُمَّ ذُنُوبَهُمْ وَخَطَايَاهُمْ؛ بحار الأنوار، ج ٨٢، ص ٢٢٥

﴿٤٦١٥﴾ اللَّهُمَّ مَا عَمِلْتُ مِنْ عَمَلٍ عَمْدًا أَوْ خَطَأً سِرًّا أَوْ عَلَانِيَةً مِمَّا خَانَهُ سَمْعِي أَوْ عَايَنَهُ بَصَرِي أَوْ نَطَقَ بِهِ لِسَانِي أَوْ نَقَلْتُ إِلَيْهِ قَدَمِي أَوْ بَطَشْتُهُ بِيَدِي أَوْ بَاشَرْتُهُ بِجِلْدِي أَوْ جَعَلْتُهُ فِي بَطْنِي أَوْ كَسَوْتُهُ ظَهْرِي أَوْ هَوَيْتُهُ بِنَفْسِي أَوْ شَرِبْتُهُ قَلْبِي فِيمَا هُوَ لَكَ مَعْصِيَةٌ وَعَلَى مَنْ فَعَلَهُ وَزُرُّ وَمِنْ كُلِّ فَاحِشَةٍ أَوْ ذَنْبٍ أَوْ خَطِيئَةٍ عَمَلْتُهَا فِي سَوَادٍ لَيْلٍ أَوْ بَيَاضٍ نَهَارٍ فِي خَلٍّ أَوْ مَلَأٍ عِلْمْتُهُ أَوْ لَمْ أَعْلَمْهُ ذَكَرْتُهُ أَوْ نَسِيتُهُ عَصِيَّتِكَ فِيهِ طَرَفَةٌ عَيْنٍ فِي حِلٍّ أَوْ حَرَمٍ أَوْ قَصَدْتُ فِيهِ مُدَّ يَوْمٍ خَلَقْتَنِي إِلَى أَنْ وَقَفْتُ مَوْقِفِي هَذَا فَإِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ لَهُ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ مِنْهُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٨٤

﴿٤٦١٦﴾ الرسول ﷺ: اللَّهُمَّ مَا فَعَلْتُ فِي حَاجَتِي إِنْ كُنْتُ اسْتَجَبْتَ دُعَائِي وَغَفَرْتَ خَطِيئَتِي فَأَوْحِ إِلَى نَبِيِّكَ وَإِنْ لَمْ تَسْتَجِبْ لِي دُعَائِي وَلَمْ تَغْفِرْ لِي خَطِيئَتِي وَارْدَتْ عِقُوبَتِي فَعَجِّلْ بِنَارٍ تُحْرِقُنِي أَوْ عِقُوبَةٍ فِي الدُّنْيَا تُهْلِكُنِي وَخَلِّصْنِي مِنْ فَضِيحَةِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ؛ بحار الأنوار، ج ٦، ص ٢٥

﴿٤٦١٧﴾ امير المؤمنين عليه السلام: الْمُؤْمِنُ بَيْنَ نِعْمَةٍ وَخَطِيئَةٍ لَا يُصْلِحُهُمَا إِلَّا الشُّكْرُ وَالِاسْتِغْفَارُ؛

مستدرک الوسائل، ج ١٢، ص ١٢٢

﴿٤٦١٨﴾ امير المؤمنين عليه السلام: النَّدَمُ عَلَى الْخَطِيئَةِ اسْتِغْفَارٌ؛ مستدرک الوسائل، ج ١٢، ص ١١٨

﴿٤٦١٩﴾ السَّجَادِ عليه السلام: إِلَهِي إِنْ كَانَ النَّدَمُ عَلَى الذَّنْبِ تَوْبَةً فَإِنِّي وَعِزَّتِكَ مِنَ النَّادِمِينَ وَإِنْ كَانَ الْاسْتِغْفَارُ مِنَ الْخَطِيئَةِ حِطَّةً فَإِنِّي لَكَ مِنَ الْمُسْتَغْفِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ١٤٢

﴿گناه، گناه سنگین، معصیت، خطا، حرام‌ها و...﴾

﴿۴۶۱۳﴾ خدایا؛ از تو به آن دعا‌هایی که هر امیدواری با آن به تو توسّل بسته و تو او را به آرزویش رسانده‌ای، و هر فریادکننده‌ای را یاری کرده‌ای، و هر غمگینی را مورد رحمت قرار داده‌ای، و هر اندوهگینی را شاد کرده‌ای، و قلب هر ترسانی را مطمئن کردی، و نیاز هر نیازمندی را برطرف کردی، و فقر هر فقیری را به توانگری و غنای خود از او دور کردی، و به هر گرفتاری عافیت هدیه کردی، و نعمت هر صاحب عافیتی را بر او تمام کردی، و گناه هر گناهکاری را به آن بخشیدی، درخواست می‌کنم.

﴿۴۶۱۴﴾ بار خدایا؛ بر محمّد و خاندانش درود فرست و ناتوانی خالص‌شدگانت را به قوّت تبدیل کن؛ آنان که با دوستی از ما پیروی می‌کنند، با تصدیق و عمل راه ما را می‌روند، با بذل مال، پشت ما را محکم می‌کنند، در اجتماعاتشان یاد ما را زنده می‌کنند. خداوندا؛ قوّت ایشان را سخت، دین ایشان را که تو آن را پسندیده‌ای محکم، و نعمت خود را بر ایشان تمام کن؛ ایشان را خلاص و آزاد کن. خدایا، نیازشان را برطرف کن و پراکندگی‌شان را جمع و گناهان و خطاهایشان را بیامرز.

﴿۴۶۱۵﴾ خداوندا؛ آنچه انجام دادم؛ عمدی یا سهوی، پنهان یا آشکار، خیانت‌هایی که با گوش و چشم و زبان و دست و پا و پوست مرتکب شدم، یا آنچه در شکم جای دادم، یا آنچه پوشیدم، یا آنچه بدان میل کردم یا دلم هوای آن کرد، که نافرمانی تو بود و بر انجام‌دهنده‌ی آن گناه نوشته می‌شد، و از هر عمل زشت، گناه یا خطایی که در تاریکی شب یا روشنایی روز، در خلوت یا آشکار مرتکب شدم، و یا گناهایی که الآن بر آن آگاهی ندارم چه به یاد داشته یا فراموش کرده‌ام و نافرمانی‌هایی که حتّی لحظه‌ای در حالت احرام یا غیر آن مرتکب شده‌ام؛ یا از آغاز خلقتم تا امروز قصد انجام آن را داشته‌ام؛ از تو طلب آمرزش کرده و توبه می‌کنم.

﴿۴۶۱۶﴾ پروردگارا؛ با خواسته‌ی من چه خواهی کرد؟ اگر دعای مرا پذیرفته و گناهم را آمرزیده‌ای، به پیامبرت وحی کن؛ و اگر نپذیرفته‌ای و مرا عقوبت خواهی فرمود، هم‌اکنون آتشی بفرست که در این دنیا مرا با آن بسوزانی یا عقوبت دیگری که مرا با آن هلاک و نابود کنی و از رسوایی روز رستاخیز رهایم سازی.

﴿۴۶۱۷﴾ مؤمن در میان نعمت و خطاست؛ و امر او در میان آن دو اصلاح نمی‌شود مگر با شکرگزاری و طلب آمرزش.

﴿۴۶۱۸﴾ پشیمانی از خطا، همان استغفار است.

﴿۴۶۱۹﴾ خداوندا؛ اگر ندامت و پشیمانی از گناه توبه است، قسم به عزّت تو که من از پشیمانانم و اگر استغفار و طلب آمرزش از خطاها، موجب ریزش گناهان است، پس من از استغفارکنندگان هستم.

﴿الإثم، الوزر، الخوبة، الخطأ، الخطيئة، المحرمات و...﴾

﴿٤٦٢٠﴾ إلهي قد جاءك العبدُ الخاطيُ فزِعاً مُشْفِقاً وَ رَفَعَ إِلَيْكَ طَرْفَهُ حَذِراً رَاجِئاً وَ فَاضَتْ عِبْرَتُهُ مُسْتَغْفِراً نَادِماً؛ بحار الأنوار، ج ٩٧، ص ٤٤٣

﴿٤٦٢١﴾ الرسول ﷺ: إِنَّ أَتَيْتَنِي بِقَرَارِ الْأَرْضِ خَطِيئَةً أَتَيْتَكَ بِقَرَارِهَا مَغْفُورَةً مَا لَمْ تُشْرِكْ بِي وَإِنْ أَخْطَأْتَ حَتَّى بَلَغَ خَطَايَاكَ عَنَانَ السَّمَاءِ ثُمَّ اسْتَغْفَرْتَنِي غَفَرْتُ لَكَ؛ الدعوات، ص ٣١

﴿٤٦٢٢﴾ الرسول ﷺ: إِنَّ أَخْطَأْتَ حَتَّى بَلَغَ خَطَايَاكَ عَنَانَ السَّمَاءِ ثُمَّ اسْتَغْفَرْتَنِي غَفَرْتُ لَكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٠، ص ٢٨٣

﴿٤٦٢٣﴾ الرسول ﷺ: إِنَّ آدَمَ لَمَّا أَصَابَ الْخَطِيئَةَ كَانَتْ تَوْبَتُهُ أَنْ قَالَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ لَمَّا غَفَرْتَ لِي فَغَفَرَهَا لَهُ؛ وسائل الشيعة، ج ٧، ص ١٠٠

﴿٤٦٢٤﴾ الباقر ﷺ: إِنَّ أَنَسًا مِنْ رَهْطِ بُشَيْرِ الْأَذْنَيْنِ قَالُوا انْطَلِقُوا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ نَكَلْمُهُ فِي صَاحِبِنَا وَ نُعْذِرُهُ فَإِنَّ صَاحِبَنَا بَرِيءٌ فَلَمَّا أَنْزَلَ اللَّهُ يُسْتَخْفُونَ مِنَ النَّاسِ وَ لَا يُسْتَخْفُونَ مِنَ اللَّهِ وَ هُوَ مَعَهُمْ إِلَى قَوْلِهِ وَ كَيْلًا فَأَقْبَلَتْ رَهْطُ بُشَيْرٍ فَقَالُوا يَا بُشَيْرُ اسْتَغْفِرِ اللَّهَ وَ تُبْ مِنَ الذَّنْبِ فَقَالَ وَ الَّذِي أَخْلَفَ بِهِ مَا سَرَقَهَا إِلَّا لِبَيْدٍ فَتَزَلَّتْ وَ مَنْ يَكْسِبُ خَطِيئَةً أَوْ إِثْمًا ثُمَّ يَرْمِ بِهِ بَرِيئًا فَقَدْ احْتَمَلَ بُهْتَانًا وَ إِثْمًا مُبِينًا ثُمَّ إِنَّ بُشَيْرًا كَفَرَ وَ لَحِقَ بِمَكَّةَ؛ بحار الأنوار، ج ١٧، ص ٧٩

﴿٤٦٢٥﴾ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ عَلَى آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تَجْعَلَنِي مِنَ التَّوَّابِينَ الْمُتَطَهِّرِينَ وَ تَغْفِرَ لِي خَطِيئَتِي يَوْمَ الدِّينِ وَ تَغْفِرَ لَوَالِدِي كَمَا رَبَّيَانِي صَغِيرًا وَ عَلَّمَانِي كِتَابَكَ وَ سُنَّةَ نَبِيِّكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٣١٧

﴿٤٦٢٦﴾ الرسول ﷺ: إِنَّ صَاحِبَ الشَّمَالِ لَيَرْفَعُ الْقَلَمَ سِتَّ سَاعَاتٍ عَنِ الْعَبْدِ الْمُسْلِمِ الْمُخْطِئِ أَوْ الْمُسِيءِ فَإِنْ نَدِمَ وَ اسْتَغْفَرَ اللَّهَ مِنْهَا أَلْقَاهَا وَ إِلَّا كَتَبَ وَاحِدَةً؛ بحار الأنوار، ج ٥، ص ٣٢١

﴿٤٦٢٧﴾ إِنَّ كُنْتَ أَخْطَأْتَ أَوْ تَعَمَّدْتَ فَإِنِّي تَائِبٌ وَ مُسْتَغْفِرٌ؛ شرح نهج البلاغة، ج ٣، ص ١٦

﴿٤٦٢٨﴾ الرسول ﷺ: إِنَّ لَمْ تَسْتَجِبْ لِي دُعَائِي وَ لَمْ تَغْفِرْ لِي خَطِيئَتِي وَ أَرَدْتَ عِقَابِي فَعَجِّلْ بِنَارِ تُحْرُقَنِي أَوْ عِقَابِي فِي الدُّنْيَا تَهْلِكُنِي وَ خَلَصْنِي مِنْ فُضِيحَةٍ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى عَلَى نَبِيِّهِ ﷺ وَ الَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً يَعْنِي الزَّانِيَ أَوْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ يَعْنِي بَارِكَابَ ذَنْبٍ أَعْظَمَ مِنَ الزَّانَا وَ نَبَشِ الْقُبُورِ وَ أَخَذِ الْأَكْفَانَ ذَكَرُوا اللَّهَ فَاسْتَغْفَرُوا لِذُنُوبِهِمْ يَقُولُ خَافُوا اللَّهَ فَعَجِّلُوا التَّوْبَةَ وَ مَنْ يَعْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا اللَّهُ يَقُولُ عَزَّ وَ جَلَّ أَتَاكَ عَبْدِي يَا مُحَمَّدُ تَائِبًا فَطَرَدْتَهُ فَإِنْ يَذْهَبْ وَ إِلَى مَنْ يَقْصِدْ وَ مَنْ يَسْأَلُ أَنْ يَعْفِرَ لَهُ ذَنْبًا غَيْرِي؛ مستدرک الوسائل، ج ١٢، ص ١٣٥

﴿گناه، گناه سنگین، معصیت، خطا، حرام‌ها و...﴾

﴿۴۶۲۰﴾ خداوند! بنده‌ی خطاکار و نالان و ترسان تو به‌سویت آمده است و دیدگانش با نگرانی و امیدواری به‌سوی تو بالا می‌نگرد؛ درحالی‌که محتاط و امیدوار است؛ اشکش جاری و با پشیمانی طالب آمرزش است.

﴿۴۶۲۱﴾ اگر به اندازه‌ی زمین گناه بیاوری به همان اندازه آمرزش می‌آورم؛ بدان شرط که به من شرک نوری؛ اگر گناهانت به ابرهای آسمان برسد آن‌گاه از من آمرزش بخواهی، تو را می‌آمرزم.

﴿۴۶۲۲﴾ اگر به اندازه‌ی خطا کنی که به کرانه‌های آسمان برسد، ولی از من آمرزش بخواهی، من تو را می‌آمرزم.

﴿۴۶۲۳﴾ وقتی آدم دچار خطا شد، توبه‌اش به این نحو بود که گفت: «خدا یا! از تو به حقّ محمد و خاندان محمد درخواست می‌کنم مرا ببخشی». پس خداوند او را بخشید.

﴿۴۶۲۴﴾ گروهی از قبیله‌ی بشیرالدین به هم گفتند که نزد رسول خدا ﷺ برویم و درباره‌ی رئیس قبیله‌مان با ایشان صحبت کنیم و او را معذور بداریم زیرا که بی‌گناه است. پس آن‌گاه خدا آیه نازل کرد: «[کارهای ناروای خود را] از مردم پنهان می‌دارند و [نمی‌توانند] از خدا پنهان دارند و او با آنان است» قبیله‌ی بشیر بازگشتند و گفتند: ای بشیر از خدا طلب آمرزش کن و از گناه بازگرد. او گفت قسم به آنکه به او قسم می‌خورم لبید آن را دزدیده است. پس آیه نازل شد: «و هرکس خطا یا گناهی مرتکب شود، سپس آن را به بی‌گناهی نسبت دهد، قطعاً بهتان و گناه آشکاری بر دوش کشیده است» سپس بشیر کافر شد و به مکّه رفت.

﴿۴۶۲۵﴾ بر محمد و خاندانش درود فرست و مرا از توبه‌کنندگان پاک و طاهر قرار ده و خطاهایم را در روز قیامت ببامرز؛ و همان‌گونه که پدر و مادرم مرا تربیت کردند و از کتاب تو و روش و سیره‌ی و سنت پیامبرت به من آموختند، آنان را ببامرز.

﴿۴۶۲۶﴾ فرشته‌ی سمت چپ از بنده‌ی مسلمان خطاکار یا گناهکار شش ساعت قلم برمی‌دارد، اگر پشیمان شد و استغفار کرد، قلم را زمین می‌گذارد و گرنه یک گناه برایش نوشته می‌شود.

﴿۴۶۲۷﴾ گرچه لغزیده‌ام یا به عمد خطا کرده‌ام توبه می‌کنم و آمرزش می‌خواهم.

﴿۴۶۲۸﴾ اگر دعایم را اجابت نکرده‌ای و اراده عذاب مرا در روز قیامت داری، پس در دنیا آتشی بفرست و مرا بسوزان و کار مرا به آخرت وامگذار. در این هنگام خداوند به پیغمبر وحی فرستاد و این آیه نازل شد: «وَالَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً»، یعنی زنا؛ «أَوْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ»، یعنی به ارتکاب گناهی که بزرگ‌تر از زناست، و آن نبش قبر و دزدیدن کفن می‌باشد. «ذَكَرُوا اللَّهَ فَاسْتَغْفَرُوا لِذُنُوبِهِمْ»، یعنی از خداوند ترسیده و زود توبه کردند، «وَمَنْ يَغْفِرِ الذُّنُوبَ إِلَّا اللَّهُ»، حضرت جبرئیل از نزد ملک جلیل، به پیغمبر نازل شد و گفت که خداوند عالم دعا می‌رساند و می‌گوید که: «بنده‌ی من نزد تو می‌آید که شفیع او شوی، از پیش خود می‌رانی پس به کجا رود؟! و به جانب که قصد کند؟! و آمرزش گناه خود را از چه کسی بخواهد؟!»

﴿الإثم، الوزر، الخوبة، الخطأ، الخطيئة، المحرمات و...﴾

﴿٤٦٢٩﴾ امير المؤمنين عليه السلام: أَنَا أَسْتَغْفِرُكَ يَا إِلَهِي وَآتُوبُ إِلَيْكَ مِنْ كُلِّ مَا خَالَفَ إِرَادَتَكَ وَأَزَالَ عَنْ مَحَبَّتِكَ تَوْبَةً مَنْ لَا يُحَدِّثُ نَفْسَهُ بِمَعْصِيَةٍ وَلَا يُضْمِرُ أَنْ يَعُودَ فِي خَطِيئَةٍ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَتُبْ عَلَيَّ إِنَّكَ أَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ؛ المصباح للكفعمي، ص ٧٦٧

﴿٤٦٣٠﴾ السَّجَّاد عليه السلام: أَنَا مِنْ أَهْلِ الذُّنُوبِ وَالْخَطَايَا فَاعْفُ لِي؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٠٨

﴿٤٦٣١﴾ أَنْتَ الَّذِي أَطْمَعُ أَنْ تَغْفِرَ لِي خَطِيئَتِي يَوْمَ الدِّينِ؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ١٧٦

﴿٤٦٣٢﴾ السَّجَّاد عليه السلام: أَنْتَ الْغَفُورُ وَأَنَا الْخَاطِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٣٨

﴿٤٦٣٣﴾ أَنْتَ غَافِرُ كُلِّ خَطِيئَةٍ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٢٣٨

﴿٤٦٣٤﴾ امير المؤمنين عليه السلام: أَنْتُمْ يَا مَعْشَرَ أُمَّةٍ مُحَمَّدٍ نَصَبَ لَكُمْ بَابَ حِطَّةٍ أَهْلُ بَيْتِ مُحَمَّدٍ عليه السلام وَأَمَرْتُمْ بِاتِّبَاعِ هُدَاهُمْ وَلِزُومِ طَرِيقَتِهِمْ لِيَغْفِرَ لَكُمْ بِذَلِكَ خَطَايَاكُمْ وَذُنُوبَكُمْ؛ بحار الأنوار، ج ٢٣، ص ١٢٢

﴿٤٦٣٥﴾ الصَّادِق عليه السلام:

بِحَقِّ أَلْقَائِ الْمَهْدِيِّ إِلَا غَفَرْتَ خَطِيئَةَ الْعَبْدِ الْمُسِيءِ

مستدرک الوسائل، ج ٥، ص ٢٣١

﴿٤٦٣٦﴾ الرُّسُول عليه السلام: تَغْفِرُ الْخَطَايَا وَتَسْتُرُ الْعُيُوبَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٣٧٤

﴿٤٦٣٧﴾ امير المؤمنين عليه السلام: تَغْفِرُ لِي جَمِيعَ مَا أَخْطَأْتُهُ كُتَابُكَ وَأَحْصَاهُ كِتَابُكَ وَمَا مَضَى مِنْ عِلْمِكَ مِنْ ذُنُوبِي وَخَطَايَايَ وَجَرَائِرِي فِي خَلَوَاتِي وَفَجَرَاتِي وَسَيِّئَاتِي وَهَفَوَاتِي وَهَنَاتِي وَجَمِيعَ مَا تَشْهَدُ بِهِ حَفَظَتِكَ وَكَتَبَتْهُ مَلَائِكَتُكَ فِي الصَّغَرِ وَبَعْدَ الْبُلُوغِ وَالشَّيْبِ وَالشَّبَابِ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَالْغَدُوِّ وَالْأَصَالِ وَالْعَشِيِّ وَالْإِبْكَارِ وَالضُّحَى وَالْأَسْحَارِ فِي الْحَضَرِ وَالسَّفَرِ فِي الْخَلَاءِ وَالْأَمَلِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ١٠٢

﴿٤٦٣٨﴾ الرضا عليه السلام: ثُمَّ تَكْبِيرُ الثَّانِيَةِ فَقُلِ اللَّهُمَّ إِنْ كَانَ زَاكِيًّا فَزَكِّهِ وَإِنْ كَانَ خَاطِئًا فَاعْفِرْ

له؛ بحار الأنوار، ج ٧٨، ص ٣٥٤

﴿٤٦٣٩﴾ الْبَاقِر عليه السلام: حُطَّتِ الْخَطَايَا عَنْ الْمُسْتَغْفِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٢، ص ٣١٦

﴿٤٦٤٠﴾ ضَاقَتْ عَلَى الْأَرْضِ بِمَا رَحِبَتْ رَبٌّ فَأَوْسَعَ عَلَى ذُنُوبِي بِرَحْمَتِكَ وَعَلَى خَطَايَايَ

بِمَغْفِرَتِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ٧٨

﴿٤٦٤١﴾ فَأَجِدُكَ فِي الْمَوَاطِنِ كُلِّهَا لِي جَارًا حَاضِرًا حَقِيًّا بَارًّا وَفِي الْأُمُورِ نَاصِرًا وَنَاطِرًا وَ

لِلْخَطَايَا وَالدُّنُوبِ غَافِرًا؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٢٥٢

﴿گناه، گناه سنگین، معصیت، خطا، حرام‌ها و...﴾

﴿۴۶۲۹﴾ خدایا! از هرچه که اراده و فرمان تو بود و من مخالفت کردم و میل تو را ندیده گرفتم و آن را زایل کردم، از تو طلب آمرزش و توبه می‌کنم، توبه و بازگشت کسی که یاد گناه نکند و به گناهی بازگردد؛ پس بر محمد و خاندانش درود فرست و به من بازگرد که تو توبه‌پذیر و مهربانی.

﴿۴۶۳۰﴾ من اهل گناه و خطاها هستم، مرا بیامرز.

﴿۴۶۳۱﴾ [خداوند!] تو کسی هستی که من [به سبب رحمت و آمرزش بیکرانش] طمع دارم گناه مرا در روز قیامت بیامرز.

﴿۴۶۳۲﴾ تویی آمرزنده و منم خطاکار.

﴿۴۶۳۳﴾ تو آمرزنده‌ی تمامی خطاهایی.

﴿۴۶۳۴﴾ شما ای امت محمد؛ برایتان دروازه‌ی ریزش گناهان - اهل بیت محمد ﷺ - قرار داده شد، و دستور دارید از راهنمای ایشان پیروی کنید و راه آن‌ها را ببینید تا بدین وسیله خطاها و گناهانتان آمرزیده شود.

﴿۴۶۳۵﴾ به حق قائم [آل محمد]، حضرت مهدی ﷺ، جز این نیست که خطای بنده‌ی نافرمان را آمرزیدی.

﴿۴۶۳۶﴾ گناهان را می‌آمرزی و عیب‌های بندگان را می‌پوشانی.

﴿۴۶۳۷﴾ از تو می‌خواهم که از تمامی گناهان و خطاهایم که در پرونده‌ام ثبت کرده و به حساب آورده‌ای و نیز گناهایی که در علمت قطعی شده است درگذری و از بدی‌ها و لغزش‌ها و از تمامی آنچه را که فرشتگان ثبت‌کننده‌ی اعمال، در کودکی و بعد از بلوغ و نیز دوران جوانی و پیری، شب و روز و بامداد و شامگاه، غروب و طلوع و سحر، در وطن و در سفر، پنهان و آشکار، به آن‌ها گواهی داده‌اند، درگذری.

﴿۴۶۳۸﴾ سپس تکبیر دوم را بگو و سپس بگو: «خداوند! اگر نیکوکار است او را پاک‌تر ساز و اگر خطاکار است او را بیامرز.

﴿۴۶۳۹﴾ خطاها و گناهان آمرزش‌طلبان فرومی‌ریزد.

﴿۴۶۴۰﴾ زمین با همه‌ی فراخی بر من تنگ شده است. پروردگارا! سایه‌ی لطف و رحمت را بر گناهانم و سایه‌ی آمرزش را بر خطاهایم بگستران.

﴿۴۶۴۱﴾ من تو را همه‌جا همچون همسایه‌ای حاضر، مهربان و نیکوکار و در همه‌ی کارها یاور و ناظر و آمرزنده‌ی خطایا و گناهانم می‌یابم.

﴿الإثم، الوزر، الخوبة، الخطأ، الخطيئة، المحرمات و...﴾

﴿٤٦٤٢﴾ الصادق عليه السلام: فأغفر لي خطيئي؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٣٣٦
 ﴿٤٦٤٣﴾ السجاد عليه السلام: فأغفر لي خطيئتي؛ المصباح للكفعمي، ص ٦٠٢
 ﴿٤٦٤٤﴾ السجاد عليه السلام: فأغفر لي ما سترت من غيرك من ذنب وبارزتك بخطيئتي من جهلي
 للذي خفت من خلقك ورجوت من عفوك؛ إقبال الأعمال، ص ١٩٣
 ﴿٤٦٤٥﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: فأغفر لي ما قدمت وما أخرت وما أسررت وما أعلنت وأخطأت
 وتعمدت وحفظت ونسيت وعلمت وشهدت؛ بحار الأنوار، ج ٨٦، ص ٣٧٦
 ﴿٤٦٤٦﴾ الصادق عليه السلام: فإن مغفرتك للخاطئين وأنا منهم؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٣٣٦
 ﴿٤٦٤٧﴾ العسكري عليه السلام: فقال آدم يا رب يا إلهي وقد بلغ عندك من محلهم أنك بالتوسل
 إليك بهم تقبل توبتي وتغفر خطيئتي؛ بحار الأنوار، ج ١١، ص ١٩١
 ﴿٤٦٤٨﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: فلما عصي آدم ربه وسأله بحق أن يتقبل توبته ويغفر خطيئته
 فأجابته وكنا الكلمات تلقاها آدم من ربه عز وجل فتأب عليه وغفر له؛ بحار الأنوار، ج ٣٥،
 ص ٢٢

﴿٤٦٤٩﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: فلما قارف آدم الخطيئة وأخرج من الجنة توسل إلى الله وهو ساجد
 بمحمد وحامته وأهل بيته هؤلاء فغفر له خطيئته وجعله الخليفة في أرضه؛
 مستدرک الوسائل، ج ٤، ص ٤٨٤
 ﴿٤٦٥٠﴾ الرضا عليه السلام: فمن تزين ليوم الغدير غفر الله له كل خطيئة عملها صغيرة أو كبيرة؛
 إقبال الأعمال، ص ٤٦٤

﴿٤٦٥١﴾ الصادق عليه السلام: فنادت داود بالخلافة فقبلها ولم يشترط فيها بشرط لقمان فأعطاه الله
 الخلافة في الأرض وأبلى فيها غير مرة وكل ذلك يهوى في الخطأ يقيله الله ويغفر له؛
 بحار الأنوار، ج ١٣، ص ٤١١

﴿٤٦٥٢﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: قال لفاطمة عليها السلام أشهدي ذنب ذبيحتك فإن أول قطرة منها يغفر الله بها
 كل ذنب عليك وكل خطيئة عليك إلى أن قال وهذا للمسلمين عامة؛ وسائل الشيعة، ج ١٤، ص ١٥١
 ﴿٤٦٥٣﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: قال الله تبارك وتعالى يا ابن آدم ما دعوتني ورجوتني أغفر لك
 على ما كان فيك وإن أتيتني بقرار الأرض خطيئة أتيتك بقرارها مغفرة ما لم تشرك بي وإن
 أخطأت حتى بلغ خطاياك عنان السماء ثم استغفرتني غفرت لك؛ بحار الأنوار، ج ٩٠،
 ص ٢٨٣

﴿گناه، گناه سنگین، معصیت، خطا، حرام‌ها و...﴾

﴿۴۶۴۲﴾ خطایم را بیامرز.

﴿۴۶۴۳﴾ خطاهایم را بیامرز.

﴿۴۶۴۴﴾ گناهای را که از غیر خودت پوشاندی اما من به خاطر جهلم با آن‌ها به جنگ تو برخاستم و گناهای را که از خلق تو واهمه دارم ولی درباره‌ی آن‌ها به عفو تو امیدوارم، بیامرز.

﴿۴۶۴۵﴾ همه‌ی گناهان گذشته و آینده و پنهان و آشکار و خطاهایم را و آنچه که به‌عمد سر زده و آنچه را که به خاطر دارم یا فراموش کرده‌ام و می‌دانم و گواهم، بیامرز.

﴿۴۶۴۶﴾ آمرزش تو به خطاکاران اختصاص دارد و من از زمره‌ی خطاکاران هستم.

﴿۴۶۴۷﴾ آدم علیه السلام گفت: پروردگارا! مقام و منزلت آن‌ها نزد تو آن قدر زیاد است که با توسل به ایشان، توبه‌ام را قبول می‌کنی و خطایم را می‌بخشی.

﴿۴۶۴۸﴾ چون آدم عصیان و نافرمانی کرد، از خداوند متعال درخواست کرد توبه‌اش را به حقّ ما بپذیرد و خطایش را بیامرزد. و خداوند خواسته‌ی او را پذیرفت و اجابت فرمود، و ما همان کلماتی بودیم که آدم آن‌ها را از خداوند عزّ و جلّ فراگرفت و خداوند توبه‌اش را پذیرفت و او را آمرزید.

﴿۴۶۴۹﴾ وقتی آدم به خطا مبتلا و از بهشت خارج شد، در سجده به پیامبر و خاندان و خویشاوندان و اهل بیتش متوسل شد. و خداوند خطایش را آمرزید و او را خلیفه‌ی خود در زمین قرار داد.

﴿۴۶۵۰﴾ هرکس روز غدیر خود را زینت کند، خداوند گناهان او را می‌آمرزد.

﴿۴۶۵۱﴾ فرشتگان فرمان خلافت آوردند و داود این امر را پذیرفت و شرطی را که لقمان کرده بود، برای پذیرش خود قید نکرد، لذا خداوند او را جانشین خود در زمین قرار داد و مکرّر او را مورد آزمایش قرار داد و هر بار که او سقوط می‌کرد خداوند از او در می‌گذشت و او را می‌آمرزید.

﴿۴۶۵۲﴾ رسول خدا صلی الله علیه و آله به حضرت فاطمه علیها السلام فرمود: قربانی‌شدن قربانی‌ات را مشاهده کن؛ چراکه خداوند با اولین قطره‌ی [خون] او تمام گناهان و خطاهای تو را می‌آمرزد ... این برای همه‌ی مسلمانان است.

﴿۴۶۵۳﴾ خداوند بلندمرتبه فرمود: ای فرزند آدم؛ تا زمانی که مرا صدا کنی و به من امیدوار باشی تو را می‌آمرزم و اگر به اندازه‌ی زمین خطا و گناه برایم بیاوری به‌اندازه‌ی آن برایت آمرزش می‌آورم، به شرط آنکه به من شرک نوری. اگر گناه کنی و گناهت به بلندای آسمان برسد و بعد از آن از من طلب آمرزش کنی، گناهت را می‌آمرزم.

﴿الإثم، الوزر، الخوبة، الخطأ، الخطيئة، المحرمات و...﴾

﴿٤٦٥٤﴾ قَصَدْنَا نَبِيَّكَ مُسْتَشْفِعِينَ بِهِ إِلَيْكَ مِنْ ذُنُوبِنَا وَمَا أَثْقَلَ ظُهُورَنَا مِنْ أَوْزَارِنَا تَائِبِينَ مِنْ زَلَلِنَا مُعْتَرِفِينَ بِخَطَايَانَا مُسْتَغْفِرِينَ مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ اكْتَسَبْنَاهُ بِأَعْيُنِنَا؛ بحار الأنوار، ج ٩٧، ص ١٧٣

﴿٤٦٥٥﴾ الصَادِق (عليه السلام): كَانَ مَلَكٌ بَيْنَ الْمُؤْمِنِينَ يُقَالُ لَهُ صَلَاصَائِلُ بَعَثَهُ اللَّهُ فِي بَعْثٍ فَأُيُطَّأَ فَسَلَبَهُ رِيْشَهُ وَدَقَّ جَنَاحَيْهِ وَاسْكَنَهُ فِي جَزِيرَةٍ مِنْ جَزَائِرِ الْبَحْرِ إِلَى لَيْلَةٍ وَلِدَ الْحُسَيْنُ (عليه السلام) فَنَزَلَتِ الْمَلَائِكَةُ وَاسْتَأْذَنَتِ اللَّهَ فِي تَهْنِئَةِ جَدِّي رَسُولِ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله) وَتَهْنِئَةِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ (عليه السلام) وَفَاطِمَةَ (عليها السلام) فَاذِنِ اللَّهُ لَهُمْ فَنَزَلُوا أَفْوَاجًا مِنَ الْعَرْشِ وَمِنْ سَمَاءٍ سَمَاءٍ فَمَرُّوا بِصَلَاصَائِلَ وَهُوَ مُلْقَى بِالْجَزِيرَةِ فَلَمَّا نَظَرُوا إِلَيْهِ وَقَفُوا فَقَالَ لَهُمْ يَا مَلَائِكَةُ رَبِّي إِلَيَّ أَتَيْنَ تَرِيدُونَ وَفِيمَ هَبَطْتُمْ فَقَالَتْ لَهُ الْمَلَائِكَةُ يَا صَلَاصَائِلُ قَدْ وُلِدَ فِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ أَكْرَمُ مَوْلُودٍ وُلِدَ فِي الدُّنْيَا بَعْدَ جَدِّهِ رَسُولِ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله) وَآبِيهِ عَلِيِّ وَآمَةِ فَاطِمَةَ وَآخِيهِ الْحَسَنَ وَهُوَ الْحُسَيْنُ (عليه السلام) وَقَدْ اسْتَأْذَنَّا اللَّهَ فِي تَهْنِئَةِ حَبِيبَةِ مُحَمَّدٍ (صلى الله عليه وآله) لَوْلَدِهِ فَاذِنِ لَنَا فَقَالَ صَلَاصَائِلُ يَا مَلَائِكَةُ اللَّهُ إِنِّي أَسْأَلُكُمْ بِاللَّهِ رَبَّنَا وَرَبِّكُمْ وَبِحَبِيبِهِ مُحَمَّدٍ (صلى الله عليه وآله) وَبِهَذَا الْمَوْلُودِ أَنْ تَحْمِلُونِي مَعَكُمْ إِلَى حَبِيبِ اللَّهِ وَتَسْأَلُونَهُ وَأَسْأَلُهُ أَنْ يَسْأَلَ اللَّهَ بِحَقِّ هَذَا الْمَوْلُودِ الَّذِي وَهَبَهُ اللَّهُ لَهُ أَنْ يَغْفِرَ لِي خَطِيئَتِي وَيَجْبِرَ كَسْرَ جَنَاحِي وَيَرُدَّنِي إِلَى مَقَامِي مَعَ الْمَلَائِكَةِ الْمُقَرَّبِينَ فَحَمَلُوهُ وَجَاءُوا بِهِ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله) فَهَنَّتُوهُ بِأَنِيهِ الْحُسَيْنِ (عليه السلام) وَقَصُّوا عَلَيْهِ قِصَّةَ الْمَلِكِ وَسَأَلُوهُ مَسْأَلَةَ اللَّهِ وَالْإِفْسَامَ عَلَيْهِ بِحَقِّ الْحُسَيْنِ (عليه السلام) أَنْ يَغْفِرَ لَهُ خَطِيئَتَهُ وَيجْبِرَ كَسْرَ جَنَاحِهِ وَيَرُدَّهُ إِلَى مَقَامِهِ مَعَ الْمَلَائِكَةِ الْمُقَرَّبِينَ فَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله) فَدَخَلَ عَلَى فَاطِمَةَ (عليها السلام) فَقَالَ لَهَا نَاوِلِينِي ابْنِي الْحُسَيْنَ فَأَخْرَجَتْهُ إِلَيْهِ مَقْمُوطًا يَنْاغِي جَدَّهُ رَسُولَ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله) فَخَرَجَ بِهِ إِلَى الْمَلَائِكَةِ فَحَمَلَهُ عَلَى بَطْنٍ كَفَّهُ فَهَلَّلُوا وَكَبَّرُوا وَحَمَدُوا اللَّهَ تَعَالَى وَاتَّخَوْا عَلَيْهِ فَتْوَجَّهُ بِهِ إِلَى الْقِبْلَةِ نَحْوَ السَّمَاءِ فَقَالَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِحَقِّ ابْنِي الْحُسَيْنِ أَنْ تَغْفِرَ لِصَلَاصَائِلِ خَطِيئَتِهِ وَتَجْبِرَ كَسْرَ جَنَاحِهِ وَتَرُدَّهُ إِلَى مَقَامِهِ مَعَ الْمَلَائِكَةِ الْمُقَرَّبِينَ فَتَقَبَّلَ اللَّهُ تَعَالَى مِنَ النَّبِيِّ (صلى الله عليه وآله) مَا أَقْسَمَ بِهِ عَلَيْهِ وَغَفَرَ لِصَلَاصَائِلِ خَطِيئَتَهُ وَجَبَرَ كَسْرَ جَنَاحِهِ وَرَدَّهُ إِلَى مَقَامِهِ مَعَ الْمَلَائِكَةِ الْمُقَرَّبِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٤٣، ص ٢٥٨

﴿٤٦٥٦﴾ دَاوُد (عليه السلام): لَمَّا تَابَ اللَّهُ عَلَى دَاوُدَ (عليه السلام) كَانَ يَبْدَأُ بِالدُّعَاءِ وَيَسْتَغْفِرُ لِلخَاطِئِينَ قَبْلَ نَفْسِهِ فَيَقُولُ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِلخَاطِئِينَ فَعَسَاكَ تَغْفِرُ لِدَاوُدَ مَعَهُمْ؛ بحار الأنوار، ج ١٤، ص ١٧

«گناه، گناه سنگین، معصیت، خطا، حرام‌ها و...»

﴿۴۶۵۴﴾ رو به‌سوی پیامبر تو کردیم درحالی‌که به درگاه تو، او را شفیع گناهانمان کرده‌ایم که بر پشتمان سنگینی می‌کند؛ و از لغزش‌هایمان توبه کرده و به گناهانمان اعتراف نموده و از تمام گناهانی که با چشمانمان انجام داده‌ایم، آمرزش می‌خواهیم.

﴿۴۶۵۵﴾ بین مؤمنین فرشته‌ای بود که آن را صلصائیل می‌گفتند، خدای حکیم وی را به‌دنبال کاری فرستاد. او دستور خدا را فوراً انجام نداد، لذا خدای توانا پر و بال وی را گرفت و او را در جزیره‌ای مسکن داد. در آن شبی که امام حسین (علیه السلام) متولد شد ملائکه از خدای رؤوف اجازه گرفتند و برای تبریک گفتن به رسول خدا و امیرالمؤمنین علی و فاطمه (علیها السلام) فوج فوج از عرش به زمین آمدند و از هر آسمانی به آسمان دیگری نزول کردند تا اینکه به صلصائیل که آویزان بود برخوردند. هنگامی که آنان با صلصائیل مواجه شدند توقف کردند. وی به آنان گفت: «ای فرشتگان پروردگار من! به کجا می‌روید و برای چه نازل شده‌اید؟! گفتند: «امشب نوزادی که بعد از رسول خدا و امیرالمؤمنین و فاطمه و امام حسن (علیهم السلام) بهترین است متولد شد. ما از خدای سبحان اجازه گرفته‌ایم که برای تبریک گفتن به حضرت محمد (صلی الله علیه و آله) برویم، خدا به ما اجازه داده است». صلصائیل گفت: «ای ملائکه‌ی پروردگار من! شما را به حق خدا و رسول او و به حق این نوزاد قسم می‌دهم که مرا با خود نزد حبیب خدا یعنی حضرت رسول ببرید که شما و من از آن حضرت تقاضا کنیم او خدا را به حق این مولودی که به او عطا فرموده قسم دهد که خدا از خطای من درگذرد و پر و بال مرا برگرداند و مرا به مقام خود در میان ملائکه‌ی مقرب بازگرداند». ملائکه صلصائیل را با خود نزد پیامبر (صلی الله علیه و آله) آوردند. پس از تبریک به رسول خدا داستان او را شرح دادند و از آن حضرت تقاضا کردند خدا را به حق امام حسین قسم دهد که خطای آن فرشته را بیامرزد و پر و بالش را به او عطا کند و او را به مقام خود بازگرداند که با ملائکه مقرب باشد. حضرت محمد (صلی الله علیه و آله) برخاست و نزد حضرت زهرا (علیها السلام) رفت و فرمود: «حسین را بیاور!» فاطمه امام حسین را درحالی‌که قنடை شده بود به حضور آن حضرت آورد و در حالی که با جدّ بزرگوارش سخن می‌گفت، پیامبر خدا حسین را در میان کف دست خود نزد ملائکه آورد. ملائکه مشغول تهلیل و تکبیر و حمد و ثنای خدا شدند. سپس حضرت رسول (صلی الله علیه و آله) رو قبله شد و امام حسین را بالای دست بلند کرد و فرمود: «پروردگارا! من تو را به حق فرزندم حسین قسم می‌دهم که خطای صلصائیل را بیامرزد و پر و بالش را به او عطا کنی و او را به مقام خودش در میان ملائکه‌ی مقرب بازگردانی». خدای مهربان دعای حضرت رسول را مستجاب کرد و صلصائیل را بخشید و پر و بال او را به او عطا کرد و وی را در میان ملائکه‌ی مقرب به مقامی که داشت بازگردانید.

﴿۴۶۵۶﴾ آن‌گاه که خداوند توبه‌ی حضرت داود (علیه السلام) را پذیرفت او شروع به دعا کرد و قبل از خود برای گناهکاران طلب آمرزش می‌کرد و می‌گفت: «خدایا! گناهکاران را بیامرز به این امید که داود را هم با آن‌ها بیامرزی».

﴿الإثم، الوزر، الخوبة، الخطأ، الخطيئة، المحرمات و...﴾

﴿٤٦٥٧﴾ امير المؤمنين عليه السلام: لَمَّا قَدِمَ جَعْفَرُ بْنُ أَبِي طَالِبٍ تَلَقَّاهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَقَبَّلَ مَا بَيْنَ عَيْنَيْهِ فَلَمَّا جَلَسْنَا قَالَ ﷺ: أَلَا أُعْطِيكَ أَلَا أَمْنُحَكَ أَلَا أَحْبُوكَ قَالَ بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ تُصَلِّي أَرْبَعَ رَكَعَاتٍ تَقْرَأُ فِي كُلِّ رَكَعَةٍ الْحَمْدَ وَسُورَةَ ثُمَّ تَقُولُ سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ خَمْسَ عَشْرَةَ مَرَّةً ثُمَّ تَرْكَعُ فَتَقُولُ عَشْرًا ثُمَّ تَرْفَعُ رَأْسَكَ فَتَقُولُ عَشْرًا ثُمَّ تَسْجُدُ فَتَقُولُ عَشْرًا ثُمَّ تَرْفَعُ رَأْسَكَ فَتَقُولُ عَشْرًا فَذَلِكَ خَمْسُ وَسَبْعُونَ مَرَّةً فِي كُلِّ رَكَعَةٍ فَإِنْ اسْتَطَعْتَ أَنْ تُصَلِّيَهَا فِي كُلِّ يَوْمٍ فَافْعَلْ فَإِنْ لَمْ تَسْتَطِعْ فِي كُلِّ يَوْمٍ فَفِي كُلِّ جُمُعَةٍ وَإِنْ لَمْ تَسْتَطِعْ فِي كُلِّ جُمُعَةٍ فَفِي كُلِّ شَهْرٍ وَإِنْ لَمْ تَسْتَطِعْ فِي كُلِّ شَهْرٍ فَفِي كُلِّ سَنَةٍ فَإِنْ لَمْ تَسْتَطِعْ فِي كُلِّ سَنَةٍ فَفِي عُمْرِكَ مَرَّةً فَإِذَا فَعَلْتَ ذَلِكَ غَفَرَ اللَّهُ ذَنْبَكَ كَبِيرَهُ وَصَغِيرَهُ خَطَاةً وَعَمْدَةً جَدِيدَةً وَحَدِيثَةً؛ مستدرک الوسائل، ج ٦، ص ٢٢٣

﴿٤٦٥٨﴾ مَرْحَبًا بِكَ يَا أَهْلَ الْعِرَاقِ أَ تَذْكُرُ لَيْلَتَكَ بِبَطْنِ كَرْبَلَاءَ وَمَا رَأَيْتَ مِنْ كَرَامَةِ اللَّهِ تَعَالَى لِأَوْلِيَائِنَا إِنَّ اللَّهَ قَدْ قَبِلَ تَوْبَتَكَ وَغَفَرَ خَطِيئَتَكَ؛ بحار الأنوار، ج ٤٥، ص ٤٠٢

﴿٤٦٥٩﴾ مَنْ آتَانِي بِقِرَابِ الْأَرْضِ خَطِيئَةً أَتَيْتُهُ بِمِثْلِهَا مَغْفِرَةً مَا لَمْ يُشْرِكْ بِي شَيْئًا؛

مستدرک الوسائل، ج ٥، ص ٢٩٨

﴿٤٦٦٠﴾ الرسول ﷺ: قَالَتْ أُمِّي فَاطِمَةُ بِنْتُ الْحُسَيْنِ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فِي النَّوْمِ فَقَالَ لِي يَا بَنِيَّةُ لَا تُخْسِرِي مِيزَانَكَ وَاقِيْمِي وَزَنَّهُ وَثَقِّلِيهِ بِقِرَاءَةِ آيَةِ الْكُرْسِيِّ فَمَا قَرَأَهَا مِنْ أَهْلِي أَحَدٌ إِلَّا ارْتَجَّتِ السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ بِمَلَائِكَتِهَا وَقَدَسُوا بِزَجْلِ التَّسْبِيحِ وَالتَّهْلِيلِ وَالتَّقْدِيسِ وَالتَّمْجِيدِ ثُمَّ دَعَوْا بِأَجْمَعِهِمْ لِقَارِئِهَا يُغْفَرُ لَهُ كُلُّ ذَنْبٍ وَيُجَاوِزُ عَنْهُ كُلُّ خَطِيئَةٍ؛ بحار الأنوار، ج ٨٦، ص ٣٥٥

﴿٤٦٦١﴾ الباقر عليه السلام: نَزَلَ جَبْرَائِيلُ عَلَى يَعْقُوبَ فَقَالَ لَهُ يَا يَعْقُوبُ إِنَّ رَبَّكَ يَقُولُ لَكَ مَنْ ابْتَلَاكَ بِمَصَائِبِكَ الَّتِي كَتَبَتْ بِهَا إِلَى عَزِيزٍ مَصْرٌ قَالَ يَعْقُوبُ أَنْتَ بَلَوْتَنِي بِهَا عِقُوبَةً مِنْكَ وَآدَبًا لِي قَالَ اللَّهُ فَهَلْ كَانَ يَقْدِرُ عَلَى صَرْفِهَا عَنْكَ أَحَدٌ غَيْرِي قَالَ يَعْقُوبُ اللَّهُمَّ لَا قَالَ أَفَمَا اسْتَحْيَيْتَ مِنِّي حِينَ شَكَوْتُ مَصَائِبَكَ إِلَيَّ غَيْرِي وَلَمْ تَسْتَعِثْ بِي وَتَشْكُو مَا بَكَ إِلَيَّ فَقَالَ يَعْقُوبُ اسْتَغْفِرُكَ يَا إِلَهِي وَأَتُوبُ إِلَيْكَ وَأَشْكُو بَنِي وَحُزْنِي إِلَيْكَ فَقَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى قَدْ بَلَغْتُ بِكَ يَا يَعْقُوبُ وَبُولَدِكَ الْخَاطِئِينَ الْغَايَةَ فِي آدَبِي وَلَوْ كُنْتَ يَا يَعْقُوبُ شَكَوْتَ مَصَائِبَكَ

﴿گناه، گناه سنگین، معصیت، خطا، حرام‌ها و...﴾

﴿۴۶۵۷﴾ وقتی جعفر بن ابی طالب، از «حبشه» به «مدینه» برگشت، رسول خدا ﷺ به استقبال او رفت و پیشانی او را بوسید. وقتی نشستیم، رسول خدا ﷺ به جعفر فرمود: «آیا نمی‌خواهی به تو هدیه‌ای بدهم؟» جعفر گفت: «بسیار دوست دارم، ای رسول خدا ﷺ». رسول خدا ﷺ فرمود: «چهار رکعت نماز بخوان، که در هر رکعت پس از تکبیر سوره‌ی حمد و یک سوره قرائت شود، سپس پانزده بار بگو: «سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ»، بعد به رکوع رفته و همین تسبیح را ده بار بگو، بعد از رکوع ده بار، در سجده‌ی اوّل ده بار، بعد از سجده در حال نشسته ده بار، در سجده‌ی دوّم ده بار، پس از سجده‌ی دوّم در حال نشسته ده بار، که جمعاً هفتاد و پنج تسبیح در هر رکعت می‌شود، و در رکعت دوّم هم همین اعمال و تسبیح را تکرار کن و سلام بده. دو رکعت بعد را هم به همین ترتیب انجام بده. اگر توانستی این نماز را هر روز، و اگر نتوانستی هر جمعه، و اگر نتوانستی هر ماه، و اگر نتوانستی هر سال، و اگر نتوانستی، حداقل در عمر خود یک بار بخوان. اگر این نماز را خواندی، خداوند گناهان بزرگ و کوچک، قدیم و جدید، و عمدی و سهوی تو را می‌آمرزد».

﴿۴۶۵۸﴾ مرجبا به ای اهل عراق؛ داستان کربلا را در نظر داری؟ دیدی خدا تا کجا دوستان ما را گرامی داشت؟ بدان که خدا توبه‌ی تو را پذیرفت و گناه تو را آمرزید.

﴿۴۶۵۹﴾ هر کس به اندازه‌ی زمین برایم گناه بیاورد، به همان اندازه برایش آمرزش می‌آورم؛ مادامی که بر من شرک نورزیده باشد.

﴿۴۶۶۰﴾ مادرم فاطمه دختر امام حسین علیه السلام گفت: رسول خدا ﷺ را در خواب دیدم که به من فرمود: «دختر عزیزم؛ ترازوی عملت را سبک نکن و وزنش را با قرائت آیه‌الکرسی سنگین کن که هیچ کس از خانواده‌ام آن را نمی‌خواند مگر آنکه آسمان‌ها و زمین، فرشتگان خود را می‌لرزاند و با صدای بلند خدا را تقدیس و تسبیح می‌کنند و به یگانگی می‌خوانند و بزرگ می‌شمردند و سپس همگی برای خواننده‌ی آیه‌الکرسی دعا می‌کنند و تمامی گناهانش آمرزیده و از تمامی خطاهایش چشم‌پوشی می‌شود.

﴿۴۶۶۱﴾ جبرئیل علیه السلام بر یعقوب علیه السلام نازل شد و گفت: «پروردگارت می‌گوید، چه کسی تو را به مصیبت‌هایی که به عزیز مصر نوشتی، مبتلا کرد؟» یعقوب علیه السلام گفت: «تو ای خدا». خداوند فرمود: «چگونه است آن هنگام از مصیبت‌هایت به کسی جز من شکایت کردی، از من کمک نخواستی و از من حیا نکردی، ولی الآن از مصیبت‌هایت به من شکایت می‌کنی؟» یعقوب علیه السلام گفت: «ای خدا؛ از تو طلب آمرزش می‌کنم و به‌سویت باز می‌گردم و شکایت غم و اندوه خود را پیش تو می‌آورم». خداوند برتر و بلندمرتبه گفت: «تو و فرزندان خطاکارت را به بالاترین درجه ادب کردم. ای یعقوب؛ اگر آن هنگام که مصیبت‌ها به تو می‌رسید به من شکایت می‌کردی و طلب آمرزش

﴿الإثم، الوزر، الحوبة، الخطأ، الخطيئة، المحرمات و...﴾

إِلَى عِنْدَ نَزُولِهَا بِكَ وَاسْتَغْفَرْتَ وَتُبْتَ إِلَيَّ مِنْ ذَنْبِكَ لَصَرَفْتُهَا عَنْكَ بَعْدَ تَقْدِيرِي إِيَّاهَا عَلَيْكَ
وَلَكِنَّ الشَّيْطَانَ أَنْسَاكَ ذِكْرِي فَصُرْتُ إِلَى الْقُنُوطِ مِنْ رَحْمَتِي وَأَنَا اللَّهُ الْجَوَادُ الْكَرِيمُ أَحِبُّ
عِبَادِي الْمُسْتَغْفِرِينَ النَّائِبِينَ الرَّاعِينَ إِلَيَّ فِيمَا عِنْدِي؛ بحار الأنوار، ج ١٢، ص ٣١٢

﴿٤٦٦٢﴾ أمير المؤمنين (عليه السلام): نَسْتَغْفِرُهُ لِلْحَتِّ مِنَ الْخَطَايَا وَنَسْتَغْفِيهِ مِنْ مَنَحِ ذُنُوبِ الْبَلَايَا؛

بحار الأنوار، ج ٧٥، ص ٢

﴿٤٦٦٣﴾ الصادق (عليه السلام): هَا أَنَا ذَا عَبْدُكَ الْحَسِيرُ الْخَاطِئُ اغْفِرْ لَهُ خَطِيئَتَهُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤،

ص ٣٣١

﴿٤٦٦٤﴾ الرسول (صلى الله عليه وآله): وَإِذَا قَالَ وَالَّذِي أَطْمَعُ أَنْ يَغْفِرَ لِي خَطِيئَتِي يَوْمَ الدِّينِ غَفَرَ اللَّهُ عَزَّ وَ
جَلَّ خَطَاةَ كُلِّهِ وَإِنْ كَانَ أَكْثَرَ مِنْ زَبَدِ الْبَحْرِ؛ مستدرک الوسائل، ج ٣، ص ٤٣٥

﴿٤٦٦٥﴾ الزهراء (عليها السلام): وَاغْفِرْ لَنَا مَغْفِرَةً جَزْمًا حَقًّا لَا نَقْتَرِفُ بَعْدَهَا ذَنْبًا وَلَا نَكْتَسِبُ خَطِيئَةً

وَلَا إِنَّمَا؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ٣٣٨

﴿٤٦٦٦﴾ وَاغْفِرْ لِي خَطَايَايَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢٤٧

﴿٤٦٦٧﴾ أمير المؤمنين (عليه السلام): وَقُلْتَ تَبَارَكْتَ وَتَعَالَيْتَ وَاسْتَغْفِرِي لِدَنْبِكَ إِنَّكَ كُنْتَ مِنْ

الْخَاطِئِينَ وَأَنَا أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢٨٢

﴿٤٦٦٨﴾ الصادق (عليه السلام): يَا رَبِّ لَوْ أَرْضِيَتْ عَنِّي كُلُّ مَنْ لَهُ قَلْبِي تَبَعَةٌ وَأَدْخَلْتَنِي الْجَنَّةَ

بِرَحْمَتِكَ وَغَفَرْتَ لِي ذُنُوبِي فَإِنَّ مَغْفِرَتَكَ لِلْخَاطِئِينَ وَأَنَا مِنْهُمْ فَاغْفِرْ لِي خَطَايَايَ يَا رَبِّ

الْعَالَمِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٣٣٦

﴿٤٦٦٩﴾ الرسول (صلى الله عليه وآله): يَا غَافِرَ كُلِّ ذَنْبٍ وَخَطِيئَةٍ؛ إقبال الأعمال، ص ٣٢٧

﴿٤٦٧٠﴾ الرسول (صلى الله عليه وآله): يَا مُوسَى أَتَدْرِي أَنَّ عَبْدًا مِنْ عِبَادِي تَكُونُ لَهُ ذُنُوبٌ وَخَطَايَا تَبْلُغُ

أَغْنَانِ السَّمَاءِ فَأَغْفِرُهَا لَهُ وَلَا أَبَالِي قَالَ يَا رَبِّ وَكَيْفَ لَا تَبَالِي قَالَ تَعَالَى لِحَصْلَةِ شَرِيفَةٍ تَكُونُ

فِي عَبْدِي أَحِبُّهَا يُحِبُّ إِخْوَانَهُ الْمُؤْمِنِينَ وَيَتَعَاهَدُهُمْ وَيَسَاوِي نَفْسَهُ بِهِمْ وَلَا يَتَكَبَّرُ عَلَيْهِمْ فَإِذَا

فَعَلَ ذَلِكَ غَفَرْتَ لَهُ ذُنُوبَهُ وَلَا أَبَالِي؛ بحار الأنوار، ج ٢٣، ص ٢٦٦

﴿٤٦٧١﴾ الصادق (عليه السلام): يَذْكُرُ فِيهِ حَالُ الْحُسَيْنِ (عليه السلام) قَالَ وَإِنَّهُ لَيَنْظُرُ إِلَيَّ مَنْ يَبْكِيهِ فَيَسْتَغْفِرُ لَهُ

وَيَسْأَلُ أَبَاهُ (عليه السلام) الْإِسْتِغْفَارَ لَهُ وَيَقُولُ أَيُّهَا الْبَاكِيُّ لَوْ عَلِمْتَ مَا أَعَدَّ اللَّهُ لَكَ لَفَرَحْتَ أَكْثَرَ مِمَّا

حَزَنْتَ وَإِنَّهُ لَيَسْتَغْفِرُ لَهُ مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ وَخَطِيئَةٍ؛ وسائل الشيعة، ج ١٤، ص ٥٠٨

﴿گناه، گناه سنگین، معصیت، خطا، حرام‌ها و...﴾

می‌کردی و از گناهانت به درگاهم توبه می‌کردی با آنکه آن را بر تو مقدر کرده بودم، از تو دور می‌کردم؛ ولی شیطان یاد مرا از خاطرت برد و از رحمتم ناامید شدی؛ و من خدای سخاوتمند بخشنده‌ام که بندگان آمرزش‌خواه و توبه‌کننده را که خواهان چیزهایی هستند که نزد من است، دوست دارم».

﴿۴۶۶۲﴾ از او تقاضای آمرزش می‌نماییم تا گناهانمان را فروریزد و از او می‌خواهیم که از تراوش گناهی که موجب بلا می‌شود ما را نکه دارد.

﴿۴۶۶۳﴾ بله، من آن بنده‌ی خسته‌ی خطارکار تو هستم، خطاهایم را ببامرز.

﴿۴۶۶۴﴾ هرگاه بگوید: «و آن که امید دارم در روز جزا خطایم را ببخشد»، خدای عزّ و جلّ جمیع گناهان او را می‌آمرزد، اگرچه گناهانش بیشتر از کف دریا باشد.

﴿۴۶۶۵﴾ ما را مورد آمرزش قطعی و حتمی خویش قرار ده، آمرزشی که بعد از آن گناهی مرتکب نشویم و خطایی و گناهی از ما صادر نشود.

﴿۴۶۶۶﴾ خطاهایم را ببامرز.

﴿۴۶۶۷﴾ تو که بزرگ و برتری فرمودی: «و تو ای زن نیز از گناهت استغفار کن، که از خطاکاران بودی». و من از تو آمرزش می‌خواهم و به درگاهت توبه می‌کنم.

﴿۴۶۶۸﴾ پروردگارا! چه می‌شود اگر هرکس را که من در مورد او مسئولیتی بر گردن دارم من خوش گردانی و به رحمت خویش مرا در بهشت وارد کنی و گناهانم را ببامرزی؛ به‌راستی که آمرزش تو مخصوص خطاکاران است و من نیز از آنانم، پس از خطایم درگذر ای پروردگار جهانیان.

﴿۴۶۶۹﴾ ای آمرزنده‌ی هر گناه و خطا.

﴿۴۶۷۰﴾ ای موسی؛ آیا می‌دانی اگر یکی از بندگانم گناهان و خطاهای زیادی داشته باشد و انبوه آن گناهان به بلندی‌های آسمان برسد، تمام گناهان او را می‌بخشم و هیچ باکی ندارم. عرض کرد: «خدایا؛ چگونه باکی نداری؟» فرمود: «به واسطه‌ی صفتی که در آن بنده است و من آن صفت را دوست دارم؛ برادران مؤمن خود را دوست دارد و به آن‌ها توجه می‌کند و خود را با ایشان برابر می‌داند و بر آن‌ها تکبر نمی‌ورزد. اگر چنین باشد، گناهانش را می‌آمرزم».

﴿۴۶۷۱﴾ امام حسین (علیه السلام) به افرادی که برایش گریه می‌کنند، نظر رحمت دارد و برای آنان طلب آمرزش می‌کند و از پدرش تقاضا می‌کند برای ایشان از خدا آمرزش بخواهد. و به گریه‌کننده‌ی خود می‌گوید: اگر می‌دانستی خدا چه ثواب‌هایی برای تو آماده کرده شادی و خوشحالی‌ات از این غم و اندوه تو بیشتر می‌شد. و برای همه‌ی گناهان و خطاهای او طلب آمرزش می‌کند.

﴿الإِثْمُ، الْوِزْرُ، الْحَوْبَةُ، الْخَطَأُ، الْخَطِيئَةُ، الْمُحَرَّمَاتُ وَ...﴾

﴿٤٦٧٢﴾ وَإِذْ قُلْنَا ادْخُلُوا هَذِهِ الْقَرْيَةَ فَكُلُوا مِنْهَا حَيْثُ شِئْتُمْ رَغَدًا وَادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا وَقُولُوا حِطَّةً نَغْفِرْ لَكُمْ خَطَايَاكُمْ وَسَنَزِيدُ الْمُحْسِنِينَ (البقرة: ٥٨)

﴿٤٦٧٣﴾ لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا اكْتَسَبَتْ رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا إِنْ نَسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْ عَلَيْنَا إَصْرًا كَمَا حَمَلْتَهُ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِنَا رَبَّنَا وَلَا تُحَمِّلْنَا مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهِ وَاعْفُ عَنَّا وَاعْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا أَنْتَ مَوْلَانَا فَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ (البقرة: ٢٨٦)

﴿٤٦٧٤﴾ وَإِذْ قِيلَ لَهُمْ اسْكُنُوا هَذِهِ الْقَرْيَةَ وَكُلُوا مِنْهَا حَيْثُ شِئْتُمْ وَقُولُوا حِطَّةً وَادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا نَغْفِرْ لَكُمْ خَطِيئَاتِكُمْ سَنَزِيدُ الْمُحْسِنِينَ (الأعراف: ١٦١)

﴿٤٦٧٥﴾ يُوسُفُ أَعْرِضْ عَنْ هَذَا وَاسْتَغْفِرِي لِذَنْبِكِ إِنَّكِ كُنْتِ مِنَ الْخَاطِئِينَ (يوسف: ٢٩)

﴿٤٦٧٦﴾ قَالُوا يَا أَبَانَا اسْتَغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا إِنَّا كُنَّا خَاطِئِينَ (يوسف: ٩٧)

﴿٤٦٧٧﴾ إِنَّا آمَنَّا بِرَبِّنَا لِيَغْفِرَ لَنَا خَطَايَانَا وَمَا أَكْرَهْتَنَا عَلَيْهِ مِنَ السِّحْرِ وَاللَّهُ خَيْرٌ وَأَبْقَى (طه: ٧٣)

﴿٤٦٧٨﴾ فَالْقِيَ السَّحَرَةُ سَاجِدِينَ ... إِنَّا نَطْمَعُ أَنْ يَغْفِرَ لَنَا رَبُّنَا خَطَايَانَا أَنْ كُنَّا أَوَّلَ الْمُؤْمِنِينَ

(الشعراء: ٤٦-٥١)

﴿٤٦٧٩﴾ وَاتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ إِبْرَاهِيمَ، إِذْ قَالَ ... وَالَّذِي أَطْمَعُ أَنْ يَغْفِرَ لِي خَطِيئَتِي يَوْمَ الدِّينِ

(الشعراء: ٨٢)

﴿٤٦٨٠﴾ أَدْعُوهُمْ لِأَبَائِهِمْ هُوَ أَقْسَطُ عِنْدَ اللَّهِ فَإِنْ لَمْ تَعْلَمُوا آبَاءَهُمْ فَاِخْوَانُكُمْ فِي الدِّينِ وَ

مَوَالِيكُمْ وَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ فِيمَا أَخْطَأْتُمْ بِهِ وَلَكِنْ مَا تَعَمَّدَتْ قُلُوبُكُمْ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا

(الأحزاب: ٥)

٣-٤-٥- الحرام (محرمات)

﴿٤٦٨١﴾ ﴿الصادق﴾: أَتَيْتُكَ أَرْجُو عَظِيمَ عَفْوِكَ الَّذِي عُذْتُ بِهِ عَلَى الْخَاطِئِينَ عِنْدَ عُكُوفِهِمْ

عَلَى الْمَحَارِمِ أَنْ جُدْتَ عَلَيْهِمْ بِالْمَغْفِرَةِ؛ جمال الأسبوع، ص ٢٦٥

﴿گناه، گناه سنگین، معصیت، خطا، حرام‌ها و...﴾

﴿۴۶۷۲﴾ و (به خاطر بیاورید) زمانی را که گفتیم: «در این شهر (بیت المقدس) وارد شوید! و از نعمت‌های فراوان آن، هر چه می‌خواهید بخورید! و از در (معبد بیت المقدس) با خضوع و خشوع وارد شوید! و بگویید: «خداوندا! گناهان ما را بریز!» تا خطاهای شما را ببخشیم؛ و به نیکوکاران پاداش بیشتری خواهیم داد.»

﴿۴۶۷۳﴾ خداوند هیچ‌کس را، جز به اندازه‌ی توانایی‌اش، تکلیف نمی‌کند. (انسان)، هر کار (نیکی) را انجام دهد، برای خود انجام داده؛ و هر کار (بدی) کند، به زیان خود کرده است. (مؤمنان می‌گویند): پروردگارا! اگر ما فراموش یا خطا کردیم، ما را مؤاخذه مکن! پروردگارا! تکلیف سنگینی بر ما قرار مده، آن چنان که (به خاطر گناه و طغیان)، بر کسانی که پیش از ما بودند، قرار دادی! پروردگارا! آنچه طاقت تحمل آن را نداریم، بر ما مقرر مدار! و آثار گناه را از ما بشوی! ما را بیمارز و در رحمت خود قرار ده! تو مولا و سرپرست مایی، پس ما را بر جمعیت کافران پیروز گردان!

﴿۴۶۷۴﴾ و (به خاطر بیاورید) زمانی را که گفتیم: «در این شهر (بیت المقدس) وارد شوید! و از نعمت‌های فراوان آن، هر چه می‌خواهید بخورید! و از در (معبد بیت المقدس) با خضوع و خشوع وارد شوید! و بگویید: «خداوندا! گناهان ما را بریز!» تا خطاهای شما را ببخشیم؛ و به نیکوکاران پاداش بیشتری خواهیم داد.»

﴿۴۶۷۵﴾ یوسف از این موضوع، صرف نظر کن! و تو ای زن نیز از گناهت استغفار کن، که از خطاکاران بودی!»

﴿۴۶۷۶﴾ گفتند: «پدر! از خدا آمرزش گناهان ما را بخواه، که ما خطاکار بودیم!»

﴿۴۶۷۷﴾ ما به پروردگاران ایمان آوردیم تا گناهانمان و آنچه را از سحر بر ما تحمیل کردی بیمارزد؛ و خدا بهتر و پایدارتر است!»

﴿۴۶۷۸﴾ همه‌ی ساحران به سجده افتادند ... ما امیدواریم که پروردگاران خطاهای ما را ببخشد، چرا که ما نخستین ایمان‌آوردگان بودیم!»

﴿۴۶۷۹﴾ و بر آنان خبر ابراهیم را بخوان، آن‌گاه که گفت: و کسی که امید دارم گناهم را در روز جزا ببخشد!

﴿۴۶۸۰﴾ آن‌ها را به نام پدرانشان بخوانید که این کار نزد خدا عادلانه‌تر است؛ و اگر پدرانشان را نمی‌شناسید، آن‌ها برادران دینی و موالی شما هستند؛ اما در خطاهایی که از شما سر می‌زند (و بدون توجه آن‌ها را به نام دیگران صدا می‌زنید) گناهی بر شما نیست، ولی آنچه را از روی عمد می‌گویید (مورد حساب قرار خواهد داد)؛ و خداوند آمرزنده‌ای مهربان است.

۵-۴-۳- حرام

﴿۴۶۸۱﴾ به سویت آمدم و امید به عفو و بخشش بزرگوارانه و والای تو دارم، عفو و بخششی که به گناهکاران در هنگام ارتکاب اعمال ناروا و حرام وعده داده‌ای، و با آمرزششان سخاوتمندانه با ایشان رفتار می‌کنی.

﴿الإثم، الوزر، الحوبة، الخطأ، الخطيئة، المحرمات و...﴾

﴿٤٦٨٢﴾ الصادق عليه السلام: اسْتَغْفِرُ اللَّهَ اسْتَغْفَارَ مَنْ غَرِقَ فِي لُجَجِ الْمَائِمِ وَتَقَلَّبَ فِي أَظَالِلِ مَقْتِ

الْمَحَارِمِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٥٧

﴿٤٦٨٣﴾ اسْتَغْفِرُكَ لِمَا دَعَانِي إِلَيْهِ الْهَوَى مِنْ قَبُولِ الرُّخْصِ فِيمَا أَتَيْتُهُ وَأَتَيْتُهُ عَلَى مِمَّا هُوَ

عِنْدَكَ حَرَامٌ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٣٠٤

﴿٤٦٨٤﴾ الجواد عليه السلام: فِي رَجُلٍ عَاهَدَ اللَّهَ عِنْدَ الْحَجَرِ أَنْ لَا يَقْرَبَ مُحَرَّمًا أَبَدًا فَلَمَّا رَجَعَ عَادَ

إِلَى الْمُحَرَّمِ فَقَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام يُعْتَقُ أَوْ يَصُومُ أَوْ يَتَصَدَّقُ عَلَى سِتِّينَ مَسْكِينًا وَمَا تَرَكَ مِنَ الْأَمْرِ

أَعْظَمَ وَيَسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَيَتُوبُ إِلَيْهِ؛ وسائل الشيعة، ج ٢٣، ص ٣٢٧

﴿٤٦٨٥﴾ أمير المؤمنين عليه السلام: كِتَابَ رَبِّكُمْ فِيكُمْ مُبَيَّنًا حَلَالَهُ وَحَرَامَهُ وَفَرَائِضَهُ وَفَضَائِلَهُ وَ

نَاسِخَهُ وَمَنْسُوخَهُ وَرُخْصَهُ وَعَزَائِمَهُ وَخَاصَّهُ وَعَامَّهُ وَعِبَرَهُ وَأَمْثَالَهُ وَرُسُلَهُ وَمَحْدُودَهُ وَ

مُحْكَمَهُ وَمُتَشَابِهَهُ مُفَسَّرًا مُجْمَلَهُ وَمُبَيَّنًا غَوَامِضَهُ بَيْنَ مَا خُذِ مِثْقَالَ عِلْمِهِ وَمُوسَّعَ عَلَى الْعِبَادِ

فِي جَهْلِهِ وَبَيْنَ مُنْبِتٍ فِي الْكِتَابِ فَرَضُهُ وَمَعْلُومٍ فِي السُّنَّةِ نَسْخُهُ وَوَاجِبٍ فِي السُّنَّةِ أَخْذُهُ وَ

مُرْخَصٍ فِي الْكِتَابِ تَرْكُهُ وَبَيْنَ وَاجِبٍ بَوَاقِيهِ وَزَائِلٍ فِي مُسْتَقْبَلِهِ وَمُبَايِنٍ بَيْنَ مُحَارِمِهِ مِنْ كَبِيرٍ

أَوْعَدَ عَلَيْهِ نِيرَانَهُ أَوْ صَغِيرٍ أَرَصَدَ لَهُ عُقْرَانَهُ؛ نهج البلاغة، ص ٤٤

﴿٤٦٨٦﴾ الصادق عليه السلام: عَنْ مُفَضَّلِ بْنِ عُمَرَ قَالَ: كُنْتُ عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فَذَكَرْنَا الْأَعْمَالَ

فَقُلْتُ أَنَا مَا أَضْعَفَ عَمَلِي فَقَالَ مَهْ اسْتَغْفِرِ اللَّهَ ثُمَّ قَالَ لِي إِنْ قَلِيلَ الْعَمَلِ مَعَ تَقْوَى خَيْرٌ مِنْ كَثِيرِ

الْعَمَلِ بَلَا تَقْوَى قُلْتُ كَيْفَ يَكُونُ كَثِيرٌ بَلَا تَقْوَى قَالَ نَعَمْ مِثْلُ الرَّجُلِ يُطْعِمُ طَعَامَهُ وَيَرْفُقُ

جِيرَانَهُ وَيُوطِئُ رَحْلَهُ فَإِذَا ارْتَفَعَ لَهُ الْبَابُ مِنَ الْحَرَامِ دَخَلَ فِيهِ فَهَذَا الْعَمَلُ بَلَا تَقْوَى وَيَكُونُ

الْآخِرُ لَيْسَ عِنْدَهُ فَإِذَا ارْتَفَعَ لَهُ الْبَابُ مِنَ الْحَرَامِ لَمْ يَدْخُلْ فِيهِ؛ الكافي، ج ٢، ص ٧٦

٣-٤-٦- مُحَرَّمَاتُ الصَّوْمِ

١-٣-٤-٦- مَنْ لَامَسَ جَارِيَةً فِي شَهْرِ رَمَضَانَ فَأَمْدَى

﴿٤٦٨٧﴾ الصادق عليه السلام: عَنْ رِفَاعَةَ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام عَنْ رَجُلٍ لَامَسَ جَارِيَةً فِي شَهْرِ

رَمَضَانَ فَأَمْدَى قَالَ إِنْ كَانَ حَرَامًا فَلَيْسَتْغْفِرِ اللَّهَ اسْتَغْفَارَ مَنْ لَا يَعُودُ أَبَدًا وَيَصُومُ يَوْمًا مَكَانَ يَوْمٍ

وَإِنْ كَانَ مِنْ حَلَالٍ فَلَيْسَتْغْفِرِ اللَّهَ وَلَا يَعُودُ وَيَصُومُ يَوْمًا مَكَانَ يَوْمٍ؛ وسائل الشيعة، ج ١٠، ص ١٢٩

﴿گناه، گناه سنگین، معصیت، خطا، حرام‌ها و...﴾

﴿۴۶۸۲﴾ از خداوند آمرزش می‌خواهم مانند کسی که در گرداب گناهان غرق شده و در بازتاب خشم ناشی از ارتکاب گناهان حرکت می‌کند.

﴿۴۶۸۳﴾ از تو آمرزش می‌خواهم برای آنچه نزد تو حرام بوده ولی نفس به بهانه‌ی آنکه مجاز است مرا به انجام آن وادار کرده است.

﴿۴۶۸۴﴾ از حکم مردی که در کنار حجرالأسود عهد کند که هرگز به حرامی نزدیک نشود، ولی دوباره به‌سوی آن حرام باز می‌گردد، پرسیده شد، امام کاظم علیه السلام در جواب فرمود: «بنده‌ای آزاد کند یا روزه بگیرد یا بر شصت مسکین صدقه دهد و دستور و اوامر بزرگ را ترک نکند و از خداوند طلب آمرزش کند و به‌سوی او توبه کند».

﴿۴۶۸۵﴾ کتاب پروردگار میان شماست، که بیان‌کننده‌ی حلال و حرام، واجب و مستحب، ناسخ و منسوخ، مباح و ممنوع، خاص و عام، پندها و مثل‌ها، مطلق و مقید، محکم و متشابه می‌باشد. عبارات مجمل خود را تفسیر، و نکات پیچیده خود را روشن می‌کند، از واجباتی که پیمان شناسایی آن را گرفت و مستحباتی که آگاهی از آن‌ها لازم نیست. قسمتی از احکام دینی در قرآن واجب شمرده شد که ناسخ آن در سنت پیامبر صلی الله علیه و آله آمده، و بعضی از آن، در سنت پیامبر صلی الله علیه و آله واجب شده که در کتاب خدا ترک آن مجاز بوده است، بعضی از واجبات، وقت محدودی داشته که در آینده از بین رفته است. محرمات الهی از هم جدا می‌باشند، برخی از آن‌ها، گناهان بزرگ است که وعده‌ی آتش دارد و بعضی کوچک که وعده‌ی بخشش داده است.

﴿۴۶۸۶﴾ مفضل بن عمر گوید: در خدمت امام صادق علیه السلام سخن از اعمال به میان آمد، من گفتم: «عمل من بسیار اندک و ضعیف است». حضرت فرمود: «آرام باش و از خدا استغفار کن». سپس به من فرمود: «عمل اندک با تقوی بهتر از عمل زیاد بدون تقوی می‌باشد». گفتم: «عمل زیاد بدون تقوا چگونه است؟» فرمود: «مثلاً مردی اطعام می‌کند و با همسایگانش نیک رفتاری می‌نماید و از مهمان به خوبی پذیرایی می‌کند؛ ولی چون دری از حرام به رویش گشوده شود از آن داخل می‌شود (یعنی با همه‌ی کارهای خوبش چون کار حرامی پیش آید از آن پرهیز نمی‌کند). و این عبارت از عمل بدون تقواست، ولی مردی چنین کارهایی را ندارد اما چون دری از حرام به رویش گشوده شود، داخل نمی‌شود».

۳-۴-۶- باطل‌کنندگان روزه

۱-۳-۴-۶- آن که در ماه مبارک رمضان با زنی تماس جنسی کند

﴿۴۶۸۷﴾ رفاعه گوید: از امام صادق علیه السلام درباره‌ی مردی سؤال کردم که در ماه رمضان با زنی نزدیکی می‌کند به‌نحوی که مایعی از او خارج می‌شود. امام علیه السلام فرمود: «اگر آن زن بر او حرام است از خدا آمرزش بخواهد، آمرزش خواستن کسی که تصمیم دارد هرگز چنین کاری نکند و به‌جای هر روز یک روزه بگیرد؛ اگر آن زن بر او حلال بوده است باز هم از خدا آمرزش بخواهد و دیگر چنین کاری نکند و به‌جای آن یک روز روزه بگیرد».

﴿الإثم، الوزر، الخوبة، الخطأ، الخطيئة، المحرمات و...﴾

٢-٤-٣- من نام على الإحتلام متعمداً في شهر رمضان حتى أصبح ﴿٤٦٨٨﴾ الصادق عليه السلام: في رجل احتلم أول الليل أو أصاب من أهله ثم نام متعمداً في شهر رمضان حتى أصبح قال يثم صومه ذلك ثم يقضيه إذا أفطر من شهر رمضان ويستغفر ربه؛

الكافي، ج ٤، ص ١٠٥

٣-٤-٣- القىء

﴿٤٦٨٩﴾ الباقر عليه السلام: من تقياً متعمداً وهو صائم فقد أفطر وعليه الإعادة فإن شاء الله عذبه وإن شاء غفر له؛ تهذيب الأحكام، ج ٤، ص ٢٦٤

٧-٤-٣- محرمات الإحرام

١-٧-٣- مس الطيب

﴿٤٦٩٠﴾ الصادق عليه السلام: كفارة مس الطيب للمحرم أن يستغفر الله؛ وسائل الشيعية، ج ١٣،

ص ١٥٣

٢-٧-٣- إن قبل امرأته على شهوة فأمنى

﴿٤٦٩١﴾ الصادق عليه السلام: يا أبا سيار إن حال المحرم ضيقة إن قبل امرأته على غير شهوة وهو محرم فعليه دم شاة وإن قبل امرأته على شهوة فأمنى فعليه جزور ويستغفر الله؛

تهذيب الأحكام، ج ٥، ص ٣٢٦

٣-٧-٣- أكل الزعفران

﴿٤٦٩٢﴾ وإن أكلت زعفراناً متعمداً وأنت محرم أو طعاماً فيه طيب فعليك دم شاة وإن

كنت ناسياً فاستغفر الله وتب إليه ولا شيء عليك؛ مستدرک الوسائل، ج ٩، ص ٢٩٧

٤-٣-٣- من أفاض إلى البيت فغلبت عيناه حتى أصبح

﴿٤٦٩٣﴾ أمير المؤمنين عليه السلام: في الرجل أفاض إلى البيت فغلبت عيناه حتى أصبح قال لا بأس

عليه ويستغفر الله ولا يعود؛ وسائل الشيعية، ج ١٤، ص ٢٥٨

٨-٣-٣- الجرم

﴿٤٦٩٤﴾ الحسن عليه السلام: أتوب إليك ربى من ذنوبى وأستغفرک من جرمى؛ بحار الأنوار، ج ٩٢،

ص ٤٠٨

﴿٤٦٩٥﴾ أتيتك أرجو أعظم عفوك الذى عفوت به عن الخاطئين وأنت الذى عفوت لهم

عظيم جرمهم؛ بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ٢٤

﴿گناه، گناه سنگین، معصیت، خطا، حرام‌ها و...﴾

۲-۴-۳- آن که عمداً در ماه رمضان در حال احتلام بخوابد تا صبح شود

﴿۴۶۸۸﴾ درباره‌ی مردی که در ماه رمضان در آغاز شب محتلم می‌شود یا با همسرش نزدیکی می‌کند و بعد از آن به عمد می‌خوابد و تا قبل از صبح بیدار نمی‌شود، امام علیه السلام فرمود: «روزه‌اش را تمام کند و قضای آن را هم بگیرد و از خدا طلب آمرزش کند».

۳-۴-۳- تهوع

﴿۴۶۸۹﴾ هرکس روزه باشد و عمداً استفراغ کند، افطار کرده است و باید دوباره روزه بگیرد و خدا اگر بخواهد او را عذاب می‌کند و اگر بخواهد می‌آمرزد.

۷-۴-۳- آنچه در حال احرام جایز نیست

۱-۴-۳- استفاده از بوی خوش

﴿۴۶۹۰﴾ کفّاره‌ی تماس با عطر و بوی خوش برای شخص مُحَرَّم، طلب آمرزش از خدای متعال است.

۲-۴-۳- بوسیدن همسر با شهوت

﴿۴۶۹۱﴾ ای ابا سیار! کسی که در حال احرام باشد، از جهات بسیاری محدود است. کسی که در حال احرام همسر خود را ببوسد، اگر از روی شهوت نباشد، باید یک گوسفند قربانی کند و اگر از روی شهوت باشد و در اثر بوسیدن جُنُب شود، باید یک شتر ماده قربانی کند و از خدای خود آمرزش بخواهد.

۳-۴-۳- خوردن زعفران

﴿۴۶۹۲﴾ کسی که در حال احرام، زعفرانی یا طعمی که در آن عطری باشد، از روی عمد بخورد، قربانی‌ای بر عهده‌ی او قرار می‌گیرد، و اگر این کار از روی فراموشی باشد چیزی بر عهده‌ی او نیست و او می‌باید از خدا طلب آمرزش و به‌درگاه او توبه کند.

۴-۴-۳- آن که به‌سوی بیت الله حرکت کند ولی خوابش ببرد تا صبح شود

﴿۴۶۹۳﴾ درباره‌ی کسی که از عرفات به‌سوی کعبه کوچ کرده اما تا صبح خوابیده، فرمود: «ایرادی ندارد و از خدا طلب آمرزش کند و دیگر چنین نکند».

۸-۴-۳- جرم

﴿۴۶۹۴﴾ از گناهان خود به‌سوی تو توبه کردم و از تو به خاطر گناهم طلب آمرزش می‌کنم.
﴿۴۶۹۵﴾ به سویت آمدم، و امید به بزرگ‌ترین بخششت که به‌وسیله‌ی آن گناهکاران را بخشیدی دارم که تو کسی هستی که از بزرگ‌ترین جرم آن‌ها گذشتی.

﴿الإثم، الوزر، الخوبة، الخطأ، الخطيئة، المحرمات و...﴾

﴿٤٦٩٦﴾ أَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ الْمَكْنُونِ الْمَخْزُونِ مِنْ كُلِّ عَيْنٍ الْمُرْتَدِي بِالْكِبْرِيَاءِ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَغْفِرَ لِي ذُنُوبِي وَعُيُوبِي وَإِسَاءَتِي وَظُلْمِي وَجُرْمِي وَإِسْرَافِي عَلَيَّ نَفْسِي؛ المَقْنَعَةُ، ص ٣٣٦

﴿٤٦٩٧﴾ الصَّادِقُ (عليه السلام): اسْتَغْفِرُ اللَّهَ اسْتَغْفَارَ مَنْ أَنَا فَعَلَى الْمَهَالِكِ بِمَا اجْتَرَمَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٥٧

﴿٤٦٩٨﴾ الصَّادِقُ (عليه السلام): اسْتَغْفِرُ اللَّهَ اسْتَغْفَارَ مَنْ أَوْرَطَهُ الْإِفْرَاطُ فِي مَاتِمِهِ وَأَوْثَقَهُ الْإِرْتِبَاكُ فِي لُجَجِ جَرَائِمِهِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٥٧

﴿٤٦٩٩﴾ الصَّادِقُ (عليه السلام): اسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لِجَمِيعِ ظُلْمِي وَجُرْمِي وَذُنُوبِي وَإِسْرَافِي عَلَيَّ نَفْسِي وَأَتُوبُ إِلَيْكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ٦٥

﴿٤٧٠٠﴾ الصَّادِقُ (عليه السلام): اسْتَغْفِرُ اللَّهَ الْعَظِيمَ لِجَمِيعِ ظُلْمِي وَجُرْمِي وَإِسْرَافِي فِي أَمْرِي وَأَتُوبُ إِلَيْهِ يَقُولُهَا سَبْعِينَ مَرَّةً؛ المَقْنَعَةُ، ص ١٣٣

﴿٤٧٠١﴾ الصَّادِقُ (عليه السلام): أَعُوذُ بِكَ أَنْ تَحُولَ خَطِيئَتِي أَوْ ظُلْمِي أَوْ جُرْمِي وَإِسْرَافِي عَلَيَّ نَفْسِي وَاتَّبَاعُ هَوَايَ وَاسْتِعْجَالُ شَهْوَتِي ذُنُوبَ مَغْفِرَتِكَ وَرِضْوَانِكَ؛ تهذيب الأحكام، ج ٣، ص ٧٤

﴿٤٧٠٢﴾ الصَّادِقُ (عليه السلام): أَعُوذُ بِكَ أَنْ تَحُولَ خَطِيئَتِي وَظُلْمِي وَجَوْرِي وَاتَّبَاعُ هَوَايَ وَاسْتِعْجَالُ شَهْوَتِي ذُنُوبَ مَغْفِرَتِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ٢٩

﴿٤٧٠٣﴾ الْحُجَّةُ (عليه السلام): إِغْفِرْ جُرْمِي؛ مهج الدعوات، ص ٢٨٩

﴿٤٧٠٤﴾ الصَّادِقُ (عليه السلام): إِغْفِرْ ذُنُوبِي وَجُرْمِي؛ دعائم الإسلام، ج ١، ص ٢١١

﴿٤٧٠٥﴾ إِغْفِرْ لِي جُرْمِي؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ١١٢

﴿٤٧٠٦﴾ الصَّادِقُ (عليه السلام): إِغْفِرْ لِي ذُنُوبِي وَجُرْمِي؛ الكافي، ج ٣، ص ٣٢٧

﴿٤٧٠٧﴾ الْكَاسِمُ (عليه السلام): إِغْفِرْ لِي ذُنُوبِي وَعُيُوبِي وَإِسَاءَتِي وَظُلْمِي وَجُرْمِي وَإِسْرَافِي عَلَيَّ نَفْسِي؛ تهذيب الأحكام، ج ٣، ص ١١٤

﴿٤٧٠٨﴾ الصَّادِقُ (عليه السلام): إِغْفِرْ لِي ظُلْمِي وَجُرْمِي وَإِسْرَافِي عَلَيَّ نَفْسِي؛ تهذيب الأحكام، ج ٣، ص ٩١

﴿٤٧٠٩﴾ إِغْفِرْ لِي يَا رَبِّ ظُلْمِي وَجُرْمِي وَجَهْلِي وَجِدِّي وَهَزْلِي وَكُلَّ ذَنْبٍ ارْتَكَبْتُهُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٣٢

﴿٤٧١٠﴾ الْعَسْكَرِيُّ (عليه السلام): إِلَهِي سَمِعَ الْعَابِدُونَ بِجَزِيلِ ثَوَابِكَ فَخَشَعُوا وَسَمِعَ الزَّاهِدُونَ بِسَعَةِ رَحْمَتِكَ فَقَنِعُوا وَسَمِعَ الْمُؤَلُّونَ عَنِ الْقَصْدِ بِجُودِكَ فَارْجَعُوا وَسَمِعَ الْمُجْرِمُونَ بِسَعَةِ غُفْرَانِكَ فَطَمِعُوا؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ٩٩

﴿گناه، گناه سنگین، معصیت، خطا، حرام‌ها و...﴾

﴿۴۶۹۶﴾ از تو می‌خواهم به حقّ نامت که پنهان و پوشیده از هر چشمی است و لباس شکوه بر تن دارد؛ که بر محمد و خاندانش درود فرستی و گناهان و عیب‌ها و بدی‌ها و ظلم و جرم و ستم را بیامرز.

﴿۴۶۹۷﴾ از خداوند آمرزش می‌خواهم مانند کسی که به خاطر خلافتی که مرتکب شده، در معرض هلاکت است.

﴿۴۶۹۸﴾ از خداوند طلب آمرزش می‌کنم مانند کسی که زیاده‌روی در گناهانش او را گرفتار کرده و گرفتارشدن در گرداب گناهانش، او را به بند کشیده است.

﴿۴۶۹۹﴾ از خداوندی که معبودی جز او نیست و زنده و پاینده است؛ نسبت به همه‌ی ستم‌ها و جرم‌ها، گناه‌ها و زیاده‌روی بر نفسم آمرزش می‌خواهم و به سویش باز می‌گردم.

﴿۴۷۰۰﴾ از خدایی که بزرگ است برای تمامی ستم و جرم و اسرافم که در امورم روا داشته‌ام طلب آمرزش می‌کنم و به سوی او باز می‌گردم. (این دعا را هفتاد مرتبه می‌گویی)

﴿۴۷۰۱﴾ از اینکه خطاهایم یا گناهم یا ستم بر خودم و پیروی از خواهمش و عمل به هوی و هوسم مرا از آمرزش و خشنودیت بازدارد، به تو پناه می‌برم.

﴿۴۷۰۲﴾ از اینکه خطا و ظلم و بی‌عدالتی و پیروی از هوی و هوس و شتاب در تحقق امیال نفسانی‌ام، مرا از آمرزش تو بازدارد، به تو پناه می‌برم.

﴿۴۷۰۳﴾ گناه مرا بیامرز.

﴿۴۷۰۴﴾ گناهان و نافرمانی‌هایم را بیامرز.

﴿۴۷۰۵﴾ گناه مرا ببخش.

﴿۴۷۰۶﴾ گناهان و جرمم را بیامرز.

﴿۴۷۰۷﴾ گناهان و عیب و بدی و ستم و جرم و اسراف بر نفسم را بیامرز.

﴿۴۷۰۸﴾ ظلم و جرم و زیاده‌روی بر نفسم را بیامرز.

﴿۴۷۰۹﴾ ظلم و جنایت و نادانی و گناهان جدی و شوخی مرا و تمام گناهانی را که مرتکب آن‌ها شده‌ام، بیامرز.

﴿۴۷۱۰﴾ خدایا؛ عابدان پاداش نیکو و شایان تو را شنیدند و در برابر تو خشوع ورزیدند؛ و زاهدان خبر رحمت گسترده‌ات به گوششان رسید و قناعت پیشه کردند؛ و کج‌روان راه حق، از جود و کرم تو با خبر شدند و بازگشتند؛ و خطاکاران از وسعت آمرزش تو آگاه شدند و به طمع افتادند.

﴿الإثم، الوزر، الحوبة، الخطأ، الخطيئة، المحرمات و...﴾

﴿٤٧١﴾ امير المؤمنين عليه السلام: إلهي عظم جرمي إذ كنت المبارز به وكبر ذنبي إذ كنت المطالب به إلا أنني إذا ذكرت كبير جرمي وعظيم غفرائك وجدت الحاصل لي من بينهما عفو رضوانك؛ البلد الأمين، ص ٣١١

﴿٤٧٢﴾ إلهي فلا تمنعك كثرة ذنوبي وخطاياي ومعاصي وإسرافي على نفسي واجترائي عليك ودخولي فيما حرمت علي أن تعود برحمتك على مسكنتي وبصفحك الجميل على إساءتي وبغفرائك القديم على عظيم جرمي؛ بحار الأنوار، ج ٩٧، ص ٤٢٢

﴿٤٧٣﴾ الصادق عليه السلام: أن تغفر لي ذنوبي وعبوبي وإساءتي وظلمي وجرمي على نفسي؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٦٢

﴿٤٧٤﴾ أن تغفر لي سالف جرمي وتعصمني من المعاصي في مستقبل عمري؛ بحار الأنوار، ج ٩٧، ص ١٧١

﴿٤٧٥﴾ أن تغفر لي ما سلف من جرمي؛ بحار الأنوار، ج ٩٧، ص ١٦٣

﴿٤٧٦﴾ امير المؤمنين عليه السلام: ثم قال استغفر الله العظيم من ظلمي وجرمي وإسرافي على نفسي وأتوب إليه مائة مرة فلما فرغ عليه السلام من الاستغفار ركع وسجد وتشهد وسلم؛ بحار الأنوار، ج ٨٢، ص ٢٦٠

﴿٤٧٧﴾ السجاد عليه السلام: ثم لم يمنعك طول عكوفهم على عظيم الجرم أن عذت عليهم بالرحمة والمغفرة؛ الصحيفة السجادية عليه السلام، الدعاء ٤٨

﴿٤٧٨﴾ السجاد عليه السلام: فلا يتعاطمك ذنب تغفره لي ولا لمن هو أعظم جرماً مني؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ١٤٠

﴿٤٧٩﴾ الصادق عليه السلام: ها أنا ذا بائع بجرمي مقر بذنبي لربي ليرحمني ويتغمدني بمغفرته؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٣٣١

٩-٣- الجريدة

﴿٤٧٢٠﴾ الصادق عليه السلام: يا من يشرك به عبده وهو خلقه فلا يتعاطمه أن يغفر له جريته؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٣٣١

١٠-٣- الجناية

﴿٤٧٢١﴾ أتيتك مقراً بجميع ما أجنبت [جنبت] جوارحي مستغفراً لك منها مستعصماً بك من العود في مثليها؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٤٣٣

«گناه، گناه سنگین، معصیت، خطا، حرام‌ها و...»

﴿۴۷۱۱﴾ خدایا؛ جرم من بزرگ است، اگر تو آن را آشکار کنی؛ و گناهم عظیم است، اگر آن را مؤاخذه فرمایی؛ جز آنکه ای آقای من؛ هرگاه به یاد جرم بزرگ خود می‌افتم و از دیگر سو آمرزش بزرگ تو را به خاطر می‌آورم، آنچه از این میان به دستم می‌آید همان گذشت توست.

﴿۴۷۱۲﴾ خداوند؛ کثرت گناهان خطاهایم و معصیت‌هایم، زیاده‌روی‌ام بر خود، گستاخی‌ام بر تو، ورودم در آنچه که بر من حرام کردی، تو را مانع از این نمی‌شود که با رحمت بر بینوائی‌ام، با گذشت زیباییت بر بدکاری‌ام، با آمرزش قدیمت بر گناه بزرگم بازگردی که تو بدکار را عفو می‌کنی.

﴿۴۷۱۳﴾ گناهان و زشتی‌ها و جسارت‌ها و ستم‌ها و جرم و جنایت بر نفسم را بیامرز.

﴿۴۷۱۴﴾ جرم و جنایت مرا که پیش از این مرتکب شده‌ام بیامرز و مرا از نافرمانی‌ها در باقیمانده‌ی عمرم حفظ فرما.

﴿۴۷۱۵﴾ [از تو می‌خواهم] جرم و گناهی را که پیش از این مرتکب شده‌ام، بیامرزی.

﴿۴۷۱۶﴾ سپس فرمود: «از خداوند بزرگ و عظیم از تمامی ظلم و جرم و زیاده‌روی بر نفسم آمرزش می‌طلبم و به‌سویش بازمی‌گردم» وقتی استغفار را به پایان رساند رکوع و سجده کرد و تشهد و سلام گفت.

﴿۴۷۱۷﴾ سپس طول و بسیاری ایستادگی‌شان بر گناه بزرگ، تو را باز نداشته از اینکه بر ایشان رحمت و آمرزش احسان نمایی.

﴿۴۷۱۸﴾ بخشیدن من یا کسی که جرمش از من بیشتر است برایت بزرگ نیست.

﴿۴۷۱۹﴾ آری منم که با جرمم معروف شدم و از گناهم به درگاه پروردگارم اقرار می‌کنم تا بر من رحم کند و مرا در پوشش رحمت خویش قرار دهد.

۹-۴-۳- بزه

﴿۴۷۲۰﴾ ای آن که بنده‌اش به او شرک ورزید درحالی که او را آفریده است و آمرزش گناهش برای او بزرگ و سنگین نیست.

۱۰-۴-۳- جنایت

﴿۴۷۲۱﴾ درحالی که با همه‌ی جنایت‌هایی که اعضايم مرتکب شده‌اند اعتراف می‌کنم به سويت آمدم تا به خاطر آن کارها از تو طلب آمرزش کنم؛ و به تو پناه آوردم از اینکه مبادا دوباره مانند آن کارها را انجام دهم.

﴿الإثم، الوزر، الخوبة، الخطأ، الخطيئة، المحرمات و...﴾

﴿٤٧٢٢﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ جَنَيْتُهُ عَلَى يَدَيَّ وَآثَرْتُ فِيهِ شَهْوَتِي أَوْ سَعَيْتُ فِيهِ لِعِيرِي أَوْ اسْتَعْوَيْتُ فِيهِ مَنْ تَابَعَنِي أَوْ كَابَرْتُ فِيهِ مَنْ مَنَعَنِي أَوْ قَهَرْتُهُ بِجَهْلِي أَوْ لَطَفْتُ فِيهِ بِحِيلَةٍ غَيْرِي أَوْ اسْتَزَلَّنِي إِلَيْهِ مَيْلِي وَهَوَايَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ١٠١

١١-٣-العصيان

﴿٤٧٢٣﴾ الصادق عليه السلام: إِذَا أَرَادَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ بَعْدَ خَيْرٍ فَأَذْنَبَ ذَنْبًا أَتْبَعَهُ بِنِقْمَةٍ وَيَذْكُرُهُ الْإِسْتِغْفَارَ وَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ بَعْدَ شَرٍّ فَأَذْنَبَ ذَنْبًا أَتْبَعَهُ بِنِعْمَةٍ فَيُنْسِيهِ الْإِسْتِغْفَارَ وَيَتِمَادِي بِهِ وَهُوَ قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ سَنَسْتَدْرِجُهُمْ مِنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ بِالنِّعَمِ عِنْدَ الْمَعَاصِي؛ وسائل الشيعة، ج ١٦، ص ٦٨

﴿٤٧٢٤﴾ امير المؤمنين عليه السلام: أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ لِكُلِّ ذَنْبٍ أَذْنَبْتُهُ وَلِكُلِّ مَعْصِيَةٍ ارْتَكَبْتُهَا؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٥

﴿٤٧٢٥﴾ أَسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ نِعْمَةٍ أَنْعَمْتَ بِهَا عَلَيَّ فَتَقَوَّيْتُ بِهَا عَلَى مَعَاصِيكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٠

﴿٤٧٢٦﴾ أَسْتَغْفِرُكَ لِلنِّعَمِ الَّتِي أَنْعَمْتَ بِهَا عَلَيَّ فَتَقَوَّيْتُ بِهَا عَلَى مَعْصِيَتِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٣٠٤

﴿٤٧٢٧﴾ امير المؤمنين عليه السلام: أَسْتَغْفِرُكَ لِلنِّعَمِ الَّتِي مَنَنْتَ بِهَا عَلَيَّ فَتَقَوَّيْتُ عَلَى مَعَاصِيكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٥

﴿٤٧٢٨﴾ امير المؤمنين عليه السلام: أَسْتَغْفِرُكَ لِمَا نُبْتُ مِنْهُ إِلَيْكَ ثُمَّ عُدْتُ فِيهِ وَأَسْتَغْفِرُكَ لِمَا وَعَدْتُكَ مِنْ نَفْسِي ثُمَّ أَخْلَفْتُكَ وَأَسْتَغْفِرُكَ لِلنِّعَمِ الَّتِي أَنْعَمْتَ بِهَا عَلَيَّ فَتَقَوَّيْتُ عَلَى مَعْصِيَتِكَ وَأَسْتَغْفِرُكَ مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ تَمَكَّنْتُ مِنْهُ بِعَافِيَتِكَ وَنَالَتهُ يَدِي بِفَضْلِ نِعْمَتِكَ وَأَنْبَسَطْتُ إِلَيْهِ بِسَعَةِ رِزْقِكَ وَاحْتَجَبْتُ فِيهِ عَنِ النَّاسِ بِسِتْرِكَ وَاتَّكَلْتُ فِيهِ عَلَى أَكْرَمِ عَفْوِكَ؛ شرح نهج البلاغة، ج ٦، ص ١٩٧

﴿٤٧٢٩﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: أَصَلَّى لَكَ وَاسْجُدْ لَكَ وَأَمَرَّغْ صَفْحَتِي فِي التُّرَابِ تَذَلُّلاً لَكَ كَيْ تَرْحَمَ مَخَافَتِي مِنْكَ وَتَغْفِرَ السَّالِفَ مِنْ ذُنُوبِي وَعِصْيَانِي لَكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ٢٨٠

﴿گناه، گناه سنگین، معصیت، خطا، حرام‌ها و...﴾

﴿۴۷۲۲﴾ خداوند! از هر گناهی که با دست خود علیه خویش جنایت کردم و در آن شهوت و میل نفسانی‌ام را مقدّم داشتم، یا پشت سر دیگری بدگویی کردم، یا پیروان خویش را گمراه کردم، یا در مقابل کسی که مرا از گناهی منع کرد، گردن‌فرازی کردم، یا با نادانی‌ام بر او چیره گشتم، یا با حیل‌های دیگری آن را به آرامی مرتکب شدم، یا تمایل نفسانی و هوا و هوسم مرا به‌سوی آن لغزانید و کشاند، از تو آمرزش می‌خواهم.

۱۱-۴-۳- نافرمانی

﴿۴۷۲۳﴾ هرگاه خداوند برای بنده‌ای که مرتکب گناه شده خیری را اراده کند، او را در پی گناهِش به بلایی دچار می‌کند، سپس استغفار را به یادش می‌اندازد [و او به خاطر استغفارِش آمرزیده می‌شود]. و زمانی که خداوند برای بنده‌ای که مرتکب گناه شده شری را اراده کند، به او به‌دنبال ارتکاب گناه نعمتی می‌دهد، سپس استغفار را از یادش می‌برد تا به گناهِش ادامه دهد، و این است سخن خداوند متعال که می‌فرماید: «ایشان را به‌زودی مرتبه مرتبه و ناگهانی و به‌غفلت درنوردیدم از جایی که نمی‌دانند».

﴿۴۷۲۴﴾ از آن خداوندی که معبودی جز او نیست، زنده و پاینده، دانای غیب و شهود، مهرپیشه و بخشنده و آمرزنده است، از هر گناهی که انجام داده‌ام و هر نافرمانی که مرتکب شده‌ام آمرزش می‌خواهم.

﴿۴۷۲۵﴾ از تو آمرزش می‌خواهم برای نعمت‌هایی که به من عطا کردی ولی من با نیروی حاصل از آن‌ها [به‌جای فرمان‌برداری تو] به نافرمانی‌ات اقدام کردم.

﴿۴۷۲۶﴾ از تو آمرزش می‌خواهم برای نعمت‌هایی که به من عطا کردی ولی من با نیروی حاصل از آن‌ها [به‌جای فرمان‌برداری تو] به نافرمانی‌ات اقدام کردم.

﴿۴۷۲۷﴾ از تو آمرزش می‌خواهم برای نعمت‌هایی که به من عطا کردی ولی من با نیروی حاصل از آن‌ها به نافرمانی‌ات اقدام کردم.

﴿۴۷۲۸﴾ آمرزش می‌خواهم از هر گناهی که از آن توبه کردم ولی دوباره آن را مرتکب شدم. از گناهانی آمرزش می‌خواهم که وعده‌ی ترک آن را دادم ولی عهد خود را شکستم. طلب آمرزش می‌کنم برای نعمت‌هایی که دریافت کردم ولی با نیروی حاصل از آن نافرمانی‌ات کردم. از گناهانی طلب آمرزش می‌کنم که به خاطر عافیتی که تو نصیبم کرده‌ای قادر به انجام آن شدم و با نعمتی که از تو گرفتم به آن دست زدم و با روزی‌ای که از تو دریافت کردم آن گناه را مرتکب شدم، با کمک ستّاری و گناه‌پوشی تو آن را از دیگران مخفی کردم و در مورد آن به عفو کریمانه‌ات تکیه دارم.

﴿۴۷۲۹﴾ برای تو نماز می‌گزارم و برای تو سجده می‌کنم و صورتم را به خاطر فروتنی در مقابل تو بر خاک می‌مالم تا به خاطر ترسم از تو، بر من رحم کنی و گناهان گذشته و نافرمانی‌ام را ببخشی.

﴿الإثم، الوزر، الخوبة، الخطأ، الخطيئة، المحرمات و...﴾

﴿٤٧٣٠﴾ الرسول ﷺ: إغفر لي الكثير من معاصيكم؛ الكافي، ج ٣، ص ١٢٤

﴿٤٧٣١﴾ الصادق ﷺ: إغفر لي الكثير من معصيتكم؛ إقبال الأعمال، ص ٩

﴿٤٧٣٢﴾ اللهم إني أسألك في هذه الليلة الشريفة مغفرة ماحية للمعاصي؛ بحار الأنوار، ج ٨٦، ص ٣١٥

﴿٤٧٣٣﴾ امير المؤمنين ﷺ: اللهم إني أسألك يا من يصرف البلياء ويعلم الخفيا ويجزل العظايا سؤل نادِم على اقتراف الآثام وسالم على المعاصي من اللبالي والآيام إذ لم يجد مُجيراً سواك لغفرانها ولا مؤثلاً يفرغ إليه لارتجاء كشف فاقته إلا إياك؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ١٧١

﴿٤٧٣٤﴾ الصادق ﷺ: اللهم إني أستغفرُك لما وعدتُك من نفسي ثم أخلفتُك وأستغفرُك لما ثبتُ إليك منه ثم عدتُ فيه وأستغفرُك لكل خير أردتُ به وجهك ثم خالطني فيه ما ليس لك وأستغفرُك لكل نعمة أنعمتُ بها علي ثم قويتُ بها على معصيتك؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٣٤٠

﴿٤٧٣٥﴾ امير المؤمنين ﷺ: اللهم إني أستغفرُك من كل نعمة أنعمتُ بها علي تقويتُ بها على معصيتك؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٢٣٣

﴿٤٧٣٦﴾ الصادق ﷺ: اللهم إني أستغفرُك وأتوبُ إليك من كل ذنب ثبتُ إليك منه ثم عدتُ فيه ومما ضيعتُ من فرائضك وأداء حَقِّك من الصلوة والزكاة والصيام والجهاد والحج والعمرة أو استباح الوضوء والغسل من الجنابة وقِيام الليل وكثرة الذكر وكفارة اليمين والاسترجاع في المعصية والصدود من كل شيء قصرتُ فيه من فريضة أو سنة فإني أستغفرُك وأتوبُ إليك منه ومما ركبتُ من الكبائر وأتيتُ من المعاصي وعمِلْتُ من الذنوب واجترحتُ من السيئات وأصبتُ من الشهوات وبارشتُ من الخطايا ممّا عملته من ذلك عمداً أو خطأ سراً أو علانية فإني أتوبُ إليك منه ومن سفك الدّم وعقوق الوالدين وقطيعة الرحم والفرار من الزحف وقذف المحصنات وأكل أموال التّامى ظلماً وشهادة الزور وكتمان الشهادة وأن أشتري بعهدك في نفسي ثمناً قليلاً وأكل الربا والغلول والسُّحتِ والسحر والاكتهان والطيرة والشُّرك والرياء والسَّرقة وشرب الخمر ونقص المكيال وبخس الميزان والشقاق والنفاق ونقض العهد والفريّة والخيانة والغدر وإخفار الدّمة والحلف والغيبة والنميمة والبُهتان والهمز واللمز والتنازع بالآلقاب وأذى الجار ودخول بيتٍ بغير إذن

﴿گناه، گناه سنگین، معصیت، خطا، حرام‌ها و...﴾

﴿۴۷۳۰﴾ معصیت‌های بسیار زیادم را بیامرز.

﴿۴۷۳۱﴾ معصیت بسیار زیادم را بیامرز.

﴿۴۷۳۲﴾ خدایا! من از تو می‌خواهم که در این شب شریف و با عظمت مرا بیامرزی، آمرزشی که گناهانم را محو کند.

﴿۴۷۳۳﴾ خدایا! من از تو می‌خواهم، ای کسی که بلاها را دفع می‌کنی، و از پنهانی‌ها آگاه هستی، و پاداش‌های زیاد را عطا می‌کنی، به درخواست انسانی که از ارتکاب گناهان پشیمان شده، انسانی که شب‌ها و روزها خود را سراپا به گناهان آلوده کرده تا آنگاه که نه پناهی جز تو برای آمرزشش یافت و نه پناهگاهی جز تو یافت که برای رفع نیازمندی‌اش به آن متوسل شود.

﴿۴۷۳۴﴾ بار خدایا! از تو آمرزش می‌خواهم برای آن وعده‌هایی که از جانب خود به تو دادم، ولی به آن‌ها وفا نکردم؛ از تو آمرزش می‌خواهم برای آن دسته از گناهانی که توبه کردم ولی دوباره مرتکب آن‌ها شدم؛ از تو آمرزش می‌خواهم برای هر کاری که آن را به قصد رضای تو انجام دادم ولی اغراض غیر خالصانه‌ی دیگری نیز با آن درآمیخت؛ از تو آمرزش می‌خواهم، برای آن نعمت‌هایی که به من عطا کردی ولی من به وسیله‌ی آن‌ها [به جای فرمان‌برداری از تو] به نافرمانی‌ات نیرو گرفتم.

﴿۴۷۳۵﴾ خداوند! برای نعمت‌هایی که با دادن آن‌ها بر من منت نهاده‌ای، ولی من به وسیله‌ی آن‌ها به نافرمانی تو نیرو گرفته‌ام، از تو آمرزش می‌خواهم.

﴿۴۷۳۶﴾ خداوند! از تمامی گناهان از جمله: واجباتی که ضایع کردم، و آنچه را که حقّ تو بوده، ادا نکرده‌ام، از نماز و زکات و روزه و جهاد و حجّ و عمره و وضوی کامل و غسل جنابت و بیداری شب و سحرخیزی و ذکر فراوان و کفّاره‌ی قسم و بازگشت از گناهان و روی گردانی از هر چیزی که باعث کوتاهی من از اجرای امر واجب یا مستحبّی بوده باشد، که توبه کرده بودم ولی دوباره به آن‌ها بازگشتم، از تو طلب آمرزش می‌کنم، و به سویی تو باز می‌گردم. خدایا! من از تو طلب آمرزش می‌کنم و به سویی تو باز می‌گردم از آنچه که از گناهان کبیره مرتکب شده‌ام، از نافرمانی‌ها و اقدام به گناهان، انجام زشتی‌ها، پیروی کردن از هوای نفس، انجام خطا، عمداً یا سهواً، پنهانی یا آشکارا من از آن‌ها به سویی تو، باز می‌گردم؛ و نیز از خونریزی و عاقّ والدین و قطع رحم و فرار کردن از جنگ و تهمت به زنان پاکدامن، و خوردن مال یتیم به زور و گواهی و شهادت دروغ، و پوشاندن حقیقت در شهادت، و آنکه پیمان میان خودم و تو را به قیمت ناچیزی فروختم. و خوردن مال ربا، و خیانت، و مال نامشروع، و سحر و جادو و کهنات، نادانی و فال بد و شرک و ریا و دزدی و شرب خمر و کم‌فروشی و تفرقه‌افکنی و نفاق و پیمان‌شکنی و افترا و خیانت و حيله در عهد و پیمان و سوگند و غیبت و سخن‌چینی و تهمت و عیب‌جویی و خرده‌گیری و گذاشتن نام‌های بد بر مردم، و اذیت

﴿الإثم، الوزر، الخوبة، الخطأ، الخطيئة، المحرمات و...﴾

وَالْفَخْرَ وَالْكَبْرَ وَالْإِشْرَاقَ وَالْإِصْرَارَ وَالِاسْتِكْبَارَ وَالْمَشْيَ فِي الْأَرْضِ مَرَحاً وَالْجَوْرَ فِي الْحُكْمِ وَالِاغْتِدَاءَ فِي الْغَضَبِ وَرُكُوبَ الْحَمِيَّةِ وَتَعَصُّدِ الظَّالِمِ وَعَوْنَ عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانَ وَقِلَّةَ الْعَدَدِ فِي الْأَهْلِ وَالْمَالِ وَالْوَلَدِ وَرُكُوبَ الظَّنِّ وَاتِّبَاعَ الْهَوَى وَالْعَمَلَ بِالشَّهْوَةِ وَالْأَمْرَ بِالْمُنْكَرِ وَالنَّهْيَ عَنِ الْمَعْرُوفِ وَفَسَادَ فِي الْأَرْضِ وَجُحُودَ الْحَقِّ وَالْإِدْلَاءَ إِلَى الْحُكَامِ بِغَيْرِ حَقٍّ وَالْمَكْرَ وَالْخَدِيعَةَ وَالْبُخْلَ وَقَوْلَ فِيمَا لَا أَعْلَمُ وَأَكْلَ الْمَيْتَةِ وَالْدَّمَ وَلَحْمَ الْخِنْزِيرِ وَمَا أَهْلٌ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ وَالْحَسَدَ وَالْبَغْيَ وَالِدُّعَاءَ إِلَى الْفَاحِشَةِ وَالتَّمَنَّى بِمَا فَضَّلَ اللَّهُ وَالْإِعْجَابَ بِالنَّفْسِ وَالْمَنِّ بِالْعَطِيَّةِ وَالْإِرْتِكَابَ إِلَى الظُّلْمِ وَجُحُودَ الْفُرْقَانِ وَقَهْرَ الْيَتِيمِ وَانْتِهَارَ السَّائِلِ وَالْحِنْثَ فِي الْأَيْمَانِ وَكُلَّ يَمِينٍ كَاذِبَةٍ فَاجِرَةٍ وَظُلْمَ أَحَدٍ مِنْ خَلْقِكَ فِي أَمْوَالِهِمْ وَأَشْعَارِهِمْ وَأَبْشَارِهِمْ وَأَعْرَاضِهِمْ وَمَا رَأَهُ بَصَرِي وَسَمِعَهُ سَمْعِي وَنَطَقَ بِهِ لِسَانِي وَبَسَطْتُ إِلَيْهِ يَدِي وَنَقَلْتُ إِلَيْهِ قَدَمِي وَبَاشَرَهُ جِلْدِي وَحَدَّثْتُ بِهِ نَفْسِي مِمَّا هُوَ لَكَ مَعْصِيَةٌ وَكُلَّ يَمِينٍ زُورٍ وَمِنْ كُلِّ فَاحِشَةٍ وَذَنْبٍ وَخَطِيئَةٍ عَمِلْتُهَا فِي سَوَادِ اللَّيْلِ وَبَيَاضِ النَّهَارِ فِي مَاءٍ أَوْ خَلَاءٍ مِمَّا عَلَّمْتُهُ أَوْ لَمْ أَعْلَمْهُ ذَكَرْتُهُ أَوْ لَمْ أَذْكُرْهُ سَمِعْتُهُ أَوْ لَمْ أَسْمَعْهُ عَصَيْتُكَ فِيهِ رَبِّي طَرْفَةً عَيْنٍ وَفِيمَا سِوَاهَا مِنْ حِلٍّ أَوْ حَرَامٍ تَعَدَّيْتُ فِيهِ أَوْ قَصَرْتُ عَنْهُ مِنْذُ يَوْمٍ خَلَقَنِي إِلَى يَوْمٍ جَلَسْتُ مَجْلِسِي هَذَا فَإِنِّي أَتُوبُ إِلَيْكَ مِنْهُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٣٢٨

﴿٤٧٣٧﴾ الْعَسْكَرِيُّ ﷺ: إِلَهِي أَطَعْتُكَ فِي أَحَبِّ الْأَشْيَاءِ إِلَيْكَ وَهُوَ التَّوْحِيدُ وَلَمْ أَغْصِكَ فِي أَنْبَعِ الْأَشْيَاءِ وَهُوَ الْكُفْرُ فَاعْفِرْ لِي مَا بَيْنَهُمَا؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ٩٩

﴿٤٧٣٨﴾ الْحَسَنُ ﷺ: إِلَهِي أَطَعْتُكَ وَلَكِ الْمَنُّ عَلَيَّ فِي أَحَبِّ الْأَشْيَاءِ إِلَيْكَ الْإِيمَانُ بِكَ وَالتَّصَدِيقُ بِرَسُولِكَ وَلَمْ أَغْصِكَ فِي أَنْبَعِ الْأَشْيَاءِ الشَّرُّ بِكَ وَالتَّكْذِيبُ بِرَسُولِكَ فَاعْفِرْ لِي مَا بَيْنَهُمَا؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ١٩٠

﴿٤٧٣٩﴾ السَّجَّادُ ﷺ: إِلَهِي عَصَاكَ آدَمُ فَغَفَرْتَهُ وَعَصَاكَ خَلَقُ مِنْ ذُرِّيَّتِهِ فَيَا مَنْ عَفَا عَنِ الْوَالِدِ مَعْصِيَتَهُ اغْفِرْ عَنِ الْوَلَدِ الْعُصَاةَ لَكَ مِنْ ذُرِّيَّتِهِ؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ١٤٠

﴿٤٧٤٠﴾ الرَّسُولُ ﷺ: أُمَّتِي أُمَّتِي إِذَا اخْتَلَفَ النَّاسُ بَعْدِي وَصَارُوا فِرْقَةً فِرْقَةً فَاجْتَهِدُوا فِي طَلَبِ الدِّينِ الْحَقِّ حَتَّى تَكُونُوا مَعَ أَهْلِ الْحَقِّ فَإِنَّ الْمَعْصِيَةَ فِي دِينِ الْحَقِّ تُغْفَرُ وَالطَّاعَةُ فِي دِينِ الْبَاطِلِ لَا تُقْبَلُ؛ مستدرک الوسائل، ج ١، ص ١٦٩

﴿گناه، گناه سنگین، معصیت، خطا، حرام‌ها و...﴾

همسایه و ورود بدون اجازه به خانه‌ی مردم، و فخرفروشی و تکبر و شرک و اصرار بر گناه و تکبر؛ و با تفاخر و سرمستی در زمین راه‌رفتن، و به ناحق حکم‌کردن و زیاده‌روی در خشم و حمایت بیجا و یاری ظالم و کمک‌رساندن بر ارتکاب گناه، و دشمنی، و کمی نفرات خانواده و مال و فرزند، و بدگمانی و تبعیت از هوای نفس و عمل براساس شهوات و امرکردن به منکرات و نهی از خوبی‌ها و فساد بر روی زمین، و دشمنی با حق، و پیروی و یاری حاکمان در مسیر غیر حق، و مکر و خدعه و بخل و خست و حرف‌زدن درباره‌ی آنچه که به آن علمی ندارم و خوردن گوشت مردار و خون و گوشت خوک و آنچه که برای غیر خدا ذبح شده باشد و حسدورزیدن و سرکشی و دعوت به‌سوی فحشا و آرزوی آنچه فضل خداست، و خودپسندی و منت‌گذاشتن بر بخشش، و ارتکاب ظلم، و انکار تمیزدهنده‌ی حق و باطل، و ناراحت کردن یتیم، و راندن نیازمند، و سوگند دروغین برای گناه، و ظلم به یکی از مخلوقات تو در اموال ایشان یا احساساتشان یا پوستشان و آبرویاشان و آنچه که دیدگانم می‌بینند و آنچه که گوش‌هایم می‌شنوند و زبانم به آن گویاست و دستانم به‌سوی آن گشوده است و به‌سوی آن گام برداشتم و پوستم با آن در تماس شد و در خاطرم گذشت؛ از آنچه که نزد تو گناه محسوب می‌شود و نیز هر سوگند دروغ و هر زشتی و گناه و خطایی، مرتکب شدم - در سیاهی شب یا روشنی روز، در آشکار و پنهان - یا آنچه می‌دانم و به یاد می‌آورم یا از یاد برده باشم؛ شنیده باشم یا نشنیده باشم، اگر به اندازه‌ی چشم برهم‌زدنی و یا کمتر از آن، در حلال یا حرامی از حدود آن تجاوز و یا قصور کرده باشم از روزی که مرا آفریدی تا امروز از همه‌ی آن‌ها توبه می‌کنم و به‌سوی تو باز می‌گردم.

﴿۴۷۳۷﴾ خدایا؛ تو را در محبوب‌ترین چیزها نزد تو که همان توحید و یکتاپرستی است، اطاعت کردم، و در مبعوض‌ترین چیزها نزد تو که همان کفر می‌باشد، نافرمانی نکردم، پس گناهای را که در میان این دو هست، بیامرز.

﴿۴۷۳۸﴾ خداوند؛ به برکت مَنّی که بر من نهادی، من در بهترین چیز تو را اطاعت کردم و آن ایمان به تو و اقرار به پیامبرت می‌باشد. در مورد بدترین چیز، هم از تو نافرمانی نکردم و آن شرک به تو و تکذیب پیامبرت هست. پس از دیگر خطاهایم که بین این دو چیز است، در گذر.

﴿۴۷۳۹﴾ خدایا؛ آدم علیه السلام تو را نافرمانی کرد و تو او را آمرزیدی، و برخی از نسل او تو را نافرمانی کردند. پس ای کسی که گناهان پدر را می‌بخشی، فرزندان نافرمانش را نیز ببخش و بیامرز.

﴿۴۷۴۰﴾ ای اُمّت من؛ ای اُمّت من؛ هنگامی که بعد از من در میان مردم اختلاف پیش آمد و مردم گروه‌گروه شدند، تمام تلاش خویش را به کار گیرید تا دین برحقّی را [که به باطل و ناراستی مخلوط نباشد]، برگزینید تا اینکه از زمره‌ی اهل حق باشید؛ پس معصیت و نافرمانی در دین حق آمرزیده می‌شود درحالی که طاعت و فرمان‌برداری در دین باطل پذیرفته نیست.

﴿الإثم، الوزر، الحوبة، الخطأ، الخطيئة، المحرمات و...﴾

﴿٤٧٤١﴾ السجّاد عليه السلام: إِنَّ أَوْحَشَ مَا بَيْنِي وَبَيْنَكَ فَرَطُ الطُّغْيَانِ وَ الطُّغْيَانِ فَقَدْ آنَسَنِي بُشْرَى الْغُفْرَانِ وَ الرُّضْوَانِ؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ١٤٥

﴿٤٧٤٢﴾ أَنْ تَغْفِرَ لِي سَالِفَ جُرْمِي وَ تَعْصِمَنِي مِنَ الْمَعَاصِي فِي مُسْتَقْبَلِ عُمْرِي؛ بحار الأنوار،

ج ٩٧، ص ١٧١

﴿٤٧٤٣﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ حَضَرَ رَجُلًا وَ هُوَ فِي النَّزْعِ فَقَالَ قُلِ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي الْكَبِيرَ مِنْ مَعْصِيَتِكَ؛ طب الأئمة عليهم السلام، ص ٨٠

﴿٤٧٤٤﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: تُعْصِي رَبَّنَا فَتَغْفِرُ لِمَنْ تَشَاءُ؛ بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ٣٢٥

﴿٤٧٤٥﴾ الصادق عليه السلام: تُعْصِي رَبَّنَا فَتَغْفِرُ لِمَنْ شِئْتَ؛ الكافي، ج ٢، ص ٥٨٣

﴿٤٧٤٦﴾ امير المؤمنين عليه السلام: تُعْصِي رَبَّنَا فَتَغْفِرُ وَ تُجِيبُ الْمُضْطَرَّ وَ تَكْشِفُ السُّوءَ وَ تَشْفِي السُّقْمَ وَ تُنْجِي مِنَ الْكَرْبِ وَ تَقْبَلُ التَّوْبَةَ وَ تَغْفِرُ الذُّنُوبَ؛ مستدرک الوسائل، ج ٥، ص ٨٢

﴿٤٧٤٧﴾ امير المؤمنين عليه السلام: تُعْصِي فَتَغْفِرُ؛ بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ٨٣

﴿٤٧٤٨﴾ ثِيَابُ الْعَاصِي تُقَالُ عَلَى الْأَيْدَانِ وَ وَسْخٌ عَلَى الْوُجْهِ وَ وَسْخُ الْأَيْدَانِ يَنْقَطِعُ بِالْمَاءِ وَ وَسْخُ الذُّنُوبِ لَا يَنْقَطِعُ إِلَّا بِالْمَغْفِرَةِ؛ بحار الأنوار، ج ٧٤، ص ٣٩

﴿٤٧٤٩﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: حَضَرَ رَجُلًا الْمَوْتُ فَقِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنْ فَلَانًا قَدْ حَضَرَهُ الْمَوْتُ فَهَضَرَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَ مَعَهُ أَنَاسٌ مِنْ أَصْحَابِهِ حَتَّى آتَاهُ وَ هُوَ مُغْمًى عَلَيْهِ قَالَ فَقَالَ يَا مَلِكَ الْمَوْتِ كَفَّ عَنِ الرَّجُلِ حَتَّى أَسْأَلَهُ فَأَفَاقَ الرَّجُلُ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ مَا رَأَيْتُ قَالَ رَأَيْتُ بَيَاضًا كَثِيرًا وَ سَوَادًا كَثِيرًا قَالَ فَأَيُّهُمَا كَانَ أَقْرَبَ إِلَيْكَ فَقَالَ السَّوَادُ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ قُلِ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي الْكَثِيرَ مِنْ مَعَاصِيكَ وَ أَقْبَلْ مِنِّي الْيَسِيرَ مِنْ طَاعَتِكَ فَقَالَ ثُمَّ أَعْمَى عَلَيْهِ فَقَالَ يَا مَلِكَ الْمَوْتِ خَفَّفْ عَنْهُ حَتَّى أَسْأَلَهُ فَأَفَاقَ الرَّجُلُ فَقَالَ مَا رَأَيْتُ قَالَ رَأَيْتُ بَيَاضًا كَثِيرًا وَ سَوَادًا كَثِيرًا قَالَ فَأَيُّهُمَا كَانَ أَقْرَبَ إِلَيْكَ فَقَالَ الْبَيَاضُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ غَفَرَ اللَّهُ لِصَاحِبِكُمْ قَالَ فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ﷺ إِذَا حَضَرْتُمْ مَيِّتًا فَقُولُوا لَهُ هَذَا الْكَلَامَ لِيَقُولَهُ؛ الكافي، ج ٣، ص ١٢٤

﴿٤٧٥٠﴾ الصادق عليه السلام: فَإِذَا سَلَّمَ قَبْلَ الْإِيمَانِ وَ هُوَ يُشَارِكُ الْإِيمَانَ فَإِذَا آتَى الْعَبْدُ كَبِيرَةً مِنْ كِبَائِرِ الْمَعَاصِي أَوْ صَغِيرَةً مِنْ صَغَائِرِ الْمَعَاصِي الَّتِي نَهَى اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ عَنْهَا كَانَ خَارِجًا مِنَ الْإِيمَانِ سَاقِطًا عَنْهُ اسْمُ الْإِيمَانِ وَ ثَابِتًا عَلَيْهِ اسْمُ الْإِسْلَامِ فَإِنْ تَابَ وَ اسْتَغْفَرَ عَادَ إِلَى دَارِ الْإِيمَانِ وَ لَا يُخْرِجُهُ إِلَى الْكُفْرِ إِلَّا الْجُحُودُ؛ الكافي، ج ٢، ص ٢٧

﴿گناه، گناه سنگین، معصیت، خطا، حرام‌ها و...﴾

﴿۴۷۴۱﴾ اگر نگران‌کننده‌ترین و وحشتناک‌ترین چیز بین من و تو فراوانی نافرمانی و سرکشی و معصیت است، به یقین بشارت آمرزش و رضایت و بهشت رضوان تو به من آرامش می‌دهد.
﴿۴۷۴۲﴾ جرم و جنایت مرا که پیش از این مرتکب شده‌ام بیامرز و مرا از نافرمانی‌ها در باقیمانده‌ی عمرم حفظ فرما.

﴿۴۷۴۳﴾ رسول خدا ﷺ بر بستر مردی در آستانه‌ی مرگ حاضر شد. به او فرمود: «بگو خداوند! گناهان بزرگم را بیامرز».

﴿۴۷۴۴﴾ پروردگارا! نافرمانی‌ات می‌کنند ولی هرکس را بخواهی می‌آمرزی.

﴿۴۷۴۵﴾ پروردگارا! نافرمانی‌ات می‌کنند ولی هرکس را بخواهی می‌آمرزی.

﴿۴۷۴۶﴾ پروردگارا! تو را نافرمانی می‌کنند و تو آنان را می‌بخشی و می‌آمرزی. تو دعای بیچارگان و درماندگان را اجابت می‌کنی، پس بلاها و بدی‌ها را از آنان رد می‌کنی و بیماران را شفا می‌بخشی و بندگان را از تنگدلی‌ها رهایی می‌بخشی و توبه را می‌پذیری و گناهان را می‌بخشی.

﴿۴۷۴۷﴾ معصیت می‌کنند و می‌آمرزی.

﴿۴۷۴۸﴾ لباس گناه برای بدن‌ها سنگین است و باعث چرکین کردن صورتهاست و چرک بدن‌ها به وسیله‌ی آب برطرف می‌شود، ولی چرک گناهان جز با آمرزش برطرف نمی‌شود.

﴿۴۷۴۹﴾ مردی در آستانه‌ی مرگ قرار گرفت، گفته شد: «ای رسول خدا ﷺ فلانی در حال مرگ است». رسول خدا ﷺ به همراه عده‌ای از اصحاب برخاست و نزد او رفت. او بیهوش بود، پیامبر ﷺ فرمود: «ای فرشته‌ی مرگ این مرد را رها کن تا از او پرسشی کنم». مرد به هوش آمد و پیامبر ﷺ فرمود: «چه دیدی؟» گفت: «سفیدی و سیاهی زیادی دیدم». فرمود: «کدامشان به تو نزدیک‌تر بود؟» گفت: «سیاهی». پیامبر ﷺ فرمود: بگو: «خدا یا! نافرمانی‌های زیادی را که انجام دادم بیامرز و طاعات اندکی که کرده‌ام را بپذیر». آن مرد این عبارت را گفت و بیهوش شد. پیامبر ﷺ فرمود: «ای فرشته‌ی مرگ بر او آسان بگیر تا از او پرسشی کنم». مرد به هوش آمد و پیامبر ﷺ پرسید: «چه دیدی؟» گفت: «سفیدی و سیاهی زیادی دیدم». حضرت پرسید: «کدامشان به تو نزدیک‌تر بود؟» گفت: «سفیدی». رسول خدا ﷺ فرمود: «خداوند دوست شما را آمرزید». پس هنگامی که نزد محتضری حاضر شدید، این عبارات را به او بگویید تا او نیز بگوید.

﴿۴۷۵۰﴾ اسلام، قبل از ایمان و ایمان داخل آن است. پس هرگاه بنده‌ی خدا، گناه بزرگ یا کوچکی که خداوند از آن نهی فرموده انجام دهد، از ایمان بیرون می‌رود و نام ایمان نیز از او برداشته می‌شود و فقط نامش مسلمان است. اگر بعداً توبه کرد و از خداوند آمرزش خواست، دوباره به حال ایمان بازمی‌گردد، و آدمی جز با انکار حقایق دین کافر نمی‌شود.

﴿الإثم، الوزر، الحوبة، الخطأ، الخطيئة، المحرمات و...﴾

﴿٤٧٥١﴾ الباقر عليه السلام: فَإِنْ ذَكَرَ أَنَّهُ جَرَى مِنْهُ خَيْرٌ حَمِدَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ وَكَبَّرَهُ عَلَى تَوْفِيقِهِ وَ
إِنْ ذَكَرَ مَعْصِيَةً أَوْ تَقْصِيرًا اسْتَغْفَرَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ عَلَى تَرْكِ مُعَاوَدَتِهِ وَمَحَا ذَلِكَ عَنْ نَفْسِهِ
بِتَجْدِيدِ الصَّلَاةِ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ الطَّيِّبِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٩، ص ٢٥١

﴿٤٧٥٢﴾ الرضا عليه السلام: فَإِنِّي اسْتَغْفِرُكَ لِمَا تُبِتُ إِلَيْكَ مِنْهُ ثُمَّ عُدْتُ فِيهِ وَاسْتَغْفِرُكَ لِمَا
وَأَيْتُ بِهِ عَلَى نَفْسِي وَلَمْ أَفِ بِهِ وَاسْتَغْفِرُكَ لِلْمَعَاصِي الَّتِي قَوَيْتُ عَلَيْهَا بِنِعْمَتِكَ وَاسْتَغْفِرُكَ
لِكُلِّ مَا خَالَطَنِي مِنْ كُلِّ خَيْرٍ أَرَدْتُ بِهِ مَا لَيْسَ لَكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ١

﴿٤٧٥٣﴾ امير المؤمنين عليه السلام: فَلَا أَرَا مُصِرًّا عَلَى مَعْصِيَتِكَ وَلَا تَزَالُ عَائِدًا عَلَى بَهِلْمِكَ وَ
مَغْفِرَتِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٣٢

﴿٤٧٥٤﴾ الرسول عليه السلام: فَلَمَّا عَصَى آدَمُ رَبَّهُ وَسَأَلَهُ بِحَقِّ أَنْ يَتَقَبَّلَ تَوْبَتَهُ وَيَغْفِرَ خَطِيئَتَهُ
فَأَجَابَهُ وَكُنَّا الْكَلِمَاتِ تَلَقَّاهَا آدَمُ مِنْ رَبِّهِ عَزَّ وَجَلَّ فَتَابَ عَلَيْهِ وَغَفَرَ لَهُ؛ بحار الأنوار، ج ٣٥،
ص ٢٢

﴿٤٧٥٥﴾ فِي تَغْقِيبِ الْعَصْرِ تَقُولُ تَمْ نُورُكَ فَهَدَيْتَ فَلَكَ الْحَمْدُ وَعَظُمَ حِلْمُكَ فَغَفَرْتَ
فَلَكَ الْحَمْدُ وَبَسَطْتَ يَدَكَ فَأَعْطَيْتَ فَلَكَ الْحَمْدُ وَجَهَكَ أَكْرَمَ الْوُجُوهِ وَجَاهُكَ خَيْرُ الْأَجَاهِ
وَعَطَيْتَكَ أَعْظَمَ الْعَطَايَا وَأَهْنَوْهَا يُطَاعُ رَبُّنَا فَيَشْكُرُ وَيُعْصَى فَيَغْفِرُ وَيُجِيبُ الْمُضْطَرَّ وَيَكْشِفُ
الضَّرَّ وَيُنْجِي مِنَ الْكَرْبِ وَيَغْفِرُ مِنَ الذَّنْبِ؛ بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ٩٣

﴿٤٧٥٦﴾ الرسول عليه السلام: عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ قَالَ دَخَلْتُ أَنَا وَخَمْسَةٌ رَهْطٍ مِنْ أَصْحَابِنَا يَوْمًا
عَلَى رَسُولِ اللَّهِ عليه السلام... قُلْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ فَمَنْ الصَّابِرُونَ قَالَ الَّذِينَ يَصْبِرُونَ عَلَى طَاعَةِ اللَّهِ وَ
[اجْتِنَابِ] عَنْ مَعْصِيَتِهِ الَّذِينَ كَسَبُوا طَيِّبًا وَانْفَقُوا قَصْدًا وَقَدَّمُوا فَضْلًا فَأَفْلَحُوا وَانْجَحُوا يَا ابْنَ
مَسْعُودٍ عَلَيْهِمُ الْخُشُوعُ وَالْوَقَارُ وَالسَّكِينَةُ وَالتَّفَكُّرُ وَاللَّيْنُ وَالْعَدْلُ وَالتَّعْلِيمُ وَالِاغْتِبَارُ وَ
التَّدْبِيرُ وَالتَّقْوَى وَالْإِحْسَانُ وَالتَّحَرُّجُ وَالْحُبُّ فِي اللَّهِ وَالْبُغْضُ فِي اللَّهِ وَآدَاءُ الْأَمَانَةِ وَالْعَدْلُ وَ
إِقَامَةُ الشَّهَادَةِ وَمُعَاوَنَةُ أَهْلِ الْحَقِّ وَالْبَقِيَّةِ عَلَى الْمُسَىءِ وَالْعَفْوُ لِمَنْ ظَلَمَ يَا ابْنَ مَسْعُودٍ إِذَا ابْتُلُوا
صَبَرُوا وَإِذَا أُعْطُوا شَكَرُوا وَإِذَا حَكَمُوا عَدَلُوا وَإِذَا قَالُوا صَدَقُوا وَإِذَا عَاهَدُوا وَفَوْا وَإِذَا
أَسَاءُوا اسْتَغْفَرُوا وَإِذَا أَحْسَنُوا اسْتَبَشَرُوا؛ مستدرک الوسائل، ج ١١، ص ٢٦١

﴿٤٧٥٧﴾ الرسول عليه السلام: مَنْ حَلَفَ فِي مَعْصِيَةِ اللَّهِ فَلَيْسَتْ تَغْفِرِ اللَّهُ؛ مستدرک الوسائل، ج ١٦، ص ٤٢

«گناه، گناه سنگین، معصیت، خطا، حرام‌ها و...»

﴿۴۷۵۱﴾ اگر از عمل خیری که انجام داده یاد کند بهتر است و سپاس و شکر خدا را به جا آورد. و در مقابل این موفقیت، خدا را به عظمت و بزرگی یاد کند. و اگر از گناه یا تقصیری یاد شد، با تصمیم بر عدم بازگشت، طلب آمرزش کند؛ و با تجدید صلوات و درود بر پیامبر اکرم ﷺ و خاندان پاکش آن را از بین ببرد.

﴿۴۷۵۲﴾ [خدایا؛] به خاطر آنچه که بر خود وعده کردم و به آن وفا نکردم از تو آمرزش می‌خواهم. و به خاطر گناهانی که با نعمت بر آن‌ها توانایی پیدا کردم، تو را استغفار می‌کنم و به خاطر هر آنچه که در خیری در من آمیخت که با آن، آنچه که برای تو نیست را اراده کردم، از تو آمرزش می‌خواهم.

﴿۴۷۵۳﴾ و پیوسته بر نافرمانی‌ات اصرار می‌کنم و تو همواره با بردباری و آمرزش با من برخورد می‌کنی.

﴿۴۷۵۴﴾ چون آدم عصیان و نافرمانی کرد، از خداوند متعال درخواست کرد توبه‌اش را به حقّ ما بپذیرد و خطایش را ببامزد. و خداوند خواسته‌ی او را پذیرفت و اجابت فرمود، و ما همان کلماتی بودیم که آدم آن‌ها را از خداوند عزّ و جلّ فراگرفت و خداوند توبه‌اش را پذیرفت و او را آمرزد.

﴿۴۷۵۵﴾ بعد از نماز عصر می‌گویی: نورت کامل است که هدایت‌مان کردی، پس حمد شایسته‌ی توست؛ بردباری‌ات بزرگ است که آمرزیدی پس حمد برای توست؛ دستت را گشودی و عطا کردی پس حمد برای توست، تو بخشنده‌ترینی و ابرومندترینی و عطایت بزرگ‌ترین و گواراترین است. چون پروردگار ما را اطاعت کنند قدردانی کند و چون نافرمانی کنند آن‌ها را می‌آمرزد؛ درمانده را اجابت و زیان را دفع می‌کند و از بلای بزرگ نجات می‌دهد و گناه را می‌آمرزد.

﴿۴۷۵۶﴾ ابن مسعود گوید: روزی من و پنج نفر از اصحاب نزد پیامبر ﷺ رفتیم ... عرض کردیم: «ای رسول خدا! صابرين چه کسانی هستند؟» فرمود: «آنان که بر فرمان‌برداری خدا صبر کنند و از گناه خودداری نمایند؛ آنان که کسب پاک دارند و به اندازه انفاق می‌کنند و زیادی مال را می‌بخشند. پس رستگار و پیروز می‌شوند. ای پسر مسعود؛ لازم است که با این صفات همراه باشند: زاری، سنگینی و وقار، اندیشه، آرامش، دادگری، آموختن، اندرزگرفتن، دوراندیشی، پرهیزکاری، بخشش، دوری از گناه، دوستی در راه خدا، بغض به خاطر و برای خدا، پس‌دادن امانت، دادگری در حکم، به‌پا داشتن شهادت و گواهی‌دادن، همکاری با اهل حق، گذشت از بدی، بخشیدن ستمکار. ای پسر مسعود؛ اینان هرگاه گرفتار شوند، صبر می‌کنند؛ هرگاه چیزی به آنان داده شود، سپاسگزاری می‌کنند؛ هر وقت حکم کنند، دادگری می‌نمایند؛ هرگاه سخن گویند، راست می‌گویند؛ هرگاه پیمان بندند وفا می‌کنند؛ هرگاه بدی کنند طلب آمرزش می‌نمایند و هرگاه نیکی کنند، شادمان می‌شوند».

﴿۴۷۵۷﴾ هر کس در معصیت و نافرمانی خدا سوگند یاد کند، حتماً باید از خداوند طلب آمرزش کند.

﴿الإثم، الوزر، الخوبة، الخطأ، الخطيئة، المحرمات و...﴾

﴿٤٧٥٨﴾ امير المؤمنين عليه السلام: مَنْ حَمِدَ اللَّهَ عَلَى النِّعْمَةِ وَاسْتَغْفَرَ مِنَ الْمَعْصِيَةِ وَ أَحَبَّ الْمُطِيعِينَ وَ حَمَدَهُمْ عَلَى الطَّاعَةِ وَ أَبْغَضَ الْعَاصِينَ وَ ذَمَّهُمْ فَإِنَّهُ يَكْتَفِي بِذَلِكَ إِذَا رَدَّ عِلْمَهُ إِلَيْنَا... يُحَاسِبُونَ مِنْهُمْ مَنْ يُغْفَرُ لَهُ وَ يَدْخُلُهُ الْجَنَّةَ بِالإِقْرَارِ وَ التَّوْحِيدِ وَ مِنْهُمْ مَنْ يُعَذَّبُ فِي النَّارِ ثُمَّ يَشْفَعُ لَهُ الْمَلَائِكَةُ وَ الْأَنْبِيَاءُ وَ الْمُؤْمِنُونَ فَيَخْرُجُونَ مِنَ النَّارِ وَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ؛ كتاب سليم بن قيس.

ص ٦٠٩

﴿٤٧٥٩﴾ امير المؤمنين عليه السلام: وَقَدْ جِئْتُكَ هَارِبًا مِنْ ذُنُوبِي مُتَنَصِّلًا إِلَيْكَ مِنْ سَيِّئِ عَمَلِي رَاجِيًا لَكَ فِي مَوْفَقِي مُبْتَهِلًا إِلَيْكَ فِي الْعَفْوِ عَنْ مَعَاصِيٍّ مُسْتَغْفِرًا؛ بحار الأنوار، ج ٩٧، ص ٣٢٦

﴿٤٧٦٠﴾ الصادق عليه السلام: يَا مَنْ عَصَيْتُهُ بِاللَّيْلِ وَ النَّهَارِ وَ قَدْ وَكَّلَ بِالِاسْتِغْفَارِ لِي مَلَائِكَتَهُ؛

بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٣٣١

﴿٤٧٦١﴾ يُطَاعُ رَبُّنَا فَيَشْكُرُ وَ يُعْصَى فَيَغْفِرُ؛ بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ٩٣

﴿٤٧٦٢﴾ رَبِّ إِنِّي أَضَلَلْتُ كَثِيرًا مِنَ النَّاسِ فَمَنْ تَبِعَنِي فَإِنَّهُ مِنِّي وَ مَنْ عَصَانِي فَإِنَّكَ غَفُورٌ رَحِيمٌ (إبراهيم: ٣٦)

١٢-٣-٤-الظلم

﴿٤٧٦٣﴾ امير المؤمنين عليه السلام: أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تَغْفِرَ لِي جَمِيعَ مَا أَحْصَيْتَ مِنْ مَظَالِمِ الْعِبَادِ قَبْلِي فَإِنَّ لِعِبَادِكَ عَلَى حَقُّوقًا وَ أَنَا مُرْتَهِنٌ بِهَا تَغْفِرُهَا لِي كَيْفَ شِئْتَ وَ أَنِّي شِئْتُ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٥

﴿٤٧٦٤﴾ السَّجَاد عليه السلام: أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تَغْفِرَ لِي خَطِيئَتِي وَ جَهْلِي وَ ظُلْمِي وَ إِسْرَافِي عَلَى نَفْسِي وَ مَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّي؛ إقبال الأعمال، ص ٢٣٢

﴿٤٧٦٥﴾ أَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ الَّذِي دَعَاكَ بِهِ صَفْوَتُكَ أَبُونَا أَدَمُ عليه السلام وَ هُوَ مُسِيءُ ظَالِمٍ حِينَ أَصَابَ الْخَطِيئَةَ فَغَفَرْتَ لَهُ خَطِيئَتَهُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٢٦٨

﴿٤٧٦٦﴾ أَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ الْمَكْنُونِ الْمَخْزُونِ مِنْ كُلِّ عَيْنٍ الْمُرْتَدِي بِالْكَبْرِيَاءِ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تَغْفِرَ لِي ذُنُوبِي وَ عُيُوبِي وَ إِسَاءَتِي وَ ظُلْمِي وَ جُرْمِي وَ إِسْرَافِي عَلَى نَفْسِي؛ المقنعة، ص ٣٣٦

﴿٤٧٦٧﴾ الصادق عليه السلام: اسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لَجَمِيعِ ظُلْمِي وَ جُرْمِي وَ ذُنُوبِي وَ إِسْرَافِي عَلَى نَفْسِي وَ أَتُوبُ إِلَيْكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ٦٥

﴿گناه، گناه سنگین، معصیت، خطا، حرام‌ها و...﴾

﴿۴۷۵۸﴾ هرکس خدا را بر نعمتش شکر کند و از نافرمانی به درگاه او استغفار کند و فرمان‌برداران را دوست بدارد و آنان را به خاطر اطاعتشان سپاس گوید و گناهکاران را مبعوض بدارد و آنان را مذمت کند، اگر علم این‌ها را به ما واگذار کند، همین مقدار او را کفایت می‌کند ... آنان مورد محاسبه قرار می‌گیرند، بعضی از آنان کسانی‌اند که خداوند ایشان را می‌آمزد و به خاطر اقرار و توحید، آن‌ها را داخل بهشت می‌نماید و بعضی از آنان در آتش عذاب می‌شوند و سپس ملائکه و انبیا و مؤمنین، ایشان را شفاعت می‌کنند. آن‌گاه از آتش بیرون آورده می‌شوند و داخل بهشت می‌شوند.

﴿۴۷۵۹﴾ به‌سوی تو آمده‌ام درحالی‌که از گناه فرار کرده‌ام و از اعمال ناشایستم بیزار هستم؛ و در این جایگاه با زاری به درگاهت، به عفو امید بسته و از نافرمانی‌هایم آمرزش می‌خواهم. ﴿۴۷۶۰﴾ ای کسی که شب و روز نافرمانی‌اش کردم؛ اما او فرشتگانش را برای آمرزش من مأمور کرد.

﴿۴۷۶۱﴾ پروردگار ما چون اطاعت شود سپاس می‌گوید و چون نافرمانی‌اش کنند، می‌آمزد. ﴿۴۷۶۲﴾ پروردگارا؛ آن‌ها (بتها) بسیاری از مردم را گمراه ساختند! هرکس از من پیروی کند از من است؛ و هرکس مرا نافرمانی کند، تو آمرزنده و مهربانی!

۱۲-۴-۳- ستم

﴿۴۷۶۳﴾ از تو می‌خواهم که بر «محمد و آل محمد» درود فرستی و همه‌ی آن مظلومه‌هایی را که من از بندگان در گردن دارم و تو آن‌ها را در حساب من ثبت کرده‌ای بیامری، زیرا بندگان تو حقوق زیادی بر عهده‌ی من دارند که من در گرو آن‌ها هستم، آن‌ها را به هر نحو که می‌خواهی و در هر جا که تو صلاح می‌دانی بیامری.

﴿۴۷۶۴﴾ از تو می‌خواهم که بر محمد و خاندانش درود فرستی و خطاها و نافرمانی و ظلم و اسرافم را که بر نفس خویش روا کردم بیامری، درحالی‌که تو از من به آن داناتری.

﴿۴۷۶۵﴾ از تو به حق آن نامی که برگزیده‌ات جدّ ما آدم علیه السلام تو را با آن نام خوانده است؛ حال آنکه در حق خود بدی و ستم کرده و مرتکب گناه شد بود و تو او را آمرزیدی، درخواست می‌کنم. ﴿۴۷۶۶﴾ از تو می‌خواهم به حق نامت که پنهان و پوشیده از هر چشمی است و لباس شکوه بر تن دارد؛ که بر محمد و خاندانش درود فرستی و گناهان و عیب‌ها و بدی‌ها و ظلم و جرم و ستمم را بیامری.

﴿۴۷۶۷﴾ از خداوندی که معبودی جز او نیست و زنده و پاینده است؛ نسبت به همه‌ی ستم‌ها و جرم‌ها، گناه‌ها و زیاده‌روی بر نفسم آمرزش می‌خواهم و به سویی باز می‌گردم.

﴿الإثم، الوزر، الخوبة، الخطأ، الخطيئة، المحرمات و...﴾

﴿٤٧٦٨﴾ الصادق عليه السلام: أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الْعَظِيمَ لِجَمِيعِ ظُلْمِي وَجُرْئِي وَإِسْرَافِي فِي أَمْرِي وَأَتُوبُ إِلَيْهِ يَقُولُهَا سَبْعِينَ مَرَّةً؛ المقنعة، ص ١٣٣

﴿٤٧٦٩﴾ أَسْتَغْفِرُكَ اللَّهُمَّ مِنْ مَظَالِمَ كَثِيرَةٍ بَيْنِي وَبَيْنَ عِبَادِكَ اللَّهُمَّ فَأَيُّمَا عَبْدٍ مِنْ عِبِيدِكَ أَوْ أَمَةٍ مِنْ إِمَائِكَ كَانَتْ لَهُ عِنْدِي وَقِيلِي مَظْلَمَةٌ أَوْ تَبَعَةٌ ظَلَمْتُهَ بِهَا بَعْدُ مِنْي أَوْ خَطَأٌ أَخْطَأْتُهُ حَتَّى وَصَلَ ذَلِكَ إِلَيْهِ فِي مَالِهِ أَوْ بَدَنِهِ أَوْ عَرْضِهِ لَمْ أَخْرُجْ إِلَيْهِ مِنْ مَظْلَمَتِهِ وَلَا مِنْ تَبَعَتِهِ مَاتَ أَوْ غَابَ أَوْ حَضَرَ وَتَرَكْتُ تَحْلِيلَ ذَلِكَ مِنْهُ وَلَمْ أَرْضِهِ مِنْ حَقِّهِ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَارْضِهِ عَنِّي مِمَّا عِنْدَكَ فَإِنَّ عِنْدَكَ يَا سَيِّدِي مَا تُرْضِيهِ وَلَيْسَ عِنْدِي مَا أَرْضِيهِ بِهِ فَهَبْ لِي يَا سَيِّدِي حَقَّكَ وَارْضَ عَنِّي خَلْقَكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٤٣٧

﴿٤٧٧٠﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ مِنْ مَظَالِمَ كَثِيرَةٍ لِعِبَادِكَ قِيلِي؛ المصباح للكفعمي، ص ٣٨٨

﴿٤٧٧١﴾ الكاظم عليه السلام: إِغْفِرْ لِي ذُنُوبِي وَعُيُوبِي وَإِسَاءَتِي وَظُلْمِي وَجُرْئِي وَإِسْرَافِي عَلَى نَفْسِي؛ تهذيب الأحكام، ج ٣، ص ١١٤

﴿٤٧٧٢﴾ الصادق عليه السلام: إِغْفِرْ لِي ذُنُوبِي وَعُيُوبِي وَإِسَاءَتِي وَظُلْمِي وَتَقْرِيطِي وَإِسْرَافِي عَلَى نَفْسِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٣٦٦

﴿٤٧٧٣﴾ الصادق عليه السلام: إِغْفِرْ لِي ظُلْمِي وَجُرْئِي وَإِسْرَافِي عَلَى نَفْسِي؛ تهذيب الأحكام، ج ٣، ص ٩١

﴿٤٧٧٤﴾ إِغْفِرْ لِي يَا رَبِّ ظُلْمِي وَجُرْئِي وَجَهْلِي وَجِدِّي وَهَزْلِي وَكُلَّ ذَنْبٍ ارْتَكَبْتُهُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٣٢

﴿٤٧٧٥﴾ امير المؤمنين عليه السلام: أَلَا وَإِنَّ الظُّلْمَ ثَلَاثَةٌ فَظُلْمٌ لَا يُغْفَرُ وَظُلْمٌ لَا يُتْرَكُ وَظُلْمٌ مَغْفُورٌ لَا يُطْلَبُ فَأَمَّا الظُّلْمُ الَّذِي لَا يُغْفَرُ فَالشُّرْكُ بِاللَّهِ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى إِنَّ اللَّهَ لَا يُغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَأَمَّا الظُّلْمُ الَّذِي يُغْفَرُ فَظُلْمُ الْعَبْدِ نَفْسَهُ عِنْدَ بَعْضِ الْهَنَاتِ وَأَمَّا الظُّلْمُ الَّذِي لَا يُتْرَكُ فَظُلْمُ الْعِبَادِ بَعْضُهُمْ بَعْضًا الْقِصَاصُ هُنَاكَ شَدِيدٌ لَيْسَ هُوَ جَرْحًا بِالْمُدَى وَلَا ضَرْبًا بِالسَّيَاطِ وَلَكِنَّهُ مَا يُسْتَصْعَرُ ذَلِكَ مَعَهُ؛ نهج البلاغة، ص ٢٥٥

﴿٤٧٧٦﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ إِنِّي أَتْنِي عَلَيْكَ بِمَعُونَتِكَ عَلَى مَا نِلْتُ بِهِ التَّنَاءَ عَلَيْكَ وَأَقْرُّكَ عَلَى نَفْسِي بِمَا أَنْتَ أَهْلُهُ وَالْمُسْتَوْجِبُ لَهُ فِي قَدَرِ فَسَادِ نَيْتِي وَضَعْفِ يَقِينِي اللَّهُمَّ نَعَمْ إِلَهِ أَنْتَ وَنَعَمْ الرَّبُّ أَنْتَ وَبِئْسَ الْمَرْبُوبُ أَنَا وَنَعَمْ الْمَوْلَى أَنْتَ وَبِئْسَ الْعَبْدُ أَنَا وَنَعَمْ

﴿گناه، گناه سنگین، معصیت، خطا، حرام‌ها و...﴾

﴿۴۷۶۸﴾ از خدایی که بزرگ است برای تمامی ستم و جرم و اسرافم که در امورم روا داشته‌ام طلب آمرزش می‌کنم و به سوی او بازمی‌گردم. (این دعا را هفتاد مرتبه می‌گویی)

﴿۴۷۶۹﴾ خدایا؛ از تو آمرزش می‌خواهم از مظلومه‌ها و حقوق فراوانی که از بندگان بر گردن دارم. خدایا؛ پس هر شکایتی که بنده‌ای از بندگان یا کنیزی از کنیزانت دارد یا مسؤولیتی بر عهده‌ی من بوده که به‌سیله‌ی آن مسؤولیت به آن شخص ظلم کردم - عمداً یا سهواً، تا آنجا که در اثر کار من به مال یا بدن یا آبروی آن شخص زبانی وارد شد و هنوز نسبت به او از آن حق و از عواقبش خارج نشده‌ام، چه آن شخص مرده باشد یا زنده؛ چه غایب باشد یا حاضر؛ حال که حلالیت‌خواستن از گناه و خطایم نسبت به آن شخص را انجام نداده و او را در مورد حقی که بر من داشت راضی نکردم. خدایا؛ بر محمد و خاندانش درود فرست و آن شخص را به‌وسیله‌ی آنچه نزد توست از من راضی کن. ای آقای من؛ آنچه که او را خشنود می‌کند نزد توست و من چیزی ندارم که به‌وسیله‌ی آن او را خشنود کنم. ای سرور من؛ حقت را به من ببخش و خلقت را از من راضی کن.

﴿۴۷۷۰﴾ از ظلم‌های بسیاری که بندگان تو به گردن من دارند، آمرزش می‌خواهم و به درگاه تو توبه می‌کنم.

﴿۴۷۷۱﴾ گناهان و عیب و بدی و ستم و جرم و اسراف بر نفسم را بیامرز.

﴿۴۷۷۲﴾ گناهان و عیب و بدی و ستم و کاهلی و اسراف بر نفسم را بیامرز.

﴿۴۷۷۳﴾ ظلم و جرم و زیاده‌روی بر نفسم را بیامرز.

﴿۴۷۷۴﴾ ظلم و جنایت و نادانی و گناهان جدی و شوخی مرا و تمام گناهانی را که مرتکب آن‌ها شده‌ام، بیامرز.

﴿۴۷۷۵﴾ بدانید که ستمکاری سه نوع است: یک نوع ستمی که بخشودنی نیست، دیگری ستمی که فروگذارنی نیست، و دیگری ستمی که قابل آمرزش است و پیگیری نمی‌شود. اما ستمی که بخشودنی نیست، شرک به خدای تعالی است؛ خداوند فرموده است: «إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ». اما ستمی که قابل گذشت است، ستم کردن انسان به خویشتن است با ارتکاب بعضی از گناهان [نسبت به خود]؛ و اما ستمی که فروگذار نمی‌شود ستمکاری بعضی از افراد به بعضی دیگر است. مجازات در آن سخت است؛ نه از نوع زخم شمشیر و نه از نوع ضربه‌ی تازیانه است، بلکه کیفر آن به‌نحوی است که همه‌ی این‌ها در برابر آن ناچیزند.

﴿۴۷۷۶﴾ خدایا؛ من به خاطر یاری‌ات بر انجام ثنا، تو را می‌ستایم و به شایستگی تو و نیت بد خودم و سستی یقینم اقرار می‌کنم. خدایا؛ تو چه خدا و پروردگار خوبی هستی و من چه پرورش‌یافته‌ی بدی، تو چه مولای خوبی و من چه بنده‌ی بدی هستم و چه مالک خوبی هستی

﴿الإِثْمُ، الْوِزْرُ، الْحَوْبَةُ، الْخَطَأُ، الْخَطِيئَةُ، الْمُحَرَّمَاتُ وَ...﴾

أَلَمَالِكُ أَنْتَ وَبَسَّ الْمَمْلُوكُ أَنَا فَكَمْ قَدْ أَذْنَبْتُ فَعَفَوْتَ عَنْ ذَنْبِي وَ كَمْ قَدْ تَعَمَّدْتُ فَتَجَاوَزْتَ وَ كَمْ قَدْ عَثَرْتُ فَأَقْلَبْتَنِي عَثْرَتِي وَ لَمْ تَأْخُذْنِي عَلَى غِرَّتِي فَأَنَا ظَالِمٌ لِنَفْسِي الْمُقِرُّ لِدَنْبِي الْمُعْتَرِفُ بِخَطِيئَتِي فَيَا غَافِرَ الذُّنُوبِ اسْتَغْفِرْكَ لِدَنْبِي وَ اسْتَقْبِلْكَ لِعَثْرَتِي فَأَحْسِنْ إِجَابَتِي فَإِنَّكَ أَهْلُ الْإِجَابَةِ وَ أَهْلُ التَّقْوَى وَ أَهْلُ الْمَغْفِرَةِ . اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ قَوَى بَدَنِي عَلَيْهِ بِعَافِيَتِكَ أَوْ نَالْتَهُ فُذِرْتِي بِفَضْلِ نِعْمَتِكَ أَوْ بَسَطْتَ إِلَيْهِ يَدِي بِتَوْسِعَةِ رِزْقِكَ وَ اخْتَجَبْتَ فِيهِ مِنَ النَّاسِ بِسِتْرِكَ وَ أَتَكَلَّمْتُ فِيهِ عِنْدَ خَوْفِي مِنْهُ عَلَى أَنَّكَ وَ وَثَقْتُ مِنْ سَطْوَتِكَ عَلَى فِيهِ بِحِلْمِكَ وَ عَوَّلْتُ فِيهِ عَلَى كَرَمِ عَفْوِكَ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ اغْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار،

ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٤٧٧٧﴾ اللَّهُمَّ إِنِّي اسْتَغْفِرُكَ مِنْ مَظَالِمَ كَثِيرَةٍ وَ بَوَاقٍ جَزِيلَةٍ وَ عَظَائِمَ ذُنُوبٍ جَمَّةٍ قَدْ أَثْقَلَتْ ظَهْرِي وَ مَنَعَنِي الرُّقَادَ ذِكْرُهَا؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٦٦

﴿٤٧٧٨﴾ الصَّادِق (عليه السلام): اللَّهُمَّ إِنِّي اسْتَغْفِرُكَ وَ أَتُوبُ إِلَيْكَ مِنْ مَظَالِمَ كَثِيرَةٍ لِعِبَادِكَ عِنْدِي فَأَيُّمَا عَبْدٍ مِنْ عِبَادِكَ أَوْ أَمَةٍ مِنْ إِمَائِكَ كَانَتْ لَهُ قِيْلِي مَظْلَمَةٌ ظَلَمْتُهُ إِيَّاهَا فِي مَالِهِ أَوْ بَدَنِهِ أَوْ عَرَضِهِ لَا أَسْتَطِيعُ آدَاءَ ذَلِكَ إِلَيْهِ وَ لَا تَحْلُلُهَا مِنْهُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٣٢٨

﴿٤٧٧٩﴾ السَّجَّاد (عليه السلام): اللَّهُمَّ قَدْ أَسَاءْتُ وَ ظَلَمْتُ وَ بَسَّ مَا صَنَعْتُ عَمِلْتُ سُوءًا لَمْ تَضُرَّكَ ذُنُوبِي فَاسْتَغْفِرْكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٣٦

﴿٤٧٨٠﴾ اللَّهُمَّ مَا كَانَ لِأَحَدٍ مِنْ خَلْقِكَ عِنْدِي مِنْ مَظْلَمَةٍ فِي عَرْضٍ أَوْ مَالٍ أَوْ غَيْرِهِ فَاعْفِرْ ذَلِكَ فِيمَا بَيْنِي وَ بَيْنَكَ وَ أَرْضِ عِبَادَكَ عَنِّي بِمَا شِئْتُ مِنْ فَضْلِكَ وَ خَزَائِنِكَ؛ بحار الأنوار،

ج ٨٨، ص ٨٤

﴿٤٧٨١﴾ الصَّادِق (عليه السلام): اللَّهُمَّ مَا كَانَ لِأَحَدٍ مِنْ خَلْقِكَ عِنْدِي مِنْ مَظْلَمَةٍ فِي عَرْضٍ أَوْ مَالٍ أَوْ غَيْرِهِ فَاعْفِرْ لِي ذَلِكَ فِيمَا بَيْنِي وَ بَيْنَكَ وَ أَرْضِ عِبَادَكَ عَنِّي بِمَا شِئْتُ مِنْ فَضْلِكَ وَ خَزَائِنِكَ؛ إقبال الأعمال، ص ٤٤٧

﴿٤٧٨٢﴾ السَّجَّاد (عليه السلام): اللَّهُمَّ وَ أَيُّمَا عَبْدٍ نَالَ مِنْي مَا حَظَرْتَ عَلَيْهِ، وَ انْتَهَكَ مِنْي مَا حَبَرْتَ عَلَيْهِ، فَمَضَى بِظُلَامَتِي مَيِّتًا، أَوْ حَصَلْتُ لِي قَبْلَهُ حَيًّا فَاعْفِرْ لَهُ مَا أَلَمَّ بِهِ مِنْي؛ الصحيفة السجادية (عليه السلام)، الدعاء ٣٩

﴿٤٧٨٣﴾ أمير المؤمنين (عليه السلام): أَنْ تَغْفِرَ لِي جَمِيعَ مَا أَحْصَيْتَ مِنْ مَظَالِمِ الْعِبَادِ قِيْلِي فَإِنْ لِعِبَادِكَ عَلَى حَقُّوقًا وَ أَنَا مُرْتَهَنٌ بِهَا تَغْفِرُهَا لِي كَيْفَ شِئْتُ وَ أَنِّي شِئْتُ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٥

﴿گناه، گناه سنگین، معصیت، خطا، حرام‌ها و...﴾

و چه مملوک بدی هستم. چه بسیار گناه که کردم و تو بخشیدی و چه بسیار خطاهای عمدی که انجام دادم و تو گذشتی و چه بسیار لغزیدم و تو درگذشتی درحالی که فریب‌خورده بودم مرا مؤاخذه نکردی، پس منم ظالم بر خودم و اقرارکننده به گناهم و معترف به خطایم. پس ای آمرزنده‌ی گناهان؛ از تو برای گناهان و لغزش‌هایم پوزش می‌خواهم. نیک اجابتم کن که تو اهل اجابت و تقوا و آمرزشی. خداوندا؛ در هر گناهی که با عافیت تو بدنم در آن قوی شد یا به فضل نعمت تو به انجام آن توانا شدم یا با وسعت روزی تو دست به‌سوی آن دراز کردم و با پوشش تو از مردم پوشیده شدم و هنگام ترسم از آن با صبر به تو تکیه کردم و هنگام عذابت در آن به حلمت امیدوار شدم و به عفو کریمانه‌ات اعتماد کردم، پس بر محمد و خاندانش درود فرست و گناهانم را ببامرز؛ ای بهترین آمرزندگان.

﴿۴۷۷۷﴾ خداوندا؛ از مظلومه‌های بسیار و فتنه‌های استوار و گناهان بزرگ که به‌یقین پشتم را سنگین کرده و یاد آن آرامش را از من گرفته، طلب آمرزش می‌کنم.

﴿۴۷۷۸﴾ خداوندا؛ از مظلومه‌های بسیاری که از بندگان تو بر گردن من است و از نظر جسم یا آبرو یا مال، به عهده‌ی من حقی دارد و من نمی‌توانم آن را ادا کنم و یا حلالیت بخواهم، آمرزش می‌خواهم و توبه می‌کنم.

﴿۴۷۷۹﴾ خداوندا؛ من نسبت به تو جسارت کردم و ستم روا داشتم، و چه بد است آنچه انجام دادم، بد کردم؛ حال که گناهانم ضرری به تو نمی‌رساند؛ از تو طلب آمرزش می‌کنم.

﴿۴۷۸۰﴾ خداوندا؛ چنانچه یکی از مخلوقات مظلومه‌ای مثل آبرو یا مال یا غیر از آن، بر عهده‌ی من داشته باشد، آنچه را میان من و توسل ببامرز، و با آنچه از فضل و خزائن غیبی‌ات که می‌خواهی، به او ببخش و او را از من راضی کن.

﴿۴۷۸۱﴾ خداوندا؛ چنانکه یکی از مخلوقات مظلومه‌ای مثل آبرو یا مال یا غیر از آن، بر عهده‌ی من داشته باشد، آنچه را میان من و توسل ببامرز، و با آنچه از فضل و خزائن غیبی‌ات که می‌خواهی، به او ببخش و او را از من راضی کن.

﴿۴۷۸۲﴾ بار خدایا؛ هر بنده‌ای که درباره‌ی من آنچه را بر او حرام کرده‌ای به‌جا آورده، و پرده‌ی آنچه را بر او منع نموده‌ای، دریده، و حق مرا برده و مرده، یا زنده است و حق من نزد او به‌جا مانده باشد، او را در ستمی که به من کرده، ببامرز.

﴿۴۷۸۳﴾ همه‌ی مظلومه‌هایی را که از بندگان در گردن دارم و تو آن‌ها را به حساب من گذارده‌ای ببامرز، زیرا که از بندگان تو حقوق زیادی بر عهده‌ی من است که من در گرو آن‌ها هستم. آن‌ها را به هر نحو که می‌خواهی و در هر جا که صلاح می‌دانی ببامرز.

﴿الإثم، الوزر، الخوبة، الخطأ، الخطيئة، المحرمات و...﴾

﴿٤٧٨٤﴾ الصادق عليه السلام: أَنْ تَغْفِرَ لِي ذُنُوبِي وَعُيُوبِي وَإِسَاءَتِي وَظُلْمِي وَجُرْمِي عَلَى نَفْسِي؛

بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٦٢

﴿٤٧٨٥﴾ الصادق عليه السلام: إِنَّ خَيْرَ الْعِبَادِ مَنْ يَجْتَمِعُ فِيهِ خَمْسُ خِصَالٍ إِذَا أَحْسَنَ اسْتَبْشَرَ وَإِذَا

أَسَاءَ اسْتَغْفَرَ وَإِذَا أُعْطِيَ شَكَرَ وَإِذَا ابْتُلِيَ صَبَرَ وَإِذَا ظَلَمَ غَفَرَ؛ بحار الأنوار، ج ٧٥، ص ٢٠٦

﴿٤٧٨٦﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: إِنْ لَمْ تَسْتَجِبْ لِي دُعَائِي وَلَمْ تَغْفِرْ لِي خَطِيئَتِي وَارْدَتْ عُقُوبَتِي فَعَجَلُ

بِنَارٍ تُحْرِقُنِي أَوْ عُقُوبَةٍ فِي الدُّنْيَا تُهْلِكُنِي وَخَلَصْنِي مِنْ فَضِيحَةِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى عَلَى نَبِيِّهِ ﷺ وَالَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً يَعْنِي الزَّانِيَ أَوْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ يَعْنِي بَارِكَابَ ذَنْبٍ أَكْثَرُ مِنَ الزَّانِ وَنَبَشَ الْقُبُورِ وَأَخَذَ الْأَكْفَانَ ذَكَرُوا اللَّهَ فَاسْتَغْفَرُوا لِذُنُوبِهِمْ يَقُولُ خَافُوا اللَّهَ فَعَجَلُوا التَّوْبَةَ وَمَنْ يَغْفِرِ الذُّنُوبَ إِلَّا اللَّهُ يَقُولُ عَزَّ وَجَلَّ أَتَاكَ عَبْدِي يَا مُحَمَّدُ تَائِبًا فَطَرَدْتَهُ فَأَيْنَ يَذْهَبُ وَإِلَى مَنْ يَقْصِدُ وَمَنْ يَسْأَلُ أَنْ يَغْفِرَ لَهُ ذَنْبًا غَيْرِي؛ مستدرک الوسائل، ج ١٢، ص ١٣٥

﴿٤٧٨٧﴾ أَنَا مِنَ الظَّالِمِينَ فَاعْفُ لِي؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢٩٧

﴿٤٧٨٨﴾ أَنْتَ أَحَقُّ مَنْ تَجَاوَزَ وَعَفَا وَجَادَ بِالْمَغْفِرَةِ عَمَّنْ ظَلَمَ وَأَسَاءَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤،

ص ٢٧٥

﴿٤٧٨٩﴾ أَنْتَ أَوْلَى بِالْمَغْفِرَةِ عَلَى مَنْ ظَلَمَ وَأَسَاءَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٢٨٠

﴿٤٧٩٠﴾ أمير المؤمنين عليه السلام: أَنْتَ أَوْلَى مَنْ اعْتَمَدَ وَعَفَا وَجَادَ بِالْمَغْفِرَةِ عَلَى مَنْ ظَلَمَ وَأَسَاءَ؛

بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ١٤٦

﴿٤٧٩١﴾ أمير المؤمنين عليه السلام: ثُمَّ قَالَ اسْتَغْفِرُ اللَّهَ الْعَظِيمَ مِنْ ظُلْمِي وَجُرْمِي وَإِسْرَافِي عَلَى

نَفْسِي وَأَتُوبُ إِلَيْهِ مِائَةَ مَرَّةٍ فَلَمَّا فَرَغَ ﷺ مِنَ الْإِسْتِغْفَارِ رَكَعَ وَسَجَدَ وَتَشَهَّدَ وَسَلَّم؛ بحار الأنوار،

ج ٨٢، ص ٢٦٠

﴿٤٧٩٢﴾ أمير المؤمنين عليه السلام: رَبِّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي فَإِنْ لَمْ تَغْفِرْ لِي وَتَرْحَمْنِي لَأَكُونَنَّ مِنَ

الْخَاسِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٧٠، ص ١١٠

﴿٤٧٩٣﴾ رَبِّ عَمِلْتُ سُوءًا وَظَلَمْتُ نَفْسِي فَلِمَغْفِرَتِكَ خَرَجْتُ إِلَيْكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٨،

ص ٥١

﴿٤٧٩٤﴾ الصادق عليه السلام: رَبَّنَا ظَلَمْنَا أَنْفُسَنَا وَإِنْ لَمْ تَغْفِرْ لَنَا وَتَرْحَمْنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ؛

بحار الأنوار، ج ١١، ص ١٦١

«گناه، گناه سنگین، معصیت، خطا، حرام‌ها و...»

- ﴿۴۷۸۴﴾ گناهان و زشتی‌ها و جسارت‌ها و ستم‌ها و جرم و جنایت بر نفسم را بیامرز.
- ﴿۴۷۸۵﴾ بهترین مردم کسی است که در او پنج خصلت جمع شود؛ وقتی کار نیک انجام دهد، شاد می‌شود و وقتی کار بد انجام دهد، استغفار می‌کند، وقتی به او چیزی بدهند، سپاسگزار است و وقتی گرفتار شود، صبر می‌کند و وقتی به او ستم شود، می‌بخشد.
- ﴿۴۷۸۶﴾ اگر دعایم را اجابت نکرده‌ای و اراده عذاب مرا در روز قیامت داری، پس در دنیا آتشی بفرست و مرا بسوزان و کار مرا به آخرت وامگذار. در این هنگام خداوند به پیغمبر وحی فرستاد و این آیه نازل شد: «وَالَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً، یعنی زنا؛ «أَوْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ»، یعنی به ارتکاب گناهایی که بزرگتر از زناست، و آن نبش قبر و دزدیدن کفن می‌باشد. «ذَكَرُوا اللَّهَ فَاسْتَغْفَرُوا لِذُنُوبِهِمْ»، یعنی از خداوند ترسیده و زود توبه کردند، «وَمَنْ يَغْفِرِ الذُّنُوبَ إِلَّا اللَّهُ»، حضرت جبرئیل از نزد ملک جلیل، به پیغمبر نازل شد و گفت که خداوند عالم دعا می‌رساند و می‌گوید که: «بنده‌ی من نزد تو می‌آید که شفیع او شوی، از پیش خود می‌رانی پس به کجا رود؟! و به جانب که قصد کند؟! و آمرزش گناه خود را از چه کسی بخواهد؟!»
- ﴿۴۷۸۷﴾ من از زمره‌ی ستمکارانم؛ مرا بیامرز.
- ﴿۴۷۸۸﴾ تو شایسته‌ترین کسی هستی که می‌گذری و عفو می‌کنی و کسی را که ستم و بدی کرده سخاوتمندانه می‌آمرزی.
- ﴿۴۷۸۹﴾ تو بر کسی که ستم و بدی کرده، به آمرزیدن سزاوارتر هستی.
- ﴿۴۷۹۰﴾ تو شایسته‌ترین کسی هستی که به او اعتماد شود و چشم‌پوشی کند. و کسی را که ستم و بدی کرده سخاوتمندانه می‌آمرزی.
- ﴿۴۷۹۱﴾ سپس فرمود: «از خداوند بزرگ و عظیم از تمامی ظلم و جرم و زیاده‌روی بر نفسم آمرزش می‌طلبم و به‌سوی باز می‌گردم» وقتی استغفار را به پایان رساند رکوع و سجده کرد و تشهد و سلام گفت.
- ﴿۴۷۹۲﴾ پروردگارا! من به خود ظلم کردم. اگر تو مرا نیامرزی و بر من رحم نکنی؛ از زیانکاران خواهم بود.
- ﴿۴۷۹۳﴾ پروردگارا! من بسیار بدی کرده‌ام و در واقع ظلم و ستم بر خودم روا داشته‌ام، برای کسب آمرزش به‌سوی تو آمده‌ام.
- ﴿۴۷۹۴﴾ پروردگارا! ما به خویشتن ستم کردیم و اگر تو ما را نیامرزی و به ما رحم نکنی، از زیانکاران خواهیم بود.

﴿الإثم، الوزر، الخوبة، الخطأ، الخطيئة، المحرمات و...﴾

﴿٤٧٩٥﴾ الرسول ﷺ: رَبَّنَا ظَلَمْنَا وَكَذَّبْنَا نَبِيَّكَ وَتُبْنَا إِلَيْكَ مِنْ ذُنُوبِنَا وَإِنْ لَنَا تَغْفِرٌ لَنَا وَ تَرْحَمْنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ الْمُعَذِّبِينَ؛ بحار الأنوار، ج ١٤، ص ٣٩٥

﴿٤٧٩٦﴾ الرسول ﷺ: سَابِقْنَا سَابِقٌ وَمُقْتَصِدُنَا نَاجٍ وَظَالِمُنَا مَغْفُورٌ؛ روضة الواعظين، ج ٢، ص ٢٩٨

﴿٤٧٩٧﴾ امير المؤمنين ﷺ: سَمِعَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ﷺ رَجُلًا يَقُولُ الشَّحِيحُ أَغْدَرُ مِنَ الظَّالِمِ فَقَالَ لَهُ كَذَبْتَ إِنَّ الظَّالِمَ قَدْ يَتُوبُ وَيَسْتَغْفِرُ وَيَرُدُّ الظُّلَامَةَ عَلَى أَهْلِهَا وَالشَّحِيحُ إِذَا شَحَّ مَنَعَ الزَّكَاةَ وَالصَّدَقَةَ وَصِلَةَ الرَّحِمِ وَإِفْرَاءَ الضَّيْفِ وَالتَّقَةَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَأَبْوَابَ الْبِرِّ؛ من لا يحضره الفقيه، ج ٢، ص ٦٣

﴿٤٧٩٨﴾ الباقر ﷺ: سُئِلَ عَنْهُمَا فَقَالَ هُمَا أَوَّلُ مَنْ ظَلَمْنَا، وَقَبَضَ حَقَّنَا، وَتَوَتَّبَ عَلَى رِقَابِنَا، وَفَتَحَ عَلَيْنَا بَابًا لَا يَسُدُّهُ شَيْءٌ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ، فَلَا غَفَرَ اللَّهُ لَهُمَا ظُلْمَهُمَا إِنَّا نَا؛ بحار الأنوار، ج ٣٠، ص ٣٨٣

﴿٤٧٩٩﴾ الباقر ﷺ: عَمِلْتُ سُوءًا وَظَلَمْتُ نَفْسِي فَأَغْفِرْ لِي؛ الكافي، ج ٢، ص ٥٣٨

﴿٤٨٠٠﴾ فَإِنَّمَا مَغْفِرَتُكَ لِلظَّالِمِينَ وَأَنَا مِنَ الظَّالِمِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢٩٧

﴿٤٨٠١﴾ الرضا ﷺ: فَمَا مَعْنَى قَوْلِ مُوسَى رَبِّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي فَأَغْفِرْ لِي، قَالَ يَقُولُ إِنِّي وَضَعْتُ نَفْسِي غَيْرَ مَوْضِعِهَا بِدُخُولِي هَذِهِ الْمَدِينَةَ فَأَغْفِرْ لِي أَيْ اسْتَرْنِي مِنْ أَعْدَائِكَ لِثَلَا يَطْفَرُوا بِي فَقَتَلُونِي؛ بحار الأنوار، ج ١١، ص ٧٩

﴿٤٨٠٢﴾ الرسول ﷺ: عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ قَالَ دَخَلْتُ أَنَا وَخَمْسَةٌ رَهْطٍ مِنْ أَصْحَابِنَا يَوْمًا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ... قُلْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ فَمَنْ الصَّابِرُونَ قَالَ الَّذِينَ يَصْبِرُونَ عَلَى طَاعَةِ اللَّهِ وَاجْتِنَابِ [اجْتَنَبُوا] عَنْ مَعْصِيَتِهِ الَّذِينَ كَسَبُوا طَيِّبًا وَانْفَقُوا قَصْدًا وَقَدَمُوا فَضْلًا فَأَفْلَحُوا وَانْجَحُوا يَا ابْنَ مَسْعُودٍ عَلَيْهِمُ الْخُشُوعُ وَالْوَقَارُ وَالسَّكِينَةُ وَالتَّفَكُّرُ وَاللَّيْنُ وَالْعَدْلُ وَالتَّعْلِيمُ وَالِاغْتِبَارُ وَالتَّدْبِيرُ وَالتَّقْوَى وَالْإِحْسَانُ وَالتَّحَرُّجُ وَالْحُبُّ فِي اللَّهِ وَالْبُغْضُ فِي اللَّهِ وَآدَاءُ الْأَمَانَةِ وَالْعَدْلُ وَإِقَامَةُ الشَّهَادَةِ وَمُعَاوَنَةُ أَهْلِ الْحَقِّ وَالْبَقِيَّةِ عَلَى الْمُسِيءِ وَالْعَفْوُ لِمَنْ ظَلَمَ يَا ابْنَ مَسْعُودٍ إِذَا ابْتُلُوا صَبَرُوا وَإِذَا أُعْطُوا شَكَرُوا وَإِذَا حَكَمُوا عَدَلُوا وَإِذَا قَالُوا صَدَقُوا وَإِذَا عَاهَدُوا وَفَوْا وَإِذَا أَسَاءُوا اسْتَغْفَرُوا وَإِذَا أَحْسَنُوا اسْتَبْشَرُوا؛ مستدرک الوسائل، ج ١١، ص ٢٦١

«گناه، گناه سنگین، معصیت، خطا، حرام‌ها و...»

﴿۴۷۹۵﴾ پروردگارا! ما به نفس خود ستم کردیم و پیامبران را تکذیب کردیم و اکنون به‌سوی تو باز می‌گشتیم و اگر تو ما را نیامرزی و به ما رحم نکنی، از خسارت‌دیدگان و اهل عذاب خواهیم بود.

﴿۴۷۹۶﴾ سبقت‌گیرندگان ما به‌سوی بهشت سبقت می‌گیرند و میانه‌روهای ما نجات می‌یابند و ستمکاران ما آمرزیده می‌شوند.

﴿۴۷۹۷﴾ امیرالمؤمنین (علیه السلام) شنید که فردی می‌گوید: عذر بخیل از ظالم پذیرفته‌تر است. به او فرمود: دروغ گفتی، زیرا ظالم گاهی توبه می‌کند و آمرزش می‌خواهد و مالی را که به ستم گرفته، به صاحبش باز می‌گرداند. ولی شخصی که مبتلا به بخل شدید باشد چون صفت بخلش بر عقلش غالب شود، از دادن زکات و صدقه، صله‌ی رحم، پذیرایی میهمان، و انفاق در راه خدای عز و جل و دیگر راه‌های کار خیر، دوری می‌کند.

﴿۴۷۹۸﴾ درباره‌ی آن دو نفر سؤال شد، فرمود: آن دو اولین کسانی بودند که به ما ظلم کردند و حق ما را گرفتند و اختیار ما را در حقمان غصب و سلب کردند و دری را به روی ما گشودند که چیزی آن را تا روز قیامت نمی‌بندد، پس خداوند ظلم آن دو نفر را در حق ما نمی‌آمرزد.

﴿۴۷۹۹﴾ من بسیار بدی کرده‌ام و در واقع بر خودم ظلم و ستم کرده‌ام، پس گناهانم را بیامرز.

﴿۴۸۰۰﴾ آمرزش تو به اهل ظلم و ستم اختصاص دارد و من از زمره‌ی ایشانم.

﴿۴۸۰۱﴾ معنای سخن موسی چیست که گفت: «پروردگارا! من به خود ظلم کردم، مرا ببخش؟» فرمود: مراد موسی (علیه السلام) این بود که من با ورود خود به این شهر خود را در موضعی قرار داده‌ام که نباید قرار می‌دادم؛ پس مرا از دشمنان مخفی بدار که مبدا بر من دست یابند و مرا بکشند.

﴿۴۸۰۲﴾ ابن مسعود گوید: روزی من و پنج نفر از اصحاب نزد پیامبر (صلی الله علیه و آله) رفتیم ... عرض کردیم: «ای رسول خدا! صابرين چه کسانی هستند؟» فرمود: «آنان که بر فرمان‌برداری خدا صبر کنند و از گناه خودداری نمایند؛ آنان که کسب پاک دارند و به‌اندازه انفاق می‌کنند و زیادی مال را می‌بخشند. پس رستگار و پیروز می‌شوند. ای پسر مسعود؛ لازم است که با این صفات همراه باشند: زاری، سنگینی و وقار، اندیشه، آرامش، دادگری، آموختن، اندرزگرفتن، دوراندیشی، پرهیزکاری، بخشش، دوری از گناه، دوستی در راه خدا، بغض به خاطر و برای خدا، پس‌دادن امانت، دادگری در حکم، به‌پا داشتن شهادت و گواهی‌دادن، همکاری با اهل حق، گذشت از بدی، بخشیدن ستمکار. ای پسر مسعود؛ اینان هرگاه گرفتار شوند، صبر می‌کنند؛ هرگاه چیزی به آنان داده شود، سپاسگزاری می‌کنند؛ هر وقت حکم کنند، دادگری می‌نمایند؛ هرگاه سخن گویند، راست می‌گویند؛ هرگاه پیمان بندند وفا می‌کنند؛ هرگاه بدی کنند طلب آمرزش می‌نمایند و هرگاه نیکی کنند، شادمان می‌شوند.»

﴿الإثم، الوزر، الخوبة، الخطأ، الخطيئة، المحرمات و...﴾

﴿٤٨٠٣﴾ الرضا عليه السلام: كُنَّا فِي مَجْلِسِ الرِّضَا عليه السلام فَتَذَاكُرُوا الْكِبَائِرَ وَقَوْلَ الْمُعْتَزَلَةِ فِيهَا إِنَّهَا لَا تُغْفَرُ فَقَالَ الرِّضَا عليه السلام قَدْ نَزَلَ الْقُرْآنُ بِخِلَافِ قَوْلِ الْمُعْتَزَلَةِ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ وَإِنَّ رَبَّكَ لَذُو مَغْفِرَةٍ لِلنَّاسِ عَلَى ظُلْمِهِمْ؛ متشابه القرآن، ص ٢، ص ٨٥

﴿٤٨٠٤﴾ الصادق عليه السلام: عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ الْعَبَّاسِ قَالَ: كُنْتُ فِي مَجْلِسِ الرِّضَا عليه السلام فَتَذَاكُرْنَا الْكِبَائِرَ وَقَوْلَ الْمُعْتَزَلَةِ فِيهَا إِنَّهَا لَا تُغْفَرُ فَقَالَ الرِّضَا عليه السلام قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَدْ نَزَلَ الْقُرْآنُ بِخِلَافِ قَوْلِ الْمُعْتَزَلَةِ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ وَإِنَّ رَبَّكَ لَذُو مَغْفِرَةٍ لِلنَّاسِ عَلَى ظُلْمِهِمْ؛ وسائل الشيعة، ج ١٥، ص ٣٣٦

﴿٤٨٠٥﴾ الْأَيْمَةُ عليها السلام: لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ عَمِلْتُ سُوءًا وَظَلَمْتُ نَفْسِي فَاغْفِرْ لِي؛ الكافي، ج ٨، ص ٣٠٤

﴿٤٨٠٦﴾ لَا تَنْقُضِي مَسْأَلَتِي حَتَّى تَغْفِرَ لِي كُلَّ ذَنْبٍ أَذْنَبْتُهُ وَكُلَّ شَيْءٍ تَرَكْتُهُ مِمَّا أَمَرْتَنِي بِهِ وَكُلَّ شَيْءٍ أَتَيْتُهُ مِمَّا نَهَيْتَنِي عَنْهُ وَكُلَّ شَيْءٍ كَرِهْتَ مِنْ أَمْرِي وَعَمَلِي وَكُلَّ شَيْءٍ تَعَدَيْتُهُ مِنْ أَمْرِكَ وَحُدُودِكَ وَكُلَّ شَيْءٍ وَعَدْتَ فَأَخْلَفْتَ وَكُلَّ شَيْءٍ عَهَدْتُ فَتَقَضَّضْتَ وَكُلَّ ذَنْبٍ فَعَلْتُهُ وَكُلَّ ظُلْمٍ ظَلَمْتُهُ وَكُلَّ جَوْرٍ جَوَرْتُهُ وَكُلَّ رِيغٍ زَغَنْتُهُ وَكُلَّ سَفَهٍ سَفِهْتُهُ وَكُلَّ سُوءٍ أَتَيْتُهُ قَدِيمًا أَوْ حَدِيثًا صَغِيرًا أَوْ كَبِيرًا دَقِيقًا أَوْ جَلِيلًا مِمَّا أَغْلَمُ وَمِمَّا لَا أَغْلَمُ؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ١٣١

﴿٤٨٠٧﴾ الرسول عليه السلام: مَا كَانَ لِيَفْتَحَ بَابَ التَّوْبَةِ وَيُعْلِقَ بَابَ الْمَغْفِرَةِ وَهُوَ يَقُولُ وَمَنْ يَعْمَلْ سُوءًا أَوْ يَظْلِمُ نَفْسَهُ ثُمَّ يَسْتَغْفِرِ اللَّهَ يَجِدِ اللَّهَ غَفُورًا رَحِيمًا؛ مجموعة ورام، ج ٢، ص ٢٣٧

﴿٤٨٠٨﴾ السَّجَّاد عليه السلام: مُسْتَغْفِرُ لَكَ مِنْ ظُلْمِي لِنَفْسِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٣٠

﴿٤٨٠٩﴾ الرسول عليه السلام: مَنْ أَصْبَحَ لَا يَهْمُ بِظُلْمِ أَحَدٍ غَفَرَ اللَّهُ مَا اجْتَرَمَ؛ الكافي، ج ٢، ص ٣٣٢

﴿٤٨١٠﴾ أمير المؤمنين عليه السلام: مَنْ أَصْبَحَ لَا يَهْمُ بِظُلْمِ أَحَدٍ غُفِرَ لَهُ مَا اجْتَرَمَ؛ بحار الأنوار، ج ٧٢، ص ٣١٥

﴿٤٨١١﴾ الرسول عليه السلام: مَنْ ظَلَمَ أَحَدًا فَفَاتَهُ فَلْيَسْتَغْفِرِ اللَّهَ لَهُ فَإِنَّهُ كَفَّارَةٌ لَهُ؛ الكافي، ج ٢، ص ٣٣٤

﴿٤٨١٢﴾ الرسول عليه السلام: مَنْ ظَلَمَ أَحَدًا فَفَاتَهُ فَلْيَسْتَغْفِرِ اللَّهَ كَلَّمَا ذَكَرَهُ فَإِنَّهُ كَفَّارَةٌ لَهُ؛ مستدرک الوسائل، ج ١٢، ص ١٠٣

﴿٤٨١٣﴾ لَمَّا قَتَلَ [مُوسَى عليه السلام] الْقِبْطِيَّ قَالَ رَبِّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي فَاغْفِرْ لِي فَأَجَابَهُ اللَّهُ بِقَوْلِهِ فَغَفَرَ لَهُ؛ مستدرک الوسائل، ج ٥، ص ٢٧٩

﴿گناه، گناه سنگین، معصیت، خطا، حرام‌ها و...﴾

﴿۴۸۰۳﴾ در محضر امام رضا علیه السلام بودیم، و سخن از گناهان کبیره به میان آمد و عقیده‌ی معتزله مورد بحث قرار گرفت، که آن‌ها گفته‌اند: گناهان کبیره آمرزیده نمی‌شود. امام رضا علیه السلام فرمود: امام صادق علیه السلام فرموده است قرآن برخلاف عقیده‌ی معتزله نازل شده است که «وَإِنَّ رَبَّكَ لَذُو مَغْفِرَةٍ لِلنَّاسِ عَلَى ظُلْمِهِمْ».

﴿۴۸۰۴﴾ ابراهیم بن عباس گوید: در خدمت امام رضا علیه السلام بودیم که از گناهان کبیره و نظر «معتزله» که می‌گویند (گناه کبیره آمرزیده نمی‌شود) سخن به میان آمد، امام رضا علیه السلام فرمود: امام صادق علیه السلام فرموده است که قرآن برخلاف گفتار معتزله سخن می‌گوید؛ آنجا که می‌فرماید: «پروردگارت با وجود ظلم مردمان، صاحب آمرزش است».

﴿۴۸۰۵﴾ خدایی جز تو نیست، خدایا! تو منزهی و من به ستایش مشغولم. به خود ستم کردم، پس مرا بیامرز.

﴿۴۸۰۶﴾ دعا و درخواستم را پایان نمی‌دهم تا اینکه همه‌ی گناهانم را بیامرزی، هر آنچه را از دستورات ترک کردم و هر آنچه از نباهداریت را که انجام دادم و هر کاری که از من نپسندیدی و هر آنچه که از دستورات تجاوز کردم و هر عهدشکنی که کردم و هر گناه و ظلم و جور و گمراهی و حماقت و بدی که مرتکب شدم، جدید یا قدیم، کوچک یا بزرگ، ریز یا درشت، آنچه به یاد دارم و یا آنچه از یادم رفته است.

﴿۴۸۰۷﴾ خداوندی که در توبه را گشوده است، هیچ‌گاه در آمرزش را نمی‌بندد؛ و فرموده است: هرکس کار ناشایستی انجام دهد، یا بر خود ستم روا دارد و سپس از خدا آمرزش خواهد، خدا را آمرزنده و مهربان خواهد یافت.

﴿۴۸۰۸﴾ به خاطر ظلم به خودم از تو آمرزش می‌طلبم.

﴿۴۸۰۹﴾ هرکس بامداد کند و قصد ستم به کسی را نداشته باشد، خداوند گناهان دیگرش را می‌آمرزد.

﴿۴۸۱۰﴾ هرکس بامداد کند و قصد ستم به کسی را نداشته باشد، گناهان دیگرش آمرزیده می‌شود.

﴿۴۸۱۱﴾ هرکس به فردی ستم کند سپس به او دسترسی نیابد [تا آمرزش بخواهد]، باید برای او طلب آمرزش کند که همانا کفّاره‌ی او خواهد بود.

﴿۴۸۱۲﴾ هرکس به فردی ستم کند سپس به او دست نیابد [تا آمرزش بخواهد]، باید هر بار به یاد او می‌افتد برای او طلب آمرزش کند که این کفّاره‌ی او خواهد بود.

﴿۴۸۱۳﴾ زمانی که موسی علیه السلام قبطی را کشت گفت: «پروردگارا! من به نفس خویش ستم کردم، مرا بیامرز»، خداوند هم او را اجابت کرد.

﴿الإثم، الوزر، الحوبة، الخطأ، الخطيئة، المحرمات و...﴾

﴿٤٨١٤﴾ وَأَمَّا الظَّالِمُ لِنَفْسِهِ فَفِيهِ مَا جَاءَ فِي التَّائِبِينَ وَهُوَ مَغْفُورٌ لَهُ؛ بحار الأنوار، ج ٢٣،

ص ٢١٨

﴿٤٨١٥﴾ وَأَمَّا الظَّالِمُ لِنَفْسِهِ فَفِيهِ مَا فِي النَّاسِ وَهُوَ مَغْفُورٌ لَهُ؛ بحار الأنوار، ج ٢٣، ص ٢١٩

﴿٤٨١٦﴾ وَآمِنُ عَلَى بِمَغْفِرَتِكَ وَعَفْوِكَ عَمَّا ظَلَمْتُ بِهِ نَفْسِي خَاصَّةً؛ بحار الأنوار، ج ٩٥،

ص ٣١٤

﴿٤٨١٧﴾ وَأَنْ تَغْفِرَ لِي الْخُوبَ وَالْخَطَايَا؛ بحار الأنوار، ج ٩٩، ص ٢٩٢

﴿٤٨١٨﴾ وَقَوْلُهُ تَعَالَى وَالَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً أَوْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمُ الْآيَةَ ثُمَّ اسْتَغْفَرُوا مِنْ ذَنْبِهِ

غُفِرَ لَهُ؛ مستدرک الوسائل، ج ٥، ص ٢٧٧

﴿٤٨١٩﴾ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ مِنْ مَظَالِمٍ كَثِيرَةٍ لِعِبَادِكَ عِنْدِي فَأَيُّمَا عَبْدٍ مِنْ

عَبِيدِكَ كَانَتْ لَهُ قِلْبِي مَظْلَمَةً ظَلَمْتُهَا إِيَّاهُ فِي بَدَنِهِ أَوْ عَرْضِهِ أَوْ مَالِهِ لَا أَسْتَطِيعُ أَدَاءَ ذَلِكَ إِلَيْهِ

وَلَا تَحْلُلُهَا مِنْهُ فَأَرْضِهِ عَنِّي بِمَا شِئْتَ وَكَيْفَ شِئْتَ وَأَنِّي شِئْتُ وَهَبْتُ لِي وَمَا تَصْنَعُ بَعْدَ أَبِي يَا

رَبِّ وَقَدْ وَسَعْتَ رَحْمَتَكَ كُلَّ شَيْءٍ وَمَا عَلَيْكَ يَا رَبُّ أَنْ تُكْرِمَنِي بِرَحْمَتِكَ وَلَا تُهَيِّنَنِي

بَعْدَ أَبِيكَ وَلَا يَنْقُصُكَ يَا رَبُّ أَنْ تَفْعَلَ بِي مَا سَأَلْتُكَ وَأَنْتَ وَاجِدٌ لِكُلِّ خَيْرٍ اللَّهُمَّ إِنَّ اسْتَغْفَارِي

إِيَّاكَ مَعَ إِصْرَارِي لِلزُّمِّ وَإِنْ تَرَكِمِي الْإِسْتِغْفَارَ لَكَ مَعَ سَعَةِ رَحْمَتِكَ لَعَجْزُ اللَّهِ كَمْ تَتَحَبَّبُ إِلَيَّ

وَأَنْتَ غَنِيٌّ عَنِّي وَكَمْ أَتَبَغَّضُ إِلَيْكَ وَأَنَا إِلَيْكَ فَقِيرٌ فَسُبْحَانَ مَنْ إِذَا وَعَدَ وَفَى وَإِذَا تَوَعَّدَ عَفَا؛

بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢٠٤

﴿٤٨٢٠﴾ الْكَاطِمُ ﷺ: يَا رَبِّ يَا رَبِّ يَا رَبِّ مَا أَقْدَرَكَ مَا أَقْدَرَكَ مَا أَقْدَرَكَ عَلَى تَعْوِيضِ

كُلِّ مَنْ كَانَتْ لَهُ قِلْبِي تَبَعَةً وَتَغْفِرُ لِي فَإِنَّ مَغْفِرَتَكَ لِلظَّالِمِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٣٤١

﴿٤٨٢١﴾ الصَّادِقُ ﷺ: يَا مَنْ يَغْفِرُ ظُلْمَنَا وَخُوبَنَا وَجُرْأَتَنَا وَهُوَ لَا يَجُورُ عَلَيْنَا فِي قَضِيَّتِهِ؛

بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٣٣١

﴿٤٨٢٢﴾ وَمَنْ يَعْمَلْ سُوءًا أَوْ يَظْلِمْ نَفْسَهُ ثُمَّ يَسْتَغْفِرِ اللَّهَ يَجِدِ اللَّهَ غَفُورًا رَحِيمًا (النساء: ١١٠)

﴿٤٨٢٣﴾ وَيَسْتَعِجِلُونَكَ بِالسَّيِّئَةِ قَبْلَ الْحَسَنَةِ وَقَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِمُ الْمَثَلَاتُ وَإِنَّ رَبَّكَ لَذُو

مَغْفِرَةٍ لِلنَّاسِ عَلَى ظُلْمِهِمْ وَإِنَّ رَبَّكَ لَشَدِيدُ الْعِقَابِ (الرعد: ٦)

﴿گناه، گناه سنگین، معصیت، خطا، حرام‌ها و...﴾

﴿۴۸۱۴﴾ درباره‌ی کسی که به خود ستم می‌کند، همان آیه‌ای است که درباره‌ی توبه‌کننده نازل شده است؛ و او آمرزیده است.

﴿۴۸۱۵﴾ درباره‌ی کسی که به خود ستم می‌کند، همان آیه‌ای است که درباره‌ی مردم نازل شده است؛ و او آمرزیده است.

﴿۴۸۱۶﴾ با آمرزش و عفو، از آنچه که به‌طور خاص به خودم ظلم کردم، بر من منت بگذار.

﴿۴۸۱۷﴾ گناه و خطاهایم را ببامرز.

﴿۴۸۱۸﴾ می‌فرماید: و آنان که چون کار زشتی کنند، یا بر خود ستم روا دارند برای گناهانشان آمرزش خواهند و سپس استغفار کنند؛ گناهشان آمرزیده می‌شود.

﴿۴۸۱۹﴾ پروردگارا، من از تو آمرزش می‌طلبم و به‌سوی تو توبه می‌کنم از تمام ظلم‌های بسیاری که به بندگان کردم. بنده‌ای نیست مگر اینکه از جانب من ظلمی به بدن یا آبرویش یا مالش رسیده است و من نمی‌توانم آن را جبران کنم و تو نیز آن را از طرف او حلال نمی‌کنی، پس آن‌ها را به آنچه که می‌خواهی و هرطور که می‌خواهی و هر جا که می‌خواهی از من راضی کن و آن را بر من ببخش، پروردگارا، چرا مرا عذاب کنی با اینکه رحمت همه چیز را فرا گرفته است؟ و تو را چه می‌شود اگر مرا با رحمت مورد اکرام قرار دهی و مرا با عذابت خوار نکنی؟ و چیزی از تو کاسته نمی‌شود اگر آنچه را که از تو خواستم انجام دهی و تو دارای هر خیری هستی. پروردگارا، آمرزش خواستن من از تو با اینکه به گناهان اصرار می‌کنم، سرزنش است و ترک کردن استغفار با وجود وسعت رحمت تو، عجز و ناتوانی است. پروردگارا، چقدر به من مشتاق هستی درحالی‌که از من بی‌نیازی و چقدر بر تو خشمگینم با اینکه من به تو نیازمندم. منزّه است خدایی که وقتی - به بهشت - وعده دهد بدان عمل می‌کند. و وقتی به جهنم وعده دهد عفو و گذشت می‌کند.

﴿۴۸۲۰﴾ پروردگارا؛ پروردگارا؛ پروردگارا؛ تو چقدر توانایی؛ چقدر توانایی؛ چقدر توانایی؛ بر اینکه حقوقی که بر گردن من است جبران کنی و مرا ببامرزی، به‌راستی که آمرزش تو برای ستمکاران است.

﴿۴۸۲۱﴾ ای کسی که ظلم و گناه و جسارت ما را می‌آمرزد و در حکمش بر ما ستم نمی‌کند.

﴿۴۸۲۲﴾ کسی که کار ناشایستی انجام دهد یا به خود ستم کند، سپس از خداوند طلب

آمرزش نماید، خدا را آمرزنده و مهربان خواهد یافت.

﴿۴۸۲۳﴾ آن‌ها پیش از حسنه (و رحمت)، از تو تقاضای شتاب در سیئه (و عذاب) می‌کنند؛ با

اینکه پیش از آن‌ها بلاهای عبرت انگیز نازل شده است! و پروردگار تو نسبت به مردم - با اینکه ظلم می‌کنند - دارای آمرزش است؛ و (در عین حال)، پروردگار دارای عذاب شدید است!

﴿الإثم، الوزر، الخوبة، الخطأ، الخطيئة، المحرمات و...﴾

﴿٤٨٢٤﴾ قَالَ لَقَدْ ظَلَمَكَ بِسُؤَالِ نَعَجْتِكَ إِلَىٰ نِعَاجِهِ وَإِنْ كَثِيرًا مِّنَ الْخُلَطَاءِ لَيَبْغِي بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَقَلِيلٌ مَا هُمْ وَظَنَّ دَاوُدُ أَنَّهُ فَتَنَاهُ فَاسْتَغْفَرَ رَبَّهُ وَخَرَّ رَاكِعًا وَأَنَابَ (ص: ٢٤)

١٣-٣- الجور على النفس

﴿٤٨٢٥﴾ امير المؤمنين عليه السلام: إلهي قَدْ جُرْتُ عَلَىٰ نَفْسِي فِي النَّظَرِ لَهَا فَلَهَا الْوَيْلُ إِنْ لَمْ تَغْفِرْ لَهَا؛

بحار الأنوار، ج ٩١، ص ٩٦

١٤-٣- الإسراف على النفس

﴿٤٨٢٦﴾ السَّجَّاد عليه السلام: أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَغْفِرَ لِي خَطِيئَتِي وَ

جَهْلِي وَظُلْمِي وَإِسْرَافِي عَلَىٰ نَفْسِي وَمَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّي؛ إقبال الأعمال، ص ٢٣٢

﴿٤٨٢٧﴾ أَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ الْمَكْنُونِ الْمَخْزُونِ مِنْ كُلِّ عَيْنٍ الْمُرْتَدِي بِالْكِبْرِيَاءِ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ

مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَغْفِرَ لِي ذُنُوبِي وَعُيُوبِي وَإِسَاءَتِي وَظُلْمِي وَجُرْمِي وَإِسْرَافِي عَلَىٰ نَفْسِي؛ المقنعة، ص ٣٣٦

﴿٤٨٢٨﴾ الصادق عليه السلام: أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لِجَمِيعِ ظُلْمِي وَجُرْمِي وَ

ذُنُوبِي وَإِسْرَافِي عَلَىٰ نَفْسِي وَأَتُوبُ إِلَيْكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ٦٥

﴿٤٨٢٩﴾ الصادق عليه السلام: أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الْعَظِيمَ لِجَمِيعِ ظُلْمِي وَجُرْمِي وَإِسْرَافِي فِي أَمْرِي وَأَتُوبُ

إِلَيْهِ يَقُولُهَا سَبْعِينَ مَرَّةً؛ المقنعة، ص ١٣٣

﴿٤٨٣٠﴾ اغْفِرْ لِي خَطَايَايَ وَعَمْدِي وَجِدِّي وَهَزْلِي وَإِسْرَافِي عَلَىٰ نَفْسِي؛ بحار الأنوار، ج ٨٤،

ص ٣١٦

﴿٤٨٣١﴾ الصادق عليه السلام: اغْفِرْ لِي ذُنُوبِي وَإِسْرَافِي فِي أَمْرِي؛ الإقبال، ص ٤٣٩

﴿٤٨٣٢﴾ الكاظم عليه السلام: اغْفِرْ لِي ذُنُوبِي وَعُيُوبِي وَإِسَاءَتِي وَظُلْمِي وَجُرْمِي وَإِسْرَافِي عَلَىٰ

نَفْسِي؛ تهذيب الأحكام، ج ٣، ص ١١٤

﴿٤٨٣٣﴾ الصادق عليه السلام: اغْفِرْ لِي ذُنُوبِي وَعُيُوبِي وَإِسَاءَتِي وَظُلْمِي وَتَقْرِيطِي وَإِسْرَافِي عَلَىٰ

نَفْسِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٣٦٦

﴿٤٨٣٤﴾ الصادق عليه السلام: اغْفِرْ لِي ظُلْمِي وَجُرْمِي وَإِسْرَافِي عَلَىٰ نَفْسِي؛ تهذيب الأحكام، ج ٣، ص ٩١

﴿٤٨٣٥﴾ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَإِسْرَافَنَا فِي أَمْرِنَا؛ بحار الأنوار، ج ٩٨، ص ٢٥٤

﴿٤٨٣٦﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي خَطِيئَتِي وَإِسْرَافِي فِي أَمْرِي كُلِّهِ وَمَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ

مِنِّي؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٣٩٣

﴿گناه، گناه سنگین، معصیت، خطا، حرام‌ها و...﴾

﴿۴۸۲۴﴾ (داود) گفت: «مسلماً او با درخواست یک میش تو برای افزودن آن به میش‌هایش، بر تو ستم کرده؛ و بسیاری از شریکان (و دوستان) به یکدیگر ستم می‌کنند، مگر کسانی که ایمان آورده و اعمال صالح انجام داده‌اند؛ اما عده‌ی آنان کم است!» داود دانست که ما او را (با این ماجرا) آزموده‌ایم، از این رو از پروردگارش طلب آمرزش کرد و به سجده افتاد و توبه کرد.

۱۳-۴-۳- ظلم به نفس

﴿۴۸۲۵﴾ خدایا؛ من با توجّه و اعتماد بر خود بر خویشتن ستم کردم. پس وای بر نفس من، اگر او را بیامرز.

۱۴-۴-۳- ظلم و اسراف به نفس

﴿۴۸۲۶﴾ از تو می‌خواهم که بر محمّد و خاندانش درود فرستی و خطاها و نافرمانی و ظلم و اسرافم را که بر نفس خویش روا کردم بیامرز، درحالی که تو از من به آن داناتری.

﴿۴۸۲۷﴾ از تو می‌خواهم به حقّ نامت که پنهان و پوشیده از هر چشمی است و لباس شکوه بر تن دارد؛ که بر محمّد و خاندانش درود فرستی و گناهان و عیب‌ها و بدی‌ها و ظلم و جرم و ستمم را بیامرز.

﴿۴۸۲۸﴾ از خداوندی که معبودی جز او نیست و زنده و پاینده است؛ نسبت به همه‌ی ستم‌ها و جرم‌ها، گناه‌ها و زیاده‌روی بر نفسم آمرزش می‌خواهم و به سویش بازمی‌گردم.

﴿۴۸۲۹﴾ از خدایی که بزرگ است برای تمامی ستم و جرم و اسرافم که در امورم روا داشته‌ام طلب آمرزش می‌کنم و به سوی او بازمی‌گردم. (این دعا را هفتاد مرتبه می‌گویی)

﴿۴۸۳۰﴾ خطا و عمد و جدّی و شوخی و اسراف بر نفسم را بیامرز.

﴿۴۸۳۱﴾ گناهان و اسرافم را بیامرز.

﴿۴۸۳۲﴾ گناهان و عیب و بدی و ستم و جرم و اسراف بر نفسم را بیامرز.

﴿۴۸۳۳﴾ گناهان و عیب و بدی و ستم و کاهلی و اسراف بر نفسم را بیامرز.

﴿۴۸۳۴﴾ ظلم و جرم و زیاده‌روی بر نفسم را بیامرز.

﴿۴۸۳۵﴾ خداوندا؛ گناهان ما را و زیاده‌روی‌هایمان را بیامرز.

﴿۴۸۳۶﴾ خدایا؛ هر خطا و هر اسراف را که در عمل من هست و هر آنچه را که تو بدان

داناتر از من هستی، همه را بیامرز.

﴿الإثم، الوزر، الخوبة، الخطأ، الخطيئة، المحرمات و...﴾

﴿٤٨٣٧﴾ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا قَدَّمْتُ مِنْ ذُنُوبِي وَمَا أَخَّرْتُ وَمَا أَسْرَرْتُ وَمَا أَعْلَنْتُ وَمَا أَسْرَفْتُ عَلَى نَفْسِي وَمَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّي؛ إقبال الأعمال، ص ٦٢٠

﴿٤٨٣٨﴾ الجواد عليه السلام: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا قَدَّمْتُ وَمَا أَخَّرْتُ وَمَا أَسْرَرْتُ وَمَا أَعْلَنْتُ وَاسْرَأْنِي عَلَى نَفْسِي وَمَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّي؛ الكافي، ج ٢، ص ٥٤٧

﴿٤٨٣٩﴾ امير المؤمنين عليه السلام: ثُمَّ قَالَ اسْتَغْفِرُ اللَّهَ الْعَظِيمَ مِنْ ظُلْمِي وَجُرْمِي وَإِسْرَافِي عَلَى نَفْسِي وَأَتُوبُ إِلَيْهِ مِائَةَ مَرَّةٍ فَلَمَّا فَرَغَ عليه السلام مِنَ الْاسْتِغْفَارِ رَكَعَ وَسَجَدَ وَتَشَهَّدَ وَسَلَّمْ؛ بحار الأنوار، ج ٨٢، ص ٢٦٠

﴿٤٨٤٠﴾ الرضا عليه السلام: عَنْ صَفْوَانَ قَالَ: اسْتَأْذَنْتُ لِمُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَلَى الرَّضَا أَبِي الْحَسَنِ عليه السلام وَ أَخْبَرْتُهُ أَنَّهُ لَيْسَ يَقُولُ بِهَذَا الْقَوْلِ وَأَنَّهُ قَالَ وَاللَّهِ لَا أُرِيدُ بِلِقَائِهِ إِلَّا لَأَنْتَهِيَ إِلَيَّ قَوْلُهُ فَقَالَ أَدْخُلْهُ فَدَخَلَ فَقَالَ لَهُ جُعِلْتُ فِدَاكَ إِنَّهُ كَانَ فَرَطَ مِنِّي شَيْءٌ وَأَسْرَفْتُ عَلَى نَفْسِي وَكَانَ فِيمَا يَزْعُمُونَ أَنَّهُ كَانَ يَعْيبُهُ فَقَالَ وَأَنَا اسْتَغْفِرُ اللَّهَ مِمَّا كَانَ مِنِّي فَأَحِبُّ أَنْ تَقْبَلَ عُذْرِي وَتَغْفِرَ لِي مَا كَانَ مِنِّي فَقَالَ نَعَمْ أَقْبَلُ إِنْ لَمْ أَقْبَلْ كَانَ إِبْطَالُ مَا يَقُولُ هَذَا وَأَصْحَابُهُ وَأَشَارَ إِلَى يَدِهِ وَمِصْدَاقُ مَا يَقُولُ الْآخَرُونَ يَعْنِي الْمُخَالِفِينَ قَالَ اللَّهُ لِنَبِيِّهِ عليه السلام فَبِمَا رَحْمَةٍ مِنَ اللَّهِ لِنْتَ لَهُمْ وَلَوْ كُنْتَ فَظًّا غَلِيظَ الْقَلْبِ لَانْفَضُّوا مِنْ حَوْلِكَ فَاعْفُ عَنْهُمْ وَاسْتَغْفِرْ لَهُمْ وَشَاوِرْهُمْ فِي الْأَمْرِ ثُمَّ سَأَلَهُ عَنْ أَبِيهِ فَأَخْبَرَهُ أَنَّهُ قَدْ مَضَى وَاسْتَغْفَرَ لَهُ؛ بحار الأنوار، ج ٤٩، ص ٢٧٥

﴿٤٨٤١﴾ الصادق عليه السلام: فَقَالَ يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَى أَنْفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا قَالَ يَا أَبَا مُحَمَّدٍ فَإِذَا غَفَرَ اللَّهُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا فَمَنْ يُعَذِّبُ وَاللَّهُ مَا عَنَى غَيْرَنَا وَغَيْرَ شَيْعَتِنَا وَإِنِّهَا لَخَاصَّةٌ لَنَا وَلكُمْ؛ بحار الأنوار، ج ٤٧، ص ٣٩٣

﴿٤٨٤٢﴾ الرضا عليه السلام: وَقَدْ أَتَيْتُكَ يَا إِلَهِي بَعْدَ تَقْصِيرِي وَإِسْرَافِي عَلَى نَفْسِي مُعْتَذِرًا نَادِمًا مُنْكَسِرًا مُسْتَقْبِلًا مُسْتَغْفِرًا؛ المصباح للكفعمي، ص ٥٥٧

١٥-٣-التَّهَوُّرُ

﴿٤٨٤٣﴾ الصادق عليه السلام: اسْتَغْفِرُ اللَّهَ اسْتَغْفَارَ مَنْ تَهَوَّرَ تَهَوُّرًا فِي الْغِيَاهِبِ وَتَدَاخَصَ لِالشَّقْوَةِ فِي أَوْدَاءِ الْمَذَاهِبِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٥٧

١٦-٣-الْجُرَاةُ

«گناه، گناه سنگین، معصیت، خطا، حرام‌ها و...»

﴿۴۸۳۷﴾ خداوند! گناهان پیشین و پسین و آشکار و پنهان مرا و آنچه را که در حقّ خودم اسراف کرده‌ام و تمام آنچه را که تو به آن از من داناتری، بیامرز.

﴿۴۸۳۸﴾ خداوند! گناهان گذشته و آینده، نهان و آشکار، و اسراف بر خویشتن و هر گناهی را که تو از آن آگاه‌تر از منی، بیامرز.

﴿۴۸۳۹﴾ سپس فرمود: «از خداوند بزرگ و عظیم از تمامی ظلم و جرم و زیاده‌روی بر نفسم آمرزش می‌طلبم و به‌سویش باز می‌گردم» وقتی استغفار را به پایان رساند رکوع و سجده کرد و تشهد و سلام گفت.

﴿۴۸۴۰﴾ صفوان گفت: از حضرت رضا (علیه السلام) برای محمدبن خالد اجازه خواستم و عرض کردم که معتقد به امامت نیست، ولی می‌گوید: به خدا قسم منظورم از این ملاقات، آن است که عقیده‌ی آن جناب را بپذیرم. امام رضا (علیه السلام) فرمود: «بگو بیاید». وی وارد شد و گفت: «فدایت شوم! من موقعیتی را از دست داده‌ام و بر خود ستم کرده‌ام [گمان می‌کردند از این سخن منظورش عیب‌جویی بر حضرت رضا (علیه السلام) است]، اینک توبه می‌کنم و از شما تقاضا دارم عذر مرا بپذیرید و مرا نسبت به وضع گذشته‌ام ببخشید». فرمود: «بسیار خوب، عذرت را می‌پذیرم. اگر نپذیرم، بر خلاف عقیده این دسته می‌شود و اشاره به من کرد [یعنی بر خلاف عقیده به امامت می‌شود] و مطابق نظر مخالفین امامت است. خداوند به پیامبرش می‌فرماید: «پس به [برکت] رحمت الهی، با آنان نرمخو [و پُر مهر] شدی، و اگر تندخو و سخت دل بودی قطعاً از پیرامون تو پراکنده می‌شدند. پس، از آنان درگذر و برایشان آمرزش بخواه، و در کارها با آنان مشورت کن». بعد راجع به موسی بن جعفر (علیه السلام) پرسید. فرمود: «از دنیا رفته است، و برایش طلب مغفرت کرد».

﴿۴۸۴۱﴾ در این آیه: «یا عِبَادِیَ الَّذِینَ أَسْرَفُوا عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ یَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِیعاً» اگر خداوند تمام گناهان را بیامرزد، پس چه کسی را عذاب خواهد کرد؟ به خدا قسم از این آیه جز ما و شیعیانمان را اراده نکرده و مخصوص ما و شماست.

﴿۴۸۴۲﴾ و اینک ای خدای من، درحالی به درگاهت آمده‌ام که درباره‌ی وظایفی که بر عهده‌ام بوده، کوتاهی و یا زیاده‌روی کرده‌ام؛ و عذرخواه و پشیمان و دل‌شکسته و پوزش‌طلب و آمرزش‌خواه هستم.

۱۵-۳-۴-بی‌باکی

﴿۴۸۴۳﴾ از خداوند آمرزش می‌خواهم مانند کسی که بی‌باکانه در تیرگی‌ها فرورفته و در درّه‌های شقاوت و بدبختی لغزیده و سقوط کرده است.

۱۶-۳-۴-جرات

﴿الإثم، الوزر، الخوبة، الخطأ، الخطيئة، المحرمات و...﴾

﴿٤٨٤٤﴾ الصادق عليه السلام: يَا مَنْ يَغْفِرُ ظُلْمَنَا وَحُبَنَا وَجُرْأَتَنَا وَهُوَ لَا يَجُورُ عَلَيْنَا فِي قَضِيَّتِهِ؛

بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٣٣١

١٧-٤-٣- الخيانة

﴿٤٨٤٥﴾ الصادق عليه السلام: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ خُنتُ فِيهِ أَمَانَتِي أَوْ نَحَسْتُ بِفِعْلِهِ نَفْسِي أَوْ اخْتَطَبْتُ بِهِ عَلَى بَدَنِي أَوْ قَدَمْتُ فِيهِ لِدَتِّي أَوْ آثَرْتُ فِيهِ شَهَوَاتِي أَوْ سَعَيْتُ فِيهِ لِغَيْرِي أَوْ اسْتَعْوَيْتُ فِيهِ مَنْ تَبَعَنِي أَوْ غَلَبْتُ عَلَيْهِ بِفَضْلِ حِيلَتِي أَوْ اخْتَلْتُ فِيهِ عَلَيْكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٥٧

١٨-٤-٣- الفسوق و الفسوق

﴿٤٨٤٦﴾ استَغْفِرْ لَهُمْ أَوْ لَا تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ إِنْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ سَبْعِينَ مَرَّةً فَلَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرُسُولِهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ (التوبة: ٨٠)

﴿٤٨٤٧﴾ سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أَسْتَغْفَرْتَ لَهُمْ أَمْ لَمْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ لَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ (المنافقون: ٦)

﴿٤٨٤٨﴾ الصادق عليه السلام: عَنْ الْحَلْبِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قُلْتُ أَرَأَيْتَ مَنْ ابْتُلِيَ بِالْفُسُوقِ مَا عَلَيْهِ قَالَ لَمْ يَجْعَلِ اللَّهُ لَهُ حِذَاً يَسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَيُلْبِي؛ الكافي، ج ٤، ص ٣٣٧

﴿٤٨٤٩﴾ وَالْفُسُوقُ الْكَذِبُ فَاسْتَغْفِرِ اللَّهَ مِنْهُ؛ مستدرک الوسائل، ج ٩، ص ٢٩٦

﴿٤٨٥٠﴾ قُلْ لَا أَجِدُ فِي مَا أُوحِيَ إِلَيَّ مُحَرَّمًا عَلَى طَاعِمٍ يَطْعَمُهُ إِلَّا أَنْ يَكُونَ مَيْتَةً أَوْ دَمًا مَسْفُوحًا أَوْ لَحْمَ خِنزِيرٍ فَإِنَّهُ رِجْسٌ أَوْ فِسْقًا أُهْلَ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ فَمَنْ اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَلَا عَادٍ فَإِنَّ رَبَّكَ غَفُورٌ رَحِيمٌ (الأنعام: ١٤٥)

١٩-٤-٣- الضلالة

﴿٤٨٥١﴾ أُولَئِكَ الَّذِينَ اشْتَرَوُا الضَّلَالََةَ بِالْهُدَى وَالْعَذَابَ بِالْمَغْفِرَةِ فَمَا أَصْبَرَهُمْ عَلَى النَّارِ (البقرة: ١٧٥)

٢٠-٤-٣- سُلُوكُ سَبِيلِ الْمُتَرَتِّجِ

﴿٤٨٥٢﴾ الصادق عليه السلام: أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ اسْتِغْفَارَ مَنْ عِنْدَ عَنْ لَوَائِحِ حَقِّ الْمَنْهَجِ وَسَلَكِ سَوَادِفِ سَبِيلِ الْمُتَرَتِّجِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٥٧

﴿گناه، گناه سنگین، معصیت، خطا، حرام‌ها و...﴾

﴿۴۸۴۴﴾ ای کسی که ظلم و گناه و جسارت ما را می‌آمرزد و در حکمش بر ما ستم نمی‌کند.

۱۷-۴-۳- خیانت

﴿۴۸۴۵﴾ خداوند! از همه‌ی گناهانی که در آن به امانت‌م خیانت کردم یا با انجام آن خود را بدبخت کردم یا با آن بدنم را نابود کردم یا آنکه در آن گناه، لذّت نفسانی را مقدّم داشتم یا پشت سر دیگری بدگویی کردم، یا در آن، پیروان خویش را گمراه کردم، یا با نیرنگ بر کسی غلبه کردم، یا با تو حيله کردم، آمرزش می‌خواهم.

۱۸-۴-۳- فسق

﴿۴۸۴۶﴾ چه برای آن‌ها استغفار کنی، و چه نکنی، (حتّی) اگر هفتاد بار برای آن‌ها استغفار کنی، هرگز خدا آن‌ها را نمی‌آمرزد! چرا که خدا و پیامبرش را انکار کردند؛ و خداوند جمعیت فاسقان را هدایت نمی‌کند!

﴿۴۸۴۷﴾ برای آن‌ها تفاوت نمی‌کند، خواه استغفار برایشان استغفار کنی یا نکنی، هرگز خداوند آنان را نمی‌بخشد؛ زیرا خداوند قوم فاسق را هدایت نمی‌کند!

﴿۴۸۴۸﴾ حلبی گوید: به امام صادق علیه السلام عرض کردم: «اگر کسی [در حج] مرتکب فسق شود و دروغی بر زبان آورد چه جریمه‌ای برعهده خواهد داشت؟» امام علیه السلام فرمود: «خدای عزّ و جلّ حدّی برای آن قرار نداده است. او باید استغفار کند و لَبَّیک بگوید».

﴿۴۸۴۹﴾ از فسق و دروغ‌گویی به خدا استغفار کن.

﴿۴۸۵۰﴾ بگو: «در آنچه بر من وحی شده، هیچ غذای حرامی نمی‌یابم؛ به‌جز اینکه مردار باشد، یا خونی که (از بدن حیوان) بیرون ریخته، یا گوشت خوک - که این‌ها همه پلیدند - یا حیوانی که به گناه، هنگام سر بریدن، نام غیر خدا [نام بتها] بر آن برده شده است.» اما کسی که ناچار (به خوردن این محرّمات) شود، - بی آنکه خواهان لذّت باشد و یا زیاده روی کند - (گناهی بر او نیست)؛ زیرا پروردگارت، آمرزنده‌ای مهربان است.

۱۹-۴-۳- گمراهی

﴿۴۸۵۱﴾ اینان، همان‌هایی هستند که گمراهی را با هدایت، و عذاب را با آمرزش، مبادله کرده‌اند؛ به راستی چقدر باید تحملشان بر عذاب خداوند زیاد باشد!

۲۰-۴-۳- پیمودن راه‌های پر پیچ و خم و لغزنده

﴿۴۸۵۲﴾ از خداوند طلب آمرزش می‌خواهم مانند کسی که از جاده‌ی هموار روشن حق کناره گرفته و تاریکی راه‌های پرپیچ و خم را در پیش گرفته است.

﴿مَا كَرِهَ اللَّهُ، مَا يُؤَاخِذُهُ اللَّهُ، مَا يُسْخِطُ اللَّهُ﴾

٢١-٣-٤- التَّدَاخُصُ لِلشَّقْوَةِ

﴿٤٨٥٣﴾ الصادق عليه السلام: اسْتَغْفِرُ اللَّهَ اسْتَغْفَارَ مَنْ تَهَوَّرَ تَهَوُّراً فِي الْغِيَاهِبِ وَتَدَاخَصَ لِلشَّقْوَةِ فِي

أَوْدَاءِ الْمَذَاهِبِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٥٧

٢٢-٣-٤- اللَّمَمُ

﴿٤٨٥٤﴾ الرضا عليه السلام: مَا مِنْ مُؤْمِنٍ إِلَّا وَهُوَ يُلَمُّ بِأَهْلِهِ كُلَّ جُمُعَةٍ فَإِنْ رَأَى خَيْراً حَمِدَ اللَّهَ عَزَّ

وَجَلَّ وَإِنْ رَأَى غَيْرَ ذَلِكَ اسْتَغْفَرَ وَاسْتَرْجَعَ؛ مستدرک الوسائل، ج ٣، ص ٤٥٢

٢٣-٣-٤- خُطُواتُ الشَّيْطَانِ

﴿٤٨٥٥﴾ الصادق عليه السلام: عَنْ أَبِي وَلَّادٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام جُعِلْتُ فِدَاكَ إِنْ رَجُلًا مِنْ

أَصْحَابِنَا وَرِعاً سَلِمَ كَثِيرَ الصَّلَاةِ قَدْ ابْتَلَى بِحُبِّ اللَّهِ وَهُوَ يَسْمَعُ الْغِنَاءَ فَقَالَ أَيْمَنُكَ ذَلِكَ مِنْ الصَّلَاةِ لَوْ قَتَلَهَا أَوْ مِنْ صَوْمٍ أَوْ مِنْ عِيَادَةِ مَرِيضٍ أَوْ حُضُورِ جَنَازَةٍ أَوْ زِيَارَةِ أَخٍ قَالَ قُلْتُ لَا لَيْسَ يَمْنَعُهُ ذَلِكَ مِنْ شَيْءٍ مِنَ الْخَيْرِ وَالْبِرِّ قَالَ فَقَالَ هَذَا مِنْ خُطُواتِ الشَّيْطَانِ مَغْفُورٌ لَهُ ذَلِكَ إِنْ

شَاءَ اللَّهُ؛ بحار الأنوار، ج ٨، ص ١٤١

٥-٣- مَا كَرِهَ اللَّهُ، مَا يُؤَاخِذُهُ اللَّهُ، مَا يُسْخِطُ اللَّهُ

١-٥-٣- مَا كَرِهَ اللَّهُ

﴿٤٨٥٦﴾ اسْتَغْفِرُكَ إِلَهِي وَسَيِّدِي لِجَمِيعِ مَا كَرِهْتَهُ مِنِّي بِجَمِيعِ الْاسْتِغْفَارَاتِ لَكَ وَتُبْتُ

إِلَيْكَ مِنْ جَمِيعِ مَا كَرِهْتَهُ مِنِّي بِأَفْضَلِ التَّوْبَاتِ لَدَيْكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٢، ص ٢٧٢

٢-٥-٣- مَا يُؤَاخِذُهُ اللَّهُ

﴿٤٨٥٧﴾ اسْتَغْفِرُكَ مِنْ كُلِّ مَا تَوَاخَذَنِي عَلَيْهِ؛ محاسبة النفس، ص ٣٣

٣-٥-٣- مَا يُسْخِطُ اللَّهُ

﴿٤٨٥٨﴾ الحسين عليه السلام: إِذَا صَاحَ الْعَصْفُورُ يَقُولُ اسْتَغْفِرُ اللَّهَ مِمَّا يُسْخِطُ اللَّهَ؛ بحار الأنوار، ج ٦١،

ص ٢٧

٦-٣- الإِصْرَارُ، الْعَوْدُ، الْعَمْدُ، التَّمَرُّدُ، الْعِنَادُ وَ...

١-٦-٣- الإِصْرَارُ

﴿٤٨٥٩﴾ السَّجَادُ عليه السلام: أَعُوذُ بِكَ مِنْ أَنْ أَصِرَّ، وَاسْتَغْفِرُكَ لِمَا قَصَرْتُ فِيهِ؛ الصحيفة، ص ٦٤

﴿آنچه خدا نمی‌پسندد، آنچه خدا بر آن مؤاخذه می‌کند...﴾

۲۱-۴-۳- لغزش به پرتگاه شقاوت

﴿۴۸۵۳﴾ از خداوند آمرزش می‌خواهم مانند کسی که بی‌باکانه در تیرگی‌ها فرورفته و در درّه‌های شقاوت و بدبختی لغزیده و سقوط کرده است.

۲۲-۴-۳- گناهان کوچک

﴿۴۸۵۴﴾ همه‌ی [اموات] مؤمن هر جمعه نزد خانواده‌های خود می‌آیند اگر نیکی ببیند خدای عزّ و جلّ را حمد می‌کنند و چون چیزی غیر از آن ببیند، طلب آمرزش می‌کنند و ذکر «انا لله و انا الیه راجعون» را می‌گویند.

۲۳-۴-۳- گام‌های شیطان

﴿۴۸۵۵﴾ ابی ولّاد گوید: به امام صادق علیه السلام عرض کردم: «فدایت شوم؛ مردی از یاران ما، پارسی و مسلمان و بسیار نمازخوان، گرفتار لهو است و گوش به آواز می‌دهد». فرمود: «این کارش او را از نماز در وقت و روزه و عبادت بیمار و حضور بر جنازه و دیدار برادران مؤمن باز می‌دارد؟» گفتم: «نه، او را از کار خیر باز نمی‌دارد». فرمود: «این از وسوسه‌های شیطان است و ان شاء الله به خاطر آن آمرزیده می‌شود».

۵-۳- آنچه خدا نمی‌پسندد، آنچه خدا بر آن مؤاخذه می‌کند، آنچه خدا را به خشم می‌آورد

۱-۵-۳- آنچه خدا نمی‌پسندد

﴿۴۸۵۶﴾ خدای من و سرور من؛ از تو به خاطر تمام کارهایی که در مورد من بد می‌دانستی، با تمام راه‌هایی که برای طلب آمرزش وجود دارد، آمرزش می‌خواهم و از تمام آن‌ها با بهترین توبه نزد تو، توبه می‌کنم.

۲-۵-۳- آنچه خدا بر آن مؤاخذه می‌کند

﴿۴۸۵۷﴾ از هر آنچه که مرا به خاطر آن مؤاخذه می‌فرمایی، آمرزش می‌خواهم.

۳-۵-۳- آنچه خدا را به خشم می‌آورد

﴿۴۸۵۸﴾ هرگاه گنجشک صدا کند، می‌گوید: از گناهانی که خدا را به خشم می‌آورد، استغفار می‌کنم.

۶-۳- اصرار، بازگشت به گناه، گناه عمدی، نافرمانی، دشمنی

۱-۶-۳- اصرار

﴿۴۸۵۹﴾ از اینکه در انجام [گناه] اصرار نمایم، به تو پناه می‌برم و برای آنچه در آن کوتاهی کرده‌ام از تو آمرزش می‌خواهم.

﴿مَا كَرِهَ اللَّهُ، مَا يُؤَاخِذُهُ اللَّهُ، مَا يُسْخِطُ اللَّهُ﴾

﴿٤٨٦٠﴾ الرسول ﷺ: فَوَ الَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ لَا يَنْصَرِفُ مِنْ هَذَا الْمَوْقِفِ أَحَدٌ إِلَّا وَقَدْ غُفِرَ لَهُ إِلَّا صَاحِبَ كَبِيرَةٍ مُصِرًّا عَلَيْهَا لَا يُحَدِّثُ نَفْسَهُ بِالْإِقْلَاعِ عَنْهَا؛ دعائم الإسلام، ج ٢، ص ١٨١
﴿٤٨٦١﴾ الرسول ﷺ: لَا كَبِيرَةَ مَعَ اسْتِغْفَارٍ وَلَا صَغِيرَةَ مَعَ إِصْرَارٍ؛ مستدرک الوسائل، ج ١١، ص ٣٦٧

﴿٤٨٦٢﴾ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ مِنْ مَظَالِمَ كَثِيرَةٍ لِعِبَادِكَ عِنْدِي فَأَيُّمَا عَبْدٍ مِنْ عِبِيدِكَ كَانَتْ لَهُ قِبَلِي مَظْلَمَةٌ ظَلَمْتُهَا إِيَّاهُ فِي بَدَنِهِ أَوْ عَرْضِهِ أَوْ مَالِهِ لَا أَسْتَطِيعُ أَدَاءَ ذَلِكَ إِلَيْهِ وَلَا تَحْلُلُهَا مِنْهُ فَأَرْضِهِ عَنِّي بِمَا شِئْتَ وَكَيْفَ شِئْتَ وَأَنِّي شِئْتُ وَهَبَهَا لِي وَمَا تَصْنَعُ بَعْدَ بِي يَا رَبِّ وَقَدْ وَسَّعْتَ رَحْمَتَكَ كُلَّ شَيْءٍ وَمَا عَلَيْكَ يَا رَبُّ أَنْ تُكْرِمَنِي بِرَحْمَتِكَ وَلَا تُهَيِّنَنِي بِعَذَابِكَ وَلَا يَنْقُصُكَ يَا رَبُّ أَنْ تَفْعَلَ بِي مَا سَأَلْتُكَ وَأَنْتَ وَاجِدٌ لِكُلِّ خَيْرٍ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ إِيَّاكَ مَعَ إِصْرَارِي لِلْوُؤْمِ وَإِنْ تَرَكِي الْإِسْتِغْفَارَ لَكَ مَعَ سَعَةِ رَحْمَتِكَ لَعَجْزُ اللَّهِ كَمْ تَتَحَبَّبُ إِلَيَّ وَأَنْتَ غَنِيٌّ عَنِّي وَكَمْ أَتَبَغَّضُ إِلَيْكَ وَأَنَا إِلَيْكَ فَقِيرٌ فَسُبْحَانَ مَنْ إِذَا وَعَدَ وَفَى وَإِذَا تَوَعَّدَ عَفَا؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢٠٤

٢-٦-٣- العود

﴿٤٨٦٣﴾ أَسْتَغْفِرُكَ مِمَّا تُبْتُ إِلَيْكَ مِنْهُ ثُمَّ عُذْتُ فِيهِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٣٠٤
﴿٤٨٦٤﴾ الرسول ﷺ: إِغْفِرْ لِي يَا سَيِّدِي مَا تُبْتُ إِلَيْكَ مِنْهُ ثُمَّ عُذْتُ فِيهِ؛ بحار الأنوار، ج ٨٦، ص ٣٧٧

﴿٤٨٦٥﴾ امير المؤمنين ﷺ: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّي فَإِنْ عُذْتُ فَعُدْ لِي بِالْمَغْفِرَةِ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا وَأَيْتُ مِنْ نَفْسِي وَلَمْ تَجِدْ لَهُ وَفَاءً عِنْدِي اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا تَقَرَّبْتُ بِهِ إِلَيْكَ بِلِسَانِي ثُمَّ خَالَفَهُ قَلْبِي اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي رَمَزَاتِ الْأَلْحَاطِ وَسَقَطَاتِ الْأَلْفَافِ وَشَهَوَاتِ الْجَنَانِ وَهَفَوَاتِ اللَّسَانِ؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ٢٢٩

﴿٤٨٦٦﴾ امير المؤمنين ﷺ: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّي فَإِنْ عُذْتُ فَعُدْ عَلَيَّ بِالْمَغْفِرَةِ؛

شرح نهج البلاغة، ج ٦، ص ١٧٦

﴿٤٨٦٧﴾ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ لِمَا تُبْتُ إِلَيْكَ مِنْهُ ثُمَّ عُذْتُ فِيهِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٩٥

﴿آنچه خدا نمی‌پسندد، آنچه خدا بر آن مؤاخذه می‌کند...﴾

﴿۴۸۶۰﴾ به خدایی که جان محمد ﷺ به دست اوست، از این سرزمین کسی محروم و نیامزیده باز نمی‌گردد مگر اینکه مرتکب گناه کبیره‌ای شده باشد و بر آن اصرار داشته و تصمیم نداشته باشد وجود خویش را از آن گناه پاک کند.

﴿۴۸۶۱﴾ با استغفار هیچ گناهی کبیره نیست و با اصرار هیچ گناهی صغیره نیست.

﴿۴۸۶۲﴾ پروردگارا، من از تو آموزش می‌طلبم و به‌سوی تو توبه می‌کنم از تمام ظلم‌های بسیاری که به بندگان کردم. بنده‌ای نیست مگر اینکه از جانب من ظلمی به بدن یا آبرویش یا مالش رسیده است و من نمی‌توانم آن را جبران کنم و تو نیز آن را از طرف او حلال نمی‌کنی، پس آن‌ها را به آنچه که می‌خواهی و هرطور که می‌خواهی و هر جا که می‌خواهی از من راضی کن و آن را بر من ببخش، پروردگارا، چرا مرا عذاب کنی با اینکه رحمت همه چیز را فرا گرفته است؟ و تو را چه می‌شود اگر مرا با رحمت مورد اکرام قرار دهی و مرا با عذابت خوار نکنی؟ و چیزی از تو کاسته نمی‌شود اگر آنچه را که از تو خواستم انجام دهی و تو دارای هر خیری هستی. پروردگارا، آموزش خواستن من از تو با اینکه به گناهان اصرار می‌کنم، سرزنش است و ترک کردن استغفار با وجود وسعت رحمت تو، عجز و ناتوانی است. پروردگارا، چقدر به من مشتاق هستی درحالی که از من بی‌نیازی و چقدر بر تو خشمگینم با اینکه من به تو نیازمندم. منزّه است خدایی که وقتی - به بهشت - وعده دهد بدان عمل می‌کند. و وقتی به جهنم وعده دهد عفو و گذشت می‌کند.

۲-۳-۶- بازگشت به گناه

﴿۴۸۶۳﴾ از هر گناهی که از آن به درگاه تو توبه کرده ولی دوباره [توبه‌ام را شکسته] و انجامش داده‌ام از تو آموزش می‌خواهم.

﴿۴۸۶۴﴾ آنچه را که از آن به درگاه تو توبه کرده بودم، ولی دوباره [توبه شکسته] و انجام داده‌ام، بیامرز.

﴿۴۸۶۵﴾ خدایا! آن گناهایی را که تو از من به آن داناتری بیامرز، و اگر باز هم به آن گناهان دست زدم تو نیز دوباره آن‌ها را بیامرز. آن گناهانم را که با خود عهد می‌کنم که دیگر انجام ندهم ولی تو مرا به این عهد وفادار نمی‌یابی، بیامرز. خدایا! آنچه را که من در آغاز، وسیله‌ی تقرب به درگاه تو قرار دادم، ولی [در حین عمل] دل به مخالفت با آن برخاست [و به ریا و خودنمایی آلوده‌اش کرد]، بیامرز. خدایا! نگاه‌های خیانتکارانه‌ام، سخنان بی‌جا، تمایلات دل، و لغزش‌های زبانم را بیامرز.

﴿۴۸۶۶﴾ خدایا! آن گناهایی را که تو از من به آن داناتری بیامرز، و اگر باز هم مرتکب آن گناهان شدم، تو نیز دوباره آن‌ها را بیامرز.

﴿۴۸۶۷﴾ خدایا! برای آن گناهایی که از آن‌ها به درگاهت توبه کردم ولی دوباره انجام دادم آموزش می‌خواهم.

﴿مَا كَرِهَ اللَّهُ، مَا يُؤَاخِذُهُ اللَّهُ، مَا يُسْخِطُ اللَّهُ﴾

﴿٤٨٦٨﴾ الصادق عليه السلام: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ لِمَا وَعَدْتُكَ مِنْ نَفْسِي ثُمَّ أَخْلَقْتُكَ وَأَسْتَغْفِرُكَ لِمَا ثَبَتُ إِلَيْكَ مِنْهُ ثُمَّ عُدْتُ فِيهِ وَأَسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ خَيْرٍ أَرَدْتُ بِهِ وَجَهَكَ ثُمَّ خَالَطَنِي فِيهِ مَا لَيْسَ لَكَ وَأَسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ نِعْمَةٍ أَنْعَمْتَ بِهَا عَلَيَّ ثُمَّ قَوَّيْتُ بِهَا عَلَيَّ مَعْصِيَتِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٣٤٠

﴿٤٨٦٩﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ مِمَّا ثَبَتُ إِلَيْكَ مِنْهُ ثُمَّ عُدْتُ فِيهِ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٥

﴿٤٨٧٠﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ وَكُلِّ خَطِيئَةٍ ثَبَتُ إِلَيْكَ مِنْهُ ثُمَّ عُدْتُ فِيهِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٢٣٣

﴿٤٨٧١﴾ الصادق عليه السلام: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ ثَبَتُ إِلَيْكَ مِنْهُ ثُمَّ عُدْتُ فِيهِ وَمِمَّا ضَيَّعْتُ مِنْ فَرَائِضِكَ وَأَدَاءِ حَقِّكَ مِنَ الصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ وَالصَّيَامِ وَالْجِهَادِ وَالْحَجِّ وَالْعُمْرَةِ أَوْ إِسْتِبَاغِ الْوُضُوءِ وَالْغُسْلِ مِنَ الْجَنَابَةِ وَقِيَامِ اللَّيْلِ وَكَثْرَةِ الذِّكْرِ وَكَفَّارَةِ الْيَمِينِ وَالْإِسْتِرْجَاعِ فِي الْمَعْصِيَةِ وَالصَّدُودِ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ قَصَّرْتُ فِيهِ مِنْ فَرِيضَةٍ أَوْ سُنَّةٍ فَإِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ مِنْهُ وَمِمَّا رَكِبْتُ مِنَ الْكِبَائِرِ وَآتَيْتُ مِنَ الْمَعَاصِي وَعَمِلْتُ مِنَ الذُّنُوبِ وَاجْتَرَحْتُ مِنَ السَّيِّئَاتِ وَأَصَبْتُ مِنَ الشَّهَوَاتِ وَبَاشَرْتُ مِنَ الْخَطَايَا مِمَّا عَمَلْتُهُ مِنْ ذَلِكَ عَمْدًا أَوْ خَطَا سِرًّا أَوْ عَلَانِيَةً فَإِنِّي أَتُوبُ إِلَيْكَ مِنْهُ وَمِنْ سَفْكِ الدَّمِّ وَعُقُوقِ الْوَالِدَيْنِ وَقَطِيعَةِ الرَّحِمِ وَالْفِرَارِ مِنَ الزَّحْفِ وَقَذْفِ الْمُحْصَنَاتِ وَأَكْلِ أَمْوَالِ الْيَتَامَى ظُلْمًا وَشَهَادَةِ الزُّورِ وَكَيْتْمَانِ الشَّهَادَةِ وَأَنْ أَشْتَرِيَ بِعَهْدِكَ فِي نَفْسِي ثَمَنًا قَلِيلًا وَأَكُلِ الرِّبَا وَالْغُلُولَ وَالسُّخْتِ وَالسَّحْرِ وَالْإِكْتِهَانِ وَالطَّيْرَةِ وَالشَّرْكِ وَالرِّيَاءِ وَالسَّرِقَةِ وَشُرْبِ الْخَمْرِ وَنَقْصِ الْمِكْيَالِ وَبَخْسِ الْمِيزَانِ وَالشَّقَاقِ وَالنَّفَاقِ وَنَقْصِ الْعَهْدِ وَالْفِرْيَةِ وَالْخِيَانَةِ وَالْغَدْرِ وَإِخْفَارِ الدِّمَةِ وَالْحَلْفِ وَالْغِيْبَةِ وَالنَّمِيمَةِ وَالْبُهْتَانِ وَالْهَمْزِ وَاللَّمْزِ وَالتَّنَابُزِ بِالْأَلْقَابِ وَأَذَى الْجَارِ وَدُخُولِ بَيْتٍ بِغَيْرِ إِذْنٍ وَالْفَخْرِ وَالْكَبْرِ وَالْإِشْرَاقِ وَالْإِصْرَارِ وَالِاسْتِكْبَارِ وَالْمَشْيِ فِي الْأَرْضِ مَرَحًا وَالْجَوْرِ فِي الْحُكْمِ وَالِاعْتِدَاءِ فِي الْغَضَبِ وَرُكُوبِ الْحَمِيَّةِ وَتَعْصُدِ الظَّالِمِ وَعَوْنِ عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَقِلَّةِ الْعَدَدِ فِي الْأَهْلِ وَالْمَالِ وَالْوَلَدِ وَرُكُوبِ الظَّنِّ وَاتِّبَاعِ الْهَوَى وَالْعَمَلِ بِالشَّهْوَةِ وَالْأَمْرِ بِالْمُنْكَرِ وَالنَّهْيِ عَنِ الْمَعْرُوفِ وَفَسَادِ فِي الْأَرْضِ وَجُحُودِ الْحَقِّ وَالْإِذْلَاءِ إِلَى الْحُكَامِ بِغَيْرِ حَقٍّ وَالْمَكْرِ وَالْ

﴿آنچه خدا نمی‌پسندد، آنچه خدا بر آن مؤاخذه می‌کند...﴾

﴿۴۸۶۸﴾ بار خدایا! از تو آمرزش می‌خواهم برای آن وعده‌هایی که از جانب خود به تو دادم، ولی به آن‌ها وفا نکردم؛ از تو آمرزش می‌خواهم برای آن دسته از گناهانی که توبه کردم ولی دوباره مرتکب آن‌ها شدم؛ از تو آمرزش می‌خواهم برای هر کاری که آن را به قصد رضای تو انجام دادم ولی اغراض غیر خالصانه‌ی دیگری نیز با آن درآمیخت؛ از تو آمرزش می‌خواهم، برای آن نعمت‌هایی که به من عطا کردی ولی من به وسیله‌ی آن‌ها [به جای فرمان‌برداری از تو] به نافرمانی‌ات نیرو گرفتم.

﴿۴۸۶۹﴾ خدایا! از هر گناهی که به درگاه تو توبه کردم ولی دوباره انجام داده‌ام از تو آمرزش می‌خواهم.

﴿۴۸۷۰﴾ خداوند! از گناهی که از آن توبه کرده و باز به آن بازگشته‌ام، استغفار می‌کنم.

﴿۴۸۷۱﴾ خداوند! از تمامی گناهان از جمله: واجباتی که ضایع کردم، و آنچه را که حقّ تو بوده، ادا نکرده‌ام، از نماز و زکات و روزه و جهاد و حجّ و عمره و وضوی کامل و غسل جنابت و بیداری شب و سحرخیزی و ذکر فراوان و کفّاره‌ی قسم و بازگشت از گناهان و روی گردانی از هر چیزی که باعث کوتاهی من از اجرای امر واجب یا مستحبّی بوده باشد، که توبه کرده بودم ولی دوباره به آن‌ها بازگشتم، از تو طلب آمرزش می‌کنم، و به‌سوی تو بازمی‌گردم. خدایا! من از تو طلب آمرزش می‌کنم و به‌سوی تو بازمی‌گردم از آنچه که از گناهان کبیره مرتکب شده‌ام، از نافرمانی‌ها و اقدام به گناهان، انجام زشتی‌ها، پیروی کردن از هوای نفس، انجام خطا، عمداً یا سهواً، پنهانی یا آشکارا من از آن‌ها به‌سوی تو، بازمی‌گردم، و نیز از خونریزی و عاقّ والدین و قطع رحم و فرار کردن از جنگ و تهمت به زنان پاکدامن، و خوردن مال یتیم به زور و گواهی و شهادت دروغ، و پوشاندن حقیقت در شهادت، و آنکه پیمان میان خودم و تو را به قیمت ناچیزی فروختم. و خوردن مال ربا، و خیانت، و مال نامشروع، و سحر و جادو و کهنات، نادانی و فال بد و شرک و ریا و دزدی و شرب خمر و کم‌فروشی و تفرقه‌افکنی و نفاق و پیمان‌شکنی و افترا و خیانت و حيله در عهد و پیمان و سوگند و غیبت و سخن‌چینی و تهمت و عیب‌جویی و خرده‌گیری و گذاشتن نام‌های بد بر مردم، و اذیت همسایه و ورود بدون اجازه به خانه‌ی مردم، و فخرفروشی و تکبر و شرک و اصرار بر گناه و تکبر، و با تفاخر و سرمستی در زمین راه‌رفتن، و به ناحق حکم کردن و زیاده‌روی در خشم و حمایت بیجا و یاری ظالم و کمک‌رساندن بر ارتکاب گناه، و دشمنی، و کمی نفرات خانواده و مال و فرزندان، و بدگمانی و تبعیت از هوای نفس و عمل براساس شهوات و امر کردن به منکرات و نهی از خوبی‌ها و فساد بر روی زمین، و دشمنی با حق، و پیروی و یاری حاکمان در مسیر غیر حق، و مکر و خدعه و بخل و خست و حرف‌زدن درباره‌ی آنچه که به آن علمی ندارم و خوردن گوشت مردار و خون و گوشت خوک و آنچه که برای غیر

﴿مَا كَرِهَ اللَّهُ، مَا يُؤَاخِذُهُ اللَّهُ، مَا يُسْخِطُ اللَّهُ﴾

الْخَدِيعَةَ وَالْبُخْلَ وَقَوْلَ فِيمَا لَا أَعْلَمُ وَأَكْلَ الْمَيْتَةِ وَالْدَّمَ وَلَحْمَ الْخِنْزِيرِ وَمَا أَهْلَ لَغَيْرِ اللَّهِ بِهِ
وَالْحَسَدَ وَالْبَغْيَ وَالِدُّعَاءَ إِلَى الْفَاحِشَةِ وَالتَّمَنَّى بِمَا فَضَّلَ اللَّهُ وَالْإِعْجَابَ بِالنَّفْسِ وَالْمَنَ
بِالْعَطِيَّةِ وَالْإِرْتِكَابَ إِلَى الظُّلْمِ وَجُحُودَ الْفُرْقَانِ وَقَهْرَ الْيَتِيمِ وَانْتِهَارَ السَّائِلِ وَالْحِنْثَ فِي
الْأَيْمَانِ وَكُلَّ يَمِينٍ كَاذِبَةٍ فَاجِرَةٍ وَظُلْمَ أَحَدٍ مِنْ خَلْقِكَ فِي أَمْوَالِهِمْ وَأَشْعَارِهِمْ وَأَبْشَارِهِمْ وَ
أَعْرَاضِهِمْ وَمَا رَأَاهُ بَصَرِي وَسَمِعَهُ سَمْعِي وَنَطَقَ بِهِ لِسَانِي وَبَسَطْتُ إِلَيْهِ يَدِي وَنَقَلْتُ إِلَيْهِ قَدَمِي
وَبَاشَرَهُ جِلْدِي وَحَدَّثْتُ بِهِ نَفْسِي مِمَّا هُوَ لَكَ مَعْصِيَةٌ وَكُلَّ يَمِينٍ زُورٍ وَمِنْ كُلِّ فَاحِشَةٍ وَ
ذَنْبٍ وَخَطِيئَةٍ عَمِلْتُهَا فِي سَوَادِ اللَّيْلِ وَبَيَاضِ النَّهَارِ فِي مَلَأٍ أَوْ خَلَاءٍ مِمَّا عَلِمْتُهُ أَوْ لَمْ أَعْلَمْهُ
ذَكَرْتُهُ أَوْ لَمْ أَذْكُرْهُ سَمِعْتُهُ أَوْ لَمْ أَسْمَعْهُ عَصَيْتُكَ فِيهِ رَبِّي طَرْفَةَ عَيْنٍ وَفِيمَا سِوَاهَا مِنْ حِلٍّ أَوْ
حَرَامٍ تَعَدَّيْتُ فِيهِ أَوْ قَصَرْتُ عَنْهُ مِنْذُ يَوْمِ خَلَقَنِي إِلَى يَوْمِ جَلَسْتُ مَجْلِسِي هَذَا فَإِنِّي أَتُوبُ إِلَيْكَ
مِنْهُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٣٢٨

﴿٤٨٧٢﴾ الباقر (عليه السلام): أَوْحَى اللَّهُ إِلَيْهِ أَنْ يَا يَعْقُوبُ شَكَّوْتَنِي إِلَى الْعِبَادِ فَخَرَّ سَاجِدًا عِنْدَ عَتَبَةِ
الْبَابِ يَقُولُ رَبِّ لَا أَعُودُ فَأَوْحَى اللَّهُ إِلَيْهِ أَنِّي قَدْ غَفَرْتُهَا لَكَ فَلَا تَعُودَنَّ إِلَيَّ مِثْلَهَا؛ بحار الأنوار،
ج ١٢، ص ٣١٠

﴿٤٨٧٣﴾ الصادق (عليه السلام): عَنْ سَمَاعَةَ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (عليه السلام) فَقَالَ لِي مُبْتَدئًا يَا سَمَاعَةُ
مَا هَذَا الَّذِي كَانَ بَيْنَكَ وَبَيْنَ جَمَالِكَ إِيَّاكَ أَنْ تَكُونَ فَحَاشَا أَوْ صَحَابًا أَوْ لَعَانًا فَقُلْتُ وَاللَّهِ
لَقَدْ كَانَ ذَلِكَ أَنَّهُ ظَلَمَنِي فَقَالَ إِنْ كَانَ ظَلَمَكَ لَقَدْ أَرْنَيْتُ عَلَيْهِ إِنَّ هَذَا لَيْسَ مِنْ فِعَالِي وَلَا أَمْرُ
بِهِ شَيْعَتِي اسْتَغْفِرُ رَبِّكَ وَلَا تَعُدُّ قُلْتُ اسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَلَا أَعُودُ؛ الكافي، ج ٢، ص ٣٢٦

﴿٤٨٧٤﴾ الرضا (عليه السلام): فَإِنِّي اسْتَغْفِرُكَ لِمَا ثَبِتُ إِلَيْكَ مِنْهُ ثُمَّ عُذْتُ فِيهِ وَاسْتَغْفِرُكَ لِمَا
وَأَيْتُ بِهِ عَلَى نَفْسِي وَلَمْ أَفِ بِهِ وَاسْتَغْفِرُكَ لِلْمَعَاصِي الَّتِي قَوَيْتُ عَلَيْهَا بِنِعْمَتِكَ وَاسْتَغْفِرُكَ
لِكُلِّ مَا خَالَطَنِي مِنْ كُلِّ خَيْرٍ أَرَدْتُ بِهِ مَا لَيْسَ لَكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ١

﴿٤٨٧٥﴾ الباقر (عليه السلام): فَلَمَّا رَأَاهُ الرَّاهِبُ حَسِبَهُ إِبْرَاهِيمَ فَوَثَبَ إِلَيْهِ فَأَعْتَنَقَهُ ثُمَّ قَالَ لَهُ مَرْحَبًا
بِخَلِيلِ الرَّحْمَنِ فَقَالَ يَعْقُوبُ إِنِّي لَسْتُ بِخَلِيلِ الرَّحْمَنِ وَلَكِنِّي يَعْقُوبُ بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ
فَقَالَ الرَّاهِبُ فَمَا بَلَغَ بِكَ مَا أَرَى مِنَ الْكِبَرِ قَالَ اللَّهُمَّ وَالْحَزَنُ وَالسَّهْمُ قَالَ فَمَا جَازَ عَتَبَةَ الْبَابِ
حَتَّى أَوْحَى اللَّهُ إِلَيْهِ شَكَّوْتَنِي إِلَى الْعِبَادِ فَخَرَّ سَاجِدًا عِنْدَ عَتَبَةِ الْبَابِ يَقُولُ رَبِّ لَا أَعُودُ فَأَوْحَى
اللَّهُ إِلَيْهِ إِنِّي قَدْ غَفَرْتُ لَكَ فَلَا تَعُدُّ إِلَيَّ مِثْلَهَا؛ مستدرک الوسائل، ج ٢، ص ٦٩

﴿آنچه خدا نمی‌پسندد، آنچه خدا بر آن مؤاخذه می‌کند...﴾

خدا ذبح شده باشد و حسدورزیدن و سرکشی و دعوت به‌سوی فحشا و آرزوی آنچه فضل خداست، و خودپسندی و منت گذاشتن بر بخشش، و ارتکاب ظلم، و انکار تمیزدهنده‌ی حق و باطل، و ناراحت کردن یتیم، و راندن نیازمند، و سوگند دروغین برای گناه، و ظلم به یکی از مخلوقات تو در اموال ایشان یا احساساتشان یا پوستشان و آبرویاشان و آنچه که دیدگانم می‌بینند و آنچه که گوش‌هایم می‌شنوند و زبانم به آن گویاست و دستانم به‌سوی آن گشوده است و به‌سوی آن گام برداشتم و پوستم با آن در تماس شد و در خاطرم گذشت؛ از آنچه که نزد تو گناه محسوب می‌شود و نیز هر سوگند دروغ و هر زشتی و گناه و خطایی، مرتکب شدم - در سیاهی شب یا روشنی روز، در آشکار و پنهان - یا آنچه می‌دانم و به یاد می‌آورم یا از یاد برده باشم؛ شنیده باشم یا نشنیده باشم، اگر به اندازه‌ی چشم برهم‌زدنی و یا کمتر از آن، در حلال یا حرامی از حدود آن تجاوز و یا قصور کرده باشم از روزی که مرا آفریدی تا امروز از همه‌ی آن‌ها توبه می‌کنم و به‌سوی تو باز می‌گردم.

﴿۴۸۷۲﴾ خداوند به او وحی کرد: «ای یعقوب! از من نزد بندگان شکایت کردی». یعقوب همانجا کنار در، به سجده افتاد و گفت: «پروردگارا! دیگر آن سخن را نخواهم گفت». خداوند هم به او وحی کرد که: «من تو را آمرزیدم. دیگر این سخن را بر زبان جاری مکن».

﴿۴۸۷۳﴾ سماعه گوید: خدمت امام صادق علیه السلام رفتم، آن حضرت بدون مقدمه به من فرمود: «ای سماعه! این چه رفتاری بود میان تو و شتربانت؟ پرهیز از دشنام گویی و عربده‌کشی و لعنت‌گویی». گفتم: «به خدا سوگند! اگر من چیز ناروایی گفته باشم به خاطر ستمی است که شتربان بر من روا داشته است». امام فرمود: «اگر او بر تو ستم کرده است، تو هم با او مقابله کرده‌ای. این کارها راه و روش من نیست و شیعیانم را هم به آن دستور نداده‌ام، استغفار کن و دیگر چنین کاری را انجام نده». گفتم: «استغفار می‌کنم و دیگر چنین نمی‌کنم».

﴿۴۸۷۴﴾ [خدایا! به خاطر آنچه که بر خود وعده کردم و به آن وفا نکردم از تو آمرزش می‌خواهم. و به خاطر گناهانی که با نعمت بر آن‌ها توانایی پیدا کردم، تو را استغفار می‌کنم و به خاطر هر آنچه که در خیری در من آمیخت که با آن، آنچه که برای تو نیست را اراده کردم، از تو آمرزش می‌خواهم.

﴿۴۸۷۵﴾ چون راهب یعقوب را دید، گمان کرد او ابراهیم است. به استقبال او رفت و او را در آغوش گرفت، سپس گفت: «ای دوست خدا! خوش آمدی». یعقوب گفت: «من یعقوب بن اسحاق بن ابراهیم هستم»، راهب گفت: «پس چرا این قدر سالخورده شده‌ای؟» فرمود: «غم و اندوه و بیماری چنینم کرده، هنوز از آستانه‌ی در خارج نشده بود که خداوند به او وحی کرد: ای یعقوب! شکایت مرا نزد بنده‌ام کردی؟ در اینجا حضرت کنار در به سجده افتاد، و گفت: «خدایا! دیگر تکرار نخواهم کرد». خداوند به او وحی کرد: «من تو را آمرزیدم، دیگر مثل این سخن را نگو».

﴿مَا كَرِهَ اللَّهُ، مَا يُؤَاخِذُهُ اللَّهُ، مَا يُسْخِطُ اللَّهُ﴾

﴿٤٨٧٦﴾ امير المؤمنين عليه السلام: فِي الرَّجُلِ أَفَاضَ إِلَى الْبَيْتِ فَعَلَبَتْ عَيْنَاهُ حَتَّى أَصْبَحَ قَالَ لَهَا بَأْسَ عَلَيْهِ وَ يَسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَلَا يَعُودُ؛ وسائل الشيعة، ج ١٤، ص ٢٥٨

﴿٤٨٧٧﴾ الجواد عليه السلام: فِي رَجُلٍ عَاهَدَ اللَّهَ عِنْدَ الْحَجَرِ أَنْ لَا يَقْرَبَ مُحَرَّمًا أَبَدًا فَلَمَّا رَجَعَ عَادَ إِلَى الْمُحَرَّمِ فَقَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام يُعْتِقُ أَوْ يَصُومُ أَوْ يَتَصَدَّقُ عَلَى سِتِّينَ مِسْكِينًا وَمَا تَرَكَ مِنَ الْأَمْرِ أَعْظَمَ وَ يَسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَ يَتُوبُ إِلَيْهِ؛ وسائل الشيعة، ج ٢٣، ص ٣٢٧
٣-٦-٣- العمد

﴿٤٨٧٨﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: أَسْأَلُكَ أَنْ تَغْفِرَ لِي مَا أَخْطَأْتُ وَمَا تَعَمَّدْتُ وَمَا نَسِيتُ وَمَا ذَكَرْتُ وَمَا أَنْكَرْتُ وَمَا عَلِمْتُ وَمَا جَهِلْتُ وَمَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّي؛ بحار الأنوار، ج ٩٠، ص ٢٦٧
﴿٤٨٧٩﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: إِغْفِرْ لَنَا مَا أَخْطَأْنَا وَمَا تَعَمَّدْنَا وَمَا أَسْرَرْنَا وَمَا أَغْلَنَّا وَمَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنَّا؛ مستدرک الوسائل، ج ١٥، ص ٤٢٨

﴿٤٨٨٠﴾ إِغْفِرْ لِي خَطَايَايَ وَ عَمْدِي وَ جَدِي وَ هَزْلِي وَ إِسْرَافِي عَلَى نَفْسِي؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣١٦

﴿٤٨٨١﴾ إِغْفِرْ لِي كُلَّ نَقْصٍ وَ كُلَّ تَقْصِيرٍ وَ إِسَاءَةٍ وَ كُلَّ تَفْرِيطٍ وَ كُلَّ جَهْلٍ وَ كُلَّ عَمْدٍ وَ كُلَّ خَطِيئَةٍ دَخَلَ عَلَيَّ فِي شَهْرِي هَذَا وَ فِي صَوْمِي لَهُ وَ فِي فَرَضِكَ عَلَيَّ وَ هَبْهُ لِي وَ تَصَدَّقْ بِهِ عَلَيَّ وَ تَجَاوَزْ لِي عَنْهُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٠٦

﴿٤٨٨٢﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ إِنِّي أَتَيْنِي عَلَيْكَ بِمَعُونَتِكَ عَلَى مَا نِلْتُ بِهِ التَّنَاءَ عَلَيْكَ وَ أَقْرَبْتُكَ عَلَى نَفْسِي بِمَا أَنْتَ أَهْلُهُ وَ الْمُسْتَوْجِبُ لَهُ فِي قَدْرِ فَسَادِ نِيَّتِي وَ ضَعْفِ يَقِينِي اللَّهُمَّ نِعْمَ إِلَالُهُ أَنْتَ وَ نِعْمَ الرَّبُّ أَنْتَ وَ بئْسَ الْمَرْبُوبُ أَنَا وَ نِعْمَ الْمَوْلَى أَنْتَ وَ بئْسَ الْعَبْدُ أَنَا وَ نِعْمَ الْمَالِكُ أَنْتَ وَ بئْسَ الْمَمْلُوكُ أَنَا فَكَمْ قَدْ أَذْنَبْتُ فَعَفَوْتَ عَنْ ذَنْبِي وَ كَمْ قَدْ تَعَمَّدْتُ فَتَجَاوَزْتَ وَ كَمْ قَدْ عَثَرْتُ فَأَقْلَنْتَنِي عَثْرَتِي وَ لَمْ تَأْخُذْنِي عَلَى غِرَّتِي فَأَنَا ظَالِمٌ لِنَفْسِي الْمُقِرُّ لِذَنْبِي الْمُعْتَرِفُ بِخَطِيئَتِي فَيَا غَافِرَ الذُّنُوبِ اسْتَغْفِرُكَ لِذَنْبِي وَ اسْتَغْفِرُكَ لِعَثْرَتِي فَأَحْسِنْ إِجَابَتِي فَإِنَّكَ أَهْلُ الْإِجَابَةِ وَ أَهْلُ التَّقْوَى وَ أَهْلُ الْمَغْفِرَةِ . اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ قَوِيَّ بَدَنِي عَلَيْهِ بِعَافِيَتِكَ أَوْ نَالْتَهُ فُذِّرْتِي بِفَضْلِ نِعْمَتِكَ أَوْ بَسَطْتَ إِلَيْهِ يَدِي بِتَوْسِعَةِ رِزْقِكَ وَ اخْتَجَبْتَ فِيهِ مِنَ النَّاسِ بِسِتْرِكَ وَ أَتَكَلَّمْتُ فِيهِ عِنْدَ خَوْفِي مِنْهُ عَلَى أَنَّكَ وَ وَثَّقْتَ مِنْ سَطَوَتِكَ عَلَيَّ فِيهِ بِحِلْمِكَ وَ عَوَّلْتُ فِيهِ عَلَى كَرَمِ عَفْوِكَ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ اغْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿آنچه خدا نمی‌پسندد، آنچه خدا بر آن مؤاخذه می‌کند...﴾

﴿۴۸۷۶﴾ درباره‌ی کسی که از عرفات به‌سوی کعبه کوچ کرده اما تا صبح خوابیده، فرمود: «ایرادی ندارد و از خدا طلب آمرزش کند و دیگر چنین نکند».

﴿۴۸۷۷﴾ از حکم مردی که در کنار حجرالأسود عهد کند که هرگز به حرامی نزدیک نشود، ولی دوباره به‌سوی آن حرام باز می‌گردد، پرسیده شد، امام کاظم علیه السلام در جواب فرمود: «بنده‌ای آزاد کند یا روزه بگیرد یا بر شصت مسکین صدقه دهد و دستور و اوامر بزرگ را ترک نکند و از خداوند طلب آمرزش کند و به‌سوی او توبه کند».

۳-۳-۳- گناه عمدی

﴿۴۸۷۸﴾ از تو می‌خواهم که آنچه که در اثر خطا و غیر عمد به انجام آن‌ها اقدام کرده‌ام و تمام آنچه که تعمداً آن را انجام داده‌ام و گناه بود و تمام آنچه را که فراموش کرده‌ام و یا تمام آنچه را که به خاطر دارم و آنچه را که انکار می‌کنم و نیز آنچه به [گناه‌بودن] آن‌ها علم داشته‌ام و یا بر آن جاهل بوده‌ام، [همه را ببامرز] و نیز تمام آنچه را که تو بر آن‌ها از من داناتری، ببامرز.

﴿۴۸۷۹﴾ خطاهایمان و آنچه که به عمد مرتکب شدیم و آن گناهایی که در پنهان و آشکار انجام دادیم و هر آنچه را که تو از ما به آن‌ها آگاه‌تری، ببامرز.

﴿۴۸۸۰﴾ خطا و عمد و جدی و شوخی و اسراف بر نفسم را ببامرز.

﴿۴۸۸۱﴾ تمامی کمبودها و همه‌ی کاستی‌ها و بدی و کوتاهی و نادانی و گناه عمدی و هر خطایی را که در این ماه و در روزه و دیگر واجباتم رخ داده ببامرز و به عنوان صدقه به من ببخش و از آن بگذر.

﴿۴۸۸۲﴾ خدایا؛ من به خاطر یاری‌ات بر انجام ثنا، تو را می‌ستایم و به شایستگی تو و نیت بد خودم و سستی یقینم اقرار می‌کنم. خدایا؛ تو چه خدا و پروردگار خوبی هستی و من چه پرورش‌یافته‌ی بدی، تو چه مولای خوبی و من چه بنده‌ی بدی هستم و چه مالک خوبی هستی و چه مملوک بدی هستم. چه بسیار گناه که کردم و تو بخشیدی و چه بسیار خطاهای عمدی که انجام دادم و تو گذشتی و چه بسیار لغزیدم و تو درگذشتی درحالی‌که فریب‌خورده بودم مرا مؤاخذه نکردی، پس منم ظالم بر خودم و اقرارکننده به گناهم و معترف به خطایم. پس ای آمرزنده‌ی گناهان؛ از تو برای گناهان و لغزش‌هایم پوزش می‌خواهم. نیک اجابت کن که تو اهل اجابت و تقوا و آمرزشی. خداوندا؛ در هر گناهی که با عافیت تو بدنم در آن قوی شد یا به فضل نعمت تو به انجام آن توانا شدم یا با وسعت روزی تو دست به‌سوی آن دراز کردم و با پوشش تو از مردم پوشیده شدم و هنگام ترسم از آن با صبر به تو تکیه کردم و هنگام عذابت در آن به حلمت امیدوار شدم و به عفو کریمانه‌ات اعتماد کردم، پس بر محمد و خاندانش درود فرست و گناهانم را ببامرز؛ ای بهترین آمرزندگان.

﴿ مَا كَرِهَ اللَّهُ، مَا يُؤَاخِذُهُ اللَّهُ، مَا يُسْخِطُ اللَّهُ ﴾

﴿ ٤٨٨٣ ﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي خَطَايَايَ وَ عَمْدِي وَ جَهْلِي وَ هَزْلِي وَ جِدِّي؛
بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٣٩٣

﴿ ٤٨٨٤ ﴾ الصادق عليه السلام: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا قَدْ قَدَّمْتُ وَ مَا أَخَّرْتُ وَ مَا أَغْلَنْتُ وَ مَا أَسْرَرْتُ وَ
مَا نَسِيتُ وَ مَا تَعَمَّدْتُ؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ٨٧

﴿ ٤٨٨٥ ﴾ الصادق عليه السلام: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا قَدَّمْتُ وَ مَا أَخَّرْتُ وَ مَا أَغْلَنْتُ وَ مَا أَسْرَرْتُ وَ مَا
نَسِيتُ وَ مَا تَعَمَّدْتُ؛ البلد الأمين، ص ٧٦

﴿ ٤٨٨٦ ﴾ الصادق عليه السلام: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ وَ أَنْتَ الْمَسْئُولُ الْمَحْمُودُ وَ أَنْتَ الْمَعْبُودُ الْمَنَّانُ ذُو
الْجَلَالِ وَ الْإِكْرَامِ أَنْ تَغْفِرَ لِي ذُنُوبِي كُلَّهَا صَغِيرَهَا وَ كَبِيرَهَا عَمْدَهَا وَ خَطَايَاهَا مَا حَفِظْتُهُ عَلَى وَ
نَسِيتُهُ أَنَا مِنْ نَفْسِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ١٧٤

﴿ ٤٨٨٧ ﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ جَرَى بِهِ عِلْمُكَ فِيَّ وَ عَلَىَّ إِلَى
آخِرِ عُمْرِي بِجَمِيعِ ذُنُوبِي لِأَوَّلِهَا وَ آخِرِهَا وَ عَمْدِهَا وَ خَطَايَاهَا وَ قَلِيلِهَا وَ كَثِيرِهَا وَ دَقِيقِهَا وَ
جَلِيلِهَا وَ قَدِيمِهَا وَ حَدِيثِهَا وَ سَرَّهَا وَ عَلَانِيَتِهَا وَ جَمِيعِ مَا أَنَا مُذْنِبُهُ وَ أَتُوبُ إِلَيْكَ؛ بحار الأنوار،
ج ٨٤، ص ٣٢٥

﴿ ٤٨٨٨ ﴾ الصادق عليه السلام: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ وَ أَتُوبُ إِلَيْكَ... مِنْ الْخَطَايَا مِمَّا عَمِلْتُهُ مِنْ ذَلِكَ
عَمْدًا أَوْ خَطَأً سِرًّا أَوْ عَلَانِيَةً فَإِنِّي أَتُوبُ إِلَيْكَ مِنْهُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٣٢٨

﴿ ٤٨٨٩ ﴾ إِنَّ كُنْتُ أَخْطَأْتُ أَوْ تَعَمَّدْتُ فَإِنِّي تَائِبٌ وَ مُسْتَغْفِرٌ؛ شرح نهج البلاغة، ج ٣، ص ١٦
﴿ ٤٨٩٠ ﴾ الصادق عليه السلام: عَنْ أَبِي بَصِيرٍ أَنَّهُ سَأَلَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام: عَنْ الرَّجُلِ يَدْعُ غُسْلَ يَوْمِ
الْجُمُعَةِ نَاسِيًا أَوْ مُتَعَمِّدًا فَقَالَ إِذَا كَانَ نَاسِيًا فَقَدْ تَمَّتْ صَلَاتُهُ وَ إِنْ كَانَ مُتَعَمِّدًا فَلَيْسَتْغْفِرَ اللَّهُ وَ لَا
يَعُدُّ؛ من لا يحضره الفقيه، ج ١، ص ١١٥

﴿ ٤٨٩١ ﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: فَأَغْفِرْ لِي مَا قَدَّمْتُ وَ مَا أَخَّرْتُ وَ مَا أَسْرَرْتُ وَ مَا أَغْلَنْتُ وَ أَخْطَأْتُ
وَ تَعَمَّدْتُ وَ حَفِظْتُ وَ نَسِيتُ وَ عَلِمْتُ وَ شَهِدْتُ؛ بحار الأنوار، ج ٨٦، ص ٣٧٦

﴿ ٤٨٩٢ ﴾ امير المؤمنين عليه السلام: لَمَّا قَدِمَ جَعْفَرُ بْنُ أَبِي طَالِبٍ تَلَقَّاهُ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله فَقَبَّلَ مَا بَيْنَ
عَيْنَيْهِ فَلَمَّا جَلَسْنَا قَالَ صلى الله عليه وآله أَلَا أُعْطِيكَ أَلَا أَمْنُحَكَ أَلَا أَحْبُوكَ قَالَ بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وآله قَالَ
تُصَلِّي أَرْبَعَ رَكَعَاتٍ تَقْرَأُ فِي كُلِّ رَكَعَةٍ الْحَمْدَ وَ سُورَةَ ثُمَّ تَقُولُ سُبْحَانَ اللَّهِ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَ لَا إِلَهَ
إِلَّا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَكْبَرُ خَمْسَ عَشْرَةَ مَرَّةً ثُمَّ تَرَكُّعُ فَتَقُولُ عَشْرًا ثُمَّ تَرْفَعُ رَأْسَكَ فَتَقُولُ عَشْرًا ثُمَّ
تَسْجُدُ فَتَقُولُ عَشْرًا ثُمَّ تَرْفَعُ رَأْسَكَ فَتَقُولُ عَشْرًا ثُمَّ تَسْجُدُ فَتَقُولُ عَشْرًا ثُمَّ تَرْفَعُ رَأْسَكَ فَتَقُولُ

﴿آنچه خدا نمی‌پسندد، آنچه خدا بر آن مؤاخذه می‌کند...﴾

﴿۴۸۸۳﴾ خدایا؛ خطاکاری‌ام را و آنچه از روی عمد و یا جهل انجام داده‌ام و آنچه را که به شوخی یا جدی مرتکب شده‌ام ببامرز.

﴿۴۸۸۴﴾ خداوند؛ گناهان پیشین و پسین و آشکار و پنهانم و آنچه را که فراموش کرده‌ام و آنچه را که به عمد مرتکب شده‌ام، ببامرز.

﴿۴۸۸۵﴾ خداوند؛ گناهان پیشین و پسین و آشکار و پنهان مرا و آنچه را که من فراموش کرده‌ام و آنچه را که از سر عمد مرتکب شده‌ام، ببامرز.

﴿۴۸۸۶﴾ خداوند؛ تو مورد درخواست قرار داری و مورد ستایشی، تو مورد پرستشی و دهنده‌ی نعمت، صاحب جلال و عظمت و اکرام، از تو می‌خواهم که همه‌ی گناهان مرا؛ کهنه و تازه‌اش و بزرگ و کوچکش را، نهان و آشکارش را، و تمام آنچه که از من ثبت کرده‌ای و خودم آن‌ها را فراموش کرده‌ام، ببامرزی.

﴿۴۸۸۷﴾ خدایا؛ تا پایان عمرم برای تمامی گناهانی که علم تو به آن احاطه دارد، آمرزش می‌خواهم، برای همه‌ی گناهانم، عمدی و سهوی‌اش، کم و زیادش، خرد و کلانش، کهنه و جدیدش، پنهان و آشکارش؛ برای همه‌ی آن گناهانی که از من سر زده، به درگاهت توبه می‌کنم. ﴿۴۸۸۸﴾ خداوند؛ از تو طلب آمرزش می‌کنم و به‌سوی تو باز می‌گردم ... از خطاهایی که عمداً یا سهواً، پنهانی یا آشکارا مرتکب شدم. پس من از آن‌ها به‌سوی تو باز می‌گردم.

﴿۴۸۸۹﴾ گرچه لغزیده‌ام یا به عمد خطا کرده‌ام توبه می‌کنم و آمرزش می‌خواهم. ﴿۴۸۹۰﴾ ابوبصیر از امام صادق (ع) پرسید: «حکم مردی که غسل جمعه را از روی فراموشی یا عمداً ترک کند چیست؟» حضرت فرمود: «اگر از روی فراموشی بوده نمازش تمام است و اگر از روی عمد بوده، باید از خدا طلب عفو و آمرزش کند و دیگر تکرار نکند».

﴿۴۸۹۱﴾ همه‌ی گناهان گذشته و آینده و پنهان و آشکار و خطاهایم را و آنچه که به‌عمد سر زده و آنچه را که به‌خاطر دارم یا فراموش کرده‌ام و می‌دانم و گواهم، ببامرز.

﴿۴۸۹۲﴾ وقتی جعفر بن ابی‌طالب، از «حبشه» به «مدینه» برگشت، رسول خدا (ص) به استقبال او رفت و پیشانی او را بوسید. وقتی نشستیم، رسول خدا (ص) به جعفر فرمود: «آیا نمی‌خواهی به تو هدیه‌ای بدهم؟» جعفر گفت: «بسیار دوست دارم، ای رسول خدا (ص)». رسول خدا (ص) فرمود: «چهار رکعت نماز بخوان، که در هر رکعت پس از تکبیر سوره‌ی حمد و یک سوره قرائت شود، سپس پانزده بار بگو: «سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَكْبَرُ»، بعد به رکوع رفته و همین تسبیح را ده بار بگو، بعد از رکوع ده بار، در سجده‌ی اول ده بار، بعد از سجده در حال نشسته ده بار، در سجده‌ی دوم ده بار، پس از سجده‌ی دوم در حال نشسته ده بار، که جمعاً هفتاد و پنج تسبیح در هر رکعت می‌شود، و در رکعت دوم هم همین اعمال و تسبیح را تکرار کن و سلام بده. دو رکعت بعد از هم به همین ترتیب

﴿مَا كَرِهَ اللَّهُ، مَا يُؤَاخِذُهُ اللَّهُ، مَا يُسْخِطُ اللَّهُ﴾

عَشْرًا فَذَلِكَ خَمْسُ وَ سَبْعُونَ مَرَّةً فِي كُلِّ رَكْعَةٍ فَإِنْ اسْتَطَعْتَ أَنْ تُصَلِّيَهَا فِي كُلِّ يَوْمٍ فَأَفْعَلْ فَإِنْ لَمْ تَسْتَطِعْ فِي كُلِّ يَوْمٍ فَفِي كُلِّ جُمُعَةٍ وَإِنْ لَمْ تَسْتَطِعْ فِي كُلِّ جُمُعَةٍ فَفِي كُلِّ شَهْرٍ وَإِنْ لَمْ تَسْتَطِعْ فِي كُلِّ شَهْرٍ فَفِي كُلِّ سَنَةٍ فَإِنْ لَمْ تَسْتَطِعْ فِي كُلِّ سَنَةٍ فَفِي عُمْرِكَ مَرَّةً فَإِذَا فَعَلْتَ ذَلِكَ غَفَرَ اللَّهُ ذَنْبَكَ كَبِيرَهُ وَ صَغِيرَهُ خَطَاةً وَ عَمْدَةً جَدِيدَةً وَ حَدِيثُهُ؛ مستدرک الوسائل، ج ٦، ص ٢٢٣

٤-٣-٦- التمرّد

﴿٤٨٩٣﴾ الصادق عليه السلام: اسْتَغْفِرُ اللَّهَ اسْتَغْفَارَ مَنْ تَمَرَّدَ فِي طُغْيَانِهِ عُذُوًّا وَ بَارَزَهُ بِالْخَطِيئَةِ عُذُوًّا؛

بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٥٧

٥-٣-٦- العناد

﴿٤٨٩٤﴾ الصادق عليه السلام: اسْتَغْفِرُ اللَّهَ اسْتَغْفَارَ مَنْ عَنَدَ عَنْ لَوَائِحِ حَقِّ الْمَنْهَجِ وَ سَلَكَ سَوَادِفَ

سَبِيلِ الْمُرْتَجِّ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٥٧

٦-٣-٦- المكابرة (العناد و العداوة)

﴿٤٨٩٥﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ إِنِّي اسْتَغْفِرُكَ مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ جَنَيْتُهُ عَلَى يَدَيَّ وَ آثَرْتُ فِيهِ شَهْوَتِي أَوْ سَعَيْتُ فِيهِ لِغَيْرِي أَوْ اسْتَعْوَيْتُ فِيهِ مَنْ تَابَعَنِي أَوْ كَابَرْتُ فِيهِ مَنْ مَنَعَنِي أَوْ قَهَرْتُهُ بِجَهْلِي أَوْ لَطَمْتُ فِيهِ بِحِيلَةٍ غَيْرِي أَوْ اسْتَزَلَّنِي إِلَيْهِ مَيْلِي وَ هَوَايَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ١٠١

٧-٣-٦- البغى (ما اكتسبته اليد الباغية)

﴿٤٨٩٦﴾ الصادق عليه السلام: اسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ مِمَّا أَحْصَاهُ الْعُقُولُ وَ الْقُلُوبُ

الْجَهْلُ وَ اقْتَرَفْتُهُ الْجَوَارِحُ الْخَاطِئَةُ وَ اكْتَسَبْتُهُ أَيْدٍ أَلْبَاغِيَّةً؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٥٧

٨-٣-٦- الجحود

﴿٤٨٩٧﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: يَا مَنْ خَزَنَ رُؤْيَتَهُ عَنْ كُلِّ مَنْ هُوَ دُونَهُ وَ كَذَلِكَ يَنْبَغِي لِوَجْهِهِ الَّذِي

عَنَتْ وَجْوهُ الْمَلَائِكَةِ الْمُقَرَّبِينَ لَهُ إِنْ الَّذِي كُنْتُ لَكَ فِيهِ مِنْ عَظَمَتِكَ جَاحِدًا أَشَدُّ مِنْ كُلِّ نِفَاقٍ

فَاغْفِرْ لِي جُحُودِي فَإِنِّي أَتَيْتُكَ تَائِبًا؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٣٠٨

٩-٣-٦- الرد على الله

﴿٤٨٩٨﴾ الرضا عليه السلام: أَنَّ الرِّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ كَتَبَ إِلَيْهِ فِيمَا كَتَبَ مِنْ جَوَابِ مَسَائِلِهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ

بِالْيَتِيِّ أَنَّ اللَّهَ قَالَ لِلْمَلَائِكَةِ إِنِّي جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ خَلِيفَةً قَالُوا أَتَجْعَلُ فِيهَا مَنْ يُفْسِدُ فِيهَا وَ

يَسْفِكُ الدِّمَاءَ فَرَدُّوا عَلَى اللَّهِ فَنَدِمُوا فَلَاذُوا بِالْعَرْشِ وَ اسْتَغْفَرُوا فَاحَبَّ اللَّهُ أَنْ يُتَعَبَّدَ بِمِثْلِ

ذَلِكَ الْعِبَادِ؛ وسائل الشيعة، ج ١٣، ص ٢٩٦

﴿آنچه خدا نمی‌پسندد، آنچه خدا بر آن مؤاخذه می‌کند...﴾

انجام بده. اگر توانستی این نماز را هر روز، و اگر نتوانستی هر جمعه، و اگر نتوانستی هر ماه، و اگر نتوانستی هر سال، و اگر نتوانستی، حداقل در عمر خود یک بار بخوان. اگر این نماز را خواندی، خداوند گناهان بزرگ و کوچک، قدیم و جدید، و عمدی و سهوی تو را می‌آمرزد».

۴-۶-۳- نافرمانی

﴿٤٨٩٣﴾ از خداوند آمرزش می‌خواهم مانند کسی که با حالت دشمنی، گردنکشی و طغیان کرده و با سرکشی، با خطاهایش، به مقابله‌ی خدا برخاسته است.

۵-۶-۳- دشمنی،

﴿۴۸۹۴﴾ از خداوند طلب آموزش می‌خواهم مانند کسی که از جاده‌ی هموار روشن حق کناره گرفته و تاریک، راه‌های پر پیچ و خم را در پیش گرفته است.

۶-۳-۳- گردن فرازی (دشمنی و سرسختی)

﴿۴۸۹۵﴾ خداوند؛ از هر گناهی که با دست خود علیه خویش جنایت کردم و در آن شهوت و میل نفسانی‌ام را مقدّم داشتم، یا پشت سر دیگری بدگویی کردم، یا پیروان خویش را گمراه کردم، یا در مقابل کسی که مرا از گناهی منع کرد، گردن‌فرازی کردم، یا با نادانی‌ام بر او چیره گشتم، یا با حیلۀ دیگری آن را به آرامی مرتکب شدم، یا تمایل نفسانی و هوا و هوسم مرا به‌سوی آن لغزینید و کشاند، از تو آمرزش می‌خواهم.

۷-۶-۳- سرکشی (آنچه با داستان سرکش به دست می‌آید)

﴿۴۸۹۶﴾ از خدایی که جز او خدایی نیست و زنده و پایدار است، از آنچه عقل‌ها می‌توانند بشمرند و قلب‌ها نسبت به آن ناآگاه هستند، از آنچه اعضا و جوارح خطاکار آن را مرتکب شده‌اند و از آنچه دست سرکش آن را انجام داده باشد، طلب آمرزش می‌کنم.

۸-۶-۳- انکار

﴿۴۸۹۷﴾ ای کسی که دیدنش را بر هرکه غیر از خودش مانع شده است؛ بنابراین سجده برای آن رویی سزااست که همه‌ی فرشتگان مقرب برای او سجده می‌کنند. من کسی هستم که منکر عظمت تو بودم و این عمل من از هر گونه نفاق بدتر بود. پس این انکار مرا بیامرز. چراکه من، با حال، توبه به‌سوی تو آمده‌ام.

۹-۶-۳. رد آنجه خداوند فرموده است

﴿٤٨٩٨﴾ امام رضا (علیه السلام) در جواب پرسش‌های محمد بن سنان که به محضرش نامه نوشته بود، مرقوم فرمود: «علت تشریع طواف بیت الله الحرام این است که خداوند تبارک و تعالی به فرشتگان فرمود: «من در زمین برای خود جانشین و خلیفه‌ای قرار خواهم داد». فرشتگان عرض کردند: «آیا در زمین کسی را خلیفه می‌کنی که در آن فساد کرده و خون‌ها می‌ریزد؟» فرشتگان پس از ردّ این جواب بلافاصله دانستند که بد کرده و مرتکب لغزش شده‌اند، لذا از سخنی که بیان کرده بودند، پشیمان شده، به ناچار به عرش پناه برده و با طواف به دور آن از خداوند طلب آمرزش کردند، حق تبارک و تعالی، خشنود شد و شایسته دید که بندگان، نیز همچون فرشتگان او را عبادت کنند».

﴿الْحَدَّثُ، الْعَيْبُ، الْعَارُ وَ الشَّنَارُ، الْقَدْحُ، الشَّرُّ، الإِسَاءَةُ، الْفَاحِشَةُ، الْقَبِيحُ﴾

﴿٤٨٩٩﴾ الرضا عليه السلام: أَنَّ الرِّضَا عليه السلام كَتَبَ إِلَيْهِ فِيمَا كَتَبَ مِنْ جَوَابِ مَسَائِلِهِ عَلَّةُ الطَّوَافِ بِالْبَيْتِ أَنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى قَالَ لِلْمَلَائِكَةِ إِنِّي جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ خَلِيفَةً قَالُوا أَ تَجْعَلُ فِيهَا مَنْ يُفْسِدُ فِيهَا وَيَسْفِكُ الدِّمَاءَ فَرَدُّوا عَلَى اللَّهِ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى هَذَا الْجَوَابَ فَعَلِمُوا أَنَّهُمْ أَذْنُبُوا فَنَدِمُوا فَلَاذُوا بِالْعَرْشِ فَاسْتَغْفَرُوا فَأَحَبَّ اللَّهُ تَعَالَى أَنْ يَتَعَبَّدَ بِمِثْلِ ذَلِكَ الْعِبَادَ فَوَضَعَ فِي السَّمَاءِ الرَّابِعَةَ بَيْتًا بِحِذَاءِ الْعَرْشِ يُسَمَّى الضُّرَّاحَ ثُمَّ وَضَعَ فِي السَّمَاءِ الدُّنْيَا بَيْتًا يُسَمَّى الْبَيْتِ الْمَعْمُورِ بِحِذَاءِ الضُّرَّاحِ ثُمَّ وَضَعَ هَذَا الْبَيْتِ بِحِذَاءِ الْبَيْتِ الْمَعْمُورِ ثُمَّ أَمَرَ آدَمَ فَطَافَ بِهِ فَتَابَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَ جَرَى ذَلِكَ فِي وَلَدِهِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ؛ علل الشرائع، ص ٢، ص ٤٠٦

﴿٤٩٠٠﴾ الصادق عليه السلام: فَقَالُوا أَ تَجْعَلُ فِيهَا مَنْ يُفْسِدُ فِيهَا وَيَسْفِكُ الدِّمَاءَ وَ نَحْنُ نُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ وَ نُقَدِّسُ لَكَ قَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى إِنِّي أَعْلَمُ مَا لَا تَعْلَمُونَ فَغَضِبَ عَلَيْهِمْ ثُمَّ سَأَلُوهُ التَّوْبَةَ فَأَمَرَهُمْ أَنْ يَطُوفُوا بِالضُّرَّاحِ وَ هُوَ الْبَيْتِ الْمَعْمُورِ وَ مَكْتُونَا يَطُوفُونَ بِهِ سَبْعَ سِنِينَ وَ يَسْتَغْفِرُونَ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ مِمَّا قَالُوا ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ؛ الكافي، ج ٤، ص ١٨٨
١٠-٦-٣- العداوة

﴿٤٩٠١﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ اسْتَغْفِرْ لِي كُلَّ عَدَاوَةٍ عَادَيْتُكَهَا أَوْ مَرَكَبَ أَوْضَعْتُ فِيهِ أُرِيدُ بِهِ إِظْهَارَ الشُّرْكِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِعِبَادِكِ كُلِّ عَدَاوَةٍ عَادَيْتُهَا أَوْ مَنْطِقٍ تَكَلَّمَ بِهِ أَوْ مَرَكَبٍ أَوْضَعَ فِيهِ يُرِيدُ أَنْ يَصُدَّ عَنْ سَبِيلِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٢١، ص ١٤٣
١١-٦-٣- الصد

﴿٤٩٠٢﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ اسْتَغْفِرْ لِي كُلَّ عَدَاوَةٍ عَادَيْتُكَهَا أَوْ مَرَكَبَ أَوْضَعْتُ فِيهِ أُرِيدُ بِهِ إِظْهَارَ الشُّرْكِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِعِبَادِكِ كُلِّ عَدَاوَةٍ عَادَيْتُهَا أَوْ مَنْطِقٍ تَكَلَّمَ بِهِ أَوْ مَرَكَبٍ أَوْضَعَ فِيهِ يُرِيدُ أَنْ يَصُدَّ عَنْ سَبِيلِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٢١، ص ١٤٣

٧-٣- الْحَدَّثُ، الْعَيْبُ، الْعَارُ وَ الشَّنَارُ، الْقَدْحُ، الشَّرُّ، الإِسَاءَةُ، الْفَاحِشَةُ، الْقَبِيحُ
١-٧-٣- الْحَدَّثُ

﴿٤٩٠٣﴾ الجواد عليه السلام: إِغْفِرْ مَا أَحْدَثَ الْمُحْدِثُونَ مِنْ أَمْتِهِ بَعْدَهُ؛ البلد الأمين، ص ٢٠
﴿٤٩٠٤﴾ الجواد عليه السلام: إِلَى اللَّهِ أَتُوبُ وَ أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ مِمَّا أَحْدَثْتُ وَ إِلَيْكَ أَعْتَدِرُ مِمَّا كَرِهْتَ؛ بحار الأنوار، ج ٦٨، ص ٤٥

﴿گناه کوچک، عیب، عار و ننگ، شر، بدی، زشتی﴾

﴿۴۸۹۹﴾ حضرت رضا علیه السلام در جواب سؤال مرقوم فرمود: «علت طواف خانه‌ی خدا آن است که خداوند تبارک و تعالی به ملائکه فرمود: «همانا من در زمین جانشینی را قرار می‌دهم. [فرشتگان] گفتند: آیا در آن کسی را قرار می‌دهی که فساد کرده و خون‌ها می‌ریزد» آن‌ها به خداوند عزّ و جلّ چنین پاسخی دادند و متوجّه شدند که گناه کرده‌اند. پس پشیمان شده و پس از پناه‌بردن به عرش استغفار کردند. پس از آن خداوند خوشش آمد که بندگان او را به همین صورت عبادت کنند؛ پس در آسمان چهارم، خانه‌ای را در مقابل عرش به نام «ضراح» قرار داد. سپس در آسمان دنیا، درست رو به روی ضراح، خانه‌ای به نام «معمور» ایجاد کرد و پس از آن در مقابل معمور «کعبه» را ایجاد کرد. سپس خداوند به آدم علیه السلام فرمان داد و آدم علیه السلام آن خانه را طواف کرده و خداوند توبه‌ی او را پذیرفت. پس از آن همین شیوه در میان فرزندان آدم علیه السلام تا روز قیامت جاری شد.

﴿۴۹۰۰﴾ ملائکه گفتند: «آیا می‌خواهی کسی را در زمین قرار دهی که فساد و خون‌ریزی به‌پا کند، حال آنکه ما تو را تسبیح و تقدیس می‌کنیم»، خداوند فرمود: «من عالم و داناتر هستم به آنچه که شما نمی‌دانید». و بر ایشان غضب فرمود، سپس فرشتگان از او درخواست توبه کردند، امر کرد که بر گرد ضراح که همان بیت المعمور است طواف کنند و آنان هفت سال در آن طواف وقت سپری کردند و از خدای تعالی به خاطر آنچه گفته بودند طلب آمرزش کردند، سپس توبه‌ی ایشان را پذیرفت.

۱۰-۳-۶- دشمنی

﴿۴۹۰۱﴾ عکرمه گوید: گفتیم: «ای رسول خدا! به خاطر دشمنی که در حقّ شما روا داشتم یا هر وسیله‌ای که به خدمت گرفتم که شرکم را آشکار کنم، برایم طلب آمرزش کن». پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: «خدایا! هر دشمنی که عکرمه در حقّ من روا داشته یا کلامی بر زبان رانده یا وسیله‌ای به خدمت گرفته و با آن مانع تحقّق راه تو شده است، بیامرزش».

۱۱-۳-۶- ایجاد مانع

﴿۴۹۰۲﴾ عکرمه گوید: گفتیم: «ای رسول خدا! به خاطر دشمنی که در حقّ شما روا داشتم یا هر وسیله‌ای که به خدمت گرفتم که شرکم را آشکار کنم، برایم طلب آمرزش کن». پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: «خدایا! هر دشمنی که عکرمه در حقّ من روا داشته یا کلامی بر زبان رانده یا وسیله‌ای به خدمت گرفته و با آن مانع تحقّق راه تو شده است، بیامرزش».

۷-۳- گناه کوچک، عیب، عار و ننگ، شر، بدی، زشتی

۱-۳-۷- گناه کوچک

﴿۴۹۰۳﴾ خطاهایی را که پس از او از امتش سر زده، بیامرزش.
﴿۴۹۰۴﴾ به‌سوی خدا بازمی‌گردم و از کاری که کردم استغفار می‌کنم و از آنچه مورد کراهت توست، پوزش می‌خواهم.

﴿الْحَدَّثُ، الْعَيْبُ، الْعَارُ وَ الشَّنَارُ، الْقَدْحُ، الشَّرُّ، الْإِسَاءَةُ، الْفَاحِشَةُ، الْقَبِيحُ﴾

﴿٤٩٠٥﴾ الصادق عليه السلام: وَ اغْفِرْ لَهُ مَا أَحْدَثَ الْمُحْدِثُونَ مِنْ أَمَّتِهِ بَعْدَهُ؛ بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ٨٨

٣-٧-٢ العيبُ

﴿٤٩٠٦﴾ أَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ الْمَكْنُونِ الْمَخْزُونِ مِنْ كُلِّ عَيْنٍ الْمُرْتَدِي بِالْكِبْرِيَاءِ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تَغْفِرَ لِي ذُنُوبِي وَ عُيُوبِي وَ إِسَاءَاتِي وَ ظُلْمِي وَ جُرْأِي وَ إِسْرَافِي عَلَيَّ نَفْسِي؛ المقنعة، ص ٣٣٦

٣-٧-٣ العارُ وَ الشَّنَارُ

﴿٤٩٠٧﴾ امير المؤمنين عليه السلام: لَبَسُوا أَلْيَنَ الثِّيَابِ فَصَارَ ذَلِكَ عَلَيْهِمْ عَارًا وَ شَنَارًا إِنْ لَمْ يَغْفِرْ لَهُمُ الْغَفَّارُ؛ الكافي، ج ٨، ص ٣٦٠

٣-٧-٤ القَدْحُ

﴿٤٩٠٨﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: كَيْفَ أَصْبَحْتَ يَا أَبَا ذَرٍّ قَالَ أَصْبَحْتُ وَعِكَاءً يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ أَصْبَحْتُ فِي رَوْضَةٍ مِنْ رِيَاضِ الْجَنَّةِ قَدْ أَنْعَمَسْتُ فِي مَاءِ الْحَيَوَانِ وَ قَدْ غَفَرَ اللَّهُ لَكَ مَا يَقْدَحُ مِنْ دِينِكَ؛ مستدرک الوسائل، ج ٢، ص ٥٧

٣-٧-٥ الشَّرُّ

﴿٤٩٠٩﴾ الصادق عليه السلام: إِذَا أَرَادَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ بَعْدَ خَيْرٍ فَأَذْنَبَ ذَنْبًا أَتْبَعَهُ بِنِقْمَةٍ وَ يُذَكِّرُهُ الْإِسْتِغْفَارَ وَ إِذَا أَرَادَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ بَعْدَ شَرٍّ فَأَذْنَبَ ذَنْبًا أَتْبَعَهُ بِنِعْمَةٍ فَيُنْسِيهِ الْإِسْتِغْفَارَ وَ يَتِمَادِي بِهِ وَ هُوَ قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ سَنَسْتَدْرِجُهُمْ مِنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ بِالنِّعَمِ عِنْدَ الْمَعَاصِي؛ وسائل الشيعة، ج ١٦، ص ٦٨

﴿٤٩١٠﴾ امير المؤمنين عليه السلام: أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا تَعْلَمُ وَ اسْتَغْفِرُكَ مِمَّا تَعْلَمُ؛ بحار الأنوار،

ج ٩٤، ص ٢٢٨

﴿٤٩١١﴾ الرضا عليه السلام: لَيْسَ مِنَّا مَنْ لَمْ يُحَاسِبْ نَفْسَهُ فِي كُلِّ يَوْمٍ فَإِنْ عَمِلَ خَيْرًا اسْتَزَادَ اللَّهُ مِنْهُ وَ حَمِدَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَ إِنْ عَمِلَ شَرًّا اسْتَغْفَرَ اللَّهُ مِنْهُ وَ تَابَ إِلَيْهِ؛ بحار الأنوار، ج ٦٧، ص ٧٢

٣-٧-٦ الإِسَاءَةُ

﴿٤٩١٢﴾ أَتَيْتُكَ يَا إِلَهِي مُقِرًّا بِالْإِسَاءَةِ عَلَى نَفْسِي إِذْ لَمْ أَجِدْ مُنْجَى أَلْتَجِئُ إِلَيْهِ فِي اغْتِفَارِ مَا اكْتَسَبْتُ مِنَ الذُّنُوبِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٢٩٠

﴿٤٩١٣﴾ الصادق عليه السلام: إِذَا أَحْسَنْتُمْ فَأَحْمَدُوا اللَّهَ وَ إِذَا أَسَأْتُمْ فَاسْتَغْفِرُوا اللَّهَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٠،

ص ٢١٣

﴿گناه کوچک، عیب، عار و ننگ، شر، بدی، زشتی﴾

﴿۴۹۰۵﴾ خطاهایی را که پس از او از امتش سر زده، بیامرز.

۲-۷-۳- عیب

﴿۴۹۰۶﴾ از تو می‌خواهم به حق نامت که پنهان و پوشیده از هر چشمی است و لباس شکوه بر تن دارد؛ که بر محمد و خاندانش درود فرستی و گناهان و عیب‌ها و بدی‌ها و ظلم و جرم و ستم را بیامیزی.

۳-۷-۳- عار و ننگ

﴿۴۹۰۷﴾ جامه‌های نرم پوشیدند و اگر خدای آمرزنده اینان را نیامرزد و نبخشد همه‌ی این متاع‌ها بر آن‌ها ننگ و عار خواهد بود.

۴-۷-۳- عیب

﴿۴۹۰۸﴾ پیامبر ﷺ فرمود: «ای اباذر؛ امروز را چگونه آغاز کردی؟» ابوذر گفت: «ای رسول خدا! در حال بیماری و تب؛» پیامبر ﷺ فرمود: «روز را در یکی از باغ‌های بهشت شروع کرده‌ای درحالی‌که در آب زندگانی غوطه‌وری و خداوند گناهان تو را آمرزیده است».

۵-۷-۳- شر

﴿۴۹۰۹﴾ هرگاه خداوند برای بنده‌ای که مرتکب گناه شده خیری را اراده کند، او را در پی گناهِش به بلایی دچار می‌کند، سپس استغفار را به یادش می‌اندازد [و او به خاطر استغفارش آمرزیده می‌شود]. و زمانی که خداوند برای بنده‌ای که مرتکب گناه شده شری را اراده کند، به او به دنبال ارتکاب گناه نعمتی می‌دهد، سپس استغفار را از یادش می‌برد تا به گناهِش ادامه دهد، و این است سخن خداوند متعال که می‌فرماید: «ایشان را به‌زودی مرتبه مرتبه و ناگهانی و به‌غفلت درنوردیم از جایی که نمی‌دانند».

﴿۴۹۱۰﴾ به تو پناه می‌برم از بدی‌هایی که از آن آگاهی، و به خاطر آنچه می‌دانی، آمرزش می‌خواهم.

﴿۴۹۱۱﴾ از ما نیست کسی که هر روز به حساب خویش نرسد، پس اگر کار نیکی انجام داده از خدا بیش از آن را بخواهد و خدا را بر آن سپاس گوید و اگر کار زشتی مرتکب شده از خدا طلب آمرزش کند و به درگاه او توبه کند.

۶-۷-۳- بدی

﴿۴۹۱۲﴾ تو را در حالی می‌خوانم که به اعمال بد خود اقرار دارم، چون پناهگاهی جز تو سراغ ندارم که برای آمرزش گناهانم به آن پناه ببرم.

﴿۴۹۱۳﴾ هرگاه نیکی کردید خدا را سپاس گوید؛ و چنانچه کار ناشایستی انجام دادید از خدای تعالی طلب آمرزش و بخشش کنید.

﴿الْحَدَّثُ، الْعَيْبُ، الْعَارُ وَ الشَّنَارُ، الْقَدْحُ، الشَّرُّ، الْإِسَاءَةُ، الْفَاحِشَةُ، الْقَبِيحُ﴾

﴿٤٩١٤﴾ الصادق عليه السلام: أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تَجْعَلَ اسْمِي فِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ فِي السُّعْدَاءِ وَ رُوحِي مَعَ الشُّهَدَاءِ وَ إِحْسَانِي فِي عِلِّيِّينَ وَ إِسَاءَتِي مَغْفُورَةً؛ تهذيب الأحكام، ج ٣، ص ١٠٢

﴿٤٩١٥﴾ أَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ الْمَكْنُونِ الْمَخْزُونِ مِنْ كُلِّ عَيْنٍ الْمُرْتَدِي بِالْكِبْرِيَاءِ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تَغْفِرَ لِي ذُنُوبِي وَ عُيُوبِي وَ إِسَاءَتِي وَ ظُلْمِي وَ جُرْأِي وَ إِسْرَافِي عَلَى نَفْسِي؛ المقنعة، ص ٣٣٦

﴿٤٩١٦﴾ أَسْأَلُكَ بِهَذَا كُلِّهِ وَ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ ﷺ أَنْ تَجْعَلَنِي مِنَ الَّذِينَ إِذَا حَدَّثُوا صَدَقُوا وَ إِذَا حَلَفُوا بَرُّوا وَ إِذَا أَعْطُوا شَكَرُوا وَ إِذَا أَقْلُوا صَبَرُوا وَ إِذَا ذَكَرُوا اسْتَبَشَرُوا وَ إِذَا أَسَاءُوا اسْتَغْفَرُوا؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٢٥٠

﴿٤٩١٧﴾ الصادق عليه السلام: اسْتَغْفِرُ اللَّهَ اسْتِغْفَارَ مَنْ غَمَرَتْهُ مَسَاغِبُ الْإِسَاءَةِ فَأَيُّقِنَ مِنْ إِلَهِهِ بِالْمُجَازَاةِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٥٧

﴿٤٩١٨﴾ اسْتَغْفِرُكَ اللَّهُمَّ مِمَّا أَطْلَعْتَ عَلَيْهِ مِنِّي مِنْ سُوءِ السَّرِيرَةِ وَ خُبْتِ الطَّوِيَّةِ فِي التَّقْصِيرِ فِي عِبَادَتِكَ وَ تَسْيِيحِكَ وَ تَقْدِيرِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٤٣٥

﴿٤٩١٩﴾ اسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ أَذْنَبْتُ وَ لِكُلِّ سُوءٍ عَمِلْتُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٣٧٧

﴿٤٩٢٠﴾ اسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ أَذْنَبْتُهِ وَ لِكُلِّ خَطِيئَةٍ ارْتَكَبْتُهَا وَ لِكُلِّ سُوءٍ أَتَيْتُهُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٠

﴿٤٩٢١﴾ الحسين عليه السلام: أَعْطِنِي فِي هَذِهِ الْعَشِيَّةِ أَفْضَلَ مَا أَعْطَيْتَ وَ أَنْتَ أَحَدًا مِنْ عِبَادِكَ مِنْ نِعْمَةٍ تَوَلَّيْتُهَا وَ آلَاءٍ تُجَدِّدُهَا وَ بَلِيَّةٍ تَصْرِفُهَا وَ كُرْبَةٍ تَكْشِفُهَا وَ دَعْوَةٍ تَسْمَعُهَا وَ حَسَنَةٍ تَقْبَلُهَا وَ سَيِّئَةٍ تَغْفِرُهَا؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٢٢

﴿٤٩٢٢﴾ الحجة عليه السلام: إِغْفِرْ سَيِّئَاتِهِمَا؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٢٧٥

﴿٤٩٢٣﴾ الرضا عليه السلام: إِغْفِرْ لَنَا الْخَطِيئَاتِ وَ تَجَاوَزْ عَنَّا السَّيِّئَاتِ؛ مستدرک الوسائل، ج ٧، ص ٤٤٤

﴿٤٩٢٤﴾ إِغْفِرْ لَنَا بِهِ سَالَفَ مَا اقْتَرَفْنَاهُ مِنَ السَّيِّئَاتِ؛ مستدرک الوسائل، ج ٤، ص ٣٧٨

﴿٤٩٢٥﴾ الكاظم عليه السلام: إِغْفِرْ لِي ذُنُوبِي وَ عُيُوبِي وَ إِسَاءَتِي وَ ظُلْمِي وَ جُرْأِي وَ إِسْرَافِي عَلَى نَفْسِي؛ تهذيب الأحكام، ج ٣، ص ١١٤

﴿٤٩٢٦﴾ الصادق عليه السلام: إِغْفِرْ لِي ذُنُوبِي وَ عُيُوبِي وَ إِسَاءَتِي وَ ظُلْمِي وَ تَقْرِيطِي وَ إِسْرَافِي عَلَى نَفْسِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٣٦٦

﴿گناه کوچک، عیب، عار و ننگ، شر، بدی، زشتی﴾

﴿۴۹۱۴﴾ پروردگارا! از تو می‌خواهم که بر محمد و خاندان محمد درود بفرستی و در این شب نام مرا در ردیف سعادتمندان قرار دهی و روح مرا همراه با شهدا ثبت فرمایی، احسانم را در مقام علّین مقرر کنی و نافرمانی مرا مورد آمرزش قرار دهی.

﴿۴۹۱۵﴾ از تو می‌خواهم به حقّ نامت که پنهان و پوشیده از هر چشمی است و لباس شکوه بر تن دارد؛ که بر محمد و خاندانش درود فرستی و گناهان و عیب‌ها و بدی‌ها و ظلم و جرم و ستمم را بیامری.

﴿۴۹۱۶﴾ از تو به حقّ همه‌ی این‌ها و به حقّ محمد و خاندانش علیهم‌السلام می‌خواهم که مرا از کسانی قرار دهی که وقتی سخن می‌گویند راست می‌گویند و هنگامی که قسم می‌خورند به سوگند خود وفادار می‌مانند و هنگامی که به آن‌ها عطا می‌شود شکر می‌کنند و چون سهمشان کم شود صبر می‌کنند؛ آن‌گاه که تو را یاد می‌کنند به وجد می‌آیند و هنگامی که خطایی مرتکب می‌شوند آمرزش می‌خواهند.

﴿۴۹۱۷﴾ از خداوند طلب آمرزش می‌کنم مانند کسی که حرص به انجام بدی‌ها او را در برگرفته، و به سزاواری‌اش برای مجازات توسط خداوند یقین دارد.

﴿۴۹۱۸﴾ از تو آمرزش می‌خواهم درباره‌ی آنچه از نیت بدم آگاهی و آنچه که در انجام عبادات و تسبیح و تقدیس تو کوتاهی کردم.

﴿۴۹۱۹﴾ از تو برای تمامی گناهانی که مرتکب شده‌ام و برای هر رفتار زشتی که انجام داده‌ام آمرزش می‌خواهم.

﴿۴۹۲۰﴾ برای هر گناهی که کردم و هر نافرمانی که مرتکب شده‌ام و برای هر خطایی که انجام دادم، از تو آمرزش می‌خواهم.

﴿۴۹۲۱﴾ در این شب با فضیلت نیکوترین چیزی را که بخشیده‌ای به من عطا کن، به صورت نعمتی که تو تجدید می‌کنی و یا بلایی که تو جهت آن را برگردانی و سختی‌ای که تو بگشایی و دعایی که بشنوی و یا حسنه‌ای که بپذیری و یا گناهی که بیامری.

﴿۴۹۲۲﴾ بدی‌های ایشان را بیامرز.

﴿۴۹۲۳﴾ گناهان ما را بیامرز و از بدی‌های ما درگذر.

﴿۴۹۲۴﴾ خدایا! به خاطر قرآن گناهانی که در گذشته مرتکب شدیم، بر ما ببخش.

﴿۴۹۲۵﴾ گناهان و عیب و بدی و ستم و جرم و اسراف بر نفسم را بیامرز.

﴿۴۹۲۶﴾ گناهان و عیب و بدی و ستم و کاهلی و اسراف بر نفسم را بیامرز.

﴿الْحَدَّثُ، الْعَيْبُ، الْعَارُ وَ الشَّنَارُ، الْقَدْحُ، الشَّرُّ، الْإِسَاءَةُ، الْفَاحِشَةُ، الْقَبِيحُ﴾

﴿٤٩٢٧﴾ إغفر لي كلَّ نقصٍ و كلَّ تقصيرٍ و إساءةٍ و كلَّ تفریطٍ و كلَّ جهلٍ و كلَّ عمدٍ و كلَّ خطيئةٍ دخلت عليَّ في شهرى هذا و في صومى له و في فرضيك عليَّ و هبني لي و تصدق به عليَّ و تجاوز لي عنه؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٠٦

﴿٤٩٢٨﴾ إغفر لي كلَّ نقصٍ و كلَّ تقصيرٍ و إساءةٍ و كلَّ تفریطٍ و كلَّ جهلٍ و كلَّ عمدٍ و كلَّ خطيئةٍ دخلت عليَّ في شهرى هذا و في صومى له و في فرضيك عليَّ؛ بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ٢٠
﴿٤٩٢٩﴾ الصادق عليه السلام: اللهم اجعل ما مضى من حسن عملى مقبولاً و ما فرط منى من سيئة مغفوراً؛ الإقبال، ص ٤٨٧

﴿٤٩٣٠﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: اللهم اجعلنا من الذين إذا حدثوا صدقوا و إذا آسأوا استغفروا و إذا سلبوا صبروا و إذا عاهدوا آفوا و إذا غضبوا غفروا؛ مستدرک الوسائل، ج ٢، ص ٢٣٥
﴿٤٩٣١﴾ اللهم أنفعنا بما فصلت في كتابك من الآيات و اجمعنا به على طاعتك فى سائر الأوقات و أعدنا به من جميع الشدائد و الآفات و اغفر لنا به سالف ما اقترفناه من السيئات؛ بحار الأنوار، ج ٨٩، ص ٣٦٩

﴿٤٩٣٢﴾ الصادق عليه السلام: اللهم إني استغفرك و أتوب إليك من كل ذنب ثبت إليك منه ثم غدت فيه و مما ضيعت من فرائضك و أداء حقتك من الصلوة و الزكاة و الصيام و الجهاد و الحج و العمرة أو استباح الوضوء و الغسل من الجنابة و قيام الليل و كثرة الذكر و كفارة اليمين و الاسترجاع فى المعصية و الصدود من كل شيء قصرت فيه من فريضة أو سنة فإني استغفرك و أتوب إليك منه و مما ركبت من الكبائر و أتيت من المعاصي و عملت من الذنوب و اجتريحت من السيئات و أصبت من الشهوات و بشرت من الخطايا مما عملته من ذلك عمداً أو خطأ سراً أو علانية فإني أتوب إليك منه و من سفك الدم و عقوق الوالدين و قطيعة الرحم و الفرار من الزحف و قذف المحصنات و أكل أموال اليتامى ظلماً و شهادة الزور و كتمان الشهادة و أن اشتري بعهدك فى نفسى ثمناً قليلاً و أكل الربا و الغلول و السحت و السحر و الاكتهان و الطيرة و الشرك و الرياء و السرقة و شرب الخمر و نقص المكيال و بخس الميزان و الشقاق و النفاق و نقض العهد و الفرية و الخيانة و الغدر و إخفار الذمة و الحلف و الغيبة و النميمه و البهتان و الهمز و اللمز و التناثر باللقاب و أذى الجار و دخول بيت بغير إذن

﴿گناه کوچک، عیب، عار و ننگ، شر، بدی، زشتی﴾

﴿۴۹۲۷﴾ تمامی کمبودها و همه‌ی کاستی‌ها و بدی و کوتاهی و نادانی و گناه عمدی و هر خطایی را که در این ماه و در روزه و دیگر واجباتم رخ داده بیامرز و به عنوان صدقه به من ببخش و از آن بگذر.

﴿۴۹۲۸﴾ تمامی کمبودها و همه‌ی کاستی‌ها و بدی و کوتاهی و نادانی و گناه عمدی و هر خطایی را که در این ماه و در روزه و دیگر واجباتم رخ داده بیامرز.

﴿۴۹۲۹﴾ خدایا؛ کردارهای نیک مرا بپذیر و خطاهایی را که در آن‌ها زیاده‌روی کرده‌ام، بیامرز. ﴿۴۹۳۰﴾ بار خدایا؛ ما را از جمله کسانی قرار ده که هرگاه سخن گویند کلام راست گویند، هرگاه گناه کنند استغفار می‌کنند، و هرگاه [نعمتی] از ایشان گرفته شود، صبر و بردباری پیشه می‌سازند، و هرگاه عهده‌ی کنند به آن وفادار می‌باشند، و هرگاه مورد غضب قرار گیرند، می‌گذرند. ﴿۴۹۳۱﴾ خداوند؛ از آیات کتابت که فصل فصل کرده‌ای ما را بهره‌مند ساز، و در دیگر اوقات، ما را با آن به طاعت مشغول کن؛ و از همه‌ی سختی‌ها و بلاها ما را پناه ده، و بدی‌ها و زشتی‌هایی را که در گذشته مرتکب شده‌ایم به واسطه‌ی آن بیامرز.

﴿۴۹۳۲﴾ خداوند؛ از تمامی گناهان از جمله: واجباتی که ضایع کردم، و آنچه را که حقّ تو بوده، ادا نکرده‌ام، از نماز و زکات و روزه و جهاد و حجّ و عمره و وضوی کامل و غسل جنابت و بیداری شب و سحرخیزی و ذکر فراوان و کفّاره‌ی قسم و بازگشت از گناهان و روی گردانی از هر چیزی که باعث کوتاهی من از اجرای امر واجب یا مستحبّی بوده باشد، که توبه کرده بودم ولی دوباره به آن‌ها بازگشتم، از تو طلب آمرزش می‌کنم، و به‌سوی تو بازمی‌گردم. خدایا؛ من از تو طلب آمرزش می‌کنم و به‌سوی تو بازمی‌گردم از آنچه که از گناهان کبیره مرتکب شده‌ام، از نافرمانی‌ها و اقدام به گناهان، انجام زشتی‌ها، پیروی کردن از هوای نفس، انجام خطا، عمداً یا سهواً، پنهانی یا آشکارا من از آن‌ها به‌سوی تو، بازمی‌گردم؛ و نیز از خونریزی و عاقّ والدین و قطع رحم و فرار کردن از جنگ و تهمت به زنان پاکدامن، و خوردن مال یتیم به زور و گواهی و شهادت دروغ، و پوشاندن حقیقت در شهادت، و آنکه پیمان میان خودم و تو را به قیمت ناچیزی فروختم. و خوردن مال ربا، و خیانت، و مال نامشروع، و سحر و جادو و کهنات، نادانی و فال بد و شرک و ریا و دزدی و شرب خمر و کم‌فروشی و تفرقه‌افکنی و نفاق و پیمان‌شکنی و افترا و خیانت و حيله در عهد و پیمان و سوگند و غیبت و سخن‌چینی و تهمت و عیب‌جویی و خرده‌گیری و گذاشتن نام‌های بد بر مردم، و اذیت همسایه و ورود بدون اجازه به خانه‌ی مردم، و خخرفروشی و تکبر و شرک و اصرار بر گناه و تکبر؛ و با تفاخر و سرمستی در زمین راه‌رفتن، و به ناحق حکم کردن و زیاده‌روی در خشم و حمایت بیجا و یاری ظالم و کمک‌رساندن بر ارتکاب

﴿الْحَدَّثُ، الْغَيْبُ، الْعَارُ وَ الشَّنَارُ، الْقَدْحُ، الشَّرُّ، الْإِسَاءَةُ، الْفَاحِشَةُ، الْقَبِيحُ﴾

وَالْفَخْرَ وَالْكَبْرَ وَالْإِشْرَاقَ وَالْإِصْرَارَ وَالْإِسْتِكْبَارَ وَالْمَشْيَ فِي الْأَرْضِ مَرَحاً وَالْجَوْرَ فِي الْحُكْمِ وَالْإِغْتِدَاءَ فِي الْغَضَبِ وَرُكُوبَ الْحَمِيَّةِ وَتَعَصُّدِ الظَّالِمِ وَعَوْنَ عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانَ وَقِلَّةَ الْعَدَدِ فِي الْأَهْلِ وَالْمَالِ وَالْوَلَدِ وَرُكُوبَ الظَّنِّ وَاتِّبَاعَ الْهَوَى وَالْعَمَلَ بِالشَّهْوَةِ وَالْأَمْرَ بِالْمُنْكَرِ وَالنَّهْيَ عَنِ الْمَعْرُوفِ وَفَسَادَ فِي الْأَرْضِ وَجُحُودَ الْحَقِّ وَالْإِدْلَاءَ إِلَى الْحُكَامِ بِغَيْرِ حَقٍّ وَالْمَكْرَ وَالْخَدِيعَةَ وَالْبُخْلَ وَقَوْلَ فِيمَا لَا أَعْلَمُ وَأَكْلَ الْمَيْتَةِ وَالْدَّمَ وَلَحْمَ الْخِنْزِيرِ وَمَا أَهْلٌ لِعَبْدٍ لِلَّهِ بِهِ وَالْحَسَدَ وَالْبَغْيَ وَالِدُّعَاءَ إِلَى الْفَاحِشَةِ وَالتَّمَنَّى بِمَا فَضَّلَ اللَّهُ وَالْإِعْجَابَ بِالنَّفْسِ وَالْمَنِّ بِالْعَطِيَّةِ وَالْإِرْتِكَابَ إِلَى الظُّلْمِ وَجُحُودَ الْفُرْقَانِ وَقَهْرَ الْيَتِيمِ وَانْتِهَارَ السَّائِلِ وَالْحِنْثَ فِي الْأَيْمَانِ وَكُلَّ يَمِينٍ كَاذِبَةٍ فَاجِرَةٍ وَظَلَمَ أَحَدٍ مِنْ خَلْقِكَ فِي أَمْوَالِهِمْ وَأَشْعَارِهِمْ وَأَبْشَارِهِمْ وَأَغْرَضَهُمْ وَمَا رَأَاهُ بَصَرِي وَسَمِعَهُ سَمْعِي وَنَطَقَ بِهِ لِسَانِي وَبَسَطْتُ إِلَيْهِ يَدِي وَنَقَلْتُ إِلَيْهِ قَدَمِي وَبَاشَرَهُ جِلْدِي وَحَدَّثْتُ بِهِ نَفْسِي مِمَّا هُوَ لَكَ مَعْصِيَةٌ وَكُلَّ يَمِينٍ زُورٍ وَمِنْ كُلِّ فَاحِشَةٍ وَذَنْبٍ وَخَطِيئَةٍ عَمِلْتُهَا فِي سَوَادِ اللَّيْلِ وَبَيَاضِ النَّهَارِ فِي مَاءٍ أَوْ خَلَاءٍ مِمَّا عَلِمْتُهُ أَوْ لَمْ أَعْلَمْهُ ذَكَرْتُهُ أَوْ لَمْ أَذْكُرْهُ سَمِعْتُهُ أَوْ لَمْ أَسْمَعْهُ عَصَيْتُكَ فِيهِ رَبِّي طَرْفَةً عَيْنٍ وَفِيمَا سِوَاهَا مِنْ حِلٍّ أَوْ حَرَامٍ تَعَدَّيْتُ فِيهِ أَوْ قَصَرْتُ عَنْهُ مِنْذُ يَوْمِ خَلَقَنِي إِلَى يَوْمِ جَلَسْتُ مَجْلِسِي هَذَا فَإِنِّي أَتُوبُ إِلَيْكَ مِنْهُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٣٢٨

﴿٤٩٣٣﴾ الرَّسُولُ ﷺ: اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَارْحَمْهُمَا كَمَا رَبَّيَانِي صَغِيرًا وَجَازِهِمَا عَنِّي بِالْإِحْسَانِ إِحْسَانًا وَبِالسَّيِّئَاتِ غُفْرَانًا؛ بحار الأنوار، ج ٨٦، ص ٣٧٧
﴿٤٩٣٤﴾ السَّجَادَ ﷺ: اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَاغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَارْحَمْهُمَا كَمَا رَبَّيَانِي صَغِيرًا وَاجْزِهِمَا بِالْإِحْسَانِ إِحْسَانًا وَبِالسَّيِّئَاتِ غُفْرَانًا؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٨٥
﴿٤٩٣٥﴾ السَّجَادَ ﷺ: اللَّهُمَّ قَدْ أَسَأْتُ وَظَلَمْتُ وَبِئْسَ مَا صَنَعْتُ عَمِلْتُ سُوءًا لَمْ تَضُرْكْ ذُنُوبِي فَاسْتَغْفِرْكْ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٣٦

﴿٤٩٣٦﴾ اللَّهُمَّ وَهَذِهِ لَيْلَةٌ بَاطِنُهَا سُرُورٌ أَوْلِيَايَكَ الَّذِينَ حَبَوْتَهُمْ بَعُلُوا الْمَنَازِلَ وَالدَّرَجَاتِ وَضَاعَفْتَ لَهُمُ الْحَسَنَاتِ وَغَفَرْتَ لَهُمُ السَّيِّئَاتِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٦٨
﴿٤٩٣٧﴾ الرضا ﷺ: الْمُؤْمِنُ الَّذِي إِذَا أَحْسَنَ اسْتَبْشَرَ وَإِذَا أَسَاءَ اسْتَغْفَرَ؛ وسائل الشيعة، ج ١٢، ص ١٢٧

﴿گناه کوچک، عیب، عار و ننگ، شر، بدی، زشتی﴾

گناه، و دشمنی، و کمی نفرت خانواده و مال و فرزند، و بدگمانی و تبعیت از هوای نفس و عمل براساس شهوات و امرکردن به منکرات و نهی از خوبی‌ها و فساد بر روی زمین، و دشمنی با حق، و پیروی و یاری حاکمان در مسیر غیر حق، و مکر و خدعه و بخل و خست و حرف‌زدن درباره‌ی آنچه که به آن علمی ندارم و خوردن گوشت مردار و خون و گوشت خوک و آنچه که برای غیر خدا ذبح شده باشد و حسدورزیدن و سرکشی و دعوت به‌سوی فحشا و آرزوی آنچه فضل خداست، و خودپسندی و منت گذاشتن بر بخشش، و ارتکاب ظلم، و انکار تمیزدهنده‌ی حق و باطل، و ناراحت کردن یتیم، و راندن نیازمند، و سوگند دروغین برای گناه، و ظلم به یکی از مخلوقات تو در اموال ایشان یا احساساتشان یا پوستشان و آبرویاشان و آنچه که دیدگانم می‌بینند و آنچه که گوش‌هایم می‌شنوند و زبانم به آن گویاست و دستانم به‌سوی آن گشوده است و به‌سوی آن گام برداشتم و پوستم با آن در تماس شد و در خاطرم گذشت؛ از آنچه که نزد تو گناه محسوب می‌شود و نیز هر سوگند دروغ و هر زشتی و گناه و خطایی، مرتکب شدم - در سیاهی شب یا روشنی روز، در آشکار و پنهان - یا آنچه می‌دانم و به یاد می‌آورم یا از یاد برده باشم؛ شنیده باشم یا نشنیده باشم، اگر به اندازه‌ی چشم برهم‌زدنی و یا کمتر از آن، در حلال یا حرامی از حدود آن تجاوز و یا قصور کرده باشم از روزی که مرا آفریدی تا امروز از همه‌ی آن‌ها توبه می‌کنم و به‌سوی تو باز می‌گردم.

﴿۴۹۳۳﴾ خداوندا! من و پدر و مادرم را بیمارز، و به ایشان رحم کن؛ همچنان که ایشان در طفولیت و کودکی به من رحم کرده و تربیتم کرده‌اند، و از طرف من به ایشان پاداش نیک عطا فرما. خداوندا! به‌واسطه‌ی احسانشان به من، تو نیز به ایشان پاداش بده و به آن‌ها احسان کن و در مقابل گناهانشان آن‌ها را بیمارز.

﴿۴۹۳۴﴾ خداوندا! بر محمد و خاندانش درود فرست و مرا و پدر و مادرم را بیمارز و به‌واسطه‌ی احسانشان به من، تو نیز به ایشان احسان کن، و در مقابل بدی‌هایشان، آن‌ها را بیمارز.

﴿۴۹۳۵﴾ خداوندا! من نسبت به تو جسارت کردم و ستم روا داشتم، و چه بد است آنچه انجام دادم، بد کردم؛ حال که گناهانم ضرری به تو نمی‌رساند؛ از تو طلب آمرزش می‌کنم.

﴿۴۹۳۶﴾ خدایا! باطن این شب، شادی اولیایت است، که منزلگاه‌ها و درجات برتر را به آن‌ها بخشیدی و حسنات آن‌ها را مضاعف کردی و بدی‌هایشان را بخشیدی.

﴿۴۹۳۷﴾ مؤمن کسی است که وقتی کار خیر انجام می‌دهد، خوشحال می‌شود، و زمانی که دست به کار ناشایستی می‌زند، طلب آمرزش می‌کند.

﴿الْحَدَّثُ، الْعَيْبُ، الْعَارُ وَ الشَّنَارُ، الْقَدْحُ، الشَّرُّ، الْإِسَاءَةُ، الْفَاحِشَةُ، الْقَبِيحُ﴾

﴿٤٩٣٨﴾ الصادق عليه السلام: النَّاسُ فِي الْقَدَرِ عَلَى ثَلَاثَةِ أَوْجِهٍ رَجُلٌ زَعَمَ أَنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ أَجْبَرَ النَّاسَ عَلَى الْمَعَاصِي فَهَذَا قَدْ ظَلَمَ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ فِي حُكْمِهِ وَ هُوَ كَافِرٌ وَ رَجُلٌ يَزْعُمُ أَنَّ الْأَمْرَ مَفُوضٌ إِلَيْهِمْ فَهَذَا وَ هُنَّ اللَّهَ فِي سُلْطَانِهِ فَهُوَ كَافِرٌ وَ رَجُلٌ يَقُولُ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ كَلَّفَ الْعِبَادَ مَا يُطِيقُونَ وَ لَمْ يَكْلُفْهُمْ مَا لَا يُطِيقُونَ فَإِذَا أَحْسَنَ حَمْدَ اللَّهِ وَ إِذَا أَسَاءَ اسْتَغْفَرَ اللَّهَ فَهَذَا مُسْلِمٌ بَالِغٌ؛

بحار الأنوار، ج ٥، ص ٩

﴿٤٩٣٩﴾ إِلَهِي فَلَا تَمْنَعْكَ كَثْرَةُ ذُنُوبِي وَ خَطَايَايَ وَ مَعَاصِييَ وَ إِسْرَافِي عَلَى نَفْسِي وَ اجْتِرَائِي عَلَيْكَ وَ دُخُولِي فِيهَا حَرَمْتَ عَلَيَّ أَنْ تَعُودَ بِرَحْمَتِكَ عَلَيَّ مَسْكَنَتِي وَ بِصَفْحِكَ الْجَمِيلِ عَلَيَّ إِسَاءَتِي وَ بِغُفْرَانِكَ الْقَدِيمِ عَلَيَّ عَظِيمِ جُرْمِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٧، ص ٤٢٢

﴿٤٩٤٠﴾ امير المؤمنين عليه السلام: إِلَهِي نَفْسِي تُبَشِّرُنِي أَنَّكَ تَغْفِرُ لِي وَ كَيْفَ تَطِيبُ نَفْسِي بِأَنَّكَ تُعَذِّبُنِي وَ أَنْتَ تَغْفِرُ لِي بِطُفُفِكَ سَيِّئَاتِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٢٢٨

﴿٤٩٤١﴾ الصادق عليه السلام: أَنْ تَغْفِرَ لِي ذُنُوبِي وَ عُيُوبِي وَ إِسَاءَتِي وَ ظُلْمِي وَ جُرْمِي عَلَى نَفْسِي؛

بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٦٢

﴿٤٩٤٢﴾ الصادق عليه السلام: إِنَّ خَيْرَ الْعِبَادِ مَنْ يَجْتَمِعُ فِيهِ خَمْسُ خِصَالٍ إِذَا أَحْسَنَ اسْتَبْشَرَ وَ إِذَا أَسَاءَ اسْتَغْفَرَ وَ إِذَا أُعْطِيَ شَكَرَ وَ إِذَا ابْتُلِيَ صَبَرَ وَ إِذَا ظَلِمَ غَفَرَ؛ بحار الأنوار، ج ٧٥، ص ٢٠٦

﴿٤٩٤٣﴾ السَّجَّاد عليه السلام: أَنَا الَّذِي لَمْ أَزَلْ أَسِيءُ وَ تَغْفِرُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٣٠

﴿٤٩٤٤﴾ أَنْتَ أَحَقُّ مَنْ تَجَاوَزَ وَ عَفَا وَ جَادَ بِالْمَغْفِرَةِ عَمَّنْ ظَلَمَ وَ أَسَاءَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤،

ص ٢٧٥

﴿٤٩٤٥﴾ أَنْتَ أَوْلَى بِالْمَغْفِرَةِ عَلَيَّ مِنْ ظَلَمٍ وَ أَسَاءَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٢٨٠

﴿٤٩٤٦﴾ امير المؤمنين عليه السلام: أَنْتَ أَوْلَى مِنْ اعْتَمَدَ وَ عَفَا وَ جَادَ بِالْمَغْفِرَةِ عَلَيَّ مِنْ ظَلَمٍ وَ أَسَاءَ؛

بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ١٤٦

﴿٤٩٤٧﴾ امير المؤمنين عليه السلام: إِنَّمَا الْكَيْسُ مَنْ إِذَا أَسَاءَ اسْتَغْفَرَ وَ إِذَا أَذْنَبَ نَدِمَ؛ غرر الحكم،

ص ٣٢٢

﴿٤٩٤٨﴾ امير المؤمنين عليه السلام: تُحِلُّ عَنِّي قُبُودَ ذُنُوبِي وَ تَغْفِرُ لِي سَيِّئَاتِي؛ إقبال الأعمال، ص ٥٢٢

﴿گناه کوچک، عیب، عار و ننگ، شر، بدی، زشتی﴾

﴿۴۹۳۸﴾ مردمان در قَدَر بر سه نوعند: مردی که اعتقاد دارد که خدا جبر می‌کند، به‌زور بنده‌ی خود را به گناه وامی‌دارد. پس این مرد در حکم خود به خدا نسبت ظلم می‌دهد، پس او کافر است؛ و مردی که اعتقاد دارد خدا کار را به بندگان خود واگذار کرده است، چنین فردی قدرت خدا را ضعیف می‌داند، پس او هم کافر است. و مردی که اعتقاد دارد که خدای تعالی بندگان را به آنچه که قدرت دارند تکلیف می‌کند، و به آنچه که قدرت ندارند تکلیف نمی‌کند، پس چون فعل نیکو کند سپاس خدا می‌گوید و چون کار ناشایستی انجام دهد، آمرزش می‌خواهد و او در بلندترین مرتبه‌ی مسلمانی است.

﴿۴۹۳۹﴾ خداوندا! کثرت گناهان خطاهایم و معصیت‌هایم، زیاده‌روی‌ام بر خود، گستاخی‌ام بر تو، ورودم در آنچه که بر من حرام کردی، تو را مانع از این نمی‌شود که با رحمت بر بینوائی‌ام، با گذشت زیباییات بر بدکاری‌ام، با آمرزش قدیمت بر گناه بزرگم بازگردی که تو بدکار را عفو می‌کنی.

﴿۴۹۴۰﴾ خداوندا! نفسم مرا بشارت و امید می‌دهد که تو مرا می‌آمرزی. پس چگونه ممکن است این خاطر را بر نفسم بگذرانی که تو مرا عذاب خواهی کرد؟ درحالی‌که تو با لطف و مهربانی‌ات گناهانم را می‌آمرزی.

﴿۴۹۴۱﴾ گناهان و زشتی‌ها و جسارت‌ها و ستم‌ها و جرم و جنایت بر نفسم را بیامرز. ﴿۴۹۴۲﴾ بهترین مردم کسی است که در او پنج خصلت جمع شود؛ وقتی کار نیک انجام دهد، شاد می‌شود و وقتی کار بد انجام دهد، استغفار می‌کند، وقتی به او چیزی بدهند، سپاسگزار است و وقتی گرفتار شود، صبر می‌کند و وقتی به او ستم شود، می‌بخشد.

﴿۴۹۴۳﴾ من کسی هستم که همیشه بدی می‌کنم و تو می‌آمرزی. ﴿۴۹۴۴﴾ تو شایسته‌ترین کسی هستی که می‌گذری و عفو می‌کنی و کسی را که ستم و بدی کرده سخاوتمندانه می‌آمرزی.

﴿۴۹۴۵﴾ تو بر کسی که ستم و بدی کرده، به آمرزیدن سزاوارتر هستی. ﴿۴۹۴۶﴾ تو شایسته‌ترین کسی هستی که به او اعتماد شود و چشم‌پوشی کند. و کسی را که ستم و بدی کرده سخاوتمندانه می‌آمرزی.

﴿۴۹۴۷﴾ فقط زیرک کسی است که اگر از او بدی سر زند، آمرزش می‌خواهد و اگر گناه کند، پشیمان می‌شود.

﴿۴۹۴۸﴾ قید و بند گناهان را از من بردار و گناه مرا بیامرز.

﴿الْحَدَّثُ، الْعَيْبُ، الْعَارُ وَ الشَّنَارُ، الْقَدْحُ، الشَّرُّ، الْإِسَاءَةُ، الْفَاحِشَةُ، الْقَبِيحُ﴾

﴿٤٩٤٩﴾ أمير المؤمنين عليه السلام: تَغْفِرَ لِي جَمِيعَ مَا أَخْطَأْتُهُ كِتَابُكَ وَأَخْصَاهُ كِتَابُكَ وَمَا مَضَى مِنْ عِلْمِكَ مِنْ ذُنُوبِي وَخَطَايَايَ وَجَرَائِرِي فِي خَلَوَاتِي وَفَجَرَاتِي وَسَيِّئَاتِي وَهَفَوَاتِي وَهَنَاتِي وَ جَمِيعَ مَا تَشْهَدُ بِهِ حَفَظْتُكَ وَ كَتَبْتَهُ مَلَأْتُكَ فِي الصَّغَرِ وَ بَعْدَ الْبُلُوغِ وَ الشَّيْبِ وَ الشَّبَابِ بِاللَّيْلِ وَ النَّهَارِ وَ الْغَدُوِّ وَ الْآصَالِ وَ بِالْعَشِيِّ وَ الْإِبْكَارِ وَ الضُّحَى وَ الْأَسْحَارِ فِي الْحَضَرِ وَ السَّفَرِ فِي الْخَلَاءِ وَ الْمَلَأَ: بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ١٠٢

﴿٤٩٥٠﴾ الصادق عليه السلام: حَقٌّ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ يَعْرِفُنَا أَنْ يَعْرِضَ عَمَلَهُ فِي كُلِّ يَوْمٍ وَ لَيْلَةٍ عَلَى نَفْسِهِ فَيَكُونَ مُحَاسِبَ نَفْسِهِ فَإِنْ رَأَى حَسَنَةً اسْتَرَادَ مِنْهَا وَ إِنْ رَأَى سَيِّئَةً اسْتَغْفَرَ مِنْهَا لئَلَّا يَخْزَى يَوْمَ الْقِيَامَةِ؛ مستدرک الوسائل، ج ١٢، ص ١٥٣

﴿٤٩٥١﴾ الرسول عليه السلام: حَيَاتِي خَيْرٌ لَكُمْ وَ مَمَاتِي خَيْرٌ لَكُمْ أَمَّا حَيَاتِي فَتَحَدَّثُونِي وَ أَحَدُّكُمْ وَ أَمَّا مَوْتِي فَتَعْرِضْ عَلَى أَعْمَالِكُمْ عَشِيَّةَ الْإِثْنَيْنِ وَ الْخَمِيسِ فَمَا كَانَ مِنْ عَمَلٍ صَالِحٍ حَدَّثْتُ اللَّهَ عَلَيْهِ وَ مَا كَانَ مِنْ عَمَلٍ سَيِّئٍ اسْتَغْفَرْتُ اللَّهَ لَكُمْ؛ وسائل الشيعة، ج ١٦، ص ١١٠

﴿٤٩٥٢﴾ الرسول عليه السلام: خِيَارُ أُمَّتِي الَّذِينَ إِذَا سَافَرُوا أَفْطَرُوا وَ قَصَرُوا إِذَا أَحْسَنُوا اسْتَبَشَرُوا وَ إِذَا أَسَاءُوا اسْتَغْفَرُوا؛ الكافي، ج ٤، ص ١٢٧

﴿٤٩٥٣﴾ رَبِّ عَمِلْتُ سُوءًا وَ ظَلَمْتُ نَفْسِي فَلِمَغْفِرَتِكَ خَرَجْتُ إِلَيْكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٨، ص ٥١

﴿٤٩٥٤﴾ الكاظم عليه السلام: عَنْ أَبِي يَحْيَى زَكَرِيَّا الْمَوْصِلِيُّ قَالَ: سَأَلْتُ الْعَبْدَ الصَّالِحَ عليه السلام عَنْ رَجُلٍ وَقَفَ بِالْمَوْقِفِ فَأَتَاهُ نَعْيُ أَبِيهِ أَوْ نَعْيُ بَعْضِ وَلَدِهِ قَبْلَ أَنْ يَذْكُرَ اللَّهَ بِشَيْءٍ أَوْ يَدْعُو فَاشْتَغَلَ بِالْجَزَعِ وَ الْبُكَاءِ عَنِ الدُّعَاءِ ثُمَّ أَفَاضَ النَّاسُ فَقَالَ لَا أَرَى عَلَيْهِ شَيْئًا وَ قَدْ أَسَاءَ فَلَيْسَتْغْفِرَ اللَّهُ؛ تهذيب الأحكام، ج ٥، ص ١٨٤

﴿٤٩٥٥﴾ السَّجَّاد عليه السلام: سَيِّدِي أَلْقَتَنِي الْحَسَنَاتُ بَيْنَ جُودِكَ وَ إِحْسَانِكَ وَ أَلْقَتَنِي السَّيِّئَاتُ بَيْنَ عَفْوِكَ وَ غُفْرَانِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ١٦٥

﴿٤٩٥٦﴾ الرسول عليه السلام: سُئِلَ النَّبِيُّ عليه السلام عَنْ خِيَارِ الْعِبَادِ فَقَالَ الَّذِينَ إِذَا أَحْسَنُوا اسْتَبَشَرُوا وَ إِذَا أَسَاءُوا اسْتَغْفَرُوا؛ الكافي، ج ٢، ص ٢٤٠

﴿٤٩٥٧﴾ الرسول عليه السلام: سُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ عليه السلام عَنْهُمْ فَقَالَ إِذَا أَحْسَنُوا اسْتَبَشَرُوا وَ إِذَا أَسَاءُوا اسْتَغْفَرُوا؛ مشكاة الأنوار، ص ٧٩

﴿گناه کوچک، عیب، عار و ننگ، شر، بدی، زشتی﴾

﴿۴۹۴۹﴾ از تو می‌خواهم که از تمامی گناهان و خطاهایم که در پرونده‌ام ثبت کرده و به حساب آورده‌ای و نیز گناهی که در علمت قطعی شده است درگذری و از بدی‌ها و لغزش‌ها و از تمامی آنچه را که فرشتگان ثبت‌کننده‌ی اعمال، در کودکی و بعد از بلوغ و نیز دوران جوانی و پیری، شب و روز و بامداد و شامگاه، غروب و طلوع و سحر، در وطن و در سفر، پنهان و آشکار، به آن‌ها گواهی داده‌اند، درگذری.

﴿۴۹۵۰﴾ هر مسلمانی که به حقّ ما عارف است؛ عمل خود را در هر شب و روز رسیدگی می‌کند و از خود حساب می‌کشد. اگر کار خوبی مشاهده کرد، بیشتر می‌کند و اگر گناهی مرتکب شده بود از آن استغفار می‌نماید تا روز قیامت خوار نشود.

﴿۴۹۵۱﴾ در حیاتم برای شما خیر و در مردنم نیز برای شما خیر است. در زمان حیاتم، با من سخن می‌گویید و من هم با شما سخن می‌گویم. و اما بعد از مرگم، اعمال شما در عصر هر دوشنبه و پنجشنبه بر من عرضه خواهد شد؛ اگر عمل صالحی بود خدا را شکر می‌کنم و اگر عمل بدی بود از خدا برای شما آمرزش می‌خواهم.

﴿۴۹۵۲﴾ بهترین افراد امت من کسانی هستند که چون راه سفر در پیش گیرند، نماز را شکسته به‌جا می‌آورند و روزه نمی‌گیرند؛ وقتی کار نیکی کنند، شادمان می‌شوند و اگر گناهی از آن‌ها سرزند، آمرزش می‌خواهند.

﴿۴۹۵۳﴾ پروردگارا؛ من بسیار بدی کرده‌ام و در واقع ظلم و ستم بر خودم روا داشته‌ام، برای کسب آمرزش به‌سوی تو آمده‌ام.

﴿۴۹۵۴﴾ موصلی گوید: از امام کاظم علیه السلام درباره‌ی مردی پرسیدم که در عرفات بوده که و خبر مرگ پدر یا یکی از پسرانش به او رسیده و او به‌جای آنکه خدا را یاد کند و یا دعایی کند غم و اندوه خود را آشکار کرده تا پایان زمان وقوف گریسته و دعا نکرده است؛ فرمود: «چیزی بر عهده‌اش نیست. کار بدی انجام داده و باید از خدا آمرزش بخواهد».

﴿۴۹۵۵﴾ مولای من؛ کارهای نیک، مرا میان جود و کرامت انداخته و گناهانم، مرا در میان گذشت و آمرزش قرار داده است.

﴿۴۹۵۶﴾ از پیامبر خدا صلی الله علیه و آله درباره‌ی بهترین بندگان سؤال شد. پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: «بندگان خوب کسانی هستند که هرگاه نیکی کنند، شادمان می‌شوند، و هرگاه گناه کنند، طلب آمرزش می‌کنند».

﴿۴۹۵۷﴾ از رسول خدا صلی الله علیه و آله درباره‌ی شیعیان حضرت علی علیه السلام سؤال شد، حضرت فرمود: زمانی که کار نیکی انجام دهند شاد و خرسند می‌شوند و هرگاه کار زشتی مرتکب شوند طلب آمرزش می‌کنند.

﴿الْحَدَّثُ، الْغَيْبُ، الْعَارُ وَ الشَّنَارُ، الْقُدْحُ، الشَّرُّ، الْإِسَاءَةُ، الْفَاحِشَةُ، الْقَبِيحُ﴾

﴿٤٩٥٨﴾ الباقر (عليه السلام): عَمِلْتُ سُوءًا وَ ظَلَمْتُ نَفْسِي فَأَغْفِرْ لِي؛ الكافي، ج ٢، ص ٥٣٨

﴿٤٩٥٩﴾ الرسول (عليه السلام): فَأَمَّا مُفَارِقَتِي إِيَّاكُمْ فَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ لَأَنَّ أَعْمَالَكُمْ تُعْرَضُ عَلَى كُلِّ لَئْنَيْنِ وَ خَمِيسٍ فَمَا كَانَ مِنْ حَسَنٍ حَمِدْتُ اللَّهَ تَعَالَى عَلَيْهِ وَ مَا كَانَ مِنْ سَيِّئٍ اسْتَغْفَرْتُ لَكُمْ؛ بحار الأنوار، ج ٢٣، ص ٣٣٨

﴿٤٩٦٠﴾ الباقر (عليه السلام): قَالَ لِأَدَمَ (عليه السلام) جَعَلْتُ لَكَ أَنْ مَنْ عَمِلَ مِنْ ذُرِّيَّتِكَ سَيِّئَةً ثُمَّ اسْتَغْفَرَ غَفَرْتُ لَهُ قَالَ يَا رَبِّ زِدْنِي قَالَ جَعَلْتُ لَهُمُ التَّوْبَةَ أَوْ بَسَطْتُ لَهُمُ التَّوْبَةَ حَتَّى تَبْلُغَ النَّفْسُ هَذِهِ قَالَ يَا رَبِّ حَسْبِي؛ وسائل الشيعة، ج ١٦، ص ٨٦

﴿٤٩٦١﴾ الرسول (عليه السلام): عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ قَالَ دَخَلْتُ أَنَا وَ خَمْسَةٌ رَهْطٍ مِنْ أَصْحَابِنَا يَوْمًا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ (عليه السلام)... قُلْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ فَمَنْ الصَّابِرُونَ قَالَ الَّذِينَ يَصْبِرُونَ عَلَى طَاعَةِ اللَّهِ وَ [اجْتَنَبُوا] عَنْ مَعْصِيَتِهِ الَّذِينَ كَسَبُوا طَيِّبًا وَ أَنْفَقُوا قَصْدًا وَ قَدَّمُوا فَضْلًا فَأَقْلَحُوا وَ أَنْجَحُوا يَا ابْنَ مَسْعُودٍ عَلَيْهِمُ الْخُشُوعُ وَ الْوَقَارُ وَ السَّكِينَةُ وَ التَّفَكُّرُ وَ اللَّيْنُ وَ الْعَدْلُ وَ التَّعْلِيمُ وَ الْإِعْتِبَارُ وَ التَّدْبِيرُ وَ التَّقْوَى وَ الْإِحْسَانُ وَ التَّحَرُّجُ وَ الْحُبُّ فِي اللَّهِ وَ الْبُغْضُ فِي اللَّهِ وَ آدَاءُ الْأَمَانَةِ وَ الْعَدْلُ وَ إِقَامَةُ الشَّهَادَةِ وَ مُعَاوَنَةُ أَهْلِ الْحَقِّ وَ الْبَقِيَّةُ عَلَى الْمُسَىءِ وَ الْعَفْوُ لِمَنْ ظَلَمَ يَا ابْنَ مَسْعُودٍ إِذَا ابْتُلُوا صَبَرُوا وَ إِذَا أُعْطُوا شَكَرُوا وَ إِذَا حَكَمُوا عَدَلُوا وَ إِذَا قَالُوا صَدَقُوا وَ إِذَا عَاهَدُوا وَقَفُوا وَ إِذَا أَسَاءُوا اسْتَغْفَرُوا وَ إِذَا أَحْسَنُوا اسْتَبْشَرُوا؛ مستدرک الوسائل، ج ١١، ص ٢٦١

﴿٤٩٦٢﴾ الرسول (عليه السلام): اللَّهُمَّ... كَمَا غَفَرْتَ لِمُحَمَّدٍ (عليه السلام) فَاعْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَ كَفِّرْ عَنَّا سَيِّئَاتِنَا مَا قَدَّمْنَا وَ مَا أَخَّرْنَا وَ مَا أَسْرَرْنَا وَ مَا أَعْلَنَّا؛ مستدرک الوسائل، ج ٢، ص ٢٣٥

﴿٤٩٦٣﴾ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَ بِحَمْدِكَ عَمِلْتُ سُوءًا وَ ظَلَمْتُ نَفْسِي فَأَغْفِرْ لِي؛

الكافي، ج ٨، ص ٣٠٤ أَخَذَهُمَا (عليه السلام)

﴿٤٩٦٤﴾ لَا تَنْقُضِي مَسْأَلَتِي حَتَّى تَغْفِرَ لِي كُلَّ ذَنْبٍ أَذْنَبْتُهُ وَ كُلَّ شَيْءٍ تَرَكْتُهُ مِمَّا أَمَرْتَنِي بِهِ وَ كُلَّ شَيْءٍ أَتَيْتُهُ مِمَّا نَهَيْتَنِي عَنْهُ وَ كُلَّ شَيْءٍ كَرِهْتَ مِنْ أَمْرِي وَ عَمَلِي وَ كُلَّ شَيْءٍ تَعَدَيْتُهُ مِنْ أَمْرِكَ وَ حُدُودِكَ وَ كُلَّ شَيْءٍ وَعَدْتُ فَأَخْلَفْتُ وَ كُلَّ شَيْءٍ عَهَدْتُ فَتَقَضْتُ وَ كُلَّ ذَنْبٍ فَعَلْتُهُ وَ كُلَّ ظُلْمٍ ظَلَمْتُهُ وَ كُلَّ جَوْرٍ جَوَرْتُهُ وَ كُلَّ زَيْغٍ زَيْغْتُهُ وَ كُلَّ سَفَهٍ سَفَهْتُهُ وَ كُلَّ سُوءٍ أَتَيْتُهُ قَدِيمًا أَوْ حَدِيثًا صَغِيرًا أَوْ كَبِيرًا دَقِيقًا أَوْ جَلِيلًا مِمَّا أَعْلَمُ وَ مِمَّا لَا أَعْلَمُ؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ١٣١

﴿گناه کوچک، عیب، عار و ننگ، شر، بدی، زشتی﴾

﴿۴۹۵۸﴾ من بسیار بدی کرده‌ام و در واقع بر خودم ظلم و ستم کرده‌ام، پس گناهانم را بیامرز.

﴿۴۹۵۹﴾ اما دوری من برای شما خوب است، زیرا اعمال شما در هر دوشنبه و پنجشنبه بر من عرضه می‌شود. هر کار خوبی را که می‌بینم خدا را سپاس می‌گویم و هر کار ناشایستی ببینم برایتان استغفار می‌کنم.

﴿۴۹۶۰﴾ به آدم علیه السلام فرمود: «این لطف را در حق تو انجام دادم که هرکس از نسل تو کار ناشایستی مرتکب شود، سپس استغفار کند او را بیامرزم». آدم گفت: «خدایا بیشتر». خداوند فرمود: «برای نسل تو، تا زمانی که جانشان به لب برسد، توبه را می‌پذیرم». آدم گفت: «خدایا؛ کافی است».

﴿۴۹۶۱﴾ ابن مسعود گوید: روزی من و پنج نفر از اصحاب نزد پیامبر صلی الله علیه و آله رفتیم ... عرض کردیم: «ای رسول خدا! صابرين چه کسانی هستند؟» فرمود: «آنان که بر فرمان برداری خدا صبر کنند و از گناه خودداری نمایند؛ آنان که کسب پاک دارند و به اندازه انفاق می‌کنند و زیادی مال را می‌بخشند. پس رستگار و پیروز می‌شوند. ای پسر مسعود؛ لازم است که با این صفات همراه باشند: زاری، سنگینی و وقار، اندیشه، آرامش، دادگری، آموختن، اندرزگرفتن، دوراندیشی، پرهیزکاری، بخشش، دوری از گناه، دوستی در راه خدا، بغض به خاطر و برای خدا، پس دادن امانت، دادگری در حکم، به پا داشتن شهادت و گواهی دادن، همکاری با اهل حق، گذشت از بدی، بخشیدن ستمکار. ای پسر مسعود؛ اینان هرگاه گرفتار شوند، صبر می‌کنند؛ هرگاه چیزی به آنان داده شود، سپاسگزاری می‌کنند؛ هر وقت حکم کنند، دادگری می‌نمایند؛ هرگاه سخن گویند، راست می‌گویند؛ هرگاه پیمان بندند وفا می‌کنند؛ هرگاه بدی کنند طلب آمرزش می‌نمایند و هرگاه نیکی کنند، شادمان می‌شوند».

﴿۴۹۶۲﴾ خداوند؛ همچنان که محمد صلی الله علیه و آله را آمرزیدی، گناهان ما را نیز بیامرز و زشتی‌هایمان را بپوشان، آنچه را که پیش از این مرتکب شده‌ایم یا پس از این مرتکب می‌شویم و نیز هرآنچه مخفی یا آشکار باشد.

﴿۴۹۶۳﴾ خدایی جز تو نیست، خدایا؛ تو منزهی و من به ستایش مشغولم. به خود ستم کردم، پس مرا بیامرز.

﴿۴۹۶۴﴾ دعا و درخواستم را پایان نمی‌دهم تا اینکه همه‌ی گناهانم را بیامرز، هر آنچه را از دستورات ترک کردم و هر آنچه از نبایدهایم را که انجام دادم و هر کاری که از من نپسندیدی و هر آنچه که از دستورات تجاوز کردم و هر عهدشکنی که کردم و هر گناه و ظلم و جور و گمراهی و حماقت و بدی که مرتکب شدم، جدید یا قدیم، کوچک یا بزرگ، ریز یا درشت، آنچه به یاد دارم و یا آنچه از یادم رفته است.

﴿الْحَدَّثُ، الْعَيْبُ، الْعَارُ وَ الشَّنَارُ، الْقَدْحُ، الشَّرُّ، الْإِسَاءَةُ، الْفَاحِشَةُ، الْقَبِيحُ﴾

- ﴿٤٩٦٥﴾ الكاظم عليه السلام: لَيْسَ مِنَّا مَنْ لَمْ يُحَاسِبْ نَفْسَهُ فِي كُلِّ يَوْمٍ فَإِنْ عَمِلَ حَسَنًا اسْتَزَادَ اللَّهَ وَ إِنْ عَمِلَ سَيِّئًا اسْتَغْفَرَ اللَّهَ مِنْهُ وَ تَابَ إِلَيْهِ؛ الكافي، ج ٢، ص ٤٥٣
- ﴿٤٩٦٦﴾ امير المؤمنين عليه السلام: لَيْسَ مِنَّا مَنْ لَمْ يُحَاسِبْ نَفْسَهُ كُلَّ يَوْمٍ فَإِنْ عَمِلَ خَيْرًا حَمِدَ اللَّهَ وَ اسْتَزَادَهُ وَ إِنْ عَمِلَ سُوءًا اسْتَغْفَرَ اللَّهَ؛ بحار الأنوار، ج ٦٨، ص ٢٥٩
- ﴿٤٩٦٧﴾ الرسول ﷺ: مَا أَحْسَنْتَ فَمَشْكُورٌ وَ أَمَّا مَا أَسَأْتَ فَمَغْفُورٌ؛ بحار الأنوار، ج ٨، ص ٢١١
- ﴿٤٩٦٨﴾ الصادق عليه السلام: مَا عَمِلْتُ فِيهِ مِنْ سَيِّئَةٍ فَأَغْفِرْهَا لِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٢٦٤
- ﴿٤٩٦٩﴾ الرسول ﷺ: مَا كَانَ لِيُفْتَحَ بَابُ التَّوْبَةِ وَ يُغْلَقَ بَابُ الْمَغْفِرَةِ وَ هُوَ يَقُولُ وَ مَنْ يَعْمَلُ سُوءًا أَوْ يَظْلِمُ نَفْسَهُ ثُمَّ يَسْتَغْفِرِ اللَّهَ يَجِدِ اللَّهَ غَفُورًا رَحِيمًا؛ مجموعة ورام، ج ٢، ص ٢٣٧
- ﴿٤٩٧٠﴾ الرسول ﷺ: وَ أَمَّا مُفَارِقَتِي إِيَّاكُمْ فَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ لِأَنَّ أَعْمَالَكُمْ تُعْرَضُ عَلَى كُلِّ اثْنَيْنِ وَ خَمِيسٍ، فَمَا كَانَ مِنْ حَسَنٍ حَمِدْتُ اللَّهَ عَلَيْهِ، وَ مَا كَانَ مِنْ سَيِّئٍ اسْتَغْفِرُ اللَّهَ لَكُمْ؛ تفسير العياشي، ج ٢، ص ٥٤
- ﴿٤٩٧١﴾ امير المؤمنين عليه السلام: وَ سُئِلَ عَنِ الْخَيْرِ فَقَالَ عليه السلام: لَيْسَ الْخَيْرَ أَنْ يَكْثَرَ مَالُكَ وَ وَلَدُكَ وَ لَكِنَّ الْخَيْرَ أَنْ يَكْثَرَ عِلْمُكَ وَ يَعْظُمَ حِلْمُكَ وَ أَنْ تُبَاهِيَ النَّاسَ بِعِبَادَةِ رَبِّكَ فَإِنْ أَحْسَنْتَ حَمِدَتِ اللَّهُ وَ إِنْ أَسَأْتَ اسْتَغْفَرَتِ اللَّهُ؛ مستدرک الوسائل، ج ١٢، ص ١٢١
- ﴿٤٩٧٢﴾ امير المؤمنين عليه السلام: رَوَى أَبُو عَبْدِ اللَّهِ جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ عليه السلام قَالَ خَرَجَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام يَوْمًا إِلَى الْمَسْجِدِ فَإِذَا قَوْمٌ مِنَ الشَّيْعَةِ فُغُوذُ فِيهِ فَقَالَ مَنْ أَنْتُمْ فَقَالُوا نَحْنُ شِيعَتُكَ يَا أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ فَقَالَ فَمَا لِي لَا أَرَى عَلَيْكُمْ سِيَمَاءَ الشَّيْعَةِ فَقَالُوا مَا سِيَمَاءُ الشَّيْعَةِ يَا أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ فَقَالَ عُمُشُ الْعُيُونِ مِنَ الْبُكَاءِ خُمُصُ الْبُطُونِ مِنَ الصَّيَامِ وَ الظَّمَاءُ صَفَرُ الْوُجُوهِ مِنَ السَّهَرِ يَحْسَبُهُمُ الْجَاهِلُ مَرْضَى وَ مَا بِهِمْ مِنْ مَرَضٍ وَ لَكِنْ فَرَقَ مِنَ الْحِسَابِ وَ يَوْمِهِ أَمْرَضَهُمْ يَحْسَبُهُمْ أَهْلُ الْعَقْلَةِ سُكَارَى وَ مَا هُمْ بِسُكَارَى وَ لَكِنْ ذَكَرُ الْمَوْتِ أَسْكَرَهُمْ إِنْ شَهِدُوا لَمْ يَعْرِفُوا وَ إِنْ غَابُوا لَمْ يُفْتَقَدُوا وَ إِنْ قَالُوا لَمْ يُصَدِّقُوا وَ إِنْ سَكَتُوا لَمْ يُسْأَلُوا وَ إِنْ أَسَاءُوا اسْتَغْفَرُوا؛ أعلام الدين، ص ١٣٥
- ﴿٤٩٧٣﴾ امير المؤمنين عليه السلام: يَا أَيُّهَا النَّاسُ دِينَكُمْ دِينَكُمْ فَإِنَّ السَّيِّئَةَ فِيهِ خَيْرٌ مِنَ الْحَسَنَةِ فِي غَيْرِهِ وَ السَّيِّئَةُ فِيهِ تُغْفَرُ وَ الْحَسَنَةُ فِي غَيْرِهِ لَا تُقْبَلُ؛ الكافي، ج ٢، ص ٤٦٤

«گناه کوچک، عیب، عار و ننگ، شر، بدی، زشتی»

﴿۴۹۶۵﴾ از ما نیست کسی که هر روز به حساب خویش نرسد، پس اگر کار نیکی انجام داده از خدا بیش از آن را بخواهد و اگر کار زشتی مرتکب شده از خدا طلب آمرزش کند و به درگاه او توبه کند.

﴿۴۹۶۶﴾ از ما نیست کسی که هر روز به حساب خویش نرسد، پس اگر کار نیکی انجام داده خدا را بر آن سپاس گوید و بیش از آن را او بخواهد و اگر کار زشتی مرتکب شده از خدا طلب آمرزش کند. ﴿۴۹۶۷﴾ در برابر کارهای نیکی که انجام داده‌ای، از تو بسیار سپاسگزاری خواهد شد و در برابر کارهای بدی که انجام داده‌ای، آمرزیده خواهی شد.

﴿۴۹۶۸﴾ بدی‌هایی را که مرتکب شدم، برایم بیامرز.

﴿۴۹۶۹﴾ خداوندی که در توبه را گشوده است، هیچ‌گاه در آمرزش را نمی‌بندد؛ و فرموده است: هر کس کار ناشایستی انجام دهد، یا بر خود ستم روا دارد و سپس از خدا آمرزش خواهد، خدا را آمرزنده و مهربان خواهد یافت.

﴿۴۹۷۰﴾ اما در هنگام جدایی من از شما که برای شما در آن خیر است؛ اعمال شما هر دوشنبه و پنج‌شنبه بر من عرضه می‌شود؛ پس هر آنچه خوب باشد من خدا را حمد و ثنا می‌کنم و اگر اعمال ناروایی باشد، از خداوند برایتان طلب آمرزش می‌کنم.

﴿۴۹۷۱﴾ از امام علیه السلام درباره‌ی خیر سؤال شد، فرمود: «خیر آن نیست که مال و اولادت زیاد شود، بلکه این است که علمت زیاد شود و حلم و بردباری‌ات عظیم شود؛ و نیز اینکه با مردم به عبادت پروردگار افتخار کنی. اگر کار خوب کرده بودی، خدا را حمد و ستایش کنی و اگر کار ناشایست مرتکب شده بودی، از خدا طلب آمرزش کنی».

﴿۴۹۷۲﴾ امام صادق علیه السلام می‌فرماید: روزی امیرالمؤمنین علیه السلام به مسجد رفت که در آنجا گروهی از شیعیان نشسته بودند. فرمود: «شما کیستید؟» گفتند: «ما شیعیان تو هستیم». فرمود: «چرا در شما سیمای شیعیان را نمی‌بینم؟» گفتند: «سیمای شیعیان چگونه است؟» حضرت فرمود: «دیده‌هایشان از گریه‌ی زیاد به ضعف بینایی دچار شده و پشتشان از کثرت قیام خم شده، شکم‌ها از کثرت روزه به پشت چسبیده و چهره‌هایشان از شب‌زنده‌داری زرد گشته، نادانان می‌پندارند که آن‌ها مریض هستند ولی مریض نیستند؛ بلکه ترس از حساب و روز حسابرسی آن‌ها را بیمار کرده است. اهل غفلت می‌پندارند که آن‌ها مست هستند، اما آن‌ها مست نیستند بلکه یاد مرگ آن‌ها را از خود بی‌خود کرده است؛ اگر بین مردم باشند شناخته نمی‌شوند؛ و اگر از بین مردم بروند فقدانشان احساس نمی‌شود؛ و چون سخن بگویند کسی آن‌ها را تصدیق نمی‌کند؛ و چون ساکت شوند کسی از آن‌ها نمی‌پرسد؛ و چون کار ناشایستی انجام دهند، آمرزش می‌خواهند».

﴿۴۹۷۳﴾ ای مردم؛ دین خود را نگه دارید، دین خود را نگهدارید، زیرا گناه در آن بهتر از حسنه در غیر آن است. گناه در آن آمرزیده شود و حسنه در غیر آن پذیرفته نمی‌شود.

﴿الْحَدَّثُ، الْعَيْبُ، الْعَارُ وَ الشَّنَارُ، الْقَدْحُ، الشَّرُّ، الْإِسَاءَةُ، الْفَاحِشَةُ، الْقَبِيحُ﴾

- ﴿٤٩٧٤﴾ يَا سَيِّدِي وَمَوْلَايَ أَنَا الَّذِي لَمْ أَزَلْ أَسِيءُ وَتَغْفِرْ لِي؛ كتاب المزار، ص ١٥٦
- ﴿٤٩٧٥﴾ الرضا عليه السلام: يَا عَبْدَ الْعَظِيمِ أَلْبِغْ عَنِّي أَوْلِيَّائِي [السَّلَامَ] وَقُلْ لَهُمْ لَا يَجْعَلُوا لِلشَّيْطَانِ عَلَى أَنْفُسِهِمْ سَبِيلًا وَ مَرُّهُمْ بِالصَّدَقِ فِي الْحَدِيثِ إِلَى أَنْ قَالَ وَ عَرَّفَهُمْ أَنَّ اللَّهَ قَدْ غَفَرَ لِمُحْسِنِهِمْ وَ تَجَاوَزَ عَنْ مُسِيئِهِمْ إِلَّا مَنْ أَشْرَكَ بِهِ وَ آذَى وَلِيًّا مِنْ أَوْلِيَّائِي أَوْ أَضْمَرَ لَهُ سُوءًا فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ لَهُ حَتَّى يَرْجِعَ عَنْهُ؛ مستدرک الوسائل، ج ٩، ص ١٤٠
- ﴿٤٩٧٦﴾ يَا مَنْ يَجْزِي بِالْإِحْسَانِ إِحْسَانًا وَ بِالسَّيِّئَاتِ غُفْرَانًا؛ البلد الأمين، ص ٤٣٠
- ﴿٤٩٧٧﴾ وَ مَنْ يَعْمَلْ سُوءًا أَوْ يَظْلِمْ نَفْسَهُ ثُمَّ يَسْتَغْفِرِ اللَّهَ يَجِدِ اللَّهَ غَفُورًا رَحِيمًا (النساء: ١١٠)
- ﴿٤٩٧٨﴾ وَ يَسْتَغْفِرُكَ بِالسَّيِّئَةِ قَبْلَ الْحَسَنَةِ وَ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِمُ الْمُثَلَّثَاتُ وَ إِنَّ رَبَّكَ لَذُو مَغْفِرَةٍ لِلنَّاسِ عَلَى ظُلْمِهِمْ وَ إِنَّ رَبَّكَ لَشَدِيدُ الْعِقَابِ (الرعد: ٦)
- ﴿٤٩٧٩﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا تُوبُوا إِلَى اللَّهِ تَوْبَةً نَصُوحًا عَسَىٰ رَبُّكُمْ أَنْ يُكَفِّرَ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَ يُدْخِلَكُمُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ يَوْمَ لَا يُخْزِي اللَّهُ النَّبِيَّ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ نُورُهُمْ يَسْعَىٰ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَ بَأْيَمَانِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا آمَنَّا لَنَا نُورٌ وَ غَفِرَ لَنَا إِنَّكَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ (التحریم: ٨)
- ﴿٤٩٨٠﴾ أَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ الَّذِي دَعَاكَ بِهِ صَفْوَتُكَ أَبُونَا آدَمُ عليه السلام وَ هُوَ مُسِيءٌ ظَالِمٌ حِينَ أَصَابَ الْخَطِيئَةَ فَغَفَرْتَ لَهُ خَطِيئَتَهُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٢٦٨
- ﴿٤٩٨١﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: إِنَّ صَاحِبَ الشَّمَالِ لَيَرْفَعُ الْقَلَمَ سِتَّ سَاعَاتٍ عَنِ الْعَبْدِ الْمُسْلِمِ الْمُخْطِئِ أَوْ الْمُسِيءِ فَإِنْ نَدِمَ وَ اسْتَغْفَرَ اللَّهَ مِنْهَا أَلْقَاهَا وَ إِلَّا كَتَبَ وَاحِدَةً؛ بحار الأنوار، ج ٥، ص ٣٢١
- ﴿٤٩٨٢﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: أَنْتَ الْغَافِرُ وَ أَنَا الْمُسِيءُ؛ بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ٣٣٢
- ﴿٤٩٨٣﴾ الصادق عليه السلام: الصادق عليه السلام:
- بَحَقُّ الْقَائِمِ الْمَهْدِيِّ إِلَّا غَفَرْتَ خَطِيئَةَ الْعَبْدِ الْمُسِيءِ

مستدرک الوسائل، ج ٥، ص ٢٣١

٧-٣- الفاحشة

- ﴿٤٩٨٤﴾ الصادق عليه السلام: اسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ عَدَدَ هَذَا كُلِّهِ وَ أَتُوبُ إِلَى اللَّهِ مِنْ كُلِّ خَطِيئَةٍ ارْتَكَبْتُهَا وَ مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ عَمِلْتُهُ وَ لِكُلِّ فَاحِشَةٍ سَبَقَتْ مِنِّي عَدَدَ هَذَا كُلِّهِ وَ مُنْتَهَا عِلْمِهِ وَ رِضَاهُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٤٤٣

«گناه کوچک، عیب، عار و ننگ، شر، بدی، زشتی»

﴿۴۹۷۴﴾ ای آقای من و مولای من؛ من همانم که پیوسته گناه می‌کنم و تو می‌آمیزی.

﴿۴۹۷۵﴾ ای عبدالعظیم؛ از من به دوستانم سلام برسان و به آنان بگو در دل‌های خود برای شیطان راهی باز نکنند و آنان را به راستگویی در گفتار امر کن؛ دوستان مرا متوجه کن که خداوند نیکوکارانشان را آمرزیده و از بدکاران آنان در گذشته، مگر کسانی که مشرک شده و یا یکی از دوستان مرا رنجانده‌اند و یا در دل خود نسبت به او کینه و عداوتی دارند. پروردگار از این گروه نخواهد گذشت و آن‌ها را نمی‌بخشد مگر اینکه برگردند.

﴿۴۹۷۶﴾ ای خدایی که نیکی را با نیکی و گناه را با آمرزش پاسخ می‌دهد.

﴿۴۹۷۷﴾ کسی که کار ناشایستی انجام دهد یا به خود ستم کند، سپس از خداوند طلب آمرزش نماید، خدا را آمرزنده و مهربان خواهد یافت.

﴿۴۹۷۸﴾ آن‌ها پیش از حسنه (و رحمت)، از تو تقاضای شتاب در سیئه (و عذاب) می‌کنند؛ با اینکه پیش از آن‌ها بلاهای عبرت انگیز نازل شده است! و پروردگار تو نسبت به مردم - با اینکه ظلم می‌کنند - دارای آمرزش است؛ و (در عین حال)، پروردگارت دارای عذاب شدید است!

﴿۴۹۷۹﴾ ای کسانی که ایمان آورده‌اید؛ به‌سوی خدا توبه کنید، توبه‌ای خالص؛ امید است (با این کار) پروردگارتان گناهانتان را ببخشد و شما را در باغ‌هایی از بهشت که نهرها از زیر درختانش جاری است وارد کند، در آن روزی که خداوند پیامبر و کسانی را که با او ایمان آوردند خوار نمی‌کند؛ این در حالی است که نورشان پیشاپیش آنان و از سوی راستشان در حرکت است، و می‌گویند: «پروردگارا! نور ما را کامل کن و ما را پیامبر که تو بر هر چیز توانایی!»

﴿۴۹۸۰﴾ از تو به حقّ آن نامی که برگزیده‌ات جدّ ما آدم علیه السلام تو را با آن نام خوانده است؛ حال آنکه در حقّ خود بدی و ستم کرده و مرتکب گناه شد بود و تو او را آمرزیدی، درخواست می‌کنم.

﴿۴۹۸۱﴾ فرشته‌ی سمت چپ از بنده‌ی مسلمان خطاکار یا گناهکار شش ساعت قلم برمی‌دارد، اگر پشیمان شد و استغفار کرد، قلم را زمین می‌گذارد و گرنه یک گناه برایش نوشته می‌شود.

﴿۴۹۸۲﴾ تو آمرزنده‌ای و من گنهکار.

﴿۴۹۸۳﴾ به حقّ قائم [آل محمد]، حضرت مهدی علیه السلام، جز این نیست که خطای بنده‌ی نافرمان را آمرزیدی.

۷-۳-۷ زشتی

﴿۴۹۸۴﴾ از خدایی که معبودی جز او نیست، زنده‌ی پاینده است، به شماره‌ی همه‌ی این‌ها آمرزش می‌خواهم و از هر خطایی که مرتکب شدم و از هر گناهی که انجام دادم و از هر کار زشتی که از من سر زده به تعداد همه‌ی این‌ها و به آخرین سر حدّ دانش و خشنودی‌اش به درگاهش توبه می‌کنم.

﴿الْحَدَّثُ، الْعَيْبُ، الْعَارُ وَ الشَّنَارُ، الْقَدْحُ، الشَّرُّ، الْإِسَاءَةُ، الْفَاحِشَةُ، الْقَبِيحُ﴾

﴿٤٩٨٥﴾ امير المؤمنين عليه السلام: رَبِّ إِنِّي أَتَيْتُ بِفَاحِشَةٍ وَأَتَيْتُ إِلَى وَلِيِّكَ تَائِبًا وَاخْتَرْتُ الْإِحْرَاقَ لِأَتَخَلَّصَ مِنْ نَارِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ فَبَكَى عَلَيَّ عليه السلام وَبَكَى مِنْ حَوْلِهِ فَقَالَ عَلَيُّ أَذْهَبَ فَقَدْ غَفَرَ اللَّهُ لَكَ؛ بحار الأنوار، ج ٧٦، ص ٧١

﴿٤٩٨٦﴾ الصادق عليه السلام: فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ الَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كَبَائِرَ الْإِثْمِ وَالْفَوَاحِشِ إِلَّا اللَّمَمَ قَالَ الْفَوَاحِشُ الزُّنَى وَالسَّرَقَةُ وَاللَّمَمُ الرَّجُلُ يُلَمُّ بِالذَّنْبِ فَيَسْتَغْفِرُ اللَّهُ مِنْهُ؛ الكافي، ج ٢، ص ٢٧٨

﴿٤٩٨٧﴾ وَقَوْلُهُ تَعَالَى وَالَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً أَوْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمُ الْآيَةَ ثُمَّ اسْتَغْفَرُوا مِنْ ذَنْبِهِ غُفِرَ لَهُ؛ مستدرک الوسائل، ج ٥، ص ٢٧٧

٨-٧-٣- القبيح

﴿٤٩٨٨﴾ الصادق عليه السلام: اسْتَغْفِرِ اللَّهَ وَاسْأَلْهُ التَّوْبَةَ مِنْ كُلِّ مَا يَكْرَهُ فَإِنَّهُ لَا يَكْرَهُ إِلَّا الْقَبِيحَ وَالْقَبِيحُ دَعَا لِأَهْلِهِ فَإِنْ لِكُلِّ أَهْلًا؛ تهذيب الأحكام، ج ١، ص ١١٦

﴿٤٩٨٩﴾ اسْتَغْفِرُكَ مِمَّا أَطْلَعْتَ عَلَيْهِ مِنِّي مِنَ الْقَبِيحِ الَّذِي بَارَزْتُكَ بِهِ وَخَفَيَْ عَلَى خَلْقِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٤٣٥

﴿٤٩٩٠﴾ إِغْفِرْ لَنَا بِهِ كَبَائِرَ الذُّنُوبِ وَاسْتُرْ بِهِ عَلَيْنَا قَبَائِحَ الْعُيُوبِ؛ مستدرک الوسائل، ج ٤، ص ٣٧٨

﴿٤٩٩١﴾ الرسول عليه السلام: إِغْفِرْ لِي قَبِيحَ مَا كَانَ مِنِّي بِحُسْنِ مَا عِنْدَكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٦، ص ٣٧٤

﴿٤٩٩٢﴾ الكاظم عليه السلام: فَهَذَا أَنَا بَيْنَ يَدَيْكَ عَبْدٌ ذَلِيلٌ خَاضِعٌ رَاغِمٌ إِنْ تُعَذِّبْنِي فَإِنِّي لَذَلِكَ أَهْلٌ وَهُوَ يَا رَبِّ مِنْكَ عَدْلٌ وَإِنْ تَغْفِرْ فَإِنَّكَ تَغْفِرُ قَبِيحًا؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢٢٩

﴿٤٩٩٣﴾ الصادق عليه السلام: قَالَ رَجُلٌ لِلصَّادِقِ عليه السلام إِنَّ لِي جِيرَانًا وَلَهُمْ جَوَارِ يَتَغَنَّيْنَ وَيَضْرِبْنَ بِالْعُودِ فَرُبَّمَا دَخَلْتُ الْمَخْرَجَ فَأُطِيلُ الْجُلُوسَ اسْتِمَاعًا مِنِّي لَهُنَّ فَقَالَ لَهُ الصَّادِقُ عليه السلام لَا تَفْعَلْ فَقَالَ وَاللَّهِ مَا هُوَ شَيْءٌ آتِيَهُ بِرَجُلِي إِنَّمَا هُوَ سَمَاعٌ أَسْمَعُهُ بِأُذُنِي فَقَالَ لَهُ الصَّادِقُ عليه السلام تَاللَّهِ أَنْتَ أَمَا سَمِعْتَ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَقُولُ إِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ وَالْفُؤَادَ كُلُّ أُولَئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْئُولًا فَقَالَ الرَّجُلُ كَأَنِّي لَمْ أَسْمَعْ بِهَذِهِ الْآيَةِ مِنْ كِتَابِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ مِنْ عَرَبِيٍّ وَلَا عَجَمِيٍّ لَا جَرَمَ أَنِّي قَدْ تَرَكْتُهَا وَأَنَا اسْتَغْفِرُ اللَّهَ تَعَالَى فَقَالَ لَهُ الصَّادِقُ عليه السلام قُمْ فَاغْتَسِلْ وَصَلِّ مَا بَدَأَ لَكَ فَلَقَدْ كُنْتَ مُقِيمًا عَلَى أَمْرِ عَظِيمٍ مَا كَانَ أَسْوَأَ حَالِكَ لَوْ مِتَّ عَلَى ذَلِكَ اسْتَغْفِرَ اللَّهُ تَعَالَى وَاسْأَلْهُ التَّوْبَةَ مِنْ كُلِّ مَا يَكْرَهُ فَإِنَّهُ لَا يَكْرَهُ إِلَّا الْقَبِيحَ وَالْقَبِيحُ دَعَا لِأَهْلِهِ فَإِنْ لِكُلِّ أَهْلًا؛ من لا يحضره الفقيه، ج ١، ص ٨٠

﴿گناه کوچک، عیب، عار و ننگ، شر، بدی، زشتی﴾

﴿۴۹۸۵﴾ پروردگارا! چه رفتارهای زشتی که مرتکب شدم و توبه‌کنان پیش ولیّ تو آمدم و سوختن را برای خلاصی از آتش روز قیامت انتخاب می‌کنم، علی‌السلام گریست و اطرافیانش هم گریستند، پس حضرت ﷺ فرمود: «برو که به یقین خداوند تو را آمرزید».

﴿۴۹۸۶﴾ درباره‌ی سخن خدای عزّ و جلّ: «الَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كَبَائِرَ الْإِثْمِ وَالْفَوَاحِشَ إِلَّا اللَّمَمَ» فرمود: «زشتکاری‌ها، زنا و سرقت است و گناه کوچک این است که کسی آهنگ گناه کند و سپس از خدا آمرزش بخواهد».

﴿۴۹۸۷﴾ می‌فرماید: و آنان که چون کار زشتی کنند، یا بر خود ستم روا دارند برای گناهانشان آمرزش خواهند و سپس استغفار کنند؛ گناهشان آمرزیده می‌شود.

۸-۷-۳- زشتی

﴿۴۹۸۸﴾ از خدای متعال طلب آمرزش کن و از او بخواه که توبه‌ات را از همه‌ی بدی‌ها بپذیرد، خداوند عزّ و جلّ چیزی را جز عمل قبیح ناخوش نشمرد و نهی نکرده است و تو قبیح را برای طالبانش واگذار که هر چیزی سزاوار گروهی است که شایسته‌ی آن هستند.

﴿۴۹۸۹﴾ از تو آمرزش می‌خواهم به خاطر آن کارهای زشت من که از آن آگاهی داری، و از خلقت پوشانده‌ام ولی بر تو آشکار است.

﴿۴۹۹۰﴾ گناهان کبیره‌ی مان را به [حقّ] او بیامرز و زشتی‌های عیوبمان را بپوشان.

﴿۴۹۹۱﴾ زشتی آنچه را که از من سر زده به لطف و نیکی آنچه که نزد توست، بیامرز.

﴿۴۹۹۲﴾ پس اینک منم در پیشگاهت، فروتن، خوار و بینی بر خاک نهاده. اگر مرا عذاب و کیفر کنی، من سزاوار آنم، و آن عذاب از جانب تو ای پروردگار من! مطابق عدل است؛ و اگر مرا بیامیزی [تو شایسته‌ی آنی] چرا که تو گناه را می‌آمرزی.

﴿۴۹۹۳﴾ مردی به امام صادق ﷺ عرض کرد: «من همسایگانی دارم که دارای کنیزکانی هستند که آوازه‌خوانی می‌کنند و عود می‌نوازند، بسا پیش می‌آید که من از اطاق خارج می‌شوم و به خاطر گوش‌دادن به ساز و آواز آن کنیزکان توقّف می‌کنم». امام صادق ﷺ به او فرمود: «دیگر چنین نکن».

عرض کرد: «به خدا سوگند چنین نیست که من از روی قصد برای شنیدن آواز و صدا رفته باشم، بلکه آن صدا و آوازی است که به گوشم می‌رسد». امام صادق ﷺ به او فرمود: «تو را به خدا سوگند؛ تکرار نکن؛ مگر نشنیده‌ای خدای عزّ و جلّ می‌فرماید: گوش و چشم و دل جملگی در پیشگاه خداوند مورد بازپرسی قرار می‌گیرند؟ پس آن مرد گفت: «گویا من هرگز این آیه از کتاب خداوند عزّ و جلّ را تاکنون از هیچ عرب و غیر عربی نشنیده بودم، حال که شنیدم آن کار را ترک می‌کنم، من از خدای

تعالی طلب آمرزش و عفو کرده و توبه می‌کنم». پس امام صادق ﷺ به او فرمود: «برخی از غسل کن و هرآنچه از نماز به خاطر رسیده به جای آور که تو بر امر و گناهی بس بزرگ مقیم بودی و اگر بدان حال مرده بودی وضع بدی داشتی. از خدای متعال طلب آمرزش کن و از او بخواه که توبه‌ات را از همه‌ی بدی‌ها بپذیرد. خداوند عزّ و جلّ چیزی را ناخوش نشمرد و نهی نکرده، مگر عمل قبیح را و تو قبیح را برای طالبانش واگذار که هر چیزی سزاوار و درخور گروهی است که شایسته‌ی آن هستند».

﴿التفريط، تضييع الفرائض، التقصير في العبادة...﴾

﴿٤٩٩٤﴾ السجّاد عليه السلام: مَا عَلِمْتُهُ مِنْ قَبِيحٍ فَعَلِي فَأَغْفِرْهُ؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ١٤٥
 ﴿٤٩٩٥﴾ الرسول عليه السلام: وَأَمَّا مُفَارِقَتِي إِيَّاكُمْ فَإِنَّ أَعْمَالَكُمْ تُعْرَضُ عَلَيَّ كُلَّ يَوْمٍ فَمَا كَانَ مِنْ حَسَنٍ اسْتَزَدْتُ اللَّهَ لَكُمْ وَمَا كَانَ مِنْ قَبِيحٍ اسْتَغْفَرْتُ اللَّهَ لَكُمْ؛ من لا يحضره الفقيه، ج ١، ص ١٩١
 ﴿٤٩٩٦﴾ الصادق عليه السلام: وَقَبِيحَ عَمَلِي فَأَغْفِرْهُ وَاجْعَلْهُ هَبَاءً مَثْثُورًا مَثَلًا شَيْئًا؛ مستدرک الوسائل،

ج ٤، ص ١٥٤

٨-٣- التفريط، تضييع الفرائض، التقصير في العبادة، النقص، التواني في الفرائض،
 التباخس، التهاون
 ٨-٣- التفريط

﴿٤٩٩٧﴾ الصادق عليه السلام: إغفر لي ذنوبي وعيوبِي وإِسَاءَتِي وظُلْمِي وَتَقْرِيطِي وَإِسْرَافِي عَلَى نَفْسِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٣٦٦

﴿٤٩٩٨﴾ الصادق عليه السلام: إغفر لي عَظِيمَ ذُنُوبِي بِعَظِيمِ عَفْوِكَ وَكَبِيرَ تَقْرِيطِي بِظَاهِرِ كَرَمِكَ؛ مستدرک الوسائل، ج ٥، ص ٩٥

﴿٤٩٩٩﴾ إغفر لي كُلَّ نَقْصٍ وَكُلَّ تَقْصِيرٍ وَإِسَاءَةٍ وَكُلَّ تَقْرِيطٍ وَكُلَّ جَهْلٍ وَكُلَّ عَمْدٍ وَكُلَّ خَطَاٍ دَخَلَ عَلَيَّ فِي شَهْرِي هَذَا وَفِي صَوْمِي لَهُ وَفِي فَرَضِكَ عَلَيَّ وَهَبْ لِي وَتَصَدَّقْ بِهِ عَلَيَّ وَتَجَاوَزْ لِي عَنْهُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٠٦
 ٢-٨-٣- تضييع الفرائض

﴿٥٠٠٠﴾ الصادق عليه السلام: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ ثَبْتُ إِلَيْكَ مِنْهُ ثُمَّ عُدْتُ فِيهِ وَمِمَّا ضَيَعْتُ مِنْ فَرَائِضِكَ وَأَدَاءِ حَقِّكَ مِنَ الصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ وَالصَّيَامِ وَالْجِهَادِ وَالْحَجِّ وَالْعُمْرَةِ أَوْ إِسْتِغَاثِ الْوُضُوءِ وَالْغُسْلِ مِنَ الْجَنَابَةِ وَقِيَامِ اللَّيْلِ وَكَثْرَةِ الذِّكْرِ وَكَفَّارَةِ الْيَمِينِ وَالِاسْتِرْجَاعِ فِي الْمَعْصِيَةِ وَالصُّدُودِ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ قَصَرْتُ فِيهِ مِنْ فَرِيضَةٍ أَوْ سُنَّةٍ فَإِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ مِنْهُ وَمِمَّا رَكِبْتُ مِنَ الْكِبَائِرِ وَأَتَيْتُ مِنَ الْمَعَاصِي وَعَمِلْتُ مِنَ الذُّنُوبِ وَاجْتَرَحْتُ مِنَ السَّيِّئَاتِ وَأَصَبْتُ مِنَ الشَّهَوَاتِ وَبَاشَرْتُ مِنَ الْخَطَايَا مِمَّا عَمِلْتُهُ مِنْ ذَلِكَ عَمْدًا أَوْ خَطَاً سِرًّا أَوْ عَلَانِيَةً فَإِنِّي أَتُوبُ إِلَيْكَ مِنْهُ وَمِنْ سَفْكِ الدَّمِّ وَعُقُوقِ الْوَالِدَيْنِ وَقَطِيعَةِ الرَّحِمِ وَالْفِرَارِ مِنَ الزَّحْفِ وَقَذْفِ الْمُحْصَنَاتِ وَأَكْلِ أَمْوَالِ الْيَتَامَى ظُلْمًا وَشَهَادَةِ الزُّورِ وَ

﴿کوتاهی، ضایع کردن واجبات، کوتاهی در انجام عبادات...﴾

﴿۴۹۹۴﴾ آنچه را که از بدی کردارم دانستی، بیامرز.

﴿۴۹۹۵﴾ اما در هنگام جدایی من از شما، همانا اعمال شما همه روزه بر من عرضه می‌شود؛ پس هر آنچه خوب باشد من افزونی آن را از خداوند می‌خواهم و هر آنچه ناروا باشد از خداوند برایتان طلب آمرزش می‌نمایم.

﴿۴۹۹۶﴾ و زشتی عملم را بیامرز و آن را چون گردی پراکنده و نابود کن.

۸-۳- کوتاهی، ضایع کردن واجبات، کوتاهی در انجام عبادات، نقص، سستی در انجام واجبات، کم‌کاری، سستی

۱-۳-۸- کوتاهی

﴿۴۹۹۷﴾ گناهان و عیب و بدی و ستم و کاهلی و اسراف بر نفسم را بیامرز.

﴿۴۹۹۸﴾ خدایا، گناهان عظیم مرا با گذشت عظیم خودت و کم‌کاری بزرگ مرا با بزرگواری آشکار خودت بیامرز.

﴿۴۹۹۹﴾ تمامی کمبودها و همه‌ی کاستی‌ها و بدی و کوتاهی و نادانی و گناه عمدی و هر خطایی را که در این ماه و در روزه و دیگر واجباتم رخ داده بیامرز و به عنوان صدقه به من ببخش و از آن بگذر.

۲-۳-۸- ضایع کردن واجبات

﴿۵۰۰﴾ خداوند! از تمامی گناهان از جمله: واجباتی که ضایع کردم، و آنچه را که حقّ تو بوده، ادا نکرده‌ام، از نماز و زکات و روزه و جهاد و حجّ و عمره و وضوی کامل و غسل جنابت و بیداری شب و سحرخیزی و ذکر فراوان و کفّاره‌ی قسم و بازگشت از گناهان و روی گردانی از هر چیزی که باعث کوتاهی من از اجرای امر واجب یا مستحبّی بوده باشد، که توبه کرده بودم ولی دوباره به آن‌ها بازگشتم، از تو طلب آمرزش می‌کنم، و به‌سوی تو بازمی‌گردم. خدایا؛ من از تو طلب آمرزش می‌کنم و به‌سوی تو بازمی‌گردم از آنچه که از گناهان کبیره مرتکب شده‌ام، از نافرمانی‌ها و اقدام به گناهان، انجام زشتی‌ها، پیروی کردن از هوای نفس، انجام خطا، عمداً یا سهواً، پنهانی یا آشکارا من از آن‌ها به‌سوی تو، بازمی‌گردم؛ و نیز از خونریزی و عاقّ والدین و قطع رحم و فرار کردن از جنگ و تهمت به زنان پاکدامن، و خوردن مال یتیم به زور و گواهی و شهادت دروغ، و پوشاندن حقیقت در شهادت، و آنکه پیمان میان خودم و تو را به قیمت ناچیزی فروختم. و خوردن مال ربا، و خیانت، و مال نامشروع، و سحر و جادو و کهنانت، نادانی و فال بد و شرک و ربا و دزدی و شرب خمر و کم‌فروشی و تفرقه‌افکنی و نفاق و پیمان‌شکنی و افترا و

﴿التفريط، تضييع الفرائض، التقصير في العبادة...﴾

كَيْمَانِ الشَّهَادَةِ وَأَنْ أَشْتَرَى بَعْدَكَ فِي نَفْسِي ثَمَنًا قَلِيلًا وَأَكُلِ الرَّبَا وَالْعُلُولَ وَالسُّحْتَ وَالسَّخَرَ وَالْإِكْهَانَ وَالطَّيْرَةَ وَالشَّرْكَ وَالرِّيَاءَ وَالسَّرْقَةَ وَشُرْبَ الْخَمْرِ وَنَقْصَ الْمَكِيلِ وَبَخْسَ الْمِيزَانِ وَالشَّقَاقِ وَالنِّفَاقِ وَنَقْضَ الْعَهْدِ وَالْفِرْيَةِ وَالْخِيَانَةَ وَالْعَدْرَ وَإِخْفَارَ الدِّمَّةِ وَالْحَلْفَ وَالْغِيْبَةَ وَالنَّمِيمَةَ وَالْبُهْتَانَ وَالْهَمَزَ وَاللَّمَزَ وَالتَّنَابُزَ بِأَلْقَابٍ وَأَذَى الْجَارِ وَدُخُولَ بَيْتٍ بِغَيْرِ إِذْنٍ وَالْفَحْرَ وَالْكِبْرَ وَالْإِشْرَاقَ وَالْإِصْرَارَ وَالِاسْتِكْبَارَ وَالْمَشْيَ فِي الْأَرْضِ مَرَحًا وَالْجَوْرَ فِي الْحُكْمِ وَالِاعْتِدَاءَ فِي الْغَضَبِ وَرُكُوبَ الْحِمِيَّةِ وَتَعَصُّدِ الظَّالِمِ وَعَوْنٌ عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدُوَانَ وَقِلَّةَ الْعَدَدِ فِي الْأَهْلِ وَالْمَالِ وَالْوَلَدِ وَرُكُوبَ الظَّنِّ وَاتِّبَاعَ الْهَوَى وَالْعَمَلَ بِالشَّهْوَةِ وَالْأَمْرَ بِالْمُنْكَرِ وَالنَّهْيَ عَنِ الْمَعْرُوفِ وَفَسَادٌ فِي الْأَرْضِ وَجُحُودُ الْحَقِّ وَالْإِدْنَاءُ إِلَى الْحُكَامِ بِغَيْرِ حَقٍّ وَالْمَكْرَ وَالْخَدِيعَةَ وَالْبُخْلَ وَقَوْلٌ فِيمَا لَا أَعْلَمُ وَأَكْلُ الْمَيْتَةِ وَالْدَّمِ وَلَحْمِ الْخِنْزِيرِ وَمَا أَهْلٌ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ وَالْحَسَدَ وَالْبَغْيَ وَالِدُّعَاءَ إِلَى الْفَاحِشَةِ وَالتَّمَنَّى بِمَا فَضَّلَ اللَّهُ وَالْإِعْجَابَ بِالنَّفْسِ وَالْمَنْ بِالْعَطِيَّةِ وَالْإِثْرَ كَابَ إِلَى الظُّلْمِ وَجُحُودَ الْفُرْقَانِ وَقَهْرَ الْيَتِيمِ وَانْتِهَارَ السَّائِلِ وَالْحِنْثَ فِي الْأَيْمَانِ وَكُلَّ يَمِينٍ كَاذِبَةٍ فَاجِرَةٍ وَظَلَمَ أَحَدٍ مِنْ خَلْقِكَ فِي أَمْوَالِهِمْ وَأَشْعَارِهِمْ وَأَبْشَارِهِمْ وَأَغْرَضَهُمْ وَمَا رَأَاهُ بَصَرِي وَسَمِعَهُ سَمْعِي وَنَطَقَ بِهِ لِسَانِي وَبَسَطْتُ إِلَيْهِ يَدِي وَنَقَلْتُ إِلَيْهِ قَدَمِي وَبَاشَرَهُ جِلْدِي وَحَدَّثْتُ بِهِ نَفْسِي مِمَّا هُوَ لَكَ مَعْصِيَةٌ وَكُلَّ يَمِينٍ زُورٍ وَمِنْ كُلِّ فَاحِشَةٍ وَذَنْبٍ وَخَطِيئَةٍ عَمِلْتُهَا فِي سَوَادِ اللَّيْلِ وَبَيَاضِ النَّهَارِ فِي مَلَأٍ أَوْ خَلَاءٍ مِمَّا عَلِمْتُهُ أَوْ لَمْ أَعْلَمْهُ ذَكَرْتُهُ أَوْ لَمْ أَذْكُرْهُ سَمِعْتُهُ أَوْ لَمْ أَسْمَعْهُ عَصَيْتُكَ فِيهِ رَبِّي طَرْفَةَ عَيْنٍ وَفِيمَا سِوَاهَا مِنْ حِلٍّ أَوْ حَرَامٍ تَعَدَّيْتُ فِيهِ أَوْ قَصَرْتُ عَنْهُ مِنْذُ يَوْمٍ خَلَقَنِي إِلَى يَوْمٍ جَلَسْتُ مَجْلِسِي هَذَا فَإِنِّي أَتُوبُ إِلَيْكَ

منه؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٣٢٨

٣-٨-٣- التقصير في العبادة

﴿٥٠١﴾ اَسْتَغْفِرُكَ اللَّهُمَّ مِمَّا أَطْلَعْتَ عَلَيْهِ مِنِّي مِنْ سُوءِ السَّرِيرَةِ وَخُبْتُ الطَّوِيَّةَ فِي التَّقْصِيرِ

فِي عِبَادَتِكَ وَتَسْيِيحِكَ وَتَقْدِيرِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٤٣٥

﴿٥٠٢﴾ السَّجَادَ ﷺ: اَعُوذُ بِكَ مِنْ أَنْ أُصِرَّ، وَأَسْتَغْفِرُكَ لِمَا قَصَرْتُ فِيهِ؛ الصحيفة، ص ٦٤

﴿٥٠٣﴾ اِغْفِرْ لِي كُلَّ نَقْصٍ وَكُلَّ تَقْصِيرٍ وَإِسَاءَةٍ وَكُلَّ تَفْرِيطٍ وَكُلَّ جَهْلٍ وَكُلَّ عَمْدٍ وَكُلَّ خَطَاٍ دَخَلَ عَلَيَّ فِي شَهْرِي هَذَا وَفِي صَوْمِي لَهُ وَفِي فَرَضِكَ عَلَيَّ وَهَبْ لِي وَتَصَدَّقْ بِهِ عَلَيَّ وَتَجَاوَزْ لِي عَنْهُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٠٦

﴿کوتاهی، ضایع کردن واجبات، کوتاهی در انجام عبادات...﴾

خیانت و حيله در عهد و پيمان و سوگند و غيبت و سخن چینی و تهمت و عیبجویی و خرده گیری و گذاشتن نام های بد بر مردم، و اذیت همسایه و ورود بدون اجازه به خانه ی مردم، و فخر فروشی و تکبر و شرک و اصرار بر گناه و تکبر؛ و با تفاخر و سرمستی در زمین راه رفتن، و به ناحق حکم کردن و زیاده روی در خشم و حمایت بیجا و یاری ظالم و کمک رساندن بر ارتکاب گناه، و دشمنی، و کمی نفرات خانواده و مال و فرزند، و بدگمانی و تبعیت از هوای نفس و عمل براساس شهوات و امر کردن به منکرات و نهی از خوبی ها و فساد بر روی زمین، و دشمنی با حق، و پیروی و یاری حاکمان در مسیر غیر حق، و مکر و خدعه و بخل و خست و حرف زدن درباره ی آنچه که به آن علمی ندارم و خوردن گوشت مردار و خون و گوشت خوک و آنچه که برای غیر خدا ذبح شده باشد و حسدورزیدن و سرکشی و دعوت به سوی فحشا و آرزوی آنچه فضل خداست، و خودپسندی و منت گذاشتن بر بخشش، و ارتکاب ظلم، و انکار تمیزدهنده ی حق و باطل، و ناراحت کردن یتیم، و راندن نیازمند، و سوگند دروغین برای گناه، و ظلم به یکی از مخلوقات تو در اموال ایشان یا احساساتشان یا پوستشان و آبرویاشان و آنچه که دیدگانم می بینند و آنچه که گوش هایم می شنوند و زبانم به آن گویاست و دستانم به سوی آن گشوده است و به سوی آن گام برداشتم و پوستم با آن در تماس شد و در خاطرَم گذشت؛ از آنچه که نزد تو گناه محسوب می شود و نیز هر سوگند دروغ و هر زشتی و گناه و خطایی، مرتکب شدم - در سیاهی شب یا روشنی روز، در آشکار و پنهان - یا آنچه می دانم و به یاد می آورم یا از یاد برده باشم؛ شنیده باشم یا نشنیده باشم، اگر به اندازه ی چشم برهم زدنی و یا کمتر از آن، در حلال یا حرامی از حدود آن تجاوز و یا قصور کرده باشم از روزی که مرا آفریدی تا امروز از همه ی آن ها توبه می کنم و به سوی تو باز می گردم.

۳-۸-۳ کوتاهی در انجام عبادات

﴿۵۰۱﴾ از تو آمرزش می خواهم درباره ی آنچه از نیت بدم آگاهی و آنچه که در انجام عبادات و تسبیح و تقدیس تو کوتاهی کردم.

﴿۵۰۲﴾ از اینکه در انجام [گناه] اصرار نمایم، به تو پناه می برم و برای آنچه در آن کوتاهی کرده ام از تو آمرزش می خواهم.

﴿۵۰۳﴾ تمامی کمبودها و همه ی کاستی ها و بدی و کوتاهی و نادانی و گناه عمدی و هر خطایی را که در این ماه و در روزه و دیگر واجباتم رخ داده بیامرز و به عنوان صدقه به من ببخش و از آن بگذر.

﴿الزَّلَّةُ، الْعَثْرَةُ، رَمَزَاتُ الْأَلْحَاطِ وَ سَقَطَاتُ الْأَلْفَاظِ ...﴾

﴿٥٠٠٤﴾ الباقر عليه السلام: فَإِنْ ذَكَرَ أَنَّهُ جَرَى مِنْهُ خَيْرٌ حَمِدَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ وَكَبَّرَهُ عَلَى تَوْفِيقِهِ وَ
إِنْ ذَكَرَ مَعْصِيَةً أَوْ تَقْصِيرًا اسْتَغْفَرَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ عَلَى تَرْكِ مُعَاوَدَتِهِ وَمَحَا ذَلِكَ عَنْ نَفْسِهِ
بِتَجْدِيدِ الصَّلَاةِ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ الطَّيِّبِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٩، ص ٢٥١

﴿٥٠٠٥﴾ الرضا عليه السلام: وَقَدْ أَتَيْتُكَ يَا إِلَهِي بَعْدَ تَقْصِيرِي وَإِسْرَافِي عَلَى نَفْسِي مُعْتَذِرًا نَادِمًا
مُنْكَسِرًا مُسْتَقْبِلًا مُسْتَغْفِرًا؛ المصباح للكفعمي، ص ٥٥٧
٤-٣-٨- النَّقْصُ

﴿٥٠٠٦﴾ إغفر لي كُلَّ نَقْصٍ وَكُلَّ تَقْصِيرٍ وَإِسَاءَةٍ وَكُلَّ تَفْرِيطٍ وَكُلَّ جَهْلٍ وَكُلَّ عَمْدٍ وَ
كُلَّ خَطِيئَةٍ دَخَلَ عَلَيَّ فِي شَهْرِي هَذَا وَفِي صَوْمِي لَهُ وَفِي فَرَضِكَ عَلَيَّ وَهَبْ لِي وَتَصَدَّقْ بِهِ عَلَيَّ
وَتَجَاوَزْ لِي عَنْهُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٠٦
٥-٣-٨- التَّوَانِي فِي الْفَرَائِضِ

﴿٥٠٠٧﴾ الرسول عليه السلام: اسْتَغْفِرُ اللَّهَ مِمَّا فَرَضَ عَلَيَّ فَتَوَانَيْتُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٧٨

﴿٥٠٠٨﴾ الرسول عليه السلام: اسْتَغْفِرُهُ مِمَّا فَرَضَ عَلَيَّ فَتَوَانَيْتُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٥١

٦-٣-٨- التَّبَاحُخُسُ

﴿٥٠٠٩﴾ الصادق عليه السلام: اسْتَغْفِرُ اللَّهَ اسْتِغْفَارَ مَنْ خَالَطَ كَسْبَهُ النَّدَاسَ وَ قَرَنَ بِأَعْمَالِهِ التَّبَاحُخُسَ؛

بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٥٧

٧-٣-٨- التَّهَافُوتُ

﴿٥٠١٠﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ نَسِيتُهُ فَأَحْصَيْتُهُ وَتَهَاوَنْتُ بِهِ فَأَنْتَبَهْتُ وَ

جَاهَرْتُ بِهِ فَسَتَرْتُهُ عَلَيَّ وَلَوْ ثُبْتُ إِلَيْكَ مِنْهُ لَغَفَرْتُهُ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٨

٩-٣- الزَّلَّةُ، الْعَثْرَةُ، رَمَزَاتُ الْأَلْحَاطِ وَ سَقَطَاتُ الْأَلْفَاظِ وَ هَفَوَاتُ اللَّسَانِ

١-٩-٣- الزَّلَّةُ

﴿٥٠١١﴾ يَا غَافِرَ زَلَّتِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٣٧٧

﴿٥٠١٢﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اسْتَغْفِرُ اللَّهَ مِمَّا فَرَضَ عَلَيَّ فَتَوَانَيْتُ وَ اسْتَغْفِرُهُ مِنْ مَقْطَعَاتِ

الذُّنُوبِ وَ اسْتَغْفِرُهُ مِنَ الزَّلَّاتِ وَ مَا كَسَبْتُ يَدَايَ وَأُومِنُ بِهِ وَ أَتَوَكَّلُ عَلَيْهِ كَثِيرًا؛ البلد الأمين،

ص ١٩٨

﴿لغزش، لغزش‌های دیدگان و سخنان و امیال و...﴾

﴿۵۰۴﴾ اگر از عمل خیری که انجام داده یاد کند بهتر است و سپاس و شکر خدا را به‌جا آورد. و در مقابل این موفقیت، خدا را به عظمت و بزرگی یاد کند. و اگر از گناه یا تقصیری یاد شد، با تصمیم بر عدم بازگشت، طلب آمرزش کند؛ و با تجدید صلوات و درود بر پیامبر اکرم ﷺ و خاندان پاکش آن را از بین ببرد.

﴿۵۰۵﴾ و اینک ای خدای من، درحالی به درگاهت آمده‌ام که درباره‌ی وظایفی که بر عهده‌ام بوده، کوتاهی و یا زیاده‌روی کرده‌ام؛ و عذرخواه و پشیمان و دل‌شکسته و پوزش‌طلب و آمرزش‌خواه هستم.

۴-۳-۸- نقص، کاستی

﴿۵۰۶﴾ تمامی کمبودها و همه‌ی کاستی‌ها و بدی و کوتاهی و نادانی و گناه عمدی و هر خطایی را که در این ماه و در روزه و دیگر واجباتم رخ داده بیامرز و به عنوان صدقه به من ببخش و از آن بگذر.

۵-۳-۸- سستی در انجام واجبات

﴿۵۰۷﴾ از خداوند به خاطر آنچه که بر من واجب کرد و من سستی کردم، آمرزش می‌خواهم.

﴿۵۰۸﴾ از او طلب آمرزش می‌کنم از آنچه بر من واجب کرد و من در انجام آن سستی کردم.

۶-۳-۸- کم‌کاری

﴿۵۰۹﴾ از خداوند آمرزش می‌خواهم مانند کسی که کسب و کارش با ناراستی مخلوط گشته و اعمالش با فریب و نیرنگ همراه شده است.

۷-۳-۸- سستی

﴿۵۱۰﴾ از تو آمرزش می‌خواهم برای هر گناهی که آن را فراموش کردم، ولی تو آن را به حساب آوردی؛ سستی‌هایی که کردم و تو آن را ضبط کردی؛ گناهان آشکاری که تو بر من پوشاندی. اگر به درگاه تو از آن گناه توبه می‌کردم حقیقتاً آن را می‌بخشیدی.

۹-۳- لغزش، لغزش‌های دیدگان و سخنان و امیال و خواسته‌های دل و ناشایسته‌های گفتاری

۱-۳-۹- لغزش

﴿۵۱۱﴾ ای آمرزنده‌ی لغزشم.

﴿۵۱۲﴾ از خداوند آمرزش می‌خواهم از آنچه بر من واجب کرد و من سستی کردم و از گناهان کوچک و از لغزش‌ها و آنچه دستانم مرتکب شدند، آمرزش می‌خواهم؛ به خدا ایمان دارم و بر او بسیار توکل می‌کنم.

﴿الزَّلَّةُ، الْعَثْرَةُ، رَمَزَاتُ الْأَلْحَاطِ وَ سَقَطَاتُ الْأَلْفَاظِ ...﴾

﴿٥٠١٣﴾ الرسول ﷺ: أَسْتَغْفِرُهُ مِنَ الزَّلَّاتِ وَالضَّلَالَاتِ وَمِمَّا كَسَبْتُ يَدَيَّ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥،

ص ٥١

﴿٥٠١٤﴾ الرسول ﷺ: أَسْتَغْفِرُهُ مِنَ الزَّلَّاتِ وَمِمَّا كَسَبْتُ يَدَايَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٧٨

﴿٥٠١٥﴾ إغْفِرْ زَلَّتِي؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٢٨٦

﴿٥٠١٦﴾ إغْفِرْ لِي الزَّلَّاتِ؛ المصباح للكفعمي، ص ٣٨٣

﴿٥٠١٧﴾ امير المؤمنين عليه السلام: أَقْلَنِي عَثْرَتِي وَ اغْفِرْ زَلَّتِي؛ إقبال الأعمال، ص ٧٠٩

﴿٥٠١٨﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ جَنَيْتُهُ عَلَى يَدَيَّ وَ آثَرْتُ فِيهِ شَهْوَتِي أَوْ سَعَيْتُ فِيهِ لِعِبْرِي أَوْ اسْتَعْوَيْتُ فِيهِ مَنْ تَابَعَنِي أَوْ كَابَرْتُ فِيهِ مَنْ مَنَعَنِي أَوْ قَهَرْتُهُ بِجَهْلِي أَوْ لَطَقْتُ فِيهِ بِحِيلَةٍ غَيْرِي أَوْ اسْتَزَلَّنِي إِلَيْهِ مَيْلِي وَ هَوَايَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ١٠١

﴿٥٠١٩﴾ اللَّهُمَّ فَاجْعَلْنِي فِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ مِمَّنْ رَضِيَتْ عَمَلُهُ وَ غَفَرَتْ زَلَّلَهُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥،

ص ٤٣

﴿٥٠٢٠﴾ أَنْ تُعِيدَنِي مِنَ النَّارِ وَ تَمَنَّ عَلَى بِالْجَنَّةِ وَ تَرْحَمَ مَوْفِقِي وَ تَغْفِرَ زَلَّتِي؛ بحار الأنوار،

ج ٩٧، ص ١٦٤

﴿٥٠٢١﴾ إِنَّكَ تَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِكَ وَ تَعْفُو عَنْ سَيِّئَاتِهِمْ وَ تَغْفِرُ الزَّلَّلَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥،

ص ٣٨٢

﴿٥٠٢٢﴾ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ أَقْلَنِي مُؤَفَّرَ الْعَمَلِ بِغُفْرَانِ الزَّلَّلِ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ١١٢

﴿٥٠٢٣﴾ العسكري عليه السلام: قَالَ آدَمُ اللَّهُمَّ بِجَاهِ مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ الطَّيِّبِينَ بِجَاهِ مُحَمَّدٍ وَ عَلِيٍّ وَ فَاطِمَةَ وَ الْحَسَنِ وَ الْحُسَيْنِ وَ الطَّيِّبِينَ مِنْ آلِهِمُ ﷺ لَمَّا تَفَضَّلْتَ بِقَبُولِ تَوْبَتِي وَ غُفْرَانِ زَلَّتِي؛ بحار الأنوار،

ج ١١، ص ١٩١

﴿٥٠٢٤﴾ قَصَدْنَا نَبِيَّكَ مُسْتَشْفِعِينَ بِهِ إِلَيْكَ مِنْ ذُنُوبِنَا وَ مَا أَثْقَلَ ظُهُورَنَا مِنْ أَوْزَارِنَا تَائِبِينَ

مِنْ زَلَّلِنَا مُعْتَرِفِينَ بِخَطَايَانَا مُسْتَغْفِرِينَ مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ اكْتَسَبْنَاهُ بِأَعْيُنِنَا؛ بحار الأنوار، ج ٩٧، ص ١٧٣

﴿٥٠٢٥﴾ يَا غَافِرَ زَلَّتِي؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٣٧٧

﴿٥٠٢٦﴾ امير المؤمنين عليه السلام: يُجَاءُ بِأَصْحَابِ الْبَدْعِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَتَرَى الْقَدَرِيَّةَ مِنْ بَيْنِهِمْ كَالشَّامَةِ

الْبَيْضَاءِ فِي الثَّوْرِ الْأَسْوَدِ فَيَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ مَا أَرَدْتُمْ فَيَقُولُونَ أَرَدْنَا وَجْهَكَ فَيَقُولُ قَدْ أَقْلَتُكُمْ عَثْرَاتِكُمْ وَ غَفَرْتُ لَكُمْ زَلَّاتِكُمْ إِلَّا الْقَدَرِيَّةَ فَإِنَّهُمْ دَخَلُوا فِي الشَّرْكِ مِنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ؛

بحار الأنوار، ج ٢، ص ٣٠٣

«لغزش، لغزش‌های دیدگان و سخنان و امیال و...»

- ﴿۵۰۱۳﴾ از او آمرزش می‌خواهم از لغزش‌ها و گمراهی و از آنچه مرتکب شده‌ام.
- ﴿۵۰۱۴﴾ از او آمرزش می‌خواهم از لغزش‌ها و آنچه مرتکب شده‌ام.
- ﴿۵۰۱۵﴾ از لغزش‌هایم درگذر.
- ﴿۵۰۱۶﴾ لغزش‌هایم را ببامرز.
- ﴿۵۰۱۷﴾ لغزشم را نادیده بگیر و گناه‌ها را ببامرز.
- ﴿۵۰۱۸﴾ خداوند! از هر گناهی که با دست خود علیه خویش جنایت کردم و در آن شهوت و میل نفسانی‌ام را مقدّم داشتم، یا پشت سر دیگری بدگویی کردم، یا پیروان خویش را گمراه کردم، یا در مقابل کسی که مرا از گناهی منع کرد، گردن‌فرازی کردم، یا با نادانی‌ام بر او چیره گشتم، یا با حيله‌ی دیگری آن را به آرامی مرتکب شدم، یا تمایل نفسانی و هوا و هوسم مرا به‌سوی آن لغزانی و کشاند، از تو آمرزش می‌خواهم.
- ﴿۵۰۱۹﴾ خداوند! در این شب مرا از زمره‌ی کسانی که تو از عمل ایشان راضی هستی و لغزش‌هایشان را می‌آمرزی، قرار ده.
- ﴿۵۰۲۰﴾ مرا از آتش پناه ده و بر من منت بگذار و مرا وارد بهشت ساز و به جایگاهم رحم کن و لغزش‌هایم را ببامرز.
- ﴿۵۰۲۱﴾ توبه را از بندگان می‌پذیری، و از بدکاری‌های ایشان درمی‌گذری و لغزش‌ها را می‌آمرزی.
- ﴿۵۰۲۲﴾ بر محمد و خاندان او درود فرست، و مرا با عمل فراوان و آمرزیدن لغزش‌هایم بازگردان.
- ﴿۵۰۲۳﴾ حضرت آدم عليه السلام گفت: خداوند! به وجاهت و جایگاه رفیع محمد و خاندان پاکش و به جایگاه رفیع محمد و علی و فاطمه و حسن و حسین خاندان پاک ایشان عليهم السلام، با پذیرفتن توبه و آمرزش لغزشم به من لطف و تفضل کن.
- ﴿۵۰۲۴﴾ رو به‌سوی پیامبر تو کردیم درحالی که به درگاه تو، او را شفیع گناهانمان کرده‌ایم که بر پشتمان سنگینی می‌کند؛ و از لغزش‌هایمان توبه کرده و به گناهانمان اعتراف نموده و از تمام گناهانی که با چشمانمان انجام داده‌ایم، آمرزش می‌خواهیم.
- ﴿۵۰۲۵﴾ ای آمرزنده‌ی لغزشم.
- ﴿۵۰۲۶﴾ بدعت‌گذاران را در روز رستاخیز می‌آورند و قدریّه همانند بینی سفید در گاو سیاه، در میان آنان آشکار می‌باشد. خدای گرامی و بزرگ به بدعت‌گذاران می‌فرماید: «به دنبال چه چیزی بودید؟» گویند: «خسودی تو را می‌خواستیم». خداوند فرماید: «لغزش‌های شما را نادیده انگاشتم و خطاهایتان را بخشیدم جز قدریّه؛ زیرا آنان از مسیر نادانی مشرک شدند».

﴿الرَّزَّةُ، الْعَثْرَةُ، رَمَزَاتُ الْأَلْفَاظِ وَ سَقَطَاتُ الْأَلْفَاظِ ...﴾

٢-٩-٣- العثرة

﴿٥٠٢٧﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اسْتَغْفِرُكَ لِذَنْبِي وَ اسْتَغْفِرُكَ لِعَثْرَتِي فَأَحْسِنْ إِجَابَتِي فَإِنَّكَ أَهْلُ
الْإِجَابَةِ وَ أَهْلُ التَّقْوَى وَ أَهْلُ الْمَغْفِرَةِ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٥٠٢٨﴾ امير المؤمنين عليه السلام: أَقْلِنِي عَثْرَتِي وَ اغْفِرْ زَلَّتِي؛ إقبال الأعمال، ص ٧٠٩

﴿٥٠٢٩﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ إِنِّي أَتُبِي عَلَيْكَ بِمَعُونَتِكَ عَلَى مَا نَلْتُ بِهِ الثَّنَاءَ عَلَيْكَ وَ أَقْرُكَ عَلَى نَفْسِي بِمَا أَنْتَ أَهْلُهُ وَ الْمُسْتَوْجِبُ لَهُ فِي قَدْرِ فَسَادِ نَيْتِي وَ ضَعْفِ يَقِينِي اللَّهُمَّ نِعَمَ
الْإِلَهِ أَنْتَ وَ نِعَمَ الرَّبِّ أَنْتَ وَ بَشْسَ الْمَرْيُوبِ أَنَا وَ نِعَمَ الْمَوْلَى أَنْتَ وَ بَشْسَ الْعَبْدِ أَنَا وَ نِعَمَ
الْمَالِكِ أَنْتَ وَ بَشْسَ الْمَمْلُوكِ أَنَا فَكَمْ قَدْ أَذْنَبْتُ فَعَفَوْتَ عَنْ ذَنْبِي وَ كَمْ قَدْ تَعَمَّدْتُ فَتَجَاوَزْتَ
وَ كَمْ قَدْ عَثَرْتُ فَأَقْلَنْتَنِي عَثْرَتِي وَ لَمْ تَأْخُذْنِي عَلَى غُرَّتِي فَأَنَا ظَالِمٌ لِنَفْسِي الْمُقِرُّ لِذَنْبِي الْمُعْتَرِفُ
بِخَطِيئَتِي فَيَا غَافِرَ الذُّنُوبِ اسْتَغْفِرُكَ لِذَنْبِي وَ اسْتَغْفِرُكَ لِعَثْرَتِي فَأَحْسِنْ إِجَابَتِي فَإِنَّكَ أَهْلُ
الْإِجَابَةِ وَ أَهْلُ التَّقْوَى وَ أَهْلُ الْمَغْفِرَةِ . اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ قَوِيَّ بَدَنِي عَلَيْهِ بِعَافِيَتِكَ أَوْ
نَالْتَهُ فُذَرْتِي بِفَضْلِ نِعْمَتِكَ أَوْ بَسَطْتَ إِلَيْهِ يَدِي بِتَوْسِعَةِ رِزْقِكَ وَ اخْتَجَبْتَ فِيهِ مِنَ النَّاسِ
بِسِتْرِكَ وَ أَتَكَلَّمْتُ فِيهِ عِنْدَ خَوْفِي مِنْهُ عَلَى أَنَاتِكَ وَ وَثَقْتُ مِنْ سَطَوَتِكَ عَلَى فِيهِ بِحِلْمِكَ وَ
عَوَّلْتُ فِيهِ عَلَى كَرَمِ عَفْوِكَ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ اغْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار،
ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٥٠٣٠﴾ إلهي إِيَّاكَ قَصَدْتُ وَ إِلَيَّ وَلِيكَ وَ ابْنِ وَلِيِّكَ وَ قَدَدْتُ نَازِلًا بِعُقُوبَتِكَ عَائِدًا
بِعَفْوِكَ مِنْ عُقُوبَتِكَ فَارْحَمْ غُرْبَتِي وَ أَقِلْ عَثْرَتِي وَ أَقْبَلْ تَوْبَتِي وَ أَحْسِنْ أَوْبَتِي مَشْكُورَ الْبَصِيرَةِ
مَغْفُورِ الْعَلَانِيَةِ وَ السَّرِيرَةِ مِنْ كُلِّ كَبِيرَةٍ وَ صَغِيرَةٍ؛ بحار الأنوار، ج ٩٨، ص ٢٢٧

﴿٥٠٣١﴾ يَا أَبَا إِسْحَاقَ بِنَا يُقِيلُ اللَّهُ عَثْرَتَكُمْ وَ بِنَا يَغْفِرُ اللَّهُ ذُنُوبَكُمْ وَ بِنَا يَقْضِي اللَّهُ دُيُونَكُمْ
وَ بِنَا يَفُكُ اللَّهُ وَثَاقَ الذُّلِّ مِنْ أَعْنَاقِكُمْ وَ بِنَا يَخْتِمُ وَ يَفْتَحُ لَنَا بِكُمْ؛ بحار الأنوار، ج ٢٣، ص ٢١٩

﴿٥٠٣٢﴾ امير المؤمنين عليه السلام: يُجَاءُ بِأَصْحَابِ الْبِدْعِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَتَرَى الْقَدْرِيَّةَ مِنْ بَيْنِهِمْ كَالشَّامَةِ
الْبَيْضَاءِ فِي الثَّوْرِ الْأَسْوَدِ فَيَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ مَا أَرَدْتُمْ فَيَقُولُونَ أَرَدْنَا وَجْهَكَ فَيَقُولُ قَدْ أَقْلَنْتُكُمْ
عَثْرَاتِكُمْ وَ غَفَرْتُ لَكُمْ زَلَّاتِكُمْ إِلَّا الْقَدْرِيَّةَ فَإِنَّهُمْ دَخَلُوا فِي الشَّرْكِ مِنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ؛

بحار الأنوار، ج ٢، ص ٣٠٣

٣-٩-٣- رَمَزَاتُ الْأَلْفَاظِ وَ سَقَطَاتُ الْأَلْفَاظِ وَ شَهَوَاتُ الْجَنَانِ وَ هَفَوَاتُ اللِّسَانِ

«لغزش، لغزش‌های دیدگان و سخنان و امیال و...»

۲-۹-۳- اشتباه

﴿۵۰۲۷﴾ از تو می‌خواهم که گناه‌ها را ببخشی و از لغزشم درگذری، پس به نیکی اجابت کن که تو سزاوار اجابت و اهل تقوا و آمرزش هستی.

﴿۵۰۲۸﴾ لغزشم را نادیده بگیر و گناه‌ها را ببامرز.

﴿۵۰۲۹﴾ خدایا؛ من به خاطر یاری‌ات بر انجام‌ت، تو را می‌ستایم و به شایستگی تو و نیت بد خودم و سستی یقینم اقرار می‌کنم. خدایا؛ تو چه خدا و پروردگار خوبی هستی و من چه پرورش‌یافته‌ی بدی، تو چه مولای خوبی و من چه بنده‌ی بدی هستم و چه مالک خوبی هستی و چه مملوک بدی هستم. چه بسیار گناه که کردم و تو بخشیدی و چه بسیار خطاهای عمدی که انجام دادم و تو گذشتی و چه بسیار لغزیدم و تو درگذشتی درحالی‌که فریب‌خورده بودم مرا مؤاخذه نکردی، پس منم ظالم بر خودم و اقرارکننده به گناه‌ها و معترف به خطایم. پس ای آمرزنده‌ی گناهان؛ از تو برای گناهان و لغزش‌هایم پوزش می‌خواهم. نیک اجابت کن که تو اهل اجابت و تقوا و آمرزشی. خداوندا؛ در هر گناهی که با عافیت تو بدنم در آن قوی شد یا به فضل نعمت تو به انجام آن توانا شدم یا با وسعت روزی تو دست به‌سوی آن دراز کردم و با پوشش تو از مردم پوشیده شدم و به عفو کریمانه‌ات اعتماد کردم، پس بر محمد و خاندانش درود فرست و گناهانم را ببامرز؛ ای بهترین آمرزندگان.

﴿۵۰۳۰﴾ خداوندا؛ من تنها تو را قصد کردم و به‌سوی ولیّ تو و فرزند ولیّ تو رفتم، درحالی‌که بر عقوبت و عذاب تو نازل شده و ترسان و پناه برنده به عفو و آمرزش تو هستم، پس خدایا؛ بر غریبی من رحم و مشکلاتم را کم کن، توبه‌ام را بپذیر، به نیکویی بپذیرایم باش، شکرگزار بصیرتم باش، گناهان آشکار و پنهان و کوچک و بزرگم را ببامرز.

﴿۵۰۳۱﴾ ای ابو اسحاق؛ خداوند به‌واسطه‌ی ما از لغزش‌های شما می‌گذرد و گناهان شما را می‌آمرزد و بدهی شما را می‌پردازد و ریسمان‌های ذلت را از گردن‌هایتان بازمی‌کند؛ و به‌واسطه‌ی ما هر چیز پایان می‌پذیرد و گشوده می‌شود؛ نه به‌واسطه‌ی شما.

﴿۵۰۳۲﴾ بدعت‌گذاران را در روز رستاخیز می‌آورند و قدریّه همانند بینی سفید در گاو سیاه، در میان آنان آشکار می‌باشد. خدای گرامی و بزرگ به بدعت‌گذاران می‌فرماید: «به دنبال چه چیزی بودید؟» گویند: «خشنودی تو را می‌خواستیم». خداوند فرماید: «لغزش‌های شما را نادیده انگاشتم و خطاهایتان را بخشیدم جز قدریّه؛ زیرا آنان از مسیر نادانی مشرک شدند».

۳-۹-۳- لغزش‌های دیدگان و سخنان و امیال و خواسته‌های دل و ناشایسته‌های گفتاری

﴿الْجَهْلُ، تَرَكَ الصَّلَاةَ فِي الْجَهَالَةِ، السَّهْوُ، الْغَفْلَةُ وَ...﴾

﴿٥٠٣٣﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّي فَإِنْ غَدْتُ فَعُدْ لِي بِالْمَغْفِرَةِ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا وَآيْتُ مِنْ نَفْسِي وَلَمْ تَجِدْ لَهُ وَفَاءً عِنْدِي اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا تَقَرَّبْتُ بِهِ إِلَيْكَ بِلِسَانِي ثُمَّ خَالَفَهُ قَلْبِي اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي رَمَزَاتِ الْأَلْحَاطِ وَسَقَطَاتِ الْأَلْفَافِ وَشَهَوَاتِ الْجَنَانِ وَهَفَوَاتِ اللَّسَانِ؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ٢٢٩

١٠-٣- الْجَهْلُ، تَرَكَ الصَّلَاةَ فِي الْجَهَالَةِ، السَّهْوُ، الْغَفْلَةُ وَ... ١٠-٣-١- الْجَهْلُ

﴿٥٠٣٤﴾ الصادق عليه السلام: إِذَا زُرْتُ الْبَيْتَ فَارْجِعْ إِلَى مِنِّي وَلَا تَبِيتُ أَيَّامَ التَّشْرِيقِ إِلَّا بِهَا وَمَنْ تَعَمَّدَ الْمَيِّتَ عَنْ مِنِّي لَيْلًا مِنِّي فَعَلَيْهِ لِكُلِّ لَيْلَةٍ دَمٌ وَإِنْ جَهَلَ أَوْ نَسِيَ فَلَا شَيْءَ عَلَيْهِ وَيَسْتَغْفِرُ اللَّهُ؛ دعائم الإسلام، ج ١، ص ٣٣١

﴿٥٠٣٥﴾ السَّجَّاد عليه السلام: أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَغْفِرَ لِي خَطِيئَتِي وَجَهْلِي وَظُلْمِي وَإِسْرَافِي عَلَى نَفْسِي وَمَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّي؛ إقبال الأعمال، ص ٢٣٢

﴿٥٠٣٦﴾ الرسول عليه السلام: أَسْأَلُكَ أَنْ تَغْفِرَ لِي مَا أَخْطَأْتُ وَمَا تَعَمَّدْتُ وَمَا نَسِيتُ وَمَا ذَكَرْتُ وَمَا أَنْكَرْتُ وَمَا عَلِمْتُ وَمَا جَهِلْتُ وَمَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّي؛ بحار الأنوار، ج ٩٠، ص ٢٦٧

﴿٥٠٣٧﴾ الصادق عليه السلام: أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ مِمَّا أَحْصَاهُ الْعُقُولُ وَالْقُلُوبُ الْجَهُولُ وَافْتَرَقَتْهُ الْجَوَارِحُ الْخَاطِئَةُ وَاكْتَسَبَتْهُ الْيَدُ الْبَاغِيَةُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٥٧

﴿٥٠٣٨﴾ اغْفِرْ لِي كُلَّ نَقْصٍ وَكُلَّ تَقْصِيرٍ وَإِسَاءَةٍ وَكُلَّ تَفْرِيطٍ وَكُلَّ جَهْلٍ وَكُلَّ عَمْدٍ وَكُلَّ خَطَاٍ دَخَلَ عَلَيَّ فِي شَهْرِي هَذَا وَفِي صَوْمِي لَهُ وَفِي فَرَضِكِ عَلَيَّ وَهَبْهُ لِي وَتَصَدَّقْ بِهِ عَلَيَّ وَتَجَاوَزْ لِي عَنْهُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٠٦

﴿٥٠٣٩﴾ اغْفِرْ لِي يَا رَبُّ ظُلْمِي وَجُرْمِي وَجَهْلِي وَجِدِّي وَهَزْلِي وَكُلَّ ذَنْبٍ ارْتَكَبْتُهُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٣٢

﴿٥٠٤٠﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي خَطَايَايَ وَعَمْدِي وَجَهْلِي وَهَزْلِي وَجِدِّي؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٣٩٣

﴿٥٠٤١﴾ الرسول عليه السلام: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا جَهِلْتُ مِنْ أَمْرِ عَلَيَّ عليه السلام؛ بحار الأنوار، ج ٣٨، ص ١٨

﴿نادانی، ترک نماز به علت عدم آگاهی، سهو و خطا، غفلت و...﴾

﴿۵۰۳۳﴾ خدایا! آن گناہانی را که تو از من به آن داناتری بیامرز، و اگر باز هم به آن گناہان دست زدم تو نیز دوباره آن‌ها را بیامرز. آن گناہانم را که با خود عهد می‌کنم که دیگر انجام ندهم ولی تو مرا به این عهد وفادار نمی‌یابی، بیامرز. خدایا! آنچه را که من در آغاز، وسیله‌ی تقرّب به درگاه تو قرار دادم، ولی [در حین عمل] دل به مخالفت با آن برخاست [و به ریا آلوده‌اش کرد]، بیامرز. خدایا! نگاه‌های خیانتکارانه‌ام، سخنان بی‌جا، تمایلات دل، و لغزش‌های زبانم را بیامرز.

۱۰-۳- نادانی، ترک نماز به علت عدم آگاهی، سهو و خطا، غفلت و...

۱-۱۰-۳ نادانی

﴿۵۰۳۴﴾ پس از زیارت خانه‌ی خدا به منی برگرد و سه روز پس از عید قربان را در منی بمان. هرکس عمداً در شب‌هایی که مخصوص منی است از ماندن در منی سر باز زند، باید برای هر شب نبودن در منی، یک قربانی بدهد و اگر ندانست یا فراموش کرد، اشکال ندارد و استغفار کند.

﴿۵۰۳۵﴾ از تو می‌خواهم که بر محمد و خاندانش درود فرستی و خطاها و نافرمانی و ظلم و اسرافم را که بر نفس خویش روا کردم بیامرزی، درحالی که تو از من به آن داناتری.

﴿۵۰۳۶﴾ از تو می‌خواهم که آنچه که در اثر خطا و غیر عمد به انجام آن‌ها اقدام کرده‌ام و تمام آنچه که تعمداً آن را انجام داده‌ام و گناه بود و تمام آنچه را که فراموش کرده‌ام و یا تمام آنچه را که به خاطر دارم و آنچه را که انکار می‌کنم و نیز آنچه به [گناه‌بودن] آن‌ها علم داشته‌ام و یا بر آن جاهل بوده‌ام، [همه را بیامرز] و نیز تمام آنچه را که تو بر آن‌ها از من داناتری، بیامرز.

﴿۵۰۳۷﴾ از خدایی که جز او خدایی نیست و زنده و پایدار است. از آنچه عقل‌ها می‌توانند بشمرند و قلب‌ها نسبت به آن ناآگاه هستند، از آنچه اعضا و جوارح خطاکار آن را مرتکب شده‌اند و از آنچه دست سرکش آن را انجام داده باشد، طلب آمرزش می‌کنم.

﴿۵۰۳۸﴾ تمامی کمبودها و همه‌ی کاستی‌ها و بدی و کوتاهی و نادانی و گناه عمدی و هر خطایی را که در این ماه و در روزه و دیگر واجباتم رخ داده بیامرز و به عنوان صدقه به من ببخش و از آن بگذر.

﴿۵۰۳۹﴾ ظلم و جنایت و نادانی و گناہان جدّی و شوخی مرا و تمام گناہانی را که مرتکب آن‌ها شده‌ام، بیامرز.

﴿۵۰۴۰﴾ خدایا! خطاهایم را و آنچه از روی عمد و یا جهل انجام داده‌ام و آنچه را که به شوخی یا جدّی مرتکب شده‌ام، بیامرز.

﴿۵۰۴۱﴾ خدایا! مرا به خاطر اینکه نسبت به حقّ علی‌السلام نادان بودم، بیامرز.

﴿الْجَهْلُ، تَرَكَ الصَّلَاةَ فِي الْجَهَالَةِ، السَّهْوُ، الْغَفْلَةُ وَ...﴾

﴿٥٠٤٢﴾ الرسول ﷺ: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ حِلْمِكَ لِجَهْلِي وَمِنْ فَضْلِكَ لِفَاقَتِي وَمِنْ مَغْفِرَتِكَ لِخَطَايَايَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ٣٢٣

﴿٥٠٤٣﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ جَنَيْتُهُ عَلَى يَدَيَّ وَآثَرْتُ فِيهِ شَهْوَتِي أَوْ سَعَيْتُ فِيهِ لِعِبْرِي أَوْ اسْتَعْوَيْتُ فِيهِ مَنْ تَابَعَنِي أَوْ كَابَرْتُ فِيهِ مَنْ مَنَعَنِي أَوْ قَهَرْتُهُ بِجَهْلِي أَوْ لَطَقْتُ فِيهِ بِحِيلَةٍ غَيْرِي أَوْ اسْتَرْلَنِي إِلَيْهِ مَيْلِي وَهَوَايَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ١٠١

﴿٥٠٤٤﴾ الزهراء عليها السلام: رَبِّ أَسْتَغْفِرُكَ لِمَا جَهِلْتُ فَأَغْفِرْ لِي؛ بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ١٠٤

﴿٥٠٤٥﴾ السجاد عليه السلام: فَأَغْفِرْ لِي مَا سَتَرْتُ مِنْ غَيْرِكَ مِنْ ذَنْبٍ وَبَارَزْتُكَ بِخَطِيئَتِي مِنْ جَهْلِي لِذِي خِفْتُ مِنْ خَلْقِكَ وَرَجَوْتُ مِنْ عَفْوِكَ؛ إقبال الأعمال، ص ١٩٣

﴿٥٠٤٦﴾ الباقر عليه السلام: مَنْ أَذْرَكَ الْإِسْلَامَ وَتَابَ مِمَّا كَانَ عَمَلَهُ فِي الْجَاهِلِيَّةِ وَضَعَ اللَّهُ عَنْهُ مَا سَلَفَ فَمَنْ ارْتَكَبَ رِبَاً بِجَهَالَةٍ وَلَمْ يَعْلَمْ أَنَّ ذَلِكَ مَحْظُورٌ فَلْيَسْتَغْفِرِ اللَّهَ فِي الْمُسْتَقْبَلِ؛ فقه القرآن، ج ٢، ص ٤٧

١-١٠-٣- مَنْ تَرَكَ الصَّلَاةَ فِي جَهَالَتِهِ

﴿٥٠٤٧﴾ الرسول ﷺ: مَنْ تَرَكَ الصَّلَاةَ فِي جَهَالَتِهِ ثُمَّ نَدِمَ لَا يَذْهَبُ كَيْفَ تَرَكَ فَلْيُصَلِّ لَيْلَةً الْإِثْنَيْنِ خَمْسِينَ رُكْعَةً بِفَاتِحَةِ الْكِتَابِ وَقُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ مَرَّةً فَإِذَا فَرَغَ مِنَ الصَّلَاةِ اسْتَغْفَرَ اللَّهَ مِائَةَ مَرَّةٍ جَعَلَ اللَّهُ ذَلِكَ كَفَّارَةً صَلَاتِهِ وَلَوْ تَرَكَ صَلَاةَ مِائَةِ سَنَةٍ لَا يُحَاسِبُ اللَّهُ الْعَبْدَ الَّذِي صَلَّى هَذِهِ الصَّلَاةَ ثُمَّ إِنَّ لَهُ عِنْدَ اللَّهِ بِكُلِّ رُكْعَةٍ مَدِينَةً وَلَهُ بِكُلِّ آيَةٍ قَرَأَهَا عِبَادَةٌ سَنَةٍ وَبِكُلِّ حَرْفٍ نُورًا عَلَى الصِّرَاطِ وَإِيْمُ اللَّهِ إِنَّهُ لَا يَقْدِرُ عَلَى هَذِهِ إِلَّا مُؤْمِنٌ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ فَمَنْ فَعَلَ اسْتَغْفَرَتْ لَهُ الْمَلَائِكَةُ وَسُمِّيَ فِي السَّمَاوَاتِ صَدِيقَ اللَّهِ فِي الْأَرْضِ وَكَانَ مَوْتُهُ مَوْتَ الشُّهَدَاءِ وَكَانَ فِي الْجَنَّةِ رَفِيقَ خَضِرِ عَلَيْهِ السَّلَامُ؛ مستدرک الوسائل، ج ٦، ص ٤٤١

٢-١٠-٣- السَّهْوُ

﴿٥٠٤٨﴾ تَغْفِرْ لِي إِذَا سَهَوْتُ؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ٢١١

٣-١٠-٣- الْغَفْلَةُ

﴿٥٠٤٩﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ عَلِمْتُهُ أَوْ جَهِلْتُهُ ذَكَرْتُهُ أَوْ نَسِيتُهُ أَخْطَأْتُهُ أَوْ تَعَمَّدْتُهُ هُوَ مِمَّا لَا أَشْكُ أَنَّ نَفْسِي مُرْتَهَنَةٌ بِهِ وَإِنْ كُنْتُ أَنْسَيْتُهُ وَغَفَلْتُ عَنْهُ؛ بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ١٠١

﴿نادانی، ترک نماز به علت عدم آگاهی، سهو و خطا، غفلت و...﴾

﴿۵۰۴۲﴾ خداوند! از تو بردباری‌ات را نسبت به نادانی‌ام و زیادی بخشش را جهت درویشی و نداری‌ام و آمرزش را برای گناهانم، خواهانم.

﴿۵۰۴۳﴾ خداوند! از هر گناهی که با دست خود علیه خویش جنایت کردم و در آن شهوت و میل نفسانی‌ام را مقدّم داشتم، یا پشت سر دیگری بدگویی کردم، یا پیروان خویش را گمراه کردم، یا در مقابل کسی که مرا از گناهی منع کرد، گردن‌فرازی کردم، یا با نادانی‌ام بر او چیره گشتم، یا با حیل‌ی دیگری آن را به آرامی مرتکب شدم، یا تمایل نفسانی و هوا و هوس مرا به‌سوی آن لغزانیید و کشاند، از تو آمرزش می‌خواهم.

﴿۵۰۴۴﴾ پروردگارا! به خاطر رفتارهای جاهلان‌های که انجام دادم از پیشگاه تو آمرزش می‌خواهم پس مرا بیامرز.

﴿۵۰۴۵﴾ گناهی را که از غیر خودت پوشاندی اما من به خاطر جهلم با آن‌ها به جنگ تو برخاستم و گناهی را که از خلق تو واهمه دارم ولی درباره‌ی آن‌ها به عفو تو امیدوارم، بیامرز.

﴿۵۰۴۶﴾ هرکس اسلام را درک کند و از آنچه در زمان جاهلیّت انجام داده توبه کند، خداوند گناهان گذشته‌اش را از او برمی‌دارد و هرکس در زمان جاهلیّت ربا گرفته و نمی‌دانسته که این کار ممنوع است، باید از خدا طلب آمرزش کند.

۱-۱۰-۳- آن که به خاطر نادانی نماز را ترک کرده باشد

﴿۵۰۴۷﴾ هرکس از روی نادانی نماز را ترک کند و پشیمان شود و نداند که چقدر نماز نخوانده، باید شب دوشنبه پنجاه رکعت نماز با حمد و قل هو الله احد بخواند و بعد از نماز صد مرتبه استغفار کند و این را کفّاره‌ی نمازش قرار دهد و اگر صد سال نماز را ترک کرده باشد خدا از او حسابرسی نمی‌کند؛ و به‌ازای هر حرف در صراط نوری برای او خواهد بود. به خدا سوگند که هیچ‌کس جز مؤمن اهل بهشت بر این کار توانایی نخواهد داشت و هرکس این کار را انجام دهد فرشتگان برایش آمرزش می‌خواهند و در آسمان و زمین «صدیق و راستگو» نامیده می‌شود و مرگش، مرگ شهدا خواهد بود و در بهشت نیز همراه خضر علیه السلام خواهد بود.

۲-۱۰-۳- سهو و خطا

﴿۵۰۴۸﴾ آن‌گاه که غفلت می‌کنم، مرا می‌آمرزی.

۳-۱۰-۳- غفلت

﴿۵۰۴۹﴾ خدایا، از هر گناهی که به آن آگاه یا نادان بودم؛ آن را به یاد آوردم یا فراموش کردم، به عمدا یا سهوا، آن را مرتکب شدم و شک ندارم که جان من در گرو آن است، هرچند که آن را فراموش کرده باشم و از آن غفلت ورزیده باشم؛ از تو آمرزش می‌خواهم.

﴿الْجَهْلُ، تَرَكَ الصَّلَاةَ فِي الْجَهَالَةِ، السَّهْوُ، الْغَفْلَةُ وَ...﴾

٤-١٠-٣-الهزل

﴿٥٠٥٠﴾ اغْفِرْ لِي يَا رَبِّ ظُلْمِي وَ جُرْمِي وَ جَهْلِي وَ جِدِّي وَ هَزْلِي وَ كُلَّ ذَنْبٍ ارْتَكَبْتُهُ؛

بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٣٢

﴿٥٠٥١﴾ امير المؤمنين (عليه السلام): اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي خَطَايَايَ وَ عَمْدِي وَ جَهْلِي وَ هَزْلِي وَ جِدِّي؛

بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٣٩٣

٥-١٠-٣-النسيان

﴿٥٠٥٢﴾ الصادق (عليه السلام): إِذَا زُرْتَ الْبَيْتَ فَارْجِعْ إِلَى مَنِّي وَ لَا تَبْتَئْ أَيَّامَ التَّشْرِيقِ إِلَّا بِهَا وَ مَنْ تَعَمَّدَ الْمَيِّتَ عَنْ مَنِّي لِيَالِي مَنِّي فَعَلَيْهِ لِكُلِّ لَيْلَةٍ دَمٌ وَ إِنْ جَهِلَ أَوْ نَسِيَ فَلَا شَيْءَ عَلَيْهِ وَ يَسْتَغْفِرُ

الله؛ دعائم الإسلام، ج ١، ص ٣٣١

﴿٥٠٥٣﴾ الرسول (عليه السلام): أَسْأَلُكَ أَنْ تَغْفِرَ لِي مَا أَخْطَأْتُ وَ مَا تَعَمَّدْتُ وَ مَا نَسِيتُ وَ مَا ذَكَرْتُ

وَ مَا أَنْكَرْتُ وَ مَا عَلِمْتُ وَ مَا جَهِلْتُ وَ مَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّي؛ بحار الأنوار، ج ٩٠، ص ٢٦٧

﴿٥٠٥٤﴾ الرسول (عليه السلام): أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ مِمَّا مَضَى مِنْ ذُنُوبِي وَ مَا نَسِيتُهُ وَ هُوَ مَكْتُوبٌ عَلَيَّ بِحِفْظِ

كَرَامِ كَاتِبِينَ يَعْلَمُونَ مَا أَفْعَلُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٧٨

﴿٥٠٥٥﴾ امير المؤمنين (عليه السلام): أَسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ نَسِيتُهُ فَأَخْصَيْتُهُ وَ تَهَاوَيْتُ بِهِ فَأَثْبَتَهُ وَ

جَاهَرْتُ بِهِ فَسْتَرْتُهُ عَلَيَّ وَ لَوْ ثُبْتُ إِلَيْكَ مِنْهُ لَغَفَرْتَهُ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٨

﴿٥٠٥٦﴾ الرسول (عليه السلام): أَسْتَغْفِرُهُ مِنْ نِسْيَانِ الشَّيْءِ الَّذِي بَاعَدَنِي مِنْ رَبِّي؛ بحار الأنوار، ج ٩٥،

ص ٥١

﴿٥٠٥٧﴾ الرسول (عليه السلام): آيَا وَ مَنْ تَعَلَّمَ الْقُرْآنَ ثُمَّ نَسِيَهُ لَقِيَ اللَّهَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَغْلُوبًا يُسَلِّطُ اللَّهُ

عِزَّ وَ جَلَّ عَلَيْهِ بِكُلِّ آيَةٍ مِنْهُ حَيَّةٌ تَكُونُ قَرِينَتَهُ إِلَى النَّارِ إِلَّا أَنْ يُغْفَرَ اللَّهُ لَهُ؛ من لا يحضره الفقيه،

ج ٤، ص ١١

﴿٥٠٥٨﴾ الصادق (عليه السلام): اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا قَدْ قَدَّمْتُ وَ مَا أَخَّرْتُ وَ مَا أَغْلَنْتُ وَ مَا أَسْرَرْتُ وَ

مَا نَسِيتُ وَ مَا تَعَمَّدْتُ؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ٨٧

﴿٥٠٥٩﴾ الصادق (عليه السلام): اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا قَدَّمْتُ وَ مَا أَخَّرْتُ وَ مَا أَغْلَنْتُ وَ مَا أَسْرَرْتُ وَ مَا

نَسِيتُ وَ مَا تَعَمَّدْتُ؛ البلد الأمين، ص ٧٦

﴿نادانی، ترک نماز به علت عدم آگاهی، سهو و خطا، غفلت و...﴾

۴-۱۰-۳- گفتار بیهوده

﴿۵۰۵۰﴾ ظلم و جنایت و نادانی و گناهان جدی و شوخی مرا و تمام گناهانی را که مرتکب آن‌ها شده‌ام، بیامرزد.

﴿۵۰۵۱﴾ خدایا؛ خطاهایم را و آنچه از روی عمد و یا جهل انجام داده‌ام و آنچه را که به شوخی یا جدی مرتکب شده‌ام، بیامرزد.

۵-۱۰-۳- فراموشی

﴿۵۰۵۲﴾ پس از زیارت خانه‌ی خدا به منی برگرد و سه روز پس از عید قربان را در منی بمان. هرکس عمداً در شب‌هایی که مخصوص منی است از ماندن در منی سر باز زند، باید برای هر شب نبودن در منی، یک قربانی بدهد و اگر ندانست یا فراموش کرد، اشکال ندارد و استغفار کند.

﴿۵۰۵۳﴾ از تو می‌خواهم که آنچه که در اثر خطا و غیر عمد به انجام آن‌ها اقدام کرده‌ام و تمام آنچه که تعمداً آن را انجام داده‌ام و گناه بود و تمام آنچه را که فراموش کرده‌ام و یا تمام آنچه را که به خاطر دارم و آنچه را که انکار می‌کنم و نیز آنچه به [گناه‌بودن] آن‌ها علم داشته‌ام و یا بر آن جاهل بوده‌ام، [همه را بیامرزد] و نیز تمام آنچه را که تو بر آن‌ها از من دانستی، بیامرزد. ﴿۵۰۵۴﴾ از خداوند به خاطر گناهان گذشته‌ام طلب مغفرت می‌نمایم، گناهانی که فراموش

کردم درحالی که به وسیله‌ی فرشتگان گرامی بر من نوشته شدند، آنان که به کردار من آگاهند. ﴿۵۰۵۵﴾ از تو آمرزش می‌خواهم برای هر گناهی که آن را فراموش کردم، ولی تو آن را به حساب آوردی؛ سستی‌هایی که کردم و تو آن را ضبط کردی؛ گناهان آشکاری که تو بر من پوشاندی. اگر به درگاه تو از آن گناه توبه می‌کردم حقیقتاً آن را می‌بخشیدی.

﴿۵۰۵۶﴾ از فراموشی‌ای که مرا از پروردگارم دور ساخته از او آمرزش می‌خواهم.

﴿۵۰۵۷﴾ آگاه باشید که هرکس قرآن را بیاموزد و سپس هنگام عمل آن را فراموش کند، در قیامت خداوند را درحالی ملاقات کند که غل و زنجیر به گردن دارد و خداوند به عدد هر آیه از آن، ماری را همراه او قرار می‌دهد تا به آتش رسد، مگر اینکه خداوند او را بیامرزد.

﴿۵۰۵۸﴾ خداوند؛ گناهان پیشین و پسین و آشکار و پنهانم و آنچه را که فراموش کرده‌ام و آنچه را که به عمد مرتکب شده‌ام، بیامرزد.

﴿۵۰۵۹﴾ خداوند؛ گناهان پیشین و پسین و آشکار و پنهان مرا و آنچه را که من فراموش کرده‌ام و آنچه را که از سر عمد مرتکب شده‌ام، بیامرزد.

﴿الْجَهْلُ، تَرَكَ الصَّلَاةَ فِي الْجَهَالَةِ، السَّهْوُ، الْغَفْلَةُ وَ...﴾

﴿٥٠٦٠﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ عَلِمْتُهُ أَوْ جَهِلْتُهُ ذَكَرْتُهُ أَوْ نَسِيتُهُ أَخْطَأْتُهُ أَوْ تَعَمَّدْتُهُ هُوَ مِمَّا لَا أَشْكُ أَنْ نَفْسِي مُرْتَهَنَةٌ بِهِ وَإِنْ كُنْتُ أَنْسِيْتُهُ وَغَفَلْتُ عَنْهُ؛ بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ١٠١

﴿٥٠٦١﴾ اللَّهُمَّ مَا عَمِلْتُ فِي هَذِهِ السَّنَةِ مِنْ عَمَلٍ نَهَيْتَنِي عَنْهُ وَلَمْ تَرْضَهُ وَنَسِيتُهُ وَلَمْ تَنْسَهُ وَدَعَوْتَنِي إِلَى التَّوْبَةِ بَعْدَ اجْتِرَائِي عَلَيْكَ اللَّهُمَّ فَإِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ مِنْهُ فَاعْفِرْ لِي؛ مستدرک الوسائل، ج ٦، ص ٣٩٧

﴿٥٠٦٢﴾ الصادق عليه السلام: عَنْ أَبِي بَصِيرٍ أَنَّهُ سَأَلَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام: عَنْ الرَّجُلِ يَدْعُ غُسْلَ يَوْمِ الْجُمُعَةِ نَاسِيًا أَوْ مُتَعَمِّدًا فَقَالَ إِذَا كَانَ نَاسِيًا فَقَدْ تَمَّتْ صَلَاتُهُ وَإِنْ كَانَ مُتَعَمِّدًا فَلْيَسْتَغْفِرِ اللَّهَ وَلَا يَعْذُ؛ من لا يحضره الفقيه، ج ١، ص ١١٥

﴿٥٠٦٣﴾ الصادق عليه السلام: عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام: عَنْ رَجُلٍ مُتَمَتِّعٍ نَسِيَ أَنْ يُقَصِّرَ حَتَّى أَحْرَمَ بِالْحَجِّ قَالَ يَسْتَغْفِرُ اللَّهَ؛ الكافي، ج ٤، ص ٤٢٠

﴿٥٠٦٤﴾ الرسول عليه السلام: فَاعْفِرْ لِي مَا قَدَّمْتُ وَمَا أَخَّرْتُ وَمَا أَسْرَرْتُ وَمَا أَعْلَنْتُ وَأَخْطَأْتُ وَتَعَمَّدْتُ وَحَفِظْتُ وَنَسِيتُ وَعَلِمْتُ وَشَهِدْتُ؛ بحار الأنوار، ج ٨٦، ص ٣٧٦

﴿٥٠٦٥﴾ امير المؤمنين عليه السلام: لَا يَتَقَلُّ الْمُؤْمِنُ فِي الْقِبْلَةِ فَإِنْ فَعَلَ ذَلِكَ نَاسِيًا فَلْيَسْتَغْفِرِ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ مِنْهُ؛ بحار الأنوار، ج ١٠، ص ٨٩

﴿٥٠٦٦﴾ امير المؤمنين عليه السلام: لَا يَتَقَلُّ الْمُؤْمِنُ فِي الْقِبْلَةِ فَإِنْ فَعَلَ ذَلِكَ نَاسِيًا يَسْتَغْفِرُ اللَّهَ؛ وسائل الشيعة، ج ٢٥، ص ٢٨

﴿٥٠٦٧﴾ امير المؤمنين عليه السلام: مَا حَفِظْتُهُ عَلَيْنَا حَفِظْتُكَ وَنَسِينَاهُ فَاعْفِرْهُ لَنَا؛ وسائل الشيعة، ج ١٣، ص ٣٤٧

﴿٥٠٦٨﴾ وَإِنْ أَكَلْتَ زَعْفَرَانًا مُتَعَمِّدًا وَأَنْتَ مُحْرِمٌ أَوْ طَعَامًا فِيهِ طِيبٌ فَعَلَيْكَ دَمٌ شَاةٍ وَإِنْ كُنْتَ نَاسِيًا فَاسْتَغْفِرِ اللَّهَ وَتُبْ إِلَيْهِ وَلَا شَيْءَ عَلَيْكَ؛ مستدرک الوسائل، ج ٩، ص ٢٩٧

﴿٥٠٦٩﴾ لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا اكْتَسَبَتْ رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا إِنْ نَسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْ عَلَيْنَا إَصْرًا كَمَا حَمَلْتَهُ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِنَا رَبَّنَا وَلَا تُحَمِّلْنَا مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهِ وَاعْفُ عَنَّا وَاعْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا أَنْتَ مَوْلَانَا فَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ (البقرة: ٢٨٦)

﴿نادانی، ترک نماز به علت عدم آگاهی، سهو و خطا، غفلت و...﴾

﴿۵۰۶۰﴾ خدایا، از هر گناهی که به آن آگاه یا نادان بودم؛ آن را به یاد آوردم یا فراموش کردم، به عمد یا سهواً، آن را مرتکب شدم و شک ندارم که جان من در گرو آن است، هرچند که آن را فراموش کرده باشم و از آن غفلت ورزیده باشم؛ از تو آمرزش می‌خواهم.

﴿۵۰۶۱﴾ خداوند! تمام آنچه که در این سال انجام دادم، از جمله عملی که تو مرا از آن نهی فرموده بودی و از آن راضی نبودی و من بعد از ارتکاب، آن را فراموش کردم، حال آنکه تو آن را فراموش نکرده‌ای، و بعد از جسارتم، مرا به توبه فراخواندی. خداوند! از آن [گناهان] استغفار می‌کنم، پس مرا ببامرز.

﴿۵۰۶۲﴾ ابوبصیر از امام صادق (ع) پرسید: «حکم مردی که غسل جمعه را از روی فراموشی یا عمداً ترک کند چیست؟» حضرت فرمود: «اگر از روی فراموشی بوده نمازش تمام است و اگر از روی عمد بوده، باید از خدا طلب عفو و آمرزش کند و دیگر تکرار نکند».

﴿۵۰۶۳﴾ عبدالله بن سنان پرسید: «اگر کسی در پایان عمره‌ی تمتع تقصیر را فراموش کند و بدون تقصیر از لباس احرام خارج شود، تکلیف او چیست؟» امام صادق (ع) فرمود: «از خداوند آمرزش بخواهد».

﴿۵۰۶۴﴾ همه‌ی گناهان گذشته و آینده و پنهان و آشکار و خطاهایم را و آنچه که به عمد سر زده و آنچه را که به خاطر دارم یا فراموش کرده‌ام و می‌دانم و گواهم، ببامرز.

﴿۵۰۶۵﴾ مؤمن به‌سوی قبله آب دهان نیاندازد و اگر از روی فراموشی این کار را کرده باشد باید از خدای عز و جل طلب آمرزش کند.

﴿۵۰۶۶﴾ مؤمن به‌سوی قبله آب دهان نیاندازد و اگر از روی فراموشی این کار را کرده باشد باید از خدای عز و جل طلب آمرزش کند.

﴿۵۰۶۷﴾ آن گناهی را که ملائکه‌ی مأمور بر ما نوشته‌اند و من فراموش کرده‌ام، ببامرز.

﴿۵۰۶۸﴾ کسی که در حال احرام، زعفرانی یا طعمی که در آن عطری باشد، از روی عمد بخورد، قربانی‌ای بر عهده‌ی او قرار می‌گیرد، و اگر این کار از روی فراموشی باشد چیزی بر عهده‌ی او نیست و او می‌باید از خدا طلب آمرزش و به‌درگاه او توبه کند.

﴿۵۰۶۹﴾ خداوند هیچ‌کس را، جز به اندازه‌ی توانایی‌اش، تکلیف نمی‌کند. (انسان)، هر کار (نیکی) را انجام دهد، برای خود انجام داده؛ و هر کار (بدی) کند، به زیان خود کرده است. (مؤمنان می‌گویند): پروردگارا! اگر ما فراموش یا خطا کردیم، ما را مؤاخذه مکن! پروردگارا! تکلیف سنگینی بر ما قرار مده، آن چنان که (به خاطر گناه و طغیان)، بر کسانی که پیش از ما بودند، قرار دادی! پروردگارا! آنچه طاقت تحمل آن را نداریم، بر ما مقرر مدار! و آثار گناه را از ما بشوی! ما را ببامرز و در رحمت خود قرار ده! تو مولا و سرپرست مایی، پس ما را بر جمعیت کافران پیروز گردان!

﴿الْهَوَى، الشَّهْوَةُ﴾

٣-١١- الهَوَى، الشَّهْوَةُ

٣-١١-١ مَا دَعَا الْإِنْسَانُ إِلَيْهِ الْهَوَى

﴿٥٠٧٠﴾ اَسْتَغْفِرُكَ لِمَا دَعَانِي إِلَيْهِ الْهَوَى مِنْ قَبُولِ الرُّخْصِ فِيمَا أَتَيْتُهُ وَأَتَيْتَهُ عَلَى مِمَّا هُوَ

عِنْدَكَ حَرَامٌ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٣٠٤

٣-١١-٢ الشَّهْوَةُ

٣-١١-٢-١ مَا أَصَبْتُ مِنَ الشَّهَوَاتِ

﴿٥٠٧١﴾ الصَّادِق (عليه السلام): اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ... مِمَّا أَصَبْتُ مِنَ الشَّهَوَاتِ وَ

بَاشَرْتُ مِنَ الْخَطَايَا مِمَّا عَمِلْتُهُ مِنْ ذَلِكَ عَمْدًا أَوْ خَطَأً سِرًّا أَوْ عَلَانِيَةً فَإِنِّي أَتُوبُ إِلَيْكَ مِنْهُ؛

بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٣٢٨

٣-١١-٢-٢ إِثَارُ الشَّهْوَةِ

﴿٥٠٧٢﴾ امير المؤمنين (عليه السلام): اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ جَنَيْتُهُ عَلَى نَفْسِي بِيَدِي وَ

آثَرْتُ فِيهِ شَهْوَتِي أَوْ سَعَيْتُ فِيهِ لِعَيْرِي أَوْ اسْتَعْوَيْتُ فِيهِ مَنْ تَابَعَنِي أَوْ كَابَرْتُ فِيهِ مَنْ مَنَعَنِي أَوْ

قَهَرْتُهُ بِجَهْلِي أَوْ لَطَفْتُ فِيهِ بِحِيلَةٍ غَيْرِي أَوْ اسْتَزَلَّنِي إِلَيْهِ مَيْلِي وَهَوَايَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ١٠١

﴿٥٠٧٣﴾ الصَّادِق (عليه السلام): اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ... آثَرْتُ فِيهِ شَهَوَاتِي؛ بحار الأنوار،

ج ٩٥، ص ٢٥٧

٣-١١-٢-٣ الْعَمَلُ بِالشَّهْوَةِ

﴿٥٠٧٤﴾ الصَّادِق (عليه السلام): اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ مِنْ... اتِّبَاعِ الْهَوَى وَالْعَمَلِ

بِالشَّهْوَةِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٣٢٨

٣-١١-٢-٤ شَهَوَاتُ الْجَنَانِ

﴿٥٠٧٥﴾ امير المؤمنين (عليه السلام): اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي رَمَزَاتِ الْأَلْحَاطِ وَسَقَطَاتِ الْأَلْفَاطِ وَشَهَوَاتِ

الْجَنَانِ وَهَفَوَاتِ اللِّسَانِ؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ٢٢٩

٣-١١-٣ شَهْوَةُ الْفَرْجِ

٣-١١-٣-١ الزَّنا

﴿٥٠٧٦﴾ الرسول (صلى الله عليه وآله): الْغَيْبَةُ أَشَدُّ مِنْ عُقُوبَةِ الزَّنا قِيلَ وَلِمَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ لِأَنَّ صَاحِبَ الزَّنا

يَتُوبُ فَيَغْفِرُ اللَّهُ [لَهُ] وَلَا تُغْفَرُ الْغَيْبَةُ إِلَّا أَنْ يُحْلِلَهُ صَاحِبُهُ؛ مستدرک الوسائل، ج ٩، ص ١٣٠

﴿میل، شهوت﴾

۱۱-۳- میل، شهوت

۱۱-۳-۱- آنچه هوی و هوس ما را به آن می خواند

﴿۵۰۷۰﴾ از تو آمرزش می خواهم برای آنچه نزد تو حرام بوده ولی نفس به بهانه‌ی آنکه مجاز است مرا به انجام آن وادار کرده است.

۱۱-۳-۲- شهوت

۱۱-۳-۲-۱- شهوت‌هایی که گرفتار آن شدم

﴿۵۰۷۱﴾ خداوند! از تو طلب آمرزش می کنم و به سوی تو باز می گردم ... از آنچه از امیال نفسانی پیروی کردم و آنچه که عمداً یا سهواً، پنهانی یا آشکارا مرتکب خطا شدم. پس من از آن‌ها به سوی تو باز می گردم.

۱۱-۳-۲-۲- ترجیح دادن شهوت

﴿۵۰۷۲﴾ خداوند! از هر گناهی که با دست خود علیه خویش جنایت کردم و در آن شهوت و میل نفسانی‌ام را مقدّم داشتم، یا پشت سر دیگری بدگویی کردم، یا پیروان خویش را گمراه کردم، یا در مقابل کسی که مرا از گناهی منع کرد، گردن‌فرازی کردم، یا با نادانی‌ام بر او چیره گشتم، یا با حیل‌ی دیگری آن را به آرامی مرتکب شدم، یا تمایل نفسانی و هوا و هوسم مرا به سوی آن لغزانید و کشاند، از تو آمرزش می طلبم.

﴿۵۰۷۳﴾ خداوند! از همه‌ی گناهانی که ... در آن گناه، لذّت نفسانی را مقدّم داشتم، آمرزش می خواهم.

۱۱-۳-۲-۳- عمل بر مبنای خواهش‌های نفسانی

﴿۵۰۷۴﴾ خداوند! از تو طلب آمرزش می کنم و به سوی تو باز می گردم... از پیروی هوای نفس و عمل به امیال شهوانی.

۱۱-۳-۲-۴- امیال باطنی

﴿۵۰۷۵﴾ خدایا! نگاه‌هایی را که نباید انجام می شد و سخنانی که نباید زده می شد، و آنچه دل خواست و نباید می خواست، و آنچه زبان به ناشایست باز شد، همگی را بیامرزم.

۱۱-۳- شهوت جنسی

۱۱-۳-۱- زنا

﴿۵۰۷۶﴾ غیبت از زنا بدتر است، سؤال شد: «ای رسول خدا چطور از زنا بدتر است؟» فرمود: «چون زنا با توبه جبران می شود، ولی غیبت کننده آمرزیده نمی شود تا اینکه غیبت‌شونده او را ببخشد».

﴿العقيدة الباطلة، التحديد، الإدعاء، السب لعلی﴾

﴿٥٠٧٧﴾ الصادق عليه السلام: عَنْ أَبِي بصير قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ رَجُلٍ فَجَرَّ بِامْرَأَةٍ ثُمَّ أَرَادَ بَعْدَ أَنْ يَتَزَوَّجَهَا فَقَالَ إِذَا تَابَتْ حَلَّ لَهَا نِكَاحُهَا قُلْتُ كَيْفَ تُعْرِفُ تَوْبَتَهَا قَالَ يَدْعُوهَا إِلَى مَا كَانَا عَلَيْهِ مِنَ الْحَرَامِ فَإِنْ امْتَنَعَتْ وَاسْتَغْفَرَتْ رَبَّهَا عَرَفَ تَوْبَتَهَا؛ تهذيب الأحكام، ج ٧، ص ٣٢٧
٣-١١-٣-٢- مَنْ وَقَعَ جَارِيَتُهُ قَبْلَ أَنْ يَسْتَبْرَأَ

﴿٥٠٧٨﴾ الصادق عليه السلام: رَجُلٌ اشْتَرَى جَارِيَةً ثُمَّ وَقَعَ عَلَيْهَا قَبْلَ أَنْ يَسْتَبْرَأَ رَحِمَهَا قَالَ بئسَ مَا صَنَعَ يَسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَلَا يَعُودُ؛ الكافي، ج ٥، ص ٤٩١
٣-١١-٣-٣- مَنْ وَقَعَ امْرَأَتُهُ وَهِيَ حَائِضٌ

﴿٥٠٧٩﴾ الكاظم عليه السلام: عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ الْفَضْلِ الْهَاشِمِيِّ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا الْحَسَنِ عليه السلام عَنْ رَجُلٍ أَتَى أَهْلَهُ وَهِيَ حَائِضٌ قَالَ يَسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَلَا يَعُودُ؛ الكافي، ج ٧، ص ٢٤٢

﴿٥٠٨٠﴾ الصادق عليه السلام: سُئِلَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام عَنْ رَجُلٍ وَقَعَ امْرَأَتَهُ وَهِيَ حَائِضٌ قَالَ إِنْ كَانَ وَقَعَهَا فِي اسْتِقْبَالِ الدَّمِّ فَلْيَسْتَغْفِرِ اللَّهَ وَلْيَتَصَدَّقْ عَلَى سَبْعَةِ نَفَرٍ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ بِقَدْرِ قُوَّتِ كُلِّ رَجُلٍ مِنْهُمْ لِيَوْمِهِ وَلَا يَعُدْ؛ الكافي، ج ٧، ص ٤٦٢
٣-١١-٣-٤- مَنْ نَكَحَ امْرَأَتَهُ وَهُوَ صَائِمٌ فِي رَمَضَانَ

﴿٥٠٨١﴾ الكاظم عليه السلام: عَلِيُّ بْنُ جَعْفَرٍ فِي كِتَابِهِ عَنْ أَخِيهِ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ رَجُلٍ نَكَحَ امْرَأَتَهُ وَهُوَ صَائِمٌ فِي رَمَضَانَ مَا عَلَيْهِ قَالَ عَلَيْهِ الْقَضَاءُ وَعِتْقُ رَقَبَةٍ فَإِنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامَ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ فَإِنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَأِطْعَامَ سِتِّينَ مِسْكِينًا فَإِنْ لَمْ يَجِدْ فَلْيَسْتَغْفِرِ اللَّهَ؛ وسائل الشيعة، ج ١٠، ص ٤٨

٣-١١-٣-٥- نَسِيَ أَنْ يَشْتَرِطَ حَتَّى وَقَعَهَا
﴿٥٠٨٢﴾ الصادق عليه السلام: عَنْ سَمَاعَةَ قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ رَجُلٍ أَدْخَلَ جَارِيَةً يَتَمَتَّعُ بِهَا ثُمَّ أَنْسَى أَنْ يَشْتَرِطَ حَتَّى وَقَعَهَا يَجِبُ عَلَيْهِ حَدُّ الزَّانِي قَالَ لَا وَلَكِنْ يَتَمَتَّعُ بِهَا بَعْدُ وَيَسْتَغْفِرُ اللَّهَ مِمَّا أَتَى؛ وسائل الشيعة، ج ٢١، ص ٧٤

٣-١٢- العقيدة الباطلة، التحديد، الإدعاء، السب لعلی عليه السلام

٣-١٢-١- العقيدة الباطلة

«عقیده‌ی باطل، محدود دانستن قدرت خداوند...»

«۵۰۷۷» ابو بصیر گوید: از امام صادق علیه السلام پرسیدم: «مردی از راه نامشروع از زنی کام گرفت، سپس خواست با وی ازدواج کند حکمش چیست؟» فرمود: «اگر زن توبه کرده برای او حلال است». عرض کردم: «توبه‌ی او از کجا کشف می‌شود؟» فرمود: «او را به کاری که قبلاً مرتکب شده بود دعوت کنند، چنانچه امتناع ورزید و از خداوند پوزش خواست، توبه‌اش معلوم می‌شود».

۳-۱۱-۳-۲- همبسترشدن با کنیز قبل از اطمینان از پاک‌بودن رحم [و اتمام عده]

«۵۰۷۸» مردی کنیزی خرید و بدون اینکه صبر کند تا یک بار حیض شده و پاک شود با او نزدیکی کرد. امام علیه السلام فرمود: «بسیار کار بدی کرده است، از خداوند طلب آمرزش کند و دیگر مرتکب آن نشود».

۳-۱۱-۳-۳- همبسترشدن با زن حائض

«۵۰۷۹» هاشمی گوید: از امام علیه السلام درباره‌ی مردی که با اهلش در حال حیض نزدیکی کرده، سؤال کردم؛ حضرت فرمود: «طلب آمرزش کند و تکرار نکند».

«۵۰۸۰» از امام صادق علیه السلام درباره‌ی حکم مردی که با همسرش نزدیکی کرده درحالی‌که او حائض بوده سؤال شد. حضرت فرمود: «اگر این نزدیکی در آغاز خونریزی بوده، از پیشگاه الهی طلب آمرزش کند و به هفت نفر از مؤمنین به اندازه‌ی غذای هر نفر از ایشان برای رزق روزانه‌اش صدقه دهد و دیگر به آن [عمل گناه] باز نگردد».

۳-۱۱-۳-۴- همبسترشدن با زن روزه‌دار

«۵۰۸۱» علی بن جعفر گوید: از امام کاظم علیه السلام پرسیدم: «مردی در ماه رمضان در حال روزه، با زنش همبستر شده چه باید بکند؟» فرمود: «باید قضای روزه را بگیرد و یک بنده آزاد کند، اگر نداشت دو ماه متوالی روزه بگیرد، اگر نتوانست شصت نفر را غذا بدهد، اگر نداشت استغفار کند».

۳-۱۱-۳-۵- همبسترشدن قبل از مشخص کردن شروط عقد

«۵۰۸۲» سماعه گوید: از امام صادق علیه السلام سؤال کردم: «مردی زنی را به خانه‌اش آورد که او را متعه کند، فراموش کرد صیغه بخواند و با او نزدیکی کرد. آیا واجب است حدّ زنا کار بر او اجرا شود؟» فرمود: «نه ولیکن پیش از اجرای صیغه‌ی عقد آمیزش نکنند و برای آن بار هم از خداوند طلب آمرزش کند».

۳-۱۲- عقیده‌ی باطل، محدود دانستن قدرت خداوند، ادعای باطل، ادعای

دروغین، دشنام‌دادن به علی علیه السلام

۳-۱۲-۱- عقیده‌ی باطل

﴿العقيدة الباطلة، التحديد، الإدعاء، السب على﴾

﴿٥٠٨٣﴾ الباقر عليه السلام: قَالَ لَهُ الشَّامِيُّ يَا أَبَا جَعْفَرٍ قَوْلُ اللَّهِ تَعَالَى أَوْ لَمْ يَرِ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ كَانَتَا رَتْقًا فَفَتَقْنَاهُمَا فَقَالَ لَهُ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام فَلَعَلَّكَ تَزْعُمُ أَنَّهُمَا كَانَتَا رَتْقًا مُلتَزَقَتَيْنِ مُلتَصِقَتَيْنِ فَفَتَقْتَ إِحْدَاهُمَا مِنَ الْآخَرَى فَقَالَ نَعَمْ فَقَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام اسْتَغْفِرُ رَبَّكَ فَإِنَّ قَوْلَ اللَّهِ جَلَّ وَعَزَّ كَانَتَا رَتْقًا يَقُولُ كَانَتِ السَّمَاءُ رَتْقًا لَا تُنْزَلُ الْمَطَرُ وَكَانَتِ الْأَرْضُ رَتْقًا لَا تُنْبِتُ الْحَبَّ فَلَمَّا خَلَقَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى الْخَلْقَ وَبَثَّ فِيهَا مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ فَتَقَّ السَّمَاءُ بِالْمَطَرِ وَالْأَرْضُ بِنبَاتِ الْحَبِّ؛ الكافي، ج ٨، ص ٩٤

٢-١٢-٣- التحديد

﴿٥٠٨٤﴾ امير المؤمنين عليه السلام: إِنَّمَا وَصَفْتُ لَكَ بَعْضَ عَشْرِ عَشِيرِ الْعَشِيرِ مِنْ جُزْءِ مِائَةِ آلْفِ جُزْءٍ وَاسْتَغْفِرُ اللَّهَ مِنْ الْقَلِيلِ فِي التَّحْدِيدِ قَالَ فَحَرَّكَ الرَّجُلُ رَأْسَهُ وَشَهِدَ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ؛ بحار الأنوار، ج ٥٤، ص ٢٣١

٣-١٢-٣- مَا يَدَّعُونَ

﴿٥٠٨٥﴾ الرضا عليه السلام: اللَّهُمَّ مَنْ زَعَمَ أَنَّا أَرْبَابُ فَخَنُ مِنْهُ بَرَاءٌ وَمَنْ زَعَمَ أَنَّ إِلَيْنَا الْخَلْقَ وَعَلَيْنَا الرِّزْقَ فَخَنُ مِنْهُ بَرَاءٌ مِنْهُ كِبَرَاءَةٌ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ عليه السلام مِنَ النَّصَارَى اللَّهُمَّ إِنَّا لَمْ نَدْعُهُمْ إِلَى مَا يَزْعُمُونَ فَلَا تَوَاضَعْنَا بِمَا يَقُولُونَ وَاعْفُ لَنَا مَا يَدَّعُونَ وَلَا تَدْعَ عَلَيَّ الْأَرْضِ مِنْهُمْ دِيَارًا إِنَّكَ إِن تَذَرَهُمْ يَضِلُّوا عِبَادَكَ وَلَا يَلْدُوا إِلَّا فَاجِرًا كَفَّارًا؛ بحار الأنوار، ج ٢٥، ص ٣٤٣

٤-١٢-٣- إدعاء الكذب

﴿٥٠٨٦﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: أَنَا مِنْ شِيعَتِكُمْ الْخُلَصُّ ثُمَّ قَالَ وَيَحْكَا تَدْرِي مَنْ شِيعَتُنَا الْخُلَصُّ قَالَ لَا قَالَ فَإِنَّ شِيعَتَنَا الْخُلَصَّ حَزْبِيلُ الْمُؤْمِنِ الْمُؤْمِنُ آلُ فِرْعَوْنَ وَصَاحِبُ يَسَ الَّذِي قَالَ اللَّهُ تَعَالَى وَجَاءَ مِنْ أَقْصَا الْمَدِينَةِ رَجُلٌ يَسْعَى وَسَلْمَانُ وَأَبُو ذَرٍّ وَالْمِقْدَادُ وَعَمَّارُ سَوَّيْتُ نَفْسَكَ بِهَؤُلَاءِ أَمَا آذَيْتَ بِهِذَا الْمَلَائِكَةَ وَآذَيْتَنَا فَقَالَ الرَّجُلُ اسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَاتُوبُ إِلَيْهِ فَكَيْفَ أَقُولُ قَالَ قُلْ أَنَا مِنْ مُوَالِيكَ وَ مُحِبِّكَ وَمُعَادِي أَعْدَائِكَ وَمُوَالِي أَوْلِيَائِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٦٥، ص ١٥٩

٥-١٢-٣- السب على عليه السلام

﴿٥٠٨٧﴾ قَامَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَلْقَمَةَ فَقَالَ إِنِّي أَتُوبُ إِلَى اللَّهِ وَاسْتَغْفِرُهُ مِنْ سَبِّ عَلِيِّ عليه السلام ثَلَاثَ مَرَّاتٍ؛ بحار الأنوار، ج ٣٧، ص ١٢٣

«عقیده‌ی باطل، محدود دانستن قدرت خداوند...»

﴿۵۰۸۳﴾ شامی گفت: ای اباجعفر؛ سخن خدای عزّ و جلّ «و آیا کافران نمی‌بینند که آسمان‌ها و زمین هر دو بسته بود و ما آن‌ها را گشودیم» یعنی چه؟ امام علیه السلام فرمود: «شاید پنداری آن‌ها به‌هم چسبیده و پیوسته بودند، و یکی را از دیگری جدا کرد» گفت: «آری». امام فرمود: «از پروردگارت آمرزش بخواه، زیرا معنی قول خداوند عزّ و جلّ «كَانَتْ رَتْقًا» این است که می‌فرماید آسمان بسته بود و باران فرود نمی‌آمد. و زمین بسته بود و دانه‌ی گیاه نمی‌روید، و چون خداوند تبارک و تعالی مردم را آفرید، و از هر جانوری در زمین پراکند، آسمان را به باران‌ریزی گشود، و زمین را به رویاندن دانه دستور داد.

۲-۱۲-۳ محدود دانستن قدرت خداوند

﴿۵۰۸۴﴾ آنچه را برایت شرح دادم جزئی از یک‌هزارم است از یک صد هزارم؛ و از خدا برای این کوتاهی آمرزش می‌خواهم. آن مرد سرش را جنباند و گفت: «شهادت می‌دهم که خدایی جز خدای یکتا نیست و محمد صلی الله علیه و آله رسول خدا است» و مسلمان شد.

۳-۱۲-۳ ادعای باطل

﴿۵۰۸۵﴾ خداوند؛ هرکس که به خدایی ما معتقد شود، ما از او بیزاریم؛ و هرکس مدّعی شود که آفرینش و روزی به دست ماست، از آن‌ها نیز مانند بیزاری عیسی‌بن‌مریم علیه السلام از نصاری، بیزاریم؛ خدایا؛ ما آن‌ها را به چنین اعتقادی و انداشته‌ایم. ما را به سبب اعتقاد آن‌ها مؤاخذه نکن، از آنچه که ادّعا می‌کنند، ما را ببخش؛ احدی از ایشان را بر روی زمین باقی نگذار، که اگر آزادشان گذاری، بندگان را گمراه می‌کنند و جز فرزندانی فاجر و کافر به دنیا نخواهند آورد.

۴-۱۲-۳ ادعای دروغین

﴿۵۰۸۶﴾ مردی گفت: «من از شیعیان خالص شما هستم». سپس فرمود: «وای بر تو! می‌دانی شیعه‌ی خالص ما کیست؟» عرض کرد: «نه». فرمود: «شیعه‌ی خالص ما حزبیل مؤمن، همان مؤمن آل فرعون و صاحب یس است؛ که خداوند متعال می‌فرماید: «مردی شتابان از دورترین نقاط شهر (انطاکیه) فرارسید» و همچنین سلمان و ابوذر و مقداد و عمار از شیعیان ما هستند و تو خود را با این افراد برابر دانستی؟ در این صورت، آیا ما و فرشتگان را آزار ندادی؟» آن مرد عرض کرد: «از خداوند طلب آمرزش می‌کنم و به‌سوی او باز می‌گردم»، حالا چه بگویم؟ فرمود: بگو من از وابستگان و دوستان شما، دشمن دشمنانتان و دوست دوستانتان هستم.

۵-۱۲-۳ دشنام‌دادن به علی علیه السلام

﴿۵۰۸۷﴾ عبدالله بن علقمه ایستاد و سه مرتبه گفت: من به‌سوی خدا باز می‌گردم و از لعن و دشنام به علی علیه السلام آمرزش می‌خواهم.

﴿عِبَادَةُ الْأَصْنَامِ، الشِّرْكَ، الشِّرْكَ الْخَفِيُّ، التَّدْلِيسُ...﴾

٣-١٣- عِبَادَةُ الْأَصْنَامِ، الشِّرْكَ، الشِّرْكَ الْخَفِيُّ، التَّدْلِيسُ...

٣-١٣-١- عِبَادَةُ الْأَصْنَامِ

﴿٥٠٨٨﴾ ابن عباس رضي الله عنه: الْغُفُورُ لِمَنْ تَابَ مِنْ عِبَادَةِ الْأَصْنَامِ؛ بحار الأنوار، ج ٣٨، ص ٢٣٢

٣-١٣-٢- الشِّرْكَ

﴿٥٠٨٩﴾ الرسول ﷺ: اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ أَنْ أَشْرِكَ بِكَ شَيْئًا وَأَنَا أَعْلَمُ وَأَسْتَغْفِرُكَ لِمَا

لَا أَعْلَمُ تَقُولُهَا ثَلَاثَ مَرَّاتٍ؛ بحار الأنوار، ج ٤١، ص ٢٤٤

﴿٥٠٩٠﴾ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ أَنْ أَشْرِكَ بِكَ وَأَنَا أَعْلَمُ أَوْ لَا أَعْلَمُ وَأَسْتَغْفِرُكَ لِمَا أَعْلَمُ وَ

لِمَا لَا أَعْلَمُ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٣١٥

﴿٥٠٩١﴾ الصادق عليه السلام: سَأَلَ الصَّادِقُ عليه السلام عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ

وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ هَلْ تَدْخُلُ الْكِبَائِرُ فِي مَشِيئَةِ اللَّهِ قَالَ نَعَمْ ذَاكَ إِلَيْهِ عَزَّ وَجَلَّ

إِنْ شَاءَ عَذَّبَ عَلَيْهَا وَإِنْ شَاءَ عَفَا؛ من لا يحضره الفقيه، ج ٣، ص ٥٧٤

﴿٥٠٩٢﴾ الرسول ﷺ: قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ اسْتَغْفِرْ لِي كُلَّ عِدَاوَةٍ عَادَيْتُكُمَا أَوْ مَرَكَبَ أَوْضَعْتُ

فِيهِ أُرِيدُ بِهِ إِظْهَارَ الشِّرْكِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِعُكْرِمَةٍ كُلِّ عِدَاوَةٍ عَادَانِيهَا أَوْ مَنْطِقٍ

تَكَلَّمَ بِهِ أَوْ مَرَكَبٍ أَوْضَعَ فِيهِ يُرِيدُ أَنْ يَصُدَّ عَنْ سَبِيلِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٢١، ص ١٤٣

﴿٥٠٩٣﴾ مِنْ تَفْسِيرِ قَوْلِهِ تَعَالَى إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ

قَالَ لَمَّا جَعَلَ مَطْعَمُ بْنُ عَدِيٍّ بْنُ نُوْفَلٍ لِعَلَامِهِ وَخَشِيَ أَنْ هُوَ قَتَلَ حَمْزَةَ أَنْ يُعْتَقَهُ فَلَمَّا قَتَلَهُ وَ

قَدَّمُوا أَمْلَهُ فَلَمْ يُعْتَقَهُ فَبَعَثَ وَخَشِيَ جَمَاعَةً إِلَى النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهُ مَا يَمْنَعُنَا مِنْ دِينِكَ إِلَّا أَنَّا

سَمِعْنَاكَ تَقْرَأُ فِي كِتَابِكَ أَنْ مَنْ يَدْعُو مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ وَيَقْتُلُ النَّفْسَ وَيَزْنِي يَلْقَ أَثَامًا وَيُخْلَدُ

فِي الْعَذَابِ وَنَحْنُ قَدْ فَعَلْنَا هَذَا كُلَّهُ فَبَعَثَ إِلَيْهِمْ بِقَوْلِهِ تَعَالَى إِلَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا

فَقَالُوا نَخَافُ لَا نَعْمَلُ صَالِحًا فَبَعَثَ إِلَيْهِمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ

يَشَاءُ فَقَالُوا نَخَافُ إِلَّا نَدْخُلُ فِي الْمَشِيئَةِ فَبَعَثَ إِلَيْهِمْ يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَى أَنْفُسِهِمْ لَا

تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا فَجَاءُوا وَاسْلَمُوا؛ سعد السعود، ص ٢١١

﴿بت پرستی، شرک، شرک خفی، فریبکاری﴾

۱۳-۳- بت پرستی، شرک، شرک خفی، فریبکاری

۱- ۱۳-۳- بت پرستی

﴿۵۰۸۸﴾ [خداوند] برای کسی که از عبادت و بندگی بت‌ها، توبه کرده باشد، آمرزنده است.

۲- ۱۳-۳- شرک

﴿۵۰۸۹﴾ سه بار بگو: بار خدایا! از اینکه آگاهانه چیزی را با تو شریک سازم به تو پناه می‌برم و درباره‌ی موارد ناآگاهانه، از تو آمرزش می‌خواهم.

﴿۵۰۹۰﴾ سه بار بگو: بار خدایا! از اینکه آگاهانه یا ناآگاهانه چیزی را با تو شریک سازم به تو پناه می‌برم و درباره‌ی موارد ناآگاهانه، از تو آمرزش می‌خواهم.

﴿۵۰۹۱﴾ از امام صادق (ع) پرسیدند: «از معنی سخن خداوند عزّ و جلّ: «إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَ يَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ». آیا اهل کبائر در اراده‌ی خداوند داخل هستند؟ یعنی چون فرمود «لِمَنْ يَشَاءُ» هر که را که بخواهد، آیا اینان را می‌آمرزد یا نه؟ حضرت فرمود: آری این به دست اوست، اگر بخواهد آنان را بر آن معاصی عقوبت می‌کند و اگر بخواهد عفو می‌فرماید.

﴿۵۰۹۲﴾ عکرمه گوید: گفتم: «ای رسول خدا! به خاطر دشمنی که در حقّ شما روا داشتم یا هر وسیله‌ای که به خدمت گرفتم که شرکم را آشکار کنم، برایم طلب آمرزش کن». پیامبر (ص) فرمود: «خدایا! هر دشمنی که عکرمه در حقّ من روا داشته یا کلامی بر زبان رانده یا وسیله‌ای به خدمت گرفته و با آن مانع تحقّق راه تو شده است، بیامرز».

﴿۵۰۹۳﴾ درباره‌ی تفسیر کلام خداوند متعال: «إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَ يَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ» گفت: مُطعم پسر عدی به غلامش وحشی گفت: «اگر حمزه را بکشی آزادی»؛ ولی بعد از اینکه وحشی حمزه را به قتل رساند او را آزاد نکرد؛ وحشی گروهی را نزد پیامبر (ص) فرستاد و پیغام داد: ما فقط به این دلیل از دین تو پیروی نمی‌کنیم چون شنیده‌ایم که از کتابت این‌گونه قرائت کرده‌ای که: «مَنْ يَدْعُو مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ وَ يَقْتُلُ النَّفْسَ وَ يَزْنِي يُلْقَ أَثَامًا وَ يُخَلِّدُ فِي الْعَذَابِ» و ما همه‌ی این کارها را کرده‌ایم. رسول خدا (ص) با این کلام خداوند متعال پیغام را پاسخ داد: «إِلَّا مَنْ تَابَ وَ آمَنَ وَ عَمِلَ صَالِحًا». آن‌ها گفتند: می‌ترسیم که کار شایسته انجام ندهیم. حضرت به فرستاده‌ی خود فرمود: «إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَ يَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ». آن‌ها گفتند: می‌ترسیم که در مشیت و خواسته‌ی خدا قرار نگیریم، رسول خدا هم این آیه را به فرستاده‌ی خود داد: «يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَى أَنْفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ». در نتیجه آمدند و اسلام آوردند.

﴿عِبَادَةُ الْأَصْنَامِ، الشِّرْكَ، الشِّرْكَ الْخَفِيُّ، التَّدْلِيسُ...﴾

٣-١٣-٣ الشِّرْكَ الْخَفِيُّ

﴿٥٠٩٤﴾ الصَّادِقُ (عليه السلام): عَنْ الْعَلَاءِ بْنِ فَضِيلٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (عليه السلام) قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ تَفْسِيرِ هَذِهِ الْآيَةِ فَمَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ رَبِّهِ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ أَحَدًا قَالَ مَنْ صَلَّى أَوْ صَامَ أَوْ أَغْتَقَ أَوْ حَجَّ يُرِيدُ مُحَمَّدَةَ النَّاسِ فَقَدْ أَشْرَكَ فِي عَمَلِهِ وَهُوَ شِرْكٌ مَغْفُورٌ؛

مستدرک الوسائل، ج ١، ص ١٠٤

٣-١٣-٤ التَّدْلِيسُ

﴿٥٠٩٥﴾ الصَّادِقُ (عليه السلام): أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ اسْتَغْفَارَ مَنْ خَالَطَ كَسْبَهُ التَّدَالُسَ وَ قَرَنَ بِأَعْمَالِهِ التَّبَاخُسَ؛

بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٥٧

٣-١٣-٥ مُخَالَفَةُ الْقَلْبِ وَاللِّسَانِ

﴿٥٠٩٦﴾ امير المؤمنين (عليه السلام): اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّي فَإِنْ غَدْتُ فَعُدْ لِي بِالْمَغْفِرَةِ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا وَآيْتُ مِنْ نَفْسِي وَلَمْ تَجِدْ لَهُ وِفَاءً عِنْدِي اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا تَقَرَّبْتُ بِهِ إِلَيْكَ بِلِسَانِي ثُمَّ خَالَفَهُ قَلْبِي اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي رَمَزَاتِ الْأَلْحَاطِ وَسَقَطَاتِ الْأَلْفَاطِ وَشَهَوَاتِ الْجَنَانِ وَهَفَوَاتِ اللَّسَانِ؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ٢٢٩

﴿٥٠٩٧﴾ الهَادِي (عليه السلام): اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا تَقَرَّبْتُ بِهِ إِلَيْكَ بِلِسَانِي ثُمَّ خَالَفَهُ قَلْبِي؛ بحار الأنوار،

ج ٩١، ص ٢٢٩

٣-١٣-٦ الْمُخَالَطَةُ (عَدَمُ الْإِخْلَاصِ)

﴿٥٠٩٨﴾ الصَّادِقُ (عليه السلام): أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ اسْتَغْفَارَ مَنْ خَالَطَ كَسْبَهُ التَّدَالُسَ وَ قَرَنَ بِأَعْمَالِهِ التَّبَاخُسَ؛

بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٥٧

﴿٥٠٩٩﴾ أَسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ أَمْرٍ أَرَدْتُ بِهِ وَجْهَكَ فَخَالَطَنِي فِيهِ مَا لَيْسَ لَكَ؛ بحار الأنوار،

ج ٩٤، ص ٣٠٤

﴿٥١٠٠﴾ أَسْتَغْفِرُكَ لِمَا أَرَدْتُ بِهِ وَجْهَكَ الْكَرِيمَ وَ خَالَطَهُ مَا لَيْسَ لَكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥،

ص ٣٧٧

﴿٥١٠١﴾ امير المؤمنين (عليه السلام): أَسْتَغْفِرُكَ لِمَا أَرَدْتُ بِهِ وَجْهَكَ فَخَالَطَنِي فِيهِ مَا لَيْسَ لَكَ؛

بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٥

﴿٥١٠٢﴾ أَسْتَغْفِرُكَ مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ ثُبْتُ إِلَيْكَ مِنْهُ ثُمَّ غَدْتُ فِيهِ وَ أَسْتَغْفِرُكَ لِمَا أَعْطَيْتُكَ

مِنْ نَفْسِي ثُمَّ لَمْ أَفِ لَكَ بِهِ وَ أَسْتَغْفِرُكَ لِمَا أَرَدْتُ بِهِ وَجْهَكَ فَخَالَطَهُ مَا لَيْسَ لَكَ؛

بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ١٦٢

﴿بت پرستی، شرک، شرک خفی، فریبکاری﴾

۳-۱۳-۳- شرک خفی

﴿۵۰۹۴﴾ امام صادق (علیه السلام) فرمود: معنی آیهی شریفه: «فَمَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ رَبِّهِ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا وَ لَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ أَخَذًا» آن است که هرکس نماز بگزارد و یا روزه بگیرد و یا برده‌ای را آزاد کند و یا حجی به جای آورد و مقصودش آن باشد که مردم از او خوششان بیاید، مشرک به حساب می‌آید؛ ولی قابل گذشت است.

۳-۱۳-۴- فریبکاری

﴿۵۰۹۵﴾ از خداوند آمرزش می‌خواهم مانند کسی که کسب و کارش با ناراستی مخلوط گشته و اعمالش با فریب و نیرنگ همراه شده است.

۳-۱۳-۵- مخالفت قلب با زبان

﴿۵۰۹۶﴾ خدایا؛ آن گناہانی را که تو از من به آن داناتری بیامرز، و اگر باز هم به آن گناہان دست زدم تو نیز دوباره آن‌ها را بیامرز. آن گناہانم را که با خود عهد می‌کنم که دیگر انجام ندهم ولی تو مرا به این عهد وفادار نمی‌یابی، بیامرز. خدایا؛ آنچه را که من در آغاز، وسیله‌ی تقرّب به درگاه تو قرار دادم، ولی [در حین عمل] دل به مخالفت با آن برخاست [و به ریا و خودنمایی آلوده‌اش کرد]، بیامرز. خدایا؛ نگاه‌های خیانتکارانه‌ام، سخنان بی‌جا، تمایلات دل، و لغزش‌های زبانم را بیامرز.

﴿۵۰۹۷﴾ بار خدایا؛ آنچه را به زبان به تو نزدیکی جستم و دل راه مخالف آن را پیمود، بیامرز.

۳-۱۳-۶- مخلوط شدن نیت عمل (عدم اخلاص)

﴿۵۰۹۸﴾ از خداوند آمرزش می‌خواهم مانند کسی که کسب و کارش با ناراستی مخلوط گشته و اعمالش با فریب و نیرنگ همراه شده است.

﴿۵۰۹۹﴾ برای هر کاری که آن را به قصد رضای تو انجام دادم ولی اغراض غیر خالصانه‌ی دیگری نیز بدان درآمیخت، از تو آمرزش می‌خواهم.

﴿۵۱۰۰﴾ از تو آمرزش می‌خواهم به خاطر آن اعمالی که در ابتدای کار منظورم تنها رضای تو بوده، ولی در حین عمل نیت‌های دیگری نیز در آن مخلوط شده است.

﴿۵۱۰۱﴾ از تو آمرزش می‌خواهم به خاطر آن اعمالی که در ابتدای کار منظورم تنها رضای تو بوده، ولی نیت‌های دیگری نیز در آن مخلوط شده است.

﴿۵۱۰۲﴾ استغفار می‌کنم از گناہی که از آن توبه کرده و باز بدان بازگشته‌ام و از هرچه وعده داده‌ام و وفا نکرده‌ام و از آنچه که خواستم خالصانه برای تو انجام دهم و دیگری را در آن شریک قرار داده‌ام.

﴿عِبَادَةُ الْأَصْنَامِ، الشِّرْكُ، الشِّرْكُ الْخَفِيُّ، التَّدْلِيسُ...﴾

﴿٥١٠٣﴾ الصَّادِق (عليه السلام): اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ خَيْرٍ أَرَدْتُ بِهِ وَجْهَكَ ثُمَّ خَالَطَنِي فِيهِ مَا لَيْسَ لَكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٣٤٠

﴿٥١٠٤﴾ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ مِمَّا أَرَدْتُ بِهِ وَجْهَكَ فَخَالَطَهُ مَا لَيْسَ لَكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٤٣٥

﴿٥١٠٥﴾ امير المؤمنين (عليه السلام): اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ أَرَدْتُ بِهِ وَجْهَكَ فَخَالَطَنِي فِيهِ مَا لَيْسَ لَكَ وَشَارَكَنِي فِيهِ مَا لَمْ يَخْلُصْ لَكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ١٠١

﴿٥١٠٦﴾ امير المؤمنين (عليه السلام): اللَّهُمَّ وَأَسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ... خَيْرٍ أَرَدْتُ بِهِ وَجْهَكَ فَخَالَطَنِي فِيهِ وَشَارَكَ فِعْلِي مَا لَا يَخْلُصُ لَكَ أَوْ وَجَبَ عَلَيَّ مَا أَرَدْتُ بِهِ سِوَاكَ فَكَثِيرٌ مَا يَكُونُ كَذَلِكَ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاغْفِرْهُ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٤، ص ٣٢٦

﴿٥١٠٧﴾ امير المؤمنين (عليه السلام): اللَّهُمَّ وَإِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ مِنْ كُلِّ عَمَلٍ عَمِلْتُهُ لَوْجْهَكَ خَالَطَهُ مَا لَيْسَ لَكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٢٣٣

﴿٥١٠٨﴾ الرضا (عليه السلام): فَإِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ لِمَا ثَبِتُ إِلَيْكَ مِنْهُ ثُمَّ عُذْتُ فِيهِ وَأَسْتَغْفِرُكَ لِمَا وَآيْتُ بِهِ عَلَى نَفْسِي وَلَمْ أَفِ بِهِ وَأَسْتَغْفِرُكَ لِلْمَعَاصِي الَّتِي قَوَيْتُ عَلَيْهَا بِنِعْمَتِكَ وَأَسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ مَا خَالَطَنِي مِنْ كُلِّ خَيْرٍ أَرَدْتُ بِهِ مَا لَيْسَ لَكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ١٧٣-١٣-٧
مَا عَرَضَ فِي الصَّدْرِ

﴿٥١٠٩﴾ الكاظم (عليه السلام): عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ سَمِعْتُ الْعَبْدَ الصَّالِحَ يَنْعَى إِلَى رَجُلٍ نَفْسَهُ فَقُلْتُ فِي نَفْسِي وَإِنَّهُ لَيَعْلَمُ مَتَى يَمُوتُ الرَّجُلُ مِنْ شَيْعَتِهِ فَالْتَفَتَ إِلَيَّ شَبْهَ الْمُغْضَبِ فَقَالَ يَا إِسْحَاقُ قَدْ كَانَ رُشِيدُ الْهَجَرِ يُعْلَمُ عِلْمَ الْمَنَآيَا وَالْبَلَايَا وَالْإِمَامُ أَوْلَى بِعِلْمِ ذَلِكَ ثُمَّ قَالَ: يَا إِسْحَاقُ اصْنَعْ مَا أَنْتَ صَانِعٌ فَإِنَّ عُمْرَكَ قَدْ فَنِيَ وَإِنَّكَ تَمُوتُ إِلَى سَتَتَيْنِ وَإِخْوَتَكَ وَأَهْلَ بَيْتِكَ لَا يَلْبَثُونَ بَعْدَكَ إِلَّا يَسِيرًا حَتَّى تَتَفَرَّقَ كَلِمَتُهُمْ وَيَخُونُ بَعْضُهُمْ بَعْضًا حَتَّى يَشْمَتَ بِهِمْ عَدُوُّهُمْ فَكَانَ هَذَا فِي نَفْسِكَ فَقُلْتُ فَإِنِّي أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ بِمَا عَرَضَ فِي صَدْرِي؛ الكافي، ج ١، ص ٤٨٤
١٣-١٣-٨- الإِضْمَارُ

﴿٥١١٠﴾ الصَّادِق (عليه السلام): عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ قَالَ: كُنْتُ بِمَكَّةَ فَأَضْمَرْتُ فِي نَفْسِي شَيْئًا لَا يَعْلَمُهُ إِلَّا اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ فَلَمَّا صِرْتُ إِلَى الْمَدِينَةِ دَخَلْتُ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الصَّادِقِ (عليه السلام) فَنَظَرَ إِلَيَّ ثُمَّ قَالَ أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ مِمَّا أَضْمَرْتُ وَلَا تَعُدُّ فَقُلْتُ أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ؛ طب الأئمة (عليهم السلام)، ص ١٧

«بت پرستی، شرک، شرک خفی، فریبکاری»

﴿۵۱۰۳﴾ بار خدایا؛ برای هر کاری که آن را به قصد رضای تو انجام دادم ولی اغراض غیر خالصانه‌ی دیگری نیز با آن درآمیخت، از تو آمرزش می‌خواهم.

﴿۵۱۰۴﴾ خداوندا؛ از تو آمرزش می‌خواهم به خاطر آنچه که خواستم خالص برای تو انجام دهم، ولی دیگری را در آن شریک کردم.

﴿۵۱۰۵﴾ خداوندا؛ از هر عملی که به آن ذات تو را اراده کردم، ولی غیر تو را درآمیختم و آنچه را که خالصانه برای تو نبوده، در آن شرکت دادم، آمرزش می‌خواهم.

﴿۵۱۰۶﴾ خداوندا؛ از تو طلب آمرزش می‌کنم برای ... هر خیری که رضای تو را اراده کردم، ولی آن را آلوده کردم و در عمل شرک ورزیدم و هیچ اخلاصی برای تو نداشتم، یا آنچه را که به آن غیر تو را اراده کردم، و چه بسیار که اعمالم این‌گونه است. خداوندا؛ بر محمد و خاندانش درود فرست و گناهانم را ببامرز، ای بهترین آمرزندگان.

﴿۵۱۰۷﴾ خداوندا؛ من از تو طلب آمرزش می‌کنم از هر عملی که برای تو آن را انجام دادم ولی آن را با اغراض ناخالص درآمیختم.

﴿۵۱۰۸﴾ [خدایا؛] به خاطر آنچه که بر خود وعده کردم و به آن وفا نکردم از تو آمرزش می‌خواهم. و به خاطر گناهانی که با نعمت بر آن‌ها توانایی پیدا کردم، تو را استغفار می‌کنم و به خاطر هر آنچه که در خیری در من آمیخت که با آن، آنچه که برای تو نیست را اراده کردم، از تو آمرزش می‌خواهم.

۷-۱۳-۳- آنچه در سینه‌ام خطوط می‌کند

﴿۵۱۰۹﴾ اسحاق بن عمار گفت: شنیدم امام کاظم علیه السلام مردی را از زمان مرگش خبردار کرد، با خود گفت: «مگر او می‌داند هر یک از شیعیانش کی می‌میرند؟! حضرت با قیافه‌ای مانند خشمگین متوجه من شد و فرمود: «ای اسحاق؛ رشید هجری علم منایا و بلایا (مرگ و مصیبت مردم) را می‌دانست؛ امام که به دانستن آن سزاوارتر است. سپس فرمود: ای اسحاق؛ هر چه می‌خواهی بکن که عمر تو گذشته و تا دو سال دیگر (به دو سال نرسیده) می‌میری و برادران و خانواده‌ات اندکی پس از تو اختلاف کلمه پیدا می‌کنند و به یکدیگر خیانت می‌ورزند تا آنجا که مورد شتمات دشمن واقع می‌شوند، با آنکه در دل تو چنان گذشت [که من چگونه مرگ شیعیانم را می‌دانم]. من گفتم: «من از آنچه در دلم گذشت، از خدا آمرزش می‌خواهم».

۸-۱۳-۳- نیت کردن

﴿۵۱۱۰﴾ عبدالله بن سنان گوید: در مکه بودم، چیزی در خاطر گذشت که جز خدا کسی از آن آگاه نبود. آن‌گاه که به مدینه بازگشتم خدمت امام صادق علیه السلام رسیدم. نگاهی به من کرد و فرمود: از آنچه در ضمیر و خاطر آورده‌ای طلب آمرزش کن و دیگر چنین کاری نکن. من گفتم از خدا آمرزش می‌خواهم و استغفار می‌کنم.

﴿خُلْفُ الْوَعْدِ، عَدَمُ الْوَفَاءِ﴾

﴿٥١١١﴾ الرضا عليه السلام: لَمَّا تُوَفِّي مُوسَى عليه السلام وَقَفَ النَّاسُ فِي أَمْرِهِ فَحَجَّجْتُ فِي تِلْكَ السَّنَةِ فَإِذَا أَنَا بِالرُّضَا عليه السلام فَأَضْمَرْتُ فِي قَلْبِي أَمْرًا فَقُلْتُ أَبَشِّرَ مِنَّا وَاحِدًا نَتَّبِعُهُ الْآيَةَ فَمَرَّ عليه السلام كَالْبَرْقِ الْخَاطِفِ عَلَيَّ فَقَالَ أَنَا وَاللَّهِ الْبَشْرُ الَّذِي يَجِبُ عَلَيْكَ أَنْ تَتَّبِعَنِي فَقُلْتُ مَعْذِرَةً إِلَى اللَّهِ وَإِلَيْكَ فَقَالَ مَغْفُورٌ لَكَ؛ بحار الأنوار، ج ٤٩، ص ٣٨

٣-١٤- خلف الوعد، عدم الوفاء

٣-١٤-١- خلف الوعد

﴿٥١١٢﴾ اسْتَغْفِرُكَ لِمَا وَعَدْتُكَ مِنْ نَفْسِي ثُمَّ أَخْلَفْتُكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٣٠٤

٣-١٤-٢- عدم الوفاء

﴿٥١١٣﴾ اسْتَغْفِرُكَ لِمَا أَعْطَيْتُكَ مِنْ نَفْسِي ثُمَّ لَمْ أَفِ لَكَ بِهِ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٣٧٧

﴿٥١١٤﴾ اسْتَغْفِرُكَ مِمَّا أَعْطَيْتُكَ مِنْ نَفْسِي ثُمَّ لَمْ أَفِ بِهِ لَكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٢، ص ٤٣٥

﴿٥١١٥﴾ اسْتَغْفِرُكَ مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ ثَبْتُ إِلَيْكَ مِنْهُ ثُمَّ عُدْتُ فِيهِ وَاسْتَغْفِرُكَ لِمَا أَعْطَيْتُكَ مِنْ نَفْسِي ثُمَّ لَمْ أَفِ لَكَ بِهِ وَاسْتَغْفِرُكَ لِمَا أَرَدْتُ بِهِ وَجْهَكَ فَخَالَطَهُ مَا لَيْسَ لَكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ١٦٢

﴿٥١١٦﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّي فَإِنْ عُدْتُ فَعُدْ لِي بِالْمَغْفِرَةِ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا وَآيْتُ مِنْ نَفْسِي وَلَمْ تَجِدْ لَهُ وِفَاءً عِنْدِي اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا تَقَرَّبْتُ بِهِ إِلَيْكَ بِلِسَانِي ثُمَّ خَالَفَهُ قَلْبِي اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي رَمَزَاتِ الْأَلْحَاطِ وَسَقَطَاتِ الْأَلْفَاطِ وَشَهَوَاتِ الْجَنَانِ وَهَفَوَاتِ اللَّسَانِ؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ٢٢٩

﴿٥١١٧﴾ الهادي عليه السلام: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا وَآيْتُ مِنْ نَفْسِي وَلَمْ تَجِدْ لَهُ وِفَاءً عِنْدِي؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ٢٢٩

﴿٥١١٨﴾ الصادق عليه السلام: اللَّهُمَّ إِنِّي اسْتَغْفِرُكَ لِمَا وَعَدْتُكَ مِنْ نَفْسِي ثُمَّ أَخْلَفْتُكَ وَاسْتَغْفِرُكَ لِمَا ثَبْتُ إِلَيْكَ مِنْهُ ثُمَّ عُدْتُ فِيهِ وَاسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ خَيْرٍ أَرَدْتُ بِهِ وَجْهَكَ ثُمَّ خَالَطَنِي فِيهِ مَا لَيْسَ لَكَ وَاسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ نِعْمَةٍ أَنْعَمْتَ بِهَا عَلَيَّ ثُمَّ قَوَّيْتُ بِهَا عَلَى مَعْصِيَتِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٣٤٠

﴿خلف وعده، بی وفایی﴾

﴿۵۱۱﴾ پس از درگذشت امام کاظم علیه السلام مردم درباره‌ی جانشین او متوقف شدند، من در همان سال به مکه رفتم و حضرت رضا علیه السلام را دیدم، در دل فکری به خاطر رسید و با خود این آیه را خواندم: «آیا از انسانی مثل خودمان پیروی کنیم؟» در این موقع امام مثل برق از جلوی من رد شد و فرمود: «به خدا قسم من همان انسانی هستم که بر تو واجب است از من پیروی کنی». عرض کردم: «از خدا و از شما پوزش می‌خواهم». فرمود: «اشکالی ندارد، گناهت آمرزیده است».

۱۴-۳- خلف وعده، بی وفایی

۱-۱۴-۳- خلف وعده

﴿۵۱۲﴾ برای آن وعده‌هایی که از جانب خود به تو دادم ولی به آن‌ها وفا نکردم از تو آمرزش می‌خواهم.

۲-۱۴-۳- بی وفایی

﴿۵۱۳﴾ استغفار می‌کنم به خاطر گناهی که از آن توبه کرده و باز بدان بازگشته‌ام و نیز از هرچه که وعده داده‌ام و وفا نکرده‌ام.

﴿۵۱۴﴾ استغفار می‌کنم از گناهی که از آن توبه کرده ولی به آن بازگشته‌ام و نیز از هرچه که وعده داده و وفا نکرده‌ام.

﴿۵۱۵﴾ استغفار می‌کنم از گناهی که از آن توبه کرده و باز بدان بازگشته‌ام و از هرچه وعده داده‌ام و وفا نکرده‌ام و از آنچه که خواستم خالصانه برای تو انجام دهم و دیگری را در آن شریک قرار داده‌ام.

﴿۵۱۶﴾ خدایا! آن گناهی را که تو از من به آن داناتری بیامرز، و اگر باز هم به آن گناهان دست زدم تو نیز دوباره آن‌ها را بیامرز. آن گناهان را که با خود عهد می‌کنم که دیگر انجام ندهم ولی تو مرا به این عهد وفادار نمی‌یابی، بیامرز. خدایا! آنچه را که من در آغاز، وسیله‌ی تقرب به درگاه تو قرار دادم، ولی [در حین عمل] دل به مخالفت با آن برخاست [و به ریا و خودنمایی آلوده‌اش کرد]، بیامرز. خدایا! نگاه‌های خیانتکارانه‌ام، سخنان بی‌جا، تمایلات دل، و لغزش‌های زبانم را بیامرز.

﴿۵۱۷﴾ خدایا! وعده‌هایی را که نهادم و به آن وفادار نبودم، بر من ببخش.

﴿۵۱۸﴾ بار خدایا! از تو آمرزش می‌خواهم برای آن وعده‌هایی که از جانب خود به تو دادم، ولی به آن‌ها وفا نکردم؛ از تو آمرزش می‌خواهم برای آن دسته از گناهی که توبه کردم ولی دوباره مرتکب آن‌ها شدم؛ از تو آمرزش می‌خواهم برای هر کاری که آن را به قصد رضای تو انجام دادم ولی اغراض غیر خالصانه‌ی دیگری نیز با آن درآمیخت؛ از تو آمرزش می‌خواهم، برای آن نعمت‌هایی که به من عطا کردی ولی من به وسیله‌ی آن‌ها [به جای فرمان‌برداری از تو] به نافرمانی‌ات نیرو گرفتم.

﴿الْقَسَمُ، مَا وَائْتُ مِنْ نَفْسِي وَ...﴾

﴿٥١١٩﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ مِنْ كُلِّ عَقْدٍ عَقَدْتُهُ لَكَ ثُمَّ لَمْ أَفِ لَكَ بِهِ؛
بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٢٣٣

﴿٥١٢٠﴾ السجاد عليه السلام: إِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ نَذْرٍ نَذَرْتُهُ وَكُلِّ وَعْدٍ وَعَدْتُهُ وَكُلِّ عَهْدٍ عَاهَدْتُهُ
ثُمَّ لَمْ أَفِ بِهِ؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ١٧٦

﴿٥١٢١﴾ الرضا عليه السلام: فَإِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ لِمَا ثُبْتُ إِلَيْكَ مِنْهُ ثُمَّ عُدْتُ فِيهِ وَأَسْتَغْفِرُكَ لِمَا
وَأَيْتُ بِهِ عَلَى نَفْسِي وَلَمْ أَفِ بِهِ وَأَسْتَغْفِرُكَ لِلْمَعَاصِي الَّتِي قَوَيْتُ عَلَيْهَا بِنِعْمَتِكَ وَأَسْتَغْفِرُكَ
لِكُلِّ مَا خَالَطَنِي مِنْ كُلِّ خَيْرٍ أَرَدْتُ بِهِ مَا لَيْسَ لَكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ١

١٥-٣- القَسَمُ، مَا وَائْتُ مِنْ نَفْسِي، مَا آلَيْتُ عَلَى نَفْسِي، حِنْثُ يَمِينٍ، اللُّغُو فِي الْإِيمَانِ
١٥-٣-١- القَسَمُ

﴿٥١٢٢﴾ فِي رَجُلٍ قَالَ لَا وَآبِي قَالَ يَسْتَغْفِرُ اللَّهُ؛ مِنْ لَا يَحْضُرُهُ الْفَقِيه، ج ٣، ص ٣٦٦
١٥-٣-٢- مَا وَائْتُ مِنْ نَفْسِي

﴿٥١٢٣﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّي فَإِنْ عُدْتُ فَعُدْ لِي بِالْمَغْفِرَةِ
اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا وَائْتُ مِنْ نَفْسِي وَلَمْ تَجِدْ لَهُ وَفَاءً عِنْدِي اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا تَقَرَّبْتُ بِهِ إِلَيْكَ
بِلِسَانِي ثُمَّ خَالَفَهُ قَلْبِي اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي رَمَزَاتِ الْأَلْحَاطِ وَسَقَطَاتِ الْأَلْفَاطِ وَشَهَوَاتِ الْجَنَانِ وَ
هَفَوَاتِ اللَّسَانِ؛ بحار الأنوار، ج ٩١، ص ٢٢٩

﴿٥١٢٤﴾ الهادي عليه السلام: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا وَائْتُ مِنْ نَفْسِي وَلَمْ تَجِدْ لَهُ وَفَاءً عِنْدِي؛ بحار الأنوار،
ج ٩١، ص ٢٢٩

﴿٥١٢٥﴾ الرضا عليه السلام: فَإِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ لِمَا ثُبْتُ إِلَيْكَ مِنْهُ ثُمَّ عُدْتُ فِيهِ وَأَسْتَغْفِرُكَ لِمَا
وَأَيْتُ بِهِ عَلَى نَفْسِي وَلَمْ أَفِ بِهِ وَأَسْتَغْفِرُكَ لِلْمَعَاصِي الَّتِي قَوَيْتُ عَلَيْهَا بِنِعْمَتِكَ وَأَسْتَغْفِرُكَ
لِكُلِّ مَا خَالَطَنِي مِنْ كُلِّ خَيْرٍ أَرَدْتُ بِهِ مَا لَيْسَ لَكَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٧، ص ١
١٥-٣-٣- مَا آلَيْتُ عَلَى نَفْسِي

﴿٥١٢٦﴾ الرسول عليه السلام: اغْفِرْ لِي يَا سَيِّدِي مَا آلَيْتُ عَلَى نَفْسِي أَنْ لَا آتِيَهُ؛ بحار الأنوار، ج ٨٦،
ص ٣٧٧

١٥-٣-٤- حِنْثُ يَمِينٍ

﴿٥١٢٧﴾ أَسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ يَمِينٍ سَبَقَتْ مِنِّي حِنْثُ فِيهَا عِنْدَكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٤، ص ٣٠٤

«سوگند، آنچه با سوگند بر خود واجب کردم و...»

﴿۵۱۱۹﴾ خداوند! از هر عقد و عهدی که با تو بستم ولی پس از آن با تو به آن وفادار نماندم، از تو طلب آمرزش و بخشش می‌کنم.

﴿۵۱۲۰﴾ [پروردگارا!] به خاطر هر نذری که کرده‌ام و هر وعده‌ای که سپرده‌ام و هر عهدی که تعهد کرده‌ام و سپس به آن وفا نکرده‌ام، از تو آمرزش می‌خواهم.

﴿۵۱۲۱﴾ [خدایا!] به خاطر آنچه که بر خود وعده کردم و به آن وفا نکردم از تو آمرزش می‌خواهم. و به خاطر گناهایی که با نعمت بر آن‌ها توانایی پیدا کردم، تو را استغفار می‌کنم و به خاطر هر آنچه که در خیری در من آمیخت که با آن، آنچه که برای تو نیست را اراده کردم، از تو آمرزش می‌خواهم.

۱۵-۳- سوگند، آنچه با سوگند بر خود واجب کردم، آنچه با خود عهد کردم، شکستن سوگند، سوگند بیهوده و سست

۱۵-۳-۱- سوگند

﴿۵۱۲۲﴾ درباره‌ی کسی که به این طریق «لا و اَبی» یعنی: «نه به جان پدرم» سوگند یاد کرده بود، فرمود: استغفار کند.

۱۵-۳-۲- آنچه با سوگند بر خود واجب کردم

﴿۵۱۲۳﴾ خدایا! آن گناهایی را که تو از من به آن داناتری بیامرز، و اگر باز هم به آن گناهان دست زدم تو نیز دوباره آن‌ها را بیامرز. آن گناهانم را که با خود عهد می‌کنم که دیگر انجام ندهم ولی تو مرا به این عهد وفادار نمی‌یابی، بیامرز. خدایا! آنچه را که من در آغاز، وسیله‌ی تقرب به درگاه تو قرار دادم، ولی [در حین عمل] دل به مخالفت با آن برخاست [و به ریا و خودنمایی آلوده‌اش کرد]، بیامرز. خدایا! نگاه‌های خیانتکارانه‌ام، سخنان بی‌جا، تمایلات دل، و لغزش‌های زبانم را بیامرز.

﴿۵۱۲۴﴾ خدایا! وعده‌هایی را که نهادم و به آن وفادار نبودم، بر من ببخش.

﴿۵۱۲۵﴾ [خدایا!] به خاطر آنچه که بر خود وعده کردم و به آن وفا نکردم از تو آمرزش می‌خواهم. و به خاطر گناهایی که با نعمت بر آن‌ها توانایی پیدا کردم، تو را استغفار می‌کنم و به خاطر هر آنچه که در خیری در من آمیخت که با آن، آنچه که برای تو نیست را اراده کردم، از تو آمرزش می‌خواهم.

۱۵-۳-۳- آنچه با خود عهد کردم

﴿۵۱۲۶﴾ آنچه را که با خودم عهد کردم انجام ندهم و انجام دادم، بیامرز.

۱۵-۳-۴- شکستن سوگند

﴿۵۱۲۷﴾ برای هر سوگندی که آن را نزد تو شکستم و [بدان عمل نکردم] از تو آمرزش می‌خواهم.

﴿الِاسْتِثْنَارُ، الْبُخْلُ﴾

٥-١٥-٣- اللّٰغُو فِي الْاِيْمَانِ

﴿٥١٢٨﴾ لَا يُؤَاخِذُكُمُ اللَّهُ بِاللَّغْوِ فِي أَيْمَانِكُمْ وَلَكِنْ يُؤَاخِذُكُمْ بِمَا كَسَبَتْ قُلُوبُكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ
حَلِيمٌ (البقرة: ٢٢٥)

١٦-٣- الِاسْتِثْنَارُ، الْبُخْلُ

١-١٦-٣- الِاسْتِثْنَارُ

﴿٥١٢٩﴾ امير المؤمنين عليه السلام: اللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَسْتَغْفِرُكَ مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ جَنَيْتُهُ عَلٰی بَیْدِیْ وَآثَرْتُ فِيْهِ
شَهْوَتِیْ اَوْ سَعِیْتُ فِيْهِ لِغَیْرِیْ اَوْ اسْتَعْوَيْتُ فِيْهِ مَنْ تَابَعَنِیْ اَوْ كَابَرْتُ فِيْهِ مَنْ مَنَعَنِیْ اَوْ قَهَرْتُهُ
بِجَهْلِیْ اَوْ لَطَفْتُ فِيْهِ بِحِیْلَةٍ غَیْرِیْ اَوْ اسْتَزَلَّیْتُ اِلَيْهِ مَیْلِیْ وَهَوَاۤیْ؛ بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ١٠١

٢-١٦-٣- الْبُخْلُ

﴿٥١٣٠﴾ الصادق عليه السلام: وَ اَیْمًا مُّؤْمِنٍ بِخُلِّ بِجَاهِهِ عَلٰی اَخِيهِ الْمُؤْمِنِ وَ هُوَ اَوْجَهُ جَاهًا مِنْهُ اِلَّا
مَسَّهُ قَتْرٌ وَ ذَلَّةٌ فِی الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ وَ اَصَابَتْ وَجْهَهُ یَوْمَ الْقِیَامَةِ لَفَحَاتِ النَّیْرَانِ مُعَذَّبًا كَانَ اَوْ
مَغْفُورًا لَهُ؛ بحار الأنوار، ج ٧١، ص ٣١٧

١٧-٣- الْکِذْبُ، الْقَوْلُ، الْفُحْشُ، الْغِیْبَةُ، السَّعَايَةُ وَ الْاِغْوَاءُ

١-١٧-٣- الْکِذْبُ

﴿٥١٣١﴾ امير المؤمنين عليه السلام: فِی رَجُلٍ قِیلَ لَهُ فَعَلْتَ کَذَا وَ کَذَا قَالَ لَا وَ اللّٰهُ مَا فَعَلْتُهُ وَ قَدْ
فَعَلَهُ فَقَالَ کَذِبَةٌ کَذَبَهَا یَسْتَغْفِرُ اللّٰهُ مِنْهَا؛ الکافی، ج ٧، ص ٤٦٣

﴿٥١٣٢﴾ وَ الْفُسُوقُ الْکِذْبُ فَاسْتَغْفِرِ اللّٰهُ مِنْهُ؛ مستدرک الوسائل، ج ٩، ص ٢٩٦

﴿٥١٣٣﴾ الصادق عليه السلام: وَ اَمَّا اللّٰوَاتِیْ فِی الْجِلْمِ فَمَنْ قَالَ لَکَ اِنْ قُلْتَ وَاحِدَةً سَمِعْتَ عَشْرًا
(قُلْ لَهُ) اِنْ قُلْتَ عَشْرًا لَمْ تَسْمَعْ وَاحِدَةً وَ مَنْ شَتَمَکَ فَقُلْ اِنْ کُنْتَ صَادِقًا فِیْمَا تَقُولُ فَاسْأَلِ اللّٰهَ
اَنْ یَغْفِرَ لِیْ وَ اِنْ کُنْتَ کَاذِبًا فِیْمَا تَقُولُ فَاللّٰهُ اَسْأَلُ اَنْ یَغْفِرَ لَکَ؛ مستدرک الوسائل، ج ١١،
ص ٢٩٠

﴿٥١٣٤﴾ امير المؤمنين عليه السلام: وَ لَقَدْ اَنْتَهٰی ذَاتَ یَوْمٍ اِلٰی قَوْمٍ یَغْتَابُوْنَهُ فَوْقَ عَلَیْهِمْ فَقَالَ لَهُمْ اِنْ
کُنْتُمْ صَادِقِیْنَ فَغْفَرَ اللّٰهُ لِیْ وَ اِنْ کُنْتُمْ کَاذِبِیْنَ فَغْفَرَ اللّٰهُ لَکُمْ؛ بحار الأنوار، ج ٤٦، ص ٦١

﴿٥١٣٥﴾ الصادق عليه السلام: وَ مَنْ شَتَمَکَ فَقُلْ اِنْ کُنْتَ صَادِقًا فِیْمَا تَقُولُ فَاللّٰهُ اَسْأَلُ اَنْ یَغْفِرَهَا لِیْ
وَ اِنْ کُنْتَ کَاذِبًا فِیْمَا تَقُولُ فَاللّٰهُ اَسْأَلُ اَنْ یَغْفِرَهَا لَکَ؛ مشکاة الأنوار، ص ٣٢٥

﴿ترجیح دادن خود بر دیگری، بخل﴾

۵-۱۵-۳- سوگند بیهوده و سست

﴿۵۱۲۸﴾ خداوند شما را به خاطر سوگندهایی که بدون توجه یاد می‌کنید، مؤاخذه نخواهد کرد، اما به آنچه دل‌های شما کسب کرده، (و سوگندهایی که از روی اراده و اختیار، یاد می‌کنید)، مؤاخذه می‌کند. و خداوند، آمرزنده و بردبار است.

۱۶-۳- ترجیح دادن خود بر دیگری، بخل

۱-۱۶-۳- ترجیح دادن خود بر دیگری

﴿۵۱۲۹﴾ خداوند! از هر گناهی که با دست خود علیه خویش جنایت کردم و در آن شهوت و میل نفسانی‌ام را مقدم داشتم، یا پشت سر دیگری بدگویی کردم، یا پیروان خویش را گمراه کردم، یا در مقابل کسی که مرا از گناهی منع کرد، گردن‌فرازی کردم، یا با نادانی‌ام بر او چیره گشتم، یا با حيله‌ی دیگری آن را به آرامی مرتکب شدم، یا تمایل نفسانی و هوا و هوسم مرا به‌سوی آن لغزانیید و کشاند، از تو آمرزش می‌خواهم.

۲-۱۶-۳- بخل

﴿۵۱۳۰﴾ هر مؤمنی که از آبروی خود در برابر برادرش دریغ کند و از او آبرومندتر باشد، سختی و خواری دنیا و آخرت به او می‌رسد، در قیامت شراره‌های دوزخ به چهره‌ی او برمی‌خورد، خواه در عذاب باشد یا آمرزیده شده باشد.

۱۷-۳- دروغ، بدزبانی و غیبت

۱-۱۷-۳- دروغ

﴿۵۱۳۱﴾ درباره‌ی حکم مردی پرسیدند؛ که به او گفته شد: «آیا چنین و چنان کردی؟» گفت: «نه به خدا، انجام ندادم». درحالی‌که به‌یقین آن را انجام داده بود. پس گفت: «دروغی است که مرتکب شده است. از خدا طلب آمرزش کند.

﴿۵۱۳۲﴾ از فسق و دروغ‌گویی به خدا استغفار کن.

﴿۵۱۳۳﴾ اما آن سه خصلت که درباره‌ی حلم است، اگر کسی به شما گفت: یکی بگو و ده تا بشنو. بگو: اگر ده تا گفتی یکی هم نمی‌شنوی. هرکس تو را شماتت کرد، بگو: اگر آنچه می‌گویی راست است، از خداوند می‌خواهم مرا ببامرزد.

﴿۵۱۳۴﴾ روزی حضرت از کنار چند نفر گذشت که از او بدگویی می‌کردند؛ به آن‌ها فرمود: «اگر راست می‌گویید خدا مرا ببامرزد و اگر دروغ می‌گویید خدا شما را ببامرزد».

﴿۵۱۳۵﴾ هرکس به تو ناسزا گفت بگو: اگر راست می‌گویی، از خداوند می‌خواهم مرا ببامرزد؛ و اگر دروغ می‌گویی از خداوند می‌خواهم تو را ببامرزد.

﴿الِإِسْتِثْنَارُ، الْبُخْلُ﴾

٢-١٧-٣- الْقَوْلُ

﴿٥١٣٦﴾ الحسن عليه السلام: دَخَلَ الْحُسَيْنُ بْنُ عَلِيٍّ عليه السلام عَلَى أَخِيهِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عليه السلام فِي مَرَضِهِ الَّذِي تُوُفِّيَ فِيهِ فَقَالَ لَهُ كَيْفَ تَجِدُكَ يَا أَخِي قَالَ أَجِدُنِي فِي أَوَّلِ يَوْمٍ مِنْ أَيَّامِ الْآخِرَةِ وَ آخِرِ يَوْمٍ مِنْ أَيَّامِ الدُّنْيَا وَ اعْلَمْ أَنِّي لَا أَسْبِقُ أَجَلِي وَ إِنِّي وَارِدٌ عَلَى أَبِي وَ جَدِّي عليه السلام عَلَى كُرْهِ مَنِي لِفِرَاقِكَ وَ فِرَاقِ إِخْوَتِكَ وَ فِرَاقِ الْأَحِبَّةِ وَ أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ مِنْ مَقَالَتِي هَذِهِ وَ أَتُوبُ إِلَيْهِ بَلْ عَلَى مَحَبَّةٍ مَنِي لِلِقَاءِ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وآله وَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام وَ أُمِّي فَاطِمَةَ عليها السلام وَ حَمَزَةَ وَ جَعْفَرَ؛ بحار الأنوار، ج ٤٤، ص ١٥١

﴿٥١٣٧﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ اسْتَغْفِرْ لِي كُلَّ عَدَاوَةٍ عَادَيْتُكُمَا أَوْ مَرَكَبٍ أَوْضَعْتُ فِيهِ أُرِيدُ بِهِ إِظْهَارَ الشُّرْكِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِعُكْرَمَةٍ كُلِّ عَدَاوَةٍ عَادَانِيهَا أَوْ مَنْطِقٍ تَكَلَّمَ بِهِ أَوْ مَرَكَبٍ أَوْضَعَ فِيهِ يُرِيدُ أَنْ يَصُدَّ عَنْ سَبِيلِكَ؛ بحار الأنوار، ج ٢١، ص ١٤٣

٣-١٧-٣- الْفُحْشُ

﴿٥١٣٨﴾ الصادق عليه السلام: عَنْ سَمَاعَةَ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فَقَالَ لِي مُبْدِئًا يَا سَمَاعَةُ مَا هَذَا الَّذِي كَانَ بَيْنَكَ وَ بَيْنَ جَمَالِكَ إِيَّاكَ أَنْ تَكُونَ فَحَاشًا أَوْ صَخَابًا أَوْ لَعَانًا فَقُلْتُ وَ اللَّهُ لَقَدْ كَانَ ذَلِكَ أَنَّهُ ظَلَمَنِي فَقَالَ إِنْ كَانَ ظَلَمَكَ لَقَدْ أَرْنَيْتَ عَلَيْهِ إِنَّ هَذَا لَيْسَ مِنْ فِعَالِي وَ لَا أَمْرُ بِهِ شَيْعَتِي اسْتَغْفِرُ رَبِّكَ وَ لَا تَعُدُّ قُلْتُ اسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَ لَا أَعُودُ؛ الكافي، ج ٢، ص ٣٢٦

٤-١٧-٣- الْغَيْبَةُ

﴿٥١٣٩﴾ الرسول صلى الله عليه وآله: مَنْ اغْتَابَ رَجُلًا ثُمَّ اسْتَغْفَرَ لَهُ غُفِرَتْ لَهُ غَيْبَتُهُ؛ مجموعة ورام، ج ٢، ص ٢٦٤

٥-١٧-٣- السَّعَايَةُ وَ الْإِغْوَاءُ

﴿٥١٤٠﴾ أمير المؤمنين عليه السلام: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ جَنَيْتُهُ عَلَى بَيْدِي وَ آثَرْتُ فِيهِ شَهْوَتِي أَوْ سَعَيْتُ فِيهِ لِغَيْرِي أَوْ اسْتَعْوَيْتُ فِيهِ مَنْ تَابَعَنِي أَوْ كَابَرْتُ فِيهِ مَنْ مَنَعَنِي أَوْ قَهَرْتُهُ بِجَهْلِي أَوْ لَطَفْتُ فِيهِ بِحِيلَةٍ غَيْرِي أَوْ اسْتَرْلَنِي إِلَيْهِ مَيْلِي وَ هَوَايَ؛ بحار الأنوار، ج ٨٣، ص ١٠١

﴿٥١٤١﴾ الصادق عليه السلام: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ خُنْتُ فِيهِ أَمَانَتِي أَوْ نَحَسْتُ بِفِعْلِهِ نَفْسِي أَوْ احْتَطَبْتُ بِهِ عَلَى بَدَنِي أَوْ قَدَمْتُ فِيهِ لِدَتِي أَوْ آثَرْتُ فِيهِ شَهْوَاتِي أَوْ سَعَيْتُ فِيهِ لِغَيْرِي أَوْ اسْتَعْوَيْتُ فِيهِ مَنْ تَبَعَنِي أَوْ غَلَبْتُ عَلَيْهِ بِفَضْلِ حِيلَتِي أَوْ احْتَلْتُ فِيهِ عَلَيْكَ؛ بحار الأنوار، ج ٩٥، ص ٢٥٧

﴿ترجیح دادن خود بر دیگری، بخل﴾

۲-۱۷-۳- کلام

﴿۵۱۳۶﴾ امام حسین علیه السلام در آن مرضی که امام حسن علیه السلام با آن از دنیا رفت، نزد امام حسن آمد و به آن حضرت فرمود: حال خود را چگونه می بینی؟ امام حسن علیه السلام فرمود: خود را در اولین روز آخرت و آخرین روز دنیا می بینم. بدان که من بر اجل خود سبقت نخواهم گرفت. بر پدر و جدّم وارد می شوم درحالی که دوری از تو و خواهرم و دوستان را دوست ندارم. آن گاه فرمود: «از خداوند طلب آمرزش می کنم و به سوی او بازمی گردم» از این کلامی که گفتم. بلکه ملاقات رسول خدا صلی الله علیه و آله، پدرم علی بن ابی طالب، مادرم زهرا و حمزه و جعفر علیه السلام را دوست دارم.

﴿۵۱۳۷﴾ عکرمه گوید: گفتم: «ای رسول خدا؛ به خاطر دشمنی که در حقّ شما روا داشتم یا هر وسیله ای که به خدمت گرفتم که شرکم را آشکار کنم، برایم طلب آمرزش کن». پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: «خدایا؛ هر دشمنی که عکرمه در حقّ من روا داشته یا کلامی بر زبان رانده یا وسیله ای به خدمت گرفته و با آن مانع تحقّق راه تو شده است، بیامرز».

۳-۱۷-۳- بدزبانی

﴿۵۱۳۸﴾ سماعه گوید: خدمت امام صادق علیه السلام رفتم، آن حضرت بدون مقدّمه به من فرمود: «ای سماعه؛ این چه رفتاری بود میان تو و شتربانت؟ پرهیز از دشنام گویی و عربده کشی و لعنت گویی». گفتم: «به خدا سوگند؛ اگر من چیز ناروایی گفته باشم به خاطر ستمی است که شتربان بر من روا داشته است». امام فرمود: «اگر او بر تو ستم کرده است، تو هم با او مقابله کرده ای. این کارها راه و روش من نیست و شیعیانم را هم به آن دستور نداده ام، استغفار کن و دیگر چنین کاری را انجام نده». گفتم: «استغفار می کنم و دیگر چنین نمی کنم».

۴-۱۷-۳- غیبت

﴿۵۱۳۹﴾ هرکس مرتکب غیبت شود، ولی بعد از آن برای او آمرزش بخواهد، غیبتش آمرزیده می شود.

۵-۱۷-۳- بدگویی و فریبکاری

﴿۵۱۴۰﴾ خداوند؛ از هر گناهی که با دست خود علیه خویش جنایت کردم و در آن شهوت و میل نفسانی ام را مقدّم داشتم، یا پشت سر دیگری بدگویی کردم، یا پیروان خویش را گمراه کردم، یا در مقابل کسی که مرا از گناهی منع کرد، گردن فرازی کردم، یا با نادانی ام بر او چیره گشتم، یا با حیلۀ دیگری آن را به آرامی مرتکب شدم، یا تمایل نفسانی و هوا و هوسم مرا به سوی آن لغزانید و کشاند، از تو آمرزش می خواهم.

﴿۵۱۴۱﴾ خداوند؛ از همه ی گناهانی که در آن به امانتم خیانت کردم یا با انجام آن خود را بدبخت کردم یا با آن بدنم را نابود کردم یا آنکه در آن گناه، لذّت نفسانی را مقدّم داشتم یا پشت سر دیگری بدگویی کردم، یا در آن، پیروان خویش را گمراه کردم، یا با نیرنگ بر کسی غلبه کردم، یا با تو حیلۀ کردم، آمرزش می خواهم.

﴿اللَّطْمُ، الضَّرْبُ، الْقَتْلُ﴾

١٨-٣- اللَّطْمُ، الضَّرْبُ، الْقَتْلُ

١٨-٣-١- اللَّطْمُ

﴿٥١٤٢﴾ الصادق عليه السلام: لَا شَيْءَ فِي اللَّطْمِ عَلَى الْخُدُودِ سِوَى الْإِسْتِغْفَارِ وَالتَّوْبَةِ؛ تَهْذِيبُ الْأَحْكَامِ.

ج ٨، ص ٣٢٥

﴿٥١٤٣﴾ الصادق عليه السلام: لَا شَيْءَ فِي لَطْمِ الْخُدُودِ سِوَى الْإِسْتِغْفَارِ وَالتَّوْبَةِ؛ بحار الأنوار، ج ٧٩،

ص ١٠٥

١٨-٣-٢- الضَّرْبُ

١٨-٣-٣- الْقَتْلُ

﴿٥١٤٤﴾ الصادق عليه السلام: عَنْ سَمَاعَةَ قَالَ: سَأَلْتُهُ عَمَّنْ قَتَلَ مُؤْمِنًا مُتَعَمِّدًا هَلْ لَهُ تَوْبَةٌ قَالَ لَا يَسْتَغْفِرُ حَتَّى يُوَدَّى دَيْتُهُ إِلَى أَهْلِهِ وَيُعْتِقَ رَقَبَةً وَيَصُومَ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ وَيَسْتَغْفِرَ اللَّهَ وَيَتُوبَ إِلَيْهِ وَيَتَضَرَّعَ؛ تَهْذِيبُ الْأَحْكَامِ، ج ٨، ص ٣٢٣

﴿٥١٤٥﴾ الصادق عليه السلام: عَنْ سَمَاعَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: سَأَلْتُهُ عَمَّنْ قَتَلَ مُؤْمِنًا مُتَعَمِّدًا هَلْ لَهُ تَوْبَةٌ فَقَالَ لَا حَتَّى يُوَدَّى دَيْتُهُ إِلَى أَهْلِهِ وَيُعْتِقَ رَقَبَةً وَيَصُومَ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ وَيَسْتَغْفِرَ اللَّهَ وَيَتُوبَ إِلَيْهِ وَيَتَضَرَّعَ فَإِنِّي أَرْجُو أَنْ يُنَابَ عَلَيْهِ إِذَا فَعَلَ ذَلِكَ؛ بحار الأنوار، ج ١٠١، ص ٣٨١

﴿٥١٤٦﴾ الرضا عليه السلام: وَأَمَّا كَفَّارَةُ الدَّمِ فَعَلَى مَنْ قَتَلَ مُؤْمِنًا مُتَعَمِّدًا أَنْ يُقَادَ بِهِ فَإِنْ عَفَا عَنْهُ وَ

قُبِلَتْ مِنْهُ الدِّيَّةُ فَعَلَيْهِ التَّوْبَةُ وَالْإِسْتِغْفَارُ؛ بحار الأنوار، ج ١٠١، ص ٣٧٨

﴿٥١٤٧﴾ وَقَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَكُمْ وَلَا تَعْتَدُوا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ، وَاقْتُلُوهُمْ حَيْثُ تَقِفْتُمُوهُمْ وَأَخْرِجُوهُمْ مِنْ حَيْثُ أَخْرَجُوكُمْ وَالْفِتْنَةُ أَشَدُّ مِنَ الْقَتْلِ وَلَا تُقَاتِلُوهُمْ عِنْدَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ حَتَّى يُقَاتِلُوكُمْ فِيهِ فَإِنْ قَاتَلُوكُمْ فَاقْتُلُوهُمْ كَذَلِكَ جَزَاءُ الْكَافِرِينَ، فَإِنْ انْتَهَوْا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ (البقرة: ١٩٢)

﴿ضربه زدن به دیگری، کتک زدن، کشتن﴾

۱۸-۳- ضربه زدن به دیگری، کتک زدن، کشتن

۱۸-۳-۱- ضربه زدن به دیگری

﴿۵۱۴۲﴾ کفّاره‌ی لطمه زدن به صورت در مصیبت، فقط استغفار و توبه است.

﴿۵۱۴۳﴾ کفّاره‌ی لطمه زدن به صورت در مصیبت، فقط استغفار و توبه است.

۱۸-۳-۲- کتک زدن

۱۸-۳-۳- کشتن

﴿۵۱۴۴﴾ سماعه گوید: از امام صادق (علیه السلام) در مورد کسی که مؤمنی را از روی عمد بکشد پرسیدم: «آیا توبه دارد؟ [یعنی توبه‌اش پذیرفته می‌شود یا نه]؟ فرمود: «نه، مگر آنکه دیه‌اش را به اولیای او بدهد، و بنده‌ای را آزاد نماید، و دو ماه پی‌درپی روزه بگیرد، و از خداوند عزّ و جلّ طلب آمرزش کند، و به‌سوی او توبه کند و زاری نماید».

﴿۵۱۴۵﴾ سماعه گوید: از امام صادق (علیه السلام) در مورد کسی که مؤمنی را از روی عمد بکشد، پرسیدم: «آیا توبه دارد؟» فرمود: «نه، مگر آنکه دیه‌اش را به اولیای او بدهد، و بنده‌ای را آزاد نماید، و دو ماه پی‌درپی روزه بگیرد، و از خداوند عزّ و جلّ طلب آمرزش کند، و به‌سوی او توبه کند و زاری نماید، - اگر چنین که گفتم انجام دهد - من امیدوارم که خداوند توبه‌اش را بپذیرد».

﴿۵۱۴۶﴾ کفّاره‌ی خون آن است که هر کس مؤمنی را عمداً بکشد باید قصاص شود و اگر او را بخشیدند و دیه را پذیرفتند، باید توبه و استغفار کند.

﴿۵۱۴۷﴾ و در راه خدا، با کسانی که با شما می‌جنگند، نبرد کنید! و از حدّ تجاوز نکنید، که خدا تعدّی‌کنندگان را دوست نمی‌دارد! و آن‌ها را [بت پرستانی که از هیچ گونه جنایتی ابا ندارند] هر کجا یافتید، به قتل برسانید! و از آن جا که شما را بیرون ساختند [مکه]، آن‌ها را بیرون کنید! و فتنه (و بت پرستی) از کشتار هم بدتر است! و با آنها، کنار مسجد الحرام (در منطقه‌ی حرم)، جنگ نکنید! مگر اینکه در آن جا با شما بجنگند. پس اگر (در آن جا) با شما پیکار کردند، آن‌ها را به قتل برسانید! چنین است جزای کافران! و اگر خودداری کردند، خداوند آمرزنده و مهربان است.